

6
29 N
1

ANT. POSSEVINI
MANTVANI
Societatis IESV
APPARATVS SACER

Ad

Scriptores veteris, & noui Testamenti.
Eorum Interpretes.
Synodos, & Patres Latinos, ac Græcos.
Horum Versiones.
Theologos Scholasticos, quique contra hæreticos egerunt.
Chronographos, & Historiographos Ecclesiasticos.
Eos, qui casus conscientiæ explicarunt.
Alios, qui Canonicum Ius sunt interpretati.
Poëtas Sacros.
Libros pios quocumque idiomate conscriptos.

Tribus Tomis distinctus.

Quorum hoc PRIMO Auctores plus bis mille, partim indicantur, partim expenduntur.
At post eorum finem CATALOGI M. S. Codd. Græcorum, & aliorum.

Cum Priuilegijs Sacræ Cæs. Maiestatis, Christianiss. Regis Galliæ, Sereniss. [illegible] Venetæ,
& Serenissimi Magni Duc. [illegible]æ.

VENETIIS, Apud Societatem Venetam. M DC VI.

Permissu Superiorum.

APPARATVS

Ad Scriptores, qui non ſunt Eccleſiaſtici, extant in Bibliotheca Selecta eiuſdem Auctoris, in cuius Bibliothecæ poſtrema præter Romanam, Editione Veneta (quæ quidem eſt auctior, & diſtinctior) agitur de Ratione Studiorum.

Ad

Philoſophiam veram, ad Platonicam, ad Peripateticam.
Iuriſprudentiam.
Medicinam.
Mathematicas Diſciplinas. Vbi & de Muſica, de Architectura, de Geographia.
Hiſtoricos omnium gentium.
Poeticen. Vbi & de Pictura.
Artem Oratoriam. Vbi & de Ratione concionandi, ac Epiſtolas ad omnium hominum genera conſcribendi, cum Appendice de Miſcellaneis quibuſdam Scriptoribus.

LECTORI, ET TYPOGRAPHIS.

Si in hoc Opere in aliquos Auctores incideris, quos ſuſpiceris eſſe prohibitos, eos ſcito à nobis aut fuiſſe notatos, vt ij caueantur, aut intelligi tantummodo legendos, qui à S. Sede Apoſtolica Romana, ſiue ab ijs, quibus ipſa demandauit, expurgati iam ſint, aut expurgabuntur. Quos verò Catholicos Scriptores Sacros haud reperies in hac editione, quære in Appendicibus, quas eis addidimus. Bonauentura autem Vulcanius expungendus eſt, ſicut in Secunda Appendice ad primum Tomum monuimus. Idem dicimus de Alexandro Carerio, qui poſtea Clemente VIII. Pont. Max. mandante à Magiſtro Sacri Palatij proſcriptus eſt. Errata verò, quæ cudendo interciderunt, adiecta ſunt ad calcem totius Operis. Porrò ipſe Appendices in alijs editionibus erunt ſuis locis aptandæ: id quod à peritis Typographis facilè fiet.

CLAVDIO AQVAVIVAE
PRAEPOSITO GENERALI
SOCIETATIS IESV.

Antonius Posseuinus eiusdem Societatis.

PRODIT in lucem Apparatus hic Sacer, testis eorum, qui ab Orbe condito Veritatem fidei atque pietatis scriptione plurimi, sanguine item plerique simul con signarunt. Et prodit eo tempore, quo non solùm Patres antiqui simili nobis argumento prælucentes, Virorum Illustrium, atque Ecclesiæ Luminarium (vt eorum verbis vtar) agmina cunctis proposuerunt; verùm etiam Pontifices Maximi, Synodi, Reges, Respublicæ, & vnà cum S. R. E. Cardinalibus nobilissimi alij, Bibliothecas insignes aut instaurarunt, aut instituerunt. Nimirum, vt in ijs, tanquam è naufragio, siue è piratarum manibus ereptam ditissimam ingeniorum supellectilem tutò collocarent.

Sanè, quam olim innumeris mentibus D. Prouidentia cogitationem propagandæ Religionis iniecerat, eandem cum alijs, tùm pro captu nostro etiam nobis, te potissimum hortante, iniecit, vt Scriptorum nomina, labores, loca vbiubi essent, siue editorum, siue adhuc delitescentium, quin & fraudes hæreticorum, qui eos versionibus, aut deprauationibus obscurauerant, vno in Opere, quasi in speculo, ita indicarentur, vt eadem opera Orbi alteri ignoto anteà, nunc noto, & cuius tibi, sicut alijs Religiosarum familiarum Præpositis Generalibus, non minima pars sub Christi Vicario concredita est, quasi micantia sydera illucescerent. Id autem Mundo senescente eò fieret accuratius,

quò vberiùs vndique à filijs tuis, fratribus meis, vberrimè verò ab ijsdem reliquis ordinibus suppeditata sunt mihi subsidia, quibus operosum hunc laborem vnà cum vita, septuagesimum iam natus annum, Deo iuuante, possim absoluere. Et sperandum est Sapientiam Dei; Iudicio ipsius extremo appropinquante, hoc quoque labore plenius iustificatum iri, quòd qui mundana, cælestiaque tradidit disputationi hominum, non tam voluit, vt mentes humanæ sublata exercendi causa, inde ne torpescerent, quàm vt eorum innumeræ surgerent in Iudicio, quæ tot sudoribus partam veritatem omnibus sese patefecisse assererent. Interea verò, dum ab impijs, vrgente Satana, Ecclesiæ Catholicæ lis intenditur, formulę ipsæ Iuris nostri vario idiomate conscriptę, quasi plurimis linguis iterum magnalia Dei loquentes, è fidis Archiuis haberentur ad manus: præter quàm quòd expedit (quemadmodum monuit Augustinus) vt Hæretici in castris Catholicorum non vnum, aut alterum esse videant, sed multos, qui cum eis congredi valeant. Et certè posita ob oculos tot castra Dei, quæ in propugnanda Fide collaborarunt, faciunt hodieque, vt omnes fateantur plures esse nobiscum quàm cum fidei hostibus: quippe, qui solo nostrorum Ducum aspectu, quem Sisinnius, siue alius quis Theodosio Imperatori tamquam solidissimum propugnaculum aduersus Arianos proposuit, illico desperata victoria manus dederunt.

Eccl. 3.

August. lib. 1. De Trinitate c. 3. & lib. cōt. mendaciū c. 6.

Atqui, cum censoria Ecclesiæ spongia totos hosce annos non defuerit labibus illis eluendis, quas plerique maleuoli, vel minus in linguis versati Patrum Operibus inspersèrant, eadem vnde petenda sint ostendere, censent omnes probi, magnum operæ pretium fore. Videlicet ipsis quoque Patribus optatissimum aliquandò fuit, vt suis libris recensendis aliqui insudarent; sicuti Gregorius Nazianzenus, Hieronymus, Augustinus, & reliqui de suis scriptis cupiebant. Inter alios autem, qui ex hac ad cælestem vitam migrarunt, non defuit, qui vel è cęlo apparuerit, nempe Leo Primus Pontifex Maximus, Eulogio Pontif. gratias agens, qui suæ ad Flauianum Epistolæ sensum aperuisset, atque ora hæreticorum obstruxisset. *Scito autem frater* (dixit) *quia non mihi tantum vestrum laborem Diuinum, studiumque contulistis, sed etiam supremo culmini Apostolorum Petro, & ipsi præ omnibus, quæ prædicatur Veritas, qui est Christus Dominus Deus noster*. Quod si reliquias corporum eorum, quorum spiritus iam Deo fruuntur, venerantes, ac thecis preciosis imponentes, omnium oculis exponimus ad eorum memoriam reuocandam, virtutes imitandas, & opem implorandam, quidni honore afficiantur reliquiæ mentium, quas nobis in libris reliquerunt? Quidni loca pluribus indicentur, vbi eæ legitimæ asseruantur?

Sophro. in Prato Spirituali, c. 148.

tur? Et quidem cum in hanc libros conſcribendi arenam plerique etiam è noſtris deſcenderint, qui (potiſſimum hiſce duobus & viginti annis, quibus vniuerſam Societatem noſtram Diuinitus tibi demandatam adminiſtraſti) quoquò verſum ſua ſcripta, conceſſu Eccleſiæ, euulgârunt, confido fore, vt qui ſub tuo nomine, tamquam ſub ipſo Duce noſtro recenſiti ſunt in hoc Apparatu milites tui, ſiue adhuc ſuperſtites, ſiue ad meliores ſedes ſublati, nouo gaudio perfundantur; tibi verò, cui debebatur omninò hic labor, ex eius interdum aſpectu, (licet preſſo tanta aliarum rerum mole) memoria excitetur, vt ſanctiſſimis ſacrificijs tuis aliquis hinc vbique fructus ad maiorem Dei gloriam capiatur. Deus te, optime Pater, ad labores ingentes (ſed & ad maiora præmia) vocatum, cæleſtibus denique coronis ditet, vbi tempus huius vitæ expleueris, quam diutiſsimam tibi omnes expetimus.

CLAVDIVS AQVAVIVA,

Societatis Iesu Præpositus Generalis.

CVM *hunc primum Tomum Sacri Apparatus ad Scriptores Ecclesiasticos à P. Ant. Posseuino Societatis nostræ Theologo compositum, quattuor eiusdem Societatis Theologi, quibus id commisimus, recognouerint, ac in lucem edi posse probauerint, facultatem concedimus, vt typis mandetur, si ijs, ad quos pertinebit, ita videbitur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus. Romæ 10. Augusti 1602.*

Claudius Aquauiua.

Locus Sigilli.

GLI *Ecc.mi Sig.ri Capi dell'Ill.mo Cons.o di X. infrascritti, hauuta fede dalli Sig.ri Reformatori del Studio di Padoua, per relation delli tre à ciò deputati, cioè del R.do Padre Inquisitor, del Circ. Secret.o del Senato Lorenzo Massa, & di Domino Fabio Paulini Dottor Lettor publico, che nella prima parte dell'Apparato à Scrittori sacri del Padre Antonio Posseuino della Compagnia del Iesu, non si troua cosa contra le leggi, & è degno di stampa, concedono licentia che possi esser stampato in questa Città.*

Datum die 20. Augusti 1602.

D. Nicolo Querini.
D. Hieronimo Diedo.
D. Hieronimo Dandolo.
} Capi dell'Ill.mo Cons.o di X.

Ill.mi Cons. X. Secr.

Petrus Peregrinus.

SCRIPTORES, ET BIBLIOTHECAE, atque in primis Romanus Index Librorum prohibitorum, Clementis VIII. Pont. Max. iussu editus:

Unde materia Operis huius est desumpta, vel occasio capta ad eam limandam, præter Auctores, quorum in hoc Apparatu fit mentio.

Alphonsus Castrius.
Andreas Schotus.
Antonius Augustinus Archiepiscopus Tarraconensis, cuius Bibliotheca Catalogus fuit in Hispania excusus.
Antonius de Conceptione, siue dictus Senensis, (licet esset Lusitanus) de Biblioth. Ord. Præd.
Arnobius Bostius Carmelita de Illustribus viris sui, & Cartusiani Ordinis.
Arnoldus Pontacus Episcopus Vasatensis.
Arnoldus Uuion de Scriptoribus Benedictini Ord. variarum Congregationum, Cassinensis, Cluniacensis, & aliarum.
Auctor in Bibliotheca Selecta.
Aurelius Cassiodorus.

Bibliothecarum insigniorũ tum libri, tum earum Catalogi, quales fuere.
Augustana Vindelicorum.
Augustiniana Cremonensis.
Bauarica Monachiensis.
Bessarionis Cardinalis, quæ est apud Venetos.
Bibliotheca Neapolitana dicta Carbonaria.
Cardinalium insigniores Bibliotheca, Gulielmi Sirleti, quæ nunc est Ascanij Columnæ: Sfortiæ: Montis Alti: Ioiosa, qui è tribus Bibliothecis, quarum vna fuit Pithæi, suam confecit vberem, ac celebrem.
Constãtinopolitana aliqua apud nobiles Græcos.
Gallica Regia Fontis belli, & altera quam Parisijs instituit Regina mater Caroli IX. & aliæ eorum, qui egerunt de iis, qui vel Gallicè, vel Latinè scripserunt.
Heidelbergensis Palatina hinc inde locupletata Græcis & Latinis Auctoribus, ablegatis tamen à me Auctoribus hæreticis.
Ioannis Vincentij Pinelli.
Italica librorum piorũ Italicè scriptorũ excusa.
Medicæa, tam quæ apud D. Marci, quàm quæ apud D. Laurentij ædem, Florentiæ.
Pathmos Insulæ, in qua Græcorum Monachorum est Monasterium. Catalogum enim eorum librorum m. s. mihi communicauit Reuerendiss. Aloysius Lollinus Episcopus Bellunensis.
Philippi Regis II. Catholici Bibliotheca apud ScorIacum in Hispania.
Rutenorum, siue Moscorum Bibliotheca.
Sicula, siue Monastery Archimãdritatus S. Saluatoris, Messanæ, vbi sunt plures manuscripti Græci libri, quorum Catalogum, iubente, & mittente Antoniũ Franciscum Pio IIII. Pont. Max. anno 1563. & ipse Pontifex assecutus est, ac nos deinceps ex eo nancisci potuimus.
E Sinarum regno.
Vaticana, Romæ, celeberrima.
Veneta Sancti Marci.
Vrbini, & Pisaurensis Serenissimi eius Ducis.
At & Alphonsus Ciaconus Ord. Prædic. ostendit mihi vberem suam Bibliothecam manuscriptam, quam tunc non ediderat, sed in qua ipsa duntaxat Auctorum nomina, & librorum prænotationes erant: neque enim id consilij inierat, vt de pluribus iudicium ferret, quod nos Diuina, & præstantium virorum ope facere conati sumus.

Cæsar Card. Baron. cuius vndecim integri Annaliũ Tomi, et posteriores (quare & auctiores) Notæ ad Martyrologiũ perlecta sunt.
Christophori Plantini Catalogus Librorum, quos emisit.
Cornelius Callidius, quãuis melior Mirans. Vide in verbo, Cornelius Callidius in hoc Apparatu.

Enchiridion Neapolitanum ad expugnãdos libros.
Epiphanius.
Eusebius Cæsariensis.
Expurgati libri iuxta Regulas Indicis Romani.

Ferdinandus Castillus, qui Dominicani Ordinis Centurias scripsit.
Franc. GonZaga Epĩ Mant. Historia Seraphica.
Franciscus Feuardentius.
Fronto Ducaus.

Fran-

Franciscus Suarez.
Franciscus Turrianus.

GAbriel Prateolus de sectis hæreticorum.
Gabriel Vasquez.
Gennadius.
Gilbertus Genebrardus.
Gregorius de Valentia.
Gulielmus Eisingrenius.

HEnricus de Gandauo.
Henricus Villot, qui de Franciscani Ordinis Scriptoribus librum edidit, prænotatum, Athenæ.
Hieronymus, qui Catalogum scripsit Auctorum Ecclesiasticorum, cum Sophronio, qui eum vertit in Græcam linguam.
Hieronymus Zieglerus de Viris illustribus.
Honorius Augustodunensis.
Hugo de Sancto Victore.

IAcobus Billius libris Obseruationũ sacrarum in Græcis Patribus, siue in eorũ versionibus.
Iacobus Gretserus.
Iacobus Pamelius in Tertullianum, Cyprianum, & libro de Ecclesiasticis Scriptoribus.
Iosephus Pamphilus Episcopus Signinus de Scriptoribus Augustinianis Ord. Eremitanorum.
Iacobus de Plebe de Scriptoribus Ord. Seruorũ.
Ioannes Garsonius de Scriptoribus Dominicani Ordinis.
Ioannes Gerson Cancellarius Parisiensis.
Ioannes Maldonatus.
Ioannes Hesius Amsfordiensis.
Ioannes Mechliniensis.
Ioannes de Nigra Valle de Scriptoribus Ordinis Canonicorum Regularium.
Ioannes Tritemius.
Isidorus.

LEander Albertus de Viris illustribus Ord. Prædicatorum.

MAgistrorũ Sacri Palatij Expurgationes, siue censura variorum Auctorum.
Margarinus Bignæus in Bibliotheca SS. Patrũ ab eodẽ recognita, & secũdò Parisijs edita.
Marianus Victorius Reatinus Episcopus in Opera D. Hieronymi.
Melchior Canus de locis communibus.
Michael Hittorpius.
Michael Medina de recta in Deum fide.
Michael Pocciãtius de Scriptoribus Florẽtinis.
Miræus de Belgicis Scriptoribus.
Monimenta Ord. Prædic. quæ extant Mediolani, in cœnobio Gratiarum, eiusdem Ordinis, sex voluminibus.

NIcolaus Eymericus.

ONuuphrius Panuinius Chronico Ecclesiastico, & alijs suis Operibus.

PEtrus Rodulphus Tossiniacensis de Franciscani Ordinis Scriptoribus.
Philippus Nouariensis de Auctoribus Ord. Canonicorum Regularium.
Photius qui Græcam Bibliothecam scripsit, quæ primo Græcè Augustæ cum notis ad eam excusa est: & ex qua, quæcumque ad nostrum Apparatum pertinent, ea in ipsum contulimus versa è codice Græco.

RObertus Card. Bellarmin. Tomis IIII. Cõtrouersiarũ postrema editionis, auctoribus.

SIgebertus.
Sixti Senensis Bibliotheca Sancta, quæ fermè vniuersa expensa est.
Suffridus Petrus de Phrisia Scriptoribus, & Notæ ipsius ad Catalogos Hieronymi, Gennadij, Isidori, Honorij, Henrici de Gandauo.
Suidas Historicus, qui et totus recognitus, vbi de Religione agit, et eius versio facta ab Hæretico collata cũ contextu Græco, atque emẽdata.

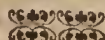
Iam vero Conradi Gesneri, Iosię Simleri, Cõradi Lycosthenis, Io. Iacobi Frisij, Balęi, & Anglorum quorumdam Bibliothecę, siue Appendices ita perlectæ sunt, vt simul collatę cũ sanioribus Auctoribus, omnia reiecerimus, quæ inseruerant ex hæreticis, & damnatis Scriptoribus, Reliqua verò si qua acceperant à Catholicis, ita retinuerimus, vt addito inprimis vel Academiarum Catholicarum, vel certè probatissimorum Scriptorum, Sedis Apostolicę iudicio, nostra hęc nunc inoffenso pede decurri possint.

Videat autem candidus Lector Librum Iacobi Gretseri Theologi Societatis Iesu de iure prohibendi, expurgandi, & abolendi libros hęreticos, & noxios. Qui perutilis liber cum hoc nostrum Opus iam esset excusum, Ingolstadij editus ab eo ad nos missus fuit.

REGV-

REGVLAE EX ROMANO CLEMENTIS VIII. SVMMI PONT.

Indice Librorum Prohibitorum.

REGVLA II.

Aeresiarcharum libri, tam eorum qui post prædictum annum hæreses inuenerunt, vel suscitarunt, quàm qui hæreticorum capita aut duces sunt vel fuerunt, quales sunt Lutherus, Zuinglius, Caluinus, Balthasar Pacimontanus, Schuuenckfeldius, & his similes, cuiuscunque nominis, tituli, aut argumenti existant, omninò prohibentur.

Aliorum autem hæreticorum libri, qui de religione quidem ex professo tractant, omninò damnantur.

Qui verò de Religione non tractant, à Theologis Catholicis iussu Episcoporum & Inquisitorum examinati & approbati permittuntur.

Libri etiam Catholicè conscripti, tam ab illis, qui postea in hæresim lapsi sunt, tam ab illis, qui post lapsum ad Ecclesiæ gremium rediere, approbati à Facultate Theologica alicuius Vniuersitatis Catholicæ, vel ab Inquisitione generali, permitti poterunt.

REGVLA V.

Libri illi, qui Hæreticorum auctorum opera interdum prodeunt in quibus nulla aut pauca de suo apponunt, sed aliorum dicta colligunt, cuiusmodi sunt Lexica, Concordantiæ, Apophtegmata, Similitudines, Indices, & huiusmodi, si quæ habeant admixta, quæ expurgatione indigeant, illis Episcopi & Inquisitoris vnà cum Theologorum Catholicorum consilio sublatis, aut emendatis permittantur.

REGVLA VII.

Libri, qui res lasciuas, seu obscœnas ex professo tractant, narrant, aut docent, cum non solùm fidei, sed & morum, qui huiusmodi librorum lectione facilè corrumpi solent, ratio habenda sit, omninò prohibentur, & qui eos habuerint, seuerè ab Episcopis puniantur.

Antiqui verò ab Ethnicis conscripti propter sermonis elegantiam & proprietatem permittuntur, nulla tamen ratione pueris prælegendi erunt.

REGVLA VIII.

Libri quorum principale argumentum bonum est, in quibus tamen obiter aliqua inserta sunt, quæ ad hæresim, seu ad impietatem, diuinationem, seu superstitionem spectant, à Catholicis Theologis Inquisitionis generalis auctoritate expurgati, concedi possunt.

Idem iudicium sit de prologis, summarijs seu adnotationibus, quæ à damnatis auctoribus, libris non damnatis appositæ sunt, sed posthac non nisi emendati excudantur.

DE CORRECTIONE LIBRORVM

Ex Indice Clementis VIII. Pont. Max.

§. I. HAbeant Episcopi, & Inquisitores coniunctim facultatem, quoscunque libros iuxta præscriptum huius Indicis expurgandi, etiam in locis exemptis, vbi verò nulli sunt Inquisitores, Episcopi soli.

Librorum verò expurgatio non nisi viris eruditione & pietate insignibus committatur, ijque sint tres, nisi forte consideraio genere libri, aut eruditione eorum, qui ad id deligentur, plures vel pauciores iudicentur expedire.

Vbi emendatio confecta erit, notatis capitibus, paragraphis & folijs manu illius, vel illorum, qui expurgauerint, subscripta reddatur eisdem Episcopis & Inquisitoribus, vt præfertur, qui si emendationem approbauerint, tunc liber permittatur.

§. II. Qui negotium susceperit corrigendi atque expurgandi, circumspicere omnia, & attentè notare debet, non solum, quæ in cursu operis manifestè se offerunt, sed si qua in scholijs, in summarijs, in marginibus, in indicibus librorum, in prefationibus, in epistolis dedicatorijs, tanquam in insidijs delitescunt.

Quę autem correctione atque expurgatione indigent, ferè hęc sunt, quę sequuntur.

Propositiones hæreticæ, erroneæ hæresim sapientes, scandalosæ, piarum aurium offensiuæ, temerariæ, & schismaticæ, seditiosæ, blasphemæ.

Quæ contra sacramentorum ritus, & cæremonias, contraque receptum vsum, & consuetudinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, nouitatem aliquam inducunt.

Profanæ etiam nouitates vocum ab hæreticis excogitatæ, & ad fallendum introductæ.

Verba dubia & ambigua, quę legentium animos, à recto, catholicoque sensu, ad nefarias opiniones, adducere possunt.

Verba sacræ scripturæ non fideliter prolata, vel è prauis hæreticorum versionibus deprompta, nisi fortè afferrentur, ad eosdem hæreticos impugnandos, & proprijs telis iugulandos, & conuincendos.

Expungi etiam oportet verba scripturæ sacræ, quæcunque ad profanum vsum impiè accommodantur, tum quæ ad sensum detorquentur abhorrentem à Catholicorum patrum, atque doctorum vnanimi sententia.

Itemque epitheta honorifica, & omnia in laudem hæreticorum, deleantur.

Ad hæc reijciuntur omnia, quæ superstitiones, sortilegia, ac diuinationes sapiunt.

Item quæcunque fato, aut fallacibus signis, aut ethnicæ fortunæ, humani arbitrij libertatem subijciunt, obliterentur.

Ea quoque aboleantur, quæ paganismum redolent.

Item quæ famæ proximorum, & præsertim Ecclesiasticorum, & Principum detrahunt; bonisque moribus & Christianæ disciplinæ, sunt contraria, expungantur.

Expurgandæ sunt etiam propositiones, quæ sunt contra libertatem, immunitatem, & iurisdictionem ecclesiasticam.

Item quæ ex gentilium placitis, moribus, exemplis tyrannicam politiam fouent, & quam falsò vocant rationem status, ab Euangelica, & Christiana lege abhorrentem inducunt, deleantur.

Explodantur exēpla, quæ Ecclesiasticos ritus, religiosorum ordines, statum, dignitatem, ac personas lædunt, & violāt.

Facetiæ etiam, aut dicteria, in perniciem, aut præiudicium famæ, & existimationis aliorum iactata, repudientur.

Denique lasciua, quæ bonos mores corrumpere possunt, deleantur.

Et si quæ obscenæ imagines, prædictis libris expurgandis impressæ, aut depictæ extent, etiam in literis grandiusculis, quas initio librorum, vel capitum imprimi moris est: huius generis omnia, penitus obliterentur.

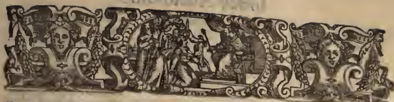
§. III. In libris autem Catholicorum recentiorum, qui post annum Christianę salutis 1515. conscripti sunt, si id, quod corrigendum occurrit, paucis demptis aut additis emendari posse videatur, id correctores faciendum curent, sin minus, omninò deleatur.

§. IIII. In libris autem Catholicorum veterum, nihil mutare fas sit, nisi vbi aut fraude Hęreticorum, aut Typographi incuria manifestus error irrepserit.

Si quid autem maioris momenti, & animaduersione dignum occurrerit, liceat in nouis editionibus, vel ad margines, vel in scholijs adnotare, ea in primis adhibita diligentia, an ex doctrina, locisque collatis eiusdem auctoris sententia difficilior illustrari, ac mens eius planius explicari posset.

§. V. Postquam Codex expurgatorius confectus erit, ac mandato Episcopi & Inquisitoris impressus, qui libros expurgandos habebunt, poterunt de eorundem licentia iuxta formam in codice traditam, eos corrigere atque purgare.

INDEX

INDEX AVCTORVM,

QVI PARTIM EXPENDVNTVR, PARTIM INDICANTVR IN HOC VOLVMINE.

A

Index Auctorum.

Al-

Index Auctorum.

Anto-

Index Auctorum.

Athana-

Index Auctorum.

IN APPENDICE
ADDITI AVCTORES,

Qui incipiunt à littera A, qui suis erunt locis inserendi in alijs editionibus.

Index Auctorum.

B

Bernar-

IN APPENDICE

Vide sequentes Auctores, quorum nomina hæc sunt.

Bar-

Car-

Index Auctorum.

*** Cusa-

APPENDIX
ad literam C.

D

Disqui-

APPENDIX
ad literam D.

E

Index Auctorum.

Guido

APPENDIX ad litteram G.

Quæ erit in alijs editionibus inserenda suis in locis.

Ger-

Index Auctorum.

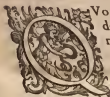
Atque hucusque perueniunt Primi huius Tomi Scriptores, cum reliqui, ad reliquas literas, spectantes, iam subinde Prelo subijcientur, qui cum hoc primo Tomo coniungi, siue separatim compingi poterunt.

APPARATVS SACRI
CONDENDI CAVSSAE,
Vnde Necessitas, Vtilitas, & Vsus.

LECTORI.

VOD sapienter monuit Augustinus, vt, Codicibus emendandis, inprimis inuigilaret solertia eorum, qui scripturas Diuinas nosse desiderant, & vt emendatis non emendati cederent, id nos præter alias caussas adduxit, vt pleraq; de hoc genere ageremus in BIBLIOTHECA SELECTA, quam, in lucem, è Typographia Vaticana, primò emisimus. At quoniam illa satis excreuerat ob singularum Disciplinarum methodos, & libros selectiores, qui in ipsa vel indicantur, vel expenduntur; ideo huic APPARATVI SACRO, in quo pleraque planius, & plenius excutienda erant, quanta, DEO iuuante, potuimus opera nos totos addiximus. Interea verò ædificij huius (vt ita dixerim) moles effecit, vt differremus editionem: cui etiam emissio Indicis librorum ab Ecclesia, & à CLEMENTE VIII. Pont. Max. denique prohibitorum fuit expectanda, quæ huic maturescenti propemodum partui, quasi perita obstetrix adesset. Porrò non hæc solum, verum etiam complures aliç nos caussæ impulerunt, vt hoc, DEO aspirante, moliremur: quas huc afferre operæpretium erit, cum ex ijs negocij huius Necessitas, Vtilitas, & Vsus eadem opera constabunt.

Lib. 2. de Doctrina Christ. cap. 14.

Romæ. 1593.

Ecclesiæ spiritus, in asseruandis, & indicandis sanioribus codicibus.

ANè acta DEI spiritu Ecclesia nũquam intermisit studium, quo illibatum Fidei, ac Doctrinæ Catholicę Depositum seruaretur; quamobrem à tempore Apostolorum (in Pontificijs præcipuè Bibliothecis) saniorum custodia codicum, atque notitia extitit: prauorum autem vsus sublatus, aut indicata eos expurgandi ratio. Quę caus-

ſa fuit, cur ſępe ex Oriente, & aliundè ad Romanum Archiuum Patres confu gerent, quotieſcúque aliquid alibi corruptum ſuſpicabantur. Quin & hęc cura ſic primos illos Anteſignanos ſollicitos habuit, vt poſteros cōteſtarentur, ne qua labes ſuis ſcriptis aſpergeretur. *Conteſtor enim* (inquit Ioannes Euangeliſta) *omni audienti verba Prophetiæ libri huius: ſi quis appoſuerit ad hæc, apponet* DEVS *ſuper illum plagas ſcriptas in libro iſto. Et ſi quis diminuerit de verbis libri Prophetiæ huius, auferet* DEVS *partem eius de libro vitæ, & de Ciuitate ſancta, & de his, quæ ſcripta ſunt in libro iſto. dicit, qui teſtimonium perhibet iſtorum.* At & Irenæus martyr Polycarpi diſcipulus, (qui Polycarpus à Ioanne Euangeliſta fuit Smyrnę ordinatus Epiſcopus) in fine Cōmentarij ſui περὶ τῆς ὀγδοάδος. *Adiuro te* (ait) *qui tranſcribis librum iſtum, per Dominum noſtrum* IESVM CHRISTVM *& per glorioſum eius aduentum, quo iudicaturus eſt viuos, & mortuos, vt conferas poſtquam tranſcripſeris, & emendes illum ad exemplar, vnde ſcripſiſti, diligentiſſimè: hanc quoque obteſtationem ſimiliter transferas, vt inueniſti in exemplari.* Atqui Nicæna prima Synodo ſuggerente à Conſtantino Magno decretum fuerat, vt tanti negotij ratio haberetur: Quod cum ſuborientibus hæreſibus, ij, quibus demandatum fuerat, præſtare non potuiſſent, Monachi ſucceſſerunt, qui in ſolitudine ſua hæc literarum, & librorum ſubſidia commodis Eccleſiæ conſeruarunt. Itaque D. Benedictus ſui Ordinis primus Inſtitutor, & penè Parens omnium Monachorum in Occidente, cauit, vt ſucceſſores ſui Scriptorum illuſtrium monumenra cuſtodirent, quibus Eccleſia carere non poſſet: Quæ deinceps cura in alios quoque Religioſos Ordines ita peruaſit, vt quantacunque ab Ethnicis, vel ab Hæreticis procella oboriretur, bonæ tamen artes, & optimi Orthodoxorum labores haud penitus interirent.

Apoc. 22.

Hiero. in lib. de viris illuſtrib.

D. Hieronymum, eodem, quo Eccleſia, ſpiritu actum, de Viris Illuſtribus reliquiſſe Catalogum.

Anc viam Eccleſiæ inſiſtens Hieronymus hortatu Dextri amici ſui, Catalogo de Illuſtribus eiuſdem Eccleſiæ Scriptoribus eos omnes complexus eſt, quos de Doctrina Eccleſiaſtica mandaſſe aliquid poſteritati compererat; nimirum, à CHRISTO Domino annunciato gentibus ad ſuam vſque ætatem, hoc eſt ad annum Domini quadringenteſimum decimum. Quod quidem Opus adeo placuit Græcis, vt hiſce rogantibus Sophronius Hieronymi familiaris illud in Græcam linguam, è Latina conuerterit. Porrò Hieronymus hunc laborem ſe libenter ſuſcepiſſe dicit, & imitatum Gręcos atque Latinos, & adiutum ab hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Euſebij libris, & vt perfidi religionis Chriſtianę hoſtes obmuteſcerent. *Fecerunt quidem* (inquit) *hoc idem apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus, Caryſtius, Satyrus doctus vir, & longè omnium doctiſſimus Ariſtoxenus Muſicus. Apud Latinos autem Varro, Santra, Nepos, Hyginus, & ad cuius nos exemplum vis prouocare, Tranquillus.* At paullo poſt ſubdit. *Itaque Dominum* IESVM CHRISTVM *precor, vt quod Cicero tuus, qui in arce Romanæ eloquentiæ ſtetit, non eſt facere dedignatus in Bruto, Oratorum Latinæ linguæ texens Catalogum, id ego in Eccleſiæ eius* Scri-

Vſque ad decimum quartū Theodoſij Imp. annum.

Præfat. ad Dextrum.

Scriptoribus enumerandis dignè cohortatione tua impleam. Denique post pauca concludit in hęc verba epistolam ad Dextrum. *Discant igitur Celsus, Porphyrius, Iulianus, rabidi aduersus* CHRISTVM *canes. Discant eorum sectatores, qui putant Ecclesiam nullos Philosophos, & eloquentes, nullos habuisse Doctores, quanti, & quales viri eam fundauerint, ornauerint; & desinant fidem nostram rusticæ tantum simplicitatis arguere, suamq; potius imperitiam agnoscant.* Quæ quidem & nos multo magis aduersus hæreticos, & alios quoscunque possumus dicere, qui post tot secula, ante quæ Hieronymus Scriptores illos digessit in ordinem, conspicimus in hoc APPARATV, tanquam in castris DEI innumeros propè (& sanè omnes vnius fidei) non tam scriptis, quàm sanguine Christianam religionem esse testatos. Ceterum Hieronymus (quod & suo loco attingemus) cum in Catalogo non videatur Dionysij Areopagitæ mentionem fecisse; cum item Eusebij Cęsariensis praua tacuerit dogmata; cum de quibusdam Canonicis scripturis, quæ nondum apud vniuersam Ecclesiam obtinuerant auctoritatem, suspicionem rudioribus ingerere possit; cum denique de Ambrosij Operibus sua ætate viuentis iudicium subtrahat, de Origene verò, tamquam nulli errori addicto, nihil attingat; hæreticos autem quosdam paucos reliquis adnumeret Orthodoxis (sed quos tamen alibi improbauit) ideo fusius nobis fuit de omnibus dicendũ. Quod autem pro ratione illius æui nondum ita statui potuerat, id nos, quibus filia temporis veritas per tot Synodos, & Scriptores clarius illuxit, addidimus. Atqui Hieronymus, cum Eusebium alibi scripserit hęresi Ariana fuisse infectũ, & Origenis Operum Catalogum in Epistola ad Paulam texuerit; & verò, quibus armis, expugnandi sint ijdem quorum meminit, hæretici, satis alibi indicauerit, hoc in APPARATV erat monstrandum. Quę res etiam Gennadium mouit, vt suo quosdam Scriptores Catalogo adtexeret, quos Hieronymus omiserat. Videlicet ad hunc non omnes Scriptores peruenerant, tum quia, vt ipse fatetur, erat in Orbis angulo; tum etiam, quoniam post clades à nominis Christiani hostibus, & ab hęreticis illatas, Bibliothecæ Christianorum pleræque, aut omninò interierant; aut si quid inde fuit sublatum, id vel mancum, & mutilum, vel occultum diutius mansit.

Isidorum Pelusiotam, id ipsum, quod Hieronymus fecit, (sed alia ratione) curasse, quod & aliter alij curarunt.

SEd &, vt Scriptorum eiusmodi vsus sit in promptu, eorumque numerus augeretur, Trium pro alijs innumeris exempla demonstrant. Nam, primò, si quis à publico vsu libros apud se reconditos auertisset, non deerant, qui eum ad sanitatem reuocabant. Isidorus enim Pelusiota vir sanctus quendam librorum congestorem monuit his verbis. *Plurimos (vt audio) libros emisti, atque opinione es locuples, eorum lectionem ignorans; atque id faciens, quod ij, qui frumentum comprimunt. Quare aut opibus tuis vtere, aut ingentem eruditionem ne læde, nimirum hic quoque Comicos sales colligens (dum librorum corruptor, aut librorum sepulchrum, aut tinearum altor appellaris)*

atque coram Deo *accusationem, vt qui ingens vtilitatis talentum occultans, quod ab alijs concreditum est, & elaboratum, à te autem improbè defossum.* Ambrosius autem ille, qui primò Marcionites, deinde ab Origene correctus (non ille qui Episcopus fuit Mediolanensis) Ecclesię Diaconus, & confessionis Dominicæ gloria insignis fuit, Origeni suppeditatis sumptibus, & Amanuensibus ad infinita (vt inquit Hieronymus) volumina dictanda stimulos addidit. At tertium exemplum esto Serenissimorum vtriusque Bauariæ Ducum, qui cum Monachij florentissimam Bibliothecam collegerint, non satis habuerunt, vt doctis omnibus pateret, sed & nouissimè Catalogum Græcorum manuscriptorum Codicum, qui in ea asseruantur, excusum emiserunt in lucem, additis his verbis dignissimis, tàm Catholicis Ecclesiæ luminibus. Qvisqvis catholica fide praeditvs, prodesse voles reipvb. litterariae, hos m. s. codices conferendi, interpretandi, edendi copia tibi esto, si de iis sine noxa restitvendis caveris. Ne igitur & nos eruditionem læderemus, aut redderemus Deo rationem, eorum, quæ per annos multos, varijs oblatis occasionibus nobis obtigere, quas in Idea Selectæ Bibliothecæ exposuimus; cum etiam ab optimis, & doctissimis viris, & adeo ab ipsa Apostolica Sede stimuli non defuerint, ac suppeditati sint sumptus ad librorum supellectilem variam comparandam, iamdiu est, cum annuentibus Maioribus nostris, atque inprimis Deo aspirante, hunc Apparatvm decreuimus condere, quo, quidquid vidissemus in varijs Prouincijs, aut collegissemus, id liberali, hoc est, Christiano animo bonis omnibus communicaremus.

Hieronymus in Catalogo.

Ab alijs Catalogos de Viris Illustribus scriptos easdem ob caussas, at quibus in locis supplendi essent, fuisse omninò curandum.

Porro *Gennadius, Isidorus iunior Hispalensis Episcopus, Photius, Notgerus, Honorius, Sigebertus, Suidas, Ioannes Tritemius*, qui & istos, ac *Prosperum, & Ricardum de Bury, & Philippum Ribotum*, atque alios suo Catalogo condendo, quasi socios adhibuit, denique *Sixtus Senensis, Gulielmus Eisingrenius,* & reliqui, qui vel de suæ gentis, vel de suorum Ordinum Religiosorũ illustribus gestis, & scriptis laborarunt, pleraque egregiè præstiterunt; sed quæ tamen, neque in vnum librum congesta essent, vt haberentur ad manus, neque prius cum antiquis codicibus sanioribus manu scriptis pleraque collata fuissent, neque verò plurimos insignes Scriptores cō plecterentur, qui delitescebant, neque adeo illos, quibus Sanctæ Apostolicæ Sedis, & Ecclesiæ lima necessaria fuit. De quibus quidem, quantum, Deo dante, potuimus, si quis perlegerit, quæ suis cuiusque locis in hoc Apparatv scripsimus, facilè ipsius condendi Vtilitas, & Vsus constabunt.

Et profectò plures ijs, quas attulimus, permoti rationibus Catalogos, siue Bibliothecas suas scripserunt. At & ob alias caussas hæc ætas, & inundantium hæresum torrens fecere, vt huic Apparatvi, quasi cuidam aggeri extruendo manum admoueremus.

Catho-

Catholicis enim, si non omnibus, certè plurimis, non est ignotum, Diuina potissimum Volumina ab hostibus fidei, innumeris penè mendis contaminata fuisse, vt prohibenda fuerit eorum lectio. Nouissimè autem præstantissimorum virorum summa diligentia fuisse recognitam editionem *Septuaginta Interpretum* Græcam, & alteram eorum factam Latinam, vulgatam item etiam atque etiam examinatam prodijsse è vaticana Typographia Pont. Max. emaculatas.

Si qua verò alia editio, aut versio alicuius esset legenda, monstratum fuisse à Sancta ipsa Sede Apostolica, in qua vna residet Veritas, quibus id legibus esset faciendum. Quæ quidem omnia indicanda fuere in hoc APPARATV, quæ ve ad ea intelligenda essent firmiora præsidia, vnde vnicuique esset facile seligere, quinam emendatiores codices essent versandi. In Indice Clem VIII. Pont.Max.

Quin & Biblia Sacra cum Glossa ordinaria primum quidem à Strabo Fuldensi collecta, nunc verò nouis Patrum Græcorum, & Latinorum explicationibus locupletata, annotatis etiam ijs, quæ confusè antea citabantur, locis, ac postilla Nicolai Lyrani, adnotationibus Pauli Burgensis, ac Matthiæ Thoringi recognitis, & in ordinem emendatiorem digestis Franciscus Feuardentius ordinis Minorum, Ioannes Dadræus, & Iacobus Cueillyus, Scholæ Parisiensis Theologi, Lutetiæ ediderunt. Qui labor, vt fuit omnium grauissimus, ita huic seculo fuit accommodatus, accommodatior futurus, si per tumultus bellicos res ad integram emendationem, vt ipsi præfati sunt, perduci potuisset.

Ceterum hæretici, atque schismatici, vrgente Satana, cum veritatem fidei Orthodoxæ de medio tollere decreuissent, Patribus quoque varia damna, & iniurias connixi sunt inferre.

Prima fuit. Abiectio, & accusatio omnium antiquarum versionum.

Secunda. Imminutio librorum Sacræ Scripturæ.

Tertia. Anabaptistarum iactatio: quasi, dormitante Domino, qui nunquam dormit, neque dormitat, totum Diuinæ Scripturæ corpus (si DEO placet) fuisset corruptum, præcipuè verò in Euangelicis, & Apostolicis scriptis.

Quarta. Auctus falsò à priscis hæreticis numerus sacrorum librorum sub nomine Diuinorum Auctorum, cuiusmodi erant *Proto-Euangelium Iacobi: Euangelium Nazaræorum: Euangelium Nicodemi: Epistola Pauli ad Laodicenses: Esaiæ visiones*, & alia, quæ hæretici huius seculi typis excuderunt. Ita *Hebraicum Matthæi Euangelium, Pauli Epistola ad Hebræos, Tobiæ, Iudith, Machabæorum* Volumina longè diuersa à nostra editione vulgata, quæ *Munsterus* partim à se versa, partim conficta prelo subiecit.

Quinta. Adulterini pro legitimis fœtus suppositi, sub nomine *Philonis Iudæi in Genesim*. Sub nomine *Iustini Martyris Quæstionum liber ad Gentes*. Sub nomine *Athanasij, Quæstiones ad Antiochum*. Sub nomine *Origenis, Paraphrasis in Iob*. Sub nomine *Arnobij Rhetoris, Commentaria in Psalmos*. Sub nomine *Eusebij Emisseni, Homiliæ in Euangelia*. Sub nomine *Ambrosij, Commentarius in Apocalypsim, & alia*. Sub nomine *Hieronymi, Commentaria in Prouerbia, & La-*

mentationes Ieremiæ. Sub nomine *Eucherij, in Geneseos, & Regum historiam*. Sub nomine *Iunilij Afri in Hexaemeron*; quæ quidem nemo inrerioribus literis Theologiæ tinctus ijs attribuer, cum iam in eiusmodi scriptis liquidò cernantur fragmenta, & integræ paginæ, atque (vt ita dicam) centones è Moralibus Gregorij Magni operibus, qui post illos vixit. *Sexdecim autem Origenis Tractatus in Leuiticum sub Cyrilli nomine ab Heruagio excusos* ecquis Cyrillo tribuerit, cum in ijs passim dogmata aliena à fide Catholica occurrant; nimirum, *Animas ante mundum creatas, atque ob sua flagitia detrusas in corpora, tanquam in vincula: Inferorum supplicia finem aliquando habitura: Dæmones post certa tempora ad amissam felicitatem restituendos*: & alia permulta, quæ toto pectore Cyrillus oppugnat.

Sexta. Iidem libri (vt fieret fucus imperitis, questus Bibliopolis) sub duobus vel tribus titulis euulgati.

Septima. Reuocata ab hæreticis in dubium, quæ Patres vnanimi consensu scripsere.

Octaua. Patrum antiquorum nomina, vel recentiorum Catholicorum, vel ipsis hæreticis Auctoribus ascripta. Qualia fuere *Theophylacti collectiones in Paulum*. *Rabani in Threnos Hieremiæ sub splendidioribus Athanasij, & Hieronymi nominibus*. Quin & scriptionum affinitate decepti Ruffinus *Enchiridion Xisti Pythagorici, Xisto Pontifici tribuit, & Eusebij Pamphili pro Origene Apologiam Pamphylo martyri Origenis studioso*. *Erasmus Commentarios Arnobij Presbyteri in Psalterium, Arnobio Rhetori*. Ita quidam librum *Thomæ Anglici, D. Thomæ Angelico Doctori*. Nec defuere alij, qui asseruerint Epistolam illam, *quam ad Demetriadem Virginem scripsit Iulianus Celanensis Episcopus Pelagiana labe infectus*, idcirco tributam Hieronymo, quòd hic quoque scripserit ad eandem Virginem argumento non dissimili; sed hi errore, cum hæretici dolosè id fecerint; Nimirum Pneumatomachi veteres hæretici *libellum Tertulliani iam male sentientis de Fide Sanctiss. Trinitatis sub Martyris Cypriani nomine ediderunt*, quemadmodum inquit in Apologetico Ruffinus. Et Origenes *in Epistola ad amicos Alexandrinos doluit ab impijs Disputationes aduersus Ecclesiæ Catholicæ fidem præscriptas* spargi ad piorum hominum inuidiam contra se conflandam. At Leo primus huius nominis Romanus Pontifex *conquestus est cum Marciano Imperatore, ab hæreticis deprauatas fuisse Epistolas suas, vt se insimularent Nestorianæ impietatis*. Sic autem hæreticos imitati, qui hac ætate hæreses, & astum reuocarunt ab Inferis, in eorum hæsere vestigijs. Nam Collectiones, siue *Collectanea Bartholomæi Vrbinatis Episcopi* in vtrumque Testamentum ante ducentos annos excerpta sibi vendicauit nescio quis *Ioannes Gasthius hæreticus*, qui nonnulla eius Operis loca variè detruncata, atque mutilatim recisa (vt verbis Sixti Senensis vtar) ad hæreses Lutheranas detorsit. Oecolampadius *verò* contra diuinam Eucharistiam sub nomine *Bertrami Presbyteri* de corpore & sanguine librum scripsit ad Carolum Magnum. Carolostadius commentum suum aduersus cultores imaginum sub nomine *Caroli Magni, de cultu Imaginum* ad Sextam Synodum in Oriente congregatam. Caluinus aliud sub nomine *Alcuini Præceptoris Caroli Magni* ad eundem Carolum Ma-

gnum.

gnum. *Henricus Bullingerus* librum aduersus visibilem CHRISTI Ecclesiam *sub nomine Athanasij, de vera, & pura Ecclesia.* Bucerus *aduersus merita bonorum operum sub nomine Ioannis Roffensis Episcopi, de misericordia* DEI. *Liber autem sub nomine Gregorij Nysseni contra Peregrinationes, & Epistola sub nomine Sancti Vdalrici ad Nicolaum Papam, & sexcenta alia quę ab hæreticis prodierunt.*

Nona. Notationes, Censuræ, & alia falsissima inserta Operibus Patrum, omissis interim, quænam fuerint ijsdem Patribus scribendi occasiones, affectus, loca, personæ, tempora; numve disputandi, an increpandi caussa, vel num ea exponerent, antequam definita fuissent in Synodis, id quod Patres summa modestia præstiterunt. Qua quidem modestia plerique omnes Catholici, atque adeo Theologi Scholastici insigniores ita scripserunt, vt parati fuerint iudicio Ecclesiæ in omnibus acquiescere; ante autem Ecclesiæ definitionem nunquam ausi sint fratres suos damnare, nec qui secus sensissent, pro hæreticis habere.

At certè, vt huc digrediar, non solum mirandum est, verum etiam magnis laudibus extollendum, quanta animorum demissione, ac consensione Patres ipsi, ijs in rebus, de quibus aliquando dissenserant, inuicem, quasi perpetuo sancito fœdere, coniungebantur, vbi à prima Sede, vel à legitimis Synodis aliquid statuebatur. Quin & retractandis suis scriptis ingenuè inuigilabant, & aliorum operam ijsdem recensendis peroptabant, quod Gregorium Nazianzenum, Hieronymum, & Augustinum fecisse ostendimus. Id quod ab hæreticis tam inter sese semper dissectis nunquam factum vidimus; cum & sua ipsorum mendacia sine vlla fronte tueantur, & celeberrima, & antiquissima Concilia Lutherus, & alij blasphemauerint. Quod cum verissimum sit, quanto horruere magis hæretici communem omnium Patrum consensum, tanto hunc amplexi sunt alacrius Ecclesiæ filij, qui communionem Sanctorum credentes, Symbolum fidei, tamquam arram salutis æternæ, vsque ad ipsam effusionem sanguinis in omnibus sartum tectum conseruarunt.

Decima. Abolita, aut concremata Iuris Pontificij, & Scholasticæ Theologiæ volumina ab ijsdem hæreticis.

Vndecima. Versiones tàm Diuinæ Scripturæ, quàm Patrum Græcorum falsatæ, ac pro veris vbique disseminatæ. Et hæc quidem ab hæreticis penè omnia: cum altera ex parte Catholici nonnunquam nomina sua libris, quos ipsi scripserunt, non adscripserint, siue propter animi demissionem, hoc est humilitatem, quemadmodum *Auctor de Cardinalibus* CHRISTI *virtutibus ad Cornelium Papam*, quem librum falsò tribuerunt Cypriano; siue ad iudicium aliorum explorandum, sicut Gregorius Nazianzenus in Præfatione libri de fide de se ipso asserit; siue ad vtilitatem eorum à quibus sua legi cupiebant, ne despecti, aut parum grati nominis titulo existimationem operum eleuarent, quod Hieronymus fecisse Paulum scribit Epistola ad Hebræos; quæ scilicet caussa fuit cur illam alij Barnabæ, alij Clementi ascriberent; siue ad vitandam proprij nominis inuidiam, odium, pericula; siue in gratiam rudium, ne quid in alijs Operibus maioris momenti suæ aucto-

ritati

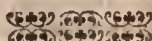
ritati derogarent. sic enim Saluianus Massiliensis Episcopus Paræneticos libros sub nomine *Episcopi ad Ecclesiam toto orbe diffusam*; Vincentius Lyrinensis aureum Opusculum sub nomine *Peregrini* emisit: seu denique ad exercendum ingenium, quemadmodum scriptas aliqui credunt fuisse Epistolas sub nomine Pauli *ad Senecam*, Senecæ *ad Paulum*. Dialogum *Augustini*, *& Orosij in Genesim*; apud Ethnicos verò Epistolas Phalaridis, & Bruti; & qui paucos ante annos sub Ciceronis nomine prodijt libellus de Consolatione ad Filiam.

His igitur rationibus permoti, editionem huius APPARATVS SACRI curauimus, sperantes, si quid adhuc vitæ nobis concesserit Dominus IESVS, fore, vt plurimi huic labori, plurium, qui ad nostras manus haud peruenerunt, Scriptorum nomina, Argumenta, loca vbi prodierunt, nobis mittant, vel ijdem ipsi fideliter huc adtexant. Quare illos in DEI nomine obsecramus, ne quem aliqua labe aspersum nostris laboribus inserant; In omnibus autem ad Sanctæ Apostolicæ Sedis iudicium, tamquam ad Cynosuram semper inspiciant. Interea verò, quoniam nobis propositum fuit non simplicem Scriptorum Catalogum texere, aut Appendices tantum, vel Supplementa colligere; sed & sub Sanctæ Catholicæ Romanæ Ecclesiæ ductu, cautiones, & meliores editiones, quin & plerumque iudicium præstantiorum Academiarum, & Theologorum interserere, ideo in antiquis Patribus, & (si Græci fuere) in aliquorum quoque versionibus, id præstare studuimus. Itaque non tam est attendenda Alphabeti series, secundum quam Opus digessimus, quam quicquid in celebrioribus Scriptoribus obseruandum, aut in plerisque alijs cauendum esse ostendimus.

ANTONII POSSEVINI
SOCIETATIS IESV
APPARATVS SACER.

A B'

BACVCH, quem ſeptuaginta Interpretes ſine aſpiratione ſcribunt Ambacum ἀμβακούμ, alij verò cum aſpiratione, *Habacuch*, Hebręis eſt *Chauakkuk*, hoc eſt, *amabilis*, vt Hieronymus tradit, ſiue *luctator*, quòd in certamen, & luctam cum Deo congreſſus diſputat cum eo de proſperitate impiorum.

Is è tribu Simeon, natus in agro Bezochar, Diuino actus ſpiritu, Prophetiam edidit, quæ tribus capitibus comprehenſa extat in Biblijs inter minores Prophetas. Dixit enim ei Dominus. *Scribe viſum, & explana eum ſuper tabulas, vt percurrat, qui legerit eum*. Incipit autem. *Onus, quod vidit Abacuch*. quoniam dura prædixit Regno Chaldæorum; quamuis etiam ſimul Chriſti Domini aduentum prænunciauerit. Vixit tempore Babylonicæ captiuitatis, ante cuius finem biennio, diem obiens, fuit perhonorificè in agro ſuo ſepultus, Anno, ſi Sixto Senenſi credimus, ab orbe condito 1416. Et quidem duos Abacuch Prophetas fuiſſe; alterum, qui hanc prophetiam texuit; alterum, qui detulit prandium ad Danielem; valde probabile eſſe oſtendit Franciſcus Ribera noſtrę Societatis Theologus præludio 2. in Expoſitione duodecim Prophetarum. Vitam eius ſcripſit Epiphanius, vti & aliorum Prophetarum; ſed & nonnihil Dorotheus ille, qui falsò exiſtimatus eſt fuiſſe Tyri Epiſcopus (vti ſuo loco dicemus) in Synopſi. Quin & eius oſſa vnà cum oſſibus Michęæ Prophetæ inuenta fuiſſe in Palęſtina, Theodoſio ſeniore Imper. ſcribit Sozomenus lib. 6. c. vlt.

Abacuch. 2. c.

Bibl. Sanctæ. lib. 1.

Scripſerunt in eum Interpretes vniuerſæ Scripturæ Sanctæ, de quibus in verbo Biblia. Quique duodecim ipſos minores Prophetas potiſſimum expoſuere, Cyrillus Alexandrinus, Theodoretus, Remigius, Gulielmus Melitonenſis, Guido Cartuſianus, Albertus Magnus, Alexander Halenſis, Stephanus Anglus, Benedictus Arias Montanus, Franciſcus Ribera, Franciſcus à Meſſana in duodecim Prophetas breui Paraphraſi, Paulus à Palatio, & alij.

De his omnibus vide in APPARATV hoc, ſuis quęque locis.

Separatim autem Cyrillus, Theophylactus, Victor Pitabionenſis, Leo Caſtrius, Antonius Gueuara, & alij. Porrò partitionem huius prophetiæ vide in Oeconomiæ Biblicæ Tabulis Georgij Ederi, tab. 231.

Et Græcarum verſionum diuerſitatẽ à verſione LXX. atque interdum, explanationem inſpice in Græcis ſcholijs, quæ perutiles vnicuique capiti huius Prophetiæ, ſicuti & aliorum Prophetarum ſunt adiunctæ in editione Græca verſionis LXX. quæ Sixti V. Pont. Max. iuſſu prodijt Romæ in lucem emendata, Anno 1587. è Typographia Vaticana.

Ora-

Oratio ad S. Abacuch Prophetam.

Vtinam verò, ò PROPHETA *ſancte, qui tanquam Anteſignanus præis huic operi, ſicut (ſiue tu, ſiue alter fueris) ab Angelo delatus cum prandio fuiſti in Chaldæam ad Danielem clauſum in lacu leonum, ita* DEO *aſpirante, vnà cum eodem Angelo iſthinc, vbi lucem omnem inhabitas, lumen in cor meum mole tanti operis preſſum inferas: meque tu, qui Sereniſſimos* B. VIRGINIS *oculos ſemper intueris; ſiſtas ad eius ſanctiſſimos pedes, vt ab æterna Sapientia eius filio gratiam, & vires, vel ego, vel certè alij, qui digni fuerint, conſequamur huic* APPARATVI *conficiendo. Dicamus denique ipſi. Domine, Opus tuum in extremo dierum noſtrorum Viuificaſti; Percuſſiſti Diuino tuo verbo, & tot Sanctorum laboribus, capita de domibus impiorum; Denudaſti fundamenta eorum vſque ad collum; Maledixiſti ſcriptis hæreticis, impijs, obſcœnis. Nos autem in Domino gaudebimus, & exultabimus in* IESV *noſtro: Amen.*

ABACVCH autem alterum apocryphum recenſet in Synopſi Athanaſius, indicans (ni fallor) prophetiam quandam abſconditam, cuius etiam meminit Epiphanius in vita Abacuch; aut fortè hiſtoriam, quam Abacuch, non is, qui inter duodecim Prophetas ponitur, ſed alter ex tribu Leui, filius Iuda ſcripſit de Daniele Sacerdote filio Adde. Vide lib. 1. in Danielis Prophetæ Appendice Sixti Senenſis 2. lib. Bibliothecæ Sanctæ, & eundem, quem diximus Franciſcum Riberam in 2. præludio in Expoſitione 12. Prophetarum.

ABAGARVS, quem alij Augarum, alij Abagarum, ſiue etiam Agabarum ſcribunt, Edeſſæ Syriæ ciuitatis Regulus, Epiſtolam Saluatori noſtro ſcripſit, quæ vnà cum reſponſione eiuſdem Domini Ieſu extat apud Euſebium lib. 1. c. 13. hiſt. Eccleſiaſt. Quas, etſi Gelaſius Papa diſt. 15. recenſet inter apocrypha, quaſi non hagiographa, non tamen Eccleſia (vt inquit Cæ-
To. 1. Annal. ſar Card. Baronius) omninò proſcribit, ſicut nec complures alios libros, quos proximè recenſuit. Eas verò abſque vlla dubitatione ab antiquioribus fuiſſe receptas comprobat de Epiſtola Darij Comitis ad Auguſtinum, S. Ephremo, Theodoro Studita, & alijs. Vide Baronij Annalium To. 1. ſub annum trigeſimumprimum à Chriſto nato; quidque tum ipſe,
Lib. 2. Bibl. Sanctæ. tum ante illum de imagine Chriſti à Domino ad Abagarum miſſa Sixtus Senenſis ex antiquis monimentis deprompſit. Extat autem de hac hiſtoria Romæ in Bibliotheca Vaticana ſcriptum Græcũ hac inſcriptione. Περὶ τῆς εἰς Ἄγαρον ἀχειροποιήτου εἰκόνος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἐξ Ἐδέσσης μετακομισθείσης πρὸς τὴν πανευδαίμονα, καὶ βασιλίδα ταύτην τῶν πόλεων. id eſt, *De non manufacta ad Agarum imagine Chriſti Dei noſtri, & ex Edeſſa tranſlata ad feliciſsimam hanc, & Vrbium Reginam.* Porrò ſciendum omnes Edeſſenæ prouinciæ, ſiue Reges, ſiue Principes nominatos fuiſſe Abagaros; & Bardeſanem clariſſimum quondam virum, ſed poſtea hæreticum (de quo nos ſuo loco) auditorem fuiſſe cuiuſdam Abagari Edeſſæ Principis viri optimi. Sed hic Abagarus vixit anno Domini 175. cuius & meminerunt Epiph. hære. 16. & Iulius Capitolinus in Antonino Pio.

ABAILARDI errores S. Bern. epiſt. 188. & 190. & Innoc. III. epiſt. 194. Tho. Vvald. lib. 1. c. 10. oſtendunt, & impugnant. Vide, in verbo, Petrus Abailardus, vbi de eius erroribus.

ABBAS Panormitanus. vide, in verbo, Nicolaus Tudeſchius.

ABBAS Vercellenſis in Dionyſium Areopag. vide, in verbo, Thomas Abbas Sancti Andreæ Vercellenſis.

ABBO Gallus Abbas Floriacenſis, qui anno Domini milleſimo tertio viuebat, ſcripſit vitam Eadmundi martyris, libris duobus. In Calculum Victorij lib. vnico. De motibus ſtellarum alium. Rudimenta puerilia.

ABDELMESSIAE Legati Patriarchæ Alexandrini, qui Gabriel nominabatur, Legatio ad Clem. VIII. Pont. Max. & Profeſſio fidei extant ad finem ſexti Tomi Annal. Baronij Card.

ABDIAS, quem LXX. Obdiu, Hebræi Occadiam, hoc eſt cultorem Dei, nominant, vnus è duodecim minoribus Prophetis, Prophetiam, quæ vno continetur capite, tempore Amos pio-

prophetauit, cuius initium est, *Visio Abdiæ*. Hic, teste in eius vitam Epiphanio, natus in Sichera, quæ est in agro Ieththacmar, cum postea Ochoziæ Regis Israel, Quinquagenarius, seu Semicenturio esset, post duos alios Quinquagenarios igne absumptos missus ad Heliam prehendendum, aula relicta, huic adhæsit: visionem quidem suam pronunciauit contra Idumæam, & fines eius. A Chaldæis enim, & Gentibus Israel fuerat magnis calamitatibus affectus. *Personat* (inquit Hieronymus) *contra Edom, sanguineum, terrenumque hominem; fratris quoque Iacob semper æmulum hasta percutit spirituali. Vbi verò inuectus est contra Idumæos, promittit filijs Iacob Tribus Iuda durationem perpetuam, & Iesu Christi Saluatoris præsentiam in monte Sion.* Ceterum Abdiam, arbitratur idem Hieronymus, virum fuisse illum, qui, vt in tertio libro Regum cap. 18. legitur, temporibus Achab, & Iezabelis centum prophetas in speluncis abditos pauit. Vixit circa annum ab orbe condito termillesimum sexagesimum. Erat autem eius sepulchrum in Samaria, vbi item Elisęus, ac D. Ioan. Baptista humati sunt. Epiph. Sixtus Senẽ. Garsias Galarza libro Euangelicarũ Institut. Hierony. ad Paulinum de Diuinis Sacrę Scripturæ libris.

Scripserunt in Abdiam interpretes vniuersæ Diuinæ Scripturæ. De quibus in verbo Biblia, Hugo item Victorinus, de quo suo loco.

Scholion autem variæ lectionis Græcum ad hoc caput quàm breuissimum extat in Editione Græca xxx. Sixto V. Pont. Max. Romæ edita.

Abdias verò alter, quem Apostolorum discipulum, & Babylonis Episcopum, atque Vitarum illorum scriptorem faciunt Iacobus Archiepiscopus Genuensis, & Petrus Episcopus Equilinus in libro nono Catalogi Sanctorum, incertum an legitimus extet. Sixtus autem Senensis lib. 2. Biblioth. Sanctę, cum ab ijs scriptum sit Vitas Apostolorum ab Eutropio Abdiæ discipulo ex Hebræo in Græcum, & à Iulio Africano in Latinum fuisse conuersas, prudenter opinatur, Iulium non Latinè, sed Græcè scripsisse. Quin, & ait. *Nuper ex Germania sub titulo huius Abdiæ prodiere libri decem, de historia certaminis Apostolici, Oporini typis excusi, quos vt fide indignos, Paulus Papa IV. inter scripta à se damnata reiecit.* Lib. Annotatum sollemnitatum.

Abecedarium spirituale Ossunnæ. Vide, in verbo, Ossunna.

Abgarus. Vide Abagarus, suprà.

Abraham Patriarcha, & Parens Patriarcharum, è Chaldęis ortus, & si nullum librum cõscripsit, scribendorum tamen librorum semina reliquit, cum quingentos annos ante Moysem natus Aegyptios docuerit Arithmeticam, & Astrologiam, eam, quæ sine labe doceri potest. Quin, & rationem rectè viuendi ijs ostendit, vti ex Nicolao Damasceno Iosephus, ex Iosepho autem tradidit Eusebius de Præpar. Euang. lib. 2. c. 4.

At et, vt Suidas habet, sacras literas repperit, & eam linguam excogitauit, cuius Hebræi periti fuerunt, vt eius discipuli, & posteri. Vnde etiam Græcorum literæ originem duxerunt: quamuis Græci opinionis errore aliter hac de re scripserint. Testimonio est appellatio Alpha primæ, & Principis literæ nomen ab Aleph Hebraico sortitæ, nomine beato, primo, & immortali.

Scripsere de Abrahamo Interpretes vniuersæ Scripturæ sanctæ, Philo Iudæus, Antiqui Patres, præsertim Ambrosius: nostro autem æuo Aloysius Lippomanus Catena in Genesim: & Benedictus Pererius in eandem.

Abrahami verò nomine Apocalypsim à Sethianis hæreticis confictam Epiphanius in Panario, Origenes hom. 35. in Lucam, merito reiecerunt, vti, & librum, qui eidem Abrahamo tribuebatur, cuius est inscriptio apud Hebræos, Iezira hoc est de creatione, *quem* (inquit Sixtus Senensis) *non parum literati assignant Rabbi Akiba.* Lib. 2. Bibl. Sanctæ.

Abrahami Bzouij Ordinis Prædicatorum Poloni, Thesaurus laudum Sanctissimæ Deiparæ super Canticum, *Salue Regina*, quadraginta Concionibus, Venetijs apud Minimam Societatem ann. 1598. item Flores Euangeliorum editi ibidem.

Absalon Canonicus Regularis Sancti Victoris Abbas monasterij Sprinkersbacensis, qui floruit circa annum 1220. Sermones sacros vnum, & quinquaginta in dies anni festos scripsit quos Io. Gymnicus Coloniæ Agrippinæ emisit ann. 1534.

Abulensis. Vide, in verbo, Alphonsus Tostatus.

Aca-

A C

Acacivs, quoniam à Hieronymo in Catalogo Scriptorum adnumeratur, hic etiam ponitur; ſed ne quis de eo ſecus iudicet, quàm quod res habet, addendum eſt hic, nulla ratione eum inter Scriptores Eccleſiaſticos eſſe cenſendum, quippe qui fuit hæreticus, quod quidem eo in loco Hieronymus, & noſtra ætate Gulielmus Eyſingrenius in ſuo, quē vocat, omnium Orthodoxæ Matris Eccleſiæ Doctorum Catalogo tacuerunt. Sed Sixtus Senenſis non reticuit. Acacius igitur ſucceſſit in Epiſcopatu Euſebio Cæſarienſi, qui æquè, ac ille fuit Arianus. Scripſit autem in diuerſos Diuinæ Scripturæ locos, Selectarum Quæſtionum volumē: ex quo non pauca fragmenta extant in Catena Græca explanationum in Geneſim. Et quidem mentionem huius operis fecit Hieronymus in Epiſtola ad Minerium, & Alexandrum. Vixit autem anno Domini 350. Eius verò Acta ſcribuntur in libro quinto Hiſtoriæ Tripartitæ; ſed perlegendi Annales Cęſaris Card. Baronij, tertio tomo, vbi de illo ſuſius non vno in loco. Nam Acacium, & Eccleſiam Hieroſolymorum turbaſſe, & contra Athanaſium inſurrexiſſe, & conatum eſſe vbique, atque adeo in Concilio Ariminenſi, abolere Concilium primum Nicænum, & Acacianorum hæreticorum, qui teterrimi fuere Ariani, fuiſſe parentem, ac ducem, planè conſtat. Hieronymus autem in Catalogo hęc, quæ ſequuntur, duntaxat de illo. *Acacius, quem quia luſcus erat μονόφθαλμον nuncupabant, Cæſarienſis Eccleſiæ in Palæſtina Epiſcopus, elaborauit in Eccleſiaſten decem & ſeptem volumina, & συμμίκτων ζητημάτων, ſex, & multos præterea diuerſosq́ Tractatus compoſuit. In tantum autem ſub Conſtantio Imperatore claruit, vt in Liberij locum Romæ Felicem Arianum Epiſcopum conſtitueret.* Quod autem in Catalogo Hieronymi additum fuerit, Felicem Papam fuiſſe *Arianum*, id omninò eſt expungendum. Recte enim Lypſius ille, qui Theologus, adnotauit in manuſcriptis cod. ſuis, vti & in Sophronio Gręco non haberi *Arianum*, cui conſentit (ait Petrus Suffridus) ex noſtris Cod. Gemblacenſis, & Viridis vallis. Neque enim vmquam Felix fuit Arianus. Quare, & hęc ipſa vox *Arianum*, expungenda eſt è Catalogo Honorij, qui idem ex corrupto codice Hieronymi exceperat. Ceterum de Felice ſuo loco erit dicendum.

Anno Domini 350. Tut.

Acacij porrò epiſtola ad Cyrillum habetur inter Epiſtolas Cyrilli num. decimaquinta.

Acacivs verò alter, qui presbyter, & Martyr cum ſeptem mulieribus Sebaſtæ in Armenia diriſſimè pro fide Chriſtiana paſſus eſt anno 312. ſub Pręſide Hierenarcho diuerſus eſt ab illo impio Acacio, de quo locuti ſumus. Quin & in honorem huius alterius Acacij Martyris extructum fuiſſe Templum à Conſtantino Magno, quemadmodum item alterum Pacis, Sapientiæ alterum extruxerat, teſtes ſunt antiqui Hiſtoriographi. Vide Baronium 3. Tomo Annalium. Suidas verò alterius Acacij Archiepiſcopi Conſtantinopolitani meminit, qui vixit ſub Leone Imp. ſed cuius nulla ſcripta extant, quòd viderim.

Acacivs Amidę Epiſcopus, qui charitate debellauit Perſas, ornamenta Eccleſiæ diſtrahens, vt hoſtes redimeret, alius fuit à memoratis. Vixit anno 420. Theodoſio Imper. Socrates lib. 7. c. 21.

Acacivs Berœenſis Epiſcopus fuit hęreticus. Scripſit contra Cyrillum, & Mennonem ad Theodorum Imperatorem, vti & antea accuſauerat Io. Chryſoſtomum. Vide Tom. 5. Baronij ſub annum 430. & 431.

Acacivs autem alius Melitenus cognomento, & in Concilio Epheſino clarus, in quo orationem habuit ſpiritus plenam, cuius verba extant in Actis eiuſdem Synodi in verſione Peltani, diuerſus eſt ab Acacio Berœenſi. Sed & Acacius alius, qui Epiſcopus Conſtantinopolitanus, plura patrauit aduerſus Romanam Sedem, de quo Suidas, & Baronius Tom. 6. Annalium, & contra quem egerat Simplicius, & Felix Pontif. Max. ille eſt, qui obijt anno 488. nec dignum aliquid reliquit, quod hic inſeratur.

Accas Hagulſtadenſis Epiſcopus librum de Paſſionibus Sanctorum, & alterum, quod pręnotauit, *Officiarium Eccleſiæ*, atque Epiſtolam ad Bedam pro illuſtrandis Scripturis, emiſit in lucem. Vixit ann. 714.

Achelnotvs Cantuarienſis Epiſcopus, qui floruit ann. 1038. lib. duos ſcripſit, alterum in laudem Beatiſs. Virginis, alterum Epiſtolarum ad varios.

Achias

Achias Silonites Propheta, quem Hebræi nominant Achya Asceloni, de quo 2. Paralip. 9. scripsit librum de rebus à Salomone gestis. Vixit autem in Silo, ibique diem obijt. Vide Sixt. Sen. lib. 2. Bibl. Sanctæ.

Achilius Seuerus Hispanus, sub Valentiniano, edidit volumen quasi Hodepöricum, vitæ suæ statum continens, tam carmine, quàm soluta oratione, quod inscripsit Catastrophen. Honor. Catal.

Achilles Galiardus Patauinus Theologus Societatis Iesu, edidit hortante B. Carolo Card. Borromæo tituli S. Praxedis Catechismum succi plenum, licet breuem, ac quidem Italico idiomate, qui Mediolani fuit excusus.

Iam verò incipiet sudare sub prelo Opus ipsius de Disciplina Hominis interioris: quod septem Sectionibus ita distinctum est, vt complectatur.

Prima. Iustificationem à peccato.

Secunda. Tentationem, atque militiam iustorum.

Tertia. Progressum in gratia.

Quarta. Habituum malorum extirpationem.

Quinta. Mortificationem passionum. Quæ quidem omnia spectant ad Vitam, quæ dicitur Purgatiua.

Sexta. Virtutum cunctarum tam generatim, quam singillatim tractationem, quæ ad viam illuminatiuam refertur.

Septima. Viam, quæ vocatur vnitiua, & mystica.

Achillis Statij non illius antiqui, qui Græcè de Leucippe, & Clitophonte scripsit, sed, & Lusitani, & huius nostri æui eruditi viri Oratio obedientialis ad Gregorium XIII. nomine Sebastiani primi huius nominis Lusitaniæ Regis, Romæ apud hæredes Antonij Bladi 1574. Porrò in humanioribus quædam doctè scripsit, & edidit.

Accoldus Florentinus Ord. Præd. qui præter alias Arabicam linguam calluit, librum satis grandem aduersus perfidiam Saracenorum scripsit: addidit modum disputandi contra infideles. Claruit circa annum 1260. vt refert Iacobus è Suzato.

Acrostichis Sibyllæ Eritreæ. Vide, in verbo, Sibylla.

Acta Apostolorum, Synodorum, Martyrum, Pontificum, & aliorum. Vide, in verbo, Apostoli. & in verbo, Synodus; & in verbo, Concilium, & in verbo, vniuscuiusque Concilij pro ratione locorum, vbi fuere habita.

Actii Synceri Sannazarij Poetæ extat liber de Partu Virginis, dignus qui, vt reliqui, prælegatur ab omnibus, & adeo prælegatur in Scholis. Vide in sectione secunda nostræ Bibl. Selectæ, vbi de Poetica profana collata cum sacra.

Acto monachus Cassinensis, Constantini Africani discipulus, & S. Agnetis Imperatricis Sacellanus, ea, quæ Constantinus è diuersis linguis transtulerat, limato sermone in Latinum vertit.

Actus siue Acta Andreæ, Ioannis, Pauli, & Teclæ, Petri, Pilati, Thomæ, & aliorum. Vide, in verbo vniusculusque horum in hoc Apparatu.

A D

Adalbero Germanus, Comes à Diligen, Monachus, & Abbas Eluuangensis duodecimus, congregationis Luxouiensis, scripsit vitam S. Hariolphi primi Abbatis Eluuangensis, obijt anno 923. Arn. At cum Gulielmus Eisingrenus scribat eum floruisse anno 902. inquit fuisse præsulem Augustanæ Ecclesiæ, Ludouici tertij Imper. & D. Vdalrici successoris, præceptorem, antistitemque sanctissimum: ipsum autem Hariolphum, cuius vitam scripsit, fuisse item Episcopum Lingoniensem.

Adalbertus Confessor, & Martyr, etsi, quòd sciam, libros haud scripsit, vberem tamen doctrinam opere, & factis reliquit. Vide de eo Martyrologium Rom. cum Baronio: Molanum in additionibus ad Vsuardum, & in Indiculo Sanctorũ Belgij hac die. Felicem item, qui pro vno duos facit, vnum Edibaldum, alterum Adalbertum nominans; sed hos duos

vnum, & eundem fuisse ex Actis Adalberti apud Molanum constat. Res eius gestas à monachis Medelocensibus, iussu Egberti Treuirensis Episcopi conscriptas anno 990. adfert Surius Tom. 3. Quas item collegit monachus quidam Egmundæ, vt refert Molanus. De eodem agunt Tritemius de Viris Illustribus Ordinis S. Benedicti lib. 3. cap. 294. & Petrus Cratepolius de Episcopis Germaniæ. Ex librariorum autem potius, quàm ex Tritemij errore accidisse hoc credit Arnoldus Vuion; libro enim quarto de Viris Illustribus Ord. S. Benedicti, vbi de Adalberto Magdeburgensi, & cap. 224. vbi de Ruthenensi agit, semper monachum S. Maximini scribit, quamuis erret in nomine Archiepiscopatus, vt scripserat idem Arnoldus annotatione ad eundem, vbi de Archiepiscopis Rugorum lib. 2. Nam quos ipse diuersos credidit, Arnoldus vnum, & eundem fuisse putat, tum ratione temporum, tum etiam nominum tam proprij, quàm Cęnobij. Quibus perpēsis, & verò historicorum scriptis inuicem collatis, diuersos esse nequaquam esse existimat. Quid verò Bugianũm impulerit, vt eum Albanum nominaret, nescitur; quare autem monachum monasterij Sancti Albani crediderit, & martyrij insuper gloria coronatum, illud forte est factum, quod Libutlus, qui S. Adalbertum in Archiepiscopatu Rugorum antecessit, monachus S. Albani fuisse scribatur: istud verò opinatus sit deceptus æquiuocatione alterius Adalberti, qui à Prutenis occisus est, vel certè ex ærumnis, & persequutionibus interijt, quas ipse Adalbertus passus est, sicut in eius Actis legitur. Interim monet Arnoldus, vt Bugiani scripta cautè legantur, cũ in citandis Historicorum auctoritatibus licentius se gerat. Auctores autem, qui de Adalberti prædicatione agunt, sunt Regino lib. 2. Tritemius de Viris Illustr. Ord. S. Benedicti, lib. 4. c. 144. Crantius in Saxonia sua, lib. 4. c. 14. & 17. & alij.

Bugianus in quo cauendus.

ADAM primus Homo, Dei manu formatus, ad imaginem, & similitudinem opificis, & conditoris effectus, & habitatione Paradisi honoratus. Hic iure primus Sapiens appellatur, vt primo conditum simulacrum, & imago picta Diuinitus, vtq; omnium gratiarum plenus, & omnes animi corporisque sensus puros, & inuiolatos circumferens; Radij enim quidam, vt ita dicam, ex eius animo effulgentes, diuinisque cogitationibus, & actionibus referti, sagaciter, citraque errorem peculiarem, cuiusque rei naturam penetrabant, vt qui non ab hominibus probatus fuerit, quorum iudicio sæpè labascunt, sed ab Auctore vniuersi Deo, cuius omnis cognitio, omne iudicium rectum est, prius quàm notiones moueantur ab animo quasi parturiente, & tandem pariente tales cogitationes. Nam, vt scriptura testatur, cum Deus omnia iumenta, bestias, serpentes, & volucres fecisset, adduxit ea ad Adamum, vt is videret, quomodo nominanda essent, eaque sunt earum nomina, quæ Adamus eis imposuit. Neque verò hic primogeniti hominis substitit excellens dignitas, sed, & seminum, stirpiumque discrimine, radicum, & herbarum vires, & quæ defensionis, ac medicinæ causa cuiuis animati natura tribuit, distinxit, & explicauit. Huius inuentum sunt artes, & literæ, huius sunt scientiæ tam disertæ, quàm mutæ, huius sunt vaticinationes, sacrificia, lustrationes, leges, & instituta, huius sunt omnia inuenta, omnes doctrinæ, & quicquid ad vitam degendam vtile est, & necessarium. Suidas.

ADAE autem confictam olim à Gnosticis hæreticis Reuelationem Epiphanius in primo Panarij reijcit, sic Augustinus contra Faustum scribens testatur, Manichæos eidem Adæ affinxisse librum de Genealogia Adæ. Quem librum Gelasius dist. 15. inter damnatos numerat.

ADAE item falso ascriptus liber Chrysopœiæ, quàm vulgo vocant Alchimiam. Vide, Martinum Delrium Disput. Magicarum, lib. 1. c. 5. q. 1.

ADAM Ord. Prędicatorum scripsit in Mag. Sent. claruit anno 1355. vti refert Antonius de Conceptione. qui cognomen, patriam, & reliqua ipsius Adami non ponit.

Ioseph. Pamphilus.

ADAM Montaltus Genuensis Augustinianus edidit contra Turcas inflammatoria carmina, quæ Romæ coram Sixto Quarto, & Cardinalium collegio recitauit. Eius quoque extat in Orthographiam Ioannis Aretini prooemium Philippo Arelatensi Archiepiscopo dicatum.

ADAM Ordinis Præmonstratensis Parisiensis professor anno 1518. Parisijs edidit librum qui Beatiss. Dei Genitricis inscribitur, vbi de ordine, & habitu, & professione religiosorum

Præ-

Præmonstratensium. De tripertito item Tabernaculo Moysis. De Tabernaculo Christi. De Tabernaculo Spiritus sancti. De Triplici genere contemplarionis. Parisijs apud Aegidium Gouermont.

ADAM vetus historicus, historias scripsir, in quibus & vitam Beati Ansgarij Apostoli Suecorum.

ADAMANVS Scotus, Coludius, monachus, & Abbas monasterij Insulæ Huensis in Scotia, quod S.Columbanus cōstruxir, Cōgregationis Benchorēsis, floruit anno 690. scripsitq;
De locis terræ Sanctæ, lib. vnum. De Paschate Epistolas.
De vita S.Columbæ (fortassis Columbani) monachi, & Confess. lib. I. cuius initium est *B. Patris N. Christo suffragante vitam descripturus.* Extat ad S. Gislenum, Arnold. & ante illum Tritemius, qui non omnia eius scripta cognouerat.

ADAMANTIVS. Vide, in verbo, Origenes.

ADAMAS Florentinus Augustinianus claruit in Concilio Tridentino, vbi habuit orationem, fungens oratoris officio nomine septem Pagorum Heluericorum Catholicorum. Hic cum in Vrbe iussu Gregorij XIII. Pont. Max. emendaret Thalmud Hebræorum, eiusque Glossæ annotationes, & interpretationes omnes, obijt anno 1581.

ADAMI Senioris monachi ordinis Cisterciensis Strenna, seu Conciones capitulares impressæ Parisijs apud Matthæum Dauidem 1558.

ADAMVS Abbas de Persenna (inquit Tritemius) siue potius de Persenia, ord. Benedictinorum, vir in Diuinis scripturis iugi exercitatione doctus, & veterum lectione diues, atque in litterarum secularium scientia eruditus, declarandis Homilijs celeberrimi nominis, scripsit Sermones ad Fratres. Item de Sanctis, & varijs argumentis. Fertur etiam quosdam Sacræ Scripturæ explicuisse Tractatus. Vide, in verbo, Allegoriæ.

ADAMVS Godam Anglus ordinis Minorum scripsit in Magistrum sententiarum. Quæ Commentaria m. ss. peruetusto in Codice Patres nostrę societatis emerunt. Extabant in nostri Collegij, siue Domus Louaniensis Bibliotheca. Determinationum item librum. Huius verò auctoritate sæpe nititur Tartaretus. vide lib. 2. senten. dist. 3. quæst. 1. pag. 127. Floruit anno 1320. At in libros quattuor sententiarum, qui Commentarij ab eo sunt lucubrati, editi sunt Parisijs apud Ioannem Grauium anno 1512.

ADAMVS de Marisco Anglus, ordinis Franciscani, quem ob eruditionem appellarunt Doctorem Illustrem, habuit collegam studiorum fere cęlestem D. Antonium, quem vocant Patauinum, licet esset Lusitanus. Scripsit autem,
Commentarium in Canticum canticorum. Paraphrases in D. Dionysium Areopagitam.
In quattuor lib. sent. Magistri. Elucidarium scripturæ.
Lectiones Theologiæ. Claruit anno 1260.

ADAMVS de Persenia. Vide supra, in verbo, Adamus Abbas de Persenna.

ADAMVS Sasbouth, quem alij Sasboldum nominant, Delphis Batauiæ oppido natus, ordinis Franciscanorum, Louaniensis Academiæ professor Theologus scripsit in Esaiam Prophetam, eique commentario præfixit Tractatum De Scripturarum sensibus. In Epistolas item D. Pauli ad Romanos. ad Galatas. ad Philippenses. ad Ephesios. ad Colossenses. In posteriorem Petri. In duas ad Timothęum. In Epist. ad Titum. In Epist. ad Hebræos. In Epist. Iudæ. Et hęc edita sunt apud Ioannem Briekmannum, Colonię anno 1568. Item Homilias, & in illud Leuit. *Eritis mihi sancti.* Et in illud, *Memento homo quia puluis es.*
In illud Ioelis, *Conuertimini ad me.* In diem Regum.
In festum Circumcisionis Domini. In Purificationem.
In illud, *Mihi absit gloriari.* Duas de Natiuitate Domini.
In Dñicas tertiam, & quartam Aduentus. Vnam in diem Animarum.
In diem Annunciationis, & Assumptionis Beatissimæ Virginis.
In Dominicas Septuagesimæ, Sexagesimæ, Quinquagesimæ. 1. 2. & 4. Quadragesimæ, & Dominicam Passionis.
Vnam de timore in die S. Catharinæ ad Philosophiæ Candidatos.
Orationem Quodlibeticam demonstrantem Ecclesiam Christi veram.

Orationem funebrem in mortem Tilmanni Collegij Pontificij, præsidem Academiæ Louaniensis. Viuebat anno 1540. Eius sepulchro in Capitulo Cęnobij Louaniensis adscriptum est à Cornelio Mussio Delphio hoc Epitaphium.

ADAMVS nomen, Batani mea Patria Delphi
Progenies Sasbouth non inhonora fuit.
Traiectum Latias, & Graecas tradidit artes.
Louanium Hebraas addidit, atque sacras:
Quas vt proferrem (culpa est sepelire talentum
Et Domino vsuras non soluisse suas)
Commoda visa mihi Francisci semita: at illum,
Dum sequor, in medijs cursibus eripior.

ADAMVS Tannerus Soc. Iesu. Germanus Relationem compendiariam edidit, De Initio, Processu, & Fine Colloquij Ratisbonensis inter Theologos Catholicos, & Ministros Palatinos, Saxonicos, Vittembergicos, opposita vanis rumoribus, qui de hac ipsa re, studio hæreticorum, passim in vulgus sparsi sunt. Monachij 1602.

ADAMVS de S. Victore Gallus Canonicus Parisiensis Antiphonas, & sequentias Missæ quasdam reliquit. Vixit anno 1192. Eisingrenus.

ADAMVS Vuernerus è Thamar Franconiæ oriundus, & Germanus, volumen edidit de Laudibus S. Annæ matris Beatissimæ Virginis: Carmina item ad Io. Tritemium, & Epistolas multas. Viuebat anno 1494. Tritem.

ADAMVS Vvodeham Guillelmi Okami discipulus ordinis Minorum scripsit,
Sententias Oxoniensis Concilij. Postillam in Eucharisticum.
De foro Pœnitentialium fratrum. Contra Richardum Vvetherfere.
Commentarium in Canticum Canticorum. In textum sententiarum Magistri.
Determinationes vndecim. Obijt anno 1358. hæc Henricus Villot Belga, qui nec Patriam, nec aliud de eo commemorat.

ADDO Propheta vnus ex eorum numero, quorum scripta iniuria temporum interierunt. Athanasius in Synopsi.

ADELADELINGVS Frisius Comes additus in missione Indica Ioanni presbytero, cum eo mansit, & inter primores eius primo loco habitus, sedes habuit amplissimas, ac portui nomen dedit in regione Abyssinorum, qui ab eo hodieque Adel appellatur. Hic teste Cappido, & Sterkemburgio scripsit, De monstris Indiæ. De moribus, & de religione Indorum. Floruit Carolo Magno Imp. circa ann. 792. Suffridus Petrus in lib. de Frisiæ Scriptoribus.

ADELBANDVS, seu Adeboldus Frisius, monachus Benedictinus Lobiēsis vir doctus S. Aufrido ex hac vita sublato, Episcopus (vt ait Tritemius) Traiectensis, ac in Episcopatu rebus Trit. lib. 4. 319. præclarè gestis (vt eius acta testantur) decessit ex hac vita anno millesimo vigesimo septimo, sui verò Episcopatus vndecimo. Scripsit vitam S. Henrici Imperatoris, quę habetur apud Surium Tom. 1. Item de laude S. Crucis, ac de laude Beatissimæ Virginis. Præterea de S. Martino, Cantum nocturnum, ac triumphum ipsius. De Danis Turoniam inuadere conantibus. Et alia quædam, tum metro, tum soluta oratione. At Tritemius non viderat ista omnia scripta, quorum meminit denique Arnoldus Vuion in suo libro Ligni vitæ. [illegible]

Codex autē Gemblacensis, & Viridis Vallis, pro Lobiensi, quod habet Sigebertus in catalogo, habent Leodiensi; sic, & codex Affliginiensis. Louanij verò excusus est vna cum alijs eiusdem argumenti libellis apud Petrum Phalesium. Suffridus Petrus.

ADEBOLDVS. Vide, in verbo, Adelbandus.

ADELBERTVS. Vide, in verbo, Adreualdus.

ADELMANVS siue Adelmannus Grammaticus (qui Sigeberto est Almannus) Leodiensis, Episcopus Brixinensis Fulperti Carnotensis Antistitis quondam auditor. Scripsit ad Berengarium olim apud Fulpertum condiscipulum suum, tunc errare, & praue sentire incipientem, valde prolixè, & amice eum corripiens,

De corpore, & sanguine Domini, lib. 1. Incipit, *Collectaneum te voco.*

Epistolarum ad diuersos, librum vnum. Alia insuper tam metro quàm soluta oratione.

Vti-

Vtilissimam autem (inquit Bellarminus) esse eam Epistolam, quam Berengario misit.

ADELMVS (quem Cæsar Cardinalis Baronius vocat Aldelmum. 3.To. Annal. alij verò Aedelmum, & nonnulli Anthelmum, quin etiam Achdelmum) Abbas Scotorum iubente Synodo gentis suæ, scripsit librum aduersus errorem Britonum, quòd vel Pascha non suo tempore celebrarent, vel pleraque agerent alia contraria paci, & ecclesiasticæ consuetudini. Quamobrem plures adduxit ad Catholicam Ecclesiam; scripsit & librum de Virginitate, quem imitatus Sedulium, geminato opere, idest soluta oratione, ac carmine composuit. Sigeb. in catal. Tritemius autem de alio (opinor) loquitur, quamuis Suffrido Petro idem esse videatur cum eo, de quo cap. 66. egit Sigebertus, & Tritemius quidem sic ait.
» Adelmus Episcopus imitatus Symphrosium, qui per prosopopeiam qualitates singularum
» rerum scripsit, librum ænigmatum metricè exprimens, & ipse qualitates rerum ænigmatum
» librum mille versibus consummauit; sicut ipse in capitalibus literis prologi sui præmõstrat;
» *Adelmus cecinit millenis versibus Odas.*

Extant Adelmi opera in Bibliotheca SS. Patrum Bignæi. Aenigmata verò Basileæ excusa
» anno 1557. At Eisingrenus inquit. Adelmus Bladuinus Episc. Occidentalium Saxonum, Ann. 709.
» ex Abbate Benedictino, iubente gentis suæ Synodo, scripsit aduersus errorem Britonum in
» signe volumen de celebratione Paschæ. Aliud item de Virginum laude contra Britannos.
» De Virginitate ad Ethelburgam. Libellum. Alium de charitate mutua, & admonitione fraterna, & alium cui Polyantheæ hoc est de floribus vtriusque testamenti titulum fecit. Homilias verò ad populum plures, Hymnos item, & Odas confecit. Sed vide infra in verbo, Aldelmus, quæ de hoc ipso Adelmo scribit Beda venerabilis.

ADELPHIVS Episcopus à Thasbalte in Africa, vna cum S. Cypriano, & alijs Episcopis scripsit Epistolam Felici presbytero, & plebibus consistentibus ad Legionem, & Asturicæ: est autem ea Epistola sexagesimaoctaua in editione Antuerpiensi anno 1589. cum Iacobi Pamelij Annotationibus. Vide ibidem Pamelium in Annot. primæ eiusdem Epist.

ADELPHIVS autem alter hæresiarcha fuit cuius mentionem facit Baronius in Annalibus anno 247.

ADELPHVS monachus, & Abbas ord. S. Benedicti, scripsit Sermones ad Fratres lib. 1. Contra Saracenos lib. 1. Tritem. Vixit anno 1169.

ADEOBALDVS è Lodiensi Benedictinæ professionis monacho Episcopus Vltraiectensis S. Henrici II. Bauari Imperatoris consiliarius, scripsit in laudem S. Crucis, & Beatiss. Virginis; Vitam quoque S. Henrici. Eisingren. Vixit anno 1027.

ADEODATVS Senensis Diuinarum rerum peritus, quas diu in publico Senensi Gymnasio professus est, edidit orationes duas: vnam, quam habuit Tridenti in die Cinerum coram Patribus Concilij in Pontificatu Iulij Tertij. Alteram de reformandis, instaurandis, & conseruandis Cœnobijs in Germania, quam habuit Viennæ in aula Regia coram Ferdinando Romanorum Rege. Ioseph. Pamphilius.

ADILREDVS Abbas cuiusdam monasterij ordinis Cisterciensis, claruit circa annum Domini 1200. Scripsit Speculum caritatis lib. 1. In Lucam Homil. 1. *Cum esset annorum.* Trit. & Gandauensis in catal. Arn. extat inter opera D. Bernardi.

ADILVALDVS, vide hic infra, Adreualdus.

ADO Viennensis Archiepiscopus, Breuiarium Chronicorum ab origine Mundi ad sua vsque tempora, ad annum videlicet salutis nostræ 1353. conscripsit. Quæ verò in Adone notat Cæsar Card. Baron. de actis S. Ignatij mart. vide Tom. 2. Annal. anno 44. & To. 3. ann. 314.

ADREVALDVS Gallus, qui & Adelbertus, & Albertus monachus Cœnobij Floriacẽsis propè Aureliam scripsit historiam miraculorum, quæ ostensa sunt in Gallijs S. Benedicti Cassinensis meritis, ab eius corporis translatione à monte Cassino ad Cœnobium Floriacense, vsque ad tempus Odonis Regis Francorum, anno Domini 890. Pro Adelbertus Albertus, legit Petrus Suffridus, Sigeb. in catal. Arnold. Vion. in Ligno vitæ. Tritem.

ADRIANVS d'Amboise Parisiensis Theologus, & ciuis, Gallico carmine Tragædiam inscriptam Holophernem ex Iudith historia edidit. Parisijs, apud Angelerium 1580.

ADRIANI Cardinalis de vera philosophia lib. 4. ex quattuor ecclesiæ Doctoribus Augu-

 stino,

stino, Hieronymo, Ambrosio, & Gregorio conscripti varia eruditione, & multa pietate referti, excusi Coloniæ apud Melch.

Adriani Fini Ferrariensis liber contra Iudæos, flagellum prænotatus, & Italice scriptus, atque perutilis, editus autem Venetijs, anno 1537. apud Petrum Nicolinum è Sabio.

Adrianvs Gemellus, siue Lumel Theologus, & magnus Archidiaconus Lauduni in Morinis, aliqua S. Augustini opuscula è Latina in Gallicam linguam conuertit, scripsit Gallicè de statu Viduitatis, de modo Deum orandi. De vita S. Monicæ matris S. Augustini. Parisijs apud Ioannem Paruum. Rhetoricam item Gulielmi Episcopi Parisiensis ab se Gallicè conuersam emisit in lucem.

Adrianvs Græcus auctor Isagogen Sacræ Scripturæ vtilem Græcè scripsit. Photius in sua Græca Bibl. pag. 1.

Adrianvs Hecquetius Atrebatensis Belga Carmelitanus Theologus edidit librum Gallicè de Institutione Parœciarum, quo continentur familiares conciones totius anni Dominicales Euangeliorum, & Epistolarum: Parisijs apud Bonum 1572. Eiusdem Peripetasma argumentorum insignium. Louanij 1565.

Adrianvs monachus, & Abbas congreg. Cassinensis (aliàs Sanctæ Iustinæ (vt vocant) de Padua) scripsit Paraphrasticam expositionem, seu translationem in Psalmos, quæ incipit. Arnold. *Accipe mi Christiane Lector:* & Epistolas duas, quæ extant vna cum expositione sua m.s. apud Angelum à Carpenedulo, Monachum Cæsennatem.

Adrianvs Papa primus Epistolarum Gregorij primi Pont. Max. vtiliora quæque decerpens, tredecim libros ad duos redegit; scripsit etiam ad Imperatores Leonem iuniorem, & Constantinum eius filium pro venerandis imaginibus Domini, & Sanctorum eius; item ad Carolum Imp. librum Apostolicæ auctoritatis, arguens errorem eorum, qui infirmare conabantur quædam capita, quæ secunda Nicæna Synodus promulgauerat ex auctoritate trecentorum quinquaginta Episcoporum, qui hæresim execrandam aduersus imagines Domini, & Sanctorum eius anathematizauerat. sic Sigebertus in catalogo. At & ipse extat liber in tertio Tomo Conciliorum, quo Carolo Magno libros falsò attributos (qui quidem ab aliquo hæretico conscripti fuerunt) refellit accuratè.

Adrianvs Papa Sextus in quartum Sententiarum, apud Nicolaum Saultier, Parisijs anno 1528. excusus est.

Adriani autem Regis Meditationum, siue Declamationum Græcarum quarundam meminit Photius alibi hoc est pag. 149. in sua Bibl. quas quoniam scribit fuisse diuersi generis, nescio an quidquam habuerint, quod ad pietatem attineret: neque enim Photius indicat earum argumentum, quod tamen in plerisque alijs facit.

Adrianvs Traiectensis, siue vt vocant, de Traiecto, edidit explanationem Magist. Sent.

Adriani Veneti Dominicani, & Metaphysices professoris Patauini Tractatus de arte inquirendi hæreticos. Venetijs apud Ant. Gardanum 1542.

Adriani Vuilaert Musici sex vocum Mottetti, vt vocant. Venetijs apud Antonium Gardanum anno 1542.

Adrvmentinvm Conc. Adrumenti in Africa anno Domini 394. decimo autem Siricij Papæ, missaque ad eum Legatio ab Aurelio Episc. Carthaginiensi. Quæ autem ibi decreta fuerint haud apparet, quòd diuersorum Conciliorum Canones in vnum collecti simul sub vno titulo Concilij Africani habeantur admixti Baron. quarto Tom. Annal. sub eundem annum.

Adventivs Metensis Episcopus Nicolao Papæ anno 863. prolixam suæ fidei confessionem, ac dignam lectu misit, quæ cum diu in vetustissimo Codice Treuirensi latuisset, accepta à Baronio, fuit inserta To. 10. Annal. sicut & Nicolai Papæ responsio ad illum. Alteram item Epistolam misit eidem Nicolao Pont. excusans se ob ægritudinem, se non posse Romam proficisci ad Concilium, quod iterum parabat Pont. aduersus Lotharium Regem in materia Vxoris ab eo repudiatæ: & aliam eidem Pont. de Arsenio Legato Pontificio in exilium misso, & aliam pro Lothario Rege.

A E

Aedelmvs. Vide, in verbo, Adelmus.

Aedhelmvs. Vide, in verbo, Adelmus.

Aethelnotvs, siue Aethelnotus Anglus, monachus in Anglia creatus est anno Domini 1030. Abbas, sedit annos 8. obijt anno 1038. die 3. Kal. Nouemb. Scripsit inter cetera, In laudem Beatissimæ Virginis, lib. 1. & Epistolarum lib. 1. Tritem. lib. 3. c. 247. & alij.

Aegidivs quidam Cardinalis transtulisse Psalterium dicitur. At mihi ignotus.

Aegidivs Assisias, ordinis Minorum, inter primos, qui Beato Francisco adhæserunt tertius, apud Radulphum, quæ scripsit, hæc recensentur.

Vide lib. 1. histo. Seraphicæ Fräcisci Gõz. fol. 63 64. 65. 66. & Henr. Villot.

De Consilijs animarum.	De Timore.
De Fide.	De Oratione.
De Dilectione.	De Verbis bonis, & non bonis.
De Humilitate.	De Perseuerantia.
De Patientia.	De Religione.
De Contemptu mundi.	De Obedientia.
De Castitate.	De Contemplatione.
De Tentatione.	De via salutis, & perfectionis.
De Pœnitentia.	De spirituali cautela, & eius consideratione.

De scientia vrili, & inutili, & de Verbi Dei Prædicatoribus.

Post quinquaginta, & duos annos, quibus in ordine Franciscano vitam egit integram, obijt anno 1282.

Aegidivs Bellamera de Beneficiorum permutatione extat inter Tractatus nouissimè editos, Tomo 15. par. 1. pag. 190.

Aegidivs Columnius nobilis Romanus, discipulus D. Thomæ Aquinatis, pro quo tam quàm magistro Defensorium scripsit; cum sententiarum libros Parisijs exposuisset, Augustinianæ familiæ Generalis creatus anno 1292. Philippo Pulchro Gallorum Regi pergratus, quo iubente, libros de Regimine Principum conscripsit, & coram quo à Rhemensibus sacris regresso, luculentam orationem habuit, quæ extat in Historia Pauli Aemilij, de Regum Francorum gestis, à Bonifacio VIII. Pont. Max. Archiepiscopus Bituricensis, & Aquitaniæ primas creatus Card. S. R. E. cætui denique adscriptus est, sed moriēs nō est euulgatus.

Ex Abb. Trit. Paulo Æmil. Amb Coriolano, siue Corano, Onufr. Panuuinio, Iordane è Saxonia. Ioseph Pamph. Angelo Rochen se.

Hic ob mirum in eruenda veritate ingenium Fvndatissimi, nomen assecutus, & ab Hieronymo Seripando Cardinali eiusdem familiæ Viro doctissimo Prora, & Puppis Theologorum appellatus, cuius doctrinam plerique Illustres Viri, ac præcipuè Iacobus Viterbiensis, eiusdem instituti, Archiepiscopus Neapolitanus, secuti sunt, cum tanto esset ingenio, tenacisque memoriæ vnam cum generis claritate animi demissionem ita coniunxit, vt etiam in alienis opinionibus refutandis nil appateat temperatius. Quin cum in scriptis suis Diui Thomæ præceptoris sui aliquid minus sibi arrideret, id supra captum suum esse ingenuè scribit, ac Doctorem ipsum, suppresso nomine, Virvm magnum, siue præstantem vocat. Scripsit, quæ, vel ad nos peruenerunt, vel alicubi asseruantur, libros, quorum catalogus est sequens.

IN THEOLOGICIS.

In gratiam Bonifacij Papæ VIII. ob controuersiam renūciationis Pontificatus Cęlestini. De Renunciatione Papæ lib. 1. Incipit, *Non ei placebit vecordia sua*.

In gratiam Philippi primogeniti, & hæredis Philippi Regis Francorum, De Regimine Principum lib. 3. *Ex Regia, & sanctissima prosapia*; Quo 6. libris omnem philosophiam moralem complexus est.

Hexaemeron, siue de Mundo sex diebus condito lib. 2. Incipit, *Quoniam de operibus sex diebus intendimus librum*.

Super Canticum Canticorum, Vndeviginti Lectiones. *Sonet vox*.

In Epist. Pauli ad Rom. Lectiones tredecim. *Henoch placuit Deo*.

In Epistolas ad Corinthios lib. 2. Extant Romæ in Bibliotheca Vaticana.

In

In omnes Epistolas Pauli eum scripsisse tradit Ioannes Tritemius.

In Epist. Canonicas incepta commentaria citat Ambrosius Coranus.

In Euang. item Ioannis, lib. 2. vt idem refert.

In totum Canonem Bibliæ, & sufficientiam librorum Sacræ Scripturæ, lib. 2.

In Boetium de Pilosophica consolatione expositio extabat Parisijs in Bibliotheca ordinis Augustinianorum.

De Laudibus diuinæ sapientiæ lib. 1. qui incipit. *Inter multas, & varias occupationes.*

In illud Canonicæ Ioannis: *Omne quod est in Mundo.* lib. 1. quem citant Ambrosius Coranus, & Iacobus Bergomensis.

Contra expositionem Petri Ioannis de Narbona super Apocalypsim iubente Bonifacio Papa, liber vnus.

In Ius Canonicum. De summa Trinitate, & fide Catholica. Firmiter, & super Decretalem. Cum Marta. De celebratione Missarum lib. 2.

De ecclesiastica potestate lib. 3. vt referũt Ambrosius Coranus, & Iac. Bergomẽsis, & Trit.

De excellentia summi Pontificatus, liber inscriptus in Indice librorum, qui extant Veronæ in Bibliotheca ord. Augustinianorum.

Cõtra exemptos lib. 1. Incipit verò, *Augustinus de Ciuitate Dei ait: Sic Deus administrauit.*

De gratiarum actione, ad Bonifacium VIII. lib. 1.

Defensorium contra impugnantes Thomam Aquinatem. Incipit. *Quare detraxisti.*

Contra Hæreticos lib. quem *Torrens flumen* prænotauit.

De erroribus Philosophorum lib. 1. quem citat Dionysius Cartus. in epist. ad Galat. c. 2.

Quomodo Reges, & Principes possunt possessiones, & bona regni peculiaria ecclesijs elargiri, lib. 1. Incipit. *Vertebatur in dubium.*

De defectu, & deuiatione malorum culpæ, & peccatorum à verbo, lib. 1. *Placuit nobis.*

De Diuina influentia in Beatos lib. 1. *Dignatus est Venerabilis Pater.*

De corpore Christi Theoremata 50. *Quia inter cætera Ecclesiæ Sacramenta.* Liber autem hic perutilis est ad rectè sentiendum de Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento, & ad enodandas in Philosophia quæstiones, quæ videntur in tanto mysterio ingenijs quorundam facessere negocium.

De Charactere lib. 1. occasione cuiusdam clerici.

De Prædestinatione, Præscientia, Paradiso, & Inferno lib. 1. *Post distinctionem.*

De Prædestinatione librum alium notat Tritemius. *Nobili militi Domino.*

De Rationibus seminalibus lib. 1. cuius meminit circa finem lect. 15. in Epist. ad Rom.

De Peccato originali lib. 1. *Ego cum sim puluis.* In huius autem libri capitalibus literis verborum suum prodit nomen, quod est ipsis literis copulatis AEGIDIVS.

De distinctione articulorum fidei lib. 1. *Quæsiuisti de articulorum fidei.*

Isagoge, siue Introductio Christianæ fidei ad Regem Armeniæ, iubente Bonifacio Papa. Extat Romæ in Bibliotheca Vaticana.

De Arca Noe lib. 1. *Quoniam in Decretali.*

Quæstiones septem Parisijs disputatæ, De resurrectione mortuorum. *Vtrum sit possibilis resurrectio mortuorum.*

Quæstiones tredecim, De esse, & essentia, seu de primo principio.

Quæstiones, De mensura Angelorum. *Quæstio est de mensura Angelorum.*

Quæstiones, De cognitione Angelorum. *Vtrum Angelus intelligat se ipsum per essentiam suam.*

Quæstiones, De compositione Angelorum. *Vtrum Angeli sint compositi ex genere, & differentia.* Quarum meminit Quodlibeto 5. q. 14. Incipit. *Argumentor in contrarium.*

Quæstiones, De motu Angelorum. *Vtrum Angeli moueant corpora superiora.* Quarum etiam meminit quæst. 3. de mensura Angelorum.

Quæstiones, De loco Angelorum. Quæ vna cum illis de motu, & compositione Angelorum extant Bononiæ in Bibliotheca Augustinianorum S. Iacobi.

De subiecto Theologiæ lib. 1. *Quærendo, & disputando inuestigare intendimus.*

De

De gradibus formarum, lib. 3. *Dixisti Domine Iesu Christe Dei virtus.*
In Primum Sententiarum, lib. 1. *Candor est enim lucis aeterna.*
In Secundum Sententiarum, lib. 2. *Petente Roberto Sicilia Rege.*

At cum in Secundum Sententiarum librum Opus ingens, & doctrina refertum edidisset, idque iniuria temporum, annos ferè centum post primam editionem iacuisset, innumeris penè mendis sic scatens, nulla ut ferè libri columna esset, in qua versus aliquot, & nonnunquam, circiter viginti integri, desiderarentur, effectum est opera Angeli Rocchensis Augustiniani Theologi, vt anno 1581. ex officina Francisci Zilettl Venetijs emendatus, quoad eius fieri potuit, iterum prodiret in lucem, duabus partibus, seu Tomis comprehensus; additis ab eodem Angelo, præter summas, citationes, notationes, scholia, conclusiones, resolutiones, quintuplici Indice, & Auctoris vita, vnà cum præcipuis Philosophorum erroribus ab Aegidio (vt Rocchensis opinatus est) collectis, de quibus tamen quid contra sentiendum sit, diximus in Bibliotheca nostra Selecta, vbi de Aristotelis philosophia egimus. Sect. 1.

In Tertium Sententiarum lib. 1. titulo de incarnatione Verbi. *Exiui à Patre, & veni in mundum.* Sed huius non extant nisi distinctiones 12. quæ Romæ in Bibliotheca Vaticana asseruantur, cum plerisque alijs huius Auctoris manuscriptis tractatibus, & voluminibus. Reliquæ autem, quæ in hoc tertio Magistri libro tractari solent, quæstiones desiderantur. Nam Auctor ipse aut negocijs impeditus, aut morte præreptus, non potuit inchoatum librum absoluere; nisi tamen, quæ hic desunt, aliorum culpa interciderint; sed, vt vt res habeat, dolendum est profectò, opus hoc integrum non superesse.

In Quartum Sententiarum Aegidium etiā scripsisse narrāt Tritemius, & Iac. Bergomēsis.

Quodlibeta sex. *Vt quæstiones proposita in nostro.*

Sermones solennes ad clerum citat Ioannes è Saxonia.

Sermones alios, & Epistolas notat Tritemius.

Orationis in die Coronationis Philippi Regis Paulus Aemilius meminit initio libri octaui de rebus gestis Francorum.

Compendium Theologicæ veritatis, quod Tritemius, & Iacobus Bergomensis notant, extabat Romæ in Bibliotheca Achillis Statij Lusitani m.s. Auctore Alexandro de Hales ordinis Minorum. Eam verò Bibliothecam legauit Statius Clericis Regularibus Congregationis S. Pauli Decollati, qui vulgo appellantur Barnabitæ.

In Orationem autem Dominicam, & Salutationem Angelicam commentarij, & libellus de corpore Christi, sunt Aegidij titulo tenus: in ijs enim pleraque sunt (ait Iosephus Pamphilius) conspersa, vt Lectori videantur ab Aegidio editi, cum re vera non sint ipsius.

IN PHILOSOPHICIS.

De gradibus formarum accidentalium, lib. 1. *Dilecto sibi in Christo.*
De intentionibus in medio, lib. 1. *Vtrum lux sit realiter.*
De differentia Ethicæ, Politicæ, & Rhetoricæ ad fratrem Oliuerium ord. Prædicatorum.
De medio Demonstrationis, lib. 1. *Quæritur quid sit medium.*
Vtrum sit dare plura principia simpliciter prima.
De materia Cœli contra Auerroem, lib. 1. *Quæstio est vtrum in cælo sit materia vel sit corpus simplex, vt posuit Commentator.*
De purificatione intellectus possibilis, lib. 1. *Quia etiam sunt nonnulli.*
De esse, & essentia Theoremata vigintiduo. *Omnia esse, vel est purum per se.*
In librum, De bona fortuna commentarius. *Quidam ordinauit in idem bonā fortunam.*
Super librum, De caussis commentarius. *Sereno animo seriosè compatiens.*
De formatione humani corporis in vtero matris, lib. 1. *Quia ex cognitione principiorum in qualibet scientia.*
In librum Arist. de Physionomia commentarius asseruatur in Cœnobio Sancti Augustini in Sancto Genesio oppido Piceni.
In artem veterem. / In libros Priorum Arist. } Comment. vt asserit Ambrosius Coranus.

In

In Topica Arist. comment. citat Augustinus Nyphus Suessanus.
In libros Elenchorum commentaria rogante Philippo filio Comitis Belgij.
In libros Posteriorum Arist. commentaria egregia. *Flagitante viro ex Anglorum gente Illustri Stephano Maulai.*
In libros Rhetoricorum Arist. comment. *Quia qualis est vnusquisque.*
Super octo libros Physicorum Arist. expositio. *Naturalis scientia est aliqua scientiarum speculatiuarum.*
In lib. de generatione, & corrupt. Arist. comment. cum Quæstionibus in eosdem de Anima.
In libros Aristotelis De anima commentaria petente Iacobo Rothomagensi Canonico è Romanorum Illustri familia.
In parua naturalia Arist. commentaria scripsisse Aegidium tradit Ambrosius Coranus.
In libros Ethicorum commentaria, vt idem tradit Ambrosius.
In libros Politicorum comment. vt testatur Iordanus è Saxonia in libro, quem prænotauit *Vitas Fratrum.*
In lib. duodecim Metaphysicorum egregia eius commentaria citat Ambrosius Coranus.
In eosdem libros Metaphysicorum Quæstiones. *Circa istam scientiam primo quæritur, Vtrum Metaphysica sit finis, vel beatitudo ipsius hominis.*

Aegidivs Hispanus ordinis Minorum edidit Sermones Sanctorum, quorũ initium est *Philosophia est humanarum, & diuinarum rerum speculatio.*

Aegidivs Fabri Carmelita Theologus honestis parentibus Bruxellis natus, quæ ciuitas est Belgij in Brabantia, plurimis charus, cuius consilijs vsus Maximilianus Imperator in Carmelitarum Cœnobium sat multa beneficia contulit, scripsit in Magistrum Sententiarum cõmentaria. item in Euangelia, & in Epistolas S. Pauli Sermones per annum tam de Tempore, quàm de Sanctis. Orationes, & Collationes varias, & alia nonnulla. Hæc præter Tritemium Petrus Lucius Carmelita: qui & subdit eum obijsse anno 1506. & Bruxellis sepultũ. Meminit eius Ludouicus Guiciardinus Florentinus nobilis scriptor in descriptione ciuitatis Bruxellensis, & Cornelius Callidius Canonicus Gaudanus libro de Scriptoribus Illustr. Quin & Gulielmus Eisingrenius, duorum aliorum (vt opinor) facit mentionem, alterius, qui floruit anno 1537. alterius qui vixit 1452.

Aegidivs Guillelmus Missalius Aquilanus, ordinis Minorum libros Ioannis Scoti in articulos secuit, & contraxit.

Aegidii Moncurtij Siculi Typus omnium scientiarum, & præsertim Theologiæ Scholasticæ, in quo omnia, quæ ad Christianam Philosophiam sunt necessaria continentur, editus est Lugduni apud Ioannem Vyriotum 1591.

Aegidivs Luniacus, siue (vt uocant) è Lugnaco Doctor Parisiensis ord. Minorum floruit tempore Consalui Generalis, & Doctoris subtilis. Hunc autem calamo fuisse ocioso nõ est simile verò inquit Henricus Villot. At quid scripserit, nondum innotuit.

Aegidii Topiarij enarratio Methodica Euangeliorum, & Epistolarum de Tempore, & Sanctis, è tabulis Laurentij Villauicentij concinnata Parisijs 1565. Eiusdem Homiliæ Quadragesimales in Euangelia, & Epistolis è tabulis Iacobi Veldij collectæ. Parisijs 1567. & Antuerpiæ apud Plantinum 1573. Vide, in verbo, Dominicus Topiarius.

Aegidivs Zamora Hispanus ord. Minorum edidit Summam de casibus.

Aegisthvs Frisius vnus fuit è septuagintaduo discipulis Domini, quẽ D. Petrus in Frisiam, & Saxoniam misit ad prædicandum Verbum Dei, sicuti Varnerus Roleuink refert in Opere de laude antiquæ Saxoniæ, addens, eum in ijs regionibus, licet vix vllo cum fructu versatum, martyrio tamen fuisse coronatum: reliquias verò ipsius ad suam vsque ætatem, hoc est ad annum vsque Christi 1500. Bardeuici summa cum pietate fuisse asseruatas. Cappidus autem Stauriensis addit, eum Verrito, ac Molorigo Romę à D. Petro cõuersis, & in patriam redeuntibus adiunctum fuisse Frisiæ primum Apostolum, & ab eo postea seminaria Christianę religionis in Frisia permansisse vsque ad tempora Caroli Magni, qua de re fusius egit Suffridus Petrus in Legatis Verrito, & Malorigo in Operę de Ducibus, & Comitibus. Itemque in historia ecclesiastica Frisia, & in libro de Frisiæ Scriptoribus. Scripsit autem; vt

Cappi-

Cappidus citat, Itinerarium vitæ suæ; Albertus verò Crantius cap.1.lib.1.Metropol.historiam eius attingit.

Aegyptiorum antiquam doctrinam, & libros Clemens lib.5.& 6.Stromatum, Eusebius Cæsariensis, Diodorus, Diogenes Laertius, Iamblichus, Philo Iudæus innuunt. Vide Pierium in libro de Hieroglyphicis, & Mercurium Trimegistum, de quo nos in hoc opere nostro in verbo, Mercurius Trimegistus. Sixtum item Senensem lib.2.Bibliothecæ Sanctæ, in Verbo, Aegyptiorum sapientia.

Aegyptiorum Euangelium, vel secundum Aegyptios in vsu fuit apud Valentinianos hæreticos. Clemens autem Alexandrinus Stromatum libro tertio diluit, quæ ex hoc opere Iulius Cassianus, atque alij sectatores Valentini ad confirmandos errores suos afferebant. Vide Epiph. lib. 2. Panarij. Sixt. Senen. Bibl.2.lib.

Aeneas Falconius, siue de Falconibus, è Manliano oppido inter Sabinos, egit de Reseruatis Papæ Legatis. extat inter Tractatus nouissimè editos. Venet. Tomo quintodecimo, fol.248. par.2.

Aeneae Gazæi Platonici Philosophi Christiani, qui floruit temporibus Zenonis, & Anastasij Imper. extat Theophrastus, siue de animarum immortalitate, & corporum resurrectione Dialogus, ab Ambrosio Camaldulensi primo versus, & primo datus è typis Basileæ anno 1516. ac deinceps ab alijs alibi euulgatus.

Aeneas Iason ordinis Minorum scripsit in Nonum Testamentum.

Aeneas Syluius, qui postea Pius Pont. Max. huius nominis Secundus, natione Tuscus, patria Senensis. cuius scripta non sine naturali eloquentiæ neruo hæc extant.

De miserijs curialium, lib.1.	*Stultos esse qui Regibus.*
De educatione liberorum, lib.1.	*Omnibus qui ad virtutis.*
Solutio quæstionum, lib.1.	*Aderat nuper Cæsarea.*
De duobus amantibus, lib.1.	*Vrbem Senas, vnde tibi.*
Contra Thaboritas, lib.1.	*Quamuis apud Boemos.*
Ad Nicolaum de Cusa, lib.1.	*Venit ad me hac ipsa.*
De fide ad Turcam, lib.1.	*Scripturi ad te aliqua.*
De Profectione in Turcas, lib.1.	*Ezechielis propheta.*
Ad Episcopum Cracouiensem, lib.1.	*Heraldus Alphonsi.*
De ortu, & historia Boemorum, lib.1.	*Interitura esse quæque.*
Præcepta Rhetoricæ, lib.1.	*Bene esset vir illustris.*
Europa, ad Antonium Card. lib.1.	*Podagrantem me nuper.*
Epistolarum ad diuersos, lib.1.	*Non coegit me necessitas.*
De clade Constantinopolitana Oratio, lib.1.	*Constantinopolitana clades.*
De clade vniuersalis ecclesiæ, lib.1.	*Inuitus quidem.*
In conuentu Mantuano Oratio.	*Cum bellum hodie aduersus.*
Ad Calixtum Papam Oratio.	*Solent plerique omnes.*
Coram Cœtu Cardinalium Oratio lib.1.	*Moses vir Dei.*
De rebus à se gestis, lib.1.	*Orationes variæ.*
De Concilio Basiliensi, lib.1.	De præsentia Dei, lib.1.
De ortu Nili fluminis, lib.1.	Dialogus contra Turcas, lib.1.
De fato, lib.1.	Historiarum Opus imperfectum, lib.1.
De studio venandi, lib.1.	De Grammatica, lib.1.

Epigrammata plura, & quædam alia. Inter tot autem occupationes, etiam postremo, Historiam orbis Geographiæ inceperat.

Idem scripsit Decadum Blondi Epitomen, qua omnis ab inclinato Romanorum imperio historia, quæ cœpit penè anno Christi 407. per centum, & amplius annos, miro compendio citra obscuritatem complectitur.

Item familiarium Epistolarum Opus, in quadruplici vitæ eius statu transmissarũ, primo cum esset Imperialis (vt vocant) Secretarius, deinde Episcopus, postea Cardinalis Senensis, postremo iam Pontifex Maximus.

Col-

Collegit autem has Epistolas quidam Nicolaus de Vvile, Lateranensis Palatij, aulæque Imperialis Consistorij Comes, qui singulis epistolis præfixit argumentum. Sunt autem 431. Epistolæ, quibus acta Regum & Principum describuntur, aliæ familiares, & amicæ, nonnullæ commendatitiæ, & aliæ variæ, siue quibus, aut gratias agit, aut gratulatur. Sed, & in his extat libellus ipsius de educatione liberorum ad Ladislaum Vngariæ, & Boemię Regẽ.

Item dum esset Card. S. Sabinæ, historiam Boemicam à principio gentis vsque ad Georgium Podiebratium Ladislai Regis successorem Alphonso Regi Aragonum dicatam: quem librum scripsit prope annum Domini 1457. quo adhuc regnabat in Boemia Georgius Podiebratius, aduersus quem propter Hussitarum sectam, quam susceperat, decreuerat agere Pij successor Paulus Papa II. Extat item eiusdem Asiæ, atque Europæ descriptio, veterum simul, ac recentium res memoratu dignas complectens, præcipuè quæ sub Friderico III. apud Europæos Christiani cum Turcis, Prutenis, Soldano, & cæteris hostibus fidei, tum etiam inter sese vario bellorum euentu commiserunt. Io. autem Antonius Campanus, Episcopus Aretinus Aeneæ Syluij, hoc est Pij II. vitam conscripsit.

Porrò Bellarminus Card. To. 1. Controuersiarum, lib. 2. de Rom. Pont. cap. 17. probat varijs exemplis verum non esse, quod Aeneas Syluius scripserat in Epistola ad Marrinum Mayer, nempè ante Concilium Nicænum ad Romanam Ecclesiam *parum* (vt ille ait) *respectum habitum fuisse*. Quod verò hęretici historiam Basiliensis Concilij ab Aenea Syluio conscriptam excudi procurauerint tanquam sibi fauentem, propter damnatum Eugenium, cum re uera plurimum illis noceat; vide eiusdem Bellar. To. 1. Controu. 4. lib. 3. *De Ecclesia militãte.*

Cæterũ in Actis Aeneę Syluij prohibentur, quæ ipse in Bulla Retractationis damnauit. Vide Indicem librorum prohibitorum iussu Clem. VIII. Pont. Max. editum.

Nos verò in Apparatu nostro ad omnium gentium historiam edito Romæ anno 1593. Venetijs autem separatim, sed auctiore, anno 1597. 1598. & 1602. hæc diximus, quæ quidem huc inserenda sunt, *Pij II. Pont. Max. Commentarij rerum memorabilium, quæ temporibus suis contigerunt à Ioanne Gobellino iamdiu scripti, & à Francisco Picolomineo Archiepiscopo Senensi ex vetusto exemplari recogniti, ac Gregorio XIII. Pont. Max. dicati, eiusdem item Pij, (dum esset Cardinalis) responsio ad Martinum Mayer pro defensione sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Romæ ex Typographia Dominici Basæ 1584. adiectis epistolis, & alijs quibusdam, quæ eorundem commentariorum intelligentiæ commodant. Extat idem liber manuscriptus sub nomine Commentariorum Pij II. qui sunt ijdem, quos postea edidit Ioannes Gobellinus (quippe qui eorum auctor fuerit) Romæ tandem, vt diximus, editi.*

Ante manuscriptos autem, quos ego vidi Senis, tum apud Archiepiscopum Senensem, tũ apud Hippolytum Augustinum, indicium præfixum est Ioannis Antonij Campani Episcopi Aprutini, quod ille tulit de operibus Pij II. Pont. Max. scribens Iacobo Cardinali Papiensi. Commendat autem Pium secundum ab eloquentia, à rebus gestis, à legationibus, & à dignitatibus, quas obtinuit summis, aut à peregrinationibus ingentibus, vt etiam quidam allusisse nomini eius rectè videantur, qui, pro Pio πᾶν δοας ἡεων εἰς τὰ πάντας, dicentes, innuerint eum tanquam ad omnia totum, nullius rei mancum, cuncta vnum perficientem, quæ multi ne conari quidem potuissent. In manuscriptis autem istis Commentarijs plura sunt, quàm in ijs, qui editi sunt Romæ, fortasse quòd existimatum sit aliqua esse reticenda, quæ minus erant temporibus commoda.

Extabant autem eiusdem Aeneæ Epistolæ plures m. ss. nondum editæ in Bibl. Card. Sirleti, quæ nunc est Ascanij Cardin. Columnæ.

AETHERIANVS scripsit de hæresibus.

AETHIOPVM Missa, qua communiter vtuntur extat in Bibl. SS. PP. Bignæi.

A F

AFRAE martyris Vindelicorum, Acta, & martyrium accuratè Marcus Velserus Patricius & Duumuir Augustanus edidit. Vide eius libros ab Aldo Pauli filio Venetijs cusos de Originæ Augustæ, ac de Vindelicis; ad quorum finem ea S. Afræ acta adiunxit. Passa est sub Diocletiano; nam altera eiusdem nominis martyr passa est Adriano Imp.

AFRI-

AFRICANI Concilij Decreta sub Celestino Papa confirmata fuere à Leone IIII. Pont. Max. Non autem Epistolæ. Bellarm. Tom. 1. controuer. 3. lib. 4. de Rom. Pont. cap. 7.

AFRICANORVM Conciliorum Bizaceni, Vzecensis, siue Vuicensis, & Suppletani mentio fit in Actis S. Fulgentij Ruspensis Episc. quæ extant apud Surium die prima Ianuarij.

AFRICANORVM trium Conciliorum Synodalis Epistola in Lateranensi Concilio habita sub Martino primo, extat, quam & Baronius Card. inseruit To. 8. suorum Annal. sub annum 646. pag. 374. primæ editionis Rom.

AFRICANVM Concilium nonaginta Episcoporum, ducentesimo quadragesimosecundo anno Christi, coactum est aduersus Priuatum Lambesitanum veterem hæreticum, quem item damnarunt Donatus, qui tum Ecclesiæ Carthaginensi præerat, & Fabianus Pont. Max. Cyprianus item huius Concilij meminit, cũ in Epist. quinquagesimaquinta, inquit ad Cornelium Pont. Max. *Per Felicianum autem significaui tibi frater, venisse Carthaginem Priuatum veterem hæreticum in Lambesitana Colonia ante multos ferè annos ob multa, & varia delicta, nonaginta Episcoporum sententia condemnatum.* Vide Iacobum Pamelium in Notis ad Cypria num. Not. 55. in Epistola 55. Quod autem Baronij Annales habent Labesitanam, fortè typographiæ fuit incuria, quamquam m. ss. aliqui codices ita quoque habeant; sed Pamelius soluit nodum.

AFRICANVM Concilium quadraginta duorum Episcoporum habitum est anno ducente simo quinquagesimoquinto. Cypr. Epist. 55. Eorumdem verò Episcoporum extat Synodica Epistola ad Cornelium Romanum Pontificem missa, qua narratur, & quid actum sit in ea Synodo, & caussa cur lapsis pœnitentibus de iniunctis, vel iniungendis pœnitentijs tribuerent indulgentiam. Cypr. Epist. 54. Vide Iacobum Pamelium in Notis ad eamdem Epist. Baronium in 2. To. Annalium, sub annum 255.

AFRICANVM Concilium à Cypriano coactum anno ducentesimo quinquagesimoseptimo, ad componendas res Ecclesiæ, ad quod Africæ Episcopi conuenerunt. Vide Cypriani Epistolas sexagesimamquintam, & sexagesimamsextam, Notasque Pamelij ad ipsas: Baronium item tertio Tomo, Annum, quo Concilium fuit coactum, quem non inuenerat Pamelius, apponentem.

AFRICANVM Concilium, ducentesimo quinquagesimo octauo Domini anno coactum à Cypriano, vbi, & alij Antistites conuenerunt *aduersus Basilidem & Martialem* libellis idololatriæ, (vt scribit Cyprianus) commaculatos, & nefandorum facinorum conscientia vinctos, Episcopatum immerito gerentes. Cyprianus Epist. 8. quam quidem sub Stephano Pontif. Maximo, vna cum alijs Episcopis scripsit Felici presbytero, & alijs, qui erant in Hispanijs.

AFRICANVM Concilium aliud anno Domini 258. *De rebaptizandis hæreticis*, cui Cyprianus interfuit, fuit reprobatum; & illum quidem errorem Cyprianus, vel mutauit ante mortem, vt Epist. 48. ad Vincentium scribit Augustinus, vel ipso sanguine sui martyrij eluit. Cyprianus Epist. 76. Pamel. in Notis ad eã. Alterum item Africanum Concilium Episcoporum septuaginta, & vnius, de eadem re, de qua Cypr. Epist. 73. & Concilij huius Synodica Epistola ad Stephanum Papam. Vide Hieronymum aduersus Luciferianos. Tertium quoque Africanum Concilium in eadem caussa, in quo conuenere octogintaseptem Episcopi. Vide Baron. Annal. To. 2. anno Domini 258. Vide, in verbo, Cypr.

AFRICANVM Concilium 214. Episcoporum à Sede Apostolica approbatum, & à toto orbe receptum, S. Prosper in chronico. In eo Conc. inter alia decretum in primis, Gratiam Dei per Iesum Christum Dominum nostrum non solum ad cognoscendam, verum etiam ad faciendam iustitiam nos per actus singulos adiuuare, ita vt sine illa nihil veræ, sanctæque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus.

AFRICANVM Concilium Schismaticorum ducentorum septuaginta Episcoporum anno trecentesimooctauo. Cuius concilij memoria prorsus abolita fuit, & meminit sat liquido S. Augustinus Epist. ad Vincentium 48. ex Tichonio.

AFRICANVS scriptor antiquus, & eruditus. Vide, in verbo, Iulius Africanus.

A G

Agapetvs Diaconus magnæ (vt habet inscriptio) & Sacrosanctæ Dei Ecclesię, scripsit Parenęticas, hoc est admonitorias sententias septuaginta, valde morales ac pias, ad Iustinianum Imperatorem: Hæ spectant imprimis ad Principes. Inter eas autem prima, & quadragesima septima sic habent. *Honore quolibet sublimiorem cum habeas dignitatem, ô Imperator, honora supra omnes, qui hoc te dignatus est, Deum, quoniam iuxta similitudinem cælestis Regni tradidit tibi sceptrum terrenæ potestatis, vt homines edoceres iusti custodiam, & eorum, qui aduersus ipsam rabiunt, insectareris latratum: tum ipsius obtemperando legibus, tum subditos tibi regendo pro iure.*

Tutissimam arbitrare salutis tuæ custodiam, nulla quemquam ex subditis afficere iniuria. Qui enim offendit neminem, suspicioni habet neminem. Quod si nulla quemquam afficere iniuria tutelam concilias, longe beneficijs collatis magis id præstabit. Nam vt tutelam exhibet, ita caritatem non prodit.

Hæc autem volui huc inserere, vt nonnihil degustato huius viri spiritu, ij, qui curam habent docendorum Principum, intelligant, quanto fructuosius breuissima hæc capita, & spiritu percipi, & memorię mandari deberent, potius, quàm longa Ethnicorum aliquot scripta, quæ vix ad aliud prosunt, quàm ad suspiciendum Ethnicismum. Porro editæ olim fuerũt Basileæ apud Frobenium, primò seorsim Græcè, deinde cum Latina interpretatione.

Agapeti Papæ, qui anno 535. gessit Pontificatum Epistola ad Anthimum inscripta, qua hæresis Eutychianæ illum redarguit, non vacat imposturę suspicione. Etenim hæc simulata ab Anthimo, nequaquam detecta, atque damnata fuere, antequam sequenti anno, hoc est 536. se contulit Pontifex Constantinopolim. Vide Baron. Annal. Tomo 7. sub primum Agapeti annum.

Agapeti autem Decreta, quæ citantur in Tomis conciliorum, & Agapiti cuius meminit Matthęus Palmerius in Chronicis, quem ait fuisse Pontificem 56. & anno vno pręfuisse, ac profectum Constantinopolim ad Iustinianum Imper. ibi diem obijsse propè annũ 538. Quin & Agapiti, Diaconi, qui circa annum 25. sub Decio Imp. martyrium subijt, ac cuius mentio fit apud Hermannum Contractum: aliorum item Agapitorvm martyrum, Aureliano, Diocletiano, Valeriano Imppp. sat esto, hic nunc citasse nomina.

De Agapeto autem Pont. Max. vide Raphaelem Volaterranum in Anthropologia, vbi Pontificum historiam texuit.

Agapiti martyrium, vna cum eius fratre, qui fuere filij Astathij martyris, extat & apud Simeonem Metaphrasten, & m.s. in Bibl. Vaticana.

Agathae autem martyris in Sicilia, sub Decio, & Agathodori, & Agathonices martyris Pergami, & Agathonis mulieris confessionis Thessalonicæ sub Diocletiano, & Agathopi comitis S. Ignatij, atque alterius Agathopi Diaconi Thessalonicæ sub Maximino, meminere partim Simeon Metaphrastes in die prima Aprilis, partim Cassander Beneficiarius, deinde qui Martyrologia scripsere, præsertim Baronius tam in Martyrologio, quàm in To. 2. Annalium.

Agda. Agathense Concilium, quod Agathæ, quę ciuitas est in Gallia Narbonensi, celebratum est anno quingentesimosexto, permittente Alarico Vuisigothorum Rege, licet hæretico: Adfuere huic Synodo trigintaquinque Episcopi, viri sanctitate, ac doctrina illustres; quamuis tantum vndetriginta nominati habeantur. Præfuit S. Cæsarius Episcopus Arelatensis, de quo apud Surium die 27. Augusti. Actum est autem De collapsa Ecclesiastica disciplina restituenda, De verbo Dei audiendo, De Quadragesimali ieiunio obseruando, De lapsis, & Arianis, si redirent ad cor, quomodo recipiendi. Baron. To. sexto Annal. sub anno 406.

Agathiae locus emendandus de annis Cosrhois Regis Persarum lib. 2. vide Baronium initio anni 570. in 7. Tomo.

Agathivs Guidiacensis Regius professor, scripsit in vigesimumquartum Ps. Dauidis, & in Canticum Canticorum anno 1540.

Agathonis Pont.Max. Epistolam sexta Synodus totam recepit Actione 4. Agatho autem in eadem Epistola non vult negare(quod prauè hæretici detorquêt) opera Christi esse opera Personæ,& quidem vnius,atque eiusdem personæ, sed docet nô esse in Christo vnum tantum opus iuxta vnam personam operantis, sed esse duo opera iuxta duas naturas, per quas persona vna operatur. Opera enim multiplicantur ad multiplicationem principij, sicut etiam in Trinitate tres sunt, qui operantur, & tamen vnum est eorum opus, quoniam vnum est principium formale, videlicet vna natura. Vide Bellarm. Card. aduersus Stancarum To.1.controu.2. De Christo Mediatore, c.2.ad finem.

Agenda Ecclesiastica continens formam, sacramenta in Ecclesia dispensandi secûdum vsum Coloniensem,edita sunt apud Theod.Baum.1568.Coloniæ.

Aggaeus, qui ab alijs scribitur Haggæus à septuaginta verò Ἀγγαίας,ab Hebręis autem Chagg, iuuenis ad prophetiæ munus vocatus, & re, & nomine festiuus, prophetauit in fine captiuitatis ad Zorobabel, & Iesum filium Iosedech, ac deinde ad totum populum, qui erat in Iuda, & Hierusalem. Quibus præcepit, vt ædificarent Templum Domini. Occasionem huius Prophetiæ, vide in secundo libro Paralipomenon. Hic autem, vt oculis structuram Templi Hierusalem vidit, ita primus omnium cecinit *Alleluia*: Ibique postea vitam finiuit, & propè sacerdotes cum honore humatus est. Moritur (inquit Sixtus Senensis) anno quinquagesimo post reditum è Babylone,& ab orbe condito ter millesimo quadringentesimo sexagesimonono. Vide Epiphanium de eius vita breuiter scribentem.

Scripserunt in Aggæum Interpretes vniuersæ Scripturæ Sanctæ. Interpretes peculiares duodecim Prophetarum Minorum, de quibus supra locuti sumus in verbo, Abacuck. Quicunque item ad Iudæos euincendos edidere volumina, in quibus Aggæi prophetiam de maiore Templi Christiani futura gloria, quàm quæ erat Templi Iudaici, prædictam rectissimè exposuerunt. Vide nostram Bibliothecam Selectam, vbi de ratione confutandi, & conuertendi Iudæos. Alij itê in Aggæum, qui fuerunt Io. Eckius, Georgius Vicelius, Calistus Placentinus. Partitionem huius prophetiæ, vide in Edero, tab.234.

In editione autem Septuaginta quæ prodijt Sisto V. Pont.Max. Scholia vix quidquam notant,sed animaduertendum est,quod in Scholio secûdi capitis erat ex lapsu typographię excusum *μίαν σωίος*, vbi legendum est, *μίαν μεμιασμένος*. Ac quod paulo post legitur *πονρῦ*, vbi legendum est *πονηρᾶ τῷ*.

Aggaei martyris sub Diocletiano anno 303. vide quæ Baron. 2.To. Annalium.

Agilbertus Germanus monachus,& Prior Cœnobij SS. Vdalrici, & Afræ Augustanæ, quique fuit congregationis Bursfeldensis,scripsit, Maximiliano primo Cæsare, vitam,& miracula sancti Simperti Episcopi Augustæ. Arnold.

Agnellus Episcopus, vt habetur in Tritemij additionibus, epistolam misit ad Arminium De ratione fidei, in qua præcipuè refutat hæresim Arianam, de Patris,& Filij consubstantiali, & coęua natura. Eius epistolæ initium est: *Frater Martinus exegit litteras ad tuam caritatem mittendas*, &c. Vixit anno Domini 505. Extat in secunda editione Biblioth. SS.PP. Margarini Bignæi.

Agnes Assisinas,virgo germana S.Claræ monialis ord.Minorum,scripsit aliqua pia. Epistolam autem ipsius ad Claram, & ad collegium sororum adscripsit suo catalogo Henr.Villot.Belga. Vixit anno 1220.

Agrippa cognomento Castor (inquit Hieronymus in catalogo) vir valdè doctus, aduersum vigintiquattuor Basilidis hæretici volumina,quæ in Euâgelium confecerat, fortissimè disseruit, prodens eius vniuersa mysteria, & Prophetas, enumerans Barcabam, & Marcob, & ad terrorem audientium, alia quædam Barbara nomina figurans, & Deum eius maximum Abraxas, qui quasi annum continens iuxta Græcorum numerum supputetur. Mortuus est autem Basilides, à quo Gnostici in Alexandria temporibus Adriani, qua tempestate, & Chochibus Dux Iudaicæ factionis, Christianos varijs supplicijs enecauit. Ceterum quod hic dicitur *cognomento Castor*, ita, & Sophronius,quare nihil mutamus. Codex Gemblacensis habet cognomento Pastoris, *Barcaban, & Marcob.* Codex m.s. Martiniacensis habet *Barchaban, & Barcheb.* Codex viridis vallis habet *Barchaban, & Barchobeth.* cum quo Anno Domini 130. Sixto autem 160. Suffridus Petrus.

consentit,& Cod.Gembl.Cod.Sigebergen.m.s. habet *Barchaban, & Barcob.* Nos nihil mu tamus, cum lectionem vulgatam Sophronius interpretatione sua confirmet *Cochabus*. Sophronius item & m.ss. Codices Mart.& Virid. Vall. habent *Cochabos*.Gembl. habet *Exealochebas*. Sigebertus habet *Chochebas*. Sub Adriano autem claruit, inquit Honorius, in catal. quod & Hieronymus in suo.

Agrippinense Concilium, quod Tritemius in Maximino apud Surium Tom.6.die 18. Nouembris ait celebratum fuisse anno Domini trecẽtesimoseptuagesimoquinto, Baronius Card.Tom.3. Annalium euincit fuisse anno trecentesimo quadragesimo sexto. Porrò Concilium illud, quod post Consulatum Amantij, & Albini quarto idus Maias fuisse dicitur, vt constat è primo Tomo Cõciliorum aduersus Euphratem Coloniæ Agrippinæ ciuitatis Episcopum, Christi Domini, (vt aiebant,) negantem Diuinitatem, atque hoc nomine à Sede Episcopali depositum, vt ne laica quidem communione à Valentino Episcopo Arelatensi dignus haberetur, imposturæ suspicione valde laborare idem Baronius asserit, quod, & nos credimus. Euphratem enim sequenti anno patet, è Sardicensi Synodo vna cum Vincentio Episcopo Capriano, perhonorifica functum legatione ad Constantinum Imper. qui Antiochiæ commorabatur, vt, quos ipse eiecerat, permitteret in suas sedes reuerti. Quod, & Sanctus Athanasius ad solitariam vitam agentes, & Theodoretus, lib.2. cap.9.& 10. testantur. Porro nec Appendix Agrippinensi Concilio adtexta de legatione ob Hunnorum depopulationem imminentem à Seruatio, hoc eodem anno, & quidem mox post idem Concilium, suscepta Romam ad limina Apostolorum probatur. Hanc enim multo post hæc tempore contigisse idem Baronius monstrat. Ac qui ibidem nominantur Exuperius Episcopus Tolosanus, planè liquet hunc vixisse imperantibus Theodosio, & filijs.

Agvr Iudæus, filius Iake, (de quo Prou.30.) prophetiam enuntiauit hortantibus amicis Ithiel, & Vchal, parçneticam, de duobus à Deo expetendis. De quattuor generibus hominum pessimorum. De quattuor minimis animantibus sapientia præditis. De quattuor animalibus bene incedentibus. Vide Hieron. siue potius Bedam in Comment. Prouerbiorum, & Nicolaum de Lyra, & Sixtum Senensem in Bibl.Sancta, lib.2.in verbo, Agur.

A I

Aidanvs Scotus vir Sanctus, & monachus Cœnobij Huij, siue Huensis in Hibernia, Archiepiscopus Landisfarnensis Ecclesiæ creatus, & consecratus anno Christi Domini 635. eoque munere functus annis decem, & septem, atque ad sanctorum numerum aggregatus anno 651. pridie Kal.Septembris. Beda, lib.3.cap.14.& 16. & in Epitome, & Tritemius, libro 4. cap.136. & Matthæus Vuestmonst. in Flor. Hist. scripsit in scripturas commentaria, & Homilias.

Aimarvs, Vide, in verbo, Aymarus.

Ailredvs. } Vide, in verbo, Allegoriæ.
Aithardvs. }

Aimonivs, siue Annonius, vel Ammonius, seu Haimoneus, & Haimonus Gallus, monachus Cœnobij, & congregationis Floriacensis, qui floruit anno 990. scripsit

De inuentione, siue trãslatione S. Vincentij Leuitæ, & martyris, librũ qui extat m.s.Laubijs.

De miraculis S.Benedicti, lib.1. De miraculis S.Germani Episcopi, lib.1.

De origine, & gestis Francorum, lib.5. excusos Parisijs anno 1514. item Lugduni, & Parisijs 1567. item sub nomine Anonymi monachi Benedictini Coloniæ 1562.à c.58. lib.4.ad finem vsque eiusdem libri, idest ab anno 741. ad 829.

A L

Alalphvs, siue Alulphus Belga Neruius Tornacẽsis, monachus Benedictinus ex Operibus Gregorij collegit, Opus exceptionũ in nouum Testamentum, quod inscribitur Gregorianum, excusum Parisijs.

Alani Copi Angli Syntaxis historiæ Euangelicæ, in qua res Domini nostri Iesu Christi eo ordine quo gestæ fuerunt, narrātur. Louanij 1572. Eiusdem contra Summi Pontificatus oppugnatores, sunt editi auctiores, & castigatiores libri Antuerpiæ apud Plantinum 1573.

Alanvs Anglus monachus, & Abbas monasterij Tenkesbyriæ in Anglia congregationis Cluniacensis, qui uixit circa annum 1200. scripsit, De vita S. Thomæ Archiepiscopi, & martyris. Arnold. Vion.

Alanvs Insulensis, quæ Ciuitas est in Belgio, Doctor Vniuersalis appellatus, scripsit,

In quatuor libros Sententiarum.
Oculum Sacræ Scripturæ.
De Doctrina.
In quinque libros Moysi.
In Cantica Canticorum.
De pœnitentia ad Bituricenses.
De æquiuocis mysticis.
De planctu naturæ.
De parabolis.
De arte Prædicandi.
De naturis animalium.
Epistolarum librum ad diuersos.
Quodlibeta.
De sex alis Cherubim.
Summam virtutum, & vitiorum.
A Phębo Phębe.
Anticlaudianum.
Sermones plures.

Feruntur item (ait Tritemius) in multos Bibliorum libros Commētaria, præcipuè in Prophetas, in Euangelium, & in Apostolum. At Henricus de Gandauo non affert omnia, quæ Tritemius; in Parisiensi verò Academia docuit. Vixit Alberto Imp. 1300.

Alanvs de Lymna, seu Lynna, qui Carmelita & Anglus, se totum Christo addixit, scripsit De vario scripturæ sensu. Moralia Bibliorum, lib. 2. Sermones notabiles, lib. 2. Elucidarium scripturæ, lib. 1. Scriptorum Britanniæ Indices. Vixit anno 1420. Petr. Lucius Carmelit.

Alanvs Varenius Dialogos scripsisse legitur, De amore, De luce, De Harmoniæ elementis, De rerum, præcipuè Diuinarum, Vnitate, De Diuina magnitudine, De Pulchritudine, De septem Virtutibus, De oppositis monstris, De Amicitia, pręcipuè Diuina, De rerum Trinitate, qui liber Parisijs prodijt in lucem. At mihi est ignotus hic Auctor, qualis fuerit.

Alanvs de Rupe, siue Rupensis, Germanus, ord. Prędic. cultor Beatissimæ Virginis, scripsit in Canticum Canticorum, sic, vt singula Salomonis verba ad Christum Dominum, & ad *Beatissimam* Virginem inuicem colloquentes apposite aptauerit. De miraculis Rosarij. De fraternitate eiusdem Rosarij, ac sermonum plures libros reliquit. Mortuus in Cęnobio suo Zuollensi anno 1464. At Antonius de Conceptione, scribit eum claruisse anno 1472. quem item Albanum, non Alarium, (vt quidam) neque Alanum (vt habet Tritemius) nominat. Compendium autem Psalterij B. Virginis scripsisse ait idem Tritemius, quem & in peruigilio Assumptionis B. Virginis obijsse inquit anno 1475. Sixto IIII. Pont. Max. & Federico III. Imper.

Alardi Aemstelredami Selectæ similitudines, siue collationes è Biblijs, & Patribus, tribus Tomis. Venetijs 1574. & Parasceue ad Sacrosanctam Sinaxim Coloniæ 1532.

Albanvs de Rupe. Vide hic supra, Alanus.

Albericvs monachus Cœnobij Cassinensis, & Cardinalis, librū aduersus Berengarium de corpore Domini, Patrum sanctorum testimonijs roboratum, edidit, quo eius omnes assertiones omnino euertit, vt tanti Sacramenti Defensor dici promeruerit. Scripsit alia; Quorum hæc sunt præcipua.

De Virginitate S. Mariæ, lib. 1. De electione Romani Pontificis, lib. 1. Contra Henricum Imperatorem, lib. vnum. De Musica Dialogum. De diuersis Dictaminibus, & Salutationibus librum. De Dialectica librum. Passiones SS. Modesti, & Cæsarij. De Visione sua librū; reperitur autem hic m.s. apud Timotheum monachum S. Placidi Messanæ. De vita S. Dominici Abbatis. De vita S. Scholasticæ virginis. Quæ vita exrabat m.s. apud Arnoldū Vionem Benedictinum, sicuti, & m.s. Homilia de eadem; quæ incipit: *Audistis fratres carissimi*. Hymnos item, & De Paschate. De Ascensione. De S. Cruce. De die Iudicij. De pęnis Inferni. De Assumptione B. Mariæ tres Sermones. De S. Paulo. De S. Apollinare. De S. Scholastica, de qua, & versus nonnullos edidit. De monachis ad Petrum Hostiensem Episcopum. Epistolarum quoque ad diuersos librum. Floruit anno 1056. & quod ex-

currit. Leo Hostiensis in Chronico Cassinensi, lib.3. cap.33. Petrus Diaconus de Viris Ill. Montis Cassini, c.21. & alij recentiores, & Arnoldus Vion in Ligno Vitæ.

ALBERICVS Roxiatus Bergomensis I. V. D. scripsit in Sextum Decretalium, & præter alia in Codicem, in ff. nouum, & vetus, & Infortiatum, & Instituta, & in Comedias Dantis. Floruit anno Domini 1340. Ludouico Imp. Trit.

ALBERTANVS de Ora S. Agathæ, dum in custodia Cremonę asseruaretur, fuisset autem præfectus Arcis Ganadi, Friderico Imp. Brixiam obsidente, scripsit librum de Doctrina dicendi, & tacendi, deque virtutibus diligendis, & vitijs fugiendis. Quem librum vidi m.s. in quarta parte folij pergameni in Bibliotheca Card. Grimani, quam Canonicis Regularibus ord. S. Saluatoris reliquit Venetijs apud D. Antonij ædem. Vixit anno 1208.

ALBERTINVS ord. Minorum, cuius neque cognomen, nec Patria, neque annus quo floruit memorantur, scripsit Quadragesimale, & de Sanctis. Henr. Villot. Belga.

ALBERTVS Abbas Stadiensis. Vide in verbo, Albertus Stadiensis Abbas.

ALBERTVS. Vide, in verbo, Adreualdus.

ALBERTVS siue Albericus. Vide in verbo, Drogo Laurunensis.

ALBERTVS Brixiensis D. Thomæ discipulus, & præter iuris vtriusque peritiam Theologus, sanctitatem morum scientiæ adiungens, ita, vt miraculis claruisse scribatur, cui S. Augustinus fertur apparuisse dicens, Thomas mihi par est in gloria, virginali pollens munditia, scripsit Summam de casibus Conscientiæ. Alteram item de Sacerdotum instructione, in quatuor partitam libros, quæ Mediolani in Cœnobio Dominicanorum, ac Toleti apud S. Petrum Martyrem antiquis characteribus exarata extabat. Sermones item varios. Floruit anno 1285. superstes vsque ad annum 1314. quidquid secus Tritemius, & alij (loquētes forsan de alio) scripsere, dum multo tempore post eum claruisse inquiunt.

ALBERTVS Castellanus Venetus ord. Pręd. scripsit de Rosario Beatiss. Virginis, & de virtutibus moralibus; Chronicon item, & Catalogum virorum Illustrium sui ordinis atque expurgauit Catalogum Sanctorum Petri de Natalibus, anno 1501. Franc. Sans.

ALBERTVS Comes ab Hobenberg primo Herbipolensis, deinde Frisingensis Episcopus, vitas Sanctorum Chiliani, Colonati, atque Tornati scripsit. obijt Frisingæ in Bauaria, anno 1359.

ALBERTVS Crantius scripsit historiam Ecclesiasticam, quam Metropolim vocat, & de gētibus Septentrionalibus; & orditur à Caroli Magni temporibus vsque ad annum 1504. sed purganda, quæ Francofurti est edita. Vide Indice in Clem. VIII. Pont. Max.

ALBERTVM Dragam, siue Draconem, Brixiensem, Carmelitam, Bononiensis Cęnobij Priorem, ac Theologiæ professorem eruditissimū, è fido relatu se didicisse ait Petrus Lucius Carmelita. Scripsit multa, præter Conciones in tempus Quadragesimæ, quæ adhuc premebat. Viuebat autem Bononiæ anno Domini 1592. Non est autem hic ille Albertus Drai, qui inter hæreticos primæ classis proscribitur in Indice Clem. VIII. Pont. Max.

ALBERTVS è Drepano Carmelita, Prior Siciliç Prouincialis, vir (vt fertur) in Diuinis scripturis doctissimus, vita quoque integer, qui etiam miraculis, dum viueret, erat potens, plura dicitur scripsisse, quę cum non venerint ad manus meas, sat fuerit eum indicasse, vt studiosi illa perquirant. Obijt Messanæ in Sicilia, anno Domini 1292. septimo Nonas Augusti. Trītemius, & Petrus Lucius Carmelita. Alius autem est hic Albertus ab illo Patriarcha Hierosolymitano, qui Carmelitis viuendi regulam ex Basilij, aliorumque placitis pręscripsit. Non enim ille Carmelita fuit, sed fautor, & Carmelitarum defensor. Cæterū Alberti Carmelitę meminit eruditus vir Hermannus Schedelius in sua temporum historia hisce verbis: *Effulsit quoque Sanctus Albertus è Drepano Carmelita Siculus; vir meritis, signis, doctrinaq; clarus, & totius perfectionis exemplar.*

ALBERTVS Eybe, siue de Eybe Bambergēsis Ecclesię Canonicus, qui fuit à secretis Pij II. Pont. Max. conscripsit vno volumine librum pręnotatum. Margaritam Poeticam. Alterum de Re vxoria. Orationes complures. Epistolas item ad diuersos, lib. 1. Floruit Pio Pontifice huius nominis Secundo, & Federico Tertio Imp. anno 1460.

ALBERTVS Ferrarius, siue (vt vocant) de Ferrarijs, Placētinus, scripsit de horis Canonicis.

Item

Item de celebratione Missarum. In primum caput Tertij Decretalium. Qui incipit, *Presbyter*. Porro extat liber de horis Canonicis inter Tractatus nouissimè editos Venetijs Tomo 15. par. secunda, fol. 559.

Albertvs Gallus monachus Metensis, congregationis Cluniacensis, scripsit historiam de Gestis sui temporis, breuem, sed vtilem. Sigeb. in catal. Trit. anno 1030.

Albertvs Germanus monachus, & Abbas monasterij Stadensis, deinde relicta Abbatia, Franciscanus, qui floruit anno 1250. reliquit, dum esset Abbas, Chronicon à condito orbe vsque ad annum 1256. quod primò prodijt Helmestadij anno 1587. opera hæreticorum cum scholijs, & annotationibus in margine ab hæretico: quare catholici præcaueant.

Albertvs Germanus Sigebergensis monasterij apud Coloniam Agrippinam monachus scripsit glossas in vetus, & nouum Testamentum.

Alberti Heronis Snecani Frisij, De prouidentia Dei, libri quinque, Coloniæ 1580.

Alberti Hungari disputatio Theologica de veritate Trāsubstantiationis in sanctissimo Sacramento Eucharistiæ, Ingolstadij 1577. Item de Peccato originis ibidem ann. 1578. De medio Ecclesiæ catholicæ aduersus nouos, & veteres Extremistas, ibid. 1586.

Thesaurus item Christianarum precationum ex adytis præstantissimorum Patrum, præsertim veterum, erutus, commodoque ordine, pro ratione, & varietate humanæ necessitatis, adeoque totius anni in duodecim capita distributus, & glossematis aduersus nouas, & veteres hæreses illustratus, Ingolstadij apud Sartotium 1580. Eiusdem orationes duæ Ingolstadij habitæ, Vna de fide, ac religione Magni Athanasij Alexandrini, Altera de consensu Theologiæ Lutheri cum philosophia Epicuri, Ingolstadij 1582.

Defensio Scripturæ Sacræ, contra Pseudoscriptutarios Lutheranos, & Caluinianos, Ingolstadij 1582.

Alberti Laski Palatini Siradiēsis proceris Poloni, epistola ad hęreticos in Polonia ministros, Altera item cū Censura doctissimi viri de Ministris ad eundē Palatinum. Dilingę 1571.

Albertvs cognomine, ob virtutes, & doctrinam insignem (non ob familiam) Magnvs, quamquam è parentibus quoque illustribus sit natus, nimirum ex Regulis Bolstatensibus in Sueuia in agro Lauingensi (siue Laugingensi) ad Danubium, cum in ordinem Dominicanorum ingressus, pietati, ac literarum studijs operam dedisset, Parisijs autem, & Colonię Agrippinæ complures docuisset, inter quos fuit D. Thomas Aquinas, Vrbano Quarto, & Rodulpho Imp. eum cogentibus, Episcopatui Ratisbonensi præfectus, vbi hunc aliquandiu sanctè administrasset, ad consueta studia, & humilia pietatis officia suspirans, ea deposita ad ministrarione, redijt ad sui ordinis fratres, vbi legens, scribens, docens, anno ætatis suæ (vt post alios scribit Sixtus Senensis) octogesimo primo: sed (vt inquit Eisingrenius) octogesimo septimo, cui, vt, Germano, ac quieius sepulturam Coloniæ potuit inspicere, fides maior videtur adhibenda, diem obijt anno 1208. scripsit autem hæc, quæ sequuntur.

Summam Theologię, quam non perfecit. lib. 4.
Super Sententias, lib. 4.
De homine, lib. 1.
De vita spirituali, lib. 1.
In officium Missæ, lib. 1.
De corpore Christi, lib. 1.
De eodem triginta duos Sermones, lib. 1.
De muliere forti, lib. 1.
In libros Dionysij Areopagitæ, lib. 5.
De multiplici timore, lib. 1.
De laudibus Sanctæ Mariæ, lib. 1.
Defensorium Mendicantium, lib. 1.
De formatione hominis, lib. 1.
In Orationem Dominicam, lib. 1.
De reparatione lapsi, lib. 1.
De adhærendo Deo, lib. 1.
De quattuor coæuis, lib. 1.
De Bono, lib. 1.
De partu hominis, lib. 1.
De origine animæ, lib. 1.
De arte prædicandi, lib. 1.
In quinque libros Moysis, lib. 5.
In Iosue, lib. 1.
In Iudicum, lib. 1.
In Ruth, lib. 1.
In Regum, lib. 4.
In Paralippomenon, lib. 2.
In Esdram, & Neemiam, lib. 3.
In Iudith, lib. 1.
In Tobiam, lib. 1.
In Hester, lib. 1.
In Prouerbia, lib. 1.

In

In Canticum Canticorum, lib.1.
In Ecclesiasticum, lib.1.
In Ecclesiasten, lib.1.
In Librum Sapientiæ, lib.1.
In Iob, lib.1.
In Esaiam, lib.1.
In Ezechielem, lib.1.
In Hieremiam, lib.1.
In duodecim prophetas minores, lib.12.
In Euangelium Matthæi, lib.1.
In Euangelium Marci, lib.1.
In Euangelium Lucæ, lib.1. Hi verò commentarij in Lucam, quos scripsit in Castro Stauff, adhuc Reginoburgij ostenduntur apud patres Dominicani ordinis.
In Euangelium Ioannis, lib.1.
In Epistolas Pauli, lib.14.
In Apocalypsim, lib.1.
Sermones de Tempore, lib.1.
Sermones de Sanctis, lib.1.
De animalibus, lib.20.
Orationum super Sententias, lib.1.
De differentia spiritus, & animæ, lib.1.
Paradisum animæ, lib.1.
Orationum super Euangelia, lib.1.
De Diuinatione, & Prophetia, lib.1.
Diuersarum quæstionum, lib.1.
De causis elementorum, lib.1.
De intellectu, & intelligibili, lib.1.
De vita, & morte, lib.1.
Summa Philosophiæ, lib.1.
Quæstiones contra Auerroistas, lib.1.
Philosophiam Moralem, lib.16.
De Oeconomica, lib.4.
De Arithmetica, lib.1.
De Musica, lib.1.
De natura locorum, lib.1.
De moribus animalium, lib.1.
De iuuentute, & senectute, lib.1.
De plantis, & vegetabilibus, lib.1.
De vnitate intellectus, lib.3.
De vnitate formæ, lib.1.
De Monastica, lib.5.
De Politica, lib.8.
De Geometria, lib.1.
De Astronomia, lib.1.
De Sphæra, lib.1.
Speculum Astronomiæ, lib.1.
De natura Deorum, lib.1.
De duodecim Alphabetis, lib.1.
De Somnijs, lib.1.
De Prædicamentis, lib.1.
De Definitionibus, lib.1.
De Grammatica, lib.1.
De Medicina, lib.1.
De Agricultura, lib.1.
De Nauigatione, lib.1.
In Physica Aristotelis, lib.8.
De generatione, & corruptione, lib.2.
De Anima, lib.1.
De somno, & vigilia, lib.1.
De Perspectiua, lib.1.
De Astris, lib.1.
De Mineralibus, lib.1.
De secretis naturæ, lib.1.
De Magistris eligendis, lib.1.
De Vniuersalibus, lib.1.
De sex principijs, lib.1.
De Caussis, lib.1.
De Rhetorica, lib.1.
De Lanificio, lib.1.
De Aratura, lib.1.
De Metaphysica, lib.13.
De Cœlo, & Mundo, lib.4.
De scientia Meteororum, lib.4.
De nutrimento, & nutribilibus, lib.1.
Quæstiones quindecim, lib.1.
In lib. Arist. cõm. claruit Parisijs an. 1257. Trit.

Commentarios autem in duodecim Prophetas minores Quentelius typographus excudit Coloniæ: in quattuor autem Euangelia Haganoæ editi fuerunt, anno 1504.

Libellus de secretis mulierum, Venetijs prodijt cum commentario, an. 1508.

Extat, & libellus de Caussis (qui videtur alius ab illo, qui de caussis elementorum inscribitur) quasi Epitome (vt aiunt nonnulli) totius Philosophiæ. At in Sententias Petri Lombardi libri duo tantum duobus Tomis scorsum impressi erant, cum reliqui duo inueniri non potuissent.

Omnia verò opera excusa, tum Theologica, tum Philosophica, Lugduni in officinis typographorum olim extabant in quinque tomos distincta. Plurimi autem libelli seorsim excusi reperiuntur; vti opusculum de Natura locorum, Commentarij in parua naturalia, De rebus metallicis lib. quinque, editi Argentorati 1541. In his autem, duo priores de lapidibus, & gemmis differunt, reliqui de metallis propriè dictis; quare quinque libri sunt de mineralibus, siue fossilibus, non vnus tantum, vt Trit. habet. At de animalibus libri viginti sex se-

para-

paratim Venetijs olim editi funt apud hæredes Octauiani Scoti, anno Domini 1519. Tritemius autem (nisi lapsus fuerit in numero) viginti solum libros numerat. Liber autem de adhærendo Deo, Italicè quoque prodijt apud Fulginates, anno 1563.

Paradisus item Florentiæ Italicè anno 1556. Latinè verò tum hic, tum de virtutibus, ac de adhærendo Deo, Antuerpiæ 1565. atque Coloniæ, anno 1578. Et eiusdem Enchiridion de veris, perfectisque virtutibus, Ingolstadij apud Vuolfangum Ederum anno 1587. Sed & anno 1587. Venetijs ex typographia Io. Baptistæ Somaschi, Compêdium Theologię Veritatis eiusdem Alberti Magni Septem libris digestum cum centenario codice, Alberti nomine, sub Serenissimo Duce Venetiarum, insignito collatum, & expurgatum prodijt vnà cũ vtilibus scholijs per Seraphinum Caponium è Porrecta, Theologum Dominicanũ. Qui autem liber de Mirabilibus tributus est Alberto Magno, vanitate (inquit Martinus Delrius) ac superstitione refertus est, magnique illius Doctoris non est fętus legitimus. Vide, in verbo, Martinus Delrius.

Albertus Marchesius, ex Aemilia prouincia, quæ Romandiola dicitur, in oppido Cotiniola natus, edidit Colloquium morale. Henr. Villot.

Albertus Monachus, Vitas Pontificum scripsit.

Albertus Metensis Benedictinus Gallus, Summam historiæ ab initio mundi, vsque ad annum Christi 1038. deduxit. Viuebat Conrado minore imperante. Trit.

Albertus monachus Loblensis, & postea Gemblacensis monasterij Abbas congregationis Cluniacensis, præceptor S. Burchardi aliàs Brochardi Episcopi Vormaciensis scripsit Vitas Sanctorum plurium, libro vno. Cantus in honorem Sanctorum Sigeb. in catal. In Gemblacensi autem m.s. Codice, vti & in Afiligniensi, Suffridus Petrus obseruauit pro Alberto, extare Olbertum. Hunc autem Albertum floruisse anno Domini 880. Othone Imp. huius nominis Secundo, inquit Trit. At alij in millesimum annum referunt.

Alberti Nouicampiani de corruptissimis huius seculi moribus oratio. Lugduni 12. apud Alexandrum de Marsilijs 1572.

Albertus Patauinus Augustinianus Theologus, Aegidij Romani alumnus Parisijs, vbi libros sacros magno, & frequenti cõsessu exponebat, annos quadraginta sex natus animam egit, ibidemque in Ecclesia S. Augustini sepultus est. Is in Diuinis scripturis valde eruditus, scripsit In Genesim, lib. 1. In Exodum, lib. 1. In Leuiticum, lib. 1. In Numeros, lib. 1. In Deuteronomium, lib. 1. In quattuor Euangelia, lib. 4. In Epistolas Pauli, lib. 14. In Magistrum Sententiarum, lib. 4. Sermones Dominicales, lib. 1. Sermones de Tempore, lib. 1. Sermones de Sanctis, lib. 1. Sermones per Quadragesimam, lib. 1. Sermones ad Clerum, lib. 1. Quæ omnia asseruantur Patauij in Cœnobio, quod dicitur Heremitanorum, manuscripta. At ob eius doctrinæ præstantiam, postea in Patauino Prætorio super fores ad septentrionalem plagam marmorea statua cohonestatus est, quæ hodieque extat. Floruit anno Domini 1300. Trit.

Albertus alter Patauinus monachus, & Prior montis Vinearum Patauij congregationis Cluniacensis, anno Domini 1230. Scripsit Vitam B. Beatricis Atestinæ Gemmulæ sanctimonialis, & S. Aldegundis sanctimonialis quæ vixit anno 700. Vitam item Sãcti Amandi Episcopi, Arn.

Albertus alius Patauinus cognomento Nouellus, Augustinianus, antea Hebræus, deinde Christianus, atque Hebræorum seuerissimus reprehensor, aduersus eosdem de Messiæ aduentu plura conscripsit, quæ m. ss. Patauij in Bibliotheca Augustinianorum custodiuntur. Iosephus Pamphilus.

Albertus Patriarcha Hierosolymitanus, qui (vt Tritemius inquit) monachis Carmelitis adhuc in Terra Sancta degentibus Regulam (vt antea diximus) tradidit; quam illi iam in Europa constituti per Apostolicam Sedem recensitam, atque approbatam vbique profitentur, scripsit Innocentio Papæ III. mandante, luculento, & veraci sermone (ait Tritemius) fratrum Terræ Sanctæ, ac Regulam Carmelitarum. Vixit anno 1300.

Albertus Pighius natus Campis Transisalanæ ditionis, oppido ad meridionalem Oceani sinum, dum Louanij in Theologica palæstra adolescens versatur, scripsit ad Leonem X. Pont.

Pont. Max. *De Ratione Paschalis celebrationis, deque Restitutione Kalendarij*, censura ab eius Academiæ Doctoribus postulata. *Apologiam* deinde aduersus Marci Beneuentani Astronomiam, quæ Alphonsi Regis, ac recentiorum de motu octaui orbis positionem deprauarat. *Aequinoctiorum* item *Solstitiorumque inuentionem*, & alia in Mathematicis nō pauca edidit. Post è Louaniensi Doctor Theologus Coloniæ in Vbijs renuntiatus, præter varia aduersus Lutherum, Melanchthonem, Bucerum, & Caluinum conscripta, cum ampla ad S.Ioannem Baptistam Vltraiecti Præpositura cohonestatus fuisset, ibidem senex diem clausit extremum anno 1562. quarto Kal. Ianuarij, Apologia aduersus Martini Buceri calumnias nondum absoluta. Scripsit igitur, vt omnia distinctè subijciamus.

Assertionem Hierarchiæ Ecclesiasticæ. Item componendorum dissidiorum, & sarciendæ in religione Concordiæ Rationem, Coloniæ prodijt anno 1572.

De Missa aduersus Lutheranos. De libero arbitrio contra Caluinum.

De Cōtrouersijs in Comitijs Ratisbonensibus, quæ cum libro de componendis dissidijs fue rē quoque editæ olim Coloniæ Agrippinæ, anno 1542.

Quin & quam diximus Apologiam aduersus nouam Marci Beneuentani Astronomiam, quæ positionem Alphonsinam, ac recentiorum omnium de motu octaui Orbis detorserat, & secum pugnantem fecerat. Adiecit breuem, atque luculentam enarrationem Alphonsinæ positionis, quæ è Parisiensibus prelis prodijt.

At sciendum est, eundem Pighium de catholica Ecclesia alioquin benemeritum, in nonnullis quæstionibus, è lectione librorum Caluini miserè seductum (quemadmodum ante Robertum Card. Bellarminum, Ruardus Tapperus vir doctissimus adnotauit) circumspectè esse legendum, atque adeo expurgandum. Is enim inter alia in quinto libro de libero arbitrio contra communem Theologorum consensum; aduersus item Decreta Conciliorum generalium Viennensis sub Clem. V. Pont. Max. in Gallia celebrati, & Tridentini, Sessione sexta, cuius mentem Catechismus eiusdem Concilij in Tractatu de Sacramento Baptismi declarauit, negauit habitum aliquem supernaturalem à Deo nobis infundi, quo anima exornetur, & perficiatur, atque iusta, Deoque grata, & accepta reddatur. Vide Roberti Card. Bellarmini Tomum tertium de controuersijs, libro primo, capite tertio, vbi docet gratiam gratum facientem esse qualitatem per modum habitus in homine permanentem.

Præterea, non tantum Pighius, sed, & Auctores Antididagmatis Colonienses, formalem causam iustificationis duplicem esse dixerunt, idest iustitiam nostram inhærentem, & Christi Domini iustitiam imputatam. Verumenimverò Ecclesiæ catholicæ sententia de causa formali iustificationis, aliter explicatur à Triden. Synodo Sess. 6. c. 7 *Vnica* enim, inquit, *formalis caussa est iustitia Dei, non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit, qua videlicet ab eo donati, renouamur spiritu mentis nostræ, & non modo reputamur, sed verè iusti nominamur, & sumus.*

Quin Pighius in prima cōtrouersia de peccato originis, & Ambrosius Catharinus in Opusculo de Lapsu hominis, & de peccato originali, cap. 6. falsum, & hæreticum dixere in eo, quòd peccatum originis nihil esse aliud dixerunt, nisi primam Adæ transgressionem actualem, & nihil esse in paruulis vnicuique proprium, & inhærens, quod habeat veram peccati rationem. Extat enim apertissima Concilij Tridentini definitio in quinta Sessione, vbi quatuor sententiæ leguntur, de peccato originis, quæ sunt quattuor argumenta contra Pighij, & Catharini doctrinam.

Vide Bellar. lib. 2. de iustificatione, c. 1.

Præterea Pighius lib. 6. c. 1. de Ecclesiast. Hierarchia falsum asseruit, dicens Conciliorum generalium conuocationem esse inuentum Magni Constantini. Non enim hoc ipse per se excogitauit, sed sacerdotum sententiam secutus est. Vide Bellarm. fusius de hoc agentem, lib. 1. de Concilijs, c. 13. To. 1. controu. 4.

Alberti Pij Carporum Comitis responsio ad Erasmi Roterodami expostulationem, edita Parisijs 1529.

Albertvs Pisanus Hetruscus, quem Arnoldus Vuion Germanum vocat, lib. 2. Ligni Vitę, cap. 62. postquam Benedictinus Abbas fuit Stadiensis monasterij, ad Franciscanum ordinem ob paupertatis amorem se adiunxit, post Prouincialatum Hungariæ, Boemiæ, Thusciæ, & vtriusque Marchiæ, à Patribus Romæ, anno 1236. congregatis, Minister Generalis totius

Ordi-

Ordinis (licet absens) renuntiatus est, & à Gregorio IX. confirmatus, qui vnicè illum dilexit. Tribuit illi idem Arnoldus Chronicon à condito orbe vsque ad annum 1256. nunc primum excusum Helmestadij anno 1587. cum scholijs, & annotationibus hęretici cuiusdam. Quod admonuisse oportuit, tum, vt cautius legatur, tum vt non cuiuis eius lectionem licere omnes intelligant. Scripsisse autem illum Annales quoque sui temporis in Saxonia alijs placet. Henr. Villor.

Albertvs ord. Prędicatorum Coloniensis, domus eiusdem ordinis Lector, scripsit Postillam in Lucam, & alia; Henricus autem de Gandauo de eo inquit. *Et vt salua pace eius dictum sit, sicut à quibusdam dicitur, dum subtilitatem sęcularis Philosophiæ nimis sequitur, splendorem aliquantulum Theologiæ puritatis obnubilat.* Anno Domini 1280. Trit. In Catal.

Albertvs de Rickmersdorp Saxo, Episcopus Halberstatensis tricesimusprimus in ordine, Doctor Parisiensis, scripsit in quattuor libros Sent. In multos Aristotelis libros: Exposuit varias Diuinę Scripturæ Quæstiones. Ab Vrbano V. Pont. Max. cum Episcopus Halberstatensis fuisset creatus, anno Domini 1365. pręfuit annos vigintiquattuor. Sepultus in maiori æde, ibidem.

Albertvs è Saxonia, Theologus Augustinianus, cum esset in Philosophia Peripatetica, & Mathesi eruditus, reliquit commentaria ad tabulas Alphonsi Regis, quæ pertinent ad iudicia Astronomiæ. Incipiunt autem *Tempus est mensura motus*. Archetypum verò sua manu conscriptum, anno Domini 1031. asseruatur Bononiæ in Bibliotheca S. Dominici, scripsit Quæstiones in libros Arist. De Physico auditu, De generatione, & corruptione, & De Anima, quæ extant Bononiæ in Bibliotheca Augustinianorum S. Iacobi. Ioseph. Pamphilus.

Albertvs Sartianus Mediolanensis ord. Minorum, celebris sui æui concionator, quique operam suam Eugenio IIII. Pont. Max. in Concilio Florentino, atque in Legatione Hierosolymitana nauauit (nimirum, vt acta Sultani cognosceret) scripsit librum Epistolarũ Græca miscens Latinis, isque In oppido Capistrano asseruatur. Tractatum de corpore Christi ad Patres ordinis. Alterum de Pœnitentia. Apologiam aduersus oblocutores martyrum. Complures Epistolas ad Summum Pontificem, & ad varios Principes, & viros doctos. Mediolani obijt die Assumptæ in cęlum Beatiss. Virginis, anno 1450.

Albertvs Sigebergensis Benedictinus, commentaria in vtrumque Testamẽtum scripsit. Vixit anno 1450. Eisingrenius.

Albertvs Sperlingius, scripsit De maiestate, & præsentia corporis Domini aduersus Iacobum Smidelinum. Ingolstadij 1565.

Albertvs Stadiensis Abbas Chronicon scripsit, cui deinceps hoc nostro æuo Reinerus Renecius Germanus hæreticus adnotationes tum margini, tum contextui adiecit, quæ sapiunt, vel (vt rectius dicam) olent hæresim. Arnoldus autem Vuion corrigens, & delens, quę emendatione digna iudicauit, librum ad Vrbem misit, quem expectamus.

Albertvs Vidmanstadius Ferdinandi Imp. Cancellarius, qui primus Testamentum nouum Syriacum edi curauit; probat efficacibus argumentis Euangelium S. Matthæi, & Epistolam S. Pauli ad Hebræos Syriaca lingua fuisse conscriptam. Id quod item facit Guido Fabritius, cuius extat Latina interpretatio noui Testamenti Syriaci in Regijs Biblijs. Vide Bellarm. Card. lib. 2. de Verbo Dei, c. 4. vbi agit de editione Syriaca. Cæterum præter illos duos libros totum nouum Testamentum è Græco in Syriacum fuit versum (vt ipsi Syri arbitrantur) à S. Marco Euangelista, quod tamen non credit Bellarm. ibidem.

Albionis, quæ dicuntur esse demonstrationes instrumenti nobilissimi in Astronomia, esse putantur Albonis Floriacensis. Vide, in verbo, Abbo.

Albinvs, siue Alcuinus in septem Psalmos pœnitentiales. Item in 118. Psalmum, & in Canticum Canticorum Parisijs 1568. Vide, in verbo, Alcuinus paullo infra.

Albo Floriacensis monasterij Abbas Benedictinus in Aquitania ob verbum Dei martyr, scripsit in calculum Victorij, & Additiones ad eundem. Vixit anno Domini 950. Otho ne primo Imper.

Alchimvs siue Alcimus Auitus vir sanctus, qui fuit frater Apollinaris Episcopi Viẽnensis & tertius à S. Mamerto Viennensis Episcopus, cuius vitam Ado, Gennadius, & alij scripserunt,

runt, Dialogos aduersus Arianam factionem, quæ Africam omnem cum Sardinia Insula, & magnam Galliæ, atque Italiæ partem occupauerat, Latinè, vt reliqua, conscripsit, & libellos duos aduersus Nestorianos, Eutychianos, Sabellianos. Et cum Faustus ex Abbate Lirinensis monasterij apud Rhegium Galliæ Episcopus factus, in Pelagij errorem (vt Ado Viennensis refert) lapsus esset, asserens liberi arbitrij illuminationem, ac virtutem, non à Christo, sed à natura esse, contra hunc errorem librum edidit. Epistolarum item libros nouem ad Imperatores, Reges, populos, & alios. Libellum quoque de subitanea Pœnitentia. Homiliarum libros plures, & poemata varia, è quibus sequentia tãtum supersunt Opuscula, reliquis ab Arianis, alijsque hæreticis, contra quos scripserat, asportatis: quorum insaniam, & furorem sæpè expertus, plerumque illorum insidijs ad mortem vsque & exilium fuit appetitus. Nam ea ætate Imperatorum, Regum, Principumque animos ferè occupauerant hæretici. Valebat autem Alchimus, & scribendi, & extemporanea dicendi, declamandique facultate egregiè. Ferunt nonnulli, longè plures extare tanti viri lucubrationes apud Pictauos, & Genuenses. Quales hi sunt.

Liber Primus, de Initio Mundi, & primorum parentum creatione. Secundus, de Primorum parentum transgressione. Tertius, de Parentum primorum è Paradiso expulsione, & de sententia Domini. Quartus, de Diluuio Mundi. Quintus, de Transitu Maris rubri. Sextus, de castitatis laude, ad Fuscinam sororem.

Hi autem omnes metricè scripti sunt; soluta verò oratione, Homilia extat. De prima festi Rogationum institutione ad populum Viennensem. Addit Eisingrenius librum de Peccato originali: & alterum de Virginitate ad Fuscinam sororem, qui debet is esse, de quo supra, & vixisse eum anno Domini quingentesimo testatur. At 401. dicit Ado Viennen. Errorem putauerim in numeri descriptione, aut deprauato codice. Nam anno 491. siue 492. vixit. Sixtus verò ait sub Zenone Imperatore, qui, & addit hæc verba. *Dicuntur eius libri sex heroico versu conscripti in Genesim, & Exodum extare* Viennæ ciuitatis Austriæ, *in Bibliotheca Volffgangi Lazij.* Porrò Baronius inquit To. 5. Annal. suorum, ab Alcimo Auito editum fuisse catalogum librorum Canonicorum. Sanè in Tomo 1. Epistolarum Decretalium Epistola extat ipsius ad Hormisdam Papam inter Epistolas Hormisdæ.

ALCVINVS, qui, & Sigeberto Albinus, alijs autem cum prænomine Flaccus (vt notat Suffridus Petrus) ab alijs Leuita, & Anglus Eboracensis, primò in Cœnobio S. Petri Londini, ac Bedæ Venerabilis discipulus, & Ordinis S. Benedicti congregationis Giribennæ Fuldensis, deinde à Carolo Magno Rege in Galliam euocatus, vbi docuit Haymonem, & Rabanum monachos, qui deinceps fuere Episcopi, atque Vsuardum itidem monachũ, viros celebres, opera ipsius Caroli Abbas Cœnobij S. Martini apud Turonenses, doctrinę, & sanctitatis vberrima reliquit hæc non infęcunda semina.

Interpolatæ expositionis ex Patrum sententijs in Genesim breuem commentarium forma Dialogistica, qui prodijt Parisijs in Tomo 7. Biblioth. SS. Patrum Bignæi.

In quindecim cantica graduum, idest à Psalmo 119. vsque ad 133. Morales Notationes.

In Ps. 118. & in septem Ps. Pœnitentiales.
In Canticum Canticorum, lib. 5.
In Ecclesiasten, lib. 1.
In Ioannem Euangelistam, lib. 7.
In omnes Pauli epistolas, lib. 14.
In Apocalypsim, lib. 1.
De vita Sancti Vedasti Episcopi, lib. 1. Vide Tom. 1. Surij mense Febr.
De vita Sancti Richarij Abbatis, lib. 1. To. 2. Surij, 26. Aprilis.
De vita S. Vuilbrodi Epi, metro, & psa, li. 2. Prosam autem adfert Surius Tomo 6. die 7. Nouemb. Metricum autem alicubi extare m.s. audiui.

Ad Quæstiones Frigidisi, lib. 1.
Ad Guidonem, de virtutibus, & vitijs librum.
Confessionẽ fidei, siue doctrinã de Deo, lib. 1.
De Sancta Trinitate, lib. 3.
De adoptione filiorum Dei.
De Ecclesiasticis dogmatibus librum.
Speculum paruulorum, lib. 1.
Quæstionum in Genesim, lib. 1.
De nominum Dei proprietate, lib. 1.
Dialogum ad discipulos librum.
De septem artibus liberalibus librum.
Enchiridion in quosdam Psalmos, lib. 2.
De benedictionibus Patriarcharum, lib. 1.
Sententiarum, lib. 1.

Ad

Ad Eulaliam Virginem de Natura, & Immortalitate animæ, lib. I.
Prognosticon de futuro sęculo, lib. I. Epistolarum ad diuersos, lib. I.
Rhetoricæ autem, ac Dialecticę eius Institutiones, Politicæ quoque cum scholijs Matthæi Galeni excusæ sunt Duaci, anno 1568.

Quin etiã, tum hæc, tũ reliqua penè omnia edita sunt Parisijs, atque Colonię Agrippinę.

Porrò Alcuinus in ordinem redegit, Carlo Magno iubente, Patrum Homilias in Euangelia, quæ per annum publicè in templis leguntur: videlicet Augustini 48. Hieronymi 6. Ambrosij 10. Hilarij 1. Fulgentij 2. Origenis 4. Maximini 17. Chrisostomi 12. Seueriani 1. Leonis 21. Gregorij 36. Bedæ 48. & Isidori 1. Reliquæ verò, quæ nunc in eius Homiliario leguntur, adiectæ sunt à Laurentio Surio Cartusiano. Excusum autem est hoc Homiliarium Coloniæ apud Maternum Cholinum, anno 1517. & anno 1539. ibidem. Itẽ 1569. & Parisijs an. 1535. Ceterum S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, vrgente, Missas voti uas per hebdomadã decantandas composuit, sicque cõpositas, vnicuique feriæ suã attribuit. Quarum prima fuit quæ hodieque ab Ecclesia recitatur, cuius initium est. *Benedicta sit Sancta Trinitas, atque indiuisa Vnitas.* Quæ caussa fuit, cur de eadem Sanctissima Trinitate, & fide catholica tres libros doctissimos conscripserit, qui eius Homiliario adtexti sunt; è quibus integrum deinceps nocturnum, ac diurnum officium Ecclesiasticum illius diei collectũ, sancta Romana comprobauit Ecclesia: & ab eadem iussum, vt in solennitate Sanctissimę Trinitatis perpetuo vsui esset: quod & in reliquis ferijs factum est. Nimirum, vt Missæ celebrarentur, nempe feria 4. de Caritate, feria 5. de Angelis, feria 6. de Cruce, Sabbatho de Beatissima Virgine; quamuis deinceps institutum sit, vt feria prima, idest Dominica, proprio Missæ officio Ecclesia vteretur. At ea, quæ Sanctissimæ Trinitatis festi esset propria, eadem die celebraretur, quæ dies non multo post à Ludouico Pio Imper. (concedente Rom. Pont. Greg. IIII.) Alcuini exemplo instituta est, secunda verò feria diceretur de Angelis. Tertia pro peccatis. Quarta pro pace. Quinta pro tribulatione. Sexta, & Sabbatho, vt sup. Et hæc quidem è Gulielmo Durando in Rationali Diuinorum officiorum. Veruntamen Iacobus Pamelius ad tertium, qui est eiusdem Alcuini, Sacramentorum librum, qui excusus est Coloniæ cum Antiphonario Sancti Gregorij, anno 1571. aliter has Missas distribuit.

Sed & alię vndecim Missæ ab Alcuino, quas Ecclesia comprobauit cernuntur ibidem. Claruit Tritemio, anno Domini 770. qui non Sacerdos, sed Diaconus tantum, Turonis in Domino obdormiuit, die 14. Kal. Iunij.

Quod autem in Chronico Canonicorum Regularium Alcuinus dicatur Gallus, & præceptor Caroli Magni, inde fieri potuit, quòd in Gallia diu vixerit, quod eum de multis docuerit, quodque Parisiensis Academiæ fuerit Auctor, siue Director. Porrò in secunda editione Bibl. SS.PP. Bignęi habentur sub nomine Albini Flacci Alcuini Turonensis Abbatis, ad Siguulphum presbyterum in Genesim Quæstiones. In Ecclesiasten ad Oniam sacerdotem, & ad Candidum presbyterum, atque ad Nathanaelem Diaconum commentaria. Ad Oduinum presbyterum, De Baptismi cerimonijs Epistola. De ratione Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ, ad Carolum Magnum Galliarum Imperatorem, Epistola. De Diuinis officijs liber. Ad Eulaliam Virginem, De Animæ ratione. Epistola de Virtutibus ad Guidonem Comitem. De octo vitijs principalibus liber. De S. Trinitate ad Fredericum Quæstiones 28. De fide S. Trinitatis libri tres, ad Carolum Magnum scripti, & missi anno Domini 770. His autem adtexitur Caroli Magni Galliarum Imperatoris ad Alcuinum Abbatem, De ratione Sexagesimæ, Epistola.

Aletson Episcopus Nicoppolitanus in Illyrico, insignis Orthodoxus, ad quem monachi è Palæstina scripserunt epistolam, quam Euagrius suæ inseruit historiæ, lib. 3. c. 31. Anno 1385.

Aldebrandinus Caualcantes Florentinus ordinis S. Augustini Eremitarum, scripsit Sermones Quadragesimales, qui Florentiæ in Bibliotheca S. Spiritus asseruantur, quorum initium est. *Conuertimini ad me.* Constat autem eum alia edidisse, quamuis interierint; nam ad finem eorum sermonum dicit: *Si vis plus loqui de Epistola, vel de Euangelio, quære inter sermones Dominicales. Require etiam de hac materia inter sermones historiales.* At-

D qui

qui sermones quoque festiuos composuit, quorum primus incipit, *Venite post me*. Floruit anno 1385. Hæc Michael PoccSiantius, & Iosephus Pamphilus. At ego Aldobrandini cuiusdam Commentarium in Apocalypsim m.s. vidi Venetijs in Bibliotheca, quam Grimanus Cardinalis reliquit insignem Canonicis Regularibus ord. S. Saluatoris, apud ædem D. Antonij.

Vide Baronij Annal. sub annum 699. vbi item de Sergio Papa. Vide infra.

Althelmi scriptorum monumenta.

ALDELMVS Cæsari Baronio Card. est Sigebetto Adelmus, Bignæo autē in Bibl. SS. PP. secūda editione Adelmus, cuius, ibidem in To. 3. Epistola extat, siue liber ad Hyldilicham Iustinam, & ceteras Virgines, De laudibus Virginitatis. At Beda sic ait: Althelmus, cum esset adhuc presbyter, & Abbas monasterij, quod Maildui vrbem nominant, scripsit, iubente Synodo, suæ gentis librum egregium aduersus errorem Britonum, quo vel Pascha nō suo tempore celebrant, vel alia perplura Ecclesiasticæ castirati, & paci contraria gerunt; multosque eorum, qui Occidentalibus Saxonibus subditi erant, Britones ad catholicam Dominicæ Paschæ celebrationem huius lectione perduxit. Scripsit & de Virginitate librum eximium, quem in exemplum Sedulij geminato opere, & versibus hexametris, & prosa composuit. Scripsit & alia nonnulla, vtpote vir vndecunque doctissimus. Nam & sermone nitidus, & scripturarum (vt dixi) tam liberalium, quam Ecclesiasticarum erat eruditione mirandus. hucusque Beda. Sub annum Domini 699. Sergij Papæ. Vide supra, in verbo, Adelmus, vbi de Aldelmo quædam, qui est hic ipse Adelmus.

ALENSIS. Vide, in verbo, Alexander Halensis.

ALEXANDER Alensis. Vide, in verbo, Alexander Halensis.

ALEXANDER huius nominis Papa III. Epistolas Decretales sui temporis in unum codicem redactas Consulta Alexandri voluir nominari.

ALEXANDER Pont. Max. ab Onufrio Petrus Philargi, siue alijs Philateti, vocatus, sicut moriens dixit, quamuis, quoniam in Creta diu vixit, dictus sit Cretensis, siue de Candia, scripsit Sermones varios. Quodlibeta quædam, Item elegantes commentarios, in quattuor lib. Sent. & alia. Bononiæ autem anno 1410. Nonis Maij, decessit, qui apud ordinem Minorum marmoreo tumulo est conditus. Quin etiam idem ipse, scripsit Epist. ad Hugonem Eterianum. Quæ extat in Bibl. PP. Bignæi To. 9. in editione secunda.

Ann. 1409.

ALEXANDER Episcopus Alexandrinus, quem Athanasius vsque ad mortē aduersus Arianam hæresim intrepidè (vel in ipsa decrepita ætate) depugnasse scribit in prima oratione cōtra Arianos, reliquit septuaginta Epistolas Encyclicas, hoc est Orbiculares, siue per circuitum, vt Epiphanius tradidit, hæresi 69. Eius autem, quam dedit ad Syluestrum Summum Pont. (& si hæc omnino interijt) extat memoria in Liberij Papæ Epistola ad Constantium Imper. quam vide in Bibl. SS. PP. Periere item reliquæ omnes præter duas, quarum altera est apud Socratem lib. 1. c. 3. Altera apud Theodoretum lib. 1. c. 4. At licet apud Theodoretum huius Epistolæ inscriptio sit ad Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum, Baronius tamen Card. Tomo 3. Annal. sub annum 318. docet inscriptionem illam fuisse super additam, nec esse posse germanam Theodoreti. Quippe neque vni, sed pluribus Episcopis scriptam fuisse constat ex ipsamet Epistola. Neque verò adhuc Constantinopolis dicebatur ipsa Ciuitas, sed Byzantium.

Quòd autem in hac Epistola quædam verba sint, quæ doctis quoque facessiuere negotiū, nimirum in Græco codice illa οὐδὲ τὰς τῇ ὑποστάσει δύο φύσεις μίαν εἶναι σαφηνίζων hoc est, *neque duas secundum hypostasim naturas vnam esse docens*, reuocandum est ad memoriam id, quod ante hunc Apparatum in præfatione ad Lectorem innuimus, de Verbis aliquot Patrum orthodoxorum, quæ hoc tempore minus commodè dici possent, quæve tunc liberius proferebantur, cum nulla generalis Synodus ipsa climasset. Quippe Alexander verè Orthodoxus ante Nicęnam synodum extendit per tropum Dualitatem personarum ad naturam, vt Dualitas illa, quæ erat propria personarum, tribueretur etiam naturę, non tamen sumptę absolutè, sed (vt cum scholis loquar) modificatè secundum hypostasim. Quæ tropica extensio, licet tunc reprehendenda non fuerit in tam Catholico Patre, cuius mens aliunde cōstat, tamen, ad euitandum periculum, non fuit deinceps vsurpata ab Ecclesia. Iam verò quidquid sit de Epiphanio Scholastico, qui Latinè illam vertit, vide in verbo, Cassiodorus,

Obseruatio de Patribus.

NOTA.

& in

& in verbo, Epiphanius Scholasticus. Quod autem in fine eius epistolę nominet Diaconos Achillam, Euzoium, Aithalem, Lucium, Sarmatam, videtur error irrepsisse. Nam in literis Arij, & sociorum, ij quoque recensentur tamquam presbyteri; & in Epistola Alexandri ad Syluestrum Romanum Pontificem non vnus, sed plures presbyterī indicantur Arij sectatores.

Alexander ab Alexandria ordinis Minorum Barchinone Doctoratus adeptus insignia è Ministro Genuæ sextus Generalis anno 1313. Clemente Pont. Max. delectus scripsit,

In Magistrum Sententiarum.
Postillam, quæ incipit, *Annunciabo tibi.*
In Euangelium Ioannis, & in Epistolas Pauli.
In Ecclesiasticum.
In Esaiam, & Tobiam.
Quæstiones Quodlibeticas.
Tractatum de Vsuris.

In Metaphysica, quæ quidem cum nomine Alexandri Halensis, circumferantur, nos in Apparatu nostro ad Aristotelis philosophiam in Elencho interpretum Metaphysices, diximus aliorum sententiam. Quæstionum variarum librum. In lib. de Anima, & in alios Aristot. Claruit Henrico Imp. VII. obijt anno 1314. sepultus apud Aram cœli, Romæ.

Alexander Alemanus Saxo, ord. Minorum, qui dictus est Doctor Illibatus, scripsit quædam è reuelationibus hoc est, Apocalypsi S.Io. Euang. In quattuor lib. Sententiarum. Quonam verò tempore vixerit, apud Henricum Vuillot Belgam, qui eius meminit, silentium est.

Alexander Anglus, qui Summam, siue Destructorium vitiorum scripsit. Vide, in verbo, Alexander Halensis, ad finem.

Alexander Anglus monachus Cantuariensis congregationis Cluniacensis, qui floruit anno 1120. scripsit, De dictis S.Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi librum. Arnold.

Alexander Archirota Neapolitanus ord. montis Oliueti, anno 1580. Florentiæ è typographia Sermartellij est euulgatus.

Alexander Ariostus ord. Minorum duobus Opusculis nobis profuit; Altero, cui Enchiridion, siue Minorica nomen est, De animarum curanda salute: Casus enim omnes, qui in eo studio plerumque emergunt, compendio complectitur. Altero in eo totus est, vt convincat iure distinctos Minores ab alijs, licet eiusdem instituti fratribus. At neque cuias fuerit, nec quo tempore vixerit, tradidere Franciscus Gonzaga Episcopus Mantuanus, neque Henricus Vuillot nec Petrus Rodulphus Tossiniacensis, qui eius meminerunt: ille in Seraphica historia, hic in catalogis suorum scriptorum. Porrò apud Philippum Pintium editus est Venetijs anno 1513.

Alexander Prior Generalis Augustinianus creatur Archiepiscopus Rauennæ. Qui cū esset humanis, & diuinis literis imbutus, scripsit iubente Ioanne XXII. Pont. Max. Opus duobus libris distinctum, De iurisdictione Imperij, & auctoritate Summi Pontificis. Extat Lugduni excusum apud Claudium Giboletum, anno 1498. Ann. 1325.
De Paupertate Euangelica. De Ecclesiastica vnitate. In lib. Priorum Arist. Cōmentaria. In libros Topicorum Arist. & alia multa, quæ Bononiæ in Bibliotheca Augustinianorum asseruantur. Liber autem de Potestate Ecclesiastica ad Ioannem Papam, Romæ quoque custoditur in Bibliotheca Vaticana pulchris characteribus, & in monasterio S. Augustini alia manuscripta. Ioseph. Pamphilus.

Alexander Augustinianus Prior generalis à Pio II. S.R.E. Cardinalis renunciatus est, anno 1460. Qui solitus erat dicere. *Difficilius, sed laudabilius esse, hominem fieri bonum, quā doctum, vtiliorem que sibi, & alijs, esse moribus praestantem, quam doctrina excellentem.* Scripsit De Christi ortu, sermones 100. De cœna cum Apostolis facta. De peccato in Spiritum sanctum. Obijt Tybure, & Romæ sepultus est: In sacello autem, quod domi ædificauerat, sepulchrum extrui curauit clam in Scrinij speciem, ita ut facile aperiri posset. Intus imago erat depicta Cardin. mortui iacentis, eo habitu oris, & vestium, quibus ipse erat, inscriptumque in interiori latere sepulchri. *In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua.* Pictor eo mortuo confessus est se iureiurando adactum, ne cui hoc patefaceret. Aperiebat, Scrinium, vt postea cognitum est, quoties oraret, eamque imaginem speculabatur. Interrogatus

rogatus initio morbi, quo in loco vellet sepeliri; *Animam*, inquit, *iampridem Deo voui, nūc corpus Pio relinquo: vbi is volet, me sepelitote*. Interrogatus, quid vellet mandari suis: *Nihil*, inquit, *nisi vt boni sint, recteque viuant*. Instante morte suis Religiosis ei dicētibus, ne quid timeret. *Quid*, inquit, *ego timeam, qui ad nuptias eo?* Hæc Ioseph Pamphilus.

Alexander Bonanus Panormitanus scripsit Quadragesimale, quem inscripsit Portum Panormitanum, anno 1574.

Alexander Brassicanus præfationem scripsit in Saluianum, De vero iudicio Dei.

Alexander Campegius Bononiæ natus è nobili familia, & eiusdem Ciuitatis Episcopus, ac demum Cardinalis, librum, De auctoritate Romani Pontificis, & Alterum, de Conciliis reliquit. Eisingrenius.

Alexander Episcopus Cappadociæ, cum desiderio Sanctorum locorum Hierosolymā pergeret, & Narcissus Episcopus eiusdem Vrbis iam senex regeret Ecclesiam, Narcisso, ac multis clericis eius reuelatum est, altera die mane ingressurum Episcopum, qui adiutor sacerdotalis cathedræ esse deberet. Itaque re completa, vt prædicta fuerat, cunctis in Palæstina Episcopis in vnum congregatis, adnitente quoque ipso, vel maxime, Narcisso, Hierosolymitanæ Ecclesiæ cum eo suscepit administrationem. Hic in fine Epistolæ ad Antinoitas de pace Ecclesiæ ait: *Salutat vos Narcissus, qui ante me hic tenuit Episcopalem locum, & nunc mecum eundem orationibus regit, annos natus circiter centum sedecim, & vos mecum precatur, vt vnum, idemque sapiatis*. Scripsit, & aliam ad Antiochenos per Clementem presbyterum Alexandriæ, necnon ad Origenem, & pro Origene contra Demetrium, quòd iuxta testimonium Demetrij eum presbyterum constituerit. sed & aliæ eius ad diuersos feruntur Epistolæ. Septima autem persecutione sub Decio, quo tēpore Babylas Antiochiæ passus est, ductus Cæsaream, & clausus in carcerem, ob confessionem Christi martyrio coronatur. Hæc Hieronymus in catalogo. Porrò Antinoitæ, quorum supra fit mentio, fuere incolæ Antinoiæ, quæ ciuitas Aegypti fuit, quę item dicta est postea Adrianopolis, quoniā ab Adriano Imp. condita est. Euseb. lib. 4. c. 7. hist.

Alexander Cararius Patauinus, librum edidit De Sponsalibus, & Matrimonijs, qui extat inter Tractatus Venetijs postremò editos. Tomo nono, fol. 61.

Alexander Carerius Patauinus Iurisconsultus, emisit librum, De Potestate Romani Pontificis aduersus falsos, quos ille vocat, Impios Politicos. Patauij apud Franciscum Bolzetam, ann. 1599.

Alexander Celesinus, monachus, & Abbas, ordinis S. Benedicti, scripsit De gestis Rogerij Siciliæ Regis, cuius fuit æqualis, historiarum libros sex.

Alexander Anglus, Episcopus Cestriensis, Psalterium Dauidis exposuit, sermones plures ad populum habitos scripsit, ann. 1238. Eisingrenus.

Alexander de Clipido, scripsit De auctoritate Ecclesiæ.

Alexander Anglus, Essebiensis monachus, carmine excellens, & prosa, anno Domini circiter 1360. protulit in lucem, De sacris diebus, lib. 1. Epitomen Britannicæ historię, lib. 1. De Vita S. Bertellini eremitæ, De vita S. Lunguni, siue Lungari eremitæ Carminum librum, Epistolarum ad diuersos librum. Eisingr. Arnold.

Alexander Halensis, quem abs se non lectum, neque visum, Henricus è Gandauo Galensem, alij de Hales vocant, SS. Thomæ, & Bonauenturæ præceptor, ex oppido Halensi, quod est in Anglia, Ordinis minorum, Innocentij IIII. iussu totius Theologiæ Summam conscripsit, ea methodo, quam antea nemo vmquam attigerat. Eam autem Summam Alex. IIII. Pont. diplomate, ac septuaginta Virorum Ecclesiasticorum Syngraphis comprobauit. Quam post alias editiones Franciscus Franciscius Senensis Venetijs excudit anno 1575. recognitam, & quintuplici Indice auctam. Porrò idem Halensis vtrumque Testamentum varijs hincinde annotationibus, velut stellulis illustrauit, Operi, nomine indito, Postilla super tota Biblia. Quin, & mihi dum viueret, Cardinalis Sarnanus ostendit Tomos quatruor manuscriptos eiusdem Alexandri Halensis in D. Marcum, & in D. Lucam, in omnes Epistolas D. Pauli, quos optabat in lucem emitti. Scripsit, & Summam virtutum, eaque in lucem postremò prodijt an. 1509. In Pentateuchum Moysi. Comment. in Iosue.

In

In Iudicum librum. In lib. 4. Regum. In Psalmos item Commentaria luculenta, falso Hugoni à S. Theodorico ascripta, quæ Venetijs, anno 1496. excusa sunt à Gregorio de Gregorijs. Annotationes in duodecim Prophetas minores. De commentarijs verò in Metaphysica Aristotelis, quæ Venetijs apud Simonem Gallinianum, anno 1572. sub eius nomine fuerunt excusa, vide in verbo, Alexander ab Alexandria. Declarationem regulæ Minorum, De concordia item iuris humani, atque Diuini. Sed, & Eisingrenius addit ab eodem Halensi expositos quattuor Magistri libros, qui quidem Lugduni 1515. typis subiecti prodierunt. Vitam item B. Thomæ Cantuariensis, atque Richardi Angliæ Regis, Deq; factis Mahometi Volumen, ac Sermones ad populum habitos, atque adeo in Epistolas omnes D. Pauli ferunt eum scripsisse. Obijt Parisijs anno 1245. vt Petrus Rodulphus Tossiniacensis in sua Historia Seraphica tradit, qui & eius laudes est persecutus. Alexandri præterea Angli Theologi, (vt habet inscriptio) vetustissimi Summam, siue Destructorium Vitiorum, edidit Venetijs Damianus Zenarius, anno 1582.

Alexander Heckam Anglus maiorem Bibliorum partem exposuit. Vixit ann. 1220. Eisingrenus.

Alexander Hessus de Christi Incarnatione libros quattuor scripsit, Eisingrenus. Ann. 1474.

Alexander Imola. Vide infra in verbo, Alexander Tartaginus è Foro Cornelij.

Alexander monachus, & Abbas secundus Monasterij S. Saluatoris Aquiscincti, congreg. Cluniacensis, anno Domini circiter 1100. prædecessoris sui gesta scripsit, nimirum, De vita Beati Gosuini Abbatis, lib. 1. qui asseruatur m. s. Aquiscincti. Arn.

Alexander monachus Græcus Orationem vberem Græcè scripsit, De Inuētione S. Crucis, quæ prodijt denique in lucem tum Græcè, tum Latinè versa ab Andrea Scotto Societatis nostræ Viro pereruditо, tùm Notis illustrata à Iacobo Gretsero Theologo Societatis nostræ, Ingolstadij ex typographia Adami Sartorij, anno 1600. Extat autem m. s. in Bauarica Bibliotheca, & in Crypta Ferrata prope Tusculum Latij Ciuitatem Vrbi vicinā, & alibi. Huius autem Alexandri, cum neque Patriæ, nec cognominis, neque æui, quo vixerit, mentio vlla extet, quòd hactenus rescire potuerim; satis modo fuerit, nosse, eum à Glyca. p. 4. citari: In codice autem Cryptę Ferratæ haberi hanc inscriptionem. *Ἀλεξάνδρου μοναχοῦ λόγος ἱστορικὸς περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ πρὸς τινὰς ὁσίους πατέρας προτραπέντος ὑπ' αὐτῶν ἐν ᾧ ἔστι θεολογία ἀληθὴς, καὶ περὶ τῆς θείας οἰκονομίας ἀπλανὴς ὁμολογία, καὶ ἐγκώμιον εἰς τὸν τίμιον σταυρόν.* hoc est. *Alexandri monachi historica De inuentione veneranda crucis ad quosdam Sanctos Patres, quorum cohortatione ad scribendum accesserat, in qua inest Theologia vera, & de Diuina dispensatione syncera confessio, & Encomium in venerandam crucem.*

Ceterum cum varias diuersorum codicum lectiones afferat idem Gretserus, è quibus hanc Orationem absolutiorem confecit, viderit illas cordatus Lector in eiusdem ad eam Notis, secundo Tomo de Cruce.

Quòd autem dubitari possit, multa, quæ in hac oratione leguntur, haberi in Chronico Iulij Pollucis, quod m.s. in Bibliotheca Bauarica seruatur, quodque breui euulgandum expectamus, idem, cum ipso Gretsero dixerim, aut à Iulio Alexandrum fuisse expilatum, aut Iulium ab Alexandro, aut ab vtroque tertium, quoniam non modo sententijs, verum etiam verbis passim conueniunt.

Ne quis autem putet è nonnullis Alexandri verbis, eum non rectè sensisse de Processione Spiritus sancti, quoniā non meminerit Filij à quo quidem, sicut à Patre procedit, vtrumque ab Alexandro fuisse intellectum, diserta ipsius comprobant verba, asserentis Filium habere omnia, quæ Pater habet, præter *ἀγεννησίαν*, hoc est innascibilitatem, & id, quo Pater est Pater. At tu Lector vide planius hæc in Notis Gretseri ad hunc locum.

Alexander Tartaginus è Foro Cornelij, hoc est Imolensis I. V. C. scripsit In Sextum Decretalium. In Clementinas. In Codicem. Super Digestum vetus, & nouum, & Infortiatum. Floruit Sixto IIII. Pont. Max. anno Domini 1470.

At idem Alexander Tartaginus, dictus de Imola, cum perutilis sit, fuit tamen inquinatus annotationibus Caroli Molinæi, quas (licet prohibitas) cum non pauci vel legerent, vel ne ipso Alexandro priuarentur, ægrè dimitterent, Thomas Manricus, Apostolici Sacri Palatij

Anno 1570. Magister, Pij V. Pont. sanctę memorię iussu, quæ delenda essent, adbibitis doctis Viris obseruauit, & in lucem edidit, vt quisque ijs deletis tuta conscientia posset retinere. Obseruata autem hæc sunt in editione Lugdunensi, ann. 1556.

EX LIBRO PRIMO

Tollantur Epistolæ Caroli Molinæi quattuor folijs contentæ.

Ibi, *Liber Primus Consiliorum, &c.* tolle hæc, *Opera Caroli Molinai Iureconsulti Parisiensis, cum eiusdem C. M. annotationibus analyticis.*

Conf.4.fol.9.col.2. ver.*iuramenti,* ad medium,tollantur duo verba, *veritas vt.*

Conf.8.fol.11.col.2.ver.*fuerunt,* tollatur integra additio, à dicto verbo, *fuerunt,* vsque ad literas *C. M.*

Conf.eod.fol.eod. col.3. ver. *correcta,* tollatur tota additio, ab eodem ver. vsque ad illud, *exemptos fuisse. C. M.*

Conf.27. fol.28. col.3.ver.*producto,* tolle quattuor lineas, à ver. *& male,* vsque ad illud, *seruamus.*

Conf.eod.fol.29.col.2.ver.*salutis,* tolle duodecim lineas, à ver. *vbi iuste,* vsque ad illas literas *C.M.* Ibidem in ver.*tertia ratione,* à ver.*sed omnes,* vsque ad literas *C.M.* tolle vndecim lineas. Ibidem paulo inferius ver. *actus,* tolle quinque lineas.

Ibid.col.3.quattuor lineas,à ver. *valebit,* vsque ad illud, *nu.3.*

Conf.42. fol.40. col.2. ver. *iuramentum,* tolle quinque lineas ab eodem ver. vsque ad illud, *num.4.*

Conf.eod.fol.41.col.2.ver.*aliàs,* tolle septem lineas ab eodem ver.vsque ad illud,§.*lxxvi.*

Conf.59.fol.54.col.2.ver.*instrumento,* tolle 25.lineas,ab eod.ver.vsque ad illud,*consi.C.M.*

Conf.& fol.eisdem.col.3.ver.*non valet,* tolle omnes additiones sequētes ab eodem ver.*non valet,* vsque ad illud, *quæ ad eum spectant. C. M.* scilicet lineas 32.

Conf.79.fol.68.col.3.ver.*forum,* tolle lineas 24. ab eodem verbo,vsque ad illud,*lxxv.C.M.*

Conf.85.fol.33.col.2.ver.*sponsure,*tolle septē lineas,à ver.*sed est falsum,*vsque ad illud,*C.M.*

Conf.97.fol.82.col.2.ver.*nec etiam,*dele quattuor lineas,à ver.*sed errāt,*vsque ad illud,*C.M.*

Conf.125.fol.104. col.2.ver.*seruandum,* tolle septem lineas ab eodem ver. vsque ad illud, *consi. C. M.*

EX LIBRO SECVNDO

Tollatur Epistola Molinæi, & ibi, *Liber Secundus* &c. tollantur decem lineæ, à ver.*Opera Caroli* vsque ad illud, *accommodatis.*

Conf.1.fol.2.col.3.ver.*dispensari,*tolle sex lineas à ver.*sed tūc,*vsque ad illud,*mendacis.C.M.* Ibidem ver.*spectat,* tolle tres lineas. Ibidem ver.*non peccat,* in fine, tolle illa verba, *secus in Diuinis, & quoad Deum.*

Conf.3.fol.4.col.2.ver.*tollit,* aufer quinque lineas à ver.*sed sunt ineptia,*vsque ad illud,*C.M.*

Conf.11.fol.12.col.3.ver.*iuramento,* tolle illa verba in fine,*verum est vt etiam.*

Conf.12.fol.13.col.3. ver.*factum,* tolle septem lineas.

Conf.37.fol.28.col.2.ver.*Paulus,*tolle quinque lineas,vsque ad illud, *C.M.*

Conf.38.fol.eod.col.4.tollatur tota Epitome incipiens, *Si mulier,* vsque ad illud, *C. M.*

Conf.65.fol.46.col.3.ver.*laicum,* tolle illud, *sed hoc friuolum est.*

Conf.91.fol.63. col.3. ver.*saperet,* tolle quattuor lineas.

Conf.119.fol.83.col.2.ver.*vsurarum,* tolle 13.lineas ab eod.verbo vsque ad illud,*C.M.*

Conf.121.fol.84.col.3. ver.*contrariam,* tolle 24.lineas, à vers.*quod mihi videtur,* vsque ad illud, *superstitio. C.M.*

Conf.eod.in fi.fol.85.col.2. ver.*religione,* tolle 18.lineas ab eod.ver.vsque ad *C.M.* Ibidem ver.*capacem,* dele tres lineas.

Conf.139.fol.97.col.2. ver.*vsufructus,* tollantur quinque lineæ. Ibidem col.3. ver.*valere,* tolle sex lineas.

Conf.157.fol.110.col.2.ver.*validatur,* tolle tres lineas. Ibid.col.3.ver.*Iuramenti,* item tres lineas, & paulo infra ver.*Iuramentum,*septem lineas,à ver.*sed dicendum,*vsque ad *C. M.*

Conf.

Conf.163.fol.113.col.3.ver.*pium*, tolle tres lineas ab eod.ver.vsque ad illud, *vbi dixi.*
Conf.178.fol.123.col.3.ver.*non vales*, tolle vndecim lineas ab eod.ver.vsque ad *C.M.*
Conf.205.fol.144.col.3.ver.*iuratum*, tolle 19.lin. ab eod.ver.vsque ad *C.M.*
Conf.209.fol.147.col.2.ver.*per ea*, tolle 15.lin.ab eod.ver.vsque ad illud,*gl.fin.* Ibid.col.3. ver.*Episcopi*, 13.lin.ab eod.verbo, vsque ad illud, *Sempronius.C.M.*
Conf.221.fol.156.col.2.deleantur omnes additiones à verbo *excludit*, vsque ad illud,*vt sæpe dixi*, scilicet 15. lineæ. Ibid.col.3.ver.*habilitatio*, deleantur vndecim lineæ vltimæ, à ver.*quam limitationem*, vsque ad illud,*pub. C. M.*

EX LIBRO TERTIO

Tollatur Præfatio,& ibi, *Liber Tertius*, tollantur octo lineæ à ver. *Opera Caroli*, vsque ad illud,*margini accommodatis.*
Conf.1.fol.3.col.2.ver.*non vales*, tollantur tres lineæ.
Conf.4.fol.6.col.2. ver.*probet*, tres lineæ.
Conf.6. fol.7.col.3. ver.*profanis*, in medio, auferantur hæc omnia, *Hodie non curamus de his formis.*
Conf.9.fol.11. col.2. ver.*prælatura*, auferantur quinque lineæ à ver.*sed hoc non obseruatur*, vsque ad illud,*sollennitatem.*
Conf.13.fol.14.col.2.ver.*concludo*,in medio, corrigatur, ver.*Sectam*, & mutetur in *Religionem*, vt constet sensus.
Conf.17 fol.18.col.3. ver.*medio*, in prima linea auferantur hæc, *qua habuit ortum ab errore Canonistarum.*
Conf.20. fol.20.col.2.ver.*obstet*, tollantur tres lineæ.
Conf.21.fol.21.col.3.ver.*alio*,quinque lineæ à ver.*ad ineptias*,vsque ad illud, *C.M.*
Conf.29.fol.27. col.2. ver.*reliquisse*, in fine, tollantur duæ lineæ à ver. *quod faciunt*, vsque ad illud, *exultauit.*
Conf.38.fol.34.col.3. à ver.*Deum*,omnia quæ sequuntur vsque ad illud, *dixi.C.M.*
Conf.63.fol.46.col.3.à ver.*competentem*, vsque ad illud, *Præfa.glo.*
Conf.80.fol.58.col. 2.ver.*tempus*,tollantur decem lineæ ab eod.ver.vsque ad illud,*iij.C.M.*
Conf.81.fol.60.col.2.ver.*iuramento*,tollantur sex lineæ,vsque ad illud, *nu.13.*

EX LIBRO QVARTO

Tollatur Præfatio Molinæi; & ibi, *Liber Quartus*, tollantur octo lineæ à ver. *Opera Caroli*, vsque ad illud, *accommodatis.*
Conf.6.fol.6.col.2.*duplex*, tollantur lineæ 20.à ver.*sed postea*,vsque ad illud,*auxilium.C.M.*
Conf.17.fol.13.col.3.ver.*Ecclesia*,decem lineæ. ab eod.ver.vsque ad illud, *gl.vij.*
Conf.55.fol.38.col.2. ver.*non possunt*, tollantur decem lineæ à ver.*quod notat*, vsque ad illud,*fundamentum inclusiuè*, & relinquatur additio sic, ver. *non possunt, c.si sacerdos*, & reliqua, quæ ibi sequuntur.
Conf.56.fol.39.col.2. ver. *veritas*, deleantur lineæ 28. à ver.*videat otiosus*, vsque ad finem additionis, scilicet *Ioan.xiiij.*
Conf.eod.fol.39.col.3.dele hæc verba, *quia contra ius Diuinum.*
Conf.60.fol.42.col.2. deleantur omnes additiones à principio vsque ad finem per totam col. scilicet lineæ 55.
Conf.74.fol.49.col.3.ver.*habitu*,dele hæc,*prolixè, & superstitiosè distinguat.C.M.*
Conf.eod.fol.50.col.3.ver.*potuit*,dele quattuor lineas à ver.*sed veritas*,vsq; ad illud,*teneat.*
In Themate Conf.81.fol.56. col.2. ver.*peiora*, deleantur quattuor lineæ ab eodem ver.vsque ad illud, *recentem.*
Conf.96.fol.63.col.2.ver.*commodatarius*, decem lineæ à ver.*sed posteaquam*, vsque ad illud,*titulo haberi.*
Conf.100.fol.65.col.2.ver.*bis tamen*, in medio,tolle hæc, *quoniam tales secũdum Apostolum. 1.Timoth.6.viatico contenti esse debent.*

Conf. 105. fol. 66. col. 3. ver. *per ea*, tollantur omnes additiones à principio, vsque ad finem, per totam col. scilicet lin. 22.
Conf. 112. fol. 70. col. 3. ver. *Ferrariæ*, tolle 14. lineas à ver. *sed falsum est*, vsque ad *C. M.*
Conf. 119. fol. 75. col. 2. ver. *iuris*, dele lineas 28. à ver. *sed mora*, vsque ad illud, *C. M.*
Ibid. col. 3. ver. *trium*, dele à principio vsque ad illud, *C. M.*
Conf. 121. fol. 76. col. 2. ver. *dominium*, tolle quattuor lineas.
Conf. 125. fol. 81. col. 3. ver. *sicut*, tolle octo lineas, ab eod. ver. vsque ad *C. M.*
Conf. 126. fol. 82. col. 3. ver. *non peccat*, tolle 14. lineas ab eod. ver. vsque ad *C. M.*

EX LIBRO QVINTO

Tollatur Præfatio Molinæi, & ibi, *Liber Quintus*, sex lineæ à vers. *Opera Caroli*, vsque ad illud, *accommodatis*.
Conf. 1. fol. 3. col. 2. à ver. *constantiæ*, auferantur lineæ 24. vsque ad illud, *subscribente. C. M.*
Conf. 3. fol. 6. col. 2. ver. *integrum*, lin. 15. ab eod. ver. vsque ad illud, §. *lxviij*.
Conf. 5. fol. 7. col. 2. ver. *Canonico*, quattuor lineæ ab eod. vers. vsque ad illud, *nu. 72*.
Conf. 24. fol. 24. col. 3. ver. *Syluestro*, tollantur lineæ 42. à principio vsque ad illud, *negat. C. M.*
Conf. 52. fol. 44. col. 3. ver. *Italica*, tolle sex lineas.
Conf. 69. fol. 50. col 3. ver. *præsumuntur*, aufer duas lineas vltimas.
Conf. 72. fol. 56. col. 3. ver. *respondit*, tolle lineas octo à ver. *licet Alex.* vsque ad *C. M.*
Conf. 80. fol. 62. col. 2. ver. *arbitrator*, dele sex vltimas lineas à ver. *quod non abs re.*
Conf. eod. fol. 63. col. 2. ver. *iuramentum*, dele tres lineas, vsque ad illud, *Conf. 28.*
Conf. 92. fol. 73. col. 2. ver. *præsentata*, tollatur tota additio, quæ occupat integram columnam, & videtur facta in odium prouisionum Rom. Pontificis. Scilicet ab eod. ver. vsque ad illud, *texere videatur. C. M.*
Conf. 102. fol. 77. col. 3. ver. *incisum*, in fine, tollantur octo lineæ à verbo, *& etiam limitatio*, vsque ad *C. M.*
Conf. 121. fol. 88. col. 3. ver. *concludit*, tolle nouem lineas à ver. *Lauren.* vsque ad *C. M.*
Conf. 131. fol. 93. col. 3. ver. *commune*, tolle sex lineas à ver. *Phil. Melancht.* vsque ad illud, *& bene*.
Conf. 133. fol. 96. col. 2. ver. *renunciare*, tolle quinque lineas à ver. *sed est falsum*, vsque ad illud, *contractus*.
Conf. 180. fol. 128. col. 2. ver. *iurauerit*, aufer lin. 49. ab eod. ver. vsque ad illud, §. *cxxij. C. M.* & ibidem, sequente additione, ver. *tempore*, tolle septem lineas à ver. vsque ad illud, *hominibus, &c. C. M.*
Conf. 187. fol. 132. col. 3. ver. *leges*, aufer lineas 15. ab eodem ver. vsque ad illud, *hominibus, &c. C. M.*

EX LIBRO SEXTO

Tollatur Præfatio Molinęi, & ibi, *Liber Sextus*, septem lineę, à ver. *Opera Caroli*, vsque ad illud, *accommodatis*.
Conf. 6. fol. 4. col. 3. ver. *Senenses*, tollatur tota additio, vsque ad illud, *inuexisse, C. M.* & ibid. ver. *infideles*, tollantur hęc, *exceptis paucis Theologastris adulatoribus Papa.*
Conf. 8. fol. 6. col. 2. ver. *vsurarum*, tollantur vltimę vndecim lineę à ver. *videtur Alex.*
Conf. 14. fol. 10. col. 2. ver *Iuramentum*, quinque lineę.
Conf. 54. fol. 23. col. 3. ver. *venditoris*, auferatur tota additio, ferè per integram columnam, vsque ad illud, *C. de vsuris. C. M.* quia hic in materia vsurarum specialiter fuit hęreticus.
Conf. 78. fol. 31. col... ver. *Italica*, tollantur octo lineæ vltimæ, à ver. *vnicum remedium*, vsque ad *C. M.*
Conf. 83. fol. 34. col. 2. ver. *iuramento*, tres lineæ.
Conf. 87. fol. 36. col. 2. ver *ludo*, auferantur 72. lineæ, ab eodem ver. vsque ad illud, *prout deficit. C. M.*

Conf.

Conf.93.fol.42.col.3. ver. *differentia*, in medio tollantur quindecim lineæ à ver. *præfata differentia*, vſque ad illud, *vt tenet*. Ibid. ver. *Eccleſiæ*, tollatur tota additio ab eodem ver.vſque ad illud, *atheos eſſe*. *C.M.*

Conf.152.fol.73.col.3.ver.*iuramento*, tollantur tres lineæ.

Conf.160.fol.78.col.3.ver. *ſynodalis*, ſeptem lineæ.

Conf.185.fol.94.col.3.ver.*iuramentum*, tolle hęc, *ſed non eſt verum, nec practicatur. C.M.*

Conf 206.fol.111.col.3.ver.*diſtributio*, tolle lineas 34.à ver. *& ad hoc poſſunt*, vſque ad illud, *poteſt*. *C.M.*

Conf.209.fol.114.col.2.ver.*pœnam*, tolle hęc, *vbi contrarium tenuit*. *C.M.*

Conf.219.fol.122. col.2. ver.*longo in fine*, tolle ſex lineas, à ver. *ſed in locis*, vſque ad illud, *conſilia. C. M.*

Conf.233.fol.131.col.3.ver.*blaſphemare*, tolle lineas 24. à verbo, *verbi gratia*, vſque ad illud, *noſtris*. *C. M.*

Conf.239.fol.136.col.2.ver.*Epiſcopum*, deleatur tota additio, vſque ad illud, *col.4.C.M.*

EX LIBRO SEPTIMO

Tollatur Præfatio Molinæi, & ibi, *Liber Septimus*, ſex lineę, à ver. *Opera Caroli*, vſque ad illud, *accommodatis*.

Conf.13.fol.10.col.3.ver.*pecuniaria*, tollatur tota additio magna, vſque ad illud, *C.M.*

Conf.29.fol.21.col.3.ver.*in rem*, tollantur ſeptem lineæ.

Conf.51.fol.34.col.3.ver.*Sigiſmundus*, dele hæc, *cui Pontifices inhiabant*.

Conf.63 fol.43.col.2. ver.*imo*, tollantur tres lineę.

Conf.89.fol.56.col.3.ver.*iuramentum*, 15.lineæ ab eod.verbo, vſque ad illud, *ſuſtineri.C.M.*

Conf.100.fol.62.col.3.vęr.*fructibus*, quinque lineæ vltimæ à ver. *Phil. Melancht.*

Conf.101.fol.63.col.2.ver.*Dei*, quindecim lineæ à ver. *atqui non eſt hominis*, vſque ad illud, *ſuper omnes Eccleſias*, quod eſt in ver.*liberam*, proximè ſequēti. Et in eod.ver.*liberam*, in fi. decem lineæ à ver.*quæ ſunt falſa*, vſque ad illud, *iuſta cauſa. C.M.*

Conf.116.fol.73.col.2.ver. *ſuffraganeus*, tolle lineas 41. ab eod. ver. vſque ad illud, *beneficium*. *C. M.*

Conf.119.fol.74.col.3.ver.*iuramentum*, quattuor lineas, vſque ad *C.M.* Ibid.ver.*iuramentum*, nouem lineas à ver.*ſed ego dico*, vſque ad *C.M.*

Conf.130.fol.83.col.2.ver.*promiſit*, dele omnes additiones, quæ ſequuntur per totam eandem columnam, & ſequentem, vſque ad illud, *manifeſtari incipit*, *C.M.*

Conf.145.fol.91.col.2.à ver.*corporali*, tollatur tota additio, quæ occupat integram columnam vſque ad illud, *immunitas*. *C. M.*

Conf.146.fol.92.col.2.ver. *valuiſſe*, tolle 14. lineas à ver.*ſed veritas*, vſque ad illud, *prædicamus*. *C. M.*

Conf.149.fol.94.col.3.ver.*etiam*, tolle 16. lineas, ab eod. ver.vſque ad illud, *nu. 1.C.M.*

Conf.150.fol.95.col.3.ver.*vales*, octo lineas à ver.*Alex.*vſque ad *C. M.*

Conf.180.fol.114.col.2.ver.*noſtrum*, 24.lineas ab eod.ver. vſque ad illud, *depoſitum*. *C. M.*

Conf.210.fol.130.col.2.ver.*licita*, tolle ſex lineas ab eod.ver.vſque ad illud, *vſur.C.M.*

Conf.213.fol.131.col.2. ver.*abſolutio*, & ver. *validitas*, tolle 28.lineas, vſque ad illud, *ius dicere*. *C. M.*

Alexander Turrianus Cremenſis Canonicus congregationis Lateranenſis, Epiſcopus Sithienſis, De Fulgenti radio Hierarchiæ eccleſiaſticæ extat editus.

Alexander Villadeus, ſiue de Villa Dei, patria Dolenſis, ſiue, vt Tritemio placet Normannus Gallus, ord.Minorum, ſcripſit Acta Apoſtolorum Leoninis Hexametris verſibus. Vtriuſque verò Teſtamenti Corpus duodecim millibus verſibus Hexametris ſupra ducētos in compendium redegit, ita vt cuiuſlibet capitis Summam qualibet dictione exprimeret. Librum de cōputo Eccleſiaſtico. De ſphęra. De arte numerandi. Doctrinale puerorum. Terſiora verò illius opera reddidit Hubertus Suſannęus Poeta Gallus multis expunctis, nec paucis additis. Vixit an.1240.

Ale-

Alexandrum autem Setonum Scotum, quem Eisingrenius citat, eiusque scripta commemorat, credo vir optimus non legerat; Nam & ipse (quod deinceps fecit Ecclesia) illum è suo libro erasisset. Sanè tamquam Apostatam; (cum nempe qui anno 1541. scripsit) inter Auctores primæ classis proscribit Index Romanus, qui Clemente VIII. Pont. Max. prodijt.

Alexandrinum Concilium ab Athanasio celebratum est, auctore, vt creditur, Liberio Pont.Max. ad restituendam collapsam disciplinam Ecclesiasticam; Actum est quoque de recipiendis lapsis Episcopis, & alijs; Ac Quæstio agitata est. De Sanctiss. Trinitatis hypostasibus, siue personis. Vide Baron.To.4.sub anno 362.

Alexandrini Concilij Epistola cum duodecim anathematismis scriptis à Cyrillo, fuit recepta, & approbata in Synodo Ephesina, & Chalcedonensi, vt ibidem constat. Vide in verbo, Anathematismi.

Alexandrina Synodus aduersus errores Origenis sub Theophilo, quæ, & synodicam ad Anastasium Pont. Max. Romam misit de erroribus condemnatis, anno Domini 399. Vide Hieron.Epist.78.

Alexandrina Synodus alia anno Domini 430. Celestini autem Papæ VII. à Cyrillo Alexandrino Episcopo acceptis litteris à Celestino congregata est de negocio Nestorij Synodalisque ad eum Epistola est data. Eam cum Anathematismis Romani Concilij eadem de re à Celestino habiti Baronius inseruit To.5. suorum Annal.sub eundem annum.

Alexandrina Synodus orthodoxorum anno Domini 453. (vel circiter) congregata à Proterio Alexandrino Episcopo, in qua actum, vt ad catholicam communicationem, qui hactenus ob hæresim Eutychianam separati fuissent, catholica oblata professione redirent.

Alexius Bolanus Venetus ord. Seruorum, scripsit De Aduentu Domini, & Commentaria in D.Pauli Epistolas. Viuebat anno 1423.

Alexius Comnenus Græcorum Imp. Rescriptum reliquit De Donarijs, & rebus sacris, quod Auream Bullam inscripsit, in qua inter cetera extant hæc verba. *Quare in posterum tum sibi, tum post se futuris Christiani Dogmatis Principibus* Aurea *hac Bulla legem non minus obseruandam imponit, quàm si à Deo ipso dictaretur. Ne quis* Post hac sacra temere contrectet, *etiam si vel Cadmea necessitas vrgeat, ne manus impuras sacris rebus injiciat, ne profana ex Diuinis elenodia fiant, dum in publicos vsus circumferuntur: cumque inter Deum, & homines sit interstitij loco positum, quod nullus, si modo pius fuerit, transgredietur: Homines quidem rebus nostris vtemur, fruemur; Deo autem sarta tecta manebunt quæcunque illi consecrata fuerint, nec illa manibus vel audacissimis contingent. Quod si quis, Domine Deus, in posterum manus sacris, & Diuinis elenodijs, vtensilibus, & vasis, quæ sacris olim, & venerandis Ecclesiis tuis dicata, vel in posterum dicanda fuerint, injicere audat, is ne lumine in die uisitationis tuæ fruatur, ne Sol illi matutinis illucescat, nec tuo hic auxilio, nec tua isthic Diuina protectione gaudeat: sed ubique despectus à te, desertusq; iaceat. Porro hoc Rescriptum anno Imperij sui secundo promulgauit, qui incidit in seculum duodecimum.* Extat in secunda editione Bibl. PP. Bignæi.

Alexius Hugo Brixianus monachus Benedictinus congregationis Cassinensis S.Iustinæ, qui floruit anno 1530. scripsit De solitudine Dialogum, excusum Venetijs an.1545.

Alexius Salamanca Zamoræ ciuitatis Hispaniæ natus, tribus Dialogis de Christi Domini Repub. egit. Lugduni autem ann.1556. prodierunt.

Alexius Stradella Augustinianus, patria Fiuizanensis, dictus de Genua, vbi ordinem professus est, inter Italicos concionatores hoc æuo præcipuus, nonnulla laborum suorum monumenta reliquit: E quibus excusæ sunt Conciones duobus voluminibus. Dialogi tres, vnus de miseria humana, alter de Diuino amore, & tertius de Gloria Paradisi. Hic à Gregorio XIII. Pont. Max. Episcopus Nepesinus Sutrinus renunciatus est, cum esset ordinis sui procurator. Deinde ab eodem Pont.Nuncius ad Carolum Archiducem Austriæ destinatus: At cum illhuc iret, in itinere febri correptus, è vita apud suos decessit, 27.Aug.1580.

Ann. 901. Alfredus Magnus Anglorum Rex, Pauli Orosij libros septem, Gregorij Dialogos libros quatuor, Gesta Anglorum Bedæ libris quinque, Et Psalterium Dauidicum in Anglicam transtulit linguam. Eisingrenus.

Alfredvs Beuerlacensis Anglus, Ecclesiæ Anglicanæ, & controuersiarum Religionis in Britannorum Ecclesijs notarum, historiam singulorum Regum Vitis inseruit. Eisingr. Ann. 1087.

Alfredvs ex monacho Corbeiensi Hildesheimensis Episcopus quartus, vt Ecclesia sua incremēta caperet, Synodales constitutiones, ex iure, & Patrum decretis sumptas in suę diœcesços vsum congessit. Eisingrenus. Ann. 846.

Alfonsvs. Vide, in verbo, Alphonsus.

Algarivs Episcopus Cameracensis, scripsit ad Eubonem Rhemorum Episcopum librū Pœnitentialem secundum decreta Canonum. hic verò in codicibus Gemblacensi & Affliginiensi & Viridis Vallis vocatur *Alligarius*. Sigeb. in cat. Suffridus Petrus.

Algervs Belga scholasticus primò Leodiensis, deinde monachus monasterij, & congregationis Cluniacensis, qui sub S. Petro Maioricio Abbate mortuus est, cum monasticis vestibus à S. Patre Hugone fuisset indutus, scripsit doctissimè, De sacramēto Altaris, libros tres, qui excusi sunt Coloniæ, anno 1535. Louanij autem vna cum Lanfranco, & alijs, an. 1561. & Parisijs in Bibliotheca SS. Patrum Margarini Bignæi, anno 1576. Item De gratia, & libero arbitrio, lib. 1. De misericordia, & iustitia, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

Claruit autē ab anno 1050. & qui excutrunt. Ceterum Tritemius lib. de scriptoribus Ecclesiæ, ac de Viris illustribus ordinis S. Benedicti, lib. 2. c. 90. & nonnulli alij, qui eum sequūtur, dicunt Algerum monachum fuisse Corbeiensem in Saxonia. At eos falli monstratur cum ex titulo libri ipsius Algeri qui excusus est Louanij ann. 1561. in quo vocatur *Monachus Cluniacensis*, tum etiam ex Auctore Chronici Cluniacensis, qui apud Arnoldum Vuion est m.s. qui ita habet *Tempore S. Hugonis, vsque ad Petrum Cluniacensem, vixerunt Religiosi religiosè Heselon, Thesselinus, & Algerus in hoc Cluniacensi monasterio, qui fuerant Canonici in Ecclesia Leodiensi, magni suis temporibus magistri:* Et paullo post. *Algerus verò (vt idem Petrus Cluniacensis in libro miraculorum suorum, scribit) erat, vt de B. Iob dicitur, vir simplex, & rectus, & recedens à malo; cui sæpe Dæmones insistebant, & ipsum in monasterio perturbabant: Vnde præfato Abbati suo sæpè conquerebatur, sicut latius hæc continentur in 17. capitulo miraculorum eius. Hic ab ipsa infantia, totum se literarum studio tradens sub clarissimis viris, quorum scientia, & honestate morum tunc temporis Leodiensis fulgebat Ecclesia, & Francia illustrabatur, nobiliter floruit, adeo, vt nulla ei Christianæ fidei regula credatur incognita. Hic post obitum Frederici Episcopi Leodiensis cum rebus abundaret, & firmo corpore, & integris sensibus plurimum valeret, ordinatis rebus suis, nudum Christum, nudus sequens, arctiorem, & ideo feliciorem vitam sub S. Benedicti regula aggressus est in Cluniacensi cœnobio, non sine magno sanctæ conuersationis, & doctrinæ preconio.* Deinceps operibus eius indicatis inquit. *Hic erat subtilis ingenio, facundus eloquio, in proposito stabilis, & quod omnibus his preciosius existimabatur, erat tam fide, quàm doctrina Catholicus. Hic etiam senex, presbyter ordinatus est, & ferè per decem annos religiosè conuersatus, bonam, quàm, & in clericatu duxerat vitam, fœlici obitu terminauit.* Hæc ille. Corrigendus ergo est Tritem. quique eū sequuntur, vt rectè monet Arn. Vuion. Quoniam verò ipsemet Algerus paucis lineis initio sui operis perstrinxit, quidquid tribus libris deinceps egit, propterea eas huc inserere operę precium erit. Sic autem habet: *Quia sancti De corpore, & sanguine Domini variè scribentes, aliquando de Vniuerso Christo, capite scilicet, & membris, aliquando non de Vniuerso, sed vel de capite, vel de membris loquuntur, aliquando cum sacramento aliquando sine sacramento simplicibus (vt de re ineffabili non intellecta) errores, plus autem, quàm oportet, sapere volentibus giguuntur hæreses; adeo vt simplices, nisi perfectius instructi, errando pereant, plusquam oportet sapientes, nisi correcti fuerint, docendo, & defendendo, quod nesciunt, se, & alios perdant: Alij enim, quod de membris dicitur, capiti adscribunt; Alij, quod de capite, membris imponunt; & de vtroque, vel alterutro tam confusa sentiunt, vt vel caput nimis humilient, vel membra nimis glorificent: & sic nec quod verum, nec quod dignum est, vtrinque dijudicent: Nec solum de veritate Corporis Christi, sed & de Sacramento ipsius varij errores, variaq́ proueniunt hæreses. Alij enim panem, & vinum non mutatum, sed solum Sacramentum, sicut aquam Baptismatis, vel Oleum Chrismatis, Corpus Christi non verè sed figuratè vocari dicunt: sicut, cum dicitur: Accipe vestem candidam, quam proferas ante Tribunal Christi, nec tamen, ipsam, sed ab ipsa significatam. Alij autem dicunt panem,*

non

non solum Sacramentum, sed in pane Christum, quasi impanatum, sicut Deum in carne personaliter incarnatum: Alij autem panem & vinum in carnem, & sanguinem mutari, sed non Christi, sed cuiuslibet filij hominis sancti, & Deo accepti, vt compleatur, quod Christus dixit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis: Alij autem gratia Dei derogantes, dicunt, sacerdotis malis meritis ita inuocationem Diuini nominis annullari, vt eorum indigna consecratione non debeat panis in Christi carnem conuerti: Alij verò mutari quidem in carnem Christi, sed malis meritis sumentium non permanere carnem Christi, sed iterum reuerti in purum Sacramentum panis, & vini: Alij, quod est deterius, dicunt per comestionem in fœda digestionis conuerti corruptionem. Quia ergo tot hæreses, & si qua sunt alia, De Sacramento Corporis, & sanguinis Christi pullulant, de veritate, & virtute ipsius, adspirante Diuina gratia, quanto fidelius potero, absoluam; non humana quidem ratione, qua adhoc non suppetit, sed ipsius Christi, sanctorumque testimonijs, quibus Ecclesia roborata consistit: à quibus, quo firmius veram obtinet fidem, eo certius æternam assequitur salutem. Hæc Algerus.

Indoluit autem Margarinus Bignęus in sua PP. Bibl. à typographis Algerum cum prænomine, siue titulo Sancti, vel Diui fuisse excusum, qui, & si magnis, vt supradictum est, virtutibus polluit, non tamen sanctorum Canoni fuit adscriptus.

At cum Algerus lib.2.cap.8.sententiam hanc citat ex Augustino. *Nec caro sine sanguine, nec sanguis sine carne iure communicatur*, non est Augustini sententia, sed Paschasij lib.de Corpore Domini, c.19. Quo in loco Paschasius non loquitur de speciebus Sacramenti, sed de re contenta; Docet autem non posse suam carnem exanguem, neque sanguinem, nisi cum suo corpore; & illum non iure communicare, qui sentit vnum accipi sine altero. Eodem sensu dixit idem Paschasius, cap.17. *Non rectè caro Christi sine Diuinitate sumitur, nec Diuinitas sine carne præstatur.*

Alovrtvs Episcopus Rhemensis Ebboni Rhemensi scripsit librum Pœnitentialem iuxta Canonum Decreta. Sigeb.de Viris Illustrib.c.123.

Aliphat Anglus Gregorij Ariminensis auditor edidit in primum Sententiarum, Volumen egregium, quod extare solebat Parisijs in Bibliotheca Augustinianorum.

Allegoriarvm. Vide, in verbo, Hieronymus Lauretus.

Allegoriae simul, & Tropologiæ in locos vtriusque Testamenti selectiores deprompte, & in ordinem digestæ è monimentis vnius & triginta Auctorum.

Adami de Persenia.	Galfridi.	Odonis Tusculani.
Ailredi.	Gilleberti.	Petri Cantoris.
Aithardi.	Gregorij.	Petri Rauennatis.
Balduini.	Guillelmi de Cailloe.	Petri Damiani.
Bernardi.	Guilielmi de S. Theod.	Petri Longobardi.
Brunonis.	Hildeberti.	Radulphi.
Canticæ fine titulo.	Hugonis de S. Victore.	Richardi de S. Victore.
Cassiani.	Hugonis de Foilleto.	Sellonis.
Drogonis.	Isaaci.	Stephani Cantuariensis.
Ernaldi.	Odonis de Morim.	Vuerrici.

Ottomari Luscinij. Quibus addita est Epitome venerabilis Bedę presbyteri de schematibus & tropis. Secunda autē editio huius operis, quæ Parisijs prodijt apud Niuellium an.1574. est plenior, & absolutior, quam prima. Nam prima ante annos triginta edita est typis, & recognitione Iodoci Badij; hæc autem, Opera Godefridi Tilmanni Cartusiæ Parisiensis monachi, qui Auctoris nomen alijs triginta subscripsit, nempe Ottomarum Luscinium; præfixitque lectu dignam Pręfationem de vero vsu Allegoriarum.

Alligarivs. Vide, in verbo, Algarius.

Trit. Almannvs Gallus monachus Altuillarensis cœnobij congregationis Luxouiensis, qui floruit anno 890. composuit exemplo Hieremiæ Prophetæ quadruplici Alphabeto, monasterij sui, & totius Galliæ desolationem à Normannis factam, libro vnico.

Vitam S. Vinardi Episcopi. Vitam S. Syndulphi Episcopi, lib.1. Translationem eiusdem.

Vitam

Vitam S.Helenæ Auguſtæ quæ extat m.s. vt refert Molanus. Tranſlationem eiuſdem Sanctæ Helenæ ex Vrbe Roma,ad Cœnobium Altuillarenſe.

Almannvs Grammaticus è clerico Leodienſi,Epiſcopus Brixienſis, ſcripſit ad Berengarium Turonenſem Epiſtolam arguens eum, quòd ſe diuulſerit ab vnitate catholicæ Eccleſiæ,dogmatizando, & verbis, & ſcriptis, quod corpus, & ſanguis Chriſti, quod quotidie in vniuerſa terra in altari immolatur, non ſit verum corpus Chriſti, nec verus ſanguis Chriſti, ſed figura, & ſimilitudo corporis, & ſanguinis Chriſti. Scripſit de eadem re Epiſtolam ad Paulum Metenſem Primicerium, monens eum, vti & ipſe Berengarium communem amicum ſuum reuocaret ab hac praua intentione. *Hæc* Sigeb. in catal. Tritemius autem hunc vocat Adelmannum.

Aloysivs Cornelius,Patricius Venetus, qui prope centenarius vixit, depulſa item ex ſobrietate, qua grandis natu laborabat, podagra,Libellum de vita ſobria,prętcr alterum de Lacunis Venetiarum edidit,anno 1545. cuius libelli mentionem hic facimus, quod ſternere poſſit viam ad multas virtutes,& ad pietatem.

Aloysii Froes Epiſtolæ De rebus Religionis Iaponicis, & Sinenſibus annorum 1583. & 1584. excuſæ Italice, anno ſalutis 1586. Venetijs apud Iolitos; & aliæ poſteriorum annorum editæ Patauij,anno 1599. apud Franciſcum Bolzettam.

Aloysivs Granatenſis. Vide in verbo, Ludouicus Granatenſis.

Aloysii Lippomani Patricij Veneti, qui poſtea Veronenſis Epiſcopus fuit, Catena extat in Geneſim, ex Latinis, & Græcis Auctoribus contexta, interpoſitis interdum, & ipſius Aloyſij doctis notationibus.

Latini autem Auctores hi ſunt.

Zeno Epiſcopus Veronenſis.	Rabanus.	Iſidorus Epiſc. Hiſpalenſis.
Hilarius.	Nicolaus Papa.	Iunilius.
Ambroſius.	Bernardus.	Beda.
Hieronymus.	Hugo de S.Victore.	Strabus.
Auguſtinus.	Rupertus.	Alcuinus,qui & Albinus.
Eucherius.	Gratianus.	Ordinaria Gloſſa.
Leo Papa.	Magiſter Sententiarum.	Interlinearis Gloſſa.
Proſper Aquitanus Epiſc.	Bonauentura.	Caietanus.
Gregorius Papa.	Thomas Aquinas.	Gloſſa,ſiue ipſius Catenę auctor

Auctores verò, qui Græcè ſcripſerunt.

Philo Hebræus.	Didymus.	Diodorus.
Melito Epiſc. Sardicenſis.	Ioannes Damaſcenus.	Theophilus Epiſc. Alexand.
Apollinarius Epiſcopus Hieropolita.	Seuerianus Gaballorum.	Theodorus Mopſueſtiæ, de quo tamen vide ſuo loco, in verbo, Theodorus Mopſueſtiæ.
Irenæus.	Theodoretus.	
Origenes.	Gennadius.	
Hippolytus.	Philo Epiſcopus.	
Theodorus.	Apollinarius alter.	Ioan. Chryſoſtomus.
Euſebius Cęſarienſis.	Ephrẹm.	Caſſianus.
Euſtathius Antiochenus.	Baſilius.	Iſidorus Peluſiota.
Euſebius Emiſſenus.	Gregorius Nazianzenus.	Iſidorus Abbas.
Acacius.	Cyrillus.	Græcus incertus Auctor, ſiue Anonymus.
Serapion.	Gregorius Nyſſænus.	Gloſſa Græca.
	Epiphanius.	

Et ordine quidem decentiſſimo (ſicuti etiam Sixtus Senenſis obſeruauit) Catenam hanc ipſe è Patribus ſibi inuicem ſecundum temporum ſeriem ſuccedentibus contexuit,interiectis de ſuo, annotationibus. In primis autem præpoſuit Patrum explanationes ad intelligendos obſcuros literæ ſenſus, allatis in medium Hebraịcis,Gręciſque exemplaribus,vna cum Chaldaica editione. Deinde, ſub vnius myſticæ explanationis nomine, collegit quęcunque pertinent ad reliquos tres Diuinæ ſcripturæ ſenſus,Allegoricum,Tropologicum,Anagogicum, omiſſis digreſſionibus eorumdem Patrum.

E Quoniam

Quoniam verò cupere aliquis posset in tanto opere citationes ipsorum locorum, qui extant apud eosdem Auctores, è quibus Catena confecta est, propterea Catenę Auctor legendus est initio sui operis, vbi quædam Lectori prænotanda scripsit: quippe præmonet, quo modo rectè accipienda sint, si qua ex aliquo Patre occurrerint paullò duriora: Sanè verò, citauit vbique non solum Auctorum nomina, è quibus sententias, & verba expositionis collegit, sed & libros quoque, & librorum capita fideliter adiecit, quibusdã exceptis, quorum sententias desumpsit è Catena Græca Bibliothecæ Vaticanæ, in qua, omissis librorum titulis, Dicta veterum, præpositis tantum nominibus, leguntur.

Ea verò Catena in Genesim Parisijs est primò edita, anno supra 1546. in Officina Caroli Guillardi.

Atqui confecit alteram Catenam in Exodum, quę anno 1550. Parisijs prodijt collectam è Græcis, Dionysio Areopagita, Irenæo Episcopo Lugdunensi, Antonio Abbate, Athanasio, Irenæo Antiocheno, Euthymio Zigabeno, Dionysio altero, Seuero Antiocheno Episcopo, Seuero altero, Oecumenio, & è sexta Synodo. E Latinis autem Cypriano, Maximo Episcopo Taurinensi, Esychio, Gilberto, Xisto Papa, Gilleberto Hollando, Guerrico Abbate Igniacensi.

Item Catenam in Psalmos, cuius Tomus primus in decem primos Psalmos non ita pridem eo iam demortuo edita, sed & in alios Psalmos excerpta ex Auctoribus Ecclesiasticis plus minus septuaginta, tum Græcis, tum Latinis. Prodijt Romæ è Typographia Populi Romani.

Præterea collegit Vitas sanctorum octo Tomis comprehensas, quæ Venetijs prodierunt, anno 1556. quarum maxima pars inserta fuit operibus Laurentij Surij Cartusiani.

Sermones Sanctorum totius anni. Scripsit in Symbolum, aut quid simile, & Sermones. Angelus autem Roccha testatur se vidisse ab eodem Aloysio Lippomano collectam Catenam in Leuiticum, quæ adhuc latet. Ac quidem promiserat se in vniuersam scripturam sanctam, eodem modo laboraturum, quod præstare non potuisse videtur. Floruit an. 1545. & in Synodo Tridentina clarissimus. Obijt anno 1559. Constitutiones Synodales. Sed & Italice librum euulgauit prænotatum, *Confirmatio dogmatum omnium Catholicorum*, qui prolatus est in lucem, anno 1555. Venetijs ad signum Spei.

Aloysivs Marlianus, Mediolanensis, qui fuit Episcopus, scripsit contra Lutherum, anno 1536. Eisingrenius.

Aloysii Richeomij Galli, Theologi, qui viuit, Liber prænotatus Auxilium Animæ. Alij item De Imaginum veneratione. Epistolæ quoque ad Henricum IIII. Gallię Regem, siue Apologiæ perelegantes pro Societate Iesu, Gallicè omnia, Burdegalæ, & Tolosæ edita. Epistola verò vna etiam Italice versa, & Venetijs excusa.

Alphabetvm exemplare Vincentij Ferini. Vide, in verbo, Vincentius Ferinus.

Alphanvs Salernitanus, primo monachus Cassinensis, deinde postulatione Gisulfi Principis, Abbas monasterij S. Benedicti Salerni, & postremo eiusdem ciuitatis primus Archiepiscopus (non autem Sipontinus, vt non rectè annotauit Tritemius lib. 4. c. 110.) scientiæ lumine cum sanctitate coniuncto ad miraculum pręditus fuit. Renunciatus autem videtur fuisse Archiepiscopus prope annum 1056. Opera verò, posteris reliquit.

De vnione Verbi Dei, & hominis.
De vnione corporis, & animæ.
De quattuor humoribus corporis.
De passione S. Christinę virg. & mart.
Epitaphiorũ, Hymnorum, & Carminum, lib. Ex his extant Cassini, m. ss. in pluteo 8. ad sinistram.
De S. Sabina Versus, & Hymni tres.
De S. Mauro Hymni duo.
De S. Matthæo.
De S. Fortunato, & socijs.
De S. Nicolao.
Ad Attonem Episcopum Theatinum, Carmen.
Ad Gisulphum Principem, Carmen.
Epistolæ septem ad diuersos, Carmine.
Oratio eiusdem Metrica.
Epitaphia septem.

Passio Martyrum duodecim Beneuentanorum, Quæ extant apud Aloysium Lippomanum Tom. 4. & To. 7. Surij, die 1. Septembris. Citat & Petrus Diaconus, cap. 19. Hymnos de

de S. Christina. De S. Benedicto duos: & alios in laudem monachorum, & monasterij. Horum nonnulli excusi sunt in tertio Tomo Poematum Prosperi Martinengij, Romæ, anno 1589. Obijt Salerni, vbi sepultus est mense Maio, & inter sanctos relatus, inquit Arnoldus Vuion.

Alphanus Hispanus ord. Minorum, Io. Scoti Auditor, edidit magnum, & insigne volumen de Planctu Ecclesiæ, quo Ecclesiasticos arguit. Alterum item, quod inscripsit, *Speculum Regum.* Cuius initium est, *In nomine Domini nostri Iesu.* Item in quatuor lib. Sententiarum, & Apologiam. Floruit anno 1320. Trit.

Alphius Matthiolus Siculus Carmelita ord. sui Generalis Procurator præter lectiones Theologicas, & Philosophicas, Conciones Quadragesimales, Orationes varias, & lucubrationes in Metaphysicam, & alia scripsit. Hæc Petrus Lucius Carmelita.

Alphonsi Aluari, siue Aluarez Guerrerij Consiliarij Regij, Thesaurus Christianæ Religionis, & Speculum sacrorum Summorum Pontificum, Impp. & Episcoporum. Coloniæ 1581.

Alphonsus Rex Castellæ, & Legionis, scripsit Astronomicas Tabulas, quæ quoniam Ecclesiastico quoque Officio inseruiunt, hic ponuntur. Vixit anno Domini 1270.

Alphonsi Auendani Beneuentani commentarius in Psalmum 118. Venetijs apud hæredes Melchioris Sessæ 1587.

Alphonsi Buccosij controuersiæ Miscellaneæ vniuersam ferè Sacram Theologiam (vt præfert inscriptio) complectentes, omnesque Philosophorum opiniones, quæ circa artes, & speculatiuas disciplinas versantur, Venetijs apud Felicem Valgrisium 1590.

Alphonsus Bonhominis, ordinis Prædicatorum, Hispanus, ex Arabica lingua in Latinam transtulit Epistolam Rabbi Samuelis Iudæi, missam ad Rabbi Isaac, qua, ex Prophetarum dictis, Christum Iesum verum Messiam venisse, passumque, ac mortuum esse, & resurrexisse, atque ad cælos ascendisse, secundusque eius aduentus monstratur. Eisingrenus. Anno 1136.

Alphonsus Casarubius, siue è Casarubios, Hispanus, scripsit compendium priuilegiorum fratrum Minorum, & aliorum Mendicantium, & non Mendicantium. Quod secundo est editum, ac (vt aiunt) reformatum secundum Decreta sacri Concilij Tridentini, & aliorum Summorum Pontificum, qui à Clemente VII. vsque ad Clementem VIII. fuere; per Hieronymum à Sorbo Prædicatorem ordinis Capucinorum eiusdem ordinis, locupletatum; additis Annotationibus F. Antonij è Corduba. Brixiæ apud Societatem Brixiensem 1590.

Alphonsus à Castro Zamoræ natus, ord. Minorum, prouinciæ S. Iacobi, scripsit aduersus hęreses libros quattuordecim, & de iusta hęreticorum punitione, De potestate legis pœnalis. Homilias vigintiquattuor habitas ad populum Salmanticensem in conuentu fratrū Minorum. In Psalmum trigesimumprimum, *Beati quorum*. Homilias vigintiquinque. In Psalmum quinquagesimum, *Miserere mei Deus*, ad eundem populum habitas.

Vide Card. Bellar. To. 1. cōtrou. 4. li. 3 de Eccl. c. 4. & li. 3. de Gratia. & libero arbit. 4. To 3. cōtrou. primę editionis: & lib. 2. de Imaginibus, c. 6.

Hæc verò omnia duobus Tomis comprehensa Franciscus Feuardentius eiusdem ordinis, ac Parisiensis Theologus, emitti curauit elegantibus typis cum Appendice, ad libros cō tra hæreses, in tres libros distributa, quibus quadraginta hæreses ab eodem Alphonso, vel prætermissæ, vel ab eius obitu natæ, & deprehensæ refelluntur. Quæ omnia excusa sunt Parisijs apud Michaelem Sonnium, anno 1578. Floruit Alphonsus circa annum 1550. & vltra. Nam, & suum aduersus hęreses librū dicauit Philippo II. Regi Hispaniarum, an. 1556. vti & alterum volumen, De iusta hæreticorum punitione, dicauerat Carolo V. Imp. Philippi Regis Patri, anno 1547. Porro Andreas de Olmos Alphonsum à Castro contra hęreses Hispanico metro transtulit.

Alphonsus Ciaco, siue Ciaconus, Hispanus, Biacensis, & ordinis Prędicatorum, Romæ edidit Apologiam pro historia Traiani, quem precibus S. Gregorij ex Inferno aiunt quidā in cælum ascendisse; quam tamen Apologiam, uti & historiam, validis refutat argumentis Robertus Cardinalis Bellarminus To. 1. Controuer. 6. lib. 2. de Purgatorio, cap. 8. Porrò, & Melchior Canus, lib. 11. de Sanctis c. 2. antea eandem improbauerat historiam, vti confictā. Idem autem Alphonsus alterum edidit librum De signis S. Crucis, quæ in diuersis olim orbis regionibus, & nouissimè anno 1591. in Gallia, & Anglia diuinitus apparuit: Addidit

explicationem, quæ prodijt Romę, anno 1592. Quin & emiserat librum de S. Hieronymi Cardinalitia dignitate, Romæ, anno 1591. Sed vide quæ Baron. Card. in Annalibus de hoc scribit, vbi agit fusius de Hieronymo.

Alphonsvs Contreras, ord. Minorum, orationem Theologis Triden. Cōcilij adnumeratus, habuit Pio IIII. Pont. Max. de Reformatione Ecclesiæ.

Alphonsvs Cordubensis, siue (vt aiunt) à Corduba, Hispaniæ Beticæ, Augustinianus, vir doctus, cum Parisijs Doctoratus insignia suscepisset, Salmanticæ viam, quæ dicitur Nominalium, introduxit, ibique multis annis, docens, rexit cathedram Gregorij Ariminensis doctrinæ celebritate institutam: scripsit Tractatus in Logicam, & Commentarios edidit in lib. Aristotelis Ethicorum, Oeconomicorum, & Politicorum. Decessit tandem in Ciuitate Abulensi, anno Domini 1542. Ioseph Pamphil.

Anno 1550. Alphonsvs Herrera, ord. Prędicatorum, Caroli V. Cæsaris Concionator, aduersus Lutherum scripsit. Eisingrenus.

Alphonsvs Hispalensis Episcopus, Augustinianus: Quattuor libros Sententiarum Petri Lombardi exposuit. Viuebat anno 1339.

Alphonsvs Hoieda de Mendoza Carmonensis, de Beneficiorum incompatibilitate, extat inter Tractatus nouissimè editos. To. 15. par. 1. fol. 112.

Alphonsvs Mantuæ Carpentanorum in Hispania, quæ Madritum dicitur, natus, ordinis Minorum, edidit Methodum inseruiendi Deo. Speculum illustrium Virorum. Memoriale autem Vitæ Christi Domini auxit septem Meditationibus, quas hebdomadæ diebus aptauit. Has historiographus Regius Gabriel Chappuys Turingus, Gallicè reddidit, & prostabant apud Guillelmum chaudiere, Parisijs anno 1587. Sed, & ipsa Methodus scripta Hispanicè versa à Ioanne Hentenio vna cum Speculo illustrium virorum eiusdem Auctoris, & Interpretis prodijt in lucem Ingolstadij apud Dauidem Sartorium 1578.

Alphonsvs Molina, ord. Minorum, in nouam Hispaniam à parentibus puer abductus, occultiores elementorum obseruationes Mexicani sermonis ob ætatis teneritudinem, ita breui percalluit, atque ita expeditè loquutus est, vt PP. Franciscani ipso interprete, qui illuc appulere, vterentur. Is autem, cum vbi per ætatem licuit, ad eos se adiunxisset, Mexicanis totos quinquaginta annos, vberrima cum messe, concionando addixit. Post quos, vt ad eandem messem excolendam eo venturis vita etiam functus interpretem ageret, non pauca condidit, quæ, & typis omnia mandata fuisse, testati sunt litteris ad Franciscum Gonzagam tunc Generalem ordinis, nunc Episcopum Mantuæ, Indorum incolæ Franciscani. Dictauit igitur artem perdiscendæ linguæ Mexicanæ. Eiusdem idiomatis difficillimi Vocabulariū, siue Dictionarium. Maiorem item, & minorem doctrinam Christianam, siue Catechismū. Confessionale duplex, maius, & minus. Post diuturnum autem morbum, in quo se continenter ad cęlestem Patriam comparabat, in Cœnobio Mexicano quieuit in Domino. Eius vita scripta est in quarto libro historicæ Seraphicę Francisci Gonzagę, ad titulum Prouincię S. Euangelij, fol. 1242.

Alphonsvs ab Orosco Hispanus, & Augustinianus, quique à concionibus, & confessionibus fuit Philippi II. Regis Catholici librum Hispanicè edidit pręnotatum, *Examen conscientiæ*. Quod Italicum fecit Timotheus Nofrescius è Balneo, monachus Camaldulensis, & Venetijs emiserunt Dominicus, & Ioan. Baptista Guerra, fratres typographi, ann. 1581. Opus sane, vt mole non exiguum, sic & insigne, & ad captum multorum. Quin, & librum, quem *Bonum certamen* inscripsit (ait Iosephus Pamphilus) quod Salmanticæ excusum est. Sermone autem patrio scripsit historiam de S. Augustino, de S. Monica eius matre, de S. Nicolao, & alijs eius ordinis.

Alphonsi Pisani, Societatis Iesu, liber De Abstinentia, & Continentia, vel de Apostolico Cœlibatu, Ieiunio, & ciborum delectu, Coloniæ 1579. emissus est. Eiusdem Canones, & Acta primi Oecumenici Concilij Nicęni cum Sanctorum Patrum testimonijs è varijs Gręcorum, Latinorum, atque Arabum monimentis collecta extant. Dilingæ verò excusa sunt anno 1572. & Colonię apud hęredes Arnoldi Birkmanni 1581. ac deinceps anno 1585. in editione Conciliorum à Nicolino typographo Veneto. Eiusdem Theses de

origine

origine sacræ Scripturæ 1565. Obijt in Polonia plenus dierum, & meriti, cum prælectionibus Theologiæ plures annos in Germania, & Polonia impendisset.

ALPHONSVS Polus (siue à Polo) Theologus, & Canonicus Conchensis in Hispania scripsit aduersus Sacerdotes concubinarios. Is excusus est Venetijs apud Petrum Lichtenstein, anno 1529.

ALPHONSI Ricij ord. Præd. Eruditiones Christianæ religionis è sacris Doctoribus exceptæ ad Annam Francorum Reginam, & Britonum Ducissam: Eiusdem Quæstio, Num meritum prosperè agentis maius sit, quàm aduersa patientis. Parisijs apud Io. Paruum.

ALPHONSVS Salmeron Toletanus vnus è decem, quorum opera sub ductu B. Ignatij Loiolę Societas Iesu instituta est. Is magnis dotibus à Deo ornatus, Theologus item ac concionator insignis, cum varias pro sancta Apostolica Sede prouincias obijsset, atque in Synodo Tridentina à Pio IIII. Summo Pontifice missus, Theologi officio functus fuisset, reliquit posteris hęc suæ pietatis, & doctrinę monimenta.

Primum librum prænotatum de Prolegomenis in Euangelia, in quibus multa ad verus quoque Testamentum pertinēt, vt Introductio ad vniuersam scripturam dici merito possit. de ipsius enim dignitate, de Canonicis libris, versione septuaginta, sensu literali, tropis, idiotismis, & alijs agit eruditè. Porrò Prolegomena sunt 43. quorum postremum ostendit septuaginta hebdomadas annorum à Daniele Propheta prędictas in quarto post Christi Domini anno verè, ac pręcisè impletas fuisse. Daniel Propheta.

Secundum, De ijs, quę Euangelia tradunt Verbum ęternum apud Patrem egisse, antequam hominem indueret.

Tertium, Aeterni verbi ingressum in Mundum per incorporationem, cum reliquis, quę ad eius infantiam, & pueritiam spectant mysterijs.

Quartum, Quintum, Sextum, Septimum, Octauum, Quibus progressus Filij Dei in Euangelio prędicando, atque confirmando explanatur.

Nonum, Quo ablutionem pedum discipulorum, Sacrosanctę Eucharistię institutionem, Sermonem Domini in cœna explicatè tradit.

Decimum, Quo Passionis Dominicæ historia à quattuor Euangelistis scripta luculenter euoluitur.

Vndecimum, Quo agitur de Christi Domini Resurrectione, Apparitionibus, Ascensione in cælum.

Duodecimum, De Spiritus sancti missione in discipulos: Apostolorum varijs linguis, prędicatione: Ecclesiæ ex Iudęis in Hierusalem congregatæ Institutione, Progressu, Amplificatione: Apostolorum prætereа in mundum Vniuersum cum Prouinciarum diuisione, Dispersione, vt Ecclesiam è Gentibus colligerent, Euangelij doctrina irrigarent, miraculorumque virtutibus, atque ministrorum ad Verbi Dei disseminationem, & Sacramentorum administrationem, legitima vocatione, necessariaque constitutione confirmarent. Quamobrem liber Actuum Apostolicorum simul exponitur.

Præter hęc omnia scripsit nouem Commentariorum libros in Apostolicas, & Canonicas omnes Epistolas, & in Apocalypsim, primum quidem horum Commentariorum librum in Prolegomena ad hasce impendens.

Et primus quidem liber de Prolegomenis in Euangelia, ac Septimus in quo de parabolis Euangelicis agitur, excusi sunt tum in Hispania, tum Coloniæ in Germania, & Brixię in Italia apud Matthiam Colosinum, & Baretium Baretium typographos, anno Domini 1601. Vitam autem Alphonsi Salmeronis scripsit Petrus Ribadeneira Societatis Iesu.

ALPHONSVS Sanctius Theologus Societatis Iesu, Hispanus, Latinas, per totum annum Conciones edidit primo in Hispanijs, postea Coloniæ.

ALPHONSVS ordinis Minorum ex oppido Scalona, quę propè Toleto abest, cum ad nouam Hispaniam appulisset, Ilaxcallæ, informandæ iuuentuti operam dedit: nam sexcentos fermè pueros à se delectos primis elemētis, & Grammaticę rudimentis, simul item Christianis initijs imbuit. Mexicano autem idiomate, quod memoria valens cito est consecutus, Conciones Euangelicas digessit, quę & postea conuersæ sunt in Sermonem Guatemalicum,

licum, quem annos natus septuaginta duos perdidicit. Is suæ ætatis anno 88. cum septuaginta ex his D. Francisco tribuisset, Indis autem ad fidem adducendis quinquaginta impendisset, in Mexicano cœnobio ieiunijs, castigationibus, ac varijs mortificationibus confectũ corpus reliquit, anno Domini 1584. Martij 18. die, non sine ingenti sanctitatis opinione. Extat illius Vita in parte quarta historiæ Seraphicę Francisci Gonzagæ Episcopi Mantuani.

Alphonsus Toletanus scripsit in primum Sententiarum. isque Venetijs editus est à Paganino è Paganinis, anno 1490.

Alphonsus Tostatus Hispanus ex oppido Madrigali propemodum puer Salmanticæ liberalibus disciplinis operam dedit. In collegium S. Bartholomęi ad Laurum adscitus, sacris ordinibus primo initiatus, deinde creatus Episcopus Abulensis, cum duo & viginti annos expleuisset, scientias, disciplinasque penè omnes est assecurus, vt pręter Philosophiam, & Theologiam, Pontificiumque, & Cęsareum ius, in Græca, Hebraicaque lingua, in Mathematicis item, atque Geographia, sed, & in historijs excelluerit. Vir memoria mirabili, peracri in rebus publicis explicandis iudicio, & (quod caput est) magna sanctitate, quam ieiunijs, vigilijs, orationibus, admodum fouit, & auxit; Virgo natus, virgo quoque (vt constans est fama) decessit. Quamobrem qua in Ecclesia humatus est, ibidem eximia veneratione colitur. Quadraginta duntaxat annos vixit, quibus, & Salmanticæ publicè docuit, triplici stipendio conductus è publico, id quod siue antea, siue post illum nemini contigit: Regis Cõsiliarius, Hispaniarumq; maior Referendarius: deinde Episcopatus quoque munere fungens, tot, ac tanta duodeuiginti annorũ spatio scripsit, quot ne attente quidem perlegere aliquis possit. Sacrarum literarum minutissima quæque: Nouum autẽ testamentum admirandis Commentarijs explicuit. Hæc verò cum iam bis edita fuissent, eaque iam nõ extarent venalia, quod & quadringenta corpora (vt aiunt) voluminum suorum, dum ex Hispanijs aduehenrentur, in mari demersa sunt, tandem Deo laboribus eorum consulente, quibus sua dona in id impertitur, recusa sunt, Venetijs anno 1596. à Ioan. Baptista Sessa, & eius fratre Bernardo, multo quàm antea emendatius. Quorum catalogus est sequens, eorum videlicet, qui hactenus prodierunt in lucem.

In Genesim, liber.
In Exodum, liber.
In Leuiticum, liber.
In librum Numerorum, libri duo.
In Deuteronomium, liber.
In Iosue, libri duo.
In Iudicum, & Ruth, liber.
In primum lib. Regum, liber.
In secundum Regum, liber.
In tertium lib. Regum, liber.
In quartum Regum, liber.
In primum, & secundum Paralipomenon, libri duo.
In Matthęum, lib. septem.

Opuscula verò.

Defensorium trium conclusionum.
Libellus de Sanctissima Trinitate.
Libellus contra Sacerdotes publicos concubinarios.
Liber de qninque figuratis Paradoxis.
Libellus de Verbis illis: *Ecce Virgo concipiet.*
Libellus de statu Animarum post mortem.
Libellus de optima Politia.

At Opuscula, quæ hactenus inuenta non sunt, ita prænotabantur.

Libellus de quinque legibus, in quo differuit de Natura Mosis, Gentilium, Mahometis, & de Christiana legibus.
Libellus de Origine, & Distinct. Iurisdictionum.
Libellus de Præscriptionibus.
Libellus de Potestate Papæ.
Libellus de Reformatione Ecclesiæ.
Libellus de Indulgentijs.
Libellus de muliere Saracena, quæ ad ritum Iudaicum accessit.
Liber De situ, seu descriptione Terrę Sanctæ.
De fatis Medeæ.
Libellus de Concilijs generalibus.
De Monarchia.
De errore Kalendarij.
Tractatus contra Iudæos.

Impugnatorium contra errores Corani, quem vulgo Alcoranum vocant, in quo agit de falsa Turcarum beatitudine.

Commentaria in libros Chronicorum Eusebij, quæ passim citat in commentarijs in Genesim

sim, in quo præsertim de supputatione, ac diuisione temporum, ferunt autem hunc librum patria lingua scripsisse.

De errore, & benedictione Isaac. Liber Sermonum de Tempore.
Liber Sermonum in ferijs Quadragesimalibus. Sermones de Sanctis.
Liber de amore, & amicitia ad Reginam Castellæ, diffusus in duas partes: Partes autem in capita; in quo præcipuè agit, in quo conferant beatis, & an conueniant eis amici vtiliter, vel delectabiliter, aut honestè. Et an pauci, vel multi. Et quomodo felix se habet ad amicos. Et qualiter Amici inter se habere debent.

Ceterum Antuerpiæ apud Martinum Nucium, anno Domini 1551. eiusdem Tostati Quatuordecim Quæstiones sunt editæ Idiomate Hispanico; quarum quattuor vniuersam penè Scripturam Sacram in compendium redegit: reliquis verò decem agit de stirpe, ac successione Deorum Gentilium. Claruit anno Domini 1440. Eugenio IIII. Pont. Maximo. Franciscus autem Fontanus in Oppido Brena, quod est in Hispania, natus, Canonicus Complutensis Indicem edidit in Opera Tostati ex quo duobus ingentibus libris adnotauit, quæ in ijsdem ad Sacram Scripturam, aliave spectant.

Atqui Petrus Ximenes Tostati discipulus, isque tum Hispanus, tum Episcopus Cauriensis conatus in compendium redigere Magistri sui Commentaria in Matthæum; vastum tamen opus, necesse fuit, vt proderet, quod viginti supra mille folijs minutis typis excusum est. Id quod, & in alijs Tostati operibus alij attentantes, magno licet studio breuitatis, grandes tamen libros inde conflare coacti sunt.

Alphonsvs Vallisoletanus hoc est (vt vulgo vocant) è Valledolid, librum scripsit de Prælijs Domini, vt puto, Hispanicè: Nam ad manus meas haud peruenit.

Alphonsvs Vargas Toletanus ord. Augustiniani primò Episcopus Vssamanus, deinde Archiepiscopus Hispalensis, Parisijs frequentibus auditoribus Philosophiam, & Theologiam prope decennium professus, edidit Commentaria in primum Sententiarum, & in lib. Aristot. De Anima, quæ fuere Venetijs, anno 1566. & alibi excusa. Decessit Hispali, anno salutis 1359.

Alphonsvs à vera Cruce emisit Speculum coniugatorum Mediolani apud Pacificum Pontium, anno 1599.

Alphonsvs Villagutus Neapolitanus, Campanus, monachus, & prior monasterij S. Seuerini congregationis Casinensis siue S. Iustinæ, scripsit Practicam Canonicam criminalem, quæ prodijt Bergomi, anno 1585. & 1586. & Francofurti 1588. De vsuris Tractatum diuisum in Quæstiones 35. Venetijs anno 1589. euulgatum. Item vulgari idiomate librum prænotatum Guida e Thesoro de tribulati, hoc est Ducem, & Thesaurum tribulatorum. Venetijs anno 1587. quo adhuc erat superstes.

Alphonsvs Villagut qui forsan est idem, qui supra, Neapolitanus ord. S. Benedicti Abbas S. Benigni edidit Venetijs apud Damianum Zenarium, anno 1601. Consultationes Decisiuas, tam in Pontificio, quàm Cæsareo iure in praxi tractatos, & ann. 1602. Maius volumen, Prænotatum, De Extensione legum tam in genere, quàm in specie, perutile Theoricis, & Practicis in vtroque foro.

Alphonsvs Villegas Hispanus librum prænotatum Flos Sanctorum Hispanicè scriptum protulit in lucem. Cuius prima pars Italicè versa prodijt Venetijs anno 1592. apud Guerras Typographos; secunda verò deinceps apud Ioan. Baptistam Ciottum. Omnino verò in vtramque essent nonnulla ad veritatem historiæ accuratius recognoscenda, cum ceteroquin Auctoris pietas, & labor sit magnopere commendandus, sed postea cum eiusdem argumenti labor absolutior à Petro Ribadeneyra nostro Hispanicè, qui & Italicè factus est, emissus sit in lucem, habent pij, vbi animas tutius excolant.

Alphonsvs Viuesius Canariensis Episcopus edidit libros aduersus Lutherana dogmata, quæ Philippus Melanchton conatus fuerat defendere. Eisingrenus. Anno 1541.

Alphredvs Magnus Anglorum Rex, præter Visaxonum leges, & Regum varios euentus, Dicta sapientum, & sales, collectiones Chronicorum, atque Acta Magistratuum suorum, scripsit. Manuale Meditationum. Vertit autem in linguam Anglicam Harmestam, libros septem

ptem

ptem Pauli Orosij; & libros quattuor Dialogorum Gregorij Magni: Gesta Anglorum Bedæ libris quinque contenta: Boetium de Consolatione: Psalterium Dauidis: Melmicinas leges. Floruit anno Domini 901.

Alredvs Rhieuallis, Anglus, monachus Cisterciensis, qui prope annum 1164. viuebat, scripsit in Esaiam, hoc est *Super onus Babylonis*. Homilias quoque 33. De Spirituali amicitia. Vitas Eduardi, & Dauidis Regum, & Margaritæ Reginæ. De Natura Animæ. De Dotibus eiusdem. Librum item Epistolarum.

Altinense Concilium ab Episcopis eius Prouinciæ habitum est anno octingentesimo secundo. Præfuit Paulinus Patriarcha Foroiuliensis, siue Aquileiensis, à quo extat Epistola ad Carolum Magnum Synodalis. Caussa huius celebrandi fuisse visa est, quod Gradensis Episcopus è Turri præcipitatus est. Vide Cardin. Baronij Tomum decimum, sub eundem annum.

Alvari Illustris Viri Epistola ad Eulogium, & huius ad illum Responsio extāt in To.9. secundæ editionis Bibl. SS. PP. Bignæi.

Alvarvs Monterus Lusitanus Vlyssiponensis Augustinianus, cum Christianæ pietati, & Sacrarum literarum studijs, totum se addixisset. insignibus suæ sanctitatis indicijs ex hac vita decessit. Eius Vita extat sermone Hispanico scripta.

Alvinvs Scholæ Snecanæ in Frisia aliquandiu Rector, Compendium Historiæ Frisonicæ ab exordio gentis vsque ad Carolum Magnum scripsit. Floruit anno Domini 1400. Vide Suffridum Petrum Decade octaua, num. tertio.

Alvlphvs, Vide, in verbo, Alalphus.

Alypivs scripsit vitam S. Augustini Hipponensis Episcopi, de quo suo loco.

Alypivs Carmaniola Taurinensis Augustiniani Ordinis, scripsit Sermonum duo volumina in Euangelia, & Epistolas totius anni. Iosephus Pamphilus.

A M

Amabilis inter Aruernos miræ sanctitatis, vt Gregorius inquit Turonensis de Gloria Confessorum, cap. 33. fuit Vici Ricomagiensis presbyter, qui virtutibus magnis pollens, serpentibus dicitur sæpe imperasse. Vixit anno Domini 480. Vita porrò ipsius defectum librorum supplet, quorum nescio an vllum scripserit. Baron. in eundem annum.

Amadevs ordinis Minorum, siue Amator, siue Ioannes Menesius è nobili Comitum Villæ Regiæ familia Reuelationes quasdam scripsit: Quarum meminit Petrus Canisius è nostris Theologus in opere suo Mariano, quasque ipse m. ss. Lugduni, quadraginta ante annos, apud Dominicanos legi. Vixit Paullo II. Pont. Max. ac successore eius Sixto IIII. Pontif. Max. obijt anno 1482.

Amalarii Fortvnati Episcopi Treuerensis ad Ludouicum Pium Imp. extant de Ecclesiastico officio libelli quattuor: & liber De ordine Antiphonarij. Hunc autem esse non dubito, quem Honorius Augustodunensis Libro de Luminaribus Ecclesię, Amelarium Metensem Episcopum, ait, scripsisse quattuor libros de Diuinis officijs. Sigebertus autem libro de Viris Illustribus cap. 87. Attularium, Amularium, Amilarium, vel Hamularium, pro m. ss. Codicum varietate appellat, dicitq; breui primū libello, de Ecclesiasticis officijs egisse, postea verò, cum de eodem argumento ad Ludouicum Imperatorem scriberet, ordinē, & causas eorum, quattuor libris planius digessisse, atque adeo composuisse De Missæ mysterijs librum. Floruit anno 840. qui & ista accuratissimè scripsit Ceterum Amalario de Ecclesiæ officijs, cap. 21. non assentitur Baronius Card. vbi existimauit tempore persecutionis Ecclesiæ, sonitu lignorum (vt fit, hodieque, tribus vltimis diebus maioris hebdomadæ) ad synaxim vocari solitos Christianos. *Eius enim* (inquit Baronius) *rei vsus cum nullum prorsus vetus reperiatur monumentum, nec ratio ipsa patitur, vt cum hæc illi secretius agenda curarent, tanto lignorum strepitu omnium Gentilium aures, & oculos in se conuerterent*. Vide To. 1. Annal. Baron. sub annum 58.

Amalricvs, ex Vuissemburgensi Benedictinæ professionis, ad Montana Vosagi monacho,

cho, Nemetum Vrbis Spiræ Episcopus libros plures composuit, quos in hunc diem in Spirensium Bibliotheca asseruari non ambigo, è quorum numero Opus lectu dignum in Pentateuchum; aliud item in Pauli Epist. Venetijs extare legimus. Vixit anno 890. Hæc Eisingr.

Amandvs Burdegalensis Episcopus, cōseruator fuit scriptorum S. Paulini, quod quidem Paulinus ipse in Epistola ad Amandum testatur.

Amandvs Vangionum Antistes, aduersus Arianos scripsit. Eisingrenus.

Amandvs Belga è Zierixiensi oppido Zelandiæ, ord. Minorum, ab ineunte Mundo, ad annum 1534. è probatis auctoribus distinctum Chronicon concinnauit, quod eodem, quo ex hac vita migrauit, an. 1534. apud Simonē Cocum Antuerpiæ lucē primū aspexit; prætereà,

De quadraginta Mansionibus.
Spiritualis militiæ duodecim Horas, lib. 1.
Commentarios in Genesim, lib. 1.
In Ecclesiasten.
In Iob.
De LXX. hebdomadibus Danielis Prophetæ.
De S. Annæ coniugio, lib. 1.
Dominicæ Passionis, librum.
De Resurrectione, & Ascensione, librum.
Conciones.

Composuit lectu digna de Sophi Rege Persarum hoste Turcarum. Extabat in Bibliotheca Louaniensi PP. ordinis Minorum.

Amantinvs de Valle Tolosanus, ord. Minorum, lib. primum Scoti elucidauit. Henr. Villot. At cuiusnam argumenti, non addit.

Amati Lvsitani Centuriæ prohibitæ sunt in Romano Indice librorum prohibitorum, donec expurgentur.

Amator. Vide, in verbo, Amadeus, ord. Minorum.

Amatvs Monachus monasterij Cassinensis, ac deinceps Episcopus (incertæ tamen Sedis) scriptor sui temporis non contemnendus. Vixit anno 1070. vt inquit Leo Ostiensis, in Chronico Cassinensi, lib. 3. cap. 34. & alibi. Scripsit autem ad Gregorium VII. Papam.

De gestis Apostolorum Petri, & Pauli carmine, lib. 4.
De laude eiusdem Pontificis, lib. 1.
De Duodecim lapidibus, lib. 1.
De Ciuitate Cælesti Hierusalem, lib. 1.
Historiam Normannorum, lib. 8.

Agit autem de eodem Amato Senonensi Petrus Cratepolius, vbi de Episcopis Germaniæ. *Sed deceptum fuisse inquit* Arnoldus Vuion *in æquiuoco*, cum dicit *eum assumptum è Monasterio S. Mauritij ad Episcopatum:* non enim hic, sed alter Amatus noscitur fuisse monachus S. Mauritij Agaunensis, ac deinde S. Romarici, Abbas. Irrepserunt item apud eundem Cratepolium duo non contemnendi errores, librariorum potius incuria, quàm eius vitio, sed facile ij emendabuntur, si pro *Theodosio* Rege, *Theodoricus*, & pro *Episcopo Sedunensi, Senonensis* reponantur.

Ambrosivs Alexandrinvs *presbyter, auditor Didymi, scripsit aduersus Apollinarium Volumen multorum versuum De dogmatibus, & vt ad me nuper quodam narrāte perlatum est, Commentaria in Iob, qui vsque hodie superest.* Hiero. in catal. *claruit Theodosio, & Arcadio Impp. an.* 4?0.

Ambrosivs Ambrosii F. quem pater Patricius Romanus, Galliarum Præfectus, in Gallijs genuit, è Frangipaniorum familia, vt placet Landino, vixit Valentiniano, Gratiano, & Theodosio Imppp. Is è Præfectura Lyguriæ, atque Aemyliæ factus Episcopus Mediolanensis (licet inuitus) omni catholicæ religionis officio Ecclesiæ Dei profuit. Nos in eius scriptis proponendis eam rationem sequemur, quæ ijsdem tum æstimandis, tum ad vsum rectè adhibendis videtur esse commodior. Vita enim primò, deinde alia quædam prænoscenda sunt ijs, qui ad horum Christiani orbis luminum scripta inoffenso pede cupiunt accedere.

Scriptores vitæ Ambrosij.

Præter illos, qui antiquitus Græcè de Ambrosio suis historijs nonnulla inspersērunt, Socrates, Sozomenus, & Theodoretus, Vitam eius Paulinus, Baptista Mantuanus Carmelita, Ioannes Costerius ordinis D. Augustini Canonicus, Cæsar Cardinalis Baronius præcipui Viri scripserunt.

Et Pavlinvs quidem, qui Amanuensis fuit ipsius Ambrosij, alius est à Paulino Episco-

po

po Nolano, atque ab altero illo, quem Gennadius in catalogo de Viris illustribus citat. In PAVLINO autem huius vitæ Scriptore, cum pleraque probentur, idque in primis, quod testis fuit oculatus, syncereque, quod nouit, literis mandauit, tria tamen desiderantur. Plenior gestorum Ambrosij narratio. Chronographia. Operum Ambrosij Index. Priora enim duo fortasse Græcis occasionem præbuerunt errandi, dum scribunt persecutionem à Iustina excitatam aduersus Ambrosium fuisse, priusquam Gratianus ex hac vita tolleretur: Sic enim Sozomenus, atque Nicephorus. Quin & idem Sozomenus, & Socrates lapsi sunt, legationes Ambrosij ad Maximum Tyrannum, ante obitum Gratiani referentes. Atqui & Gregorius Turonensis inter Latinos arguitur, quòd tradit Ambrosium decessisse è viuis ante S. Martinum. Iam verò, si Paulinus Indicem operum Ambrosij, huic vitæ adiecisset, quód quidem Possidius fecit in Augustini vita, cautioni, & solatio complurium fuisset. Spurij enim, seu suppositij fœtus fuissent celerius agniti: Quique legitimi desiderari iampridem cępti sunt, potuissent aliundè citius conquiri; Argumentum autem Operum eorumdem, vel ex vna ipsa inscriptione perceptum, addere potuisset pręstantibus alijs Viris stimulum ad alia eiusmodi in Ecclesiæ bonum scribenda.

Vide To. 4. Baro Car. Annal. & To. 1. sub annū Do. 361. Et in notis ad Martyrologiū, die 4 Aprilis, & 11. Nouembris.

Baptista verò Mantuanus Carmelita sexaginta plus minus versibus Ambrosij gesta insigniora breuiter, at appositè attigit.

Lib. 4. Fastorum.

Ioannes autem Costerius in Gallia, cum, quantam potuit operam, Ambrosij scriptis restituendis addixisset, vitā quoque ipsius adtexuit, facili, & vbere stylo conscriptam, quæ vel igniculos pietatis in animis legentium, erga Ambrosium, excitet. At, cum hunc scribat natum esse Romæ, seriemque gestorum Ambrosij ad Chronographiæ rationem exactiorem, non cogitauerit sibi esse omnino sequendam, cum autem subdat mortuum esse anno nonagesimo supra tercentesimum, catalogum quidem Operum Ambrosij adiecit, & auxit: veruntamen lampadem hanc adhuc magis illustrandam alteri nesciens tradidit.

Is est CAESAR Cardinalis Baronius, qui duplici labore vitam Ambrosij nobis ob oculos posuit. Primum enim hortatu Felicis Cardinalis è Monte alto, qui postea renunciatus est Pont. Maximus, & Sixtus V. vocatus; deinde Annalium scriptione, ad quos vult eulgatam antea à se Ambrosij Vitam in Romana editione, conformari, cum diuersum aliquid in ea inuenitur, quòd posteriores (inquit) cogitationes esse soleant meliores. Sanè verò, quod præter alia, Baronius scripsit in Ambrosij Vita, Iustinam à Valentiniano, suffragantibus Legibus à se conditis, contra ius Romanum, & Christianum, viuente adhuc coniuge Seuera, ductam fuisse in vxorem, (quæ quidem historia, (si historia sit) apud plerosque ferè omnes è Socrate inualuit) id postea mutauit Tomo Annalium quarto, conatus explodere Socratis scriptum, tamquam commentum. De Chronographia item illud obseruandum præter reliqua, Ambrosium in Vita, quam Baronius accuratè contexuit, obijsse anno Domini quadringentesimo secundo: At cum in Annalibus euincat Ambrosium delectum fuisse Episcopum, anno 374. Acta verò Mediolanensis Ecclesiæ asserant, eum in Episcopatu viginti duos annos, & aliquid amplius vixisse, fit, vt anno 396. aut circiter, ex hac uita migrauerit.

Socrat. lib. 4. c. 26.

Doctrina quænam, & vnde in Ambrosio.

At quoniam, quemadmodum Medici præstantiam cognoscens ægrotus, auidè illum accersit, eiusque præceptis lubens obtemperat, sic qui veterum Patrum doctrinam norunt, illos sedulò versant, & inde verè Ambrosiam gustant; ideo Ambrosij sapientia præcognita, atque vnde in castum illud pectus illapsa fuit, intelligendum est ijs, qui tanti Patris volumina vtilissimè perlegere cupiunt.

Et ea quidem humanitus primò, deinde & Diuinitus fluxit. Nobilissimo adolescenti, vt indoles optima, sic cultura multiplex non defuit. Ingens illa, quòd Patris administratio Galliarum, aspectus Optimatum, & Procerum, maximi momenti res, quas vel puer identidem audiebat, præcepta parentum, eius mentem mirificè, ac continenter illustrabant: Accessit liberalium artium institutio, quibus diligenter fuit excultus: Linguæ item

Grecę

Græcæ notitia, in qua excelluit: Quare & qui Platonis potissimum philosophiam hauserat, habuit deinceps è Græcis Auctoribus, & Patribus, vnde ipsam vel expugnaret, vel tanquam ad arcem adduceret, hoc est ancillam ad Theologiam. Maturiore ætate Romanam Vrbem, atque Rempublicam expertus, atque ex ea ad partem oneris adscitus, (vt diximus) in Lyguria, & Aemilia, habuit, vbi limaret ingenium, mores nosceret alienos, caussas perdifficiles explicaret, in populis ex hæresi Ariana fluctuantibus clauum intrepidus quasi nauclerus regeret, Dogmata illa perhorrescens, veritatem diligentius quæreret, ac denique his probationibus in virum perfectum euaderet, à Deo Opt. Max. in cuius manu sunt momenta, & tempora, Episcopus cælesti potius quam humana voce, idque officij omni conatu detrectans, deligeretur. Cui dubium non est, quin vnde electio, inde item directio in doctrina, vita, negocijs cum Impp. & Imperatrice Ariana, quæ illum magnopere exercuit, suppeditata sit. Is autem, vt à Damaso Pont. Simplicianum virum singularem, & in rebus ecclesiasticis optimè versatum, est assecutus, qui Ambrosio semper adfuit, ac deinceps in Episcopatu successit, sic Origenis, & aliorum Græcorum Patrum, quorum nomen in Ecclesia erat præclarius, Libros die nocteque euoluere, atque acri iudicio probum ab improbo aurum secernens, puramque doctrinam è Basilio, cuius fuit amicissimus, licet nunquam ab eo visus, haurire, atque in alios perrexit voce, ac scriptis effundere: Quamobrem nunquam è cancellis Orthodoxæ fidei excessit. Sed & cum Christo Augustinum peperit, ex hoc vno disci potest, qualis doctrina fuerit Ambrosij, quive fructus ex eius lectione percipi queat, si, quod Augustinus fecit, qui toti præluxit Ecclesiæ, suumque Magistrum agnouit, ac non semel celebrauit Ambros. nos itidem, quibus tam angusta res est, ad istum fontem, siue thesaurum accurrimus. Ceterum è vita ipsius, quam August. petenti scripsit Paulinus, grauissima cælestis doctrinæ testimonia sunt, quòd ei Apostolus Paulus apparuerit, Angelus concionante verba subministrauerit, Augures, ac Dæmones iniuriam inferre conantes arcuerit, dictanti Spiritussanctus illuxerit. *Ante paucos dies* (inquit Paulinus,) *quàm lectulo detineretur, cum quadragesimum tertium psalmum dictaret, me excipiente, & vidente, subito in modum scuti breuis, ignis caput eius cooperuit, atque paulatim per os ipsius, tanquam in domum habitator ingressus est, post quod facta est facies sicut nix. Postea verò reuersus est vultus eius ad speciem suam. Quod cum fieret, stupore percussus obrigui, nec potui scribere, quæ ab illo dicebantur, nisi postquam visio ipsa transibat. Dicebat eo tempore testimonium Scripturæ Diuinæ, quod ego optimè retinebam. Nam scribendi, vel dictandi ipso die finem fecit; sed quidem ipsum psalmum explere non potuit. Ego verò id quod visum à me fuerat, honorabili viro Castho Diacono, sub cuius cura degebam, statim retuli.*

Denique doctrinam Ambrosij comprobant, quæ in ipso emicuerunt, Auaritiæ fuga, & odium, Castitas corporis, Animi demissio, atque humilitas, Quæve in Ecclesia semper extitit cura seruandi, vel in pristinum nitorem restituendi eius scripta, atque adeo conquirendi, sicubi, quæ interciderant, delitescerent, atque inuenta emitterentur in lucem. Sed & ipsius Ecclesiæ consensus, quæ illum inter quattuor Latinos Doctores antiquos statuit.

Auaritiæ fugam, cum eius vox, & calamus, tùm facta testantur. Delectus Episcopus, nil habuit prius, quàm vt omnibus sese bonis paternis exueret, vt nudus nudum sequeretur Episcopum animarum nostrarum. Quid verò de bonis Ecclesiæ statueret, cum & sacra vasa ad redimendos captiuos liberaliter promenda doceret, sat constat.

Castitatem, libri de Virginitate ad sororem suam Marcellinam: Et è Mundi remotioribus regionibus, atque ex ipsa Mauritania, multarum Virginum aduentus Mediolanum, vt à Sancto viro, velamine sacro ornarentur. Diuina enim Sapientia libenter vtitur ad ministris, qui ijsdem donis prædíti sint, quæ vult conferre in alios.

Humilitatem, cum de Officijs scribens ait. *Homines discunt prius, quàm doceant, & ab alio accipiunt, quod alijs tradant. Quod ne ipsum quidem mihi accidit. Ego enim raptus de tribunalibus, atque administrationis infulis ad sacerdotium, docere vos cæpi, quod ipse non didici. Itaque factum est, vt prius docere inciperem, quàm discere. Discendum igitur mihi simul, & docendum est, quoniam non vacaui antea discere.* Sed & cum alibi magno se affici desiderio ostenderet, sua vt scripta recenserentur, cum alijs de caussis, tùm *quòd* (inquit) *non*

Epist. 8. ad Sabinum. *non debeo molestè ferre, si cum de Apostolicis, & Euangelicis, Dominicisque verbis plerique multas quæstiones ferant, etiam in meis scriptis reperiant, de quo disputandum putent:* Satis indicauit, quàm altè cordi suo hæreret radix istius humilitatis. Et factum est quidem procedentibus temporibus, vt non sine Dei voluntate, desiderio viri huius satisfacerent plurimi (quorum minimus ego sum) in recognoscendis, & promulgandis eius Operibus, iisque tāto magis extollendis, quanto ipse se humilius deprimebat. Certè in opere sex dierum, si quid de Paradiso ad rem minimè scripsit, ingenuè postea retractauit. Sabino enim eidem scribens, fassus est, se nondum fuisse veteranum sacerdotem, cum allegoricè de Paradiso terrestri, ac si terrenus haud fuisset, ageret, quamuis etiam in hoc propendisse videatur.

Ambrosij genus dicendi, interpretandive, Quale.

Lib. 4. de Doctr. Christ. Porrò Augustinus Elocutionis Ambrosianæ pulchra promens exempla, docet, eum de humilibus submissè, de mediocribus temperatè, de magnis sublimiter agere. Varium sanè in illo genus interpretandi pro rerum varietate, quod & ad mysticos sensus facilè vergit: at vbique fœcundum, licet plerumque concisum, sed & argutum, ac sæpe floridum, & elaboratum. Vt verò historicam substernit intelligentiam, sic vbi literalem sensum omittit, nec ipsam detorquet durius, nec facilè confugit ad remotas, siue peregrinas allegorias. Extat Gratiani Epistola ad Ambrosium, & huius ad illum Responsio, vna cū Libris, quos de Fide, & Spiritusancto Imperatoris mandato conscripsit. In his omnibus si paullo attentius Lector obseruet, videbit, qua eloquentia, pietate, perspicacitate, mens illa percurrat per spatia illa (si dicere ita fas sit) Diuinitatis immensa, nusquam verò hæreat, nusquam à cępto tramite declinet, nusquam quasi fessus viator subsistat. Libris de Virginitate ad Marcellinam, nil cultius. In Psalmis Dauidis explicandis, eius Lyram, & Plectrum videtur mutuatus.

Lib. 4. Bibl. Sanctæ. Obseruauit autem Sixtus Senensis in scriptis Ambrosij, ad Diuinæ Scripturæ explanationem spectantibus, vt, ea in quattuor distributa sunt Ordines, nempè, In Libros, In Commentaria, In Tractatus, In Epistolas, sic in Libris, in quibus crebrò thematicè Expositionis methodum ad imitationem Philonis amplectitur, cum prætermissa continuitate historici contextus, interruptum Explanationis ordinem sequi, & capita historiarum summatim perstringentem, varijs, separatisque diuersorum argumentorum, & titulorum voluminibus eadem exponere.

Id addendum, quotiescumque se occasio dat obiurgandi crimina, eum paterna spirantem viscera, lenitate potius animi lapsos erigere, quam virga censoria perterrefacere. Quam ob rem, & qui ex eius lectione sanari, siue sua, siue aliena vulnera exoptant, accedāt ad suauem ignem hunc, & calescent plus satis. Augustinus certè fatetur se acutis sagittis de manu potentis Ambrosij confossum, & mori coactum fuisse impietati. August. lib. 5. & lib. 6. Confess. cap. 4.

De Ambrosij Scriptis cur Hieronymus suspenderit iudicium.

Ann. 380. At cur Hieronymus in Catalogo scripserit hæc verba. *Ambrosius Mediolanensis Episcopus, vsque in præsentem diem scribit: De quo, quia superest, meum iudicium subtraham, ne in alterutram partem, aut adulatio in me reprehendatur, aut veritas.* Ea caussa visa est Baronio, quòd è secretario Iudicum, (vt verbis vtar ipsius) ad Sacrarium è vestigio translatus, haud mirum, si alterius interdum pennis ad volatum indigeret, quod è Græcis sciret eū sumpsisse plurima, quemadmodum idem Hieronymus ait in Præfatione ad Didymum de Spiritusancto: Epistola verò ad Pammachium, & Marcellam, omnes penè Ambrosij libros, vt sapiunt Philonem, Apollinarium, vtrumque Gregorium, atque Basilium, sic potissimum Origenis sermonibus omnes penè eius libros esse refertos: quare & longe meliorem (sicut & ipse Origenes Ambrosio visus est) in veteri, quàm in nouo Testamento apparere.

Ego verò (quod & petita à Hieronymo venia dictum sit) crediderim, nihil adulationi datum iri, aut veritati subtractum, si magna Diuinæ Prouidētiæ dispositione factum putemus, quòd Ambrosius vir genere, ac magistratu insignis, Romanæ autem linguę apprimè sciens, orbi

orbi iam Christiano non ignotus, Grecorum diuitias Patrum inter primos Latinæ puritatis Patres, in Occidentem ex Oriente intulerit. Et quidem ita sensim intulerit, vt quorundam Auctorum nomina premens, opes autem exponens, insinuaret in animos, quod futurum erat subsidio, sileret, quod gignere posset dissidium, cum in Oriente plerasque de religione excitas fuisse lites Occidens nosset. Quòd si ij, qui Græcas literas callent, conferant Ambrosium cum Basilio, & alijs, vnde sua deprompsit, intelligent, quàm esset optandum, vt reliqua Ambrosij, quæ interierunt (præsertim in Esaiam) reuiuiscerent, quandoquidem ille docere potest, quo nitore, & qua synceritate Græcæ Patrum sententiæ sint exprimendæ.

Sed neque Hieronymus alibi suum iudicium subtraxit de Ambrosio, quidquid Ruffinus aliter persuadere voluit, homo, cui nec integra in omnibus fides adhibenda sit, vti suo loco dicetur. Hieronymus enim ad Eustochium Epistola 22. magnopere laudat commentarios, quos ille scripsit ad Marcellinam Sororem: atque in Chronico vndecimi anni Valentiniani, *Ambrosio* (inquit) *constituto Episcopo, omnis ad fidem rectam Italia conuertitur.* quòd non eo solum nomine verum est, vt alicui placuit, quoniam qui Ariana labe erat infectus Episcopatus Mediolanensis, ceteris Episcopatibus iam expurgatis, liberatus est, verum etiã quòd ipsorum Impp. aulæ, in quibus pestis illa grassabatur, extincta pene est vniuersa. conatibus, & scriptis Ambrosij, ac Deo inprimis aspirante, cum & vnica die in Aquileiensi Synodo prorsus illam confoderit. Iam Augustinus eum Euangelicum Disputatorem, ac venerandum, & suum Doctorem nominat. Nicolaus Papa, Epistola 6. ad Photium Constantinopolitanum, appellat clarissimam, & splendidissimam lucernam Ecclesiæ, qui ex Catechumeno, Diuino præsagio, ad Episcopalem, per continuos gradus, promotus fuerit dignitatem. Marcellinus in Chronico vocat Episcopum sanctum, Arcem fidei, Oratorem catholicum: vt mittam sexcenta alia veterum non tam Encomia, quã grauissima testimonia. Lib. 1. contr. Iulian. Pelag. To. 7.

Certè miraculum (ait Cardin. Baronius) *illud fuit ingens, vt qui necdum fuit Christianus ad docendum alios Episcopus creatus est; hoc ipso anno, secundo iam in cathedra expleto, & mense vno cum dimidio, tot, tantaque de fide, moribus, & Ecclesiæ institutis, Ecclesiastica elucubrauerit monumenta: Quippe qui anno superiore Commentarios in Lucam perеrudítos scripserit, hoc verò anno, de Virginibus luculentam elaborauerit Tractationem; vt re vera appareat, non nisi Diuino eum afflatum spiritu, hac adeo magna, tantaque copia præstare valuisse.* Baron. 4. To. Annaliũ, sub ann. 377. Libros de Virginibus vocat Bellarm. verè aureos.

Ambrosij scripta quænam interierint, aut nondum sunt inuenta.

Tritemius in Catalogo indicat vndecim fuisse libros ab Ambrosio scriptos in Dauidis Psalmos, quos tamen ipse non viderit. Et librum de Iudicijs, quem Vincentius quoque Belluacensis citat de quadraginta duabus mansionibus. Sed fides horum esto apud illos, donec aliud appareat.

Scripsit sanè Ambrosius in Esaiam, quod ipse testatur ijs verbis in Lucam. *Quid sit autem in Hierusalem filii Domino, dicerem, nisi in Esaia Commentarijs antè dixissem.* Sed & Augustinus non semel citat commentarios Ambrosij in Esaiam. Aug. lib. 4. ad Bonif c. 2. Et lib. 2. contra Iulian. Pelag.

Commentarij aduersus nonnullos imperitissimos, (vt vocat Augustinus) qui de Platonis libris Dominum profecisse iactarunt meminit Augustinus Epist. 34. ad Paulinum versus finem, & lib. 2. contra Iulianum Pelagianum, c. 7. & lib. 2. Retract.

Elucidationes, & Homiliæ in Sapientiam Salomonis. De quibus Cassiodorus, lib. 1. Instit. Diuinarum, cap. 3. & 5.

Expositio (vt idem inquit Cassiodorus) in omnes Pauli Epistolas. Quod quidem opus tempore ipsius Cassiodori desiderari cęptum est. Et in eius locum suppositus alterius in easdem Epistolas Pauli commentarius, sub Ambrosij nomine.

Sermo de iudicio Salomonis, qui à Cassiodoro memoratur.

Catechismus ad Fritigildem Reginam Marcomannorum, cuius meminit Paulinus in sua Vita.

Iustitutio pueriles ætatis ad Pansophium, quem, Dei gratia, reuocauit à mortuis.

Matthæi versio in Latinum; quam testatur ipsemet Ambrosius se fecisse, cap.7. lib.3. de Spiritusancto.

Libri verò alij de Spiritusancto num omnes exciderint, vide ad finem nostræ Adnotationis ad quartum Tomum.

Lib 2. contra Iulianum. Citatur autem ab Augustino Liber de Sacramento Regenerationis, siue de Philosophia, qui non est idem cum libris de Sacramentis, in quibus agitur de Baptismo, quoniam in his verba allata ab Augustino non extant.

Operum Ambrosij quæ extant, vel ei adscripta sunt, post alias postrema Editio, & Distributio.

Quod mirandum est, & in quo Diuina Prouidentia, vt in reliquis omnibus, laudanda, id in Ambrosio, & ceteris Patribus eluxit; vt cũ tot bellorũ, atque hæresum procellis agitata fuerit Christiana Respublica, noua steterit semper in Ecclesia piorũ sollicitudo, vt labores illorum vel ab interitu, vel à calumnijs vindicarentur: ipsi verò (cum maximè impij aduersus veritatem insurgentes reuocarent ab inferis pestilentia Hæresiarcharum dogmata) quasi re uiuiscerent; quæve cęlitus arma acceperant, eadem rursus collucentia, tamquam è tutissimo Armario ad nouos vsus depromerent. Sanè Ambrosij codices varij in plerisque Bibliothecis, Ordinum præcipuè Religiosorũ, manuscripti asseruabantur. Doctrinam ipsius, Theologi, omnibus seculis sartam tectam tenuerunt. Si qui nouatores falsa pro veris, aut futiles suas coniecturas, sub eius nomine venditarũt, ilico à catholicis, & doctis Viris represi sunt. Cum autem hoc æuo omnium penè hæresum colluuies exundasset, Ambrosium verò, vti & reliquos Patres sperassent hæretici posse demergi, ecce quanta se exeruit diligentia Virorum, qui sæpè illum ediderunt, & nouis laboribus emendatum Ecclesiæ restituerunt.

Aldina iam ante multos annos prodierat editio: subsecutæ sunt aliæ tum in Germania, tum in Gallijs, anno autem 1569. Parisijs ex typographia Gulielmi Merlini, Sebastiani Niuellij, Michaelæ Guillardæ, ea, quam Ioannes Costerius, & Ioannes Gillotius Viri optimi emiserunt ad vetustiora exemplaria emendatam, perquisitis vndique codicibus, ac præcipuè ex Parisiensibus Bibliothecis, Victoriana, quæ libris exquisitissimis instructa est, & Dionysiana, in quod Monasterium & Francorum Reges veterum scripta vndique summo studio comportari, ac Monachi asseruare curauerant, vt in eo solius Ambrosij viginti, & amplius volumina inuẽta sint. Iam Petrus Nannius Alcmarianus, Scholia in quędam Ambrosij Opera ediderat, cum & hæc, & varias Lectiones è multorum dissidentibus antiquis voluminibus, & ex Germanica editione, atque adeo obseruatas à Manutio Ioannes Gillotius attexi Parisiensi editioni, quam diximus, curauit. Denique Felix è Monte Alto, Cardinalis, qui postea renunciatus est Pont. Max. & Sixtus huius nominis V. vocatus, cum ante Pontificatum tres Ambrosij tomos in Vrbe cudi emendatiores, reliquos in Pontificatu cudi curasset,

Ann. 1586. Parisiensis item Typographi tres illos primos ediderunt, reliquos deinceps sua opera castigatos emittentes, quandoquidem Romana integra editio, propter varias Pontificis Maximi occupationes fiebat longior. Nos igitur Romanam hanc editionem secuti, quæ in unoquoque Tomo continentur: Quæve de aliquibus libris dicenda sunt, huc adiunximus.

Primus Tomus, qui Romæ est editus Anno 1580. apud Dominicum Basam.

Quæ ad Lib. Geneseos spectãt vsq; ad c.49.	De Benedictionibus Patriarcharum.
De Operibus sex dierum.	De Dignitate conditionis humanæ.
De Paradiso.	De Arbore interdicta.
De Abel, & Cain.	De Noè, & Arca.
De Abraham Patriarcha, & alijs.	De Isaac, & Anima.
De Bono mortis.	De Iacob, & vita æterna.
De Fuga seculi.	De Ioseph Patriarcha.

ANNO-

ANNOTATIONES { In Exodi, cap. 8. 16. 24. 30. 32. / In Leuitici, cap. 10. 12. 26. / In Numerorum, cap. 33. }

Tractatus de quadraginta duabus mansionibus Filiorum Israel.

ANNOTATIONES { In caput 22. Deuteronomij. / In cap. 11. Libri secundi Regum sub titulo prioris, Apologiæ Dauid. / In caput 12. }

Apologiæ posterioris Dauid, lib. 1.
In lib. 3. Regum, de Elia, & ieiunio.
De ieiunio Eliæ in eadem capita.
De Nabuthe Iezraelita in cap. 21. lib. 3. Regum.
ANNOT. in cap. 6. libri quarti Regum.

Obseruationes, siue Annotationes aliæ in Primum hunc Tomum.

Extant in alijs editionibus tres Ambrosij Epistolæ in varios Geneseos locos, quę in hunc Tomum insertæ sunt. Prima est ad Horontianum. Quæ incipit, *Diuisionem*. Agitur enim in ea. De diuisione sex dierum. Secunda ad eundem. De homine post bestias producto. Incipit, *Meueri te*. Tertia de Paradiso ad Sabinum. Cuius initium, *Lecto Hexaemero*.

Quæ libro primo de Noë, & Arca, c. 4. videtur fuisse Ambrosij sententia; Gigantes, qui præcessere Diluuium, fuisse ex Angelorum, & mulierum concubitu procreatos, Sixtus Senensis exponit, ipsum per Angelos intellexisse non spirituales, & cęlestes substantias, sed viros illustres, & vnius Dei cultores è progenie sancta Seth descendentes; qui quoniam vsque in eam diem permanserant in fide, ac cultu Dei, Moyses eos, Bene Elohim, idest, Filios Dei; Septuaginta verò Interpretes τοὺς ἀγγέλους θεοῦ, hoc est, Angelos Dei vocarunt. Lib. 5. Bibl. sanctæ Annot 77.

At & quidnam sentiendum sit in lib. 1. de Abrahamo, cap. 4. vbi uidetur innui concubitum cum Agar fuisse adulterium, quodque adulterium temporibus Abrahę non fuerit illicitum, vide eundem Sixtum.

Notandum est id quod Sixtus in quarto libro suæ Bibliothecæ obseruauit. Distributionem horum *Scriptorum* in Hexaemeron, in libros, & capita, non prodijsse ab Ambrosio, quamquam & Beda in Opusculo de temporibus, & Iunilius (aut quicunque est auctor) in præfatione in Hexaemeron in Librorum nomine eos citant; Neque enim libri sunt, sed Sermones ad populum habiti, & ab Auditoribus excepti, quod & eorum inscriptiones in vetustissimis codicibus indicant, & Præfatiunculæ ipsę demõstrant ad præparandos animos Auditorum: Perorationes item in Doxologijs desinentes, contra Ambrosij consuetudinem, qui nullum è suis libris sic finire consueuit. Sed & ea verba (subdit Sixtus) quæ habentur circa medium quinti Sermonis, siue lib. 5. c. 12. euidentius arguunt hæc Ambrosium pro concione dixisse, & inter dicendum, simulato memoriæ lapsu, parumper de industria tacuisse, ad Basilij Magni in eodem loco imitationem. Annot. 94. libro 5. Bibl. 5. Vide ibidem Sixtum.

De posteriore Apologia Dauid, etsi videtur incertum, cuiusnam fuerit Auctoris ob styli diuersitatem, quodque solum allegoricè Dauidis adulterium exponens, videatur tamen negare verum id fuisse adulterium, quod quidem in priore Apologia fatetur; Gillotius nihilo minus testatur, omnes codices, quotquot vetustos nactus fuerat, quos fuisse plures diximus, præferre titulum Beati Ambrosij Episcopi Mediolanensis: De diuersitate styli ait, modestissimos Patres gratiarum dotibus instructissimos pro qualitate personarum, & varietate argumentorum, aut temporum, stylum attollere, vel demittere potuisse. Ego verò vix assequi possum, cur Ambrosius iterum Apologiam pro Dauide texuerit, pro quo scripserat primam, & quidem vberem, atque in qua pleraque secundæ Apologiæ sunt: ni pro ratione temporum eandem materiam varijs sermonibus sumens, ad captum quorundam, ita occasione ferente, se attemperauerit: præterquàm quòd vt non semel de interpellatione Dauid egit, è varijs Psalmis eandem sumens materiæ occasionem, ita etiam idem de Apologia præstare potuit.

Tomus Secundus Anno 1581. Romæ apud Dominicum Basam continet

In Librum Tobiæ, siue aduersus fœnoris, fœneratorisque prauitatem, lib. 1.
In Librum Iob, siue de interpellatione S. Iob, libros duos.
In eiusdem Libri, caput septimum Sermonem.
In Librum Psalmorum, Argumentum.
In Psalmum primum, 21.34.36.37.38.39.40.41. siue de interpellatione S. Dauid.
In Psalmum 42. siue de interpellatione S. Dauid.
In Psalmum 43.45.47.48.50. siue de Apologia Dauid.
In Psalmum 61.62. siue de interpellatione Dauid.
In Psalmum 104.109.117. In Psalmum 118. Enarrationes viginti duæ ad Hebraici Alphabeti veritatem.
In Librum Prouerbiorum, siue de Salomone, liber.
In idem caput Fragmentum enarrationis.
In cap. 31. Prouerbiorum, seu de muliere forti Enarrationem. } Hæc duo non fuerunt antea excusa.
In caput quartum libri Ecclesiastes, Exhortatio ad Clericos.
In Libri Ecclesiastici caput tertium Sermonem. Et in cap. 52. Enarrationem.
In Hieremię caput decimumseptimum, Enarrationem.
In Danielis cap. decimum tertium, Sermones duos.
In Ionæ Prophetæ caput 3. & 4. Enarrationes duas.
In Michæam Prophetam Obseruationes duas.
In Aggæi caput primum, & secundum, Obseruationem.
In Malachiæ caput primum, Sermonem.

Obseruatio in Secundum Tomum.

Nonnulla, quæ sunt in hoc 2. Tomo nec Tritemio, nec Sixto Senensi innotuerant.
De interpellatione Dauid dubitandum non est, quin liber sit Ambrosij, cum in omnibus vetustis exemplaribus testetur Gillotius, quorum vnum tam multæ est antiquitatis, vt iurare possis ætate Ambrosij fuisse scriptum, inueniatur descriptus statim post primum illum de Interpellatione S. Iob. Hunc enim præfert titulum.

Tertio Tomo contenta, qui ante omnes fuit in primis Romæ editus Anno 1579. apud Dominicum Basam.

Commentaria in Euangelia S. Lucæ in Decem libros distributa.
In Epistolas omnes D. Pauli. In eam tamen, quæ ad Hebræos inscripta est, desideratur Commentarij finis.

Obseruatio in Tertium Tomum.

Alij Commentaria in Lucam in vndecim libros diuiserunt. Sed ne Ambrosius quidem ea diuisit in Libros. Quicquid vel Augustinus, lib. 1. contra Cælestium, & Pelagium, cap. 43. sextum, & decimum Ambrosij Commentariorum illorum Librum, & Sexta Synod. Act. 10. è sexto lib. Commentariorum eorundem in Lucam auctoritatem citent. Fuere enim (quod & Sixtus Senensis obseruauit) perpetua continuationis serie exarata.

Ruffinus inuectiuarum, lib. 2.

De Commentarijs autem hisce, ne quem fallat, quod à Ruffino scriptum fuit, Hieronymum haud magnopere illa æstimasse, primo non is fuit Ruffinus, cui (vt alibi diximus) integra fides adhibenda sit. Deinde (si id verum sit) dicimus potuisse Hieronymum alijs, vel occupationibus, vel Lectionibus distentum minus perpendere, quæ in Ambrosij commentarijs obiter legerat. fit enim hoc, & ipsis in nobis, vt cum secundæ cogitationes sint meliores, secundæ item lectiones, & meditationes solidiora iudicia pariant. E tribus itaque iudicium

de

de his Commentarijs rectius feret perspicax Lector. Primam ex attenta ipsorum lectione: præ quibus vnum ipsum Ambrosij Proœmium paucis,(sed planè) indicat,quonam ille actus spiritu scripserit, quàmve presso pede incedat, quosve requirat Lectores. *Itaque* (inquit) *si quis in hac sacratarum disputationum certamina veniens, exuat se vita huius exposita ad errorem sollicitudine, & nudus malitia, athleta pietatis, oleo spiritali velut quadam anima membra perfusus, suscipiat certamina veritatis, haud dubiè perpetua promerebitur sacratarum præmia coronarum. Bonorum enim laborum nobilis fructus est: & quantò plura certamina, tantò præcellentior corona.* Hæc ille.

Deinde ex acerrimo Augustini iudicio; Denique ex aliis plerisque omnibus, qui eundem de Ambrosio per tot,quæ consecuta sunt,secula,sensum habuerunt. Certè Acca Cartabrigiensis vnus erit pro multis, qui ita scripsit. *Sunt quadam in expositione B. Ambrosii in Lucam tam diserta simul, & excelsa, (quod tuam quoque sanctitatem vidisse non ambigo,) vt à doctioribus solùm intelligi queant: A rudibus verò, fastidiosisve Lectoribus (quales in præsenti æuo plures inuenies) præ difficultate assequendi ea, quæ diserta sunt, vel capiendi, quæ alta, ne quærendi quidem, quæ quasi celsiora, nec quasi se fortiora, putentur esse scrutanda. Nec parum dedit indicij doctissimus Pater Augustinus, qui ad Paulinam Dei famulam, de videndo Deo scribens, non alijs magis, quàm ex hoc Opere sumptis B. Ambrosii testimonijs vtendum putauit, & ea pariter non solùm ponenda simpliciter, sed etiam exponenda indicauit, adeo, vt ex paucissimis memorati Tractatoris sententiolis, non paruum volumen retractando confecerit. Quadam tamen S. Ambrosius in hoc Opere indiscussa præterijt, quæ illi, quasi summa eruditionis viro plana, nec quæsitu digna videbantur.* Hactenus Acca. Epist.ad Ven. Bedam.

Ad commentaria verò ista, sunt quoque suis locis adsciscendi septem eiusdem Ambrosij Sermones, qui in Tomo Quinto huius Romanæ editionis extant: sed in alijs editionibus aliquibus sunt inter Sermones eiusdem. Nempè

In Lucæ cap.6. De curatione manus aridę è D. Basilij Oratione penè ad verbum sumptus.
Alter in 12.cap. Lucæ. De homine,cuius ager fructus vberes tulit.
Tertius,in caput 13. De grano Sinapis.
Quartus,in idem caput. De fermento.
Quintus, in cap.17. De fulgure ab Oriente in Occidentem emicante.
Sextus,in cap.23. De Latrone.
Septimus. De negatione Petri.

De Commentarijs in Epistolas Pauli.

Iam verò Commentarios in Epistolas Pauli non esse Ambrosij,hosce,qui dati sunt prelo, sed interijsse,persuasum est ferè doctioribus. Et quamuis Sixtus Senensis ita tribuat Ambrosio, vt asserat simul, eos breues quidem esse in verbis, sed sententiarum pondere graues, probabilius est tamen, quod cum aliis affert Card. Bellarm. Sic verò hic ait: *Auctor Commentariorum in Epistolas Pauli, quæ S. Ambrosio tribuuntur, vt à viris doctis non creditur fuisse S. Ambrosius, ita æqualis sine dubio Ambrosij fuit. Vixit enim Damasi Papæ tempore; vt ipse testatur in Commentario capitis tertij prioris epistolæ ad Timotheum.* Quin & Ioannes Maldonatus. *Ambrosius* (inquit) *in plerisque Græcos sequitur: Non est auctor Commentarij in Epistolam ad Romanos, ad Corinthios, ad Galatas; memoria lapsus cum Augustino, eum Iacobum, quem in montem Thabor cum Petro, & Ioanne assumpsit, existimauit fratrem Domini fuisse e cum Euangelista fratrem illum Ioannis, Zebedæi filium fuisse dicant.* Bellar. Car. de Amiss. gratiæ, & statu Peccati, c.5. To.3, siue nunc 4. Et alibi, lib.4. de Iustificat. cap.8. Cap.17.Mat.

Arqui & idem Maldonatus Commentarium illum in Epistolam ad Romanos fuisse potius Remigij censet, quàm Ambrosij. Sanè ipsi credendum puto, eundem istius Commentarij esse Auctorem, qui librum scripsit de Quæstionibus Veteris, & noui Testamenti, Augustino olim, sed falsò ascriptum. Qua de re, vide in Censura, quam Augustini operibus adtexui. In c. 3. Ioan. versu 5. post medium.

Ceterum,tanto minus videntur Ambrosij,quòd & in Epistolam ad Romanos videtur alicubi sapere Pelagianismum, qui tamen forsan ab hæreticis, vt eorum mos est, fuit postea inspersus. Et in c.7.& 8. prioris Epistolæ ad Corinthios dicitur,non ita virum constringi legè matrimonij,quemadmodum uxorem. Quod quidem ab omnibus Theologis improbatur.

Quarto Tomo contenta. Qui Romæ prodijt Anno 1583. ex officina Dominici Basæ.

De Officijs, libri tres.
Tractatus In Symbolum Apostolicum.
De Fide ad Gratianum Augustum, Libri quinque.
De Spiritusancto ad eundem Gratianũ Augustum, libri tres.
De Filij Diuinitate, & Consubstantialitate contra Arianos, liber vnus.
De mysterio Paschæ, Libellus.
De Paschalis celebritatis Ratione, Enarratio.
De Satyri fratris obitu, liber vnus.
De fide Resurrectionis, liber vnus.
De Initiandis, liber vnus.
De Sacramentis, libri sex.
De Sacerdorum dignitate, liber vnus.
De Pœnitentia cōtra Nouatianos, libri duo.
De Virginis Institutione, liber vnus.
Hortationis ad Virginitatem, Tractatus.
De Virginis forma viuendi, ad Virginem deuotam, Tractatus.
De Virginis lapsu ad Virginem lapsam, Tractatus.
De Virginibus ad Marcellinam Sororem, libri tres.
De Viduis, liber vnus.
De Vocatione omnium gentium, libri duo.

Obseruatio in Quartum Tomum.

Libri de Officijs pleni sunt Christianæ prudentiæ, atque eruditionis. Succus in eis spirans acre iudicium, quod diiudicandis hominum caussis acuerat, & simul profundam pietatem sapiens, quam Diuinitus electus Episcopus ab alto imbiberat. Quot periodi, tot sententiæ, ac gemmæ sunt. Vtinam, quoniam ab Ambrosio initio sui Episcopatus conscripti sunt ad componendos Clericorum mores, prælegerentur in omnibus Seminarijs Clericorum. Id viuens curauit effici Carolus Borromæus Sanctę Praxedis Cardinalis, Vir, & Sanctus, & Sanctum suum Præcessorem imitatus. Quin & Laicis adolescentibus collati cum libris Ciceronis de Officijs vberrimum fructum afferrent. Certè, cum Ambrosius de ijs in tertij Libri fine sententiam suam pronunciauerit, eiusdem quasi de cęlo loquentis audienda vox est. Sic autem inquit: *Hæc apud vos deposui filij, quæ custodiatis in animis vestris: quæ vtrum aliquid profectus habeant, vos probabitis. Interim copiam multam exemplorum afferunt. Nam propè omnia maiorum exempla, plurima quoque dicta his tribus inclusa libris tenentur: Vt, etsi sermo nihil deferat gratiæ, series tamen vetustatis quodam compendio expressa, plurimum instructionis conferat.* Hæc Ambrosius.

Videat Lect. 9. & 10. caput primi libri de Officijs San. Ambrosij.

Duos Libellos de Fide ad Gratianum fuisse ab Ambrosio scriptos aduersus fidei hostes, è vita Ambrosij satis constat: Qui quoniam ab hæreticis carpebantur, tres item alii eodem argumento fuere ab ipso conscripti.

Vide Cardin. Baron. in vita Ambrosij.

Arnoldus autem Vuion Benedictinus monachus, de quo sępè diximus, significauit mihi, ab Ambrosio duos alios de Spiritusancto Libros aduersus Macedonium fuisse compositos, quos manuscriptos Hieronymus Benedictinus S. Iustinæ monachus tradidit Achilli Statio Lusitano, addens argumenta, quibus probabat esse legitimos Ambrosii fętus. Quin & eiusdem Ambrosii eidem Achilli Statio ab ipsomet monacho Hieronymo traditas fuisse quinque alias Epistolas manuscriptas audio. Quas & in Cęnobio S. Iustinæ extare adhuc, creditur. Hæc verò omnia num excusa sint, an verò ex parte sint eadem cum iis, quæ prodierunt in lucem, non possum afferere aliis occupationibus in hac tanta Apparatus mole plusquam satis distentus. Erit & aliorum suam huc conferre operam.

In Idea Apparatus Sacri, & alibi.

Ambrosij libri de Sacramentis sunt verè Ambrosij, tum quoniam ante annos quingentos citantur à Lanfranco, Guitmundo, & alijs, tum quia sunt eiusdem styli, atque similitudinis cum ijs, quos scripsit de initiandis mysterijs. Idem cum reliquis penè omnibus sentit etiam Cardin. Bellarminus.

Tractatus ad Virginem lapsam dubitatum est, an sit Ambrosii: Nam vt mittam nunc stylum, & dictionem, cap. 8. habet hæc verba. *Inhære pœnitentiæ vsque ad extremum vitæ, nec tibi præsumas ab humano die posse veniam dari; quia decipit te, qui hoc tibi polliceri voluerit.*

Qua

Quæ enim propriè in Dominum peccasti, ab illo solo quære remedium. Porrò tota hęc sententia est planè Nouatiana, contra quam disputat ipsemet Ambrosius in duobus libris de Pœnitentia. Fateor autem plura in reliquis capitibus huius Tractatus esse, quę stimulum peccantibus addere possint, vt resipiscant, quęve cunctis vsui esse queant, si Orthodoxè proponantur.

Libri de Virginibus ad Marcellinam, vniuersi sunt aurei, & melliti. Qua verò pietate, ac cultu ferebatur Ambrosius erga omnes Sanctos, atque in primis erga Beatissimam Virginem Dei Matrem, liquido commonstrant. Quod quidem vbicunque se dat occasio, facit. Desinerent esse hæretici, qui è nobis exierunt, si gestis Sanctorum colligendis, ac perpendendis eodem Ambrosii spiritu ducerentur.

Libros de vocatione Gentium, maximè probabile est non esse Ambrosii. Gillotius testatur in tanta veterum codicum multitudine, qui vndique Parisiis corrogati sunt, nullum exẽplar fuisse repertum, nec librorum de vocatione Gentium, nec alterius, qui in veteribus Editionibus eodem tomo, titulo hoc notatur: *De Fide contra Arianos.* Quem, & Ioan. Costerius probauit non esse Ambrosii ex Epistola Augustini ad Fortunatianum, quæ est cẽtesima vndecima; vbi quædam citantur ex eo libro non Ambrosii, sed Gregorii Nazianzeni nomine: Vnde colligi potest (inquit) à D. Ambrosio Latinum factum fuisse, & sic inter Ambrosianas lucubrationes receptum. Nam quæ afferuntur à Theodoreto in Polymorpho ex Ambrosii libro de Fide, ea desumpta sunt non ex hoc libello de fide contra Arianos, sed ex libris de Fide ad Gratianum.

Præterea, in capite septimo, libri primi de Vocatione gentium, & capite octauo libri secundi mentio fit Pelagianorum, qui sub extremam Hieronymi ætatem sunt exorti. Ambrosium autem ante Hieronymum diem obiisse planum est. Costerius primus, quem & alii cordati viri secuti sunt, monuit, se ex multorum veterum exemplarium obseruatione deprehendisse, illos esse Prosperi Aquitanici, insignis sanè Doctoris.

Tomo Quinto contenta, qui Romæ prodijt Anno 1585. apud Dominicum Basam.

Sermones de Tempore.
Conciones pro variis actionibus.
Sermones de Sanctis per annum.
Epistolarum, libri octo.
Precatio prima pręparans ad Missam.
Precatio secunda ad idem.
Hymni trigintaquattuor diuersis temporibus concinendi.

Opuscula item Ambrosio adscripta, quæ non sunt eius.

Commentaria in Apocalypsim Beati Ioannis.
De vitiorum virtutumque conflictu Liber ad Simplicianum.
Expositio Fidei, siue Symboli Nicæni explicatio contra Arium, & Photinum, cum notis Vuilhelmi Damasi Lindani Episcopi Ruræmundensis.
De Spiritu Sancto Libellus, siue fragmentum.
De Concordia Matthæi, & Lucæ in genealogia Christi describenda Tractatus.
De Pœnitentia liber.
Ad pœnitentiam agendam exhortatio.
De Origine, & moribus Brachmanorum Tractatus.
Expositio in Canticum Canticorum è libris B. Ambrosij excerpta ab Antonio Demochare.

Obseruatio in Quintum Tomum.

Quod ad Sermones attinet, in veteribus editionibus haud dubium, quin Sermones, 9. 37. 72. non erant Ambrosij: Extabant autem inter Sermones quoque Augustini. Sermo item de S. Eusebio Vercellensi, qui erat 69. Et Sermo 73. de S. Cypriano, habentur inter Sermones D. Maximi, eam fortè ob caussam, quòd Maximus Ambrosium sit imitatus. Ser-

Sermones porrò 3. 14.31. 32.44. 47.49.50.51.52.53.54.56.57.58. 60.61.62. 66.77.78. & 82. ad verbum sunt in Sermonibus Maximi. Et verò, Maximi potius esse, quàm Ambrosij videntur. Cuiuscunque tamen sint, vterque antiquus, & sanctus est. Præterea, Sermo trigesimus quartus, in quo agitur de ieiunio Quadragesimæ, vix putatur esse Ambrosij. Ambrosij enim ętate, Mediolani seruabatur mos Græcorum de non ieiunando in die Sabbathi.

Bell. Car. li. 2. cap. 15. de bonis operibus in particulari.

At in eo Sermone reprehenditur Quinquagesima, quam loco Quadragesimæ introduxerant aliqui, nempè addentes vnam hebdomadam Quadragesimæ, vt detractis Sabbathis, & Dominicis, quibus non ieiunabatur, idem dierum numerus rediret, idest quadraginta, quibus ieiunatur, cum quattuor dies sex hebdomadas præcedant, quibus incipit ieiunari.

In Vita Ambrosij.

Sermonem etiam 92. in veteri editione merito redarguunt docti Viri, in quibus est etiā Baronius Cardin. In eo autem Sermone narratur Augustinum sæpè fatigasse, ac coarctasse Ambrosium, vt viribus destitutum compulerit ad Diuinam opem implorandam, qua ab Augustini captionibus liber euaderet. Sed secus res habet, quemadmodum liquet è quinto, & sexto libro Confessionum ipsius Augustini, quos supra citauimus.

Baron. Card. To. 4.

Sermo autem qui Ambrosij nomine fertur de Baptismo S. Augustini, ne apicem quidem habet Ambrosij.

De Sermone verò, in Purificatione Beatissimæ Virginis habito. Vide, quod in obseruatione Sexti Tomi, infra.

In Oratione autem Ambrosij habita in funere Theodosij, vbi videtur fuisse eius sentētia, Constantinum baptizatum fuisse in vltimis constitutum: quomodo rectè intelligendus sit; lege tertium Annalium Tomum Baronij Card. sub annum 324.

De Epistolis.

Epistolæ in hac editione sunt optimè pro rerum varietate, quæ scribuntur in illis, distinctæ. Et quidem omnes solidum illud pectus Ambrosij pietatis, & prudentię plenū sapiunt.

In vetere autem Editione, quæ erat Epistola octogesimasecunda non poterat esse Ambrosij. In ea namque mentio fit Venetiarum, quæ ciuitas post Ambrosij mortem cępta est ædificari; nimirum, anno Domini 420.

Epistolam ad Demetriadem, quæ in ea editione erat 84. aliqui vt alienissimam ab Ambrosio reijciunt. Ioannes autem Costerius asserit se ex multorum exemplarium obseruatione deprehendisse, illam esse Prosperi Aquitanici: Quam tamen Nannius in Scholijs credit esse Ambrosij, sed stylo dilutiore conscriptam, propter puellare ingenium, ad quod se voluerit attemperare.

In editione autem Parisiensi, quæ prodijt anno 1569. adtextæ sunt ad totius Operis finem, Epistolæ aliquot Philosophorum D. Ambrosio interprete, Gilberti cognati Nozereni opera iam olim cum alijs Laconicis multorum Epistolis collectæ. Deinde item aliæ duę, quæ quoniam neque tunc iudicatæ sunt Ambrosij (licet sub eius nomine in exemplari Parisiensi S. Germani ad Pratum Scholasticorum inuentæ sunt) ideo neque in Romana editione locatæ fuerunt.

De Hymnis.

Quem verò Hymnum Ambrosius dicitur composuisse, qui ad Primam recitatur ab Ecclesia, eum Bellarminus Card. conijcit fuisse ab Ambrosio factum pro exortu diei. Postea verò Ecclesiam officio Primæ inseruisse. Ambrosij enim tempore Prima illa Hora non recitabatur, cum Ioannes Cassianus scribat suo tempore fuisse institutam, lib. 3. de Instit. Coenob. cap. 4.

Qui item Hymnus incipit, *Deus Creator omnium*, agnoscitur ab Augustino, lib. 9. Confess. c. 12. qui aliquot eius versus afferens veridicos appellat, & commendat. Vide & Augustinum, lib. 6. de Musica, c. 2. & 9.

Vexilla Regis prodeunt. Qui Hymnus concinitur Dominica Passionis, & Palmarum, tribuitur à nonnullis *Theodulpho*, ab alijs *Fortunato*, ab aliquibus, *Sedulio*.

De

De Opusculis Ambrosio adscriptis.

Opuscula, quæ ad calcem quinti Tomi adiecta sunt, ascripta quidem Ambrosio, sed interdum sub nomine Hieronymi, vel Augustini, vel Leonis, vel Bedæ emissa è typis, non sunt Ambrosij.

Apocalypsis D. Ioannis expositionem sub nomine Beati Ambrosii Episcopi Cuthebertus Tonstallus Dunelmensis Episcopus anno 1548. à se inuentam, dum varias Bibliothecas excuteret, quasi thesaurum pro sua pietate euulgari curauit. Adiecit rationes, quibus iu dicabat esse Ambrosii legitimum fœtum. Primam, ex eodem titulo tam initio, quàm in fine Operis. Secundam; quòd nemini vel Græcorum, vel Latinorum, quorum in Apocalypsim commentationes hactenus in lucem prodierunt, nô modo non cedit, sed longè superare videtur. Tertiam, quòd tum styli similitudine, tum industria sedula referat Ambrosium Mediolanensem Episcopum, qui, dum germanum sensum eruere sedulò pergit, digredi non solet, sed semper in id, quod agit, incumbit. Quartam, quòd nemo in Ecclesia Dei Ambrosius præter Mediolanensem Episcopum appellatus sit Beatus. Quòd si quem moueat locus, qui in hoc Commentario habetur Gregorium Magnum Pontificem Romanum verbis, & sensu penè referens, non magnopere moueri quempiam debere existimat: cum Gregorius Ambrosii commentarios forte legens studuerit ab illis nec verbis, nec sensu dissentire, vt sæpe solent (ait) posteri per prata maiorum transeuntes flosculum aliquem inde carpere. Apud Vascosanum, Lutetiæ, an. 1548.

At certè quidquid horum sit, negari non potest & styli diuersitas, & minus pressa quàm Ambrosii solet esse explanatio. Addo in tanta reuelatione Io. Euangelistæ, futurum, vt ingenium Ambrosii altius euolasset, si per cœlestem istam Apocalypsim alas expandisset. Tituli verò appositio tam ad principium, quàm ad finem, eò maiorem ingerit suspicionem, nempe additam illam inscriptionem, vt libro auctoritas conciliaretur; vel certè, si quis vellet aliquid carpere, nomine conspecto Ambrosii, se contineret. Quin cum Ambrosii Episcopi, (non autem Mediolanensis) mentio fiat, religione aliqua potuit permoueri aliquis forte & nomine, & dignitate Episcopus, ne iram D. numinis in se concitaret, si falsum adiecisset Episcopi sancti titulum.

Sed, vtut hæc sint, sanè non potest esse Ambrosij. Decimo enim septimo capite, cum Auctor interpretetur verba illa. *Et decem cornua, quæ vidisti, &c. cap. 17. Apocalypseos;* Longobardos occupasse Italiam dicit. At certum est multo post tempore, quàm vixit Ambrosius, eos Romanum inuasisse Imperium.

Virtutum, & vitiorum conflictus inter Augustini opera, quæ extant, in nono ipsius Tomo ponitur; sed vberior quàm hic. Et quidem alii tribuunt hunc libellum Augustino, alii Leoni Papæ (quod tamen credibile non est) alii Gregorio Magno Papæ.

Libellus de fidei expositione fuit alicuius Epitome excerpta è primo libro Ambrosij de Fide ad Gratianum. Eam sub Ambrosij nomine Romam misit Vuilhelmus Lindanus inuentam in Belgio, & ex antiquissimo exemplari descriptam: Addidit Epistolam, & notas ad idem fragmentum, quæ in Romana hac editione extant.

Libellus de Spiritusancto repertus olim in Bibliotheca S. Dionysij propè Parisios, ac deinceps tribus Ambrosij libris de Spiritusancto adiunctus à Typographis, non est ipsius, quod satis ostendit dictionis diuersitas, & styli. Sed & alij libri Ambrosij de Spiritusancto distincti sunt in capita, hic perpetuus est: in alijs præfatione vtitur, huic deest præfatio. Et in fine huius libri ait, se breuiter de Diuinitate Spiritussancti dixisse: at in tribus copiosè differit. Quin & alia vtitur versione, cum Scripturæ Sanctæ profert testimonia. Accedit, quòd in hoc libello scribitur. *Vnde tractum est per omnes facere Orientales Ecclesias, & nonnullas Occidentales, vt in oblationibus sacrificiorum, quæ Deo Patri offeruntur vna cum Sacerdotis voce populus vtatur, idest, Sanctus, Sanctus, Sanctus, quod Christi institutum esse dicunt historici.* Dignissimus tamen lectu est, ac perantiquus. Idem sentit Gallotius. Pro ministrãtibus illis Domino, habet, Deseruientibus illis Domino, Act. 13.

Tractatur de Concordia Matthæi, & Lucæ super Genealogia Christi, cum in duobus per uetustis exemplaribus inuentus fuisset, Altero S. Victoris, altero S. Dionysij Parisijs, adiectus

ctus olim fuit à Gillotio Parisiensi editioni 1569. Ac quidem putabat ille non abhorrere cum materia, neque stylo ab Ambrosio: sed secus visus est alijs.

Liber vnicus de Pœnitentia non est Ambrosij; qui duos tantum de Pœnitentia scripsisse legitur in Psalmum 37. eosque aduersus Nouatianos, quorum in hoc nulla fit mentio. Styli quoque licet elaborati, modus, & asperitas quędam indicat, fuisse Africanum Scriptorem. Quod & comprobatur apertius, cum in extremo hoc libello hæc verba sint Auctoris. *Nulla capiatis obliuione Victoris*. Gennadius in catalogo Scriptorum illustrium, ac post illum Tritemius meminere Victoris Cartennæ Episcopi in Mauritania, qui librum vnum de Pœnitentia conscripsit. Verba quædam, quibus Africani delectantur, adhuc magis persuadent Auctorem fuisse Africanum; vt quod remissam peccatorum dicat pro remissione. Porrò & alia scripsit Victor ille Cartennæ Episcopus, vt Tritemius notat, quem claruisse dicit sub Martiano Imp. anno 450. Sanè post mortem Ambrosij, quinquaginta, minimum, annos.

Tractatus Brachmanorum, siue Brachmanum, in cuius fine aliqua desiderari videntur, abest omnino à stylo, grauitate, atque instituto Ambrosii. Quæ verò nostra ætate Hieronymus Osorius, & nostri, qui Indicam illam Christi vineam excolunt, de iisdem scripserunt, facile vnicuique monstrabunt, & quod iudicium ferendum sit de hac historia, licet nō eadem sint tempora, aut status rerum, quando ille conscriptus est.

Expositionem in Canticum Canticorum non quidē ipse Ambrosius confecit. Sed quia eo libro mirum in modum delectatus est, vt in eius operibus cernitur, primò quidem ea fuerat excerpta à Costerio, ac Louanii edita anno 1558. sed postea ab Antonio Demochare Theologo Sorbonico, ex multis partibus, veluti membris in vnum corpus digesta omnia, quæ ad interpretationem euiusque loci pertinere videbantur.

Contenta Tomo Sexto, qui Romæ editus est Anno 1587. *apud Dominicum Basam.*

Post litteras Priuilegii Sixti V. Pont. Max. Epistola ad Lectorem de Stylo, & Distinctione operum Ambrosij.

Sermo de Purificatione S. Mariæ Virginis, numquam antea excusus, &, dum alia Ambrosii opera in Vrbe edita essent, Romam missus è vetustissimo exemplari m. s. monasterii Messanensis S. Placidi. Additum est Scholion, quo eius festi celebritas fuisse antiquissima docetur, quicquid Iustinianus Imp. postea præceperit, vt præcipuo cultu, Constantinopoli quoque terræmotibus quatefacta, & grassante pestilentia, ad iram Diuini numinis auertendam celebraretur. (Nicephor.)

Vita Ambrosii à Cæsare Cardinale Baronio collecta.

Vita eiusdem à Paulino Presbytero conscripta.

Index locorum Sacræ Scripturæ, quos Ambrosius libris suis passim explicuit.

Index alter Verborum, & Rerum.

Notationes ex Petri Nannii, & aliorum Scholiis, selectæ, ad huius editionis vsum accommodatæ.

Disticha, quæ descripta sunt in Basilica S. Ambrosii Mediolanensis Episcopi. Vide in Tom. 8. Bibl. SS. Patrum. Editionis secundæ Parisiensis, Bignæi.

Quæ verò post istas omnes editiones prodiit Ambrosiana Confessio, hoc est Dogmatum, & Doctrinę ipsius per capita, & Methodum digesta collectio, perutilis quidem est, vti suo loco dicetur.

Ambrosius Ansbertus, siue Autbertus Gallus, monachus Benedictinus, qui floruit anno Domini 890. Arnoldo Imp. scripsit in Canticum Canticorum. In Psalterium, lib. 1. In Apocalypsim, & hic excusus est Coloniæ Agrippinæ, an. 1536. De Cupiditate. Epistolarum ad diuersos, librum. At Sigebertus ita scribit de illo. Ambrosius Autbertus scripsit librum de Cupiditate: scripsit etiam libros decem, super Apocalypsim, & alia nonnulla. Veruntamen m. s. codex vterque habet *Ambrosius Autbertus*, vt & Affliginiensis, & Gemblacensis. Tritemius autem habet *Ansbertus*. *Ansertus* autem legitur in Car. Bellarm. (Sigeb. in cat. Ann. Domini 890. Trit. Hæc Suffridus Petrus.)

Qui,

qui, & cum vixisse decima ætate scribit. At nos Venetijs manuscriptum vidimus in Bibliotheca, quam Grimanus Card. legauit Canonicis Regularibus Ordinis Sancti Saluatoris, apud Aedem D. Antonij.

Ambrosius à Vinea. Vide, in verbo, Ambrosius Vignate.

Ambrosius Beltramus Venetus, Augustinianus, de Voto paupertatis, & de proprio non habendo in Religione, Venetijs apud Andream Muschium 1581.

Ambrosius Calepinus Bergomensis Augustiniani ord. Opus magno labore è plurimis propè auctoribus collectum De Vocabulorum, ac Præpositionem notitia euulgauit initio seculi 1500. Videtur autem alia quædam scripsisse: Nam vbi *Venetiarum* meminit, *De huius* (inquit) *Ciuitatis laude, quoniam apud Iacobi Philippi Chronicon à nobis latè gestum est, duximus omittendum.* De quo etiam, in libro qui inscribitur *Supplementum Chronicorum,* idem Iacobus Philippus ita refert, *Ambrosius Calepinus conterraneus, & coetaneus meus, meique instituti professor, cuius consuetudinis suauitate iugiter fruor, his temporibus nobiscum dulciter cohabitans, innumerorum Doctorum elucubrationes sua industria magno labore Opus pergrande, atque insignissimum de Vocabulorum omnium notitia solerti indagatione collegit, illudque imprimi curauit. Obijt Bergomi valde senex anno 1510. & in Ecclesia S. Augustini sepultus iacet.*

Porro liber, qui, iam passim *Calepinus* dicitur, sæpisimè passim excusus, & fausto progressu nouis semper additionibus auctus, in multo maiorem molem excreuit: quippe qui iam cum vocibus octo idiomatum variorū, atque ex Thesauro Latinæ linguæ mirificè ditatus est.

Ambrosius dictus *Camaldulensis è Porticu* Oppidulo non procul Florentia, quamobrem & appellatus *Florentinus,* ordinis Camaldulensium Generalis Abbas, cuius vitam posteris mandauit Augustinus Florentinus Camaldulensis, quique ab Eugenio IIII. Orator missus est ad Concilium Basileense, scripsit Tractatum de Spiritusancto contra Græcos, negantes Spiritumsanctum à Filioprocedere. Tractatumitem de Sacramento admirabili corporis Christi. Orationes habitas ad Patres Concilij. Quarum præcipuam dixit Ferrariæ Græco idiomate, coram Emanuele Imperatore, cæterisque Orientalibus Episcopis, atque proceribus. Extant Epistolarum ipsius libri sexdecim, eleganti stylo conscripti, quarum Archetypon Florentiæ in Bibliotheca S. Marci asseruatur, & initium est, *Affectus sum singulari voluptate.* Item libros duos earum rerum, quas gessit Generalis Abbas. Chronicon item Montis Cassini. Vitam S. Eugeniæ Virginis. Vitam SS. Proti, & Hiacinthi: E`Greco autem conuertit in linguam Latinam, librum de Virginitate scriptum à Basilio. Vitam Ioannis Chrysostomi à Palladio conscriptam. Libros Ioannis ad Stagirium monachum. Homilias eiusdem Ioannis in Matthæum. Libros decem, & octo eiusdem Ioannis diuersi argumēti. Vitas monachorum, & Gregorij Nazianzeni. Vitas SS. Patrum Aegypti, libros quatuor Dionysij Areopagitæ; Diogenem Laertium de vitis Philosophorum, ad Cosimum Medicem. Ephrēm Syri Diaconi aliqua, ad eundem Cosimum, & incipit, *Dilectissimi.* Climachum Ioannis Scholastici, in quo agitur de Vita, & Perfectione Monastica; obijt anno Domini 1490. apud Camaldulensem Eremum triginta millibus passibus Florentia distantē. In eius laudem quædam annotauit Petrus Benedictinus in Historia Monastica, & Paulus Iouius in Elogijs. Vide Michaelis Pocciantij ordinis Seruorum catalognm scriptorum Florentinorum: Et, in verbo, Augustinus Florentinus Camaldulensis, in hoc Apparatu.

Ambrosius Catharinus Politus, Senēsis, Dominicani ordinis, Archiepiscopus Compsæ, floruit potissimum, quo tempore Synodus Tridentina habebatur. Vir acris ingenij, atque iudicij; nisi quòd (vt homines sumus) ipse rerum vsus, agitatęque à diuersis superioris huius seculi controuersiæ de Theologicis quæstionibus fecerunt, vt pleraque illius haud omnino probarentur. Quæ, si ipse esset superstes, haud dubium, quin, & ipse pro sua erga catholicam Ecclesiam obseruātia, & fide, improbaret. Scripsit autem libros quinque aduersus Martinum Lutherum, qui anno Domini 1521. Florentiæ editi sunt. Eiusdem porrò libri quattuor Excusationis eodem anno prodierūt; è quibus libris iudicium de persona, & doctrina Martini Lutheri, Franciscus Behem Moguntiæ euulgauit anno Domini 1548. Item contra Dogmata quædam Thomæ Cardinalis Caietani. Parisijs apud Colinæum. Sed, & ipsius libri de Residentia Episcoporum, & de Anni correctione Venetijs emissi sunt

apud

apud Gabrielem Iolitum, anno Domini 1547. Prȩterea, Sixtus Senensis, in quinto, sexto, & septimo libris suæ Bibliothecæ Sanctæ, excutit pleraque Ambrosii Catharini, prȩsertim, quæ in libris Annotationum aduersus scripta eiusdem Caietani Catharinus emiserat. Vide inter alias Annotationem Sixti numero 157. lib. 5. Bibl. S. Qui & ostendit eum non rectè Caietanum notasse in Gen. 18. in eo quod legitur *Abraham in valle Mambrȩ tres vidisse, & vnum adorasse*. Vide eiusdem Sixti Annotationem centesimam, lib. 5. Bibl. S. Atqui Ambrosius Catharinus in Gen. 3. tradidit Moysem, vna cum corpore viuentem fuisse trāslatum in Paradisum voluptatis, vt ibi vsque ad consummationem sȩculi viueret cum Enoch, Helia, Ioanne. Idem confirmat in cap. 2. Gen. Secutus est autem hanc opinionem Io. Arboreus, lib. 11. Theosophiæ, & antea Hilarius can. 20. in Matthȩum, senseratque hoc ipsum Ambrosius, vt cerni potest in Annot. 61. lib. 5. Bibl. S. Sixti, & Annot. 91. lib. 6. Reclamant verò Hebraicȩ scripturæ veritas, atque omnes ferme Ecclesiastici scriptores. Vide Bened. Pererium in Genesim. Ac, & si Catharinus cum hȩreticis non sensit, certitudinem fidei (de qua scripsit) de propria gratia necessariam esse ad iustificationem, neque hac fide, qua homo credit, se iustum esse, & multo minus hac sola fide hominem iustificari, tamen asserit, posse hominem fidelem habere certitudinem fidei de sua gratia. Proinde sententia eius longe distat ab hȩresi Lutheranorū, tametsi erronea non immerito iudicari solet. Vide Car. Bellar. cap. 3. 4. 5. 8. 9. 10. de Iustificatione, lib. 3. assertiones eiusdem Catharini, & Apologiam contra Dominicum à Soto diligenter expendentem, ac pleraque Catharini refutantem, quæ prȩnoscenda sunt ei, qui sine periculo, Catharini libros velit euoluere. De intentione autem ministri in Sacramentis, in quonam deflexerit à veritate Catharinus (nisi quod in fine Opusculi sui, quod hac de re scripsit, se subiecit Apostolicæ Sedi, & Concilio) Vide eundem Card. Bellarm. lib. 1. de Sacramentis in genere, c. 27. & c. 28. vltra medium. Verum in Opusculo de Imaginibus, cum docet, Deum in Decalogo prohibuisse imagines simpliciter, sed illud prȩceptum fuisse positiuum, & temporale: nam propterea existimat ipse Deum iussisse fieri imagines Cherubim, vt indicaret imagines non esse malas per se, sed solum malas, quia prohibitas, & etiam ne prȩiudicaretur Testamento nouo, in quo permittendȩ erant imagines; hȩc opinio firmis rationibus oppugnatur, & reprobatur ab eodē Car. Bellar. lib. 2. de Imaginibus Sanctorum, c. 7. vltra medium. Scripsit autem Catharinus in Epistolas Pauli, & quædam alia Opuscula, quæ Romæ edita fuere Paulo, siue item Iulio III. Pontif. Max. sed cum inter illa extent Quæstiones duȩ de Verbis, quibus Christus sanctissimum Eucharistiȩ Sacramentum confecit, eas proscripsit, atque prohibuit Sedes Apostolica. Vide Indicem librorum prohibitorum à Clemente VIII. Papa emissum. Libros autem de Prædestinatione, & alia quædam vidi ipsius Auctoris, cum etiam ann. 1581. Senis, quæ patria fuit Catharini, vt diximus, impressum fuerit ipsius Opusculum De Cȩlibatu, aduersus impium (vt habet inscriptio) Erasmum.

Ambrosius Coranus, quem alij *Coriolanum*, siue *Cheriolanum*, vocant, Augustiniani ord. vir in scripturis sanctis, & bonis artibus versatus; Romæ obijt Prior Generalis, anno 1485. Ediderat autem viuens docta Opuscula, nempè.

De Regimine Reipublicæ, lib.	De Conceptione B. Virg. Mariæ, lib.
De Sphȩra Virginis, lib.	De Ineffabili Verbo Dei, lib.
De Immortalitate animæ, lib.	De Circumcisione Christi, lib.
De Inuentione artium, lib.	De vita, & laudibus Diui Augustini, lib.
De dignitate Sacerdotij, lib.	De Viris illust. ord. S. Augustini, lib.
De modo orandi, lib.	De vita B. Christinȩ Spoletanæ.
De Idea, lib.	Defensorium ord. S. Augustini.
De veritate fidei Christianæ, lib.	In Primum Sententiarum.
De proprietatibus Angelorum, lib.	Et in lib. Posteriorum Arist.
De scientia, & sapientia Christi Domini, lib.	In Artem veterem.
De essentia Dei, lib.	In Tractatum de Sphȩra.

De laudibus Vrbis Romæ. Sermonum Duo volumina, diuersarum materierum, quos coram Pontificibus Max. sacroque Cardinalium cȩtu habuit.

Ambro-

Ambrosius Ferrarius Mediolanensis monachus Benedictinus, è Græco in Latinum vertit Origenis Commentarios in Ioannem; quam versionem edidit Venetijs anno Domini 1552. Andreas Spinellus.

Ambrosius Florentinus, qui ab insigni pietate Homo dei appellabatur, in S. Augustini familiam ingressus, composuit Sermones Quadragesimales. Et incipiunt: *Nolite fieri*. Ij in Bibliotheca monasterij S. Spiritus Florentiæ asseruantur. claruit anno 1456. vt referunt Michael Pocciantius ord. Seruorum, in catal. Scriptorum Florentinorum, & Ioseph Pamphilus in catal. Scriptorum sui ordinis.

Ambrosius Frigenius è Bassiano celebri Oppido Tractus Vicentini, Augustiniani autem ord. edidit Hetrusca lingua, Vitam, & Miracula Sancti Nicolai de Tolentino. Viuebat nostra ætate.

Ambrosii Eremitę Sermones Quadragesimales, Venetijs apud Octau. Scotũ, an. 1523.

Ambrosius primum Marcionites, deinde ab Origene correctus, Ecclesiæ Diaconus, & confessionis Dominicæ gloria insignis fuit, cui pro Theoctisto presbytero liber Origenis de Martyrio scribitur. Huius industria, sumptu, & instantia, Origenes infinita dictauit volumina; sed, & ipse, quippe vt vir nobilis, non inelegantis ingenij fuit, sicut eius ad Origenem Epistolæ indicio sunt. Obijt ante mortem Origenis: & in hoc à plerisque reprehenditur, quod vir locuples, amici sui senis, & pauperis moriens non recordatus sit. Hieron. in catal. Vixit anno Domini 230. Trir.

Ambrosius Neapolitanus Augustinianus, Episcopus Samosensis, & Mantuanę Ecclesiæ Suffraganeus, Theologus, & concionator, scripsit

De Mundi genitura, vbi sex dierum opera explanantur: Incipit, *Gestiens ego vermis*.

Annotationes in librum de caussis, ad Vrbini Ducem. Incipiunr, *Homerus*.

De Fato, aduersus Petrum Pomponatium, ad Clem. VIII. Pont. Max. Incipit, *Quod meas ante litteras ad te dederim*.

Contra assertores mortalitatis animæ, ad Sigismundum Gonzagam S. R. E. Card. Incipit: *Cum omnis opera, ac studium conferatur*.

De vera, & catholica fide, conflictationes contra Lutherum, ad Ioannem Matthæum Gibertum Episcopum Veronensem. Incipiunt, *Si hactenus ad tuas litteras*.

De non abroganda Missa contra Lutherum. Incipit: *Quàm me iuuit*. Quadragesimale.

Sermones per Aduentum vsque ad Epiphaniam, ad Federicum Gonzagam. Incipiunt: *Qui triumphales arcus, aut columnas*.

Conciones in Salutationem Angelicam, & Canticum Beatæ Mariæ Virgininis. Incipiunt: *Duo mihi creditores*.

De Tribus Magdalenis, & de vnica Magdalena. Et alia. Quæ omnia Mantuæ asseruantur in Bibliotheca S. Agnetis, vbi obijt sat senex, superiore seculo.

Ambrosius Pelargus Niddanus, ord. Prędicatorum, scripsit aduersus Ioan. Oecolampadium, pro Missæ Sacrificio. E Græco in Latinum vertit Io. Chrysostomi Liturgiam; Cui versioni adiecit Doxologiam tã Græcè, quàm Latinè; quæ, & in Missa, & in precibus Matutinis vsui fuit antiquis. Nicęnum item Symbolum conuertit: omnia ad exemplar D. Symeonis, quod apud Belgicam Treuerim extat peruetustum, cum breuibus eiusdem Ambrosij Notationibus. Omnia verò Vormaciæ in Germania sunt excusa, anno 1541. Coloniæ autem è Typographia Gymnici prodierunt eiusdem Opuscula, quę sunt:

Aduersus Anabaptistarum errores, lib. vnus. Refutatio consilij Oecolampadiani de differendo paruulorum Baptismo. Liber aduersus Iconomachos, siue in eos, qui bellum mouent contra Sanctorum imagines. Liber An fas sit in Anabaptistas, adeoque in alios hæreticos pœna capitis animaduertere. Confutatio Misoliturgi de Sacrificio Missæ.

Ambrosius Quistellius Patauinus, Augustiniani ord. Procurator, & in Italia, absente Hieronymo Seripando, Vicarius Generalis, obijt anno 1549. Edidit Opus aduersus Philosophos, eos scilicet, qui asserunt Diuinam Scripturam nequaquam posse percipi, nisi ab ijs, qui bonã vitæ partem in Aristotelis, & aliorum Philosophorum lectione contriuerint. Venetijs apud Stephanum Sabium, anno Domini 1537. Prętereà scripsit Libellum de modo prædicandi

dicandi Euangelium. Item Tractatum de controuersia inter Doctores Ecclesiasticos de Vnica, siue tribus Marijs. Composuit quoque quattuor libros Commentariorum in Magistrum Sententiarum. Item Lectiones in omnes Diui Pauli Epistolas, & Sermones varios. Edidit in libros Aristotelis de Generatione, & Corruptione docta Commentaria: quæ omnia Romæ seruantur in Archiuo ordinis Augustinianorum, sicut testatur Iosepħ Pamphilus.

AMBROSIVS Spiera, siue Spera, Taruisinus, quem alij Carmelitā fuisse scribunt, sed ordinis Seruorum extitisse constat; quippe qui etiam in Romana Curia sui ordinis fuit Procurator Generalis, vir sua ætate insignis, quique S. Bernardinum Senensem est allocutus, nouum penè genus Quadragesimalis, De Floribus sapientiæ edidit, Venetijs anno 1485. Vnumquemque nimirum Sermonem in tres partes distributum, triplici veritate comprobans, nisi cum ob conclusionum aliquarum euidentiam, id effici simplici medio sit satis. Quoniam verò pleraque in eo digna sunt lectu, ideo, argumenta singulorum Sermonum huc adtexuimus; ea verò sunt:

De conscientia, & synderesi: ac de quibusdam partibus animæ.
De Oratione generatim, & speciatim.
De Diuina gratia.
De Virginis gloriosæ nobilissima nuncupatione, rutilatione, & dotatione.
De sapientia, & scientia.
De generali iudicio.
De Timore.
De vera pœnitentia.
De sancta fide.
De Sacramentis vtriusque legis.
De Virginis gloriosæ singulari, & nobili Maternitate, Amabilitate ardenti, & Qualitate excellenti.
De Prædestinatione.
De libero arbitrio.
De honore, & dignitate Sacerdotum.
De voluntate, & dignitate, qualitate, & conformitate.
De Remuneratione bonorum, & malorum.
De sancta Charitate.
De Gloriosæ Virginis Mariæ nobili conditione, perfecta participatione, & reciproca retributione.
De sanctæ Confessionis obligatione, conditione, & fructificatione.
De Confessione audientium, conditione, & obligatione, & pœnitentium obseruatione.
De correctione fraterna.
De conditionibus filiorum.
De sanctificatione.
De Iudæis, & alijs infidelibus.
De Virginis gloriosæ dulci susceptione, mirifica descriptione, & debita similatione.
De Diuina misericordia.
De honore, & dignitate Ecclesiarum.
De temerario iudicio.
De flagellis Dei, & vtilitate eorum.
De Morte, & eius horribilitate.
De Amore, & eius effectibus.
Quomodo Virgo Gloriosa sit lux Mundi, & Empyrei Cæli, quoad animam, & quoad corpus.
De Christi Iesu Perfectione, Incontaminatione, & Conditione.
De Indulgentijs.
De abusionibus Christianorum.
De actibus, & operibus humanis per se, vel per respectum ad voluntatem.
De Maria Magdalena.
De consilij opportunitate, peruersitate, & imperturbabilitate.
De Virginis Gloriosæ clarificatione, lucidatione, & perlustratione.
De gloria, & triumpho Iesu Christi.
De animæ creatione, custodia, & honoratione.
De Eucharistiæ singulari nobilitate, figurabilitate, & mirabili ostensibilitate.
De forma, & materia Eucharistię.
Quomodo debeat Sacerdos hoc sacrum ministrare, & suscipiens se prępararare, & conseruare.
De Passione Christi.

Quin & Sermones de Tempore Aduentus scripsit, excusos postea Venetijs. At quę Commentaria in Magistrum Sententiarum cōscripserat, ea extant manuscripta apud Paulum Taruisinum Theologum eiusdem ord. Seruorum, Taruisij.

AMBROSIVS Autbertus. Vide Ambrosius Ansbertus, vbi supra.

AMBROSIVS de Vignate, scripsit de Vsuris, & in c. 2. Tertij Decretalium, Rubricam de Parochijs

rochijs, ac de hæresi, & hic quidem liber extat inter Tractatus nouissimè Venetijs editos, Tomo 2. par. 2. Ille autem de Vsuris, Tomo 7. fol. 56.

Amedei siue Amodei Raptus octo extabant in Bibl. Cardin. Sirleti, quæ nunc est apud Ascanium Card. Columnam.

Amedevs Episcopus Lausannæ, scripsit de Maria Virgine Matre homilias octo: Eæ fuerunt excusæ Basileę, cum nondum hæreseos veneno contaminata prorsus fuisset illa ciuitas. Anno Domini 1517.

Amelarivs. Vide, in verbo, Amalarius.

Amerina Synodus. Vide, in verbo, Antonius Maria Gratianus.

Ammianvs Marcellinus, & si inter Ecclesiasticos scriptores censendus non est, quòd, & obscurare facta Christianorum solitus sit, & pleraque suis scriptis interserere, quę prorsus Ecclesiæ aduersantur locatur tamen hic, vt, qui veritati, & ipsi Ecclesiæ consultum volunt, sciant, in quibus lapsus sit, atque hac ratione intelligant, quomodo aduersarijs fidei catholicę occurri possit, & ipsi adeo veri historici vindicandi sint ab Ammiani, siue mendacijs, siue calumnijs.

Sanè Ammianum de Constantii vltima voluntate, quem sibi Iulianum substituisse scribit, arguit erroris Baronius Card. 3. Tomo Annalium, sub annum 361. ex Gregorii Nazianzeni Oratione in laudem Athanasii: quodque de Iouiano electo in locum Iuliani Apostatæ non rectè sentiat; quin, & illi extarum inspectionem falsò tribuat; in Gratianum autem sit parum ęquus, denique ab Epiphanio corrigitur in libello de Ponderibus, & Mensuris, cum dicit Valentinianum iuniorem obiisse Coss. Tatiano, & Symmacho, quem constat obiisse, Arcadio, & Ruffino Coss.

Pręterea perperam ab Ammiano, atque ab aliis recensetur tempus suppliciorum Iuliani Comitis Orientis, & Felicis Comitis sacrarum largitionum, Diuinitus irrogatorum: cum ex sententia Io. Chrysostomi ea spectantis Antiochiæ constet ante translationem sacrornm Babylæ ossium, & conflagrationem accidisse.

Quod autem extat in Ammiano de Inuentione capitis Io. Baptistæ, nulla ratione est Ammiani, sed assutoris cuiusdam, vel consarcinatoris. Vide quartum Tom. Card. Baronii. Nos de Ammiano in Apparatu nostro ad Historicos reliqna, quæ ad eum pertinebant, sumus persecuti.

Ammon Aegyptius nil scripsit, quòd sciam: interfuit tamen Concilio 22. Episcoporum Constantinopoli, cui præfuit Ioan. Chrysostomus. Vide Cardin. Baron. quinto Tom. Annal. sub annum 400.

Ammon, siue Ammonas, egregię sanctitatis monachus, atque Abbas, qui tempore Constantini Magni vixit, cuius animam deferri in cælum S. Antonius conspexit, vt in eius vita testatur Athanasius, in montibus Nitriæ quieuit, cum prima nuptiarum nocte propositis sponsę Virginitatis commodis, meritis, ac præmiis, totos decem, & octo annos in iisdem commorantes ędibus Virgines in summa castitate permanserint: Quibus iam transactis, illa consentiente, ipse Eremum petijt, vbi sanctissimè vixit. Vide plura in Palladii historia Lausiaca, c. 8. & apud Socratem, lib. 1. c. 18. & Sozom. lib. 1. c. 14.

Reliquit decem & nouem capita Paręnetica, siue cohortatoria, quæ m.ss. codicibus Gręcis Ephręm adiuncta erant, quæve Gerardus Vossius Latina facta adiecit secundo Tomo Ephręm à se versi. Et sunt verè cęlestia.

Ammonivs vir disertus, & valde eruditus in Philosophia, Alexandriæ clarus habitus est; qui inter multa ingenii sui & pręclara monumenta, etiam de consonantia Moysi, & Iesu elegans opus composuit, & Euangelicos Canones excogitauit, quos postea secutus est Eusebius Cęsariensis. Hunc autem falsò accusat Porphyrius, quasi è Christiano Ethnicus fuerit, cum constet eum vsque ad extremam vitam Christianum perseuerasse. Porrò eum, non solum Hieronymus, verum etiam Eusebius Euangelicos Canones inuenisse est auctor. Quod dictum velim, ut Victoris Capuani, cuius scripta extant in Bibliotheca SS.PP. collecta à Bignæo, error facile deprehendatur, qui Opus hoc Ammonij, *De Canonibus Euangelicis* putauit esse potius *Tatiani Syri*, quàm Ammonij Alexandrini. Sed, & qui Theophi-

Hier. in catal. & Honorius de Luminaribus Ecclesiæ. Euseb. lib. 6. Hist. Eccles. cap. 13. Suidas.

lo Antiochenæ Ecclesiæ Episcopo illud tribuerunt, falsi sunt ex verbis Hieronymi in Homilia de Villico iniquitatis id suspicati. Nos suo loco de Tatiano agemus ex Eusebij historia Ecclesiastica, lib. 6. c. 27. & alijs. Interea qui plura de Ammonio nosse velit, legat secundum Card. Baronij Tomum, sub annum Domini 174. Neque verò hic est Ammonius ille presbyter Alexandrinus, quem vnà cum Petro Episcopo Alexandrino, Fausto, & Didio, martyrium subiisse scribit Eusebius, lib. 8. c. 25. Quod quidem contigit anno Domini 310. Nec item alter ille, qui monachus summè continens cum Athanasio Romam anno 340. profectus, ac deinceps à Theophilo Alexandrino Episcopo renunciandus Episcopus, cum Euagrio aurem sibi præcidit, ne (vt putabat ipse de se) eligeretur indignus.

Ceterum Ammonium, de quo agimus, è Græco Latinum fecit Ottomaris Luscinius: Cuius Ammonij labor, & Euangelij series in octoginta quattuor capita distributus, sicut, & vniuscuiusque Euangelistæ Euangelium, Matthæi in 355. Marci in 235. Lucæ in 343. Ioannis in 232. continet, quæcunque primo, secundo, & tertio anno Prędicationis Domini gesta sunt; breuiter quidem, at ita distinctè, vt qui attentè vel eum prælegerit, vel post Euangelia prælecta percurrerit, magno sibi fore prę́sidio intelligat tum ad rerum memoriam cō-seruandam, tum ad harmoniam Euangeliorum siue percipiendam, siue ex Beaulxamis, & Iansenij, atque Ioannis Maldonati Commentarijs in eadem Euangelia, complendam. Ceruicornus autem Typographus, Ammonij hos Canones Coloniæ Agrippinæ excudit, anno Domini 1532. Is autem claruit Alexandro Mammeæ filio, anno 230. vt refert Trit.

Ammonius, quem in Passiones Apostolorum scripsisse, & olim editum Colonię fuisse ali qui scribunt, ad manus meas haud peruenit. Quare, & mihi ignotus.

Ammonius poeta cecinit coram Theodosio iuniore Imp. Victoriam aduersus Gainam, indeque magnam est laudem consecutus. Socr. lib. 6. c. 6.

Ammonius Floriacensis Benedictinus monachus Gallus ad Romualdum monachum De miraculis Sancti Benedicti, & alia scripsit. Vixit anno Domini 990. Tritemius. Claruit Othone III. Imper.

Amoenus habetur auctor Enchiridij vtriusque Testamēti Prudentio ascripti: eius enim nomen in codice antiquo Argentoratensi pręnotatum fuisse Ioannes Sichardus testatus est ad finem Scholiorum in Prudentium.

Amos, idest, *portans*, quem alij scribunt, *Hamos*, ex Thecue Oppido, de tribu Zabulon, vt Epiphanius inquit, sed vt Hieronymus, sex millibus passuum ad meridianam plagam distans à sancta Bethleem in tribu Iuda de grege caprarum, & ruborum mora vellens, sumptus à Deo, non quidem pater Esaię (quamquam, & ille fuerit Propheta) sed is, quem misit Dominus prophetatum in Samariam, cępit id facere sub Ozia Rege; cum idem exorsus esset Esaias, aut paullò ante illum. Prophetauit sub Ieroboamo primus cōtra decem Tribus, quē cum Amasias sacerdos frequenter plagis affixisset, huius filius Ozias vecte per tēpora transfixit: ille autem semiuiuus in Patriam adductus post aliquot dies dolore vulneris expirauit. Scripsit Prophetiam suam nouem capitibus comprehensam. Eius partitionem vide in Ederi Oeconomia, tab. 226.

Scripsere in eum, qui in vniuersa Biblia. Qui item in duodecim Prophetas minores. Emanuel item Sà in suis Notationibus. Varias autem aliquas lectiones editionum Grę-carum vide in Biblijs septuaginta Interpretum Græcè editis Romæ sub Sixto V. sed & si quis Hieronymi Sauonarolæ conciones in Amos Italicas legerit, meminerit, eam præter quasdam alias quæ sunt, duodecim esse prohibitam, quæ incipit: *Audite hoc verbum vaccæ pingues.*

Amphibalus Deuanius Britannus Theologus insignis, scripsisse fertur aduersus Gentilium errores, & librum Homiliarum in Euangelia.

Amphilochius Iconij, Basilio, Gregorio Nazianzeno, Gregorio Nisseno, Hieronymo cognitus, atque probatus, quin, & subscriptor testamenti Gregorij Nazianzeni, vti & à Theodosio Imp. laudatus edicto, commendatur à Hieronymo, tum Epistola 84. tum in catalogo Ecclesiasticorum scriptorum. Illa sanè, cum scribens ad Magnum, inquit: *Cappadocumque Basilij, atque Gregorij, & Amphilochij, qui omnes in tantum Philosophorum doctrinis*

atque sententijs suos refercìunt libros, vt nescias, quid in illis primum admirari debeas, eruditionem seculi, an scientiam scripturarum. In catalogo autem, cum ait: *Amphilochius Iconij Episcopus nuper mihi librum legit de Spiritusancto, quod Deus, & quod adorandus, quodque omnipotens sit.*

Eum scripsisse alia, fidem faciunt,& quæ extant, & quæ Theodoretus in suis Dialogis Polymorphi ex ipso citat. Extant item Carmen ad Seleucum de libris sacris, & Græca Homilia m.s. in occursum, *εἰς τὴν ὑπαπάντην* Domini nostri Iesu Christi in Bibliotheca Augustana, num. 61. in fragmentis Mensis Martij, Aprilis, Maij, quo in Codice post alios auctores, decimus est Amphilochius. Citantur verò Homiliæ. Vna in illud Matthæi, c. 26. *Transeat à me calix iste.* Vna de Peccatrice, quæ Domini pedes vnxit, è capite septimo Lucæ. Vna in illud Ioannis, cap. 5. *Non potest filius à se ipso facere quicquam.* Vna in illud aliud Ioannis, cap. 14. *Pater maior me est.* Deinde, & in illud alia. *Qui sermonem meum audit, & me audit.*

Quin & audio asseruari Constãtinopoli in Bibliotheca Principis Emanuelis Eugenij m.s. Græcè librum eiusdem Amphilochij contra impium Dioscorum pro Sancta, & Oecumenica secunda Synodo, & pro pientissimo Imp. Theodosio Magno.

Deinde extat eius Liber contra Iudæos, & Arianos, & Pneumatomachos, siue Macedonianos.

Amphilochium verò Honorius vocat Amphilogium, deprauatè. Sigibertus ait scripsisse vitam Basilij Magni, quem Tritemius ait uixisse, anno 590. Sed error est in numero. scribendum enim est anno trecentesimo nonagesimo. Ad eundem etiam Basilius Magnus scripsit librum de Spiritusancto. hæc Petrus Pantinus Tiletanus, qui Amphilochij huius, qui fuit Episcopus Iconij, edidit primum Græcè, & Latinè Sermonẽ in sanctum Sabbathi diem, Antuerpiæ apud Ioachimum Trognæsium, anno 1598.

Vitam autem Basilij, quę edita est, non posse esse Amphilochij illius, sub cuius nomine circumfertur, Glicas quarta suorum Annalium parte nos docuit; Basilius enim Episcopi munere tunc non fungebatur, cum sagitta Iulianus Apostata traiectus est, quem Basilij Episcopi precibus interemptum suppositititius ille Amphilochius scribit: neque tum Libanius erat in castris Iuliani, e cuius litteris nouimus eum Antiochiæ substitisse: Nec ipse Libanius è castris aufugit septimo die, postquam Iulianus interijt, ad Basilium, à quo scriptor ille (qualis, qualis) commentus est Libanium baptismo fuisse initiatum; Nam & Libanij litteræ post Iuliani mortem ad Basilium scriptæ, secus omnino habent: & testatur ipsius Libanij mors viri effęminati, & flaccidi, quem valde senem ex hac vita migrasse, Socratres lib. 3. cap. 19. scribit, quemque instar Protei diuersos animi vultus mutare solitum nõ modo Socrates ipse refert, verumetiam Eunapius Sardianus. Accedit, quòd spurius ille Amphilochius facit Basilium prius esse mortuum, quàm creatum Episcopum, si vera Chronographiæ ratio attendatur: Idquod Baronius Card. quarto Annalium tomo, sub annum Domini 369. obseruauit. Plura tamen in eadem vita cum veritate cohærent, nimirum quæ à duobus Gregorijs Nazianzeno, & Nissæno, ex Ephręmo, atque ex Helladio, quisquis fuerit ille scriptor, hausit. Sed & in quarto Annal. To. idem Card. Baronius varijs in locis agit de gestis huius Amphilochij.

AMPLEXOR. Vide, in verbo, Antidotarius.

A N

ANACEPHALEOSIS Bibliorum. Vide, in verbo, Antonius Assisias.

ANACHORETARVM Aegyptiorum Apophtegmata, lib. 18. comprehensa (vt putant nonnulli) B. Hieronymo; vel (vt alij verius) Pelagio S. R. E. Diacono, interprete: ex vetustis m.ss. codicibus Cartusiæ Montis Dei. Tom. 4. col. 1333. De eorumdem SS. Patrum vita, & doctrina, libri quattuor. Ioanne S.R.E. Subdiacono, interprete, Tom. 9. col. 1448. extant in Bibl. SS. PP. Bignęi, secundæ editionis.

Horum autem Opusculorum, & Interpretum meminit Sigebertus libro de Viris Illustri-

bus, cap. 116. & 117. & huc fortè pertinent plurimæ Sanctorum Aegyptiorum Patrum interrogationes, & responsiones, quas idem Sigebertus ait Martinum Episcopum transtulisse per manus Paschasij Diaconi, in Dumiensi Cœnobio, cap. 118. eiusdem libri.

Anacletus natione Græcus, anno Domini 103. Suffectus Clementi, electus est Pontifex Max. quem Pontificatum annos nouem, menses tres, dies decem sanctissimè gestum insigni martyrio sub Traiano compleuit, imitatus Petrum Apostolum, à quo presbyter fuerat ordinatus. Leguntur eius nomine Epistolæ tres, quas hæretici pati non possunt, præcipuè postremam, qua trium Patriarchalium, nominisq; Patriarcharum mentio fit. Sic liber de Romanis Pont. Indices Vaticani. Martyrologia. Vide, Franciscum Turrianum de Epistolis Pontificijs, & Card. Baronium, To. 2. Annalium, sub annum Domini 103. Anacleto autem successit Euaristus. Ceterum, Eisingrenus falsus est, qui eum sub Domitiano obijsse scribit, quique vnius Epistolæ tantum meminit: volumen autem Decretorum grande fuisse conscriptum asserens, fortè intelligit Decretum quoddam cum aliorum Pontif. Decretis olim Coloniæ excusum. Ceterum mirum videri non debet, propter nominis similitudinẽ à veteribus quibusdam è duobus Anacletis, qui Petro successerunt, vnum esse factum, cum constet apud Græcos passim confundi Nouatum cum Nouatiano; cum tamen certissimum sit Nouatum Carthaginensem, Nouatianum Romanum presbyterum fuisse; & Eusebius, ac Nicephorus Constantinopolitanus in Chronicis ex Marcello & Marcellino vnum fecerint, cum duos fuisse certum omnino sit, & exploratum.

Vide Car. Bellar. To. 1. Controu. 3. lib. 2. de Rom. Pōt. c. 5. ad finem.

Anagraphe De origine Cartusiani ordinis versibus hexametris descripta in minore claustro Cartusię Parisiensis Parisijs quarto apud Sebast. Niuellium prodijt in lucem.

Ananias, qui B. Paulum Apostolum baptizauit, Damascenorum Episcopus fuit, si vera sunt, quę Dorotheus Tyri Episcopi in Synopsi reliquit.

Anastasiae Martyris, non senioris, quæ anno Domini 262. passa est sub Valeriano, extant Epistolę duæ ad Chrysogonum plenæ Spiritussancti; itemque Chrysogoni responsiones duæ ad ipsam. Vide Suidam in verbo, Chrysogonus. At Græcus codex maiorem, quam Latina versio ab hæretico facta, gratiam habet, quippe qui Diuinæ Scripturæ sententias non iuxta vulgatam editionem verterit. De illa verò Martyrologia legenda. Passa est in Palmaria Insula, anno 303. Dioclet. & Max. Impp. Vide secundo Tomo Cardin. Baronij sub eum annum.

Anastasius Abbas, & Bibliothecarius Apostolicus, scripsit Præfationem ad Adrianum Pontif. Max. qua reddit rationem, cur habita sit Octaua Synodus, & cur Octaua dicatur. Pręterea, vertit in Latinũ è Gręco vitam Ioãnis Eleemosynarij: vnam Dionysij Areopagitę Hierarchiam: Synodum septimam vniuersalem: Vitas aliorum SS. Patrum: scripsit autem vitas Pontificum à D. Petro vsque ad Nicolaum I. sed & Adriani II. ac Stephani VI. Quæ omnes è Bibliotheca V. C. Marci Velseri prodierunt in lucem Moguntiæ apud Albinum, anno 1602. quo hęc scribimus. Adiunctæ sunt autem huic operi Lectiones variæ partim è Codicibus m.ss. Vaticanæ Bibliothecæ, partim è Tomis Conciliorum, atque ex Annalibus Cæs. Card. Baronij. Vixit Tric. ann. 860.

Anastasius Papa qui Syricio successit, fortis Catholicę fidei vindex, idemque laudatissimus Pontifex, hęreses Origenis, & Origenistas domuit: scripsit Epistolas ad vniuersas Ecclesias de damnatis erroribus Origenis: Item ad Chromatium Aquileię Episcopum: Ad Venerium quoque Mediolanensem Episcopum: Ruffinum vocauit Romam, quem & damnauit: Auctor fuit Carthaginiensis Concilij, Africanæque Ecclesiæ pacem, & vnionem procurauit. Scripsit Hierosolymitano Episcopo de Ruffini damnatione: Res eius gestas vide in Hieronymo Epist. 16. In libro quoque de Romanis Pontif. in Marcellini Chronico. Anno autem 402. Summus hic Pontifex diem obijt.

Quod autem Decretum circumfertur nomine Anastasij Papæ, cuius est exordium: *Sanc Thessalonicenses Episcopi, &c.* non fuit Anastasij, sed Hormisdę; fit enim in eo mentio Timothei Episcopi Constantinopolitani, & Dioscori iunioris Episcopi Alexandrini. Quare miratur Baronius Card. To. 6. Annalium, sub annum 498. emendatores libri Decretorum Romanorum Pontif. hoc prætermisse.

Ana-

ANASTASIVS Patriarcha Antiochenus, qui & dictus est *Sinaita*, & cuius honorificè meminit sexta Synodus, Grecè scripsit libellos:

De rectis dogmatibus quinque. De incircumscripta Dei essentia.
De Diuina dispensatione Incarnationis. De Passione, & impassibilitate Christi.
De Resurrectione. Hæc autem fecit Latina Godefridus Tilmannus, Cartusiæ Parisiensis monachus; quæ tum alibi, tum verò denique edita sunt Parisijs.

Extant m. s. in Vaticana. Biblioth.

Scripsit præterea, Anagogicarum contemplationum in D. Officij Hexaemeron ad Theophilum, lib. 11.

Extat item ex eiusdem Sermone de sancta Communione Fragmentum. Vide Bibl. SS. Patrum, secunda editione Parisiensi.

Deinde συνταχτήριον Sermonem de coordinatione, siue disciplina ad Antiochenos, cum audiuisset, Iustinianum velle se relegare. Qui Sermo est valde commendandus, tum ob elegantem verborum concinnitatem, ac sententiarum, & Sanctorum dictorum vberem copiam; tum ob perutilem historiam. Sed enim, Deo melius quiddam prouidente, liber ille tunc editus in lucem non est. Iustinianus enim cum condixisset, se in exilium relegaturum Anastasium vna cum Sacerdotibus ipsius, inuisibili plaga percussus, finem imposuit uitæ, cum imperasset octo, & triginta annos, menses octo.

Cæterum qui Anastasij virtutes habere cognitas cupit, legat Euagrium, & Nicephorum, qui sic scribit: *Antiochia grauis tumultus fuit, quo exorto, Hebræi rursum aduersus Christianos, per res nouas insurrexerunt. In ea seditione Iudæi superiores fuere. Ingentem namque Christianorum multitudinem aut ferro conciderunt, aut igne, quem in ædes eorum coniecerant. Illi enim & Ciuitatis eius Antistitem Anastasium, Gregorij successorem, è throno suo deturbatum, funeque pedibus alligato, per Vrbem tractum, fœda morte affecerunt; Pudendas namque naturæ partes inter trahendum ense excisas, in os eius iniecere. Postea verò illum perinde, atque holocaustũ quoddam igni tradidere; Virum sapientia, & virtute præclarum, primariumque dogmatum Ecclesiæ Doctorem. Quippe qui lucubrationes multas eidem reliquerit. Huius liber est, cui nomen ὁδηγός, hoc est via dux, & Ecclesiæ dogmatum finitiones; aliaq; præterea multa. Item in sextum Psalmum librum in ingressu ieiuniorum, editum. Ego verò Orationem etiam eius quandam legi ad Antiochenos in introitu suo scriptam: & pacificatoriam alteram, quam trigesimotertio anno in thronum suum postliminio reuersus, composuit, Mauritio Imperium obtinente, quem etiam in eo scripto, quòd ab exilio reuocatus sit, laudibus effert. Huic Anastasio, propterea quòd in Sinai monte philosophatus sit, & sensum ibi carnis domuerit, Sinaitæ nomen inditum est.* Hęc Nicephorus.

Euagr. lib. 4. capit. 39. penult & vlt. deinde verò ca. primo, lib. 5. Niceph. lib. 18. c. 26.

In Augustana verò Bibliotheca, num. 66. extant Anastasij Sinaitæ capita 24. & eiusdem Opus de Fide orthodoxa ex ss. literis, & patribus collectum. Quod nescio an sit idẽ, quod de rectis dogmatibus inscribitur.

ANASTASIVS alter Antiochiæ Episcopus, Anastasij Sinaitæ in Episcopatu successor, vita, & doctrina venerandus, edidit in Hexaemeron duodecim Gręcos Sermones allegorijs ornatos, qui Venetijs in Bibliotheca S. Marci asseruantur. Claruit anno Domini 610.

ANASTASII verò alterius, Patriarchæ Antiocheni, & martyris; compendiaria Orthodoxę fidei explicatio, S. Anastasio priori Patriarchę Antiocheno, & Cyrillo Alexandrino inscripta, extat in To. 4. col. 1097. Bibl. SS. PP. Bignæi, in secunda editione.

Hunc autem esse putant, quem Sigebertus ait ex Latino Græcum fecisse S. Gregorii Magni librum pastoralem, & tam egregium Opus Orientalibus Ecclesiis procurasse; libro de Viris illustribus, cap. 42.

Anno Domini 630. Sigeber. in catal.

ANASTASIVS Germonius, Archidiaconus Taurinensis, edidit, libros de Immunitatibus Ecclesiasticis, ac indultis Cardinalium; Sessiones item pomeridianas pro lingua Latina, Paratitla, siue Summulas ad quinque libros Decretalium, & Animaduersionum libros duos ad Ius Cęsareum, & Pontificium. Hic autem eum Augustæ Taurinorum publicè Canones esset interpretatus, demũ, dum hæc scriberemus, erat Orator apud Clementem VIII. Pontificem Max. pro Serenis. Vrbini Duce, & vtriusque Romanę Signaturæ Referendarius.

ANASTASIVS monachus Casinensis, & Cardinalis Bibliothecarius, Stephano II. Pont. Max. qui viuebat anno 754. scripsit (quam vidit Arnoldus Vuion) Historiam de translatione

tione partis Reliquiarum S. Benedicti, & Sororis eius Scholasticæ. Incipit, *Beatissimus Pater Benedictus*. Hęc extant Cassini, & item apud eundem Arnoldum.

Anastasius Episcopus Nicęnus, Græcè scripsit Responsionem ad Orthodoxorum aliquorum interrogationes de diuersis capitibus Ecclesiasticis; quam Gentianus Heruetus in Latinum vertit: cuius initium est; *Quodnam est signum perfecti Christiani?* Respondet autem sic: *Recta fides, & pia opera: Christianus enim est vera domus Christi, constans ex bonis operibus, & pijs dogmatibus*. Porrò multa interpretatur è Diuinis Scripturis, & ex Patribus, quæ digna sunt lectu. Videnda est autem Pręfatio ipsius Gentiani Herueti, quę Parisis prodiit: quæ quidem non extat in Bibliotheca Margarini, vbi tamen Responsio eiusdem Anastasii inserta est: Quin & legendum, quod in septimo seculo idem Margarinus adiecit, cum ostendit hunc Anastasium posteriorem quibusdam aliis fuisse, atque adeo sexta Synodo, quę plus vno seculo fuit posterior Constantinopolitana quinta, cui adfuit Stephanus Episcopus Nicæę.

Anastasius Romanus monachus, & Abbas ordinis S. Benedicti congreg. Specuensis, presbyter Cardinalis tituli S. Marcelli, & Bibliothecarius Gregorio Quarto Pont. Max. sed anno Domini 850. in Synodo Romana, à Leone Papa IIII. exautoratus, quòd Ecclesiam suam contra Canonum decreta, per annos quinque deseruisset, vir quidem perdoctus ingenii sui monimenta reliquit, continuationem Historiæ Pontificiæ Damasi Papæ ab eius obitu vsque ad Adrianum Papam, huius nominis II. Transtulit è Gręco in Latinum Sermonē vitas Sanctorum Ioannis Eleemosynatii, Demetrii martyris, & aliorum Patrum, vnam Dionysii hierarchiam: Septimam Synodum, & alia.

Anastasius Romanus, Apostolicę Bibliothecę instaurator, Gręcè linguæ, & Latinę peritus, iubente Nicolao I. cuius fuit Bibliothecarius, transtulit è Gręco in Latinum Ioannis Eleemosynarii vitam, Dionysii hierarchiam, vitasque multorum patrum; scripsit historiam Ecclesiasticam, & Summorum Sanctorum Pontificum. Claruit anno Domini 860.

Anastasii monachi S. Montis extant in Bibliotheca Vaticana capita aliqua.

Item Anastasii Abbatis contra Iudæos.

Anastasius Patriarcha Theopolitanus, & Cyrillus Alexandrinus, scripsere Compendiariam Orthodoxę fidei explicationem, quæ Latinè versa extat in Bibl. SS. Patrum Bignæi. Ea verò scripta est ex interrogante, ac respondente. Incipit, *Heus tu, cuiusnam es Religionis?* Eiusdem Narratio Actorum in Perside habetur m.s. Gręcè in Augustana Bibl. nu. 66.

Anathematismi Concilii Romani, Damaso Pont. Max. aduersus varias hęreses. Vide Romanum eius tēporis Concilium. Theodoretus eos Anathematismos recitat lib. 5. 11. ex Epistola ad Paulinum Thessalonicensem.

Anathematismi Gregorii Nazianzeni contra Apollinarem. Vide, in verbo, Gregorius Nazianzenus.

Anatolius genere Alexandrinus, qui floruit anno Domini 283. quique primò electus quidem Episcopus à Theotecno Cesareę Palestinarum Episcopo, vt sibi succederet, verum tamen postea Laodicensis Episcopus, vir insignis, & eruditus, scripsit libros, in quibus quæ de Paschate ab aliis antea decreta fuissent, explanauit; ex quibus aliqua digna lectu recenset Eusebius, cap. vlt. lib. 7. hist. Ecclesiasticę, qui & addit, ab eodem Anatolio relictas fuisse institutiones in Arithmeticam decem libris explicatas. Alia item eius Opera extitisse, quę exempla ocii præclarè in sacris literis ab eo collocati, & multæ in eisdem exercitationis perspicua dabant argumenta. Sermones eius tres de morte Gręcos m.ss. alicubi extare relatum est mihi. Eisingrenus autem vnde hauserit, quod inuectus sit contra Manichæos nescio. Hieronymus quidem sic de illo: *Anatolius Alexandrinus Laodiceæ Syriæ Episcopus sub Probo, & Caro Impp. floruit, miræ doctrinæ vir fuit in Arithmetica, Geometria, Astronomia, Grammatica, Rhetorica, Dialectica, cuius ingenij magnitudinem de volumine, quod super Pascha composuit, & decem libris de Arithmetica institutionibus intelligere possumus.* (Hieron. in catal.)

Anatolius, qui pro S. Flauiano subrogatus fuit Episcopus Constantinopolitanus, professionem fidei misit ad S. Leonem Pont. Max. anno Domini 451. à quo gratulatorias litteras accepit. Vide Leonis Epist. 40. Extat autem Anatolii Epistola ad Leonem Augustum

ab

ab eo scripta, anno Domini 457. inter Epistolarum Virorum illustrium pro Concilio Chalcedonense Card. Baronius eam inseruit Annalium suorum To.6. sub annum 457. Ceterum Anatolius, qui mortuus est anno 458. non semel reprehensus à S. Leone Papa, nec per portam ingressus ad eam dignitatem, sed Dioscori hęretici patrocinio hęreticos autem fouens, licet catholicus videri voluit, Gennadium habuit successorem. Vide eundem Card. Baron. To.6. sub annum 458.

Anavnensivm martyrum Acta, Sisinnij, Martyrij, Alexandri, qui pro Christo interfecti sunt anno Domini 400. extant. Vide sub eundem annum, Epistolam Vigilij Episcopi Tridentini emaculatam ab eodem Baronio Card. & insertam ibidem in suorum Annal. To.5.

Annas Burgensis, qui olim in Academia Aurelianensi in Gallijs professus est Iurisprudentiam, deinde in Parisiensi Senatu Senator, hęresi infectus, articulos suarum hæresum Senatui obtulit, qui illum supplicio mortis dignum affecit. At cum hæretici non pęnam, sed martyrium fuisse scriptitassent, & ipsius articulos disseminassent, Felicianus Ninguarda rem totam, vti habuit, aperuit, de qua vide in verbo, Felicianus Ninguarda.

Ancyranvm Concilium, anno Domini 314. coactum à Vitali Episcopo Antiocheno fuit Ancyræ, quæ ciuitas opportuno in loco erat sita, ad quam facilius conuenire possent, tamquam ad centrum, minoris Asiæ Episcopi, Cappadoces, Pontici, Armeni, Cilices, & Syri. Interfuere duodeuiginti insignes Episcopi. Extant 24. Canones ipsius, ijdemque è Græco conuersi, triplicis editionis, quarum Primam à Dionysio Exiguo translatam habet Cresconiana collectio. Secunda est incerti Auctoris. Tertia Gentiani Herueti. Ex ea verò, quæ Dionysij Exigui est, Baronius Card. in tertium Annalium Tomum, Canones illos inseruit; deque ijs, qua solet, diligentia, & iudicio disseruit. Vide sub annum 314. Qui & alterius Ancyrani Concilij, anno 357. celebrati Ancyræ Galatiæ ciuitatis aduersus Arianos, & Semiarianos meminit ex Hilario de Synodis, vbi agit de Sirmiensi: & ex Epiphanio, Hæresi 73.

Andhelmvs, de laudibus virginitatis librum edidit ad quasdam Germaniæ virgines. Is autem videtur fuisse Osburgensis. Vide omnino in verbo, Adelmus.

Andoenvs, sed puto, rectius, Avdoenvs, qui & Dado, Episcopus Rotomagensis, Gallus, scripsit ad Rupertum Episcopum Parisiensem, vitam S. Eligij Episcopi Nouiomensis, libris tribus, & alia quædam. Trit. claruit anno 660.

Andoinvs è Rocca Gallus Abbas Cluniacensis Cardinalis S. Marcelli Sermones diebus festis habitos scripsit. Eisingrenus. Ann. 1161.

Andreae Apostoli Acta Nexocharidas, & Leonidas Philosophi sunt ementiti: Innocentius in Epist. ad Exuperium. Gelasius Pont. distinct. 15. reprobauit. Philastrius in catalogo hæreseon, c.48. & Augustinus in libro de fide cōtra Manichæos figmenta fuisse Manichęorum scribunt. Id quod satis monstratur ex eo, quod scribit Eusebius Cęsariensis in tertio Ecclesiasticæ historiæ lib. cap. 15.

Liber autem Passionis S. Andreæ Apostoli scriptus ab eius discipulis, qui passioni interfuerunt, omnino est legitimus, tum quòd nulli, quòd sciam hactenus in quæstionem eū uocarunt, tum quoniam nihil continet, quod nouitatem sapiat, & quia genus passionis S. Andreæ, & illa eius verba, *Salue sancta Crux*, in tota Ecclesia celeberrima, sunt ex hoc libro sine dubio sumpta, ac denique quoniam Ioannes à Louanio in sua censura dé passionibus Sanctorum, quæ extat in Martyrologio Molani, librum hunc omnino censet esse legendum. Quod ipsum censuit vir grauissimus Aloysius Lippomanus, qui ex probatis auctoribus Vitas Sanctorum collegit. Quin & in Breuiario Rom. nuper recognito, suum locum habet passio S. Andreæ ex hoc libro. Bellar. Card. li.2. de Euch.

Andreas Barbatius Siculus, egit de præstantia Cardinalium. Extat inter Tractatus ... uissimè Venetijs editos. Tomo 13. par.2. fol.63. & de Cardinalibus Legatis à Latere. Tomo 13. pag.2. fol.131.

Andreas Bilius Mediolanensis, ord. Augustiniani, scripsit qui Mediolani in Bibliotheca Augustinianorum S. Marci extat, hoc est, Pro suscipienda in Boemos expeditione, ad Iordanum Vrsinum Cardinalem, Librum qui incipit: *Nihil puto inane pro hac mea cura.* Pani-

Paniscolaria ad Alphonsum Regem Aragonum aduersus Scisma Benedicti, lib. 1. *Nullo pacto adduci possum.*
De Concordia, & meritis Ordinum super generali indulto Alexandri Papæ V. ad Reginaldum Rhemensem Archiepiscopum, lib. 2. *Multum patet.*
De disciplina ordinis admonitionem habitam in Capitulo Bononiensi. *Neminem puto.*
Admonitionem ad Manfredum Vercellensem ord. Præd. lib. *Nolo aut tu, aut quisquam.*
Ad Barcinonenses De litera H. in nomine IHS. Incipit, *Omnes, vt existimo.*
De concessione, & translatione B. Monicæ matris B. Augustini, Sermo. *Gaudeo mihi quoque.*
De ordinis Augustinianorum propagatione ad F. Ludouicum, lib. *Non sanè videtur.*
De pace, & victoria Rom. Ecclesiæ, ad Nicolaum Bononiensem ord. Cisterciēsis, Card. lib. 3. *Non possum pater optime.*
De Amore, & magnitudine Crucis ad eundem Nicolaum Bononiensem Cardinalem. *Vbi te inueniam Deus meus?*
Commentarium historicum, de Detrimento fidei Orientis, siue de Origine Turcarum, ad Ioannem Cardinalem, & Episcopum Rothomagensem. *Factus sum.*
De non necessario mortis metu, lib. 1. & Historiarum Mediolanensium lib. 1.
De institutis discipulis ex doctrina Fratris Bernardini de Senis, Ordinis Minorum, lib. 2. *Forsan, quidem ego nequaquam.*
In Primum Sententiarum. *Quoniam in hoc proœmio.*
Expositiones in quattuor Euangelia, lib. 4.
In Hexaemeron, siue de Mundo sex diebus condito. *Principium hoc immensi Voluminis.*
Sermonum diuersarum materiarum, lib. 3.
Dominicale, & Festorum aliorum, lib. 2.
Annotationes in Euangelia Quadragesimæ. *Quantum sim hoc opere.* Vertit quoque è Græco in Latinum Aristotelis libros octo Physicorum, lib. tres De Anima, decem Ethicorum.
Historiarum Longobardorum, lib. 1.
Querelæ Pacis, lib. 1. *Etiam iam ne me.*
De pace cum Philippo Duce Mediolanensium componenda, ad Alphonsum Regem Aragonum, lib. 1. *Si vt plerique, hoc præsertim.*
Exordia super practica Rhetorices, lib. 3.
Orationum, & Epistolarum, libros duos.
Grammatices, siue de octo partibus Orationis, lib. 8.
De arte dicendi, lib. tres.
Expositionem Vniuersalium Porphyrij; & in lib. Perihermenias Aristot.
Commentaria in tres libros Aristot. de Anima.
In libros de Cælo, & Mundo.
Quæstiones in tres libros de Anima.
Quæstiones in octo lib. Physicorum. *Omnis hic labor meus.*
Quæstiones Metaphysicorum, lib. 12. *Auctoritas sanè plurima est Aristotelis.*
Ferunt autem virum hunc tenacis adeo fuisse memoriæ, vt quidquid bis, vel ter legisset, memoriæ ilico mandaret. Qui tandem Senis Hetruriæ ciuitate valde senex beato fine quieuit, & in æde D. Augustini sepultus est.

Andreas Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, qui vixit post D. Basilium Magnum, quem sæpe nominat; scripsit in S. Ioan. Euangelistæ Apocalypsin Græca Commentaria, à Theodoro Peltano nostro primum (quod sciam) in Latinum versa. Extant etiam in primo Tomo Biblioth. SS. Patrum Bignæi, secunda editione Parisiensi. Separatim verò anno 1584. Ingolstadij ipsemet Peltanus viuens edi apud Sartorium curauit. Extant Græcè quidem m.ss. & habentur in varijs Bibliothecis, Bauarica, Constantinopolitana, & Augustana, nume. 72. Vir fuit eruditus, & Orthodoxus, nisi quòd, cum eorum opinioni fauere videatur, qui Sanctos ante communem carnis Resurrectionem admitti negabant, id dandum est potius ei ætati, in qua huiusmodi doctrina in controuersiam vocabatur, & apud multos nondum fuerat satis excussa, quam tamen tueri non licet. Ex his verò Commenta-

rijs

rijs, Aretas Cęſareæ Cappadocię Epiſcopus compendiariam Explanationem colligit; quàm Maximus Florentinus monachus Latinam fecit è Græca. Ea olim ab Eiſingrenio Typographo Baſileæ prodijt, anno Domini 1553. Extare autem eandem in Danielis Prophetæ viſiones Conſtantinopoli m.s. audio.

Andreas Capella Valentinus, Cartuſianus, Cartuſiæ Scalæ Dei in Hiſpanijs Prior, deinde Epiſcopus Vrgelenſis, commentaria in Ieremiam Prophetam emiſit, quibus Latina Vulgata Editio exponitur, atque cum Hebraico fonte, & ſeptuaginta interpretum editione, & Paraphraſi Chaldaica confertur. Porrò in citanda ſeptuaginta Interpretum editione, ſecutum ſe eſſe dicit exemplar Bibliothecę Regiæ, quod conuenit cum Complutenſi, quamuis non ignoraret diuerſum eſſe ab eo, quod ſecutus eſt D. Hieronymus. Agnoſcit autem Paraphraſim Chaldaicam, quæ in eodem Regio exemplari extat indignam, cui fides habeatur, cũ in alijs Sacræ Scripturę libris, præterquam in Pentateucho corrupta ſit, & fabulis, meriſque Talmudiſtarum nugis conſperſa; quam ob rem, etiam in Complutenſibus Biblijs conſulto omiſſa eſt. Porrò, Commentaria hæc in quarta parte folij edita ſunt in eadem Cartuſia Scalæ Dei in Hiſpanijs, ab Huberto Gotardo, anno 1586. Edidit quoque Meditationes breues quidem, ſed ſucci plenas, in Euangelia totius anni, lingua Hiſpanica, & Cõmẽtariolum in paſſionem Domini, ac Lanſpergij Cartuſiani librum ad fidelem animam è Latino Hiſpanicum fecit. Viuit hoc ipſo anno 1602.

Andreas à Caſtro, ſiue Caſtrius, Burgis Hiſpaniæ natus, ord. Minorum, mira facilitate Mexicanam, atque Matlazingicam linguam perdidicit, quibus inſtructus, ſingulis Dominicis, ac ſacris ferijs, tertio, diuerſoque idiomate, diſcretiſque lingua & regione populis confluentibus, Hiſpanica nimirum, Matlazingica, & Mexicana lingua concionaretur. Dictionarium, artem perdiſcendis illis linguis continens, digeſſit, Catechiſmos vulgari ſermone edidit. Conciones ad populum poſteris commodas Matlazingica lingua plures compoſuit. Moritur anno 1577. Tubulcani.

Andreae Chartophylacis Encomium in S. Martyrem Phocam Thaumaturgum. Eiuſdem Iambi *in Annunciationem. εἰς ἐυαγγελισμόν.* Vna, & altera epiſtola, quarum inſcriptio mutila. m.s. in Auguſtana Bibl. nu. 121.

Andreas è Comitibus Signiæ, Cardinalis, de Partu Virginis volumen ſcripſit. Vixit autem ann. 1295. Eiſingr.

Andreae Epiſcopi Cretæ. Extant, Sermo in Lazarum quatriduanum. Εἰς τὰ Βάϊα. Et in Diuinam Domini Reſurrectionem; & Homilia in Annũciationem Mariæ. εἰς τὸν ἐυαγγελισμὸν Græcè, m.s. in Bibl. Auguſtana, nu. 66. qui fortè eſt eiuſdem, cuius paulo antea mentionem fecimus, hoc eſt, Andreæ Chartophylacis. Quin & ibidem, num. 60. vita S. Andreæ (forte) Cretenſis Epiſcopi fine mutila, itemque vno & altero loco. Charta 8. m.s. ſed & ſolutio in omnes interpretationes Diuinæ ſcripturę Græcè manuſcript. Conſtantinopoli in Bibliotheca Conſtantini Barini. Vide, infra in verbo, Andreas Hieroſolymitanus.

Andreas Corſinus vir ſanctus, antequam naſceretur, Deo, & Beatiſſimę Virgini dicatus à Parentibus, quintodecimo ętatis anno ordini Carmelitarum donatus eſt. Tandem Diuina reuelatione cogente, Eccleſię Feſulanę curam, & Epiſcopatum ſuſcepit, quem annis plus minus duodecim ſanctè adminiſtrauit. Ceterum, poſt plura ab eodem conſcripta, (quæ tamen Petrus Lucius reticet, ſed forſan à Carmelitanis aliquando in lucem eruentur) anno Domini 1323. tertiodecimo die poſt Chriſtum natum, migrauit in cęlum, anno ętatis ſuæ 71. in vita, & poſt mortem miraculis clarus, cuius corpus magna piorum veneratione aſſeruatur in Florentino Cęnobio, ſinguloque ſeptennio, ſiue quinquennio totius cleri, & populi frequentia die ſuæ depoſitionis conſpiciendum exhibetur. Vitam eius edidere Franciſcus Cataneus Diacettus, Nobilis Florentinus, ac Feſulanus Epiſcopus, & Gabriel Flamma Venetus, è Canonico Regulari Clodienſis Epiſcopus.

Andreas Crorquetius, Antonij filius, Belga, Duacenſis, monachus, & Prior monaſterij Haſnonienſis, ord. S. Benedicti, congregationis Cluniacenſis, & Theologus promotus Duaci, vna cum Gulielmo Alano Anglo, qui poſtea Cardinalis, ſcripſit Catecheſes Chriſtianaſ, Duaci editas 1575. apud Ludouicum Vindium, & Lugduni 1593. Paraphraſes, ſiue Conciones

ciones in Septem Psalmos Pœnitentiales Gallicè, habitas Valencenis ad Populum, excusas item Duaci apud Ioannem Bogardum. Obijt Valencenis in Belgio, anno Dom. 1580.

Andreas Eborensis, Lusitanus, Librum exemplorum memorabilium, tàm Ethnicorum, quàm Christianorum, è varijs scriptoribus in proprios titulos redegit; recusus est paucos ante annos Venetijs, anno 1585. à Societate Vnitorum. At cum liber hic eo nomine ad hûc Apparatum spectare videatur, quod pleraque petat ex historia, vel Sacra, vel Ecclesiastica, quodque non solùm ad humanas quasdam, verum etiam ad Christianas virtutes stimulos addat, dubitaui tamen aliquando, num ab ipso Andrea Eborensi ea fuissent inserta, quibus, vel aliquorum hæreticorum peruicacia, sub Patientiæ, vel aliquorum Pontificum Maximorum acta, sub Odij, vel aliorum, sub Gloriæ cupiditatis titulis, leguntur. Et erit forsan, cum hæc facile ab ijs, ad quos ex officio pertinet, elidantur, quemadmodum & alia nonnulla, quę potius Sabellico, vnde petita sunt, quàm ipsi Eborensi, Viro alioquin pio, sint tribuenda; quale illud sub titulo De infantia, & pueritia insigni, vbi è Sabellico legitur. *Tanta fuit in fœmina indoles, tanta fatorum vis omni indole potentior.* Sed nos quid de hoc vsu verborum ad *fatum* pertinentium in historicis dicendum erat, fusius egimus in nostro ad humanam historiam Apparatu, vbi de Cęsaris commentarijs, ac de Guicciardino locuti sumus. Vide Bibliothecam Selectam.

Andreas Fabritij, Leodij, Harmoniæ, quæ nulla est confessionis Augustanæ, cum doctrina Euangelica cõsensum declarãs, Colonię apud Maternum Cholinum 1573. & 1587. ibid. Eiusdẽ Ieroboam rebellans. Tragędia, è sacra Regum & Paralipomenon Historia. Successus, & miserandos fructus earum defectionum, & schismatum, quæ nostris temporibus in religione emerserunt, in prospectum sub illustri quodam typo adducens. Ingolstadij 1585.

Andreas Frusius Theologus Societatis Iesu, librum Epigrammatum piorum, quibus etiam acutè perstrinxit hæreticos. Sed & Romæ apud Antonium Bladum, anno 1514. emisit Theologicas Assertiones collectas ex interpretatione libri Geneseos, quem Romę in Collegio Societatis Iesu exposuit. Præterea librum de copia verborum, & rerum præcepta vna cum exemplis, dilucido, & breui carmine, ut facilius, & iucundius edisci, ac memoriæ quoque firmius possent inhærere. Romæ 1556. & alibi.

Andreas Gallus, ordinis Prædicatorum, scripsit in quattuor libros Regum Scholasticam postillam: cuius auctoritatem Lyranus in decimo capite, primi Regum, in medium allatam, refellit.

Andreas Germanus monachus, & Abbas monasterij extra Bambergam, congregationis Brusfeldensis, anno circiter 1500. Scripsit vitam Sancti Othonis Episcopi Apostoli Pomeranorum.

Andreas Gouterius ord. Minorum, Barchinone, De Christi, & Apostolorum paupertate scripsit. Henricus Vuillot.

Andreas Hierosolymitani, quem puto fuisse eundem, qui Cretensis Episcopus, à Marco Hoppero versum è Gręco habemus vberem Sermonem in Annunciationem Beatissimæ Virginis, ac Salutationem, ex priore capite Lucæ Euangelistæ. Is verò claruit Iustino II. Imper. anno Domini 550. Extat in Bibl. SS. Patrum. 2. Tom. Bignæi. Quin & habentur cõplures eiusdem Auctoris Sermones in Sanctorum vitas ex Symeone Metaphraste, & Aloysio Lippomano, à Laurentio Surio collecti.

Andreas Hispanus, ord. D. Benedicti, Episcopus Aiacensis, De Decimis extat inter Tractatus Venetijs nouissimè editos. Tomo 15. par. 2. fol. 142.

Andreas Iurgeuicius, Canonicus Vilnensis in Lituania, quæ spectat ad Poloniæ Regnũ, scripsit Latinè egregia Opuscula, nempè, Bellum Quinti Euangelij, in quo contra Laruatam Harmoniam Geneuensium, & ficatum consensum Sendomiriensem indicat apertè catholicam veritatem. Coloniæ apud Henricum Falchenburgium, anno Domini 1595. scripsit item aduersus Andream Volanum hæreticum in Lituania. Et responsionem ad quinquaginta Quæstiones Caluinistarum. Adiecit postremò Librum, quem inscripsit: Quinti Euangelij professores antiquissimi, nobilissimi, Nullus, Nemo, qui in Ecclesia Mathematica, fugitiua, latitante, incognita, & inuisibili Protestantium, vsque ad Lutherum, Zuuinglium,

glium, & Caluinum latuerit, è tenebris eruti per ipsum Andream Iurgeuicium. Vilnę apud Danielem Lancicium. Anno Domini 1599.

ANDREAS Lemāder, Anglus, monachus, & Abbas Ramesiensis congregationis Cluniacensis, qui floruit paullo ante annum 1200. scripsit librum De vita, & actibus S. Iuonis Persarum Episcopi in Anglia sepulti, post eius translationem, per Ailuuinum Comitem Ostroanglorum. Arnold.

ANDREAS Masius in Iosue excusus, ann. 1574. Antuerpiæ, in Indice Romano prohibitorum Librorum prohibetur, donec sit expurgatus. Hispani quędam in suo Expurgatorio Indice adnotarunt; Nos de illo aliquid attigimus in Bibliotheca nostra Selecta, lib. 2. cap. 8. Quin & Leo Castrius, præfatione in Esaiam, & Disputatione de Versione Septuaginta Interpretum notat in Masio nonnulla; quem ceteroquin virum doctum, probum, atque eruditum fuisse constat.

ANDREAS Megarensis Episcopi Tractatus de Gręcis errantibus, & eorum erroribus. m.s. in Biblioth. Cardin. Sirleti: quam postea Ascanius Cardin. Columna, suæ adiunxit, sed & in eandem extabat ipsius Andreæ Gubernaculum Conciliorum transmissum ad Basileense Concilium.

ANDREAS Sancti Michaelis Bambergæ Benedictinus, Abbas, Germanus, Magnum Opus Canonizatorum (vt aiunt) ex ordine D. Benedicti Pontificum, Archiepiscoporum, Antistitum, Abbatum & Abbatissarum, cum singulorum rebus gestis scripsit. Historiam item, & vitam S. Othonis Episcopi quattuor libris. De Conceptione virginali B. Mariæ Deiparæ. Vixit anno 1483. Eisingr.

ANDREAS Hispanus, monachus ord. S. Benedicti, Episcopus primum Megarensis, deinde Ciuitatensis, mox Aiacensis, postremo Cardinalis, ac Pœnitentiarius, & Decretorum Doctor, vt ipse de se fatetur in Opusculo De forma, & modo confitendi, Antidorario animæ Nicolai Abbatis de Bogardis præfixo, quod & confirmatur à Ioanne Tritemio De Viris Illustribus, ord. S. Benedicti, lib. 2. c. 136. & lib. 4. c. 43. Extat eius liber de Decimis in To. 15. Tractatuum. par. 2. fol. 142.

ANDREAS Nicolai Vngarus, ordinis Minorum, scripsit in Genesim, floruitque circa annum 1474. Henricus Vuillot.

ANDREAS monachus Vallisumbrosæ Vir Sanctus scripsit De gestis S. Ioannis Gualberti sui (vt vocat) Magistri, lib. 1.

ANDREAS è Nouocastro Lotaringus, ordinis Minorum, qui dictus est, *Ingeniosissimus*, scripsit in quattuor libros Sententiarum. Ea commentaria excusa sunt apud Ioannem Gratium Parisijs.

ANDREAS Nauagerij nobilis Veneti, extant pia Carmina.

ANDREAS de Olmos Hispanus, ord. Minorum cum ad Indiam Occidentalem missus tres ibi, & quadraginta annos Euangelium Christi populis illis prędicasset, Mexicana, Totonaca, Tepuaca, Vexteca linguis, quas optimè callebat, ad Chichimicas quoque, qui sunt efferatissimi profectus, varia nobis reliquit, è quibus hæc extant.

Alphonsus à Castro aduersus hęreses è Latina in Hispanicā linguam metro cōuersus.
Libellus de extremo iudicio perutilis Indica lingua ab eo conscriptus.
Ars addiscendi linguam Mexicanam, cum eiusdem linguæ Dictionario.
Docta quædam problemata.
Tractatus de Sacramentis.
Tractatus de Sacrilegijs.
Libellus septem Sermones eadem Mexicana lingua.
Ars addiscendi linguam Vastecam, cū eiusdem linguæ Dictionario.
Tractatus de septem peccatis mortalibus.
Doctrina Christiana.
Modus confitendi Vastecano sermone.

Ars addiscendi Totonacum idioma cum Vocabulario eiusdem Totonaci idiomatis; Quæ omnia extant ijs in regionibus obuia. Floruit Carolo V. imperante, ac sanctitate & prophetico spiritu insignis diem obijt in Tamprico Indiæ Oppido.

ANDREAS Patricij Nidecij, qui postea fuit Episcopus in Liuonia, post hanc à Mosco Poloniis restitutam, Parallela Ecclesiæ Catholicæ cum hęreticorum Synagogis, vel causæ qui- Henricus Villot.

bus permoti quidam desertis sectis hæreticorum ad Ecclesiæ communionem redierunt. Coloniæ apud maternum Cholinum 1577. Eiusdem de tumultibus Gedanensibus Stephano Batoreo Poloniç Rege: ac postremò liber perelegans De Ecclesia, Cracouiæ apud Adamum editus.

Andreas Placus scripsit difficiliorum Grçcarum, Hebrçarum, & aliarum peregrinarum dictionum, quç in sacris literis habentur, interpretationem, siue Dictionarium.

Andreae Richlicij, liber prçnotatus *Paulus Apostolus, & Iudas Iscariotes proditor in Academia Herbipolensi in Theologicam disputationem adducti: Vuirceburgi hoc est Herbipoli, quæ est Franconiæ Metropolis, ann. 1592.*

Andreae Rhodi Archiepiscopi Apologia demonstratiua è scriptis B. Thomæ ad Bessarionem Card. Nicænum, de Diuina essentia, & operatione. Eundem Andrçam ferunt scripsisse de Processione Spiritus sancti.

Andreas Schottus Societatis Iesu libros quattuor, de vita Francisci Borgiæ Societatis Iesu Præpositi generalis à B. Ignatio tertij, scripsit Latinè: Qui quidem primò Romæ prodierunt in lucem è prelo Aloysij Zanetti, anno 1596. Quam vitam Hispanicè Petrus Ribadeneyra eiusdem Societatis fusius conscripserat, & in Hispania emiserat in lucem. In qua cernuntur expressa sanctitatis, & pietatis optima vestigia. E quibus Viri quique principes, nobiles item aulici, sed & potissimum, qui Mundo, Carni, Satanæ, nuncium remiserunt, ingẽs capere possunt emolumentum. Eiusdem Andreæ Schotti, in Sexti Aurelij Victoris Historiæ Romanæ Breuiarium Notæ, Antuerpiæ 1580. sed & alia molitur, cum adhuc viuat.

Andreae Scouares Tractatus aduersus Grçcos De processione Spiritus sancti. De Animabus Defunctorum. De Azimo, & fermentato. De obedientia Ecclesiæ Romanæ. m.s. extabat in Bibl. Card. Sirleti, quæ nunc est Columnia.

Andreas Theuetus Gallus, Gallicè edidit commentaria de Viris illustribus, in quibus quoniam non omittit Scriptores aliquos Ecclesiasticos, ideo hic suum quoque habet locũ, sed legendus circunspectè.

Andreas de Traiecto, Teutonicus, monachus Cçnobij nostri (ait Tritemius) Spanheimensis, ord. S. Benedicti, scripsit tam soluta Oratione, quàm Carmine.

Librum Soliloquiorum hominis ad Deum.
De profectu virtutum.
De abstinentia carnium.
De vsu floccorum.
Epistolas ad diuersos.
Collationes varias.
Carmina, & Rhytmos, obijt 1466. Tritemius.

Vide Bellar. Cardin. lib. 5. de Iustificatione, c. 19.

Andreas Vega Hispanus, ord. Minorum, qui Salmanticæ Theologiam professus, inter reliquos Tridentinæ Synodi Theologos, quindecim libros de Iustificatione, cum Quæstionibus quindecim de Gratia, Fide, Operibus, & Meritis emisit in lucem.

Andreas Venetus, ord. Seruorum, Theologus, & Doctor Parisiensis à Senatu Veneto ad Basileense Concilium fuit allegatus, qui quoniam insigni memoria pollebat, Liber apertus omnium sententiarum dicebatur. Edidit autem librum, qui Campus Florum prçnotatur; Alterum item in Genesim, & alia, tum in Aristotelis Physica, tum quibus continentur Orationes, quas habuit. Vide Chronicon ord. Seruorum.

Andreae historia Periegetica, & eiusdem Hymni. Grçcè m.ss. in Augustana Biblioth. num. 121. Quis autem fuerit Andreas iste, incertum. Sanè peregrinationem describit, qua Epheso Hierosolymam proficiscens, Terram (vt uocant) Sanctam à Turcis occupatam inuiserit, ac rursus Ephesum redierit.

Andronici ani Auctoris Grçci meminit Photius in sua Bibliotheca, cuius se perlegisse inquit duos breues Sermones aduersus Eunomianos. Qui amator Philosophiæ, Christianus autem cultu fuit. Quemve magna in proçmijs polliceri idem ait Photius, at non talia præstare in progressu, prçsertim in secundo Sermone.

Angelica Summa. Vide infra in verbo, Angelus è Clanasio.

Angelicvs Bonricius Venetus, congreg. S. Saluatoris, ann. 1577. emisit in lucem commentaria in Euangelia Matthçi, & Ioannis, & in Epistolas Pauli. Præter illa, quç appellauit Paraphrastica in tres lib. Aristot. de Anima.

An-

ANGELICVS Grimaldi è Grisaco, Gallus, Vrbani V. Pontificis Nepos, Cardinalis Sancti Petri ad Vincula. Antiphonas, sacra responsa quędam reliquit. Vixit anno 1365. Eisingr.

ANGELICVS Saxo Germanus, Canonem Diuini Missę sacrificij exposuit: Sermones plures Moguntiæ in Metropolitana ad populum habitas scripsit. Vixit anno 1465. Eising.

ANGELORVM Hierarchiam expressisse se Ignarius inquit Epist. ad Trallianos.

ANGELOMVS Gallus monachus, ord. D. Benedicti, congregationis Lexouiensis, vir in Diuinis scripturis nobile sortitus ingenium, iussu Drogonis Episcopi Metensis, filij Caroli Magni Imp. collegit è commentarijs veterum Patrum Opus In quattuor Libros Regum. Stromaton libros totidem. Quorum initium. *Vigintiduas.* Item ad Lotharium Imp. Ludouici Imp. filium Stromaticam explanationem in Cantica eiusdem generis: Incipit, *Priusquam Augustale decus*, Claruit anno Domini 830. Sigeber. Tritem. Sixt. Senensis, Arnoldus. Porrò in lib. Regum excusum est Opus Coloniæ, an. 1530. & Romæ an. 1565. In Canticum verò Canticorum. Coloniæ 1530. Quin & Eisingrenus mentionem facit operis de Diuinis officijs, quod scripserit Angelomus iussu Drogonis.

ANGELVS Aretinus ab hæredibus Iacobi Iuntæ Lugduni fuit editus, anno 1555. De maleficijs, cum additionibus Augustini Ariminensis, Hieronymi Cuchalonij, Bernardini Landriani, Alberti è Grandeno, Bonifacij Vitalini, Pauli Grillandi, Baldi Perilij, Iacobi de Arena, qui itidem de Maleficijs egerunt.

ANGELVS, siue Angeli (de quibus, & qui Diuinam exposuere scripturam, & qui Theologiam tractauere Scholasticam, post Dionysium Areopagitam, & Ignatium, vt omnibus est notum, scripserunt) nominatim tres appellati sunt Michael. Gabriel. Raphael. At, qui plures alios nominatunt, siue in quibusdam Litanijs, quæ editæ circumferebantur siue alibi, meminerint verborum S. Bonifacij Germaniæ Apostoli aduersus Aldebertum (alij codices habent Adlabertum) hęreticum scribentis. *Ex octo istis Angelis* (quos videlicet enumerabat Aldebertus, inter quos erat *Vriel*) *vnus tantum est S. Michael.* Reliqui sunt *potius Dæmones*. Ita quoque Concilium Romanum sub Zacharia, vbi omnes eius Concilij Patres idem asseruere dicentes: *Non plusquam trium Angelorum nomina agnoscimus, Michaelem, Gabrielem, Raphaelem, cætera sunt Dæmonum, quos ipse Aldebertus ad præstandum sibi auxilium, inuocauit.* Vide Nicolaum Serarium nostræ Societatis in Tobiam, hoc vberius tractantem, & post illum, Martinum Delrium, & hunc Societatis nostræ, lib. 1. c. 1. q. 1. ad finem. Quod verò de *Vriele* legitur in quarto libro Esdræ, iam ille liber non recipitur ab Ecclesia inter Canonicos.

ANGELVS Bellabuccus Mediolanensis, ordin. Augustiniani viridarium Sacræ scripturę, Venetijs anno 1519. & alibi euulgauit.

ANGELVS Brunsuicensis, quem vulgo Germani magistrum Engelinum vocitabant, Erphordiensis Gymnasij Doctor, scripsit in Canonem Missæ. & Sermones varios. Quæstiones disputatas. obijt Argentorati in Cœnobio pęnitentium. Frederico III. Imp. 1481.

ANGELVS Camers Augustinianus Theologus edidit Lecturas in Magistrũ Sententiarum Senis, & Bononiæ habitas. Annotationes in omnes D. Pauli Epistolas, & Sermones ad populum. Quæ omnia custodiuntur in Bibliothecis Sancti Marci, Mediolani, & S. Spiritus, Florentiæ. Pauli Epistolæ.

ANGELVS Capreolus Carmelita Brixiensis edidit iustæ magnitudinis volumẽ, in septem Rubricas digestum, Confessarijs, & animarum curam gerentibus vtile. Agit enim de varijs casibus, qui ad officium Episcoporum, Religiosorum, Parochorum, & ad reuocandos à peccato fœneratores pertinent. Extat excusum Brixiæ, apud Ioan. Antonium Brixianum, anno 1511.

ANGELVS Castilionęus Carmelita, nobilis Genuensis, & Theologus, hortatu Gabrielis Cardinalis Palęotti, Homelias per totum annum conscripsit, quę deinde B. Carolo Card. Borromæo procurante, typis traditæ sunt studio Francisci Adorni Societatis Iesu, eiusdem Angeli, Nepotis. Alia quoque spectantia ad Quadragesimæ Sermones scripsisse fertur vnà cum libro De Animaduersione adhibenda in legendis scriptoribus antiquis, quem morte pręuentus, anno Domini 1584. prelo tradere non potuit.

Angelvs è Cingulo Anconitanæ Marchiæ, siue Picæni, Oppido, Clarenus etiam dictus à monte quodam Claro, quem incoluit, ordinis Minorum, & Simonis à Cassia pręceptor, celebris item concionator, Ioannem Climachum, & Macarij Dialogum, & quędam Ioannis Chrysostomi latinitate donauit. Claruit Celestino Pontifice Maximo, & Astulpho Romanorum Imperatore. Migrauit è vita anno 1294. In quodam Regni Neapolitani Cœnobio.

Angelvs è Clauasio Lygur, ord. Minorum, Summam, quæ dicitur Angelica, scripsit, quę edita est Venetijs, & Lugduni; Claruit Sixto IIII. Pont. Max. prope annum 1490. Iacobus autem Vngarellus addidit eidem Summæ abs se recognitæ additiones. Quæ plenior, & emendatior prodijt Venetijs ann. 1569. & 1578. apud Iacobum Sansouinum, & apud Zoppinos, ann. 1582.

Angelvs Coradellus Carmelita Brixianus, Academiæ Parisiensis, & Bononiēsis Theologiæ Doctor pręter eruditas in Diuinas scripturas lucubrationes, etiam de Logica Tractatum typis mandauit. Floruit anno 1530. Fuit, dum viueret Vicarius Generalis, çongreg. Carmelitarum Mantuanæ.

Angelvs Ferrus Venetus, ord. Augustiniani, scripsit De Cęlibatu. De Residentia Episcoporum. De auctoritate Pontificis. Orationum libros duos. In Euangelia totius anni. Claruit in Concilio Tridentino, Pio IIII. Pont. Max. coram quo Dominica tertia Quadragesimæ Orationem habuit.

Angelvs Florentinus Vallisvmbrosæ monachus, qui vitam Eremiticam duxit inter cætera Epistolam admonitionum salutarium plenam, scripsit ad matronas Florentinas, cuius initium est. *Angelo peccatore Anachorita.* Floruit ann. 1496. Michael Pocciantius.

Angelvs Gaucius Maceratensis Canonicus, Discursus (vt ille vocat) spirituales Italicè edidit Maceratæ apud Sebastianum Marcellinum 1598. quos Serenisſ. Bonæ Christianæ Lotaringæ vxori magni Ducis Hetrurię dicauit.

Angelvs Grillus Genuensis, Lygur, monachus Cęnobij S. Catharinæ Genuæ, congregationis Cassinensis, aliàs S. Iustinæ de Padua, scripsit Italico carmine Rythmos spirituales, qui sunt excusi Bergomi, anno 1591.

Angelvs Maria Montursius Florentinus, Theologus, ord. Seruorum, scripsit in Magistrum Sententiarum commentarium Florentiæ excusum. Viuebat anno 1588.

Angelvs del Pas, Perpinianensis, ord. Minorum, scripsit Opus in Symbolum Apostolicum, in libros quattuordecim digestum, duobus nimirum Tomis satis grandibus, sed perutilibus diuisum, nonnullas item in Euangelium Matthæi, Lucæ, Marci, & Ioannis Euangelistarum, Expositiones in Scholasticam Theologiam. Primus autem Tomus, quem vidimus, editus est Romæ in Typographia Vaticana, anno 1596. quo ipse viuebat. Quem perlegisse, spero, neminem pęnitebit: nam & stylus elegans, & ecclesiasticus, ac cum plurima afferat, non tamen laxus, sed pressus, & Patrum testimonijs absque tędio legentiū, diues.

Angelvs. Pientinus è Corsiniano, Ditionis Senensis Oppido in Hetruria, ord. Prædicatorum, quinque libris, anno 1556. editis aduersus sectam Mahometanorum doctè, & accuratè scripsit. Antea verò, De sacro Iubilæo libros quattuor: Qui Romæ prodierunt anno 1577.

Angelvs Pria, seu Petra, Genuensis, Lygur, monachus S. Benigni, congregationis Cassinensis, scripsit Italicè ad eruditionem cōputistarum, & Cellerariorum (quæ quadantenus pertinet ad ecclesiasticos, pręcipuè Regulares) De modo se gerendi in scribendis libris Cellerariorum, idest *Indirizza de gli Economi, ossia ordinatissima instruttione da regolatamente formare qualunque scrittura in vn libro doppio*, qui excusus est Mantuæ, anno 1586. apud Franciscum Osannam. Obijt Cassini, anno 1590. mense Iulio. Arnold.

Angelvs Roccha Camers, quæ ciuitas est Pontificiæ Ditionis in Picęno, ord. S. Augustini, Bibliothecam Apostolicam Vaticanam à Sixto Pont. Max. in splendidiorem, ac commodiorem locum translatam Latinè conscripsit, describens plura, quę in ea sunt, ac tamquam ob oculos ponens; cum & ea occasione de variarum artium, ac scientiarum argumentis arduis, & scitu dignis agat. Liber hic è Bibliotheca Vaticana prodijt in lucem, an. 1591.

cum

cum proximè superiore anno, alteram Italico scripsisset idiomate Mutius Pansa Romæ, de quo vide suo loco. Scripsit item, idem ANGELVS Roccha, Expositionem Orationis Dominicæ, collectam è celebrioribus antiquis, & recentioribus, quam edidit Romæ apud Gulielmum Facciotum 1594. Deinde Bibliothecam ex præcipuis tantum quibusdam, & grauioribus Theologis conflatam quos Scripturales vocat, edita est autem Romę 1594. apud Dominicum Basam.

ANGELVS Sangrinus monachus Benedictinus, quique obijt Cassini, anno Domini 1593. ætatis suæ 93. assumpti autem Religiosi habitus 74 & ibidem sepultus est, scripsit

De ineffabili Iesu nomine. Carmen heroicũ.
In septem Iesu Christi nouissima verba.
Meditationes item septem eodem carmine.
De misericordia, amore, & bonitate Dei erga peccatorem.
De spe peccatoris in Deum.
Speculum peccatoris.
Paręneses sex in hebdomadam sanctam.
De nominibus Iesu.
De contemptu diuitiarum, & vanitate humanæ uitę, eodem genere carminis.
De Iesu pietate, & amore in peccatorem: Elegias duodecim.
Triumphum Diuini amoris.
In Natiuitatem Domini, & in omnes alias eiusdem festiuitates, carmen Sapphicum.
Epicędium in mortem Domini.
De Iesu beneficijs erga hominem.
De laudibus B. Mariæ Virginis vario carminis genere, lib. 1.
Hymnorum diuerso metro de Sanctis, lib. 2.
De Passione Domini: Elegias duodecim.
Vitam S. Benedicti, carmine heroico, excusam Romæ 1587.
In Psalterium Paraphrasim diuerso carminis genere, quæ excusa est Venetijs, an. 1540.
Aureas sententias è Dauidis Psalmis excerptas, carmine elegiaco.
Vitas SS. Benedicti, Mauri, Placidi, & Io. Baptistæ, carmine heroico.
Vitam alteram eiusdem S.P. Benedicti, carmine Sapphico, & soluta oratione, quę moralem expositionem continet.
Psalterium Gloriosæ Virginis Mariæ, carmine Sapphico.
Vitam S. Gulielmi Anachoretæ, versu Sapphico.
De martyrio monachi, carmine.
Tractatum quadraginta horarum, excusum Florentiæ, anno 1587. & Tridenti, atque alibi.
Sermonum, Homiliarum, & Dialogorum soluta oratione, lib. 1. & alia multa scripsisse fertur. Arnold.

ANGELVS Saluettus, Senensis Theologus, & Generalis, ordin. Minorum, scripsit Tractatum de Iudicio, & Antichristo, qui incipit: *Tribus modis homines docentur, exemplo, magisterio, & flagello.* Senis, sub annum 1423. moritur.

ANGELVS Saxo Brunsuicensis, scripsit In Canonem Missę, lib. 1. Sermones varios, lib. 1. Quæstiones diuersas, lib. 1. & quędam alia. Claruit anno Domini 1480. Trit.

ANGELVS Tancredus, Aretinus, Hetruscus, ord. Minorum, miracula S. Francisci scripsit, propè annum 1246. Obijt Asisij, & in eiusdem S. Francisci ęde non procul ab eius sepulcro humatus est.

ANGLI Catholici, qui nostra ętate pręcipui scriptores fuerunt aduersus hęreticos, inter alios hi sunt:

Ioannes Fischerus.
Thomas Morus.
Cutbertus Tonstallus.
Thomas Andingus.
Nicolaus Sanderus.
Nicolaus Harpesfeldus.
Ioannes Youngus.
Gulielmus Cardinalis Alanus.
Alanus Copus.
Thomas Stapletonus.
Ioannes Rastallus.
Ioannes Martialis.
Richardus Bristous.
Gregorius Martinus.
Robertus Personius.
Edmundus Campianus martyr.
Collegium Anglorum Duacenum.
Gulielmus Reginaldus.
Robertus Personius.

Qui verò libri prodierunt prænotati nomine Dictiuni Veridici, & Antonij Philopatris, ij fuerunt Thomæ Stapletoni. Horum autem singulorum labores, vide, in verbo ipsorum, in suis quemque locis huius Apparatus.

Anglicanae persecutionis libellus emissus est Romae è Typographia Georgij Ferrarij, anno 1582. quo libello explicantur afflictiones, quas Angli Catholici ob catholicam fidem sunt passi, & adeo hodieque patiuntur. Vide, in verbo, Concertatio fidei.

Anglicum Concilium Generale, anno 1070. à S. Dunstano Cantuariensi Archiepiscopo, aduersus incontinentiam clericorum, celebratum est auctoritate Ioan. XIII. Pont. Max. Vide Acta S. Osuualdi Episcopi Vuigorniensis apud Laurentium Surium die 15. Octob. Tom. 5. & Matth. Vuestmonast. Flor. histor. sub eumdem annum, & Caes. Baron. Cardin. Annal. Tom. 10.

Anglorum Collegium Duacenum, Rhemis antea commorans, nouum Iesu Christi Testamentum in Anglicanam linguam conuertit, additis perdocta praefatione de iustissimis caussis eius versionis, & notis, quibus haereses iugulantur.

Aniani Epistola ad Euangelum presbyterum, extat ad finem 6. Tomi operum Bedae venerabilis.

Anianus quidam è Graeco Latinas fecit octo primas Homilias S. Ioannis Chrisostomi in Matthaeum. Crediderim ego hunc Anianum esse eum, de quo Sigebertus in Catalogo ita scriptum reliquit: *Anianus vir spectabilis, iubente Alarico Rege, volumen vnum de legibus Theodosij Imp. edidit: & monente Oruntio Episcopo, librum Io. Chrisostomi in Matthaeum è Graeco in Latinum transtulit. Vixisse autem illum ait Sigebertus, anno 400.*

Anianus Flander, Casletensis, monachus S. Vuinori Bergensis, in Belgio, & Abbas monasterij S. Petri Oudeburgensis congregationis Cluniacensis, vir doctus, & pius, vt eius monimenta, & instauratio Aedis Benedictinorum prodiderunt, quam ipsis Kal. Maij an. 1457. per Gulielmum Episcopum Sareptanum, Ioannis Episcopi Tornacensis Suffraganeum praesentibus Abbatibus octo, & alijs Ecclesiae dignis viris consecrari curauit, grande volumen composuit, quod res gestas à mundo condito vsque ad sua tempora breuiter complectens, praenotatur Chronicon vniuersale. Extabat in Bibliotheca Benedictinorum m.s. in membranis, & scitissimis picturis ornatum; sed depopulantibus omnia, & ipsum monasterium, anno 1578. hereticis, fuit asportatum, aut absumptum. Arnold.

Angesilus. Vide, in verbo, Ansegisus.

Anania de natura Demonum. Vide de illo Martinum Delrium Tomis tribus Disquisitionum Magicarũ, is autem vocatur Laurentius. Quare, & vide in verbo Laurentius Anania.

Anicius Hispaniarum Episcopus, scripsit aduersus Priscilliani dogma, & maleficiorum eius artes librum. Hic autem cum Vrsacio Episcopo, ob necem eiusdem Vrsacij, cuius accusatores extiterant, Ecclesiae communione priuatus, exilio condemnatur. Isidor.

Anitius Boetius, Manlius Seuerinus, Torquatus, vir doctissimus, atque innocentissimus, Patricius, & Consul Romanus, scripsit De contemptu mundi Philosophicum Opus. Extant verò alia ipsius plura, de quibus vide, in verbo, Boetius.

Anisius quidam Abbas, scripsit Tragediam, & alia multa carmina, vt ferunt.

Anna vxor Nicephori Melisseni, filia Irenes & Alexij Imperatoris Graecorum, Ecclesiae Constantinopolitanae, & controuersiarum Religionis in Orientalibus Ecclesijs notarum historiam, quam Alexidem vocauit, libris quindecim complexa est.

Anna Pferingerin, Germana, sanctimonialis, & Abbatissa secunda monasterij Neuburgensis, electa ann. 1444. scripsit vitam S. Hilarij Episcopi Germanica lingua, ad Ludouicum Bauariae Ducem. Obijt, anno Domini 1451. Arnold.

Annales Ecclesiastici. Vide, in verbo, Caesar Baronius.

Annibalis Rocchi I. V. D. Tractatus Visitationum, ad Breue Greg. XIII. Pontif. Max. De visitandis Ciuitatibus, & Dioecesibus Patauina, & Vicentina. Veronae 1590. apud Hieronymum Discipulum. Vide etiam in verbo, Hannibal.

Annibal Firmanus, scripsit De modo rectè educandi filios. Venetijs 1564. & de Tranquillitate animi, siue iucunditate. Italicae Perusij apud Laurentium Pegulum, an. 1574.

Annibaldus Ceccanus Romanus, ex Archiepiscopo Neapolitano, Episcopus Cardinalis Tusculanus vitas BB. Apostolorum Petri, & Pauli heroico versu conscripsit. Claruit anno 1327. Eisingrenus.

Annonivs monachus Benedictinus De Regum, procerumque Francorum origine, & gestis etiam Ecclesiæ vsque ad Philippum Augustum, lib. 5. viuebat anno 829. editus est olim Parisijs apud Ascensium, sed & alibi deinceps.

Anonymorvm Auctorum vt nomina, sic tempora plerumque incerta sunt. Vide, in verbo, Anonymus.

Anonymvs Scholiastes Origenis.

Anonymvs. Vide, in verbo, Aimonius.

Anonymvs citatur à Photio, qui scripserit contra Iudæos, & Tessarescędecatitas, qui sancti Paschatis festum non celebrabant, primo secundum Hebræos mense: librum autem hunc, siue Sermonem idem Photius inquit esse pressum, in quo nil superfluat, & ornatum. Οὗτος μὲν ὁ λόγος (ait) σύντομος, καὶ ἀπέριττος, καὶ κόσμου μετέχων. Quid autē ipse senserit Auctor Anonymus de Paschate, subdit: quidque è Metrodoro quodam de eodem recitet, vide Photium, in verbo, Anonymus.

Anonymvs quidam Episcopus, is, qui vitam S. Boniti Episcopi scripsisse fertur, post Episcopatum aliquot annis dignè administratum, ad portum quietis se recipiens, monachi habitum suscepit. Surius in vita S. Boniti. Tom. 1.

Anonymvs, siue incertus Auctor, De expetenda magis animi sanitate, quam corporis, & de vitandis sortilegis, extabat in Bibliotheca Cardin. Sirleti, quæ modo est Ascanij Cardin. Columnæ.

Anonymvs Auctor Appendicis ad Historiam Francorum Gregorij Turonensis ad historiæ suæ finem post Clotarium, *Chilperico mortuo* (inquit) *Theodoricum Regem statuerunt, qui nunc Solij Regalis obtinuit locum*. Et aliquanto post, vbi Saracenorum à Carolo Martello profligatorum meminit, *Curricula* (inquit) *annorum à passione Domini reperiuntur 735*. Vide Bibl. SS. Patrum Bignæi, editione secunda.

Anonymvs Poeta, scripsit de Bebiani Baptismo, & vxoris eius obitu carmen. Anonymus item (incertum an idem ipse sit) qui superior, quique hymnos de Christi Domini mysterijs scripsit. Extat vterque in Biblioth. SS. Patrum Bignæi. Tom. 8. in secunda Parisiensi editione.

Anonymi Auctoris De Lirinensis monasterij excidio fragmentum, cuius initio adiectum est breue de illis historiæ temporibus, Scholion Margarini Bignæi in To. 7. Bibl. SS. Patrum in secunda editione Parisiensi.

Anonymi (perantiqui tamen scriptoris) in S. Dorothei doctrinas Præfatio extat in quinto Tomo Bibl. SS. Patrum Bignęi, editione secunda. Item Epistola cuiusdam ipsius discipuli, qua vita, & laus eiusdem Dorothæi continetur. Item Epistolæ, siue potius Epistolarum septem fragmenta, & alia Epistola ad imbecilliorem quendam fratrem, varia cogitantem de administrante, quæ ad vsum ipsius pertinebant. Extant in Bibl. SS. Patrum, To. 2. Bignæi, editione secunda Parisiensi. In S. autem Dorothęi doctrinas extat Præfatio, & Epistola cuiusdam eius discipuli, qua describitur vita ipsius Anonymi quem diximus esse perantiquum scriptorem, Bignæi Bibl. SS. Patrum, secunda Parisiensi editione, To. 5.

Anonymvs alius cuius Βιβλίον ἀνεπίγραφον, περιέχον λόγους, καὶ μονῳδίας, καὶ τινὰ ῥήματα ἐκκλησιαστικά. hoc est. *Liber sine Auctoris inscriptione continens Sermones, & Nanias, siue Orationes funebres varias, & quædam verba Ecclesiastica*. In Bibliotheca Vaticana m. s. qui est forsan idem cum sequenti.

Anonymi in Bibliotheca Vaticana extat liber m. s. Græcus, continens *Sermones, & hortamenta, siue admonitiones Ecclesiasticas*. Inscriptio Gręca Libri est. Βιβλίον ἀνώνυμον ἔχον λόγους, καὶ παραγγέλματα ἐκκλησιαστικά. Item, siue ipsius, siue alterius, cuius titulus: Ἕτερα κεφάλαια ἀνώνυμα idest, *Altera capita Auctoris, cuius nomen deest*. Alius item, cuius inscriptio: Ἀνωνύμου περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. hoc est, *Anonymi de Incarnatione Domini nostri Iesu Christi*.

Alius hoc titulo: Βιβλίον ἀνώνυμον περιέχον ἐν αὐτῷ ὁμιλίας π̄η, ὡς ἐμοὶ δὲ ἡ ἑρμηνεία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον. hoc est. *Liber Anonymi continens Homilias, &, vt quidem videtur, expositio* S. Ioan. Chrysostomi in Euangelium secundum Ioannem.

Alius.

Alius. *Λόγος παραινετικὸς ἀνώνυμος*. *Sermo Paraeneticus*. Anonymi.

Alius. *Βίβλιον ἀνώνυμον περιέχον ἐν αὐτῷ πολλὰς, καὶ διαφόρους ὑποθέσεις ἐκκλησιαστικὰς μεγάλων, καὶ ἐπισήμων ἁγίων; Πρὸς τούτοις ἐπιστολὴ τῷ Θεοφυλάκτῳ ἐπισκόπῳ Βουλγαρίας.* hoc est. *Liber Anonymus continens plura, & varia argumenta Ecclesiastica magnorum, & insignium Sanctorum. Adhac Epistola Theophylacti Episcopi Bulgariæ.*

Ansbertvs in Apocalypsim prodijt Coloniæ, ann. 1536. Vide, in verbo, *Ambrosius Autbertus*: is autem, & Haymo non rectè legerunt in Apoc.cap.9. *Labadon*, quod Græcè est Ἀπολλύων, quodque Latinè designat *Exterminans*.

Anscharivs Frisius natus Vardenæ, quæ Ciuitas est Frisiæ, quam progressu tēporis inundatio maris oppressit, & abstulit, Vltraiecti in Schola S.Gregorij Episcopi, qui S.Bonifacij martyris successor fuit, literarum, & pietatis fundamenta iecit, inde Corbeiam Saxonię petijt Religionis monasticæ ergo, vnde ob insignem eruditionem, ac pietatem, & zelum erga Diuini verbi propagationem, tandem primus Episcopus Bremensis est constitutus. Scripsit ille, quę interciderunt, ac latent. Sed Albertus Krantius citat eius Epistolas plures. Item libellum, Psalmorum summam paucis includentem. Vixit sub Francorum Rege Ludouico Pio, circa annum 806. Hæc Suffridus Petrus, lib. de Frisię Scriptoribus.

Ansegisvs, siue Angesilus (quibusdam Gallus) monachus, & Abbas Laubiensis, seu Lobiensis Cœnobij, Benedictinus, in Hannonia, Egiloni datur successor, anno 871. à Ioāne Papa VIII. ob peritiam rerum Ecclesiasticarum, & secularium. Primatum autem Galliæ, & Germaniæ accepit, anno 872. quæ dignitas per manus tradita, ad successores suos in hodiernum vsque diem peruenit, obijt anno 878. susceptæ verò dignitatis octauo. Sic Trit. lib.4.c.86. & Demochares, ac Bellaforestus, scripsit autem Impp. Carolo Magno, & Ludouico eius filio mandantibus, Statuta Ecclesiastica, libris duobus, & Leges mundanas libris totidem. Qui omnes libri editi Parisijs, cum Benedicto Leuita (additis quoque nonnullis Caroli Calui Imperatoris, & aliorum Regum Statutis) anno 1588. prodierunt in lucem.

Anselmi (sed incertum cuius) Correctiones, ordinis celebrandi Concilium, quæ forsan idem sunt cum gubernaculo, quod diximus extitisse, extabat in Bibl. Card. Sirleti, quæ modo est apud Ascanium Card. Columnam.

Anselmvs, Auelburgensis Episcopus, in Marchia ad Auelum non procul Albi fluuio Germaniæ, vitas aliquot Sanctorum complexus est, Epistolas quoque plures scripsit. Floruit anno 1146. Eisingrenus.

Anselmvs Cantuariensis, in Anglia Archiepiscopus, ex Abbate Becensi in Normannia, Cœnobij ordinis Benedictini, qui Vrbano II. Pont. & Henrico III. Imp. claruit Tritemio, anno Domini 1080. (vel 1061. vt placet D. Antonino, vel 1058. vt scribit Raphael Volaterranus, quamuis & tunc floruisse potuit) Lantfranci Cantuariensis Archiepiscopi discipulus ingentibus Dei donis, doctrinaque & sanctitate ornatus, varia scripta, magno eorum bono reliquit, qui ea voluerint attentè perlegere. Ad quam Lectionem eo facilius allici poterunt, si intellexerint, ea non solum esse ferè breuissima, sed & tanti succi plena, vt vir inter alios perdoctus Antonius Demochares Theologus Sorbonicus Epist. præfixa Anselmi opusculis, quæ data anno 1544. edita est 1550. Parisijs, scripto sit testatus, in Anselmi istius breuibus Opusculis penè omnia firmis rationibus demonstrari, quæ Petrus Lombardus Magister Sententiarum, in quattuor plenis voluminibus, multis Sanctorum Doctorum auctoritatibus postea confirmauit. Porro vitam Anselmi Edinerus Anglus conscripsit.

Scripta verò ipsius alij partiti sunt in tres Tomos: Primum in nonnulla Euangeliorum loca. Secundum in cōmentaria in Epistolas Pauli, in Apocalypsim, & Cantica. Tertium in varia Opuscula, & Epistolas. At num hęc partitio uera sit, eiusque Auctoris, qui non hæc omnia scripsit, paullo post liquebit. Sanè hæc editio Coloniæ Agrippinæ, anno Domini 1573. apud Maternum Cholinum prodijt.

Sixtus autem Senensis ait eum scripsisse in Heptateuchum, hoc est in priora septem Diuinæ scripturæ volumina, libros septem.

In Hexaemeron librum vnum, quem Tritemius citat.

In

In Canticum Canticorum, librum vnum, qui incipit. *In initijs librorum, caussa dicendæ sunt.* In varios Euangeliorum locos Homilias plures.

In Paulum Apostolum Commentarios, quorum initium est. *De Epistolis Pauli*. licet, inquiar, in vetustis Exemplaribus inueniantur ascripti Heruæo monacho.

Sanè Sixtus omisit Opuscula, cuius consilium fuit tantummodo afferre Exegematicos Diuinæ scripturæ Auctores. At certè dubitandum est, num ea In Eptateuchum, & in Hexaemeron scripta extent, quæ nondum, quod sciam, apparuerint. In Canticum verò Canticorum commentarius tribuitur Anselmo Laudunensi, qui Anselmi Cantuariensis fuit æqualis, sicq; nomine *Laudunensis* prodijt Parisijs, anno 1550. ex Officina Ponceti le Preux.

Tritemius autem Catalogum alium affert, quamuis afferat Anselmum penè infinita scripsisse Opuscula. is verò Catalogus est, qui sequitur:

Contra gentes cur Deus homo, lib. 2.	*Sæpe, & studiosè à multis.*
De Incarnatione Verbi contra Iudæos, lib.	*Domino, & Patri vniuersæ.*
De Conceptu Virginali, lib.	*Cum in omnibus religiosa.*
Prosologion, lib.	*Eia nunc homuncio.*
Monologion, lib.	*Si quis vnam naturam.*
De Spiritusancto contra Græcos.	*Negatur à Græcis, quod Spiritussanctus.*
De casu Diaboli, lib.	*Illud Apostoli. Quid habes.*
De diuersitate Sacramentorum, lib.	*Domino, & amico Vualram.*
De fermento, & azimo, lib.	*Anselmus seruus.*
De voluntate Dei, lib.	*Humana ratio.*
De libero arbitrio, lib.	*Cum liberum arbitrium.*
De Gratia, & libero arbitrio, lib.	*De tribus illis Quæstio.*
Dialogus de Veritate, lib.	*Quoniam Deum veritatem esse.*
De similitudinibus, lib.	*Voluntas tripliciter.*
De mensuratione Crucis, lib.	*Quoniam iubente filio tuo.*
Meditationes, lib.	*Domine Deus meus.*
Meditationes de Passione Domini, lib.	*Anima Christiana.*
Stimulus amoris, lib.	*Iesum Nazarenum.*
Pro insipiente, lib.	*Dubitanti vtrum sit.*
Contra insipientem, lib.	*Quoniam non me.*
De miseria hominis, lib.	*Terret me vita mea.*
De membris Deo attributis, lib.	*Vbicunque Sacra scriptura.*
De Sacramentis, & Officijs Diuinis, lib. 2.	*Celebratio Missæ.*
Prouerbia, hoc est, de domo conscientiæ, lib.	*Domus hæc, in qua.*
In Assumptione S. Mariæ, lib.	*Intrauit Iesus.*
Ad Guilhelmum Hirsaugiensem Epist. 1.	*Ex quo vestra probitas.*
Epistolarum ad diuersos, lib.	*Seruus seruorum Dei.*
De Sancta Trinitate, lib.	De octo beatitudinibus, lib.
In Canticum Canticorum, lib.	In Hexaemeron, lib.
De pace; & concordia, lib.	Ad Lantfrancum Archiepiscopum, lib.
De beata vita, lib.	De Grammatico, lib.
De beata sufficientia, lib.	De S. Ioan. Baptista, lib.
De laudibus Sanctæ Mariæ, lib.	De peccato originali, lib.
De bona occupatione, lib.	Sermones etiam nonnullos.

At ex quadraginta & vno Opusculis, quorum à Tritemio fit mentio, Parisiensis editio, de qua paullò antea diximus, non continet nisi vigintisex; nimirum, nec Tritemius omnia illa, de quibus scripsit, viderat: neque ipsius Anselmi censentur esse aliqua. Et quorum Opusculorum initia non adnotauit Tritemius, ea necdum omninò excusa esse credo.

Sciendum autem Homiliam, quæ inscripta est. In Assumptionem S. Mariæ, alibi inscribi, *Homilia Euangely secundum Lucam. Intrauit Iesus.* Quæ verò de laudibus S. Mariæ, verisimile est eandem esse, quam Demochares vocat: *De excellentia Gloriosissimæ Virginis Mariæ.*

Tri-

Tritemius verò non numerauit libros duos. *De Imagine Mundi*, nec Dialogum *De Passione Domini*, qui iam excusi sunt: credo ita, quòd putauerit libros *de Imagine Mundi* Honorio Incluso esse tribuendos, quemadmodum ille quoque tribuit.

Anselmi porrò Homilia extat inter eas, quas Alcuinus collegit. Sed & Antonius Demochares, qui egregiam nauauit operam in repurgandis mendis, quibus ob incuriam Amanuensium, vel propter codices ab alijs deprauatos scripta Anselmi scatebant, in alium ordinem sex & viginti, quæ diximus, Anselmi Opuscula hoc modo digessit.

Monologion hoc est Soliloquium.
Prosologion, idest, alloquium.
Pro insipiente.
Contra insipientem.
De Incarnatione Verbi.
Cur Deus homo.
De veritate.
De libero arbitrio.
De casu Diaboli.
De conceptu virginali,& peccato originali.
De processione Spiritussancti.
De fermento, & azimo.
De diuersitate Sacramentorum.
De similitudinibus, lib.
De voluntate Dei, lib.
De cōcordia præscientiæ,& prędestinationis, nec non gratiæ Dei cū libero arbitrio, lib.
De miseria hominis, lib.
De vestimentis, & membris, & actibus Deo attributis, lib.
De mensuratione Crucis.
De Meditatione redemptionis generis humani, lib.
De Passione Domini, Dialogus vnus.
Speculum Euangelici Sermonis, siue Stimulus amoris.
Homilia Euang. secundū Lucā. *Intrauit Iesus.*
De excellentia gloriosissimæ Virg. Mariæ, lib.
Epistolarum, lib.
De Imagine Dei, lib. duo.

Obseruatio.

Præter hæc in veteribus editionibus nonnulli librum de vestimentis, & membris Deo attributis inseruerunt operum Hieronymi Tomo quarto, hac inscriptione. *De ijs, quæ Deo in Scripturis sanctis attribuuntur.* vbi & multa fusius initio tractantur. Quidam verò Augustini librorum Tomo quarto, pręnotatum. *De essentia Diuinitatis,* ac tam initio, quàm ad finem, copiosiorem.

Ad viginti autem, & sex Opuscula, quæ in editione Parisiensi, ann. 1550. continentur, Antonius Demochares summam vniuscuiusque quàm breuissimè scripsit Ioanni Hangestęo Nouiodunensi Episcopo. Nec mentionem vllam commentariorum, siue in Canticum Canticorum, & in Epistolas Pauli, siue in alios sacros codices facit.

Nos addimus non Anselmo, sed Heruæo, quem putant ante ducentos quinquaginta annos vixisse, vetusta exemplaria, & doctos viros, inter quos fuit Simon Fontanus Senonensis, vir acris iudicij, adscribere commentarios in Epistolas Pauli, in quibus nihil fermè reprehendendum, tota verò interpretandi ratio diuitijs spiritus abundans summopere laudanda sit. Dictio, & breuitas, sed sensibus fęcunda, quoniam non prorsus est Anselmo dissimilis, fecit, vt eiusdem esse existimaretur. Nomen autem Anselmi Laudunensis, vt huius commentaria in Canticum Canticorum, Anselmo Cantuariensi tribuerentur. (Cāticum Canticorum.)

Porrò qui librum de mysterijs Ecclesię extitisse Anselmi Cantuariensis scriptum, vti & alterum de origine animæ, & alium de Conceptione Beatissimæ Virginis, tradidere, ij quidem facere aliquam fidem possent, quoniam Angli de Anglicanis, seu de propinquis Normannis Auctoribus certius aliquid nosse potuerunt; veruntamen quoniam ex albo Catholicorum scriptorum proscripti sunt, ad hunc Apparatum non accersuntur: nisi vt nostra repetantur, ij verò, vt commeriti sunt, explodantur. (Io. Balæus in vita Thomæ Cantuariēsis, sed Balæus ip se prohibitus est.)

Quod autem in commentarijs Anselmi in 27. cap. Matthæi legitur, se certa ratione comperisse, Christum Luna quartadecima esse occisum, & Luna tertiadecima præter ordinem Diuinæ legis celebrasse suum Pascha, dubium (inquit Card. Bellarminus) esse non potest, quin totus iste locus ab aliquo Gręcorum fautore fuerit insertus in libro S. Anselmi, & quidem parum prudenter. Anselmus enim apertissimè contrarium docet in commentario capit. 26. in illa verba. *Prima autem die Azimorum.* vbi dicit, quartadecima die comedisse

agnum:

agnum: & quintadecima die fuisse crucifixum. Vide Bellarm. lib. 4. de Sacramento Eucharistię, cap. 9. To. 2.

In commentarijs verò Epistolæ ad Romanos, cap. 5. scriptum est, charitatem diffusam in cordibus nostris, qua Deum & proximum diligimus, non esse donum aliquod Spiritussancti in nobis creatum, sed ipsam Spiritussancti personam habitantem in nobis, quam sententiam secutus est Petrus Lombardus. 1. Sent. dist. 17. At huic opinioni aduersantur vnanimi consensu, omnes fermè Scholastici Theologi, docentes Spiritumsanctum illabi quidem animis nostris secundum substantiam Deitatis suæ, vel hypostasim personæ suæ: attamen longo interuallo discerni à charitatis dono, quo in amorem Dei, & proximi accendimur. Quin, nullo modo defendi potest, præsertim post Concilium Tridentinum sententia illa, quòd Charitas sit tantum ipse Spiritussanctus.

Diximus hosce commentarios ad iudicari Heruæo monacho.

Ceterum quod primò has enarrationes in Pauli Epistolas à Renato Castanæo è situ, & squalore erutas, & in lucem Coloniæ euulgatas hactenus à multis creditum est, nō ita habet. Primò enim prodiere, anno 1533. in Gallia apud *Poncetum le Preux*, atque Episcopo Pictauiensi dicatę, cum annis fermè quadringentis, & quinquaginta latuissent.

Præterea Anselmi Cantuariensis Liber, *Cur Deus homo*, Græcè scriptus extat in Bibliotheca Vaticana, hac inscriptione. *Τῦ μακαρίυ Ἀνσέλμυ ἐπισκόπυ Καντουαρίας διάλογοι, περὶ τῦ διὰ τί ὁ θεὸς ἄνθρωπος. Οὐ κυδώνη.*

Qui verò alias editiones Anselmi nosse cupiant, ij sciant Coloniæ quidem tribus distinctas Tomis (vti diximus) prodijsse, ann. 1573. sed & quasdam ibidem separatim, anno 1533. In Euangelia verò commentaria Venetijs anno 1568. In Epistolas autem Pauli ibidem, anno 1549. Meditationes deinceps ibidem ann. 1553. Et opuscula Venetijs an. 1568.

Anselmvs Laudunensis Scholasticus, nouo expositionis genere vtriusque testamenti scripturas (vt habet Appendix ad catalogum Henrici de Gandauo, glossa interlineari, & marginali de Patrum scriptis collecta, illustrauit elucidauit. At Sixtus Senensis ita scribit, *Anselmus Laudunensis Gallus, cognomento Scholasticus in Diuinis Scripturis, & Sacrorum Doctorum voluminibus iugi studio eruditus, & in omnibus disciplinis non mediocriter instructus, ingenio acutus, eloquio pressus, & Laconica cuiusdam breuitatis imitator, nouo, & inusitato explanationis modo vtriusque Testamenti libros ex breuissimis quibusdam Patrum Annotatiunculis exposuit, quas minutissimis characteribus descriptas inter ipsas scripturarum lineas maioribus literis exaratas, non minus curiosa, quàm vtili industria artificiosissimè coaptauit: cumque laborem ad differentiam Glossæ Strabensis, quæ in marginibus sacrorum codicum describi solet, Glossam interlinearem appellauit. Claruit Henrico IIII. Imp. ann. 1110.* At Tritemius addit eum scripsisse etiam *in Psalterium Dauidis*.

Anselmvs Legiensis, siue Leodiensis Clericus, scripsit Gesta Episcoporum Leodiensiū; vbi & vitam Guatonis Episcopi sibi notam, anno Domini 1050. Trit. & Sigebertus.

Anselmvs Mantuanus, Lucensis Episcopus, ac deinceps amore Diuinæ contemplationis, & amicis ignorantibus, monachus Cœnobij S. Benedicti in agro Mantuano, non longè post à Gregorio Papa VII. qui eius opera maximè vtebatur, coactus, ad sedem quidem suam redijt, sed tamen habitum monasticum sub veste Episcopali celans, in eodem etiam sepeliri voluit, anno Domini 1086. die 18. Martij. Vita eius m.s. extat in monasterio S. Benedicti Mantuani, vide Chronicon, de origine, & actis Comitissę Mathildæ, cap. 5. à Benedicto Luchino monacho Italicè scriptum, & Mantuæ editum, an. 1592.

Scripsit aduersus Guibertum Antipapam pro Romano Pont. *Apologeticum Domini Papa.*

In lamentationes Hieremiæ, non autem in Hieremiam totum, vt quidam putarunt, lib. 1.

In Psalmos vsque ad illum locum, *Benediximus vobis in nomine Domini*, rogatu Mathildæ Ducissæ, sed moriens inchoatum opus reliquit.

Epistolarum ad diuersos, librum.

Extat in Bibliotheca S. Benedicti Mantuani m.ss. sequentia opera ipsi ascripta, videlicet:

Meditatio in Orationem Dominicam: Incipit, *O immensa clementia*: columnis octo in membranis pręgrandibus.

Alia in eandem cuius initium, *Possunt autem omnia supradicta aliter explicari.*

Alia in eandem. *Possumus, & supradictas petitiones exponere.*
In Salutationem Angelicam meditatio. *Aue Maria.*
In Salue Regina, Meditatio maximè pia, columnis octo, hoc exordio, *Ad salutandam Beatam Virginem:* quæ quidem meditatio S. Bernardo tribuitur in editione Veneta, an. 1568. in 4. Tomo. 2. operum eius, fol. 435. at utrum rectè, viderit cordatus lector.

Sunt autem apud Arnoldum Vion, m.ss. alij duo libelli Anselmo ascripti, in quorum primo, agitur de Gestis Domini nostri Iesu Christi rythmicè. Incipit, *Desere iam anima lectum soporis. Languor, torpor, vanitas, excludantur foris.* In secundo verò, etsi de ijsdem Domini nostri Gestis differitur, sacra tamen Passio potissimum explicatur. Incipit, *Iesu Christi celeri miseratione, & Mariæ Virginis intercessione.*

Fertur & esse Anselmi pia illa Oratiuncula: *Domine Deus si feci, vt essem reus tuus.* De duobus autem Anselmis, quos citat Sixt. Sen. in Bibl. Sancta, Arnoldus Vion in notis ad diem 18. Martij sic scripsit: Anselmi, de quo Martyrologium Rom. cũ Baronio, Galesinius, & Tabulæ Ecclesiæ Mãtuanę, hac die felici in Ephemeride Anselmi quidẽ meminit, sed eundem cũ Anselmo Cantuariensi Archiepiscopo confundit, in quo videtur corrigendus. Istius vitam ab eius contemporaneo grauiter conscriptam, habemus in nostro Cęnobio S. Benedicti de Padolyrone in agro Mantuano manu scriptam, quæ sic incipit: *Deuotis quorundam precibus instanter cogimur, vt vitam sanctissimi fratris nostri Lucensis Episcopi D. Anselmi, quàm præsentes vidimus, & pariter à commorantibus fideliter accepimus, compendioso explicemus labore. Arctioris vitæ studio inflammatus, Episcopatu relicto, vitam Monasticam in eodem S. Benedicti Cœnobio professus est;* vt clarè satis ostendit vitæ ipsius Auctor his verbis: *Disponit ergo Orationis causa Sanctorum aliqua visitare limina, & nescientibus, qui cum ipso erant, parentibus, ac fidelibus, fit subito monachus Regula S. Benedicti subiectus: Repositus verò à S. Gregorio VII. sua Sedi, nunquam habitum monasticum deserere voluit, sed eundem sub habitu Episcopali celãs, ad finem vsque vitæ retinuit.* Reseruatur item liber miraculorũ eius post mortem, quorum 29. à B. (sic enim se appellat) peccatore Capellano eius: reliqua 30. à reuerentioribus, sicut ipsi viderunt, aut audierunt à fidelibus descripta sunt. Agunt de eodem Sigebertus de Illust. Eccles. Script. cap. 162. Tritemius de Scriptoribus Ecclesiast. & Sixtus Senensis, lib. 4. Bibliothecæ sanctæ: in hoc tamen mendosus, quod duos Anselmos, vnum Lucensem, alterũ Mantuanum Episcopos, pro vno constituat, & Opera vnius, duobus adscribat, quod quam à veritate sit alienum, ex hoc liquet, quod nullus in toto Episcoporum Mantuanorum Catalogo reperitur, qui Anselmus vocetur, eo præcipuè tempore, quo floruisse iste ab eo notatur; Mathildis scilicet Illustrissimæ Ducissæ: Tunc enim non Anselmus, sed Vbaldus Mantuanam tenuit Sedem, cuius hortatu, & iussu istius S. Anselmi vitam fuisse scriptam ab Auctore refertur. Restituendus ergo est suæ integritati Sixtus. Omnia verò, quæ Anselmo illi Mantuano adscribit de annis mortis, & Episcopatus, huic nostro Anselmo attribuẽda sunt. Porro corpus viri huius sancti in D. Petri maiore ęde quiescit Mantuæ, quod integrum cernitur, vt dormientem potius, quam mortuum diceres. Immortalitatis stola indutus est anno 1086. Episcopatus sui 13. Indict. 52. anno 9. Sed & de eodem agit Bertholdus in Appendice ad Contractum, ad annum 1086. & ea ipsa die eum obijsse testatur. Hæc Arnoldus.

Sixti Senensis locus notatus.

Anselmus Rhemensis, Gallus, Benedictinus monachus, itinerarium S. Leonis Papę IX. ex Vrbe in Germaniam, & in Gallias, scripsit, in quo, ea quæ in Synodis gessit varijs in locis commemorat, cum etiam Diuinam sibi virtutem fuisse cooperatam asserat aduersus Frisingensem Episcopum, qui cum in Synodo contumaciter aduersus auctoritatem Apostolicam ageret, repentè in omniũ conspectu obmutuit. Claruit anno 1050. Sigebertus, Tritemius, Eisingrenius, Arnoldus.

Anselmi Steckelij Equitis Enchiridion Quadragesimale precationum diariarum è Thomæ Beauxamis Carmelitæ Homilijs in Euangelia, quæ singulis Quadragesimæ diebus leguntur. Monachij 1581. Eiusdem precationes meditationem sacrosanctæ Cœnæ Domini, Passionis, ac Resurrectionis Dominicæ continentes, & in singulos vniuscuiusque hebdomadis dies diuisæ, excerptæ ex Homilijs Paschalibus eiusdem Beauxamis, quæ & excusæ fuerunt Monachij eodem anno. Sed insequente ibidem. Eiusdem Precationes Psalmorum

rum Dauidis contextui, & numero respondentes, cum antea, hoc est anno 1577. eadem in ciuitate euulgasset libellum prænotatum, De animi facinoribus prauis cohorrescentis angustia, & vicissim optimè sibi conscij libertate.

Anselmus Vicentinus, ord. Augustiniani, in Martinum Lutherum librum Venetijs edidit, De Indulgentijs, alijsque Christianis propositionibus.

Ansigisus Abbas, Lobiensis, in librum promiscuè congessit, quæ in celebratis tempore Caroli Magni in Gallia Synodis fuerant constituta; quo quidem libro centum & sexaginta octo capita continentur.

Anso, Belga, monachus, & Abbas monasterij Laubiensis, congregationis (vt vocant) Gallicanę Floriacensis, renunciatus, an. 776. scripsit ad Theodulphum prędecessorem suum librum, de vita S. Vrsmari Episcopi. Arnold.

Anthelmus. Vide, in verbo, Adelmus.

Antherus Gręcus Pontif. Max. qui annos quinque, ac paullo plus sedit, quique fuit martyr, reliquit Rescriptum ad Episcopos Beticæ, & Toletanæ Prouincię. *Tom. 1. Concil.* Per Notarios autem res Martyrum accuratè descripsit, & in ęrarium Ecclesię reposuit. E' quo fonte hausta ferè sunt, quę hodie de martyribus gesta nouimus. *Georgius Vuscelius in Rom. Pont. Epitome: Gibert. Genebrardus, lib. 3. Chronogr.* moritur anno Dom. 239.

Antidota Euangelica contra horum temporum hęreses, vide in verbo, Thomas Stapletonus, & in verbo, Hęreses, siue hęretici.

Antidotarius animę per Amplexorem recognitus Parisijs 1552.

Antimachus Heliopolitanus, Aegyptius, Cosmopęiam, idest ortum siue conditionem mundi versibus Heroicis 3780. descripsit. Suidas. Hexaemeron

Antiochena Synodus, siue Concilium Apostolorum ad sedandas controuersias illhic exortas fuisse habitum probat ex Pamphili martyris auctoritate Franciscus Turrianus noster, qui & Pamphili fragmentum recitat, & Canones illos in compendium redactos recenset. Vide, præter Turrianum aduersus Magdeburgenses, lib. 1. c. 25. Baron. Card. 2. Tomum Annalium, sub annum 102.

Antiochena Synodus coacta ab Orientalibus, anno Domini 255. aduersus Schisma Donatiani, ad quam è Cappadocia, Asia, Syria, Aegypto, fuere vocati Episcopi. Vide Dionysium Alexandrinum in Epist. de Pœnitentia ad eos, qui erant in Aegypto.

Antiochenae Synodi duæ contra Paulum Samosatenum, Prior anno Domini 265. Posterior, anno 272. Vide Euseb. lib. septimo, cap. 23. & 24. & Baronij Cardin. Annalium Tom. 2.

Antiochenum I. Concilium generale 345. Episcoporum aduersus fidem catholicam ab Arianis coactum, reprobatum est, & damnatum. At summa Conciliorum, & alij, hoc ipsum pseudoconcilium Antiochenum, anno 345. vt diximus, contra fidem catholicam coactum, & ideo reprobatum, confundunt cum alijs: sex enim fuere Antiochena Concilia. Vide Bellar. Card. To. 1. controu. 4. lib. 1. de Concilijs c. 6.

Antiochena Synodus, anno 360. cura Constantij Imp. ad exauctorandum Meletium, & substituendum Euzoium, habita fuit ab hæreticis, quare neque hæc fuit catholica. Vide Athanasium de Synodis. Hieronymum in Chronico. Sozomenum lib. 4. cap. 28. Baronij Card. To. 3. Annalium.

Antiochena Synodus, anno Domini 363. sub Liberio Pont. cui interfuere 27. Episcopi, coacta est à Meletio Orthodoxorum Episcopo Antiochiæ. Approbarunt vnanimes Nicænam confessionē. Extat Epist. Synodalis ipsius Concilij ad Iouianum Imp. Vide Hier. in Chronico. In quo Baronius restituit textum ita. *Synodus Antiochia à Meletio, & fuit facta, in qua Homiusio, & Homeusio reiecto medium inter hac Homousion receperunt.*

Antiochena Synodus, anno Domini 378. sub Damaso Papa, cui interfuit Gregorius Nyssænus frater Basilij, qui iam è vita decesserat. Vide Cardin. Baron. Tom. 4. Annalium in eundem annum.

Antiochena Synodus, à Io. Antiocheno, de libris Theodori Mopsuesteni habita. Vide Card. Baron. To. 5. sub annum 435.

Antiocheni viri Catholici, & in fide orthodoxa constantis, extat vaticinium de morte Iuliani Apostatæ apud Theodoretum. Is enim Iulianus Ludimagistrum, vt nostrã religionem, quasi per iocum irrideret, sciscitatus, quid rerum gereret fabri filius? ille Diuina impletus gratia prædixit quod erat paullò post euenturum. *Nam huius* (dixit) *vniuersitatis opifex Deus, quem tu per risum fabri filium nominas, Iuliano loculum fabricatur.*

Theod. lib. 3. c. 18.

Anno Domini 363.

Antiochi monachi quondam in Lauræ Cœnobio S. Sabæ, deinde Abbatis ad Eustachium Athalinæ domus, Ancyræ, quæ est Galatię metropolis, monachum, Pandectes diuinitus inspiratæ, Godefrido Tilmanno Cartusiæ Parisiensis monacho interprete, cũ eiusdem Tilmanni in suum nunc Antiochum nuncupatoriæ Pręfationis fragmento. Pandectes autem hic in 63. Sermones distinctus complectitur Expositiones diuersorum Patrum in Decalogum vna cum reprobationibus omnium hæreseon, quæ aduersus Decalogum emerserant: Eiusdem autẽ Antiochi exomologesis; vbi cum hęc verba profert. *Salutis nostræ spem, nempe crucem Christi, tradidisti fidei aduersarijs* fidem facit accidisse id Heraclio imperante. Quod esto dictum, quoniam Sixto Senensi nondum innotuerat, quonam tempore Antiochus claruisset. Extant in To. 2. Bibl. SS. Patrum Bignæi editionis secundæ Parisiensis, & m.s. Græcè in Bibl. Vaticana.

Antiochus Episcopus Vrbis Ptolemaidos, vir ingenij rari, eruditionis, & eloquentiæ summæ, vt verbis Sixti Senensis vtar, cui Anianus perantiquus Io. Chrysostomi interpres plausibilem dicendi pompam ascribit, inter alia in caput Ioan. IX. de illuminatione cæci nati luculentam orationem, compunctione, timoris Dei, & humilitatis plenam scripsit. Claruit sub Theodosio, & Arcadio Augg. ann. Dom. 390. Sixt. Sen. At Gennadius multò antea, ita de illo scriptum reliquit. *Antiochus Episcopus scripsit aduersus auaritiam vnum, & longum volumen:* & in curatione cæci *qui à Saluatore illuminatus est Homiliam composuit, compunctione timoris Dei, & humilitatis plenam, moritur Arcadij Imperatoris tempore.* Quin & Tritemius huic scriptori plura opera tribuit, & quod hic vnum longum volumen dicitur, in duos libros diducit. Porrò, Antiochi Theologi antiqui Conciones Gręcè extabant Florentiæ in Bibliotheca Medicea.

Antipater Bostrẽsis Episcopus, qui Gręcè Refutationem composuit Apologię pro Origene ab Eusebio conscriptæ, edidit homilias plures, inter quas vnam in Matthæi caput nonum, De Muliere sanguinis fluxu laborante, cuius initium est: *Quod Iudæorum vocationem.* citatur in secunda Synodo Nicęna. Act. 4. Ita Sixtus Senensis: qui tamen haud fecit mentionem homiliæ ipsius Antipatri in Annunciationem Beatiss. Virginis. Quæ cum alibi m.s. tum in Bibliotheca Augustana extat, num. 66. Extare item audio eiusdem Sermonem in Natiuitatem Domini.

Antisiodorense Concilium Dięcesanum, cui pręfuit Aunacharius eiusdem ciuitatis Episcopus solus cum Abbatibus, & presbyteris eiusdem dięceseos, in quo plura, quę statuta fuerant in Matisconensi Concilio secundo, cui idem Aunacharius interfuit, & sexto loco subscripsit, pariter repetita esse reperiuntur. Canones in eo sanciti 45. spectantes ad Ecclesiasticam disciplinam, & monasticam obseruantiam retinendam. Vide de his Card. Baron. Annalium Tom. 8. pag. 14. sub anno 590. Dubia item quędam de aliquo illorum Canone enodantem.

Antonini Episcopi Constantinę ciuitatis Epistola ad Arcadium in Vandalica persecutione hortatoria ad martyrium, & pulcherrima, extat in To. 3. Bibl. Sanctorum Patrum, se eundę editionis Parisiensis, & apud Cardin. Baron. Tom. 5. sub annum 437. inde excerpta. Vixit anno 437.

Antoninus Episcopus, qui Epistolam scripsit ad Arcadium, vt habet Margarini Bignęi editio; apud Gennadium autem nominatur Honoratus. Vide Bibl. Sanctorum Patrum.

Antoninus Florẽtinus Nicolai, & Thomasinæ F. Ord. Prędic. & Patriæ suæ Archiepiscopus à Clem. VII. Pont. Max. in numerum Sanctorum relatus est, vir sanctitate, & doctrina insignis. Quæ Nicolaus V. Pont. Max. admirans: *Non minus* (dixit) *ego Archiepiscopum Florentinorum Sanctorum Catalogo adhuc viuum adscribendum putarem, quàm Bernardinum mortuum.* Is autem Antoninus ob suas virtutes apud Romanos Pontifices, Calixtum III.

Pium

Pium II. & Nicolaum Quintum, sæpe Legationis Reipub. Florentinę munere functus est.

Obijt peruigilio festi Christi Domini ascendentis ad Cœlum, 5. Nonas Maij, anno 1459. iterans illud Psalmi: *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos.*

Scripsit plura, & quidem cum laude, vti cum labore, si tum argumentum, tum seculi illius minus limati statum cogitemus: quæ multis præbuere occasionem sua scripta ditandi, & ex eius laboribus illustrandi.

Ex ijs verò, qui fructum vberiorem capere velit, tria primò in rem conferat. Vnum, vt vitam ipsius perlegat antequam eius operibus manum admoueat. Ea extat in eius Canonizatione, quam vide ante ipsius Chronicon editum postremò Lugduni. Alterum, vt norit vnde illud Chronicon conflauit: ac simul, hinc hauriat quid eius Summa, & reliqua scripta contineant. Tertium, vt saniores editiones sibi legendas proponat.

Ac quidem, quod ad Chronicon ipsius attinet, desideratum est diu, vt emendatum prodiret in lucem, cum pleraque vir ille sanctus collegisset, sanè quidem è probatis auctoribus, sed & ex ijs, qui superioribus proximis seculis non ita circunspectè Auctores quosque versauerant: Quamobrem & Antoninus non pauca corriuauerat in suos labores, quæ sine dubio, si apud nos viueret, modo elimaret; & cum in cęlis beatissima luce fruatur, haud dubium, quin percupiat sua recognosci, & puriora, quàm olim erant, tractari.

Annotationibus ea illustrauit ante annos plus minus viginti tres è nostris Petrus Maturus Aruernus Gallus, cum Lugduni in Gallia, Philippus Tingius Typographus vellet recudere, quod & magno legentium bono præstitit. At Veneti quoque Typographi idem Chronicon Lugduni recusum, suis typis cum ijsdem Petri Maturi annotationibus subiecerunt. Quamobrem minus offenso pede editiones istæ decurri possunt, omissis antiquioribus, vel Lugdunensibus, vel alijs, vbi antea prodierant.

Porrò opus ipsum Chronici in tres partes distributum, quarum Prima, continet res gestas ab ipso Mundi exordio vsque ad Syluestrum Pont. Max. Secunda à S. Syluestro, vsque ad Innocentium IIII. hoc est ad annum Domini 1313. Tertia, ab Innocentio IIII. vsque ad Pium II. hoc est ad annum 1459.

Scopus operis, quemadmodum Auctor in suo Proęmio indicat, est, vt ex ijs, quæ narrantur in historijs, homines discant in Mundo rectè versari, ac proinde sperantes à Domino beatitudinem, hanc denique consequantur. Collectum est autem, vt idem ipse asserit è sequentibus Scriptoribus.

Moysi & reliquis Veteris, & Noui Testamenti Auctoribus.

Gestis, & dictis Summorum Pontificum à Gratiano excerptis.

Alijs Patribus.

Eusebij Cęsariensis Historia Ecclesiastica: quam Ruffinus è Græco in Latinum vertit, eq; duobus Ruffini libris eidem adiectis.

Ex Eusebij Chronico à Hieronymo conuerso in Latinum, eq; supplemento Hieronymi vsque ad tempus sui.

E' Paulo Orosio.

Ex Augustino de Ciuitate Dei, cum declaratione Thomæ Anglici.

E Iosephi libris Antiquitatum Iudaicarum.

E' Gregorij Magni Dialogis.

Et quidem hi antiqui, præter Suetonium, & alios veteres Historicos, vnde etiam suum opus struxit. At & vsus est alijs vel recentioribus, vel minus rationem Chronographiæ habentibus, vel qui non ita accuratè delibauerant veriores historias. Quales fuere Helinandus in compilatione historiarum, Petrus Comestor in sua historia Scholastica, Vincentius in Speculo historiali, & Ioannes Columnius, siue de Columna, vterque ordinis Prędicatorum, & alij eiusmodi. Quòd si Antonini ætate extitissent Chronographi, vel Ecclesiasticorum Annalium Scriptores, quales nos hoc seculo sumus consecuti, Onuphrium, Genebrardum, Card. Bellarminum, atque Baronium, & alios, nemo non videt, quàm auidè istorum semitam triuisset. Incipit verò Chronicon, *Loquar propositiones ab initio*.

Scripsit autem pręter Chronicon Summam Theologiæ, quę etsi olim Norimbergæ, dū in

Catholica religione Germania erat labij vnius, anno 1485. ac deinceps alibi excusa fuit, postrema tamen, quę Venetijs, anno 1591. apud Iuntas prodijt, hoc amplius habet, quod aucta est Decisionibus Tridentinæ Synodi ad Matrimonij Sacramētum spectantibus, necnon Euaristi Papę Decretis, ac nouis Annotationibus. Quin & tertię parti accessit summa omnium materiarum prædicabilium per totum annum, tam de Tempore, quam de Sanctis.

Agitur quidem in hac Summa.

In Prima parte.

De Animæ genere, ac nobilitate.
De eius infusione in corpus.
De eius potentijs, quæ extrinsecus operātur.
De intellectu, & voluntate.
De Passionibus animæ.
De caussis peccati.
De peccato, & nocumento eius.
De septemplici genere legum. Initium est, *Quam magnificata sunt opera tua Domine.*

In Secunda.

De septem vitijs in specie, deq; ramis eorum, ac in primis de Superbia.
De Simonia.
De restitutionibus.
De iuramento, & periurio.
De voto, & transgressione voti.
De infidelitate, atq; eius generibus. Incipit, *Confregisti capita Draconis.*

In Tertia.

De officio cuiuscunque hominis, cuiuscunque extiterit conditionis.
De omni arte, atque vsu viuendi, quod Opus prænotauit, *De Statibus hominum.*
De censuris, & excommunicatione.
De septem Ecclesiæ Sacramentis. Incipit, *Astitit Regina.*

In Quarta.

De septem virtutibus Cardinalibus, & Theologicis.
De gratia Spiritussancti in genere.
De septem eius amplissimis donis. His adiecit quadraginta sex Sermones in laudem Beatiss. Virginis. Incipit, *Benedictionem dabit legislator.*
De eruditione Confessorum.
Sermones de Tempore, & de Sanctis.

At quod dicitur de eruditione Confessorum, idem est, quod Tritemius nominat *Instructorium Confessorum*, cuius initium est. *Defecerunt scrutantes.* Ea sub nomine Summę Confessionalis edita est Venetijs, anno 1572. cum Indice præcipuas operis huius materias cōtinente.

Scripsit item de censura Ecclesiastica, & Trialogum in historiam duorum discipulorum euntium in Emaus, in quo inuicem in habitu viatoris cuncta declarantur, quæ de Vita, Morte, Resurrectione Christi Domini prędicta sunt. Incipit, *Incipiens à Moyse.*

Michael Pociantius, ord. Seruorum in Catalogo Scriptorum Florentinorum asserit horum omnium librorum Archetypon asseruari in Bibliotheca S. Marci Florentiæ.

Sixtus Senensis, inquit, Antoninum in primum Lucæ caput conflasse de Annunciatione, Salutatione Angelica, Cantico Mariæ, vastæ prolixitatis volumen, Scholastica methodo, & stylo dispositum, quod postea vltimæ parti suę Summę adtexuit.

Hieron. in Catal.

ANTONIVS Aegyptius (vt scripsit Hieronymus) monachus, cuius vitam Athanasius Alexandrinę vrbis Episcopus, insigni volumine prosequutus est; misit Aegyptiacè ad diuersa monasteria, Apostolici sensus, sermonisque Epistolas septem, quę in Gręcam linguam translatę sunt; quarum pręcipua est ad Arsenoitas. Floruit sub Constantino, & eius filijs regnantibus. Vixit annos 105. Tritemius autem sic ait: *Antonius monachus, & Abbas, natione Aegyptius, vir sanctissimus, eremiq; cultor insignis, cuius laudum praconia orbis vniuersus personat, multis religiosa, & beata vita normam prabuit. Qui etsi literas non didicerat, in Diuinis tamen scripturis adeò fuit eruditus, vt nullus Doctorum se ei praferre prasumeret. Habebat memoriam pro libris, intellectum & sensum pro literis, gratiam pro studio lectionis. Dictauit Aegyptiaco Sermone ad diuersa Cænobia, Apostolici sensus Epistolas septem. Scripsit quoque* (subdit Tritemius, sed fallitur) *celebre Opus duorum librorum, quod Melissa, id est Apicula, nominatur. Claruit multis coruscans miraculis sub Constantino, & anno 358. obijt.*

Tritemij error.

Hier. in Euagrio, & ep. 101 Gelas. distin. de lib. Authēticis, & Apocryphis.

Porrò vitam Antonij ab Athanasio Gręcè scriptam Euagrius, & Hieronymus in Latinum verterunt: quem Hieronymum, quoniam non solum sententias sententijs reddidit, vt quidam existimauit, verum etiam, quia integriorem emisit, proptereà scripsisse ipsum vitam Antonij, ait Gelasius.

Anto-

Antonij enim Aegyptij Magni adhuc superstitis cum Athanasius vitam scriberet, factum est, vt eorum, quæ subsecuta sunt, prætermissa sint aliqua, vt & Antonij obitus, incertum sit, num adtextus sit deinceps ab Athanasio; quem Romam attulisse res ab Antonio gestas ante biennium eius mortis, nempè à Iulio Pont. Max. vocatum, Hieronymus narrat; ac proinde haud mirandum, si hic in vita Pauli narret, quæ Athanasius omisit de Dæmone in hippocen tauri specie, de congressu Antonij cum Paulo, de coruo panem afferente, de pallio, quod An tonio largitus fuerat Athanasius, & si qua eiusmodi sint alia.

Quam verò Epistolam Antonius ad Balcium (alij *Balacium*) scripsit Arianis mirificè fauen tem, quique sub Nestorio Præfecto Alexandro, cum esset Dux Aegypti virgines monachosque verberabat in publico, de ea quidem agit Athanasius alibi, in Epist. ad solitariam vitam agentes, sed in vita Antonij fusius, & nonnihil diuersè, quod fortasse (inquit Card. Baronius) accidit vitio librariorum.

Quæ autem Antonius responderit Constantino Imper. qui eum per litteras salutauerat, extant in eadem Antonij vita, ab Athanasio scripta. Ceterum Antonij Aegyptij Magni ad Arsenoitas fratres Epistolæ septem, Symphoriano Camperio interprete, inueniuntur in tertio Tomo secundę editionis Parisiensis Bibl. SS. PP. Bignæi.

Quàm verò vtilis Antonij Vitæ lectio fuerit Augustino, & alijs, norunt, qui Augustini Vitam, siue libros eius Confessionum perlegerunt: vtinam verò sæpe reliqui eos non deponant è manibus.

Antonivs alter S. Seuerini sanctus discipulus fuit, qui etsi nulla, quòd sciam, scripta reliquit, tantarum tamen virtutum exempla tradidit, vt hodieque in Lirinensi cęnobio, vbi post Eremiticam vitam sanctissimè viuens, beato fine quieuit, eius corpus adhuc miraculis ce lebre ibidem asseruetur, diesque eius natalis à monachis Benedictinis eodem in Cęnobio quotannis peragatur. Obijt anno 488. Ennodius agit de eo.

Antonivs autem alius vir sanctus, qui de Padua dictus. Vide, in verbo, Antonius Vlyssipponensis.

Antonivs denique & alius celebris inter veteres, qui Melissa vocatus. Vide infra, in verbo, Antonius Melissa.

Antonivs Agellius presbyter Regularis, qui postea Episcopus Acernensis in Regno Nea politano edidit Romæ, anno 1589. Commentarium in Lamentationes Hieremię ex auctoribus Græcis collectum: & Romæ editum, apud Franciscum Zanettum.

Antonivs Aquinas, seu de Aquino, hac nostra ætate vir, vt clarissimæ familiæ, & memoria S. Thomæ clarior, de Ecclesia autem optime meritus, magno labore Decretales Epistolas Romanorum Pontif. collegit, ijsque Auctarium addendum ab illo expectabatur. Viuebat superiore sęculo exeunte.

Antonivs Aretinus Doctor Parisiensis, ord. Minorum, scripsit in quattuor libros Senten tiarum, & sermones varios ad populum. Quo tempore autem vixerit, non scribit Henricus Vuillot, neque Franciscus Gonzaga Episcopus Mantuanus, qui tamen eius meminerunt.

Antonivs Andreæ Franciscanus ex Aragonia Prouincia, ac Ioannis Scoti Doctoris subtilis discipulus, scripsit in quattuor Sententiarum libros opus valde doctum: quod cum diu latuisset, Constantius Card. Sarnanus eiusdem ordinis, è tenebris iam erutum, atque expolitum, & locupletibus Indicibus, atque ad marginem annotationibus illustratum emisit. Venetijs apud Damianum Zenarium, anno 1578. Addidit idem Sarnanus, Annotationes spectantes ad opus creationis, De ijs in quibus D. Thomas, Scotus, & Auerroes consentiunt, vel dissentiunt, de quo Opere vide, in verbo, Constantius Sarnanus.

Antonivs Assisias, ord. Minorum, Bibliorum Anacephalęosim proprię vtilitati studens cum sibi expressisset, ad alios quoque transmisit. Vixit an. 1466. Henricus Villot.

Antonivs Astensis, ord. Augustiniani, scripsit in primum Sententiarum, volumen grande, quod Mediolani in Bibliotheca S. Marci m. s. asseruatur cum alijs sui ordin. Auctoribus. Vixit anno 1395. Ioseph Pamphilus.

Antonivs Atriensis, quæ Ciuitas est in Brutijs, ord. Minorum, scripsit de beneficijs Christi. Eiusdem quoque extat editum Exercitium spirituale. Venetijs 1564.

Antonii Auguſtini Hiſpani Epiſcopi Ilerdenſis, præter alia complura, extant Notę ad Canones Pœnitentiales, quæ Venetijs ſunt excuſæ, apud Felicem Valgriſium, anno 1584. & Decretalium collectiones antiquæ editæ Ilerdæ, anno 1576. ſed legenda ipſius Ant. Auguſtini, Epiſt. dedicatoria ad Gregorium XIII. Pont. Max.

Antonii Bitontini Sermones in Epiſtolas Quadrageſimales Lugduni in Gallia editi, anno 1496. à Ioanne Hertzog.

Antonivs Bonfinius, cuius in Apparatu ad hiſtoriam humanam meminimus, cum præter hiſtorias Vngaricas commentaria de Pudicitia ſcripſerit, prohibitus eſt in Indice Romano, in eo, quod ad eadem commentaria pertinet.

Antonivs Bruichius, ſiue *Brotkuus*, quæ vox latinè reddi poteſt, *Paludopaſcuus*, à Konyngſtein, ord. Minorum, & apud Nouiomagum (vt vocant) Guardianus, collegit breue Monoteſſaron è quattuor Euangelijs, quod concionatoribus, memoriæ iuuandæ gratia, val de conducit. Coloniæ editum primò ab Euchario 1539. Deinde ibidem in Typographia Petri Quentelij, anno 1542. præterea item anno 1550. ſcripſit item in quattuor Euangelia enarrationes, & in Pauli aliquot Epiſtolas. Obijt anno 1541.

Euangelia. Paulus Apoſtolus.

Antonivs è Butrio Bononiēſis, ſcripſit in Decretales, libros quinque. In Clementinas, librum. Repertorium item iuris Canonici. Alterum quoque iuris Ciuilis. Conſiliorum volumen. Clarniſſe Sigiſmundo Imp. anno 1417. ſcribit Trit. At præter alios, Abbatem Panormitanum habuit diſcipulum, de quo, vide in verbo, Nicolaus Tudeſchius: cum autē Antonius è Butrio ſæpe alibi fuiſſet excuſus, anno denique 1578 fuit elegantibus typis recuſus, Venetijs apud Iuntas.

Antonivs Caracciolus Amalphitanus è Regno Neapolitano, Abbas S. Victoris Pariſijs ſcripſit Gallicè Speculum veræ religionis, quod & Pariſijs prodijt, apud Simonem Colinæum 1544.

Antonivs Carafa Cardinalis S. R. E. Bibliothecarius adſcitis viris doctiſſimis reſtituit editionem Septuaginta, ac præfuit emēdationi vulgatæ Bibliorū. Antea verò emiſerat Theodoreti interpretationem in omnes Dauidis Pſalmos è Gręco à ſe Latinam factam. Quod & præſtitit in Catena explicationum veterum Sanctorum Patrum in omnia tam Veteris, quàm Noui Teſtamenti cantica.

Antonii Carceris, Paticei Hiſpani aduerſus hæreſiarchas Orationes quattuor ad Reginam Galliæ, & ad Regni proceres Orationes duæ, atque ad Principes Germaniæ vna. Ad Populum item Germanum Oratio vna, Romæ 1570. excuſæ.

Antonivs Catalanus Albigenſis, Epiſtolam Gallicè, ſcripſit, De veritate corporis & ſanguinis Chriſti in ſanctiſſimo Sacramento ad Dominos, & Syndicos Geneuenſes. Pariſijs anno 1556. apud Petrum Gualterum.

Antonivs de Conceptione, antea dictus, deinde in ordinem Prędicatorum cooptatus, atque ob pium affectum erga *B. Catharinam Senenſem*, Senenſis appellatus, licet natione eſſet Luſitanus, & patria Vimanarenſis, dięceſeos Bracharenſis, Theologus, edidit in ſummā D. Thomæ loca, ſiue teſtimonia Patrum, & quæcunque alia citabat D. Thomas, non adnotatis locis: quem in laborem tres annos, & dimidium impendit.

Quando item D. Thomas in eadem Summa ſuam connectens doctrinam inquit, *vt ſupra dictum eſt*, vel *infra dicetur* in margine indicauit loca.

Quæ duo antea ab erudito alio Patre magna ex parte attentata ipſe ad exitum, exactiuſque perduxit. Et hæc Antuerpiæ primò cuſa apud Plantinum, anno 1569. quæ poſtea & ibidem partibus Diui Thomæ addita, recuſa ſunt ab eodem Plantino, anno 1575. Quin, & eædem marginales indicationes appoſitæ ſunt partibus D. Thomæ Romæ excuſis. Sed cum in Plantinianis editionibus quædam defuiſſent, nimirum Epiſtola de quibuſdam obſeruandis in lectione illius Summæ, & aliæ nonnullæ lucubrationes, hæ omnes adiectæ ſunt editioni Summæ D. Thomæ cum Caietani Cardinalis commentarijs Lugduni excuſæ anno 1575. Auctoris nulla facta mentione.

At quod idem Antonius in Summa D. Thomę præſtiterat, idipſum præſtitit in Quæſtionibus diſputatis, ac De veritate, & in alijs, quæ ſunt his annexæ. Quę quidem Antuerpiæ

piæ excudit Petrus Bellerus, anno 1571. quæ item Romanis codicibus Diui Thomæ additæ fuerunt.

In Catena aurea D.Thomę cum plerisque m.ss. exemplaribus collata, & emendata, & eiusmodi ad marginem indicationibus illustrata cum idem fecisset, excepit editionem Plantinus, vt proderet in lucem, vti factum est.

Commentarium D. Thomæ in Genesim, numquam antea editum emisit in lucem Antuerpiæ, apud Bellerum Stelsij generũ, ac non ita multo post, Lugduni, & Parisijs recusum.

Rogatus autem à Francisco Giraldio Regis Lusitaniæ Legato, vt Homilias, siue Meditationes, quas Henricus Cardinalis Lusitaniæ tum Infans, postea Rex, ad sui spiritus solatium piè scripserat, Latinas faceret, id fecit, quæ coniunctæ cum Tractatu Humberti de tribus essentialibus votis Religionis Louanij prodierũt in lucem an. 1575. è prelo Seruatij Sascheni.

Chronicon sui ordinis, & Catalogum Scriptorum eiusdem, siue Bibliothecam, vt ille prę notauit, edidit, quæ postea Parisijs emissa est à Sebastiano Niuellio, anno 1585. In quam cum (vt fit) operariorum aut incuria, aut nimia celeritate, errores plures irrepsere, qui corrigendi è duabus postremis paginis adiectis ad operis calcem.

Atqui anno 1584. cogitabat euulgare non antea excusum D. Thomæ Commentarium, quem reperit in Insula de Flerim, in Cęnobio ord. Minorum. Commentarius autem ipse est in libros Machabæorum.

Idem facere habebat in animo de septemdecim Sermonibus ad monachos Cæsarij Arelatensis Episcopi, quos apud Patres Carbonarios D. Augustini Neapoli in Bibliotheca, quæ olim fuerat Cardinalis Seripandi, inuenit.

Promittebat etiam tunc Opus Theologicum, de varijs Quæstionibus ad fidem spectantibus, & Alterum de Quintuplici statu hominis: aliud quoque de Comparatione virtutum, & vitiorum.

Ex idiomate autem Lusitano fecit Latinas, vitam Ioanna filiæ Regum Lusitaniæ. Alphonsi huius nominis V. Elisabethæ vxoris Alphonsi, quę deinceps in sanctimonialium Dominicani ordinis cętum ingressa est. Petri Gundissalui, & alterius Gundissalui de Amarantho. B. Petri Conuersi; quas coniunxit cum vita S. Aegidij Sancternensis. Hęc verò num hactenus prodierint; & num generale Chronicon, quod moliebatur, potuerit absoluere, nondum resciui.

Antonivs Cope, vir equestris, ad Angliæ Reginam Catharinam elucidationes in viginti Psalmos Dauidicos Britannicè, scripsit 1549.

Antonivs Cordubensis, ord. Minorum, scripsit in regulam S. Francisci, & compēdium priuilegiorum fratrum Minorum, & aliorum mendicantium attexuit: librum item edidit quadraginta & vnius quęstionum, quo de Indulgentijs, Scholasticè egit, Ingolstadij recusum, post Hispanicam editionem, anno 1593.

Antonivs de Cucharo è Prouincia Campaniæ in Regno Neapolitano, ord. Minorum, & Episcopus Acernanus, siue Acernensis, non procul Neapoli, edidit librum de Beatissimæ Virginis Conceptione, anno 1506.

Antonivs Cucchus, Iurisconsultus eximius, anno 1579. Ex officina Bartoli Typographi euulgauit Ticini, hoc est, *Papiæ*, Institutionum maiorum, siue Pandectarum Iuris Canonici Pentateuchum primum: cuius hęc habet Titulos.

Liber Primus.	*Liber Secundus.*
De iure Canonico.	De ordinibus clericorum.
De constitutionibus Conciliorum.	De Pontifice Maximo.
De constitutionibus in vniuersum.	De Concilio Oecumenico, & generali.
De Rescriptis.	De Cardinalibus.
De Breuibus, & Bullis Apostolicis.	De Legatis Apostolicis.
De Priuilegijs.	De Episcopis, & Patriarchis.
De mandatis Apostolicis.	De Vicarijs Episcoporum.
De stylo.	De officio, & potestate Capituli Ecclesię Cathedralis.
De consuetudine.	

De

ANTONIVS Delphini è Casali maiore, Franciscanus, edidit commentarios in Euangelium Io. & in Epist. Pauli ad Hebræos. Romæ apud Bartholomæum Crassum 1587.

ANTONIVS Demochares Ressonæus Theologus Sorbonicus, restituit varia Anselmi Cantuariensis opera, de quibus nos in voce, Anselmus Cantuariensis.

De altero Antonio Demochare, vide in verbo, Antonius Monchiacenus Demochares.

ANTONIVS Dulciatus, Florentinus, Augustinianus, vir acuti ingenij, scripsit Computum Solis, & Lunæ cum ea, quæ ad clericos spectat Astronomiæ ratione: quod Aegidio Priori Generali dicauit, & Romæ in archiuo ordinis asseruatur m.s. Huic autem Dulciato Opus suum de Computatione annorum Domini inscripsit Ioannes Maria Lucidus Dominicanus quod Florentiæ prodijt apud Stephanum Papiensem, anno 1514. Claruit autem ipse anno 1512. Ioseph Pamphilus, & Michael Pociantius.

ANTONIVS è Fantis Taruisinus, ord. Minorum, edidit Opus, prænotatum, *Mare Magnum Scoticæ subtilitatis*. Henr. Villot.

ANTONIVS Florebellus Mutinensis, scripsit vitam Iacobi Sadoleti, quæ cum eius Epistolis, Lugduni, prodijt ex officina Gryphij. At eiusdem Florebelli Liber De auctoritate Ecclesiæ, excusus est in Italia.

ANTONIVS Folcarius, Societatis Iesu, ex oppido S. Spiritus, quod in comitatu Niceæ situm, pertinet, ad Ducis Sabaudiæ ditionem, scripsit Italice vitam Eleonoræ Archiducissæ Austriæ, ac Ducissæ Mantuæ. Quæ mulier Serenissima exemplum fuit illustræ virginum, coniugatarum, & viduarum. Eius autem vitæ lectio perutilis est omnibus, quam primò edidit Franciscus Osanna Mantuæ, ipse autem Folcarius, obijt anno 1601. Mantuæ, cum innocentem vitam egisset, ac proximis vtilem.

ANTONIVS Gallonius Romanus, Congregationis Oratorij, quæ Romæ fuit instituta, presbyter, librum scripsit, quo potissimum instrumenta, & modi, quibus Christi martyres olim torquebantur, tabellis expressa proposuit. Liber ipse inscribitur *De SS. martyrum cruciatibus*, quem antea Italicum, postea latinum, & quidem, auctum emisit. Is verò editus Ro-

mæ

mæ in typographia eiusdem Cōgregationis Oratorij apud S. Mariam in Vallicella, an. 1594. Quo cum libro admodum pio, si quis iunxerit lectionem duorum aliorum operum, nimirū Iusti Lipsij, & Iacobi Cretzeri è nostra Societate, De Cruce, vberem in hoc genere notitiam antiquitatis ad intelligendos Annales, & Martyrologium Ecclesiæ habebit. At si eodem penè tempore decurrentur Acta martyrū, quæ hoc seculo ab infidelibus in Indijs noui Orbis cōtigere: quæve in Anglia, Belgio, ceterisq; Europæ Prouincijs per hæreticos acciderunt, noua ad pietatem fiet accessio. De quibus quidem Actis, cum ij, qui Indicam historiam, & Epistolas, tum reliqui scripserunt, nimirum Sanderus, libris de Schismate Anglicano, deque visibili Ecclesiæ Monarchia, Surius Commentario rerum in Orbe suo tempore gestarū, Hieronymus Pollinus, ord. Prædicatorum, de quo suo loco, Thomas Bozius, lib. 11. & 12. primi Tomi de Signis Ecclesiæ; Theatrum crudelitatum Hæreticorum nostri temporis, Trophæa Ecclesiæ Anglicanæ, exemplar litterarum è Germania missarum, in quo Angelus quidam Catholicus respondet Protestanti amico petenti eius sententiam, de edicto quodam Londini, tum promulgato. Libellus de persecutione Anglicana. Generatim verò cuncta Martyrologia, sed præcipuè Romanum, cum notis Cęsaris Card. Baronij.

Porrò Antonius idem Gallonius ediderat antea, hoc est, anno 1591. Romæ apud Ascanium, & Hieronymum Don Angelum, Historiam SS. Virginum, Italicè cum Notis ad eam. Vitas item aliquot breues SS. Martyrum, præsertim Papiæ, & Mauri militum Romanorum.

Iam verò hoc anno 1602. Moguntię è typographia Balthasaris Lippii prodiit ab eodem Gallonio, vita B. Philippi Nerii Florentini, fundatoris Congregationis Oratorij.

Antonivs Gama, De Sacramentis pręstandis vltimo supplicio damnatis. Vlyssipponę apud Bladium 1559.

Antonivs Geraldinus, scripsit De Regum Hispanię rebus gestis vario carminum genere. Fastos quoque Elegiaco Sermone. Heroum Hymnos Lyricis versibus. Martyrum gesta, & sacra mystica heroico carmine, vt de se ipso testatur. Eius oratio habita Romę, an. 1486. in obsequio canonicè exhibito, nomine Ferdinandi Regis, & Elisabethę Reginę Hispanię Innoc. VIII. Pont. Max. Romę edita fuit.

Antonivs Gislandus è Iaueno, quod oppidum est in Subalpinis, ord. Pręicatorum, & Inquisitor hęreticę prauitatis, scripsit opus decem millium Quæstiuncularum in Euangelia totius anni. Incipit, *Reuer. Domino Ioanni*. Claruit anno Domini 1490. Quod autem inscriptum est, *Opus in Euangelia totius anni, secundum vsum Romanæ Curiæ*, excusum est Venetiis, anno 1574. Alia verò inscriptione, hoc est, *Opus Aureum in Euangelium*, anno 1585. ex vnitorum societate ibidem.

Antonivs Grassellus Venetus, & presbyter Ecclesię S. Apollinaris, edidit librum De recuperanda Gratia. Alterum, quem inscripsit, Exercitium spirituale, anno 1474. Venetiis. Meminit huius, Franciscus Sansouinus, in suo opere de Vrbe Veneta.

Antonivs Guerescus Procenensis, ord. Minorum, Summulam de Sacramento pœnitentię emisit. Viuebat anno 1590.

Antonivs Gueuara, (non ille, qui fuit Episcopus Mendonensis) primo Iurisprudentię, mox militię operam dedit, denique Aulicus Catholici Regis Philippi II. sacerdos, ac postremo aulicę uitę pertęsus, secedens in solitudinem, vt Deo, & sibi vacaret cum Diuinę scripturę studiis sese totum addixisset, de vulgatę Latinæ editionis auctoritate, & de sanctę Synodi Tridentinę ad illam Decreto, iusto se volumine disputasse: & in primum caput Geneseos literalem expositionem contexuisse, atque in Dauidicos Psalmos, breues quasdam Annotatiunculas scripsisse testatur: Postremò in Prophetam Habacuk Commentarios iuxta historicam intelligentiam scripsit elegantes, pios, eruditos, Mantuę Carpentanorum in Hispania apud Viduam Alphonsi Gomez, anno 1585. Vulgata editio. Genesis. Psalmi.

Antonivs alter, & ipse cognomento Gueuara, Alauę, quæ est ciuitas in Hispania, ord. Minorum, & Episcopus Mendonensis (Mondognetum vulgo nominant) Cōcionator, Chronographus, & a Consiliis Caroli V. Imperatoris, edidit lingua Hispanica, librum prænotatum, *Montem Caluariæ*, in eo Passionem Domini exponens. Vitam quoque Marci Aurelii Imperatoris, quam *Horologium Principum* inscripsit. Libros Epistolarum, quæ item Gallicę, Sixt. Senens. Henr. Vvillot.

cę,

cæ, Germanicæ, Italicæ fuerunt excusæ. Addidit Opuscula duo, quorum altero vitam Aulicorum docet esse contemnendam: altero ruralem Aulicæ anteponit. Claruit anno 1540. Porrò Venetijs Italicè Hæredes Vincentij Valgrisij Epistolas, anno 1575. Horologium autē Principum Franciscus Portonarius, anno 1560. vti Montem Caluarium emendatum iuxta censuram, Vincentius Valgrisius, anno 1567. Oratorium autem Religiosorum emendatum iuxta censuram, Gabriel Iolitus, anno 1565. Monita verò gratiosorum hoc est *Auiso de fauoriti*, & Doctrinam Aulicorum Cominus Tridinensis, anno 1562. ediderunt.

Antonii Hermetij, Speculum perfectionis. Antuerpię 1547.

Antonius Houæus, Abbas Echternacensis, scripsit librum De statu, & conditione nostri temporis, excusum Coloniæ Agrippinæ 1565.

Antonius Honcala Hispanus, patria Languensis, Canonicus Ecclesiæ Abulensis, piè doctus, docta Commentaria in Genesim emisit anno Domini 1558.

Antonius Ianuensis, ord. S. Augustini, scripsit librum, quem prænotauit *Compendium figurarum moralium*. Interfuit Constantiensi Concilio, Sigismundo Imp. 1418.

Antonii Lanquier viri religiosi, & monachi *Synopsis* ad piam concionem habendam Orthodoxis, in magnis illis Sacrosanctæ Passionis, Resurrectionis, & Ascensionis Dominicæ festiuis diebus. Parisijs apud Michaelem Sonnium 1578.

Antonius Lucensis Hetruscus, ordinis Minorum, edidit Quadragesimale. *Frater Gonzaga*.

Antonius Lupius (puto Lusitanus) cuius habetur mentio in vita Hieronymi Osorij, Bellum, quo Mauri Mazaganum in Africa oppidum obsederunt, & mysterium crucis, carmine eleganter descripsit.

Antonius Manchettus Aureos flores Doctorum in septem Tractatus distinctos edidit, anno 1597. Venetijs apud Georgium Angelerium.

Antonius Marinarius Appulus, & Carmelita sui Generalis Procurator, *De Constantia Iesu Christi, & Prophetarum* libros tres edidit sat rectè dispositos, Parisiis anno 1541.

Antonius à Mare Genuensis, ord. Minorum, digestam à se totius Theologiæ Summam commodam literarum Diuinarum candidatis emisit. Henricus Villot.

Antonii Mariæ Visdomini, siue Vicedomini, liber de Otio, & Sibyllis. Adiecti sunt varii elegi versus. Bononię 1500.

Antonius Maria Gratianus è Burgo S. Sepulchri, renuntiatus à Clemente VIII. Pont. Max. Episcopus Amerinus quę ciuitas est in Pontificia ditione, cum triginta annos antea, nulla fuisset in eo Episcopatu habita Synodus, Synodum ipse habuit, in qua omnem morū, atque Ecclesiasticarum rerum rationem, potissimum ex Tridentini Concilii præscriptis cō didit, atque constituit. Ea Synodus Dięcesana fuit anno 1595. quæ iusto volumine prodiit in lucem, Venetiis anno 1597. apud Antonium Rampazetum. Cum verò conscripta latinè, atque eleganter omnia pene complectatur, quę ad Episcopalem administrationem pertinent, addidit Italico idiomate constitutiones spectantes ad sanctimoniales. Vitas item Sanctorum Amerinæ Ecclesię patronorum abs se Latinè scriptas. S. Firminæ virginis, & martyris. Sancti Olimpiadis martyris, qui fuerat Consul. S. Secundi martyris. S. Hymerii Episcopi, & Confessoris.

Antonius Marsilius, De Ecclesiasticorum redituum origine, & iure, Venetiis apud Franciscum Franciscium.

Antonius Massanus aduersus Græcorum errores, extabat in Bibliotheca Card. Sirleti, quam deinceps Ascanius Card. Columna est assecutus.

Antonius à Matelica, ord. Minorum Picens (licet Henricus Vvillot eum putet Bituntinum) Postillam ad omnes lectiones Veteris, & Noui Testamenti, quę in sacris Liturgijs recitantur, è Lyrano contexuit, additis de suo Quæstiunculis: Sermones item Dominicales, qui anno 1495. Argentorati prodierunt. Et Commentarios in libros quattuor Magistri Sententiarum Nicolao V. Pont. Max. dicatos. Summam casuum Conscientiæ.

Antonii Medices, Florentini Franciscani, Annotationes ad Biblia, extant in Bibliotheca sanctæ Crucis Florentię. Vixit anno Domini 1490.

An-

Antonius Melissę Abbas,(non ille *Magnus Aegyptius*) eruditus, & pius, duos libros Grę cè conscripsit, Sermonum siue locorum communium, ad virtutes, & ad vitia spectantium qui & latinè versi sunt; sed quoniam ea versio ab hominibus in fide Catholica non sanis facta est, restituti sunt plerisque locis ad Græcorum autographorum fidem, & commentariolis illustrati à Frontone Ducæo Societatis Iesu. Extant in Tomo quarto Bibliothecæ Sanctorum Patrum Bignæi, secundæ editionis: qui in prima erant incautè ascripti Antonio Magno Aegyptio. Sed &, cum ex omnibus, qui contra Iconomachos certarnnt, vix vnum Damascenum, eumque semel, antiquiores autem penè omnes, eosque sæpius citet, putat rectè Bignæus ante reliquorum tempora vixisse, atque scripsisse.

Congesti autem sunt è sententijs Auctorum, præcipuè, Theologorum sententijs in locos communes distributis: præter illa, quæ desumpta sunt ex utroque Testamento.

Philonis, & Iosephi.	Synesij.	Photij Patriarchæ.
Clementis, & Dionysij.	Cyrilli.	Firmi.
Ignatij, Irenęi, & Iustini mar.	Theodoreti, & Euagrij.	Maximi.
Gregorij Thaumaturgi.	Nili.	Dorothei.
Athanasij, & Cõstantini Imp.	Ioannis Climachi.	Io. Damasceni.
Basilij, & eius Fr. Gregorij Nyssæni.	Marci.	Theotimi.
	Timothei.	Aliorum denique gentilium Philosophorum, ac Poetarum.
Theophili.	Simeonis.	
Serapionis.	Isidori Pelusiotæ.	

Porrò in hoc Antonii Melissæ monachi opere Iacobus Billius, pleraque restituit, quæ ad rem Theologicam pertinent. Cap. enim 1. verba hæc, *Tecto pulsa sub die, &c.* falsò tribuuntur Gregorio Thaumaturgo: sunt enim Nazianzeni. Cap. 2. hæc Gregorij verba confusè leguntur, *Qui diuersum, quàm nos, &c.* Sic enim legi debent: *Qui diuersum, quàm nos sentiunt, eos assumamus quidem, ac quoad fieri potest, curemus: eos verò, qui incurabiles sunt, ceu veritatis luem auersemur.* Cap. 3. in Basilio, post hæc verba, iuxta Prophetæ orationem, *qui dicit,* adde, *Confige timore tuo carnes meas.* Cap. 5. in Theologo, lege, *Multis in ipso littore nauis demersa est.* πολλοῖς enim ad nauigantes refertur, non ad ὁρμοὺς. Versus est Tetrastichorum Gregorij. Cap. 8. in Basilio, scribe in Græco, εἰ περὶ καὶ τὸν Βίον πρακτικῶν. Locus est apud Basilium Homil. in princ. Prou. Cap. 16. aliter verti debuit locus ille Gregorij, qui est in magno Apolog. θᾶττον ἄν τις ὀλίγης κακίας μεταλάβοι πλουσίως, ἢ βαθείας ἀρετῆς καὶ μικρόν. Sic nempe, *Citius quispiam exiguum vitium abundè perceperit, quàm amplissimam virtutem exiguè.* eod. cap. in Theologo, irrepsit error in Græco. Nam pro ἢ φρὶξ παραδραμοῦσα (quod Gesnerus vertit, *aut frigidus aer transiliens*) scribi debet ἢ ψίξ, idest, *aut mica transuersim in fauces incidens.* Locus est in Orat. de sanct. Baptis. Sed & hic quoque malim, *vtcunque de imagine,* scilicet Diuina, *glorietur,* quàm vt Gesnerus, *vtcunque turgeat sua specie.* Quamquam illud longè grauius, quòd ποτὸς πλεονάσας reddit, *fluuius inundans,* cum potius vertendum esset, *immoderata perpotatio.* Et in fine, pro, *venenum assumptum,* malim *venenosum repertum.* eod. cap. hi versus, *Nihil boni inter homines,* Gregorij Nazianzeni sunt, non Nyssæni. Cap. 17. in Chrysostomo arbitror delenda hæc verba, καὶ φίλων, καὶ πεδομήων Neque enim ad sensum quicquam faciunt, imò nec posterius vocabulum vllam habet significationem. Cap. 27. in Theologo, pro χριστὸν χρεώσει, repone χριστὸν χρεωστεῖν. Et sic in Latino, pro, *Christo debitor esse malis,* substitue, *Christum debitorem habere malis.* Locus est in Tetrastichis, vbi de beneficentia erga pauperes agit. Cap. 32. in Theologo, mutila sunt Gręca, sed restituentur, si pro ἐξεμεῖθα, legamus ἐξεμεθήσονται, & in versione Latina post hæc verba, *à tineis consumentur,* subnectamus, *aut,* vt scripturæ verbo vtar, *euomentur.* Hoc enim verbum habetur in libro Iob, cap. 13. quod quidem exponens Nicetas apud Nazianzenum, ait, *scripturam hac dictione vti, quòd quemadmodum is, qui noxium aliquem cibum euomit, probos etiam vna eijcit, sic qui iniquis rationibus facultates suas auget, plerunque non tantum iniustè parta amittit, sed ea quoque quæ iusto nomine possidebat.* Cap. 33. dum Gregorij verba corrigere studet Gesnerus, ea peruertit. Nam dum πίνοι legere mauult, quàm πίνεις eam nobis sententiam exhibet, quæ ab auctoris sensu alienissima est. Sic enim Græca habēt: οὐδὲν τὸ θεῖον μέγα, ὃ μὴ καὶ πίνεις

Lib. 1. obseruat. Sacrar. c. 4. & 5. eiusdē Iac. Billij ad calcem Epistolarum Isidori Pelusiotæ Parisijs impressarum, anno 1585.

πένης δίδωσι. idest, *Nil apud Deum magni æstimatur, quod non pauper quoque dare queat.* Quibus verbis hoc vult, nullum munus Deo gratius offerri posse, quàm præstantissimas quasque virtutes, quas non minus à pauperibus, quàm à copiosis hominibus accipere potest. Cap.38. in Basilio, vertit interpres ὁ τῇ σαρκὶ προστιθέμενος τὸ πνεῦμα καταγωνίζεται (sic enim legendum, non καταγωνίζεται) *qui carnem auget, spiritum impedit.* Ego sic: *Qui se carni adiungit, spiritum expugnat.* Cap.39. in Theologo vitiosè legitur, τί καὶ σὺ κάμνεις ἀπαιτῶν. Emendat autem Gesnerus ἀποσιτῶν, & ad eam emendationem versionem suam accommodat. Reddit enim. *Quid & tu laboras fastidio cibi?* At in Græco legendum ἀπεπτῶν. *Quid & tu cruditate laboras? &c.* Cap.42. in Basilio putat interpres vitiū inesse in voce ἀκουσίως, mauultque θαυμασίως. Sed nulla causa est, quamobrem peruulgata lectio exulet. Nam & in Homil. in S. Iulittam, vnde hic locus sumptus est, eodem modo legitur, nisi quòd particula coniunctiua antecedit. Hoc enim dicit Basilius, *Gratias Deo esse habendas, qui nos etiam inuitos ab assiduis laboribus beneficio somni recreas.* Cap. 51. in Theologo nihil est mutili, quemadmodum suspicatur interpres. Hoc enim duntaxat vitij inest, quòd hæc verba, ὧν γὰρ τοὺς ἐπαίνους οἶδα τούτων σαφῶς, καὶ τὰς ἐπιδόσεις, non distinguuntur ab antecedētibus: cum tamen illæ, quæ præcedunt, sint Basilij, quæ autem sequuntur, sint Gregorij in initio Basilianæ Orationis: quæ quia non transtulit Gesnerus, eius vicem geremus, ac sic reddemus: *Quarum enim rerum laudes, earum quoque incrementa noui.* Cap. 57. in Theologo, *Decebat nos nec applaudere nec flecti passionibus.* Quo loco frustra applausum est ab interprete, qui minimè animaduertit mendum insedisse in verbo Græco μακαρίζεσθαι, pro quo μαλακίζεσθαι legendum hoc est *mollitie atque ignauia laborare.* Hanc enim lectionem omnia Gregorij exēplaria agnoscunt, non illam adulterinam, ac supposititiam. Cap.61. in Theologo, Grȩca, quæ corrupta putat interpres, sic leguntur in Orat. ad ciues Naz. timore perculsos. δεινὸν ὅτι κίνδυνος δαπανῆσαι τῇ συνεχείᾳ τῆς συγγνώμης. idest, *graue, ac periculosum est principum benignitatem ignoscendi assiduitate exhaurire, atque absumere.* Cap.62. in Theologo, *Noli inuidere præclarum aliquid facienti, quamuis illum tibi inuidum esse persuasus sis, ac ideo succenseas.* Quo loco longè tum à verbis, tum à sensu Gregorij aberrat interpres. Sic enim Grȩca habent: μὴ φθόνησῃς τῷ κατορθοῦντι, ὁ φθονηθεὶς, καὶ φθονεῖσθαι πεισθεὶς, καὶ διὰ τοῦτο καταπεσών. *Ne inuideas ei, qui rectè, atque ex virtute aliquid agit, tu cui inuisum est:* scilicet à diabolo, *quique adductus es, vt crederes tibi inuideri, ob idque corruisti.* Persuasit enim diabolus homini, nō alia de causa interdictum ipsi fuisse ne scientiȩ arborem attingeret, quàm quòd Deus ipsius felicitati inuideret. Cap.64. hunc Theologi versiculū, κρείττων λογισμὸς πράξεων ἢ χρημάτων, vertit Gesnerus: *Ratio melior est actionibus aut pecunijs:* absurdo sensu. Hoc enim his verbis significat Gregorius, *melius esse probarum actionum numerum subducere, quàm pecuniarum:* hoc est, *præstantiores esse virtutum, quàm pecuniarum opes.* Cap.66. *Timores non inutiles, &c.* Hæc sententia non Basilij est, sed Nazianzeni in Epist. ad Cæsarium fratrem. Cap.70. in principio mutila sunt Græca. Sic autem integra erunt, μήτε τὸ ἀλγεῖν ἀπαραμύθητον ᾖ, &c. Suntque verba Nazianzeni. Cap.73. *Sufficit enim eis vel vnus oppositus.* Malim, *Satis enim superque est vel vnus aduersarius,* idest diabolus.

Porrò quod ad secundum Melissæ librum attinet, cap. seq. subditur. Et in hoc quoque libro Ribittus interpres, dum Gesneri iudicio contentus, in obscurioribus locis ad fontes ipsos recurrere, atque Auctores, vnde sententiæ collectæ sunt, consulere recusat, interdum Græca parum fideliter, & cōmodè reddit. Cap.1. in Theologo, *Hoc est viri innatam vim cognoscentis.* Lege in Græco τὸ συγγενὲς, vt Iambus expleatur. Hic porrò τὸ συγγενὲς, *cognationem eam significat, qua vnicuique cum singulis mortalibus intercedit.* Cap.3. hæc verba, *Nullus Episcopi munere fungens, &c.* Basilij sunt, non Theologi. Vbi etiam fallitur interpres, qui ἐν τῷ λαϊκῷ vertit, *in oratione populari.* Vertendum enim potius erat, *cùm adhuc inter laicos censeretur.* Basilius etenim ab obtrectatoribus hoc nomine in crimen vocabatur, quòd ad Apollinarium quondam scripsisset. Quam calumniam ille Epist.73. diluens, negat sibi vitio verti debere, quòd aliquando, cùm adhuc laicus esset, ad eum nondum fide lapsum litteras de rebus nihil ad fidem pertinentibus dedisset. Cap.4. in Basilio, *tribunum præfectis.* Scribe, *ambitiosis,* φιλαρχοῦσι. In Theologo, *vnusquisque in quo ordine vocatus est, maneat,*

neat, etiã si fuerit maioris æstimationis. Corruptè est in Græco ἀξίας pro ἄξιος. idest, *Tametsi maiore dignus sit.* Cap. 5. in fi. sic exple lacunam, *Occidit autem facilè, & scorpius, & pastinaca.* Versus est ex Tetrastichis. Cap. 19. in Theologo: *& id erit gratia dignum maiori.* καὶ χάρις ἴσαι τῇ νίκῃ πλείων Legendum tamen, καὶ χαιρήσει πλεῖον. idest, *magis oblectabitur.* Sic enim codices omnes Gregorii habent in Orat. de seips. cùm ex agro in vrbem rediisset. Cap. 26. in Basilio. *Extrema inhumanitatis est subsidia vitæ quærere ab eo, cui necessaria vitæ desunt, &c.* In quibus verbis à Græcorum verborum sententia procul recedit interpres. Sic enim habent, τοῦ ἔστιν ὑπερβολὴν ἀπανθρωπίας ἔχει τὸν μὴ τῶν ἀναγκαίων εὐδεῶς ἔχοντα ζητεῖν δάνεισμα (hanc enim vocem addo ex Basilio, in Homil. in reliq. Psal. 14.) εἰς παραμυθίαν τοῦ βίου idest, *Sanè incredibilis cuiusdam inhumanitatis est, eum quidem, qui rerum ad vitam necessariarum penuria laborat, mutuum petere.* Cap. 28. in Basil. *Qui se fænoribus subiectum reddit, quorum possessionem non tenet.* Hic litera vna in Græcò omissa sententiam corrumpit. Sic enim legitur, ὁ γὰρ τόκοις ἑαυτὸν ὑποθέμενος κατασχέσεως, ὧν τὴν κτῆσιν οὐχ ὑφίσταται, cùm τὴν ἔκτισιν legendum constet ex Basilio in ead. Hom. hoc est, *Is qui fæneratitijs pecunijs se obstrinxit, quas persoluere nequit.* Cap. 33. in Prouerb. τάξιν ἐντείλατο scribe ἐστείλατο Cap. 34. in Theologo, *Mulieres insipientissima pulchritudine sua carentes ad pecunias confugiunt.* Vna litera deprauata hunc locum fędè maculauit. Pro χρήσματα enim perspicuè legi debet χρώματα, vt sit sensus: *Mulieres stultissimæ natiua pulchritudine carentes ad pigmenta confugiunt.* Locus est in Orat. funeb. de laud. patr. Paulo post: *Asperi sunt dracones, aspides malefica: sed mulieris asperitas acerbior quàm ferarum.* Hæc quoque Gregorij sunt, non Chrysostomi, sed prorsus ineptè reddita. Græca sunt huiusmodi.

Δεινοὶ δράκοντες, ἢ κακοῦργοι ἀσπίδες,
Διπλῆ γυναικὸς δεινότης ἐν θηρίοις.

Horrendi, inquit, *dracones: versutæ aspides. Duplex inter feras est vis mulieris.* Hoc est, vt planius explicem, *Mulier draconum sæuitiem cum aspidum fraude ac versutia copulauit.* Cap. 38. in Athanasio; *Traduntur sæpe, &c.* Hæc Gregorii sunt in Orat. Athanasiana. Cap. 43. in Theologo, *Qui seipsi à mundo separant, & solitudinem amplectuntur, Deo viuunt; omnium maximè qui corpore aluntur.* Vnius literæ detrimentum sensui nonnihil officit. Scribitur enim, πάντων μᾶλλον βρεφομένων ἐν σώματι, cum scribi debeat στρεφομένων idest, *qui in corpore versantur.* Et aliquanto inferius: *Philosophari quanto est maius, tanto etiam difficilius, quod non multi facere conantur, &c.* Hæc postrema verba non satis exprimunt Græca, καὶ οὐ πολλῶν τὸ ἐγχείρημα. idest, *nec huiusmodi conatus, atque institutum est cuiuslibet.* Loquitur de vita Monastica, atque omnibus virtutis numeris absoluta. Sumptusque est hic locus ex Orat. de Cęsario fratre. Cap. 46. *Quantum est malum.* Lege in Græco ὅμοιον, non ὅσον. Et paullo post, *Infirma ingenia languida sunt, difficiliaque ad se commouendum: & in neutram partem insigniter inclinant otiosorum momenta.* Quæ vltima verba fędum in modum deprauata sunt, οἱ τὰ τῶν ἀρκούντων κινήματα. Ex quibus verbis, vt sensum eliciat Gesnerus, iugulat οἱ, & pro ἀρκούντων legit ἀργούντων. Sed huic sanando vulneri parum apta est hęc medicina. Quare certius remedium ex ipso Gregorio petendum est, apud quem in Orat. de moderand. disp. tum in excusis, tum in manuscriptis codicib. ita hæc leguntur, οἷα τὰ τῶν ναρκούντων κινήματα. idest, *Velut hominum torpore laborantium incessus.* Cap. 55. in Theologo, *Vnusquisque nostrum aliquid debet, & Christus multa facit nomina.* Hoc loco articulus Græcus cum nomine suo confusus, Gesnerum, atque interpretem Bibitum ita turbauit, vt summa cum iniuria vocabulum illud sede sua eiecerint, eique χριστὸς subrogarint. Quam quidem emendationem, si emendatio potius ea, quàm deprauatio dicenda sit, quid est cur admittamus, cum prior lectio perbelle quadret, ac cum omnibus Gregorii codicibus consentiat? in quibus sic legitur. ἕκαστος ἡμῶν ὀφείλει ἐν ἐπιεικείᾳ (quæ allusio est ad 8. cap. Eccl.) καὶ ὁ χοῦς πολλὰ φέρει τὰ ὀφλήματα. idest, *Vnusquisque nostrum penè obnoxius est, ac terra* (scilicet ex qua orti sumus) *multa secum debita trahit.* Est autem hic locus in Orat. ad ciues Nazianz. Paulo post Gesnerus, vt laboranti Iambò medeatur, pro ὀφείλουσι συμπαθῶς, reponit ὀφείλους ἐμπαθῶς. Legendum tamen est, ὀφλοῦσι συμπαθῶς. ut est in Gregorii Tetrastichis. Et infra in his verbis; Et sæpe numero mentionem facio, sic corrigenda sunt Græca, καὶ τὸ συγγνώ-

μον πολλάκις μέγα πρὸς σωτηρίαν, εἰδῶ καθέλοιτο τὸν ἀδικήσαντα, καὶ μετάγοι εἰς φίλτρον ἐκ φόβου, τὴν ἀσφαλεστέραν εὔνοιαν. idest, *Ignoscendi facilitas magno persæpè ad salutem adiumento est, vt qua eum, qui iniuriam intulit, pudore reprimat, atque ex metu ad amorem, qua certior beneuolentia est, traducat.* Cap. 56. in Theologo, *Aeque vitiosum est immoderatum obsequium, & condemnatio omni venia semota*, In Græco pro ἀφέσις, vnica litera mutata ἀἰτίας legendum, idest, *Indulgentia ac noxæ condonatio*. Non longè hinc, in Chrysostomo. *Quid potest esse iniuriarum recordatione deterius, qua humanitatem promptam reuocat?* G. συνεχθεῖσαν. idest, *instar sententia cuiusdam prolatam*. Loquitur de seruo illo, cuius erga conseruum crudelitate factum est, vt Dominus in Euangelio benignitatem suam, debitæque pecuniæ remissionem reuocarit. Cap. 68. in Theologo, *Qui ingenio sunt bellicoso, &c.* Mutila hoc loco non sunt Greca, vt censet interpres: tametsi quædam sunt verba ex Orat, 1. de Pace, sic restituenda: τῆς ἀντικειμένης μερίδος ὅσοι πολεμικοὶ τὸν τρόπον, καὶ τὸ εὐδόκιμον τῷ καινῷ θηρώμενοι. idest, *Aduersaria partis* (hoc est diaboli) *sunt ij omnes, qui contentiosis sunt moribus, quique nouitate famam aucupantur.* Cap. 73. Politici opus, &c. Hæc verba Gregorij sunt in Orat. funeb. patr. non Basilij. Cap. 74. in Basilio, pulchra est sententia, sed in alienissimũ, Imò planè contrarium sensum ab interprete detorta: Græca enim sunt huiusmodi: ὅτι θεραπευόμενα τὰ ὑπερήφανα ἤθη ἑαυτῶν ὑπεροπτικώτερα πέφυκε γίνεσθαι. Quæ quidem ita Latina fecit Ribittus: *Mores hominis superbi, si verè sanati fuerint, solent esse sui despicientiores.* Sic autem vertēda sunt: *Sani homines superbi atque insolentes, cum coluntur, & obseruantur, maiorem inde arrogantiam concipere solent.* His autem verbis vtitur Epist. 10. ad Euseb. Samosat. Cap. 84. in Theologo, *Bonos remunerator, &c.* Sic hæc lege.

Bonos remunerare, malos contemne.

Imò etiam hęc illis abs te gratia fiat, vt ne quid patiantur. Hic enim versus deest in Gręco,

Καὶ τοῖσδε κεῖθω τὸ μηδὲν παθεῖν χάρις.

Et in quarto versu, pro τῷ πραΐῳ, repone τῷ μακροθύμῳ, ex Gregor. in Tetrastich. Cap. 89. in Theologo: *Videndum, ne mali serui simus, &c.* Miror equidem, quid tam sæpe in mentem veniat Gesnero Græca immutare, atque in scirpo nodum quærere. Quid enim planius his verbis esse potest, μὴ γενώμεθα δοῦλοι κακοί, ἀγαθύνοντι μὲν ἐξομολογούμενοι τῷ δεσπότῃ, παιδεύοντι δὲ μὴ προστιθέμενοι, hoc est, *Ne simus improbi serui, confitentes quidem Domino cum benefacit nobis, eidem autem castiganti minimè nos adiungentes.* Et tamen hic quoque Gesnerus in loco tam plano salebras sibi fingit, ac pro προστιθέμενοι, quod in omnibus codicibus habetur, emendat προσοχθιζόμενοι, eumque Ribittus interpres sequitur. Cap. 94. in Basil. sic corrige Græca ὑποχωρεῖν, εἰς τὸ μᾶλλον καταπολαύειν τῆς ἁμαρτίας. Sic enim legendum esse apparet ex Orat. 23. Opusculi moralis à Simeone Metaphrasta excerpti. Cap. 95. in Basilio, *Quasi ad alterum mundum migrantes per meditationem.* In Græco ἀσκήσεως legendum, non χίσεως. Cap. vlt. pulcher & grauis locus est aduersus eos, qui non nisi festis, ac solemnibus diebus ad Eucharistiam accedunt. Sed inest vitium in Gręco, quod dum tollere nititur Gesnerus, eiusmodi sententiam nobis obtrudit, quæ cum Chrysostomi mente nullo modo cohærere potest. Quod quò magis Lectori perspicuum fiat, Græca hic ascribam. οὐ γὰρ δὴ τὸ ἅπαξ (scilicet προσιέναι) ἀπαλλάττει τῶν ἐγκλημάτων ἡμᾶς ἀναξίως προσιωμεν, αὐτὸ δὴ τοῦτο μειζόνως καταδικάζει, ὅτι ἅπαξ προσιόντες, οὐδὲ τότε καθαρῶς προσίμεν. Vbi certè quin aliquid vitij hæreat, dubitabit nemo, qui quidem iudicio sit præditus. Quonam autem pacto depelli illud debeat, mihi nullo modo cum Gesnero conuenit, qui ita se extricat, ut pro ἀναξίως duobus vocabulis ἂν ἀξίως legat. Atque ad eam emendationem Ribittus translationem suam accommodans, Authoris verba mirum in modum torquet. Sic enim vertit: *Nam vt semel in anno licet cum dignitate accedere, non liberat nos à peccatis, ita hoc ipsum magis cōdemnat, quòd semel tantũ accedentes, ne tum quidem purè id faciamus.* At nihil facilius est, quàm hunc locum restituere. Vnica enim particula ἂν ante ἀναξίως collocata, totũ id munus expleuerit. Sic enim erit sensus: *Non enim semel tātum ad Eucharistiam accedere, crimine nos liberat, siquidem indignè accedamus: Quin potius istud ipsum magis condēnat, quòd semel accedentes, ne tum quidem purè sancteq; id facimus, sed negligenter ac defunctoriè.* Hunc esse verũ ac germanum huius loci sensum, neminē tam petuicacis ingenij fore puto, qui nō facilè assentiatur.

An-

ANTONIVS Melius Cremonensis Augustiniani ord. Theologus Parisiensis, scripsit libellum, cui nomen est, *Scala Paradisi*. Deinde Tractatum De verò, & legitimo intellectu priuilegiorum: Librum prænotatum, lectio prima, & breuis Introductio, quasi prima elementa præbens iuuenibus, qui Iuri Canonico studere incipiunt. Quæ omnia excusa sunt. Decessit Cremæ. Hæc Ioseph Pamphilus.

ANTONIVS Mizaldus, Naturalis Magiæ librum scripsit, de quo vir uerè doctus, & pius Martinus Delrius Theologus, Societatis Iesu, lib. Disquisitionum Magicarum, primo, c.3. inquit, *non habeo, quod dicam, quia nondum legi, suspicor, quod facit in centurijs memorabilium superstitiosè illum à naturalibus non se creuisse*.

ANTONIVS monachus Aegyptius. Vide, in verbo, Antonius Aegyptius.

ANTONII Monchiaceni Democharis, de Veritate Christi, necnon corporis, & sanguinis eius in Missæ sacrificio aduersus hæreticos Assertio, Parisijs 1570. & Antuerpiæ apud Plantinum 1573. florebat anno 1549. In hoc autem opere successiones Episcoporum indicătur, vtili monstratione, ac nominatione ipsorum.

ANTONIVS Monellanus Lygur, ord. Minorum edidit Opus, quod inscripsit, *Sursum corda*, & commentarios in Mysticam S. Dionysij Theologiam, anno 1522. Bononiæ apud Hieronymum Benedictum.

ANTONIVS Natta. Vide, in verbo, Marcus Antonius Natta.

ANTONIVS Nebrissensis edidit explicationem quinquaginta locorum Scripturæ. Bellar. Card. To. 5. controu. 2. lib. 3. de Incarnatione, c. 15.

ANTONIVS de Nomis è Marciala, Thuscus, Augustiniani ord. Theologus, è libris Augustini quædam capita totius penè Sanctæ scripturæ tractationem continentia collegit, quæ prænotauit, *Flores Doctoris S. Patris Augustini*. Extat in Bibliotheca S. Spiritus Florentiæ, vbi ipse decessit anno 1438. cum sæpe Oratoris munere functum fuisse pro Repub. Florĕtina apud Summos Pont. & Principes alios, scribit Michael Pocciantius.

ANTONIVS Parmensis, ordin. Camaldulensium, & Prior Generalis, scripsit Sermones de Tempore, ac de Sanctis, & Quadragesimale. Viuebat anno 1420. & interfuit Concilio Constantiensi, Sigismundo Imp.

ANTONIVS de Padua. Vide, in verbo, Antonius Vlyssipponensis.

ANTONIVS Paganus Venetus, ord. Minorum, qui anno 1586. viuebat Vicentię, Venetijs emisit in lucem, ex officina Guerræorum, atque Zalterij, anno 1570,

Tractatum de Ordine, Iurisdictione, ac Residentia Episcoporum, non omissis, quæ à Synodo Tridentina fuerunt eo de argumento decreta.

Discursum (vt Italicè vocant) de Pœnitentia.
De lege Canonica.
Pia Carmina idiomate Italico. } Ibidem, & eodem anno.

Regulas Sodalitatis, siue (vt aiunt) confraternitatis S. Crucis, ann. 1587. apud Dominicum Nicolinum, Venetijs eadem lingua.

Breuem Summam Triumphorum Militantium, pro perfecta reformatione interioris Hominis, ibidem, & eodĕ anno, ex officina Ioan. Varisci, & Paganini Paganini. In qua agitur de cognitione perfectarũ virtutum Christianarum, quæ vitijs, & peccatis aduersantur; De beneficijs, quæ & hic in terris, & in cælis earum Amantibus à Virtutibus conferuntur; De rationibus, quibus Deo iuuante, eas facile consequi possimus, quibus Deo similes efficimur. vnicuique verò materiæ substernitur doctrina S. Bonauenturæ, & Cassiani.

ANTONII Pantusæ extant Opuscula Theologica.

ANTONIVS Peregrinus Venetus, Epistolam Pij II. Pont. Max. ad Mahometem Turcarum Imp. è Latina fecit Italicã: Qua lingua De vita solitaria duos edidit libros Pio V. Pont. Max. dicatos, Vnum, de Contemptu Mortis. Dialogum pręnotatũ, *Gratianus*. Tractatũ De Mundo. De Signis Naturę in homine. De Signis, & Imaginibus Zodiaci. Viuebat an. 1553.

ANTONII Philothei Compilatio Decretorum, & Canonum Tridentini Concilij, sex libris pro seriè materiarum distincta. Venetijs, anno 1569.

ANTONIVS Philopatris. Vide, in verbo, Thomas Stapletonus.

Antonivs Poltius (siue Polte) monachus, De felicitate Cęli. Italicè, Perusij, ann. 1575.

Antonivs Pizzamanus Venetus, Episcopus Feltrensis, præter id, quod emisit in lucem, De intellectu, & intelligibili, ac de Dimensionibus interminatis, scripsit De quærenda Solitudine, ac de vitæ solitariæ periculis.

Antonii Posseuini, Tomus Primus Apparatvs Sacri, quē Tomum reliqui subsequētur.

Ad {
- Scriptores Veteris, & Noui Testamenti.
- Eorum Interpretes.
- Synodos, & Patres Latinos, ac Græcos.
- Horum versiones.
- Theologos Scholasticos, quique contra Hæreticos egerunt.
- Eos, qui casus Conscientiæ explicarunt.
- Alios, qui Ius Canonicum sunt interpretati.
- Chronographos, & Historiographos Ecclesiasticos.
- Poetas Sacros.
- Libros pios quocunque idiomate conscriptos.

Venetijs, apud Societatem Venetam 1602.

Bibliotheca Selecta, de ratione studiorum ad omnes disciplinas, & ad salutem cunctarum gentium procurandam.

In Prima autem Sectione continentur sequentia post Ideam Operis.

Lib. 1. Studiorum finis, Media, impedimenta: vbi de publicis Academijs, & Libris, siue De cultura ingeniorum.

2 Diuina Historia, siue Theologia positiua, siue De studio sacræ Scripturæ.

3 Theologia Scholastica, & Practica, siue de casibus Conscientiæ; vbi & de Gręcorum Methodis, ac de Summa S. Thomæ.

4 Theologia Catechetica, ad domesticos fidei instituendos. Vbi primò de Pueris, & eorum Scholis, ac Catechismi tradendi ratione. Deinde de Clericis, & eorum Seminarijs. Demum.

5 De Seminarijs Ordinum regularium, etiam Militarium: vbi de illorum Nonitiatibus, & institutis: ac de Disciplina quoque militari. De sodalitatibus Scholasticorum, & aliorum, qui non sunt Regulares. De Principum filijs, qui vel secularem, vel Ecclesiasticam vitam sunt acturi. De alijs qui negotia pietatis, & pacis procurant nomine Principum Ecclesiasticorum, & reliquorum.

6 Ratio amāter agendi cū Græcis, Rutenis, seu Moscis, & alijs, qui ritus Gręcorum sequūtur.

7 Ratio agendi cum Hæreticis variarum sectarum.

8 De Atheismis Lutheri, Melanchthonis, Caluini, Besę, Vbiquetariorū, Anabaptistarum, Puritanorum, Arianorum, & aliorum fidei hostium.

9 Ratio agendi cum Iudęis, Saracenis, & Agarenis, siue Mahometanis, & Sinensibus.

10 Ratio agendi cum reliquis gentibus, pręcipuè Indis noui Terrarum Orbis, Sinensibus, & Iaponijs.

In Secunda verò Sectione.

11 De Philosophia generatim, mox de Platonica, deinde de Aristotelica, & eius interpretib.

12 De Iurisprudentia.

13 De Medicina generatim, mox de Hippocrate Choo, & Galeno.

14 De Mathematicis, vbi item de Architectura ad Religiosos præsertim spectante, deque Cosmographia, & Geographia.

15 De Humana Historia.

16 De Poesi, & Pictura Ethnica, & fabulosa collatis cum vera, honesta, & sacra.

17 De Cicerone collato cum Ethnicis, & sacris Auctoribus: cuius occasionē agitur de ratione conscribendi Epistolas, & de arte dicendi etiam Ecclesiastica.

18 Librorum, qui Miscellanea, siue Dictionariā quoque, & Apparatus diuersarum materiarum continent, Indicatio. Elenchi autem insignium aliquot Auctorum ferè in vnaquaque facultate sunt ad calcem omnium librorum adiuncti.

Canonici

Canonici verò iuris tractatio APPARATVI Sacro adtexta est; quòd cum Canones è Patribus, Pontificibus, Synodis vim suam acceperint, ęquum erat, vt inter ipsos, tanquam riui prope fontes locū haberent. Vide autem in eodem Apparatu, in verbo, Ius Canonicum.

Hæc autem Bibliotheca Selecta, primo edita est in Typographia Vaticana Summi Pontif. Romæ; deinde varij ipsius libri, varijs in locis excusi fuere separatim.

Primus qui est de cultura Ingeniorum Italicè versus, & Vicentię excusus apud Georgium Græcum 1598.

Methodus Christiana ad Iurisprudentiam, Romæ apud Dominicum Basam, anno 1593.

Apparatus ad Philosophiam, Vicentiæ apud Georgium Græcum, anno 1599. sed qui recognitus, editus est auctior Lugduni, anno 1602. apud Ioannem Pillehottam.

Tractatio de Medicina, Mantuæ apud Franciscum Osannam, anno 1600.

Apparatus ad humanam omnem historiam, Gręcosque & Latinos, atque alijs idiomatibus conscriptos, Romæ primo, deinde Venetijs, secundo Latinè, tertio Italicè, quarto autem auctior, quarta parte, & emendatior, apud Io. Baptistam Ciottum, recusus anno 1602.

Poetica, Lugduni recusa, apud Io. Pillehottam 1595.

Cicero collatus cum Ethnicis, & sacris Oratoribus, Patauij apud Paulum Meietum, & Coloniæ Agrippinæ, anno 1593.

Atheismi autem Hęreticorum, Vilnæ in Lituania, anno 1585. & Posnaniæ in Polonia, & Romæ, & Coloniæ Agrippinę 1586. ac denique Venetijs in Bibliothecæ Selectæ postrema editione, anni 1602.

Ceterum totius Bibl. Selectę recognitę ab Auctore, atque auctæ postrema editio Veneta apud Altobellum Salicatium, reliquis editionibus est pręponenda.

Eiusdem Auctoris.

NOTAE Diuini Verbi, & Apostolicæ Ecclesiæ fides, ac facies, è quattuor primis Oecumenicis Synodis, ex quibus demonstrantur.

Primo. Fraudes prouocantium ad solum Dei verbum scriptum.

Secundo. Atheismi Hæreticorum huius sæculi.

Tertio. Errores aduersantium Kalendario emendato.

Quarto. Vafricies peruertentium Canones, & abutentium nomine SS. Patrum, ac Principum in re fidei, aduersus responsum cuiusdam Dauidis Chytręi. Posnaniæ in maiore Polonia, Typis Io. Volrabij 1586.

Commentarij Moscouiæ iussu Gregorij XIII. Pont. Max. conscripti, quibus agitur, & de religione, & de Liuonia Regno Polonię restituta, vna cum pace composita inter Regem Polonię, & magnum Moscouię Ducem. Liber hic primo editus Vilnæ in Lituania, anno 1586. Deinde Colonię Agrippinæ 1586. apud Arnoldum Milium, cum Notis Diuini verbi, qui & ab eodem recusus est anno 1595. Parisijs autem, & Antuerpiæ apud Plantinum. Deinde in linguam Italicam versi, & emendatè excusi, Mantuę apud Franciscum Osannam, cum qui antea Ferrariæ in lucem prodijssent, fuerint ab Auctore explosi, quoniam ea editio scatebat erroribus.

Miles Christianus, qui nunc auctior recuditur. Qui liber anno 1569. Romę cusus est, cum Pius V. Pont. Max. subsidium militum Carolo IX. in Gallias aduersus hęreticos, & classi Christianę aduersus Turcas misit, quo tempore Hęretici ad Moncontureium, Turcę ad Insulas Echinadas cęsi sunt ad internecionem: is verò liber tunc distributus militibus, deinde recusus est, Maceratæ 1576. & alibi.

De Sanctiss. Sacrificio Missæ à tempore Apostolorum celebrato, & celebrando vsque ad cõsummationem seculi, Italicè, Lugduni in Gallia, primò, apud Michaelem Iouium, anno 1563. mox in Anglicam ex Italica linguam conuerso, & excuso in Belgio, anno 1564. Ferrarię autem Italicè iterum apud Mammarellum, ann. 1595. ac denique Mantuæ apud Franciscum Osannam, anno 1597.

Responsio Italica Petro Vireto, & tribus alijs Hæreticis, qui varios libros biennij spatio Geneuę excusos scripserant aduersus Tractatum S. Sacrificij Missę, eiusdem Ant. Posseuini. Ea verò responsio Auenione è typographia Petri Rubei prodijt anno 1564.

Iudicium de quattuor Scriptoribus, mandato Innoc. IX. Pont. Max. Romę editum apud Dominicum Basam, an. 1592. deinde anno 1594. recusum apud Io. Baptistam Buysson.

Primus autem eorum Scriptorum, siue Auctorum fuit Philippus Nua, qui librum pręnotatum Gallice (*Discours Politiques, & Militaires*, hoc est Discursus Politicos, & Militares, nos *Theoremata*) è prelis Geneuensibus emiserat.

Secundus, Ioannes Bodinus, qui Methodū historię, libros de Republica, & de Dęmonomania ediderat Latinè, qui & Gallicè, & Italicè, pręsertim qui de Republica, & de Demonomania prodierant.

Tertius, Philippus Mornęus *Du Plessis*, De veritate fidei Christianę.

Quartus, Nicolaus Machiauellus, & alius, qui licet contra eum scripserat, miscuit tamen hęreses cum veritate, eique titulus, *Antimachiauellus*.

Epistola vberrima ad Stephanum Batoreum, Polonię Regem, aduersus Andream Volanum Lituanum hęreticum, primo Ingolstadij, anno 1583. postea Colonię, & Mantuę edita.

Epistola de rebus Sueticis, Liuonicis, Moscouiticis, Polonicis, Transyluanicis, ad Serenis. Eleonoram Austriacam Archiducissam Austrię, Ducissam Mantuę, ibidem apud Franciscum Osannam, anno 1580. Brixię apud Marchettum, atque alibi edita.

Vita, & mors eiusdem Eleonoræ, Mantuę in funere ipsius recitata. & ibidem, ac Romę, & Brixię excusa.

Vita, & mors Ludouici Gonzagę Ducis Niuernensis, Mantuę recitata, & ibidem edita.

Sermo habitus in prouinciali Synodo Aquileiensi prima, celebrata Vtini, vbi vndecim Episcopi, & frequentes alij Ecclesiastici, ac Proceres conuenerunt, Mantuę apud Franciscum Osannam 1597.

Caussę & remedia pestilentię ab Episcopo Mantuano edi curatę tum Mantuę, tum Florentię apud Iuntas 1577. legenda tamen simul, quæ Bernardinus de Bustis in Serm. de hoc argumento, & quæ B. Card. Borromæus, in fine sex Conciliorum prouincialium Mediolani excusorum, anno 1596. & quæ in Archiepiscopali Gabr. Card. Palęotti, pag. 421.

Explicatio breuis Euangeliorum totius anni sub nomine Nicolai Gallerij, Coloniæ Latinè, & Italicè, Brixiæ excusa.

Responsio Regi Septentrionali, qui in fide Catholica voluit instrui. Ingolstadij Latinè 1583. Pragæ autem è Latino in Boemicum idioma conuersa à Baltassare Boemo, Societ. Iesu, & Pragæ emissa in lucem.

Antonivs Puccius Florentinus Card. tit. SS. Quatuor Coronatorum, pœnitentiarius maior, scripsit in verba Consecrationis Eucharistiæ è quattuor Euangelistis desumpta, Homilias quattuordecim eruditas, & pias. Incipiunt, *Cum sit cuique natura tributum*. Claruit anno Domini 1548.

Antonivs Rampegolus (siue, vt aiunt, de Rampegolis) Augustiniani ord. librum edidit, quem *Bibliæ Figuras* inscripsit, quemve, vt incautè plerique adolescentiores concionatores versarunt, sic mirum uideri potest, doctos alioquin, & cordatos Theologos haud antea obuiam iuisse ei malo, quod inde prodire poterat, dum minimè emendatus in manus omnium veniret. Et eum quidem Sixtus Senensis rude vocat Opusculum, quod Auctor scripsit ad Ordinis sui Scholasticos in Neapolitano cœnobio: At in quonam ruditas illa se proderet, non attigit. Quin addidit in eo penè omnes sacras historias trito eloquio moraliter exponi, singulasque ad singulas morales virtutes accommodari. Initium operis est. *Religiosis viris in Christo*. Ceterum, vt aliquam in Concilio Constantiensi operam nauauit aduersus Hussitas Sigismundo Imp. anno Domini 1418. sic minus culto illo æuo, nec tam ab reliquis hæreticis, qui postea exorti sunt, oppugnato, Errores, à quibus periculum imminebat, attentius non sunt obseruati. Quare Rampegoli lapsus reseruati in hæc tempora, vt liber ille, nisi expurgatus, prohibitus sit à Clemente VIII. Pont. Max. in Indice vlt. Rom. librorum prohibitorum.

Quod autem modo generatim de eo dicendum est, haud dubium, quin multi errores graues ab Ecclesia proscripti in eo comperiantur: tollenda verò sint nonnulla desumpta è Magistro historiæ Scholasticæ, absurda illa quidem, ac potius fabulas, quàm historias sapiētia.

Plura item, quæ aliter in Biblijs habentur, quàm quomodo Rampegolus posuit. Quin & Diuina scriptura parum syncerè, nonnumquam autem malè citata, & sine adnotatione locorum ipsius. Apocrypha quoque, qualia afferebantur è tertio libro Esdrę, atque ex Epistolis Cyrilli Hierosolymitani ad D. Augustinum de morte S. Hieronymi: Quæ omnia; quæ certe sunt plurima; aut emendanda, vel expungenda sunt, ne quis tyro concionator posthac amplius tamquam certa, & explorata populo proponat. Atqui & sententiæ Doctorum ex Patribus allatæ conferendę sunt cum ipsorum exemplaribus, siue operibus: quamuis neque omnes, quas ille citat, inueniantur. De Solæcismis, ac barbarismis plurimis, phrasibusque obscuris, quæ in eo sunt, nil dicerem, nisi hæc etiam materiam sacram haud decerent. Quòd si hisce mendis expurgatus sit, non mediocre commodum ex eiusmodi Opusculo existeret: quamuis (vt dicam quod sentiam) fortasse præstaret alterum de nouo condere, quam tot cicatricibus obsitum illud recudere.

Antonivs alius è Rampigolis Neapolitanus heremita Repertorium Bibliorum scripsit ad seriem Alphabeti.

Antonivs Raudensis, Mediolanensis, ord. Minorum Theologus, Lactantium Firmianum emisit emendatiorem. Henricus Villor.

Antonivs Riciardus Brixianus, commentaria symbolica edidit, Venetijs apud Franciscum Franciscium Senensem, anno 1590. in duos Tomos distributa, quibus explicantur (vt præfert operis prænotatio) arcana ad mysticam, naturalem, & occultam rerum significationem attinentia; Quæ nempe de abstrusiore omnium prima Adamica lingua; tum de antiquissima Aegyptiorum, ceterarumque gētium Orphia philosophia: tum ex veteri Mosaica, & Prophetica, nec non cęlesti noua Christiana Apostolica, & Sanctorum Patrum Euangelica Theologia disserere conatus est.

Porrò totius Operis huius, cum ipse in proloquio ad Lectorem, caussas, fructum, seriem, & rationem duplicis Indicis tradat, id quidem, nisi aliud obstet, inde hauriendum erit, priusquam aliquis advsum libri manum admoueat.

Quod verò spectat ad nonnullos Auctores siue profanos, siue Christianos, vnde sua deprompsit, sed quibus legendis modum Ecclesia præscripsit, cum & aliquos eorum prohibuerit, quorum ille auctoritate vtitur in Allegorijs, & sensibus mysticis explicandis, cordatus lector è tanta supellectile videat, qua ratione sint seecernenda tutiora ab alijs.

Antonii Riccij Italicus, Sermo (Ragionamento) Consolatorius, Venetijs 1564.

Antonivs Rosellus Etruscus, vir nobilis, & eruditus, scripsit librum, in quo præter alia egit, De potestate Pontificis Maximi, & Imperatoris. Sed sciendum, in eo reperiri, quæ egeāt lima. Martinus certè Nauarrus ab Azpilcueta *in Relectione Cap. Nouit. de Iudicijs Notabili tertio,* docet, illū haud rectè fecisse, qui Imperatorem Papæ præposuisse videri posset, nisi quod alibi dixerit Papam simpliciter maiorem esse Imperatore, sed excusari non potest (ait) cum fusius scribit Christo Saluatori nostro nullam fuisse potestatem secularem, atque ideo Petro nullam mādasse, quòd quidem disertè idē Nauarrus confutat *numero octauo eiusdem Notabilis tertij.* Corrigendum est item, quod ille met Antonius scripsit, his verbis: *Imperij iura fuisse populo Romano, antequam Christus esset.* Christus enim extitit ab æterno, ratione suppositi, & secundæ personæ Sanctissimæ Trinitatis; sed credendum est, illum intellexisse, antequam Christus Dominus cępisset esse homo. Errauit porrò, cum *eodem in libro columna 24.* censuit Pilatum habuisse ordinariam iurisdictionem, atque legitimam potestatem iudicandi Christum. Cumque *fol. 12. col. 3.* iterum dixit, *Pilatum Tiberij Cæsaris Præsidem, potestatem habuisse coactiuam supra Christum,* tum quia inferior non habet potestatem in superiorem, tum quia (*vt ait S. Thomas libro de regimine Principum, lib. 3. cap. 8.*) concludit Octauianum Augustum Christi uices gessisse in temporalibus, licet ipse id non intelligeret, sicut & Cayphas prophetauit, non intelligens se id facere. Porrò idem Rosellus, Tritemio, vixit anno Domini 1467.

Antonii Scayni presbyteri, paraphrasis in omnes S. Pauli Epistolas cum Annotationibus. Venetijs 1589. sed & pleraque alia scripsit in Aristotelem Patauij nouissimè edita.

Antonivs Senensis, ord. Prędic. Vide, in verbo, Ant. de Conceptione.

An-

Antonivs Surianus nobilis Venetus, & Patriarcha Venetiarum, ordin. Cartusiani, librum reliquit de interiori informatione: & alterum de vita contemplatiua. Alium item, de Solitudine.

Antonivs Syretus, siue Syrectus, Prouinciæ Turoniæ, ordin. Minorum, *ad Scholasticam Theologiam* Isagogicas formalitates prædocuit, quę Parisijs, priusquam è Philosophorum classe emergant, præleguntur. Editę sunt autem Parisijs apud Io. Bouium, anno 1588.

Antonivs Thomasinus, vitam S. Didaci carmine Italico abs se celebratam, edidit Veronæ apud Hieron. Discipulum, anno 1594.

Antonivs Trombetta Patauinus, ord. Minorum, Archiepiscopus Athenarum, & Episcopus Vrbinas, scripsit formalitates è doctrina Scoti. Quęstiones item in Metaphysica Arist. ac de futuris contingentibus. Viuebat anno 1442.

Antonivs du Val Gallus Speculum Caluinistarum, & munitionẽ Christianorum (Gallicè *Armeure*) Parisijs emisit anno 1559. ex officina Chesneau, cum antea apud hunc ipsum typographum anno 1567. edidisset contradictiones quę extant in libris Caluini, Lutheri, & aliorum Nouatorum, vna cum interrogationibus, & responsionibus aduersus Caluini librũ de Prędestinatione. Quin & Catechismum, siue compendium fidei catholicę ex operibus Lindani, & aliorum collectum protulit in lucem.

Antonivs Valentinus, ord. Minorum, lib. 1. Sententiarum Petri Lombardi Scholijs illustrauit. Henr. Villot.

Antonivs Vercellensis, ord. Minorum, Quadragesimali erudito, de duodecim mysterijs Christianæ fidei, alijsque conscriptis libellis, inter viros doctos numerari meruit. Lugduni prostabant, an. 1504. sed & fuerat excusus ipse liber de 12. mirabilibus Christianæ fidei excellentijs, Venetijs apud Gregorium de Gregorijs, anno 1492.

Antonii Vinciguerræ Satyrę duæ. Prima contra falsum, & imperitum iudicium. Secunda aduersus vitia capitalia. Item de cęlibatu, continentia, & virginitate. Venetijs apud Ioan. Antonium Sabium 1527.

Antonivs Vlyssipponensis Lusitanus, ord. Minorum, S. Francisci discipulus, sanctitate, miraculis, & doctrina clarus, ac quem Gregorius IX. Pont. Max. arcam testamenti vocauit, scripsit Sermones de Tempore, & de Sanctis. Claruit eodem Pontifice Max. circa an. 1230. in cuius honorem humati corporis ingens templum Patauij extructum est, quamobrem, & Sanctus Antonius de Padua appellatur.

A O

Aonii Palearij Verulani scripta, & libri editi cum nondum accuratè fuissent expensi, rerum autem plausibilium speciem aliquam habere uiderentur, fuerunt à Iacobo Sadoleto in Epistola eius operibus præfixa, commendati. Ea commendatione (bona alioquin mente, facta) ne quis fallatur, sciat eundem Aonium deinceps à sancta Sede Apostolica proscriptum, & inter primę classis prohibitos libros in Romano Indice, adnumeratum.

A P

Aphraates monachus, qui anno Domini 370. in Oriente floruit; vita, doctrina, qua hæreses intrepidus oppugnauit, & miraculis, satis, factorum, si non scriptorum aliquid, posteritati reliquit. Eius vitam Theodoretus, in historia, quæ vocatur Philotheus, scripsit, atque aliqua in hist. Vide eiusdem lib. 4. c. 23. & 24.

Aphremivs Syrus, nescio an idem sit, qui S. Ephrem, super omnes libros sanctos Noui, & Veteris Testamenti distinctè, ac fusè inter eos libros inuentus est, qui Arabicè, ac Syriacè scripti à tempore Gregorij Papę XI. dicuntur sub terram defossi, & postea inuenti: qui & venales Illmo Episcopo Herbipolensi fuerunt oblati.

Aphricanvs Historicus perantiquus. Vide, in verbo, Iulius Africanus.

Aphricana. Vide, in verbo, Africanum Conciliũ, & in verbo, Carthaginense Concilium.

Apia-

Apiarii, qui anno 419. in Synodo Carthaginensi in presbyterio relictus est, Confessio vltronea ingentium suorum criminum extat in Epistola patrum Concilij Carthaginensis ad Celestinum Bonifacij successorem. Vide item res in eo Conc. gestas.

Apion Græcæ facundiæ professor, & sacrarum literarum amator, sub Seuero Imp. scripsit in Hexaemeron Tractatus sex eruditos, sed in nonnullis à fidei regula recedentes. Vide in verbo, Appion.

Apocalypsis. Vide, in verbo, Ioannes Euangelista.

Apocalypsis, siue, quæ Beatissimæ Virgini, siue altera quæ Andreæ Apostolo ascribitur, sunt apocryphæ.

Apocryphi Scriptores magno priscorum Patrum studio vel notati, vel proscripti sunt, ne quis falsa pro veris, incerta pro certis hauriret, atque in Catholicorum damnum abuteretur. De Scriptoribus igitur istius generis, præter illa, quæ in Præfatione ad Lectorem indicauimus, quoniam è Bibliothecæ nostræ Selectæ editione postrema, quæ Venetijs prodijt, eximimus, quæ in Romana de hac re scripseramus, vt hic, tamquam in proprio loco ponerentur, ideo inde hæc habe. Cum apocryphos libros dicimus, non tam ea intelligimus scripta, quæ cum obscuri auctoris, & ambiguæ essent auctoritatis, sacris aliquando voluminibus fuerunt intermixta; quàm ea præsertim, quæ post Dominum ascendentem in cęlū fuere ab incertis, atque adeo interdum ab hæreticis nomine Apostolorum, & piorum Theologorum euulgata.

Prioris generis sunt Esdræ, lib. quartus. Machabæorum, lib. tertius, & quartus. At de his, & alijs egit præter alios Sixtus Senensis, Sect. 3. primi lib. Bibliothecæ sanctæ.

Secundi generis sunt, qualia Gelasius Pont. Max. edixit esse cauēda, cuius hæc verba sunt. *Gesta, Sanctorum martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis irradiant, quis ista esse Catholicorum dubitet, & maiora eos in agonibus fuisse perpessos, nec suis viribus, sed gratia Dei, & adiutorio vniuersa tolerasse? sed ideo secundum antiquam consuetudinem singulari cautela in Sancta Romana Ecclesia non leguntur, quia & eorum, qui conscripsere, nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus, aut idiotis superflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerint scripta esse putantur; sicut cuiusdam Quirici & Iulita, sicut Georgij, aliorumque huiusmodi passiones, quæ ab hæreticis perhibentur conscripta. Propter quod, vt dictum est, ne vel leuis subsannandi oriretur occasio, in Sancta Romana Ecclesia non leguntur.*

Nos tamen cū prædicta Ecclesia omnes martyres, & eorum gloriosos agones, qui Deo magis, quā hominibus noti sunt, omni deuotione veneramur. Item vita Patrum Pauli, Antonij, Hilarionis, & omnium Eremitarum, quas tamē vir beatissimus scripsit Hieronymus cum omni honore suscipimus. Item Actus Beati Syluestri Apostolicæ Sedis præsulis, licet eius, qui conscripsit nomen ignoremus, à multis tamen in Vrbe Roma Catholicis legi cognouimus, & pro antiquo vsu multa hoc imitantur Ecclesiæ. Item scripta de Inuentione Sanctæ Crucis dominicæ, & alia scripta de inuentione capitis B. Ioannis Baptistæ, nouella quidem reuelationes sunt, & nonnulli eas Catholici legunt; sed cum hæc ad Catholicorum manus peruenerint, B. Pauli Apostoli sententia præcedat, omnia probate, quod bonum est tenete. Hactenus Gelasius.

Quin & idem Gelasius reiecit Itinerarij Clementis libros octo. Acta Andreæ, Philippi, Petri, Thomę nominibus falso edita; librum de Infantia Saluatoris; Alterum item de eiusdem Natiuitate; librum Pastoris; Acta Teclæ, & Pauli, quæ Epiphanius vsurpat interdum; reuelationem Pauli: librum, qui Mariæ transitus inscribitur; libellos de pœnitentia Adæ Origenis, Cypriani; Epistolam Iesu ad Abagarum; Historiam demum Eusebij Pamphili, in qua refellenda (ait Canus) Gelasius magna prudentia vsus est. Nam quod Rhenanus dixit, verba hæc postrema Gelasij non esse, sed esse potius ab asino quodam adiecta, hoc insolenter, imperiteque dixit. Rationes cur Rhenanus errauerit, curque Gelasius Eusebij historiā dixerit apocrypham, persecutus est Canus vndecimo libro, qui est de historiæ humanæ auctoritate, cap. 6. propè finem.

Et verò hoc seculo Cæsar Baronius Card. & reliqui plura de scriptis huiusmodi apocryphis, monuere, quę si breuissimè huc adijcere velimus, non erit, quòd in ijs volutandis libris studiosi veritatis laborent.

Sanè

Sanè Tertullianus, *Si qua* (ait) *Pauli perperam ſcripta legunt exemplum Tecla ad licentiam mulierum docendi, tingendique defendunt, ſciant in Aſia Presbyterum, qui eam ſcripturam conſtruxit, quaſi titulo Pauli de ſuo cumulans conuictum, atque confeſſum id ſe amore Pauli feciſſe, loco exceſſiſſe*; ſic ille. Inſcriptus autem erat hic liber, *Periodi Pauli, & Teclæ*, continens, & baptizati *Leonis* fabulam, vt Hieronymus teſtatur, qui & ad Lætam de inſtitutione filiæ ſcribens, *Caueat*, inquit, *omnia apocrypha, & ſi quãdo ea, non ad dogmatum veritatem, ſed ad ſignorum reuerentiam legere voluerit, ſciat non eorum eſſe, quorum titulis prænotantur*.

Ceterum & in Synopſi Athanaſius, & ante illum Clemens Alexandrinus, lib. Stromatum 2. 3. 6. 7. & Origenes in lib. Periarchon, ac de hæreſibus Philaſter, eiuſmodi apocrypha damnarunt. Hæc enim, atque eius generis alia, certum eſt ab hæreticis fuiſſe excogitata, ab Ebione in primis, qui falſa Apoſtolorum acta commentus fuerat, atque circuitus Petri corruperat, Paulique acta referta mendacijs introduxerat, vti Epiphanius in Pan. hær. 20. 30. & 47. tradit; vbi & ſcripſit, à Gnoſticis portentoſum librum fuiſſe conſcriptum de Sancta Dei genitrice Maria, & ab Encratitis productos eſſe in medium ad ſuam ipſorum hęreſim ſtabiliendam Actus Andreæ, Ioannis, Thomæ, ac eiuſmodi reliqua. Quod ipſum Manichęos feciſſe, ac nomine Apoſtolorum falſas conſcripſiſſe hiſtorias, Auctores ſunt Auguſtinus, lib. de fide contra Manich. & alibi. Cyrillus Hieroſolymitanus. Philaſter, & alij. At Priſcillianiſtas & ipſos innuiſſe alios Apoſtolorum Actus affirmat Oroſius, epiſt. ad Auguſt. de errorib. Priſcill. Vide autem Caium in Dial. diſput. Leonem, & alios.

Sed & ſexta Synodus. *Quæ*, inquit, *à veritatis hoſtibus falſa conficta ſunt Martyrum hiſtoria, vt Dei martyres ignominia afficerent, & qui eas audituri eſſent ad infidelitatem deducerent, in Eccleſia non publicari iubemus, ſed eas igni tradi: qui autem eas admittunt, vel tanquam veris his mentem adhibent, hos anathematizamus*.

Quin & Gręci Epiſcopi auctoritatem ſecuti eiuſdem Synodi, accuratè, dum viſebant Eccleſias, de conſcriptis martyrum Vitis inquirebant. Quare & Theodorus Balſamon (cuius tamen omnia ſcripta ſuo egent examine) de Nicolao Muzalo Epiſcopo ſcribit, *cum ille vitam ſanctæ Paraſceues, quæ in quodam Callicratia vico colebatur, à quodam vicano ineptè, ac indoctè, & ſancta angelica viuendi ratione indignè compoſitam inueniſſet, eam igni mandari iuſſit, & Diacono illi Baſilio mandauit Deo gratam, & acceptam eius vitam conſcribere*.

In Cano. 63. Synodi.

Olent porrò pleraque ſimilia apocrypha aut quęſtuoſam hominum impoſturam (quod ſcripſit Canus) aut Hęreticorum fętum, quod dicit Gelaſius. In eo autem errore cum ſæculis minus eruditis Mundus verſaretur, Gratianus quoque impegit, vt librorum deceptus indicibus, crederet omnia quę Hieronymi, & Auguſtini nominibus inſcripta erant, Hieronymi, & Auguſtini verè etiam eſſe. Sic Hieronymi nomine vulgus circũferebat, cum pauciſſimas tamen Patrum Vitas ille ſcripſerit, quę etiam hoc loco ferè à Pontifice referuntur. Gelaſij itaque teſtimonio error retunditur eorum, qui harum rerum auctorem Hieronymum peruulgarunt. Huius generis etiam eſt ſcriptum illud De Natiuitate Sanctę Marię ad Chromatium & Heliodorum Epiſcopos. Sed hęc Marianus Victorius Epiſcopus Reatinus recognitis abs ſe Hieronymi libris, ſatis accuratè pręter alios plures obſeruauit, quod in verbo, Hieronymus Stridonenſis, erit fuſius attingendum.

Poſtremò id adiecerim, circunſpectiſſime agendum eſſe, quotieſcunque in nouas eiuſmodi hiſtorias (ſi hiſtorię dicendę ſint) aut quę dicũtur Reuelationes, inciderimus. Multa enim non tam pro ſpirituali Eccleſię ędificatione, quam pro hominum affectu promuntur; quę hęreticis ſubſannandi, cordatis dubitandi, pijs lacrymandi occaſionem prębent. Itaque & qui res exaggerant, nec Sanctorum, vel Sanctarum Vitas ſcribunt qua ſynceritate decet, ij maximè incommodant Eccleſię; vtique miraculis & exemplis faciunt, ne fides, quę ijs debetur, adhibeatur.

Reliqua huius generis cerni poterunt in Melchioris Cani lib. vndecimo Locorum communium; in Roberto Card. Bellarmino; in Sixti Senenſis Bibliotheca Sancta; in Tomo potiſſimum primo Annal. Cęſaris Card. Baronij, in hoc noſtro Apparatu, varijs in locis.

Apollinaris. Vide, in verbo, Sidonius Apollinaris.

Apollinarius Hierapolita, qui fuit Hiſtoriographus, & Hierapolis, quæ ciuitas erat in

Asia, Episcopus, scripsit Græcis de Religione, siue de recto Cultu, & Veritate. Floruit Imp. M. Antonino Vero. Dignus pretio Vir, & dictione æstimabili vtens. Dicuntur autem ipsius alia quoque extare commentaria veneranda, in quæ non incidimus. Ita Photius in Græca sua Bibliotheca. At Hieronymus in Catalogo sic habet. *Apollinarius Asiæ Hierapolitanus Episcopus sub Imp. M. Antonino Vero floruit, cui & insigne volumen pro fide Christianorum dedit. Extant eius, & alij quinque aduersum gentes libri, & de Veritate duo, & aduersum Cataphrygas tunc primum exortos cum Priscilla, & Maximilla insanis vatibus, incipiente Montano.* Sophronius item qui Hieronymi catalogum, vertit in Grecum, & editio vulgata, habent *Apollinarius:* quem alij scribunt, *Apollinaris.* Codex Gemblacensis m. s. in Belgio habet *Apollinaris: & de Veritate, duo.* Codex m.s. Sigebergensis habet, *Libri tres de Veritate, duo aduersus.* vt obseruauit Suffridus Petrus. Vide verò, quæ de eodem Apollinario, siue Apollinari Eusebius lib. 5. c. quintodecimo, aduersus Montanum.

Apollinarius, siue Apollinaris Laodicenus tam Pater, quàm filius, eodem hoc nomine appellati, vt constat è Sixto Senensi, qui alterum, hoc est Patrem, *Antiquiorem*, alterum, hoc est Filium, *Iuniorem*, vocat. Verùm Hieronymus in catalogo nomen *Patris* subiecuit, nec de alterutro quidquam in eo indicat, vnde errores ipsius, siue utriusque intelligi possint. Sic autem inquit: *Apollinarius Laodicenus Syriæ Episcopus, Patre presbytero magis Grammaticis in adolescentia operam dedit, & postea in sanctas Scripturas innumerabilia scribens sub Theodosio Imperatore obijt. Extant eius aduersus Porphyrium triginta libri, qui inter cetera eius opera, vel maximè probantur.* Idem, atque adhuc paucioribus verbis inquit Honorius in suo catalogo, qui, quem Hieronymus *Apollinarium*, appellat *Apollinarem*, quemadmodum & codex Gemblacensis habet. Ac tamen, vt ad Hieronymum redeam, is, quod in catalogo non fecit, alibi præstitit: qui in Apologia contra Ruffinum, & in Epistolis 65. & 152. scribit conatum eum fuisse Diuinorum librorum translationes omnes in vnum assuere, quod tamen opus à Hieronymo probatum non est. Addit, se Apollinaris in Prophetas, & in Matthæum Commentarios ita legisse, vt delectu habito è stercore aurum seligeret. Certè Basilius, & reliqui Apollinarem, dum adhuc suos errores haud deprompserat, in bonore habebāt, sed deinceps agnitus, atque à Damaso in Concilio Romano, vti & postea in Antiocheno, damnatus, factus est in opprobrium catholicis omnibus. Quare & à Basilio Epistola 74. arguitur, quòd nimia facilitate scribendi uteretur, cum secundum Ecclesiasten in multiloquio non desit error: quòd item ad Theologiam spectantia non è Scripturæ probationibus, sed ex humanis argumentis astrueret, quòd scripserit de Resurrectione quædā fabulosè, immò Iudaicè, quòd improbè senserit de Incarnatione Domini. Anathematismos autem aduersus eum, à Romano Concilio, à Greg. Nazianzeno, atque à Theodoreto, vide in verbo, Romanum Concilium.

Atqui Vincentius Lirinensis de eo accidisse ait, ut quem populi quasi arietem gregis sequebantur, eum deinceps, ut Lupum, fugere cœperint. Quæ eo magis necessaria scitu censuimus, quod adhuc quædam illius extant, qui Polemianos, & Apollinaristas hæreticos sui sectatores reliquit, à quibus turbatus est Oriens; & si qui Philostorgij de illo historiam, aut quæ Sixtus Senensis affert, legerint, præcaueant, quod cauendum est. Ac Suidas quidem ubi de illo pauca enunciauit, Philostorgij verba subdit, quæ sic habent. *Apollinaris, ex Laodicæa Syriæ, temporibus Constantini, & Iuliani Parabatæ vsque ad Theodosium Maiorem, æqualis Gregorij, & Basilij Cappadocum illorum admirabilium. Fuit autem notus vtique, & Libanio Sophistæ, & alijs. Hic non modo Grammaticus, & Poeta dexter, sed multo magis etiam in Philosophia fuit exercitatus, & orator insignis. Soluta Oratione contra impium Porphyrium, scripsit libros 30. & versibus heroicis totam Hebræorum scripturam persecutus est. Epistolas item scripsit, & multos in sacram Scripturam commentarios.* Apollinaris etiam Philostorgius in sua historia mentionem fecit hoc modo: *Apollinaris* (inquit) *ijs temporibus Laodiceæ Syriæ florebat, & Basilius Cæsareæ Cappadociæ, & Gregorius Nazianzeni, qui eiusdem Cappadociæ locus est. Hi tres viri tum Homousion contra Heterousion defendebant, longo interuallo superiores ijs omnibus, qui & prius, & post ad meam vsque ætatem causam eandem egerunt, vt puer præ ijs indicaretur Athanasius: Nam & in profanis hi literis maximos progressus, & sacra Scriptura lectione, ex promptaque memoria magnum habebant vsum, præsertim Apollinaris,* qui

Theod. lib. 4. fabularum hæreticarum.

Suidas, & Philostorgius qd de Apollinari.

qui & Hebraam linguam intelligeret: Atque etiam quilibet eorum in suo genere plurimum stylo valebat, Apollinaris scribendis commentarijs longè præstabat; Basilius in genere demonstratiuo erat splendidissimus, Gregorij autem cum vtroque comparata oratio, altiorem tenebat locum. Nam & Apollinari dicendo vberior, & Basilio grauior erat. Cum autem tanta essent, & dicendi, & scribendi præditi facultate, ijs etiam fuere moribus, quibus oculi multitudinis maximè allicerentur. Itaque & aspectu, & oratione, & scriptis passim editis in suam sententiam, & familiaritatē pertrahebant omnes, qui vlla ratione pertrahi commodè poterant. Hęc de ijs obiter Philostorgius Arianus scripsit. Sed Sixtus Senensis in hunc modum: *Apollinarius antiquior, in Laodicena Syriæ Ecclesia presbyterij dignitatem adeptus, Græcarum literarum Doctor, & Grammaticæ artis professor, genere fuit Alexandrinus. hic primum Berythi docuit, deinde Laodiceam migrauit: ibique vxore ducta, filium Apollinarium habuit, eiusdem postea Ecclesiæ Episcopum: cum quo multis annis vixit, sacra Communione interdictus à Theodoro Laodiceno Episcopo, & à Gregorio eius successore, vel quod cum his nollet communire, qui filium Dei Homousion, & non Homiusion docerent, vel quòd Epiphanio Sophistæ, cuius erat nomen Christianis suspectum, & Episcopis odiosum nimia familiaritate iunctus esset. Cum igitur Iulianus Apostata legem tulisset, qua Christianis omnes Græcas disciplinas, & institutiones vetabat, affirmans non decere, eos ab his doctrinis vtilitatem capere, quas ipsi pro fabulis traducerent, & quas inde petitis armis oppugnarent, Apollinarius vniuersum ferè vetus, ac nouum testamentum varijs carminum generibus elegantissimè reddidit, vt pueri, pro Græcis disciplinis illa discentes, & Græcæ linguæ, & carminum peritiā consequerentur. Feruntur autem sacra ipsius poemata nominatim fuisse talia.*

Ab exordio mundi vsque ad regnum Saulis, heroici carminis libri vigintiquattuor, singuli singulis vigintiquattuor alphabeti literis inscripti, secundum Homericam consuetudinem.

A morte Saulis vsque ad finem Veteris Testamenti, variarum historiarum libri viginti, partim Lyrico metro ad formam Pindari, partim in morem Comœdiarum Menandri, & Tragœdiarum Euripidis elaborati.

Encyclicarum lectionum, hoc est, earum, quæ per anni circulum ex vtroque Testamento in Ecclesia leguntur, libri duo, omni carminum varietate dispositi.

Paraphraseos in Psalterium liber vnus, quæ nuper hexametro versu impressa sic incipit.

Ὄλβιος, οὐ πεπόρευται δυσσεβέων ἐνὶ βουλῇ, hoc est.

Felix, qui non adijt impiorum Concilium.

His poematibus vsi sunt Christiani in locum Homeri, & aliorum Poetarum, donec Iouinianus Augustus legem statuit, vt Christiani literis gentium imbuerentur, quo facilius gentilium errores expugnarent, aduersus ipsos ipsorum armis vtentes. Sozomenus, lib. 5. historiæ, de Apollinaris laboribus iudicium ita protulit *Apollinarius paruo tempore lucubrationes composuit, numero, virtute, conscriptione, charactere, & dispositione antiquis Græcis valde pares, & nisi vetustatem homines honorarent, & quæ sunt in vsu, grata crederent (vt ego reor) æqualia Veteribus Apollinarij Opuscula decreuissent.* Vixit annó Domini 360. Sequitur verò Sixtus. *Apollinarius Iunior Laodicenæ Ecclesiæ in Syria diuinarum scripturarum Lector, & postea Episcopus, Apollinarij Senioris eiusdem Ecclesiæ presbyteri filius, ab ineunte ætate Oratorijs artibus, quarum postea professor fuit, nobilissimè imbutus est ab Epiphanio clarissimo eius sæculi Sophista: ob cuius etiam intimam consuetudinem consortio fidelium diu interdictus fuit à duobus Ecclesiæ suæ prædecessoribus Episcopis, Theodoro videlicet, & Gregorio. Sed cum Iulianus Imperator Græcarum literarum studia Christianis interdixisset; ille, relicto Epiphanio, se totum sacris literis addixit; in quibus cum & acumine ingenij, & assidua exercitatione breui tempore plurimum profecisset; Euangelica primum, & Apostolica dogmata ad formam Dialogorum iuxta Platonis exemplum apud Græcos redegit, hac arte Imperatoris astum eludens; deinde maiora aggressus, tantam edidit pro Christiana fide voluminum multitudinem, vt rectè de eo D. Basilius dixerit, Apollinarium repleuisse libris suis vniuersum Orbem terrarum.* Hieronymus uerò eius in diuinis literis discipulus, testatur eum scripsisse in omnes ferè sanctos libros non aspernanda quidem commentaria, sed tanta breuitate perstricta, ut magis quasdam expositionum notulas, quàm expositiones ipsas annotauerit. Sic enim ait: *Exposuit omnia, vt vniuersa transcurrat, & punctis quibusdam, atque interuallis, imò compendijs, grandia spatia prætereuntes, vt non tam commentarios, quàm indices,*

dices capitulorum collegisse videatur; vnde ob nimiam breuitatem, sensus magis tangentem, quàm explicantem, Lectorem ad perfectam intelligentiam ducere non potuit: quòd & ipse agnoscens, cum iam senior esset, rogantibus amicis Commentarios dedit in aliquot Prophetas aliquanto fusiores ab his, quos iuuenis in eosdem Prophetas perstrinxerat.

Scripsit quoque aduersus insanum Porphyrium libros triginta, ceteris eius Operibus omnium iudicio superiores, inter quos grande volumen, hoc est, vigesimumsextum librum composuit pro defensione libri Danielis: aduersus quem Porphyrius duodecimum librum de quindecim libris, contra Sanctas Christianas Scripturas à se editis, conscripserat. Secutus est autem in expositionibus suis, aliquando Symmachi versionem, aliquãdo verò editionem quandam ex omnibus editionibus à se ipso conflatam: de qua Hieronymus in secundo contra Ruffinum libro, APOLLINARIVS, inquit, *bono quidem animo, sed non secundum scientiam de omnium translationibus in vnum vestimentum pannos assuere conatus est, & consequentiam scripturæ non ex regula veritatis, sed ex suo iudicio texere.* & iterum in commentarijs duodecimi Capituli Ecclesiastici, LAODICENVS, ait, *Symmachi interpretationem secutus, nec Iudæis placere potest, nec Christianis, dum & ab Hebræis procul est, & Septuaginta interpretationem sequi dedignatur.* Accusatus est etiam Apollinarius à multis non contemnendi nominis scriptoribus, quòd in errore fuerit Millenariorum, quòd in Trinitate introduxerit *magnum, maius, maximum,* spiritum scilicet appellans *magnum*, filium *maiorem*, patrem verò *maximum*: Quod item de Christi Incarnatione non rectè senserit, existimans eum carnem attulisse de cęlo, & rationali anima caruisse, supplente Diuinitate rationalis partis officium. Sed, cùm plerique grauissimi auctores, inter quos Theophilus Alexandrinus Episcopus, eius nomini maximè infensus, referant illum Arianos, Eunomianos, Origenistas, multasque alias hæreticorum sectas multis voluminibus euertisse, credibile est (inquit Sixtus Senensis) has hæreses à discipulis suis excogitatas; qui, vt eis fidem conciliarent, magistro imposuerunt, quod ipsi (vt Epiphanius in tertio Panarij libro testis est) neque ab ipso didicerant, neque audierant. Vixit sub Gratiano Augusto Anno Domini 380.

APOLLONIVS Painus Bononiensis, ord. Seruorum, præter munera, quibus functus est in administranda sua Prouincia, insignis concionator, edidit Italice Sermones *Ragionamenti* scripturales in Canticum Ezechiæ, qui Venetijs prodierunt in lucem apud Ioan. Baptistam Ciotum, anno 1601. At & præ manibus habet librum, quem prænotauit Academiam Animalium, per seriem Alphabeti, De virtutibus, & vitijs. Animalium enim naturas, siue instinctus ita notat, vt vniuscuiusque ingenium (vt ita dicam) aptet eidem, de quo agit, argumento. Idque cum è Philosophis, atque alijs eiusmodi scriptoribus faciat, tum præcipuè è Diuinis scripturis comprobat.

APOLLONIVS Romanæ Vrbis Senator, sub Commodo Principe à seruo Seuero proditus, quòd Christianus esset, *impetrato*, vt rationem fidei suæ redderet, insigne Volumen composuit, quod in Senatu legit, & nihilominus sententia Senatus pro Christo, capite truncatus est, veteri apud eos obtinente lege, absque negatione non dimitti Christianos, qui semel ad eorum Iudicium pertracti essent. Hæc Hieron. in Catal. quæ & Honorius, sed breuius. Vixit Anno Domini 190. vt habet Tritemius, sed vt habet Baron. Card. mortuus est ann. 189.

Ceterum, quod Hieronymus habet, *imperato*, Sophronius vertit ἐπιτραπείς. Lypsius ex Hildessemensi m. s. cod. legit *impetrato*, cui consentiunt cod. m. ss. Gemblacensis, & Martinensis, eamque lectionem Tertullianus probat, ex quo Hieronymus hanc historiam videtur esse mutuatus. Suffridus Petrus.

APOLLONIVS (ait Hieron. in Catal.) vir disertissimus scripsit aduersus Montanum, Priscillam, & Maximillam insigne, & longum Volumen, in quo asserit Montanum, & insanas vates eius perisse suspendio, & multa alia, in quibus de Priscilla, & Maximilla refert, dicens: *Si negant eos accepisse munera, confiteantur non esse Prophetas, qui accipiunt: & mille hoc testibus approbabo: Sed & ex alijs fructibus probantur Prophetæ. Dic mihi, crinem fucat Prophetes? stybio oculos linit Prophetes? vestibus & gemmis ornatur? Prophetes tabula ludit, & tesseris? Propheta fœnus accipit? Respondeant, vtrum hoc fieri liceat an non, meum est probare, quod fecerint.* Dicit in eodem libro quadragesimum esse annum, vsque ad tempus, quo ipse scribe-

bat librum, ex quo hæresis Cataphrygarum habuerit exordium: Tertullianus sex Voluminibus aduersus Ecclesiam editis, quæ scripsit περὶ ἐκστάσεως, septimum propriè aduersus Apollonium elaborauit, in quo omnia, quæ ille arguit, conatur defendere. Floruit autem Apollonius sub Commodo, Seueroque Principibus. *Ita* (sed breuius) *Honorius in Catalogo*. Vide To.2. Baronij Card. sub ann.189.

Apollonivs Tyanæus non hic ponitur, quasi fuerit Christianus, aut aliquid boni scripserit, sed vt qui in eius vitam à Philostrato conscriptam inciderit, declinet uenenum hominis Ethnici perfidi, & quo Diabolus connixus est uti ad nomen Christi Domini eximendum ex hominibus. Vide Bibliothecam nostram selectam. Apparatum item nostrum ad historias Venetijs editum, ac Baronij Card. 1. & 2. To. Annal.

Apologeticvs Gregorij Nazianzeni de fuga sua. Vide, in verbo, Gregor. Nazianzenus.

Apologeticvs ad Germanos. Vide, in verbo, Villhelmus Lindanus, siue Gulielmus Lindanus.

Apologeticvs pro defunctis. Vide, in verbo, P.Bacherus.

Apologi Creaturarum Antuerpiæ excusi sumptibus Ioannis Keerbergij, ann.1592. ignoti sunt mihi cuius nam sint Auctoris, aut quales, siue quò collineent; morale (puto) aliquid sapiunt.

Apologia Athanasij pro fuga sua. Vide, in verbo, Athanasius.

Apologiae variorum Scriptorum videndæ in verbo ipsorum auctorum, quorum singuli sunt positi suo loco huius Apparatus; quales sunt Apologia Tertulliani, pro Origene, in verbo, Tertullianus. Iustini Martyris pro Christianis, in verbo, Iustinus. Eusebij, siue Pamphili pro Origene, in verbo, Eusebius. Ruffini pro eodem Origene, & eius dogmatibus, in verbo, Origenes. Nam & Ibi illius ex Photij Bibliotheca mentio fiet. Constantini Imper. pro fide Catholica, in verbo, Constantinus. Ita Arnobij Apollinaris Hierapolitani Episcopi, Apollonij Senatoris, Athenagoræ, Melitonis, Minutij Felicis, Quadrati Episcopi Athenarum, Hieronymi contra Ruffinum. Recentiorum item omnium, siue qui ordines Religiosos defenderunt, siue Catholicam Religionem, siue quælibet alia ad Ecclesiam, spiritualiaque munera, spectantia, in Verbo eorum, qui eas scripsere, vel illorum pro quibus laborem eiusmodi susceperunt. Sicuti & Apologia de reditibus Ecclesiasticis in verbo, Martinus ab Azpilcueta Nauarrus. Et Apologiæ Societatis Iesu, in verbo, Societas Iesu.

Apophthegmata aliqua SS. Antiquorũ Patrum, Antonij, Arsenij, Gerũtij, Abbatis Ioan. Colobij, Abbatis Pastoris, Ammæ Sarræ Abbatissæ, S. Benedicti, vide ad calcem secundi Tomi operum Ephræm in Latinum conuersi à Gerardo Vossio, & Romæ editi anno 1593.

Aponivs, vir in sacris literis disertissimus, scripsit in Canticum Canticorum, iuxta septuaginta editionem ad Armenium presbyterum, libros sex, in quibus allegorico sensu Christi, & Ecclesiæ nuptias exactè descripsit. Quos Lucas, Abbas Montis S. Cornelij in epitomen contraxit. Sed & Angelomus Monachus, in Stromatis Canticorum, à se editis, locos plurimos ex his decerpsit, non dissimulato auctoris nomine. Operis initium est, *Magno quidem illo beatitudinis exemplo.* Claruit sub Ludouico Imp. anno salutis nostræ 810. Sixt. Senensis.

Appion, sub Seuero Principe, in Hexaemeron tractatus fecit Hieron. in Catal. Honorius autem in suo, vocat *Appium*, vixit ann. D. 200. Sixtus autem Senẽsis scribit vnico P. *Apionem.*

Aprigivs Hispanus, Pacensis Ciuitatis in Hispania Episcopus, in sæcularibus doctus, & eloquens, & sanctarum scripturarum suo sæculo peritus, edidit sub Iustiniano Augusto circiter annum Domini 530. in Canticum Canticorum, & in Apocalypsim Cõmentarios. Claruit temporibus Theodi principis Gothorum. Tritemius hunc vocat *Aprigium*, quem alij *Apingum*: & floruisse, ait, tempore Theodori Regis Gothorum, sub Iustiniano magno. Honorius vocat *Aprigum*. Excusus codex, *Aprugium*: Pro *Tendi*, idem habet, *Theodi*. Sigesbergensis codex habet, *Tendi.*

Apostolorvm Acta. Vide, in verbo, Lucas Euangelista.

Apostolorvm nomina, & Vitas compẽdiarias Dorotheus Episcopus Tyri in sua Synopsi: de quo tamen Dorotheo vide, in verbo, Dorotheus, & in verbo, Abdias.

Apo-

Apostolorum primum Concilium, Canones in eo editos, Epistolam Synodicam, Constitutiones, quas vocant, Apostolicas, Lucas in Actis, Clemens in octo libris Constitutionum Apostolicarum, plerique alij Patres, & Synodi commemorarunt. Nostra ætate viri insignes, varia de ijs obseruarunt, vel qui mandato Gregorij XIII. Pont. Max. Decreta Gratiani emendarunt, uel Franciscus Turrianus noster, tum aduersus Magdeburgenses, lib. 1. cap. 15. tum ubi laborauit pro Canonibus Apostolorum, & ubi Scholia cum præfatione, Clementis constitutionibus Apostolicis adtexuit. Sed de Turriano nonnihil etiam videbis in verbo, *Clemens Romanus*. Accessere præter alios Robertus Bellarminus, & Cæsar Baronius Cardd. Hic autem Tomo Annalium primo, sub ann. 51. Acta Apostolorum, in quibus agitur de ipso Concilio, declarat; sed & Tomo Annalium secundo, sub anno 102. de ijsdem Canonibus disserit, versionem à Dionysio Exiguo, quem Cassiodorus maximè commendat, è Græco Latinam factam, numerum Canonum tantum quinquaginta, demonstrans. Sanè verò codicis Canonum Apostolicorum mentio fit à Nicolao Papa, Cap. *Si Romanorum, dist. 19*. Et ab eodem Nicolao ibidem, & à Leone IIII. Cap. de libellis, dist. 20. maximè auctoritatis esse dicitur, quoniam Canonibus in illo contentis, Romani Pontifices in magnis causis diiudicandis vterentur. Huius verò Codicis Canonum exemplar testantur emendatores illi Decretorum Gratiani extare in Bibliotheca Vaticana, & eundem codicem esse editum Moguntiæ, anno 1525. quod ex collatione cum alio exemplo uidentur probare. Ceterum inter priuatos collectores, qui multo plura congerere studuerunt, perantiquus est Isidorus, cuius collectio protenditur à Canonibus Apostolorum vsque ad Concilium Hispalense secundũ, habeturque in duobus codicibus Vaticanæ Bibliothecæ: & in uno monasterij Dominicani Sanctæ Mariæ supra Mineruam. Atqui, quod Gelasij censura in Concilio Romano de libris apocryphis habet, librum Canonum Apostolorum adnumerari inter apocrypha, inde fortasse accidit, inquit Baronius Card. quod absque Clementis nomine plerumque inscripti reperirentur. Ac licet in Græcis codicibus eo modo, quo diximus, titulus Clementis esset inscriptus, tamẽ quòd certa ratio, ac perspicua demonstratio efferri non potest, eos ab ipsis Apostolis esse statutos, Dionysius Exiguus rogatus nõ à Stephano Papa, vt opinatus est Sixtus, sed vt habet Cassiodorus, à Stephano Episcopo Salonitano, eiusmodi operi præposuit inscriptionem hanc. *Incipiunt Ecclesiastica regulæ Sanctorum Apostolorum prolata per Clementem Ecclesiæ Romanæ Pontificem, quæ ex Græcis exemplaribus in ordine primo ponuntur, quibus quamplurimi quidem faciles consensum non præbuerunt, & tamen postea quædam constituta Pontificum ex ipsis Canonibus assumpta videntur*. Hæc Dionysius apud Cresconianam collectionem. Habet autem eadem verba idem auctor in ipsa Epistola ad Stephanum Episcopum Salonitanum scripta, quam editioni ipsorum Canonum Apostolicorum præfixit: mirandum vt non sit, si Gelasius, qui eadem fermè uixit ætate, eundem commentarium notet apocryphum: siquidem, si in omnibus certum, exploratumque esset, & ipsa omnia ab Apostolis fuisse statuta, planè inter agiographa, interque ipsos canonicos Diuinæ Scripturæ libros recensenda fuissent, quòd inconsultè nimis fecisse reprehenditur Damascenus, dum libros canonicos recensens post librum Apocalypsis, mox subdit. *Canones denique Sanctorum Apostolorum per Clementem concinnati*. At Bellarminus Card. *Non sine causa* (inquit) *Gelasius* dist. 15. Can. *Sancta Romana Ecclesia, posuit propter aliquos, vel corruptos, vel additos ab Hæreticis*. Epiphanius autem in hæresi Andianorum ait: *Apostolicas Constitutiones quidem non ab omnibus recipi*, ac tamen addit, *in eis nihil nisi verum, & sanum contineri*.

To. 2. Annal. sub an. 102.

Cassiodor. de Diuina lect. 1.

Damasc. lib. 4. de fide Orthod. c. 18.

Qui verò Apostolorum Canones, dicuntur sextæ Synodi, non sunt verè Sextæ Synodi, sed cuiusdam alterius Concilij postea celebrati, quod Summus Pont. Sergius, qui tunc sedebat, non solum non approbauit, sed etiam reprobauit, ut patet ex Beda in lib. de sex ætatibus, in Iustiniano. Vide fusius Bellarm. Card. lib. 1. de verbo Dei, c. 20. To. 1. & vbi nos de ipsa Synodo agimus in hoc Apparatu.

Apostolorum porrò Symbolum extat, quòd vniuersa recitat Ecclesia, de quo Ruffinus in expositione Symboli apud Cyprianum. Vide item To. 3. Ann. Card. Baronij.

Apostolorum autem Missam cum omnibus cerimonijs, siue ritibus, quibus eo tempore vtebantur, inuentam esse aiunt m. s. duobus folijs cõprehensam, in monte Sancto Grana-

tæ,& cum alijs operibus,siue secunda parte libri de Prouidentia Dei, missa est nouissimè ad Clementem IX. Pont.Max.ex Hispanijs. De qua quid sentiendum sit, tempus indicabit.

Sed & Apostolorum Acta,m.ss.etiam in lingua Armenica extabant in Bibliotheca Card. Sirleti, quæ nunc est Ascanij Card. Columnæ.

Apostolorvm, item alia scripta, quæ quidem Apocrypha cum sint, Actus, Doctrinam, Euangelium, quod inscribitur secũdum duodecim Apostolos, sortes,vitas,quæ sub Abdiæ nomine prodiere, reuelationes;item qui dicuntur Apostoli Magni, & Apostolicus liber,qui à Marcione Hæretico collectus est è testimonijs Epistolarum Pauli, adulteratis, & mutilatis multis;atque Apostolorum Itineraria quænam fidem habeant, aut quænam reijcienda sint, vide Leonem Papam XI. contra epist. Niceti Abbatis, & antea Epiphanium in 3. libro Panarij,Ruffinum in Præfatione expositionis in Symbolum Apostolorum, Gelasium, dist. 15. Isidorum in Decretis distinct. 16. Augustinum in libro de Fide contra Manichæos,Hieronymum in lib. de viris Illustrib.& lib. 3. aduersus Pelagianos,Orosium in epist. ad Augustinum, quintam Actionem,secundi Concilij Nicæni, Concilium Braccarense Canone 17. Iacobum Archiepiscopum Genuensem in libro annuarum sollemnitatum,Petrum Episcopum Equilinum,lib. 9. Catalogi Sanctorum,Caium Origenis discipulum, in Dialogo Disputationum suarum: de quibus omnibus agit Sixtus Senensis, secundo libro Bibliothecæ suæ sanctæ in in verbo, Apostoli. At & deinceps sedulo in hoc ipsum incubuit Cęsar Cardin. Baron. primo Annalium suorum Tomo, sub annum 44. Nam hi duo Auctores, Sixtus, & Baronius pene erunt pro omnibus, ne quis frustra alibi conterat tempus.

A Q

Aqvila, Rabbi Akibæ discipulus (vt inquit Sixtus Senensis) secundus Diuinorum voluminum siue Bibliorum Gręcus interpres, curiosus, & non omnino rectè diligens, natione Ponticus,patria Synopęus,vir vtriusque Matheseos peritus,& ob id Hadriano Augusto charus,à quo etiam constitutus est pręfectus operum ad extruendam vrbem Hierosolymam, à Tito dirutam, hic, inquam, cùm illa instaurata, Discipuli Apostolorum in ea Euangelium prędicarent, in Christum credidit, & baptizatus est. Sed,cùm nimium Genethliacis intentus, quotidie geniturarum positiones inspecto nascentium horoscopo, designaret, atque ob id à Patribus increpatus non desisteret, sed potius sese eis contumeliosè opponeret, ab ijsdẽ de Ecclesia pulsus est: quàm ille ignominiam ultra quàm dici potest, grauiter ferens, abnegato Christianismo,proselytus efficitur, & apud Iudæos circunciditur; breuique edoctus Hebræorum linguam, interpretatus est Græcè Diuinas scripturas de verbo ad verbum, irruens in Septuagintaduorum Interpretum translationẽ, vt nonnulla testimonia de Christo in scripturis prolata, & ab eis translata aliter ederet, sicque acceptam confusionem vlcisceretur. Eius editio, vt Hieronymus in principio Hebraicarum Quæstionum, & Seuerianus Gabalensis Episcopus in exordio Hexaemeron annotarunt, hoc habebat initium: Ἐν κεφαλίδι ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν. ἡ δὲ γῆ ἦν κενότης, καὶ οὐδέν hoc est: *In capitulo, vel, in summa fecit Deus cælum, & terram: terra verò erat inanitas, & nihil.*

Vixit, vt Epiphanius scribit, sub Hadriano Augusto ann. Domini 120. vt autem Hieron. in tertio Commentario Esaiæ autumat, multis annis ante vltimam captiuitatem Iudaicam.

Aqvileiense Concilium, anno 431. vbi 32. Episcopi virtute sublimes, inter quos S. Ambrosius ex Africana Ecclesia Catholica Legati 2. Felix, & Numidius: ex Gallijs Narbonensi, Viennensi,& Lugdunensi Legati 3. & alij. Fuit eius Synodi vnica tantum Actio vna die à prima hora vsque ad horam septimam aduersus Palladum, & Secundianum hæreticos, in qua Anathema dixerunt omnibus secundum Arium sentientibus. Vide Baron. Card. To. 4. sub annum 430. sed & in verbo, Ambrosius, in hoc Apparatu.

Aqvileiensis Synodus Prouincialis nostro tempore; cui præfuit Franciscus Barbarus Patriarcha Aquileiensis. Vndecim verò Episcopi interfuere, clerus item multus. Actum est de præcipuis rebus Synodi Tridentinę conferendis in vsum. Exitumque faustum habuit, quod ipsi vidimus.

Aqvisgranense Concilium Leone Papa III. celebratum Carolo Magno procurante, num de processione Spiritussancti canenda esset illa additio in Ecclesijs Filioqve ad Symbolum Nicænum, siue Constantinopolitanum. Vide Smaragdi ad Carolum Epistolam, in qua ipsa acta inseruntur hac prænotatione. *Ratio, quæ habita est de Symbolo fidei in Secretario B. Petri inter Dominum Leonem Sanctiss. & Coeuangelicum Papam Vrbis Romæ, & Bernardum, atque Iesse Episcopos, siue Addhardum Abbatem missos Domini Caroli Imperatoris per indictionem secundam.* Quæ acta à Frontone Ducæo Societatis nostræ ex Codice scripto Antonij Augustini Episcopi Hispani desumpta, suis Annalibus intexuit Car. Baronius, 9. Tom. sub annum 862.

Aqvilivs Seuerus, (vt Hier. in Catal. habet) in Hispania, de genere illius Seueri, ad quē Lactantij duo Epistolarum scribuntur libri, composuit volumen, quasi ὁδοιπορικὸν totius suę vitæ statum continens, tam prosa, quam versibus, quod vocauit καταστροφὴν, siue πεῖραν, & sub Valentiniano Principe, obijt. vixit ann. 370. Eum autem vocat Honorius *Achilium*, cui consentit cod. m. s. Viridis Vallis. Reliqui nostri habent, *Acilium*, vt ex suis adnotauit Lypsius.

Aqvinvs, ord. Prædic. quoniam præter quædam Mathematica, nescitur, an quidquam de rebus sacris scripserit, hic vix habere potest locum.

A R

Arabianvs, quędam Opuscula ad Christianū dogma pertinentia edidit. *Honorius in Catal.*

Arabica Synodus aduersus Beryllum Bostrorum Episcopum coacta est Anno Domini 229. qui cum peregrinam, atque alienam à fide doctrinam in Ecclesiam introducere tentasset, à Synodo illa damnatus, tandem opera Origenis resipuit. Eusebius lib. sexto, cap. vigesimo sexto.

Arabici Canones nuper Latinè redditi, fide certa nutant. Card. Baron. Annal. To. 3.

Arator, S.R.E. Cardinalis Subdiaconus, poeta insignis, sub Iustiniano Imperatore, anno Domini 540. scripsit Apostolicæ Historiæ libros duos: in quibus hexametro versu cecinit quæcunque Lucas Euangelista in Actibus Apostolorum soluta Oratione narrauit, intermixtis Operi suo allegoriarum floribus; quos Beda Venerabilis presbyter in vnum colligēs, commentarios suos in Actus Apostolorum, eorum elegantia exornauit. Horum librorum volumen cum Arator ipse Vigilio Papæ ante confessionem S. Petri, 7. Idus Aprilis in corona multorum Episcoporum obtulisset, id ipsum clara voce coram omnibus recitare à Pontifice iussus est. Sed cum iam horæ tempus præterijsset, Vigilius Papa codicem Surgentio primicerio in scrinio locandum tradidit, vt eius lectionem per ocium absolueret, obnixè ef flagitantibus omnibus, vt liber publicè coram omnibus de integro legeretur: Annuente igitur Pontifice, intra Ecclesiam S. Petri ad Vincula in magna doctissimorum frequentia, ipso Aratore distinctis verbis recitante, ambo libri, quattuor vicibus sunt auditi, cū vno die vnius tantum libri dimidium vix legi posset, ob assiduas repetitiones, quas auditores faustis, crebrisque acclamationibus edebant. Operis initium est, *Vt sceleris Iudæa sui polluta cruore.* Extat in Bibliotheca SS.PP. Bignæi. Vixit anno 540. Trit.

Arausicanvm Concilium habens Canones quattuor. Vide in Tomo 7. Operum Augustini, editionis Louaniensium, in Appendice, in Dispositione Partis posterioris.

Arausicanvm Concilium, anno Domini 440. sub Leone I. Pont. de Ecclesiastica disciplina restituenda, deque modo recipiendorum diuersi generis Hæreticorum, atque vt nullus conuentus sine alterius futuri conuentus denunciatione solueretur: vndetriginta verò sunt Sanciti Canones. Præfuit Hilarius Arelatensis, & alij celebres Episcopi, Arausica porro Ciuitas in Gallia Narbonensi non procul Auenione. Vide de hac Synodo Baronium Card. To. 6. egregiè differentem, vti & de sequenti.

Arausicanvm Concilium, anno 441. Anno 2. Leonis eiusdem Papæ. Interfuere quindecim Episcopi. Actum est de Disciplina Ecclesiastica, & de recipiendis variorum generum pœnitentibus.

Arausicanum posterius Concilium, anno Domini 463. sub Hilaro Papa, non sub Leone, vt quidam opinati sunt. cui pręfuit Cęsarius Arelatensis Episcopus. Vide Card. Baron. To.6. Annal. sub annum 463. Vide item Gabrielem Vasquez To.1. in primā par. S. Thomæ Disput. 12. num. 7. & Disput. 91. num. 76. contra Semipelagianos.

Arbertus, qui ab alijs Bernardus vocatur, monachus, & Abbas cuiusdam monasterij (cuius non fit mentio) in Gallia, scripsit Vitam S. Glodesindis Abbatissæ, quæ extat in Tom. 4. Surij 25. Iulij.

Arbogastus Argentorati Episcopus, natione Scotus, Dagoberto Francorum Regi à Secretis, atque Consilijs in D. Pauli Epist. scripsit. Vixit anno 643.

Arcadii Imper. Epistolæ ad Innocentium Pont. Max. quem precatur, vt sibi ignoscat, quod Theophili Alexandrini Episcopi, & Acacij, atque aliorum suasu deceptus in Io. Chrysostomum deseuierit, extant in To. 5. Annal. Baronij sub ann. Dom. 407. sextum autem Innocentij Papæ. Ibi item pulcherrima extat Epistola Honorij Imp. qui Arcadio Fratri ista sic exprobrat, vt denique, nisi ex hac vita migrasset Arcadius, & aliqua intercessissent impedimenta, ei bellum fuisset illaturus.

Archangelus Burgognonensis. Vide, in verbo, Cabala.

Archangelus è Lonato, monachus S. Euphemię, Brixię, congreg. Cassinensis, aliàs S. Iustinæ, qui hodieque viuit, composuit sacras cantiones, tum in Natiuitate Domini, tum in hebdomada sancta decantari solitas; quæ excusæ sunt Venetijs apud Riccardum Amadinum, anno 1585.

Archangelus Neapolitanus monachus S. Trinitatis Cauæ, congreg. Cassinensis, aliàs S. Iustinæ de Padua, scripsit historiam monasterij Cauensis (quæ est in monasterio Cauensi m.s.) sed adhuc tamen imperfectam. Arnol. Vuion.

Archangelus Rubeus Cremonensis, & Canonicus Regularis, edidit Venetijs è prelo Nicolai Misserini, anno 1601. Distinctiones vna cum suis fundamentis, in primum sententiarum librum, quibus accuratè explicat in eo contenta. Stylus pressus, at perspicuus, ac pro ratione scholarum, satis elegans. Porrò & concionatoribus vtilis, sed qui, priusquam prima hęc editio legatur, errata, quæ inter cudendum irrepserunt, quæve ante Procemium extant, sint percurrenda, quod & illemet bis Lectorem præmonet, vt fiat. Ceterum in secundum librum, Sententiarum eiusdem Magistri cōmentarium, quemadmodum fecit in primum, expectamus, quem vidi absolutum.

Archangelus Puteus à Burgo nouo, ordinis Minorum, Aloysij Putei totius ordinis Generalis, frater Germanus, nominis Iesu vim, & dignitatem Italicè scripsit. Addidit autem Apologiam Hebraicarum literarum. Henricus Villot.

Archelaus Episcopus Mesopotamiæ, librum Disputationis suæ, quam habuit aduersum Manichęum exeuntem è Perside, Syro Sermone composuit, qui translatus in Gręcum habebatur à multis. Claruit sub Imperatore Probo, qui Aureliano Tacito successerat. Vixit anno Domini 280.

Archidiaconus. Vide, in verbo. Guido à Baijs.

Arculphus Galliarum Episcopus librum de Locis Terræ (vt vocant) Sanctę, seu Palęstinę scripsit vtilissimum, vt inquit Beda, lib. 5. c. 16. hist. Angl. qui eumdem commentarium in compendium redegit, atque euulgauit. Porrò is ipse Arculphus Palęstinam inuiserat, & rediens in Galliam, tempestate delatus in Angliam per Adamnatum, obtulit Alfrido Regi memoratum librum.

Arelatense Concilium manifesto errore librariorum (in Tomo Conciliorum primo, Coloniensis editionis) mutilum ponitur absque aliqua nota subscriptionis Episcoporum, qui ei interfuerant. Contra verò nomina Episcoporum, qui eidem Synodo interfuerunt, adscripta sunt ei, quæ dicitur secunda Synodus Arelatensis, quam celebratam post Concilium Nicęnum, ac deinceps à Donatistis deprauatam, & truncatam fuisse constat, Card. Baron. Tom. 3. Annal.

Arelatense Concilium tertium sub anno Domini 473. in quo actum est de Ecclesiastica disciplina seruanda in ordinandis Ecclesiæ ministris, & alia quędam decreta sunt. Vide

To.

To. I. Conciliorum. Præfuit Cæsarius Episcopus Arelatensis. Quomodo autem hoc fieri potuit, consule Baronium To. 6. sub annum eundem 473. cum non hoc anno verè, sed postea coactum fuisse dicendum necessariò fit. Cæsarius enim necdum Episcopus erat, sed Abbas Monasterij Arelatensis.

Arelatense Archiuum quasnam Pontificum Romanorum Epistolas, Hormisdæ, Ioannis, Agapeti, Vigilij, Pelagij, Zosimi, Leonis, Hilari, Felicis, Gelasij, Symmachi subministrauerit Cæsari Card. Baronio, veritate (vt ille met testatur) constantes, fide synceras, integras, verè legitimas, atque germanas, venerandaque antiquitate decoras, vide earum exempla integra posita ab eodem Card. Baron. in Appendice ex prætermissis ad calcem 7. Tomi suorum Annalium, in prima editione.

Arethas, Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, collegit breuem quandam explicationem in Apocalypsim; quam ex commentarijs Diuinitus institutis Andreæ Archiepiscopi Cæsareæ Cappadociæ (vt diximus supra) in ordinem redegit. Eius initium est: *Sciendum, quòd vniuersum, &c.* Porrò Ioannes Hentenius Hieronyminianus, Latinũ fecit è Græco hunc librũ.

Arias Montanus. Vide, *in* verbo, Benedictus Arias Montanus.

Aribo Moguntinus Archiepiscopus 19. post S. Bonifacium martyrem, vir diuinæ legis studio clarus, quo mandante Synodus Prouincialis apud Selgestadium in Germania sub Conrado Iuniore Augusto collecta est, scripsit librum in 15. Psalmos graduum. Claruit sub Conrado Imperatore Iuniore, anno Domini 1031. At Aribo hic præter id, quod habet Sixtus, ad Abbatem Bennonem prolixam scripsit Epistolam. Obijt anno 1031. Moguntiæ sepultus. Eisingrenius.

Ariminense Generale Concilium Episcoporum 600. sub Constantio, anno 363. vt notat Hieronymus in Chronico, in quo sublata est de Symbolo vox ὁμοούσιος, reprobatum est. Vide Augustinum, libro 3. contra Maximinum, cap. 24. Hieronymum contra Luciferianos. Ambrosium, Epist. 32. Ruffinum, lib. 10. cap. 21. Socratem, lib. 2. cap. 29. Basilium, Epist. 52. ad Athanasium. Hoc autem Concilium, licet habuerit 600. Episcopos partim Græcos, partim Latinos, tamen quia Romanus Episcopus, hoc est Summus Pontifex dissensit, semper habitum est erroneum. Contra, Concilium secundum 150. Episcoporum Græcorum, & in quo nullus fuit Latinorum, quod à Pontifice Damaso confirmatum fuit, à quo Ariminense fuerat reprobatum, semper habitum est in honore. Videmus igitur à Sede Petri Conciliorum firmitatem esse. Vide Card. Bellar. To. I. controu. 2. lib. 2. de Christo, c. 28. & Card. Baronium, To. 4. in annum 365.

Aristaeas siue Aristæus, Historiam ad Philocratem fratrem suum, scripsit de Septuaginta Interpretibus Scripturæ sacræ: Quæ incipit: *Cum permagni semper feceris, &c.* Ceterum Aristæi librum de editione Septuaginta Interpretum, non esse eum, qui hodieque extat, sed ab Hebræis confictum, scripsere Ludouicus Viues, & Leo Castrius. At Bellarminus Card. affirmat, esse veri Aristæi: Nam omnia (inquit) quæ Iosephus, Tertullianus, Eusebius, & Hieronymus ex Aristæo proferunt, in hoc nostro, qui nunc extat, ad verbum inuenimus. At, inquiunt, Epiphanius Aristæum legit, & citat, & tamen meminit cellularum; quod non faceret, si in ipso verò Aristæi libro excluderentur cellulæ; Nescio quid Leo Castrus velit conficere ex hoc testimonio Epiphanij: vel enim vult concludere tempore Epiphanij, librum Aristæi integrum fuisse, & postea esse corruptum; & tunc manifestè refellitur ex Iosepho, & Eusebio, qui ante Epiphanium scripserunt, & tamen in Aristæo cellulas non inuenerunt: vel vult, ante Epiphanij tempora nondum fuisse inuentum verum librum Aristæi, sed tunc primum esse repertum; & hoc etiam dici non potest: nam Hieronymus, qui simul cum Epiphanio, & etiam post Epiphanium vixit, disertè affirmat, ex Aristæo non probari, sed refutari cellulas. Hæc Card. Bellarminus. At & postea Margarinus Bignæus. Non iniuria (inquit) miratur D. Peronius, in obseruationibus in S. Iustini Parænesim ad Gentes, quinam venerit in mẽtem Ludouico Viui ad cap. 42. lib. 18. de Ciuitate Dei, S. Augustini, suspicari librum hunc non ab Aristæa, sed ab aliquo recentiore Scriptore compositum; Nam præter superiores Patres; ipse etiam D. Hieronymus in Præf. in Pentateuchum, & in Apologia prima contra Ruffinum, Philo Iudæus, & Zonaras Annalium To. I. partim tacito, partim expresso

presso Auctoris nomine, multa ex hoc libro citant. Hanc verò historiam Aristeę non esse; vel repertam, & editam aliam Aristeæ Historiam, vel certe aliquo argumento nemo adhuc demonstrauit. Vide secundam editionem. Bibl.SS.PP. Bignæi.

ARISTIDES Atheniensis Philosophus eloquentissimus (inquit in catal. Hieronymus) & sub pristino habitu discipulus Christi, volumen nostri dogmatis rationem continens, eodem tempore, quo & Quadratus, Hadriano Principi dedit, idest Apologeticum pro Christianis, quod vsque hodie perseuerans apud Philologos ingenij eius indicium est. Floruit Tritemio, anno Domini 120.

ARISTOBVLVS Antiquior (habet Sextus Senensis) natione Iudęus, ex Paneade Phœniciç vrbe, quæ Cęsarea Palestinæ, vel Philippi dicitur, Agathobuli Iudęi viri sapientissimi, qui & ipse in Pentateuchum scripsit, discipulus, vir singulari doctrina, & sanctitate celebris, vnus ex illis Septuaginta Senioribus fuit, qui ab Eleazaro Hierosolymitano Pontifice missi sunt ad Ptolemęum Philadelphum secundum regem Aegypti, vt Hebraicos diuinę legis libros in Gręcam linguam transferrent, multaque ex traditionibus Moysis proponenti regi, percontantique responderent. is ergo edidit in Pentatheucum Gręco Sermone ad Ptolemęum Philadelphum Quæstionum libros quinque, quorum Anatolius Laodicenus Episcopus mentionem fecit in libro de Paschate, ex quo Eusebius in septimo Eccl. historię longũ testimonium profert Aristobuli verba complectens. Claruit Olimpiade 124. hoc est, anno ante Christi aduentum 350.

ARISTOBVLVS Iunior, gente Hebręus, de genere Sacerdotum, Ptolemęi Philometoris sexti regis Aegypti pręceptor, professione philosophus, secta Peripateticus, sed ante omnia sanctarum scripturarum eruditione à teneris annis imbutus, scripsit Gręco diuersoque eloquio ad Ptolemæum Philometotem regem, discipulum suum, in Pentateuchum Mosis commentarios, doctrina, & eloquentia pręstantissimos; in quibus ostendit, vniuersam Peripateticã philosophiam fuisse ex lege Mosaica haustam. Meminit horum Clemens in quinto libro Stromatum, & Eusebius in octauo De pręparatione Euangelica, & in Chronico. Extat ad hunc Aristobulum Epistola in principio secundi libri Machabęorum pręfixa, quam Senatus & populus Hierosolymitanus ad ipsum transmisit in hæc verba: *Populus, qui est in Hierosolymis, & in Iudæa, Senatusque & Iudas Aristobulo magistro Ptolemæi regis, qui est de genere Christorum Sacerdotum, & his, qui in Aegypto sunt, Iudæis Salutem, & Sanitatem. De magnis, &c.* Claruit sub eodem Ptolemęo Philometore Olympiade 151. hoc est anno ante Christum natum 215.

Euseb. lib 8. de præparat. Euang. & in Chronico.

ARLOTTVS natione Thuscus è Prato Oriundus, ordinis Minorum, ex prouinciali Thusciç, Generalis, scripsit Concordantias vtriusque testamenti, quibus, vt sibi inuicem amborum respondent testimonia, demonstrat; quęque passim Auctoris suppresso nomine omnium teruntur articulis, è Bibliorum corpore elicuit. Sermones autem diuersi argumenti adiecit. Vixit sub Adolpho Imperatore, anno 1290. obijt vt (fama est) Lutetię. Sixtus, Henr. Villot. Eisingrenius.

ARMACANVS, qui summam contra Armenos, & alia scripsit, quæ cautè legenda sunt. Vide in verbo, Ricardus Radulphus Archiepiscopus Armacani. Et in verbo, Rogerius Chonnoc, qui aduersus illum scripsit.

ARMANDVS Beluisus, siue de Bellouisu Dominicanus, cuius extat opus difficilium terminorum tam Philosophię, quàm Theologię, scripsit in Psalmos Scholasticam postillam, ac Meditationes, & preces, quę anno 1593. Moguntię prodierunt auctiores, atque recognitæ opera Io. Henrici Behem.

ARMENIAE Concilium Episcoporum nobile celebratum est anno Domini 435. Sixti autem Papæ IIII. cui Acacius Melitenus Episcopus, cum Rabula Edesseno Episcopo interfuit, vterque catholicus. In eo Concilio, stabilita fide Catholica, & cognitis Theodori Mopsuesteni scriptis, inuentisque impijs à tramite Orthodoxę fidei abhorrentibus, ne ipsi soli eos damnasse viderentur, sed vniuersa Ecclesia Orientalis; ad id peragendum legationem ex Synodo direxerunt ad Proclum Constantinopolitanum Episcopum. Baron. Card. To. 5. sub eundem annum, ex Theodor. Collect. Bibl. SS. Patrum Tom. 2. & ex Liberato Diac. in Bre-

Breuiario, c. 10. in To. 2. Conciliorum. Ac tamen, vide, in verbo, LIBERATVS, cuius historiam hac de re mendacem probat Baronius, in eo quod attinet ad laudes Theodori Mopsuesteni. Vide, in verbo, Acacius.

ARMENORVM errores aperuerũt, atque confutarunt pręcipui Patres Ephesinæ Synodi, Græci item, atque Latini, qui de Christi Domini incarnatione scripserunt. Quod & strenuè fecerunt Scholastici Theologi. Quin & Richardus Radulphus, qui dictus est Armacanus, hoc præstitit vnde uiginti libris, quos aduersus Armenorum errores conscripsit: Qui auctor licet in quibusdam cautè sit legendus, quemadmodum monuimus, vbi de illo egimus, pleraque tamen affert, quæ huc potissimum faciunt. Sanè verò Nestorij hæresim post Alphonsum à Castro, atque alios, diserte, ac breuiter explicuit Card. Bellarminus, & confutauit tertio libro de Incarnatione cap. 5. & 6. Tomi primi controuersiarum, sed antiquitus S. Nicon, de quo, vide, in verbo, Nicon. & Diamperianum Concilium, de quo item in verbo, Diamperianum, & in verbo, Ephesinum, & in verbo, Nestorius.

ARNALDVS Albertinus Maioricensis, Episcopus Pacensis, De agnoscendis assertionibus Catholicis, & Hęreticis extat inter Tractatus nouissimè editos Venetijs, Tomo nono, parte secunda, fol. 520.

ARNOBIVS, vt D. inquit Hieronymus, sub Diocletiano Principe, Siccæ apud Africam, florentissimè Rhetoricam docuit, scripsitque aduersus Gentes, quæ vulgò extant volumina; septem nempe libros aduersus Gentes, quemadmodum totidem discipulus eius Lactantius, emisit. At Tritemius præter librum de Rhetorica Institutione librum etiam in Psalterium quasi eiusdem Arnobij recenset, cuius tamen Hieronymus non meminit: Nam qui breuissimi in omnes Psalmos Comentarij iuxta tropicum, & allegoricum sensum, sub Arnobij nomine, ab Erasmo Rotherodamo olim prodiere, ad Laurentium & Rusticum Episcopos conscripti, neque Sixto Senensi, neque alijs probantur: etenim præter ipsum stylum dissimilem alteri, quo vsus est in septem libris aduersus Gentes, ea videtur euincere ratio, quæ ex Psalmi centesimi noni expositione colligitur; in qua nominatim Photinus refellitur Ebionitarum hęreseos instaurator. Neque enim Arnobius, qui Lactantiũ adhuc iuuenem, sub Diocletiano Principe, hoc est circa annum Domini ducentesimum nonagesimum, discipulum habuit, Photini hæresim audire potuit, qui (vt ex quinto libro historię tripartitæ, & ex Hieronymo tam in Catalogo, quàm in Chronicis, colligitur) impietatem sui dogmatis docere cępit anno Domini trecentesimo quinquagesimooctauo, hoc est anno trigesimo post interfectum Crispum Cæsarem, Constantini Magni filium, cuius adolescentiam Lactantius Firmianus in extrema senectute præceptor instituit. Ad hoc accedit etiam coniectura, meo quidem iudicio non improbanda, quòd in explicatione Psalmi centesimi octaui, & centesimi decimi septimi, oppugnat ceu hæreticam, illorum sententiam, qui profitentur, Deum ab ęterno alios prędestinasse ad benedictionem, alios reprobasse ad maledictionem. Constat autem ex duabus Epistolis Prosperi, & Hilarij, ad Augustinum, hanc assertionem sub ipsis Augustini temporibus agitari amplius cępram, quam Augustinus de ęterna prædestinatorum, & reprobatorum discretione à Deo facta doctissime, (licet ab omnibus haud intellectam, neque receptam) docuit. Apparet tamen hoc Opus, cuiuscunque sit (nam Hieronymus inter Arnobiana monumenta non enumerat) peruetustum esse: vtitur enim Beda presbyter in commentarijs Psalmorum, eius testimonijs, Arnobij titulo prænotatis. Et si quid suspicionibus & coniecturis tribuendum est, conijcere possumus, Auctorem ipsius, qui sese in expositione Psalmi centesimi quinti, inter Sacerdotes collocat, fuisse Afrum, & Augustini ętate in Africa vixisse, atque Opus suum nuncupasse Laurentio, & Rustico Afris Episcopis, quorum nomina in Præfatione eiusdem operis ponuntur: nam & in Concilio Carthaginiẽsi vna cum Augustino interfuisse Rusticum quendam in Africa Episcopum, & Laurentium Icositanum Episcopum, Prouinciæ Mauritaniæ Legatum. Et in his commentarijs extant voces aliquæ Augustini temporibus vbique apud Afros vsitatę, quemadmodum in expositione Psalmi centesimi trigesimiprimi, vbi legitur: *Super ipsum autem Christum floriet sanctificatio mea*: quam dictionem, *Floriet*, Augustinus ætate sua in ore populorum fuisse scribit libro secundo de Doctrina Christiana, capite tertiodecimo; quo in loco de vitijs sermonis disse-

In catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum, & in Epist. ad Magnum.

differens, inquit: *Illud etiam, quod iam auferre non possumus de ore cantantium populorum, super ipsum florebit sanctificatio mea, nihil profectò sententiæ detrahit: auditor tamen peritior mallet hoc corrigi, vt non, Floriet, sed, Florebit, diceretur: nec quidquam impedit correctionem, nisi consuetudo cantantium.* Et in explicatione Psalmi centesimi trigesimioctaui, explicans illud, *Non est occultatum os meum à te*: ait: *Siquidem tibi occultum non est os meum, id est ossum meũ:* quam vocem apud suos vulgò fuisse corruptam affirmat Augustinus in enarratione eiusdem Psalmi, inquiens; *Os suum dicit quod vulgò dicitur ossum, & Latinè os dicitur: sed nos potius ossum dicamus: melius est enim, vt nos reprehendant Grammatici, quam non intelligant populi.*

Feruntur sub nomine Arnobij Afri Annotaciunculæ quędam mysticæ non magni momẽti in varios, sed paucos Euangeliorum locos: quarum initium est: *In principio erat Verbum*, Coloniæ à Quentelio impressæ; de quibus suum cuique iudicium integrum relinquitur.

Iam verò Arnobij stylus (inquit Hieronymus ad Paulinum) inæqualis est, ac nimius, & absque operis sui partitione confusus: qui quidem cum adhuc ethnicus ad Christi fidem occultis inspirationibus vrgeretur, ab Episcopis Africę Baptismi Sacramentum petijt: cumque illum reiecissent, veriti quin illuderet Christianæ religioni, quam eatenus oppugnauerat, obtulit eis in argumentum synceritatis suæ, tãquam fidei obsides, præstantes illos, quos habemus libros, quos quum Ioannes Baptista Sigicellus, qui postea Episcopus Fauentinus à Pio IIII. Pont. Max. factus est, correxisset ac restituisset, Germani aliqui auersi à Catholica Fide, non tam sanarunt, quam immutarunt pro libito; vt vix antiquę lectionis vestigium pluribus in locis reliquerint. Quod incommodum cum Petrus Ciaconus Hispanus, vir eruditus animaduertisset, præclaris correctionibus illustratum Arnobium iamiam erat emissurus, nisi morte fuisset ereptus. Hos labores Pontifex Maximus, additis aliorum Doctorum hominum emendationibus, iussit à Fuluio Vrsino examinari, atque conferri. Itaque in textũ, seriemque recepit, quæ multorum iudicio probata, & (vt ipse inquit) sine vlla controuersia, vera sunt visa: Quæ autem non ita certa videbantur, ea suis distincta numeris, in oris paginarum, notandas cum curasset, adiunctis si quę erant ad firmandas coniecturas, Notis, Arnobius Romę editus est, quam fieri potuit emendatissimus.

De Dialogo Minucij Fęlicis.

Quoniam verò errore aliquorum factum est, vt ad septem libros Arnobij, octauus eius nomine adiungeretur, sciendum est, MINVCIVM Fęlicem, causidicum Romani fori, librum hunc (vt Hieronymus scripsit) edidisse, cui titulus *Octauius* erat, vti & alterum contra Mathematicos; *si tamen inscriptio* (inquit Hieronymus) *non mentitur:* de quo etiã idem Pater subdit hæc verba: *Quid Gentilium scripturarum* (Minucius Fęlix) *dimisit intactum?*

Porrò & huius Minucij meminit Lactantius, & legenti opusculum ipsum patet, Dialogũ esse Christiani, & Ethnici disputantium, & *Octauium* inscriptum fuisse ab Octauio, qui in eo partes agit: Auctorem vero eius, Romæ fuisse Causidicum, constat: quod initio statim habetur, cum ait: *Nam negocij, & visendi mei gratia, Romam contenderat, &c.* Et post, *Sanè ad vindemiam, feriæ curam iudiciariam relaxauerant.* Sed illud maximè omnium id ita esse conuincit, quòd cum Lactantius Firmianus libro primo, cap. vndecimo, sic scribat: *Minucius Fælix in eo libro, qui Octauius inscribitur, sic argumentatus est: Saturnum, cum fugatus esset à filio, in Italiamque venisset, Cæli filium dictum, quòd soleamus eos, quorum virtutem miremur, aut qui repentino aduenerint, de cælo cecidisse dicere: Terra autem, &c.* In hoc autẽ Dialogo Minucius ipse Fęlix, libri Auctor, iudicis, seu arbitri partes sustinet; Cęcilius natalis Ethnici, Octauius Christiani.

ARNOBIVS autem alter, qui cõflictum catholicum cum Serapione de Deo trino, & vno; De Duabus in Christo substantijs in vnitate personæ, De Gratiæ, & liberi arbitrij concordia, in duos libros distributum scripsit: Non est Arnobius ille, qui Diocletiano Imp. septẽ libros aduersus Gentes edidit, quoniam forma dicendi omnino diuersa: & (quod maius) reprehensi Ariani, Photiniani, Nestoriani; laudati verò Augustinus, Ambrosius, Cyrillus, Alexandrinus, Damasus, & Leo, alium esse hunc auctorẽ produnt. Hunc verò Franciscus Feuardentius credit eum esse, qui breues in Psalmos reliquit commentarios; quoniam hoc persuadẽt eadem breuitas, acies animi, stylus neglectus, loca eodẽ sensu, ac penè verbis reddita, eædemque confutatæ hęreses, temporis denique ratio conuenientissima, ac Leonis

Summi

Summi Pont. ætas, qua scriptum fuisse non difficile deprehenditur. Accedit Alcuini Caroli Magni præceptoris testimonium in Epist. ad Flauium Merium. Et lib. sexto, contra Felicem Vrgelitanum. Quin & ante Alcuinum idem à nonnullis ita aduersus Arianos citatur D. Augustini nomine. *Augustinus in altercatione Arnobij, & Serapionis:* è quibus manifestum est, ad illud, quod diximus sæculum pertinere. Hęc igitur idem Feuardentius, qui primus omnium hoc opus è manuscripto, quod in vetere Bibliotheca ordinis sui extabat, edidit Coloniæ, anno 1596. Annotationibusque illustrauit, & secundæ suæ editioni D. Irenæi martyris adtexuit. Vide, in verbo, Irenęus.

Arnoldvs, vt Tritemius habet, est Ernaldus, Henrico de Gandauo.

Arnoldvs Abbas Bonæ vallis. Vide, in verbo, Arnoldus Carnotensis.

Arnoldvs de Austria, ord. Carmelitani, cęnobij Viennensis in eadem Austria, scripsit in Sent. lib. 4. & Serm. Claruit 1400. Trit.

Arnoldi Albertini Maioricensis, Episcopi Pacensis, Tractatus de agnoscendis assertionibus Catholicis, & hæreticis, omnibus ius Cęsareum, Pontificium, & sacram Theologiam profitentibus vtilis. Venetijs ad candentis Salamandræ insigne 1571.

Arnoldi Badeti, ord. Pręd. Prouinciæ Tolosanæ prioris, reformati sui cęnobij Burdigalensis, *Margarita sacra Scripturæ, prauitatis hæreticæ destructrix*. Lugduni apud Petrum de S. Lucia, anno 1536.

Arnoldvs Bissalius Carmelita, Episcopus Galteliensis, scripsit Sermones Dominicales; Incipit, *In medio Carmeli pascentur Basan.* Trit.

Arnoldvs Bostius Carmelita, Teutonicus, cęnobij Gandauensis in Belgio, scripsit librum quidem soluta oratione, & carmine intermixtis, De Dei genitricis Patronatu Carmelitici ordinis. De illustribus item viris ordinis sui, lib. 1. De illustribus viris, ordinis Cartusiani, lib. 1. De purissima Conceptione Dei Genitricis, & Virginis Mariæ contra Vincentium Nouo Castro, lib. 1. De quattuor Nouissimis, lib. 1. Sermones quoque varios, & Epistolas plures, Carmina item nonnulla argumenti varij reliquit. *Viuebat*, inquit Trit. *Gandaui, componens alta, & multos ad studia litterarum prouocans*, ætate eiusdem Tritemij. At plura, quæ passim in Belgio circumferuntur, emisit, quorum tamen inscriptio latuit Petrum Lucium Carmelitanum, cum de eo scriberet. Ceterum honorificam eius viri mentionem faciunt ęquales eius temporis Iacobus Philippi, ordinis S. Augustini in Supplemento Chronici, Marcus Guazzonius, Ludouicus Guicciardinus in descriptione Gandaui, & alij. Viuebat Maximiliano Imp. 1495.

Arnoldvs de Busco, ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini, scripsit De viris Illustribus ordinis sui, & monasterij Vuindesthimensis. Epistolam quoque prolixam de modo proficiendi in Religione, ac de origine deuotionis modernæ, & reformationis ordinis sui librum. Vixit anno 1470. Frederico tertio Imp.

Arnoldvs Carnotensis, Abbas Bonæ vallis, S. Bernardi discipulus, & ad quem ipse Bernardus familiares litteras misit, scripsit De septem verbis Domini in Cruce; Incipit, *Vltima Christi verba, &c.* In pręfatione autem sic Inquit: *Cum propius accesseris, & infuderit se tibi illuminans sensum tuum Diuina radijs veritatis, intelliges, & videbis in scintilla incendium, & in stilla reperies pelagus, & in lechyto olei, vnde creditori reddas debitum, & tibi affatim suppeditabit inconsumptibilem cibum. Ante tamen exordium attendamus, quisnam ille sit, qui se clamat derelictum: Nonne ipse, qui latroni promittit, & donat Paradisum?* & quæ sequuntur. Extat in Bibl. SS. Patrum Tom. 6. De laudibus B. Virginis, cuius initium est, *Si linguis hominum loquar & Angelorum, nihil dignè, nihil propriè de sancta, ac perpetua Virginis Matris Christi Mariæ gloria eloqui potero, &c.* Extat autem & hic in eadem Biblioth. SS. Patrum Vitam S. Bernardi. Virorum illustrium gesta. Epistolas quasdam. Vixit anno 1196. Arnoldo Vioni, at sed Tritemio 1160.

Arnoldvs Chaperon Gallica Carmina edidit Rothomagi, in honorem Beatissimæ Virginis.

Arnoldvs Corbeiensis Saxo, ord. S. Benedicti, Prouerbia Salomonis Heroico versu cecinit. Viuebat anno 1030.

Ar-

ARNOLDVS Gandauensis (*Ganthois*) Abbas, in ciuitate Duacensi Collegium studiosis in ea Academia instituit. Obijt autem in cœnobio suo, pridie Kalen. Maij, anno Domini 1582. Cuius in funere insignem habuit orationem Thomas Stapletonus Theologus, quæ prodijt è prelo Duacensi, apud Io. Bogardum.

ARNOLDI Gerardi Laurentiani Belgę, De fide Catholica liber, Colonię apud Maternum Cholinum 1556.

ARNOLDVS Haldrenius Vesaliensis Canonicus maioris Aedis Coloniensis, vir sanctimonia vitæ, ac notitia Diuinę scripturæ, linguarum quoque trium, Hebraicę, Gręcę, & Latinæ peritia, non minus carmine, quã soluta oratione potens, libellum De decem pręceptis Decalogi edidit; Incipit, *Si vis ad vitam ingredi.* Quin & scripsit de modo confitendi, ac de veneratione martyrum, vt inquit Eisingrenius: sed & eiusdem Vesaliensis locorum communium Religionis Christianæ Partitiones, Colonię anno 1568. prodierunt in lucem. Viuebat anno Domini 1530.

ARNOLDVS Horneus, (*siue de Horne*) Episcopus Leodiensis Gallicè scripsit Articulos tractatus pacis inter Deum, & homines. Parisijs apud Petrum Gualterium, anno 1558. Liber tarem conscientiosam (vt ille Gallico verbo exprimit) Tabernariorum. Parisijs apud Buscetum 1555. Antidotum (*La contrepoison*) quinquaginta duorum Psalmorum Clementis Ma roti, quod ipse nominat Cantiones. (*Chansons.*) Parisijs apud Petrum Gualterium 1560. & 1562. Lamentationem nostræ matris Ecclesiæ. Parisijs. Certamen (*Le combat*) fidelis Papistæ peregrini Romani aduersus Apostatam Antipapistam, vna cum descriptione ciuitatis Dei obsessæ ab hereticis Rothomagi.

ARNOLDVS Abbas Lubecẽsis scripsit Supplementum ad historiam Slauorum Helmoldi presbyteri, excusam Francofurti, anno 1556. & iterum ibidem anno 1581. sed vtrumque cauendum, quod in Scholijs, & Annotationibus ad marginem, & alijs adiunctis, plura indignissima lectu addita sunt ab hereticis.

ARNOLDVS Mermannius, Belga, Alostanus, Prouinciæ inferioris Germaniæ, Theologiæ in cęnobio Louaniensi professor, ordin. Minorum, edidit Theatrum conuersionis gentium totius orbis, siue Chronologiam de vocatione omnium populorum. Antuerpię apud Plantinum 1572. Extat etiam eiusdem Louanij excusa ann. 1564. De fugienda consuetudine Hęreticorum, Oratio parænetica ad Catholicos, quam sui totius ordinis Ministro Generali dicauit. Scripsit de Exomologesi sacerdoti facienda, an. 1564. Libros tres de Rogationibus, & Peregrinationibus, & Hymnis, & solemnibus supplicationibus cum lucernis, & de omni Religionum panoplia. Louanij 1568. De sancta quoque Cruce, eiusque religiosa adoratione librũ impressum Louanij, sed sine ordine conscriptum; vt enim quęque occurrebant, sic pius vir excepta scribebat, quod & obseruauit Iacobus Gretserus in suis egregijs de cruce laboribus. Eiusdem *Dauus perduellis*, siue rerum publicarum perturbator. Louanij anno 1568.

ARNOLDVS Pontacus Vasatensis in Aquitania Galliæ Episcopus, vir magnis dotibus, & multa doctrina pręditus Chronographiam à Christo nato vsque ad nostra tempora, confecit, quam deinceps auctam suæ Genebrardus inseruit, denique verò Chronicon Eusebij emendauit & edidit.

ARNOLDI Postenburch Embricensis, Tractatus de Panoplia Christiani militis, è sacris scripturis deprompta, & alter de Oratione, Coloniæ apud Petrum Horst 1573.

ARNOLDVS Royardi, Archiepiscopus Salernitanus, ord. Minorum, scripsit librum Distinctionum, & De Arca ad Robertum Siciliæ Regem, Henr. Villor.

ARNOLDVS Sorbinus Vasco, olim Parochus Ecclesiæ sanctæ Fidei apud Vascones, deinde Theologus in Ecclesia Metropolitana Tolosæ, concionator deinceps Caroli IX. Galliæ Regis, Episcopus denique Niuernensis, anno 1578. scripsit Gallicè, Homelias in Decalogum, quæ Parisijs editæ sunt apud Gulielmum Chaudiere, anno 1570. Signa (*Marques*) Ecclesiæ, quæ Parisijs 1567. E Latina verò in Gallicam linguam vertit Historiam Albingensium, quæ apud eundem Typographum, anno 1569. Lætitiam item Galliæ ob fęlicem victoriam aduersus hæreticos, & rebelles inter Coniacum, & Castrum nouum.

Parisijs,

Parisijs anno 1569. Compendium vitæ Caroli IX. Galliæ Regis. Ibidem, anno 1574. Plerasque orationes funebres de obitu Caroli IX. De Claudia Dncissa Lotharingiæ, filia Henrici II. De Cosimo Medice magno Etruriæ Duce. De Memorãtio Comitestabili duas. De Domino Maugrini Paulo de Caussade. De Antonio Leuy Comite Kaylus. Quæ omnia Parisijs edita sunt Gallicè apud eundem Chaudiere. De monstris, quæ à temporibus Diui Augustini, vsque ad nostra apparuerunt, & de ijs, quæ procedente tempore miserè acciderunt. Parisijs apud Hieronymum Marneuium, & Gulielmum Cauellat 1570.

Arnoldvs è Supercasa, monachus S. Seueri è Rostunio, scripsit libellum, cui titulus, *Pistolet portans ignem inextinguibilem contra Geneuenses Hæreticos*. Tolosæ apud Iacobum Colomerium 1558.

Arnoldvs Vesaliensis, Epitomen singularum Distinctionum in quattuor libros Sententiarum, emisit Parisijs ex officina Aegidij Gorbini, anno 1575.

Arnoldvs è Vetza Cadurcensis, Vasco, Gallus, Ioannis XXI. Papæ, sororis filius, Cardinalis Sancti Eustachij, in locum Iacobi è Vetza Cardinalis fratris sui, paulo ante mortui creatus, in laudem B.Mariæ Virginis scripsit. Vixit anno 1317. Eisingr.

Arnoldvs Vuion Duacensis Belga, monachus ordin. D.Benedicti Operosum, & valde piũ Opus contexuit, quod prænotauit Lignvm vitae, ornamentvm, et decvs ecclesiae: In quo vniuersi ordinis sui, in præcipuas varias familias distincti, initia, progressus, & viri doctrina, sanctitate, dignitate clari, & fructus, qui ex ijs in vniuerso Christiano orbe percepti sunt, indicantur.

Qua occasione inprimis vitam D. Benedicti, & originem Principum Austriacorum ex Anicia familia, è qua natus est ipsemet D.Benedictus, accuratè comprobat.

Habet autem præ manibus Chronologiam Septuaginta Interpretum, quæ cum magnopere videatur discordare à Chronographia vulgatæ editionis Latinæ Bibliorum, visus est sibi (quod mihi scripsit) cœlesti potius, quàm humano lumine consecutus, vt possit appositè vtraque conciliari ex duplici mentione, quæ fit in eis, Natiuitatis hominum, quos scriptura Diuina commemorat. Alterius nempe, quæ carnalis de qua agitur in vulgata editione; Alterius autem, quæ spiritualis, quæ texitur apud Septuaginta Interpretes. Sicque putatis temporibus, vtramque conuenire testatur. Quamobrem eius partum auidè expectamus.

Sed & eidem Chronologiæ, Chronicon ab Orbe condito vsque ad hæc tempora adiũxit: Ceterum collegit, & recognouit omnia opera Platinæ, quæ properant ad lucem, vir sanè, vt pereruditus, ac verè religiosus, sic pro sancta Dei Ecclesia indefessus.

Arnoldvs ab Yscha Belga, ord.Minorum, quinque Sermones Germanicè edidit. Quonam modo in Christum Dominum salubriter credendum sit, ann.1593.

Arnvlphvs Gallus, monachus monasterij Cluniacensis, scripsit Epistolas elegãtes, quæ excusæ sunt in decimo libro Epistolarum Petri Abbatis Cluniacensis, cuius temporibus vixit, anno Domini 1230.

Arnvlphi Episcopi, vitam composuisse fertur Beda, quæ reperitur in tertio operũ eius Tomo; sed incerti esse Auctoris apparet, non solum ex Card.Baronio in Notis ad diem eius Anniuersarium, verum etiam ex alijs, & adeo ex Auctoris ipsius verbis: fatetur enim se interfuisse cum alijs monachis, & fratribus, morti S.Arnulphi, quæ contigit anno 640. secundum Baronium, vel 641. vti placet Francisco Rosiereo. At tunc Bedam nondũ fuisse natum ex historijs liquet. obijt enim anno 734.

Arnvlphvs Sanctus. Vide, in verbo, Paulus monachus Cassinensis.

Arnvlphvs Monachus (forte quem Arnoldus Benedictinum ait fuisse) excipiens de Prouerbijs Salomonis conuenientiores sententias, & literam, & allegoriam metrico lepore scripsit, & digessit. Vixit ann. 1050. Trit. Sigeb. in catal.

Arsenivs Belga, Leodiensis, monachus S.Pauli Romæ, & Abbas S.Mariæ (vt dicunt) de Florentia, obijt Romæ. Scripsit Epistolam ad Ioan. de Turrecremara Cardinalem, an.1442. pro commendatione Regulæ S.Benedicti, quæ excusa, & præfixa est commentariis in Regulam eiusdem Turrecrematæ.

Arsenii Diaconi missi à Damaso Ponr. Præceptoris Arcadio filio Imperatoris Theodosii, vita apud Metaphrasten, die 8. Maii, & apud Surium 19. Iulii, licet habeat de duobus filijs Theodosii, tamen de Honorio constat, hoc tempore hunc nondum in lucem editū fuisse, quem Placilla Augusta peperit anno sequēti, Ricomere, & Clearcho Consulibus. Aliquis autem, quòd duos sciret fuisse Theodosio liberos, adiecit Honorium. Vide Card. Baron. To. 4. sub ann. 383.

Artemii, qui militans in exercitu Constantini Imp. vidit Crucem, quę in cęlo apparens habebat hęc verba ἐν τούτῳ νίκα hoc est. *In hoc vince*, Acta, extant legitima, & syncera apud Metaphrasten, die 20. Octobris.

Arturus Philo, edidit Parisiis anno 1530. Speculum Curatorum, & Tractatum de mysterio Missæ.

Arvernense Concilium, anno Dom. 541. Vigilij autē Papę, secundo. Theodoberti Francorum Regis, vigesimoseptimo. Interfuere quindecim Episcopi, quorum quidā ingenti sanctitate claruerunt. Præfuit etiam S. Gallus Episcopus Aruernensis. Actum aduersus eius temporis Regum licentiam, pro arbitrio concedentium petentibus bona Ecclesiastica.

A S

Asaph, filius Barachię, princeps cantorum sonantium cymbalis æneis, ac laudantium Dominum & ministrantium in conspectu Arcæ, composuit Psalmos 78. 79. 80. 81. 82. 83.

Asaph, siue Asaphus Scotus, monachus, & Abbas monasterij S. Kentigerni Glasgoensis Episcopi, cuius vitam descripsit; ac deinde eius Loci, qui ex illius nomine denominationē S. Asaph accepit, primus Episcopus, circiter annum Domini 560. cum multos in viam salutis adduxisset, clarus miraculis, migrauit ad Dominum Kalen. Maij, scripsit
De vita S. Kentingerni Episcopi, lib. De ordinatione suæ Ecclesiæ, lib. Arnol.

Ascanius Martinengus, Brixiensis, Canonicus Regularis cōgregationis Lateranensis, & Abbas, edidit Glossam magnam in primum caput Hexaemeron, quæ duobus Tomis comprehensa est & excusa, vir nobilis ingenij, & magnæ eruditionis, quique suæ congregationi Generalis cum laude præfuit: sed mors inchoatum ingens Opus non permisit absoluere. Excusa est Patauij in Canonica Diui Ioannis Præcursoris à Laurentio Pasquato Patauino Typographo.

Ascanius Valentinus, Sacellum Gregorianum in maiori Aede D. Petri, quę est Romæ ad Vaticanum, ex ipso Sacelli opere augusto, quale à Gregorio XIII. Pont. Max. inter alia opera insignia extructum est, carmine heroico, quod perdignum est lectu, descripsit. Id verò, cum Romæ, aut etiam alibi; tum Ingolstadij, in Germania apud Volfangum Ederum editum est, anno 1584.

Ascensius Aquitanus, ord. Minorū, Postillam scripsit in Apocalypsim, & in 4. lib. Sent. Item Sermones eruditos. Henricus Villot.

Ascetica. Vide, in verbo, Basilius.

Asclepiodotus (ait Suidas) *à puero acutissimus, & eruditissimus æqualium habebatur, neque vnquam inquirere caussas miraculorum tam naturæ, quàm artis opificiorum desistebat, & cum à puero vsque ad senectutem ingenio valeret, plurima sacris contulit ingenij sui inuenta, & rationes tum statuis ornandis, tum hymnis quibusdam adijciens: hæc grati animi ergò pauca pro multis reddendo, à me scripta sint.*

Asclepius Afer, in Baiensi tractu, & in Vico non grandi, Episcopus, scripsit aduersum Arianos, & Gennadij tempore aduersum Donatistas scribere dicebatur. In docendo autem ex tempore grandi opinione celebrabatur. Hæc fermè Gennadius in Catalogo. Notandum autem pro Baiensi, in alijs codicibus *Vagensi*, alijs *Gabaensi* legi. Viuebat Theodosio iuniore Imp. anno Domini 440. Tritemius autem addit eum etiam scripsisse Homelias innumeras ad populum.

Assertio breuis sancti Missæ sacrificij è SS. Patribus contra impium Francisci Stancari Scriptum, Coloniæ apud hæredes Arnoldi Birkmanni.

Assverus, quem Græci *Artaxerxem*, Iosephus *Cyrum* Xerxis filium fuisse tradunt, scripsisse dicitur quoddam factum in Commentarijs, vt in c. 12. Esther habetur. At pro ἔγραψε, ἐκράτησε intelligendum uidetur: videlicet, quòd iusserit scribi.

Duarum verò Epistolarum auctor alterius, quàm Aman suo nomine ad tollendos è medio Iudæos, ad vniuersas Prouincias mitti iussit, alterius, quàm ipse de Iudęorum liberatione, scripsit. Ea extat in 13. capite libri Esther. Vide Iosephum lib. 11. Antiquitatum, c. 6. Et huius quidem Epistolæ apud D. Thomam initio commentariorum in Canonicas Epistolas allegorica expositio satis luculenta legitur.

Astathivs martyr, vide, in verbo, Agapius.

Asterivs Amasenus Episcopus, scripsit Gręcè De Pęnitentia. Et in D. Lucæ Euangelij c. 16. De diuite, & Lazaro Sermonem, qui in sexta, secundæ Synodi Nicęnę actione citatur. Photius autem in sua Bibliotheca quinque Sermonum eiusdem meminit.

Asterivs Scythopolitanus, quartus, è Gręcis Psalmorum omnium explanator, Arianæ factionis sectator; quem ego huic Apparatui non intexerem, nisi id prior Hieronymus in suo Catalogo fecisset; multa regnante Constantio Augusto volumina in sacras Scripturas composuit; quæ à suæ partis hominibus studiosissimè legebantur. Extant commentariorum eius in Psalterium fragmenta in Catena Gręca Psalmorum, præposito eius nomine. Edidit autem breues quoque commentariolos in quattuor Euangelia, & in omnes Epistolas Pauli.

Astesanvs Astensis, (quę ciuitas in Subalpinis, Asta, siue Hasta olim Colonia dicta, sesquidiei, aut bidui iter Mediolano distat) Summam de Conscientiæ Casibus, octo libris conscripsit, quæ primò fuit ędita Venetijs apud Leonardum Vilt, anno 1480. Viuebat anno 1330. Ludouico Imp.

A T

Athanasivs Alexandriæ Episcopus, multas Arianorum passus insidias (vt in Catalogo Scriptorum illustrium habet Hieronymus) ad Constantem Galliarum Principem fugit; vnde reuersus cum litteris, & rursum post mortem eius fugatus, vsque ad Iouiani Imperium latuit; à quo recepta Ecclesia sub Valente moritur. Huius autem scripta qui uelit altius degustare, expedit, vt quod de Ambrosio Episcopo Mediolanensi supra diximus, idem de Athanasio pręnoscat: nimirum in quænam tempora inciderit; vnde ad Ecclesiam tutandam vocatus, quid egerit, scripserit, perpessus sit; Quidve aut in eius legitimis scriptis, aut in alijs in certis obseruatum sit, tamquam vel supposititijs, vel dubijs: denique quænam editio, & versio è Græco in Latinum prodierit emendatior.

Et quidem is fuit Ecclesiæ vniuersæ status, quo tempore natus est, ac vixit, vt ingentibus futuris tempestatibus ex Arianorum, & Macedonianorum hæresibus, parandi essent à D. Prouidentia viri, tamquam impauidi naucleri, qui Catholicæ fidei naufragium non permitterent sequi. Istorum igitur, vti & Nicęni primi Concilij pręcipua pars fuit Athanasius, cuius omnino vita prælegenda est ab eo, qui eius scripta cum fructu cupit euoluere.

Vitam porrò ipsius luculenta oratione celebrauit Gregorius Nazianzenus. Postremæ itē Parisiensi editioni, quæ prodijt ex typis Niuellij (ut dicetur inferius) adiecta est vita eiusdem Athanasij à diuersis conscripta.

At Cęsar Cardinalis Baronius in tertio, & quartò Annalium Tomo passim de illo agit, nec fermè omittit quidquā, quod ad eius labores, persecutiones, exilia, solitudines, scripta, pertinet; in quibus sanè Diuinæ sapientiæ vis elucet, virum vnum protegentis, ac tamquam Columnam Ecclesiæ sustentandę admouentis aduersus omnes hęreticos, atque adeo contra ipsos Impp. qui eum vel interimere, vel deprimere frustra connixi sunt. Id quod ipsemet Athanasius vbere Epistola ad solitariam vitam agentes, ob oculos ponit, quamobrem & illam perlegisse neminem pœnitebit.

Doctrina vnde, & qualis Athanasij.

Ann.Do.311. Ruffin.lib.1. c.14. Sozom. lib.2.c.16. Id verò constat, Athanasium adhuc puerum, dum vna cum pueris alijs ad littus maris luderet, ab iisque Episcopus dictus, catechumenos ritè baptizasset, ab Alexandro Episcopo Alexandrino, qui casu superuenit, accitum ad se, disciplinis, vt imbueretur, ita curatum fuisse, vt postea in Episcopatu ei succederet. Duodennis penè extitisse creditur, cum ad Alexandrum accessit, qui deinceps eo scriba, & commensali, vti & clerico ingenio, & morū maturitate ætatem superante, in Ecclesia vsus, fecit, vt ad eam frugem perueniret, vt plus minus

Ann.Do.326 annos natus 24. Episcopus ipsi sufficeretur. Hic igitur non solum Theologica altè percepit, verum etiam Iuris scientiam optimè calluit, quamobrem Seuerus, lib. 2. hist. suæ nominat eum *Iurisconsultum*. Accessit continens cum Hęreticis concertatio, scriptioque; ac dum in exilio, in eremo, & in latebris diu delitesceret, perennis ac liquidior veritatis contemplatio, atque defensio; vt taceam quid ei lucis afferre potuerint Synodi Nicęnæ tot insignes athletæ, cum quibus sua conferebat, Iulius Pont. Max. ad quem vocatus se contulit, absolutio tertia in Sardicensi Concilio, Actitata sui caussa apud Cōstantem, & Constantiū Impp. Consuetudo cum Antonio Magno, cæterisque Anachoretis sanctissimis viris, perpetuaque in summis difficultatibus Alexandrinæ Ecclesię procurata vsque ad mortem, siue sui præsentis, siue absentis, administratio. Præterea, insignis animi demissio, quę magnum habet momentum ad sapientiam Diuinitus hauriendam: nam & tantus vir à Serapione Episcopo Thmueos emendari sua scripta cupiebat: Et scribens ad solitariam vitam agentes, rogat eas vt nullum exemplar eius scripti edant, vel sibi ipsis describant, sed contenti sint, vt probi trapentitæ sola lectione: non enim (inquit) tutum est ad posteros peruenire nostra ista scripta, quę, vt balbutientes, & indocti confecimus. Ac tamen Gregorius Nazianzenus, atque Basilius ex Athanasio tanquam è fonte fluuios sui Sermonis effudisse dicuntur à Photio; Et Symbolum ipsius ab Ecclesia cantari solitum Apostolicam auctoritatem sapit: & in Prato spirituali, cap. 40. apud Sophronium extat Cosmæ monachi Sancti de scriptis Athanasij preclarum Elogium: *Cum*, ait, *inueneris aliquid ex Opusculis S. Athanasij, nec habueris chartas ad scribendum, in vestimentis tuis scribe illud.*

Scriptorum Athanasij Dictio qualis.

Qui autem Grecarum literarum est gnarus, facilius intelliget, quinam stylus sit Athanasij; cumque turbantibus omnia hæreticis, necesse fuerit significantia verba, & quasi noua nomina in summo Sanctissimæ Trinitatis mysterio proferre, Athanasij elocutionem, syncęram illam sanè, & nullo ornatu, qui non sit rei consentaneus, fucatam animaduertet. De

32. pag. 8. in Bibl. ad Tarasium. eius Epistolis Photius inquit. Ἀνεγνώσθησαν Ἀθανασίου ἐπιστολαὶ διάφοροι, ἐν αἷς ἐμφέρονται, καὶ αἱ τῆς γενομένης αὐτῷ φυγῆς, ὥσπερ ἀπολογίαν περιέχουσαι, κομψῶς τι, καὶ λαμπρῶς, καὶ ἐνσαφῶς συντεθεῖσαι, καὶ τὸ πιθανὸν μετὰ τοῦ χαρίεντος αὐθεκάστως ἀδονλω (aliàs ἀδοις) τῆς ἐκεῖσε ἀπολογίας hoc est. *Recognitæ fuerūt Athanasij Epistolæ variæ, in quibus ferūtur & illæ, quæ factâ illius fuga, tamquam Apologiam continent, scitè, splendidè, & adeo perspicuè compositæ: quin & vigent arte ad suadendum idonea, & grata; nec abest voluptas in eadem Apologia*. Sed & alibi idem Pho-

139. χαί. pag. 168. tius, cum se legisse scribit Magni Athanasij Commentarium in Ecclesiasten, & in Canticū Canticorum, *perspicuum quidem illum esse* fatetur, *sicuti semper est, verùm ad eam gratiam atque pulchritudinem haud peruenisse, qua in Epistolis, & Apologia, atque alijs huc spectantibus cernitur*. Ego verò crediderim alterutrum: siue ab Athanasio commentaria illa non fuisse scripta: quippe quæ neque extent (quòd sciam) neque Hieronymus in catalogo eorum mentionem fecerit; quamuis hic ob breuitatem se plures illius libros omisisse asserat: siue (si fuerint eius legitimi fętus,) ipsum Athanasium noluisse eam dicendi vim in ijs exerere, quę à munere interpretis debet esse aliena; præsertim cum sacræ Scripturæ contextus simpliciter exponitur, non autem simul ad populum permouendum adhibetur; quod Chrysostomus, atque alij fecere. Ceterum adhuc ipse Photius cum de Athanasij quinque libris aduersus Arium scripsit, graue de illius stylo, genereque dicendi fert testimonium: nimirum, *cum esse clarum, vt assolet in omnibus, nil habere superuacanei, & simplicem quidem, ac candidum, ve-*

rum,

rum, simul acutum, atque profundum, & argumentationibus omnino solidum, quodque ipsius in his naturale est, tantum esse, vt sit mirabile: Logicis autem Methodis neque nudè, ac quemadmodum pueri è dictionibus, quique initio discunt, faciunt, ostentantes iuuenile honoris studium; sed philosophicè simul, atque magnificè animi conceptionibus solis, atque his rectè efformatis vsum fuisse, testimonijsque scripturarum, & demonstrationibus constanter, atque inuictè esse communitum. Ac in summa sufficere hunc librum contra omnem Arianum apparatum, atque conatum. Quin & (subdit) *si quis Gregorium Theologum, ac Diuinum Basilium dixerit, ex hoc libro tamquam è fonte haurientes, effundere pulchros illos, atque perlucidos suarum orationum aduersus istum errorem fluuios, sanè, non aberrabit à vero.* Hæc Photius, quæ nos è Græco exemplari castigatiore Photij Bibliotheca Augustæ Vindelicorum edita vertimus: cum quæ Sixtus, aut alij aliundè non è Græcis codicibus, vt opinor attulerint, minus ad Græcum exemplar respexisse videantur, aut sanè in quibusdam mutila fuerint.

ἀπέριττος. ἀφελής. δριμύς. βαθύς. εὔτονος.

Iam verò, qui Latinam Petri Nannij Alcmariani versionem Athanasij euoluent, id etiã (licet non eo prorsus gustu) intelligent. Qua in versione quæ ad trium Tomorum opera tantum peruenit, cum vir ille doctus laborauerit, laudandus quidem est valde: sed & esset optandum, vt scripturę auctoritates ad veritatem vulgatę editionis versæ fuissent; nonnulla verò cum Græcis exemplaribus collata diligentius (à Theologis pręcipuè Scholasticis,) ipsissimis (vt vocant) terminis enunciarentur, quos Ecclesia Occidentis vsu iam tritos admisit; ipse autem Nannius minus æstimasset Erasmum, cuius errores, præter alios in fide, aperuit multos, & graues in Patrum Gręcorum versionibus Iacobus Billius Prunæus quemadmodum suis in locis huius nostri Apparatus satis liquet; nequid dicam aliud de Erasmo, qui à reliqua Athanasij versione fortasse non tam abstinuit, quòd (vt quidam ait) prolixus esset in Epistolis synodorum recitandis, aut quod quædam essent supposititiæ, quàm quod de sanctissima Trinitate minus rectè sentiret: id quod denique ostendit, cum Nouis Arianis viam suis scriptis strauerit: de quo & Bellarminus Card. & nos in Refutatione aduersus Chytręum. Vide in verbo, Desiderius Erasmus.

Scripta Athanasij pro legitimis habita.

Extat verò Symbolum, quòd ab omnibus, appellatur Athanasij, quodque ab Ecclesia Catholica receptum, recitatur vbique. Hoc autẽ Romam à Pont. Max. Iulio huius nominis I. vocatus, vt iudicaretur, cum eum Eusebiani vndique persequerentur, & scripsit, ac tãquam Catholicæ suæ fidei professionem publicè edidit: quod cum Actis Nicenæ Synodi in Archiuo Romano diu asseruatum, tandem post multa annorum curricula tradi meruit Ecclesiæ recitandum. Incipit, autem. *Quicunque vult saluus esse.* Aliud est autẽ ab altero illo Athanasij scripto, quod inscriptum est: *Expositio fidei*, quodque in primo operum eiusdem Tomo habetur. Meminit autem Symboli ipsius Augustinus in Psalmum 120. super illud: *Per diem sol non vret te, neque Luna per noctem:* vbi citat integrum versum eius Symboli, nec desunt alibi loca, quæ eiusdem verbis, atque sententijs conspersa cernuntur. Ac quam quam in vniuerso pene Christiano orbe id fuerit admissum, à Græcis tamen ijs, qui sese à Romana præciderunt Ecclesia, pars illa truncata est, qua Spiritum sanctum à Patre, & Filio procedere asseritur; eo falso prætextu, quòd superaddita (vt dixerunt) fuerit nuper à Latinis; cum liqueat, ante annos nongentos septuaginta, ita vt se nunc habet, legi solitũ; quod & constat ex primo capite Toletani quarti Concilij, & ex testimonio Apostolicæ sedis Legatorum ad Gręcos Gregorio IX. Rom. Pont. ex illa ipsa fidei definitione, quæ in Vaticana, & Sfortiana Bibliothecis habentur in Vrbe; atque ex Decreto Eugenij ad Armenos in Concilio Florentino. Scio autem alios sensisse non Romæ, sed apud Treniros in puteo, vbi latitauit Athanasius, hoc symbolum fuisse scriptum, quod & ipsa monstrat inscriptio, quæ hodieque in eodem Puteo legitur, vt forte probabile sit sanctissimæ Trinitatis propugnatorem vbicunque poterat, hymnum illum scripsisse, cantasse, disseminasse. Scripsere verò in hoc Symbolum, vel de ijs, quæ ad illud pertinent, quicunque siue Arianos ex professo confutarunt antiqui Patres, Theologique deinceps Scholastici omnes, siue Nearianos nostri temporis cum Bellarminus Cardin. & alij, tum Gilbertus Genebrardus librum elegantem,

NOTA.

Baron. Card. Annal. To 3. sub an. 340.

(de quo tamen suo loco agendum est) nosque aliquid, vbi de Atheismis hæreticorum egimus, Gennadiique scriptum de Processione Spiritussancti in formam Catechismi è Patribus Græcis redegimus. Quin & Petrus Clenclerus vir doctus Herbipoli Disputationes lectu valde dignas de Symbolo Athanasii paucos ante anuos edidit: cum & ipsam fidei Athanasij definitionem, quæ extat in Bibliotheca Vaticana, vt diximus, Vossius Belga è Græco Latinam à se factam è Romano prelo euulgauerit. Sed & Gregorius de Valentia (non is, qui Societatis nostræ Theologus multa edidit, vti suo loco dicemus,) scripsit apposité (sermone licet minus culto) in idem Symbolum; Quod & eleganter, atque erudité præstitit Nicolaus Serarius noster, de quo suo loco diximus. Præterea, reliqui Theologi omnes dici possunt scripsisse in Symbolum Athanasii, cum Magistrum Sent. siue D. Thomam sunt interpretati; ita quoque SS. Augustinus, Hilarius, & alii, qui de sanctiss. Trinitate scripserunt.

Primi Tomi.

Præter Symbolum Athanasii extant in primo Operum Tomo, eorũ, qui postremò sunt editi.
Contra idola Oratio.
De Incarnatione Verbi Dei, eiusque corporali ad nos aduentu.
Ad Epictetum Episcopum Corinthiorum Epistola aduersus illum, & contra hæreticos.
Expositio fidei.
Liberii Romani Pont. Epistola ad Athanasium, & Athanasii ad eum Responsio.
Epistola ad Antiochenos.
De æterna substantia Filii, & Spiritussancti cum Deo contra gregales Sabellii Oratio.
Oratio, qua docet vnum esse Christum.
Ad Adelphium fratrem, & confessorem contra Arianos Oratio.
Contra Arianos, Orationes quattuor.
Contra Arianos, in hoc Dictum. *Ex Deo Deus est Verbum.*
In hoc Dictum. *Omnia mihi tradita sunt à Patre.*
Compendium è superioribus descriptum contra eos, qui de Spiritusancto rectè non loquebantur.

Secundi Tomi.

Athanasii ad Imperatorem Constantium Apologia. Apologia de fuga sua.
Epistola ad vbique Orthodoxos, cum per Arianos persecutio fieret.
De sententia Dionysii Alexandrini Episcopi aduersus Arianos.
Quòd Nicæna Synodus, animaduersa Eusebii calliditate, congruis, & piis verbis super Ariana hæresi exposuerit.
NOTA. Contra Arianos Apologia secunda. In qua obseruauit Cardin. Baronius To. Annalium 3. librariorum vitio factum fuisse, vt inscriptiones Epistolarum Concilii Sardicensis mutatę sint, nempè *circularis*, sub titulo eius, quæ Missa est *ad Aegyptios*; & quæ *ad Aegyptios* sub titulo, *circularis*, hoc est, encyclicæ.
Ad Serapionem fratrem Epistola.
Ad omnes vbique solitariam vitam agentes, & in fide fundatos Epistola vbertima, in qua contextus est corrigendus, vbi pro *Gregorio Georgij nomen* sępè ponitur.
De Synodis Arimini, & Seleucię celebratis Epistola; In qua dubitandum non est, quin quę habetur inscriptio hęc; *Edita est Catholica fides in præsentia Domini nostri, religiosissimi, præclarique Victoris Regis Constantij Augusti, Aeterni, Coss. Clariss. viris Eusebio, & Hypatio, Arimini vndecimo Kal. Iunias.* restituenda sit necessario ita, vt legatur eã esse Syrmii editam coram Constantio; Arimini verò recitatam dicta die, atque consulibus.
Ad Iouianum Augustum de fide Epistola. Error autem manifestus est in iis codicibus, in quibus legitur scriptam esse hanc Epistolam ad Iouinianum, cum omnino ad Iouianum legi debet. Scripta est autem ab Athanasio, anno Domini 363. cum eam Iouianus petiisset.
Ad Dracontium, Episcopatum fugientem, Epistola.

Ad Episcopos in Africa, Epistola; vbi textus è libro siue Epistola de Synodis conijcitur esse deprauatus, vbi ait ducentos partium catholicarum conuenisse Ariminum, quo tamen trecenti earum conuenere. NOTA.

De his autem omnibus, quę in primo, & secundo Tomo habentur, nemo fermè dubitat, quin sint Athanasii.

Tertij Tomi.

De Incarnatione Verbi. De Natura humana suscepta. De Incarnatione Christi.
De salutari aduentu Christi contra Apollinarium, siue Apollinarem.
Contra omnes hęreses Sermo. Ad Maximum Philosophum Oratio.
In illud. *Profecti in pagum, qui ex aduerso est, inuenietis pullum.*
In Passionem Saluatoris.
Ad Marcellinum de interpretatione Psalmorum. Porrò Isagogicus hic libellus de titulis, Psalmorum à Cassiodoro in Prologo, & calce commentariorum in Psalmos commemoratur, qui & eum vocat *Sermonem magnificum.* Opusculum autē hoc ab Angelo etiam Politiano in Latinum è Græco fuit versum, & à Capnione (vt fertur) locupletatum. NOTA.
De Virginitate, siue de meditatione.
Testimonia ex sacra Scriptura de naturali communione similis essentię inter Patrem, & Filium, & Spiritumsanctum.
Ad omnes vbique per Aegyptum, & Syriam, & Phęniciam, & Arabiam fratres.
Refutatio contra hypocrisim Meletij.
De Sanctissima Deipara Virgine Maria.
In Passionem, & Crucem Domini.
Ad Serapionem Episcopum Thmueos, Epistola. De quo Serapione, vide, in verbo, Serapio.
In illud. *Quicunque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei.*
Disputatio in Nicæno Concilio contra Arium. Homilia de Semente.
Declaratio Leuitici de diuersa eiusdem rei nomenclatura. in cap. Leuit. 9. Incipit Sermo. *En tibi in isto loco.* Hactenus Nannius vertit è Greco.

Quarti Tomi.

De varijs Quæstionibus Scripturæ sanctæ ad Antiochum libellus. Sixtus autem Senensis non putat hunc esse Athanasij, sed à studioso quopiam è varijs Patribus collectum, quippe qui in quæstione quarta Theologiam mysticam Diui Dionysij citet, Athanasij sęculo (vt ipse opinatur Sixtus) ignotam: & in Quæstione 23. Athanasium ipsum, & ab eo dissentit. Ego verò nisi hoc postremum esset validius argumentum, ipsaque dictio saperet magis Athanasium, & alia non essent validiora argumenta, quæ librum non esse Athanasij euincunt, non adeo commouerer superiore Sixti argumento. In Origene enim cernuntur quędam, quę haud improbabilem fidem faciunt, Dionysij scripta eo tempore innotuisse. Qua de re egimus in verbo, Dionysius Areopagita. Porrò argumenta alia illa sunt, quòd in quibusdam exēplaribus feruntur quęstiones 162. in quibusdam solum 46. & in harū quęst. quarta citatur Epiphanius in opere inscripto, *Panarius,* & quęstio. 8. Gregorius Nissęnus in lib. de Homine, tanquam antiqui Auctores. Dicitur enim *Sanctus Pater noster Epiphanius.* Constat autem Athanasium illos pręcessisse; quin & inde constat ψευδεπίγραφον esse, quòd Chrysostomus, Scala Ioannis, Maximus, Nicephorus, & alij in illo citantur. Extat m. s. Grecè, Num. 77. In Augustana Bibliotheca. Ioannes autem Capnio vertit hunc librum ad Antiochum, & adiecit olim quasdam ad eum annotationes, quę tamen cum postremis editionibus non extant. Tractatus de definitionibus. Disputatio contra Arium Laodicee habita. Ad Monachos exhortatio. De Passione imaginis Domini nostri Iesu Christi libellus, qui etsi dubium esse potest, num sit opus Magni Athanasij, tamen certum est eum esse antiquissimi Auctoris, quandoquidem citatur tamquam antiquissima historia in septima Synodo, Actio. 4. Vide Bellarm. Cardin. lib. 2. de Imaginibus Sanctorum, To. 1. controuer. 7.

Ad

Ad Marcum Papam Epistolam,& Marci Rescriptum. Quæ sine dubio nō sunt Athanasij. Quonam pacto quæso (inquit Baronius Card. tertio Annalium Tomo, sub annum Domini 336.) sub dictis Consulibus potuit Athanasius Alexandria ad Marcum scripsisse, qui iam exul hoc anno agebat in Gallijs? & quęnam sub Constantino grassatio Arianorum cōtigit in Aegypto, cum non Marci tempore, sed multo post, quando Constantius Georgium in locum Athanasij subrogauit, passa sit Ecclesia Alexandrina violentam Arianorum vastationē? Sed & quonam pacto Marcus potuit decimo Kal. Nouembris scripsisse ad Athanasium, cum hoc ipso anno Nonis Octobris reperiatur esse defunctus? Eum quidem Pont. non nisi octo menses sedisse Hieronymus testatur in Chronico. Cum autem eas citet Marianus Scotus, & pariter contendat, non nisi octo mensibus sedisse Marcum, quonam modo fieri potuit, eā datam esse ab ipso Marco Epistolam, si iam ante ipse ex humana vita defierat? Quicquid sit, vnum, eundemque esse putamus auctorem, qui has concinnauit litteras, cum eo, qui finxit Epistolam illam Bonifacij Papæ ad Eulalium Episcopum Alexandrinum de restituta communione Ecclesię Africanæ; de qua consule, quæ in Notis ad Romanū Martyrologium idem Card. Baronius scripsit. Ad Serapionem de Spiritu sancto Epistolæ duæ. De vnica Deitate Trinitatis, lib. 7. Synopsis totius sacrę Scripturæ Noui, & Veteris Testamenti: quā Sixtus, & alij putant esse Athanasij. Ethi quidem quattuor Operum Tomi vno in volumine comprehensi, editi sunt Basileæ, anno 1564. Inter quos cur non inserta fuerit vita Antonij Magni ab Athanasio conscripta, mirum est; nisi quòd iam in ea ciuitate hæresis inualuerat, quæ ista lumina ferre non poteſt.

At subsecutæ sunt editiones Operum Athanasij, prima anno 1572. secunda anno 1581. Parisijs apud Sebastianum Niuellium virum Catholicum, apud quos est 5. Tomus.

Quinti Tomi.

Vita D. Athanasij Episcopi Alexandrini à varijs Auctoribus conscripta.

Vita S. Antonij Abbatis ab Athanasio Episcopo Alexandrino scripta: quam eam esse, quam nos habemus, & cuius meminit Hieron. in Catalogo, facile probat Cardin. Bellarminus aduersus Magdeburgenses Centuriatores, tum ex Patribus, tum ex antiquis historicis. Lib. de Monachis. Tom. 1. controu. 5. Cur verò quædam de Antonio Magno Hieronymus scripserit, quæ Athanasius nō attigit. Vide, in verbo, Antonius Aegyptius, in hoc nostro Apparatu. De Sanctissima Trinitate Dialogi quinque. Ad Ammonem monachum Epistola.

Sed & post hasce duas Parisienses editiones prodierunt in lucem, Ingolstadij quidē apud Dauidem Sartorium, anno 1582. recentior Oratio de fide, ac religione Athanasij Alexandrini ab Alberto Hungero versa. Antuerpię verò apud Ioachimum Trognęsiùm, an. 1598. S. Athanasij Episcopi Alexandrini in sanctum Parasceues diem Sermo primum editus Grę cè, & Latinè, Petro Pantino Tiletano interprete.

Quin & Hieronymus in Catalogo, inquit: *Feruntur eius aduersus gentes duo libri. Et contra Valentem, & Vrsacium, vnus. De virginitate, ac de persecutionibus Arianorum plurimi, & de Psalmorum titulis, & historia Antonij vitam continens, & ἑορταστικαὶ Epistolæ, & multa alia, quæ enumerare longum est.*

Citaturà D. Thoma Aquinate in libro aduersus errores Græcorum, *Athanasius in Theca, siue volumine super Ioannem.*

Tritemius addit, Athanasium scripsisse ad Luciferum Episcopum, librum unum. At credo, voluisse indicare Athanasium litteras misisse ad Luciferum Calaritanum Episcopum, & Apostolicæ Sedis Legatum, qui intrepido pectore Ecclesiæ fidem tutatus est, atque aduersus Constantium Imp. scripsit, & inter suos labores librum edidit, quem prænotauit, *Moriendum esse pro Filio Dei.* Vide tertiū Annalium Tomum Card. Baronij sub ann. Dom. 356.

Sed neque verum apparuit, quod idem Tritemius putauit ab Athanasio scriptum fuisse commentarium in omnes Epistolas Pauli, qui quidem primis in editionibus illis Athanasii ante annum 1532. à typographis insertus fuit. Nam & postea animaduersum est, Theophylacti potius Bulgariæ Episcopi, fuisse, quàm Athanasii eū esse commētarium, qui à Christophoro Persena Latinus est factus, ac proinde Ceruicornus Colonię typographus, an. 1532.

illum

illum inter Athanasij opera non edidit, licet Lutetię anno 1520. Argentinæ, siue Argentorati apud Knoboulchum anno 1522. Basileę apud Frobenium 1527. prodierant in lucem. Eisingrenus autem & alij meminere Lexici Græci, Athanasij, quod extare dixerunt, Venetijs in Bibliotheca SS.Ioannis, & Pauli.

Iam in Bibliotheca Vaticana volumen m.s. Athanasii Gręcum habetur hac inscriptione. *Βιβλίον ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου περιέχον λόγους κβ´.*

Alij inquiunt, Constantinopoli haberi Orationes Dialecticas Græcè m. ss. aduersus Arium, quibus coram Constantino Magno disseruit in prima vniuersali Synodo Nicæna. Præterea Orationes eiusdem Panegyricas, siue Conciones in duodecim festa Dominicalia deinde in aliquos Sanctos, quorum festa celebrantur initio Septembris: hoc est Demetrij, Myroblitæ martyris, S.Apostoli Philippi, Eusebij Pamphili, & aliorum. At hæc non modo incerta, sed & contra veritatem. Eusebius enim Pamphili fuit Arianus, ipsique Athanasio per infensus, neque vnquam pro sancto habitus. De Demetrio item dispiciendum est; Nam in Notis ad Martyrologium, nullius *Myroblitæ* meminit Baronius Card.

Denique, nescio (inquit Card. Bellarminus, lib. 2. de verbo Dei, cap. 5. To. 1.) quo errore factum sit, vt cum Athanasius, & Epiphanius disertis verbis scribant Symmachum sub Seuero, Theodotionem sub Commodo Marci filio scripturas interpretatos esse, neque dubium vllum esse possit, quin Commodus Seuerum præcesserit; tamen ijdem auctores Symmachum priorem, posteriorem Theodotionem faciant.

Iam verò, qui Athanasio ascriptus est à Glyca Siculo recentiore historico, *Sermo de Assumptione Beatissimæ Virginis*, non posse ipsius Athanasij esse à Card. Baronio Tomo Annalium primo ostenditur. *Nam* (inquit) *cum ibi auctor multus sit in computando Nestorij dogmate, de quo tunc esset controuersia, planè alius ab Athanasio esse conuincitur. Si enim ea ab Athanasio scripta essent, Cyrillus eiusdem Ecclesiæ Episcopus, & alij Patres, qui Ephesino Concilio aduersus Nestorium interfuere, & cuncta quæ à sanctis Patribus scripta essent volumina*, vt illius hæresim impugnarent, euoluerunt, *nequaquam adeo laborassent: sed nullo negocio, quid de incarnatione Verbi sentiendum esset, illa vna tanti Patris edita Homilia, occlusissent ora omnium blasphemantium.* Vide Annales ibidem, sub annum 48. pag. 357. primæ editionis.

Ceterum de operibus Athanasij Græcis, & Latinis, vna cum Nicęna Synodo Gręca, & Latina Vittembergæ, editis anno 1597. ab ijs, qui sunt extra Catholicæ Ecclesiæ Castra, erit aliquid dicendum, in verbo, Nicęna Synodus huius Apparatus.

Veruntamen in Bauarica Bibliotheca extant m. ss. Opera Athanasij Græcè.

De Incarnatione, & S.Trinitate. Initium. *Οἱ κακοτέχνως τὰς θείας γραφὰς βουλόμενοι νοεῖν*, idest, *Qui dolosè Diuinas Scripturas volunt intelligere.*

Oratio contra Gentiles, siue idola.

De Incarnatione Verbi, & eius in corpore ad nos Aduentu.

Disputatio contra Arium in Nicæno Concilio.

Orationes, quæ extant Latinè. Prima in Codice inscribitur, Epistola Encyclica ad Episcopos Aegypti, & Libyæ contra Arianos.

Epistola ad omnes Orthodoxos, persecutione ab hæreticis excitata.

Epistola ad Serapionem de Spiritusancto. *Littera tua affectionis mihi data sunt in Eremo.*

Ad eosdem contra illos, qui dicunt Filium esse creaturam.

In dictum illud Euangelij: *Quicunque dixerit verbum contra Filium hominis.*

Vniuersalis Epistola ad omnes per Aegyptum, Syriam, Phœnicem, & Arabiam Orthodoxos Episcopos.

Testimonia sacrę Scripturæ de æqualitate Patris, & Filij cum Spiritu.

Ad Antiochum De varijs Scripturæ quæstionibus.

Refutatio hypocriseos Meletij. Epistola ad Epictetum Episcopum Corinthi.

Oratio contra Apollinarium. De Incarnatione Christi contra Apollinarium.

Ad Marcellinum in Psalmos. Symbolum Orthodoxæ fidei.

Athanasius alter Ancyræ Episcopus, qui Concilio Antiocheno sub Iouiano interfuit, sicuti & Concilio Tyanensi, mortuus est superstite adhuc Basilio Magno, qui Epistolam 67.

A consо-

consolatoriam scripsit de eius obitu, vocans eum *columnam & stabilimentum Ecclesiæ*. Vide Sozomenum, lib. 6. c. 12. Et probabile est multas saltem scripsisse Epistolas, dum publicam Christi Domini, atque Ecclesię ageret causam; at exciderunt, nisi alicubi adhuc delitescãt.

Athanasivs Balodius Patriarcha Antiochenus in Vetus, & nouum Testamentum Syriace scriptus, & siue Arabicè inter eos fertur inuentus, qui à tempore Gregorii Papę XI. di cuntur sub terram defossi, & postea inuenti, qui uęnales oblati sunt Illustrissimo Episcopo Herbipolensi.

Athanasivs Patriarcha Constantinopolitanus, scripsit Gręcè Epistolas octo De necessaria Episcoporum residentia, variis Episcopis, quę Latinè extant in secunda editione Bibl. SS.PP. Bignęi To. 3.

Athanasivs Nemetum vrbis Spirę Antistes, vir sanctus, à sacris Dagoberti Regis Francorum, qui plures finitimos populos ad fidem conuertit, multa volumina tum ad confirmationem nostri dogmatis, tum ad confutationem Arianę perfidię confecit. Vixit anno Domini 612. Eisingrenus.

Athenagoras Atheniensis Philosophus, & Christianus, legatione pro Christianis, quo vbique vexabantur, suscepta, M. Aurelio Antonino, & Aurelio Commodo Apologiam pro Christianis obtulit, anno Domini 179. cum autem eandem (inquit Baronius) præseferat in scriptionem, quę à S. Hieronymo tribuitur Iustino Martyri Apologia, dicente, alium librum ab eo datum successoribus eiusdem Antonini Pii, Marco Antonino Vero, & Lucio Aurelio Commodo: vehemens permouit multos suspicio, vt credant eiusmodi, de qua est sermo, Apologiam eodem titulo pręsignâtam, esse Iustini, eo quòd ad Marcum, & Lucium data nulla alia reperiri uideretur: sed quam diximus, & ex Eusebio perspicuè monstratur ad eosdẽ Principes esse datam, errore factum est, non ut ad illos, sed ad Senatum Romanum legeretur inscripta; reuera tamen ad Marcum Aurelium, & ad Lucium Verum, eundemque & Cõmodum dictum, scripta. Sed longe fuisse diuersum Luciũ Verum Antonini fratrem, Commodum etiam cognominatum, qui cum eo regnauit vsque ad annum nonum, à Lucio Commodo filio eiusdem Antonini, qui anno decimosexto eiusdem à patre in collegam Imperij est assumptus, certum est, vt nihil penitus sit, quòd Apologia M. Antonino, & L. Commodo data, Iustino, qui longe ante martyrio finem uiuendi fecerat, adscribi possit. Ea ergo germano auctori suo tribuenda est; nempe (vt præsefert uetus inscriptio) *Athenagoræ*. Est enim hic illius operis titulus: *Athenagoræ Atheniensis Philosophi Christiani Apologia, vel Legatio pro Christianis*. Cuius nomen fortasse, ea de causa antiquioribus parum innotuit, quòd nomine Iustini eiusdem tituli commentarius apud nonnullos, ut est apud Hieronymum, haberetur inscriptus. Egregium porrò commentarium De mortuorum Resurrectione, quã irridebant Gentiles, idem Athenagoras scripsit, qui itẽ Græcè editus est Lugduni an. 1581. cum extaret Bononiæ m.s. Græcè in Bibl. S. Saluatoris, & iam antea anno 1541. Parisiis excusus fuisset apud Vuechelum Græcè & Latinè: sed & Basileæ ab Henrico Petri utraque lingua, interprete Petro Nannio, prodierat in lucem. At Apologiam pro Christianis, è Græco transtulit in Latinum, & Commentariis illustrauit Suffridus Petrus Leouardiensis Frisius adiectis castigationibus. Coloniæ apud Arnoldum Birckmannum ann. 1567. Suffridus autem Catholicus est, non Gesnerus, qui eam item verterat. Gręcè autem Lugduni editus est Athenagoras de Resurrectione mortuorum, annò 1589. extant & Apologia, & Commentarius de Resurrectione in To. 9. Bibl. SS.PP. Bignęi secundo editę. Quin etiam Tomo Annalium secundo Card. Baronius sub an. 179. versus finem, inseruit partem Apologiæ Latinæ eiusdem Athenagoræ, quæ tanto liquidius intelligetur, quanto inde cernetur, quinam rerum Christianorum status eo tempore fuerit.

Athenodorvm Atheniensem philosophum, quem scripsere fuisse præceptorem Dionysii Areopagitæ, conscripsisse autem opus, quod διαφορα, inscripsit, non uidi. Athenodori quidem meminit Eusebius lib. 6. cap. 23. qui cum Theodoro, qui postea Gregorius Thaumaturgus est appellatus, ad Origenem dicendi gratia uenientes, Diuinæ philosophiæ, & doctrinæ Christianæ amorem sensim hauserunt, ij autem uixere anno Domini 233. & quod superest. Vide in verbo, Greg. Neocæsariensis Episcopus, siue Thaumaturgus.

Athenogenes insigni eruditione, & martyrij gloria celebris, scripsit Hymnum, de quo Basilius ad Amphilochium c.29. de Spiritu sancto sic inquit: *Quòd si quis etiam nouit Hymnum Athenogenis, quem tamquam Aggressorium discipulis suis reliquit, festinans iam ad perfectionem, quæ sit per ignem, is nouit & martyrum sententiam de Spiritu.* Nimirum (ait Cardin. Baronius) quod Athenogenis hymno, vna cum patre ei filio prædicaretur quoque Spiritus sancti Diuinitas. Porrò licet Athenogenis martyrij natalis dies in tabulis Ecclesiasticis adscriptus habeatur, nempe Ianuarij decima octaua die, tamen quo tempore martyrium subierit, non liquet.

Atticvs Episcopus Constantinopolitanus scripsit ad Cyrillum Epistolas duas, quæ habentur in Nicephoro lib.4. c.26. Eę pertinebant ad restituendum in album Episcoporum Io.Chrysostomum. Scripsit etiam alia. Vniuersam autem historiam Baronius sub ann.412. Tomo quarto suorum Annalium inseruit. In qua illud de Cyrillo Alexandrino, qui infensus Chrysostomo primum, deinde visione exterritus ad cor redijt, dignū est, quod legatur ad B. Virginis quoque patrocinium in omnibus rebus procurandum. Scripsit item ad Reginas Arcadij Imperatoris filias de Fide, & Virginitate librum, in quo præueniens, Nestorianum dogma impugnat, vt in Catalogo inquit Gennadius. Tritemius autem inquit vixisse anno Domini 420. qui ait extare Epistolam eiusdem, & alia non pauca. Sed alij scripsere, Tritemium aliquando scribere libros aliquos extare, non quòd extent, sed quòd apud veteres extabant, è quorum libris sępe sua transcribit ad verbum, nullam à quo sumpserit Auctoris mentionem faciens. Porrò meminit planius Suidas Attici: cuius & mores, & humanam quandam prudentiam, & conciones cum commemorat, cordatis viris qualis nam fuerit, satis indicat, post Arsacium verò, qui defuncto Chrysostomo Ecclesiam Constantinopolitanam rexerat, Episcopus eiusdem ciuitatis est factus.

Atthvs Hispanus vir Sanctus, Verbi Dei concionator insignis Generalis Abbas, ord. Benedictini creatus anno 1034. præfuit annis 19. mēsibus quattuor, diebus 22. sed aliquot annos ante mortem creatus Pistorij Episcopus, obijt miraculis clarus anno 1053. die 22. Maij, sepultus Pistorij in Aede sacra S. Ioannis Rotundi. Inde autem post 154. annos sublatus die 12. Iunij incorruptus inuentus est scripsit inter alia. De translatione capitis S. Iacobi Apostoli ex Hispania ad suam Ecclesiam, lib.1. Epistolarum ad diuersos, lib.1. Et hęc quidem Arnoldus Vuion, sed valde dubito, quin quod de Attho Hispano scripsit, de Aucto Florentino intelligendum sit: id quod paullo post ex sequentibus liquebit.

Attvlarivs monachus breuem libellum de Ecclesiasticis officijs scripsit. Postea scribēs de eadem re ad Ludouicum Imperatorem; ordinem, & causas Ecclesiasticorum officiorum quattuor libris distinctius digessit, & de mysterijs Missę librum vnum edidit. Hæc Sigebertus in Catalogo. At obseruandum est in Codice m.s. Viridis vallis, haberi in contextu *Attularius*, & adnotatum inter lineas *Amularius*; codex autem Martinianus habet *Annilarius*, Tritemius *Hamularius:* Gemblacensis cod. habet *Amularius*, vt & Affliginiensis.

A V

Avctor innominatus scripsit: Quomodo procedatur contra Apostatas. Vide in Tractatuum Tomo 2. par. 2. fol. 408. De forma autem procedendi contra inquisitos hæreseos, ibidem, fol. 41.

Avctor Quæstionum veteris, & noui Testamenti falsò ascriptus Augustino. Vide, in verbo, Augustinus, vbi de libris ipsius.

Avctvs Florentinus Instituti Vallis vmbrosæ monachus, suæ congregationis Generalis Abbas, scripsit Epistolarum librum vnum. De translatione capitis Iacobi Apostoli, cuius industria idem caput Pistorium allatum est, librum vnum. obijt autem in eadem ciuitate 1147. ipsiusque corpus, in Cathedrali Ecclesia reconditum est, quod denique intactum, anno 1337. compertum in locum augustiorem prope Valuas eiusdem Basilicę translatum fuit, vbi adhuc miraculis claret. Eius gesta scripsit Bernardus eiusdem instituti monachus, qui testatur eundem optimum Pastorem uitas Sanctorum Ioannis Gualberti eiusdem congrega-

gregationis Institutoris,& Bernardi Vberti Cardinalis conscripsisse. Vide Michaelem Poccia ntium in Catal. Scriptorum Florentinorum.

Avdebertvs Maceteus Theologus Parisiensis, libros Tertulliani De Corona militis, & De Præscriptione aduersus hæreticos Gallicè vertit, Prodiere Parisijs apud Vascosanum, anno 1562.&1563. Viuebat anno 1563.

Avdentivs Episcopus Hispanus, scripsit aduersus Manichæos, Sabellianos, & Arianos, ac potissimum contra Photinianos, qui vocabantur Bonosiani, librum prænotatum De fide aduersus omnes hæreticos, quo ostendit antiquitatem filij Dei coæternam Patri fuisse; Neque verò initium Deitatis à Deo Patre accepisse, cum de Beata Virgine homo, Deo fabricante, conceptus, & natus est. Ceterum à Bonoso Bonosiani hæretici denominati sunt. Vide Gelasium in Concilio Rom.c.Sancta Romana Ecclesia. Gennad. in Catal. Viuebat anno 390. Trit. Baron. Card. de eo sub an. 389. To. 4. Annal.

Avdoenvs, qui & Dado Episcopus Rothomagensis, scripsit (vt Sigeberti verbis vtar) ad Robertum Parisiorum Episcopum vitam Eligii Nouiomensis Episcopi duobus libris, explicans miracula, quæ in uita, vel post mortem eius gesta sunt; per eum tertio libro Rhetoricè, & Commaticè totam vitam eius recapitulans. Erat autem apud Tritemium perperam scriptus *Audoemus*, sed in Bibliothecis est *Audoenus*. Claruit anno Domini 660.

Avgerivs Gislenus Busbequius, quæ apud Belgas est familia nobilis, natus Cominij, salutare (vt audio) consilium Turcico bello imminente edidit. Obijsse anno 1592. accepi, sed vbi liber prodierit, nondum resciui.

Avgvstanvm Concilium Augustæ Vindelicorum, (vt plerique putant) celebratum à Sancto Bonifacio sub annum 740. monitis optimis refertum, & Canones in eo sanciti extant in 9. Tomo, Card. Baronii, sub eundem annum.

Avgvstinvs Alueldensis, ord. Minorum, scripsit Malagma aduersus Ioannem Lonicerum, & Martinum Lutherum. De confessione Sacramentali, librum in Germania excusum. Pro Missa contra Lutherum. De Apostolica Sede, quòd sit de iure diuino. De vtraque specie Sacramenti Eucharistiæ. De matrimonio. Explicationem Cantici ab Hermanno Contracto compositi, quod Salue Regina nuncupatur. Henricus Villot.

Avgvstinvs Anconas, siue de Ancona. Vide infra Augustinus Triumphus.

Avgvstinvs Ariminensis, de Maleficiis. Vide, in verbo, Angelus Aretinus.

Avgvstinvs Asculanus (nominant de Asculo) Augustinianus, scripsit in lib. Sentent. In Genesim. De Euangelijs Dominicalibus, ad discipulos suos in Gymnasio Patauino degentes. In libros item Ethicorum Aristotelis. Quæ omnia asseruantur Bononiæ, & Pataui in Bibliothecis eiusdem ordinis; atque à deo Florentiæ præsertim in Bibliothecis fratrū Seruorum, & Minorum. Vixit anno 1385.

Avgvstinvs è Biella Augustinianus, scripsit librum prænotatum, Exempla virtutum, & vitiorum, qui adhuc sine auctoris nomine circumfertur. Hunc etiam composuisse aiunt Prosam Defunctorum, quæ incipit: *Dies illa*, sed fuit auctor istius Humbertus Burgundus Quintus Magister Generalis Fratrum Prædicatorum. Floruit autem ille anno Dom. 1486. Ioseph Pamphilus.

Avgvstinvs Bontempus, Attrebas, Belga, monachus Laubiensis, congregationis Bursfeldensis, qui nostra vixit ætate, scripsit carmine, vitas S. Vrsmari Abbatis, & Episcopi, & aliorum sex Abbatū sui Cœnobii, & alia nonnulla, quæ asseruantur Laubiis m.ss. audio tamen iam excusas esse in Belgio. Arnold. Vuion.

Avgvstinvs Clericus. Vide, in verbo, Augustinus Rhemensis.

Avgvstinvs Dathus Senensis, Orator, & Philosophus, plura scripsit, quæ Senis Etruriæ nobili ciuitate fuerunt excusa anno Domini 1503. Quæ etsi magna ex parte ad philologiam pertinent, pleraque tamen ad Christianam pietatem, atque ad Religionem spectant. Quorum hæc sunt præcipua.

Tractatus decem de immortalitate Animorum. Quam scriptionem quoniam senex inchoauerat, absoluere omnino haud potuit. Itaque in iis manca quædam, & mutila sunt, sed quæ non indigna sunt lectu.

Præfatio

Præfatio publica in D.Hieronymi libros aduerſus Iouinianum hæreticum.
Inuocatio Dei in principio alicuius libri explanandi, præcipuè laſciui.
De ſui ipſius cognitione.
Tres Orationes de Laudibus Virtutis, quarum ſecunda eſt imperfecta: quæ, inter alias diuerſorum argumentorum, numeratur quadrageſimaprima.
De hominis Dignitate, atque præſtantia. De recto hominis fine.
Ad diſcipulos, quod animus eſt colendus, vt ager.
Ad diſcipulos de rerum humanarum ſtatu. Et hęc quidem in primo libro, ſiue Tomo, præter alia, quæ attinent ad ſtudia humaniora.

Iam verò in ſecundo libro extant Orationes Theologicæ, ac de laudibus Sanctorum. Oratio prima, De laudibus S.Hieronymi. Secunda, De Paſſione Domini. 3.4.5.6.7.15.16. De laudibus D.Bernardini Senenſis. S. Catharinæ Senenſis. S. Calliſti martyris. S.Andreæ Apoſtoli. Sanctiſſimæ Euchariſtiæ. 8.9.10.11. Orationes in celebritate Epiphaniæ: cum dies feſti totius anni conuocato in templum Chriſtiano populo indicantur. 12. De laudibus Beatiſs.Virginis Mariæ. 13. De Aſſumptione Beatiſſimæ Virginis coram Pontifice Maximo. 14. De Saluatoris aduentu coram eodem. 17.18.19.20.21.22.23. Oratiunculæ ad Deum in honorem D.Bernardini Senenſis. 24. Oratio, qua optimum eſſe aſſerit, vt totius vel Verbi, vel Operis, & à Deo nobis origo ſumatur, & in Deum conſummatio referatur. 25. Inuocatio ad Deum in principio alicuius operis faciendi. 26. Laudes Diuorum Auguſtini, Nicolai, Margaritæ, Theodoræ.

In libro Epiſtolarum ipſius quædam ſunt ſiue conſolatoriæ de immatura morte cuiuſdã, ſiue de Philoſophorum inter ſe diſſidio, ac verò de conſtantia, & vtilitate ſacrarum Scripturarum, ſiue quales eſſe debeant Rerumpublicarum Rectores, & Principes, ſiue quibus (& hę ſunt 16.17.& 18, declarantur verba Pſalterij. *Lauabo inter innocentes manus meas.* Et illa. *Intellectum tibi dabo, & inſtruam te in via hac.*

In libro ſecundo Stromatum eſt Tractatus de ſeptem Virtutibus, Fide, Spe, Charitate, Prudentia, Iuſtitia, Fortitudine, Temperantia.

AVGVSTINVS Dado Friſius, Canonicus ad S.Leonardum, Opera D.Auguſtini primus à tineis ac blattis vindicare, & in lucem eruere cępit. Vtque opus hoc maiori cum fructu in publicum prodiret in ſingula Opuſcula parabat argumẽta, & cenſuras ſumma cum diligentia, nec minori iudicio cum in ſacris literis exercitatiſſimus eſſet. Sed, vt ſunt res humanę, editioni, quam adornauerat, ipſe pręeſſe non potuit: eodem enim anno quo opus prelo ſubijciendum erat, hoc eſt anno 1501. peſte abſumptus fuit; Opus nihilominus excuſum ex officina Amerbachij prodijt 1504. Vixit auctor circa annum 1500. hęc Suffridus Petrus, libro de Friſiæ ſcriptoribus.

AVGVSTINI Docti (familiæ Patauinæ eſt cognomen) Threnus Religionis neglectæ, ad Ladiſlaum Pannoniæ, Bohemiæque Regem, carmine conſcriptus extabat.

AVGVSTINI Ferentilli, Compendium Catechiſmi Tridentini. Venetijs 1570. Ad inſigne Salamandræ.

AVGVSTINVS Fiuizanenſis Auguſtinianus, Sermones varios ſcripſit. Ioſeph Pamph.

AVGVSTINVS Florentinus Camaldulenſis monachus, edidit hiſtoriarum Camaldulenſiũ libros tres è typographia Sermartelliana Florentiæ, anno 1575. quo & viuebat; ſed & in hiſce libris aliorum quoque religioſorum ordinum, & adeo militarium mentio fit; Ad finem verò addita eſt vita Ambroſij Camaldulenſis Generalis, & interpretis Græci. Sed & idem Auguſtinus ſcripſit vitam, & miracula Sanctorum Chriſti confeſſorum Iuſti, & Clementis, ad Volaterranum Magiſtratum. Præfationis autem initium eſt. *Falſò quaritur de Diuina diſpenſatione.*

AVGVSTINVS è Florentia, Ord. Seruorum procurator, & Diuini verbi præco inſignis floruit anno 1517. & eleganti ſtylo habitas in Collegio Apoſtolico edidit Orationes. Chronic. ordinis Seruorum.

AVGVSTINVS Fogiadenus Cremonenſis, Auguſtinianus, ſcripſit inter alia doctas expoſitiones in Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apoſtolorum.

Quæ extant Ferrariæ in Bibliotheca monasterij Augustinianorum S. Andreę, vbi uitam egit, atque obijt. Ioseph Pamphilus.

AVGVSTINVS Hipponensis Episcopus. Vide, in verbo, Aurelius Augustinus, infra.

AVGVSTINVS Hunnæus Theologus, & Regius in Academia Louaniensi professor, edidit Catechismum Catholicum vnico Schemate comprehensum, & recognitum, & in libelli formā redactum, apud Plantinum, Antuerpiæ anno 1567. deinde ibidem apud eundem 1570. De Sacramentis Ecclesiæ Axiomata, quibus D. Thomæ Aquinatis, & Ecclesię Doctrinam, De Sacramentis explanat, ibidem apud eundem, anno 1570. Quæ postea Summę S. Thomę Aquinatis anno 1585. ibidem ab eodem Plantinum fuerunt adiuncta, notatis locis, vbi pręcipuę materiæ à S. Thoma in Summa explicantur: Sed & Dialecticam perutilem euulgauit.

AVGVSTINVS Iustinianus. Vide, in verbo, Augustinus Nebiensis Episcopus, paullo inf.

AVGVSTINVS Manfredus Mantuanus, è Congreg. S. Saluatoris, edidit Epitomen Ordinis Canonicorum commentarijs abs se illustratam, & Apologiam contra calumniatores suæ Congregationis.

AVGVSTINVS Milius Cœdicus, ordinis Minorum, montem Aluerniæ Etrusco sermone descripsit.

AVGVSTINVS Morcschinius, ord. Augustiniani Etruscus, è ciuitate Montalcino Ordinis sui Gymnasiorum moderator, ex D. Augustini fontibus aduersus nostri temporis hęreticos, scripsit De Purgatorio. De cultu & inuocatione Sanctorum, & eorum Reliquiis, ac de Imaginibus venerandis. De Orationibus, Eleemosynis, & Sacrificio pro defunctis. De Patientia, lib. 1. De itineribus ad æternitatem, lib. 1. Quæ omnia Neapoli fuerunt excusa. Decessit Mediolani. Ioseph Pamph.

AVGVSTINVS Musæus Taruisinus Augustiniani ord. edidit Tractatum de Distinctionibus ad mentem Aegidij Romani, & Apologiam in sui defensionem. Ioseph Pamph.

AVGVSTINVS Nebiensis (quę ciuitas est in Corsica, siue in Cyrno insula) Episcopus, patria Genuensis, ex illustri Iustinianorum familia, Ordinis S. Dominici, nouo & ingenti ausu primus omnium, Vetus, & nouum Testamentum quinque pręcipuis linguis Hebręa, Chaldæa, Gręca, Latina, & Arabica in vnum corpus, OCTAPLA inscriptum, ita redegit, vt in singulis paginis octo columnas disponeret; in quibus omnes prędictę linguę, propriis characteribus expressę, totidem lineis, totidemque verbis sibi respondentes, vno eodemque aspectu cernerentur, hoc videlicet ordine.

In Prima columella prępofuit Hebręam editionem.

In Secunda. Latinam interpretationem, respondentem Hebręę de verbo ad verbum.

In Tertia. Latinam communem, & vulgatam editionem.

In Quarta. Grecam.

In Quinta. Arabicam.

In Sexta. Thargum, hoc est paraphrasim Chaldaicam, sermone quidem Chaldęo, sed literis Hebraicis scriptam.

In Septima. Translationem Latinam Chaldaicę respondentem.

In Octaua. Scholiola, vel Annotatiunculas quasdam breuissimas per interualla sparsas, & intercisas, quibus potissimum Iudęorum errores redarguit.

Huius tam pręclari operis ego duo tantum volumina videre merui, videlicet ex veteri Testamēto, ad Leonem X. Pont. Max. in totum Psalterium Octaplum typis excusum: cuius initiū est: *Scio pater benignißime*, & ex nouo Testamento, in uniuersa quattuor Euangelia Octaplum, ipsa auctoris manu atramento minioque descriptum: cuius initium est, *Fructum salutiferum, magnumque vtilitatis incrementum*. Floruit sub Leone X. Pont. Max. Romę in Cōcilio Lateranensi clarus; At maritima tempestate absumptus decessit ex hac uita an. 1530. dum in Corsicam ad Ecclesię suę administrationem nauigaret. Et hęc quidem fermè Sixtus Senensis. Veruntamen idem Augustinus Iustinianus in Prefatione ad Octaplum Psalterii ad Leonem X. Pont. Max. inquit: *An verò noster hic labor fructum aliquem sit pariturus in Catholica matre, cui ipse dignè præsides, libuit periculum facere, hoc Dauidico Psalterio, quod ex toto opere delibamus tuo dicatum nomini.*

AVGVSTINVS Papienſis, de ordine Canonicorum Regularium, editus eſt an. 1500. Florentiæ apud Bartholomæum Florentinum.

AVGVSTINVS Righinus Ferrarienſis, ord. Minorum, ab Hercule primo Ferrariæ Duce ex duodecim quos ille voto promiſerat in Franciſcanam familiam inducere, annos natus vix decem, promotus, breui, ad religionis munera, atque in primis ad Saxoniæ, Hiberniæ, Romaniæ, terræ Sanctæ, Orientis, Bononiæ adminiſtrationem vocatus, totius tandem in Italia Commiſſarius ord. ſui ſcripſit, Sermones de Aduentu Domini vſque ad feriam Paſchatis tertiam: Incipiunt, *Sicut Dormientes, &c.* Editi ſunt Venetijs apud Horatium de Gobis, anno 1581. Vixit nonagenarius, & obiit anno 1583.

AVGVSTINVS Romanus ſiue (vt aiunt) de Roma, Auguſtinianus, & Epiſcopus Nazianzenus, & Ceſennenſis, ex hac uita deceſſit anno 1445. illuſtribus ſuæ ſanctitatis relictis indicijs; ſcripſit verò In Primum Sentent. Volumen grande, quod deinde in compendium redegit Guilelmus Becchius Florentinus. In omnes D. Pauli Epiſtolas, lib. 14. In Epiſt. Canonicas, lib. 7. & in Apocalypſim Ioannis. Quę tria opera vidi ipſe m.ss. apud Eremitanos Patauij, ſed dubito, quin ſint Auguſtini de Ancona, de quo ſupra. De peccato originali. De poteſtate Papæ. De libero arbitrio. De Sacramento Vnitatis Chriſti, & Eccleſiæ. De charitate Chriſti erga electos. De pfecta iuſtitia militātis Eccleſię. De meritis Chriſti. De Sacerdotio Chriſti, & electorum. In libros Ethicorum Ariſtotelis, atque alia multa. Eius corpus in oppido Prato non procul Florentia diſtante, in templo S. Auguſtini cum veneratione aſſeruatur.

AVGVSTINVS Salernitanus Epiſcopus Capreenſis, deinde Enarienſis deſignatus, complura opuſcula carmine cōpoſuit potiſſimū in Deiparę Virginis laudem. Chronic. ord. Seruorum.

AVGVSTINVS Steuchus Eugubinus, ſiue Iguinus, quę eius Patria eſt inſignis in Vmbria, Canonicus Regularis, congregationis S. Saluatoris, Epiſcopus Kiſami, Sedis Apoſtolicæ Bibliothecarius. Floruit anno 1540. pluraque poſteritati reliquit, quę denique omnia in tres Tomos diſtincta prodierūt ex Veneto prelo apud Dominicum Nicolinum, an. Dom. 1591.

In Primo Tomo hæc ſunt. Coſmopęia, vel de mundano Opificio: ſiue expoſitio trium capitum Geneſeos, in quibus Moſes agit de Creatione Mundi.

De rebus incorporeis, & inuiſibilibus.

Veteris Teſtamēti ad Hebraicā veritatem Recognitio, ſiue in Pentateuchum Annotationes.

In librum Iob enarrationes. An vulgata editio ſit D. Hieronymi.

Cui primo Tomo præfixa eſt Auctoris vita perdigna cognitu: Ad calcem autem primi Tomi emendata lectio omnium operum.

In Secundo autem Tomo. In Pſalmos pars prima, qui eſt primus Pſalmorum liber iuxta diuiſionem Hebræorum, qui continet hæc argumenta.

De Rege Meſſia. Creatione Mundi. Generis humani conditione. & De Spe cęleſti.

Adiectæ ſunt aliquot Explanationes nobilium Pſalmorum eiuſdem planè argumenti.

In Tomo denique tertio. Libri decem de Perenni Philoſophia, qui ſatis laudari non poſſunt.

De Mundi exitio, quod eſt vltimum caput de Perenni Philoſophia.

De nomine Patriæ, *Eugubium.*

Contra Laurentium Vallam, *De falſa donatione Conſtantini,* libri duo.

De reſtituenda nauigatione Tiberis Oratio.

Pro Religione Chriſtiana aduerſus Lutheranos, libi tres.

Dilutio illatorum ſibi criminum, ſub titulo reſponſionis.

Et antea quidem Enarrationes in Iob Venetijs editę fuerant apud Cominum de Tridino anno 1568. ac pleraque alia fere omnia Pariſijs apud Michaelem Sonnium, anno 1578. vti & à Sebaſtiano Gryphio Lugdunenſi, Lugduni, à Manucijs Bononiæ, à Germanis typographis in Germania fuerunt euulgata.

Obſeruata ſunt tamen aliqua in eius Operibus, quæ, vt erat vir maximè ingenuus, non ſemel teſtatus eſt, ſe paratum eſſe eadem, ſi male ſentiret, refellere. Qualia ſunt.

In Annotationibus in Pentateuchum, quod cęlum empyreum non eſſet creatum, ſed coęternum Deo. In Coſmopeia.

In c.2.Genes. 9 Item cum scribit, ex Adami lapsu genus humanum in mortem animæ, non corporis incurrisse, ac fuisse homines morituros, quamuis non peccassent. Addit tamen se, hoc, si fore contra fidem sit, omnino damnare, ac retractare. Quem errorem, & alij, vti & Sixtus Senensis, & Card. Bellarminus oppugnat. Vide To. 3. eiusdem Bellarmini controuersiam primam, libro de Gratia primi hominis. c. 8.

Cum autem asseruisset, terrestrem Paradisum post primi hominis lapsum penitus desijsse, atque Henoch, & Eliam non esse in eo Paradiso, non videtur esse reprehendendus. probabilior enim hęc videtur esse sententia, quam Benedictus Pererius noster suis in Genesim commentarijs validis comprobat argumentis: quidquid Sixtus Senensis hanc sententiam impugnet: cum iustius priorem illam alteram de morte corporis, etiam si primi parentes non peccassent, confutauerit, quæ sine dubio aduersatur tum Patribus, ac Diuo Augustino, tum Concilio Africano.

Porrò Steuchi hæc verba sunt. *Hæc dico non ignorans, grauissimos, sanctissimosque viros, aliter sentire: Quæ si parum Christiana sunt, retracto, prompteq; refello.*

Insignis Virtus, Patientia, Studium, labor Augustini Steuchi. At mirum est, quonam modo Augustinus Steuchus ex satis honestis parentibus ortus, sed tam egenis, vt uix haberent ubi pedem ponerent in suo, & sustentandæ vitę caussa eam parcè, ac duriter agens, ferreoque pectine dies, ac noctes lanam carpens, sibi uitam quęritaret, in tantum nihilominus virum euaderet. Quin & cum deformi esset corpore, atque ab omnibus maximo odio haberetur, pugnis, & calcibus eiectus è paupere casa, siue potius è gurgustio sub dio quauis tēpestate somnum capere cogebatur. quod vitę genus vsque ad duos & viginti ætatis annos æquissimo animo tulit. Deinde in ordinem S. Saluatoris cooptatus cum ludibrio pene omnibus esset, nec assequi posset libros, & lucernam, ad quam noctu lucubraretur, summa animi contentione cuncta superauit. Quamobrem de multa nocte è lecto surgens, & stragulis contectus in templum descendens ad huius Lychnum, septennio integro, omne literarum genus vorauit. Et quidem eius virtus, atque discendi desiderium viris religiosis sui ordinis nota esse cęperat, quare conuerso in admirationem ludibrio, caue-bant, ne tantus vir nimio studiose cōficeret. Is verò pergebat occultè agere, quod agebat. Linguas Latinam, Gręcam, Hebraicam, Arabicam, Syriacam, scientias omnes, Philosophiam in primis, & Theologiam perdidicit, vnde ad pręclara Ecclesiæ munera, siue ad Episcopatum in Insula Creta, vbi cum optimo nomine vixit, siue Romæ apud Pont. Max. qui eum inde reuocauit, siue in Synodo Tridentina indicta operam suam vsque ad mortem posuit. Vir ęterna dignus memoria, & Italiæ verum ornamentum.

Vitam porrò ipsius, vnde pauca hęc deprompsimus, scripsit Ambrosius Morandus Bononiensis olim prior Generalis Canonicorum Regularium congregationis S. Saluatoris.

Avgvstinvs Ticinensis Canonicus, congregationis Lateranensis, qui viuebat an. 1520. scripsit Elucidarium Christianarum Religionum, siue Religiosorum ordinum; in quo fusius de ordine Augustinianorū, deque D. Augustini vita, moribus, doctrina, ex Possidio; & aliis; quodque qui nunc Augustiniani, siue Eremitani dicuntur, fuerint multo posteriores Canonicis Regularibus. Vide Bullam Io. XXII. Ipsum autem Elucidarium, cum eodem Diplomate prodijt Brixię apud Angelum Britannicum, anno 1511. vnà cum eodem Augustino Ticinensi. Quin etiam explanationem Regulæ Diui Augustini, scripsit sienti & Compendium Speculi Crucis. Expositionem in Psal. *Deus in nomine tuo saluum me fac*, per modum orationis. Vitam B. Monicæ. De docta ignorantia. Chronicon magnum.

Avgvstinvs Triumphus Anconitanus, ordinis Augustiniani, cum anno Domini 1243. Innocentio IIII. Pont. Max. natus, ac deinceps liberalibus disciplinis eruditus, Mundo valedixisset, in Eremitanorum S. Augustini familiam fuit cooptatus. Hic una cum Aegidio Columna Romano eiusdem ordinis, Lutetiam Parisiorum ad audiendos DD. Thomam Aquinatem, & Bonauenturam Balneoregiensem missus, ad verę doctrinę, pietatisque apicem peruenit. Quamobrem & patriam, & genus suum nobilitate Clarum, & Augustinianorū ordinem, atque Ecclesiam illustrauit; Carolo autem Secundo Neapolitanorum Regi, & eius filio Roberto percharus, & à consilijs cum fuisset, cęnobia ordinis sui nō pauca, eorum auctoritate, in magna Græcia, hoc est in Calabria, excitauit: Denique cum totam vitam pietati,

tati, scriptionique librorum dedisset, octogesimoquinto ętatis suæ anno, sanctè decessit ex hac vita, vt etiam Beatum plerique illum appellauerint. Iurisconsulti autem, atque Theologi honorificam eius Scriptorum facientes mentionem ostendunt, quo in loco habendus sit, Ioannes Andreæ, S. Antoninus, Turrecremata, Felinus, Decius, & alij. Quin etiam qui hoc seculo floruere, Martinus Nauarrus, Didacus Couarruuias, Melchior Canus, ac reliqui huiusmodi: cum Ioannes Tritemius, Raphael Volaterranus, Sixtus Senensis, Hieronymus Seripandus, Iosephus Pamphilus Episcopus Signinus, & ceteri, eiusdem, aut operum, aut pietatis memoriam reliquerint. Porrò quæ extant Opera vel edita, vel manuscripta in Bibliotheca Vaticana, siue alibi, hæc sunt:

In Ezechielem.
In Matthæum.
In Marcum.
In Ioannem.
In Acta Apostolorum.
Iterum in Acta Apostolorũ Catena Patrum.
In omnes Epistolas Pauli, lib. 14.
Iterum in omnes Epistolas Pauli Catena.
In Apocalypsim.
In primum caput Lucæ super *Missus est*: & super *Aue Maria*, & super Canticum *Magnificat*.
De introitu Terræ promissionis.
De Cãtico spirituali, siue de decem chordis.
Sermones Dominicales ad Clerum, & ad eũdem Sermones de Sanctis. Hi autem Sermones omnes extant Romæ m.ss. in Bibl. D. Augustini.
Milleloquium è scriptis D. Augustini, quod superueniente morte reliquit inchoatum: Quodque deinceps Bartholomæus Episcopus Vrbinas perfecit, quare & huic ascriptum est.
In Quattuor libros Sententiarum.
De Amore Spiritus sancti.
De Spiritu sancto contra Græcos.
De prædestinatione, & præscientia.
De libero arbitrio.
De Resurrectione mortuorum.
De consolatione animarum beatarum.
De potestate Ecclesiastica.
De potestate Collegij, mortuo Papa.
De potestate Prælatorum.
De thesauro Ecclesiæ.
Quodlibeta Parisijs disputata.
Contra Diuinatores, & Somniatores.
Tabula, siue Index in Moralia S. Gregorij, cũ alijs suis libris, & Tractatibus. Qui sunt Mediolani in Bibl. Augustinianorũ S. Marci.
De ortu Romani Imperij.
De Sacerdotio, & Regno, ac de donatione Constantini.
Super facto Templariorum.
De prædicatione generis, & speciei.
Destructio totius arboris Porphyrij.
De cognitione, & potentijs animæ.
Expositio, & quæstiones in lib. Priorũ Arist.
Commentatio in libros Posteriorum.
Commentatio super duodecim libros Metaphysicorum.
Eiusdem Summa de potestate Ecclesiastica edita anno Domini 1584. Romæ.

Deinde & in Canticum Deiparæ Virginis Mariæ commentarius, ab Angelo Rocca Augustiniano emissus est in lucem Romæ, anno 1590.

Præterea in Salutationem, & Annunciationem Angelicam Deiparæ commentarius, ab eodem Angelo Rocca Camerte Romæ, anno Domini 1592. editus.

Omnia verò Augustini Triumphi Opera ciuium Anconitanorum sumptibus ex Archetypis descripta in magnis, & pulcherrimis voluminibus, Romæ in Bibliotheca Vaticana: Bononiæ item fermè omnia in Bibliotheca S. Dominici, asseruantur.

Avgvstinvs Valerius Patricius Venetus, Veronę Episcopus, & S. R. E. Cardinalis, vitam Caroli Borromæi Cardin. tituli S. Praxedis, Archiepiscopi Mediolani, item Opuscula duo, quæ inscribuntur Episcopus, & Cardinalis, Latinè scripsit, edita sunt apud Hieronymum Discipulum Veronæ anno 1586. stylus, & materia lectu perdigna.

Quęstio item de fugiendis honoribus ad Federicum Card. Borromęum extat m.s. Pisauri in Bibliotheca Serenifs. Ducis Vrbini.

Eiusdem libri tres de Rhetorica Ecclesiastica Coloniæ, Parisijs, Romæ editi, atque perutiles. In ijs verò, qui editi sunt Parisijs anno 1576. Synopsis addita, cum quibusdam prælectionibus, quibus omnis eius Rhetoricæ explicandæ ratio traditur. Plura verò alia scripsit etiam de Reipub. administrandæ ratione, & quædam insignia Opuscula, quę nondum

prodierunt in lucem, at mihi fuere ostensa ab eodem Cardinali, sed & in Bibl. SS. PP. To. 2. extat eius nuncupatoria Epistola ad Sixtum V. Pont. Max. præfixa Sermonibus Sancti Zenonis Veronensis. Præterea, lib. 2. de recta Philosophandi ratione, quo tempore Venetijs philosophiam profitebatur. Item præfationes ab eodem, eodem tempore habitas partim publicè, partim priuatim. Addidit opuscula. Vnum, qua ratione sit in Aristotele versandum. Alterum, qui mores in Veneto ciue requirantur. Tertium, Quibus in artibus adolescens Venetus debeat excellere. Quartum, De cōmentarijs conficiendis memoriæ causa. Editus hic liber Veronæ anno 1577. apud Sebastianum, & Ioannem fratres à Donnis, sed & edidit librum de Forma Episcopi. Alterum de perniciosis falsæ prudentiæ regulis. Item de regula variæ prudentiæ. De institutione Monialium. De institutione Virginum, viduarum, & coniugum. Vitas Sanctorũ Episcoporum Veronensium. Orationes, & alia multa. Viuit plusquam Septuagenarius in Senatu Cardinalium.

AVGVSTINVS Viuus (siue de Viuo) Neapolitanus, & ordinis Augustiniani, librum edidit Italicè, qui *Studium veræ sapientiæ* inscriptus est. Quo vnusquisque monetur, quonam modo se gerere debeat viuens siue sanus, siue ægrotus, & moriens: vt sanus rectè viuat; ægrotus autem, vt sit patiens; moriens vt vincat rabidos Dæmonum insultus. Volumen porrò hoc sat iustæ magnitudinis dignum est quod & attentè legatur, & in rem conferatur. Excudebat Sebastianus Martellinus, anno 1585. Maceratæ in Piceno.

AVILA. Vide, in verbo, Io. Auila Hispanus.

AVITVS Viennensis Episcopus. Vide, Alchimus Auitus, supra. Sed & Auitus alius inter præclaros rhetores nominatur à Sidonio Apollinari lib. 8. Epist. 11. ad Lupum.

AVITVS presbyter, ait Gennadius de Viris illustribus, c. 47. *Homo Hispanus genere, Luciani presbyteri scripturam in Latinum transtulit sermonem.* Quinam verò fuerit Auitus iste, inquit Baronius Card. To. 5. Annal. sub anno 415. num alter duorum, qui male audit in Epistola Orosij ad Augustinum, quem, vt hæreticum Origenistam Orosius ipse vitasset omnino, haud penitus dixerim. Vide ibidem Auiti eiusdem Epistolam ad Balchonium Episcopum Bracharensem. Sciendum est autem hunc Scriptorem ab Honorio inter Gennadianos non agnosci.

Anno Dom. 990. Trit. AYMONIVS Monachus Floriacensis historiam miraculorum S. Benedicti ab Adreualdo inchoatam perfecit, perducens eam à tempore Odonis Regis, vsque ad tempus Roberti Regis Francorum. Scripsit etiam historiam Francorum, & situm Galliarum distinxit. Hæc Sigebertus in Catalogo. Sed Trit. hunc vocat Ammonium.

AVRELIANENSE Concilium in Gallia monitu S. Remigij à Clodoueo Rege sub annum Domini 502. Symmacho Pont. Max. coactum est. Interfuere antistites Viri Sancti plerique, inter quos Gildardus Rothomagensis, Lupus Suessionensis, & alij. Actum est de Ecclesijs, & clericis Arianis, deque donis Ecclesiæ à Clodoueo datis, deque alijs. Vide inter alios Card. Baronij Annal. Tom. 6. sub eundem annum.

AVRELIANENSE Concilium secundum, anno Domini 536. interfuere Episcopi triginta, licet per Vicarios suos nonnulli, anno 22. Childeberti Francorum Regis. Extant eius Canones 22. Vide Greg. Turon. lib. 10. c. 31.

AVRELIANENSIS quinta Synodus, anno Domini 552. Vigilij Pont. Max. 13. Childeberti Francorum Regis 38. in ea 23. Canones sanciti, occasione trium capitulorum celebrata. Interfuit Aurelianus Arelatensis Episcopus, ille nimirum, qui ad Vigilium Papam agentem Constantinopoli legationem misit.

AVRELIANVS Ecclesiæ Rhemensis clericus, qui claruit (vt habet Tritemius) anno 900. Arnoldo Imp. Scripsit ad Bernardum Archicantorem (fortè tum Præcentorem) postea Episcopum, de regulis modulationum, quas tonos, vel tenores vocant; & de ipsarum vocabulis librum; cuius inscriptio est: *Tonarius regularis*. Scripsisse item alia quædam dicitur à Tritemio, sed quænam fuerint, non affert.

AVRELIVS Augustinus, Tagastæ natus, Hipponæ Episcopus natione Afer, Hæreticorum malleus, multa scripsit: quæ pleraque omnia in præfatione Retractationum suarum diuisit in Epistolas, Tractatus, & libros. Floruit anno Domini 420. vt ipse testatur Epistola 80.

ad

ad Hesychium, ait enim, *A Natiuitate Domini hodie computantur anni fermè 420*. Idem colligi potest ex eius Epistolis ad Hieronymum, & Innocentium Papam, quorum æqualis fuit, licet decennium post Hieronymum superuixerit. Obijt anno 433. vt habet Prosper in Chronicis.

Quoniam verò admirabili ingenio præditus, & omnibus liberalibus disciplinis excultus, in Diuinis autem scripturis sic eruditus fuit, vt non semper ab omnibus rectè intellectus sit, quòd etiam sublimitate sublimium rerum adeo reconditus uideatur, vt Hieronymus haud veritus sit, eum aliquando obscurissimum Scripturarum expositorem appellarit, ideo, vt constet tanti Auctoris vsus, expendenda breuiter, atque perspicuè sunt eius operum Doctrina, Stylus, Partitio, Censura illegitimorum, expurgatio Ludouici Viuis in lib. de ciuitate Dei, assecutio eius sensuum: Qua in re agetur in primis De varijs temporibus scriptionis illius, deque multorum laboribus in eo illustrando, siue item vertendo in Græcam, Gallicam, Italicam linguas. Demum hęc omnia sequentur illius Operum aptatio varijs locis vtriusque Testamenti, & cautio de alijs ipsius editionibus antiquioribus.

Doctrina Augustini vnde, & qualis. Cap. I.

Permotum fuisse Spiritu Dei Augustinum ad scribendum, vita ipsius, quæ omnino prælegenda est, ac summa animi demissio, atque modestia planissimè monstrarunt. Qualis uerò eius Doctrina fuerit, Diuinum signum, testimonia Synodorum Generalium, & Patrum, lucubrationes Theologorum in eius Opera, & vtilitas, quæ ad uniuersam manauit Ecclesiam abundè testantur.

Vitam scripsere Possidius ex ijs quæ vidit, & audiuit ab eodem Augustino, addens eius operum Indicem, sed non prorsus omnium. Nostra ætate, præter alios Iosephus Pamphilius Episcopus Signinus, accuratè, & ante illum Ambrosius Coranus, ac pleraque copiosè Card. Baronius, Tomo 5. Annalium. Quæ verò conscripta est vita à Possidio, ea pręfixa est Indicibus Operum Augustini in editione Parisiensi Sebastiani Niuellij, an. 1586.

Demissio animi, atque modestia primò cernitur in libris Confessionum, *quos humilitatis sanctæ memor* (ait Possidius) *iam nullum fallens, sed laudem non suam, sed sui Domini de propria liberatione, ac munere quærens, noluit, vt de se quisque crederet, vel putaret, supra quàm se esse nouerat:* Cernitur item in libris Retractationum, quos vt scriberet, iam Septuaginta duos annos natus rogauit populum, vt sibi liceret adlegere Eradium (sicuti fecit) in Episcopatu administrando: futurum enim dixit, vt *hoc otium haberet magnum negotium*, relegendis nimirum, atque emendandis suis scriptis, vt purgata posteritati relinqueret. Sed & quæ tum ad finem libri, De bono perseuerantiæ; tum alibi de se ipso testatus est, indicant Spiritum sanctum eius Doctrinæ adfuisse, qui requiescit super humilem, & super trementem verba sua, quemadmodum de eius Præceptore Ambrosio diximus supra. Augustinus igitur sic inquit: *Qui legunt hæc si intelligunt, agant Deo gratias. Qui autem non intelligunt, orent, ut eorũ ille sit Doctor interior, à cuius facie est scientia, & intellectus: Qui verò errare me existimant, etiam atque etiam ea, quæ dicta sunt, considerent, ne fortassis ipsi errent. Ego autem eum per eos, qui meos labores legunt, non solum doctior, verum etiam emendatior fio, propitium mihi Deum agnosco, & hoc per Ecclesiæ Doctores magis expecto, si & in ipsorum manus veniunt, dignentur nosse, quæ scribo.* Quin & idem ipse semel in rebus dubijs scripsit, se non audere rem determinare, quæ in nullo Concilio generali definita non esset, lib. 2. contra Parmenianum c. 13. & lib. 7. de Baptismo, cap. 53.

Accedit ad hęc omnia, quòd cum primum conuersus est ad Deum, ita de relinquendo seculo cogitauit, vt transmittens in Africam, vendens omnia, & dans pauperibus Mundo valedixerit, paupertatem, castitatemque coluerit, monasterium autem instituerit, in quo cum socijs Euangelicæ perfectioni operam dedit. Quam quidem vitæ rationem si hęretici iniuissent, siue initam haud deseruissent, nunquam in tantum corruissent baratrum impietatis.

Diuino autem miraculo tribuitur, quòd scripta illius fuerint asseruata, cũ anno post eius mortem concremata Hipponensi ciuitate à furentibus Vandalis, ijsque Arianis, ipsa eius Hipponensis Bibliotheca illæsa permanserit: adeo capillus non perit de capite Sanctorum.

Synodi,

Synodi, & Patres. Florentina enim dixit: *Augustinum illustrissimum Latinorum Doctorum Quinta Synodus consecrauit*. Vide eius septimam Actionem. Sed & postrema Tridentina quanti fecerit pluribus in dogmatibus ipsam Augustini doctrinam, ingenuus, & doctus quilibet vtramque inuicem conferens intelliget.

At Hieronymus scripsit se dilexisse *habitantem in Augustino Dominum Saluatorem*, quem Augustinum Catholici conditorem antiquæ rursum fidei venerarentur, atque suspicerent. Hieron.epist.25.ad Aug.in Tomo 2.operum eiusdem August.

Paulinus Episcopus Nolanus *Sal Terra, & lucernam dignè supra candelabrum Ecclesia positam, & Apem Dei*, ad August.epist.31.& 37.

Celestinus Pont. *inter magistros optimos à suis semper pradecessoribus habitum*. Epistola ad quosdam Galliæ Episcopos.To.2.Concil.

Prosper Episcopus Regiensis, præter alia, *pracipuam cum sui temporis portionem Domini sacerdotum*. Epist.de gratia,& libero arbitrio ad Ruffinum.

Hilarius Episcopus Arelatensis *Excellentissimum Doctorem, defensorem fidei, in Diuina meditatione semper assiduum, metu mortis intrepidum, destructorem sacrilegorum, atque victorem hareticorum*. Epist. ad Aratum Diaconum.

Gregorius Magnus *ad comparationem Siliginis Augustini non esse quarendum suum furfurem*. ex registro lib.8. Epist.

Cassiodorus *Egregium literarum omnium magistrum, & (quod in vbertate rarum est) cautissimum disputatorem, fontem purissimum, nulla fece pollutum, totum Catholicum, totum Orthodoxum, radiantem superni luminis claritate*. In Prologo super Psalt.

Beda omnium *Doctorem eximium Ecclesiarum*, lib.de sex ætatibus mundi.

Bernardus *validissimum malleum hareticorum*. Serm.80.super Cant.

Rupertus Abbas Tuitiensis *Columnam, & firmamentum veritatis*, lib.7. de operibus Spiritus sancti, cap.19.

De laboribus autem aliorum in eo illustrando passim in hac Tractatione, sed præcipue versus finem huius Tractationis agitur.

Stylus Augustini. Cap. 2.

In Tractatibus (Sixtus Senensis ait) *Stylus Augustini est aliquanto parcior, & apertior, magisque accommodatus ad allegoricas, & morales explanationes: in quibus Augustinus propter aures imperita multitudinis sæpè se vsque ad barbarismum demittit; illud frequenter dictum in ore habens, Malo, vt me reprehendant Grammatici, quàm non intelligant populi; eligens magis in barbarismis, etiam damnantibus Grammaticis intelligi, quàm in mea disertudine auditores deserere, sed tamen in plerisque operibus disertus, elegans, & acutus est. Vtitur autem in cunctis explanationibus translatione Diuina scriptura suorum temporum, qua Italica dicebatur: hanc enim ipse in secundo de Doctrina Christiana, tam verborum fidelitate, quàm sententiarum perspicuitate cæteris præfert Latinorum editionibus.*

Partitio Librorum. Cap. 3.

Partitio autem eius Librorum variata est hactenus pro varietate eorum, qui Augustini libros ex varijs typographijs emiserunt. Neque enim in eosdem Tomos ijdem semper fuerūt redacti. Quin etiam, quę siue censuræ, siue notæ, vel commentaria ab aliquibus inserta erant, hæc postea vel à Patribus Ecclesiæ Catholicæ, vel à priuatis aliquot Theologis meritò sublata sunt. Et quidem Sixtus Senensis libro quarto suæ Bibliothecę diligens fuit tum in partiendis Augustini operibus, tum etiam in quibusdam adnotandis, quæ digna obseruatione videbantur: sed multo antea decessit ex hac vita, quàm cernere potuerit labores à doctissimis viris in hoc Diuino Auctore susceptos.

Anno enim superioris seculi septuagesimoprimo, opera Theologorū Louaniensiū, factū est, vt eadem Augustini opera per eosdem castigata prodirent ex officina Christophori Plantini typographi in lucem; deinde verò Parisijs octogesimosexto, cum additione nonnullarum aliarum homiliarum ederentur. Hæc autem opera à Plantino edita omnibus prioribus

bus editionibus esse præferenda censuit Ioannes Molanus Louaniensis: Primò, quia ex uetustissimis manuscriptis exemplaribus innumeri, fędique errores per singulos Tomos sunt emendati, apposita etiam ad vniuscuiusque Tomi calcem sua castigatione: Secundò, quia quęcunque in his Tomis erant indoctæ aut censuræ, aut annotationes (vt nihil amplius dicatur) eæ ab hac editione absunt: Tertio, quia singulis libris Retractatio ipsius S. Augustini est præmissa; aut, vbi ea deest, breuis censura multorum Theologorum iudicio confirmata. Quæ autem certo Augustini non esse sunt deprehensa, ea in sui Tomi Appendicem sunt reposita, præfixis cēsuris, quæ per Theologos aliquot Louanienses sunt discussę, & approbatę.
Porrò idem Molanus initio operum D. Augustini, ante vitam ipsius à Possidio Calamēsi Episcopo scriptam, Pręfatione ad Christianum Lectorem, de huius editionis ratione breuiter scribit, vt intelligatur ex variarum Bibliothecarum exemplaribus plusquā ducentis manuscriptis, quæ Thomas Gozæus Bellemontanus conquisiuerat, per varios Theologos, iisdem inter se conferendis, has emendationes esse desumptas: pręterquàm quòd castigationes ipsæ in Appendicibus sunt adiectę varijs Augustini Tomis, quemadmodum in editionibus Louaniensi, & Parisiensi postrema cerni potest.

Sectio librorum omnium Diui Augustini, qui extant, in decem Tomos à Louaniensibus facta. Cap. 4.

In qua obseruandum.
- ✱ Denotare Libros omnes, qui in Appendicem reiecti sunt.
- △ Denotare Libros quosdam desiderari, qui hodie apud nos non putantur extare: quare duplex constituta est series in septimo Tomo, in quo reiecti sunt, potissimum qui desiderantur.
- ✠ Denotare Aliquid esse transpositum, idque suo loco reponendum.

Primi Tomi contenta.

Retractationum, lib. 2.
Confessionum, lib. 13.
Grammatica, lib. 1.
Dialectices principia capitibus decem.
Categoriæ decem.
Rhetorices principia.
△ Principia: Geometriæ. Arithmetices. Philosophiæ.
De Musica, lib. 6.
Contra Academicos, lib. 3.
De ordine, lib. 2.
De vita beata, liber.
Soliloquiorum, lib. 2.
De Magistro, liber.
De animæ immortalitate, lib.
De quantitate animæ, lib.
De libero arbitrio, lib. 3.
De vera Religione, lib.
De moribus Ecclesię Catholicæ, lib.
De moribus Manichęorum, lib.
De Genesi contra Manichęos, lib. 2.
De Regula S. Augustini.

APPENDIX.

✱ Regulę clericis traditæ fragmentum.
✱ Regula secunda.
✱ De vita Eremitica ad sororem, lib.

Secundi Tomi contenta.

Epistolarū volumen continens Epist. nu. 271.
Appendix continens Epist. vndeuiginti.

Tertij Tomi contenta.

De Doctrina Christiana, lib. 4.
Locutionum, lib. 7.
De Fide, & Symbolo, lib.
Enchiridion ad Laurentium.
De Trinitate, lib. 15.
De Genesi ad literam imperfectus liber.
De Genesi ad literam, lib. 12.
De agone Christiano, lib.
De opere Monachorum, lib.
✠ De spiritu & litera, lib.
In 7. Tom. reponendus, ordine 23. par. 2.
De diuinatione Dæmonum, lib.
Speculum ex vtroque Testamento.

APPENDIX.

✱ De definitionibus Orthodoxæ fidei, lib.
✱ De fide ad Petrum, seu Regula veræ fidei.
✱ De mirabilibus Sacræ scripturæ, lib. 3.
✱ De spiritu & anima, lib.
Quæstiunculæ de Trinitate.

✱ Inter-

Sermo de Emerito ad plebem Cæsariensis Ecclesiæ.
De gestis cum eodem Emerito, lib.
✠ De correctione Donatistarũ ad Bonifaciũ. Vide Tom. 2. pag. 79.
Contra Epistolas Gaudentij, lib. 3.

APPENDIX.

✱ Contra Fulgentium Donatistam, lib.

Posterioris partis dispositio.

De peccatorum meritis & remissione, lib. 3.
De spiritu & litera, lib.
De Natura & Gratia contra Pelagianos.
△ De gestis Pelagij, lib.
De gratia Christi & peccato originali cõtra Pelagium, lib. 2.
De nuptijs & cõcupiscentia ad Valeriũ, li. 2.
Contra Iulianum Pelagianum, lib. 6.
Contra duas Epist. Pelagianorum, lib. 4.
De anima, & eius origine, lib. 4.
De perfectione Iustitiæ cõtra Celestium, lib.
De gratia & libero arbitrio, lib.
Ad Valentinum, & ipsius Monachos Epistolæ duæ.
De correctione, & gratia, lib.
Ad Augustinum Prosperi, & Hilarij Epistolæ.
De prædestinatione Sanctorum, lib.
De dono perseuerantiæ, lib.

APPENDIX.

✱ Prosperi Regiensis Episcopi, Responsionum, lib. 4.
✱ Celestini Pontificis Rom. pro Augustino Epistola.
✱ Concilium Arausicanum, habens Canones quattuor.
✱ Hypognosticon, lib. 6.
✱ De prædestinatione, & gratia, lib.
✱ De prędestinatione Dei, lib.

Octaui Tomi.

Expositio in libros Psalmorum.

Noni Tomi contenta.

In Euangelium Ioannis Expositio, Tractatus 124.
In Epistolam Ioannis Expositiones, num. 10.
De decem chordis, lib.
De pastoribus liber seu Sermo.
De Ouibus Tractatus seu Sermo.
De Symbolo fidei ad Catechumenos, lib. 4.

Tractatus quattuordecim de diuersis.

De disciplina Christiana.
De Cantico nouo.
De cultura agri Domini, siue de feria quarta.
De Cataclysmo.
De tempore Barbarico.
De quattuor virtutibus charitatis.
De laudibus Charitatis.
De honestate mulierum.
De conuenientia decem plagarum, & decem præceptorum.
De vtilitate ieiunij.
De vrbis excidio.
De pugna animæ. To. 10. pag. 61.
De vtilitate pœnitentiæ.
Psalterium Matri compositum.
Meditationum, liber.

APPENDIX.

✱ In Apocalypsim Ioannis Homiliæ, nu. 18.
✱ De diligendo Deo, seu Meditationũ, lib.
✱ Soliloquiorum, lib.
✱ Manuale, lib.

Tractatus vigesimusquartus.

De triplici habitaculo.
De scalis Paradisi.
De duodecim abusionibus.
De contritione cordis.
De cognitione veræ vitæ.
De speculo, lib.
De vita Christiana.
De Assumptione B. Mariæ Virginis.
De contemptu Mundi.
De vanitate seculi.
De obedientia, & humilitate.
De bono disciplinæ.
De visitatione infirmorũ Tractatus septem.
De visitandis infirmis.
De consolatione mortuorum.
De eisdem.
De sobrietate, & castitate.
De speculo peccatoris.
De conflictu vitiorum, & virtutum.
De rectitudine Catholicæ conuersationis.
De creatione primi hominis.
De arbore scientiæ boni & mali.
De Antichristo.
Super Magnificat.

Decimi Tomi contenta.

Sermones de Verbis Domini, num. 64.
Sermones de Verbis Apostoli, num. 35.
Homiliæ, num. 150.
Homiliæ de Tempore, num. 256.
Homiliæ de Sanctis, num. 51.

Sermo-

Sermones à Pariſienſibus additi, num. 17.
Sermonum de diuerſis, partes duæ, nu. 138.
Fragmenta quædam operum Diui Auguſtini, num. 27.

APPENDIX.

* De reuelationibus Stephani protomart.
* Appendix Sermonum, de diuerſis.
* Sermones ad fratres in Eremo.

Sciendum eſt autem, Indiculum librorum S. Auguſtini editum à Poſſidio, fuiſſe à Louanienſibus vitæ ipſius Auguſtini initio adiectum; deinde verò tripertitum Indicem magna diligentia additum, Quorum Primus in tres Sectiones diuiditur: ſiquidem

I. Librorum omnium nomina, capitaque iuxta ſeriem decem Tomorum, vna cum ſuis Appendicibus (* ſtellula notatis) continet.

II. Eoſdem libros, ac eorum capita, ſeriemque ordine Alphabetico complectitur.

III. Rurſus librorum nomina, initiaque titulorum capitumque omnium argumenta dilucidè narrat.

Secundus rerum ac ſententiarum, verborum ac nominum omnium, præter communem etiam Alphabeticum ordinem, ſingularem & compendiariam quiduis inueniendi viam demonſtrat: necnon & propriorum nominum nomenclaturam continet.

Tertius etiam in tres diuiditur Sectiones: nam

I. Sacrarũ ſcripturarum loca citata, ad formã Veteris, & Noui Teſtamẽti diſpoſita, tenet.

II. Scripturarum inter ſe pugnantium loca aliquot conciliata, eodem librorum ordine ſeruato proponit.

III. Scriptutarum, quibus Eccleſia Dominicis, & feſtiuis ac alijs quibuſdam certis per annum diebus, ad formam Romani Miſſalis, ac Breuiarij iam caſtigati, explanationum loca complectitur.

Denique Index quartus additus eſt eorum, quæ ab Auguſtino inſignius ſcripta ſunt, ordine literario fideliter digeſtus.

Etſi autem ab iiſdem Louanienſibus, atque item ex Sixto Senenſi pleraque diligenter adnotata ſunt, placet tamen addere Roberti Bellarmini Cardin. Cenſuram, quam ipſe tum ex iiſdem, tũ ex proprijs ſtudijs perſpicaci ſedulitate ſcriptã mihi tradidit. Ea verò ſic habet.

Altera operum D. Auguſtini cenſura ex Card. Bellarmino. *Cap.* 5.

In Primo Tomo. Ex tribus Regulis, poſtrema eſt omnino Auguſtini, ſed ſcripta fœminis, non viris: nam habetur inter Epiſtolas, Epiſt. 109. & eius meminit Poſſidius in Indiculo. *Sanctimonialibus* (inquit) *obiurgationem & Regulam, &c.* Reliquæ duæ Regulæ non videntur Auguſtini.

Liber de vita Eremitica, ambigo, an ſit Auguſtini, cum nec in Retractationibus, nec in Indiculo reperiatur.

In Secundo Tomo. Epiſtola Auguſtini ad Cyrillum, & Epiſtola Cyrilli ad Auguſtinum, non poſſunt eſſe eorum auctorum: nam loquuntur ambæ de obitu D. Hieronymi, qui tamẽ obijt ſatis diu poſt Cyrillum, vt patet ex libro de Viris illuſtribus, vbi Hieronymus meminit Cyrilli, & dicit, eum poſt multas vexationes, ad extremum octo annos quiete in Epiſcopatu vixiſſe. Præterea idem Auctor in ipſa Epiſtola de miraculis D. Hieronymi, dicit, hæreticum eſſe, qui putat, Chriſtum habuiſſe duas voluntates, & D. Hieronymum credidiſſe, Chriſtum non habere niſi vnam voluntatem: Ex quo patet Auctorem huius operis, non ſolum impoſtorem, ſed & hæreticum fuiſſe; præſertim cum in ſexta Synodo, Act. 17. ab Agathone citetur Cyrillus iſte, ad probandum, Chriſtum duas habuiſſe voluntates.

Epiſtolæ item 16. Auguſtini ad Bonifacium, & Bonifacij ad Auguſtinum, nempe 182. 183. &c. non videntur Auguſtini: nam earum nec in Retractationibus, nec in Indiculo fit mentio: non tamen eſt euidens, non eſſe Auguſtini.

Reliquarum omnium meminit vel ipſe Auguſtinus in Retractationibus, vel Poſſidius in Indiculo; exceptis nouem, nempe 69. 81. 85. 127. 128. 135. 145. 162. & 202. tamen & ſtylus clamat; has etiam eſſe Auguſtini, & nec Eraſmus, nec alius, quod ſciam, oppoſitum cenſet.

In Tertio Tomo. Speculum tribuitur Augustino à Possidio, non solùm in Indiculo, sed etiam in vita Augustini: tametsi sciolus fortasse aliquis mutauit textum Scripturæ, vt pro eo, quem Augustinus posuerat, posuerit ipse eum, quem nostra translatio habet.

Liber de benedictionibus Patriarcharum non videtur Augustini, sed alicuius studiosi, qui eum collegit ex Hieronymi traditionibus Hebraicis in Genesim.

Liber Sententiarum; sine dubio est Prosperi, collectus tamen ferè ex Augustino: neque solùm prosa, sed etiam carmine hunc librum composuit, vt patet in eius operibus.

Liber de Fide ad Petrum, videtur esse Fulgentij: nam & Bertramus hæreticus, qui circa annum Domini 1050. extitit, in libro de corpore & sanguine Domini, hunc librum tribuit Fulgentio: & Chronicon Honorij Fulgentium scripsisse dicit Regulas veræ fidei. Adde, quòd Petrus Diaconus in libello Fulgētij de Incarnatione & Gratia Christi, dicitur cū consuluisse: Quocirca credibile est, Fulgentium hoc libro ei satisfecisse. Adde etiam, quòd in eo libro de Incarnatione, & Gratia, Fulgentius loquitur conformiter huic libro De fide ad Petrum; præsertim in illa sententia de tormentis paruulorum, qui sine baptismate morerētur.

Libri de mirabilibus Sacræ scripturæ, non sunt Augustini, parumq; valent, vt ait D. Thomas 3. par. q. 45. art. 3. ad 2.

Liber de Ecclesiasticis dogmatibus, videtur esse Gennadij. Nam Algerus, qui floruit circa annum Domini 110. Libro primo de corpore & sanguine Domini, cap. 22. citat sub nomine Gennadij, cap. 53. libri de Ecclesiasticis dogmatibus. Præterea Magister Sententiarum, distinctione 8. libri 2. & D. Thomas Quodlib. 12. art. 11. & in Catena in primum caput Matthæi, tribuunt hoc Opus Gennadio. Platina in Symmacho idem habet: nisi quòd Gennadium vocat Episcopum Massiliensem; quod tamen nusquam aliàs legitur. Gennadium autem fuisse ex illa factione Gallorum, contra quam scribunt Prosper & Hilarius, & contra quam congregatum est Concilium Arausicanum secundum, vel inde colligi potest, quòd Cassianum laudat, reprehendit Prosperum, Ruffinum pręponit D. Hieronymo, laudat librum Fausti de Gratia, qua saluamur, quem constat non esse sanum. Ex quo dubium adhuc superest, an eiusdem Gennadij sit hoc Opus: nam totus hic liber collectus est ferè ex Concilio Arausicano secundo, & ex Epistolis Innocentij, Zosimi, Celestini, & Augustini contra Pelagianos.

Liber de Spiritu & Anima non est Augustini, sed alicuius multò recentioris: nam c. 37. citat Boetium, qui anno Domini 521. iussu Theodorici necatus fuit. Sæpè etiam citat Aristotelem, & 48. capite, multa citat ex libro Gennadij de Ecclesiasticis Dogmatibus.

Liber Quæstiuncularum de Trinitate, videtur collectus ex libris de Trinitate. Sitne verò Augustini, an non, incertum est: parum tamen refert, quia liber est parui momenti.

In Quarto Tomo. Liber Quæst. in Matth. est certò Augustini: nā habetur in Indic. Possidij.

Liber vigintiunius Sententiarum, &

Liber Sexagintaquinque Quæstionum, non sunt Augustini: nam nec Augustinus in Retractationibus, nec Possidius in Indiculo, nec Beda, eorum operum meminerunt, nec aliquid habent graue, & dignum tanto viro.

Liber Quæstionum Veteris & Noui Testamenti, non est Augustini, sed hęretici alicuius: Nam quęstione 2. dicit, Mundum factum propter pręsumptionem Diaboli: Quęst. 13. dicit, multos Sodomitarum nō esse reos; nec esse, vnde sibi ignosci precētur, & à gehenna liberos: Quæst. 21. docet, mulierem non esse creatā ad imaginem Dei: Quæst. 43. dicit, Iepte nullum habere testimonium iustitię; cum habeat tam apertum Heb. 11. Quæst. 80. dicit. nec filios Dei nec filios Diaboli, homines nasci. Quæstione 109. dicit, Melchisedech esse Spiritum sanctū, & esse Sacerdotem, sed non summum: vnde obiter reprehendit Canonem Missæ: *Non est* (inquit) *summus, vt in oblatione præsumunt Antistites*. Sed ex stercore aurum colligentes, obseruanda hic Canonis sacri antiquitas. Hunc librum ex proposito videtur reprehendere D. Hieronymus in Epist. ad Euagrium: vbi dicit, Auctorem eiusdem operis, in quo asserit, Melchisedech esse Spiritum sanctum, esse imperitum & scientia, & sermone, & non recipiendum. Quæstione 103. dicit, Adam non habuisse Spiritum sanctum, contra omnes veteres. Alia multa passim inuenies falsa, & cum Augustini doctrina pugnantia. Adde, quòd quæstione 44.

apertè dicit, ab excidio Hierusalem vsque ad sua tempora exactos annos circiter 300. cum tamen Augustinus lib. 18. de Ciuitate Dei, c. 54. dicat, ab aduentu Spiritussancti, vsque ad sua tempora, exactos annos 400. id est ab excidio Hierusalem annos circiter 360. nisi fortasse Augustinus inter scriptionem huius libri, & illos de Ciuitate Dei, totos sexaginta annos interposuit. Quæres, cuius Auctoris Opus hoc videatur? Respondeo, omnino videri eius, cuius sunt Commentaria in Epistolas Pauli, quæ sub nomine Ambrosij circunferuntur: Quod vt intelligas, confer quæstionem 7. cum Commentario illo in 6. caput ad Ephesios, & quæstionem 13. cum Commentario in quintum ad Romanos; & quæst. 18. cum Commentario in 9. ad Romanos; *Non est volentis, neque currentis, &c.* & quæst. 21. cum Commentario in primæ ad Corinthios 6. & 11. & quæstio. 23. cum Commentario in septimum ad Romanos, & quæstionem 113. cum Commentario in primum ad Ephesios, & in tertium eiusdem, & in primum ad Colossenses, & quæstio. 47. cum Commentario in primę ad Corinthios secundum, & quæstio. 74. cum Commentario in 2. ad Corinth. 5. & quæstio. 96. vbi dicit Pascha non dici a transitu, cum Commentario in primæ ad Cor. 5. cum tamen Ambrosius libro de Cain & Abel, cap. 8. oppositum habeat. Confer item quæstionem 99. cum Commentario in primæ ad Cor. 10. & quæstionem 102. cum Commentario in 11. ad Romanos, & in 2. ad Timot. 2. & quæstionem 108. cum Commentario in tertium ad Philippenses: & quæstionem 109. & 125. cum Commentario in 8. ad Romanos, & quæstionem 112. cum Commentario in illud, *Video aliam legem, &c.* & quæstionem 113. in fine, cum Commentario in 2. ad Thessalon. 2. & quæstionem 114. cum Commentario in 3. ad Ephesios, & quæstionem 115. cum Commentario ad Ephes. 2. Ex his constat, Auctores horum duorum operum esse omnino eiusdem sententiæ, & doctrinæ. Constat item vixisse eodem tempore: nam hic vixit anno 300. ab excidio Hierosolymæ, & ille (si tamen est alius) vixit tempore Damasi, vt patet ex Commentario in 2. ad Tim. 2. Damasus verò circa illa tempora vixit. Cuius igitur est hoc Opus? Augustinus lib. 4. contra duas Epist. Pelagianorum, cap. 4. citat verba quædam tamquam S. Hilarij interpretantis illud: *In quo omnes peccauerunt*: Quæ verba in 5. caput ad Romanos in hoc Commentario inueniuntur. Sed tamen nec S. Hilarij possunt esse hæc Opera: multum enim distat eius doctrina ab his Operibus; Ac primum aliter exponit ipse Genealogiam Ioseph in primum caput Matthęi, quàm hic Auctor in quæst. 62. Aliter etiam ille in cap. 1. Matthæi ostendit numerum generationum, quàm hic in quæst. 85. Fortasse igitur utrumque Opus est Hilarij Diaconi Vrbis Romę, cuius meminit Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos; contra quem Hilarinm scripsit Decretum vnum Siricius Damasi successor. Hæc est opinio Ioannis à Louanio. Porrò

Libri de Incarnatione Verbi. De Trinitate & Vnitate Dei.
De essentia Diuina. De fide rerum inuisibilium.
De substantia dilectionis. De salutaribus documentis.
De Amicitia, non videntur Augustini: cuius satis probabile argumentum est, quòd nec sint in Retractationibus, nec in Indiculo Possidij, nec sapiant phrasim Augustini.
Libri De continentia. De patientia.

De bono viduitatis, licet Erasmus reclamat, verissimè sunt Augustini. Id patet, primum, quia omnes sunt in Indiculo Possidij; Deinde, quia citantur à Beda tamquam Augustini, in illud ad Romanos 8. *Si spiritu facta carnis, &c.* Citat 5. caput libri de continentia, & aliàs sępè. Librum autem de bono viduitatis sæpissimè citat, vt in 2 caput primę ad Corint. & in 7. eiusdem, & in 4. ad Philippenses, & in 5. primæ ad Timoth. Denique quia Erasmus nullum adducit validum argumentum.

Liber de vera & falsa pœnitentia, non est Augustini: Quod multis probari posset: sed illud sufficiat, quòd cap. 12. adducit sententiam Augustini ex Sermone 41. Quinquaginta Homiliarum, & ab ea dissentit. Adde, quòd neque hoc Opus est in Retractationibus, aut in Indiculo.

In Sexto Tomo. Libellus de hæresibus ad Quoduultdeum, est verè Augustini: nam & habetur in Indiculo, & citatur à Dino Gregorio Papa libro Epistolarum sexto, Epistola 179. quàmuis duę vltimæ hæreses, Nestoriana, & Eutychiana, ab aliquo alio adiectæ sunt. nam

ipse

ipse Augustinus in hoc ipso Opere testatur, hęresum omnium recentissimam esse Pelagianã. Præterea, hęresis Nestoriana orta est anno 431. Eutychiana verò anno 449. Diuus autem Augustinus, obijt anno 435.

Libellus de quinque hæresibus, est Augustini, licet Erasmo non uideatur: nam & est in Indiculo, & citatur à Beda in primum caput ad Romanos.

Concio ad Catechumenos, Augustini non esse videtur Ioanni à Louanio.

Oratio contra Iudæos est Augustini: nam est in Indiculo, & citatur à Beda ad Rom. 11. & ad Hebr. 7.

Dialogus altercationis Ecclesiæ, & Synagogæ, non videtur Augustini: nam nec sapit phrasim Augustini, nec habet ab aliquo bono auctore testimonium.

Liber de fide cõtra Manichęos, à nemine reprehenditur, & videtur planè esse Augustini. Sed mirum est profectò, non esse in Retractationibus, nec in Indiculo.

Libri contra Maximinum Arianum, Augustini sunt: nam & in Indiculo sunt, & citantur à Beda in cap. 8. ad Rom. Et præterea 20. cap. lib. 3. citatur in sexta Synodo, Act. 4.

Liber de Vnitate Trinitatis, ad Optatum, contra Felicianum, Augustini est; quidquid dicat Erasmus: nam & est in Indiculo & citatur à Beda in primum caput primæ ad Corinth.

Tractatus de Stoicis, & Epicureis non videtur Augustini: tamen res est incerta.

Tractatus in illud, *Ego sum qui sum, &c.* Augustini est, etiamsi aliter Erasmo videatur: nã & Beda eum citat in c. caput 1. ad Cor. & Lanfrancus ait (vt dicitur à nonnullis) huius Tractatus meminisse Possidium, sed ego nihil tale apud Possidium inuenire potui.

In Septimo Tomo. Liber contra Fulgentium Donatistam, incertum est an sit Augustini, cum non habeat aliquod testimonium ab aliquo auctore graui.

Liber de Prædestinatione & gratia, non uidetur Augustini: nam nec à Possidio, nec à Beda citatur, & simul discrepat à doctrina Augustini: immò uidetur sapere opinionẽ Cassiani: nam cap. 9. tribuit libero arbitrio soli, eligere bonum pręcedente vocatione. Item c. 11. tribuit Deo velle, quia vocat, & illuminat; at homini conatum. Præterea dicit, quòd primò Deus vocat; secundò homo aperit, & dilatatos; tertiò Deus illud implet. cap. 12. obijcit argumentum Pelagij, & non soluit, nisi sicut Cassianus soluisset. cap. 15. ad difficillimam quæstionem ita respondet, vt in Nabuchodonosor pœnitente ponat initium bonę voluntatis, & Deo tribuat perfectionem. Vt omittam, quòd c. 16. dicit, hominem etiamsi non peccauisset, iustè à Deo damnari potuisse, cõtra Augustinum in Epistola ad Paulinam, & lib. 2. de peccatorum meritis & remissione, c. 16. & contra Concilium Arausicanum.

Libellus de prædestinatione Dei, non est Augustini: nam in fine concludit, prædestinationem esse ex præuisione operum; quod è diametro pugnat cum doctrina Augustini: Pręterea non est in Retractationibus, nec in Indiculo.

Responsio ad articulos falsò sibi impositos, Prosperi est, & habetur inter eius Opera.

Libri hypognosticon, vt eruditi, & Catholici sunt, ita Augustini non sunt: nam nec sunt in Indiculo, nec stylum habent Augustini.

Liber de perfectione iustitiæ, non solum est in Indiculo, sed etiam sæpe citatur à Beda, & à Prospero in fine contra Collatorem.

In Nono Tomo. Liber de Speculo apertè non est Augustini: nam cap. 3. citat versus Boetij, & cap. 27. negat Spiritum sanctum procedere à Filio: cuius oppositum constanter docet Augustinus.

Liber de conflictu virtutum, & vitiorum tribuitur etiam Leoni: sed nec Augustini est, nec Leonis: nam in fine commendat Regulam S. Benedicti, qui vtroque posterior fuit. Videtur qui eum scripsit fuisse Mediolanensis, vel certè Mediolani scripsisse.

Liber de Antichristo, non est Augustini: nam mentionem facit Imperij translati à Græcis ad Gallos, seu Germanos; quod contigit anno Domini 800. Tribuitur hic liber à nonnullis Rabano Mauro; nec improbabiliter.

Reliqui, qui subijciuntur, dubium non est, quin sint Augustini, cum & sint in Indiculo, & à Beda citentur: De alijs incertum est, an sint Augustini: neque enim potest satis euidenter probari, esse, & non esse.

Expositio in Euāgelium Ioannis. Indiculum & Leo Epist. 97.
Expositio in Epistolam Ioannis. Indic.
De pœnitentiæ medicina. Beda.
De vtilitate pœnitentiæ. Indic.
De laudibus charitatis. Beda 1. Cor. 13.
De Pastoribus. Indiculum.
De Ouibus: Indic.
De disciplina Christiana. Indic.
De vrbis excidio. Beda. 1. Cor. 10.
De decem chordis. Beda in 5. cap. ad Ephes.
De creatione primi hominis. Indic.

In Decimo Tomo. Ex Homelijs de Verbis Domini, solum sequentes non numerantur in Indiculo Possidij. 3. 14. 18. 19. 20. 22. 25. 28. 29. 34. 37. 38. 41. 47. 49. 50. 52. 54. 56. 57. 58. De quibus nihil certi habeo: reliquæ proculdubio sunt Augustini.

Ex Homilijs de Verbis Apostoli, solum sequentes non numerantur in Indiculo. 1. 10. 15. 24. 25. 26. 27. 32. 33. 34. 35.

Ex Homilijs quinquaginta, solum quæ subijciuntur, inueni in Indiculo Possidij. 10. 11. 28. 32. 34. 45. & 50. De reliquis ambiguum est: tametsi credibile est, vel omnes, vel maiorem partem esse Augustini.

Sermones noui nuper editi, omnes videntur esse Augustini: nam vel sunt in Indiculo, uel citantur à Beda. De reliquis uix posset aliquid certò sciri.

Obseruandum postremò, solum tria Opera adiudicata fuisse Augustino, licet non sint in Retractationibus, nec in Indiculo: nempe de vita eremitica ad sororem, De fide cōtra Manichæos, & contra Fulgentium Donatistam.

Ratio intelligendi Augustinum. Cap. 6.

Iam de modo intelligendi Diuinum hunc Auctorem, quemadmodum lectio eius vitæ à Possidio scriptæ, vtilis erit, vt diximus, quia ratio temporum, & status Ecclesiæ, quibus sua edidit scripta, continentur; sic vtilissimum erit, quod ipse in lectione Opusculorum suorum voluit obseruari: nempè varietatem, & ordinem quadruplicem temporum, quibus ea scribi contigit: Alia enim scripsit cum esset Catechumenus, secularium literarum inflatus cōsuetudine: Alia cum primum esset baptizatus, & adhuc in sacris literis rudis, ac tyro: Alia factus presbyter exarauit, erudita magis, & docta: Alia demum ad Episcopatum assumptus, longè omnium eruditissima. Hanc temporum distinctionem idcirco Augustinus censuit obseruandam, vt ex eius consideratione aduerterent Lectores, quomodo ipse, discentium more, paullatim scribendo profecerit; sicque facilius ignoscerent, si quid erratum in prioribus eius scriptis inuenirent, & ad vltimas eius lucubrationes, tamquam ad eruditiora, firmioraque Auctoris decreta confugerent.

Præstat item prælegere libros duos Retractationum à se conscriptos, quibus & insignem modestiam, & cautionem ostendit, ne qui sua scripta legerint, in aliquos errores impingāt, quos ipse pro humana infirmitate, suis antea scriptis inseruerat, vel adolescentior, vel nondum baptizatus, aut nondum Sacerdos.

Sed sanè tamquam rectissima norma erit, si legendis aut ad hæreses confutandas, aut ad pietatem imbibendam, Augustini Operibus adhibeatur Hieronymi Torrensis Theologi Societatis Iesu, Confessio Augustiniana, Theologicè disposita: Hic enim ex ipsis Augustini Operibus in locos communes Doctrinam ipsius, & verba, mirabili diligentia, & iudicio redegit. De qua Confessione, vide, in verbo, Hieronymus Torrensis.

Quod verò pertinet vel ad Censuras Erasmi, vel ad Commentaria Ludouici Viuis, in libros de Ciuitate Dei conscripta, hæc modo satis sint, quæ dicantur. Primò quidem, Erasmum ab Ecclesia Catholica non sine caussa prohibitum fuisse; quòd, etsi aliquando ob multam lectionem aliqua notauerit; ea tamen pronunciasse, vel tali fastu, vel non citatis ijs, ex quibus illa recipiebat, vel etiam, quòd pleraque omnia erroribus asperserat, sic ut hæresibus fenestram patefaceret, merito esse reijcienda: Id quod, vbi de eius scriptis egimus, ad huc planius fecimus. Vide, in verbo, Erasmus.

De Ludouico autem Viue, si hactenus vixisset, non dubito, quin seipsum correxisset, siue in laudibus, quibus eo tempore videbatur Erasmus extolli, siue in Commentarijs in libros

de

de Ciuitate Dei: Nam & propterea Theologi Louanienses, pręter Prologos ipsius Viuis quosdam, quibus & antiquos commentarios eorum librorum irridebat, & Erasmum extollebat, sustulerunt etiam quod lib. primo, cap. 21. Annotatione prima, scriptum reliquerat, vbi redarguebat omne, quod contra Christianos geritur, bellum: & libro primo, cap. 27. Annotatione prima, vbi asserebat, neminem olim sacro Baptisterio admotum fuisse, nisi adulta iam ætate, & lib. 16. cap. 34. vbi Hieronymum damnat quasi nuptias abominetur, & cap. 22. vbi de Epistola B. Pauli Apostoli ad Hebręos, loquitur, & lib. 15. c. 22. Annotatione 9. quę dicit de dilectione inimicorum; & vbi aiebat; *Ideo frustra mali sacrificant:* Præter alia pleraque, quæ conferentibus eadem commentaria, occurrent. Sanè item Ioannes à Louanio De cultu Sanctorum reprehendit quod Viues inconsideratè lib. 8. cap. 27. de Ciuitate Dei, scripsit: *Nullum videri sibi discrimen inter quorundam opinionem de Sanctis, & Gentilium de suis Dijs.* Sed & Nauarrus initio libri de Regularibus, meritò Viuem incusat, quòd in libri tertij cap. 15. de Ciuitate Dei scribens, de Canonicis Regularibus loquatur imprudentius.

Id denique certum est, magni momenti fore, ad sensum D. Augustini percipiendum in varijs & contrarijs hæresibus, quas ipse confutabat; si quis tum Synodos, quibus ille interfuit, tum D. Thomæ Summam, & alia scripta, in quibus Augustini sententiam plerumque secutus est, ad manum habuerit.

Alij Auctores, qui libros, siue Commentaria ex Augustini operibus conficientes, viam ad eius sensum assequendum, aut ad illius Doctrinam propugnandam strauerunt. Cap. 7.

At & alij non defuere tam veteres, quàm hac nostra ætate, qui Augustino propugnando, vel eius sensui assequendo perutilem operam præstitere.

Cum in Gallias scripta Augustini aduersus Pelagianos importata fuissent, nonnulli qui Pelagio adhęrebant, inter quos erat Ioannes Cassianus presbyter Ecclesiæ Massiliensis, cognomento *Collator*, ea carpere cęperunt. Sed vna cum Celestino Pontifice Maximo, qui ad Episcopos Galliarum Epistolas scripsit, patrocinium veritatis, & doctrinæ Augustini susceperunt Prosper Regiensis Episcopus, & Hilarius Arelatensis. Adeo non desistit Deus suo præsidio communire eos, qui suam causam agunt: sed & Gelasius Papa libros Augustini approbauit. Vide Celestini Epist. 8.

Quin & idem Prosper è sacris Augustini dictis duos contexuit libros: Alterum Epigrammaton carmine elegiaco, quem distinxit in nonaginta duo capita: Alterum maiore capitum numero, soluta oratione; Quod inscripsit, *Opus Sententiarum Augustini:* Quodque pro libro Sententiarum Prosperi in Decretis Canonicis sępe citatur.

Petrus item Abbas Tripolitanæ Prouinciæ (vti refert Cassiodorus de Diu. Lect. cap. 8.) S. Pauli Epistolas exemplis Opusculorum Augustini subnotauit, *vt per os* (inquit) *alienum, sui cordis declarares arcanum: Qua ita singulis locis aptauit appositè, vt hoc magis studio Augustini credas esse perfectum.*

Eugipius presbyter ad Probam Virginem sacram ex Operibus Augustini quæstiones, atque sententias varias decerpens, atque in vnum corpus aptè conflans, easdem trecentis, & triginta octo capitibus disposuit. Quod testatur Cassiodorus de Diuinis Lectonibus, c. 22. Circunfertur autem hodie titulo D. Eugipij, (*seu Eugiptij Abbatis Africani*) Thesaurorum Tomi 2. D. Augustini operibus ad Probam Virginem.

Honorius autem Augustodunensis Ecclesiæ presbyter, & Scholasticus, ex Opusculis Augustini scripsit librum vnum Dialogorum.

Petrus Lombardus, qui Magister Sententiarum est dictus, vniuersam Theologiam ex auctoritatibus Augustini digessit in ordinem; quem Magistrum Sententiarum innumeri penè Interpretes, sicuti Augustini doctrinam vbique propagarunt.

D. Thomas Aquinas meritò potest nominari alter Augustinus, cũ adhuc solidius, atque

in meliorem ordinem Doctrinam Augustini redegerit: Quā quidem Summam,& pleręque celebriores Academiæ, & viri admodum insignes exponentes tractant, & docent: vt post tot secula viuat,doceat, & illustret Ecclesiam, atque Hæreticos expugnet vnus homo Augustinus, dum interea cęlesti gloria in dies auctiore perfruitur. Laus Deo. Amen.

Ad nostra tempora,vt descendamus,Bartholomæus Augustinianus, qui& Vrbinas Episcopus,singula Augustini dicta,qua potuit diligentia in seriem Alphabeticam retulit,idque ab alio inchoatum, prænotauit *Milleloquium Augustini*: De quo vide nonnulla in verbo, Bartholomęus Episcopus Vrbinas.

Augustinus Ticinensis De Augustini vita, moribus, Doctrina, & in Regulam Augustini scripsit. Vide, in verbo, Augustinus Ticinensis.

Antonius de Nomis (vt vocant) Marciallensis monachus Augustinianus è libris Augustini capita omnem ferè literarum Diuinarum tractationem continentia digessit,quæ & inscripsit, *Flores Doctoris S.Patris Augustini.*

Augustinus item Triumphus Milleloquium Augustini incęperat, quod, vt diximus, Bartholomęus Vrbinas Episcopus absoluit.

Ioannes Schuuaygerus Collegij ad B.Virginem Francofurti Scholasticus,libros Confessionum Augustini tredecim in Epitomen redegit, quos apud Maternum Cholinum emisit Coloniæ, anno 1569.

At paucos ante annos Iacobus Tribescus Brixianus, Canonicus Regularis Lateranensis, edidit Venetijs, anno nimirum 1583. Responsiones perbreues ad mille Quæsita in omni fere facultate ex omnibus D.Augustini libris excerpta.

Sed & numquam satis laudata Louaniensium Theologorum opera, libri omnes Augustini sunt accuratissimè expensi, atque editi.

In primo Tomo corrigēdo Martinus Baccius Tiletanus,qui postea fuit Alostensis Pastor.

In Epistolis,Iacobus Baius Melunensis Collegij Sabaudiæ Louanij pręses operā posuit.

In additamento Epistolarum Augustini ex Vrbe transmisso Ioannes Grauius, Louaniensis, & Societatis nostræ sacerdos.

In tertio Tomo,Henricus Cuyckius Culemburgensis Professor Ethices, Louanij.

In quarto Tomo, Embertus Eueraerds Arendoncanus, Pastor Ecclesiæ D. Iacobi, celebris concionator.

In quinto Tomo, qui continet libros de Ciuitate Dei,explanando, paullo antiquiores quidem aliqui, inter quos Triuetius; Nam de Ludouico Viue iam est dictum, qui emendatione, & expurgatione indigebat.

In emendando denique ex alijs sanioribus Codicibus, ipso Augustini eorundem librorum contextu de Ciuitate Dei Louanienses Theologi,inter quos Petrus Coretus Athensis, qui deinceps fuit Pastor, & professor Crispiniensis.

In sexto Tomo, Christophorus Broide Ariensis, qui paulo post ad Ariensis Ecclesiæ Decanatum est vocatus.

In septimo Tomo, qui mendis scatebat: Henricus Grauius, Louaniensis, Regius Professor,summa cum cura, atque industria.

In octauo Tomo, Claudius Porta Bapalmensis, qui postea Bianchiæ Pastorem, & Canonicum egit.

In nono Tomo, Guillelmus Estius, Gorconius.

Et hi omnes à facultate Theologica Louaniensi publicum eruditionis suæ testimonium habebant.

In decimo Tomo, Regulares Martiniani; in quem Tomum iampridem apud eos Martinus Lipsius Bruxellensis, eiusque discipuli Ioannes Costerius, & Ioannes Vilmerius Louanienses magni laboris impensam egerant.

Quin, & Ioannes Vilmerius varios in editionem hanc Augustini à Louaniensibus procuratam, contulit à se repertos Augustini sermones, multos etiam antea non editos, ex Cambronæ codicibus studiosè transcripsit.

Ioannes Molanus, Augustini libris Retractationem ipsius, aut si ea deerat, breuem cen-

ſuram multorum Theologorum ſententia confirmatam præmiſit. Quæ verò manifeſtè deprehenſa conſtabat Auguſtini non eſſe, ea pręmiſsis cenſuris in Appendice ſui Tomi reponenda cenſuit.

Adhibita eſt doctiſsimi Theologi Ioannis Heſelij in nouem Tomos, & Martini Lipſij in Tomum decimum, quæ magno fuit vſui, cenſura manuſcripta.

Molano autem additi ſocij, & adiutores fuere à Collegio Doctorum Theologorum Louanienſium Henricus Grauius, & Laurentius Vueſterhouius.

Ceterum in alijs antiquioribus editionibus, quæ vel præfixæ erant Epiſtolæ, vel adiectæ ad marginem Notæ, vel deprauati (præſertim Frobeniani) Indices, expurgationes ex Indicibus expurgatorijs Hiſpano, & Louanienſi, ſunt ſequentes, quas hic apponimus, vt facile ab omnibus, quibus eſt cordi ſalus propria, haberi poſsint ad manum, hiſque vtantur ad expurgandas antiquas Auguſtini editiones per homines fidos, atque peritos.

Euchariſtiam non eſſe ſacrificium, ſed ſacrificij memoriam. *tom. 6. col. 37. S. B. Auguſtinus tale quid non dicit.*

Euchariſtia paruulis neceſſaria. *to. 7. col. 566. A. quia D. Auguſtinus id non dicit: ſed accōmodat paruulis locum Ioannis: Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem.*

Fides, non opera, iuſtos ab iniuſtis diſcernit. *tom. 7. col. 902. B. Loquitur de fide Catholica, ponendo tam operibus ſiue fide factis.*

Fides ſola iuſtificat. *tom. 2. col. 815. D.*

Imaginum vſus prohibitus. *tom. 3. col. 907. Non dicit hoc: ſed citat tantum locum Exodi 20. Non facies tibi ſculptile.*

Imagines ex deſiderio morientium cœptæ conſtitui. *tom. 6. col. 398.*

Iuſti ſumus ſola fide. *tom. 4. col. 1015. A. Docet neminem iuſtificari ſine fide.*

Iuſtos ab iniuſtis fides diſcernit, non opera. *Hoc hic iterum repeto, quia etiam in hac litera habetur repetitum in Indice.*

Liberum arbitrium non habet diabolus. *tom. 2. col. 496. D.*

Machabæorum liber apocryphus. *tom. 3. col. 752. D. Auguſtinus id non dicit.*

Matrimonium omnibus conceſſum, qui continere non volunt. *tom. 3. col. 226. Dicit illud Auguſtinus: ſed excepit eos expreſsè, qui votum emiſerunt.*

Mortuos non ſtatim ad ſanctorum locum deferri: ſed in requie diem Domini exſpectare. *tom. 8. col. 281. C.*

Mortuis nullam curam de viuis. *tom. 4. col. 890. D.*

Non opera, ſed fides iuſtos ab iniuſtis diſcernit. *idem habetur in hac litera repetitum in indice, ideoque ego id quoque deſcribendo duxi repetendum.*

Opera etſi non iuſtificent, ſunt tamen ad ſalutem neceſſaria. *tom. 4. col. 599. B. C. Auguſtinus hoc non dicit: ſed tantum excludit merita iuſtificationis.*

Opera noſtra nos non ſaluare. *tom. 3. col. 1049.*

Petrus non ſimulauit, ſed verè in errore fuit Iudæorum. *tom. 2. col. 81. A. hoc in Indice huius poſtrema & auctioris editionis non potuit inueniri.*

Peccata venialia damnant. *tom. 2. col. 507.*

Peccata per Baptiſmum omnia dimittuntur, quæ poſt illum perpetrantur. *tom. 2. col. 225.*

Sanctorum legendas eſſe apocryphas. *tom. 4. col. 113. loquitur tantum de legenda S. Thomæ.*

Sanctorum inuocationem præcauit Ioannes. *tom. 9. colum. 581. D.*

Sancti mortui poſt hanc vitam ſubuenire non poſſunt. *tom. 4. col. 358. Dicit damnatis ſubuenire non poſſe.*

Verſiones aliquot librorum Auguſtini in Græcam, Gallicam, & Italicam linguam. Deinde & Latinæ editiones. Cap. 8.

At & laboraſſe ij in Auguſtino illuſtrando dici poſſunt, qui vel libros ipſius verterunt in alias linguas; vel aliquid pro illius Doctrina tuenda ediderunt: vel locos aliquos facilius explanarunt: vel Claues Scripturales ex eodem, vti fecit Angelus Roccha, elicuerunt; vel

denique

denique aliud insigne de eius vita, operumque ordine (vt Ioseph Pamphilus Signinus Episcopus fecit) euulgarunt.

Et Maximus quidem Planudes monachus uertit è Latina in Græcã linguam libros quindecim Augustini de Sanctissima Trinitate. Demetrius autem Cydones capita aliquot ex eisdem sermonibus. Quæ Græcę versiones Romæ extant in Bibliotheca Vaticana. Quin & eundem Demetrium transtulisse Enchiridion Augustini tradunt. Sed & Possidius, superstite ipso Augustino, scriptum reliquit, *per multos, & in multis salubris Fidei, Spei, Charitatis Ecclesia innotescente doctrina, non solum per omnes Africanas partes, verum etiã in Transmarinis, & per libros editos, atque in Græcum sermonem translatos, ab illo vno homine, & per illum multis, fauente Deo, multa innotescere meruisse.* Gentianus verò Heruetus hac nostra ætate in linguam Gallicam libros de Ciuitate Dei conuertit, atque edidit, suasu Ioannis Maldonati; qui dum publicè Theologiam Parisijs profiteretur, in frequentissimo Auditorum consessu huiusmodi versionem (si quis ei se accingeret) tamquam vtilissimã proposuit.

Iulius Mazzinus Brixiensis libros tredecim Confessionum Italicos eleganter factos Romæ emisit in lucem apud Iacobum Lunam è typographia Medicæa.

At etiam Italicè prodierunt Tractatus De Augustini Regula, Venetijs anno 1564. Meditationes item, & Soliloquia eius nomine, & Manuale, ibid. anno 1572.

Sed quoniam aliqui nancisci cupient separatas ab alijs Augustini libris, operum aliquot meliores editiones, quę etiam facilè in itinere circumferri queant, propterea sciant.

Libros tredecim Confessionum Antuerpiæ editos annos 1567. sequenti verò anno ibidem minore forma: nempe in sextodecimo, vt vocant. Turnoni item in Gallia, apud Claudium Michaelem, anno 1588.

Libros item tres de libero arbitrio in Enchiridij formã redactos: ac de Prædestinatione, & Gratia librum vnum Coloniæ apud Theodorum Baum, anno 1568.

De spiritu autem, & litera ad Marcellinum, De natura, & gratia, De fide, & operibus, Antuerpiæ apud Ioannem Gymnicum, anno 1568.

Meditationes, Soliloquia, Manuale, Dilingæ in Germania apud Sebaldum Meyer, anno 1571. Sermones autem aliquos cum Indiculo Possidij, ibid. anno 1564.

Paucorum aliquot locorum Augustini recta explanatio è Card. Bellarmino, & è Sixto Senensi, & alijs. Vnde ipsius Augustini defensio in alijs plerisque colligi possit. Cap. 9.

AVGVSTINVS autem cum scripsit libros ad Simplicianum, adhuc iuuenis erat, neque multa inuenerat in difficillima quęstione de prædestinatione, quæ postea maiori diligentia inuestigauit, & reperit. Itaque cum incidisset in illa verba ad Rom. 9. *Vt secundum electionem propositum Dei maneret,* & non posset intelligere, quomodo Deus eligeret, si nulla esset disparitas in rebus eligendis, suspicatus est mutandam esse interpunctionem, & Apostolum noluisse dicere, *vt secundum electionem propositum Dei maneret, ideo non ex operibus, sed ex vocante dictum esse, maior seruiet minori:* sed velle dicere, *Iacob, & Esau nihil boni, aut mali egisse, vt inde secundum electionem propositum Dei maneret.* Ex qua mutatione interpunctionis collegit *non propositum Dei secundum electionem manere, sed contra, electionem manere secundum propositum Dei.* Sed postea intellexit hanc expositionem esse violentam, & extortam, & non fuisse necessarium redigi ad has angustias, cum dici potuisset *Deum diligendo, vel eligendo facere disparitatem.* Sic enim ait in Epist. 105. ad Sixtum, & in Epist. 106. ad Paulinum. In quibus locis sapienter dicit Bellarminus, cap. 15. libro 2. de Gratia, & libero arbitrio. Tomo tertio. *Quam aliter sapiat Augustinus senex, quam Augustinus iuuenis.* Nam senex scripsit ad Sixtum, & Paulinum; iuuenis ad Simplicianum. Ac tamen legi poterit, quid etiam de istis ad Simplicianum libris scripsit Gabriel Vasquez To. 1. in primam par. S. Thomę, vbi & ipse agit doctè de Prædestinatione.

Præterea Augustinus, quamuis incertam crediderit esse originem animarum, & in lib. 10. de

de Genesi, cap. 23. scripserit opinionem, quæ asserit *propaginem animarum niti fortioribus argumentis, quàm sententias ceteras*, tamen in Epist. 157. ad Optatum, quam scripsit multo posterius, aptissimè refellit eam sententiam. Itaque (inquit) *illi qui propaginem animæ inconsiderata temeritate defendunt*. Et in eadem Epistola loquens de sententia Tertulliani, sic ait: *Quo quid peruersius dici potest?* Vide Card. Bellarm. lib. 4. de Amissione gratię, & statu peccati, cap. 11.

Adde, quòd Epistolam ad Hieronymum (ait in eodem loco idem Card. Bellar. c. 11. versus finem) de Origine animarũ, scripsit Augustinus posterius quàm libros de Genesi, & Epistolam ad Optatum adhuc posterius, & post vtramque scripsit lib. 4. de Origine animę, iam valde senex, vt ex lib. 2. Retractationum intelligi potest.

In his autem scriptis semper magis, ac magis inuenitur recessisse à sententia de propagine, & accessisse ad sententiam de creatione Animarum.

Obseruandum est item eodem tempore Augustinum scripsisse librum de Correptione, & Gratia, ac librum de Gratia, & libero arbitrio, & Epistolam 46. Omnia enim hæc scripta sunt ad Valentinum occasione quorundam eius monachorum, qui gratiam Dei sic defendebant, vt liberum arbitrium denegarent; quamobrem cum Hęretici, siue Caluinus, aliquid affert ex aliquo eorum librorum, vnde Catholicam sententiam destruat, dicendũ id est, quod Card. Bellarminus scribit contra Caluinum inquiens: *Quomodo credibile est Augustinum in libro de Correptione, & Gratia ad Valentinum scripto destruere voluisse, quæ scripserat eodem ferè tempore, & eadem occasione ad eundem Valentinum?* Vide librum quintum, cap. 17. de Gratia, & libero Arbitrio eiusdem Cardinalis Bellarmini.

Ad Augustinum item intelligendum, vti & adceteros Patres, magni refert, si non tantum quod vno in loco de eadem re, sed quod pluribus in libris, & locis scripsit.

Verbi gratia, Augustinus, cuius tempore quæstio est orta de peccato originali (vt ipse testatur, lib. 3. de Peccatorum meritis, & remissione, cap. 5. 6. 7.) controuersiam de peccato originis copiosissimè disputauit in libro vnico de peccato originali contra Pelagium; in duobus ad Valerium de nuptijs, & concupiscentia; in tribus ad Marcellinum de peccatorum meritis & remissione; in quattuor ad Bonifacium contra duas Epistolas Pelagianorum; in sex ad Claudium aduersus Iulianum, & in alijs libris, & Epistolis suis frequentissimè.

Quin & Doctrinæ Augustini solidè intelligendæ prodest admodum, legisse quæ S. Prosper cum alibi, tum quæ ad obiectiones Vincentianas 10. 11. 12. 13. 14. 15. & 16. scripsit. Vide Cardin. Bellarm. lib. secundo, de amissione gratiæ, & statu peccatorum, capit. 17. Tom. 3.

Augustini autem ignoscendum esse, in ijs verbis, *Sic eum volo manere. Io. 21.* imperitiæ, & simplici credulitati, ait Erasmus, qui etsi vir fuit Sanctus, integer, & acuto prędıtus ingenio, *fuit tamen* (ait) *credulus, & linguarum destitutus præsidio, sine quibus Diuina scriptura, vt par est, tractari non possunt.* His addit, *quod serò venerit ad Christianismum, & mox iuuenis ad Episcopale munus raptus sit, vt docendo discere cogeretur quod doceret, & scribendo disceret, quod scriberet, ac proinde mirandum non esse, si cubi non assequitur quod affectat.* Sed sanè insolenter, & ignoranter Erasmus Augustinum lapsum esse ex ignorantia linguæ Gręcę iactat, quasi tam expers Gręcę fuerit linguæ, vt Euangelium Io. Gręcum legens nequiuerit discernere. At qui eius multa scripta testantur non omnino Græcas literas ignorasse, libro 1. Confess. Grammaticam Græcam se adhuc puerum didicisse, & Homeri carmina in ludo literario cecinisse. Sententias item aliquas Chrysostomi Græcę integritati restituit: septemque locutionum Veteris testamenti volumina scripsit, in quibus sacras locutiones ad Gręcam fidem emendauit. Prædicamenta Aristotelis in Latinum vertit. Vide Sixti Annot. 220. lib. 8. Bibl. Sanctæ.

Augustini verò, & Gregorij Magni verba, quibus videntur damnatorum supplicijs addicere infantes S. Thomas mitigat in Quæstionibus disputatis in qu. de pœna peccati Originalis artic. 2. contra quàm Gregorius Ariminensis in 2. Sent. dist. 31, quæst. 3. qui censet ea verba secundum rigiditatem illam, esse intelligenda. Vide etiam Sixtum Senẽsem, lib. 5. Bibl. sanctæ, annot. 137.

Au-

Augustinus item quo modo exponendus in eo, quod dixit in versiculum Psal. 36. *Adhuc pusillum, & non erit peccator,* cum videatur innuere animas Sanctorum ante resurrectionem in cælo non futuras. Vide Annot. Sixti Senen. lib. 5. annot. 169. & 365. lib. sexti Bibl. S. Augustinus porrò non dubitauit de gloria animarum ante iudicium, sed de loco gloriæ, & de gradibus, siue de quantitate, siue de consummatione gloriæ ante iudicium.

Augustinus librum de correptione & gratia senex scripsit. Bellarm. Card. lib. 2. de remissione gratię, & statu peccati, cap. 6.

Augustinus tres libros de libero arbitrio scripsit, ea potissimum de causa, ut ostenderet Deum non esse causam peccati. Idem Card. Bellarm. libro 2. de amissione gratiæ, & statu peccati, cap. 13.

Duo Petiliani fuere, contra quos scripsit Augustinus, alter Cirtensis Episcopus, vt licet videre in exordio primi libri aduersus Cresconium. Alter Constantiniensis Episcopus, qui de vnico baptismo librum edidit, aduersus quem eodem nomine, & argumento ipse Augustinus Commentarium scripsit. Sed putatur irrepsisse error in titulum commentariorũ contra litteras Petiliani, vt loco *Constantinianensis*, sit positus *Cirtensis*: nã in primi libri exordio *Constantinianensis* Episcopus inscriptus reperitur. Erat autem Constantina Ciuitas in Numidia, de qua idem Augustinus, lib. secundo cont. lit. Petil. cap. 99. Vide Card. Baron. Tom. 5. Annal.

Porrò corrigendum esse eiusdem Augustini contextum, lib. 9. Confess. c. 11. vt loco trigesimitertij, ponendus sit annus trigesimusquintus, idque ex alijs eiusdem Augustini locis obseruauit Cæsar Card. Baron. Tom. 4. pag. 573. primæ editionis, sicuti etiam corrigendus est, vbi ait Concilium *Cauernense* celebratum à 43. Patribus ex alio eiusdem Augustini loco in Psal. 36. vbi recitantur litteræ Synodales eiusdem Concilij, leguntur subscripti quinquaginta tres. Vide Card. Baron. to. 4. pag. 694. eiusdem primæ editionis.

Monet autem rectè Io. Pistorius Nidanus, qui & Theologus, & generalis per Episcopatum Constantiensem in spiritualibus Vicarius, scripsit in hæc verba Ioanni Pappa ministro hæretico. *Accedes* (inquit) *ad Christi Ecclesiam explicatam in S. Augustini de vnitate Ecclesiæ libro: qui vnus Augustanæ Confessioni iugulum incidit, & Lutheranismum totum euertit funditus.*

Meministi, quemadmodũ tum statim prædicerem, quod omnibus Scriptoribus vsu uenit idem cõtigisse Augustino: vt diuersis locis, quia rem eandem non eadem attentione tractauit, nec priorem semper explicationem adhibuit: quod illum facere breuitas sermonis, & occupationum multitudo, & res ista ætate in omnium animis contestata perspicuitas sæpe non sinebat: iam minutis, & in eius lectione non exercitatis viris pugnare, & dissidere secum videatur: præsertim cum interspersæ hinc inde in varijs libris sententia, vel à contextu orationis abiunguntur, vel non satis omnibus momentis considerantur.

Itaque continuo promisi, planum me facturum, nullam penè vnquam sancto viro excidisse contrariam vocem, quam non ipse ante mortem correxerit, vel corrigi non cupiuerit: Et causam, cur non omnia primo aspectu congruere, vel Sancti Viri de religione sententia in dissimilitudine, & varietate posita esse existimantur, consistere totam in hebetudine, & malitia eorum qui Sanctum Virum legunt, eoque monui, si vir honestus, & literatus haberi velles, vt non in paucis verbis, nec in sono externo, nec in vno semper loco hæreres; perpenderes magis quid in continuata, & à principio libri vel capitis ad finem profusa Oratione, & quid in omnibus libris primis, medijs, postremis significasset, aut quò animum retulisset suum vir sanctus. Si quid obscurum, vel difficultate implicatum occurreret, iussi, vt ex ceteris Sancti Viri libris, vbi sententiam suam maiori perspicuitate illuminasset, tanquam ex fontibus, haurires intelligentiam, & numquam in istam te fatuitatem dares, vt contrariam vnam in S. Augustino esse sententiam, quam ipse non explicauerit, crederes; nec vllum vnquam ex S. Augustino in librum tuum apponeres testimonium, quod non accuratè in omnibus Augustini libris perspexisses, & in conscientia tua ad eam sententiam, ad quam adscriberes, serio valere indicares.

Aptatio

Aptatio librorum Augustini vtrique Testamento. Cap. 10.

Primò vniuersæ Diuinæ Scripturæ *Libri quattuor de Doctrina Christiana*; in quibus docet, qualis esse debeat Scripturæ Sanctæ expositor; traditque præcepta legendi, intelligendi, interpretandique Sacras literas, ostendens quarum linguarum, artiumque præsidio, & quorum auctorum lectione, quibusve regulis opus habeat, qui scripturarum sensa inquirit: & quos enarrandi, exponendique modos habere oporteat sacrorum voluminum Explanatorem. Vtrique item Testamento *Disputationum libri triginta sex aduersus hæreticos Vetus Testamentum blasphemantes, & nouum falsi criminantes*. E quibus vnus *contra Adimantum Manichæi discipulum: triginta tres contra Faustum Manichæorum Episcopum*: reliqui duo contra *innominatum Manichæum*, qui prænotatur: *Contra aduersarium legis & prophetarum*.

Vtrique etiam Testamento *Quæstionum libri tres*, quorum initium est: *Aduersus eos, qui negant*. Quibus addi potest. *Opus octoginta Quæstionum inscriptum*, & quod inscribitur, *Speculum Scripturarum*.

Veteri Testamento.

In Pentatheucum, *Adnotationum libri septem*: qui ideò *Locutionum* titulo prænotantur, quia in his locutionibus idiotismi, & phrases scripturæ, quæ passim occurrunt in septem primis antiqui Testamenti libris, adnotantur. Item *Quæstionum super eadem volumina libri alij septem*: Quorum initium est: *Cum Scripturas sanctas*.

GENESI.

In tria Geneseos capita, idest ab initio libri vsque ad eiectionem primorum Parentum è paradiso, continuatæ expositionis, lib. 15. videlicet, De Genesi iuxta allegoriam aduersus Manichæos lib. 2. De Genesi ad literam imperfectè, liber unus. De Genesi ad literã lib. 12. In primum etiam Geneseos caput extant libri tres, libris quæ Confessionum insertique sunt inter eos vndecimus, duodecimus, & tertiusdecimus. Quæstionum de Genesi: Item Locutionum, Liber Primus.

In Genesim Sermo vnus, qui est inter Sermones de Tempore 133.
In Gen. 6. De Cataclysmo, & arca Noë Sermo vnus, qui est de Tempore 69.
In Gen. 12. De Abraham, Sermo vnus, qui est de Tempore 51.
In Gen. 15. De vacca trienne, Sermo de Tempore 54.
In Gen. 18. De tribus viris Abrahæ visis, Sermo de Tempore 70.
In Gen. 22. De tentatione Abrahæ, Sermo de Tempore 72.
In Gen. 22. De immolatione Isaac, Sermones duo, qui sunt de Temp. 71. & 73.
Io Gen. 25. De conceptu Rebeccæ, Sermo de Tempore 68.
In Gen. 28. De scala Iacob, Sermo de Tempore 79.
In Gen. 37. De somno Ioseph, Sermo de Tempore 81.
In Gen. 39. De Ioseph, & eius domina, Sermo de Tempore 83.
In Gen. 42. De Iacob, quem latuit Iosephum in Aegypto esse, Sermo de Tempore 82.

EXODO.

Quæstionum, & Locutionum, Liber Secundus.
In Exo. 1. De morte Ioseph, & multiplicatione filiorũ Israel, Sermo qui est de Temp. 84.
In Exo. 1. De paleis Aegyptiorum, Sermo de Tempore 85.
In Eco. 2. De natiuitate Mosis, Sermo de Tempore 86.
In Exo. 3. De Apparitione Domini in rubo, Sermo vnus, qui est ex additis ad 10. To. 18.
In Exo. 4. De induratione Pharaonis, Sermo de Tempore 88.
In Exo. 7. De decem plagis Aegypti, Sermo de Tempore 87.
In Exo. 14. De Pharaone, Sermo de Tempore 89.
In Exo. 15. De itinere trium dierum, Sermo de Tempore 90.
In Exo. 15. De aqua amara, & manna, Sermo de Tempore 91.

In Exo.17. De Raphidim, & de Petra percussa, & Amalech, Sermo de Tempore 93.
In Exo.32. De filijs Israel, Sermo de Tempore 97.

LEVITICO.

Quæstionum, & Locutionum, Liber tertius.

NVMERIS.

Quæstionum, & Locutionum, Liber quartus.
In Num.13. De exploratoribus, & botro, Sermo de Tempore 100.
In Num.14. De populo mortuo in deserto, Sermo de Tempore 102.
In Num.16. De thuribulis, Sermo de Tempore 98.
In Num.17. De virga Aaron, Sermo de Tempore 99.
In Num.21. De serpente æneo, Sermo de Tempore 101.
In Num.22. De Balaam, Sermo de Tempore 103.

DEVTERONOMIO.

Quæstionum, & Locutionum, Liber quintus.

IOSVE.

Quæstionum, & Locutionum, Liber sextus.
In Iosue 1. Quòd iusto Dei iudicio filij Israel terram repromissionis acceperint, Sermo de Tempore 105.
In Iosue 6. De Raab, & subuersione Hiericho, Sermo de Tempore 106.

LIB. IVDICVM.

Quæstionum, & Locutionum, Liber septimus.
In Iud.6. De Gedeone, Sermo de Tempore 108.
In Iud.14 De Sampsone, Sermo de Tempore 107.

LIBRIS REGVM.

In libro de Ciuitate Dei, 17. cap.4. dum inter alia de Regum temporibus loquitur, Canticum Annæ exposuit. Scripsit etiam librum ad Simplicianum Mediolanensem Episcopum de solutione quinque Quæstionum ex libris Regum, videlicet:
In 1.Reg.10. De Spiritu Domini insiliente in Saulem.
In 1.Reg.15. De Pœnitentia Dei, quòd Saulem constituerit Regem.
In 1.Reg.28. De Samuele per Pythonissam ab inferis reuocato.
In 2.Reg.7. De Dauide intrante, & sedente ante Dominum.
In 3.Reg.17. De Helia expostulante cum Deo, quod filium viduæ occiderit.
In 3.Reg.22. De spiritu mendacij, per quem deceptus est Achab Rex. Scripsit item in varios locos Regum Sermones decem. Hi autem sunt.
In 1.Reg.17. De Dauide & Goliath, Sermo de Tempore 196.
In eundem. De Dauidis monomachia Sermo, qui est in lib.50. Homiliarum primus.
In 3.Reg.3. De Salomonis erga duas meretrices iudicio, Sermo de Tempore 200.
In 3.Reg.17. De Helia, & Vidua Sareptana, Sermo de Tempore 201.
In 4.Reg.2. De Heliseo à pueris illuso, Sermones duo, qui sunt de Temp.204. & 206.
In 4.Reg.5. De Naaman Syro, Sermo de Tempore 207.
In 4.Reg.6. De Heliseo, & Securi in gurgitem lapsa, Sermo de Tempore 210.
In eundem. De fame Samariæ, Sermo de Tempore 211.

IN TOBIAM.

In Tobiam Sermo vnus de Tempore 226.
In Tobiæ 4. Caput super id. *Eleemosyna à morte liberat*. Homil.47.

IVDITH.

In Iudith Sermones duo, qui sunt de Tempore 228. & 229.

IOB.

Liber, cui titulus est. Adnotationes in Iob.

PSALTERIO.

In Psalterium continuatæ, & integræ expositionis Tractatus, siue enarrationes 205. quas partim presbyter, partim Episcopus vsque ad exitum vitæ pro concione enarrauit.
Extant præter hos Tractatus, alij quoque Sermones in varios Psalmorum versiculos, idest.
In Psal.9. super id, *Tibi derelictus est pauper*, Sermo de Tempore 120.
In Psal.16.super id, *Sustine Dominum, viriliter age*, Sermo inter 50.Homil.11.
In totum Psalmum 21.ad Honoratum Epistola, quæ est num.120.
In Psal.33.super id, *Quis est homo, qui vult vitam*, Sermo, qui est in 50.Hom.primus.
In Psal.40.De principio eiusdem Psalmi, Sermo qui est inter 50.Homil.
In Psal.45.super id, *Vacate & videte, quia ego sum Deus*. Sermo de Tempore 251.
In Psal.49.super id, *Deus manifestè veniet*, Sermones duo, vnus de Tempore 220.alter 20. in lib.50. Homil.
In eundem Psal. De illo, *Sedens aduersus fratrem*, Sermo, qui est inter 50.Hom.secundus.
In Psal.67.super id, *Sicut deficit fumus*, Sermo de Tempore 109.
In Psal.83.super id, *Cor meum, & caro mea*, Sermo inter 50. Hom.37.
In Psal.94.super id, *Venite adoremus*, Sermo, qui est de verbis Apostoli vndecimus.
In Psal.97.super id, *Cantate, & psallite in cithara*, Sermo de Tempore 222.
In Psal.117.De primo psalmi versiculo, Sermo inter 50.Hom.36.
In eundem Psal.super, *Hæc dies, quàm fecit Dominus*, Sermo de Tempore 136.
In Psal.118.super id, *Bonitatem & disciplinam, & scientiam*, Sermo inter 50.Homil.4.
In eundem Psal.super id, *Gressus meos dirige*. Sermo de verbis Apostoli 22.

LIB. PROVERB.

In Prouerb.13.Super id, *Sunt, qui se diuites putant*. Sermo de Tempore 212.
In Prouerb.31.De muliere forti. Sermo.2. de Tempore 217.& 218.

LIB. SAPIENTIAE.

In Sap.7. *Splendor est lucis æternæ*. Sermo de Tempore 190.
In Eccl.5. De eo. *Ne tardas conuerti ad Deum*. Homil.13.
In Eccl.31. De eo quod scriptum est, *Beatus vir, qui post aurum non abijt*. Hom.9.

ESAIAE.

In Esa.11.super id, *Requiescet super eum spiritus Domini*. Sermo de Sanctis 7.
In Esa.53.super id, *Ascendet sicut virgultum coram eo*, Sermo inter 50.Hom.36.
In Esa.58.super id, *Clama, ne cesses*, Sermo inter 50. Homil.7.
In Esa.58.super id, *Frange esurienti panem*, Sermo inter 50. Hom.17.

EZECHIELI.

In Ezech.34. Libri duo, alter de pastoribus, in quo prior pars huius capitis exponitur: alter de ouibus, in quo pars posterior explicatur.

DANIELI.

In Dan.3. De tribus pueris, Sermo de Tempore 240.
In Dan.13. De Susanna, Sermo.2. qui sunt de Tempore 118.242. Historiam autem Susannæ exponit tract.36. in Euangelium Ioannis.

AGGAEO.

In Aggæi 2. De eo scripto, *Meum est aurum, & meum est argentum,* Hom.30.

Nouo Testamento.

In quattuor Euangelia: De concordia Euangelistarum, lib.4.
Quæstionum Euangelicarum, libri 2.

MATTHAEO.

In Matthæum extat liber, De Sermone Domini in monte 5.6. & 7. capitibus.
Liber Quæstionum Euangelicarum secundum Matthęum, quas Possidius, Adnotationes in Matthæum nominat.
In Matthæum, De Aduentu Magorum, & de cęde infantium, Sermones de Sanctis 9.10.
In Matthæi 3. super, *Ego debeo à te baptizari,* Sermo de verbis Domini 63.
In Matthæi 4. super, *Pœnitentiam agite,* Sermo de verbis Domini primus.
In Matthæi 5. De Beatitudine pauperum, Sermo vnus, qui est ex additis 10. tom. 14.
In idem super, *Audistis, Quia dictum est antiquis,* Sermo de Tempore 59.
In idem super, *Diligite inimicos uestros,* Sermo de Tempore 170.
In idem super, *Luceat lux uestra,* Sermo de verbis Domini 2.
In idem super, *Qui dixerit fratri tuo Racha,* Sermo de verbis Domini 4.
In Matth.6. super, *Nesciat sinistra tua.* Sermo de Tempore 10.
In idem de Oratione Dominica, Serm. tres, qui sunt de Tēp. 126. 182. (& inter Ho. 50.) 42.
In Matth.7. super, *Qui fecerit, & docuerit,* Sermo de verbis Domini 3.
In idem super, *Petite, & accipietis.* Sermo de verbis Domini 5.
In idem super, *Nolite iudicare, & non iudicabimini,* Sermo de Tempore 202.
In idem, De parabola zizaniorum, Sermo de Sanctis 39.
In Matth.8. De puero Centurionis, Sermo de verbis Domini 6.
In idem super, *Domine sequar te, quocunque ieris.* Sermo de verbis Domini 7.
In Matth. 11. super *Confiteor tibi Pater,* Sermo de verbis Domini 8.
In idem super, *Venite ad me omnes,* Sermo de verbis Domini 9.
In idem super, *Inter natos mulierum,* Sermo de 50. Homil. 44.
In Matth. 12. De verbo in Spiritum sanctum, Sermo de verbis Domini 12.
In Matth. 14. De Petro ambulante super aquas, Sermones 2. qui sunt de verbis Do. 13. 14.
In Matth. 15. De Cananæa, Sermo de Tempore 74.
In Matth. 17. De Dæmonio, Sermo de Tempore 230.
In Matth. 18. De Correptione fratrum, Sermones duo, qui sunt de verbis Domini 15.16.
In Matth. 19. *Si uis ad uitam ingredi,* Sermo 2. de Tempore 205. de verbis Domini 17.
In idem super, *Si uis perfectus esse,* Sermo de Tempore 233.
In Matth. 20. De duobus cæcis, Sermones duo de Temp. 52. de verbis Domini 18.
In Matth. 22. De tributo Cęsaris, Sermo de verbis Domini 19.
In idem super, *Diliges proximum,* Sermo inter 50. Hom. 38.
In idem super, *Cuius filium dicunt esse Christum,* Sermones duo, de Temp. 234. 235.
In Matth. 24. super, *Væ pregnantibus,* Sermo de verbis Domini 30.
In idem super, *De die illa nemo scit,* Sermo de verbis Domini 21.
In Matth. 25. De decem Virginibus, Sermones duo de verbis Domini 22.23. & in lib. 83. Quæstionum, quæst. 59.
In idem super, *Venite benedicti patris mei,* Sermo de Sanctis 38.

MARCO.

In Marco 8. De turba famelica sequente Christum, Sermo de Tempore 209.
In Marco 16. De duobus discipulis, quibus Christus in alia effigie apparuit, Ser. de Tēp. 146.
In idem, De vndecim discipulis recumbentibus, Sermo de additis ad 10. tom. 5.

L V C AE.

In Luc. 1. super, *Missus est Gabriel*, Sermo de Sanctis 18.
In Luc. 2. super. *Fili, quid fecisti nobis sic*, Sermo secundus ex additis ad 10. tom.
In Luc. 6. super, *Remittite, & remittetur*, Sermo ex 50. Hom. 29.
In Luc. 7. De muliere, & peccatrice, Sermo ex 50. Hom. 23.
In Luc. 10. super, *Qui vos spernit, me spernit*, Sermo de verbo Domini 24.
In idem, De Maria, & Martha, Serm. de verb. Domini 26. 27.
In idem. De eo, qui incidit in latrones, Sermo de verb. Domini 37.
In Luc. 11. super, *Domine doce nos orare*, Sermo de verbo Domini 28. qui integrè descriptus est ex c. 4. libri quinti, De Sacramentis D. Ambrosij.
In idem super, *Qui ex vobis habet amicum*, Sermo de verbis Domini 29.
In idem, De Pharisæis, Sermo de verbis Domini 30.
In idem, De diuite agrum vberem habente, Sermo ex 50. Hom. 58.
In idem 13. De ficulnea, Sermo de verb. Domini 31.
In idem, *Si pauci sunt qui saluantur*, Sermo de verbis Domini 32.
In idem. De grano Sinapis, Sermo de Sanctis 34.
In Luc. 14. De cœna magna, Sermo de verbis Domini 33.
In Luc. 15. De filio prodigo, Sermo de verbis Domini 34.
In Luc. 16. De mammona iniquitatis, Sermo de verbo Domini 35.
In idem. De diuite & Lazaro, Sermo de verbis Domini 25.
In Luc. 17. De Iudice iniquo, Sermo de verbis Domini 36.
In Luc. 22. super illo, *Capillus de capite vestro*. Sermo ex 50. Hom. 14.
In Luc. 23. De Cruce, & Latrone, Sermo de Tempore 130.
In Luc. 24. De discipulis euntibus in Emaus, Sermo de Tempore 140.
In idem, De Iesu stante in medio discipulorum, Sermo quartus ex additis, to. 10.

I O A N N I.

In Ioannis Euangelium Tractatus 124. continuatæ expositionis ab initio Euangelij vsque ad finem.
In Ioan. 1. super, *In principio erat Verbum*, Sermones duo qui sunt de Tempore 134. & de verbis Domini 38.
In idem super, *In mundo erat*. Sermo de verbis Domini 39.
In idem, *Cum esset ad ficum*, Sermo de verbis Domini 40.
In Ioan. 2. De aqua in vinum conuersa, Sermones duo, qui sunt de verbis Domini 41. & de Tempore 41.
In Ioan. 5. De languido, Sermo de verbis Domini 42.
In idem super, *Si ego testimonium perhibeo de me*, Sermo de verbis Domini 48.
In idem super, *Sicut pater suscitat mortuos*, Sermo. 2. de verbis Dom. 44. & de 50. Hom. 22.
In idem super, *Scrutamini scripturas*, Sermo de verbis Domini 45.
In idem super, *Venit hora, & nunc est, quando mortui*, Sermo de verbis Domini 64.
In idem super, *Qui manducat meam carnem*, Sermo de verbis Domini 46.
In Ioan. 8. De adultera, Sermo, de verbis Domini 47.
In idem super, *Si manseritis in Sermone meo*, Sermo de verbis Domini 48.
In Ioan. 9. De cęco nato, Sermo de 50. Hom. 43.
In Ioan. 10. De pastore, & mercenario, & fure, Sermo de verbis Domini 49.
In idem, De bono pastore, Sermo de verbis Domini 50.
In idem super, *Ego & pater vnum sumus*, Sermo de verbis Domini 51.
In Ioan. 11. De Lazaro Serm. 2. de verbis Domini 32. & de Tempore 104.
In idem super, *Qui credit in me, credit in eum*, Sermo de verbis Domini 53.
In Io. 12. super, *Qui amat animam suam*, Sermo de 50. Hom. 37.
In Io. 14. super, *Ego sum via*, Serm. 3. de verbis Dom. 54. 55. & inter 50. Hom. 34.

ACTIBVS APOSTOLORVM.

EPISTOLAE AD ROM.

EPIST. AD CORINTH.

EPIST. AD GALATAS.

In Epistola ad Galatas *Continuata, & succincta expositionis*, lib. 1.
In 2. ad Gal. De Petro, & Paulo reprehenso. Epist. 2. ad Hieron.
In 3. ad Gal. super, *Si data est lex, quæ possit iustificare*. Sermo de verbis Apost. 13.
In 5. ad Gal. super, *Spiritu ambulate*, Sermo de verbis Apost. 3.
In 6. ad Gal. super, *Alter alterius onera portate*, Sermones duo de verbis Apost. 22. 24.
In idem super, *Mihi absit gloriari, nisi in Cruce*, Sermo quintusdecimus, qui est ex additis, Decimo Tomo.

EPIST. AD EPHES.

In 3. ad Ephes. super, *Vt possitis comprehendere quæ sit latitudo*, Sermo tertius inter 50. Hom.
In idem super, *Petere non infirmari*, Sermo de verbis Apost. 7.
In 4. Ephes. *Super, Deponentes malitiam*, Sermo de Tempore 221.
In 5. ad Ephes. super, *Videte quomodo cautè ambuletis*, Sermo de verbis Apostoli 26.
In 6. ad Eph. super, *Pax fratribus, & charitas*, Sermo 17. inter 50. Homil.

EPIST. AD PHILIP.

In 3. ad Phil. super, *Non sumus circuncisi*, Sermo de verbis Apost. 5.
In idem super, *Secundum iustitiam, quæ ex lege est*. Sermo de Tempore 221.

EPIST. AD THESSALONIC.

In prima ad Thess. 3. super, *Qui non vult operari, non manducet*. De opere monachorum ad Aurelium Carthaginiensem Episcopum liber, in quo disseritur num monachi negligentes ex Pauli præcepto ad laborem cogendi sint.
In 1. ad Thess. 4. super, *Nolo vos contristari de dormientibus*, Sermo 34. de verbis Domini.

EPIST. AD TIMOTH.

In 1. ad Tim. 1. super, *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus*. Sermones, qui sunt de verbis Apostoli 8. 9. 10.
In 1. ad Tim. 6. *Quod radix omnium malorum sit cupiditas*, Sermo octauus inter 50. Hom.
In 2. ad Tim. 4. super, *Prædica verbum, insta opportunè*. Sermo quintus inter 50. Homil.

EPIST. B. IACOBI.

In Iacobi 2. super, *Qui offenderit in vno*, ad Hieronymum Epistola prima, quæ est inter Epistolas. eius 29.
In Iac. 5. super, *Nolite iurare*, Sermo de verbis Apost. 30.
In idem, super, *Confitemini alterutrum*. Sermo duodecimus de 50. Homil. 12.

EPIST. B. PETRI.

In 1. Petri 2. super, *Deposita omni malitia*, Sermo vigesimus inter 50. Hom.
In 1. Petri 3. De Christo prædicante spiritibus, *qui erant in carcere*, ad Euodium Epist. 1. quæ est 99.
In 2. Petri 1. De voce allata de cęlo, Sermo vigesimusnonus, de verbis Apost.

EPIST. B. IOANNIS.

In Epist. 1. Ioãnis, à principio videlicet vsque ad dimidium vltimi capitis, Tractatus decem.
In 1. Ioannis 1. super, *Si dixerimus, quia peccatum non habemus*. Sermo trigesimus primus, de verbis Apostoli 31.
In 1. Ioannis 4. De non credendo omni spiritui, Sermo trigesimussecundus, de verbis Apost.

APOCALYPSI.

Multa ex Apocalypsi explicat à cap. 7. vsque ad 17. lib. 20. de Ciuitate Dei.

Avrelivs Brandolinus cognomento Lippus Florentinus, Ordin. Augustiniani, scripsit Paradoxa Christiana. De Humanæ vitæ conditione, & toleranda corporis ægritudine ad Matthiam Coruinum Hungariæ Regem. De ratione scribendi, lib. 3. In quibus Rhetoricę præcepta à dicendi ratione ad rationem scribendi transfert. De legibus librum. Carmina de morte Platinæ, quæ in fine Operum ipsius Platinæ leguntur. Historias Sanctorũ multas. & Historias omnes Veteris Testamenti. Librum, quo carmine Heroico Nouum & Vetus Testamentum complexus est. Ad omnes Epistolas Pauli Commentarios. Orationes item multas, præsertim De Passione Domini ad Innocentium VIII. Pont. Maximum, & alia. Romæ diem obijt anno 1498. Extant ad ipsum quædam Pogij Epistolæ in eius laudem.

Avrelivs Episcopus Carthaginiensis, anno 461. præfuit Generali Concilio Carthaginiensi, nomine Anastasij Papæ; Deinceps Concilio Mileuitano, anno 402. scripsit ex Concilio Diospolitano Epistolam de erroribus Pelagij ad Episcopos Prouinciæ Bisacenæ, anno 415. Porrò Aurelij Carthaginiensis Episcopi, Epistola ad Damasum Papam, quam Isidorus Mercator in collectionis suæ exordio ponit, est commentitia. Vide Baron. Cardin. Tom. 4. sub annum 374.

Avrelivs Cassiodorus. Vide, in verbo, Cassiodorus.

Avrelivs Clemens. Vide, in verbo, Aurelius Prudentius.

Avrelivs Prudentius, Clemens, Hispanus, Cæsaraugustæ natus, Christianus, vbi ætas deferbuit, pietatem magis coluit, seseque rebus sacris scribendis addicens, floruit Valentiniani secundi, & Theodosij Magni, ac filiorum eius Arcadij, atque Honorij temporibus. Vitam eius scripsit Aldus Manutius Pauli Pater, quæ veteribus Prudentij editionibus in Germania præfixa fuit. At à Catholicis typographis Antuerpiæ Christophoro Plantino, Coloniæ Arnoldi Mylij sumptibus recusa eius Poemata sunt cum Theodori Pulmanni Grasſemburgij, & Victoris Giselini emendationibus, & Notis, atque adeo Giselini Commentario.

Scio autem Ioannem Sichardum in Psychomachiam, Cathemerinon, hoc est Diurnarum rerum Opus, Peristephanon, Apotheosim; Erasmum in Hymnos de Natali pueri Iesu, & Epiphania Domini, Iacobum Spiegelium in Hymnos ad omnes Horas de miraculis Christi adnotationes scripsisse. Veruntamen Giselini labor est præferendus: cumque Erasmus in tam multis à fidei semita deflexerit, ne proponendus quidem est studiosis, vbi veritatem pronunciauit. Sed de illo quidem, suo loco planius agemus.

Iam ad Prudentium quod attinet, vt alliciantur Christiana ingenia ad Poemata digna versanda, & ad argumenta, quæ sapiant humanam mentem, tractanda, hæc sunt quæ scripsit.

Præfatiunculæ duæ. Fidei, & idololatriæ pugna.
Pudicitiæ, & libidinis pugna. Patientiæ, & iræ congressus.
Superbiæ, & humilitatis pugna. Luxuriæ, & sobrietatis pugna.
Auaritiæ, & largitatis. Concordiæ, & discordiæ pugna.
Cuncta hexametro carmine, pręter præfatiunculam, quæ Senarijs constat.
Liber Cathemerinon. Sunt autem Odæ è vario genere metri à matutino ad vespertinum crepusculum. Præfatio. Hymnus ad galli cantum. Matutinus, ante cibum; post cibum. Ad incensum cerei Paschalis. Ante somnum. Ieiunantium. Post ieiunium. Omni hora. In exequijs Defunctorum. Octauo Kal. Ianuarias. Epiphaniæ.
Liber Peri Stephanon, siue de coronis, hoc est de Coronatis martyrio: qui uario genere metri constat. De Eulalia Virgine. De S. Vincentio martyre.
Hymnus in honorem Sanctorum martyrum Hemiterij, & Chelidonij Calaguritanorum.
De duodeuiginti martyribus Cæsaraugustanis. De D. Laurentio.
De Fructuoso Episcopo Tarraconensi, & Augurio, & Eulogio martyribus.
De Quirino martyre, & Episcopo Siscianæ Ecclesiæ.
Locus vbi martyres passi sunt, quod Baptisterium appellatur.
Passio Cassiani martyris, in foro Corneliano. Romani martyris supplicium.
De Passione Hippolyti martyris ad Valerianum Episcopum.
Petri, & Pauli Apostolorum Passio. De Agnete Virgine.

De

De Cypriano martyre, & Episcopo Carthaginiensi.
Apotheosis, hoc est de Diuinitate, carmine hexametro, præter hymnum primum, qui senarios, & dimetros iambicos alternis habet.
In infideles hymnus. Contra hæresim, quæ Patrem passum affirmat.
Contra Vnionitas, hoc est, Sabellianos hæreticos.
Aduersus Phantasmaticos, qui Christum negant verum hominis corpus habuisse.
Aduersus Iudæos. De natura Animę. De resurrectione carnis humanæ.

Hamartigenia, hoc est. De Origine peccatorum (quidquid Tritemius separet.) Pręfatio quidem Senarijs constat: sed heroico carmine ipsum Opus est scriptum. Ad Operis calcem extat Argumentum; De integritate uisionis animæ, deinde Peroratio. Porrò agitur contra Marcionem hęresiarcham, qui duos Deos ponens, Alterum veteris Testamenti, malum; Alterum noui bonum; animosq; à bono, corpora à malo esse creata, pugnare hęc inuicem dicebat detorquens illud Apostoli: *Caro concupiscit aduersus spiritum, &c.*

Contra Symmachū libri duo, qui carmine hexametro, at Pręfatio Asclepiadęis versibus. Quo Opere de Dijs ethnicorum absurdissima referens, crucis denique potentiam opponit. Secundo libro ad singulas Symmachi sententias respondet. Est autem ante hoc opus Symmachi relatio ad Valentinianum, Theodosium, Arcadium Augustos, pro veteri Deorū cultu, eaque perbreuis. Aduersus autem istum Symmachum virum potentem, atque eloquentem scripsit oratione soluta Ambrosius, qui eodem tempore viuebat: vt qui Prudentium, & Ambrosium simul legerit, Christiani vim ingenij liquidius sit cogniturus, ac Deum glorificaturus. Quin & eædem rationes ethnicis Indis, & alijs, hodieque euincendis, percommodæ sunt futuræ, aptatæ nimirum istorum erroribus ac tenebris dispellendis.

Enchiridion Noui, & Veteris Testamenti, quod Græcè Διττοχαῖον, hoc est, *Duplicem cibum vocant.* Quod opus à Gennadio ascribitur Prudentio, licet minus cultum, quàm alia. Quin & Gennadius eidem tribuit Hexaemeron. De Mundi fabrica, vsque ad primi hominis conditionem. Ceterum, si quę occurrerint syllabæ in quantitate peccantes, condonandum est Poetæ sacro, cuius argumentum, & pleraque eleganter, atque argutè dicta, eluit (si qua sit) maculam syllabarum. Viuebat anno 380. Trit. Gratiano Imp.

Avsonivs vir Cōsularis Paulinum, qui dictus est Nolanus, Burdegalę in Gallijs, dum publicè profiteretur, Rhetoricis, atque poeticis instituit facultatibus. Auson. idem Epist. 20. & Paulin. Epist. 39. fuit autem Ausonius Christianus, nam & carmine Diuinum precatur numen, & Paschalia festa celebrat, & puer à Christianis sacris virginibus suis materteris Aemilia, Hilaria, & Cataphronia fuit educatus, de quibus item honorificè scribit in Parentalibus, Epigrammate 6. & 26. sed cum de Dijs, & amatorijs rebus plura scripserit, visus est aliquibus potius ethnicus, quàm Christianus. Adeo ista canere sapit ethnicismum, ac Deo ingratum est. Obiecit item (quod Mundi sectatores faciunt) Paulino, quod ex atra bile valedixerit mundo, nesciens, vt carnalis, quid diceret.

Avstregisili viri sancti Bituricensis Episcopi, qui obijt anno Domini 611. Acta extant apud Surium die 20. Maij.

Avxentivs vir sanctus, & Anachoreta, & Abbas, & miraculorum gratia insignis, tempore Marciani Imp. & Concilij Chalcedonensis floruit. Eius acta, & rectæ fidei confessionem Laurentius Surius ponit die 14. Febr. Vide Baronij Card. Annal. To. 6. sub ann. 451.

Avxilivs scripsit Dialogum in persona Insensoris, & Defensoris, *Diuinis* (ait Sigebertus) *& Canonicis exemplis munitum contra intestinam discordiam Romanæ Ecclesiæ*, scilicet De ordinationibus, exordinationibus, & superordinationibus. Viuebat an. 900. & quod excurrit.

A Y

Aymarvs Falconeus Thautanus Pręceptor domus D. Antonij Barridncis, historiam Antonianam in Quadripartitum Compendium conscripsit. Impressum Lugduni apud Theobaldum Paganum 1534.

Bac-

B A

BACCHYLVS Corinthi Episcopus sub Seuero Principe clarus De Pascha ex omnium, qui in Achaia erant, Episcoporum sententia, elegantem librum scripsit: Hieron.in Catal. vixit anno Domini 200.

BACCIARIVS, qui Gennadio, *Bachiarius*, edidit librum de Fide aduersus susceptam à se peregrinationem pro integritate seruanda. Epistolam item vberem de recipiendis lapsis ad Ianuarium. Quæ extat in Bibliot. SS. PP. Tom. 5. & alteram de fine Salomonis, vt meminit Fulbertus Carnotensis Epist.64. Vixit tẽporibus Augustini. Codices in Belgio m.ss. Martiniensis, habet *Bacharius*, Gemblacensis autem,& Suffridus Petrus. viridis vallis, *Bachiarius*: Honorius de Luminaribus Ecclesiæ, *Bachianus*. Quod verò Gennadij Catalogus habet eum scripsisse aduersus *Querules*, codex viridis vallis legit, aduersus *Cerellos*.

BACHIARIVS. Vide hic supra, Bacciarius.

BACHOMIVS. Vide, in verbo, Pachomius.

BAGAIENSE Concilium in Bagai ciuitate Africæ à Donatistis habitum, non fuit Catholicum,nec proinde legitimum: conuenere duæ factiones eorundem hęreticorum Maximia-Card. Baron. To. 4. nistæ, & Primianistæ sic dicti à duobus Pseudoepiscopis Maximiano, & Primiano Carthaginiensibus creatis in schismate. Extitit anno Domini 394. Decimo Siricij Papæ. Vide Augustinum in Psal.36.

BALAAM filius Beor libros Diuinationum creditur posteris reliquisse, de quibus Orige-Num. 11. & 24. nes Homil.13.in Numeros. Et Auctor operis imperfecti in c. 2. Matthęi. Interpretes scri-Apoc. 2. pturæ Diuinæ in Numeros,& in Apocalypsim legendi,ac pręcipuè in hanc Theologi nostrę Societatis, Franciscus Ribera, & Blasius Viegas Lusitanus.

BALDVINVS Archiepiscopus Cantuariensis Opus de Eucharistia doctum, & peracutum reliquit. Videtur contra reliquias Berengarij contendisse stylo. Extat in Collegio nostro Louaniensi, charactere eleganti in membranis, m.s.

BALDVS Vbaldus Perusinus præter illa,quæ scripsit in Corpus Ciuile,edidit volumẽ in librum Decretalium.In familiam S.Francisci ingressus obijt anno Dom.1400.Eius(vt vocãt) lecturæ fuerunt anno 1572. Venetijs accuratius excusæ.

BALTHASAR, Brabãtinus,Ordinis Prædicatorum in Cęnobio Antuerpiensi,multa(vt tantum non suspendium) passus ab hæreticis, è quorum manibus Diuina ope fuit ereptus, scripsit Homilias De filio prodigo, & alia. Viuebat anno 1577. vir facundus, doctus, & hæreticorum hostis acerrimus.

BALTHASAR sic fuit appellatus Daniel (vt ait Suidas) ob honorem explicationis rerum Arcanarum. Vide, in verbo, Daniel.

BALTHASAR Etzelius Societatis nostræ; quique, dum hæc scribimus, Hebræam linguam docet Moguntiæ in Collegio eiusdem Societatis, Latinas fecit è Syriaca lingua, Epistolam S.Petri secundam: Duas posteriores S.Ioannis: Epistolam S.Iudæ: & Apocalypsim: quæ omnia deerant in Syriaco nouo Testamento siue Cæsareo,quod Viennæ in Austria,siue Regio, quod Antuerpiæ erat. Quæ quidem nos à Maronitis accepimus ex Orientalium Codicibus, in quibus extant.

BALTHASAR Hertingius Germanus, edidit Institutionem baptizandi iuxta ritum S.R.E. & iuuandi moribundos; ac celebrandi officia post eorum mortem. Venetijs anno 1569. Augustæ Taurinorum 1589. Assertiones de Euangelico sacerdotio, Herbipoli in Franconia 1589. Doctrinam Baptismi catholicam redactam in Tabulam. Brixiæ anno 1596.

BALTHASAR è Sancto Ioanne, Ordinis Prædicatorum, Lusitanus, scripsit vitam S.Aegidij,qui fuit & ipse Dominicani Ordinis: quique in Sancterensi cęnobio Prædicatorum asseruatur. additum est ei vitę Officium eiusdem Beati. At in ipso huius vitę scriptore Antonius Senensis Lusitanus putat esse mendum cum Aegidij obitum referat ad annum Dom.1379. *quia* (inquit) *hic Beatus ad primum non ad secundum sæculum nostri Ordinis pertinet*.

BAL-

Balthasar Sorionius Ordinis Prędicatorum, Theologus, & natione Hispanus, scripsit Librum in Beatissimæ Virginis laudem, prænotatum, *Mariale*, editum Derthrusæ, quæ Cataloniæ est ciuitas in Hispania. Sermones de Sanctis sat copiosos, & eruditos. Homilias decem in Psalmum quadragesimum quartum, dicatas Duci Calabrię. Librum contra septē blasphemias inscriptū *Ilerdensi Episcopo*, & Barchinone excusum.1522. De viris Illustribus Ord. Prædic. Prouinciæ Aragoniæ, quem citat Vincentius Iustinianus in vita D. Vincentij. Viuebat anno 1546.

Balthasar Verlinus Teutonicus Ord. Prędicatorum, Colmariensis (& Colmaria quidem, quæ est prope Argentoratum, altera est ab ea, quę est in Gothia) vir doctus, scripsit Appendicem secundam ad Tritemiū, *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, excusam anno Dom.1546. quo tempore floruit.

Banchinus Londinensis Augustinianus, Oxonij olim primarius Theologiæ professor, librum contra positiones Viclefi; Alterum, Determinationum variarum; Sermones ad populum reliquit.

Bandomina Galla sanctimonialis S.Crucis viuens Pictauij anno circiter 580. vitā S. Radegundis Reginę scripsit, quę extat apud Surium, To.4. ad diem 13. Augusti.

Baptista cognomine, *Hispariolus*, ciuitate Mantuanus, quæ est in Gallia Cisalpina (altera enim Carpentanorum, quæ est in Hispania, Madritum vulgo dicitur) insignis Theologus, & Poeta verè pius, edidit Opera, quę habet postrema editio Antuerpiensis à Laurentio Cupero recognita, & in quattuor Tomos distributa. Hæc autem continet.

Tomus Primus,

Psalmos septem, Bononiæ pestilentia grassante, an.Dom.1482. emissos in lucem.
Apologeticum in laudem Poeseos.
De horum temporum calamitatibus, siue de septem peccatis capitalibus, lib.3.
Bucolicon, seu Eclogas adolescentię decem contra Poetas impudicè scribentes.
Epigrammatum librum ad Falconem.
Carmen de morte contemnenda.
Consolationem in mortem Collę Asculani.
Næniam in obitum Petri Nebularij Carmelitæ.
Carmen de morte Friderici Hispanioli.
De morte Ioannis Soreth Galli Generalis sui Ordinis.
Querimoniam de morte Alexandri Cortesij.
Consolationē de morte filij Ioan. Sebadini.
Exhortationem ad Reges, & Principes Christianos, vt arma sumantur cōtra infideles.
Vter pręstantior, orator, an Poeta.
De suscepto Magisterio Theologico.
Carmen contra amorem.
De natura amoris carmen iuuenile.
De vita B. Basilij, lib.2.
De vita B. Nicolai de Tolentino, lib.3.
De bello Veneto, lib.1.
Exhortationem ad Insubres, lib.1.
Agelariorum, lib.6.
Ad Consaluum Ferrandum Agelarium.
De Cupidine marmoreo dormiēte, carmen.

Tomus Secundus.

Parthenices prima. Quæ Mariana nuncupatur, lib.3. Ad Beatissimam Virginem Mariam: Votum post febrim acerrimam.
Ad eandem Virginem pro extinguenda pestilentia, Orationem.
Parthenices secunda. Quæ Catharina dicitur, lib.3.
Parthenices tertia. B.Margaritæ Agonis, lib.1.
Parthenices quarta. B.Agathę Agonis, lib.1.
Parthenices quinta. B.Lucię Agonis, lib.1.
Parthenices sexta. B.Apollonię Agonis, lib.1.
Parthenices septima. B.Cęcilię Agonis, lib.1.
De vita B.Dionysij Areopagitę, lib.3.
De vita B.Georgij, lib.1.
De vita B.Ludouici Morbioli Bononiensis, lib.1.
In laudem B. Ioannis Baptistę, carmen.
In Beatum Albertum Carmelitam Siculum, carmen.
Fastorum libros 12. secūdum duodecim anni menses digestos.
Vitę suę Epitomen ad posteritatem.

Tomus Tertius.

Ad Alphonsum Proregem Hispaniæ de victoria ad Granatam, lib.6.
Trophæum Gonzagæ pro Gallorum ex Italia expulsione, lib.5.
Carmen Panegyricum in Robertum Sanseuerinatem.
De fortuna Francisci Gonzagæ, carmen.
Somnium Romanum, eleganti carmine.
Carmen Panegyricum in Brixiam.
De Villa Ioannis Baptistæ Refrigerij.
De Quercu Iulia, carmen.
Syluarum, lib.4.

Tomus Quartus.

Contra detractores Dialogum.
Contra calumniatores Epistolam.
Ptolemæi Hispanioli Baptistę Mant. Fratris, contra Detractores suorum operum Apologiam.
Eiusdem de licentijs antiquorum Poetarum Corollarium.
Tractatus de parte corporis Beatissimæ Virginis Mariæ, in qua conceptus est Christi Redemptoris Mundi, Matris.
Ecclesiæ Lauretanę Historiam.
De varijs interpretationibus Sacrę scripturę.
Apologiam pro Ordine Carmelitarum.
Ioannis Tritemij Spanheimensis Abbatis librum de laudibus Ord. Carmelitarum.
Eiusdem de viris illustribus eiusdem Ord.
Baptistæ Mantuani de patientia, lib.3.
Eiusdem de vita beata Dialogum, cui adtextus est Augustini Dathi Senensis de vita beata libellus.

Porrò natus est Baptista Mantuanus, Nicolao V. Pont. Max. anno 1448. vt ipse testatur in Epitomę suę vitæ. obijt anno 1516. cessit sponte post triennium Generalatui Carmelitanorum. Eius integrum corpus extat Mantuæ apud Carmelitanos. Scripsere in eius libros commentaria Muro, Brantius, Ascensius quę Parisijs edita sunt anno 1513. De illo autem perhonorificum reddidere testimonium Ioannes Picus Mirandulanus, Ioannes Iouianus Pontanus, Beroaldus, Ioannes Tritemius, Petrus Lucius, Petrus Canisius noster, Cęsar Cardinalis Baronius, & plerique alij.

Ceterum Petrus Lucius Carmelita, qui de Scriptoribus sui Ordinis librum edidit, fatetur se nunquam recordari vidisse excusa, quæ Tritemius inquit à Baptista fuisse conscripta. Nimirum, De ortu, & diuersitate Religionum, lib.1. Apologiam pro fratre Petro, lib. 3. Introductorium subtilis Scoti, lib.1. Orationes elegantes, & varias, lib.1. Epistolas ad diuersos pene innumerabiles.

Baptista Ferrariensis, Carmelita, scripsit historiam à Christi Natiuitate vsque ad nostra tempora, quam *Floridam* prænotauit. Chronicon quoque sui ordinis, lib.1. De ruina Romani Imp. lib.1. Chronicon Ferrariensium, lib.1. De monte Syna, lib.1. Sermones varios, lib.3. Vitam Machildis, lib.3. Epigrammata diuerso genere metri. Conuertit è Grę co in Latinum complures sermones B.Io. Chrysostomi.

At Petrus Lucius Carmelita inquit fuisse hunc virum eruditissimum, & Theologiæ professorem egregium, cognomento *Panetium*. Pleraque verò (si non omnia) eius Opera extare typis excusa; se tamen haud vidisse aliud, quàm Opus sermonum Bononiæ impressum à Benedicto Calcographo anno 1506.

Baptista Fulgosus, quem Raphael Volaterranus *Baptistinum Fregosum* nominat, Perini Genuensis olim Ducis filius, Genuæ Dux fuit; cum autem hic vir, alioquin armis pręstans, se totum literarum studijs addixisset, Valerium Maximum imitatus, è centum, & quadraginta Auctoribus de dictis, & gestis memorabilibus ordine excerptis, Opus composuit, quod filio Petro ad formandos eius mores inscripsit: titulos, & capita rerum ex Valerio quidem mutuatus; at exempla, verioraque Gesta, quas aut Valerius omiserat, aut quæ post eius mortem acciderant, suis collectaneis intexens. Id autem cum lingua scripsisset Italica, in Latinum vertit Camillus Gilinnus. Nos huc illud adtexuimus, quod exempla pleraque è Scriptoribus Ecclesiasticis petita, possint huius Apparatus argumento aptari.

Baptista prima Galentij Malatestæ Pisauri Flaminiæ, Principis filia, & Guidoni Montisfeltrensi Vrbinatum Comiti matrimonio iuncta, cum viris doctissimis sæpe cum laude di-

sceptans,

ſceptans, De humana quoque fragilitate, ac de vera Religione Latinè, ac luculenter, Orationem item ad Martinum Pontificem Maximum, de eius Pontificatu ab omnibus optato ſcripſit.

Baptista Vernacia Genuenſis, Ord. Canonicorum Regularium Sanctimonialis deceſſit ex hac vita anno Domini 1587. ſanctitatem ſpirans, quam in hac vita egregiè coluerat. Diuino afflatu, quemadmodum non ipſa ſolum, ſed & eius libri teſtantur, varia ſcripſit de Oratione, rebuſque ſpiritualibus, quæ poſt primam editionem, iam cum ipſa diem obijſſet, Venetijs recuſa fuere anno Domini 1588. apud hæredes Franciſci Ziletti in tres Tomos diſtributa, & quidem Italicè conſcripta. Quartus autem, qui promittebatur, denique Veronæ prodijt vna cum eius vita, anno 1602.

In Primo Tomo.

De vnione animæ cum Deo, vbi copioſè, ac ſublimibus ſenſibus Dominica oratio exponitur, *Pater noſter*. Matth. 6.
De cognitione Dei, in illud Ioannis 17. *Hæc eſt vita æterna*.
De cęleſtibus gaudijs in illud Matth. 25. *Intra in gaudium Domini tui*.
Appendix de modo obtinendorum cęleſtium gaudiorum.

In Secundo Tomo.

De Oratione in illud Lucæ 18. *Oportet ſemper orare*. Duodecim ſpiritualia Cantica.
Gaudia, & planctus ſpirituales in illud Apoſtoli ad Rom. c. 12. *Gaudete cum gaudentibus*.
De oſculo Diuino in illud Cantici Canticorum 1. *Oſculetur me oſculo oris ſui*.
De vita eorum admirabili, qui mortui ſunt mundo, in illud ad Coloſ. 3. *Mortui enim eſtis*.
De perpetua vnione cum Deo in illud Io. 15. *Manete in me, & ego in vobis*.

In Tertio Tomo.

De varijs contemplationibus. Tractatus de vita ſpirituali. Quadraginta ſex dubia cum reſponſionibus Calixti Placentini Ordinis Canonicorum Regularium (non autē Deſiderij Nigronij, ſicut in Operis initio fuerat ſcriptum) quas quoque ad marginem exponit Gaſpar Placentinus: Et uerò expoſitio hæc à Lectore non eſt omittenda.

Porrò poſt Operis, & primi Tomi dedicatoriam, liquet ex altera Epiſtola Virginis ſanctimonialis, & ex alijs teſtibus fide dignis, cœleſtis quædam doctrina ipſius Baptiſtæ Vernaciæ. Nos pauca de multis, vt deinceps, quibus præmonitionibus ſint tutius legenda ipſius ſcripta, intelligatur.

Ac quidem Theodoſius Placentinus Canonicorum Regularium Lateranenſium Rector Generalis, poſtquam aſſeruit, ſe viris pijs ac doctis ſui ordinis, dediſſe examinanda illius Virginis Opera, *Ego quoque* (inquit) *ut de ijs, quæ uidi, quid ſentiam, dicam, planè fateor me tantum in eis inueniſſe cum uerborum, ac ſententiarum copiam, perſpicuitatem, ac profunditatem, tum uerò maximè latentis in ijs ſpiritus energiam, atque efficaciam, ut ea planè non dubitem à Spiritu ſancto proceſſiſſe: Noui enim iamdudum Virginis antiquiſſima humilitatem profundiſſimam, flagrantiſſimam charitatem, & omnifarias virtutes.* Hæc ille.

Quin & priuſquam ederentur, eadem ſcripta à Carolo à Baſilica Petri, tunc Clerico Regulari ordinis S. Pauli Decollati, deinde Epiſcopo Nouarienſi, atque à duobus Theologis noſtris Franciſco Adorno, & Achille Galiardo, demum, & à tribus alijs Dominicani ordinis præſtantibus viris Nicolao Antonio Inquiſitore, Paulo Manara Priore, ac Lectore, Aegidio Placentino Lectore Theologo, quin & à Gaſpare Placentino Canonico Regulari Lateranenſe, recognita, & comprobata fuerunt. Quæ idcirco huc adiecimus, ne quis hos virginis libros minimi faciat, cum ſublimem Theologiam, & charitatem erga Chriſtum dominum non ſapiant ſolum, ſed in animos pios etiam inſtillent. Quòd ſi antequam legantur,

cordatus

cordatus lector prælegerit, quæ idem Gaspar Placentinus initio totius Operis præmonuit, non erit cur hereat in ijs seu verbis, siue sententijs, quę possent inijcere scrupulum, nisi loca cum locis, sensus cum sensibus ipsius Virginis haud integrè collata fuissent.

Quod item proderit percurrendis sine offensa Io. Tauleri, Rusbrocchij, Henrici Harphij, Susonis, & aliorum huiusmodi plerisque sententijs; qui Theologiæ contemplatiuæ operã dederunt: quemadmodum, vbi de illis Auctoribus egimus, liquidius intelligetur.

In Quarto Tomo.

Vita ipsius Virginis Baptistæ Vernaciæ. Epistola ipsius de vita Parentum suorum.
Altera de sua ipsius vita. Quattuor Cantica de Beneficijs à Deo acceptis.
De congregatione in Diuinum vnum, in ea verba, *Congrega nos de nationibus.*
Colloquia Diuina. De fœdere animæ cum Deo.
Pium fędus aliquarum sororum tempore carnispriuij. Epistolæ ad diuersos.
Desiderium sponsæ, in ea verba, *Quis mihi det te fratrem meum?*
De resuscitatis cum Christo, in ea verba, *Si consurrexistis cum Christo.*

Hic autem quartus Tomus, & ipse, Italicè Veronæ est editus apud Angelum Tamum, anno Domini 1602.

Baptista Platina, quem ferè semper aliqui nominant Bartholomæum, Cremonensis Italus, Apostolicus quondam scriptor, Sixti IIII. Pont. Max. familiaris, ac Bibliothecæ Vaticanæ præfectus, edidit De gestis Romanorum Pontificum. De naturis rerum, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Et quędam alia, inquit Tritemius, qui & illum floruisse ait anno Domini 1481.

Feruntur ipsius De honesta voluptate, & valetudine libri decem ad B. Cardinalem Rouerellan. excusi Coloniæ apud Ceruicornum, anno Domini 1537. sed & annô 1574. apud Maternum Cholinum ibidem prodierunt.

Præterea Historiæ de vitis Pontificum. Quibus Onuphrius Panuuinius Annotationes adiecit, vna cum vitis reliquorum Pontificum vsque ad Greg. XIII.

Accessit, eodem Auctore, Romanorum Pontificum Chronicon longe quàm antea emendatius, & locupletius.

Deinde Onuphrij de Ritu sepeliendi mortuos apud veteres Christianos, & cęmeterijs eorundem. Quod tamen iternm S. R. E. cura recensetur, vt postrema editio sit cæteris anteponenda, & interpretatio multarum vocum Ecclesiasticarum, quæ obscuræ, vel barbaræ videntur. De Stationibus vrbis Romæ.

Sed præter Platinę historiam de Pontificibus, extant eiusdem
De falso, & vero bono Dialogi 3. ad Sixtum IV. Pont. Max.
Contra amores Dialogus 1. ad Ludouicum Stellam Mantuanum.
De vera nobilitate Dialogus 1. cum Ioanne Vrsino Tranensi Episcopo.
De optimo ciue Dialogi 2. cum Laurentio Medice, & Cosimo.
Panegyricus in Bessarionem Patriarcham Constantinopolitanum Card. Nicænum.
Oratio ad Paulum II. Pont. Max. De pace Italię componenda, & de bello Turcis inferendo.
Historia Rerum Mantuanarum, & Gonzagæ familiæ sex libris conscripta, quam Ioan. Oporinus dudum pollicitus erat emittere: sed nunquam prodijt. Et tamen hæc extat m.s. apud Serenifs. Mantuæ Ducem.

Baptistae Rhegiensis Episcopi opera Viennæ Austriæ fuisse excusa audiui, sed non vidi. Ea sunt. De flenda Cruce, carmen elegiacum. De morte, carmen. De B. Virgine. Commendationis animæ in extremis, elegia. Epistola Pilati Galli De nece Domini ad Claudium Imper. Lentuli Epistola ad Senatum Romanum, de statura, & lineamentis Iesu Christi. Sed de Lentuli Epistola, incertum mihi, vnde prodijt. Pilati quidem Epistola extat apud Egesippum in sua Anacephaleosi de Morte, & Resurrectione Christi, cui (si qua adhibenda fides) ait Baronius Cardin. primo Tomo, loco Claudij Tiberius ponendus est.

Ba-

BAPTISTA è S. Blasio Patauinus professor publicus insignis in Patria sua, præter illa, quæ scripsit de Priuilegijs dotalibus, & de correlatiuis, ac Quæstiones de Arbitris, edidit item in primam Rubricam Decretal. Viuebat Sixto IIII. Pontifice Maximo, anno Domini 1480.

BAPTISTA Salius, siue de Salis, Lygur, prouinciæ Genuensis, Ordinis Minorum Summam Casuum Conscientiæ scripsit, quæ ab Auctore nomen sortita, *Baptistiniana* vulgo appellatur, floruit Frederico Tertio, & Maximiliano eiusdem filio Imperatoribus, anno 1494.

BAPTISTA Trouamala, Ord. Minorum scripsit, Summam Casuum Conscientiæ, quam vocant *Rosellam*, quæ non semel excusa est Argentorati, anno Dom. 1516. Floruit Louanij anno 1483.

BARBARAE Sanctæ, Virginis & martyris, Officium & Missale proprium, procurante Gulielmo Gonzaga Serenissimo Duce Mantuæ, qui & insignem Aedem, ac Collegium Sacerdotum, cum Abbatibus, ac Sacerdotibus in eius honorem extruxit; editum est Mãtuæ apud Franciscum Osannam sicuti & Rubricæ, anno 1583.

BARCINONENSE Concilium, anno Domini 549. celebratum est Barcinone in Hispania. Interfuere Episcopi duodecim. Extant Canones quattuor. Duo aduersus Simoniacos. Vnus contra laicorum ordinationes haud ritè factas. Vnus de Virginibus, qui cum virginitatem promisissent, retrò volebant respicere. Vide Gregorium Magnum Epistola centesima vigesima. Indictione secunda.

BARDESANES Syrus magni olim vir nominis, sed qui postea non stetit in fide Catholica, Eusebium libro sexto, cap. octauo, de præparatione Euangelica, & lib. quarto de historia Ecclesiastica: Hieronymum in Catalogo: Epiphanium hæresi quinquagesima sexta mouit, ut eorum, quæ scripsit, ac deinde lapsuum eius in hæresim meminerint. Is autem librum peruti lem aduersus eos edidit, qui Fatum asserebant, cuius fragmentum ibidem. (vbi supra) Eusebius posuit. Et quidem liber ille è Syriaco Græcus est factus, quem *clarissimum, & fortissimum*, siue (vt alij codices habent) *florentissimum* Hieronymus nominat. Scripsit autem contra Matcionis æmulos, & alias hæreses penè omnes. At demum, vt Epiphanius inquit, *factus instar pulcherrimæ nauis, in quam incomparabile onus imponitur, & quæ iuxta ripas portus fracta est, & totum mercimonium perdidit, & alijs, qui nauim conscenderunt mortem induxit, corruptus est enim per Valentinianos*. Obseruauit Card. Baronius apud Augustinum agentem de hæresibus, hæc verba de Bardesane legi. *Addens de suo, vt Fato adscriberet conuersationes hominum*. Quæ verba non esse Augustini constat, tum quod veritati non quadrant, cũ Bardesanes accuratissimè aduersus Fatum scripsit, tum quòd in omnibus Augustini exemplaribus non inueniuntur.

Ad Marcum Aurelium Antoninũ Imp.

To. 2. Annal. sub ann. 175.

BARGAEVS. Vide, in verbo, Angelus Bargæus.

BARGIVS. Vide, in verbo, Iacobinus Malafossa.

BARNABAS Cyprius (ait Hieronymus in Catalogo) *qui & Ioseph Leuites cum Paulo gentium Apostolus ordinatus, vnam ad ædificationem Ecclesiæ pertinentem Epistolam composuit, quæ inter apocryphas legitur. Hic postea propter Ioannem discipulum, qui & Marcus vocabatur, separatus à Paulo, nihilominus Euangelicæ prædicationis iniunctum sibi opus exercuit.*

Is sanè è septuaginta discipulis vnus, vti Eusebius, libro secundo, cap. primo, Epiphanius libro primo, cap. vigesimo primo, & antea Lucæ Acta satis indicarunt, à Gamaliele vna cum Saulo, & Stephano literis imbutus, transtulisse dicitur ex Hebræo in Græcum, Matthæi Euangelium, vt refert Theodorus Lector in secundo libro Collectaneorum.

Epistolæ verò, quam scripsisse à Hieronymo dicitur cum Clemens in Stromatibus, Origenes in tertio libro Periarchon meminerint, fragmenta quædam cerni in ipso Clemente Alexandrino asserit Sixtus Senensis. Euangelium autem, quod sub Barnabæ nomine circunferebatur, non fuit illius, quamobrem meritò à Gelasio distinctione 15. inter apocrypha numeratur. Non item, quæ verè Pauli est ad Hebræos, ea Barnabæ fuit Epistola, licet id Tertullianus, & aliqui eum secuti tradiderunt. Nec Barnabæ Acta nomine Marci scripta, nec pleraque, in Recognitionibus Clementis, quæ post alios Cęsar Card.

Metaph. 11. Ianij. Baronius primo Annalium libro mendacij arguit, atque euincit. Quin & minus probabile est, quod ex Alexandro Greco Metaphrastes ait, Barnabam primum Romæ prædicasse Euāgelium. Petrus enim vinculis solutus, quibus ab Agrippa Hierosolymis vinctus erat, inde recedens, anno secundo Claudij (quod apud omnes constat) Romam aduenit, cum tamen Paulus, & Barnabas (vt extat in Lucæ Actis cap. 12. & 13.) non nisi post Agrippæ Herodis obitum, qui contigit, (vt Iosephus scribit Antiq. lib. 19. cap. 7. & de bello Iud. lib. secundo, cap. 10.) anno quarto eiusdem Claudij, Antiochiæ sacris initiati, ad prædicandum Euangelium sunt allegati.

Barnabas Riccobonus, Abbas Oliuetanus, scripsit Disputationes tres de suprema omnium natura Diuina. De Felicitate. De sententiarum communicatione, & variarum opinionum cognitione. Hæ sunt excusæ nostra ætate Patauij apud Laurentium Pasquatum, anno Domini 1593.

Bartholomaevs Albici, siue Albicij (vt habet Tossiniacensis) Pisanus, ordin. Minorum, scripsit Opus conformitatum, quod idem Tossiniacensis scribit extare inter triginta ingentia volumina eiusdem Auctoris. De laudibus item Sanctorum, & Beatiss. Virginis. De verbis Domini. De conscientiæ casibus. Librum conformitatum Beatissimę Virginis cum Christo. Quadragesimale. Floruit anno 1380.

Bartholomaevs Angeli, siue ab Angelo Neapolitanus, Ordinis Pędicatorum edidit Italicè, Consolationem pęnitentium. Quo libro agit de Indulgentijs. De oratione. De confessione, & alijs. Libellum de Rosario Beatissimę Virginis. Quę sunt excusa Neapoli anno 1575. & Venetijs anno 1583. Documentum quoque (Ricordo) bene moriendi ibidem, & eodem anno. Pręterea Thesaurum Mendicantium, quo agit De ortu ordinum Mendicantium, deque eorum Auctoribus, ac dignitate. Confessionale per Dialogi modum inter Episcopum, & examinandum. Sed incertum, num hi duo libri prodierint in lucem. Viuebat anno 1577.

Bartholomaevs Anglicus cognomento *Grannuyse*, quem nescio cur Tossiniacensis dicat Burgundum, Ordinis Minorum, scripsit Sermones varios. Libros item vndeuiginti, De proprietatibus rerum, qui anno 1488. (vt placet alijs, vt verò habet Tossiniacensis in historia Seraphica, anno 1491.) excusi fuere Argentorati. In quorum primo agit de Deo, ac de ijs, quæ de Deo dicuntur. In secundo. De Angelis bonis, & malis. In tertio. De proprietatibus animæ rationalis. In quarto. De proprietatibus substantiæ corporeę, & quę sequūtur de rebus alijs creatis. Scripsisse quoque Chronicon de Sanctis, & Postillas scripturarum, subdit Henricus Villot. & claruisse, anno 1460.

Bartholomaevs Annulus (Anneau) Gallus vertit in Gallicam linguam, idque carmine, Paręnesim, siue Hortationem Eucherii Episcopi Lugdunensis scriptam ad Valerianum. Addidit Notas ad eam, quę excusa est Lugduni 1552. apud Matthiam Bonhomme. Et Bartholomęus hic ille est, qui edidit pictam Poesim, in qua varię icones cum suis Epigrammatibus, quales Alciati Emblemata. Quod Opus ab eo Latinè scriptum, in linguam quoque Gallicam transtulit.

Bartholomaevs Apostolus, non scripsit Euangelium, sed scriptum à Matthæo, & descriptum secum detulisse, ad Indos profecturum, atque illis reliquisse scribitur ab Eusebio, atque Hieronymo. Propterea Gelasius dist. 15. Euangelium Bartholomęo ascriptum cum ceteris scriptis apocryphis notauit. (Euseb. hist. lib. 5. c. 10. Hieron. de script. Eccl.)

Bartholomaevs Bolsenech, Ord. Prædicatorum, Magister sacri Palatij scripsit in quattuor libros, Magistri Sentent. librum item de Viro completo, quo multa Theologica continentur. Claruit circa annum 1312.

Bartholomaevs Bononiensis, Ordin. Pędicatorum scripsit Postillam in Lucæ Euangelium, quæ incipit. *Facias quattuor circulos*. Item in omnes Epistolas Canonicas, initium est *Iosue sexto præcepit Dominus*. Sixt. Senensis.

Bartholomaevs Botta, Sacerdos & Præpositus Sancti Pantaleonis Papiensis scripsit carmine hexametro & pentametro Psalmos Dauidis, & Commentarijs vberibus explicuit. Venetijs apud Franciscum Zilettum 1581. Sed & Ticini editum eodem anno legi.

BARTHOLOMAEVS Brixianus Iuris canonici professor, scripsit Repertorium Decreti lib.3. Disputationes Decretalium, lib.5. Epistolarum, lib.1. Chronicon Italiæ, lib.1. Viuebat clarus Friderico Imp. secundo, anno 1240.

BARTHOLOMAEI Camerarij, de Ieiunio, Oratione, & Eleemosina, Dialogi quattuor Lutetiæ, anno 1556.

BARTHOLOMAEVS Caranza è Miranda, Hispanus, & Dominicani ordinis, quique Regens (vt uocant) in collegio S.Gregorij eiusdem Ordinis in Valle Oletana, & postea Archiepiscopus Toletanus, edidit controuersiam, De necessaria residentia Pastorum explicatam Tridenti; quæ excusa est Metis. Summam item omnium Conciliorum, & Pontificum à Petro vsque ad Paulum III. Qui liber prodijt Venetijs ad signum Spei 1546. Mortuus est Romæ, anno 1575. scripserat autem Catechismum, qui in Romano Indice prohibitus est. Quin & alicubi lapsus est in ipsa Conciliorum Summa. Sic enim initio septimę Synodi vocat eã tertiam Ephesinam Synodum, quam antiqui omnes nominant Constantinopolitanam; eã nempè quæ coacta est sub Leone Isauro; quæ quidem merito reprobata fuit. Vide, in verbo, Constantinopolitanum Concilium sub Leone Isauro. Id patet ex isto ipso Concilio, quod insertum legitur in septima Synodo, Actione 6. Caussa erroris videtur fuisse (ait Bellarminus Card.) quia isti profanæ Synodo pręsedit Theodosius Episcopus Ephesinus: sed & idem Caranza errauit, eum asseruit, in Can.82.sextę Synodi, prohiberi imaginem Christi in forma agni, & Spiritus sancti in forma columbæ. At Concilium non prohibet istiusmodi imagines, sed anteponit illis tantum imagines Christi in forma humana. Vide fusius Bellarm.Card.To.1.controu.7.lib.2.de imaginibus Sanctorum, c.8.

BARTHOLOMAEVS Cartusianus, Prior domus Bethleem in Rurętmunda oppido Geldriæ, natione Teutonicus, scripsit Exercitium deuotionis, lib.1. Summam vitiorum, lib.1. De abstinentia carnium, lib.1. De proclamationibus fratrum, lib.1. De iuramento, lib.1. De iudicijs temerarijs, lib.1. De voto, lib.1. Vixit anno 1446. Trit. Eisingr. autem 1438. quod quidem vtrumque verum esse potuit.

BARTHOLOMAEVS Cassanæus Burgundus ad Aquas Sextias in Senatu Curiæ præses edidit Catalogum Gloriæ Mundi Venetijs 1592. apud Vincentium Valgrisium.

BARTHOLOMAEVS è Castello, vir religiosus edidit Italicè librum De vnione animæ cum Deo. is liber prodijt Perusij anno 1538.

BARTHOLOMAEVS de Chaimis (siue Chaumis) Mediolanensis Ordinis Minorum, Interrogatorium, siue Confessionale in quattuor membra partitum conscripsit. Initium huius: *Cum ars artium, &c.* Venetijs anno 1486. Franc. Gonzaga in Hist. Seraphica.

BARTHOLOMAEVS Coloniensis Teutonicus scripsit Carmine, & soluta Oratione quędam, quæ nescio an Ecclesiasticum sapiant. Tritemius, qui eum vixisse sua ætate scribit, nimirũ anno Domini 1494. vidisse se inquit Opusculum illius De laudibus Philosophiæ, Syluam carminum libro vno, *Cur Plutoni aurum*. De secta Diogenis, lib.1. *Quisquis aut Cynica*. Epistolam mythologicam, Dialogum item eius nomine impressum, cuius titulum non indicat.

BARTHOLOMAEI Fabij Regij in Senatu Parisiensi consiliarij, & Inquisitionum Præsidis Energumenicus, eiusdem Alexicacus, Parisijs 1571.

BARTHOLOMAEI Ferrariensis Dominicani libri sex De Christo Iesu abscondito pro solennitate corporis eiusdem Domini nostri, prohibiti sunt, donec expurgentur. Vide Indicem librorum prohibitorum sub Clem. VIII. Pont. Max.

BARTHOLOMAEI Fumi, Villaurensis Placentini, Ord. Prædic. & hæreticæ prauitatis Inquisitoris *Summa Aurea Armilla* nuncupata, casus ad animarum salutẽ attinentes breuiter & dilucide complectens, sæpe edita, & Lugduni, & Antuerpiæ apud Petrum Bellerum 1590. & Venetijs 1578.

BARTHOLOMAEVS Latomus Arlunensis, Regius Professor Lutetiæ, De Ecclesiæ & Episcoporum communione, auctoritate, atque potestate, contra Bucerum: Refutationem item calumniarum Buceri edidit. Vide Eisingr.

BARTHOLOMAEVS Ledesma Dominicanus Theologus, & primariæ Theologorum cathe-

dræ Mexici apud noui Occidentalis Orbis Indos moderator, deinde Episcopus Guaxaquensis scripsit Librum, quem prænotauit Summarium ad Christianam religionem, ac pietatem spectat, Salmanticæ apud hæredes Matthiæ Gastij, anno 1585.

Bartholomaevs de Martyribus Lusitanus, & Dominicani Ord. deinde & Archiepiscopus, & Primas Bracharensis, quod munus, vt testatur Ludouicus Granatensis, è maiorū suorum imperio, Ecclesiastica censura adactus recusare non potuit, viginti fermè annos in cœnobio Victoriensi Theologiæ cathedram moderatus, emitti permisit, ipso eodem Ludouico Granatensi vrgente, Compendium spiritualis doctrinæ, ex varijs Sanctorum Patrum libris magna ex parte collectum. Quod postremo recudit Parisijs Gulielmus Calderius anno 1601. Quo de libro, quando ipsum Granatensis iudicium extat, superuacaneum est, vt afferam meum. Ille igitur de Auctore ipsius Compendij sic inquit. *Inter varias Pastoralis officij sui curas, nunquam Rachelis suæ amplexum deseruit, sed diem Pastoralis officij curis, noctem, Deo offerebat. Quo tempore quidquid de mystica Theologia à summis viris, hoc est Dionysio, Bernardo, Bonauentura, Gersone, scriptum est, studiosè legens, has gemmas super aurum, & topazion preciosas nobis ministrauit. Quibus ego legendis tantopere delectatus sum, vt verè affirmare possim, me nihil hactenus in vita legisse, quod acriores pijs hominibus stimulos ad cœlestis philosophiæ amorem adderet, maioremque lucem ijs, qui huic studio dediti sunt, præferret.* Hæc Granatensis. Scripsit etiam librum, quem inscripsit *Stimulum Pastorum* è patribus cōtextum, perutilem omnibus qui animas regunt. Is primo Vlyssippone, deinde Parisijs anno 1583. excusus est, cum & antea Romæ anno 1572. prodijsset. Catechismum item Lusitano idiomate, quem rudiores Parochi intelligerent, & populum docerent. Expositiones porrò in Psalmos difficiliores. At, num duos hosce libros euulgauerit, nescio, scriptos quidem, atque absolutos ab eo fuisse testatur Antonius Senensis Lusitanus in sua Bibliotheca. Viuebat anno 1584.

Bartholomaei à Medina, siue Metimnensis, Hispani, Ord. Prædic. primariæ Theologorum Cathedræ apud Salmanticenses præfecti, expositio in primam secundæ Angelici Doct. D. Thomæ Aquinatis, Venetijs 1580. Eiusdem expositio in tertiam D. Thomę partem, vsque ad q. 60. complectens tertium librum Sententiarum, Venetijs 1582.

Bartholomaevs Metuna, Metensis, Prouinciæ S. Antonij, Ordinis Minorum, reliquit De vita B. Virginis lingua Hetrusca libellum. Et de Christi humanitate. Scripsit quoque in gratiam impuberum, qui in triuialibus scholis erudiuntur, Opusculum.

Bartholomaevs Osa, Bergomensis Historiam Pontificum, & Romanorum Imperatorum xvi. libris exposuit. Vixit anno 1340.

Bartholomaevs Paruus, Ord. Prædic. Postillam in Lucam scripsit, quæ incipit: *Oblatio iusti impinguat altare*. Sixtus Senensis.

Bartholomaevs Platina. Vide, in verbo, Baptista Platina.

Bartholomaevs è Paternione, Siculus, monachus sancti Nicolai de Arenis, Catanææ, Congregationis Cassinensis, aliás sanctæ Iustinæ de Padua, & eiusdem Congregationis Prior, scripsit Italico carmine, de vita sanctæ Agathæ Virginis & martyris, lib. 1. Excusum Venetijs. Latino autem Sermone, Commentaria in Apocalypsim, & Chronicon monasterij sui, quæ ibidem asseruantur m.s. obijt anno 1593.

Bartholomaevs Picenus, Richardi confutationem Mahometi è Latino in Græcum conuersam rursus Latinitate donauit.

Bartholomaevs Pisanus, Ordinis Prædic. edidit Summam, quæ vocatur *Pisana*, quam auctor prænotauit *Summam Magistrucian*. Angelus Clauasius fatetur se omnes conscietiæ casus, ex ea, in suam Summam transtulisse. Viuebat Pisanus 1338. Trit.

Bartholomaevs Riccius Castroficardensis in Piceno, Societatis Iesu, scripsit Italicè Tractatum de oratione, qui primò emissus est se inscio Firmi ciuitatis Archiepiscopalis Piceni: deinde Romæ prodijt auctior; sed secunda editio ab eo recognita præponenda est alijs.

Bartholomaevs de Spina, siue Spinæus, Pisanus, Magister sacri Palatij, Ord. Prædic. vir magni ingenij dotibus præditus, qui Ferrarię interfuit disceptationi Tho. Card. Caietani, & Ioan. Pici Mirandulani, quo in congressu nobilissimo, & consessu frequentissimo decoratus est Doctorali Pileo à Ioachimo Turriano Veneto Magistro Generali sui ordinis scripsit,

Tra-

Tractatum siue volumen, quod prænotauit Tutela veritatis de animæ immortalitate, cõtra Petrum Pomponatium Mantuanum. Volumen alterũ, in quo hæc habentur. Propugnaculum Aristotelis de immortalitate animæ. Flagellum in tres libros Apologiæ eiusdem Petri, de eodem argumento. Quæstiones de Ordine sacro. Quod quidem volumen Venetijs prodijt anno 1519. Volumen item aliud in quo extant Quæstiones tres de Deo, aduer sus Caietanum. Quæstiones quattuor de personalitate. De primis operibus Angelorum articuli quinque. Quæstio de informatione Animæ intellectiuæ. Tractatus de vniuersali corruptione generis humani. Tractatus de Conceptione B. Virginis, contra Caietanum. Quæstio de præsumptuoso appetitu Episcopatus. Quæstio de Simoniaca redemptione vexationis Ecclesiæ. Quæstio de forma Baptismi. Quæstio de neutra intentione baptizati. Quæstio de necessitate Baptismi paruulorum. Quæstio de forma consecrationis Sanguinis Christi, Venetijs anno 1535. à Stephano Sabio, dicatum Marino Grimano Card. & Patriarchæ Aquileiæ. In quarto autem volumine, Tractatus de Strigibus. Alter de necessitate Confessionis ante sacram Communionem. Alius de coniugio in gradibus Diuino iure prohibitis. Tractatus de dispensatione coniugij cum vxore relicta fratris defuncti. Declaratio potestatis Ecclesiæ super gradus prohibitos. Quædam dubia resoluta in materia Simoniæ. Casus vnius vsurarij decisio, quando scilicet socius in se suscepit onus exactionis, & refusionis ex suo faciendæ Cameræ, ante terminum Salarium exigens, ad ratam refusionis factæ ex pacto à socijs in termino. Casus matrimonialis decisio, quando contrahens cum eo, qui infectus est Gallico morbo contra voluntatem propalatam, vel etiam non propalatam, est à tali matrimonio soluta. Quæstio de pręstantia Alexandri super Salomone in potestate, & affluentia diuitiarum. Venetijs apud eundem Sabium, eodem anno.

Bartholomaei Sybillæ Monopolitani, Ord. Prędic. Speculum peregrinarum quæstionum, in quo de Animabus, de Cælo, de Purgatorio, de Inferno, de Angelis bonis, & malis, deque alijs rebus agitur, Venetijs anno 1575. sed & anno 1582. ibidem apud Ioan. Bertanum, varijs cum additionibus Raphaelis Maffæi Veneti Ordinis Seruorum. Viuebat anno Domini 1534.

Bartholomaei Torres Episcopi Canariensis Commẽtaria in decem & septem Quęstiones primæ partis S.Thomæ Aquinatis, De ineffabili Trinitatis mysterio, vbi expenduntur triginta tres distinctiones primi libri Magistri Sententiarum, Venetijs 1588.

Bartholomaei Valuerdi, Ignis purgatorius post hanc vitam ex Latinis Patribus Orthodoxis, & alijs assertus, Venetijs 1590.

Bartholomaevs Veronensis, monachus, & Abbas monasterij S. Nicolai de Littore Venetiarum, congregationis sanctæ Iustinæ de Padua tunc incipientis, scripsit circa annum Domini 1440. ab ędificatione monasterij sui vsque ad sua tempora elaboratũ opus, quod prænotauit Chronicon monasterij S.Nicolai de Littore, cuius initium est *Mirabilis Deus in S. suo Benedicto.* Asseruatur m.s. in Archiuo eiusdem monasterij.

Bartholomaei Vgolini è Montescutulo I. C. De sacramentis nouæ legis, Tabulę Arimini 1587. Explicatio in Bullam Cęnæ Domini, Venetijs anno 1602.

Bartholomaevs Vrbeuetanus, Ord. Augustiniani, Gratianus Florentinus, Christophorus Bononiensis, Lucas de Offida, & Boethius Tolentinus, Theologi pręstantes, & in Academijs Augustiniani Ordinis per Italiam (vt vocant) Regentes anno 1420. suas lectiones ediderũt, vt in multis membranis in bibliothecis eiusdem ordinis repertis annotatum inuenit Ioseph Pamphilus, qui hoc testatus est.

Bartholomaevs Vrbinas ciuis, & Episcopus Augustiniani Ordinis, & Augustini Triũphi (quem vocant) de Ancona, alumnus, cum Lutetię Parisiorum, atque Bononię studijs disciplinarum, & Theologię operam dedisset, scripsit Milleloquium Ambrosij, & alterum Augustini. Opus de Bello spirituali. Tractatum aduersus errores, qui emerserunt tempore Ludouici Ducis Bauariæ. Incipit autem: *Domine labia mea aperies.* Qui quidem Tractatus in Archiuo Augustinianorum Romę asseruabatur. Redegit in cõpendium, librum de Regimine Principum ab Aegidio Romano editum. Euangelia Quadrag. exposuit. Tractatus de quattuor donis composuit.

Huius meminit præcipuè Io. Andreæ I.C. & Decretalium interpres. Tritemius ait vixisse anno Domini 1410. Ioseph Pamphilus perhonorificè de eo scripsit. Quod & fecit Sixtus Senensis, qui ad ea, quæ reliqui de illo attigerant, inquit, *Bartholomaus, &c. vir planè doctus, & memoria singularis, atque omnia ferè D. Augustini volumina memoria tenens, contexuit è varijs sententijs, ac locis D. Augustini Opus ingens duobus Tomis distinctum in Explanationem totius Diuinæ Scripturæ. Quod Opus nuper Ioannes quidem Gastius, deleto veri Auctoris nomine, & in eius locum proprio nomine in volumine præposito, sibi satis impudenter vsurpauit, & quod grauius est, transpositis, detruncatis, ac detortis quibusdam eiusdem Operis locis ad Lutheranorū hæresim, vtilissimum, ac piissimum Catholici Auctoris laborem contaminauit, & hæreseos suspicione notauit.* Claruit anno Domini 1410. Clementi Papæ V. apprimè charus. Hæc Sixtus Senensis.

Bartholomaevs Vrsinus Romanus, Ord. Minorum, Quadragesimale edidit, quod Franciscus Gonzaga eiusdem ordinis olim Generalis, & modo Episcopus Mantuanus perutile esse scripsit in sua Historia Seraphica.

Bartholomaevs Vsingen Germanus Augustiniani Ord. in Lutheranā hęresim scripsit, De falsis prophetis tam in persona, quam in doctrina vitandis à fidelibus. De prędicatione Euangelij, quibus scilicet conformiter Euangelium debeat prędicari. De cęlibatu Sacerdotum nouæ legis: Respondit item ad Sermonem Langij de Matrimonio Sacerdotali, quem habuit in nuptijs impijs, siue potius incesto, Culsameri sacerdotis. Quæ omnia excusa sunt Erphordiæ in Germania, an. 1525.

Bartholomaevs Zucchius nobilis Modoetiensis (& Modoetia oppidum est insigne in ditione Mediolanensi, vulgò *Monza*) libellum Meditationum spiritualium De Passione, & morte Domini, vna cum pia oratione ad latus Christi Domini, Italico idiomate conscriptū emisit Venetijs ex prelo Io. Baptistæ Ciotti, anno 1601. Libellum inquam mole exiguum, sed & argumento, quo nullum potest esse præclarius, & iudicio magnum, quo dilucidè, ac pressè proponuntur, quæ mens excitata potest sanctè concipere sibi salutaria.

Ceterum idem Zucchius libros Hieronymi Plati è Societate nostra, de Bono Statu Religionis. quemadmodum, & nostri Horatij Torsellini Lauretanam Historiam, Italicè reddidit.

Barvch librum esse Canonicum contra quàm sensit inter Catholicos Io. Driedo, lib. 1. De Scripturis, & dogmatibus Ecclesiasticis probant & Sixtus Senensis, lib. 8. Bibliothecæ Sanctæ, & Card Bellar. lib. 1. de Verbo Dei, c. 8. To. 1. Veteres passim citant hunc librum sub nomine Hieremiæ, quoniam Baruch scriba & discipulus fuit Hieremię, vt patet ex libro Hieremiæ c. 36. quæ caussa fuit, cur Concilia antiqua, & Patres non posuerint Baruch nominatim in Canone, quia nimirum hunc librum partem iudicarunt Hieremię vaticiniorum, & ita Patres aliquot citant varia loca Baruch sub nomine Hieremiæ.

Ceterum de eo sic scribit Sixtus Senensis primo libro suæ Bibliothecæ Sanctæ. *Baruch id est, Benedictus, propheta, Neeria filius, Maasia nepos, Sedechia pronepos, Sedei abnepos, Ieremia prophetæ discipulus, & scriba, cum post euersam vrbem ex Aegypto, quo cum Ieremia fuerat abductus, venisset Babylonem, scripsit Hebraico Sermone librum propheticum, in quo calamitatem Chaldaica captiuitatis, & eiusdem causas, incredulitatem scilicet, & ingrati populi Iudaici animū defleuit, intermistis vaticinijs de felici Iudaorum in patriam reditu, de pollicitatione Testamenti Noui, & de Aduentu filij Dei in carnem; quem librum, cum ipse audiente ac flente vniuerso populo, qui erat Babylone captiuus, coram Rege Ieconia, & optimatibus eius legisset, placuit omnibus, ut liber una cum pecunijs Hierosolymam, siue potius ad ruinas iam incensa Hierosolyma mitteretur ad Ioachim filium Helchia, & ad cateros Sacerdotes, qui de reliquijs captiuitatis in vrbe superer ant, vt pro salute populi captiui, & pro incolumitate Nabuchodonosor regis Deum precarentur. Liber editus lectus, & missus fuit Hierosolymam anno quinto Hierosolymitana deuastationis, & Babylonica captiuitatis mense primo, septima die mensis, quem concilia Florentinum, & Tridentinum in Catalogo Canonico enumerāt. Cyrillus item Hierosolymorum Episcopus, ante mille ac ducentos annos eundem inter scripta Diuina irrefragabilis auctoritatis recensēt, Oratione, ex ijs, qua inter eius Catecheses habetur, quarta. Hilarius libro quarto de Trinit. citat*

tat huius libri testimonia sub nomine Hieremiæ, quod & alij veterum facere solent, id scilicet, quod discipuli est, magistro tribuentes. Partitionem huius prophetiæ simul cum Epist. Ieremiæ, tribus breuissimis Tabulis proponit Ederus in sua Oeconomia.

Scripsere in Baruch. Qui in Hieremiam Prophetam. Vide, in verbo, Hieremias.

Ceterum quod ad varias lectiones Græcę editionis 70. pertinet, vide pauca quędam in eiusdem editione, quæ Romæ prodijt Six. V. Pont. Max.

Basileense Concilium inchoatum anno 1431. & continuatum Basileæ, ac deinde Lausannæ vsque ad annum 1449. quo tempore cessit Nicolao V. Pont. tam Concilium, quàm Felix V. Papa in Schismate ab ipso Concilio creatus. Vide acta Concilij, & ei annexã Bullam Nicolai V. Huius Concilij nihil est ratum, & probatum, nisi quędam dispositiones circa beneficia Ecclesiastica, quas (pacis, & vnitatis gratia) Nicolaus Papa approbauit. Concilium verò ipsum reprobatur in vlt. Concilio Lateranensi, Sess. 11. Bellarm. Cardin. lib. 1. de Concilijs, cap. 7. ad finem. Ceterum Basileensis Concilij breuem, sed verissimam historiam idem, pręter alios, Bellarminus perstrinxit Tomo 2. postremæ editionis, lib. 3. de Ecclesia militante cap. 6. ea verò sic habet: *Basileense Concilium initio quidem fuisse legitimum; nam & Legatus aderat Romani Pontificis, & Episcopi plurimi; at quo tempore Eugenium deposuit, & Felicem elegit, non fuit Concilium Ecclesiæ, sed Conciliabulum Schismaticum, seditiosum, & nullius prorsus auctoritatis. Sic enim appellatur in Concilio Lateranensi vltimo, Sess. 11. & proinde Eugenius semper fuit verus Pontifex, & mendacium est apertissimum Caluini, qui dicit, hoc Concilium vsque ad finem perdurasse in eadem auctoritate, & dignitate.* NOTA.

Nam inprimis, quo tēpore Concilium in Pontificem sententiā pronuntiare ausum est, non erat in Concilio Legatus Pontificis, & Episcopi præcipui omnes discesserant, sed Cardinalis quidam Arelatensis assumpserat sibi munus præsidendi, & quia Episcopi paucissimi erant, introduxerunt in Synodum ingentem multitudinem presbyterorum, ita vt contra omnem formam antiquorum Conciliorum, non Episcoporum sed presbyterorum Synodus esset.

Deinde eodem tempore agebatur Florentiæ Concilium alterum, in quo præsidebat Summus Pontifex, & cum eo sedebant Episcopi Latini, & Græci sine comparatione plures, quàm essent Basileenses, & vna cum Episcopis aderat Imperator Græcorum, & Legatus Imperatoris Latinorum, vt nullo modo dubitari posset, vtrum ex duobus esset verum Concilium Ecclesiæ generale.

Tertio, Deus quoque sententiam suam dicere volens, tam horribili peste Basileam tunc affligebat, vt maior pars eorum Patrum, qui ibi erant, vel extincti, vel secedere coacti fuerint. Quæ omnia refert Aeneas Syluius in historia Concilij Basileensis, cui ipse interfuit, & quam ediderunt nuper hæretici Basileenses, tamquam sibi fauentem, propter damnatum Eugenium, cum reuera illis plurimum noceat. Adde quòd Concilium Basileense Lausannæ continuatum, subiecit se Nicolao, vt patet ex Epistola Nicolai V.

Basilius Magnus (quem hic non tam Alphabeti serie, quam dignitate primum inter alios Basilios locamus) Cęsareæ Cappadocum, quæ olim, vt inquit Suidas, Masaca vocabatur, Episcopus, natus est in Helenoponto, Ponti oppido, è nobilibus parentibus Basilio, qui deinceps delectus est Episcopus, & Emmelia, quę Gręcè *concinnitatem* designat, vti Gregorius Nazianzenus etiam notat. Anum habuit martyrem. Fratres duos Episcopos, & hosce insignes, Gregorium Nyssę, Petrum Sebastę, duas sorores, quę seculo valedixerunt, alios item fratres. Neque verum est, quod Sixtus Senensis scribit, eum fuisse arctissima familiaritate cum Io. Chrysostomo iunctum, cum hic multo iunior fuerit, ac libros, quos de Sacerdotio scripsit ad Basilium, non ad Basilium magnum, sed ad alterum (insignem & illum quidem Episcopum) miserit, quod in Io. Chrysostomo ostendemus. Greg. in Monodia Basilij, quæ est oratio 20.

Porrò cum persecutionis Ecclesię tempore natus sit Basilius, vitamque & sanctissimè, & in agmine tentationum (vt idem ait Nazianzenus) traduxerit, plurima perpessus ab Imperatoribus, ab Hęreticis, à Catholicis item, quin etiā à Iuliano Apostata destinatus ad necem, vti ad exilium à Valente, sed & à seipso multa passus, dum virtutes omnes coleret, disciplinis omnibus & sacris literis etiam ab infantia imbueretur, in Eremo uiueret, paupertatem, & virginitatem summo studio esset amplexus, morbos corporis semper haberet comites, Ecclesię non tam suę, quam omnium, vel cum ęgrotus, sollicitudinem haberet, Diuinam scientiam, Ibidē vt sup. Greg. Naz. Ep. ad Athan. 4.8.51. Theodor. Cyrensis Epist. c. 19. lib. 4. Basil. Ep. ad Occidentales 61.69.70.

Gregor. Naz. Epist. ad Basil. 20. Et in fine Orat. funebris, siue Monodiæ in eum.

tiam, & pietatem spirare nunquam desisteret, cum aliquando exclamans ea verba pronunciasset, *Gratias ago tibi Pater, ò conditor hominum tuorum, quòd nos etiam inuitos rectè fingis, & per externum hominem internum purgas, & per aduersa ad beatum finem nos perducis.* denique moriens clausit hanc vitam, Domini verbis, dicens: *In manus tuas commendo Spiritum meum.* Euolauit ad cęlum, Gratiano imperante.

Nos quod de Ambrosio, Athanasio, Augustino fecimus, id de Basilio accurate faciẽdum censuimus, eò magis, quod non solum, & Auctores, qui eius vitam conscripsere, & Doctrina, & Dictio, & legitimi eius fętus, & scripta, cum suppositītijs, verum etiam editiones, ac versiones varię nobis, & conferendę cum codicibus Gręcis, & perpendendę fuerint, conquirendum autem, sicubi aliqua laterent m.s. Basilij, vt excitari possent ingenia Catholicorũ ad eadem in lucem & Gręcè, & Latinè proferenda, cum sine vlla amplificationis nota, pręstantissimus, & vtilissimus Pater, & Scriptor hic fuerit.

De vita Basilij quinam scripsere. *Cap. I.*

Gregorius Nazianzenus, qui cum Basilio continenter fermè, & Athenis, & in Eremo, & in Episcopatibus coniunctissimè uixit, illustrem in Demonstratiuo genere post suum ex Vrbe Constantinopolitana in Patriam reditum, orationem ad Basilij sepulchrum habuit. Quę etsi, primò illam inspicientibus, videri longior possit, legendi tamen patientiam compensabit fructus vberrimus, qui ex ea capietur. Quod & nos experti sumus.

Porrò cum aliqua profana gentilium huic Orationi Gregorius admiscuisset, Iacobus Billius sapienter CL. viro qui hoc obijciebat, respondit, temporis, quo hęc Gregorius dixit, rationem ab eo habitam fuisse, quippe & Athenis, & in plerisque aliis Gręcię Vrbibus, sceleratos, & impuros falsorum Deorum cultus cum oculis vsurpasset, libenter oblata occasione in eos stylum strinxisse, quod qui hac tempestate faceret, aut ineptię, aut vanitatis notam non effugeret.

Vide, in verbo, Amphilochius, in hoc Apparatu.

Sed & idem Gregorius Epitaphium, siue Carmen funebre in Basilij laudem scripsit. Quam verò Basilii vitam ab Amphilochio fuisse conscriptam & alii, & Sixtus Senensis scripserunt, ea non fuit Amphilochij, quod vbi de Amphilochio locuti sumus, ostendimus. quamobrem ea legenda non est, nisi adhibitis cautionibus, quas ibidem attulimus.

Damasc. orat. 2. de imagin.

Helladium quoque Basilij discipulum, res gestas sui Præceptoris scripto mandasse, auctor est Damascenus: sed eę non extant, quòd hactenus sciam.

Baptista Carmelita Mantuanus heroica aliquot carmina de Basilij Vita, & virtutibus cecinit.

Cęsar Card. Baronius & ipse pleraque passim Tomo suorum Annalium diligenter intexuit, quę ad gesta Basilij pertinent.

Iudicium de Basilij Doctrina, & scriptis. *Cap. II.*

Porrò egregios Basilium elaborasse libros, & de Spiritu sancto volumen, & in Hexaemeron Homilias nouem, & ἀσκητικὸν, & breues, variosque Tractatus Hieronymus testatus est; at pręterea nullum alium de ijs iudicium tulit, neque adeo alios se vidisse Basilij libros indicauit.

Reliqui plerique omnes doctrinam, & eloquentiam Basilij suspexere. Sed vnus pro omnibus sit nobis Gregorius Nazianzenus, qui etiam Hieronymi sui discipuli futuram breuitatem antea suppleuerat sequentibus verbis, quę lecturo Basilij scripta, lectu sunt dignissima. Is igitur sic: *Cum Hexaemeron illius in manus sumo, atque in ore habeo, cum Creatore coniungor, ac creationis rationes cognosco, Creatoremque magis admiror, ac suspicio, quàm prius solebam, cum solo aspectu magistro vterer. Cum libros eos, quibus hareticorum scripta confutat, lego, Sodomiticum ignem cerno, quo improba, ac scelerata lingua in cinerem rediguntur, aut Chalanę turrim, vt malè constructam, ita rectè interruptam, atque deletam. Cum ea, quę de Spiritu sancto scripsit, euoluo, Deum, quem habeo, nanciscor, veritatem libero, & fidenti animo*

Esa. in 70. Interpr. ea est Turris Babel.

pradi-

prædico, illius videlicet Theologia, atque contemplationi insistens. Cum alias eius enarrationes perlego, quas ijs, qui hebetiori ingenio sunt, explicat trifariam in solidis cordis sui tabulis describens, eò adducor, vt non in externa litera cortice pedem figam, nec verborum tantum superficiem spectem, sed vlterius progrediar, atque ex profundo in profundum transeam, abyssum per abyssum inuocans, ac per lumen inueniens, quousque tandem ad summum verticem peruenero. Cum martyrum encomia lego, corpus contemno, & cum ijs, qui laudibus efferuntur, animo versor, atque ad certamen excitor. Cum orationes eas, quas de moribus, ac bene viuendi ratione scripsit, in manus accipio, animo, & corpore purgor, templumque Dei capax efficior, atque instrumentum musicum à Spiritu pulsatum, Diuinamque gloriam, & potentiam canens. Per eas corrigor, & concinnor, atque Diuina quadam immutatione alius ex alio efficior. Hæc Nazianzenus. Qui cum alia sub didisset, quibus rationem in scribendo à Basilio adhibitam pro ratione aut temporis, aut Hęreticorum, cum quibus decertabat, explicuit, addidit, *Basilium in scribendo de Spiritu sancto calamum quasi ex Spiritus pyxide mouisse.*

At cum Ambrosius Mediolanensis Episcopus eandem, quam Gregorius iste, viam instituisset, vt ueritatem libero, & fidenti animo & ipse prędicaret, Basilij Theologiæ inhærens, Ephrem autem vir sanctus, præter alia, quæ agnoscit in Basilio, hæc de illo, ad illum conuersus, pronunciauerit *Instar Petri prædicasti, instar Pauli docuisti, instar Thomæ Filium Dei confessus es: instar Matthæi, Marci, Lucæ, Ioannis de rebus Diuinis disseruisti:* atque adeo Gregorius Nissænus Basilij frater super Basilij dexteram viderit insidentem columbam, eidem concionanti, Sermonem suggerentem, Basilius verò ipse omnem operam semper dedisset, vt quàm purissima vita Verbum Dei intelligeret, ac tractaret, nemo non de cęlesti eius doctrina dubitauerit, quin auidissimè sit & legenda, & haurienda. Quod si vsus gignit eruditionem, ac perpetua cum hostibus concertatio acuit ingenium, quanta fuerit eruditio, & acumen illius, qui in palæstra aduersus hæreticos semper stetit, ac Satanę omnes astutias noscens, eas inuictus aperuit, & vicit?

Dictio Basilij qualis. *Cap. III.*

Scio autem non defuisse nostra ætate, qui Græcam linguam callentes, mirantes Basilij stylum, eum appellauerint Christianum Demosthenem, stylum autem gemmeum ipsius dixerint. At qui in media Gręcia nati erāt, siue ipsi Ethnici, siue etiā Christiani, (quamuis in omnibus haud Orthodoxi) potuere adhuc melius cælestem eius eloquentiam agnoscere. Quamobrem Libanius præter alia multa, ori Basilij scribit inesse eloquentię fontes, quorum riuuli quosuis superent latices. Sed & Gregorius Nazianzenus Beseleelis sapientis artificis Sermonum, ac dogmatum Spiritum in eodem Basilio testatur, quem & veritatis scintillam, & Solem alibi sine vlla assentationis nota nominat. Photius autem inquit: Ἀνεγνώσθη Βασιλείου τοῦ θεσπεσίου τὰ εἰς τὴν ἑξαήμερον. ἄριστος δὲ ἐν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ λόγοις ὁ μέγας Βασίλειος. λέξει τε γὰρ καθαρᾷ καὶ εὐσήμῳ, καὶ κυρίᾳ, καὶ ὅλως πολιτικῇ, καὶ πανηγυρικῇ δεινὸς, εἴ τις ἄλλος, χρήσασθαι. νοημάτων τε τάξει, καὶ καθαρότητι πρῶτος, ἀλλ' οὐδενὸς δεύτερος εἶναι, πιθανότητος, καὶ γλυκύτητος, καὶ γε λαμπρότητος ἐραστής, καὶ ῥέων τῷ λόγῳ, καὶ ὥσπερ ἐξ αὐτοσχεδίου, πηγάζων τὸ ῥεῖθρον. καὶ τῷ πιθανῷ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἥκει ἀποκεχρημένος, ὡς εἴ τις πολιτικοῦ λόγου τοὺς αὐτοῦ λόγους παράδειγμα ἑαυτῷ θεὶν, ἔπειτα τούτους ἐμελετῴη, μηδὲ γὰρ εἰς τοῦτο συντελοῦν τῶν δηλονότι νόμων ἄπειρος ὑπάρχων, καὶ οὐδὲ ἑνὸς αὐτὸν ἑτέρου δεήσεσθαι, οἶμαι, οὔτε Πλάτωνος, οὔτε Δημοσθένους. οἷς οἱ παλαιοὶ ἐνδιατρίβειν προτρέπονται, εἰς τὸ πολιτικόν τε, καὶ πανηγυρικὸν ῥήτορας γενέσθαι. hoc est, *Diuini etiam Basilij in Hexaemeron Homilia perlectæ à me sunt. Omnino in omnibus suis Orationibus magnus Basilius est præstantissimus. Nam dictio ipsius est, & pura, & propria, & animi sensa exprimens optimè, & in vniuersum conueniens, & apta, si cuiusquam alterius, vt ad Orationes, quæ in populi cœtu, & ciuium Concilijs habentur, transferatur. Primus certè, vel nemini secundus, quòd sciam, est in sententiarum & puritate, & ordine: studiosus autem orationis ad persuadendum accommodatæ, & suauis, & splendidæ, & ita Sermone fluens, vt profluat instar riuuli, qui ex ipso suo fonte emanat. Et profectò eousque in persuadendo, diuturno vsu progressus est, vt si quis ipsius Orationes ad exemplar alicuius orationis publicè habendæ sibi proponat, & ipsas fuerit diligenter meditatus, modo*

plane

planè regularum illarum, quæ ad id videlicet conducunt, penitus expers non sit, 'vt equidem sentio, nullo prorsus alio magistro egere videatur, neque adeo Platone ipso, aut Demosthene, quorum scripta Rhetores antiqui euoluere eos hortantur, qui volunt summi Oratores tam in ciuium Conciliis, quam in populi conuentibus euadere. Hæc Photius, qui & de Basilij libris moralibus, Epistolis, duobus libris Asceticorum abs se lectis, idem alibi iudicium in eadem fert Bibliot.

NOTA. Ac certè, vt hoc obiter ipse addam, quoniam elegantissima Basilij dictio Latinis auribus vix potest innotescere, propterea si in gymnasijs adolescentum libri, siue Homiliæ in Hexaemeron Basilij Græcè exponerentur, miros excitarent in adolescentum animis igniculos ad veritatem, ac pietatem: cumque plurima inde erudiiione imbuerentur, non facilè dixerim, quanta iucunditate ipsius Attici sermonis ex vno Basilio perfunderentur.

Græca Basilij scripta, quænam extent siue in lucem edita, siue non edita. Quidque in deprauatis eorum aliquibus cauendum. Cap. IIII.

Id autem sciendum, licet Hieronymus in Catalogo de Scriptoribus Ecclesiasticis pauca Basilij enumeret scripta, multò plura tamen illum conscripsisse; quę cum nondum prela, & typographię existerent, haud ita facile passim haberi poterant ad manus. Cassiodorus certè in Præfatione libri Institutionum Diuinarum lectionum, Basilium inter eos Scriptores ponit, qui à principio vsque ad finem Diuinam scripturam exposuere.

Duas verò Græcas Operum Basilij editiones pręter Aldinam præcipuè euoluimus. Alteram, quæ anno Domini 1532. Basileę ex officina Frobeniana, alteram, quę anno 1535. apud Stephanum Sabium, emissa est Venetijs:

In Basileensi sunt Homiliæ 11. in Hexaemeron, adnumeratis duabus de quibus diximus, Gregorii Nyssæni. Homiliæ 15. in Psalmos. Homiliæ aliæ variæ 29. De Spiritu sancto ad Amphilochium, lib. 1. Epistolæ Basilii, & Gregorii Nazianzeni 180.

In Veneta Sabii, præter alia sunt, quæ aduersus Eunomium scripsit. Sed & postea Basileenses Græce item ediderunt Basilium cum libris contra ipsum Eunomium.

In hos autem codices siue prelis suppositos, siue manuscriptos, etsi non in omnes quoniā è falsatis exemplaribus varii irrepserūt errores, quorum exemplarium adhuc in Veneta Sancti Marci Bibliotheca, aliqua asseruantur, ideo nonnulli necessariò inserendi sunt huic loco, licet hoc ipsum in libro sexto nostræ Bibliothecæ Selectæ fecimus, vbi actum est de iuuandis Græcis.

Tertio igitur Sermone, seu libro aduersus Eunomium, conati sunt aliqui, Spiritui sancto aliam, quàm Patri, & Filio naturam tribuere. Codex tum excusus sic habet. *Τίς γὰρ ἀνάγκη, εἰ τῷ ἀξιώματι, καὶ τῇ τάξει τρίτον ὑπάρχει τὸ πνεῦμα, τρίτον εἶναι αὐτὸ καὶ τῇ φύσει; ἀξιώματι γὰρ δεύτερον εἶναι τοῦ υἱοῦ παραδίδωσιν (ἴσως) ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος. Φύσει δὲ τῇ τρίτῃ χρῆσθαι οὔτε παρὰ τῶν ἁγίων γραφῶν δεδιδάγμεθα, οὔτε ἐκ τῶν προειρημένων κατὰ τὸ ἀκόλουθον δυνατὸν συλλογίσασθαι.* At illud (ἴσως) inseruit aliquis Trinitatis osor, vt sententiam Basilii faceret dubiam. Neque enim illud (ἴσως) cohæret cum iis verbis, & asseueratione, quam Basilius ipse affert ibidem. Nec in versione Latina Georgii Trapezuntii viri eruditi, & Græci extat. Hic enim sic: *Cur enim necesse est, si dignitate, ac ordine tertius est Spiritus, natura quoque ipsum tertium esse? Dignitate namque ipsum secundum esse à Filio, tradit pietatis ratio. Natura verò tertia, vti nec à Diuinis scripturis docti sumus, nec ex prædictis possibile est consequenter colligi.*

Paullo post fraudulenter quoque interposita illa verba sunt, *ἵν᾽ ὅλως ἐσυγχωρήσαμεν*, Sic enim editus ille met Venetiis codex habet, *οὕτω δηλονότι καὶ τὸ πνεῦμα, τὸ ἅγιον εἰ καὶ ὑποβέβηκε τὸν υἱὸν τῇ τε τάξει, καὶ τῷ ἀξιώματι (ἵν᾽ ὅλως καὶ συγχωρήσαμεν) οὐκέτ᾽ αὖ εἰκότως ὡς ἀλλοτρίας ὑπάρχον φύσεως, καὶ τὸ ἀκόλουθον ἐκεῖθεν δῆλον.* At neque illud cohęret, neque extat in versione Trapezuntii. Qui quidem sic habet: *Ita videlicet & Spiritus sanctus, etsi dignitate, & ordine secundus à Filio est, non tamen verisimiliter aliena ipsum esse naturæ inde consequetur.*

Deinceps & illud dolosè adiectum, *ὡς λέγουσιν*. codex enim sic editus deprauatus est, vt ancipitem certissimi dogmatis faceret sensum. *οὕτω δηλονότι καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, εἰ καὶ ἀξιώ-*

ματι,

ματι, καὶ τάξει ὑποβέβηκεν, ὥς λέγουσιν. Mox item vox, quę ſequitur, *Φησὶ*, candem fraudem ſapit. Ita enim cuderunt. *παρειλήφαμεν γὰρ αὐτὸ (φησὶ) τρίτον ἀπὸ πατρὸς, καὶ υἱοῦ ἀριθμούμενον, αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἐν τῇ παραδόσει τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος παραδεδωκότος τὴν τάξιν, ἐν οἷς εἶπε. πορευθέντες βαπτίζετε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.* Et Trapezuntius igitur rectè hoc quoque ex non falſato codice vertit. Sic inquiens; *profectò & Spiritus ſanctus dignitate quidem ordinis tertius eſt. Accepimus enim ipſum tertium à Patre, & Filio numeratum, cum ipſe Dominus in traditione ſalutaris baptiſmi ordinem tradiderit, his verbis. Euntes baptizate in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.*

Videt igitur, quiſquis acutius inſpicit in rei propoſitæ ſcopum, quantum è pauciſſimarum dictionum ſubdola interpoſitione fieri naufragium poſſit in re omnium ſumma. Vniuerſæ enim Diuinitatis negatio eſt (oſtendit idem Baſilius libro contra Sabellianos, Ariũ, & Anomæos) ſi quis æquali honore non affecerit Spiritum ſanctum, atque afficit Patrem, & Filium. *ὥστε* (inquit) *μὴ τιμῶν τὸ πνεῦμα, οὐ τιμᾷ τὸν υἱὸν, καὶ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμῶν τὸν πατέρα. οὕτως ἄρα ἡ περὶ οὗ τι τῶν συνδοξαζομένων ἀγνωμοσύνη, ὅλης ἐστὶ τῆς θεότητος ἄρνησις.*

Ceterum pręter ſexcenta alia Baſilii loca huc ſpectantia, Gregorii Nazianzeni teſtimonium de illo, hoc de dogmate, fraudem deprauantium Baſilii codicem planiſsimè aperit. Sic enim Gregorius in Monodia, ſiue Oratione, quæ viceſima eſt numero, in funere Baſilii. *Tum verò in ſuis ad me Sermonibus apertius id demonſtrauit (neque enim quicquam vnquam, cum de his rebus mecum colloqueretur, animo tectum, occultumque habuit) non ſimpliciter affirmans, ſed quod antea ipſi perrarò acciderat, ſibi rem omnium maximè horrendam imprecatus, nempe vt ab ipſo Spiritu excideret, niſi cum Patre, & Filio Spiritum vt conſubſtantialem, & honore parem veneraretur.*

Addo locum illum Baſilii, lib. 3. aduerſus Eunomium in Concilio Florentino dixiſſe Græcos corruptum fuiſſe, ac non haberi niſi in quibuſdam codicibus. At Latini reſponderunt Græcum codicem potius eſſe ab ipſis corruptum, & exhibuerunt codicem antiquiſsimum ſcriptum ante ſexcentos annos, vbi erant omnia, quæ ad veritatem hanc pertinẽt, prę terquam quod è conſequentibus patet id quod diximus. Sanè in Græco textu Baſileæ edito anno 1551. habentur hęc verba ſine voce illa *ἴσως. ἀξιώματι μὲν γὰρ δεύτερον τοῦ υἱοῦ παραδίδωσιν ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος.*

Catalogus m. ss. Operum Baſilij, quæ ſunt in varijs Bibliothecis præſertim in Vaticana. Cap. V.

In Vaticana quidem Pont. Max. Bibliotheca, extant his inſcriptionibus varia Baſilij variis in voluminibus, ſiue ſciũctis libris.

Epiſtolæ, & Sermones varij.
Aſcetica. Ethica.
In Eſaiam Prophetam plura exemplaria.
Homiliæ variæ.
Epiſtola ad Greg. Theol.
De vera incorruptione in virginitate.
Epiſtolæ mutuæ Baſilii, & Libanii.
Sermo. adhortatorius ad Baptiſma.
Homiliæ aliæ 44. & varij Sermones contra Arianos.
In Hexaemeron.
In Pſalmos aliquot.
In Chriſti Domini Natiuitatem.
Adhortatoria ad ſacrum Baptiſmum.
De Ieiunio.
Sermo contra ebrios.
Sermo contra iracundos.
De Euchariſtia.
De Inuidia.
In S. martyrem Iulittam.
In Quadraginta martyres.
Encomium in S. Barlaam.
Homilia in ſextum Pſalmum.
In quadrageſimum Pſalmum.
Contra fęneratores.
In alios Pſalmos aliquos.
Quòd Deus non eſt cauſſa malorum.
In illud, Attende tibi ipſi.
In illud Lucæ, contra Diuites.
Ad Diuites.
In initium Prouerbiorum.
Homilia recitata in Lacifis.
De illo. *In principio erat Verbum.*
Homilia in peſte.
Homilia de humilitate.

Baſilij

Basilij scripta in Augustana Vindelicorum Bibliothecæ. Cap. VI.

Sermones Græci m. s. quadraginta sex locati, num. 14. Trecentæ & quadraginta octo Epistolæ. Num. 16. Aliquot verò decadas non traditarum prelis adornauit alius elaborator Augustæ. Contra Eunomium ἀντιῤῥητικῶν. Et de Spiritu sancto ad Amphilochium. Num. 15. Hom. de Nuncio vitæ remittendo, deque perfectione. Num. 68. Quænam verò item alia, & eorum Græcè, vel nondum edita. Quæve illarum sint inscriptiones: ad calcem totius Apparatus Sacri erunt cum aliqnibus alijs Catalogis insignium Bibliothecarum adiuncti.

Basilij opera, quæ Græcè extant manuscripta in insigni Bibliotheca Siciliæ. Cap. VII.

At præter hæc extant aliarum insignium Bibliothecarum Indices, siue Catalogi, in quorũ altero, qui Pio IIII. Pont. Max. iubente confectus est anno 1563. Messanæ in Sicilia, opera Ioannis Cerdon Ducis Medinæ Cœli, in Archimandritatu S. Saluatoris, librorum Græcorum manuscriptorum hæc inscriptio cernitur. Basilij Magni Dialogi trecenti, & qnindecim. Eiusdem pœnæ irrogatæ Sacerdotibus delinquentibus. Eiusdem exercitatoriæ Constitutiones ad eos, qui in Monasterijs viuunt, partim Dialogis conscriptæ, partim per Epistolas traditæ, in folio. In altero autem Catalogo. Liber Diuinorum dogmatnm, & præceptorum Gregorij Theologi, Gregorij Nisseni, Basilij Magni, Athanasij, Damasceni, Chrysostomi, & aliorum aduersus Philosophos Græcos. At in alios D. Basilij Magni Archiepiscopi Cæsariensis in Psalmos expositio à primo Psalmo vsque ad centesimnm quartumdecimum interpollata, & Sermones aliquot de diuersis rebus, vbi sunt duo de Eucharistia. Opus corruptum in principio, & mutilum in fine. Sermo item m.s. eiusdem Basilij in Transfigurationem Domini. Et Homiliæ in Psalmos diuersos, Opus corrosum. Item liber hac inscriptione. D. Amphilochij Episcopi Iconij copiosa historia de vita, & miraculis D. Basilij Magni. Alius item, qno Basilij Sermones continentur. Quorum primus est Prologus, & Præfatio exercitatoriarum descriptionum. Præterea Moralia, Dialogi, & Epistolæ. Homilia quoque Basilij Magni adhortantis ad sacrum Baptisma.

Basilij manuscripta Græcè in Bauarica Bibliotheca Monachiensi. Cap. VIII.

Verum enimuero ingens penu nobilium librorum, qui sunt in Bauarica Bibliotheca, habet item plures libros Basilij m. s. ex ijs quos commemorauimus. In Esaiam Prophetam tres varios codices. De incorrupta virginitate non semel. Ascetica initio mutilata. Historiam mystagogicam, & Ecclesiasticam, hoc est mystica Altaris, & Sacerdotalium ornamentorum expositionem. De instituenda iuuentute. Præterea Argumenta, & Summaria, & expositiones breues in Psalmos, & inscriptiones Psalmornm ex Eusebio Nisseno, Athanasio, Basilio, Marcellino, & alijs. Ceterum, ad finem huius Apparatus, varij Catalogi erunt, ut diximus, qui subinde è varijs Bibliothecis insignioribus procurantur.

De quibusdam operibus, deque alijs Basilio ascriptis cautio. Cap. IX.

Iam verò illud, quod ad decimam, atque vndecimam Homilias pertinet, quæ quidem alijs nouem in Hexaemeron Basilij fuerant adiunctæ, eæ nequaquam Basilij legitimi sunt fœtus: ac tamen Gregorio Nysseno eius fratri ascriptæ sunt, cuius styli, atque tractationis nõ exigua est à Basilio diuersitas. At quod spectat ad eiusdem Basilij Quæstiones compendio explicatas, haud certò constat eas esse Basilij Magni, an potius Eustachij Sebasteni, cuius multi, & graues errores damnantur à Concilio Gangrensi. Eustachio namque isti tributum à pluribus fuisse hunc librum, testes sunt Sozomenus lib. 3. cap. 15. & Nicephorus lib. 9. c. 16. & lib. 13. cap. 9.

Ceterum quod Basilius in prima, & in secunda Homilia in Hexaemeron visus sit cũ Origene, atque alijs quibusdam Patribus(etiam Latinis)credidisse, creatos fuisse ante hunc Mũdum Angelos, ac Mundum ipsum inuisibilem; primo quidem hæc Acacius Cęsariensis in libro Selectarum quæstionum, Diodorus Tharsensis in primum cap. Geneseos, & Theodoretus Cyrensis Episcopus in tertiam Geneseos quæstionem, adhibita quadam cautione, cõfutarunt. Deinde Synodus Lateranensis sub Innocentio III. anno 1215. visa est sequentibus verbis reprobasse illis verbis. *Creator omnium inuisibilium, & visibilium, spiritualium, & corporalium sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis vtramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem, & corporalem, Angelicam videlicet, & Mundanam*. Sed quomodo hoc sit intelligendum, viderit Lector S. Thomam, & Caietanum Card. exponentes primam Decretalem eiusdem Concilij. Cum autem apud antiquos Auctores constet Leontium Cęsareæ in Cappadocia Episcopum interfuisse Nicæno Concilio, cui & subscriptus reperitur in calce, putatur S. Basilius(quod humanum est)memoria lapsus, cum Leontij successorem Hermogenem sedisse ait cum Patribus in Nicęno Concilio, sic dicens: *Hermogenes ex diametro hostis erat Arij improbatæ opinionis, quemadmodum notum est ex fide, quæ primum ab illo viro pronunciata est*. Et hæc quidem verba in Epistola Basilij 82. cum in septuagesima idem Basilius nominet eundem Hermogenem Episcopum Cęsareæ Cappadociæ ciuitatis. Vide Card. Baron. To.3. Annalium sub annum 325.

Latina Basilij versio à varijs. Editiones item diuersæ, ac quænam tum melior, tum auctior. Cap. X.

At Basilij Magni opera, à pluribus & versa, & excusa sunt. idque tum à Catholicis, tũ ab Hæreticis. In quo Diuinæ sapientię vis intelligi maximè potest, tum quod inimici nostri Patrem hunc vertentes, atque sæpè cudentes, iudices (velint, nolint) sunt aduersus semetipsos, qui iam mentiri non possint Ecclesiam Catholicam eadem fide, Sacramentis, Ritibus, Potestate, Traditionibus, Votis, Monachismo stetisse, quibus hodieque constat: tum etiam, quòd Patrum labores nunquam pereunt, quibus apud nos sicuti apud Deum charitate, atque orationibus fartam, tectam orthodoxam nostram religionem tuentur, non minus quàm fecerũt, dum hic fuere superstites. Delectus tamen habendus est uti editionum, ita interpretum, qui Basilium è Græco, siue item è Syriaco idiomate in Latinum verterunt.

Et quidem Interpretes Catholici, qui Basilij nõ omnia, sed quædam inter sese partientes, hoc præstitere, sunt, qui ad manus meas hactenus peruenerunt, sequentes.

D. Ambrosius, de quo, vide in verbo, Ambrosius Ambrosij F.

Dionysius Exiguus Romanus, trãstulit Hexaemeron Basilij in Latinam linguam, sed cum non plenè satisfaceret, Godefridus Tilmannus monachus Cartusianus, id colluxatum(vt ipsemet inquit) ac mutilum se natiuæ integritati restituit.

Et Ruffinus antiquitus verterat Ascetica Basilij, sed non integrè, nec versione respondente contextus continuationi, sed hinc inde è Basilij præsertim fusioribus, atque item ex contractioribus si hæ Basilij sint.

Io. Argyropylus Bizantinus & ipse Basilij Hexaemeron vertit: sed duas postremas homilias à nonnullis Gregorio Nissæno attributas omisit. Quas tamen Ioachimus Perionius cum reliquis vertit. Sed cum in huius versione desideratum sit, vt Græcum sensum magis assequeretur, nos, quæ huc pertinent, ad calcem huius Tractationis adiecimus.

Reliqui sunt Raphael Volaterranus, Ambrosius Camaldulensis, Georgius Trapezuntius, Petrus Franciscus Zinus, Gulielmus Budęus(quamquam hic vnicam, sed longam Epist. Basilij de vita in solitudine agenda ad Greg. Nazianzenum, tántummodo vertit, Iac. Mycræus, Gentianus Heruetus, qui Canones Basilij commẽtarijs Balsamonis Antiocheni Patriarchæ explicatos, Andreas Masius, qui è vetustissimo codice Syriaca lingua, & charactere scripto, precationem Basilij, qua solebat sacra facturus, vti apud Deum, transtulit in Latinũ. Et hæc quidem versio extat in Bibl. SS. PP. secundę editionis Parisiensis. To.6. sicuti in To.4. eiusdẽ Bibl. insertus est Dialogus Basilij, & Gregorij Theologi de inuisibili Dei essentia. Stanislaus item Iiouius, (quẽ puto esse Catholicũ, neque enim in Indice notatur prohibitorum libro-

R rum)

rum)vigintiquattuor Basilij orationes interpretatus est.Incerti porro aliqui,& anonymi,vti habet editio Antuerpiensis apud Nutiū, an.1568.Et Alex. quidem Brassicanus in pręfatione ad lib.Saluiani de vero iudicio Dei se habuisse scribit Basilij Hexaemeron integrū,ac multò copiosius,quā vel ab Argyropylo,vel ab Eustachio ad Syncleticam Germanam fuerit in Latinā linguam cōuersum. Sed & Petrus Galesinius,promiserat B.Carolo Card.S.Prax. in dedicatione Saluiani,& aliorum 4.Auctorum veterū,se versurum è Gręco Greg.Naz. & Basilium,verum dum plura parturiebat,nō potuit(opinor)tam multa parere.Nescio verò an in suis scriptis,quę Card.Borromęo iuniori legauit, sit aliquid istarum versionum. Iam editiones quoque Catholicorum duę pręcipuè fuerūt,quæ nobis postremo Basilium auctiorem, & emendatiorem tradiderunt,Philippus Nutius Antuerpię,an.1569.Sebastianus Niuellius Parisijs,an.1571. Quæ verò continentur in ijs, catalogus insertus capiti postremo indicat.

Sanè verò Basilij Opera, & Ceremoniale Syrochaldaica quoque extare audio: cum & Italicè quędam Basilij orationes sint versæ.

Obseruata in versione Homiliarum Basilij Magni, & Gregorij Nysseni, facta à Ioachimo Perionio. *Cap. XI.*

Libenter,ne dicam,& necessariò contuli Ioachimi Perionij versionē Homiliarum Magni Basilij,cum contextu Græco,vt qui Patres antiquos euoluunt,intelligant,quantopere expediret,vt Grææ linguę vsus in Scholis reuiuisceret (id,quod in Bibl. Selecta non vno in loco asseruimus)ac vt,qui eā linguam non callent,versionę certè meliores agnoscerent,& adeo, si possent, procurarent, vt tantorum virorum, quorum Basilius dici potest antesignanus, lumina splendidè omnibus illucescerent.

Ioachimus igitur Perionius vir alioqui doctus, & Catholicus,sed, & sui styli tenacior, & minus aliquando Gręcę(Atticæ pręsertim)linguę vim assecutus,vereor quin magis auertat, quam alliciat Lectorem Basilij, ad hunc degustandum: cum interea mihi Ioannis Argytopili versio in Hexaemeron magis probetur.

Initio igitur primæ,siue Homiliæ,siue,vt ille vocat,Orationis in Hexaemeron,cū planius potuisset interpretari, quæ ad præparandum animum ad eam lectionem spectant, potuisset itē magis pro dignitate Auctoris,atque D.Scripturæ(addo & pro captu,& fructu legētium) si vulgata Bibliorū translatione vsus fuisset, eandem fermè passim omisit vertendi rationem, cum scripturę verba trāstulit. E duobus autem, vel tribus Basilij periodis hoc liquebit.

Loquens Basilius de Moysi,ait εἵλετο συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν Perionius autē sic. *Maluit cum Dei populo opprimi,quàm peccati, quæ ad tēpus durat,voluptate perfrui.* Ioan. verò Argyropylus ita. *Praelegit calamitates, ærumnasq; cum Dei populo experiri,quàm vt temporaria voluptate perfruitus se obnoxium redderet peccato.* At scriptura,vnde hoc Basilius sumpsit,habet. *Magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem.* Paulò infra,de eodem Moyse Basilius loquens: εἶδε θεὸν, ὡς ἀνθρώπῳ ἰδεῖν δυνατὸν. μᾶλλον δὲ ὡς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὑπῆρξε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτὴν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῶν τῷ κυρίῳ ἐν ὁράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι, καὶ ἐν ὕπνῳ λαλήσω αὐτῷ οὕτως ὡς ὁ θεράπων μου Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστὸς ἐστι, στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ ἐν εἴδει, καὶ οὐ δι᾽ αἰνιγμάτων. Perionius sic. *Vidit Deum, vt eum cernere homo potest, atque adeo, quemadmodū contingit adhuc nemini,vel Deo ipso teste. Si fuerit Propheta vester Domini,aspectu ei notus ero,& per quietem cū eo loquar,non ita vt seruus meus Moyses,qui in tota domo mea fidelis est,os ad os loquar cū eo,in specie,& non in ænigmate.* At Argyropilus propius scripturæ ita. *Deum vidit, quoad videre potest homo, verius quantum mortalium nemini concessum est videre, id comprobante Dei testimonio dicentis: Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, in visione appareboei, & per somnium alloquar eū, At non sic, ut seruus meus Moyses, qui in tota domo mea fidelis est, ore ad os loquar ei in visione, & non per ænigmata.* Sed & Diuina Scriptura,quāuis Basilius ex 70. (nec omnia verba) afferat, habet in vulgata nostra editione Latina. *Si quis fuerit inter uos Propheta Dòmini, in visione apparebo ei,uel per somnium loquar ad illum. At non talis seruus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: ore enim ad os loquar ei: & palam, & non per ænigmata, & figuras Dominū uidet.*

Ceterum in verborum, aut sensuum vi assequēda Perionius poterat pręstare aliquid melius.

In

In eadē prima Oratione, vbi Græcè legitur. νῦν γὰρ συνιόντων ἀλλήλοις τῶν ἀμερῶν σωμάτων, νῦν δὲ μετὰ συγκρινομένων τὰς γενέσεις, καὶ τὰς φθορὰς ἐπιγίνεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν διαρκεστέρων σωμάτων τὴν ἰσχυροτέραν τῶν ἀτόμων ἀντεμπλοκὴν τῆς διαμονῆς τὴν αἰτίαν παρέχειν Perionius vertit.

Nunc enim complexionibus, concursionibusque indiniduorum corporum inter se, nūc declinationibus ortus, interitusque rerū consequi. Et in corporibus maioribus atomorum è regione inhæsione, quæ sit fortior, causam stabilitatis afferre. Sed rectius videtur, si vertatur. *Nunc concursione, nunc concretione atomorum res oriri, atque interire. Et in corporibus fortioribus, validiorem atomorum connexionem præbere causam firmitatis.* Septem lineis infra. πῶς καλὴ ἡ τάξις? ἀρχὴν πρώτην ἐπέθηκεν, ἵνα μὴ ἄναρχον αὐτὸν οἰηθῶσί τινες; Perionius. *Principium primum præclara adhibuit descriptio, ut ne, &c.* At vertendū eum interrogatione, sic. *Quam præclarus ordo à primo principiū posuit? ut ne &c.* seq. pag. Προαναφώνησις τῶν περὶ συντελείας δογμάτων, καὶ περὶ τῆς τοῦ κόσμου μεταποιήσεως, τὰ νῦν ἐν βραχέσι κατὰ τὴν στοιχείωσιν τῆς θεοπνεύστου διδασκαλίας παραδιδόμενα. Perionius. *Prædicta est Decretorum, quæ de extinctione antecessit, ac de Mundi mutatione, quæ modo breviter Elementis à Deo insita doctrina tradita sunt. Nos autem sic. Prædictio hæc est dogmatum extinguendæ, immutandæq́ universitatis, quæ nunc ex prima Divinitus inspirata doctrina tradūtur.*

In eadem Oratione prima Perionius ita vertit. *Erat quædam huius Mundi ortum antiqua forma præstātissimis naturis dignissima.* At κατάστασις potius *constitutionē* designat, & ὑπερκόσμια, quæ ibi habetur, *id quod supra Mundum est.* Rectius igitur sic. *Erat quædam huius Mundi ortu antiquior constitutio naturis, quæ supra Mundum sunt dignissima.*

In eandem, ἢ τάχα διὰ τὸ ἀκαριαῖον, καὶ ἄχρονον τῆς δημιουργίας. Perionius. *Aut fortasse propter molitionem, quæ caruit tempore, dictum est.* In principio. Nos, *vel fortasse quia ipsa affectio per exigua fuit, & sine tempore, dictum est, &c.*

Paulò inferius, quod Basilius habet. ἀθρόως, καὶ ἐν ὀλίγῳ. Perionius vertit. *Summatim, & in exiguo momēto.* Cū potius dicendū esset, *statim, simul, confestim.* Nā hęc omnia vult, ἀθρόως.

Duabus lineis, vel tribus post. κατὰ νοῦ ἐνέργειαν. vertit *animi actionem.* Cum debuisset vertere. *Mentis actionem.*

Post mediū ipsius primę Orationis ἀλλ' εἶπεν ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν οὐκ ἐνήργησεν, οὐδὲ ὑπέστησεν, ἀλλ' ἐποίησεν. Perionius, sed dixit. *In principio fecit, non egit, non constituit, sed fecit.* Sanè exprimendus erat Basilij sensus planius, ἐνήργησεν enim *actionem ostendit, nihil post se relinquentem,* ὑπέστησεν. autem *aggressionem* quandam declarat hoc loco.

Non valdè procul à fine. Perionius habet, *particepsque terræ propter locū è regione oppositū.* Sic enim vertit vocē illam Basilij ἀντιτυπίαν. cuius verbi vis, atque notio, propriè est *durities, seu vis resistendi.*

In tertia oratione Perionius vertit, perspicuè, & artificiosè hæc orationis figura sumpta est. At Basilius loco illius, *perspicuè,* habet, σοφῶς, hoc est *sapienter.* puto exemplar Gręcum Perionij, habuisse. σαφῶς. loco σοφῶς.

In eadem Perionius. Sed vt hæc profana *Barbaris* missa faciamus. Græcis est τοῖς ἔξω. ijs, qui sunt extra, idest, *externis.* In eadem item orat. post vnam pag. Perionius vertit ἀντίτυπον, καὶ στερητικὸν *contrariam, & privantem naturam,* cum debuisset vertere *obsistentem, & durā.*

In eadem duabus magnis paginis ante finē. Gręcus Codex habet, ὡς μηδὲ δόξαι τὸ ὑγρὸν ἀπαναλίσκειν τὸν ἥλιον. Perionius habet. *Nullum calorem videri à Sole dissipari.* Cum debuisset dicere. *Nullum humorem videri à sole dissipari.*

Paucis lineis post. ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου δαπάνης. Perionius vertit. *Propterea quod Sol vndis alatur.* Cum debuisset vertere, propter *Solis consumptionem.* Sol enim maris vapores, siue humorem consumit, vt ideo fluuij in illud influi dicti sint ab aliquibus.

Paucis lineis post, Perionius vertit. *Terra ab ea constantia, quæ in illis est.* At Græcus Codex habet. ἀταξίαν, idest, *ordinis,* siue *ordine,* non autem *constantia.*

Paulò pluribus versibus post, Perionius vertit, *barbarorum,* quod vertendū erat, *exterorum.* Basilius enim habet. τῶν ἔξωθεν. Sibi enim in eiusmodi vocibus vir sapiens, & Sanctus temperabat, nisi aliquando necesse fuisset eas exprimere.

Duobus, vel tribus versibus post, Perionius vertit, *reprehendendis opinionibus.* Sed Gręcè est. ψευδέσι, vt vertendum sit, *mendacijs.*

Vno versu post, Perionius. *Spectare repugnantias?* Græcè est. πολέμου. hoc est belli: Tredecim

cim versibus post, in Oratione quarta Perionius, habet *distinctio curru.* Græcè est. ἅρμασι μεταζυγοῦντες hoc est. *Succedentibus inuicem curribus.*

In eadē.4. Oratione post vnam pag. Græcè est ἐπειδὰν δέ πως πρανοῦς λάβηται, εὐθὺς ὁρμήσαντος τοῦ προάγοντος, τὸ συνεχὲς αὐτῷ τὴν βάσιν τοῦ κινηθέντος ἐπιλαμβάνει. Perionius autem. *Postea verò quàm declinitatem aliquam adepta est, statim impetum impellentis, id quod ei adiunctum est, vestigia eius rei, quæ agitata est, consequitur.* Cum vertendum fuisset. *impetum præcurrentis ea, quæ cum priore hæret.* Illa verò vox. *rei*, demenda.

Mox Perionius. *semper id, quod impellit, elabitur.* At τὸ προάγον hoc loco, non quod *impellit*, sed quod *præcurrit*, significat.

Duobus versibus post, Perionius quam *superiora.* Græcè est, τὰ νῶτα, hoc est terga, pagina post, Perionius. *represso, cohibitoque impetu.* Cum vertendum fuisset. *In spumam dissipato impetu.* Græcè enim est, εἰς ἀφρὸν διαλύσασα τὴν ὁρμήν.

Altera pagina post, Perionius. *Et si exigua sunt quædam colluniones.* Sed rectius. *Et si sunt quædam coitiones aquarum.* Græcè enim est, συστάσεις.

Alia pęnè pagina post, Perionius vertit *Adriaticum*, quod vertendum erat *Tyrrhenum.* pagina cum dimidia ante finem, Græce est, οἷον ἡ γῆ ξηρὰ οὖσα, καὶ ψυχρὰ ἑνοῦται μὲν τῷ ὕδατι κατὰ τὴν συγγένειαν τῆς ψυχρότητος, ἑνοῦται δὲ διὰ τοῦ ὕδατος τῷ ἀέρι Perionius vertit. *Veluti vt terrā, quæ sicca est, & frigida, frigoris cognatio cum aere aquam coniungit, & copulat: quoniam his aqua interiecta, quasi duarum impreßione, cū vtraque qualitate adiacenti cum terra frigore, & cū aeris humore copulatur.* At pace Perionij, Basilij sensus, & verba hoc habent. *Veluti terra quæ sicca est, & frigida, frigoris cognatione cū aqua coniungitur, per aquam cū aere copulatur, quoniam inter vtrūque elementū media aqua interiecta vtraque qualitate, quasi vtraque manu vtrūque connectit elementū.* Sic enim habet Græcus codex. καὶ οὕτως γίνεται κύκλος, καὶ χορὸς ἐναρμόνιος συμφωνούντων πάντων, καὶ συστοιχούντων ἀλλήλοις ὅθεν κυρίως αὐτοῖς ἡ προσηγορία τῶν στοιχείων ἐφήρμοσται.

Mox infra, καὶ συστοιχούντων ἀλλήλων: Perionius. *Conueniunt omnia.* Græca tamen verba melius rem exprimunt. Quasi diceres *ordine quodam inter se aptantur.*

Paucis versibus post, Perionius. *Sed quasi pacificis quibusdā verticibus eā collidit.* Græcè est, εἰρηνικαῖς τισι περιπλοκαῖς κατασπάζεται. hoc est. *Pacificis quibusdam amplexibus eam salutat.*

Semipagina post, Perionius. *Nautas*, quod Græcè est, ναυτιλλομένων. Rectius *nauigantes.*

Prope finē, Perionius. *Concentus quasi cuiusdam vndæ ad littus accommodata.* Græcè est, ἐν ῇ συμμιγὴς ἦχος ἠόνι προσφερομένη. hoc est. *Commistus sonus quasi cuiusdā vndæ ad littus delatæ.*

In quinta oratione, Perionius, post pag. 1. vertit *allium*, at omisit ille crocū κρόκον At fortassis in suo codice habuit tantummodo σκόροδον. Ceterum sani codices habent. ὅτι ἄγρωστις, ὅτι μίνθη, ὁ κρόκος ὁ σκόροδον, ὁ βούτομον, οὐδ' ἄλλα μυρία γῆν φυτῶν σπερματίζοντα φέρεται.

Paulò post. τὰ συγγενῆ τοῖς καταβληθεῖσιν ἀποβλαστάνει. Perionius. *Eiusdem generis cum ijs, quæ orta sunt.* Vertendum, *iacta sunt.*

Paucis versib. post. κατασεσαρκωμένος ὑπὸ τρυφῆς. Perionius. *Diffluit delicijs.* Potius *adipatus.*

Initio sequentis paginæ. πᾶσαν τὴν κατ' αὐτὸν σκηνὴν ἐξαπίνης ἀπογυμνώσασα. Perionius. *Cum omni supellectili repente spoliat.* Vertendum potius. *De repente omnem eius scenam nudat.*

Paucos post versus. Perionius. *Vt frutices.* Græcè habet. φρυγανικά. *Virgulta.*

Infra. ὡς μὴ εὐδιάρπαστον εἶναι τοῖς σπερμολόγοις. Perionius. *Vt ne facile surripi posset.* Omisit aūt siue ille, siue qui typographię, aut eiusdē versionis descriptioni operam dabāt uocem illā, σπερμολόγοις. hoc est *à frugilegis.* Sic.n. Gaza σπερμολόγους. auiculas quasdā interpretatus est.

In ead. pag. Basilius. τῇ προβολῇ τῶν ἀθερικῶν, οἷον ἀκίσι τὰς ἐκ τῶν μικρῶν ζώων ἀφίστησι βλάβας, Quod quidem ita vertendum est, *Proiectione aristarum, quasi telis, iniurias minorū animalium arcet.* Perionius autem, è libro Ciceronis de Senectute verba integrè, nō autem ex Basilio accepit, quæ sunt hæc. *Præterea contra auium minorū morsus, & iniurias munitur vallo aristarum.*

Sequente pag. Perionius. *Ex improbi disciplina.* Græcè habet. πονηροῦ, idest, *Dæmonis.*

Seq. iterū p. πυρὸν συγκομιζόμενοι. Perion. *Nigrū hordeū metamus?* At πυρὸς est triticū exustū.

Paulò post, τὰ εὔκαρπα φρίσσοντα τοῖς λητοις. Perionius. *Spicæ flauescentes.* Cum vertendum sit. Agri vndantes segetibus.

Post pag. alteram Basil. ἀεὶ θάλλουσαν ἔχων περὶ σεαυτὸν τὴν διὰ πίστεως σωτηρίαν. Perionius. *Semper studiosè saluti tuæ, quæ fide constat, consulas.* Vertendum esset autem, *quæ fide viget.*

Mox

Mox Perionius. *Ita enim teporem sempiternum planta imitabere.* At Græcè sic. οὕτω γὰρ τὸ ἀειθαλὲς τοῦ φυτοῦ μιμήσῃ hoc est. *Sic enim viriditatẽ sempiternam planta imitabere.* Sequitur Basil. καὶ τὸ πολύκαρπον δὲ αὐτοῦ ζηλώσεις. Quod Perionius vertit. *Vberesq; eius fructus diliges.* Cum vertẽdum sit. *Illiusque vberes fructus æmulabere.* Post quæ verba Basilius habet ἄφθονον τὴν ἐλεημοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ παρεχόμενος. Perionius, (aut typographus) omisit vocem illam ἄφθονον. Sensus autem est. *Si affluentem eleemosinam indigentibus omni tempore largiaris.*

Mox, τὰ μὲν ἔγκαρπα. τὰ δὲ ἐρέψιμα Perionius. *Alia frugifera, alia infrugifera.* At ἐρέψιμα. Ligna sunt tectis concinna..

Paulò post. οἷον θεμελίους τινὰς αἱ ῥίζαι λογισθῶσι ταῖς βάρει τῶν ἄνωθεν ὑποτεθεῖσαι τῆς φύσεως. Perionius. *Ac speciem fundamentorum gerant eorum grauitati, & ponderi, quæ ex natura subiecta in cælum feruntur.* Cum sit vertendum. *Et quasi quædam sint fundamenta earum partium, quæ in sublime feruntur, subiecta.*

Post quattuordecim circiter versus. Perionius. *Earum Cortex ad radicem.* At quod Græce est στέλεχος, non est cortex, sed *truncus.*

Paulò post. τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαι. Perion. Virtutis auspicijs. Cũ vertendũ sit. *Virtutis studio.*

Post duas paginas. Perionij versio habet. *Et in ijs arboribus minuerentur.* Cum dicendum sit, *numerentur.* Qui potuit error esse typographiæ.

Orat. vj. post primam pag. Perionius. *Expulit homicida, cũ eum suis illecebris in seruitutem redegisset.* Clarius si dicatur: *Cum hominem.* Seq. pag. *Sculptores.* At Græce τορευταὶ *tornatores.*

Post duas pag. Perion. *Serenitatẽ denũciat.* Græcè habet. σταθερὰν εὐδίαν. *Stabilẽ serenitatem.*

Paulò post. Quod Perionius habet. *Vniuersalis etiam huius dissolutionis.* Græcè melius, *Vniuersitatis huius dissoluendæ.*

Post mediũ ipsius Orationis vi. *Nec falcẽ cõparet.* Græcè θήξ ἀμήμος δρεπάνην *acuẽs falcem.*

Mox Perion. *Isto ẽt modo Christiani de sua spe, quã magnam habent, decidẽt.* Græce, αἱ δὲ μεγάλαι χριστιανῶν ἐλπίδες φροῦδοι ἡμῖν οἴχονται. Hoc est, *Magnæ istẽ Christianorũ spes erũt nobis inanes.*

Pagina proxima Perionius. *Semina, & fruges ad maturitatem compellit.* Deest, quod est Græce καὶ τὴν αὔξησιν *& ad incrementum.*

Duabus pag. circa finẽ eiusdẽ Orat. vj. *Aspectus ipse crasso aere dissipatus, et imbecillus factus.* Sic Perionius. Qui loco illius vocis *imbecillus,* vertere debebat, *exilis.* Græcè enim ἰσχνὴ τηλαυγής.

Paulò post. *& infinitis partibus inanius.* Puto esse lapsum typographiæ. illud enim *inanius* dicendum est, *maius.* Græcè habet. ἀπειροπλασίονα τοῦ φαινομένου.

Paulò post Perion. *Nocturnas tenebras.* Græcè, τῆς νυκτὸς τὴν κατήφειαν. hoc est, *Noctis tristitiã.*

Pag. seq. Perionius. *Aeris impulsiones Lunæ mutationes imitãtur.* Græcè τὰ πάθη *Impressiones.*

Paulò post Perionius. *Lunæ magnitudinem, ac differentiam.* Sed Græce habet. διάστημα. quod non significat differentiam, *sed spacium, & internallum.*

Orat. vij. post pag. vnã. Perionius. *Ac imperiũ quidem paucis verbis, aut potius nullis cõprehensum est.* Græca aũt verba melius sic. *Ac imperij quidẽ vix pauca, immò verò ne vix quidem.* ἡ μὲν φωνὴ τοῦ προστάγματος μικρά, μᾶλλον δὲ οὐδὲ φωνή, ἀλλὰ ῥοπὴ μόνον, καὶ ὁρμὴ τοῦ θελήματος, τὸ δὲ τῆς ἐν τῷ προστάγματι διανοίας πολύχουν τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσαι αἱ τῶν ἰχθύων διαφοραὶ καὶ κοινότητες.

Mox Perionius. *Multiplex autem imperij sententia.* Græcè, πολύχουν τῆς διανοίας. *Sententiæ fæcunditas, & vbertas.*

Post semipaginam Perionius. *Quæ Silicum duritia teguntur.* Græcè, ὀστρακόδερμα. *Quæ ostreacea appellantur.*

Nõ multo post Perionius. *Catulos suos etiam tum tenellos.* Græcè, διαπτοηθέντας perterritos.

Post paginam, Perionius. *Ita valido operculo.* Græcè, ἐρκίῳ. *Septo.* Habet enim Basilius. ἀρραγεῖ γὰρ ἐρκίῳ τῆς σαρκὸς ἡ φύσις κατησφαλίσατο.

Paulò post Perionius. *Ego autem nolo, te eam parandarum opum rationem, & industriam, quæ cancrorum est propria, imitari, vt à proximorum iniuria te abstineas.* Cum tamen contrario modo vertendum sit è Græco contextu. Nempè sic: *Volo te rationem, & industriam cancrorum imitari, sed ab aliena iniuria abstinere.*

Semipag. post. *Domos, et agros cõiungimus.* Rectius. *Domos cũ domib. agros cũ agris cõiungimus.*

Paulò post Perionius. *Cum enim tempus conceptus venit.* Fortè ambiguitas literarum fefellit Perionium. Legit enim κύησις. cum Græcè sit κίνησις, hoc est *motus, impetus, siue profectio.*

Pagina post, Perionius (siue fuerit error Typographiæ) *Qua enim regum thesauri capiunt.* Græcè, ἐπιθυμοῦσι. *Cupiunt.*

Orat. viij. Semipagina post initium, Perionius. *Præteritarum acris viget recordatio.* Dicendum est. *Præteritarum rerum acris viget recordatio.*

Mox Perionius. *In terrenis autem animi, & qui corpora gubernent.* Vertendum. *Anima*, nam animus verè est hominis, loquitur autem Basilius de brutis.

Pagina integra post, Perionius. Nunquam feros mores possunt deponere. Græcè, συνεχῆ τῆς χειρὸς οὐ ἀποχωροῦσι... *Contingentis manus importunitatem non ferunt.*

Paulò post, Perion. *In pauone species, et decor.* G. φιλόκαλον. Pulchritudinis, seu formę studiũ.

Paulò post, Perionius. *Deterrimum quemque magistratui præficeret*, dicendum est, Præfecit. προεστήσατο, vel præficere solet. Dixerat autem Basilius à populo imperito id fieri, ἀπειρία τοῦ δήμου, quod quidem Perionius vertit rigidius, dicens: *Qui nihil valet iudicio:* quare & Argyropylus, *imperitia populi* melius vertit.

Tribus versibus inf. Perionius. *Ad multitudinis imperita mores transferuntur.* Grecè, ὡς τὰ πολλά, γίνονται Hoc est, *Vt sæpenumero fiunt.* Nam Perioniũ fugit certa sentẽtia verborũ Græcorum; quam tamen assecutus est Argyropylus, cũ illud, ὡς τὰ πολλά, interpretatur, *plerumque.*

Paulò post, Perionius. *Coactum ad accommodatam, suamq́ conformationem.* Cum vertendum esset, *Concoctum, ad suam conformationem.* Græcè enim habet, συμπεφθὲν πρὸς τὴν οἰκείαν σύστασιν, καὶ ἡδονὴν ἐπανέρχεται.

Paulò post, Perionius. *Opus sit aliorum causa comparatum.* Loquitur de apibus, de quibus Basilius ait. Prouidentia esse factum, ne vna perpetua camera fieret, ne grauitate humor delaberetur. Argyropylus igitur melius, qui vertit: *Deinde tempore concoctum, ad suam propriam crassitudinem, suauitatemque redit.*

Non multo post, Perionius. *Vt geometriæ inuenta prudentissima apis opus sit aliorum causa comparatum.* Græcè, πῶς τὰ τῆς γεωμετρίας εὑρήματα, πάρεργα ἐστὶ τῆς σοφωτάτης μελίσσης. Sanè neque hic Perionius assecutus est sententiam Græcę dictionis: Quare Argyropylus rectè. *Animaduerte quasi vt ea, quæ à dimetiendi facultate comparata sunt obiter*, πάρεργα *Et quasi negligenter à sapientissima apes fiunt.* Decem versibus post, Perionius. *Quod autem Ibes faciunt.* Græcè, πελαργοί *Ciconia.* Ibidem Perionius. συνέσεως λογικῆς. *Prudentia humana.* Argyropylus melius. *Prudentia, & ratione.* Siue dixeris, *prudentia cum ratione.*

Mox Perionius. *Cum volant, eas quasi armati quidam cornices stipant.* Græcè κορῶναι. quas alij coruum alij fulicam, alij cornicem, alij mergum interpretantur.

Semipag. post. *Halcyon auis est, quæ mare accolit.* Ita Perion. Græcè, θαλάσσιον ὄρνεον. hoc est, *auis maritima, ideß in mari degẽs.* Alcedonẽ vertit Argyropylus mari maximopere gaudentẽ.

Tantundem post, Perionius. *Ventis mare terrã alluit.* Grecè, ἀνέμοις ἡ θάλασσα τῇ γῇ προσαράσσεται. Argyropylus. *Procellis exagitatum voluitur ad littora vastum mare.* Rectius autem, προσαράσσεται, significat, allidit, vt fit, quãdo pluribus, & vehemẽtibus ventis Mare Terrã allidit.

Pagina post, Perion. *In media autẽ Solis luce restinguitur.* Græcè, ἀμαυροῦται *Obscuratur, siue debilitatur.* Semipagina post, propè finem, Perionius. *At cum eorum, quæ dicta sunt, magnitudinem considero.* Græcè, πλῆθος. *multitudinem:* non μέγεθος.

Orat. ix. Semipagina post initium. Perionius. *Sua quisque refellerunt.* Grecè, τὰ ἀλλήλων. *alterum alteri.* Loquitur de multiplici dissidio philosophorum, qui de Mundo disseruere, cum quisque suam sententiam comprobans, alienam reprobauit.

Mox Perionius. *Nutuq́ coniuncta.* Græcè, κινηθεῖσα. *Impulsa, siue concitata.* Mox idẽ. *Dum finem suum consequantur.* Græcè, αὐτὸ κατατυχῇ... hoc est: *Dum ad finem ipsum perueniant.*

Ibid. idem. *Nam & equũ equi successione efficit.* Rectius. *Nam & equum equi successorẽ efficit.*

Penè, pag. post, Perionius. *Animus autem vnus est eorum, quæ ratione carent.* Græcè, μία δὲ ψυχὴ τῶν ἀλόγων. *Vna est anima brutorum, hoc est, vnius natura.*

Tantundem post. Perionius. *Oues hyeme instante pastu se continentes infarciunt.* Græcè, ἁδρῶς. *Largè, siue largiter.* Crediderim typographiæ errore factum, vt *continentes*, pro *continenter* cuderetur. Argyropylus, rectè, *copiosius.*

Semipagina post. Perionius. *Sui enim ore, quod in medijs fructibus est, verberat.* Græcè, ταῖς αὐτοῦ χηλαῖς. *Suis forficulis.* Loquitur de formica.

Mox

Mox Perionius. *Numquam imber ex nubibus*. Græcè, ἀυλάξ. Quod ipse non vertit. Dicendum est itaque. *Profectò nunquam ex nubibus imber delabi videri potest, quandiu frumentum ex formicarum cauernis prolatum est.*

Quasi pagina post, Perionius. *Contentusque est* (agnus) *fœminis matribus, quæ macilentæ sunt si eas nanciscatur, etiamsi, &c.* Græcè, μητρώαις θηλαῖς, hoc est, *maternis papillis*. Vertendū igitur, *Contentusq; est maternis papillis, & si macilentæ sunt, quāuis mammas graues, plenasq; percurrerit.*

Tertia fermè pagina post, Perion. *Quod Leo eū timeat*. Dicendū. *Quòd elephantus eū timeat.*

In fine, Perionius. *Gula irritamentis*. Græcè, καρυκεύματα. *Ciborum condimentis.*

In ORAT. x. & xi. quoniã à tribus interpretibus versæ sunt, nimirū à Petro Francisco Zino, à Ioachimo Perionio, à Godefrido Tilmanno Cartusiensi (mitto enim modo Vuolfangi Musculi versionem, quoniã hic extra Catholicam Ecclesiam fuit) ex earū versionum collatione, facile cordatis Lectoribus patebit, & quis aptior fuit interpres. Et in Perionio quidē similes nonnulli sunt næui, quales in versione superiorum Orationum indicauimus. At Tilmannus vtramque hanc orationem pro loco sparsim diffudit paraphrasticè, vt vtraque prodiret explicatior. Sed quia Zinus fecit, quæve vnà cū operibus alijs Gregorij Nysseni edita est an. 1573. ab eodem Niuellio Parisijs, hanc etiam legendam iudico, quæ sicubi à contextu Græco videtur abesse, id non videtur tanti, vt à recta Auctoris intelligentia longè discedat.

Porrò in eadem Oratione x. Perionius initio. *Non obliuione instituti mei.* Græcè, ἀγνωμοσυνη τῆς προαιρέσεως. *Non voluntatis culpa sponte suscepta.*

Mox Perion. *Et ex terra eduntur attingunt, tradiderimus*. Græcè, διδαχθείημεν. *Didicerimus.*

Mox Perionius. *In lucem proferre*. Græcè, φωτισθῆναι. *Illuminari.*

Pag. post Perionius. *Initium ortus nostri, vera Diuinitas est.* Grçcè, θεολογία. *Theologia.*

Duabus fermè paginis post, Perionius. *Primum nobis datus est ferarum principatus*. Grçcè, ἀπωκισμένων. *Eorum, quæ sede à nobis disiuncta sunt.*

Mox Perionius. *In pristinum statum mutauit?* Græcè, εὐθυτάξιαν. *rectum ordinem.*

Sex lineis post, Perionius. *Cur non præsis piscibus?* Græcè, κητῶν. *immanibus piscibus.*

Mox bis Perionius. *Retia*, quod Græcè, ἄγκιστρα. *hami.*

Tribus lineis post, Perionius. *Vrnæ*, quod Grçcè, *vires.*

Mox, Vrnarum natura leuis est. Grçcè, αἰωροφυὴς. *Virium natura superna petit.*

Semipagina post, Perionius. *Sæpe puer visus est arundinem arundini subijcere*, deest verbum, quod habetur in Codice Græco. ἀδολεσχῶν. *nugis studens.*

Mox Perionius. *Manu autem capere*. Græcè, μικρὰ προσφέρει.

Semipagina post, Perionius. *Progredimurq; ad secundum ætatis septenarium numerum, iam debemus eodem modo in omni parte vitæ nostræ, in septenarios numeros ætatē partiri*. Græcè autē sic. εἰ γὰρ ἐπειδὴ ἐν τῇ πρώτῃ ἑβδομάδι φερόμεθα, καὶ λαμβάνει ἡμᾶς μεθηλικίωσις ἐπὶ τὴν δευτέραν ἑβδομάδα τῷ τῷ ἤδη ὀφείλομεν ὁμοίως ἐν παντὶ μέρει τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας, καθ᾽ ἑβδομάδας μεθηλικιοῦσθαι. Quare vertendum sic, *mutamurque ætate in altero annorum septenario, non autem in reliqua etiam vita semper annorum hebdomadas mutari nos oportet.*

Mox Perionius. Deinceps est puerorum ætas, Græcè, ἡ δευτέρα, *quæ secunda est.*

Paucis lineis post, Perionius. *Quod leue est, & mutabile.* Græcè, κοῦφον, καὶ εὐκίνητον. *agilitatem, leuitatem*, sic enim hoc loco recipiendum est.

Post sesquipaginam, Perionius. *Num interuenit remissio effectoris*. Græcè, ἀτονία. Vt sit. *Num interuenit infirmitas effectoris.*

Paulò post, Perion. *An effectoris potentia remissa est?* Græcè, ἠτόνησε. planius igitur vertendum est. *Infirmata est.*

Paulò post, Perionius. *In prima rerū molitione hoc nobis datum est, vt ad Dei simulachrum effecti simus. Voluntate autem, iudicioque à nobis efficitur, vt ad Dei similitudinē simus.* At planius, & rectius vertendum est. *Ad suam similitudinem fecit nos Deus, potestate, cum largitus est liberū arbitrium, ad imaginem nos ipsi nos reducimus*. Sic, & quæ sequuntur, ad hunc sensum collineant. Græcus enim codex habet. ἐνεργεία δὲ ἑαυτοῖς ἐπάγομεν.

Plusquam pagina post, Perionius. *Vidi ego mulierem, quæ clam res præclaras surripiebat.* Græcè, καλὰ κλέμματα. præclara furta.

Plus semipagina post, Perionius *Qui verò propensus est ad libidinem*. Græcè, πρὸς ὕβριν. Vt

 verten-

vertendum sit. *Incensus ad inferendam iniuriam*. Quare, & Basilius subdit, *nonne est scorpius?* Mox, *Et qui clam ad propulsandam iniuriam rapitur*. Rectius, *ad vindictam rapitur*.

Mox, Qui mulierosus est. Grecè, θηλυμανής.

In XI. Oratione, penè nil aliud est obseruatum: quam quod τρώγματα, vertit *bellaria*, cum dicere debuisset *cupedia*.

Obseruata item in Versione Georgij Trapezuntij in Basilij libris aduersus Eunomium. Cap. XII.

Sed & studiosis pergratum fore ad Dei gloriā speramus, si non solum nostra verum etiam aliena huc adtexamus, eorum prȩsertim, qui & in Theologia, & Græcȩ linguȩ peritia eminuerunt. Inter quos Iacobus Billius Prunȩus (de quo plura suo loco) palmam facile tulit, qui & partē Irenȩi Grȩci, & Greg Nazianzenum, & Isidorum Pelusiotam, & Io. Damascenum accuratè, ac verè Latinos fecit. Qui cū alias Basilij versiones, atque alios Codices Grȩcos cū sanioribus contulisset, aut emendasset, orsus ab illa Georgij Trapezuntij ad libros Basilij aduersus Eunomium hȩc habet pag. 647. lin. 5. post hȩc verba τοὺς γὰρ ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς. Addo, πάντας, pag. 648. vers. 4. lego δυσχερῶς ἔχειν. & vers. seq. pro τύφου. legendum esse φόβου, constat ex prȩcedentibus Eunomij verbis, vers. 18. pro ὁμοῦ, legit Trapezuntius ὄντως, quȩ vera est lectio. Neque enim ὁμοῦ quicquā, quod ei respōdeat, habet, vers. 34. αἰσχίστου legit, nō αὐτεπαγγέλτου vtraque tamen lectio probabilem sensum habet. vers. 43. προείρηται cū eo lego, quēadmodum, & 48. πίστεως, nō ἐπιτάσεως pag. 649. vers. 3. προσαγορεύονται. vers. 6. post ἀληθείας addo, τοῖς ἐχθροῖς ἀληθείας vers. 32. cū ἀγέννητος, & γεγέννηται scribatur, atque hāc lectionē, & hic, & inf. sequatur Trapezuntius, atque adeo passim in his libris τὴν ἀγεννησίαν vrgeat Eunomius, videndū est nū versu quoque 28. ἀγέννητος & γεγεννῆσθαι scribi debeat. Illud certè existimo, vel toto hoc loco huiusmodi vocabula per simplex, ν, scribenda esse. Vt Eunomij verbis respondeant, vel certè in verbis Eunomij huiusmodi voces per duplex, ν, scribi debere, ne à prioribus posteriora dissentiāt. ver. 34. pro ὁμοῦ, legit Trapezuntius πρῶτον. Et rectè, sequitur enim ἔπειτα. pag. 650. vers. 19. ex Trapezuntij versione, atque adeo ex ipso sensu liquet, hic aliquid deesse, sic autem fortasse locus expleri queat. ὁ δὲ ὥσπερ ὁδοῦ πρὸς λαμβανόμενος ἐκ τοῦ καθ' ὑφαρπαγὴν, εἰς τὸ κατασκευάζειν ἔρχεται τὴν ἀγεννησίαν εἶναι τοῦ θεοῦ τῶν ὅλων. Hoc est, vt vertit Trapezuntius: iste autem ex eo, quod vi rapuit, ad affirmandū procedit, quod inuisibilitas Dei substantia sit. vers. 39. post τοῦτό γε, repetit Trapezuntius has voces, οὐκ ἔστι. pag. 651. vers. 13. ταυτὸν lego. vers. 34. ἀσύμβατα. vers. seq. θεῷ. pag. 652. vers. 6. pro ἐνέργειαν, ἀλήθειαν legit Trapezuntius; Neutra tamen lectio improbanda, vers. 17. post ἀποδόντες legisse videtur Trapezuntius, κεκλήσονται, vt etiam vers. 21. post οὖσιν, προσόντων. At contra vers. 27. hanc vocem κύειν nō agnoscit. pag. 653. vers. 23. post τῶν addit Trapezuntius περὶ τοῦ θεοῦ, sed de suo, vt opinor, quāquam minus incōmodè hunc locum uertit, quam quidā Ecclesiæ hostis. Nam cum Grȩca sic habeant εἰ γὰρ ἡ οὐσία ἐν τοῖς μὴ οὖσι, σχολῇ γ' ἂν ἄλλο τι τῶν λεγομένων. Sic tamen vertit: Nā si essentia inter ea ponatur, quȩ non sunt, quicquid prȩterea dixeris, vanum & inane fuerit. Atqui potius ita vertendum fuerat. Nam si essentia in eorū, quȩ non sunt numero, ponenda est, multo minus quicquā aliud ex ijs, quæ dicuntur erit. Hac enim ratione Eunomij errorē refellit Basilius, qui ἀγεννησίας οὐσίας rationē habere, atque à Deo ipsammet essentiam significare contendebat. Nam postquam ostendit ἀγεννησίαν ἀφαιρετικὸν, potius quā θετικὸν vocabulum esse ostēdit, ita disputat. Si ἀγεννησία idem est quod οὐσία, sanè cū ἀγεννησία τῶν μὴ προσόντων τῷ θεῷ sit, οὐσία quoque eandem rationē habitura est: quod si inter ea, quæ Deo non insunt, essentiam quis ponendā censuerit, quid tandem ex omnibus quæ Deo attribuuntur, esse dicendū erit cum essentia ipsa ei non insit? vers. 27. post εἰ addo ex Trapezuntij τὸ ἀγέννητον. pag. 654. lege ποίᾳ pag. 657. vocē hanc ἱκανῶς οὖν ueteris interpretationis deleo, ibid. vers. vlt. in his verbis, ἵνα τῆς ἀσεβείας ἐν τοῖς πράγμασι γυμνασθείσης, &c. à veteri translatione Grȩca nō nihil discrepant. Sic enim illa habet, vt impietate in rebus versata, cū ad personas progressio fiat, &c. Quocirca non dubito quin Trapezuntius, pro γυμνασθείσης legerit γυμνασθείσης. Quȩ quidē lectio proculdubio mihi rectior, ac syncerior videtur γυμνάζειν enim τὸν λόγον frequēs est apud Theologos Grȩcos, ac prȩsertim apud Chris. locutio, pro τὸν λόγον ἐν διατρίβειν, vel ἐμφιλοχωρεῖν. Vult aūt hoc loco Basilius, Eunomiū, in ingeniti

geniti

geniti ac geniti vocibus impietatē suā veteratoriè exercere, ac lōga oratione astruere, quę postea à reb ad nomina migrans, nihil iam, quod ab Orthodoxa fide abhorreat, dicere videatur. pag. 656. vers. 35. expungo αὐτῷ. Veteris Interpretis auctoritate, quemadmodum, & seq. pag. ver. 7. κατὰ τὸν λόγον pag. 658. 17. Videtur legisse Trapezūtius, προλαμβάνει p. 659. ver. 9. ἀσυμφωνίας lego, cum eod. & 26. ὑμετέραν. p. 661. vers. 4. lego μεταρρυθμίζοντας. pag. 662. 41. lego καὶ υἱὸς ἐδόθη, & 47. διδασκαλεῖς. p. 663. ver. 3. ὅτι αὖ ἐκεῖνοι. 48. γεννήσεως pag. 664. ver. 25. τὸ μὴ εἶναι 27. deleo καὶ 34. pro αὐτὴν legit Trapez. αἰτίαν. pag. 665. ver. 21. συλλογισμῶν. 24. γεννήσεως. ver. 35. hæc verba ἐξ τούτων usq; ad ὅτι γὰρ à Trap. nō agnoscūtur. ver. 38. lego ὅτι οὐκ ἦν, & 45. τῆ τοιούτου. At verò linea pen. quod quidā in his verbis εἰ δὲ aliquid deesse putāt planè opinione sua falluntur. Etenim propter impietatē hęc verba reticuit, οὐκ ἦν ea videlicet figura, quam Gręci ἀποσιώπησιν uocāt. p. 66. vers. 22. cū Trapez. lego οὐ κοινοῦ ὕστερον πρὸς γεγεννημένον. Sūt enim Basilij verba: & ibidē submoueco τὸ. At ver. 37. in his verbis, ἐ αὐτὴ τὴν ἐρωτηκότων τούτων, ἀντὶ γραφῶν οὐδὲν ἀπολείπεται, τὸ ἑκάτερα ὑπόληψιν ἐπιδέχονται ἔχοντων. Procliue quidē est mendū animaduertere (quis enim nō prima frōte videat γραφῶν cū ἐχόντων nullo modo iungi posse?) at illud tollere, nō perinde procliue est. Tentatum id quidē est à quodam fidei Catholicę infestissimo hoste, sed frustra. Sic enim se hunc locū in integrum restiturū putauit, si pro γραφῶν, γραπτῶν reposuisset. Ego verò cum hoc loco ad ueterem interpretationē, tanquam ad sacram anchorā confugissem, ac Græca hęc verba ἀντὶ γραφῶν οὐδὲν ἀπολείπεται ita à Trapezūtio reddita fuisse, cōperissem; quę nihil ab insolubilibus desunt, statim animaduerti pro γραφῶν, quod apertissimè uitiosum est, unica litera mutata γρίφων reponendū esse. Sunt enim Griphi, perplexi atque ęnigmatici sermones: quique in uarios sensus accipi possunt, quales hoc loco Eunomij sermones esse ait Basilius. Hāc huius loci genuinam esse lectionē, neminem ueritatis potius, quam altercationis amantem, fore pnto, qui non mihi facile cōcessurus sit. vers. 41. pro τὸ εἶναι τὸ ἀρχέτυπον uidetur legisse Trapez. καὶ τοῦτον τῷ ἀρχετύπῳ clariore (meo quidē iudicio) sensū. vers. 48. deleo δὲ, & vers. pen. ἐστι pag. 667. vers. 1. ἀπόχρη. vers. 13. post ἀΐδιον addo εἶναι ἄν. ex vet. interpr. & 44. pro παρὰ, lego περὶ & 48. post ὥστε, adde ὁ. pag. 668. vers. 32. legit Trapez. ἐπειδὴ μόνος τῇ τοῦ ἀγεννήτου 40. παῖ ὄντα. 46. ἄλλως. vers. pen. hæc verba τοῦ κτίσματος non habet vetus interpretatio. pag. 669. vers. 16. lego ὑμᾶς. uers. 34. χριστιανοῖς. p. 670. uer. 32. δέξασθαι. uers. 39. ἀπαλειφόμενον. pag. 671. vers. 32. ἢ τοῦτον. vers. 47. sic lege ἢ τὸ γεννητὸν, τὸ γεννητὸν δηλονότι. pag. 672. uers. pen. τῇ φύσει uel φύσει pag. 673. ver. 34. fortasse pro παραλυπήσουσι legendum παραλύσουσι. pag. 674. ver. 30. Hęc uerba, παράλογον αὖ εἴη non agnoscit Trapezuntius. Ac sanè redundare mihi uidetur. Vult enim Basilius, Eunomianos inficiari nullo modo posse, quin uera sint, quæ prius dixit. Alioqui enim inquit magno emptum uellem, ut hāc blasphemiam inficiari possent. uers. 38. post τῆς addo τῶν πραγμάτων. ex vet. Interpr. pag. 675. ver. 35. lego cum Trapez. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου. uers. 43. χριστοῦ πνεῦμα λέγοντος. vers. 47. διαφερόντως. nō agnoscit Trapez. pag. 679. vers. ult. lego, εἰ ὁ υἱὸς οὐχ ἁπλῶς. pag. 680. uer. 9. εἰρήσεται. pag. 681. uers. 26. ὁμοούσια οὐκ πάντα τὰ γεννήματα pag. 683. uers. 5. pro ἐλάττονα. uet. Interpretis authoritare reponendū ἀλλά. Et post. ἐνδείκνυται πρῶτον. vers. 26. ἐπεὶ. ibid. αὐτὸς γάρ. vers seq ἀπαράλλακτα. uers. 29. δι᾽ ἄλλων. pag. 685. vers. 25. ἐπεὶ τὸ πιστεύειν, atque eodem loco impius quidā interpres malè uertit πρὸ αὐτοῦ post ipsum. pag. 687. vers. 2. ὀφειλόμενον, quod quidem uocabulū impersonaliter accipitur hoc loco, ut δέον pag. 690. uers. 42. hæc uerba, ἀλλ᾽ ἱκανῶς προσειρήσεται nō uidetur habuisse liber ille, quo Trapezuntius usus est. vers. ult. mutila Græca sunt, sic ex uet. interpr. explenda. ἐκ πιστῶν τῆς θείας ὁμοιώσεως, καὶ τοῖς κτίσμασιν ἀσυναιτίοις παραστῆναι μελλοθεὶς, καὶ ὁμοιωθεὶς ἐν τοῖς pag. 692. uers. lego ταύτῃ τοίνυν. vers. 29. περιφρονῶν, uel καταφρονῶν. uers. seq. Videtur in superlatiuo Trapezun. legisse μωρότατον. vers. 38. lego ἀνεῖλεν. uers. 41. λελουμένον. pag. 694. vers. 8. ἰδίᾳ. non agnoscit Trapezun. uers. seq. ἄξιον lego. uer. 12. δίδοικας. pag. 694. uers. 19. ὁ αὐτός. uers. 28. Trapezun. legisse uidetur οὐ γὰρ διὰ κτίσματος ἐνεργείας θεὸς δοξάζεται. uer. 64. pro εἶτα τίς repono εἴπῃ τις. pag. 695. vers. 9. post γεννηθεὶς addo υἱός. Et ibid. lego ἀνόμοιοι ὑποστάσεων. vers. 15. ἐ μάλιστα τὰ μετὰ πίστεως πάντη φανερά, non ut uulgo ἀπιστίας. uers. seq. hęc uerba in Trapezuntij uersione non habentur. καὶ τὴν εἰς αὐτὸν μελλόντων ἐλπίζειν. quæ tamen haud quaquam submouenda censeo. ver. 35. legendū uidetur ὑπόστασις. pag. 696. ver. 10. κατ᾽ ἰσοτιμίαν. Atque hæc sanè sunt, in quibus, etsi leuiuscula quędam fortasse nonnullis uidebuntur:

nihil tamen leue est, quod non rudioribus, quorum etiam rationem in hoc scripti genere habendam esse puto, negotium interdum facessere possit.

Obseruata in Versionibus, atque Editionibus Basilij, quæ ab improbatis Auctoribus prodierunt. Cap. XIII

De Erasmo autem, post Catholicos, quos attulimus Interpretes, primò dicendum est, nõ tam quod aliqua Basilij uerterit, quàm quod curauerit, si potuisset, euertere. Ac de illo quidem locutus erat aliquando perhonorificè, uti decebat, Diuinitatem nempè, gemmas, summamque in eo eloquentiam agnoscens. Verumtamen ubi uersioni Basilij manum admouit, dubias fecit, & Paraphrasim ipsius in sexdecim capita Esaiæ, & partem Operis de Spiritu sancto ad Amphilochium, & secundam Homiliam de ieiunio. Hæc enim ipse Latinè reddidit, testatus aliorum uersiones mendis scatere. Sic igitur scrupulum lectoribus inijciens, nec eximens, seminauit zizania, & abijt; qui neque fidem præstitit Culmẽsi Episcopo, & Io. Roffensi, postea martyri in Anglia, quorum iudicio in retractãdis suis scriptis sese staturũ promiserat.

Ac de Paraphrasi quidem Basilij Godefridus Tilmannus vir doctus, atque Catholicus Apologiam pro legitimo fętu, ac germano Opere Basilij aduersus illum, quem uocat, Opinatorem (non Aristarchum) texuit. Ea pręfixa est, in Antuerpiensi editione anni 1567. Versioni suæ eiusdem Paraphraseos. Non sapere eam dicebat Erasmus phrasim Basilij, ac posse esse alicuius alterius Basilij. Sic item Lutherus, & Laurentius Valla, quibus Tilmannus respõdet, pro re nata solitos fuisse Patres, ac pro diuersitate argumentorum, & qualitate Personarum modo attollere, modo demittere stylum. Qui Augustinum De ciuitate Dei, ac in Psalmos scribentem perlegit agniturum esse hanc sublationem, & demissionem in alterutro Opere. Mox è Simeone Metaphraste (quem & magistrum, & logothetem vocarunt) in suis collectaneis ex Antonio Melissa, & Maximo in suo item Opere collectaneo, & ex Io. Damasceno in libellis de sacris imaginibus, sententias affert, quas Patres illi Græci è Basilij Magni Paraphrasi, tamquam ex ipsius fętu legitimo decerpserunt. Et sanè item perantiqua exemplaria m.ss. passim idem præferunt nomen. Iam de parte Operis aduersus Eunomium, quam Erasmus opinatur assutam Basilio fuisse. *Equidem* (ait Iacobus Billius) *vix risum in stomacho tenere potui, cum quam leuibus planeque stuppeis ratiunculis, auctoritatem eruditißimi libri obterere tamquam pio viro germanum suum fœtum eripere, aut certè imminuere nititur, animaduerto.* Primum ergo illud de uarietate styli, quod Erasmus hic quoque obijcit, eluitur superiore ratione, quam Tilmannus, ac deinceps Billius attulere. Secũdum autem quod carpit, quasi aliquid subinane insit in eo Opere, & in quo velut se ostendat didicisse, quę Arist. in Prædicamentis, Porphyrius in libello de quinque uocibus tradiderunt; uix dignum est responsione; quam tamen Billius cordatè non omisit. *An* (inquit,) *eum totius disputationis cardo in exiguarum quidem, sed permagni interim momenti versaretur fideique aduersarij externæ disciplinæ præsidijs aduersus orthodoxos abuterentur, eruditißimum virum minimè decuit, quo gladio illi per ipsius latus Ecclesiam petebant, eodem ipsos trucidare, planumque facere, eos armis etiam illis, quibus plurimum confidebant esse inferiores.*

De secunda uerò Homilia de ieiunio nescit quid dicat Erasmus. Stylus idem est, & illa citatur à Damasceno in Pararellis; quod & facit Euthymius, qui quoties hunc librum in sua Panoplia nominat, eum triginta capitum nuncupat.

Ceterum sibi rectius consuluisset Erasmus, si uersiones suas accuratius expendisset, quare qui censor aliorum uoluit esse, censurã patiatur & ipse ab alijs. Sic autem Billius de illo.

Quoniam librum illum de Spiritu sancto, qui Basilij Magni nomine circunfertur, uerum ac germanum ipsius esse superiore capite ostendimus, nunc in quibus Erasmi uersio à Gręcis interdum dissideat annotare non grauabor. Nec tamen omnia huc cumulabo, sed ea duntaxat quibus sententia corrumpitur, aut certè obscuratur. Ac primum ipsius uerba apponam, tum Græca, quæ mox ipse, ut potero, Latina faciam. Cap. 1. *Verum etiam vt eos, qui illi huius studijs consortes sunt, & omnium laborum socij sunt, ad perfectionem festinanti, ad vberiorem profectum prouocemus.* Græcè, προάγειν δὲ εἰς τὸ πρόσω, συνεφαπτομένους αὐτοῖς τῆς σπουδῆς, καὶ συμπα-

συμπα-

συνεκποιοῦντας ἐπειγομένῳ πρὸς τελείωσιν. idest, *vt eum porro prouehamus, studiumque vna cum eo suscipiamus, atque ad perfectionem contendenti socios laboris nos adiungamus*. Paulò post testimonijs de Christo prolatis. G. ἐν τοῖς ὑπὲρ χριστοῦ μαρτυρίοις. idest, *tum cum martyrio pro Christo perfungendum est*. Et infrà. *Cum alij quidem ex his, qui tum aderant, id obseruarunt*. G. ἐπέτυχον δέ τινες τῶν παρόντων. idest, *ingruerunt in nos, vel reprehenderunt nos*. Non enim idem est, ἐπιτυχεῖν, quod ἐπιτηρεῖν. Cap. 2. Librariorũ negligentia pro Aëtio, Aërio legitur. Cap. 3. *Aliàs siue quibus ratio non subsistat*. τὰ δὲ τῶν in Grecis his uerbis aliquid deesse Latina satis ostendũt: post dictionem ἄλλως οὐκ ἄλλως λόγον ὑπέχειν. idest, *aliàs autem hanc rationem habere, vt sine ijs nil efficiatur*. Mox, *vt causa vocabulo aliàs declaretur ipse conditor, aliàs instrumentum*. G. ὥστε ἄλλως τὸν δημιουργὸν σημαίνεσθαι, καὶ τὸν ὄργανον ἄλλως. idest, *ita vt aliter opifex, aliter instrumentum significetur*. in fi. *à rebus sensilibus*. G. παρὰ τῶν ἔξωθεν. idest, *à profanis auctoribus*. Cap. 4. *Haud tamen libertatem vllo modo seruire iuxta submissionem, & indignitatem rerum sensibilium, sed iuxta id, quod semper adest, ad exprimendam rerum proprietatem vocabulis nonnihil abutimur*. G. οὐ μὴν τήν γε τοῦ πνεύματος ἐλευθερίαν δουλεύειν πάντως φαμὲν τῇ σμικροπρεπείᾳ, τῶν ἔξωθεν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀεὶ προστυγχάνον οἰκείως τῆς χρείας ὑπαλλάττειν τὰς ἐκφωνήσεις. idest, *haud tamen Spiritus libertatem humilibus & abiectis, externorum auctorum disciplinis prorsus seruire dicimus, verum habita ratione eius quod subinde occurrit, accommodatè ad id quod ex vsu est, enunciationes immutare*. Cap. 5. *Quis hic non prorsus id, quod absurdum est, significat* ἄπορον, non idẽ est quod ἄτοπον, sed ἀδύνατον. Et infrà. *Ioseph loquens de insomnijs, quæ viderat in carcere*. Vertendum potius. *Quæ viderant ij, qui in carcere erant*. Cap. 6. *Vt iam non possint dicere per hanc vocem inferiorem dignitatis gradum significari*. G. λοιπὸν ὑμῖν τοίνυν αὐτοὺς τῆς ἀξίας ὑποδεῆ διὰ τῆς φωνῆς ταύτης δηλοῦσθαι λέγειν. idest, *Reliquum est igitur, vt per hanc vocem inferiorem dignitatis gradum indicari asserant*. Et aliquanto post; *Scabelli locus ijs conuenit, qui sunt inferioris existimationis*. G. τοῖς ὑποδεομένοις ὑποπτώσεως. idest, *ijs, qui subiectione opus habent*. Cap. 7 Nouam formam præferunt ueteri. G. ἐσθῆτα *vestem*, vbi etiam per φιλοκόσμους *mundi amantes* libentius intellexerim, quàm *ornatus studiosos*. Cap. 8. *Rex vocatur eorum, qui iam transgressi sunt, legitimaque castigatione opus habent*. G. βασιλεὺς δὲ λέγεται τῶν ὑπεραναβεβηκότων ἤδη, καὶ τῆς ἐνδόξου ἐπιστασίας δεομένων. *Rex autem dicitur eorum, qui altius iam assurrexerunt, ac legitimo imperio, & gubernatione opus habent*. Paulò post, *grauiter laborãtem suscipere dignatus est*. G. ἰξιωσάμενος *sanare* ita vertit Erasmus, quasi legisset δεξιούμενος. Non longè hinc, *ob promptitudinem illius, quod erat in nobis*. G. ἐκ τῆς ἑτοιμασίας τοῦ ἐφ' ἡμῖν. idest, *per liberi arbitrij nostri præparationem*. Aliquanto inferius. Audientes enim viam, &c. G. τὴν γὰρ εἱρμῷ καὶ τάξει διὰ τῶν ἔργων τῆς δικαιοσύνης, καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς γνώσεως ἐπὶ τὸ τέλειον προκοπὴν ὁδὸν ἐξακούομεν, ἀεὶ τοῦ πρόσω ἐπορεγόμενοι. idest, *per viam profectum eum, qui serie quadam, atque ordine per iustitiæ opera, & scientiæ illuminationem ad perfectionem fit, intelligimus semper id, quod anterius est appetentes*. Videtur autem Erasmus legisse, ἀεὶ ἐπὶ τὸ πρόσω ἐποιησάμενοι, non τοῦ πρόσω ἐπορεγόμενοι Non longe hinc, *Qui gubernat omnia verbo veritatis suæ*. lege, *qui portat omnia verbo veritatis suæ*. Mox, *naturam habet inuiolabili potentia obsequentem*. G. βουλήματι ἀβιάστῳ *voluntate non coacta*. Non longo post interuallo, *neque enim ex operum differentia, &c. Hæc, sic mallem. Non enim ex operum differentia Pater conspicitur, quòd videlicet peculiarem, atque à filio distinctam actionem habeat (quæcunque enim viderit Patrem facientem, hæc & filius similiter facit.) Verum ex gloria quæ ei, ab vnigenito defertur, operum miraculum carpit*. In fine, *non autem sumitur ad proloquiũ causa efficientis*. G. ἐπὶ κατηγορίᾳ, *ad insectationem, ac reprehensionem*. Cap. 9. *A tumultu cupiditatum*. G. κηλῖδος, *labe*. Cap. 10. *Sicut solent æris alieni debitores, qui sanè cordati sunt*. G. οἱ δὴ θεν εὐγνώμονες. idest, *qui scilicet candidi sunt*. Hæc enim ironicè legi debent. Aliàs enim potius scribendum esset ἀγνώμονες, hoc est *malæ fidei*. Neque enim debitores illi bonæ fidei sunt, qui nisi syngraphis suis urgeantur, debita non agnoscunt. Cap. 12. *Neminem verò debet offendere*. G. παρακρουέσθω, *in frandem inducat*, παραλογιζέσθω. Cap. 14. in fine. *Quorsum igitur attinet his aliquid addere in quibus abundè multa sunt obiectiones dissoluta?* G. τί οὖν πρὸς τούτοις ἔτι, πολλῶν γὰρ δὴ τῶν διαλύσεων εὐπορῶσιν. idest, *quid igitur adhuc sequitur? Multis quippe solutionibus abundant*. Cap. 15. *Quæ & præcedentem finiat, & initium det secutura*. Corruptè hic in Græco legitur παραιτοῦντα, pro quo scribendũ περατοῦντα, ut etiã apparet legisse Erasmum.

Inf.

Inf. *vtque qua illud seculum iuxta naturam possedit, hæc nos occupantes corrigamus.* G. ὥστε ἅπερ ὁ αἰὼν ἐκεῖνος κατὰ φύσιν κέκτηται, ταῦτα προλαβόντας ἡμᾶς ἐκ προαιρέσεως κατορθοῦν. idest, *vt quod æuum illud suapte natura habet, hoc nos per animi inductionem occupantes præstemus.* κατορθοῦν enim longè aliud significat quam διορθοῦν. Id quod plerique non satis animaduertentes, sæpè labuntur. Non longè post. *Insuper & illinc cognoscitur, quàm excellens sit gratia, quæ à spiritu confertur in baptismate.* G. ἔτι κἀκεῖθεν τῆς ἀπὸ τοῦ πνεύματος χάριτος πρὸς τὸ ἐν ὕδατι βάπτισμα γνώριμον τὸ διάφορον. idest, *Adhæc hinc quoque perspicuum est, quantum inter eam gratiam, quæ à spiritu proficiscitur, & baptismum eum, qui aqua tantum constabat, discriminis sit.*

Atqui quæ etiam in capitibus sequentibus obseruata sunt ab eodem Billio, hæc sunt. Cap. 16. *Ita in intelligibili gubernatione impossibile est illam institiam manere vitam absque spiritu.* G. οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς νοητῆς διακοσμήσεως ἀμήχανον τὴν ἔνθεσμον ἐκείνην διαμεῖναι ζωὴν ἄνευ τοῦ πνεύματος. idest, *sic etiam in eo ordine, qui animo tantum ac ratione intelligitur* (hoc est in Angelis) *impossibile est piam illam ac sanctam vitam permanere citra Spiritum sanctum.* νοηταὶ διακοσμήσεις, idem quod οὐράνιαι δυνάμεις. idest, *Angeli*, videturque Basilius hoc uocabulum mutuatus à Dionysio Areopagita in cęlesti Hierarch. Inf. *Attamen aliquo pacto videtur esse semel consignatis.* G. ἐσφραγισμένοις. idest, *Baptizatis.* Id enim hoc loco uox hæc significat. Cap. 17. *Verbo tantum intelligibilem* λόγῳ. idest, *ratione.* Non multo post. *Prolixius quàm vt huic conueniat festinationi.* G. μακρότερον ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν ὁρμήν. idest, *longius quàm pro præsenti instituto.* Cap. 18. *Alij verò qui ceteris in rebus nihil immutant, &c.* Multa hoc loco peccat interpres, quę, ne prolixus sim, non enumero. Gręca autem sic habent. οἵ γε οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἐκ τῆς τοῦ ἀριθμοῦ προσθήκης ἀλλοιουμένου, ὅμως ἐπὶ τῆς θείας φύσεως εὐλαβοῦνται τὸν ἀριθμόν, μὴ δι' αὐτοῦ τῆς ὀφειλομένης τῷ παρακλήτῳ τιμῆς ὑπερβῶσι τὸ μέτρον, &c. idest, *Qui quidem, cum nulla omninò res alia ob numeri accessionem immutetur, tamen in diuina natura numerum metuunt, ne scilicet per eum honoris Paracleto debito modum excedant. At ò sapientissimi, maximè quidem supra numerum sint ea, quæ intellectu comprehendi nequeunt: quemadmodum prisca Hebræorum pietas peculiaribus quibusdam notis ineffabile Dei nomen exprimebat, ita nimirum eius supra res omnes eminentiam indicans. Quod si etiam numerum adhibere opus est, at certè nequaquam per eum versutè deprauanda est veritas.* Aliquanto pòst, *quantum par est, solitarium à rebus compositis, ac multitudinem habentibus abesse.* G. ὅσον εἰκὸς τὸ μοναδικὸν τῶν συστηματικῶν. idest, quantum probabile est singularem numerum à compositis distare. Et proximè, *sed os Dei maiestas.* G. καὶ τὸ στόμα θεοπρεπῶς idest, *& os vt Diuinitati consentaneum est, intelligi, debet.* Mox *natura generabilis.* G. γεννητή. idest, *generata.* Ibid. *in sua magnitudine incomprehensibilem.* G. ἐν τῷ μεγέθει αὐτοῦ ἀποκαλύπτον. idest, *in sua magnitudine reuelans.* Erasmus ita vertit quasi esset, ἀκατάληπτον, sed malè. Cap. 19. *Quodque in beatitudine nihil desiderant virtutes.* G. τὸ ἐν μακαριότητι διαρκές. idest, *Beatitudinis perpetuitas.* De Angelis loquitur. Paulo post, *à terrena mortalique vita.* G. ἐμπαθὲς, *turbulentis affectibus obnoxia.* Mox, *num hæc sunt humilis aut aspernandi verba?* G. καταπεπληγότος, *trepidi ac metu consternati.* Non longè hinc, *Quin & interpellat, inquit, pro nobis. Itaque quantum supplex est infra beneficij auctorem, tantum spiritus iuxta dignitatem excedit à Deo.* G. ἀλλὰ καὶ ἐντυγχάνει, φησὶν, ὑπὲρ ἡμῶν, ὥστε ὅσον οἰκέτης τοῦ εὐεργέτου λείπεται, τοσοῦτον τὸ πνεῦμα κατὰ τὴν ἀξίαν ἀποπίπτειν τοῦ θεοῦ. idest, *at inquies etiam pro nobis interpellat. Ac proinde quãtum is, qui supplex est, beneficij auctore inferior est, tãtum quoque Spiritus ratione dignitatis à Deo excidit.* Et paulo post. *Ideò pia ac Diuina gloria illum multabis.* G. τούτου ἕνεκεν τὴν εὐσεβῆ, καὶ θείαν δόξαν περὶ τούτου ζημιωθῇς. idest, *ideo pia ac religiosa de eo fide sententiaque multaberis.* Cap. 20. *Excutiunt seruitutem.* G. ἀφηνιάζουσι. idest, *Imperium detrectant, neque enim Dei seruitutem quisquam excutere potest.* Cap. 21. *Euanescunt lucerna solis aduentu* ἀργοῦσιν. idest, *Superuacanea sunt.* Cap. 22. *Collaudatis discipulis, quod munda essent vita.* G. μαρτυρήσας τοῖς μαθηταῖς. idest, *cum hoc discipulis testimonium dedisset, &c.* Cap. 24. Plebeius homo. ὁ κοινὸς *quilibet homo.* Mox, *in donis ad obedientiam conferentibus.* G. ἐν ταῖς εἰς ὑπήκοον χάρισιν. idest, *in beneficijs erga subiectos.* Paulò post, *In Dei laudibus.* G. ἐν ταῖς ὑπὲρ Χριστοῦ ἀπολογίαις. idest, *in defensionibus pro Christo.* Ibidem, *esse qui hæc omnia neglexerint, & ignorata communione, quæ est in omnibus Patri, & Filio, distrahant Spiritum, nescio an quisquam Sancti Spiritus particeps confictus sit.* G. ταῦτα πάντα παριδόντας, καὶ τῆς ἐν πᾶσι κοινωνίας ἐπιλα-

θο-

θομβῆνε, ὑπὸ πατρὸς, καὶ υἱοῦ διασπᾶν, οὐκ οἶδ᾽ ὅτις μέτοχος πνεύματος ἁγίου συνθήσεται. *His omnibus neglectis, communioneque ea, quàm in omnibus rebus habet, obliuione transmissa, à Patre, & Filio eum distrahere, haud scio an quisquam spiritus particeps vnquam assensurus sit.* In fine. *Vertunt in insultum blasphemia.* G. ἐφόδιον, i. πρόφασιν, occasionem Cap. 25. *Ne nobis facessant negotium.* G. μηδὲ ἡμᾶς εἴργειν ἐῶσιν, idest, *Ne nos quidem ab ea excludant,* idest, *nobis quoque idem ius permittant.* Proximè, *non est amplius ad contraria accommodabilis.* G. οὐκέτι ἐστὶν ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ἐνεπιχείρητος. idest, *non iam aquè aduersariorum aggressionibus patet.* Non multo post, *Vt in scriptura repertas inducere.* G. τὰς μὲν ἐγγράφειν. *comprobare.* Ibidem, *tametsi primo statim auditu euidens sit vtendi libertas.* G. ἐναργὲς ἔχει τὸ χρήσιμον idest, *euidentem vtilitatem habet.* Haud longè hinc, *indenunciatum bellum.* G. ἀκήρυκτον. implacabile. Non ita longe hinc, *Mordicus hanc vocem in velut humilem addunt spiritui.* G. καὶ ἐκθυμότατα τῆς φωνῆς ταύτης ὡς ταπεινῆς τοῦ πνεύματος περιέχονται. Quo loco si sententiæ vllus respectus est, delendum, τοῦ πνεύματος. *acerrimè, ac velut consertis manibus hanc vocem vt humilem retinent.* In fi. *Si non eam proditricem pronunciarint.* G. ὡς προδότιν ἀποκηρύξωσιν. idest, *vt proditricem abdicent.* Cap. 26. *Et vna simul enim ipso igni esse;* lege, *at vna.* Paulo inferius, *At sanè illud nequaquam, leuis momenti est.* G. τοῦτο οὐκ ἄβαρες. idest, *Hoc non caret inuidia,* φορτικόν ἐστι. Cap. 27. *Imprudentes & ea damnabimus, quæ in Euangelio necessaria ad salutem habentur.* G. λάθοιμεν ἂν εἰς αὐτὰ τὰ καίρια ζημιοῦντες τὸ εὐαγγέλιον. idest, *Imprudentes grauissimum Euangelio detrimentum inferemus.* Loquitur de traditionibus, quæ sine certissimo Euangelij detrimento conuelli abijcique nequeunt. Proximè inuocationis verba, *cum ostenditur panis Eucharistiæ, &c.* τὰ τῆς ἐπικλήσεως ῥήματα. intelligit verba hęc, quibus in sacra Liturgia Græci precibus à Deo postulant, vt Spiritus sanctus super proposita dona veniat, eaque benedicat, & sanctificet, atque in Christi corpus & sanguinem vertat. De quo vide Liturgiam Basilij, & Chrysostomi. Mox, *consecramus aquam baptismatis.* G. εὐλογοῦμεν. idest, *Benedicimus.* Rursus infrà, *Iam ter immergi hominem vnde est traditum?* G. πόθεν. Idest, *vnde ex scriptura haustum?* Vt enim vertit Erasmus, seipsum oppugnaret Basilius. Aliquanto post. *Mentem ad contemplationem dogmatum inhabilem exercens.* G. δυσθεώρητον κατασκευάζουσι τὸν νοῦν τῶν δογμάτων. idest, *intellectu difficilem reddens dogmatum sententiam.* vel, *dogmata ita comparans, vt eorum sensus non facile percipi possit.* Infrà, *adhuc neque mediocrem perfectionem ad mysterij vim afferentem.* G. συντέλειαν. idest, *adiumentum.* Non longè à fine, *reijcere aut aliter scribere.* G. ἀθετῆσαι (sic enim scribendum, non ἀπαιτῆσαι, vt editum est) ἢ διαγράφειν *inducere, obliterare.* Cap. 28. *Videamus si quam excusationem.* G. ἀπολογίαν. idest, *defensionem.* Excusantur enim errata. Grauius autem est id quod sequitur. *Isti verò ne id quidem spiritui, qui in eos venit, tribuere.* G. τῷ δὲ πνεύματι τούτους μηδὲ τοῖς ἀνθρώποις ἐξ ἴσου μετὰ χριστοῦ εἶναι. (Sic enim scribi debet, non οἷον, vt excusum circumfertur) τό γε εἰς αὐτοὺς ἧκον μεταδιδόναι. idest, *Hos verò spiritui, quantum quidem in ipsis est, neque hoc tribuere, vt aquè saltem atque homines cum Christo sit.* Infra, *Nam simul affligimur, simul quoque glorificabimur.* Ibidem, *vt pari saltem tecum honore digneris.* G. ὡς οὐδέ σοι τῆς ἴσων τυγχάνειν ἀξιῶν. idest, *tanquam nec pari quidem tecum honore afficiendum ducent.* Mox, *Non vt ostendam tantundem.* Adde, *duntaxat.* Hoc enim hic significat τοσοῦτον. Alioqui impius esset sensus. Quæ sequuntur valde vitiosa, & à Basilij mente aliena sunt. *Quid autem orabunt isti, qui cum nesciant, an aliquid magnificum, vel loqui prouocentur à spiritu, tamen tanquam possint assequi dignitatis modum, quod in dictis nimium est, castigant, quod oportebat suam deplorare infirmitatem, quoniam pro his, quæ facta accepimus, ne verbis quidem gratias agere sumus idonei.* G. οἱ δὲ προσεύξονται μὴ εἰδότες, ἐὰν τι καὶ φθέγξασθαι σεμνὸν ὑπὸ τοῦ πνεύματος προαχθῶσιν, ὡς ἐφικνούμενοι τῆς ἀξίας, κολάζουσι τοῦ λόγου τὸ ὑπερβάλλον τὴν συμμετρίαν, &c. idest, *isti autem quid orare debeant nescientes, si quid etiam magnificè loqui à spiritu impellantur, perinde atque dignitatem ipsius assequantur, quod in dictis modum excedit reprimunt. Quos quidem potius imbecillitatem suam deplorare conueniebat, &c.* Cap. 29. *Ex nobis primum capit impetus.* G. ὥρμηται, *initium sumpsit.* Et infra. *At de cæteris fortasse dubitari possit, aut credi possit per intolerabilem audaciam à scribis immutata,* ἢ καὶ μεταγραφεῖσα, δυσφώρατον ἔχειν τὴν κακουργίαν. idest, *aut etiam immutata iam ratione, vt fraus ægrè deprehendi possit.* Erasmus ita vertit, quasi δυσφόρητοι haberetur in Græco. Sed plane incom

 modè.

modè. Non multo post, *quem tanquam aggressorium*(sic enim legitur librariorum errore)*discipulis suis reliquit festinans iam ad perfectionem, quæ fit per ignem. G.* ὃν ὥσπερ ἄγέ τι ἐξιτήριον τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ καταλέλοιπεν, ὁρμῶν ἤδη πρὸς τὴν διὰ πυρὸς τελείωσιν. idest, *quem velut aliud quoddam legatum familiaribus suis reliquit, cum iam ad ignem,* (nam hoc martyrij genere perfunctus est) *proficisceretur.* τὰ ἐξιτήρια, dona sunt, quæ quispiam in discessu in amicos suos conferr. Non longo interuallo. *Nonne per hanc vocem orat? G.* οὐχὶ ταύτην τὴν φωνὴν πρεσβεύει. idest, *Nonne hanc vocem tuetur, ac summo honore prosequitur?* Cap. vlt. *Rapidumque Aquilonem G.* λαβρὸν ὕδωρ. idest, *vehementem imbrem.* Proximè, *alios quidem veluti sui proditores ad ipsam desperationem vltro transfugere. G.* τοὺς μὲν καταπροδιδόντας, καὶ παρ᾽ αὐτὴν τὴν ἀγωνίαν αὐτομολοῦντας. idest, *alios quidem castra sua prodentes, atque flagrante prælio transfugientes.* Mox, *ad extremum prouecta inuidia. G.* ὁ πρὸς τὸ ὑπερέχον φθόνος. idest, *inuidia aduersus præstantiores.* Nō longè hinc, *incredibilium malorum, dum ob omnē vitæ spem ereptam prorsus non timent peccare. G.* τῆς τῶν κακῶν ὑποβολῆς διὰ τὴν πρὸς τὸ ζῆν ἀπόγνωσιν πᾶσαν αὐτοῖς τοῦ ἁμαρτάνειν ἄδειαν ἐμποιούσης. idest, *incredibili quadam malorum magnitudine ob vitæ desperationem omnem eis peccandi licentiam afferente.* Ibid. *primam assequendi laudem, &c.* Apertius, *de primatus contentione nihil remittant.* Notandum autem id, quod non longo post interuallo ait Basilius ad firmandū inter sceleraros homines seditionis societatem, nullam coniurationem parem uim habere, atque erroris similitudinem, id quod calamitosissima tempestate magno suo malo experitur nostra Gallia. Quid enim hac Hidra hęretica tetrius, quæ toties secta, atque truncata, semper coalescit? Sed his omissis duo hæc loca quę restant, absoluamus. *Nam si vera locutus est Ecclesiasticus,* lege, *Ecclesiastes.* Paulo post, alij verò dominantur. G. ἐπικροτοῦσι plausus excitant. Videtur Erasmus legisse, ἐπικρατοῦσι. sed malè.

Hæreticorum versiones. *Cap. XIIII.*

Sed & alij quoque qui fuerunt hęretici Basiliū verterunt in Latinum, quorū penè primus, Ianus Cornarius Medicus Zuiccanēsis, qui plura eius Patris Latinitate donauit, exceptis in Esaiam, & Psalmos Cōmenrarijs, atque Epist. alijs quibusdam, quę sunt in posterioribus editionibus Parisiensi, atque Antuerpiensi. Accessit Vuolfangus Musculus, qui & versionem suam, vna cum quibusdam alijs emitti curauit ann. 1565. ex Basileensi typographia, Bilibaldus autem Pirkaimerus vertit Monodiam Gregorij Theologi in Basilium, quæ versio in Antuerpiensi editione ann. 1568. vti & aliorum quorundam hęreticorum inserta est.

De quibus omnibus nil aliud dicendum est, nisi quòd cū in Regula tertia Indicis librorū prohibitorum à Pio IIII. ac deinde ab alijs Pont. Max. versiones Scriptorum etiam Ecclesiasticorū, quæ hactenus editæ sunt à damnatis auctoribus, permittantur, modo nihil contra sanam doctrinam contineant, hoc inprimis curatum iri spero, vt hę versiones inter sese collatę aut purgentur, sicuti de Erasmo Billius fecit, aut certè à Catholicis Basilius integrè, & optimè versus, faciat illas omnes euanescere. Interea quod initio de istis versionibus dixi, claudam hanc meam de Basilio tractationem verbis ipsius Musculi, vt intelligatur, quàm se ipsos hęretici suo gladio iugulent. Is enim Epistola illa ad Lectorem, quam suæ editioni præfixit, ἀσκητικά, quę sunt cęnobia regulis religiosis instituta, mirificè cōmendat, cū de Asceticis à Basilio Magno scriptis agit. At ò bone Iesu, ēcquā fidei puritatem, ac quęnam cęnobia Musculus à Basilio commemorata cernimus alia, quàm ea, in quibus cum Damaso Pont. Romano, cum Ambrosio Episcopo Mediolanensi, cum Gregorio Nazianzeno, Catholica tunc communicabat, ac hodieque communicat Ecclesia?

Basilij Magni Operum Catalogus, quæ circumferuntur ex Officina Philippi Nutij, Anno 1568. Antuerpiæ. *Cap. XV.*

In Opificium sex dierum, Homiliæ 11.
De Paradiso, Homiliæ 4.
In quosdam Psalmos, Homiliæ 18.
Ad Populum varijs argumentis, Homil. 19.
Exhortatio ad Baptisma.
De Baptismo, lib. 1.
Terra promissionis, quibus debeatur, Hom. 1
Aduersus Apologeticum Eunomij, lib. 5.

De

De Spiritu ſancto, lib. 1.
In Aſcetica, ſiue exercitamenta monachorũ. Homil. 8.
Ethicorum, hoc eſt, Moralium, Regulę 80.
De inſtitutionibus monachorum, Hom. 1 1.
Regulæ fuſius diſputatæ, nu. 55.
Regulæ compendioſius diſputatę, num. 313.
Animaduerſiones aduerſus Canonicos delinquentes.
Conſtitutiones Monaſticæ.
Ad Chilonem Diſcipulum Epiſtola.
Admonitio ad Iuniores.
De laudibus Eremi.
Ad monachos elapſos Epiſtolæ 11.
Animaduerſiones in Cęnobitas, nu. 49.
De vera Virginitate, lib. 1.
Epiſtolæ Baſilij, & Gregorij Theologi 180.
Ad Filium ſpiritualem admonitio.

Adiecta ſunt.

Expoſitio in 16. priora Prophetę Iſaię capita.
Aduerſus eos, qui calumniantur, quòd colamus tres Deos.
Epiſtolæ tres ex deſcriptis calamo libris.
Canones Baſilij cum Commentarijs Balſamonis.
Orationes 24. ex Baſilio excerptæ per Simeonem Magiſtrum.
Liturgia, ſiue Miſſa D. Baſilij.
Gregorij Nazianzeni Theologi Monodia in laudem Baſilij.
Scholia D. Baſilij in Pſalterium Dauidicum.
Viginti, & vna D. Baſilij Epiſtolæ.
Gregorij Nazianzeni in Baſilium funebria, ſiue ſepulchralia.
Ex primo Faſtorum Baptiſtæ Mantuani, carmen in laudem D. Baſilij.

Basilivs Ancyranus Epiſcopus *Arcis Michca*, ſcripſit contra Marcellum, & de Virginitate librum, & nonnulla, & ſub Rege Conſtantio Macedonianæ partis cum Euſtathio Sebaſteno Princeps fuit. hæc Hieronymus in Catal. Vixit anno 330. Trit. At alij codices habent *Epiſcopus artis medicinæ*. Lypſius verò pro *Medicina* legit *Medica*: quomodo & codex Viridis Vallis habet. Sophronius Simpliciter habet βασίλειος ἀγκυρανὸς ἐπισκόπος, hoc eſt, *Baſilius Ancyranus Epiſcopus*. De arte Medica verbum nullum. In Gemblacenſi cod. *Baſilius Ancyranus, Epiſcopus Arcis Michea*: quam lectionẽ veram, ac genuinam putat Suffridus. Eſt autem (inquit) Mecha ciuitas Arabiæ, in qua pſeudopropheta Mahomet conditus eſt, ideoque ob illius memoriam hodie non minus à Saracenis, ac Turcis peregrinatione ſuſcepta inuiſitur, quàm Hieroſolyma à Chriſtianis. Hæc igitur Arx quondam in Ciuitatem progreſſu temporis per Saracenos erecta eſt, ita ut nunc inter Arabicas pręcipua ſit: codex Sigebergenſis habet etiam *arcis Michca*. Suidas autem apertè illum nominat ἰατρόν, hoc eſt, arte Medicum.

Basilivs Cilix, Eccleſiaſticam (vt inquit in ſua Bibliotheca Photius) hiſtoriam condidit ab obitu Simplicij Romani Pontificjs uſque ad Anaſtaſium Dicorum Imp. & Simplicius ille fuit, qui Acacio Conſtantinopolitano Epiſcopo ſcripſit, ne cum Petro turbante Alexandriam communicaret. Ceterum Baſilius hic, ſe duos alios hiſtoriæ libros ſcripſiſſe dixit, alterum à tempore Martiani Regis vſque ad Zenonem, alterum à Zenonis tempore vſque ad regnum Iuſtini. Eſt autem (ait Photius) ſcriptor hic in ſtylo, & dictione non valde accuratus κέχρηται δὲ μάλιστα ταῖς παρ' ἀλλήλων τῶν ἐπισκόπων στελλομέναις ἐπιστολαῖς, εἰς πίστιν (ὥς φασιν) ὧν αὐτὸς γράφει: αἳ καὶ πολύστιχον ποιοῦσι τὸ βιβλίον, καὶ ἐν πλήθει λόγων ὀλίγων συναγαγεῖν ἱστορίαν. διὸ καὶ τὸ σαφὲς τῆς ἱστορίας τῷ πλήθει περικόπτεται τῶν παρεντιθεμένων. hoc eſt: *Vſus eſt autem maximè Epiſtolis Epiſcoporum inuicem miſſis, ad fidem* (vt inquit) *eorum, de quibus ſcribit. Quæ & ingens reddunt volumen, & in ſermonum copia exiguam colligunt hiſtoriam, quamobrem, & eorum, quæ interſerit, multitudine, perſpicuitatem hiſtoriæ circuncidit.* Atqui & (ſiue hic, ſiue fortaſſis alter) Baſilius Cilix, quem Photius alio in loco ſuo Bibliothecæ uocat *Presbyterum Eccleſiæ Antiochiæ*, Flauiano ibidem Archiepiſcopo, Romanis verò imperante Anaſtaſio, ſcripſit contra Ioannem Scythopolitam, cui ſexcenta exprobrat crimina, tum de Manichæi erroribus, tum quod ſanctam Quadrageſimam ad tres redigebat hebdomadas, quibus neque à volucrium carnibus abſtinebat, & verò ſacris gentilium intererat, ac totus ventri addictus, ne ſacrificij quidem noſtri Chriſtiani finem expectabat, ſed illico poſt lectum Euangelium ſe ſubtrahebat, ad menſam accurrens, ſicque totum librum aduerſus illum referciens. Qui quidem tres contineret colloquentes Lampadium oppugnantem ipſum Ioannem, Marinum autem defendentem, Taraſium denique ſuperuenientem, ac ſententiam fe-

rentem. Sed cum fusius materiam horum Dialogorum Photius explanet, addit Basilium istum nec dictione, nec scriptione, nec ordine commendandum, qui & verbis è triuio vtatur, nec solœcismis careat, ac, quod deterius est, Nestorij morbo laboret. Scripsit autem Commentarium hunc Leontio, quem vt sanctissimum, ac Dei amantissimum, & Patrem veneratur.

Basilius Gradi; Ragusęus de virginitate librum Romæ anno 1584. emisit in lucem.

Basilius alius Episcopus Irenopolis Ciliciæ, sub Anastasio Imper. Basilio Cęsariensi, & ingenio, & virtute similis, scripsit contra Archelaum Colonię presbyterum. Suidas.

Basilius è Ripa Brixiensis, Augustiniani Ordin. composuit librum De vita priuata. Post exordium incipit: *Varios de te loquentium suscitasti sermones amicorum*. Tractatum itē, cui titulus est; Publica descriptio ficulneæ, cucurbitæque, cuius initium, *Ficulneam in agello suo colonus quidam plantauit*. Scripsit quoque vitam B. fratris Bartholomæi è Palatiolo; ad Paulum è S. Genesio Episcopum Heleneapolitanum. Præterea, libellum in Iure Canonico, & Orationes non paucas. Conciones etiam sacras complures. Quæ omnia Brixię in Bibliotheca S. Barnabæ asseruantur. In patria mortuum eius corpus humatum est. Ioseph Pamphilus.

Basilius S. Sabæ Abbas Epistolas scripsit Theodoro Studitæ sibi amicissimo, quem putabat Schismaticum esse factum. Vide Card. Baron. in 9. Tomo Annal. sub anno 808.

Basilius Seleuciæ Episcopus, siue Archiepiscopus, quem Photius in sua Bibliotheca *μακάριον*, hoc est *Beatum* appellat, quindecim Sermones, siue Homilias conscripsit.

I. De illis Verbis. *In principio creauit Deus cælum & terram*.
II. De Adamo.
III. De Chaimo, & Abele.
IIII. De Abrahamo.
V. De Iosepho.
VI. De Moyse.
VII. De Helia.
VIII. De Iona.
IX. De Centurione.
X. Super ijs verbis Euangelij. *Nauigabant, siue erant in naui discipuli cum Iesu*.
XI. De illo. *Venite ad me omnes, qui laboratis*.
XII. De Publicano, & Pharisæo.
XIII. De matre filiorum Zebedęi, super illis verbis. *Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus à dextris, alter à sinistris*.
XIIII. De illo. *Quē me dicunt esse filium hominis*.
XV. De illo. *Tu ne es ille, qui venturus est, an alium expectamus?*

Atqui in Vaticana Bibliotheca habetur Symeon in Manda m.s. Gręcus, in quo, pręter alios continetur Basilij Episcopi Seleuciæ Isaurię, in Actus Apostolorum Protheoria, siue *prauius prospectus* Protomartyris Theclę, *χαρακτῆρι* (vt ait) *συγγραφικῷ*, hoc est charactere historico. Sed & paucos ante annos prodierunt in lucem Basilij Seleucię Archiepiscopi in Sacratissimę Deiparę Annunciationem, seu de Verbi Incarnatione Oratio, Theodoro, Peltano Societatis nostrę Theologo interprete; & eiusdem Basilij Conciones, siue Orationes de Lazaro tres: hęque omnes extant in Bibl. SS. PP. in secundo Tomo, sęcundę editionis Parisiensis; quę Gręcè manuscripta habentur in Bibliotheca Bauarica vna cum Homilia in illud: *Erat quidam ægrotus Lazarus à Bethania*: & altera in illud. *Nondum enim intrauerat in Vicum, sed erat in loco, vbi Martha occurrit*. Et alia. Quòd Philosophi ab Apostolis victi sint, & fides sine operibus sit inanis. Et de fornicatione, & adulterio, & alia in illud: *Iesus eleuauit oculos suos, & dixit: Pater gratias ago tibi, quia audiuisti me*. Et alia de Inuidia, & de Auaritia. Sanè verò priusquam Photij iudicium de hoc Auctore huc inferam, id primò sciendum, Basilium Seleucię Episcopum fuisse adnumeratum inter eos quinque, qui cum Dioscoro pręfuerunt improbo Ephesino conuentui: qui quidem erant, Iuuenalis Hierosolymitanus, Thalassius Cęsareę Cappadocię, Eustathius Berythi, Eusebius Ancyrę, Basilius Seleucię Episcopi. Qui tamen quinque in Chalcedonensi Synodo vna cum aliis Catholicis ex interlocutione Iudicum cognitorum, rectę fidei ab omnibus acceptę, atque probatę (nempe Nicęno Symbolo, atque Constantinopolitano, Decretis Ephesi, & Epistolæ S. Leonis Papæ) vna cum aliis Episcopis subscripsere; qui & damnarunt his contraria sentientes. Quamobrem iussi sunt Synodum ingredi, à qua antea fuerant repulsi, vtpote cum Dioscoro in Synodo, rei scelerum patratorum.

Conc. Chalc. Act. 4. quamuis in Gręco cod. Actio Synodalis de Eutychianis Archimandritis hāc pręcedat.

Ann Do. 451. Leonis Papæ XII.

At

At vt istius Basilij vnum aliquod addam, ex quo perspicax eius ingenium intelligatur, is in Homilia de S. Helia propheta differit, cur ille translatus sit ex hoc Mundo in Paradisum, atque inquit hoc factum, *quòd nimio, & asperiore iustitia zelo ageretur, non valens errores publicos, atque dissensiones ferre; Deum itaque ab humana consuetudine illum submouisse, atque in placido, & quieto loco posuisse: sibi interim ipsum Deum habenas sui populi administrandi sumpsisse, quippe qui sciat eiusmodi administrationem temperare.* Quibus è verbis, est, quòd Mundi principes, atque adeo qui clauos Ecclesiarum regunt, cogitent, si quis publicus Minister alioquin bonus, atque fidelis sit acerbior, vt à publica administratione submotus pro sua tamen fide remunerationem accipiat, alteri autem qui rem sciat publicam moderari, eam conferat.

Iam de doctrina, & dictione Basilij huius, ita Photius. *In his igitur huius S. Patris orationibus (si quemquam alium ex Patribus, id aliquando factitasse obseruauimus) eum maximè elaborasse putamus, vt orationis, & id genus consectaretur, quod simul & translationibus abundaret, vehemensque, & concitatum, crebrisque parium membrorum constructionibus, vt videre est, ornatum appareret, & simul dilucidum, iucundumque foueret, & contineret. Quod enim in eo genere nimium est figurarum, satietatem plus aequo parit, & crebra verborum, ac sententiarum, quasi personata larua, vel continuata, & sint modo adhibita, & quasi perpetua, neque sparsim huc illucve diffusa, & tristitiam, mœstitiamque auditori gignunt, & ad calumniandum scriptorem permouent, ipsamque scriptionem vituperationi obnoxiam reddunt, quasi (vt videtur) in artis potestate eius non sit, ipsam naturam arte temperare, & regulis incompositam dictionem componere. Qui autem simul & pluribus dicendi figuris abundat, & ex quo, tamquam ex fonte, locutiones figuratae sponte scaturiunt, neque frigidi oratoris instar, nisi forte aliquantulum, haeret in salo, neque ob verborum obscuritatem, caliginem sententijs offundit; sed membrorum, & circumscriptionum volubilitate, & dictionum vi, atque efficacia difficultatem, quae ex figuris prouenit, vel amouet, vel superat. Veruntamen, vt etiam dicebam, satietas gratiam omnem obnubilat, & quasi frãgit, & ipsa figurarum nimietas, & superfluitas doctrinae, praeceptiones plus iusto euagari non sinit. Ceterum hic potius esse videtur, quàm magnus Caesareae Archiepiscopus Basilius, ad quem omni ex parte Beati Ioannis Chrysostomi libri de Sacerdotio directi sunt. Nam & hic fuit cum eo amicitiae vinculo coniunctus, eiusque patriae conterminus, & multa sanè Magni Ioannis Verborum, & Sententiarum, praesertim autem expositionum S. Scripturae in Basilij huius orationibus apparent vestigia, quasi ambo ab eodem disciplinarum fonte sua apophoreta, seu bellaria hauserint, aut collegerint. Quòd si nihil aliud intercederet, concinna illa & efficax figurarum explanatio, consuetudinis cum magno Ioanne, eorumdemque studiorum societatis mutua magnum est argumentum. Vtitur enim magnus ille vir & ipse isto figurarum artificio, quamuis moderatè admodum, & opportuno solum tempore, idque duntaxat, vt hac quasi tenuitate sua dictionis amplitudinem mollescat, eam quasi generosè mitigans, & per illud totam suam orationem ad communis locutionis instar transformans. Est autem idem Basilius, qui de Protomartyris Theclae Opera, & certamina coronasque, seu triumphos metrica oratione prosecutus est, aliaque ipsius extant Opera.* Haec Photius.

Basilius Zanchius, in omnes Diuinos libros edidit Notationes perbreues, & Quaestiones in quattuor lib. Regum, & in secundum Paralipomenon, Romae apud Antonium Bladum anno 1553. Quin & librum, quem inscripsit. De modo & ratione interpretandi Sacram scripturam, praeter illa, quae Carminibus elegantibus cecinit, ac Romae excusa sunt; quaeve de studijs humanioribus, siue de linguę Latinę puris dictionibus emisit. Quae item de Ciceronianis, quę non extabant in Nizolij obseruationibus.

Bassacius Abbas Generalis Benedictinus 18. creatus die 17. Martij anno Domini 837. praefuit annis 19. Ordinem Monasticum aliqua iam ex parte corruptum in Lyguria, Burgũdia, & Germania correxit, & nitido satis, apertoque sermone quosdam Tractatus composuit, vt auctor est Petrus Diac. c. 11. de script. Cassinensibus: At quinam fuerint illi Tractatus, siue cuius argumenti, non indicat. Obijt anno 856. die 16. Kal. Aprilis.

Batherius ex monacho Lobiensi Episcopus Veronensis, vir mirae simplicitatis, scripsit vitam S. Vrsmari Lobiensis, & bis pulsus ab Episcopatu Veronensi, scripsit librum, in quo faceta satis vrbanitate deplorat ęrumnas suas, multa suę causae interserens, quae possunt legen-

tibus placere, ac prodesse. Postea ordinatus Episcopus Leodiensis Ecclesię, & ab ea pulsus, scripsit librum, quem prænotauit, *Phrenesim*, & alterum, De inefficaci Garritu. De corpore quoque & Sanguine Domini, ac de Prædestinatione Dei. Et librum aduersus hæresim Anthropomorphitarum, idest dicentium, *quòd Deus habeat corpoream, & humanam formam*, qua hęresi tunc vexabatur Italia, scripsit item Agonisticon, idest proloquiorum libros sex, Confessionum librum vnum, & alia. Vixit anno 930. Sigeb. in Catal.

Bavo Germanus, monachus, & Abbas monasterij S. Viti Corbeiæ Saxoniæ, librum reliquit De sui temporis Actis memorabilibus. Claruit anno 900.

B E

Beatvs Hispanus, monachus de Valcauado, qui floruit anno Domini 770. scripsit in Apocalypsim, & contra errores Felicis Episcopi. Qui sunt m. s. in Cęnobio S. Isidori in Hispania.

Beda, siue Bedas, appellatus etiam dum viueret, *Venerabilis*, natus in pago Iarv, siue *Giruuico*, à Io. Beuerlacio viro sua ætate doctissimo primis disciplinis, atque ita in Vuirmuthensi, ac Giruuicensi sub Benedicto Abbate vix quinque milliaribus distãtibus Cęnobijs, Apostolis Petro, & Paulo dicatis, inter sexcentos degens monasticæ Benedictinæ vitæ cõmilitones (erant enim tunc in cęnobijs vberiores scholæ) ætatem exegit. Trigesimum natus annum presbyter factus est. In omni disciplinarum genere, Græcę etiam, atque Latinæ linguæ gnarus excelluit. Poeta, licet mediocris, Rhetor, historicus, Astronomus, Arithmeticus, Chronographus, Cosmographus, Philosophus, Theologus, ita eo tempore mirabilis, vt in prouerbium apud eius seculi doctiores abierit, *Hominem in extremo orbis angulo natum, vniuersum orbem suo ingenio perstrinxisse*. Ei tria per totam vitam fuere familiaria. *Orare. Scribere. Docere.* Numquã ex Anglia pedem extulit (quidquid secus aliquis dixit) erat enim natione Anglosaxo, quamuis à Gregorio II. Pont. Max. vt Romam iret, inuitatus fuisset. Fratres ei duo fuere, Strabo, & Haimo viri docti, pijque, quorum hic sacras Homilias, ille Commentarios in Genesim scripsit. Discipulos reliquit eruditissimos Rabanum, Albinum, *siue Alcuinum*, Claudium, & Ioannem Scotum, qui primi Lutetiæ Parisiorum docuerunt, vnde postea in reliquum Christianum orbem doctrina fluxit vberrima. Nonaginta annos natum die sacro ascendenti in cęlum Christo Domino, inter discipulorum manus Spiritum Deo reddidisse asserunt quidam, & quidem anno Domini 762. vigesimo sexto die mensis Maij cum octoginta tres annos in monasterio, septẽnis enim (vt scribit ipse) traditus est Benedicto, de quo diximus, Abbati vixisset. Translatum denique è suo monasterio eius corpus, & cum S. Cuthberto Lindisfarnensi Archiepiscopo conditum, ad ciuitatem Dunelmensem, eiusque in Sarcophago ad nostra vsque tẽpora, versus legebantur rudes quidem, ac qui in quantitate syllabarum claudicent, sed è quibus ob antiquitatem, veritas constare possit eorum, quæ diximus.

Beda Dei famulus, Monachorum nobile sydus;
Finibus è terra, profuit Ecclesia.
Solers iste Patrum scrutando per omnia sensum,
Eloquio viguit, plurima composuit;
Annos in hac vita ter duxit vitæ triginta,
Presbyter officio, vtilis ingenio.
Iunij septenis viduatus carne Kalendis,
Angligena, Angelicam commeruit patriam.

Ex quo Epitaphio refelluntur, qui anno ætatis 60. 62. 72. vel 94. & die 24. vel vltimo Maij, idque anno 729. 731. 732. 733. 734. 735. 736. vel 766. mortuum tradunt.

Quæ cum in hunc modum asserantur, non defuit lima Card. Baronij, qui nono Annalium Tomo, Sigeberti, Mariani Scoti, Triremij, varias de anno obitus Bedæ sentẽtias promentes, his rationibus explodit, quòd anno Domini 731. cõstat Bedam absoluisse quinquagesimum nonum annum, quodque Diaconatum, & Presbyteratum acceperit à Ioanne Augustaldensis

sis Ecclesiæ Episcopo, qui decessit anno septingentesimo, vigesimoprimo, quòd item ipsemet Beda in ea Epistola, quam de Aequinoctio iuxta Anatolium scripsit ad Patrem Vuichredam presbyterum, habet hæc verba: *Vt te exemplis ad inueniendam instruam feriam, quæ decima quarta occurat Luna, viputa anno præsenti Dominicæ Incarnationis septingentesimo sexto sume Epactas huius anni, &c.* Ex quo, idem Card. Baronius refellens, quę possent obijci, colligit, aut Bedam ad centesimum quintum annum peruenisse, aut eam Epistolam, quam Bedæ ascribunt omnes, esse reijciendam. Atqui ipse Beda in fine historiæ, partem operum suorum, quibus Diuinam scripturam exposuit, adnumerauit. Quem item Annalibus suis, vti & eius vitam Baronius inseruit sub annum Domini 731. Nos tamen Catalogum integrum adiecimus, qualis ex officina Heruagij Basileæ editus est, octo tomis comprehensus, anno 1563. quandoquidem in editionem aliam recentiorem, quæ sit integrior, non incidimus. Sed & addimus obseruationes in nonnulla eius opera, non tacentes, si quid illorum separatim deinceps editum sit, Antuerpiæ, Louanij, Venetijs, & alibi. Ceterum ante annum Domini 1563. Parisijs emissa sunt in lucem opera Bedę an. 1545. tribus Tomis in fol. Et ibidem Tomis octo anno 1554.

Primi Tomi.

Cunabula Grammaticæ artis Donati.
De octo partibus orationis, lib.
De arte Metrica, lib.
De Schematibus scripturæ, lib. } Incipiunt, *Solet aliquoties in scripturis.*
De Tropis Sacrę scripturæ, lib. }
Scripsit autem hos duos libros aduersus Gręcos gloriantes sese troporum fuisse inuentores, cum multo antea omnia schemata, & tropi extiterint in Diuinis scripturis.
De Ortographia, lib.
De Arithmeticis numeris, lib.
De Computo Dialogus.
De Diuisionibus temporum, lib.
De Arithmeticis propositionibus.
De Ratione calculi.
De Numerorum diuisione.
De Loquela per gestum digitorum, libellus, Bridferti item Ramesiensis in eundem libellum commentariolus, & Io. Nouiomagi Scholia ad eundem.
De Ratione vnciarum, libellus, & Bridferti commentariolus in eundem.
De argumentis Lunæ.
De Ephemeride, siue computus vulgaris.
De embolismorum ratione computus.
Decemnouennales circuli.
De cyclo paschali.
De mundi cęlestis, terrestrisque constitutione, lib.
De musica Theorica.
De musica Quadrata, seu mensurata.
De circulis Sphærę, & Polo.
De planetarū, & signorum cęlestiū ratione.
De tonitruis, libellus.
Prognostica temporum.
De mensura horologij, libellus.
De astrolabio, libellus.
De natiuitate infantium, libellus.
De minutione sanguinis, libellus.
De septem mundi miraculis, libellus.
Hymni.
De ratione computi, libellus.

Secundi Tomi.

De natura rerum, liber.
De temporum ratione, lib.
De sex ætatibus mūdi, siue chronica, libellus.
De temporibus, liber ad intelligendam supputationem tēporum D. scripturæ perutilis. Incipit, *De natura rerum, & temporum.*
Sententiæ ex Aristotele.
Sententiæ ex Cicerone.
Prouerbiorum, liber.
De substantijs.
Περὶ διδάξεων, siue elementorum philosophiæ, lib. 4.
De Paschæ celebratione, siue de ęquinoctio vernali, liber.
De diuinatione mortis, & vitæ, Epistola.
De Arca Noë.
De linguis gentium.
Sibyllina oracula.

Tertij

Tertij Tomi.

Gentis Anglorum ecclesiasticæ historia, lib. 5. qui separatim an. 1566. editi sunt Antuerpiæ in duodecima parte folij.
Epitome eiusdem historiæ.
Vita D. Cuthberti: quæ etiam excusa est in To. 2. Surij die 20. Martij, alij autem codices *Huetbertum*, alij *Huatbertum* legunt.
Vita D. Felicis, quam è metrico Opere Paulini inquit se in prosam, hoc est in solutam orationem vertisse.
Vita Diui Vedasti.
Vita Diui Columbani.
Vita D. Attalæ.
Vita D. Patricij, lib. 2. sed hæc vita nō à Beda, sed à Probo Hiberno fuit scripta, quemadmodum liquet in fine eius vitæ. De puteo autē S. Patricij meminit, atque adeo texuit historiam Mombrit. to. 2. Quæ verò obseruanda sint in hac vita à Probo cōscripta, vide Baron. Card. in Notis ad Martyrologiū die 17. Martij, vbi agit de S. Patricio.
Vita Diui Eustasij.
Vita Diui Bertolfi.
Vita Diui Arnolfi.
Vita Diui Burgundoforæ.
Iustini martyrium, carmine.
Martyrologium, quod separatim editum est Antuerpiæ, anno 1565.
De situ vrbis Hierusalem.
Interpretatio nominum Hebraicorū, & Græcorum in sacris Biblijs.
Excerpta, & collectanea quædam.

Quarti Tomi.

Hexaemeron. In Genesim expositio, sanè verò Beda scripsit in tria prima Geneseos capita, vsque ad eiectionem primorum Parentum è Paradiso, Collectaneorum ex Basilio, Ambrosio, Augustino libros duos ad Accam Episcopum. Quorum prior incipit, *De principio libri Geneseos.* Typographi autē quædam Iunilio Afro, perperam adscripsere. Sed & in eadem rursus tria Geneseos capita cum Beda scripsisset alterum Collectaneorum librum. Incipit, *Illud capitulum.* Scripsit item in prima viginti quattuor Geneseos capita, cuius Operis hoc est initium, *Omnium librorum caput est.* Is verò liber, qui est collectaneorum in totum Geneseos librum. Incipit, *In principio vtique temporis.* Atqui & quæstionum in Genesim, quem typographi locarunt in octauo Tomo. Incipit, *Primo omnium preceptor mi.*

In Exodum explanatio, quæ incipit, *Hac sententia Esdra.* Videlicet, qui est Collectaneorum liber unus. Nam libri tres in eundem Exodum à 24. cap. vsque ad trigesimum, De tabernaculo, & vasis eius, & vestibus Sacerdotum quique in fine huius Tomi, est positus. Incipit, *Locuturi iuuante Domino.* At liber Quæstionum in Exodum, qui locatus est octauo Tomo. Incipit, *Quadam mysteria.*

In Leuiticum Explanatio Collectaneorum, nempe liber vnus, cuius initium, *Ab aliquibus interrogari solet.* Sed liber Quæstionum in Leuiticum, qui extat in octauo Tomo. Incipit, *In Exordio Leuitici, quattuor genera.*

In Librum Numeri explanatio.

In Deuteronomium explanatio 19. Incipit, *Sciendum sanè est.* Vide & To. 8.

In Samuelem prophetam allegorica expositio, libris quattuor ad Accam, quorum initium, *Quacunque scripta sunt.*

In libros Regum Quæstiones, quæ incipiunt, *Post librum Iudicum.*

In Esdram quæ incipit, *Eximius sacra interpres.* & in Neemiam prophetam, Allegorica expositio.

In librum Tobiæ, expositio allegorica. Incipit, *Liber S. Patris Tobia.*

In Iobum expositio, libris tribus. At Sixtus Senensis inquit, *In Iob ad Nectarium Episcopum commentariorum libri tres. Fertur enim in Iob exegeses adhibuisse, quarum tamen Tritemius in Catalogo nusquam meminit.* Ioannes Heruagius typographus pro ijs immiscuit Bedæ Operibus libros tres explanationum in Iob ad Nectarium, incipientes. *Adhortante te.* Sed eos ipse Beda in libello de ratione vnciarum, *Philippi presbyteri* esse fatetur.

In parabolas Salomonis expositio, libris tribus. Incipit. *Parabola Gracè.* Hi autem falsò inserti fuerant Hieronymi operibus.

In Canticum Canticorum expositio, libris septem mysticæ explanationis. Incipiunt. *Scripturas iuuante gratia.* Confutat autem in primo, Iuliani Pelagianismum.

De Tabernaculo, & Vasis eius, ac Vestibus Sacerdotum, libris duobus.

Quinti Tomi.

In Matthæum expositio libris quattuor. *Mos etenim scripturarum est.*

In Marcum expositio, libris quattuor. *In expositione Euangelij.*

In Lucam expositio, libris sex. *Mira verè est, & vera mirè.*

In Ioannem expositio. *Hic est Ioannes Euangelista.*

In Acta Apostolorum. Retractationum, liber vnus. *Scimus eximium Doctorem.* & alter, Quæstionum sex, cuius initium. *Quid indicat illud.*

De Hominibus locorum, vel ciuitatum, quæ in libro Actuum Apostolorum leguntur.

In Diui Iacobi Epistolam expositio.

In primam D. Petri Epistolam expositio. In secundum eiusdem Epistolam expositio.

In primam B. Ioan. Epist. expositio, quæ est ex Homilijs Augustini super eandem excerptus.

In secundam eiusdem Epist. expositio. In tertiam eiusdem Epist. expositio.

In Epist. Iudæ Apostoli expositio. In Apocalypsim Io. Apostoli explanatio, libris tribus, qui excerpti sunt ex Commentarijs, quos Tyconius Afer in eum librum addiderat eruditos. Incipit. *Dixit de hoc Iacobo Paulus.*

Sexti Tomi.

Retractationes in Acta Apost. } Vide, quæ diximus de his, sup. in Operibus 5. Tomi.
Quæstiones in Acta Apost. sex }

In Epistolas omnes Pauli. Sed hæc omnia etiamsi non putantur à Sixto Senensi esse Bedæ, ex ijs tamen, quæ Beda reliquit scripta, legitima fuisse illius crediderim. Vide infra, quæ nos Catalogo huic adiecimus.

Aniani Epistola ad Euangelium presbyterum.

Ioannis Chrysostomi Epistola de Laudibus Beati Pauli Apostoli.

Septimi Tomi.

Homiliæ æstiuales de Tempore 33. Homiliæ Quadragesimales 22.

Homiliæ æstiuales de Sanctis 32. Homiliæ hyemales de Sanctis 16.

Homiliæ hyemales de Tempore 15. Sermones ad Paulum varij.

Horum autem Sermonum complures non sunt Homiliæ, nec adeo Sermones integri, sed laciniæ expositionum ab incerto Auctore ex Commentarijs Bedæ (vt alij putant) reuulsæ, & in volumen Sermonum relatæ. fuere autem hi Sermones excusi separatim Parisijs & Louanij duobus Tomis in octaua parte folij.

Scintillæ, siue Loci communes. De Muliere forti, libellus. De Officijs, libellus.

Fragmenta quædam, in libros Sapientiales, & Psalterij versus.

Octaui Tomi.

De Templo Salomonis, lib. In quintum, & sextum c. 3. lib. Reg. *Hortatur nos vas electionis.*

De sex dierum creatione, lib. }
Quæstiones super Genesim. } Vide supra, quæ diximus ad sexti Tomi
Quæstiones super Exodum. } Catalogum.
Quæstiones super Leuiticum. }

Quæstiones super librum Numeri. *Prima quæstio nobis oritur.*

Quæstiones super Deuteronomium. *Deuteronomium iuxta fidem.*

Quæ-

Quæstiones super librum Iesu Naue. *Post mortem ergo Moysi.*
Quæstiones super librum Iudicum. *Historia Iudicum.*
Quæstiones super librum Ruth. *Videamus nunc de Ruth.*
Quæstiones duobus Operibus, super quattuor libros Regum. *Post librum Iudicum, & qua de libro Regum.*
Quæstionum variarum, liber.
In Psalmorum librum Commentaria, quorum volumen est locupletissimum, quodque incipit, *Quoniam illo auxiliante, sine quo omnis actio.* Sed in Ps. 52. Commentarius vberior cuius initium. *Complures clericos.* Et in Psalterium quidem ex Hebraica veritate, Meditationum, liber vnus: in quo excerpti sunt omnes versiculi, ac sententiæ ad orationẽ pertinentes, insertis nonnullis precatiunculis, quo mens orantis excitata, & instructa Dauidicis verbis, facilius, & ardentius in Deum euehi possit.
Vocabulorum Psalterij expositio, item de diapsalmate collatio.
Sermo de eo, quod in Psalmis legitur. *Dominus de cælo prospexit, &c.*
In Boetij librum de Trinitate, Commentarius.
De septem verbis Christi, Oratio.
Meditationes passionis Christi per septem diei horas.
De remedijs peccatorum.
Vita venerabilis Bedæ, quam, & res gestas ipsius, describit quoque monachus historiæ ipsius continuator, lib. 1. cap. 6. 7. & 8. Obitus eiusdem.

At quod Sixtus Senẽsis inquit Bedam scripsisse in omnes Prophetas, libros duodeuiginti, Hoc est in Esaiam libros duos. In Hieremiam totidem. In Ezechielem vnum, in duodecim Prophetas minores, libros duodecim, ij nondum ad meam notitiam peruenerunt. Idem dicimus de duobus libris, in libros Paralipomenon, & de libro in Ecclesiasten à Tritemio citatis.

Feruntur etiam Bedæ nomine in omnes Pauli Epistolas Collectaneorum lib. 14. quos ex omnibus Operibus Augustini, eisdem sententijs, ac verbis in vnum coaceruatis collegit aliquis alius. Eorum initium est. *Paulus Apostolus, qui cum Saulus.* Sunt autem (inquit Sixtus) qui existimant hæc Collectanea à Bartholomæo quodam Augustiniano satis confuso ordine consarcinata; eo nimirum, qui Milleloquij habetur auctor. Sunt & qui hoc Opus Floro monacho tribuant, sed ipsemet Beda, vti Sigebertus quoque obseruauit in Catalogo, testatus est se in Apostolum, quęcumque in Opusculis Sancti Augustini exposita inuenit, cuncta per ordinem scribere curasse.

Sed & Venetijs est excusus liber sub nomine Bedæ, De remedijs Peccatorum, cum Auctoribus Canonum Pœnitentialium, anno Domini 1584.

Catalogus autem Scriptorum Britanniæ indicat Bedam scripsisse vitam, & actus Sancti Andreæ Apostoli, & miracula eius, quæ apud Scotos edidit.

Quin & idem Beda inquit se librum vitæ, ac Passionis Sancti Anastasij male è Greco translatum, & peius à quodam imperito emendatum, ad sensum, vt potuit, correxisse.

Porrò qui Martyrologium Bedę cum Romano Martyrologio contulerit, animaduertet quædam irrepsisse in illud, quod in ratione temporis sit emendandum. Quale inter alia notat Cardin. Baronius Tomo quinto Annalium de die obitus Siricij Pont. Max. Decessit enim hic, (vt omnes indices habent) octauo Kalendas Martij, cum Beda posuerit sexto Kalen. Decembris.

Inter eius autem lucubrationes, ait Arnoldus Vuion *inuenitur quadam Rota vitæ, & mortis, ad cuius intelligentiam, pernecessaria est scientia, quantum scilicet olim valebat vnaquaque litera Alphabetica Latina, alioqui Rota illa nemini fiet penetrabilis. Huiusmodi verò literarum, vim & numerum aliquando repperi m. s. in Bibliotheca S. Benedicti propè Mantuam in peruetusto codice, qui ob vetustatem vix legi poterat: quem quidem tunc, vt erat, ex quadam potius curiositate, quàm quòd sperarem aliquando vsui futurum, integrum descripsi, & tunc primum rem me vtilem fecisse intellexi, cum in Rota præfata lectionem incidissem, qua vt ab omnibus etiam possit intelligi, eiusmodi literarum vim & numerum, hic apposui, qui talis erat.*

Possidet

A *Possidet A, numerum quingentis ordine recto.* 500
B *Et B, tercentum per se retinere conatur.* 300
C *Non plus quam centum C, constat habere connexum.* 100
D *Alpha D, compar, duo, & tria nomina portat.* 500
E *E, Quoque ducenti, seu quinquaginta tenetur.* 250
F *Sexta quater decem gerit F, quod distat ab Alpha.* 40
G *G Quater centum, quod nunc audita reseruat.* 400
H *Littera H, quondam duocentum, notaque quondam.* 200
I *I, Retinens centum, vocalibus vna tenetur.* 100
K *K, Centenarium medium conseruat, & vnum.* 151
L *Quinquies L, decem monstrat numeralibus ecce.* 50
M *M, Caput est numeri, quem scimus mille tenere.* 1000
N *N, Nonaginta capit, quæ sic caput esse videtur.* 90
O *O, Numerum gestat, qui nunc vndecimus extat.* 11
P *G, Similis quoque P, numerum monstratur habere.* 400
Q *Q, Sicut D, sequitur numerum similemque tenendo.* 500
R *Octoginta facit numerum, quæ dicitur hic R.* 80
S *Hebdomada diem species S, suscepit ordine septem.* 7
T *T, Centum cum sexaginta tollis bicornis.* 160
V *V, Verò perfundens non plusquam quinque redundat.* 50
X *X, Duplex solito decem iam morte putatur.* 10
Y *Argolicum callem graditur K, Y, que caracter.* 150
Z *Vltima Z, canit finem bis mille tenere.* 2000

Omnes autem hi literarum numeri, aptissimè conueniunt numeris in Rota Beda citatis, vna S, litera tantummodo dempta, quàm hic auctor valere ait numerum 7, verum si numeris Beda conuenire velimus, non concordat; supergredi enim videtur numerum sibi affixum, valereque non vt ait hic noster auctor 7, sed 26. si numeris Beda conuenire velimus.

Huiusmodi autem literarum vim, quibus Romani prisci vtebantur, antequam notas Arithmeticas haberent, repperi deinceps, in lib. 6. de origine, & amplitudine Ciuitatis Veronæ Torelli Sarayna legum Doctoris, qui in omnibus cum prædictis numeris nostris cohæret, literis, tantum quinque exceptis, quibus aliam à nostra vim tribuit, videlicet:

K ———— *151*
N *Secundum Græcos 50 Secundum Latinos —— 90*
P ———— *7*
S ———— *70* ———— *vel 7*
Y ———— *159* ———— *Arnoldus.*

Beda Professor Academiæ Parisiensis pro fide nostra contra Erasmum, deinde & contra Lutherum scripsit hac nostra ætate.

Bellator presbyter, septem libris exposuit librum Sapientiæ Salomonis, claruit anno Domini 840. Tritemius.

Bellinus Patauinus, siue (vt vocant) de Padua, Augustinianus, Theologus, pius, & doctus, scripsit libellum, De laudibus martyrum, qui Venetijs fuit excusus. At de Bellino hoc Bernardinus Scardeonius sic loquitur: *Paulo Zabarella fermè par floruit Bellinus insignis Theologus, cuius non modica laudi fuit editio, & correctio Martyrologij, quod olim cum præ sua raritate in choris tantum, & in conuentibus publicè legeretur, nunc huius opera factum, vt ab omnibus legatur, & propterea merito eius nomen, non tantum in illa prima impressione mille, & amplius voluminum inscriptum est, sed postea quoque quoties huiusmodi Opus imprimitur, non nisi sub Bellini Eremitani Theologi Patauini correctoris nomine publicatur.*

Beltramus Pogius Florentinus, elaborauit soluto, & tragico carmine, (sed idiomate Italico) Inuentionem Sanctæ Crucis Domini nostri, ad Isabellam Mediceam. Michael Pociantius.

Belirandus, alias Bertrãdus Agenus à Turre, ex Cambonico, Cadurcensis, Aquitanus,

vel,

vel, vt alijs placet, Mediolanensis, Ordinis Minorum. Hic ex Aquitaniæ Prouinciali Episcopus Salernitanus, ac postea Cardinalis Tusculanus, Auenione anno 1326. moritur. Edidit Commentarios in 4. lib. Sent. Conciones in Euangelia, & in Epistolas totius anni, & de Sãctis, ac Quadragesimale, Quæstionem de paupertate Christi, & Apostolorum. Claruit Ludouico Bauaro Imp. Henr. Villot.

Benedictvs Abbas, & Benedictinorum Monachorum institutor, atque vir Sanctus, Origine Romanus, è nobilissima Aniciorum familia, Nursiæ, quę Ciuitas est in Vmbria, natus anno Domini 480. ex Eupropio, & Abundantia, quæ vno fętu illum, cum Scholastica sorore, enixa, illico diem obijt, anno ætatis quartodecimo. Eremum petijt, ac denique vitam cęlestẽ agens, & Sanctorum cęnobia instituens, vnde Christianus Orbis, & ipsum cęlum plurimis ditatum est, decessit ex hac uita ętatis suæ anno sexagesimosecundo, à Christo autem nato 542. siue 543. Indictionis sextædecimæ, quinto, vel sexto; die duodecima Kal. Aprilis, Sabbatho sancto Paschę illucescente, & in Oratorio S. Io. Baptistæ sepultus est.

Vitam eius, qui vel scripserunt, vel attigerunt, fuerę Gregorius Magnus, Summus Pontifex,[a] Alexander II. & Victor II. & hi Summi Pontifices, Chronica Cassinensia,[b] Ioan. Tritemius,[c] Bonifacius Simonetta,[d] Bugianus,[e] Angelus Sãgrinus,[f] Io: Petrus Villa,[g] Cęsar Card. Baronius,[h] Arnoldus Vuion, qui Lignũ Vitæ duobus Tomis (vt diximus) complexus est, in quo Propago tanti Patris accuratissimè conscripta est.

In Ioanne autem Tritemio cauendus est error, qui forte lapsu librariorum irrepsit, dum Patrem Sancti Benedicti legimus *Pronidum*, cum legendum sit, *Eupropium*. Idem verò dicendum est de Bugiano, & de quibusdam m. s. codicibus, qui *Proprium* pro *Eupropio* habent.

Cauendus item in vtroque alter lapsus, dum Iustinianum S. Benedicti Auum putarunt esse Imperatorem, simili nomine decepti, rationem Chronologiæ non aduertentes. Iustinianus enim ille fuit Consul Romanus, & ipse è genere Aniciorum, Pater Eupropij, Tertulli, ac Germani. Quorum primus Abundantia Vxore ducta, SS. Benedictum, atque Scholasticam, vt dictum est. Secundus Tertullum Patrem S. Placidi, & fratrum eius. Tertius Sorore Iustini Imp. sibi sociata, Iustinianum Imp. nomine Auum suum Iustinianum referentem, ac Germanum sibi æquiuocum genuit. Cum autem Iustinianus Imperator, teste Onufrio Panuuinio natus fuerit anno Domini 483. vixerit autem annos 83. obierit verò, an. 565. at S. Benedictus, ipso Tritemio asserente natus sit anno Domini 480. mortuusque (Leone Hostiense id in Cassinensibus Chronicis approbante) anno 542. qui fieri potest, vt Iustinianus Imperator, ne natus quidem ante S. Benedictum, fuerit eius Auus? Porrò Annales Nursini habent, Abundantiam S. Benedicti Matrem, fuisse Nursiæ Dominam, vti & alij, qui Eupropium Nursiæ Comitem faciunt. Sed cum Bonifacius Simonetta persecutionem Christianorum scribens, S. Benedictum ex Illustri Vrsinorum genere ortum dicat, mendosè, aut certè minus circunspectè, id positum est; cum Nursinorum, prima addita litera N, crediderim potius fuisse scriptum, sed ab amanuensium aliquo dempta; qui cogitauerit Nursiæ familias vix fuisse olim illustres. Ceterum Vrsinorum familiam aliquot seculis post S. Benedictum Romę claruisse, eamque è Gallijs, non ex Vrbe originem duxisse, Arnoldus Vuion, in eo, quem memorauimus Opere, Ligno Vitæ retulit.

Inter tot verò miracula, quibus D. Benedictus, in Mundo claruit, doctrinæ quoque verbo, vt ait Gregorius, non mediocriter fulsit, scripsit enim Regulam Monachorum, lib. vno, qui incipit, *Ausculta fili*. Ea verò non Latinè solum, sed & alijs idiomatibus versa, edita est sæpissimè. In quam item celebres Commentarij prodierunt Coloniæ apud Geruinum Calenium, & hæredes Quentelij, anno Domini 1575. à Ioanne de Turrecremata Cardinali, & à Smaragdo Abbate conscripti, quibus additi sunt Ioãnis Tritemij Abbatis Spanheimensis de viris Illustribus Ordin. Sancti Benedicti, libri quattuor. Regulæ quoque DD. Basilij, Augustini, & Francisci.

Porrò Benedictus X. Pont. Max. antea vocatus *Frater Iacobus*, natione Gallus, Regulam D. Benedicti, & ipse exposuit. Quam Tritemius inquit sermone luculentam, & discretione præcipuam, à Simplicio eius discipulo latenter euulgatam.

a In Priuileg.
b De viris Ill. ord. S. Bened.
c Lib. 4. c. 20.
d In Monast. hist.
e In Prologo vitę S. Benedicti ęneis typis excusæ.
f In Tract. de Inuẽt. SS. Placidi, & Soc.
g Annal. & in notis ad Martyrolog. Ro.
h In Ligno Vitę, & in Epist. luminari lõga, vbi de Anicia familia.

Scripsit

Scripsit item De ordine Monasterij, qualiter (inquit) à Fratribus religiosè ac studiosè conuersari, ac Domino militare oportet, lib. 1. *In primis nocturnis horis*. Hic verò liber vna cum Regula excusus fuit apud Iuntas Venetijs anno 1593. in 16. parte folij, procurante Arnoldo Vuione.

Ad Sanctum Remigium Epistola, quæ incipit, *Domino Sacerdoti Remigio*. Ea excusa est in fine Chronici Cassinensis, & alibi aliquoties.

Ad Sanctum Maurum, cùm in Gallias proficisceretur, Epistolam, cuius initium. *Accipe dilectissime*. Ea extat in S. Mauri Vita à S. Fausto monacho conscripta.

In discessu S. Mauri Sermo, cuius ea prima sunt verba: *Si tristandum dilectissimi*. Quem integrum habemus in Martyrologio Benedictinorum Arnoldi Vuionis, ad diem decimam quartam Ianuarij.

In passione Sancti Placidi, & Sociorum. Sermo. *Sicut Patris est gaudere*. Hic verò excusus est in Epistola Siculorum ad Sanctum Benedictum, quæ ad calcem Cassinensis Chronici fuit adtexta, fol. 199.

Num autem S. Benedictus viderit in carne mortali Diuinam essentiam, quod solet vocari in disquisitionem, vide præter alios, quæ nouissimè scripsit Gabriel Vasquez Societatis nostræ Theologus dist. 56. hu. 5. primi Tomi in primam par. Summæ S. Thomæ.

Ceterum Arnoldus Vuion monachus Benedictinus, nouissimus omnium quàm diligentissimè, vt diximus, collegit, quæcunque pertinent ad sancti Benedicti Institutionem, & propagationem ordinis sui, atque aliorum, qui sub eadem regula viuunt. Vide, in verbo, Arnoldus.

Sed quæ Epistola fuit ascripta S. Benedicto ad sanctum Remigium, arguitur imposturæ à Baronio Cardinali, qui & in vita sancti Remigij ab Hincmaro scripta inquit Hincmarum æquiuocasse, qui pro Benedicto altero prædiuite in Prouincia, sanctum hunc Benedictum posuerit. Vide Tomo sexto Annalium, anno Domini 507. nono autem Symmachi Papæ.

Benedictus Anglus, monachus & Abbas sancti Petri de Burgo in Anglia, congregationis Cluniacensis, qui clarui anno Domini 1090. scripsit vitam, & passionem S. Thomæ Episcopi Cantuariensis. Arn. Vuion, & ante illum, Eisingr.

Benedictus Arias Montanus Hispalensis, qui hodieque est superstes, post Biblia sacra, quæ vocantur Regia, quorum editioni nomine Philippi II. Regis Hispaniarum præfuit, quę & quinque linguis Hebraica, Chaldaica, Græca, Syriaca, & Latina, octo Tomis comprehensa edi curauit, cum Apparatum ad ea Sacrum scripserit, edidit quoque monumenta humanæ salutis, in quibus Bibliorum figuræ æneis typis eleganter expressæ, ac diuerso carminum genere ab eodem explicatæ sunt Antuerpiæ 1571.

Eiusdem Ariæ, Psalmi Dauidis Regis aliorumque Sacrorum Vatum in Latinum carmen conuersi, cum argumentis & elucidationibus Antuerpiæ apud Plantinum 1574.

Et in Esaiam Prophetam, apud eundem. Rhetoricorum libri.

Liber Generationis, & Regenerationis, siue de Historia generis humani operis magni Partem primam, hoc est, de Anima.

In Bibliotheca verò nostra Selecta, quæ diximus de Ariæ Montani Biblijs, ibi legenda sunt. Vide 2. lib.

Dictatum Christianum, siue communes, & aptæ discipulorum Christi omnium partes, ex magistri præceptis, & institutis ad pusilli gregis institutionem, à condiscipulo Benedicto Ariç montano in breuem summam collatis Antuerpiæ apud Plantinum 1575. v. in 12.

Elucidationes in quattuor Euangelia, Matthæi, Marci, Lucæ, & Ioannis, quibus accedũt eiusdem elucidationes in Acta Apostolorũ, Antuerpię apud Christoph. Plant. 1574. & 1578.

Eiusdem Commentaria in duodecim minores Prophetas ab ipso Auctore recognita. Antuerpiæ 1582. A. 4. & ibid. 1571. v. in fol.

Eiusdem de optimo Imperio, siue in librum Iosue commentarius Antuerpiæ 1583.

Eiusdem liber de varia Republica, siue Commentaria in librum Iudicum. Antuerpiæ apud Viduam, & Io. Moretum 1592. Apparatus ad Sacra Biblia, in quo hæc habentur.

Collationes, & Familiares Hebraicæ linguæ idiotismi Bibliorum interpretationibus, præcipuè verò Latinæ versioni sanctis Pagnini, accommodati.

Liber Ioseph, siue de Arcano sermone, in quo præter totius argumenti suscepti disputationem, habentur (vt ille inquit) vltra vndecim mille Sacræ scripturæ loca explicata, ad quę, cętera quæcunque eiusdem generis fuerint, referri possunt. Hunc verò librum cum proximo de Actione coniunctum, parare posse vnicuique asserit perpetuum sacrorum librorum Commentarium.

Thubalchaim, siue de Mensuris sacris liber tribus voluminibus distinctus. De Cubito, De Satho. De Siclo.

Phaleg, siue de gentium sedibus primis, Orbisque terræ situ liber: In quo item de vtilitate, quæ ex sacrorum librorū lectione percipitur, deq; Geographiæ ratione, atque vsu agitur.

Liber Chanaam, siue de duodecim gentibus. Chaleb, siue de terræ promissæ partitione.

Exemplar, siue de sacris Fabricis liber. Noah, siue de Arcæ fabrica, & forma.

Beseleel, siue de Tabernaculo. Ariel, siue de Templi fabrica, & structura.

Aaron, siue Sanctorum vestimentorum, ornamentorumque descriptio.

Nehemias, siue de antiquæ Hierusalem situ.

Daniel, siue de seculis Codex integer, hoc est seculorum Index de temporum ratione ex sacris nominibus subducta.

Index Biblicus Ioanne Harlemio Societatis Iesu Theologo, Auctore.

Hebręa, Chaldęa, Gręca, & Latina nomina virorū, mulierum, populorū, idolorum, vrbium, fluuiorum, montiū, cęterorumq; locorum, quę in Biblijs vtriusque Testamēti leguntur, in veteri interprete, cum aliquot appellatiuis Hebraicis, Chaldaicis, & Gręcis vocibus, adiecta eorum expositione, & explicatione. Locorum pręterea descriptio ex Cosmographia.

Loca ex Chaldaica Paraphrasi reiecta, quæ superuacanea videbantur.

Variarum in Gręcis Biblijs lectionum libellus à Gulielmo Cantero concinnatus.

Variarum lectionum in Psalmos Gulielmi Sirleti S. R. E. Cardinalis.

Tabula Euangelicarum lectionum, sicuti ex Matthæo, Marco, Luca, & Ioanne, in Dominicos, & festos dies anniuersarios Ecclesiæ Syriacæ ritu distribuuntur. Numeri versibus singulis ascripti ad paginas, in quibus lectionum huiusmodi capita literis minoribus distincta sunt, referri debent.

Loca restituta in Noui Testamenti Syriaci contextu, ope antiquissimi manuscripti.

Variæ lectiones in Latinis Biblijs editionis vulgatæ ex vetustissimis exemplaribus collectæ, & ad textum Hebraicum, Chaldaicum, Græcum, & Syriacum examinatæ, opera, & industria aliquot Theologorum in Academia Louaniensi.

Variæ lectiones in Nouo Testamento ad textum Græcum, & Syriacum expensæ.

Erit autem operępretium Benedicti Ariæ Apparatum hunc, cuius partes siue libros hic adnumerauimus, conferre cū ijs, quę postea in Commentarijs ad Ezechielem post Hieronymum Pratum accuratè adnotauit Ioannes Baptista Villalpandus, de quo vide in verbo, Ioan. Bapt. Villalpandus. Quin & quæ Alphonsus Salmeron egit eruditè, ac fusè in Prolegomenis in Sacrosancta Euangelia. Vide, in verbo, Alphonsus Salmeron.

Benedictvs Astensis, Ord. Minorum, qui ordini suo Generalis Minister præfuit, edidit librum Orationum spiritualium Italicè.

Benedictvs Barensis Apulus, monachus S. Trinitatis Cauę, Congregationis Cluniacensis, scripsit librum prænotatum, De septem sigillis, qui est Cauæ m.s. in membranis. Floruit anno 1220. Quem eximiæ doctrinæ virum nominat. Arn. Vuion.

Benedictvs Biscopius, Anglus, monachus primum Lirinensis in Gallijs Congregationis Floriacensis, deinde Abbas monasterij SS. Petri, & Pauli, Londini, & Congregationis Giribennæ auctor, Magister venerabilis Bedæ, scripsit Concordiā regularum, lib. 2. & exhortationes de eadem, ac librum de Priuilegio suo. Obijt anno Domini 703. die 12. mensis Ianuarij. Arnold. Vuion.

Benedictvs Blancutius Romanus, Philosophus, atque Theologus, collegit, ac digessit Indices tres obseruationum, variarumque lectionum, & miscellaneorum sex & viginti Scriptoribus

ptoribus Theologis perutile, Iurisconsultis, Medicis, & Philosophis ac potissimum humanarum literarum, & historiarum studiosis.

Benedictvs Bonosus Bonifacij filius, Romanus, ex monacho Sūmus Pontifex 16. Kalen. Iunij anno Christi 577. Indict. 10. creatus. Scripsit Epistolam satis prolixam ad Dauidem Episcopum, de Sancta Trinitate, quæ excusa est in Tomo 1. Epist. Decretalium, Romæ anno Domini 1591.

Benedictvs Bonsignorius Nanni filius Florentinus, Benedictini instituti monachus, Abbatiæ Florentinæ Abbas, D. Chrysostomum, ac spiritum Diui Bernardi imitatus, Homilias emisit in omnes sollemnitates, & Dominicas totius anni. Quarum est initium. *In primis quo ad titulum, & inscriptionem.* Homilias item sex in Psal. 44. *Anno superiori his sacris Aduentus.* Homilias 4. in Psal. 84. *In animo esset amantissimi fratres.* Homilias 4. in Isaiæ verba. *Populus qui ambulat. Operæ pretium esset.* Homilias 4. in quattuor Dominicas Aduentus. *Quemadmodum origo.* Sermones in Assumptionem Domini. *Si vera est opinio Aquinatis.* Orationes in promotione ad dignitates. *Non absque ingenti rubore.* Natus Florentiæ 1516. obijt anno 1567.

Porro eius vitam scripsit Raphael Castrucius, eiusque Homiliæ prodierunt in lucem, Florentiæ, cuius & meminerunt Michael Pociantius, & Arn. Vuion.

Benedictvs Canophilus Sagrinus, monachus Cassinensis I.V.D. qui floruit anno 1550. Scripsit Tractatum De foro fori, & foro Poli. & Repertorium Iuris Ciuilis, & alia pleraque in Iure Canonico. Summam quoque rerum, quæ excusa Venetijs.

Benedictvs Cumanus Episcopus, Ord. Prædic. scripsit librum Quæstionum Theologicarum, vt testatur Ant. Senensis Lusitanus, qui & illum vixisse inquit, an. 1262.

Benedictvs Crinigrandus Prou. Aragoniæ, scripsit in Mag. Sent. Floruit anno 1420.

Benedictvs à S. Germano monachus Cassinensis, & postea eiusdem Cōgregationis Abbas, Latinam, Græcam, & Hebraicam linguas callens, qui viuebat anno 1570. Scripsit,
In Psalterium Hebraicum commentaria. In Epistolas Pauli commentaria.
In Psalmos expositionem, & Tract. de vsuris. Prouerbia Animalium, Opus eruditum.
Tractatum de imitatione Ciceronis. Apologiam contra calumniantes opera sua.
In libros Perhiermenias, Priorum, Posteriorum, & de Anima Aristotelis. Disputationes in libros Prędicamentorum.

Benedictvs Guidius Venetus, monachus S. Georgij maioris Venetiarum Congregationis Cassinensis, & Abbas eiusdem Congregationis, scripsit
De laudibus mulierum, suppresso nomine, vulgari idiomate. Qui liber excusus est Venetijs.
Quædam de quattuordecim irruptionibus Turcarum in Prouinciam Foro Iuliensem Latino, & Italico idiomate, quæ extant m.s. Epistolas item operibus Isidori Clarij, & Missalibus Ord. Benedictini præfixas. Orationes nonnullas Latinas, Lirini, & alibi habitas.
Istriæ descriptionem, & bellum à Venetis contra Tergestinos gestum, & Bellum Venetum cum Turcis ab anno 1569. ad finem vsque victoriæ naualis ad Echinadas.
Vitam Marci Danduli Procuratoris, Doctoris, & Equitis, quæ extat m.s. Ad Iustinianum autem prę fectum classisque Legatos Orationem, quæ incipit, *Magno meo dolore.* Hæc autem circumfertur sub nomine Alberti Corbantini. Epigrammaton diuerso carminum genere, m. s. Obijt Abbas S. Nicolai de Littore, anno 1590. mense Augusti, & in Cęnobio S. Georgij Venetijs sepultus est. Arn. Vuion.

Benedictvs de Hallis. Vide, in verbo, Benedictus Stendel.

Benedictvs Herbestus Nouomiastanus Roxolanus, Societatis Iesu, scripsit Catechismum Polonicum, & quædam Opuscula contra Rutenos schismaticos, Latinè, & Polonicè, Cracouiæ, edita.

Benedictvs Icenius Anglus, Ord. Augustiniani, Episcopus Cardicensis, scripsit Sermones per annum. Librum quoque Epistolarum hortatoriarum. Ioseph Pamph. Eising.

Benedictvs Luchinus Mantuanus, monachus, & Abbas Benedictinus Sanctę Marię Gratiarum in Tractu Placentino, scripsit Italicè Chronicon de vera origine, ac gestis Mathildę Comitissę. Addidit historiam fundationis monasterij S. Benedicti propè Mantuam, & alia-

rum rerum ad aliud spectantium. Mantuæ apud Franciscum Osannam, anno 1592. quo tempore viuebat. De sacrorum autem apud monachos Institutione Dialogos Italicè scriptos, nec dum excusos apud se m.s. habebat Arnoldus Vuion eiusdem Ordinis monachus amicus meus.

Benedictvs IX. huius nominis Papa, qui antea vocatus Nicolaus Bocasinus, scripsit Sermones in diebus sollemnibus habitos.

Benedictvs Papa cum sedisset menses octo, & dies decem, ac septem, moritur septima die Maij, qua relatus inter Sanctos reperitur in tabulis Ecclesiasticis. Is antequam moreretur scripsit ad Hispaniarum Episcopos, monens eos, vt nonnulla corrigerent, quę legisset in litteris scriptis ab ipsis, & Romam missis cum subscriptionibus Episcoporum, quibus quæ decreta erant de fide Catholica in Constantinopolitana synodo probarentur, anno Domini 685. Io. Papæ V.

Benedictvs Papa huius nominis XII. antea dictus Iacobus Fornerius, siue Furnius, è tractu Tolosanæ prouincię in Oppido Saccarduno diœceseos Pamiensis ciuitatis natus, vel (vt alij scribunt) Cadurcensis: Ioannis autem Papæ XXII. ex sorore nepos, primo Carmelita, deinde monachorum Cisterciensium sub Regula S. Benedicti militantium Abbas Fontis Frigidi, ac deinceps S.R.E. Cardinalis tituli S. Priscæ; denique Pont. Max. an. Dom. 1285. in cuius Epitaphio leguntur Romæ in ęde D. Petri hęc verba.

Hic iacet Benedictus, quem Carmelus protulit, Cassinus aluit, Vaticanus coronauit, scripsit Registrum Epistolarum, & Constitutionum in decem Tomos diuisum, quod extat m.s. in Bibliotheca Vaticana in folio, vt vocant, *Regali*.

Constitutionem item de Reformatione monachorum Nigrorum, quæ appellatur, *Benedictina*, quæ item m.s. cum Commentarijs Petri Boerij Abbatis S. Aniani asseruatur in Bibliotheca S. Benedicti de Mantua. Grauissimas verò ipsius sententias ipsius Hermanus Schedelius Germanus retulit in suo Chronico, Norimbergę olim excuso.

Benedictvs Pauli, Florentinus, Ordin. Prędicatorum, edidit librum, qui prenotatus est, *Fons vitæ*, in tres libellos distributum, cuius initium: *Fons vitæ apud te Domine*. plura item carmina cecinit de virtutibus, de donis, & beatitudinibus, quæ collecta in vnum inscripta sunt *Fasciculus myrrhæ*. At & in lucem misit librum alterum Carminum Italicorum, De sua conuersione ad Deum, ac de laudibus Hieronymi Sauonarolæ, cui nomen fecit, *Cedrus Libani*, Incipit, *Vdite ò cieli il mio parlare*. Ceterum Chronicon sacri sui ordinis breue quidem, sed verè contexuit. Incipit, *Sicut ex diuersis Chronicis*. Horum omnium Opusculorum archetypon asseruatur in Bibliotheca Gaddiana Florentię. Floruit anno 1500.

Benedictvs Pererius Philosophus, & Theologus Societatis Iesu, edidit quattuor Tomos commentariorum, & disputationum in librum Geneseos, qui & Romæ, & Lugduni excusi sunt, referti insigni eruditione, ac perspicuitate, quæ illius in scribendo est propria. Commentarios item in Danielem prophetam, lib. 16. Adiecti sunt quattuor Indices. 1. Quęstionum, alter eorum, quæ pertinent ad doctrinam moralem, & vsum concionantium, tertius locorum Sacræ scripturæ, quartus generalis, & alphabeticus, quorum duo posteriores in secunda editione auctiores facti Lugduni in officina Iuntarum 1588. & 1591. ibidem. In quibus materiam Chronographiæ eorum temporum accuratè est persecutus.

Aduersus fallaces, & superstitiosas artes, idest, de Magia, de obseruatione Somniorum, & de Diuinatione Astrologica libris tribus. Ingolstadij apud Sartorium 1591.

Scripserat verò antea idem Pererius librum de Principijs rerum naturalium, qui ad Aristotelis libros de Physico auditu pertinent, editi primi Romæ, deinde alibi, vt postrema editio sit præcipuè sequenda. Viuebat adhuc cum hæc scriberemus, anno 1602.

Porrò & nouissimè edidit Selectarum Disputationum in Sacram scripturam Tomum 1. continentem super libros Exodi 127 disputationes Ingolstadij excusas. Anno 1601. apud eundem Adamum Sartorium. Reliqui duo erant in promptu mox edendi, vti & labores eius eruditi in Euangelia.

Benedictvs Sangallus, Bergomas, Ord. Minorum, Sermones Dominicales composuit, ex innumeris (vt inquit Tossiniacensis in historia Seraphica) philosophorum monumentis,

corre-

correctione à Fratre Ioanne Mapello, quos se manuscriptos vidisse Bononiæ testatur.

BENEDICTVS Stendel de Hallis, quod est Saxoniæ oppidum, qui Theologiam publicè, ac diu Erphordiæ fuerat professus, edidit in Pentateuchum libros quinque: Collationum item diuersarum librum, & alterum Quæstionum variarum. claruit Paulo II. Pont. Max. anno Domini 1470.

BENEDICTVS Taracredus Perusinus, Ord. Prędic. scripsit aduersus errores Fratricellorũ, De paupertate Christi. Lecturam item (vt vocant) in quattuor libros Sent. & Sermones prędicabiles, ac solennes collationes. Claruit anno 1260.

BENEDICTVS Veronensis, Ordin. Prædic. scripsit Sermones de Tempore per totum annum. In orationem Dominicam, in Symbolum Apostolorum, in Dialogum. Claruit anno Domini 1420.

BENEDICTVS de Villa, Hispanus, monachus Montisferrati, Congregationis Vallisoletanæ, qui floruit superiori seculo, scripsit Hispanicè in Ps. 150. Paraphrases duas: excusas (ait Arnoldus Vuion) in Hispania in folio, sed vbi inquit, non recordor, eas tamen vidi, & legi.

BENEDICTVS Vrbenetanus, siue de Vrbe Veteri, Ord. Præd. Sermones scripsit De Tempore, & de Sanctis. Claruit anno 1260.

BENEDICTVS de Vua, Capuanus monachus Cassinensis, qui floruit anno 1570. cecinit carmine Italico Rythmos spirituales, lib. 1. De cogitatione mortis, lib. 1. Triumphos quattuor de Martyribus, Virginibus, Confessoribus, & Beatorum gloria. Passiones Sanctorum Iustinæ, Agnetis, Agathæ: excusas Florentiæ, anno Dom. 1587. in 4. Iephte tragędiam.

BENIAMINVS Beauport, idest *Pulchri portus*, Franciscanæ obseruantię, edidit Gallicè Harmoniam, & consensum Euangelicum, Parisijs apud Gabrielem Bonum, anno 1560. cum & ibidem apud Viduam Mauritij à Porta anno 1552. emisisset Monotessaron Euangeliorum. Viuebat anno 1561.

BENIGNVS Florentinus instituti Vallis Vmbrosanæ Abbas Generalis, historias 15. suę Religionis Latinè scripsit, Florentiæ typis excusas anno 1500. Opusculum item inscriptum, Claustrum animæ, obijt 1236. 17. Iulij.

BENNO pseudoCardinalis fertur scripsisse vitam Gregorij VII. impudentissimorum mẽdaciorum plenam, cui nulla fides habenda est, tum quòd contrarium scribunt omnes alij auctores, qui illo ipso tempore aliquid hac de re ediderunt, tũ quòd hi multi sunt, ille vnus tantum, atque adeo quòd Benno fuit Cardinalis non à verò Papa Gregorio VII. creatus, vt mentitur Bibliander hæreticus in Chronico tabula 13. qui Bennonem Gregorij Cardinalem, & ipsi Gregorio intimum fuisse dicit, sed ab Antipapa Clem. III. quem Imperator in odium Gregorij constituerat, vt patet ex libro Onuphrij de Pontificibus. Cum enim esset Cardinalis Antipapę non poterat loqui nisi falsa de vero Papa.

BENO, vt quidam vocant, est Benno, quare vide in verbo, Benno hic supra.

BENTIVENGA, de Bentiuengis de Aquasparta, Vmbrus, Ord. Minorum Card. Albanus, & maior Pœnitentiarius, S. Thomæ Aquinatis auditor, scripsit Veritatis Theologicæ Volumen, Sermones item plures ad populum habitos.

BERCHIOLDVS Hochbergerus Campidonensis, Benedictinus Abbas, Germanus, scripsit de laude Martyrum, viuebat anno 1181. Eisingr.

BERCHORIVS creditur esse auctor libelli de Osculo morali, qui sapit doctrinam, & pietatem plusquam mediocrem. hic anno Dom. 1496. Venetijs prodijt in lucem à Patre Lacepiera Theologo recognitus, ex officina Io. Herzog.

BERENGARIVS Turonensis, *scripsit fastuoso stylo* (vt verbis vtar Sigeberti) *contra Almannum Grammaticum Episcopum, non agnoscens amici corrigentis beneuolentiam, sed defendens suam de mysterijs Christi sententiam. Et quia multi ad eum, vel contra eum hac de re scripserant, scripsit & ipse contra eos, & dum Dialecticis Sophismatibus, contra simplicitatem Apostolicæ fidei abutitur, nec se excusat, nec alios ædificat, quia magis interpollat clara, quam dilucidat obscura.* Hæc Sigebertus. At Berengarium istum refutarunt tres insignes scriptores, qui simul cum Paschasio editi sunt, Lanfrancus, Guitmundus, Algerus, de quibus ita censuit Petrus Clu-

niacensis initio libri de Sacrificio, vt diceret *Lanfrancum scripsisse contra hæresim Berengarij benè, plenè, perfectè; Guitmundum melius, plenius, perfectius; Algerum optimè, plenissimè, perfectissimè.* Ceterũ apud nostros in Collegio Louaniensi extat *Balduini Archiepiscopi Cantuariensis.* Opus de Eucharistia, doctum, & peracutum. Videtur autem hic contra reliquias Berengarij contendisse stylo. Et quod miretur aliquis, ibidem inter libros vetitæ lectionis, habent nostri ipsius *Berengarij* Opus malum, quia hęreticum; sed tam vetustę notæ, vt vel ipsius tempore conscriptum quis non iniuria suspicetur. Vsus eius duplex visus, nam & ex eo libris aduersarijs Lanfranci, Algerique posset lux, & à librariorum erratis medela non exigua præstari: & apparet, quanto nepotibus suis malus ille melior, ac modestior fuit, & quanto illi Patres in pretio, quorum malè detortis verbis maximè nititur.

Berengarius Biterrensis Ecclesiæ succentor, ac deinceps Episcopus, denique Cardinalis, ad quem Gulielmus Mandagotius librum de Prælatorum electionibus scripserat, nimirum alter ex ijs, qui iussu Bonifacij VIII. Pontificis Max. Sextum Decretalium conflarunt in vnum, scripsit eidem Gulielmo tunc Nemausensi Archidiacono, postea verò Ebredunensi Archiepiscopo Elucidationem Summę Hostiensis per seriem Alphabeti, eam, quã prænotauit, *Oculum*. Sed & scripsit librum, De sententia excommunicationis. Claruit Alberto Imperatore, anno 1300.

Berengarius alius Gallus, Ord. Seruorum edidit libros duos De Cęlesti præmio, ac de Catholica fide.

Bernardinus Balbanus, vir religiosus, edidit Italicè Speculum orationis, Venetijs, anno Domini 1560.

Bernardinus de Bessa Aquitanus, Ord. Minorum, ac D. Bonauenturæ Generalis ministri socius, legendam (vt vocant) De triplici Religione S. Francisci, & Chronicon Generalium vsque ad Bonamgratiam, qui fuit Generalis Decimus, & Tractatum de triplici ordine, & vitam S. Francisci, & vitam B. Christophori nominati de Romandiola, & librum prænotatum, Speculum disciplinæ posteris reliquit.

Ann. 1497. Bernardinus de Bustis Mediolanensis, Ordin. Minorum, De excellentijs Reginæ cæli. Commentarium, siue eruditissimum, & vberrimum Rosarium, & complures alios Sermones plenos pietatis, & bonarum rerum scriptos Ecclesiæ reliquit. Opera verò eius in tres Tomos distributa prodierunt emendatiora, anno 1589. Brixiæ. Officium item Conceptionis B. Virginis approbatum à Sixto IIII. Pont. Max. anno 1480.

Bernardinus Feltrensis. Vide infra, Bernardinus Tomitanus.

Bernardinus Florentinus, Ord. S. Francisci, emisit Dialogum De laudibus Castitatis, atque Virginitatis, ad Franciscum Card. S. Petri ad Vincula, qui postea fuit Sixtus IIII. Pont. Max. Exordium præfationis est. *Cum sæpe mecum Reuerendissime Domine.* Archetypon asseruatur in Bibliotheca Sanctæ Crucis. Florentiæ obijt anno 1480. Franciscus Gonzaga. Michael Pocciantius.

Bernardinus Gadolus, Brixianus, Abbas Camaldulensis, vir nõ minoris sanctitatis, quã doctrinæ, qui vixit anno 1446. scripsit inter alia.

In omnes Bibliorum libros Commentaria, siue Opus Annotationum.

De fugiendo seculo, & Religione amplectenda, lib. 1.

Opera S. Hieronymi in ordinem redegit pro ratione eius temporis, quo nondum tanta rerum anteactarum claritas illuxerat, quanta extitit hoc seculo ex collisione tot hæresum cum Catholica religione.

Contra superbiam, & ambitionem, lib. 1.

Sermonum, qui extant, lib. 1.

Epistolarum, lib. 1.

Bernardinus (quamquam vulgati codices Bernardus legunt) Iustinianus, Venetus, Philosophus, & Orator, scripsit Beati Laurentij Iustiniani Patriarchæ Veneti patrui sui vitam, lib. 1. Historiarum quoque, lib. 1. Orationes plures, & elegantes, lib. 1. Claruit anno Domini 1470.

Bernardinus Landuccius Senensis, & Carmelita, qui Ordinis sui Generalis fuit, plura scripsisse fertur, sed non extat aliud, quòd viderim, quàm libellus De Sensu composito, mole exiguus, eruditione magnus, vt testatur Petrus Lucius.

Bernardinus Rossiniolus Vlmetanus Diœceseos Albensis in Subalspinis Italiæ, siue Lyguribus montanis, Theologus Societatis Iesu, quinque libros de Disciplina Christianæ perfectionis conscripsit, ac primo Ingolstadij edidit anno Domini 1600. apud Adamum Sartorium, qui mox Venetijs, & alibi sunt recusi. Hisce autem libris, quibus de triplici statu Incipientium, Proficientium, ac Perfectorum agit quàm plenissimè ac solidè, ex veteribus præcipuè Patribus, id consilij suscepit, vt quando ex ijsdem Patribus alij materias varias, vt Magister Sententiarum Dogmata, Gratianus Canones decerpserunt, qui labores in Ecclesia præsidio veterum Patrum fructum vberem, ac perpetuam vtilitatem attulere, sic ipse conflaret hoc opus, quo securum iter sterneret ad eas virtutes consequendas, quibus omnes (inprimis autem Religiosi) informantur, informati autem, atque imbuti sunt tāquam ossa, & nerui huius corporis mystici, quod est Ecclesia. At præter hoc opus duos edidit libros de Virtutis actionibus: quibus libris Proficientem ad solidas actiones bonas ex virtute, & facili industria cum Dei gratia obeundas, Sanctorum Patrum doctrina, & exemplo instituit; qui etiam Ingolstadij sunt cusi.

Bernardinus Senensis, natione Etruscus, Ordinis Minorum, plura, stylo quidem Scholastico, at neruoso reliquit. In Apocalypsim, lib. 1. *Beatus qui legit, &c.*

De Euangelio æterno, lib. 1.
De Christiana religione, lib. 1.
De Conceptione Beatiss. Virginis, lib. 1.
De Passione Domini, lib. 1.
Sermones contra Iudæos.
Sermones de Tempore, lib. 1.
De virtutibus, & vitijs.
De fructibus eleemosynæ.
De triplici statu animæ.
De triplici amore Magorum.
De sacrificio Abraham.
De Veritate.
De amore Dei, & animæ.
De Spiritu sancto.
De casibus proprietatis.
Sermones de Sanctis, lib. 1.
Deuotum officiū pretiosissimi nominis Iesu.
De mundana prosperitate.
De pastorali gubernatione.
De Ioseph, sponso Virginis.
De circunstantijs nationum.
De Diuino amore.
De triplici Christi Domini Natiuitate.
De tribus tormentis peccatorum.
De obedientia.
Defensorium veritatis.

Item cum sui Ordinis Vicarius esset Generalis Vltramontanus, scripsit Epistolam ad vniuersos fratres Italiæ, & librum de festiuitatibus Gloriosissimæ Virginis per annum, quem excudit Norimbergæ Fredericus Kreusnerus anno 1493. Obijt Aquilæ, quæ ciuitas est in Brutijs, anno 1449. die 20. Maij, annum natus sexagesimumtertium. Quem Nicolaus V. Pontifex Maximus in Sanctorum numerum retulit, anno 1450. Recognita verò eius opera à Rodulpho Franciscano Episcopo Senogalliensi, Venetijs è prælo Iuntarum anno 1591. prodierunt in lucem.

Bernardinus Tomitanus Feltrensis, cognomento Paruulus, Ord. Minorum, Patauij instituit sacrum Montem pietatis, anno 1491. Illo Vincentiæ concionante, visos in aere Angelos plures quàm essent in terra homines, qui attentè audiebant verbum Dei, auctor est celebris Bernardinus de Bustis. Edidit conciones nonnullas Italico idiomate De perfectione vitæ Christianæ eruditas. Obijt Ticini anno 1494. Ceterum non est hic Bernardinus ille Tomitanus, cuius Commentarius in Matthæum proscriptus est in Romano Indice. Rosarij 1. par. Ser. 3. par. 3.

Bernardus Andreas Tolosanus, Augustinianus diuersi generis carmina edidit, Hymnos sacros per totum annum, lib. 3. Vitam S. Andreæ Apostoli, lib. 1. Atque alia. Sexagesimum annum natus Londini obijt, apud suos Augustinianos sepultus. Ioseph Pamph.

Bernardus Aquilanus à Fossa in Brutijs oppido, Ord. Minorū, Latinè & Italicè scripsit, Quadragesimale. Funerale. Quodlibeticum. Centurionem atque peregrinum in Saluatoris nostri memoriam, qui ei specie peregrini apparuerat. Admonitiones D. Bernardini Senensis. Eiusdem, & B. Philippi Aquilani vitas. Breuissimam item nonnullorum familiæ Franciscanæ in ipsius D. Bernardi Prouincia sepultorum, & eiusdem Prouinciæ cœnobiorum descriptionem. Florebat Frederico III. & Maximiliano I. Imp. obijt an. 1503. natus an. 83. Alios item concionum libros tantum inchoatos reliquit.

BERNARDVS Arnoldi Tolosanus, Ord. Prædic. scripsit Postillam in septem Psalmos Pœnitentiales, & in Apocalypsim. Viuebat anno 1296.

BERNARDVS de Asta Lygur Theologus, Ord. Minorum, orationes quasdam spirituales, & Sermones Italicè scripsit. Romæ delectus sui ordinis Minister Generalis, anno 1536. ei nouennium præfuit. Henr. Vuillot.

BERNARDVS Augustinianus, ex Angeliorum gente, librum reliquit, prænotatum, *Speculum Charitatis*. Incipit, *Nihil dignius, quam vt creator ametur à creatura*. Extat Florentiæ in Bibliotheca Sancti Spiritus. Ioseph Pamph. Michael Pocciantius.

BERNARDVS de Bessa Aquitanus, Ordinis Minorum. Vide in verbo, Bernardinus de Bessa, vt supra.

BERNARDVS Breitembachius Itinerarium Terræ sanctæ edidit, & vixit ętate nostra.

BERNARDI Bonioannis Episcopi Camerini Epitome in vniuersam Summam Theologię D. Thomæ Aquinatis. Lugduni 1579.

BERNARDVS Monachus è S.Blasio Germanus, scripsit Apologeticas rationes cõtra Schismaticorum obiectones ad Albertum Spirensem Prępositum, De lege item excommunicationis Epistolam ad Adelbertum Argentinensem Præpositum. De eadem quoque re Epistolas duas ad Rheconem quemdam. Viuebat an.1066. Eisingr.

BERNARDVS natione Burgundus, Patria Fontanus, nobilibus parentibus ortus cum socijs plusquam 30. Cisterciensium ordinem anno Domini 1113. ingressus, deinde Abbas Claeuallensis, vixit tempore Lotarij II. Imperatoris, & Innocentij II. Pontificis Maximi, cumque potius Diuina, quàm humana scientia fuisset imbutus, multa gessit, & scripsit, quæ pietatem spirant, & veritatem. Petrum enim Abailardum in Concilio Senonensi, Gilbertum Porretanum in Rhemensi, Henricumque non rectè sentientes, conuicit, ac repressit. Burdegalensem Ecclesiam perditorum aliquorum hominum factione agitatam liberauit oratione, miraculis, & auctoritate. Pręterea ad Gallię Regem ad Cæsarem, & ad alios Principes viros, interdum item Genuam, & Mediolanum de arduis Ecclesiæ negotijs missus, felici exitu res demandatas confecit.

Eius scripta cum vnà cum aliorum scriptis suppositiτijs (quamquam non dissimilis pietatis) circumferrentur, edita denique fuere castigatiora Parisijs, anno millesimo quingentesimooctogesimosexto, apud Iacobum Puteum, Sebastianum Niuellium, & Michaelem Sonnium Typographos, cum antea prodijssent ex Officina Antuerpiensi hęredum Ioannis Stelsij anno 1576. Basileæ verò anno 1566. Sed & antea, & deinceps Venetijs anno 1549. 1568. 1575. & 1583. ac multo antea, hoc est anno 1508. Parisijs, & alibi sæpius. Quoniam verò præter ea, quæ siue Sixtus Senensis, siue alij de Operibus D. Bernardi scripserunt, Ioannes Gillotius, in editione anni 1586. sic laborauit, vt etiam libros D. Bernardi, vel auctiores, vel scholijs aliquibus, seu notis illustratos, siue etiam meliorem in ordinem redegerit, secernens eadem opera legitimos à spurijs, ideo de tota re vide ipsius Epistolam huic editioni pręfixã. Sed & pręter illa, quæ D. Bernardo attribuuntur, extat apud Arnoldum Vuion, paruus libellus m.s. De doctrina Religiosorum ipsi S. Bernardo ascriptus, qui sic incipit, *Religiosorum datur hic doctrina virorum*. Alter item m.s. in Monte Casino in pluteo quinto ad lęuam Bibliothecæ, De operibus sex dierum, cuius prologus incipit: *Vltima Christi verba*: ipse autem Tractatus. *Omnium quæ sunt, mouentur, & viuunt*. Tractatus autem eiusdem nomine in septem Psalmos Pœnitentiales, excusus est cum alijs eius Operibus Venetijs anno 1583. in quarto. Fertur & ipsius esse maximè pius ille Hymnus toties in laudẽ B. Virg. decantatus. *Aue Maris Stella, Dei mater Alma*. Neque ab hac sententia dissentit Franciscus Costerus Societatis nostrę Theologus, qui in Meditationibus, quas in hunc Hymnum composuit, sic in principio ait: *Hoc carmen incerti quidem auctoris est: refert tamen dulcedinem mellifiui Bernardi, cui à nonnullis tribuitur*. Atqui separatim excusi sunt varijs in locis D. Bernardi. Quales supra illud Euangelij *Missus est*, cum alijs quibusdam Opusculis Brixiæ 1495. Meditationes eiusdem, Venetijs 1543. & 1553. in 16. Ad sororem item, Venetijs 1492. in 8. In Canticum Canticorum Lugduni apud Iuntas, anno 1589. in 16. Flores autem ipsius Bernardi item Lugduni 1546.

At Diui Bernardi Operum Catalogus iuxta editionem Parisiensem, quam omnium hactenus nacti sumus pleniorem, anni 1586. est sequens.

De Aduentu Domini, Sermones septem. Habetur etiam Tractatus De vndecim oneribus in Aduentu Domini, fol.1775.H. Et de Conceptione,fol.371.I.Tomo 2.

De ferijs quattuor Temporum in Aduentu, super *Missus est*.

De laudibus Beatissimæ Virginis. Hom.1. 2. 3. 4.

De Beatissima Virgine, Sermones. Tomo 1. 119.K.& sequen.333.C.& Tomo 2.348.H. 403.K. 460.I.& sequen.

In Vigilia Natiuitatis Domini, Sermones sex.

In die Natiuitatis Domini, Sermones quinque. Præterea, & in Tomo secundo, alij tres Sermones de eadem Natiuitate, fol.361.

In festo sanctorum Stephani, Ioannis, & Innocentium. De quattuor continuis sollemnitatibus, Sermo vnus, sed & de sancto Stephano alter in 2.Tomo 382.K

In Circuncisione Domini, Sermones tres.

In Epiphania Domini, Sermones tres.

In Octaua Epiphaniæ. De Circuncisione, Baptismo, & Verbis Domini ad Ioannem: *Sic decet nos implere omnem iustitiam*.

In Dominica infra octauam Epiphaniæ. De puero Iesu duodenni,Hom.1.quæ dicitur esse Adilredi Abbatis cuiusdam cœnobij Cistercienfis. 106.A

Dominica prima post Octauam Epiphaniæ, Sermones duo. De miraculo facto in nuptijs, & super illud. *Et vos similes hominibus*.

In conuersione sancti Pauli, Sermones duo.

In festo Purificationis Beatissimæ Virginis, Sermones tres. Et alius sermo Diui Guerrici Abbatis Igniacensis. Tomo 2. 700. C. post Sermones Gilberti.

In Septuagesima, Sermones duo.

In Quadragesima, Sermones septem.

In festo sancti Benedicti, Sermo.

In Annunciatione Beatissimę Virginis, Sermones tres. Et plura alia de Beatissima Virgine 320. K. & seq. & sermones quidem super *Salue Regina*, circa fin.To.2.460.I.& seq.

In Dominica in Ramis Palmarum, Sermones tres,à pag.172.vsque 177. Sed & alius Sermo, pag.1075.cum Epistola in Tomo primo.

Feria quarta Hebdomadæ pęnosæ, Sermo de Passione Domini. Habetur etiam Tractatus de eadem passione 1521.A.

In Cœna Domini. De Baptismo, De sacramento Altaris, & ablutione pedum, Serm.1.

De Cœna Domini, Serm.2. Vide etiam vbi de die corporis Christi.

De eadem. Vide Sermo. Tomo secundo, 386.D.

In Parasceue. De Passione Domini, Serm. De lamentatione Virginis Beatissimæ.

In Resurrectione Domini, Sermones quattuor.

Feria secunda Paschæ, Sermo vnus.

In Octaua Paschæ, Sermones duo.

In Rogationibus. De tribus panibus, Sermo.

In Ascensione Domini, Sermones sex.

In festo Pentecostes, Sermones tres.

In die Corporis Christi. De corpore Christi, Sermo. siue de Cœna Domini.

In Natiuitate sancti Ioannis Baptistæ. De lucerna ardente, & lucente, Sermo.

De priuilegijs autem Ioannis Baptistæ. Tomo secundo, 394. E.

In Vigilia Apostolorum Petri, & Pauli, Sermo.

In festo Apostolorum Petri, & Pauli, Sermones tres.

Dominica quarta post Pentecostes. De Dauid, & Golia, & quinque panibus.

Dominica sexta post Pentecostes, Sermones tres.

In Natali Sancti Victoris, Sermones duo.

Dominica 10. post Pentec. Sermo vnus. Sed & vide eius Epist.103.fol.141. Tomo 2.

In

In festo sanctæ Mariæ Magdalenæ, Sermo vnus.
In Assumptione Beatissimæ Virginis Mariæ, Sermones septem. Lege plura de eadem Virgine in Annunciatione, fol. 159. K. & sequen.
In Natiuitate Beatissimæ Virginis. De Aquæductu, Sermo.
In festiuitate sancti Michaelis, Sermones duo.
In festiuitate omnium Sanctorum, Sermones quinque.
In transitu sancti Malachiæ, Sermones duo. De hoc sancto lege quæ scripsit Diuus Bernardus in eius vita. To. 2. 712. E. Et de eodem sancto, Sermo alter. fol. 749. L. To. 2.
In Kalendis Nouembris, Sermones quinque.
In festo sancti Martini. De exemplis obedientiæ, Sermones.
In festo sancti Clementis. De tribus aquis, Sermo.
In Vigilia sancti Andreæ Apostoli, Sermo.
In festo S. Andreæ Apostoli, Sermones tres. In festo sancti Nicolai, Sermo.
In obitu deuoti Huberti monachi, Sermo. In dedicatione Ecclesiæ, Sermones sex.
Sermones de diuersis Argumentis, qui aptari possunt tum precedentibus, tum exhortationibus, hi verò sunt quadragintasex.
Sermones parui, numero octoginta duo. Liber Moralium Sententiarum.
Io. Gillotius Cāpanus præfat. ad Lectorem. Soliloquia. Quæ quidem, quoniam Iacobus Pamelius adiecerat suæ editioni, anno 1566. addita sunt item huic alteri, licet conueniant, (titulo mutato, paucisque adiectis, aut variatis) cum libello de Amore Dei. Quod ita esse sentiet, qui libellum hunc à principio cum Soliloquijs à numero conferre voluerit.
Explanationis in Psal. 90. *Qui habitat in adiutorio altissimi*, Sermones decem, & septem.
Expositionis in Canticum Canticorum, Sermones octoginta septem.
Sermo exhortatorius ad Milites Templi. De conuersione ad clericos.
De consideratione ad Eugenium Pont. Max. Habes hos libros nunc in capita distinctos, & argumentis illustratos opera Henrici Cnycij.
De Gratia, & libero arbitrio, liber.
De præcepto, & dispensatione, liber. Idem Cnycius hunc librum diuisit in capita.
De diligendo Deo, liber. De humilitate ex regula D. Benedicti, Tractatus.
De duodecim gradibus humilitatis, & superbiæ, Tractatus.
Ad Gulielmum Abbatem, liber Apologeticus.
Declamationes de verbijs Euangelij: *Ecce nos reliquimus omnia, &c.* Rectius autem inscribitur in antiquis. De contemptu Mundi, & appetitu vitæ eternæ ad clericos.
Ad fratres de monte Dei, De vita solitaria. Meditationes.
De interiori domo, idest de conscientia, Tractatus, qui alijs dicitur, Speculum conscientię, vel liber De conscientia. De conscientia, liber.
De conscientia, liber alter. At hic posterior rectius D. Bernardo ascribi videtur, quā prior.
De ordine vitæ, ac morum institutione, liber, qui aliàs inscribitur, De doctrina puerorum, & correctione morum. Scala claustralium, siue de modo orandi.
Formula honestæ uitæ. Quo item titulo notatur. Liber de honestate vitę, qui in hac editione prodijt integer, cum esset antea mutilus. Speculum monachorum.
De amore Dei, liber. Confer autem hunc librum cum Soliloquijs, quæ habes supra.
De natura, & dignitate amoris Diuini, Tractatus.
De passione Domini, super illud Ioannis, *Ego sum vitis vera, &c.* Tractatus, in quo videtur Auctor stylum attemperasse captui Virginum quibus scribebat.
De modo bene uiuendi, liber. De Cœna Domini, Sermones.
In Aduentu Domini, De vndecim oneribus.

Rythmicæ Orationes.

Oratio Rythmica ad vnum quodlibet membrorum Christi in cruce pendentis.
Iubilus in commemorationem Dominicæ passionis.
Oratio Rythmica ad Iesum Christum, eiusque Virginem Matrem.
Prosa Rythmica in laudem Dominicæ Natiuitatis.

Sermo-

Sermones varij, & de rebus diuersis. D. Bernardo ascripti, & inter eius Opera.
De Natiuitate Domini, Sermo.
De eadem, siue potius de Conceptione Beatę Mariæ Virginis.
De sancto Stephano: ex lectione Actuum Apostolorum, Sermo.
In Cœna Domini. Depriuilegijs B. Ioannis Baptistæ.
De Beata Maria, Sermo. In illud Sapientiæ, *Sapientia vincit malitiam.*
De decem Virginibus. De septem gradibus confessionis.
Confessionis priuatæ formula. De virtute obedientiæ, & eius gradibus.
De qninque negotiationibus, & quinque regionibus.
Parabola de Fide, Spe, & Charitate.
Parabola de nuptijs filij Regis, & de ornamentis sponsæ suæ.
Ad clerum in Concilio Rhemensi congregatum. Ad pastores in synodo congregatos.
Super *Salue Regina*, Sermones quattuor.
Meditatio deuotissima super *Salue Regina*. Disputatio iusti cum Deo.
Doctrina Diui Bernardi. Descriptio situationis Clarę uallis.
Ratio qua quis perfectionem vitæ spiritualis consequatur.

Quæ sequuntur non sunt Diui Bernardi, si modo demas vitam S. Malachiæ.

Gilberti Abbatis de Holandia, Sermo in Cantica Canticorum ab eo loco, quo Diuus Bernardus morte præuentus finierat.
In die Purificationis Guerrici Abbatis Igniacensis.
Bernardi Syluestris Epistola. Historica quędam.
Vita sancti Malachiæ Episcopi, à Diuo Bernardo edita.

Vitæ D. Bernardi.
- Liber Primus per Gulielmum Abbatem.
- Liber Secundus per Bernardum Bonæuallis Abbatem.
- Liber Tertius. / Liber Quartus. / Liber Quintus. } Per Gofredum Monachum Clarę uallensem.

Canonizatio Diui Bernardi, per Alexandrum Papam.
Epigrammata, seu Epitaphia D. Bernardi. D. Bernardi Flores.

Bernardum quendam, Ord. Prædicatorum virum haud contemnendæ doctrinæ nominat Albertus Venetus, vbi agit de septimo Magistro Generali Ordinis, eumque inquit scripsisse in quattuor libros Sententiarum, claruisse autem anno 1292.

Bernardus de Busco, Ord. Prædic. edidit librum Sermonum inscriptum Rosarium Sermonum prędicabilium, excusum Venetijs 1498.

Bernardus Cartusiani Ordinis domus Passionis Iesu Christi, propè ciuitatem Lignitz scripsisse quidem multa fertur, sed à Io. Tritemio solius Dialogi mentio fit, quem pulcherrimum de laudibus, & miraculis B. Virginis eleganter composuisse asserit. Claruit sub Frederico Imp. III. anno 1480. Trit. At Eising. 1497.

Bernardus Cassinensis, Abbas Benedictinus, Regulam Diui Benedicti, & Sermones ad Fratres, ac Speculum Monachorum, & de præceptis Regularibus scripsisse dicitur à Gulielmo Eisingrenio, quem, inquit, floruisse anno 1347. At alterius Bernardi Casinensis monachi, qui sancti Amici Confessoris miracula, & alia quædam reliquit, quique anno 1150. viuebat, meminit Arnoldus Vuion in libro Ligni Vitę.

Bernardus Claremontanus, Ord. Prædic. duos edidit libros. Alterum pro Diuo Thoma Aquinate aduersus Henricum à Gandauo, & Gottifredum de Fontibus: Alterum contra Iacobum Viterbiensem, Ord. Augustiniani. Commentaria quoque ad quattuor libros Sententiarum. Viuebat anno 1292.

Bernardus Monachus, monasterij Cluniacensis, qui floruit anno 1050. scripsit consuetudines eiusdem monasterij, & prænotatur hic liber: *Consuetudines Cluniacenses.* Tritem. Arnold. Vuion.

Bernardus Comensis, siue Nouocomensis, Ord. Præd. Inquisitor, librum edidit pręnotatum Lucernam Inquisitorum hęreticæ prauitatis excusum Mediolani anno 1566.

BERNARDVS Corbeiensis Abbas, Vide, in verbo, Bernardus Saxo.

BERNARDVS Gallus S.R.E. Cardinalis, monachus primum, & Abbas monasterij S.Honorati Insulæ Lirinensis, deinde iussu Vrbani Papæ IV. Abbas 59. creatus anno millesimo ducentesimo sexagesimotertio, præfuit an. 19. obijt Casini, vbi & sepultus est 1282. scripsit In Regulam S.P.Benedicti, lib. qui extat Casini, & in Cœnobio S.Benedicti de Mātua m.s. Speculum monachorum qui excusus Venetijs 1520. in 16. Collationum, Beneficiorum, & Officiorum montis Casini, Regestum vnum, Inquisitionum, Iurium, & Bonorum in Castris, & Villis montis Casini, Regestum alterum. Quæ reperiuntur in Archiuo monasterij Casini manu scripta: crediderim verò ipse, hunc Bernardum esse eundem quem Eisingrenius vixisse scribit anno 1347.

BERNARDVS è Franchouen Sermones plures ad populum habitos reliquit posteris. Viuebat anno 1292.

BERNARDVS Hildessemensis Episcopus, & vir sanctus, Synodales constitutiones ex iure, ac Patrum scriptis siue Decretis colligens proposuit Clero, vt perfectius vitæ iniret institutum.

BERNARDVS Hispanus, Ord. Prædic. scripsit (vt Leander libro quarto testatur) commentaria in aliquot libros Bibliorum; Quodlibeta item tria; & Quæstiones; De Spirationibus ac de Potentia Dei; præterea librum de Anima corpori iuncta.

BERNARDVS Iustinianus vitam edidit B.Laurentij primi Patriarchæ Venetiarum Auunculi sui, præter Historiæ Venetæ quindecim libros, Epistolarum, & Orationum libros duos, versionemque Isocratis è Græco in linguam Italicam.

BERTRANDVS Lignicius, siue (vt vocant) de Lignitz. Vide supra in verbo, Bernardus Cartusianus.

BERNARDVS Lucemburgensis, Ord. Præd. in laudem B.Iosephi Sponsi Virginis, & librū de Purgatorio scripsit, qui Coloniæ, & alibi prodijt in lucem, anno 1510. Catalogum item hæreticorum omnium ad annum Christi vsque 1530.

BERNARDVS Messanensis Siculus, monachus sancti Placidi, Congr. Casinensis, scripsit De miraculis in Inuentione sanctorum Placidi, & Sociorum, extabat hic liber apud Abbatem Casinensem m. s. viuebàtque is paucos ante annos quàm hæc scriberemus.

BERNARDVS Nouocomensis. Vide, in verbo, Bernardus Comensis, paullo ante.

BERNARDVS Oliuarius, Valentinus, Augustinianus, Theologus Parisiensis, & Episcopus Daruicensis, scripsit in Magistrum Sentent. lib. 4. Super 2. cum Marthæ, de celeb. Missæ, lib. 1. Quæstiones Quodlibetales, lib. 1. De Diuinis officijs, lib. 1. Ioseph Pamph.

BERNARDVS Parentinus, Ord. Præd. Prouinciæ Tolosanæ, scripsit librum à se prænotatū Librum Missæ, in quo sacri Canonis, & totius Missæ capita iuxta Doctrinam D.Thomæ enodantur, Parisijs excusum anno 1531. claruit Tritem. 1440. Sermones quoque scripsisse dicitur ab Eisingrenio.

BERNARDVS Placentinus, monachus Congregat. sanctæ Iustinæ (vt vocant) de Padua, & Abbas sancti Georgij maioris Venetiarum, qui floruit anno 1450. scripsit heroico carmine libros quinque, Quorum

Primus, De contemptu Mundi, & de assumenda Religione.
Secundus. De primordijs institutionis monachorum Congreg. sanctæ Iustinæ.
Tertius. Quomodò debeat religiosus in monasterio conuersari, & de modo orandi.
Quartus. De Passione Christi Domini.
Quintus. De Resurrectione eiusdem.
Extant m.s. in Bibliotheca sancti Georgij maioris Venetijs in quarta parte folij.

BERNARDVS Paschasius Lemouicensis, qui affinis, siue consanguineus Clementis VI. & Innocentij VI. Pont. Max. qui item fuere Lemouicenses, Theologus, & Iurisconsultus, scripsisse fertur plura tam ad Theologiam, quam ad ius spectantia, conciones item lingua Prouinciæ in qua est sita Massilia. Diem obijt Auenione, anno 1353.

BERNARDVS Porrus, Ord. Seruorum Mediolanensis, edidit de miseria humana lib. duos, & De cultu festorum.

BER-

BERNARDVS Clauonensis Augustinianus Theologus, scripsit in omnes D. Pauli Epistolas Commentaria, quæ Ferrariæ cum alijs eius sermonibus in Bibliotheca sancti Andreæ asseruantur. Ioseph Pamphilus.

BERNARDVS Saxo, monachus Ord. D. Benedicti, scripsit luculēto stylo (vt testatur Io. Tritemius) ad Hartuuinum Magdeburgensem Archiepiscopum, librum contra Henricum IIII. huius nominis Imp. claruit anno 1070.

BERNARDVS Teutonicus (quem Tritemius nominat Bertramum) Episcopus Thescliecnsis, & Suffraganeus Episcopi Metensis, atque in spiritualibus Vicarius scripsit in quattuor libros Sententiarum, ac de illusionibus Dęmonum, ad Cunnonem Archiepiscopum Treuerensem. De schismate item ad eundem Sermones quoque varios (vt vocant) prędicabiles. obijt anno 1387. Tritem. & PP. mon. ord. vt paullo antea diximus.

BERNARDVS de Trillia Dięceseos Nemausensis prope Prouinciam, & Auenionem, Ord. Prædicatorum, Theologus, scripsit Postillas in Ecclesiastem in librum Sapientię, in Ioannē, vsque ad vndecimum cap. in Apocalypsim, in Psalterium, in Canticum Canticorum; Quæstiones de differentia esse, & essentiæ. De anima. De potentia Dei. De spiritualibus erca turis. Quodlibeta aliquot. Quæstiones super totam Astrologiam. De cognitione animę separatæ; quod moriens nō potuit absoluere. Viuebat an. 1291. Ant. Senensis Lusitanus.

BERNARDVS Vallis vmbrosę monachus, scripsit historiam de Abbatibus Generalibus Vallis vmbrosæ, quæ excusa est Florentiæ in 4.

BERNARDVS è nobili Vbertorum familia, Florētinus, instituti autem Vallis vmbrosæ Generalis Abbas, Ecclesiæ Parmensis Episcopus, apud quam adhuc est in veneratione, & denique Cardinalis, qui etiam Paschali II. Pont. Max. Legatus sedis Apostolicę in Gallia Cisalpina, & Transalpina ad componendas seditiones, extirpandasque hęreses allegatus, quique multa pro fide pertulit, summa verò prudentia è manibus hostium eundem Pontificem liberauit, Sermones, & suæ Congregationis historias texuit.

BERNARDVS è Castro sancti Vincentij, Ord. Prędicatorum, scripsit Chronicon eiusdem ordinis, cuius Archetypus Bononię in cęnobio Dominicanorum asseruabatur. Chronicon autem ipsum ab exordio Dominicani ordinis deducitur vsque ad annum 1304. contexuit quoque Annales Summorum Pontificum, & Impp. vsque ad Ioannem XXII. Tractatum etiam de Synodis generalibus à primo Concilio vsque ad sua tempora, qui in Vaticana Bibliotheca extabat. Vitam fratris Aldobrandini Caualcantis Florentini: & alteram fratris Angeli Acciaioli Archiepiscopi Florentini, quę extant in monumentis asseruatis in cęnobio Gratiarum, Ord. Prędic. Mediolani: Quin & fertur scripsisse alias Religiosorum, & Sanctimonialium Ord. Prędic. vita S. Floruit circa annum 1305. Vide Leandrum lib. 4.

BERNARDVS Vltraiectensis, clericus super eclogas Theodo. commentatus Diuinas historias, & seculares fabulas allegorica expositione elucidauit.

BERNARDVS Vngertius edidit Exercitium pium ad sacrū Missæ, siue Liturgię officiū piè audiendum, in singulos hebdomadę dies. Ingolstadij apud Vuolfangum Ederum, an. 1590.

BERNENSIS, Ord. Prędicatorum collegit gratissimam Antiphonam *Regina cæli. Quam pulchra es.* è diuersis partibus Antiphonarum, Responsoriorum, Hymnorum, retinentibus tamen proprium sensum cum proprijs melodijs, quę finit *tuum precare filium,* anno 1314.

BERNO Germanus, monachus Prunîensis, & Abbas monasterij Augiensis Congregationis Cluniacensis, qui floruit anno Domini 1020. scripsit. De Musica, seu Tonis. De instrumentis Musicæ. De Aduentu Domini. De ieiunio Sabbati. De ieiunio quattuor Tēporum. De mensura Monachordi. Epistolarum ad diuersos. Vitam sancti Vdalrici Episcopi Augustani excusam in Tomo 4. Surij. De officio Missæ, lib. 1. excusum Coloniæ, anno 1568. in folio, cum alijs veterum scriptis: De officio Ecclesiæ, Romæ anno 1590. in folio, & Venetijs anno 1572. in 8. in Speculo Missæ, & in Tomo 4. Bibliothecæ Sanctorum Patrum. obijt anno Domini 1045. septimo Idus Iunij, regiminis verò sui quadragesimo, sepultus est in monasterio Augiensi. Liber autem de officio Missæ numeratur inter libros officinæ Heruagij: sed & habetur in Bibliotheca SS. PP. To. 6. Eising. verò addit fuisse à Bernone scriptas Epist. ad S. Henricum Imp. de vera laude Regis.

Bernoldvs presbyter Ecclesię Cõstantiẽsis in Sueuia, natione Germanus, lib. quẽ scripsit prænotauit, Ordinẽ Romanũ. claruit 1060. Trit. sed Eifing. addit, eũ quoq; scripsisse, de Sacr.

Berosvs Chaldęus, quẽ Annius Viterbiensis in lucem ante aliquot annos protulit, non est legitimus ille, quẽ Iosephus Iudęus citat in primo libro aduersus Appionem. Quòd verò iste Berosus Annij sit supposititius, ostendimus in Apparatu ad omnium gentium Historias, qui est sextusdecimus liber Selectæ nostrę Bibliothecę.

Berta S. Volfelmi Abbatis soror, sanctimonialis Vilcẽsis, quę Othone Imp. vixit, reliquit vitam S. Adelheidis primę Abbatissæ Vilcẽsis; eaq; vita extat apud Suriũ To. 7. de vitis SS.

Bertharivs, qui apud Trit. legitur *Berthorius*, Gallus, Regij sanguinis, & martyr, Decimus nonus Generalis Abbas Ord. D. Benedicti, creatus an. 857. prefuit annis septem suprà viginti, mensibus septem: Quo temporis spatio plures à Sarracenis, qui Italiam inuaserant, est perpessus iniurias; cumque annos septemdecim non solum Cassinense monasteriũ, verumetiam Italiam, quantacumque potuit ratione, ab eorum incursionibus defendisset, eorum denique gladijs occubuit, an. 84. die 11. Kal. Nou. & in ęde S. Saluatoris olim ad radicẽ Cassini montes primo humatus, deinde sub sacello eius inuocationis cõditus. Vir fuit doctus, vt eius Opera produnt. Scripsit enim ante conuersionem suã quædam de Medicina, & Grãmatica, nimirũ De innumeris morbis, hincinde collecta volumina duo. De Grammatica libros aliquot. Sed consilio deinceps, vti & instituto vitę, mutato, factus animarum medicus, elaborauit sententiarum de pluribus Vet. & Noui Testamenti quæstionibus, lib. 1. qui extat in Bibl. Cassinensi m.s. literis Longobardicis: prænotatur autẽ Anticemenides. Sermonum, & Hom. lib. 1. Quarum apud Arn. Vuion extant aliquæ m.s. in Euang. de decem Virginibus, in die S. Scholasticæ. Vna quę incipit, *Lectio S. Euangelij*. De S. Matt. Apostolo, Ser. 1. *Inclytã & gloriosam*. De S. Romano Abbate, Ser. 1. *Adest nobis dies*. Extat & eiusdem Sermo de S. Luca Euang. in Breuiarijs Ord. S. Benedicti. Ad Angelbergam Augustam Carmen. Vitam etiã S. Benedicti Hexametro, & Pentametro versibus descripsit, &c. quę eodem Arnoldo procurante excusa est Romę anno 1590. in tertio poematum volumine Prosperi Martinengi Monachi Cassinensis, vna cum alijs duobus Poetis, qui nondum erant excusi.

Bertoldi Dominicani, Thesaurus verę pietatis, siue Meditationes de vita, & beneficijs Saluatoris nostri Iesu Christi. Item Horologium deuotionis Coloniæ 1577.

Bertoldvs de Maisberch, scripsit Summam Theologiæ. Et in philosophiam Platonis. Et Commentaria in librum Elementorum Procli. Et librum de polo Iridis, exponens tres libros Meteororum. Claruit anno 1320.

Bertoldvs Ratisponensis, Augustinianus, Philosophus & Theologus, & Academiarum Ordinis per Germaniam (vt vocant) Regens, scripsit in Magistrum Sententiarnm, & in lib. Arist. de Anima, quæstiones notabiles, quæ in multis Germanice Bibliothecis extabant.

Bertramvs Gallus presbyter, De corpore, & sanguine Christi, qui Carolo Caluo Galliæ Rege, circa an. 810. scripsit, prohibitus est omnino à Clem. VIII. Pont. Max. in postremo Indice librorum prohibitorum, itaque amplius legendus non est, nisi si quis concessu S. Sedis Apostolicæ, ad refellendos, qui ex illo auctore, errores afferantur, hæreticos velit reuincere. Quod verò de eius erroribus, aut de ijs, qui illi aliqua assuerunt, vel adeo de ipso Bertramo, qui Diuinum hoc mysterium haud rectè intelligebat, neque credebat, iudicauit Vniuersitas Duacensis, potest quidem legi in Expurgatorio Indice Louaniensi, at non vt propterea quis existimet licitam inde amplius fieri Bertrami lectionem. Vide Annotationes 196. lib. 6. Sixti Senensis in Bibl. Sancta.

Bertramvs, siue Bernardus (vt diximus supra) Episcopus Thesalicensis, Ord. Pręd. Germanus scripsit in lib. 4. Sent. ac De illusionibus Dęmonum. Sermones item ad populum. Alia quoque, quæ Tritem. inquit ad se non peruenisse. obijt an. 1387. Confluentię sepultus.

Bertramvs Fetzalem Anglus, 4. lib. Sent. Lombardi exposuit, & scripsit Serm. aliquot.

Bertrandvs de Deacio Gallus Card. vitam, & Passionem Christi Saluatoris Carmine Sapphico cecinit.

Bertrandvs Lagerius è Figiaco Gallus, Ord. Minorum Card. de Schismate contra sui temporis hæreses scripsit.

Ber-

Bertrandvs Mediolanensis, Ord. Minorum, & (vt quibusdam placet) Cardinalis, scripsit in Sententiarum lib. 4. Sermones, de Epistolis, & Euangeliorum lib. duobus. Vixit anno 1325. Ioan. XXII. Pont. Max.

Bertrandvs Parayte Tolosanus Augustiniani Ordin. reliquit Commentaria in Apocalypsim D. Io. Apostoli, quæ asseruabantur Parisijs in Bibliotheca ipsius Ordinis.

Bertrandvs Teutonicus Episcopus Thesselicẽsis. Vide in verbo, Bernardus Teutonicus siue in verbo, Bertramus Episcopus Thesselicensis.

Bertrandvs è Trillia Ord. Præd. scripsit Commentaria in 4. lib. Sent. Claruit 1296.

Beryllvs Arabiæ Bostrenus Episcopus, cum aliquandiu gloriosè rexisset Ecclesiam, ad extremum lapsus in hæresim, quæ Christum ante incarnationem fuisse negat, ab Origene correctus scripsit varia Opuscula, & maximè Epistolas, in quibus Origeni gratias agit: sed & Origenis ad eum litteræ sunt. Extat Dialogus Origenis, & Berylli, in quo hęreseos coarguitur. Claruit autem sub Alexandro Mammeæ filio, & Maximiano, & Gordiano, qui ei in Imperio successerunt. Codex autem Gemblacensis habet *Beryllus Arabs*. Hieron. in Catal. & Honor. Anno Dom. 231. Tri.

Bessarion Græcus, Patriarcha Constantinopolitanus, Cardinalis Nicænus scripsit, Librum in illud Ioannis cap. 21. *Sic enim uolo manere*.

Confutationẽ aduersus Marcum Ephesinum Episcopum, male sentientẽ de Spiritusancto. libros quinque pro Philosophia Platonis. At ij, qui hos legerint, prælegãt, quæ Io. Baptista Crispus libro de Philosophis cautè legendis: Quæve nos duodecimo nostræ Selectæ Bibliothecę libro, ubi de Philosophia Platonica.

Libros tres Consolatorios ad Græcorum Imp. Orationes, atque Epistolas plures.

Insignem autem Bibliothecam m.s. librorum Græcorum, & aliorum, quã Venetijs instituit, Serenisſ. illi Reipub. legauit, quæ adhuc extat multis alijs Auctoribus ditata.

Et Aldus quidem Manutius Pauli Pater Opera Bessarionis hæc, quæ sequuntur, euulgauit. Libros quattuor in Calumniatorem Platonis.

Librum, in quo ex 12. libris Platonis De legibus, pleraq; recitantur, quæ cum in Latinũ verterit è Gręco, ostendit eadẽ Opera, quã perperã translata fuerint à Georgio Trapezuntio.

Tractatum, An Natura, & Ars consultò agant. Nam cum Gemistus Constantinopolitanus, qui & appellatus est *Pletho*, studiosior esset Platonicæ doctrinæ, Peripateticæ autẽ Theodorus Gaza Thessalonicensis; à Bessarione Card. rogatus suam vt sententiam scriberet, breuem hac de re libellum edidit, cui cum Georgius Trapezuntius contradixisset, hoc, quem diximus, Tractatu Bessarion respondit. Librum de Eucharistia.

Ad Gemistum autem Græcè, De eo, quod per se subsistit; & Epistolas.

Aristotelis Metaphysices libros quattuordecim ab eodem Bessarione in Latinum versos, & libros quattuor Metaphysices Theophrasti, & Xenophõtem De Factis, & Dictis Socratis.

B I

Biblia, hoc est libri Spiritu sancto dictati, qui, Sacra scriptura, Verbum Dei scriptum, Testamentum, Pactum, Fędus, Chirographum, Lex, Euangelium, Theologia positiua, dicũtur, cur his nominibus appellati sint, scripsimus in primo capite secundi libri nostræ Selectæ Bibliothecę: Adiecimus, eidem libro, quæcunque ad eos æstimandos, intelligendos, atque ad vsum adhibendos, pro captu nostro è peritissimis Diuinę historię Tractatoribus seligere, Deo iuuante, potuimus. Itaque eò Lectorem, cui libeat, amandamus. Porrò Bibliorum nomine, Libros intelligimus Testamenti Veteris, & Noui.

Veteris quidem hi sunt.

1 Genesis.
2 Exodus.
3 Leuiticus. } Qui & Pentateuchus.
4 Numeri.
5 Deuteronom.

6 Iosue.
7 Liber Iudicum.
8 Ruth.
9 Regum quattuor.
10 Paralipomenon duo.

11 Esdræ primus, & secundus.
12 Tobias.
13 Iudith.
14 Esther.
15 Iob.
16 Psalterium Dauidis,& aliorum 150.
17 Prouerbia.
18 Ecclesiastes.
19 Canticum Canticorum.
20 Sapientia.
21 Ecclesiasticus.
22 Esaias.
23 Hieremias.
24 Baruch.
25 Ezechiel.
26 Daniel.
27 Oseæ.
28 Ioel.
29 Amos.
30 Abdias.
31 Michęas.
32 Nahum.
33 Abacuch.
34 Ionas.
35 Sophonias.
36 Aggæus.
37 Zacharias.
38 Malachias.
39 Machabæorum duo.

Noui autem Testamenti sunt.

Euangelium à Matthæo, Marco, Luca, Ioanne conscriptum.

Pauli Epistolæ quattuordecim, vna ad Romanos, duæ ad Corinthios, vna ad Galatas, vna ad Ephesios, vna ad Philippenses, vna ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, vna ad Titum, vna ad Philemonem, vna ad Hebræos.

Epistolæ Canonicæ, siue Catholicæ septem, Iacobi vna, Petri duæ, Ioannis tres, Iudæ vna, Apocalypsis Ioannis.

Eę verò Epistolæ Catholicæ sunt dictæ, hoc est vniuersales, tum quia Catholicam, & cum ceteris Apostolis consentientem doctrinam continent, sic enim & Augustinus hasce vocauit Apostolicas; tum quoniam generatim ad omnes fideles, siue Iudæos, qui erant dispersi (sicuti fecit Petrus) siue Christianos sub eadem fide degentes missæ sunt, non autem ad aliquem hominem, vel gentem, quemadmodum à Paulo factum est.

Porrò hi Libri, cum ipsis Apostolorum Epistolis in Canonem Ecclesiasticum ita sunt relati, vt nemini amplius liceat de ijs ambigere; si quis verò aliquid eorum recuset, aut reijciat, is, vti vel Iudæus, vel Hæreticus, vel Schismaticus, vel Ethnicus, sit habendus. Nam obstrepentium quorumcumque obiectiones vna Ecclesiæ auctoritas explosit, quæ columna est, & firmamentum veritatis. Vide Decretum Sacrosancti Concilij Tridentini, Sessione quarta; vt mittam, quæ ex alijs Synodis, & Patribus huc possunt afferri. Quæ quidem à pluribus egregiè pertractata, Robertus Cardin. Bellarminus, initio primi Tomi suarum controuersiarum, agens de Verbo Dei scripto, accuratissimè expendit.

De libris Veteris, & Noui Testamenti. Athan. Hier. Carth Conc. Aug. Cassiod. Trid. Concil. Driedo. Canus Sixt. Senen. Robert. Card. Bellar. & alij.

Quoniam verò idiomate, siue Hebræo, siue Græco, scripti sunt hi libri initio, ideo quis in ijs exponendis, partiendis, vertendis, emendandis operam suam posuerit, suo quodque loco in hoc Apparatu reperies: vt de Pentateucho, in verbo Moyses, de Iosue in verbo, Iosue, & sic de singulis. Quod & de Noui Testamenti libris intelligendum est, vt in verbo Matthæus, Marcus, & reliquis, idem sit faciendum. At de Euangelio generatim, in verbo, Euangelium.

Veruntamen quænam vniuersè Bibliorum editiones, atque versiones prodierunt, in lucem, nos quidem eodem, de quo diximus, secundo lib. Selectæ Bibliothecæ nostrę fusius egimus; sed & idem Card. Bellarminus pleraque attulit, vt satis sit eadem huc adtexere.

Hebraica editio Bibliorũ.

Prima ergo editio Bibliorum Hebraica fuit Moysis, & Prophetarum, quam nunquam perijsse solidissimis rationibns euincitur. quamuis Esdras fuerit Librorum Sanctorum instaurator, quippe qui non omnia istorum dictauerit, sed instaurauerit, atque in vnum corpus ordinatè scripturas conflauerit, quarum partes hinc inde colligens, si quid Amanuensium errore fuerat deprauatum, emendauit.

Libri verò Esdræ cum vocum Chaldaicarum sint pleni, non purum illud putum, & antiquum Hebraismum obtinent, quod in Moysi, & Prophetis cernitur.

Chaldaica.

Secunda editio Chaldaica fuit, siue partium aliquarum, quemadmodum libri Tobiæ, & Iudith,

Iudith, & ex parte libri Esdræ, & Danielis, siue tota Paraphrasticè ex Hebræo in Chaldęum, quam Paraphrasim ipsi nominant *Targum*. Et quidem Pentateuchum transtulisse fertur Rabbi Aquila, qui Chaldaicè *Onkelus* dicitur. Prophetas autem priores, ac posteriores, hoc est, Iosue, Iudices, & Regum libros; item Isaiam, Hieremiam, & ceteros Prophetas, Rabbi Ionatham Vzielis filius, Psalmos verò, & Iob, Ruth, Esther, & Salomonis Opera, Rabbi Ioseph cęcus. Quæ quidem Paraphrasticę translationes apud Hebręos magnę sunt auctoritatis, & idcirco (vt rectè monet Card. Bellarminus) nobis etiam vtiles, ut ex ijs conuincamus Hebręos. Alioquin ab Ecclesia non vsque adeo magni fiunt, neque ex ijs argumentum firmũ duci potest. At excepta Paraphrasi Chaldaica, quę extat in Pentateuchum, reliquę Iudaicis fabulis, & Thalmudistarum nugamentis referta sunt. Quas & merito Ximenius Cardinalis à sua Complutensi editione reiecit. Qui autem legerit Paraphrasim in Threnos, in Canticum Canticorum, in Iob, in Psalmos, & in Prophetas omnes, facilè, quod diximus, animaduertet. idē verò quibusdam locis allatis comprobat Bellarm. tertio cap. lib. secundi de Verbo Dei. Sed neque Paraphrasis Aquilę in Pentateuchum omninò integra, & incorrupta cēsenda est: habet enim illa suos errores, tametsi pauciores, & leuiores, quàm ceterę Ionathę, atque Iosephi cęci. Targum.

Tertia editio, quę *Syriaca* dicitur, nulla dici potest, si totius Veteris Testamenti libri spectentur. Nec enim Veteris Testamenti liber aliquis à primo Auctore ea lingua conscriptus est, ni forsan liber primus Machabęorum, & Ecclesiasticus, quorum priorem Hebraicum se vidisse scribit Hieronymus in Prologo Galeato: De posteriore autem idem scribit in Prologo Prouerbiorum, sed neuter extat hac lingua. De Testamento nouo valde probabile est, Euangelium Matthęi, & Pauli Epistolam ad Hebręos, Syriaca lingua scriptos fuisse, quòd va lidis probat argumentis Albertus Vuidmanstadius Ferdinandi Imp. Cancellarius, qui primus in Europa Testamentum nouum Syriacum edi curauit, & Guido Fabritius, cuius est Latina interpretatio Noui Testamenti Syriaci in Regijs Biblijs: sed in his editionibus cum desint Epistolę, secunda Petri, duę Posteriores Ioannis, vna Iudę, quam habemus, & Apocalypsis, putarunt hęretici quidam se aliquod nactos argumentum vellicandi libros istos. At Catholici sciant in Orientalium codicibus eos extare; Quod quidem à Maronitis Libani montis, qui sunt Alumni Pontificij, ac Romę disciplinis imbuuntur, accepimus: quę quidem allata iam ex vrbe Herbipolim, & Moguntiam, Latinè iam reddidit Professor noster Hebrææ linguæ Balthasar Etzelius. Syriaca.

Ceterum, totum Nouum Testamentum è Gręca in Syriacam linguam versum fuisse à sancto Marco, Syri arbitrantur. Quod tamen cum antiquis Patribus ignotum fuisse credamus, quoniam nulla eius versionis mentio fit, comparanda non est cum auctoritate, quam Gręca, & Latina obtinuit. Vnum tamen est, prẹter alia, (subdit Card. Bellarminus) eius Syriacę versionis insigne commodum, quòd cum in titulis, ac sectionibus capitum, mentio fiat ieiuniorum, venerationis crucis, precum pro defunctis, vigiliarum, memorię Sanctorum, aliarumque eiusmodi rerum, quas Lutherani quasi essent Romani Pontificis traditiones, detestantur, apertissimi mendacij Lutheranos euincit.

Sed & cum Syriacam linguam dicimus, eam intelligimus, quæ Hebraicæ, atque Chaldaicæ quasi soboles fuit. Namque Hebræi in Babylonicam abducti captiuitatem, ac penè propriam linguam obliti, addiscentes Chaldaicam, nec rectè hanc pronũciantes, quin & simul aliquid Hebraismi subinde immiscentes, tertium quoddam idioma pepererunt, quod tamquam maternum in reditu in Syriam, atque Hierosolymam semper retinuerunt.

Sequuntur variæ aliæ editiones characteribus, siue idiomate Gręco, quæ decem numerari possunt. Grææ editiones Testamẽti Veteris.

Prima, septuaginta Interpretum: de qua vide in verbo, Aristreas, & in verbo, Septuaginta. Hęc verò editio postremò prodijt diligenter expensa Romæ Sixto V. Pont. Max. additis rijs lectionibus ex m.s. antiquis codicibus.

Secunda, Aquilæ, anno duodecimo Adriani Imperatoris.

Tertia, Theodotionis, Commodo Imperatore.

Quarta, Symmachi, Seueri Augusti temporibus.

Quinta, quæ reperta est in dolijs quibusdam apud Vrbem Hierico, siue Herichuntem, anno 7. Antonini Caracallæ, qui Seuero patri successit in Imperio.

Sexta, sine nomine Auctoris, quæ in dolijs inclusa apud Nicopolim inuenta est, cum Alexander Mammeæ filius imperaret. Ex quibus omnibus Origenes conflauit Hexapla, siue Tetrapla, siue etiam Octapla. Nam primo diuisit singulas paginas in sex columnas. Ac in prima quidem descripsit Hebraicum textum literis Hebraicis; in secunda eundem textum, Græcis literis; in tertia interpretationem Aquilæ; in quarta interpretationem Symmachi; in quinta interpretationem 70. seniorum; in sexta interpretationem Theodotionis: atque hæc volumina propter quattuor interpretationes Tetrapla: propter sex columnas, Hexapla dicebantur. Addidit deinde quintam, & sextam versionem, in duabus columnis alijs, & ea volumina Octapla nominauit.

Septima, editio Origenis, quæ non tam versio, quam emendatio fuit, qui scripturas ex Hebręo transtulit, & interpretationem Septuaginta ita emendauit, multis ex Theodotione admixtis, & notatis signo asterisci, siue stellæ radiantis, multis etiam obelo, idest, veru iugulatis, vt nouam editionem fecisse videretur. Ita verò probata est eo tempore hæc editio, vt breui Bibliothecas omnes repleuerit, quemadmodum Hieronymus scripsit in Epist. 89. ad Augustinum, quæ est 11. inter Epistolas Augustini. Eandem quoque editionem *Χοινὴν*, hoc est communem appellari solitam, idem inquit Hieron. præfat. lib. 16. in Esaiam.

Octaua, Sancti Luciani Martyris.

Nona, Esychij, qui iterum Interpretationem Septuaginta seniorum emendauit, atque Aegypti Ecclesijs tradidit.

Decima, fuit, cuius ante istas meminit Clemens Alexandrinus, lib. 1. Stromatum, quæ incertum quo Auctore prodierit, antequam rerum potiretur Alexander Magnus, & ex qua Plato ceterique Philosophi non pauca hauserunt.

Editio partim Græca, partim Hebraica Noui Testamenti.

At quod pertinet ad Testamentum nouum, id Græcè ab ijs Apostolis est scriptum, vel Euangelistis, quorum nomina in singulis libris, vel Epistolis prænotantur, præter Matthæum, Marcum, & Pauli Epistolam ad Hebræos, qui quidem Hebraicè scripserunt: de quibus suo loco.

At Matthæi Euangelij in Gręcam linguam translatio, quæ Iacobo Apostolo ab Athanasio, sed ab alijs ipsi Matthæo ascripta, non minorem apud Ecclesiam consecuta est auctoritatem, quam si primò ea lingua Matthæi Euangelium fuisset conscriptum. Quamobrem sapienter monet idem Card. Bellarminus, nos non egere Euangelio Hebraico, quod Munsterus edidit, nec illo item, quod postea curauit edi Ioan. Tilius in quo quidem multa desunt, multa sunt superuacanea, non pauca etiam immutata cernantur. Ac Deus nouit num id factum sit ad detrahendam fidem Græcę, & Latinæ nostrę editioni, astu videlicet Iudęorum, è quorum promptuarijs pleraque deprompta sunt.

NOTA. In vita S. Petri quæ in Pontificali Damasi primum locum tenet. Et Adrianus Finus, lib. 6. Flagelli Iudęorum, & Petrus Antonius Beuther. Annot. 8. & 9. ad Scripturã sacram.

Marci Euangelium etiam Latinè ab ipso Marco Romæ, ac deinceps ab eodem Aquileiæ in Græcum fuisse conuersum satis constat.

Pauli Epistola ad Hebræos, vel ab ipso Paulo Apostolo, Græcè quoque fuit scripta, vel certè ab Apostolico aliquo viro ex Hebraico Sermone Græco est reddita.

Græci autem hi omnes codices generatim corrupti non sunt, vt necessario quidquid ab eis dissentit, corrigendum sit, quemadmodum falsò opinati sunt hęretici. Vide in hoc Apparatu suo loco, vbi de singulis Auctoribus agimus.

Sanè constat in plurimis Græcis codicibus deesse multas verę scripturæ partes, vt historiam adulterę, Ioan. 8. vltimum caput Marci, testimonium pulcherrimum Sanctiss. Trinitatis, primæ Io. & alia: Quin & quędam extant in ijs, quę non sunt partes Diuinę scripturæ. Quale illud Matth. 6. Orationi Dominicæ additum. *Quia tuum est regnum, & potentia, & gloria in secula*. Quod Tertullianus, Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, non exponunt.

Editiones Latinæ.

Fuere autem penè innumerabiles olim editiones Latinæ Testamenti Veteris ex Græca versione Septuaginta, & Testamenti Noui è Græco fonte, nimirum ante Hieronymi tempora. Vna tamen erat communior, quæ Vetus, & Vulgata editio dicebatur. *In ipsis* (ait Augusti-

gustinus) *interpretationibus Itala ceteris præfertur. Nam est verborum tenacior, cum perspicacitate sententiæ.*

Aug lib. 2 de Doctr. Christiana, c. 11.

Sanctus verò Hieronymus bis Testamentum Vetus in Latinum conuertit. Primum è Græco, idest, ex Versione Septuaginta, & rursus ex Hebręo.

Nouum autem Testamentum tantummodo emendauit ob multos errores, qui vitio librariorum in illud irrepserant.

Porrò Hieronymi versio Testamenti Veteris ex Hebræo in Latinum, mox cępit à quibusdam Ecclesijs recipi, ac publicè legi, ita tamen, vt etiam antiqua altera non reijceretur.

Denique post Gregorij Magni tempora Latinæ omnes editiones videntur euanuisse, præter vnam hanc veterem vulgatam, quam & Synodus Tridentina retinendam omnino censuit.

Vulgata editio.

Et quidem, quòd ad vulgatam editionem attinet, Testamentum nouum Latinum editionis vulgatę ex antiqua versione habemus, quod tamen Hieronymus emendauit.

Bellarm. c. 9. lib. 2. de Verbo Dei.

Pręterea Psalterium vulgatæ editionis non est illud, quod Hieronymus ex Hebræo transtulit, neque quod vertit ex versione Gręca Septuaginta Interpretum, sed illius, quod ipse emendauit, translatum ab interprete antiquo ex editione S. Luciani Martyris. Hieronymus enim in Psalterio laborauit, quippe qui & ex Hebręo in Latinum, & ex Gręco in Latinum, ex pura editione Septuaginta, vt habebatur in Hexaplis Origenis vertit, ac denique bis emēdauit antiquam Latinam editionem, quæ translata erat, ex communi, & è vulgata.

Probabile verò est, librum Sapientię, & Ecclesiastis, & Machabęorum nos non habere ex versione Hieronymi, sed ex antiqua translatione, cuius auctor ignoratur.

Reliqua omnia ex Hieronymi versione ex Hebręo habemus in editione vulgata. Vide verò, quę de hac ipsa vulgata editione quàm breuissimè scripsimus in libro secundo Bibliothecæ Selectæ.

Versio Latinogræca. Editionis 70 Interpretum.

Prodijt item Sedis Apostolicę iussu è Vaticana Typographia, Sixto V. Pont. Max. versio Latinogręca, atque emendata editionis Septuaginta Flaminio Nobilio in id potissimam operam nauante, quæ magna commoda affert ijs, qui Diuinam scripturam tractant: si & conferatur cum vulgata, vbi huius liquidior sensus est hauriendus, & Notationes, quę ad eam adiunctę sunt, interim attentè perpendantur.

Ceterum, editioni Bibliorum vulgatę, quę Romę (vt diximus) hisce annis emendata prodijt, ad texti sunt ij quoque libri, qui in Canonem haud fuere redacti, quales sunt tertius, & quartus Esdrę, & tertius, ac quartus Machabęorum, atque Oratio Manassis, de quibus suo loco in verbo, Esdras, & Machabęi, & Manassis.

Restant editiones alię, quarum in Bibliotheca Selecta meminimus, Complutensis, ac Regia, quę Antuerpię curante Benedicto Aria Montano, fuerunt excusę, de quibus & hic omnino tamquam in propria sede non est tacendum.

Editio Complutensis.

Pręcesserat autem Francisci Ximenij Cisnerensis, Hispani, Ord. Minorum deinde, & Cardinalis atque Archiepiscopi Toletani, simul item Archicancellarij Hispaniarum, Complutēsis editio, quā linguis Hebraica, Chaldaica, Gręca, Latina edi curauerat ab Academia Complutensi diligenter, & exemplaribus adscitis ex primarijs Europę Bibliothecis emendata. Et Pentateuchus quidem triplici editione prodijt Hebraicè, & Chaldaicè cum Gręca Septuaginta Interpretum versione: quibus respondent Latina Hieronymi Hebraicę veritati, Latina altera de verbo ad verbum Chaldaicę à viris eius linguæ peritis elaborata. Latina tertia interlinearis, Gręcę Septuaginta Interpretum. Agiographi autem, & Prophetici libri duplici lingua, Hebręa, & Gręca, cum duabus Latinis versionibus, quę ijs respondent, libri duo, qui extra Canonem sunt Hebræorum, quos Ecclesia ad ędificationem legit, & in Canonem recipit, Gręcam tantum habent scripturam, cum versione altera Hieronymi, altera interlineari de verbo ad verbum. Noui autem Testamenti contextui Gręco adest Hieronymi versio, & ipse contextus Gręcus, nudis tantum literis conscriptus, sine vllis autonorum, aut spirituum notis, ad imitationem antiquissimorum Græcorum, simplici tamen apice in polisyllabis dictionibus adiecto, tanquam notula, qua dirigi possit lector, ne in prolatione labatur.

Additum

Additum est vberrimum dictionarium Chaldæorum, Græcorumque vocabulorum, cum locis in Veteri Testamento, quibus vnaquæque Hebraica dictio, propter linguæ illius fecunditatem multiplicat significata, adiectis item concordantijs quamplurimis.

At quoniam vix amplius huius editionis exemplaria reperiebantur, quæ Leone X. Pont. Max. prodierant, eadem editio renouata, & alijs accessionibus aucta fuit mãdato Philippi II. Catholici Regis, de qua hęc habemus, quæ modo dicentur.

Editio Regia Philippi Catholici Regis.

Regia quadrilinguis Antuerpiensis editio ab ipso Benedicto Aria Montano, qui in ea edẽda, & Apparatu augenda, cum alijs viris laborauit, quæ, quantave æstimari deberet, Arias ipse secunda in eam editionem præfatione de totius Operis vsu, dignitate, apparatu, & ordine disseruit. Quamquam verò idem Benedictus Arias reliquorum (pręter illam Onkelosij in Pentateuchum) Chaldaicas in veteres Sanctæ scripturæ libros paraphrases non passus sit in Regio isto opere desiderari, cum eędem paraphrases omnes in Complutensi non extitissent, fatetur tamen ingenuè, id fuisse consultò prætermissum à Ximenio Cardinali ob eam potissimum causam, quod quędam in Chaldaico textu reperirentur, quæ vel superuacanea, vel apocrypha viderentur. Porrò suum Apparatum adiecit.

Ceterum, non desunt eruditissimi viri, qui in hac editione desiderauerint nonnulla, quæ ex Rabbinis petebantur, ad Ecclesiæ Catholicæ sensum esse referenda; qualia de Iuge, & incruento Sacrificio, quod Malachiæ testimonio prænunciatum est esse futurum: id quod ad Gentium sacrificium Arias videatur retulisse. Cum autem nostrum hoc loco non sit co de labore ferre iudicium, monemus lectorem, vt editionem Gręcam septuaginta Interpretum, & huius versionis, versionem Latinam Sixti V. Pont. Max. iussu Romę editam, conferat cum ea quæ prodijt Antuerpiæ: sic enim rem totam liquidius assequetur.

Biblia alia septem linguis conscripta ab Augustino Iustiniano. Vide in verbo Augustinus Nebiẽsis.

Pręterea insigni ausu Augustinus Iustinianus, vt diximus alibi, editionem Bibliorum aliã attentauit omnium primus, præcipuis linguis Hebręa, Chaldęa, Græca, Latina, & Arabica, quam & ipse Octapla prænotauit. Vtque eius specimen ederet, Psalterium Hebręum, Gręcum, Arabicum, Chaldæum cum tribus Latinis interpretationibus excusum Genuæ an. Domini 1516. Leoni X. Pont. Max. inscripsit.

Versio Bibliorũ, siue Paraphrasis Frãcisci Vatabli.

Accessere Francisci Vatabli nomine, Bibliorum Versio alia, siue paraphrasis, quemadmodum Theologi Salmanticenses, qui eam emacularunt, sapienter obseruarunt. In quam, quoniam Caluiniani hęretici, errores plerosque inseruerunt, ea tantum versanda est, quę anno Domini 1584. Salmanticæ expurgata, ibidem apud Gasparem Portonarum prodijt, siue quæ ad idem exemplar deinceps fideliter cudentur. De quo quidem Francisco Vatablo, verè Catholico, vide in verbo, Franciscus Vatablus. Huc verò spectat, quæ in Regula tertia Indicis Romani librorum prohibitorum extant his verbis: *Si quæ verò annotationes, cum huiusmodi quæ præmittuntur, Versionibus, vel vulgata editione circunferuntur, expunctis à facultate Theologica alicuius Vniuersitatis Catholicæ, aut Inquisitione Generali, permitti eisdem poterunt, quibus & Versiones. Quibus conditionibus totum volumen Bibliorum, quod vulgo Biblia Vatabli dicitur, aut partes eius, concedi viris pijs, & doctis poterunt.* Sed quoniã incautus aliquis cogitare posset, hæc Vatabli Biblia, quę olim Parisijs, siue alibi fuerant edita, legi posse, idcirco sciant, eadem eosdem, quos diximus, errores continere, cum & eorum alia editio Leoni Heluetio hæretico fuerit attributa. Quę causa est, cur in huiusmodi tractandis libris memores esse debeamus eius, quod Pius IIII. Pont. Max. pręter alia mãdauit:

Geneb. Chronog. lib. 4.

Ibidem.

Si quis autem (ait) *aduersus eas Regulas, prohibitionemque fecerit, is quidem qui Hæreticorum libros, vel cuiusuis Auctoris scripta propter hæresim, ipso iure in excommunicationis pœnam incidat, eamque ob causam in eum, tanquam de hæresi suspectum inquiri, & procedi liceat, præter alias super hoc ab Apostolica Sede, sacrisque Canonibus constitutas. Qui autem libros alia de causa prohibitos legerit, habueritve, præter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio se nouerit puniendum.*

Biblia Isidori Clarij.

Quin & Isidori Clarij Brixiani Biblia extant, at ex quibus Prologus, & Prolegomena præcidenda sunt; Eius verò textum, nemo textum vulgatæ editionis existimet: sic enim in eodem Indice Pontificio Librorum prohibitorum est cautum.

Reg. 3.

Librorum autem Veteris Testamenti (habet idem Index) *Versiones, viris tantum doctis, &*

pys

pijs indicio Episcopi concedi poterunt; modo huiusmodi Versionibus tanquam elucidationibus vulga
tæ editionis, ad intelligendam Sacram scripturam, non autem tamquam sacro textu vtantur. Ver-
siones verò Noui Testamenti ab Auctoribus primæ classis huius Indicis factæ nemini concedantur,
quia vtilitatis parum, periculi verò plurimum Lectoribus ex earum lectione manare solet. Si qua
verò annotationes, cum huiusmodi, quæ permittuntur Versionibus, vel cum vulgata editione circum
feruntur, expunctis locis suspectis à facultate Theologica alicuius Vniuersitatis Catholicæ, aut Inqui
sitione generali, permitti eisdem poterunt. Hæc in Reg. 3. Indicis Romani.

Versiones Latinæ variæ ab Hereticis falsatæ.

Iam de plerisque alijs Latinis Versionibus, quas Hæretici emiserunt, nos, quę Hispani
Theologi sanctæ Inquisitionis sapienter admonuerunt, Bibliothecæ nostræ Selectæ editio-
ni primæ Romanæ pridem inseruimus, vti ex eius libro secundo, cap. 13. cuilibet consta-
re poterit.

Versio Bibliorum Italica, Germanica, Gallica, Anglica, Polonica.

Iam verò de Versionibus in alias linguas quid sentiendum sit hęc habeat Lector. Nimi
rum primum omnium, qui vtriusque Testamenti Diuina volumina, in Italicam linguam cō
uertit, fuisse Iacobum de Voragine Archiepiscopum Genuensem, quem Sixtus Senensis, cū
afferat summa fide, & diligentia vtrumque Testamentum Italicè vertisse, cumque idem Iaco
bus de Voragine, in sacris declamationibus sat celebris, trecentos ante annos vixerit, quo
tempore nullum ab hæreticis hac in re periculum Italiæ imminebat; validissimæ autem ra-
tiones sint, quæ Ecclesiam mouerint, cur non passim siue hę, siue aliæ vulgares editiones tra
ctentur ab omnibus, sane circunspectè in his omnibus incedendum est. Nec verò vni Sixto
Senensi ita fides habenda, vt credamus Iacobi de Voragine Versionem nulla egere animad
uersione, quippe cui nec linguæ politioris Italicæ, neque historiarum, quas idem affert de vi-
ris Sanctis, & notitia fuerit, quin in Martyrologijs, & Annalibus Ecclesiasticis, siue huiusmo-
di alijs perlegendis, quæ deinceps Ecclesiæ Catholicæ iussu, ac pietate prodierunt ad om-
nium vsum, rectius ponendum sit tempus.

Ceterum cur vulgari idiomate Biblia (licet optimè essent versa) non vbique aut semper,
aut ab omnibus sint legenda, scripsere plures magna cum laude: sed qui librum hac vna de
re, non ita multos ante annos edidit fuit Iacobus Ledesmius Societatis nostrę Theologus;
quamuis deinceps Bellarminus Card. cum egisset de editionibus vulgaribus, easdem ratio-
nes, & alias sic perstrinxit, vt facile, ac paucis verbis inde percipi queant.

Germanica Bibliorum editio.

Neque verò me latet inter tot versiones, quę populari lingua erupere ex Lutheranis, Zu-
inglianis, Caluinianis, Arianis, Picardis, Anabaptistis, Trinitarijs, quæ omnes inter sese miri-
ficè diffident, rem ipsam loqui; nempe ab ijs, qui extra Ecclesiam sunt, quique hęc ad popu-
larem auram excipiendam, non ad Dei gloriam solidè propagandam attentarunt, nihil de-
nique solere consequi, quam linguarum diuisionem eam, quę mirificè in Turri Babelis ceci
dit supra superbos. Ac tamen vt Germanorum desiderio piorum aliquatenus satisfieret, si-
mul autem fallaces Hæreticorum laquei apparerent, viri doctissimi, vereq; Catholici, Die-
tembergius, & Hieronymus Empserus, ille Biblia, hic Nouum Testamentum, edidere Ger-
manicè, qui & trecentas in vno Nouo Testamento deprauationes Diuini verbi, ex versio-
ne Lutheri obseruauit.

Gallica editio.

Caluiniani autem cum à Caluino magistro suo Biblia in Gallicam linguam potius trans-
uersa, quam conuersa accepissent, occasionem præbuere curiosis ingenijs, ac pręcipuè pleris-
que nobilibus, vt ea perlegerent; at cum hæreticam versionem Catholici desiderarent, fuit,
qui alteri versioni manum admouit; quam cum inchoatam, neque verò absolutam prelo ty-
pographi subiecissent, dum operę folia vrgebant, factum est, vt ex Caluiniana versione plura
extemporariè multis in locis desumpta fuerint, & ita euulgata. Quare non ita multo post
agnita mendis atque erroribus grauissimis referta, à Sorbonica Schola vnanimi sunt con-
demnata. Quæ tamen (gliscente in Galliæ Regno licentia, & Hæreticis liberè venena sua
spargentibus) fieri non potuit, quin adhuc à pluribus legantur, & retineantur. Sed denique
obuiam itum est huic malo ab Academia Louaniensi, quæ Biblia emisit purgatiora quidem,
& Gallica facta; sed quibus præstantissimos illos Theologos adhibuisse iam vel certè adhibi
turos alteram limam non dubitamus.

Anglica editio.

Anglica itē versa sunt Biblia à Gulielmo Alano Anglo, qui postea fuit Cardinalis, à Gre-
gorio

gorio Martino, & à Richardo Bristoo Theologis, quę & Rhemis in Gallia sunt edita; quibus subscripsere Petrus Remigius Archidiaconus maior Metropolitanæ Rhemensis Ecclesię Generalis Vicarius, Hubertus Morus eiusdem Ecclesiæ Decanus, & Ecclesiastes, ac Theologus, & Cancellarius ipsius Rhemensis Academiæ, atque Gulielmus Balbus Theologiæ professor Collegij Rhemensis Archimagister.

Polonica editio. Præter Anglicam versionem, Biblia quoque in linguam Polonicam sunt versa mandato Gregorij XIII. Pont. Max. atque in lucem edita concessu Clementis VIII. Pont. Max. & hęc quidem recognita à nostris eiusdem gentis valdè peritis, atque Theologis: quæ versio perutilis, & necessaria fuit ad extirpandos errores, qui ex falsa nouorum Arianorum, & aliorum Hæreticorum versione passim serpebant: cum in eam Catholicam versionem diligentissimè insudasset Iacobus Viecus Vangrouecensis Polonus Theologus Societatis nostræ. De quo vide alia in verbo, Iacobus Viecus.

Scripserunt autē inter alios in Diuinam Veteris, & Noui Testamenti Scripturam siue generatim, siue Introductiones, & alia huiusmodi ad eam, ij qui sequuntur. Quorum labores distinctius in singulis eorum nominibus quærendi erunt suo loco in hoc Apparatu.

A

Adrianus Cardinal. Quomodo Sacra scriptura tractanda, lib. 3. de vera Philosophia.
Aegidius Romanus, de Canone Bibliorum.
Albertus Magnus.
Alexander Halensis.
Alphonsus Salmeron.
Alphonsus Tostatus.
Allegoriæ simul, & Tropologiæ ī locos vtriusque Testamenti, è monimentis vnius & triginta Auctorū per Godefridum Tilmannum. Vide in verbo, Allegoriæ.
Ammonius.
Anselmus Laudunensis.
Antonius Posseuinus Isagoge, quæ in secundo libro Bibliothecæ Selectæ continetur.
Apollinarius Iunior.
Aquila.
Athanasius, qui Synopsim.
Augustinus Iustinianus Nebiensis Episcopus.
Augustiuus Steuchus.
Aurelius Augustinus.
Aurelius Cassiodorus.

B

Bartholomæus Vrbinas.
Beda.
Benedictus Arias Montanus.
Bernardinus Gadolus.
Biblia Gręca cum commentarijs sparsim collectis, extabant Venetijs in Biblia Sanctorum Io. & Pauli.

C

Contrapositorum, siue contrariorum in speciem vtriusque Testamenti locorum concordantia antiquitus scripta, sed ab Henrico Sachsio edita.

D

Dionysius Cartusianus.

E

Emanuel Sà.
Eusebius Cęsariensis, sed qui in dogmatibus non est rurus. Vide in verbo, Eusebius Cæsariensis.

F

Franciscus Feuardentius, qui cum Iacobo Cuillico, & Ioanne Dadrço emiserūt Glossam ordinariam emendatiorem.
Franciscus Georgius, sed ille, qui ex auctoritate S. Sedis Apostolicę fuerit expurgatus.
Franciscus Ribera in 12. Prophetas minores.
Franciscus Vatablus, sed qui emendatus est à Theologis Salmanticensibus.
Franciscus Ximenius.

G

Gaspar Casalius de Axiomatib. Christianis.
Georgius Ederus.
Gerardus Bergomensis de Cōcordantia Noui cum Veteri Testamento.
Glossa ordinaria.
Godelbertus.
Godefridus Tilmannus.
Godefredus Viterbiensis.
Guido Ferrariensis.

Hay-

H

Haymo.
Hermanus de Scildis, De sensibus Sacræ scripturæ.
Hesychius.
Hieronymus Stridonensis.
Hieronymus Ederus.
Hugo Carensis.
Hugo Victorinus.

I

Iacobus Genuæ Archiepiscopus.
Io. Copgraue de Doctrina Christiana.
Io. Castellensis.
Io. Chrysostomus Archiepiscopus Constantinopolitanus.
Io. Chrysostomi Zanchi Bergomatis, & Canonici Regularis extat m.s. Dictionarium Hebraicum, & Græcolatinum in vniuersa Biblia in aliquos Tomos Digestũ: Quod non omnino absolutum fuit, quod in eo cursu mors illum intercepit.
Isidorus Iunior Cordubensis.
Isidorus Pelusiota.
Iustus Tiberin.

L

Laurentius Xeresanus De rectè formãdo Sacrarum literarum studio.
Ludouicus Carbo Introductione ad Theologiam Scholasticam, vbi quædam interserit spectantia etiam ad positiuam.
Lucianus Martyr.
Ludouicus Marsilius Florentinus Augustiniani Ord. qui heroico carmine Vetus, & Nouum Testamentum conscripsit.

M

Mattheus Doringus.
Melchior Canus.

N

Nicephorus Callistus, qui Synopsim. Sed de hoc Nicephoro vide primum in verbo, Nicephorus Callistus.
Nicolaus Gorran.
Nicolaus Lyranus.
Nicolaus Zicenius.

O

Origenes.

P

Paterius.
Patrophilus.
Paulus Burgensis, cuius extat Scrutiniũ scripturarum.
Petrus Aureoli, siue de Verberia.
Petrus Brunaquellus.
Petrus Berchorius.
Petrus Cantor.
Petrus Comestor.
Petrus Garsias Galarsa Episcopus Cauriẽsis.
Petrus Paludanus.
Petrus Riga.
Petrus de Rosenchen.
Pontius Carbonellus.

R

Rabanus.
Richardus Victorinus.
Robertus Bellarminus.
Rupertus Tuitiensis.

S

Sanctes Pagninus, qui & Isagogem ad sacras literas edidit, ac Compendia in omnes libros historicos Veteris Testamenti per argumenta capitum adiecit.
Sebastianus Barradius.
Scholastici omnes.
Sedulius presbyter.
Septuaginta Interpretes. Vide in verbo, Septuaginta.
Seuerus, qui duos sacræ historiæ libros conscripsit.
Seraphinus Capponius à Porrecta.
Seraphinus Cumiranus.
Sixtus Senensis.
Sophronius.
Strabus Fuldensis.
Symmachus.

T

Theodoretus Monachus.
Theodotion.
Thomas Beaulxamis.

Reliquorum autem, qui in Pentateuchum, aut in reliquas Sanctarum scripturarum partes aliquid edidere, siue item, qui, quoniam eas in Compendium redegerunt, Abbreuiatores, & Compendiarij sunt dicti, vel alijs de causis Adnotatores, Coacervatores, Collectores, Chronographi, Dialogistæ, Dictionarij, Disputatores, ac Quæstionarij, siue alij Eclogistæ,

gistæ, Epistolarij, Geographi, Harmonici, Homiliastæ, Isagogici, Paraphrastæ, Partitores, Indicistæ, & si qui alij aliter appellati sunt, Nomina, & labores, suis quique locis in Verbo illorum sunt adnotata. in hoc nostro Sacro Apparatu.

Bibliotheca quo nomine non tam designantur loci, in quibus libri locantur, quam qui eodem nomine prænotantur, duplicem hic præbet occasionem de varijs Bibliothecis agẽdi. Ac quidem ex ijs, quos habemus, qui Bibliothecę nomine suos libros appellarũt, fuere Diodorus Siculus, Photius Constantinopolitanus Archiepiscopus, Sixtus Senensis: Quos postea subsecuti sunt, qui Bibliothecam Homiliarum, & Sermonum; quique illam, quæ dicitur Patrum: Quin & qui Gallicam edidit, & alij, de quibus mox dicetur. Ac Diodorus Siculus, quoniam è pluribus Historiographis suos libros conflauit, Bibliothecam nominauit. Photius verò, quoniam multorum scripta, non tam legit, quam de ijs iudicium tulit. Sixtus autem Senensis, quòd quidquid censuit ad sacros libros atque horum interpretes facere, id ipsum è varijs auctoribus, & Patribus, in suam quam nominauit sanctam Bibliothecam intulit. Quò tamen spectant (mutato licet nomine) qui Catalogum librorum Ecclesiasticorum, siue Synopses, ediderant, Eusebius, Athanasius, Hieronymus, Gennadius, Honorius, Sigebertus, Henricus Gandauensis, denique Io. Tritemius, Eisingrenius, & alij: quorum initio ante nostrum Apparatum nomina, & labores indicauimus.

Vide de vnoquoque suis locis huius Apparatus.

Laurentius Cumolius.

Iam Laurentius Cumolius Italus Bibliothecam Homiliarum, & Sermonum Priscorum Ecclesiæ Patrum collegit, quæ tam in Officio tempori accommodato, quam omnibus festis diebus toto anno in Missa leguntur, quemadmodum in Missali ex Decreto Sacrosancti Cõcilij Tridentini restituto, extant, videlicet Expositiones, & pleræque eorundem Patrum conciones in quattuor partes digestæ.

Gerardus Mosanus.

At laborem istum Cumolij, Franciscus Gerardus Mosanus Germanus, Ord. Prædic. eo de mortuo vsque ad finem perduxit. Addita sunt ad marginem ijsdem auctoribus Scholia, quæ hæreses nostri temporis iugulant. Homilias autem in Euangelia, quæ sunt à Dominica prima Aduentus vsque ad primum Quadragesimæ diem, Sermonesque eidem tempori accommodatos complectuntur. Ea Bibliotheca Lugduni in Gallia, è Iuntarum typographia prodijt anno Dom. 1588.

Margarinus autem Bignęus Bibliothecam Sanctorum Patrum editione secunda locupletatam, & modis, ac numeris multis castigatam, ab se nimirum recensitam, atque à Gilberto Genebrardo, Francisco Feuardentio, & Io. Dadræo recognitam, emisit Parisijs in nouem Tomos distributam anno Dom. 1589. de qua vide in verbo, Margarinus.

Edidit verò quidam Dominus à Cruce Cęnomanensis Bibliothecam Auctorum eorum, qui Gallicè scripserunt, Gallico & ipse idiomate, qui & alterius Gallicæ Bibliothecę meminit, quam Antonius Verderius, qui Latinorum Auctorum emisit Appendicem, scribebat. Sed ex his multi Auctores hęretici sunt expungendi. Sanè Bibliotheca Constantinopolitana, & altera ex operibus SS. Hieronymi, Augustini, & reliquorum confecta, sed & Bibliotheca Studij Theologici ex plerisque Doctorum prisci seculi monumentis collecta à Ioanne Crispino, siue ab alijs excusa, prohibitę sunt in Romano Indice à Clem. VIII. Pont. Max. anno 1595. emisso, donec expurgentur.

Nos Selectam Bibliothecam scripsimus (vti suprà monstratum est) in qua methodum Disciplinarum, & meliores scriptores, atque ad quem vsum legendi, docendive essent, conati sumus ostendere, cum & nunc hoc Sacer Apparatus, qui est altera Bibliotheca prodire iam inceperit.

At quòd ad eos attinet, qui vel antiquitus, vel hoc seculo celebres Bibliothecas instituerunt, aut collegerunt, paucis dicendum est hic, quod alij fusius attigere. Ac vt mittam, quas à Moyse, ab Esdra, Babilonicam verò à Nabuchodonosore, Gręcam à Pisistrato, hancque à Xerse, deinde à Seleuco seruatam, & auctam, Alexandrinam à Ptolomęo Philadelpho septuaginta voluminum millibus ditatam, Apamiensem, in qua libri viginti mille extabant; & Romanas publicas, venio ad illas, quæ pręcipuè à Viris Apostolicis fuerunt institutæ, Hierosolymitanam ab Alexandro Episcopo, & martyre, Cęsariensem à Pamphilo martyre: Constantinopolitanam tricenorum, & trium millium librorum, quæ fuit à Leone Isauro.

hæretico

hæretico concremata. Vaticanam à Romanis Pontif. vti & alteram quæ apud Canonicos D. Petri Romæ habetur. priuatas autem à diuersis tum Impp. Regibus, aut Regulis, tum Cardinalibus, & alijs Clarissimis viris quas in fronte huius Apparatus sub aspectum posuimus. Et Alphonsus quidem Aragonum, atque Sicilię Rex, Cosimus deinceps Medices Senior, Matthias Coruinus Rex Vngariæ, eam quę Buda à Turcis capta interijt, Franciscus Galliæ primus huius nominis Rex in Abbatia S. Victoris, & in Palatio fontis pulchri (vulgo Fontaine bleau) reliqui item, vt Vrbini Dux, Federicus Feltrius, eam quę extat Vrbini, Franciscus autem Maria Pisauri, Philippus II. Hispaniarum Rex in Cęnobio S. Laurentij ad Scoriacum, Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus, & Cardinalis, Compluti, Ducis Bauariæ, Monachij, Bessarion Cardinalis, illam, quę est Venetijs apud S. Marci ædem, Fuggeri Augustanam in ipsa Vrbe Augusta Vindelicorum, Cracouiensis Academia, & alibi alię Academiæ suas Bibliothecas instituerunt, cum & omnia pene cęnobia illustria habuerint hodieque habeant communes Bibliothecas, quas tamquam vigiles obseruant, atque inde, quasi ex Armamentarijs tela depromant, vnde fidei hostes, atque ipsa peccata confodiant.

Extat in Italia Mediolani in Cęnobio Sancti Marci Bibliotheca insignis, altera Cęsannę in Cęnobio Sancti Francisci, quemadmodum & apud Dominicanos Florentiæ, & apud S. Marcum, altera à Mediceis, nam altera apud S. Laurentium habetur, alia Cremonæ, apud Augustinianos, apud Ascanium Card. Columnam Romę alia, ad quã accessit, quæ erat Gulielmi Cardin. Sirleti, alia apud Cardin. Sfortiam, alia apud Cardinalem Montaltum, alia apud Dominicanos Romę, alia apud Cardin. Ioiosam, qui è tribus insignibus Bibliothecis vberem suam conflauit, quarum una erat Pythæi viri in Gallia, celebris, alia apud Dominicanos, supra Mineruam, alia apud alios, nam & nostri in Collegio Romano habent haud cõtemnendam, ad quam accesserunt Bibliothecę M. Ant. Mureti, & Cardinalis Montisregalis, & quam Card. Toletus, quamque manuscriptorum Græcorum librorum intulit in Societatem nostram Franciscus Turrianus.

BIGA salutis, quod erat (opinor) pręnotatio alicuius Operis Fratris Ord. Minorum. Nam & Rodulphus Tossiniacensis in sua Seraphica historia se non inuenisse ipsius nomen scribit, quem tamen fuisse Pannonium inquit, Sermones edidit eruditos ad festos totius anni dies, quos Pesti in Hungaria, vbi erat magna in existimatione composuit. Incipiunt, *Venite post me.* edidit etiam in præcepta Decalogi, & miracula quædam. Florebat anno 1516.

BILIBALDVS Birckheimerus, etsi librum edidit de vera Christi carne, & deveto eius sanguine ad Io. Oecolampadium hæreticum, iustis tamen de caussis prohibitus est in Indice Romano, quod dictum volui, ne tituli specie aliquibus noceat: Nam & idem Bilibaldus non fuit in Catholica fidè integer.

BINDVS Senensis, Ord. Minorum edidit Sermones prædicabiles Franc. Gonz. Ep. Mant.

BISACENVM, siue Visacium Concilinm in Africa anno Domini 541. celebratum est, Vigilij autem Papæ II. & ex eodem Concilio Legatio missa est ad Iustinum Imperatorem.

BISACENVM Concilium in Aphrica iussu Gregorij I. anno 602. celebratum in causa Clementis Primatis Prouinciæ Bisacenæ. Vide Baronium Card. sub eundem annum Tom. 8. & Greg. magnum, lib. 9. Epist. 22. Indic. 4.

BISACENA Synodus, quæ scripsit ad Constantem Imperatorem cùm nondum esset detectus hæreticus, anno 646. Extant in Lateranensi Concilio habito sub Martini Secretario.

BITVNTINA Dięcesana Synodus Cornelij Mussi Episcopi, quæ totam fere Ecclesiasticam disciplinam Sermonibus, constitutionibus legibus synodalibus complectitur in qua nouo, & erudito modo agitur, de causa, & ratione visitationis, deque Clero, & Populo reformãdo. Vide alia istius docti, & eloquentis viri, in verbo, Cornelius Mussus.

B L

BLASIVS Andemarins Carmelita, Gallus, scripsit in Sent. lib. 4. Quæstiones quinque, & Collationes varias in Scholis disputatas. Annum verò quo claruit Tritemius non scribit.

BLASIVS Viegas Eborensis in Lusitania Societatis nostræ Theologus scripsit in Apocaly-

psim D.Io.perdoctè; is editus in Hispania, deinde item apud Arnoldum Mylium Coloniæ, ac Lugduni apud Cardonem, recusus denique est à Veneta Societate, Venetijs an.1602.

Blosius vir valde pius, scripsit institutionem Spiritualem, Apologiam, & alia quædam, quæ Louanij prodierunt anno Do.1570. item Margaritum spirituale, quod ibidem an.1555. Prętcrea Psychagogiam, quæ Romæ 1587. At & Coloniæ eiusdē opera excusa sunt an.1572. Vide in verbo, Ludouicus Blosius.

B O

Boetius Epo Nordahusanus Frisius, qui vir & doctus, & pius admodum fuit, Heroicarum, & Ecclesiasticarum quæstionum libros sex. De Iure sacro, ac iuris Pontificij libros tres, anno 1588. quo florebat, edidit Duaci in Belgio apud Ioan. Bogardum, quem postea diem obijsse audiuimus. Ad eum autem si peruenissent annales Card. Baronij, qui postea prodierunt in lucem, non dubito quin aliquid suis scriptis adiecisset vbi in libro secundo de Iure Sacro; agit de Concilijs particularibus. Quin & in notatione, quam ad synodorum generalium ennmerationem paulo antea adhibuit, cum quasi legitimam fuisse eā, quæ Constātinopoli est habita videatur existimasse, id non ita habere constat. Nos de illa synodo fusius in Refutatione nostra aduersus Dauidem Chytræum. Quin & nouissimi Canones sextæ synodi non fuerunt à Romana Ecclesia recepti, sicuti quoque adnotatum est ad Gratiani distinctionem 16. cap. 5. in postrema Romana Decreti editione. Iam verò, quo dinquit, Nicęnum primum Concilium fuisse celebratum sub ann. 330. nos in verbo, Nicęnum Concilium, probauimus id anno 325. accidisse.

Boetius Prouinciæ Daciæ, Ord. Præd. Theologus scripsit librum de ęternitate mundi, & in libros Arist. De sensu, & sensato, & de morte, & vita eiusdem, & de somno, & vigilia. Quoto autem anno vixerit non meminit Antonius Senensis Lusitanus, cum tamen asserat hunc fuisse Theologum præclarum, atque Philosophum profundum, vt verbis vtar ipsius.

Boetius Romanus Patricius, qui & Anitius, Manlius Torquatus Seuerinus est dictus, quique consulatum gessit, & Reipub. atque Senatus Romani defensor, à Theodorico Rege Gothorum vna cum Symmacho Boetij socero, eoque maximè pio, ac docto, interfectus est an.526. post obitum Io. Papæ. Floruit autē doctrina eloquentia, sapientia, pietate, martyrio.

Eius vitam scripsit accuratè Iulius Martianus Rota, quæ omnino prælegenda est ei, qui fructum vberem ex hoc Auctore perutili capere velit. Neque verò in hac eius vita, est quod remoretur Lectorem, nisi tantulum illud, quod septimo Tomo Annalium, Card. Baronius obseruauit, dum inquit: Boetij filios, quoniam dicti sunt consulares, non fuisse consules, quod quidem Iulius Martianus est opinatus. Sic enim, ait, appellati sunt, quoniam parentem habuere consulem: nam & vxor consulis nominata est interdum consularis.

Porrò cum neque in Fastis vlla eorum consulatus mentio fit habita, & verò adhuc pueri essent, qui poterant esse consules? hæc fermè Card. Baronius. At Boetius de se sub vicaria persona Fortunæ testatus est his verbis: *Poterit ne illius memoria lucis quantalibet ingruentium malorum mole deleri? cum duos pariter consules liberos tuos domo prouehi sub frequentia Patrum, sub plebis alacritate vidisti? Cum eisdem in curia curules insidentibus, tu regiæ laudis orator, ingenij gloriam, facundiaeque meruisti?*

Præter Iulium Martianum, Ioannes Murmellius (ne quid dicam de Henrico Glareano) sed & antiquiores fide digni Scriptores pleraque de Boetio suis operibus inseruerunt. Cassiodorus, qui lib. 1. Epist. 45. quæ est Theodorici Regis ad Boetium missa. lib. item secundo, Epistola Quadragesima. Beda vltimo suorum Scriptorum Tomo. D. Thomas Aquinas qui Boetij aliqua, vt mox dicemus, est interpretatus. Cęsar Card. Baronius, cum annum Regni Theodorici Regis trigesimumquartum, Iustini Imp. nonum in 7. Tomo Annal. expendit, at & ante Baronium complures alij.

De Doctrina Boetij.

Doctrinam, quęnam fuerit, si dispiciamus, Theologicam certè, solidam, orthodoxam, & plenam pietatis cernimus. Liber de Trinitate hoc testatur ad Symmachum scriptus, dum

esset in vinculis; *Vobis* (inquit in eo Boetius) *inspiciendum est, an ex B. Augustini scriptis semina rationum aliquos in nos venientia fructus intulerint*. Id verò libri quoque De Cõsolatione, atque alia commostrant. Sin doctrinam Philosophicam excutere velimus (in qua non nulli Platonicum magis, quàm Peripateticum illum existimarunt) non tam ex alijs, quàm ex ipso Theodorico Rege, & ex Prisciano Cæsariensi, qui Boetij tempore viuens Constantinopoli docebat, grauissima extant testimonia. *Hoc te multa* (inquit Theodoricus Rex) *eruditione saginatum ita nosse didicimus, vt artes, quas exercent vulgariter nescientes, in ipso disciplinarum fonte potaueris*. Priscianus autem in libro de Ponderibus, Boetium probitatis, & omnium scientiarum attigisse verticem scribit. Quæ sanè in Boetio scientiæ Sigebertum in Catalogo virorũ illustrium ambigere fecerunt, *num conferendus, an præferendus Philosophis & secularibus, & Ecclesiasticis, esset illustrior inter seculares, aut inter Ecclesiasticos*. Epist. 45 lib. Cassiod. Cassiod. de orthograph. c. 12.

Dictio Boetij quaenam.

Stylus autem, & Dictio Boetij fluens, Latina, & propria est. Neque verò habemus in eo scribendi genere, qui Romanum magis sapiat. *Sic enim* (scripsit ad eum idem Rex Theodoricus) *Atheniensium scholas longè positus introisti, sic Palliatorum curis miscuisti togam, vt Græcorum dogmata doctrinam feceris esse Romanam. Didicisti enim qua profunditate cum suis partibus Speculatiua cogitetur; qua ratione Actiua cum sua diuisione discatur deducens ad Romuleos Senatores, quicquid Cecropidæ Mundo fecerant singulare. Translationibus enim tuis Pythagoras Musicus, Ptolemaeus Astronomus leguntur Itali; Nicomachus Arithmeticus; Geometricus Euclides audiuntur Ausonij; Plato Theologus, Aristoteles Logicus Quirinali voce disceptant; Mechanicum etiam Archimedem Latialem Siculis reddidisti. Et quascunque disciplinas, vel artes facunda Græcia per singulos viros edidit, te vno auctore, patrio sermone suscepit: quos tanta verborum luculentia reddidisti claros, tanta lingua proprietate conspicuos, vt potuissent & illi Opus tuum præferre, si vtrumque didicissent*.

Scripti à Boetio Libri.

De Sancta Trinitate, liber vnus. Incipit, *Inuestigatam diutissimè*.
De vnitate Trinitatis, liber vnus. *Quæro an Pater, & Filius*.

Scripsit autẽ hos ad Symmachum socerum suum dum in custodia detineretur; hoc est. De Sancta Trinitate ad illum. De Vnitate autem Trinitatis. ad Ioannem Diaconum.

Atqui in lib. de Trinitate scripsit commentarios Gilbertus Porretanus Episcopus Pictauiensis, qui extant in editione Basileensi anni Dom. 1570. & Beda venerabilis.

De duabus naturis in Christo, lib. vnus. *Anxiè te quidem, diuque*. Breuissimus autem est hic libellus contra Eutychen, atque Nestorium.

De Fide ad Ioannem Diaconum, liber vnus. *Christianam fidem noui*.

De Consolatione Philosophię lib. quinque, partim carmine, partim soluta oratione conscripti, dum esset in exilio. Quorum initium, *Carmina, qui quondam*. Porrò carmina hæc separatim excusa sunt Romæ anno 1587. in typographia Ioannis Tornerij ad calcem primi voluminis Poematum, siue Poëtarum veterum, è quibus (vti ethnicis) sublata est obscęnitas, additusque Theodori Pulmanni libellus de metris Boetianis. In hos autem libros D. Tho. Aquinas, ac deinceps Io. Murmellius, & in eosdem ex parte, Rodulphus Agricola commentaria scripserunt. Ac quidem Boetius in libris De Consolatione, quos scripsit senex in carcere, mirificè expressit, quàm in humanis rebus nulla felicitas solida, quã vnicuique minimè sit gloriandum in secundis, dolendum in aduersis; deinceps quodnã sit summũ Bonum, & in quo situm, quanam ratione ipsum assequimur; Pręterea, Bonos semper esse potentes, Malos semper impotẽtes; Bonis sua nunquã pręmia, Malis sua nũquam deesse supplicia; Denique, quid sit Diuina Prouidentia; quid casus; quid fatum; quid liberum arbitrium, ac pleraque alia, quæ Christiano Viro in ęrumnis posito possunt esse magno solatio, dum ipse dolentis, Philosophia consolantis personam agit.

Ad libellum De scholarium disciplina quod attinet, Boetius cernens plurimos abuti tempore, ac sumptibus, dum rectà per tramitem studiorũ haud incederent, rudibus, adultis, ela-

tis, proficientibus, in magistratu item constitutis viam munit. Quod D. Thomas postea cordata interpretatione illustrauit. Incipit hic libellus, *Vestra nouit intentio*.

Reliqui libri spectant ad Disciplinas, siue Philosophiam.

De Vnitate, & Vno, liber vnus. *Vnitas est, qua Vna.*
De Arithmetica, libri duo. *Inter omnes prisca auctoritatis.*
In Geometriam Euclidis, libri tres. *Quia verò mi Patrici.*

At tertius nil ferme habet ex Euclide, vsum eius in varijs rebus docens, pręcipuè in terminis. Et pręfatio quidem in hosce prodijt aliquando Nicolai Iudeci Veneti, in qua Euclidis interpretum errata reprehendebantur tum senioris, tum iunioris Campani. At de hac tota re consulendus est noster Christophorus Clauius in suorum aditu Comment. ad Euclidem.

De Musica, lib. 5. *Omnium quidem perceptio.*
De hebdomadibus, lib. 1. *Postulas, vt ex hebdomadibus.*
De Isagoge Porphyrij, lib. 2. *Hyemantis anni tempore.*
In secundam eius editionem, lib. 1. *Secundus hic arreptè.*
In Categorias Aristotelis, lib. 2. *Expeditis his, quæ ad.*
In Peri Hermenias Aristotelis, lib. 1. *Magna quidem libri.*
In editionem eius secundam, lib. 6. *Alexander in Commentarijs.*
De diuisionibus, lib. 1. *Quam magnos studiosis.*
De definitionibus, lib. 1. *Dicendi, ac disputandi.*
Ad categoricos syllogismos introductio, li. 1. *Multa veteres Philosophi.*
In Topica Ciceronis, lib. 6. *Exhortatione tua.*
De differentijs Topicis, lib. 4. *Omnis ratio disserendi.*
De syllogismo Categorico, lib. 2. *Multa Graci veteres.*
De syllogismo Hypothetico, lib. 2. *Cum in omnibus Philosophis.*
De locis Rhetoricis, lib. 1. De prędicatione potestatis, lib. 1. Epistolarũ ad diuersos, lib. 1.

Nam cum nemo Latinorũ de Hypotheticis syllogismis egisset, ac ne Aristotelis quidem extaret aliquid conscriptum; Theoprastus autem (vt ipsemet inquit Boetius) rerum tantum summas esset executus, Eudemus verò etsi quædam semina sparserat, nullum tamen frugis prouentum extulerat, Boetius totam hanc rem dilucidius tractandam suscepit.

At & Boetij Operibus duo alia adtexuntur, quæ vel morte, vel alijs occupationibus præuentus haud potuit absoluere.

Alterum { Quemadmodum ex æqualitate fiat inæqualitas Personarum.
Quomodo Ptolemęus diuidat Diatessaron in duas partes.

Ceterum Ticini Turris hodieque visitur, carceris Boetij, sanguinisque ipsius aspersione celebris, cuius etiam ciuitatis incolæ semper à maioribus traditum cõstanter asseuerant, Boetium, cũ ei regius spiculator lętale vulnus intulisset, vtraque manu (sicut olim Dion. Areopagita) diuulsum caput sustinuisse; interrogatumq; autẽ à quonam se percussum existimaret? ab impijs, respondisse, atque ita cum in vicinum templum venisset, & flexis genibus ante altare sacra percepisset, post paululum expirasse. Hæc Iulius Martianus.

Sepulchrum eius in æde S. Augustini, qua parte in aditum templi ascensus incipit, hoc epitaphio est incisum.

Mæonia, & Latia lingua clarissimus, & qui
Consul eram, hic perij, missus in exilium.
Et quia mors rapuit, probitas me vexit ad auras,
En nunc fama viget maxima, viuit Opus.

Porrò Beda venerabilis non vno in loco mentionem Boetij facit, quem & gessisse Consulatum cũ Symmacho scripsit, pag. 12.3. Vnde verò dictus sit Anicius, pag. 1088.8. De libris eius de Trinitate 1088.1094.8. De Boetij exilio 1089.8. De genere ipsius 1088.8. De interitu 1089.8. In editione apud Io. Heruagium Basileæ an. 1563.

Bombologninus è Gabiano Bononiensis, Ord. Pręd. scripsit Commentaria in quattuor libros Sentent. Claruit circa annum 1320. PP. Mon. Ord.

Bona-

BONAVENTVRA Acsinus, Ord. Minorum conciones in singulas anni Dominicas dies scripsit, quæ Patauij apud eius ordinem extabant m.s.

BONAVENTVRA Blancus è Cotiniola Aemiliæ Prouinciæ, siue Romandiolæ oppido, Ordinis Minorum, edidit Quadragesimale. Homelias per annum. De illustribus rebus noui, & veteris Testamenti. Bononiæ anno 1534. apud Baptistam Faellum.

BONAVENTVRA Brixianus, Ord. Minorum, Regulam Musicæ planè digessit, vt inquit Rodulphus Tossiniacensis.

BONAVENTVRA è Callio, Ord. Minorum nonnullos Tractatus m. s. Bononiæ in Bibliotheca Franciscanorum reliquit. Henr. Villot. & Franciscus Gonzaga Ep. Mant. & Rodulphus Tossiniacensis, qui tamen eorum inscriptiones haud narrant.

BONAVENTVRA à Cineribus, Ord. Minorum vberem Tabulam in libros D. Bonauenturæ Cardinalis concinnauit.

BONAVENTVRA, quem alij Eutychium, quod nomen Bonauenturę respondet, alij Eustachium nominant, alij cognomento *Fidanzam*, siue *Fidantium*, cum Ordini Minorum se addixisset, & sub Alexandro Halensi mirificè in Theologia Scholastica profecisset, ita mores & pietatem eum scientia, coniunxit, vt idem ipse Halensis de eo dicere soleret, videri sibi *Adamum in Bonauentura non peccasse*. Ioannes item Gerson Cancellarius Parisiensis in Opusculo de libris legendis à Religiosis, consideratione quinta, ait; *Singulariter inter omnes Doctores Catholicos videri D. Bonauenturam idoneum, & securissimum ad illuminandum intellectum, & ad inflammandum affectum:* quem ideo plerisque alijs Theologis præfert, quod *vt solidus est,* (inquit) *securus, pius, & deuotus, sic recedat, quoad eius fieri possit, à curiositate, neque positiones immisceat extraneas, vel doctrinas seculares Dialecticas, aut Philosophicas theologicis terminis obumbratas, more multorum: sed dum studet illuminationi intellectus, totum refert ad pietatem, ac religiositatem affectus. Quare* (subdit) *factum est, vt ab indeuotis Scholasticis, quorum (proh dolor) maior est numerus, ipse minus extiterit frequentatus.* Et ita quidem Gerson, qui alijs item in locis D. Bonauenturam extollit, appellans *Doctorem Seraphicum, atque Cherubicum*, dignissimum nimirum, qui plurimorum manibus teratur. At Tritemius ita ait: *S. Bonauentura in scribendo profundus non verbosus; subtilis, non curiosus, disertus, non vanus; flammantia non inflantia verba proferens. Vnde & securius legitur, facilius ab amante intelligitur, vtilius frequentatur, pauci, verò scribendo libros docuerunt vtrumque: Bonauentura autem & multos superauit, & paucos; dum eius doctrina deuotionem, deuotio instruit doctrinam. Si ergo & doctus vis esse, & deuotus, illius Opusculis esto intentus.* Hæc ille.

Atqui & à B. Thoma, *Sanctus*, dum viueret, fuit appellatus. Natus igitur hic Balneo regij (quæ ciuitas est Pontificiæ ditionis, atque Hetruriæ finitima) cum tantus euasisset, octauus Generalis minister Ordinis sui creatus est, quem postea Gregorius X. Pont. Max. in Cardinalium numerum adsciuit; Quo Pontifice in Concilio Lugdunensi quod celebratum est anno 1272. siue 1273. diem obijt, miraculis clarus, quem Sixtus IIII. in Sanctorum Catalogum retulit, cum eius corpus Lugduni sepultum esset, qua in Ciuitate cum semper Catholici illud essent venerati, eiusque nomini in Dei gloriam insigne, quod extat, tēplum excitassent, anno superioris seculi sexagesimoprimo Caluiniani hæretici in profluentem Araris, qui mox in Rhodanum influit proiecerunt, sicuti & alia corpora Sanctorum Irenæi, & aliorum vel combusserunt, vel dispersere; Caput tamen siue cranium D. Bonauenturę seruatū est opera pij Religiosi eiusdem Ordinis, quem & Hæretici miris cruciatibus affecerunt, vt eius Ecclesiæ thesauros hoc est vasa sacra promeret, id quod constanter tacuit. Hisce rebus cum eodem tempore Lugduni interfuerim, nolui rem celatam, vt & quoddam martyrij genus in Bonauenturæ corpore tanto post tempore fuisse intelligatur.

De Sancti autem huius viri vita extat Oratio, quæ coram Pont. Max. Sisto IIII. habita est ab Octauiano Martiniano sacri Consistorij aduocato, cum Regum, & aliorum Principum nomine Christianus orbis peteret, vt in Sanctorum numerum D. Bonauentura adscriptus in Ecclesia legeretur. Eam Surius in capita quędam redegit, resectis quę ad historiam haud facerent, sed & vitam ipsius scripsit Petrus Galesinius. Sur. Tom. 4. in vita D. Bonauenturæ.

Porrò cum Bonauentura composuisset multa, quæ partim edita fuerant, partim manu scri-

pra latebant in Bibliothecis, Sisto V. Pont. Max. qui eum inter sanctos Ecclesiæ Doctores adnumerauit,& eiusdem D.Bonauenturæ nomine collegiū sui ordinis Theologorum in Vrbe instituit,excusa sunt in Vaticana Bibl. Ea verò sunt, quę sequuntur per Alphabeti seriem.

Præpa-

Alter Index omnium Opusculorum D. Bonauenturæ secundum ordinem Partium, in quibus materiæ sunt collocatæ.

Opuscula S. Bonauenturæ in quattuor partes, & Appendicem distributa sunt. Prima, & secunda pars tomo vno: tertia verò, & quarta cum Appendice, tomo altero comprehenduntur. Pars item prima Opuscula continet, quæ magis ad Theologicam doctrinam spectant. Pars secunda comprehendit ea, quæ ad meditationes potissimum, & ad Christi Saluatoris nostri Passionem, eiusque Sanctissimæ matris laudes soluta Oratione, & Carmine idem S. Bonauentura composuit. Pars verò tertia complectitur quę ad vitæ Institutionẽ, & exercitium pro cuiusque status ratione præcipue pertinent. Pars etiam quarta continet Opuscula, quę ad Religiosos, ac præsertim ad Fr. Ord. Minorum attinent. Appendix denique quorundam Opusculorum est, quæ S. Bonauenturæ attribuuntur. Index verò Opusculorum iuxta nouæ huius distributionis seriem, quam in fine cuiusq; Tomi inuenies, hic est.

Pars Prima.

De

De resurrectione à peccato ad gratiam.
Dicta salutis.
De Ecclesiastica Hierarchia.

Pars Secunda.

Soliloquium.
De meditatione vitæ Domini nostri Iesu Christi.
Meditationum libellus.
De septem gradibus contemplationis.
De quinque festiuitatibus pueri Iesu.
Officium de Passione Dominica.
Laudismus de Sancta Cruce.
Lignum vitæ.
Speculum, siue de laudibus B.Mariæ Virg.
De corona B. Mariæ Virginis.
De compassione eiusdem.
Philomena Passioni Domini aptata per septem horas Canonicas.
De septem verbis Domini in Cruce.
Psalterium B. Mariæ Virg.
Psalterium minus eiusdem.
In Salutationem Angelicam.
In Salue Regina.

Pars Tertia.

De institutione vitæ Christianæ.
De regimine animæ.
Speculum animi.
De decem præceptis dominicis.
De gradibus virtutum.
Itinerarium mentis in Deum.
De septem itineribus æternitatis.
Stimulus amoris.
Paruum bonum, siue incendium amoris.
Amatorium.
Exercitiorum spiritualium libellus.
Fascicularius.
Vigintiquinque memorialia.
Confessionale.
De ratione confitendi peccata, &c.
De Puritate conscientię.
De instructione Sacerdotis ad se præparandum ad Missam.
Expositio Missæ.
De sex alis Cherubim.
De sex alis Seraphim.

Pars Quarta.

De triplici statu religiosorum.
Speculum disciplinæ, siue de ratione informandi nouitios.
Viginti passus, siue formula nouitiorum.
In regulam nouitiorum.
De processu religionis.
De contemptu sęculi.
De reformatione mentis.
Alphabetum paruum boni monachi.
De perfectione vitæ ad sorores.
Declaratio super regulam Minorum.
Quæstiones circa eandem regulam.
Quare fratres minores prædicent, & confessiones audiant.
De paupertate Christi.
Quod Christus, & Apostoli nudis pedibus incedebant.
Apologia Euangelicæ paupertatis.
Contra Franciscanę Regulę calumniatorem.
Apologeticus in eos, qui Ordini Minorum aduersantur.
De non frequentandis Quæstionibus, ad Fratres.
Collationum Monasticarum ad fratres libellus.
De reformãdis Fratrib. ad ministros Prouinciales.

APPENDIX.

Compendium Theologicæ veritatis.
De essentia, inuisibilitate, & immẽsitate Dei.
De mystica Theologia.

Bonaventura Fidantius, siue Fidanza, idem est, qui supra, Eutychius, Ordinis Minorum.

Bonaventura Gonzaga à secretis Ordinis Minorum, edidit Carmina spiritualia Italicè, & in *Magnificat anima mea Dominum*, & in Prædicamenta Aristotelis. Viuebat anno Domini 1576.

Bonaventura Oldenzeel Belga, Ordinis Minorum, Traiecti ad Mosam conciones frequentes, anno 1518. habuit, quæ extant m. s. in Louaniensium Minorum Bibliotheca.

Bonaventura Patauinus Augustinianus Cardinalis, cum pro tuenda Ecclesiæ libertate Francisco seniori Carrariensi Patauinæ Ciuitatis Principi, resisteret, eo procurante per occultos Sicarios, Romæ, sagitta per pontem Sancti Angeli missa transfixus occubuit. Scripsit In libros Sententiarum commentaria excusa in Germania tomis quattuor. Meditationes in vitam Christi valde pias. Speculum Marię editum Augustæ 1476. Vitas Sanctorum.

In

In Canonicam Epist. Iacobi. In Canonicas Ioannis comment. Sermones de Tempore. Sermones de Sanctis. Sermones ad Clerum varijs argumentis. Parisijs autem (vti ex Regestis Ordinis constat) studijs literarum operam dedit, vbi Doctoratus insignia suscepit, & propè decennium ibi Theologiam publicè professus est. Hic Francisco Petrarchæ fuit per amicus. Huic etiam tunc Cardinali, nonnullas pias & doctas S. Catharina Senensis Epistolas misit. Romæ sepultus est in Ecclesia S. Augustini iuxta Sacellum S. Nicolai à Tolentino. Hunc in martyrum numerum adnumerandum existimat Ioseph Pamph. sicut eius fratrem Bonsemblantem inter sanctos Confessores. Quin & ante Iosephum Pamph. Tritemius scripsit, eum martyrio fuisse coronatum. Claruit anno 1320.

Bonetus, Ord. Minorum formalitates è Scoti doctrina in lucem edidit, & scripsit in Metaphysica Aristotelis. At & iussu Clementis V. Pont. Max: Tractatum, De Conceptione. Rodulphus Tossiniacensis, & Henricus Vuillot.

Bonifacius Anglus, qui deinceps Moguntinus Archiepiscopus, & Apostolicus in Germania per annos plures Legatus, demum post plures populos Germaniæ ad Christianam fidem conuersos, & Reges, atque Ecclesiasticos Viros ad frugem sæpè institutos, à Frisijs tandem ob Euangelium, quod eis prędicabat, trucidatus, martyr insignis, in album Sanctorum relatus est. Vitam eius conscripsere Discipulus ipsius Vuilibaldus, quique post Vuilibaldum additis Epistolis res eius gestas est persecutus, at & Ruthardus Rabani Discipulus heroico carmine eandem cecinit, ac denique ipsius acta Baronius Card. To. 9. sub annum Domini septingentesimum quinquagesimumquintum, quo quidem anno diem obijt, ex quo autem munus accepit prædicationis à Gregorio II. Pont. Max. trigesimo sexto, Episcopatus verò, cui à Zacharia Papa est consecratus, anno decimo. Quod dictum velim, ne quis vitam eius perlegens fallatur in numero. Scripsit autem varias Epistolas ad Summos Pont. de rebus, quas Deus gerebat in Germania, quasve ad exitum perduci tum in ea vasta Prouincia, tum Romæ cupiebat. Ad Archiepiscopos item: ad Danielem: ad Nothelmum; sed & ad Episcopum Pecthelmum, quem inter alia de cognatione spirituali consuluit; ad Abbates quoque Cuthbertum, & ad Duddonem, quem & ipsum de cognatione spirituali consuluit (licet Discipulum suum) & sacros Tractatus in Epistolas Pauli ad se mitti rogat, ad Hetbertum, à quo litteras suas emendari petit, ad Fubrardum item, & alios, & ad Lullum virum sanctum, ad Reges etiam, ad Pipinum, & ad Athelbaldum, quem in quibusdam commendat, sed (licet Regem) rogat, vt carnis lasciuiam abijciat. Gulielmus Eisingrenius scribit eum inter alia scripta confecisse volumen, De sua fide, ac Doctrina, alterum De Sanctitate Religionis, alium pro rebus Ecclesiæ, alium De suis laboribus in Germania, De ritibus Sanctorum, ac de Vnitate fidei aduersus Hæreticos.

Bonifacius Papa I. (vt habet Tritemius) B. Zosimo succedens præfuit Ecclesiæ, pluraque pro Ecclesiastica disciplina statuit, quæ extant sparsim in Canonibus SS. Patrum, scripsit autem, vt ferunt, Epistolarum Decretalium lib. 1. cuius initium est, *Ecclesia Romana, cui.* Mortuus est Honorio, ac Theodosio Impp. an. 422.

Bonifacii II. Papæ nomine conficta fuit ab impostore Epistola ad Eulabium Episcopum Alexandrinum De Reconciliatione Ecclesiæ Carthaginẽsis cum Romana, quasi (quod falsum est) fuisset schismate discissa temporibus Bonifacij, ac Celestini prædecessorum Romanorum Pontificum. Quin & altera quæ dicitur esse Eulabij Episcopi Carthaginensis ad eundem Bonifacium, valde suspecta est. Nam imprimis pugnare videtur cum ijs, quę de cõiunctione Augustini, Eugenij, Fulgentij, & aliorum Africanorum cum Romana Ecclesia certissimè constant. Deinde Eulabius Alexandrinus, ad quem Bonifacius scribere videtur, nullus fuit, aut certe eo tempore non fuit, vt patet ex Chronologia Nicephori Constantinopolitani. Præterea, Bonifacius significat in Epistola sua, Iustino imperante se scribere; at Iustinus obierat, antequam Bonifacius regere inceperat, vt ex historicis omnibus liquet. Ad hæc, Epistola, quę Bonifacio ascribitur, tota fere constat è duobus fragmentis, quorum alterum sumptum est ex Epist. Hormisdę Pont. ad Io. Alterum ex Epist. S. Gregorij ad Episcopos Galliæ, quæ est 52. lib. 4. At S. Gregorius nondum eo tempore erat natus, & stylus omnino Gregorianus est. Quin & in Epistola, quæ Eulabio Carthaginensi tribuitur, qui-

dam sententia Gregoriano inseritur ex lib.4.Epist.36.ad Eulogium; & reliquum eius Epistolæ nihil est nisi fragmentum Epistolæ Io. Episcopi Constantinopolitani ad Papam Hormisdam. Vide Bellarm.4.To.1.controu.3.lib.2.de Rom.Pontif.c.25.ad finem.

Bonifacivs Papa IIII. anno Dom.607.coegit Concilium Episcoporum in Basilica Vaticana contra ambientes Papatum.

Bonifacii Papæ V. Epistolas quasdam Baronius Card. To.suorum Annalium octauo, inseruit sub annum 618. quo rexit Ecclesiam.

Anno 1294. Eisingr. Bonifacivs VIII. Pontifex Maximus Patria Anagninus De Christianæ fidei, & Romanorum Pontificum persecutionibus scripsit. Edidit præterea sextum Pontificij Iuris Codicem, quem iussit à tribus doctissimis uiris colligi, quibusdam Decretis nouis ab se additis. Eiusdem de Indulgentijs anni Iubilei, Rescriptum quoque, & alia quædam, adiectis Iulij Rozæ scholijs. Bibl.SS.PP. to.6.

Rodulphus Tossinacensis. Bonifacivs de Cecca, Lygur, Prouinciæ Franciæ minister Ord. Minorum sacrarum constitutionum leges, velut Testamento ad Regulæ obseruantiam legauit.

Edidit & responsionem ad quandam aduersus se scriptam inuectiuam. Præterea Quadragesimale, & pauca quędam. Viuebat Ludouico Francorum Rege, obijt Parisijs, vbi & sepultus est anno 1507.

Bonifacivs Cremonensis, Ord. Præd. edidit Sermones de Tempore, ac de Sanctis.

Bonifacivs Episcopus, scripsit metrico stylo librum De virtutibus, & vitijs. Sigebertus in Catal.

Bonifacivs Ferrarius, Valentinus Catalanus, & Cartusianus B. Vincentij frater scripsit; cur in Ordine Cartusiano pauci canonizati sint, & miracula publicè non faciunt ad Bonifacium eiusdem Ordinis, librum quoque, De approbatione Ordinis sui. Vixit anno Domini 1430. Eisingrenius.

Bonifacivs Gallus, Ord. Minorum Prouinciæ Sancti Bernardini Minister edidit Quadragesimale. Franc. Gonzaga.

Bonifacivs Londinensis, vir Sanctus, & Archiepiscopus Moguntinus Germaniam in fide Catholica statuens ab Arianismo liberauit. Cum autem ad Romani Pontificis obsequia perduxisset Francos, Noricos, Boios, Thyrigetas, Cattos, Saxonum partem, & Danos, inter cætera suorum scriptorum monimenta librum de sua fide, ac doctrina confecit, item de Religionis sanctitate librum, & alium pro rebus Ecclesiæ, atque alium de suis in Germania laboribus, ritus quoque Sanctorũ, & de vnitate fidei contra Hæreticos, tandem in Frisia martyrium subijt cum socijs.

Bonifacii Symonetæ, Doctoris, ac Monasterij Cornu, quod oppidũ est in tractu Placentino, Abbatis, Congregationis Cistercieusis, in persecutionum Christianorum historiam, Pontificiumq; extant commentarij excusi Mediolani apud M. Antonium Zarotum Parmenium, anno 1492.

Bonioannes de Mesthana, Ord. Præd. dicitur ab Antonio Senensi Lusitano in sua Bibl. Ord. eiusdem scripsisse librum quadripartitum per fabulas figurarum moralium: at quoto anno vixerit, tacet. Nec verò tractatio illa, quam non uidi, ad hunc pertinet Apparatum, ni quatenus ille fertur in Sacra scriptura, & Patribus valde fuisse versatus.

Bonsemblantes Patauinus, Augustinianus Theologus insignis, Bonauenturæ Prioris Generalis frater vterinus, scripsit (referente Iordano) vtile opus studentibus, & sermones ad clerum, & varias quæstiones tam in Philosophia, quam in Theologia. Extant uerò Mediolani, & Bononiæ in Bibliothecis Ord. Augustinianorum Lecturæ Bonsemblantis in primum, secundum, & tertium Sent. Venetijs sanctè obijt. Cuius vir tamqnam suo tempore singularis, Franciscus Petrarcha Epist. lib. 12. meminit ad eius fratrem sic scribens: *Qualem proh dolor virum, quod sydus?* & paulo post. *Ita me ille amet, cuius in amore felicitas vera est: vt ego viuentium fama forte aliquos, neminem sibi vel ingenio, vel eloquio, uel morum suauitate præferendum noui, tanta illi inerat anima, ut ab ipsius uerbis, & congressu numquam nisi lætior, tranquilliorque discesserim, neque mihi unquam tam longa confabulatio secum fuit, quin cupidis auribus, atque animo sitiente breuissima uideretur.*

Boni-

Bonsignortvs Cacciaguerra, Senensis, vir pius, atque eorum Sacerdotum quasi antesignanus, inter quos Philippus Nerius vir Beatus tamquam prima Petra, & Institutor eius Congregationis, quæ Romæ, & alibi, dicitur Oratorij, scripsit lingua Hetrusca duos libros Spiritualium litterarum, quarum alter Romæ anno 1575. alter Venetijs excusus est an. 1582. De frequenti item vsu Sanctissimæ Eucharistiæ, qui Romæ, & Venetijs editi sunt an. 1569. & 1575. Sed & libellum de Tribulatione, atque Epistolam, & Speculum Crucis, ibidem, & Tom. 1. Meditationum, quod Romæ est emissum, an. 1583. & Dialogum spiritualem, & vitã B. Felicis, an. 1564. Venetijs. Floruit autẽ sub Iul. III. Paulo IIII. Pio IIII. Ponttt. Maxxx. & in æde D. Hieronymi in vestibulo portæ humatus est.

Borgiae opera Spiritualia. Vide in verbo, Franciscus Borgia.

Borromaevs. Vide in verbo, Carolus Borromæus.

Bornasivs Siculus Ord. Præd. scripsit accuratè de vita B. P. Dominici, vt habet Ant. Senensis Lusitanus in Bibl. Patrum sui Ord.

Bossvs, scripsit de veris animi gaudijs. De tolerandis aduersis. De gerendo magistratu, iustitiaque colenda. De immoderato mulieris cultu. Argentorati autem anno Domini 1509. prodijt in lucem.

B R

Brabianvs sub Imp. Seuero edidit quędam Opuscula ad Christianum dogma pertinentia. Hieron. in Catal. Hunc m. s. Codices nostri *Arabianum* vocant, sicut & Honorius, contra Sophronium. Vixit anno Dom. 200.

Bracharense Concilium, anno Dom. 563. in Galliciæ metropoli, anno tertio Ariamiri (siue Theodomiri Regis) Præfuit Lucretius Bracharensis Episcopus. Damnata est hæresis Priscillianistarum, & aliorum hęreticorum, capitulis decem, & septem, ex instructione Sedis Apostolicæ. Actum item de Disciplina Ecclesiastica 22. Regulis, siue Canonibus.

Bracharense Concilium, anno Dom. 675. Adeodati Papæ VII. interfuere octo Episcopi. Sanciti totidem Canones de disciplina Ecclesiastica.

Brandolinvs Ord. Minorum, scripsit expositionem Regulæ S. Francisci. Rodulphus Tossiniacensis.

Bravlo Frater Ioannis Cæsaraugustani Episcopi, & in eundem Episcopatum post fratris mortem suffectus, scripsit vitam S. Aemyliani cuiusdam monachi. Vixit in Episcopatu temporibus Sisenandi, Cinthilis, Tulganis, & Sindasuindi regum. hæc S. Ildephonsus in Catalogo virorum illustrium Hispaniæ.

Brendanvs, seu Brandanus Hibernus, vir habitus sanctus, monachus Benedictinus, & Abbas Benchorensis, scripsit De Legibus monachorum, lib. 1. & Reuelationes de futuris temporibus, lib. 1. Arnold. Vuion.

Brennacensis Synodus in Gallia anno Dom. 583. sexto autem Pelagij Papę II. Gregorius autem Turonensis affuit; nam celebrata est in causa ipsius Gregorij, cum reus factus esset, quod in Reginam Fredegundem vxorem Chilperici Regis, & in Berthcrannum Burdegalensem Episcopum crimen nefarium composuisset, atque euulgasset. Vide ipsum met Gregorium, lib. 5. hist. Francorum, c. 47. 48. 49. & Venantium Fortunatum carm. lib. 9. Porrò Brennacum Villa erat.

Brevtaria, quibus Diuinæ laudes recitantur, & lectiones Sacrarum scripturarum, ac vitæ Sanctorum, siue eorum commemorationes continentur, varia, pro variarum familiarum Religiosarum ordinibus, habentur.

Breuiarium secundum Monachorum nigrorum obseruantium Ordinem D. Benedicti, Congregationis Cassinensis in 16. Venetijs 1586.

Breuiarium item Ordinis S. Benedicti de nouo in monte Pannoniæ sancti Martini ex Rubrica Patrum Mellicensium summa diligentia extractum Viennæ apud Lucam Alantho, anno 1579.

Breuiarium etiam vna cum Psalterio, secundum ritum & ordinem Monachorum de Obseruantia

seruantia S. Benedicti in Tegernseæ iam primo impressum cũ adnotationibus numerorum in marginibus Psalmorum, Hymnorum, quoto libro Bibliorum, & quoto capite facilè inueniri queant, Tegernseæ 1577.

Breuiarium Carmelitarum secundum vsum Ecclesiæ Hierosolymitanæ, & Dominici sepulchri, sub Io. Baptista Rubeo ipsius Ord. Generali, editum Lugduni 1575. 16.

Breuiarium Sacri Ord. Cisterciensis à mendis quamplurimis repurgarum Parisijs 1575.

Breuiarium eiusdem Ord. Summarijs ad vnumquemque psalmum, illustratum: adiunctus est item ordo in Lectionibus, & Euangelijs in communi Sanctorum decantari solitus, antea, nunquam impressus, Parisijs apud Hieronymum de Marnef 1581.

Breuiarium secundum ritum Ord. Præmonstratensium auctoritate Ioan. de Pratis totius eiusdem Ord. Generalis editum, ac repurgatum Parisijs 1576.

Breuiarium Romanum ex Decreto Sacri Concilij Tridentini à Pio V. Pont. Max. emissum, restiturum, atque deinceps cum Kalendario Gregoriano, ac denique à Clemente VIII. Pont. Max. restitutum. Romæ, Venetijs, & alibi prodijt hoc anno 1602.

Arnoldus Vuion. BRIDFERTVS, siue Bridefertus monachus Ramesiensis, & Doctor, qui floruit anno 980. scripsit de Institutione monachorum, lib. 1. Scholia in Bedam de Temporibus, & de Natura; & hæc vna cum operibus Bedæ excusa sunt.

Henr. Vuill. BRIDVS, Ord. Minorum edidit Sermones De Cœna Domini. Rodulphus Tossiniacensis.

S. BRIGIDA Laginensis, natione Scota, Dabothi Principis filia, Reuelationum suarum lib. 12. obscurissimè composuit, hęc verò non est Birgitta Suetica, siue Gothica, de qua mox.

S. BRIGITTA, siue Birgitta vidua sancta, quæ à Bonifacio IX. relata est iu numerum Sanctarum, cuius reuelationes diligenter examinatæ, & approbatæ à viris doctis fuerunt. Sed vide Card. Baronium, vbi de Traiano. Vita autem eius extat apud Surium To. 4.

BRINCHIVS antiquus Doctor, Ord. Minorum scripsit Distinctiones Theologicas, lib. 1. Lecturam Sententiarum, lib. 4. Determinationes, lib. 1.

BRITONIS in D. Hieronymi Prologos incerta commentaria, & fortè ab illo, ideo cõscripta, vt breuitati, qua se oppressum dixit Nicolaus de Lyra, subueniret, quę vt nullius penè põderis, ac tanto opere indigna, penitus expunxerunt tres Theologi Parisienses è Glossis ordinaria & interlineari, quas eos emisisse emendatiores diximus, in verbo, Glossa.

BRITTO Poeta, Ord. Minorum Carmen conscripsit de expositione vocabulorum sacrorũ Bibliorum. Exordium autem operis est; *Difficiles studio partes, quas Biblia gestat*, & quidem carmen hoc satis cultum esse testatur Tossiniacensis.

BROCARDVS, alijs Burchardus, vel Burgardus Argentoratensis, Ord. Præd. librum edidit de descriptione Terræ Sanctæ. Floruit circa ann. 1260.

BRVNETTVS Latinus, Dantis Florentini, & Guidonis pręceptor, scripsit volumen, siue Thesaurum in tres libros distributum, in quorum primo egit, De rebus peractis tempore Noui, & Veteris Testamenti. De regnis Gentilium; De prophetis; De Apostolis; De adoptione Ecclesiæ; De translatione Imperij ad Græcos, Gallos, & Germanos; De elementis, & situ regionum; De animalibus. in secundo de Philosophia morali. in tertio de præceptis Rhetoricis. edidit etiam alterum volumen, quod prænotauit Thesaurulum carmine Hetrusco; De moribus hominum, & de varietate fortunæ; scripsit item, de vitijs, & virtutibus lib. 1. Claues thesauri; De administratione Ciuitatis; Præterea è Latino in Italicam linguam conuertit Aristotelis Ethica, quæ primum Lugduni edita anno 1568. & Ciceronis Rhetoricam, quam, & Commenrarijs illustrauit, Romæ paucos ante annos excusam. obijt Florentiæ, an. 1295. De quo cum Dantes male sentire videatur in 15. cantu secundi sui cantici, id tribuitur, quod contrarias Danti partes Guelfas Brunettus sectaretur. (Io. Villanus, lib. 8. hist.)

BRVNO Cartusianorum fundator, natione Germanus, patria Coloniensis, Theologus Parisiensis, Rhemensis Ecclesiæ Canonicus, qui relicto seculo secessit cum socijs in Eremum Cartusiæ Celesiensis, scripsit in omnes Dauidis Psalmos, quorum initium. *Psalterium est quoddam*. In omnes item Pauli Epistolas; quæ incipiunt. *Paulus nondum Romam venerat*; librum de Laudibus Ecclesiæ; De Paradiso; De Arca Noë; De Tabernaculo fœderis; De templo Salomonis; De muliere, per quam Ecclesia figuratur; De ciuitate Sancta Hierusalem;

De

De Basilicis, quæ ab Episcopis ordinantur, & consecrantur; De Ecclesiasticis lectionibus; De bonis, & malis arboribus; librum De ornamentis Ecclesiæ, Vbi de fide, spe, charitate, & alijs virtutibus, quibus Ecclesia ornatur; Eiusdem autem extant liber de nouis; De nouo Mundo, Cœlis nouis, Nubibus nouis, Arboribus nouis, Animalibus nouis, Potestatibus nouis, Mare nouo, Piscatoribus nouis, Auibus nouis, Fluminibus nouis, Festiuitatibus; Festiuitatum, siue de festis Domini. Præterea de Sacrosancta Trinitate Sermo.3. In varios quoque dies festos anni; liber de Laudibus, & festiuitatibus Beatissimæ Virginis quinque Sermonibus, De martyribus, Sermo. 11. De Confessoribus; De Sancto Michaele Archangelo; Sermo alius De contemptu diuitiarum: Vita uerò Beati Brunonis addita est; altera soluta Oratione, & altera Carmine. Carmen denique Apologeticum de phrasi eiusdem. Extat autem m. s. liber de laudibus Vitæ solitariæ ab eodem Brunone conscriptus apud Paulum Rogerium Cartusianum Cartusiæ Venetæ. Porrò Brunonis Opera apud Iodocum Ascensium excusa fuere Lutetiæ Parisiorum.

Bruno Archiepiscopus Coloniensis Imperatoris Henrici Aucupis Saxoniæ Ducis filius, Othonis Magni Cæsaris frater, Vitas aliquot Sanctorum scripsit; mortuus est anno 965. sepultus in monasterio Sancti Pantaleonis Coloniæ. Ac de hoc quidem Archiepiscopo Coloniensi scribit Sixtus Senensis, eum edidisse in quattuor Euangelia commentarios non negligendos; quorum initium est. *Post Pentateuchum Moysis, vt noua veteribus iungeremus.* Extat in Bibliotheca Bononiensi Dominicanorum. Idem autem Bruno testatur se in Pentateuchum scripsisse.

Bruno Germanus, non autem Italus (vti Tritemius, quique eum secuti sunt, Sixtus Senensis, & Eisingrenius, falsi sunt) ex Illustri familia Procerum, quos vocat vulgo *Barones de Querfurt*; non autem *Astensium*, (vti Eisingrenius scripsit) Magdeburgensis, non autem *Casinensis* monachus, quod quidem Sixtus, & Eisingrenius cum alijs sunt opinati, errorem alij ex alijs propagantes Archiepiscopus Ruthenorum scripsit Commentarios in Apocalypsim: (non item in Genesim sicuti Tritemius, ac Sixtus Senensis sunt opinati, æquiuocatione alterius Brunonis Itali, de quo infrà) cum vero zelo Christianæ fidei Christum Dominum inter Prutenos prædicaret, ab ijsdem abscissis manibus, pedibusque, atque amputato capite martyr gloriosissimus euolauit ad cælum, anno Domini 1008.

Bruno Germanus Comitum ab Aurach stirpe ortus, & in Sueuia natus, qui fuit Benedictinus Abbas, Vitas aliquot Sanctorum scripsit. Vixit anno Domini 1105. Eisingrenius.

Bruno Herbipolensis in Germania Orientalis Franciæ Episcopus, idemque Germanus, quem Eisingrenius uocat Ducem Carnorum, & Comitem Artemburgensem, Patruelis Conradi II. Imperatoris, sanctitate, & eruditione celebris, collegit (vt inquit Sixtus Senensis) sed qui (vt inquit ante illum Tritemius) Franciæ Orientalis singularis Patronus habetur, & Catalogo Sanctorum fuit inscriptus) ex Orthodoxorum Patrum explanationibus strictum, & elegantem in omnes Psalmos Commentarium, cuius initium est. *Noua non vidimus, sed vetera renouamus.* Moritur Henrico II. Imperatore, anno Domini 1045. vt idem habet Tritemius.

Bruno, siue Brunus Lygur, ex illustri Astensium sanguine, & vir Sanctus, Episcopus primò Signinus, deinde abdicato Episcopatu, Monachus Cassinensis, postea ab Othonis quadragesimi quarti Abbatis obitu omnium Fratrum concordi voluntate Abbas 45. Anno 1107. Idibus Nouembris electus, præfuit annis tribus, mensibus decem, quibus elapsis, à Paschali Papa XXII. coactus, anno quarto Idibus Septembris Abbatia relicta, ad Episcopatum suum reuersus est, quem sanctè administrans migrauit ad Dominum, pridie Kalend. Septembris, scripsit

In Genesim, lib. 1.	In Exodum, lib. 1.
In Leuiticum, lib. 1. } Et hi tres sunt in Bibl. Cassinensi m. ss.	In Iudicum, lib. 1.
In Numeros, lib. 1. }	In Psalmos, lib. 1.
In Deuteron. lib. 1. }	In Isaiam, lib. 1.
In Cantic. Canticorum, lib. 1.	In Apocalypsim, lib. 1.

In Sententiarum, lib. 4. qui item extat in Bibliotheca Casinensi m.s. in membranis: Sermones 69. de Dominicis, & præcipuis anni festiuitatibus, lib. 4. Quorum primus est de laudibus Ecclesiæ, ac continet Sermones 9. Secundus, de ornamentis Ecclesiæ, Sermonibus decem. Tertius, de nouo Mundo, Sermonibus decem. Quartus, de præcipuis festiuitatibus anni, Sermonibus 36. Constantinus autem Syracusanus Ordinis D. Benedicti Monachus Catanensis, hosce omnes dono accepit ab Arnoldo Vuion. Homilias porrò scripsit, idem Bruno de diuersis, quarum apud Arnoldum extabant sequentes m.ss.

In Dominicam Primam Aduentus, Hom. 1.	*Duos discipulos.*
In Dominicam Secundam Aduentus.	*Quibus interrogantibus.*
In Dominicam Tertiam Aduentus.	*Ioannes Baptista.*
In Dominicam Quartam Aduentus.	*Omnes enim existimabant.*
In fer. Quartam quattuor Temp. Aduentus.	*Missus est, inquit.*
In fer. Sextam quattuor Temp. Aduentus.	*Virgo Deo plena.*
In peruigilium Natiuitatis Domini.	*Primum autem quærendum est.*

Bruno de Vualtershusem professor Gymnasij Lipsensis Canonem Sacrosanctæ Missæ exposuit.

Brunus. Vide in verbo, Vincentius Brunus.

Brussanus Columbus Foroiuliensis diœceseos, presbyter edidit librum, prænotatum, *Sydus nouum* duos tractatus continens. Quorum altero diuiditur peccatum in originale, & actuale; actuale verò in mortale, & veniale. In quo extant singulorum peccatorum definitiones, ac specierum, & filiarum prędictorum peccatorum cum plerisque dubitatiunculis. In altero autem definitur virtutes generatim, quas diuidit in Theologicas, & Cardinales, deinde declarat quot sunt dona Spiritus sancti, & beatitudines. Auenione apud Ioan. de Channey, anno 1528.

Brusselus Catholicam expositionem in Epistolas, & Euangelia Dominicarum totius anni Gallicè edidit Parisijs apud Gabrielem Bonum, anno 1575.

B V

Bugianus Monachus Benedictinus, qui monasticam historiam texuit, desideratur ab Arnoldo Vuione (& ipso Benedictino) diligentior in ratione temporis, & cautior in veritate scribenda, in qua plerosque illius lapsus obseruauit, sed & in colloquio secundo eiusdem historiæ monasticæ notat, quod monachus cęnobij Mauri, pro *Mailros* dicat fuisse *Alpedum*, siue *Ealpidum*, qui in Anglia Rex Northumbriæ fuerat: Quod item anno Domini 606. floruisse asserat, cum (vt ex Beda, & ex Epitome historiæ suæ constat) anno Domini 705. mortuus seculo fuerit in assumptione status monastici, idest centum annis post Bugiani computum. Quamobrem & corrigendus F. Paulus Morigia Ordin. Iesuatorum in suo libro de viris Illustr. monachis. Cum enim (idem inquit Arnoldus) verborum Bugiani sit simplex relator, nulla temporum, locorum, aut personarum habita consideratione, multa in scriptis suis insciuit, quæ castigatione indigent.

Buconius Castellani Mauritaniæ oppidi Episcopus scripsit aduersus Ecclesiæ inimicos, Iudæos, & Arianos, & alios hęreticos, quin & lib. de Sacramentis.

Burchardus Anglus, Dorcestrius, monachus, & Eremita congregationis Giribennæ, anno Domini 870. scripsit passionem Sancti Fremundi Regis, & martyris.

Burchardus siue Brocardus Episcopus Vormaciensis Iuris Pontificij Doctor, & Decretorum, siue sacrorum Canonum collector sextus, natione Hessus, in cęnobio Laubiensi, Ordinis Sancti Benedicti Congregationis Cluniacensis, vitam monasticam edoctus, Alberto, postea Abbate Gemblacense, magistro vsus est; cuius doctrina imbutus, magnos in Sacrosancta Ecclesia fructus edidit: inter quos is præcipuus fuit, quòd post Isidorum Peccatorem (errant, qui hanc laudem S. Isidoro Hispalensi tribuunt) qui sextus sacrorum Decretorum collector annumeratur, & sententijs Sanctorum Patrum, ac Generalium Conciliorum, Summorumque Pontificum Decretis, opus insigne, Decretorum libros viginti, de

varijs cõsilijs, & accidentibus, per annos, plus quadringentos, ab anno scilicet 600. ad 1020. vel circiter, magna cum sua totiusque monastici Ord. laude, in publicum Ecclesiæ commodum composuerit, qui libri excusi sunt Parisijs, anno 1499. in 8. & Coloniæ, anno 1548. in 8. & alibi.

Scripsit quoque Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Quarum vna ad Vualterum Spirensem Episcopum extat apud Gratianum distinctione 73. obijt Vuormaciæ anno Domini 1025. Episcopatus autem sui 29. vbi, & sepultus est, die 20. Augusti, in summa Basilica. Ceterum Burchardi ordo Missæ, Romæ est editus anno 1559. Ann. 1020. Sigeb. & Trit.

BVRDEGALENSE Concilium anno Domini 385. primo autem Siricij aduersus Priscillianum, coactum est, à quo idem Hęresiarcha prouocauit ad Maximum Tyrannum, à quo cum suis occiditur. Prosper in Chronico.

Concilij autem Prouincialis Burdegalensis, sub Antonio Præuotio Archiepiscopo, & Aquitaniæ Primate, habiti nostro hoc seculo decreta edita fuerunt Burdegalæ in Aquitania 1583. apud Simonem Millangium.

B Y

BYTERII Hierosolymitani præclarum encomium in Sanctum Dionysium Areopagitam, cum alijs quibusdam dignis, quæ legantur, Coloniæ apud Ioannem Quentelium, anno Domini 1556.

C A

Cabala, siue Kabala idest receptio, comprehensa fuisse dicitur libris septuaginta, quos Esdras sapientibus reliquisse scribitur, ne in vulgus manaret. Ioannes Picus Mirandulæ Comes, quæstione quinta suę Apologiæ, eam ita approbat, allatis item quorundam Patrum sententijs, vt dicat hæc verba: *Hos ergo libros summa impensa mihi coemptos, cum diligenter perlegerem, inueni in eis multa, immò penè omnia consona fidei nostræ, quibus Christiani Iudæos suis telis confodiant, apud quos auctoritas Cabalistarum in magno honore, & reuerentia est. Hæc igitur Kabala est, de qua credo me primum apud Latinos, explicitam fecisse mentionem.* Hucusque Picus. Ceterum docet Sixtus Senensis lib. 2. suæ Bibl. in verbo, *Esdras*, hanc non esse eam Cabalam, quam Iudæi plenam errorum, & vanitatum confinxerunt, quęve, vt ceteri libri Cabalistici istius generis à sancta Sede Apostolica merito damnata est: vide etiam tertium eiusdem Sixti librum Bibl. Sanctæ, vbi de vera Cabalistica arte agit: quam similem sensui Anagogico facit. Ceterum Cabalistarum selectiora, obscurioraque dogmata à Ioanne Pico ex eorum commentationibus pridem excerpta Archangelus Burgognonensis interpretationibus illustrata Venetijs euulgauit apud Franciscum Franciscium, an. 1569.

Cabasilas. Vide in verbo, Nicolaus Cabasilas.

Vide Annal. Baronij To. 9 Cabilonense Concilium sub Clodouco Rege, anno Domini 662. Habentur vndeuiginti eius Canones. Interfuere inter alios, Episcopi sancti viri Audoenus, & Eligius. Alterum item Concilium Cabilonense celebratum est Leone III. Pont. Max. anno Dom. 813. in quo Canones septuaginta septem sunt sanciti.

Cacciagverra. Vide in verbo, Bonsignorius.

C AE

Caecilii, & sociorum nomine Concilia, Apostolorum iussu, in Hispanijs habita, & lingua Arabica, siue Aethiopica scripta, nouissimè apparuere, quasi inuenta sint in Hispanijs (vt inde scriptum est) in Monte Sancto Granatæ. Vnde ad Clementem VIII. Pont. Max. allata sunt, contecta plumbo, & ęneofilo colligata, de quorum tamen fide nondum aliquid est certi, quod sciam. Et quidem erat inter hæc Concilium pręnotatum. Primum Illiberitanũ. Secundum Ilepulitanum, vnumquodque sexdecim magna folia cõtinens. Tertium, vita, miracula S. Iacobi. 16. Foliorum. Quartum, de regno, & domo Inferni. 16. foliorum. Eiusdem de summa Prouidentia, alter de Misericordia, tertius de Iustitia, ac de omnibus, quæ Deus fecit creans mundum, qui videntur Theologiã continere; quartus de creatione Angelorum. Vnusquisque 16. folia continens. Porrò ab eiusdem S. Cæcilij nomine versus ex Arabico, & 22. folijs contentus, est liber inscriptus. Miracula fidei, ac de Annulo Regis Salomonis dictatus à B. Virgine Maria S. Iacobo Zebedæi, quem esse Apocryphum vix est, qui non legitet.

Caecilivs Cyprianus. Vide in verbo, Cyprianus.

Caecilivs alter, siue Cęcilianus, qui fuit catechista S. Cypriani, & Diadumeni Cęsaris. Vide Card. Baron. Annal. To. 2. sub annum Domini 250.

Caelestinvs. Vide in verbo, Cœlestinus.

Caelivs Sedulius. Vide in verbo, Sedulius.

Caelii Pannonij Collectanea in Apocalypsim D. Io. Apostoli, & Euãgelistæ, ex veterũ, & recentiorum commentarijs. Parisijs octauo 1571. Venetijs autem multo ante an. 1547.

Caeremoniale, Episcoporum iussu Clementis VIII. Pont. Max. nouissimè reformatum omnibus Ecclesijs, præcipuè autem Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis perutile, ac necessarium cum Romæ fuisset excusum, Venetijs etiam anno 1600. recusum est apud Nicolaum Misserinum. In Romana igitur editione, cum quę ad orthographiam pertinent, corrigenda, multa quoque in textu mutanda, addenda, & delenda iudicarent ij, ad quos spectat, tabulę quędam ad calcem operis fuerunt adiectæ, quibus diligenter inspectis Lector suo quæque loco facilius restituere possit, ac debeat.

Cum

Cum verò idem Clemens VIII. Pont. Max. constitutionem emisisset super approbatione & vsu ceremonialis nouissimè reformati, monuit, non propterea antiqua ceremonialia esse abolenda, vel abroganda in ijs, quæ huic ceremoniali sunt cõformia, sed illorum etiam vsum (salua reformarione prædicta) permitti.

Caesar Baronius Soranus, primo sacerdos congregationis Oratorij Romæ, deinde à Clemenre VIII. Ponr. Max. in numerum Cardinalium S. R. E. cooptatus, Martyrologium, & Annales Ecclesiasticos scripsit, illud hortatu Gregorij XIII. Pont. Max. hos vrgenre necessitate Ecclesiæ, ac Deo ipso, per B. Philippum Nerium congregationis Oratorij institurorem, quasi prophetico spiritu impellente. Quippe delatum alijs negotiũ de Ecclesiast. historia scribenda, cum haud successisset, Baronius denique, qui in eam scriptionem à puero propensus fuerat, sæpe verò publicè per triginta annos hac de re in suis sermonibus egerat, randem feliciter aggressus, magno labore, ac syncero, & verè Christiano dicendi genere, quod ab omni fuco abest, plures iam tomos eiusdem historiæ emisit in lucem. Porrò ea fuit Ecclesię necessiras, quòd hæretici Diuinum verbum, & antiquas historias peruerterant, aut abolcuerãt, centurias verò ab ineunte Ecclesia vsque ad pleraque secula consarcinauerant, vnde expugnari traditionum veritatem posse sperabant, quamobrem contra easdem centurias profuere quidem plurimum Virorum doctissimorum scripta, sed in plurimis earum iugulum perijt Annalium Baronij scriptio. Quorum aliqua præstat huc etiam adtexere, vt cum varia eorum vtilitas constet, tanto libentius quisque eam arripiat. Apostolicas enim traditiones, & ritus Ecclesiasticos legitimos explicuit, explanatos constituit, atque passim illustrauit, vbi se dedit occasio: Synodos plerasque, quę erant abditę, aut de quibus ob pręposterum ordinem, vel altum silentium, dubia erat fides, accuratissimè conquisiuit, & quasi rediuiuas fecit. Sacros Canones, plures quidem è densis latebris eruit, vt passim opportunè doceat, qui nam legitimi, siue spurij sint fętus, qua item pietate obseruandi, quanrum Cęsareo iuri præstent. Vt Anastasius Germonius Vrbini Ducis apud Clementem VIII. Pont. Max. Orator, idemque, vtriusque signaturæ Referendarius, interrogatus ecquid de Baronij Cardin. Annalibus sentiret, respondit: *Ego verò Baronianam historiam, quasi calestem facem suspicio, atque oblatam nobis lucem cupidissimè intueor. Interdum etiam Auctorem ipsum in arcanis Pontificum, & Conciliorum actis consulo perstudiosè.* Sicquidem Germonius: qui antea Canones sacros Augustæ Taurinorum mulros annos docuit, & doctis commentarijs est interpretatus.

Vide octauũ Tom Annal. in ipsa ad Lectorem præfatione.

At præter hæc, Baronius ponit ob oculos, martyrum gesta, labores, victorias; cibum vtique fulciendis viribus piorum; vt & fidem Christi Domini rueantur; ac præcepta, & consilia pro sua quisque vocatione ferueant, demumque impauidi ad coronas ęternas aduolent. Quin & non defuit, qui ex Melchioris Cani Locis communibus Theologicis ostendit ab Analibns Baronij posse comparari plurima, quæ ad integrum (vt ita dicam) Theologum efformandum spectent, quæ nempe in alijs disiecta, vel lacera, vel adeo pugnantia, vel ambigua in vnnm veluri corpus accuratè examinata redegit; cum pręter alia Diuina dona firmam quoque, valetudinem sit assecutus, qua plus quadraginta annis in hunc laborem incubuit.

Ad Martyrologium autem Romanum quòd attinet, quodque in primis illustrauit scholijs, sciant studiosi, editionem, quę Antuerpiæ facta est, emendatiorem quidem superioribus fuisse, sed & Antuerpiensi castigatiorem prodijsse Romanam, anno 1600. Nam dum plurima Annalibus digerendis peruoluranda fuere, agnouit ingenuè, quæ primis editionibus aut mãca, aut nõ omnino ad plenam veritatem abs se fuerant scripta, id quod & in Annalibus non semel testatus est. Annales autem cum partim Romæ, partim Antuerpiæ excusi fuerint, cudebãtur item, dum hęc scriberemus, à typographo Scoto Venetijs omnes simul eo futuri emendatiores, quo diligentius recognosci potuere.

Præterea si quis editiones iam emissas, ante Venetam, quę est postrema, legerit, meminerit, priusquam libros decurrat, inspicere, quid ijs ad calcem tomorum adiectum est. Inueniet enim Appendices quasdam, quæ suum in locum referri, aut legi poterunt, & seriem historię integrè complecti.

Sed & Baronius testatur, se ab anno Domini 562. incipere numerare annos Indictionis (cum iam eum deserant Consules) rationemque initiorum, quam Cassiodorus mon-

strauit, idque à Natali Domini. Quod quidem ad fidem historiæ pertinet, vt noscas.

Cum autem Tomos decem Annalium felici progressu, nullo morbo laborem tantum interturbante, absoluisset, optimè factum est, quòd Appendicem decimo Tomo adtexuit, qua addit, elucidat, & syncera ingenuitate Augustinum Sanctum imitatus retractat, & corrigit, sicubi opus esse ex iteratis cogitationibus, atque adeo ex aliorum monitis iudicauit. In quo primum nosse Lectorem expedit, quod ipse item Lectori scribit his verbis.

Prima illa censeri debet Scriptorum felicitas, si à veritate numquam pedem efferre contingat. Sed illud Diuinis duntaxat libris esse concessum, vt nullum penitus in eis sit reperire mendacium, grauissimi Ecclesiæ Doctores affirmant; quamuis nec cum eis ita feliciter actum sciamus, quin Librariorum incuria, vel Interpretum imperitia aliquod mendum irrepserit, quod corrigatur. Secunda verò felicitas illa debet existimari, si qua humana imbecillitate errata nascuntur, eadem cognita emendare; quam nos assequi cum exoptemus, ita comparati sumus, vt monitores nostros tamquam insignes colamus benefactores; à quibus nec etiam separemus eos, qui se ipsos aduersariorum loco constituunt, dum nostra infenso animo carpunt, & eamquam Harpyiæ, vbi sunt lautè epulati, quæ super sunt putore detractionis inquinant, & vt musca in corpore sano saniem sicubi sit, aui dè quærunt. At quod à detrahentium dicacitate nullus immunis sit (inquit S. Hieronymus) nisi qui nihil scripsit; conuertamus in nostrum lucrum aliena dispendia, & si quid vanè obiectum confutemus, si quid attendatur erratum, corrigamus, si quid obscurum, elucidemus; insuper, & si quid superaddendum deuenerit in manus, pariter adijciamus. Nihil, cum oritur, statim perfectum est; neque in longa, & perdifficili via illæso semper incedere pede conceditur; atque vbi multæ vigiliæ, non leuem saltem irrepere somnum, haud patitur humana conditio. Hæc Baron. Card.

Hiero. ep. 67. & Aug. ep. 79 apud eudem.

Hierony. in Præfatio. in Chronic. Eusebij.

Iam verò PRIMVS Annalium Tomus continet Apparatum ad ipsos perutilem, & gesta Ecclesiæ Christianæ ab anno Christi Domini vsque ad nonagesimum, qui septimus fuit Clementis Romani Pont. Max. eius nominis Primi.

At vt is ipse Apparatus omninò est prælegendus, antequam legi incipiantur Annales, ita meminisse oportebit eorum, de quibus in Appendice decimi Tomi à Baronio Card. nouissimè sumus pręmoniti. Vbi enim illa verba sunt, siue *E Gracis nobilissimorum Theologorum Gregorius* — ibi — *nauant operam*, docet addenda esse aliqua pro Virginitate Beatissimę Virginis aduersus nouum Interpretem, qui oblatæ Deo à S. Maria Virginitati repugnauerat. Quin & ad finem eiusdem Apparatus adiecit accuratam, quam ipse suscepit, defensionem pro sua supputatione de nato Christo sub Consulatu Lentuli, & Messalini. Porrò hęc extat in Romana eiusdem Decimi Tomi editione anni 1602.

Quæ autem in ipsis Primi Tomi Annalibus obseruari voluit, hæc sunt.

Tom. 1. anno Christi 3. eius exordio cum incipit: Anno Christi tertio Caius Cęsar, & Lucius Aemilius Paulus Consulatum gesserunt. *his adde ista:* Ita Fasti Consulares Onuphrij, quos nos sequentes, serò licet, errasse cum ipso sensimus ex Dione, qui hoc anno non Caium Consulem, sed Augustum decimumquartum ponit vnà cum eodem Paulo Aemilio collega. idemque Dio testatur, petitum quidem fuisse à Caio Consulatum, sed ab Augusto negatum, quod ei non liceret per ętatem, nec mores suffragarentur. hęc itaque cum adeo constent ex accuratissimo historico Dione, euanescit obiectio illa ex dicto Consulatu Caij male asserto aduersus ea quę dicta à nobis sunt in Apparatu, Cyrinum siue Quirinum in Syriæ pręfectura successisse Caio, quasi errantes dixerimus, Caio defuncto Quirinum ante natum Christum in pręfectura Syrię successisse, quem constaret adhuc Christi anno tertio fuisse superstitem, & Consulatum cum P. Aemilio collega gessisse. Ceterum qui hęc obiecit, haud de Quirini pręfecturæ tempore meum assecutus est institutum. Quod illud fuit, vt multiplici ratione, atque auctoritate ex Iosepho Iudęo petita, eumdem ipsum adeo delirantem de tempore eiusdem pręfecturæ Quirini, quam non ante annum à Christo nato decimumsextum ponit, exacto iam à Regno Archelao, sub Tiberio Imperatore, contra ipsam Euangelicam veritatem, erroris multipliciter redarguerem, demonstrans testificatione Taciti, Quirini præfecturam in Syria tempore Herodis senioris non semel tantum, sed iterum contigisse, ex quo vt dixi idem Iosephus manifesti redargueretur erroris, dum videlicet ostendi priorem eius in Syria pręfecturam post eiusdem Quirini Consulatum, posteriorem verò tunc contigisse

cum

cum Caio in Syriam proficiscenti datus est ab Augusto Rector, cui & successit post mortem; adeo vt tum Caio viuente, & post eius obitum eamdem prouinciam Syriæ Quirinus administrasse reperiatur. Sicque contra Iosephi deliria certo appareret, sub Augusto Imperatore, viuēte Herode seniore, reperiri duplicem, immò triplicem Quirini in Syria præfecturam, primam post Consulatum ipsius, quę exemplo aliorum potuerit esse prolixior, secundam cum Caio ipsi inhęrente Rectore, & tertiam post eius mortem; cum eam solus administrauit. Hæc autem cum ex eodem auctore ad Iosephum arguendum monstrauimus, nequaquam diximus descriptionem illam famosam sub Quirino factam, contigisse post obitum Caij, vt sic potuissem iure coargui ex falso asserto dicto eius Consulatu hoc tertio Christi anno, quo nec Caius (vt dictū est) ponendus est Consul, sed Augustus Decimūquartum — Sequenti anno Vinit —

Tom. 1. anno Christi 16. §. 1. in fine ibi — vltimo contigisse ait exilium Archelai in Galliam. *his hæc adde:* — Aduersus autē ista hæc nobis obiectio facta est ex Iosepho Iudæo: Si post tot Christi annos vixisse ponatur Herodes: non potuit (vt à Iosepho asseritur) eijci ab Augusto in exilium Archelaus.] Cui primo responderim, si Iosephum quis sibi sequendum proponat, deserat necesse est Euangelicam veritatem, vtpote, qui Iudæus auctor (vt ostendimus) ante Christum natum ponat Herodis senioris obitum. Sed redarguimus eiusdem auctoris leuitatem & inconstantiam ex ipsiusmet scriptis superius recitatis. Porrò si quis eidem ita secum pugnanti, & Euangelicæ veritati penitus repugnanti fidem adhibendam putauerit: hac ex parte Celsum, Porphyrium & Iulianum impietate se superare cognoscat, cū ijdem licet Christianæ religionis hostes infensissimi, & contradictores acerbissimi, numquam tamen ausi reperiantur præponere Iosephum Euangelistis. At cum non solum (quod satis erat) Euangelica veritate redarguerimus Iudæum historicum, sed ex suis ipsius scriptis sępenumero, aperta luce, eum mendacissimum ostenderimus, & in hoc ipso de annis Herodis adeo diuersa & planè contraria locutum viderimus: quomodo non magis sequendus nobis fuit Eusebius, quem scimus ea quę huius sunt temporis esse mutuatum à Phlegonte Chronographo omnium antiquissimo ac famosissimo? Qui quidem Eusebius ponit ultimo Augusti anno exilium Archelai, vbi nouem regnasset annos, vltimo autem tātummodo inchoato. Eusebium sequutus est Beda de sex ætatibus, & alij nobiliores Chronographi. At verò qui ea obiecit seuerus exactor, vt excludat tempus Augusti ab exilio Archelai, nouem ipsius Regni annos ex Iosephi sententia vult numerari plenissimos, non inchoatos tantum, vt diximus, ita magis fauens vni Iudęo, quàm pluribus Christianis, & Iosepho sibi ipsi contradicenti, quam Eusebio ex Phlegonte vera prodenti, & inhęreat Iudaicæ historiæ magis quam Euāgelicę veritati: sed ostendat ipse primum Iosephum multipliciter mendacij redargutū, non adeo enormiter & frequenter errasse: vt sui prærogatiua sit ceteris præponendus. Sed ad eiusdem Archelai proscriptionem redeamus — Quænam autem —

Tom. 1. anno Christi 33. §. Post hęc autem conuocata turba — *ibi* — Nazareth uerò contra Orientalem plagam ab eo distare quindecim milliarijs — *sic corrige:* — Nazareth verò contra Legionem in quintodecimo eius milliario ad Orientalem plagam iuxta montē Thabor, ita Hieronymus. Distare autem Nazareth à monte Thabor sex dumtaxat milliaribus ad Occidentem, prodidere, qui scripsere de locis Sanctis. — Auctor est Beda —

Tom. 1. anno Christi 34. §. Quid autem actum sit die sequenti — *ibi* — Hæc autem quantumlibet vera esse dixerimus — *vsque ad illa verba:* — Certe quidem neque in diuinis Scripturis — *dele omnia vtpote hæreticorum, neque veritate sibi constantia. & in fine ibi* — nulla est dubitatio — *ista subijcias:* Quod igitur ea, quæ in Dei cultum exhiberi tantummodo cō sueuerunt, viderent exhibita Christo Redemptori nostro: hinc illa Iudęorum molesta in ipsum facta compellatio: Audis quid isti dicunt? Arguentes nimirum, quod qui Dei solius esset, collatum à plebe honorem sibi sumpsisset — His insuper —

Eodem anno 34. §. Vigebat apud Hebræos ea consuetudo — *ibi* — fuisse paratum suo loco dicemus — *his adde ista:* Non vno eodemque animo affectos fuisse Iudæos omnes aduersus Christum, Passionis tempore, satis declarat Lucas Euangelista, dum ait: Sequebatur autem illum turba populi & mulierum, quę plangebant & lamentabantur eum.] Quid ergo Luc. 23.

mirum

mirum si quæ vberes lachrymas dabant, commiserationis verò causa conditum illi vinum ex
Psal. 68. consuetudine darent? Vt his non possit aptari illud Dauidicum; Et sustinui qui simul cō tristaretur & non fuit, & qui consolaretur & non inueni.] Fuerunt siquidem qui simul con tristarentur, nec caruit etiam illa saltem consolatione, cum crucis est onere alleuiatus, conducto licet inuito Simone Cyreneo, qui portaret eam. alius ergo verborum illorum requirendus est sensus, cum tamen non dubitem ea cuncta ad Christi passionem pertinere.— Ceterum myrrh —

Eodem anno 34. §.Sed quænam reuera esset myrrha — *& quæ sequuntur tota illa quæstione de myrrha quæ sit vsque ad* §. Ad hæc insuper ob quæstionem — *qua cuncta ab Annalibus tollenda censemus, cum alienos errores de veritate myrrhæ defendere nequaquam velimus, ne si errasse contigerit virum disertissimum à quo ea accepimus, nobis iam adscribatur error, si à pluribus tam redargutus, adhuc retineatur in chartis nostris. Sit inter Physices controuersia ista, quorum varia & ab inuicem contraria adeo scribuntur sententia. pugnent inter seipsos, & me eximant, qui auctorem citando, liberaui fidem meam.*

Eodem anno 34. §.Et quod ad uitem auream — *ibi:* idem ipse Iosephus testatur — *sic corrige* — testatur Strabo Cappadox, ex quo Iosephus accepit —

Eodem anno 34. §.At nos in eam opinionem adducimur, vt existimemus Matthæum — *& inferius ibi in fine:* magna solet ad indagādam veritatem accessio fieri — *his hæc adde* — Scimus his obiectum, quod Græcus Matthæi interpres ex Hebræo non transtulit ἑσπέρον, sed per ὀψὲ vertit aduerbium, quod numquam significat stellam matutinam. Sed dico quod Græcus textus cuius fidei sit, nisi collato cum Hebræo originali, affirmare non possumus, nec tute asserere, an ille ipse sit, quem se transtulisse, S. Hieronymus in commentarijs in Matthæum tradit, cum idem ipse dicat de Scriptoribus Ecclesiasticis Matthæi Euangelium iam ante ab alio nescio quo in Græcum fuisse translatum. Ceterum cum est controuersia in textu Latino Euangelij Matthæi, non prouocandum est ad textum Græcum, ex sententia eiusdem Sancti Hieronymi, qui id testatur in præfatione ad Damasium in quattuor Euangelia, vbi cum agit de Matthæi Euangelio, hæc ait: Hoc certe cum in nostro sermone discordat, & in diuersos riuulorum tramites ducit, vno de fonte quærendum est,] Hebraico textu scilicet, quem extitisse suo tempore, & à se descriptum, testatur in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis. ipse igitur qui ex fonte Hebraico textum Matthæi Latinum emendauit, non dixit sero, sed vespere. At si ista non placent, sequendum in his præ ceteris interpretibus proponimus Maldonatum. At de his —

Tom. 1. anno Christi 41. §.Porrò quod primum omnium — *ibi* — in Latinum sermonem se transtulisse — *corrige* — ex Hebraico fonte se descripsisse testatur — sic enim in —

Tom. 1. anno Christi 45. §.Quod verò sicut hoc anno — *vbi inferius dicitur* — in confesso est apud omnes — *adde* — vt ita hyperbolice dicam, cum alioqui complures sint, qui per Babylonem, vniuersum regnum diaboli interpretentur. Porrò inter veteres Tertullianus — sic & Bab —

Ibid. sequenti §. *ibi cum dicitur in fine ipsius* — Episcopus Babylonis in Aegypto — *adde ista* — nisi post annos quingentos sub Iustino iuniore primum reperitur nominatus Episcopus Babylonis in Aegypto Zosimus Cilix apud Sophronium.

Eodem anno 45. §.Rursus verò cum in ipsa — *ibi* — Verum non hoc sensu accipiendum puto quod scripta sit à Petro illa epistola ad fratres dispersionis, quasi illi aliqua dispersione dispersi fuerint, sed — *sic corrige* — Verum & si superius anno Christi trigesimoquinto dictum sit, tam Petrum, quam Iacobum scripsisse ad fratres dispersionis illius, quæ facta est post necem Stephani, non autem ad alios Iudæos in diuersis orbis locis positos: tamen re accuratius considerata, nihil est quod prohibeat etiam ad alios Iudæos etiam scriptam esse Epistolam, eo quod soliti sint — *& quæ sequuntur.*

Eodem anno 45. inferius. §.Ad hæc, neminem puto existimaturum — *ibi in fine* — Græcè reddita — *adde ista:* Quod autem aliquis ista nostra impugnans existimarit, fuisse opus interpretes sanctis Apostolis in communi colloquio, eo quòd sicut his, qui cetera Spiritus dona, vt prophetiæ, vel signorum gratiam adepti sunt, non semper est in eorum potestate illa

præstare,

præstare, sed cum id iuberet idem Spiritus sanctus: ita Apostolos linguarum donum à Domino consecutos, non semper habuisse in potestate linguis loqui, sed cum vellet ipse Spiritus sanctus priuato quodam impulsu, quo si carerent, tum in familiaribus colloquijs opus habuissent interpretibus, in hocque inseruisse Paulo Titum, & Marcum Petro, ad cõuersionem Gentilium. At istis planè aduersantur quæ habet Paulus in prima Epist. ad Corinth. cap. 14. cum reprehendens eos qui ostentationis causa potius quam ędificationis loquerentur linguis: satis ostendit in eorum fuisse arbitrio collocatum, loqui linguis — sed de interpretibus hactenus.

Tom. 1. anno 47. in fine vbi illa verba — Hæc de Thecla satis — *ista præponas* — Quod verò in Theclæ Actis, ad finem ipsorum asseritur, ipsam diuinitus liberatam à paratis triplicis generis mortis periculis, in solitudinem secessisse, ibi perseuerantem nonagenariam decessisse: Istud quidem ex omnibus illis nobis haud arridet, cum de his penes antiquiores, quos recitauimus selectissimos Patres verbum nullum; qui omnes de ipsa, vt martyre, & consummata martyrio visi sint meminisse, potissimum verò Gregorius Nazianzenus, cum inter insigniores Martyres pro Christo necatos eam connumeret, vt vidi. & S. Ambrosius [a] cultor studiosissimus S. Theclæ, in cuius memoriam primaria Ecclesia Mediolani fuit erecta, inter alia hæc de ipsa: [At certè Theclam non senectus, sed virtus probauit.] ita ipse, cum agit de velandis sacris virginibus, in quibus mores potius quam ętatem spectandam proponit. & S. Augustinus [b] cum agit de virginitate quę debeat coniunctam habere humilitatem, ne per superbiam virgo super coniugatas se efferat, quas fortasse contingat coronari martyrio, quo careat ipsa, ait: Vnde, inquam, scit, ne forte ipsa nondum sit Thecla, iam sit illa Crispina?] cõsummatam planè martyrio Theclam significans, dum consummatam martyrio coniugatam opponit, vt de martyrio facta comparatio æque respondeat. hęc & alia in eamdem sententiam adduci possunt. Puto autem, quod de perditis antiquioribus Actis illis martyrij Sanctæ Theclæ, ijsdemque (vt audisti) ab hæreticis deprauatis, quæ omnium traditione præ ceteris pręedicarentur de illa adeo inexpectate liberata, de tribus illis præparatis sæuissimis mortis periculis, ea vt magis ore omnium decantata, transmissa fuisse ad posteros. Qui verò postea ea scripsit, dum quo mortis genere consummauerit ipsa martyrium, haud adeo exploratum habuerit, sicut acceperat liberatam: ea opinandi atque scribendi occasionem inuenerit, ne pulcherrimam virginem relictam liberam ex consuetudine hominum in suspicionem adduceret. Ceterum qui perhibetur Theclæ vitam scripsisse Basilius Seleuciæ Episcopus, non fuisse illum Basilium ad quem S. Io. Chrysostomus scripsit de Sacerdotio, sed qui post septuaginta fermè annos interfuit Chalcedonensi Cõcilio, suo loco perspicuè [c] demonstrauimus. — Hæc de Thecla satis.

a Ambros. de virg. lib. 3.

b August. de Virg. c. 44.

c Ann. to. 4. anno 382. prope finem.

Tom. 1. anno Christi 51. §. Ceterum quoniam S. Hieronymus — *vbi hæc verba* — tot Pauli res gestę duorum ad summum annorum — *corrige sic* — tot Pauli res gestæ quinque annorum — *& inferius eodem capite ibi in fine* — Sed tantum quattuordecim intercesserint — *adde quæ sequuntur* — Ceterum si magis placet eiusdem S. Hieronymi sententiam sequi, & velimus (quod apud omnes in confesso est) hoc anno habitum esse Concilium Apostolorum: tunc opus est, ad primum annum post Domini Ascensionem reuoces Sancti Pauli cõuersionem, & triennium illud, cuius meminit in Epistola ad Galatas, non consummatum, sed tantum inchoatum intelligas, atque pariter quattuordecim ipsos annos non exactos, sed tantum cœptos, opus est numeres ab eo tempore vsque ad annum præsentẽ, quo idem est celebratum Concilium. Sit igitur in Lectoris arbitrio, quam velit sequi sententiam. — Hæc de his —

Tom. 1. anno Christi 53. §. Qui eodem vixit tempore Hilarius — *& inferius ibi* — hæc Hilarius — *adde ista* — de formulis Fidei agens, quas nullas scriptas nouisse hactenus Ecclesiam Gallicanam, magna gloria iure testatur. Nam ipsum simplex Apostolicum Symbolum quod profiterentur, illud non tradi scriptis competentibus, sed verbis acceptum ab illis memoriæ mandari consueuisse, & reddi suo tempore ab Ecclesia præscripto, suo loco satis est demonstratum. Non igitur (vt ab aliquo obiectum fuit) hic Hilarius de Euangelio, alijsue Diuinæ Scripturæ libris intelligit, quos iam scriptos siue ab Irenæo, siue à Dionysio,

ſio, vel ab alijs diu ante Gallias accepiſſe, dubitare nemo debet, ſed de ſcriptis Fidei formulis, quas hactenus Gallia non nouiſſet, ſed traditum Apoſtolicum Symbolum poſsideret — Dicant ergo —

Tom. 1. anno Chriſti 57. §. Quod verò ſpectat ad Eccleſiarum antiquũ ornatum — *ibi* — hactenus Canon — *bis iſta quæ ſequuntur ſubijcias:* — Dubitauit nuper pius ac doctus vir, an in verſione Canonis ipſius Synodi Antiochenæ Sanctorum Apoſtolorum pro ſacrarum imaginum veneratione, aliquod mendum ſubeſſet. Dubitationis verò cauſæ (vt ipſe pius vir affirmat) duæ fuerunt: altera, quod minimè verbum verbo ab interprete redditum videatur; altera, conſilium, & mens ſanctorum Patrum in Canone illo ſanciendo.

Quod autem pertinet ad interpretis verſionem non ſatis exactam, & ad verba verbis minimè reddita, obſeruet primo, verba illa (pingant & effigiem) non haberi in contextu Græco. cum ἀντιγονίζειν (vt ipſe ait) non ſignificet pingere; ſed potius genibus flexis venerari. στήλην deinde non poſſe verti effigiem; ſed cippum, vel columnam, quæ in ſepulchris ſtatuebatur, aut in qua fœdera inſcribebantur, aut alia quæ poſteritati mandare cuperent, vel lapidem titularem; dicit etiam alia ex pluribus auctoribus excerpta, pulchra quidem omnia; ſed cum ex deprauato textu, quem doctus & pius vir ſecutus eſt, omnis hęc dubitatio ortum habeat, videtur (pace ſua) parum vtilis tantus labor. Non enim legendum ἀντιγονίζειν vllo pacto, quod nuſquam reperitur; ſed ἀντεικονίζειν, quod ſignificat ex aduerſo aliquid pingere. ita enim legitur in manuſcriptis codicibus Synodi Septimæ, in qua dictus Canon habetur à Gregorio Epiſcopo Peſsinuntis allatus Actione prima: ita etiam apud Turrianum in apo-

a Apol. c. 15. logia pro Canonibus Sanctorum Apoſtolorum aduerſus Centuriatores.[a] Nec στήλην ponitur ſimpliciter pro effigie, ſed pro cippo, ſeu columna, vel lapide titulari, quod ipſe pius vir affirmat. Quinimo vna cum verbo ἀντεικονίζειν, id eſt ex aduerſo pingere, præſcribit modum, quo ſacræ effigies, & imagines Ieſu Chriſti veri Dei & Saluatoris noſtri, necnon ſeruorum eius & Sanctorum collocentur, & ſtatuantur quaſi trophęa quędam ſacræ noſtræ Religionis in cippo vel columna, quemadmodum antiquiſsima & celeberrima illa Dei Genitricis imago, quæ dicitur del Pilar in Hiſpania; vel lapide titulari vt venerationi habeantur à Chriſtianis, quos Canon Apoſtolicus Saluatos appellat, vt hoc pacto non ſolum à Iudæis procul abeſſe dignoſcantur Chriſtiani, cum Iudæi imagines habeant nullo pacto; verumetiã ab ethnicis, qui adorant ſua idola deorum inſtar, & ideo idololatræ dicuntur, Chriſtiani verò non ita: venerantur enim imagines ſacras, ſed relatione quadam & analogia & habitudine ad earum prototypa quę referunt, & repræſentant. Quod cum aliquando Iconomacho-

b Ann. To. 9. rum, & Iconoclaſtarum cauſa, quorum præcipuus fautor fuit[b] Theophilus Imperator, in Oriente facere minus licuiſſet, poſt eius obitum Theodora Auguſta pijſsima fœmina, cum totius Eccleſiæ Dei magna exultatione faciundum curauit, & hac de cauſa inſtituta fuit in Orientali Eccleſia ſollemnis illa celebratio annua Erectionis & exaltationis ſacrarum Imaginum, vt ex Triodio Gręcorum eſt videre, qui diem feſtum huiuſmodi erectionis ſacrarum Imaginum ſingulis annis prima Dominica Quadrageſimæ agunt, quam Dominicam Orthodoxiæ appellant hac de cauſa: quod eo die poſt ſacrarum Imaginum erectionem & exaltationem celebratam, Orthodoxis omnibus multos annos & felicia omnia deprecantur; Iconomachis & Iconoclaſtis contra ac alijs hæreticis omnibus, aqua & igni & diris interdicitur. Ex reſtitutione itaque contextus Græci ἀντεικονίζειν, pro ἀντιγονίζειν, & στήλης, vera intelligentia tollitur omnis dubitatio, & Canonis Apoſtolici verſio congruè facta dignoſcitur: quemadmodum veterem interpretem eiuſdem Canonis deprauatum alia ratione textum habuiſſe, ſatis patet. Ille enim ἀντιγωνίζειν legit, & hac de cauſa perperam (pugnandum contra) vertit, vel potius euertit. Quod verò ſpectat ad conſilium ſanctorum Patrum (fuit enim hæc altera dubitandi cauſa) non erat illud præcipuè, vt diſcrimen hoc inter ſacras imagines Chriſtianorum, & idola ethnicorum ſtatueretur, inſcriptio videlicet & titulus. Nec enim

c Act. 7. idola ethnicorum inſcriptione carebant, vt habetur Act. Apoſt. de[c] ignoto Deo: & apud Iuſtinum martyrem de Simone magno Deo. Sed conſilium illud fuit, vt Chriſtiani, quos Canon Apoſtolicus Saluatos appellat, ſacras imagines, quo dictum eſt ſuprà modo, venerarentur; quod deinde in ſecunda Synodo Nicæna poſt multa ſecula iterum ſtatutum eſt.

Omitto

Omitto quod cum imagines sint indoctorum libri,& longe plures indocti quam docti repe riantur,solis doctis talibus inscriptionibus consultum foret,indoctis non ita. nec doctis om nibus: cum enim tot essent genera linguarum inter Christianos, quonam idiomate, & quibus characteribus fieri deberet inscriptio,incertum futurum esset; pro qua tollenda difficultate vel ipse titulus Dominicæ Crucis triplici lingua, literis Græcis, Hebraicis, & Latinis, omnium scilicet communissimis scriptus fuit. Facilior itaque & communior fuisset dignoscendi ratio Sanctis Apostolis,si hoc facere voluissent, alio aliquo signo vel symbolo, quam inscriptione,cuius forent imagines declarare,vtcum Apostolorum Principem significare vo lumus,claues illi tribuimus,& alios alijs symbolis. Addendum postremo coronidis instar, idem fuisse consilium sanctorum Patrum in Canone sanciendo de sacrarum Imaginum veneratione(sanctorum videlicet Apostolorum) quod & sanctorum Patrum secundæ Synodi Nicænæ, Septimę scilicet Vniuersalis. hác enim de causa sanctorum Apostolorum auctorita te vtitur Gregorius Episcopus Pessinuntis loco supra citato Septimæ Synodi, vt seipsum & Septimam Synodum eadem sentire & statuere apertè declararet,quod tot antea sęculis san cti Apostoli senserant, & suo Canone nobis sentiendum statuerant. Quæ verò suprà diximus, & veritati ipsi, & Synodo Nicęnæ Secundæ consona esse, cuique facile patet — Sed nec hoc —

Tom. 1. anno Christi 58. §. Sed quam rogo prætexere — *ibi* — ignorasse facile potuit — *adde ista:* Sed nec tamen incessere maledictis licebat eum,etiam quem licet nō putaret summum sacerdotem,tamen constaret esse principem sacerdotum,lege prohibente,quam in suā defensionem adduxit dicens: Scriptum est enim: Principi populi tui non maledices.] in quam peccasse,ea dicens,confiteretur. His consideratis,nihil est,quod dici possit, nisi quod dictum est superius, Herodem scilicet,qui Sanedrim sustulisse dicitur, ita tamen fuisse concilia illa colligi,vt nulla in eo essent summi sacerdotis, vel principis sacerdotum in consessu pręrogatiua loci,vel in vestib. aliqua honoris insignia,ne in eo aliquis emineret vt princeps. quod tyranno intolerabile esse solet,qui solus velit haberi princeps — Videns insuper —

Eodem anno 58. prope finem. §. Sed iam vt ad Paulum redeamus — *ibi prope principium* — hoc anno ęstiuo tempore, prope mensem Augusti — *sic corrige* — hoc anno extremo Autumni tempore, mense Nouembri, instante iam hyeme: quod ex ipso Luca colligitur, dum relegens per singulos ferme dies eam nauigationem, ait, quod cum peruenissent ad Cretam insulam,de illic hyemando consilium inierunt, eo quod non esset amplius tuta nauigatio, quòd(vt inquit Lucas)ieiunium iam pręterijsset,quod creditur fuisse ieiunium decimi men sis sollemne Iudæis: nam de ieiunio quod præcedit,septimi mensis,haud videtur intelligi po tuisse,cum longe ante tempus hyemis illud pręcedat,nec eo tempore nauigatio interdicta vi deri possit. Confirmant ista, quod cum post dies quattuordecim tempestate iactati,in Melitam insulam illi peruenissent,ibidemque hyemassent,tribusque mensibus in hybernis con sumptis, Romamque versus soluentes, illam mense Iulij ingressos esse, publica Ecclesię mo numenta testantur suo loco citanda: relegendo igitur nauigationem istam, & tempus in hy bernis consumptum,dicere opus est,ipsam Pauli nauigationem non nisi prope hyemem cœ ptam, etiam si daremus longe ante Iulij mensem eius Romam aduentum contigisse; sicque omnia congruè conuenire, vt expleto Felicis sub Nerone biennio, sub eius successore Festo cuncta quę Lucas recenset, impleri potuerint,& sic illud biennium de Felicis magistratu,sub Nerone administrato sit necessariò intelligendum, si cum Patribus dicere voluerimus, anno sequenti contigisse Pauli ipsius Romam aduentum. Cum præsertim nihil est quod biennium illud aptari aliter possit, & referri ad aliud tempus, cum singulos annos qui pręcedunt à tempore certo quo pulsi sunt edicto Claudij Roma Iudęi, alijs haud dubijs eiusdem Pauli rebus gestis ex Lucæ scriptis consignari contingat (quod iterum superius est demonstratū) vt nullus sit locus vel anni vnius,nedum biennij. Sed & quod cum biennium illud dicatur à Luca sub Felice transactum,antequam venisset in prouinciam Festus,nihil est etiam quod numerari possit sub Festo,vt fingi possit,post biennium contigisse Pauli Romam aduentum. Sicut & impossibile demonstratur,biennium illud aptari posse carceri Pauli, licet plures id sint interpretati,quem(vt eadem refricemus) haud ante præsentem annum potuisse Hiero-

solymam

solymam aduenisse, quę ab edicti Claudij tēpore per annos singulos sunt dicta demonstrant, His de tempore elucidatis, iam de ipsa Pauli nauigatione agamus, quam Lucas ita —

Tom. 1. anno Christi 60. §. Eodem plane modo — *ibi prope finem* — legibus Ecclesiasticis est postea interdictum, — *hac adde* — hinc est, [a] quod Episcopi qui aduersus Paulum Samosatenum Antiochię sunt cōgregati plurimi numero, in Synodali epistola ad Dionysium Romanum Pontificem & Maximum Alexandriæ Episcopum data, vitio vertunt illi inter alia, quod mulieres introduxerit, in Ecclesia canere, & suas laudes. — De antiquo —

a Cōcil. Ant. apud Euseb. lib. 7. c. 24.

Tom. 1. anno Christi 81. in principio versic. vbi hac verba: Sed nonus erit Domitiani si ille primus pariter annumeretur, quem suffectus gessit tempore Claudij — *de ista, quorum loco hac subijcias:* — Sed & nonus hic est Vespasiani, si anno septuagesimoquinto (vt factum est) loco Consulatus Domitiani ponatur Consulatus quartus Vespasiani, vt diximus ex Dione, exq. publico monumento dedicationi Templi Pacis, eius sexto Consulatu signatæ —

Secvndvs Tomus incipit ab exordio Traiani Imper. & ab anno octauo Pontificatus Clementis I. & perducitur vsque ad Imperium Constantini, atque ad annum tertium Pontificatus Marcelli, complectiturque annos ducentos quinque, sextum annum ex parte tantum attingens. At & in hoc Tomo recēsendo eadem Baronij Cardinalis ingenuitas se exeruit, sic enim addidit in Appendice, de qua locuti sumus.

Tom. 2. anno Domini 100. in principio — ibi — ad culmen Imperij esse prouectum — *hac his addas* — natum tamen patre Tribuno, nam illius Traiani creditur esse filius, qui in bello Iudaico sub iisdem Imperatoribus militauit — At sicut — *& post sex versus, ibi* — totius orbis Imperium — *adde:* Filio suo Traiano huic, sit adeptus — vt plane —

Tom. 2. anno 103. §. Difficillimi belli — *ibi* — eiusdem Traiani — *adde* — parentis, vt puto — olim in bel — *& sequenti versu — ibi* — Traianus ipse — *corrige:* Traianus ille — duct —

Tom. 2. anno 109. §. Quando autem eadem Dionysij — *ibi* — ad Carolum Caluum Imperatorem *adde quæ sequuntur* — his necessariò addenda putaui quæ Romæ accepi à nostro Henrico Spondano Gallo Vascone Typographię Vaticanæ in correctione edendorum librorum inseruiente, viro sanè integra fide & doctrina conspicuo, qui testatus est se accepisse à Iacobo Dauy de Perronio Episcopo Ebroicense, quem hoc nostro seculo in omni genere literarum quisque iure vocabit antistitem, ipsum vidisse, Venetijs cum esset, orationem illam Chrysostomi Græcè scriptam, in qua elogium illud de Dionysio recitatur, eiusque homiliæ titulum esse, Cygnea vox Chrysostomi, quam scilicet habuerit Constantinopoli, antequam in exilium proficisceretur. Insuper oblatum ibidem fuisse librum illum Dionysij in Areopagitam, quem in modum catenæ compositum esse dicebat. Adhuc, Deo fauente, superest ipse magno Catholicæ Ecclesiæ beneficio — Cyrillum quoque —

Tom. 2. anno 127. in principio. ibi — post quē Ephrem — *adde* — inde Ioses — inde —

Tom. 2. anno 140. in principio, versic. 7. ibi — accipere solitos certum est — *adde ista,* adeo vt in ijs, quibus non ante Imperium, sed cum Imperio collata est Tribunitia potestas, pro numero collatæ Tribunitiæ potestatis, totidem annos Imperij liceat numerare, secus si cui ante Tribunitia potestas obtigerit; nec aliter accipias, quod sæpe à nobis infertur, & pro numero eiusdem Tribunitiæ potestatis anni pariter numerantur Imperatorum, hæcq. ex Dione, vt suo loco dicetur — Singulis enim —

Tom. 2. anno 175. §. Hoc ipso anno Anicetus — *ibi* — cum sedisset annos nouem — *corrige* — annos octo.

Et paulo post ibi — Cresconiana series nouem tantum annos — *corrige* — octo tantum annos tribuit —

Tom. 2. anno 195. §. Cum verò Romanum Imperium — *ibi* — Idibus Augusti apud Carnutum — *adde* — vel potius Idibus Aprilis, ita enim legendum apud Capitolinum putamus. — Tunc Seuero —

Tom. 2. anno 233. §. Hanc fidei Catholicæ regulam — *ibi* — anno septimo eius Pontificatus — *adde* — codex à Cencio Camerario collectus, in quo inest Relatio eorūdem Apocrisa-

crisariorum de rebus gestis in ea legatione cum Patriarcha & Imperatore. Incipit: anno mil lesimo ducentesimo trigesimotertio(is est annus septimus Gregorij Papæ IX.) Ibi in professione fidei eorũdem Legatorum, inest Gregorij Thaumaturgi fidei professio recitata vsque ad illa verba: Imago Dei sermo efficax,&c.] — porro —

Tom.2. anno 237. §.Occisio, vt dictum est Alexandro — *ibi* — tenuit annos duos — *corrige* — tenuit annos tres — Sed quid —

Tom.2. anno 253. §.Porrò quod tum hic — *ibi* — Notis vberius — *his hac addas* — hic autem modo sit satis ex S.Ambrosio recitare,quomodo cum harum uocum vna sit significatio, vsu tamen postea inductum est,vt diuerso sensu accipi in Ecclesia consueuerint. ipse enim in precatione posteriori præparantis ad Missam,ita perorat: Martyrum preces deposco, qui pro veritate non dubitarunt sanguinem fundere, nec dilexerunt animas suas vsque ad mortem, vt mortis superarent auctorem. Confessorum orationes expostulo, qui bella tentantis inimici, dum piè viuerent in Catholica pace, vel etiam hæreticorum conflictationem diuturno certamine pertulerunt,atque(vt verum dicam) longioris,occultique martyrij palmas acceperunt.] sed reuertamur ad lapsos — Cum igitur —

Tom.2. anno 254. §.Ex hac pariter Infelicissimus — *ibi* — antesignanus ab omnibus nominaretur — *adde ista* — At ne fallaris, quod audisti Felicissimum creatum fuisseà Donato Diaconum:alium planè diuersum à Felicissimo Presbytero hunc esse cognosce: nam iste iam presbyter erat, cum S. Cyprianus est creatus Episcopus; hic autem Cypriano iam Episcopo,à Donato Diaconus electus est —

Tom.2. anno 257. §.Quod autem vel ibi, vel in Ecclesi. — *ibi* — sequantur antiquæ inscriptiones — *adde ista* — Quod autem in nostris Notis ad Romanum Martyrologium negatum est, Lucium esse passum sub Volusiano: ex Annalibus errorem corrige; sicque semper cum videris discrepare ab ijsdem Notis Annales,eas ex his emenda.Numquam hactenus cõ cessum doleo,vt easdem singulas recognoscerem,licet lucri cupidus Typographus eas ab auctore posuerit esse recognitas in pag. liminari. NOTA.

To.2.anno 262. §.Explosis igitur — *ibi* — Gallienũ tertio — *corrige ex præmissis* — Gallienum quarto.

Tom.2. anno 263. §.Porrò vt Theodotus — *ibi* — Eusebius Syrus & Anatolius Alexandrinus — *sic corrige* — Eusebius & Anatolius Alexandrini.

Eodem anno. §.Alij autem seipsos seducunt — *ibi* — hic est Dei similis & — *corrige sic* — quam ibi dat similiter — quorum agens —

Tom.2. anno 275. in principio, vers.6. — *ibi* — Sed cum Romanum Martyrologium — *& quæ sequuntur vsque ad illa verba.* Ex quibus plane — *dele omnia.*

Tom.2. anno 292. in principio vers.13. — *ibi* — aduersus Christianos — *corrige* — pro Christianis aduersus Gentiles.

Et paulo post vers.5. ibi — siue errore irrepsit — *& quæ sequuntur vsque ad illa verba* — sed error parens est — *sic corrige* — irrepsisse errorem in nomen Constantini, si quidem error parens est —

Tom.2. anno 302. §.Hæc verò à nobis veritatis studio — *vsque ad vers.18.ibi* — Hæc puto à nobis ex munere — *deleas omninò*

Et paulo inferius. §. Quantumlibet enim consenserimus — *ibi in fine* — hæc Augustinus — *His hæc addas* — Porrò his addere ista compellimur, quod post euulgata ista nostra, diligenterque examinata à viris sanè doctissimis, eosdem scriptis suis vehementissimè nos compellasse,indignè ferentes, Marcellini Papæ integritatem malè traduci commenticijs Actis illis nullius ponderis existentibus, leuissimisque argumentis (vt aiunt) nomen Marcellini ab antiquioribus omnibus benè acceptum & magnę æstimationis habitum,infamari,asserentes Acta illa non nisi callidè excogitatum commentum fuisse Donatistarum; idque validis sanè argumentis probare conati, de Martyrologio atque Breuiario Romano querũtur, quod ista in Ecclesia recitanda contineant. Sed sciant velim, Romanam Ecclesiam antiquitatis tenacissimam, quæ ante octingentos annos ita publicè lecta reperijr, haud adeo facile conuellenda, quamuis sibi valde molesta putauit. Ceterum eamdem ipsam Romanam Ecclesiam,non

Z sicut

sicut Euangelium (quod Gelasius monuit) legere consueuisse, vel legenda proponere quę libet Sanctorum Acta, sed potius ea cuncta Apostolica illa lance libranda relinquere, *omnia probate, quod bonum est tenete.* Porrò ipsam haud adeo vanè leuiterque ista hactenus recitanda reliquisse, quæ habentur inferius, cum agetur anno sequenti de Sinuessano Concilio, declarabunt — Iam de Marcell.

Tom.2.anno 304. in principio, ibi — vndecimo Kalendas Maij ambo Impp. Parilibus ipsis se Imperio abdicarunt — *adde quæ sequuntur* — ita quidem putauit Panuuinus, sed tu loco Maij, ponas, Martij: erroris namque illum arguere necesse est, dum affirmat, id factum esse, nondum expleto biennio persecutionis indictæ, cum Eusebij constet auctoritate, eam cœptam mense Martij, quo mense liquet fuisse promulgatum persecutionis edictum. Ex his etiam eos erroris arguas, qui id anno superiori asserunt contigisse: nam sub huius anni Consulibus Diocletiani Nono & Maximiani Octauo id factum esse, æquę Zosimus asserit verbis istis — A consulatu Chilonis & — *recitata autem Zosimi sententia, post illa verba,* hæc Zosimus — *illa addas* — At verò quod ipse interlapsos dicat annos centum & vnum à Consulatu Chilonis & Libonis, quo ludos sæculares contigit celebrari sub Seuero Imperatore, vsque ad abdicationem horum Imperatorum sub eorumdem dicto Consulatu factam: planè in dictum annorum numerum esse illapsum errorem, dicendum; restituendumque, centum duo minus anni, qui interlapsi reperiuntur vsque ad pręsentem Consulatum, quo se abdicauerunt iidem Imperatores, vt etiam ipse testatur. Siquidem idem Libonis, & Chilonis Consulatus incidisse reperitur anno Christi ducentesimosexto. Vel dicendum, quod idem Consulatus Chilonis & Libonis non suo loco sit positus à Cassiodoro, & alijs, anno ducentesimosexto, sed sub anno Christi ducentesimotertio sit collocandus, quod vt magis dici debeat ea quoque ratio fauet, quòd cum testetur Zosimus, ludos sæculares quolibet centesimo & decimo anno solitos celebrari, vt appareat, centum & decem interlapsos à ludis sæcularibus sub Seuero, vsque ad illos sub Constantino celebratos anno Christi 313. vt suo loco dicetur: planè dicendum Chilonis & Libonis Consulatum non nisi in annum ducentesimum tertium incidere potuisse.

Verum cum (vt dictum est superius) constet eosdem ludos sęculares sub dicto Consulatu Chilonis & Libonis celebratos, incidisse in annum Seueri duodecimum, qui est annus Christi ducentesimussextus, è suo loco minimè conuellendus est; adeò vt error irrepsisse dicēdus sit in annorum numerum Zosimi, vt loco centum & vnum annorum, vt dictum est, restituendum sit, centum duo minus anni. Sed nec semper verum quod asserit, quolibet centesimo decimo anno celebrari solitos Ludos sæculares: non enim vna eademque semper seruata reperitur in ijs celebrandis annorum periodus, vt est videre apud Panuuinum qui Commentarium eo argumento conscripsit: sed & si non quando celebrati sunt, sed celebrari debuerūt, ratio habenda erat, adhuc dicendum secundum eamdem periodum centum & decem annorum benè subsistere dictum Consulatum Chilonis & Libonis sub anno Christi ducentesimosexto: nam cum constet auctoritate Dionis, anno ab Vrbe condita septingentesimotrigesimoseptimo, sub Consulatu Furnij Nepotis & Silani, sub Augusto celebratos esse Ludos sæculares: secundo autem curriculo sub Seuero; vtique necessariò habitos esse oportuit, anno ab Vrbe condita, nongentesimo quinquagesimo septimo, quo incidisse ponitur Consulatus Chilonis atque Libonis, qua ratione, nullo modo conuellendus est Consulatus eorum è suo loco, sed Zosimus omninò sit arguendus erroris. Hoc demōstrato, pergamus ostendere, quod cęperamus, hoc ipso anno eosdem Impp. se Imperio abdicasse — Auctor item —

Tertivs Tomus habet Gesta ab anno trecentesimosexto vsque ad ann. Domini 361. hoc est ab anno tertio Marcelli Papæ, ac Constantini Imp. anno primo, vsque ad Liberij Papæ decimum, & Constantij Imp. vigesimum quintum. Addit autem Baronius hæc.

Tom.3.anno Christi 309. §. Quam ob rem haud mirum — *ibi* — illa omninò libera permanente, vt appareat, hanc — *sic corrige* — sed & illa itidem coronam martyrij est adepta, vt ex Romano Martyrologio liquet. Porrò hanc (vt corrigamus quæ dicta sunt in Notis ad idem Martyrologium) apparet esse diuersam ab —

Eadem pagina. §. At præter hæc — *ibi* — quæ vulgaris poeta ille — *& quæ sequuntur vsque*

que adfinem, paulo acriora sic temperanda — quæ vulgaris poeta ille, quamuis celebretur à multis, nimia licentia, dicam & temeritate, non sine dedecore pietatis, in fabulas est ausus transferre quas cantat; non veritus sacra ac veneranda martyris Acta in poeticum figmentum conuertere. At de virgin —

Tom. 3. anno 315. §. Hoc eodem anno vigesimasexta Sept — *ibi* — dies sexdecim — *corrige* — dies viginti unus — cum ali —

Tom. 3. anno 312. §. Clarissima Romæ fuit Lateranorum familia — *in fine ibi* — & ædibus hactenus — *bis hæc addas* — Sed non prætermittendum, nos vidisse paucos ante annos ibidem, dum fundamenta ædium effoderentur, repertas Aquæductus fistulas plumbeas impressum habentes Laterani nomen. Porrò his Faustæ ædibus inhæserunt ampliores ędes Constantini, quas idem Imperator maximè pius postea in basilicam commutauit, vt suo loco inferius dicetur. Sicque factum, vt primo domus Laterani, Faustæ cesserit, eademque facta domus Pontificum, donoque Cōstātini à quo aucta Constantiniana, basilica fuerit nominata — Cum igitur —

Tom. 3. anno 313. ibi ἱεραοχῶ — *corrige* — ἱεράρχαι, sed facili mutatione aliquem, ἱεραρχῶ scripsisse, vnde postea facillimè καὶ μνοχῶ factum fuerit.

Tom. 3. anno 324. §. Verum quid aduersus hæc ipse. — *ibi* — hæc ipse non admittēs omnino Crispum à Constantino iussum occidi — *bis hæc addas* — nisi magis ad Sozomeni excusationem dicere velimus, non eò tendisse argumentum ipsius, vt neget Crispi necem à patre Constantino inferri iussam, sed magis, cū Gentiles scriptores dicerent, ex nece Crispi euenisse Constantini ad Christum conuersionem, ipse Sozomenus vt hoc impugnaret, vtpote commentum eorum, probare nisus sit, longe ante Crispi obitum, Constantinum iam fuisse Christianum; ipsumque Crispum plures vixisse annos, postquā pater religionem amplexus est Christianam, qui vna cum eo pro Christianis rescripta dedisse inueniretur, superstes ipse vsque ad annum vigesimum Constantini — Quod verò ad —

Tom. 3. anno 325. §. Sed enormior Photij error — *ibi* — regulam temporis trāsgrediuntur — *bis hæc adde* — Sed ad dictorum omnium Græcorum auctorum excusationem dici posse existimauit doctissimus Iacobus Dauy Episcopus Ebroicensis, librariorum potius fuisse vitium, qui pro πολιός (quod est senex) ἰούλιον scripserint; dixisseque Photium Syluestrum senem mutuatum à Sozomeno nomen (licet ipse neminem proprio vocet nomine) atque librarius itidem quod duo putauit esse illa nomina propria, pluralem addiderit numerum, dixeritque Romanæ Ecclesiæ Pontificibus. ita ipse pio semper animo quęrēs quomodo quemque excuset, magis quam erroris arguat — Sed hæc de —

Tom. 3. anno 325. §. Sed iterum ad sensum Canonis — *in fine ibi post illa postrema verba* — cumque à petitione repulsum — *ista addas* — Nec ab his diuersam rationem Patriarchalium sedium Gelasius Rom. Pont. inijsse reperitur, dum in eo Romano Concilio, in quo actū est de librorum censura, tres enumerans ab ipso Petro, vel Petri nomine institutas Sedes, tradit Romanam, Alexandrinam, & Antiochenam Sedes esse Petri, earumque pręcipuam esse Romanam, reliquas huic subiectas vicem ipsius in suis prouincijs repręsentare. in quarum exemplum ceteras posteriores sedes Patriarchales postea ex priuilegio id ab ipsa Romana ecclesia consecutas esse eodem modo, quo institutæ reperiuntur antiquæ, sicque in nouarum institutione sedium intelligantur quæ fuerint in antiquis seruata: ex quibus etiam verba illa, de quibus est controuersia, intelligi facile possint. Exempli causa, reperitur Nouella constitutio Iustiniani Imp. centesima trigesimaprima de Ecclesiasticis titulis, ibique c. 3. vbi agitur de erectione Ecclesiæ Primæ Iustinianæ in sedem Patriarchalem, hoc ipsi ex more legitur priuilegium datum, vt in subiectis sibi prouincijs locum obtineret Sedis Apostolicæ Romanæ. hæc inquam exempli causa inducta aperiunt satis sensum verborum illorum: Quod Romana Ecclesia semper habuit primatum &c.] cum scilicet ipsa ex parte aliqua in alias propaget Ecclesias, quas constituit Patriarchales, quod accepit per Petrum à Christo — Qui autem —

Eodem anno 325. paulo inferius. §. Sed illud absurdius — *ibi* — tamen quid hac de re — *bis hæc adde* — professus sit Gelasius in nuper citato Romano Concilio, sic accipe: Quamuis

(inquit, per orbem Catholicæ Ecclesiæ vnus thalamus Christi sit: sancta tamen Romana Catholica & Apostolica Ecclesia nullis Synodicis constitutis ceteris Ecclesijs prælata est, sed Euangelica voce Domini & Saluatoris nostri primatum obtinuit: Tu es Petrus, inquientis, & super hanc petram &c.] idipsum quoque reliqui omnes, cum de his agendi necessitas incubuit, sed & quid præsertim Nicol. —

Eodem anno 325. §. Ceterum tantum abest vt — *ibi* — verba Ioannis Hierosolymorum Episcopi, qui post Cyrillum — *sic corrige* — verba S. Hieronymi ad Ioan. Hierosolymorum Episcopum, qui post Cyril —

Et sequenti versu ibi — ab eodem S. Hieronymo recitata — *dele ista sicque intelligatur toto illo capite, ea verba esse S. Hieronymi, non Ioannis,*

Item post sequentem versum ibi — in qua hęc inter alia legebantur — *sic corrige* — de qua epistola agens S. Hieronymus, in eum sic inuehitur. Tu, qui —

Et post sex versus — *ibi* — sic igitur dum ipsemet Hierosolymitanę Ecclesiæ Episcopus profitetur aduersus se — *sic corrige* — sic igitur dum S. Hieronymus tradat ipsum interpellari potuisse —

Et post tres versus — *ibi* — testificatione eiusdem sedis Episcopi — *sic corrige* — testificatione tanti patris ibidem Hierosolymis habitantis, quam procul —

Eodem anno 325. §. Ceterum Nicęnos Canones — *in fine ibi* — nescio quo casu penitus excidisse — *his hæc addas* — At hæc quantumlibet iure dici posse videantur: tamen considerando, quod qui post Nicęnum Concilium scripti reperiuntur Canones sacrorum librorum catalogum continentes, vt à Concilio Laodiceno, siue à Patribus, vt Athanasio, Greg. Nazianzeno, Amphilochio, vel alijs, in illis liber Iudith inter Hagiographa nō numeretur; haud affirmandum omnino existimarem, Canonem de libris sacris statutum esse à Nicæno Concilio, à quo neminem ausum fuisse recedere, iure debet existimari. Sed non ex Canone de sacris libris confecto id asseruisse S. Hieronymum, verum potius ex Actis eius, in quibus obiter citatus idem liber inuentus fuerit. Nisi dixerimus, librum, quem apud Occidentales in Canone sacrorum librorum inuenerit, cum alijs Hagiographis annumeratum, existimauerit ex Nicæni Concilij fonte manasse. Rursum verò —

Eodem anno & eadem pagina. §. Rursum autem Episcopi ipsi Africani — *& quæ sequuntur vsque ad finem capitis dele.* — Insuper —

Eadem pagina sequenti. §. Insuper quod quæ antea — *ibi in fine* — hęc Athanasius — *adde ista.* At quidem sicut cuncta ista superius recitata, ex Nicęno prodijsse Concilio, dubitandi locus nullus relictus esse videtur tantis testibus id asserentibus: ita certos de his sancitos fuisse Canones, & non magis ex eiusdem Concilij Actis prodijsse, haud adeo facilè affirmandum putarem. — Ceterum —

Tom. 3. anno 335. prope finem. §. Hoc eodem anno pridie Kal. — *ibi* — menses decem & diem vnum — *corrige* — menses vndecim, vno minus die — Quod autem —

Tom. 3. anno 336. §. Quod autem ad Marci Papæ annos — *ibi* — decimaquarta die Februarij — *corrige* — decimasexta Ianuarij — *& versu sequenti* — *ibi* — sexta mensis Octobris — *corrige* — septima mensis Octobris — *& sequenti versu* — *ibi* — menses octo, minus diebus octo — *sic corrige* — menses nouem minus diebus nouem — De eodem —

Eodem anno 336. inferius. §. Addit Socrates ædificatum à Constantino — *ibi* — hęc Procopius — *his ista adde* — Extant apud Dungalum aduersus Claudium Taurinensem recitati Sancti Paulini versus complures ex Natali (vt citat) XI. Sancti Felicis de translatione facta per Constantinum Imperatorem Sanctorum Andreæ atque Timothei Constantinopolim, qui sic se habent —

Nam Constantinus proprij dum conderet vrbem
Nominis, & primus Romano in nomine Regum
Christicolam gereret, diuinum mente recepit
Consilium, vt quoniam Romana mœnibus Vrbis
Æmula magnificis strueret tunc mœnia cœptis,
His quoque Romuleam sequeretur dotibus Vrbem;

vt

*Vt sua Apostolicis * numeret mœnia latus:* * muniret
*Corporibus, tunc Andream * deuxit Achiuis,* * d uexit
Timotheumque Asia: geminis ita turribus extat
Constantinopolis magnæ caput æmula Romæ.
Verius hoc similis Romanis culmine muris
Quod Petrum, Paulumque pari Deus ambitione
Compensauit ei, meruit quia sumere Pauli
Discipulum cum fratre Petri. Nam quanta per istam
Sanctorum per longa viam diuertia terra
Creuerit vtilitas ad nostra munia vita,
Ipsa docent hodieque loca, in quibus illa beati
Rheda capax oneris posita statione resedit,
Omnibus in spacijs, quacumque aut mansio sanctis
Corporibus, requiesque fuit vectantibus illos
Sacratos cineres miris clamantia signis.
Nam diuina manus medica virtute per omnes
Est illic operata vias, qua corpora sancta
Impressere sacro vestigia viua meatu.
Inde igitur suadente fide, data copia fidis
Tunc comitum studijs, quadam vt sibi pignora vellent
Ossibus à sanctis meruit decerpere fructum,
Vt quasi mercedem officij, pretiumque laboris
Præsidia ad priuata domum sibi quisque referret,
Ex illo sacri cineres quasi semina vita
Diuersis sunt sparsa locis, quacumque ex osse minuto
*De modica sacri stipe * caperis exiguus ros* * corporis
Decidit ingentes illic pia gratia fontes.
At fluuios vita generauit gutta fauillas.] hucusque S. Paulinus apud Dungalum. Quæ accepi à viro doctissimo Nicolao Fabro Parisiensi vna cum alijs fragmentis eiusdem auctoris quæ extent. Tribuit eamdem translationem S. Hieronymus in Vigilantium eidem Constantino Imp. alij autem Constantio, de quo dicetur inferius anno Christi 359. — Fuisse autem —

Tom.3. anno 339. prope finem. §. Nec mora — *ibi in fine* — Georgij — *corrige* — Gregorij facta —

Tom.3. anno 342. §. Hic rursus lectorem — *ibi* — Arbetione & Lolliano Consulibus — *sic corrige* — Constantio & Iuliano Consulibus — anno Domi —

Tom.3. anno 347. §. Prouinciæ autem Catholici orbis — *ibi* — ab eo numerantur triginta quinque — *corrige* — ab eo numerãtur triginta sex — pror — *& sequẽti versu ibi* — apud Socratem — *corrige* — apud Theodoretum — *& post sequenti versu* — *ibi* — nonnullę sunt prætermissæ — *corrige* — vna est prætermissa. *ibid. in margine vbi legitur* — Socrat. lib. — *corrige* — Theodoret. &c. —

Tom.3. anno 348. §. Quoniam autem prius — *ibi* — vna cum triginta collegis — *corrige* — vna cum trigintaquinque collegis — Afric —

Tom.3. anno 351. §. Hæc autem lex — *ibi* — abhorrerem penitus — *adde* — vt abhorruimus in Notis ad Martyrologium Rom. quas corrigas ex his quæ dicturi sumus, vt quæ à Seuero —

Eodem anno 351. §. Hoc eodem anno antequam Constantius — *ibi* — vltimum Pauli exilium — *adde* — per Philippum iussum — quem sæpè —

Tom.3. anno 352. §. Certe quidem si elapsa — *ibi* — quisquam ex Orientalis Ecclesiæ Episcopis — *adde* — excepto Paulo, de quo anno superiori dictum — ab Ecclesia —

Tom.3. anno 355. §. Antequam autem cogeretur — *ibi* — hucusque Arianorum ad Eusebium epistola — *his ista subijcias* — Vocatus est autem idem Eusebius litteris Constantij

Imperatoris, cui ipse istam rescripsit epistolam quam accepimus nuper à Ioanne Stephano Ferrerio Episcopo Vercellensi, ex Archiuo eius Ecclesiæ, quæ sic se habet:

Eusebius Constantio Imp. Augusto Sal.

Ego, clementissime Imperator, videns animum tuum Deo deuotum hoc cupere, quemadmodum per orbem terrarum firma pax Ecclesiastica permaneret: satis cũ gaudio litteras tuas accepi. Suscepi etiam litteras fratrum & Coepiscoporum meorum, quibus hoc intima re dignati sunt, vt plena mihi relatio per ipsos, quos tuæ parere* hoc necessarium duxi, Mediolanum venire properarem. Quidquid, domine Imperator, cum in præsentiam venero, iustum fuerit uisum & Domino placitum, id me facturum promitto. Deus te custodiat, gloriosissime Imperator.] hucusque Eusebij epistola — Sed & ipsi Legati —

* iussioni in hoc

Tom. 3. anno 355. §. At quid in Eusebium — *in fine post illa verba* — & Italiæ metropolis — *his hac adde* — Quod autem nos Maximi nomine citauerimus sermonem illum qui apud S. Ambrosium numeratur sexagesimus nonus: id Gennadius persuasit, qui libro quem scripsit de Illustribus scriptoribus Ecclesiasticis, capite quadragesimo, recensens S. Maximi Taurinensis Episcopi scripta, hæc inter alia habet: [Fecit & duos de S. Eusebij Vercellensis Episcopi & Confessoris vita tractatus.] cumque totidem sint qui apud S. Ambrosium extant de S. Eusebio sermones, & nihil sit, quo S. Ambrosio tribui possint, vt ex ipsis apparet, alios ipse secutus, citaui eos nomine Maximi, cum tamen re magis accuratè perspecta, nec eos esse Maximi, dici posse, inde certum colligitur argumentum. Nam cum citatus sermo scriptus esse inueniatur ab auctore qui vixit tempore Exuperantij Episcopi discipuli S. Eusebij, cuius illic honorifica mentio est, qui subscriptus habetur vna cum S. Ambrosio Concilio Aquileiensi, celebrato anno Domini 381. planè diuersum à Maximo Taurinensi constituere eum oportet auctorem; nam idem Sanctus Maximus longe post hæc vixit tempora, vtpote qui subscriptus reperitur Concilio Romano sub Hilario Papa anno 465. Quamobrem quinam duorum illorum sermonum verè sit, adhuc quærendum remanet — Sed antequam —

Tom. 3. anno 359. §. Cum igitur ambarum — *ibi* — sanctus Venantius — *corrige* — sanctus Gaudentius.

Eodem anno inferius. §. Hoc eodem anno dum adhuc — *ibi* — quinto Kalendas Septembris — *corrige* — quinto Kal. Octobris — atque —

Tom. 3. anno 460. §. Christianę haud dubium erant — *ibi* — dedicata verò operę Constantinæ — *sic corrige* — At Damasus totum id tribuit Constantinæ filiæ Constantini, quę nupsit Gallo — prout

Tom. 3. anno 461. §. Reliqua verò, quæ ad eius mores — *ibi* — anno Domini trecentesimo vigesimoseptimo — *sic corrige* — anno Domini trecentesimo trigesimoseptimo —.

Eodem anno inferius. §. Eustathius itaque fine — *ibi* — quod ex Eunomio videtur accepisse — *sic corrige* — quod ex Manichæis videtur accepisse, ab ipso verò Eunomius — quæ cuncta —

Et eadem pagina inferius. §. Si quis per superbiam — *ibi* — ex officina impij Eunomij, vt dictum est, hoc ipsos mutuatos esse, vel à Manichæis accepisse dici potest — *sic inuersa locutio corrigenda* — ex officina Manichæorum, vt dictum est, & ex eis Eunomium accepisse dici potest, quem post Gangrense Concilium, quod celebratum constat Osij tempore, vixisse liquet, vt hac ex parte etiam ea Eustathio Sebasteno minimè posse conuenire, certum, exploratumque reddatur — vt planè intel —

QVARTVS Tomus incipit à Iuliano Apostata Imp. Liberij autem Pontificatus decimo, & perducitur ad obitum Theodosij Augusti continens annos triginta quattuor nempè ad annum Domini 295. Siricij Pontificis XI. Theodosij Imper. XVII. Sed & vide Auctoris Appendicem, quæ ita habet.

Tom. 4. anno Christi 362. §. Porrò hos ignominia — *in fine ibi* — in Ecclesia celebratur — *hæc addas* — Sed quod dictum est, vsque ad tertium Idus Octobris Iulianum mansisse Constantinopoli: dicendum est, non vltimæ inde migrationis tempore hos Chalcedone esse passos, sed ante, cum contigit, Iulianum illuc tam propinquum locum animi causa esse profe-

profectum, vt omnes consueuerunt Imperatores, & alij Constantinopoli commorantes. Ceterum, quod ad tempus spectat migrationis Iuliani Constantinopoli, ex Ammiano Zosimus mendacij redarguitur, dum ait, decem illic menses mansisse, ac proinde non ante tertium Idus Octobris Iulianum Constantinopoli recessisse, quem iam ante illud tempus Antiochiam peruenisse idem Ammianus ostendit, dum postquam illic Iulianus aliquamdiu cō moratus esset, Daphniticum templum illud famosissimum conflagrasse testatur vigesimasecunda mensis Octobris. Ceterùm, eumdem Iulianum recedentem Constantinopoli venturum Antiochiam in ipso itinere pluribus in locis aliquantisper substitisse dum ostēdit, æquè demonstrat longè impossibile, quod ex Zosimo infertur, vt non recesserit Constantinopoli ante tertium Idus Octobris, dum vult illic mensibus decem mansisse — Post hæc —

Eodem anno post sequentem paginam. §. Ceterum has omnes contumelias — *ibi* — diximus in nostris ad Romanum Martyrologium Notis — *his hæc addas* — Quod autem tam eius Martyris, quam aliorum, de quibus agetur inferius, natales dies consignati in tabulis Græcorum vel Latinorum, consentire minime reperiantur temporibus illis, quibus Iulianus iisdem in locis mansisse legitur: planè dicendum est (quod & in Notis est sæpius demonstratum) non semper in Menologijs, seu Martyrologijs, poni diem quo sancti Martyres passi sunt, sed interdum eum notari quo inuenta, vel translata sunt eorumdem veneranda corpora, vel in eorum memoriam basilica dedicata, adeò, vt ex notata die in Ecclesiasticis monimentis haud semper possit certa temporis eorum martyrij ratio definiri.

Eodem anno inferius. §. Hanc quidem orationem — *ibi* — Libanium Rectorem Antiochenum scriptorum Iuliani, vt dictum est, cognitorem & arbitrum — *sic corrige* — Libanium Rhetorem Antiochenum, cuius scripta Iulianus (vt dictum est) adeo admirari consueuit — Cum tamen —

Eodem anno inferius. §. Cum verò quæstio de Artemio — *vbi ista habentur* — biduo post Artemij martyrium accidisse oportuit: nam eius Acta passum illum esse decimotertio Kal. Nouembris — *adde ista* — adeo vt vel in Ammiano vel in illis Artemij Actis errorem inesse oporteat, in quibus non ante incendium templi, sed biduo post Artemius martyrio coronatus habetur — Porro ante —

Eodem anno inferius. §. Fuit autem huic Iulianus — *in fine ibi* — vera conscripsimus — *adde ista* — Sed error in dierum numero reperitur: nam ex Ioanne Chrysostomo atque Sozomeno conuincitur ante eiusdem templi incendium Theodoriti martyrium contigisse.

Eodem anno inferius. §. Id temporis ad hunc modum — *in fine ibi* — de cuius diuisionis origine suo loco superius actum est — *adde ista* — Sed nec sic liberatur Theodoritus quin arguatur erroris: nam ab eo tempore non anni octogintaquinque, vt ait, intercedunt vsque ad Alexandri electionem, sed tantum sexagintaocto, adeo vt dicendum sit, errorem in Theodoretum irrepsisse — eadem quoque —

Tom. 4. anno 364. §. Imperator Valentinianus & Val — *vbi dicitur* — æquissimus iudex & vindex — *adde ista* — Si demus vnum eumdemque fuisse Cæsarium, Gregorij fratrem, & hunc ad quem præsens Rescriptum datum inuenitur; sed hoc quidem multipliciter deprauatum inuenitur, ac primum dum in eius inscriptione vterque Imperator Valentinianus & Valens prænotatus habetur, & dies promulgationis conscribitur pridie Non. Februarij. Nam eo tempore tantum abest, vt Valens fuerit cooptatus in Imperium à fratre (quod accidisse quinto Kalend. Aprilis, dictum est superius ex Ammiano) vt nec ipse Valentinianus adhuc creatus esset Imperator, quod contigit circa quintum Kal. Martij, vigesimo saltem die post datum Rescriptum. Nec est rursus vt in annum sequentem illud Rescriptum referri possit, cum datum habeatur Coss. Iouiano atque Varroniano. Sed & cum datum dicatur Mediolani secundum antiquam lectionem, necessariò dicendum sit, ipsum tunc scriptum, cum illuc Valentinianus aduenit hoc ipso anno; erratum verò fuisse in Rescripto, vt uitio librariorum loco Sep. scriptum fuerit Feb. Sed & cum datum ipsum Rescriptum habeatur ad Cæsarium Comitem rerum priuatarum, diuersum hunc à Cæsarij fratre fuisse, possumus intelligere, quem creatum fuisse Quæstorem, nō Comitem rerum priuatarum habet Gregorius eius

Germanus; sed & remansisse in Oriente, in Occidentem verò transisse numquam, ex eodem possumus intelligere, ac proinde non sub Valentiniano, sed sub Valente munus Quæsturæ exercuisse in Oriente. Vt ex his pateat duos eodem tempore fuisse Cæsarios, alterum sub Valente in Oriente Quæstorem, in Occidente alterum sub Valentiniano Comitem rerum priuatarum — legitur —

Tom. 4. anno 373. §. In his verò illud in primis obserua — *ibi cum dicitur prope finem* — à reliqua Ecclesia communicandum esse — *his adde ista* — At non eo sensu à quoquam acci pi velim hæc nostra verba: Fidei decreta sancire, & sancita mutare] vt dictum existimet, quod semel de Fide Catholica ab ipso Romano Pontifice definitum est; idem ab ipso mutari posse, atque contraria priori decreto sanciri. Absint hęc ab auditu fidelium. nimis enim crassæ stultitiæ est id Orthodoxum quempiam affirmare. Sed secundum quod à Domino dictum

Ierem. 1. est Ieremiæ: *Constitui te super gentes & regna, vt euellas & plantes, destruas & adifices*] non vt, ab ipso Propheta voluerit simul pręstari contraria, vt eadem quæ euelleret plantaret, & quæ

Gal. 2. destrueret, rursum ædificaret, absque pręuaricationis nota, secundum illud Apostoli: *Si qua adificaui hac destruo, praeuaricatorem me constituo*] sed intellexisse haud dubium voluit, vt operaretur illa circa diuersa: ita dictum accipias de Romano Pontifice, sancire decreta Fidei atque sancita mutare; nimirum rectam fidem decreto sancire, malè verò sancitam à per uersoribus delendo mutare, à cuius decreto ceteri Orthodoxi ita dependeant, vt quę recipienda pronunciet, omnino recipiant, quæ verò reijciendo mutauerit, auersentur; prout sanctus Gregorius Theologus, de quo est sermo, fecisse cognoscitur ab eo dependens, uti perfectissimus Orthodoxus (quod profiteretur) in recipiendo uel damnando, ex ipso Romanæ Sedis arbitrio, Apollinaristas, nempe reijciendo ipsos quos sciret damnatos ab ipsa, recipiendo eosdem, quos ab eadem sciret esse receptos, vtpote iam rectè Fidei consentientes. His igitur —

Tom. 4. anno 377. §. Hoc pariter anno, magno fauore — *ibi in fine inscriptionis Symmachi hac addas* — hactenus inscriptio Symmachi, de qua moniti, errorem corrigimus, si quidem secuti fallaces duces, cum ipsis errauimus, dicentes hunc ipsum esse Symmachum Vrbis Pręfectum, qui pro Ara Victoriæ laborauit. Verum erratum corrigimus, asserentes hunc ab eo diuersum, parentem tamen ipsius prænomine Lucium Auianum, filium verò Quintum esse dictum, cuius tamen Vrbana præfectura non ante annum Domini trecentesimum octogesimum quartum contigerit, post annos septem — *Qua verò sequuntur ab illis verbis* — Adeo homo dexterrimus — *vsque ad illa verba* — At visis his quæ Principes — *omninò expungenda sunt*.

Tom. 4. anno 381. §. Qui autem Aquileię — *ibi* — post longa dissidia Ambrosio admonente — *ista deleas, necnon citationem in margine* — Ambr. epist. 82.

Eodem anno inferius. §. Auennius autem Sirmiens — *in fine post hac verba* — Laudensis inter Sanctos relati — *adde ista* — Qui sequitur ordine Exuperantius Episcopus Dertonensis, ille esse putatur discipulus Sancti Eusebij Episcopi Vercellensis, de quo magna cum laude fit mentio in sermone sexagesimonono, sed primo de S. Eusebio, apud S. Ambrosium — Qui autem —

Tom. 4. anno 382. §. Annuit Helladius Gregorio — *ibi* — ex more ab ijsdem ordinandum curauit — *adde ista* — non adhuc autem cõsolidata fuisse videntur & vsu recepta, quę de facta diuisione prouinciæ Cappadociæ in duas, sunt dicta superius, per quam Nazianzus sub Metropolim Tyanensem redacta uidebatur: nã si constitisset, non Cæsariensis Archiepiscopi sed Tyanensis id muneris erat — sed quid —

Eodem anno inferius. §. De Eustochio verò minores sunt — *ibi* — at de Eustochio & Paula sępè dicendum inferius — *qua autem sequuntur post hac de obitu Pratextati usque ibi* — reditus virginibus Vestalibus iure debitos pendisse — *vt cuncta suis reddantur annis, agemus de eo post sequenetem annum, quo eum ex hac vita migrasse, tribus Symmachi epistolis reddimur certiores. hic verò ista subijcias* — Quod rursum ad res gestas anni huius spectat: promulgatum constat edictum ab Imperatoribus aduersus Gentilicium idolorum cultum, nempe, vt reditus qui pendi Romæ solerent pro sacris faciundis, virginibus Vestalibus, pendi omninò

nò cessarent. hoc quidem hoc anno contigisse ex eo possumus affirmare, &c. — *vt inferius post sequentem paginam*. §. Hoc quidem anno —

Tom. 4. anno 384. in principio ibi — de quo suo loco dicendum — *his ista subijcias* — Hoc itaque anno, quo præfecturam Vrbanam Symmachus gessit, Prætextatus magni nominis Senator, sed gentilis, Consul est designatus in annum sequentem, sed infeliciter accidit, vt antequam Consulatum adierit, hoc ipso anno moreretur. De tempore obitus satis liquet ex tribus Symmachi epistolis tunc datis de eius obitu ad Imperatores, quorum postremam Card. Baronius ibidem suæ inserit Appendici: post illam verò ait. hucusque Symmachi ad Imperatores epistola de licentia erigendæ statuæ Prætextato, more maiorum. Nō est reiecta petitio, quando quidem obtinuit quod petijt Symmachus ab Augustis, vt memoria Prætextati statua insigniretur: nam quæ hactenus in eius basi inscriptio integra conseruatur id admonet, quæ paulo inferius recitabitur. Erat adhuc Romę tunc, cum ista contigerunt, S. Hieronymus sacra volumina Paulę & Eustochio alijsque sanctissimis feminis Senatorijs explicans: id enim importunè nimis ille ab eo præsente extorquere solebant, quod ab eo etiam absente per litteras id facere consueuerunt — *his autem addas quæ superius non suo loco posita anno 382*. §. De Eustochio verò memores — *ab illis verbis* — Porro cum Romæ esset idem sanctus Hieronymus hoc tempore eidem sanctę Paulæ — *& quæ sequuntur per totam paginam & sequentis initium vsque ad illa verba* — de quibus omnibus pluribus egit Symmachus — *inclusiuè: postea mox ponere pergas quæ sunt huius anni exordio scripta ab illis verbis* — Cum igitur Symmachus vrbana fungeretur præfectura —

Tom. 4. anno 392. §. Metiro ne & tu nobis — *ibi* — minus diebus duobus — *corrige* — minus diebus octo contigit numerari: tot enim desunt dies à decimaquinta Maij quo obijt, vsque ad nigesimamtertiā Nouembris, qua fuerat adscitus in Imperium, vt impleatur mensis — siquidem —

Tom. 4. anno 393. §. Inter hæc autem dum controu — *ibi* — epistolam Ioannis — *corrige* — epistolam Epiphanij.

Tom. 4. anno 395. §. Iam habes Lector occasione Consulum — *ibi* — ex Probo & Proba genitos filios quattuor, Olybrium, Probinum, Probum, & Iulianam, ex Iuliana & eius viro Claudio Hermogeniano Olybrio — *sic corrige* — ex Probo & Proba genitos tres filios, Olybrium, Probinum & Probum, ex Olybrio & Iuliana prognatam vnicam — *Sic & superius & inferius sequenti Tomo, ubicumque dictum inuenis Iulianam filiam Probæ, pro filia corrige nurum, & in Proba loco matris, socrum restituas. inferius uerò causa huius correctionis apponetur suo loco.*

Et verò in hoc quoque *Quarto Tomo anno 371*. §. monet addendum esse quod aduersus Ioannem Arcam Sardum scribit. Is enim Luciferum Calaritanum schismaticum enumerat inter Sanctos. Vide ibidem, Et in hoc nostro Apparatu in verbo, Ioannes Arca.

QVINTVS Tomus incipit ab exordio Imperij Arcadij, & Honorij Augg. anno Dom. 395. vsque ad annum 440. continens annos quadragintaquinque, ita dispositus, vt commodè Sextus Tomus à S. Leone Magno Pont. Max. inchoetur.

In hoc autem Tomo, cum quod putas fuisse tertium Carthaginense Concilium, siue secundum, cui Genedius præfuit, animaduerterit esse vltimum, ac proinde Conciliorum seriem esse mutandam, plures rationes affert, cur locum illum emendauerit. Sic autem ille inquit.

Tom. 5. anno Christi 397. §. Quod autem tertium hoc dicitur Conc — *ibi* — sed errore quidem lapsus, dum ante illud existimauit, &c. *vsque ad sequentis capitis exordium, quod incipit* — Rursum verò — *dele illa, atque eorum loco ista restitue*. — Secundū verò nominauit, quod ante istud collocauit, celebratum (ut ponitur) Valentiniano Quarto, & Theodosio. Sed manifestus est ibi error in Consulum nota, si quidem nusquam reperitur Valentinianus Augustus gessisse Consulatum cum Theodosio, sed cum Neoterio, anno Christi trecentesimo nonagesimo. Hæc Baronius Card. quæ deinceps varijs rationibus roborat: quas nos in Apparatu nostro inseruimus, vbi seriem Carthaginensium Conciliorum ostendimus. Vide in verbo, Carthaginense vltimum Concilium.

Tom. 5.

Tom.5. anno 398. §. Sic igitur extincto Gildone — *ibi* — ab iisdem Imper. reperitur datum esse Rescriptum — *sic corrige* — Ab Honorio, & Theodosio Imperatoribus reperitur datum esse Rescriptum — ad Don —

Tom.5.anno 399. §. Quænam autem post scriptas hoc anno ab Anast — *ibi* — Hoc autē anno id confectum est, vt uno eodemque tempore — *sic corrige* — Quo quidem anno & nō antea id confectum est, vel potius sequenti, secundum alios — vt vno —

Tom.5. anno 402. §. Sed vnde hæc querela Chrysostomo — *ibi* — quam aduersus Rufinum sequenti anno — *corrige sic* — quam aduersus Rufinum post hæc præsenti anno — scripsisse —

Eodem anno 402. §. Verum ante hęc quæ inter se — *ibi* — Rursum idipsum — *& cetera quæ sequuntur sequenti versu usque ad illa uerba* — Tertio verò loco — *exclusiue dele.*

To.5. anno 404. Quod rursus ad Africanæ Ecclesiæ res gestas — *in fine post illa uerba* — Felix his gestis subscripsi — *his hæc adde* — Post hanc Felicis subscriptionem subijcienda sunt ista, quæ inter cetera antiqua monumenta à Nicolao Fabro Parisijs accepta, ex Bibliotheca Col. Geruasiani descripta, in cuius codice in fine libri S. Augustini de hæresibus ad Quoduultdeum, hæc posita leguntur.

Tu verò Lector vide istam subscriptionem sat vberem tū in eadem Baronij Card. Appendice ad decimum Tomum, tum in nostro hoc Apparatu in verbo, Felix Manichæus, vbi eadem opera liquido noscuntur, quæ nam erant capita Manichęorum, quæ conuersi eiurare, & detestari debebant.

Tom.5. anno 406. §. At res tanta nihil est vt — *in fine post illa uerba* — hæc Paulinus — *his hæc adde* — Sanctus verò Paulinus ille Nolanus Episcopus tribuit tanta ista Apostolorum principibus Petro & Paulo Vrbisque martyribus, cuius hos versus ex Natali XII. sancti Felicis recitat Dungalus scribens contra Claudium Taurinensem cum hoc titulo:

De exercitus Gothorum cum suo Rege interitu.

Pluribus hac etenim causa est curata patronis,
Vt Romana salus & publica vita maneret.
Hic Petrus, hic Paulus proceres, hic Martyres omnes,
Quos simul innumeros magna tenet ambitus Vrbis,
Quosque per innumeras diffusè limite gentes
Intra Romuleos veneratur Ecclesia fines,
Sollicitas simul impensè duxere precatu
Excubias, felix mens his uelut vnus eorum
In precibus pars magna fuit, sed summa petiti
Muneris ad cunctos nulli priuata, refertur;] hucusque de his Paulinus. — sed de tanta vict —

Tom.5. anno 407. §. Cum inter hæc omnia trimestris — *in fine ibi* — menses septem & dies octo — *sic corrigito* — menses sex & dies viginti — De funere —

Eodem anno 407. §. Hoc eodem anno Honorius Imperator qui seuėris edictis — *ibi* — sub duobus Constantijs Consulibus, seu Constantino & Constantio data legitur — *quæ sequuntur usque ad exordium sequentis §, qui incipit:* Hoc eodem anno Vuādali — *delenda sunt, quorum loco ista subijcias* — nisi potius ex Codice Iustinianeo emendandos esse dicamus errores, qui in Gregorij epistolam irrepserunt, vt cum male iungitur Consulatus septimus Honorij cum tertio Theodosij: nam octauus illius cum tertio non cum secundo Consulatu huius in Fastis ponitur. Sed & ex ipso Legis titulo, qui inscribitur vtrobique Honorij & Theodosij, suademur vt inhęreamus lectioni codicis Iustinianei: nam sub hoc septimo Honorij Consulatu Theodosium nondum imperare cœpisse, sed sequenti anno post mortem Arcadij, certum est. Adeo, vt vel in Gregorij epistola coniungendum sit, vt loco septimi ponatur Honorij Consulatus octauus cum tertio Theodosij, vel sequenda sit lectio codicis Iustiniani, vt sub duobus Constantijs ex illa sancita dicatur — Hoc eodem anno Vuandali —

Tom.5. anno 408. §. At nos quæ hinc inde — *ibi cum dicitur* — Vigebat recens lata lex Honorij pro ecclesiastica immunitate — *& quæ sequuntur vsque ibi* — Sed & accidit — quæ delenda

delenda sunt, & eorum loco hęc restituenda— At necdum lata esse potuit tunc lex illa Honorij pro Ecclesiastica immunitate de confugientibus ad Ecclesiam, anno superiori à nobis recitata, vbi & correctum est mendum in eam illapsum, demonstratumque non ante sequentem annum potuisse esse sancitum sub tertio Theodosij Consulatu cum Honorij tertio— Sed & accidit—

Tom. 5. anno 410. §. Quod autem hic dicitur à S. Hieronymo— *inferius ibi* —fuisse eidem sanctissimæ fęminæ duos filios, quorum prior— *sic corrige* —fuisse sanctissimæ fęminę, vt nuper dictum est, tres filios, quorum Olybrius ante Vrbis ex— *& paulo post ubi dicitur* —sed quonam pacto Demetrias— *vsque ad ea verba* —Quomodo autem Probæ— *deleas, eorumque loco ista ponas*— Ex hoc loco S. Hieronymi & duobus alijs S. Augustini, emẽdamus quòd auctoritate antiquarum inscriptionum, quæ à nobis positæ sunt in fine Tomi superioris, & auctoritate Augustini alicubi dicentis Iulianam filiam Probę, posuimus, cum tamen re vera Probam non matrem Iulianæ sed socrum, Iulianamq. nõ filiam, sed nurum eius fuisse, idem S. Augustinus pluries docet, vt in epistola ad Probam de orando Deum, & in libro ad Iulianam ipsam, de bono viduitatis, in quibus eius scriptis illa socrus, ista nurus nomi nata reperitur, quibus consentiunt quæ audisti hic ex Hieronymo recitata, dum Demetriadem filiam filij Probæ fuisse habet, vt de his nulla penitus dubitatio esse possit. Sed quærendum adhuc remanet, quæ fuerit illa Iuliana quæ in recitatis inscriptionibus dicitur filia Probæ, ab hac Iuliana matre Demetriadis plane diuersa— Quomodo autem Probæ—

Et paulo post eodem anno. §. Hic verò tantum— *ibi* — Proba cum Iuliana filia— *corrige* —Proba cum Iuliana nuru—

Tom. 5. anno 414. in fine. §. Hoc item anno qui Cyrilli— *ibi* —primus numeratur— *corrige* —secundus inchoatus numeratur—dic—

Tom. 5. anno 419. §. Cum igitur ex his omnibus quæ— *ibi* —triginta eiusdem prouinciæ Episcopi— *corrige* —trigintaquinque (vt Athanasius docet) eiusdem prouinciæ Episcopi—præsto—

Et inferius. §. Quod si neges— *ibi* —triginta Episcopi Africani— *corrige* —triginta quinque Episcopi Africani—interf—

Tom. 5. anno 422. §. Quæ autem tunc acta— *ibi* — cum Auxentio— *corrige* —cum Pascentio—

Tom. 5. anno 423. in principio — *ibi* —menses quinque & dies vndeuiginti— *sic corrige* —menses septem minus diebus duobus— Vixit autem—

Tom. 5. anno 425. §. Hoc eodem anno Atticus— *ibi* —hæc Socrates— *adde ista* Sed error irrepsit in assertum ab eo numerum annorum sedis Attici, nam non annos viginti vnũ, sed tantum decem & nouem, menses septem, minus diebus tribus sedisse, reuera reperitur: nam idem ipse atque Sozomenus testantur, sedere cœpisse anno Christi quadringentesimo sexto, tertio Idus Martij, & hoc anno, sexto Idus Octobris mortuus est. Vacauit—

Tom. 5. anno 430. §. Theodosij igitur haud mens fuit— *ibi* —successit hic Quoduultdeo, qui Aurelio fuerat subrogatus— *sic corrige* —successit hic Genedio, qui à viuente adhuc Aurelio sibi fuerat subrogatus, vt superius cum actum est de secundo Concilio Carthaginensi, est demonstratum. Capreolum autem ante non post Quoduultdeum sedisse, ex Victore Vticensi possumus intelligere. hæc quo ad Sancti Augustini ad Synodum vocationem—Considera—

Tom. 5. anno 431. §. Quod rursum ad legationes Occidentales— *ibi* —qui in locum (vt dictum est) Quoduultdei fuerat subrogatus— *sic corrige* —qui in locum Genedij, vt dictum est, fuerat subrogatus— Iste igitur—

Eodem anno 431. inferius. §. Illi tamen Deo volente— *ibi* —à tempore nimirum aduentus Ioannis Episcopi Antiocheni— *sic corrige* —à tempore quo Cyrillus & alij Episcopi ad Synodum conuenerunt circa principium mensis Iunij—quo huiusmodi—

Tom. 5. anno 431. §. Quod verò Victor res Vuandalorum— *post illa verba* —ad Pacatum inscripta profitetur— *hæc adde*— Post hæc autem à nobis edita, contigit ad nos mitti Florentia à Magno Duce Hetruriæ Ferdinãdo epistolas eiusdem S. Paulini, descriptas ex an

tiquo

tiquo codice bibliothecæ Mediceæ, post quas inerat Vranij de vita & obitu ipsius Paulini ad Pacatum scriptio. in qua integrè absque vnius apicis diminutione legitur tota illa historia de redempto à S. Paulino sui permutatione filio viduæ vsque ad eius ex Africa Nolam reditum, prout à S. Gregorio descripta legitur, vt euidenter appareat, ea quę ab eo in Dialogis de S. Paulino scripta leguntur, ab Vranio ipsum totidem verbis exscripsisse. Sed quid accidit? Cum videret librarius, vel quisquis alius ille fuerit, eadem quæ ab Vranio narrantur, scribi pariter à S. Gregorio: superfluum existimans repetere eadem, decentius verò ipsa exscribere ex S. Gregorio Papa longe celebrioris nominis auctore; eadem prçterijt in Vranio, quæ inferius describeret ex Gregorio. Verum fidelius actum per scriptorem Medicei Codicis, quem non piguit post descripta ea omnia, vt inuenit in illa Vranij lucubratione, rursum eadem (relicto Codice vt inuenit integro absque decurtatione) describere ex S. Gregorio. cui hoc nomine debemus plurimum, dum adeo nobilem historiam ex quo primum fonte manarit, ostendit, nempe ex Vraniò, qui eiusdem S. Paulini tempore vixit, ex eo verò ipsa fluxerit in Gregorium, qui post eum annis fermè ducentis ea descripserit: non autem econtra ex Gregorio in Vranio consutam vllo modo aliquis dicere poterit, qui in Vranio connexionem verborum & sententiarum ipsius accuratè considerabit, in quibus scissuram facilè recognoscet. At de ipsa historia ab Vranio primum descripta hactenus — Porrò eius obitū —

Tom. 5. anno 432. §. Illis verò nō credentibus sed contradicentibus — *in fine post illa verba* — hucusque Gregorius — *hac addas* — sed vbi Laudiacum dicitur, restitue Langiacum est oppidum sex millibus Gallicanis distans ab ipsa Turonensi Ciuitate, situm ad flumen Ligeris quod vulgo vocatur Langey —

Tom. 5. anno 436. §. Hoc eodem anno Ioannes — *& quæ sequuntur vsque ad finem, quæ omnia hinc dimouenda, restituendaque in locum suum, anno Christi 440. in fine ipsius, totidem verbis, tantummodo his mutatis, vt cum dicitur.* verum cum anno sequenti — *corrige* — verum cum anno præsenti — extent — *& paulo inferius ibi* — Theodoreti ad Domnum epistolam reddemus suo loco anno sequenti — *corrige sic* — Theodoreti ad Domnum epistolam reddimus suo loco anno præsenti.

Tom. 5. anno 438. in principio — *ibi* — decimosexto Kalen. Februarij — *corrige* — sexto Kal. Februarij — venerand —

Sextvs Tomus ab anno quadringentesimo quadragesimo, perducitur ad annum vsque quingentesimum duodeuigesimum, vt septimus inchoetur ab Imperio Iustini senioris, & cō plectatur annos septuaginta octo. In quo —

Tom. 6. anno Christi 441. §. Rursum verò qui huic — *ibi* — quæ falso nomine inscribuntur Eusebij Emisseni — *his hac adde* — cum alioqui haud dicendum sciamus, illas omnes esse Eucherij, cum inueniantur aliquæ esse Hilarij Arelatensis, Fausti verò Rhegiensis aliquę. Porrò aliàs à Lugdun —

Et eodem anno inferius. §. At quod non prętermittendum est — *ibi* — cum tamen nō nisi vnum Eucherium — *& quæ sequuntur vsque ad finem* — *sic corrigito* — Cum tamen etsi duo Eucherij cogniti habeantur, vt suo loco dicendum est inferius, vtrumque tamen fuisse Episcopum constat. præter hunc de quo est sermo, scimus & alium hoc sæc —

Eodem anno inferius. §. Qui huic — *ibi* — post Rauenniū Eonius — *adde* — & post eum Leontius, cui —

Tom. 6. anno 442. §. Sub eodem Dioscori Consulatu — *ibi* — sed cur non potius pro Vasense Vasatense dixerimus. *& quæ sequuntur vsque ad illa verba* — Admonemus accuratum Lectorem — *sunt delenda, & eorum loco ista restituenda post illa verba* — Vasionensem appellandum putant — *hac adde* — non autem Vasatensi à Vasatis (quod corrigendū perperam dictum proponimus) nam sunt Vasates populi prope Burdegalam, verum qui huic synodo interfuerunt Episcopi, Arelatensis potius fuisse prouinciæ certum est, & procul abhorret vt ipsi Vasatis conuenisse dicantur —

Et quod eodem capite habetur inferius — *ibi* — seu potius Vasatensi — *corrige* — seu potius Vasionense — *Sic & anno 463.* §. Fuit autem tunc — *ibi* — seu Vasatensi — *corrige* — seu Vasionense —

Tom.6.anno 444. §.Nullum quidem verius —*ibi*— ante annos feptem.—*corrige*— ante annos quattuor —*& paulo post*— ante feptem quidem annos —*corrige* ante quattuor quidem annos —*& inferius eodem capite*—*ibi*— iam feptimum annum —*corrige* iā quartum annum —

Tom.6.anno 445. §. Suis unaquæque prouincia —*ibi*— erat Leontius ifte Epifcopus Foroiulij in Gallia Narbonenfi celebris fama uir —*his hac addas*— At planè ab hoc diuerfus ille fuit Leontius, qui poftea eiufdem Arelatenfis Ecclefiæ Epifcopatum rexit, de quo fuo loco dicendum — ad quem —

Eodem anno 445. §.Ceterum quod ad fanĉti Honorati genus —*ibi in fine*— Gennadius auĉtor eft —*adde ifta*— quem tamen corrigas ex his quæ dicentur inferius anno quadringentefimo quadragefimonono, ad quem annum S.Hilarius perueniffe demonftratur, deceffiffeque fub Cōfulatu Afterij & Protogenis, fub Theodofio & Valentiniano Impp.— Hucufque in pref—

Tom.6.anno 446.in fine post illa vltima verba— Marcellinus affirmat —*adde ifta*— quorum ipfe meminerat anno fuperiori, fed per anticipationem, vt aliàs feciffe nofcitur: nos verò vt fingula quæque fingulis reddamus annis, hic eadem collocamus.

Tom.6. anno 449. §. His igitur difpofitis, ad Kalendas Augufti —*inferius post hæc verba*— hęc de indiĉta Synodo Liberatus —*his hac addas*— Cum autem ifta de Oecumeni co celebrando Concilio ore multorum iaĉtari cępiffent; hæcque literis Domni Epifcopi Antiocheni Theodoretus Cyri Epifcopus accepiffet: exiftimans ifta curari per Diofcorum Alexandrinum Epifcopum quem patiebatur aduerfarium, quo futuræ Synodi Oecumenicę decreto duodecim illa vulgata Cyrilli capitula, quorum caufa diu multumque fuerat altercatum, comprobarentur: hanc tunc ad eumdem Domnum epiftolam reddidit, quæ inter eius epiftolas Græcè fcriptas in codice Vaticano numeratur centefima duodecima, atque fic fe habet:

Theodoretus Epifcopus Cyri Domno Epifcopo Antiochiæ.

Eam igitur Epiftolam fat longam, quæ maximè fuit ad annum illam anno 449. habitam de triginta capitulis Baronius Card. à Federico Metio Thermularum Epifcopo Latinè redditam inferuit Appendici ifti decimi Tomi. Et verò Theodoreti Epiftola illa extat in Vaticano Codice, vbi numeratur centefima duodecima.

Inferius eodem anno 449. §.Quod autem nobis haĉtenus fuerat incompertum —*post recitatam Leonis epiftolam, & hac quæ fubijciuntur verba*— confentiens his quæ ex Gennadio fuperius diximus, ipfum iam obijffe diem tempore Theodofij & Valentiniani —*fic corrige*— Ex quibus redarguas Gennadium afferentem, eum defunĉtum effe tempore Valentiniani & Marciani Impp.— Quo pariter anno —

Tom.6. anno 450. §.At nec in his quidem fides —*ibi*— vt inde transferendum peteretur corpus eius —*adde ifta*— fed in eo manifefti erroris redarguendus eft Nicephorus, dū ait feptem annos Pulcheriam in Septimo uitam priuatam duxiffe, cum eius ibi māfionis vix annos quattuor numerari contingat, cum eo profeĉta fit non ante quam poft obitum Procli in eius locum Flauianus eft fubrogatus Conftantinopolitanus Epifcopus. Porrò fediffe Proclum vfque ad annum quadringentefimum quadragefimumfextum, quo famofiffimus ille euenit terræmotus, quod omnium teftificatione probatur, dubitari, & in controuerfiam adduci non poteft. pergit verò —

Tom.6. anno 451. §.Conflagraffe verò —*ibi*— Regium in Aquitania —*corrige*— Aquitaniam ipfam — fanĉti —

Tom.6. anno 453. §.Sed dubitatio hic haud leuis infurgit —*in fine ibi*— vt fuo loco diĉtum Arelatenfe Concilium reftituatur, hic de ipfo nobis agendum fuit —*his hac addas*— Ita quidem in priori editione res infoluta relinquenda fuit, cuius, nifi reftitutio fiat deprauati admodum textus, folutio fit impoffibilis. Erratum quidem in eo eft, vt dum in codice legeretur celebratum Concilium Arelatenfe fub Confulatu Opilionis, qui geffit Confulatum cum Iuftino Imp. iterum Confule, anno Redemptoris quingentefimo uigefimoquarto, nec additus inueniretur Collega, quod fæpè faĉtum inuenitur in monumentis Occidentali-

 bus,

bus,prætermisso Orientali Consule,poni tantum Occidentalem: male cautus sibique nimis sapiens visus collector, addendum putauit Vincomalum Collegam, qui hoc anno vnà cum Opilione Consul creatus est; sicque ea additione septuaginta & vnius annorum errorem induxit, simulque rerum gestarum confusionem, atque inextricabiles perplexitates inuexit. Qui primus his tenebris facem admouit,fuit Iacobus Sirmondus Aruernus Societatis Iesu professor, à me aliàs testis fidelis adduci solitus, qui humaniores literas Theologicis admodum decorè coniunxit, qui non ad Opilionis Consulatum anni huius, sed ad eum,qui alterius Opilionis nomine reperitur notatus in Fastis anno Redemptoris D XXIIII. præsens Arelatense Concilium esse referendum ostendit ex præsentia Cæsarij Arelatensis Episcopi, qui hoc tempore nondum natus, tunc reperitur reuera sedisse Arelatensis sedis Episcopus, successor Leontij, qui post Aeonium sedit Rauennio substitutum. Firmantur hæc magis, dum omnes fermè Episcopi qui huic Arelatensi Concilio interfuisse leguntur, ijdem Concilio Arausicano secundo subscripti reperiuntur,de cuius certo tempore proximè suo loco dicendum erit,& corrigendi errores pariter in eum illapsi. Hanc ergo Synodum Arelatensem suo loco restitue,sub Consulatu alterius Opilionis anno D XXIIII. & simul cum eis iunge, quæ hic de Cæsario narrata habes.

Tom.6. anno 454. §. Sanctus Leo Romanus Pontifex — *ibi* — Idus Martij — *corrige* — sexto Idus Martij — *& sequenti capite, ibi* — tertio Idus Martij — *corrige* — sexto Idus Martij —

Tom.6. anno 456. §.Ceterum ob odium — *ibi* — cum Alaricus infans esset,apud quem nuper pro Maximo egit,qui ante apud patrem eius functus erat legatione — *dele ista, quorũ loco ista subijcias* — iamque ea,de qua idem Sidonius scribit legatione apud Theodoricum Regem pro Maximo functus esset — Quomodo igitur —

Tom. 6. anno 463. §.Hoc eodem anno celebrata est Synodus Arausicana posterior — *& omnia quæ sequuntur vsque ad sequentem paginam, vsque ad* §.Hoc eodem anno data reperitur in Gallias epistola — *cuncta quæ ibi habentur de Concilio Arausicano tollenda penitus: nam de Synodo Arausicana posteriori inferius agetur anno quingentesimo vndetrigesimo, hic verò ista ponas:* Positum hic erat in priori editione Concilium Arausicanum posterius, vbi collocatum erat à veteri Conciliorum collectore. Verum ab ipso erratum vel serò cognouimus, sicut ab alijs eodem errore deceptis, qui eamdem rationem temporis inierunt. Quamobrem in sequentem Tomum reponendum suo loco curauimus,vbi Lector exactam de his cũctis reddi tam rationem inueniet. — *deinde subijciuntur quæ sequuntur ab eo.* §.Hoc eodem anno data reperitur in Gallias — *& cetera vsque ad finem præsentis anni.*

Tom.6. anno 466. §. Hoc eodem anno sanctus Prosper — *ibi* — in Aquitania — *corrige* — in Gallia Narbonensi — *& rursum eodem* §.*ibi* — in Aquitania — *item corrige* — in Gallia Narbonensi — *& ceteris locis in quibus Regiensis Ciuitas legitur in Aquitania, eodem modo corrige.*

Tom.6. anno 467. §.Hoc namque anno quarto Idus — *ibi* — cum sedisset annos sex — *corrige* — cum sedisset annos quinque —

Tom.6. anno 475. §.At verò tot,tantisque ærumnis — *ibi* — cui dedit Deus vt apud barbarum Regem & Arianum hominem misericordiam inueniret — *vsque ibi* — Quantum igitur — *ea deleas, quorum loco illa subijcias* — Cui dedit Deus,vt apud Burgundionum Regẽ, qui tunc Lugdunensibus dominabatur, non autem Gothorum Rex, summam gratiam inueniret, vt tam Rex ipse quàm Regina virum sanctissimum plurimum colerent & obseruarent. — Quantum igitur —

Tom.6. anno 482. §. Hoc eodem anno sub Consulatu Seuerini — *ibi* — huic Concilio Turonensi absens subscripsit — *his hæc adde* — Cur autem non posuerimus ipsum sub Consulatu illo Seuerini,qui habet Collegam Dagalaiphum,anno videlicet Christi 461.vt proposueramus,cum de Concilio Andegauensi sermonem habuimus anno 453. quæ proximè dicentur de festo die,ad quem vocati sunt Episcopi, atque de sancto Perpetuo Turonensi Episcopo, facient manifestum — sanciri in eo —

Tom.6. anno 484. §.Porrò hunc ipsum Orentium — *ibi in fine* — hęc de Orentio satis — *his*

his hæc addas— Poſt priorem verò noſtrorum Annalium editionem contigit, opportunè in lucem edi Antuerpiæ Commonitorium eius Orentij, induſtria Martini Delrio Societatis Ieſu presbyteri, ab eodemque doctis notis elucidatum, cui benè precamur, atque gratias agimus, optantes nobile eius ingenium in huiuſmodi ſapientiæ theſauris terra obrutis Eccleſiæ vſui reſtituendis indefeſſo ſtudio laborare.

Tom.6. anno eodem 484. in fine poſt illa poſtrema verba— ſediſſe eius ſucceſſorem Euphraſium—*iſta addas*— At cogimur poſt priorem editionem his iſta addere, ob calumniam quam patimur à nouo Scholiaſte in Sidonium Apollinarem, cum de Apruneulo agens, hæc ait: [Male etiam Baronius hunc Aprunculum putat eſſe Aprum, de quo ſupra lib.4. epiſt.21.] non iſta dixi, vt vides Lector (te appello) eumdem eſſe Apruneulum cum Apro, ſed tantum ex eadem patria & cognatione nominis videri illum ad hunc ſpectare. quod exiſtimare vel opinari quis prohibet? ita ipſe contradicendi & redarguendi quodam velut percitus œſtro ſtylo mendaci; cum vero ex noſtrorum ſcriptorum proficit lectione, tacet, & ſuo vult ingenio tribui quod inuenit alieno multo labore paratum. Quam digna ſint iſta animo libero, iudicent omnes; cum tamen ipſi non ingrati, cum quid iure corrigendum admonuit, eidem gratias agamus, & bene precemur. De quibus autem ſumus calumniam paſſi, vindex erit Iacobus Sirmondus, qui etiam quantum ſcholia illa ſchola indigeant viri peritioris, vt vel voces ipſas auctor diſcat Eccleſiaſticas, & quam multipliciter in eis errauerit, cuique intuenti apertiſſimè demonſtrabit, cum ſuas in Sidonium ante ipſum elucubratas edet Notationes: deponetque tunc planè faſtum, cum ſentiet ſe diſcipulum, qui magnus ſibi viſus eſt eſſe magiſter; erubeſcetque cum viderit ſe redactum ſub ferulam, & ingemiſcet Sauarus ſentiens non ſe verum.

Tom.6. anno 490. §. Porrò Fauſtus ipſe cum —*ibi*— miramur ab aliquibus impudenter ſanè inſcribi Sanctum—*his hæc adde*— iſta quidem priori editione ex adductis diuerſorum ſcripis affirmaſſe, non indecens quidem fuit. At verò ex poſtea cognitis & adductis, rurſus ad iudicium ipſum reuocandum, haud exiſtimamus indignum, cum tamen de eius ſcriptis immotæ maneant ſententiæ Patrum. Quod enim vſque ad hæc tempora noſtra eumdem Fauſtum continuit inter Sanctos Martyrologium Gallicanum, à quo ipſum Molanus primum expunxit: Quod etiam vt accepimus Eccleſia Regienſis in Gallia, vbi ipſe ſedit Antiſtes, ſemper eum vt Sanctum coluerit, celebrans eiuſdem natalem decimaſeptima Ianuarij: ibique in eius memoriam antiquitus erecta baſilica eius nominis titulo inſignita hactenus eius cultu à fidelibus frequentetur: Quodque tot ſeculis, Chriſtiano orbe ſpectante, Eccleſia Romana tacenre, nemine penitus (quod ſciatur) contradicente, iſta eidem Fauſto exhibita intelligantur: opinari non prohibemur, de eodem Fauſto accidere potuiſſe (quod de multis viris ſanctis aſſeritur) quod delinquens errauerit, cum quæſtio illa fuerit auctoritate Sedis Apoſtolicæ definita, & eius opinio aliorum Patrum ſententia condemnata, ipſe ſuum errorem fuerit ſcriptis contrarijs deteſtatus, quæ potuerint, vt alia quamplurima perijſſe; vel ipſum ante ſuorum ſcriptorum factam ab Eccleſia damnationem diem obijſſe (incertus eſt enim eius obitus annus) habentem in animo in his ſequi, quod ſequendum doceret Eccleſia. Ita quidem ipſum compoſitum animo fuiſſe, alijſque innotuiſſe, inde facilè poteſt intelligi, quod ſemper (vt indicant Acta Conciliorum Arelatenſis & Lugdunenſis ſuperius recitata) communicationem habuit cum ſanctiſſimis Orthodoxis Galliarum Epiſcopis. Maneant igitur Fauſto integra iura ſua, nec ex noſtris ſcripris ſentiat præiudicium: neque priuato iudicio nouitatis liceat conuellere antiquitatem —ſed de eodem—

Tom.6. anno 493. §. Porrò Drepanius —*ibi*— is videtur eſſe —*ſic corrige*— diuerſus eſt ab eo, cuius Sidonius —*& poſt ſequentem verſum ibi*— quod ſi ita eſt —*corrige*— De eo etiam —.

Tom.6. anno 502. §. Verum quod inuſitatum —*in fine poſt illa uerba*— iam ad res geſtas deueniamus —*his hæc adde*— Verum deſcribendæ hic ſunt primo loco Theodorici Regis litteræ, & Epiſcoporum, & alia quæ intercenerunt in hac cauſa, digna memoria monumenta, quæ Pariſijs miſſa à noſtro Nicolao Fabro, cui hoc nomine plurimum nos debere fatemur, accepta, ab antiquitate licet nonnihil læſa, vt videre poteris, pluribus locis corru-

pta, quę cōiecturis in margine positis sanari, si nō penitus, ex parte possint. sic enim se habent.

Vide autem Lector in hac ipsa Appendice, de qua agimus, pag. 958. quæ in futuris editionibus locabitur ad annum 502. Præceptionem ipsam, quæ missa est à Rege Theodorico per Germanum, & Carosum Episcopos, Laurentio, Marcellino, Petro, & cunctis Episcopis in Vrbe residentibus, quæ quidem multum lucis affert.

Tom. 6. anno 508. in eius exordio, cum sic incipit — Christi annus quingentesimus octauus descriptus habetur in Fastis Consulatu Decij iunioris & Celeris — *his hæc addas* — Ita Fasti Panuini pro arbitrio addentis vel mutantis passim nomina, quem in priori editione me secutum pœnituit. Etenim Cassiodorus Decium non habet, sed Venantium iterum & Celerem; sed & apud Marcellinum Comitem nulla de iuniori Decio prorsus mentio. Porrò in Consulibus error, alios parit errores. Cum igitur hi Consules ordinarij in antiquioribus Fastis positi habeātur, nec de Clodoueo qui litteris Anastasij fuerat designatus, vsquam mentio; plane opinari licet — respuis —

Tom. 6. anno 518. §. Mortuus est igitur — *ibi* — & dies vigintitres — *corrige* — & dies tres — *Ibi proxime errorem illapsum scito in Moguntinam editionem, dum loco numismatis Anastasij Imp. positum habetur Leonis atque Zenonis Augg. sicut & anno 474. Anastasij numisma errore positum est loco numismatis dictorum Impp. restitue cuique suum.*

Septimvs Tomus incipiens ab anno Domini quingentesimo decimooctauo, & progrediens vsque ad annum quingentesimum nonagesimum, nempè ab anno primo Iustini senioris, vsque ad Quintum Mauritij Augusti, complectitur annos septuagintatres. In hoc autem Tomo, quæ sint adhuc animaduertenda Auctor monet his verbis.

Tom. 7. anno 526. §. Turris lateritio opere — *ibi in fine secunda inscriptionis* — exijt e medio — *his hæc addas* — His adijcimus aliud Epigramma Gerberti Episcopi Rauen. post Pontificis Romani, sub Otthone III. Imperatore, quod sic se habet inscriptum ad imaginem eiusdem Boethij.

DE BOETHIO.

Ex li. 1. Epig. vet. pag. 61.

Roma potens dum iura suo declarat in orbe,
Tu pater & patriæ lumen Seuerine Boethi,
Consulis officio rerum dispōnis habenas,
Infundis lumen studijs, & cedere nescis
Græcorum ingenijs: Sed mens diuina coercet
Imperium mundi. gladio bacchante Gothorum
Libertas Romana perit: tu Consul & exul
Insignes titulos præclara morte relinquis.
Nunc decus Imperij summas qui prægrauat artes,
Tertius Otto sua dignum te iudicat aula,
Æternumque tui statuit monumenta laboris,
Et bene promeritum meritis exornat honestis.] Habuit Boethius —

Post hæc autē pag. 961. Auctor monet esse addenda pleraque, quæ tū Panuini errore, pro arbitrio (inquit) mutantis, vel addentis nomina Consulum, tū antea incogitantia collectoris Conciliorum fuere præpostere posita, dum Arelatense, Arausicanum, Epaunense, Carpentoractense Concilia ad annos Leonis Rom. Pont. 1. ad 443. ipse autem Card. Baronius ad 463. locauerant, quæ denique ad proprium annum 554. relata sunt. Nos eadem in verbo Arelatense: in verbo, Arausicanum: in verbo, Epaunense: in verbo, Carpentoractense attigimus in hoc nostro Apparatu.

Ceterum anno 584. huius ipsius septimi Tomi post illa vltima verba, *& quæ sequuntur eodem anno Christi 529.* — possumus intelligere — monet addendam esse Epistolam Pelagij Papæ ad Auxanium Episcopum Arelatensem in Gallia, qua rogat eum, vt suadeat Francorum Regibus, opem ferre Romanæ Ecclesiæ laboranti incursionibus Longobardorum.

Octavvs Tomus ab anno quingentesimo nonagesimo, vsque ad septingentesimum decimumquartum complectitur annos centum vigintiquattuor, nempe à Gregorio Magno Romano Pont. vsque ad Gregorium II.

No-

Nonvs Tomus ab anno ſeptingentesimo decimo quarto vſque ad octingenteſimumqua drageſimumſecundum continet annos cētum viginti octo. Et cum hoc ſeculo orta in Oriente fuerit penitus debellata Iconoclaſtia, veritatis ſcopum attinget, qui Tomum hunc dixerit Panopliam aduerſus impios Iconoclaſtas.

Quin & in hoc Tomo Auctor, in Appendice Decimi, vbi habetur, Anno 739. §. Ex ijs primus fuit Ioannes — *ibi* — qui Friſiæ gentis — monuit corrigendum eſſe — *qui Fryſingenſis Eccleſiæ*. Monet item vbi habetur, Anno 741. §. Nam & Centumcellenſis Ciuitatis — *ibi* — *pro tempore Sacerdotem* addendum eſſe antiquum monumentum, ſeu Breue marmorea tabula inſcriptum Gregorij III. Pontif. Max. De oblationibus in Baſilica S. Pauli faciendis ad Miſſas, quo & ſub anathemate prohiber, ne poſteri eas prætermitterent impendere. Quænā verò eſſent eiuſmodi oblationes pergit Auctor exponere: ſed & —

Tom. 9. anno 760. §. Sed hic opportunè — *ibi* — ſanctus Hincmarus — *dele*, ſanctus —

Tom. 9. anno 770. §. Sed hic illud iure — *in fine poſt illa verba* — hactenus nō inuenimus — *bis hæc addas* — Dū in Vrbe ipſa geruntur, cōtigit illic mori Io. Nepeſinum Epiſc. quē vidimus ſuperius ſubſcripſiſſe Concilio Rom. ſub Paulo Papa, cuius ſepulchri in Eccleſia monaſterij S. Sabæ Romę poſiti adhuc extat inſcriptio his verſibus atque Notis marmori inciſa:

Hoc humata iacent Iohannis membra ſepulchro.
Qui Nepe fuerat Præſul in Vrbe quidem.
Ne Nepa ſæua ſibi noceat, ſuccurre redemptor.
Et quæ contraxit crimina . . . .
Nempe loco ſancto voluit ſepelirier iſto,
Quo per hos ſanctos inueniat requiem.
Extenſum per Θ. P. Q. E. Δ. *conexa*
Chriſti annum monſtrant, quo transijt iſte ſacerdos.
Obijt in pace II. $\overline{KL}$. $\overline{NOV}$.

E Ψ O I

Θ. 9 Si colligantur numeri quinque harum literarum, partim Latinarum, partim Græ-
P. 7 carum, ſunt anni 770. vt videatur epitaphium Ioannis illius Epiſcopi Nepeſini,
Q. 500 qui Pauli Papæ Conſtituto ſubſcripſiſſe legitur anno 761. Genus numeri haud
E. 250 ab omnibus vſu receptum, & ſi aliquando receptum, diſſuetudine iam aboli-
Δ. 4 tum: quod ad alia noſcenda, ſi quando acciderit, his ſignata notis vetera monumenta, hic deſcribendum putauimus. ſic enim ſe habet:

CCCCC	CCC	C. 100	CCCCC	
A	B	C	D	
CCL	XL	CCCC	CC	C. 100. cum circulo mille.
E	F	G	H	I
CL.	L. 50.	CIↃ Mille.	CCIↃ 900.	XI
K	L	M	N	O
VII	CCCCC	XXC	VII	CLX
P	Q	R	S	T
V. 5.	X. 10	CLIX	CIↃ CIↃ 2000	
V	X	Y	Z	

* Apud Valerium Probū, Petrum Diac. & alios qui de antiquis Notis scripserūt.

Possidet A, numero quingentos ordine recto.
Et B, trecentum per se retinere videtur.
Non plusquam centum C, littera fertur habere.
Littera D, velut A, quingentos significabit.
E, quoque ducentos & quinquaginta tenebit.
Sexta quaterdenos gerit F, qua distat ab alpha.
G, quadringentos demonstratiua tenebit.
H, quoque ducentos per se designat habendos.
I, C, compar erit, & centum significabit.
K, quoque centenos & quinquaginta tenebit.
Quinquies L, denos numero designat habendos.
M, caput est numeri quem scimus mille tenere.
N, quoque nongentos numero demonstrat habendos.
Vndenos facit O, cognoscas sic numerando.
P, similem cum S, numerum monstratur habere.
Q, velut A, cum D, quingentos vult retinere.
Octoginta dabit tibi R, si quis eam numerabit.
S, verò septenos numeratos significabit.
T, quoque centenos & sexaginta tenebit.
V, verò quinque dabit tibi, si rectè numerabis.
X, duplex denos numero tibi dat retinendos.
Y, dat centenos & quinquaginta nouenos.
Vltima Z, canens finem, bis mille tenebit.] hæc Ioannis Nepesini Episcopi tumuli inscriptionis occasione dicta sufficiant — Quod insuper ad res Francorum —

Quæ & nos hic inseruimus, vt ratio ista numeri conferri possit cum ea, quam in verbo, *Beda*, ex eius fragmento m. s. Apparatui huic nostro adtexuimus.

Tom. 9. anno 771. §. Vetum quod huiusmodi de causa — *in fine post illa verba* — vixisse sanctitate conspicuum — *illa adde* — At verò post primam eiusdem Tomi noni editionem inuenimus in illis duobus libris postea editis rerum gestarum Caroli Magni à monacho Sangallensi conscriptis, de causa diuortij eiusmodi, ista totidem verbis afferi: Filiam Desiderij Longobardorum Principis Carolus duxit vxorem: qua non post multum temporis, quia esset clinica, & ad propagandam prolem inhabilis, iudicio sanctissimorum sacerdotum, relicta velut mortua: iratus pater, &c.] Porrò vt ista Episcopi illi decreuerint, ista oportuit concurrisse, nimirum quod reddita esset ex morbo penitus impotens ad concubitum, & hoc impedimentum iam fuerit ante contractum matrimonium, nullaque amplius esset spes probabilis etiam si conualuisset aptam reddi ad copulam coniugalem. ista quidem ex sententia iuris Canonici Consultorum.

Tom. 9. anno 772. §. Simulac autem Hadrianus — *in fine post illa verba* — Ista Sabellius — *hæc adde* — Carolus Magnus etiam vt audiuit creatum esse Romanum Pontificem Hadrianum, legationem ad ipsum misit. Qui ea functus est, fuit Engelpertus discipulus Alcuini, qui eidem suas quoque litteras dedit ad eumdem Hadrianum Pontificem, quibus inter alia ipsi precatur vitam in Pontificatu prolixam, quod est feliciter consecutus. ipsa autem epistola sic se habet: [a]

[a] Epist. 28. to. 2. Antiq. lect.

Tom. 9. anno 778. prope finem. §. Hucusque Alcuini versus — *post hæc verba* — describi vix potuerunt — *adde ista* — Post autem emendicata hinc inde non sine labore de Alcuino fragmenta, iamque edito præsenti Annalium Tomo, contigit diligentia Henrici Canisij Nouiomagi, Canonum professoris in Academia Ingolstadiensi, de antiquitate Ecclesiastica bene merentis, vna cum alijs veteribus Antiquæ lectionis (hoc enim titulo inscripti leguntur duo Tomi ab eo editi) in lucem prodi eiusdem Alcuini ad diuersos epistolas sexagintaseptem, ex quibus nonnihil præsens Tomus fuisset locupletandus, si ante eius editionem ijsdē potiri licuisset. Verum in hac Appendice (vt de alijs multis fieri contigit) quæ maioris momenti esse cognouimus, hic addenda atque edenda curauimus. In primis verò illud, quod

cum

cum eiusdem Alcuini tempore in Scotia primum seminari cœpissent pessima zizania illa, quæ hoc nostro sæculo densata segete Boreales prouincias occuparunt, quibus affirmaretur illud infaustum hactenus inauditum ostentum, Confessionem peccatorum non esse faciendam Sacerdoti, sed Deo tantum: idem vir sanctissimus atque doctissimus Alcuinus, vna ad eos epistola scripta, eadem zizania exorta præcidit, immò conuulsit illa radicitus, vt amplius visa non fuerint nec audita. Ipsa autem epistola, tamquam arma victricia, quibus primum diabolus horum auctor est superatus, hic in Christi templo suspensa resplendeat, quæ sic se habet: [a]

a Flac. Alcui. epist. 26.

Tom. 9. anno 791. §. Disputans insuper idem Paulinus — *in fine vbi dicitur* — suos clericos cohabitare — *ista addas* — Commendatur magnopere eiusdem Paulini sanctitas & doctrina ad oppugnandas emergentes hæreses ab Albino Flacco eius intimo familiari, qui his diebus has ad eum litteras dedit, quibus hortatur nauiter agere aduersus hæreticos pro dogmatibus Ecclesiasticis, pro quibus libellum quem scripserat, ad eumdem Albinum miserat, ad quem ita rescripsit. [b]

b Albin. ep. 60. tom. 1. Antiq. lect.

Tom. 9. anno 795. prope finem. §. Bellum verò — *in fine post illa verba* — hæc Addo — *ista subiungas* — est de his mentio in epistola Albini Flacci ad Paulinum Patriarcham Aquileiensem, vbi hæc leguntur: [c] In cuius potentia & gratia, *Dei scilicet,* mirabiliter de Auarorum gente triumphatum est. Quorum Missi ad domnum Regem directi subiectionem pacificam, & Christianitatis fidem promittentes. Et si hoc, diuina eos præueniente gratia, verũ est: quis se seruorum Dei tam pio & laudabili labori subtrahere debet, vt diaboli diruatur sæuitia, & Christi Domini crescat seruitium? Sed quamplurimorum in te, pater optime, oculi respiciunt, quid vestra veneranda sanctitas facere velit; quia & vicinitas locorum tibi cõpetit, & sapientiæ decus suppetit, & auctoritatis excellentia tibi appetit, & cuncta conueniũt, quæ tali operi necessaria esse videntur, &c.] — conuersos verò post hæc —

c Albin ep 64. tom. 1. Antiq. lect.

Tom. 9. anno 796. §. Rursum verò hoc eodem anno — *in fine post illa verba* — hęc ipse — *illa addas* — Dedit insuper eidem Legato Engelberto, seu Engilperto ad eumdẽ Leonem Papam Albinus Flaccus, qui & Alcuinus epistolam dignam quidem multiplici nomine, vt hic describatur. sic se habet: [d]

d Albin. epist. 27. tom. 1. Antiq. lect.

Atqui idem Baronius Card. addenda quædam historica esse monet eidem nono Tomo, anni 796. 799. 800. & 810. quæ ibidem legi, siue alijs superioribus editionibus inseri debent.

Decimvs Tomus ab octingentesimo quadragesimo anno vsque ad millesimum salutis nostræ annum Gesta complectitur, quo tempore Syluester secundus huius nominis Pont. Max. & Otho Tertius Imp. ille Ecclesiam, hic regebat Imperium. Nihil autem in hoc Tomo agendum Auctor scripsit eiusdem Tomi Appendice, nisi ut quædam Historica adderentur annis 865. 945. 999.

De Chronologia verò, quam Baronius Card. est secutus in tanto opere texendo. Vide in verbo, Chronologia.

Romæ autem primò hi Tomi, deinde Antuerpiæ, Coloniæ, & alibi, denique omnes simul ex Officina Scoti Venetijs recogniti, & suo loco interpositis Appendicibus prodierunt hoc anno 1602. nisi quod postrema hæc Decimi Tomi Appendix non potuit in hac editione suis locis interseri.

Porrò primi Annalium horum Tomi iamdudum à Frãcisco Panigarola Episcopo Asten si, & à Francisco Maria Tarusio, qui deinde Archiepiscopus, & Cardinalis est creatus, Italicè, denique omnium decem Tomorum Epitomen Latinam protulit Io. Gabriel Bisciola, Polonicam autem Petrus Scarga Societatis nostræ. Vide in verbo, Io. Gabriel Bisciola, & in verbo, Petrus Scarga. Valentinus autem Leuchtius idem Germanice nunc præstat.

Caesaraugvstani Concilij Acta, quæ habentur in Tomo primo Conciliorum veteris editionis fędè in nominibus Episcoporum deprauata, & Collectoris errore ad tempora Hormisdæ Papæ reiecta fuerunt: cum idem Concilium ex certa auctoritate Seueri sub Damaso locandum fuisset, sub quo Pont. Max. fuit anno Domini 381. celebratum aduersus Priscillianum.

Cae-

CAESARAVGVSTANVM secundum Concilium anno Domini 392. septimo autem Reccaredi Regis, tertio verò Gregorij Magni Pont. Max. subscripserunt Concilio Episcopi quattuordecim.

CAESAR Bottonus de Iubilæo Italicè. Placentiæ apud Ioannem Basacium 1589.

CAESAR Calderarius, quem alij scribunt Calderinum, Vicentinus Canonicus Regularis Lateranensis Conceptus (vt vocant) scripturales Italicè emisit in Psalmum *Miserere*, quos il le 33.lectionibus explicuerat, in Aede Annuntiatæ Virginis Neapoli, anno 1583. & in Canticum eiusdem B. Virginis. Addidit Trophæum crucis. Venetijs apud Dominicum Farrum, anno 1594.

CAESARIS Euoli Neapolitani de Diuinis attributis, quæ Sepher ab Hebræis nuncupātur liber, Venetijs apud Franciscum Zilettum, anno 1573.

CAESAR Lancea, Patauinus, Ord. Minorum, præter quædam Logicæ Aristotelis quæ est interpretatus, & præter Quæstionem de Reactione, scripsit De Sacrificio Missę. Henr. Villot. & ante illum, Tossiniacensis.

CAESARIVS Arelatensis Vrbis Episcopus, vir (vt habet Gennadius in Catalogo) sanctita-
Anno Dom. 670. Tritem. te, & virtute insignis scripsit e gregia, & grata valde, & monachis necessaria Opuscula. De gratia quoque & libero arbitrio edidit testimonia diuinarum scripturarum, & Sanctorum Patrum iudicijs munita, vbi docet, nihil hominem de proprio aliquid agere boni posse, nisi eum diuina gratia præuenerit. Quod opus etiam Papa Felix per suam epistolam roborauit, & in latius promulgauit. Floruit hic eo tempore, quo & Faustus, Anastasio Remp. gubernante. Ita Gennadius. At Suffridus Petrus in Pręfationem Gennadij notat, scriptorem hunc (nimirum Cæsarium) in vulgatis, vt & in quibusdam m. s. codicibus, non haberi, quem & medicamenti gratia (inquit) Gennadio infartum esse creditur: certo autem certius est, hunc scriptorem ad Catalogum Gennadij non pertinere, cum eum constet, astipulante etiā Tritemio, pręsedisse in Synodo Arelatensi, floruisse etiam potissimum circa ann. 670. Cum Gennadius ipse non peruenerit vltra annum 490. Ex quo etiam falsum esse deprehenditur, quod in textu dicitur, cum eodem tempore floruisse, quo Faustus, nec obstat, quòd eum refe rat Honorius: nam & Honorij ætate codices deprauati erant. Vide in verbo, Gennadius pres byter, & in verbo, Eusebius Emissenus.

CAESARIVS alter capita quædam Ecclesiastica scripsisse dicitur à Photio in sua Bibliothe ca Græca, qui de eo sic habet Gręcè quidem, sed nos ita illum vertimus. *Perlectus etiam à me est Cæsarij liber, in quo capita Ecclesiastica continentur, in duas quasi partes diuisus, quarum altera, verborum explicationes, altera interrogationum responsiones viginti atque ducentas complectitur. Ceterum praclarus ille vir mihi videtur iuueniliter admodum circa vocum origines tur gescere, & quodam modo inter prophanas disciplinas, & nostram sapientiam lasciuire: subinde ta men vereri (vt paucis, quod volo complectar) ne sui ingenij quasi impetu raptus rubore perfundatur. Nihilominus & est in sua elocutione dilucidus, & perspicuus, quamuis sæpius in poeticis verbis nouandis quodammodo ludat, & communem uerborum constructionem pratergredi curet. Vbi tamen non longe hac in re excedit, & quadam in eo desiderantur, qua ad accuratam dogmatum explicationem pertinent. In interrogationibus autem, & responsionibus modum non seruasse videtur, cum personis sermonis figuram plus aquo altiorem attribuerit. Huius libri Auctorem ferunt Gregorium cognomento Theologum, qui fratrem suum ita clarescere voluerit.* Hęc Photius.

Ann. 1330. CAESARIVS Heisterbachcensis, Ordinis Cisterciensis, Agrippinæ Coloniæ, si non natus, certe educatus, scripsit, quæ Tritemius de eo recenset Opera. Extat in Tom. 6. Surij de vitis Sanctorum die 7. Nouembris, nimirum de vita S. Angelberti, siue Engelberti Archiepiscopi Coloniensis, lib. 2. Commentariorum autem in Ecclesiast. lib. 9. reperiuntur Coloniæ m. s. cum verò libri illi 12. Historiarum memorabilium sui temporis, quas quidem Tritemius vocat, *Opus prolixum de miraculis, & visionibus diuersis*, non semel recusum fuisset, tandem & à Tilmanno Brendebachio V. C. & ab alijs recogniti sunt, & emendati editi Coloniæ Agrippinæ in officina Birckmannica anno 1599. Legat verò pius Lector Præfationem hisce libris in hac postrema editione præfixam, qua & Auctor ab Hæreticorum morsibus vin dicatur, & quinam è priscis Patribus hoc in genere scribendi laborarunt, piè, doctèque ita disse-

differitur, vt eadem opera constet vberior istius Operis vsus. Quin & vita Cæsarij quàm breuissimè his libris adtexta est. Porrò Cæsarius hos libros conscripsit tempore Honorij III. anno millesimo ducentesimo uigesimo secundo, qui fuit Cæsario annus vigesimus secundus à suscepto (vt vocant) habitu, & Regulæ monasticæ professionis. Scripsisse quoque fertur in Euangelia Dominicalia libros duos, quorum initium fuerit, *Botrus Cypri dilectus*. Et in Euangelia de Sanctis, lib. 1. *Dominus, ac Saluator noster*. Sermones item ad Nouitios.

Caesarius, non is, qui Arelatensis Episcopus fuit, at alius qui circa annum Dom. 670. in Lirinensi Cœnobio Monachum, ac deinceps Abbatem, sub Regula D. Benedicti egit, quod patet ex ipsius scriptis. Creatus est Episcopus Arelatensis ob præclaras virtutes, & singularem doctrinam. Augustini enim, Gregorij & Isidori dicta allegat. Scriptorum etiam eius meminit identidem venerabilis Beda in suis scintillis, seu Locis communibus.

Huius habemus Homilias quadraginta sex. Quæ sunt: In Quadrag. ad Populum, Hom. 1. De Pascha, Homiliæ 5. Homilia prima ex his Apostoli verbis. *Cuius opus manserit, mercedem accipiet, si cuius opus arserit, detrimentum patietur.*

2 De Eleemosyna.
3 Admonitio, per quam docemur, vt cogitationes turpes declinemus, & quæ sanctæ sunt, Dei adiutorio in corde seruemus.
4 De diligendis inimicis.
5 Admonitio, per quam suadetur populo, vt dum Diuina celebrantur mysteria, in Ecclesia fideliter expectet.
6 Admonitio, vt pro capitalibus criminibus, sine aliqua dissimulatione ad medicamentum pœnitentiæ recurratur.
7 De eadem re admonitio.
8 Admonitio, vt pro salute animæ, aspera prædicatio non modo non respuatur, sed ardenti etiam desiderio requiratur.
9 Admonitio ad illos, qui eleemosynas frequentius faciunt, vt tamen & rapinas exerceant, & adulteria quotidiana committant.
10 Admonitio de libris SS. Patrum antiquorum excerpta, vt qui se crimina capitalia fecisse cognoscat, ad pœnitentiæ medicamenta sine dissimulatione aliqua confugiat.
11 Exhortatio ad fratres.
12 De eo, quod scriptum est in Euangelio *Regnum Dei intra vos est*, vt inter animam & carnem iusto iudicio iudicetur, & numquam contra Dominum murmurantes, pacem cum ipso habere possimus: & quomodo iustitiam, & pacem vel gaudium habere possimus.
13 Admonitio ad populũ, vt lectiones Diuinas audire studeat, hoc cibo, & potu animã reficiens; vbi & de similitudine culturæ terræ, vt sic excolamus animam: De purgandis item vitibus, vel oliuetis, & de agro mundando spinis, atque lapidibus, vt uberrimos edant fructus: & de tribus possessionibus, Virginum, Viduarum, & Coniugatorum.
14 De dilectione parentum, & de decimis.
15 De misericordia Diuina, & Humana, quòd ideo Deus pauperes in hoc mundo esse permiserit, vt diuites haberent, vnde peccata sua redimerent.
16 De erepto Energumeno.
17 De similitudine vlmeæ arboris, & de vitæ.
18 De eo quod dicitur, *Frange esurienti panem tuum*: & quòd melior est eleemosyna, quàm ieiunium, & vt peregrini vel in vno angulo domus excipiantur, vilibusque ac veteribus vestimentis tegantur.
19 Pro his, qui in Cœnobijs sunt, doctrina Abbatis Macharij.
20 Ad Monachos.
21 Ex Sermone Sancti Augustini, ad Monachos.
22 Vt Sacerdotes prædicationi insistant.
23 In verba illa Apostoli; *Videte vocationem vestram*.
24 De ijs, quæ monasticæ professioni sunt propria, & de Vocationis istius fructu; Quò item refe-

referuntur sequentes Homiliæ, à vigesima quinta, vsque ad vigesimam octauam, inclusiuè; & trigesima secunda, vbi de humilitate, & obedientia.
29 Admonitio de oratione, vel sermonibus otiosis.
30 De genibus flectendis in oratione, & de lectionis, & orationis fructu.
31 In illa verba Apostoli: *Quia nemo sibi viuit, &c.* vbi de vitæ exemplo.
33 De Litania.
34 De duodecim remissionibus peccatorum.
35 De die Iudicij.
36 De Eleemosyuis.
37 De Decimis.
38 De Pœnitentia: De qua item agitur in sequenti Homilia: Et Quadragesimæ fragmentum.

Caietanvs. Vide in verbo, Thomas Caietanus.

Caivs Batius de vita Adriani VI. Pontificis.
Item de miraculis, quæ in Pannonia visa sunt.

Caivs Macedo, Apostolorum hospes, de quo Actorum 19. Et Paulus, c. 16. epist. ad Rom. fuit Ephesinæ Ecclesiæ post Titum Pauli discipulum Episcopus, si Dorotheo Tyrio credendum esset. Quem item testatur Athanasius in Synopsi scripsisse apud Ephesum ex ore Ioannis Apostoli Euangelium, quod secundum Ioannem inscribitur. At Simeon Metaphrastes in vita Iò. Euangelistæ memoriæ prodidit, Prochorum Apostolicum Diaconum hoc ipsum Euangelium in Insula Pathmos dictante Ioanne, literis mandasse.

Caivs sub Zephyrino Romanæ Vrbis Episcopo, idest sub Antonino Seueri filio, disputationem aduersus Proclum Montani sectatorem valde insignem habuit, arguens eum temeritatis super noua prophetia defendenda. At ante Hieronymum, Eusebius ita scripsit. *Disputatio porrò Caij viri eloquentissimi Romæ, Zephyrino Ecclesiam regente, contra Proclum Phrygum erroris propugnatorem habita ad nos peruenit.* Vide Tom. 2. Annal. Cardin. Baronij sub ann. 211.

Caivs Papa, qui Diocletiano, & Max. Imp. rexit Ecclesiã, natione Dalmata, & ipsi Diocletiano affinis, sub quo & martyr factus, quædam edidit Decreta, quæ præter alios eorũ scriptores 1. Tomo Annal. Baronius Card. sub ann. 654. duodecimum autem Pontificatus eiusdem Caij, inseruit.

Caivs Marius Victorinus, Afer, Rhetor sui temporis eximius, & ob præstantiam artis suæ statuam in foro Traiani promeritus, præter illos tres libros, quos aduersus Arium more Dialectico conscripsit valde obscuros, & vix doctissimis peruios, edidit Commẽtaria in Apostolum: sed quod occupatus esset in eruditione secularium literarum, scripturas Sanctas ignorauit, vnde non potuit, quamuis eloquens, de his bene disserere, quæ nesciuit: sed & hexametro versu cecinit Machabeæ matris, ac septem filiorum eius, agonem, cuius initium est: *Rex fuit Antiochus Syriæ ditissimus olim.* Multa de eius plausibili ad Christum conuersione refert Augustinus in lib. 8. Confessionum, c. 2. claruit Romæ sub Constantio principe, Rhetoricam docens circa an. Dom. 360.

Calendarii Gregoriani, hoc est à Gregorio XIII. Pont. Max. editi, Apologia extat à Christophoro Clauio Societatis nostræ emissa in lucem Romæ, qua etiam Mœstlini hæretici turpes errores refellit. Castigatio item eiusdem Clauij contra castigationem Iosephi Scaligeri. Ea porrò Clauij castigatio edita est Romæ paucissimos ante annos. Vide reliqua Opera eiusdem Clauij in verbo, Christophorus Clauius.

Calendarivm Romanum perpetuum à Petro Ruysio de Visitatione, Presbytero Toletano, Ordinis Sancti Francisci de Paula, cum correctione Calendarij Gregoriani, in quo ordo recitandi Officium Diuinum in perpetuum curiosè (vt ille met scribit) proponitur. Romæ an. 1593. ex Typographia Vaticana.

Calistvs II. Guido antea vocatus, Gulielmi Burgundiæ Comitis filius, Burgundus, ex monacho Monasterij de Falleri in Gallia congregationis Cluniacensis, & ex Archiepiscopo Viennensi in Gallia, Kalendis Februarij, anno Christi 1119. Indictione 12. Gelasio II. Pont.

Pont. Max. successit. Scripsit autem De miraculis S.Iacobi Apostoli,lib.1. qui penè totus extat apud Vincētium Bellouacensem in Speculo Hist. lib.26. à cap.30. ad 42. De obitu, & vita Sanctorum, lib.1. Epistolarum ad diuersos, lib.1. Cuius quædam extant in Bibliotheca Cassinensi. Decreta eius aliqua cum ceterorum Pontificum decretis sunt excusa Coloniæ, Fertur & illius esse liber, qui prænotatur Thesaurus Pauperum. Porrò hic Pontifex cernitur habitu Pacis, imaginem pictam in tabula, manibus tenens, quoniam, ipso curante, inter Ecclesiam, & Imperium insignis illa pax coijt, post annos plus minus quinquaginta, quibus inter Gregorium VII. Pont. Max. & Henric. IIII. Imperatorem discordia ingens, ob sacerdotiorum collationes, excitata fuerat. Itaque ann. 1122. Nono Kal. Octobris Vuormatiæ Henricus Imp. cum toto exercitu suo, in communionem Ecclesiæ, fidemque receptus est, magna cum demissione animi, iure Episcoporum, Abbatumque instituendorum, quod nunquam se remissurum statuerat, dimisso in perpetuum in manus Ostiensis Episcopi Lamberti, qui postea Papa Honorius II. est dictus.

Calistus Neapolitanus Theologiæ Professor, Ord. Minorum, scripsit libellum de triplici statu animæ humanæ, iuxta principia Theologorum, & Philosophorum. Petrus Rodulphus Tossiniacensis historia Seraphica. Editus est autem Romæ apud Ioan. Marinellum, anno Dom. 1588.

Callistus Placentinus, Canonicus Lateranensis, homo doctus, & pius, & inter Italicos concionatores suo tempore præcipuus, commentarios edidit in Aggęum Prophetam, à se pro concione explicatum; item Commentarios in Ioannem, atque enarrationes in Euangelia Quadragesimalia; quibus adiecit volumen exiguum de locis Palęstinæ, quos Diuinæ literæ continent, addita Geographica tabella, quæ totius Operis à se descripti delineationē oculis repræsentet. Edidit quoque Opus Chronicon super quattuor Euāgelia instar Ephemeridis, in quo diligentem supputationem temporum, ac dierum collegit, quibus Dominus Iesus peregrinatus est in mundo, annotans annos, ac dies, in quibus acta sunt singula, quę gessit, & locutus est Christus, & potissimum à baptismo vsque ad Ascensionem. Opus sic incipit, *Cum Christiana professioni*. Claruit anno Domini 1540. Præter illa verò, quæ refert Sixtus Senensis, edidit etiam Dialogos centum, de verbo increato, & incarnato. Sed Italico Sermone, & contra Lutherum De libero arbitrio atque necessitate bonorum operum.

Calnensis Synodus in Anglia, an 979. habita, cum clerici aduersus S. Dunstanum reclamarent ob pulsos ipsos, & subrogatos loco ipsorum monachos. De hoc conuentu ista apud Matthæum Vvestmonasteriensem: Alia Synodus Calnæ constituitur, vbi cum in cęnaculo, absente Rege propter imbecillem ætatem, considentibus totius Regni Senatoribus magno conflictu hinc inde allegantium res ageretur, & Dunstanum quasi Ecclesiæ murum multorū iacula conuitiorum impeterent, nec vincerent, solarium subito totum, quo considebant, cum asseribus dissoluitur, & trabibus; omnibusque interim truculenter elisis, solus Dunstanus stans super vnam, quæ superstes erat, trabem, absque læsione euasit. Ceterum omnes partis aduersæ, vel exanimati sunt, vel languore perpetuo sunt detenti. Hoc miraculum contulit pacem B. Dunstano, & monachis ab impetu clericorum, & aliorum gratia hęc, & similia, operante Diuina. Hæc ipse recenset anno nongentesimo septuagesimoquinto, cuncta in unum iungens. Eadem Auctor in Appendice ad Bedam. Et Osbertus in vita Dunstani, vbi non solum ipsum Dunstanum saluum factum, sed omnes qui suarum essent partium tradit. Dunst. de Gestis Angl. lib. 2. cap. 11.

Calogerus Iacobus, monachus, Græcus, qui ambigitur, num S. Basilij, an Benedictinus monachus fuerit, vir pius, & doctus, scripsit quosdam Sermones Græcos qui in Italia, præcipuè verò in Cassinensi Bibliotheca m. s. asseruantur, nempe, De Conceptione Beatę Mariæ, De duodecim tribubus Israel. De Conceptione & Generatione eiusdem. De loco dicto, Sancta Sanctorum. Arnoldus Vuion.

Camaldulensium Historiarum libri tres Augustino Florētino monacho Camaldulensi Auctore 1575. Florentiæ ex Bibl. Sermartelliana.

Camilli Cautij scholia pro religione, quibus pręcipuè omnis adorationis sanctissimæ Eucharistiæ difficultas explicatur. Venetijs 1569.

Ca-

CAMILLVS Cęsareus Ebolitanus, Ord. Minorum, scripsit de Christiana amicitia Italicè. Tossiniacensis hist. Seraphica.

CAMILLVS Peregrinus vtriusque signaturæ Referendarius, Romæ edidit anno 1596. apud Hieronymum Frãzinum, vitas Summorum Pontificum à Christo Iesu ad Clementem VIII. Latinè atque Italicè, simul cum effigiebus eorundem, Addidit leges de electione Summi Pontificis.

CAMILLVS Campegius Papiensis, siue (quod est idem) Ticinensis, Ordinis Prædicatorum, & hæreticæ prauitatis Inquisitor, edidit Romæ Notationes ad Tractatum Zanchini Vgolini Ariminensis, De hæreticis, elaboratas, quæ vna cum eodem Zanchini opere prodierunt.

CANDELABRVM Aureum à Martino Alphonso Viualdo compositum, quoniam sæpius est editum, denique anno 1602. expurgatum prodijt Venetijs apud Georgium Variscum. At cum Operis alioquin perutilis expurgatio prioribus editionibus non sit adiuncta censura, hic inseretur, quæ nouissimè prodijt, quæ quidem pertinet ad omnes editiones, siue impressiones, quæ ante annum hunc 1602. fuerunt euulgatæ. Censura autem hæc est.

In frontispicio, seu inscriptione dele verba. *Quàm vtile Catholica Ecclesia hucusque fuerit duodecima hac editio demonstrat.*

In expurgat. mutata est epistola dedicatoria, & apposita alia directa ad Clementem VIII.

Item abrasa est Bulla Cænę Domini cũ eius expositione, & loco eius apposita illa de an. 1600. cum alijs prefationibus, & expositionibus.

In Epistola, seu prologo fol. 1. fac. 2. num. 4. vbi ait *à Papa tanquam à Papa* adde *in materia fidei:* (& sequere) diffinita reperies, &c.

Fol. 14. nu. 13. vbi ait *Digestum nouum.* adde *Infortiatum*, sequend. librum Authent.

De Sacramentis in genere. Titulo Primo.

Fol. 10. nu. 2. in fi. §. dele. *& est totus tit. C. &c.* vsque *puteum* inclus. & loco dictorum verborum pone, *& vt test. Authen. Sacramenta puberum, C. si aduersus venditionem.*

Fol. 12. num. 8. vbi ait: Quæritur in quo differant, dele totum quod sequitur vsque *resolutiuè ergo*, (& *loco ly ergo dele*. & pone, *respondeo*, & sequere) *Sacramenta veteris.*

Fol. 14. nu. 9. §. secundo differunt in medio. dele verba, *in resurrectione generali*, & sic vnientur verba, *& ita, (ad) baptizati anima*, §. *nono quod quamuis*, in medio vbi ait: *Sacramentorum sit coniunctio*, adde post ly *sit*, *talis*, vt dicat talis coniunctio. §. vigesimoseptimo quod conficiens vbi ait, alia sex Sacramenta, dele *Sex*, & dic, *pleraq. Sacramenta, &c.*

De Baptismo. Titulo Secundo.

Fol. 26. num. 20. vbi ait. *Quæritur quis sit*, dele, *quis*, & dic, *quid sit*.

Fol. 29. num. 12. vbi incipit *pro maiori intelligentia* nota circa medium, vbi ait *vel vetus contra quosdam fœtida, vel omnes, &c.* dele. verba, *contra quosdam, & omnes,)* & pone, *& odorata.*

De Confessione.

Fol. 81. nu. 28. §. Prima conclusio parochus. dele verba. *& vbicunque fuerit probat.* quia Concilium Trident. vsque in finem §. sequenti, §. incipiens. Secunda conclusio. vbi ait. *non potest semel approbatum Confessorem*, inter ly *semel*, & *approbatum*, adde *à se.* vt dicat, *semel à se approbatum.*

Fol. 82. sequen. §. Tertia conclusio in fine, vbi ait, *& in Hispania consultus, &c.* dele totum vsque in finem. *Papam declarasse.*

Eodem fol. Quarta conclusio, &c. vbi ait, *retinet facultatem ex consuetudine sibi concessa* inter verba consuetudine, & sibi pone. *siue potius toleranda Episcopi in propria Diœcesi*, & sequere, *sibi concessam.*

Fol. 93. nu. 60. §. *pro parte affirmatiua facit text.* dele totum, cum duobus §§. sequentibus, vsque *participatione fugisse.*

In linea immediatè sequen. vbi, *respondeo pro solutione quod licet tales.* dele ly. *licet.* Paulo infra, *nec confitendo, nec cõmunicando non ideo*, dele ly. *non.* Paulo infrà, dele verba, *quia meretrices*, vsque in finem §.

Fol.98. num.80. vbi ait, *si tamen confiteatur alteri immediate post ly alteri*. adde *debet integram confessionem facere*, deinde sequere.

De Indulgentijs.

Fol.109.nu.6. *sed V. sacerdos.* dele totum, & etiam totum num.7. sed quantas, vsque in finem. *tenerent contrariam.*

De Purgatorio.

Fol.116.num.6. dele verba. *Sacramentalem autem Neapolitanum* vsque in finem numeri.

Fol.118.nu.11. dele verba, *vt refert Bolsanus Latinus:* vsque *de Rep. Rom.*

De Absolutione.

Fol.122.num.12. in fine. dele verba, vt infrà dicetur. Eodem fol.nu.13. vbi ait. *Quod quamuis Nauarrus.* dele dicta verba, & totum vsque ad num.14. exclusiuè. & loco contentorum in num.13. pone. *Quicquid alij dixerint, quod Nauar. c.27. num.267. tenet hanc potestatem quam Episcopi à Concilio habebant esse eis sublatam per Bullam Cœnæ Domini, quod est verum nedum in casu hæresis, sed etiam in alijs casibus in dicta Bulla reseruatis prout pluries Sac. Congregatio Concilij censuit, & etiam in foro Sacra Pœnitentiaria est conclusum, & quotidie seruatur, quibus ego quoque reuerenter subscribo.*

Fol.125. vbi incipit. *Quibus suppositis, ad quæstionem respondetur.* dele omnia vsq; ad fol.134. vbi incipit. *Casus Episcopi à iure.* & loco omnium quę delet. adde hæc pauca. *Quibus suppositis, omissa disputatione concludo regulares virtute maris magni non posse absoluere à casibus Episcopo reseruatis, prout à Sanctissimo D. Gregorio Papa XIII. ex sententia Congreg. Concilij Triden. fuit declaratum, prout in literis Card. S. Sixti ad Illustriss. Card. Borromeum in consilijs Mediolani* registratis, & sequere postea, *casus Episcopi à iure, &c.*

Fol.137.num.65. in tertia linea numeri, *absoluit à reseruatis debet imponere, &c.* inter ly *reseruatis, & debet.* adde. *habentibus annexam excommunicationem.*

Fol.138.nu.74. *Vtrum in articulo mortis.* dele totum vsque in finem numeri.

De Sacramento Extremæ vnctionis.

Fol.178.nu.4. S.Dionys. Areop. lib.5. *hist. Eccles.* dele *histor.* & lege *Hierarchia.*

De Sacramento Ordinis.

Fol.190.num.18. in fine numeri, *clerici etiam possunt.* adde *Quod cautè intelligas si in Baptismo, & ordinatione præscriptis forma Catholicæ Ecclesiæ non fuerit seruata, nec intentio debita interuenerit.*

De Consanguinitate.

Fol.232.nu.190. Quærit. V. *si in aliquo tempore tantum in orbe.* dele verba sequentia. *vt tempore Lot.* in fi. dicti num. dele verba. *illa ductus ratione*, vsque in finem numeri.

De Affinitate.

Fol.236.num.209. prope finem numeri. *Quod clarè patet ex mente Concilij.* lege. *quod mihi videtur.* & dele, *quod clarè patet.*

Secunda Parte vbi numerat contenta in Secunda Parte, cum mutata sit Bulla. muta & dic. *Super Bulla Sanctiss. Domini Nostri Clementis VIII.* & dele *Sixti V.* In indice. tollendus totus index Bullæ Cęnæ Domini: nam cum mutata sit Bulla, & index renouandus est.

De Excommunicatione.

Fol.6.nu.19. in finem numeri. adde. *licet hæc pœna gentilium nihil conferat ad excommunicationis censuram, qua vtitur Ecclesia Catholica.*

Fol.24.num.129. §. *quadragesimatertia in duello dominos (exceptis regibus) dantes.* dele. *exceptis regibus.*

Eodem fol. & num. §. quinquagesimatertia, in fine. adde. *Hodie verò non procedit, quo ad beneficiatos per Concil. Triden. c.1. sess.23. & c.2. sess.24. de reformatione.* §. *quinquagesimanona.* quæ extenditur vsque ad portam. dele, *extenditur*, & accõmoda. quæ non possunt etiam accedere vsque ad portam exteriorem.

Fol.26. & 27. num.133. §. nono, *Domini temporales.* in fine. adde, *hodie est reseruata in Bulla Cœnæ Domini*, §. vndecimo, *Domini temporales.* in fine adde, *hodie est reseruata in Bulla Cœ-*

ne. §.duodecima, *Qui eccles.* in fine adde, *hodie est reseruata in Bulla Cœna*. §.decimasecunda prima. *Qui pignoratus*, in fine, adde, *hodie reseruata est in Bulla Cœna*. §.vigesimaprima. *Qui compellunt*, in fine, adde, *hodie reseruata est in Bulla Cœna*. §.vigesimatertia. *Domini temporales*, in fine, adde, *hodie reseruata est in Bulla Cœna*. §.vigesimaquarta, *offendentes*, in fine, adde, *hodie reseruata est in Bulla Cœna*.

Fol.30. sub num.134. §.sexagesimanona, *Imperator, Reges. Quoad verò dominos inferiores Imperatore, & Regibus nulli reseruatur*. dele. *nulli reseruatur*. & adde, *hodie verò Papæ reseruatur*.

Totus tractatus, seu explanatio Bullæ cum textu eiusdem Bullæ, tollitur à fol. 31. vsque ad fol. 60. & loco eius *noua Bulla Clementis VIII. Pont. Max. cum noua explanatione ponitur*.

De Suspensione.

Fol.84. num.140. decimo not. *Quodsi quis*. dele. *poterit extra illa celebrare*, & loco dictorum verborum. pone. *posset extra illamcelebrare, nisi obstaret Concil. Trident. necnon excommunicatio*.

De Interdicto.

Fol.95.num.11. *Quintus casus, vniuersitas*. dele, verba *præter Romam*, & coniunge, *qualibet qua Cardinales*.

Fol.97.num.27.casus 21. *ijdem prohibent*. in fi.post verba, *Pizzocherarum Ord.Minorum*. adde, *hodie verò cessat casus prædictus propter Bullam Pij Papæ V.*

Fol.98.nu.36.casus 28.dele verba *prælati*. & loco eius pone, *Omnes*.

Fol. 102.num.84.nota 4. *quod Ecclesia sit consecrata ab Episcopo loci*. adde *si*. & dic. *Ecclesia si sit consecrata*. num.87. nota 7. *corpora à schismaticis sepulta*. adde hic, *non esse exhumanda*, & sequitur, *altaria in quibus tales schismatici celebrarunt non esse reconcilianda*. dele *reconcilianda*. & dic, *reconsecranda*.

Fol.120.num.215. *Cuius occasione, quod non possit in criminalibus conuenire coram*. dele. illud verbum, *in criminalibus*.

Fol. 124.nu.243.nota 2. *quod quamuis*. in fine num.adde, *si tamen officium primum non sit sublatum per Bullam Pij V. super Missalis, & Breuiarij reformatione*.

Fol.126.nu.254. *At cum pro Conc. Trid. patet posse celebrare in omnibus festiuitatibus*. dele ly *patet*, & loco illius pone. *putarem posse celebrare, &c.*

Tertia parte, De Irregularitate.

Fol.17.num.45. *Huic accedit alia quæstio*. dele verba. *Quòd forsitan procedere posset etiã, &c.* vsque in finem num.

Fol.21.num.80. *Cum hæretico occulto Episcopo*. accommoda, & dic. Episcopus. Infra vnam lineam dele verba. *vt suprà de absolut. rei*. vsque *latè*. & loco dictorum verborum pone. *Praua tamen sedis Apostolica absolutione*.

Fol.23.num.89. Quæritur. *Quis poterit, &c.* ibi. *si talis est occultus cum eo posse Episcopum dispensare*, inter ly. *dispensare*, & *Episcopum*, interponantur hæc verba, *Praua Sedis Apostolicè absolutione*.

Fol.24.num.100. *Sicut tres date*. dele, hæc verba. *cum pauci aliàs possent promoueri & reliqua*, vsque *talis opinio omnino est reijcienda*. inclusiuè.

Fol.27.num.118. *Quamuis ex communi*. dele verba. *nascatur erit legitimus secundum se*, & loco illorum pone. *natus erat legitimus, secundum &c.*

Sequenti linea, dele verba, *modo tamen matrimonium, &c.* vsque in finem num. & loco verborum ablatorum, pone, *Nunc verò per Conc. Trid. sublata sint matrimonia præsumpta, si nihilominus nata prole, vel etiam concepta, matrimonium coram parocho, & testibus fuerit contractum filij legitimantur per subsequens matrimonium, iuxta, cap. tanta, qui filij sint legitimi*.

Fol.29.num.129. acturi. *Primo notate vitium*. dele ly, primo.

De Depositione.

Fol.78. num.14. Quamobrem, dele totum numerum, vsque ad num.15.

Fol.

Fol.86.num.41. *Quaritur vtrum depositus.* dele verba, *vel cogatur mendicari cum.* vſque in finem num.

Eodem fol. num.45. *Quaritur quid ſi talis Eccleſiaſticus degradatus*, dele ly, *degradatus*, & dic *depoſitus*.

In ſupplementum Aureum ad ſecundam & tertiam partem, ſeu Auream Appendicem.

Fol.7.nu.24.ſed quæritur. *quid ſi aliquis:* dele verba, *tenet Duarenus lib.8. &c. vſque Caſſiodorum ſupra incluſiuè*.

Fol.10.num.34. *Quaritur vtrum commiſſarius.* dele verba. *& ſic poteris limitare Conc. Trid.* vſque in finem num.

De ſacrarum mulierum irregularitate. fol.17. c.4.nu.2. §.*quartum monialium habitum*. dele verba. *Quod vt optimè diuino, &c. vſque alijs conſiderandum relinquens.* incluſiuè.

Fol.18.nu.3.§.duodecimum *moniales nihil.* dele verba, *ſine licentia Epiſcopi*.

Fol.31.c.7.num.19. dele verba, *erit autem veniale, &c.* vſque in finem num.

Fol.33.c.8.num.9. *Quaritur quid de illo.* dele verba. *in cuius pœnam ſui ſubditi poterunt, &c.* vſque *ſine proprijs dimiſſorijs*, incluſiuè.

Fol.36.c.9.num.4.adde hæc. *Hodie tamen poſt Conc. Trid. Epiſcopi ferè omnes in proprijs eccleſiis reſident cum magno fidelium fructu, vnde ad eos tam ſalubri propoſito confirmandos, & ad paucorum animos deterrendos ſupradicta poſuimus, licet Summi Pontificis vigilantia ad reſidendum pœnis coercere debitis non deſinat.*

Fol.37.num.10. *Sed quaritur, quid ſi talia.* dele verba, *abſentem eſſe iudicandum, ac pœnis abſentium, vel non reſidentium eſſe puniendum.* & loco illorum, adde, *non excuſari à peccato, & exteriori etiam pœna fore plectendum.*

Fol.38.nu.53. Prima concluſio. *Beneficiatus quicunque ad audiendam* dele ly *quicunque*, & loco eius pone, *non tamen curatus.* paulo inferius, *perpetuo poteſt abeſſe*, dele ly *perpetuo*. paulo inferius. dele verba, *ſine licentia Epiſcopi*.

Fol.46. c.12.num.3.§.prohibita diſpenſatio. dele verba, *Eccleſia declaratione*, & loco illorum pone, *iuris diſſipatione*.

Fol.47.nu.6. *ſecunda aſſertio.* ibi. *ne Papa diſpenſet in gradu, niſi inter Principes*. adde ly *gradu ſecundo*, & lege, *ne Papa diſpenſet in gradu ſecundo, niſi inter Principes, &c.*

Fol.49.num.22. *ſeptima aſſertio. quando Papa.* dele totum vſque *in publica lectura* incluſiuè, & loco *verborum ablatorum.* pone. *Papa diſpenſat in iure Canonico, vel diſpenſat in Concilio generali, vel tertio in alijs Decretis à ſe, vel à Sede Apoſtolica factis, &c.*

Fol.50. eodem num. §. *de alijs verò Concilijs Generalibus*. dele ly *alijs*, & dic, *de Concilijs Generalibus, &c.*

Fol.61.c.14.nu.63. *Quaritur quid ſi aliquis emiſit.* in fine numeri, adde, *Hodie verò ſimile votum non diſpenſatur, niſi à Papa*.

Fol.71.c.15.num.19. *Secundo nota quod etiam*. dele hæc verba. *non enim tolerantiam preciſè prælatorum, &c.* vſque *Adrianum VI. Papam*, incluſiuè. paulo inferius dele. *Hac parentheſis fuit interpoſita, &c.* vſque in finem num.

Fol.81.c.17. num.7. *Primo enim S.R.E.* dele verba. *ac Regem Catholicum*.

Fol.83.num.31. *Octauo adducit, &c. qui contra Gulielmi Pariſienſis impietatem*. dele ly. *Pariſienſis*, & dic *de Sancto amore*.

Fol.92.cap.19.num.13. dele verba, *ſed verè, & realiter mihi videtur prima quam*. vſque in finem num.

Eodem fol.num.16. *Italica audacia inuerecunda, atque ſacrilego*, dele ly. *Italica*, & loco eius pone. *impia hominum audacia*.

Quarta Pars.

Fol.3.cap.1. num.4. *Illa verò qua Sacramentalia dicuntur.* inter ly *Sacramentalia*, & *dicuntur*, pone, *ritus*, & *caremonia*: vnde legatur, *Qua Sacramentalia ritus, & caremonia dicuntur*.

Fol.6.num.21. *Quo ad ſecundum requiſitum.* dele omnia vſque in finem num.

Fol.7.num.29. *Qui fuerunt primi,* dele verba. *reliqua verò, quæ in nouo inueniantur, &c.* vsque *locis composuerunt.* inclusiuè.

Fol.17.c.4.num.20. *Secundo inest homini.* dele verba. *O bone Iesu quanta hic de vtriusque, &c.* vsque in finem num.

Fol.19.num.28. Secundo potest. dele verba: *Christi vt Iudas sunt venditores.* vsque in finem num.

Fol.21.num.38. in fi.nu.& capitis. adde, *non tamen tolerantia, vel permissione huiusmodi vten tes excusantur à peccato.*

Fol.23.c.5.nu.12. *Quaeritur cum anima. adhærentes S.R.E. correctioni,* dele ly *adhærentes,* & dic. *subycientes nos S.R.E.*

Fol.42.c.8.num.28. *Quam auctoritatem.* dele verba. *cum consilio Cardin.* & loco illorum, pone, *circa fidem, & regimen vniuersale Ecclesiæ.*

Fol.43.num.30. *Omnia consentia.* dele totum num. à principio vsque ad finem.

Fol.45.nu.40. *Quaeritur vtrum sint condendæ.* dele ly *vtrum,* & loco eius pone, *quales,* & dic. *quales leges condendæ,* optimæ & perfectissimæ, dele ly. *optimæ & perfectissimæ. Respondeo tamen,* vsque ad verba, *imò minimè.* inclusiuè. & post ly *minimè* deletum. adde, *respondeo,* (& sequere) *esse condendas leges optimas, & perfectissimas.* sed tales. dele ly. *sed.* duntaxat quæ. dele ly. *duntaxat.* ita quod legatur, *tales, quæ imperitæ multitudini, &c. nam perfectissimæ leges, & quæ tolerari.* dele ly *perfectissimæ,* & ly. &) ita quod legatur, *nam leges, quæ tolerari, &c.*

Fol.49.num.51.§. *secundo esset iniusta ex forma.* dele verba, *seu parenthesis. si nunc contigisset, & vtitur.*

Fol.51.num.55.§. *Respondetur tertio leges omnes, &c. mutilationis amissionis bonorum.* ante ly *bonorum.* adde. *omnium.*

Eod.f.num.56.§. *respondeo secundo quòd quamuis, vel econtra vt solet in foro tamen confessionis.* dele ly, *vt solet.*

Fol.59.c.9.num.10. *Secundo respondetur legem.* dele verba. *nisi in rebus totam vniuersitatem, bonumque commune &c.* vsque in fi.num.

Eod.f.num.11. *Quaeritur quæ differentia, vel sæcularium non omnes adstringant clericos.* dele ly, *non,* & legatur. *vel sæcularium omnes adstringant clericos.*

Et cum in dicto vbi agitur de confessione In expurgato fol.77.num.23. ac in omnibus alijs eodem loco, proponatur, *vtrum liceat confiteri Sacerdoti absenti per literas, vel nuncium, ac ab eo absolutionem recipere,* & pars affirmatiua approbetur, ac tueatur: stante decreto Sanctissimi Domini Nostri Clementis VIII. nuper facto contra huiusmodi assertionem; abradenda sunt verba: *Sed licet hæc sit communis opinio; verior tamen & mitior &c.* vsque ad num.25. *tertio dixi idoneo, &c.*

Ceterum ipsius Candelabri distinctius argumentum, vide in verbo, Martinus Viualdus.

Candidus, regnantibus Maximo, & Seuero, in Hexaemeron pulcherrimos tractatus edidit. Hieron. in catal. Vixit anno Dom.200.

Candidus alter fuit Isauricus qui tres libros, siue Sermonis historiæ scripsit. At hi, licet Auctor fuerit Christianus, Synodumq; quartam Oecumenicam laudibus extollat, pertinet tamen potius ad historicos humanos, quàm ecclesiasticos. Eam historiam Photius in sua Bibliotheca breuissimè perstringit.

Cangyth. Vide in verbo, Eadburga.

Canones Apostolorum. Vide in verbo, Apostolorum Concilium primum, & in verbo, Decretum, & in verbo, Clemens Romanus.

Canones Ecclesiasticos omnes Constantinopoli m. s. haberi refert in sua Appendice Antonius Verderius.

Canones Pœnitentiales, quibus ordine succedunt hi tractatus 1. Pœnitentiale Romanum. 2. De remedijs peccatorum, venerabilis Bedæ presbyteri. 3. Pœnitentium liber, Rabani Mauri Moguntini Archiepiscopi 4. Epistola Canonica Sancti Gregorij Nyssæni Episcopi. 5. Epistolæ Canonicæ Sancti Gregorij Thaumaturgi Episcopi Neocæsariensis Canon.

nou. vlt. 6. Canones Pœnitentiales Astensis, cum quibusdam notis Antonij Augustini, Archiepiscopi Tarraconensis, Venetijs 1584.

Canonici Lateranensis Ordinis Illustrium Scriptorum Catalogum collegere Ioannes de Nigra valle Epilogo chronicorum, 13. cap. 18. Ioannes Philippus Nouariensis in suo chronico Canonici Ordinis libro 5. qui & nonnullos à Nigra valle pretermissos, adiecit. Postremò, Ioannes Trullus libro inscripto, ordo Canonicorum Regularium. 4. libris, lib. 1. cap. 4. & 5. & 6. qui & ipse adhuc alios recentiores adtexuit. nos verò cum auidè tam nobilis ordinis Religiosi, Auctores perquisiuissemus, consiliumque nostrum etiam cum Ascanio Martinengo, qui toti huic ordini iam Generalis Abbas præfuerat, communicauissemus, varia nobis misit. quæ suis locis in hunc Apparatum intulimus, cum interea hæc, quæ sequuntur nobis scripsisset, quæ huc inserere placuit, ne tam insignem, & virum, & Ordinem suis laudibus fraudaremus. Sic igitur ait:

Catalogum Auctorum Canonici Ordinis coacturo illud in primis non prætereundum existimo, clarere satis, Clericorum Regularium ordinem fluxisse ab Apostolis, & in Ecclesia primitiua floruisse. Etenim clericos nascentis Ecclesiæ regulariter in communi vixisse depromitur ex Actis Apostolorum cap. 4. ex Clement. c. dilectissimis. Ex Hieronymo, vt habetur 12. q. 1. c. duo sunt, ex Vrbani Pontificis Decretis, vt ibid. c. scimus, & c. quia tua, prout & Sotus lib. 10. de Iustitia & iure quæst. 4. ar. 3. memorat.

Vota Religionis tanquam constituta ab Apostolis emisisse colligitur ex Dionysio Areopagita Ecclesiastica Hierarchia, cap. 6. ex Augustino libro 17. de Ciuitate Dei, cap. 4. sicuti & Alphonsus de Castro, de hæresibus in verbo, Votum elicit. Idque D. Thomas 2. 2. quæst. 88. dilucidius testatur, & comprobat: Robertus Episcopus Arboricensis tit. de tuendo cælibatu disertius edisserit. Insuper & cœnobia nonnullos ex illis clericis coluisse clarè depromitur ex Philone in libro de Statu Essæorum, siue de vita cõtemplatiua, vel de supplicum virtutibus, & ex Eusebio Ecclesiastica Historia, lib. 2. c. 17. ex Dionysio Areopagita Pauli discipulo, loco asserto, ex Cassiano coll. 18. c. 5. quemadmodum & latius Robertus præfatus deducit.

Eos etiam Canonicos esse appellatos euincitur ex Basilio Magno in Regulis, & animaduersionibus aduersus Canonicos.

Canonicos autẽ Regulares ex illis propagatos fuisse (inquit) latius definierũt Diplomata Pontificum, Benedicti XII. Eugenij IIII. Nicolai V. Sixti IIII. Pij IIII. & Pij V. Tum attestantur Robertus Arboricensis Episcopus in Opusculo de tuendo cælibatu, Tit. 2. Ioannes Maubenus in Roseto, Tit. 2. cap. 3. Ioannes de Nigra valle Bibliothecarius Apostolicus Epilogo chronicorum, lib. 13. cap. 18. Vincentius in Speculo doctrinali, lib. 19. Volateranus Anthropologia lib. 21. Sed præcipuè Relatio Illustriss. Cardinalium in causa præcedentia inter ipsos Canonicos Regulares & Monachos, iudicum destinatorum, qui re discussa, atque in controuersia iactata, id veluti exploratum Pio IIII. retulerunt. è quibus suspicari possumus, eos 40. Patres, vel saltem ex illis plerosque Canonicos Regulares censeri potuisse; quorum catalogum ipse Ioannes de Nigra valle tum è memorato loco, tum ab Anastasio Cardinali, qui eodem functus erat officio Bibliothecarij, ex Archiuis vsque ad sua tempora desumpsit, & eorum, qui post ipsum claruerunt, ex ijsdem archiuis à Formoso, & à se ipso multis perlustratis Chronicis laboriosissimè hausisse testatur.

Augustinum deinde huius Ordinis instauratorem, & illustratorem extitisse, ostendit, e sermonibus eius de communi vita clericorum, & ex Regula suis clericis exhibita, & ex Vita à Possidonio Calamensi Episcopo conscripta, ex diplomatibus supra citatis, ex Sigeberto Epistola ad Macedonium, è D. Antonino 2. parte Historiarum T. 9. cap. 8. & memoratis Historiographis. Quibus & non absque ratione Auctores, quos Ioannes de Nigra valle enumerat post Augustinum, Canonici Ordinis viros fuisse non est dubitandum.

Equidem de nonnullis & alias coniectationes habemus; Gelasij & Prosperi, vt nostri Ordinis Sanctorum dies festos, nos ex auctoritate Apostolica celebramus. Panuuinius in Additionibus ad vitas Platinæ ex veteribus monumentis Gelasium Canonicũ fuisse Lateranẽsem se collegisse fatetur. Eutropius, Orosius, & Possidonius Augustini alumni passim censentur. Albinus Flaccus cognomento Alcuinus Abbas Turonensis fuit omnium assensu ex Britannia partibus euocatus. Quamobrem credi potest, Cœnobium Canonicorum Regularium fuisse à B. Suitberto erectum, vt ex vita ip

sius Suisberti à Marcellino presbytero scripta, & in Surio To. 2. adiuncta cap. 13. depromitur. Huius Alcuini, prater opera recensita à Nigra valle, & exarata in Bibliotheca Sanctorum To. 3. Vidi etiam expositionem in Psal. 118. & expos. in Canticum Graduum. Hugo de Fulsetto Can. Reg. S. Petri Cordubensis, (& non Corbiciensis*) extitit, neque Monachus fuit, vt Tritemius asserit, ex attestatione non tantum præfatorum auctorum, sed D. Antonini Florentini secunda parte Historiali, cap. 16. & Volaterrani loco citato, Ioannes Trullus longè diuersa à Nigra valle eius enumerat Opera. Iacobus de Vitriaco à Volaterrani loco relato Anthropologia scilicet lib. 21. Can. Reg. appellatur. Petrum Lombardum Can. Reg. fuisse S. Genouefa, Ioannes Baptista Plata I. V. Doctor nō renuit in lib. de rebus Nouariensium. Iuonem Carnotensem, Can. Reg. extitisse satis euincit Epistola Vrbani Summi Pontificis ad Richerium Senonensem Episc. qua in libro Epistolarum ipsius Iuonis continetur, quod etiam testatur Melchior Historpius in præfatione lib. de Catholica Ecclesia Diuinis Officijs.*

Error Trit.

Tritemium plerosque illustres Canonicos Monachos Benedictinos fecisse, ea forsan deceptum voce, quòd Monachi nuncupentur, apparet, cum tamen & Canonici Reg. sæpius Monachorum nomine appellentur, quod certè ex institutione monasteriorum, qua incolebant, & alijs non leuibus argumentis, colligere facillimè potuisset. Hæc Ascanius Martinengus.

Ceterum eos de quibus nulla est controuersia, suis quemque locis in ipso hoc nostro Apparatu Lector inueniet.

Canonicvm ius, siue Pontificium. Vide in verbo, Decretum. Atque item in verbo, Apostolorum Concilium, vbi de Canonibus Apostolorum. Et in verbo, Concilium. Et in verbo, Io. Paulus Lancellotus, qui Institutiones ad ius Canonicum scripsit, sed præcipuè in verbo, Decretum.

Canvs. Vide in verbo, Melchior Canus.

Capistranvs. Vide in verbo, Ioannes Capistranus.

Ciuitas Castelli.

Capoleo Guelfutius Pantaleonis F. nobilis Tifernas, quæ ciuitas in extremis Vmbriæ finibus, medio Tiberi alluente Etruriam attingit, Opus Beatissimæ Virgini inscriptum *Rosarium*, siue Poema Epicum carmine Etrusco cecinit, de quo antequam loquar, pauca omnino prænoscenda esse existimo, quæ ad ipsius Poematis dignitatem pertinent.

Et quidem ille natus anno 44. seculi superioris, die S. Catharinæ martyris, excessit ex hac vita Christianè ac piè exeunte eodē seculo, hoc est anno Iubilæi, ipso peruigilio Festi Purificationis Domini. Adolescens bonis sese addicens artibus, & disciplinis, vt erat viuidi ingenij Romam excurrit, in qua sectatus aliquandiu aulicā viuendi rationem, non ita multo post in Patriam reuocatus à Parentibus vxorem duxit nobilem Virginem, & magnis animi dotibus ornatam. Quæ (licet iuuenis) ætatem feruescentis coniugis cum sensim ad cultum sanctissimæ Matris Domini inflexisset, mirum est, quantopere hic ad pietatem maturuerit. Post aliquot annos acribus neruorum doloribus ita correptus est, vt vix sese mouens, in lectulo continēter decumbere cogeretur, hinc Deo virum sub ferula, illhinc vxore pijs officijs, atque obsequijs promouentibus ad rerum cęlestium meditationes, ac denique ad ea parturienda, quæ denique paullo antequam moreretur, integra peperit.

Vir igitur hic cum fermè omnia omnium Poetarum Poemata euoluēs, perpendisset quid in vnoquoque esset eximij, inter ipsos autem corporis cruciatus Diuina patiens Beatissimæ Virgini Rosarium, quod diximus, quindecim libris, quasi è Rosis quindecim coronam contexuit, quod eius filij Venetijs illico procurarunt edi post mortem ipsius, à Nicolao Paulo typographo, anno 1601. quodque Augustæ Taurinorum sequenti anno & alibi etiam prodijt.

Quem librum (pace omnium dictum sit, qui nostro, vel superiore æuo eiusmodi carmina cecinerunt) nemini iniuriam intulero, si dixero, sublimitate sensuum, stylo, maiestate, pietate magis superasse, quàm æquasse. Nam vt mittam obscęnos, & Amatorios libros, qui ne digni sunt quidem qui legantur, si cum hoc Opere alij huiusmodi conferantur, intelligetur nescio quid plusquam humanum Capoleoni illuxisse, quod quò sæpius legitur, eò magis legentem afficit, & noua imbuit admiratione.

Ceterum gesta Christi Domini, & sanctissimæ eius Matris, quin & creationem Mundi, fideique Christianæ propagationem, sic commodè arrepta occasione intercinit, vt antiqua

nouis

nouis intertexens dignus esse existimetur, de quo illud occini possit. Nocturna versate manu, versate diurna.

At scripsit & alia, quæ nunc parantur, idem Capoleo, inter quæ & Hymnos Italicè in laudem Sanctorum omnium, & vitam B. Margaritæ Virginis Dominicani ordinis olim ipsius Capoleonis, siue Maiorum suorum perantiquæ domus, hospitæ. In cuius Virginis corde nō solum tres exiguæ pilæ eiusdem omnes ponderis ad indicandā Sanctissimæ Trinitatis æqualitatē, verum etiam Præsepis Domini nostri imago, erga quod mirificè afficiebatur, inuenta est. Id quod & Patrum Dominicanorum Chronica, & Ludouicus Granatensis in concionibus Natiuitatis Domini testantur.

Cappido Stauriensis, & Sacerdos de antiquitatibus Phrisonicæ gentis monimenta quędam reliquit, quæ si integra ad nos peruenissent, nihil penè antiquitatum (inquit Petrus Suffridus Decade 7. de Scriptoribus Frisiæ) nos lateret, quod ad plenam rerum Frisicarum cognitionem pertineret. In ijs Ecclesiastica quoque inseruisse probabile est.

Capreoli Carthaginensis Episcopi alteram Epistolam de Verbi incarnatione ad Vitalem, & Tonantium anno Domini 431. seu circiter, Petrus Pithæus I. C. & V. C. misit Cæsari Card. Baronio, quam ille in septimi Tomi Appendice, inserendam Tom. 5. Annalium, cudi curauit, in qua, etsi desunt aliqua, vis tamen rationum, & celestis eloquentiæ inest.

Carbonis vir iustus, vel de laudibus hominis Christiani Venetijs 1585. Vide in verbo, Ludouicus Carbo.

Cardinalium Dignitatem, officium, & quæ ad illos, tamquam ecclesiæ Columnas pertinent, scripsere Aluarus Pelagius lib. 2. de Planctu Ecclesiæ art. 16. Augustinus Triumphus in Summa de potestate Ecclesiæ quæstio. 102. Thomas Vualdensis, lib. 2. Doctrinalis fidei, art. 3. cap. 54. Io. de Turrecremata, lib. 1. Summæ de Ecclesia, cap. 81. 82. 83. 84. S. Antoninus in Summa Theologica 3. par. ti. 20. Io. Antonius Delphinus lib. 2. de Ecclesia, & hi fuere Theologi. Ex Canonistis autem Andreas Barbatius in Tractatu de præstantia Cardinalium ad Bessarionem. Dominicus Iacobatius lib. 1. de Concilijs. Ioan. Hieronymus Albanus in lib. de Cardinalibus. Ex historicis. Onuphrius Panuuinius, in libello de Episcopatibus, Titulis, & Diaconijs Cardinalium. Post hos autem Augustinus Valerius Cardinalis de officio Cardinalis, & Bellarminus Card. To. 1. controu. 5. lib. 1. de clericis, cap. 16. vbi de Cardinalibus, qui & Onuphrij aliqua de historia hac ad veritatis normam expendit, sed & Isidorus Mosconius Trebias in opere Venetijs anno 1602. edito De Maiestate militantis Ecclesiæ egit de ijsdem Cardinalibus.

Carisiacense Concilium, hoc est, habitum apud Carissiacum villam, vbi Regium Palatium erat, procurante Carolo Caluo Rege Galliæ ann. 856. ad reprimendas subditorū grassationes, & factiones. Ex quo Concilio idem Carolus scripsit exhortationem, quæ nunquam prodierat. Sed Baronius Cardin. acceptam inseruit Decimo suorum Annalium Tomo, sub annum 856. quo Concilium illud fuit celebratum. Adiecit Carolus nonnulla capitula ad populos sibi subditos, quos conciliare studuit, quę item ibidem fuere à Cardin. Baronio inserta.

Carmelitanae familiæ historiæ Scriptores fuere pręter alios Ioannes Tritemius, Iacobus de Plebe Ord. Seruorum, Ioannes Castellensis, Arnobius Bostius Carmelita, Ioannes Mechliniensis, Petrus Lucius Belga Bruxellensis Carmelita, Iosephus Falco, Cæsar Cardin. Baronius, qui tamen ullam ab antiquis haberi eorum in Oriente mentionem negat. Veruntamen pręter illa, quæ Tritemius de eodem Ordine scribit, extat Petri Lucij Apologia, qua confutat obiecta, quasi non ab Helia propheta, sed ab Elia quodam Aegyptio is Ordo descenderit. Non fratres essent dicendi B. Marię Virginis, sed Aegyptiacę pœnitentis. Nō à Carmelo monte Syrię, sed Phęnicię, quem Nabal impius incoluit. Nō antiquiorem alijs, sed posteriorem fuisse hunc ordinem, qui inciderit in tempora Honorij IIII. Pont. Max. qui viuebat anno 1286. siue Honorij III. ann. 1316. sicque non in Asia, sed in Europa sui Ordinis fundamenta iecisse. Nunquam Carmelitas eorum tempore Pontificum Carmelum Montem inhabitasse; neque vero inde Regulam accepisse. Hæc inquam obiecta Petrus Lucius in Apologia, quæ ad calcem suæ, sui Ordinis Bibliothecæ est apposita non confutat so-

lum,

lum, verum etiam historijs solidis, & auctoritate Pontificum se euicisse existimat esse commenta. Quamobrem qui Baronij Card. Annales hac de re vna cum Petri Lucij Apologia conferet, lucem rerum hauriet liquidiorem.

Carolus Blandeus, siue Blandec Artesius in Belgio, monachus Abbatię Marcenensis edidit quinque admirabiles historias, quæ anno 1582. contigere in Dięcesi Suessionensi in Morinis, de quibusdam obsessis mirabiliter liberatis. Gallicè. Parisijs apud Gulielmum Calderium, anno 1582.

Carolus Billæus Siculus scripsit, De multiplici sensu Sacrę scripturæ Tractatus, qui prelo erant subijciendi. Dialogum pro Hierosolyma Torquati Tasi, Venetijs apud Aldum, & varia carmina.

Carolus Borromæus Card. tituli S. Praxedis, Mediolanensis, & eiusdem Ciuitatis Archiepiscopus, è familia nobilissima Pij IIII. Pont. Max. nepos plura scripsit, & scribi ab alijs curauit eorum, quæ pertinebant ad salutem suorum populorum. Ea verò cum Mediolani sint edita integra, Franciscus quoque Franciscius Senensis Venetijs anno 1596. emisit Constitutiones, & decreta sex Prouincialium Synodorum Mediolanensium, quas ille habuit Mediolani ab anno 1565. vsque ad annum 1572. Additus est Tractatus de cura Pestilentiæ inter Decreta Concilij quinti Prouincialis separatim post ipsum Indicem collocatus.

Porrò quæ eiusdem Card. nomine sunt euulgata, fuere à Petro Galesinio conscripta, prę notatione tamen sequenti.

Acta Mediolanensis Ecclesiæ sub Carolo Borromęo S. R. E. Cardin. eiusdemque Ecclesiæ Archiepiscopo, in tres partes diuisa, Quarum

Prima continet Acta quinque Conciliorum Prouincialium.

Secunda octo Dięcesanas Synodos, & Instructiones varias.

1 Fabricæ, ac supellectilis Ecclesiasticæ.
2 Prędicationis Verbi Dei.
3 Oblatorum S. Ambrosij.
4 Pro Confessarijs.
5 Pro administratione sanctissimi Sacramenti Eucharistię.
6 Pro Sacramento Confirmationis.
7 Pro initiandis Sacramento ordinis.
8 Pro celebratione officiorum pro mortuis.
9 Pro sollemnibus processionibus.
10 Pro litanijs triduanis.
11 Pro sollemni processione Sanctissimi corporis Domini.
12 Pro oratione quadraginta horarum.
13 Pro oratione sine intermissione.
14 Pro Benedictione ędium.
15 Pro celebratione Iubilęi anni sancti. (Vide etiam in 5 p. nu. 7. 8. 9. 10. & 11.)
16 Cęremoniarum ad vsum Sacerdotũ pro sanctissimo Sacrificio Missæ.
17 Pro vsu notitię status Cleri.
18 Ad vsum conficiendi status animarum.
19 Ad vsum Vicariorum foraneorum.
20 Regulæ congregationum foraneorum.

Tertia verò pars complectitur.

1 Litteras Pastorales.
2 De Oratione vespertina, & ordine ipsius institutæ.
3 De Oratione sine intermissione, & ordinem eiusdem.
4 De supplicatione & oratione publica.
5 De Aduentu.
6 De Septuagesima.
7 De Iubilęo anni Sancti.
8 Litteras Pontificias de Iubilęo anni Sancti concesso Ciuitati, & Dięcesi Mediolanensi.
9 Instructiones, & Regulas ad vsum Iubilęi sancti celebrandi, cum litteris pastoralibus eiusdem generis.
10 Litteras Pastorales.
11 De septem Basilicis stationalibus instar almę vrbis Romæ.
12 De gratiarum actione pro septem ecclesijs stationalibus concessis.
13 Indulgentias certis ecclesijs stationalibus Mediolani concessas instar Basilicę Vrbis Romæ.
14 Ecclesias stationales viris separatim constitutas á fęminis.
15 Monitiones Pastorales impendente periculo pestis.
16 Indictionem supplicationum, ieiuniorũ pestis tempore, & librum precum in pestilentia.
17 Litteras Pastorales de mendicis in vnum locum cogendis.

De

18 De pietatis, deuotionisque exercitationibus Quarantenæ tempore & litteras Pastorales de Quarantena.
19 Literas Pastorales de aspersione aquæ Sanctæ & benedictione ędium.
20 Instructiones ad visum benedictionis ædium.
21 Litteras Pastorales de barba radenda.
22 Litteras Pastorales de visitatione cleri, & populi, ac de pręparatione.
23 Litteras de ijs, qui contagiosas vestes surripuerint.
24 Litteras Pontificias de Indulgẽtia populo Mediolanensi concessa.
25 Litteras Pastorales de tribus sollẽnibus processionibus voti publici causa.
26 Litteras Pastorales de sollẽni officio, pijsque suffragijs pro defunctis, pestis tempore.
27 Librum monitionum Pastoralium ad populum Mediolanensem.
28 Litteras Pastorales de processionibus sollemnibus, pro gratiarum actione peste extincta.
29 Litteras Pastorales de obitu Serenissimi filij Regis.
30 Litteras Pastorales plenas paternę obiurgationis, & cohortationis ad tollendas morum corruptelas.
31 Litteras Pastorales de translatione sacrarum Reliquiarum.
32 Litteras Pastorales de translatione sacræ Imaginis B. Mariæ Virginis.
33 Sermonem in exequijs Serenissimæ Reginæ Hispaniarum.
34 Regulas Confratriarum.
35 Prorogationem Synodi Prouincialis, & Dięcesanæ.
36 Indictionem trium Synodorum Dięcesanorum.
37 Prorogationes Synodorũ Dięcesanarũ.
38 Edictum de visitatione.
39 Contra concubinarios.
40 De clericis habitum clericalem non induentibus.
41 De residentia.
42 De Hæreticis, hæresumve nomine suspectis.
43 De dierum festorum cultu.
44 De Sacrosanctis Ecclesijs.
45 Litteras monitionum de Dominica prima Quadragesimæ.
46 Edictum, & Decretum de Dominica prima Quadragesimæ.
47 Edictum de obseruantia Quadragesimę.
48 Edictum de Bibliopolis, & impressorib.
49 Edictum de ordinatione.
50 Varias formulas.

Caroli autem Borromæi Card. S. Praxedis vitam primo Augustinus Valerius Card. Veronę Latinè, deinde Io. Baptista Posseuinus Italicè, Romę; denique cumulatè, vti & syncerè, ac verè, Carolus à Basilica Petri Episcopus Nouariensis Latino idiomate scripsit. Vide in verbo, Carolus à Basilica Petri.

Porrò concio de sancto Iubilæo anno, spiritualibusque inde fructibus capiendis, iussu Episcopi Augustani, in Germanicam & Latinam linguam translata, & excusa est Dilingæ, anno 1575.

Sed & Pastorum, concionatorumque instructiones separatim Coloniæ Agrippinæ apud Maternum Cholinum an. 1587. sicuti item Antuerpiæ 1586. prodierunt.

Carolus Bouillus Veromanduus Samarobrinus scripsit in Psalmos 79. 116. 117. 147. In orationem Dominicam. De laude gentium librum unum. Physicorum elementorum libros decem, denis capitibus distinctos, quæ capita denis sunt propositionibus ornata. Quã ob rem libri sunt decem, capita centum, propositiones mille. Quæ Parisijs editæ sunt, anno Domini 1512. apud Ioannem Paruum, & Iodocum Badium, cum & antea ex Officina Henrici Stephani non illius, qui in hæresi obijt paucos ante annos fuissent emissa anno Domini 1510. Sed & Theologica sunt cusa in eadem Ciuitate in Aedibus Ascensianis, anno Domini 1513.

Caroli Bourguevillæi Theomachia liber aduersus Atheos. Parisijs apud Martinum Iuuenem 1564.

Caroli Calui Imper. Ludouici Pij Cæsaris filij precationes, quas sibi adolescenti pro quotidiano usu ante annos 25. supra septingentos in vnum colligi, & literis scribi aureis mãdauit. Ingolstadij apud Dauidem Sartorium 1583.

Caroli Capellij, sermo de iusta Dei contra nos indignatione.

Ca-

Carolvs Fernandus, Brugensis Belga,à puero oculis captus,& ob id elementorum quoque penitus ignarus,euasit Orator, Poeta, Philosophus,atque Theologus, vt in celebri Parisiensi Gymnasio publicè sacras literas docuerit. Demum contemptis omnibus in monasterium Vincentianum Ordinis Benedictini apud Cenomanos, *Casalinum* vocatum, ingressus, & Apostolica dispensatione Sacerdos, scripsit

De animi tranquillitate, lib. 2.
Totidem de immaculata B.Virginis Conceptione aduersus Vincētiū à Nouo Castro.
Et lib. quattuor collationū Monasticarum.
Odarum in Christi Domini laudem, lib. 1.
Carmine Iambico de Beatissima Virgine, lib. 1.
Orationem in eandem, lib. 1.
Commentariorum, lib. 1.
Laudes ordinis Carmelitarum.
De S.Catharina orationem, lib. 1.
Carmina ferè innumera, lib. 1.
Elegiarum de contemptu mundi, lib. 1.
Epistolarum ad diuersos, lib. 2.
Speculum disciplinæ Monasticæ, lib. 4.
Qui est excusus Parisijs an. 1505. in folio.

Epistolam parenelicam,idest adhortatoriam Obseruationis Regulæ Benedictinæ, quæ prodijt Parisijs apud Ascensium, anno 1512. Eisingrenius autem addit, scripsisse illum de quattuor nouissimis. Floruit anno 1490. & quod excurrit.

Alia verò opera nō edita asseruari (forsan in eodem cenobio) inquit Aubertus Myrrheus in prima Centuria Elogiorum, de scriptoribus Belgij. Huic fuit frater nomine Ioannes, qui ob Musicæ artis peritiam Regi Galliæ charus Diuinas S.Crucis, ac de partu Virginis precationes, aliaque carmine conscripsit. Carolus autem ipse obijt anno 1496.

Caroli Galli, clauis prophetica Antuerpiæ 1592.

Carolvs Guillardus Episcopus Carnutensis Gallicè scripsit Catechismum siue de principijs fidei. Parisijs apud Iacobum Puteanum. Diem obijt in ipsa ciuitate Carnutum, anno Domini 1572.

Carolvs Lotaringus senior Cardinalis, & Archiepiscopus Rhemensis, orationem de sanctissima Eucharistia in conuentu Poissiaco Gallicè habuit. Altera item Latinam in Synodo Tridentina, præter alia.

Caroli à Lotaringia Cardinalis Vademontani, De Ecclesia Disputatio in theses distributa, quam in Academia Mussipontana publicè defendit, Dirigente Patre Luca Pinello Societatis Iesu, excusa Virduni, apud Martinum Mercatorem, an. 1580.

Carolo Magno, qui tribuūtur libri quattuor cōtra sacras imagines, & septimā Synodum quique anno 1549. editi sunt, ij non sunt illius, sed plenissimi mendaciorum, licet tempore Caroli Magni fuerint scripti. Quòd Caroli Magni non sint, extat liber Adriani Papæ I. ad Carolum, in quo libri isti accuratè refelluntur, ex quo Adriani libro perspicuè intelligitur libros istos ab hæretico aliquo conscriptos, & à Carolo ad Pontificem missos, vt eis responderet. Esse autem Adriani hunc librum, qui extat in Tomo 3. Conciliorum, cum aliundè, tum ex Iuone intelligi potest, qui multa ex hoc libro nomine Adriani in quartam partem sui Decreti transtulit. Constat item ex historijs Grecorum, & Latinorum Zonaræ, Cedreni, Pauli Diaconi, & aliorum.

Sigeb. in Catal. Ad Carolum Magnum, quod attinet, ipse per Pauli Diaconi sui manū decerpens queque optima de scripturis Catholicorum Patrum, lectiones vnicuique festiuitati conuenientes per circulum anni in Ecclesia legendas colligi iussit duobus Voluminibus, cum item eiusdem, & Ludouici Pij capitula, siue leges Ecclesiasticæ, & ciuiles ab Ansegiso Abbate, & Benedicto Leuita collectæ libris septem integrè editæ fuerint ex vetustissimis exemplaribus, adiectis aliorum eorundem, & Caroli Calui capitulis. Parisijs apud Claudium Capellætium, anno 1589. (Anno Domini 800.)

Porrò extat libellus, hoc titulo, *Fragmenta quædam Caroli Magni Imperatoris Rom. aliorumque incerti nominis &c.* editus apud Bellerum Antuerpiæ, anno 1560. Quem in libellum qui inciderit, velim admonitum Lectorem, nihil in eo haberi, Caroli Magni nomine, preter Epistolam, quæ illius est; cætera verò esse fragmenta libri, quem Alcuinus scripsit de Diuinis officijs, eaque incipere ab Isidori, cap. 29. c. libri de Diuinis officijs; quod quidem caput, Alcuinus in illud suum Opus De Diuinis officijs integrum transcripsit. Bibl. SS. PP.

Sed

Sed quænam Concilia sub Carolo Magno, sub Ludouico Filio Imp. & sub Ludouico, & Carolo filijs Ludouici Imp. fuere celebrata. Vide in To.9. Annal. Baron. Card.

CAROLVS Molinæus Pelagij Pontificis Epistola abutens ad euertendum in Ecclesia Primatum, egregiè confutatur à Cæsare Cardin. Baronio To.7. Annal. sub anno 587. pag. 627. in prima editione. De Carolo autem Molinęo, vide alia in libro, siue methodo Iuris prudentiæ in Bibliotheca nostra Selecta secundo libro Tomi 2.

CAROLVS Seuinus, Aurelianensis, Canonicus cathedralis Ecclesiæ S. Stephani Agennensis, edidit Decem Sermones, siue hortationes ad populum Christianum, & Catholicum, Parisijs editas apud Claudium Fremy 1569.

CAROLI Sigonij de Republica Hebræorum libri septem Coloniæ, anno 1583. Idem verò Acta, Petronij viri Sancti, & Episcopi Bononiensis Ecclesiæ restituit, atque edidit, notasque ad Seuerum Sulpitium scripsit: sed & multa alia vir eruditus, & sciens antiquitatis edidit, quorum meminimus in Apparatu nostro ad Historicos. Vide in verbo, Seuerus Sulpitius.

CARPENTORACTENSE Concilium circa annum Domini 463. Hilari autem Papæ tertium. Extat ex eo duntaxat, quod sancitum est de bonis oblatis Ecclesijs, quidnam, & quantum ex eis sibi vendicare Episcopis liceat. Synodalis item ab eodem Concilio data Epistola ad Agrecium Episcopum, qua per annum à sacra celebratione Missarum suspendebatur ob perperam factam ab eo Ordinationem, & quod ad dicendam caussam vocatus venire ad Synodum recusasset, nec quemquam suo loco misisset. Quem Cardin. Baronius putat esse eum, ad quem legitur Sidonij Epistola lib.7. qua vocat Bituricum ad electionem noui Episcopi decernendam. Vide Tom. sexto eiusdem Baronij sub finem anni 463. Hilari Papæ III.

CARTHAGINENSIS Synodus dicta prima, perperam ponitur, tempore Syluestri, vel Marci Papæ; mendosè item legitur in eiusdem Synodi pręfatione *Constantinus* loco *Constantis* Imperatoris.

CARTHAGINENSE nationale Concilium frequens Episcoporum 227. quod post confirmationem à Zosimo Papa obtentam, à toto orbe Terrarum receptum fuit, vt testatur sanctus Prosper in Chronico ad annum 370. Bellar. Cardin. Tom.3. lib.4. de amissione gratiæ, & Statu peccati, cap.6.

CARTHAGINENSE, quod collector Conciliorum putauit esse tertium Concilium, fuit postremum eorum omnium, quæ ab illo numerata sunt septem. Vide, quæ de hoc Concilio, cum antea secus scripsisset Cæsar Card. Baronius, retractauit denique in Appendice Decimi Tomi edita anno 1602. ex qua, vt liquidius res fuit cognita, ita fuit ab eodem denique enarrata. Sic enim inquit.

Tom.5. anno Christi 397. §. Quod autem tertium hoc dicatur Conc—*ibi*—sed errore quidem lapsus, dum ante illud existimauit, &c. *vsque ad sequentis capitis exordium quod incipit*— Rursum verò—*dele illa, atque eorum loco ista restitue*— Secundum verò nominauit quod ante istud collocauit, celebratum (vt ponitur) Valentiniano Quarto & Theodosio Cõsulibus. Sed manifestus est ibi error in Consulum nota, si quidem nusquam reperitur Valentinianus Augustus gessisse Consulatum cum Theodosio, sed cum Neoterio, anno Christi trecentesimononagesimo. Nec est, quod dici possit, pro Neoterio, vitio librariorũ Theodosium scriptum, siquidem Alypius qui in ea Synodo nominatur Tagastensis Episcopus ad huc presbyter tunc tantum erat, quem creatum fuisse Episcopum Tagastẽsem anno Redemptoris trecentesimo nonagesimoquartò, superiùs est demonstratum. Quod autem pluribus notis qui huic secundo nuncupato Concilio præfuit Genedius, absque controuersia cognoscitur fuisse Carthaginensis Episcopus, vtpote, qui non solum primo loco sedit, primusque omnium sententiam dixit, sed & suis ipse litteris Synodum conuocauit, quod non nisi Primati licuisse S. Augustinus docet in epistola ad Victorium: existimatum fuit à docto viro, hunc in sede Carthaginensi successisse Grato, præcessisse verò Aurelium, qui in eadem Synodo, secundo loco nominatus reperitur Episcopus; ita vt sicut Augustinus Valerio, ita Genedio Aurelius Carthaginensis Episcopus hæserit. Sic ipse in perdifficili quæstione à omni-

ne

ne hucusque tentata, nedum soluta. quam nos diligētiori examine pertractare aggredimur. Atque in primis quod ad eiusdem Concilij tempus spectat, reperimus longe abesse vt dictū Concilium sub Genedio celebratum dici secundum possit, sicut est positum à Collectore, quin potius postremum omnium eorum quæ ab eo sunt numerata septem, esse ponēdum, contendimus. Ad hoc probandum hac in primis euidenti vtimur ratione. Interfuisse huic Synodo, sententiamque dixisse reperitur Valentinus Numidię Primas, qui non ante sextam ac septimam Synodos Carthaginenses potuit eam esse consecutus dignitatem, si quidem ante ipsum in Concilio Mileuitano, quod celebratum est anno quadringentesimosecundo sub Consulatu quinto Arcadij & Honorij Augg. cum alijs sedisse Numidiæ Primatem Xantippum, eiusdem Concilij Acta significant; adeo vt nullo pacto ante illud tempus celebratum dici possit illud sub Genedio Concilium Carthaginense, vt sit necesse illud referre ad tempora Zosimi, Bonifacij, & Cęlestini Romanorum Pontificum, sub quibus idem Valentinus reperitur fuisse Numidiæ Primas; vtpote qui interfuisse habetur sexto Concilio Carthaginēsi, primumque locum tenuisse post Aurelium Episcopum Carthaginensem: quod Concilium celebratum reperitur anno Christi quadringentesimo decimooctauo, sub Consulatu Honorij duodecimo & Theodosij octauo; sed & in Synodalibus litteris ad Bonifacium Papam datis, cum æque post Aurelium ponitur Valentinus, sicut in litteris redditis ab Orientalibus ad Africanos, nempe ab Attico Constantinopolitano & Cyrillo Alexandrino, in quibus dum æque post Aurelium Carthaginensem Episcopum legatur Valentinus, plane possit intelligi, ipsum illum fuisse Primatem Numidiæ. Reperies idipsum factum pariter in litteris Concilij Africani ad Cęlestinum Romanum Pontificem, in quibus statim post eumdem Aurelium nominatum habes Valentinum, sed in edito codice perperam pro Valentino legitur Palentinus, quod ex antiquis scriptis codicibus corrigas. Porrò ipsum Concilium Africanum (ita dictum, vt in eius exordio declaratur, quod quæcumque Concilia sub Aurelio Carthaginensi sunt celebrata illic per epitomen sint collecta) celebratum reperitur tempore Celestini Romani Pontificis, vt apparet ex Synodali epistola ab eadem Synodo ad eumdem Pontificem data, quæ in eiusdem Concilij vltimo capite descripta habetur, eiusdem verò Celestini Papę anno primo, nempe sub Consulatu Castini atque Victoris. Post ipsum verò celebratum esse dictum Concilium sub Genedio, inde ducimus argumentum. Cum enim in eius secundo Canone, in quo agitur de continentia clericorum, citetur Canon præfati Concilij, qui trigesimusseptimus esse reperitur eiusdem Concilij Africani; sed & in Canone tertio eiusdem Concilij sub Genedio citetur pariter Canon de non reconciliandis à presbyteris publicè pœnitentibus, qui esse reperitur decimus ordine in dicto Concilio Africano: planè dicendum est dictum Concilium sub Genedio esse habitum post dictum Concilium Africanum celebratum anno primo Celestini Pontificis. Ad quod etiam tempus perseuerasse in Africa Faustinus Episcopus Potentinus in Piceno Legatus à latere à Bonifacio Papa missus videri potest, nisi reuersus antea, iterum sit missus à Celestino, siquidem ipsum sententiam dixisse in dicto Concilio sub Genedio, ex addita ad secundum Canonem eius Cōcilij antiqua lectione, habetur expressum. Ex quibus adeo expressis notis tempus Concilij sub Genedio intelligere quilibet potest. Sed quod illud ipsum signatum his Consulibus habes in edito codice, Valentiniano IV. & Theodosij: scias vitio librariorum inuersum ordinem, vt loco Theodosij iunioris XI. & Valentiniani, qui Consulatum gesserunt post Castinum & Victorem, secundo anno Celestini Papæ absoluto, posuerint Consules Valentinianum & Theodosium, & loco Iunioris IV. posuerint vt numeri notam. His de tempore eius Concilij ac curatè perspectis, & omnibus sibi probe cōsentientibus cognitis: intelligere possumus quid sit, quod primo loco Genedius tamquam verè Carthaginensis Episcopus ponitur, & secundo loco Aurelius recitetur, quem hactenus fuisse Primatem, primumque locum in omnibus tenuisse omnibus constet, nimirum nihil esse aliud quod dici possit, quam ipsum iam senio fatiscentem (iam enim diu ante in alijs Synodis Africanis senem Aurelium inuenies nū cupatum) refudisse in Genedium onus Episcopatus, vt Valerium in Augustinum, & ipsum Augustinum in Eradium, & fecisse idem Seuerum Mileuitanum, idem Augustinus testatur, sicque sederit Aurelius cum Genedio, honoris causa, concessa ab alijs ipsi prærogatiua suffragij.

fragij. At hæc iam satis de his quæ spectant ad Concilium Carthaginense vltimum, errore autem secundo loco positum. qua ratione nec tertium erit tertium, nec reliqua eo quo cen sentur ordine numeranda — Rursum verò —

Carthaginense Concilium 70. Episcoporum, anno Domini 398. Anastasij autem Papæ, anno primo.

Carthaginense Concilium, quòd falsò positum fuit, ordine, quartum, ducentorum, & quattuordecim Episcoporum, anno Domini 398. Anastasij autem Papæ anno primo, De restituenda in integrum Disciplina Ecclesiastica, quare & fuit velut Ecclesiæ Disciplinæ promptuarium, ab antiquioribus vsu receptum.

Carthaginense Concilium generale anno 401. Domini, Anastasij autem Papæ IIII. celebratum eodem Pont. vrgente ad vnitatem procurandam; quæ ex Donatistarum schismate erat maximè dilacerata. Extat insertum Concil. Africano cap. 33. Tom. 1. Concil. Sanciti autem in eo sunt Canones 14. de restituenda disciplina Ecclesiastica.

Carthaginense Prouinciale Concilium anno Domini 401. Anastasij autem Papæ IIII. de legatione ad eum mittenda, atque Mediolanum ad Venerium eius sedis Episcopum, vt Africanæ Ecclesiæ sacris ministris maximè indigenti consulerent.

Carthaginense Cōcilium, Generale dictum, quod ex omnibus Africæ Prouincijs legationes ei interfuerint. Interfuit item Augustinus, & Alypius, & Possidius præter alios Episcopos, anno Domini 403. Innocentij verò Papæ III. Actum inprimis de inuitandis Donatistis ad vnitatem Ecclesiæ catholicæ.

Carthaginense Concilium anno Domini 404. Innocentij autē III. in quo decreta est legatio ad Honorium Imp. contra Donatistas, vt Imperatoria cogerentur auctoritate pacificè agere, qui fraterna conuentione, qua ad pacem, & concordiam fuerant inuitati, contempta, in eos conuenientes Episcopos armata manu grassati essent. Legati fuere duo Episcopi Theasius, & Euodius. Quibus quęnam ad rem tractandam admonitio sit tradita, vide & apud Concil. Africanum, c. 60. & apud Card. Baron. To. 5. Annal. sub eundem annum Domini Innocentij autem Papæ III.

Carthaginense Concilium anno Domini 405. Quarto autem Innocentij Papæ, vt quæ reliqua essent ad perfectam vnitatem pertinentia, per legatos quàm primum perficerentur, agereturque publica legatione gratiarum actio de illis, qui relicto schismate ad Ecclesiam Catholicam redijssent. Vide Acta Concilij Africani, cap. 61. & Augustinum Epistola Quinquagesima.

Carthaginense Concilium anno Domini 407. Innocentij autem Papæ septimo anno, in quo inter alia, ab Episcopis Africæ decreta est Legatio ad Honorium Imp. pro defensione rerum Ecclesiasticarum aduersus Donatistas, atque Paganos. Africanum Concilium, capit. 62. & cap. 68.

Carthaginense Concilium anno Domini 408. Septimo autem Innocentij Papæ ad reprimendos tumultuantes hæreticos. Vide Concilium Africanum, capit. 73. & Augustinum Epist. 129. Sed & antea eodem anno eadem ex caussa alterum ibidem Concilium est habitum.

Carthaginense Concilium anno Domini 410. Nono autem Innocentij Papæ, mense Iunio, Decreta est Legatio ad Honorium Imperatorem, contra Donatistas. Vide Concilium Africanum, cap. 75.

Carthaginense Concilium anno Domini 416. Quintodecimo autem Innocentij Papæ, vbi Pelagius, & Cęlestius hæretici damnati sunt. Mileuitanum autem Concilium, quod eodem anno Mileui in Numidia celebratum est, confusum est cum isto Carthaginensi. Vide in verbo, Mileuitanum Concilium. Ceterum Concilio Carthaginensi de quo agimus celebrando Orosius rediens è Palæstina cum litteris Hieronymi, atque aliorum, tum ad Augustinum, tum ad Episcopos Africanos de Pelagio absoluto Diospoli præbuit ansam, vt cogeretur, ne Pelagij simulatione, ac prætexta absolutione, serperet latius illius venenum; quæ & caussa fuit, cur ijdem Africani Episcopi rem totam Innocentio Pontifici Maximo scribentes, eundem permonerint ad absolutionem illam in Diospolitano Concilio pro Pelagio latam

Prosper de ingratis.

Cc latam

latam haud approbandam. Vide Tom. quintum, Cardin. Baronij, sub eundem annum.

Prosper aduersus collatorem.

CARTHAGINENSE Concilium anno Domini 418. Secundo autem Zosimi Papæ habitum ducentorum, & quattuordecim Episcoporum, vnde ad Pontif. Zosimum Synodalia decreta perlata sunt, quibus probatis, per totum mundum hæresis Pelagiana damnata est.

CARTHAGINENSE Concilium anno Domini 419. Primo autem Bonifacij, mense Maij habitum, quod ordine quintum, cui vna cum Aurelio, & Apostolicæ Sedis Legatis interfuerũt ex prouincijs Africanæ Ecclesiæ delecti Iudices, siue Legati omnes numero vigintiduo, in caussa Apiarij presbyteri. Quod verò habetur in fine, subscripsisse eidem Synodo Episcopos ducentos decem, & septem, sic intelligẽdum est, quòd quisque ex illis postea subscripsit in sua Ecclesia eisdem decretis, quibus suos Legatos ab ea prouincia subscripsisse sciret. Hęc Baron. Card. To. 5. & fusius reliqua sub eundem annum.

CARTHAGINENSIS Synodus sub Cypriano habita, palam erronea ab vniuersa Ecclesia iudicata est. Vide Card. Bellarm. Tom. 1. controuer. 3. lib. 2. de Rom. Pont. c. 27.

CARTHAGINE habitæ Collationis Gesta Honorij iussu (vt præfert inscriptio) inter catholicos, & Donatistas, scio anno 1596. à Commelino prodijsse, veruntamen cum alijs exẽplaribus, quæ sint in manibus catholicorum conferri cupio.

CARTVSIANVS Ordo. Vide in verbo, Anagraphe.

CASALIVS Lusitanus. Vide in verbo, Gaspar Casalius.

CASSIANVS. Vide in verbo, Ioannes Cassianus.

CASSIODORVS, hoc est, M. Aurelius Cassiodorus, cum Agapito Pontifici Maximo, auctor esset de instituenda Romæ Diuinarum literarum Academia, nec, ob bella, quibus feruebat Italia, Pontifex id præstare potuisset, inter alia conatus est, Latinorum Patrum, vti & Græcorum labores indicare, per quos ad Diuinarum scripturarum intelligentiam vnusquisque facilius eueheretur. Scripsit igitur duos libros Institutionis Diuinarum lectionum.

Excusa Parisijs an. Domini 1579. & in Bibl. SS. PP. Vide alteram editionem infra.

In quorum primo, antiqui seculi (vt ipse ait) magistros præsentes, semperque paratissimos quisque habeat, qui non doceant tam suis linguis, quàm nostris potius oculis. Altero autem, de artibus, & disciplinis liberalium litterarum. Hinc autem quisquis Cassiodorum hoc in Opere legerit, videbit, eodem nos spiritu ductos ad texendam nostram Selectam Bibliothecam, & hunc Apparatum. Vnicuique enim Diuinarum scripturarum libro, aliquos ille, è Patribus subnectit præstantiores Interpretes. Deinde de modis intelligendæ scripturæ sacræ per introductores, qui hac de re antea scripserunt, De quattuor item Synodis aduersas nouarum opinionum Inuentores, postea de tribus generibus diuisionum Diuinæ scripturæ à Patribus insinuatarum. Tum de emendatione Scripturæ sacræ; in qua septem Regulas affert, quibus subdit, quo pacto ceteri Auctores, & Patres sint castigandi: mox agit de virtute Scripturę Diuinę, quandoquidem hæc potissimum tradat sanctissimæ Trinitatis admirabilem cognitionem, quam per tot seculorum tractus, idolis dedita, cæca, & flebilis ignorauit humanitas. Addit, quinam veteres de sancta Trinitate aliquid scripserint: Deinde vtilitatem commendat librorum, qui agunt de disciplina Ecclesiastica, deinde item de historijs Christianis, & Chronographijs, deque præcipuis Patribus, necnon iterum de studio, quo scriptura sancta legenda sit, & de Cosmographijs legendis, de Notis affigendis, de Schematibus, ac disciplinis laicis, de Cassiani libris de institutione Monachorum, & qua cautione legendi: vbi agit de libero arbitrio. Quanam autem ratione purgauerit scripta Cassiani. Vide in verbo, Cassianus.

Iam verò scripsit & De antiquarijs, & Ortographia: Denique, de compingendis codicibus, De lucernis, quæ sibi ipsis incendium nutriant, De medicis, agit. Vbi verò monachis, ad quos hunc librum scribebat, pia præcepta tradit, precationem ad Dominum in fine primi libri, plenissimam pietatis, & lectu dignissimam scribit. Operis huius initium est: *Cum studia secularium literarum, &c.*

Hic igitur vir tantus Cassiodorus, primum omnium Comitiua (vt uocabant) rerum priuatarum, inde sacrarum largitionum est insignitus: insuper Præfecturis Prouinciarum Siciliæ vtriusque, Brutiorum, atque Lucaniæ potitus, Patriciatus postea sublime fuggestum conscẽdit, Palatinæ item quæsturæ munere functus, creuit in magistrũ officiorum, auctusque etiam subli-

sublimitate Præfecturæ Prætorij, ac denique summi honoris verticem, anno Domini 510. Symmachi autem Papæ sexto decimo, attigit Consulatum. Vide ipsius Cassiodori harum rerum mentionem facientis, Pręfationem variarum, & Epistolam ad Senatum, lib.1. epist.4. qua & nobilitas Cassiodoreæ familiæ, emeritaque honorum stipendia declarantur, vt Cassiodori, atque Heliodori non in orbe tantum occiduo, sed etiam Orientali notitia habeYour: nā in vrbe Imperatoria Constantinopoli Pręfecturam nouennalem se bis gessisse scribit sub Zenone, cum Theodoricus ipse postea Rex Italię ibidem moraretur. Ipse igitur cum relicto seculo, Monachus & Abbas monasterij Rauennatis esset, omnes seculares disciplinas, ac pręsertim eloquentiam in obsequium Christi conuertens, multa de Diuinis scripturis interpretatus est; inter cetera verò præstantius librum Psalmorum; in quorum explanatione perstrinxit compendiosa, & eleganti breuitate quidquid Augustinus in Psalmorum Tractatibus copiosiore enarratione profuderat, intermistis etiam de suo non contemnendis annotationibus, & definitionibus, propositionibus, & axiomatibus nonnullis ex Grammatica, & Dialectica, Rhetorica, Musica, Geometria, Astronomia, Arithmetica, & alijs disciplinis; quibus tamquam stellis, ac gemmis, nitidum Operis sui contextum exornat; accommodatis Rhetorico more ad singulos Psalmos breuibus Pręfatiunculis, in quibus argumentum, & diuisionem Psalmi in suas partes proponens, breuiter explicat, quid in vnaquaque Psalmi parte contineatur. Deinde in ipsa enarratione verba, ac versiculos Psalmi, necessaria quadam serie inter se connectens, in anagogicam potissimum explanationem incumbit, omnia in Christum finem omnium referens. Demum ad calcem singulorum Psalmorum, apponit breuem à se dictorum Epilogum, in quo ethicum aliquid analogiæ immiscens, Lectoris animum inflammat. Opus incipit, *Repulsis aliquando in Rauenna Vrbe, &c.*

Scripsit item Compendium totius D. scripturæ, quod memoriale scripturarum prænotauit.

In Canticum Canticorum Commentarios, incipientes: *Salomon inspiratus.*

In Acta Apostolorum, breuem expositionem.

Annotationes ad omnes Catholicas Epistolas.

In Apocalypsim, Commentarium, quem inscripsit, *Complexiones in Apocalypsim.*

Delineauit etiam Sciographiam Tabernaculi Mosaici iuxta exemplar à Moyse in cap.26. Exodi descriptū, cuius picturam Beda se vidisse testatur in 2.lib. de Tabernaculo Moysis.

At & illi ascribitur quicquid in primo Tomo de vitis Sanctorum extat apud Aloysium Lippomanum, nempè.

De vita Sanctorum Paphnutij, & Spiridionis, lib. 1.

De vita Sancti Ignatij Episcopi, lib. 1.

De vita Sancti Marci Episcopi Aretussini, lib. 1.

De vita Sanctorum Antonij, Pauli, & Amos, lib. 1.

De vita Sanctorum Eusebij, Nectarij, & Zenonis, lib. 1.

De vita Sancti Eustachij Episcopi Antiocheni, lib. 1.

De vita Sancti Iacobi Episcopi Nisibensis, lib. 1.

De vita Sancti Simeonis Archiepiscopi Seleuciæ, lib. 1.

De vita Sancti Vrsacij, lib. 1. Floruit autem Cassiodorus Iustinis seniore, & iuniore, ac peruenit ad annum Domini 556. Pelagij autem Papæ II. & Iustiniani Imp. trigesimum. quo mortuus est penè centenarius. Sed ne relinquā actum de tanto viro, quod accuratius Baron. Card. attigit, quandoquidem quo fermè ordine eius libri fuere cōscripti, ipse pro posuit, eandem ego hac in re secutus, dico, Cassiodorum scripsisse perbreue chronicon vsque ad annum Domini 519. id Theodorico Rege Italiæ petente. Annal. To.7.

De rebus Gothicis duodecim libros, vt ipse tradit in variarum pręfatione: idipsumque & Iordanus, qui eos in compendium redegit.

Variarum pręterea 12.lib. collectos. Epist. in sua Bibl. posuit asseruandos. Lib. de anima.

In Psalmos, sicuti in Diuinarum lectionum institutione ipse affirmat *vbi* (ait) *præstante Deo conuersionis meæ tempore primum studium laboris impendi.*

Institutiones, quemadmodum Diuinæ, & humanæ deberent intelligi lectiones. *Duobus* (ait) *vt opinor, libris sufficienter impletis, vbi plus vtilitatis inuenies, quàm decoris.*

Codicem, & artes Donati (inquit) *cum commentis suis, & librum de etymologijs, & alium librum Sacerdotis de schematibus, Domino praestante, collegi, vt instructi simplices fratres, vbi necesse fuerit, similia dicta sine confusione percipiant.* In parabolas Salomonis.

In Epist. ad Romanos, vnde Pelagianæ hęreseos prauitates se dicit amouisse.

Librum Titulorum, quem de Diuina Scriptura collectum voluit *Memorialem* nuncupari, vt breuiter cuncta percurrant, qui legere prolixa fastidiunt.

Post complexiones, in Epist. & Act. Apost. & Apoc. quasi breuissimas explanationes decursas.

Ad amantissimos (ait) *Orthographos discutiendos anno ætatis meæ nonagesimo tertio, Domino adiuuante, perueni.*

Librum de Grammatica, & breue de Rhetorica compendium. De Dialectica copiosius volumen. De Arithmetica. De Musica. De Geometria. De Astronomia, quatenus ad sobrietatem eius facultatis pertineret, non autem de Iudiciaria. De Paschali item cōputo.

Ante duodecim libros variarum ipse de se testatur dixisse Panegyricos Regibus, ac Reginis. Præterea Ecclesiasticam historiam è Socrate, Sozomeno, ac Theodoreto tripartitam contexuisse, ijsdem auctoribus (vt ipse asserit) ab Epiphanio in Latinum versis, de quibus vide suo loco in hoc Opere, in verbo, vniuscuiusque.

De Schematibus, & tropis libros duos: qui extant ante libros de Orthographia.

Ceterum quod ad Cassiodori Chronicon attinet, sciat Lector, se facturū operę pretium, si dum illud legerit, conferat cum melioribus alijs chronologijs. Et quidem Baronius Card. scribit eum fuisse lapsum, cum vel Antonini obitum retulit in annum 160. vel alibi agit de annis Constantini, & aliorum Imperatorum, cum item post biennium sub Consulatu Decimo Diocletiani, & Maximi, siue potius Maximiani septimo, ponit exordium Constantini, quod quidem, ex eiusdem historia Tripartita, manifestò licet inspicere, dum ait ex Socrate, eundem Constantinum defunctum, cum imperasset annos triginta, & vnum, Feliciano, & Titiano Coss. qua quidem ratione oportuit ipsum hoc anno imperare cœpisse. Ex quo Casiodori, & aliorum lapsu, complures quoque sunt collapsi, dum post biennium numerare aggressi sunt annos eiusdem Imperatoris, & de re grauissima, nempe de tempore Nicęni Concilij alijsque rebus magni momenti, in errores haud leues inciderunt.

Sed & alibi corrigitur Casiodorus à Baronio de Coss. tempore Nicenę Synodi. Iam cū ipse (vt diximus) historię Tripartitæ collector, siue Auctor in pręfatione scribat Epiphanium Scholasticum historiā Ecclesiasticam Socratis, Sozomeni Theodoreti, Latinè vertisse, seque Epiphanij versionem in breuiarium redegisse, sanè apparet in ea versione Epiphanium non admodum in Gręcis versatum, malè in plerisque de Gręco textu meritum fuisse, ac pręcipuè in Epistola Alexandri, quam ponit Theodoretus. Vide in verbo, Epiphanius Scholasticus.

Porrò eiusdem Marci Aurelij Casiodori opera omnia, quæ extant: ex fide manuscriptorum auctiora, & locupletiora prodierunt in lucem Parisijs apud Marcum Orry, anno 1600. hoc ordine, & illustrationibus aliorum Auctorum.

1 De Diuinis lectionibus, lib. II.
2 De Schematibus, & Tropis Sacræ Scripturæ.
3 De orthographia ex veteribus Grammaticis excerpta.
4 De septem disciplinis.
5 De amicitia.
6 Edictum Theoderici Regis Italiæ.
7 C. Sollij Apollinaris Sidonij Epistola de Theod. Rege.
8 Chronicon.
9 Iordanus de rebus Geticis.
10 Ennodij Panegyricus.
11 Gulielmi Fornerij Notæ in lib. variarum.
12 Francisci Modij Summaria singulis Epistolis præfixa.
13 Perpetuæ ad marginem notę, ac interpretationis vice variæ lectionis.
14 Petri Brossei animaduersiones in Casiodorum.
15 Gnomologia Cassiodorana.
16 Cum Indice locupletissimo.

Castor Durantis Gualdensis Medicus, præter illam, quam De Bonitate, & Vitio alimentorum centuriam edidit Pisauri apud hæredes Bartholomæi Cæsani, an. 1565. scripsit Italicè libros tres De Partu Virginis, imitatus Sannazarium, quos emisit Romæ apud Ioannem Baptistam Cauallerium, anno Domini 1553.

CASTRVCIVS de Humanitate Christi, & de Sanctissimo Sacramento Italicè, Florentiæ, anno Domini 1566.

CATECHESES piæ & solidę ex Francisco Costero, Petro de Soto, & ex Auctore Methodi confessionis prodierunt Augustæ Treuirorum apud Henricum Bock, ann. 1590.

CATECHESIS, seu instructio ab examinatoribus Placentinæ Diœceseos promulgata, ad Parochiales Ecclesias assumendis accommodata, vnà cum additione à Ioanne Baptista Antonuccio Eugubino collecta in eadem ciuitate ann. 1578.

CATECHESES Cyrilli Hierosolymitani. Vide in verbo, Cyrillus Hierosolymitanus. De catechizandis autem rudibus. Vide in verbo, Clemens Alexandrinus, & in verbo, Aurelius Augustinus. Epistolas autem catecheticas, in verbo Nicon, & in verbo Daniel Ventanus, pro catechizandis Gentibus, & duas Theodori Studitæ in verbo ipsius, & Alexandri Valignani libros duos de iuuandis Indis, qui extant in nostra Bibliotheca Selecta.

Ceterum quæ Ludouicus Carbo optimè scripsit de vtilitate Catechismi, siue Christianæ doctrinæ, vide in verbo, Ludouicus Carbo.

CATECHISMVS Magnus, siue summa Doctrinæ Christianæ Petri Canisij, cuius Patrum auctoritates postea additæ perutiliter, vide in verbo, Petrus Canisius.

CATECHISMI Parui Petri Canisij Epitome, triplici idiomate, Latino, Gallico, & Teutonico in tenellæ pueritiæ gratiam excusa, Leodij 1571.

CATECHISMVS ex Decreto Concilij Tridentini iussu Pij V. Pont. Max. editus, cum passim prodierit, prodeatque Latinus, Gallicus, Italicus, rum in capita, & Sectiones distinctus, varijsque Patrum sententijs, & auctoritatibus munitus, Lugduni apud Gulielmum Rouillium, anno 1588.

CATECHISMVS è Decreto Concilij Tridentini in quattuor libros, certaque capita distributus, & summarijs capitum, pluribusque ad marginem scripturarum, ac Patrum testimonijs illustratus, Auctoritate Ioannis ex Comitibus. Coloniæ apud hæredes Quentelij, anno Domini 1572.

CATECHISMVS idem è Decreto Concilij Tridentini, & Pij V. Pontificis Maximi iussu editus, quæstionibus quæ mox rei propositæ materiam oculis subijciant, distinctis, ac breuibus Notis ab Andrea Fabricio, Alberti Bauariæ Ducis Cōsiliario: Antuerpiæ apud Viduam Plantini, & Ioannem Moretum 1591.

CATECHISMI Catholici compendium Coloniæ 1592.

CATECHISMVS Emundi Augerij Societatis Iesu, Gallicus, magnus, paruus, mediocris (nam plures pro captu cuiusque ętatis emisit) Latinus, Græcus, ac denique cum Patrum Auctoritatibus, quorum plurimi ab eo citantur, à Francisco Antonio eiusdem Societatis editus.

CATECHISMVS Petri Canisij cum auctoritatibus Coloniæ apud Geruinum Calenium, anno 1570. in 4.

CATECHISMVS Sonnij auctior, & castigatior, editus in Sylua ducis, anno 1570. hoc est Boscleduci in Belgio.

CATENA Gręca explanationum in totum librum Iob, sine nomine auctoris, manu descripta in membranis, ac decentissimo ordine disposita extabat Genuæ in Bibliotheca Saulia, collecta è viginti Orthodoxis Græcis Patribus: quorum hęc sunt nomina:

Alexander Cappadociæ.	Didymus.	Isidorus.
	Dionysius.	Methodius.
Apollinarius.	Ephręm.	Nilus.
Athanasius.	Euagrius.	Olympiodorus.
Basilius.	Gregorius Theologus.	Polychronius.
Chrysostomus.	Iulius.	Seuerus.
Cyrillus.	Iulianus.	Seuerianus.

Operis initium hæc verba habet: ὑπόθεσις μὲν ἡμῖν, καὶ σκοπὸς τοῦ ἔργου ἡ τοῦ βίβλου πολυάθλου Ἰὼβ αἱ ἀπτύξεις. idest, *Propositum quidem nobis est, & scopus præsentis Operis, egregij bellatoris Iob, librum explicare.* Vide in verbo, Iob.

Catena Græca in totum Euangeliorum corpus habebatur Genuæ in Bibliotheca Angeli Iustiniani Minoritæ, qui deinceps fuit Episcopus Geneuensis in membranis vetustissimis cōscripta, & ab incerto auctore ex diuersis Græcis Patribus collecta: quorū nomina hæc sunt,

Origenes.	Eusebius Cæsariensis.	Chrysostomus.
Victor presbyter.	Tirus Bostrenus.	Seuerus.
Isidorus Pelusiota.	Basilius.	Cyrillus.

Initia verò expositionis in singulos Euangelistas hæc sunt:

In Matthæum. Εὐαγγέλιον ἐστὶ λόγος περιέχων ἀγαθῶν ἀγγελίαν πραγμάτων κατὰ τὸ εὔλογον, hoc est, *Euangelium est sermo bonarum rerum annunciationem continens, iuxta id, quod rationi est consonum.*

In Marcum. Πολλοὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, καὶ εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην συνταξάντων. Hoc est. *Cum multi Euangelia secundum Matthæum, & secundum Ioannem commentaria composuerint.*

In Lucam. Ὥσπερ ἐν τῷ παλαιῷ λαῷ πολλοὶ προφητείαν ἐπηγγέλλοντο. Hoc est. *Sicut in veteri quidem populo multi Prophetiam annunciauerunt.*

In Ioannem. Οὗτος ὁ εὐαγγελιστὴς πατρίδος μὲν ἦν. Hoc est. *Euangelista hic patria quidem fuit, &c.*

Catena Explanationum in omnes Epistolas Pauli sine nomine auctoris in Venetorum Bibl. S. Marci seruatur.

Catenae aliæ in Genesim, & in alios Diuinæ scripturæ libros, videantur suis quibusque locis in hoc Apparatu, in verbo, Moyses.

Catina Syrus, cognomento λιτός, idest, *acutus, & ingeniosus*, breuem edidit in primum caput Ezechielis disputationem: cuius meminit Hieronymus, lib. 1. Commentr. in Ezechielem referens summatim expositionem illius, super visione rotarum, & animalium.

Catharinae siue Ecaterinæ Senensis virginis sanctissimæ in 6. Tractatus distributi dialogi, iique ex Italica in Latinam linguam conuersi, & postremo iterum Ingolstadij editi anno 1583. Diuinam planè & admirabilem sapientiam, ad spiritualis vitæ institutionem complectuntur. Adiectæ sunt sub finem, orationes eiusdem S. Virginis, Ingolstadij. At volumē Epistolarum illius extat, quod ab Aldo anno 1500. Venetijs Italicè editum fuit, cum & eius vitam habeamus conscriptam à Raymundo Dominicani Ordinis, qui fuerat eius virginis confessarius, & vir dignitate, ac sanctitate insignis.

Catharina Anglorum Regina, Henrici Octaui vxor, Meditationum in Psalmos librū, & de lamentatione peccatoris à se conscriptum reliquit, ann. 1548. Eisingr.

Catharina, quam nominant de Bononia, libellum scripsit de sibi reuelatis à Domino, qui cum eius manu scriptus extet apud sanctimoniales corporis Christi, quæ sunt in eadem ciuitate, vbi fuit Abbatissa, prodijt in lucem ibidem apud Platonem Benedictum an. 1511. Deinde ab hæredibus Hieronymi Benedicti anno 1536. At Venetijs multo post, hoc est anno 1583. cuius item exēplum in papyro (vt vocant) pergamena descriptum antiquitus, Ferrariæ asseruatur ex ipso exemplari desumptum, apud sanctimoniales corporis Christi, At B. huius Virginis meminerunt Ioan. Sabbatinus Arientinus libro de fœminis illustribus, & Chronographi Bononiensium gestorum.

Qui itē eiusdem cœnobij Bononiensis varia collegerunt, & in Archiuo ibidē reposuerunt. Dionysius Palæottus Ordinis Minorum. Qui etiam scripsit Officium, & Missam, quæ in anniuersaria die eiusdem Virginis celebratur, quæve à Clemente VII. Pontifice Maximo confirmata est.

Carolus Sigonius in Vitis Sanctorum, & Episcoporum Bononiensium.

Petrus Rodulphus Tossiniacensis, & Franciscus Gonzaga Episcopus Mantuanus in suis Seraphicis Historijs.

Dominicus Maria Mutiatus in Kalendario Historico.

Ii, qui Processum de hac Virgine formarunt coram Bononiēsi Archiepiscopo, an. 1586. & 1591. Qui Processus à Cardinalibus Congregationis sacrorum rituum examinatus est Romæ, anno 1592.

Bemba

Bemba Abbatissa eiusdem Bononiensis Monasterij corporis Christi in libro, quem prænotauit, Speculum illuminationis.

Alphonsus Villegas Toletanus Theologus in vita Beati Tussiniani Ordinis (vt vocant) Iesuatorum.

At cum denique Virginis huius vita Romæ prodierit in lucem apud Aloysium Zannettum 1597 è varijs Auctoribus collecta à Christophoro Mansuero Montis clari, accesserit autem auctoritas Apostolicæ Sedis, & ipsius Clementis Octaui Pont. Max. qui nomen ipsius in Martyrologium referri iussit, ipsumque corpus post tot annos, quibus diem obijt, adhuc integerrimum Bononiæ extet, vbi ducentæ, & vigintiquattuor Virgines sanctè viuebant, dũ hęc scriberemus, pleraque verò hic libellus contineat, quę altam pietatem, ac sapientiam spirent, non parum sibi consulet, qui eum attentè perlegens suo inscribat cordi, atque adeo in rem conferat. Quippe in sexu etiam fragili mirabilis est Deus, vt animus nemini despondendus sit, qui seriò imitandę Sanctorum vitæ se addixerit.

Catholicae Ecclesiæ Diuina Officia, & Ministeria varia è vetustorum fermè omnium Ecclesiæ Patrum, & Scriptorum libris Romæ anno 1592.

C E

Cedmonvs dictus Simplex, Anglus, Monachus Benedictinus, scripsit de creatione Mundi, & de humani generis origine. Epilogum hæreseos. Egressum Hebræorum ex Aegypto, ingressum in Terram promissionis. De Verbi Christi Incarnatione, Passione, Resurrectione, atque Ascensione. De Aduentu Spiritus sancti. De futuro iudicio. De terrore Gehennæ. De Paradisi delicijs: cantica quoque spiritualia instar Psalmorum: Poemata præterea per omnes Bibliorum historias. Vixit circa annum 670. Sixtus, Eisingrenius, Arnoldus.

Cedrenvs Historicus, quoniam pleraque narrat, quæ possunt pertinere ad statum rerũ Ecclesiasticarum hic inseritur, non tam vt tãquam Ecclesiasticus scriptor fidem faciat, quã ne certioribus historicis fides ex eo demat. Perperam enim rerum à Constantino gestarum seriem texit, præsertim dum bellum Licinianum ponit anno Imperij Constantini 19. cum anno 13. eiusdem Imperij fuisse absolutum irrefragabilis eiusdem Imperatoris Rescripti auctoritas certam faciat fidem. At & ex his, quę scribunt Ruffinus, & Socrates mendacij argui tur, dum belli Persici à Constantino suscepti causam affert ob spoliatum Metrodorum Philosophum, quem constat longè ante hęc tempora peregrinationem suscepisse.

Sed & translationem capitis Ioannis Baptistę factã esse anno decimotertio Imperij Theodosij liquet: Quamobrem non est audiendus cum ad annum 101. eam referat, sicuti nec audiendi, qui eam ad posteriora tempora referunt. Cedreni porrò verba Gulielmus Xilander non rectè vertit, quemadmodum in libro de imaginibus Sanctorum obseruauit Nicolaus Sanderus, vbi enim Cedrenus scripsit Constantinum Copronymum exegisse iuramentum ab omnibus Imperio suo subiectis, qui iuramento confirmarent nullam se imaginem adoraturos, illa verba εἰκόνι μὴ προσκυνήσῃ τινὶ Xilander vertit, *nulli se simulacro applicaturos*; quasi videlicet Christiani Idolis supplicent, cum tamen constet imagines non rectè vocari simulacra; & vsus Christianorum habeat, vt imagines veneremur, non vt eis quasi viuentibus, & sentientibus supplicemus.

Celenis Calęciæ municipio in Hispaniæ Cõcilium habitum est anno 454. Affuere Episcopi Tarraconenses, Carthaginenses, Lusitani, Calęci, cum Priscilliani hęresis toties iugulata renata fuisset. Id vt fieret Leo Ponr. Max. Turibio Asturicensi Episcopo mandauerat. Formula de Scripto conceptæ rectæ fidei Baleonio Bracarensi Episcopo missa est. Huius formulæ mentio fit in Concilio primo Bracarensi, subijciturque primi Concilij Toletani Decretis, quasi eius pars, maleque assutus certo errore eius qui Conciliorum volumina primus compilauit.

Celestinvs. Vide in verbo, Cœlestinus.

Celestivs antequam in Pelagianum dogma incurreret, imò adhuc adolescens, scripsit

ad parentes suos de Monasterio Epistolas in modum libellorum tres, omnibus Deum desiderantibus necessarias: moralis siquidem sui in eis dictio nihil vitij postmodum prędicti, sed totum virtutis incitamentum tenuit. Hæc Gennadius in catal. anno 430.

Celsus Mancinus, Rauennas, Canonicus Regularis Lateranensis, postea Episcopus Alexani in Apulia, nouem vno volumine libros Latinè conscripsit De iure Principatuum, qui anno 1596. Romę prodierunt ex typographia Gulielmi Facciotti: in ijs autem cum de necessitate, ortuque principatuum, deque iure statuum, (quam Itali & Hispani vocant Rationē Status) deque Dominio, ac quotuplex sit, deque vsufructu, & vsu, deque Potestate in partes sedulo egisset aduersus Ambrosium Catharinum, Sāderum, Dominicum à Soto, atque alios quosdam etiam recentiores doctissimos, argumenta collegit, ad asserendam Summi Pontificis p[...]statem duplicem à Christo Domino acceptam, quæ vbi usque ad quinti penè libri initi[...] posuisset, de reliquis ad Principes, ad militiam, ad bellum iustum indicendum, & ad alia [...]tantibus descendit, quibus felicitas Principum statui possit. Quo in opere cum ingenij acumen exeruerit, non dubito, quin ij, qui cum ijs contulerint, quæ D. Martinus Nauarrus ab Azpilcueta scripta reliquit in Relectione Conimbricę habita in Lusitania cap. Nouit, de Iudicijs anno 1548. de toto illo argumento sint certius iudicaturi. Nauarrus enim (si quis vnquam alius) in tertio notabili vberrimè, ac solidè illud expendit. Er verò Robertus Cardinalis Bellarminus primo Tomo non tam de potestate temporali, de qua auctoritates alias vberiores in postrema editione attulit anno 1596. à Dauide Sartorio Ingolstadij emisit, quàm de spirituali doctissimè scripsit, quæ simul collata maiorem afferunt bonis mentibus lucem.

Porrò audio eundem Celsum alterum scripsisse librum de Somnijs, ac Diuinatione, eum & memorato de iure Principatuum libro meminerit libri De ridiculis abs se antea scripto; sicut de natura hominis alium.

Censura Ecclesiæ Orientalis, Parisijs apud Arnoldum Sittart. 1584. Vide in verbo, Stanislaus Socolouius.

Sub anno Domini 699. Sergio Papa qui eam sibi mitti à Beda petijt. an Domini 701.

Ceolfridus Abbas Scotorum, consulenti Neitano Regi Pictorum de legitima obseruatione Paschæ, & de tonsura clericorum utilem scripsit Epistolam, quam vt ipse Regi satisfecit, sic Rex gentem suam ad concordiam cum Ecclesia reduxit. Tritem. vide in verbo Geolfridus. videtur enim Arnoldo Vuioni idem esse cum Ceolfrido.

Cerealis (vt inquit Gennadius) Episcopus, natione Afer, interrogatus à Maximino Africanorum Episcopo, num posset vel paucis Diuinæ scripturæ testimonijs, absque vlla disputationis duntaxat assertione, fidem Catholicam assignare: ille in nomine Domini, suffragante sibi veritate, non paucis testimonijs, sicut Maximinus irridens petierat, sed copiosis tam veteris Testamenti, quam noui approbauit, & libello edidit, cōtra eundem Maximinum Arianum. Liber verò incipit, *Cum Carthaginem Cerealis sanctæ Catholicæ fidei Castellensis Episcopus venit.* Habetur in Bibliotheca Sanctorum Patrum, à Margarino Bignæo edita. Hunc verò Cerealem, dicit ex Gennadio Honorius Augustodunensis, scripsisse librum de fide; Lirinensem verò Abbatem appellat Sigebertus, & scripsisse Homilias Monachorum vitæ congruentes. Eisingrenius autem addidit, fuisse Episcopum Ceserensem, & uixisse ann. 460.

Honor. c. 96. de Luminaribus Eccl. Sigeb. c. 120. de viris Ill.

C H

Chalcedonensis quarta Generalis Synodus anno Domini 451. habita est, quemadmodum libro de Romanis Pontificibus docuit Onufrius putato rectius tempore, quàm fecerāt Matthæus Palmerius, & Gregorius Haloander, qui eam ad annum 454. referebant, siue, quam Marianus Scotus, atque Sigebertus, qui 452. annum ei statuerant; quin & quàm Psellus, qui loco viginti annorum posuit triginta inter tertiam, & quartam Oecumenicas Synodos, nempe Ephesinam, & Chalcedonensem. Porrò Chalcedon ciuitas erat Bithyniæ prope Bosphorum Thracium è conspectu Bysantij, quod in altera parte est situm.

Acta verò est hæc Synodus iubente Leone I. Pontifice, qui deinceps per suos Legatos eidem præfuit. Extat Epistola Martiani Imp. ante ipsam Synodum ad Leonem I. qua rogat

Pont.

Pont. vt ipse veniat, & Concilium faciat, vel si nolit venire, per literas significet, quid agi velit, & in fine ita concludit. *Et qua Christianorum religiosi, atque Catholica fidei prosint, sicut Sanctitas tua secundum Ecclesiasticas Regulas definiuit, sua dispositione declares.* Extat item altera Epistola inter eas, quæ spectant ad eandem Synodum, qua Episcopi secundæ Mæsiæ ad Leonem Imp. scribunt his verbis: *In Chalcedonensium Ciuitate multi sancti Episcopi conuenerunt per iussionem Leonis Romani Pontificis, qui verè caput est Episcoporum.*

Porrò sexcenti interfuere Episcopi aduersus hæresim Eutychetis Archimandritę asserentis in Christo Domino post incarnationem vnam tantum esse naturam. At inter Episcopos illos adfuerant, Dioscorus Patriarcha Alexandrinus, qui mox fuit eiectus, & Maximus Antiochenus, Anatolius Constantinopolitanus, & Iuuenalis Hierosolymitanus.

Et Synodi quidem istius appellatione ea tantum Acta intelligenda sunt, quæ confirmata Leonis I. Pont. Max. fuerunt auctoritate. id dixerim, quoniam Leo Papa iustissimè irritauit Decretum haud legitimè sancitum Actionis decimæsextę, absentibus enim suis Legatis, qui postea apertissimè reclamarunt, primatum Ecclesiæ tribuerunt Constantinopolitanę Sedi, quasi Romana olim, & ipsa tunc habuisset Primatum cum Orbis Imperio Roma poti-retur, hoc est humanitus, non Diuinitus, quę cōtra Christum Dominum est ipsissima blasphemia. Vide Leonis Pont. Max. Epistolam 55. ad Pulcheriam Augustam. Liberatum in Breuiario, cap. 12. Euagrium libro secundo historiæ, cap. 2.3.& 4. Quin & Gregorius Magnus, lib. 5. episto. 14. Indict. 14. fuisse hanc Synodum à Constantinopolitana falsatam testatur. Vide item Card. Bellarminum, vbi agit de Cōcilijs, & Baron. Card. Annal. ib. in hunc annum. At quod inquiunt Magdeburgenses Gelasium Pont. esse impudenter mentitum, qui in Epistola ad Episcopos Dardaniæ dixerit, *Solam Apostolicam Sedem, ut Synodus Chalcedonensis fieret, sua auctoritate decreuisse,* vnde per vocem illam *Solam* putarunt exclusum esse Imperatorem, mentiti sunt ipsi, cū per *Solam* non Imperator, sed alię sedes Episcopales Antiochena, Alexandrina, Hierosolymitana, aut etiam Constantinopolitana non eam fecerint, sed sola Romana sedes eam Synodum effici voluerit, ac re ipsa effecerit, quamquam non sine ope pij Imp. Marciani.

Ceterum, vt sæpè ab hæreticis impugnata est Synodus hæc Chalcedonensis, ita à Catholicis fuit fortiter propugnata. Extat in Bibl. SS. PP. Leontius Byzantius, qui in Opere de Sectis hæreticorum, auctoritatem ipsius Synodi tuetur. Quin & ante illud posita est Fidei eiusdem Synodi expositio, quam quia nos à Francisco Turriano Theologo Societatis nostrę nacti sumus ex integriore Gręco exemplari Latinè redditam, hic inserēdam existimauimus. Habet autem inscriptio sic.

Leontij Byzantij Apologia contra eos, qui Synodum Chalcedonensem calumniantur.

Quia nonnulli à Sancta, Catholica, & Apostolica Ecclesia recedunt propter causam, quæ magis eos cum Ecclesia coniungere debebat, cum non possem ferre, vt membrum ullum necessarium à nobis auelleretur, existimaui operæprecium esse suspiciones quasdam ipsis de Synodo Chalcedonensi iniectas tanquam vapores quosdam excitatos dissoluere ne quis, mendacijs contra sanctos patres anticipatus, ab spirituali matre sua & nostra ab Ecclesia inquā, communi abstraheretur. Conantur enim accusare Synodum Chalcedone voluntate Dei coactam tanquam non rectè habentem, sed potius nouitatem nouorum dogmatum introducentem, & hac simulatione vsi se ab ecclesia separant. quos quidem conabimur docere, si tamen docerj volunt, non rectè eos sentire; nec iustè ad hanc calumniam moueri. omni igitur patrocinio prætermisso, illud solum, & primum dicimus, quòd sancta Synodus in omnibus cum Synodo Nicęna conuenire cernitur; item cum Synodo Constantinopolitana 150. Sanctorum patrum, in quibus de perfecta dogmatum cognitione certarunt, & victoria parta coronam tulerunt; atque ita quidem conuenir, vt cum sententia etiam verborum ipsorum ordinem seruet, & hæc tanquam leges quasdam fixas, & stabiles, quæ dissolui non possint, sequitur, procul fugiens ab insania Eutychis, & blasphemum os Nestorij longe abijciens, cu-

ius

ius audaciam accusat, sicut sapientes illi, & fidei defensores. Quòd verò ita sit, & patres illi reuera hoc certamen susceperunt, vt in commune lucrum conferrent, ex ipso argumento, & materia licet intelligere, & clarum testimoniũ producere, omnia enim ipsorum. SS. patrum collegimus, & cum illis ex Synodo inter se collata, ijs, qui veritatem rectè excutere, & digno scere voluerint, proposuimus. Attendentes igitur ea, quæ in Synodo dicta sunt, facilè demonstrationem capietis, ne minimum quidem Synodum Chalcedonensem à recta sententia Sanctorum Patrum discessisse.

Expositio fidei sanctæ Synodi Chalcedonensis sexcentorum triginta Sanctorum Patrum.

Sequentes igitur sanctos Patres, vnum & eundem confiteri Filium Dominum nostrum Iesum Christum vno omnes consensu docemus.

Cyrilli ex Epistola ad Sucensum.

Didicimus ex scriptura Diuina, & ex Sanctis Patribus vnum Filium, & Christum confiteri.

Synodus.

Eundem perfectum in Diuinitate, & perfectum eundem in Humanitate.

Cyrilli ex Epist. ad Ioannem.

Perfectus in Diuinitate, & perfectus idem in Humanitate.

Synodus.

Deum verè, & hominem verè eundem ex anima rationali & corpore Homousion Patri secundum Diuinitatem, & Homousion nobis eundem secundum Humanitatem, per omnia similem nobis sine peccato, ante sęcula quidem ex patre genitum secundum Diuinitatem, in nouissimis diebus eundem propter nos, & propter nostram salutem ex Maria Virgine, & Deipara secundum humanitatem.

Cyrilli ex Epist. ad Ioannem.

Deum perfectum, & hominem perfectum ex anima rationis participe, & corpore ante sæcula quidem ex patre genitum secundum Diuinitatem, in nouissimis autem diebus eundem propter nos, & nostram salutem ex Maria Virgine secundum Humanitatem. Homousion patri secundum Diuinitatem, & Homousion nobis eundem secundum Humanitatem.

Synodus.

Vnum, & eundem Christum filium, Dominum, vnigenitum in duabus naturis sine confusione, sine mutatione, sine diuisione, sine separatione cognitum.

Cyrilli ex Epistola ad Sucensum.

Considerantes igitur, vt dixi, modum incarnationis, videmus, quòd duæ naturæ coierũt inter se secundum vnionem quæ distrahi non potest, sine confusione, sine mutatione. Caro enim caro est, & non Diuinitas, & si Deus factus est Caro homousie; & Caro enim verbum Deus est, & non Caro, & si propriam fecit carnem Oeconomice.

Eiusdem ex eadem Epist.

Duas naturas dicimus, vnum vero Christum Filium, Dominum, Dei Verbum factum hominem, & incarnatum.

Eiusdem ex libro de Fide ad Alexandrinos.

τὴν συγκρα-σιν Ego commixtionem non approbo, alienum enim est à Fide Apostolica, & à recta traditione

ditione Dei. Commiſtio enim deletionem naturarum operatur. vnio verò ineffabilis, quàm qui rectè ſentiunt, confitentur, vtramque naturam ſine confuſione ſeruat.

Synodus.

Differentia naturarum nequaquam ſublata propter vnionem.

Cyrilli ad Neſtorium.

Non tanquam differentia naturarum ſublata propter vnionem.

Synodus.

Quin potius ſeruata proprietate vtriuſque naturæ.

Cyrilli ex Epiſtola ad Sucenſum.

Etſi enim vnus à nobis dicitur vnigenitus filius Dei incarnatus, & factus Homo, non propterea commixtus eſt, ſicut illis videtur. Nec in naturam carnis mutata eſt natura Verbi; immò neque carnis in naturam Verbi, ſed in proprietate ſecundum naturam vtraque manente ſimul, & intellecta ſecundum rationem paulo ante à nobis redditam vnio ineffabilis, & inexplicabilis vnam nobis demonſtrauit naturam filij, ſed incarnatam. πέφυκεν

Synodus.

Et in vnam perſonam, & in vnam hypoſtaſim concurrente.

Cyrilli ex Epiſt. ad Ioannem.

Et tanquam in vna perſona cognitus, vnus enim Dominus Ieſus Chriſtus, & ſi non ignoratur differentia naturarum.

Synodus.

Non in duas perſonas partitum, aut diuiſum, ſed vnum & eundem Filium vnigenitum, Deum Verbum, Dominum Ieſum Chriſtum.

Cyrilli ex Epiſtola ad Sucenſum.

Et non propterea in duas perſonas, & filios partietur, ſed potius vnus, & idem Dominus Ieſus Chriſtus manſit.

Synodus.

Sicut à principio prophetæ de ipſo, & ipſe Ieſus Chriſtus nos docuit, & Symbolum patrum nobis tradidit. ἐκδέδω.

Cyrilli ex Epiſt. ad Neſtorium.

Sic reperiemus ſenſiſſe Sanctos patres.

Synodus.

His igitur à nobis ex omni parte diligenter, & apte conſtitutis, decreuit S. Synodus Oecumenica vt nemini liceat, aliam fidem proferre, aut conſcribere, aut componere, aut ſentire, aut aliter docere, qui verò auſi fuerint componere aliam fidem, vel efferre ijs, qui volunt redire, & agnoſcere veritatem ſiue ex Gentilibus, ſiue ex Iudæis, aut ex quacunque hæreſi, hos ſi Epiſcopi, aut clerici ſunt, decreuit alienos eſſe Epiſcopos ab Epiſcopatu, clericos à clero. Si autem fuerint laici, aut monachi decreuit eis anathema.

Cum hæc ita ſint, & res ipſæ ferè vocem emittant, & clament, quis iam contentioſus εἰκότα αἰ πράττοι, & accuſans reprehendet quæ fortiora ſunt, quàm vt reprehendi poſſint, & Synodum criminabitur, quæ cum ijs quidem qui nihil ſani afferunt, pugnat, cum Neſtorio, inquam, & cum Apollinario, & cum ijs, qui cum illis ſentiunt; veros autem Doctores, & Orthodoxos Hæc Cyrill. ſcribit in Synodo.

ὀρθοδόξους ἀγαπᾷ καὶ βοηθεῖ thodoxos diligit, & adiuuat Cyrillum, & similes; diuinasque regulas nunquam transit; neque quicquam nouum, aut proprium parit, quin potius antiquis inhæret tanquam cuidam fundamento immobili, & vt breuiter dicam, quæ in Synodo Chalcedonensi acta sunt, per omnia cum Sanctis patribus Concilij Nicęni consonant, vt ipsa demonstrant; Quæ illi sanxerunt, patres Concilij Chalcedonensis ab illis Sancita exposuerunt, & interpretati sunt, & se vnam fidem scire prædicauerunt, & vnum Symbolum & solum, quod illi tradiderunt, & definierunt pręluxisse rectam fidem, & omni reprehensione carentem à sanctis patribus Synodi Nicęnæ expositam, & editam, & hanc ἀπαρεγχείρητον idest, intactam manere iusserunt; & hoc Symbolo ab illis edito, eos, qui ab errore, aut ab alia opinione conuerterentur, & salutem consequi vellent, armari, & erudiri mandarunt. Hinc igitur liquet eum, qui cum hac Synodo pugnat, bellum se cum Nicęna Synodo suscipere. Reperitur etiam contradicere sancto Cyrillo: illius enim sermonibus patres huius Synodi gloriantur, & in omnibus cum fide eius & verbis consonant, ac consentiunt. Postquam igitur docuimus Synodum Chalcedonensem per omnia eum Sanctorum patrum dogmatibus conuenire, nihilq; ab eis alienum habere cognoscamus, quę sint & quales hęreses, quibus hæc Synodus repugnat, & quantopere certat pro impijs dogmatibus dissoluendis. Sic autem cognoscemus.

Synodus.

Vnum & eundem confiteri filium Dominum Iesum Christum omnes consonè docemus. Hic Paulum Samosatensem, & Nestorium anthropolatras Synodus conuincit, qui audent diuidere eum in duos filios, & alium quidem dicere natura verbum, alium verò rursus filiũ per gratiam, Christum Iesum qui ex vnione, & coniunctione cum filio secundum naturam, habuerit, vt esset filius; & non confitentur vnum, & eundem filium, sine carne quidem ante quàm descenderet, & fieret homo, eundem verò incarnatum, postquam propter nos descendit, & factus est homo.

Synodus.

Perfectum eundem in Diuinitate, & perfectum eundem in humanitate: cum dixit perfectum in Diuinitate, blasphemiam eijcit Arianorum, hi enim Deum quidem esse dicunt Christum, sed imperfectum, & eum minorem patre Deum tradunt. Cum autem ait, & perfectum eundem in humanitate, non solum Arianorum, sed etiam Apollinaristarum stultitiam redarguit. Arius enim carnem penitus inanimatam, sumpsisse verbum nugatur; Apollinarius verò animatam quidem sumpsisse dicit, sed sine mente, vt ambo Humanitatem Domini imperfectam fatuè tradant.

Synodus.

Deum verè, & hominem verè eundem. Hæc propter Manichæum, qui Deum quidem nudum, & non hominem confitetur, & propter Paulum Samosatensem, & Artemam, qui negant ipsius Diuinitatem, confitentes ipsum nudum hominem.

Synodus.

ζωτικήν Ex anima rationis participe, & corpore. Hic rursus Apolinarium impugnat, qui aiebat, non habuisse Dominum nostrum Iesum Christum animam intelligentem, sed animam viuentem, & propter Manichæum, & Valentinum, qui ipsius incarnationem negabant.

Synodus.

Consubstantialis Patri secundum Diuinitatem, propter Eunomium & Arium, qui hunc vnigenitum Verbum patris creaturam, & seruum impiè prædicabant.

Synodus.

Eundem Cõsubstantialem nobis secundum Humanitatem; propter Marcionem & Manichæum, & Valentinum, & Eutychem, qui sola imaginatione, & fictè visum esse hominem aiebant,

aiebant, non autem verè, & secundum naturam humanam factum hominem cõfitebantur.

Synodus.

Ante secula ex patre genitum secundũ Diuinitatem; propter Simonem, & Eunomium, & Arium, qui negabant ipsius ortum ex Patre ante sæcula.

Synodus.

Nouissimis autem diebus eundem propter nos, & propter nostram salutem ex Maria Virgine, & Deipara secundum Humanitatem; propter Photinum, & Theodorum, & Nestorium, qui aiebant ipsum esse hominem ex virtute secundum progressum Deificatum, & nõ Deũ ex Deo, ac propter suã in homines charitatem factum esse hominẽ sine mutatione.

Synodus.

In duabus naturis sine confusione, sine mutatione, sine diuisione, sine separatione cognitum, differentia substantiarum nequaquam sublata post vnionem, quin potius seruata proprietate vtriusque naturæ, & in vnam personam, & hypostasim concurrente; propter Asterium, & Apollinarium, & Eutychem, qui differentes naturas Verbi & Carnis eius, vnam naturam reddidisse dicunt, proprietate scilicet ipsarum amissa, vt iam secundum illos non posset seruari in Christo neque passibile humanitatis propter impassibile Diuinitatis; neque rursus impassibile Diuinitatis propter passibile Humanitatis.

Sunt præterea quædam alia, quæ Acephali contra Synodum Chalcedonensem obijciũt, quorum etiam meminisse oportet. Aiũt non debere recipi Synodum Chalcedonẽsem, quia qui in ea congregati sunt, erant iudicio inconstanti, & à se dissentientes, ijdem enim Byzantij Eutychem eiecerunt, & hunc Ephesi cum Dioscoro receperunt, eiecto Flauiano, & rursus ijdem Chalcedone Flauianum receperunt, Dioscorum uerò eiecerunt. Ad hoc dicimus, non oportere cogitare quæ hominibus euenire solent, multis enim sæpenumero hoc accidit, & fortasse qui existimatione præstant. Ceterum, & si quinque, aut amplius, vel etiam triginta ex sexcentis triginta reperti sunt, vt dicitis, instabili sententia & iudicio, non propterea oportet Synodum sexcentorum virorum repudiare, quandoquidem ijdem Ephesi etiam cum Dioscoro congregati fuerunt; neque tamen propter eos Synodum talem Ephesinam repudiatis.

Rursus aiunt, si vt Anatolius Constantinopolitanus dixit, non propter fidem depositus est Dioscorus, quare non recipitis eum? dicimus, quòd reuera non propter fidem depositus est, ideirco enim non venit cum alijs ad Synodum, ne in eum quæstio haberetur. Si autem rediisset, & quæstio habita esset, tanquam hæreticus etiam depositus fuisset, erat enim quia verò vocatus tertio, non adfuit, fecitque vt hæc esset suæ depositionis causa, idcirco dixit Anatolius, non fuisse depositum propter fidem.

Rursus aiunt, quòd hæc Synodus hæreticos recepit, & non licet recipere ipsam. Hoc autem dicunt de Theodoreto & Iba, dicimus, non prius Synodum eos recepisse, quàm Nestorium anathematizasset.

Rursus dubitant, quare non petierunt à Theodoreto, vt quæ contra Cyrillum scripserat, anathematizaret, respondemus, non oportere eos Synodum de hoc accusare, sed Sanctum Cyrillum, is enim cum in communionem cum Orientalibus, & cum ipso Theodoreto venisset, non petiuit ab eo, vt quæ scripserat anathematizaret. Quod igitur non fecit S. Cyrillus, non debet accusari sancta Synodus, non fecisse: tametsi id quod non fecit ille, fecit hæc, cum ab eo petient, vt Nestorium anathematizaret. Quòd si demus hereticos fuisse illos, neque sic propter hoc Synodus est repudianda. Siquidem & Synodus Nicæna septem hæreticos recepit, qui & antea Ariani fuerant, & postea in hæresi perseuerarunt, neque propter hanc causam dicitur Synodus centum vndecim patrum, sed centum sedecim. Siquidem & Iuuenalius Episcopus Hierosolymitanus, & alij multi Episcopi, qui Ephesi cum Dioscoro reperti sunt, Synodo Chalcedonensi interfuerunt, neque tamen propter hoc ipsi Synodum illam Ephesi repudiant, sed potius amplectuntur.

Chaldaica Bibliorum editio, vel aliquot librorum, vel tota Scriptura paraphrasticè ex Hebræo, quam paraphrasim ipsi *Targum* appellant, expenditur à Bellarmino Card. lib. 2. de Verbo Dei, cap. 3. Tom. 1. Franciscus autem Ximenius Cardinalis in præfatione Complutē sium Bibliorum rectè ait, Chaldaicæ paraphrases, illa excepta, quæ est in Pentateuchum, Iudaicis fabulis, & Thalmudistarum nugis conspersæ sunt. Idque verissimum experimento probari ab ijs, qui Paraphrasim in Threnos, in Cātica, in Iob, in Psalmos, & in Prophetas omnes legere voluerint. Ceterum, aliquot ex istis loca affert ibidem Bellarminus Card. vnde id constare possit. Vide etiam Bibliothecam nostram Selectam prioris editionis, lib. 2. Tomi 1. vbi de varijs Bibliorum versionibus.

Chaldaeorvm Sapientia, & libri, in quibus Daniel fuit eruditus, & à quibus tamen abhorruit, ac de quibus aliquid innuitur Danielis c. primo, quales fuerint, vide Sixtum Senensem lib. 2. Bibliot. Sanctæ, in verbo, Chaldęorum sapientia, & Benedictum Pererium comment. in Danielem.

Cham filij Nohe, quæ cōficta fuit, scriptura, & prophetia, quomodo ex impijs hominibus prodijt, vide Ioannem Cassianum in octaua collatione, cap. 21. Clementem Alexandrinum in sexto Stromatum. Sixtum Senensem in lib. secundo Biblioth. Sanctæ in verbo Cham, & in verbo, Seth.

Chervbinvs Florentinus Ord. Prædic. edidit librum Neapoli, Italicè, cui titulus *Confessionale volgare*. Viuebat an. 1588.

Chervbinvs Gerardacius, De modo audiendi sacrum. Venetijs anno 1587. apud hæredes Melchioris Sessæ. & Mantuæ apud Franciscum Osannam, vtilis est liber, & ad captum omnium.

Chervbinvs Spoletanus, De vita Spirituali Italicè Venetijs 1570. Sed antea Romæ, anno 1583. emiserat librum de Regula Matrimoniali. Quin etiam eiusdem Sermones Venetijs fuere excusi à Gregorio Arriuabeno. Michael Pociantius meminit huius, quem Florentinum videtur facere, ac floruisse ann. 1487.

Chilianvs Apostolus Franconię, & martyr à Romano Pontifice Conone ad eam prouinciam missus, vt ijs Christum annuncians illos Christo Domino lucrifaceret; vbi Vuiceburgum, quæ Latinè dicitur Herbipolis, peruenit, Euangelica synceritate hæreticorum neruos elidens, Paganismique commenta conuellens, Gosbertum Franciæ Orientalis Ducem, cum vniuerso eius populo ad fidem conuertit: quem cum ab vxore fratris eius abstinere hortaretur, ab impia Geilana (sic enim vocabatur) diuortium timente, vna cum tribus monachis, impiè trucidatus est, anno Domini 685. die 8. Iulij, quæ simul cum percussoribus à Demonijs arrepta, facinoris sui pœnas æternas luit. Extat hodieque Herbipoli in crypta ecclesiæ his versibus à Sancto Burchardo monacho, & Episcopo Herbipolensi 2. memoria huius facti compositis, ac sepulchro Sancti Chiliani adscriptis.

Hi sunt Herbipolis, qui te docuere magistri
Qua verum coleres relligione Deum,
Impia quos tandem iussit Geilana necari,
Calauitque sub hunc corpora casa locum,
Ne turpi sine laude situ defossa iacerent,
Corpora Burchardus sub monumenta locat.

Fasciculus temporum, Christianus Massæus Chron. lib. 14. Irenicus, lib. 3. cap. 76. Tritemius, lib. 3. cap. 131. & lib. 4. cap. 172. & alij. Scripsit Chilianus, contra peregrinos cultus librum, cum pro Romanæ Ecclesię cęremonijs vehementer laborasset.

Chilianvs Leib, ex Ostrofrancorum oppidulo Ochssenfurt, Canonicus Regularis S. Augustini, De sacrę Scripturæ dissonis translationibus scripsit ann. 1557.

Chilpericvs, scripsit probabili (vt ait Sigebertus in catal.) subtilitate librum De ratione Computi, anno millesimo sexto. Tritemius hunc vocat *Hilpericum*, Gemblacensis codex habet anno 1005. ita etiam codex Affliginiensis. Trit. anno 1069.

Chorach, qui *Korach*, siue *Chorhe* filij, quorum in primo Paralipomenon habentur nomina, videlicet *Asir, Elkana, & Abiasaph*, communi studio conscripserunt Psalmos vndecim,

cim, hoc est 42. 44. 45.46.47.48.49.84.85.87.88. In quos ſcripſere, qui Dauidis Pſalmos expoſuerunt. Vide in verbo, Dauid.

CHORICIVS Sophiſta Gazæ, cuius meminit Photius in Græca ſua Bibliotheca, qui vbi eius dicendi genus laudauit, commendat item à pietate, dicens; *Perfecta quoque ſunt Choricij Rhetoris Gaza Declamationes, & diuerſi argumenti orationes. Iſte quidem perſpicuitate, & ſermonis puritate plurimum gaudet, & cum pro vtilitate ſua Verborum vtatur circuitionibus, & commodo, ſeu rotundo dicendi genere, neque periodos vltra iuſtam magnitudinem extendat, nullo modo ſua perſpicuitati officit; morata autem oratione, & veraci temperans ſuam dictionem, hoc aſſecutus eſt, vt ſententijs ſtudere iudicetur. Porrò eius dictio, quæ primorum ciuium propria exiſtit in multis, non ſemper eodem tenore procedit. Quandoque enim propter ſuaſionum ambages, & diuerticula, in quamdam lentitudinem, & frigiditatem deſinit, & aliquando in poeticam dicendi formam diſtrahitur. Tunc autem maximè ſe ipſum ipſe ſuperat quodammodo, cum rerum deſcriptiones, & hominum laudationes perſequitur. Eſt autem maximè pietatis ſtudioſus, res Chriſtianorum ſacras, & loca Deo dicata in honore habens, nihilominus neſcio quomodo præter decorum, & moderationem negligenter ſatis, & ſine magno iudicio Græcorum fabulas, & hiſtorias ſuis ipſis ſcriptis permiſcet, & quandoque etiam ex profeſſo ſacra tractans. Varia profectò, & multa eius ſcripta circumferuntur. Extant enim ipſius plurimæ Orationes, quæ cum aliæ ſint de rebus fabuloſis, aliæ laudationes contineant, aliæ ſepulchrales dicantur, aliæ nuptiales, aliæ ad contradicendum conditæ, & aliæ huiuſmodi reperiuntur. Floruit autem Iuſtiniani temporibus, diſcipulus Procopij Rhetoris, vnius ex optimis (non tamen Cæſarienſis) qui circa illud tempus in magnum plurimorum commodum, & vtilitatem ſcripturas inter ſe componens, & ordinans immortale ſibi nomen apud poſteros peperit; cum altero etiam aliquo conſuetudinem habuit, qui & in ſua patria, & ipſe, Rhetoris officio functus eſt. Qui & ipſe cum ad ſenectutem perueniſſet, lætatus eſt, quòd ſocium pro ſe ipſo ſcholæ ſuum præfectum viderit. Huius etiam Orationes plurimæ, & diuerſæ circunferuntur, quas quemquam imitari, & æmulari vnumquemque dignum eſt. Vniuerſum autem opus ſunt quædam Homericorum poematum non ad verbum quidem, ſed ad ſenſum potius ac commodata expoſitiones in varias Orationum formas transfuſa, quæ potiſſimum viri illius in dicendo vim, & facultatem, & exercitationem omnibus ſatis poſſunt teſtatam reddere. Ambo autē pij fuerunt, & ſæpiſſime in ſuis orationibus, non extra chorum tamen ſaltantes, de ſacra imaginum veneratione diſſerunt: fuit autem & Choricio magiſtri mors orationis ad ſepulchrum habitæ argumentum.* Hæc Photius. Quæ Choricij ſcripta neſcio an alicubi extent.

CHOZAI, quæ vox ſignificat, *Viſionem meam*, quemve alij *Eſaiam* fuiſſe putant, Hebraicarum antiquitatum ſcriptor fuiſſe indicatur in 2. Paralipom. c. 33.

CHRISOLANVS Mediolanenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus Italus contra Græcos de Spiritu ſancto, & de ſancta Trinitate ad Lucium III. Pont. Max. ſcripſit. Viuebat anno 1181.

CHRISAORAS. Vide in verbo, Ioannes Monachus, & presbyter.

CHRISTI Domini, æternæ Sapientiæ, & Saluatoris noſtri, vita, doctrina, generatio ſecundum carnem, Græcè vno Sermone expreſſa extat in Bibl. Vaticana. Ianſenius autem ante ſuam Harmoniam, Io. Maldonatus ante ſua Commentaria, Baronius in Apparatu ad Annal. Bellarminus Cardinal. in primo Tomo ſuarum controu. præter innumeros & Patres, & Doctores Scholaſticos, & qui Homilias ſcripſerunt, ac denique initio libri de vitis Sanctorum Petrus Ribadeneyra, & Capolco Guelfucius in ſuo Roſario B. Virg. nitidiſſimo eandem accuratè propoſuere, pro ſui cuiuſque argumenti conſilio, quam vtinam facto diſcamus. Vide in verbo, IESVS.

CHRISTIANVS in primos octo libros ſacros duodecim ſcripſit, & ipſe libros ad Pamphilum nuncupatos commemorat. Photius in ſua Bibl. Græca.

CHRISTIANVS Adrichomius Delphus librum edidit Coloniæ Agrippinæ ex officina Birckmannica, anno 1590. quem prænotauit, Theatrum Terræ Sanctæ, & Biblicarum Hiſtoriarum, cum tabulis Geographicis ex ære expreſſis. Is verò liber continet Deſcriptionem Terræ Sanctæ iuxta duodecim tribus Iſrael, cum Deſerto Pharan, deinde Vrbis Hieroſolymæ deſcriptionem cum ſua tabula topographica, præterea Miſcellaneam locorum, & Chronicon generale breuiſſimum ad noſtra vſque tempora, ac deinde Chronicon alterum, vtriuſ-

Dd 2 que

que testamenti historias ab ipso mundi initio per Patriarchas, Iudices, Reges, Prophetas, Machabæos, D. N. Iesum Christum, & Apostolos, deductum ad mortem vsque D. Ioan. Euangelistæ vltimi, adnotatis temporum rationibus: Denique catalogum Auctorum, quibus vsus est in describenda Terra Sancta, & Chronico.

Scriptores Palæstinę ac Terræ Sanctæ. Sanè præter varia Bibliorum exemplaria, & antiquos historiographos Græcos, Latinos, Iudæos, qui hac de re egerunt, legisse videtur, Iacobum de Vitriaco Card. Legatum ad Terram Sanctam, Fretellum Archidiaconum Antiochenum, Iacobum Pantaleonem Gallum Patriarcham Hierosolymitanum, Brocardum monachum, Ioannem Mandeuille, siue Monteuillanum, Ioannem Huls, Rodulphum Langium Canonicum Monasteriensem, Bernardum Breidenbachium, Getardum Kuynretorff Campensem, Petrum Arenolth Priorem in Volzende, Edonem Rombes consulem in Sneck, Ioannem Schorel Canonicum Vltraiectinum, Io. Heuterum Prætorem Delphensem, Bartholomæum à Saliniaco Sedis Apostolicæ Protonotarium, Ioannem Pascha Carmelitam Mechliniensem, Gulielmum Tyrium, siue Tyri Archiepiscopum, Regni Hierosolymitani Cancellarium, Basilium scribam Lateranensis Concilij, Ioannem Heroldum, Hermannum Berculeo, Bonauenturam è Merica Louaniensem Minoritam, Gerardum Ioannem, Petrum Apianum, Gerardum Mercatorem Rupelmundanum, Michaelem Aitzingium, Georgium Bruyn Decanum ad Gradus D. Marię Coloniæ, Fabium Licinium Venetum, Laurentium Surium, Petrum Calentinum, Ioannem Godscalcum, Isermanum Delphensem, Godefridum Delphensem, Baptistam Vander Mullen Mechliniensem, Petrum Lichtensteyn, Antonium de Angelis Minoritam, præter chronologias, & Chronographias, Concilia, Onuphrij commentaria fastorum, Cornelij Iansenij Concordiam Euangelicam, & alios.

Ex his igitur haud mirum est, si idem Adrichomius potuit perutilem hunc librum edere, qui Veteris & Noui Testamenti historiæ percipiendæ magno sit vsui; in chronico tamen duplici cōscribendo Anny Philonem, & Berosum, vbi scriptura deficit, adhibuit, quos (inquit) *doctissimi quique magno stomacho proscindunt, qui tamen ipsi* (subdit) *quando commodum est, lubenter eum sequuntur*. Ego verò noluissem in opere vtilissimo, vt vel horum, vel charionis, & similium rationem habuisset, cum cetero quin magnas reliquus ille labor prestet commoditates concionatoribus, & positiuę Theologiæ lectoribus, necnon item ijs qui Geographica recto ordine incipientes à Terra Sancta, profiteri velint. Quamquam quæ commentaria in Ezechielem edita sunt deinceps Romæ, quæ uidelicet Hieronymo à Prato, & Ioan. Baptista Villalpando Auctoribus prodierunt pleraque expressius, quæ ad Salomonici Templi delineationem, & Hierosolymæ situm attinent, suppeditabunt. Vide in verbo, Palæstina, siue Terra Sancta.

Christiani Agricolæ Gerckenrotę, De Matrimonio Ecclesiæ catholicę Sacramento, Assertiones Theologicæ in Academia Moguntina, an. 1582. mense Nouembri, ad publicam disputationem propositæ. Moguntiæ 1582.

Christianvs, qui & Druthmarus, Gallus, Aquitanus, monachus Benedictinus monasterij Corbeiensis Galliæ, congregationis Floriacensis, trium linguarum peritus circa annum Domini 800. scripsit expositionem in Euangelium Matthæi, quod inuentum Vuormaciæ, excusum est Haganoæ anno 1530. Octernionibus 43. Extant & eiusdem aliquot Homiliæ in Bibliotheca Homiliarum SS. PP. Porrò hic commentarius in Matth. cap. 16. trahitur ab hęreticis in sensum suum contra veritatem Sanctissimi Sacramenti Eucharistiæ. Quamobrem Sixtus Senensis lib. 6. Bibl. Sanctę annot. 112. *Scito* (inquit) *Christiane Lector hunc locum, siue Scriptorum inscitia, siue imprimentium negligentia, siue hæreticorum fraude, turpiter, & periculosè mutilatum, & corruptum, quod ipse non inani coniectura deprehendi, sed ex germana, & integra lectione vetustissimi codicis, quem Lugduni in Bibliotheca Franciscanorum m.s. inspexi. Nam pro eo, quod codices in Germania excusi habent. Hoc est corpus meum, hoc est, in Sacramento.* Lugdunense exemplar plus habet. *Hoc est corpus meum, hoc est verè in Sacramento subsistens.* Rursum vbi in impressis voluminibus legimus. *Transferens spiritualiter corpus in panem, vinum in sanguinem,* in Lugdunensi legitur, *transferens panem in corpus, & vinum in sanguinem.* Hæc Sixtus, qui subdit: *Non me latet huius auctoris verba etiam sicut à typographis*

graphis sunt edita, facillimè ab hareticorum vsurpatione vindicari posse: at cum ipsa integritati sua restituta, clarissimè ostendant piam auctoris mentem ab horum insania abhorrere, superfluum duxi aliam huc interpretationem afferre.

CHRISTIANORVM Principum litteræ, & mandata ad Concilium Tridentinum, Legatorumque ab ijsdem missorum habitæ orationes, vna cum ipsius concilij responsionibus, Coloniæ an. 1565. sunt editæ.

CHRISTIANVS Fonseca Hispanus, Ord. Augustinianorum, vir insignis, edidit Barcinone Sermones varios, anno 1591. egregium deinceps Tractatum de Amore Dei, Hispanico idiomate, ibidem apud Sebastianum de Cornellas an. 1599.

CHRISTIANVS Honsius Prouinciæ Coloniæ, Ordin. Minorum, edidit Confessionale Germanicum. Floruit anno 1550. Alia verò circunferri inquit Tossiniacensis, quæ tamen non viderit.

CHRISTODVLVS monachus, vir celebris vitę sanctitate, scripsit aduersus Iudęos, Sermones nouem. Extant Romæ in Bibl. Vaticana.

CHRISTIANVS Lycius Fasciculum olidum quinquaginta flosculorum siue absurditatum Hunnij, & Prędicantium hęreticorum edidit Monachij in 4. an. 1602.

CHRISTOPHORVS Bandellus è Castronouo, Ord. Minorum, Prouincialis primò Orientis, deinde Genuæ, cum à Petro Rodulpho Tossiniacensi scribatur fuisse perdoctus, & Alexandro IIII. Pont. Maximo plures hæreses confutasse, verbo ne an scriptis hoc pręstiterit, tacetur. Quod autem ibidem idem habet Tossiniacensis de Innocentio VIII. non potest consistere.

CHRISTOPHORI Brunonis Soliloquium pœnitentis peccatoris ad Deum. Item Latro pęnitens in cruce editus, vnà cum Fulgentio Episcopo De recta pœnitentia, & futura retributione, Monachij 1566. Eiusdem gratulatio ad Maximilianum II. Imperatorem, vnà cũ oratione contra Turcam, ibid. anno eodem.

CHRISTOPHORVS Castrius, siue Castro, Hispanus Societatis Iesu, commentaria emisit in Hieremiam. Librum item de B. Virgine Latinè, & Hispanicè.

CHRISTOPHORVS Clauius Bambergensis Societatis Iesu præter complures in Mathematicas disciplinas libros, de quibus suo loco in Bibliotheca Selecta in libro de Mathematicis disciplinis egimus, Apologiam noui Kalendarij Romani, quod & Gregorianum dicitur, scripsit aduersus Michaelem Męstlinum Geppingensem. Addidit appendicem, qua aduersum eundem Auctor huius Apparatus defenditur. Portò in trium huius Apologiæ librorum primo agit de anni Solaris æquatione: in secundo, de anni Lunaris, & Cycli literarum Dominicalium æquatione: in tertio de computo Ecclesiastico per digitorum articulos. His caussę, rationesque restituti Kalendarij vberrimè explicantur. Romæ apud Sanctinum, & Socios, anno 1588. Idem quoque Clauius Iosephi Scaligeri Elenchum, & mendacem Kalendarij Gregoriani castigationem castigauit edito Romæ insigni libello apud Aloysium Zannettum, anno 1595.

CHRISTOPHORVS Hebrardus à Sãcto Sulpitio Abbas Marcilliacensis Cancellarius in Ecclesia, & Academia Cadurci in *Quercy* (vt vulgo vocant) in Gallia, è Gręca in Gallicam linguam vertit Sermones S. Basilij Archiepiscopi Cęsareæ 1580. Parisijs.

CHRISTOPHORVS Longolius Mechliniensis, quæ ciuitas est in Belgio, Professor autem in Gymnasio Pictauiensi, scripsit Orationem ad Lutheranos iam damnatos, qua eos ad Romanam Ecclesiam reducere conatur: cuius & epistolę elegantes extant.

CHRISTOPHORVS Marcellus designatus Archiepiscopus Corcyrensis sacrarum cęremoniarum, siue rituum Ecclesiasticorum S. R. E. lib. 3. scripsit, Qui postrema editione recogniti editi sunt Venetijs ad signum Pauonis, an. 1573. ij verò olim Leoni X. dicati fuerant, qui tum aliorum, tum Card. Bellarmini testimonio valde probantur, ediderat item anno 1523. Romæ apud Marcellum Silber, exercitationes in septem primos Psalmos.

CHRISTOPHORVS Martinionus Carmelita Brixiensis, Ord. sui Prior Generalis, conscriptis elegantibus libris, Romæ in cęnobio Sancti Martini in montibus, ad montem qui Christus est, migrauit die 16. Maij, anno Domini 1581. Hæc quidem Petrus Lucius

Carmelita, qui tamen non commemorat, qui nam fuerint libri ab eo conscripti.

Christophorvs Madridius Hispanus, Societatis Iesu, De frequenti vsu Sanctissimæ Eucharistiæ Romæ, & alibi, ac denique Leodij apud Henricum Houium anno 1600. vna cum Directorio confessariorum Io. Polanci.

Christophorvs Morenus Hispanus, & Prouincialis, Ordin. Minorum Valentię, scripsit Hispanica lingua vitam B. Nicolai Factoris eiusdem ordinis. Quæ, vt vera, & integra emitteretur, trecenti grauissimi testes iureiurando super Euangelia adacti, quidquid nouerant, & viderant retulere; Christophorus autem Morenus pręter hęc testimonia diu versatus cum ipso B. Nicolao Factore, librum hunc De illius vita, biennio post eius mortem edidit Alcalę de Henares apud hæredes Ioannis Gratiani, anno 1588. porrò liber hic dignus est lectu, sed & eius vita dignior imitatu.

Christophorvs Patauinus Augustinianus Prior generalis obijt Romę anno 1569. quarta Februarij die, Sexagenarius, Theologus, & Philosophus, ac vitę innocentia clarus. In eius scrinio reperti fuere Tractatus. De sanctiss. Eucharistiæ Sacramẽto. De Sacrificio Missę. De Pœnitentia. De Extrema Vnctione. De Voto sollemni. De Episcoporum Residentia, & similia. Eius extãt Orationes, & Sermones, quos coram Pont. Max. & Cardinalibus; Ordinis sui procurator, & ad Fratres, atque itẽ in Synodo Tridẽtina Prior generalis habuit. Extant item Lectiones m.s. in Epist. Pauli ad Galatas.

Christophorvs Persona Bibliothecarius Summi Pont. duritię vitę, & morum modestia insignis, Chrysostomi, Athanasij, Origenisq; varios libros, & Procopij de bello Gothorum è Gręcis Latinos fecit, obijt anno 1480. Chron. Seruorum.

Christophorvs Pisaurensis Augustinianus, Theologus, & iuris Pontificij peritus, librũ Definitionum composuit, in quo breui explicatione propriam cuiusque rei vim declarat. Tractatus item edidit duos: Alterum, De Simonia: alterum, quo declarat arborem gradus affinitatis, & consanguinitatis: scripsit in Orationem Dominicam. Quæ omnia Pisauri in cœnobio S. Augustini asseruantur m.s. Ioseph Pamph.

Christophori Raspergeri aduersus Caluinianos Ducentæ paucorum istorum verborum Christi. *Hoc est corpus meum.* interpretationes, quibus continentur vocum nouitates, deprauationes, errores hæreticorum, qui Euangelij nomine gloriantur. Ingolstadij anno Domini 1577.

Christophori Rosiniani Cosagęi de Re Sacerdotali, siue Pontificia, Parisijs apud Poncetum le Prenx 1557. Liberuidetur commodus rei, de qua agit, facundè scriptus.

Christophorvs Ruitius, Ordin. Minorum, scripsit Tractatum de Oratione. Floruit anno 1540. Henr. Villot.

Christophorvs Syluestranus, Veronensis, Carmelita, Theologus, examen Theologicũ editum in Quartum Sententiarum cum suis lectionibus ad seriem Distinctionum Magistri omnibus per utile, emisit in lucem Veronæ anno 1596. Item in primum, secundum, & tertium librum Sententiarum. Sermones varios, & lectiones ad Epistolas Pauli Apostoli. Tractatum de Christi pretioso Sanguine, quique Mantuæ extare ab eo scribitur, sed alia illa excusa sunt Veronæ apud Petrum Discipulum 1596. Lectiones in Canticum Magnificat. Veronę apud Franciscum Donnium 1593. In Psalm. Super flumina Babylonis. Ibidem apud Petrum Discipulum. Sermonem de Indulgentijs. Venetijs apud Nicolaum Morettum, anno 1585.

Christophorvs Varseuicius Masouita, (quæ prouincia in Regno Poloniæ valde catholica est) nobilis, & Canonicus Cracouiensis, ex ijs, quæ emisit in lucem ad hunc Apparatum spectantia (nam Politicas orationes, & eiusmodi alia hic non adteximus) sequẽtia nominus.

De cognitione sui ipsius, lib. 3.
Pro Christi fide, & Petri sede tres orationes.
De dictis, & factis Iesu tres Meditationes.
Paraphrasim in Psalmos Pœnitentiales.
Ad Henricum Regem pro auita Religione retinenda Orationem.
De morte, sed & de immortalitate animæ, Dialogum.
Paraphrasim in Iubilum D. Bernardi de Nomine Iesu.
Historiam De monte, & miraculis Sanctæ Crucis.

Contra

Contra Nicolaum Regium Germanum Apologiam.
De Optimo Statu libertatis, lib. 2.
Quattuor Doctorum Ecclesiæ encomia.
Paradoxa. Librum de Legato, & legatione.

Et hæc quidem pleraque Cracouiæ in Polonia excusa sunt. Quædam Vilnæ in Lituania, Pragæ in Boemia, Stocolmij in Suetia.

CHRISTOPHORVS Varus Ciuis Tolosanus Antilogum de Sanctissimo Altaris Sacramento contra hæreticos emisit Tolosæ, per Iacobum Colmerium, an. 1563.

CHRISTOPHORVS Veberus Theologus, Disputationem edidit de cohærentia liberi arbitrij, & contingentiæ rerum cum scientia, & prædestinatione Diuina. Moguntiæ apud Gasparum Behem 1588.

CHRISTOPHORVS Verucchinus, Ordinis Capuccinorum insignis pietatis atque doctrinæ specimen, tria collegit volumina Exercitiorum spiritualium. Quorum primum ad communiores pertinet Animæ actiones. Alterum, De miris Dei operibus. Tertium De vita, & Passione Saluatoris nostri, ac de vita Beatissimæ Virginis è Patribus antiquis cordatè, & piè. Primum autem volumen amicis flagitantibus permissu Superiorum emisit. At tertium antea euulgatum, auctius denique editum est additis Meditationibus Passionis Domi Nostri Iesu Christi distributis in singulos Hebdomadæ dies.

Liber hic dignus qui & legatur, & attentè perpendatur (si quis in hoc genere argumenti alius) prodijt Venetijs è prelo Nicolai Misserini anno 1597. postrema editione, & quidem (vt primus) Italico idiomate.

CHRISTVS Dominus, æterna Patris Sapientia. Vide in verbo, IESVS.

CHROMATIVS vir doctissimus & raræ probitatis, quem alij circa annum Domini 335. vel 370. vixisse dicunt, Sixtus verò Senensis, cum patria Romanum, sed Aquileiæ Episcopum an. Domini 440. Theodorico Imp. claruisse scribit, Duas de octo beatitudinibus conciones reliquit, in quintum, & in partem sexti capitis Matthæi. Priorem breuem: secundam vberiorem: quas Sichardus commendans Albini testimonijs legitimas esse colligit. Porrò, de octo Beatitudinibus conciones, & eiusdem Tractatus in illud Matth. 3. *Ego à te debeo baptizari*, extant in Tomo 2. Bibl. SS. PP. In editione autem priori legebatur, *Romani*, pro *Romaciani*, vel *Romaniciani*, idest *Aquileiensi*. Aquileia enim, dicebatur ciuitas *Romaciana*, vel *Romaniciana*. vt notauit Baronius Card. in Martyrologio; in quo item, sicut in quarto Annalium Tomo sub annum Christi Domini 388. docet commẽticiam, & spuriam esse Epistolam eam, quæ nomine Chromatij Episcopi Aquileiensis, & Heliodori Episcopi Altinensis fertur scripta fuisse ad S. Hieronymum, qua dicitur hoc anno, simul ac Theodosius Imperator Mediolanum ingressus est, conuocasse ad se omnes Italiæ Episcopos, quorum arbitrio decerneretur causa quorundam Arianorum Episcoporum. Vide ibidem.

CHRONICA, chronographiæ, chronologiæ, Annales à pluribus scripti sunt, vt veritatis, at que historiæ fidei ratio constaret. Quæ si gestis humanis enarrandis necessaria est, pernecessariam rebus Ecclesiæ percensendis, nemo qui sapit, inficias ibit. Hæc caussa fuit, cur nos in prima nostræ Selectæ Bibliothecæ editione de plerisque chronographis agentes, Gilbertum denique Genebrardum eatenus legendum proposuimus, donec alius apparuisset, qui accuratius omnia persequeretur. Ibidem quoque diximus de inconstantia Hebræorum in chronographia, deque erroribus *in Seder Holam*. De Africano autem, Eusebio, Hieronymo, Sulpitio Seuero, Orosio, Nicephoro, & alijs antiquis attigimus, quæ ad id, quo de agebamus, pertinere sunt visa. Mox ad nostri huius seculi præstantes viros descendimus Octauium Pantagathum, Melchiorem Canum, Benedictum Ariam Montanum, Antonium Contium, Garsiam Galarzam, Alexandrum Scultetum, Freimonium, quæve Ecclesiastica chronologia seriem temporum continẽs, quibus Pontt. Maxx. Cæsares, Catholici Scriptores, & hæresiarchæ vixerũt, edita est Viennæ Austriæ an. 1595. in quarta parte folij, ac Pontacum Episcopum Vasatensem, & alios, de quorum singulis eadem, sed & aliquid amplius quoque in hoc Apparatu suis in locis obuinm erit. Sed cum Deo aspirante, sit factum, vt deinceps Annales Cæsaris Card. Baronij iam satis multos simus assecuti, maximam lucem hausit Mundus ad veram chronologiam eorum temporum noscẽdam, quæ à Christo nato, ad ea vsque secula, de quibus

Chronica Patriarcharũ extant Chaldaicè.
Chronicon autem Eusebij Cæsariẽsis Syrochaldaicè.

bus hactenus scripsit, excurrerunt. Sed legenda est Appendix illius, quam Decimo suorum Annalium Tomo attexuit, qua pleraque ad Chronologiam quoque spectātia siue elucidat, siue corrigit. Vide paullò suprà in verbo, Cæsar Baronius. Porrò hic ipse in To. 3. Annal. de pluribus Chronologijs & ipse agit, siue Agonalium, siue Capitolinorum Coss. siue annorum Christi ex Irenæo, Iustino martyre, Tertulliano, siue Annorum Romanorum Pontificū siue annorum Imperatorum, siue de ea, quæ est ex Clemente Alexandrino, nō omittens quā Censorinus, & Eusebius reliquerunt, quæve per Olympiades, atque item quę ab Vrbe condita solita est adhiberi. Atqui Benedictus Pererius noster commentarijs in Danielem pleraque de hoc argumento (quod alibi attigimus) sedulo est persecutus. Eusebij verò chronologiam à Pontaco Vasatensi Episcopo emendatam expectamus. Quid verò de Genebrardi, & de Onuphrij atque aliorum chronographijs sentiēdum sit, vti & de Iosepho Iudęo, suis in locis huius Apparatus constabit.

Chrysippvs Hierosolymitanus presbyter Græcè Sermonem de Sanctissima Maria Deipara scripsit; quem cum Ioannes Picus Parisiensis vna cum alijs edidisset, postremò irē Margarinus Bignæus per Michaelem Sonnium Lutetiæ curauit inserendum Bibl. Sanctorū Patrum, sed & Photius meminit siue eiusdem, siue cognominis, qui de martyrio scripsit Nicodemi, Gamalielis, Abibonis.

Chrysogoni viri Sancti Epistolę duę, quibus respondet ad S. Anastasiam martyrem, plenam Spiritus Dei. Vide Suidam in verbo, Chrysogonus, & in verbo, Anastasia in hoc Apparatu.

Chrysostomvs Constantinopolitanus Episcopus, vir Sanctus, vide in verbo, Ioannes Chrysostomus.

Chrysostomvs Iauellus Canapitius, Ordin. Præd. præter varia opera ad Philosophiam spectantia, de quibus in secundo Tomo nostræ Bibliothecæ Selectæ in Apparatu ad Philosophiam egimus, volumen edidit vtilissimum, quod Philosophiam Peripareticam, Platonicam, Christianam inscripsit. Id primò editum est Lugduni in Gallia à Philippo Tingio, & Iunctis, deinde item reliqua opera ipsius secundo Tomo anno 1574.

Chrysostomvs Zanchius Bergomas, Ord. Canonicorum Lateranensium Opus inchoauit magni laboris, & traditionis, quod tamen moriens non potuit absoluere, quodque Bergomi m.s. hodieque asseruatur in cęnobio eiusdem ordinis.

Opus illud prænotatum est. Hebrææ, Gręcæque linguæ, ex Sacrosancta septuaginta Interpretum editione, Paralleli, Latina explicatione ἀντιφράσεως illustrati.

Præterea, Vocum Hebrearum ex septuaginta Interpretum, Explanatio.

Sperandum est autem (quando librum ipsum ego minimè hactenus assequi potui) fore, vt illustris ille Canonicorum Lateranensium Ordo, Operis istius absolutionem hoc æuo tā erudito à sui Ordinis doctissimis viris, quibus abundat, in publicum bonum, ad Dei gloriā procuret, eò magis, quòd secuta deinceps editio Gręca septuaginta Interpretum à Sixto V. Pont. Max. eiusque Latina versio euulgata facilius rem hanc totam iuuabunt.

C I

Ciricvs. Vide in verbo, Ericus monachus in Annot. Suffridi in Sigebertum.

Cirtense Concilium Prouinciale Numidiæ in Africa anno Domini 412. vndecimo autem Innocentij Papæ, mense Iunio ad reprimendos Donatistas, qui conabantur ubique mēdacijs irritam reddere Collationem anni superioris. Acta verò huius Concilij etsi perierūt, extat tamen Epistola, inde scripta ad Donatistas, apud Augustinum Epist. 152. De qua Synodali Epistola illud monendum est: vbi in fine ipsius sic legitur: *Hæc ad vos scripsimus decimooctauo Kal. Iulias, piissimo Honorio VIII. Cos.* manifestè in numerum errorem irrepsisse, cum octauus pro nono Consulatus sit positus.

To. 5. Annal. sub eundem annum.

Cirtensis autem Concilij nomine Epistolæ missæ ad Donatistas post Collationem. Vide in Tomo septimo D. Augustini in Appendice, & Dispositione primæ partis in editione Louaniensium.

Cla-

C L

CLAREBALDVS Atrebatensis Archidiaconus Boetium de Trinitate, interpretatus est.

CLARVS Florentinus, Ord.Minorum, scripsit Summam casuum, quæ m.s. apud Ordinis sui fratres asseruabatur. Floruit anno 1308. Tossiniacensis ait se item Venetijs, m.s. illam vidisse.

CLAVDIANVS, siue Claudius Mamertus, siue alijs, *Mamercus* Viennæ Galliarnm Episcopus, vt habet Tritemius, siue potius presbyter, vt omnes pene codices, & ipsa Operum eius inscriptio docent, vir (inquit Gennadius) ad loquẽdum artifex, & ad disputandum subtilis, scripsit libros tres De Statu Animæ, quorum summam breui repetitione post finem tertij libri contexuit, dignam, quę antea perlegatur.

Adiunctæ sunt Sidonij epistolæ tres, nempè ad Claudianum duę, tertia verò Nymphidio; quæ quoniam iudicium suum de Claudiani libris exponit, ponenda hic omnino est. *Librum* (inquit) *De Statu Animæ tribus voluminibus illustrem Mamercus Claudianus, peritissimus Christianorum philosophus, & quorum libet primus eruditorum, totis secta philosophia membris, artibus, partibusque comere, & excolere curauit, nouem quas vocant Musas, disciplinas aperiens esse, non fœminas. Namque in paginis eius vigilis Lector inueniet veriora nomina camerarum, qua propriam de se sibi pariunt nuncupationem. Illic enim & Grammatica diuidit, & Oratoria declamat, & Arithmetica numerat, & Geometrica metitur, & Musica ponderat, & Dialectica disputat, & Astrologia prænoscit, & Architectoria struit, & Metrica modulatur. Huius lectionis nouitate lætatus, excitatusque maturitate raptim recensendam, transferendamque, vt videras, petijsti, vt petieras impetrasti, sub sponsione vitæ redhibitionis.* Et quæ sequuntur. Extat in Bibl. SS. Patrum.

CLAVDIVS Antisiodorensis, Scholasticæ Theologiæ peritissimus, scripsit Commentarios in Epistolas Pauli.

CLAVDIVS Classitanæ Vrbis, Abbas congregationis primæ Cassinensis multa De Prouerbijs. De Cantico canticorum. De Heptatheuco. De Prophetis. De libris Regum, quę à D.Gregorio audierat exponi, nec tamen ab illo ob valetudinem, & occupationes scripta, ipse suo sensu dictauit, ne interirent, vt opportuno tempore emendatiora prodirent. At cum Gregorius ea valde immutata comperisset, studiosius recollegit, atque recensuit. Claruit anno Domini 600. Vide Gregorium Magnum ad Ioannem Rauennæ Subdiaconum. Sigebert. Tritem.

CLAVDIVS Clemens, Scotus, Bedę venerabilis discipulus, & Alcuini Abbatis, & Leuiræ in fundanda Academia Parisiensi, collega, ob sapientię doctrinam extrema penè senectute, an.761. (si rectè annorum Democharis series inita est, (alioquin multo serius) creatus legitur Episcopus 31. Antisiodorensis. Scripsit, In quinque libros Moysi. In Iosue. In Iudicũ. In Ruth. In Psalterium. In Matthæum De Euangelistarum concordia. Extant in Epistolas Pauli commentarij m.s. Cassini, sub nomine Claudij Episcopi Antisiodori, litrera Longobardica in pluteo quinto ad læuam: Summa verò eius, & cõmentarij in Epistolam ad Galatas excusi sunt Parisijs ann. 1542. sub eius nomine. De monachatu agunt Tritemius De scriptoribus Ecclesi.& lib.2. De viris Illustribus Ordin.Sancti Benedicti, cap.28.& Sixtus Senensis Bibl.lib.4. & alij plerique, de quo & Bibliotheca Philosophorum, vbi agitur de Episcopatu.

CLAVDIVS Cussordius, scripsit librum contra Valdenses, qui extat.

CLAVDIVS Espencęus Theologus Parisiensis edidit Institutionem Christiani Principis, Parisijs apud Ioan.Ruellium, & Lugduni anno 1548. Duos item Tractatus, quorum altero docet, quàm vtiles sint scientiæ Principibus, & Regibus; altero laudat tria Galliæ Lilia: Parisijs apud Gulielmum Auray anno 1575. Addita est versio Opusculi Plutarchi, de Doctrina, Principibus viris necessaria.

Expositionem Psalmi 130. per modum concionis, Parisijs apud Michaelem Vascosanum, anno 1561.

Tracta-

Tractatum Gallicè per modum collationis *Conference* cum ministris hęreticis de Verbo Dei in ministerio, & vsu Sacramentorum Ecclesiæ, Parisijs apud Nicolaum Chesnęum, anno Domini 1567.

Apologiam aduersus ministros hęreticos. Ibidem apud eundem 1568.

Homiliam de filio prodigo, Parisijs apud Ioan. Ruellium.

Paraphrasim in orationem Dominicam apud eundem.

Tractatum de efficacia, seu virtute Verbi Dei, apud Chesnęum, Parisijs 1566.

Conciones Gallicè, *Sermons* apud eundem 1562.

Tractatum de Prædestinatione, apud Ruellium Parisijs.

Sermones duos Theodoreti ab eo Gallicè versos, Parisijs apud Ruellium.

Commentarium in Epistolam Pauli ad Timotheum, Parisijs.

At Collectanea de Continentia: qui liber varij argumenti Parisijs an. 1565. prodijt, & commentarius in Epistolam Pauli ad Titum, cum aliquot locis communibus ad hodiernas de Religione controuersias pertinentibus, qui editus est ibid. ann. 1567. prohibentur in Romano Indice librorum, nisi corrigantur.

Edidit quoque de Cęlorum animatione, ex Theologis, & Philosophis collectanea cum resolutione catholica. Parisijs ann. 1571.

Eiusdem Espencæi de Eucharistia, eiusque adoratione libri quinque. Quin & Tractatus de publica, & priuata Missa excusi sunt Parisijs anno 1573.

Ad quos libros tamquam posthumos sibi testamento relictos, & commendatos scripsit deinceps præfationem, & notas Gilbertus Genebrardus. Quę editę sunt simul anno 1575. Parisijs apud Petrum Huillerium.

Clavdivs Guillaudus, patria Bellíocensis, apud insignem Heduorum Ecclesiam Prępositus, & canonicus Ecclesiastes edidit commentarios in Euangelium D. Ioannis: in omnes D. Pauli Epistolas, quos collationes inscripsit; & in reliquas catholicas: Opus sanè crudi tum, pressum, elegans, in quo recentiorum, ac veterum adhibita explicatione suam promit. & quæ pugnantia videntur conciliat. Præterea in Matthæum ibidem apud Ioannem Ronium, cum anno 1556. Gulielmus Rouillius excudisset commentaria eiusdem Guillandi in Ioannem, Sebastianus autem Griphyus 1543. emisisset ibidem commentaria in omnes Epistolas D. Pauli. Deinde Homilias Quadragesimales, Parisijs anno 1560. Floruit, an. 1540. Paulo III. Pont. Max.

Clavdivs Lysias Romanæ militiæ tribunus Hierosolymæ scripsit ad Felicem Iudæę pręsidem Apologeticam pro Apostolo Paulo Epistolam. Extat in Actis Apost. c. 23.

Clavdivs Marius Victor, qui etiam dictus est *Victorinus*, Orator Massiliensis ad filium suum Etherium misit commentarium in Genesim à se conscriptum, idest à principio libri, vsque ad obitum Abrahę Patriarchæ tribus libris. Quattuor item edidit alios hexametro versu, Christiano quidem, & pio sensu; sed & seculari (vt inquit Gennadius, quem secutus est Honorius) literatura homo occupatus, & nullius magisterio in Diuinis scripturis exercitatus, leuioris ponderis sententias formauit. At etsi eius libri omnes dicantur in Genesim scripti, quartus tamē totus ad Salomonem scriptus est. De peruersis ętatis suę moribus. Extant in To. 8. Bibl. SS. Patrum. Vide item in verbo, Victorinus Rhetor.

Clavdivs Medulla Mediolanensis, Ord. Minorum scripsit Epistolam insignem, qua Laicos, & Ecclesiasticos fidei suæ concreditos hortatur ad rectè uiuendum, & fortiter agendū: quam Duaci excudebat Bogardus ann. 1584. Orationem item, siue concionem de Transfiguratione Domini, & de duobus in Christo naturis, & earum effectibus Brixiæ apud Cominum Pręsenium anno 1597. collegit etiam librum constitutionum.

Clavdivs à Monte martyrum, Gallus, Carmelita, Theologus Parisiensis breues emisit enarrationes in Apocalypsim ad Ioannem Cardinalem Bellayum. Viuebat anno 1550.

Clavdivs Prior, Gallus, Ord. Minorum, an. 1596. excusum Louanij apud Masium composuit libellum de Lycanthropia, siue transformatione hominum in Lupos, Gallico idiomate. At vide Martini Delrij Tomos Disquisitionum Magicarum.

Clavdivs Secartus *Sequart* Gallus, & Theologus in compendium redegit historiam pri

uilegij

uilegij S. Romani, cuius anniuersaria mentio fit in die Ascensionis Domini, in publica supplicatione Rothomagi, quæ Normanniæ primaria est ciuitas. Ea extat in secundo volumine historiæ Sanctorum, in vita Sancti Romani. Parisijs apud Nicolaum Chesneau, anno Domini 1577.

Clavdivs Rota Ordin. Præd. Lugdunensis cœnobij, librum edidit Lugduni, anno 1519. quem prænotauit Opus Aureum, & Legendas insignes Sanctorum, & Sanctarum cum historia Longobardica.

Clavdivs Sanctius, siue de *Sainctes*, Gallus, Canonicus Regularis, deinceps Abbas Lu neuillanus, denique in Normannia Galliæ Prouincia, Ebroicensis Episcopus, vir zeli, & doctrinæ plenus, qui etiam ad Concilium Tridentinum missus est à Carolo nono Galliæ Rege, multa scripsit contra Caluinianos hæreticos, tum Gallicè, tum Latinè: Nempè Liturgias D. Iacobi, S. Basilij, quę dicitur Anaphora, S. Ioannis Chrysostomi, inter quas inseruit capita octo loco præfationis. Extant cum ipsa Liturgia D. Iacobi. Sed in altero libro non solum hę liturgiæ Latinę factæ, verum etiam Græcè cum ipsius Annotationibus primò Parisijs editę sunt. Sciendum est autem Andream Masium ex Syriaco vetustissimo codice, hanc Diui Basilij Missam è Græco in Latinum vertisse, quẽadmodum item Precationem, qua solebat faciens sacrum Basilius vti apud Deum. Ea verò extat ad finem Missæ Basilij. Extant in Bibl. SS. PP.

Ceterum idem Claudius Sanctius confessionem fidei edidit aduersus Caluinianos, qui in conuentu Poissiaco alteram quidem, sed pestilentem obtulere opt. Regi Carolo IX. Parisijs apud Claudium Fremy, an. 1561.

E Latino quoque Gallicum fecit cõcilium Rothomagense prouinciale, habitum an. 1581. quod Parisijs prodijt apud Petrum Huillerium an. 1582.

Declarationes item Atheismorum Doctrinæ Caluinianæ, & Bezanæ, Gallicè. Parisijs apud Claudium Fremy, an. 1568.

Librum Gallicè *Discours* De populationibus *Saccagemens* Ecclesiarum catholicarum ab hæreticis priscis, & à recentioribus Caluinianis, editum eodem anno ibidem apud eundem Claudium Fremy.

Acta collationis *Conference* habitæ Parisijs mense Iulio, & Augusto anni 1566. inter Claudium Sanctium, & Vigoreum, qui postea fuit Narbonæ Archiepiscopus Theologos Sorbonicos, & inter alios duos ministros Caluinianos, Parisijs apud eundem Fremy, anno Domini 1568.

Tractatum Gallicè De Antiquo more, quem vocat, *Naturale Gallorum in Religione Christiana* apud eundem, ibidem, anno 1567.

Repetitiones de Eucharistia Latinè, Parisijs ingenti, & insigni Opere. Nimirum libros decem de rebus Eucharistiæ controuersis: libros quidem sex De institutione Eucharistiæ, & existentia corporis, ac sanguinis Domini, eorundemque manducatione reali, & spirituali. Duos de Transubstantiatione panis, & vini, in corpus, & sanguinem Domini: vnum de Eucharistiæ Adoratione: vnum de Communione sub altera specie. Parisijs, anno Domini 1575.

Responsionem ad Apologiam Theodori Bezæ contra examen doctrinæ Caluinianæ, Parisijs 1567. Floruit anno 1560. vsque ad 1590. & amplius.

Clavdivs Scotus, qui florebat anno Dom. 816. interpretatus est Matthæum Euangelistam. Porrò illum hoc tempore uixisse constat eũ ex expeditione Ludouici Francorum Regis, cuius meminit in præfatione sui commentarij, tum ex supputatione Card. Baronij Tomo 10. Annal. sub eundem annum.

Clavdivs Seisellus Sabaudus, Episcopus Massiliensis, ac deinceps Taurinensis Archiepiscopus, scripsit eleganter in tria prima Lucæ capita De triplici statu Viatoris, ad Leonẽ X. Volumen sane ingens, quodque in plures Tractatus partitum moralem potissimum explanationem continet. Nimirum in primo capite Euangelij pœnitentium statum sub persona Helisabeth, atque Zachariæ describit, in secundo sub ortu Præcursoris, ac sub Redemptoris typo Proficientium vitam: in tertio de statu Perfectorũ allegoricè, ac mysticè agit. Opus incipit: *Magnum, & memorabile quiddam*.

Clav-

Clavdii Spinæi, Ord. Prædic. Epitome in quattuor libros Sententiarum Petri Lombardi. Parisijs apud Io. Foucherium 1551.

Clavdivs Taurinensis Episcopus ab Ecclesia meritò damnatus, quòd errauerit, & scripserit aduersus sacrarum imaginum cultum. Itaque reijciendus est.

Clavdivs Vadanus, *du Guè* Gallus propè Andegauensem Tractum, scripsit Defensionem ordinis, & honoris Sacerdotalis contra osores Sacerdotum, & Sacrosancti Missæ sacrificij, quæ anno 1584. nondum erat edita Parisijs, vbi ille boni Sacerdotis præstabat officium. Vertit etiam è Latina in Gallicam linguam, Concilium Prouinciale Coloniense, & breuem Regulam Nouitij spiritualis à Ludouico Blosio conscriptam, & Historiam Tragicam hæreticorum ex Lindano, Gallicam factam. Pias, & Christianas Institutiones ad sodalitatem Beatissimæ Virginis, vnà cum diplomate (seu Bulla) de iureiurando professionis fidei, Parisijs apud Gulielmum Calderium 1579.

Clavdii Viexmontij, breuis institutio De salutari pœnitentia peccatoris, Antuerpiç apud Bellerum 1575. & 1585.

Hieron. in Catalogo. Clemens Athenis quidem natus, sed Alexandrinæ Ecclesiæ presbyter (ait Hieronymus) Pantæni, auditor, post eius mortem Alexandriæ Ecclesiasticam scholam tenuit, & κατηχήσεων magister fuit. Feruntur eius insignia volumina, plenaque eruditionis, & eloquentiæ, tam de scripturis Diuinis, quàm de secularis literaturę instrumento, è quibus illa sunt libri octo Στρωματεῖς. libri octo ὑποτυπώσεων. Aduersus gentes liber vnus: Pędagogi libri tres: De Pascha liber vnus. De Ieiunio [a] *disceptatio*: & alius qui inscribitur. *Quisnam diues ille sit, qui saluetur.* De obtrectatione liber vnus. De Canonibus Ecclesiasticis, & aduersus eos, qui Iudęorum sequuntur errorem liber vnus, quem propriè Alexandro Hierosolymorum Episcopo προσεφώνησε. Meminit autem in Stromatibus suis, voluminis Tatiani aduersus Gêtes, de quo suprà diximus, & Cassiani cuiusdam χρονογραφίας, quòd opusculum inuenire non potui. Necnon de Iudęis Aristobulum quemdam, & Demetrium, & Eupolemum scriptores aduersus Gentes refert, qui in similitudinem Iosephi ἀρχαιολογίας, Moysi, & Iudaicæ gentis asseruerint. Extat Alexandri Hierosolymitarum Episcopi, qui cum Narcisso postea rexit Ecclesiam, Epistola super ordinatione Asclepiadis Confessoris ad Antiochenses, congratulantis eis, in qua ponit in fine: *Hac vobis Domini ac fratres scripta transmisi per Clementem B. presbyterum, virum illustrem, & probatum: quem vos quoque scitis, & nunc plenius cognoscetis, qui cum huc venisset iuxta prouidentiam, & visitationem Dei, confirmauit, & auxit Domini Ecclesiam.* Constat Origenem ante huius fuisse discipulum, floruit autem Seueri, & Antonini filij eius temporibus. Hæc Hieronymus.

[a] a Gemblacensis, & Afflighemensis codices habent *Disputatio*. cui proximè côuenit apud Sophronium.

At Stromatum primi libri principium desideratur. Oratio verò ad Gentes adhortatoria, forsan ea est, quam Hieronymus ab eo scriptam aduersus Gentes asserit. Cetera verò Clementis opera non extant. Nã quos ὑποτυπώσεων, hoc est, Informationum, libros octo, Eusebius sexto suę Historiæ Ecclesiasticæ libro scribit à Clemente fuisse conscriptos, quibus vniuersam scripturam Diuinam compendiosis disputationibus explanauerit, ne ea quidem prętereunte, quę apocrypha à quibusdam appellantur, nondum vidimus, etsi etiam Photius earum mentionem facit, vti facit Stromatum, & Pędagogi, quorum summam paucis verbis perstrinxit.

Et quidem Stromatum priore libro cum esset pollicitus se in Genesim scripturum, id pręstitisse luculenter dicitur: At neque hic prodijt: neque vbi sit, scimus. Sanè verò quod ad eos, quos habemus, libros attinet, hi primò Grecè Florentię procurante Petro Victorio, dein de Latinè (adiectis, ad finem versionis, scholijs in obscuriora aliquot Clementis loca) editi sunt a Gentiano Herueto Canonico mox Rhemensi, qui denique summa senectute nêpe nonagenarius recensitam, & cõmentarijs abs se auctam versionem illã cum reliquisset, optimi ipsius nepotis opera adhibita pręsertim Frõtonis Ducęi nostri diligẽtia, redacta est breuior. Quod nouisse Lectorem expedit, ne, si forte alicubi Gentianus remittat eum alio, miretur deesse quędam, quę se dixisse professus fuerat. Quin & idem ipse Ducæus noster, licet nomen suum suppressit, curauit editioni huic quæ Parisijs prodijt anno 1590. adiungi Collectanea, siue scholia ex Victorio, Lypsio, & alijs, qui Clementis loca illa emendarunt, quæ

Herue-

Heruetus vel intacta reliquerat, vel minus planè expresserat, quæ & quorundam comparatione fuere illustrata.

Clementis autem Adumbrationes, siue Scholia in Epistolas Canonicas ex Græco factas Latinas inseruit suæ Bibliothecæ Margarinus Bignæus: De quibus Cassiodorus libro primo Institutionum Diuinarum, inquit. *Quas Clemens Alexandrinus presbyter, qui & Stromateus vocatur; id est Epistolam Sancti Petri primam, Sancti Ioannis primam, & secundam, & Iacobi, Attico sermone declarauit: vbi multa subtiliter, sed aliqua incautè locutus est, qua nos ita transferri fecimus in Latinum, vt exclusis quibusdam offendiculis, purificata doctrina eius, securior posset hauriri.*

Sed quod attinet ad Opus illud, quod Clemens Alexandrinus inscripsit. *Quis sit ille diues; qui saluatur.* Eius Operis Eusebius meminit hist. lib. 3. cap. 17. atque adeo inde affert pulcherrimam historiam Sancti Ioannis Euangelistæ qui adolescentem, quem Episcopo commendauit, cum se postea vitijs dedisset, reuocauit mirabili charitate in viam, & vitam.

Et verò in ijs libris, quos Pędagogum inscripsit, nullam Christianæ vitæ partem omittit, quam mira sapientia, & eruditione non excolat. Id quod & in reliquis scriptis facit, res accuratè pertractans, argumentis solidis veritatem defendens grauissimis testimonijs sententias suas muniens, antiquiorum Poetarum, & aliorum verba aduersus Ethnicos ipsos intorquens: prætereàquam, quod & Apostolicæ doctrinæ, & primitiuæ illius Ecclesiæ zeli, vti & hierarchiæ specimen, ac faciem liquido monstrat.

Cum autem clarueris Seueri, & Antonini eius filij Impp. temporibus: sicuti ex Hieronymi Catalogo ostendimus, quibus alij alibi claruere, quemadmodum de Tertulliano dicemus, hi simul si conferantur, hic in Africa, ille Alexandriæ in Asia, alij alijs in locis, facillimum fuerit inde consensum Ecclesiæ Apostolicę, & Catholicę in talibus cernere; hęreses verò, tam veteres, quàm recentiores extinguere. Quæ cum ita se habeant, studiosos non celabimus, Gentiani ipsius Heruetí testimonium, quod cum ille produxisset ex Cyrillo Patriarcha Alexandrino aduersus Iulianum, vtilitatem simul Clementis librorum ostendit, his verbis: *Quam is autem sit vtilis futurus, hinc potest euidenter perspici. Sunt ne aliqui, qui priscis, & ex alto petitis delectantur historijs? hi legant Clementem, qui omnes antiquas ita tenuit historias, vt nihil eorum, qua in vniuerso terrarum orbe gesta sunt, eum latuisse videatur. Sunt, qui veterum Poetarum carmina perinde venerantur, ac quadam Diuina oraculorum responsa? hi Clementem magni faciant, necesse est; qui plurimorum Poetarum citat testimonia, quorum opera hodie funditus interiere. Sunt, qui priscos in Deorum sacrificijs velint scire ritus, & carimonias? hi adeant Clementem, qui omnia veterum Deorum Orgia, & nefanda mysteria ita aperit, vt si quis adhuc inter Christianos Ethnicos & veteres gentium mores, & instituta laudat, & admiratur (atque vtinam nullus esset) is lecto Clemente; si non sit vel lapide stupidior, omnem de falsis Dijs falsam abijciat opinionem, & eorum, qui olim Deos colebant, amentia eum pudeat, necesse est. Sunt qui veterum Philosophorum velint decreta cognoscere? hi videant Clementem, qui Philosophia totius originem, Philosophorum omnium familias, sectas, successiones, & scita, ita tradit, & describit, vt cum vir tam insigniter doctus Christianam Philosophiam omnibus pratulerit, eam esse planè Diuinam, & à Deo re vera inspiratam, & promulgatam, quantumuis increduli, vel inuiti, fateantur oportet. Sunt, qui veterum hareticorum, qui Dei Ecclesiam, in eius nascentis initio perturbarunt, dogmata cupiunt cognoscere? hi ea, à Clemente explicata audiant, & confutata. Sunt, qui aduersus nostri temporis hareticos desiderant veterum auctoritates? eos quoque suo testimonio pulchrè instructos in plurimis dimittet Clemens. Sunt, qui prauos, & corruptos mores corrigi cupiunt? at nemo est, qui vitia acrius insectetur, nemo qui ad virtutes melius adhortetur, nemo qui rectè instituenda vita viam melius demonstret. Sunt, qui optent in integrum lapsam restitui disciplinam? hi cum Clementis doctrinam, & vita sanctitatem, vt par est, laudauerint, qui cum esset solummodo presbyter, talis fuit, quales si essent per multi nostris temporibus praclarè ageretur cum Christiana Republica.* Hæc Gentianus.

Atqui Iacobus Bilius cum omni doctrinæ genere instructissimum vocet Clementem, affert tamquam obseruatu digna, quæ primò Stromatum libro scribit, eorum opinionem gra-

uiter & eruditè refutans,qui humanarum artium ſtudijs nihil temporis impendendum cen ſebant. His enim animos ad ea, quæ intellectu ſolo percipiuntur excitari, atque exerceri. His ad Chriſtianam pietatem præparari,denique vt legem Iudęis,ſic has quoque Gentilibus ad Chriſtum Pędagogi vice fuiſſe aſſerit. Atque illud Scripturæ explicans, ne frequens ſis cum extranea,vti quidem inquit mundana eruditione,non autem in ea immorari,ac pedem penitus figere admonet. Neque enim committendum eſſe,vt ancillarum illecebris deliniti,veram philoſophiam aſpernentur. Vbi etiam præclarè per Agar ancillam ſecularem doctrinam ſignificari poſſe ait, cum qua Abrahamum prius congredi debere docet, ac deinde cum Sarra. Atque aliquanto inferius de eadem re tractans,his verbis utitur: *Eſt quidem Saluatoris doctrina per ſe perfecta,nec rei cuiuſquam indiget,vt quæ Dei virtus,ac ſapientia ſit. Accedens autem profana philoſophia, non quidem fortiorem veritatem efficit, ſed hoc præſtat, vt ſophiſticus conatus,nihil aduerſus eam poſſit. Ac fidei quidem veritas,vt panis ad vitam tuẽdam neceſſaria eſt, hac autem obſonio ac bellarÿs ſimilis eſt.* Porrò teſte Pindaro *δείπνου λήγοντος γλυκὺ τρωγάλιον*, ideſt, *ſub finem cœnæ, dulcis eſt placenta.*

Sed quod Caſſiodorus monuit,quædam incautè fuiſſe à Clemente Alexandrino conſcripta,ea eiuſmodi ſunt,qualia tum Bellarminus Card.tum alij obſeruarunt. Nimirum, quòd lib.1.Stromatum docuit Chriſtum anno ętatis ſuæ trigeſimo eſſe paſſum,id quod falſum eſt. Quodque lib.6.eorũdem Stromatum prędicante Chriſto apud Inferos ſcribat non defuiſſe,qui crediderint,ac pęnitentiam egerint,quòd ſanè improbabile eſſe oſtendit idem Bellarminus Cardinalis.To.1.Controu.2.lib.4.de Chriſti anima cap.15. At & non rectam Chronologiam ſecutum fuiſſe Clementem. 1.Stromatum intelligitur,cum affirmat Nechum prophetaſſe poſt Ezechielem,hoc eſt poſt quintum annum tranſmigrationis Ioacim regis Iuda: Quin & facit Amos patrem Iſaiæ vnum ex duodecim prophetis,quod facilè à Hieronymo redarguitur in proœmio commentarij in Amos, & in principio in Iſaiam.

Verum quod Photius in ſua Bibliotheca teſtatur ſe recognouiſſe Clementis Alexandrini presbyteri tres Tomos librorum,quorum vnus Hypotypoſes,alter Stromateus, alius Pędagogus pręnotantur, quodque inquiat in Hypotypoſibus rectè aliqua videri aſſerere, in aliquibus autem prorſus in impios,& fabuloſos ſermones ruere, quòd & materiam æternam, ideaſque à quibuſdam introductas approbet,ac Dei filium creaturam faciat,metempſychoſes quoque,hoc eſt,migrationes animorum in alia corpora,& plures mundos ante Adamum monſtroſè conſtituat, & ex Adamo Euam, non quemadmodum Eccleſiaſticus ſermo vult, ſed turpiter & ſine Deo demonſtret,quòdque Angelos mixtos eſſe cum mulieribus,& ex eis prolem ſuſcepiſſe ſomniet,neque verò incarnatum eſſe verbum,& alia ſexcenta blaſphemet, cordati, & Catholici viri facilè intelligent tria hoc loco eſſe perpendenda. Primum,quinam fuerit Photius,de quo ſuo loco dicemus. Secundum, quòd ipſemet Photius vbi iſta de Clemente ſcripſit,ſubdiderit de eodem hæc verba, *ſiue ipſe,ſiue alter aliquis eius perſonam ſuſceperit:* vt videlicet cenſeat non omninò credibile eſſe à tanto viro, quem deinceps collaudat in ijs, quæ ſcripſit contra Gentilium Gręcorum Atheiſmos, eos errores profectos fuiſſe. Sanè,inquit,librum,quem pręnotauit Pędagogum,quique director eſt morum,& vitæ,ac tribus ſectionibus eſt elaboratus,nihil habere ſimile cum Hypotypoſibus,quippe quæ nullas blaſphemas,aut uanas opiniones contineant,& in quibus dictio eſt florida,quęque aſſurgit in maieſtatem cum ſuauitate coniunctam, & in quibus eſt eruditio multa, & decens. Tertium eſt,extare teſtimonia, non tam Euſebij,Hieronymi, Nicephori,& aliorum antiquorum de ipſo Clemente, vt probabile ſit ab Orientalibus hęreticis aſperſos fuiſſe errores illius operibus, verum etiam,quod ſuprà retulimus Alexandri Hieroſolymorum Epiſcopi teſtimonium.

Quòd poſtea idem Alexander ad Origenem ſcribens tum de Clemente, tum de Pantęno confirmauit; vide Euſebium lib.6.ad finem cap.11.& Hieronymum Epiſt.84. ad Magnum. Vtinam verò idem ſpiritus in Photio fuiſſet,quem in viris Orthodoxis, atque adeo in Cardinalibus Baronio,& Bellarmino,atque in alijs pleriſque agnoſcimus,cum Patrum opera expendunt. Et quidem Baronius Cardinalis hæc in ſecundo Tomo ſuorum Annalium, quæ ſequentur ſcripſit, quæ digna ſunt, vt huc inſerantur, quandoquidem nos eadem in illo

com-

comperimus, postquam multo antea, quæ à nobis suprà sunt dicta, scripseramus.

Ceterum (inquit) quod aliquibus nçuis eius Commentarijs respersi inueniantur ne occasione eius nominis celeberrimi, fideles ad omnia sectanda, quæ ab ipso scripta essent, incautè in errorem adducerentur, Gelasius Papa prouidè quidem eiusdem Clementis opera apocryphorum nota uoluit insuisse. Nec mireris, nam ea etiam occasione ab eodem Sancti Cypriani quoque Opuscula eadem censura notata fuerunt. Ceterum quòd mos est hçreticorum testimonia aucupari magnorum virorum, cum aliter non liceat eorum scripta deprauare, atque corrumpere, accidit planè, vt ab Arianis aliqua in eius commentarijs fuerint immutata; quod Ruffinus testatur his verbis: *Clemens alius presbyter, & Magister Ecclesiæ illius in omnibus penè libris suis Trinitatis gloriam atque æternitatem vnam, eandemque designat: & interdum inuenimus aliqua eius capitula, in quibus Filium Dei creaturam dicit. Non quidem credibile est de tanto viro, tam in omnibus Catholico, tamque erudito, vt vel sibi contraria senserit, vel ea, quæ de Deo non dicam credere, sed audire quidem impium est, scripta reliquerit.* Hæc Ruffinus, cui & ego non inuitus adstipulor: si enim primores Ariani illi, qui erant callidissimi, aliquid in Clemente inuenire potuissent, quod suo ipsorũ dogmati fauisset, vtique (quod ait Diuina scriptura) sicut exultant Victores capta prçda, magno præconio extulissent, ac planè præ foribus, ostentationis gratia, affixissent. Numquam enim ex Clementis Alexandrini scriptis ab Arianis factitatũ esse negotium Orthodoxis ex eo possumus intelligere, quod catholicæ Ecclesiæ scriptores, qui in refellendis eorum obiectionibus laborarunt, de Clemẽte, quod illorum fauisset dogmati, nusquam visi sunt meminisse.

In eiusdem quoque Clementis scriptis, tamquam in viua tabula Catholicæ Ecclesiæ mores, & disciplinã inuenire est expressum, nempè, sacras Apostolicas Traditiones ad sua tempora in Ecclesia custoditas, ac illibatè seruatas, à quibus qui deuiarint (vt ait) in hæresim lapsi sint: Hierarchicum in Ecclesia ordinem ad imitationem uirtutum cçlestium, tres hominum status, virginum scilicet, viduarum, & coniugatorum, inter quos emineat virginalis integritas, ac ea præsertim, quæ cum Deo pactis conuentis firmata sit, nempe Voti obligatione: Apud eundem item frequens de ieiunijs, vigilijs, ac stationibus mentio, deque pio ciborum delectu ab vsu Marcionitarum, & Encratitarum, vel Cataphrygarum penitus distincto. De Fide, quæ prodest nobis cum coniuncta est cum sanctis operibus: Deque Canonicis orandi horis ex Ecclesiæ instituto prçscriptis: De sacratissima item Eucharistia frequenter inculcat; & alia plura id genus, quorum superius meminimus, cum actum est de Traditionibus Ecclesiasticis. Demum, vt de Clemente tandem finem faciamus: qui auditorem habuit Origenem, eundem quoque nactum esse in Cathedra successorem Sanctus Hieronymus testatur his verbis, cum agit de Origene: *Alexandriæ Ecclesiasticam Scholam tenuit succedens eruditissimo viro Clementi presbytero.* Ac de Clemente iam satis, qui (vt auctor est Cassiodorus) cognomento Stromatęus est dictus nõ aliam ob causam, quam ob insignes illius octo libros Stromatum luculentissimè scriptos. Hæc Baronius Card.

Clementis Aranei Ragusçi, Ord. Prędicatorum Sermones pro diebus festis à prima Dominica Aduentus, vsque ad Cineres, & subinde per omnes ferias Quadragesimæ usque ad tertiam feriam Paschæ, Brixiæ 1587. cum anno item 1541. Venetijs prodijsset in lucem liber, quem prænotarat, Quodlibet Declamatorium. Scripsit etiã in Epist. ad Romanos, perstringens Lutherana dogmata. Floruit anno 1540.

Clemens Dolera Monelianus, Lygur, Ord. Minorum, à Paulo IIII. Pont. Max. anno Domini 1557. creatus Cardin. S. Mariæ de Aracęli edidit

Compendium Institutionum Catholicarum sat iusto volumine Fulginei, anno 1562. Duos Tractatus, alterum de peccatis, & eorum differentijs; alterum de cęlibatu. Pręterea, De decem præceptis Decalogi, & alia quædam. Romæ apud Anton. Bladum 1565.

Clemens Florentinus, Ord. Seruorum, Parisiensis Theologus, scripsit in Psalterium, & Catenam confecit auream in omnes Diui Pauli Apostoli Epistolas, cuius archetypon extat in Medicæa Bibliotheca apud S. Laurentij ædem. Concordantias item ad Anibaldum Cardinalem sui Ordinis Protectorem, quæ in Bibliotheca Seruorum Florentiæ asseruantur, & alia. floruit an. 1340. Ordinis sui varijs muneribus probè perfunctus moritur, anno æta-

tis suæ 78. qui in Ecclesia D. Virginis Annuntiatę apud ceteros patres est sepultus, eadem in vrbe Florentia.

CLEMENTIS Mercatoris liber De Aduentu & persona Antichristi secundum sacram Scripturam aduersus hæreticos apud Nicolaum Chesneau Parisijs 1577.

CLEMENS VIII. Pont. Max. Florentinus, ex nobilissima familia Aldobrandinorum, magnis muneribus in Ecclesia Christi Domini perfunctus, Auditoris Rotæ, Cardinalis, Pœnitentiarij Summi, Legati ad Cęsarem, & ad Poloniæ Regem: eius plures Constitutiones, ac Sanctiones ad Ecclesiasticam disciplinam spectantes, quæ Bullario sunt adtextæ, quin & Cęrimoniale Episcoporum, Breuiarium Romanum recognita emitti in lucem mandauit. Tanti autem Pontificatus Gesta, Historiæ quæ conscribuntur, posteris prodent.

CLEMENS I. qui Romanus, & Pontifex Maximus, & ciuis, Faustini verò filius, ac denique Martyr anno tertio Traiani; cuius nomen scriptum esse cum alijs in libro vitæ, non sine caussa scripsit Apostolus; & si multa edidisse dicitur, non tamen omnia vel certam habent auctoritatem, vel ad nostras manus hactenus peruenerunt. Et quidem Hieronymus in Catalogo sic ait: *Clemens, de quo Apostolus Paulus ad Philippenses scribens ait: cum Clemente, & ceteris cooperatoribus meis, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ: quartus post Petrum Romanus Episcopus. Siquidem secundus Linus fuit, & tertius Anacletus, tametsi plerique Latinorum, secundum post Petrum Apostolum, putent fuisse Clementem. Scripsit ex persona Romanæ Ecclesiæ ad Ecclesiam Corinthi, valde vtilem Epistolam, quæ & nonnullis locis etiam publicè legitur, quæ mihi videtur charactere Epistolæ, quæ sub Pauli nomine ad Hebræos fertur conuenire. Sed & multis de eadem Epistola non solum sensibus, sed iuxta verborum quoque ordinem abutitur. Omnis grandis in vtraque similitudo est. Fertur & secunda ex eius nomine Epistola, quæ à veteribus reprobatur. Et disputatio Petri & Appionis longo sermone conscripta, quam Eusebius in tertio historiæ Ecclesiasticæ volumine coarguit. Obijt tertio Traiani anno, & nominis eius memoriam vsque hodie Romæ extructa Ecclesia custodit.* Hæc Hieronymus.

Atqui cum sedulam dedisset operam Sixtus Senensis, vt quęcunque essent eiusdem Clementis nomine inscripta, secundo suæ Bibliothecæ Sanctæ libro insererentur; iudicium autem de plerisque tulisset, breuius tamen attigit tum alia, tum quæ ad Constitutionum Apostolicarum à Clemente scriptarum libros octo pertinent.

Clementis (inquit) Præceptiones Episcopales. De his ita in fine Canonum Clementis vbi & liber Actus Apostolorum, ab eodem Auctore editus, commemoratur, scriptum reperi: *Διαταγαὶ ὑμῖν τοῖς ἐπισκόποις δι' ἐμοῦ κλήμεντος ἐν ὀκτὼ βίβλοις προσπεφωνημέναι, ἃς οὐ δεῖ δημοσιεύειν ἐπὶ πάντων, διὰ τὰ ἐν αὐταῖς μυστικά*: hoc est: *Præceptiones vobis Episcopis, per me Clementem in octo libris nuncupata, has non oportet omnibus euulgare, ob ea quæ in ipsis arcana continentur.* Hos octo Apostolicarum Præceptionum, siue Constitutionum libros nuper Latinè vertit, & Scholijs illustrauit Ioannes Bosius Ostunensis Episcopus, omni doctrinarum genere præditus. Hæc Sixtus.

At nondum Grecè editæ fuerant eędem constitutiones quæ alibi delitescebant, neque à Francisco Turriano Societatis nostrę, Latinè versæ, ac scholijs, atque explanationibus illustratæ fuerant, quas deinceps Christophorus Plantinus, Antuerpię anno 1578. emendatas, & pulchris typis excusas dedit in lucem. Gręcam verò Gręcis constitutionibus prętationem, idem Turrianus quum fecisset, easdem Gręcè cudi Romę curauerat.

Ergo ex his omnibus, lux huic operi addita est: Quod & erudita Apologia, Versioni Latinæ præfixa, conatus est facere, ac, etsi non omnino apud omnes effecit, aut euicit, constitutiones istas esse Apostolicas, & legitimas, à Clemēte ipso perscriptas, sanè prętitit, vt multi, qui opus reijciebant, id diligentius versatum, intelligerent magnas habere vtilitates, ac subinde pleri que tantum non irent omnino in Turriani sententiam, prescrtim qui auditas, aut scriptas eruditiorum obiectiones, vel opinationes, ęquanimiore diligentia conferrent non tam cum sola præfatione, ac scholijs, verum item cum ipsis Turriani explanationibus Apologeticis, quæ ad calcem operis, loca, quæ videri possunt in Clemente scabrosiora, magna certè ex parte complanant. Qualia sunt, lib. 3. cap. 2. vbi quartas nuptias vocant manifestam fornicationem, lib. 3. cap. 6. cum distinguunt Mariam Magdalenam, à Maria sorore Lazari & Marthæ,

Marthę, & cap.10. vbi prohibent simpliciter, ne laici baptizent, lib. 5. c. 16. dum docent, ęqui noctium esse vigesimasecunda Martij, cum tamen Apostolorum temporibus, fuerit vigesimaquinta, lib. 6. cap. 7. vbi Philippum, qui baptizauit Simonem Magnm, vocant Apostolum cum non fuerit nisi Diaconus, & cap. 14. vbi Iacobum fratrem Domini existimant non fuisse Apostolum ex duodecim, & cap. 15. vbi mandant rebaptizari baptizatum ab hęreticis, eò quòd non sint Sacerdotes, lib. 8. c. 19. 20. 21. dum volunt imponi manum Diaconissis, Subdiacono, & Lectori, cum ordinantur, quod abhorret à consuetudine Ecclesiæ, & cap. 23. vbi docent, Exorcistas non ordinari, & cap. 32. vbi ancilla soli Domino obsequens, recipitur; si cum alijs intemperans fuerit, reijcitur: quasi domini cum ancilla concubitus non sit fornicatio, & cap. 33. cum Petrus & Paulus iubent Apostolorum festa seruari silentio prætereuntes festa B. Virginis, &c. & festos dies agi Sabbathum, & Dominicum.

Quin etiam, quod ante octingentos annos, Photius in sua Bibliotheca Gręca, scriptum reliquerat, hasce ipsas Clementis constitutiones Apostolicas, trium argui solitas ab aliquibus fuisse; nimirum κακοτεχνίας, hoc est *malefactionis*, siue (vt ita dicam) *introductionis personarum*; deinde & conuiciorum Deuteronomij, & Arianismi, eas omnes, tamquam criminationes, tum ex Photio eodem, tum ex alijs, rationibus Turrianus curat depellere, vrgēs varijs argumentis, siue potius coniecturis, quę putauit ad eorum librorum antiquitatem, testimonia, vsum, auctoritatem, auctorem, vtilitatem, pertinere.

Iam de Epistola, quam Canonicā Clemens nomine Romanę Ecclesię scripsit Corinthijs, licet ea nescitur vbi extet, habemus tamen fragmēta quędam, ac (testantibus Clemente Alexandrino, Eusebio, Irenæo, Iustino, Hieronymo, Damaso, & alijs) certum est, eam fuisse à Clemente scriptam, quæ item adeò fuerit spiritus Apostolici referta, vt in Ecclesijs omnibus perlegeretur. Huius etiam cum aliquot testes Sixtus Senensis citasset, fragmenta nos, ac tamquam micas, ne pereant, huc ad Dei gloriam collegimus. Et quidem hęc habemus.

Ex Eusebio,[a] qui ait. *Huius Clementis vna fertur esse Epistola, omnium indicio approbata: illustris illa quidem, & digna planè admiratione; quam tamquam ex Romana Ecclesia persona, ad Corinthiorum Ecclesiam tūc quidem exarauit, cum iam Corinthi grauis esset conflata seditio. Hanc sanè cum veterum, tum nostra ipsorum memoria plurimis in Ecclesijs publicè lectam, vsurpatamque cognouimus.* a Eusebius libro 3. c. 12.

Ex Irenæo.[b] *Post eum* (Petrum) *tertio loco ab Apostolis Episcopatum sortitur Clemens, qui & vidit ipsos Apostolos, & contulit cum eis, cum adhuc insonantem prædicationem Apostolorum, & traditionem ante oculos haberet. Non solus enim, sed adhuc multi supererant ab Apostolis docti. Sub hoc igitur Clemente, dissensione non modica inter eos, qui Corinthi erant fratres, facta, scripsit, quæ est Romæ, Ecclesia, potentissimas litteras Corinthijs, ad pacem eos congregans, & reparans fidem eorum, & annuncians quam in recenti ab Apostolis receperant traditionem annunciantem vnum Deum omnipotentem, factorem cæli, & terræ, plasmatorem hominis, qui induxerit cataclysmum, & aduocauerit Abraham, qui eduxerit populum de terra Aegypti, qui collocutus sit cum Moyse, qui legem disposuerit, & prophetas miserit, qui ignem præparauerit Diabolo, & Angelis eius. Hunc Patrem Domini nostri Iesu Christi ab Ecclesijs annunciari, ex ipsa Scriptura qui velint, discere possunt, & Apostolicam Ecclesiæ traditionem intelligere, cum sit vetustior Epistola his, qui nunc falsò docent.* b Irenæus libro 3. c. 3.

Ex Clemente[c] Alexandrino. *Porrò autem Clemens quoque Apostolus in Epistola ad Corinthios, ipsi quoque nobis quandam formam eius, qui est præditus cognitione, describens, dicit: Quis enim apud vos versatus, omni virtute perfectam firmamque, ac stabilem fidem vestram non probauit? temperatamque, ac moderatam vestram in Christo pietatem non est admiratus? & vestri in hospites amoris magnificos vestros mores non prædicauit? & perfectam, firmamque, ac stabilem cognitionem non beatam esse censuit? nam citra personarum acceptionem, omnia fecistis, & in Deo legitimè ambulastis.* c Clemēs Alexand. Strom. lib. 4.

Et alibi[d] idem Clemens Alexandrinus. *Iam* (inquit) *Clemens in Epistola ad Corinthios his verbis exponit differentiam eorum, qui probati sunt in Ecclesia. Sit aliquis fidelis, sit potens in explicanda cognitione, sit sapiens in discretione sermonum, sit stupendus in operibus.* Ac rursum d Stromatum lib. 7.

a Strom. li. 6.

eadem alibi repetens,[a] hæc addit: *Sit castus, & mundus, eò enim debet esse magis humilis, quò videtur esse maior, dicit Clemens in Epist. ad Corinthios.*

b Iustinus quæst. 74.

Ex Iustino[b] Martyre; qui testatur, Clementem egisse in eadem Epistola, de Aduentu Filij Dei ad Iudicium, deque igne, quo impij sunt plectendi, tam ex Prophetis, quàm ex Apostolis, & Sibyllæ vaticinijs.

Sed & inferius idem, qui suprà, Clemens; *Scriptum est* (inquit) *in Epistola ad Corinthios: Per Iesum Christum insipiens & obscurata mens nostra pullulat. Per eum voluit Dominus nos immortalem gustare cognitionem. Vnde etiam euidentius ostendens proprietatem cognitionis, subiunxit: Cum hæc ergo sint manifesta, vel procumbentes in profundum Diuinæ cognitionis, debemus omnia ritè, & ordine facere, quæ nos iussit Deus peragere ordinatis temporibus. Sapiens ergo suam ostendat sapientiam, non verbis solùm, sed in bonis operibus. Humilis ferat testimonium non sibi, sed in eo, quòd ipse testimonium accipiat ab alio. Qui carne castus est, non insolescat, sciens esse alium, qui ei suppeditat continentiam. Videte fratres quò maiori cognitione digni habiti sumus, eò maius subimus periculum.*

c Euseb. lib. 3 cap. 32.
d Clem. Alexand. Strom. lib. 4.

Ex Eusebio[c] iterum, qui alibi testatur nonnulla haberi in eadem Epistola, ex ea, quæ Pauli est ad Hebræos, & deinceps ait ex[d] Clementis verbis: *Fixis ergo oculis eos intueamur, qui magnificæ eius gloriæ perfectè seruierunt. Accipiamus Enoch, qui in obedientia iustus inuentus, fuit translatus: & Noe, qui cum credidisset, fuit seruatus: & Abraham, qui propter fidem, & hospitalitatem, Dei amicus, pater autem Isaac est appellatus. Propter hospitalitatem, veramque religionem Loth fuit seruatus ex Sodomis. Propter fidem, & hospitalitatem seruata est Raab meretrix. Propter patientiam, & fidem in pellibus caprinis, & ouinis, & ex camelorum pilis contextis vestibus ambulauerunt præcedentes Regnum Christi: dicimus autem Eliam & Elisæum, Ezechielem, & Ioannem Prophetas. Qui enim Dei amicus propter fidem liberam vocatus est Abraham, non fuit gloria elatus, sed magna vtens modestia, dixit: Ego autem sum terra & cinis: & de Iob sic scriptum est: Iob autem erat iustus, & reprehensioni non obnoxius, Deum ritè colens, abstinens ab omni malo. Is sua patientia superauit tentatorem, & simul fuit testis, & à Deo accepit testimonium, humilitatem amplectitur, & dicit: Nullus est mundus à sorde, ne si sit quidem vnius diei vita eius: Moyses fidelis seruus in tota domo eius, dixit ad eum, qui ex rubo dabat responsa: Quis ego sum, quòd me mittis. Ego autem sum voce tenui, & lingua tardiori, vt Domini vocem ministrem per linguam humanam. Et rursum: Ego sum vapor ex olla. Deus autem superbis resistit, humilibus dat gratiam. Iam verò Dauid quoque de quo testimonium ferens dicit Dominus: Inueni hominem secundum cor meum, Dauid Iesse filium, in oleo sancto vnxi eum: Sed & ipse quoque dicit ad Deum: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam. Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum in conspectu meo est semper. Deinde tacitè significans peccatum, quod legi non subijcitur, scitè suam ostendens modestiam subiungit: Tibi soli peccaui, & malum coram te feci. Dicit enim alibi Scriptura: Spiritus Domini lucerna scrutans ventris penetralia. Et quò quis se iustè gerens euadit maiori cognitione præditus, eò est ei propinquus Spiritus lucidus. Sic iustis appropinquat Dominus, & nihil eum latet in nostris cogitationibus, & quas facimus, dispẽsationibus: Dominum Iesum dico, qui omnipotenti sua voluntate, corda nostra intuetur, cuius sanguis fuit pro nobis sanctificatus.*

e Hieron. in Is. c. 52.

Ex Hieronymo.[e] *Clemens vir Apostolicus, qui post Petrum Romanam rexit Ecclesiam, scribit ad Corinthios: Sceptrum Dei Dominus Iesus Christus, non venit in iactantia superbiæ, cum possit omnia; sed in humilitate; in tantum, vt verberatus à ministro Sacerdotis responderit: Si malè locutus sum, argue de peccato: sin autem benè, quid me cædis? habens duodecim Angelorum millia, qui illius nutibus obedirent.*

f Hieron. aduers. Iouinianum, lib. 1.

Quin etiam hic ipse[f] Hieronymus. *Clemens* (inquit) *in suis Epistolis, omnem penè sermonem de Virginitatis puritate contexuit.* Quibus verbis monstratur, aliàs ab Clemente fuisse conscriptas Epistolas.

g Euseb. hist. lib. 4. c. 22.

Hanc denique Epistolam Dionysius Corinthi Episcopus, à Corinthijs asseruatam esse ab antiquis temporibus, ibique in Ecclesia legi solitam Eusebius[g] testatur. Quamobrem &

ex

ex ea, & ex reliquis suis gestis patet (quod probè adnotauit Cæsar Cardin. Baronius tomo priore suorum Annalium Ecclesiasticorum) Clementem vniuersæ per orbem diffusę Ecclesię non tam fuisse solicitum, vt dissidentes inter se Corinthios componeret, quàm & plures pluribus Ecclesijs Episcopos pręficeret, quemadmodum & in Gallijs fecit, qui Parisiensibus Dionysium, Rothomagensibus Nicasium, Ebroicensibus Taurinum, Bellouacensibus Lucianum, Santonensibus Eutropium, & alijs ciuitatibus dedit.

Proinde Epiphanius habet, non vnam tantum, sed plures à Clemente scriptas fuisse Encyclicas, hoc est orbiculares siue vniuersales Epistolas, quæ suo tempore legebantur. Epiph. 1. Panarij libro, cōtra Ebionitas.

Et secundæ Canonicæ Epistolæ Clementis Damasus in libro Pontificali mentionem facit. *Hic* (inquit) *fecit Epistolas duas, quæ Canonicæ appellantur.* Eusebius autem hanc sibi ignotam, & Heronymus affirmat à veteribus fuisse reprobatam. Et Sixtus Senensis suspicatur, Hieronymum aut ex hac, aut ex superiori Epistola protulisse illam de pluralitate Mundorum Clementis sententiam, cum in secundo libro commentariorum Epistolæ ad Ephesios ita scripserit: *Quærimus, quid sit, quod ait Paulus, Secundum seculum Mundo eius. vtrum nā & aliud seculum sit, quod non pertineat ad mundum istum, sed ad mundos alios*, de quibus & Clemens in Epistola sua sic scribit: *Oceanus, & munds, qui trans ipsum sunt, &c.* Quam quidem sententiam Origenes longè ante Hieronymum non minus piè, quam eruditè explicauit secundo Periarchon libro, his verbis: *Meminit sanè Clemens, Apostolorum discipulus, eorum, quos ἀντίχθονας Græci nominant, atque illius partis orbis terræ, ad quam neque nostrorū quisquam accedere potest, neque ex illis qui ibi sunt, quisquam transire ad nos. quos & ipse mundos appellauit, cum ait, Oceanus intransibilis est hominibus, & hi, qui trans ipsum sunt, mūdi, qui his eisdem Dominatoris Dei dispensationibus gubernantur.* Lib. 2. Bibl. Sanctæ.

Fertur etiam scripsisse Epistolas duas ad Iacobum fratrem Domini; sed prior non potest esse Clementis: nam eius Epistolæ initio dicitur, D. Petrum esse mortuum, cum tamen D. Hieronymus De viris Illustribus dicat, D. Iacobum obijsse anno septimo Neronis, & D. Petrum anno quartodecimo eiusdem Neronis. Accedit, quòd in aliquibus libris non habetur, Clementis ad Iacobum fratrem Domini, sed, ad fratrem Domini, tantum: vnde posset facilè fieri, quòd ad Simonem scripserit, qui Iacobo successit, & fuit ipse quoque frater Domini; non autem ad ipsum Iacobum. Ita Eisingrenius in prima Centuria. Ceterum, cum de hac Epistola dubitaretur, dubitationem, & huius solutionem conatus est Ruffinus eius Epistolæ interpres, sic soluere. *Quidam* (inquit) *requirunt, quomodo cum Linus & Cletus in Vrbe Roma ante Clementem fuerint Episcopi, ipse Clemens, ad Iacobum scribens, sibi dicat à Petro docendi Cathedram traditam, cuius rei hanc accepimus esse rationem: quòd Linus & Cletus fuerunt quidem ante Clementem Episcopi in Vrbe Roma, sed superstite Petro videlicet: at illi Episcopatus curam gererent, ipse verò Apostolatus impleret officium: sicut inuenitur etiam apud Cæsareā fecisse, vbi cum ipse esset præsens, Zachæum tamen à se ordinatum habebat Episcopum, & hoc modo vtrumque verum videbitur, vt illi ante Clementem numerentur Episcopi, & Clemens tamen post obitum Petri docendi susceperit sedem.*

At quoniam aliqui Sedis Apostolicæ ęmuli, ex ea Epistola Petrum ita Clementi loquentem faciebant: *Et ex eo fit, vt tu, tamquam qui non docueris, quæ ad salutem hominum pertinent, deponaris:* Ioannes Turrecremara, præterquam quòd non probat hanc Epist. esse Clementis, loco (deponaris) legendum esse dicit (puniaris) ita tamen ut intelligatur, Pontificem non ab hominibus sed à Deo esse puniendum.

Fertur pręterea scripsisse Epistolas tres, & libros Recognitionum (si tamen sunt ipsius) decem, quos in Latinum vertit Ruffinus, vt Gennadius refert: Necnon Canones Apostolorū, & Constitutionum Apostolicarum libros octo, & Itinerarium, & Liturgiæ Apostolicæ lib. 1. De Epistolis ceteris non constat, sintne eius, necne, nisi quòd multa inde sunt scripta in Decretis Pontificum, & pręcipuè in dist. 2. 5. 23. & 38. & 2. q. 1. & 7. & 11. q. 3. & 12. q. 1. & 16. q. 7. quod vetustatis est argumentum. Hæc versio edita est Coloniæ an. 1563.

Porrò Clementis Epistolæ ad Hebręos, versionem recenset Eusebius his uerbis: *Constat, quòd Apostolus Epistolam ad Hebræos, tamquam Hebræis mittendam, patrio sermone conscripserit; &, vt quidam tradunt, Lucam Euangelistam, alij autem hunc ipsum Clementem interpretatum esse.*

esse. quod & magis verum est: quia & stylus ipse Epistolæ Clementis cum hoc concordat, & sensus nimirum vtriusque scripturæ plurimam similitudinem ferunt. Hæc Eusebius. Clemens verò Alexandrinus fragmentum ex Epistola Clementis ad Corinthios recitat, non dissimile his, quæ in vndecimo capite Epist. ad Hebr. habentur.

Clem. Alex. lib. 4. Strom.

Lib. 2. Bibl. Sanctæ.

Clemens Recognitiones (vt rectè adnotat Sixtus Senensis) quæ Gręcè inscribuntur Ἀνάγνωσις, siue Ἀναγνώρισμος, id est *Recognitio*, vel Ἀναθεωρισμὸς, quod est *Reuisio*, quidam duplici partitione distinguunt, nempe in decem priores, & decem posteriores libros. In prioribus, qui nunc à nobis desiderantur, Clemens ex pręcepto Petri collegit, quæcũque Petrus apud Cęsaream Palęstinæ tribus continuis mensibus disseruit, & ad Iacobum fratrem Domini, transmisit. Horum argumenta singula in tertio posteriorum Recognitionum, quę nunc habentur, volumine, his planè verbis scripta leguntur.

Primus Recognitionum liber agit de vero Propheta, & de proprietate intelligentiæ legis, secundum id, quod Moysis traditio docet.

Secundus, de principio, vtrum unum sit, an multa: & quòd non ignoret Hebræorum Lex, quid sit immensitas.

Tertius, de Deo, & de his, quæ ab eo sunt instituta.

Quartus, quòd cum multi dicantur Dij, vnus tantum sit verus Deus, secundum testimonia Scripturarum.

Quintus, quòd duo sunt cęli: quorum vnum sit hoc visibile firmamentum, quod & transibit; aliud verò ęternum, & inuisibile.

Sextus, de bono & malo; & quòd bono cuncta subijciantur à Patre: malum autem quare, quo modo, & vnde sit: & quòd cooperetur quidem bono, & quæ signa boni, quę verò mali: & quæ sit differentia dualitatis, & coniugationis.

Septimus, quæ prosecuti sunt duodecim Apostoli apud populum in Templo.

Octauus, de verbis Domini, quæ sibi videntur esse contraria, & non sunt: & quæ sit horum absolutio.

Nonus, quòd lex à Deo posita est iusta, & perfecta, & quæ sola possit facere pacem.

Decimus, de natiuitate hominum carnalium, & de generatione, quæ est per Baptismum: & quæ sit in homine carnalis seminis successio: & quæ animæ eius ratio, & quomodo in ipsa est libertas arbitrij: quæ quoniam non est ingenita, sed facta est, immobilis à bono esse non poterat.

Hæc igitur sunt argumenta Recognitionum, quę Clemens refert se in Vrbe Cęsarea scripsisse de his, quæ à Petro in eadem Vrbe sunt acta. Hos libros magna ex parte fuisse ab hęreticis contaminatos, testis est Ruffinus, qui in Apologia Origenis hæc scripta reliquit: *Clemens, Apostolorum discipulus, libros edidit, qui Græcè appellantur Ἀναγνωρισμος, id est Recognitio: in quibus cum ex persona Petri Apostoli, doctrina quasi verè Apostolica in quàmplurimis exponatur, in aliquibus ita Eunomij dogma scribitur, vt nihil aliud quã ipse Eunomius disputare credatur. Filium Dei creatum ex nullis extantibus asseuerans. tum etiam illud adulterij inseritur genus, vt natura Diaboli, ceterorumque Dæmonum, non propositi, voluntatisque malitia, sed excepta, ac separata creatura produxerit qualitas. Sunt & alia nonnulla libris eius inserta, quæ Ecclesiastica regula omnino non recipit, quæ peruersi homines ad assertionem dogmatum suorum, sub virorum Sanctorum nomine, tamquam facilius credenda inseruerunt; quæ ille nec sensisse, nec scripsisse credendus est.* Hæc Ruffinus. Sed ante Ruffinum Eusebius lib. 3. hist. Ecclesiasticę, c. 38. & Epiphanius hęresi 38. idem scripserunt. Meminit etiam horum librorum Hieron. lib. 2. aduersus Ruffinum. In quibus autem locis fuerint corrupti hi libri, indicatum est à Patribus antiquis. Nimirum, in articulis de Diuinitate, alijsque similibus. Corruptelam autem in articulo de libertate arbitrij nullus ueterum unquã notauit, vt rectè inquit Bellarm. Card. lib. 5. de gratia & libero arbitrio, cap. 25.

Sanè verò, quæ dicuntur in ijs libris de libero arbitrio, eadem repetuntur passim ab alijs patribus, vt necesse esset, omnes omnium Patrum libros esse deprauatos, si libri isti Recognitionum in hoc articulo deprauati censendi essent.

Addit ibidem Bellarminus Card. Manifestè constare non esse corruptos ijs in locis, vbi defen-

defenditur libertas arbitrij. Nam ante Ruffini ætatem, qui hos libros Latinos fecit, nulli fuerunt hæretici, qui libero arbitrio nimis multum tribuerent, quod postea fecerunt Pelagiani: multi autem hæretici fuerant, qui negauerant liberum arbitrium, vt Simon Magus, Manichęus, & alij. Itaque, si in his libris negaretur liberum arbitrium, suspicari possemus, insertam fuisse eam doctrinam à Manichæis, vel alijs eiusmodi hęreticis: at liberi arbitrij confessionem non possumus vlli hęretico illius temporis ascribere.

Ceterum Clementis Recognitionum libri Decem posteriores, quos nunc habemus sub titulo, Recognitionum Clementis ad Iacobum fratrem Domini, & quorum initium est, *Ego Clemens in Vrbe Roma natus*, creduntur esse illi, quos Gennadius testatur translatos à Ruffino; cuius etiam præfatio habetur in principio totius operis, in qua siue Ruffinus, siue alius quispiam sub nomine Ruffini, ita de ratione translationis suæ ad Gaudentium Episcopum scribit: *Aequum est sanè tibi, qui hæc etiam Græcè legeris, nè fortè in aliquibus minus à nobis seruatum translationis ordinem putes, interpretationis nostræ indicare consilium. Puto, quòd non te lateat, Clementis huius in Græco eiusdem operis Ἀναγνώσεων, hoc est Recognitionum; duas editiones haberi, & duo corpora esse librorum, in aliquantis quidem diuersa, in multis tamen eiusdem narrationis. Denique pars vltima huius Operis, in qua de transformatione Simonis refertur, in vno corpore habetur, in alio penitus non habetur. Sunt autem & quædam in vtroque corpore de ingenito Deo, genitoque disserta, & de alijs nonnullis; quæ, vt nihil amplius dicam, excesserũt intelligentiam nostram. Hæc ergo, tamquam quæ supra vires meas essent, alijs reseruare malui, quàm minus plenas proferre. In ceteris autem, quantum potuimus, operam dedimus, non solum à sententijs, sed ne à sermonibus quidem satis elocutionibusque discedere. Quæ res quamuis minus ornatum, magis tamen fidele narrationis reddit eloquium. Hæc Ruffinus de editione horum voluminum; quorum argumenta hic libet subscribere, vt ex collatione ipsorum cum superioribus priorum Recognitionum argumentis appareat, quantum sit vtriusque Operis discrimen.*

Primus itaque liber continet educationem Clementis in Vrbe Roma, ac veritatis studium; Barnabæ aduentum ex Iudæa in Vrbem; Clementis cum Barnaba initam societatem; vtriusque nauigationem in Palæstinam, & vtriusque ingressum in Cæsaream ad Petrum Apostolum; Petri item cum Clemente colloquium: in quo paucula quædam de vero Propheta testatur Clemens se ex Petro audiuisse, eaque literis vnico volumine mandasse. Additur in fine breuis decursus historiarum Veteris Testamenti.

Secundus, referente Niceta, narrat Simonis Magi quæ ab eo ostentabatur, sapientiam, eloquentiam, miracula, genus, parentes, item aliqua de potestate Dæmonum in homines, tum etiam primã Petri disputationem cum Simone in eadem Vrbe habitam: in qua paucis admodum verbis ostenditur, vnum esse Deum Mundi auctorem, & non plures.

Tertius refert secundum Petri cum Simone eadem in Vrbe congressum, in quo nonnulla de libero arbitrio disseruntur; quæritur quoque, cur Deus non fecerit hominem impeccabilem; cur cælum factum sit, quod igne resoluendum sit; vtrum mundi corde Deum videbunt; & vtrum anima immortalis sit; denique Simonis à suis desertionem, fugamque ipsius ex Cæsarea in Syriam describit.

Quartus, profectionem Petri, & Clementis, ex Cæsarea Doram, Ptolemaidem, Tyrum, Sidonem, Berithum, eorumque ingressum in Tripolim; qua in Vrbe Petrus hyemauit. recitat etiam Petri concionem in eadem Vrbe habitam, in qua breuis est decursus ætatum Mundi ab eius creatione vsque ad Christum.

Quintus habet Concionem aliam Petri in eadem Vrbe.

Sextus similiter aliam, in eadem Vrbe Petri concionem.

Septimus, egressum Petri ex Tripoli, & profectionem eius primum in Hortosiadam, deinde Antaradum, deinde ad insulam Aradum ad videndas columnas vitreas immensæ magnitudinis. refert quoque, matrem Clementis in eadem insula à Petro repertam, & tum primum à filio Clemente agnitam. enauigat iterum Petrus ex insula Aradum in Antaradum: inde pedestri itinere Balaneas se confert: deinde Pathon, & Gabalam pertransit: denique Laodiceam deuenit, vbi primum Clemens Faustum, & Faustinianum, fratres suos, recognoscit.

In

In octauo libro Petrus in loco secretiori portus Laodicea disputat aduersus senem quendam Mathematicum, asserentem, omnia fato regi.

Nonus eandem prosequitur disputationem aduersus Mathematicos, qui dicunt, omnia stellarum impulsibus euenire.

Decimus, narrat transmutationem Simonis Magi in Faustinianum fratrem Clementis: Deinde nonnulla addit de genealogia Deorum gentilium. Postremò digerit discessum Petri ex Laodicea, & aduentum eius in Antiochiam: qua in Vrbe populus ei cathedram tradidit docendi.

Tot igitur sunt posteriorum Recognitionum volumina, de quibus, vt liberè pronunciem quid sentiā (inquit Sixtus) suspicor non esse Clementis: nam præterquam quòd multa in ipsis sub persona Petri Apostoli ex intima Platonis, & Aristotelis Philosophia referuntur, duo quoque integra folia recitantur ex persona Petri in nono libro huius Operis, ad uerbum transcripta ex libro De fato aduersus Abydam Astronomum, Bardesanis Syri, qui (teste Epiphanio) claruit sub Marco Imperatore annis septuaginta post mortem Clementis; quam etiam Bardesanis scripturam Eusebius in sexto libro de Euangelica præparatione, iisdem planè verbis recitat, nec una quidem immutata dictione. Sunt quoque in his libris pleraq; incerta, multa fabulosa, nonnulla insuper Catholicis dogmatibus aduersantia. Ex quibus Iacobus Archiepiscopus Genuensis nonnulla annotauit in vita Clementis, à se in libro annuarum festiuitatum inserta.

Addit Sixtus Senensis, à Clemente scriptam esse Apostolicam illam Liturgiam, de qua Proclus Archiepiscopus Constantinopolitanus in libello De traditione Missæ Diuinæ, hæc verba exarauit: *Multi quidem, & alij Diuini Pastores, qui Apostolis successerunt, ac Ecclesiæ Doctores, sacrorum illius Diuinæ Missæ mysteriorum rationem explicantes, scriptis mandatam Ecclesiæ tradiderunt; in quibus primus & clarissimus est beatus Clemens, summi illius Apostolorum discipulus ac successor: qui sacrosancta illa mysteria, à sanctis Apostolis sibi reuelata, in lucem edidit.* Nicolaus, Methonensis Episcopus, in libro de veritate corporis Christi in Sacramento Altaris, profert ex hac Liturgia præfationem quandam, qua Græci utuntur ad consecrationem Sacramenti Eucharistiæ; in qua post illa verba Dominica. *Hoc est Corpus meum.* Et, *Hic est Calix, &c.* quibus vera fides Catholica docet, panem & vinum transmutari in Corpus & Sanguinem Christi, adduntur hæc verba deprecatoria: *Tu, qui nullius indiges, Deus, mittere digneris Sanctum Spiritum tuum super hoc Sacrificium, vt efficiat panem hunc corpus Christi tui, & calicem hunc sanguinem Christi tui. Amen.* Quæ verba Marcus Episcopus Ephesinus, in libro De sanctificatione Diuinorum donorum, & Nicolaus Cabasilas in libro de interpretatione Missæ, ita uoluerunt esse ad formam consecrationis necessaria, vt sine eis, verba Christi à Sacerdote prolata, nihil ad Sacramenti consecrationem proficerēt: quibus occurrens Bessarion, Patriarcha Constantinopolitanus, in libro De Sacramēto Eucharistiæ, inquit, quòd verborum Clementis auctoritas facilè posset eludi, ut ex apocrypha scriptura deducta; non esse tamen spernendam, quia eisdem verbis vsi sunt in suis Liturgijs Iacobus frater Domini, Basilius, & præsertim Chrysostomus, qui post Dominica transmutationis verba, à Sacerdote recitata addit: *Fac panem istum preciosum corpus Christi tui, & quod est in calice isto, preciosum sanguinem Christi tui, permutans sancto Spiritu tuo. Amen.* Quæ sanè verba formam, ac uim continere uidentur transmutandi panem & vinum in corpus & sanguinem Christi. Ob id igitur, ut talis tollatur hæsitatio. *Sciendum est,* inquit, *corpus Dominicum duplex esse, verum scilicet, atque mysticum; & illud quidem ipsius Domini verbis, cuius corpus est, confici; hoc verò, quod ipsi sumus, superadditis vel Clementis, vel Basilij, vel Chrysostomi verbis, precibusque compleri: quibus post consecrationem mysterij, Sacerdotes supplices orant, vt per dignam Eucharistiæ sumptionem, idem cum Christo corpus efficiamur. Quod facile est intelligere, si quis Missas à prædictis Patribus editas, diligenter animaduertat.* Hæc Bessarion. Cuius sententiam confirmans Chrysostomus in Homilia de Iuda proditore, manifestè fatetur, panem uerti in corpus Dominicum, uirtute huius sermonis Christi, *Hoc est Corpus meum,* à Sacerdote prolati.

Canones Apostolici. De Canonibus autem Apostolicis à Clemente conscriptis cum duæ incidant quæstiones, quarum altera ad auctoritatem, altera ad numerum eorum attinet, sciendum est, à Tertulliano

no aduersus Praxeam, scribi, eos esse nobis per manus traditos. Athanasius autem eosdem numerat inter agiographa. Damascenus libro quarto, illos in canone scripturarum ponit, & Synodus Trullana, canone secundo, recipit octogintaquinque canones Apostolorũ. At Ecclesia Catholica non recipit nisi quinquaginta priores canones, vt testatur Humbertus; & habetur hoc testimonium sub nomine Leonis IX. apud Gratianum. Idem testatur Hincmarus, qui à Papa Hadriano dicit traditos nobis esse solum quinquaginta canones Apostolorum. Hinc Vrbanus II. Pont. Max. in Epistola ad Præpositum S. Vincentij scripsit, canones Apostolorum integrè quidem à Græcis, ex parte autem à Latinis recipi, quia nimirum ex octogintaquinque canonibus, solùm quinquaginta Latini recipiunt. Extat huius rei testimonium Vrbani apud Gratianum. Denique in antiquis codicibus Conciliorũ non inueniuntur nisi quinquaginta priores canones. Quare quòd Gelasius, Leo IX. & Isidorus, hos canones tamquam ab hæreticis corruptos reijciant, intelligendum erit de libro, in quo sunt octogintaquinque canones; idque propter admixtionem canonũ adulterinorum, quales sunt, canon sexagesimusquintus de ieiunio Sabbathi, & sexagesimusseptimus de baptizatis ab hæreticis, & octogesimusquartus de canone scripturarum, & alij fortasse nonnulli. Neque verò hoc loco tanti facienda est eorum defensio, à nostro Francisco Turriano, magni zeli, atque eruditionis viro suscepta, vt memoratas tantorum Patrum auctoritates non anteponamus: Is enim non probat singulos canones esse legitimos, sed solùm in genere aliquos esse canones Apostolorum: quibus sanè, qui sunt legitimi, plurimum deferendum est: hi verò à Clemente publicati, non sunt Apostolorum scriptura, sed traditiones sine scripto, ab ipsis in Ecclesia relictæ (sic eos appellat Synodus Gangrensis antiquissima, in peroratione) de quibus & idem Clemens libris constitutionum Apostolicarum, citatus ab Epiphanio, & veteribus compluribus.

[De quibus vide, quæ Baron. To. 2. Annal. sub ann. 102. copiosè tradidit. — Humbertus, lib. 2. Nicet. 16. dist. c. Clementis. — Vide hoc testimonium apud Turrianũ lib. 2. pro Epistolis Decretalibus. c. 15. — 32. dist. c. præter. — Gelasius, 15. dist. c. Sancta Romana. — Leo IX. 16 d. c. Clementis. — Isidorus, 16 d. c. Canones.]

Ceterum & Sixtus Senensis de ijs sic scribit: *Isidorus tantum quinquaginta recenset: sexta Synodus, canone secundo, probat octogintaquinque, tametsi non sint nisi octogintaquattuor, sed duo decimus Latinus, est in codice Græco in duos diuisus. Zepherinus, quingentis annis quinta Synodo prior, sexaginta tantum canones admittit. Leo XI. trecentis & quinquaginta ferè annis posterior sexta Synodo, in Epistola ad Michaelem Patriarcham totidem enumerat. In vltimo Apostolorum canone recipitur Ioannis Euangelium, quod scriptum fuit sub Nerua; canones verò, viuente Petro, qui longè antea sub Nerone occisus est, dicuntur editi, sicut ex vigesimooctauo canone elicitur; in quo scriptum est: A me Petro. Hoc autem valde videtur absurdum. Nisi dicamus, particulam illam de approbatione Euangelij Ioannis, ex libri margine, cui ab aliquo sciolo addita fuerat, irrepsisse in textum. Sunt etiam in his sanctionibus quædam, quæ cum præsentibus Ecclesiæ dogmatibus non conueniant, veluti canone sexagesimosecundo, quo iubetur, comedentes carnet cum sanguine, deponi. Et canone quinquagesimosexto, quo ieiunium tam Dominica, quàm Sabbathi prohibetur. Sunt qui arbitrentur, hos canones à Nicolaitis hæreticis contaminatos, & alijs multis apocryphis respersos.*

[Lib. 2. Bibl. Sanctæ.]

Ceterum Clementis Odeporicon siue Itinerarium, Athanasius in Synopsi, & Leo Papa in Epistola contra Niceten, scriptis apocryphis annumerant; & Gelasius distinctione quintadecima, inter libros recenset ab Ecclesia reprobatos, inquiens: *Itinerarium Petri Apostoli sub nomine Clementis libri octo, apocryphũ est.* Hoc Tritemius partitur in libros decem, quorum initium est: *cum in Vrbe Roma, &c.* Suspicor (inquit Sixtus Senensis) hoc opus illud idem esse, quod apud aliquos auctores Peregrinationes, siue Circuitiones, vel Circuitus Petri inscribitur: de quibus Epiphanius libro primo Panarij hæresin Ebionis confutans, hæc ait: *Vtuntur Ebionei & alijs libris, nimirum Circuitionibus Petri appellatis, per Clementem scriptis, multa corrumpentes in ipsis, & pauca vera relinquentes, velut ipse Clemens ipsos per omnia redarguit in Epistolis, quas scripsit, Encyclicis, quæ in sanctis Ecclesijs leguntur: quia alium habet characterem fides ipsius, & sermo ab his, quæ ab illis sub nomine ipsius in Circuitionibus corrupta sunt.* Hæc Epiphanius de Circuitionibus, siue Itinerario. Quod quidem videtur, idipsum esse supra memoratum Recognitionis posterioris Opus, tali titulo à librarijs exornatum, & Ruffini Præfatione aut conficta, aut aliundè petita transformatum; vt hoc fuco volumen, sub Itinerarij nomine damnatum, commendabile redderent apud emptores tam ex Recognitionum

tionum gratiore inscriptione, quàm ex interpretis Ruffini auctoritate. Facit autem, vt id credatur, ipse numerus, & contextus librorum; in quibus à capite vsque ad calcem nihil ferè aliud enarratur, quàm Petri & Clementis peregrinatio ex Italia in Palæstinam, & ex Palæstina vsque in Antiochiam per singulas vrbes & loca, quæ sunt inter Cæsaream Palæstinæ, & Antiochiam. Huc accedit, quòd Iacobus, Archiepiscopus Genuensis, qui hanc ipsam peregrinationem in vita Clementis conscripsit, testatur se eam summatim collegisse ex Itinerario Clementis apocrypho: quod sanè indicat, libros Recognitionum, & Itinerarium Clementis, idem esse Opus. Hoc autem aliquot ante annos S. Romanæ Inquisitionis officium in Indice damnatorum ab Ecclesia librorum adscribi iussit.

Clementis librum de Petri aduersus Appionem disputatione, citat Hieronymus in Catalogo, inquiens: *Fertur & disputatio Petri, & Appionis longo sermone conscripta, quam Eusebius in tertio Historiæ Ecclesiasticæ volumine coarguit.* Habetur autem hic locus à Hieronymo citatus, apud Eusebium c. 38. libri tertij, his verbis: *Sed & alia Opuscula Clementis non minima à nonnullis haberi perhibentur, velut Petri, & Appionis disputatio, quæ in vsu à veteribus habita minimè reperitur; quia nec pura in eis, & incorrupta Apostolica fidei regula mansisse deprehenditur.*

Clementis Historiarum libri sex, à Beda presbytero in libro De temporum ratione citatur in hæc verba: *Sanctus Clemens, Apostolorum discipulus, & Romanæ Ecclesiæ tertius post Petrum Episcopus in sexto Historiarum suarum libro ita scribit: In principio fecit Deus cælum, & terram. Spiritus autem iussu Dei, quasi ipsa conditoris manu, lucem separauit à tenebris, & post inuisibile cælum, istud visibile produxit, vt superiora quidem habitacula faceret Angelis, inferiora verò hominibus.*

Clementis Opus De responsionibus Petri ad interrogata Tripolitanorum, de quo nihil est, quod certi referatur, nisi quòd in quinto Recognitionum volumine scriptum est, Clementem pluribus libris huiusmodi interrogationes vnà cum Petri responsionibus collegisse.

Clementis Epitomes Κηρυγμάτων τοῦ Πέτρου hoc est, *Prædicationum Petri Apostoli*, mentionem fecerunt Clemens Alexandrinus sexto Stromatum libro, & Origenes eius discipulus Tomo 13. in Euangelium Ioannis, proferentes ex ipso fragmenta aliquot.

Porrò Clementis Epistola quintadecima aut nō est eius, aut est ab aliquo valde corrupta. Primum enim initio Epistolæ fingitur Clementem Romanum Episcopum scribere fratribus habitantibus in Hierusalem cum Iacobo. At Iacobus obijt septennio ante Petrum, nec nisi post eum Clemens fuit Pontifex Rom. vt constat è Hieronymo, De viris Illustribus atque adeo ex historicis omnibus, qui res Ecclesiæ conscripserunt. Deinde laudat fictitius iste Clemens communionem vxorum. Quod quidem Nicolai hæresiarchæ, non autem Clementis dogma fuisse, extra controuersiam est. Denique totus locus de communione rerum & vxorum translatus est in hanc Epistolam è decimo Recognitionum libro, in quo eadem hæc secundum Philosophiam Platonis dicuntur à Faustiniano Ethnico inserta, quæ ab ipso S. Clemente refelluntur. Quis igitur credat (inquit Card. Bellarm. lib. 3. De bonis operibus cap. 11.) ea ipsa à S. Clemente tradita fuisse Christianis in illa Epistola, quæ ipse idem alibi ab Ethnico disputata refutauit?

At quid denique de Clementis Romani Operibus Photius in sua Græca Bibl. scriptū reliquerit, est, quod sequitur, à nobis Latinum factum è Græco. *Perlecta sunt etiam à nobis Clementis Romani librorum duo volumina, quorum alterum Constitutiones Apostolorum vna cum Clemente inscribitur, quo in opere simul cum reliquorum Canonum in varijs Synodis conditorum collectione, etiam ipsi qui inscribuntur Apostolorum Canones continentur, alterum in forma Epistolæ dedicatoriæ ad Iacobum fratrem Domini compositum est, in quo & quæ dicuntur Acta D. Petri Apostoli, & contra Simonem Magum disputationes habentur. Præterea Recognitio Clementis, & patris, & reliquorum fratrum ibi narratur. Ideo in quibusdam codicibus inscriptio hæc legitur.* Clementis Romani Recognitionum libri. *In alijs autem, vt diximus, Epistola tamquam ad Iacobum fratrem Domini præponitur, & hæc quidem non tāquam ab vno profecta esse dicitur: Nam in quibusdam libris, quasi esset ab Apostolo Petro ad Iacobum transmissa, conscripta est, in alijs*

verò quasi à Clemente ad ipsum Iacobum directa esset: diuersa autem sunt hæ Epistolæ, sicut diximus. Nam altera quidem significat Petrum, qui sua ipse gesta conscripserat, illa ad Iacobum eiusdem rogatu mittere; altera verò assumit, quasi Clemens ex praecepto Petri eas conscripserit, & illo ad immortalem vitam translato ad Iacobum miserit. Ex his autem coniÿcere licet, fuisse duas Actorum D. Petri editiones promulgatas. Cum autem procedente tempore altera perÿsset, vim obtinuit Clementis editio, quasi superior. In omnibus enim, quos vidimus, libris, qui sanè multi fuerunt, post Epistolas illas diuersas, & inscriptiones sine vlla discrepantia eandem inuenimus Tractationem, quæ incipit. Ego Clemens, & quæ sequuntur post illa, ordine. Hæc autem tractatio infinitis penè abundat erroribus, & iuxta impÿ Arÿ impietatem etiam in filium voces blasphemas, & contumeliosas vomit. Constitutiones autem tribus tantum culpis obnoxiæ videntur. Nam primo in eis multa ficta malitiosè inserta sunt, quæ facile est à bonis, verisque secernere, præterea in Deuteronomium multa etiam contumeliosè dicta effutit, quæ facile est diluere. Deinque in Arianismum quoque, quantum quisque altius, violenter impingit. Et liber quidem Actorum, splendore, ac grauitate orationis & puritate & æquabilitate, & reliquis orationis virtutibus, & rerum varietate tantum habet, in quo excedat eiusdem Constitutiones, vt nullam comparationem inter se, & cum aliis eiusdem Auctoris sermonibus possint admittere: Reliqua sunt facilia. Hæc Photius.

Clemens IIII. Pontifex Maximus, Guido antea vocatus, natione Gallus Iureconsultorum peritissimus, qui bona Ecclesiæ ita accuratè administrauit, vt plus Deo quàm affinitati, & cognationi tribueret, Eduigem Poloniæ Reginam in sanctarum numerum retulit, eiusq; vitam, & miracula conscripsit.

Clemens V. *Raimundus*, siue *Bernardus de Goth* antea vocatus Bertrandi equitis filius, natione Gallus, Aquitanus, & olim Episcopus Burdigalensis, licet esset extra Collegium Cardinalium, Perusÿ peruigilio Pentecostes, Nonis Iulÿ an. 1305. Pont. Max. omnium suffragÿs renuntiatus, Viennense Concilium coegit: Codicem Clementinarum edidit, sermones ad populum habitos scripsit.

Clemens VI. Gallus, Patria Lemouicensis ex monacho Benedictino Pont. Max. multa scripsisse fertur: quorum hæc sunt præcipua.

De Canonizatione Sancti Iuonis, quem ipse in SS. numerum retulit. Vide Surium Tomo 3. ad diem 19. Maij. De approbatione Caroli Regis. Sermonum, lib. 1. De collatione, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

Missam pro mortalitate, *Recordare Domine testamenti tui*. Extant Romæ in Bibliotheca Vaticana, Epistolarum, & Decretalium eius plura volumina m.ss. quæ asseruantur in cubiculo secretiori, quod est ad læuam, ingredientibus Bibliothecam.

Clemens Spalentia Regulam educationis filiorum edidit excusam, Venetÿs anno Domini 1549.

Clementinarum Breuiarium, vide in verbo, Ioannes Vanquel.

Cleri Pisani ad Hugonem Etherianum Epistola, in Tomo nono Bibliotheca Sanctorum Patrum.

Clypiacense Concilium sub Clodoueo Rege anno Dom. 662. Regni autem Clodouei decimosexto (& Clypiacum est Villa in tractu Parisiensi) omnium propemodum gentis Frãcorum Episcoporũ. Adfuit ipse Clodoueus. Actum est de priuilegio Regio monachorum S. Dionysÿ. Vide Aimoinum, lib. 4. c. 41. qui & refert orationem, quam habuit Clodoueus, & Acclamationem ibidem consecutam.

C OE

Coelestinus Pont. Max. Decreta Synodi aduersus Nestorium, siue *Nestorem* dictauit, eademque descripta ad Orientis, & Occidentis Ecclesias misit, confirmans duabus in Christo manentibus perfectè naturis, vnam filij Dei credendam esse Personam: cui fidei Nestorius, aduersabatur. Quin etiam Xystus Cœlestini successor ad ipsummet Nestorium, atque ad Orientis Episcopos aduersus errorem ipsius succidendum sententias (vt ait Gennadius) Vide in verbo, Nestorius, qui & Nestor dictus est.

nadius) direxit. At Suffridus Petrus in Notis ad illum ita. *M.S. codices, sicut & Tritemius, & Honorius hunc scriptorem vocant, non Xystum, sed Cælestinum: quam lectionem veriorem esse ex hoc eodem capite infrà manifestè patet, vbi hic idem Cælestinus, & eius successor Xystus vocatur: sane & Tritemium legisse hic Cælestinum, ex eo constat, quod hae opera Cælestino, non autem Xysto tribuit, quæ Gennadius hic refert; quam rem etiam ipsa historia veritas approbat, cum certum sit, tertiam Synodum Ephesinam, in qua Nestorius est condemnatus, sub hoc Cælestino primo & Theodosio Iuniore Imp. fuisse congregatam, & huic Cælestino immediatè Xystum III. successisse.*

Coelestinvs qui & Petrus Cœlestinus dictus est, Pont. Max. inter sanctos relatus anno Domini 1313. à Clemente Papa V. Constitutionem vnam edidit licere Pontifici Rom. abdicare se Magistratu, vt habet Petrus Bugianus in colloquio primo historiæ suæ monasticæ, & Arnoldus in Ligno vitæ.

L. Coelii Lactantij Firmiani, Diuinarum institutionum, libri septem. De ira Dei alius. De officio Dei, libri duo, studio Michaelis Thomasij emendati, cum Notis eiusdem & Græcarum vocum Latinæ interpretatione. Antuerpiæ apud Christophorum Plantinum 1568. & 1570. ibid. Vide reliqua in verbo, Lactantius.

Coelivs, siue Caius Sedulius (ait Tritemius) presbyter, natione Scotus, Hildeberti Scotorum Archiepiscopi ab ineunte ætate discipulus, vir in Diuinis scripturis exercitatus, & in secularibus literis eruditissimus, carmine excellens, & prosa; amore discendi, Scotiam relinquens, venit in Galliam, deinde Italiam perlustrauit, & Asiam, postremò ex Achaiæ finibus excedens, in Vrbe Romana mirabili doctrina clarus effulsit. Hic tandem (vt Sigebertus scribit) Episcopus ordinatus fuit, sed cuiusnam ciuitatis non exprimit. Claruit sub Theodosio, anno Dom. 430. scripsit autem,

Paschale Opus, siue Mirabilium Diuinorum, Heroico Carmine, in quinque libros distributum, hoc est, *De Christi Iesu miraculis*. Adiecit hymnos. Quæ omnia extant in Bibliotheca SS. Patrum.

Reliquit etiam Commentariorum, siue potius Annotationum in omnes Pauli Epistolas soluta oratione lib. 14. ex Origene, Ambrosio, Hieronymo, & Augustino nominatim citatis collectos; quorum initium est. *Sciendum est, quòd in hoc Proœmio.*

Coelii Pannonij Collectanea in Apocalypsim D. Ioan. edita sunt Parisijs anno 1571.

COL

Collectanea incerti Auctoris de Fide volumina quinque ex varijs Auctoribus referuntur à Photio in sua Bibl. Græca.

Coloniensis cleri secundarij, & Deputatorum Vniuersitatis Iudicium, de Doctrina, & Oratione Martini Buceri ad Bonnam, Colonię apud Melchiorem Nouesianum 1543.

Coloniense Enchiridion, quod ante aliquot annos fuit euulgatum, non solum in Tractatu de iustificatione, verum etiam in pluribus alijs censura Ecclesiastica dignum esse videtur: certè in modo loquendi doctrinam Melanchthonis, & Buceri valde redolet. Sic enim & Card. Bellarm. c. 2. de Iustificatione lib. 3. & c. 3. eiusdem libri, vbi ostendit à Tridentina Synodo condemnari eius errorem. Sess. 6. Can. 13.

Coloniensis Ecclesiæ, & Synodi Diœcesanæ statuta, siue Decreta Coloniæ 1599. Collegij autem Theologici ibidem paucos ante annos extructi pro Orthodoxæ Religionis conseruatione Descriptio, ibid. an. 1578.

Colvcivs Pierus Florentinus à secretis Vrbani V. & Gregorij XI. Pontt. Maxx. scripsit De vera religione ad Hieronymum Vranum Camaldulensium Generalem, lib. 2. qui m. s. Florentiæ in Bibliotheca S. Marci, & in Bibliot. Nicolai Gadij asseruantur Disputationem, Num medicina sit præstantior Iurisprudentia: quare & hunc librum prænotauit. *De nobilitate legum, & medicinæ:* cui scientiam legum anteponit.

Librum de fortuna, & fato ad Felicem Abbatem in oppido, quod dicitur *Septimum*, Ordinis Cisterciensis. Incipit, *Quotidiano esse videmus.* Sed cum in hoc libro quadam (licentia forsan

forsan,vt aiunt,Poetica) non satis consona veritati edidisset,contra ipsum insurrexit Ioãnes Dominicus insignis Cardinalis,qui opusculum edidit,inscriptum *Loculus noctis*.

Ceterum extant Colucij Epistolę ad diuersos,quarum initium. *Quamquam omnes magnificè*. Is manu scriptus erat in Bibliotheca Gaddiana Florentiæ, vbi obijt anno Dom. 1406. vt scribit Leonardus Aretinus ipsius auditor in primo Epistolarum suarum libro ad Nicolaum. Verinus autem in 2.lib.de illustribus Florentiæ Viris, hęc de illo cecinit.

Si non eloquio grauitate, Colucius omnes
Exuperat, cuius ceu flumina dicta Tyrannus
Bebriacus timuit, tantum terroris habebant.

Colvmbanvs Scotus,monachus monasterij & Congregationis Benchorensis,deinde Luxouiensis monasterij & congregationis ęquiuocæ primus institutor, ac deinceps, Bobiensis cęnobij in Italia primus fundator & Abbas, & vir sanctus, scripsit in totum Psalterium Commentaria.
Epistolarum aduersus Theodoricum Regem adulterum, lib.1.
Monasteriorum Methodos, lib.1.
Carmen aduersus auaritiam,excusum Basileæ in volumine veterum Poetarum. Obijt Bobij anno Dom.614. die 21. Nouembris, vbi & sepultus.

Huius autem extat ad Hunaldum discipulum Epistola, in qua detestatur auaritiam,to.8. Bibl. Sanctorum Patrum.

Sigebertus ait,illum alia multa edidisse,vel ad canendum,digna,vel ad docendum,vtilia: libro de viris illustribus,cap.60.

Colvmbani Vranij,Malleus Caluinistarũ,hoc est,vt libri habet pręnotatio *D.Io.Chrysost. solis sufficienter suis scriptis retundens vniuersos errores,quos Caluinus, eiusque assecla de ter venerabili Eucharistia Sacramento commenti, vel secuti sunt*: Antuerpiæ apud Bellerum 1590.

Cometivs (forte Gometius) Hispanus Ord. Minorum, scripsit de cuiuscunque scientiæ, ac præsertim de naturalis subiecto.

Commodianvs dum inter seculares literas etiam nostras legit,occasionem accepit fidei: factus itaque Christianus, & volens aliquid studiorum suorum munus offerre Christo,suę salutis auctori, conscripsit mediocri sermone *quasi versu* librum aduersum Paganos. Et quia parum nostrarum attigerat literarum, magis illorum destruere potuit dogmata, quã nostra confirmare. Vnde & de Diuinis repromissionibus, aduersum illos vili satis, & crasso, vt ita dixerim,sensu disseruit, illis stuporem, & nobis desperationem incutiens. Tertullianum & Lactantium, & Papiam auctores secutus, moralem sane doctrinam, & maximè voluntariæ paupertatis amorem optimè prosecutus,studentibus inculcauit. hæc Gennadius. At Suffridus ait, *quasi versu* m. s. codices pro *versu* habebant *Librum*, mihi retinendum videtur vtrũque, vt sit sensus plenus, ideoque vtrunque expressi. *Et quia parum nostrorum attigerat literas.* m.ss. codices hic pro *Patrum* habent *parum*: quod quoniam sensus ipse flagitat, vt genuinum reposui.

Commonitorivm Episcopi Germani miserunt ad Regem Ludouicum Germaniæ Vormatiam,vbi erat per legationem,in qua erant etiam aliqui ipsorum. Quod inseruit Baron. Card. ne tantum antiquitatis pereat monimentum. In 10.Tom.Annal.pag.166. quod omnino inserendum est in Concilijs.

Compendiense Concilium apud Compendium, quod vulgo dicitur *Compiegne*, anno 833. Ludouico Pio Imp. Pontifice autem Max. Gregorio IIII. Extat in Annalib. Francorum ex Pithęi Bibliotheca editis. Actum est de Ludouici depositione. Vide To.10. Cardin. Baron. sub hunc annum. Qui tamen Ludouicus sequenti anno communi lętitia restitutus est.

Compvtvs Ecclesiasticus per digitorum articulos mira facilitate traditus auctore Christophoro Clauio Bambergense Romæ vide in verbo, Christophorus Clauius.

Compvtvs magnus incerti Auctoris in Photij Bibliotheca, qui ita habet. *Perlectus est etiam liber, qui quidem sine nomine Auctoris editus,inscriptione, quoad illum caret, sed tamen in fronte hac extat inscriptio. De Sancta Paschatis celebritate liber octo capitibus distinctus. Hic*

quidem simplici sanè, & apertissima oratione conscriptus plures, atque praclaras sententias habet. Quin & Auctor in quarto capite, siue sectione contra Metrodorum argumentis acriter pugnat, ita, vt eum conuincat, sacris autem scriptura testimonijs sua dicta roborat; & pleraque de ijs, qua ad opificium sex dierum intelligendum maximè iuuant, tā̄ quam per formam interpretationis circa basi de Paschate disputationes intexit. Suam autem Orationem Theodoro, quem charissimum, & fratrem nominat, nuncupat. Fecit etiam alios eiusdem argumenti libros. Sed hic copia, & vtilitate alios superat omnes; quippe qui quacumque huic argumento conducere posse videbantur, cuncta acutè, atque accuratè est persecutus. De Bissexto enim, & intercalari mense, & Epactis Solis, & Luna, De Cyclo, siue circulo Aurei numeri, qui vndeuiginti annis conficitur, ac de inuentione horum omnium subtiliter, ac perspicuè differit, & de mensibus item, & Kalendis, & Hebdomadibus, atque earum diebus: Quinam quoque sint circuli, ex quibus Annus cognominatur; Quinam anni intercalares. De reuolutionibus Solis octo & viginti. De reuolutionibus nouemdecim Luna, siue de decima nona Luna, & quenam sit Luna decima quarta, & de mensibus Solaribus, & Lunaribus, ac de principio mensis Lunaris, & Solaris, & de mense aquali Luna, ac mense perfecto, & quot anni à principio mundi fluxerint. Scribit autem hic Christum Dominum, & Deum nostrū, sicut & in alijs vita sua, sic & vltimum Pascha iuxta legem confecisse, in quo ipse traditus est, & non ante. Et hoc consideratione dignum est. Chrysostomus, & Ecclesia ante mysticam cœnam, in qua suum ipse corpus discipulis tradidit, ait tunc legitimum Pascha celebrasse. Hactenus de Auctore innominato Computi Photius.

Conantivs Palentinæ Ecclesiæ Episcopus melodias sonis multas edidit, Orationū quoque libellum de omnium Psalmorum proprietate. Vixit in Episcopatu amplius triginta annis ab vltimo tempore Vuiterici, Gundemaro, Sisebuto, Suinthilamo, Sisenando, & Cinthila regibus, S. Ildephonsus in Catalogo virorum illustrium Hispanorum.

Concertatio fidei Catholicæ continens Apologiam martyrū, Palinodias quattuor, & duo contra Catholicos edicta. Item librum ad persecutores Anglos. Deinde in aliud edictum breuem confutationem. Augustæ Treuirorum apud Henricum Bock 1588. Altera item concertatio fidei catholicæ in Anglia denuo centum & eò amplius martyrum, sexcentorumque insignium virorum rebus gestis, disputationibus & defensionibus aucta, ac maiori quam hactenus diligentia in lucem edita.

Concilia, quæ primum ab Apostolis cępta sunt celebrari, deinde verò in Christiana Ecclesia plerumque habita sunt, cum siue de Religione cōtrouersia orta est, siue cum, de instauranda disciplina Ecclesiastica, agendum fuit, (non minus, quam cū in Comitijs de Repub. conueniunt in unum Principes, & Magistratus Regni,) plura fuere, quæ bellici tumultus, aut Ecclesiæ hostes sæpè obscurarunt, aut & falsarunt, aut adeo de medio tolli procurauerunt, nimirum cum cernebant ex ea luce tenebras suarum hæresum maximè dispelli.

Hinc desideratum est, vt integriores ac rectius disposita Conciliorum editiones prodirēt in lucem, quàm quæ hactenus prodierunt.

Nos de ijsdem editionibus breuiter hic agemus, si primò quinam, vel antiquitus, vel nostra ætate de Concilijs scripserunt, deinde quænam editiones ad hæc vsque tempora sunt euulgatæ, dixerimus.

Scriptores de Concilijs.

Auctores ipsi, qui Concilia collegerunt; primò Dionysius exiguus: Deinde Ferrandus Carthaginiensis, postea Martinus Episcopus Bracharensis, deinde Cresconius Episcopus Africanus, in Concordia Canonum digesta sub capitibus trecentis: qui item in Decretum, & in Decretales scripserunt, de quibus vide in verbo, Decretum. Pontifices Maximi, qui Decretales Epistolas scripserunt: quarum tres Tomi extant, vberiores futuri aliquibus alijs postea inuentis. Hilarius, (licet non multa) libro de Synodis.

S. Augustinus varijs in locis, sed quæ ordine disposita sunt in confessione Augustiniana Hieronymi Torrensis nostri. Vide in verbo, Augustinus Hipponensis ad finem, & in verbo, Hieronymus Torrensis. Photius libro de septem Synodis, & Psellus, Iuo, Burchardus, Isidorus libro sexto Etymologiarum.

Isido-

Isidorus item, qui *Mercator* est dictus. Beda in libro de sex ætatibus, in Constantino IIII. Gratianus, Phreculphus, & alij in suis Chronicis.

Recentiores.

Thomas Valdensis libro secundo Doctrinalis fidei, cap. 26. & 27.
Ioannes de Turrecremata, libro 3. Summæ, De Ecclesia.
Ioannes Gerson Tractatibus varijs de Ecclesiæ, & Conciliorum potestate.
Dionysius Cartusianus libris tribus de Concilijs.
Ioannes Eckius in Enchiridio.
Iodocus Clichtoueus in Defensione Concilij Senensis.
Iodocus Tiletanus, & Didacus Payua pro Concilio Tridentino, & Gaspar Villapandæus in Disputationibus nouem pro Concilio Tridentino.
Ioannes Cochlæus, libro de Concilijs.
Georgius Vicelius de Concilio contra Lutherum.
Ioannes Roffensis contra articulum Lutheri. 28. & 29.
Gabriel Loaysa vbi De Concilijs in Hispania celebratis: & Morales, & Ioannes Mariana noster in suis Historijs de rebus Hispanicis.
Thomas Caietanus in Opusculis.
Conradus Tregarius Augustinianus.
Conradus Brunus libros nouem de Concilio vniuersali. Baptista Platina.
Albertus Pighius libro sexto Hierarchiæ Ecclesiasticæ.
Stanislaus. Hosius Cardinalis Varmiensis in explanatione Symboli, c. vicesimoquarto, & contra Prolegomena Brentij.
Petrus à Soto in Defensione suæ Confessionis contra Brentium.
Ioannes Antonius Delphinus, libro secundo De Ecclesia.
Melchior Canus, libro secundo, de Locis Theologicis.
Hugo in Opere inscripto *Synodalia Hugonia*.
Gilbertus Genebrardus, & Arnaldus Pontacus Episcopus Vasatensis in suis Chronographijs, de qua tamen, quid post iteratas cogitationes denique sensimus. Vide in verbo, Gilbertus Genebrardus.
Alphonsus à Castro, libro quarto de hæresibus.
Onuphrius Panuuinius suo Chronico.
Gulielmus Lindanus, libro tertio, cap. septimo, Panopliæ Euangelicę.
Franciscus Turrianus Societatis nostræ varijs in operibus, de quibus, vide in verbo, Franciscus Turrianus. Nam & fragmenta aliqua Conciliorum interserit, ac de octaua Synodo agit, quam modo è Bauarica Bibliotheca curamus in Latinum verti, cum neque Latina, neque Græca hactenus prodierit in lucem.
Sanderus, libro de Monarchia Ecclesiastica.
Stapletonus de Demonstrationibus Ecclesiæ.
Robertus Card. Bellarm. Tomo secundo controuersia 1. de Concilijs & Ecclesia.
Cæsar Cardinalis Baronius decem Tomis Annalium Ecclesiasticorum. Vide item nostram Refutationẽ imposturarum Dauidis Chytræi, vbi facies Ecclesiæ ex ipsis primis Generalibus Concilijs ostenditur: ac de Concilij Trullano, Gangrensi, & alijs agitur.
Sed & Conciliorum volumina octo pollicebatur Petrus Galesinius se editurum cum Canonibus tam Gręcis, quàm Latinis, multis item partibus aucta notationibus, præterea in quibus emendationis ratio, consentiensque Canonum disciplina, & antiquitatis splendor eluceret, præclarè essent illustrata.
Veruntamen, quòd sciam, vel non prodierunt, vel tantum illius aut consilium, aut cęptum perduci ad effectum ob mortem haud potuit.
At Ioannes le *Maire* inter alia, de illustratione Galliæ Promptuarium edidit Conciliorum Ecclesiæ Catholicæ cum Schismatibus, atque dissidijs. Parisijs apud Gulielmum Bretum, anno Domini 1543.

Ioannes autem Busæus Societatis nostræ Theologus in præfatione ad Luitprandum Ticinensem de vitis Romanorum Pontificum non pauca de eorundem Decretis recitat, quæ non extant in Tomis Conciliorum.

Editiones Conciliorum variæ ubi nam, & quoto anno.

Et quidem Moguntiæ anno millesimo quingentesimo vigesimo ex officina Ioan. Schoefferi prodierunt Canones Apostolorum. Veterum Conciliorum Constitutiones. Decreta Pontificum antiquiora. De Primatu Romanæ Ecclesiæ è tribus vetustissimis exemplaribus descripta omnia.

Quod volumen postea recognitum est Romæ cohęrere cum alijs antiquis fideliter.

Parisijs autem Concilia, quę tum ad manus uenerant fuerunt excusa.

Coloniæ verò ipsa omnia Concilia, quæ Petrus Quentel assequi potuit excudit an. 1538. ex cuius Officina postea anno 1540. prodijt secunda Nicęna Synodus.

At Colonię iterum studio Laurentij Surij Cartusiani anno 1567. editi sunt Tomi quattuor Conciliorum, additis pluribus, quę in superiore editione nō fuerant, sublatis item, quę ex Cassiodoro, Mariano Scoto, & Haloandro De Consulum annis minus certa apud eos habebantur. Quin & additi sunt libri octo Clementis Constitutionum Apostolicarum Oecumenicæ item, ac Prouinciales aliquot aliæ Synodi. Epistolę Summorum Pontificum, & Synodorum ad eos mutuæ. Præterea Canones, qui in aliquot Synodis vniuersalibus eatenus desiderabantur. Epistolæ item aliquot Decretales.

Postea Concilij Ephesini Acta à Theodoro Peltano Theologo Societatis nostræ è Græco Bauariæ Bibliothecę codice, collato tamen à Cardin. Sirleto cum Vaticano in Latinum verso, & in sex Tomos distributa, & notationibus illustrata Ingolstadij prodierunt. Quæ quidem quattuordecim post annos Hieronymus Commelinus Gręca edidit, de quibus, vide in verbo, Ephesinum Concilium.

Sed & antea varia Concilia separatim prodierant. Nimirum præter alia:

Lateranense sub Leone X. & Tridentinū editum Romę, & alibi, Canones postea etiam Græce versi, & excusi sunt in Vrbe.

Concilium Florentinum Gregorio XIII. Pont. Max. editum est Romę Græcum.

Concilia verò Prouincialia, Mediolanensia à B. Carolo Borromæo Card. S. Praxedis celebrata, & à sancta Sede Apostolica approbata Mediolani.

Postea Surianæ editioni, quę Coloniæ prodijt, successit Veneta anno 1585. ex Officina Dominici Nicolini, cui editioni, qui suam operam nauarunt, pleraque sanè addiderunt ex Epistolis Pontificum, ex Alphonso Pisano, qui de Nicænis Canonibus egerat, Ex versione, item Ephesini Concilij à Peltano facta, de qua diximus, è Concilijs Prouincialibus Mediolanensibus, & alijs. Pleraque item, quæ ad rationem temporum spectabant, connixi sunt corrigere, aut ad propria loca transferre; veruntamen, neque seriem temporum sunt prorsus assecuti; ac cum quattuordecim tantum Generalia Concilia, (Tridentino adnumerato,) extitisse asseruerint, debuerant duodeuiginti ponere, licet non omnium extent exemplaria, quorum tamen extat mentio apud probatos auctores. Neque verò erat, cur inter Generalia, quasi integrè approbata, connumerarent Basiliense, Constantiense, Ferrariense. Atqui cum de hac editione sustulissent aliquot Opuscula, inter quæ erat Reformatio quędam tempore Pauli III. Pont. Max. quę in alia editione fuerat, quæve alibi non reperiuntur, id incommodè cecidit. Valent enim ad veritatem, & ingenuitatem S. Apostolicę Sedis indicandam: & ad rationem, remediaque cadenti disciplinæ Ecclesiasticæ adhibenda.

Iam de Epitome Conciliorum à Bartholomæo Carranza, qui postea fuit Archiepiscopus Toletanus, legi poterit, quod in verbo, *Bartholomæus Carranza*, hoc in ipso Apparatu scripsimus.

Diœcesanorum autem, siue Prouincialium omnium Conciliorum editiones alias non omninò attigimus, tum quòd Diœcesana plurima sint, quæ nostri non sunt instituti cuncta afferre, quòd nempe omnia idem sapiant, tum quòd suis locis de non paucis insignioribus egimus in hoc Opere; acturi quidem de alijs, si ad nostras manus pęruenissent, aut

perue-

peruenerint: scimus enim Parisijs extare pleraque Gallicana Concilia m.s. apud V. C. Franciscum Pithæum, Petri F. quæ si inserantur reliquis, magno erunt ornamento, ac firmamento veritatis.

Dispositio Conciliorum recudendorum num sequens esset rectior.

At quoniam dies diei eructat verbum, propterea viderint sapientes viri, num quæ huc adexitur Ratio recudendorum Conciliorum sit eius momenti, vt saltem consilium, atque (si quid habent, quod alios latet) subsidium huic negotio libentius afferant. Nam & huc collineat labor istius Apparatus.

Ergo crediderim editioni Conciliorum præponenda esse tamquam prȩloquia, siue item cautiones, quas accuratè de Concilijs agens intulit in suum de Concilijs librum Robertus Cardinalis Bellarminus. hæc potissimum.

De nomine, & Origine Conciliorum.
De duplici Conciliorum Partitione.
De Concilijs Generalibus approbatis.
De Concilijs Generalibus reprobatis.
De Concilijs partim confirmatis, partim reprobatis.
De Concilio nec manifestè probato, nec manifestè reprobato.
De vtilitate, vel etiam necessitate celebrandorum Conciliorum.

Post quæ ipsa iam Acta, siue synodi charactere, siue typis maioribus secundum seriem temporum, quoad eius fieri posset, veriorem excuderentur.

Et Concilia quidem quattuor inprimis Apostolorum. Primum de electione Matthiæ Act. 1. Secundum de electione septem Diaconorum Act. 6. Tertium de Circumcisione gentibus non imponenda. Act. 15. Quartum de Legalium ad tempus permissione: quamuis Tertium ob rerum dignitatem, quȩ in eo tractatȩ sunt, iure censeatur Primum.

Sequeretur Quintum Apostolorum Concilium habitum sub Apostolorum dispersionē in Gentes, in quo Symbolum conditum, & Liturgia siue Missa disposita, Canones, siue Constitutiones Apostolorum, de quibus & octo libris Constitutionum, & præcipuè libri octaui, cap. 12. Latini autem exemplaris, c. 16.

At quoniam de numero Canonum Apostolicorum ambigitur, ipsȩque Clementis constitutiones habentur, quales diximus in Verbo *Clemens Romanus huius nominis primus Pontifex*; ideo tātum quinquaginta Canones subijci possent, quos Dionysius exiguus Cassiodori tempore è Grȩco Latinos fecit, ac collegit.

Reliqui, quos vel Synodi legitimæ, vel vsus Ecclesiæ approbarunt substerni possent aut minoribus characteribus distincti, aut adiecta notatione, qua liqueret vnde approbati fuissent.

Si quis verò esset anceps, aut suppostitius haberetur (ac tanto magis, si dolo malo fuisset insertus, vti de quibusdam constat) id non tam obelo notaretur, quàm censura minutioribus typis adiecta exploderetur.

Libri octo Constitutionum Apostolicarum, quæve ad eas scripsit Turrianus noster, fortasse non essent inserendi, sed breuibus scholijs amandandus Lector ad eorum lectionē prȩmoniti, quale sit sapientum de ijs iudicium, atque cautio. Quod quidem & nos attigimus in eodem verbo, *Clemens Romanus Pont.*

Idem de Concilijs non approbatis, aut partim approbatis, partim nō approbatis, suo quidem loco, at summatim, interserendis dici velim, quale Charthaginense de rebaptizandis ijs, qui baptizati fuissent ab hȩreticis, vt ex eorum damnatione constans Catholicæ fidei traditio constaret.

Huc pertinēt Epist. eidē ascriptȩ, quarū summa, ex ijs, quȩ magis probantur, adijci posset.

Epistolas Pontificum, præsertim longiores, quæve Lectorem aut fatigant, aut auertūt ab ipsa Conciliorum lectione, facta paucis verbis earum mentione ad marginem, siue in subiecto scholio, referrem in Tomos Epistolarum Decretalium, quemadmodum & plerasq; alias ex Annalibus Card. Baronij, quæ antea ignorabantur.

Decreta

Decreta ipsorum Pontificum quę ad Concilia spectarent, quæve iam ab Ecclesia recepta fuere suo ordine inter ipsa Concilia essent ponenda.

Quæ Alphonsus Pisanus de Canonibus, & Diatyposibus Concilij Nicęni scripsit, his admissis, quæ firmiorem habent auctoritatem, reliquam illam ipsius tractationem omitterem, ad cuius tamen coniecturas Lectorem breui admonitione, tamquam scholio remitterem.

Quæ Peltanus vbere eruditione contexuit, fortasse breuiorem in narrationem redigi possent, Actis ipsius Ephesini Concilij ordine positis, qualia in melioribus antiquis exemplaribus habentur.

Seriem temporum ex ipsis potissimum, Card. Baronij Annalibus peterem, non omittēs, si quo in loco Card. Bellarminus aliud ea de re coniecisset, aut probasset. At cum de Annalibus Card. Baronij loquor, intelligo seriem illam temporum, quam postremo recognouit in Appendice ad decimum Tomum. Sed & Chronica trium Auctorum, Eusebij Pamphili Cæsariensis Episcopi, D. Hieronymi, & Prosperi Aquitanici Episcopi Regiensis à Reuerendiss. Arnaldo Pontaco Episcopo Vasatensi cum quattuordecim m. s. codicibus Italicis, Gallicis, & Hispanicis bis mille amplius locis emendata, & notis illustrata, quæ, dum hunc Apparatum prelo subiecissemus, subijciebantur ex ipsa prelis, Burdigalæ apud Simonem Millangium typographum Regium, valde huic de Concilijs antiquis disponendis commodabunt.

Ann. 1604.

Arelatense enim Concilium Tom. 6. anni 453. ab illis verbis. *Sed dubitatio haud leuis insurgit*, retractat & ingenuè agnoscit erratum Baronius Cardin. vt dum in Codice legeretur celebratum Concilium Arelatense sub Consulatu Opilionis, qui gessit Consulatum cum Iustino Imp. iterum Consule anno Redemptoris 524. nec additus inueniretur collega, quod sæpè factum inuenitur in monumentis Occidentalibus, prætermisso Orientali Consule poni tantum Occidentalem, male cautus, sibique nimis sapiens visus collector, addendum putauit Vincomalum collegam, qui hoc anno vna cum Opilione Consul creatus est; sicque & additione septuaginta & vnius annorum errorem induxit, simulque rerum gestarum confusionem, atque inextricabiles perplexitates inuexit. Qui primus his tenebris facem admouit fuit Iacobus Sirmondus noster, qui non ad Opilionis Consulatum anni huius, sed ad eū, qui alterius Opilionis nomine reperitur notatus in Fastis anno Redemptoris 524. pręsens Concilium esse referendum ostendit ex pręsentia Cæsarij Arelatensis Episcopi, qui hoc tempore nondū natus, tunc reperitur reuera sedisse Arelatensis Sedis Episcopus, successor Leontij, qui post Aeonium sedit Rauennio substitutum. Firmantur hæc magis, dum omnes fermè Episcopi, qui huic Arelatensi Concilio interfuisse leguntur, ijdem Concilio Arausicano secundo subscripti reperiuntur, de cuius certo tempore proximè suo loco dicendum erat, & corrigendi errores pariter in eum illapsi. Hanc ergo Synodum Arelatensem suo loco restituit, sub Consulatu alterius Opilionis, anno 524. & simul cum eis iunxit, quæ hic de Cæsario narrauerat.

Sic item Synodum Arausicanum, quam vt Arelatensem Tom. 6. ad annum 463. retulerat retulit denique ad proprium annum 554. falsus à collectoribus, & alijs, qui Acta Conciliorum Arausicani, Epaunensis, Carpentoractensis ad tempora Leonis Romani Pont. sicut & Panuinius, & alij, qui ante annos fermè centum, nempe anno 443. Christi eadem Concilia posuere.

Singulo autem Concilio, si quid ab hæreticis vel schismaticis fuisset obiectum, id minutis tantum characteribus quàm breuissimè refutarem, aut ubi refutatum est, indicarem.

Concilia reliqua, quæ postea eruta sunt ex Archiuis, vel aliundè vbi latebant, suis locis interponerem, quin etiam quæ in Indijs Prouincialia celebrari cępta sunt, quemadmodum anno 1599. Diamperianum est habitum in Asia, de quo vide in verbo, Diamperianum Concilium.

Opuscula nonnulla Pontificum Maximorum, quæ alibi locum non habuissent, si ad Dogmatum comprobationem, vel ad morum Reformationem spectarent, suis locis interfererem: quoniam valent ad indicandam veritatem, & Sanctæ Sedis Apostolicæ ingenuitatem, ut diximus.

Occu-

Oecumenicis Concilijs, certam diuersis typis, sed breuem, quoad expediret prefationem præponere esset operæpretium. Qua nempe rerum eius seculi status, occasio, & caussæ celebrati cuiusque Concilij in oculos incurrerent.

Græcum contextum è cõspectu Latini interponere suam haberet dignitatem, præsertim è veris, nec falsatis codicibus. Quod nisi modo præstari, certè futurę alteri editioni addi posset, vbi meliora exemplaria collata fuissent simul. Nam & in hoc incumbimus.

Locorum, siue ciuitatum nomina, situs, siue positio, Prouincia quoque in qua singula Cõcilia fuissent celebrata minutis characteribus vnicuique Concilio præponerentur.

Orationes habitæ in Synodis non video cur essent ponendæ, quemadmodum neque in Tridentina Synodo est factum. Sed hæc, & reliqua Acta vel ad Tomum alium, reijcerentur, quæ maiore ocio colligi, & fortasse cudi possent, vel sat esset, vt in Romano Archiuo Pontificio asseruarentur.

Interea si quis fuisset, cui Canones aliquos olim colligenti non esset præstanda omnis fides, paucis id exponi posset, quemadmodum de Isidori collectione Canonum, à quibus propterea Nicolaus Papa visus est consultò abstinuisse. De quo Isidoro, Vide in verbo, Isidorus.

Ceterum vt è Bellarmino Card. atque alijs ad marginẽ adijciendũ esset, quonam in loco refutent hęreticorum obiectiones, ita Tom. Baronij plura Concilia, quæ ipse aliundè est assecutus, adtexi alijs possent, quæ numquam fuerunt excusa nisi in suis Annalibus.

Concordata nationis Germanicæ cum sancta Sede Apostolica pro ipsius (vt habet inscriptio) Ecclesiæ vnione ac pace, & tranquillitate inter eãdem, & nationem prędictam perpetuo confouendis inita, conclusa & accepta. Colonię apud Gymnicum 1589. Accessit declaratio Gregorij XIII. Pont. Max. Colonię 1590.

Concordantia discordantium temporum, & Chronicon ab Orbe condito vsque ad nostra hęc tempora. Vide in verbo, Arnoldus Vion.

Concordiae librum, quem ita prænotarunt Lutherani expendit, & solidis argumentis explosit Robertus Card. Bellarminus, in Iudicio, quod de illa tulit, atque in Apologia, quæ eidem iudicio est adiuncta. Extat vtrũque in postrema Operum eiusdẽ Bellarmini editione, quæ Venetijs prodijt anno 1599. & ann. 1602. apud Io. Baptistam Ciottum, & Societatem Minimam ad finem quarti Tomi.

Confessio Ambrosiana, hoc est, ex omnibus D. Ambrosij Operibus collecta, qua fidei Catholicæ, quæ illo æuo credebatur, norma ob oculos ponitur. Vide in verbo, Ioan. Nopelius, & in verbo, Ambrosius.

Confessio Augustiniana ex D. Augustini libris accuratè collecta, perque Theologicam Methodum à Hieronymo Torrensi Theologo Societatis Iesu, in capita singularum materiarum disposita. Vide in verbo, Augustinus, ad finem Tractationis Operum illius in hoc Apparatu, at pręcipuè in verbo, Hieronymus Torrensis.

Confessio Gregoriana è scriptis D. Gregorij Magni eodem, quo reliquæ superiores, modo digesta, qua hæreses huius temporis vniuersæ iugulantur. Vide in verbo, Gregorius Magnus.

Confessio Hieronymiana ex D. Hieronymi omnibus Operibus à Cornelio Schultingo collecta. Vide in verbo, Cornelius Schultingus.

Confluentanum Concilium, siue potius *Conuentus* in Castro Confluento anno Domini 860. in Secretario Basilicæ S. Castoris est habitus. Interfuere Episcopi, Abbates, proceres laici. Sancita concordia est inter quinque Reges Francorum, Carolum, & Ludouicum fratres, & horum nepotes Lotharium, Ludouicum, & Carolum; Concordiæ capita spectarunt quoque ad immunitatem Ecclesiarum. Extant in decimo Tomo Annalium Baronij Cardinalis.

Congellus Scotus Abbas Benchotensis & adeò auctor ipsius congregationis, qui prope ann. Dom. 560. floruit, reliquit Methodum vitæ Regularis, & plures Epistolas, quas Patribus cęnobiorum scripserat.

Cononis, Eugenij, & Themistij contra Ioannem Grammaticum extat argumentum libri

bri de Resurrectione, in Græca Photij Bibliotheca. At sciendum eos quoque in errores impegisse, quippe qui Synodum Chalcedonensem haud admiserunt.

CONRADVS Abbas Benedictinus prosecutus est Francorum historiam vsque ad nongentesimum vigesimum secundum annum Dom. quo tempore creditur vixisse: cuius fragmentum prodijt Francofurti ad Mœnum vna cum duodecim scriptoribus eius tẽporis æqualibus De rebus Gallicis.

CONRADVS Abbas Mildeuiensis, Ord. D. Augustini tres sermonum Tomos Quadragesimalium, Dominicalium, Sanctorum reliquit; quos ego m.s. vidi Patauij apud Eremitanos.

CONRADVS ex Altreia Oppido Palatinatus Moguntinæ diœceseos trium itinere leucarum distante ab Vrbe Vormacia, Germanus, cecinit carmine, quod composuit Opus, De purissima Dei Genitrice Maria, & de Redemptione humani generis. Scripsit quoque librum figurarum. Alterum Epistolarum. Varia Carmina. Viuebat anno 1370. Trit.

CONRADVS Astensis, siue *Hastensis*, Ord. Prædicatorum Generalis Magister trigesimus sextus varij argumenti scripta reliquit, quæ in Hastensi eiusdem Ordinis cœnobio asseruari scribit Antonius Senensis Lusitanus. Sed qualia sint, aut quid contineant, reticuit. Viuebat Conradus ipse anno 1464.

CONRADVS alter Ord. Prædic. cuius idem Antonius Senensis meminit, nec Patriam tamen, nec cognomen adscribens, quem quidem ait vixisse ann. 1295. Summam tripartitam secundum Alphabeti seriem conscripsit.

CONRADVS Bauariæ Dux Card. Sabinus Chronicon scripsit Moguntinorum. Eisingr.

CONRADVS Baro de Zimbern Germanus, & monachus D. Benedicti plura in laudem Beatissimæ Virginis carmine cecinit: quo item Augiæ statum, heroico nimirum versu deplorauit. Viuebat propè annum 1427.

CONRADVS Brunus Germanus I. C. & vir doctissimus, verèq; Catholicus eruditos libros reliquit, qui & in lucem magno Catholicorum bono prodierunt.

De Legationibus libros quinque. De Cæremonijs libros totidem.

De Imaginibus librum Moguntiæ editum apud Franciscum Behem, anno 1548.

De Hæreticis libros sex, qui unà cum sex libris Optati Afri aduersus Donatistas excusi sunt ibidem apud eundem, anno 1549.

De Seditiosis libros sex ibidem anno 1550. vna cum Ioannis Cochlæi Appendice triplici, De seditiosis. De calumnijs tres lib. De vniuersali Concilio libros nouẽ, ibid. euulgatos. Oppugnationem Præfationis falsæ historiæ Centuriarum Magdeburgensium. Sed & Dilingæ non procul Augusta Vindelicorum, Conradi aliqua istiusmodi scripta recusa fuerũt.

CONRADVS monachus D. Nicolai Bruuilerensis congregationis Cluniacensis, scripsit vitam S. Volphelmi Abbatis. Extat in Tom. 2. Laurentij Surij ad diem Aprilis 22. Sermones quoque de Sanctis. Viuebat anno 1098.

CONRADVS Schendim de Fide, & vita Christiana, & contra Lutheri Apostatæ nuptias. Vixit anno 1530. Eisingrenius.

CONRADI Clingij Germani, Opera omnia prohibita sunt in Romano Indice donec expurgentur.

CONRADVS Coellin, siue Choellin, siue potius Koellin. Vide infra in verbo, Conradus Koellin.

CONRADVS Dalmatiæ Dux, Comes in Dachauu scripsit De laudibus Sanctæ Crucis, cũ eius partem à Patriarcha Hierosolymitano impetrasset. Viuebat an. 1156. Eisingr.

CONRADVS Distelius, viginti orationes De cleri, & aliorum Christianorum honesta disciplina, Coloniæ apud Maternum Cholinum an. 1575.

CONRADVS Episcopus Chronicon reliquit, quod excudit anno 1537. Heruagius Basileæ, quod forsan est id ipsum rerum Moguntinarum, quod paullo antea diximus fuisse scriptum à Conrado Duce Bauariæ Card.

CONRADVS, quem puto esse eum, qui ab Eisingrenio dicitur Hailpronensis monachus cœnobij Fontis salutis in Sueuia, quique floruit circa annum Domini 1390. scripsit in lib. 4. Magistri Sententiarum. Sermones de Tempore, lib. 2. Sermones de Sanctis, lib. 1.

Homi-

Homilias 33. super onus Babylonis Isaiæ. De dotibus animæ, lib. 1. Fuit Cistercienfis ordinis, vt conijcio.

Conradus Halberstatensis, siue (vt Sixtus Senensis scribit,) *Halberstadius*, quem Antonius Senensis nominat (errore forsan typographorum) *Hartadensem*, Germanus, Ordin. Prędicatorum, publicus Theologiæ professor, & in Diuinis scripturis vsque adeo detritus, vt vniuersum vetus, ac nouum testamenrum memoria teneret, composuit ad imitationem Hugonis tituli S. Sabinæ Cardinalis simili labore concordantias Bibliorum: in quibus & dictiones declinabiles, quod prius fecerat Hugo, atque omnes indeclinabiles orationis partes iuxta Alphabeti seriem adiecit, signatis non solum libris, ac librorum capitibus, sed capitulorum quoque lineis, in quibus quæcunque quęsita vox facile inueniri posset. Dedimus (subdit Sixtus) olim in hoc opus, rogantibus amicis, breuem commentariolum, inscriptū: *De vsu & vtilitate Concordantiarum Bibliæ*, demonstrantes in ipso, quo ingenio prudens declamaror valeat ex hoc vnico opere, etiam absque vllis sacrorum expositorum commentarijs, cuiuslibet ferè loci sibi de scripturis propositi, phrases, sensus, & intelligentias multiplices non minus facilè, quàm copiosè aperire, ac explicare; itē qua via inuenire queat in multis declamationum argumentis, rerum enarrandarum diuisiones, definitiones, causas, partes effectus, locos similes, dissimiliumque locorum, & in specie pugnantium conciliationes, ac totius denique concionis locupletissimam supellectilem comparare. Scripsit idem hic in Iob Scholasticam Postillam, quæ incipit, *Vsque in tempus sustinui*. & Glossas in Iosue ad Carolum Imperatorem Opuscula item.

De Regno Romanorum.
De vera Beatitudine.
De visione Beatifica.
De consolatione męstorum.
Quadripartitum Morale.
De senectute.
De bono mortis.
De Virginitate.
De Triuio.
De Paupertate.
De muliere bona.
De muliere mala.
De Viduitate.
Præterea Summam studentium in tres libros diuisam.
Et Sermones de Tempore, ac de Sanctis.

Claruit Adolpho Imp. anno 1290. vt habet Sixtus Senensis, & PP. mon. Ord.

Conradus Monachus Hirsaugiensis cęnobij in finibus Sueuorum, Ordinis Sancti Benedicti, Spirensis Dięceseos in Germania sub nomine Peregrini pleraque scripsit. Vide, inquit Tritemius. Opus Dialogorum insigne sub nomine Peregtini presbyteri, & Theodoræ sacratæ Virginis, quod prænotauit:

Speculum virginum, lib. 8. *Collaturo tecum.*
In Enangelia per annum, lib. 1. *Quia in litera veteri est.*
De vita spiritus & fructu mortis, lib. 1. *Cum omnis diuina paginæ.*
Matricularium, lib. 1. *Cum manifestum sit.*
De laudibus S. Benedicti metricè, lib. 1. *Luce velut Solem.*
Didascalon, lib. 1. *Quia te video diu.*
De musica, & tonis, lib. 1. *Musica est secundum cuiusdam, &c.*

Fuit autem alter Ordinis Prædicatorum, qui Sermones ad populum scripsit sub nomine Peregrini, & alter Germanus eiusdem Ord. qui fusius de vita, obitu, miraculis Sancti Dominici egit, quique claruit anno 1290. PP. Mon. Ord. & Leander lib. 4.

Conradus Hensel, patria Hassus (& Hassia est Germaniæ Prouincia) natus in oppido Cassel, Rector Ecclesiæ Francfordiensis, scripsit

In lib. 4. Magistri Sententiarum.
In Epistolas Canonicas, lib. 7.
In Cantica Canticorum, lib. 1.
De pęnitentia, ieiunio, & oratione, lib. 1.
De Fide, Spe, & Charitate, lib. 1.
De quattuor virtutibus, Cardinalibus, lib. 1.
De Sabbatho, lib. 1.
In Euangelia, & Epistolas per anni circulum, lib. 1.
Sermones multos, & varios, lib. 2.
De præceptis Ecclesiæ, ac veritate Euangelica, lib. 1.
De interdicto, lib. 1.
De libertate Ecclesiastica, lib. 1.

Contra

Contra hæreticos & maleficos, lib. 1.
Contra Hussitas Boemos, lib. 1.
Ad Archiepiscopum Coloniensem in Officium Missæ, lib. 1.
Ad eundem in Psalterium secundum quadruplicem expositionem, lib. 1.
Ex partibus S. Thomæ conflauit lib. 1.
In Apocalypsim Ioannis lecturam incępit.

Scripsit etiam in libros Oeconomicorum Aristotelis, & Quæstiones in Ethica lectu dignas. Claruit anno Dom. 1495. Trit. de scriptoribus Germaniæ.

CONRADI Klingij Germani opera omnia prohibita sunt, donec expurgentur, Rom. Index. Clem. VIII. Pont. Max. vti diximus supra in verbo, Conradus Clingius.

CONRADVS Koellinus Vlmensis, Germanus, Ordin. Prædicatorum, Coloniæ inter suos Theologiæ, vt uocant, Regens, scripsit contra Lutherum, idque prænotauit. Euersio Lutherani Epithalamij, anno 1527. Coloniæ aduersusque alia eiusdem, quæ vel gentilibus essent abominabilia Paradoxa, opus in quattuor libros diuisum, impressum Tubingę anno 1538. Eiusdem autem Quodlibeta 27. per modum Dialogi edita sunt Coloniæ anno Dom. 1523. apud Petrum Quentelium. Præterea expositio accurata ipsius prodijt in primam secundę Angelici Doctoris Sancti Thomæ Aquinatis. Venetijs 1589. quę certè perdigna est lectu, sed & in primam & tertiam partem Summæ Sancti Thomæ scripsisse dicitur. Obijt anno Domini 1536.

CONRADVS Scontorius, vulgo de *Leonberg*, Teutonicus, monachus cęnobij Mulbronnensis, Ord. Cisterciensis trium (vt ferunt) primariorum idiomatum peritus, scripsit metro, & soluta oratione, è quibus extat volumen Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Carmina. Orationes variæ. Obijt prope Basileam ad Arctam Vallem.

CONRADVS à Lichtenauu Vrspergensis, & Præmonstratensis instituti in Sueuia Abbas, natione Germanus, tempora notauit, quæ ab anno ducentesimo post diluuium, continua serie decurrerunt vsque ad Friderici II. Imp. annum vigesimum, qui est à nato Christo 1230. quo quidem tempore viuebat. Eisingr.

CONRADVS de Monte Puellarum, Germanus, Ratisponensis Ecclesiæ Canonicus, scripsit ad Lupoldum Episcopum Bambergensem grande Opus inscriptum;
Oeconomicum, libris tribus. Incipit: *Omnes morales*. Monasticum ad Ducem Austriæ, lib. 1. Politicorum librum. Quæstiones varias.

CONRADVS à Mure, primus cantor Ecclesiæ Tigurinæ, & Canonicus, qui viuebat anno Domini 1273. scripsit libellum de Sacramentis; passionem Sanctorum martyrum, Felicis, Regulæ, & Exuperantij. Cathedrale Romanum. Laudes B. Virginis. Catalogum Romanorum Pontificum, & Impp.

CONRADVS Oesterreicher, Ord. Minorum, De Passione Domini, ac Redemptoris nostri Christi, sub forma iudiciarij processus Ingolstadij apud Vuolfgangum Ederum, anno Domini 1581.

CONRADVS Secundus è Reysenberg ex Guiderouia Hildessemensis Episcopus *Instaurator patriæ* vocatus, quòd sacras, priuatasque ędes, aut uetustate, aut bello collapsas instaurasset, sermones ad populum habitos reliquit. Vixit prope an. 1221. Eisingr.

CONRADVS de Rondenberg, Abbas monasterij S. Ioannis Baptistæ Rinaugiensis, Moguntinæ dięceseos, Ord. D. Benedicti, scripsit De Beatiss. Virgine Maria, volumen, sumpta de singulis membris eius (sub typo botri) materia laudis;

De vinea Domini Sabaoth, lib. 1. *Fundamenta eius in montibus*.
Exercitium nouitiorum, lib. 1. *Videte vocationem vestram*.
De præparatione ante Missam, lib. 1. *Dominus noster Iesus Christus*.
De ruina ordinis, orationem, lib. 1. *Cecidit corona capitis*.
De causis ruinæ, orationem, lib. 1. *Capite nobis vulpeculas*.
De cura pastorali, orationem, lib. 1. *Beatus seruus, quem inuenerit*.
Et varias collationes in capitulis habitas.

CONRADVS è Saxonia, Ordinis Minorum edidit In Magistrum Sententiarum, lib. 4. De Salutatione Angelica, librum. In Orationem Dominicam, lib. 1. Semones de Tempore, lib. 1. Sermones diebus Quadragesimæ, lib. 1. Cuius initium est. *Emitte manum tuam*.

Ser-

Sermones de Sanctis, lib. 1. *Extendunt palmas.* Itē in multos Bibliorum libros edidit Commentarios Tritemius de scriptoribus Germanicis.

CONRADVS Germanus, prior cęnobij Schyrensis in Bauaria congregationis Cluniacensis, scripsit inter alia, Schyrensem historiam, resque gestas omnium Abbatum. Floruit anno Domini 1220. & quod excurrit. Arnoldus Vuion, & Eisingr.

CONRADVS III. nobilis à Saltauu Luneburgensis, Episcopus Verdensis, scripsit De sancta Trinitate. Claruit an. 1395. Eisingren.

CONRADVS Ruffus Esterlogensis, Ord. Præd. redegit in Compendium D. Thomæ expositionem in Euangelia, scripsitque Homilias in illud: *Stabat iuxta Crucem.* & in illud: *Extollens vocem quadam mulier de turba.* Vixit ann. 1519.

CONRADVS Summerhaut Caluiensis Sueuus, Tubingensis Academiæ primarius fundator, & Theologus, multa scripsit suo tempore doctis non ingrata. obijt an. 1501. in Schutterano cęnobio. Scripta eius typis excusa præter illa, quę sunt De Physicis, hæc sunt: De contractibus magnum volumen. In sententias Petri Lombardi Conclusiones. Oratio ad Patres in capitulo Hirsaugiensi, Ordinis S. Benedicti, De duodecim abusibus Monasticis: excusa Tubingæ 1498. Tractatus bipartitus: *Quòd Deus homo fieri voluerit; Quodq; Messias in Lege, & Prophetis promissus, non solum homo, sed etiam Deus esse debuerit, & debeat,* plus quinquaginta duobus testimonijs Veteris Testamenti, & infidelium Hebręorū, simulque Gentilium probatur, adiectis passim congruis rationibus pleri̧sque. Excusus est Tubingæ, anno Domini 1494.

CONRADVS Tregarius Heluetius Augustiniani Ord. in superiore Germania Prouincialis, Paradoxa centum edidit, De Ecclesię ac Conciliorum auctoritate. Cum autem apud Bernates Heluetios anno 1527. decreta fuisset disputatio Catholicorum cum Zuinglianis, nullus Catholicus Doctor (quod in suo commentario notat Laurentius Surius) præter hunc vnum Conradum, qui optimè se gessit, id præstitit.

CONRADVS Vetter Germanus, De falsis Lutheri motibus, & dogmatibus Germanicè.

CONRADVS è Zabernia Germanus, scripsit De Monochordo, lib. 1. *Cū vt quidam sapiens.* De modo bene cantandi, lib. 1. *Quanquam plerique.* Sermones, lib. 1.

CONRADVS Vuimpina à Fagis, siue, *De fagis,* scripsit De nobilitate Christi, libros tres. De laudibus Christi Panegyricos quinque. De nobilitate corporum cęlestium libros sex. De signis, & insomnijs, eorumque interpretationibus, libros tres. De sex Sophorum erramentis, eorumque confutationibus, videlicet Aristotelis, Auerrois, Auicennæ, Algazelis, Alchindi, & Rabbi Mosis, libros tres. De hypocrisi, superstitione, ac diuinatione libros tres. De ortu, progressu, & fructu sacræ Theologię, lib. 1. Explanationem initij Euangelij secundum Ioannem, & Symboli Athanasij apud Ioan. Soterem an. 1531. Addidit Eisingr. ab eodē Conrado fuisse scriptū de trinubio S. Annæ, contra Fabrum Stapulensem. Vixit an. 1528.

CONSILIVM Cardinalium de Reformatione curiæ Romæ, an. 1530. Editum fuit inter superiores editiones Tomorum Conciliorum.

CONSTANTIENSE Concilium, in quo Episcopi trecenti cum septingentis alijs Patribus an. 1414. Io. XXIII. Pont. & an. 1418. finitum Martino V. Pont. & Sigismundo Imp. Palmerius, & Platina. Primę verò huius Synodi sessiones reprobatæ sunt, quibus docere voluerāt Concilium esse supra Papam. Reprobarunt autem eas Concilia Florentinum, ac Lateranense: Quæ verò ad postremas spectant Sessiones, & ad ea omnia, quæ Martinus V. Pont. probauit, recipiuntur à Catholicis.

CONSTANTINI Harmenopuli Sebasti Nomophylacis, & Iudicis Thessalonicensis, De opinionibus hęreticorum, qui singulis temporibus extiterunt. Extat in To. 4. Bibl. SS. PP.

CONSTANTINOPOLITANA Synodus quę fuit secūda, è quattuor primis generalibus, prima verò, quę habita fuit Constātinopoli Oecumenica, celebrata est aduersus Macedoniū negantē spiritus sancti Diuinitatē, Damaso Pont. ac Theodosio seniore Imp. Conuenerunt è Prouincijs Orientis 150. è quibus Patriarchæ fuerunt Nectarius Constantinopolitanus, Timothęs Alexandrinus, Meletius Antiochenus, Cyrillus Hierosolymitanus. Incidit autem, Prospe. teste in Chronico, in Consulatum Gratiani, & Theodosij Augg. hoc est in an. Do. 383.

Nemo Occidentalium Episcoporum interfuit, quoniam Damasus Papa Romæ coëgerat Synodum Occidentalium, atque ad eum locum inuitauerat Episcopos, qui Constantinopoli conuenerant, vt eo modo Romæ celebraretur Concilium plenissimum; sed quoniam Orientales iustis de causis Romam venire non potuerunt, Damasus excusatione admisit, atque animis, ac sententijs duæ illæ Synodi coniunctæ sunt, non minus quàm vna, & eadem fuit. Atqui in eadem Synodo Constantinopolitana quædam præcipuè acciderunt, quæ digna sunt scitu. Meletius enim Antiochenus Episcopus Theodosio per quietem ostensus, ipsi imponere diadema, vt per quos Regias conferri dignitates D. Prouidentia velit, intelligi possit. Nam & ab eodē Theodosio cognitus est Meletius nullo indicante, vultu ipsius considerato, quē cernere sibi visus fuerat. In ea item Synodo hæreses omnes reprobatę sunt, ac pręsertim Macedonij Constantinopolitani Episcopi (de quo diximus) perperam sentientis de Spiritu sancto, quē in rerum aliarum ordinē redigebat. Acta, Decretaq; omnia à Damaso Pont. probata. Nouumq; fidei Symbolum, in quo de Spiritu sancto ex Patre, Filioq; cū procedere, affirmatum est. Ita Synodus Foroiuliensis ait ante annos octingentos habita. Id verò Symbolū Nicęno vt substitueretur sacris celebrandis auctor fuit Damasus, qui anno sequenti diem obijt. Vide Theodoretum, lib. 5. hist. c. 9. & 10. Bellar. Card. To. 1. controu. 4. lib. 1. de Concilijs, c. 5. & eodem in Tomo, controu. 2. lib. 2. de Christo, c. 21. & Baronij Card. Annales sub eundem annum, & Io. Marianam nostrum, de rebus Hispaniæ lib. 4.

Constantinopolitana Synodus vigintiduorum Episcoporū, an. Do. 400. Anastasij autem Papæ III. Io. Chrysostomus pręsuit. Actum est de necessitatibus Ecclesiasticis. Antonius item Episcopus de quibusdam est accusatus, sed quæ accusator Eusebius non probauit.

Constantinopolitana Synodus an. 439. Octauo autē Sixti Papę, celebrata est, Proclo Constantinopolitano Epō, cū illic Dioscorus Alexandrinæ Ecclesiæ Diaconus ageret Apocrisarium, qui instabat esse Episcopi Alexandrini pręsidere omnibus ecclesijs Orientis, vtpote qui primus esse sciretur in Ecclesia catholica post Pont. Romanum Antistes. Decretū est, seruanda esse, quæ in Concilijs Nicęno, & Cōstantinopolitano de distinctione Dięcesum statuta fuissent. Alexandriæ verò Episcopus ea, quæ ad Aegyptum pertinent, tantummodo regeret, & vnaquęque Dięcesis res proprias, & quæ ad eam spectant. Theodoretus epist. 86.

Constantinopolitanum Conciliū procurante Theodosio Imp. an. Do. 449. indicente autem Leone Papa, qui iam decimum Pontificatus annum agebat, est habitū; Affuere triginta Episcopi, Theodosius autē Cęsareæ Cappadociæ Episcopus pręfuit, in causa Eutychetis.

Constantinopolitana Synodus an. Do. 450. Leonis Papę XI. à Legatis Apostolicę Sedis congregata, ad restituendos cōmunioni Ecclesiæ catholicæ lapsos Episcopos. Fragmentū horum Actorū inseruit Baron. Card. 6. To. suorū Annal. excerptum è rebus gestis S. Abūdij Comensis Episcopi, qui fuit vnus è quattuor Legatis à Leone Pont. Max. missis.

Constantinopolitanum Cōcilium an. Do. 459. Leonis autem Papæ XX. cuius acta Synodalia perierunt, nisi quòd fuisse vel sancitum aduersus Simoniacos, vel de firmando Decreto fidei Concilij Chalcedonensis, deque abolenda hęresi Eutychiana refert Baronius Card. To. 6. Annal. sub eundem annum.

Constantinopolitana Synodus contra Petrum Cnaphęum. Vide Romanum Concilium sub Felice Papa, anno Dom. 483.

Constantinopolitana Synodus quadraginta Episcoporum an. 578. Hormisdæ autē Papæ V. in qua examinatus est libellus à monachis Orthodoxis oblatus, quinque petitione cōtinens, & ob eadem, Decreta totidem edita. De restituendis nominibus Orthodoxorū i Diptychis, deque alijs, de quibus vide Baron. Card. To. 7. sub ann. 518. Hormisdę autē quitum. Sed tamen eadem Synodus ab Hormisda Pont. Max. reprobata est, pręter illa, quæ pro firmitate Concilij Chalcedonensis, & contra Seuerum, & alios Eutychianos hęreticos decreta fuere, quæ quidem ab eodem Pont. Max. rata sunt habita, & approbata.

Constantinopolitana Synodus ab Epiphanio Episcopo coacta anno Dom. 52, in qua decreta est Legatio ad Hormisdam Papam.

Constantinopolitana Synodus, cui præfuit Mennas, celebrata est anno Dom. 36. contra Seuerum, Anthimum, & alios hæreticos.

Con-

Constantinopolitana secunda Synodus, quæ verè quinta Synodus fuit (nam quæ sub Agapeto, & Menna celebrata est, quæque in secundo Tomo Conciliorum sub nomine quintæ Synodi quattuor actionibus continebatur, particularis fuit, & quintam Synodum antecessit) celebrata est Vigilio Summo Pontifice, & Iustiniano seniore Imp. anno 12. post Consulatum Basilij, qui fuit anno à Domini Incarnatione 553. Conuenerunt Episcopi 165. è quibus erant Patriarchæ Eutychius Constantinopolitanus, Apollinaris Alexandrinus, Domninus Antiochenus, Eustochius Hierosolymitanus, qui non per se, sed per Legatos interfuit. Summus autem Pontifex nec per se, nec per Legatos. Synodum tamen per libellum confirmauit, vt Nicephorus scribit, lib. 17. cap. 27. Causa congregandę Synodi fuit Origenis hæresis, quæ tunc inualescebat, & simul Didymus, & Euagrius eius Sectatores: necnon Theodori Mopsuesteni, & Theodoreti Cyrensis scripta, & Epistola, quę dicebatur Ibæ ad Marim Persam. Vide Ioan. Zonaram in vita Iustiniani: Nicephorum, lib. 17. cap. 27. Sanctū Gregorium, lib. 1. Epist. 24. Euagrium, lib. 4. c. 38. Liberatum in Breuiario, c. 23. & 24. licet, quæ Liberatus dicit, valde cautè legenda sint: aut enim non sunt ipsius, aut ipse falsa alia relatione deceptus fuit. Certè non congruunt cum aliorū catholicorū Patrum narrationibus, quemadmodum etiam docet Bellar. Card. contr. 4. lib. de Cōcilijs, c. 5. vltra medium.

Quintam autem Synodum probauit S. Gregorius Magnus, lib. 1. Epist. 24. ad Ioan. Constantinopolitanum Episcopum, in qua inquit: *Epistola, quæ Iba dicitur, erroris plena reprobatur, in quo Theodorus personam mediatoris Dei, & hominum in duabus subsistentijs separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur.* At quintę Synodi Acta deprauata sunt ab Origenistis, siue à Monothelitis. *Pudenda planè in illis* (inquit Baronius Card. Tom. 7. sub annum Dom. 553. Vigilij autem 14.) *intexta habentur, ac prorsus indigna Oecumenica Synodo, cum alioqui neque Oecumenica tunc Synodi potuerit habuisse nomen, vtpote nec in Spiritu sancto legitimè congregata, cui siue per se, siue per suos ipse Romanus Pontifex noluit interesse.*

Constantinopolitana Synodus, quam anno Dom. 587. Pelagij autem Papæ Secundi decimo, Ioannes Patriarcha Constantinopolitanus celebrauit, specie quidem in causa Gregorij Episcopi Antiocheni, sed vt se *vniuersalem* appellari tētaret, à Pelagio Pont. Max. irrita est reddita. Vide Greg. Magnū, lib. 4. Indict. 13. Epist. 16. & lib. 7. c. 69. Euagr. lib. 6. c. 7.

Constantinopolitana Synodus dum anno Dom. 599. peragitur inscia Apostolica Sede, Gregorius id subodoratus scribit ad Episcopos Orientis, ne quid noui decerneretur in ea de nomine Oecumenici. Greg. Magnus, lib. 7. Epist. 64. Indict. 2.

Constantinopolitana Synodus à Sergio Constantinopolitano Patriarcha anno Domini 639. ad Echtesim fidei, siue edictum Heraclij Imp. confirmandum, non est legitima, nec Catholica, & proinde inualida. Eius fragmentum recitatur in Concilio Lateranensi sub Martino Papa in tertio secretario.

Constantinopolitana tertia Synodus celebrata est anno duodecimo Constantini Quarti, teste Paulo Diacono in vita ipsius, qui quidem erat annus Domini 681. Et Concilium quidem numerat annos Constantini à prima coronatione, Paulus verò Diaconus à morte Constantini Patris Constantini. Conuenerunt Episcopi 289. licet alij dicant 550. Patriarchæ fuerunt duo, Gregorius Constantinopolitanus, & Macarius Antiochenus: nam reliqui per legatos egerunt, vti & Agatho Pontifex per Legatos suos interfuit, ac pręsedit. In ea Synodo damnata fuit hęresis volentium vnam tantum in Christo voluntatem. Vide de hac Synodo Albertum Pighium in Diatriba, qui Synodum 6. & 8. vt modo extant, suppositities putat. At Franciscus Turrianus veras, & germanas esse asserit. Card. autem Bellar. agit de ijs, lib. 4. de Summo Pont. c. 11.

Constantinopolitana Synodus sub Leone Isauro contra sacras imagines anno Domini 730. qui fuit 13. Imperij eius, reprobatum est. Neque enim interfuit vllus Patriarcha, excepto pseudoepiscopo Constantinopolitano. Definitum etiam fuit impiè, abolendas esse Christi, & Sanctorum imagines. Vide 6. actionem Concilij 7. vbi reprobatum est. Vide item Paulum Diaconum lib. 21. & 22. rerum Romanarum, & Zonaram in Annalibus. Falsò autem hæc Synodus vocatur Ephesina ab auctore Summæ Conciliorum in principio septimę Synodi, & à Sixto Senēsi, lib. 5. Bibliothecę Sanctę, annot. 247. & à multis recentio

ribus. atque ab eo, qui edidit Concilia, in quadam præmonitione prefixus septime Synodo: nam omnes antiqui eam uocant Constantinopolitanam, & idipsum patet clarissime ex isto ipso Concilio, quod insertum legitur in septima Synodo, Actione 6. Causa erroris uidetur fuisse, quòd isti profane Synodo presederit Theodosius Episcopus Ephesinus. Vide Bellarminum Card. Tomo 1. controuer. quarta, lib. primo, de Concilijs, cap. 6. & de Imaginibus Sanctorum, cap. 14.

CONSTANTINOPOLITANVM Concilium anno octingentesimo quinquagesimo ab Ignatio Patriarcha est celebratum, in quo depositus est Gregorius Episcopus Syracusanus, ita tamen vt assensus Leonis Romani Pontificis requireretur: celebrata enim Synodo, & lata in eum sententia, Legati missi sunt ad Leonem Papam ea de re: Leo autem confirmare distulit, donec pars altera audiretur. Vide Nicolai Papæ Epist. nonam ad Michaelem Imp. & Baronium Card. Annal. ad eundem annum.

CONSTANTINOPOLITANVM Cōciliabulum aduersus Ignatium legitimū Patriarcham, qui Mitylene erat in exilio, sed cui cōciliabulo nō Spiritus sanctus, sed Satanas interfuit, de quo uide Nicetam, & Anastasiū Bibliothecarium in prefatione historica ad octauam Synodum, & Nicolai Pont. Max. Epistolas primam, quartam, & sextamdecimam. Annalium Baronij Cardin. Tomo 10.

CONSTANTINOPOLITANVM Conciliabulum licet numerosum anno 861. habitum à Photio, in quo cōclamata est damnatio viri S. Ignatij legitimi Patriarche. Quamobrem Nicolaus Papa conuentum hunc Satanæ, latrocinalem Synodum appellare consueuit. Acta eius uide apud Baron. Card. Annal. decimo To. sub eundem annum. In quibus item videbis falsatas à Photio litteras Sedis Apostolicæ. Porrò hæc pseudosynodus duplex dicta reperitur, cuius rei meminit Nicolaus Papa Epist. 10. Id quoque præfefert titulus duorum eiusdem pseudosynodi Canonum apud Theodorum Balsamonem his verbis præfixus. Canones editi à S. & magna Constantinopolitana Synodo prima & secunda, que cōgregata est in venerabili templo SS. & benedictorum Apostolorum. Hec ibi, vbi Theodorus explicat cur duplicem Synodum appellauit, & non potius more maiorum, duplicem vnius Synodi Actionem, cum eodem in loco eodem anno ab ijsdem Episcopis actiones ambæ fuerint.

CONSTANTINOPOLITANVM Conciliabulum præsidente Michaele pessimo Imp. collegit iterum anno 863. Photius vir nequissimus, quo calumniatus est Pont. Max. milleque circiter antistitum subscriptiones falsas interseuit, quare sancti viri eum fugere inceperunt, & quasi squalorem quendam declinare, alterum Dioscorum, hunc appellantes, & precursorem Antichristi, immò ipsum antichristum. Vide reliquas subdolas artes To. 10. Annal. Baron. Card. Item Photius duarum vnumquemque hominem animarum consistere predicabat. Vide Anastasium. Quin & Photius videri volens benignus, epistolam ad Bertam eūdem cum ipso funem trahentem, scripsit, quæ ex Bibliotheca Sfortiana à Petro Morino in Latinum versa inserta est in 10. To. Annal. Baron. Card. sub annum 863.

CONSTANTINOPOLITANA quarta, que fuit 8. Synodus celebrata est Adriano II. Summo Pontifice & Basilij Augusti anno 3. qui fuit annus 870. Conuenere Episcopi 383. è quibus vnus Patriarcha Photius, ac deinde Ignatius Constantinopolitanus, ceteri per legatos. Hec autem Synodus, extat imperfecta in Tomis Conciliorum, in qua deposito Photio, iterum restitutus est Ignatius. Huius autem Synodi meminit Zonaras in vita Basilij Imp. Est autē hoc loco animaduertendum, tres Synodos in causa Photij Constantinopolitani celebratas. Vnā tempore Nicolai I. Pont. & Michaelis Imp. in qua depositus fuit Ignatius, & ordinatus (si dicendus sit ordinatus, an potius intrusus) Photius: cuius Synodi meminit Zonaras in vita Michaelis; nec est dubium, hanc fuisse prosanam Synodum, vt patet ex Epistolis Nicolai I. & Adriani II. Alterā de qua diximus, quæ fuit 8. Synodus. Tertiā quam eodem Basilio imperante celebrauit per legatos suos Ioannes VIII. Adriani successor, in qua Synodo, defuncto iā Ignatio, iterum restitutus est Photius. Ac si vera sunt, quæ Greci dicunt in Gōcilio Florētino sess. 6. & que ex hac refert Synodo Frācīscus Turrianus in lib. de Act. 6. 7. & 8. Synodi, rescissa sunt planè acta precedētis Synodi sub Adriano, qua etiā statutū, vt tolleretur de Symbolo particula illa (*Filioque*) sed id nullā habet veri similitudinem. Iccirco facile sibi persuadet

det Card. Bellarminus, aut omnia esse conficta, quæ dicuntur de Ioanne Octauo, vt S. Antoninus docet in summa historiali parte tertia titu. 22. cap. 13. §. 10. aut certè verum quidem esse, Photium à Ioanne Octauo per legatos restitutum in Sedem Constantinopolitanam post mortem Ignatij, at certè supposititia esse, & adulterina, & à Græcis conficta, ut ex Manuele collecta Turrianus ostendit libro citato: confirmatur autem hæc sententia, tū quia Zonaras meminit quidem restitutionis Photij, non autem abrogationis Concilij octaui, nec ablationis illius particulæ (*Filioque*) ex Symbolo, tum etiam, quoniam Græci in Concilio Florentino Sectio. 6. non agnoscunt pro Synodo œcumenica Concilium illud sub Ioanne Octauo, quamuis illis multum prodesse potuisset, si legitimum, & germanum fuisset.

Constantinopolitanae Ecclesiæ vnio, & edictum vnionis videatur in 10. Tomo Annalium Card. Baronij pag. 920. primę Romanę editionis.

Constantinopolitanae sextæ Synodo qui Canones ascribuntur præcipuè 13. & 55. falsò ascripti sunt, cum postea editi fuerint à noua quadam Synodo, quam Romani Pontt. reprobarunt. Vide Turrianum nostrum lib. De sexta Synodo: Melchiorem Canum De locis communibus cap. vlt. in solutione sexti argumenti: Refutationem nostram aduersus imposturas Dauidis Chytræi. Sophronij autem Hierosolymitani Epistola, quæ in vndecima sextæ Synodi Actione, quam ve hæretici corruperunt, inscripta est ad Sergium Constantinopolitanum Episcopum Ducem Monothelitarum, falsò ita inscripta est. Nam re vera scripta fuit Honorio Pont. Max. verè catholico, quidquid aliter mentiti fuerint hæretici.

Eidem item Synodo tributus Canon trigesimussextus, qui habet Episcopum Constantinopolitanum æquare Romanum Pontificem, non est veræ, legitimæ, atque ęcumenicæ Synodi, sed alterius cuiusdam conuenticuli, quod sese falsò sextam Synodum appellauit. Constat enim Synodum sextam Agathone Pont. Max. & Constantino Quarto Imp. celebratam, nullos prorsus Canones edidisse, sed quinquennio post conuenisse iterum aliquot Iuniores Episcopos auctore Iuniore Iustiniano, ac plures, nomine Synodi sextę Canones promulgasse sub nomine Synodi sextæ. Idcirco Beda illum vocat *erraticam* Synodum, & scribit in libro De sex ætatibus in Iustiniano Iuniore reprobatos fuisse eius Synodi Canones à Sergio, qui tunc sedebat Pont. Max.

Constantinus Applanus Canon. Lateranensis Mediolanensis, & Abbas librum scripsit prænotatum Soliloquia Abbatis hoc est. De humani Arbitrij libertate. Viuebat anno Domini 1490.

Constantinus Hierotius Brixiensis, Ord. S. Saluatoris De Mystica Theologia aduersus Platonicos ad Marcum Cardinalem Vigerium.

Constantinus Fabriensis Italus, Ord. Pręd. Chronicon eiusdem Ordinis scripsit. Viuebat anno 1470.

Constantinus Magnus Imp. primus Christianorum Augustus Gręcè & Latinè dogma Basilicum, quod hodieque Romæ asseruatur, ingenti volumine composuit. Librum item ad Nationum Præsides. Alium Confessionum fidei suæ. Alium de Nicęna Synodo. Alium de Prouidentia Dei. Præterea & contra Gentes. Vitæ autem Instituta, siue Instructionem ad Filios. Sicuti & Epistolas ad diuersos. Euseb. Baron. Praxagoras vero Atheniensis duos libros de rebus Constantini scripsit, quorum capita summatim collegit Photius in sua Bibliotheca.

Constantinus Manasses scripsit Annales. Vide Baron. Cardin. pag. 474. Tom. 7. primæ editionis.

Constantinus presbyter Antiochenus, Ioan. Chrysostomi discipulus, pro quo multa à Porphyrio Antiochenæ Ecclesiæ presbytero passus est, collegit ex operibus eiusdem Chrysostomi expositionem in Epistolam ad Hebræos digestam in Homilias 33. quarum prima, quæ magis est operis Argumentum, quàm Homilia, incipit. Romanis scribens.

Constantinus Vrbeuetanus Episcopus, Ord. Prædic. vitam Sancti Dominici, & Officium, quo hodieque vtuntur, composuit. Viuebat anno Domini 1248. Patrum Mon. Ordin. Mediolani.

Constantinus Pasolinus, monachus congregationis Cassinēsis scripsit elegiam, De tran-

flatione SS. Parmensium: excusam Romæ anno 1589. vnà cum operibus Prosperi Martinengi. Viuebat eodem anno.

Constantivs Rusconus Canonicus Congregationis Lateranensis Brixiensis, scripsit In Genesim Commentarios in octo partes distributos, Ac de fide, & terminis humanæ cognitionis, ac libertatis, qui Brixiæ in Canonica Sancti Saluatoris, siue Sanctæ Afrę manuscripti seruantur.

Constantivs Sarnanus Vmber, Ord. Franciscani, cum Perusij Theologiam profiteretur, euocatus à Sixto V. Pont. Max. fuit in Cardinalium numerum cooptatus. Scripsit autem, atque adeo edidit librum de concilianda doctrina D. Thomæ, & Io. Scoti. In Vniuersalia item Scoti, quæ Venetijs prodierant apud Franciscum Senensem, anno 1583. & ad Antonij Syrreti Formalitates, Scholia quędam margini adtexta Sancti Bonauenturæ Opera collegit, & edi iussu Sixti V. Pont. aucta, & emendata curauit. Vide in verbo, Bonauentura. Præterea summam Theologicam Romæ excusam anno 1592. & Directorium in Logicam, Philosophiam, atque Theologiam ad mentem Scoti. Venetijs anno 1580. ad Signum Fontis.

Constitvtionvm artium facultatis Parisiensis professoribus, & magistris obseruandarum capita edita anno 1344. extant in To.4. Bibl. SS. PP.

Cordvbense Concilium anno 852. in Hispania fuisse celebratum Scholiastes in Eulogium scribit. At fuit hic conuentus (inquit Baronius Cardin. sub eundem annum) non in Spiritu sancto legitimè congregatus, sed consilio perfidorum iussu Regis impij hostis Christianorum collectus. In quo nec quod Deo placitum esset, tractatum, vel definitū fuit, sed pseudoepiscoporum vnanimi conspiratione facta cum Principe vetitum est martyriū, demptusque est cultus SS. Martyrum, erecta perfidia, atque depressa confessio.

Cornelivs Bellanda Veronensis, Ordin. Minorum, emisit spirituale Itinerarium patrio sermone, quo iter ex hac mortali ad cęlestem vitam ostenditur. Venetijs apud Aldum.
Nonnullas Orationes Latinas.
De compendiaria Venetiarum Vrbis origine, eiusque Patrum laudibus.
Duas de Romanæ, & Venetæ Rerumpublicarum, earumque Patrum laudibus, & eiusmodi alias. Tossiniacensis in historia Seraphica.

Cornelivs Callidius, vide infra, Cornelius Lonsæus.

Cornelivs Castellucius Italicè edidit librum prænotatum Sagittæ Diuini Amoris. (Dardi) apud Bartholom. Carampellum.

Cornelii Centurionis sancti Acta, & obitus Gręcè apud Symeonem in Manda m.s. in Vaticana Bibliotheca.

Cornelii Croci, Amstelrodami, Ecclesia, siue auctoritatis Ecclesię declaratio, ad confirmandam fidem Catholicorum dogmatum, & stabiliendos animos aduersus falsæ doctrinæ ventos. Antuerpiæ in ędibus Ioan. Stelsij 1536. Eiusdem Precationes in Passionem Domini, Coloniæ 1532.

Cornelivs Dontherius, Belga, Prouinciæ Flandriæ Niuellæ Brabantinorum, & (vt uocant) Guardianus, Ord. Minorum, scripsit lingua Patria de quindecim effusionibus sanguinis Saluatoris. obijt anno Domini 1554.

Cornelivs Gemma, quoniam in libris de arte Cyclognomonica pleraque tractat ad rerum Diuinarum cognitionem spectantia, locum hic habere posset, sed ne actum agamus, videat Lector quod de illo scriptum est in primo libro nostræ Bibliothecæ Selectæ, Romanæ editionis. In Apparatu autem ad Medicinam in eiusdem Bibliothecæ Selectæ Veneta editione, eò enim transpositum est, quod occasione Medicinæ eo de argumento egerit.

Cornelii Efelsbergeri collatio de cælibatu ministrorum catholicæ Ecclesiæ ann. 1565. Offenburgi habita, Coloniæ autem excusa apud Maternum Cholinum 1570.

Cornelii Iansenij Paraphrases in omnes Psalmos Dauidicos, cum argumentis, & eorum annotationibus. Adiuncta est eodem auctore similis paraphrasis ad ea veteris Testamenti Cantica, quæ per singulas ferias Ecclesiasticus vsus obseruat. Louanij apud Petrum Zangrium 1569. & 1575.

Eiusdem

Eiuſdem autem in Salomonis Prouerbia Commentarij Louanij antea 1568.
Acceſſere itidem Annotationes in librum Sapientiæ Salomonis editę Antuerpię 1589.
Eiuſdem Commentarij in Eccleſiaſticum.
Acceſſerat verò in eiuſdem Ianſenij Commentarios in Pſalmos, Prouerbia & Eccleſiaſticum, rerum & verborum index. Louanij apud Petrum Zangrium 1569.
Sed demum eadem eiuſdem Ianſenij Opera, hoc eſt Paraphraſis in Pſalmos omnes Dauidicos, cum argumentis, & annotationibus: itemque ad eadem Veteris Teſtamenti Cantica, quę per ſingulas ferias Eccleſiaſticus vſus obſeruat. & in Prouerbia Salomonis, & Eccleſiaſticũ accurati Cõmentarij, omnia multo quã antea accuratiora reddita. Lugduni 1586.
Eiuſdem Homiliæ in Euangelia Dominicalia: è quartuor Commentariorum in Cõcordiam Euangelicam libris, à Georgio Braun collectæ, & ab Angelo Rouch à pluribus mendis vindicatæ Venetijs 1578. & Coloniæ apud Io. Gymnicum 1577.
Eiuſdem Commentariorum in ſuam hiſtoriam Euangelicam, partes quattuor, quibus pueritia, & acta Chriſti Domini vſque ad eius Aſcenſionem continentur Louanij 1572. & Lugduni apud Carolum Peſnot 1577. & Antuerpię 1585. & Coloniæ in Officina Birkmannica anno 1592. Addita ſumma ipſarum quattuor Partium, ad calcem Thomæ de Kempis, De contemptu Mundi.
Sanè verò ipſi Commentarij Ianſenij in ſuam Concordiam, ac totam Hiſtoriam Euangelicam, Venetijs quoque anno 1587. prodierunt ex officina Dominici de Farris.
Et quidem Opus hoc (quod etiam in Bibliotheca Selecta attigimus) Auctorem magno valentem iudicio, doctrina, pietate oſtendit. è quo deſiderarunt viri optimi, vt quæ ab ipſo Ianſenio habetur honorificentior Eraſmi mentio, dematur, citationes autem Patrum, è quibus optima deprompſit, adijciantur. In ea verò, quę ſcripſit in ſextum caput Ioannis, non defuit qui ſcripſit librum Didacus Caſtillus, quem Romę etiam edidit anno 1593.
Quæ quoniam inſignis materia eſt, nempe de Sanctiſſimo Sacramento, ea in ipſo quidem Didaco, at & inprimis in Card. Toleti Commẽtario in idem ſextum caput Ioannis legenda eſt, & cum Ianſenio conferenda ad veritatem excutiendam.

Cornelii Lonſęi Callidi, ſiue Callidij liber de ſpiritu vertiginis vtriuſque Germaniæ in Religionis diſſidio, atque unde cunctæ calamitates, origo, progreſſus, & curandi modus, cum reiectione inefficacium adhuc remediorum, prudentibus aliquo prudentium allatis conſultationibus. Moguntiæ 1579. & 1582.
Eiuſdem Duellum fidei & rationis; an item in Euchariſtiæ Sacramento uerè ſit Corpus Domini. Moguntiæ apud Gaſparum Behem 1581.
Thuribulum aureum Sanctarum precationum. Moguntiæ 1581.
Apparatus menſæ Dominicæ, pia exercitia, Preces, & Meditationes continens, Colonię apud Gerardum Greuenbruch 1591.
Officium venerabilis Sacramenti cum precibus, alijſque pijs exercitijs. Coloniæ 1591.

Sed & extat ipſius, illuſtrium Germaniæ ſcriptorum catalogus: quo doctrina ſimul & pietate illuſtrium uitæ, & opera celebrantur. Quorum item potiſſimum ope literarum ſtudia Germaniæ ab anno 1500. vſque ad 1581. ſunt reſtituta, & fidei dogmata à ſectariorum nouitatibus vindicata. Excuſus eſt autem Moguntiæ, apud Gaſparum Behem, anno 1581. At rectius de Belgicis ſcriptoribus Miręus, qui hoc anno 1602. prodijt in lucem, Antuerpię. Nam Cornelius ipſe Lonſęus haud ualde certus rerum. De Caſſandro autem nimis benignè, quem fuiſſe conſtat extra Eccleſiæ caſtra (vide Indicem librorum prohibitorum) De alijs verò, qui boni, & probi, non rectè, ſed & Damianum à Goes inſerens Belgis falſus eſt, fuit enim Luſitanus.

Cornelivs Muſius Delphius, duplici laurea Poetę, martyriſque ornatus ab impijs Caluinianis hoc eſt à Lumæo, qui eos milites ductabat, naſo, & auribus truncatis, manuum pedumque digitis, & ijs, quę naturæ honeſtas abdidit, pręciſis duos & ſeptuaginta annos natus, anno 1572. trabi in foro affixus, ac laqueo ſtrangulatus eſt; cum antea cępiſſet ingenij ſui fętus typis Marneſijs euulgare, & vt ſcribit Myręus, in patriã reuerſus, ſacris Diuę Agathę virginibus annos fere 35. magna per vniuerſam Batauiam innocentiæ ſanctitatiſque fa-

ma

ma præfuit; solitus sæpè Deum venerans precari, vt deploratissimis hisce temporibus sanguinem ipsi donare, à quo vitam accepisset, mereretur. Ceterum in D. Cornelij cognomen Hymnus sæpè decantatus ab ipso, testis est sui erga martyrium desiderij.

Beate Christi Pontifex
Christique martyr inclyte
Hanc gratiam Cornelio
Tuo benignus impetra
Vt exprimo quem nomine
Te charitate, te fide
Et asserendæ audacia
Te veritatis exprimam.

Eiusdem extat institutio fœminæ Christianæ carmine reddita. Et Odæ, & Psalmi aliquot, Pictauij ex officina Marnefiorum fratrum anno Dom. 1536. Eiusdem imago patientiæ carmine descripta. De temporum item fugacitate, & sacrorum Poematum immortalitate Odæ. ibidem.

CORNELIVS Mussus Placentinus, Ord. Minorum, à Paulo III. Pont. factus Episcopus Bituntinus, vir incomparabili penè ingenij fęlicitate, vt continentia, & pietate, prędítus fuit: Extant eius conciones luculentissimæ Hetrusca lingua editæ. Scripsit Latinè, & pereleganter in Epistolam D. Pauli ad Romanos. Quæ sunt edita apud Iuntas Venetijs an. 1589. In Decalogum item. In Symbolum Apostolicum conciones, quas habuit coram Paulo III. Pont. Max. quæ anno 1598. ex Italico in Gallicum idioma sunt versæ, inque duos Tomos distributæ à Gabriele Chappuys Chronologo, & Secretario Regio Parisijs.

Primo volumine hæc tractantur.

De necessitate institutionis Christianę.
De Fide.
De primo articulo Symboli Apostolici.
De generatione ęterna filij Dei.
De morte Christi.
De Resurrectione.
De extremo Christi iudicio.
De Spiritu sancto tertia, in Sacrosancta Triade, persona.
De Ecclesia Catholica.
De veritate vitę Christianę.
De primo arcano sapientię hominis.
De sapientia Diuina.
De mysterio Incarnationis filij Dei.
De descensu eius ad inferos.
De Ascensione.
De communione Sanctorum, & remissione peccatorum.
De resurrectione carnis, & vita ęterna.
Summarium, siue Compendium longè expositionis Symboli Apostolorum.
De dilectione Dei, & proximi.
De amore erga proximum.
De amore mutuo, qui est finis vitę christianę.
De operibus vitę Christianę, sine quibus refrixit charitas.

Secundo volumine.

De Operibus necessarijs homini Christiano, quæ in Decalogo continentur, & insculptis lapidi, traditisque summo Monarchæ populi Israel, & per eum toti Mundo.
De honore, & cultu Dei.
Contra immemores adorandi Dei in spiritu & veritate.
Similiter contra eos, qui contenti solo spiritu negligunt cultum Dei exteriorem, & cęremonias.
Quòd homines maius peccatum committere non possint, quàm lingua, qua Deum in honorant, quoniam beneficio linguæ cęteris creaturis antecellunt.
De requie spiritus Deo consecrati.
De cultu exteriori, qui fit Deo, determinato ab Ecclesia.
De operibus sex dierum, conditi Mundi, & de requie diei septimę.
Item de loco cultus Dei in die Dominica.
De pietate filiorum in parentes.
De reuerētia debita Sacerdotibus, & seniorib.
De non occidendo proximo.
De prohibitione irę, & inuidię.
Contra adulteros, & fornicatores.
Contra auaros.
Contra maledicos.
De iustitia interiore refrenante animę concupiscentiam.
De Passione Iesu Christi Domini nostri.

Pręter

Præter hæc, doctrinam de Iustificatione in ordinem redegit, in Concilio Tridentino, cum auditorum admiratione tanta; vt PP. ceteri vno ore omnes dicerent Spiritum sanctũ mirabili modo in eo fuisse operatum: ut scribit Michael ab Isselt, in vita eius, quam præfixit Tomo primo concionum, & multa illius Latinitate donauit.

Perorauit etiam Latino Sermone, Dominica tertia Aduentus, Tridentinos Patres hortatus ad spirituale gaudiũ verbis Paulinis, *Gaudete in Domino semper*, multasq; è Concilijs in Orbem Vniuersum vtilitates refluere docuit.

Habuit etiam in eodem Concilio disertam Hetrusco Sermone concionem, de persecutionibus, & victorijs Ecclesiæ, in Psal. 45. pro expeditione Caroli V. Imperatoris, aduersus Lutheranos, quos ipse Cęsar ad Albim Germaniæ fluuium fudit anno 1546.

Scripsit Homilias Latinas de modo visitandi. Synodum item Bituntinam.

Quinque libros de Historia Diuina, certè miros, & perelegantes qui Venetijs editi sunt apud Iuntas ann. 1587. Qui & conciones ipsius Quadragesimales ediderunt anno 1588. Nam varias alias Gabriel Iolitus, siue eius filij ediderant anno 1583. Ioannes autem Digara anno 1588. emisit eundem Mussum declarantẽ Psal. *De profundis*. Obijt Romæ an. 1574. Annos natus 64.

Cornelius (vt inquit Hieronymus) Romanę Vrbis Episcopus, ad quem octo Cypriani extant Epistolæ, scripsit Epistolam ad Flauianum Antiochenæ Ecclesiæ Episcopum, de Synodo Romana, Italica, & Africana, & aliam de Nouatiano, & de his, qui lapsi sunt, tertiam de gestis Synodi: quartam ad eundem Flauianum valde prolixam, & Nouatianæ hęreseos causas, & anathema continentem. Rexit Ecclesiam annis duobus sub Gallo, & Volusiano, cui ob Christum martyrio coronato successit Lucius. At quod dicitur *ad Flauianum* Euseb. cap. 43. hunc *Fabium* appellat, ita Lipsius, cum quo consentit codex Martinianus. Infra autem in Dionysio eum omnia exemplaria Belgica *Fabium* vocant. Vide cap. 69. Sigeberti, qui etiam eum *Fabium* nominat. Sic quoque Honorius, qui hæc ita, *Cornelius Romanæ Vrbis Episcopus, scripsit Epistolam ad Fabium Antiochenæ Ecclesiæ Episcopum, de Synodo Romana, & Italica, aliam de Nouatiano, & de his qui lapsi sunt, tertiam de gestis Synodi, quartam ad eundem Nouatianũ, & Fabium valde prolixam*. Sed & eiusdem Cornelij ad Lupicinum Episcopum extat Epistola in Tom. 3. Bibl. SS. PP.

Cornelius Schultingius Steinuuichius Theologiæ professor Coloniæ ad sanctum Andream Canonicus, edidit Ecclesiasticæ disciplinæ libros sex. De canonica, & monastica disciplina collapsa restauranda, pristinoque nitori restituenda: ad Clementis VII. encyclicas, siue paręneticas litteras. Editus est hic liber Colonię Agrippinæ apud Villhelmum Lutzenkirchen, ann. 1548. Sed & ipsius extat confessio Hieronymiana, è germanis D. Hieronymi operibus collecta, & per locorum Theologicorum capita, methodo, in quattuor Tomos distributa. Coloniæ 1585. Quin & Bibliothecam Ecclesiasticam emisit Coloniæ apud Stephanum Emerdem. ann. 1599. & anno 1602. ibidem apud eundem Opus variarum lectionũ, & animaduersionum aduersus primum librum Institutionum Caluini, superiore autem anno, hoc est 1601. ibidem apud eundẽ Thesaurum Antiquitatum Ecclesiasticarum è septem prioribus Tomis Cardinalis Baronij contra centurias Magdeburgensis, & Caluinistas. Et Tragicomędiam Constantini Magni, & sanctę Helenæ ab eodem inuentã, & dispositam Coloniæ apud Vvilhemum Lutzenkirchen in octauo, an. 1602.

Cornelius Snekis Frisius, natus in Indick prope Snekam, Ord. Prædicatorum, cęnobij Rostochiensis Prior in Ducatu Megalopolitano, obijt, sepultusque est in choro fratrum sui Ordinis Leouardiæ 14. Septembris an. 1531. scripsit aduersus Sebastianum Polonũ Lutherani dogmatis propugnatorem. Item de Rosario Beatiss. Mariæ Virginis: Sermones quoque Synodales, quos in diuersis Ecclesijs cathedralibus habuit: Item Sermones aliquot habitos in admissione Nouitiorum ad Ordinem. Quæ omnia in Bibliotheca Prædicatorum Leouardiæ extabant. Vixit circa ann. 1537.

Cosmi Agnelli extat admonitio Christiana ad mulieres. edita à Ioan. Baptista Ciotto, Venetijs, Italicè.

Cosmas Damianus Hortulanus Perpinianensis, Theologiæ, ac Iuris Pontificij Doctor, mona-

monasterij B.Mariæ Villæ Bertrandi, Ord. Canonicorum Regularium S.Augustini Abbas, atque Philippi II. huius nominis Hispaniarum Regis Catholici in Synodo Tridentina Theologus, scripsit in Cāticum Canticorum Salomonis Explanationem distributam in Isagogem, Paraphrasim, & quinque posteriores libros plenioris (vt ait) interpretationis: Iustum autem (hoc est satis ingens) Opus hoc est, quod in Italia primo euulgatum est Venetijs apud Felicem Valgrisium anno 1585. cum Auctor anno 1566. decessisset. Hic verò cum magnam vbique pietatē, atque eruditionē spiret, id præsertim hac explanatione agit, ut intelligatur quid spōsus Christus Dominus de ipsa matre Ecclesia, hoc est, de sua sponsa sentiat. Videlicet Salomon eam per similitudines, & parabolas, mysticas itē significationes rerū creatarū, & artificiosarum sui regij cultus, & ornatus plenarum introduxerat, vt ita in sui sponsi cognitionem omnes homines adducerentur. At hic Salomonis explanator, alteram quam diximus, viam insistens, habuit rationem præsentis æui, quo sponsa Ecclesia varijs agitata fluctibus, quin & (si fieri potuisset) è medio sublata, vna ipsa hæresis multiplex, ac Satanæ pellex fornicari faceret vniuersum orbem, atque ita præcipitem ad inferna detruderet.

Cosimvs Fauilla, Florentinus, Ord. Seruorum, edidit librum De recta vita Religiosorū. Quo item enumerat omnes Ordinis sui præpositos Generales, atque eos, qui sanctitate pollucrunt, præter Thomam Vrbeuetanum, & B.B. Biuudam è Verruculo, atque Mariam Genuensem, quòd nondum Chronica, Ord. Seruorum, nōn integrè eorum meminissent. Atqui scripsit de cognoscendis veris & falsis Prophetis, & expositionem in Psalmum quinquagesimum, & in Symbolum Apostolorum.

Cosimvs Philiarchus, Pistoriensis, Canonicus, & Theologus Florentinæ maioris Ecclesiæ, Tomos duos De officio Sacerdotis satis vberes emisit in lucem. Quorum vtrumque Venetijs Iunctæ typographi excuderunt anno Domini 1597. In eis de Casibus plerisque omnibus conscientiæ agitur, doctè, atque perspicuè: sed ita, vt necessarium existimauerit, postquam Manuale (qui fuerat alter illius labor) de Casibus conscientię edidisset, idem in manus resumere, & ad illius distinctionem, atque extinctionem (quę verba sunt ipsius Philiarchi ad finem secundi Tomi ante Indicem) polliceri alterum librum, quod compendium librorum de officio Sacerdotis inscribitur, quod quidem (ait) rudioribus sufficiet. Verum enimvero sciendum est, in hoc Opere De officio Sacerdotis tertiam secundi Tomi partem intextam alia continere, quæ ad conscientiæ casus non pertinent, ac tamen Theologiæ, atque Philosophiæ studijs commodare possunt. Primo enim libro tertiæ partis agit De fide contra Gentiles, vbi accuratè, & breuiter de animæ immortalitate (etiam ex ipso Aristotele) argumenta depromit. Secundo, De Christiana religione contra Iudæos, ac de veritate fidei contra Hæreticos. Tertio De dogmatibus fidei. Quarto De virtutibus generatim, & particulatim, ac de interpretatione Sacrę scripturæ.

Cosmas Festinus Laudensis, quæ Ciuitas non procul abest Mediolano, Cartusianus, pia edidit Poemata. Viuebat Maximiliano II. Imp.

Cosmas Hierosolymita, vir sanctus, in sanctam Christi Redemptoris Theogoniam, festaque alia, & mysteria Hymnos tredecim scripsit, qui extant in Tomo octauo Biblioth. Sanctorum Patrum.

Cosmae Indicoplensis Prolegomena, siue præfationes in Psalterium Grecum extant in Biblioth. Vaticana.

Cosmvs Oricellarius Florentinus, Ord. Seruorū, in Regulam S.Augustini, cuius initium, *Hieronymo sancto*. Viuebat ann. 1521. Michael Pociantius.

C R

Crescens vir sanctus, siue Crescentius D.Pauli discipulus Moguntiaci, siue Moguntiæ ad Rhenum Sedem Episcopalem constituens, vnus è primis Germaniæ Apostolis, De fide contra gentes multa edidit, quæ tamen ad nos haud peruenerunt. Vixit ann.72.

Crescentivs Aesinus Picens, Ord. Minorum, sub annum 1245. Generalatu, ac deinceps Episcopatu, apud Assisiuates perfunctus, his vltro cessit, & inter claustri sui angustias,

quàm

quàm in conspectu Mundi versari maluit, scripsit Iuris summam doctrinæ suæ Symbolum. Dubia item ad Regulam Ordinis sui spectantia declarauit. Eodem autem procurante, Beati patres, Leo, Angelus Tancredus, & illustris Ruffinus S. Claræ consanguineus, Sancti Francisci res præclarè gestas in vnius libri corpus collegerunt, qui prænotatus est: Legenda trium sociorum. Multa quoque iussu ipsius scripsit, de Ord. Minorum fundatore B. Francisco frater Thomas è Ceperano.

Cresconius Episcopus Africanus Breuiarium inscripsit, in quo, ea quæ in singulis sunt decreta Concilijs collocauit, Dionysij nempè Exigui collectionem Canonum, tamquam rotam (iuxta Ezechielis visionem) in medio rotæ complexus, eamque nominatam fuisse Concordiam Canonum habet codex m. s. qui Romæ extat apud Sacerdotes Oratorij in eorum Bibliotheca. Præterea carmine Heroico Bella, & Victorias, à Ioanne Patricio in Africa de Saracenis reportatas. Sciendum autem Cresconianam Latinarum Pontificiarum Epistolarum editionem esse tutiorem, quàm quæ in codicibus Græcis habetur.

Crisolanus. Vide, in verbo, Chrisolanus.

Crodegangus Metensis Episcopus, Pipini Regis è sorore nepos, nobilitatem generis (vt inquit Sigebertus) nobilitans feruore sanctæ religionis, scripsit regulam à Metensis Ecclesiæ clericis obseruandam. Sed etsi *Crodegangum* habet utrumque exemplar m. s. Tritemius tamen vocat *Ruggandum*. Codex autem Gemblacensis etiam *Crodegangum* vocat, vt & Affliginiensis. Vixit anno Dom. 760. Trit. Suffridus Petrus.

Crotoldus vir sanctus, Vangionum vrbis Episcopus, qui Cornelia Vrbe deuastata ab Attila Basilicam sancti Petri ibidem ad Nicrum fluuium, in valle Vuimpiniensi construxit, aduersus hæreses omnes scripsit.

Cruciata, cuius diploma, siue (vt vocant) Bulla conceditur interdum in Regnis spectantibus ad Regem Hispaniarum, vide in verbo, Emanuel Rodericus.

Crucius Lusitanus Societatis nostræ paraphrasim vario carmine scripsit in Psalmos.

Crusius, qui TurcoGræciam scripsit. Vide in verbo, Martinus Crusius, & in verbo, Græcia.

Crux. Scripserunt de prima cruce, & signo † Thomas Valdensis, Cardinalis Hosius, Cardin. Bellarminus noster, Alanus Copus, & ante hos omnes Ionas Aurelianensis contra Claudium Taurinensem.

Alij proprios libellos non tam de Cruce, quàm de certo quodam vsu, mirandisque quibusdam Crucis apparitionibus ediderunt, Augustinus Fiuizanius tres libros de more Summo Pontifici Crucem præferendi. Alphonsus Ciacconius libellum de signis, hoc est de varijs Crucis apparitionibus priscis, & nouis: Vterque tamen nonnulla disserit de signo, imaginibus, & cultu Crucis: hic itidem de materia, & magnitudine eiusdem. Arnoldus autem Mermannius Alostanus, libellum sine ordine scriptum (nimirum vt quodque occurrebat) emisit. At Iustus Lipsius V. C. tres libros de Cruce, plura digna illo ingenio; Cardinalis item Baronius pleraque in suis opulentis (vt ita dicam) Annalibus. Sed nouissimè Iacobus Cretzerus nostræ Societatis plurima, & quidem optima methodo, qui & anno 1600. sub de Cruce Opus auctius altero Tomo euulgauit, tertium mox prolaturus. Vide in verbo, Iacobus Cretserus.

C V

Cuigo natione Gallus, patria Delphinas Primariæ Cartusiæ quintus à B. Brunone Præfectus, cuius honorifica mentio fit in D. Bernardi Cistercienses Vita, & ad quem eiusdem Bernardi extant Epistolæ duæ, scripsit varias & graues Meditationes, librum item de Contemplatione, qui nondum in lucem prodijt, sed in eadem Cartusia asseruatur: vitam quoque D. Hugonis Gratianopolitanorum Episcopi, idque iussu Innocentij II. Pont. Max. Claruit Henrico V. Cæsare.

Cunerus Petri à Brouershauen Episcopus Leouardiensis, edidit, De sacrificio Missæ: Item de meritorum Christi, & Sanctorum consensu: Quæstiones item pastorales, Et de cælibatu

ad Sacerdotes. Admonitionem. Louanij anno 1572. Cum antea De vera Christi Ecclesiæ designatione quam per quattuordecim proprietates (vt ille uocat) siue Notas ostendit, librum emisisset, Louanij 1568. Sed & eiusdem extant Tractatus aliquot insigniores de Christianæ Theologiæ controuersijs. Hi autem excusi sunt Coloniæ 1583. Quos subsecutus est liber inscriptus. Cura corporis humani pro clericis, alijsque pijs hominibus è Sancta scriptura, & Patribus, anno Dom. 1587. Denique cursus B. Virginis in vsum Religiosorum Ord. S. Benedicti emendatus, & auctus, ac Ingolstadij apud Dauidem Sartorium eodem anno 1587. editus.

Cvsanvs. Vide in verbo, Nicolaus Cusanus.

Cvthbertvs, siue *Cudberechtus*, Anglus, & vir sanctus, monachus, primò Mailrosensis sub sancto Eatta Abbate, deinde Præpositus monasterij Insulæ Lindisfarnensis, sub cura sancti Boisili Abbatis, electus in Episcopum Hagulstadensis Ecclesiæ pro Trumberechto, qui Episcopatu fuerat exauthoratus, Lindisfarnensem tamen sedem magis diligens, quòd in ea versatus semper fuisset, eam Hagulstadensi Episcopatui prætulit, scripsit de vita Monastica.

Cvthbertvs Giruicius, Anglus, monachus Londinensis, anno circiter 740. scripsit Epistolas familiares, & vitam ipsius Bedæ, cuius initium est. *Dilectissimo in Christo Lectori*.

Cvthbertvs Tonstallus, Episcopus Dunelmensis in Anglia, in una solius noui Testamenti in eam linguam versione ab hæreticis facta, supra bis mille corruptelas adnotauit. Versio autem, siue potius euersio eius Testamenti prodierat an. 1555. à quodam Gulielmo Tindallo ad varias hæreses statuendas.

Præterea idem Cutbertus librum scripsit de Transubstantiatione, siue de veritate Corporis, & Sanguinis Domini in Eucharistia. Quin etiam alios de alijs fidei articulis, in quibus elucet mira cum zelo eruditio. Hic autem nonagenarius & pietate non minus quàm ætate venerabilis, videns post Reginæ Mariæ mortem hæreses denuò in Angliam Introduci, venit sponte Dunelmo Londinum, vt Elisabetham, quam ad fontē baptismi susceperat, ad religionis catholicæ veritatem reuocaret, sed in vincula coniectus, ibidem pro fide fortiter obijt.

Cvmbertvs Lindesius Anglosaxo, gentis suæ Annales in compendium redegit, in quo inprimis Sanctorum Episcoporum, Martyrum, Doctorum, & Pontificum Romanorum meminit. Ad Bedam quoque doctas Epistolas scripsit.

C Y

Cyprianvs Benetus Aragonensis, Ordin. Prædicatorum, scripsit De prima orbis Sede. De Concilio. De Ecclesiastica Potestate. De Pontificis Maximi potestate. Vixit anno Domini 1498. Eisingren.

Epist ad Florent. Concil. 2. Tomo. Victor Vticēsis, lib. 2. de persecut. Vandalica. Beda in Martyrol.

Cyprianvs Carthaginiensis, qui & Thascius, cui & prænomen Cęcilius, quod sortitus est à Cęcilio presbytero, quem catechistam habuit, non is fuit, qui Vnizibirensis passus est cum quattuor millibus nongētis septuaginta sex longo post tempore, ad diem duodecimū Octobris, uti constat in Martyrologio: Nec idem est cum Cypriano qui cum Iustina est passus, hic enim sub alio Imperatore, in alia Prouincia, in alia Ciuitate, sub alio iudice, cum altera suæ passionis comite, & alio die martyrij coronam adeptus est, sicuti egregiè probat Aloysius Lippomanus, nempe sub Imp. siue Claudio, siue Diocletiano, in Bithynia Nicomediæ, sub iudice Eutholmio cum Iustina virgine 6. Kal. Octobris. At Cyprianus, de quo nunc loquimur, & cuius scriptorum mentionem facturi sumus Carthagine natus, diuitijs clarus, ut scribit Gregorius Nazianzenus, genere cognitus, & Senatorij ordinis, in tantam eloquentiæ gloriā (ait Hieronimus) veniens, vt publicè artem Oratoriam Carthagine doceret, Gręcæ & Latinę linguę peritissimus, ad christianam Ecclesiam adiunctus est grandis natu, qua de gratia facundissimè scribens Epistolam ad Donatum, quem in baptismo socium habuit, *Scis ipse* (inquit) *& pariter mecum recognoscis, quid detraxerit nobis, quidve contulerit, mors ista criminum, vita virtutum, &c.* Neophytus per omnia Ecclesiastica munia ad presbyterium, inde ad Episcopatum summo amore, & ardore plebis (vt ille scribit) euectus, anno à Christo nato 249. Impp. Cęsaribus M. Iulio Philippo Aug. III. & M. Iulio Aug. F. Philippo Aug. II. Coss. qui

fuit

fuit tertiusdecimus Fabiani Pont.& millesimus ab Vrbe cõdita, Episcopatum gessit toto de cẽnio &aliquot mensibus ad 18. vsque Kal.Octob.an.259. plura perpessus,vti Pontius Diaconus in eius vita, & Iacobus Pamelius,in ea, quam ex ipsius scriptis collegit, anno Domini 259.(sed ut Baronius Card. Tom.2. Annalium scribit, anno 261.) Dionysij Pont. Max. anno primo martyrium subijt,Episcoporum Carthaginiensium primus martyr. Virtutem, dotes,sanctitatem,disciplinam optimè idem Pamelius persecutus est, qui ad statum eius seculi,atque ad scripta martyris intelligenda plurimum affert lucis. Porrò ingenij eiusdem Cypriani superfluum est(ait Hieronymus)indicem texere,cum Sole clariora sint eius opera. Cum autem scripta, quæ nomine Cypriani extabant, fuissent à quibusdam recognita, præsertim autem à Guilielmo Morelio, & à Paulo Manutio, Iacobus Pamelius in eo conferendo cum plnribus vetustissimis Commentarijs,& in addendis passim adnotationibus,uitaque eius ex ipsius Cypriani scriptis colligenda, & in Catholicæ Religionis Notis indicandis (id quod facit in Epistola dedicatoria ad Viglium Zuichemum)accuratissimam operam posuit: editus autem est nouissimè Cyprianus cum Pamelio emendatior Antuerpiæ in ædibus Petri Belleri anno 1589. in folio, distinctus in tres Tomos: additis alijs Cypriani Epistolis, quæ in alijs editionibus extabant.

Tomus igitur Primus Epistolas continet numero octogintatres; quarũ aliæ scriptæ sunt post baptismum D.Cypriani: aliæ toto biennio, quo mansit in secessu, aliæ sub Pontificatu Cornelij, & Lucij: aliæ Miscellaneæ in pace Ecclesiæ varijs temporibus: aliæ sub Pontificatu Stephani, & de rebaptizandis hęreticis: aliæ in exilio, & sub vitæ finem.

Sanè verò Cypriani Epistolam ad Pompeium Augustinus lib.5. contra Donatistas meritò refellit,quoniam eam scripsit,cum errorem suum de rebaptizandis hęreticis vellet tueri. Vide Augustinum in eodem libro c.23. & sequentibus,& in 48. Epist. ad Vincentium, qua asserit,vel non esse Cypriani illam Epistolam ad Pompeium,vel eum postea pęnituisse erroris,& mutasse sententiam ante mortem,licet retractatio non extet. Quia error ille in causa fuisse putatur, cur Gelasius in Romano Concilio, sanciens Canonem de libris Apocryphis, censuerit Opuscula Cypriani apocrypha esse,nimirum istos duntaxat Tractatus intelligens: cum cetero quin licet Cyprianus aliquid humani fuerit passus, dum plus æquo inuectus est in Stephanum Papam, semper tamen illi fuerit Catholica communione coniunctus: quem & deinceps secutus est,quare & ab omni Ecclesia mirificè celebratus.

Tomo autem Secundo hi libri, & Tractatus habentur.
De disciplina, & habitu virginum.
De lapsis.
De vnitate Ecclesiæ, vulgo, de simplicitate Prelatorum cuius libri varias lectiones, & castigationes ex m. s. codicibus, vide infra post hunc Operum Cypriani catalogum.
De oratione Dominica.
Ad Demetrianum.
De idolorum vanitate.
De mortalitate.
De opere, & eleemosynis.
De bono patientiæ,quem ad arcendum schisma inter Episcopos scripsit ad Iubaianũ, vt quisque aduersantem sibi fratrem ęqua nimiter ferret.
De zelo, & liuore.
Ad Fortunatum de exhortatione martyrij.
Ad Quirinum testimoniorum cõtra Iudęos, Liber primus.
Ad eundem testimoniorum contra Iudęos, Liber secundus.
Ad eundem testimoniorum, Liber tertius.
Concilium Carthaginiense de baptizandis hæreticis.

Tomo Tertio Opera quæ Cypriano attributa, vel adscripta sunt, hæc quæ sequuntur continentur.
De spectaculis.
De disciplina, & bono pudicitiæ.
De laude martyrij ad Moysen,& Maximum, & ceteros Confessores.
Ad Nouatianos quod lapsis spes non sit neganda.
Ad Cornelium Papam de cardinalibus operibus Christi;qui liber etsi non est Cypriani, est tamen antiqui, & docti Auctoris.
De Natiuitate Christi.
De ratione Circumcisionis.
De Stella, & Magis, ac Innocentum nece.
De Baptismo Christi, & manifestatione Trinitatis.

De ieiunio, & tentationibus Christi.
De Cœna Domini,& prima institutione omnia consummantis Sacramenti.
De ablutione pedum.
De vnctione Chrismatis, & alijs Sacramẽtis.
De passione Christi.
De Resurrectione Christi.
De Ascensione Christi.
De Sancto Spiritu.
De Aleatoribus.
De montibus Sina, & Sion contra Iudæos.
Carmen Genesis.
Carmen Sodoma.
Carmen ad Senatorem Apostatam.
Hymnus de Pascha Domini.
Oratio pro martyribus.
Oratio quam dixit Cyprianus in die Passionis suæ.
De singularitate Clericorum Origenis secundum quosdam.
In Symbolum Apostolorum Rufini Aquileiensis expositio.
Ad Vigilium Celsi in altercationem Iasonis, & Papisci præfatio.
Aduersus Iudæos qui insecuti sunt Christum.
De reuelatione capitis B. Ioannis Baptistæ.
Ad Fortunatum de duplici martyrio.
De duodecim abusionibus sæculi.
Dispositio Cœnæ.

Dictio & vtilitas Scriptorum Cypriani.

Lactan. lib 5. Diuinat. Inst. Iam de dictione, & fructu scriptorum Cypriani, quæ certè vel in scholis vtilissimè (saltem aliqua) prælegi possent, *Lactantius*, qui eloquẽtia & nitore sermonis proximè accessit ad Ciceronem, testatus est, Cypriani scripta in suo genere fuisse miranda. Erat enim (inquit) ingenio facili, copioso, suaui, & quę sermonis maxima est virtus, aperto; vt discernere nequeas, vtrum ornatior in loquendo, an facilior in explicando, an potentior in persuadendo quisquam fuerit. Quin & Hieronymus ad Paulinum scribit, Cyprianum instar fontis purissimi lenem incedere, & placidum. Sed fructum Prudentius Hymn. tredecim mirificè expressit, qui postquam dixit. Necminus inuolitat terris, nec ab hoc recedit orbe. Disserit, eloquitur, tractat, docet, instruit, prophetat, tandem post alia inquit. Denique Doctor humi est: idem quoque martyr in supernis: instruit hic homines, illinc pia dona dat Patronus.

Elenchus eorum quæ in Opusculo Cypriani de vnitate Ecclesiæ sunt vel addita, vel detracta, vel lapsu Typographi, vel alio quouismodo supposita: diligenti quattuor Manuscriptorum exemplarium (quæ in antiquis Catholicorum Bibliothecis extabant in Anglia) collatione, cum duabus postremis & vltimis editionibus excusis à Catholicis: conueniunt autem columnarum & paginarum numeri, cum libro impresso An. 1593. Parisijs apud Ioan. le Preux.

Pagina 295. circa finem. Cumque *esse nos* iubeat, libri excusi. Cumque *nos esse iubeat*, 1. Manuscriptis.
Ibid. Christum sapientiam Dei Patris *induimus*, lib. exe. *induimur*, 3. m.s. & Pam.
Ibid. & ea quæ subruendis, lib.exc. ea quæ subruendis, 2. m.s.
Pag. 296. col. 1. circa principium. Dei seruis, lib.exc. *seruis Dei*, 1. m.s.
Ibid. aperta impugnatione *grassantur*, lib.exc. *grassatur*, m.s. 2. alij duo. *crassatur*.
Ibid. vbi *manifestior* formido est, lib.exc. *manifesta*, 4. m.s.
Ibid. quando se aduersarius *profitetur*, lib.exc. *confitetur*, 4. m.s.
Ibid. ea *est* eius semper astutia, lib.exc. ea eius semper astutia, 1. m.s.
Ibid. ea *est* circumueniendi, &c. lib. exc. ea circumueniendi, &c. 1. m.s.
Ibid. cæca & *latebrosa* fallacia, lib. exe. cęca & *tenebrosa* fallacia, 1. m.s.
Ibid. quasi obreperet rursus & *fallere* latenter accessit, lib.exc. *fallere*, 4. m.s. & Pam.
Ibid. intellectus tamen est & *retusus*, lib. exc. *retrusus*, 2. m.s.
Ibid. agnitus atque detectus, lib.exc. agnitus atque detectus *est*, 1. m.s.
Ibid. vestigijs Christi *vincentibus* insistere, lib.exc. *vincentis*, 3. m.s. & Pam.

Ibid.

Circa medium. prouidi accepta immortalitate potiamur, lib.exc. prouidi *& cauti*, 2.m.s.
Ibid. si feceritis *qua* mando vobis, lib.exc. *quod*, 4.m.s.
Ibid. hos contra omnes tempestates & turbines sæculi *immobili* & inconcussa firmitate solidatos, lib.exc. *immobiles*, 1.m.s.
Ibid. ædificauit domum supra petram, lib.exc. ædificauit domum *suam*, 4.m.s.& Pam.
Circa finem. venerunt flumina, lib. exc. *aduenerunt*, 3.m.s.
Ibid. flauerunt venti, lib. exc. *venerunt*, 2.m.s.
Ibid. fundata enim *fuit* super petram, lib.exc. *erat*, 2.m.s.
Ibid. quæcunque *&* docuit & fecit, lib.exc. & quæcunque docuit & fecit, 1.m.s.
Ibid. credere se in *Christum* quomodo dicit, lib.exc. in *Christo*, 2.m.s.
Ibid. Christus facere *pracipit*, lib.exc. *pracepit*, 3.m.s.
Ibid. nutet necesse est *& vagetur*, lib.exc. *euagetur*, 1.m.s.
Ibid. spiritu erroris *arreptus*, lib.exc. *abreptus*, 2.m.s.
Ibid. cauenda sunt autem *fratres dilectissimi* non solum, quæ sunt, lib.exc. cauenda sunt autem non solum, &c. 4.m.s.
Ibid. sed *&* astutæ fraudis subtilitate, lib.exc. sed astutæ, 2.m.s.
Ibid. quam *vt* Christi aduentu detectus, lib. exc. quam Christi, 1.m.s.
Pag. 296. col. 2. circa principium. Postquam *lux gentibus* venit, lib.exc. *lugentibus*, 1.m.s.
Ibid. vt surdi auditum gratiæ *spiritalis* admitterent, lib. exc. *spiritualis*, 3.m.s.
Ibid. infirmi æterna *sanitate* reualescerent, lib.exc. *salute*, 2.m.s.
Ibid. multi claris vocibus & precibus orarent, lib.exc. *muti*, 4.m.s. & Pam.
Ibid. excogitauerit nouam fraudem, lib.exc. *excogitauit*, 3.m.s.
Ibid. euasisse sæculi noctem videntur, lib.exc. euasisse *se* seculi, &c. 1.m.s.
Ibid. alias *nescientibus* tenebras *rursus* infundit, lib.exc. alias *rursus nescientibus*, 1.m.s.
Ibid. vt cum Euangelio, &c. lib.exc. *&* cum Euangelio, &c. 1.m.s.
Ibid. Christianos se vocent, & ambulantes, &c. lib.exc. *&* vocent & ambulantes, 1.m.s.
Ibid. afferentes noctem *pro die*, lib.exc. *per diem*, 1.m.s.
Ibid. nec *magistri* cælestis doctrina seruatur, lib.exc. nec *magisterij*, &c. 2.m.s.
Ibid. tractu longo atque *argumentis* opus est, lib.exc. *argumento*, 2.m.s.
Ibid. super *istam* petram ædificabo Ecclesiam meam, lib.exc. super *hanc* petram, 2.m.s.
Circa finem. tibi dabo claues, lib. exc. *dabo tibi*, 2.m.s.
Ibid. & iterum *eidem* post resurrectionem, lib. exc. & *idem* post, 2.m.s.
Ibid. super *illum* vnum ædificat Ecclesiam *suam & illi pascendas mandet oues suas*. Et quamuis, &c. lib.exc. super vnum ædificauit Ecclesiam. Et quamuis, &c. 4.m.s.
Ibid. si *cui* remiseritis peccata, lib.exc. si *cuius* remiseritis, &c. 4.m.s.
Pag. 297. col. 1. circa principium. remittentur *illi*, lib.exc. remittentur *ei*, 1.m.s.
Ibid. si *cui* tenueritis tenebuntur, lib.exc. si *cuius*, 4.m.s.
Ibid. vt vnitatem manifestaret *vnam cathedram constituit &* vnitatis eiusdem originem, ab vno incipientem sua auctoritate disposuit, lib. exc. vt vnitatem manifestaret, vnitatis eiusdem originem, &c. m.s. conformiter.
Ibid. sua auctoritate *disposuit*, lib.exc. *disponit*, 1.m.s.
Ibid. quod fuit Petrus, lib. exc. quod fuit *&* Petrus, 1.m.s.
Ibid. Hoc erant vtique & ceteri Apostoli quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis, sed exordium ab vnitate proficiscitur. *Primatus Petro datur, vt vna Christi Ecclesia & cathedra vna monstretur: Et pastores sunt omnes, sed grex vnus ostenditur, qui ab Apostolis omnibus vnanimi consensione pascatur.* Quam vnam Ecclesiam etiam &c. lib. exc. exordium ab vnitate proficiscitur. Quam vnam Ecclesiam etiam in Cantico &c. 4.m.s. conformiter.
Ibid. electa *genitrici* suæ, lib.exc. *genitricis*, 3.m.s.
Circa medium. Petrus Apostolus Paulus, lib.exc. *Beatus* Apostolus Paulus, 4.m.s. *& Pam.*
Ibid. vnum baptisma, vnus Deus, lib.exc. *&* vnus Deus 1.m.s.
Ibid. firmiter tenere, lib.exc. *tenere firmiter*, 3.m.s.

Ibid. vindicare debemus, lib.exc. *vendicare*, 3.m.s.
Ibid. Ecclesia *quoque* vna est, lib.exc. Ecclesia vna est, 4.m.s.
Ibid. Ecclesia *quoque* vna est, *qua* in multitudine,&c. lib.exc. Ecclesia vna est, *quam Dominus in Christo instituit, hæc* in multitudine,&c. 1.m.s.
Ibid. multi radij, lib.exc. *radij multi*, 1.m.s.
Circa finem. diuisionem lucis vnitas non capit, lib.exc. diuisionem *corporis* lucis,&c. 2.m.s.
Ibid. sic & Ecclesia Domini profusa,&c. lib.exc. sic Ecclesia, 1.m.s.
Ibid. præcisus *arescet*, lib.exc. *arescit*, 3.m.s.
Ibid. caput est & *origo vna*, exc.lib. & *vna origo*, 1.m.s.
Ibid. & origo vna *& vna* mater, lib.exc. origo una mater, 1.m.s.
Ibid. Illius fœtu *nascimur*, lib.exc. *nascuntur*, 1.m.s.
Pag. 297. col. 2. circa principium. nec perueniet ad *Christi præmia*, lib.exc. ad *præmia Christi*, 2.m.s.
Ibid. habere *iam* non potest Deum patrem, lib.exc. habere non potest, 2.m.s.
Ibid. qui extra Ecclesiam foris fuerit, *euadit*, lib.exc. *euadet*, 3.m.s.
Ibid. & *hi* tres vnum sunt, lib.exc. & tres vnum sunt, 4.m.s.
Circa medium. sacramentis cœlestibus cohærentem, lib.exc. *&* sacramentis, 1.m.s.
Ibid. scindi in *Ecclesia* posse, lib.exc. in *Ecclesias*, 1.m.s. verbum *posse* omittit etiam, 1.m.s.
Ibid. non tenet Patris & filij fidem, *vitam* non tenet & salutem, lib.exc. & *veritatem* non tenet & salutem, m.s.Ma. fidem *& veritatem* non tenet, m.s.Ben. *vnitatem*, m.s.Linc.
Ibid. tunica Domini *nostri* Iesu Christi, lib.exc. tunica Domini Iesu Christi, 4.m.s.
Ibid. quis *ipsam* potius indueret, lib.exc. quis *Christum* potius,&c. 4.m.s.
Circa finem. incorrupta atque *indiuidua* tunica possidetur, lib.exc. *indiuisa*, 3.m.s.
Ibid. De tunica autem quia *de superiori parte* non consutilis, lib.exc. De tunica autem *eius* quia non consutilis, 2.m.s.
Ibid. Vnitatem illa *portabat*, lib.exc. ille *portabat*, 4.m.s.
Pag. 298. col. 1. circa principium. in duodecim *scissuras*, lib. exc. in duodecim *scissuris*, 2.m.s.
Ibid. vestimentum suum *discidit* dicens, lib.exc. *scidit*, 2.m.s.
Ibid. Ecce scindo regnum, lib.exc. *&* ecce,&c. 1.m.s.
Ibid. vt ponam nomen *meum* illic, lib.exc. vt ponam nomen illic, 1.m.s.
Ibid. indiuidua, copulata, lib.exc. *&* copulata, 1.m.s.
Ibid. Christum *induimus*, lib. exc. *induimur*, 1.m.s.
Ibid. Quis ergo *sic est* sceleratus, lib.exc. Quis ergò tam sceleratus, 1.m.s. 2.m.s. sic sceleratus, m.s.Min. quis ergo sceleratus & perfidus.
Ibid. vt *aut* credat, lib.exc. *qui* credat, 1.m.s.
Circa medium. & *erit* vnus grex, lib.exc. *erunt*, 3.m.s.
Ibid. aut *multos* greges, lib.exc. aut greges *plures*, 4.m.s.
Ibid. hortatur, *dicens*, lib.exc. hortatur *& dicit*, 2.m.s.
Ibid. sitis *autem* compositi, lib.exc. sitis compositi, 1.m.s.
Ibid. stare *tu & viuere putas posse*, lib.exc. stare tu *putas & viuere posse*, m.s.Ben. viuere posse putas, m.s. Min.
Ibid. sedes sibi alias, lib.exc. *Præsides* sibi alias, 1.m.s.
Ibid. cum dictum sit ad *Raab*, lib.exc. ad *eam*, 1.m.s.
Ibid. & totam *domum Patris tui* colliges, lib.exc. & totam *familiam tuam* colliges, 2.m.s.
Ibid. & *erit* omnis qui exierit, lib.exc. & omnis qui &c. 1.m.s.
Ibid. reus *sibi erit*, lib.exc. *erit sibi*, m.s.Ben. *tibi*, m.s.Min.
Ibid. Item sacramentum Paschæ, lib.exc. *Et iterum*, m.s. Ma. Et item, m.s. Min.
Ibid. non eijcietis de domo carnem foras, lib.exc. de domo *vestra*, 1.m.s.
Ibid. eijci foras non potest, lib.exc. *foras eijci* non potest, 1.m.s.
Ibid. Nec alia *vlla* credentibus, lib.exc. nec alia *vna*, 2.m.s.
Ibid. hoc vnanimitatis hospitium designat, lib.exc. vnanimitatis hospitium designat, 1.m.s.

Ibid. Denuntiat Spiritus sanctus, lib.exc. *nunciat*, 2.m.s. *denunciat & designat*. Linc.
Ibid. vnanimes in domo, lib.exc. in domo *Dei*, 1.m.s.
Pag.298.col.2. circa principium. non *vnguium* laceratione, lib.exc. vngularum, 1.m.s.
Ibid. hospitia humana diligere, lib.exc. hospitia *consuenis* humana, 2.m.s.
Ibid. vnius domus *consortium* nosse, lib.exc. *consortia*, 1.m.s.
Circa medium. & ouibus *coaequetur*, lib.exc. *aequetur*. 2.m.s. Min. & Linc. *adaequetur*, 2.alij. Ma. & Ben.
Ibid. venenum letale *serpentum*, lib.exc. *serpentium*, 1.m.s.
Ibid. faua sua, lib.exc. *sua faua*, 1.m.s.
Ibid. inualidæ arbores turbinis incursione *euertuntur*, lib.exc. *vertuntur*, 4.m.s.
Ibid. mansissent *vtique* nobiscum, lib.exc. mansissent nobiscum, 2.m.s.
Ibid. & facta sunt frequenter, & fiunt, lib.exc. *frequenter & facta sunt* & fiunt, 2.m.s. effectæ sunt Linc.
Circa finem. Ibid. corda & mentes nostras, lib.exc. corda *nostra, &c.* 13.m.s.
Ibid. vt probati manifesti fiant vobis, lib.exc. *in* vobis, 3.m.s.
Ibid. sic perfidi *deteguntur*, lib.exc. sic perfidi *teguntur*, 1.m.s.
Ibid. iustorum atque iniustorum animæ diuiduntur, lib.exc. iustorum *iam* iniustorumque, 1.m.s.
Pag.299.col.1. circa principium, quorum *tactus* pectoribus & cordibus singulorum mortale virus infundit, lib.exc. *tractatus*, 3.m.s.
Ibid. sed non ab ore Domini, lib.exc. *&* non ab, &c. 1.m.s.
Ibid. non venient super *eum* mala, lib.exc. non venient super *te*, 3.m s.
Circa medium. & si docuissent pop.meũ, *conuertissem* eos à malis cogitationibus eorũ, lib.exc. *conuertissent*, 2.m.s. Ma. & Ben. *conuerterent*, Linc.
Ibid. & *effoderunt* sibi lacus, lib.exc. *& foderunt*, m.s. Ben. *effoderunt* lacus. Linc.
Ibid. se posse opinantur, lib. exc. *posse se*. 1.m.s.
Ibid. non abluuntur *illis* homines, lib.exc. *illic*, 3.m.s.
Circa finem. vbicunque fuerint duo *aut* tres *collecti in nomine meo*, lib.exc. vbicunque fuerũt duo *vel* tres, m.s. Ben. duo fuerint aut tres m.s. Ma.
Ibid. corruptores Euangelij *atque* interpretes, lib.exc. *aut* interpretes, 1.m.s.
Pag.299.col.2. circa principium. vnitatẽ prius posuit, lib.exc. *vnanimitatem*, 4.m.s. & Pam.
Ibid. potest *ei* cum aliquo conuenire, lib.exc. potest cum aliquo conuenire, 1.m.s.
Ibid. quos *constat* à Christo, lib.exc. *constet*, 1.m.s.
Ibid. hæreses & schismata, lib.exc. *hæreses* &, &c. 1.m.s.
Ibid. ad hos qui sunt in *Ecclesia* loquitur, lib.exc. ad hos qui *in ea* sunt loquitur, 1.m.s.
Circa medium. Ibid. vnanimiter orauerint, lib.exc. vnanimiter orauerint *impetrare*, 1.m.s.
Ibid. vbicunque fuerint duo aut tres, *collecti in nomine meo* ego, inquit, &c. lib.exc. vbicunque fuerint duo aut tres, ego, inquit, &c. 4.m.s.
Ibid. tam simplicibus scilicet atque pacatis, *cum Deum timentibus, & Dei præcepta seruantibus. Cum his duobus vel tribus licet esse* se dixit. Quomodo &c. lib.exc. *Totam illam sententiam præcedentem à verbo pacatis* ad *se dixit* omittit, m.s. Min.
Ibid. pacatis. lib. exc. puris, 1.m.s.
Circa finem. permanebant *flamis ambientibus*. lib.exc. *ambientibus flammis*, 1.m.s.
Ibid. Quomodo Apostolis duobus, lib.exc. Quomodo *&* Apostolis, &c. 2.m.s.
Ibid. duo aut tres *collecti in nomine meo* ego cum eis sum, lib.exc. duo aut tres, ego cum eis sum, 3.m.s.
Ibid. diffidentibus *Plurimis*, lib.exc. *pluribus*, 3.m.s.
Ibid. impetrari posse paucorum prece, lib.exc. *concordia*, 1.m.s.
Ibid. ideo *&* cum orandi legem daret, lib.exc. ideo cum. 1.m.s.
Pag.300.col. circa principium. addidit dicens, lib. exc. *addit*, 1. m.s.
Ibid. vt pater vester, lib.exc. vt *&* pater vester, 3.m.s.
Ibid. iubet prius concordare, lib.exc. iubet *hinc* prius &c. 1.m.s.

Ibid. pacatum habere. Deum poterat, lib.exc. *habere pacatum* Deum poterat, 4.m.s. habere *placatum*, m.s.Ben.
Ibid. an secum esse Christum, lib.exc. secum esse Christum, 4.m.s.
Ibid. qui extra, lib.exc. *hi* qui, 1.m.s.
Ibid. extra *Christi Ecclesiam*, lib.exc. extra *Ecclesiam Christi*, 1.m.s.
Circa medium. quæ regnatura est, *derelinquit*, lib.exc. *dereliquit*, 1.m.s.
Ibid. vnanimes esse *præcipit*, lib.exc. *præcepit*. 4.m.s.
Ibid. inuiolata *seruari* mandauit, lib.exc. inuiolata mandauit, 2.m.s.
Ibid. seruari, lib.exc. *seruare*, 1.m.s.
Ibid. non *tenuit* charitatem, lib.exc. non *tenet*, 1.m.s.
Ibid. vt ardeam, *charitatem autem non habeam*, nihil proficio, lib. exc. vt ardeam nihil proficio, 1.m.s.
Ibid. nihil *proficio*, lib.exc. nihil *sum*, 1.m.s.
Circa finem. charitas non æmulatur; *non agit perperam, non inflammatur,* non irritatur, non cogitat malum, lib.exc. 2.m.s.Ma.& Ben. inferunt hæc verba non æmulatur, *non irritatur*, m.s. Min. ita legit. non æmulatur, non inflammatur, non irritatur, non agit peperā, m.s.L. non æmulatur, *non Zelat, non inflatur,* non irritatur, non agit perperam.
Ibid. charitas nunquam *excidit*, lib. exc. *excidet*, 2.m.s.
Ibid. Ad *præmia* Christi, lib.exc. *Nec* ad *præmium* Christi, 3.m.s. ad *præmium*, m.s. Linc.
Ibid. quemadmodum dilexi vos, lib.exc. *sicut*, 1.m.s.
Ibid. sed *pœna perfidia*. lib.exc. sed *perfidiæ pœna*, 1.m.s.
Pag. 300. col. 2. circa principium. Sic se *Christum* esse profitetur, lib.exc. *Christianum*, 4.m.s. & Pam.
Ibid. quomodo & Christum *diabolus* sæpe mentitur, lib.exc. quomodo & Christum sæpe mentitur, 1.m.s.
Ibid. venient in nomine meo, lib.exc. venient *enim* in nomine meo, 2.m.s.
Ibid. Ego sum Christus, lib.exc. *Quia* ego sum,&c. 3.m.s.
Ibid. quamuis fallat in nomine *illius*, lib.exc. quamuis fallat in nomine, 4.m.s.
Ibid. in *Euangelij eius* & fidei veritate, lib.exc. in Euangelio, 1.m.s.
Ibid. dęmonia *excludere*, lib.exc. *expellere*, 1.m.s.
Ibid. subtilius vtique & *admirabilis*, lib.exc. *mirabilis*, 1.m.s.
Circa medium. multi *mihi* dicent, lib.exc. multi dicent, 1.m.s.
Ibid. in *illo* die, lib.exc. in *illa* die, 2.m.s.
Ibid. in *nomine tuo*, lib.exc. in *tuo* nomine, 4.m.s.
Ibid. in nomine tuo virtutes,&c. lib.exc. in nomine virtutes, 1.m.s.
Ibid. recedite à me qui *operamini iniquitatem*, lib.exc. *operabamini*, 2.m.s. Mag.& Ben. *iniustitiam*, 2.m.s.Ma.& Min.
Ibid. vt *promereri quis possit* Deum, lib.exc. vt *quis possit promereri*, 1.m.s.
Ibid. viam compendio *breuiante* dirigeret, lib.exc. compendio *& breuitate* dirigeret, 2.m.s. Min. & Ben. breuiante, m.s.Ma. *compendij breuitate*, Linc.
Ibid. Dominum Deum *tuum* de toto corde, lib.exc. Dominum Deum de toto corde, 1.m.s.
Ibid. hoc est primum *mandatum*: & secundum, lib. exc. hoc est primum, & secundum, 4.m.s.
Ibid. tanquam te, lib.exc. tanquam *teipsum*, 1.m.s.
Circa finem. vnitatem simul & dilectionem, lib.exc. *vnitate* simul & *dilectione*, 1.m.s.
Ibid. Ecclesiam scindit, lib.exc. Ecclesiam *Dei* scindit, 1.m.s.
Ibid. dilectissimi fratres, lib.exc. *fidelissimi*, 2.m.s.
Ibid. & exurgere, lib. exc. exurgere, 2.m.s. Ben. & Ma. *& surgere*, m.s. Min. *surgere*, m.s. Linc.
Ibid. pullulare *plus* cœpit, lib.exc. *peius*, 1.m.s.
Ibid. sic, in occasu mundi, lib.exc. *&* in &c. 3.m.s.
Ibid. in occasu mundi *fieri* oportebat, lib.exc. in occasu mundi oportebat, 2.m.s.

Ibid. & erunt homines, lib.exc. erunt homines, 1.m.s.
Pag. 301. col. 1. circa principium, parentibus *inobedientes*, lib. exc. *in dicto non obaudientes*, 3. m. s.
Ibid. habentes deformationem religionis, lib.exc. habentes deformationem [*vel*] *formam* religionis, 1.m.s. Ben. deformationem religionis *habentes*, m.s. Ma.
Ibid. ex *ijs* sunt, lib.exc. ex *his*, 3.m.s.
Ibid. ducuntur *varijs* desiderijs, lib.exc. *vanis*, 1.m.s.
Ibid. sic & hi *resistant* veritati *homines corrupti sensu, reprobi circa fidem*, sed non proficient plurimum, lib.exc. *resistunt* veritati sed non proficient, 4. m.s.
Circa medium. fidem nostram *praenunciante* rei veritate corroboret, lib.exc. *praenunciate*, m.s. Ben. *praenunciatam*, m.s. Linc. *praenunciata* rei *veritas* corroboret, m.s. Min.
Ibid. & hęc ante prædicta sunt, lib.exc. hæc ante, &c. 3. m.s.
Ibid. quaeso vos, lib.exc. *vos quaeso*, 1. m.s.
Ibid. à latere atque auribus, lib.exc. à latere atque *ab* auribus, 2.m.s.
Ibid. contagium mortis *arcate*, lib.exc. *arcere*, 1.m.s.
Ibid. noli audire linguam *nequam*, lib.exc. noli audire linguam, 1. m.s.
Circa finem. simul in foueam *cadent*, lib.exc. *cadunt*, 2.m.s. cadet, 1.m.s.
Ibid. peruersus est *eiusmodi*, lib.exc. *huiusmodi*, 3.m.s.
Ibid. & est à *semetipso* damnatus. Aut esse, &c. lib.exc. à *semetipsis* damnati sunt, qui se ab Ecclesia Christi separant, 1.m.s.
Ibid. aduersus sacerdotes, lib.exc. *aduersum*, 2.m.s.
Ibid. qui *se* à cleri eius, &c. lib.exc. qui à cleri, &c. 1.m.s. Min. qui à *clericis*, &c. 1.m.s.
Pag. 301. col. 2. circa principium. rebellis, pro religione sacrilegus, lib.exc. *pro fide perfidus*, pro religione, &c. 4.m.s. & Pam.
Ibid. nec *dignatur* scire, lib.exc. nec scire, 3.m.s. *nescire* quoniam, m.s. Min.
Ibid. contra Moysen & Aaron *Sacerdotem*, lib.exc. *Sacerdotes*, 2.m.s.
Ibid. pęnas statim pro suis conatibus *pependerunt*, lib.exc. *rependerunt*, m.s. Min. verum m.s. Ma. legit vtrumque.
Ibid. hiatus *absorbuit*, lib.exc. *absorbuit*, 1.m.s.
Circa medium. coagulati cum *eisdem* simul *ad audaciam fuerunt*, lib.exc. cum *eiusmodi* simul *audacia* fuerant, 1. Min. *ad audientiam*, m.s. Linc.
Ibid. resistente *sibi* Azaria, lib.exc. resistente Azaria, 1.m.s. Linc. *Zacharia*, m.s. Ben.
Ibid. obtemperare nollet & *credere*, lib.exc. *cedere*, 3.m.s. *secedere*, m.s. Linc.
Ibid. Notatus offenso domino, 1. lib.exc. notatus *est* offenso domino, 1.m.s.
Circa finem. hic Ecclesia quęritur, lib.exc. hic & Ecclesia quæritur, 1.m.s.
Ibid. hic *anima vnius* est damnum, lib.exc. *vnius anima* est, 1.m.s.
Pag. 302. col. 1. circa principium. peccasse se hic & intelligit, lib.exc. *se peccasse* hic intelligit, m.s. Ma.
Ibid. tumens in peccato suo, lib.exc. tumens & *inflatus* in peccato suo, 1.m.s.
Ibid. iste quotidie peccat, lib.exc. *ille*, 4.m.s.
Ibid. potest regni promissa recipere, lib.exc. potest regni *caelorum*, 1.m.s.
Ibid. ad ista *procedere*, lib.exc. *praecedere*, 1.m.s.
Ibid. tam nefanda *quam* grauia, lib.exc. tam nefanda *tam* &c. 4.m.s.
Circa medium. postmodum videremus, lib.exc. *videremus postmodum*, 1. m.s.
Ibid. postquam dereliquit domini uiam, lib.exc. postquam *autem*, 2.m.s.
Ibid. vtique *Dominus*, lib.exc. *Deus*, 1.m.s.
Ibid. non *miretur*, lib.exc. non *minaretur*, 4.m.s.
Ibid. Confessio *in* exordium gloriæ est, lib.exc. Confessio exordium, &c. 4.m.s. & Pam.
Circa finem. nisi *quia* recedente, lib.exc. nisi recedente, 1. m.s.
Ibid. non meritum *iam coronae*, lib.exc. *coronae iam*, nec perficit, &c. 1. m.s.
Ibid. initiat dignitatem, lib.exc. *inhiat*, 1.m.s.
Ibid. gradus est *quo* ad fastigium, lib.exc. *per quem* ad fastigium, 1. m.s.

Ibid.

Ibid. quo iam culminis, lib. exc. *iam culminis quo*, 1. m.s.
Ibid. Confessio est sed,&c. lib. exc. *Confessor* est sed,&c. 4.m.s.& consentit Pam.
Ibid. hoc magis stare debet, lib. exc. *hic* magis, 1. m.s.
Ibid. Ait enim Dominus cui multum datur, lib. exc. cui multum datur, 3. m. s.
Ibid. nemo insolentiam, nemo perfidiam, lib. exc. nemo perfidiam, 1.m.s.
Ibid. sit humilis & quietus, lib. exc. *&* sit humilis, &c. 1.m.s.
Ibid. sit in actu, lib. exc. sit *Christi* in actu, 1.m.s.
Pag. 302. col. 2. circa principium. Christum quem confitetur, imitetur, lib. exc. quem *con fitentem* imitetur, 1.m.s.
Ibid. qui humiliat, lib. exc. qui *se* humiliat, 1.m.s.
Ibid. quia se in terris, lib. exc. *qui*, 1.m.s.
Ibid. venena *iaculetur*, lib. exc. *iaculentur*, 1.m.s.
Ibid. si culpabilis *& detestabilis*, lib. exc. si culpabilis postmodum, 1.m.s.
Ibid. confessionem suam mala conuersatione *prodegerit*, lib. exc. *prodiderit*, 1.m.s.
Circa medium. si vitam suam turpi fœditate *maculet*, lib. exc. *maculauerit*, 4. m.s.
Ibid. derelinquens, & vnitatis concordiam scindens, lib. exc. *dereliquerit*, 4.m.s.
Ibid. quasi *sit* electus ad gloriæ præmium, lib. exc. quasi electus, 2.m.s. quasi electus *ait* glo riæ præmium, m.s. Min.
Ibid. Apostolorum *fides & firmitas* cecidit, lib. exc. *firmitas & fides*, 3. m.s.
Ibid. dignitas *comminuta* est, lib. exc. *imminuta* est, 1.m.s. Min. m.s. Ben. habet utrunque.
Ibid. Beatus Apostolus, *in Epistola sua loquitur* dicens, lib. exc. B. Apostolus *Paulus loquitur in epistola sua*, 1. m.s. loquitur in epistola sua dicens, 3.m.s.
Ibid. nunquid inquit infidelitas illorum, lib. exc. nunquid infidelitas illorum, 2.m.s.
Circa finem. fidem Dei *euacuabit*, lib. exc. *euacuauit*, 2. m. s.
Ibid. in fidei suæ *robore*, lib. exc. *robur*, 1.m.s.
Ibid. dominica veritate, lib. exc. *veritate dominica*, 1.m.s.
Ibid. Qui *inuicti* confessionis consortio fuerunt, lib. exc. Qui *inuicti, &c.* 4. m.s. & Pam.
Ibid. à *contagio* criminis recesserunt, lib. exc. à *contagione*, 1. m. s.
Ibid. vero illuminati Euangelij lumine, lib. exc. *at* verò, &c. 2.m.s.
Ibid. Domini luce radiati, lib. exc. *luce Domini* radiati, 1.m.s.
Ibid. in Diaboli *congressione* victores, lib. exc. *confessione*, 1.m.s.
Ibid. opto *equidem*, lib. exc. opto *quidem*, 1. m.s.
Pag. 303. col. 1. Circa principium. consilium salubre, lib. exc. *&* consilium, 1.m.s.
Ibid. ceteri tamen vel simplicitate, lib. exc. vel *in* simplicitate, 1. m.s.
Ibid. à *fallacia* vos *laqueis* soluite, lib. exc. *& fallacia*, 1.m.s. Min. vos soluite, m.s. Ma.
Ibid. iter rectum viæ cælestis, lib. exc. iter rectum *hinc* viæ &c. 1.m.s. iter rectum viæ cęlestis *agnoscite*, lib. exc. *assumite*, 2.m.s.
Circa medium. Præcipimus *vobis*, inquit, lib. exc. præcipimus inquit, m.s. Min. præcipimus inquit vobis, 1.m.s. Ma.
Ibid. venit ira domini *super* filios, lib. exc. *in* filios, 2. m.s.
Ibid. Deus vnus est, & Christus vnus est, & vna Ecclesia eius, lib. exc. *vnus est Deus*, & Christus vnus *est*, m.s. Ma. vnus est Deus, m.s. Ben. vnus Deus est, & Christus vnus, m.s. Min.
Ibid. solidam corporis *vnitatem*, lib. exc. *solida* corporis *vnitate*, 1. m. s.
Circa finem. in *frusta discerpi*, lib. exc. in *frustra*, 2.m.s. *discerpit*, m.s. Min.
Ibid. labia tua ne loquantur *insidiosè*, lib. exc. ne loquantur, 1.m.s.
Ibid. Dominus addit dicens, lib. exc. addidit dicens, 1.m.s.
Ibid. nobis hæreditatem *Christus* dedit, lib. exc. nobis hæreditatem dedit, 3.m.s.
Ibid. dona omnia suæ pollicitationis, lib. exc. *dicta* omnia, &c. 1.m.s.
Pag. 303. col. 2. Circa principium. quoniam *ipsi* filij Dei vocabuntur, lib. exc. quoniam filij Dei, 1. m. s.
Ibid. affectione concordes, lib. exc. *affectu*, 1.m.s.
Ibid. Probat scriptura *diuina*, lib. exc. probat scriptura, 3. m.s.

Ibid.

Ibid. anima *&* mente, lib.exc. anima *ac* mente, 2. m. s.
Ibid. quæ *fuit* mater Iesu, lib. exc. quæ *fuerat, &c.* 3. m.s.
Ibid. orabant, *ideo* impetrare, lib.exc. orantes *Deum,* impetrare cum, 1. m.s. *in Deo* impetrare, m.s. Linc.
Circa medium. infracta *est*, lib.exc. infracta *sit*, 1. m.s.
Ibid. Sic *in* nobis emarcuit, lib. exc. Sic nobis, &c. 1.m.s.
Ibid. inueniet fidem *in* terra, lib.exc. *super* terra, 1. m. s.
Ibid. Nemo futurorum *metum cogitat,* lib.exc. *metu,* 3. m.s. *excogitat,* 1. m.s.
Ibid. *Quod* metueret conscientia, lib.exc. *Quicquid,* 4.m.s.
Ibid. *nec* metuir, lib. exc. *non,* 1.m. s.
Ibid. si autem *crederet* & *caueret:* si *caueret, euaderet,* lib. exc. *crederes* & *caueres:* si *caueres, euaderes,* 1. m.s.
Ibid. Beati serui illi, lib. exc. *Et* beati, &c. 1.m.s.
Ibid. *inuenerit* vigilantes, lib.exc. *inueniet,* 1.m.s.
Ibid. impeditos *nos* & implicitos apprehendat, lib. exc. impeditos & implicitos apprehendat, 4. m. s.
Ibid. luceat in *nobis* operibus, lib.exc. in *nostris,* 4.m.s.
Ibid. expectemus soliciti, lib.exc. expectamus, 1.m.s.
Ibid. Christo dominante *regnabimus,* lib. exc. *repugnabimus,* 1. m.s.
M. s. Ma. significat Exemplar scriptum maioribus literis.
M. s. Min. denotat Exemplar minoribus figuris exaratum.
M. s. Linc. codicem quo vsus sum ex Coll. Lincolniensi.
M. s. Ben. librum Manuscriptum, extantem in Bibliotheca Coll. D. Benedicti Cantabrigiæ.

Cypriani verò opera antiquo charactere conscripta, & multo auctiora, quã quæ eatenus apparuerant, extabant olim in Rauennatis Archiepiscopatus insigni Bibliotheca, quæ iam prorsus interijt, quemadmodum testatus est se vidisse Ambrosius Camaldulensium Generalis, qui ante 160. circiter annos vixit.

Cyprianvs monachus Cassinensis, scripsit Hymnum in honorem D. Benedicti, & alia nonnulla: hymnus autem ille est Cassini m.s. tali exordio *Aureo solis radio perennis.*

Cyprianvs monachus Cistercienfis Diuinæ scripturæ interpres in Academia Complutensi in Hispania, scripsit commentaria in prophetam Nahum: ea Lugduni in Gallia fuerũt excusa à Gulielmo Rouillio anno 1562. Ac fortasse is ipse est, quem scribit Sixtus Senensis commentarios reliquisse in Matthæum, in Iob, & in Psal. 51. & 79.

Cyprianvs Verardus, Ordinis Seruorum, Opuscula varia spiritualia edidit ex officina Sabij Brixiensis.

Cyprianvs Veronensis, Canonicus Regularis, reliquit Expositionem in orationem Dominicam.

Cyprianvs Episcopus Hispanus, scripsit in Apocalypsim Commentarios.

Cypriaci Lucij Ingolstadiensis in Bauaria euulgata est anno 1582. obseruatio breuis de Litosophistica erronea quorundam, De lapide Philosophico disceptantium doctrina, Religioni Christianæ incommoda; & Admonitio; De lapide Christosophico.

Cypriacvs Strotius, siue *Strozza* Clementis Alexandrini libros octo in Latinam linguam è Græca conuertit. Quos Florentiæ Torrentinus excudit.

Cyrillvs Alexandrinus Archiepiscopus qualis, & quantus fuerit, constat, tum ex eius scriptis, quæ paullo post commemorabuntur, tum ex actis Ephesinæ Synodi, cui nomine Celestini Pontificis Max. anno 432. præfuit, (quæ quidem acta Theodorus Peltanus Societatis nostræ è Græco, vt alibi diximus, in Latinum vertit) floruit temporibus Theodosij iunioris, ac Theophilo in Episcopatu successit. obijt sanctè anno Domini 444. ac qui illi sunt ad uersari, librosque aduersus eum Nestoriani euulgarunt, eos omnes Theodosius Imp. Porphyrij item libros proscripsit. Extant eius de hac re litteræ apud Acta Concilij Ephesini in eadem versione facta à Peltano, To. 5. c. 29.

Qui porrò dixere Cyrillum fuisse monachum montis Carmeli, quod & sensit, nimis (vt

inquit Baronius Card.) leuiter Tritemius,(addo ipse,& Petrus Lucius Carmelita) nullo legitimo teste id pronunciarunt. Nam apud Hieronymum,Palladium, Euagrium, Cassianũ, Theodoretum,Cyrillum monachum, & alios seculi huius scriptores,sæpè fit mentio monachorum in Palęstina degentium,at nusquam penitus apud eos monachorum Carmelitarũ. *Facessat igitur* (subdit idem Baronius)*eiusmodi fabella de monachismo Cyrilli in Carmelo.*

Ceterum ea Cyrillus pietate,eloquentia, & acumine scripsit, vt eius homilias memoriæ mandatas Episcopi Gracię populis è suggestu(vt Gennadius inquit) recitarent. Sanè, vt aliquid hoc de uiro præter antiqua illa, memoria dignum referam, Ioannes III. Sueciæ Rex retulit mihi,sibi,cum Cyrilli Commentarij in D.Ioannis Euangelium legendi essent traditi in Anglia(quò ab Erico fratre Rege fuerat allegatus,priusquam esset Rex) sordescere cępisse omnes Caluini libros, vt & postea semper hęreses illius detestaretur. Quę cum verè dico, verè item nemo non experietur ex ijs, qui in pedicas hęreticorum inciderint, si manus, & mentes admouerint lectioni Patrum,non abibit longius, cum ramenta illa (potiusquam scripta)hæreticorum,abijcient,& probum aurum doctrinę catholicæ præ illis præstigijs chymicis, amplectentur.

Ceterum, etsi Opera Cyrilli, quæ hactenus Latinè sunt reddita,magis emaculata, typis Michaelis Sonnij Parisiensis typographi an. 1573.fuerunt excusa,sciat tamen Lector,quos ille libros 16. in Leuiticum primo Tomo tribuit, non esse Cyrilli, sed Origenis, qui neque sunt libri, sed orationes, siue homiliæ extemporariæ. Id constat, tum quia ubique destruit litteram, & solum approbat allegorias, tum etiam ex Origenicis erroribus, qui in eis sparsi leguntur. Adde quòd semper hæ homiliæ Origeni tributę fuerunt.

Scripsit autem in Pentateuchum(ut inquit Sixtus Senensis) Opus Allegoricum,cui titulus, & argumentum est; *Quod per omnem Moysis scripturam Christi mysterium designetur.* Et pręfatio quidem incipit ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, hoc est. *Scrutamini scripturas.* Sermones verò,siue libelli,siue distinctiones,seu potius tituli, quibus totum opus distinguitur, hi sunt:

In Geneseos caput primum, de formatione Adami Sermo primus, incipiens: *Paulus ille sacratissimus.*
In Gen.6. Noe, & Arca, Sermo 2.
In Gen.9. De nudatione Noe, Serm. 3.
In Gen.11. De Turri, & eius structura, Serm.4.
In Gen.14.De Abraham, & Melchisedech, Ser.5.
In Gen.15. De Abraham, & promissione ei facta in Isaac,Ser.6.
In Gen.22. De sacrificio Abraham, & Isaac, Ser.7.
In Gen.24. De Isaac, & Rebecca, Serm.8.
In Gen.25. De Esau, & Iacob, duos populos figurantibus, Ser.9.
In Gen.27.vsque ad 35. De persecutione Esau, Ser.10.
In Gen.30.& 31. De ijs,quæ inter Iacob, & Laban gesta sunt, Ser.11.
In Gen.32. De Iacob mittente nuncios ad Esau, Sermo 12.
In Gen.32. De nocturna luctatione Iacob, Sermo 13.
In Gen.37. De Ioseph, pascente oues patris cum fratribus, Sermo 14.
In Gen.38. De Iuda& Thamar, Sermo 15.
In Gen.3.. De Ioseph Ismaelitis vendito, Sermo 16.
In Gen.48. De benedictione filiorum Ioseph, Sermo 17.
In Gen.49. De benedictionibus Patriarcharum, Sermo 18.

Hos Sermones (inquit Sixtus Senensis) *ostendit nobis Gracè conscriptos Ambrosius Mediolanensis monachus Caßinensis vir vtraque lingua peritißimus; qui eos à se Latinè versos propediem daturus est in lucem, subiectos verò Sermones in cetera Pentateuchi volumina vidimus in vetustißimo Graco codice scripto, quem nobis suppeditauit Angelus Iustinianus Chius Minorita, insignis Theologus; qui ex Gracia ruinis Bibliothecam antiquißimorum Orientalis Ecclesia Patrum monumentis instructam multo are, ac labore collegit, eamque secum, veluti sacrum quendam thesaurum in Italiam aduexit.*

Angelus Iustinianus fuit postea Episc. Geneuensis.

Sermonum

Sermonum tituli sic habent.

In Exo.cap.4. De tribus signis, à Deo Moysi exhibitis, *Serm.19.*
In Exo.12. De sacrificio agni, Sermo 20.
In Exo.13. De consecratione primogenitorum, Ser.21.
In Exo.15. De aqua Marath, Sermo 22.
In Exo.16. De manna, & cothurnicibus, Serm.23.
In Exo.17. De petra in Raphidim percussa, Serm. 24.
In Exo.19. De monte inaccessibili. & Israel iuxta eum posito, Serm.25.
In Exo.24. De ascensu Moysis, Aaron, Nabad, & Abiud, Ser.26.
In Exo.32. De fabricatione vituli, Sermo 27.
In Exo.34. De velamine in facie Moysis, Serm.28.
In Leuit.1. Quòd Passio Christi salubris est, Serm. 29.
In idem. Quòd participes mysticæ benedictionis Sancti, & sacri vndequaque erimus, Sermo 30.
In Leuit.14. De mundatione lepræ, Sermo 31.
In Leuit.16. De Iudæorum Synagoga, quæ ex infidelitate cecidit, Sermo 32.
In idem. Quòd non semper ingrediatur Aaron in Sancta sanctorum, Serm.33.
In Numeri cap.13. De exploratoribus Terræ promissionis, Sermo 34.
In Num.14. De Christo, & Iudæorum Synagoga, & populi murmuratione, Ser.35.
In Num.15. Quòd Christus factus est nobis Panis uitæ, & de primitijs, Ser.36.
In Num.19. De vitula rufa, Sermo 37.
In Num.21. De serpente æneo, Sermo 38.
In Deut.cap.20. De missis in bellum, Sermo 39.
In Deut.21. De muliere captiua in vnguibus abradenda, Ser.40.
In Deut.22. De boue in foueam lapso, Sermo 41.
In Deut.27. De lapidibus trans Iordanem erigendis, Serm.42.
In Deut.31. De institutione, & electione Iosue, Serm.43.
Scripsit quoque in decimumsextum Leuitici caput de Apopompæo, hoc est, *de Capro emissario.*

Ad Acacium Episcopum, Epistolam vnam, quæ incipit: *Lectis quæ à sanctitate tua.*

Composuit in Esaiam libros quinque, eodem ordine in varios Sermones, siue Lectiones diuisos: quorum initium est: *Obscura semper est Sanctorum Prophetarum oratio.*

Dictauit in Danielem, in Oseam, & in Abacuch Homilias plures, quæ in Bibliotheca Vaticana seruantur.

Scripsit in totum Matthæi Euangelium integræ & continuatæ explanationis libros, siue tomos plures, ex quorum vndecimo, & duodecimo tomis, citantur testimonia in sexta Synodo Constantinopolitana, & in secunda Synodo Nicæna.

Item in Euangelium Ioannis libros duodecim, insertis toto passim opere multis aduersus Arianos, aliosque hæreticos, disputationibus. Horum librorum quattuor intermedios, nempe quintum, sextum, septimum, & octauum, iniuria temporum absumptos, Iudocus Clichtoueus, ex Chrysostomo, & alijs patribus collectos, suppleuit.

Post hæc edidit etiam in Epistolam ad Hebræos Commentaria: è quibus magna, & prolixa fragmenta, Cyrilli nomine prænotata, inueniuntur partim apud Theodoretum in Dialogo, qui inscribitur, Incõfusus, partim apud Theodorum monachum Græcum, in libro cui titulus est: ὅτι ὁ πατὴρ ἀεὶ γεννᾷ. hoc est, *quòd Pater semper generat.*

Scripsit denique pro defensione vtriusque Testamenti disputationum libros decem aduersus Iulianum Imperatorem, qui septem editis voluminibus Sacrosanctas scripturas impugnauerat.

Prodierunt autem in lucem Parisijs anno 1573. vt diximus à Michaele Sonnio edita, aucta Cyrilli opera, quorum duobus Tomis distinctorum catalogus est sequens.

Primus

Primus Tomus continet.

D. Cyrilli Alexandrini in Genesim ad literam, & mystiçè libros vndecim.
In Leuiticum libros sexdecim, vbi quiequid corporaliter, & ad literam obseruandum statuitur, id omne ad spiritualem, viuificantemque intelligentiam transfertur: quamuis hi libri, vt diximus, Origenis sint.
In Esaiam Prophetam Commentariorum libros quinque.
In Euangelium Ioannis Commentariorum libros octo, quibus Iodocus Clictoueus adiecit quattuor intermedios, vti dictum est supra: nam omnes m. s. libri etiam in Vaticana Bibliotheca mutili erant.

Hæc quæ sequuntur deinceps addita sunt, & è Græco in Latinum versa à Gentiano Herueto Aurelio.

Dicta Veteris Testamenti, & Sanctæ scripturæ interpretata Anagogieè breuiter, ac dilucidè collecta, & à D. Cyrillo, & à Magno Maximo, & à ceteris interpretibus.
Liber aduersus Iudæos, cum elegantibus Quæstionibus.
Breues Anagogas de ijs, qui floruerunt ante legem.

Secundus Tomus continet.

1 Epistolas trigintanouem.
2 Homilias decem.
3 Apologiam ad Imperatorem Theodosium.
4 Declarationem duodecim capitum, siue Anathematismorum.
5 Librum Apologeticum pro iisdem duodecim capitibus aduersus Orientales.
6 Alium lib. ad Euoptium pro ijsdē capitibus contra reprehensiones Theodoreti Epi Cyri.
7 Expositionem Symboli Niceni.
8 Scholia De Incarnatione vnigeniti.
9 Synodales Epistolas duodecim.
10 Dogmata Nestorij à Cyrillo primū impugnata, deinde ab Ephesina Synodo condēnata.
Opus insigne, quod Thesaurus inscribitur De consubstantialitate, filij & Spiritus sancti, cum Deo Patre aduersus Hæreticos. Id in Latinum olim Georgius Trapezuntius, sed non integrum verterat. Vide infra.
Dialogorum, cum Hermia, De Trinitate libros septem, cum Appendice argumentorum: *Quod Spiritus sanctus est Deus.*
Quòd consubstantialis, & coæternus sit Deo, & Patri filius, lib. 1.
Quòd coæternus Deo Patri, & ex ipso secundum naturam genitus sit filius, lib. 2.
Quòd Deus verus sit filius, sicut & Pater, lib. 3.
Quòd non creatura, neque factura sit filius, lib. 4.
Quòd Deitatis proprietates, ac gloria naturaliter in filio sint, sicut in Patre, lib. 5.
Quòd humanitatis proprietates, & quæ non valde Diuinè dicta de filio conueniant magis dispensationi eū carne, & non naturæ verbi secundū quod intelligitur, & est Deus, lib. 6.
De Spiritu sancto, quòd & Deus, & ex Deo sit secundum naturam, lib. 7.
De adoratione, & cultu, in spiritu, & ueritate, lib. 1. Sed hic postea anno 1588. prodijt Romæ emendatus additis, demptis, mutatis, quæ addenda, demenda, mutanda erant.
Contra Iulianum Apostatam pro religione Christiana, lib. 10.
De recta fide in Christum ad Theodosium, & ad Reginas, lib. 3.
Sed post Ioan. Tritemium in Opere maiore de Scriptoribus Ecclesiasticis, præter item Iodocum Clichtoueum, Sixtum Senensem, & Gentianum Heruetum, alij viri in Cyrilli operibus, aut conquirendis, aut illustrandis, vel in Latinum vertendis collaborauerant. Quamobrem hæc, & nos addimus.

Primo

Primo Photius testatur Cyrillum Alexandrinum scripsisse ad Theodosium, quòd Nestoriana hęresis eadem esset cum Celestiana, quod & ibidem planius declarat.

Sanè verò Synodus coacta fuit aduersus Nestorium, atque Celestium. Quin & idem Photius meminit quinque librorum, siue Sermonum Cyrilli contra blasphemias Nestorij, proferens suum de dictione Cyrilli iudicium. *φυλάττει δὲ* (inquit) *καὶ τούτοις τὸν οἰκεῖον λόγων τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὸ ἰδίωμα. σαφέστερος δὲ ἐστὶ τὰ πρὸς ἑρμηνείαν, καὶ τῶν περὶ τὰς ἐν ποιήματι λαβείας: ὁ δὲ λόγος αὐτῷ πεποιημένος καὶ εἰς ἰδιάζουσαν ἰδέαν ἐκβεβιασμένος, καὶ οἷον λελυμένος καὶ τὸ μέτρον ὑπερορῶσα ποίησις.* Sed & alibi, cum eorundem meminerit, capitaque cuiusque libri afferat, ijsdem fermè verbis vtitur in iudicio ferendo de forma illius dictionis, addens hæc verba: *βραχὺ δέ τι πρὸς τὸ ταπεινότερον ὑπενηνεγμένον.* hoc est, *concessum aliquid & quod sapit demissum.* Atqui addit, quæ ijs in libris continebantur Epistolæ, & Scholion de incarnatione Domini.

De libris autem Cyrilli, qui Thesaurus pręnotantur, ait: *ἐπιχειρηματικὸν δὲ ἐστὶ τὸ βιβλίον, καὶ κατὰ τῆς Ἀρείου, καὶ Εὐνομίου λύσσης γενναίως, καὶ πολυτρόπως ἀγωνιζόμενον* hoc est. *Solers est autem argumentator, is Liber, & aduersus rabiem Arij, & Eunomij generosus, & multiplex concertator.*

Extant autem in Bibliotheca Vaticana Cyrilli eiusdem Paschales Epistolę manuscriptę totidem, quot ipse Cyrillus annis vixit in Episcopatu, quas in Latinum vertebat Federicus Metius qui nunc est Thermularum Episcopus, vti & in verbo, Photius, locuti sumus.

Porrò Cyrillus annis duobus, & triginta Episcopatum gessit, post quos sanctè obijt. At Cassiodorus in Pręloquio Institutionis suæ Diuinarum Lectionum scribit, Cyrillum, sicuti & aliquos alios, Diuinam interpretatum fuisse Scripturam Græco sermone ab initio vsque ad finem. Quæ tamen haud extat, nisi quòd subinde prodeunt nonnulla eiusdem Patris, quæ hactenus alicubi delituerant. Quin & paucos ante annos edita est eius Epistola ad Calosyrium Episcopum Arsenoiten, aduersus Anthropomorphitas, & Massalianos, qui ne quaquam manibus laborandum esse dicebant, sed semper orandum.

Pręterea eiusdem ad Celestinum Epistolę aliquę extant inter Epistolas Celestini Papæ.

Quin & in Bibliotheca Vaticana extant eiusdem Cyrilli Commentarij luculenti in duo decim Prophetas minores, quos deintegro ob vetustatem descripsit Ioannis S. Mauræ Cyprius.

At & Cyrilli Glaphyra nondũ erant Latina facta. Sed & testatur Sigebertus sequẽtia. *Cyrillus Episcopus Alexandrinus Cyclos quinque decem nouennaliũ Cyclorum scripsit, qui faciunt annos nonagintaquinque, in quibus primus & vltimus Pascha terminus inuenitur, sed neque tamen in eo tota Pascha varietas terminatur.*

Quæ autem feruntur à Theodoreto fuisse scripta aduersus Cyrillum post eius obitum ad Ioannem Antiochiæ Episcopum, ea fuerunt à Nestorianis supposita sub nomine Theodoreti. Vide in verbo, Theodoretus.

Verum enimuero idem Cyrillus librum de animalium, & plantarum proprietate, hoc est *περὶ ζώων ἰδιότητος καὶ φυτῶν* Græcis uersibus scripserat, qui anno Domini 1590. Romæ fuit primò editus, atque additus ad Græca Carmina Gregorij Nazianzeni, & ad Hymnos decem Synesij è typographia Francisci Zannetti. Incipiunt autem, *ὦ πατρὸς ἔργου, καὶ θεηγόρου λόγου.* Auctorem quidem hunc Hieronymus Brunellus nostrę Societatis Iesu à Consaluo Ponce (vt dicunt) de Leon V. C. est assecutus, qui cum ex Gulielmi Sirleti Cardinalis exemplari describendum curauerat; magno sanè Scholarum bono, si talium Patrum nitida, & perutilia iuuentuti Carmina prælegantur. Nam quod idem Brunellus ait, nos quoque decurso eodem libello, bona fide asserimus, in eo, cuiuscunque fuerit ille labor, Diuinæ naturæ Maiestatem infinitam, & Sapientiam, ac Prouidentiam erga homines singularissimam, præcipuè eam, quæ elucet in rebus creatis, intelligi. Ita porrò singulas Plantarum vires, & animantium facultates eleganti, concinnoque versu persequitur, vt non modo Theophrasti libros, & Aristotelis, verum etiam Dionysij Areopagitæ, ac reliquorum Patrum scripta de Dei natura, Christique Saluatoris nostri mysterijs in pauca quodammodo conferat, ac sub vno propè ponat aspectu.

Ceterum Cyrilli Archiepiscopi Alexandriæ Lexicon secundum Alphabetum fertur extare Constantinopoli m. s.

Sciendum autem Commentarios Cyrilli de Adoratione, & cultu in spiritu, & veritate, Latinos factos fuisse ab Antonio Agellio clerico primum regulari, deinde Episcopo Acernensi, ac quidem elaborata translatione.

At & sciendum, quæ Cyrilli libro Thesauri uerba hæc erant, *(Porrò omnes iure Diuino caput inclinant, & primates mundi tamquam ipsi Domino Iesu obediunt.* Et idem. *Debemus nos, vt qui membra sumus capiti nostro Rom. Pontifici; & Apostolicæ Sedi adhærere.)* ea nō haberi in libris Thesauri, qui nunc extant, sed citantur à B. Thoma in Opusculo contra Græcos, & à Gennadio Scholario Greco auctore in libro de Primatu Romani Pont. Constat verò multos Thesauri libros perijsse; etenim citatur in sexta Synodo Actione decima, lib. 32. eiusdem, cum modo extent tantummodo lib. 14. Atqui Andreas Colossensis Episcopus in Cōcilio Florentino Sess. 7. asseruit in Thesauris Cyrilli mirificè prædicari Romani Pontificis auctoritatem, nec vllus Grecorum contradixit. Vide Bellarm. Card. de Summo Pont.

Postremò caueant cordati Catholici, quę Heretici in suis versionibus Latinè factis siue in margine, siue in scholijs insperserunt. Et quidem Oecolampadius, & Laurentius Humfredus, vterque proscripti heretici aliqua Cyrilli verterunt, atque edi curarunt: in quibus eorum nomen in primis eradendum est; deinde in tertij Tomi, 9. lib. contra Iulianum, col. 214. quæ margini est adscripta propositio hæc. *Externa sacrificia, neque Dijs, neque Deo vero grata*: quæ item iteratur in lib. 10. à col. 241. vsque ad col. 243. & c. 1. col. 13. omnino tollenda est. Quin & idem Humfredus in sua Cyrilli in Esaiam versione, non vtitur vulgata editione, quæ ceteris fidelior est. Sed & non est Cyrilli commentarius integer in Esaiam, quā ob rem quæ dicuntur partes adiunctæ, eæ sunt ipsius Humfredi non Esaiæ. Quin & in vniuerso hoc Opere, quod est in 5. Tomo, à primo capite vsque ad 55. & quidem in locis insignioribus docet Humfredus homines iustificari per solam fidem, idque præcipuè in capite 19. col. 22. & in cap. 1. excellentiorem facit fidem, spe, ac charitate. Ecclesiam item asserit non esse visibilem, cap. quinto, col. 62. cap. 78. col. 280. 284. quę omnia sunt erronea, & hæretica.

At & alia pleraque in eodem Humfredo interprete in Esaiam obseruarunt Hispani expurgatores, quemadmodum & in Indice. *Quæ Commentaria* (inquiunt) *Diui Cyrilli in Esaiam circumferuntur in editione Parisiensi Operum D. Cyrilli, anno 1572. nomine Gentiani Herueti, expunctis nonnullis propositionibus ex his, quæ notata sunt, reliqua deleri debent. Idem iudicium esto de eisdem Operibus Basileæ excusis apud hæredes Heruagij anno 1566.* Sic illi.

At quoniā postea Index Romanus Laurentium Humfredum inter hęreticos primę Classis notauit, in eo verò sunt plura, quę redolent hęreses, ablegandam prorsus eam versionem non dubitandum est, quocumque alio nomine prænotetur.

Atqui ijdem expurgatores Hispani ex eiusdem Cyrilli libro aduersus Anthropomorphitas, *Bonauentura Vulcanio interprete*, hæc adiecerunt.

In Epistola ad Calosyrium, prope finem, deleantur ex margine illa verba: Monachi non tantum orationi vacare debent, sed etiam operari. *Quæ etiam in Indice, litera M. continentur. Cap. 2. ad initium, deleantur ex margine illa verba.* Quæ in Scriptura sacra apertè dicta nō sunt curiosius indagari non debent. *Quæ etiam in Indice continentur, litera S.*

Cap. 8. ad finem deleātur in margine illa verba: Christus solus sanctificat, & iustificat. *Quæ etiam in Indice continentur, litera C.*

Eodem cap. in tex. versus finem, deleantur illa verba: In omnes ex æquo per ipsum donum promanat.

Ex libro de Lapsu hominis eiusdem Cyrilli, *eodem interprete*.

Versus finem huius libri deleantur ex margine illa verba: Vocatio ad libertatem per fidem in Christum facta: *Quæ in textu etiam & Indice litera V. continentur.*

Præter hæc addo cauenda esse, quæ non solum in Basileensi, verum etiam in Parisiensi editione Cyrilli inserta sunt; nimirum quædam ex libris collecta Nestorij fragmenta, quasi ex illis rectius Diui Cyrilli mens intelligi posset. At certè omnino expungenda sunt,

cum

cum si etiam in Asiam hi codices afferrentur(qui iam fortassis eò illati sunt) Nestoriani,qui suas hæreses in illo ingenti tractu diutissimè fouerunt,nouum inde venenum hauriret.Sed de erroribus Nestorij tum in verbo, *Nestorius*, rum in verbo, *Diampertanum Concilium*, vide quonam modo sint nouissimè profligati magna ex parte.

Mitto quæ Scholiastes in editionem Basileensem adnotauit, digrediens à vulgata editione, & non vna in re lapsus: is enim cum ipsa editione satis suspectus esse debet, atque prohibitus.

Cyrillus alius Carmelita, presbyter Montis Carmeli (si Tritemio hac in re credendum) tertius in ordine Prior Generalis, vir doctus & pius, ac spiritu prophetiæ illustratus, scripsit nonnulla, de quibus feruntur, Epistolæ ad diuersos plures. Quædam reuelationes ad Abbatem Ioachimum. Angelica quoque rabula,quam de manibus Angeli eum dicunt accepisse. Claruit temporibus Innocentij Papæ III. & Henrici Imperatoris VI. anno Domini 1200.

Errant autem, qui hunc cum Cyrillo Alexandrino vnum esse putant, cum nec tempus, nec ordo gestorum in hoc constet. Priorem enim sub Theodosio in Ephesino Concilio claruisse certum est; at istum multo post, ut dicemus. Sed & quod ad Abbatem Ioachimum attinet, cuius Tritemius meminit, obseruandum est, eum fuisse virum apprimè eruditum, Vrbano III. Pontifice Maximo, & Gulielmo Neapolis Regi, suisque Calabris pergratum, spiritu autem prophetiæ repletum, futura quasi præsentia enunciasse. In sacras quidem literas Commentaria edidisse præsertim in Apocalypsim, vbi multa de Ordinibus Mendicantium, (qui sunt Carmelitæ, Franciscani, Augustiniani, & Dominicani) prædixisse: omnia tamen, quæ scripsit, iudicio Romani Pontificis submisisse. Ioachimo igitur Abbati Cyrillus iste Angelicum Oraculum, cuius initium est, *Tempore annorum Christi*, tanquam viro erudito misit. Claruit autem sub Philippo, & Othone Imperatoribus an. 1200. cuius dies Anniuersarius à Carmelitis(ex auctoritate Sedis Apostolicæ) celebratur sexta die mensis Martij. Vitam utriusque eleganti, ac docto carmine cecinit Baptista Mantuanus Carmelita lib.3.Fastorum.

Cyrillus Francus Bononiensis, Ordin. Seruorum, de anno Iubilæo, & de Indulgentijs Commentarium edidit Bononiæ ann. 1571.

Cyrillus Hierosolymæ Episcopus, sæpè pulsus Ecclesia, & deinceps receptus, ad extremum sub Theodosio Principe octo annis inconcussum Episcopatum tenuit. Extant eius Cathecheses, quas in adolescentia sua composuit. Sic de illo Sanctus Hieronymus in Catalogo.

Porrò extant Latinè, & Gallicè versæ, quæ Apostolicam spirant scriptionem. Ad earum autem calcem Epistola ipsius ad Constantium Augustum de signo Crucis viso in Cælo inter Caluariæ locum, & montem Oliuarum; quam Epistolam Baronius Cardinalis inseruit Annalibus tertij Tomi. Eiusdem verò Cyrilli laus est in secunda Synodo Generali, hoc est Constantinopolitana, quæ ad Damasum scripsit Epistolam, qua vniuersa illa Synodus Oecumenica Cyrillum magnoperè collaudat, quòd multa, & varia certamina cum Arianis gesserit ob Catholicam fidem: Vide eam Epistolam apud Theodoretum lib. quinto, cap. 9. Eodem verò tempore floruit, quo Sanctus Hilarius, vt patet ex eius Epistola ad Constantium Imperatorem.

Quæ autem collegit Margarinus Bignæus de hoc Cyrillo, & eius libris ex D. Hieronymo, Ruffino, Socrate, Sozomeno, Theodoreto, Nicephoro, & ex Grodecij interpretis Præfatione, operæpretium est huc adtexere. Nam cum plures Cyrilli Hierosolymitani Episcopi fuerint (nempe quattuor ad ea vsque tempora) ecquis ex ijs hic fuerit, liquet ibidem. Ita verò res habet.

Post exauthoratum igitur, & exturbatum ab Acacio Cæsariensi, & Patrophylo Scythopolitano, vel ad vitam immortalem translatum Maximum Confessorem: cuius oculus dexter erutus, & dextri pedis flexus in certamine pro pietate suscepto prorsus labefactatus fuerat, Reuerendissimus, & Dei amantissimus Cyrillus, vt rescribit Constantinopolitana Synodus ad Episcopos Occidentis, non autem opinionis Macedonianæ se-

ctator ante illam Synodum, vt Socrates, & Sozomenus scribunt, alacris Apostolicæ doctrinæ propugnator ingenti virtute vir, & ad populum docendum egregius, cuius scripta sunt, quæ Ecclesia, Cyrillia, nominat, suoque tempore extitisse testatur Sanctus Hieronymus, ritè à Prouincialibus Episcopis electus, Hierosolymitanæ Ecclesiæ præfuit, eaque sæpè pulsus, & in eam receptus, diuersis in locis decertauit plurimum aduersos Arianos. Non enim quòd sæpè in Concilium accersitus, vt de illo decerneretur, toto biennio (vt sic elaberetur criminatione) non comparuisset, vt tradit Socrates, qui se rerum Sancti Cyrilli incertum esse alioqui non negat; sed leui arrepta occasione, primum, quòd Eustachium, & Elpidium Synodo Melitinensi (cuius & ipse magna pars fuerat) olim aduersatos; deinde Basilium, & Gregorium Laodicensem Episcopum gradu motos recepisse in communionem; sed maximè quòd, cum Hierosolymis Apostolicum Thronum conscendisset. *De iurisdictionis Ecclesiasticæ illius Antistite, egit*. quod vt accepit Acacius, scripsit ad Syluanum, eumque de Cyrilli abdicatione fecit certiorem. At Syluanus; quoniam & reuerebatur Cyrillum; & multitudinem, quæ Cyrilli doctrinam cupidissimè amplexabatur, nonnihil pertimescens ab Ecclesiastico ministerio minimè illum prohibuit. Vbi Episcopi Seleuciam conuenerunt, Cyrillus cum Syluano, & reliquis fit Concilij particepes; Acacius verò expellitur, vel secedit volens, & apud Constantium Arianum Imperatorem criminatur Cyrillum, inprimis quod sacram Stolam aureis filis contextam, quam Imperator Constantinus ad Hierosolymorum Ecclesiam cohonestandam Macario Episcopo donauerat, profanis diuendisset. Sic Ariana Tyrannide tum abdicatus Cyrillus, Hierosolymis tamen Episcopus habebatur, cum Imperatoris Apostatæ impulsu tentarent Iudæi templum Salomonis in integrum restituere: ille verò, seu numine afflatus, seu diligenti consideratione habita, ex illis, quæ de temporibus legerat apud Danielem, vel quæ Dominus prædixerat in Euangelio, affirmaret constanter id quod euentus miraculo maximo comprobauit, nullo pacto posse fieri, vt lapis super lapidem ibi à Iudæis poneretur, tempestate altera profligatus, Valentiniano imperante, dignitatem Episcopalem obtinuit, rursumque abdicato, Herennius, Heraclius, Hilarius vicißim suffecti rexerunt Ecclesiam ad Imperij Theodosiani tempora, quibus ad eam sedem reuertit, & octo annis inconcussum tenuit Episcopatum, quoad uitæ suæ cursu consummato migrauit ad Christum feliciter, cum Theodosius deuicto Maximo Tyranno res Romanas præclarè statuisset. Bonum proinde certamen cum certasset, reposita est illi corona gloriæ apud iustum Iudicem, totaque Ecclesia Orientalis, quæ Sanctorum Catalogo illum adscripsit, eiusque memoriam, vt sanctißimi Patris, 20. Kalend. Aprilis piè celebrat, & religiosè veneratur. Hæc de Cyrillo Hierosolymitano, cuius Operum fragmenta ex Commentarijs eius in Marci Euangelium, vide Tom. 1. col. tricesima, C. ex Epistola ad Olympium Monachum eodem Tomo primo, col. 140. D. & sparsim ex alijs pluribus locis Bibliothecæ Sanctorum Patrum.

Cyrillvs Monachus, & discipulus Euthymij (siue item Ioannis Silentiarij, vt alij putant) qui circa annum Domini 491. Felicis autem Papæ III. nonum, floruit, tanta fide, ac diligentia gesta aliquorum Patrum scripsit, vt Baronius Cardinalis vir in historia, præter alias dotes, tantus, de eo sic loquatur. *Liceat absque inuidia dicere, me neminem reperisse post Sanctos Hieronymum, atque Athanasium, qui maiore fide scripserit sanctissimorum virorum res gestas, digerens eas, atque distinguens accuratè per tempora, ac ipse Cyrillus, dum quæ ipse vidit, vel Sanctorum omni probitate præstantium virorum relatu didicit, atque leui suspicione mendaci, synceram veritatem, veluti sacrosanctam depositum posteris tradidit. Nempè vitam Ioannis Sanctissimi, qui ex Episcopo Colonia, quæ erat in Armenia, euasit Silentiarius, cum profectus ad loca sancta, subijciens se disciplina magni Sabæ mutatus in monachum, ob incomparabilem silentij obseruantiam, silentiarius est dictus.* Vide Acta Euthymij, & Sabæ.

Theodosij. Quiriaci. Creduntur autem esse huius Auctoris Vitæ Theodosij Cœnobiarchæ, & Quiriaci Anachoretæ, qui iisdem temporibus claruere viri sanctißimi: sed quod illæ careant Auctoris inscriptione, feruntur nomine Metaphrastes, qui postremo eas edidit.

Cyrvs

CYRUS genere Alexandrinus, arte medicus atque è Philosopho monachus, vir dicendi peritus, scripsit aduersus Nestorem prius eleganter & fortiter: modo autem dum in illum nimis inuehitur, & syllogismis magis quàm scripturis agit, Timotheanum dogma fouere cępit: Denique ambiguus, etiam sui, suspendit animum à consensu Chalcedonensis decreti, cui non acquiescendum putat, quòd Filium Dei verissimè dixerit duabus post incarnationem constare naturis. Tritemius addit aduersus hæreticos librum ab eo scriptum fuisse.

CYRUS Paropolita vixit Theodosio iuniore Imperatore, à quo Præfectus Prætorio designatus, fuit etiam Exconsul, atque Patricius. Eudocia enim Regina Theodosij vxor, mirè diligebat Cyrum, cum esset studiosa carminum, quæ ille profitebatur. Sed cum relicto regno, Hierosolymis in Oriente ageret, Cyrus per insidias Episcopus in Cotyaeo Phrygiæ creatur: peruenit autem vsque ad Leonem Imperatorem. sic Suidas. Extant autem Cyri Exconsulis Epigrammata duo, lib.4. Florilegij.

D A

Gregor. lib. 5. Dialog. c. 4.

Dacivs Episcopus Mediolanensis, & vir sanctus, qui & floruit Iustino Imp. seniore, Chronicon scripsit, in quo inter alia testatur, lib. 1. cap. 10. à sanctis Patribus Ambrosio, & Augustino, statim à Baptismo eiusdem Augustini, toto populo obstupescente, Canticum illud, *Te Deum laudamus* alternatim, & ex tempore cantatum fuisse; inde uerò ab vniuersa Ecclesia frequentari cępisse.

Dacrianvs Abbas, Ordinis S. Benedicti, conscripsit Speculum monachorum, quod primò excusum est Louanij apud Bartholomęum Grauium, an. 1538.

Dado. Vide in verbo, Audoenus.

Daemones, & eorum insidias, quin & remedia ad eas declinandas, Martinus Delrius noster, tribus Tomis Disquisitionum magicarum indicauit. Vide in verbo, Martinus Delrius, & in verbo, Petrus Tyreus; pręter illa, quæ Scholastici Theologi, & Inquisitores & Canonistæ de ijs egerunt.

Damascii cuiusdam Gręci auctoris libros quattuor se legisse cōmemorat Photius in sua Bibliotheca, sed qui monstrosa, stulta, & digna (vt idem ait Photius) Damascij impietatis, & Atheismi referūt. Quin & alibi multo postea Damascij Damasceni (nescio an alterius ab illo altero) librum testatur decurrisse de Isidori vita, sed in quo, cum varia texuisset Gentilium, quæve ad Geometriam, & Arithmeticam spectabant, agnouit illum summè impium, dicit enim Photius: ἐςὶ δὲ τὴν μὲν περὶ τὰ θεῖα δόξαν ἱς ἄκρον δυσσεβής. Quamobrem mirū non est, si eius scripta vel interierint, vel nemini debeant esse vsui, qui fortè fuisset opinatus ad Ecclesiasticos scriptores illum pertinuisse.

Damascenvs. Vide in verbo, Ioan. Damascenus.

Damasvs Hispanus, siue Lusitanus, Antonij filius, qui anno Domini 367. Liberio successit in Pontificatu, ex presbyterio, non ex Diaconatu, (vt aliqui falsò existimarūt) quique propè octogenarius decessit, cum sedisset annos duo de uiginti, vir sanctus, virgo, & optimus, ac

Hier. in catal. an. Dom. 380. Tnt.

sanctissimus Pontifex. De quo sic Hieronymus, *Damasus Romana vrbis Episcopus, elegans in versibus componendis ingenium habuit, multaque, & breuia Opuscula heroico metro edidit, & prope octogenarius sub Theodosio Principe mortuus est.*

Quæ verò tum ante Pontificatum, & in Pontificatu; tum adeo post mortem gessit, quippe qui viuens, & mortuus miracula edidit. Vide præter alios præcipuè Baronium Card. in Annalium Tomo 4. sub eiusdem annos. Scripta verò illius neque sunt ea duntaxat, quę in catalogo innuit Hieronymus; nec illa quidem sunt, quæ fuere Damaso falsò ascripta ab alijs, & ab ipso Io. Tritemio. Nam Damasus, teste alibi ipso Hieronymo, scripsit plures libros carmine, ac soluta oratione de virginitate, quam constans est fama eum semper coluisse. Visuntur adhuc Romæ ipsius nonnulla Epigrammata sepulchris martyrum incisa, quę & Ba-

In Annal sub ann. 384.

ronius Card. in suis Annalibus inseruit. Et verò in Bibl. Sanctorum Patrum Tom. 4. extant Sanctorum Patrum elogia ipsius Poetica. Quæ autem nomine Damasi fertur breuis series Vitarum Romanorum Pontificum, alterius fuit, non huius Damasi.

Quin & quædam, quæ de illo in ijsdem Vitis leguntur (vt quæ dicuntur de temporibus Iuliani, de Episcopatu Vrsicini, & alijs) vera non sunt. Iam nonnulla ipsius Actis adiecta fuisse, quæ veritatem haud sapiunt, idem Baronius probat.

Sanè scripsit varias Epistolas, vt ei necesse erat, qui inter tot fluctus, tam diu rexit Ecclesiam: Quæ quidem extant vel in Synodis, vel inter litteras aliorum Pontificum, vel in Theodoreto, qui lib. 5. cap. 10. Damasi anathematismos aduersus Apollinarem cum eius Epistola inseruit, quamuis nonnullę perierint, vti factum est de illa, quàm ad Hieronymum de tribus hypostasibus exquirentem misit.

At non fuere eius litteræ, quæ nomine Damasi leguntur scriptæ ad Aurelium Episcopū Carthaginiensem, positę nimirum ab Isidoro Mercatore in suę collectionis exordio, quas pręcedunt litteræ eiusdem Aurelij nomine ad Damasum primò scriptæ, quibus à Sede Aposto-

 lica

lica petere videtur ad se mitti Decreta Romanorum Pontificum. Quod & Baronius Card. eodem in Annalium Tomo falsum esse euincit, sub annum Damasi 8. Domini autem 374. quemadmodum & sub annum Dom. 381. probat, Epistolam Damasi ad Paulinum Episcopum Antiochenum fuisse à Theodoreto (errore quodam) in nomine deprauatum, quippe qui ad Paulinum Episcopum Thessalonicensem scriptam fuisse dixerit, quæ & in Concilio Constantinopolitano violata est.

Minus fuit Damasi Epistola, quæ ei tribuitur scripta ad Theophilum, & Anysium. Quæ sanè in operibus Ambrosij tribuitur Ambrosio, sed neque huius esse potest, cum in ea fiat mẽtio Ambrosij, tamquam cuiusdam alterius. Itaque incertum est cuiusnam sit. Vide præter alios Card. Bellarm. Tom. 1. Controu. lib. 2. de Rom. Pont. c. 24.

Damianvs à Goës scripsit librum De fide, Religione, ac moribus Aethiopum sub Imperio Preto Ioannis, siue Presbyteri Ioannis commorantium. Qui liber Parisijs quidem olim excusus fuit apud Vechelum, sed & Louanij deinceps apud Rutgerum Rescium anno 1540. siue (vt alij scribunt) Antuerpiæ ann. 1544. vbi eum Bello Cambaico fuerunt eodem volumine comprehensæ, Lappiæ descriptio; Epistolæ aliquot pretiosi Ioannis. De rebus, & Imperio Lusitanorum Disceptatiuncula ad Paulum Iouium; Hispaniæ vbertas, & potentia. Pro Hispania aduersus Munsterum defensio ab Auctore recognita. Epistolæ aliquot ad ipsum Damianum. Vrbis autem Louaniensis obsidionem ab eodem conscriptam edidit Ludouicus Rhotorigius Vlyssippone an. 1546. Vrbis verò Vlyssipponensis descriptionem Eboræ editam an. 1554. apud Andream Burgensem, cum deploratione Lappianæ gentis. Eiusdem verò Damiani extant Commentarij rerum à Lusitanis gestarum in India citra Gangem anno 1538. Eiusdem de bello Cambaico vltimo Commentarij tres, excusi item Louanij apud Seruatum Hassenum an. 1549.

Damianvs. De hora mortis Lugduni 1578.

Damianvs Maraffus Florentinus, præcipuas Veteris, & Noui Testamenti historias edidit elegãtibus picturis Alberti Durerij Germani manu delineatis; additis ad singulas Hetruscis octastichis, cuiusque picturæ vim explicantibus, Lugduni ann. 1554. Præfationis initium est Italico idiomate. *Gli honorati volumi.*

Damiani Roscij Bononiensis, Ord. Prædicatorum, De hæresibus agnoscendis, & conuincendis, ac de hæreticorum dogmatibus, libri tres: Addita est Conciliorum summa, à quibus hæreses ipsæ damnantur. Patauij 1585.

Daniel, quæ vox Hebræis designat *iudicatum à Domino*, qui propheta sapientissimus, vt ex Ezechielis, cap. 10. & 28. colligitur, regali ex genere, vt habetur lib. 4. Reg. 20. quod & in exordio libri Danielis ponitur, licet Parentis nomen non constet, natus ante Christum Dominum anno plus minus sexcentesimo sexagesimo in superiore Bethoron pertinente ad sortem Ephraim, sed postea Leuitis assignata, propinqua castello Emaus, nouem autem milliaribus distante Hierosolymis, decimo suæ ætatis anno, qui concurrebat cum tertio anno Ioachim, & cum primo anno Regni Nabuchodonosor, cẽtum plus annis vixit; in quibus nobilissimam de filio Dei prophetiam edidit, quam & idem ipse Christus Dominus citauit, variaque vel interpretatus est, vel pro suo populo gessit, vnde sibi vitam, & nomen immortale pepetit.

Vitam eius scripserunt Epiphanius, & Diodorus, qui dicitur Tyri; attigere item Sixtus Senensis, & reliqui, summatim verò, sed accuratè, Benedictus noster Pererius, de quo paulo post adhuc erit dicendum. Daniel igitur, quemadmodum inquit Sixtus, prophetiæ suę librum emisit, in quo de omnibus totius mundi Regnis, ac prępertim de glorioso, atque ęterno Christi regno præclara, & certissima vaticinia comprehendit, omnesque omnium gentiũ historias, quæ post sua tempora scriptę sunt, in idem volumen redegit. Ad cuius exactam cognitionem admonet Hieronymus, necessariam esse multiplicem Chaldæorum, Græcorum, & Latinorum historiam, Suetonij videlicet, Callinici, Diodori, Hieronymi, Polybij, Possidonij, Claudij, Theonis, Andronici, Iosephi, & eorum, quos ponit Iosephus, præcipuè verò Titi Liuij, Trogi Pompei, atque Iustini, qui omnem extremæ visionis Danielis narrant historiam, & post Alexandrum vsque ad Cęsarẽ Augustum, Syrię, & Aegypti, id est Seleuci, & (Pererius Pręf. in Danielem.)

Antiochi,

Antiochi,& Ptolemæorum bella describunt. Obseruandum est autem, quattuor partibus totum hunc librum absolui: quarum Prima, hoc est ab initio usque ad ea verba secundi capitis uidelicet: *Responderunt Chaldæi Regi Syriacè*, Hebraico narratur sermone. Secunda, quæ inde progreditur usque ad uisionem anni tertij Balthasar, hoc est, vsque ad finem septimi capitis, Hebraicis quidem literis, sed lingua scripta est Syriaca, hoc est Chaldaica. Tertia vsque ad finem duodecimi capitis iterum Hebraico eloquio scribitur. Quarta, ac postrema de Susanna, & Belo Græcè descripta est ex editione Græca Theodotionis Ephesij, qui & orationem Azariæ cum hymno trium puerorum à se Græcè editam inseruit tertio capite eiusdē libri. Incipit autem liber hic tam apud nos, quàm apud Hebræos. *Anno tertio Regni Ioachim Regis Iuda, venit Nabuchodonosor Rex Babylonis, &c.* vulgata verò Græcorum editio, atque ipsa Athanasij Synopsis, in qua omnium sacrorum voluminum initia referuntur, principium libri iccirco sumunt ab historia Susannæ, quòd ea Daniele adhuc puero contigerit, in hæc verba, καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν Βαβυλῶνι καὶ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωακείμ. idest, *Et erat vir habitans in Babylone, & nomen eius Ioachim, &c.* vsque ad finem eiusdem historiæ, quæ & in nostris codicibus, cap. 14. continetur: qua expleta sequuntur statim ea uerba; *Anno tertio regni Ioachim*, vnde nostra simul cum Hebræis exemplaria ordiuntur. Desinit autem hic idem liber iuxta Hebraicam veritatem in verbis illis: *Tu autem Daniel vade ad præfinitum, & requiesces, & stabis in sorte tua in fine dierum*, quæ apud nos in calce duodecimi capitis leguntur, Græci uerò vna nobiscum finiunt præsentem librum in verbis illis historiæ Beli, & draconis καὶ κατεβρώθησαν παραχρῆμα ἐνώπιον αὐτοῦ. hoc est: *Et deuorati sunt in momento coram eo.* Vixit Daniel in captiuitate Babylonis Assyriorum regibus gratissimus; obijt autem Cyri Persarum Regis temporibus Babylone, ibique magnis honoribus sepultus circa annum ab Orbe condito millesimum, & quadringentesimum, cuius librum vna cum volumine Ezechielis censet Isidorus à viris sapientibus Hebræorum, fuisse conscriptum. Græci totum volumen partiuntur in visiones duodecim, quarum prima continet historiam Susannæ, vltima interitum Draconis, & Abacuch raptum. Et hæc quidem Sixtus Senensis. Veruntamen Pererius, qui diligentissimè præstantiam huius libri, è duobus fontibus petijt, nimirum ex Auctore, atque ex eius materia, cum hæc ad præmonitionem, & præmunitionem Ecclesiæ aduersus futuram Christi persecutionem maximè conducerent, dilucidè ostendit Danielem hoc libro amplecti nonaginta circiter annorū historiam, hoc est à tertio anno regni Ioachim, qui incidit in Olympiadem trigesimamsecundam, & in annum à Roma condita centesimūquintum, vsque ad tertium annum Regis Cyri, qui fuit tertius Olympiadis quinquagesimę quintæ, & à Roma condita prope ducentesimus. In quo temporis tractu, & decursu multa in Orbe terrarum, sanè memorabilia, literarum consignata monumentis contigerunt. Nam intra hoc tempus fuerunt tres Iudæorum captiuitates, eorumque liberatio, & reuersio in Patriam; tres item insignes Prophetæ Hieremias, Ezechiel, & Daniel; apud Romanos, Reges fuerunt, Ancus Martius, Tarquinius Priscus, & Seruius Tullus; apud Græcos claruerūt septem illi sapientes; apud Lydos, Crœsus Rex opulentissimus: apud Chaldæos Nabuchodonosor: apud Medos Cyaxares, cuius potentiam primo libro Herodotus celebrat; apud Persas Cyrus Imperij eorum fundator; in Sicilia Phalaris Tyrannus; in Græcia cęptum est coli Dodonæum Oraculum, & nobiles fuere tres Poetæ, Stesichorus, Alceus, & Sappho fęmina; tunc etiam tria regna, Iudæorum, Chaldæorum, & Medorum destructa sunt, tres item totius Orbis clarissimæ, & nobilissimæ ciuitates, captæ euersæque, Niniue, Babylon, & Hierosolyma.

Porrò Danielis quasdam partes nihili faciunt Iudęi nempe hymnum trium puerorum, qui habetur cap. 3. Danielis, Susannę historiam, de qua cap. 13. historiam Draconis, quem Daniel interfecit, cap. 14. sic & Porphyrius, lib. 12. ex ijs quindecim, quos scripsit aduersus Christianos, & hęretici huius temporis, vt Kemnitius in Exam. 4. Sessionis Concilij Tridentini, ac pręcipuè Anabaptistæ in eodem versantur errore. Quin & ex Christianis Catholicis antiquitus Iulius Africanus historiam Susannæ tanquam adulterinam, & neotericam repudiauit, teste Euseb. lib. 6. Ecclesiast. historiæ c. 23. è recentioribus autem Io. Driedo, lib. 1. de scripturis & dogmatibus Ecclesiasticis c. vlt. ex semichristianis autem Erasmus in Scholijs

in

in Hieronymi Præfationem in Danielem. At nihilominus certum est has omnes partes Danielis verè esse canonicas, vt Pererius,& Bellarm. Card. præter alios plerosque, egregiè probarunt ex Concilio Tridentino, cap.4. & vsu Ecclesiæ, ac Patribus, vbi & obiectiones omnes aduersariorum diluuntur.

Verum enimuero, vt hic liber germanus est, atque legitimus Danielis, ita, huic librum alterum falsò ascriptum, tamquam Apocryphum reiecit Athanasius in Synopsi, qui putatur esse is ipse, qui *Somnialia* inscribebatur, in quibus tradebatur superstitiosa somniorum interpretatio, qualis ea est, quam Artemidorus Græcus Auctor scripsit. Quam ob rem Christianis interdicta sunt in Decretis Pontificijs, Caussa vigesimasexta, quæstione septima, capite, Ne obseruetis. Sixtus Senen. lib.2. Bibl.S.

Quinam scripsere in Danielem.

Septuaginta Interpretes, qui hunc librum Græcè verterunt. Vide editionem Græcam Bibliorum Sixto V. Pont. editam vna cum varijs lectionibus in Scholijs ad Danielem.

Georgius Ederus partitionem huius libri non inutilem in sua Oeconomia posuit.

Auctores item, qui vniuersam Scripturam sanctam sunt interpretati.

Apollinarius, qui tamen circunspectè est legendus.	Hippolytus.	Iulius Afer.
	Ioannes Hagen.	Theodoretus.
Gennadius.	Eusebius Cæsariensis.	Michael Picardus.
Ioan. Capgrauius.	Ioachimus Abbas.	Zacharias.
Cyrillus.	Iudas.	Richardus Victorinus.

Eudocia item, quæ Metaphrasin in Danielem scripsit. Vide in verbo, Eudocia.

Denique, Benedictus Pererius quindecim libris decennio, ac summa cura elaboratis, & doctrina omni refertis, in quibus & ad amussim rationem temporum explicuit.

Daniel Agricola, Germanus, Ordinis Minorum, edidit Monotessaron Passionis Domini Iesu.

Daniel Aretinus. De vita hominis Christiani, Italicè, Neapoli 1547.

Daniel Barbarus. Vide in verbo, Dauid vbi de Psalmis.

Daniel Malonius, Hieronymianæ Congregationis, literarum sacrarum in Academia Bononiensi Professor, edidit anno 1596. Scholasticę Bibliothecæ in secundum librum Sententiarum Tomum primum. In quo de Creatione, atque Angelis, additis Sanctorum Patrum auctoritatibus accuratè egit, vt & Theologis Scholasticis, & Diuini Verbi concionatoribus perutilis hic labor esse possit. Venetijs apud Florauantem Pratum.

Daniel è Prato Tractatum Italicè de Perseuerantia, an. 1559.

Danielis Venatorij Analysis Methodica iuris Pontificij, Moguntiæ 1579.

Daniel Ventanus, in Anglia Episcopus, Catechesin scripsit ad Bonifacium sanctum vbi accepit ipsum prędicandi gentibus Euangelij suscepisse prouinciam, qua Catechesi gentiles possent instituì ad credendum. Ea Epistola exscripta est è Cod. Ecclesię Virdunensis, quo continentur Concilia Generalia, & Prouincialia à Frontone Duceo Soc. nostræ accepta, suo Annal. Tom.9. Card. Baronius inseruit, sub ann. 723.

Dantes Aligerius Florentinus, præter alia, scripsit de animabus in Inferno, Purgatorio, & Paradiso commorantibus. Beatus tamen Antoninus in titulo 21. tertiæ partis suæ historiæ, cum reprehédit, quod puerorum Limbum omiserit. Quòd item Celestinum Papam, qui Pontificatui cessit, pusillanimitatis accusauerit, quem tamen Ecclesia veneratur, atque ob virtutem verę humilitatis admirata est.

Ceterum, Ecclesia ipsa Dantis Monarchiam omnino, proscripsit, vt nemini eam habere, legereve liceat. Vide Indicem librorum prohibitorum Clementis Octaui Pontificis Maximi.

Dauid filius Isai Bethlehemitæ, Rex Hierusalem, & Propheta, non solum Psalmos, sed

&alia

& alia quædam ſcripſiſſe refertur in Sacram ſcripturam: Nempe deſcriptionem templi, 3.Regum 6.& 8.& lib.2.Paralipom.3.& 4. capite. Lamentationem ſuper Saul 3. Reg.8. & 2.cap.Samuelis. Epiſtolam ad Ioab de nece Vriæ. Deſcriptionem totius populi Hebræorum, 2.Regum 24.

Præterea Athanaſius aſſerit in Synopſi, Dauidem ſcripſiſſe tria millia Pſalmorum, ex quibus amici Regis Ezechiæ ſolos centum, & quinquaginta collegere, ceteris abſconditis, ne ad vulgi notitiam peruenirent.

Ac quidem Hieronymus, Hilarius, & recentiores Interpretes aiunt, non ipſum ſolum Dauidem horum Auctorem fuiſſe, verum etiam eos, quorum nomina gerunt ipſi tituli Pſalmorum, Rectius tamen liber Pſalmorum dicitur, quàm Pſalmi Dauidis, vt Hilarius ſentit; vel quoniam, ſi Pſalmi Dauidis dicantur, id fit à maiore parte, quodque primus fuerit, ac præcipuus auctor, qui Pſalmiſta diceretur, vt inquiunt Auguſtinus Eugubinus, & Lyranus. At ſolum Dauidem Auctorem fuiſſe putant Auguſtinus, Chryſoſtomus, Origenes, Ambroſius, Caſſiodorus, Remigius, Beda, Euthymius, Theodoretus, Driedo. Rationes hæ ſunt, quòd Pſalmi nomine Dauidis citati inueniuntur, à quibus tamen Titulus Dauidis abeſt, qualis eſt Pſalmus centeſimus quartus, & nonageſimus quintus, qui, cum careant titulo, in libro tamen primo Paralipomenon, ipſi Dauidi tribuuntur. Pſalmi item quidam in titulis habent nomina aliorum, ac tamen ſunt Dauidis; Pſalmus etiam ſeptuageſimus ſeptimus inſcribitur intellectus Aſaph, ac tamen apud Matthæum nomine Dauidis citatur: vocat enim ibi Prophetam Euangeliſta.

Chryſoſt. in Proœ. *Atqui* (ait Chryſoſtomus) *nullus dicere valet, vbi nam Dominus, vel Apoſtolus aliquis Pſalmorum alterius, quàm Dauidis meminerit: Quare & Pſalmiſtæ nomen obtinuit.* Addit Euthymius. *Quoniam qui, ſeu Cantica, ſiue Pſalmi inſcribuntur Moyſi, & Salomonis, nuſquam alibi de ijs fit mentio, quamuis alia eorum ſcripta commemorentur. Quoniam item* (vt Caſſiodorus inquit) *Eccleſiæ vſus habet, vt dicantur ſolum Dauidis. Non verò cum Theodoreto dicamus, non multam hac de re litem eſſe faciendam; ecquid enim refert, ſiue Dauidis ſint omnes, ſiue aliorum aliqui: cum conſtet Diuini ſpiritus afflatu omnes fuiſſe conſcriptos? Vincat plurium ſententia* (ait) *Plures enim ſcriptores Dauidis eſſe aſſerunt.* Cum ergo reperiantur aliorum nominibus tituli: id fit partim, vel propter myſterium, vt Remigius inquit, vel quia nomina illa intellectus rerum congruos indicare noſcuntur, vt Caſſiodorus, Beda, Remigius dicunt: vel quòd illi ſimilem materiam tractarunt, qualis in Pſalmo illo traditur, vt de Moyſe, Zacharia, & alijs: vel quoniam ijs cura erat pulſandi, & concinendi illum Pſalmum, vt Chryſoſtomus, Euthymius, Caſsiodorus, Iacobus de Valentia ſcribunt: *canebant enim illi hymnos,* (aiunt) *ſed carmina fecerat Dauid.*

Placet item illorum ſententia, quæ habet; Dauidem multos quidem ipſum compoſuiſſe, aliorum verò argumentum alijs tradidiſſe, quod Cantico exprimerent. De Hieronymo autem inquiunt, cum locutum fuiſſe ſecundum ſententiam Hebræorum; Nam alibi ipſe citat ſæpè nomine Dauidis Pſalmos, qui aliorum Auctorum titulum præferunt. Sanè & idem Hieronymus (quod ante nos obſeruauit Sixtus Senenſis) in Epiſtolis ad Sophronium, & Cyprianum, ſequens Athanaſij ſententiam, decernit errare eos, qui omnes Pſalmos eſſe Dauidis arbitrantur, & non eorum, quorum nominibus inſcripti ſunt, ſcilicet Aſaph, Idithum, filiorum Corhe, Eman Ezraithe, Moyſis, & Salomonis, ac reliquorum, quos Eſdras primo libro Paralipomenon comprehendit. Erunt itaque iuxta hanc ſententiam decem huius voluminis auctores: quorum nomina in titulis Pſalmorum ponuntur, videlicet Dauid, Salomon, Moyſes, Aſaph, Etham Ezrachi; Eman Ezraitha, Idithum, & tres filij Corhæ, de quibus vide in dictione vniuſcuiuſque: At Dauid edidit Pſalmos ſeptuaginta tres, eius nomine in Hebraicis exemplaribus prænotatos, videlicet:

III.	VIII.	XIV.	XIX.	XXIV.	XXIX.
IIII.	IX.	XV.	XX.	XXV.	XXX.
V.	XI.	XVI.	XXI.	XXVI.	XXXI.
VI.	XII.	XVII.	XXII.	XXVII.	XXXII.
VII.	XIII.	XVIII.	XXIII.	XXVIII.	XXXIV.
					XXXV.

XXXV.	LIII.	LX.	LXIX.	CX.	CXXXIX.
XXXVI.	LIIII.	LXI.	LXX.	CXXII.	CXL.
XXXVII.	LV.	LXII.	LXXXVI.	CXXIIII.	CXLI.
XXXVIII.	LVI.	LXIII.	CI.	CXXXI.	CXLII.
XL.	LVII.	LXIV.	CIII.	CXXXII.	CXLIII.
XLI.	LVIII.	LXV.	CVIII.	CXXXIII.	CXLIIII.
LI.	LIX.	LXVIII.	CIX.	CXXXVIII.	CXLV.
LII.					

Condidit etiam præter hos, & alios nouem, ac triginta Psalmos anepigraphos, hoc est, qui sine alicnius nomine in Psalterio collocantur, scilicet.

I.	LXXI.	CXII.	CXIX.	CXXVIII.	CXLVII.
II.	CII.	CXIII.	CXX.	CXXIX.	CXLVIII.
X.	CIV.	CXIV.	CXXI.	CXXX.	CXLIX.
XXXIII.	CV.	CXV.	CXXIII.	CXXXIIII.	CL.
XLIII.	CVI.	CXVI.	CXXV.	CXXXV.	
LXVI.	CVII.	CXVII.	CXXVI.	CXXXVI.	
LXVII.	CXI.	CXVIII.	CXXVII.	CXLVI.	

Ex quibus septem sub nomine Dauidis citantur in Diuinis scripturis, videlicet:
Psalmus secundus in libro Actuum, cap. 13.
Psalmus decimus septimus in secundo Regum, cap. 22.
Psalmus centesimus in primo Paralipomenon, cap. 15.
Psalmus centesimus quintus
Psalmus centesimus sextus.
Psalmus centesimus decimus septimus.
Psalmus centesimus trigesimusquintus.
} De quibus in primo Esdræ volumine fit mentio.

Porrò Psalmi tum Dauidis, tum qui alij sub eius nomine feruntur, à Græcis dicuntur ψαλτήριον, hoc est *Psalterium*, & ab Hebreis *Sepher Theillim*, hoc est liber hymnorum, uel laudum, scilicet Diuinarum, vt inquit Beda; Liber verò Soliloquiorum cum Christo, vt Remigius; sed apud nos Liber Psalmorum, vel improptiè, (ait Euthymius) Psalterium: Hoc enim significat musicum instrumentum. At Chrysostomus, Beda, & Septuaginta vertunt ferè Psalterium, quod Saluatoris nostri corpori accommodant mystice Hilarius, Casiodorus, Remigius. Est autem, vt Iosephus ait, instrumentum musicum, quod duodecim sonos habet, sed digitis carpitur; Quare & à vacuitate Hebraicè nomen habuit; ac sonum (ait Augustinus, & Beda) mysticè à superioribus accepit. Vide Hilarium, & Rupertum.

Cetera verò, quæ ad Psalmos intelligendos, atque adeo ad versionem illorum ab hæreticis factam pertinent, nos sanè non inutiliter (vt putamus) sed & breuissimè attigimus in secundo Bibliothecæ nostræ Selectæ libro, quare illhuc, si placet, Lector accedat: addentes hic interea, in editione Græcorum Bibliorum, quæ Romæ prodijt non fuisse omnibus exemplaribus, quam lussum erat, adiunctam correctionem aliquot locorum Græci Psalterij, quam mihi Ant. Card. Caraffa extra Italiam, vt idem curarem, misit: Ea verò est sequens.

Corrigenda in Notationibus Psalterij, & aliquot alijs locis.

Pag.	col.	ver.	
17	2	47	σαλδόνται corrig. σαλδῶνται. Aliud schol. τουτέστιν ὑπερτιθῆναι, παροφθῆναι.
141	1	39	μέν το, corr. μεν τοῦ. οὐ
220	2	8	ταπείνωση corr. ταπεινώσης
275	1	26	ἀπέθηκε corr. ἐπέθηκε
		41	ὀφψαλμοῖς corr. ὀφθαλμοῖς
396	2	1	ἀπορουσῶν corr. ἀποῤῥουσῶν
397	1	6	& notat ἕτερα βιβλία ἔχει corr. & notat: ἕτερα βιβλία ἔχει
421	2	15	προκοψάντων cor. προσκοψάντων
	2	35	κατάδησον corr. κατάστησον
424	1	49	ἐνδεδυκότων corr. ἀπὸ ἐνδεδυκότων, ὧν
427	1	30	VII. corr. LXX.
	2	26	VII. corr. LXX.

Pag.	col.	ver.	
		34	VII. corr. LXX.
428	1	31	A. & corr. A. & V. vt LXX. VI. & Th.
		2 vlt.	VII. corr. LXX.
429	2	29	VII. corr. LXX.
430	1	2	VII. corr. LXX.
	2	36	VII. corr. LXX.
431	2	12	VII. corr. LXX.
433	2	52	παρερειτίζου. corr. παριριθίζου
434	2	12	dele. ex quo apparet, ἤγγισαν & ἔστησαν duplicem esse interpretationem.
435	1	36	metaphrasis corr. metaphrasi
436	2	35	ἀφη corr. ἀ
441	2	7	& VII. corr. vt LXX.
		24	VII. corr. LXX.
442	1	8	VII. corr. LXX.
		10	VII. corr. LXX.
	2	33	VII. corr. LXX.
443	2	29	ὕψης corr. ὕψοις.
445	2	16	πλήσεως corr. πλύσεώς
447	1	20	βάτος corr. βάθος
	1	37	Psalterio, & apud. corr. Psalterio. In Romano verò Psalterio, & apud
448	2	20	στρατιωτῶν corr. στρατιῶν
		45	dele scribit.
		56	κατειργάσω, corr. κατειργάσω, τέκτηνας est apud
451	2	16	ἀνάνδυσις corr. ἀνάνδυσιν
458	1	49	ἰῶ corr. ἰῶ.
461	1	54	τοῦ πικρασμοῦ corrig. τοῦ πειρασμοῦ
467	2	36	ἀπηλειψίας corr. ἀπηλειψίας
468	1	8	ἐξωρθρισμένη corr. ἐξ ὠρθρισμένη
	2	20	παῖδες corr. παῖδες]
470	1	10	πολυορκίαις corr. πολιορκίαις
		19	λαῷ corr. ναῷ
472	1	50	ἠρετισάμην corr. ἠρετισάμην
	2	71	τι ταίνεις corr. τι ταίνοις
473	1	1	ἀπεσκολόπησας corr. ἀπεσκολόπισας.
		44	ἠρετισάμην corr. ἠρετισάμην.
	2	3	μακρισμῷ corr. μακρυσμῷ
		4	αὐτοῖς corr. αὐτοὶ
		48	ᾠκοδομουμένην corr. ᾠκοδομημένην
		55	ἠρεμία corr. ἠρεμία
480	1	2	ἠδυνάσθησαν corr. ἠδυνάσθησαν
481	1	2	ἱδδρουμένα corr. ἱδρυμένα
482	2	vlt.	dele, vt LXX.
647	2	12	ταφήσοντται corr. ταφίσονται
661	2	21	θανάτου. quæ alia interpretatio videtur esse. corr. θανάτου ac supra cap. 14. est: ὅτι ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ ἐγὼ συντελέσω αὐτούς.
679	2	8	χρηστὸν corr. χριστὸν
718	1	31	φιλόνικον corr. φιλόνεικον
720	1	7	αὐλῆς corr. αὐλῆς.
	2	45	βορρᾶν corr. βορρᾶν.
732	2	9	ἐταράχθη corr. ἐράχθη
733	1	13	ἐταράχθη] In L.V. est ἐράχθη. corr. ἐράχθη] In alijs libris est, ἐταράχθη.

Corrig. in ijs quę addenda in notationibus. pag. 614. corr. pag. 615.

Animaduertendum in Psal. 75. in tertio versu, duplicem esse interpretationem in vetustissimo hoc libro Vaticano: primam, ἐκεῖ συνέτριψεν τὰ κράτη τῶν τόξων: deinde post ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον, alteram interpretationem, ἐκεῖ συνεκλάσθη τὰ κέρατα. Itidemque ferme in Psalterio Aethiopico: vbi in posteriori interpretatione est, ἐκεῖ συνέκλασεν τὰ κέρατα. cornua est in Psalterio Romano: & apud S. Ambrosium in Epistola ad Marcellinam sororem, cornua arcuum. In ceteris verò libris, ceterisque interpretationibus est, τὰ κράτη: non est, τὰ κέρατα.

Et Prouerb. cap. 8. in Notatione ad literam ζ, credibile est, ἐνώπια, Symmachum vertisse ἐλεγχόμενα: Theodotionem verò, ὀρθά, transtulisse ἀληθέα, & Schol. ἀσυνοεγα.

Expositores Psalmorum Dauidis, siue Psalterij, & eorum, qui de Psalmorum titulis egerunt præter illos, qui vniuersam Diuinam scripturam sunt interpretati.

Agathius.
Albinus.
Alexander Capgraue.
Alexander Cestriensis.
Alfonsus Castrensis.
Ambrosius Amsbertus.
Ambrosius Mediolanensis.
Anastasius Antiochenus.
Angelus Sangrinus.
Anselmus Lucensis.
Anselmus Mantuæ.
Apollinarius.

Aribo.

Aribo.
Armandus.
Arnobius.
Afterius.
Athanafius.
Auguftinus Steuchus.
Aurelius Caffiodorus.
Bafilius.
Bernardus.
Bonauentura Cardinalis.
Bruno Cartufianus.
Bruno Herbipolenfis.
Carolus Bouillus.
Catena in Pfalmos Græca.
Chriftianus Ifchyrius.
Chryftophorus Marcellus.
Columbanus.
Cornelius Bitontinus.
Cofmus Indicoplefius.
Dydimus.
Diodorus.
Eynardus.
Epiphanius Scholafticus.
Eufebius Cęfarienfis.
Eufebius Vercellenfis.
Euftachius Antiochenus.
Euthymius.
Felix.
Francifcus Miletus.
Francifcus Naufea.
Francifcus Ortifius.
Francifcus Pantifcotius.
Francifcus Petrarcha.
Francifcus Puteanus.
Francifcus Titelmannus.
Francifcus Toletus Card.
Francifcus Visdominus.
Francifcus Zamorenfis.
Gabriel Brebia.
Georgius Vicelius.
Germanus Conftantinop.
Gilbertus Genebrardus.
Gilbertus Porretanus.
Gregorius Papa.
Gregorius Niffenus.

Gualterius Differens.
Gualterius Magolenfis.
Gulielmus Aruernas.
Gulielmus Gregorius.
Gulielmus Irfaugienfis.
Gulielmus Pepinus.
Gulielmus Velllus.
Hadrianus Lametius.
Henricus Logen.
Hieronymus Sauonarola.
Hieronymus Vaternius.
Hilarius Pictauienfis.
Hippolytus.
Honorius.
Humfridus Anglus Societatis Iefu, fed nōdum eft editus quòd fciam.
Iacobus Furnius.
Iacobus Panifcotius.
Iacobus Perez Valentinus.
Iacobus Sadoletus Card.
Ianus Vitalis.
Innocentius Papa III.
Innocentius Papa V.
Ioannes Arundineus.
Ioan. Baptifta Folengius: de quo vide in fuo loco huius Apparatus.
Ioannes Dominici.
Ioannes Ferus. Sed de huius fcriptis, vide in verbo, Io. Ferus.
Ioannes Francifcus.
Ioannes Gagnęus.
Ioannes Gerfon.
Ioannes Ludouicus.
Ioannes Maldonatus, fed nō dum prodijt in Pfalmos aliquos.
Ioannes Mechlineus.
Ioannes Neouillanus.
Ioannes Picus.
Ioannes Roffenfis.
Ioannes Turrecremata.
Iouita Rapicius.

Lanfrancus.
Leander.
Lubertus.
Lucretius Carmelita.
Ludolphus Cartufianus.
Ludouicus Pictorius.
Maphæus.
Matthæus Aulæ Regiæ.
Matthæus Bredembachius.
Michael Angrianus.
Nicolaus Dunkelfpulus.
Nicolaus Gorranus.
Nicolaus Herbron.
Nicolaus Triuet.
Ninianus.
Nonius Marcellus.
Otfridus.
Othomarus.
Paulus Riccius.
Peregrinus.
Petrus Aliacus.
Petrus Edeffæ.
Petrus Herentlafius.
Petrus Lombardus.
Petrus Perpinianus.
Petrus Rufus.
Philippus Cancellarius.
Placidus Parmenfis.
Profper.
Rainerius Snoygoudanus.
Remigius.
Richardus Exceftrienfis.
Richardus Pampolitanus.
Robertus Lincolnienfis.
Rodulphus Agricola.
Serapion.
Sixtus.
Smaragdus.
Theodoricus Herxenlius.
Theodorus Antiochiæ.
Theodorus Heracleotes.
Theodoretus.
Thomas Aquinas.
Thomas Galenfis.
Vincentius Lirinenfis.

At & aurea in quinquaginta Dauidicos Pfalmos Doctorum Græcorum catena interprete Daniele Barbaro defignato Patriarcha Aquileienfi excufa prodijt, Venetijs apud Georgium de Caballis ann. 1569.

Adiecit autem idem ipfe Barbarus Sermonē in prefatione Pfalmorū ad Card. Sirletum. Deinde Bafilij Magni alterum, quo Pfalterij dignitatem, atque vtilitatem commendat. Denique Euthymij monachi Zigabeni prefationem in Pfalterium ex interpretatione Philippi Sauli Epifcopi Brugnatenfis, qua Præfatione de Auctore Pfalterij, de Mufica, quæ eft fum

ma sapientiæ pars, de instrumento, ad quod Psalmi concinebantur, de scopo totius operis, de vtilitate Psalmorum, de varijs Psalterij auctoribus, de Ordine, de Translatione facta à septuaginta, de significatu cantus organici, eiusque relatione ad concinnitatem animæ, deque concentu partium, & potentiarum, quæ intra animam sunt, deinde quomodo Diuinus spiritus cum sit vnus, aliquando singulari numero dicatur, aliquando plurali, & quomodo possumus nobis ipsis omnes Psalmos accommodare, intelligentes pro inimicis Christi Dæmones, & pro Christianorum inimicis ipsos item Dæmones, pro Saule etiam, & Absalone, aut si quis alius est eiusmodi Tyrannus Dæmonem, doctè, & fusius disserit.

Catenam porrò ipsam Basilius, Eusebius Cæsariensis, Theodoretus Episcopus Cyri, Asterius, Nicephorus, Origenes, Dydimus, Chrysostomus, Hesychius, Athanasius, Ioannes Damascenus, Nicephorus, Cyrillus, Diodorus, Iustinus martyr, Gregorius Nazianzenus, Aquila, Cyrillus Alexandrinus, Theodotio, Gregorius Nyssenus, Apollinarius, Theodorus, Isidorus, incertus Auctor, Seuerus, ac si quis alius est, conficiunt. Ceterum duæ reliquæ partes eiusdem Catenæ, quas idem Daniel Barbarus verterat, extant integræ m.s. apud alterum, qui imo do est superstes, Patriarcham Aquileiensem Franciscum Barbarum, quas prelo subiectum iri speramus, id quod & ipsi vrgemus. Sed & Frontonis Ducæi nostri expositionem Psalmorum expectamus. Quin etiam antequã Græca Bibliorum editio Romæ prodiret, laborauerat in vetere Latino Dauidico Psalterio Gulielmus Damasus Lindanus Episcopus Rurẹmondensis, quod & à sexcentis amplius scribarum mendis se castigasse fassus est. Addidit gemina scholia, & Paraphrasim plerisque in locis, quæ cum ipsorum Psalmorum contextu Antuerpiæ fuerunt excusa in Officina Gulielmi Syluij, Regij Typographi, anno Dom. 1558. Veruntamen vt postea vulgata Latina editio Bibliorum ex vrbe prodijt, quidquid vel emendatiores codices, vel aliorum Catholicorum labores huc poterant conferre, in ea, quantum satis esse iudicatum est, positum fuit. Quòd si studiosi præfationem ipsius Lindani in Psalmos de vtilitate, & vsu ipsorum, & Paraphrasim decurrerint, spero eos non pœnitebit.

DAVID Augustæ Vindelicorum in Germania natus, Ord. Minorum (quem humanarum, & Diuinarum literarum non ignarum, ac deuotissimum (vtar alieno verbo) fuisse scribit Franciscus Gonzaga; & cuius scripta Io. Vuimpfelingius putat non minus vtilia, quàm D. Aug. Meditationes, & reliqua eius Opuscula, Bernardi item, & Seraphici (vt ait) Bonauenturæ, atque Christianiss. Doctoris Ioan. Gersonis, quæ magnopere pia habẽtur, scripta percurreret: Quem & Tritemius vita, & conuersatione insignem, ac in declamandis sermonibus ad populum excellentis ingenij fuisse memorat, scripsit formulam nouitiorũ capitibus 41. constantẽ. Formulam interioris hominis, quæ 62. capitibus absoluitur, Vitam Gualfardi Confessoris Augustani. Quæ omnia post trecentos & amplius annos, ex quo scripta sunt, primò prodierunt in lucẽ Augustæ Vindelicorũ apud Io. Prætorem, an. 1593. Ex libris autẽ conformitatũ, & Gonzagæ, atque è Trit. cernitur eum scripsisse, Ser. de Temp. lib. 1. Ser. de Sanctis, lib. 1. Fuit autem D. Francisci fermè æqualis, vsusque est socio sui Ord. Bertoldo eximio concionatore, qui miraculis clarus, & varijs disciplinis fuit excultus. Mortuus est Aug. Vindelicorum.

DAVID Boys Anglus Glocestriẽsis cœnobij monachus, scripsit De varijs gentiũ ritibus, lib. De duplici hominũ immortalitate aduersus Agarenorum insanias. De vera innocentia, lib. De doctrina spiritus librum: & Conciones Christianas. Collegit autem scripta Ioan. Barningham, quæ in Bibliothecam Cantabrigiensem imposuit. Claruit an. 1450.

DAVIDIS Cambellani, Parisiensis quondam Ecclesiæ Decani, Meditatio in sanctam Iesu Christi Crucem, & eius Vulnera. Eiusdem Meditatio in Ps. 50. & in Ps. 101. *Domine exaudi orationem meam*. Eiusdem Diuinum Officium de Sacrosanctis D. N. Iesu Christi plagis. Parisijs apud Claudium Garrentium 1545.

DAVID Heara, Namurcensis in Belgio, Ordin. Minorum, B. Beggæ vitam in patriam linguam vertit, quæ Louanij edita est apud Masium.

DAVID Meneuiensis Britannus scripsit librum contra Pelagianos, & Homilias in Euangelia. Claruit an. 1540.

DAVID Obuge Hibernus reliquit Sermones per Annum, Propositiones disputatas, Postillas Bibliorum. Claruit an. 1320.

Da-

D E

Decisiones Canonicę à viris Clarisſ. iiſdemque Sacri Palatij Auditoribus collectæ Aegidio Bellamera, Gulielmo Caſſiodoro, Capella Toloſano, Petro Benintendio, & excuſæ Venetijs apud hæredes Hieronymi Scoti, anno Domini 1599. Ceterum vide in verbo, Ius Canonicum.

Decius Auſonius. Vide in verbo, Auſonius. Ibi enim attigimus, quę videbantur ſatis eſſe ad huius Apparatus argumentum, cum ceteroquin ſciamus, quæ Petrus Crinitus de illo ſcripſerit, ad quem amandamus Lectorem, quæve Tritemius; qui & vixiſſe eum ann.410. ſcripſit, & verò fuiſſe Epiſcopum Burdigalenſem falsò eſt opinatus. Sanè extant in Auſonij ſcriptis præter varij argumenti Epigrammata, & alia Poemata, Idyllia aliquot. Videlicet: In Dominicam Reſurrectionem, hexametris: Precatio matutina ad omnipotentem Deum, hexametris. Protrepticon ad nepotem, De ſtudio puerili.

Decius. Vide, in verbo, Philippus Decius.

Decretalium Epiſtolarum Summorum Pontificum Tomus Primus, Secundus, Tertius. Romæ 1592. prodijt.

Decretale, Decretum, Conſtitutio, Sanctio, Gloſſa, & qui ſcripſerunt in eam, & alia huiuſmodi. Vide in verbo, Gloſſa, & in verbo, ius Canonicum.

Decretum B. Iuonis decem & ſeptem Tomis, ſiue Partibus conſtans, vt Theſaurus totius Eccleſiaſticæ Diſciplinæ dici poſſit; Louanij editum ann. 1591.

Defensio Scripturæ ſacræ propoſita contra Pſeudoſcripturarios Lutheranos, & Caluinianos, ad publicam diſputationem in Catholica Ingolſtadienſi Academia. Ingolſtadij anno Dom. 1582.

Defensor, doctus, pius, & vetuſtus Theologus in gratiam Nutritoris ſui Vrſini decerpſit è ſacra Scriptura communes locos moralium argumentorum, adiectis Patrum ſententijs, iiſdem argumentis, reſpondentibus. Prænotatum eſt Opus, *Scintillæ ſcripturæ ſanctæ*, quarum initium *Lector quiſquis es*. Excuſum Antuerpiæ apud Stelſium anno 1550.

Demetrius Epiſcopus Alexandrinus, facinus Origenis, qui ſe caſtrauerat, per litteras Circulares, totius Orbis Epiſcopis voluit innoteſcere, vt habemus ex Euſebij lib.6.cap.7. qui tamen cum vocat illas inimicas re uera Euangelio, videndus eſt Baronius Cardin. qui Tomo Annalium 2. ſub annum Domini 230. & 232. fuſius ea de re agit, addens ex eodem Euſebio alteras item litteras Demetrij extitiſſe de ordinatione presbyterij Origenis perperam facta.

Demetrius Cydonius Theſſalonicenſis vir doctus ęquè, ac ſanctus, Gręca Latinaque facundia præditus, ex patria decedens, Mediolanum venit, vbi literis Latinis, & Theologiæ operam dedit S. Thomæ Aquinatis libros in Græcum Sermonem vertit, quæ verſio hodieque in Bibliotheca Vaticana cernitur. Scripſit & contra Eunomium de Diuinitate filij; poſtremò reuertens in Cretam, ibi ſubſtitit, vbi erogatis in pauperes bonis, in quodam cœnobio ſanctè (citra tamen profeſſionem) vixit, & obijt, annis abhinc ferè ducentis, *Raph. Volaterranus*. At in Catalogis Bibliothecarum, quæ extant Romæ, Venetijs, atque Florentiæ, conſtat Demetrium Cydonium, ſiue *Cidonam* ſcripſiſſe quoque De proceſsione Spiritus ſancti cum aliàs, tum contra Cabaſilam, ſiue contra Elenchos Cabaſilæ pro S. Thoma, aduerſus quem Cabaſilas ſcripſerat antea: ſed & idem Demetrius Richardi monachi Ordin. Predicatorij librum contra Mahumetanos, & Saracenos è Latino Gręcum fecit, ac D. Auguſtini quædam tranſtulit. Pręterea librum contra Palamam quendam, & Sermones in Pentecoſten: Item Epiſtolas, & Dialogos ſcripſit; quæ omnia Gręcè in Italia (Romæ pręſertim) adhuc viſuntur.

Demetrii Gemiſti, Ordo Liturgiæ, ſeu Miſſæ Patriarchæ, Græcè m. s. in Bibliotheca Vaticana.

Demetrii Regis Epiſtola ad Ionatam ſacerdotem, & gentem Iudęorum legitur apud Ioſephum lib.13.c.3. Antiquitatum Iudaicarum.

Desiderius, qui & vulgo, Italicè inscribitur *Desiderosus*. Dialogus verè pius, & perutilis, ac iucundus De expedita ad Deum uia, ex Hispanico in Italicam, Germanicam, Belgicā, & Latinam linguam conuersus, & cū varijs versionibus collatus Dilingę editus est an. 1583. non procul Augusta Vindelicorum.

Demophilus Episcopus Constantinopolitanus. Vide Suidam in verbo, Demophilus.

Desiderii Erasmi Roterodami (vt habet Romanus Index librorum prohibitorum) Colloquiorum liber, Moria, Lingua, Christiani matrimonij Institutio, de interdicto esu carniū, eiusdem Paraphrasis in Matthæum, quæ à Bernardino Tomitano in Italicam linguam conuersa est, prohibita sunt omninò.

Cetera verò Opera ipsius, in quibus agit de Religione, tamdiu prohibita sunt, quamdiu à facultate Theologica Parisiensi, vel Louaniensi expurgata non fuerint. Adagia verò ex editione, quę prodijt nomine Pauli Manutij, permissa sunt.

Interim verò, quæ iā edita sunt, expunctis locis suspectis, iudicio alicuius facultatis Theologicæ Vniuersitatis Catholicæ, vel Inquisitionis alicuius Generalis, permittuntur ex eodem Romano Indice.

Porrò quæ Erasmi Operum loca suspecta, vel in Belgio Vniuersitas Theologica Louaniensis, vel in Hispanijs Theologi ex reliquis eius operibus expunxerint, sunt plurima, quæ quidem in eorum Indicibus expurgatorijs extant. At quoniam locum hic nimium occuparent, ideo ad calcem huius nostri Apparatus ea reiecimus. Interea verò huc tamquam ad proprium locum, adtexenda sunt, quæ summatim pertinent ad Erasmi uitam, studia, & hydram errorum ex ijs enatam. Nam & ante aliquot annos præstare hoc ipsum conati fuimus, dum imbibitam ab hęreticis de illius scriptis opinionem, quę Arianismum, & alia monstra peperērat, euellere è finibus Polonię, atque Hungaria, & præcipuè è Transyluania, vbi eramus, vnà cum viris doctis conaremur. Quin & Dauid Chytræus, cuius imposturas proprio libro refutaui, Gesnerus, & ante hunc Beatus Rhenanus Selestadiensis, qui Erasmi uitam scripsit, cum laudibus eum vsque ad cælum extollerent ac Reipub. literariæ *instauratorem*, ac *primum illustratorem* appellassent, vix dici potest, quantopere in optimas quoque, ac Catholicas prouincias nomen ipsius insinuauerint, & hæresibus sensim fenestram nolentes volentes aperuerint.

Erasmus igitur Batauus ex Ciuitatis Gondanæ Roterodamo Oppido vicinæ Parocho genitus est, qui eum ex famula suscepit, quam prægnantem, quo crimen celaretur, in proximā ciuitatem ablegauit, natus autem anno millesimo quadringentesimo sexagesimonono, obijt millesimo quingentesimo trigesimo sexto Basileæ. Adolescens Ecclesiasticę disciplinæ se dedens professus est monasticen Canonicorum Diui Augustini regularium in monasterio Stein propè eandem Gondam. Nouennio post sacris initiatus, & votorum susceptorū pertæsus, monachatum deseruit, vagusque per Europæ Academias obambulans, cum ęstu humanæ gloriæ ferueret, ingenioque & memoria abundaret, plurima concepit, quę quoniam vnus ipse concoquere non poterat, neque verò iudicium aliorum adhibebat ad limam suorū scriptorum, quanto plures edidit libros, tanto crebriores cumulauit errores, maior futurus (vt Cęsar Scaliger dixit appositè) si minor esse voluisset. Sinistro igitur consilio inter prima illa, vnde sibi nominis famam conciliauit, Moriam edidit, Lucianum & Satyricos imitatus, sacerdotij dignitatem, & decorum oblitus. Inde, vt sollemne est equis fręno solutis, atque furentibus, ut quò licentius currunt, eò grauius huc illhuc passim impingant, ex censura Patrum antiquorum, quàm nulla fultus auctoritate legitima, (nec certè solida Theologia) sibi temerè vsurpauerat, eodem superbiæ typho lurulentos pedes in Diuinos codices inseruit, ac fenestram patefecit nouis Arianis ingentem, quemadmodum Transyluani ministri testati sunt. Cumque hinc salibus, & iocis amarulentis, illinc mordaci vęsania bibliothecas suis partubus refersisset, inuecta est in animos multorū noua quędam eius Sceptica doctrina, quæ plures de Christo Deo, deq; alijs omnibus articulis fidei, (sicut eidē Erasmo olim contigerat) dubitarēt. Has fęces cū pleriq; lamberent, Lutherus quoque hausit, vt nō immeritò postea illud prodierit in vulgus. *Erasmus innuit, Lutherus irruit. Erasmus parit oua, Lutherus excludit pullos. Erasmus dubitat, Lutherus asseuerat: idq; aliud ἢ ἐρασμιος λυθηρίζει, ἢ λούθηρος ἐρασμίζει.*

Vide librum Auctoris de Atheismis hęreticorum huius seculi in Bibl. Selecta.

hoc

hoc eſt, *vel Eraſmus Lutherizat, vel Lutherus Eraſmizat*; Sic & Lutherus ſanctiſſimam Trinitatem, & cum hoc Caluinus Chriſtum Verbum, & Deum, & alij Diuinas omnes perſonas impetere, reliqui audacter, & blaſphemè pernegare ſunt auſi. Ac cum Eraſmus addubitaſſet de Euangelij D. Marci Auctore, atque inſcriptione, erupit clanculum Muſculus, qui poſtremum D. Marci caput arrodens, abſcidit. Et cum Lutherus Apocalypſim D. Ioannis impiè damnaſſet, Eraſmus tandem à Nouo Teſtamento truncauit, & vterque celeberrimum de ſanctiſſima Trinitatis vnitate teſtimonium ex priore D. Ioannis Epiſtola craſit, non inanem apud Arianos gratiam ſibi conciliantes, ac ſi aſcititium, & aliundè, (vt Ariani quondam dicebant) ab homouſianis fuiſſet intruſum. Paraphraſes item Eraſmus in Euangelia edidit, quę magnis ſcatent erroribus: quos qui noſſe velit, Natalem Bedam Theologum Pariſienſem pręter alios conſulat, qui de ijs, ſicuti & de Iacobi Stapulenſis erroribus librum ante aliquot annos euulgauit. Vt verò Satanas per pręceps Eraſmi ingenium viam ſibi complanaret ad infirmandam Apoſtolici Symboli fidem, initio Præfationis eiuſdem Paraphraſis in D. Matthæum Eraſmus conſtanter fatetur, neſcire ſe, num Symbolum illud ab Apoſtolis manauerit. Id quòd tamen affirmant veteres Ruffinus, D. Auguſt. & alij. De Patribus autem, cum ſibi eandem cenſoriam notam ſumpſiſſet, & extra fines humaniorum literarum exiliret, mirũ eſt, quam multus fuit in lapſibus, dum præter Cyprianum, Hilarium, & reliquos, Hieronymum, & Auguſtinum, quaſi ab ijſmetipſis auellit. Extant Mariani Victorini Reatini ſcholia in Hieronymum, quibus ſexcentos, & adeò plures Eraſmi in eius patris Epiſtolis commiſſos lapſus redarguit: Quæ poſtea reſtitutæ à Paulo Manutio prodierunt in lucem. Percenſet autem Hieronymus Torrenſis Societatis noſtræ Theologus plures locos ex Auguſtini Operibus, in quibus Eraſmus non tam videtur hallucinatus fuiſſe, quàm malignè iudicaſſe. Nam & quòd duos de communi vita, & moribus clericorum Tractatus vtiles, originem, & inſtituta vitæ monaſticę continentes, ſuſtulerit, quos inter illius Patris Opera Poſſidius, qui quadraginta annos cum Auguſtino (vſque ad eius nempè mortem) vixit, ſuo adſcripſit Indiculo, non adeo mirandum eſt, cum vix vllus vnquam Apoſtata, & qui cucullam excuſſit, potuerit huiuſmodi ſcripta æquo animo ferre. Videat Catholicus Lector, quæ ſcripſit Ricardus Cenomanus Theologus Pariſienſis contra cenſuram Eraſmi aduerſus regulam monachorũ à D. Auguſtino ſcriptam. Nec verò Eraſmus intra iſtos limites ſeſe continuit, ſed modo aiens, modo negans, Infernum Cęlo miſcuit, ac Socratem, Tullium, atque alios tum Græcos, tum Latinos tantum non ab inferis excluſit: per interualla tamen dilucida (cum antea de Beatiſſima Virgine indigniſſimè garriuiſſet) in ſe rediens, votum nuncupatum ei Laureti perſoluit, & hymnos Latinè, ac Germanicè à ſe conſcriptos in eius laudem, & inuocationem dedit, & Ioanni Iung Canonico, atque in ſpiritualibus (ut aiunt) tum Vicario Friſingenſi dicauit. Hæreticis autem modo blandiens, modo ſtylum aduerſus Lutherum acuens, de co ſcripſit hæc verba: *Hic homo nihil crepat niſi Satanas, diabolos, laruas, lamias, megeras, aliaſque voces pluſquam Tragicas.* Quæ cum Eraſmus ſcriberet, data interim Catholicis (licet callidè) ſpe reſipiſcentiæ, iudiciũm Eccleſiæ aduerſus ſe non ſemel declinauit. Sed interim dum bona de ſe polliceretur ſiue Bedę Natali, ſiue Thomæ Moro Anglo martyri, à quibus admonitus fuerat, vt exemplum D. Auguſtini ſecutus, ea quæ minus Orthodoxè ſcripſerat, retractaret, nec tamen vnquam promiſſum præſtitiſſet, tandem acerbum diem obijt, relicto quidem nomine, ſed pleno criminis: quare & pleraque ipſius ſcripta, vt erat commeritus, proſcripta ſunt, niſi plurimi, qui ſunt in ijs errores, expungantur, vt diximus; & vtinam eius anima requiem inuenerit.

Ruffinus expoſitione in Symbolũ Apoſtolorum. Aug. Serm. 2. de Verbis Domini.

To. 1. Operũ D. Aug. in fi. impreſ. Pariſ. Eraſmus in purg. aduerſ. Luth. in collo quio Nauſtagi, nomine Adelphi.

De Luthero quem ſcripſerit Eraſmus.

Ceterum quantam Eraſmus uiam, ſtrauerit Arianiſmo, vide in Card. Bellarmini Pręfatione in ſecundam Controuerſiam. Sanè & olim ipſe Romæ incidi in Opera D. Hieronymi, quę fuerant Cornelij Muſſi Epiſcopi Bitontini, qui ea dono dederat Capucinis Tuſculani, in quorum Operum fronte, hæc ipſius Epiſcopi manu verba ſcripta erant. *Cogit me pietas Eraſme, vt eraſum te velim ex omnibus libris meis; Et vt ex tota Bibliotheca meà eraſum te putet, quiſquis in eam ingreſſus fuerit, D. Hieronymus omnium Magiſtrorum pro te Magiſter hoc ipſe frontiſpicio ſuo, Orbi terræ, meam aduerſus te ſententiam conteſtetur, & ille vnus, rogamus vos ò pij viri, ſit pro omnibus, ex quo etiam percipite quid ſentiam de ceteris Nouatoribus, quos*

eraſos de libro viuentium, vtinam & omnes Chriſti fideles eradant de ſuis ipſorum memorijs.

Desiderivs antea Dauferius vocatus, è nobili Principum Beneuentanorum ſanguine ortus, & ex monacho ſanctæ Trinitatis Cauenſis, primò præpoſitus, deinceps autem omnium monachorum votis die ſancto Paſchæ 13. Kal. Maij, anno 1058. Abbas 37. Caſſinenſis electus: anno ſequenti pridie Nonas Martij Auximi in Piceno à Nicolao Papa II. Cardinalis. Tit. S. Ceciliæ creatus, ipſis nonis Dominica proxima Abbas Caſſinenſis conſecratus eſt. præfuit annis 29. menſ. 4. diebus 27. Demum mortuo Gregorio Papa VII. inuitus, ac renitens, die 9. Kal. Iunij an. 1086. Pontifex Maximus renunciatus, ac Victor III. acclamatus, conſecrari minime paſſus eſt vſque ad 12. Kal. Aprilis ſequentis anni. Sedit in Apoſtolica Sede à die creationis ann. vnum menſ. 3. dies 4. à conſecratione verò, menſes 5. dies 27. Obijt in Monaſterio Caſſinenſi 16. die Octobris anno 1087.

Multa dum vixit ſcripſiſſe fertur, interque tantummodo feruntur, quæ extant, De miraculis, à S. Benedicto, & alijs monachis in monaſterio Caſſinenſi ope Diuina factis, lib. 4. & Cantus quidam de S. Mauro.

Desiderivs Parodius, Genuenſis, Auguſtinianus, in Theologicis ſtudijs, & iure Pontificio celebris, duos edidit Tractatus, alterum de *Paghis*, vt uocant, hoc eſt de *ſolutionibus*, quę fiunt in monte S. Georgij Genuenſis. Alterum, quo docetur, quonam modo homo cum Deo viuere poſſit. Primus incipit, *Non poſſum non dolere*. Secundus, *Omnis homo, qui illam ineffabilem vitam*. Hi libri vna cum Tractatu de Cambijs Ioannis Baptiſtæ Signorij Genuenſis, in gratiam ſuorum ciuium conſcripti, Genuæ in Cęnobio Sancti Auguſtini aſſeruantur. Ioſeph Pamphil.

DEVS à quo omnia, in quo omnia, & per quem omnia, à ſacris Scriptoribus, & Doctoribus vbique celebratus, vberrimam, & immenſam de ſe materiam cogitandi, adorandi, docendi cum prębeat, Auctores ijpotiſſimum verſandi ſunt, qui ſunt inſigniores apud Gręcos, atque Latinos. Et quidem cum obuij ſint omnibus Patres, Doctoreſque ſcholaſtici, & alij interpretes, ſi quis diſtinctius De materia de Deo. De nomine, deſcriptione, & exiſtentia Dei. De attributis Diuinis. De cognitione Dei, qua à nobis, & à beatis cognoſcitur, & an vmquam eius eſſentia à Viatore viſa fuerit. De ſcieutia & præſcientia Dei, & Ideis. De potentia Dei, & nonnullis alijs attributis. De prouidentia, & prędeſtinatione. De myſterio ſanctiſſimæ Trinitatis. De creatione, Operibus ſex dierum, mundo, & natura boni, & mali. De Angelis, & Dæmonibus. De hominis creatione, lapſu, & de anima. De Fato, & Fortuna, & iudicijs Aſtrologorum. De Actibus humanis, & libero arbitrio. De omnibus virtutibus, & vitijs in communi, & de donis Spiritusſancti. De gratia, iuſtificatione, & merito. De legibus, & pręceptis, aliquot Auctores legere voluerit, eos vnicuique materiæ opportunos indicauit Ludouicus Carbo à Coſtaciaro, in Introductione ad ſacram Theologiam libro ſexto, cap. tertio, & ſequentibus: Quod opus prodijt apud Damianum Zenarum typographum Venetijs ann. 1589. Ac tamen vbi ille citat Ioannem Vigandum (& aliquos eiuſmodi alios, qui in Indice Rom. proſcripti ſunt, vt Franciſcum Georgium, donec expurgetur) ij omittendi ſunt, reliqui verò ea cautione legendi, qua in verbo vniuſcuiuſque illorum, monuimus in hoc noſtro Apparatu.

Devteronomion Altari inſculptum, cuius mentio eſt in octauo capite libri Ioſue, hac occaſione ſcriptum fuit. Cum populus Iudęorum adhuc eſſet in campeſtribus Moab trans Iordanem, primum pręcepit ei Moyſes, vt, cum ingreſſus eſſet in Terram promiſſam, ædificaret in monte Ebal altare è ſaxis magnis, integris, informibus, & impolitis, quę ferrum non attigiſſent, calce inuicem coniunctis: deinde pulchrè, & diligenter in ipſis ſculperet omnia verba Decalogi, adiectis undecim Maledictionibus, quæ vigeſimoſeptimo capite Deuteronomij leguntur; quibus conſcriptis mandauit idem, ut Leuitæ alta voce Maledictiones illas intonarent, & vniuerſus populus, ad ſingulas reſpondens acclamaret, Amen. Cum igitur Ioſue tranſgreſſus Iordanem Terram Chananæorum occupaſſet, anno quinto poſt mortem Moyſi extruxit altare Domino in monte Ebal: ſcripſitque in lapidibus Altaris Hebraicè, *Miſna Thora*, hoc eſt *Summarium illud legis*, quod Septuaginta interpretes verterunt Δευτερονόμιον idest, *ſecundam legem*, ſeu *repetitionem legis*: atque vnà cum hoc Summario, Maledictio-

Sixtus Senen. 2. lib. Bibl. S.

dictiones illas, vt Iosephus testatur, conscriptas reliquit, anno ab orbe condito bis millesimo quadringentesimo nonagesimoseptimo. Hæc Sixtus Senensis, qui & alibi inquit. Liber legis ab Helchia repertus, de quo scribitur in quarto libro Regum cap. 22. & in secundo Paralipomenon cap. 34. hac occasione inuentus est: Cum Manasses impius Rex, qui Hierosolymitano regno quinquagintaquinque annis præfuit, penitus aboleuisset libros legis Domini, & occidisset prophetas, & sacerdotes, qui eam docebant, ac ceteros pios uiros, qui impietatem suam sequi noluerant, vir quidam zelo Sanctarum legum incensus abdidit exemplar legis Diuinæ in penetralibus Templi; cum autem Iosias Rex pijssimus, anno ętatis suæ 26. regni autem 18. misisset ad Helchiam Pontificem patrem Ieremiæ prophetæ, ut pecuniam, quæ erat in abditis templi, proferret ad instaurandas ruinas templi; ille aurum diligenter perquirens, librum quoque legis sacræ inuenit, & ad Regem misit. Qui cum Diuinas comminationes, & imminentes Vrbis calamitates, quæ in illo descriptæ erant, audiuisset, scissa veste iussit ire Helchiam Pontificem, & Sapham scribam ad consulendum Oldam prophetissam, si quo consilio, aut auxilio ea clades auerti posset. Sunt, qui existimant hunc librum non fuisse codicem Mosaicæ legis, sed aliud quoddam propheticum Volumen: quia cum Manasses post pœnitentiam suam, & libertatem adeptam ex Babylonica captiuitate reuersus esset in Regnum, templum purgauit, idola abiecit, & cultum Dei restituit, quēadmodum in secundo Paralipomenon legimus. nec verisimile est eum non instaurasse legem Domini, quæ caput est, & fons totius Diuini cultus: credibile est etiam Iosiam, vtpote virum religiosissimum, legem, iam à Manasse instauratam, frequenter non solum audiuisse, & legisse, sed etiam probè nosse; quapropter si liber nuper inuentus, & ante eum lectus continuisset legem Mosaicam, cuius lectioni iam assueuerat Rex; non oportuerat eum ad verba libri, veluti rem inopinatam, & tum primum auditam, adeo vehementer perturbari, vt vestem disrumperet, & ad Oldam prophetissam mitteret sciscitatum de sensu eius scripturæ. Chrysostomus homilia nona in Matthæum, & Rabbi Salomon putant hunc fuisse librum Deuteronomij, quem Manasses senio grauatus, & morte præuentus inuenire non potuit, cuius narrationem tum primum audiens Iosias, cum peruenisset ad verba cap. 28. quæ prędicebant Iudęis supremum excidium, & diuturnam captiuitatem, si quando Deum dereliquissent, tanto animi dolore correptus est, vt cum fletu, & lacrymis vestem scinderet, & omnem populum cogeret iuramentum pręberе, se deinceps omnia præcepta huius libri integrè seruaturum. Inuentus est itaque liber Deuteronomij multis antea annis absconditus anno ab Orbe condito ter millesimo trecentesimo quinquagesimo octauo, quem cum rursus temporum iniuria perdidissent, demum Christiani inuenere luto obrutum paulo ante Chrysostomi ætatem, quod & ipse Homil. septima in priorem ad Corinthios annotauit. Hæc Sixtus.

DEVTEROSES, siue Constitutiones quasdam Iudæorum extitisse scribit Hieronymus in tertio Commentario Esaiæ, & in quęstione ad Algasiam decima, & in tertium caput Epistolę ad Titum; quas Constitutiones primi inter Hebræos ante Christi aduentū docuerunt Sammai, & Hillel, quorū scholam suscepit Akibas Aquilę proselyti præceptor, & post eū Mayr; cui succesit Ioannan filius Zachai, & post eum Eliezer, & per ordinem Delphon, & rursus Ioseph, ac demum Iosue vsque ad Hierosolymæ excidium. Vide Sixtum in 2. lib. Bibl. Sanctæ in verbo, Traditiones.

DEXTER Paciani filius, clarus apud seculum, & Christi fidei deditus, fertur ad me omnimodam historiam texuisse, quam necdum legi. Hæc D. Hieronymus in Catalogo. Quem item huic ipsi Dextro, vt opinor, inscribit. Sophronius autem Hieronymi familiaris, qui hunc librum Græcè vertit, indicat Dextrum hunc fuisse Præfectum Prętorio.

D I

DIADOCHVS Episcopus Photices in vetere Epiro Illyrici, capita centum De perfectione spirituali Græcè scripsit, quæ Franciscus Turrianus Societatis nostræ theologus in Latinum vertit. Hunc fuisse è numero veterum Patrum testis est S. Maximus Confessor, qui Honorio

Pont.

Pont.Max.& Heraclio Imperatore,aduersus Monothelitas certauit, & scripsit. Is enim in Responsis de obscurioribus locis Scripturę sanctæ ad Thalassium meminit huius auctoris,cuius caput centesimum de igne Purgatorio citat, & interpretatur; id quod auctoritatem Diadochi non parum commendat. Appellat præterea Patrem Diadochum honoris, vt mihi quidem uidetur, & reuerentiæ gratia. Quin & Photius in sua Bibliotheca, *Legi, inquit, librum centum capitibus comprehensum,cum decem definitionibus, vice proœmij. Prima fidei, cogitatio de Deo expers omnis passionis. Secunda spei, Peregrinatio mentis ad ea, quæ sperantur. Tertia patientia, cernere oculis mentis Deum inuisibilem,perinde ac si esset visibilis, atque ita perdurare. Quarta non auari, ita velle non habere, vt alius vult habere. Quinta scientia, seipsum nescire extra se positum in Deo. Sexta humilitatis, continua obliuio suorum rectè factorum. Septima vacuitatis ira, vehemens desiderium non irascendi. Octaua castimonia, sensus semper Deo adherescens. Nona charitatis, valde eas diligere, à quibus iniuriam quis patitur. Decima perfecta immutationis, reputare acerbitatem mortis,gaudium in Dei oblectatione. His definitionibus subiecta sunt capita centum. Est autem hic liber ijs compositus,qui se ad perfectionem exercent: & ijs,qui ipsis actionibus perficientibus exercitati sunt. Scientia enim per experientiam præcepta,facile verbis docetur. Auctor verò,vt inscriptio ipsius libri testatur, Diadochus est Episcopus Photices,quæ est in vetere Epiro.* Hactenus Photius. Reperit autem idem Franciscus Turrianus in alio exemplari hac inscriptione, quæ esse potest vitæ περιοχῆς argumentum & propositum explicantis, *Sermones iudicij,& discretionis spiritualis,Diadochi Episcopi Epiri,de cogitatione,& scientia,quomodo ad perfectionem vita, Duce Deo, peruenire oporteat, vt quisque nostrum,secundum figuram Euangelica Parabola, fructum feramus.* Cum antea anno 1573. prodijsset Florentiæ apud Bartholomæum Sermartellium, hac prænotatione.

S.Diadochi Episcopi Photices in vetere Epiro Illyrici, capita centum de perfectione spirituali. S.Nili capita centum quinquaginta De oratione ad Deum. Francisco Turriano, Societatis Iesu. interprete è Græco, & prioris interpretationis correctione,collatis tribus peruetustis exemplaribus, & scholijs appositis.

Ceterum, cum hæc scholia, in Parisiensi, quam diximus, editione,omissa fuerint, sint autem pia, neque ob viri eruditionem aspernanda, è re duximus fore, si unde peti possint, indicaremus.

Diamperiense Concilium Prouinciale habitum anno 1599. ab Archiepiscopo Goensi in Oppido Diampet,quod est in Asia,propè Ciuitatem,quæ dicitur S.Thomæ, non tam statuit,quam ad effectum perduxit, quæ ad Catholicam religionem,atque ad disciplinam omnem Ecclesiasticam restituendam pertinent. Quod vt planius intelligatur, expedit, vt Epistolæ partem ad nostros missam, ab eo qui toti rei interfuit,huc adtexam. Sic autem scribit. Archidiaconus paullatim ab Archiepiscopi obedientia omnino se subtrahit,illumque comitari recusat,excommunicatos ab Archiepiscopo recipit, Patriarchę nomen delendum negat; multa alia submurmurat redolentia impietatem. Paucis post diebus Archiepiscopus sollemnem Ordinum celebrationem indicit. Archidiaconus autem maximum iurisdictionis augmentum impedire laborat, timorem incutit promouendis, eorumque parentibus, sed frustra. Sabbatho ante Dominicam Passionis plurimos ad sacros ordines promouet, administrantibus, laudantibusque vniuersis Ecclesiæ Romanæ sacras cęremonias. His absolutis confert se *Carturem*, vt ibi Hebdomadæ sanctioris Sacramenta peragat. Palmarum ramos sollemni apparatu benedicit, quinta feria in Cęna Domini S.Chrisma conficit; pedes duodecim Sacerdotum abluit lachrymis,& aqua. Sanctissimum Christi corpus de more sepulturę mandat. Virtutem Spiritus sanctus addit sacris cęremonijs, maxima enim hominum frequentia tam diuinos intuens ritus Diuinitus mouetur; emollescunt lapides, petræ scinduntur,fluunt lachrymæ,talia siccis oculis contemplari unusquisque sacrilegium ducit, mixtis vocibus lachrymis omnes proclamant; Pastor hic noster est,nos oues eius, hũc omnes recipimus,huius vocem audire volumus. Babyloniæ mercenarij, lupi rapaces abeant in malam crucem, discedant à nobis Operarij iniquitatis, quoniam Dominus magnificauit facere nobiscum; Romanæ Ecclesiæ filij sumus; hanc omnium Ecclesiarum caput esse,atque magistram confitemur. Talia iam corde credentibus,ore,oculisque confessio fiebat ad salutem.

Quæ

Quæ tunc essent Archiepiscopi gaudia, qui animi sensus, lachrymarum impetus lætificantes Ciuitatem Dei declarabant. Sacrosancto Dominicæ Resurrectionis die maxima pompa fit processio. Pater Franciscus Roz, grauissimam ad populum habet concionem, eo fructu, vt si quid ueneni adhuc residuum latitabat, prorsus expelleret, vniuersaque ciuitas cum Christo ad veram fidei Catholicæ vitam resurgeret. Maximo igitur fructu redit Archiepiscopus eo consilio, vt si nolit obedire Archidiaconus, hunc deponat, alterum constituat; itaque ad illum litteras mittit admonens, vt resipiscat, & intra sex dies quibusdam conditionibus acceptis Vaicopottam se conferat, sin minus, anathemate, vtpote pertinacem hęreticum, sciat se publicè faciendum esse. Ipse metu perculsus respondet conditiones oblatas se accipere, eique in omnibus parere paratum esse. Interim Patrem Franciscum Roz rogat per litteras, vt eò se conferat, vbi ipse statutam diem expectabat. Pater paterno affectu admonet, hortatur, obsecrat, finem imponat scandalis, misereatur animę suæ, in quot pericula se conijciat, contempletur, Antistitis clementiam, & facilitatem agnoscat, non abutatur patiētia Dei ad pœnitentiam ipsum vocantis; ne ponat spem suam brachium carnis, sciat Reges omnes infideles, quorum auxilio defectionem aggressus erat, ei futuros parum fideles. Victus ille tandem, siue verbis Patris, siue metu, accedit ad Archiepiscopum; pius Pater filium prodigum amplectitur, largitur veniam, Crucem preciosissimam in amoris signum donat, maiora promittit, si perstet in bono. Sequenti die in Ecclesia indicit Concilium Prouinciale ad hęreses extirpandas, mores corrigendos, superstitiones euellendas, omnia demum ad Diuinum cultum spectantia componenda. Conuocantur per litteras omnes Ecclesiastici ex omnibus oppidis præcipui viri quattuor statuta die. Maxima omnium lætitia, summoque omnium consensu celebratum est in Oppido Diamper, in quo hęreses omnes, earumque auctores, sectatoresque præcipuè, Babyloniæ Patriarcham anathematizarunt, Romanum autē Pontificem Christi Vicarium, & Ecclesiæ caput agnouerunt, eique obedientiam promiserūt: nullumque Episcopum, nisi à Romana Sede destinatum recepturos se Sacramento obstrinxerunt. Sub finem singulis Ecclesijs Parochi deputati sunt, quod quidem in hac Dięcesi nouum fuit. Ad eorum sustentationem mille aureos è suis redditibus quotānis ipse Archiepiscopus assignauit. Insumpsit in hac visitatione pius Pastor ferè sex & decē millia, sed fructu millesimo. Peracta Synodo Archiepiscopus totam Dięcesim visitare aggreditur, vt executioni mandentur, quæ legitimè decreta fuerant in Concilio. Statim igitur proficiscitur Angamale (Metropolis est Dięcescos, & Episcopi Sedes) excipitur ab omnibus maximo triumpho. Ipsum solum stratum candidis linteaminibus, floribus, frondibus respersum. Præibant triginta ferè viri ex nobilioribus læto tripudij genere, subsequebantur alij ludentes armis maxima celeritate, plaudebat immensa hominum multitudo manibus, vocibus, tympanis, tubarum sono, magnis acclamationibus aerem complebant, nec deerant bellica instrumenta, quæ ex tanti viri aduentu acceptam lętitiam ceteris testabantur. Hic quattuor in Ecclesijs sacro Chrismate maximum hominum numerum confirmat; Sacerdotes clericique, qui Concilio non interfuerunt publicè hæreses, & Patriarcham abiurant: Romano Pontifici obedientiam spondent, sicut in Concilio sancitum fuerat. Interim Pater Franciscus Roz, & ego, libris examinandis incumbimus, delemus, scindimus, integra volumina in ignem conijcimus, quanta animi voluptate, explicare non possum. Duodecim pene dies in hoc labore consumpsimus: volumina enim omnia tam defuncti Episcopi, quàm aliorum sacerdotum, fidei Catholicæ puritati, aut flammis restituimus. Miraculo tribuebant omnes hoc opus: adeo enim prius libris suis addicti erant, vt à nobis nec aperiri paterentur. Iam verò pro libito eos abradere, detruncare, integrosque comburere non molestè ferebant. Prosecutus est Archiepiscopus visitationem, maxima, vt ipse testabatur, animi suauitate. Vbique excipiebatur vt Pastor bonus, ipseque boni Pastoris officium exequebatur; Confirmabat, pueros baptizabat, vxorati sacerdotes expellebant socias; pueris puellisque indutus Pō tificijs uestimentis Doctrinam Christianam per alumnos nostri Seminarij maximo fructu tradebat, concionabatur quotidie, perpetuas eleemosinas pauperibus erogabat, accurrebant Reges Singuli Malabarum, ut uiderent talem virum, tam humiliter, benigneque ouiculas suas tractantem. Ipse res omnes ad Ecclesiæ bonum spectantes statuebat, superpellicea, ca-

Franc. Roz Soc. Iesu, q̄ postea eius Tractus est creatus Episcopus

pfulam.

psulamque Chrismatis, aram consecratam, vestes ad faciendum sacrum necessarias in singulis Ecclesijs collocabat. Baptizandi, inungendi infirmos; nuptias celebrandi modumà Patre Francisco Roz è Latina in Syriacam linguam conuersum una cum doctrina Christiana lingua Malauarica conscripta singulis Parochis tribuebat; libros ubique examinabamus; expurgatis eis maxima diligentia, iam huius Ecclesiæ faciem alteram diceres; vbique enim in Ecclesijs Summi Pontificis nomen resonat, Augustini, Hieronymi, Ambrosij, aliorumque Sanctorum, quos Catholica veneratur Ecclesia, nomina sanctissima exaudiuntur. Obmutuit Nestorij, aliorumque Hęreticorum impudentissimum os; Sacramentorum vsus de more Ecclesiæ Romanæ frequentior, maximamque denique in omnibus ager Dominicus vbertatem promittit in segete. Hæc in genere; nam minutissima quæque scribere esset immensum. Patres Societatis nostræ, proximorum salutis amore, indefessum laborem deuorabāt, ducebant Archiepiscopum, reducebantque, in omnibus consilij, studij, laboris participes effecti (vt melius dicam) Auctores. Agnoscit ipse Archiepiscopus nostrorum operam, prędicat diligentiam, laudat Societatis institutum. Hæc Ioan. Maria Camporeus Societatis nostræ ex Collegio eiusdem Societatis, S. Crucis, Vaipicottæ in India Orientali 28. Nouembris, ann. 1599. qui etiam adiecit quibus quisque Nestorianorum liber scatebat erroribus, quæ quidem omnia apud nos extant ab eodem scripta.

Didacvs ab Alaba, De concilijs vniuersalibus, Granatæ 1582.

Didacvs Aluarez Metimnensis, siue à Medina Ordin. Prędicatorum Commentaria In Esaiam Prophetam iuxta sensum literalem, & moralem ann. 1599. Romæ apud Gulielmum Facciotum.

Didacvs Deza, vide in verbo, Diegus Deza.

Didacvs Diest Boleensis Canonicus Reg. in eadem Ecclesiá, præter physicos libros, quędam Theologię Opuscula, vt significatum est mihi ab Ascanio Martinengo Abbate Canonicorum Regularium, sed inscriptiones librorum non misit.

Didaci Payuæ Andradæ Lusitani, Defensio Tridentinæ fidei Catholicæ, quinque libris comprehensa, aduersus hæreticorum calumnias, & præsertim Martini Kemnitij, Olyssiponæ apud Antonium Riberum 1578. sed postea Ingolstadij apud Dauidem Sartorium anno 1580. quo tempore Didacus viuebat. Eiusdem Orthodoxorum explicationum libri decem, in quibus egregie decus religionis, & splendor aperitur, potissimum contra Martinum Kemnitium. Venetijs 1592.

Didacvs Stella Lusitanus, Ord. Minorum Prouinciæ Castellę, qui denique obijt Episcopus, scripsit De contemnendis Mundi vanitatibus libros tres, qui ex Italica lingua in Latinā translati, emissi sunt à Petro Burgundo Societatis Iesu. Coloniæ ann. 1585. & 1587.

Et librum de modo concionandi. Atque explanationem in Psal. 136. Incipit, *Super flumina*. Coloniæ anno Domini 1587. De Amore mundi patria lingua.

Vberes commentarios in Euangelium Lucæ, è quibus, (quæ quidem impressa sunt Compluti, siue alibi ante annum 1581.) expungenda esse Theologi Hispani in suo expurgatorio Indice monuerunt, quæ mox subijcientur. Sed Index Romanus prohibuit, quæ ante annum eundem 1581. prodierunt. Cum autem quarta iam editione ann. 1591. Antuerpiæ apud Petrum Bellerum prodierint elimatæ, ut titulus libri pręfert, fieri potest, vt ea nouissima editio non egeat ista, quę reliquis adhiberi potest, expunctione, quod tamen viderit Lector. Sic verò Hispani Theologi.

Tomo Primo.

Fol. 5. col. 2. ante finem, in prima editione tantum, deleantur illa verba, *Sed, quia hoc facere non est in hominis potestate, non dixit, induite, sed induimini, idest, rogo, vt patiamini Christo indui*.

Fol. 12. col. 1. ad fin. & in secunda editione, fol. 16. col. 2. post medium, vbi dicitur, *Secundò docemur, prædestinationis esse signum euidentissimum, & maxima amicitia cum Deo*. Deleantur illa duo verba, *euidentissimum, & maxima*.

Fol.

Fol. 20. col. 3. ad medium, in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Verum enimuerò crediderim ego, neminem posse diu in mortali peccato persistere, quin dubius in fide sit, aut in hæresim labatur.*

Fol. 64. col. 4. post initium, in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Nullus protrahere moras in peccato mortali potest, quòd in rebus fidei etiam non vacillet, & dubitet.*

Fol. & col. eisdem, in prima editione tantum, vbi dicitur, *Fides totum Christianorum bonum est*, deleatur verbum, *totum*.

Fol. 163. col. 1. circa principium, & in secunda editione, fol. 226. col. 1. in prin. deleantur illa verba. *Immundum quidem, & spurcum animal est opus mortali culpa affectum, quamuis moraliter bonum sit.*

Ibidem in vtraque editione, paulò inferius, deleantur illa verba. *Doctor ille legis, qui Christum fuit percontatus, &c.* vsque ad illud, sexta inferius linea, *& quòd Damon aduersus illum minus praualeat.*

Ibidem in prima editione, colum. 4. ad finem & in 2. fol. 227. colum. 2. post initium, vbi dicit, *Ita Deus præcipuus auctor est ægritudinis animæ*, deleatur vox, *ægritudinis*, & legatur, *salutis*.

Fol. 165. col. 2. post initium, & in secunda editione, fol. 230. col. 2. ad finem, deleantur illa verba. *Hac autē confidentia vocatur fides pro formali; quia credere pro materiali est, &c.* vsque ad finem annot. nempe locum, vbi verba textus recurrunt.

Fol. 191. col. 1. post initium, in prima editione tantum, vbi dicitur: *ita enim per omnia in iustificatione impij contingit*, deleatur, verbum, *per omnia*.

Fol. 195. col. 4. post initium, & in secunda editione fol. 271. col. 2. ad medium, deleantur illa verba, *Christus directè voluit, quòd Iudæi non intelligerent parabolam.*

Fol. 212. col. 4. ad medium, in prima editione tantum, vbi dicitur, *Sic Christi virtus sanauit hanc mulierem, ea duntaxat ratione, quia fidem habuit*, deleatur verbum, *duntaxat*.

Tomo Secundo.

Fol. 18. colum. 3. post medium, & in secunda editione fol. 25. colum. 2. post medium, deleatur ab illis verbis: *vt in ciuitate bene constituta, &c.* vsque *ad cæremonijs omnibus, quas Ecclesia seruat.*

Fol. 20. col. 1. ad finem, & in secunda editione, fol. 27. prope med. vbi legitur, *Aequaliter dispositis*, deleatur particula, *æqualiter*, & ponatur eius loco: *non ita*.

Fol. 24. col. 1. post princ. & in secunda editione, fol. 32. col. 4. ante medium, vbi legitur: *Rectè inquit descendebat: nam nemo nisi pecunijs, &c.* deleatur dictio *nemo*, & loco *nisi* legatur *si*, & statim loco *vel*, legatur *&*. Et inferius paulò post, vbi dicitur: *Id omne consequeris*, deleatur vox, *omne*.

Fol. 32. col. 2. in med. & in secunda editione, fol. 44. col. 1. ad fin. vbi dicitur: *Turcis, & infidelibus, nec ipsis cathecumenis licet, Deum patrem vocare*, ut August. ait. deleantur illa verba. *Nec ipsis cathecumenis licet.*

Fol. 33. col. 2. in princ. in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Quia nos non meremur beatitudinem de condigno.*

Fol. eod. col. 3. ante med. & in secunda editione, fol. 45. colum. 4. post principium, deleantur illa verba. *Vnde si aliquis sit, quem Deus ad hoc non iuuet, &c.* vsque ad illud, *Ac si Deus illum impediret.*

Fol. 34. col. 2. ante finem in prima editione tantum, deleantur illa verba, *& de reatu pœnæ, non de offensa culpa loquitur hic Lucas.*

Fol. 36. col. 4. ante med. in 1. tantum editione, deleantur illa verba. *Nonne considerans graue esse peccatum, cum tu canis, &c.* vsque ad illud. *Verum etiam actu peccas propter irreuerentiam.*

Fol. 50. col. 1. circa fin. in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Et desertos omni bono nos relinquit.*

Ibidem

Ibidem, col. 3. & secunda editio. fol. 68. colum. 2. in fine deleantur illa verba. *Et sicut mors corporis hominem exuit quocunque bono corporali, &c.* vsque ad illud, *Vt peccator apud se retineat: omnia enim aufert.*

Ibidem, decima post linea, in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Et cum ipso omnia alia bona, quæ intelligi, & cogitari possunt.*

Fol. 59. col. 3. post med. & in secunda editione fol. 80. col. 4. in principio deleantur illa verba. *Ex his patet, quàm vehementer viri aliàs eruditissimi, &c.* vsque ad illud. *Christus resurrexit, sed.*

Fol. 61. col. 1. ad med. & in secunda editione fol. 82. col. 4. post initium, vbi legitur: *Nam loca illa bene intrabant Laici: quia Christus, qui perfectè erat laicus, scilicet ex Iuda tribu.* Deleantur illa tria verba. *Perfectè, laicus, scilicet.*

Fol. 62. col. 3. ad finem, & in secunda edit. col. 4. ad finem deleantur illa verba. *Et modo corrupta est Ecclesia.*

Fol. 64. col. 4. & in secundæ editionis fol. 87. col. 4. vtrobique post principium, deleantur illa verba. *Quia Deus inferni ignem, & tormenta non parauit hominibus, &c.* vsque ad illa verba. *Quia ille in beatitudinem æternam creauit homines, non in ignem.*

Fol. 67. col. 1. ante med. & in secunda editione fol. 90. col. 4. in fine vbi legitur. *Nisi quia mortui sunt in fide,* dicatur. *Nisi quia mortui sunt in fide viua.*

Fol. 73. col. 1. ante med. & in secunda editione fol. 99. col. 1. post med. deleantur illa verba. *Non autem diuitum, & eorum, qui omnibus abundant.*

Fol. 81. col. 4. post med. in prima editione tantùm, vbi dicitur, *Bene quidem cognoscitur, pœnitentiam, quæ in hora mortis fit, falsam esse,* dicatur, *sæpenumero falsam esse.*

Fol. 98. col. 3. post med. in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Si D. Petrus, cum Christum negauit, moreretur, &c.* vsque ad illud *gloria in æternum prohiberetur.*

Fol. 118. col. 2. post med. & in secunda editione fol. 161. col. 1. circa med. deleantur illa verba. *Quapropter mirari satis non possum, quare adeo delirauerint illi, qui per nonaginta nouem oues, &c.* vsque ad illa verba. *Quare centum potius, quàm alium numerum, posuit.*

Fol. 120. col. 4. ad med. & in secunda edit. fol. 164. col 2. in fi. deleantur illa verba. *Vt omnes interpretes, quos adhuc viderim, &c.* per tres circiter columnas, vsque ad illud. *Valde errant, qui rem adeo præcipuam accessoriam faciunt.*

Fol. 130. col. 2. ante med. & in secunda editione fol. 177. colum. 2. prope finem, ibi legitur. *Eodem modo huic Dominus oculos naturales liberi arbitrij aperuit,* deleatur particula, *naturales.* Et inferius quarta post linea in vtraque editione, deleantur illa verba. *Hoc autem naturaliter per liberum arbitrium fit.* Et in particula sequenti deleatur uox, *naturalem.*

Fol. 134. col. 3. ad fin. & in secunda editione fol. 183. col. 2. ad finem, deleantur illa verba. *Nam non sequitur, vt ij, quibus peccata dimissa sunt, sint ipso iure in amicitiam, & gratiam recepti, posset namque Deus vnum ab altero separare: ita videlicet, vt peccata dimittat, nec tamen gratiam concedat.*

Fol. 139. colum. 1. ad med. & in secunda editione fol. 189. colum. 1. post initium, deleantur illa verba. *Vnde, quotiescunque in sacra Scriptura multa legis miracula, effectusque summa admirationis, fidei virtute, fuisse præstitos, intelligere debes hoc de viua fide; & non de mortua, quia, vt Dialectici asserunt, analogum per se sumptum stat pro famosiori significato.*

Fol. 140. col. 3 paulo post princ. in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Non Domini, vt nonnulli falsa ducti opinione seminant.*

Fol. 167. col. 2. circa finem in prima editione tantum, vbi legitur, *Obserua autem quantum malum sit ingratitudo, quod Christus ita scandalizatur, quod* deleatur, *ita scandalizatur, quod.*

Fol. 187. col. 1. ante med. in secunda editione tantum, deleantur illa verba. *Postremo expende, &c.* vsque ad, *quacunque persecutione euanescit.*

Ibid. aliquantò inferius, in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Quin nec Deus fidei demortua, &c.* vsque ad, *Feruorosa, vt in hoc cæco videmus.*

Fol.

Fol. 190. colum. 4. ad medium, in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Itaque si certum est etiam pessima opera, recta animi intentione facta, Deum respicere, quanto, obsecro, cuius erit bona opera, cum sana animi voluntate facta, gratiora fore coram oculis Domini?*

Ibidem, paulò inferius in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Non enim exaudit Deus vota impiorum: at illorum desiderijs animum applicat, qui viua fide illum inuocant.*

Fol. 191. col. 2. ad finem, & in secunda editione 263. colum. 2. ad finem, deleantur illa verba. *Proditorem Iudam impellit: quia iam cruci affixum esse summopere cupiebat, vt animas nostras à tyrannide, & captiuitate eriperet.*

Fol. 197. colum. 1. ante medium, & in secunda editione fol. 271. col. 1. post medium, vbi legitur. *Negatiuis præceptis*, deleatur vox, *negatiuis*, & ponatur *affirmatiuis*.

Fol. 207. col. 1. ad finem, & in secunda editione, fol. 285. col. 1. ante medium, deleantur illa verba. *Præterea sacra loca, & id genus homicidarum, &c.* vsque ad illud. *Ita nec sacra loca sanctos efficiunt homines.*

Fol. 220. colum. secunda, ad med. & in secunda editione, fol. 303. colum. 2. prope finem, deleantur illa verba. *Vult Dominus altare terreum: non autem marmoreum construimus, &c.* vsque ad illud in prima editione. *Damnatque fastum, & superbiam*. At in secunda editione, deleatur vsque ad illa verba. *Arbitramur enim Deum nostris vanitatibus delectari.*

Fol. eod. col. 3. post initium, in prima editione tantum deleantur illa verba. *At Christus Dominus abominatur redditus temporales, sumptuosa ædificia, & ornatus templi, quando Sacerdotes praui sunt, & habitatores templi impiè viuunt.*

Fol. 222. colum. 2. ante med. & in secunda editione, fol. 306. colum. 3. in principio, vbi legitur. *Quandoquidem omnium maximum supplicium* dicatur, *quandoquidem non omnium maximum.*

Fol. 225. colum. 4. ad finem, in prima editione tantum, deleantur illa verba. *Nimirum post finem seculi.*

Fol. 246. col. 1. ad finem, & in secunda editione, fol. 339. col. 3. in princ. vbi legitur: *Ita vt eius digitus in eis nihil posset imprimere, nec eorum corda obstinata, & malitia plena signare,* deleatur verbum, *posset*, & vbi est, *imprimere*, dicatur, *imprimeret*, & vbi est, signare, dicatur, *signaret*.

Fol. 248. col. 1. circa medium, in prima tantum editione, deleantur illa verba: *Quia nulla res adeò peccatum sanat, & destruit, vt Christi Domini memoria.*

DIDACVS Stunica Salmanticensis, Augustiniani Ord. scripsit in Iob Commentaria iustæ magnitudinis: quibus triplex eius editio vulgata, Latina, Hebræa, & Græca, Septuaginta interpretum, necnon & Chaldæa explicantur, & inter se, cum differre hę editiones videntur, conciliantur, & pręcepta vitæ cum virtute colendæ moraliter deducuntur. Excudebat Ioannes Rodericus Toleti, anno Domini 1584. Romæ autem excusus est postea anno Dom. 1591.

DIDACVS Tapia Hispanus, Ordin. D. Augustini, Commentaria edidit in tertiam partem D. Thomæ. Salmanticæ 1590.

DIDACVS Valades, Ordin. Minorum, functus in Vrbe Procuratoris Ordinis officio, & in propaganda apud Indos Euangelica vinea operam suam præstans, Magistrum Sententiarum in Epitomen redegit, ac Rhetoricam Christianam conscripsit, quæ Perusij prodijt an. 1579. & 1583. Viuebat anno 1570.

DIDACVS Vega Toletanus, Ordin. Minorum, Conciones Vespertinas Quadragesimales composuit; in septem Pœnitentiales Psalmos scripsit, quæ prodierunt primo in Hispania, deinde Lugduni in Gallia apud Horatium Cardonem 1600. Venetijs verò apud Societatem Venetam 1602.

DIDACI Ximenij, Kalendarium perpetuum secundum instituta Fratrum Prædicatorum Tabulis 38. constans, Antuerpiæ 1566.

DIDYMVS Alexandrinus (inquit Hieronymus) captus à parua ætate oculis, & ob id elemento-

Catal. Script. Ecclesiast. mentorum quoque ignarus tantum miraculum sui omnibus præbuit, vt Dialecticam quoque, & Geometriam, quæ vel maximè visu indiget, vsque ad perfectum didicerit. *Is plura opera, & nobilia conscripsit.* Commentarios in Psalmos omnes, Commentarios in Euangelium Matthæi, & Ioannis: & de dogmatibus, & contra Arianos, libros duos: & de Spiritu sancto librum vnum, quem ego in Latinum verti. In Esaiam Tomos 18. In Oseam, ad me scribens, Commentariorum libros tres. In Zachariam, meo rogatu, libros quinque, & infinita alia, quæ digerere, proprij iudicis est. Viuit vsque hodie, & octogesimumtertium ætatis excessit annum.

Vide Notas Suffridi Petri m. s. Codices habent. Et Cômentarios in Iob.

Lib. 4. Bibl. Sanctæ. At Sixtus Senensis ait. Didymus Alexandrinus, vir admirabilis, & omnis generis eruditione florens, cum admodum iuuenis esset, & prima Grammatices rudimenta didicisset, in morbum oculorum incidit, quo ita malè affectus fuit, vt uisus amiserit acumen. Deus verò illi pro corporeis oculis, spirituales præstitit. Nam & Rhetoricam cæcus apprehendit, & ad Philosophica progressus, stupendo quodam modo Dialecticam edidicit, & Arithmeticam, Geometriam, Musicam, & reliquas Philosophorum disciplinas in animum suum recondidit. Quin & Diuina Veteris, ac Noui Testamenti oracula exactissimè tenuit, & Origenis Periarchon exposuit, & Commentarios in illud euulgauit; quibus illa, quæ in ipso sunt, bene esse scripta contendit. Huic Antonius Magnus monachus, cum eo Alexandriæ congressus, dixit: *Nihil, ò Didyme, turbet te corporalium oculorum iactura: talibus enim destitutus es oculis, quibus & musca, & culices videre possunt: sed lætare, quòd oculos habes, quibus Angeli vident, & Deus consideratur, & lux illius apprehenditur.* Ad quam sententiam alludens Diuus Hieronymus Didymi in sacris literis discipulus, in Epistola ad Paulinum, *Didymus, inquit, meus oculos habens sponsæ de Cantico Canticorum, & illa lumina, quæ in candentes segetes sublimare præcepit Iesus, procul altius intuetur, & antiquum nobis morem reddit, vt & videns vocetur propheta. Certè qui hunc legerit, Latinorum furta cognoscet, & contemnet riuulos, cum cæperit haurire de fontibus. Imperitus sermone est, sed non scientia, Apostolicum virum ex ipso stylo exprimens tam sensus lumine, quàm simplicitate verborum.* Hic ergo plura & nobilia Commentaria per Notarios dictauit: quorum tota ἐξήγησις (vt Hieronymi vtar verbo) allegorica fuit, & historiæ vix pauca attingens: De quorum numero maximè insignia sunt:

Commentariorum in Iob, lib. 3.
In Psalterium, lib. 1.
In Esaiam ab initio 40. capitis, vsque ad finem, Tomi 16.
Ad Hieronymum presbyterum, in Oseam, lib. 3.
Ad eundem, in Zachariam, lib. 5.
In Matthæum, lib. 1.
In Ioannem, lib. 1.
In Epistolas Pauli, lib. 14.
In Epistolas Catholicas, lib. 7.

Claruit Theodosio Magno, anno Domini 390.

Extat verò eiusdem Didymi enarratio in Epistolam Iacobi, in duas Petri, in tres Ioannis, in vnam Iudæ. Et hanc quidem enarrationem legimus ex vetustissimo in membranis manu scripto codice descriptam fuisse, in qua paucula desiderari videntur.

To. 4. Annal. Sed Baronius Card. *Meritam* (inquit) *omnium penè mercium iacturam fecit, qui naufragium est passus in fide. Etenim constat, vix Commentarium de Spiritu sancto, & expositiones in Epistolas Canonicas, reliquas esse ex tot, tantisque ab eo Commentarijs elaboratis.*

Sanè verò Franciscus Turrianus noster, Didymum Alexandrinum contra Manichæos assecutus, Latinum fecit è Græco, quorum vterque m. s. apud nos extat nondum prelo datus, quem ad finem huius litteræ D inserere operæpretium fuit, vt quale in hoc etiam argumento fuerit ipsius ingenium, liqueat doctis.

Digerus, siue Vigerus, Germanus, monachus S. Aurelij Hirsaugiæ in Germania, & Abbas monasterij Sancti Georgij in Nigra Sylua, creatus Episcopus, anno Domini 922. cui cum laude præfuit annis 10. cumque posteris ingenij sui nonnulla monimenta reliquisset, obijt anno 931. Tritemius, lib. quarto, c. 259. qui tamen non meminit, & quænam illa fuerint monimenta. Quare viderint, qui adhuc in eo monasterio viuunt, (si qui viuunt) nunquid inuenire possint, quod Reipub. Christianæ sit utile.

Diegvs Deza. Vide in verbo, Didacus Deza.

Dismo vir Sanctus, & Benedictinus monachus Germanus, vitas aliquot Sanctorum scripsit, viuebat an. 1131. Eisingr.

Dimaldutius Foroliuiensis, Ord. Augustiniani, reliquit de Resurrectione mortuorum Volumen. Incipit, *Nolumus vos ignorare*. Extat Florentiæ in Bibliotheca fratrum Seruorum, unà cum alijs plerisque Opusculis Aegidij Romani, Augustini de Ancona, Petri Bruniquelli, & aliorum eiusdem ordinis: Tractatum item de septem Sacramentis Ecclesiæ: Sermones in Euangelia Dominicalia totius anni quæ incipiunt. *Virgam virtutis tua*. Sermones in Epistolas Dominicarum totius anni. *Fili suscipe sententiam patris tui*. Sermones Quadragesimales in Epistolas, & Euangelia. Sermones de festis totius anni. *Corde creditur ad iustitiam*. Sermones ad Clerum, vt habetur in Sermone in Euangelium. *Ille arguet mundum de peccato*. In Dominica quarta post Pascha. Quæ omnia asseruabantur Bononiæ in Bibliotheca S. Iacobi apud Augustinianos. Ioseph Pamphilus.

Dinamius vir illustris ac patricius, scripsit plenam virtutum vitam S. Marij, qui fuit Abbas Bobacensis Cœnobij.

Dingolvingense Concilium ab Episcopis habitum in loco, qui ab accolis Dingoluingen dicebatur, celebratum est procurāte Carolo Magno, sub Adriano Papa I. in Bauaria, cuius Concilij fragmenta accepta à Marco Velsero viro illustri Card. Baronius 9. suorum Annalium Tomo sub ann. 772. inseruit.

Diodorus Tarsensis Episcopus, dum Antiochiæ esset presbyter, magis claruit. Extant eius in Apostolum commentarij, & alia multa, ad aliquorum characterem pertinentia, quorum cum sensum secutus sit, eloquentiam imitari non potuit, propter ignorantiam secularium literarum. At Theodoretus libro Ecclesiasticę historiæ cap. 3. ipsius mentionē faciens, sic scribit. *Diodorus Tarsensis Episcopus, multos libros conscripsit, & quoniam vnda diuinarum scripturarum litera erat intentus, theorias earum subuertit*. Atque hoc idem eidem tribuunt Sozomenus lib. 8. Historiæ Ecclesiasticæ cap. 2. & Nicephorus in 14. Historiæ libro inquiens; *Diodorus Tarsensis Episcopus, multos scriptorum suorum libros in vtrumque testamentum reliquit, in quibus tantum in litera ipsius expositione occupatus est, abstrusiorem, sublimioremque scripturæ sensum, & contemplationum speculationes declinans: qua in re etiam præcipuè sectatus est eum discipulus eius Ioannes Chrysostomus*. Vixit ann. Dom. 360.

Ceterum, Suidas è Theodoro Anagnoste scriptorum Diodori catalogum accuratè collegit, qui huc pertinet. *Diodorus monachus, temporibus Iuliani, & Valentis, Episcopus Tarsi Ciliciæ, scripsit varia (vt Theodorus Anagnostes in Ecclesiastica historia meminit) qua sunt. Interpretatio in totum vetus Testamentum, Genesim, Exodum, & reliqua, in Psalmos, in 4. libros Regum, in ea, qua in Paralipomenis desiderantur, in Prouerbia. Quodnam sit discrimen contemplationis, & allegoria, in Ecclesiasten, in Canticum Canticorum, in Prophetas, Chronicon, quo erratum Eusebij Pamphili de temporibus corrigit, in quattuor Euangelia, in Acta Apostolorum, in Epistolam Ioannis Euangelista, Deum vnum docens esse in Trinitate, contra Melchisedectas, contra Iudæos de resurrectione mortuorum, de anima contra diuersas de ea sectas, ad Gratianum capita, contra Astronomos, & Astrologos, & Fatum, de Sphara item, ac de septem Zonis, & de annuo astrorum progressu, de Hipparchi sphara, de prouidentia contra Platonem, de Deo & Dijs, de natura, & materia, vbi tractat, quid iustum sit, de Deo, & falsa Gracorum materia, & natura. Qua sub aspectu non cadunt, non ex elementis, sed vna cum elementis esse facta ex nihilo. Ad Euphronium philosophum, per interrogationem, & responsionem, contra Aristotelem de corpore calesti, quomodo calidus sit Sol, Contra eos qui animal dicunt esse calum, quomodo semper sit Opifex, Opificium autem non semper, quomodo velle, & nolle iusit æterno Deo, contra Porphyrium, de animalibus, & victimis*. Hæc Suidas. Sixtus verò Senensis ait Diodorum hunc fuisse Io. Chrysostomi in sacris literis Præceptorem.

Dioecesum visitandarum ratio, de qua Scriptores aliqui insigniores extant.

Franciscus Panuinus Rotę Auditor, plenius quàm alij, vt refert Felynus, Speculator in tit. de Inquisit. §. quando, & qualiter. Felyn. in al. leg. c. cum ex offic.

Archiepiscopus Florentinus in Sum. 3. par. tit. 20. cap. cum seq. vbi de forma visitandi, inquisitioneque facienda.

Petrus Epiſcopus S. Pauli Prouinciæ Toloſanæ, qui niſi diem antiquorum decurtaſſet, ordinatius ſcripſiſſet.

Romæ anno 1581.

Ab his autem plurima multis nouiſſimis additis ſe accepiſſe ingenuè fatetur Paulus Fuſcus Epiſco pus Sarnenſis, qui lib. 2. De viſitatione, & regimine Eccleſiarum edidit, quibus agit vbi, & quomodo Prælati, & ſubditi in vnoquoque ſtatu ſe habere debeant iuxta ſacros Canones Conciliorum omnium, maximè Oecumenici generalis Concilij Tridentini, atque Summorum Romanorum Pontificum nouiſſimas conſtitutiones.

B. Carolus Borromęus Card. tituli S. Praxedis ſuis Tomis, qui Mediolani ſunt excuſi. Quibus vniuerſa ratio Dięceſum regendarum vberrimè continetur.

Anno 1588. Romę ex officina Accolti.

Manuale Viſitatorum De iuriſdictione ſpirituali duobus libris complectens quęcumque ad diuerſos viſitandi modos pertinent. Feliciano Epiſcopo Auctore. Id opus vberrimum eſt ſine intermixtis auctoritatibus.

Epiſcopale, ſiue Archiepiſcopale Italicè editum Bononienſis Ciuitatis, & Dięceſeos.

Florētię apud Georgiū Mareſcotum.

Nouum examen ordinandorum, quo ea continentur, quæ pro vnoquoque ordine ſuſcipiendo ſcitu magis neceſſaria à peritioribus iudicantur. Auctore Fratre Nicolao Orificio Bonfilio Senenſi Carmelita Ethruriæ Prouinciali.

Vide etiam Pontificale Romanum, anno 1596. Romæ editum, & emendatum.

At denique Archiepiſcopale Bononienſis Eccleſiæ, Latinè conſcriptum ab optimæ memoriæ Cardin. Gabriele Palæotto in eius adminiſtranda Dięceſi plures annos in rem collatum, omnia illa ſummatim complectitur, quæ præcipua ſunt huius negocij Viſitandarum Dięceſum.

Praxis Epiſcopalis Thomæ Zerolæ Epiſc. Minorenſis, in qua, præter illa, quæ à ſacris Canonibus, ſacroque Concilio Tridentino deciſa ſunt, etiam quę per varias Bullas diuerſorum Summorum Pontificum, ac reſponſiones Illuſtriſs. Card. ſacræ Congregationis vſque ad hodiernum diem circa id declarata, limitata, aut ampliata fuerunt quàm breuiſſimè continentur, Venetijs anno 1602. apud Georgium Variſcum.

Hieron. in Catal.

Dionysius Alexandrinæ vrbis Epiſcopus ſub Heracla Scholam κατηχήσεων presbyter tenuit, & Origenis valde inſignis auditor fuit. Hic in Cypriani, & Africanæ Synodi dogma cōſentiens, de hęreticis rebaptizandis ad diuerſos plurimas miſit Epiſtolas, quę vſque hodie extant, & ad Flauianum Antiochenæ vrbis Epiſcopum ſcripſit de Pœnitentia, & ad Romanos per Hippolytum alteram, ad Xiſtum, qui Stephano ſucceſſerat, duas Epiſtolas, & ad Philemonem, & ad Dionyſium Romanæ Eccleſiæ presbyteros duas Epiſtolas, & ad eundem Dionyſium poſtea Romæ Epiſcopum vnam, & ad Nouatianum vnam, cauſantem, quod inuitus Romæ Epiſcopus ordinatus eſſet, cuius epiſtolæ hoc exordium eſt. *Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus Nouatiano fratri ſalutem. Nolens ue ad Sacerdotium fueris inductus, ita demum oſtendes ſi volens ceſſeris. Nam oportuit quid vis etiam hac gratia perpeti, ne diſcinderetur Eccleſia Dei. Neque minus præclarum ex hoc contigiſſet teſtimonium, quòd noluiſſes diſſidium inducere; quàm proficiſci ſolet ex eo, ſi quis recuſet ſimulachris immolare, atque adeo præclarius etiam, mea quidem ſententia: ſi quidem illic vni, propriaque conſulitur anima, hic totius Eccleſiæ negotium agitur. Tam etſi nunc quoque ſi perſuaſeris, ſi compuleris fratres in concordiam redire, plus egeris officio, quam peccâtis errato. Atque hoc quidem haud imputabitur, illud verò laudibus feretur. Ceterum ſi non obtemperantibus illis minus aſſequeris quod vis, tamen fac modis omnibus, vt tuam ipſius ſerues animam.* Eſt eius ad Dionyſium, & ad Didymum altera Epiſtola, & ἑορταστικαὶ de Paſcha plurimę, declamatorio ſermone, conſcriptæ, & ad Alexandrinam Eccleſiam de exilio, & ad Heraclam in Aegypto Epiſcopum, & alia de mortalitate, & de Sabbatho, & περὶ γυμνασίου, & ad Hermammonem, & alia de perſecutione Decij, & duo libri aduerſum Nepotē Epiſcopum, qui mille annorum corporale Regnū aſſeuerat, in quibus, & de Apocalypſi Ioānis diligentiſſimè diſputat, & aduerſum Sabellium, & ad Ammonem Beronices Epiſcopū, & ad Theleſphorum, & ad Euphranorem, & quattuor libri ad Dionyſium Romanę Vrbis Epiſcopum, & ad Laodicenſes de pęnitentia. Item ad Cononem de pęnitentia, & ad Origenē de martyrio, & ad Armenios de pęnitētia, & de ordine delictorū, de Natura ad Timotheū, de Tētationibus ad Euphranorem, ad Baſilidem quoque multę Epiſtolę, in quarum vna ſe aſſerit,

etiam

etiam in Ecclesiasten cępisse scribere commentarios; sed & aduersus Paulum Samosatenum ante paucos dies quam moreretur, insignis eius fertur Epistola. Moritur 12. Galieni anno. Hæc Hieronymus. At Suffridus sic. *Et ad Flauianum:* omnes m.s. codices nostri habent cõstanter *ad Fabium:* Vide supra in Cornelio cap. 66. Alexandrinus Episcopus: Hæc verba in Epigraphe hoc est in inscriptione codex Sigebergensis non habet, & uiderur ab incpioquopiam esse repleta.. *Nolens me*, hæc uerba idem cod. Sigebergensis ita habet: *Si inuitus, ut dicis ordinatus es, probabis, cum volens recesseris. Galieni*, Cod. Sigeberg. habet *Galieni, & Valeriani anno.*

Cęterum ipse Dionysius scripsit etiam in primam ad Corinthios, cuius meminit Hieronymus in Epist. ad Pammachium aduersus Irenæum Episcopum Apocalypsim Ioannis carnaliter exponentem, librum vnum, cuius meminit Hieronymus in Præfatione libri decimi octaui Commentariorum in Esaiam. At & commentariorum in Ecclesiasten meminit Procopius Gazæus in 3. cap. Geneseos, & ipsemet in Epist. ad Basilidem Episcopum Pentapolitanarum Ecclesiarum, atque Suidas, qui commentarium hunc vocat valde disertum. Cum verò accusatus fuisset apud Rom. Pontificem Dionysium, quòd filium Dei creaturam dixisset, scripsit Apologiam, ex qua citat quædam Basilius lib. de Spiritu sancto c. 29. & Athanasius pulchra de eodem Dionysio Alexandrino in Epistola de ipsius sententia, quæ erat omnino catholica.

Dionysius Areopagita, quem, Paulo Apostolo Athenis pręedicante, ad fidem Christianam fuisse conuersum, Acta Apostolorum à D. Luca conscripta restantur, proprium hic habet locum, vt ipsius genus, officium, vocatio, vita una cum martyrio, & scripta, breuiter quidem, sed planè, commemorentur.

Iam ipsius genus, qui esset Atheniensis, & Senator in Areopago, vbi magistratus erat insignis, eadem Acta satis prodidere: At conuersum ad Christum Dominum, gessisse primò Athenis Episcopatum, inde in Galliam missum fuisse, qui & Episcopus, ac denique martyr, eam strenuè gesserit administrationem, constans historia, ijque, quos citabimus, Auctores, certam fidem efficiunt.

D. enim Dionysium Areopagitam D. Pauli discipulum, scripsisse, quæ eius nomine circũferuntur Ecclesiæ quidem traditio, sed & è Latinis D. Thomas, Marsilius Ficinus, Ambrosius Camaldulensis, Ioachimus Perionius, Ioannes Scottus alius à Dunsio, & maiore, Iacobus Billius Prunęus, Cardd. Bellarminus, & Baronius, Martinus Delrius, E Græcis B. Maximus, Ioannes Damascenus, Suidas, Theodorus presbyter, Photius, Georgius Pachymerius, Io. Sycopoliranus, Anastasius Sinaita, Anastasius Nicænus, B. Chrysost. & alij sexcenti testantur. B. aurem Chrysostomo nota fuisse Dionysij scripta testatur Anastasius Bibliothecarius Epist. ad Carolum Caluum. Laudat itẽ Maximus in scholijs auctorem suum Anastasium Antiochenum, ἐν τῷ ὁδηγῷ, & ex his testimoniũ descripsisse contra sui temporis hæreticos Cyrillum Alexandrinum narrat Liberatus in Breuiario.

Et auctores quidem partim Græci, partim Latini fuere, qui Dionysij uitam, siue acta, siue martyrium posteritati mandarunt. Græci quidem, Aristides, cuius mentionem fecit Hieronymus in Catalogo, & Ado in Martyrologio, quamuis Aristidis scripta interierint; Methodius item Constantinopolitanus Episcopus, vt testatur S.R.E. Bibliothec. Anastasius, qui vitam Dionysij à Methodio scriptam in Latinum vertens, misit ad Carolum Caluum Imperatorem, quamquam postea exciderit. Anastasij tamen extat Epist. apud Surium die 9. Oct. Accedit ad Methodium Michael Syugellus, siue *Sincellus*, presbyter Hierosolymitanus, & eiusdem æqualis, atque in martyrio socius sub Theophilo Imp. hæretico Iconoclasta, qui Syngellus oratione Panegyrica Dionysij gesta est persecutus.

Vide Hilduinum.

Gregorius Cedrenus i Theophilo.

Præterea Symeon Metaphrastes, neque solum hic, verum etiam & Grecorum maiores, & Athenarum Incolæ (vt scribit Hilduinus ad Ludouicum Imp.) & Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus tradiderunt Dionysium Athenis primum fuisse Episcopum, cum Timotheus Pauli æquè discipulus Ephesinam rexit Ecclesiam, ipsumque subrogato sibi Episcopo, Romam adijsse, & apud Gallorum gentem glorioso martyrio consummatum fuisse.

Latini verò, inprimis Romana Ecclesia cum Romanis Pontificibus Maximis Innocentio,

Gelasio, Gregorio Magno, Stephano; Qui, cum esset in Gallijs, eiusdem Dionysij ope è morbo conualuit, & reliquijs eius Romam translatis, in eiusdem honorem Monasterium Romę extruendum curauit.

Deinde Ecclesia Parisiensis, quæ in Missalibus antiquis hoc habebat, è quibus consueuerat in diebus anniuersarijs, Sanctorum gesta summatim publicè recitare, atque huius veteris consuetudinis fidem faciunt Missale Ambrosianum, & Sacramentarium Gregorij Magni.

Ad istas Ecclesias accesserũt tum Suidas, tum qui conscripsere Martyrologia, Beda, Ado, & alij, ac denique Baronius Cardin. tum in suis ad Martyrologium Notis, tum præsertim in primo, & secundo Annalium Tomis: ne quid dicam de Gregorio Turonensi; quamuis de tempore Dionysij, (sicuti & alij) hallucinatus sit. Quamobrem Hilduinus inquit. *Ceterum parcendum est simplicitati viri religiosi Gregorij Turonensis Episcopi, qui multa aliter, quàm veritas se habet æstimans, non calliditatis astu, sed benignitatis, & simplicitatis voto litteris commendauit.*

Greg. Turonensis histor. Franc. lib. 1. c.30.

Probat autẽ accuratè Baron. Card. in colligẽdis annis ętatis Dionysij alios fuisse deceptos, qui, si perpendissent Diuina fuisse prouidentia factum, vt plures Apostolorum discipuli diutissimè vixerint, non dubitassent asserere ex iusta temporum putatione, Dionysium suæ ętatis anno decimo super centesimum ex hac uita decessisse. Cum enim ipse ad Apollophanem scribens testatur, tempore mortis Domini, quo contigit præter naturæ ordinem vniuersale illud Solis deliquium, se annum ætatis egisse vigesimumquintum, si ad Hadriani Imperium dixerimus peruenisse, id, quod asserunt antiqua Martyrologia, efficitur necessariò, vt valde senex obierit. Sanè & Suidas plenum dierum migrasse ex hac vita scribit, qui fuit annus Christi 109. Anacleti Papæ VII. & Hadriani Imp. X.

Scripta quænam Dionysij Areopagitæ.

Iam verò præter Sigebertum, & alios, enumerantur à Suida, à Tritemio, & à Sixto Senẽsi (sed non eodem prorsus modo) Dionysij Areopagitæ scripta. Quæ tamẽ omnia, quòd maximè dolendum est, ad nos haud peruenerunt. Et Sixtus quidem ita. *Dionysius cognomento Areopagita, quem Lucas Actuum 17. capite scribit, Paulo in Areopago Athenarum concionanti vnà cum muliere Damari, ac plerisque alijs credidisse, Ecclesia Atheniensis, vt Eusebius libro tertio historia scribit, summum Sacerdotium obtinuit, vt autem Beda in commentarijs Apostolicorum Actuum refert, Corinthi Episcopus fuit. Hic Diuina, & in mysterijs abscondita sapientia admiranda volumina Græco, & sublimi eloquio doctissimè conscripsit: de quibus, quæ Græcè & Latinè extant, hæc sunt.*

Sixtus Senensis.

De Cęlesti, siue Angelica hierarchia ad compresbyterum Timotheum, lib. 1.
De Ecclesiastica, siue Sacerdotali hierarchia ad compresbyterum Timotheum, lib. 1.
De Diuinis nominibus, ad compresbyterum Timotheum, lib. 1.
De mystica Theologia, ad compresbyterum Timotheum, lib. 1.
Ad Caium monachum Epistolæ quattuor.
Ad Dorotheum ministrum Epistola.
Ad Polycarpum summum Sacerdotem Epistola.
Ad Demophilum monachum Epistola.
Ad Titum summum Sacerdotem Epistola, quam Tritemius recenset sub titulo libri De Symbolica Theologia.
Ad Ioannem Apostolum, & Euangelistam Epistola.
Ad Apollophanem Philosophum Epistola.
Quæ verò nunc desiderantur, nempè ab ipso Dionysio in supradictis lucubrationibus commemorata Opera, hæc sunt.
Liber diuinorum hymnorum, citatus cap. 7. cęlestis hierarchiæ.
Liber Symbolicæ Theologiæ, citatus c. 15. cęlestis hier. & c. 1. & 13. Diuinorum nominum, & c. 3. mysticæ Theologiæ, & 9. Epist. ad Titum.

Liber

Liber de intelligibilibus, & ſenſibilibus, citatus capite primo, & ſecundo Eccleſiaſticæ Hierarchiæ.

Liber de Legali, ſiue Sacerdotali hierarchia, citatus c.3. Eccleſ. Hier.

Liber Theologicarum hypotypoſeon, citatus cap.1. & 2. Diuinorum nominum, & cap.3. myſticæ Theologiæ.

Liber de angelicis proprietatibus, citatus, cap.4. Diuinorum nominum.

Liber de Diuino, iuſtoque iudicio, citatus, cap.4. Diuinorum nominum.

Liber de anima, citatus, cap.4. Diuinorum nominum.

His addit Tritemius, De obitu Pauli ad Timotheum Epiſtolam unam, cuius exemplar à Iacobo Archiepiſcopo Genuenſi, in vita Pauli recitatur. At Suidas, aliquot ſeculis ante Sixtum Senenſem, ſic habet: *Scripta huius ſunt: Ad Timotheum Epheſi Epiſcopum, qui & ipſe Pauli diſcipulus fuit, de Diuinis nominibus lib. 12. De coniuncta, & diſtincta Theologia: De viribus precationis; De beato Hierotheo: De verecundia, & ſcriptione Theologica: De bono lumine, honeſto amore, raptu zeli, malum neque eſſe quicquam, neque ex ijs eſſe, quæ ſunt, neque in ijs eſſe, quæ ſunt: De eo, quod eſt, in quo etiam exempla ſunt de vita, de ſapientia, mente, oratione, veritate, fide: De potentia, iuſtitia, ſalute, redemptione: De magno, & paruo, eodem, alio, ſimili, diſsimili, ſtatione, motione, paritate: De omnipotente antiquo dierum: in quo etiam agitur de æuo & temporibus, & quid, veluti ipſa eſſe idem? De pace: De Sancto Sanctorum, Rege Regum, Domino Dominorum, Deo Deorum: Alius liber ad eundem Timotheum: De Eccleſiaſtica Hierarchia continens, cap. 15. De cæleſti Hierarchia totidem capitibus conſtans: De myſtica Theologia cap. 5. De cæleſtibus ordinibus, & quot hi numero ſint. Circumferuntur & eius Epiſtolæ, ad Caium cultorem 4. ad Dorotheum miniſtrum vna, ad Sopatrum ſacerdotem vna, ad Polycarpum Hierarcham Smyrnæ vna, ad Demophilum cultorem vna, ad Ioannem Theologum, Apoſtolum, & Euangeliſtam vna: Sciendum eſt autem* (ſubdit Suidas) *quoſdam profanos ſapientes, ac maximè Proclum ſententijs, atque inuentis B. Dionyſij ſæpe eſſe vſos, atque etiam ijſdem verbis. Vnde ſuſpicari licet vetuſtiores Athenis philoſophos opera eius, quorum ipſe in Epiſtola ad Timotheum meminit, ſuffuratos occultaſſe, vt ipſi diuinorum eius Sermonum auctores haberentur. Hic igitur Dei demonſtrator Dionyſius, iã prouecta ætate, ac plenus dierum & ſpiritus, martyrio pro Chriſto perficitur, ſub Traiano Cæſare: quo tempore etiam Deo plenus Ignatius certamen immortalitatis obijt.*

Ioan Apoſtolus Theologus, & Euãg.

Martyriũ D. Dionyſij, & Ignatij, ſub Traiano.

Quæ obiecta ſunt Operibus Dionyſij diluuntur.

Et Photius quidem in ſua Græca Bibliotheca meminit Theodori presbyteri, cuius legerat librum, quo quattuor aduerſus ſcripta Dionyſij obiectiones diluebat. Nimirum eorum, qui dicebant ea non eſſe legitima, quòd inſigniores Patres, eorum non meminiſſent; quòd Euſebius, qui Dionyſij meminit, ea tamen prętermiſerit; quòd diu delituerint: dubitandum nimirum, vt ſit, ea non adeo antiqua fuiſſe; quòd demum Ignatij in ijs mentio fiat, cum multo ante Ignatium Dionyſius ex hac uita migrauerit. Ad illos acceſſere alij, qui vel dubitarunt, vel, quòd nimis planè hæreſes ipſorum è Dionyſij ſcriptis confoderentur, pernegarunt omninò, ea ipſius legitima ſcripta fuiſſe. Quæ vt comprobarent ſubdidere.

1 Cæremonias, de quibus agitur in his ſcriptis, non extitiſſe tempore Dionyſij Areopagitæ.

2 Ceteri Clementem fuiſſe Philoſophum, quem putant eſſe Alexandrinum, qui multo poſt vixerit.

3 Inſcribi libros Timotheo, qui iam dudum obijſſet.

4 Hieronymum in Catalogo nil eius ſcriptorum commeminiſſe.

5 Platonicum potius quemdam fuiſſe horum ſcriptorum Auctorem, quam illum Areopagitam.

6 Duos citari Dionyſios à Beda, vt non prioris, ſed poſterioris ea ſint Opera.

Nos igitur, vt breuiſſimè nodos iſtos diſſoluamus, dicimus non extare illius Theodori presbyteri librum (quòd ſciam) Nam pleriſque laborem hunc reſpondendi fortaſſis exemiſſet, qui tamen iam abundè reſponderunt. Ac primò aſſerimus mendacium eſſe, non

fuisse antiquitus à Patribus factam scriptorum Dionysij mentionem; factam enim à priscis Pontificibus Maximis, hoc est à Gregorio Magno homil. 34. in Euangelia, qui etiam illum antiquum, & venerabilem Patrem fuisse dicit; à Martino primo in Romano Concilio; ab Agathone in Epist. ad Imperatorem Constantinum Quartum; ab Hadriano in Epist. ad Carolum Magnum; à Nicolao Papa ad Michaelem Imp. à Generalibus item Concilijs, sexto, Actione quarta; & septimo, Actione secunda. Quin & à Patribus: ab eo, qui perantiquus est Auctor, hom. 2. ad diuersos, quæ falso tribuitur Origeni. Ab Athanasio, siue alio, qui fuit eius libri Auctor lib. quæst. 4. à Dionysio Alexandrino, qui Areopagitam scholijs illustrauit, vti Maximus scribit; ab Antiocheno in libro, quem inscripsit ὁδηγὸν; à Ioanne Chrysostomo, qui Dionysium (vt Anastasius Bibliothecarius refert) vocauit πετεινὸν οὐρανοῦ volucrem cęli. A Cyrillo Alexandrino, vt fidem facit Liberatus Diaconus in Breuiario, à pletisque alijs, ac præcipue Græcis, Anastasio Synaita, Anastasio Nicæno, Maximo monacho, Damasceno, Andrea Cretensi, & ab ijs, quos supra attigimus, ne modo persequamur cunctos.

De cęremonijs autem, quasi Apostolicis temporibus non fuerint in vsu, quas Dionysius commemorat, Baronius Card. primo Annalium Tomo, vbi de Essenis agit, euincit easdem extitisse: sed & alij antea, qui de traditionibus Apostolicis scripserunt, mendacium istud explosere, Basilius, & plerique omnes.

Lib. 8. Strom. Quòd verò inquiunt Clementem Alexandrinum innui, cum in libro de Diuinis nominibus, Dionysius Clementem philosophum nominat, id ab omni veritate alienum est. Sanè Hilduinus in passione Dionysij meminit Clementis cuiusdam, quem Græco vocabulo, *Climim* nominauit. Et quis adeo est excors, qui ambigere possit alios non fuisse Clementes, & hos quidem Ethnicos, & Platonicos Philosophos, cum & his ipsis temporibus liqueat floruisse (si tales floruisse dicendum sit) Actium Clementem, ad quem extat Plinij iunioris Epistola, quemadmodum ex eodem Hilduino probat Card. Baronius? Certè quod Eusebius, & Hieronymus haud meminerit Operum ipsius Dionysij, ab Eusebio factum esse probabilissimum est, quòd nemo antiquissimus auctor magis Arianis aduersari noscatur, quàm Dionysius ipse Areopagita, id quod in verbo, Eusebius Cæsariensis, in hoc Apparatu planius explicuimus: Nam & ipsum Eusebium fouisse (quàm quem alium maximè) Arianam sectam ibidem ostendimus. De Hieronymo autem, qui eos tantum Catalogo suo inserere studuerit, qui post Eusebium extitissent, quemadmodum in Epistola ad Dexterum testatur, mirum non est. Quamquam, vt hoc non esset, (quod tamen ex eius ore verissimum est) fuerit ne incredibile, vt hominem latitantem in angulo mundi, sicut aliquando ipse testatur est, scripta Dionysij Areopagitæ latuerint, quę Ariani vtique dispersi supprimebant cum ceteris Auctoribus, quos aduersari suæ perniciosissimæ sectæ cognouerant?

Venio ad id, quod alij obijciunt, nempè Dionysium istum, in hisce scriptis, non Christianum, & Apostolicum, sed Platonicum, & Platonis dogmata sectantem se prodere. Quod quoniam alibi attigimus, breuius hoc loco tangemus. Nimirum nolle nos inficiari Dionysium Athenis altum, & disciplinis imbutum nouisse quid Plato, & Platonici senserint; At cum Diuino spiritu Dionysius afflatus intimè sensit, quantopere Platonicam sectam Christiana sapientia antecelleret, Platonem, & Platonicos, eorum telis confodisse, atque adeo prorsus (suppręsso licet Platonis nomine) euertisse. Notauit hoc sapienter cordatus, & Christianus philosophus Io. Baptista Crispus in libro de philosophis cautè legendis. Sic enim ait. *Verum priusquam ad illos deuenio à D. Dionysio Areopagita initium duxi faciendum, in quo & temporis & dignitatis rationem simul obseruem, atque insuper, quia, cum gentilis antea fuisset, & Platonicorum dogmatum, vt videtur, apprimè guarus, non admodum à veritate abludet, si dixerimus in Platonem verba illa grauissima direxisse, quæ in libro de Diuinis nominibus in hunc ferme modum habet: Nunc autem nobis laudanda est æterna vita, ex qua ipsa vita, omnisque vita pendet, & à qua in omnia, quæ qualemcunque vitam degunt, vita pro modo cuiusque diffunditur. Etenim immortalium Angelorum vita, & immortalitas, æternusque Angelorum motus, qui ab omni interitu solutus est, ac liber, tum ex ea, tum per eam, & est, & cohæret. Itaque viuere semper, immortalesque dicuntur, rursusque, non immortales, quòd non à se immortalitatem, æternamque vitam habent, sed à causa vitali, & quæ vitam omnem efficit, ac continet. Atque vt id quod est,*

In Bibl. Selecta, & lib. de ratione tradé dæ Philosophię.

dicc-

dicebamus ipsius status esse æternitatem: sic hoc loco rursus vitam, vita omni superiorem, diuinam que vitam ipsius vitæ vitalem causam esse dicimus, & quæ facit vt cohæreat. Vita etiam omnis, vitalisque motus à vita, quæ vitam omnem superat, & omne totius vitæ principium, proficiscitur. Ab eadem quoque animi immortalitatem habent, animantiaque omnia, & quæ stirpibus nituntur ab extremo vitæ spiritu vitam habent, qua sublata, vt scripta diuina tradunt, vita omnis tollitur; & ad quam, si ea etiam, quæ eius communionis imbecillitate desierunt, conuertantur, reuiuiscunt. Ac primum quidem vita ipsa, & vniuersa vita dat, vt sit vita, & vnicuique vt sit pro modo suo, quod vt sit, vim habet à natura: cælestibus etiam vitis materia expertem diuinam, immutabilem concedit, & sempiternum motum ab omni errore, inflexioneque liberam, atque ad Dæmonum etiã vitam pro singulari sua benignitate pertinet. Neque enim illa, vt sit, atque permaneat, ab alia causa, nisi ab ea, habet. Iam de duobus Dionysijs, quos Beda, & postea Ado diuersis diebus faciunt; Areopagitam quinto nonis Octobris, Parisiensem autem Episcopum septimo Idus eiusdem, nihil omninò est. Quamuis enim antiquitatis firma traditio, ipsique adeo lapides in Gallijs non clamarent (vt faciunt) vnum fuisse dumtaxat Dionysium, de quo loquimur, certè antiquissima, quæ extant Bedæ Martyrologia, fidem facerent, huius, quam nos ipsi cum Ecclesia vniuersa asserimus, veritatis. Testatur Baronius Card. apud sui Ordinis siue Oratorij sacerdotes extare vetustissimum Bedæ Martyrologium m. s. Romanum item acceptum olim è reliquijs S. Cyriaci, in quibus vnius tantum Dionysij septimo Idus Octobris mentio fiat. Et Bedæ tempore, quòd unus, idemque esset Dionysius Areopagita cum Parisiorum Episcopo adeo sunt habita pro certo, vt deinceps Ludouico Pio Imp. (ad quem Hilduinus commentarium ab eo rogatus scripsit, qui extat) sine vlla hæsitatione fuerint admissa, & pro ijsdem recognita, quæ in omnibus sibi constarent, ex antiquis videlicet Græcorum Archiuis, fide publica obsignata, missa Parisios. Quod & æqualis eius temporis Hincmarus V. C. Carolo Caluo Imp. vt in re omnium comperta testatus est disertè. Vide Baron. Card. 2. Annal. Tomo sub ann. 109. pag. 38. primæ Romanæ editionis.

To. 2. Annal. sub ann. 109.

Surius To. 5. die 9. Octob.

Reliqua verò concidunt ipsa per se, cum ętas Dionysij, qua de actum est, peruenisse ad annum decimum supra centesimum sit demonstrata. Sed modus restat de Timotheo, cui Dionysius videtur suos inscripsisse libros, quem Timotheum constet ipsius Ignatij sententia, iam antequam ipse eam scripsisset Epistolam ad Romanos, diem obijsse. Qui quidem cum meminerit illius in Epistola ad Philadelphios, & ad Ephesios ei tunc Ecclesiæ præfuisse Onesimum tradit: Veruntamen & hunc scrupulum Card. Baronius exemit, ostendens non insulsam videri esse illam responsionem, qua ab alijs dictum est ab Auctore illa Ignatij verba fuisse deinceps addita; *Quis enim* (inquit) *dubitet, quemlibet tractatorem ad extremam vsque vitæ suæ diem, suas lucubrationes aliquid addendo, minuendo, vel immutando solitum expolire? immò & sæpè accidere, quæ prius sunt scripta, penitus abolere, & noua maturiore iudicio cudere, quẽadmodum de se ipso Hieronymus in Abdiam prophetam scripsit, atque Augustinus sæpenumero profitetur?* Addit Card. Baronius. *Quis nos compellit, vt confirmemus Auctorem ea Timotheo Pauli discipulo Episcopo Ephesiorum scripsisse, aut eam inscriptionem suo de Ecclesiastica Hierarchia Operi præposuisse. Compresbytero Timotheo Dionysius presbyter,* sicut & in libro de Diuinis nominibus? Sanè & fuerit illemet, à quo non tantum imbuendus esset, quam vt vicissim ab eo profundiora eliceret, cum & ad finem libri de Hierarchia Ecclesiastica scripserit hæc ipsa verba: *Mihi igitur ipse quoque ò amice perfectionis intelligentia consortium trade, meisque ostende luminibus, quæcumque videre potueris decentiores, vniusque illius sacratissima, effigies præseferentes venustates.* Indignissimum porrò, ac nefas fuerit existimare *tam sublimem* (vt cum ipso Card. Baronio loquar) *& mente Diuinitus illustratum Theologum cæli cardines perambulantem, choros Angelicos peruestigantem, Diuinitatis thronum adeuntem, tamquam Ludionem in scena superinducta larua ludere.* Ceterum, ad commendandam auctoritatem Operum Dionysij non parum facit locus Epistolæ illius ad Caium, & alter secundi capitis de Diuinis nominibus, quo abutebantur Monothelitæ ad vnam operationem in Christo ponendam: prẹterquam quòd (sicut Ambrosius Camaldulensis asserit) multorum meminit, & nonnullorũ dicta proponit, qui tẽporibus illis floruerunt; quorum, & Actuum liber, & Epistolæ Pauli meminerunt, sed præcipuè omnium synceritas dogmatum istud ponit ob oculos.

Poteram

Poteram verò his omnibus addere, quod Erasmus occasione Dionysij Corinthij putauit vel illius, vel alterius esse libros, qui verè sunt Dionysij Areopagitæ de Hierarchia cęlesti, & de Diuinis nominibus. At nihili faciendum est Erasmi iudicium, qui horum Operum contextum Gręcum non videtur legisse: quem si quis Græcę linguæ sciens légerit, eique Morellij adnotationes adiunxerit, facillimè animaduertet deceptum esse (vt in plerisque alijs) Erasmum.

Quinam Dionysij Scripta vel exposuerunt, aut in Latinam è Græca linguam conuerterunt.

Et Maximi quidem Scholiastis, atque Georgij Pachymerij Commentaria, siue Scholia in Dionysium Areopagitam extant, sicut & Ambrosius Camaldulensis atque ante eum Hugo à Sancto Victore, Rubertus Linconiensis, Albertus Magnus, Dionysius Cartusianus, deindè verò & Iacobus Faber Stapulensis in Dionysium scripsere, siue in Latinam linguā nonnulli ex his illum verterunt. Vix autem celebrior aliqua Bibliotheca seu Vaticana, seu Parisiensis (& ipsa quidem celeberrimi Cęnobij S. Dionysij, cuius ossa ibidem asseruantur) siue in Germania, vel alibi fuerunt, quæ Diuini huius viri scripta tanquam preciosissimas gemmas non custodierint. Quin & Syrochaldaicè translata extare audio.

Sed quod ad Georgium Pachymerium attinet, sciendum est, eum claruisse temporibus Michaelis Palęologi, ut in eo, quod Godefridus Tilmannus de illo scripserit, quasi tempore Athanasij Patriarchæ Alexandrini uixerit, ipse Tilmannus falsus sit. Vide in verbo, Georgius Pachymerius. Et quidem Tilmannus Pachymerij commentarium in Areopagitam vertit in Latinum.

At locum Dionysij percelebrem non omittam, quem Iacobus Billius Prunæus, lib. 1. Sacrarū Obseru. tū ex se ipso, tū ex Maximo ad eundē explanandum deprompsit, Is igitur sic. *Nulla inquit omnino lingua est, quæ non lepores aliquos habeat, qui in aliam linguam sine luculento dispendio transferri nequeant: Huius generis illud est, quod de præceptore suo Hierotheo scribit Dionysius lib de Diuinis nominibus cap. 2. eum τὰ θεῖα καὶ μαθεῖν, καὶ παθεῖν. In quibus verbis ea est ex vocum affinitate nata gratia, quam nullus Latini Sermonis assequi possit.* Quidnam autem sit πάσχειν τὰ θεῖα ad hunc modum exponit Maximus scholiastes. Dictum est in Epistola ad Hebræos. *Didicit ex his, quæ passus est, obedientiam, qui enim perpessus est experimento, capit id, quod docetur. Verbi gratia, qui verberatur melius cognoscit, qualis sit hic dolor, quā is, qui tantummodo audiuit, at non item verberatus est: magisque huiusce doloris acerbitatem exprimere queat. Eodem modo qui per reuelationem aliquid haurit, diuinius profectò diuina interpretabitur; Diuina autem pati, huiusmodi quiddam est, dictum ab Apostolo: Consepeliamur cum Christo, vt & simul resurgamus, & regnemus cum ipso. Qui autem se ipsum, ac carnē suam cruci affigit, hic Christi stigmata in suo corpore circumfert. Ac proinde meritò cum Christo quoque regnabit, ac Diuina ipsius mysteria intrepido animo prædicabit. Vnde etiam Sanctus Hierotheus res diuinas non modo didicisse, sed etiam passus fuisse dicitur. Et qui per reuelationem Diuinis mysterijs imbuitur, à se ipso excedit, ac rectè vtilem hunc affectum pati asseritur, vt Dei domesticum fiat. Vel alio modo, Diuina ipsum pati dixit, vt qui non per sermonem ad docendum comparatum harum rerum scientiam perceperit, sed per Diuinam illuminationem impressam, atque consignatam in animo habuerit earum cognitionem.* Hæc Scholiastes Græcus: ex quibus apparet eum hoc sentire idem esse τὰ θεῖα πάσχειν quod θεοδίδακτον εἶναι *non studio ac labore quæsitam, sed diuinitus infusam diuinarum rerum scientiam habere. Ad eumque modum D. Bernardus τὰ θεῖα μᾶλλον ἔπαθεν ἢ ἔμαθεν. Ego verò aliter quoque, nec minus fortasse commodè hunc locum exponi posse existimo: nimirum, vt is μαθεῖν θεῖα dicatur, qui labore, ac diligentia rerum Diuinarum cognitionem sibi comparauit, παθεῖν autem, qui ijs quoque seriò afficitur, vitæque sanctitatem ad doctrinam adiungit. Ac sanè malè res habet, cum qui eruditionis pabulo abundat, eo tamen se minimè pascit, ac reficit, multoque optatius mihi fuerit, si vtrunque non detur τὰ θεῖα πάσχειν, ἢ μαθεῖν etenim, vt quidam rectissimè dixit, compunctionem habere præstat, quàm quid compunctio sit, exploratum habere.*

Dio-

Dionysius exiguus, Abbas Romanæ Vrbis,(vt Beda scribit) quem esse alium à Romano falsus est Gesnerus, ab ipso Beda, & antea à Cassiodoro celebratus, de Christi Domini Ecclesia,cum ob alia,tum quòd in suo cyclo non per Olympiades, vel Consules, aut Indictiones,sed ab incarnato Christo Domino cępit annos numerare, dignissimus est, qui inter Ecclesiasticos Scriptores censeatur. Floruisse illum Tritemius ait anno Domini 540. quamuis & antea fuerit in summa existimatione, vixit enim Cassiodori temporibus, cum quo item diu docuit.

Porrò quòd uideri possit ex ijs, quæ diximus,fuisse Romanum,intelligendum est,eum quidem natione Scytham,& monachum,sed moribus(vt inquit idem ipse Cassiodorus) omnino Romanum,in utraque lingua doctissimum,reddentem in actionibus suis, quam in libris Domini legerat,æquitatem; *Qui Scripturas Diuinas* (subdit) *tanta curiositate discusserat, atque intellexerat, vt vndecunque interrogatus fuisset, paratum haberet competens sine aliqua dilatione responsum.* & paullo post. *Fuit enim in illo cum sapientia magna simplicitas, cum doctrina humilitas, cum facundia loquendi parcitas, vt in nullo se, vel extremis famulis anteferret, cum dignus esset Regum, sine dubitatione, colloquijs.* At & uitæ illius sanctitatem deinceps pluribus verbis prosequitur: cum & tanta Latinitatis, & Gręcitatis peritia functum dicat, vt quoscunque libros Græcos in manus acciperet, Latinè sine offensione transcurreret; iterumque Latinos Attico sermone legeret, vt crederes hoc esse conscriptum, quod os eius inoffensa velocitate fundebat. Erat (ait) totus Catholicus, totus paternis regulis perseueranter addictus: & quicquid possunt legentes per diuersos quærere, in illius scientia cognoscebatur posse fulgere. Sanè& noster Cardin. Bellarminus virum doctissimum illum meritò nominat, lib. 1. de Concilijs cap. 19. Cassiod. de diuina lect. c. 23

Scriptorum Dionysij Exigui Catalogus.

Iam Dionysius ipse Epistola ad Stephanum Episcopum Salonitanum, quæ extat integra in Cresconiana collectione, & quam Baronius Card. Tomo suorum Annalium septimo inseruit, testatur se transtulisse Regulas Ecclesiasticas è Græco, confusione priscæ translationis, qua Stephanus ille erat offensus. *Ac in primis quidem Canones Apostolorum è Græco: Dein de Regulas Nicænæ Synodi, & deinceps omnium Conciliorum, siue quæ antea, siue quæ post modum facta sunt* (inquit) *vsque ad Synodum centum quinquaginta Pontificum, qui apud Constantinopolim conuenerunt, sub ordine numerorum, id est à primo capitulo vsque ad centesimum sexagesimũ quintum, sicut habentur in Græca auctoritate digessimus. Tum sancti Chalcedonensis Concilij decreta subdentes, in his Græcorum Canonum finem esse declaramus. Ne quid præterea notitiæ vestræ credamur velle subtrahere, statuta quoque Sardicensis Concilij, atque Africani, quæ Latinè sunt edita, suis à nobis numeris cernuntur esse distincta. Vniuersarum verò definitionum titulos post hanc præfationem strictius ordinantes, ea, quæ in singulis passim sunt promulgata Concilijs, sub vno aspectu locauimus, vt ad inquisitionem cuiusque rei compendium aliquot attulisse videamur.* Hæc Dionysius. Beda verò. *Primi Decennalis circuli cursu temporum ordo præfigitur, quem Græci calculatores à Diocletiani Principis annis obseruauere: sed Dionysius venerabilis Abbas Romanæ vrbis, & vtriusque lingua, Græca videlicet, & Latina non ignobili præditus scientia, Paschales scribens circulos, noluit eis (sicut ipse testatur) memoriam impij persecutoris innectere, sed magis elegit ab incarnatione Domini nostri Iesu Christi tempora prænotare, quatenus exordium spei nostræ notius nobis existeret, & causa reparationis humanæ, id est, Passio Redemptoris nostri euidentius eluceret.* Tritemius inquit illum scripsisse, atque edidisse, De cyclo Paschali magno librum vnum. Deque ratione festi Paschalis alterum: cuius initium est, *Paschalis festi rationem.* Sed cum asserat Tritemius à Dionysio cyclum inchoatum fuisse anno Dom. 532. qui fuerit annus magni cycli Paschalis, qui semel exactus in eundem semper reuertitur; Baronius Card. inquit inchoatum fuisse ab anno 527. hoc est quinquennio ante, sub Consulatu Mauortij, Secundo Felicis Papæ, primo Iustiniani Imp. Et verò Dionysiani huius cycli fragmentum Marianus Scotus recitat in Chronico. Trit. error.

Transtulit item è Græco in Latinum ipse Dionysius Procli Epistolam ad Armenos, cui præfa-

præfationem præfixit, qua docuit piè, rectèque dici, vnum ex Trinitate paſſum in carne. Ea Baſileæ,an.1528.excuſa eſt,ac deinceps his annis in Bibliotheca Sanctorum Patrum Margarini,tertio Tomo inſerta. Vitam quoque S.Bachomij Abbatis, & librum Gregorij Emiſſeni de conditione hominis, m.ss. Proterij Alexandrini Epiſcopi ad Leonem Papam, quin &(vt aiunt) Cyrilli Alexandrini Epiſcopi duas ad Sucenſum Epiſtolas aduerſus Neſtorianam perfidiam vertit.

In Antidoto cõtra hæreſes Bachomij.P.

At Sigebertus addit ab eodem Dionyſio verſum fuiſſe Gregorium Niſſænum de conditione hominis,quod magis crediderim, quàm quod habet Tritemius,ſcribens hunc fuiſſe Gregorium Emiſſænum. De quo vide ſuo loco.

Arnoldus autem Vuion notat in Genebrardo lapſum,ſic inquiens: *Floruit (Dionyſius) circa annum Chriſti 540. vt teſtatur Tritemius de Script. Eccleſiaſt. perueniţque vſque ad annum eiuſdem 572. & amplius,vt colligitur ex eius cyclo Paſchali,quem fecit eodem anno, vt refert Iuo in vita Iuſtini Iunioris. Fallitur autem in hoc Gilbertus Genebrardus,qui lib.3.Chronol.hunc ſub Leone I. Papa, circa annum Domini 460. collocat, deceptus ambiguitate verborum noſtri Tritemij,qui in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis,& lib.2.c.4.de viris Ill. Ordin. S.Benedicti, ait hunc Dionyſium tranſtuliſſe ſcripta Proterij Alexandrini ad Leonem Papam de Paſchate celebrando, quæ Tritemij verba, non eo ſenſu accipienda ſunt, vt dicamus Dionyſium librum illum Leoni I. Papæ obtuliſſe, vt non rectè interpretatur Genebrardus,ſed quod tranſtulerit illum de ratione paſchatis librum, quem Proterius Leoni Papæ I. dicauerat, vt ipſemet Tritemius teſtatur eodem in libro de Script.Eccleſ. in Proterio,* his verbis: *ſcripſit* (Proterius videlicet) *inter cetera ad S.Leonem Papam de celebratione Paſchæ Epiſt. 3. circa annos Domini 460. Caueatur ergo hic Genebrardi ſcrupulus.* Hactenus Arnoldus.

Dionysivs è Burgo ſancti Sepulchri, quę Ciuitas eſt in Etruria, Auguſtinianus, præter quædam humaniorum literarum, quæ ad pietatem conatus eſt referrre, quæve ſcripſit in Valerium Maximum. In libros Metamorphoſeon Ouidij. In Virgilium. In Tragędias Senecæ, atque adeo in libros Politicorum, & Rhetoricorum, & in Poeticam Ariſtotelis. Edidit Poſtillam in Epiſtolam Pauli ad Romanos, quæ Florentiæ extat in Bibliotheca Sancti Spiritus. Neapoli verò vbi fuit Roberto Regi acceptiſſimus, obijt. Quem magnopere laudauit Franciſcus Petrarcha carmine ad eum miſſo, quod incipit: *Si nihil aut gelidi facies.* Et Epiſtola ad Robertum Siciliæ Regem,de obitu Dionyſij. Pleraque verò huius opera Mediolani in Bibliotheca Sancti Marci apud Auguſtinianos aſſeruabantur. Sed ad memoriam reuocandum eſt,quod Index librorum prohibitorum Clemente VIII. Pont.Max.emiſſus habet: Nimirum in Ouidij Metamorphoſeon libros Commẽtaria,ſiue enarrationes Allegoricas,vel Tropologicas omnes prohiberi.

Ioſeph Pamphilus.

Dionysivs Carthuſianus. Vide infra Dionyſius Rychel. quem Leuuium Sixtus vocat.

Dionysivs cognomento Ciſtercienſis, ſcripſit in Magiſt. Sent. Pariſijs.

Dionysivs Collenſis, Auguſtinianus, Etruſcus, vir pius, ac ſtudioſus, librum edidit De arte ſermocinandi. Item Tractatum de morte, in cuius fermè omnibus capitibus incipit, *Omnes morimur, & quaſi aqua dilabimur.* Scripſit etiam libellum de Pulchritudine Pacis, incipit, *Diſtinguit B.Auguſtinus.*

Dionysivs Corinthiorum Eccleſiæ Epiſcopus,tantæ eloquentiæ & induſtriæ fuit, ut nõ ſolum ſuæ Ciuitatis, & Prouinciæ populos,ſed & aliarum Vrbium,& Prouinciarum Epiſtolis erudiret. E quibus eſt vna ad Lacedæmonios; alia ad Athenienſes; tertia ad Nicomedienſes; quarta ad Cretenſes; quinta ad Eccleſiam Amaſtrianam,& ad reliquas Ponti Eccleſias;ſexta ad Gnoſſianos,& ad Pinytum eiuſdem vrbis Epiſcopum; ſeptima ad Romanos, quam ſcripſit ad Soterem Epiſcopum eorum; octaua ad Chryſophoram ſanctam fœminã. Claruit ſub Imperatore Marco Antonino Vero, & L.Aurelio Cõmodo. Hæc Hieronymus. At Suffridus Petrus inquit Eraſmum occaſione huius Dionyſij, cum multi eodem nomine fuerint,probabile putaſſe libros de Hierarchia Cęleſti, ac de Diuinis nominibus ab horum aliquo fuiſſe ſcriptos,non ab Areopagita diſcipulo Pauli: cuius coniectura ne ſtudioſus moueatur,facile confirmabitur, ſi Græcum textum illius Operum, quem Eraſmus non vidiſſe

videtur,

videtur, diligenter legerit, eique adnotationes Morellij adiunxerit. *Amastrianam* autem Sigebergensis codex, manuscriptus habet *Amasdrinam*.

Dionysius Gallus cognomento Faucherius, Arelatensis (non Tarraconensis, vt quidam falsò) monachus S. Benedicti è Mantua, Congregationis Cassinensis, scripsit Sermones de diuersis, lib. 1. Epigrammatnm ad doctos quosdam, lib. 1. Odarum ad Deum, Virginem matrem, & sanctos, lib. 1. Epistolas aliquas, quæ fuerunt excusæ cū Epistolis Gregorij Cortesij Card. Venetijs anno Dom. 1573. Emisit item Epistolarum ad diuersos, lib. 1. In quo insertæ leguntur Epistolæ Maximi monachi Cassinensis 42. Iustini monachi, vna Cæsarij monachi, altera Innocentij monachi, alia & Eucherij monachi, reliqua quæ extant m. s. Annotationum item in vitam S. Honorati; Epist. autem lib. 1. vidit Arnoldus Vion m. s. Deque causis naturalibus rerum occultarum Dialogum, lib. 1. vt refert in suo Ligno vitæ. Obijt in Lirinensi monast. an. 1560.

Dionysius Peronetus, Carmelita, Meldunensis, Parisiensis Doctor, multa cudit erudita volumina, inter quæ nō postremas obtinet Quadrag. typis euulgatum. Viuebat nostra ętate.

Dionysius Rychel, aliàs de *Leeuuis* siue *Leuuius* Germanus Ord. Cartusianorum, vnde & dictus Cartusianus, domus Bethleem Ruremundæ, ad quē Nicolai Cusæ Card. viri doctissimi plures extant epistolæ, tot ac tanta scripsit, vt numero opusculorum, præter Augustinum & Alphonsum Tostatum, atque huiusmodi quosdam apud Latinos parem fortassis habuerit neminem. De cuius Opusculis ipse per se subiecta quodam indiculo recensuit.

Super sententias, lib. 4.
In Genesim, lib. 1. *Dilectus Deo & hominibus.*
In Exodum, lib. 1. *Iusti sunt omnes Sermones.*
In Leuiticum, lib. 1. *Honora Dominum de tua.*
In Numeros, lib. 1. *Qui in numero millia.*
In Deuteronomium, lib. 1. *Serua mandata & legem.*
In librum Iosue, lib. 1. *Fortis in bello Iesus.*
In librum Iudicum, lib. 1. *Iudices singuli suo nomine.*
In librum Ruth, lib. 1. *Teste Sancto Hieronymo.*
In Regum libros, lib. 4. *Reges ex te egredientur.*
In Paralipomenon, lib. 2. *Deus fecit ex vno homine.*
In Esdram, lib. 3. *Lex veritatis fuit in ore.*
In Neemiam, lib. 1. *Neemias in memoria.*
In Tobiam, lib. 1. *Qui pronus est ad misericordia.*
In Iudith, lib. 1. *Hac vocabitur virago.*
In Hester, lib. 1. *Sicut Sol oriens in mundo.*
In librum Iob, lib. 1.
In Prouerbia Solomonis, lib. 1. *Dixit Deus Salomoni.*
In Ecclesiasten, lib. 1. *Quemadmodum Salomon.*
In Cantica Canticorum, lib. 1. *Gaudebit sponsus super.*
In librum Sapientiæ, lib. 1. *Disce vbi sit sapientia.*
In Ecclesiasticam, lib. 1. *Mirabuntur omnes in verbis.*
In Esaiam prophetam, lib. 1. *Esaias propheta magnus.*
In Hieremiam, lib. 1. In librum Baruch, lib. 1.
In Ezechielem, lib. 1. In Danielem, lib. 1.
In duodecim propheras, lib. 12. *Sapientiam omnium antiquo.*
In libros Machabęorum, lib. 2. *Iuda te laudabunt fratres.*
In Psalterium, lib. 3. *Dixit Dauid filius Isai.*
In Matthæum, lib. 1. In Marcum, lib. 1. In Lucam, lib. 1.
In Ioannem, lib. 1. *Ego quasi aquaductus.*
In Epistolas Pauli, lib. 14. *Audite me quoniam de tua.*
In Actus Apostolorum, lib. 1. In Epistolas Canonicas, lib. 7.
In Apocalypsim, lib. 1.

Expositionis hymnorum, lib. 1.	*Implemini Spiritu sancto.*
In septem Psalmos pęnitentiales, lib. 1.	*Scrutemur vias nostras.*
De documentis authenticis, lib. 1.	*Sapientiam sanctorum narrant.*
Expositionis Missæ, lib. 1.	*Memoriam fecit mirab.*
Dialogum de celebratione, lib. 1.	*Quicunque manducauerit.*
De communione, lib. 1.	*Qui praeest in solicitudine.*
Compendium philosophiæ, lib. 1.	*Preciosior est sapientia.*
Compendium Theologiæ, lib. 1.	*Comparate vobis vinum.*
Dialogum philosophi & theol. lib. 1.	Super lib. beati Dionysij, lib. 4.
. Super vndecim Epistolas eius, lib. 1.	In lib. Ioan. Climaci, lib. 1.
Super Boetio de consolatione, lib. 5.	Summarium partium S. Thomæ, lib. 1.
Sermones de tempore, lib. 1.	*Labia Sacerdotis custodiunt.*
Sermones de Sanctis, lib. 1.	
Sermones ad religiosos, lib. 1.	*Fratres sancti, vocationes.*
Ad eosdem de Sanctis, lib. 1.	*Religio munda est visitare.*
De Sacramento Sermones 6. lib. 1.	Expositionis Dominicæ passionis, lib. 1.
Meditationes Dominicæ passionis, lib. 1.	
De laudibus Dei, lib. 1.	*O Deus praestantissime.*
De laudibus sanctæ Mariæ, lib. 4.	*Quae est ista quae progreditur.*
De fonte salutis & semitis vitæ, lib. 1.	*Quis sapiens & intelligens.*
De lumine Christianæ theoriæ, lib. 1.	*Omnis processio secundorum.*
De venustate mundi, lib. 1.	*Vnus est altissimus.*
De natura æterni & veri Dei, lib. 1.	
De diuina essentia, lib. 1.	*Scimus quoniam filius dei.*
De distantia perfect. diuinę & humanæ, lib. 1.	
De felicitate animæ, lib. 1.	
De beneficijs Dei, lib. 1.	*Anima mea desiderat.*
De mutua Sanctorum agnitione, lib. 1.	*Pater gloriae det vobis.*
De donis Spiritus sancti, lib. 1.	*Quis hominum poterit.*
Cordiale prænotatum, lib. 1.	De custodia cordis, lib. 1.
De gaudio & pace interna, lib. 1.	
De via purgatiua, lib. 1.	*Sicut dicit Apostolus.*
Dial. de fide Catholica, lib. 1.	*Magna & mirabilia.*
Dial. Christiani & Saraceni, lib. 1.	*Sic Deus dilexit mundum.*
Contra Magos & Vualden. lib. 1.	*Caue ne imitari velis.*
Contra superstitiones, lib. 1.	*Dominum Deum tuum adorabis.*
De vitijs & virtutibus, lib. 1.	*Qui conuerti fecerit peccatorem.*
Contra ambitionem, lib. 1.	*Reges gentium dominantur.*
Contra Saracenos, lib. 3.	De grauitate peccati, lib. 1.
De contemptu mundi, lib. 1.	*Iudicabo tibi, &c.*
De modo iudicandi & corripiendi, lib. 1.	*Quaestionem mihi.*
De remedijs tentationum, lib. 1.	*Militia est vita hominis.*
Speculum peccatoris, lib. 1.	*Conuertere ad Dominum Deum.*
De quattuor nouissimis, lib. 1.	*Gens absque consilio.*
De reformatione interna, lib. 1.	*Pro omnibus mortuus est.*
De iudicio particulari, lib. 1.	
De passionibus animæ, lib. 1.	*Primus homo de terra terrenus.*
De discretione spirituum, lib. 1.	De profectu charitatis, lib. 1.
De perfectione charitatis, lib. 1.	
Inflammatorium diuini amoris, lib. 1.	*Quid dominus Deus.*
De contemplatione, lib. 1.	*Sapientiam amaui.*
De oratione, lib. 1.	*Oportet semper orare.*

De

De Meditatione, lib.1. *Cogitationes meæ va.*
Sonus epulantis, lib.1. *Omnes qui credebant erant per.*
De modo agendi processiones, lib.1. *Zelus domus tuæ es.*
De eleuatione mentis in Deum, lib.1. De auctoritate Papæ, lib.1.
De potestate & iurisdictione Papæ, lib.1. De auctoritate Concilij, lib.3.
De reformatione Ecclesiæ, lib.1.
Contra Simoniam, lib.1. *Gratis accepistis, gratis.*
Contra eandem, lib.1. *Pecunia tua tecum sit in*
De reformatione claustralium, lib.1. *Omnia honestè fiant.*
Contra pluralitatem beneficiorum, lib.1. De regulis vitæ Christianorum, lib.1.
De reformatione monialium, lib.1. *Aperi soror mea.*
De professione religiosorum, lib.1. *Excellentiorem viam vobis.*
Exhortatorium nouitiorum, lib.1. *Nemo mittens manum.*
De vita & regimine præsulum, lib.1. *Attendite vobis & gre.*
De institutione ordinis Cartusiani, lib.1. De laudibus eiusdem, lib.1.
De visitatione claustralium, lib.1.
De vita Canonicorum, lib.1. *Maledictus homo qui facit.*
De disciplina scholarium, lib.1. *Quemadmodum Artifto.*
De vita militarium, lib.1. *Labora sicut bonus mi.*
De virginitate, lib.1. *Virgo cogitat quæ domini.*
De officio Archidiaconorum, lib.1. De officio legati, lib.1.
De regimine prælatorum, lib.1. De vita & regimine curatorum, lib.1.
De vita nobilium, lib.1. De regimine Principum, lib.1.
Dial. inter Christum & Principem, lib.1. Dial. inter Christum, & Principissam, lib.1.
De regimine politiæ, lib.1.
Dial. inter Iesum & puerum, lib.1. *Complexans Iesus par.*
De viduarum vita, lib.1. *Eo quod castitatem amaueris.*
De vita coniugalium, lib.1. *Dixit Dominus Deus, non est.*
De vita inclusarum, lib.1. *Quàm magna multitudo.*
De officio mercatorum, lib.1. *Nolite facere iniquitatem.*
De vita solitaria, lib.1. Dial. inter Christum & Sacerdo. lib.1.
Contra proprietatem monachorum, lib.1. Apocalypsis sibi facta, lib.1.
Epist. ad Principes, lib.1. *Uniuersis Principibus.*
Annotationes suorum operum, lib.1. *A religiosis alijsque.*
Epistolarum ad diuersos, lib.1. *Collationes pro capitulis tres.*
Et alia multa nobis inuisa.

Denique libros Ioannis Cassiani, ad faciliorem stylum propter simpliciores fratres redegit, cuius operis proœmium sic incipit: *Declaratio, &c.*

Dionysij Cartusiani Commentarij super totam Scripturam, Coloniæ apud Quentelium Typograpbum, & pleraque illhic excusa seorsim, cum in vtrunque Testamentum, tum alia.

Porrò Dionysij huius Cartusiani post alias editiones de fide Catholica Dialegion in li.8. partitum ann. 1568. & eiusdem enarrationes in quattuor Euangelia. Venetijs 1569. & Lugduni 1579. prodierunt. Quin & Summa fidei Orthodoxæ Antuerpiæ apud hæredes Stelsij 1569. & Venetijs 1572. sed & de doctrina, & regulis vitæ Christianæ, lib.2. quibus adiuncta sunt alia eiusdem opuscula. Coloniæ apud Maternum Cholinum ann. 1577. Præterea eiusdem opuscula. Vnum de Arcta via salutis, & Contemptu mundi. Alterum Speculum amatorum mundi. Tertium de grauitate, & enormitate peccati. Quartum de conuersione peccatoris. Quintum de fonte Lucis, & semita Vitæ. Sextum Deuotum Præcordiale. Septimum Dialogus patroni ad Canonicum Louanij 1577.

Eiusdem in Petri Lombardi Magistri Sententiarum libros Commentarij locupletes. Venetijs ann. 1584.

Liber item vtilissimus de quattuor hominis nouissimis, nempe, Morte, Iudicio, Inferni pœnis,& gaudijs cęli. Eiusdem Colloquium de particulari iudicio animarum. Coloniæ apud Henricum Falckemburg. 1591.& 1598.

At vt optimus est hic liber, Auctor autem de Ecclesia Dei (licet dudum migrauit è vita) suis laboribus bene mereritus, habet tamen, quæ dubitauerim ab alio potius, quam ab ipso ei libro de quattuor Nouissimis inserta fuisse.

Prima (quæ est in fide erronea) propositio est. Animas Purgatorij haud certas esse de sua ipsarum salute. Certò enim,& infallibiliter sciunt se esse in statu salutis, seque ipsas habitusque tum naturales, tum supernaturales, quibus sunt præditæ, planè cognoscunt; neque verò corporis nexu impediuntur, quo Fides, Spes, Charitas, quas possident, turbentur. Quin & intelligunt, atque adeo in se ipsis experiuntur abs se diligi Deum, nec ab ipso abhorrere; quod quidem in Inferno damnati non faciunt; de quibus extat illud in Psalmo 73. *Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.*

Accedit è communi Ecclesiæ consensu, animas cum à corpore discedunt iudicari iudicio Dei particulari; scire item, quæ nam in se ipsas sententia sit lata, statim ne ad cęlum, an post expiatas igne Purgatorio pœnas ascendendi, an descendendi ad Infernum, vbi perpetuò sint mansuræ. Et verò de Animabus puerorum, qui sine Baptismo decedunt, nunc ipse non loquor.

Adde præter omnem iudicij, atque iustitiæ ordinem, esse, vt de Reo prius supplicium sumatur, quam vt sententiam Iudicis noscat, & plectatur. Quin ex verbis, quæ in extremo die Iudicij vniuersalis pronunciabuntur: *Ite in ignem æternum*, liquet quænam in particularibus Iudicijs ab ipso Deo sententia pronuncietur. In libro item eodem de quattuor nouissimis altera hæc propositio est.

Animas in Purgatorio, quasi omninò desperare; quod certè licet per exaggerationem dictum, non est tamen vsurpandum. Neque enim desperatio tanta simul potest esse cum supernaturali habitu Spei, quæ in ipsis re uera est; neque cum confirmatione in gratia.

Addo desperationem huiusmodi esse non posse absque nouo peccato, & culpa.

Dionysius è Sigillo Oppido Agri Perusini Augustiniani Ord. doctrinæ Aegidij Romani interpres, in libros,& Opera Aegidij scripsit annotationes, quæ à multis illius doctrinæ studiosis asseruantur m.s. Obijt Perusij ann. Iubilæi 1575.

Dionysius Vazquez à Toleto, Augustiniani Ord. in Hispania, Italia, & præsertim Romæ celebris, quē Leo X. Pont. Max. Cæsari Carolo V. volens gratificari, misit hac in litteris præfatione orsus: *Mittimus tibi alterum Eliam:* Quare ab eo tempore Pontificius, & Cęsareus concionator fuit appellatus. Cur verò Euangelij Ioannis enarratio, & alia ipsius monumenta, quæ à viris doctissimis inter pretiosa Bibliothecarum suarum volumina manuscripta asseruantur, typis hucusque excusa non sint, hanc affert causam Ioseph Pamphilus, quòd cum Hispanis Diuinam Scripturam exponeret, lingua Hispanica quamplurima pronunciabat, & tanta venustate, atque eloquentia Latino idiomati eam intermiscebat, nemo vt fuerit ausus aut totum Latinè Opus, aut totum Hispanicè pro dignitate reddere. Erat enim ille in vtraque lingua facundus, & Græci Sermonis non imperitus. Multæ eius conciones Hispanico idiomate circunferuntur viris doctis vtiles. Obijt Toleti anno Domini 1539. die ipsa sanctissimæ Trinitatis, quam diem multò antea, vitæ suæ fore extremam plerisque prædixerat.

Diospolitanvm Concilium Diospoli (ipsa est Lidda antiquiore nomine dicta ciuitas in Palæstina) Prouinciæ illius Episcoporum, vbi impius Pelagius Hæresiarcha coactus est hæreses suas condēnare. An. Do. 415. Innocentij autem Pont. Max. an. 14. Augustin. Retract. lib. 2. c. 47. Prosper libro De ingratis. Baron. Card. To. 5. Annal. sub eundem annū, vbi capita singula proposita in eadem Synodo inseruit, quę Augustinus, quæve Hieronymus de alijs Pelagij Innocentius Pont. noluerit approbare, nimirum, id qnod res erat, Pelagij simulatam confessionem fuisse perspiciens.

Diospolitani Concilij Acta quæsiuit Augustinus. Vide eius Epist. 252. Fuit autem

Prouincialis Synodus paucorum Episcoporum Diospoli, qui primo Pelagium absoluerunt, sed absolutio illa ab Innocentio Papa non est probata; quoniam ipse Pelagius fefellit Synodum, à qua tamen eius hęreses fuere damnatæ. Vide Baron. Cardin. in Tom. quinto, sub anno Domini 415.

Directorium, siue potius castigatorium concubinariorum, quo quidem stupenda, & ob tanti sceleris impunem tolerantiam, quasi inaudita pericula auctoritatibus & rationibus apertissimè resoluuntur. Auctore incerto. Parisijs apud Iodocum Badium.

Directorium Pollanci, vide in verbo, Io. Pollancus.

Directorii horarum Canonicarum Tractatus, & Exercitatorij vitæ spiritualis in 8. Venetijs anno Dom. 1555.

Discipuli Sermones de Tempore, & de Sanctis, cum exemplorum promptuario, ac miraculis Beatæ Virginis, quibus annexi sunt etiam casus Papales, & Episcopales, atque à sacra Communione inhibitiones. Venetijs apud Antonium Bertanum.

Disputatio Academiæ Ingolstadiensis, de maiestate hominis Christi aduersus Iacobi Andreæ theses de hac eadem hominis Christi maiestate Tubingæ propositas 1564.

Disputatio Catholica de librorum Canonicorum numero, auctoritate, & legitima interpretatione, proposita Ingolstadij 1572.

Item de interna, & propria gratię natura, Ingolst. 1571.

Disputatio de Sacramento Confirmationis in Academia Ingolstadiensi habita, Ingolstadij apud Sartorium 1575.

Item de absolutione præcipuo Sacramenti pœnitentiæ capite. Ingolst. 1575.

De Idololatria, aduersus improbissimas hæreticorum pręsertim Tubingensium calumnias, disputatio in Academia Ingolstadiensi habita Ingolstadij 1578. A. in 4.

De sacrificio Missæ, ibidem 1579.

Disputatio de auctoritate Ecclesiæ, & eiusdem magistrorum legitima vocatione, habita in Academia Ingolstadiensi. Ingolstadij 1579.

Disputatio de horis Canonicis, habita in Academia Friburgensi. Friburgi 1579.

Disputatio de bonorum operum meritis in Academia Moguntina, habita Moguntiæ 1580.

Disputatio Theologica de Ecclesia, in Academia Mussipontana habita. Vinduri 1580.

Disputatio de sacrorum hominum contientia, habita in Academia Moguntina. Moguntiæ, anno 1580.

Disputatio de traditionibus. Moguntię 1589.

Disputatio Theologica de Baptismi necessitate, & nominatim de Cōstātino Magno, num in vitæ fine fuerit Baptizatus. Moguntię apud Gaspar. Behem 1589.

Disputationes duodecim rerum Theologicarum, Romę in Comitijs fratrum Ordin. Minorum de obseruantia, in Cęnobio Sanctæ Marię Aræ cęli, ann. 1589. propositæ, & editæ. Ingolstadij anno 1587.

Disputationes Theologicæ de causa vocationis, & missionis ministrorum Euangelicorum. Moguntiæ apud Gasp. Behem 1589.

Disputatio de nouo & falso Antichristo, qui in Ecclesia Catholica ortus & in veteri Roma Sedem habere dicitur, proposita in Academia Moguntina. Moguntiæ 1584.

Disputatio de persona Christi contra Vbiquitarios. Moguntiæ 1583. A. in 4.

Disputatiu de Sanctis publicè proposita in Academia Treuirensi, Augustæ Treuirorum, anno 1584.

Disputatio de miraculis Christi habita in Academia Herbipolensi, Vvirceburgi apud Henr. Aquensem 1590.

Disputatio de Purgatorio. Moguntiæ 1590.

Disquisitionum Magicarum libri sex, in tres Tomos partiti Auctore Martino Delrio Societatis Iesu presbytero (de quo vide in verbo Martinus Delrius) Louanij, ex officina Gerardi Riccij, ann. 1599.

Agitur lib. 1. De magia generatim, & de naturali, artificiali, & prestigiatrice. Lib. 2. de magia Dęmoniaca, & eius efficacitate. Lib. 3. De maleficio & vana obseruatione. Lib. 4. De

Prophetia diuinatione & coniectatione. Lib.5. De iudicis officio, & ordine iudiciario in hoc crimine. Lib.6. De officio Confessarij, ac remedijs licitis, & illicitis. Sed vide planius de Viri huius Operibus in verbo, Martinus Delrius.

DITHMARVS vir sanctus, Sigefridi in Saxonia Comitis filius, è matre Cunegunda Saxonica, natus anno Domini 976. cum adoleuisset, factus est monachus Cœnobij S. Ioannis Magdeburgi sub Riddago Abbate; mox Præpositus Vuallibicensis, & inde Henrico II. Imp. procurante successit Vuigberto in Episcopatu Mersburgensi anno Dom. 1008. cui cum annos 10. menses 7. & dies 7. sanctè præfuisset, obijt anno 1018. suæ 42. ipsis Kal. Octobris, & in æde sacra Mersburgi sepultus est. Scripsit autem Chronicorum libros septem. Qui primò in lucem editi sunt Francofurti. At & ipse cum Arnoldo Vuion vereor, quin aliquid veneni in eis lateat, cum ab homine alieno à fide Catholica prodierint, qui pergit falsa, & praua auctoribus immiscere catholicis. Quod quidem etiam fecit in Alberto Abbate Stadensi, viro utique docto, & pio, atque in alijs multis, quos Scholijs suis non illustrauit, sed obscurauit.

NOTA.

DE DIVINATIONE quæ fit per astra, diuersum ac discrepans duorum Catholicorum sacræ Theologiæ Doctorum iudicium. Coloniæ 1580.

DIVRNALE Romanum cum Psalterio, postremo recognitum iussu Clementis VIII. Pont. Max. & editum Romæ vna cum Breuiario item recognito an. 1602. est posthac recitandum. Vide in verbo, Breuiarium Romanum.

D O

DOCTRINA veteris Ecclesiæ de septem Sacramentis, cui subiunguntur axiomata 32. de ijsdem, & doctrina Catholica de pœnitentiæ Sacramento, in tabulam redacta, Brixiæ apud Thomam Bozolam 1569. præterea.

DOCTRINA sana Catholicæ Ecclesiæ de 7. Sacramentis, in Concilio Florentino Armenis olim tradita, Antuerpiæ 1571. Vide, in verbo, Sacramentum.

DODECHINVS Mariani Scoti continuator. Vide in verbo, Dudechinus.

DOMINICVS Asulanus, Benedictinus, monachus sancti Georgij Maioris Venetiarum, Congregationis Cassinensis S. Iustinæ de Padua, scripsit De translatione antiqua corporis S. Stephani Protomartyris ad monasterium S. Georgij. Incipit, *Postquam Beatissimi Protomartyris Stephani*. De Translatione nouissima eiusdem Sancti, ex uetere, ad nouam Ecclesiam S. Georgij, lib. 1. *Iam primum omnium constare debet*. Extant in eodẽ monasterio S. Georgij m.s. obijt an. Dom. 1592.

DOMINICVS Bannes Mondragonensis Hispanus, Ord. Prædic. Commentaria in primam partem D. Thomæ vsque ad 64. quæstionem complectentia emisit. Excusa uerò sunt Venetijs 1585. & 1602.

Eiusdem Commentaria in 2.2. D. Thomæ, quibus quæ ad fidem, spem, & charitatem spectant, explicantur. Venetijs 1586. & 1602.

Eiusdem Commentaria in primam partem D. Thomæ Aquinatis, à quæstione 65. vsque ad 119. & vltimam. Tomus secundus, Venetijs 1592. Item eiusdem Decisiones de iure, & iustitia, Venetijs 1595.

DOMINICVS Bolanus Venetus, edidit Opusculum insigne (vt inquit Tritemius) contra Marianæ puritatis detractores, quod dicauit Nicolao Marcello, & De conceptione S. Mariæ, lib. 1. *Non paruo dolore*. Viuebat an. 1381. sed alijs 1484.

DOMINICVS Bonauentura, Ordin. Minorum, B. Francisci Fabriensis nepos, collegit quædam de ordine Minorum.

DOMINICVS Buchius Catharensis, Ord. Prædic. Theologus, edidit expositionem in septẽ Psalmos pœnitentiales, additis ad singulos pijs precatiunculis: quam inscripsit Etymũ elegantissimum in septem Psalmos Opus incipit, *Manna caleste*. Sed & in quattuor Cantica Noui Testamenti, & in orationem Dominicam, & Salutationẽ Angelicam, Venetijs prodijt ex officina D. Bernardini 1537. Claruit anno 1530.

Vide Sixtum Senens. 4. lib. Bibl. S.

Do-

DOMINICVS Cartusianus monachus, natione Prutenus, scripsit volumen prænotatum *Sonus epulantis*, quod ipsum comedendo fermè, & ruminando in solitudine cellæ suæ ediderit. Aliud rursus. *Corona B. Mariæ*. In quo vitam ipsius lapidibus pretiosis comparat: Itemque librum experientiæ, in quo varias reuelationes sibi Diuinitus factas interserit. Viuebat anno 1460. Eisingr.

DOMINICVS quidam de Custodia Foroliuiensis, & Ord. Minorum, scripsit Tractatum de Officio Imperatoris. Testatur Rodulphus Tossiniacensis, Seraphicæ historiæ scriptor se habuisse Romæ m.s..

DOMINICVS cognomento Doctus, Patauinus, eximiæ vir integritatis, atque eruditionis, qui publicis concionibus & probitate vitæ, Patriam sibi deuinxit, scripsit plura, quæ fratri suo Ioanni Bapt. Docto post eius obitum commendata, vt recognoscerentur, atque in lucem ederentur, nescio an hactenus in lucem prodierint; sed apud Ioan. Baptistæ filios extabant. Inter quæ erant in Epist. Pauli ad Hebræos commentarius, & Sermones Quadragesimales, Latino Sermone conscripti. Vixit annos 66. Chronica Seruorum.

DOMINICVS de Dominicis, Venetus, primum Torcellanus, deinde Brixianus Episcopus, & Referendarius Apostolicus, scripsit Orationes de diuersis, lib. 1. Sermones quoque varios, lib 1. Præterea Tractatum de Sanguine Christi. Item de filiatione Ioan. Euangelistæ ad Beatissimam Virginem. Viuebat anno 1478. Tritemius. Venetijs apud Petrum de fine, anno 1557.

DOMINICVS Graminea, de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento aduersus huius temporis hæreticos disputationem edidit Coloniæ apud Gymnicum, an. 1584.

DOMINICVS Guidi Mellinus Florentinus, emisit anno 1589. Florentiæ è typographia Philippi Iunctæ Tractatum Italicè de origine, gestis, moribus, & laudibus Mateldæ, siue potius Mathildæ magnæ Comitissæ Italiæ, dignum qui legatur, cum historiam illam sub obscuram accuratè conscripserit. Cum autem post aliquot annos (quemadmodum suo loco diximus.) Benedictus Luchinus Mantuanus, & Monachus Benedictinus, eamdem historiam texuisset, de quibusdam autem eundem Mellinum reprehendisset, hic, Epistolam Apologeticam aduersus illum anno 1594. Florentiæ apud Georgium Marescottum edidit, qua probare conatur lapsum fuisse Luchinum, qui cogitauerit Mathildam vixisse cęlibem, litterasq; Gregorij VII. Pont. Max. datas Romę decimo septimo Kal. Ianuarij Indict. 13. De dissolutione matrimonij inter ipsam, & Azzonem Marchionem propter consanguinitatem nō fuisse legitimas, neque alias ea de re scriptas. Notat item aliquos alios in eadem historia lapsus ipsius Luchini à quibus tamen audio Arnoldum Vuionem Benedictinum monachum dare operam, vt ipsum Luchinum tueatur.

DOMINICVS Iacobatius Romanus, Cardinalis, de Concilio scripsit:

Quod quidem Opus extat in To. Tractatuum, Tract. 13. pag. 1. fol. 190. In eo autem agitur:

De loco Concilij, ibidem.

Ad quem spectet congregare Concilium. Tract. 1. f. 224.

Quando sit congregandum Concilium. Tract. 13. p. 1. f. 239.

Quales debeant esse interfuturi Concilio. Tract. 1. p. 1. f. 258.

An Papa habeat auctoritatem in Concilijs generalibus, & an Concilium possit restringere Auctoritatem Papæ, ibid. f. 276.

An Cardinales qui discesserunt à Papa, potuerint congregare Cōcilium. Tract. 13. p. 1. f. 298. & ibidem alia de Papa, pag. 335. & 337. & 351.

DOMINICVS Ioannis Florentinus, Ord. Prędicatorum, edidit heroico, & quidem grandiloquo carmine historiam Florentinam, ad multa millia versuum, quàm Florentino magistratui inscripsit. Vitam quoque Beatissimæ Virginis carmine heroico, cuius initium est. *Inclyta Diuinæ præconia promere matris*. Asseruantur Florentiæ manuscripta in Bibliotheca Gaddiana. Eiusdem extant Hymni in laudem D. Vincentij, & S. Catharinę Senensis, an. 1483. 27. Octobris, obijt, functus antea pluribus præfecturis cęnobiorum, & prouinciarum, & totius Ordinis sui, progeneralatu, cui tamquam Ordinis magister, duodeuiginti menses cum laude præfuit.

Do-

Dominicvs Lapaccius, Dominicani Ord. Florentinus, sed primo Argolicensis, deinde Coronensis Ecclesiæ Episcopus, scripsit in Psalmum *Miserere*: quem quidē magna cum laude exposuit coram Rege Boemię; Humanis cessit Florentię die 20. Iulij, anno Dom. 1446. Porrò ea expositio satis grandis in Bibliotheca Sanctę Marię Nouę, siue (vt vulgo vocant) *Nouella*, asseruatur m. s. Florentiæ.

Dominicvs Leo, Venetus, scripsit librum, quem pręnotauit. Prima, & Secunda Pars Solis Christianorum. Alterum item primum & secundum volumen de vexillo B. Virginis.

De lumine autem supernaturalis Maiestatis, lib. 2.
De Philosophia sacri Throni supernaturalis, volumen vnum.
De sapientiali Theologia, lib. 1.
De mysterio Dominicę Incarnationis.
De matris Domini ortu dilucidationes.
De luce Sanctę Crucis.
De notitia viæ rectæ, Dialogum.
De gratia & nobilitate naturę humanæ Dialogum moralem.
De amore Dei: Et Postillas in D. Lucam.

Seruantur in Bibliotheca S. Dominici Bononiæ. Floruit anno 1365. Franc. Sansouinus.

Dominicvs Lopez, Societatis Iesu, librum edidit De sacrę Scripturę auctoritate Hispali in Hispania apud Lazarum Ferrerium 1589.

Dominicvs Mancinus Poeta non ignobilis, Hexametris carminibus librum emisit, De Passione Domini, è quattuor Euangelijs concinnatum. Incipit, *Non hominum laudes, nec, &c.* ann. Do. 1494. Et de quattuor virtutibus. Item carmine, an. 1543.

Dominicvs Nanus Mirabellius, ciuis Albensis, artium Doctor, cuius extat opus, Polyanthea, pręnotatum, ann. 1470. collegit Monotessaron Euangeliorum, siue Harmoniam è quattuor Euangelijs. Quo in opere vnà cum sententijs Euangelicis auctoritates, & sententias gentilium philosophorum, poetarum, & oratorum contexuit, quæ cum singulis Euangeliorum locis conuenire censuit, appositis nominibus Auctorum, quorum, illæ sententiæ essent. Asseruatur hoc Opus m. s. Genuæ in Bibliotheca Prædicatorum cęnobij Castellensis.

Dominici à Pace Lusitani, Ord. Prædic. Sermonum, in quibus veri Christiani hominis specimen exhibetur, Tomi duo Venetijs 1580.

Dominicvs Pantaleo Florentinus, Franciscani Ordinis, plures Tractatus de Monte cōmuni contra Magist. Franciscum de Emporio composuit. Item de Conceptione B. Virginis per modum Dialogi. Ac de eadem iterum. Rursus de substantia Orbis super Auerroē. Præterea de forma consecrationis Sanguinis Iesu Christi. Tractatum denique super *Miserere*, qui prænotatur Discipulus ad morales. Quæ omnia in Bibliotheca Cęnobij S. Mariæ Nouellæ, cuius erat alumnus, Florentiæ extabant, obijt ibidem anno Domini 1376. Michael Pocciantius.

Dominicvs Petri Nardus Florentinus, Dominicani instituti, edidit Quadragesimale pro concionatoribus, cuius initium est: *Quoniam multorum patrum mei ordinis*. Rursus alterum volumen Sermonum de Sanctis à festo Sancti Andreæ sic Incipiens: *Proposito sibi gaudio sustinuit*. Iterum volumen Sermonum de Tempore per totum annum. Quæ omnia extant Florentiæ in Bibliotheca Sanctæ Marię Nouellę. Migrauit è viuis 15. Decembris an. 1385. Michael Pocciantius.

Dominici Sergentij, liber de Baptismo contra Viretum hęreticum in Gallijs editus Auenione 1568.

Dominicvs Tempesta Romanus edidit anno 1599. Vitam Summorum Pontificum à Christo Iesu ad Clementem VIII. Latino Italico Sermone, Romę apud Hieronymum Franzinum.

Dominicvs Soto, Hispanus, patria Segobiensis, Ord. Prędic. Cęsari Carolo V. à sacris cōfessionibus, insignis Theologus, Philosophus, & Orator, scripsit anno Domini 1548. in Epistolam ad Romanos Commentarios, eruditione, stylo, ac pręsertim methodo valde probandos: in quibus literales primum sensus apertè breuiter exponit, deinde propositis ac solutis omnibus tam veterum, quam recentiorum super hac Epistola controuersijs, in id incumbit, vt afficiat, & promoueat animos. Operis exordium est. *Diffiteri nequeo*. Hęc quidem Sixt. Sen. Quare falsum esse puto Eisingrenium, qui scripserit, ab illo in omnes Epistolas Pauli fuisse edita

edita Commentaria. Sed & plenioris argumenti libros alios edidit, nimirum Decem de iustitia, & iure, quibus accessit liber De iuramento, & adiuratione. Antuerpiæ anno 1567. Et Commentarla in quartum Sententiarum, Venetijs in officina ad insigne Fontis, an. 1569. Louanij autem anno 1573. De natura item & gratia qui liber prodijt, Venetijs ann. 1567. Quin & aduersus Ambrosium Catharinum.

Dominicus Veglensis, Venetiarum Archipresbyter, Kalendarium perpetuum secundum vsum Romanæ Ecclesiæ seruata forma Breuiarij restituti, Venetijs edidit, anno Domini 1573.

Donatistarum Concilium septuaginta Episcoporum contra Cęcilianum legitimum Episcopum, cum ij essent Schismatici, & (vt Augustinus cõtra Cresconium, lib. 3. c. 27. & 28. habet) Traditores, anno 306. tertio autem Marcelli Papæ.

Donatistarum aliud Schismaticum Concilium in Africa Carthagine anno Dom. 308. Quinto autem Marcelli Papæ coactum est. Ducenti septuaginta Episcopi interfuerunt, Maiorino contra Cęcilianum legitimum Episcopum Carthaginensem in sede illa locato. Augustin. epist. 48.

Donatistarum Schismaticorum Synodos plusquam triginta, Episcoporum, ann. 414. tertio autem decimo Innocentij Papæ de non deferendis Ecclesijs, nec patiendo in Insulas, externasve regiones exules deportari; sed cum vis Pręfectorum ingrueret, (ò portentum) an teuertere debere eorum conatus voluntaria morte; sic ratos fore, vt vel si manus sibi violentas inferre contingeret, à suis colerentur, vt martyres; vel iudicum commiseratione, talia ab eis fieri exhorrentium, sinerētur in suis ipsorum Ecclesiis permanere. Hęc callidissimè illi, quæ ex Augustini, lib. 1. c. 37. contra Gaudentium Baronius Card. To. 5. Annal. suorum sub eundem annum inseruit.

Donatus, à quo Donatiani, per Africam sub Constante, Constantinoque Principibus pullularunt, afferens à nostris scripturas in persecutione Ethnicis traditas, totam penè Africam, & pręsertim Numidiam sua persuasione decepit. Extant eius multa ad suam hęresim pertinentia Opuscula, & de Spiritu sancto liber Ariano dogmati congruens. Hæc Hieronymus. Sed Honorius ita. *Donatus Romanæ Vrbis presbyter, aduersus Cornelium Cathedram Sacerdotalem inuadens, lapsos recipere nolens, scripsit de Pascha, de Sabbatho, de Oratione, de cibis Iudaicis, de Attalo, multaque alia, & de Trinitate grande volumen, quod plurimi Cypriani existimant. Hic autem scriptor, apud Hieronymum rectius vocatur Nouatianus. De Donato, vide infra cap. 93. Eiusdem Honorij.*

Donatus è S. Agatha, Prouincię Aemyliæ, siue (vt aiunt) *Romandiola*, Ord. Minorum edidit Tractatum aduersus hęreticos. Incipit, *Spiritus sancti gratia*. Erat autem in Aemylia hæreticę prauitatis Inquisitor.

Donnus Bueil, Hispanus, Catalanus, monachus Ord. S. Benedicti, monasterlj (vt opinatur Arnoldus Vion, quamuis illud ab auctoribus non prodatur) Sãctę Mariæ Montisferrati quod tunc primum, agente Garsia à Cisneros, illius congregationis (vt vocant) Reformato, re, sanctitatis suę radijs expandere incipiebat, ob singularem sanctitatem, & admirabilem doctrinam Primus Noui Orbis Apostolus electus, & Indiarum Archiepiscopus, & Patriarcha, ac Vicarius Sũmi Romani Pontificis apud illas Regiones nominatus est: is hunc in modum creatus, duodecim sibi Sacerdotes viros religiosos delegit, qui omnes simul benedictione Pontificia percepta, & omnibus ad hanc nouam Euangelij prędicationem necessarijs paratis, ex Hispanijs soluerunt anno 1493. die 25. Septembris. Porrò Apostolatus huius Benedictini, testes sunt Petrus Cieza Legionensis, Funus in hist. Gallica Indiarũ Occidentalium, lib. 1. cap. 2. Consaluus Ferdinandus Ouetensis in hist. sua generali noui Orbis, lib. 2. cap. 8. Quem sequitur Gilbertus Genebrardus in Chronographiæ, lib. 4. his verbis, *Fauens* (videlicet Alexander VI. Papa) *initijs Ferdinandi, & Isabella Hispaniæ Regum, qui duce Columbo anno 1492. Indias Occiduas aperuerant, Bulla illos legitimos earum Dominos constituit; ita tamen, vt pracones Euangelij illuc mittere tenerentur. Bulla ab Alexandro data est anno 1493. quarto Nonas Maij, sui autem Pontificatus secundo.* Primus igitur preco fuit Donnus Bueil, quem dato Diplomate Alexander VI. Sacerdotibus duodecim præfecit. Quæ quidem pro-

profectio, & labores Christo Domino suscepti instar multorum librorum fuerunt.

DONATVS Diaconus, & monachus monasterij S.Trudonis, scripsit vitam S.Trudonis.

DONATVS Marra Beneuento (quæ Pontificia Ciuitas est in Regno Neapolitano, Augustiniani Ord.Theologus, scripsit enarrationes in hymnos omnes, qui cantantur in Ecclesia secundum morem S. R. E. & secundum ordinem Breuiarij nuper editi, necnon religiosorum ordinum Sanctorum Augustini, Benedicti, Dominici, Francisci, & Carmelitarum Neapoli apud Horatium Saluianum excusas. Vide in verbo, Ioan. Baptista Posseuinus Georgij Filius.

DOROTHEVS Archimandrita, non quidem ex ijs, qui hęreseos Acephalorum propugnatores fuerunt, sed vir magna sanctitate cum solitariam vitam amplexus ad Abbatis Seridi cęnobium secessisset, prima probationum suarum fundamenta cecit sub venerandis senibus Barsanuphio, & eius commilitone Abbate Ioanne, demum multis virtutibus excultus, non solum B. Dositheum nobilem iuuenem, qui eius curę traditus fuerat, pręmisit in cęlum, verum etiā plerosque alios sanctis cohortationibus animauit ad cęlestia. Eius cum viginti, & vnus Sermones Græcè scripti fuissent inuenti, in Latinam linguam primò conuersi sunt à monacho, Hilarione Veronensi, qui vt linguam Latinam callebat, pręstitit in ea versione, quod potuit: sed nactus fortasse Gręcum exemplar erroribus scatens præbuit occasionem alteri monacho Cassinensi (nempè Chrysostomo Calabro) vt rectius in Latinam è Gręca lingua versi ijdem Sancti Dorothei Sermones primò ederentur emaculati. Venetijs apud Bologninum Zalterium, anno Domini 1564.

Porrò in eo libro hæc insunt.

Vita Sancti Dosithei, qui fuit primus D. Patris Dorothei discipulus.
Sancti Dorothei de obedientia, & submissione propriæ voluntatis.
De cordis humilitate, & modestia.
De conscientia. De Diuino timore.
Ne quispiam propria se instituat, & informet Sapientia, & Prudentia. Quòd proximum iudicare non debemus.
De accusatione, & reprehensione sui ipsius.
De ira, & iniuriarum memoria non habenda. De mendacio.
Quòd viam Dei cum omni sollicitudine, sobrietate, modestia, & consideratione, seu circumspectione currere debemus.
Vt passiones, & morbosos affectus excidere studeamus, priusquam in malum animæ habitum transeant.
De timore futuri, & pęnis Inferni, & quòd is, qui saluari cupit, numquam salutis propriæ immemor esse debeat.
Vt quietè, constanter, ac citra animi perturbationem, tentationes, & aduersa feramus.
De ædificio, & congruitate, siue concordia virtutum animæ.
Ad eum, qui administrandi penus siue cellariæ curam habet.
Ad quosdam monachos celliotas, idest cellarię frequentantes, qui num conuersandum sit cum fratribus suis, interrogabant.
Ad eos, qui in monasterio pręsunt, quonammodo præesse fratribus oporteat, & quonammodo subditi obedire debeant.
De sancto ieiunio. Variæ, breues, ac compendiosæ sententiæ.
Epistolæ ad fratrem quemdam, qui eum interrogauerat de stupore, & insensibilitate animę, necnon de tepore, & frigiditate charitatis.
Honesta monachi compositio.
De planctu, humilitate, & quibusdam alijs virtutibus.
At aliquot post annos, quàm hæc prima prodiret editio, Margarinus Bignęus sua in Sanctorum Patrum Bibliotheca, doctrinas istas, sed numero duodeuiginti & sex expositiones non omnino quidem prænotationibus emisit, quarum tituli hi fuere.

De

1 De renunciatione.
2 De humilitate.
3 De conscientia.
4 De Diuino timore.
5 Ne nos ipsos informemus.
6 Ne proximum iudicemus.
7 De accusatione sui ipsius.
8 De ira.
9 De mendacio.
10 Ne desides, & negligentes curramus viam Dei.
11 Vt studeamus, à nobis præcidere huiuscemodi passiones.
12 De timore, & pœnis Inferni.
13 Vt viriliter, & cum gratiarum actione aduersa quæque feramus.
14 De ædificio, & harmonia virtutum.
15 De sancto ieiunio.
16 De frequentia cellæ.
17 De institutione fratrum.
18 Dialogus ad eum, qui penum administrat.

Expositiones.

19 Breues & compendiosæ sententiæ.
20 De insensibilitate animæ, & frigiditate charitatis.
21 Dialogus de planctu.
22 Expositio in quædam verba Diui Gregorij Nazianzeni.
23 Expositio alia in eiusdem verba.
24 Sermo nouissimus, de compositione Ecclesiastici ordinis.

Addidit Margarinus pręfixam Epistolam inuentoris editionum Dorothei, ac deinceps pauca alia de Dorothei virtutibus, quæ in codice Græco haud cernuntur. Præterea, ad calcem Operis, octo monita ad fratrem, qui in tentationes varias inciderat.

Porrò sciendum est (inquit Nilus) duos fuisse Dorotheos, & duos Barsanuphios, quorum illi erroribus Seueri fuerunt addicti; hi verò Orthodoxam, & perfectam vitam tenuerunt, de quibus in hoc libro fit mentio; quamobrem non sunt reijciendi, cum Beatus hic inter Patres fuerit celebris.

Dorotheus Tyrēsis, seu Tyri Episcopus, cui falsò ascribitur Synopsis, quę plena est narrationibus confictis, atque mendacibus, nā (vt alia prętermittantur) quanam ratione auctor ille defendi potest, cum inter discipulos 72. numeret Eunuchum Reginæ Aethiopum, quem à Philippo conuersum constat, post Ascensionem Domini, & Iuniam Episcopum faciat, quā tamen certum est fęminam quandam fuisse? & Cæsarem, cuius meminit Paulus ad Philippenses, discipulum Christi, & Episcopum fuisse dicat, cum perspicuum sit de Nerone Cæsare Paulum esse locutum. Porrò quisquis Dorotheus ille fuit secutus est Clementis libros recognitionum, qui apocryphi sunt. Sanè verò temporibus Leonis Imp. floruit alius Dorotheus re uera Episcopus Tyri, cuius, & aliorum Episcoporum egregia extat Epistola ad ipsum Imperatorem, in Tom. 2. Conciliorum recentioris editionis, sed neque istius Dorothei potest esse illa Synopsis. Ac secundi quidem illius nulla apud Hieronymum aut alios memoria reperitur, cuius ad nos scripta deuenerint, cum & quem sub nomine Tyri Episcopi libellum habemus, Is Gręcè scriptus fuerit, pręterquam quòd validis illis rationibus euincitur ne pręstātis quidem alicuius viri esse potuisse illam Synopsim, in qua tam multa sunt putida. Vide Baron. Card. in Notis ad Martyrolog. die 5. Iunij.
Sed & Dorotheus non Episcopus, (vt opinati sunt Galesinius, & Sixtus Senensis) sed presbyter, Patria Tyrius, (vt habet Eusebius) qui & martyr sub Iuliano fuit, nullum eorum librorum scripsit, quos Petrus Galesinius in Notis ad eum, quem putabat esse Dorothei librum, attulit, sic inquiens. Euseb. lib. 7. c. 16. & 47. *Inter Commentarios* (inquit) *Ecclesiasticos, quos post se reliquit, de alijs etiam nonnulla memoria prodidit, vtpote de omnibus Saluatoris nostri Discipulis, videlicet Apostolis, cum duodecim illis, tum septuaginta, immò & de Prophetis, vbi quisque illorum, & quomodo vitam finierit. Qui liber Synopsis de vita, ac morte Prophetarum & Apostolorum inscriptus est.*

Dorothei autem cuiusdam apud Photium fit mentio, qui scripserit Lexicon vocum, sed non inquit, num hæ ad Ecclesiasticum vsum inprimis attineant.

D R

Dracontius, presbyter Hispanus, scripsit in Hexaemeron creationis mundi expositionem heroicis versibus, cuius meminit Honorius Augustodunensis in Catalogo.

Dre-

Drepanivs Florus à Baronio Card. creditur ille fuisse, cuius Sidonius Apollinaris meminit in Epist. ad Lupum, quæ est vndecima libri octaui, sicut Antidij quoque Poetæ. Quòd si ita est, errare illi côuincuntur, qui Drepanium Florum ad tempora reijciunt S. Greg. Papæ. Longè verò ante hæc tempora sub Theodosio maiore alter Drepanins vixit clarus orator, qui Panegyricû dixit eidem Theodosio, qui & ille esse existimatur, qui eodem tempore Proconsulatum in Africa gessit, ad quem extat eiusdem Theodosij Rescriptum, qui *Pacatus* dictus reperitur: hic autem Poeticis facultatibus notus, Florus est nuncupatus. Extat in To. 8. Bibl. SS. PP. illius carmen, siue hymnus in laudem S. Michaelis Archangeli, & alia quædam Poemata, hoc est hymni, & alia.

Driedo de scripturis Ecclesiasticis. Vide in verbo, Io. Driedo.

Drogo, Belga, monachus monasterij S. Vuinocij, quæ Ciuitas est in Belgio, deinde Gestellensis Pastor, postremo Episcopus Morinorum 26. creatus an. Dom. 1036. quibus præfuit cum laude annos plus minus 33. post quos quieuit in pace, an. 1079. scripsit,

De vita S. Godolenæ virginis & martyris, librum excusum in To. 4. Surij die 6. Iulij.

De vita S. Osuualdi Regis Horthumbriæ.

De eodem Sermones duos, qui extant in Cœnobio, Bergis m. s.

De miraculis S. Leuuinæ virginis.

Primo autem libro de vita S. Vuinocij Abbatis, adiunxit secundum & tertium, qui Bergis asseruantur in eodem monasterio S. Vuinocij m. s. vide Ioannem Molanum in Annotat. ad Vsuardum die 5. Augusti.

Drogo Laudunensis Gallus, monachus, & Abbas S. Ioannis Laudunensis, Ord. S. Benedicti Congregationis Cluniacensis, Episcopus Cardinalis Hostiensis, ac deinceps Episcopus Laudunensis, scripsit De Passione Domini, extat in Bibliotheca SS. PP. Margarini Bignæi. Obijt anno 1237. Tritemius, lib. 4. c. 32. Panuuinius in Epitome in 4. & Franciscus Belleforestius in sua Cosmographia, de qua suo loco aliquid dicendum est. Sciendum autem Drogonem istum vocari à S. Bernardo Epist. 219. ad quattuor Episcopos Curiæ, & alibi à Panuuinio in Epitome *Asbericum*. Sed Arnoldus Vion sequitur Chronicon Cluniacense, m. s. in quo *Albertus* dicitur, cuius verba sunt. *Albertus Cluniacensis suo tempore monachus, deinde Hostiensis Episcopus factus est. Hinc scripsit Petro Cluniacensi, & Religiosis, commendans eis suam peregrinationem, de quibus habetur Epistola in 2. lib. c. 18.*

Arnoldus in Ligno vitæ.

D V

Dverava scripsit in Epist. Pauli ad Colossenses, & aduersus Lutherum de Catholicis Ecclesiæ ministris, anno 1541. Eisingr.

Dvdechinvs, siue Dodechinus Germanus monachus, & Abbas Cœnobij S. Dysibodi, vir in scripturis Diuinis, & humanis valde versatus, scripsit historiam suæ peregrinationis in Palæstinam, quæ dicitur *Sancta*. Ad Chronica item Mariani Scoti continuatæ historiæ Appendicem, ab an. 1084. vsque ad 1200. quæ excusa est vna cum eodem Mariano Francofurti, anno 1583. Epistolarum denique ad diuersos librum.

Dvnstanvs, Anglus, vir sanctus, monachus & Abbas Glasconiensis, ex Episcopo Londinensi, & Vuigorniensi, factus Cantuariensis Archiepiscopus 24. ann. Do. 973. quo munere functus ann. 28. sanctè migrauit ad cœlum annum ætatis agens 79. Christi autem Domini anno 1000. die 14. Kalen. Iunij scripsit.

In Regulam sancti Benedicti Tractatum paruum, qui excusus est in Belgio.

De ordinatione Cleri, lib. 1.

Epistolarum contra Regem Eduinum, lib. 1. Vide Polydorum, lib. 6. & 7. & Tritemium, libro 4. cap. 100.

Dvrandvs Campanus, Gallus, Ordinis Minorum, scripsit Summam Confessariorum, quæ inscribitur *Directorium*, in quattuor partes distinctam, extat & in 4. Sentent. opus eius Bononiæ in Bibliotheca Franciscanorum m. s.

Dvrandellvs Dominicani Ordinis, scripsit aduersus Durandum, à S. Portiano suum conso-

consobrinum, de quo mox infra, tãquam cõtra S.Th. oppugnatorem. Incipit, *Sedens aduersus fratrem*. At sanè in quibus Durandus cum cõmuni Theologorũ sententia sensit, profundior, & doctior habetur Durandello. Extabat autem hic liber in cõmuni Bibliotheca Dominicanorũ Neapoli, vt refert Ant. Senensis in historia suorũ PP. Dominicanorum. Titulus, siue libri prænotatio erat: *Solutiones, responsiones, ac reprobationes rationum S.Th.F.Nicolai Meldẽsis.* è quibus verbis liquet, *Durandellum* fuisse cognomentum, non nomen. Scripsit item librum alterum, cui titulus, *Correctorium corrupteris D.Thomæ:* fuerit autem hoc, quod Aegydio Romano ascribitur, necne, incertum erat eidem Antonio Senensi.

Durandi à S.Porciano, Ord. Prædic. & Meldensis Episcopi in Petri Lombardi sentẽtias Commentariorũ libri quattuor cum aliàs editi fuissent, recusi sunt quoque Venetijs 1586. & Lugduni apud Rouillium 1587. quem aliqui aiunt vocatum fuisse Cunonem è Cromberg. vir fuit insigni doctrina, in quo, etsi quædã inueniuntur dissona cõmuni Theologorum sentẽtiæ, quæ vel ægrè defendi iam possint, vel adeò ab Ecclesia deinceps fuere declarata, id tamen meminisse oportet, quod ipsemet in præfatione Commentariorũ suorum in Magist. scripsit: *Et quoniam* (inquit) *interpretatio dubiorum Sacræ scripturæ ad Sanctam Ecclesiam Romanam, & Catholicam pertinet, omnia Opera mea eius correctioni totaliter suppono.*

Duriensis Concilium, hoc est Duriæ in Saxonia celebratum Carolo Magno imperante, sed vniuersalis Ecclesiæ Pontifice Max. Adriano, anno Dom. 775. De recta dispositione rerum Ecclesiasticarum, & de compositione Ciuilis status. *Veteres Francorum Annales.*

Didymus Alexandrinus contra Manichæos.

Nulla oppositio contrariorum fit ex toto, quin sint in eis aliqua contrariorum cõmunia. Verbi gratia album quod est contrarium nigro, & nigrum in ijs tantum, quibus differunt, cõtraria sunt, cum habeãt alioqui cõmunem colorem, & qualitatem. nihil enim eorũ, quę talia sunt, priorẽ oppositionem, quàm communitatẽ habet. Omnia enim post illa, quę habet prius cõmunia, oppositionem sortiuntur, in communibus autem non est cõtrarietas. oportet enim colorem esse, & qualitatem esse, vt sit album; similiter in nigro, ad eundem modũ virtus, & vitium prius conueniunt in cõmuni ratione qualitatis; & affectionis, quàm sint contraria. Si igitur duo principia ingenita sunt, & hęc sunt cõtraria, vel ex toto sunt contraria; vel sunt aliqua eorum communia; at nihil, ex toto recipit contrarietatẽ; habent igitur hęc communia esse scilicet, & substantias esse, & si quid aliud in eis cõmune reperitur. contraria verò ea facit esse alterum bonum, alterum malum; esse itẽ alterum lumen, alterum tenebras; prius autem cogitatur esse ea substantias, quàm cogitentur esse bonum, & malum. Contrarietas igitur nõ est circa cõmunia, sed circa propria, positum autem est esse ea ingenita, nihil autem est ante ingenitum. At est ante hæc contraria aliquid, id scilicet, quod dixi, esse in eis cõmune, ergo nõ sunt principia ingenita; quia hæc ingenita sunt contraria, quod autem inest eis cõmune, ante ipsa contraria est, non sunt igitur ingenita principia, quia ante ingenitum nihil est. Sin verò dixerint, nõ esse contraria ratione ingeniti, reperietur igitur cõmune eorum hoc. Sed rursus quia malum ingenitè est malum; & bonum ingenitè bonum, reperietur ingenitum malum cõmune amborum; & ingenitum bonum commune item amborum. Si enim bonum sine ingenito non potest reperiri, commune autem est ingenitum, commune rursus erit quod necessario sequitur ingenitum; hoc autem est bonum. Si verò dicant, non esse commune eorum, esse ingenitum, quatenus alterutrius est, alterutrum est ingenitum, non est alterum ingenitum. Erit igitur ingenitum vel bonum, vel malum, non autem bonum, & malum. Quare si reperietur bonum ingenitum; malum erit genitum. Aliter, omne malum est puniendum, nihil, quod puniens est, est incorruptibile, nullum igitur malum est incorruptibile, quin sit incorruptibiliter corruptibile. Nihil corruptibile est ingenitum, est autem, malum corruptibile, malum igitur non est ingenitum. Nullum est malum secundum substantiam, malum autem esse est affectum esse qualitate, malitiæ scilicet, at affectum esse qualitate non est substantia, malum igitur non est substantia. Omnia contraria se vicissim interimunt, quæ ingenita sunt, non intereunt, non sunt igitur contraria, contraria enim non sunt ab interitu libera. Nihil ingeni-

[illegible] mutabile, [illegible] bonum igitur hoc non est, ingenitum. Quod est ingenitum non [illegible] malum autem expetit interitum; malum igitur non est ingenitum. [illegible] Scriptura diuina non solum malum, sed etiam ipsum Diabolum dicunt afficiendum esse supplicio. Quod autem supplicio afficiendum est, id omnino mutabile est, nihil autem mutabile ingenitum est, nullum igitur ex malis ingenitum est. Eorum, quae ex toto sunt contraria, nihil est commune, quare omnino necesse est, vt quod vbi inest, alteri non insit, inest autem bono esse ingenitum, malo igitur neutrum horum inest. Quare malum non est ingenitum. Quicunque rectè aliquid expetit, si rectè expetit, expetito potitur, expetit autem Deus malitiam delere, igitur malitia deleri potest. Quod si deleri potest, delebitur. Deletum autem non est ingenitum. Si malum est ingenitum, natura ei inest esse malum, at nemo operatur secundum naturam peccat, igitur malum ingenitum non peccat, quod autem non peccat, non est in culpa, [illegible] in culpa est Satanas, Satanas igitur non est ingenitus. Diuina scriptura, homines vocat suarum actionum, & studiorum filios, & fetus, [illegible] propter peccatum obnoxij irae supplicij, [illegible] Paulus itaque de se, & de similibus sanctis ait, eramus natura filij irae, sicut & caeteri homines, quibus vsque in peccatis fuerunt. [illegible] Eramus enim, inquit, natura filij irae, [illegible] filius irae [illegible] ac virtutis. Sic dictum est de quibusdam à Saluatore, *iustificata est sapientia à filijs eius:* filios sapientiae appellat sapientes. Etenim quia qui sunt filij alicuius, ab eo, qui generauit, habét, vt sint, habent autem qui qualitate affecti sunt, à qualitate ipsa, vt tales sint, quales sunt, idcirco rectè, & conuenienter filij qualitatis [illegible] Dominus *filios sapientiae* appellauit, [illegible] *filios pacis* [illegible] discipulis; si ingressi fueritis in ciuitatem, vel domum, [illegible] filios pacis, [illegible] ciuitati, vel domui, requiescet super filium pacis) [illegible] Saluator [illegible] quia, *sunt filij huius seculi,* quàm filij lucis in generatione sua [illegible] cognitione veritatis, & operibus virtutis, [illegible] hominibus [illegible] filij lucis; *Vos estis lux mundi:* vos autem [illegible] *filios seculi huius* [illegible] non simpliciter dicit esse *prudentiores,* [illegible] Prudentiores sunt filij [illegible] vt autem bene agere [illegible] *filius perditionis.* Sic enim Dominus [illegible] *filius perditionis* [illegible] filium perditionis vocauit, qui fecit, quae digna interitu erant; [illegible] ex Apostolis, & [illegible] filij Dei, & Magistri [illegible] argentum, perditionis [illegible] cum alijs discipulis [illegible] audiuit: [illegible] Sic lupos dici eos qui peccant, oues verò eos, qui virtuti operam [illegible] Diabolus [illegible] dicuntur [illegible] quia [illegible] ex Diabolo [illegible] peccatorum actionum, & studiorum [illegible] qualitate [illegible] corpus peccati non simpliciter dicitur, sed quia homo [illegible] corpore, & carne ad libidines, & alias huiusmodi [illegible] corpus peccati facit, & carnem [illegible] rursus [illegible] & [illegible] corpus [illegible] *spiritu,* qui est anima, sicut Paulus scribit, [illegible] oportere [illegible] expeditam, & liberam, [illegible] in Epist. ad Cor. scribit, *glorificate Deum in corpore vestro,* [illegible] Deum in corpore hominum, & Deus non glorificatur [illegible] non est igitur [illegible] esse faciat peccatum, [illegible]

Et paulo post eosdem rursus alloquitur inquiens, *an nescitis, quòd corpora vestra templum sunt Spiritus sancti, quem à Deo habetis? Si quis templum Dei violauerit, disperdet eum Deus, templum enim Dei sanctum est, quod estis vos*. Et in Epist. ad Thess. scribit idem Apost. *Deus pacis sanctifice vos per omnia, vt integer Spiritus vester, & anima, & corpus sine querela in Aduentu Domini nostri Iesu Christi asseruetur.* Quomodo autem potest quis per omnia sanctificari, & corpus suum habere integrum, cum corpus non sit aptum vt sanctificetur, si malum est? Si enim natura malum est, non potest recipere sanctificationem. Si verò recipit, liquet nõ esse natura malum, cum bonitatem recipiat. Quod enim natura malum est, non potest capere bonum; sicut rursus, quod natura bonum, non potest capere malum: in altera Epistola scribit idem Apost. ad quosdam: *Emundemus nosmetipsos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei*. Hac voce, *Emundemus* declarauit, esse carnem aptam natam, vt repurgetur à contaminationibus, quæ ex peccato ad eam accedunt. Similiter in spiritu, & anima. Quòd si caro secundum substantiam esset mala, & spiritus secundum substantiam esset bonus, neque spiritus inquinaretur: neque ab inquinatione mundaretur. Præcipit autem vtrunque ab inquinatione mundare, exprimens etiam modum mundationis, *perficientes* enim inquit, *sanctificationem in timore Dei*. Illud verò etiam rectè, quod ait *in timore Dei*, vt doceat, habere homines è se, vt obediant, nõ autem ex necessitate. Quòd si perficientes sanctificationem in timore Dei carnem nostram, & spiritum ab inquinatione mundamus, perspicuum est fieri hoc accessione sanctitatis. Sicut enim ab ignorantia, & iniustitia anima repurgatur cum scientia, & iustitia adest, fuga enim vitij aditum virtutis efficit, sic adueniente sanctificatione caro, & spiritus ab inquinamento mundantur, spiritus autem in his animum significat. Sicut in Actis etiam Apostolorum Stephanus eum lapidabatur, & erat prope moriens, preces Deo adhibens, *Domine Iesu*, inquit, *accipe spiritum meum*, nihil aliud hic dixit spiritum suum, quam animam suam. Si igitur caro, & corpus quandoque peccati, aliquando sanctificationis dicitur, & ad glorificandum Deum adhibetur, nihil horũ natura malum vel bonum est; sed potius vtrumque libera voluntatis potestate recipere potest, & vsus eius, qui carnem & animam habet, facit, vt nunc sit caro peccati, nunc caro sanctificationis. Quòd si ita putant, qui non intelligunt quod scriptum est, vnde proferunt, esse carnem peccati, nos tamen id ipsum integrè recitantes, sententiam perspicuam reddemus. Sic enim habet: *Deus filium suum mittens in similitudine carnis peccati, de peccato damnauit peccatum in carne*. Huiusmodi est, quod dicit. Caro omnium hominum ex coniunctione viri & fœminæ existit, excepta carne primi parentis, & ea, quam Christus assumpsit. Nõ enim aliter corpus hominis fit, nisi corpora maris, & fœminæ misceantur. Igitur quia Saluator ex sola Virgine corpus assumpsit, quod nõ duxit principium ex coitu, idcirco carnem Domini similitudinẽ carnis, quæ ex coitu existit, vocauit, non enim simpliciter dixit habere eã similitudinẽ carnis, sed *similitudinem carnis peccati*. Similitudo autem carnis peccati caro est. hoc solum ei ex alijs carnibus defuit, quod extitit sine viri semine. oportebat enim vt, qui ad salutẽ hominum veniebat, non acciperet corpus ex coniunctione viri, neque rursus extra successionem hominum, sicut primus homo, ne corpus eius alterius generis esse putaretur. Etenim si ipse etiam ex terra formatus fuisset, sicut fuit princeps generis humani, suspicionẽ cepissent, qui apparitionem per fictionem introducunt, non gestasse re, & veritate corpus hominis. Rursus, si corpus ex coniunctione sumpsisset nulla differentia, existimatus utique esset obnoxius esse illi peccato, cui erant omnes ex Adam per successionem profecti, & orti. Si verò dixerint: Si caro peccati est, quæ ex coniunctione viri & fęminę nata est, malæ sunt nuptię. Audiãt isti, quòd ante Aduentũ Saluatoris, qui abstulit peccatũ mundi, omnes homines sicut alia cũ peccato agebant, sic etiã nuptias cum peccato habebãt. vnde similiter de corporibus ex cõnubio natis intelligendũ est, quia post peccatum facta fuit coniunctio Adę cũ Eua, iccirco dicta est caro peccati. Qui enim erat ante peccatũ immortalis, factus est per peccatũ mortalis. atq; ita successio mortalitatem habet. Similitudinẽ igitur huius carnis habebat Christus, tametsi caro eius non vidit corruptionẽ: verum tamen per Aduentũ Christi sicut ab alijs rebus ablatum est peccatum, sic etiam à nuptijs. Itaque nunc, qui secundum Euangelium viuunt, habere possunt honorabiles nuptias, & thorum immaculatum, sicut Paulus scribit fidelibus, *honorabiles nuptiæ*,

1. Cor. 6.
1. Cor. 3.
1. ad Ro. c. 5.

Alia cũ peccato agebant, id est, nondũ peccato per Christum Redemptorem ablato, similiter nuptias cum peccato habebant.

nuptia, & thorus immaculatus. Fornicatores autem, & adulteros iudicabit Deus. Distinguens enim nuptias honoratas, & eos, qui eis vtuntur, à scortatoribus, & adulteris, non scortationem, nec adulterium vult esse nuptias, ex quo fit, vt neque peccatum sit coniugium. Aliter etiam dici potest magis physicè, diuina quædam res est virginitas, & tanquam in virtutibus existit, si quis igitur nuptias cum virginitate conferens, ipsas dicat peccatum esse, non absolutè sunt peccatum, malum enim non comparatione boni malum est, si quidem per se tale est. Si quando igitur aliquid malum dicatur cum bono collatum, ipsum etiam sic collatum, minus bonum fuerit infra bonum antelatum. Qui igitur ad Euangelium accedunt, ad eum in primis, ac præcipue accedunt, vt Deum colant, & secundum Deum sapientes euadant, hos sequitur oppugnari ab aliquibus; si quidem oportet firmè Christianam religionem suscipere. Comparatur autem firmitas exercitatione contra tentationes suscepta, vnde necesse est eos subire certamina, & sicut qui præmia in certaminibus proponunt, si, quod ratio postulat, curant, non fortuitò hunc pugilem cum illo committunt, & conferunt, sed proportione virium cuiusque valde diligenter animaduersa, & considerata, sic nostri certaminis & præmij iudex non omnes cum eiusdem aduersarijs copulat, sed potius pro ætate, & viribus cuiusque aduersarium exhibet. Corinthijs igitur, cum essent pueri, scribit Paulus, adhuc teneri eos passionibus carnis, *tentatio,* inquit, *vos non apprehendit, nisi humana,* horum enim tētationes & certamina ad res humanas referuntur: de se autem, & de similibus, & æqualibus, & æquè robustis scribit, *non est nobis colluctatio aduersus sanguinem, & carnem, sed aduersus Principes, & Potestates, & Rectores mundi tenebrarum harum.* Quæ perinde sunt, vt si diceret, vobis, qui altius ascendistis, non est pugna aduersus carnem & sanguinem, idest, aduersus humana, sed aduersus superiores ordines aduersariorum. Hi autem sunt species rationalium prauorum, qui voluntate tales euaserunt. Nemo verò existimet, cum diximus species rationalium prauorum, substantiam prauam nos dicere. Sunt enim species, & genera etiam eorum, quæ voluntate fiunt. Dicimus igitur esse species honesti iustum, temperantem, prudentem, fortem. Quia enim virtus, quæ genus est, in species distribuitur iustitiam, temperantiam, & reliquas, necesse est qui genus participat, idest honestas, genus sit eorum, qui participant species virtutum. Similiter cū scientia genus sit Grammaticæ, musicæ, & aliarū, quæ nominantur à genere scientiæ, necesse est, scientem genus esse, quod species, quæ à scientia nominantur, cōtinet.

Cum igitur species prauorum rationalium dicimus, omnes, qui subter has species referuntur, voluntate prauos esse dicimus: ita fit, vt nomina praua, quæ diximus, non substantias declarent, sed voluntates. Diaboli enim nomen non substantiam, sed voluntatem declarat. Ac Iudam quidem, cū homo alioqui esset, Diabolum Dominus nominauit, non propter substantiam, sed propter voluntatem, cum numerans Iudam in discipulis, dixit eis, *non ne duodecim vos elegi, & vnus ex vobis Diabolus est?* Et subiungit Euangelista, *hoc autem dixit de Iuda, qui eum proditurus erat.* Si enim propter futuram proditionem Diabolus vocatus est, nō iam tunc Diabolus erat, quando cum omnibus electus est. electus enim cum omnibus est propter virtutem, quæ tunc in eo erat. Tunc autem appellatus est *Diabolus,* quando quæ ad proditionem spectabant, operabatur. Si ergo in Iuda nomen Diaboli actionem & voluntatem declarat, similiter etsi de alio quopiam dicatur, aliquid voluntatis significat. nouit autē consuetudo vsum nominis huius. Diabolos itaque vocamus eos, qui accusant, hi illos, & illi hos. Vnde quia Diabolus Deum accusat apud homines, & homines apud Deum, & homines apud eos ipsos inter se, hoc nomen sortitus est. Quòd si nomen Satanæ etiam de ipso Diabolo dicitur, sciant, hoc ipsum nomen aliquid etiam voluntatis declarare. Vox enim hebraica Satanas nihil aliud significat quam aduersarium. Aduersarius autem, si de homine accipiatur, idem est, quod inimicus nocens. Sicut igitur inimicus voluntate est inimicus, sic etiam aduersarius; sicut etiam horum contraria, amicus enim, & beneuolus, & cōcors, & idem sentiens nomina sunt quæ voluntatem declarant. Dicit enim hic amicus, & beneuolus, sicut dicitur Diabolus, & Satanas, & malus. Sicut Saluator in Euangelio præter alia hoc etiam docuit discipulos precari; *Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo.* Etenim & nomen mali voluntatem declarat. Si igitur in omnibus nominibus quibus significatur princeps malorum, & primus, qui à virtute defecit, voluntate talis est, non potest, secundum

cundum substantiam esse malus. Quòd si dixerint, cum esset substantia, ac natura malus, voluntate etiam habuisse illa ipsa, quibus sic nominatus est; sciant isti, quòd in ijs, quę ad substātiam pertinent, non assumitur voluntas, nullus enim dicit, voluntate esse animal, aut lapidē, hæc enim sunt ad substantiam pertinentia, quare nihil hic voluntatis est. In illis enim sunt ea quæ ad voluntatem spectant, in quibus est voluntas. Sed fortasse dicent, cur eum qui futurus erat perniciosus, & pestifer, bonus Deus produxit? sciant qui hoc dicunt, non solum nobis repugnare, sed omnibus, qui prouidentiam Dei ponunt. Multi enim alij, qui prouidentiam ponunt, omnes animantes rationis participes ex Deo esse dicunt, in quibus vitium oritur. Si igitur hæc de Diabolo dicunt, de omnibus etiam ratione præditis coguntur hoc dicere. Nos tamen qui istos non sequimur, dicimus non esse auctorem virij, qui eum fecit, qui potest sua propensione, ac nutu ad vitium venire. Animal enim rationis particeps fecit Deus quod volebat, vt voluntate sua bonum esset, libera alioqui potestate præditum, qua posset in vtramque partem flecti. Volebat enim ut homo esset bonus, eligendo sponte bonum. Nemo enim inuitus potest esse bonus. Quin potius omnes boni volentes sunt boni. Quare oportebat, vt qui voluntate sua futurus esset bonus, potestatem haberet, qua idoneus, & aptus esset ad capiendum quod bonum & honestum esset. Consentaneum verò erat, vt quod bonum capere poterat, posset item malum. Sic fabricato rationis participe, vt ad capiendam virtutem, & vitium vim insitam haberet, datum est mandatum, vt virtutem haberet actu, vitium verò non actu, sed sola aptitudine. Lex enim creatoris hortatur, & roborat, atque adiuuat ad virtutem, dehortans naturam à vitio. Quamuis igitur insit potestas in compote rationis ad capiendum vitium, non propter potestatem est, malus iste, vtrorumque enim virtutis scilicet & vitij sunt potestates & electiones: eligimus enim habere potestatem virtutis, vt eam actu capere possimus, eligimus etiam habere potestatem vitij. Tum enim habemus eam, cum actu virtutem habemus. Neque nostra solum est hæc opinio, sed omnium, qui rectè de animalibus ratione prędītis philosophati sunt. Licet igitur substantiam, quæ Diabolus nominatur, Deus fecit, non tamē fecit, vt esset Diabolus, sed vt virtutem suscipere posset, vt eam haberet; & vitium item suscipere, vt ab eo abstineret. Etenim quia non potest virtus cum vitio simul arripi, est autem amica Deo virtus, vtriusque potestatem immisit vtēti ratione, ut potestatem quidem uirtutis ad suscipiendum actum eius participaremus; potestatem uerò vitij ad abstinendum à fine potestatis, qui est actus. Quare omnis particeps rationis factus est, ut esset probus, & non prauus. Si quis igitur ratione vtentium via auctori, & gubernatori suo contraria ingressus est, non est culpa fabricatoris, & legislatoris, sed eorum, qui contra leges sanctas, & eorum prouidentiam vires intenderunt. Videmus hæc semper in nobis ipsis accidere, quę enim filios docemus cū volumus eos secundum disciplinam instituere; ut disciplina vtantur, non sic tamen vtuntur, vt instituti à nobis sunt: immò contingit aliquādo, vt multi filij à patribus in arte medicinę eruditi, nō vt oportet, ea arte vtuntur, sed potius pro salubribus, quæ morbos inducunt ęgrotis adhibent, non est tunc accusanda medicina, nec est in culpa, qui eam docuit, non enim sic is docuit, ut sic iste faceret; facit enim non vt didicit, rursus leges quosdam docemus, vt iustitiam defendant, & iniustitiā repellant. Sed tamen uitiosè aliqui ex ijs, qui ad studium legum accesserunt, contra atque didicerunt, faciunt, neque tamen continuo leges, neque legislatorem criminamur, si enim leges, & legislatores iniustitiæ rei essent, non punirent iniustos. si quidem hæc est legis, & legislatoris voluntas, ac sententia, puniendum esse iniustum: & Deus punit Satanam, & eos, qui leges à Deo latas transierunt. quibusdam enim prauis dicit, *mittite in ignem æternum, qui præparatus est Diabolo, & angelis eius*. Sciant igitur qui contra hæc dicunt, dicere eos secum pugnantia. Si enim secundum substantiam Diabolus malus erat, & à bono Deo alienus, & par viribus esse poterat; neque præparasset ei Deus supplicium, neque mittere eum in supplicium potuisset. dicit tamen pręparatum esse ignem Diabolo; hoc etiam dicendum est, si bonus Deus immutabilis est, vt quidem est, & easdem vires semper habet, & non aliud alius potest, & alius aliter, futurum autem erat, vt post multam noxam, multamque cladem eum igni sempiterno traderet, quare non hoc à principio fecit? cum se in Deum extulit, & partem eius occupauit? iustiores enim tunc pœnas in eum decreuisset, vtpote in eum, qui in maiorem peccasset.

Sicut ad substantiā pertinēt, ea, in quibus substātia est, sic ad volūtatem ea, in quibus voluntas.

casset. nunc enim hominibus nocet, tunc autem istorum opiuione ipsi Diuinitati nocuisset, sicut ipsi sentiunt, lex autem & indignatio iustior est contra eos, qui in regem audent, quàm qui in aliquos, qui regi obediunt. Si enim sic ipsis de his sentiendum est, aut dicturi sunt ignorasse tunc Deum, quomodo vlturus esset, & malum impediturus; aut nō potuisse, at neutrum horum bono Deo tribuendum est; non igitur inimicus Dei ingenitè, contra eum se extulit, sed potius factus alioqui, vt esset bonus, potestatem virtutis capiendæ imperfectam, & mancam seruauit, potestatem verò vitij suscipiendi ad actum perduxit, vnde puniēdus fuit, & meritò diu post supplicio affectus est. Si verò illud obiecerint, quod à Ioanne Baptista dictum est, *serpentes genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira, facite ergo fructus dignos pænitentia, & nolite dicere in vobis ipsis, Patrem habemus Abraham, potens enim est ex lapidibus istis suscitare filios Abraha. Iam securis posita est ad radicem arborum. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, exciditur, & in ignem mittitur.* audiant isti, non posse eos obijcere, quæ non recipiunt, non enim recipiunt Ioannem Baptistam, qui fuit veteris testamenti. nihilominus tamen sic contra istos dicendum est, per totum contextum negare Ioannem esse natura bonos, aut natura malos, ait enim illis, *facite igitur fructum dignum pœnitentia.* pœnitentia autem, & fructus non cadit in malum secundum substantiam, nec in bonum natura. quomodo enim qui semper bonus est, pœnitentia indigeat? aut quomodo natura malus bono pœnitentiæ vtetur? Quj enim secundum substantiam malus est, non potest à peccato dimoueri, nec vtilis esse ei pœnitentia, tum etiam ex lapidibus ostensis dicit excitandos esse filios Abrahæ, lapides vocat obstinatos, & adhuc in peccato permanentes. si namque eos pœnituerit, & Deo crediderint, erunt filij Abrahæ, qui à Deo *homo Dei* appellatus est, qui in Deum credidit, ita vt fides reputata sit in iustitiam. Quia verò illud etiam ab istis dici audiuimus contra eos, qui ex Abraham, & alijs sanctis viris generati sunt, quod dictum est *serpentes genimina viperarum*, Abraham, & Arameos significare, intelligant isti, dicere se, quę cum consequentia capitis pugnant, arguit enim eos, quòd non essent filij Abraham, sed potius genimina viperarum dissimulata, & frustra se ex Abraham ortos gloriarentur. ait enim illis Saluator in alio capite. *Abraham non fecit, quem vos patrem vestrum dicitis mentientes, si enim filij Abrahæ essetis, faceretis vtique opera Abrahæ. Sed vos ex patre vestro estis diabolo, & desideria patris vestri vultis facere. ille homicida erat ab initio; & in veritate non stetit.* bene habet, quòd dixit, *non stetit*, quod quidem declarat, stetisse ipsum prius in veritate. patrem autem eorum vocauit Diabolum propter similitudinem mutationis, & qualitatis. Quarę non Abraham, & sanctos cum eo *viperas* appellauit. vt enim filij viperarum essent ex mutatione habuerunt, quia malis magistris vsi sunt volentes, sicut diximus. ait igitur illis Ioannes, quandoquidem auersi à virtute, serpentes fieri voluistis, (non enim natura tales erant) desinite esse fœtus viperarum, quarum qualitatem habere voluistis, quandoquidem praui ex prauis, & iniqui ex iniquis studuistis esse, sed quia dicitis ferre vos signum pœnitentiæ, eò quod ad baptismum venitis, hoc autem simulatè facitis, icirco dico vobis, quis ostendit uobis fugere à ventura ira? Quem enim peccasse pœnitet, ideo pœnitet, vt non amplius peccando, ab ira in peccantes futura fugiat, rogat autem, inquiens, quis vobis ostendit? vt sit perinde, ac diceret, qui legitimè ostenderit se à vitio recedere, non simulabit fieri hoc, vos autem hoc facitis simulatè, cum ad baptismum venitis; non igitur mundabimi. Qui enim vult verè mundari, à peccatis desistit, & huiusmodi pœnitentiæ fructum affert faciens opera habitus peccato cōtrarij, at non hoc vos fecistis, qui vos condemnastis, cum diceretis habere, vos patrem Abraham, sed non hoc iuuabit, putare habere vos patrem Abraham, sed esse eius filios fide, & fuga idolorum. Quamobrem tametsi aliquando filij Abrahæ fuistis, non hoc vos saluos faciet, eos namque, qui nunc non sunt filij Abrahæ, potest Deus filios eius facere. Quare saluus euadit, qui est filius eius secundum virtutem, non qui secundum carnem. Quòd si fuerit secundum carnem filius Abrahæ, ne glorietur, & se iactet: potest enim quod huiusmodi est excidere, & transferri. Sanè quidem & qui non potuerunt hoc nancisci, vt filij scilicet Abrahæ essent secundum carnem, poterunt nihilominus esse filij Abrahæ. Etenim Paulus quos non generauit carne, dicit in Christo *per Euangelium ego vos genui.* Verum cum hæc auditis, ne contemnatis, quia ira in eos, qui peccant, retardetur; iam enim in eo ipso, quod pec-

Homo Dei in nostro exēplare amicus Dei legitur.

cat

cat nequam, præsens habet supplicium, quo afficiendus est. Quamobrem scitote iam securim radicibus arborum propinquare: Radices vocat non eas, quas videmus, sed homines qualitate vitij affectos. radix enim harum arborum est pessimus habitus, ex quo fructus non idoneus ad vescendum, sed venenatus, & pestifer nascitur, ipsum igitur vocauit fructum nō bonum. Itaque quamuis securis supplicium significat, arbor verò hominem peccantem, non sunt hæ naturæ pugnantes. Proponuntur enim minæ, supplicij ad mutandum arbores. Qui enim minatur delinquentibus, per minas ipsas mutare vult. Quare si per minutionem securis, qua sunt arbores putres excindendæ, suadet ipsis, ne malum fructum ferant, sed bonum, non est natura mala arbor, neque natura malum supplicium. Sed fortasse dicent, si vltio mutat malos, bonum est vltionem esse. Si autem bona est animaduersio, & supplicium, contraria autem supplicio est promissio, & contraria non possunt esse simul bona, promissio igitur mala est; at promittit Deus hanc, non est igitur mala. Quod si promissio non est mala, sed bona, supplicium est malum. Quod si malum est supplicium, non Deus, sed Satanas illud infligit, infligit autem non suis; sunt enim & ipsi mali, & necesse est ipsum etiam Satanam subire supplicium; restat igitur, vt bono, & non malo infligat; at fieri hoc non potest, non igitur Satanas illud infligit, sed Deus. Omne autem, quod à Deo infligitur, vtiliter infligitur, cum sit bonum, vel efficiens bonum, vel prohibens malum. Deus igitur volens prohibere malum, supplicium constituit, non autem aggrederetur prohibere malum, nisi malum prohiberi posset. Hoc verò prohibitum, non potest esse natura, & ingenitum: lapsi verò etiam in hoc sunt ineruditi, qui animaduersionem contrariam esse promissioni putauerunt. vtraque enim est remuneratio; promissio quidem remuneratio bonorum, quę mercedem illis affert; animaduersio verò malorum, quæ mercedem soluit ijs, qui voluntate, diuinas leges violauerunt.

E A

Ademarvs Anglus, monachus Cantuariensis Congregationis Cluniacensis, qui claruit anno Domini 1120. scripsit De libertate Eccles. lib. 1. De vita Sancti Anselmi Episcopi, lib. 1. Historiarum collectanea, lib. 1.

Ealredvs, Anglus, monachus, & Abbas Rhieuallis in Anglia, qui floruit anno Domini 1164. scripsit

Speculum charitatis, lib. 2.
De amicitia spirituali, lib. 3.
De anima, lib. 1.
Planctum mortis Dauidis Regis, lib. 1.
Sagittam Ionathæ, lib. 1.
De statu eiusdem, lib. 1.
Orationem pastoralem, lib. 1.
De vita S. Niniani Episc. lib. 1.
De vita S. Margaritæ Scotiæ Reginæ, lib. 1.
De vita Dauidis Scotiæ Regis, lib. 1.
De institutione Sanctimonialium, lib. 1.
De genealogia Angliæ Regum, lib. 1.
De diuersis virtutibus, lib. 1.
Sermones Synodales, lib. 1.
De miraculis Ecclesiæ Esteldittæ, lib. 1.
Homilias 33. in Esaiam, lib. 1.
De relationibus eiusdem, lib. 1.
Sermones de Sanctis, lib. 1.
Epistolarum 200. lib. 1.
De vita S. Eduardi Regis, & Confess. lib. 2. Qui excusi sunt apud Surium Tomo 1. die quinto Ianuarij.
De miraculis eiusdem Regis, lib. 1. Extat m.s. in Rubra valle.

E B

Eberhardvs Billicus Carmelita, Coloniensis Theologus, scripsit librum, qui prænotatur Iudicij Vniuersitatis, & Collegij, ac Cleri Coloniensis aduersus calumnias Philippi Melanchthonis, Martini Buceri, Oldendorpij, & eorum asseclarum, defensio, cũ diligenti explicatione materiarum. Extat excusus varijs in locis, præsertim Coloniæ, ac tandem Parisijs anno Domini 1545. Plura alia edidit, licet & aliqua m.s. quæ nondum prodierunt, Coloniæ adhuc asseruentur. Obijt anno 1562. eius autem vitam, & pleraque alia Opera ab eodem elaborata enumerat Cornelius Callidius Goudanus in lib. de Scriptoribus illustribus Germanicis ab anno 1500. vsque ad sua tempora.

Ebervvinvs, Germanus, monachus, & Abbas Cœnobij S. Martini Treueris, Congregationis Cluniacensis, ann. 995. scripsit vitam Sancti Magneriei Episcopi, vide Tom. 2. Surij cum poemate Fortunati de eodem Episcopo.

E C

Ecclesia militans. De qua, præter alios scripserunt Augustinus lib. de vnitate Ecclesiæ, Cyprianus libro eiusdem tituli Optatus libris sex contra Parmenianum: è recentioribus Thomas Valdensis to. primo, lib. 2. doctr. fid. cap. 8. 9. 10. &c. Ioannes de Turrecremata in Summa de Ecclesia, Ioannes Driedo in lib. 4. de dogmatibus Ecclesiast. cap. 2. Albertus Pighius Controuersia 3. Cardinalis Hosius, in sua Polonica Confessione, in explicatione Symboli, & lib. 5. contra Prolegomena Brentij, Petrus à Soto 1. parte defensionis contra Brentium, Ioannes à Dauentria in confutatione Confessionis Augustanæ, Ioannes Cochlæus Philippica 4. & in lib. de scripturæ & Ecclesiæ auctoritate, Ioannes Eckius initio sui Enchiridij, Alphonsus à Castro lib. 6. contra hæreses, Melchior Canus lib. 4. de Locis, Ioan. Antonius Delphinus libris tribus de Ecclesia, Ioannes à Louanio in explicatione Symboli, & omnes alij qui Symbolum exposuerunt, Franciscus Turrianus libris duobus de Ecclesia & ordinatione ministrorũ, Sanderus de Monarchia Ecclesiæ, Stapletonus egregiè, Robertus Card. Bellar. fusè, & accuratè, Nos itẽ in Respõsionibus ad Io. Regẽ Sueciæ, at Patricius Nidecius Polonus, qui Eps fuit designatus Vendensis in Liuonia, perelegãter, atque alij plerique, quorũ in hoc Apparatu meminimus passim; Sed & vide infra in verbo, Eduardus Risthonus.

Ec-

Ecclesiastica historia antiqua, edita Latinè Lutetiæ ann. 1542.
Ecclesiasticarum dictionum Syluula Gregorij Vuicelij.
Ecclesiastes. } Vide in verbo, Salomon.
Ecclesiasticus. }

Ecloge, hoc est Delectus Bullarum, & Motupropriorum Sanctissimorum Patrum, summorumque Pontificum Pij IIII. Pij V. & Gregorij XIII. qui hucusque emanarunt, quique ad S. R. E. vsum facere videbantur. Lugduni 1582.

Eckardus primus Abbas monasterij S. Laurentij, quod Vraugia dicitur, in Diœcesi Herbipolensi in Hercynia Sylua, Ord. S. Benedicti, natione Teutonicus, metro excellens & prosa, scripsit non spernendæ lectionis Opuscula: *De quibus* ait Tritemius, *ego tantum vidi Opus insigne, ad imitationem Boetij gemino stylo compactum ad instructionem, & consolationem monachorum, & omnium fidelium valde vtile, quod prænotauit. Laternam monachorum, lib. 5.* Sermones item quosdam elegantes, variasque Epistolas ad diuersos composuit. Claruit anno Domini 1130. Tritemius.

Echebertus Germanus, monachus primum Schonaugiæ, deinde Abbas S. Florini Treuerensis Diœceseos, Congreg. Cluniacensis, qui floruit ann. 1160. scripsit

In principium Euangelij Ioannis, lib. 1.
Super Magnificat, lib. 1.
Super Missus est Angelus, lib. 1.
Laudes Saluatoris, lib. 1.
Sermones per annum, lib. 1.
Meditationes, lib. 1.
Aduersus hæreses, lib. 1.
De obitu Elisabeth sororis suæ, lib. 1.

Qui editus est à Fabro, in librum trium virorum, & trium spiritualium mulierum. Arnold. in Ligno vitæ.

Eckebertus Clericus Leodiensis Ecclesiæ, Germanus, scripsit De ænigmatibus rusticanis, librum. Deinde eiusdem argumenti alterum fusius. Et quædam alia inquit Tritem. at non affert, quænam illa fuerint. Viuebat an. 1060.

Eckardus (inquit Tritemius) *natione Teutonicus, Ordinis (vt quidam volunt) Prædicatorum, dum nimis philosophiam insequens, nouitatem terminorum contra Theologorum consuetudinem vbique curiosè immiscuit, varios errores induxit; inter quos extant decem & septem articuli à Summo Pontifice damnati, & per Eckardum ad vitæ finem reuocati, quorum in expositione sua super Euangelium Ioannis multi continentur. Nihilominus vbi Catholicè scripsit, satis profunda, & vtilia dogmata dedit. De cuius libris reperi:*

Super sententias, lib. 4.	
In Genesim, lib. 1.	*Exordium hoc scripturæ.*
In librum Sapientiæ, lib. 1.	*Diligite, &c. Iudex semper.*
In Exodum, lib. 1.	*Hæc sunt nomina, &c. quia*
In Cantica Canticorum, lib. 1.	
In Euangelium Ioannis, lib. 1.	*In principio &c.*
Super oratione Dominica, lib. 1.	*Pater noster. Ante Dominicam.*
In capitulo Prædicatorum Sermo, lib. 1.	*Ego quasi vitis fructificaui.*
Positionum suarum, lib. 1.	*Benedictus Deus, & pater.*
Sermones de Tempore, lib. 1.	*Deus pacis ac dilectio.*
Sermones de Sanctis, lib. 1.	Viuebat suo æuo in Austria.

E D

Edoarus Anglorum Rex, edidisse fertur librum ad clerum Angliæ. Sanctionum & Legum alterum. Floruit anno Dom. 975.

Eduardus III. Anglorum Rex, scripsit Legum vitæ monasteriensium, lib. 1. ad Pontifices Romanos Epistolas plures. Claruit an. Dom. 1065.

Eduardus alius Anglorum Rex, edidit Legum Popularium, lib. 1. Immunitatum, lib. 1. Priuilegiorum Visimonasteriensium, lib. 1. Ad Summos Pontifices Epistolas plures. Floruit anno 1377.

Edmundus Anglus, monachus Cantuariensis, Congregationis Cluniacensis, qui claruit anno 1120. S. Anselmi discipulus, scripsit, De libertate Ecclesiastica, lib. 1. Vitam Sancti Anselmi Archiepiscopi, lib. 1. Arnold. Vion.

Edmundi Campiani Societatis Iesu Theologi, qui non ita pridem pro Catholica religione martyrium subijt, oblati certaminis in causa fidei Rationes decem redditæ Academicis Angliæ. Addita est breuis narratio uitæ, & martyrij eiusdem Campiani in gratiam Lectoris. Ingolstadij 1584. & Herbipoli 1589. Libellus autem eiusdem Campiani totus aureus, Catholicus, elegātissimus est, scriptus nimirum ab homine Sancto, & Virgine, aduersus quē cum oblatrare nixi sint Caluiniani, Duræus noster illos insigni Opere conuicit. Eas autem rationes Bibliothecæ nostræ Selectæ consultò inseruimus, ne, qui paruus videretur esse libellus, aut interiret, aut delitesceret. Ceterum anno 1602. in eodem Ingolstadij loco edita sunt apud Eliam Villerum, Roberti Angli Posthuma, Orationes 17. Tractatus 7. vna cum Epistolis, & Orationibus eiusmodi Campiani.

Edmundi Augerij Catechismus, idest Catholica Christianæ iuuentutis institutio Lutetiæ 1569. Vide alia eius opera in verbo, Emundus Augerius.

Edvardi Risthoni, Angli, veræ Dei Ecclesiæ ex historiæ argumentis præclara demonstratio, ita habet, quæ vt omnibus pateat, omninò huc inserenda est.

Pontifex hodie Romanus est Gregorius XIII. is eandem docet nos fidem, quam antecessor eius Pius V. & hic eandem quam Pius IIII. & sic ascendendo vsque ad Leonem X. sub quo Lutherus incepit: immò vsque ad Gregorium I. adeoque vsque ad ipsum Petrum, quē tota antiquitas, & ipsi etiam Hæretici Chronographi nostri temporis ponunt primum Episcopum Romanum contra paucos quosdam absurdissimos, qui impudenter, & imperitè negant.

Verum ad hoc, quod nos hic agimus, nihil refert: nam D. Paulum saltem Romæ fuisse cōcedent; id enim Apostolorum Acta c. 28. testantur, eundemque ad Romanos scribentem capite primo dicere: *Per eam quæ inuicem est fidem vestram atque meam.*

Hanc igitur tunc Romanorum, & Pauli fidem dico esse, & nunc Romanorum, & Gregorij XIII. fidem, nullo hæretico valente nominare nobis Pontificem vllum, qui vllam eius fidei partem primus mutauerit, cum tamen ex columnis Doctorum, & Historiographorum pateat, extare memoriam omnium temporum, ita ut probè sciatur, inter Imperatores (sicut & inter Reges singularum gentium) & inter Patriarchas Constantinopolitanos, Alexandrinos, Antiochenos, Hierosolymitanos, quinam in fide à suis antecessoribus recesserant.

Nequeunt autem Protestantes notare nobis inter Romanos similem aliquem, qui, inquā, aliter in re fidei docuerit, quam antecessor suus. Scio quidem quos errores vni vel alteri Pōtifici imponant. Sed Catholici viri satis clarè eorum calumnias dissiparunt: & aliud est priuatim errare, aliud errorem docere. Et (quod maximè notandum est) non pertinent errores illi ad quæstiones has, propter quas hæretici hodie dissentiunt à Gregorio XIII.

Secundò, non possunt, Hæretici designare tempus aliquod, quando Romani cum adhærentibus exierunt de Ecclesia, sicut nos in Columna Hæreticorum, & Schismaticorum notauimus, quando singuli, ipsique huius temporis inter alios sectarij exierunt, sed contrà, quandocunque alij exierunt, Romani cum adhærentibus fuerunt semper qui intùs manserunt. Et propterea ij à quibus omnes alij exierunt.

Tertiò, designent nobis Hæretici tempus aliquod, quando post Ecclesiæ initium Romani cum adhærentibus surrexerunt, sicut nos in eadem Columna notauimus tempora, quibus singuli Hæretici, & Schismatici, ipsique inter alios Sectarij huius temporis orti sunt.

Quartò, ostendant, quando Christiani mirati sint Romanos cum adhærentibus, quasi aliquid innouantes, & quæ inde Concilia, & qui Patres ijs contradixerint, sicut nos in suis Columnis, Concilia, & Patres qui restiterunt singulis Hæresibus & Schismaticis, ipsisque inter alios Sectatores huius temporis annotauimus.

Quintò ex his animaduertunt omnes, quod Lutherus necessariò uocauit nos Papistas à Papa, non autem Leonianos à Leone qui suo tempore erat, vel Gregorianos à Gregorio, vel ab vno quouis alio, quia scilicet non vnum aliquem Papam, quasi primum auctorem nostrūm

strum sequimur, sed Papas simpliciter. Fuerunt autem Papæ, vt vides, iam inde à D. Petro: vnde per hanc appellationem, & si malitiosè à se confictam, tamen refert non obscurè originem nostram vsque ad Apostolos. Quemadmodum etiamsi, quia sequimur Ecclesiam, & Ecclesiæ Concilia, Pastores, & Doctores (quos Christus ascendens dedit inde vsque ad consummationem seculi, Ephes. 4.) vocasset nos Ecclesiistas, Cōsiliistas, Pastoristas, vel Doctoristas.

Sextò, non sunt autem talia nomina Lutheranorum, Caluinistarum, Protestantium, Puritanorum, sed designant hæc vel certum auctorem, vel certam occasionem, vnde illi cum manifesta, & pertinaci ab aliis Christianis in fide, ac communione separatione certo tempore orti sunt. Quia sic habet eadem Hæreticorum, & Schismaticorum Columna plurima alia nomina antiquiora. Ostendant igitur nobis isti ex omni Christianorum memoria multitudinem quamlibet sub tali nomine aliquando ortam, quæ non fuerit vel Hæretica, vel Schismatica. Quòd quæ insolent hic imperitè nobis regerere nomina Franciscanorum, Dominicanorum, Iesuitarum, facilè perspiciet in hoc veritatem conatus eorum, qui considerat, quòd Religiosi illi, & nos ceteri Catholici (qui Religiosi seu monachi non sumus) nihil inter nos vel in fide, vel in communione differimus.

Septimò, Præter hæc particularia etiam generale nomen Hæreticorum certissimè indicat qui sint verè tales: alioqui proferant isti nobis ex omni antiquitate inter Christianos multitudinem hominum, qui communiter in libris & Sermone (sicut ipsi hodie) Hæretici dicti, & mox eo nomine sine vlla ambiguitate agniti sunt ab omnibus, qui tamen veri Hæretici non fuerint. Exempla plurima habentur hic in Columna Hæreticorum, exceptionem verò nullam vsquam.

Octauò. Contra autem nos hodie in libris & Sermone cum Catholici vocamur, nemo audiens hæret quasi in ambiguo. Proferant igitur etiam ex omni antiquitate aliquos similiter vsurpatos isto nomine, qui tamen verè Catholici non fuerint.

Nonò. Nos hodie communicamus cum Sede Apostolica Romana: ostendant iam nobis Hæretici, quòd Catholici hoc vnquam facere detrectauerint, vel alii vlli nisi ipsorum similes idest, Hæretici, & Schismatici.

Decimò, Vndecimò, Duodecimò. Nos hodie amplectimur Ecclesiæ traditiones, Concilia, & patres: ostendant autem quòd illi vnquam sic ab iisdem defecerint, sicut ipsi hodie, nisi tantummodo Hæretici, & Schismatici.

Decimotertiò. Varia dogmata quasi varia deposita mandata sunt Ecclesiæ, cum scilicet, contra varios Hæreticos definita essent in antiquis Conciliis, vt, *consubstantialitas* contra Arianos in Niceno: *Deitas Spiritus sancti*, contra Macedonianos in Constantinopolitano: *Vnica persona Christi* contra Nestorianos in Ephesino: *Duæ naturæ in Christo* contra Eutychianos in Chalcedonensi, &c. Indicent iam Protestantes vel vnum istorum depositorum, quod Ecclesia nostra hactenus, & hodie fideliter custodit.

Decimoquartò. Contra autem ipsi hodie (vltra proprias innumeras) plurimas etiam antiquorum hæreses renouarunt, vt Aerii, qui negans orationem, ac oblationem pro defunctis, & statim illorum temporum damnatus est pro hæretico, à tota antiqua Græca, & Latina Ecclesia, vt apud Epiphanium, & Augustinum in Catalogis Hæreticorum videre licet, ad quos, & alios similes de hæresibus scriptores, vel breuius ad D. Sanderi Monarchiam libro 8. c. 57. Lectorem remitto.

Decimoquintò. Sumant iam, qui volet, quemlibet articulum Catholicæ nostræ fidei, vt (verbi gratia) inuocationem Sanctorum, & cultum reliquiarum; non potest autem vllus Hæreticorum assignare primam huius articuli originem, nisi tantum ab Apostolis ipsis. Si enim audeant nominare tempus, nos facillimè ad antiquiora referemus testimoniis Scriptorum Ecclesiasticorum, qui hic in sua columna omni ætate ostenduntur, maximeque hac generali obseruatione, quòd Vigilantius reprehendens cultum Sanctorum acceptus fuisset pacificè, & Christianos non perturbasset. Nam & Ariana similiter, & Nestoriana, & quælibet alia Hæresis, hoc ipso, quòd turbationem adduxit, declarauit apertissimè, pacem fidei, in qua hactenus Christiani fuerant, ab Apostolis extitisse: idem per omnia contigit Luthero, & ceteris hæresis huius temporis

ni Deci-

Decimosextò. Considerent hic omnes in quali terra semper ante hac seminata fuerit doctrina Protestantium. Nam Aerius ille erat Arianus: & sic de plerisque alijs. Dicant igitur Protestantes, qui factū sit, vt in Ariano potius quàm in Epiphanio, Augustino, & ceteris Catholicis impugnatoribus Arianorum radices egerit eorum doctrina.

Decimoseptimò. Sequitur hinc, quòd Protestantes nunquam fuerint ante hoc tempus, neque scilicet in illo Aerio, neque in ipsis Vuicleffistis, vel Hussitis, vel alijs hæreticis quibuscunque; quia licet illis in aliqua cauda alligati sint, vt ostendi, tamen in alijs plerisque ab eis dissentiunt, nisi etiam non solum Aeriani, verum etiam Ariani, &c. haberi velint.

Decimooctauò. Scio quidem quòd gloriari solent, se fuisse in ijs Christianis, quos olim persecuti sunt Gentiles. Ecce igitur in Columna Imperatorum Romanorum notauimus persecutiones illas antiquas. Dicant porrò Protestantes, vtrum velint illam hodie valere Religionem, quæ tum illorum Christianorum martyrum fuit: verbi gratia Irenæi, Cypriani, & cetérorum, quorum ipsorum scriptis, & aliorum de illis temporibus certè vident se facillimè redarguendos.

Decimononò. An eam velint ualere Religionem, quam demum ipsi Romani Imperatores, & alij persecutores humiliter susceperunt (secūdum prophetas) à Christianis, quos prius persecuti fuerant; si consentient, legemus eis ex historijs Religionem Constantini Magni primi Imperatoris Christiani, Theodosij, & aliorum Catholicorum, eandemque facilè ostendemus fuisse, quæ nunc nostra est.

Vigesimò. Dicant deinde, quæ fuerint tum Christianos pro se, & pro Christo contra Gentiles Apologetica argumenta: an non, inter alia, petita sint (quod ex libris pro Deitate Christi tum scriptis videre est) ab insigni honore, & uirtute per Christum donatis Cruci suæ, & martyribus suis; adeo ut iam ipsas supremas seculi potestates fecisset adorare, vel signū Crucis suæ, & ad sepulchrum piscatoris humiliter supplicare. Ex quibus argumentis intelligūt Protestantes se non solum cum veteribus Hæreticis, & non cum veteribus Christianis persecutiones illas passis; sed etiam contra illos Christianos, & contra Deitatem Christi cum ipsis gentilibus stare.

Vigesimoprimò. An non unum maximum (inter cetera) pro Christo contra Gentiles illos argumentum fecerint Christiani, quia tot & talibus persecutionibus (quas etiam ex parte in Columna Imperatorum notauimus) Ecclesia eius subuerti nō potuisset, sed secundum ipsius prędicationem (Matth. 16.) inuicta mansisset, immò & magis claruisset, vtpote ipsis quoque persecutoribus iam conuersis, & pro Ecclesia Christi contra Idola pugnantibus. Cum Protestantes iterum cogantur absurdissimè dicere, quòd Ecclesia tunc vel perijsset, vel certè disparuisset, idque adeo vsque ad Lutherum, vel Caluinum.

Vigesimosecundò. An uelint in Religione consentire illis, qui per illa tempora (sicut deinceps) conuerterunt gentiles (quas ex parte in Columna Pontificum Romanorū notauimus) ab Idolis suis ad Christum, & Idola ipsa toto orbe (secundum Prophetas) destruxerunt, idque plerumque per reliquias Sanctorum, signum Crucis, & alias imagines sacras, quas stulti Hęretici idololatriæ insimulant: & an ipsi non contrafaciant, nihil scilicet, nisi (Hæreticorum omnium more) auertentes à Christo homines Christianos, & non de Paganis conuertentes in Christianos, quòd nunc (sicut semper) Ecclesia nostra gloriosissimè facit in India & nouo orbe.

Vigesimotertiò. An Sanctus Augustinus, & alij Catholici Afri in collatione Carthaginiensi (Tom. 7. operum Augustini) è scripturis non demonstrauerint, Donatistis hęreticis, Ecclesiam ad sua tempora visibilem permansisse, & semper similiter permansuram: & nunc velint ipsi aut possint aliquid ibi pro Donatistis respondere.

Vigesimoquartò. Denique contra omnem istam spontaneam damnabilem cæcitatem, vident, omnes in hac rabula clarissimè Ecclesiam visibilem inde vsque ab Apostolis hactenus perdurare, hæresibus tam multis, sicut certis temporibus ortæ sunt, ita rursus tandem dilabentibus, immò & Patriarchatus, illos olim celeberrimos, Alexandrinum, Antiochenū, Hierosolymitanum, iam dudum ad nihilum recidisse. Constantinopolitanum autem diu post Apostolos surrexisse, solam autem Episcoporum Romanorum, (quorum triginta & plures

in

in principio martyres fuere, præter alios multos sanctos) successionem integram, & continuam esse,& sine dubio semper fore; ita vt hęresibus huius temporis(sicut omnes priores)aliquando dilapsuris,& alijs fortasse paulò postea surrecturis, ipsa tamē Ecclesia & Sedes Apostolica in æternum sit superstes. Cui propterea consultum foret omnibus humiliter obedire,vt in fide eius deinceps radicari,studeant de cętero expiationi peccatorum suorum, ac bonis operibus,alioquī sine dubio pœnas æternas rebellionis, & perfidiæ suæ cito apud inferos luituri. Hæc ille.

E F

Efrem. Vide in verbo, Ephrem.

E G

Egbertus Frisius ex Australium Anglorum, siue Sudosaxonum genere, non ignobili familia natus,qui & vir sanctus, ad Septētrionalem Angliam venit,ac in Lindisfarnensi monasterio uitæ religiosæ fundamenta iecit, vnde peste excussus, quę tum per omnes Anglosaxonum Regiones crudelissimè grassabatur, in Hiberniam concessit, atque inde tandem in Scotiam Religionis ergò: quo tempore ob eandem causam multi viri pij confluxerant. Porrò anno Christi 729. ętatis verò suę 90. in Insula Huensi,quam alluit mare Scoticum, vita defunctus est in ipso die Paschatis 8.Kalendas Maias,Mardaco Scotis imperante. Scripsit De ritibus Catholicorum,lib.1. Hæc Suffridus Petrus lib.de Frisię scriptoribus. Arnoldus autem Vuion in Ligno vitæ addit,ab eodem conciones varias fuisse conscriptas.

Egbertus, natione Anglus, Archiepiscopus Eboracensis scripsit librum pro discipulorum eruditione: alterum item ad suæ prouinciæ sacerdotes. Homiliarum quoque & lectionum alium. Ad Zachariam porrò, pro pallio Epistolam, & alias ad diuersos. Vixit ann. 758. Eisingrenius.

Egesippus vicinus Apostolicorum temporum,omnes à Passione Domini vsque ad suam ętatem,Ecclesiasticorum Actuum texens historias,multaque alia ad vtilitatem legentiū pertinentia hinc inde congregans,quinque libros composuit Sermone simplici, vt,quorum vitam sectabatur, dicendi quoque exprimeret characterem. Asserit se venisse sub Aniceto Romam,qui decimus post Petrum Episcopus fuit,& perseuerasse vsque,ad *Eleutherum* eiusdem Vrbis Episcopum,qui Aniceti quōdam Diaconus fuerat. Prætereа, aduersum Idola disputans,ex quo primum errore creuissent,subtexuit historiam: ex qua ostendit,qua floruerit ętate, Ait enim: *Tumulos mortuis, templaque fecerunt, sicut vsque hodie videmus, è quibus est & Antinous Seruus Hadriani Cæsaris, cui & Gymnicus agon exercetur apud Antinoum Ciuitatem, quam ex eius nomine condidit, & statuit Prophetas in templo.*

Egesippus (qui & fortassis rectius *Hegesippus* scriberetur) apud Eusebium lib.4. hist.c.8. Apostolicas traditiones quinque libris comprehendit. Qui tamen modo non extant.

Egesippi Apostolorum discipuli nomine libellus 12. folia continens, De essentia Dei. Item Catechismus Apostolorum, 12. item folia continens,ab eodem auctore conscriptus. Alter quoque eiusdem Catechismus pro Hispaniæ instructione, 12.folia continens, oratio quoque quam Egesippus à D.Iacobo Apostolo edoctus recitare solebat: hi inuenti sunt nouissimè omnes in Monte Sancto Granatæ,in Hispanijs, ac missi ad Clem. VIII. Pont. Max. Vide in verbo, Cęsarius. Et Lopez quidem Madera scripsit hąc de inuentione ann.1595. Granatæ apud Ioannem Rene.

Egelnotus Cantuariensis in Anglia Episcopus,vir sanctus, multa in laudem B.Virginis scripsit, & epistolas plures ad diuersos dedit. Claruit an.1030. Tritem.

Egidius Ricardus (siue rectius Aegidius) scripsit De functione Apostolica. De regno Christi. De gloria Hierosolymæ. De dignitate hominis. De ecclesiastica vnione. De Sacerdotali dignitate. De diuinæ vocis virtute. De sapientia spiritus. De inscrutabilibus Dei vijs. De fęcunda ecclesiæ sterilitate. libri excusi sunt Venetijs an. 1540.

Egiluuardus Germanus,monachus monasterij S.Burchardi propè Herbipolim,qui cla

ruisse uidetur post ann. Dom. 800. scripsit vitam S. Burchardi Herbipolensis Episcopi, quæ videtur ea esse, quę est apud Surium. To. 5. die 14. Octobris.

EGINARDVS, siue Eginhardus, siue item Einardus, Caroli Magni Imperatoris Cancellarius, & gener, deinde relicto seculo, monachus, & Abbas primus Cęnobij Salingestadiensis SS. Marcellini & Petri, scripsit circa ann. 824.

De miraculis & translatione SS. Marcellini, & Petri, qui Gandaui quiescunt, lib. 4. qui extant in Tomo 7. Surij, die 2. Iunij.

De ijsdem Iambico carmine, lib. 1. in Tomo 7. Surij.

De vita Caroli Magni Imp. lib. 1. Quæ excusa sunt Coloniæ cum Anonymo monacho Benedictino, anno 1562. & Basileæ anno 1532. Coloniæ quidem cum alijs Annalibus rerum Franciæ 1521. ac nouissimè Francofurti 1584. cũ alijs rerum Germanicarum Script.

Historiam temporum de gestis Germanorum, & Francorum, lib. 1.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Abbreuiauit quoque Psalterium, excerpendo omnes versus orationis verba habentes. Arn. Vion.

EGIPPIVS Abbas composuit vitam S. Seuerini monachi, & Regulam monachis. Isidorus.

EGNATIVS, siue (vt alij legunt) Ignatius, Constantinopolitanæ vrbis Diaconus, Patriarcharum Tarasij, & Nicephori Vitas versu edidit, & epistolas, funebresque elegias, Iambos etiam in Thomam Ancarten, hoc est tyrannum qui in principem coniurauerat: Ea verò inscribuntur τὰ κατὰ θωμᾶν. Scripsit & alia, inter quæ extat carmen Anacreonticum in Anastasium Appionis patrem, scriptum.

EGVINVS Vviccius vir sanctus, è Merciorum Regum genere, monachus Benedictinus Vvigorniensis monasterij, ac deinceps Vvigorniæ Episcopus tertius post Ostphorum, vita sanctè acta, in gaudium Domini introductus est anno Domini 716. tertio Idus Ianuarij. Res eius gestas collegit S. Bertaualdus Episcopus Cantuariæ. Scripsit autem ipse nonnulla, inter quę librum de Cęnobij sui primordijs; alterum de suis Apparitionibus, & quasdam Sanctorum Vitas, vt S. Adelmi Episcopi Schireburnensis. Testantur hæc Bertuualdus in eius vita, & Bibliotheca philosophorum, & alij.

E I

EINALDI Abbatis Bonæuallis meminit Henricus è Gandauo in Catalogo scriptorum Ecclesiasticorum, cap. 2. sed quænam scripserit, non uidi.

EINARDVS. Vide in verbo, Eginardus.

EINARDVS secundus Comes de Katzenellenbogen, ex Limpurgensi Benedictinus, Nemetum vrbis Spiræ Antistes, de ecclesię cæremonijs quattuor libros scripsit. Viuebat an. 1058.

EINICO Germanus, monachus, & Abbas Cęnobij Schonaugiæ, Congregationis Cluniacensis, qui floruit circa annum Domini 1200. scripsit carmine, & prosa vitam S. Elisabeth, virginis, & Abbatissæ. Arnold. Vion.

E L

ELCHVTVS Morganensis, nobilissimi Britannorum generis, auratus eques, contexuisse dicitur super quæstione ad Samsonem epist. 1. ad Isanum & Atroclium epist. & alia plura. Claruit anno Domini 520.

ELEMON, monachus Benedictinus & Doctor, (quo uixerit tempore non proditur) scripsit elegantem Tractatum De instrumentis bonorum operum, siue in caput quartum Regulæ Sancti Benedicti. Quod incipit, *Sicut sunt fabrorum*, estque m.s. in membranis in reliquiario Cęnobij S. Georgij maioris Venetijs, sed aliqua ex parte imperfectus.

ELEONORAE Archiducissæ Austriæ, Ducissæ Mantuæ, Augustæ, atque nobilissimæ, ut familia, ita sanctitatis vita. Vide in verbo, Antonius Folcarius, & Antonius Posseuinus.

ELERICVS Anglus, Cambrius monachus, circa annum Domini 660. scripsit vitam sanctę Vuenefridæ virginis, & sanctimonialis.

Elevsivs scripsit gesta sancti viri Theodori Sicertæ. Vide Baron. Cardin. Tom.8. sub ann. Domini 598.

Elevtherii Papæ Decreta cum reliquis Pontificijs decretis excusa Coloniæ.

Elevtherivs Vicentinus, Canonicus congregationis Lateranensis scripsit heroicis, atque imparibus metris.

De nomine Iesu.
De compassione Iesu Crucifixi.
De amore Dei.
De passione Christi Domini.
De pietate, & Annunciatione Beatissimæ Virginis Mariæ.
De Assumptione eiusdem Virginis.
Planctum Beatissimæ Virginis Mariæ.

Elibertinvm siue Eliberitanum Concilium 19. celebratum fuit ante Nicænum primũ, nimirum dum ante Constantinum primum duraret persecutio, quẽadmodum patet ex Canone 25. vbi agitur de ijs, qui afferebant litteras à Confessoribus. Solebant enim ij, qui in persecutione fidem confitebantur, dare deinceps litteras commendatitias pro lapsis ad Episcopos; & in toto fere Concilio agitur de ijs, qui labebantur in idololatriam. Quòd autem Concilium hoc prohibuerit, ne pingerentur imagines, non factum est ea de causa tantum, quam affert Didacus Payua, qui dixit solum prohibuisse imaginem Dei, quæ pingitur ad ipsius Dei effigiem repræsentandam; sed quoniam tempus, & locus id requirebant, tunc enim periculum erat, ne gentiles existimarent nostros adorare ligna, & lapides: ac denique ne in persecutionibus fuissent imagines contumelia affectæ à persecutoribus; quam solutionem Nicolai Sanderi lib. 2. De cultu imaginum cap. 4. probat Card. Bellarminus lib. 2. De imaginibus Sanctorum, cap 9. vide autem eundem ibidem, expendentem, quæ Alanus Copus hoc de loco non omninò apposité, & alij scripsere: vbi denique concludit apertissimè conuenire rationem Canonis expositioni illi, qua dicunt tantum prohiberi, ne imagines depingantur in parietibus Ecclesiæ, non autem depictæ in tabellis, aut velis in Ecclesia habeantur; & rationem esse volunt ob honorem imaginum, quia in parietibus facillimè corrumpũtur, vel humore parietum, vel situ, vel alia ratione, qua ratione fuit olim prohibitum etiam, ne crux in pauimentis sculperetur, ne videlicet conculcaretur; & tum hic erit sensus. *Placuit picturas in Ecclesia*, scilicet in ipsa fabrica, siue muris Ecclesiæ *esse non debere, ne id quod adoratur, & colitur, in parietibus depingatur*, idest, ne contingat rem sacram, & venerabilem, quales sunt sanctæ imagines, in parietibus esse, vbi facillimè corrumpuntur.

Adde Concilium hoc tantum fuisse 19. Episcoporum, & quidem Prouinciale non Oecumenicum, neque confirmatum, quodque in alijs decretis videtur errasse, præsertim cum in plurimis casibus, ne in articulo quidem mortis velit absolui pœnitentẽ. Vide ibidem Bellar.

At Delrius nostter ait, Eliberitanum, siue Elibertinum Concilium Prouinciale Nicæno Concilio antiquius, vtpote durante adhuc ante Cõstantinum persecutione, celebratũ fuisse. In cuius Canone 34. legimus. *Spiritus defunctorum non esse inquietandos*, quo significari videtur Spiritus defunctorum super esse, & cernere, quæ circa sepulchra eorum fiant, vnde & sequitur nonnunquam adesse his locis, (quæ quidem fiunt aliquando ex particulari Prouidẽtia Dei, & ex particulari reuelatione, non ex lege ordinaria) & detestari ritus gentilitios ex errore natos de animarũ circa sepulchra centenaria oberratione, de qua puto Canonem illum agere, & à qua sentẽtia nõ videtur omninò alienus Nemesius *περὶ ψυχῆς*, qui liber perperam tribuitur Greg. Nisseno. Vide Martinum Delrium lib. 2. Disq. Magicarum. q. 26. sect. 5. sed & plura huius Concilij Gabr. Vasquez Disput. 5. lib. 2. De cultu adorationis.

Eligivs Gallus vir sanctus aurifaber primò, deinde monachus, & Abbas monasterij Solẽniaci, deinde S. Acharij in Episcopatu successor, creatus an. 648. siue 649. sui muneris minime oblitus, continuis prędicationibus populum sibi commissum pauit, & multos à via veritatis errantes, in Belgio potissimum Occidentali, ad semitam iustitiæ reduxit: sedit annos plus minus 16. obijt anno 665. ipsis Kalendis Decembris. Sigebertus in Chronico; Supplementum Chronicorum, lib. 10. & alij plures. Scripsit ad clerum, sacram plebem, & pęnitentes, homilias 16. quæ extant in Appendice ad Biblioth. SS. PP.

Eligivs Guignonius, qui Gallicè dictus est, *Eloy Guignonir*, Theologus, librum Gallicè scripsit De perfectione, & vnione, afflictione, consilio, & victoria Ecclesiæ Romanę, &.

Auenione emisit in lucem anno Domini 1562. apud Petrum Rubeum typographum.

ELISABETH Schonaugiensis, Benedictina, Treuirensis Diœceseos in Saxonia Abbatissa, soror Eckberti Regis, scripsit Sermones De vita contemplatiuorum, Actinorum, Martyrũ, Coniugatorum, & Continentium. Librum item De origine, inuentione, & nominibus vndecim millium Virginum volumen, Angelica (vt aiunt) visione manifestatum. Diuersarum quoque Reuelationum tres libros, capitula 144. cõtinentes, exhortationes itẽ ad sui monasterij sorores, ac volumen epistolarum: inter quas interrogationibus postremò S. Hildegardis epistola prolixa respondit.

E M

EMAN Ezraita, siue, vt Græci legunt, *Heman Israelita*, cantor, filios Ioel de filijs Cath, cymbalis, & tuba peritissimus, ipsique Ethan eruditione, & sapiẽtia quodammodo par cõposuit Ps. 88. cuius initium *Domine Deus salutis meæ*, quem quia filijs Corhe cantandum præbuit, tam suo, quàm ipsorum nomine inscripsit. Philo tamen in libro de temporibus tradit hunc Psalmum longè postea editum in captiuitate Babylonis, & decantatum assiduè per septem annos, quibus Ioakim Rex Iudæorum, carceribus Babylonis iniustè fuit oppressus.

EMANVEL Sà Lusitanus, Theologus Societatis Iesu, Scholia in quattuor euangelia, Notationes in vniuersam scripturam sacram, quam Antuerpiæ an. 1596. ex officina Plantiniana edidit, gaudens breuitate, accuratè autem seligens, & suo loco disponens è Patribus, atque è Glossa tum interlineari, tum ordinaria, quæ ad sui institutum faciebant, sed dubia, & obscura resecans, Lectori, ne prolixitas facessat molestiam, magnoperè commodat. Sed prælegendæ Notationes quattuordecim, quas iisdem Notationibus præfixit.

EMANVELIS Vegę Lusitani in Academia Vilnensi Societatis Iesu Theologię professoris, assertiones Theologicæ de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, quibus refelluntur, quęcũque ferè nostrę tempestatis sectarij, contra veram, & realem pręsentiam Christi in Eucharistia, & transubstantiationem panis & vini in corpus & sanguinem eiusdem prodigiosè commenti sunt. Antuerpię 1586.

EMERICVS Germanus, monachus Elefancẽsis, Congr. Luyoniensis, an. Dom. circiter 870. scripsit eleganter vitam Sancti Magni Abbatis. Arnold. in libro Ligni vitæ.

EMERITENSE Concilium anno Dom. 666. decimo autem octauo Recceſuinthi Regis San citi sunt in eo 23. Canones de optimo Ecclesiæ statu, & de ope ferenda à Sacerdotibus Regi, dum in bello detinetur. Vide Baron. Card. 8. To. sub eumdem annum.

EMICHO (inquit Trit.) *Abbas Schonaugiensis Cœnobij, Ordinis Benedictini, Treuerensis Diœceseos, scripsit tam metro, quam prosa præclara Opuscula, è quibus legi tantum. De laudibus D. Virginis Helizabeth Schonaugiensis. Item Sermones multos, & varios, & quædam alia minora non inutilia.* Claruit circa ann. Dom. 1200.

Gand. in Catal. EMONDVS monachus Cantuariensis, scripsit vitam Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi. librum item de Discordia inter Vuilhelmum Anglorum Regem, & eundem Anselmum Archiepiscopum. Vixit anno 1020. Trit.

EMONDVS Augerius. Vide in verbo sequenti Emundus.

EMVNDVS Augerius Trecensis in Campania diœceseos, Gallus, Societatis Iesu, scripsit magnum, & paruum Catechismum Gallicè, quem & Latinum & Græcum edidit, aduersus Caluinianã hęresim remedium pręsentissimum. Qui apud Gabrielem Bonum, & Thomam Brumenium typographos Parisienses, sæpè, atque apud alios alibi fuit editus. In hunc antè Franciscus Antonius Lusitanus Societatis nostræ ex Auctoribus, quos ipse Emũdus citat ad marginem, volumen à se collectum edi curauit. Tractatum de vera, reali, & corporali præsentia Iesu Christi in sanctissimo altaris Sacramento. Parisijs apud Petrum Huillerium 1566. Tractatũ, de alijs ecclesiæ Sacramentis, & hos Gallicè, apud eundem, eodem anno, in eadem ciuitate. Sacrarium spirituale, ad abstergendam, siue tollendam amaritudinem calamitatũ, quæ eo tempore vigebant. Gallicè. Pędagogum militum (es armes) Parisijs apud Sebastianum Niuellium 1568. Gallicè. Thesaurum precum pro statu vniuscuiusque Gallicè, apud Simonem Milangium Burdigalæ anno 1578.

Discur-

Discursum (Discours) Gallicè, de sancto Matrimonij Sacramento. Parisijs Gallicè, apud Gabrielem bonum 1572. Floruit anno 1560. vsque ad 1590. cum maximos labores Carolo IX. Rege, subijsset tum concionibus, tum in summa Lugdunensi pestilentia, & in alijs qui buscunque pijs operibus. Mortuus est autē in Italia Nouocomi, quæ Ciuitas est ditionis Mediolanensis, & ibidem in æde Collegij Societatis Iesu sepultus.

Emvndvs Campianus. Vide in verbo, Edmundus.

E N

Enchiriades sub persona discipuli interrogantis, & magistri respondentis, scripsit Dialogum de ratione musicæ, & in tribus libris multiformes musicæ regulas explicuit.

Enchiridion siue Manuale Confessariorum Martini ab Azpilcueta. Vide in verbo, Martinus ab Azpilcueta.

Enchiridion Itinerantium continens exercitium quotidianum. Antuerpiæ apud Plantinum 32. ann. 1599.

Enchiridion Christianarum meditationum, ac precum De vita, & passione Domini, ex D. Bernardi Clareuallensis, Anselmi Cantuariensis, & Ludolphi Cartus. scriptis, concinnatum & in lucem editum. Coloniæ apud Ludouicum Alectorium 1578.

Enchiridion Itinerantium Antuerpiæ apud Io. Moretum 1599.

Engelbertvs Germanus Abbas Cœnobij Admontensis scripsit in Psalmum *Beati immaculati in via*, Commentarium prolixum. De articulis fidei. De corpore Domini. De passione Domini, ac mysterio crucis. De gratia saluationis, & iustitia damnationis. De libero arbitrio. De summo hominis bono. De prouidentia Dei. De miraculis Christi. De statu Defunctorum. Super Euangelium. *In principio*. Item alia plura Philosophica, Physica, & Moralia, quæ extant in monasterio. Admontensi. Ad Othonem, & Albertum Austriæ, & Styriæ Duces, De principis Christiani institutione liber extabat Viennæ in Bibliotheca Laziana: sed liber eiusdē de ortu, & fine Imperij Romani prodijt ex prelo Basileæ an. 1553. At prologus delendus, qui à Gaspare Bruschio hæretico scriptus est. Floruit sub memoratis Ducibus, anno circiter 1340.

Engelbertvs S. Matthiæ Treuerensis Benedictinus Abbas Morellanus, vitam, & passiones duodecim Apostolorum heroico carmine scripsit. vixit an. 987. Eisingr.

Engelbertvs Abbas Ord. Cistertiensis anno Domini circiter 1250. scripsit vitam S. Hiduuigis Ducissæ sanctimonialis, quæ extat in To. 5. Surij, die 15. Octobris.

Ennodivs Ticinensis, Diaconus Symmachi Papæ conscripsit libellum contra calumniantes quartam sub Symmacho Romanam Synodum, qui Synodo quintæ sub eodem Symmacho oblatus est & lectus. extat ipse, licet mendosus nonnihil. Vide To. 6. Baron. sub an. 503. paullo post initium, vide item Ennodij Epistolam ad Episcopos Confessores nomine Symmachi Papæ scriptam, & Ibidem Panegyricum, quem Theodorico Regi habuit.

Enoch. Vide in verbo, Henoch.

E P

Epavnense Concilium an. Dom. 509. vndecimo autem Symmachi Papæ, sub Sigismundo Burgundionum Rege, qui hoc anno est creatus Rex, & ex Ariana perfidia ad Catholicam Religionē accessit: interfuere sancti Viri: quibus pręfuit Alcimus Auitus. Actum de restituenda collapsa disciplina, deque submouenda hęresi Ariana. Gregor. Turon. de Gestis Francorum lib. 3. cap. 5.

Ephesinvm primum, è quattuor generalibus, Concilium anno Do. 432. Octauo autem Celestini Papæ, Theodosij Imp. 24. Valentiniani Imper. 7. Interfuere plus ducentis Episcopis. Cyrillus verò Alexandrinus Episcopus vicem agens Pont. Max. Legati item Apostolicæ Sedis, qui eò venerant à Celestino, vt quod in Romana Synodo aduersus Nestorium fuerat decretum, ad effectum etiam ab Orientalibus perduceretur. Rem totam narrat Ba-

ronius Card. Tom. Annal. 5. sub eundem annum. Damnatus Nestorius, & illius hæresis, quę Christum in duas personas diuidebat: propugnatum est autem decus & honor Deiparæ Virginis. Tum verò passim omnium ore mater Dei celebrata est, indeque creditur Angelicæ Salutationi additum illud. *Sancta Maria mater Dei ora pro nobis.* & Celestini Papæ laus extitit, quòd per eum Deus Pelagianam, & Nestorianam hæresim iugulauerit. Sanè verò de tẽpore huius Synodi Psellus, & Onupbrius dissentiunt, Bellarmi. autẽ Car. putat ann. Do. 434. esse celebratum. To. 1. Controu 4. lib. 1. de Concilijs, c. 5.

Ephesinum Concilium 50. Episcoporum, cui præfuit Io. Chrysostomus, qui eò profectus est, vt Episcopum crearent, cum Antoninus diem obijsset, Actum item de alijs rebus. Vide Tom. 5. Annal. Card. Baronij sub annum Domini 400. Anastasij Papæ III. quo hæc habita est Synodus.

Ephesini autem huius Concilij primi Acta omnia, Theodori Peltani Societatis Iesu opera, latinitate donata, ac in sex tomos distributa. quibus accesserunt in singula capita periochæ, illustriumque locorum obseruationes, edita sunt Ingolstadij apud Dauidem Sartorium ann. 1576. Iam verò cum hæc Acta è vers. Peltani liquidiora extarent, accessere etiam quæ de ijsdem To. quinto Annalium refert Baronius Card. sub annum 431. Ibi enim leguntur Epistolę Cyrilli Alexandrini ad Alexandrinos de rebus in Synodo gestis, & ipsius Synodi altera ad Theodosium Imp. & alia ad Clerum Constantinopolitanum, quæve alia pleraque contigerunt, tum à Catholicis intrepidè B. Virginis honorem defendentibus, & varias hęreses damnãtibus, tum à Nestorio, & alijs vexantibus Patres & reliquos Catholicos. Nouem autem Actionum in ea Synodo fit mentio: sed conuentus alij plerique fuere.

Porrò idem Ephesinum Concilium, ex quattuor primis generalibus Concilijs ordine tertium, ex Bibliotheca Antonij Contij primò prodierat, sed quod Peltanus è Bauarica Bibliotheca vertit, superauit omnino illam priorem editionem.

Ephesini autem Concilij codex olim Romam missus Constantinopoli, quomodo falsatus, vide Gregor. lib. 5. Epist. 14. Indict. 14.

Porrò hoc ipsum Concilium antiquum Græcè m.s. vidi Venetijs in Bibliotheca, quę fuit Grimani Card. in Cęnobio Canonicorum Regularium Ord. S. Saluatoris ad D. Antonij, in Pluteo 14. ad læuam ingredientibus. Sed qui eiusdem Concilij Ephesinus codex postremo excusus est Græcè à Hieronymo Commelino Vittembergæ in Germania, quæ ciuitas à fide Catholica est aliena (quamuis Commelinus eam suppresserit, ne nõ venales eius libri essent) è Bibliotheca Reuchiniana fuit exemptum. Cum verò idem Commelinus, siue alius quis, ea Epistola, quam æquo Lectori scribit, se ad hanc editionem adductum fuisse dicat, quod etiam Theodorus Peltanus noster, cum eam fecisset Latinam, tria Græca exemplaria adhibuerit Vaticanum, Bauaricum, Fuggerorum, vna cũ Gulielmi Card. Sirleti collatione, adiecit, in Synodi huius editione Epistolam Nicephori, quæ penultimo loco est posita; quæ tamen cum post septimam Oecumenicam scripta fuerit, non pertinet ad Ephesinam.

Ceterum, cum Commelinus ipsa in fronte editionis suæ Græcæ hæc verba præfixerit: Πρακτικὰ siue Acta Oecumenicæ tertiæ Synodi Ephesi habitæ, ex sanctione τοῦ πίσματος Theodosij, & Valentiniani aduersus Nestorium hæreticum, excusat se (ne eiusmodi titulus putetur à se ipso esse confictus) inquiens eum esse desumptum, partim ex Indicis inscriptione, partim ex alijs Epistolarum inscriptionibus 99. 29. 254. 44. 270. 45. 271. 45. & plurium aliarum. Sed cogitasse oportuit, primò, putidum esse Laicis potestatem istam deferre, quæ Christi Vicario disertissimè data fuit. Ad quem enim pertinet in rebus fidei de ouibus, magis quàm ad Pastorem ipsum? Deinde planissimè constat in ea Synodo non pręsedisse Imperatorem, sed Romanum Pont. per suos Legatos. Quin & Theodosius ipse Iunior Epistola sua ad Ephesinam Synodum testatus est se misisse Candidianum Comitem ad Concilium, non vt se misceret Ecclesiasticis quæstionibus, sed ad Synodi defensionem. Extat Epistola illa in Tomo primo eiusdem Synodi cap. 32. At quod Romanus Pontifex Celestinus præsederit per Legatum suum Cyrillum, omnes consentiunt historici. Euagrius, lib. 1. c. 4. Photius in libro de septem Synodis. Prosper in Chronico. Nicephorus, lib. 14. cap. 14. Liberatus Abbas in Breuiario cap. 15. Iustinianus in edicto. Nicolaus I. in Epistola ad Michaelem: ipse Cele-

stinus

stinus in eadem Synodo To.1.c.16.& inter Opera Cyrilli, vt optimè collegit Card. Bellarminus, qui & figmenta, quæ Caluinus aduersus hanc veritatem commentus erat, funditus euertit lib.1. de Concilijs, & Ecclesia, cap. 19. Quidni autem Commelinus in Frontispicio Synodi potius non posuit, quæ Philippus Apostolicæ Sedis Legatus att. 1. pag. 195. suæ editionis?

Addo Commelinum, siue alium quem, cogitare debuisse Græcos non semel conatos fuisse adimere Pontifici Romano, quantum potuere, potestatem, sibique tribuere; quod & turpissimè faciunt hæreticæ feces, dum ad sua nescio quæ consistoria iudicium Ecclesiæ auertunt; mirandum, vt non sit, si Epistolis & Synodis alius præfixerint inscriptiones, quàm veritas postulabat.

Ephesina secunda Synodus, ann. Dom. 449. Leonis autem Papæ X. quam improbatam à S. Leone Rom. Pont. maiores nostri Prædatoriam iustissimè appellarunt. In qua nihil nisi per vim, & metum tentatum, & extortum: In qua loco sacrorum librorum, gladij, atque fustes. Vide Baron. Card. 6. To. Anoal. sub ann. eundem pag. 99. primæ Romanę editionis.

Et quidem eadem Synodus à Theodosio Iuniore Imperatore coacta est, in qua, factione Dioscori, occisus est S. Flauianus Episcopus Cōstantinopolitanus, & Legati Romani Post. Leonis fugati, ac demum hæresis Eutychianā confirmata. Reprobata inquam fuit hæc Synodus à Leone in Epist. ad Clerum, & populum Constantinopolitanum: item ad Theodosium: item ad Pulcheriam quę sunt 22. 24. & 25. Vide Breuiarium liberati cap. 12. & Euagrium, lib. 1. cap. 9. & 10.

Porrò quòd Ephesina Pseudosynodus pro Oecumenica à quibusdam sit habita: vide Gregor. Magni, lib. 6. epist. 31. Indict. 15. Mirum est autem quòd Sixtus Senensis lib. 5. Bibliothecæ suæ Sanctæ, annot. 247. vocauerit tertiam Ephesinam Synodum, quam tamen antiqui omnes vocant Constantinopolitanam, eam nimirum, quæ habita est sub Leone Isauro, quæ & meritò reprobata est. Vide in hoc Apparatu suo loco, in verbo, Constantinopolitanū Concilium sub Leone Isauro. Id patet ex isto ipso Concilio, quod insertum legitur in septima Synodo, Actione sexta. Et caussa erroris videtur fuisse, quòd isti profanæ Synodo præsedit Theodosius Episcopus Ephesinus.

Ephraem Syrus, qui vitam in terris egit cœlestem, plura scripsit, quæ denique Greg. XIII. Pont. Max. Gerardo Vossio Borchlonio Germano mandauit, vt perquisita vndique, Græcè inueniri potuissent, Latinitate donaret. Quod & fecit egregiè, ac scholijs illustrauit: licet antea quædam ipsius Ephręm extarent ab Ambrosio Monacho Camaldulensi in Latinum è Græco versa, & adeo in lucem emissa. Vitam autem Ephræm, quæ perlegenda est ab eo, qui vberem ex eius scriptis voluerit fructū capere, scripserūt Greg. Episcopus Nissæ, accuratè, & alter qui Anonymus, quos absse è Græco in Latinum versos idem Vossius primo Tomo Operum Ephræm præfixit: cum initio Secundi Tomi, vitam eam Latinè præposuisset, quàm Symeon Metaphrastes Græcè scriptam posteris reliquit, quæ quidem in Vaticana Bibliotheca extat m.s. sub numeris 536. & 794.

Quin & S. Io. Chrysost. egit Homilia quadam nondum (quòd sciam) edita, de falsis Prophetis perhonorificè de S. Ephræm Syro, alijsque SS. Patribus antiquis; ea m.s. extat in Bibliotheca Vaticana Sfortiana, & Cryptæ Ferratæ. Sed & de Ephræm sic loquitur Hieron. *Ephram Edessena Ecclesiæ Diaconus, multa Syro Sermone composuit, & ad tantam venit claritatem, vt post lectionem Scripturarum, publicè in quibusdam Ecclesijs, eius scripta recitarentur. Lege eius de Spiritu sancto Græcum volumen, quod quidam de Syriaca lingua verterat, & acumen sublimis ingenij etiam in translatione cognoui. Decessit sub Valente Principe.* Hæc Hieron.

At idem Gerardus Vossius primo operum Ephræm Tomo, qui anno 1589. Romæ ex Iacobi Tornerij typographia Latinus est euulgatus, adiecit testimonia de eo ex Patribus, & Historicis Græcis, & adeo ex Tritemio Latino. Et in ijs tamen, cum ait Vossius, Basilium miraculosè, atque absque labore donum Græcæ linguæ à Deo impetrasse Ephremo, huncque è Diacono Sacerdotem dignissimum ordinasse, Baronius Card. nullo modo probat; cum præter alia, quæ repugnant, tum quod non esset Basilij iuris hominem Syrum ordinare. Vide To. 4. Annal. pag. 386. primæ Romanæ editionis.

Sanè

Sanè cum Sozomeno testis est Nicephorus, Ephræm vita monastica percelebrem extitisse. Ex cuius adhuc infantis ore (vt extat in ipsius vita) per somnum visa est excrescere vitis, quæ omnem sub Cęlo regionem replebat, cuius fructibus omnes Cęli volucres aduolantes vescebantur, ipsaque vitis quantò plures volucres fructus decerpentes excipiebat, tanto magis racemis abundabat, quæ in ipso postea Ephræm vera apparuerunt, dum eius oris, ac uitæ fructus per vniuersum orbem resplenduit.

Porrò Ephræm effigiei archetypum extat Constantinopoli in antiquo monasterio *Sala* nuncupato vulgo τὰ ἓξ μάρμαρα idest, *sex marmora*, quod olim Patriarchium fuit, sed hoc tempore ab Armenijs inhabitatur: Ad dexteram habet scriptam hanc sententiam, ἡ ἀγάπη, καὶ ἐγκράτεια τὴν ψυχὴν καθαίρουσιν hoc est, *Charitas, & continentia animam purgant.*

Jam primi Tomi, quæ Romæ prodierunt, Opera hæc sunt.

De Sacerdotio.
Ad quem hoc pertineat Apostoli dictum; Melius est nubere, quàm vri.
Apologia ad fratrem quendam, de Heli Sacerdote.
De festis diebus, & de dignitate Diuinorum mysteriorum.
De charitate, siue dilectione.
Encomium in Psalmos.
De orando Deum, siue de Precatione.
De amore pauperum.
De ieiunio.
Quonam pacto illud intelligendum sit: *Duo erunt in agro, &c.*
De his, quæ præsens hæc nostra vita in se continet.
De mansionibus beatis.
De locis beatis.
De non suspiciendis rebus hisce momentaneis, & ne patiamur nos decipi huius vitę oblectamentis. Et in Ps. 72.
Ode aptissima in quotidie peccantes, & quotidie penitentes.
De virtutibus, & vitijs per oppositionem.
De timore Dei, & de eo, qui non habet timorem Dei.
De charitate siue dilectione.
De non habente charitatem.
De longanimitate.
De carentibus longanimitate.
De patientia.
De impatientia.
De lenitate animi, siue de benignitate.
De iracundia.
De mansuetudine.
De malitia, siue improbitate.
De veritate.
De mendacio.
De obedientia.
De inobedientia & murmuratione.
De eo, qui inuidię, & emulationis est expers.
De eo, qui inuidiæ obnoxius reperitur.
De eo, qui à maledicentia alienus est.
De maledicentia atque maledicis.
De temperantia, & continentia.
De intemperantia, & incontinentia.
De recta viuendi ratione, cap. 91.
Consilium de vita spirituali, cap. 96.
De non scandalizando proximo, & de recta vitæ ratione.
De vera, atque perfecta renunciatione, &c.
Quomodo anima cum lacrymis ad Deum recurrere debeat tentationis tempore.
De timore animi.
Reprehensio sui ipsius, atque confessio.
Ad pietatem exhortatio.
Sermo ad pietatem, bonaque opera, Christi Athletam exercens.
De Diuina gratia.
De fide, & in illud, *Qui in modico fidelis est, in multo erit, &c.*
Aduersus eos, qui volunt Terræmotus à terrę inflatione fieri.
Ne decipiamur erroribus Gentilium.
Ad euersionem, siue destructionem superbiæ.
Ad errorum correctionem, qui vitiosè viuūt, & honores appetunt.
De morbo linguæ, alijsque vitijs.
Non esse ridendum, sed lugendum potius, atque plorandum.
Quòd à ludicris rebus abstinendum sit Christianis.
Aduersus eos, qui animas perniciosè ad impudicitias pelliciunt.
De abstinendo à cupiditatibus carnalibus, & de certamine, &c.

Secundo Tomo contenta. Qui anno 1593. editus est Romæ è Vaticana Typographia.

Catalogus præcipuorum Argumentorum, secundi Tomi.

Pro-

Prodijt deinceps Romæ paruulus libellus eiusdem Ephræm Latinus factus, in Passionem Domini nostri Iesu Christi.

In Vaticana verò Bibliotheca extat m.s. Græcè, Sermo de Transfiguratione Domini nostri. Epistola ad Ioan. Monachum de patientia. Sermo de perfectione.

Photius autem in sua Bibliotheca ad Tarasium meminit Sermonum quadraginta nouem ipsius Ephræm, scripsit tamen supra mille, vt illemet Photius ex Syrorum traditione, & Eusebio Pamphilo testatur. Omnia (inquit) Ephræm sunt plena gratiæ, & energiæ.

Quin & hic fertur scripsisse in Genesim, & adeo in vniuersum Pentateuchum. Nam Moyses Barcepha libro de Paradiso hæc illius Commentaria citat. Et illud quidem Opus extare conijcitur, quòd proximis hisce annis, hoc est anno 1588. die 15. Septembris, scriptum sit mihi à Nicolao Serario Societatis nostræ Theologo Moguntia, inuentos fuisse aliquot libros Arabicè, ac Syriacè conscriptos, inter quos erat hic Ephræm: porrò eos olim à Gregorio XI. Pont. Max. quando Auenione rediјt Romam Apostolica Sedes, conditos, qui Episcopo Herbipolensi; qui nunc, hoc est hoc anno, quo hæc scribimus, viuit, fuere propositi venales, quos extare Venetijs dicitur, cum alijs pluribus.

Ephraem etiam Grammaticam Syrochaldaicam, & opera omnia eadem lingua extare audio.

Ephraem & ipse Syrus, sed alter à superiore, qui non incommodè Græcam linguam addidicit, Antiochenus Episcopus, qui & Theopolitanus dicitur, quod idem est, qui Antiochenus, scripsit Commentarium, vt inquit Photius, egregium, quo perstringit Seuerianum hominem Iacobum, à quo sunt Iacobitæ denominati, ibique inuehitur aduersus Baradatum, Eutychetem, & alios Trisagitas. In quo quidem Commentario ait esse explanatum Athanasij locum, vbi naturam, & hypostasim idem esse visus est aliquibus affirmare. Quin & idem Ephræm elucubrauit alterum Commentarium aduersus eos, qui verba S. Cyrilli malè interpretabantur. Addidit Tractationem aduersus Anatolium Sebastenum, ac præterea disertam apologiam pro sacrosancto Chalcedonensi Concilio. fusè autem de hoc agit Photius.

Ephraemus alius quidam Archiepiscopus Chersonis, & martyr m.s. Græcè de miraculo Clementis in puero extat in Augustana Bibl. sub num. 44.

Epimenides Cretensis, cuius verba quędam aduersus Cretenses à D. Paulo citantur, expenditur à Sixto Senensi fusè in sua Bibl. sancta, lib. 2. At quoniam nos catalogum scriptorum Ecclesiasticorum teximus, hic omittimus Poetam illum gentilem.

Epiphanivs non vnus sed plures fuere. Vnus, qui Cypri Salaminæ Episcopus, de quo Hieronymus in Catalogo; Alter, qui dictus Scholasticus, qui tripertitam historiam Ecclesiasticam è Græco in Latinum vertit, non omninò rectè, de quo Cassiodorus; alius Episcopus Selybriæ, siue Olybriæ, qui perutilem in crematores sacrarum imaginum orationem, siue Commentarium conscripsit. Alius dictus Vlpiani, Sophista, natione Petræus; de quibus Suidas; Quintus, qui in Actis Nicenæ secundæ Synodi significauit Eusebium Cæsariensem in Commentarijs Psalmorum dixisse de Patris, & Filij inæqualitate verba Arianorum dogmati fauentia. In Psalmum nempè quintumdecimum. *Dixi Domino, Deus meus es tu.* Nec ignoro extitisse alios eodem nomine. Sed satis esto commemorasse istos, ne quis Epiphanio Salaminæ Episcopo tribuat siue istorum Opera, seu versionem historiæ Tripertitæ, quemadmodum quidam non ita pridem fecit: aut denique interdictos à Gelasio libros putet nostri huius Epiphanij fuisse. Et quidem de hoc Hieronymus quàm breuissimè, ac deinceps plerique alij seu vitam, & Acta ipsius, siue scripta, & eorum dictionem vt Photius, & nostra ætate Sixtus Senensis, siue lapsus in historia, siue adeo versiones, atque editiones varias, sed non vnus, omnia attigerunt: quandoquidem non tantum, quantum nos sumpsimus, ipsorum aliquis susceperat argumentum. Et quidem eius Acta Ioannes quidam apud Metaphrasten, quasi Epiphanij fuerit socius, est prosecutus, sed dum fucum voluit alijs facere, sibi ipsi fidem ademit. Scripsit enim pleraque minus vera, vt illud, Epiphanium cum Hæresiarcha Hierace disceptasse, ipsumque Diuino miraculo mutum reddidisse, cui pœnitenti vsum restituerit linguæ. Sed necdum natus Epiphanius erat (vt probat Baronius Card.) quando Hierax ille in Aegypto docebat, & verò Epiphanius, qui Hieracem mox post Manetem ordine,

ordine, ponit etiam ante Meletium, atque Arium, de quo ipso fusius agens nil prorsus de miraculo, vel pœnitentia Hieracis habet.

Nos itaque vitam Epiphanij summatim, sed verè hic subijciemus, quandoquidem multum momenti habebit ad tractandum hunc Patrem, de quo idem, quod in alijs facimus, præstare cupimus.

Vita Epiphanij summa…

Epiphanius in Phœniciæ Oppido non procul ab Eleutheropoli, ex infimis, & obscuris natalibus ortus, in tenera adhuc ætate patre orbatus, cum vidua matre, & sorore virgine Caltrope relinquitur. Quibus cum adeo tenues essent fortunæ, vt vix commodè alerentur, eorum inopiam miseratus Tryphon, Epiphanium sibi adoptauit, & matri, & sorori necessaria ad victum suppeditauit.

Erat Tryphon professione Iudæus, & in lege Moysis non mediocriter instructus, qui eo etiam consilio Epiphanium in familiam asciuit, vt filiam ei, quam vnicam habebat, matrimonio iungeret. Degebat itaque cum Tryphone Epiphanius, ętate, & Hebraica sapientia proficiens, cum decedente tam eodem Tryphone, quam eius filia hęres, ex asse ab eo scriptus est. Quare opulenta hęreditate potitus, matre iam uita defuncta, sororem in domum recepit, cum qua iucundè vitam agebat. Euenit autem, Deo ita disponente, vt Epiphanio in vicum, in quo natus erat, egresso, inopinato quidem, opportuno tamen euentu, vir quidā occurreret, religione Christianus, Lucianus nomine, doctrina, & virtute clarissimus, quique vitam monasticam profitebatur: à quo persuasus, & in fide Christi vnà cum sorore instructus, demum omnibus suis opibus pauperibus erogatis, ab Episcopo loci baptizatur, & sub Luciani monastico instituto Christum sequitur. Traditur autem à Luciano Hilarioni in disciplinam, cuius doctrinam, & egregios mores effingens Epiphanius, splendorem tanti magistri illustriorem reddidit. Fulgebat indies miraculis, & per remotissima quęque loca sanctitatis eius vagante fama, adeo magna hominum turba ad eum confluebat, vt in monasterio quiescere prohiberetur. Cuius rei causâ in Aegyptum recessit: vbi in multis magnisque rebus eius probitas ac religio spectata fuit: inde ad propria reuersus, Hilarionem ad Cyprum nauigasse cognouit, quem inuisere cupiens Paphum nauigauit, & in Hilarionis congressu incredibili fuit lætitia perfusus; iussu verò Hilarionis Salaminem petit, cum ea tum Ecclesia pastore destituta, pro Episcopo sibi vtili eligendo supplex Deū precaretur: exaudiuit itaque preces supplicum clementissimus Deus, & ex Pappi Episcopi Cytriæ sanctitate mirabilis, prædictione repertus Epiphanius, principis recusans tantam dignitatem Salaminorum tandem Episcopus creatur: quo in onere ita se gessit, vt doctrinam vita, & vitam doctrina comprobaret. Fuit semper acerrimus hęreticorum oppugnator, aduersus quos edidit Opus insigne, *Panarion* nuncupatum. Aetio Valentinianorum Episcopo blasphemum os obstruxit, omnibus, qui eius sectæ erant, ad fidei synceritatem reuocatis. Huius, & aliorum hęresibus conspurcatum Cyprum expurgauit, & edicto à Theodosio obtento, hæreticos omnes ex Insula eiecit, ante & post adeptum Episcopatum miraculis claruit: nam & plurimos mortuos suscitauit ad vitam, cæcis visum restituit, multos ab immundis spiritibus vexatos liberauit, atque alia innumera edidit miracula: tandem ab Eudoxia in Ioannem Chrysostomū odio flagrante, Constantinopolim accersitur, quem cum illa multis pollicitationibus in eam sententiam pertrahere conaretur, vt Chrysostomum deponeret, nunquam tamen ille ab integritate dimoueri potuit. Quamobrem ab Aula Imperatoris proficiscitur, & ingressus nauim, vt in Cyprum remearet, socios ad vitę innocentiam, & ad fidei constantiam hortabatur: iam enim Dominus seruum super pauca fidelem, super multa constituere, & ad gaudium intro ducere volebat, post effusas igitur ad Deum preces, socios complexus est: quibus inquit *Salui estote filij, Epiphanius enim non vos amplius videbit in hac vita*, atque statim Deo tradidit spiritum, cum esset ętatis centum, & quindecim annorum, & trium mensium. Vltima Epiphanij verba. Aetas Epiphanij.

Nam ipse antequam nauim conscenderet, Arcadio de ętate interroganti testatus est, sexagesimo ætatis anno ad Episcopatum promotum, & in eo per quinquaginta quinque annos, & menses

& menses tres vixisse. Postea verò naui Salaminem appulsa, & mortis tanti Antistitis nuntio diuulgato, magno cum populi totius fletu, & lacrymis sepultus est. Ceterum qui de Epiphanio scripsere, fuerunt Hieronymus epist. 16. & in Apolog. 2. aduersus Ruffinum, & Theophilus inter ipsius Hieronymi Opera lib. 2. epist. 67. ad ipsum Epiphanium. Augustinus in lib. de hæresibus ad Quoduultdeum. Socrates histor. lib. 6. cap. 9. 11. 13. Sozomenus lib. 6. c. 32. & lib. 7. cap. 26. lib. 8. c. 14. & 15. Nicephorus lib. 2. cap. 46. lib. 12. cap. 46. lib. 13. c. 13. & 14. Cassiodorus lib. 9. c. 48. lib. 10. cap. 11. & 12. & ij, qui Io. Chrysostomi gesta conscripsere runt. Leone Imp. Gregorius Alexandr. & Suidas. At & Epiphanij meminit secunda Nicæna Synodus. Vide item Cęsarem Card. Baron. in Notis ad Martyrologium die 12. Maij.

Scripta Epiphanij, quidque de eo Sixtus Senensis.

At Sixtus Senensis qui hæc omnia forte non viderat, cum de viri præstantia nonnulla prę fatus, vellet Epiphanij libros enumerare sic ait. Epiphanius Salaminæ Cypri, quæ postea Hieronymo teste, *Constantia* dicta est, vel *Salaminæ* primum, & postea *Constantia*, vt Suidæ placet, diuersarum Cypri vrbium Episcopus, Eremita quondam, & monachus solitudinis Aegypti, vir eruditione insignis, ac propter quinque linguarum peritiam commendatus à Hieronymo, sanctitate, & miraculis clarus, acerrimus hæreticorum hostis, aduersus quos etiã Opus edidit insigne *Panarium*, hoc est, *Arculam medicam*, nuncupatum; scripsit librum ad intelligentiam multarum dictionum, & characterum, quæ tam in scripturis, quàm in antiquis Interpretum editionibus habentur, vtilissimum: in quo tractat de ponderibus, & mẽsuris in Diuinis literis vsurpatis, De Diuinæ scripturæ partibus. De eiusdẽ Interpretibus. Deque accentibus, notis, ac characteribus, quæ passim apud veteres sacræ scripturæ Interpretes reperiuntur: cuius initium est, *Si quis volueris cognoscere, &c.* Scripsit item, De lapidibus, præsertim verò de his, quorum mentio fit in sacris literis, librum, ex quo Aretas Cappadociæ Episcopus, in Commentarijs super Apocalypsim, & Hieronymus in Commentarijs super 53. caput Esaiæ, testimonia producunt. Edidit etiam de vita, & interitu omniũ Prophetarum, à Nathan Propheta, vsque ad Ioannem Baptistam, librum vnum, ad intelligẽdos titulos, occasiones, & argumenta propheticorum voluminum, non inutilem, cuius initium est, *Nathan eisdem ferè temporibus.* Composuit quoque in Euangelium Lucæ libellum vnũ, *Pauimenti* titulo prænotatum: in quo confutauit omnia eiusdem Euangelij loca à Marcione adulterata, & falsata, docens simul regulas quasdam, quarum auxilio in sacris voluminibus syncerae, & Catholicæ scripturæ ab adulteratis hęreticorum scripturis depręhendantur; Quod quidem Pauimentum, primo Panarij sui libro, hæresi 42. inseruit. Claruit sub Theodosio Augusto, anno Dom. 390.

Porrò etiam scripsit Sermonem de laudibus S. Mariæ Deiparæ, quem Latinè fecit Io. Picus Parisiensis, qui & extat in Bibl. SS. PP.

Alia scripta tributa Epiphanio.

Scripsit autem Epiphanius epistolam de laudibus S. Hilarionis, quemadmodum in huius vita testatur Hieronymus; sed ea, quòd sciam, non extat. Atqui denique editus est Græcè, & versus Latinè, ac notis illustratus à Consaluo Ponce de Leon Hispalensi eiusdem Epiphanij liber ad Physiologum de 36. naturis animalium, è quibus Christiana documenta ad pietatem elicuit. Sermo item in diem festum Palmarum; is autem liber ad Physiologum, non est Physiologus ille putandus, quem Gelasius inter Apocrypha reijcit, tanquam ab hæreticis scriptum: nam ille B. Ambrosij nomine (Gelasio ipso teste) pręsignatus erat, hic autem nusquam sub hoc titulo inuentus est; sed nec latinus (quale credendum est fuisse Opus Ambrosio tributum) habetur. Prætérquam quod nihil hic nisi pium continet, ac Orthodoxum, & sanctum. Sanè verò in Constantinopolitanis Bibliothecis extat m. s. Græcè hic liber, hac inscriptione. *Epiphanij Archiepiscopi Constantiæ Cypri, liber Physiologus dictus, siue de rerum natura, quem collegit ex præclaro libro S. P. N. Basilij Magni Cæsareæ Cappadociæ Archiepiscopi*

Romæ anno 1587.

piscopi, quem is magnus vir scripsit in Opus sex dierum Moysis Prophetæ. Ceterum, Tritemius meminit libri Epiphanij De erroribus Origenis, sed cum puto intellexisse de illo, quem in libro aduersus hæreses de Origene scripsit, & libri epistolarum ad diuersos. Quin epistola Epiphanij ad Hieronymum de generali epistola Theophili Alexandrini, præposita est aliquãdo libris quattuor Paschalibus Theophili à Hieronymo conuersis, quæ & extat in To.3. Bibl. SS.PP. epistola verò ad Arabas prolixa cernitur in opere ipsius Epiphanij aduersus hęreses in Sermone contra Antidicomarianitas: Alia verò ad Io. Episcopum Constantinopolitanũ in fine Parisiensis editionis ann. 1566.

Sed & in Bibliotheca Augustana, Num.61. est manuscripta oratio eiusdẽ in sepulturam Christi, & in descensum ad inferos fine mutila. numero autem 56. eius Synopsis hæreseon, sed passim carie exesa.

Errata nonnulla in rebus historicis animaduersa in Epiphanio.

Quod autem Melchior Canus scriptum reliquit, verum est, Epiphanium utique in rerum gestarum, temporumque ratione nullos graues Auctores sequi solitum, in his interdum falli.

Sanè libro aduersus hęreses, hęresi 68. in principio quam narrat historiam de Petro, atque Meletio, non ab alio quàm à Meletiano aliquo nesciens mutuatus est, quod pace tanti viri dictum sit. Nam Athanasius Apol. 2. veritatis fidelissimus testis, qui hęc ob oculos habuit, aliter posterorum memoriæ commendauit. Baron. To.3. pag.13.

Perperam item apud eundem hęresi 68. & 69. legitur ex Meletianorum commento Alexandrum subrogatum fuisse Petro, in Sede Alexandrina, quum constet eum fuisse Achillam. Baron. ibid. pag.41.

Et quidem Epiphanius hęr.69. in falsa Acta Meletij incidit, quibus deceptus, iterum cum agit de Arianorum principio, nominat Meletium Confessorem, Dei testem, atque martyrẽ; qui tamen terrore tormentorum victus Dijs sacrificauit, qui Petro Alexandrino Episcopo restitit, qui ducem se Meletianę hęreseos præbuit, & reliqua commisit, de quibus Socrates lib.1.c.3. Sozomenus autem lib.1.c.14. sicuti etiam quæ accidisse narrat Meletio post Petri martyrium, ex ijsdem Meletianis illum fuisse mutuatum constat ex Athanasio. Baron. To.3. Annal. sub anno Do.306. Ibidem Baronius.

Ab omni quoque scopo veritatis abhorret, quod apud Epiphanium legitur, nimirũ, post Constantini obitum Arsenium esse repertum. To.3. Annal. Baron. pag. 390.

Falsum item quod in Epiphanio legitur, Athanasium exulem mansisse in partibus Italiæ annos plures, quàm duodecim, aut quattuordecim: qui enim eum restituit Constantinus iunior nec quadriennium exegit in Imperio, sed & statim post obitum Patris sui id effecit. To.3. Annal. pag.455.

At nescio inquit Bellarminus Card. lib.2. de Verbo Dei, cap.5. To.1. quonam errore sit factum, ut cum Athanasius, & Epiphanius disertis verbis scribant Symmachum sub Seuero, Theodotionem sub Commodo Marci filio scripturas interpretatos esse, neque dubium vllũ esse possit, quin Commodus Seuerum pręcesserit, tamen ijdem auctores Symmachum priorem, posteriorem Theodotionem faciant.

Ceterum, Epiphanius purgatus est ab omni suspicione erroris circa imagines in 7. Synodo Nicęna Act.6. quique ob hęresim Anthropomorphitarum dicitur abstulisse, vel lacerasse pendentem hominis imaginem in templo, veriore, & communiore solutione (ait Bellarm. Card.) ostenditur in eo verba illa esse supposititia. Rationes autem ipse affert lib.2. de Imaginibus Sanctorum c.9. versus finem.

Qui laborarunt in vertendo, vel emendando Epiphanio.

Præter illos autem, de quibus locuti sumus, laborarũt in Operum Epiphanij versione Albanus Torinus, De vita & interitu prophetarum, qui liber simul Græcè, & Latinè prodijt ex officina Cratandri Basileæ an.1529. cum alijs Opusculis Sophronij (vt titulus habebat) De Vitis Euãgelistarum, Hieronymi de Viris ecclesiasticorum Scriptorum Latinè, & Græcè per Sophronium, Gennadij Catalogo illustrium virorum, & Greg. Nazianzeni parabolis, à mira

culis Euangelicis. Sed & anno 1566. Parisijs vnà cum reliquis operibus Epiphanij: de qua editione mox.

Et Græcè quidem in eadem Ciuitate Basileæ 1544. Panarium. Anchoratus, Summa contra 80. hęreses. Libellus de mensuris & ponderibus, & de asterisco, & obelo, deque notis & characteribus in D. scripturæ interpretibus ab Origene vsurpatis, edita sunt.

Quod Opus antea Latinè excusum erat ibidem apud Robertum Vuinter anno 1533. Iano Cornario medico interprete, cuius postea, quę ad hunc attinēt scripta, prohibita fuere in Romano Indice. Sed & ab eodem Vuintero recusus Epiphanius anno 1540. & 1545. à Theologis Hispanis recognitus fuit, & quęnam ex ijs editionibus sint expungenda monuerunt. Quæ quidem nos ad finem huius nostri laboris de Epiphanij scriptis adtexuimus.

Ceterum, eadem versio Cornarij recusa est Parisijs anno 1566. cum additione Theodoreti de nugis, ac fabulis improbis hęreticorum, & Epitomes Decretorum, siue Dogmatum Diuinorum, Gentiano Herueto interprete.

Epiphanij verò Opera in hac, quam modo, dicimus editione, extant quæ sequuntur. Contra octoginta hæreses Opus Panarium appellatum, continens libros tres, & Tomos, siue sectiones ex toto septem.

Epistola, siue liber Anchoratus, quo agitur de vera fide Christiana. Anacephalęosis, siue summa totius operis Panarij.

Libellus de mensuris, ac ponderibus, & de asterisco, atque obelo, deque notis, & characteribus in Diuinę scripturæ interpretibus per Origenem vsurpatis.

Historia de Prophetarum vita, & interitu.

Epistola ad Io. Constantinopolitanum Episcopum interprete Hieronymo.

Iacobus denique Billius Prunęus, aliquot loca partim Gręcè restituit, partim ab erroribus vindicauit, quæ quidem & illo ingenio, & veritatis necessitate sunt digna. Si quis Epiphanium versauerit, aut recudendum curauerit, ex eiusdem Billij libris sacrarum obseruationum petat.

Sed & in Epiphanij opera Annotationes Indicis expurgatorij Hispani hæc extant.

Ex Annotationibus in Epiphanium impressis Basileæ apud Robertum Vuinterum, anno 1540. & 1545.

Tom. 1. deleatur epistola Iani Cornarij interpretis.

To. 2. lib. 1. hæres. 32. contra Secundianos, pag. 100. deleatur glossa marginalis, quæ ait: *Vxores communes.*

To. 3. lib. 1. in pręfatione tractationis, ac confirmationis librorum Marcionis, pag. 148. deleatur glo. marg. quę ait, *Lucæ Euangelium corruptum.*

Eodem To. hæresi 45. contra Seuerlanos, pag. 182. deleatur glossa marg. quæ ait, *Mulier Satana opus.*

Hæres 51. pag. 199. deleatur glossa marg. quæ ait: *Ioannis Euangelium, Cherinti esse putatum est.*

Ead. hęresi 51. pag. 213. deleatur glo. quę ait: *Apocalypsis Ioannis cur reprobata.*

To. 4. hęresi 59. pag. 232. deleatur glo. quę ait: *Pænitentia vna saltem.*

Ead. hæresi 59. pag. 233. deleatur glos. quæ ait: *Coniugij Sacerdotum ratio.*

Ead. hæresi pag. 236. deleatur glo. quę ait: *Opera in futuro sæculo nulla.*

Hæresi 63. contra Origenianos, pag. 245. deleatur glos. quæ ait: *Episcoporum dilecta amica, ac concubina.*

To. 5. hæresi 66. pag. 312. deleatur glossa quæ ait: *Animarum transitus de corpore ad corpus.*

Pag. 314. deleatur glossa, quę ait: *Anima in omnibus vna.*

Hæresi 69. pag. 364. glos. quæ ait: *Creaturam non adorari.*

Item glossa alia quæ ait: *Epist. ad Hebraos Pauli non est*, deleatur Eadem hęresi, pag. 372. glossa quæ ait: *Mittens non est similis misso.*

To. 6. hæresi 70. pag. 391. deleatur glo. quæ ait: *Imago Dei non est anima.*

Item alia glo. quæ ait. *Imago Dei non est virtus.*

Hæresi 75. pag. 435. glo. quæ ait: *Episcopus non differt à Presbytero.* deleatur.

Item alia gloss. quæ ait. *Pascha non est peragendum*. Et alia quæ ait: *Mortuis viuorum preces non prodesse*. Et alia, *Ieiunium ordinatum non esse seruandum*. deleatur.

To. 2. lib. 3. pag. 507. deleatur glos. marg. *Imagines damnatæ*.

Eadem pag. deleatur gloss. quæ ait. *Sancti non adorandi*.

Epiphanivs Scholasticus historiam Ecclesiasticam Socratis, Sozomeni, Theodoriti Latinam fecit è Græca, quam versionem se in Breuiarium Cassiodorus inquit redegisse. Atqui in illa Epiphanij non desunt, quę digna sunt animaduersione aliqua, quemadmodum & in Cassiodoro, quamuis non me fugiat, in editione vulgata verti item substantiam, & ab auctoribus probatis vtroque modo. Afferam nonnulla, vt inde circumspectius legentes eam decurrant. Nam in locis sequentibus vox hæc *hypostasis* Græcè, significat Latinè, *Personam*; quam Epiphanius iste interdum *substantiam*, interdum *subsistentiam* vertit; Quod & Cassiodorus est secutus, quale illud. Ἰωάννης τὴν ἰδιότροπον αὐτοῦ ὑπόστασιν ἐδήλωσεν εἰπὼν ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. Cassiodorus. *Propriam namque eius substantiam designauit dicens, In principio erat Verbum*. Et paulo post. διανοίας μὲν τῶν Εὐαγγελιστῶν τάχα δὲ καὶ ἀγγέλων καταλήψεως ὑπερανέχουσα ἐστὶν ἡ τοῦ μονογενοῦς Θεοῦ ἀνεκδιήγητος ὑπόστασις. Cassiodorus. *Vnigeniti filij ineffabilis substantia*. Et paulo post. πῶς ἄν περιεργάσαιτό τις τὴν τοῦ Θεοῦ λόγου ὑπόστασιν; Cassiodorus. *Quis ergo audeat exterius perscrutari substantiam Dei Verbi?* Deinceps, τὴν μὲν οὖν γνησίαν αὐτοῦ, καὶ ἰδιότροπον καὶ φυσικὴν, καὶ κατεξαίρετον υἱότητα. Cassiodorus. *Propriam, & naturalem, præcipuamque Filiationem*. Postea. τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται, τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ πάσῃ τῇ γενητῇ φύσει ἀπεριεργάστου τυγχανούσης. Cassiodorus. *Subsistentia videlicet eius omni creata natura imperscrutabili existente*. Rursus. Οἱ τὰς μὲν τοῦ σωτηρίου πάθους, ταπεινώσεώς τε καὶ κενώσεως, καὶ τῆς καλουμένης αὐτοῦ πτωχείας καὶ ὧν ἐπικτήτους ὁ σωτὴρ δι' ἡμᾶς ἀνεδέξατο φωνὰς διὰ μνήμης ἔχοντες παρατίθενται ἐπὶ παραγραφῇ τῆς ἀνωτάτω, ἐξ ἀρχῆθεν αὐτοῦ Θεότητος, τὰς δὲ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ δόξης τε, καὶ εὐγενείας. καὶ παρὰ τῷ πατρὶ μονῆς σημαντικὰς λόγων ἐπιλήσμονες γεγόνασι, οἷόν ἐστι τὸ, ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. At Cassiod. ita. *De quibus sententia in vestra sit probatione reposita, qui salutaris passionis humilitatem, & exinanitionem, voluntariam paupertatem, & voces, quas propter nos Saluator suscepit, memoria retinetis. Igitur ad ostensionem superna, & antiqua Diuinitatis eius hæc congruunt, significantibusque sermonibus naturalis eius gloria, & Imperium, & apud Patrem mansio clarius explicatur, quale est illud. Ego, & Pater vnum sumus*. In quibus verbis διὰ μνήμης ἔχοντες, hoc est, *memoria retinetis*, sciendum est hæc verba in Theodorito in epistola Alexandri, intelligi de hæreticis. In edit. Parisiensi an. 1542. fol. 292. Fol. 296.

Illud autem ἐπὶ παραγραφῇ quod versum est, *ad ostensionem*, vertendum esse, *ad derogandum Diuinitati Christi*.

Atqui & alia sunt in Epiphanio Scholastico, quæ poterant aptius reddi Latinè è Græco. Cum autem, vbi locuti sumus de Sozomeno, deque Socrate, & reliqua tripertita historia ostendimus reijciendam esse prorsus Musculi hominis hæretici versionem, præponendam autem istis Christophorsoni, idem & hic asserimus.

Epiri veteris Synodus habita, ad quam rescripsit Hormisda Papa anno tertio sui Pontificatus, anno autem Do. quingentesimo sexrodecimo. Ea verò celebrata est, ut mortuo Alcysoni Episcopo Neapolitano alter sufficeretur. Et quidem subrogatus est Ioãnes pietate, & alijs dotibus insignis.

E, R

Erchempertvs monachus, & Diaconus montis Cassini scripsit historiam de euersione monasterij à Saracenis, & de constructione eiusdem.

Ericvs monachus uitã Germani Antisiodorensis Episcopi metrico stylo luculenter sex libellis descripsit. Ita Sigeb. Verumtamen hic scriptor in codice Gembl. & Afflig. *Liricus*, in cod. virid. Vallis *Firicus* appellatur. Eisingr. cum addit reliquisse Homilias & Epist. quoque.

Erckenbaldvs Argentorati, Episcopus Argentoratensiũ præsulum vitas complexus est.

Ermenricvs Germanus, monachus, & Abbas Eluuangensis septimus, Cong. Luxoniẽsis, post an. D. 800. scripsit Dialogũ de vita & miraculis S. Hariulphi Abbatis primi Eluuãgensis.

Ernaldvs Abbas Bonæuallis uitam S. Bernardi in quattuor libris, præter illum, quẽ Ab-

Tritem. bas S. Theodorici Vuilhelmus scripserat, explicuit, multa hinc inde attingens, quæ huc spectare intellexit. Scripsit etiam in quinque vel sex vltima verba Domini in Cruce.

Eisingren. ERNESTVS Benedictinus Abbas, de laude martyrũ scripsit. Anno autem Do. 1048. à Rom. Pont. ad seminandum Dei verbum Hierosolymã, atque ad alia Palęstinæ loca missus, ob cõstantiã in docenda Christi doctrina martyrio illhic est coronatus, & Antiochię sepultus est.

Ann. 1565. Eisingr. ERTMANVS Crispus in Schifftlariensi monasterio quod est in Bauaria, Concionem de Incarnatione D. N. Iesu Christi scripsit.

E S

ESAIAE Abbatis præcepta ad fratres, qui cum ipso uiuebant, quæ sanè optimæ sunt hortationes, cum generatim agant de virtutibus, prima verò, & tertia potissimum attinent ad fratres iuniores. Secundæ verò titulus est:

De mente secundum naturam.
4 Quid in itinere, sit obseruandum.
5 Quæ obseruanda sint ijs, qui simul in pace habitare cupiunt.
6 Qui honestam quietem amplecti volunt, eos esse curiosos non oportere, neque omissa peccatorum suorum considetatione, tempus in rebus inutilibus consumere.
7 De virtutibus.
8 Continet ipsius Abbatis Apophtegmata.
9.10 Ad eos, qui mundo renunciarunt.
11 De grano Sinapis.
12 De vino.
13 Ad eos qui initiantur, & tendunt ad perfectionem.
14 Luctus, & lamentatio.
15 De mundi renunciatione.
16 De gaudio animæ Deo seruientis.
17 De mundi abrenunciatione.
18 De iniuriarum obliuione.
19 De morbis animi.
20 De humilitate.
21 De patientia.
22 De operibus hominis noui.
23 De perfectione,
24 De tranquillitate.
25 Ad Petrum Abbatem discipulum suum, satis longa & referta sententijs.
26 De dictis Esaiæ Abbatis, quæ Petrus Abbas eius discipulus ex illo accepit.
27 In illud dictum, Attende tibi, &c.
28 De malitiæ ramis.
29 Eiusdem lamentationes.

Sixt. Seneu. An. 1480. ESAIAS Patauinus, siue Atestinus, Canonicus Congreg. Lateranensis in Diuinis literis apprimè eruditus scripsit Italicè in Canticum Canticorum.

ESAIAS Propheta. Vide in verbo, Isaias.

ESDRAS quod nomen significat Adiutor, siue Atrium (quẽ primus Paralipomenon liber Iosedech sacerdotẽ appellat, & Hebręi Malachiam vltimũ prophetarũ esse putant) filius Saraiæ filij Azariæ ab Aaron sacerdote magno duodecimi, scriba legis Domini ingeniosus, & velox, edidit librum sui nominis titulo pręnotatum Hebraicis quidem literis, & à se primũ repertis, sed Chaldaico sermone digestum, in quo conscripsit reditum Israelitici populi ex captiuitate Babylonica in Iudæam, vrbisque Hierosolymæ instaurationem, & noui templi extructionem. Alterum uerò librum, qui secundus Esdræ inscribitur, & eamdem historiã pertractat, scripsit Nehemias, filius Helchiæ, Sacerdos, & in captiuitate pincerna Regis Artaxersis. Vnde, & prętatio libri eius est: *Verba Nehemiæ, filij Helchiæ*; qui & in omnibus fermè libri sui capitulis, de se per primam personam loquitur. Sortitur autem hic liber nomen Esdrę, primum quòd utrique libri tam apud Hebręos, quam apud Gręcos in unum connectuntur volumen, apud Latinos in duo diuisum. Dissident tamen à nobis hac in parte Græci Patres; quia quem nos tertium Esdrę librum inscribimus, & inter Apocrypha scripta reijcimus; illi in sacro Canone collocant, & primum in ordine librorum Esdræ statuunt, quòd ea, quę in eo narrantur, gesta sint ante ea, quæ Esdrę, & Nehemiæ libris continentur, qui verò apud nos primus, & secundus sunt, illi utrumque sub secundo volumine Esdræ comprehendunt. Quapropter apud eos primi Esdræ initium sic habet: καὶ ἤγαγεν ἰωσίας τὸ πάσχα ἐν Ἱερουσαλὴμ, hoc est, *Et fecit Iosias Pascha in Hierusalem*. & diuiditur in capita centum & nouem. Secundus verò sic incipit, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει κύρου βασιλέως Περσῶν idest,

idest, *Et in primo anno Cyri Regis Persarum.* & secatur in capita octoginta. Claruit Esdras cum Nehemia, vrbem ac templum instaurans, anno ab orbe condito ter millesimo quadringentesimo vigesimoprimo, qui fuit Iudaicæ liberationis tertius, & ante Christum quingentesimus quadragesimusprimus, & mortuus est in extrema senectute, postquam omnes penè diuinas scripturas in excidio Hierosolymitano à Chaldæis incensas memoriter, & non sine diuinitatis numine fidelissimè, vt prius erant, restituisset, nouis, ac promptioribus ad scribendū repertis literis, ne cum Samaritanis, qui ex gentibus in Iudæam venerant, Iudæi miscerentur, qui prius ad illud vsque tempus aliàs literas, à Moyse videlicet traditas, cum Samaritanis communes habebant, quibus nunc literis, figura tantum à Samaritanicis, siue Mosaicis, discrepantibus vtuntur Iudæi. Hæc Sixtus. At Bellarminus Card. accuratè, & planè sic ait.

Esdræ tertius liber, qui ei adscribitur, in Grēcis codicibus ipse est, qui dicitur primus Esdræ; & qui apud nos dicuntur primus, & secundus, in Græco dicuntur secundus Esdræ. Quo circa uerisimile est, antiqua Concilia, & Patres cum ponant in Canone duos libros Esdræ intelligere nomine duorum librorum omnes tres. Sequebantur enim versionem septuaginta Interpretum, apud quos tres nostri, duo libri Esdrę nominantur. Accedit etiam, quòd citatur hic tertius Esdræ ab Athanasio oratione tertia contra Arianos. ab Augustino lib. 18. de Ciu. Dei, cap. 36. à Clemente Alexandrino Stromatum primo libro ab Auctore Operis imperfecti Hom. prima in Matthæum, & à S. Cypriano in epist. ad Pompeium.

Etsi autem in Græcis codicibus duo libri Esdræ sint nostri tres, tamen non propterea Cōcilia antiqua, & ueteres Patres, qui in Canone ponunt duos libros Esdrę intellexere nomine duorum nostros tres: Nam inprimis multi ueterum, vt Melito, Epiphanius, Hilarius, Hieronymus, Ruffinus in Canone exponendo Testamenti veteris apertè secuti sunt Hebręos, nō Græcos. Hebræi autem tertium non habent. Deinde nihil ex hoc tertio libro in ecclesiastico officio vnquam legitur; quod argumentum est, à longo iam tempore non fuisse cum librum habitum in numero sacrorum. Præterea Gelasius in Concilio Rom. 70. Episcoporum, vnum tantum Esdræ librum ponit in Canone. Quo uno sine dubio nostros duos intel ligit, qui, vt Hieronymus testatur præfatione in Esdram, vno uolumine continentur. Itaque disertis uerbis Gelasius priòrem illum, qui est apud Græcos, reiecit. Denique B. Hieronymus prēfatione in Esdram apertè significat tertium, & quartum Esdrę non solum apud Hebræos non haberi, sed ne apud septuaginta quidem. Quare licet quidam codices Græci haberent tria volumina Esdræ in duobus libris, correctiones tamen non habebant.

Porrò veteres Patres interdum testimonijs ex hoc libro petitis, quem & nos non inutilem esse fatemur: sed & rarò id faciunt, & nusquam sacrum, & Diuinum appellant. hæc Bellarm. Card. lib. 1. c. 20. de verbo Dei. To. 5.

Esdræ verò qui dicitur liber quartus non modo apocryphus est, & ab Ecclesia Catholica nunquam receptus, verum etiam multis in locis redolet fabulas Iudaicas, & in c. 14. non aliter loquitur de quibusdam libris occultis, & perfectioribus, quàm omnes Thalmudistæ faciant in sua Cabala. Qua de re Sixtus Senensis in verbo Esdræ lib. 2. Bibl. Sanctæ.

Esdræ autem Pentateuchus vnica, & ob longa membrana ipsius, vt Hebræi credant, Esdræ manu conscriptus absque ullis uocalibus punctis, seruatur magna diligentia in Cęnobio Dominicanorum Patrum, Bononiæ. At Esdræ falso attributum somnium, seu vaticinium de fatis monarchiæ Romanæ ab hæreticis huius seculi confictum, Ecclesia Catholica meritò damnauit.

Porrò in Esdram scripsere, ijdem, qui in vniuersa Biblia. Priuatim autem Iunilius si tamen, Iunilius est, & Io. Ferus. sed in hoc cautio illa est adhibenda, quam diximus, in verbo Ioannes Ferus. Gregorius item Ederus in sua Oeconomia.

Vide item editionem septuaginta tam Græcę, quàm Latinæ versionis, Sixto V. Pont. Romæ emissam, cum uarijs Græcis lectionibus. De tertio autem, & quarto libris Esdræ, uide quædam alia, quæ Sixtus pręter illa, quæ ex eo supra attulimus, affert in primo lib. Bibl. S. de ijsdem tamquam de additis appendicibus non legitimis.

Esther (qua voce, designatur *occulta demoliens,* vel *medicina exploratio, & contemplatio,* vel *medicina turturis,* vel *pulchra,* vel *Luna,* cum & inde Græcorum ἀςὴρ & ab Italis stella

ob pronunciationis similitudinem vocari dicatur mulier, cui Esther nomen) inscribitur liber, qui extat in Biblijs, qui & ab Hebræis vocatur *Megillath Esther*, hoc est volumen Esther. Quod quidem pene totum à Mardochæo, reliquum ab ipsa Esthere Hebraicè, quandoquidem ad Iudæos scripserunt conscriptum est. Sic enim Græcus habet capitis noui contextus. *Regina filia Aminadab, & Mardochæus Iudæus, quæ fecissent, ipsamque confirmationem Epistolæ Phrurim, siue Phurim.*

Scio autem alios de scriptore huius libri aliud sensisse, & Philonem quidem Annij dicentem fuisse Ioachimum filium Iesu, qui Iosedec. Augustinum autem, & Isidorum asserentes esse Esdram. Alios hunc ascribentes viris magnis Synagogæ: sed neque Philo ille Annij suppotititius meretur fidem: & Eusebius suo Chronico anno Mundi 4734. negauit fuisse Esdram. Nec Rabbi Moyses Camius, vnde illa magnorũ virorum Synagogæ inscriptio hausta est, tanti debet esse, vt scripturas ipsius testimonio comprobemus.

Canonicus porrò omninò est Liber. Cumque dico *omninò*, nõ solum prima eius libri capita vsque ad decimum, & huius versiculum quartum intelligi velim, sed quidquid reliqui est vsque ad finem. Canonicum esse sat esto, quòd Catholica Ecclesia id per Concilium Oecumenicum disertè approbauerit. Qui secus senserint, à plerisque viris doctissimis iam reprobati sint. Sed & vnus esse satis Bellarminus Card. lib. 1. de Verbo Dei, cap. 4. Si quis adhuc reclamat, Hieronymum, & alios, qui eum sectati sunt pro se citantes (quod Sixtus Senensis facit) ij iam mutatuti essent non dubito sententiam, si attentius verba Concilij perpendissent, quo dicitur libros ipsos integros cum omnibus suis partibus prout in Ecclesia Catholica legi consueuerunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur pro sacris esse suscipiendos. Si, inquam, cogitassent id quod verum est, cum illis omnibus fuisse, sicuti Hieronymus ipse ad ea ipsa capita commonet, Græcaque hodierna, & Athanasij Synopsis testantur. Si itẽ Laodicenum Concilium Can. 59. & Carthaginense 3. c. 47. Origenẽ in Ps. 1. apud Eusebium, & plerosque alios, quos præter Bellarminum affert Nicolaus Serarius, perlegissent: præterquam quod identidem in Ecclesia legi ex cap. 13. fer. 4. post Dom. 2. Quadragesimæ, atque inde in Missa contra Paganos, & ex cap. 14. Dom. 22. post Pentec. Quod & Rupertus lib. 18. de Victoria, c. 12. ex cap. 14. versu 11. 14. 15. & lib. 12. de Diuin. nominib. c. 25. ex cap. 14. vers. 13. asseruit. Vide eundem Serarium hæreticos qui obstrepebant, solidè refellentem in Prolegomenis in Esther.

Concil. Trid. Sess. 4.

Sixt. Sen. 1. lib. Bibl S de Appẽdicibus ad libros Sacræ Scripturę.

Versiones, & Interpretes libri Esther.

Græci partim septuaginta Interpretes, partim Lysimachus. Sed & vide Scholia in editione Græca septuaginta, sub Sixto V. edita. Latini, Hieronymus, vt ipse Epist. 112. Interpretes autem, siue qui hunc librum exposuerunt. Qui & in vniuersa Biblia scripsere.

Alij item. Bellator, de quo suo loco diximus. Rupertus lib. 8. de Victoria Verbi. Rabanus quoad Allegoriam. Hugo, Dionysius Cartusianus, Franciscus Feu ardentius. Nicolaus Serarius noster; quo nescio an aliquis absolutius. Quin & ex Iudæis, Iosephus Flauius lib. 11. cap. 6. & Iosephus Gorion, editionis quidem Basileensis lib. 2. à cap. primo vsque ad capitis quinti medium, vbi Alexandri Magni rés gestæ incipiunt: editionis autem Cracouiensis vnico quidem libri primi capite quarto, sed bene longo. De Rabbinis autem vt Gnone, siue Rabbino Elis à Gelico, ac de alijs Iubẽs in meis scriptis pene omnibus taceo, cum vix sit ijs fidendum. Vidit autem Serarius noster, vt ipse scribit, Sermonem de Esther, & Assuero in vetere inferioris Bibliothecæ Episcopi Herbipolensis m.s. codice, & Angelus Rocca in suo de Vaticana Bibliotheca commentario, inquit, libri huius exemplar Hebraicum in corio conscriptum conuolutum extare Bononiæ in Bibliot. Augustinianorum.

Ordinem, & partitionem huius libri, tres præter alios ponunt: Georgius Ederus in sua Bibliorum Oeconomia. Bellarm. Card. To. 1. lib. 1. c. 7. de diuersa dispositione capitũ eius libri in Græca trãslatione, & in Latinis codicibus Nicolaus Serarius in Esther. Qui duo indicant capita esse ordinanda iuxta seriem historiæ.

Athanasius denique Epitomen totius huius historiæ perbreuem reliquit in Synopsi.

Sed

Sed ſenſum myſticum appoſitè Diuus Thomas in Prologo ſuorum Commentariorum in Canonicas Epiſtolas. Quo è loco ſat vbere magnam ſternit viam S. ille Doctor ad alia Diuinæ ſcripturæ explananda.

E T

Ethardvs, monachus Benedictinus, qui vixit anno 1050. ſcripſit in Pentateuchum Moyſis, lib. 5. Homiliarium lib. 1. Arn.

Ethelredvs Abbas Ciſtercienſis Anglus, Opuſculum, quod inſcribitur Speculum Charitatis, Homilias in Lucam, Sermones, & Epiſtolas ſcripſit. An. 1110.

Ethelvvodvs Vuentanus Epiſcopus Vuinthonienſis, de ſua in presbyteros poteſtate, ad Ioannem XIII. Romanum Pontificem ſcripſit, alium item de ſuis viſitationibus librum compoſuit. Eiſingrenus. An. 983.

Ethelvvoldvs Anglus, monachus Vuinthonienſis, Congregationis Giribennæ, qui claruit anno 980. ſcripſit de ſua in presbyteros poteſtate, lib. 1. De ſuis miſſionibus, lib. 1.

Ethelvvolphvs, qui & Lupus, Anglus, Bernicius monachus, qui vixit an. 750. ſcripſit de illuſtribus monachis, lib. 1. Super ſomnio ſuo, lib. 1. Arn.

E V

Evagrivs Antiochiæ Epiſcopus (ait Hieronymus) acris, ac feruentis ingenij, quum adhuc eſſet presbyter, diuerſarum hypoteſeon Tractatus mihi legit, quos necdum edidit. Vitam quoque B. Antonij de Græco Athanaſij in ſermonem noſtrum tranſtulit. Hic verò ille eſt, qui & Comes Hieronymi in itinere, ac demum Epiſcopus Antiochenus, quique vitam S. Antonij è Græco in Latinum tranſtulit, ac de quo ſub annum Domini 358. & 372. Baronius Card. agit To. Annal. 3. & 4. Hunc verò Tritemius, & Eiſingrenius cum Euagrio Pontico confundit; quod & facit Sixtus Senenſis dum Euagrium Antiochenum inquit ſcripſiſſe vitas Patrum, & alia. Hieron. in Catal. Ann. Do. 380.

Evagrivs Ponticus, nempe origine Iberus, circa Pontum Euxinum, quem ob id Hyperboritam appellat S. Hieronymus, qui à S. Baſilio Lector ordinatus, à Gregorio verò Nazianzeno Conſtantinopoli factus Diaconus, Nectario relictus; inde cum Diuino Impulſu coactus eſſet recedere, Hieroſolymam ad Melaniam ſe contulit: vbi corporis mala valetudine diu affectus, pœnitentia ante actæ vitæ: ductus, ex clerico monachus redditus, in Aegyptum profectus, in Nitriæ monte monaſticam vitam exercuit ad decimumſextum vſque annum, prout idem, qui illi inhæſit, Palladius tradit.

At primum de Euagrio hæc Hieronymus: *Euagrius Ponticus Hyperborita, qui ſcribit ad Virgines, ſcribit ad monachos, ſcribit ad eam, cuius nomen nigredinis teſtatur perfidiæ tenebras (ſugillat Melaniam ſeniorem) edidit librum, & ſententias, περὶ ἀπαθείας, quam nos impaßibilitatem, vel imperturbationem poßumus dicere, quando nunquam animus perturbationis vitio commouetur; &, vt ſimpliciter dicam, vel ſaxum, vel Deus eſt. Huius libros per Orientem Græcos, & interprete eius Ruffino, Latinos plerique in Occidente lectitant: qui librum quoque ſcripſit, quaſi de monachis, multosque in eo numerat, qui nunquam fuerunt, & quos fuiſſe ſcribit Origeniſtas, & ab Epiſcopis damnatos eſſe non dubium eſt, Ammonium videlicet, & Euſebium, & Euthymium, & ipſum Euagrium, Or quoque & Iſidorum, & multos alios, quos enumerare tædium eſt, & iuxta illud Lucretij.* Ad Cteſiphōtem.

Ac veluti pueris abſynthia tetra medentes
Cum dare conantur, prius oras pocula circum
Contingunt dulci mellis flauoque liquore.

Ita ille vnum Ioannem in ipſius libri poſuit principio, quem & Catholicum, & Sanctum fuiſſe non dubium eſt; vt per illius occaſionem, ceteros quos poſuerat hæreticos Eccleſiæ introduceret.

Ceterum (ait Baronius Card.) alijs quoque ſcriptis idem Euagrius magnam ſibi conciliauit

liauit æstimationem: quam ob caussam ab eis qui Origenistarum errores minimè exploratos habuerunt, plurimum commendatur, & inter alios à Sozomeno.

Gennad. in Catal. Ann. Do. 330 Trit. Veruntamen Euagrius monachus (ait Gennadius) Macarij familiaris discipulus, diuina ac humana literatura insignis. Cuius etiam liber, qui attirulatur vitæ Patrum, velut continentissimi, & eruditissimi viri mentionem facit; scripsit multa monachis necessaria, ex quibus ista sunt: Aduersum octo principalium vitiorum suggestiones, quas aut primus aduertit, aut primus didicit, octo ex SS. scripturarum testimonijs opposuit libros, ad similitudinem videlicet Domini, qui tentatori suo semper scripturarum testimonijs obuiauit, ita ut vnaquequc species vel Diaboli, vel uitiatæ naturæ suggestionum contra se haberet testimonium: quod tamen Opus eadem simplicitate, qua in Græco inueni, iussus in Latinum transtuli. Composuit & Anachoretis simpliciter uiuentibus, librum centum sententiarum, quem ego Latinum primus feci; nam superiorem olim translatum, quia vitiatum per tempus & confusum vidi, partim reinterpretando, partim emendando, auctoris veritati restitui. Composuit & Cœnobitis, & Synoditis doctrinam aptam vitæ communi; & ad Virgines Deo, sacratas libellum competentem religioni, & sexui. Edidit & paucas sententiolas valde obscuras, & vt ipse in his ait, solis monachorum cordibus cognoscibiles, quas similiter ego Latinas edidi. Vixit longa ætate, signis & prodigijs pollens. Hæc ipse Gennadius. At Hieronymus de Euagrio Antiochiæ Episcopo egit, qui ab hoc diuersus est. Tritemius tamen hunc cum illo confundit. Quòd autem hic dicitur *signis, & prodigijs pollens* in m.s. pro *prodigijs*, est, *virtutibus*: De hoc Euagrio, tu uide amplius epist. Hieronymi ad Ctesiphontem, & ibidem adnotationes ad D. Hieronymum.

Citatur autem à Socrate Euagrij Commentarius, cui titulus præfixus erat, Gnosticon; item alius de Vita ascetica: sed & aliorum ab ipso editorum meminit. Sed qui indolentiam Stoicam in ecclesiam introducere conatus est, hominem statim ad culmen perfectionis euchi à se posse ijsdem scriptis pollicebatur, eo nomine ab alijs derisus est: nã inter alios hæc Ioannes Climax de eo: Putauit Euagrius sapientissimum se omnium alacritate sensus fieri, sed fraudem passus, sibi mentitus est miser, insipientiumque insipientissimus ex hoc ipso ostensus est, & c. hæc Climax.

Ceterum in omnibus sic Euagrius sectatus est Origenis errores, de quibus suo loco dicturi sumus, vt sententia Hieronymi, Epiphanij, Theophili, & aliorum eundem perspectum habentium Orthodoxorum, idem ipse Pelagianis materiam præparauit delirandi. Sed & Palladius ei inhærens, eiusdem quoque morbi contagione contabuir.

Evagrivs Ponricus Hyperborita, existimatur esse is, qui vitas Patrum Hieronymo aliquando ascriptas composuerit, hoc est primam earum partem, ab initio Prologi, *Benedictus Deus, qui vult omnes*, vsque ad caput, *De periculis in Eremo*, quod præcedit vitam Sancti Pauli, quamuis alij etiam D. Petronio Bononiensi eandem rribuanr, ur ex Gennadio constar.

Evagrivs Scholastieus Ecclesiasticam historiam suam Græcè scripsit, quam & absoluit anno Mauririj Imp. IX. decimo inchoante. Photius autem in sua Bibl. dicit, duodecimo. quam & incępit post finem historiæ Socratis, & Theodoreti; quæ & ipso Photio testante non est ingrata, etsi (inquit) alicubi superfluir.

Scripsit etiam Euagrius Relationes, Epistolas, Decreta, Orationes, Disputationes, & alias res nonnullas, quas altero volumine complexus est. Relationes autem (inquit ipsemet in Peroratione sui operis, sunr maximam ad partem ex persona Gregorij Antiochiæ Episcopi factæ. Baronius autem Cardin. To.3. Annalium sub annum Dom.324. inquit de Euagrio. Sed & magis admiramur Euagrium; qui & si aliter iustè in Zosimum excanduerit, vtpote qui odij concitatus affectu, multa calumniosè in Constantinum coaceruarir (vt & nos multo plura quam ipse in eo mendacij arguimus) tamen in his quæ spectant ad Crispi, & Faustæ necem, haud iure in eum inuehitur. Excusatione fortasse Euagrius dignus esset, si hæc tantum apud Zosimum legerentur. Cur ergo Eusebij, cuius silentium testem adhibuit, Chronicon non inspexit, vbi non solum (vt vidimus) Crispi, & Faustæ, sed & Licinij iunioris ponitur disertis verbis à Constantino Imperatore procuratus interitus?

Sed

Sed & si consuluisset Latinos historicos eadẽ pariter attestantes, à sententia sua discessisset.

Ceterum Curterius primo quædam alia adnotauit in Euagrij historia, quæ nõ digna sunt lectu. Nos hic, quæ Iacobus Billius in eadem historia obseruauit, inserenda duximus, quod ipsum Auctoris contextum proximè attingunt. Qui si Græcè, vel Latinè recudatur, habebunt Typographi, vnde bono publico, & veritati rectius consulant. Libro igitur primo cap.2. συμφωνεῖται retinendum puto. Alioqui enim absurdum est dicere, *Christus denuo trucidatur, & diuenditur*. Venditio quippe trucidationem præcedit χριστὸς autem συμφωνεῖται idẽ est quòd *De Christo pacta ineuntur*. Cap.7. in his verbis ἵνα μὴ δυοῖν θάτερον ἁμαρτάνοιτο ἢ ἀθάνατα συμπολεμῶσι, ἢ προχωροῦντος αὐτῷ θατέρου τῶν μερῶν τοῦ ἑτέρου στερηθείη. lapsus fuisse videtur interpres. Sic enim vertit. *quo in neutram partem peccarem, vel Christum morti minimè obnoxium esse asseuerando, vel in alteram partem inclinando, eum immortalitate priuarem*. Sic autem aliquanto rectius verti posse videntur: *Ne è duobus peccatis alterum admitteretur, nempe vt homines sempiternum inter se bellum gererent, vel altera parte ad se accedente altera parte priuaretur*. Hanc enim caussam sibi fuisse ait Nestorius cur χριστοτόκον Mariam appellandam censuisset. Eodem cap. Hæc verba Græca, ἐπ᾽ ἵνα τὸ μὴ ἐμποδὼν ἀνατεθέντος τιμᾶσθαι εὐνοίᾳ τετίμηνται. his verbis non satis expressa sunt, *quando quisque stabili, & consentiente omnium beneuolentia, modo nihil sit, quod non iure debeat esse impedimento honorari solet*. Hoc enim loco τὸ μὴ ἐμποδὼν idem est quod τὸ ἐκποδὼν γενόμενον. idest, *quod de medio sublatum est*. Hoc enim vult Auctor ille, cui Euagrius nomen supprimit, quantumuis odio atque inuidia quispiam, dum apud viuos ageret, flagrauerit, tamen simulatque è viuis excesserit, omnium in se odium extingui. Ad eundem modum hæc quoque verba, quæ paulo post sequiuntur ὥστε τὴν τοῦ Θεοῦ δοκοῦσαν, καὶ νῦν ἐξενεχθῆναι περὶ ἡμῶν διατύπωσιν. aptius ita reddi posse existimo; *Vt id decretum quod Deus sanxit, nunc quoque de nobis promulgetur*: quàm vt vertit: *Vt quicquid à Deo de nobis decretum sit, id iam nobis obueniat*. Hoc enim vult Nestorius, æquum esse, vt cum velut diuinitus ex Oasi Panopolim reductus sit, Imperator diuino suffragio subscribat, mitiorique eum exilio mulctet. Cap.9. ὡς δὴν κληθεὶς, Εὐτύχης οὐκ ἐλήλυθε, τὰ δὲ καὶ παραγενόμενος ἑάλω idest, vt Christophorsonus transfert; *Vbi vero Eutyches accedit vocatus*. ego verò sic; *Postquàm igitur accitus Eutyches primò quidem venire recusauit, deinde autem cum venisset, in errore deprabensus est*. Constat enim ex Actione prima Concilij Chalcedonensis, & ex Niceph. lib. quarto, cap.47. accitum Eutychen diu ad Concilium venire recusasse. Cap. 13. in versione *Cyrensis* potius, quàm *Cyrenensis* Episcopus dici debuit Theodoritus. Longo enim interuallo hæ duæ vrbes inter dissitæ sunt. Cap.15. in initio hæc verba κατὰ ποίησιν ab interprete omissa idem valent quod ποιητικῶς εἰπεῖν idest, *vt poeta verbis vtar*. Hoc enim dicit ob hæc Poetica verba κλέος εὐρὺ quæ præcedunt, & quibus vtitur Homerus Odyss. lib.pen. Quod cum ne Langus quidem apud Nicephorum lib.14.cap.53. animaduertit Isidorum Pelusiotam, Nilum, & Marcum Eremitam, ac denique Theodoritum Cyrensem Antistitem, egregios Poetas facit: cum tamen nullum omniũ ex his Poetica laude floruisse literis vllis proditum sit. Ex quo perspicere licet, quantum interdum erroris vnius voculæ harmonia non animaduersa pariat. Sed & cap.16. grauiter erratum est ab interprete, qui dum errore lapsus, verbo ἀνέστατο actiuam significationem tribuit, Iulianum Apostatam Christianorum templorum extructorem nobis facit. Ait enim. *Eum martyri Babylæ templum maximum exædificasse, vt eum à Daphnæo Apolline remoueret*. Atqui longe ab eo impius ille Christianæ fidei desertor abhorrebat. Verum iussit quidem ille Sanctissimi Martyris reliquias aliò transferri: quo autem translatæ sunt, illhic eximiæ magnitudinis templum à Christianis extructum est. Cap.21. pro ἀπέχεται lego ἀμπέχεται pro ἀπὸ τῶν, ἀπὸ τῶν pro περιφόρους, παραφόρους pro παραστέλλειν, περιστέλλειν. Eodem cap. post hæc verba, οὕτως πάλιν ταῖς φιλοφροσύναις καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ δεξιοῦνται, videtur aliquid desiderari. Certè ap. Niceph. lib.14. c.10. vbi hunc locum ad verbum transcripsit, sequitur postea in uersione, vt aliud eos per vitam putes, quam ad eum modum deliciari, quæ fortasse sic Græcè exprimi vtcunque possent ὡς μηδὲν ἄλλο διὰ βίου δοκεῖν αὐτοὺς ἢ οὕτω τρυφᾶν, lib.2. c.1. *Patrisco* vitiosè legitur, pro *Prisco*: Itaque vox hæc ex Nicephoro lib.15. cap.1. corrigenda est, immò etiam ex ipsomet Eua-

grio,

grio, qui cap. 5. & 14. Priscum Rhetorem nominatim citat. Eodem cap. ab Auctore inducitur Martianus Imperator φοβερὸς οὐκ ἐν τῷ τιμωρεῖσθαι ἀλλ' ἐν τῷ τιμωρήσεσθαι; quæ verba non satis aptè ad hunc modum reddit interpres: *Suis erat formidini, non in puniendo, sed ne puniret*. Itaque sic mallem, *formidabilis erat, non pœnam inferendo, sed duntaxat minando*, vel vt fusius Langus: *formidabilis maximè habitus est, non tam exemplis pœnarum editis, quàm expectatione, & metu suppliciorum*. Sub finem capitis post hæc verba ὅμως δ' οὖν διὰ τὴν addo αὐτοῦ ἀρετὴν. Cap. 2. in initio pro βουλομένων lego βουλευομένῳ. Cap. 3. non longe à fine assentior doctissimo, mihique amicissimo viro, delendum esse ἱμὰ ante ἡ τιμία nisi fortasse quispiam pro ἱμὰ, ἱρέμα legendum putet. Cap. 4. Supplicis Eusebij Dorilæi Episcopi ad Imperatorem hæc verba πρὸς τὸ παριστάμενον τῇ ἀθανάτῳ ὑμῶν κορυφῇ male ab interprete ita redduntur, *Vti immortali*. rectè autem Langus apud Nicephorum lib. decimo quinto, cap. vlt. *Ut ad sempiterna sublimitatis vestræ arbitrium referantur*. θεία enim, vel ἀθάνατος κορυφὴ hoc capite sæpius appellatur *Imperator*. Et in Concilio Chalcedonensi, Act. prima, & quarta, diuinus Apex, & vertex sæpissimè dicitur; quod etiam cum interpres ipse hoc eodem capite sæpius animaduerterit, miror quonam pacto hunc locum non emendarit. Aliquanto inferius pro λόγος θεοφιλεῖς, lego λοιπὰς. Cap. 5. in his verbis, καὶ οὕτω τὸν φλῶρον εἰσηγήσει, τῇ αὐτοῦ φανέντα τῷ δήμῳ ἀποσχέσθαι αὐτῷ, &c. mendum irrepsit, legendum est enim ὑποσχέσθαι, quemadmodum & apud Nicephorum lib. 15. cap. 8. legit Langus. Sic enim transtulit: *Quod ille pollicitationibus interpositis se facturum recepit*. Interpres Euagrij, Græci codicis errorem secutus, vertit, Florum *autem populi impetum cum coram adesset, sua cohortatione cobibuisse*. Paulo post lego παρὰ τοῦ οἰκείου ἐπιτρόπου. At versu sequenti in his verbis ὅτι γε κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν γενόμενος ἀπελάβετο τοῦ Διοσκόρου Nicephoro petenda medicina est. Nam eum lib. 15. Cap. 9. Langus transferat, *rebellis fuerat Dioscoro*: non dubito quin pro ἀπελάβετο legerit ἐπελάβετο, quod tamen vertere maluissem *obtrectarat Dioscoro* ἀπελάβετο autem (quod Interpres vertit, *adhæserat*) prorsus reijcio, tum quod huius verbi ea significatio non sit, tum quod ab Auctoris sententia abhorreat. Nam si Dioscorum ille complexus fuisset, profecto Alexandriæ, quæ Dioscoro summopere fauebat, eo nomine verberibus affectus non fuisset. Sed & eodem cap. in his verbis τῆς θατέρου τούτων ἐκφορήσεως (quod *falsam interpretationem* vertit interpres) ἐκφωνήσεως cum Nicephoro multò lubentius legerim. Vult enim Auctor, vtrumlibet quis pronunciet, nempe Christum, vel ex duobus naturis esse, vel in duabus naturis, alterum quoque necessario sequi, in quo tamen non minus ineptiæ, dum nimis arroganter Catholicos quoque tanquam frustra de hac re tanta animorum contentione concertantes reprehendit, quam Socrates, dum vel lib. 5. cap. 21. superuacaneam fuisse de Paschate contentionem impudenter asserit, vel lib. 7. cap. 32. Nestorium non tàm impium, quàm indoctum fuisse contendit, potiusque θεοτόκου vocabulo tanquam larua quadam perterrefactum fuisse, quã quod erroris illius sensum reijceret. Quod falsissimum inepti hominis iudicium non immerito improbat Nicephorus 14. cap. 32. Sed ad institutum redeamus. Eodem hoc cap. 5. post ἄρρητος ἕνωσις legisse videtur Langus ὥστε quod mihi valdè arridet, quemadmodum & mox περὶ τῆς τοῦ θεοῦ δόξης. Cap. 6. legendum οἰδαίνοντες. Cap. 7. post δορυφόρων addo αναιρεῖται. Quod autem mox hæc verba συμπᾶσι ἀνάγκῃ εἰσοικίζεται. Vertit interpres, *coegit eam sibi nubere*, ei minimè assentior. Etenim Maximus Eudoxiæ quidem, vt iniuriarum ab ipsius marito Valentiniano acceptam vulcisceretur, vim intulit, non tamen eam vxorem duxit. Vide Niceph. lib. 15. cap. 11. Paulo post lego πείθει Γιζέριχον ἐπελθεῖν non πείθειν ἐπανελθεῖν, vt excusum est cap. 8. βαθμὸν non βασμόν. Aliquanto post ἐπιτηρήσας lego, non ἐπιτήσας, & quattuor versibus interiectis, ἐπεισέφρησεν, ἀπὸ τοῦ εἰσφρῶ. idest *irrumpo*. Paulo post non rectè μοιχείαν, *Stuprum* vertit Interpres. *Adulterium* enim transferre debuerat. Adulterio enim spirituali se obstrinxerat, qui in Proterij Episcopatum impetum fecerat. Pag. seq. lego αὐτὸν ἀγχόμενοι & duobus versibus interpositis φρίξαντες. mox etiam pro σοφῶς, βαφῶς lubentius legerim. Et in fine capitis τὰ ἴσα (hoc enim vocabulum apertè desideratur, vt patet ex cap. seq.) τῶν ἐπιδεδομένων αὐτῷ δεήσεων. Cap. 9. sub finem lego τῶν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ. Cap. 12. pro καθεβάθησαν, κατεβλήθησαν. Cap. 13. sub finem his verbis.

bis. πρὸς τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀπίβλεπτον ἐξησκημένα ἀπαράβλητον lego cum Nicephoro, lib.15.cap.21.cap.16.fędum mendum in hęc verba inualit ἵνα τὴν Ἄσπαρος ἄνοιαν κτήσηται. legendum enim haud dubiè est εὔνοιαν, atque ad hunc modum vertendum, *quo Asparis beneuolentiam sibi conciliaret*: Huic autem emendationi apertissimè suffragatur Nicephorus, lib.15.cap.17.tametsi Leonem Imperatorem, vt Asparem ab insidijs Imperio struendis auocaret, nō Patricium ipsius filium Cęsarem creasse, sed Ariadnam duntaxat vxoris suæ Verinæ filiam in Matrimonium ipsi collocasse scribit. Quin in hoc quoque illic ab Euagrio dissentit Nicephorus, quod Ardaburium, quem ille Asparis filium facit, hic contra Patrem fuisse narrat. Scribit enim cum Asper Ardaburio caput amputari videret, his verbis vsum esse. *Dignum fert exitum canus senex, qui nunquam admonitioni meæ audiens fuit*. Persæpe enim ei dixi φάγωμεν λέοντα πρὶν ἡμᾶς αὐτὸν ἀριστῆσαι. *Prius Leonem deuoremus, quàm ipse in prandio nos apponat*. Cap.17. (qui tamen in Latina versione in duo diuiditur) ἐπιτρέψαι legendum, non ἐπιστρέψαι. Ibidem non satis rectè vertit interpres hęc verba εἰ τοῦτο μὴ γένηται αὐτοὺς ἔξω τῆς ἐκκλησίας γενέσθαι. *se ab Ecclesia discessuros*. Debuit enim vertere, à conuentu discessuros. pag.seq.vers.9.lego ἀπαγομένοις, fol.140.2.30. πρὸς τῷ συνεδρίου, fol.141.1.23. hæc verba καὶ Εὐστάθιος ἀπεκρίνατο ὡς οὐδὲν παρ' ἔπος, sic reddi debent. *Ac respondit Eustathius id nihil ad rem pertinere*, hoc est, *adessent ne Iuuenalius, & Thalassius, nec ne*. Interpres vertit, *At Eustathius protulit ea, quæ ad rem pertinebant*. Præcedens locus rectè emendatus est à Curterio, atque ita etiam legit Nicephorus, lib.15.cap.vlt. versu antepenult. βιαίας lego. Eodē cap. in Cyrilli ad Nestorium epistolæ initio, hæc verba καταφλυαροῦσιν ὡς μανθάνω, τινὲς τῆς ἐμῆς ὑπολήψεως ἐπὶ τῆς σῆς θεοσεβείας, non rectè apud Nicephorum ita reddit Langus. *Blaterant nonnulli de suspicione mea, quam de pietate tua conceperim*. At rectè interpres Euagrij *sunt, vt audio nonnulli, qui meæ æstimationi apud tuam reuerentiam obtrectent*. Et eodem sensu bis hæc verba transferuntur in Act.1. Concil.Chalced. Paulo post in Græco, pro παραδείγμασι tum Nicephori, tum duplicis Latinæ interpretationis (in eadem 1.Act.) auctoritate fretus, lego διδάγμασι. Infra autem, vbi Leo Papa citatur, non vacat ἐκτιθλῶσαι. Idem enim significat quod *persoluere*. Sic enim in epistola 10. vnde hæc sumpta sunt Sanctissimus ille Pontifex loquitur. *Ad resoluendum conditionis nostræ debitum natura inuiolabilis naturæ est vnita passibili, &c*. Quæ quidem verba sic Græcè reddita sunt, πρὸς τὸ χρέος ἡμέτερον ὄφλημα τῆς ἡμετέρας φύσεως ἐκτιθλῶσαι. ἡ θεία φύσις ἡνώθη τῇ φύσει τῇ παθητῇ, &c. At mox in his verbis, καὶ τελευταίῳ ἐκ τοῦ ἑτέρου μὴ δυνηθῇ eiusdem epistolæ Leonis auctoritate τελευταίῳ submoueo. Sic enim habet, *& mori non posset ex altero*, nisi fortasse Græcus interpres, perspicuitatis gratia τέλεον de suo addiderit: vt ex Langi interpretatione Nicephorum legisse conijci potest. Non longe hinc post τῶν ἐπισκόπων addo in Græco οὕτως pag.seq. versic.2. legendum παρὰ Ἀνατολίῳ vel συν. ver.9. pro τοὺς πατέρας τῆς συνόδου, substitui debet, Τοὺς πατέρας τῇ συνόδῳ. & Latina versio sic emendanda est, *Petimus à patribus, vt Patres Concilio restituant, has voces ad Imperatorem referant, has Orthodoxorum supplicationes ad Augustam*. Sic enim legit Nicephorus, sic Acta Concilij Chalced. versu seq. legendum πάντες non πάντως, versic.18. in his verbis τοὺς ἤδη δεομένους τύπους (quod interpres *formulas iam postulatas* vertit) mendum subesse arbitror, ac pro δεομένους legendum esse γενομένους (Nam etiā Langus apud Nicephorum transfert, decreta Concilij in constitutionis formam redacta) vel δεδομένους sic enim pagina quoque sequenti vers.15. δεήσεις ἐπιδεδομένας legitur vers. vlt. hęc verba τοὺς πατέρας τῇ συνόδῳ, τοὺς ὑπογράψαντας τῇ συνόδῳ propter interpunctionis Grææ vitium non rectè vertit interpres. Etenim ea cum ijs quæ pręcedunt coniungens ad hūc modum transfert; *Sic credere Patres, qui sunt in Concilio: sic qui subscripsere Concilio*. Ego verò ita potius vertendum censeo: omnes ita credimus, Patres Concilio reddātur. fol.144.pag.1. vers.11. in his verbis ὡς ἡ διαλαλία, particula ὡς significat *posteaquam*, non autem, *quemadmodum*, vt & Christoforsonus. & Langus putarunt, vers.23. pro ἐπελθεῖν quod interpres *in fraudem impellere* vertit, ἀπελθεῖν habent Acta Conc. Chalced. & Nicephorus, vers.36. ex his verbis ἐπήγαγον ἡμῖν χιλίους μονάζοντας, corrigendum est id quod Act.4. Concilij Chalced. vitiosè legitur: *Dixi super nos mille monachos*. *Duxit* enim legendum est, vers.pen. pro τὰς φωνὰς τῶν βασιλέων cum Concil. Chalced. Act.4. Constanter lego, vt supra, τὰς φωνὰς τῶν βασιλέων, idest,

idest, *hæ voces ad Imperatorem referantur*. pag. 2. vers. 5. post ἐπισκόπων videtur addendum ἀναχωρεῖν & præcedente versu, ante τῆς, collocandum καὶ, vers. 21. post ὅρῳ εκίλευσαν habet Nicephorus, vers. 29. pro λέοντος cum eodem Niceph. lego λέοντα & versic. vlt. pro σωώσιν, συναίνεσιν, fol. 145. pag. 1. vers. 15. Vbi agitur de Iba Edesseno Episcopo, non conuenit Nicephoro cum Euagrio. Ait enim quosdam, vt sacerdos tantum esset, postulasse; quosdam rursus, vt Episcopi quoque dignitatem obtineret. At Euagrio tamen hoc loco potius standum existimo: præsertim cum actio decima Concilij Chalced. ipsi suffragetur. Vbi tamen admonendus est lector Sacerdotis vocabulum (ἱερέα Græcè dicunt) non simpliciter Sacerdotem, sed etiam Episcopum significare. Huic porrò Ibę calumniatores inter cetera istud obijciebant, quòd dixisset, non inuideo Christo facto Deo, quoniam ipse, si volo, possum fieri secundum illum. Verum hanc horrendam blasphemiam falsò in eo coniectam fuisse, tandem compertum est. Rursus sub finem postremi huius capitis, vbi de Bassiano, & Stephano agitur, quo Euagrium ab ἀνιστορησίας nota vindicarem, libenter hunc locum mutilum esse pronunciarem, ac post ἐ Στέφανον adderem, καὶ ἄλλον, vt locus expleatur. Sed mihi id per Nicephorum non licet, qui eodem prorsus modo, atque ijsdem omninò verbis hunc locum exponit. Itaque vel ignorationis historiæ, vel certè μνημονικοῦ ἁμαρτήματος Euagrium (nam per eum asseclæ quoque ipsius Nicephoro impositum est) notare cogor. constat enim ex actis Concilij Chalced. & Bassianum, & Stephanum, quod vterque eorum aduersus Canonum sanctionem Episcopatum vsurpasset Epheso excidisse. Nam cum de ea re Sessione 11. & 12. à Patribus agitatum fuisset, in eam tandem sententiam ab omnibus itum est, Ephesinum Episcopatum vtrique abrogandum esse, sic tamen, vt vterque Episcopi nomen, ac dignitatem retineret, atque ex ea ecclesia ducentos solidos annuos in victum acciperet, deque ea re Decretum Sess. 12. promulgatum.

Evagrius alius scripsit Altercationem Simonis Iudæi, & Theophili Christiani, quæ penè omnibus nota est.

Evangelii Sacrosancti Oeconomiam, hoc est dispositionem, materiasque Euangelij, nempe prioris partis Noui Testamenti Georgius Ederus persecutus est, libro tertio partitionem Theologicarum, tabulis octoginta sex, quibus adnexuit quattuor Euangeliorum harmoniam, ex Ammonio Alexandrino collectam, & in centum quinquaginta capita breui distributam.

At peregrinationem Iesu Christi in hac vita, ex quattuor Euangelijs breuissimè conscriptam insignes duo viri hoc seculo nobis reliquere; alter Ioannes Egenolp à Knoringen: alter Cornelius Iansenius, & ille quidem Egenolp breuissimam, hic autem paullo vberiorem: quas ante ipsam Euangeliorum lectionem, aut etiam postea, sicut in primis Apparatum Baronij Card. ad ecclesiasticam historiam, qui extat initio primi Tomi Annalium ipsius, perlegisse vtilissimum erit.

Qui autem scripsere in omnia Euangelia fuere ex ijs, quidem, qui ad notitiam nostram peruenerunt.

Agrippa.	Dominicus Nanus.	Ioannes Arboreus.
Alphonsus Salmeron.	Eusebius Cæs.	Ioannes Balbus.
Apollinarius.	Emmanuel Sà.	Ioannes Castellensis.
Aurelius Augustinus.	Euthymius.	Ioannes Christophori.
Ammonius.	Fortunatianus.	Ioannes Gauuer.
Arnobius.	Gregorius Papa.	Ioannes Maldonatus postremo, & ad sensum literalem omnium optimè.
Antonius Bruich.	Guido Perpinianus.	
Asterius.	Guttierus.	
Bruno Archiep. Colon.	Henricus Arnoldi.	Iuuencus.
Catena Græca.	Hieronymus Naralis.	Ludolphus Cartusianus.
Cæsarius.	Hieronymus Vida.	Marianus.
Conradus.	Iansenius.	Michael Massensis.
Diegus Deza, siue Didacus.	Innocentius Papa.	Otfridus.
Diodorus.	Ioannes Abbatis.	Petrus Ilusquius.

Ri-

Richardus Mediauillanus.	Simon Cremonensis.	Theophilactus.
Rupertus Gouletus.	Simon Carroyus.	Titus,
Sebastianus Barradius.	Tatianus.	Victor.
Simeon Cassianus.	Theophilus Alexandrinus.	Zacharias.

Quin & extant Homerocentones Eudociæ in Nouum Testamentum. De quibus in verbo, Eudocia.

Ac & vide, quinam, vel in unum, vel in plures Euangelistas scripserunt, in verbo, Matthæus, Marcus, Lucas, Io. Euangelista: Ex Antiquis Ammonius, è minus antiquis D. Thomas, è recentioribus Iansenius, & Beulxamis Euangelista.

Euangelia verò, quæ vel secundum Hebræos, vel Syros, aut etiam alia; quę Ebionitarum, Encratitarum, Nazarenorum, dicta sunt, qualia fuerint, vide Biblioth. Sanctam Sixti Senensis lib. secundo, in verbo, Euangelium. De quibus quoniam ea neque pro Canonicis habet Ecclesia, & verò quædam ex ipsis suppofititia sunt fraude hæreticorum, non est cur in hoc Apparatu scribantur, neque verò meliores horæ scriptis istis legendis terantur.

Euangelia, quæ tam Dominicis, quàm festis diebus in ecclesia Catholica quotannis proponuntur: quibus accesserunt Institutiones Catechetica Petri Canisij Theologi Soc. Iesu, excusæ Friburgi Heluetiorum 1591.

Euangelia, & epistolæ Dominicarum, & aliorum dierum festorum, Græcè, Antuerpiæ anno Dom. 1564.

Euangeliorum Dominicalium Summaria, Sanctorumque historiæ paucissimis verbis expressæ iuxta Kalendarium Romanum, cum Iconibus in ære excusis, Antuerpiæ, anno Domini 1580.

Euangelia, & epistolæ Græcè, & Latinè Dominicarum, festorumque dierum, eo, quo in templis legi ordine consueuerunt. Oeniponti apud Ioannem Paur. anno 1591.

Evangelista Marcellinus Etruscus, Ord. Minorum, & sincerus Ecclesiastes, scripsit Tractatum De conuersione peccatoris ad Deum, quem edidit Franciscus Osanna Mantuæ. Lectiones item in Tobiam.

Evvlivs. Vide in verbo, Methodius, cuius tanquam viri Sancti, & Catholici fragmentum extat in Epiphanio aduersus Origenistas.

Evcherivs Episcopus Lugdunensis, anno Domini 441. Leonis autem Papæ II. qui interfuit Arausicano Concilio. Viridis æui (ait Claudianus, lib. 2. de Statu animæ) maturi animi, terræ dispuens, cęli appetens, humilis spiritu, arduus merito, ac proinde ingenio subtilissimus, scientia plenus, eloquentia profluus, magnorum sui sæculi Pontificum longè maximus, scripsit conciones, quæ errore, aut lapsu amanuensium ascriptæ fuerunt Eusebio Emisseno, homini perfido, & sectæ Arianæ, de quo nos suo loco. Probat hoc inter alios Baronius Card. sexto suorum Annalium Tomo, tum ex eodem Claudiano, qui eum viuentem cognouit, tum ex Sidonio, lib. quarto, epist. 3. ad Claudianum; Nam Claudianus singulorum fermè Patrum in scribendo proprietates notat; præterquàm quòd id suadent argumenta personæ accommodata; vt qui monasticam vitam exercuit, & Lugdunensem ecclesiam rexit, & ad Monachos, & ad Populum eum esse concionatum oportuit, cuiusmodi duplicis generis homiliæ noscuntur. At quid (subdit Baronius Cardin.) cum Auctore Græco homiliæ, quæ cernuntur Latinè fuisse conscriptæ? Quid cum homine Ariano, quæ omni ex parte pietatem redolent conciones? Quid denique Auctor Gallicanus cum Syro, & Lugdunenses martyres, cum Emissenis? Inuehitur porrò idem Eucherius in recens obortas hæreses Nestorij, & Euthichetis. Excidisse autem nonnullas istarum homiliarum Auctor est Claudianus, dum ea, quam ipse citat, desideratur. Secernendæ tamen ex Eucherij, quæ extant, homilijs, quædam quæ sunt Maximi, viri sancti, & aliorum quorundam.

Scripsit quoque in Genesim, & in Libros Regum ad Veranium, & Salonium filios suos, quos genuit antequam ad Episcopatum vocatus esset; ex legitimo enim coniugio eos suscepit, à cuius officio postea abstinuit. Vide Saluianum in Epistola ad Eucherium.

De Spiritualibus item formulis ad eundem Veranium, siue Veranum filium. De Laude Eremi, de quo fragmentum interserit suis Annalibus eodem To.6. idem Baronius Cardin. sub finem anni Dom.443.

Perperam autem factam Gennadij editionem Suffridi liquet, apudquam legitur Eucherius presbyter Lugdunensis Scriptor Ecclesiasticus, cum dicendus sit Episcopus, vt habent aliæ Gennadij editiones.

Porrò & hinc datam ex codicis errore Honorio occasionem errandi constat, cum ponit duos Eucherios Lugdunenses, alterum presbyterum, Episcopum alterum, ambosque Scriptores ecclesiasticos, cum tamen non nisi unum Eucherium, eundemque Episcopum Lugdunensem antiquitas nouerit.

Ceterum, de alijs Eucherijs, qui vel hoc seculo, vel postea fuere, vide ibidem Baronium Cardinalem sub annum Domini 441. Leonis Pont. Secundi, pag. primæ editionis.

Evdocia, quæ & à nonnulis dicitur Eudoxia, non minus sanctitate, quam doctrina insignis, Leonis Athenienſis filia, Theodosij iunioris Augusti vxor; Probam Falconiam imitata, veteris, & Noui Testamenti diuersas historias è Græcis Homeri carminibus collegit, seruata pedum mensura, & Homerici Carminis maiestate.

Id Opus inscriptum Homerocentones extat versum Latinè. Vide To. 8. Bibl. Sanctorum Patrum Margarini Bignæi.

Evdociae item Metaphrasis in Octateuchum metricè, & in Zachariam, & in Danielem, & Orationum quattuor in Cyprianum martyrem, Photius meminit in sua Græca Bibliothéca, vbi etiam iudicium de ipsius scriptis affert, commendans eius laborem, quod & à muliere, & à Regina profectum sit, quòdque *perspicuus quidem sit labor, vt heroico scriptus carmine, si quis alius*. Addit legibus artis ipsam esse profundam, nisi quòd quę Poetica solet licentia, fabulis delectans eos qui legunt, ipsa non intermiscuit; id quod certè maiori laudi dandum est nobilissimæ fœminæ: quin etiam subdit hæc verba: *Sententias quidem non protendens, neque contrahens, seruat semper proprias*. Addit ipse Photius, hac occasione historiam conuersionis, atque martyrij Cypriani, & Iustinæ, vt hic non sit Cyprianus ille, qui in Africa fuit interfectus, ac cuius insignia Scripta extant.

Porrò Sixtus Senensis, *Eudocia* (inquit) *clarissima fœmina, Leonis Atheniensis Philosophi filia, Theodosij Iunioris Augusti vxor, eximijs corporis, & animi dotibus insignis, Christiana Religionis perpetua cultrix, sacrorum voluminum studiosa, & Poetica artis gloria inter omnes sui temporis Poetas pracipua, collegit breuiter, ac summatim ad imitationem Proba, illustris fœmina, ex Gracis Homeri carminibus admirabili industria plurimas veteris, ac Noui Testamenti historias, seruata pedum mensura, & Homerici carminis maiestate: quod Opus in compendium redactum Homerocentonas attitulauit. Asserit tamen Ioannes Zonaras, Gracus Auctor, patricium quemdam doctum virum hoc Opus primum collegisse, & postea imperfectum, & indigestum reliquisse: Eudociam verò demum absoluisse, & in ordinem redegisse, sicut declarat Graca inscriptio heroicis versibus Operi prafixa.*

Idem quoque Auctor narrat, cum primum ob singularem pudicitiam, & egregiam formam esset marito charissima, in eius acerbum odium ob talem caussam innocenter incidisse. Pomum, inusitata magnitudine sibi oblatum, Imperator admiratus, vxori misit. Id illa Paulino dedit, viro erudito, eaque de caussa sibi familiari: is, rei ignarus, illud Imperatori offert, vt rem miram; quo ille agnito, & occultato, vxorem rogat, vbi sit malum ipsum missum, illa verita, ne id suspicaretur maritus, quod iam suspicabatur, se comedisse respondit, verùm illo acrius vrgente, iureiurando affirmat se iam comedisse: tum ira percitus Imperator, pomum profert. sic, illa in manifesto mendacio deprehensa, suspicio mariti confirmatur: Paulinus verò insons occiditur. Eudocia cum se inuisam esse cerneret, facultatem abeundi Hierosolymam petit; quo cum magnis opibus profecta, & templa ædificauit, & pauperibus eius loci monasterijs multa dedit. inde reuersa, post mariti obitum, eò redijt: ibique mortua est, non sine magna opinione sanctitatis, regnante Marciano Augusto, anno salutis nostræ quadringentesimo sexagesimo.

D. Hie-

D.Hieronymus in epistola quadam ad Paulinum scribit, se Homerocentonas, & Virgiliocentonas legisse, sed cuiusnam ipse non indicat. Isidorus Hispalensis refert, Pomponium quendam nobilem Poetam consimili studio multa ex Virgilianis versibus adunasse. Aldus Manutius peruetustum volumen Græcum sine Auctoris nomine excudit, cuius initium. *Audite infinita gentes circum habitantium hominum*.

Evdoxius Locatellus è S. Sophia monachus Vallumbrosanus scripsit nostra ætate sermone Ethrusco vitam S. Ioannis Gualberti, & Generalium, sui ordinis libros duos, qui Florentiæ prodierunt in lucem anno 1563.

Everardus Billij Theologi Carmelitæ per inferiorem Germaniam Prouincialis Iudicij Vniuersitatis, & Cleri Coloniensis aduersus calumnias Philippi Melanchthonis, Martini Buceri, Oldendorpij, & eorum assedarum Defensio cum explicatione materiarum controuersarum. Parisijs apud Poncetum le Preux, & Galeatum Pratensem anno Domini 1545.

Everbinus Germanus monachus, & Abbas monasterij S. Mauricij Doleiensis, siue Toleiensis in agro Treuerensi, Congregationis Cluniacensis, anno circiter 1040. Scripsit vitam sancti Simeonis Syracusani monachi Treuerensis, quæ excusa est in Tomo tertio Surij die prima Iunij: Attribuitur hęc à nonnullis S. Eberuuino Abbati sancti Martini Treuerensis; sed diuersitas Cęnobiorum, temporūque ratio reclamāt obijt enim S. Simeon an. 1035. quo tempore prædictus Eberuuinus in viuis iam esse desierat: Affinitas nominum Eberuuini, & Euerbini errorem pepererunt. Arnol. in Ligno vitæ.

Everelmus Belga, monachus, & Abbas Cęnobij Alimontis, librum vnum de vita Sancti Popponis Abbatis Stabulensis, cognati sui, qui est apud Surium, Tomo primo, die 25. Ianuarij.

Evgenii Episcopi Carthaginiensis viri sancti, ac pro fide Catholica intrepidi, extant libellus, quem Hunnerico Vandalorum Regi obtulit, & epistola ad suos Carthaginienses. Vide apud Victorem, Gregorium Turonensem, Baronium Tom. 6. Annal. sub ann. Dom. 484. Felicis autem Papę II.

Evgenius Carthaginiensis (ait Gennadius) Africæ ciuitatis Episcopus, & Confessor publicus, admonitus ab Hunnerico (aliàs Inurico) Vandalorum Rege, Catholicę fidei expositionem, & maximè verbi Homousij proprietatem differere cum consensu omnium Africę, Mauritaniæ, & Sardiniæ, atque Corsicę Episcoporum, & Confessorum, qui in Catholica permanserunt fide, composuit librum fidei, non solum sanctarum scripturarum sententijs, sed & Patrum testimonijs communitum, & per collegas Confessionis suæ porrexit. Iam verò asportandus pro fidelis linguæ remuneratione in exilium, epistolas velut commonitorias fidei, & vnius sacri, & conseruandi Baptismatis ouibus suis quasi Pastor solicitus dereliquit. Altercationes quoque, quas cum Arianorum Præsulibus per internuncios habuit, conscripsit, & relegendas per Maiorem domus Hunnerico transmisit. Similiter, & preces pro quiete Christianorum eidem velut Apologias obtulit. Viuere adhuc ad confirmationem ecclesiæ dicitur. Hæc Gennadius. Sed Honorius hunc, non Eugenium, sed Eusebium appellat. Quod autem Eisingrenius scribit cum lingua abscissa relegatum esse cum alijs Episcopis in exilium, nescio vnde hauserit.

Evgenius Spellius Carmelita Florentini Collegij Professor, multa de casibus conscientiæ, & de Sacramentis ecclesię congessit, pleraque alia pietatis Opuscula conscripsit, quę nōdum prodierunt in lucem, quòd sciam. Viuebat nostra ætate. Petr. Lucius.

Evgippius vir sanctus, & Gelasij Papæ discipulus, qui vixit circa annum 490. & quod excurrit, scripsit omni fide de rebus gestis Sancti Seuerini Tractationem, quæ quidem extat apud Surium, die octauo Ianuarij: quam misit (vt sua epistola testatus est) ad Paschasium Romanæ Ecclesiæ Diaconum, cuius Sanctus Gregorius in Dialogis miraculum recitat.

Isidorus autem ait, Eugipius Abbas ad quemdam Paschasinm Diaconum libellum de vita S. Monachi Seuerini transmissum breui stylo composuit. Ann. Dom. 508. Trit.

Scripsit etiam regulam monachis consistentibus in monasterio Sancti Seuerini, quam

eisdem moriens quasi testamentario iure reliquit. Claruit post Consulatum Importuni Iunioris, Anastasio Imperatore regnante. Ita Isidorus.

At de huius ętate inter Auctores est dissensio, Isidorus enim vt hic apparet, eū floruisse dicit Consulatu Importuni, qui incidit in annum Anastasij prioris 19. Christi autem 508. Honorius cum Isidoro consentit. Sigebertus eum refert ad annum 580. sub Tiberio secundo Imperatore, & Pelagio II. Papa. Vide Tritemium, alij autem eū *Eugipium*, alij *Eugypium*, alij *Eugyppium* vocant, cod. excusus in folio hic legit. *Eugipius Apas.* deinde *ad quendam Diaconum* legit omisso *Paschasij*, nomine, vt & codex Sigebergensis. Vterque autem hic codex *Importuni* legit *Maurity*. Porrò Sigebertus in Catalogo addit alia inquiens.

Evoipivs Abbas, hortatu Renducis Neapolitani Episcopi, deplorans libros Augustini Hipponensis, dedit codicem magnæ vtilitatis ad Probam Virginem, & per manus eiusdem Renducis Episcopi obtulit ecclesiæ Neapolitanæ. Fuit tempore secundi Pelagij, & Imperatoris Tyberij Constantini. Hæc Sigebertus. Veruntamen Tritemius scribit.

Evgyppivs presbyter, & Abbas, ad quem Sancti Fulgentij Ruspensis nonnullæ feruntur epistolæ, scripsit quædam Opuscula, de quibus ego tantum reperi subiecta. Volumen grande capitula habens trecenta ex libris Beati Augustini Episcopi decerpta, ad Probam. Cuius Prologi epistola sic incipit, *Dominæ meritò venerab.*

Liber autem sic, lib. 1. *Quod ad te scripsi ho.*

Vita Sancti Seuerini monachi, lib. 1. Regula monachorum eius, lib. 1.

Arnoldus autem Vuion addit eum fuisse monachum, & Abbatem Congregationis primæ Benedictinæ, quem item ait floruisse anno 580. vt potiores auctores volunt.

Eisingrenius denique eum esse inquit, ad quem S. Fulgentij Ruspensis nonnullæ feruntur epistolę monachorum. Porrò sic Basileæ prodijsse anno 1542. apud Robertum Vuinter, cura Ioannis Herold. Acreopolitæ Opus Eugyppij cum hac inscriptione.

Evgyppii Abbatis Africani Thesaurorum ex D. Augustini Operibus mille ante annos, ingenti labore de emendatissimis exemplaribus Selectorum, Tomi duo, iam recens diligenti cura Ioannis Herold Acropolitæ, cum indice trigeminо in lucem editi. Basil. apud Robertum Vuinter in fol. 1542. chartis 139. cum prefationibus Ioan. Herold. in vtrumque Tomū; quarum secunda Eugyppij vitam, & Probæ mulieris prolixè admodum describit: quibus nos relictis ea solum quæ ad Operis argumentum spectant, adscribemus. Primò igitur Tomo (inquit) quæ suo tempore maximas excitarant quæstiones: præter multa loca obscuriora Scripturæ explicata, de charitate, anima, Sabbatho, Iudicio Diuino, Resurrectione, vita, ac morte æterna, quæcunque Augustinus ediderat, eruditiora, inseruit. Secundo Tomo Arianos, Manichæos, Donatistas, Pelagianos, quibus rationibus deuicit Hipponensis ille Episcopus, docet. In fine adduntur Homilia imperfecta D. Fulgentij de charitate Dei, ac proximi, & epistola ad Eugyppium eiusdem argumenti.

Sabellicus, & Platina, Philippi Bergomatis errore decepti, hunc Auctorem falsò nominant Egesippum.

At cum Robertus Vuinter, & Ioannes Herold fuerint hæretici, ideoque in Romano Indice prohibiti, ea editio cauenda est.

Et Venetijs quidem iterum anno 1543. prodijt, sed vt illa erant tempora, nondum plenè retectis hæreticorum imposturis, ita & in ijs dispiciendum ne quid sit, quod Sanctæ Catholicæ fidei officiat.

Evlabivs Carthaginiensis Episcopus. Vide in verbo Bonifacius II. ad quem quæ epistola ab Eulabio scripta esse dicitur, ea ostenditur non habenda esse pro legitima.

Evlalivs Cynopoleos Episcopus, vir in sacris eloquijs nobiliter eruditus, & iuxta nominis sui interpretationem optimè loquens, nec minus prosa quam carmine præstans, scripsit in Canticum Canticorum prosocarmineam expositionem, hoc est, carminibus soluta oratione permixtis, composiram, cuius initium est.

Qui solus semperque extas, semperque fuisti
Christe.

Claruit in Constantinopolitana Synodo, anno Domini 670.

Ev-

Evlogivs Episcopus Alexandrinus vir sanctitate, & doctrina insignis, scripsit, quæ Photius numerat, librum in quo Sancti Leonis Papæ partes tuentur pro vnione hypostatica, de qua in Concilio Chalcedonensi. Alterum eiusdem fermè argumenti aduersus Seuetianos, Theodosianos, & Gaianitas, eosdemque Acephalos eandem vnitatem impugnantes. Item vndecim rationes pro Concilio Chalcedonensi, & Sancto Leone Papa. Alium librum contra Agnoitas. moritur anno Domini 608. Vide Sophronium in Prato Spirituali c. 148. de apparitione S. Leonis Episcopi Eulogio gratias agentis.

S. Evlogivs Cordubensis, martyr, Doctor, & designatus Archiepiscopus Toletanus, cuius vitam, & susceptam pro Christo mortem sub Mahomad Arabum Rege, qui sedem suam Cordubæ habebat, migrauit ad Dominum an. 859. die v. Idus Martij.

Eius vitam Aluarus Cordubensis Eulogij æqualis, & socius, nobis reliquit, quæ Operibus eiusdem martyris præfixa legitur; quemadmodum item hymnus, & epitaphia eodem Aluaro Auctore.

Scripsit autem Eulogius tres libros de martyribus Cordubensibus, quos ille prænotauit, *Memoriale martyrum*.

Apologeticum pro gestis Sanctorum martyrum Cordubensium.

Documentum, siue exhortationem ad martyrium duabus virginibus Floræ, & Mariæ in carcere pro Christi confessione detentis.

Epistolam ad Vuiliesindum Pampilonensem (Pompelonensem rectius scribit Andreas Morales) Episcopum: qua peregrinationem suam in Galliam narrat; reliquias Aciscli transmittit, calamitates, quas Cordubensis pariter Ecclesia, multorumq; martyria narrat: quā quidem Epistolam, non anno 827. vt scribit in scholio ad eam Morales, sed anno 845. scriptam fuisse asserit Baronius Card. To. 10. suorum Annalium, sub eundem annum.

Epistolas aliquot eius martyris.

Hisce omnibus Coronidis loco adiecta sunt, quæcunque aliunde erui potuere de Sancto Pelagio, de S. Eugenia, de S. Dominico Saraceno cum multis eiusdem socijs martyribus, non multis annis post Eulogium Cordubæ ob Christi fidem coronatis.

Quæ omnia Ambrosij Moralis Cordubensis Regij Historici scholijs illustrata, & eo procurante, excusa fuere Compluti in Hispania, apud Ioannem Inniguez, siue Ignatium à Lequerica, anno 1574.

Adiecit autem idem Ambrosius multa de Cordubæ antiquitatibus ad finem libri cum Chronologia.

Margarinus autem Bignæus Sanctorum Patrum Bibl. To. 9. eadem Eulogij scripta inseruit.

Ceterum, quæ de vniuersa Eulogij dictione, fictisque, aut nouatis ab eo uocabulis premo nuit idem Morales, expediet prælegere, ne occursu eorum, ingenia legentium retardentur, aut offendantur, cum alioquin dexteritas Eulogij in explicandis, quæ adducit testimonijs, & alia peritiam ipsius insignem testentur, degenerata licet Latini Sermonis præstantia eo tempore fuerit.

Evlogivs Thespesium Episcopus, varios & multiplices Tractatus composuit. Honorius in Catalogo.

Evnomivs Arianæ partis, Cymcirenus Episcopus in apertam hæreseos suæ prorumpens blasphemiam, vt quod illi regnat, iste publicè fateretur. Vsque hodie viuere dicitur in Cappadocia, & multa contra Ecclesiam scribere. Responderunt ei Apollinarius, Didymus, Basilius Cęsariensis, Gregorius Nazianzenus, & Gregorius Nissęnus. Idem Honorius in Catalogo. Vide Photium in Bibl. Græca, pag. 167. Ann. Do. 390 Cemblacensis codex habet Apollinares.

Evodivs in Antiocheno Episcopatu Episcopus, Sancti Petri successor, scripsit Epistolam, quæ inscripta erat Τὸ φῶς in qua dicebat à Christo ex mulieribus solam Virginem matrem suā, & ex viris baptizatum solum Petrum, à Petro, Andream, Iacobum, & Ioannem, ab ijs ceteros, id quod referunt Euthymius in 3. caput Ioannis, & Nicephorus lib. secundo histor. cap. 3.

Evodivs Episcopus, scripsit librum de miraculis in Africa ostēsis per reliquias S. Stephani Protomartyris recens inuentas, quas detulit in Africam Orosius Augustini discipulus, Sigeb. in Cat. Trit. anno 4..

Extat verò Euodij epistola nonagesimaoctaua inter epistolas Augustini, qui ad eum plures scripsit. ann.420.

Evodivs Episcopus Ticinensis, De fide Catholica librum Symmacho Pontifici dicauit, ann.502. Eisingr.

Evphrosinvs Lapinus Florentinus, Latinus tersus, & Græcus peritus, elaborauit inprimis, Tractatum de modo orandi, idiomate materno. Præterea è Latina Italicè vertit Orationem Dominicam ex expositione Concilij Coloniensis desumptam. Diem obijt Florentiæ 1571. mense Decembris.

Evtropivs Hispanus, vir sanctus, monachus, & Abbas monasterij Sirbitani in Hispania & postea Episcopus Valentinus, vir eruditissimus, & monasticis disciplinis apprimè instructus, cum in plurima sanctitate populos sibi subditos gubernasset, clarus miraculis migrauit ad cęlum die 6. Idus Iunij. Floruit anno Dom. 600. Tritem. lib.2. cap. 14. Scripsit inter alia. De Chrismatis vnctione, lib. 1. De exercitatione monachorum, lib.1. Epistolarum ad diuersos, lib.1.

Ann. Do. 320 Tritem. Acatius ī vita Eusebij. Socr. lib. 2. hist. suæ. Gelas dist. 15 Trapezuntius præfatus ī lib. de Euāg. ppar. Donatus in breui ei⁹ vita. Sixtus lib 4. suæ Bibl. Selectæ.

Evsebivs Cæsariensis Episcopus, qui & Pamphili dictus est, quòd cum eo familiariter vixerit, quique Constantino Magno, & Constātio Impp. vixit, plura edidit, quæ plus æquo laudata ab Acatio, ab Eusebio Emisseno, à Socrate, minus damnum afferrent, quòd ij nota hæreseos laborarunt. At cum Gelasius Eusebium vsquequaque eruditissimum appellet, Georgius autem Trapezuntius, Donatus Veronensis, Sixtus Senensis à suspicione quoque Arianismi liberare tentauerint, ideo liquidius hic de ipso agendum est, eò magis, quòd si quis legerit Haymonem Halberstatensem, nec verò altius rem perpenderit, vix fieri possit, quin de Eusebio Cæsariensi summa quæque concipiat. Sic enim ille ait. Itaque *Diuino operi tuo meum non confero, sed te ipsum refero, te inspiciens, te adorans, quem penè penitus è vestigio sequor, &c.* Vide in Præfatione librorum Haymonis De Christianarum rerum memoria. Sed & simplicitate nimia factum est, vt alij Eusebium inter sanctos retulerint, ut Petrus in Catal. Sanctorum lib. 5. c. 134. fecit, quod itē in Vsuardum irrepsit, & in Menologium die 21. Iunij. Sed quam imprudenter mox constabit.

a δημιούργημα. b ὑπηρέτην, ὑπουργόν. c δευτερείων ἀξιωθῆναι. d μείονα ὄντα κατὰ τὸ πρῶτον αἴτιον. δευτερεύοντα μετὰ τὸν πατέρα, ὠ... & alibi. Filiū propter Patrem θεοποιηθέντα. Photius in Biblioth. sua.

Ac primo è libris eius constat non pauca esse, quæ fidei Orthodoxæ aduersantur, qualia sunt cum patris filium [a] opificium vocat, & à patre [b] suffectum fuisse, vt per eum tanquā per organum quoddam omnia dirigerentur, cum secundam caussam & [c] secundas honoris partes consecutum esse, eumque [d] præstantiorem quidem Angelica natura, inferiorem autem prima caussa, cumque Patrem filij Deum, & Dominum, & vnum solum verum Deum, quique propriè ita vocetur, secundum autem (hoc est filium) participatione duntaxat veri societatem consecutum esse; cum denique (vt plura huiusmodi omittam) filium post Patrem tanquam Deum honorandum esse propter inhabitantem in ipso Deum esse dicat. Quæ omnia manifestè Arianismum sapiunt. Sic Athanasius, Hieronymus, Ruffinus, septima Synodus, Photius quoque ipse præter optimos quosque nostri seculi Arianum illum deprehendunt.

Hier. ī Catal. Ann Do. 320 Tritem.

Et Hieronymus quidem inquit. Eusebius Cæsareæ Palestinæ Episcopus in scripturis Diuinis studiosissimus, & Bibliothecæ diuinæ cum Pamphylo martyre diligentissimus peruestigator edidit infinita volumina. De quibus hæc sunt εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως, libri viginti, εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς libri quindecim; Θεοφανίας libri quinque; ecclesiasticæ historiæ libri decem, Chronicorum Canonum omnimodam historiam, & eorum ἐπιτομήν: & de Euangeliorum diaphonia. In Isaiam libri decem, & contra Porphyrium, qui eodem tempore scribebat in Sicilia, vt quidam putant, libri triginta: de quibus ad me viginti tantum peruenerunt, τοπικῶν liber vnus; ἀπολογίας pro Origene libros sex. De vita Pamphyli libri tres. De martyribus alia opuscula. Et in centum quinquaginta Psalmos eruditissimi commentarij, & multa alia. Floruit maximè sub Constantino Imperatore, & Constantio, & ob amicitiam Pamphyli martyris ab eo cognomentum sortitus est.

Ac quod ad libros attinet de præparatione Euangelica, Photius, ut omittam modo Suidam, ait ὅτι ἡ βίβλος ἔλεγχος ἐστὶ σχεδὸν τῆς ἑλλήνων πλάνης hoc est, *quod sunt redargutio ferme erroris Græcorum*. Vertit autem è Græco in Latinum eos Georgius Trapezuntius conatus Eusebium

ſebium à ſuſpicione hæreſeos liberare, dum inquit, libros hoſce ante Synodum Nicænam conſcriptos quo tempore hæreſi illa laborabat: ſed poſtea ſanctiſſimè, ac piè in fide Orthodoxa vixiſſe; id quod falſum eſt.

Porrò Iacobus Grinæus adnotationes ſat vberes ad eos libros ſcripſit, quę cum Operibus Euſebij, quæ extant Pariſijs editæ ſunt anno 1581. apud Michaelem Sonnium. Num verò Euſebius lib. 12. huius operis idem ſenſerit, quod Plato, quem ait, vt alia multa, ita ab Hebræis accepiſſe, fœminas è viris natas fuiſſe, ſuo loco ſe dicturum pollicetur Io. Bapt. Criſpus vir acris iudicij, vti & doctrinæ, ac pietatis ſolidæ. Iſtorum autem Euſebij librorum compendium, & vſum oſtendimus 2. libro noſtræ Bibliot. Selectæ. Diſtrib. 3. lib. ſu Quinarij pag. 437.

Poſt eos ſcripſit viginti libros de Demonſtratione Euangelica, quemadmodum in Catalogo ſcripſit Hieronymus. At decem interierunt. In primo autem deſiderantur duo priora capita vna cum tertij capitis initio. Quin & Græcus codex hanc habet inſcriptionem Εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως τῶν εἴκοσι βιβλίων τὰ δέκα. Et Photius videtur legiſſe duntaxat decem libros, quamuis in eadem ſua Bibliotheca inquiat. Ἀνεγνώσθη Εὐσεβίου Εὐαγγελικὴ ἀπόδειξις ἐν βιβλίοις κ. hoc eſt, *Recognita eſt Euſebij Euangelica Demonſtratio in libris viginti*: *quam*, inquit, *eſſe confirmationem Euangelicæ Prædicationis*, βεβαίωσιν τοῦ κηρύγματος τοῦ εὐαγγελικοῦ.

Donatus autem Veronenſis Latinum fecit hoc Opus. Ac tamen in capite tertio, libri quinti plures Euſebij periodos, quę ſunt in contextu Græco, omiſit; idque conſultò feciſſe virum pium crediderim, quod cerneret ab Euſebio ibidem, Spiritus ſancti Maieſtatem imminui, ac deprimi. Sed & is, qui ſcholia ad Donati verſionem adiecit, defectum iſtum haud notauit: nec item monuit lectores, ab Euſebio aſſeri Dominum Filij, & Filium Dominum Spiritus ſancti. Quod quidem credere horrendæ impietatis fuerit crimen.

Atqui deeſt item in verſione Donati initium capitis primi huius operis. Quare è Græco ſupplenda ſunt, quæ ſequuntur. *Incredulitatis Iudaicæ gentis in Chriſtum prædictio ſignumque, quod ipſis à Domino dabatur. Erat autem huiuſmodi. Virgo Deum gignens, ob cuius ortum omnimoda Iudaicæ nationis euerſio prædicebatur: & quo pacto alienigenæ, & hoſtes earum terram occupaturi erant, & quomodo ea, quæ prius deſerta erat, Diuinum cultum conſecuta vberes fructus allatura erat; ſic videlicet indicata Eccleſia, quemadmodum Diuinus Euangeliſta, &c.*

Cæterum, cum plura ſint, quæ præter illa, quæ aduerſus Orthodoxam fidem facere videbantur, obſeruauit Iacobus Billius in hoc ipſo Opere, tam Græco, quàm Latino legendum eſt accuratè quidquid hoc de Auctore adnotauit in libris Sacrarum Obſeruationum.

Porrò Euſebius ſcripſit aduerſus Hieroclem, qui Chriſtum cum Apollonio Tyaneo Mago ſceleratè conferebat. Quem quidem libellum Zenobius Acciaiolus Latinum fecit. Eum verò Photius in ſua Bibliotheca vocat ἀνασκευαστικὸν βιβλιδάριον πρὸς τοὺς ὑπὲρ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως Ἱεροκλέους λόγους.

Hiſtoriæ item Eccleſiaſticæ libros decem, quos Ruffinus è Græco in Latinum conuertit. Sed verſionem Io. Chriſtophorſonus ſatis probatam Suffrido Petro emendatore edidit Gulielmus Calderius Pariſijs anno 1585. cum cęteris Euſebij Operibus in Latinum verſis, idque initio Tomi ſecundi.

Sanè verò Photius meminit eccleſiaſticæ Demonſtrationis libris vndecim comprehenſæ his verbis. Ἀνεγνώσθη Εὐσεβίου ἐκκλησιαστικὴ ἀπόδειξις ἐν βιβλίοις ιβ.

Verum, quodnam veterum de hiſtoria hac eccleſiaſtica iudicium fuerit, è Hieronymo, & Gelaſio licet intelligere; ille enim ad Pammachium, & Oceanum *Eccleſiaſticam* inquit *pulchrè Euſebius hiſtoriam texuit, ſed impietatis Arij aperriſſimus propugnator eſt*. At in primo eccleſiaſticæ hiſtorię ſuę libro (ait Canus) *filium* dicit Euſebius *paternæ voluntatis executorē, qui poſt patrem omnium ſit cauſa, & origo*. Item cum illum Pſalmi verſiculum attuliſſet. *Ipſe dixit & facta ſunt*, ſubiecit. *Quibus verbis Propheta inducit factorem, tanquam vniuerſalem Principem Regali ſuo nutu præcipientem: ſermonem verò Dei illi ſecundo loco addit non alium ab eo, qui inter nos prædicatur paternis iuſſionibus obſecundantem.*

Et capite ſecundo primum affirmat, *Patri filium in omnium opificio miniſtraſſe*. Deinde *Patris miniſtrum in omnibus bonis fuiſſe*. Gelaſius verò Pontifex hiſtoriæ Euſebij Cæſarienſis

sis auctoritatem denique ademit, cum eam vocauit apocrypham. *Quid?* (subdit Canus) *An non etiam absurdum est, vt qui infidelis Ecclesiæ fuerit, et fidem Ecclesia in rebus habeat? Experimur enim hæreticos secta sua non dogmata solum ac præcepta, sed res etiam gestas accommodare, imo verò torquere, atque adeo fingere, vt sectam vndique & comprobasse & ornasse videantur.* *Mirati sumus* (inquit Cesar Baronius Cardinalis) *vehementer, Eusebium ad confirmandam Euangelicam veritatem de censu acto sub Quirino, citasse Iosephum, quem in his, quæ ad tempus spectant, contradicere certum est: atque adeo, vt illius assertione prædictam historiam à Luca conscriptam in Eusebium reuocari necesse sit.* Sed quod mirantur alij à Sixto Senensi nullam habitam esse mentionem historię ecclesiasticæ Eusebij, vbi tamen aliqua eius opera enumerat, sciant cum ea, quę ad Diuinam scripturam, & ad Theologica pertinet, ex professo tractet, ideo consulto illam ab eo fuisse omissam.

Pręter ecclesiasticam historiam, vitam quoque Constantini Magni Imp. quattuor libris scripsit Eusebius, quos tamen Hieronymus suo Catalogo non adnumerauit. Hanc verò vitam Photius vocat non historiam, sed ἐγκωμιαστικὴν τετράβιβλον. hoc est, Encomiasticũ quadripartitum librum, in quo floridiorem dicit esse dictionem; at, in qua narratione, non multum sit gratiæ, aut voluptatis. Quin & subdit, pleraque de Arianis omissa fuisse ab Eusebio, quæve ad Synodum Nicænam pertinebant; neque verò Arij hęresim voluisse nominare, sed contentionem inter Arium, & Alexandrum. *Quis autem baptizauerit Constantinum Nicomedia* inquit *eum non aperuisse:* τίς δὲ (ait) ὁ βαπτίσας οὐδ᾽ ἐν διασαφεῖ. tacuisse denique de Eustathio, deque Athanasio, quem Potius appellat πολύαθλον. At certum est plura in ea vita data opera mentitum fuisse Eusebium, siue de Baptismo Constantini, siue de alijs plerisque. Quæ quoniam accuratè Cęsar Baronius Cardinalis expendit tertio suorum Annalium Tomo, eò Lectorem amandamus. Id interim sciendum, non mendacij solum, atque hæreseos meritò fuisse suspectum Eusebium, verum etiam turpis assentationis, atque inuersionis temporum, quibus res gestas enarrat, haud seruans historicas leges. Neque enim de nece Crispi, & Faustæ, nec de Episcopi nomine, qui in prima sede post Imp. in Synodo Nicæna sedit, nec de Arianorum nomine, quod latum in edicto Constantini fuerat aduersus hæreticos, locutus est; cum & tradat Imperium Constantini fuisse sine sanguine. Porrò vitam hanc Constantini Ioannes Portesius Latinam fecit, cui expediret hasce quas hic nos inserimus cautiones, præfigere.

Post vitam Constantini Imp. Oratio, quam ad Sanctorum cœtum scripsit lingua Latina; quæ deinceps Gręca ab Interprete est facta, & de qua Eusebius ipse meminit cap. 32. libri quarti de vita Constantini.

Mox additur Eusebij oratio de laudibus Constantini Imper. cuius & ipse meminit Eusebius, lib. primo, cap. 1. & lib. quarto, cap. 47. Quam idem Ioannes Portesius è Græco in Latinum vertit.

Sequitur Chronicon, quod idem scripsit Eusebios, quodque cum Hieronymus è Græco in Latinum transtulit, auxit quoque. *Sciendum etenim est* (inquit Hieronymus scribens Vincentio, & Galieno) *me & interpretis, & scriptoris ex parte officio vsum, quia & Græca fidelissimè expressi, & nonnulla, quæ mihi intermissa videbantur, adieci, in Romana maximè historia, quam Eusebius huius conditor libri, non tam ignorasse, vtpote eruditus, quam vt Græcè scribens, parum suis necessariam perstrinxisse mihi videtur. Itaque & à Nino, & Abraham vsque ad Troiæ captiuitatem pura Græca translatio est, à Troia vsque ad vicesimum Constantini annum nunc addita, nunc mixta sunt plurima, quæ de Tranquillo & ceteris illustribus historicis curiosissimè excerpsimus? A Constantini autem supradicto anno vsque ad Consulatum Augustorum Valentis sextum, & Valentiniani, iterum totum meum est. Quo fine contentus reliquum temporis Grattiani, & Theodosij latioris historiæ stylo reseruaui.* Hęc Hieronymus. Iam verò in hoc Eusebij Chronico, & Gibertus Genebrardus, & alij adnotarunt, quæ vitio amanuensium forte magis irrepserunt, quam ipsius Eusebij culpa. Sed & Cęsar Baronius Cardinalis toto cęlo errare Eusebium in Chronico inquit, qui ingressum Syluestri Papæ ponit anno quinto Imperij Constantini, qui etiam ponat necem duorum Cęsarum Crispi, & Licinij sub Imperij Constantini anno vigesimo. Quæ cum ita sint, expectamus editionem correctionis istius Chronici

nici, quam vir doctissimus Vasatensis Episcopus in Aquitania confecit. Ceterum, cauendum est à Chronicis, quæ addita sunt Chronico tum Eusebij, tum Hieronymi, & aliorum catholicorum. Nam cum hoc seculo edita fuerint auctiora, iustissimis de caussis Additiones ad Chronicon Eusebij ab anno 1513. vsque ad annum 1556. à Theologis Hispanis in eorũ Indice expurgatorio fuere indicata, vbi inspersa sunt erroribus ab hæreticis.

Aliorum præterea librorum Eusebij, quorum aliqua mentio, vel pars extat, hæ sunt inscriptiones. *Collectaneorum Diuinæ scripturæ liber vnus.* Vide Euseb. lib. 4. de vita Constantini, & Theodoretum lib. 1. hist. Eccles. c. 16.

Libri omnes veteris Testamenti, qui in Canone sunt Hebræorum, in Græcam linguã translati. Socrates lib. 1. hist. & Sozomenus lib. 8.

De locis Hebraicis liber vnus iuxta seriem Alphabeti, quod Opus ab imperito Interprete male versum, D. Hieronymus iterum Latinum fecit, demptis, quæ haud quadrabant, & præfixa operi præfatione, cuius prima verba hæc sunt, *Eusebius qui à B. Pamphilo.* In qua præfatione meminit quoque

Topographiæ, siue Descriptionis locorum Terræ sanctæ libri unius, in quo Eusebius distinctionem duodecim tribuum cũ singulis earum Oppidis, & Vrbis Hierosolymæ, eiusque templi vniuersam structuram Geographica tabula depinxit, addita breui explanatione singularum totius picturæ partium.

Commentaria in omnes Psalmos, quæ fecit Latina Eusebius Sardus Vercellensis Episcopus, expunctis pluribus quæ hæresim Arianam sapiebant; cum in ijs Eusebius Cæsariensis Origenis potissimum sensum secutus fuisset.

Commentariorum in Isaiam iuxta historicam interpretationem libri quindecim, ut inquit Hieronymus in præfatione primi Commentarij in Isaiam, vel libri viginti, vt in libro de viris Illustribus numerat: de quibus idem Hieronymus in præfatione quinti Commentarij in Isaiam, *Eusebius*, Inquit, *historicam expositionem titulo repromittens, interdum obliuiscitur propositi, & Origenis Allegorica sata concidit*: Ac rursum cap. 18. eiusdem cõmentarij hæc Hieronymus addit. *Eusebius historicam interpretationem titulo repromittens, diuersis sensibus euagatur, cuius cum libros legerim, aliud multo repperi, quam Indice promittebat: vbicunque enim eum historia defecerit, transit ad Allegoriã: & ita separata consocias, vt mirer cum noua sermonis fabrica in vnum corpus, lapidem, ferrumque coniungere.*

In vtrumque testamentum à Porphyrio quindecim libris impugnatum, volumina triginta. Ex quibus libros tres hoc est 18. 19. & 20. scripsit pro defensione totius Prophetiæ Danielis; aduersus quàm Porphyrius duodecimum de quindecim libris, quos contra Diuinas scripturas emiserat, dictauit. Hieron. in Præfatione commentarij Danielis.

De Euangeliorum dissonantia liber vnus, quo locos inter se pugnantes conciliat; Cuius Operis fragmentum de controuersia super Matthæum, & Marcum vertit Ambrosius Mediolanensis, monachus Cassinensis.

Euangelicorum Canonum liber vnus, in quo ad Carpianum Canones decem proposuit ad cognoscendum, in quo Euangelistæ, vel & inter se similia, vel seorsum unusquisque propria dixerint, quod Opus Hieronymus Latinũ fecit, cuius initium est. *Eusebius Carpiano fratri.* Exemplum autem eiusdem Harmoniæ numeralis ex libro Euangelicorum Canonum Eusebij, vide in Sixti Senensis lib. 3. Sanctæ ipsius Bibliothecæ.

In Epistolam primam ad Corinthios commentarius, cuius meminit Hieronymus in epistola ad Pammachium, quæ incipit, *Christiani pudoris.*

Elenchi, & Apologiæ sermones duo, & alteri duo, qui (vt inquit Photius) cum prioribus duobus in quibusdam dictis discrepantes; in alijs quod ad dictionem, & sensum pertinet, sunt ijdem. *Inducit autem* (inquit Photius) *tanquam à Græcis dubitationes quasdam aduersus cultum nostrum irreprehensibilem, easque rectè, quamuis non omnes, refellit. Quod verò ad phrasim, stylumque pertinet, nullibi iocunditatem sapit, nec gaudet splendore. Eruditus autem est vir, quamuis solertia, & constantia in discutiendis exactè dogmatibus, sit indigentior: etenim in his quoque cernitur filij blasphemator, eumque secundam caussam appellans, & coriphæum, & alia quadam Arianica insania germina.* Hæc Photius.

Libro-

Librorum sex à Pamphilo martyre, & ab Eusebio in defensionem Origenis scriptorum; Photius in sua Græca Bibliotheca meminit. Sed Hieronymus Apologia contra Ruffinum eam non esse Pamphili, sed Eusebij ostendit, quamuis id omninò haud liqueat.

Quin & Eusebius scripsit librum de martyribus, & quidem vberem; nō autem, vt quidam opinati sunt, compendiosam omnium Sanctorum martyrum collectionem. Quod & ex capite 14. libri quarti, eiusdem Eusebij, cuiuis patere poterit; quemadmodum item ex lib. 5. c. 1. & 4. & 20. In quibus alicuius martyris coram iudice non solum verba, responsa, & reliqua, verum etiam apologias se scripsisse innuit. Et hunc sanè librum se quæsiisse, at non inuenisse Gregorius Magnus scribit ad Eulogium epist. 29. lib. 7. Indict. 1.

Scripsit item librum de Donis ecclesiæ Hierosolymitanæ à Constantino collatis, vt idem testatus est Eusebius lib 4. de vita Constantini, c. 46. ad finem.

Scio autem à Gennadio scriptum esse, Eusebium (nescio an Cæsariensem intelligat) reliquisse siue librum, siue Tractatum de Crucis Domini mysterio, & Apostolorum, ac præcipuè de Petri constantia, virtute crucis indepta.

At eidem Eusebio Cæsariensi Auctor Actorum Syluestri est falsò ascriptus, sicut etiam falsò creditus est hymnum Deo cecinisse in Niceno Concilio, & perperam creditus Auctor Cycli nouennalis, à Beda, vbi agit De ratione temp. c. 42. & ab alijs post eum, qui omnes videntur fuisse decepti, quòd constet Eusebium scripsisse libellum De Paschate, quem obtulit Constantino.

Quæ sequuntur, quædam sunt obseruationes è Iacobo Billio, è Roberto Card. Bellarmino, è Cæsare Cardin. Baronio, & è Francisco Ribera Societatis Iesu huc adscriptæ, vt Typographi, qui post hac Eusebium sunt edituri, vel alij, qui velint inoffenso pede libros illius decurrere, possint hinc præmoneri.

Sed præter illa quæ dicta sunt de Eusebio, Iacobus quoque Billius breuem, sed pietate & eruditione sua dignam reliquit censuram cap. 27. libri primi suarum obseruationum sacrarum, quæ sic habet: Inter ea ingenij monumenta quæ nobis ab Eusebio Cæsariensi Episcopo relicta sunt, non postremum locum obtinet volumen illud quod Demonstrationem Euangelicam cōplectitur. In quo tamen quædam interdum aspergit, quæ ὕποχαλκον quiddam sonant, magisque Ariano dogmati fauere, quàm Concilij Nicæni decretis, Orthodoxæque fidei astipulari videntur. Quocirca ne quis imprudens ad huiusmodi scopulos impingat, fideique naufragium faciat, eos hoc capite indicandos suscepi. Lib. 4. cap. 2. Patris δημιούργημα, idest, *Opificium* Filium vocat: quæ quidem vox planè improbanda est, ut quæ de rebus conditis tantummodo vsurpari soleat. Ibidem etiam ὑπηρέτην Patris (quemadmodum & ὑπουργὸν, lib. 6. in Præfat.) eum appellat: *atque à Patre* (πατρὸς enim legendum, non σωτῆρος) *suffectum fuisse, vt per eum tanquam per organum quoddam omnia dirigerentur.* Hæc porrò vocabula, vt Dei Verbi Maiestate indigna, meritò semper à Theologis omnibus rectè sentientibus explosa sunt. Ac rectè colligit Nazianzenus in oratione habita corā 150. Episcopis, hac ratione Filium nobis inferiorem futurum esse, si quidē nostra caussa extiterit. Eodem modo libro 5. cap. 1. secundam caussam Filium vocat, & cap. 6. secundum Dominum, & cap. 4. cum δευτερείων ἠξιῶσθαι, idest, *secundas honoris partes consecutum esse.* & c. 11. *præstantiorem quidem ipsum esse omni Angelica natura,* μείονα δὲ ἢ κατὰ τὸ πρῶτον αἴτιον, idest, *inferiorem prima caussa.* Quæ quidem loquendi formæ Arianismum apertè olent. Vnde etiam Interpres consultò in hoc postremo loco ab Auctoris verbis deflexit, vertitque: *Profectus autem ab eo, qui Pater est.* Maluit enim à fidi interpretis officio recedere, quàm ea Latinè reddere, quæ ab Orthodoxa fide discrepabant. Illud autem durius, ac longius amādandum, quod eodem lib. 5. cap. 8. *Patrem Filij Deum, ac Dominum esse dicit.* Falsissima enim est hæc propositio. Dei quippe ac Domini vocabula, quemadmodū est apud Gregorium Nazianzenum orat. 2. de Filio, ex eorum numero sunt, quæ ad aliquid referuntur. Deus enim eorum ratione dicitur, à quibus colitur, & Dominus respectu eorum, qui ipsius do-

minio

minio subiecti sunt. Quorum cum neutrum in Filium cadat (nam Deitatis ratione, nec Patrem colit, nec ipsius imperio subiectus est) absurdum planè est, Patrem Filij Deum, ac Dominum dicere. Ariana ergo censenda est huiusmodi propositio, qualis illa, qua impius Eudoxius conciones suas auspicatus fuisse traditur: πατὴρ ἀσεβής, υἱὸς εὐσεβής. Eiusdem farinæ est, quod eodem libro cap.4. *unum solum verum Deum, quique propriè ita appelletur, Patrem esse* ait: *secundum* autem, hoc est, *Filium, participatione duntaxat veri societatem consecutum esse.* Ac paulò post, *eum post Patrem, tanquam Deum* honorandum esse, propter inhabitantem in ipso Deum. Quæ quidem locutiones nihil minus, quàm Orthodoxæ sunt. Quis enim æquis auribus accipiat, Filium post Patrem, ac non potius cum Patre colendum esse? Quis item, ob id demum colendum eum esse, quod Pater in ipso habitet? Quis rursus id quod aliquantò pòst ait, eum solum propriè Deum dici posse, qui Deitatem à nemine acceperit? Quid denique illud, Filium propter Patrem θεοποιεῖσθαι, idest Deum effici? Nec minus reijciendum est, quod cap. seq. eundem, ὑπουργὸν τοῦ πατρὸς, esse ait, ὥστε ἐπικελευομένου τοῦ μείζονος δημιουργεῖν. quod tamen emollire studuit interpres, dum μείζονος uertit, *illius.* Nam quod cap.6. vbi nihilo magnificentius ac præclarius de Filio loquitur, ex his Isaiæ verbis: *Dominus misit me, &c. inferiorem esse Patre Filium* probare nititur, nullo modo ei assentiri possum. Ad Diuinam enim naturam hæc verba refert, quæ de humana natura accipienda sunt. Etenim humanæ naturæ, ac non Diuinæ respectu Christus eo loco Patrem Dominum appellat. Quin, ne Christus quidem, vt annotat Basilius lib. quarto, aduersus Eunomium, unquam in Euangelio Patrem Dominum appellat, sed Patrem duntaxat. Nec verò eod. lib. cap.17. ei magis assentiri possum, cum illud, *Vt cognoscant te solum Deum verum,* soli ingenitæ creaturæ conuenire ait, quasi videlicet Filio, quoque, ac Spiritui sancto non item conuenire queant. Multo enim rectius, & Basilius, lib 4. contra Eunomium, & Nazianzenum, Orat. 2. de Filio, id dictum fuisse volunt ratione, ac respectu falsorum Deorum, quales à Gentilibus colebantur.

Postremò in Præfat. lib.6. Filium δευτέραν μετὰ τὸν πατέρα οὐσίαν dicit: quod quidem à veritate apertissimè abhorret. Vnde etiam interpres maluit ita vertere; *alteram autem præter illum, & cum illo personam,* quàm Græca ad verbum reddendo, prauam, atque à vero dissidentem sententiam exhibere.

Præter hanc verò Censuram, idem ipse Iacobus Billius, quid in libro de Demonstratione Euangelica tam Græco, quàm Latino corrigendum existimauit, scripsit his verbis.

Quoniam ea quæ aduersus Orthodoxam fidem facere videbantur, superiore cap. ostendimus, nunc iam quid in eodem Eusebij opere, tam Græco, quàm Latino corrigendum uideatur, paucis indicandum est. Primum igitur, vt Græcis manum admoueam, lib.1. cap.6. in his verbis: διά τινων ἀπορρητοτέρων ἰδιά συμβόλων τὴν κατ' αὐτὸν θρησκείαν ἐπιτελεῖν νομοθετήσας haud paulo lubentius ἢ διά legerim, quàm ἰδιά. Cap. 10. vbi habetur οὐδ' ἀνθρωπίνως χεχινημένων κατὰ θείαν δ' ἐπίπνοιαν, quin ἐπίπνοιαν legendum sit, equidem minimè dubito. quemadmodum etiam legit interpres. Sed & eodem, hoc est vltimo cap. in his verbis, ἁμαρτιά μὲν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν τοῦ κόσμου κατάρα δὲ ὑπὲρ τῶν ἐμμενόντων πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ Μωσέως λογίῳ, apertissimè liquet ante ἐμμενόντων, negatiuam particulam collocandam esse. Alludit enim ad illud Scripturę: *Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus quæ scripta sunt in lege,* aitque Christum hanc execrationem ab ijs sustulisse, qui à legis Mosaicæ iugo ad Euangelicam vitam sese transtulerant. Iam lib.1. cap. penult. quis non hoc facile mihi concedat, vt in his verbis; ἐπιτρεπτικοὶ πάσης ἐκθέσμου, καὶ θηριώδους διαίτης; ἀνατρεπτικοὶ potius legam? cum de sanctissimis Christi legibus sermo habeatur. Quis non item illud, vt in vltimi capitis fine, nonnihil hęc verba immutem, κατὰ χριστοῦ φρονεῖν αἰχύντες, ac legam, καὶ τὰ χριστοῦ, cum hic de Christianis Eusebio sermo sit. Sed & aliud mendum est in lib.4. cap.6. quod ab interprete minimè animaduersum, erroris ansam ipsi porrexit. Secutus enim Gręcum codicem, qui habet οὐδ' ἵνα τῶν ἐπὶ γῆς μένοι ἂν ἀδιάφορον, sic vertit: *Num liberum sit, atque indifferens, earum rerum, quæ ad terram pertinent, cuiquam permanere*; cum tamen dubium minimè esse possit, quin ita vertendum fuerit: *Neminem mortalium interitus expertem fore.* ἀδιάφθορον enim in Gręco legendum est, vt sensus ipse manifestissimè ostendit. Nam quod eodem

eodem libro cap.15. hęc verba, ἔλαιον δὲ τῶν δικτῶν ἐν τούτοις εἶχεν, negantem particulam desiderent, extra controuersiam esse puto. Ac ne illud quidem mihi excuti potest, quin sequenti cap. in explicatione loci illius 1. Reg. *Ecce dies veniunt*, error etiam in Græco obrepscrit, vbi enim habetur, εἰ γὰρ τὰ περὶ τῆς τῶν βρωμάτων ἀδιαφθορίας, καὶ τὰ περὶ ἑορτῶν, καὶ νεομηνιῶν, &c. pro ἀδιαφορίας legendum διαφορᾶς. Neque enim lex vetus ciborum ἀδιαφορίαν habebat, sed discrimen, ac delectum. Iam lib.6. cap.20. quin τοπικῶς ἐπιβαίνειν μέρη τινὶ τῆς γῆς, legi debeat, non τροπικῶς, vt excusum est, clarius est, quàm vt demonstratione indigeat. At verò cap.4. in his verbis, ὡς καὶ Ἱερουσαλὴμ πᾶν τὸ θεοσεβὲς τόπισμα, vulgatam lectionem retineo. Neque enim hic necesse habuit interpres πολίτευμα emendare: vertit enim *pium ac religiosum ciuile institutum*. Cum τόπισμα idest, τόπος, huic loco rectius quadret. Reliqua errata emendatu perfacilia sunt. Nempe lib.7. cap.4. ἀριστῶν θεῷ βιοῦντα non ἀρετῶς, vt in libris editis, & pag.232. ἐπὶ τῆς γνήσιως, nõ γνώσιως, & p.292. ἐναγέρατος, non ἐναργέρατος.

Errata editionis Basileēsis.

Nunc ad Latina veniamus, quæ sanè in editione Basileensi plerisque locis valde corrupta sunt. Nos ea quæ auctoris sensum perturbant, breuiter ostendemus, ac corrigemus, lib.1. cap.6. vitiosè legitur; *Simulachrorum cultu introducto*, pro *interdicto*. Et paullo post *in Patre* pro *in parte*. Lib.3. cap.6. pro, *euidentibus rebus, omnemque aperientibus rationem*, lege *operientibus Sermonem*. Grecè, καλυπτόντων, vt sæpe Chrysost. loquitur, ἀποκρυπτόντων, idest, *superantibus*. Cap.7. in his verbis: Imperium Romanum *euasisse*, lege, *innasisse*, vt etiam linea sequenti *nulla mercede*, pro, *vlla*. Vltimo cap. pro *Lyciam*, repone *Libyam*. Lib.4. cap.10. pro *indigenti*, lege *ingenti*. Cap.15. pro *princeps factus*, *particeps factus*, & sub finem *confessor*, non *confessor*. Lib.5. in Præfat. pro *omnia*, lege *omina*. Ac non multo post pro, *Namque homines quiduis à Dijs, &c.* emenda, *quibus à Dijs*. Cap. 5. *Interitionibus* legendum, non *interioribus*. & paullo post, *concordat sacrum*, non, *concordia*. Lib.6. cap.1. pro, *contradictionē* lege *contractionem*, Græcè, ὑποστολὴν. Cap.2. pro, *vultus*, *vult is*. Cap.15. *qui rufo inuehitur*, adde, *equo*. Cap.16. lege *qua disposuit*, non, *quas disposuit*. Cap.18. lege, *extremum pertulit casum*, non *causam*. C.20. lege, *quorumve regum*, non *regnum*. Et paullo post, *Domino præsente*.

In Donato interprete Eusebij obseruata.

Hæc sunt quæ in Basileensi editione carptim emendauimus; reliquum est, vt loca quędam, in quibus Donatus interpres Eusebij mentem non satis assecutus fuisse videatur, in medium proferamus. Lib.1. cap.5. Hæc verba τίς οὖν ὁ δηλούμενος ἐπὶ πλὴν τοῦ πρὸς ἡμῶν μετὰ τὸν πατέρα κυριολογουμένου θεοῦ λόγου. Latinè sic reddita sunt: *Quis tandem hic, qui sic visus est, alius fuerit præter Dei Verbum, quod seipsum ad tempus de propria magnitudine demiserit, vt alibi quoque dicendum est*. Quàm autem hæc cum Græcis consentiant, viderint, qui vtriusque linguę cognitione præditi sunt. Sic autem potius vertendum erat. *Quisnam autem alius esse queat ille, qui hic significatur, quàm Deus Verbum, qui à nobis post Patrem Domini vocabulo appellatur?* Cap.6. ὡς εἶναι τὴν καὶ νέαν διαθήκην οὐδ' ἄλλην τῆς παλαιᾶς τῆς ἀρχαιοτάτης τῶν Μωσέως χρόνων εὐσεβοῦς πολιτείας. Donatus, *Ne Testamentum nouum aliud esse putemus, quàm antiquissimam illam Mosaicorum temporum coniunctam ciuilem rationem*. At hoc loco non animaduertit, superlatiuum comparatiui loco ab Eusebio vsurpatum fuisse. Huc enim toto hoc cap. tendit, vt ostendat eam vitæ rationem, quam lex Euangelica prescribit, eandem esse cum illa, quam antiquitus, atque ante Mosaicę legis tempora pij viri sequebantur: quemadmodum ostendit ex eo vitæ genere quod Iob profitebatur. Non longè infra de Mosis lege loquens, αὐτοῖς δὲ τοῖς τοῦ Ἀβραὰμ ἀπογόνοις, μὴ οἵοις τε οὖσιν ὁμοίως τοῖς προπάτορσι κατορθοῦν, τὸν ὑποβεβηκότα, καὶ ἀτελῆ βίον παρεδίδου, idest, *ipsis inquam ortum ab Abrahamo trahentibus, vt qui non tam aquè ac maiores sui omnes virtutis numeros absoluere possent, inferiorem atque imperfectam vita degenda rationem tradebat*. Donatus autem sic vertit. *Ipsis Abraha nepotibus, & ab eo ortum trahentibus qui non quemadmodum ipsi Patres suam qua subsecuta est inferiorem vitam suam dirigere poterant, tradita est*. In quo icciroo fallitur, quòd κατορθοῦν iungit cum βίον, quod tamen hic absolutè legendum est. Nam accusatiuus ille perspicuè ad verbum παρεδίδου referri debet. Sequitur mox in Gręco; ἀφίστη μὲν αὐτοὺς ὁ Μωσῆς τῆς ἀθέου πολυθείας, ἀνῆγε δὲ ἐπὶ τὸν πάντων δημιουργὸν θεόν, πρῶτον ἐκεῖνοι βαθμὸν εὐσεβείας ὡς ἐν εἰσαγωγαῖς, καὶ προθύροις τῶν τελεωτέρων προβεβλημένος. Quæ postrema verba ita transtulit Donatus: *Perfectiorum illorum vita in ingressibus, & vestibulis pietatis obijciens*. Ego verò sic: *Primum illum*

pietatis

pietatis gradum velùt in perfectioris vitæ elementis ac vestibulis præstruens. Neque enim hoc vult Eusebius, Mosem perfectissimam illam priscorum hominũ vitæ rationem Israelitis proposuisse, sed eos ad illam quasi gradibus quibusdam prouehere studuisse; quorum primus in eo situs erat, vt eos ab impia Deorum multitudine abductos, ad veri, ac sempiterni Dei cultũ conuerteret. Sed & vlt. cap. eiusdem libri, vbi rationem reddit Eusebius, cur legis Mosaicæ tempore animantia Deo in sacrificium offerrentur; non satis commodè hæc verba transtulit Donatus, τῆς σφῶν ψυχῆς ἀντίψυχα προσκομίζοντες *vt sua ipsorum anima sacrificium illud comparantes.* Sic enim potius hæc verti debebant: *pro anima sua piaculo eam offerentes.* Cõsimilem in modum lib. 3. cap. 3. in fi. hallucinatus fuisse uidetur in his verbis: ἐξ ἡμῶν ἀφελόμενοι: Vult enim auctor Porphyrium, & Apollonium Tyanęum, aliosque huius generis, multa à Christianis suffuratos esse, vt qui Christi temporibus longè recentiores extiterint. At interpres ita vertit, ac si in Græco esset, ὠφελούμενοι. quemadmodum etiam cap. 6. interpretando labitur, dum sub finem capitis, non animaduertit, hęc verba τῇ λογικωτέρᾳ μεθόδῳ ad verbum ἐπιθέσθαι referenda esse. Sic etiam cap. sequenti τὸν ἐν νεκροῖς θεολογεῖν, vertit, *de eo qui mortuus esset nouam Theologiam proferre.* Ego autem ad hunc potius modum: *eum qui mortem obierat, Deum asserere, ac prædicare.* θεολογεῖν enim hoc loco, nil aliud significat, quã θεὸν λέγειν. Cap. vlt. ξενοφωνεῖσθαι, transfert, *aliena lingua vti*, cum potius de his vocabulum istud vsurpetur, quorum auribus res quædam nouę, atque inusitatę ingeruntur; quales tum erant illi, apud quos primum Apostoli de fide Christiana orationem habebant. Iam lib. 4. c. 9. hæc verba τῆς οἰκείας λήξεως ἀποπεπτώκασι. vertit Donatus *proprium vocabulum amiserunt.* Ego autem, *propriam Sedem. De malis Angelis* auctor loquitur, *qui sede sua exciderunt.* Libro 5. non longe ab initio. ποῖα δὲ τὰ περὶ τῆς ἀνθρωποθυσίας νενόμιστο; idest, *in vsu atque consuetudine posita erant.* At interpres ita: Qualia verò, quæ de humanis victimis feruntur cẽsenda? quemadmodum etiam linea sequenti vertere maluissem: *Eccui tandem res mala absurditatis exuperantiam reliquerunt?* quàm vt ille vertit, *Num igitur vlla re praua locum nouæ absurditati reliquerunt?* At illud grauius, quod aliquanto post hæc verba, οὐδείς γοῦν αὐτῶν πώποτε ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ὡς ἐπ' ἀκολάστοις, καὶ μηδὲ σώφροσιν ἀνθρώποις ἁρμόζουσι φρονεῖν, ἢ λέγειν τὰ τοιαῦτα ἀγανακτήσας φαίνεται, ad hunc modum transtulit. *Certè nunquam eorum quisquam se contra homines indignatione correptum esse contendit, quod qualia à nobis dicta sunt, talia ipsis aut cogitando, aut dicendo quasi nequitia plena, neque vlla modestia referta tribuerent.* Sic enim aptius fortasse reddi possent: *Nemo quippe eorum ob ea, quæ dicta sunt, tanquam ob libidinosa atque obscœna, & quæ ne pudicis quidem hominibus sentire, aut loqui par sit, indignatione commotus fuisse videtur.* Et paulo inferius: κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν προφῆται παρέργως μὲν, εἴπου τι τῶν ἐφημέρων ἐζητεῖτο καὶ τοῦτο προύλεγον τοῖς ἐρωτῶσι, τὸ δὲ κεφάλαιον τῆς προφητείας ἐπὶ μεγάλης συνετελεῖτο. idest, *eodem quoque modo prophetæ, qui post ipsum extiterunt, obiter quidem, si quid eorum quæ ad quotidianum vitæ vsum pertinerent ab his quæreretur, id quoque sciscitantibus prædicebant, at Prophetia ipsorum cardo in rebus magnis versabatur.* Neque enim placet Donati versio: *Ad eundem quoque modum etiam Prophetæ, qui post illum extiterunt. Ceterum extra propositum existimetur, si quid eorum quæ in diem quæri solent, &c.* Cap. 1. δύο γὰρ οὕτως ἀγέννητα εἶεν, τὸ προβεβληκός, καὶ τὸ προβεβλημένον. Donatus: *Sic sanè duo ingenita essent; vnũ, quod proiecisset: alterum, quod proiectum esset.* Mallem; *Vnum quod produxisset, alterum quod productum esset.* προβάλλειν enim cum de Patre dicitur, *emittere*, vel *producere* verti debet, non *proijcere*, neque enim aptè dici potest, Filium à Patre proiectum fuisse. Ac ne quidem nisi rarissimè προβάλλεσθαι dicitur filius. Nam illud propriè Spiritui sancto tribuitur, quemadmodum, & ἐκπορεύεσθαι. nam Filio γέννησις, & γεννᾶσθαι peculiariter tribui consueuerunt. Cap. 9. οἱ γὰρ τῷ Ἀβραὰμ ἐπιξενωθέντες ἐπὶ γραφῆς ἀνακείμενοι, δύο μὲν ἑκατέρωθεν, μέσος δὲ ὁ κρείττων ὑπερέχων ἐν τιμῇ. *Hi ab Abrahamo hospitio excepti sunt, sic in pictura prostant, vt duo quidem vtrinque existant; medio autem loco, sublimior, atque honore præstantior:* nam hoc loco perspicuè labitur interpres, dum ita vertit: *qui enim ab Abrahã hospitio suscepti sunt vt habet scriptura, recumbentes erant, &c.* γραφὴ *enim* hic picturam, non scripturam significat. Vult enim Eusebius apparitionem illam, quę olim Abrahæ contigit, suo etiã num tempore depictam cerni. Cap. 20. ἡμεῖς γὰρ οὐκ ἄλλως ταῦτά φαμεν συνίστασθαι &c. Donatus: *Nos enim non aliàs*

hac dicimus extitisse. Ego, *cohærere vel confirmari*. Aliquanto inferius, ὡς καὶ φιλτάτους δι' ἀ-ξιφῶν χωρεῖν, i. *adeo vt etiam charissimi manus inter se consererent*. Galli, de facon que les plus grands amys en vindrent iusques aux couteaux. Donatus vertit: *Adeo vt etiam charissimos sibi gladijs transfigerent*.

Duo loca in eodem Eusebij Opere ab interprete omissa, Latinè redduntur.

Antequam ab Eusebio discedam, duo loca supplere libet, quæ in interpretatione Latina prętermissa sunt. Etenim lib. 5. cap. 3. post hæc verba: *æternumque Patris Sacerdotem*; hæc ex Græco addenda sunt. *Primum igitur aduerto, quòd bis iam genitus à Deo fuisse dictus est. Ac quoniam Prophetarum Vaticinia Diuino Spiritu nobis dicta fuisse credimus, vide an non ipse Spiritus sanctus, qui in Prophetia est, sui ipsius secundum Dominum post vniuersorum Dominum appellet.* *Dixit enim*, inquit, *Dominus Domino meo sede à dextris meis. Sanè Hebræi primum Dominum, vt generatim omnium herum, ineffabili vocabulo, quod quattuor literis constat, appellabant. Ac proinde meritò Saluator, ac Dominus noster Iesus Christus Dei, cum aliquando à Pharisæis quæsiisset; Quid vobis videtur de Christo? Cuius filius est? dixissentque Dauid, subiunxit. Quomodo ergo Dauid in spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis? propemodum scilicet vocem eam exponens, vt quæ ipsum non modo Dauidis Dominum prædicaret, sed etiam spiritus illius, qui in Propheta versabatur. Quod si Propheticus hic Spiritus, Spiritus sanctus esse à nobis creditur, hunc certè Dominum esse confitetur, quem Patris confessorem esse docet. Nec verò absolutè, sed sui quoque ipsius Dominum eum dicit. Quanto ergo magis hoc dixerint ratione, ac mente prædita Potestates, quæ Spiritu sancto inferiores sunt, atque omnes, tam quæ in corporibus cernuntur, quàm quæ corpore vacant, creaturæ, quarum omnium optimo iure Dominus esse demonstrari queat ille qui solus eodem, quo Pater, subsellio sedet, per quem omnia facta sunt? quandoquidem vt ait admirandus Apostolus, in ipso condita sunt omnia tam quæ in cælis sunt, quã quæ in terra, siue visibilia, siue inuisibilia. Quare consentaneum est eum solum paternæ similitudinis prærogatiuam habere, quippe qui etiam solus cum Patre considere declaratus sit. Ex quo illud perspicuum est, nulli eorum, quæ genita sunt, fas esse omnipotentis Imperij, ac Regni dexteram sortiri, præter eum vnum, qui variè, ac multipliciter, per ea, quæ ante diximus, Deus prædicatus est.* Hæc sanè à Donato Veronensi consultò prætęrita fuisse suspicor, quòd hinc Spiritus sancti maiestatem nimium imminui deprimique cerneret. Quonam enim modo Spiritus sancti cum filio æqualitas constabit, si eum Dominum appellet? Quis autem non uidet, quàm detortè hæc verba exponat Eusebius: si ergo Dauid in spiritu eum uocat Dominum: quę cum perinde valeant, ac si dixisset Spiritu sancto afflatus, ille tamen hinc colligit, ipsummet Spiritum sanctum Dominum suum Filium appellare: quo nec falsius, nec absurdius quicquam cogitari potest. Ego verò hunc locum eo nomine vertendum duxi, vt Lector intelligat, meliorem sibi in Trinitatis materia cognoscenda Doctorem quęrendum esse, quam Eusebium. Hic enim & Patrem Dominum Filij, & Filium Dominum Spiritus sancti apertè asserit: quod quidem credere quid aliud est, quam horrendæ impietatis crimine se astringere? Sed iam ad alterum locum veniamus, alter locus in quo quædam transilijt interpres. Is est lib. 7. c. 1. cuius initium tale esse debet. *Incredulitatis Iudaicæ gentis in Christum prædictio, signumque quod ipsis à Domino dabatur. Erat autem huiusmodi: Virgo Deum gignens, ob cuius ortum omnimoda Iudaicæ nationis euersio prædicebatur: & quo pacto alienigenæ, & hostes terram eorum occupaturi erant: & quomodo ea quæ prius deserta erat, Diuinum cultum consecuta, vberes fructus allatura erat: sic videlicet indicata Ecclesia, quemadmodum diuinus Euangelista, &c.*

Ex Bellarmino Cardinali.

Apud Eusebium lib. 2. histor. cap. 1. habentur ex Clementis lib. 6. Disputationum hęc verba: *Petrus, Iacobus, & Ioannes post assumptionem Saluatoris quamuis ab ipso fuerint omnibus penè prælati, tamen non sibi vendicabant primatus gloriam, sed Iacobum, qui dicebatur Iustus, Apostolorum Episcopum statuunt*. Respondet igitur Bellarminus Card. locum

Eusebij sine dubio esse corruptum. Nam & si in Basileensi codice versionis Ruffini, habeantur ea verba, tamen in codice Coloniensi ab homine Catholico verso, & edito, non habetur nomen *Primatus*, & pro illis verbis *Apostolorum Episcoporum*, habetur *Hierosolymorum Episcopum*, quæ lectio cohæret inprimis cum Nicephoro ita hunc locum citante lib. 2. cap. 3. necnon cum eiusdem Eusebij sententia, qui in eodem lib. 2. cap. 14. hist. dicit, *Petrum fuisse Apostolorum maximum, & primorum principem:* cohæret deinde cum Græco codice Vaticanæ Bibliothecæ, tum etiam Parisiensi nuper edito.

Porrò Eusebium Caluinus, & Kemnitius aiunt in historia lib. 5. cap. 17. scripsisse ex Apollonio *primum* fuisse Montanum, qui leges ieiunij imposuerit. At vox illa *primum* additio est hæreticorum. Nam neque habetur in textu Græco Eusebij, nec in editionibus Latinis, excepta Basileensi. Vide Bellarm. lib. 2. cap. 9. de bonis operibus in particulari.

In historia item Ecclesiastica Eusebij à Ruffino versa habetur, Constantinum per soporem vidisse signum Crucis in Cælo, & deinde Angelos ei dixisse: *In hoc vince*. At lib. 1. de vita Constantini, Eusebius refert in itinere eum corporeis oculis uidisse solum signum Crucis cum illis literis IN HOC VINCE & idem signum à toto exercitu conspectum, & noctu postea ei apparuisse Christum, qui mysterium explicuerit, atque hæc omnia se ab ipso Constantino audiuisse. Itaque verisimile est, quod in historia habetur, à Ruffino additum fuisse. Bellar. lib. de Laicis cap. 4. quinta Controu.

Ex Baronij Cardinalis Tomo III. sub annum CCCXI. *& alibi.*

Apud Eusebium, quæ apposita est narratio de martyrio Syluani, Emesæ Episcopi, Petri Episcopi Alexandrini, & Luciani presbyteri Antiocheni, alterius potius Auctoris, quàm Eusebij esse putatur.

Post hæc (inquit) *sequitur narratio de martyrio Syluani Emesæ Episcopi, Petri Episcopi Alexandrini, & Luciani presbyteri Antiochiæ, quam quidem alterius potius Auctoris, quam Eusebij esse putamus, nisi velimus eum sibi ipsi esse contrarium, & turpiter hallucinatum, cum* (vt dictum est) *tam asseueranter antea testetur, Petrum Alexandrinum nono persecutionis anno sub Diocletiano excitatæ passum esse, duodecimque tantum annos sedisse, eorumque tres ante persecutionem in pace transegisse*. At in edicto quod refert à Maximino pro Christianis promulgato, deprauatè legitur *Maximinus* pro *Maximiano*, & *Constantius* pro *Constantino*. A lege etiam ipsa corrigitur Eusebius, dum ait constituisse Constantinum testatorem posse sine scripto vltimam voluntatem suam testatam reddere, nam non eousque progressa est lex. Reliqua verò plura sunt, quæ vel & nos attigimus suprà, vel in ijsdem Baronij annalibus cerni poterũt. Qualia de superadditis nomine Eusebij aliquibus ad finem eius historiæ.

Ex Francisco Ribera.

Ribera in Malach. cap. 3. num. 2. cum reiecisset deliramenta Hebræorum de Angelo, quę ibidem Deus profitetur, & tum Angelum Ioannem Baptistam Christi testimonio asseruisset, subiunxit illud, diuinare non possum, quid in mentē venerit Eusebio Cęsariensi, vt cũ tam pręclara extarent Euangelistarum testimonia de Io. Baptista, non dubitauerit scribere lib. 5. de demõstr. Euang. c. 28. *Hunc Angelum, quem mittit Deus ante faciē suam, esse Christum.*

Evsebivs cæcus, de quo hæc Cassiodorus Instit. Diuin. Lectionum, cap. 5. *De Didymo, quod ferebatur, mihi penè impoßibile videbatur esse, cum legerem, nisi de partibus Asiæ quemdam ad nos venire Eusebium nomine contigisses, qui se infantem quinque annorum sic excæcatum esse narrabat, vt sinistrum eius oculum excauatum orbis profundißimus indicaret, dexter verò globus vitreo colore confusus, sine videndi gratia infructuosis vsibus voluebatur. Hic tantos Auctores, tantos libros in memoria sua Bibliotheca condiderat, vt legentes probabiliter admoneret, in qua parte codicis, quod prædixerat, inuenirent. Disciplinas omnes, & animo retinebat, & expositione planißima lucidabat*. & post alia, de eius lucubrationibus ait: *Quem tamen adhuc Nouatianæ prauitatis errore detentum, misericordia Domini suffragante, rectæ fidei credimus illuminatione complendum, vt quem scripturas suas animo fecit discere, iubeat Catholicæ fidei integritate pollere*,

Evsebivs Cremonensis (ait Tritemius) monachus, qui claruit anno 420, & discipulus B. Hieronymi presbyteri, scripsit ad Damasum Portuensem Episcopum, & Theodosium Senatorem Romanæ vrbis, satis elegans & prolixum volumen:

De transitu Sancti Hieronymi, lib. 1. *Reuerendißimus*.

Vide tamen in verbo, Hieronymus Stridonensis.

Evsebivs Emissenus non is est, cui Homiliæ inscriptæ illius nomine & ascriptæ sunt, & excusæ: Nā ille fuit Episcopus Emissæ oppido vicino Alexandriæ in Aegypto & quidē Arianus. Hic autē scriptor, fuit Episcopus Lugduni, ut ipse ostēdit multis in locis. Nēpe in Hom. de S. Blādina Lugdunensi, S. Ephipodio, & Alexan. Lugdunensibus, S. Genesio Arelatensi.

Deinde ille vixit tēpore Constantini, & fratrum ante D. Hieronymum, hic nō longe post, scilicet, circa tempora Valentiniani, & Theodosij minoris natu, habet Sermonem de S. Maximo Episcopo Regiensi, Secundo Abbate Lirinensi, ibique mentionem facit S. Honorati primi Abbatis Lirinensis, & postea Episcopi Arelatensis, ad quem Honoratum scripsit septem Collationes Io. Cassianus, qui eodem tempore, & iisdem in locis vixit. De Honorato tanquam eiusdem ætatis meminit Eucherius Lugdunensis. Honorati denique vitam scripsit Hilarius Arelatensis eius in Episcopatu successor. Qui omnes cum eadem ętate vixerint, scilicet sub Valentiniano, & Theodosio minore, & hic horum mentionem habeat, non potuit esse, nisi his tempore inferior, aut certè ęqualis.

Deinde Sermonem habet de Litania triduana, quàm à Mamerco Viennensi per hęc tempora constitutam esse constat, pariterque de Barbaris, quos tunc in Romano Imperio, & in Gallia bellum gessisse certum est.

Ex his & quia se testem vitæ, discipulum, & filium B. Maximi pronunciat, crediderim has Homilias esse vel Sancti Eucherij Lugdunensis Episcopi, qui hac ętate floruit, & multa alia huiusmodi scripsit, vel certè alterius, qui illi proximus fuerit in Episcopatu, & virorum sanctissimorum, quos diximus fuerit sodalis.

Præterquam quod ea etiam ratione non potest esse Eusebius quia ille Gręcè scripsit, cum reperiantur eius pleraque fragmenta in Catenis Græcis. Huius autem stylus non est quidem eius, qui interpretatus sit Græca, sed qui ipse Latina scripserit.

Quia verò illum, qui hunc librum imprimendum curauit, maximè mouit Homilia 5. in Pascha, ea etiā non potest esse Eusebij Emisseni, quia loquitur aduersus Pelagiū, qui multo post tempore fuit D. August. ętate, hoc autem non aduersatur illi, quem auctorem credimus.

Quia dubitat ille de Homilijs ad monachos, illas in Insula monasterij Lirinēsis habitas esse constat ex Homil. 5. inter eos, & 9. in qua se ad illas accessisse ait, ad quorūdam Monachorum negligentias corrigendas.

Vltima verò libri Homilia videtur habita coram alio maiori Episcopo fortè Metropolitano ipso Hilario Arelatensi. Vide in verbo, Eucherius.

Evsebivs Episcopus Mediolanensis, Pont. Leoni familiaris, pro fide Catholica contra hęreticos fortiter pugnas, & scribens, fertur nōnulla edidisse Opuscula, sed ad notitiam meam non venerunt. Vidi enim vnam eius duntaxat Epistolam, quam in caussis fidei scripsisse dicitur. Claruit anno Domini 450. Tritem.

Ad Sanctum Leonem Papam, epist. 1.

Evse-

Eusebius quidam, qui Episcopus fuit dignitate, & vt inquit Photius *fide Orthodoxus*. Scripsit aduersus Andream quemdam hæreticum, qui contra veritatem Diuinæ scripturæ, & Patrum, inter alias hæreses, dicebat Christi corpus fuisse immortale, & impassibile, etiam ante Resurrectionem. Plura ex Eusebio illo Photius ibidem in Biblioth. Græca, pag. 176. num. Græco.

Eusebius natione Sardus, & ex Lectore Vrbis Romanæ Vercellensis Episcopus, ob confessionem fidei à Constantio Principe, Scythopolim, & inde in Cappadociam relegatus, sub Iuliano Imperatore ad ecclesiam reuersus, edidit in Psalmos Commentarios Eusebij Cæsariensis, quos de Græco in Latinum verterat. Mortuus est Valentiniano, & Valente regnantibus. Hęc Hieronymus in Catalogo.

Is verò dum esset in exilio, Epistolam scripsit ad presbyteros, & ad plebes quásdam Italię, De statu suo, & vita; quę epistola incipit: Dilectissimis fratribus, &c. Quæ cum extaret in libro antiquissimo Mediolani edita, inserta item fuit à Margarino Bignæo Bibliothecæ Sanctorum Patrum.

Eusebius Priolus Venetus, Ord. Camaldulensium, de Mundi miseria lib. 1. Carmina item Latina anno 1501. Franciscus Sansouinus.

Eusebius Valentinus Mutinensis, Monachus S. Ioannis Euangelistæ Parmæ, Congregationis Cassinensis (aliàs S. Iustinæ de Padua) qui claruit anno 1560. Vir spectatæ probitatis, atque doctrinæ, Poetaque nostri temporis haud mediocris, scripsit quę excusa sunt Romæ anno 1589. in tertio Tomo Poematum Prosperi Martinengi, videlicet

De quadruplici Aduentu Domini, carmen heroicum.
In mortem Domini nostri Iesu Christi, eodem carmine.
In Sanctam Christi Natiuitatem, Hendecasyllabum.
In eandem Choriambicum.
Hymnum de eadem, versu Sapphico.
In Præsentationem eiusdem, Sapphicum.
In eandem Hendecasyllabum.
In eiusdem Resurrectionem versu Iamblco.

Eustachius Bonauentura Trit. qui Eutychius Bonauentura. Vide in verbo, Bonauētura.

Eustachius Richerius, portentosas (vt inquit Eisingrenius) opiniones Lutheri, pręcipuè De Sacramentis retexit, & confutauit anno 1547.

Eustachius Honorio in Catalogo, est Eustathius, genere Pamphilius, Sidites Hieronymo in libro de viris illustribus: Proinde vide infrà.

Eustasius discipulus S. Columbani, iter cuius, cum in exilium duceretur, conscripsit, à quo Ionas, qui vitam S. Columbani scripsit, cuncta sųę historiæ adtexuit. Vixit an. 612.

Eustathius Antiochenus Episcopus, post res in Concilio Nicæno constitutas, Scriptum edidit, quo consubstantialem Patri Filium defendit. Quem vnà cum Athanasio, duos nempe Catholicorum Principes, Ariani in Pseudosynodo Antiochiæ habita fictis criminibus sunt persecuti.

Eustathius Beryti Episcopus, Apologiam, siue defensionem Epistolę Leonis Pontificis Romani Gręcè scripsit aduersus Timotheum Elurum, ex quo quod fragmentum ad nos peruenit Gręcum m. s. id nos hic bona fide versum reponimus. Sic autem habet. Cognosce ex ijs, quę sequuntur horum dogmatum limatam, & perfectam rationem. Cum enim dixisset: *Operabatur enim vtraque forma operante, cum alterius communione, quod habuit proprium*, subiungit, *Verbo quidem operante hoc, quod est Verbi; corpore verò perficiente, quæcunque erant corporis, cum dixit, Verbo operante auctoritatem, & potestatem, & libertatem Diuinitatis significauit. Quæcunque enim sunt Verbi, hæc sunt principalia, & regia: Non subiunxit autem corpore operante, sed perficiente quæcunque sunt corporis, vt tibi significaret, quod corporis ad voluntatem verbi vniti, cuius erat factum proprium mouebatur secundum ordinem naturæ, quando hoc placeret Deo Verbo. Non enim ex se ipso ad naturales passiones ciebatur, aut ad ea, quæ extrinsecus accidebant, sed Verbo permittente Oeconomicè.*

Eustathius genere Pamphylius, Sidites, primum Beroeæ Syriæ, deinde Antiochiæ rexit

Ecclesiam,& aduersum Arianum dogma componens multa, sub Constantino (Constantio legendum est ex antiquis m.ss. codicibus) Principe,pulsus est in exiliu Traianopolim Thraciarum,vbi vsque hodie conditus est. Extant eius volumina de Anima, de Engastrimytho, aduersum Origenem,& infinitæ epistolæ, quas enumerare longum est. Hęc Hieronymus. Ac Sozomenus ita. Eustathius autem, vti accepi, falsam sibi obiectam criminationem animo quieto,& tranquillo ideo tulit,quòd illud sibi fore commodius putauit: vir quidem cũ in alijs rebus præstabilis,& spectatus,tum in eloquentia iure admirandus, quemadmodum ex libris eius,qui extant cognosci potest,in quibus,& vetus loquendi ratio, sapientes sententiæ,verborum elegantia,& lepos in rebus explicandis non sine magna omnium commendatione elucet. Sic quidem Sozomenus lib. 2. cap. 10. Sed Baronius Card. addit. *Latinitas autem, quòd sciam, tanti viri lucubrationum expers, & ieiuna fuit.* Tomo 3. Annal. Sed & aduersus Arianos conscriptus est liber ab eodem Eustathio,ad verba illa Prouerbiorum cap.8. *Dominus possedit me ab initio viarum suarum.* Citatur autem hic Commentarius non rarò à Theodoreto,sicut & interpretatio in Psalmos,& alius Commentarius;Liber etiam De Graduum descriptione; quos inquam omnes nouit, & citat Theodoretus in suis Dialogis. Quòd verò Sigebertus inquiat in Catalogo, Eustachium in Latinum transtulisse Hexaemeron Basilij Cæsariensis,nescio de quonam dicat.

Theod. hist. lib. 1.c.8.ap.& in immutab. Dialog.c.2.3.

Evstathivs Episcopus Sebastenus. Vide in verbo, Nicopolitanum Concilium.

Evstathivs Thessalonicensis Archiepiscopus, non est aliquis suprà scriptorum, neque verò Scriptum vllum,quod sciam,ecclesiasticum edidit,vt ad hunc Apparatum Sacrum pertineat. In libros enim Homeri, & Dionysij de situ Orbis Græcos Poetas Gręcos Commentarios reliquit. Nicetas.

Evstratius magnę ecclesię presbyter(vt in Gręca Bibliotheca Photius habet)librũ scripsit de Beatorum gloria, cum primum solutæ sunt è corporibus; de aliorum item humanis spiritibus pro dignitate singulorum: deque earum ipsarum Apparitionibus. De vtilitate denique sacrificij Sanctissimę Eucharistiæ,precum,eleemosinarum pro defunctis:& alia huc spectantia. Vide ibidem in Photio. Præterea de Baptismo Gamalielis, & Nicodemi. Quæ libro,inquit,fuit adtexta Luciani presbyteri Hierosolymitani,qui scribens Encomium in Theodorum martyrem,meminit Luciani presbyteri Hierosolymitani, cui reuelatio sunt corpora Gamalielis, Abibi pueri, & Stephani protomartyris, ad cuius thecam miracula sanitatum edebantur.

Evthalivs, incertæ ecclesię Diaconus, natione Græcus, vir pius, & eruditus, descripsit Græco eloquio breuissimum compendium De Pauli Apostoli, Vita martyrio,peregrinationibus, locis, & vrbibus, quas peragrauit, quod ad intelligentiam libri Actuum Apostolorum maximè conducit. Opus incipit, *Paulus Apostolus.*

Evthalivs Rhodius,Monachus S.Basilij, collegit Græco sermone Opus Concordantiarum è Biblijs,imitatus Hugonem Carensem,an.Dom.1300.

Evthymivs Zigabenus.Monachus Ord.Sancti Basilij,qui anno 1180.floruit,quo tempore Græci non Orthodoxi suũ Schisma manifestius exeruerunt: quem & Sixtus Senensis diligentem,& Baronius Card.accuratissimum scripturarum expositorem esse asserunt,collegit Gręco idiomate è scriptis veterum Patrum (præsertim Chrysostomi, quem sæpè nominat) Commentarios elegantes, eruditos & pressos, in quibus pro varijs editionibus, quadruplicem sensum,& in his maximè literalem, est sequutus. Operis initium est πῦρ τοῦ παρόντος βιβλίου hoc est, Ignis pręsentis libri. Hos verò Commentarios primus omnium Latinos fecit Philippus Saulius Brugnatensis Episcopus. At & Orthodoxæ fidei dogmaticã Panopliam, quam in Latinum versam à Petro Francisco Zino Canonico Veronensi, Franciscus Rampazetus Venetus Typographus anno 1575. Venetijs excudit.

Porrò creditur esse auctor Cathenę Gręcę,quæ scripta in Bibliotheca Vaticana seruatur; in qua ex dictis Sanctorum Patrum Grecorum alternatim dispositis, quinque libri Moysis, hoc est, Pentateuchus, copiosè explicantur: cuius auxilio Aloysius Lippomanus Veronensis Episcopus, in contextu Catenæ suæ in Genesim, & Exodum, commodè est vsus. Nomina verò Auctorum è quorum sententijs Opus collectum est, hęc sunt:

Philo

Philo Iudæus.	Gennadius.	Theodoretus.
Origenes.	Theophilus.	Cyrillus.
Hippolytus.	Serapion.	Seuerinus.
Didymus.	Diodorus Charterius.	Ephrem.
Gregorius Theologus.	Apollinarius.	Gregorius Nissenus.
Eusebius Emissenus.	Acacius.	Iustinus martyr.
Isidorus Pelusiota.	Basilius.	Irenæus.
Eustathius.	Chrysostomus.	Philo Episcopus.

Initium Operis est εισδωρῳ του εἰς τὰ ἄπορα τῆς θείας γραφῆς hoc est Theodoretus de ambiguis Diuinæ scripturæ. Claruit Alexio Imp. anno Dom. 1180.

Sanè extant nomine Euthymij Commentaria in quattuor Euangelia è veteribus Doctoribus, & præsertim Chrysostomo collecta, interprete autem Ioanne Hentenio Mechliniensi, qui anno 1564. prodierunt, quæ tum Louanij, tum Parisijs edita fuerunt.

Alter verò fuit magnus Euthymius Monachus, qui Theodosio seniore Imp. floruit, eiusque vitam scripsit Simeon Metaphrastes, sed nihil ille scripsit, atque ex hoc æquiuoco nomine Euthymij, decepti sunt Io. Garetius, & alij nonnulli, qui putarunt, quod commentarium habemus, esse illius Euthymij, qui floruit anno 446.

Evticivs Cordes, Belga, Antuerpiensis, Monachus S. Iustinæ de Padua, & eiusdem Congregationis Abbas, qui Concilio Tridentino cum laude interfuit, scripsit multa, quæ tamen nondum typis fuere subiecta; asseruantur autem m. ss. apud Ambrosium monachum, & Decanum S. Iustinæ de Padua, inter quæ, hæc vidi:

Commentaria in omnes Epistolas Pauli.

In Symbolum Apostolorum vsque ad Sanctorum Communionem.

Dictionarium Biblicum. Obijt anno Dom. 1582. mense Septembris, & sepultus est in æde S. Iustinæ. Arnoldus Vuion.

S Evticivs, fundator Monasterij Balmensis, ibidemque Abbas primus, & S. Bernonis primi Cluniacensis Abbatis Monasticæ disciplinæ eruditor, de quo illud præcipuè legitur, quòd decurso vitæ stadio, circunstantibus fratribus, subitò spiritum emiserit, ac cum ab eius discipulis funus pararetur, viuus redierit, & mirantibus illis dixerit, *Deo gratias: Scitote in Quadragesima annis vnum tantum diem non meminisse: me cibum sumpsisse, nisi prius fleuissem. Hodie autem sublato mærore consolatus est me Deus, & inter locos Angelorum tribuit mihi requietis locum.* Quo dicto, perpetuò requieuit. Scripsit Consuetudines, & Constitutiones, quæ à Monachis Cluniacensibus obseruabantur, & Chronicon Cluniacense quod extat m.s.

S. Evtropivs Monachus, & presbyter B. Augustini auditor, epistolas consolatorias duas scripsit Epitomen quoque historiæ Romanæ ab Vrbe condita decem libris vsque ad Iouiniani mortem deduxit. Eisingrenius.

Evtropivs ecclesiæ Valentinæ Episcopus, dum adhuc in Monasterio Sirbitano degeret, & Pater esset monachorum, scripsit ad *Episcopum Lucianum* valdè vtilem epistolam, in qua petit ab eodē, pro quare rebaptizatis infantibus Chrismatis post hæc vnctio tribuatur. Scripsit & ad Petrum Episcopum Ircabicensem de distinctione monachorum, sermone salubri compositam epistolam, & valde monachis necessariam. Ita Isidorus in Catal. Sed rectius legendum ad *Episcopum Lucianum*: nam hic est de quo suprà dictum est in cap. 29. Isidori. Ideoque codex excusus, & m.s. Sigebergensis malè legunt ad *Papam Licianum*: codex autem excusus infra legit, *Hircauinicensem Episcopum*.

Evtropivs presbyter, scripsit (ut inquit Gennadius) ad duas sorores ancillas Christi, quæ ob deuotionem pudicitiæ, & amorem Religionis, exhæredatæ sunt à Parentibus, epistolas in modum librorum consolatorias, eleganti, & aperto sermone duas, non solum ratione, sed etiam scripturarum testimonijs munitas. Gennadius in Catal.

Evtropivs Episcopus Arausicæ Gallicarum vrbis. Vide in verbo, Verus Episcopus.

Evtropivs autem qui Romanæ historiæ libros decem conscripsit, non huc pertinet, sed ad Apparatum humanæ historiæ, de quo vide ibidem.

Evtychivs Bonauentura. Vide in verbo, Bonauentura.

Evzoivs apud Thespesium Rhetorem cum Gregorio Nazianzeno Episcopo, adolescens Cæsareæ eruditus est, & eiusdem vrbis Episcopus, plurimo labore corruptam iam Bibliothecam Origenis, & Pamphili in membranis instaurare conatus est. Ad extremū sub Theodosio Principe ecclesia pulsus est. Feruntur eius varij multiplicesque tractatus, quos nosse perfacile est. Hæc Hieronymus in Catal. Sed apud Honorium *Eulanius* est, mendosè, vt & ea, quæ coniecta sunt ibidem. Sigebergensis autem codex habet *Eusonius*.

E X

Examen Theologicum. Vide in verbo, Christophorus Syluestranus, & in verbo, Examen ordinandorum.

Exercitivm Christianæ pietatis in gratiam studiosorum auctoritate, & mandato Cardinalis Nicolai Radiuillij collectum. Coloniæ anno 1589.

E Z

Ezechiae Regis gratiarum actio de prorogata vita, extat Esaiæ cap. 38. Idem Ezechias, De festo Paschatis citra tempus in lege institutum, hoc est, quartadecima die mensis secūdi celebrando epistolam, cuius habetur mentio. 2. Paral. c. 30. Quidam faciunt illum Auctorem seu Scriptorem libri Iudicum.

Ezechiel, qui Hebręis Iechezkel, hoc est, Robur Dei, cuius vitam breuiter attigit Epiphanius, è terra nimirum Sareza ortus, & filius Buzi, siue Bozri, sacerdotis, & ipse Sacerdos, ac Propheta, à filijs Pontificum genus ducens, Hieronymo, & Iosepho testibus, miraculorum patrator ingentium, quæ in Epiphano legi possunt: filius hominis in typo Christi appellatus, scripsit Librum propheticum, de visionibus, & oraculis, sibi intra viginti annorum spacium à Deo reuelatis, hoc est à quinto transmigrationis Regis Iechonię, cum quo ipse ductus est in Chaldęam, cępitque prophetare ad fluuium Chobar vsque ad annum vigesimum quintum eiusdem transmigrationis, quæ fuit prima Iudæ captiuitatis, quando stillauit ira Dei super Hierusalem. Stylus eius nec satis disertus, nec admodum rusticus est, sed ex vtroque temperatus. Porrò narrationis eius mysteria tantis obuoluuntur obscuritatibus, ut apud Hebræos Rabbinos traditione cautum sit, ne quis vnquam audeat primum libri capitulum explicare, nec finem, hoc est octo posteriora capita, nisi trigesimum ætatis annum impleuerit. Hieronymus, qui primus omnium expositorum ausus est Commentaria in totum Ezechielem conscribere, abstrusissimam huius libri difficultatem aptissima Cretensis labyrinthi similitudine his Virgilij versibus expressit.

Hic labor, illa domus, & inextricabilis error,
Vt quondam Creta fertur Labyrinthus in alta
Parietibus textum cæcis iter, ancipitemque
Mille vijs habuisse dolum, quo signa sequentus
Falleret indeprensus, & irremeabilis error
Spiritus ipse dolo tecti, ambagesque resoluat,
Cæca precor, nobis vestigia, te duce, Christe.

Moritur Ezechiel in Chaldæa, à Duce gentis suæ, siue Iudice populi sui (vt habet Romanum martyrologium) quem ipse de cultu Idolorum reprehenderat, obtruncatus; sepultusque est in terra Spyriorum, in agro Maur, in monumento Sem, & Arphaxad progenitorum Abrahæ, circa annum ab orbe condito ter millesimum trecentesimum sexagesimum. Iosephus in decimo antiquitatum refert, Ezechielem præter hunc librum aliud quoque composuisse vaticiniorum volumen. Ezechielis autem Prophetæ non est legitimus liber, qui apocryphus citatur ab Athanasio in synopsi, qui fortè alter est è duobus Vaticiniorum, & Oraculorum libris, quos Iosephus in quinto capite decimi libri Antiquitatum refert ab Ezechiele conscriptos. Hæc fermè Sixt. Sen.

Scripsere in Ezechielem.

Alexander Necam.
Carina Syrus.
Esychius.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Papa, cognomento Magnus.
Hieronymus Stridonensis.
Hippolytus.
Hugo Victorinus.
Ioannes Chiningan.
Michael Cesenas.
Nicolaus Cabasilas.
Polichronius.
Proclus.
Richardus Victorinus.
Simon Affliginiensis.
Theodoretus.
Victorinus Pictabonienfis.
Et hi quidem ex antiquioribus, præter eos, qui in vniuersum Testamentum vetus scripsere, de quibus, vide in verbo, Biblia.

At è recentioribus.

Hector Pintus.
Emanuel Sà, noster, in Notationibus ad vniuersam Scripturam. Quive variam lectionem Græcorum codicum ad versionem Septuaginta in Biblia Sixti Quinti addiderunt.
Sed Hieronymus Pratus, & Ioannes Baptista Villalpandus Theologi nostri quantam præstiterint Operam in eo exponendo & illustrando. Vide in verbo, Hieronymus Pratus, & Ioannes Baptista Villalpandus.
Partitionem Prophetiæ Ezechielis attulit Georgius Ederus in Tabulis suæ Bibliorum Oeconomicæ.
Primū caput ipsius ingeniosè expofuit Leonardus Garzonius noster. De quo vide in verbo, Leonardus Garzonius.

Quin & Italicis suis Sermonibus Hieronymus Sauonarola eundem Prophetam est interpretatus. Sed tres eius Sermones in Ezechielem prohibiti sunt in Romano Indice, cum alijs aliquot, donec iuxta censuras Patrum deputatorum emendati prodeant. Nimirum in Ezechielem Sermo 21. in illud: *Dixit Dominus, audite me, transire per mediam ciuitatem.* & Sermo 32. in illud: *Et post omnes abominationes tuas*, & Sermo 41. in illud: *Et factus est sermo Domini ad me.*

Ezechiel alter, qui anno ab V. C. 667. vixit, Tragœdiarum Poeta, Græcis carminibus exitum Hebræi populi ex Aegypto conscripsit *Clemens Alexandr. Stromat.* Et Iudæi enim eo tempore Græcas literas studiosè discebant.

Ezra. Vide in verbo, Esdras.

F A

FABIANVS Pont. Max. post Anteri mortem, indicio Spiritus sancti, in specie Columbæ, anno Dom. 238. difficillimis temporibus rexit Ecclesiam, quibus & damnauit Priuatum hæreticum, & Regiones vrbis diuisit Diaconis, & de caussa sua agentem Origenem in Vrbe audiuit, ac denique anno Domini 253. sub Decio martyrium subijt. Ei quæ ascribitur epistola ad omnes Ecclesiæ Comministros, omnino spuria est, nisi in ea corrigatur, quod de Nouato, & Nouatiano scriptum est, quod quidem à sciolo quodam superadditum existimauit non solus Baronius Card. Annal. Tomo 2. sub eundem annum, cum aduentum Nouatiani Romam Eusebius ponat primo Cornelij anno.

Quin & epistolam secundam, in qua agit Fabianus de Chrismate consecrando singulis annis Fer. 5. in Cœna Domini, aliqui apocrypham esse opinantur. Vide Bellarminum Card. Libro de Sacramento Confirmationis, cap. 8.

FABIANVS Clauarius, Genuēsis, & Ord. Augustiniani Procurator, scripsit librum de Cambijs. Obijt octogenarius an. Dom. 1569. Ioseph Pamph.

FABIANVS Cretensis, monachus Cassinensis, qui floruit post annum 1500. in Latinum è Græco transtulit vitam S. Eustachij Patriarchæ Constantinopolitani, cuius corpus Venetijs quiescit in Cœnobio D. Georgij Maioris. Incipit, *Omnium est quidem*. Asseruatur autem hæc Vita ibidem in Theca reliquiarum eiusdem Cœnobij m.s.

FABIANI Quadrantini Palinodiæ, siue Reuocationes, cum factus esset è Lutherano Catholicus, recitatę Braunsbergę in Collegio Societatis Iesu, mandato Stanislai Hosij Cardin. addita epistola eiusdem Card. ad Senatum Coloniensem, Prodiere Colonię Agrippinæ, ex officina Materni Cholini anno 1571.

FABIVS Beneuolentius Senensis, exposuit Gennadij Scholarij librum, quem scripsit, de quinque Dogmatibus controuersis cum Græcis, quæ quidem fuerunt confirmata in Florentina Synodo pro sancta Romana Ecclesia. Vide autem de ijs in verbo, *Gennadius Scholarius*. Ceterum Fabij expositio Dilingæ, quod est Oppidum, & Residentia Episcopi Augustani prodijt ann. 1580.

FABIVS Incarnatus, Scrutinium Sacerdotale, siue rationem examinis tam in susceptione Ordinum, quàm in Visitatione Episcopali edidit Venetijs an. 1580.

FABRICIVS Tuscus Abbas Abyndonensis in Anglia Congregationis Cluniacensis propè annum Dom. 1110. scripsit Vitam S. Adelmi Episcopi; Epistolas ad diuersos. Vide in verbo, Adelmus.

FACINVS Astensis, cognomento Longobardus, Augustinianus, laudatur, quòd in Magistrum Sententiarum, & libros Aristotelis doctas quæstiones ediderit; quæ extant Mediolani in Bibliotheca Sancti Marci. Quæstiones autem ipsius in libros Physicorum Fratribus suis Bononiæ dicatæ non vno in loco asseruantur, Bononiæ præsertim in Bibliotheca D. Dominici.

FACVNDVS Hermianensis Episcopus, scripsisse dicitur ad Iustinianum Imp. contra Mutianum Scholasticum *Defensionem* Theodori Mopsuestię Episcopi, at forte dicendum est pro voce illa *Defensionem*, *Defensorem*. Theodorus enim Mopsuestiæ damnatus fuit ab Ecclesia Catholica ob errores contra fidem. Vide in verbo, *Theodorus Mopsuestia*, & in verbo, *Secundus*, cum Annotatione Suffridi ibidem. Quin siue hic, siue alter, qui alibi dicitur *Facundus* Opus grande, atque elegans, idemque Patrum auctoritatibus munitum, scripsit pro defensione trium Capitulorum, libris duodecim.

FALCONEVS Thautanus librū Italica lingua spiritualem emisisse, sed qualem, haud scribitur, qui quoniam fortassis dignus est lectu, sat modò fuerit, monuisse Lectorem, si quærere, quisnam sit, voluerit.

FASCICVLVS temporum, & Passionale meritò contemnuntur præsertim cum Fasciculus ille Marianum Scotum sit secutus, qui secum ipse, & cum veritate pugnat apertè. Ait enim idem

idem Marianus Scotus in suo Chronico, *Petrum anno 4. Claudij Romam venisse, postremo anno Neronis obijsse*: ac tamen sedisse in Romano Episcopatu annis 25. & mensibus duobus, quæ nullo modo inter se cohærent. Vide Bellarm. Card. Tom. 1. controu. 3. lib. 2. de Romano Pont. cap. 5.

FASTIDIVS Britannorum Episcopus scripsit ad Fatalem quemdam de Fide, siue de Vita (vt habet codex Sigebergensis) Christiana, librum vnum, & alterum de Viduitate seruanda, sana, & Deo digna doctrina. Vixit an. 420. Trit. Gennad. in Catal.

FAVSTINVS apud Cyprianum, lib. primo, auctor secundæ Epistolæ cum aliquibus alijs Coepiscopis.

FAVSTINVS presbyter quem alij dicunt Episcopum, (vt inquit Gennadius) scripsit ad Flaccillam Reginam, aduersum Arianos & Macedonianos, libros septem: his eos maximè scripturarum testimonijs arguens & conuincens, quibus illi prauo sensu vtuntur ad blasphemiam. Scripsit & librum, quem Valentiniano, Theodosio, & Arcadio Imppp. pro defensione suorum cum Marcelliano quodam presbytero obtulit. Ex quo ostenditur Luciferiano schismati consensisse, quia Hilarium Pictauiensem, & Damasum Vrbis Romę Episcopum in eodem libro culpat, quasi malè consuluerint Ecclesię, quòd prævaricatores Episcopos, in communionem, & Sacerdotium, pacis recuperandæ gratia recepissent: quòd Luciferianis ita displicuit recipere Episcopos, qui in Ariminensi Concilio Arianis communicauerant, vt Nouatianis Apostatas pœnitentes.

Libri ergo, quem de fide ad Flaccillam Imperatricem scripsit, contra Arianos, capita hæc sunt.

Primo. Epistola ad Reginam, & de impia professione Arianorum.

Secundo. Quòd non sit ex nihilo factus Filius, sed verus sit Filius, de ipso Patre vero, & sine initio genitus.

Tertio. Quod Dei Filius sit omnipotens, & indemutabilis, & quòd vna sit omnipotentia Patris, & Filij, sicuti & vna Deitas: & de Sacramento Incarnationis Filij.

Quarto. De hoc, quod ait Filius, *Pater maior me est*.

Quinto. Quod item in Act. Apostolorum legitur, certissimè itaque sciat omnis domus Israel, quia & Dominum illum, & Christum Deus fecit hunc Iesum, quem vos crucifixistis.

Sexto. De eo, quod ait Salomon, *Dominus creauit me, initium viarum suarum opera sua*.

Septimo. De Spiritu sancto.

Incipit autem Opus ipsum his verbis, quæ digna sunt, vt hic interserantur: *Reginam te orbis Romanus suspicit: & quia iam nihil est, quo amplius crescere debeas in rebus humanis, sublimitatibus non contenta terrenis, sacra in Deum fide, cælestia desideras possidere, quæ verus Dei filius, in se piè credentibus pollicetur. Et hoc quasi vna de sapientissimis elaboras, intelligens, omnem hanc Regni sublimitatem nihil profuturam, si non ad cælestem gloriam consequendam, vera fidei cognitione, & defensione contendas. Et tamen apparet, quàm grata sis in Christo Deo, & Domino nostro, qui vobis hoc Regnum tribuit, cum solicita interrogatione perquiris, quomodo capitula illa soluantur, quæ ab Arianis aduersus Catholicos sacra legis interpretationibus opponuntur. Habens affectum veræ fidei, cupis, prout possibile est, intelligere, quod fideliter credis, &c.*

Extat in Bibl. SS. PP. Opus illud de fide contra Arianos.

FAVSTINVS Tassus Venetus, Ord. Minorum, libellum edidit metro Italico sat pium.

Et Orationem Hieremiæ Prophetę explicauit.

Duas habuit Orationes funebres: alteram Pragæ in funere Ferdinandi Imp. alteram Nouariæ in funere Marchionis Montis Cribelli: Præterea, res inter Catholicos & hæreticos gestas tredecim libris est complexus.

Quin & scripsit de Conuersione peccatorum ad Deum: atque Sermones 12. in honorem Deiparæ Virginis, quos Venetijs ad populũ habuerat, in æde S. Francisci à Vinea, quosque ibidem edidit Ioan. Baptista Somascus anno Dom. 1589. Totidem item in Canticum *Magnificat*.

Viginti item Sermones de Sanctissimæ Trinitatis mysterio, ac de Aduentu Messiæ, Neapoli habitos. Denique diuersarum Concionum librum. Floruit ann. 1586.

FAV-

Faustus (vt inquit Gennadius) *ex Abbate Lirinensis Monasterij, in Gallia apud Rhegium Episcopus factus, vir Diuinis Scripturis satis intentus, ex traditione Symboli occasione accepta, composuit librum De Spiritu sancto: In quo ostendit, eum iuxta fidem Patrum, & consubstantialem, & coaeternalem esse Patri, & Filio, ac plenitudinem Trinitatis obtinentem. Edidit quoque Opus De gratia Dei, qua saluamur, & libero humanae mentis arbitrio, in quo saluamur. In quo opere docet, gratiam Dei semper & inuitare, & praecedere, & iuuare voluntatem nostram: & quidquid ipsa libertas arbitrij pro labore pia mercedis acquisierit, non esse proprium meritum, sed gratiae donum. Legi eius & aduersum Arianos, & Macedonianos paruum libellum, in quo coessentialem praedicat Trinitatem. Et alium aduersus eos, qui dicunt esse in creaturis aliquid incorporeum: in quo & Diuinis testimonijs, & Patrum confirmat sententijs, nihil credendum incorporeum, praeter Deum. Est & eius Epistola in modum libelli ad Diaconum quendam Gratium (alij Graecum) nomine, edita, qui à fide Catholica discedens, ad Nestorianam abijt impietatem: In qua Epistola admonet eum, credere, Sanctissimam Mariam Virginem, non purum hominem genuisse, qui postea susciperet Diuinitatem, sed Deum verum, & hominem verum. Sunt eius & alia scripta, quae quia necdum legi, nominare nolui. Viua tamen voce egregius Doctor & creditur & probatur. Scripsit postea & ad Felicem Praefectum pratorio, & patritia dignitatis virum, filium Magni Consulis, iam religiosum, Epistolam ad timorem Dei hortatoriam, conuenientem personis, pleno animo poenitentiam agere disponentibus. Quae autem ego vidi, sunt haec.*

Duo libri De gratia Dei, & humana mentis libero arbitrio; quibus praefixa sunt, Epistola Fausti ad Lucidum presbyterum, qua ostendit, quanam ratione tutò credere, & loqui debeamus de Gratia Dei, & obedientia hominis; Deinde Epistola Lucidi presbyteri, errores praeteritos reuocantis; Denique professio fidei, contra eos, qui dum per solam Dei voluntatem alios dicunt ad vitam attrahi, alios in mortem deprimi, hinc fatum cum Gentilibus asserunt, inde liberum arbitrium cum Manichaeis negant.

Extant in Bibl. SS.PP. & sermo ad monachos: & epistolae, & eiusdem de Gratia Dei, & humanae mentis libero arbitrio libri duo: & libellus de anima, siue creaturis, quòd incorporei nihil illis insit: cui respondit Claudianus Mamertus.

At Ioannes Tritemius, vir alioquin solicitus (inquit Gabr. Vasquez Disput. 91. num. 52. in primam partem S. Thomae) deceptus planè fuit, dum de Fausto Regiensi asserit, prius quidem Pelagianum fuisse, deinde verò à Fulgentio ad veram fidem reuocatum, atque iccircò in gratiam illius duos libros De Gratia, & libero arbitrio edidisse. Nam inprimis Faustus, aliàs quidem pius, & religiosus monasterij Lirinensis, nunquam fuit planè Pelagianus: libro enim illo in primo capite vsque ad sextum, & cap. quartodecimo eleganter contra Pelagium necessitatem Gratiae probat: non negandum est tamen è reliquijs Pelagianorum eum fuisse, sicut Massilienses, & Cassianus fuere, qui Semipelagiani sunt dicti.

Porrò liquet Fulgentium eam ob causam, quam putauit Tritemius, libros illos non scripsisse. Plerisque enim in locis initium aliquod ex nobis concedit, vt nobis auxilia Gratiae conferantur, quod aduersatur doctrinae Fulgentij, libro de Incarnatione, & Gratia, & alibi. Praeterquam quòd cum Petrus Diaconus suam fidem, & Orientalium Patrum Romę contra hos Massilienses esset professus, scripsit de ea librum de Incarnatione, & Gratia ad Fulgentium, in cuius libri octauo capite damnat memoratos Fausti libros, in quibus labori humano subiungeret Gratiam. Fulgentius verò in libro de Incarnatione, & Gratia, quem suo nomine ad Petrum scripsit, totius Africae doctrinam ipsius Petri comprobat: nusquam verò Faustum ab hac nota vindicat, vel tuetur: vindicasset autem si illum ab errore exemisset, & in gratiam ipsius Fulgentij libros illos Faustus composuisset: sequitur enim in omnibus Fulgentij sententiam, qui omne initium tribuit Diuinę Gratiae, oppositum autem tanquam errorem damnat.

Porrò Fausti Regiensis scripta Sidonium Apollinarem adhuc tyronem in sacris dogmatibus, atque alios fefellerunt. Vide Baronium Card. Tomo 6. sub annum 490. sub Felicis verò Papae Octauum, vbi etiam agit quonammodo Concilij Arelatensis nomine sit abusus.

Sed Epistola Fausti ad Lucillum, cum eius anathematismis comprobata est Catholica ab vndecim Episcopis Arelatensis Concilij. Errores tamen Fausti, qui postea (vt in Prouer-

bio est) aquam vino commiscuit, notati sunt à Cæsario Arelatensi Episcopo, qui cum alijs Pelagianum illum detexit. Vide in verbo, Eusebius Emissenus, quæve de eo Bellarminus Cardinalis, & alij scripserint. Quin & in verbo Cassianus, in hoc nostro Apparatu.

Favstvs Cassinensis monachus, natione Italus ac D. Benedicti discipulus, attulit è Gallijs ad Bonifacium IIII. Papam, Vitam Sancti Mauri Abbatis, cui fuerat additus comes. Ea est in Tomo primo Surij ad diem quintamdecimam Ianuarij. At ille obijt propè annum Domini sexcentesimum.

Favstvs apud Cyprianum lib. primo, auctor Epistolæ quartæ vna cum ceteris Coepiscopis.

Favstvs Manichæus hæreticus. Vide in verbo, Manichæi. Eius autem verba, & imposturæ refutantur egregiè à D. Augustino triginta tribus Disputationibus, siue libris, qui extant in 6. Tomo Operum ipsius Augustini.

Favstvs à Temida Regia quęnam dixerit. Vide Cyprianum in sententijs Episcoporum De Hęreticis baptizandis: quorum tamen decreta fuere condẽnata ab Ecclesia Catholica.

F E

Federicvs Lotaringus, Gozelonis Lotaringię Ducis filius, primò Cassinensis Abbas, deinde Card. denique Pontif. Maximus, & Stephanus decimus, dictus nonus, anno 1057. qui, post adeptum Pontificatum, septem tantum menses sedit, diuturniore Pontificatu dignus, scripsit contra Patriarcham Constantinopolitanum librum De veritate corporis Domini; præterea eodem argumento aduersus monachum quendam, cum quantus esset, breui illo Pontificatus spatio testatus sit, qui Mediolanensem Ecclesiam, quę ante ducentos annos se à Romana Sede subduxerat, eidem obtemperantem fecit. Henricum III. huius nominis Imp. qui Pontificum auctoritatem minuebat, ad officium reuocauit: cuius quoque tempore Græci è Calabria pulsi. Florentiæ autem mortuus ibidem humatus est.

Federicvs, Ord. Præd. Fulgiensis Episcopus scripsit idiomate Italico librum, quem pr notauit *Quadriregium*, Sententiarum grauitate refertum. Viuebat anno Domini 1515. Leand. lib. quarto.

Federicvs Petrutius Senensis, scripsit De pluralitate Beneficiorum cum additionibus Lapi Castilionei; De permutationibus Beneficiorum. Consilia in iure.

Federicvs Peregrinus, Ord. Minorum, idiomate Italico discursum edidit in Ps. *Miserere*, ex Officina Rubea Bononiæ anno 1579.

Federicvs Staphylus. Vide in verbo, Fridericus Staphylus.

Federicvs Venetus, Ord. Prædic. scripsit in Apocalypsim D. Ioannis.

Feliciani Episcopi Arelatensis Admonitio de Lectione Apostoli, vbi ait: *Si cuius opus manserit, quod superædificauit, mercedem accipiet: si cuius arserit, opus detrimentum patietur.* Coloniæ apud Quentelium 1530.

Felicianvs Ninguarda à Morbinio, quod Oppidum est in Valle Tellina Ord. Prædic. primò Scalensis, deinceps autem Nouocomensis Episcopus doctam edidit Fidei Catholicæ assertionem aduersus articulos vtriusque confessionis Fidei Annę Burgensis I. D. & postremo Senatoris Parisiensis Senatus: quam Confessionem eidem Senatui obtulit, cum pro pter hęresim ad supplicium esset deducendus. Præterea contra eiusdem mortis historiam, quæ falso nomine inscripta erat *Martyrium*, deque miraculis hæreticorum. Assertionem autem hanc Legati Cardd. præsides Synodi Tridentinæ anno 1562. dignam typis approbarunt. quamobrem Venetijs prodijt anno 1563. Agitur autem in ea De immunitate, & interpretatione scripturarum, De traditionibus Apostolicis, & humanis, De primatu Pontificis, Deque plerisque alijs, quę Caluiniani hęretici solent carpere, præcipuè autem de Sacramentis. Manuale autem Visitatorum duobus libris complectens, quę ad visitationem pertinent, ac diuersos visitandi modos, omnibus, qui eo munere funguntur, cõmodum prodijt Romæ anno Dom. 1589.

Eiusdem Enchiridion De Censuris, Irregularitate, & Priuilegiatis curam animarum ge-

rentibus, & rerum Ecclesiasticarum Iudicibus vtile, quod quidem vrgentibus Metropolitano, & Coepiscopis Prouinciæ Salisburgensis Ingolstadij emisit è typographia Dauidis Sartorij anno Dom. 1583.

Defensio fidei maiorum nostrorum Antuerpię apud Plantinum 1575.

Felicianus Capito, siue Capitonus, Narniensis, & Ord. Seruorum Archiepisc. Aueniononensis, scripsit explicationes Catholicas Veteris, & Noui Testamenti locorum, quibus ad tu tandas hæreses, nostra ętate abusi sunt hæretici. Quæ postea prodierunt in lucem per Gaudiosum Floridum Perusinum eiusdem Ordinis, Venetijs anno 1579. apud Guerreos, Coloniæ verò apud Maternum Cholinum anno 1581.

Felinus Sandeus Ferrariensis Italus I. V. C. cum quæ in ius Canonicum, præsertim autem in libros Decretalium, scripsisset, prodijssent in Germania, rursum edita sunt ann. 1570. Venetijs apud Iacobum Pizarrum. Sanè verò ipse Sandeus elucubrauit Cōmentaria docta: In Libros Decretalium Gregorij Pontificis Maximi.

De constitutionibus.	De sent. & re iudicata.	De appellationibus.
De tregua, & pace.	De officio ordinarij.	De accusationibus & inquisitionibus.
De fide instrumentorum.	De probationibus.	Additiones ad Decretum.
De præscriptionibus.	De iureiurando.	Ad inchoatum ab Abbate Opus.
De rescriptis.	De maiorit. & obed.	Tractatum de iure patron.
De lite contestata.	De testibus.	
De præsumptionibus.	De exceptionibus.	

Sermonem de Plenaria Indulgentia, cuius thema fuit. *Hodie mecum eris in Paradiso.*

Libellum de Neapolitanis Regibus.

Tractatum, quomodo puniatur conatus, quando litteræ Apostolicæ nocent Patronis Ecclesiarum.

In primum Decretal. Rubr. de elect. c. Licet de uitanda, & dist. 1. c. ius Generale.

Felix Manichæus ad Catholicam religionem conuersus, quænam de Manichæorum hęresi eiurauit, & subscripsit. Vide in verbo, Manichæi. Ibi enim, in quo præcipuè errarent Manichæi, liquido cognoscitur.

Felix Papa huius nominis III. (ait Tritemius) natione Romanus, Synodum Romę celebrans edidit Decretum Synodale, & Epistolas plures Decretales. Quæ item antea Colonię Agrippinæ fuerunt excusæ cum reliquis Pontificijs. Sed & extant Felicis Epistolę quin que cum Recognitionibus Clementis, & Felicis Papę Rescriptum Athanasio, & Episcopis Aegyptiorum de infestationibus Arianorum. Vixit an. 439.

Felix quidam Auctor trium Epistolarum apud Cyprianum, cum aliquot alijs Coepiscopis; nimirum secunda, quarta, & duodecima libri primi: cum & ibidem apud Cyprianum vbi de baptizandis hęreticis Episcoporum sententię sunt scriptæ, multi Felices (sed cognomentis distincti) legantur; nempe Felix ab Accurra; Felix à Bigai, Felix à Bussacenis, Felix à Gurgitibus, Felix à Mazrazana, Felix ab Vtina.

Felix è Castro Franco, quod est in Tractu Bononiensi, Ord. Prædic. hortatu sui Generalis recensuit, & auxit librum prænotatum *Formularium principalium actuum pertinentium ad officium Ordin. Prædic.* & Chronicon eiusdem Ord. additis, quæ sua ætate contigerunt. Obijt anno 1571.

Felix Fabri, Ord. Præd. Germanus, peregrinationis suæ Hierosolymitanæ librum edidit. Viuebat anno 1483. Eisingr.

Felix Iustus, Vtinensis, in Foroiulio, scripsit triginta gratiarum actiones, ac tres oblationes necessarias cupienti Domini Iesu amorem, quæ anno 1595. Sexaginta vera fructuosa monita, quę anno 1596. Vtini sunt impressa, apud Io. Baptistam Natolinum, Italicè.

Felix Crolandiensis, monachus Anglus, prope annum Dom. 730. scripsit Vitam S. Guthlaci Monachi, & Eremitæ. Arnold. Vuion. Eisingr.

Felix Passarus Neapolitanus, monachus Cassinensis, qui nostra ætate vixit; scripsit Sermone Italico, & Carmine heroico. Vitam S. Placidi Abbatis, & martyris: cantus itē quinque excusos Venetijs anno 1589. & 1590.

Laudes

Laudes monasterij S.Sixti Placentiæ, quæ excusę fuerunt in Cisalpina Gallia Placentiæ apud Ioan. Bazacum anno 1593.

Felix Perettus Franciscanus, qui postea Sixtus V. Pont. Max. magnis eloquentię neruis quasdam conciones Italicè edidit. Vide alia in verbo, Sixtus V.

Felix Pratensis, Augustiniani Ord. primò Hebręus, & inter suos magni nominis Rabbinus, deinde ad Christi Domini fidem conuersus, Romæ D. Augustini Ordinem ingressus, adeo profecit, vt inter Theologos nulli secundus haberetur. Psalterium ex Hebraica veritate Latinum fecit Venetijs primò, deinde in Germania emissum. Quam versionem sæpè citant, præsertim Matthæus Aurogallus in libro de Hebraicis nominibus,& Franciscus Titelmannus in expositione Psalmorum. Transtulit quoque librum Iob. Romæ denique propè centenarius mortuus est die quinto Nouembris 1559. & in æde Diui Augustini sepultus.

Felix Renda, Monachus,& Prior cęnobij montis Virginis,scripsit vitam S.Gulielmi fundatoris eiusdem cęnobij, & vitam S. Amati Episcopi Nusci.

Ferdinandi Cordubensis, Apostolici Subdiaconi, de Pontificij pallij mysterio, & an pro eo aliquid absque Simoniæ labe exigi possit, ad Franciscum Piccolhomineum Cardin. tit. S. Eustachij Senensem Tractatus m. s. extat in Bibliotheca Hippolyti Augustini Equitis Senensis.

Ferdinandvs Dauila, Ord. Min. adnotationes edidit ad Euangelia Aduentus, Venetijs an. 1590. apud Franciscum Franciscium Senensem.

Fernandvs Diaconus Carthaginiensis, qui S.Fulgentium vti Magistrum magno in honore habuit, tempore Felicis Pont. Max. anno 529. claruit,& ad quem consulendum de arduis quæstionibus, cum plerique vndique scriberent, varia reliquit, licet non omnia consecuti simus integra.

Epistolam ad Anatolium, & ad Pelagium Diaconos Romanos, vtrum liceat damnare quemquam post mortem.

Epistolam ad Seuerum Scholasticum Constantinopolitanum.

Epistolam ad B.Fulgentiū, quæ extat inter Opuscula Sancti Fulgentij nouissimè à Plantino excusa.

Epistolam Anselmo Archipræsuli Mediolanensi, quæ addita est ad calcem Opusculorum eiusdem Ferrandi, quem Romæ emisit in lucem Achilles Statius Lusitanus anno Domini 1578.

Pareneticus ad Reginum Comitem, qualis debeat esse Dux, religiosus in actibus militaribus: siue, De septem regulis innocentiæ.

Breuiarium Canonum diuersorum Conciliorum. Sic enim Cresconius eam collectionem eorundem Canonum nominauit, quam Ferrandus elaborauerat. Vixit anno 500. & quod excurrit.

Extat autem Paręneticus ipsius liber ad Reginum in Tomo 5. Bibl. Sanctorum Patrum Bignæi. Sed & Sigebertus De septem Regulis innocentiæ, inquit: *Verum enimverò idem Ferrandus Epistola ad Sanctum Fulgentium scribit, Rogo etiam vt librum de Regula veræ fidei relegendum nobis iubeas destinari. Vnde collige librum de fide ad Petrum esse Fulgentij.*

Ferdinandvs Gonzaga Mantuanus, Prior Baruli (quæ dignitas, & reditus in Regno Neapolitano pertinent ad ordinem D. Ioannis Hierosolymitani, hoc est ad Rhodiorum, nunc Melitensium Equitum) & Vincentij Gonzagæ Serenifs. Mantuæ ac Montisferrati Ducis filius annos tantum quindecim natus, dum studijs literarum Ingolstadij operam dat, emisit ibidem pias Meditationes Quadragesimales ex officina Ederiana apud Andream Angermarium. Eæ Latinè, ac concisè conscriptę captum eius ętatis, sed non pietatis, cui à teneris fuit addictus, superantes, si quis ad vsum adhibuerit, salutares experietur. At maiora ex isto germine indies expectamus.

Ferdinandvs Delas Infantas, presbyter Cordubensis Tractatum edidit de Prædestinatione, qui fuit Parisijs excusus anno 1601.

Ferdinandvs de Pineda Hispanus, Ord. Prædic. scripsit in Belgio, ubi tum agebat, Hispa

nico Idiomate De sodalitate, siue (vt uocant) *Confraternitate Rosarij*, cuius secundam editio nem (si prodijt emendatior) legendam esse potius quàm primam monet Antonius Senensis Lusitanus eiusdem Ord. in Bibliotheca virorum Dominicanæ familiæ insignium. Vide autem eiusdem Antonij Senensis iudicium de illo ibidem.

Porrò is ipse Ferdinandus pre manibus habebat Neapoli an. 1577. librū alterum de modo rectè viuendi, qui, num prodierit in lucem, nescio.

Ferdinandvs Vellosillus Hispanus Lucensis Episcopus, Aduertentias (vt ille vocat) Theologię Scholasticæ in B. Chrysostomum, & quattuor Doctores Ecclesiæ emisit, Venetijs apud Andream Muschium ann. 1601.

Ferreolvs Episcopus Vcecensis in Gallia. Vir (vt scribit Greg. Turon. hist. lib. 6. c. 7.) magnæ sanctitatis, reliquit libros Epistolarum, Sidonium secutus, obijt anno Do. 584. Chilperici autem Regis sexto.

Ferrevs, Monachus Cassinensis, qui floruit anno Dom. 1070. iussu Theodinī monachi, & Card. scripsit Glossam in librum Exodi. Extat in Bibl. Cassinensi m.s.

Fevs Belcharius Florentinus, vt præstās doctrina, sic moribus sanctus, edidit Odas Italica lingua, quarum illa pręcipua, cuius initium: *Da che tu m'hai Dio il cor ferito*. Vitam item Beati Columbani institutoris Ordinis qui dicitur Iesuatorum, obijt anno Domini 1484. Michael Pocciantius.

F I

Figverola Valentinus, scripsit contra Iudæos.

Finanvs, siue Sinanus, Scotus, vir sanctus, Monachus Huensis Aidano successit in Episcopatu anno 651. at post decennium moriēs, reliquit librum De ritu veteris Paschatis. Trit. lib. 4. cap. 136. Demochares de sacrificio Missæ. Tomo 3. cap. 15. & 39. Beda lib. 3. cap. 17. & Arnoldus Vuion.

Finvs Hadrianus Ferrariensis, *Scripturarum* (vt uocant) *Ducalis fisci magister*, nouem libros conscripsit, quos *Flagellum in Iudæos*, è sacris excerptum literis prænotauit. Opus laude dignum, & verè perutile, quo & concionatores vti commodissimè possunt ad Iudaicam perfidiam refellendam, & ad Christianam fidem statuendam, atque extollendam.

Porrò qui versare hos libros uoluerit, prælegat omninò auctoris proemium, quo rationes, ac scribendi occasionem, & ordinem materierum, de quibus agit, proponit. Nonus autem liber cum impietates, ac fęditates afferat, quæ præcipuè in Thalmudo Babylonico erāt, arguit infelicem Iudæorum pertinaciam. Sed & hæc coniuncta cum ijs, quæ nostro huic Apparatui inserimus in verbo, *Thalmuld* firmiora pijs afferrent argumenta ad Iudæos euincendos. Finum autem excudit Venetijs Petrus Nicolinus è Sabio, an. 1538.

Firmianvs (inquit in Catal. Hieronymus) qui & Lactātius, Arnobij discipulus, sub Diocletiano Principe accitus cum Flauio Grammatico, cuius de Medicinalibus versu compositi extant libri, Nicomediæ Rhetoricam docuit, & penuria discipulorum, ob Græcam videlicet Ciuitatem, ad scribendum se contulit. Habemus eius Symposium, quod adolescentulus in scholis scripsit Africæ, & ὁδοιπορικὸν de Africa vsque Nicomediam hexametris scriptum versibus, & alium librum, qui inscribitur Grammaticus, & alium pulcherrimum, de Ira Dei, & Institutionum Diuinarum aduersus gentes libros septem, & Ἐπιτομὴν eiusdem Operis in libro uno acephalo, & ad Asclepiadem libros duos. De persecutione lib. vnum. Ad Probum, Epistolarum lib. quattuor. Ad Seuerum Epistolarum lib. duos. Ad *Demetrianum* auditorem suum lib. duos. Ad eundem de Opificio Dei, vel formatione hominis lib. 1. Hic extrema senectute magister Cæsaris Crispi filij Constantini in Gallia fuit, qui posteà à patre interfectus est. Vide autem reliqua in verbo, Lactantius.

Firmini Capitis, Theologi Galli expositio in Exodum à principio vsque ad necem primogenitorum Aegypti in aliquot homilias partita, & concionibus tempore Aduentus Domini accommodata, Parisijs an. 1580.

F L

Flaccianvs Episcopus Rhodopensis ad Petrum Cnapheum hereticum extat in Codice Vaticano, cuius Epistolæ nonnulla inseruit Baronius Card. Tomo sexto Annalium.

Fuit autem Flaccianus vnus, vt videtur, Episcopus ex ijs, qui ex Aegypto Romam cum Ioanne Alexandrino venientes, Romano Concilio interfuerunt anno 483 Felicis autem Papæ primo. Vide in verbo, Romanum Concilium sub eodem Papa.

Flaccvs Albinus. Vide in verbo, Alcuinus.

Flaminivs Nobilius Lucensis, præter alia, quæ in Philosophiam elucubrauit, ac de quibus egimus in Biblioth. Selecta in libro De ratione tradendæ Philosophiæ, egregiam præstitit operam vna cum Antonio Cardin. Caraffa in versione Latina septuaginta Interpretum cum suis Notationibus, quæ Romę Sixto V. Pont. Max. prodijt.

Flavaldvs (vt habet in Catalogo Sigebertus) Monachus Rhemensis, Gesta Rhemensium Episcoporum texuit orsus ab ipsa Ciuitate condita. Quæ quidem à ciuibus, qui in bello erant duri cordis, nomen hoc, *Cordurus* accepisse dicitur. Fertur enim ad eam milites Remi, à Romulo eius fratre fugientes profugisse, eamque à nomine Principis sui Remi Remum denominasse.

Porrò Flaualdus iste hic intexitur, quòd hoc ipso in opere meminit Sanctorum martyrum, & Confessorum conquiescentium in sacris ædibus, quæ Rhemensi Ecclesiæ adiacent, vel subijciuntur.

At Eysingrenius scribit, eum in *L. quoniam, C. de Episcopis, & clericis, Fabianum* dici: Vide Baronium Cardin. & Canonicum corpus Romæ emendatum Greg. XIII. Pont. Max.

Flavivs Iosephus. Vide in verbo, Iosephus Iudæus.

Flodoardvs, siue Floardus Rhemensium Episcoporum scripsit Historiam, quæ cum alijs Gallicę historiæ Scriptoribus prodijt: sed male *Flobardus* similiter, qui *Frodoardus* dicendus est. Vide in verbo, Frodoardus.

Florentina Synodus xvi. Generalis Oecumenica, cui 140. & vnus Patres subscripsere, cum complures alij ante eorum subscriptionē discessissent, quemadmodū ad eiusdem Synodi finem cernitur, sub Eugenio IIII. Pont. Max. an. 1439. celebrata est, ad quam Orientales venerunt vnà cum Imp. Constantinopolitano, in qua Græci licet Catholicam fidem admiserunt, deinceps tamen opera potissimum Marci Ephesij redierunt ad vomitum.

Extat ipsa Synodus Græcè edita Romæ, cum Opusculis Gennadij Patriarchæ Constantinopolitani, ita mandante Gregorio XIII. Pont. Max. In quam, vt obseruauit Ioan. Paulus Comitolus noster, mendo siue Amanuensis, siue typographi, siue alicuius malè affecti Græci, in ea propositione, quæ sic habet: προβάλλει καὶ αὐτὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐχ ὑπαρκτικῶς ὡς ὁ πατήρ. hoc est. *Emittit & ipse Spiritum sanctum non subsistenter, sicut Pater.* cum esset legendum ἀρχικῶς, siue ἀρχοειδῶς. Vt sensus esset Orthodoxus, nempè. *Et ipse Filius Spiritum sanctum emittit non principaliter, sicut Pater.*

Rationes autem cur ita dicendum sit, hæ sunt. Primò quod nusquam vsurpari potest ὑπαρκτικῶς pro ἀρχικῶς, siue ἀρχοειδῶς. Secundò, quòd in Sessione 24. eiusdem Concilij pag. 171. penè ad finem, ipse Ioannes Patriarcha Constantinopolitanus, vsus est eodem verbo ἀρχικῶς, in eadem re. καὶ ἡμεῖς (inquit) μίαν αἰτίαν ὁμολογοῦντες τοῦ υἱοῦ, καὶ πνεύματος τὸν πατέρα, ὡς ἀρχικῶς ὁ υἱὸς παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύων τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. hoc est. *Et nos caussam vnam profitentes Patrem Filij, & Spiritus, tamquam principiatiuè Filius à Patre emittens Spiritum sanctum.* Tertiò, cum in prima propositione Ioannis illa sint verba, κατὰ τὸν ἀκολουθίας λόγον, hoc est, *secundum rationem consequentia*, idipsum posteriore efferretur apertius. huic enim propositioni ὁ υἱὸς ἐστὶν ἀρχικῶς ἐκπορεύων τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον παρὰ τοῦ πατρός, *Filius principiatiuè emittit Spiritum sanctum*, hæc altera propositio consequens est ἀποφατική. Igitur filius ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐκ ἀρχικῶς προβάλλει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. hoc est. *Igitur Filius à semetipso principaliter non emittit Spiritum sanctum.*

At quoniam non defuere, qui putarunt ὕπαρξιν idem esse quod ἀρχὴν, idest, *subsistentiā* esse idem quod *principium*, sciendum est eos valde fuisse deceptos. Porrò coniectura illo-

rum è verbis ducta est proximè superioris sessionis pag. 172. quę ita habent. *προβάλλει καὶ αὐτὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐχ ὑπαρκτικῶς ὡς ὁ πατὴρ, αὐτὸς γὰρ ἐστὶ ῥίζα, καὶ πηγὴ τῆς θεότητος.* hoc est. *Emittit & ipse Spiritum sanctum non hyparcticè sicut Pater: ipse enim est radix, & fons Deitatis.* At eiusmodi coniectura nulla est, cum nusquam inueniatur *ὕπαρξις*, hoc est subsistentia pro principio, siue origine. Bessario Card. vir & Græcus, & qui Florentino Cōcilio interfuit, in oratione *περὶ τῆς ἑνώσεως*, De vnione, numquam ea voce vsus est. Quin & Ferrariæ, vbi Symbolum Nicęnum defendit, numquam id vsurpauit. Gennadius verò de Spiritus sancti processione disserens aduersus Gręcos in principio pag. 308. *διακρίνεται* (inquit) *πάλιν δυσὶ τούτοις τῷ μήτε μονογενῶς ὡς υἱὸς, ἀλλ' ἐκπορευτῶς δηλαδὴ ὑποστῆναι· τοῦτο δ' ἐστὶ τῷ διαφόρῳ τῆς ὑπάρξεως τρόπῳ, καὶ ἐν τῷ δι' αὐτοῦ πεφηνέναι.* hoc est. *Rursus duabus his rebus distinguitur, & quia non vnigenitè sicut filius, sed processiuè, idest diuerso subsistentia modo subsistit, & quia per filium manifestatus est.* Idem Damascenus de Orthodoxa fide primo libro, cap. 10. secundum Gręcam capitum diuisionem.

At cum ex alijs Concilij eiusdem locis, quid sit *ὕπαρξις* constet, tum ex ijs verbis, quę Latini protulerunt, *καὶ οὐ λέγομεν ὅτι ἐκπορεύεται κἂν τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς ἐξ ἄλλης ἀρχῆς, ἢ αἰτίας, οὐδὲ ὡς τὴν ὕπαρξιν ἔχων ὁ υἱὸς τοῦ πνεύματος· μίαν γὰρ γινώσκομεν τὸν πατέρα αἰτίαν, ἢ ῥίζαν, ἢ πηγὴν τῆς θεότητος. ἀλλ' οὐδὲ λέγομεν ἓν πρόσωπον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ διὰ τὸ λέγειν μίαν ἐνέργειαν. τοῦτο γὰρ ἐστιν ἄτοπον· ἀλλὰ λέγομεν δύο ὑποστάσεις, καὶ μίαν ἐνέργειαν καὶ μίαν προβλητικὴν δύναμιν, καὶ ἓν τὸ προβαλλόμενον ἐκ τῆς οὐσίας καὶ τῆς ὑποστάσεως τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ.* hoc est. neque dicimus, *quamuis à filio procedat Spiritus sanctus tanquam ab alio principio, vel caussa, procedere, neque filium tamquam subsistentiam habentem spiritus. Vnam enim caussam, & radicem, & fontem Deitatis agnoscimus Patrem. Sed neque dicimus personam esse vnam Patris, & Filij, quia vnam dicimus operationem, id enim est absurdum. Sed dicimus duas hypostases, & vnam operationem, & vnam spiratiuam potestatem, & vnum spiratum ex essentia, & hypostasi Patris, & Filij.* Sic Latini.

Quò autem clarius tota res liqueat, dicimus Patrem, & Filium, vnicū esse Spiritus sancti principium, propter vnam operationē, vnamque potestatem spiratiuam, seu facultatem emittendi Spiritumsanctum. Alterum est, Patrem esse absolutè fontem, & radicem Diuinitatis. Si ergo Latini Patrem, & Filium vnicum esse principium, & caussam Spiritus sancti, quomodo statim non asserunt filium esse principium, seu originē Spiritus sancti? Neque enim idem est esse fontem Diuinitatis simpliciter, & fontem Diuinitatis in persona Spiritus sancti, seu fontem Spiritus sancti. Nam esse fontem simpliciter Deitatis, proprium est Patris tantum. Esse verò fontem Diuinitatis *πνευστικῶς*, id est spiratiuè cōmunicatæ Spiritui sancto, est commune Patri, & Filio. Quare nullo modo negari potest, quin Filius sit fons, & origo Spiritus sancti: quamuis absolutè non sit origo Deitatis, cum non sit Diuinitatis origo, vt ea est in semetipso, cuius solus Pater, à quo per generationem illam habet Filius, caput est, atque principium.

Verum enimuerò est animaduertendum, quamuis Filius principium sit vnum, atque idē cum Patre, Spiritus sancti, nihilominus rectè negari, filium emittere *ἀρχικῶς*, hoc est emittere à se, filius enim emittit à Patre, quia à Patre accipit, & suam hypostasim, & emittendi potestatem.

Quod autem in hoc eodem Concilio dicitur filium non esse *προκαταρκτικὴν αἰτίαν* Spiritus sancti, neminem solicitum habere debet, quamuis eo verbo virum grauem magnopere viderim fuisse commotum, qui *προκαταρκτικὴν*, &, *ὑπαρκτικὴν αἰτίαν* idem esse suspicaretur, in quo hallucinabatur quàm maximè, cum non modo apud Galenum, ceterosque Medicos caussa morbi procatarctica caussa sit, vt ita loquar, initialis, atque originalis, verum etiā apud eos, qui in rerum Diuinarum explicatione versantur. Sentiunt igitur viri sapiētes *αἰτίαν προκαταρκτικὴν ἀρχικὴν, καὶ ἀρχοειδῆ* esse eandem, quemadmodum intelligimus tū ex Bessarionis Oratione pag. 193. versu 18. à primo, & quinto à postremo, & ex Gennadio capite primo *περὶ τοῦ πνεύματος ἁγίου*. pag. 300. vers. 11. à postremo, & pag. 307. vers. 1. & 3. & pag. 321. vers. 11. & 16. & ex Damasceno in primo libro De fide Orthodoxa c. 11. qui omnem caussam procatarcticam adscribunt Patri. Et Gennadius in Disputatione, De processione Spiritus sancti

&c in pag. 300. interpretans illa verba ἐξ οὗ τὰ πάντα, δι᾽ οὗ τὰ πάντα, ἐν ᾧ τὰ πάντα, hoc eſt. *Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia.* præpoſitionẽ illam, *Ex*, ait ſignificare in Patre *αἰτίαν προκαταρκτικὴν*; Præpoſitionem, *Per*, in Filio *δημιουργικὴν*, ideſt *effectricem*. Præpoſitionem, *In*, ſignificare in Spiritu ſancto *τελειωτικὴν*, hoc eſt, *perfectricem*.

Quòd ſi quis ex Seſſione Concilij Florentini vigeſimaquinta, pag. 209. obijciat id quod Imperator dixit his verbis, οὕτω γὰρ ἐδόξαζον οἱ πατέρες ἡμῶν, αἰτίας ὑπαρκτικὰς δύο λέγειν τοὺς Λατίνους τοῦ ἁγίου πνεύματος. hoc eſt. *Sic enim Patres noſtri opinabantur duas cauſſas hyparcticas Latinos dicere Spiritusſancti* Reſpondendum eſt ei, cum in Græcorum mentibus in ſediſſet penitus, duo principia Spiritus ſancti à Latinis cõſtitui, propterea in ea oratione Imperatoris duas cauſſas hyparcticas idem eſſe ac ſi dixiſſet duas cauſſas principales, ſiue originales, ſiue initiales. Quod ſanè ita non eſt. Primò, quoniam vox ὑπαρκτικὸν nunquam ſumi poteſt pro principali, ſiue originali. Deinde quia Græci Concilij interpres Abramus Cretẽſis Præſul Arienſis, locum illum Imperatoris interpretans reddidit Latinè, *duas ſubſtantiales cauſſas*. Præterea, quoniam Imperator qui Philoſophiæ præceptis erat apprimè imbutus, recte inferebat ex duobus principijs duas cauſas ſubſtantiales. Cum enim nomen principij ſignificetur tamquã ſimplex eſſentia, præſertim in Diuinis: qui illhic conſtituit duo principia, fateri illhic cogitur duas eſſentias, & duas cauſſas eſſentiales. Id quod prorſus reſpuit Chriſtianarum aurium ſenſus. Cum enim Concilia, & Patres Orthodoxi nũquam dixerint duas in Diuinis cauſſas, vel principia; profectò neſarium eſſet dicere duas eſſe cauſſas ſubſtãtiales. Nam qui dicit duas ſubſtantiales, idem duas dicit neceſſariò cauſſas: cõtra quod omnia Concilia, & Patres loquuntur, ac docent.

Ceterum, ne quis reſtet ambigẽdi locus de notione iſtius vocis ὑπαρκτικὸν, ſiue ὕπαρξις, loca omnia huc afferam, in quibus cũ de Proceſſione Spiritus ſancti Florentiæ diſputaretur, de illa actum eſt. Ter igitur in 18. Seſſione, quæ prima fuit De Spiritusſancti eſſentiali Proceſſione, vſurpata fuit. Primum à Marco Epheſio, qui nomina Proceſſionis aiebat diſtingui, nempè ſubſtantialem Spiritus ſancti emanationem ab emanatione filij: καὶ τούτῳ τῷ ὀνόματι διαστέλλεται τοῦ πνεύματος ἡ ὑπαρκτικὴ πρόοδος τῆς τοῦ υἱοῦ προόδου. *Et hoc nomine* (nomen dicit Proceſſionem) *diſtinguitur ſubſtantialis Spiritus emanatio a filij emanatione*. pag. 107. Secundò in eadem Seſſione pag. 108. ſemel, & iterum à Ioanne, qui ex reſpõſione Marci Epheſij ait ſe collegiſſe ἐκπορεύεσθαι λέγεσθαι ὑπαρκτικὴν καὶ οὐσιώδη, hoc eſt, *in Diuinis dici eſſentialem, & ſubſtantialem*.

Deinde à Latinis vrgentibus Græcos in Seſſione 25. pag. 208. ἡμεῖς δὲ θέλομεν ἐξήγησιν κατὰ τὸν νοῦν τῶν ἁγίων τῶν λεγόντων τὰ ῥητὰ τὴν ὑπαρκτικὴν αἰτίαν διδόντων τῷ υἱῷ σὺν τῷ πατρί. hoc eſt. *nos requirimus ex ſenſu Sanctorum, qui ea verba pronunciarunt ſubſtantialem cauſſam Filio cum Patre tribuentium*. Qui locus planè repugnat alteri illi, quem ſuprà diximus eſſe corruptum. Quid enim fieri poteſt diſtinctius, quàm vt Latini libenter Græcis tribuant in Concilio generali filium non emittere hyparcticè Spiritum ſanctum, & ab iiſdem premi Græcos, vt fateantur filium eſſe cauſſam hyparcticam Spiritus ſancti?

Vſus item eſt Romanus Pont. eodem vocabulo in ſanciendo proceſſionis dogmate in eadem Seſſione pag. 228. Cunctis enim Chriſtianis neceſſitatem imponit hanc fidei veritatem credendi, τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν, καὶ τὸ ὑπαρκτικὸν εἶναι αὐτοῦ ἔχειν ἐκ τοῦ πατρὸς ἅμα καὶ τοῦ υἱοῦ. hoc eſt. *Eſſentiam ſuam, & ſui eſſe ſubſtantiam habere à Patre ſimul, & Filio*.

Denique eadem vox eſt vſurpata eodem in loco Imperatoris, quem indicauimus; quem non ſecus quàm alios debemus interpretari, ne dicere cogamur homonymo, & ancipiti vocabulo Romanum Pontificem vſum eſſe in certa fidei veritate decernenda, & ne ſtultitiæ Patres, qui in eo Concilio diſputarunt, coarguamus, qui in tanta rei diſquiſitione vocabulum ambiguum numquam diſtinxerunt, in quo non ſolum contra Philoſophorum, & Dialecticorum diſciplinam grauiter peccaſſent, qui docent nomen ambiguum, & multiplex ante diſtinguendum eſſe, quàm de re diſputetur. Deinde etiam tum de ſuis laboribus, atque vigilijs, tum de cunctis Decretis malè meriti eſſent, qui vſurpatione ancipitis vocabuli improbis aliquorum ingenijs, malitioſa verbi interpretatione tam facilem cauſſam ludificandi omnia attuliſſent.

Men-

Mendosè igitur in superiori illa propositione, quam huic Tractationi præfiximus legitur, ὑπαρκτικῶς, cum item Græcus codex Præsulis Ariensis habuerit ἀρχικῶς, siue ἀρχοειδῶς. Abramus enim Cretensis Græci Concilij interpres, aduerbium ἀρχικῶς, & ἀρχοειδῶς semper eodem modo sit interpretatus: nunquam autem sit interpretatus nomen ὑπαρκτικὸν *præcipuum*, vel *principalem*, necessariò conficitur in eius codice fuisse ἀρχικῶς, siue ἀρχοειδῶς, at nullo modo extitisse ὑπαρκτικῶς.

Porrò Florentina hæc Synodus, vnà cum Concilio Lateranensi habito sub Leone X. Pōt. Max. Romæ anno 1521. Latinè prodijt hac inscriptione. Acta Generalis octauæ Synodi, sub Eugenio IIII. à Iacobo Mazochio Typographo, interprete Bartholomęo Abramo Cretensi Præsule Ariensi.

Sed de ea, quæ propriè dicenda est octaua Synodus, quam quidem è Bauarica Bibliotheca Græcam consecuti, curamus in Latinum versam non ita multo post edi, loco suo dicemus in hoc Apparatu.

Florentij Bataui Institutionum Christianarum libri 5. interprete Laurentio Surio. Colonię ex ædibus Quentelianis anno 1595 prodierunt.

Florentinus Burgoinus (alijs Burgonius) Parisiensis, Ord. Minorum (quèm nō desunt, qui *Franciscum* nominent) addidit Indicem, ac Scholia ad opera D. Augustini, in quibus itē emendandis laborauerat, ann. 1541. Parisijs At Louaniensis, & Parisiensis postremę editiones omninò primas ferunt. Vide in verbo, Augustinus.

Florentinus Leidanus, Ord. Minorum collegit Historiam passionis nouorum in Germania inferioris Prouinciæ martyrum Ordinis sui, cui collectioni enarratio martyrij aliorū eiusdem Ordinis in Gallijs pro fide Catholica suscepti adtexta est. Ingolstadij apud Volfgangum Ederum anno 1582.

Florentius Vuingerinensis, Monachus Anglus, Ecclesiæ Anglicanæ, & controuersiarum Religionis historiam vsque ad Henrici Iunioris Imperium deduxit. Viuebat anno Domini 1118. Eisingrenus.

Floriani Nannij Cassij Catena argentea, è Scholasticis Theologis ad vniuersam formę Diuinā scripturam spectantibus contexta, & Bononię excusa apud Io. Rubeum an. 1587.

Floriani Trefferi (quem Benedictęmpuranum fuisse scribunt) Conciones trigintasex De pręcipuis ecclesię ferijs, & de Religionis Christianę capitibus. Colonię Agrippinæ 1565.

Flori Magistri, qui floruit tempore Caroli Calui, Exegesis, siue expositio missæ, extat in Bignæi Bibliotheca SS. PP. Hunc autem fuisse Monachum Ordinis S. Benedicti in Monasterio S. Trudonis Dięceseos Leodiensis, scribit Tritemius de viris illustribus Ord. S. Benedicti, cap. 44. Nimirum, (ait Sigebertus lib. de viris illust. c. 93.) *Epistolas Pauli ex integro exposuit, qui nihil à se dicens, sed omnes Augustini libros reuoluens, & capitula Epistolarum Pauli ab Augustino diuersis locis exposita recolligens, ipsa capitula exposita restituit ordini Epistolarum, ad notans singulos Augustini libros, in quibus ea capitula exposita erant, & sic nouo, ac mirabili studio de alieno labore magnum sui Operis volumen edidit.* Hæc ille. Arnoldus autem Vuion addit eū scripsisse *Martyrologium, id est Gesta, & Passiones Sanctorum.*

Florimvndvs Remundus Gallus, & Regius Consiliarius in Senatu Burdigalensi vir illustris doctrina, & pietate edidit, librum De Antichristo aduersus Nouatores. & Librum, prænotatum, Error popularis de Ioanna Pseudopontifice, dicta Papissa, quo scripto prorsus confodit hæreticos, qui commentum illud sparserunt in vulgus, vt amplius ea de fabula hiscere nōn audeant. Porrò Gallicè editus est. Vide in verbo, Ioanna Pseudopontifex, dicta *Papissa*.

F O

Foebadivs, qui à Hieronymo Sebadius, à Sulpicio Seuero Fęgadius (si tamē hic ipse sit, Fębadius editus est vnà cum Athanasij Dialogis, & Basilij libris contra Eunomium. Quem Auctorem exhibuit V. C. P. Pythæus.

Foecvndvs, vide in verbo, Facundus.

Fol-

FOLCHARDVS Dorobernensis, Anglus, Monachus Cantuariensis, qui floruit in Congregatione Cluniacensi anno 1060. scripsit ad Aldredum Episcopum, De vita & miraculis sancti Ioannis Episcopi Eboracensis.

FOLCHARDVS Belga, monachus Cœnobij S. Bertini Sithiuensis, Congreg. Cluniacensis, scripsit vitam S. Bertini Abbatis, & vitam S. Audomari Episcopi Morinensis, quæ vtraque cusa estin Laurentij Surij Tomo quinto, ad diem 15. Septembris.

FOLKERVS Simois Latinè scripsit Chronicon Phrisiæ. Vixit propè annum Dom. 1496. Vide Decadem septimam, numero octauo, Suffridi Petri, De Scriptoribus Phrisiæ.

FOLQVINVS Monachus monasterij S. Bertini Sithiuensis, ac deinde Laubiensis Abbas, Congregationis Cluniacensis, scripsit gesta Abbatum Laubiensium. De miraculis sancti Vrsmari Episcopi. extat m.ss. De vita sancti Folquini Episcopi liber. Obijt anno 990.

FORRESTARIVS (Galli etiam *le forestier*) Ord. Celestinorum, Poeta Gallus, scripsit carmina in honorem B. Virginis. Viuebat anno 1520.

FORTALITIVM fidei, sic prœnotatus liber, quo agitur de armandis fidelibus, ac de sex armorum spiritualium generibus: quin, & quibus armis muniendi sint veri concionatores, vbi plura de bello contra Hœreticos, Saracenos, Iudœos, & eorum, ac Dæmonum aduersus nos.

FORTANERIVS (alijs Sertorius) Vasselli Valuensis, Vasco, Gallus, Ordin. Minorum decimus nonus Generalis Minister, Cardinalis designatus, librum vigesimumsecundum Augustini de Ciuitate Dei exposuit, variaque in Scripturam conscripsit. Eisingrenius. Viuebat anno 1536.

FORTVNATIANVS natione Afer, Aquileiensis Episcopus, imperante Constantino, in Euãgelia, titulis ordinatis, breui, & rustico sermone scripsit Commentarios, & in hoc habetur detestabilis, quòd Liberium Romanæ Vrbis Episcopum, pro fide ad exilium pergentem, primus solicitauit, ac fregit, & ad subscriptionem hœreseos cõpulit. Hæc Hieronymus in Catal. Sed Lypsius adnotauit pro *breui, & rustico sermone, breue rustico sermone.* Deinde, pro *& in hoc, sed in hoc:* At in Gemblacensi codice pro his verbis, *& ad subscriptionem hæreseos compulit, legitur, & ad suæ susceptionem hæreseos compulit.* Hic autem Scriptor apud Honorium Fortunatius appellatur.

FORTVNATVS, & aliquot alij Episcopi apud Cyprianum, lib. 1. communes Epistolas, secundam, quartam, duodecimam, scripserunt.

FORTVNATVS, Augustinus, Alypius, Epistolam ad Generosum numero centesimam sexagesimam scripsere.

FORTVNATVS Italus (inquit Sigebertus) liberalibus artibus eruditus, à dolore oculorum virtute D. Martini Turonensis Episcopi sanatus (ideo enim Turonos venerat) & Pictauium progressus, primo ibi presbyter, deinde Episcopus consecratus est. scripsit metricè Hodeporicum suum, & metricè quattuor libros de vita S. Martini, ac præcipuè hymnos singularum festiuitatum, & alia carmina ad singulos amicos. Sic quidem Sigebertus. At Tritemius diligentior, loquens de illo ca sic enumerat.

FORTVNATVS Episcopus Pictauiensis, natione Italus, scripsit eleganti carmine Opuscula, Ad S. Radegundem Regis Thuringorum vltimi filiam, & Regis Francorum captiuam, postea Pictauiensis Cœnobij Abbatissam, versu hexametro.

Excidium Regni Thuringorũ, lib. 1. Incipit, *Conditio belli tristis.*

Ad Iuuinium de Radegunde, lib.	*Aonias auido, qui.*
Ad Iustinum Iuniorem, lib.	*Gloria Summi Patris, natique.*
Ad Sophiam Augustam, lib.	*Cui meritis compar.*
In persona Radegundis, lib.	*Post Patriæ cineres.*
In laudem Martini Episcopi, lib.	*Lumen Apostolicum.*
De Leontio venerabili Episcopo, lib.	*Inter quos genuit.*
De eodem laudum, & Hymnorum 77. lib.	*Agnoscat omne seculum.*
De miraculis Sancti Martini, lib. 4.	Vitam S. Hilarij Pictauiensis, lib.
Ad Episcopum vitæ suæ, lib.	Vitam S. Maurilij Episcopi, lib. 1.
Epistolarum ad diuersos, lib.	Carminũ ad amicos, lib. Inc. *Rex regionis apex.*

Alia

Alia quoque multa composuit, quæ cum breuia sint, sub librorũ nomine nolui consigna re. Plura enim Epitaphia & uersus breues scripsit, quos uidi. Sic Tritemius. Sed & vide in verbo, Venantius Fortunatus.

Fotinvs Marcelli discipulus, Sirmij Episcopus (vt habet Honorius in Catal.) in hæresim Thebionis lapsus, plura scripsit uolumina, in quibus vel præcipui sunt libri contra Gentes, & ad Valentinianum.

F R

Franciscani Ordinis, historiæ Scriptores primarij Franciscus Gonzaga, & Petrus Rodulphus Tussiniacensis.

Franciscanorvm, siue Ord. Minorum Compendium Priuilegiorum, Parisijs apud Simonem Caluarinum 1578. At cum Adnotationibus Hieronymi à Sorbo, atque Antonij Cordubensis, Neapoli apud Iacobum Carlinum 1595.

Sed & eorumdem Fratrum Speculum, Venetijs apud Lazarum Soardium ann. 1513. editum est, ex quo tamen est expungenda Epistola Ockam, quam aduersus Ioann. XXII. Pont. Max. scripsit.

Quin & ipsorum Fratrum firmamenta trium Ordinum Parisijs apud Ioan. Paruum, anno 1512. euulgatæ, habebant eiusdem Ockam Epistolam, aduersus eundem Pont. Max. quę item inde est expungenda.

Extat Fratrum Minorum Catechismus, iussu Francisci Gonzagæ tunc Ministri Generalis conscriptus, quo agitur de Potestate vniuersis Seraphicæ huius religionis professoribus tradita.

Franciscinvs. Vide in verbo, Franciscus Vicedominus.

Franciscvs de Abbatibus, Astensis, Ord. Minorum, scripsit Sermones annuarum Dominicarum. Incipiunt, *Eruntsigna in Sole, &c.* Item Quadragesimale.

Francisci Agricolæ Parochi Rodigensis in Ducatu Iuliacensi,

Institutio de Sanctissimo Sacramento Altaris, & de Cęna Dominica. Germanicè. Coloniæ anno Dom. 1575.

Tractatus Orthodoxus de Sanctorum sanctis reliquijs in honorem quidem omnium Sanctorum reliquiarum, nominatim verò illarum, quas Aquenses pia industria D. Caroli Magni possident, in lucem editus Coloniæ 1581. vbi etiam an. 1580. prodierant.

Tractatus duo Catholici de cultu, & veneratione, atque imaginibus Sanctorum.

Euangelicarum Demonstrationum libri quattuor, in quibus contra Caluinianos, & ceteros hæreticos monstratur, Christum secundum animam reuera ad Inferna descendisse, & animas piorum è Limbo liberasse. Coloniæ apud Maternum Cholinum 1587.

De Primatu Petri Apostoli, & successorum eius Romanorum Pontificum. Colonię 1599.

Euangelica Doctrina de Christo Saluatore, eiusque Regno gratiæ, & gloriæ tum cognoscendo, tum capessendo. Coloniæ apud Hermannum Hobergen.

Franciscvs Albertinus, Florentinus presbyter, scripsit

De Roma vetere, & noua ad Iulium II. Pontificem Maximum. Incipit, *Consuetudo mea in amicos*.
De stationibus Vrbis.
De modo rectè viuendi.
De Confessione.
De Sacramento.
De significatione, & expositione arboris Palmæ ad Dominicum Viterbiensem.
De Musica.
Expositionem Dominicæ orationis, & Salutationis Angelicæ.
Edidit etiam Epitaphiorum antiquorũ Opusculum. Floruit an. 1500. Michael Pocc.

Franciscvs Ampullus, (siue de Ampullis) Ord. Minorum, Iuris Canonici decreta illustrauit, cuius auctoritate Summæ Angelicæ compilator, Summam suam comprobandam existimauit.

Franciscvs Aretinus è Græco uertit in Latinum Sancti Ioannis Chrysostomi Commentaria in Euangelium Diui Ioannis Euangelistæ, & eiusdem Chrysostomi homilias prio-

res

res eo vsque ad priorē Epistolam ad Corinthios: præter illa quæ scripsit huc nō spectantia.

Franciscus ab Aqua putrida, Ord. Minorum digna lectu scripsisse memoratur, Qui autem de illo scribunt, ne nominant quidem quibusnam inscriptionibus eius libri fuerint prænotati.

Franciscus Argentinus Venetus, Episcopus Concordiæ, deinde Cardinalis à Iulio II. Pontif. Max. creatus, multa de immunitate Ecclesiastica scripsit, Commentarium item *in l. pacta, conuenta*. Et de modo prædicandi Euangelium: Viuebat anno 1501. Franciscus Sansouinus.

Franciscus Arias, de iurisdictione Episcoporum, Romę apud Paulum Manutium anno Dom. 1563. Vargas.

Franciscus Arias Hispanus, Societatis Iesu, librum Hispanicè edidit cuius prima pars, quæ & Italicè postremò Florentiæ emissa est in lucem, continet adhortationem ad spiritualem profectum, & Tractationem optimam de diffisione sui ipsius, ac confisione in Deum: illam quidem vtilissimam.

Præterea Rosarium valde pium quinquaginta Mysteriorum vitæ Christi Domini: denique quinquaginta septem capita de Imitatione Dei Genitricis Mariæ: Pars verò secunda continet librum De oratione mentali, ac De consideratione mysteriorum Christi Domini nostri, & eius superbenedictæ Matris, deinde De mortificatione perturbationum animi. Addidit Appendicem, De recto vsu Sacramentorū, ac sanctū Exercitium de pręsentia Dei. Porrò edita hæc sunt, (quæ quidem ad omnium captum sunt scripta) primò in Hispania Valentiæ apud Petrum Patricium Meyum anno 1588. Deinde verò Italicè versi hi libri à Iulio Zanchino equite prodierunt Mediolani anno 1600. ex officina Pacifici Pontij. Sciendum verò in editione Italica in trigesimo capite primæ partis, in quo agitur de imitatione Beatissimæ Virginis deesse exemplum Epistolæ, quæ à nonnullis credita est fuisse scripta à Beatissima Virgine ad Ciuitatem Florentinam; sic enim Arias scribit de illamet Epistola. Altera Epistola extat Florentiæ, cuius meminit Hieronymus Ferrariensis, quæ ita habet. *Florentia Deo, & Domino Iesu Christo filio meo, & mihi dilecta: Tene fidem, insta orationi, roborare patientia, his enim & sempiternam salutem apud Deum, & apud homines consequeris.* Sed etsi verba sunt sanctissima, censetur tamen apocrypha. Editus est autem ipse huius Auctoris Liber De imitatione Beatissimæ Virginis Antuerpię per Andream Huouium Brugensem, apud Keerbergium, ann. 1602.

Franciscus Arola Theologus, Ordin. Minorum composuit Concordantiam maiorem Bibliorum.

Franciscus Asculanus *Doctoris succincti* nomen sortitus, Ord. Minorum, scripsit Opus contradictionum. Eius autem improbationes quædam extant Florentiæ in Bibl. S. Crucis. Scripsit & in quattuor libros Sententiarum, & Reportata in eosdem.

Franciscus Asisias, quę ciuitas est in Vmbria, Italus, Ord. Min. vir sanctissimus, & Franciscani Ordinis primus institutor scripsit,

Regulam planè Euangelicam, & Apostolicam, quæ incipit: *Regula, & Vita*. Hanc ipse Pater: *librum vitæ, spem salutis, medullam Euangelij, viam saluationis, scalam Cæli, clauem Paradisi, pactum æterni fœderis* appellare consueuerat. Dictauit & Testamenti varias formulas quibus virtutum, atque Euangelicæ paupertatis suos fecit hęredes. Quin & cecinit plura cantica, siue hymnos: quibus more Psaltis, & sponsæ cælestis, modo colludebat tamquam sponso, modo confitebatur tamquam amico, modo vt iudicem deprecabatur, modo vt Patrem interpellabat: modo tamquam creatorem summo cultu adorabat.

Epistolis filios suos, qui comitia generalia habebant, absens erudiebat, ad institutę Regulæ castam obseruationem adhortans: Quarum initium est: *Dixit Dominus discipulis suis*. Sed & alias Christianis perutiles scripsit. Extat eiusdem Epistola ad Sacerdotes ordinis sui: quę incipit: *In nomine S. Trinitatis*. Oratio item siue expositio Orationis Dominicæ: quæ incipit, *Sanctissima Pater noster*. Præterea laus Domini Dei altissimi, cuius initium. *Tu es Domine Deus*. Et Oratio ad omnipotentem Deum. *Omnipotens*. Et Binæ orationes ad Deiparam Virginē, cuius prioris initiū est. *Sancta Dei Genitrix*. Posterioris autē. *Sancta Maria Virgo*.

Alia

Alia eiusdem verba, quibus ad humilitatem, deuotionem, & patientiam hortatur, inchoans. *Beatus seruus*. Quæ omnia collecta sunt à Margarino Bignæo, & in suâ Biblioth. SS. Patrum inserta. Sed & cum alibi, tum Mediolani, apud Pacificum Pontium an. 1580. & 1581. prodierunt S. Francisci Regula, Testamentum, Statuta generalia Franciscanorum Cismontanorum, Tabulæ, Ordinationes, Decreta Prouincialis Capituli Mediolanensis, anno 1580. cum Diplomatibus, siue Bullis aliquibus Summorum Pontificum, Regula item Sancti Francisci, cum declarationibus, & alijs, quæ collegit Franciscus Gonzaga, tum Generalis Minister Ord. Romæ apud hæredes Antonij Bladi 1580.

Et quidem non me latet extare Francisci cuiusdam, è Baucio Epistolam de visione verissima corporis Seraphici Patris nostri (inquit) Francisci: quæ cum careat nomine typographi, loci, temporis, uiderint cordati Catholici, quid de ea dicendum sit.

Porrò à Philippo Melanchthone in sua pestilenti Apologia Cōfessionis Augustanæ, falsò ascribitur S. Francisco Epistola ad omnes Fratres suos, qua iubeat unam tātum Missam vno in loco celebrari, etiam si plures adsint Sacerdotes. Auctor enim illius Epistolæ, quisquis ille fuerit, loquitur de feria tantum quinta in Cœna Domini, non de alijs diebus. Quæ si de quouis die loqueretur, falsum apertissimè contineret. Scribit enim Auctor eiusdem Epistolæ, *secundum vsum Romana Ecclesia vnicam Missam duntaxat vno in loco esse celebrandam.* At Honorius Papa III. qui sedit Romæ tempore S. Francisci, c. cum creatura. *De celebratione Missarum,* iubet ne omittantur anniuersaria sacra pro defunctis ob festum, vel feriam occurrentem. Sed vtraque sacra eodem die celebrentur.

Bellar. Card. lib. 2. de Missa. c. 10.

Franciscvs de Baccone Carmelita, Catalanus, Cœnobij Gerundensis, scripsit in libros Sententiarum. Summam item Prædicantium, quā inscripsit Repertorium Prædicantium. Claruit Parisijs. At neque Tritemius, qui huius meminit in Catalogo Scriptorum Carmelitanæ Religionis tradidit, nec Petrus Lucius Belga, qui eundem Catalogum additis Scholijs illustrauit, annum, quo vixerit, indicauit. Id tantum attigit, quo suspicari possumus num Io. de Baccone, qui vixit an. 1345. frater ne an nepos fuerit. Sed Ioannes hic non Anglus, sed Catalanus fuit. Vide in verbo, Io. de Baccone.

Franciscvs Balduinus I. V. peritus Atrebas, Belga, præter Annotationes in Optatum Afrum, Responsionem edidit aduersus hæreticum calumniatorem, Parisijs apud Nicolaum Chesneau 1576. Obijt Parisijs an. 1572.

Eius tamen liber, qui *Constantinus Magnus* inscribitur, siue de Constantini Imperatoris legibus Ecclesiasticis, atque ciuilibus Commentaria, prohibitus est in Romano Indice. Ceterum, varia ad Iurisprudentiam spectantia euulgauit, atque cum inter Caluinianos aliquandiu vixisset, facilè, qui perspicax esset, & doctus, hæresum illarum abhominationibus cognitis, redijt ad Ecclesiam Catholicam Columnam, & Firmamentum veritatis, vnde Geneuenses hæreticos mirificè scriptis perculit.

Franciscvs Bartolus Assisias, Ord. Minorum, scripsit De Passione Domini, & Historiam S. Mariæ de Portiuncula.

Franciscvs Belcarius aduersus Caluinianorum dogma de infantium in vtero sanctificatione, Parisijs an. 1567.

Franciscvs Belleforestius Commingensis Vasco, vir nobilis, ac multę scriptionis, edidit Annales Galliæ, qui primum excusi Parisijs apud Gabrielem Bonum ann. 1573. deinde duplo penè auctiores apud eundem, duobus Tomis an. 1579.

Historiam nouem Carolorum Galliæ Regum. Parisijs apud Huillerium 1568.

Quin & Historiam vniuersalem, quæ est suæ compendium Cosmographiæ. Parisijs apud Geruasium Mallot. Editio autem postrema dimidio est auctior.

Catalogum virorum illustrium, qui scientia, & gestis claruerunt in Cœnobijs, idque Gallicè, quare liber inscriptus est, *Recueil des hommes plus signales de tous aages; lesquels s'estans separez de la corruption de ce siecle ont seruy à Dieu par les conuents, & monasteres.* hoc est. Collectio virorum insigniorum, omnium ætatum, qui se à mundi corruptione abdicantes, Deo, in Cœnobijs, & Monasterijs inseruierunt. Meminit huius Operis in sua Cosmographia, ubi de Vrbe Parisiensi loquitur. fol. 193. col. 2. primæ editionis. At & in Gallicam linguam

Opera

Opera S. Cypriani vertit, & Orationem Io. Francisci Commendoni Cardinalis, quæ habita est coram Episcopis, & Proceribus, & excusa Parisijs apud Thomam Brumenium an. 1573

Historiam (Gallicè Discours) Belli, quod cum hæreticis rebellibus ann. 1567. gessit Claudia Turonensis (de Turraine) Domina Turnoni in Gallia prope Delphinatum, & Comitissa Rossilionis: quæ historia primum Latino carmine à Ioanne Vellemino scripta, deinde ab ipso Belleforestio Gallicè conuersa, denique apud Io. Hulpeau Parisijs emissa est an. 1569.

Tres Tomos historiæ Sanctorum martyrum Gallicè apud Chesneau ibidem.

Saluiani Episcopi, de vero Iudicio, ac de Prouidentia libros octo in Gallicam linguam conuersos, qui tamen nondum, quòd sciam, apparuerunt.

Iosephi historiam è Latina versione Gallicam. Obijt Parisijs paucos ante annos.

FRANCISCI Bencij ab Aquapendente Sacerdotis Societatis Iesu Poema insigne quinque martyrum Societatis, in India propè Goam à gentilibus ob Christi fidem interfectorũ.

Carmina pleraque. Ergastus, idest, Drama, ante distributionem pręmiorum in Gymnasio Societatis Iesu habitum.

Orationes duæ, & Elegię totidem in obitum Alexandri Farnesij Cardinalis, Romę 1598. cũ & antea habuisset aliã in funere M. Antonij Mureti. Quæ omnia Ingolstadij, & Romæ fuerũt impressę. Vixit nostra ętate, pietatis, & eruditionis plenus, quas cõtinenter in alios effudit.

FRANCISCVS Bobadilla, Hispanus, Ord. Præd. cum Lusitaniam sui Ord. Prouinciam bis rexisset, Vlyssippone Theologiam docuisset, Catherinæ Reginę Portugalliæ fuisset à sacris Confessionibus, hostis ocij insensus, Breues notas ad libros Sapientiales, in Ecclesiasten autem Commentarios vberes, sicuti & in omnes Diui Pauli Epistolas, scripsit: Quę nescio an prodierint: id certum, ab Antonio Senensi & quidem eiusdem Ordinis, scriptum extare, se ab illomet hæc, quæ hic dicta sunt, de illius operibus audiuisse. Viuebat anno 1581.

FRANCISCVS Bonadus, Angeriæ presbyter, Santonensis, Aquitanus, Dialogum Domini nostri Iesu Christi, Resurrectionem item ex Matthæo perfecit. Sed & Dauidis Oracula ad Psalmorum seriem 150. numeris poeticis exarauit: Epistolas autem D. Pauli omnes Elegiacis versibus Paraphrasticè transtulit. Monodiarum pręterea illustrium aliquot Veteris, & Noui Testamenti virorum libros tres scripsit. Inter quos meminit quinquaginta octo Francorum Regum à Pharamundo ad Rhenũ primò sedente, vsque ad Franciscum Valesiũ. Parisijs apud Gromorsum ann. 1543. præter quędam humaniorum literarum.

FRANCISCVS Borgia olim Dux Gandiæ, sed deinceps relicto Ducatu, & Mundo, se Christo Domino prorsus addicens, post insignia paupertatis, sanctitatis, ac prudentiæ exempla, Præpositus Generalis Societatis Iesu Romæ delectus, Societatem vniuersam sanctè administrauit, cum rediens ex Hispanijs, atque Lusitania, quo Pius V. Pont. Max. illum vnà cum Cardinali Alexandrino suo Nepote ad Reges allegauerat, in Vrbe diem piè obijt. Eius vitam, dignam, quę à pluribus legatur, Hispanicè eleganter, ac copiosè Petrus Ribadeneyra nostrę Societatis, Latinè autem Andreas Scotus, sed breuius, est persecutus.

Scripsit varia, quæ insignem pietatem cum sancta maturitate spirant, sed non omnia edita. Extant tum Hispanicè, tum Italicè.

Sermo in caput 18. Lucæ: *Vt appropinquauit Iesus videns Ciuitatem, fleuit.*

Speculum vitæ Christianæ. Collyrium spirituale. Præfatio ad Communionem.

Exercitiũ spirituale ad notitiã conscientiæ acquirendã diuisum in singulos hebdomadę dies.

In Canticum trium Puerorum Hebræorum: *Benedicite omnia opera Domini.*

Meditationes de Passione Domini per omnes horas Canonicas.

Instructio Equitis Christiani, ex Hispano in Italicum idioma versus à Vincentio Abundio Mantuano, apud Gabrielem Iolitum 1561. Venetijs.

FRANCISCVS Boria (dictus a *Guerra*) scripsit *Antiatheon* è rationibus Physicis congestum, quibus tamquam proprijs telis Athei confodiuntur; asseritur autem Deum esse æternum, Omnipotentem, Misericordissimum, Bonitatis infinitę, nostrique summã curam habentem. Prodijt Tolosæ apud Guidonem Baudiuilæum.

FRANCISCVS Bozzius, alijs Bosius Eugubinus, de temporali Ecclesiæ Monarchia, & iurisdictione, lib. 5. contra Politicos. Coloniæ apud Io. Gymnicum ann. 1602.

FRANCISCVS Brunancius, dictus Angeliacus, Sabaudus, Carmelita Rupeculensis, Episco-

pus Enabdunensis, Sermonum tres libros edidit. Carminum item, & Epistolarum librum.

Franciscus Breuius Venetus, Episc. Cesenæ. De auctoritate Pōtificis, an. 1477. Fr. Sans.

Franciscus Cameranus Rauennas, Sacerdos doctus, & pius, librum Venetijs edendum misit, quē prænotauit Theologicam Poesim, de scansione ad Deum; Laborem autē hunc qui tractauerit, profundos sensus, atque omnes pietatem spirantes reperiet. Viuit adhuc auctor, cui fausta omnia precamur.

Franciscus Campius (de Campos dicunt Hispani) Compendium, siue Indicem Moralium (vt uocant) conceptuum struxit è concionibus Philippi Diaz, quod Minima Societas edidit Venetijs anno 1597.

Franciscus è Candia Ord. Min. Doctor *Fertilis* appellatus in 4. lib. Magistri Sententiarum Commentarios vberes edidit.

Franciscus Capito, explicationes Catholicas locorum Veteris & Noui Testamenti, quibus abutuntur Hæretici, protulit in lucem ann. 1579. Venetijs apud Guerræos.

Franciscus Castellanus Florentinus, in laudem Saluatoris nostri, B. Virginis, Sanctorum, & Sanctarum Dei; Euangelia item, quę tempore sacri ieiunij habentur, carmine cecinit, scripsit etiam in laudē mortis ad eius memoriam peccatorem reuocans. Quæ Florentiæ in Cęmeterio S. Marię Nouę ad tumulos sepultorum appensa. Claruit an. 1500. Mich. Pocc.

Franciscus Castilonius, siue Castalion, Florentinus, in æde D. Laurentij Florentię Canonicus, edidit Vitam S. Vincentij Ord. Prędicatorum. Incipit, *B. Vincentius.*

Vitam item S. Petri Martyris. *Veterem Reuerendiss. Pater.*

Vitam S. Thomæ Aquinatis. *Beatus Thomas.*

Martyrium Antoninianum: scilicet S. Antonini discipuli B. Archiepiscopi Antonini Florentini. *Cum pro tua singulari virtute.*

Vitam ipsius Archiepiscopi Antonini Florentini. *Antoninus Florentiam vrbem.*

Sermonem de vita S. Marci Papę, quo explicat dignitatem templi S. Laurentij, quódque in eodem plurimę Sanctorum reliquię sunt conditæ. *Scriptum est carissimi fratres.* Horum autem Scriptorum omnium archetypon extat in Bibliotheca Abbatię Florentinæ.

Rursus eiusdem extant expositiones (teste Marsilio Ficino primo libro Epistolarum) in Dauidis prophetæ mysteria, quas magnopere laudans idē Ficinus ita scribit. *Cupio exclamare Francisce, Deus Danidem dicit virum secundum cor suum reperisse, sed vbi adulationis suspicamur opinionem, innuere præstat, quam explicare. Vale. Mars. Ficinus.*

Eiusdem autem Francisci extat Vita Orlandi Bonardi Archiepiscopi Florentini per modum Epistolæ. Incipit, *Franciscus Castalion.* Et Vita Christophori Archipresbyteri Bononiensis. *Nunc quod in prima exhortatione.* Claruit anno 1470.

Franciscus de Christo, siue à Christo, Ord. D. Augustini, Conimbricensis, Lusitanus, & publicus in Conimbricensi Academia Professor, edidit anno 1579. In primum, & in tertium Sententiarum, & de mysterio Incarnationis libros sex, qui Conimbricæ sunt editi apud Ioannem Aluarem anno 1564. Item de Fide, Spe, & Charitate. Viuebat anno 1581.

Franciscus Columna Venetus, Ord. Pręd. scripsisse quidem materno sermone volumen eruditum, literarium, & varium dicitur, sed cuius ipsam pręnotationem haud assequi licuit. Vide tamen Leandrum lib. 4.

Franciscus Contarenus, Thaddęi Patricij Veneti F. libros tres emisit de Deo, & de ijs, quæ effluxerunt à Deo, Patauij apud Laurentium Pasquatum 1594.

Franciscus Cordubensis, Hispanus, Ord. Pręd. Bęticus, Summam Moralem, Sermones varios de Tempore, ac de Sanctis, quin & alia concionatoribus commoda reliquit. Florebat ann. 1520. Vide Anonymum Bæticum Chronographum in eius Chronico prænotato, *Manuale Ord. Prædic.* Hispali edito.

Franciscus Cordubensis, Ord. Min. Annotationes Catholicas scripsit in Christianę religionis articulos ad hæreticorum retundendam peruicaciam, quę Colonię apud Maternum Cholinum anno 1572. prodierunt.

Franciscus Costerus Belga, Theologus Soc. Iesu, cuius extant Christianarum Institutionum libri quinque in gratiam sodalitatis Beatissimæ Virginis Marię, qui falsò fuerunt cuidam Perellio ascripti. Plantinus autem eos edidit Antuerpiæ an. 1586.

De

De vita & laudibus Deiparæ Mariæ Virginis Meditationes quinquaginta Antuerpiæ apud Plantinum.

De vniuersa historia Passionis Dominicæ Meditationes totidem Ingolstadij apud Dauidem Sartorium 1588. & Coloniæ 1589. & Antuerpiæ 1586. & an. 1587. ibidem, sed postrema editio recognita, anno 1600. ibidem apud Moretum. Enchiridion controuersiarum præcipuarum de Religione emendatius, & auctius excusum Turnoni apud Claudium Michaelem 1591. cum antea prodijsset Coloniæ an. 1585. Quæ item Italicè reddita, & excusa Venetijs apud Franciscum Franciscium Senensem.

Responsio ad analyticam assertionem Andreæ Calliæ Caluinistæ; Coloniæ. Vbi denique omnia eius opera apud Antonium Hierat. ann. 1600.

Franciscvs Dauila Cyprius, Ord. Minorum, postea Episcopus Asculi in Regno Neapolitano, Conciones in Quadragesimam, & in festos Sanctorum dies eiusdem temporis edidit Venetijs ann. 1591.

Franciscvs Diedus Venetus, Philosophus, & I. C. historiam S. Rochi Confess. præter inuectiuam in Franciscum Barociū, Orationes, & Epistolas varias reliquit. Viuebat an. 1474. Franciscus Sansouinus.

Franciscvs Dionysius Fanensis, Decaemeron spirituale Italicè, ac satis eleganti idiomate conscripsit, quo centum colloquia continentur, sic, vt agat

Prima die, De charitate, De homine Christiano, De amore erga inimicos, De pace, De castitate, aduersus ebrietatem, contra luxuriam, contra ocium, contra inuidiam, De pœnitentia.

Secunda. De humilitate ex D. Thoma, De duodecim eius gradibus ex D. Benedicto, Deque humilitate Christi Domini versus finem. Præterea, de superbia, & duodecim gradibus illius, addita admonitione ad humilitatem ex Domini exemplo. Mox de humilitate Beatiss. Virginis, vbi & explicatur Euang. illud; *Missus est Angelus*. Deinde de tribus humilitatis gradibus ex D. Bernardo: deque pœnitentia, iustitia, misericordia; denique de Christiana humilitate duplici; deque humilitate S. Ioannis Baptistæ; de superbia Mundi, vbi de septem lepræ generibus quæ totidem immersionibus eget, vt mundemur, & lauemur in Iordane humilitatis Iesu Christi. De humilitate Sanctorum è Veteri, & è Nouo Testamento. De humilitate iterum, atque adeo De humilitate profundissima Christi Domini. De ieiunio pulchra adduntur ad calcem huius primæ diei eiusdem Decaemeron.

Tertia. Colloquium de solitudine, & Eremo. De vita actiua & contemplatiua. De conditionibus Monachi, deque eius, & solitudinis laudibus, vbi Petrus Damianus comparatur cum Elia Propheta, & alia fusè afferuntur, vbi de periculis, quæ in mundo. Præterea, de solitudine agri, & de laudibus agriculturæ. Postremo de silentio.

Quarta. De oratione, & quando, ac quomodo habenda; de impedimento item orationis, & exauditionis; deque admirandis fructibus ipsius.

Quinta. De sancta paupertate, deq; huius uitæ miserijs, ac de felicitate futura vitæ beatæ.

Sexta. De auaritia, & vltimo in colloquio, de decimis.

Septima. De eleemosyna; & in vltimo colloquio, de perseuerantia.

Octaua. De tribulatione, & denique de persecutione.

Nona. De patientia, ac postremo de obedientia.

Decima. De Beatitudine, ac de Iudicio vniuersali.

In quibus omnibus colloquijs, quæ sunt centum, vix satis cōmendari potest pietas istius Auctoris, qui ad ridicula, & obscæna quædam Decaemeronis Ioannis Bocacij explodenda colloquia, hanc scribendi rationem inierit, non sine Spiritus sancti afflatu, cuius sapientiæ ac multiformi gratiæ perpetua sit laus, & gloria. Amen.

Francisci Fabritij Marcodurani, Annotationes in Pauli Orosij libros septem aduersus Paganos. Coloniæ apud Maternum Cholinum 1574.

Franciscvs Ferrariensis, Ord. Minorum edidit Quadragesimale.

Franciscvs Ferrariensis, Ord. Præd. Generalis Magister Ordinis quadragesimus, cum Bononiensi fui Ord. Gymnasio præfuisset, ibique docuisset, scripsit Commentaria in Sum-

mam S.Thomæ contra Gentes. In libros quoque Poster. Quæstiones in libros Physicorum, ac de Anima, Arist. quæ Romæ prodierunt anno 1575. Præterea Vitam B. Osannæ Mantuanæ eiusdem Ord. in sex libros distinctam, quę Mediolani est edita anno 1508. Orationes item non paucas elegantes, sed & obijt anno 1528.

Franciscvs Feuardentius Gallus, Ord. Minorum, Parisiensis Theologus, scripsit Appendicem ad libros Alphonsi à Castro contra hæreses, in tres libros distributam. Quibus quadraginta hæreses ab eodem Alphonso vel prætermissæ, vel post illius mortem natæ, ac deprehensæ refelluntur. Parisijs apud Niuellium, & Sonnium, ann. 1578. Vide in verbo, Alphonsus à Castro.

Edidit etiam Irenæum martyrem cum eruditissimis ad eũ scholijs, primò Parisijs an. 1576. postea auctioribus Colonię Agrippinæ ann. 1595. Vide in verbo, Irenæus, qui per eum, atque alios, qui in illum collaborarunt, quasi reuixit. Certè est plurimum illustratus.

Dialogos septem, quibus ducenti Caluinianorum errores grauissimi perspicuè refelluntur, & solidè confutantur, qui & Colonię Agrippinæ in officina Birkmannica excusi sunt anno Dom. 1595.

Commentarium in librum Ruth, quo copiosè traditur quidquid ad historiam, fideique Christianę, ac morum rationem pertinet. Parisijs apud Sebastianum Niuellium ann. 1585.

In librum Esther Commentarios præcipuè concionatoribus accommodatos. Ibidem eodem anno, & Coloniæ apud Mylium, an. 1594.

In Ionam Prophetam Commentarios ex veterum Patrum, Hebræorum, Græcorum, Latinorum, scriptis collectos, & Christianis mysterijs, ac concionibus aptatos. Ibidem apud Henricum Falckenburgium, anno 1595.

In Glossam ordinariam, & Postillas Nicolai Lyrani, vnà cum duobus alijs Theologis Parisiensibus, quamuis ob Gallicos tumultus, & propter Typographorum festinationem non potuerit omnia absoluere. Vide in verbo, Glossa. Et hęc quidem Latinè omnia Feuardentius. Qui & Sancti Hildephonsi Toletani librum de Virginitate Mariæ manuscripti codicis collatione emendauit, & auxit, Parisijs apud Sebastianum Niuellium an. 1576. Additi autem sunt duodecim Sermones de Beatissima Virgine; & alter liber de perpetua Virginitate eiusdem Sanctissimæ Virginis, ac de eius parturitione. Gallicè autem Dialogos septem, quibus ducentos Caluinianorum errores profligauit, primum quidem Gallicè Parisijs apud Niuellium ann. 1585. iterum apud eundem ann. 1590. Deinde item Latinè abs se conscriptos, qui Coloniæ fuerunt editi, ann. 1595.

Denique secundam hebdomadã Dialogorum, quibus examinantur quadringenti, & sexagintaquinque errores Hæreticorum Caluinianorũ, Parisijs apud Mich. Sonnium, an. 1598.

Porrò in Libros Noui Testamenti extant eiusdem Commentaria.

In vtramque Epistolam D. Petri, Parisijs apud Niuellium, ann. 1598.

In Epistolam D. Pauli ad Philemonem, Parisijs, & in Germania ann. 1587.

In D. Iacobi Epistolam plerique eius auditores calamo ex ore dictantis Parisijs exceperunt: sed deinceps ille Commentarium ad illam edidit apud Michaelem Sonnium, an. 1599.

In D. Iudæ Epistolam, faciliori methodo ann. 1595. apud Henricum Falckenburgum Colonię anno 1595. in quo Commentario veterum, & recentiorum Hæresiarcharum mores scitè describuntur.

Ceterum quæ diximus ad m.ss. codices collata permulta, & nitida Hildephonsi Toletanæ Ecclesię Archiepiscopi Opera ab eo fuisse euulgata, ea relata sunt à Margarino Bignæo, in Bibliotheca m.ss. Patrum, To 9. secundæ editionis, suntque ordine disposita, & prænotata sequentibus verbis.

Libellus de illibata virginitate S. ac Gloriosæ Genitricis Dei Marię contra infideles ordine synonymorum conscriptus. Eiusdem liber contra eos, qui disputant de perpetua virginitate S. Mariæ, & de eius parturitione.

Homilia eiusdem contra eos, qui mendosè affirmant Mariam Virginem contra legẽ Dominum

minimum peperisse. Et Sermones sex. De Assumptione Beatiss.& Gloriosiss. Virginis Mariæ. Sermo item alius in Natiuitate eiusdem Beatiss. Virginis.

Præfatio in Opera Pselli, in qua Hæreticorum cum Cacodęmonibus,& Magis conuenientia describitur. Parisijs apud Gulielmum Chaudiere ann. 1576.

Gallicè tantum edita.

Responsiones ad Nobilis viri Quæstiones, antea quidem Hęretici, at modo, quę Deo sit laus, constantis Catholici, apud Niuellium Parisijs ann. 1597.

Examen Catechismi Caluinianorum, Parisijs apud Sonnium, & Nuam ann. 1600.

Idem locupletatum Refutatione aduersus hęreticum ministrum, qua conuicti sunt Caluiniani sexcentorum sexaginta sex errorum. Ibidem apud eosdem an. 1601.

Amica admonitio Pręlicantibus,& Ministris Verbi, de ducentis triginta erroribus in eorum Fidei confessione contentis. Parisijs apud eosdem, ann. 1601.

Intermanducationes (Entremangeries) ministrales. Responsiones ad Aphorismos Broualti prætēsi Ministri Carentoni. Et pretensæ falsificationes, Caeni in Normannia, an. 1601. & Parisijs eodem anno.

Opera D. Ephręm Gallicè reddita Parisijs apud Niuellium, & Sonnium ann. 1583. Iterum ab eisdem edita an. 1590. Terriò à Chapoleto excusa an. 1602.

Iam verò sunt ab eodem Feuardentio exarata, sed nondum penitus adornata, hæc quæ sequuntur. Nimirum

Homiliæ in tria priora capita, & vltimum B. Iob.

Homiliæ in Danielem.

Homiliæ in Librum Iudith.

Complures Homiliæ in Psalmos.

Homiliæ in Quadragesimam.

Homiliæ in Dominicas dies, & Sanctorum festiuitates.

Commentaria in tres D. Ioannis Epistolas.

Lactantij Opera cum septem manuscriptis exemplaribus collata, ab hæreticis vindicata, & Annotationibus ad singula capita illustrata.

Expositio orationis Dominicæ, Salutationis Angelicæ, & Symboli Apostolorum.

Homiliæ in duo priora capita B. Lucæ, in quibus tā Saluatoris nostri, quàm pręcursoris eius miranda Conceptio, & Natiuitas declaratur.

Quæ omnia (sicut is ipse Auctor mihi scripsit Turonis in Gallia die Nouemb. 28. an. 1602.) si Dominus vitam longiorem dederit, & virtutem, (ait) nam annum 63. ętatis proximo Decembri absoluero, suis temporibus excudentur. Nunc quantum otij superest à concionibus, Dialogos illos adorno, quibus sexcenti errores Caluinianorum refelluntur. Hæc ille, cui Deus diutissimam Vitam concedat ad sui gloriam.

Franciscvs Florentinus, Ord. Minorum, cognomento Paduanus, scripsit quæ Florentiæ in Bibliotheca S. Crucis asseruantur.

Christianarum Institutionum librum ad Braccium Martellium.

De excellentia conditionis humanæ.

De diuinis item Operibus.

De lapsu hominis Pręfatio incipit, *Caperam amantissimè Bracci.*

Librum de Astrologorum paruipendendis iudicijs, ac de Incanrationibus, & Diuinationibus nullo modo ferēdis, ad Inquisitores hæreticæ prauitatis, ad Nicolaum V. Pont. Max. Michael Pocciantius.

Breuiloquium, ac de Epidimia ad Petrum Cosimi filium.

De insensata cura mortalium ad illusos huius vitæ amatores. Incipit, *Cum quotidie mecum cogito.*

Tractatus de floccipendendo vulgo, & contemnendis eius ineptijs,& de quiditate fortunę.

Extant eiusdem Epistolæ gratulatoriæ ad Sixtum IIII. & ad Perrum Medicem. Incipiunt, *Felicissime Pastor.* Præterea, Orationes coram Summis Pontificibus habitæ. Claruit Eugenio, & Sixto IIII. Pont. Max. apud quos in magna fuit existimatione.

Franciscvs Forerius Lusitanus, Ord. Prædic. Vlyssiponensis, Procurator autem Generalis Ord. eiusdem in Vrbe, cum varijs muneribus functus, & in concionando potens, Tridentino Concilio interfuisset, à quo mandatum accepit, vt Indicem prohibitorum librorum conficeret, Regisque Lusitaniæ concionator fuisset, scripsit Commentaria in Esaiam; & in duodecim Prophetas minores; quin & in alios Bibliorũ libros, quę nondum prælo tradita fuisse audiui. Libros autem Iob, Dauidis, Salomonis, & Prophetarum omnium, ex Hebraica veritate vertit, vt vulgatæ editionis auctoritatem confirmaret, quos & Commentarijs illustrauit. Viuebat anno 1580. Porrò ea illius Commentaria, quæ diximus, prodierunt Venetijs an. 1563. apud Iordanem Zilettũ, & Antuerpiæ an. 1567. apud Philippum Nutium. In quibus quid ille se hac interpretandi ratione assecutum fuisse dicit, indicat his verbis. *Quidquid est eloquentia, suauitatis, grauitatis, omnemque facultatem, quam mihi in dicendo tribuunt, quidquid est, quod ipsi laudant, vel laudari intellexerunt, hac ratione sum assecutus, quam in interpretando Isaia sequor.* In Psalterium autem, & in alios scripturæ libros se scripsisse sua in præfatione testatur.

Franciscvs Gallus, Ord. Seruorum, in Mag. Sententiarum scripsit, & Opuscula de Doctrina Christiana; De vera Patientia. De Catholica fide, vt testantur Chronica Seruorum.

Franciscvs Galuanus Mediolanensis, Ord. Pręd. Sermones de Tempore, & de Sanctis, Chronicon quoque sui Ord. scripsit. Ant. Senensis.

Franciscvs Garzæus Vitas Sanctorum auxit, & recognouit. His accesserunt è Georgio Vicelio, & alijs Sanctorum vitæ plures, in suos locos relatæ, quæ Lugduni editione tertia 1595. apud Thoniam Saubron prodierunt absolutiores.

Franciscvs Garzias Hispanus, Ord. Præd. Hispanicè edidit Tractatum contractuũ, qui factus Italus, prodijt secundò emẽdatior, Brixiæ ex officina Petri Mariæ Marchetti, an. 1596.

Francicvs Georgius, Venetus, Ord. Minorum, scripsit De harmonia mundi; item in selectiores locos totius Diuinæ scripturæ, libros octo Problematum. Obijt anno 1510. Sed denique eius Opera omnia prohibita sunt in Romano Indice, donec expurgentur. Adnotarunt autem præter reliquos, Sixtus Senensis, & Robertus Cardinalis Bellarminus, quæ obscruatu sunt digna, qualia sunt. Quæ Tomo primo eius Problematum, & in Harmoniæ Mundi, Cantico primo To. 7. cap. 2 t. affert; (quod quidem olim à Patribus fuit damnatum) nimirum terrestrem Paradisum nõ fuisse corporalem, sed allegoricum; quod & propugnare conatus est; sicut Philo Hebræus fecerat in lib. 1. Allegoriarum, & Valentinus Hęresiarcha apud Irenæum lib. 1. aduersus hęreses cap. 1. ante medium, & Origenes in Commentario lib. Geneseos.

Sixt. Senen. lib. 5. Bibl. S. Annot. 34. Bellar. lib. de Gratia primi hominis, c. 10. 11. To. 1. controu. prima.

Errauit item, quod Tomo primo Problematum, Probl. 26. & 27. solam animam putauerit esse hominem, corpus autem fuisse vestem animæ. Sic enim loquitur. *Formauit Deus hominem puluerem de terra, hoc est, induit eum vestem terream, corpus videlicet terrenum. primò enim Deus decreuit hominem facere; postea creauit eum in cælo; tertio formauit corpus eius, veluti vestem:* Quo in errore alludere videtur tum ad Origenis dogma de Animabus ante corpora conditis, tum ad placitum negantium animam esse corporis formam. Vtrumque autem in Concilio Viennensi à Clemente V. damnatum fuisse testis est Titulus *De summa Trinitate*, initio Clementinarum. Vide Sixtum Senensem. Annot. 26. lib. 5. Bibl. Sanctę.

Quin & Problemate 27. hominem scribit fuisse prius creatum in specie, quam in indiuiduo: Deinde addit quod spiraculum Deus insufflauit in hominem, id fuisse lucem quamdam, quæ homini Deum ostendit, semperque hortatur ad bonum, & à malo dehortatur. Quibus verbis subindicat spiraculum illud non esse rationalis animæ substantiam. Sed & Sixtus notat, eundem Tomo primo Problematum errasse, asserentem, hominem à principio fuisse creatum Androgynon, hoc est in quo duo corpora maris, ac fœminæ iuxta dorsum iũ gerentur. Refellunt autem hoc Platonicum commentum Aug. lib. 3. de Genesi ad literam, cap. 22. Strabus item tamquam inter damnatas Iudęorum fabulas, Sixtus Senensis Annot. 45. lib. 5. Bibl. Sanctę. Ioannes Baptista Crispus de Philosophis cautè legendis. Sed & Problemate 59. To. 1. errauit, quod secundum solam, ac nudam Allegoriam putauerit esse intelligendum locum Genes. 3. *Fecit Deus Adæ tunicas pelliceas.* Vide Annot. 54. Sixti Senensis

nensis libro quinto Bibl. Sanctæ. Præterea quod To. 1. Problemate 74.75. 541. Tomo autem 6. Probl. 330. & 331. statuit quinque aliena à communi Theologorum sententia. Nimirum, Dæmones esse animalia corporea, gignendi facultate prædita. Gigantes Dęmonumfuisse filios: Gigantes ex humano concubitu viri & fœminę naturaliter gigni non posse. Dæmones post Christi aduentum fœminis commisceri non posse. Gigantes post Christum omninò sublatos. Quæ omnia per ordinem refellerat Augustinus lib. 15. de Ciu. Dei c. 23. Vide Sixt. Sen. lib. 5. Annot. 51. 70. 71. 73. 74. 76 77. Atqui videtur idem Franciscus Georgius To. 1. Problem. 101. subuertere veritatem, quę Geneseos capite nono habet: Noe esse inebriatum ex vitio vitis. Ait enim inebriatum fuisse ex nimio erga suos affectu, vel ex nimia rerum sapientia, plerisque in locis per vinum designata.. Denique quod antea Tom. 1. Problem. dixerat, Diuinam de Terræ maledictione sententiam fuisse sub Noe sublatã euertit Sixt. Sen. Annot. 69. libri quinti Sanctæ Bibliothecę, germanum afferens sensum ex Diodoro Episcopo Tarsensi.

Franciscus Gonzaga è Serenissima Ducum Mantuæ progenie, cum adolescens, mundo spreto, Ord. Minorum Sancti Francisci se aggressasset, & aliquot in eo annos sanctè vixisset, Parisijs in Comitijs Generalibus suorum omnium consensu ad generale totius Ordinis ministerium vocatus, plus octennio tantam familiam per vniuersum Orbem depositam; cũ verò suæ administrationis Initio nullum in toto Ordine Commẽtarium extare cognouisset, in quo Prouinciarum, & Monasteriorum numerus, conditio, priuilegia, res insignes, forma administrationis fuissent descriptæ, intellexit ijs qui præessent, rem fore perutilem, si liber cõficeretur, in quo quasi in tabula, vnico obtutu Status tanti Ordinis aspici posset: ceteris uerò, qui subessent, vt in ea sese familia esse lætarentur, quam Deus Abrahæ benedictione mirificè multiplicasset. Itaque ingens, ac rectè distinctum Opus confecit æneis etiam iconibus illustratum, in quo agit *De origine Seraphicæ Religionis Franciscanæ, eiusque progressibus, de Regularis obseruantia institutione, forma administrationis, legibus, eiusque Ordinis propagatione.* Adiecit, quantopere eadem familia fuerit honestata in cęlis, copia, præstantiaque Martyrũ, Confessorum, Virginum: in terris autem numero, dignitatibusque Pontificũ, Cardinalium, Patriarcharum, Episcoporum, atque Doctorum. Quin & ob oculos posuit, quot extent Monasteria, quã antiqua, quibus ornata priuilegijs, quæve proximè subsunt Ministro Generali. Præterea de numero, fundatione, rebus insignibus Monasteriorum Cismontanorũ, quæ proximè subsunt Ministris Prouincialibus. De Vltramontanis, item de transmarinis, ad quos pertinent Monasteria Indiarum Orientalis, Occidentalis, Nouæ Hispaniæ, & Regni Peruani, siue Peruensis. Opus autem ipsum prodijt Romæ è Typographia Dominici Basæ anno Dom. 1587. cui Epistolam inseruit, qua omnes ad exactam Regulę Franciscanæ obseruantiã hortatur. Statuta verò generalia, quę Barcinonensia dicuntur, quod Barcinone, conuocato vniuerso Ordine, primum essent condita, ad Concilij Tridentini Canones reuocauit; eaque in Monasterio, siue, vt nocant, Conuentu Ioannis Regum Toleti, per Generalem habitã Congregationem ab omnibus recepta sunt. Ex Episcopo denique Ciuitatis, quam Cefalu vocant, in Sicilia, traditus magno bono Mantuanis Episcopus, ac deinceps Apostolicæ Sedis à Clemente VIII. Pont. Max. Nuncius in Galliam, de pace inter Reges concilianda allegatus præstitit, quæ tam nobilem Dei seruum decebant. Verum enimuerò in ea legatione non oblitus sui gregis, Pastoralem Epistolam Lutetiæ excusam misit ad populum, & dięcesim suam Mantuanam: sed & postea ad suũ gregem reuersus, pergit, dum hæc scribimus, pijs operibus instituendis, ac propagandis insistere.

Franciscus Gothalsius, scripsit de felici, & infelici Republica ad Senatum Brugensem, Louanij 1568.

Franciscus Gothus, Theologiæ professor, Ord. Minorum collegit Compendium Biblicum singula Diuinorum librorum capita singulis quattuor dimetris Iambicis perstringens, neglecta tamen pedum, & syllabarum mensura. Incipit, Genes. cap. 1.

Ante sit, lux producitur *Ornatus factis additur,*
Diuidens aquas congregat, *Producta Ada subiugat.*

Franciscus Gratianus (vt uocant) de Garzatoribus Iurisconsultus, & Canonicus Vicentinus

tinus Compendium Iuris Canonici edidit,in quo reijciuntur omnia, quæ repetebantur, & quæ iam abrogata fuere à Constitutionibus Romanorum Pontificum, & à Conc.Trident.& à Romano Catechismo.

Porrò hic liber prodijt Venetijs apud Felicem Valgrisium ann.1532. Et uerò operis huius vtilitas existit,quòd,cum Iuris Canonici scientia nequeat nisi perdifficilè addisci,ob con geriem quãdam minus ordinatam, iuniores inde materiem omnem facilius hauriunt. Nam etsi Ioannes Baptista Lancellottus idipsum magna cum laude attentauerat, breuior tamen fuerat, & scripserat ante Concilium Tridentinum, Regulas verò Pontificum Romanorum prætermiserat; præterquàm quòd non minima condendi huius Compendij caussa fuit Gregorius ipse Tertiusdecimus, cui & ipsum dicauit. Venetijs ex officina Vincentij Valgrisij, anno 1582.

paulus

Franciscvs Gratianus Genuensis, Ord.Præd. Postillam in D.Lucæ Euangelium. Collationes in eundem: Sermones Dominicales,& de Sanctis, & Quadragesimales reliquit. Viuebat prope ann.1312. Ant. Senensis.

Franciscvs Gusmanus Toletanus, Ord.Minorum, scripsit De cęlibatu sacrorum Ministrorum siue Sacerdotum altaris. Franc. Gonzaga.

Franciscvs Haræus Vltraiectinus, Vitas Sanctorum ex probatis auctoribus, & potissimũ ex Laurentio Surio collegit,quę Antuerpiæ 1591.fuerunt excusæ. Sed & anno hoc 1602. prodierunt eiusdem Olympiades,& Fasti,concordi seriæ historiæ sacrę & non sacræ, vsque ad Christum passum, in quo complentur 70. hebdomadę apud Danielem cap.9. ab Angelo prędictæ. Coloniæ apud Quentelium.

Franciscvs Horantius Hispanus, Ord.Minorum,edidit (præcipuè aduersus hæreticum Ioannem Caluinum) locos Catholicos, & librum de Iustificatione, qui & Parisijs apud Iacobum Macęum ann.1566. vt & Venetijs 1564. apud Iordanum Zilettum prodijt.

Franciscvs Ioannetius, edidit Tractatum pręnotatũ *Defensio tripartita*. Venetijs apud Andream Arriuabenum ann.1564. Alter autem de acquirenda possessione, editus est Bononiæ apud Bartholomęum Bernardum ann.1544. Quin & de Pontificibus Romanis,liber alius Bononiæ apud Alexandrum Benatium ann.1570.

Franciscvs Iordanus, Theologus Parisiensis, Lamberti Danæi doctrinam De Sanctissima Trinitate Sabellianismo inficientis refutauit. Refutationi pręfixa est præfatio Gilberti Genebrardi. Parisijs apud Aegidium Gorbinum 1581.

Franciscvs Knaialus, siue Knaialdus, Ord. Minorum, aduersus Desiderium Erasmum Roterodamum qui spreta Religione Canonicorum Regularium, quam professus fuerat, furens in Religiosos,ex eadem exiuerat. De Erasmo autem vide in verbo, Erasmus.

Franciscvs Krauendonus,insignis concionator, Ord.Minorum,etsi bona mente, è Ioannis Langesbergij Lutherani concionibus errores sustulerit permultos, existimo tamen nulla ratione expedire, vt eæ legantur:tum quod omninò Io.Langespergius est in Romano Indice prohibitus,tum quod si quid boni est in eo,id de Catholicis sumpsit,à quibus tanquam è fontibus est hauriendum.

Francisci Lucæ Brugensis,Notationes ad Biblia,quibus variantia discrepantium exemplarium loca excutiuntur, prodiere Antuerpiæ apud Christophorum Plantinum, anno Dom. 1580.

Franciscvs Lychetus, (siue *Lucettus*) Ord. Minorum, & Minister Generalis ann.1519. composuit Commentaria in tres primos libros Sententiarum.

Quodlibeta Doctoris subtilis, quæ ann.1520. à Ioanne Pratensi ingenti.volumine sunt edita, sed denique Venetijs emissa apud Ioannem, & Andream Zenarium anno 1589. Extabant eiusdem Lycheti Theoremata disputata contra Augustinum Suessanũ Neapoli.

Franciscvs Maceratensis Picenus, Ord.Minorum, adiecit argumenta singulorum capitum septem libris Iosephi de Iudaico bello, quæ pro Epitome sunt in fronte Latini Iosephi, Venetijs olim excusa.

Franciscvs Mayronis(siue alijs *Maronis*) Ord. Minorum, Ioannis Scoti discipulus,in Gymnasio Parisiensi appellatus *Doctor illuminatus*, Actum Sorbonicum Parisijs primus instituit,

tuit, in cuius rei memoriam, Actus ipse, semper ab vno Ord. Minorum inchoatur, & à Dominicano absoluitur.

Exposuit Genesim. Incipit, *Quia secundum vulgatissimam*. Et id asseruatur in Cœnobij Franciscani Leodiensis Bibliotheca m.s.

In quattuor libros Sententiarum, quæ Commentaria cum eiusdem Quodlibetis, Formalitatibus, Tractatu De primo principio. De Diuinorum nominum explanatione, & de Vniuocatione Entis, anno 1520. apud Octauianum Scotum, Venetijs; rursus autem ibidem anno 1569. Quin & scripsit Reportata in secundum Sententiarum.

Quadragesimale, quod Venetijs à Bernardino Nouariensi excusum est anno 1491.

Postillas per annum.

De festis diebus Sanctorum, siue de laudibus Sanctorum Sermones. Venetijs apud Peregrinum Pasqualium 1493.

Determinationem paupertatis Christi, & Apostolorum.

De virtutibus, & vitijs capitalibus. Incipit, *Circa multiplices mansiones*.

De articulis fidei. Incipit; *De decem praeceptis explicationem*.

Compendium librorum S. Augustini de Ciuitate Dei.

Commentaria breuia in Augustini librum Cōfessionum, & in librum de Mirabilibus S. Scripturæ. In omnes libros Retractationum. In libros diuersarum Quæstionum. In librum contra Epistolam fundamenti, & in alios nonnullos.

Breue item Commentarium in Dionysij librum de Mystica Theologia.

Breuia Commentaria in aliquos D. Anselmi libros.

Tractatus de Baptismo.	De corpore Christi.	De ieiunio.
De humilitate.	De Angelis.	De vltimo iudicio.
De articulis fidei.	De suffragijs mortuorum.	De septē donis Spiritus sancti. Inc. *Missus est Angelus*.
De Indulgentijs.	De pœnitentia.	

In Orationem Dominicam *Pater noster*. In Hymnum, *Magnificat*.

Hæc verò Iacobus Pfortzen Basileæ excudit ann. 1498. Eiusdem autem est liber prænotatus *Conflatile*, hoc est variæ Quæstiones, de distinctionibus, reuelationibus, signis naturę, & formalitatibus. Quin & Epitomen scripsit in libros naturales Aristotelis. Floruit anno 1320. Ioan. XXII. Pont. Max. Obijt verò Placentiæ.

Ceterum, ut in reliquis, sic in eo, quod Thesaurum satisfactionum Christi superefluentium, & apud Ecclesiam reconditarum, in dubium reuocauit in 4. Sent. dist. 10. quæstio. 2. scripsit ingenuè, se paratum fuisse iudicio Ecclesiæ acquiescere, si fortè aliter saperet. Atqui Clemens VI. Pont. Max. paulo post obitum Maironis, & Durandi promulgauit ea de re Decretum, ipsius quidem sententiæ contrarium, sed communi aliorum Theologorum, tum antiquiorum, vt SS. Thomæ, Bonauenturæ, tum recentiorum omnium, congruens. Vide Constitutionem Pont. Max. quæ incipit, *Vnigenitus*.

Franciscvs Malet, Ioannis Euangelium Commentarijs illustrauit, vt ait Eisingrenius, qui & testatur illum vixisse anno 1547.

Franciscvs Maniconius, Ord. Minorum, Somniensis, Italicas edidit Conciones. Franciscus Gonzaga.

Franciscvs (vt vocant) de Marchia (Picentem credo) Ord. Minorum præter Quæstiones in duodecim libros Metaphysicorum, & in libros naturales Aristotelis, scripsit in quattuor Sent. libros, & in quattuor Euangelistas.

Franciscvs Maria Pugnetus, Placentinus, Ord. Minorum, edidit Orationes non indegantes, vt scribit Franciscus Gonzaga Episc. Mant. in sua historia Seraphica.

Francisci Martialis, Massurij liber Victoriæ è scripturis elaboratus, continens Psalterium afflictorum ad arcendos hostes. Lugduni 1584.

Franciscvs Martinius, natione Catalanus, Instituto autem Carmelita Cœnobij Barcinonensis, scripsit eruditè, & doctè, de Conceptione Beatæ Mariæ semper Virginis. Compendium in honorem Ordinis sui, libris septem. Claruit ibidem, anno Domini 1390. Tritemius.

Fran-

Franciscvs Maurus è Monte Granario, Ord. Minorum, edidit librum prænotatum *Schola Monachalis*, ann. 1578.

Franciscvs Maurus Gipsellas, Vmber, Ord. Minorum, Seraphicum Patrem suum Franciscum gloriosè celebrans, Poema inscriptum *Francisciados libri tredecim*. Ad Cosmum Medicem Magnum Etruriæ Ducem emisit primò Antuerpiæ ann. 1572. ex officina Plantiniana. quod Franciscus Minorita Florentinus, qui diligenter illud mandante Apostolico Inquisitore, perlegerat, *Diuinum & eruditum vocat:* quod & Libertus Houthemius Leodius, Poeta, plurimum commendabat, dicere solitus Auctorem ingenti lætitia de Opere consummato perfusum, obijsse.

Franciscvs Mellinus Florentinus, cognomento *Zoppus*, Ordinis Eremitanorum, elaborauit Conciones, quæ asseruantur in Bibliotheca S. Spiritus Florentiæ. Floruit ann. 1440. Michael Pocciantius.

Franciscvs Merula, De Hierarchia cœlesti.

Franciscvs Messana Hieronymianus, apud D. Bartholomæum Regium prope Lupianam Theologus, difficilium locorum in Sancti Hieronymi operibus explicationem, per Alphabeti seriem, scripsit. Commentarium item cum Paraphrasi vberem in Zachariam, ac conciliorem Paraphrasim in reliquos undecim Prophetas, eodem anno. Hæc autem excudit Martinus Nutius Antuerpiæ ann. 1597.

Ceterum, liber ipsius explicationum locorum difficilium suppeditat varia themata concionatoribus. Vide autem istius Messanæ librum, in verbo, Christi oratio, vbi de Annotatione 161. lib. 5. Bibl. Sanctæ. Sixti Senensis.

Franciscvs Moneta. Vide in verbo, Franciscus Ossuna.

Franciscvs Montanus, Gallicè scripsit Apologiam pro Soc. Iesu vberem, & veram quæ & Latinè prodijt Ingolstadij ann. 1602.

Franciscvs Nerlius Florentinus, Augustinianus Theologus, reliquit Summam de rebus Diuinis; ac librum de virtutibus, & vitijs, qui extant Florentiæ in Bibliotheca S. Spiritus. Summa verò de virtutibus, & vitijs incipit. *In natiuitate paupertatem, & humilitatem: in medio obedientiam, & laborem, in fine patientiam, & charitatem.* Viuebat ann. 1436. Ioseph Pamphilus.

Fanciscvs Nicolai, Ord. Minorum, Apologiam ex Euangeliorum fonte deprompta, aduersus noxia Francisci Lamberti in Euãgelicam D. Francisci regulam iactata probra, emisit Antuerpiæ anno 1528.

Francisci Noncæij Atrebatensis in sacra Bucolica (vt ille uocat) siue in Canticum Canticorum Salomonis, Poetica paraphrasis, in quam item scripsit lucubrationum tres libros, qui editi sunt Parisijs apud Gottardum Sittardum an. 1589.

Franciscvs Noritonensis, quæ Ciuitas est in Tractu Hidruntino Apuliæ iuncto, Ordin. Præd. Patauij Professor Metaphysices publicus, scripsit quidem Quæstiones in Metaphysicam, sed quæ complanant uiam ad Theologiam. Claruit anno 1490.

Franciscvs Nouariensis, Iuris vtriusque peritus, Ord. Minorum, summam de Casibus.

Franciscvs à Noua Curia, Ord. Minorum, edidit, tres magnæ molis Tomos m.ss. singulorum autem Tomorum hæ partes.

Primi, sunt Sermones in totius anni Dominicas.

Secundi, Conciones in Euangelia anniuersaria de Sanctis, cum horum Lectionibus quibusdam.

Tertij, Conciones in Euangelia Quadragesimalia, cum explicatione Passionis Dominicæ.

Commentaria in Epistolam ad Ephesios.

Alterum Quadragesimale de militia.

Expositionem in Hymnum Angelicum. *Gloria in excelsis Deo.*

In Hymnum. *Veni sancte Spiritus.*

Tractatum in Orationem Dominicam.

In Symbolum Apostolorum.

Collationes quattuor ad Sacerdotes in primitijs.

Tractatum de Virginibus, & Viduis ex vtroque Testamento.
Tractatum de visu, & aspectu Dei.
Sermones in Professione Monachorum, & Religiosorum.
Tractatum de fructibus spiritus proposito themate D.Pauli: *Fructus autem spiritus.*
Sermones de septem doloribus Gloriosæ Virginis Mariæ.
Tractatum siue potius Axiomata de septem Ecclesiæ notis sacris, vel Sacramentis ad iuuenum vsum.
Oeconomiam Christianam, qua agit de societate coniugali, herili, & externa.
Expositionem Regulæ Fratrum Minorum.
Tractatum breuem de Casibus reseruatis Episcopis, à iure, consuetudine, & statutis Synodalibus saltem Tornacensibus. Obijt Gandaui anno 1562.

Franciscvs Nouæ Ciuitatis (de Neufuille) Abbas Grandismontis (de Grandmont) Gallus, Tractatum edidit de Vita illustrium virorum Genealogiæ Christi Domini. Aegidius Gorbinus Parisijs ann. 1577. excudit.

Franciscvs Ortitius, Hispanus, Ord. Minorum, scripsit laudatam expositionem Psalmi quinquagesimi, ann. 1540.

Franciscvs Ossunna Bæticus, Hispanus, Ord. Minorum, edidit Abecedarium spirituale de Sanctissima Passione Domini nostri Iesu Christi, Hispanicè, & doctè, ac valde piè. Cuius Abecedarij partem primam Italicam fecit Franciscus Moneta natus in Arce ditionis Venetæ, quæ vocatur *Vrcei noui:* eamque emisit è Typographia Francisci Ziletti Venetijs anno Dom. 1583.

Septem Sermones de B. Virgine Deipara, in verba illa: *Beatus venter qui te portauit,* quas habuit diebus Sabbathi.

Passionem denique compassionis Christi, quæ Italicè prodijt Venetijs an. 1573.

Eiusdem pars Occidentalis Sermonum Quadragesimalium, edita est Venetijs apud Iacobum Simbenum an. 1572.

Meridionalis autem Sermonum in Euangelia totius anni, Romæ apud Dominicum Basam anno 1590. Claruit anno 1530.

Franciscvs Paduanus. Vide in verbo, Franciscus Florentinus.

Franciscvs Panicarola, Mediolanensis, Ord. Min. postea Episcopus Astensis, reliquit
Contra Caluinianorum dogmata lectiones Catholicas tripartitas, quas Italica lingua habuit coram Serenissimo Duce Sabaudiæ an. 1582. Venetijs autem excusas apud Petrum Dusinellum ann. 1584.
Breuem paraphrasim in Psalmos. Venetijs apud Zoppinos anno 1586.
Quattuor volumina continentia centum Conciones de Passione Domini, Italico, sed culto sermone: quarum 25. à Gabriele Chappuys Gallicè sunt redditæ.
De ratione componendæ concionis, Cremonæ apud Christophorum Draconem, an. 1584.
Paraphrasim in lamentationes Hieremiæ. Veronæ apud Hieronymum Discipulum 1586.
Volumen variarum Concionum de quibusdam Dominicis, & Festis anni.
De titulo Cardinalium. De Peste. De obsidione Parisiensium.
Edidit Conciones in Euangelia Quadragesimæ, & de festis Paschalibus. Venetijs apud Robertum Meiettum ann. 1584.
Eiusdem Theses generales ex vniuersa Theologia desumptę, quæ consentiente Francisco Gonzaga Mantuano, totius Ord. Minorum generali Ministro Parisijs in eiusdem Ordinis generali (vt aiunt) Capitulo disputatæ sunt, cui interfuere 1600. prętstatiores Patres, ex omnibus nationibus etiam Indicis, & ijs, qui Hierosolyma aduenerant. Ingolstadij 1584.
Orationes funebres in mortem B. Caroli Borromæi Cardin. S. Praxedis. Bononiæ apud Alexandrum Benacium an. 1584. reliquit etiam aliud Quadragesimale edendum.

Franciscvs Pauinus, scripsit De decimis, & charitatiuo subsidio. Glossam ad Extrauagantem Ioan. XXII. Pont. Max. De potestate capituli Sede vacante. De visitatione in baculo Pastorali. Consilium in causa Beati Simonis.

Francisci de Paula fundatoris Ordinis Minimorum, viri sanctissimi Regulæ, Correctorium,

rium, Ceremoniæ communes. Venetijs apud Bonifacium Ceram ann. 1596. & apud eundem, Compendium priuilegiorum eiuſdem Ordinis.

Franciscvs Pauli, Auguſtinianus Concionator Nicolai Summam m. s. habebat apud Eremitanos, Patauij.

Franciscvs Petrarcha Florentinus, Petrarchæ filius, Archidiaconus Parmenſis, Cathedralis Eccleſiæ Patauinæ Canonicus, Rhetor, Philoſophus, & Poeta, ſcripſit.

In Tomo Primo.

De remedijs vtriuſque fortunæ, lib. 1. Incipit,	*Cum res fortunasque hominum.*
De vita ſolitaria, lib. 2.	*Credo ego generoſum.*
De ocio Religioſorum, lib. 2.	*Vnde verò non odior.*
De vera ſapientia, Dialogorum lib. 2.	*Conuenit pauper quidem.*
De contẽptu Mundi ſiue ſecretorũ Dialog. 3.	*Quid vis homuncio?*
Pſalmos pœnitentiales ſeptem.	*Hei mihi miſero.*
De Republica optimè adminiſtranda, lib. 1.	*Dudum tibi vir clariſſime.*
De officio, & virtutibus Imperatoris, lib. 1.	*Non vereor, cum me.*
Rerum memorandarum, lib. 4.	*Sed mihi cuncta verſantur.*
Epitomen Vitarum virorum illuſtrium.	*Hic adoleſcens materno:*
De pacificanda Italia exhortationem.	*Præcipitium horret Epiſtolarum.*
Ad veteres Rom. Reip. Defenſores Oratio.	*Loquor, quia cogor.*
De libertate capeſſenda, Hortatoriam.	*Primum ne tibi vir.*
De obedientia, & fide vxoria.	*Eſt ad Italia latus.*
De auaritia vitanda Orationem.	*Scio tibi Magiſtrum.*
Itinerarium Syriacum.	*Poſui ego vita optima.*

In Tomo Secundo.

De rebus familiaribus Epiſtolarum, lib. 8.	*Quod verò nunc agimus.*
Epiſt. ad quoſdam ex veterib. illuſtriorũ, li. 1.	*Quid ages ò bone?*
De rebus ſenilibus, & familiaribus, lib. 16.	*Iam ante litterarum tuarum.*
Epiſtolarum variarum, lib. 1.	*Vt aliquid ad te ſcribam.*
De ſuiipſius, & aliorum ignorantia, lib. 1.	*Nunquam ne igitur cognoſcemus?*
Apologiam contra Gallum, lib. 1.	*Nuper aliud.*
Inuectiuarũ contra Medicum quendam, lib. 4.	*Quiſquis es, qui iacentem.*

In Tomo Tertio.

De laurea ſumenda cõſolatoriæ Epiſt. lib. 5.	*Accipite.*
Receptæ Laureæ priuilegium.	*Ad perpetuam rei memoriam.*
Bucolicorum Eglogas.	*Monica tranquillo ſolus.*
Africa, ſiue de bello Punico, lib. 9.	*Vt mihi conſpicuum.*
Epiſtolarum lib. 3.	*Si mihi ſeruaſſet.*
Teſtamentum.	*Sapè de eo mecum.*

In Tomo Quarto.

Opera, quæ lingua Hetruſca de Laura, & de Triumphis ſcripſit.

Atqui manuſcriptum fertur Itinerarium ad Sanctum Sepulchrum ad Ioannem Mandellum Mediolanenſem Medicum. Incipit, *Rarò admodum ſpei noſtræ.* Obijt anno ſalutis 1374. cum ſeptuaginta annorũ ſpatio, una minus die, abſque tædio in uita permanſiſſet. Eius corpus ſepultũ eſt Atquati in collibus Euganeis in Tractu Patauino. Quo in loco amore Chriſti, & philoſophiæ vitam ſolitariam, iamdudum agere cœperat.

Sanè verò quod pertinet ad Poema Italicum in laudem Lauræ Mulieris ab eo conſcriptum, quodque plurimum à ſeculi hominibus verſari eſt ſolitum, vniuersè de pleriſque,

quæ

quæ in eo sunt, perpendendum est, num ad eadem spectet aliqua ex parte id, quod septima Romani Indicis regula habet his verbis: *Libri qui res lasciuas seu obscœnas, ex professo tractãt, narrant, aut docent, cum non solum fidei, sed & morum, qui huiusmodi librorum lectione facilè corrumpi solent, ratio habenda sit, omninò prohibentur, & qui eos habuerint, seuerè ab Episcopis puniantur.*

Franciscvs Philelphus natus Tolentini, præter plura, quæ ad hũc Apparatum non spectant, scripsit Vitam Sancti Nicolai, & de educatione puerorum. Vide reliqua humaniora in Tritemio.

Franciscvs Picardus, Theologus Parisiensis, & Ord. Minorum, edidit homilias Gallicè in Euangelia totius anni, quæ spirant insignem pietatem. Vir fuit nostra ętate celebris, quique multa passus est ob synceram Euangelij prędicationem. Porrò qui eas legerit, intelliget ad eum illa Ezechielis verba posse pertinere. *Et vbi erat spiritus, illuc gradiebantur.*

Franciscvs Picẽs, vt puto, (siue vt vocant, de Marchia) scripsit in quattuor libros Mag. Sent. & in libros Naturales Aristotelis.

Franciscvs Pithæus Trecis, Ciuitate Campaniæ natus, Frater Petri Pithæi V. C. præter alia, quæ parat, Synodos in Gallia habitas, & à fratre suo sibi relictas, in lucem editurus dicitur, id quod auidè expectatur.

Franciscvs Pius (siue vt Galli eum nominant, *De la Pie*, Ord. Præd. Patria Pictauiensis, edidit Confessionem generalem excerptam è sanctis Ecclesiæ Doctoribus, quæ Lutetiæ prodijt apud Michaelem Busetum.

Franciscvs Plateus, Ord. Minorum, scripsit Opus de restitutionibus. De censuris lib. Sermones varios lib. vno. De vsuris, & actu matrimoniali. Summam mysteriorum Christianæ fidei. Librum de Censuris Ecclesiasticis, & alium de Vsuris; Quæ omnia olim excusa fuerant Patauij anno 1473. Viuebat anno 1442.

Franciscvs Poggius, scripsit De potestate Papæ, atque Concilij.

Franciscvs Polyngrani Germani, & Ord. Minorum, assertiones quorundam Ecclesiæ dogmatum, prohibitæ sunt in Romano Indice, donec expurgentur.

Edidit autem Sermones de Sanctis. *Hac lectione.*

In Euangelia partes duas. *Hac sacri. Hac lectione.*

In Epistolas. *Qui vtrumque.*

Commentaria item in Passionem Domini; Coloniæ impressa anno 1560. Sed horum non fit mentio in Romano Indice Clementis VIII. Pont. Max.

Franciscvs Polyntius, Siculus, è Ciuitate Pactarum oriundus, Ord. Minorum, scripsit De Iustificatione. De Sacramento Eucharistiæ. Præstitit autem operam suam in Synodo Oecumenica Tridentina apud Petrum Aragonium Cardinalem, & Archiepiscopum Panormitanum.

Franciscvs Ponissonius Gallus, Latinè primum, deinde Gallicè emisit anno 1572. Dialogum de modo examinandi promouendos ad ordines sacros.

Francisci Prædicatoris, Magnæ Vrbis Romæ ad Manuelem Corinthium magnæ Ecclesiæ Orientalis Constantinopolitanæ magnum Rhetorem extant Epistolæ duę, quarum altera egit datum à Domino in cęna fuisse discipulis panem sine fermento; altera verò, quòd Christus dixerit: *Baptizo ego*, & nequaquam *Baptizetur*. Sciendum est autem Græcos baptizantes dicere *Baptizetur seruus Christi*, quæ forma non improbatur, sed Latinos dicere *Ego baptizo*, indicantes id in persona Christi fieri, quam formam Græci non rectè improbant.

Franciscvs Pratensis, Ord. Prædic. Florentinus de Ente rationis librum reliquit, quo plures Quæstiones Theologicas, Metaphysicas, & de Anima expendit; Tractatum item de connexione accidentis cum substantia. Alterum de Logicalibus (vt vocant) terminis. Quæ omnia Florentiæ asseruari scribit Ant. Senensis. Viuebat anno 1577.

Franciscvs Quelain Cenomanus, Cartusianus θανατογραφίαν, hoc est Mortis descriptionem edidit Gandaui apud Gerardum Salensem ann. 1554.

Franciscvs Radeus Andrada, Hispanus, & Ordinis Calatrauæ, qui fuit Sacellanus

Regis Hispaniarum, scripsit Ordinum Militarium, qui sunt Regulares, Historiam.

Franciscvs Ragatius Cremonensis, Theologus, & I. V. D. Ord. Minorum, Cócilio Constantiensi interfuit, & Episcopatui Bergomensi annos quattuor supra viginti præfuit: de quo scribit Henricus Villot *ipsius opera ambiunt omnes, fruuntur illis pauci*. At quęnam illa fuerint, tacet.

Franciscvs Regis, Belga, Prouinciæ (quam vocant) Flandriæ, Theologus, Ord. Min. quo & Concionatore Carolus V. Imp. est vsus, reliquit in Orationem Dominicam, Gallico sermone, Commentarium, & Conciones, quę adhuc in varijs Cęnobijs m. ss. asseruantur. Vixit anno 1540.

Franciscvs Remondus Diuionensis, Gallus, Theologus Societatis Iesu, pręter alias, edidit tres elegantes Orationes Parmæ habitás, anno 1600. Et quidem eius varia extant, sacra, & nitida Poemata, quorum aliqua Poeticę nostrę, quæ adtexta est nostrę Bibliothecę Selectę, inseruimus.

Franciscvs Ribera Hispanus, Theologus Societatis Iesu, edidit Commentarios in lib. duodecim Prophetarum, sensum eorundem Prophetarum Historicum, & Moralem, persępe etiam Allegoricum complectentes. Romę 1590. & alibi.

Commentarios item in Apocalypsim S. Ioannis Euangelistę: Quibus adiuncti sunt quinque libri de Templo, & de ijs quę ad templum pertinent Fabrica, Arca, Altari, Sacrificijs, Vestibus, Sacerdotibus, festis, & alijs. Lugduni in Gallia 1592. apud Iuntas, & Antuerpię apud Bellerum.

Commentarios vberes in Epistolam ad Hebręos, vt instum librum conficiant: quos cum suis Auditoribus Salmanticę dictaret anno vitę suę extremo, iam nimirum vt ętate, sic sapientia grandior, interceptus est morte, cum versum quintum capitis quinti explicaret. Sed suppletum est à nostris, quod reliquum erat vsque ad finem.

Additus est ad calcem horum Commentariorum, præter alios, Index Regularum Diuinę scripturę perutilium. Cum verò antea editi fuissent in Hispania, prodierunt item anno 1600. Colonię Agrippinę ex officina Birckmannica.

Scripsit autem Hispanicè vitam Matris Teresę, dictę *De Iesu*, fundatricis Monasteriorum Ordinis Carmelitani, tam virorum, quam mulierum, quas Hispanicè vocant *Las Descalzas*. In pręfatione autem siue prologo agit de fructu lectionis Vitarum Sanctorum: deinceps, Quęnam reuelationes sint ęstimandę; acquęnam fides reuelationibus huius Virginis adhibenda: Sixti autem V. Pontificis Max. Diploma pręfixum est libro Constitutiones eiusdem Teresę confirmantis.

Vidimus autem hûc librum Italicè versum, ac manuscriptum, quem cum Italicè vertisset Franciscus Bordinus, Archiepiscopus, & Prolegatus Auenionensis, cum antea esset Sacerdos Congregationis Oratorij, Romę, cum Romę emisit in lucem.

Franciscvs Ricardotus, natione Burgundus, Augustiniani Ord. & Episcopus Atrebatensis, Theologus insignis. Parochorum, & Vicariorum Regulam edidit Antuerpiæ apud Plantinum, atque Lutetiæ apud Nicolaum Chesneau ann. 1564. Conciones sex de Oratione Dominica, quattuor de Oratione. Incipiunt, *Missus est Gabriel Angelus*. Funebres orationes ab ipso habitas in funere Reginarum, & Principum Hispaniarum anno 1569. Eas idem Plantinus protulit in lucem ibidem. Quin & Latinè alios libros conscripsit. Floruit in Concilio Tridentino, vbi elegantem habuit Orationem Louanij excusam. Incipit, *Si quis rerum nostrarum*. Obijt anno 1574.

Franciscvs Romæus. Vide infra in verbo, Franciscus Rumæus.

Franciscvs Ros, Societatis Iesu. Vide in verbo, Diamperiense Concilium.

Franciscvs Rota, Ord. Prædicatorum in Academia Viennensi Austriæ Prouerbia Salomonis publicè duodecim annorum spatio interpretatus, scripsit in eadem. Volumen item sat grande de vitijs, & virtutibus, quod prodijt Norimbergæ anno Domini 1478. In Prouerbiorum item sextum caput Digressionem ad Beatam Virginem, quam summopere venerabatur. Antiphonam denique *Salue Regina* exponens, in tres libros eam est partitus. Florebat anno Dom. 1416. PP. Mon. Ord. & Leand. lib. 4.

Franciscvs Rubeus Apuniacensis Picens, Ord. Minorum, in primum Sent. Scoti.

Franciscvs Rueus, Doctor Medicus Insulanus, quę Ciuitas est in Belgio. De gemmis aliquot, quarum D.Io. in Apocalypsi meminit. De alijsque, quarum vsus hoc æuo apud omnes percrebuit, libros duos edidit Theologis, & Philosophis non inutiles.

His subijcitur Paschasij Balduini Canonici Phalempinensis ad Franciscum Rueum Epistola erudita: qua de his duobus Ruei libris iudicium fertur: deinde de Hebraicis Gemmarum nominibus, deque earum admiratione, vsu, abusu, & viribus.

Editi sunt Lugduni apud Franciscum Fabrum anno 1588. vna cum Francisci Valerij philosophia sacra.

Franciscvs Ruizius Hispanus, monachus Vallisoletanus, & Abbas S. Facundi, Congregationis Montisserrati anno 1546. collegit è Patribus Græcis, & Latinis ad vniuersam scripturam Diuinam intelligendam Regulas trecentas & triginta quattuor, quas breuibus explanationibus illustrauit, quæ prodierunt Lugduni anno 1546. ac Parisijs 1547. & Coloniæ cum Sixto Senensi, anno 1588. & Constantiæ in Germania 1599. apud Nicolaum Kalt.

Franciscvs Rumæus Castilionæus, siue è Castilione, Generalis Magister Ord. Prædic. scripsit de libertate pauperum, & necessitate, aduersus Pseudophilosophos, & Pseudochristianos. Breuem quoque Introductionem ad animæ immortalitatem ostendendam Christianè, & Peripateticè deductam. Liber hic Lugduni exijt apud Griphium anno 1578. scripsit etiam Epistolas hortatorias ad rectè viuendum. Obijt Romę anno 1552.

Franciscvs Samarinus, Sacerdotale, siue Sacerdotum Thesaurum iuxta cõsuetudinem S.R.E. & Sanctæ Tridentinę Synodi Sanctiones edidit Venetijs an. 1580. apud Franciscum Zilettum, recusum deinde anno 1593.

Franciscvs è Sancto Simone, Pisanus, dictus de Empoli, Ord. Min. emisit Determinationes, & Glossas ad Constitutiones Regni Siciliæ, & ad Ritus magnæ Curiæ Vicariæ, eiusdem Regni. Extant in grandi volumine Glossarum eius Regni. Dubito tamen num sint istius Francisci de Pisis, an alterius. Floruit Oxonij in Anglia iamdudum.

Franciscvs Sarmentus, Sacri Palatij Apostolici Auditor, & Referendarius vtriusque Signaturæ, librum edidit Romæ anno 1569. apud Iulium Accoltum, De Redditibus Ecclesiasticis, quo agit, vtrũ Clerici & quę sibi supersunt ex iisdem redditibus, in pauperes, & alios pios vsus erogare teneantur ex lege iustitiæ, an solum ex lege misericordiæ, vel charitatis; & quã do has leges, siue alteram earum transgrediantur. Prodierunt item eiusdem libri tres Selectarum interpretationum Francofurti ann. 1580.

Franciscvs Sauonensis Lygur, Ord. Minorum. De sanguine Christi. De pœnitentia Dei, quomodo intelligenda sit. De Conceptione Beatissimæ Virginis. Vide in verbo, Sixtus IIII. Pont. Max. Scripsit etiam de futuris contingentibus.

Franciscvs Scilacensis Episcopus I.C. scripsit De fide Catholica, & de Hæreticis.

Francisci Scuderi, Societatis Iesu, Vita Sancti Iuliani Episcopi Secundi Conchensis, in Hispania.

Franciscvs Sedilfus, Gallus, Gallicè librum edidit de Religione, vbi ratio viuendi Canonicis traditur. Parisijs apud Natalem Pallum anno 1571.

Franciscvs Siluestrius Ferrariensis, Ord. Præd. Opusculum de Euangelica libertate, ad uersus Christianę religionis recentes calũniatores edidit Parisijs apud Io. Bonhomme 1552.

Franciscvs Sixtus Neapolitanus, Carmelita, Tesseradecades, Genealogiæ Iesu ex Matthæi primo capite, de Christo Rege scripsit ad Philippum II. Catholicum Regem Quadragesimale, ac librum prænotatum, Encyclopedia. Venetijs anno 1564.

Francisci Sonnij Belgę, demonstrationum ex Verbo Dei. De septem Sacramentis liber partitus in septem tractatus, iuxta eorundem Sacramentorum numerum. Parisijs apud Aegidium Gorbinum anno 1566. & Antuerpiæ apud Christophorum Plantinum 1577. & Lugduni antea, hoc est anno 1565. Ex Verbo Dei, & Patribus Refutatio Confessionis Caluinicæ per inferioris Germaniæ regiones sparsæ. Coloniæ 1567.

Francisci Spineti, ab Aqua Putrida, Ord. Minorum feruntur Quæstiones nonnullæ, at prænotationem illarum reticent.

Franciscvs Suarez, Societatis Iesu, olim in Academia Complutensi, postea in Salmanticensi in Hispania, deinceps autem Romæ, ac denique Conimbricæ in Lusitania Theologiç professor primarius, quattuor Tomos edidit Commentariorum, ac Disputationum in tertiā partem S. Thomæ. Quorum primus Tomus priorum vigintisex Quæstionum eius partis accuratam, & valde elaboratam expositionem complectitur. Secundus mysteria vitæ Christi, & vtriusque aduentus eius diligentissima disputatione Ita continet, vt Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini Verbi Concionatoribus vsui esse possit. Nam & de Beatissima Virgine, egit vberrimè, ac de B. Iosepho, deque S. Ioanne Baptista, cumque de mysterijs Christi Domini disputationes absoluisset, adiunxit eas, quæ pertinent ad secundum eius aduētum, Tertius, & Quartus reliqua omnia, quę ad tertiam D. Thomæ partem attinent.

Demum varia Opuscula Theologica, quæ sunt.

De concursu, motione, auxilio Dei, lib. 3.

De scientia Dei futurorum contingentium, lib. 2.

De auxilio efficaci.

De libertate Diuinæ voluntatis. Relectio prior.

De reuiuiscentia meritorum relectio altera.

De Iustitia Dei. Disputatio.

Quæ primo in Lusitania edita sunt, deinde Lugduni apud Horatium Cardonem in Gallia anno 1600.

Eiusdem duo Tomi in Metaphysicen Aristotelis vberes, quorum primum Indicem expedit ab ijs legi, qui & Auctoris consilium, & vsum eorum Commentariorum altius nosse cupiunt primò in Hispania, deinde Lugduni, denique Venetijs apud Baretium editi.

Franciscvs Tarapha Barcinonensis Hispanus, De origine, ac rebus gestis Regum Hispaniæ Antuerpiæ apud Steelsium anno 1553. Eiusdem, & Ioannis Vasæi Brugensis rerum Hispaniæ memorabilium Annales vsque ad nostram ætatem deductę. Colonię an. 1577.

Franciscvs Thomæ Florentinus, Ord. Prædic. præter illa, quæ scripsit in Porphyrij Vniuersalia, & in libros Posteriorum Aristotelis, edidit Quadragesimale pro Concionatoribus: è Græco autem in Latinum vertit Cyrilli Homelias in Isaiam Prophetam, & quędam alia, quæ in Bibliotheca Cęnobij S. Mariæ Nouellę cuius erat filius Alumnus, asseruantur. Obijt Florentiæ anno 1514.

Franciscvs Thomæ, alter à superiore Biberacensis Catholicus Parochus, Examen, siue refutationem edidit aduersus hæreticum Cōradum Volfgangum Plazium catholicis obtrectantem de bonis operibus, & cultu Sanctorum. Ingolstadij apud Dauidem Sartorium, ann. 1578.

Franciscvs Titelmannus Belga, Ord. Minorum, in Tractu Leodiensi, ex oppido Hasselt, siue Hasselensis Academiæ philosophorum apud Louanienses moderator, reliquit Paraphrasticas elucidationes in Iob, excusas apud Ioannem Steelsium anno 1547.

In Canticum Canticorum. Parisijs apud Hier. Marnefium 1550. In Ecclesiasten. In Hym.

In Matthæum, & in Ioannem. Lugduni apud Gul. Rouillium ann. 1556.

In Psalterium. Parisijs apud Poncetum ann. 1545. In Psalmos.

Elucidationē in omnes Epistolas Apostolicas, cum argumentis capitis cuiusque materiam complectentibus, omnibus ex Auctoris recognitione cultioribus redditis. Venetijs ad Signum Spei anno 1547.

Collationes in Epistolam Pauli ad Romanos.

De Auctoritate Apocalypseos Diui Ioannis.

Expositionem Sacrosancti sacrificij Missæ, quæ Lugduni edita est ann. 1558.

Tractatum de fide, religione, moribus, & ceremoniis Dauidis Aethiopię Regis, & subditorum eius.

Tractatus plures de Sacramentis.

Librum de Superbenedicta Trinitate apud Benedictum Boerium, Lugduni anno 1550.

Addita est oratio de pręmatura morte bonorum. Edita verò hæc Antuerpiæ apud Michaelem Hilleuium anno 1530. Epistolam Apologeticam.

Com-

Commentaria in Tractatum D. Arnoldi Carnotensis Abbatis Bonæuallis, qui D. Bernardo fuit familiaris.
De septem verbis Domini in Cruce.
De consideratione rerum naturaliũ, earumque ad suum creatorem reductione, libros duodecim, qui cusi Parisijs anno 1543. apud Nicolaum Buffetum, & alibi sæpius; Opus autem hoc proponitur Philosophiæ candidatis.
Compendium Philosophiæ Naturalis, Lugduni apud Gulielmum Rouillium an. 1545.
De consideratione Dialectica libri sex, qui impressi Parisijs an. 1544. apud Io. Tiletanum. Coloniæ autem, & Lugduni ann. 1548.
Summam mysteriorum Christianæ fidei, quæ prodijt Antuerpiæ apud Ioannem Bellerum anno 1571. cum antea prodijsset Lugduni in Gallia anno 1555. apud Theobaldum Paganum.

FRANCISCVS Tolensis librum Thomę de Kempis de imitatione Christi est interpretatus, eiusdem Thomæ vitam emittens in lucem. Antuerpiæ ann. 1575.

FRANCISCVS Toletus Cordubensis, Hispanus, Societatis Iesu, magnis Ingenij dotibus, vt solida doctrina, & perspicuitate præstans; cum qui antequam in Societatem ingrederetur, publicè professus esset Salmanticæ Philosophiam, eandem item, ac Theologiam Romę docuisset, viginti autem totos annos in Pontificio Palatio coram sex Pontificibus continenter fuisset concionatus, & adeo in Poloniam, & in Belgium à Pont. Maximis de rebus ad religionem spectantibus fuisset missus, à Clemente VIII. Pont. Max. in numerum Cardinalium adscitus, triennio eo munere functus, decessit è vita.

Viuens, Introductionem in Logicam, Expositionem Aristotelis librorum de Physico auditu: de Generatione, & Corruptione; ac de Anima Romæ edidit, quæ deinceps non vno in loco extra Italiam recusa fuere.

Viuens item Commentarios in D. Ioannis Euangelium edidit Romæ anno 1588. apud Iacobum Tornerium, qui item alibi non semel prodierunt.

At post eius obitum curatum est à Societate, vt, quæ scripserat in duodecim capita Euangelij D. Lucæ, ea proferrentur in lucem Romæ, sicuti & Venetijs est factum.

Instructio item Sacerdotum de septem peccatis mortalibus cum autographo collata, & Romæ emissa apud Stephanum Paulinum anno 1601. vna cum explicatione Bullæ Cęnæ Domini: quæ autem antea tum Lugduni, tum alibi exierat, quoniam fuit mutila, & præprope rè euulgata, non est censenda Toleti.

Commentarius in Epistolam D. Pauli ad Romanos, vna cum expositione Psalmi 17. Dauidis, primò Romæ, deinde Lugduni, & Venetijs apud Meiettum excusus anno 1602. Obijt Romæ anno 1596.

FRANCISCVS è Toleto, non quidem is, de quo suprà nunc egimus, sed multo antiquior, scripsit de Diuina Eucharistia contra Ioannem Rochizanam Bohemum Ioan. Hussi discipulum. Eisingrenius.

FRANCISCVS Turrianus Hispanus, Societatis Iesu, vir in Diuinis scripturis, Græcaque potissimum lingua optimè versatus, scripsit antequam in Societatem Iesu admitteretur,

De Summi Pontificis supra Concilia auctoritate ad Ioannem Saluiatum Cardinalem libros tres, qui Florentiæ cusi sunt apud Laurentium Torrentinum anno 1559.

De Actis sextæ synodi, deque canonibus, qui eiusdem synodi falsò esse feruntur, & de septima, ac multiplici octaua synodo. Ibidem, eodem anno apud eundem Typographum.

At est obseruandum in hoc Opere de sexta, & septima synodo, rectè quidem ostendi synodum illam Trullanam Iustiniano secundo Imperatore celebratam, in qua editi sunt centum, & vndecim Canones, non esse veram sextam synodum, in qua Monothelitæ damnati sunt Agathone Summo Pontifice, & Constantino IIII. Imperatore; attamen non esse oppugnandum Honorium Papam huius nominis primum, vt ipsa sexta synodus defendatur. Asserit ut enim in eadem synodo iure damnatum eum esse Monothelismi. Vt autem hæc controuersia de Honorio vero, aut falsò in sexta sydodo damnato, sedetur, operę pretium esset perlegi opera S. Maximi, præsertim quæ contra Monothelitas edidit, & testimonio Tur-

riani, in Vaticana Bibliotheca asseruantur: vixit enim ante sextam Synodum, & interfuit Synodo Romanæ habitæ sub Martino primo, in qua simul cum Synodo damnauit hæresim Monothelitarum, & ab eodem Valente Imperatore eandem ob causam factus est Martyr, quemadmodum & ipse S. Martinus Papa. Affert autem Turrianus ex libro eiusdem fragmentum Sancti Martini aduersus Pyrrhum Monothelitam in eodem libro de sexta & septima Synodo, pagina ducentesimaquartadecima. Ex quo fragmento satis intelligitur, Secretarij eiusdem Honorij, & S. Maximi testimonio, innocentia ipsius Honorij. Legatur item Platina, vbi de Honorio primo agitur, sed cum adnotatione Onuphrij Panuuinij, & Bellarm. Card.

Dogmaticus de electione Diuina, & dogmaticus de iustificatione. Romæ apud Antonium Bladum 1551.

Prætetea idem Turrianus scripsit, De residentia Pastorum, num ex scripto Diuino iure fuerit sancita: qui liber impressus est Florentiæ apud Torrentinum eodem tempore: sed tamen postea decreta re à Tridentina Synodo mutauit sententiam.

De commendatione perpetua administrationis Ecclesiarum vacantium, & de residentia pastorum extra ouilia sua. Venetijs apud Iordanum Zilettum cum alijs Opusculis an. 1562.

De dogmaticis characteribus verbi Dei libros quattuor Florentiæ apud Laurentium Torrentinum anno 1561.

De votis Monasticis librum primum.

De inuiolabili Religione votorum monasticorum librum secundum. Romæ an. 1561.

Librum de cęlibatu, cuius meminit in libro secundo de inuiolabili Religione.

De Matrimonijs clandestinis, anno 1563.

Explicationem excusam Venetijs apud Iordanum Zilettum.

Quo item anno Decretum de matrimonijs clandestinis in Concilij Tridentini vigesima quarta Sessione promulgatum est: sed paullo ante Sessionem ipsam scripta est ea Turriani explicatio per modum disputationis, siue priuatæ explicationis: ad eum (inquam) modum, quo solent in Synodo Generali Theologi congregari antequam sessio celebretur. Probat hoc ipse Turrianus Epistola ad Card. Hosium, quam initio eius explicationis præfixit. Et adeo hæc sunt ipsius verba: *Quia occupatus editione Apostolicarum constitutionum Clementis Romani, disputationibus Theologorum hoc tempore interesse, & ipse etiam cum eis disputare non potui, ne omninò abesse viderer, misi, &c.* At paullo post *fateor si adessem, multos, multaque audiendo, & ex mea parte corrigendo, partim limando, multum proficerem, quod facere non posse non parum doleo.* Cum igitur hæc ita se habeant, condonandum est ei, si quid in ea explicatione de Matrimonijs clandestinis tradidit, quod Decreto Concilij Tridentini minus videatur consentaneum, quamquam eius Decreto mox adhęsit.

Catalogus operum Turriani postquam in Societatem Iesu est admissus.

De Hierarchicis ordinationibus ministrorum Ecclesiæ Catholicæ aduersus Schismaticas vocationes Ministrorum, & Superintendentium hęreticorum libri duo, Dilingę apud Sebaldum, anno 1569.

Aduersus Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum Apostolicorum, lib. 5. Florentiæ apud Bartholomæum Sermartellum anno 1572. Rursum Colonię apud Geruinum Calenium anno 1575.

Aduersus capita Disputationis Lipsicæ Andreæ Freyhubij de Ecclesia, & ordinationibus ministrorum Ecclesię libri duo, Coloniæ apud Geruinum Calenium anno 1574.

Aduersus capita Disputationis posterioris Andreæ Freyhubij, de Ecclesia, & ordinationibus ministrorum Ecclesiæ libri duo, Coloniæ apud Ludouicum Alectorium anno 1578. Quoniam verò non satis distinguuntur hi duo libri à Typographo; aduerte initium prioris libri esse hoc: *Si in te Andreæ esset aliquid pudoris.* Posterioris autem. *Quàm verò egregium est argumentum* pag. ducentesima.

Apostolicarum Institutionum de Catholica doctrina Clementis Romani, libri octo, adiunctis ad finem 85. Canonibus Apostolorum ipsomet Francisco Turriano interprete è Grę-

co,

co, cum eiusdem scholijs & obseruationibus ipsius doctrinę Catholicæ ad confirmanda dogmata Orthodoxa contra hæreticos. Antuerpiæ apud Plantinum anno 1578.

Canones Concilij Nicæni octuaginta ex Arabico in Latinum conuersi, & recogniti cum annotationibus, ibidem, apud eundem Plantinum, eodem tempore. Sed & de his Constitutionibus Clementis, vide in verbo, Clemens Romanus. De Canonibus autem Concilij Nicæni, vide in verbo, Apostolici Canones, in hoc nostro Apparatu.

Nicolai primi responsa ad Consulta Bulgarorum, quæ prædictis Operibus apud Plantinum editis, adiecta sunt.

S. Diadochi Episcopi Photices in vetere Epiro Illyrici, capita centum de perfectione spirituali ipso Turriano interprete, &c.

S. Nili capita centum quinquaginta. De oratione ad Deum, eodem interprete. Vtrumque autem Opusculum scilicet Sancti Diadochi, & Sancti Nili, prodijt ex officina Plantini anno 1575. De quibus vide suis in locis in hoc Apparatu, & in verbo, Diadochus, & Nilus.

Contra Andream Volanum Polonum, Caluini discipulum, de Sanctissima Eucharistia Tractatus, Parisijs apud Sebastianum Niuellium anno 1577.

Alter Tractatus de Eucharistia contra eumdem Volanum, & contra omnes Metonymicos, apud eundem Niuellium. Parisijs eodem anno 1577.

Apologeticus contra Boquinum Biturigem sectæ Zuinglianæ, qui nomē Societatis Iesu calumniabatur. Coloniæ apud Ludouicum Alectorium anno 1578.

Liber primus de Ecclesia Catholica, & eius Pastore Episcopo Romano, ad Gulielmum Lantgrauium Hassiæ, aduersus nugatorias cauillationes Antonij Sadeelis. Coloniæ apud hæredes Arnoldi Birckmanni anno 1580.

Liber secundus contra Sadeelem inscriptus, *Defensio locorum Sacræ scripturæ de Ecclesia Catholica, & eius Pastore Episcopo Romano aduersus nugatorias cauillationes Antonij Sadeelis Lutherani.* Coloniæ apud hæredes Birckmanni eodem anno 1580.

Liber tertius bipartitus contra Epistolam Antonij Sadeelis. Ingolstadij apud Sartorium anno 1581.

Libri duo posterioris Defensionis locorum scripturæ. De vna Ecclesia catholica in terris visibili, & de Episcopo eius Pontifice Romano contra secundas cauillationes Antonij Sadeelis. Ingolstadij apud Ederum 1583.

Aduersus tertias in librum bipartitum cauillationes Antonij Sadeelis. Ingolstadij apud Sartorium anno 1584.

Epistola ad Gonzalum Herræum Episcopum Laodicēsem de redditibus Ecclesiasticis, & ratione eis vtendi. Data Romæ 1574. 20. Aprilis.

Epistola de definitione propria peccati originalis ex S. Dionysio Areopagita, & de Conceptione Beatissimæ Virginis, & Matris Dei. Ingolstadij apud Sartorium anno 1581.

Epistola contra Vbiquistas, Arianistas. Ingolstadij apud Sartorium 1583.

Responsio Apologetica pro Domo Lauretana, ad capita Petri Pauli Vergerij hæretici. Ingolstadij apud Sartorium anno 1584.

Sciendum est autem, Franciscum Turrianum in dogmatico libro de electione Diuina, Commentarios in Epistolas Pauli, Ambrosij nomine inscriptos, Ambrosio verè tribuisse, seniorem tamen factum, & scribentem contra Sadeelem, eos Ambrosij esse, negasse; id quod in verbo, Ambrosius, & nos explanauimus: Sed & Louanienses Theologi in fine censuræ, de libris quæstionum Veteris, & Noui Testamenti, in Appendice ad quartum Tomum operum S. Augustini pag. 426. sic aiunt: *Nonnulli ex multiplici collatione persuasum habent, hoc Opus, & Commentarium in Paulinas Epistolas Ambrosio inscriptum, eiusdem esse Auctoris. Veruntamen ex ipsa censura quàm multi sint, & quàm graues eius Auctoris errores cerni potest.*

Præterea, plures Auctores è Græco m.s. quique nunquam typis subiecti fuerant in Latinum vertit, quos à nobis ad V.C. Henricum Canisium transmissos Ingolstadium, ipse tertio suo Tomo selectorum Auctorum adiunctos, emitti curat in lucem.

Franciscus Valesius, primus huius nominis Galliæ Rex, doctrina, & eloquentia valuit,

qui

qui cum plures linguas nouisset, Latinam item calluit. Extat eius responsio Germaniæ Protestantibus. Obijt autem an. 1547.

FRANCISCVS Vallesius, qui & Philippi II. Catholici Regis fuit Archiatrus, præter plurima doctissima scripta de Medicina, de quibus egimus in Bibliotheca nostra Selecta, scripsit quoque de ijs, quæ scripta sunt physicè in libris sacris, siue librum prænotatum *De sacra Philosophia*, cui libro propter argumenti similitudinẽ adiuncti sunt duo alij. Vnus Læuini Lemnij de plantis sacris: alter Francisci Tusci de gemmis emendatius expressi. Lugduni apud Sibyllam à Porta 1588.

FRANCISCVS Vatablus, de quo videndum est in verbo, Biblia, Vir fuit Catholicus, & verè doctus, cuius tamen nomini, & scriptis quoniam dolosè hæretici maculas inspergere cœperant, nos in Romana editione prima Bibliothecæ nostræ Selectæ lib. 2. c. 11. easdem aperuimus, & eluimus: At quoniam id, huic tamquam proprio loco erant adtexendum, ideo inde sublatum in Veneta, & alijs eiusdem Bibliothecæ editionibus hic reponitur.

Quæ igitur nomine Francisci Vatabli, circumfertur, (præsertim in Gallijs) interpretatio Bibliorum, aut Vatabli, non est viri illius doctissimi, & (quod multo pluris faciendum est) verè Catholici, qui longè abhorruit à Sectariorum tunc incipientium emergere disciplina, institutis, opinionibus; sed quorundam discipulorum ipsius (vti & Genebrardus testatur præfatione in Origenẽ) qui prauè dormitando, à Doctore accepta peius intelligebant, typisque mandabant, vel nomen sui Doctoris prætexentes, interim suas nouitates nouarum rerum cupidis, specie Dei Verbi instillabant. Quod quidem ex eo fieri probatum est, quoniam à probis, & doctis eius discipulis idem Genebrardus intellexit, illum ea supposititia editione sic fuisse offensum, vt protinus Robertum Stephanum typographum iam apostasiam suam meditantem, & accelerantem, ad se accersitum grauissimè obiurgaret, & falsi crimine, quod nõ nisi fuga diluere potuerit, postularet. Addit Genebrardus, Theodorum Bezam in Iconibus, Leoni Iudæ Heluetio eam attribuisse, cum eius caussa Robertus Stephanus Geneuam fontium receptatricem profugisset, surreptis secum Regijs characteribus, adulterinos alios partus viris bonis, & doctis suppositurus, vel genuinos ritu loci corrupturus: quare Lutetiæ in stramineo simulachro vstus est, quòd viuus capi non potuerit.

Chronol. li. 4. Beza in Iconibus, & in Passeuentio.

Ceterum, cum Catholicorum in Hispanijs Theologorum pietas, Vatabli laborem, vbi erroribus hæreticorum, siue aliorum aspersus non esset, dignum iudicasset, ne periret, eum edi emaculatum curarunt, hac inscriptione. *Biblia sacra, cum duplici trãslatione, & Scholijs Francisci Vatabli, nunc denuo à plurimis, quibus scatebant, erroribus vindicata, & repurgata doctissimorum Theologorum, tam Almæ Vniuersitatis Salmanticensis, quàm Cõplutensis iudicio; ac sanctæ Generalis inquisitionis iussu.* Hæc autem editio sic emaculata quanti facienda sit, licet potius Paraphrasis, quam versio sit habenda, ijdem Theologi sequentibus verbis indicarunt. *Constituta est Generalis censura, editionem nouam non esse iuxta literam Hebræam, sed potius paraphrasticam, cum quadam orationis, & Latini sermonis puritate; neque eam, neque Scholia, seu Adnotationes in margine, maiorem habere auctoritatem in ijs quæ sunt propria, quam opinionem cuiusdam Doctoris in controuersijs. Insuper, vbi diuersa est versio noua, & vulgata non contraria, neque etiam fidei Catholicæ, & Ecclesiæ traditioni repugnans, admitti quidem potest, suo tamen seruato honore, & dignitate vulgatæ editioni, iuxta Sancti Concilij Tridentini Decretum; ita vt vulgata editio habenda sit, & certa præ alijs omnibus, & magis iuxta Hebræam veritatem, reliquisque sit præferenda editionibus: neque existimandum, nec permittendum, nouam editionem, aut Scholiorum eius expositionem vulgatæ quicquam detrahere, aut eiusdem minuere auctoritatem, neque etiam Sanctis, neque communibus eorum expositionibus. Verum Scholia eiusdem, quæ ferè ex Iudæorum Commentarijs desumpta sunt, in ijs, in quibus non peruertunt sensa sacra, neque Ecclesiæ doctrinæ, vel communibus Sanctorum Patrum sensibus contraria sunt, recipienda, vt probabilia, & vt collata cum Sanctorum expositionibus constet Ecclesiæ, & Sanctorum sensuum altitudo & spiritus in eis viuificans, & pariter Iudæorum humilitas mortuæ literæ adhærentium, neque quicquam sublimius cogitantium, & quãdoque praua interpretatione & expositione de Christo vaticinia subuertentium. Deinde vt varia apud Hebræos vocum significationes, phrases, atque Hebraismi, maximè à non versatis in Hebræa lingua, vtcumque percipiantur.*

Salmanticæ, apud Gasparẽ de Portonarijs suis, & Gulielmi Rouillij, Benedictique Boierij expensis 1584.

Ad-

Adiunctus est autem hisce Biblijs Vatablæis Index Biblicus, qui res eas, de quibus in sacris Biblijs agitur, ad certa capita Alphabeti ordine digesta, reuocatas, summa breuitate cõplectitur, à Ioanne Harlemio Societatis Iesu Theologo editus, & quidem non mediocri cõmodo eorum, qui illo rectè utuntur.

Franciscvs Venetus cognomento Surianus, Ord. Minorum, Indulgentias explicuit, quas alij *S. Mariæ de Angelis*, alij *de Portiuncula* nuncupant; quæque toti Ordini, & alijs, qui spiritualis illius doni participes esse possunt, à Vesperis Kalendarum Augusti, vsque ad Vesperas sequentis diei sunt concessæ. Initium est: *Indulgentiam ipsius fusis lacrymis postulemus.*

M. Francisci Verberi Vltraiectini, quinquaginta duæ Vitæ Sanctorum selectiores & communiores pro vnaquaque anni Dominica è prolixioribus Laurētij Surij Vitis Collectę. Antuerpiæ apud Christophorum Plantinum 1588.

Franciscvs Veruort, Belga, Prouinciæ inferioris Germaniæ, Ord. Min. edidit Germanicè libellum, cui titulus est: *Vestis nuptialis amoris Dei*, quem correxit Henricus Pepinus eiusdem prouinciæ quondam Minister.

Franciscvs Vicedominus Ferrariensis, quem *Francisci binum* nominabant, Conuentualis Ord. Minorum, eximius ætate nostra Diuini Verbi concionator: qui cum viuens amicis efflagitantibus Italicè habitas Homilias edi permisisset, nempe, Decem de Spiritu sancto, quas Hieronymus Scotus anno 1562. Venetijs. Discursus autem Morales in Euangelia à Dominica Septuagesimæ vsque ad octauam Paschatis Ioan. Baptista Bozzola edidit ibidem ann. 1565. Plures alias reliquit tum Italicè, tum Latinè conscriptas, quæ nondū emissæ erant in lucem. At Bernardinus Seraphinus vir & ipse religiosus, Latinas ex Officina eiusdem Hieronymi Scoti emisit in lucem ann. 1576. Quæ licet à typographis minus emendatæ prodierunt, optimos tamen sensus spirant. Et quidem hæ pertinent ad Tempora Aduentus, Quadragesimæ, necnon ad Catechismi Rom. expositionem.

Pollicitus autem est idem Seraphinus, fore, vt Vicedomini reliquæ Latinæ Homilię euulgarentur: nimirum fermè totius anni, aliæ in Esaiam, in Psalmos Dauidis, ac præcipue in septem Pœnitentiales. In Euangelium S. Ioannis, in D. Petri Epistolam primam; in Pauli Apostoli Epistolam ad Colossenses. Cornelius autem Mussus Episcopus Bitontinus, eū *Suggesti delicias, & citharam nostra ætatis* appellare consueuerat. Vita excessit anno 1573. die vigesimanona Octobris pronuncians illa verba Psaltis: *Me expectant iusti, donec retribuas mihi.*

Franciscvs Victoria Hispanus, Ord. Prædic. Salmanticæ Theologiam publicè, ac quidem eximiè professus, scripsit in vniuersam Summam D. Thomæ. Præterea

Relectiones tredecim in duos Tomos distributas, quæ hac prænotatione Ingolstadij prodierunt anno 1580. & Lugduni in Gallia anno 1587. cum antea, hoc est, anno 1571. Venetijs Christophorus Zanettus, & an. 1573. Antuerpiæ prodijssent sub inscriptione *Summa Sacramentorum Ecclesiæ*. Accesserunt ei Editioni Quæstiones è Sanctorum Conciliorum Decretis, pręsertim Tridentini, & aliorum, quæ antea desiderabãtur, idque cura Thomæ à Chaues. Egit autem De potestate Ecclesiæ. De potestate Ciuili. De potestate Concilij. De Indis. De Matrimonio. De augmento charitatis. De eo ad quod tenetur perueniens ad vsum rationis. Postremò autem hæc Antuerpię prodierunt apud hęredes Petri Belleri, anno 1602. Obijt anno Dom. 1546.

Franciscvs Vviller, Ord. Min. præter Repertorium Epistolarum S. Hieronymi, scripsit.

De remedijs scrupulosarum conscientiarum, lib. 1.

Sermones ad populum.

Epistolas ad diuersos, sed & vnam vberē, quę libellum magnitudine ęquat, pro purissima Conceptione Beatissimæ Virginis.

De passione item Domini.

De vitijs, & virtutibus.

De Musica eiusque laudibus varia. Floruit anno 1495. Tritem.

Francisci Xauerij viri sanctitate, & miraculis clari, qui vnus è decem primis Soc. Iesu Patribus, primus ex eadem Societate in Indiam, & Iaponiam Euangelium intulit libri quatuor Epistolarum, ab Horatio Torsellino in Latinum conuersi ex Hispano, qui additi sunt eiusdem Xauerij Vitæ ab eodem Torsellino conscriptæ, & postremo recognitæ, atque editę

Romæ

Romæ anno 1596. apud Aloysium Zannettum. Sed & multa de Xauerio Ioan. Petrus Maffęus in sua historia Indica refert.

Franciscvs Ximenius, e Cisneros, Hispanus, Ord. Minorum, Cardinalis, & Archiepiscopus Toletanus, Archicancellarius Hispaniarum, edidit Leone X. Pont. Max. Vetus, ac Nouum Testamentum, lingua Hebraica, Chaldaica, Gręca, & Latina.

Pentateuchi autem est triplex editio, Hebraica, Chaldaica, Græca, Septuaginta Interpretum, cui sunt intextæ tres Latinæ editiones respondentes Latinę Hieronymi, Hebraicæ ueritati. Chaldaicæ Latina altera de Verbo ad Verbum, à viris eius linguæ peritissimis elaborata. Græcę septuaginta Interpretum interlinearis Latina translatio. Sed & Agiographi, & prophetici libri duplici lingua sunt excusi, Hebræa, & Græca, cum alijs duabus Latinis versionibus, quæ illis respondent. Chaldaica verò iure omissa est, quia in ceteris libris, pręterquam in Pentateucho, corrupta est, & fabulis, atque Thalmudistarum nugis conspersa; nimirum prorsus indigna, quæ sacris codicibus insereretur. At libri, qui sunt extra Canonem Hebręorum, quos Ecclesia ad ędificationem legit, Græcam tantum scripturam, cum duplici translatione, Hieronymi scilicet, & altera interlineari de verbo ad Verbum, ac nouum Testamentum Græcum habet contextum cum Hieronymi versione, nudis tantum literis ad Maiestatem antiquitatis conscriptum, sine vllis aut tonorum, aut spirituum notis, ad antiquissimorum Gręcorum, quos absque hisce accentibus, fastigijsque literarum scriptitasse, Callimachi poemata vetustissima, & Sibyllina carmina, & marmorum vetustissima fragmenta indicant.

Ceterum, ne quid dubij esset, ecqua in Syllaba accentus esset collocandus, simplex tantū apex in polysyllabis dictionibus fuit adiectus, & quidem, non vt Græcus accentus, sed tanquam notula, qua Lector dirigeretur, ne in prolatione, aut modulatione dictionum laberetur. Appositum est ad finem totius Operis copiosissimum Dictionarium Hebręorum, Chaldęorum, & Gręcorum vocabulorum. In quo, & simplices dictionum interpretationes tam primitiuarum, quam deriuatiuarum continentur; sed, quod omnium operosissimum fuit, quot locis in veteri testamento vnaquæque Hebraica dictio, propter linguę illius fęcunditatem, multiplicet significata, additis pluribus concordantijs continuo subiungitur. Perfecta sunt autem hæc exemplaria, quæ vulgo Complutensia appellantur, sub Leone X. Pont Max. & ex horum auctoritate multi postea tam Hebręi, quam Gręci, & Latini codices in integrū restituti. Claruit Ximenius anno 1510. Mortuus Compluti. Vide deeo in verbo, Biblia. Deinde item vbi in altero Apparatu nostro ad Historias de Hispanię historiographis egimus in secundo Tomo Bibliothecę Selectę.

Franciscvs Ximenius, alter, Ord. Minorum, duodecim Patrum, qui in Occidentalem Indiam Euangelij lucem importarunt, decimus. Prouincię S. Gabrielis, iuris Pontificij peritus, constanter recusato Episcopatu Tauasci Indorum à Carolo Quinto oblato, maluit in Testamento PP. suorum, quod reliquū erat vitę, transigere: Guardianatu tamen in Quamhnauai suscepto, Mexicanum idioma cum optimè calleret, illius Dictionarium alijs ad idem idioma capessendum uiam sternens, confecit. Libros autem omnes Mexicana lingua ab alijs editos, iussu Superiorum euoluit, atque recensuit.

Scripsit accuratè Vitam Beati Martini de Valentia, anno ab illius morte, tertio, quæ tamen iniuria temporum excidit, vnico quaternione seruato. Iacent eius ossa in Monasterio Mexicano S. Francisci. De hoc ipso autem Ximenio scribit Franciscus Gonzaga Mantuæ Episcopus, in descriptione Prouinciæ S. Euangelij, in vita eiusdem, *primum hunc Sacerdotem fuisse, qui inter cruentas hostias, incruentam Vnigeniti Dei hostiam primitijs suis Patri æterno litauerit.*

Franciscvs Zabarella Patauinus, qui vixit propè annum 1418. præter illa, quæ elaborauit in Decretales, in Clementinas, & de Horis Canonicis, ac Repetitiones varias, & alia, scripsit librum de Schismate, atque eiusdem libri præfationes. Quæ præfationes cum libro ipso de Schismatæ Argentinæ impressæ, prohibitæ sunt in Romano Indice, donec expurgentur.

Franciscvs Zambertus Venetus, & Carmelita, Theologus, scripsit in libros Magistri

Sen-

Sententiarum, & in Aristotelis Metaphysicen. At num aliquid horum emissum sit in lucem incertum. Obijt anno 1592.

FRANCISCVS Zamora, Hispanus, Ord. Minorum, Aquilæ, quæ Ciuitas est in Brutijs, Generalis Minister ann. 1559. creatus, Paulo IIII. & Pio IIII. Pont. Max. Ordinem suum sexennio rexit, atque in singulos versus Psalmi quinquagesimi singulas scripsit Homilias. Obijt anno 1571.

FRANCISCVS Zephyrus emisit Explicationem obscuriorum locorum in Pentateucho, ex antiquis Theologorum Græcorum Commentarijs, depromptam. Coloniæ 1572.

FRANCISCVS Zichemius, Belga, Ord. Minorum, Cœnobij apud Mechlinienses, Prouinciæ Inferioris Germaniæ, aliàs *Brabantiæ* (vt uocant) Guardianus, scripsit in septem verba, quæ Christus Dominus in Cruce protulit, breuem, & piam Explicationem pro cõcione habitam. Excudebat Belletus Antuerpiæ anno 1556. Concionem item de eleemosynæ efficacia, cuius initium. *Haud potuisset, &c.* assumpto themate illo, *Beatus qui intelligit super egenum, & pauperem*, ann. 1556.

F. FRANCISCVS Zicherus Brixiensis, in primum, secũdum, & tertium Scoti Sententiarum libros, atque in eiusdem Quodlibeta Commentationes emisit. Venetijs apud Ioan. & Andream Zenarium an. 1590.

FRANCISCVS Zinus Veronensis, vir iudicij acris, ac multæ eruditionis, elaborauit nostra ætate in Canticum Canticorum, librosque è Græco in Latinum vertit aliquorum Patrum, vt Euthymij Zigabeni Panopliam, & Theodoreti Commentarium in Cantica, quod ex Pauli Manutij typographia Romana anno 1563. prodijt cum explicatione Gregorij Nisseni, Maximi, Nili, & Pselli notationibus ad aliqua loca.

FRANCISCVS Zumel, Palentinus, à Pintia, Theologus Salmãticensis, Hispanus, edidit duos Tomos suorum Commentariorum in primam partem D. Thomæ.

FRANCISCVS Yuannes, Hispanus, Monachus Congregationis Montis Serrati, redegit in Compendium Tractatum Garziæ à Cisneros Exercitatorij uitæ spiritualis, & Directorij horarum Canonicarum, eique Compendio breuem adtexuit Catalogum virorum illustrium, Ord. S. Benedicti, qui est excusus Mantuæ Carpentanorum, quæ est Madritum in Hispania. Quo in libro versionem Latinam pollicetur Dialogorum Petri Bugiani, qui quàm cautè legendus sit, alibi diximus.

FRANCO Belga, monachus, & Abbas secundus monasterij S. Mariæ de Hafflighem, hoc est Haffligimensis, in Brabantia, Congregationis Cluniacensis scripsit librum de Gratia Dei: alterum de Statu futuræ gloriæ metricè. Sermones de Beata Virgine. Epistolas ad diuersos: duodecim libros de beneficentia Dei. Antuerpiæ cusos anno 1565. Viuebat anno 1109. Tritemio.

FRANCOFORDIENSIS Synodus, de qua quid dicat Alanus Copus, (quod tamen Bellarminus Cardinalis falsũm esse suspicatur,) vide in verbo, Alanus Copus. Ceterum, Francofordiense Concilium celebratum anno 794. (vt ait Rhegino lib. 2.) Adriano I. Pont. Max. & Carolo Magno Rege Francorum, confirmatum fuit ab eodem Pont. Max. ea ex parte, qua definitur Christum Dominum non esse filium Dei adoptiuum: sed ex altera parte ab eodem reprobatum. Vide Bellar. Card. To. 1. Controu. 4. lib. 1. de Concilijs, cap. 7. & lib. 2. cap. 9. & lib. 2. de imaginibus Sanctorum, c. 14. vbi & concludit, *Synodum potuisse errare, & adeo errasse non in iuris, sed in facti quæstionibus*. At & legendum est quod post Card. Bellarminũ Gabriel Vasquez libro secundo de Cultu adorationis accuratè de hoc Concilio agit, numero 209. 220. 228. & seqq. vbi habet an Francofordiense Concilium in facto errauerit contra septimam Synodum, nn. 235. vbi item docet, idem Concilium non potuisse derogare Nicænæ Synodo. Quin & num. 236. nil definiuisse contra cultum imaginum: cum & antea nume. 234. Patres eius Concilij dicuntur agnouisse supremam potestatem in Rom. Pontifice & pleraque alia.

FRANCO Scholasticus Leodiensis, quem tamen *Leodicensem* codices antiqui m. ss. in Belgio Gemblacensis, & Affligimensis vbique constanter nominant, nõn videtur esse is, qui Abbas Affligemensis, de quo mox dicemus. De hoc autem Leodiensi, siue *Leodicensi*, Sigebertus

bertus in Catalogo sic inquit: *Amatores scientiæ sæcularis taxent eius scientiam ex libro, quem scripsit ad Hermanum Coloniæ Archiepiscopum, de Quadratura circuli, de qua Aristoteles ait: Quadratura circuli, si est scibile scientia quidem nondum est, illud verò scibile. Conferant, vel etiam præferant eum sæculares Philosophi, nos laudamus eum, quia Diuinæ scripturæ inuigilauit, & plura scripsit: De ratione Computi librum vnum, & alia, quæ habentur ab alijs.* Viuebat anno 1060. Tritemius.

Frecvlphvs monachus Fuldensis, S. Benedicti, Episcopus Lexouiensis, historicus sui temporis non incelebris, ad quem Rabanus Episcopus quattuor in Genesim libros scripsit. Floruit anno 830. & quod excurrit. Scripsit autem ab Orbe condito vsque ad Christi Domini Aduentum, Historiam rerum gestarum, tam in Gentibus, quam in Iudæis. Quo in Opere difficiles nodos Diuinarum Scripturarum explicuit. Id verò excusum est Coloniæ Agrippinæ an. 1539. Quin & varias Epistolas. Quarum vna ad Rabanum Episcopum legitur in initio Commentariorum ipsius Rabani in Pentateuchum.

At idem Freculphus in Chronico Tomo 2. lib. 4. cap. 10. refert ab Arianis tempore Valentis Imp. totam gentem Gothorum à paganismo ad fidem conuersam. Sed non integrè historiam hanc refert; constat enim ex Socrate lib. 4. cap. 27. Sozomeno lib. 6. cap. 37. Theodoreto lib. 4. cap. vlt. maiorem partem illorum Gothorum fuisse Christianam, & Catholicā, & ab Arianis postea deceptam. Non igitur conuertunt homines ad fidem hæretici, nec possunt: nam hæretici habent quidem Scripturam, sed verum sensum scripturarum, qui propriè est gladius spiritus, non habent. Vide Bellarm. Card. To. 1. controu. 4. lib. 4. de Notis Verbi Dei, cap. 12.

Freminvs Capitis, Ord. Minorum Theologus, librum Gallicè edidit, prænotatum, (*La Sauuegarde, & protection de la Foy Catolique contre les principaux heretiques de nostre temps*) hoc est Protectio contra primarios hæreticos nostri temporis, quæ ann. 1566. prodijt Rhemis, in Galliæ Campania.

Fretellvs Archidiaconus Antiochenus, scripsit de Sacris locis Terræ promissionis, lib. 1. Arnold. Bossius.

Fridegodvs Diaconus, scripsit carmine Vitam S. Vilfridi Riponensis, & S. Audoeni monachi, librum item de Peccatrice in Euangelio. Alterum de Hierusalem superna. Alium de visione Beatorum. Alium de contemplationibus varijs. Viuebat anno 960.

Fridelinvs Viator Scotorum Hibernicorum, Regis F. pias quasdam exhortationes fertur scripsisse. Viuebat ann. 495.

Fridericvs Nausea Blancicampianus, Episcopus Viennensis scripsit,

De Christiani Sacerdotij dignitate.
De ineunda in Christiana Religione, concordia.
De Sacramento Eucharistiæ.
Decisiones, & declarationes ad duodecim articulos Fidei.
De rebus gestis, & Sanctorum martyrio.
De diuinis in Ecclesia officijs.
Censuras vna cum solutione Quæstionum contra Zuinglium.
Metaphrasim in Euangelium Matthæi.
Expositionem duodecim articulorum Fidei contra fidei aduersarios.
Miscellanea pro horis Canonicis.
Miscellanea pro Missa, & eius officio.
De cælibatu Sacerdotum, & votis Monasticis.
De primitijs Sacerdotalibus.
Panegyricum in Beatissimam Virginem.
Enarrationem in Tobiam.
Heptalogum in septem festiuitates Virginis.
In Euangelia Dominicalia per totū annum.
Christianas procreationes.
Apologiam pro salutatione Angelica.
De eo quod Christus ait, *Reddite Cæsari, quæ Cæsaris sunt.*
In Psal. 19. Dauidis.
In Euangelia de Tempore, & Sanctis.
In septimum, & octauum Psalmos.
De Christiano matrimonio.
In Orationem Dominicam.
Catechismi Catholici enarrationem in Decalogum.
De reconciliandis in Religione dissensionibus.
De consummatione seculi.
In illud: *Beati qui lugent*.
De Antichristo.

De

De ratione, siue Methodo concionandi.
Expositionem libri Iudith.
De nouissimo die, & de consummatione seculi.
De Noua Hierusalem.
De Concilio Tridentino.
De mirabilibus.
De officijs mysticis contra Christianæ fidei aduersarios.
Catholicarum postillarum, & Homiliarum Epitomen in totius anni tam de Tempore, quam de Sanctis, Euangelia. Coloniæ apud Quentelium 1576. Ipse viuebat annum 1550.
Qui antea pleraque scripserat ad humaniores literas spectantia, quorum hic mentio facienda non est.

Fridericvs Staphylus, Osnaburgensis, Vuestphalus, Scholæ Ingolstadiensis (vt vocant) Superintendens, Lutheranæ Theologiæ (si Deo placet) Trimembris Epitomen contra Iacobum Andream Prodromum, mox Histerodromum composuit. Postremo valedicentis instar, Germanicum amanuensi Prokelio libellum dictauit, cuius titulum esse voluit. *De vltima defectione*. In quo omnes Catholicæ professionis homines sedulo adhortatur, quatenus à vera & Orthodoxa nostra Religione ne latum quidem vnguem discedant, miro insuper artificio ostendit, Catholicos non à Lutherana, sed Lutheranos à Catholica Religione defecisse, sicque non immerito appellari posse Antichristi præcursores.

Ceterum libelli eius, quibus agitur de prædicamentis siue Theologia Lutheri trimembri, ac de concordia, hoc est discordia discipulorum Lutheri, verè aurei sunt libri, qui & ab hæreticis curatum est, vt prorsus extinguerentur. Nam edidit Germanicè Historiam de colloquio Vormaciensi. Antilogias Lutheranorum. Apologiam de Sacræ Scripturæ intellectu. Eiusdem Defensionem. Coloniæ anno Domini 1562.
De vltima, & magna Apostasia ante aduentum futuri Antichristi futura. Germanicè. Ingolstadij ann. 1576.
De fundamento, & caussa Lutheranæ Theologiæ.
De materia præsentis Religionis controuersiæ.
De successione, & concordia (hoc est de diuisione, ac discordia) discipulorum Martini Lutheri liber, Germanicè, cui titulus, Paruum corpus totius Theologiæ, & doctrinæ Martini Lutheri, Ingolstadij apud Dauidem Sartorium.
De sacrorum Bibliorum Translatione in idioma vulgare.
De Lutheranorum Concionatorum consensione, interprete Laurentio Surio apud hæredes Ioannis Quentelij, & Geruini Calenij ann. Dom. 1562. Eius vitam paucis est prosecutus Hermannus Hamelmannus in libri quinti parte prima, de Scriptoribus Vestphaliæ.

Fridericvs Vvagny Germanus, Theologus Viennensis in Austria, qui post Ordinis sui Prouincialatum Pataulensis Episcopus, à Roberto Bauaro Austriæ tunc Duce propositus, atque à Pontifice Maximo confirmatus, scripsit in Magistrum Sententiarum, quæ ipse Viennæ prælegerat. In Diui Pauli Epistolas omnes. In 38. Psalmos, libros duos. Vixit ann. 1390.

Frodoardvs Gallus, monachus & Abbas Rhemensis, reliquit ab anno 919. ad 966. Chronicon excusum postea Francofurti anno 1594. cum eius temporis æqualibus Scriptoribus duodecim. Obijt anno 969. Eisingrenius.

Fronto Ducæus, Societatis Iesu, Burdigalensis, Gallus, plura scripsit, quæ non omnibus patent, cum eius operam plerique de illo vel Patrum Græcorum libris recensendis, vel Latinis illustrandis quæsiuerint; quam ille lubens, & adeo non semel suppresso suo nomine præstitit. Cum verò quidquid nancisci potuit ocij, id præcipuè S. Io. Chrysostomi conquirendis, & fideliter in Latinum vertendis Operibus addixisset, multa edidit, quæ hactenus delituerant. Scripsit igitur Collectanea in Clementem Alexandrinum, quæ suppresso eius nomine prodierunt.

Notas item in prima capita D. Irenæi. Orationes autem decem & septem de Sanctis à D. Ioan. Chrysostomo conscriptas, vertit in Latinum, & edidit. Alia quoque ipsius S. Patris, vt audio.

Atqui sedulus fuit in eruendis antiquis Synodis, & monimentis, quorum partem Cæsar Cardinalis Baronius cum illius honorifica testificatione suis Annalibus inseruit.

Nec destitit pietatem, atque ingenium exercere aduersus hæreticos, qui pro suo more veritatem Catholicæ fidei oppugnant. Edidit itaque & Gallicè librum prænotatum: Inuentarium errorum, contradictionum, & falsarum citationum Philippi Mornæi, Domini (vt Galli vocant) du Plessis-Marli.

Errores autem hi sunt: quòd è suo capite nouam confingit D. Verbi versionem, quòd sæpè falsò citat Iuris Canonici Canones, & leges Iuris Ciuilis: sæpius labitur in historia Ecclesiastica: labitur item in Geographia, & in literis humanioribus: fingit autem potius, quàm monstret se Hebraicè nosse: Ne ipsam quidem Latinam linguam callere videtur: Gallicam historiam ignorat: in lectione veterum Patrum vix fixit vestigia: in suis versionibus turpes committit errores; vt Eutychianus hæreticus loquitur: admittit secundum Ephesinum Concilium, quod prædatorium, siue *latrocinium* merito fuit dictum: tribuit Satanæ, quæ in Sancta Nicęna Synodo fuere decreta: citat Erasmum loco Sancti Gregorij Magni: Clichtoueum loco Sancti Cypriani: D. Thomam Aquinatem loco S. Ioan. Damasceni, & Sancti Augustini: Fauet antiquis hęreticis, quorum vtitur obiectionibus. Citat ferè vbique falsò veteres Patres, ac potissimum Tertullianum. Concilium item Africanum, & Aurelianense.

At editio huius Inuentarij secundo recognita, & auctior, prodijt Burdigalæ apud Millangem typographum Regium anno 1599.

Quam editionem altera alterius Inuentarij aduersus ipsum Philippum Mornęum ab eodem Frontone est subsecuta anno 1602.

Frvctvosvs Episcopus nescio an scripserit Opera, sententias quidem ipsius in libello De officio Rectoris Ecclesię citatas excuderunt Colonienses ann. 1531.

Frvtolphvs S. Michaelis Bambergæ Benedictinus Monachus, Euangelium Matthæi copiosè exposuit. Viuebat ann. 1144.

F V

Fvlbertvs (alijs *Fulpertus*) Episcopus Carnotensis, vir sanctus, & doctus, viuebat anno 1010. Adelmannus enim Brixinensis Episcopus scribens Berengario, indicat, se, & Berengarium fuisse condiscipulos sancti senis Beati Fulbetti, quem suum *Socratem* appellat. Scripsit autem alteram Epistolam ad Adeodatum, quæ iungi solet cum Pascasij libris.

Porrò in illa agit De Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, & quidem Christianissimè, vt ipso verbo vtar Cardinalis Bellarmini. Scripsit item ad Finardum, siue *Pinardum*, De Ecclesiasticorum officiorum diuersitate, quatenus sit toleranda. Extant in Biblioth. Sanctorum Patrum Bignæi. Tritemius autem inquit eum scripsisse librum Epistolarum ad diuersos. Alterum de laudibus Beatissimæ Virginis. Atqui & ei tribuunt Hymnos. Stirps Iessæ, Solem iustitiæ, Chorus nouæ Hierusalem, & Orationes varias.

Fvlbertvs Gallus, monachus Cœnobij Sancti Petri Gemeticensis, cognomento *Peccator*, reliquit

Vitam Sancti Aichardi Abbatis, quæ extat apud Laurentium Surium, Tomo quinto, die 15. Septembris.

Fvlgentivs Ruspæ Episcopus, patria Carthaginiẽsis prouocatus scriptis à Trasamundo in Africa Rege. Huius errores, & voce, & calamo refutauit, magno cum populorum fructu. Extant autem in Fulgentij Operibus Tres libelli aduersus eundem Trasamundum.

De

De Spiritu Sancto interroganti presbytero Abragilæ, plura testimonia. Sed & è Sardinia Insula ad quam Trasamundo vrgente, redijt, scripsit Carthaginiensibus Epistolam sublimis argumenti, qua dolos aperuit, quibus infelices animæ seducebantur vsque ad mortem. Ceterum & sunt ipsius

De remissione peccatorum consulenti Euthymio duo libelli, quem docuit cupientem noscere prædestinationis, & gratiæ differentiam.

Familiares, sed spirituales Epistolæ Romanis præcipuè Senatoribus, Viduisque, ac Virginibus.

Ad Probam Virginem, de Ieiunio, & Oratione libelli duo desiderantur. Sed extant Fulgentij ad eamdem Epistolæ duæ; Quarum prima inscribitur

De Virginitate, atque humilitate.

Secunda, De Oratione, & compunctione cordis.

In varios Diuinæ scripturæ locos nobile Sermonum volumen, è quibus duo habentur in Homiliario Albini.

De libero arbitrio, & gratia Dei, libri septem.

De veritate item Prædestinationis alius. Sed & habuimus ex eo altercationem cum Trasamundo Rege; ac de duplici Prædestinatione ad Monimum libros tres, de quibus supra.

In cuius Operis præfatione conqueritur de calumniatore, qui erat apud Carthaginem, quem licet ille nominare noluit, eius tamen discipulus in Vita ipsius Fabianum appellat. Porrò etiam scripsit:

De continentia coniugali.
De pœnitentia ad Venantium.
De fide ad Donatum.
De Sacramento Incarnationis.
De abstrusis Sermonibus.
De immensitate Filij Dei.
De Sancta Trinitate.
Ad Felicem Directum Notarium.
Aduersus hæreses Arianam, & Pelagianam.
De mysterio mediatoris.
Ad Ferrandum quoque Ecclesiæ Carthaginiensis Diaconum: De interrogatis Quæstionibus libellum misit.

At in libro De Incarnatione Verbi, & Gratia, & libero arbitrio, pulcherrima illa sententia est. *Duorum magnorum luminarium, Petri scilicet, Paulique verbis tanquam splendentibus radijs illustrata, eorumque decorata corporibus Romana, quæ Mundi caput est, tenet, & docet Ecclesia, totusque cum ea Christianus Orbis, & ad iustitiam nihil hæsitans credit, & ad salutem non dubitat confiteri.*

At Sigebertus in Catalogo inquit: *Ne videar humana miscere Diuinis, non commemorabo sacris libris memorabile huius viri opus, qui totum Opus Virgilij ad Physicam rationem referens, in lutea quodammodo massa, auri metallum quæsiuit, & repertum excoxit.*

Quòd autem eius Operibus Basileæ anno Domini 1566. simul editis adtextus sit liber Mythologiarum, is non Fulgentij Afri Ruspensis Episcopi, sed alterius Fulgentij esse videtur, cum materies illa, & stylus Fulgentij, de quo loquimur, grauitatem non sapiat. Obijt prima die mensis, & anni 529. Qui dum vixit, Ruspa eius ciuitas fuit incolumis, quoniam Vita eius murus fuit ciuibus, quamuis tractus Ruspensis circumquaque à Mauris vastaretur. Vide eius Acta apud Laurentium Surium, ad diem primam Ianuarij, quæ ipsius Contubernalis posteris reliquit.

Fulgentii Ferrandi Carthaginiensis Ecclesiæ Diaconi Breuiatio Canonum Parisijs prodijt apud Claudium Chappelet anno 1589.

Is autem ipse est, quem suprà, in verbo, *Fernandus*, qui debet scribi, *Ferrandus*, diximus reliquisse Epistolam ad Anatolium, & ad Pelagium Diaconos Romanos, vtrum liceat damnare aliquem ad mortem. Alteram ad Seuerum Scholasticum Constantinopolitanum. Aliam ad Beatum Fulgentium. Aliam Anselmo Archipræsuli Mediolanensi. Paræneticum ad Reginum Comitem, qualis debeat esse Dux, siue de septem Regulis innocentiæ. Sed vide in verbo, *Fernandus*, siue *Ferrandus Diaconus.*

Fvlqvinvs Abbas Lobiensis, scripsit Gesta Abbatum Lobiensium, qua occasione pleraque tangit pietati vtilia. Isidorus in Catalogo.

Fvlvivs Androtius è Monticulo Picenus, qui & Societatis Iesu, scripsit De Meditatione Vitæ, & Mortis Domini nostri Iesu Christi Italicè. Hic autem liber recusus est emēdatior Venetijs apud Franciscum Zilettum ann. 1584.

Fvlvivs Cardulus Narniensis, & Societatis Iesu, Passionem Sanctorum Martyrum Getulij, Amantij, Cerealis, Primitiui, Symphorosæ, ac septem filiorum, easque Notis, & digressionibus illustrauit. Romæ apud Franciscum Zannettum anno 1588. Cuius etiam sunt, quæ nomine Romani Collegij prodierunt de Sanctorum Martyribus Abundi presbyteri, Abundantij, Marciani, & Ioannis eius filij.

G A

GABRIEL Alexandrinus Patriarcha, quam ad Clementem VIII. Pontificem Maximum misit legationem, hanc Cæsar Card. Baron. ad calcem sexti Annalium Tomi, in prima Romana editione adtexuit.

GABRIEL Archangelus, vide in verbo, Angelus. Quin & Capoleonis Guelfucij librum primum Rosarij Italici, vbi eius legatio ad Beatissimam Virginem scitissime describitur.

GABRIEL Astetes Hispanus Societatis Iesu, scripsit Hispanicè Catechismum ad rudes. Libellum Precationum, librum De manuductione, siue institutione iuuentutis. De statu Religiosorum, coniugatorum, viduitatis, virginitatis.

GABRIEL Baienus Venetus, Ord. Minorum, Tabulam (vt ille nominat) Alphabeticam Veteris, & Noui Testamenti composuit. Viuebat anno 1477. Franc. Sansouinus.

GABRIEL Barletæ, Neapolitani Regni Appulus, Ordin. autem Dominicani, Theologus, ac concionator vtilis, cum floreret anno 1470. Sermones ad Quadragesimam Tomo vno. Ad tempora verò Aduentus, Ascensionis, Pentecostes, & dies Sanctorum festos, altero spectantibus reliquit: qui cum sæpè in lucem prodijssent, recusi sunt Venetijs an. 1571.

GABRIEL Biel, quem Tritemius eius æqualis, *Ordinis Clericorum in communi viuentium* fuisse scribit, Germanus; quippe tunc instituto gymnasio Tubingensi diu præfuit, vbi Philosophiam, & Theologiam publicè professus, plures, qui deinceps claruere, discipulos docuit, reliquit.

Commentaria in quattuor libros Sententiarum, & quidem pererudita. Quibus quod deerat, (nam ea prorsus haud absoluta erant) suppletum est. Itaque integra Brixiæ prodierunt anno 1574.

Expositionem accuratam Canonis Missæ, cui denique in editione Veneta anno 1576. additæ sunt assertiones Concilij Tridentini, & necessariæ Notæ ad marginem, postea verò explanatio Sanctissimi sacrificij Altaris.

Sermones per totum annum de Tempore, ac Sanctis, Brixiæ apud Thomam Bozolam, ann. 1583. Epitome autem expositionis Canonis Missæ, Bergomi denique excusa est anno 1594.

GABRIEL Bisciola, vide in verbo, Ioannes Gabriel Bisciola.

GABRIELA Borbonia, fœmina lectissima, quæ Trimoliæ Principi nupsit in Gallia, relatu Ioannis Bochetij in Annalibus Aquitaniæ, scripsit soluto sermone Iter Pœnitentis. Templum Spiritus sancti. Institutionem virginum. Contemplationes animæ pias. De Incarnatione Domini. Claruit anno 1484. Carolo VIII. Galliæ Rege.

GABRIEL Brebia, Mediolanensis, monachus Congregationis S. Iustinæ de Padua, scripsit ad Gregorium Mediolanensem monachum Commentariolum in Psalmos, ad quorum vniuscuiusque finem adiecit Notas, quę pietatem spirant, è literali sensu Hieronymi, atque Nicolai Lyrani. Claruit anno 1490.

GABRIEL Brunus, Venetus, Ord. Minorum, Prouinciæ Terræ sanctæ minister, Indicem alphabeticum è libris, & capitibus singulis Noui, & Veteris Testamenti collegit, qui ad Biblia percipienda futurus erat percommodus, nisi ab hæreticis Conrado Pellicano, & Roberto Stephano nouis zizaniorum accessionibus fuisset inspersus. Prodijt absque illis Basileæ anno 1514. Biblijs additus apud Ioan. Frobenium Typographum. Claruit Alexandro VI. Pont. Max. anno 1490.

GABRIEL Buratellus Anconitanus, Augustiniani Ord. edidit Commentaria in septem Psalmos Pœnitentiales, præter illa, quæ in exponendis Platone, atque Aristotele elaborauit. Qui liber Venetijs excusus prænotatus est, Præcipuarum Controuersiarum Platonis, & Aristotelis conciliatio.

GABRIEL Condolmerus, qui postea fuit Pont. Max. & appellatus Eugenius IIII. scripsit aduersus Boemos Hussitas hęreticos, ann. 1423.

Gabriel Garofolus Spoletinus, Augustiniani Ordin. qui anno 1430. viuebat, in Sectæ Fraticellorum libros est inuectus: quin & Sermones de Euangelijs Quadragesimæ, & alijs diebus festis per annum reliquit, viuebat anno 1430. Obdormiuit in Domino Spoleti, vbi in Aede D. Nicolai fuit humatus.

Gabriel Flamma, Venetus, Canonicus Regularis Lateranensis, eximius ętatis nostræ concionator, varijs in suo Ordine muneribus vsque ad Generalatum perfunctus, & à Gregorio XIII. Pont. Max promotus ad Episcopatum Clodiensem, quæ ciuitas propinqua Venetijs ad eiusdem Reipub. ditionem pertinet, partim viuens edidit, partim ex hac uita decedens reliquit.

Rythmos, siue spiritualia carmina Etrusco idiomate. Addidit eruditas Notas. Consilium, cur ea prodire permiserit, Lectori indicauit: nimirum vt homines pronos ad Poetarũ fabulas, & obscęnitates hauriendas, ab ijs ad pietatem auerteret. Si Petrarca tam auidè, ac licenter versaretur, ex quo motus animi ad carnalium rerum amorem excitantur, quidni ipse proponeret, vnde ad spiritualia plerique accenderentur? Prodire in publicum indies impudicos libros, qui iuuentutem inficiunt. Huic igitur malo antidotum parandum Salomone hortante. *Memento Creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ*. A Moyse Canticum illud Hebræis propositum fuisse plenum Diuinæ Poeseos. *Audite Cæli, quæ loquor*. Sic concinuisse Mariam sororem Moysis, Delboram, Baruc, Ezechiam, Abacuch, Iudith, Zachariam, Mariam Beatiss. Virginem, & inprimis vbere spiritu Dauidem. Nos his addere possemus, Gregorium Nazianzenum, & alios Græcos Patres idem præstitisse, vt à cantionibus hæreticos populos auocarent. Veruntamen, si, quod ad Psalmos spectat concinendos potissimũ in Ecclesijs, quorum nonnullos (non ita multos) in Etruscam hoc in Opere, linguam conuertit, ea mutetur inscriptio, & tantum Spiritualia carmina inscribantur, fortè consultius fuerit.

Ad notas, siue commentarium, quo sua ipse carmina interpretatur, duplex inde commodum exiturum censuit. Primum solatij, quo quasi ruminandis cęlestibus rebus magis lectores erga ipsas afficerẽtur: Secundum, cautionis aduersus interpretes, qui aliorum scripta & sensa sæpenumero haud assequuntur: quodque hæreticorum mos sit peruertere sensa, & detorquere improbè omnia.

Porrò ad huius libri calcem addita sunt Latina Poemata, quorum Auctor suis exponendis carminibus, meminerat. Nempe Io. Marij Verdizonij Carmen inscriptum, *Hæresis*. Ad Io. Antonium Fachinetum, qui postea fuit Innocentius IX. Pont. Max. Cornelij Amalthei ad Pium IIII. Pont. Maximum. Natalis Comitis in paupertatem Latinè, ac Græcè.

Sequitur Iulij Ballini non tam Encomium, quam iudicium de Gabrielis Flammæ carminibus. Edidit verò hunc librum Franciscus Franciscius Senensis anno 1570. & 1576. Venetis. Qui hoc anno recudi cęptus est ibidem à Io. Bapt. Ciotto.

Sex Homilias in Euangelium. *Missus est Angelus Gabriel*. Duodecim extraordinarias, ibidem apud eundem anno 1566. & 1573.

Notas ad vniuersa Biblia. Dictionarium Theologicum. Septem Conciones de septem Verbis Domini. Paraphrasim ad Psalmos Dauidis.

Vitas Sanctorum tribus Tomis, qui ab ineunte Ianuario, vsque ad Iunium exeuntem intercidunt. Qui omnes Venetijs à filijs Francisci Franciscij prolati sunt in lucem. Librum Latinum de Christo præsignato anno 1578.

Gabriel Inchinus Canonicus Regularis Lateranensis Conciones vberes Italicè, Neapoli, Cremæ, & Rauennæ habitas de quattuor nouissimis cum primò editæ ipso inscio fuissent, recognitas, & distinctius digestas emisit anno 1596. Venetijs è typographia Guerrarum. Sed tertia editio recognita, & auctior prodijt anno 1601. ibidem. Ex ijs autem sex supra centum Sermones breues elicientur, qui Concionibus per annum possunt aptari. Pollicitus est Deo dante, alios libros, quos parturiebat. Nimirum. Scalam Cęli. Coronam Ecclesiæ de rebus Fidei. Missam de Passione Domini. Expositionem in sequentiam pro defunctis.

Gabriel Palęottus Cardinalis Bononiensis, quem item Bononiensi Archiepiscopatui, (tunc

(tunc Episcopatui) Pius V. Pont. Max. præfecerat, cum diu vniuersæ Ecclesiæ operā suam nauasset, reliquit præter illa, quæ antea in Iurisprudentiam scripserat.

De ratione, & vtilitate consultandi, librum.

De Bono senectutis, è quo ab ijs etiam, qui Ciceronem de senectute prælegunt, plura ad pietatem statuendam, elici possunt, non minus quàm ij faciunt, qui vnà cum Cicerone de Officijs Ambrosium, de eodem argumento, sed Christiano, tractantem conferunt.

Archiepiscopale Bononiense, siue de Bononiensi administratione. Quo libro De vniuerso Episcopi officio, ac potissimum de praxi administrandę Bononiensis Ecclesiæ agitur è Tridentinæ Synodi Decretis. Et Romæ quidem omnes hi labores prodierunt Clemente VIII. Pont. Max. cum postremo ipsum Archiepiscopale, ibidem Iulius Burchionus, & Ioannes Angelus Ruffinellus Typographi anno 1594. excuderunt.

Librum denique de Imaginibus sacris, & profanis, qui etiam Ingolstadij prodijt ex Officina Dauidis Sartorij, ann. 1594.

Gabriel Pasculus (siue Pascolus) Rauennas, Canonicus Reg. Lateran. edidit librum, quem *Triumphum Crucis* inscripsit anno 1590.

Gabriel Prateolus Marcossius Theologus, qui Parisijs in Gallia floruit anno 1560. & quod excurrit, scripsit

De calamitate nostrorum temporum Mundi finem portendentium, ibidem apud Gabrielem Bonum eodem anno.

De Pseudoprophetis, ibidem anno 1564.

De signis Ecclesiæ Catholicæ, eodem anno, ibidem.

De Statu Ecclesiæ apud Gulielmum Calderium, anno 1583. ibidem.

Enchiridion Parochorum è Decretis Synodi Tridentinæ.

Catechismum, siue summam Doctrinæ Christianę in vsum pueritię per quęstiones.

Pauli, & reliquorum Apostolorum Epistolas Canonicas in quattuor libros Digestas, & explicatas.

Elenchum Alphabeticum De vitis, sectis, & dogmatibus omnium hæreticorum ab Orbe condito ad nostra vsque tempora, Coloniæ Agrippinæ, anno 1569. & 1581.

Sed & antea Flores, & sententias, scribendique Formulas è familiaribus Ciceronis Epistolis selectas ediderat.

Gabriel Putherbæus, siue Putei Herbaldi (Gallicè *Puyherbault*) soluto Gallico Sermone edidit Paradisum animæ anno 1550. Tractatum de Pœnitentia, anno 1555. Supplementum deuotionis. Paraphrasim, seu versionem Psalmorum Dauidis, anno 1565. Regulam orandi Deū. De tranquillitate mentis. Enchiridion siue Manuale Religiosorū. Postillam in Catechismum in octo volumina partitum, apud Ioannem Rognium Parisijs. Nicolaus autem Chesneau alter Parisiensis typographus, Expositiones eiusdē Putherbęi. Quinquaginta duarum Dominicarum duobus Tomis contentas edidit.

Gabriel Saconayus nobilis Gallus, Præcentor, & Comes, quæ est è primarijs dignitatibus Ecclesiasticis Lugduni in maiore Aede D. Ioannis, floruit in ipsis primis Galliæ tumultibus anno 1560. Scripsit autem de ijsdem tumultibus materna lingua, anno 1569. Addidit Apologiam pro ciuitate Lugdunensi aduersus libellum, quem Parisijs hæretici emiserant, hac inscriptione. *Iusta & sancta defensio Ciuitatis Lugdunensis*. Nimirum ita sanctè, ac iustè (si Deo placet) eam Vrbem hæretici defenderant, (nam & nos eandem vidimus, qui ibidem in eorum manus incidimus) vt omnia templa diripuerint, sacras imagines eraserint, Catholicos libros combusserint, Sacerdotales vestes ad vsum militum, & mulierum hæreticarum adhibuerint, Sacerdotes, Monachos, Sanctimoniales omnes exulare coegerint, è Sacrosanctis calicibus Altaris sese inebriauerint, Mercatoribus catholicis sua ademerint, Regiam sibi potestatem rebelles vsurpauerint, contra Regis exercitus pugnauerint, Iuge Altaris Diuini sacrificium exterminauerint, Martyrum reliquias concremauerint, aut in Ararim proiecerint, deturbaturi cęlites è cęlo, si potuissent. Sed & idem Saconayus librum de hoc nomine *Huguenotus* argutum edidit, quem Michael Iouius excudit, qui fere vnicus è typographis catholicus, multa pro catholica religione sustinuit.

Ga-

Gabriel Spoletanus, Ord. S. Augustini scripsit contra hæreticos, ac potissimum aduersus eos, qui Fratricelli nominabantur. Viuebat ann. 1417. Trit.

Gabriel Vasquez Bellemontanus, Hispanus, Societatis Iesu, qui diu Theologiam in Hispania, & Romæ in Italia, professus est, vir perspicax, & verè doctus, quique dum hæc scribimus, est superstes, edidit Romæ

Tres libellos de cultu adorationis, qui & Colonię prodierunt. Accesserunt disputationes duę contra errores Felicis, & Elipandi, De adoptione, & seruitute Christi, damnatos in Concilio Francofordiensi. Hæc verò omnia Moguntiæ denique prodierunt ex Officina Io. Albini ann. 1601.

Tomum primum Commentariorum, ac disputationum in Primam partem Summæ Sãcti Thomæ, vsque ad 26. quæstionem, qui recusus est Venetijs apud Baretium an. 1600.

Tomum item secundum in eandem reliquam Partem primam Summæ, quæ Romæ fuit excusa anno eodem 1600.

Scripsit, at nondum euulgauit Commentaria in eam Theologiæ Partem, quæ Moralia continet.

Gabriel Viacensis, Germanus, Sueuus Sermones edidit (ait Eisingrenius) elegantes, inter quos commendatur, qui de Passione Domini. Viuebat anno 1490.

Gad Propheta, qui Hebræis *Gaddannaui choze Dauid*, hoc est, *Propheta videns Dauidis*, de rebus gestis Dauidis conscripsit historiam vberem. Id constat è fine prioris Libri Paralipomenon, vbi verba sunt hæc. *Gesta autem Dauid Regis priora, & nouissima scripta sunt in volumine Samuelis Videntis, & in libro Nathan Prophetæ, atque Gad Videntis, vniuersique regni eius, & fortitudinis, & temporum, quæ transierunt sub eo, siue in Israel, siue in cunctis Regnis Terrarum.*

Sanè Gad iste is fuit, quem Dominus ad Dauidem misit, vt ei ob numerati populi noxam, vnius supplicij è tribus optionem acciperet, siue septennis famis, siue trimestris ab hostibus persecutionis, siue triduanæ pestilentiæ.

Gaivs, cuius meminit Apostolus in Epistola ad Romanos cap. 16. ab Athanasio in Synopsi refertur, ex D. Ioanne dictante scripsisse Euangelium: at Simeon Metaphrastes hoc tribuit Prochoro in Vita S. Ioannis.

Gaivs sub Zephyrino (vt habet Hieronymus in Catalogo) Romanæ Vrbis Episcopo, atque sub Antonino Seueri Filio, disputationem aduersum Proclum Montani sectatorem, valde insignem habuit, arguens eum temeritatis super noua prophetia defendenda, & in eodem volumine Epistolas quoque Pauli tredecim tãtum enumerans, decimam quartam, quæ fertur ad Hebręos dicit non eius esse: sed & apud Romanos vsque hodie quasi Pauli Apostoli non habetur. Hæc Hieronymus. Vide tamen in verbo, Paulus Apostolus, vbi planissimè demonstratur, eandem esse verè Pauli, quæ ad Hebræos est scripta.

Galfridvs Alcycuant Anglus, Ordinis Carmelitarum, quattuor libros Sententiarum Magistri exposuit: Commentarios in D. Lucam, & Sermones ad populum habitos scripsit. Viuebat anno 1341.

Galfridvs Grandefelt Anglus Augustinianus (vt narrat Thomas Colbius) Northamptonensis Cęnobij in Mediterranea Insulę Regione eruditus, Cantabrigiæ Theologorum albo ascriptus, Romam veniens à Benedicto XII. Pont. Max. Episcopus creatus, in Angliam remissus scripsit: Sermones Dominicales, lib. 1. Lectutas Theologię, lib. 1. Determinationes, lib. 1. Epistolas ad diuersos, lib. 1. Northamprone obijt. Vixit ann. 1370.

Galfridvs Hardebus Anglus, Augustiniani Ord. Theologus (Thoma Colbio teste) ex Leycestriense Cęnobio Eduardo III. Regi Anglorum à confessionibus, & à consilijs, reliquit inter alia De Vita Euangelica, librum. De perfectione Euangelicæ paupertatis libros duos aduersus Armacanum dicentem. *Turpe esse Christianis sua sponte mendicos esse.* Vide in verbo, Armacanus. Quodlibetorum Oxoniensium, librum. Ordinariarum Quæstionum, librum. Determinationes, librum. Lecturarum in Vetus Testamentum, libros plures. Lecturæ in Nouum Testamentum, libros plures. Postillę scripturarum, lib. Sermonum de Tempore, librum. Sermonum de Sanctis, librum. Londini obijt.

Galfredus Linge Anglus, Ord. Minorum, ſcripſit Chronicon à creatione Mundi vſque ad annum 1390.

Gallicana Synodus anno Dom. 429. ſexto autem Cęleſtini Papæ frequens congregata, Legationem decreuit in Britanniam ad Pelagianiſmum euertendum. Germanus, ac Lupus Apoſtolici Sacerdotes ea ſunt functi. Quam Baronius Card. Tomo 5. Annal. ſub eumdem annum ex Conſtantij libro primo, cap. decimonono, apud Surium, Tomo quarto, inſeruit.

Gallicana Synodus Rhemis anno Dom. 514. ab Hormiſda Papa ſui Pontificatus anno primo procurata eſt per S. Remigium. Interfuere Epiſcopi Galliæ, & aliarum Prouinciarum De Ariana hæreſi extinguenda, vbi & homo Arianus acerrimus diſputator ab eodem Remigio victus, Deo miſerante, conuerſus eſt ad Catholicam fidem.

Gallicanum Concilium, *Tyrannicum* appellatum, anno Domini ſexcenteſimo octogeſimo quinto in Gallijs à Rege Theodorico opera Ebtoini Magiſtri domus, coactum eſt, vt de Epiſcopis tyrannus pœnas ſumeret, anno Dom. 685. Ioan. autem Papæ V.

Gallus Abbas. Vide in verbo, Vualafridus.

Gallus Abbas Aulæ Regiæ in Boemia, Germanus, ſcripſit librum, quem pręnotauit *Malogranatum*, tres item libros Dialogorum inter Patrem, & filium. Et Sermones ad fratres, qui vno in libro continentur.

Gallus Scotus, vir ſanctus, & Abbas, & S. Columbani diſcipulus, monachus antea in Scotia è Congreg. Benchorenſi, à quo cęnobium, & oppidum S. Galli in Heluetia nomen habuit, ſcripſit Orationem, & formam gubernandæ Eccleſiæ. Obijt anno Dom. 640.

Galonis Cardinalis conſtitutiones. Vide Tom. ſextum Bibl. SS. PP. ſecundæ editionis, & infra in verbo, Galterus Archiepiſcopus.

Galterus Diſſæus Anglus Carmelita, ſcripſit in aliquot primos Pſalterij Pſalmos. Viuebat Venceſlao Imp. anno 1390.

Galterus Inſulis natus, quæ Ciuitas eſt in Belgio, Epiſcopus Magolenſis, rogatu ſuorum Clericorum expoſitionis Scholaſticæ in vniuerſum Pſalterium, librum reliquit. Claruit anno 1230. Et quidem Tritemius in Catalogo virorum illuſtrium, cum non ita multo poſt hunc Galterum, alterius Galteri meminerit dicti de Caſtellione, oriundi ex eadem ciuitate Inſulis, quem Theologum, & Poetam clariſſimum vocat, facit vt dubitem num idem, vnuſque ſit cum eo, quem dicimus in Pſalterium ſcripſiſſe. Sed hunc alterum eleganti carmine ait Tritemius ita ceciniſſe Geſta Alexandri, vt antiquitus in ſcholis pro ipſo veterum lectio neglecta videretur. Porrò, qui Tritemio eſt Galterus, Henrico de Gandauo eſt Vualterus. Nos hunc item poſuimus, in verbo Gualterus Inſulenſis, ne quis quęrendo fatigetur.

Galteri Archiepiſcopi Senonenſis Conſtitutiones ex Concilio, vide Bibliot. Sanctorum Patrum Tom. 6. editionis ſecundæ.

Galvanus Flamma Mediolanenſis, Ordin. Prædic. ſcripſit Chronicon Ord. à B. Patre Dominico, quod extat Mediolani in monaſterio Gratiarum; Chronicon item Imperatorum, & ciuitatis Mediolanenſis ab illa condita, vſque ad ſua tempora. Summam de caſibus Conſcientiæ. Viuebat anno 1340. PP. mon. Ord.

Galvanus Patauinus, Ord. Seruorum, atque Theologus, cuius laudes commemorant Ciuitatis Patauij Annales in libro, qui de ſacris Theologis inſcribitur, his verbis. *Eiuſdem fermè profeſſionis, ſed alterius fermè fratrum familia commemorandus nobis eſt Galuanus Patauinus S. M. Seruorum Sacra Theologiæ profeſſor, & confeſſarius, Sacerdos probatiſſimus: edidit hic libellum, qui memoriale dicitur conſcientiarum, ſimplici quidem, & Italico ſermone contextum, ita enim fieri decuit, cum is ſua doctrina illa rudes homines magis, quam doctos in conſcientia negotio erudire procuret.* Chron. Seruorum.

Gangrense Concilium Gangris Oppido Paphlagoniæ non ita multo poſt Nicænam Synodum celebratum eſt; quo Concilio, quoniam & alij hæretici, & Dauid Chytræus contra nos, & aduerſus cęlibatum Sacerdotum ſcribens, abuſi ſunt, nos quidem in Refutatione illius ſatis credimus reſpondiſſe. Sed & hic locus poſtulat, vt quædam inſeramus, quando-

quàndoquidem hic Apparatus ad Synodos quoque ſiue legitimas, ſiue improbatas indicandas collineat.

Epiph hær. 75. Baſil. ep. 78. Socrat. c. 45. lib. 2. Sebaſtiæ igitur Ponti vocatæ (inquit Epiphanius) regionis minoris Armeniæ fuit Epiſcopus Euſtathius Hermogenis ſucceſſor, & filius Eulalij, qui eum, vt peſſimè ſe gerentem, deiecit ab Eccleſia. Is diſcretos & ſelectos à reliquis homines, victum, veſtitum, feſtiuitates, precationes, conſuetos in Eccleſia conuentus, atque antiquas omnes Eccleſiæ ceremonias innouauit, rituum nouitate inſolentiſſimus, & ſingularis haberi volens. Quod ſatis erat ſuperbiæ indicandæ, quæ (vt S. inquit Auguſtinus) mater eſt omnium hæreſum. Itaque vt ſermone vehemens, & vt hiſtoriæ tradunt πειθανώτατος plurimos in ſuam ſententiam alliciebat, Arij alioquin in cuius germaniſſimis, & γνησιωτάτοις diſcipulis (ait Beatus Baſilius) annumerabatur, & Macedonij dogmatum pertinaciſſimus ſectator, atque Aerij pariter Armenij, & hæretici συνσχολαστής atque in monachatu ſocius. Quamuis Aerius, quòd in Epiſcopatu Sebaſtiæ eum ſibi prælatum vidit, ſeceſſerit ab illo, cui factus inimicus perſtitit tum in ijs, tum in alijs hæreſibus, quas Diuus Auguſtinus, & alij commemorant.

Aug. con. ep. Manich. c. 6. Sozomen. Epiph. in hæreſi 75. Baſil. ep. 78. παρανύταις ſcripta.

Euſtathius igitur, quē (vt ait S. Epiphanius) οὔτε αἱ θλίψεις διωγμῶν διωρθώσαντο, hoc eſt, *ne tribulationes quidem perſecutionum correxerunt*, cum ſatis ex Nicænæ Synodi decretis, & fidei profeſſione ob Arianum dogma eſſet damnatus ab Epiſcopis, qui Gangras conuenerunt, de ceteris nouationibus anathema percuſſus eſt. Iſque impietates eiurare ſimulans, atque ad Liberium Pontificem profectus, licèt veniam deprecatus ſit, redijt tamen ad vomitum: ac veneno, quod tegebat, quoſcunque poterat, inficiebat. Extat Synodica Epiſtola à patribus Gangrenſibus ad Armeniæ Epiſcopos Græcè ſcripta, in qua inter alia, ſic de Euſtathio eos monent. καὶ γὰρ ἐκ τοῦ καταμέμφεσθαι αὐτοὺς τὸν γάμον, καὶ ὑποτίθεσθαι ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐν γάμῳ ὄντων ἐλπίδα παρὰ Θεῷ ἔχει, πολλαὶ γυναῖκες ὕπανδροι ἀπατηθεῖσαι, τῶν ἑαυτῶν ἀνδρῶν ἀνεχώρησαν, καὶ ἄνδρες τῶν ἰδίων γυναικῶν· εἶτα ἐν τῷ μεταξὺ μὴ δυνηθεῖσαι ἐγκρατεῖν, ἐμοιχεύθησαν, καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν ὠνειδίσθησαν. hoc eſt.

Ann. 350.

Nam ex eo, quod illi nuptias damnarent, & edocerent, quòd nullus eorum, qui ſunt in coniugio, habet in Deo ſpem, ſeducta mulieres multa ſuis ſubdita maritis, ab ipſis maritis diſceſſerunt: & à proprijs vxoribus viri. Sed interim, dum continere non valent, adulterium commiſerunt: eaque de cauſſa diffamati ſunt, & probris inſimulati.

Patres autem illi ὕπανδρον γυναῖκα vocarunt, id eſt *coniugatam*, & quæ (vt D. Paulus ſimili voce vſus ait) ſub viro eſt mulier. Facilè verò fuerat in vicinia illa plures ſectatrices reperiri, cum aliquando ad omnem Thermodoontem in ora Cappadociæ Amazones ſedem habuiſſent, quæ matrimonium pro ſeruitute ducebant, & maritorum, non aliorum hominum, vſum detrectabant.

Epiſt. Synod. Gangrenſis. Euſtathiani quoque nonnulli (inquiunt Gangrenſes Patres) ſumere carnes, & his veſci deteſtabantur. καὶ τινες (ait) αὐτῶν μεταλήψεις κρεῶν βδελυττόμενοι quæ omnia de Tatianis, & futuris Manichæis, & alijs prædixerat Apoſtolus, nuptias, & eſum carnium prohibituris, aduerſus quos plus quàm ſatis Eccleſia Catholica, & Romani Pontifices Maximi nō ſemel anathemata inflixere: nullum autem eſſe naturale malum, nullamque ſubſtantiam per ſe malam oſtenderunt.

Eruperat verò olim hæc hæreſis in Aſia (relegato D. Ioanne Euangeliſta in Inſulam Pathmon) ſub Ebione, & Cherinto, quos idē Euangeliſta Antichriſtos nominat. At illi cum inueherentur in nuptias, ne Chriſtum quidem fuiſſe Deum credebant, quoniam de muliere natus eſſet, atque hæc vito per matrimonium fuerat iuncta. Et quoniam Satanas, dum ſtabat virtus caſtitatis, difficillimè poterat Euangelicæ perfectioni obſiſtere, eadem virtutis ſpecie, (quaſi velo) ſuperbiæ vitium contexit, ac ſenſim vnà cum hæreſibus in animos multorum infudit. Itaque in alterum extremum plerique incauti inciderunt, atque inſoleſcentes ex virginitate, vel cęlibatu, quoſlibet alios aſpernati ſunt, facies ſuas extenuantes hypocritæ, & lachrymas tantum, atque flagella, & longiſſimas preces cum ieiunijs præferentes, ceterum virtutem ipſam, & pietatem abnegantes. Eiuſmodi fuere (Chriſto adhuc in terris agente) Phariſæi quidam, & Sadducæi: micante autem latius Euangelio Cherinthiani, Ebionei, Valentiniani, Cerdoniani, Marcioniſtæ, Seueriani, Tatiani, Valeſij, Cathari, Mani-

Manichęi, post quos Hieracitæ, mox Ariani, postea Eustathius, & Aerius cum suis asseclis. Hi verò neque ad mensas coniugatorum accumbere, neque agapas agere, neque si quis maritus vnius vxoris vir (necessitate Ecclesię tunc ita exigēte) factus fuisset Sacerdos (qui tamē deinceps abstinere debebat ab vsu matrimonij) de eius manibus Eucharistiam capere volebant. Contra hos igitur omnes S. Irenæus, Tertullianus, D. Augustinus, S. Epiphanius, ac plerique alij omnes diligentissimè scripserunt. Quodque semper fecit Ecclesia Catholica, vt neque coniugium damnaret, & tamen Sacerdotalis muneris puritatem ostenderet, suum cuique defendit officium, & Sacramentum. Diui autem Paulus, & Ioannes Euangelista se illis acerrimè sic opposuerunt, vt tamen neque viduas & virgines dehortarentur à vita continentiore, nec quenquam à proposito castitatis ob pietatem susceptæ auerterent: & verò matrimonium, ad quod ritè accessissent, in alijs assererent esse honorabile, si thorus esset immaculatus, & viri vxores suas diligerent, vt Christus dilexit Ecclesiam. Quæ res permouit D. Ioannem Euangelistam, vt reuersus ab exilio, & ab omnibus Asiæ Episcopis coactus, altius aliquid, quàm ceteri fecerant, de Diuina Christi natiuitate scriberet. Quòd cū indicto communi ieiunio fecisset, deque Christi Diuinitate tonitru illud edidisset, *In principio erat Verbum*, deinceps & hoc carnem esse factum, & verbum incarnatum nuptijs in Chana Galilęæ interfuisse scripsit, vt nuptias haud esse malas ostenderet. Hæ igitur caussæ item fuerunt, cur Patres Gangrenses primum, quartum, nonum, decimum, & vndecimum Canones edidere. Quorum tres vltimi sic habent. Hierony. in proœmio super Matth.

Εἴ τις παρθενεύοι, ἢ ἐγκρατεύοιτο, ὡς ἂν βδελυττόμενος τὸν γάμον ἀναχωρήσας, καὶ μὴ διὰ τὸ καλὸν, καὶ ἅγιον τῆς παρθενίας, ἀνάθεμα ἔστω hoc est.

Si quis virginitatem custodiat, aut in continentia degat: ac velut abhorrens nuptias, secedat, & solus agat: Non ideo, quia sancta sit Virginitas, neque propter ipsum virginitatis bonum. Anathema esto. Deinde. Can. 9.

Εἴ τις παρθενευόντων διὰ τὸν κύριον κατεπαίροιτο τῶν γεγαμηκότων, ἀνάθεμα ἔστω. hoc est.

Si quis Virginitatem seruans ob Dominum, superbiat, ac se supra coniugatos extollat. Anathema esto. Præterea. Can. 10.

Εἴ τις καταφρονοίη τῶν ἐκ πίστεως ἀγάπας ποιούντων, καὶ διὰ τιμὴν τοῦ κυρίου συγκαλούντων τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ μὴ ἐθέλοι κοινωνεῖν ταῖς κλήσεσι. Idest.

Si quis illos despiciat, qui Agapas in fide faciunt, & fratres inuitant in honore Domini; Neque velit his inuitationibus communicare: Per hoc vilipendens, quod agitur. Anathema esto.

Hæc cum ita sint, sciendum est à quibusdam hęreticis falsò Eustachium citari pro Eustathio. Deinde afferri Canonem 4. ipsius Gangrensis Concilij, hunc in modum.

Quicunque decreuit presbyterum coniugatum, quod propter coniugium non oporteat eo ministrante de oblatione percipere, anathema sit. Et Can. 1. *Si quis vituperat nuptias (Sacerdotum vel alias) & dormientem cum viro suo fidelem ac religiosam detestatur, aut culpabilem existimat, velut qua in Regnum Dei introire non possit, Anathema sit.*

Sed in primo Canone nulla de Sacerdotum nuptijs mentio fit, id quod hæretici pro sua videlicet synceritate prætermittunt. Patres enim illi Canonem primū Gręcè sic ediderunt.

Εἴ τις γάμον μέμφοιτο, καὶ τὴν καθεύδουσαν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, οὖσαν πιστὴν, καὶ εὐλαβῆ βδελύσσοιτο, ἢ μέμφοιτο, ὡς ἂν μὴ δυναμένην εἰς βασιλείαν εἰσελθεῖν, ἀνάθεμα ἔστω.

Latinè autem sic.

Si quis nuptias accuset: necnon dormientem cum viro suo fidelem, piamque detestatur, ac vituperet, quasi nequeat in Regnum introire, Anathema esto.

Quod autem contextus Grȩcus habet, *εὐλαβῆ* id rectè vertimus, *piam*, ne quis dum in Gratiano hanc vocem (*religiosam*) legit, putet monialem, & *ἀσκήτριαν* dici.

Quartus autem Canon sic habet:

Εἴ τις διακρίνοι τὸ παρὰ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος, ὡς μὴ χρῆναι λειτουργήσαντος, προσφορᾶς μεταλαμβάνειν, ἀνάθεμα ἔστω. hoc est.

Si quis existimat de presbytero qui vxorem duxerit, quòd eo sacrificante, non oporteat ipsius oblationi, vel sacrificio communicare, Anathema esto. Sic autem Zonaras quoque, & ante illum Socrates. Socr. lib. 2. cap. 43.

Et

Et verò pro *(sacrificante)* vox hæc *(ministrante)* hæreticis magis arrisit: nimirum, vt incruentum Ecclesiæ Christi sacrificium, longè ab hominum mentibus ablegarent. Præterea, nihil hinc necessariò efficitur, vt quoniam Sacerdotum coniugatorum mentio fiat, id propterea ad vsum coniugij post Sacerdotium referri debeat. Cum enim Eustathiani negarent nuptias, & abominandas dicerent, mirum non est, si eos etiam auersarentur, qui ad ordinem sacrum ex coniugatis assumebantur.

Deinde tacent, quod Gratianus ipse, quem citant, in eandem Synodum Gangrensem, quæ localis fuit, & μερικὴ paucissimorum Episcoporum scripsit. Is enim sic.

Argumentum ex Gratiano in Concil. Gangrense.

Synodus Gangrensis, post Nicænam legitur fuisse, in qua Patres sexdecim, statuerunt Canones viginti, propter quasdam necessitates Ecclesiasticas, maximè contra Eustathium, qui dicebat, quod nullus in coniugali gradu positus, nec vllus fidelis, qui non omnibus renunciaret quæ possideret, spem vllam ad Deum haberet. Et multa alia venenosa, quæ enumerare longum est. Et infrà alio loco. *Item opponitur ex Concilio Gangrensi, si quis discernit presbyterum coniugatum tanquam occasione nuptiarum, quòd offerre non debeat, & ab eius oblatione ideo abstinet, anathema sit. Sed notandum est* (inquit Gratianus) *quod secundum Isidorum, pleraque capitula ex caussa, ex loco, ex tempore, ex persona consideranda sunt. Hinc etiam Gregorius ait: Regula Sanctorum Patrum pro tempore, loco, & persona, & negotio instante necessitate tradita sunt. Illud ergo quod in Concilio Gangrensi legitur, ex caussa consideratur, & ex tempore. Caussa fuit hæresis Manichæorum, qui coniugium detestabantur, sicut etiam quorundam superstitio, multa in Catholicorum detestationem introduxisse inuenitur, contra quos in Gangrensi Concilio statutum legitur.* Hæc Gratianus.

In Refutatione Chytræi.

Præterea silentio inuoluunt, quod ipsemet ea de Synodo alibi attuleram his verbis: Si quæ altera (Synodus Gangrensis nimirum) increpat Manichæos, atque alios, qui simpliciter nuptias contempserunt, hoc ad sua carnis desideria, & ad Sacerdotum connubia permittenda malitiosè hæretici torquent. Tacent interim Synodum illam reprobatam fuisse à Sergio Pontifice, vt Beda in Vita Constantini declarat.

GANFREDVS Antisiodorensis. Vide in verbo, Galfredus.

GARGANVS Senensis, Ord. Minorum scripsit duos libros De auctoritate Protectoris religionis. Vixit Iulio II. Pont. Max. ann. 1507. Hent. Villot.

GARICVS, Parisiensis Scholę Doctor, scripsit Scholasticam Postillam in Ecclesiastem, ex qua Vincentius Bandellus in libro suo de Conceptione, testimonia producit.

GARSIAS Cisnerus, siue de *Cisneros* monachus Benedictinus, Abbas Montisserrati, Directorium scripsit horarum Canonicarum, & Exercitium spirituale, quod hactenus ex prelis prodijt sine Auctoris nomine. Quin & Ingolstadij ex typographia Dauidis Sertorij nouissimè emissum est vna cum libro Humberti Ordinis Prædicatorum, De eruditione Religiosorum, cum hac tantum inscriptione: *Deuoti cuiusdam Monachi Benedictini*. At Franciscus Iuanne Hispanus in exiguo tractatu, quo libros illos Garsiæ Cisnerij in compendium redegit, eius nominis & cognominis meminit, id quod obseruauit Arnoldus Vuion monachus Benedictinus in quinto libro Ligni vitæ.

GARSIAS de Cisneros, alter à superiore, Ord. Minorum, Prouinciæ S. Gabrielis, septimus inter duodecim illos Patres, qui ad Indos nauigarunt, plerasque Mexicano idiomate abs se conscriptas Conciones reliquit, quas eiusdem Ordinis Patres diebus festis populis recitarent; collegium item Sancti Iacobi de Thatibulco instituit, vbi Mexicanorum pueri prima elementa caperent, ac deinceps disciplinis excolerentur, cui & doctos suæ familiæ viros præfecit. Floruit Carolo V. Imp. sepultusque est in templo Couentus, siue Cœnobij Mexicani eiusdem Ordinis.

GARSIAS alius Ordininis Minorum, edidit Compendium De obseruantia Regulæ Seraphicæ.

GARSIAS Loaisa illustrauit antiquas Ecclesiasticas Hispaniæ antiquitates, qui & Concilia celebrata in Hispanijs diligenter quæsita protulit in lucem. Madriti apud Petrum Madrigal ann. 1593. in Hispania.

GASPAR Ammonius, Augustiniani Ord. Theologus Prouincialis sui ordinis in Prouincia

cia Sueuiæ, multarum linguarum (præsertim linguæ sanctæ) peritia insignis scripsit, vt illa facilius addisceretur.
Grammaticam Hebraicam in quinque libros distinctam.
De literis, syllabis, & punctis omnibus.
De nomine prima parte Orationis cum pronomine.
De Verbo & participio secunda parte orationis.
De consignificatiuo quadruplici tertia parte orationis, & omnium trium partium inter se constructione, & regimine.
De prosodia, hoc est de triplici accentu, & carmine componendo.
Singulis libris sua capita cum argumentis præponuntur. Sed cum essent excusa, & in manus hæreticorum incidissent, videndum est, num eos labe aliqua, vt solent, asperserint.

Gaspar Astetes Hispanus Societatis Iesu, Hispanicè edidit Catechismum ad rudes. Libellum item Precationum. Deinde de manuductione, siue institutione iuuentutis. Et de Statu Religiosorum, coniugatorum, viduitatis, & virginitatis.

Gaspar Berus Louaniensis, & Carmelitani Ordinis, Cōuentus, vt vocant, Bruxellensis, multa scripsisse fertur à Petro Lucio Carmelita, quæ hęreticorū opera interierunt; & hic vidisse se inquit Bruxellæ Commentaria eiusdem in Epist. D. Pauli ad Rom. ac decem Præceptorum eruditam explicationem, Conciones item tam de Tempore, quam de Sanctis.

Gaspar Bonuincurtius, Atrebas, Belga, eques Hierosolymitanus, monachus primum Monasterij S. Saluatoris Aquicinctensis propè Duacum, Cōgreg. Cluniacensis, deinde Abbas Cęnobij S. Petri Oudemburgensis non procul Brugis, Congreg. Bursfeldensis, vir linguæ Gręcæ, Latinæ, Slauicæ, Gallicæ, Flandricæ, Italicæ, & Hispanicæ peritus, scripsit quæ penes Arnoldum Vionem extabant m. s. idiomate Gallico. De itinere suo Hierosolymitano, & montis Synai, lib. 1. Sermones ad fratres, lib. 1. De Arithmetica, lib. 1. De cognitione sui ipsius versu heroico Gallico, lib. 1. De prædestinatione, codē metri genere, lib. 1. Qui duo vltimi libri à facultate Doctorum Brugensium, & à Iacobo Pamelio approbati, iam in lucem emittendi erant, nisi mors immatura superuenisset ann. 1576. ętatis autem suæ 48. Abbatialis regiminis octauo, in Castro Cranemburgensi.

Gaspar Caballinus, ne quem fallat, est ipsemet *Carolus Molinæus*, qui mutato nomine edidit Tractatum commerciorum, & vsurarum, redituumque pecunia constitutorum, & monetarum. Tractatum item alterum, De eo quod interest, & de diuiduo, & indiuiduo. Qui omnes, quoniā erroribus scatent, prohibiti sunt in Romano Indice, donec emēdentur. Legatur autem Diploma, siue Bulla noua Clementis VIII. Pont. Max. contra Carolum Molinæum & censura in eius opera, quam vide ad finem huius primi Tomi.

Gasparis Cardilli Hispani, Disputationes aduersus protestationem triginta quattuor hęreticorum Augustanæ Confessionis. Venetijs 1565. apud Donatum Bertellum.

Gaspar Casalius Lusitanus, Ord. S. Augustini primum Leiriensis, deinde Conimbricensis Episcopus, Legatus ad Tridentinum Conciliū Lutheri hęreses confutauit, & scripsit De sacrificio Missæ, ac Communione. De vsu Calicis, lib. 3. Christiana axiomata libris totidem. De quadripartita iustitia libros vndecim, vbi accuratè De iustificatione. Antequam autem esset Episcopus scripserat in Prædicamenta, & Topica Aristotelis. Florebat ann. 1554.

Gasparus Contarenus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, scripsit
De elementis, lib. 5.
Compendium primæ Philosophiæ, lib. 8.
De immortalitate animæ, lib. 2.
Non dari quartam figuram.
De Homocentricis.
De ratione anni.
De Magistratibus, & Republ. Venetorum, lib. 5.
De officio Episcopi, & Catechismum.
De potestate Pontificis.
In Epist. quoque ad Romanos.
Viuebat anno 1523.

Gaspar Dietmanus Germanus, Theses De Sacrosancto extremæ vnctionis mysterio, Vuirtzburgi, hoc est Herbipoli apud Henricum Aquensem anno 1589. euulgauit.

Gaspar Francus, De extremo visibili, & Hierarchio Ecclesię Catholicę Sacerdotio ad-

uersus hęreticorum figmenta, ex sacris literis, & orthodoxis Patribus Colonię apud Maternum Cholinum 1575.

Eiusdem de Catholico nomine sanctę Christi Ecclesię insigni, & Nota verissima, oratio habita in Academia Ingolstadiensi. Ingolstadij ann. 1584. edita.

Eiusdem exequiæ tum orationibus, tum carminibus funebribus celebratæ Ingolstadij anno 1585.

GASPAR Frasius Aichensis Bauarus Benedictinus Alphabetum Catholicum ex auctoritatibus Patrum, & Sacrę scripturę reliquit, ann. 1565. Eisingr.

GASPAR Grafarus in Michęam Prophetam Salmanticę apud Matthiam Gastium 1570.

GASPARINVS Bortus Ord. Seruorum, scripsit in Mag. Sentent. ad mentem Scoti, lib. 4.
Vitas item Sanctorum per annum per modum Concionum.
Sermones prędicabiles (vt dicunt) super Euangelia Quadragesimalia.
Sermonem de Astrologia. Et libellum carminum spiritualium, anno 1476. Franciscus Sansouinus.

GASPAR Hap Posnaniensis, quæ Ciuitas est in Polonia, edidit in eadem Ciuitate, ann. 1600. Responsionem ad Notationem cuiusdam Matthæi Dresseri, qua Robertum Cardinalem Bellarminum, Antonium Posseuinum, & Ludouicum Rogerium è Societ. Iesu, gloriosus Lutheranus ludi magister prouocat, cum breui erratorum compendio, quæ in Bellarmini confutatione edita anno 1591. Dresserus commiserat. cęterum libellus hic percommodus est agnoscendis mendacijs Illyrici, & aliorum hęreticorum abutentium historijs ad omnem, si possent, veritatem euertendam.

GASPAR Loartes Hispanus, & Theologus Societatis Iesu, cuius extant Consolatio afflictorum, Italicè: *Conforto de gli afflitti*, Venetijs apud Ioan. Baptistam Bonfadinum 1593. & alibi. Cōtinentur autē in eo libro multę Orationes, quas fundere ad Deū debent afflicti.
Exercitium Vitę Christianę Italicè apud Guerras Venetijs 1593.
Tractatus continuę memorię, quę in nobis esse debet, sacrę Passionis Christi Domini Redemptoris nostri, Brixię apud Vincentium Sabium 1588, cum septem Meditationibus, siue Orationibus recitandis iuxta septem horas Canonicas, Italicè.
Instructio meditandę Passionis Iesu Christi Italicè. Bononię 1576. apud Io. Rubeum.
Instructio ad meditanda mysteria Rosarij Beatissimę Virginis Italicè, Venetijs apud Dominicum Franciscium 1573.
Tractatus sanctarum Peregrinationum, & de Stationibus, & Indulgentijs in eis. Venetijs apud Guerras 1575.
Instructio Sacerdotum, & Confessariorum, quę item Latina est reddita, & excusa. Colonię apud Io. Hontemium ann. 1602.

GASPAR Melius, Augustiniani Ord. in Matthęum. Is apud Vallisoletanos in Hispanijs erat primarius inter suos Professor. Excusus verò est liber Pincię in Hispanijs apud Didacum Fernandum.

GASPAR Northusius Theologus, sacrorum certaminum de verà Christi Ecclesia in terris libros tres Leodij ann. 1597. edidit.

GASPAR Querhamerus Germanus Tabulam edidit in qua 36. contradictiones præter alias continentur hęreticorum, de communione sub vtraque specie.

GASPAR Romaniciusè Delphinatu in Gallia. De origine, & dignitate ordinis Sacerdotalis, deque immunitate Ecclesiastica, & de Diuina vltione aduersus oppressores Ecclesiarum, & Episcoporum, ac præsertim monachorum. Lugduni anno 1529.

GASPAR Sanchez, siue *Sancius*, Societatis Iesu, Conciones de Dominicis, & ferijs Quadragesimæ. In quorum dierum vnoquoque afferuntur tres, vel quattuor Conciones, & in vnaquaque earum complures (vt uocant) Discursus ad loca varia communia pertinentes; primò in Hispania editæ; secundò autem accuratius Brixiæ 1590. Venetijs 1602. & Coloniæ ann. 1602. non tamen extant Conciones singulorum dierum Quadrag.

GASPAR à S. Simone Protonotarius, nobilis Gallus. De bello spirituali inter animā rationalē, & ipsius tres hostes Carnem, Mundum, Diabolum. Parisijs apud Huillerium 1579.

Vertit

Vertit è Latina in Gallicam linguam Tractatum de eleemosina, & de operibus charitatis, qui excusus fuit Parisijs ann. 1583. apud Thomam Brumenium. Vixit an. 1579.

Gaspar Sasgerus aliàs *Schatzgerus* vel *Hargerus* vel *Scangerus*, Ord. Minorum, scripsit

Scrutinium Diuinæ scripturæ. Incipit,	*Sanctus Iacobus Apostolus.*
Replicam contra periculosa scripta.	*Zorobabel supremo collustratus.*
Examen nouarum doctrinarum.	*Sanctus Paulus.*
De vita Christiana, & monastica.	*Vt mandatum hoc.*
De sacrificio Missæ.	*Sanctus Propheta.*
De libertate Euangelica.	*Seruator noster.*
De Sanctorum imploratione.	*Seruator noster benedictus.*
Traductionem Satanæ.	*Sanctus Iacob.*
De Iustitia fidei.	*Quamquam in alio opere.*
De Iustitia operum.	*Circa iustitiam hominis.*
De septem Sacramentis.	*Baptismi nomen.*
De vita contemplatiua.	*Prima purgatio est.*
De Fide, Spe, & Charitate, contra Io. Baronem Süuarzemberg.	De præceptis, & legibus.
	De operibus meritorijs.
De Doctrina Christiana.	De vero Dei cultu.
De dissolubilitate Matrimonij veram narrationem contra Lutherum. Incipit,	De potestate Ecclesiastica.
	Celebrate inter coniuges.

Claruit Imperatore Carolo V. anno 1525. In Cęnobio Monachij Bauariæ.

Gaspar Scoppus Germanus Epistolam edidit De varijs fidei Catholicæ dogmatibus Ingolstadij, anno 1599.

Gaspar Stephanus, Ordin. Prædicatorum pro Ecclesiastica immunitate, ac libertate. Romæ 1520.

Gasparis Vlembergij graues, & iustę causæ, cur Catholicis in cōmunione veteris eiusq; veri Christianismi constanter vsque ad finem vitæ perseuerandam sit. Cur item omnibus ijs, qui se vocant Euangelicos, relictis erroribus ad eiusdem Christianismi consortium sit redeundum. Coloniæ apud Geruinum Calenium, & hæredes Io. Quentelij 1589.

Eiusdem summaria descriptio priuati colloquij Coloniæ habiti inter Sacerdotem Catholicum Ioannem, & Badium Rodimbergensem ministrum Caluinianum, qua descriptione dissipantur à Caluinianis sparsa mendacia. Coloniæ 1590.

Eiusdem in septem Psalmos Pœnitentiales simplex, & dilucida paraphrasis. Addita est item in Psal. 90. Paraphrasis. Coloniæ apud Quentelios 1591.

Gaudentii Brixiensis Episcopi, qui Philastrio successit opera; D. Ambrosij, cuius ætate vixit, quique in Cappadociam iter suscepit, vt reliquias martyrum inde adueheret, & suum eisdem reliquijs nobilitaret, extat oratio habita in dedicatione Basilicę, vbi de ijsdē Martyribus plura. Extant item Tractatus, seu Sermones hi, quibus vtilem, & lectu dignam præfationem adscripsit. Ann. Do. 316 Vide Annal. Baron. To. 3.

Primus Tractatus in Exodum, noctè vigiliarum, de Paschæ obseruatione.

Secundus regressis à fonte neophytis, De ratione Sacramentorum, quę Catechumenos audire non congruit: licet eadem scripta in Euangelijs patere omnibus videantur.

De eadem lectione Tractatus tertius, prima Dominica Paschę.

Tractatus quartus de lectione Exodi. Tractatus quintus de lectione Exodi.

Tractatus sextus de eadem. De eadem Tractatus septimus.

De lectione Euangelij Tractatus primus, qui est in ordine octauus.

De eadem Tractatus secundus, qui est in ordine Nonus.

De Exodi lectione Tractatus octauus, qui est in ordine decimus.

Excepti Tractatus de diuersis capitibus; quorum primus est in ordine vndecimus De paralytico.

De eo, quod ait Dominus Iesus: *Nunc iudicium est huius Mundi*; Tractatus ordine duodecimus.

De promissione paracleti; Tractatus quartusdecimus.
Tractatus de Machabæis martyribus, & de die Natali eorum.
Tractatus, quem prima eius ordinationis die, quorundam ciuium notarij exceperunt.
Tractatus exceptus die dedicationis Basilicæ Sanctorum.
Responsio eiusdem ad Germinium, de Villico iniquitatis.
Responsio ad Paulum Diaconum, de eo, quod Dominus Iesus dixit Apostolis. *Quia Pater maior me est*.

Gavfredi Bousardi Cenomani, Oratio habita Bononiæ coram Iulio II. Pont. Max. in die Circuncisionis Christi Domini, De nomine Iesu.

Gavfredvs Antissiodorensis, Monachus Cistercienfis Ordinis, discipulus primum Petri Abailardi, deinde S. Bernardi Abbatis, floruit anno 1160. & scripsit
In Apocalypsim Ioannis, lib. 1. Contra Petrum Abailardum, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

Gavfridvs Abbas Altæ Tumbæ, Ordin. Cisterciensis, anno Domini circiter scripsit, Vitam S. Petri Tarantasiensis Episcopi quæ est apud Surium Tomo 3. die 8. Maij.

Gavfridvs Episcopus Asaphensis librum de rebus Britannicis scripsit, sed in quo pleraque sunt fabulosa, quæ veris nonnihil fidei detrahunt, vt magno delectu sit legendus. Vide quæ Baronius Cardin. To. 4. Annalium sub annum Christi 383. de eo scripsit, vti & fecit in libro de Notis ad Martyrologium.

G E

Eisingren. Gebhardvs vir sanctus Nemetum vrbis Spiræ Episcopus, & natione Germanus Concilio Moguntino interfuit, quod Lotharius Imperator procurauit celebrari in Ecclesia Sancti Albani sub Rabano Archiepiscopo. Scripsit autem in omnes Psal. Expositionem, Homilias item ad populum, Epistolas, ac Sermones plures, denique ab æmulis interceptus, oculisque priuatus interimitur. Vixit anno 841.

Gelasivs. Quo nomine plures appellati non solum hæreticis, & Centuriatoribus Magdeburgensibus huius seculi, verum etiam antiquioribus, uti Anastasio Bibliothecario, & Gennadio ipsi occasionem erroris præbuere, vt Gelasio Pont. Max. Viro sancto, & catholicissimo librum contra Eutychen, & alia ascriberent, quę alterius Gelasij non Pontificis fuerunt. Etenim quidem Gelasij meminit Photius in sua Bibliotheca: Scriptoris primę Synodi Nicænæ, quem non magis *practicum* quàm *historicum* esse dicit, tenuiter enarrantem ipsa Synodi Acta. Rursus, & alterius Episcopi Cæsariensis, qui librum edidit aduersus Anomæos, quam à dictione eleganti, non item omninò ab argumento, & ordine collaudat. Sed & eiusdem Gelasij mentionem antea fecerat, qui tres Ecclesiasticæ historiæ libros euulgasset, incipiens à Nicæna Synodo, vsque ad Constantini Magni obitum: cuius historiæ summam quamdam recitat, in qua & cuiusdam alterius Gelasij meminit. (Hier. in Catal.)

(An. Do. 390. Genn. in Catal.) At Gelasius (inquit Hieronymus) Cęsareæ Palęstinę, post Euzoium *Eunomium habet Sigebergensis codex*, Episcopus accurati, limatique sermonis, fertur quædam scribere, sed celare. Gennadius autem, quem secutus est Honorius, ait: (Anno Dom. 496. Tut.) *Gelasius vrbis Romæ Episcopus scripsit aduersus Eutychen, & Nestorem grande, & præclarum volumen, & tractatus diuersarum scripturarum, & Sacramentorum elimato sermone, & aduersus Petrum, & Acacium scripsit Epistolas, quæ hodie in Ecclesia tenentur Catholica: fecit & hymnos in similitudinem Ambrosij Episcopi, moritur sub Anastasio Augusto*. Sic Gennadius (si tamen fuit Gennadius) qui Gelasio Pont. Max. tribuit, quod non erat. Et sanè vulgati codices hunc scriptorē non habent.

Idem verò habet Anastasius lib. de Romanis Pōtificibus, sed & ipse falsus est. Quamobrē Melchioris Cani, Roberti Card. Bellarm. Cæsaris Card. Baronij sententię perpendendæ sunt, quibus ipsa veritas cōstet. Et Canus quidē Gelasio Cæsareæ Palęstinæ Episcopo librū illum cōtra Eutychen ascripsit. At Bellarm. vel Gennadio, vti Suffridus Petrus antea senserat, vel Gelasio Cæsareæ Episcopo tribuit inquiēs: Gelasij, cui aliqui tribuerant exiguum libellum

contra

contra Eutychen, duas sententias, secundum Catholicos, erroneas notarunt Centuriatores centuria quinta, cap.4. de Cœna Domini, & cap.10. in Vita Gelasij: vna est in lib. contra Eutychen, cum carne Christi manere in Sacramento verum panem. Altera apud Gratianum de Consecratione dist.2. Canone. *Comperimus non posse sine ingenti sacrilegio sumi vnam partem Sacramenti Eucharistiæ sine altera*. Sed sciendum est primò, librum illum non esse Gelasij Papæ, sed vel Gennadij, qui librum eiusdem tituli scripsit ad Gelasium Papam, vel Gelasij Cęsariēsis Episcopi, cuius meminit Hieronymus circa finem Catalogi Scriptorum Ecclesiasticorum. Siquidem Gelasius Papa scripsit quinque libros contra Eutychen, vt Tritemius refert; hic autem tantum vnus est exiguus libellus. Deinde hic auctor pollicetur, se fermè omnium veterum sententias collecturum de Incarnatione Domini, & cum adducat quindecim Patres Græcos, duos tantum Latinos profert, Ambrosium, & Damasum, & omittit Cyprianum, Hilarium, Hieronymum, Augustinum, Innocentium, Leonem, Prosperum, & similes, quos sibi notissimos numquam Gelasius Pōtifex omisisset, imo nec alius Latinus auctor. Videtur enim hinc manifestè colligi hunc auctorem Græcū fuisse, non Latinum. Deinde Gelasius apud Gratianum supra memorata dist. in eo Canone loquitur solum de Sacerdote sacrificante, qui non potest sine sacrilegio vnam tantum speciem sumere, nam imperfectum redderet sacrificium....

Præterea Gelasius iste plura affert ex Eusebio Cęsariensi, quod nunquam Gelasius Papa fecisset, cum Eusebij libros reprobauerit in suo Decreto de libris authenticis. Adde quòd videtur hic Gelasius scripsisse ante Concilium Chalcedonense, & is ipse esse, quem Theodoretus citat in tertio Dialogo, & cuius meminit Hieronymus in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum, nimirum Gelasius Episcopus Cæsariensis, qui non potuit non confessus esse, cum librum istum scribebat aduersus Eutychianos. At Baronius Cardin. vt postremus, extremam vt videtur, manum huic negotio admouit. Et quidem Suffridus in Præfatione ad Gennadium, *Gennadij*, non *Gelasij* esse librum illum dicit, veruntamen cum Gennadius non scripserit contra Eutychetem, sed & Opus suum fide inscriptum miserit ad Gelasium contra Nestorium, nihil est, cur *Gennadij* esse existimetur. Est igitur verus auctor nō Gelasius Papa, sed *Gelasius ille, qui vixit Basilisco Imperatore*, vt ipse de se in sui Operis præfatione testatur. Exagitatus enim ab Eutychianis, qui eo tempore inualuerant, vt Cyzici versatus aduersus Eutychianos hæreticos, qui Chalcedonense Concilium oppugnātes gloriabantur inaniter sese magni Concilij Nicęni esse professores, edidit ann. Dom.476. nono autem Simplicij Papæ, quæ reperit à Dalmatio Cyzici Episcopo conscripta Nicæni Acta Concilij, de cuius lucubratione, Photius sua Biblioth. sic scribit. *Acta primæ Synodi* (nempe Nicęnæ) *tribus Tomis auctore Gelasio. Quæ quidem non verè Acta ipsa, sed de rebus gestis in Synodo, historia. Humili namque sermone, sed diligenti tractat ea, quæ in Synodo contigerunt*. Hæc Photius.

NOTA.

Baron. Card. in Appen. ad 6. To. Annal. Primæ editionis Rom.

Extat ipsum quidem Opus Græcè scriptum in Vaticana Bibliotheca Latinitate donatum ab Alfonso Pisano Societatis nostræ Theologo, sed absque Gelasij auctoris titulo, quē ex Photio oportuit petijsse. Porrò, qui libellus scriptus est de duabus Naturis in Christo aduersus Eutychem, & Nestorium, extat in To.4. Bibl. SS. PP. vbi Margarinus adnotauit esse loco verborum, *Sedem Apostolicam*, legendum: *Fidem Apostolicam*, lin.10. ante veterum testimonia.

Gelasius Romanus huius nominis Pontifex, sui Pontificatus anno tertio, Domini autem 494. Romanum Concilium 70. Episcoporum Romæ coegit ad fidem illibatè custodiendam, vbi & libros Canonicos, & legitimos discreuit ab apocryphis. Quin & libellum edidit, cuius hæc fuit inscriptio. *Gelasius Papa aduersus Andromachum Senatorem, cæterosque Romanos, qui Lupercalia secundum morem pristinum colenda constituebant*. Totum autē hunc libellum perdignum lectu, nostrisque temporibus commodum, vbi viget licentia carnis, inseruit Baronius Card. sexto suorum Annalium sub ann. Dom.496. Gelasij autem eiusdem Papæ Quintum.

Gelasius II. Pont. Maximus, scripsit de Passione Sancti Erasmi Episcopi, & martyris, cuius prologus sic incipit: *Domino in Domino dilectissimo Ioanni Auunculo suo, Ioannes subdiaco-*

diaconus, & monachus Cassinensis Cœnobij. Passio verò sic. *Cum Numerianus Cari Narbonensis filius.* Extat m. s. Cassini.

Geminianus in Decretum,& in Decretalia, extat m.s. integer in Bibl. Vaticana.

Anno Dom. 230. Geminus Antiochenæ Ecclesiæ presbyter, pauca ingenij sui monumēta composuit, florens sub Alexandro Principe,& Episcopo vrbis suæ *Zebenno*, eo vel maximè tempore, quo Heraclas Alexandrinæ Ecclesiæ Pontifex ordinatus est. Sic Hieron. in Catal. At in Eusebij Chronico diu est cum legebatur *Eminus* loco *Geminiani*, sed perperam. Ceterum codex Gemblacensis habet *Zebino*, non *Zebenno*.

Genesius, non rectè à Tritemio de viris illustribus, Ord. S. Benedicti, lib.5. cap.201.& lib.4.c.58. scribitur fuisse *Archiepiscopus Bituricensis*, meminisse enim debuerat verborum, quæ dixerat in Vita S. Vuandregesili Abbatis, libro 3. cap. 96. nimirum S. Lambertum, ei in Lugdunensi sede successisse; Restituendus est itaque Tritemus suæ integritati. Fuit autem sanctus Lambertus natione Gallus, patria Taruanensis Monachus, & Abbas Fontanellæ post sanctum Vvandregesilum Abbatem, ac demum Archiepiscopus Lugdunensis circa annum 660.

Genesius Rosana, Ord. Carmelitani, Concionem de Catenis Mundi, Italicè edidit Ticini apud Hieron. Bartholum ann. 1567.

Gennadius Episcopus, siue Patriarcha Constantinopolitanus. Vir (vt inquit Gennadius Massiliensis) lingua nitidus, & ingenio acer, tam diues ex lectione antiquorum fuit, vt Danielem prophetam ex integro ad Verbum commentatus exponeret. Homelias etiam multas composuit. Moritur Leone seniore Imp. eius autem miracula, & virtutes persequitur Nicephorus Ecclesiasticæ historiæ lib.15. cap.22.& 23. Extat eius Epistola ad Metropolitanos,& ad Romanum Pontificem contra Simoniacos, in Bibliotheca SS. Patrum Margarini Bignæi.

Quin & m. s. Constantinopoli extat sic prænotatus *Gennadij Patriarchæ Constantinopolitani liber magnus de Catholica Theologia, quomodo Pater ingenitus, & quomodo Filius genitus, & quomodo Spiritus sanctus procedens, & quomodo tria sint, & quomodo hæc tria vnum; & rursus: Quomodo vnum tria, & quare proprietas Patris alia, alia Filij, alia Spiritus sancti, & quomodo in ordine Pater primus, Filius secundus, & Spiritus sanctus tertius sit.*

Eiusdem Gennadij. Explicatio de Sancta Trinitate cuius initium. *Faciamus hominem iuxta imaginem, & similitudinem nostram.*

At Suidas de eo inquit:

Suidas. *Gennadius Patriarcha Constantinopolitanus noctu sacrarium ingressus orandi causa, spectrum vidit Diabolicum: idque clamare audiuit, se illo quidem viuente cedere: Post verò plane potiturum esse Ecclesia.*

Vixit Tritemio, anno 460. sed errore (opinor) amanuensium, cum 490. scribendum esset. Gennadius autem quomodo dudum fauerit Pelagianis, qui tamen postea redditus omnino Catholicus, vide Baron. Cardin. 6. To. sub annum Domini 490. Felicis autem Papæ Nono.

Anno 490. Trit. Gennadius Massiliensis presbyter, scripsit Opus de viris illustribus Ecclesiasticis, qui prodijt opera Suffridi Petri emendatus anno 1580. Coloniæ apud Maternum Cholinum. Ei liber de Ecclesiasticis Dogmatibus ascribitur, qui falsò tributus fuit Diuo Augustino. Iam verò, cum Sigebertus in Catalogo cap.30. eum vocet Episcopum, cumque aliquid in ipso cauendum sit, atque ei fuerit aliquid additum, quòd ab illo non prodijt, dicendum est illum quidem fuisse tantummodo presbyterum, quemadmodum Vvalafridus, cap.20. de Diuinis Officijs, Tritemius,& ipsemet Gennadius in coronide Operis sui (si tamen hoc est ipsius) testantur. Reliqui autem decipi potuerunt similitudine nominis *Gennadij*, qui fuit Episcopus Constantinopolitanus, cuius Gennadius presbyter meminit, cap.90.

Ad cautionem quod attinet, vna est de eius dogmatibus: Altera de auctoribus, quos immerito commendat. Ad dogmata pertinet, quòd Pelagianismo infectus fuisse, & apathiā credidisse vnà cum Origenistis scribatur: fidem huius facere videntur, quòd laudet librum Eulogiarum Pelagij, quem lib.1. contra Pelagianos Hieron. tanquam hæreticum reijcit.

Nam

Nam ibi docetur *omnes voluntate propria regi, & posse esse hominem sine peccato, & facile man data Dei custodire, si velit.* Quódque laudet Euagrium, qui credebat apathiam, quem Hieronymus Epist. ad Ctesiphontem asserit damnatum ab Episcopis fuisse, tamquam Origeni stam. Quód item Ruffinum Hieronymo præferat, & Seueri Dialogum laudet, quem Hieronymus in cap. 36. Ezechielis, & post eum Gelasius reprobant: quód denique librum Pro speri contra Collatorem damnet, Cassianum veró, & Faustum laudet in materia de Gratia, & de libero arbitrio, cum Gelasius vtrumque damnet laudato Prospero. Vide quæ scripsimus in verbo, *Cassianus*, & in verbo, *Faustus*, & in verbo *Maxentius*, & in verbo, *Prosper*, & in verbo, *Fulgentius*, & in verbo, *Arausicanum secundum Concilium, iussu Leonis I. congregatum.* Et Epistolas Prosperi, & Hilarij præfixas libro de Prædestinatione Sanctorum. In Ruffino, cap. 17. In Seuero, cap. 19.

Iam veró adiecta sunt Gennadio, quę illius non sunt, hęc verba: *Ego Gennadius Massilia presbyter, scripsi aduersus omnes hæreses libros octo, & aduersus Nestorium libros tres, & Tractatus de mille annis. De Apocalypsi Beati Ioannis. Et hoc Opus de fide mea misi ad B. Gelasium Vrbis Romæ Episcopum.*

Quin Honorius in Catalogo de viris illustribus Auitum cap. 42. Pomerium cap. 98. Honoratum Massiliensem c. 99. in Gennadij Catalogo pósitos, non agnoscit pro Gennadianis. Cæsarius item cap. 86. infarctus, & Prologus Gennadio in aliquibus codicibus præpositus creditur ad medelam nominis Gennadij fuisse. Sed & sciendum in Gennadio hoc, vbi agit de Augustino, legi verba sequentia:

Egregio ingenio, & excellenti studio Ecclesiæ seruiens, Iuliani hæretici libris inter impetum ob sidentium Vandalorum in ipso dierum suorum fine respondit: Et in defensione Christiana sapientia perseuerans, moritur Theodosio, & Valentiniano regnantibus. At Suffridus notauit hæc verba non esse Gennadij, sed alterius cuiusdam volentis (inquit) Gennadio mederi, *certum est (ait) in m. s. codice Martiniensi ea tantum posita repperimus.*

Ceterum cum hæc scripsissemus, vidimus denique Iudicium de Gennadij scriptis tum aliorum, qui Gennadium, siue Auctorem de Ecclesiasticis dogmatibus á Pelagianismo liberant, quem illi quidam Pontinianus in Prologo Operum D. Prosperi impegerat. tum Cæsaris Cardin. Baronij Tom. quarto, pag. 583. prima editione, ad quem locum Lectorem amandamus.

Gennadius Scholarius, Patriarcha Constantinopolitanus, scripsit libellum, qui *Vitæ salutis hominum* prænotatur. In quo cum Mahumete Turcarum Imperatore, ac de quibusdam Religionis Christianæ articulis disserit, é Græco Latiné redditum á Gregorio Hermonymo translatum. Incipit autem, *Quid est Deus? &c.*

In hoc autem libello cum, vbi agitur de Sanctissima Trinitate, Diuinæ personæ dicantur *ἰδιώματα*, hoc est *idiomata*, siue *proprietates*, siue *attributa*, fortassis Auctor est excusandus, quód ei cum Tyranno res esset, qui hoc mysterium aliter expositum exsibilasset. quamuis alicubi nominet etiam *πρόσωπα*, hoc est *Personas*.

At quod in eo nulla mentio fiat de processione Spiritus sancti á Filio, dubitandum non est, quin á Gręcis locus ille corruptus fuerit, qui libellum ad Martinum Crusium (de quo suo loco plura) Byzantio non ita pridem in Germaniam miserunt. Gennadium porró cum Latinis de Processione Spiritus sancti, vti de alijs Catholicis dogmatibus plenissimé consensisse, dubitandum non est.

Extat autem idem libellus in Bibliotheca Sanctorum Patrum Bignæi. At præterea Gennadius idem ipse Scholarius scripsit quinque Orationes de quinque Articulis contro uersis cum suis Græcis, asserens

In prima, Spiritum Sanctum á Patre, & Filio procedere.

In secunda, Primatum Romanæ Ecclesiæ.

In tertia, In Azymo veré consecrari Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum.

In quarta, Purgatorium esse.

In quinta, Sanctorum animas frui Dei visione.

Deinde item alias Orationes de Pace ad Græcos. Quæ omnia Gregorio XIII. mandante excusa sunt Romæ vna cum Græca Synodo Florentina: & Latiné quoque deinceps, in

eadem

eadem Vrbe: quarum nos aliquas in Rutenicam linguam versas Ioanni Basilio Magno Moscouiæ Duci obtulimus, cum ad illum à Gregorio XIII. Pontifice Maximo allegati fuimus. Vide autem in verbo, *Georgius Scholarius*: hoc enim *Georgij* nomine vocabatur, qui postea dictus est Gennadius Patriarcha. Cuius postremò editus est Augustæ Vindelicorum liber de Prædestinatione.

Ceterum ipsius Gennadij Homiliæ in diuersa Euangelia, De mortalibus, ac venialibus peccatis extant m.s. in Bibl. Cæsarea Viennę Austriæ.

GENTIANVS Heruetus Aurelianensis Gallus. Vir admodum eruditus, & linguarum Græcæ ac Latinæ peritus, Theologus Parisiensis, & Canonicus Rhemensis in Campania, quæ Regni Galliç Prouincia est. Scripsit

De actu, & fraudibus Satanæ in abolendo sanctissimo Missæ Sacrificio, excusus autem est hic liber Rhemis, & Parisijs apud Chesneau typographum.

Apologiam contra hæreticos Caluini Ministros editam apud eundem Chesneau, ibidem ann. 1564.

Vertit è Latina in Gallicam linguam libros de Ciuitate Dei à B. Aug. conscriptos.

Epistolas ministris, quæ Parisijs prodierunt apud Chesneau an. 1562.

Responsionem Ministris: Commenta item, ac Somnia Caluini proprio libro.

Epistolas varias Catholicis, quæ ibidem ab eodem typographo prodierunt.

Responsionem Hugoni Sureau, quem nominabant *Roserium*, ludi Magistro.

Homiliam De Ascensione Domini. De sacris item signis.

Ex Diuo Hieronymo Tractatum de Vera Ecclesia, apud Aegidium Gorbinum Parisijs annum 1567.

Catechismum Parochorum an. 1567. ibid. apud Nicolaum Chesneau, cum antea emisisset Catechismum, siue Summam Christianę fidei collectam ex Operibus Lindani Episcopi ibidem apud eundem ann. 1561.

Confutationem libri de signis Sacris ab hæretico scripti. Ea fuit Rhemis excusa apud Ioannem Foignium ann. 1566.

Resposionem Calumnijs Ioannis Ludouici Michaelis, ibidem apud eundem.

Secundam Epistolam Ministris hæreticis Parisijs apud Nicolaum Chesneau an. 1501.

Apologiam aduersus responsionem ministrorum hæreticorum. Floruit anno 1564.

Et hi quidem libri Gallicè ab eo conscripti sunt. Cum Clementem Alexandrinum, & alia è Græco Latinitate donauerit, de quibus suo loco egimus. Vide in verbo, Clemens Alexandrinus.

GENTILIACENSE Magnum Concilinm, in villa dicta *Gentiliaco* in Gallijs, Pipino Rege Caroli Magni Patre, celebratum est anno 766. siue (vt scribit Ado Viennensis in Chronico) anno Domini 767. Actum est, præsente eodem Rege, inter Romanos, & Græcos de Sanctissima Trinitate, & cultu Imaginum, cuius disputationis, & Concilij meminerant etiã Rhegino, Sigebertus, & Abbas Vspergensis in Chronico. Cum autem dicimus actum in eo fuisse de Sanctissima Trinitate, intelligendum est: De Processione Spiritus sancti à Patre, & Filio, id quod & Ado Viennensis scripsit: non enim alia controuersia fuit, neque est inter Grçcos & Latinos de Trinitate. Vide Bellarm. Card. To. 1. coutrou. 2. lib. 2. de Christo c. 21. & Baron. Card. To. 10. sub ann. 766.

GENTILIS Cingulanus, Ordinis D. Francisci Ioannem Climachum è Græco reddidit Latinum.

GENTILIS è Monteflorum oppido Piceni, Ordinis Minorum, à Bonifacio VII. Pontifice Maximo creatus presbyter Cardinalis, tituli Sancti Martini in Montibus anno 1299. Obijt Auenione anno 1312. Eum Homilias ad populum habitas scripsisse refert Eising.

GEOLFRIDVS Anglus, monachus, & Abbas Monasterij SS. Petri, & Pauli Londini, Congreg. Giribennæ vir sanctus, præceptor, ac nutritor Bedæ, circa ann. Do. 680. scripsit De obseruatione Paschæ, & de tonsura Ecclesiastica, & monastica, videtur is esse, qui extat apud Bedam, lib. 6. hist. Anglicæ c. 28. ad Naitanum Regem Pictorum, qui sic incipit, *Domino Excellentissimo, & gloriosissimo Regi Naitano Colfrido in Domino salutem*. Obijt an. 724.

Geo-

Georgivs Billius, siue de *Billy*, Abbas Sancti Vincentij Laudunensis in Morinis Galli cè reddidit Meditationes,& precationes Latinè scriptas à Ioanne Ludouico Vine Valentino, Hispano editas Parisijs an. 1570.

Gofridvs Beaglerius, siue (vt alij) *Godefridus* S. Ludouici Regis, (vt vocant) eleemosy narius,& viginti annorum spatio confessarius, reliquit Vitam S. Ludouici Regis, quę adhuc m. s. legitur in Regio Nauarræ Collegio Parisijs. Vixit an. 1250.

Gofridvs Bossardus Theologus, Doctor Parisiensis, & Cancellarius eiusdem Academiæ, librum Gallicè composuit De Regimine mulierum vniuscuiusque status. Is ad Iulium II. Pontificem Maximum de Regni Galliæ negotijs missus, coram eo Bononiæ Orationem habuit ann. 1505.

Georgivs Alexandrinus Episcopus, quem, quinam fuerit, scripsit Photius in sua Bibl. se nescire, Vitam S. Io. Chrysostomi composuit, cuius capita attigit idem Photius ex libro eiusdem Georgij. Vide ibidem Photium.

Georgivs Arrarius Alexandrinus, eius nimirum Alexandriæ, quę Paleæ dicitur, & sita est in Subalpinis Italiæ, Ord. Prędicatorum, Theologus, & I. V. C. scripsit in vniuersum Decretum. Vixit ann. 1262. PP. Mon. Ord.

Georgivs, siue Gerardus Adæ Archiepiscopus Antibariensis, Ord. Præd. composuit Officium sanctificationis, siue potius Conceptionis Beatissimæ Virginis. Officium vndecim millium Virginum, Officium Beati Thomæ Aquinatis. Officium Beati Georgij martyris. Viuebat anno 1280.

Georgivs Benignus, Rhagusæus, Episcopus Nazarenus, Ord. Minorum, edidit Quæstiones de natura Angelica, quæ extant Florentiæ in Bibl. S. Marci.

Georgii Bartholdi Pontani à Preitenberg. Orationes tres die Cęnæ Dominicæ in Metropolitana Ecclesia Pragensi habitæ. Pragæ typis Georgij Vigrini, & liber pręnotatus: *Thesaurus cursuum deuotissimorum* auctus, & illustratus. Ibidem apud Nicolaum Seruium. anno 1601.

Georgivs Bocquetus edidit librum prænotatum *Profligatio Hugonotorum hæreticorum*.

Georgii Bruni, oratio Quodlibetica contra concubinarios Sacerdotes. Coloniæ apud hæredes Arnoldi Birckmanni 1566.

Georgivs Bullocus Oeconomiā methodicam concordantiarum Scripturæ sacræ edidit, quarum Prefationem, siue introductionem qui attentè legerit, & in rem contulerit, facilè vtilitatem tanti laboris non solum intelliget, verum etiam ad Diuinam historiam tractādam, concionesque habendas, percipiet. Vsum enim, & ordinem verborum, ac rerum sic ob oculos ponit, vt, quod in eadem præfatione ipse vberius ostendit, nulla mens adeo sit obtusa, quin hoc rationis organo instructa, longius progredi queat. Partitiones autem post omnium vocum, quas in hac Oeconomia complectitur, Indicem Alphabeticum, ostēdunt tabulæ analyticæ generales, in quibus fermè sub vnum aspectum generatim propositum est quidquid habetur aut in ipso Opere, aut in ipsis Analyticis, quæ certè magnam possunt lucem afferre non tam Theologiæ, quam etiam omnibus alijs disciplinis siue intelligendis, siue disponendis. Quoniam verò, aut tædio, vel quòd non omnes capiunt quanti momenti hæc sint, ista aliqui non perlegerunt, ideo tam insignis Operis vtilitatem plerique omiserunt. An. Do. 1572 è Christophori Plantini typographia.

Georgivs Bustius Vercellensis, Ordin. Prædicatorum Bononiensis Gymnasij, siue (vt vocant) Studij Dominicanorum Regens, scripsit præter

Quæstiones nouem de Philosophicis.
Quæstiones tres de creatis relationibus.
Quæstiones an detur creatio secundum Philosophos.
Quæstiones de fine hominis.
Quæst. 5. de prouidentia Dei.
Quæstio. de prædestinatione, & reprobatione.
Quæst. de Diuinis relationibus.
Quæst. de potentia creandi.
Quæst. de Contritione.
Quæst. de Confessione.
Quæst. de Fide, & operibus.
Quæst. de Fide, & eius causa.
Quæst. de libero arbitrio, & eius viribus.

Quæstio. 4. de motu locali, de merito, & de peccato Angelorum.
Quæstio. 3. de necessitate Sacramenti Baptismi.
Quæst. de reali existentia Christi in Sacramento Altaris.
Quæst. de necessitate Confessionis præmittendę ante Eucharistiæ sumptionem.
De vxoris adulterę dimissione, & num maneat vinculum matrimonij.
Quęstio. an libellus repudij olim fuerit licitus.
Quęst. an pluralitas vxorum sit contra ius naturę, pręsertim habere duas vxores viuas.
Quæst. vtrum connubium inter fratrem, & sororem sit contra ius naturę.
Quæst. de differentia Gratiæ à virtutibus Theologicis.
Quæst. de discrimine inter nouam, & veterem legem.
Quęst. de necessitate, & vtilitate legis humanę.
Quęst. de Ecclesiasticis dignitatibus, & potestatibus, & earum ordinibus.

Qui liber hęc complectens prodijt Venetijs anno 1574. Quę autem anno 1576. fuere vi ri huius examinata, & emendata, vide Antonium Senensem Lusitanum, Ord. Prędic. Theologum in Opere de Scriptoribus Dominicani Ordinis.

Georgivs Cabillaus Aldenardensis, Belga, monachus. Cęnobij S. Petri Oudemburgēsis, Congregationis Bursfeldensis, scripsit nostra ętate Historiam Monasterij Oudemburgensis, incipiens à prima Ciuitatis olim Oudemburgensis ędificatione, & destructione eius ab Attila, & Normannis, vsque ad annum Do. 1570. Extabat m.s. apud Arnoldum Vuionem Benedictinum.

Georgivs Cascanus Mediolanensis, & quidem magis de nomine Patrię, quam cognomento familię cognitus, prętér id, quod de vniuersa Philosophia scriptum reliquit, in quattuor quoque libros Magistri Sentent. Commentaria confecit. Vixit anno 1262. PP. Monast. Ord.

Georgivs Chumnus Byzantinus, Historiam Rythmicam, scripsit ab ijs primis Genescos verbis: *In principio creauit Deus Cælum, &c.* vsque ad Regnum Dauidis, & Salomonis, quę extat cum figuris in charta bibacina m.s. Constantinopoli. Vide ad finem huius Apparatus sacri, vbi de Bibl. Constantinopolitanis.

Georgivs Diaconus, Magnę Ecclesię, & Chartophylax cognomento Pisis: Opificium sex dierum Mundi conditi tribus millibus versibus iambicis exposuit, scripsit de Heraclio Imperatore, & bello Persico, & Auarico, soluta oratione: laudationem item martyris Anastasij.

Georgi Cherobosci extat Gręcè aliquid in nouem Psal. Dauidis in Bibl. Regis Catholici, quę est in Scoriaco.

Georgii Eberhardi disputatio De sanctissimo Diuinę Trinitatis mysterio Dilingę apud Ioannem Magor 1588. Eiusdem, Disputatio de Angelis, Dilingæ apud eundem.

Georgii Ederi I. C. Maximiliani II. Imp. Consiliarij, Oeconomia Bibliorum, siue partitionum Theologicarum libri quinque, quibus Sacræ scripturæ dispositio, seu artificium, & vis, atque ratio in tabulis velut ad viuum exprimitur. His additę sunt partitiones Catechismi Concilij Tridentini, eodem Auctore. Coloniæ apud Geruinū Calenium 1568. & anno 1582.

Eiusdem Catechismi Catholici ex Decreto Concilij Tridentini, Pij V. Pont. Max. iussu editi, partitiones in Epitomen, & tabulas digestæ Brixiæ apud Thomam Bozolam 1569.

Eiusdem Compendium Catechismi Catholici, quo ex decreto Concilij Tridentini Romana vtitur Ecclesia, cui accessit Catholica vniuersi Concilij Tridentini, de præcipuis doctrinę Christianæ articulis Confessio. Colonię apud Geruinum Calenium 1569.

Eiusdem ad Rubricam Codicis De Summa Trinitate oratio, pro fide Catholica habita Viennę 15. Septembris anno 1568. edita Budissinę 1570.

Et Malleus hęreticorum, vbi de varijs Notis, ac Censuris falsorum dogmatum. Ingolstadij apud Dauidem Sartorium, anno 1580.

Georgivs de Gemmyngen, Germanus, Sueuus, orationes quasdam in Synodis, & alibi habitas edidit, & obseruationes pro confessarijs. Viuebat anno 1449. Eisingr.

Georgius Germanus, monachus, & Abbas Altaichensis in Bauaria, scripsit Chronica Monasterij sui, quæ asseruantur ibidem m.s. Arnold. Vion.

Georgii Gothardi. Orationes duæ De bonorum operum, & Sacramentorum necessitate, aduersus nostræ tempestatis hæreticos. Ingolstadij apud Dauidem Sartoriũ an.1577.

Præterea de Confessione Tractatus primus, in quo præcipuæ quęstiones, quę in Scholis agitari solent, explicantur. Ingolstadij 1579. Defensio Ecclesiæ Catholicæ, aduersus Iacobi Heerbrandi pseudoministri Tubingensis, & aliorum Sectariorum calumnias, qua Defensione Ecclesia Catholica ab omnibus conuicijs, quibus aspergitur, vindicatur. Denique M. Flaschius contra Antonium Varnbuhlerum defenditur, & Lutherus falsus Vates, & impostor ostenditur, Ingolstadij 1586.

Eiusdem Orationes, Disputationes, & Pręfationes aliquot vnà cum alijs exercitationibus, in quibus præcipuè Tubingenses, ceterique hæretici (vt habet inscriptio) leuitatis, impudentię, & impietatis passim coarguuntur. Ingolstadij apud Vvolfgangum Ederum 1587.

Eiusdem pro defensione Ecclesiæ Catholicæ aduersus eundem hęreticũ Iacobum Heerbrandum, & reliquos aduersarios Apologiæ pars prima. Ibidem apud eundem, eod. anno.

Georgius Halloinus nobilis Gallus, Gallicè scripsit contra errores Martini Lutheri, quod nescio an emiserit. Iodocus autem Clichtoueus huius Operis meminit in libro de libero arbitrio contra Lutherum, & in Epistola ad Ludouicum Gillardum Episcopum.

Georgii Helin Parallela Confessionis Augustinianæ, & Augustanæ opposita Parallelis Ioannis cuiusdam Pappi Lutherani, cum duabus Epistolis Ioannis Pistorij Nidani ad eundem Pappum. Friburgi Heluetiorum apud Abrahamum Gemperlinum ann. 1591.

Georgius Lautherius, Germanus Eingensis Sueuus. De sacrificio Missæ, ann. 1565. Eisingrenius.

Georgius Mayer Germanus, Deuotionale, quo pia exercitia, quotidie tum in Ecclesia, tum domi habenda. Tegernseæ 1578.

Georgius Mediolanensis, Ord. Prædic. scripsit Vitam B. Iacobi Sextij Mediolanensis. Extat apud Leandrum, lib. 1. De viris Illust. Ord. Præd. Vitas item aliorum quorundam virorum Illustrium. Scripsit etiam Logicam. Viuebat ann. 1515.

Georgii Metropolitæ Nicomediæ, Orationes Panegyricę valdè elegantes.

Georgius Rauennatinus Mediolanensis, Ordin. Prædicatorum, scripsit

De claris fratribus Ord. sui, qui in Prouincia Romana claruerunt.

Alterum item librum ad historię modum, Cęnobij eiusdem Ord. Sanctæ Marię Gratiarum Mediolanensis quadripartitum.

Historiam item quadripartitam, in qua loquentes facit S. Dominicum, & Beatum Petrum Martyrem.

De vita cęnobitica. Librum inscriptum. *Interlocutoria mæsta de nouis, & inauditis rerum mutationibus.*

Apologiam pro Bartholomæo Quarterio, qui impubes in eum ordinem ingressus fuerat.

Quæstionem, an impubes ante annum quintumdecimum completum possit profiteri in Ordin. Prædicatorum.

Hymnum de Assumptione B. Virginis ad superna.

Carmen ad eundem Bartholomęum, qui ab ordine defecerat, hortans ut ad eum redeat.

Extant hæc omnia m.s. Mediolani in Conuentu Gratiarum Ord. Prædic.

Georgius Molitoris, Germanus Norimbergensis. Quattuor libros Sententiarum Lombardi exposuit. De Passione Dominica Sermones scripsit. Viuebat anno 1468. Eisingrenius.

Georgius Methinensis, De Passione Domini in Cæsarea Bibl. Viennæ Austriæ, m.s.

Georgii Monachi Græcum Chronicon in Scoriaco, in Bibliotheca Philippi II. Catholici Regis.

Georgius Pachimerius, scripsit Commentarium in Dionysium Areopagitam. Claruit temporibus Michaelis Palæologi, à cuius Imperij tempore cępit historiam texere. Quamobrẽ delenda est illa inscriptio, quæ præfixa est eius Paraphrasi in eiusdem Dionysij

 Episto-

Epistolas, qua dicitur Auctorem illud opus aggressum fuisse hortatu Athanasij Patriarchę Alexandrini tunc viuentis. Vide Appendicem ad Athanasium 2. Tomo, pag. 771. primæ editionis Romanæ.

Georgivs è Pera, quæ est è conspectu Byzantij, Ordin. Minorum Prouinciæ Sancti Angeli, edidit quasdam Quæstiones, vt inquit Henricus Vuillot, quæ cuiusnam sint argumenti, non scribit.

Georgivs Pisis Diaconus Constātinopolitanus, cuius meminit in historia Eccl. lib. 18. c. 48. Nicephorus, edidit Poemation iambicis versibus, De vanitate vitæ, quod è Greco Latinum est factum, hicque ille idem est, de quo vide supra in verbo, Georgius Diaconus.

Georgivs Scholarius in Annunciationem Sanctissimę Deiparæ Gręcus Auctor in Regia Bibliotheca Regis Catholici in Scoriaco. Librum item de Pace. Et verò crediderim Georgium hunc fuisse eundem, qui postea dictus est Gennadius, qui & Patriarcha Constantinopolitanus. Vide in verbo, Gennadius Constantinopolitanus Patriarcha.

Georgivs Slauus dictus, de *Esclauonia*, Theologus, Gallicè scripsit librum prenotatum *Virgo sacrata*, & editum Parisijs apud Simonem Vostrium.

Georgivs Steubius Germanus De Summo Pontifice Romano Christi in terris Vicario B. Petri successore, Dilingę apud Io. Mayer 1589.

Georgivs Sturmius, Societatis Iesu, è Bibliacis prelectionibus Academiæ Herbipolitanæ edidit relectiones, Pragę in Boemia apud Georgium Fleischman.

Georgivs Theander, Scholę Ingolstadiensis Procancellarius, Orationem funebrem in exequijs Friderici Staphyli dignam lectu pro tanti viri nomine habuit, & edidit ann. 1565. Ingolstadij.

Georgivs Trapezuntius, natione Grecus, vir eruditus, scripsit ad Sixtum IIII. Pontificem Maximum Commentariolum breuem ad verba Euangelij Ioannis, *Sic eum volo manere, donec veniam, &c.* In quo conatus est asserere B. Ioannem Euangelistam nondum esse mortuum. Eius initium est, *Nuper dilectissime Pater, &c.* Claruit anno Domini 1470. At bonus vir alind diceret, si modo esset superstes. Vertit autem varia è Greco in Latinum, de quibus suis locis, ac precipue in verbo, Basilius. Ioan. 20.

Georgivs Vallius Placentinus, præter illa, quę scripsit Philosophica, vertit Athenagoræ librum de Resurrectione, & Nemesium de natura hominis, è Græca in Latinam linguam.

Georgivs Vicelius, Germanus, scripsit librum pro defensione bonorum operum: & confutationem responsionis Iusti Ionæ, vnà cum assertione bonorum operum.

De vera item iustificatione.
De Ecclesia Sanctorum.
Preconium Euangelicę Gratiæ. Moguntiæ apud Franciscum Behem, ann. 1534.
Commentariolum de arbore bona.
De Antichristo.
De intercessione Sanctorum.
De ieiunio.
De die mortis Dominicæ.
Orationem in laudem Hebraicæ linguæ.
Leges scholæ puerilis.
Syllabum, siue comprehensionem locorum ex vtroque Testamento.
Apophrasim de voluntate Christiani hominis.
De Ecclesia Christianorum contra Iustum Ionam.
Expositionem septem Psalmorum Pœnitentialium.
De Eucharistia iuxta sensum scripturæ, ac Sanctorum Patrum, Friburgi apud Ioannem Emmęum.

De bonorum operum ad iustitiam simul, ac salutem ęternam necessitate libellum. Sanctorum Veteris Testamenti Vitas. Colonię apud Melchiorem Nouesianum an. 1535. & mox Moguntiæ apud Franciscum Behem.

De raptu Epistolę priuatę, præfixa illi criminatione contra Ludouicum Sylvium Hessum.

Expostulationem cum hoste Iona. Expositionem verbi credendi, & quot modis in sacris literis accipiatur. Catechismum Ecclesię, Friburgi apud Ioannem Emmęum, & Moguntiæ apud Franciscum Behem, anno Dom. 1535. Expositionem in Psalmum 120. Dialogum de Concilio.

De

De oratione, ieiunio, & eleemosyna libellum, Friburgi apud Ioannem Emmæum. De Pœnitentia, Confessione, & potestate clauium, libellos duos. Libellum de falso Euangelio Martini Lutheri, & eius falsa Ecclesia, Friburgi per Ioannem Emmæum, anno 1535. Conciones 30. Apologiam contra calumniatores, Friburgi apud eundem. Responsionē ad scripta Eckerlingi nomine edita. Libellum de vera iustificatione, Christianorum vita, & syncero Dei verbo. Annotationes contra Biblia Vuittenbergensium. De obdormitione Christianorum, Friburgi apud Ioannem Emmęum, item Moguntiæ apud Franciscum Behem. Precationes excusas Moguntię apud Franciscum Behem. Methodum Cōcordiæ Ecclesiasticæ. Orationem de veris pastoribus. Epistolarum lib.4. Acta Islebiensia. De remissione peccatorum. Enarrationes Euangeliorum, & Epistolarum Dominicalium, Moguntiæ apud Franciscum Behem, & Coloniæ apud Eucharium Ceruicornum. Enarrationes Canticorum B. Mariæ Virginis, & Zachariæ sacerdotis, ac Simeonis cum tribus Psalmis Dauidis. Conquestionem de calamitoso Christianorum statu. De Baptismo & Eucharistia homilias duas. Reiectionem Lutheranismi. Orationē in veterem Adam. Martyrologium Christi. Responsionem ad articulos Lutheri de Cōcilio. Dialogorum lib.3. de religionis dissidio. Quæstiones Catechisticas excusas Moguntię ad D. Victorem apud Franciscum Behem. Typum Ecclesiæ prioris, Moguntiæ apud Iuonem Schoefter, & deinde apud Franciscum Behem anno 1540. Hagiologium, siue de Sanctis Ecclesię, Moguntiæ apud Franciscum Behem, anno 1541. Catechisticum examen, Moguntiæ apud Iuonem Schoeffer, ac deinde apud Franciscum Behem. Pędagogiæ Christianę fragmentum, ibid. apud Franciscum Behem. Precationem ibidem. Catechismum, ibidem ann. 1541. Odas Christianas, ibidem. Propheticos Sermones 100. ibid. Onomasticon Ecclesiæ, ibid. Idiomata linguæ sanctæ veteris & noui Testamenti, Moguntiæ apud eundem. Icones Christiani hominis, apud eundem. Enarrationes in Haggæum prophetam, apud eundem, an. 1541. Ecclesiasticas Demegorias, & Conciones Euangeliorum ac Epistolarum per totum annum apud eundem anno 1543. Ordinandorum examinationes apud eundem anno 1544. Tabulæ Cebetis expositionem, apud eundem anno 1545. Gratiarum actiones ob Dei beneficia, apud eundem. Quadragesimale, apud eundem anno 1545. Scripsit etiam minutiota quædam, vt Tessarodecachordion super negationem pacificationis. Theses de fide, & operibus. Item de pœnitentia. Positiones de Concilio. Epicedion & Epitaphium Georgii Ducis Saxoniæ. Viam pacis. Dialogum de Comitiis. Aduētum Cæsaris in Germaniam. Pręfationes in quosdam Scriptores Ecclesiasticos, vtpote in D. Augustini librum De fide, & operibus. In eiusdem librum De vita Christiana, &c. Collegit ex Augustino de Ciuitate Dei, bona, ac mala, quibus humanum genus affligitur, quę excusa sunt, Moguntiæ apud Franciscum Behem anno 1542. Item Christianorum aliquot Poetarum carmina Theologica, apud eund. Scripsit præterea Dialogum de nuptijs. Proloquia in hæreses. Additiones Typi Ecclesiæ, & Hagiologij. Actuarium in Postillas de Tempore. Argumenta in omnes libros Iliados Homericæ. De Polygamia, lib.3. Orationem aduersus calumniosum accusatorem in genere iudiciali. Annale priuati hominis. Anacephalęosim concionum Ecclesiasticarum. Orationem Hodęporicam. Dialogum de Ecclesiæ statu. Formulas reformatorias. Compendium Grammatices. Disticha in omnes totius anni Dominicas. Versuum aliquot centurias. De igne Purgatorio. Ecclesiæ incommodorum rationes, & alia multa. Transtulit è lingua Latina in Germanicam, Concionem Basilii Magni contra fœneratores, in Psal. 14. Concionem S. Ioan. Chrisostomi contra auaritiam, & alia contra vsuram. Dogmata Ecclesiastica ex Augustino, Moguntiæ apud Franciscum Behem. S. Cypriani Sermonem de morte, cum exhortatione S. Ambrosij ad mortem, Moguntiæ excusos apud Franciscum Behem. De Missa veteris Ecclesiæ ex Io. Chrysostomo, Moguntię apud eundem anno 1541. De ritu baptizandi apud veteres libellum ex Bibliotheca Fuldensi, excusum apud eundem. Collectas Dominicales. Pręconium Euangelicæ gratiæ per Christum, Moguntiæ in 8. Idiomata quædā linguæ sanctæ in scriptis veteris Testamenti obseruata, ibidem an. 1542. Methodum studij Theologici pariter, & concionalis officij, Coloniæ 1552. Compendiosissimam descriptionem belli Iudaici ex Flauij Iosephi

libris concinnatam, ibidem excusam. De libero arbitrio hominis Christiani, ibidem excusum 1548. Epitomen Romanorum Pontificum à Petro vsque ad Paulum III. Pont. Max. De inspectione, seu visitatione Ecclesiarum, alijsque nonnullis, ad Epanorthosin Ecclesiasticam pertinentibus anno 1564. De Moribus veterum hęreticorum Parisijs 1565. Reiectionem Lutheranismi, & admonitionem ad Catholicam fidem editam an. 1564. Enarrationes (& quidem eruditissimas) Euāgeliorum, & Epistolarum de Tempore, & Sanctis per totum annum cum Concionibus Quadragesimalibus, Parisijs 1565. Insignium locorum vtriusque Testamenti comprehensionem. De absoluta necessitate bonorum à fide operum auctam, & recognitā à Georgio Vicelio iuniore, Coloniæ apud Adolphum Rostium 1575. edidit item Parallela, id est affinia ex sacris, & gentilium libris. Claruit an. 1550. & seqq.

Georgii Zigabeni explicatio in Psalterium. Extat Constantinopoli Græca, vt videbis ad calcem huius Apparatus.

Gerardus non vno modo scribitur, nam & *Gerhardus* & *Girardus* dicitur quod nomen est Germanicæ originis, forsan ab *Erhardo*, quo nomine designatur *vir boni nominis, & virtuti addictus*, vt Græcè dicitur *Eudoxus, Euphemus, Euaristus*. Nos *Gerardum* communiore more scribemus.

Gerardus Bergomensis, Augustiniani Ord. cum Theologiam Parisijs fuisset professus, à Clemente VI. creatus Episcopus Sauonensis, populo suo peste laboranti, magis prodesse quam pręesse studens, & cęnobium D. Augustini Sauonę, quod extra Vrbem erat, suis sumptibus intra Vrbem reducens, scripsit in sextum Decretalium, lib. 1. In libros Sent. lib. 4. In Canticum Canticorum, lib. 1. In Epist. ad Hebræos. Concordantias Epistolarum Pauli cum Salomone. Concordantias Noui cum Vetere Testamento. Quodlibeta duo, lib. 1.

Gerardus Bononiensis, Carmelita, Generalis Prior totius Ord. sui vndecimus, scripsit in lib. quattuor Mag. Sent. Quodlibeta itē varia, & multa, lib. 1. Quæstiones quoque, li. 1. Sermones varios, lib. 2. Summam Theologiæ notabilem incępit, quam morte pręuentus finire non potuit. Obijt Auenione anno 1317. Generalatus sui anno 21. Hæc fermè Tritemius. At Petrus Lucius Carmelita, inquit se vidisse opus Quodlibeticum antiquo charactere in membranis exaratum, cuius initium est. *Quærebantur quadam.* Postrema verò eiusdem Operis verba: *De circunstantia temporis, & de circunstantia loci.*

Gerardus Blancus, è villa Gainacl, Dięceseos Parmensis, Cardinalis, Sermones ad Populum habitos reliquit. Vixit an. 1278. Eisingr.

Gerardus è Brianso ne Theologus, Ord. Minorum, scripsit in lib. 4. Mag. Senten. In septem Psalmos Pœnitentiales. In Dionysium Areopagitam de Angelica Hierarchia. Henr.

Gerardus Busdragus Lucensis, & Episcopus Argolicensis Lecturam super Canone, de Consecratione dist. 3. De aqua benedicta.

Gerardi nescio cuius Cartusiani Tractatum de Oratione crebrò Martinus Doctor Nauarrus in Enchiridio de horis Canonicis citat.

Gerardus Castrius, siue de Castris, Ord. Carmelitarum, de passione Dominica, & Sermones de Sanctis habitos plures scripsit. Floruit an. 1424. Eisingr.

Gerardus Coloniensis, Ord. Præd. librum pręnotatum, Medullam, siue potius, *Medullam* animæ. Alterum de recreatione animæ. Claruit circa ann. 1314. P.P. monast. Ord.

Alter item eiusdem nominis, & patriæ, Sermones de Temp. & de Sanctis, qui uiuebat ann. 1355. ac *Gerardus de S. Laurentio* dicebatur.

Gerardus Dauentriensis ob sanctitatem, appellatus *Magnus*, dięceseos Traiectensis Theologus, & Canonici Iuris peritus, scripsit

De contractibus, & vsuris, lib. 1. De regimine monialium, lib. 1.
De institutione nouitiorum, lib. 1. De incommoditatibus matrimonij, lib. 1.
De conuersatione interna, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 1.
De locatione curę Pastoralis. Incipit autem, *Quæritur an quis possit?*
Sermones varios. Viuebat anno 1384. Tritem.

Gerardus Domarus Lemouicēsis Gallus, Cle. VI. Papæ sororis filius, Ord. Pręd. decimus septimus Ord. sui Generalis Mag. Card. Conc. doctè cōpositas reliquit. Viuebat an. 1342.

Gr.

Gerardus Elten Germanus, scripsit Quæstiones Sententiarum, lib.1. Quæstiones disputatas, lib.1. Sermones & Collationes, lib.1. Varia quoque Philosophica, & alia plераque ait Tritemius, cui viuebat Gerardus iste ann. 1475.

Gerardus Frachetus Lemouicensis, quæ Ciuitas est in Gallia, Ord. Pręd. iussu, Humberti Ord. sui Generalis Magistri, Vitas Patrum eiusdem Ordinis collegit: ex quo pleraque in suum Chronicon se inseruisse testatur Antonius Senensis Lusitanus, qui librū illum & Neapoli, & alibi perlegerat. Vixit ann. 1260. nam & in manibus B. Iordanis Magistri Gen. Professionem emisit.

Gerardi Habbij, Compendium Theologię communis, & vsitatæ: id autem Dialogi forma conscriptum nō paucas soluit quæstiones, ac dubia. Editum est Coloniæ ann. 1573.

Eiusdem Euangelia cum Epistolis, quæ diebus tum Dominicis, tum festis, & alijs, siue funebribus, siue pro alijs necessitatibus summatim distincta, & breuibus hypothesibus illustrata. Apud Petrum Horst, ann. 1575.

Gerardus Haucinus, Ord. Præd. in Mag. Sent. Viuebat anno 1312.

Gerardus Hutingius Dotinchemensis, Gymnasij Montani; quod situm est Coloniæ Agrippinę, Professor, scripsit Vitas quattuor Euangelistarum. Parabolas & miracula è Patribus & alijs Patribus, Orationem Basilij Magni aduersus ebriosos carmine Elegiaco Gręco. Synopsim vtriusque Testamenti: Querimoniam Ecclesię ad Christum pro liberatione à malis.

Gerardus Iansenius, Tractatus decem edidit de Ecclesię veritate, atque auctoritate. Colonię apud Maternum Cholinum 1576.

Gerardus Leodiensis, Ord. Pręd. librum de Doctrina cordis. Incipit, *Præparate corda vestra Domino*. Quo libro cum septem dispositiones proponat faciendas circa cor, disserit perutiliter. Scripsit itē duos alios libros: alterum Sermonū de Tempore: alterum Serm. de Sanctis. Floruit Auctori supplementi Chronicorum, ann. 1313. alijs autem ann. 1270.

Gerardus Magnus. Vide in verbo, Gerardus Dauentriensis.

Gerardus Mathisius Geldrensis Montani Gymnasij, quod est Colonię Agrippinę, Pręfectus. Epist. Pauli ad Rom. exposuit, & alia, vt inquit Eisingr. elucubrauit.

Gerardus Mindensis, Ord. Prędic. Commentaria in Ecclesiasten, præter illa, quæ in Metaphysicen Aristotelis, PP. Monast. Ord. Viuebat circa annum 1314.

Gerardus Monachus S. Quintini, quod est in Morinis Gallorum Pręsidium ad flumen Somam. De translatione reliquiarum S. Crucis, & Coronę Dominicę Constantinopoli Parisios, quas Ludouicus Rex Galliæ ab Imp. Constantinopoleos fuerat consecutus. De miraculis item B. Elizabethę Thuringię Lantgrauię post mortem. Deque Antiphonis, & Responsorijs in die eidem sacro canendis: quibus Hymnos adiecit Petrus Canonicus S. Autberti Cameracensis, qui composuit etiam *Cantica*, quæ vulgo *Conductus* vocant. Ceterum ipse Gerardus viuebat ann. 1270. Henr. de Gandauo.

Gerardus de Monte Professor Colonię, De Concordia S. Thomę Aquinatis, & venerabilis Alberti in multis, in quibus dicuntur dissidere. Viuebat ann. 1540. Eisingren.

Gerardus Moringus, Belga, monachus S. Trudonis, Congreg. Cluniacensis, qui floruit post ann. 1100. cui Theodoricus Abbas dicasse videtur librum de Vita S. Trudonis, scripsit Vitam S. Trudonis, excusus est autem liber Louanij an. 1540. Arnol. Vion.

Gerardus alter Moringus, Theologus, ann. 1533. edidit Cōmētaria in Ecclesiasten, partim paraphrasticè, partim fusiore explanatione, in quibus ab allegorijs abstinens, in literali sensu potissimum hęsit. Incipit, *Causa, quæ auctorem ad Opus hoc, &c.*

Gerardus à Nazaret, Galilęus, primum apud Nazareth, deinde in Mōtana Nigra prope Antiochiam Eremita, Episcopus deinde Laodicęnus, Gręcè, & Latinè doctus, scripsit ad Guilielmum presbyterum, De conuersatione seruorum Dei, librum. Vitam quoque Abbatis Helię, altero libro. De vna Magdalena contra Gręcos, alium. Ad ancillas Dei in Bethania, alium. Viuebat ann. 1140.

Gerardus Odonis Rutenensis è Castro Rodulphi, Gallus, Ordin. Min. decimusoctauus Magister Generalis, Parisijs renunciatus ann. 1329. Io. XXII. Pont. Max. deinde Patriarcha

Antiochenus, & Ecclesiæ Catanensis in Sicilia perpetuus administrator à Clemente VI. Doctor Moralis appellatus, reliquit in quattuor lib. Sent. Cōmentarios. Serm. de Temp. Serm. de Sanctis. Figuras Bibliorum. Quæstiones varias in Logica; & Commentarios in decem libros Ethicorum, qui excusi sunt Venetijs an. 1500. Officium item de Stigmatibus S. Francisci composuit. Qui & in varios Bibliorum libros fertur scripsisse. Sanè citatur à Petro Tartareto in lib. 2. Sent. dist. 3. q. 4.

GERARDVS Riedesfordiensis, De expeditione Asiatica sub Friderico primo & secundo suscepta à militibus Templi. Extabat Viennę Austrię in Cęsarea Bibliotheca.

GERARDVS Rudolphus Grauiensis, De Epistolis Canonicis, Formatis, Pacificis, Commendatitijs, Dimissorijs, in Ecclesia primitiua à SS. Patribus è Generalium Conciliorum Decretis in Nicęna Synodo excogitatis Coloniæ 1582.

GERARDVS Sagredo, Patricius Venetus, è monacho, & Abbate S. Georgij Maioris, quod cęnobium est Venetijs Ord. S. Benedicti, Episcopus Canadiensis primus, & Hungarorum Apostolus, ac Protomartyr fuit, cuius Vitam ex antiquis m. s. atque adeo excusis codicibus collectam, & annotationibus illustratam, Arnoldus Vion emisit in lucem apud Ioan. Baptistam, & Io. Bernardum Sessam fratres, Venetijs ann. 1597. floruit circa ann. 1007. Eius verò corpus ex Hungaria Venetias translatum in proxima Insula Murani est sepultum.

GERARDVS Saonensis Episcopus. Vide in verbo, Gerardus Bergomensis.

GERARDVS Senensis, Ord. D. Augustini Theologus I. V. C. scripsit in primum Sentent. De cōtractibus & vsura. De præscriptionibus. Viuebat an. 1345. Trit. Extat uerò De principio indiuiduationis, & de potentia subiectiua Theologiæ m. s. apud Eremitanos, Patauij.

GERARDVS Siletus, Ord. Præd. Summam de Astris composuit. Ant. Senensis, Lusitanus.

GERARDVS Stredamus Germanus, Cartusianus, Prior domus Apostolorum propè Stro dium, scripsit ad Abbatem S. Hadriani de Giraldi monte.

De decem præceptis, lib. 1.	De cura pastorali, lib. 1.
Speculum Religiosorum, lib. 1.	De septem Sacramentis, lib. 1.
Dialogum de vitijs, lib. 1.	Dialogum de virtutibus, lib. 1.
Sermones de Sanctis, lib. 1.	Sermones de Tempore, lib. 1.

GERARDVS Veluyk. Vide hic infra.

GERARDVS Vuilichius Treuerensis, Ord. Prȩd. reliquit Serm. de Tempore, ac de Sāctis per totum annum, & librum prænotatum Passionale nouum de Sanctis. Floruit an. 1314. & forsan ille ipse est, qui ab alijs scribitur Gerardus Veluykius. De itinere Deserti, siue de Iudaicis disciplinis, & earum vanitate, excusus Venetijs apud Bombergum, ann. 1539.

GERARDVS Verault, Belga, Ord. Min. Prouinciæ Flandriæ, Gandaui, & Dunquerkæ aliquando Guardianus, composuit libellum de prȩstantibus Noui Testamenti Donis, Louanij ann. 1593. Ex officina Io. Masij, & de die Parasceues, ac Resurrectionis Conciones tres. Antuerpiæ apud Io. Leerbergium, ann. 1594. obijt Furnis Oppido Belgij ann. 1596.

GERARDVS Vossius Eburo, Theologus, qui Romæ diu vixit. Gregorij IX. Pont. Max. gesta quædam insignia, & S. Ephrem Syri Opera Latinitate donata, & Romę Scholijs illustrata, edidit. Vide in verbo, Ephrem, & in verbo, Greg. IX.

GERARDVS Zutphaniensis, qui Coloniæ Agrippinæ Theologiam olim publicè profitebatur, reliquit Quæstiones Sententiarum (vt prȩfert inscriptio) Notabiles. Alias item, prȩnotatas, Quodlibetarias, quibus pleraque enodauit. Viuebat an. 1400. Trit. At scio quosdam meminisse alterius Gerardi Zutphaniensis, cui ascribuntur libri De reformatione interiori, seu virium animæ: de Ascensione spirituali: Sermonum item vnus. Sed cum audiam eum editum fuisse vna cum Anonymo quodam De beneficiis Iesu Christi, nec verò locus, vbi excusus sit, indicetur, dubito quin saltem in hac Appendice aliquid cauendum lateat.

GERBERTVS, qui in Gallia anno 995. fuit condemnatus in Synodo Mosoni habita, & deiectus ex Episcopatu Rhemensi, quem malis artibus per fraudem inuaserat, quæ scripserit, & quamnam Orationem habuerit in eadem Synodo, vide in verbo, Mosoni Synodus habita. Hæreticorum autem nostri temporis astus, & impostura fuit, qui Gerberti historiam scribentes, quòd ad Galliarum Episcopos prouocauerit aduersus sibi ad-

uersantem, & per Leonem Legatum vrgnetem Apostolicam Sedem, alto tamen silentio texerunt, quæ contra ipsum obiecta fuerunt, quæ vide in 10. Tom. Baron. Cardin. sub eundem annum. Vide item in verbo, *Rhemensis Synodus*, sub eundem ann. 995. Sanè verò Rhemensem pseudosynodum cogi curauerat, & se in Arnulphi Archiepiscopi superstitis locum sufficit, qui item post Hincmarum, scripsit virulenta aduersus Decretales Pontificum Epistolas, quæ quidem Baron. Card. confutat To. 10. sub ann. 992. pag. 885. primæ Rom. editionis. At postea Rauennas Archiepiscopus creatus est, vt dubitandum non sit, quin palinodiam recantauerit, cum ab Othone Imp. ad quem confugerat, propositus siue commendatus fuit Gregorio Pont. Max. qui Ioan. XV. successit. Vide Aimoinum lib. 4. cap. 45.

Germanus Brixius Antisiodorensis, Canonicus Parisiensis, vir vtraque lingua doctus, & in Theologia piè eruditus, scripsit in Epist. Pauli ad Rom. luculentissimas (inquit Sixtus Senensis) & doctas Homilias num. 8, Sanè verò D. Ioan. Chrysostomi libros sex De dignitate, & onere Sacerdotij, Marpurgi ann. 1537. apud Ceruicornum. Homilias octo priores in Epist. Pauli ad Rom. Parisijs. Babylam martyrem. Tractatum de comparatione Regis, & Monachi Antuerpiæ apud Ioan. Bellerum excusos Latinè reddidit. Epistolas item quattuor gratulatorias. Parisijs apud Vuechelum, preter alia quædam tum soluta oratione, tum metro. Inter quæ extant Elegia in obitum Francisci Deolini, & Epigrammata in obitum Francisci Valesij Francorum Regis ann. 1537. ibidem edita. Viuebat eodem tempore.

Germani Constantinopolitani Episcopi aduersus eos, qui asserunt Dæmones, & impios post multa sæcula veniam consecuturos, Photius in Græca Bibliotheca meminit. Sed & extare audio Sermonem Græcum siue huius, siue cognominis, & quidem Constantinopolitani Archiepiscopi De terminis vitæ. Præterea Σημείωμα. *Animaduersionem* contra Ioannem Metropolitem Naupacti. Quædam item de mansionibus Patriarchicis in magno Canonum volumine Io. Zonaræ. Encomium Beatiss. Virg. Deiparę in Bibl. Regia Gallica. Commentaria in aliquot Dauidicos Psalmos, incerto interprete qui extabant apud Volfgangum Lazium Medicum Viennensem. Homilias de Sanctiss. Virg. Maria m. s. Græcè in Bibl. Imp. Viennę.

Germanus sine cognomento, Ord. Minorum, scripsit Centurias insignium mendaciorũ Lutheranorum. Item Conciones sex; quarum prima est de Matrimonio. Secunda de vita Monastica. Tertia de vitijs vtriusque vitæ. Quarta de Oratione Dominica. Quinta de discrimine veteris & nouę fidei. Sexta de summa præcipuorum fidei capitum.

Germani item Encomium Beatiss. Virginis. Encomium m. s. extat in Cæsarea Bibliotheca Viennæ Austriæ.

Germanus, Confessor, ex Ciciensi Episcopo, Patriarcha Constantinopolitanus. De rerum Ecclesiasticarum Theoria. Extat in To. 6. Bibl. SS. PP. Eiusdem autem nomine editus est Commentariolus ad Orationem Dominicam, qui est insertus eiusdem SS. PP. Bibl. Tomo primo, quem Commentariolum habes ad verbum in ipsa, quam diximus, rerum Ecclesiasticarum Theoria, siue mystica contemplatione. Vixit circa annum 700. quo & Sanctus Io. Damascenus. Atqui siue eiusdem, siue alterius Germani Patriarchæ Constantinopolitani De processione Spiritus sancti: ac liber de infermentato pane, & de Purgatorio igne, & de tribus modis administrandi Baptismi, habentur ad manus.

Germanus Monachus Richenbacensis, Ord. S. Benedicti, Congreg. nouæ Bursfeldensis, vir doctus, & in Mathematicis disciplinis apprimè versatus, Ptolemęi tabulas Cosmographicas, quę iamdiu interierant non solum repperit, verum etiam ita scitè instaurauit, vt noui Operis potius auctor, quàm instaurator fuerit habitus, scripsit igitur In Cosmographiam Ptolemęi, libros septem, quos Paulo II. Pont. Max. dicauit. Incipiunt, *Non me fugit Beatissime Pater.* De locis mirandis, lib. 1. *Quoniam, vt ait Augustinus.* Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Viuebat an. 1470.

Germanus Vecchius Vtineusis, monachus Camaldulẽsis, scripsit carmine Etrusco in septem Psalmos Pœnitentiales, atque edidit libellum prænotatum *Lachryma Pœnitentiales.* Historiam item Foroiuliensium; quam m. s. vidi; editionem autem mors prohibuit.

Gertrvda Abbatissa, natione Germana, nobilibus orta natalibus, cuius Pater Hakebornensis Dominus, à prima ætate vitam elegit monasticam in Cœnobio Rodaldesdorffiensi, Ord. S. Benedicti, Congreg. Hirsaugiensis reformatę Cluniaci. In eo autem Abbatissa, ann. 1251. creata, sequente anno ad monasterium Helfftæ (quo monasterium Rodaldesdorffense translatum est) vbi soror eius Mectildis erat sanctimonialis, transmigrans, eximię sanctitatis perfectione cum Deo familiariter coniuncta, composuit quos habemus ipsius libros, qui è Germanico Latini facti à Ioanne Lanspergio Cartusiano, vna cum eiusdem Gertrudis exercitijs spiritualibus, Louanij prodierunt. Primus est. De vita S. Gertrudis, siue insinuationum Diuinæ pietatis, libri quinque, qui deinceps Italicè sunt versi à Vincentio Bondio, & Venetijs apud Iolitos excusi ann. 1588. Obijt ann. Dom. 1290.

Gervasivs Ricobaldus, Italus, Ferrariensis, vitas Rom. Pontificum à S. Petro ad annum Christi 1300. deduxit, quo viuebat. Raphael Volaterr.

Gervasivs Tornacensis, Canonicus Suessionensis. De diuina quattuor energumenorum liberatione, quæ contigit apud Suessiones, an. 1582. In qua sacrosanctę Eucharistiæ veritas, & virtus eluxit: excusus autem apud Gulielmum Calderium ann. 1583. Parisijs.

Gervasivs Tilgeriensis (alijs Tibelensis) Henrici Secundi Anglorum Regis nepos, scripsit Historiam Terræ sanctæ, lib. 1. De mirabilibus Orbis alterum. Chronicorũ tres Inscriptos, De ocijs Imperialibus, De origine Burgundionum librum, Illustrationes Galfridi Monumetensis. Viuebat ann. 1210.

Gervndense Concilium ann. Domini 517. Hormisda autem Papa iam quarto anno Pontificatum Summum regente, atque adeo mandante, vt Concilium illud haberetur. Pręfuit Ioannes Tarraconensis Episcopus, ad quem scripsit Hormisda. Extant huius Concilij Canones decem in To. Concil.

Gesta collationis Carthagine habitæ Honorij Cęsaris iussu inter Catholicos, & Donatistas coram Marcellino V. C. Trib. & Not. P.C. Varanis V. C. Opus non solum Theologis, sed etiam Iurisconsultis perutile. Papirij Massonis studio primò emissum est cum m. s. codice Pithæi collatum.

G I

Gilbertvs Anglus, Monachus, & Abbas in Anglia, stylo & spiritu vsque adeo Bernardo similis, vt eodem visus sit ore, ac lingua eloqui, scripsit in tria Cantici Canticorum capita, octo suauissimos, & elegantissimos Sermones, incipiens vbi S. Bernardus morte præuentus finierat, hoc est ab eo loco tertij capitis: *In lectulo meo quæsiui per noctes*, vsque ad locum illum quinti capitis. *Dilectus meus candidus, & rubicundus*, ad quem cum peruenisset obijt anno 1200.

Gilbertvs Crab Scotus, De integritate Beatæ Mariæ semper Virginis. Viuebat anno 1522. Eisingrenius.

Gilbertvs Gallus, Theologus, Orator, & Poeta, qui linguam Italicam optimè nouit; ex eadem in Gallicam vertit Dialogum de solatio cursus naturalis humani, quo agitur de fide Christiana contra Iudæos. Lugduni editus est ann. 1558. apud Ioannem Dogerollum. Alterum item de humilitate Tractatum vertit, ibidem excusum. Viuebat nostra ætate.

Gilbertvs Filholius, vir multiplici rerum scientia prędítus, Abbas Nealphę veteris in Gallia; cuius cęnobio quiquagintaquattuor annos religiosè pręfuit, scripsit hac ętate sacram Regum Historiam, heroico carmine duodecim libris expressam, quam cum eiusdem Auctoris Notis, & Chronologia, Aegidius Gorbinus Parisijs emisit, anno 1587. Scripsit item Orationes plures Latinè habitas, & Epistolas nonnullas, versibus item Latinis Ecclesiasten, filium Dauidis, Acta Apostolorum, ac Psalmos, reddidit. Præterea festa sollemnia totius anni, Bucolica, Odas, Elegias, Epigrammata, Satyras, & duodecim libros Irinicon. Hęc autem omnia hæredes asseruare professi sunt, & propediem se emissuros in lucem.

Ceterùm

Ceterùm, quod ad ſacram Regum hiſtoriam pertinet, in qua nouum dicendi genus vſurpauit, aliqua ſunt, quæ Lectorem prænoſſe expedit, quæ cum in Epiſtola ad Lectorem ipſum prænotentur, ad eandem illum amandamus.

GILBERTVS Folioth Anglus, Canonicorum regularium Leceſtrienſis Abbas, Epiſcopus Grefordienſis, atque Londinenſis, Vitas aliquot Sanctorum Angliæ ſcripſit. Viuebat ann. 1190.

GILBERTVS Genebrardus, Gallus, vt ex ſcriptis eius conſtat, Aruernus, quę regio fœcunda & hominum doctorum, & Martyrum fuit, monachus Ord. S. Benedicti, Congreg. Cluniacenſis (profeſſus eſt enim monaſticen in monaſterio dicto *Mauſac*, non procul Riomato (Gallicè *Rion*) oppido Aruerniç) Theologus Pariſienſis, & Hebraicarum literarum in eadem Academia plures annos profeſſor Regius, vir noſtri ſeculi doctiſſimus, & hæreticorum expugnator acerrimus, cum ſapientię, & zeli ſui ſpecimen inſigne dediſſet, creatus eſt Aquenſis Archiepiſcopus. Quo in munere multa perpeſſus, ac denique mortuus eſt: Scripſit autem eruditos libros, quorum alij Didactici, alij Hiſtorici, alij mixti, alij fuere HebraicoLatini. Et horum quidem magna ex parte Catalogus, cum Pariſijs anno 1591. prodijſſet ex Officina Sebaſtiani Niuellij à nobis auctus, & expenſus eſt: ſunt autem.

DIDACTICI.

1. De ſancta Trinitate libri tres cōtra huius ęui Trinitarios, Antitrinitarios, & Authotheanos. His præpoſita eſt Summa ſeſſionum Synodi, quam miniſtri Poloni cum Trinitarijs Petricouię habuerunt, ex amici Poloni Epiſtola. Porrò in tertio libro horum trium exponitur Athanaſij Symbolum, atque à contumelijs Valentini Gentilis vindicatur. Pariſijs apud Ioannem Benenatum ann. 1569. & apud alterum Typographum Aegidium Gorbinum ann. 1586. ibidem. Veruntamen in his libris obſeruandum eſt, quod ſapienter monuit Card. Bellarminus inquiens, *Gilbertus Genebrardus libro ſecundo de Trinitate non rectè tribuit Caluino, quòd dixerit in perſonis non comprehendi eſſentiam. Nam vt perſpicuum eſt ex libro de perfidia Valentini Gentilis Geneua excuſo, & ex ipſo etiam loco, quem Genebrardus adducit, ideſt libro primo Inſtitut. cap. 13. §. 25. Valentinus dixerat. Trinitatem eſſe trium vnitatem, & illa alia declarauerat Eſſentiam, Filium, & Spiritum Sanctum, quibus verbis poſuerat Eſſentiam loco primæ perſona, & eam numerauerat cum alijs duabus. Hæc enim ſunt verba Gentilis. Tria, inquit, concurrunt in Trinitate. Eſſentia, quæ dicitur Pater, Filius, & Spiritus ſanctus. Atque hæc eſt vera Trinitas, quæ eſt Trium vnitas, non quattuor: quidquid dicat Dominus Caluinus de etymo. Hoc verò delyrium refellens Caluinus, ait in Trinitate non comprehendi Eſſentiam, quaſi ſit vna ex numero trium, ſed includi in omnibus tribus. quod quidem veriſſimum eſt, atque vtinam ſemper ſic erraſſet Caluinus.* Hæc Bellarm. Bellar. Card. To. 1. cōtrou. 2. libro 2. de Christo, ca. 6. ad finem.

Quin & quòd Genebrardus, Lindanus, & alij Caluino tribuunt errorem Autotheanorum, hoc eſt, eorum, qui dicunt Chriſtum eſſe Deum [illegible]ſo, non à Patre, idem Bellarminus varijs rationibus negat hunc fuiſſe errorem. V[illegible] Bellarm. Tom. 1. controu. 2. lib. 2. de Chriſto, cap. 6. & 19. qui tamen denique mo[illegible]odum loquendi Caluini, dicentis filiũ habere à ſe eſſentiam, ſimpliciter eſſe repudiandũ, ac contrario modo loquẽdum.

At quòd item Genebrardus dixerit Deum eſſe αὐτόθεον, quod & alia voce perſpicax Iulius Cæſar Scaliger verſus finem ſui Operis de ſubtilitate aduerſus Cardanum, dixit αὐταυτόν reſpondeo cum noſtro Franciſco Suarez eximio Theologo, quod dicitur ex ſe, vel à ſe eſſe, licet poſitiuum eſſe videatur, tamen ſolam negationem addit ipſi Enti, nam ens non poteſt eſſe à ſe per poſitiuam originem, & emanationem, dicitur enim à ſe, quatenus ſine emanatione ab alio habet eſſe, per quam negationem declaramus poſitiuam, & ſimplicẽ perfectionem illius entis, quod ita in ſe, & eſſentia ſua claudit ipſum exiſtere, vt à nullo illud recipiat, quam perfectionem non habet illud ens, quod eſſe non habet, niſi illud ab alio accipiat. Et in hunc modum exponendi ſunt aliqui Sancti, cum dicunt Deum eſſe ſibi cauſam ſui eſſe, vel ſubſtantiæ ſuę, aut ſapientiæ. Sic Hieron. in Epiſt. ad Epheſ. 3. ait: *Deus ſui origo eſt ſuaque cauſſa ſui.* Et Auguſt. lib. 83. quæſtionum, quæſt. 15. & 16. ait Deum eſſe cauſam ſapientiæ ſuæ. & 7. de Trinit. c. 1. loquens de Patre, inquit: *Quod illi eſt cauſſa, vt ſit, eſt*

etiam

etiam caussa, vt sapiens sit. Hæ namque locutiones omnes negatiuè interpretandæ sunt: Videtur autem Lactantius, qui Deum ait se ipsum fecisse lib. 1. de falsa religione cap. 7. prędictam expositionem admittere, dicit enim etiam ex tempore se Deum fecisse, ac pro fundamento sumit fieri non posse, vt id quod est, aliquãdo non cęperit, qui error in hoc sen su tam est absurdus, vt impugnatione non egeat. Porrò ad Didacticos Genebrardi libros referuntur, qui scripti sunt

2 Ad Iacobum Schegkium Schorndorffensem, Philosophum, & Medicum, assertionibus sacris de Deo sese temerè immiscentem, ac tribus ipsius de S. Trinitate libris, modo pro Sa bellianis, modo pro Trinitarijs, inconstantissimè obtrectantem responsio. Parisijs apud Aegidium Gorbinum ann. 1575.

3 Ad Lambertum Danæum, Sabellianismo doctrinam de S. Trinitate inficientem, cũ libello Francisci Iordanis Theologi Parisiensis aduersus eundem. Ibidem apud eundem Gorbinum ann. 1581.

4 Contra R. Iosephum Albonem. R. Dauidem Kimhium, & alium quendam Iudęum Anonymum nonnullos fidei Christianæ articulos oppugnantes. Parisijs apud Martinum Iuuenem, ann. 1566.

5 Psalmi Dauidis, vulgata editione, Kalendario, Hebræo, Syro, Græco, Latino, Hymnis, argumentis genuinum, & primarium sensum breuiter aperientibus exornati. Parisijs apud Dionysium du Val 1578.

6 Psalmi cum fusioribus Commentarijs, ad Gregorium XIII. Pont. Max. apud Petrum Hullerium, ann. 1577. & 1581. 1588.

7 Canticum Canticorum Salomonis versibus Iambicis, & Commentarijs explicatum aduersus Trochaicam Theodori Bezæ paraphrasin. Parisijs apud Aegidium Gorbinum annum 1585.

8 Ioel Propheta cum Annotationibus, & versione trium Rabbinorum, Salomonis Tar brij, Abrahami Abben Ezræ, Dauidis Kimhy, & Chaldeæ paraphrasis. Parisijs apud Martinum Iuuenem 1563.

9 Oratio funebris in Petrum Danesium Episcopum Vaurensem. Parisijs apud Martinum Iuuenem 1577.

10 Præfatio, & Notæ ad libros quinque Claudij Espencæi Theologi Parisiensis de Eucharistia, & de eiusdem adoratione, & in Tractatulum de Missa publica, & priuata, posthu mos sibi testamento relictos, & commendatos. Parisijs, apud Huillerium, ann. 1573. Historici.

11 Tabella, & summaria descriptio temporum. Parisijs apud Martinum Iuuenẽm. ann. 1564.

12 Chronologiæ sacræ liber. Louanij anno 1570. Coloniæ autem ann. 1571.

13 Chronographiæ libri qu[illegible]or. Quorum priores duo sunt de rebus Veteris popu li, & præcipuis quattuor mi[illegible]ni gestis: Posteriores alij recentes historias reliquorum annorum complectuntu[illegible] ad Greg. XIII. Pont. Maximum, apud Martinum Iuuenem ann. 1580. apud Aegidium Gorbinum, & Michaelem Sonnium 1585. & Coloniæ ann. 1586.

14 Notæ Chronicæ siue ad Chronologiam & vniuersam historiam methodus. Parisijs apud Petrum Huillerium: Aegidium Gorbinum, & Martinum Iuuenem ann. 1584.

Sed vt redeamus ad ipsam Chronographiam Genebrardi, sciendum est, eam cum non semel prodijsset in lucem, auctiorem denique atque emendatiorem excusam fuisse. Parisijs ann. 1600. apud Ambrosium Drouartium typographum.

Et priores quidem duo libri cum sint, vt dictum est, De rebus veteris populi, & præcipuis quattuor millium annorum gestis: quæ sunt in sex ætates distincta: Doctrinam etiam Ecclesiæ ad vniuscuiusque ætatis calcem promulgatam per Prophetas, eiusque continuationem habẽt. Quod quidem in prioribus editionibus, præterquam in ea quæ emissa est, ann. 1588. haud extabat.

Posteriores duo libri ex Arnaldi Pontaci Vasatensis Episcopi Chronologia aucti, recen

tes

tes historias reliquorum annorum complectuntur: easdem nimirum, cum Ecclesiæ doctrinæ, cōtinuatione post singula secula adtextas ab ipso Genebrardo; &(quod ad hoc attinet) sane vtilissimè. Ea enim continuatio vniuersæ historię speculum est, in quo cum Catholica veritas quasi vnico aspectu, tum simul imposturæ Magdeburgensium Centuriatorum, aliorumque hæreticorum cernuntur.

Adiuncti sunt autem ipsi Chronographię libri Hebręorum Chronologici eodem interprete Genebrardo: de quibus mox. Ceterum, quoniam ipse Genebrardus iam ex hac vita decesserat, Petrus Victor Palma, Caietanus, appendicem Chronographię imitatus eundem, adtexuit vsque ad annum Dom. millesimum sexcentesimum. At quod attinet ad libros Hebręorum Chronologicos adiunctos huic Chronographiæ, eam (vt ipse ait) ob causam, vt ex ijs, quę Rabbini aut asserunt, aut recitant in officio Lugentium, constet quibus veritatis Catholicæ hostes argumentis facilius conuincantur. Hęretici autem, qui validam illam, è Machabęorum libris pro Purgatorio auctoritatem eludere conantur, videant, quinam vel antiquitus mos fuerit orandi pro mortuis apud Hebræos. Ac tamen videat cordatus, & pius Lector, quousque sibi liceat hosce libros legere, cum Index librorum prohibitorum à Clemente VIII. Pont. Max. emissus habeat inter alia hęc verba: *Mens ipsius non est, eos propterea vllatenus etiam sub illis conditionibus permittendi, aut tolerandi, sed specialiter, & expressè statuit, & vult, vt huiusmodi impij Thalmudici, Cabalistici, aliique nefarij Hebraorum libri, omninò damnati, & prohibiti maneant, & censeantur, atque super eis, & alijs libris huiusmodi, pradicta constitutio perpetuo, & inuiolabiliter obseruetur.* De libro verò *Magazor*, quem Genebrardus ait inscribi *Mahzor*, cuius partem suæ Chronographię adtexuit; Romanus Index eiusdem Pont. Max. hæc item habet. *Ad hac sciant Episcopi, Ordinarij, & Inquisitores librorum, librum Magazor Hebraorum, qui continet partem officiorum, & cerimoniarum ipsorum, & Synagoga Lusitanica, Hispanica, Gallica, Germanica, Italica, aut quauis alia vulgari lingua, praterquàm Hebraa, editum, iam diu ex speciali Decreto rationabiliter prohibitum esse: idcirco prouideant illum nullatenus permitti, aut tolerari debere, nisi Hebraica lingua pradicta.*

At vt Genebrardo mirandum est, quid venerit in mentem, vt quartum librum Esdræ ad Canonem pertinere vellet, sic expediet Lectori, vt cum primam partem Chronographiæ Genebrardi legerit ab Adamo vsque ad Christum, videat simul quæ Benedictus Pererius noster adnotauit in Genesim, & in Danielem Prophetā, quod ad seriem tēporum attinet.

Quin & cum Ioannes Deckerus, & Simon Fridelius Theologi è nostris, accuratè huic negotio Chronographico per se quisque nauauerint, multaque in Genebrardi Chronographia obseruauerint, ea, si quando prodierint in lucem, spero non exiguam lucem allatura. Et quidem nos cum post primas nostrorum Operum editiones de illa sic locuti essemus, vt alijs eam pręferre videremur, cupimus legi, quæ in hoc Apparatu in verbo, Chronographi, & in verbo, Ioseph Iudæus, & in libro De omnium Gentium historicis, in secundo Tomo Bibliothecæ Selectæ Venetijs editæ, scripsimus.

Quin & cum ipse Arnaldus Pontacus Episcopus Vasatensis Chronologiam Eusebij à se emendatam, nouissimè protulerit in lucem, expediet, vt cum ipsa Genebrardi conferatur, sic enim post hac minus inoffenso pede Lector in seriè temporum progredietur.

15 Porrò Genebrardus scripsit De Sibyllis ad librum Perionij. De vita Sanctarum mulierum Veteris Testamenti. Parisijs apud Federicum Morellum ann. 1585.

16 Flauij Iosephi Opera Gallicè è Gręco repręsentata, libris ex Hebręo aucta, Chronologijs, figuris, annotationibus, Indicibus illuminata: Parisijs apud Michaelem Sonnium ann. 1578. & in 8. apud Carolum Rogerium 1588.

MIXTI.

17 Opuscula aliquot, pręsertim contra nostræ tempestatis Politicos. Parisijs apud Aegidium Gorbinum in 8. an. 1589. & 1590.

18 Varia Opuscula è Rabbinis translata. Parisijs in fol. apud Martinum Iuuenem 1575. & Aegidium Gorbinum 1584.

19 Opuſcula è Grȩcis conuerſa, nempe Liturgia myſteriorum ante conſecratorum, è Cretenſi codice, Liturgia pro dormientibus, ſiue defunctis. Officium de Angelis & Sanctis: Canon ſiue Bulla contra hæreſes præcipuas, Menologium ſiue Calendarium Sanctorum totius anni. Tituli capitum 122. Euchologij. Zacharias Epiſcopus Mytilenenſis cōtra æternitatem Mundi à Philoſophis conſtitutam, è Bibliotheca Regia. Baſilij, & Nazianzeni breuiſſimus Dialogus de inuiſibili Dei eſſentia. Pariſijs in folio apud Michaelem Sonnium ann. 1575.

20 Origenis Adamantij Opera partim cum Græca veritate Bibliothecæ Regiæ collata, partim libris recens verſis aucta, partim prȩfatione, collectaneis, Notis illuſtrata, in folio, Pariſijs apud eundem 1574. Nos autem vbi de Origene agimus in hoc noſtro Apparatu, contrarium vnà cum pleriſque ſentimus de illo, quem Genebrardus conatur ab omni ęrrore defendere. Vide in verbo, Origenes.

21 Orationes tres è Lerinenſi Bibliotheca in publicum productæ, videlicet vna funebris D. Hilarij Arelatenſis de S. Honorato, Altera D. Eucherij Lugdunenſis de laudibus Eremi, tertia Fauſti Regienſis de inſtructione Monachorum. Pariſijs apud Aegidium Gorbinum in 8. an. 1578.

At quod Genebrardus *Sanctum* vocet Fauſtum Regienſem, nos non ita appellandum cenſemus. Vide in verbo, Fauſtus.

HEBRAICO LATINI.

22 Iſagoge ad legenda & intelligenda Hebræorum, & Orientalium ſine punctis ſcripta, cum Tabulis artium, & ſcientiarum vocabula exhibentibus ad Sixtum V. Pont. Max. Pariſijs in 4. apud Petrum Rainerium ann. 1587.

23 De metris Hebraicis Rabbi Dauid Chimki Hebraicè, & Latinè cum annotationibus. Pariſijs in 16. apud Gulielmum Morellium, & Martinum Iuuenem.

24 Trium Rabbinorum, Salomonis Tarchij, Abrahami, Abben Eſræ, & innominati cuiuſdam Commentaria in Canticum Canticorum in Latinum verſa Pariſis in 4. apud Martinum Iuuenem ann. 1570.

25 Symbolum fidei Iudæorum, Precationes pro defunctis, commemoratio Diuorum, Ritus nuptiarum Hebraicè & Latinè. Pariſijs in 8. apud eumdem 1569. Seder olam zuta, & Cabbala R. Abraham, & capita R. Moſe, de Meſſia Hebraicè, & Latinè. Pariſijs in 8. apud eundem 1572.

26 Seder Olam Rabba Hebraicè cum Latina è regione verſione, & notis Baſileæ in 8. apud Amb. Frobenium 1580. At expediebat, vt Genebrardus cum hæc verteret, adnotaſſet errores, qui in eis extant. Vide in verbo, Seder Olam, & in verbo Cabbala, & quę paulo antea diximus ex Indice Romano librorum prohibitorum in hoc Apparatu.

27 Scholia, & Tractatus quattuor in Grammaticen Hebræam Clenardi ad abſolutiorem linguæ ſanctæ inſtitutionē. Pariſijs apud Martinū Iuuenem in 8. & 4. ann. 1564. 1582.

Alphabetum Hebraicum. Et indicata pſalmorum primi & ſecundi Lyrica, ad formam Pindari, Strophe, Antiſtrophe, & Epodo, apud eundem ann. 1567. 1572. 1584. in 8. & 4.

Qui nondum erant editi vſque ad annum 1591. *quique num poſtea prodierint, haud nobis innotuit, niſi quidam, de quibus infra.*

1 Annotationes & Hebraiſmorum explicationes in ſacros omnes Veteris, & Noui Teſtamenti libros ad Nicolaum Peleueum Cardinalem, Rhemorum, & Senonum Archiepiſc.

2 Aduerſariorum ſacrorum libri.

3 Vetus Teſtamentum vulgata editione cum Commentariis ad recentiorum omnium hæreticorum Biblia, & annotationes abolendas.

4 Nouum Teſtamentum vulgata editione cum Commentariis eadem, qua Vetus, methodo, & ratione.

Qua-

5 Quadragesima, siue de hæresibus & blasphemijs Caluinitarum, circa omnem propositam materiam ex eius Concionibus præsertim Stephanianis ann. 1583. & 1587. Seuerinianis 1576. Marianis 1577. Bartholomæanis 1578.

6 Symbolum Patrum Nicenorum, & Constantinopolitanorum commentarijs explanatum, & ab impura Trinitariorum, Caluinitarum, Vbiquitariorum doctrina vindicatum.

7 De duabus Christi naturis, & vnica persona aduersus Seminestorianos Geneuenses, & Semieuthychianos, siue Vbiquetarios Germanicos.

8 De potestate Ecclesiæ.

9 De Antichristo, & eius regno, contra cuiusdam Lasicij Crassi, & Epicuræi ventris eiectiones.

10 Paratitla Talmudicæ doctrinæ, siue Iuris veterum Hebræorum. Vide autem in hoc Apparatu in verbo, Talmuld.

11 De Spiritu sancto aduersus Trinitarios Transyluanos, Græcorum errorem in peius vertentes.

12 Doctus aliquis Anonymus de Spiritussancti ab vtroq; processione Græcè, & Latinè.

13 Simeon Thessalonicensis de septem Ecclesiæ mysterijs ante sexcentos annos florens, è quo apparet Ecclesias Orientales in numero, & administratione Sacramentorum, Occidentalibus cõgruere, Latinè & Græcè. Interpretatio aliquot capitum de vsu & ritibus septem Sacramentorum in Præfationis locũ ex veteribus Ecclesiæ Græcæ & Syriacæ patribus. Item ex Euchologio, Cabasila, Hieremia Patriarcha.

14 Noctes Romanæ.

15 Hæreticos nostri seculi communia habere omnia cum veteribus, & damnatis hæreticis, nihil proprium, ne de suis inuentis, & restituta Euangelij luce gloriari pueriliter possint, vt solent.

16 Discordia Caluinitarum, & Lutheranorum implacabilis, in cunctis penè rebus, & capitibus de Religione, contra quorundam Ministrorum impudentiam, qui contrarium persuadere conati sunt libro falsissimè inscripto, *Concordia Caluinistarũ & Confessionistarum.*

17 Commentarij in Iob.

18 Absoluta linguæ sanctæ institutio, siue Tabulæ Clenardi in Grammaticem Hebræã instructæ annotationibus, praxi, radicibus omnibus, ac vocabulis alijs subobscuris. Tractatibus de ministerialibus literis, accentibus, numeris, sintaxi, poetica, figuris, rebus denique ceteris ad plenam linguæ absque magno labore, & longa disquisitione cognitionem necessarijs.

19 Syriacorum, quatenus ad Noui Testamenti Syriacè, & Patrum Syriacorum intelligentiam, atque interpretationem confert: nam communia cum Hebræis, Chaldæis, Talmudicis, Rabbinis è publicatis ipsorum Dictionarijs peti possunt.

Sed postea emissi sunt in lucem ab eodem Genebrardo Psalmi Dauidis Kalendario Hebræo, Syro, Græco, Latino, argumentis, & commentarijs genuinum sensum eorum, Hebraismosque locupletius quàm antea aperientibus, in duas partes diuisi, & indicibus locorum S. Scripturæ, & Hebraismorũ, & quibusdam alijs aucti. Lugduni apud Iuntas ann. 1592.

In Psalmos item Dauidis vulgata editione Commentariorum à Genebrardo instructorum pars secunda: trium postremorum psalterii librorum idest à Ps. 72. vsque ad finem expositionem continens. Ibidem apud eosdem Iuntas.

De sacrarum electionum iure, & necessitate. Lugduni apud Io. Pillehotte an. 1594.

GILBERTVS Theologus, cognomento Magnus, Anglus, monachus Ord. Cisterciensis, qui claruit ann. 1280. scripsit pro Christo Domino, contra Gentiles, lib. 1. Commentaria in Psalmos, Historiarum lib. 1. In Oraculum Cyrilli, Concionum lib. 1. Collectaneorum ex Doctrinali, lib. 1. Commentarios in scripturas.

GILBERTVS Nicolai Doctor Parisiensis, Ord. Minorum, & ante vnionem Vicarius generalis Cismontanus scripsit in regulam Fratrum Minorum circa ann. 1500. Henr. Villot.

GILBERTVS Parisiensis (ait Sixtus) Sorbonæ doctor, aptauit in Prouerbia Scholasticam postillam, cuius meminit Vincentius Bandellus in Tractatu de Conceptione.

Gilbertus, qui Henrico de Gandauo, Gilebertus, cognomento Porretanus insignis Philosophus, ac Theologus, in Concilio Rhemensi habito ab Eugenio III. Pont. Max. iudicium subire iussus est, accusantibus Arnoldo, & Calone Archidiaconis Ecclesiæ Pictauiensis, in qua ipse Episcopi munere fungebatur. causam suam sic egit, ut Synodi iudicio vir magnus nullam infamiæ notam retulerit, vix tamen intellectus est. Proposuerat in publico hominum consessu placita quædam de Trinitate, atque ob eam causam, quasi de Deo impiè sentiret, delatus ad Pontificem Maximum fuerat. Placita illa, accusationisque exitum, Otho Frisingensis, lib. 1. de Friderico cap. 55. 56. 57. vir clarus, qui tunc uiuebat, pluribus tradit: Quattuor scilicet, Porretano obijciebantur; Primò, quòd assereret Diuinam essentiā non esse Deum. Secundò, proprietates personarum non esse ipsas personas. Tertiò, Theologicas personas in nulla prædicari propositione. Quartò, diuinam naturam non esse indeterminatè incarnatam. De tribus vltimis ob exortum Cardinalium contra D. Bernardum, & Gallos Episcopos tumultum, simul ob Theologicas rationes hinc inde habitas, nihil est decretum. De primo Summus Pontifex definiuit. Gilbertus autem Summi Pontificis sententiam reuerenter excipiens, Archidiaconis suis in gratiam receptis, cum ordinis integritate, & honoris plenitudine ad suam diœcesim reuertit. Vide D. Bernardum super Cantica Serm. 80. Porrò Rhemense de hac re Concilium celebratum est anno Do. 1145. Scripsit Cōmentarios in Psalterium. In D. Ioan. Euangelium. In omnes D. Pauli Epist. In Boetij libros de Trinitate. Opus sex principiorum, quod ad supplementum Categoriarum Aristotelis Latino, & Græco Sermone circumfertur.

Gilbertus Episcopus, qui postea Syluester II. Pont. Max. è monacho cœnobij Floriacensis, in Gallia, Ord. S. Benedicti, ob singularem eruditionem Archiepiscopus Rhemensis factus, scripsit Dialogum pulcherrimum, cuius interlocutores sunt ipse, & Leo Nuntius Apostolicus. De Arithmetica nonnulla Opuscula. De Sphæra, lib. 1. De compositione Astrolabij, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Reliqua de eodem, vide in Syluestro II. Papa, apud Arnoldum Vion in ligno Vitæ.

Gilbertus Tornacensis nobilibus parentibus ortus, Ord. Minorum edidit Sermones Dominicalium, & aliorum festorum dierum. Composuit Sermones de statibus hominum varijs, quorum initium: *Rogatus pluries, vt varij sunt amantium affectus*. Extat liber eiusdem prænotatus, *Rudimentum doctrinæ*. Circumfertur autem nomine cuiusdam *Guiberti Tornacensis* (quem forsan haud temerè eumdem cum isto Gilberto quis putauerit) Tractatus de officio Episcopi, & de Ecclesiæ cæremonijs. Viuebat anno 1242.

Gildas Albanius è Regia Britannorum stirpe. De concordia Euangeliorum. De victoria Aurelij, atque Ambrosij. De Actis SS. Germani, & Lupi.

Gildas alter, cognomento *Sapiens*, & Sanctus Abbas, atque Confessor, reliquit De excidio, & conquestu Britanniæ librum, & alterum, siue Epistolam, qua Ecclesiasticum ordinem acriter corripuit. Vterque extat in Bibl. SS. PP. Eius autem natalem diem in Britannia celebrari 4. Kal. Februarij notat Io. Molanus in Martyrologio.

Gildas alius à Superiore, Britannus, monachus Benedictinus, Congreg. Benchorensis, qui uixit anno 860. scripsit Breuiarium historiarum. Arnold. Vion.

Gilo, Gallus, monachus Cluniacensis, iussu Pontij Abbatis, anno Domini circiter 1222. scripsit Vitam Sancti Hugonis Abbatis Cluniacensis, quæ extat m. s. Idem Arnoldus Vion.

Giselbertus, Anglus, monachus, & Præpositus monasterij Vuestmonasteriensis in Anglia, Congreg. Giribennæ, qui floruit ab anno 1090. ad 2010. Scripsit Homilias in Canticum Canticorum. Commentarios in Esaiam, & in Hieremiam. Et aduersus Iudęos, & disputationem ad S. Anselmum Episcopum de casu Diaboli.

Giselbertus, Monachus, Monasterij Cluniacensis, & S. Petri Abbatis discipulus, qui viuebat anno 1130. scripsit inter alia, Epistolam insignem ad Petrum de S. Ioanne, quæ excusa est cum Epistolis S. Petri Abbatis.

Glossa

G L

Glossa in Biblia, siue in Diuinam scripturã, quæ dicitur ordinaria collecta fertur à Strabo discipulo Rabani, quæ quidem magnas habet vtilitates, quippe quæ ex veterum Patrum scriptis fuit concinnata, de quorum singulis suo egimus loco. Interlinearis item Glossa ex iisdem hausta fontibus ab Anselmo Laudunensi, multa breuiter, & quasi punctim, sed doctè & accuratè attingit. Nicolai verò Lyrani adiũcta moralis expositio doctis non omnino satisfacit, pia tamen est, ac commoda videtur; sed subtilior altera, quæ est Hugonis Cardinalis, licet ipsa quoque sit breuis, atque ieiunior. Ceterum Glossam tum ordinariam, tum interlinearem, ac Postillam Nicolai Lyrani, cum Pauli Burgensis Additionibus, magno studio repurgarunt Iacobus Cneillyus, Franciscus Feuardentius, Io. Dadræus, viri celebres, atque Theologi Parisienses, additis ad marginem Auctoribus, & locis è quibus sententiæ fuere decerptæ. Id autem Opus primò Lugduni, mox Venetijs, vbi & tertiò nunc recuditur apud Variscum hoc anno 1603. Sanè verò accuratam illam operam, quam insignes ipsi Theologi in ea posuerunt, integram præstare non potuerunt, vrgentibus Typographis editionem, & tumultibus Gallicis rem literariam interturbantibus.

At demum, quæ Notæ in vniuersam D. scripturam ab Emanuele Sà prodierunt, si cum interlineari conferantur, non parum afferunt lucis, cum & pleraque ipse resecuerit, quæ nõ erant eorum Patrum legitima quibus ascribebantur. Vide in verbo, Emanuel Sà.

Glossae magnæ in sacram Genesim Tomus primus auctore Ascanio Martinengo Brixiano Abbate. Vide in verbo, Ascanius Martinengus.

Glossae Canonici Iuris, siue Decretorum, Decretalium, & Clementinarum suos habuerunt Auctores; Decretorum quidem, Laurentium Tancredum, Hugutionem, Ioannem Teutonicum, & Archidiaconum. At cum Ioannes Teutonicus reliquis præferatur, cum Textu ferè editur, licet ipsi quoque Additiones insertæ fuerint Bartholomæi Brixiensis, & Archidiaçoni.

Prima Additio est statim initio Decreti.
Secunda, Cap. in istis, §. leges, 4. dist. in fine vlt. glos.
Tertia, 10. d. c. lege Imperatorum, in verbo, Diuisiones.
Quarta, 12. d. c. illud, verbo, contrario modo, in fine.
Quinta, 63. d. c. Salonitanæ. verbo, sub excommunicationis, in fine.
Sexta, 1. q. 1. c. qui studet in glossa vlt. in fine, dimisit. Ibi. Io. tamen dicit, vel, vt alij Tancredus in id fin.
Septima, 2. q. 1. c. in primis, verbo, expedisse in glo. mag. in fi. ibi, hoc tu teneas ad fi.
Octaua, eod. c. in verbo, si eo pręsente, in fi. glo. ibi, sed certè sicut ęstmo.
Nona, eo. cap. in verbo, Capitale, ibi, vel stabitur huic legi.

Sicut & complures aliæ Additiones eiusdem, sed asserunt pro regula, si prædictæ reperiuntur, alias etiam inesse credendum est.

Deinde etiã alię Additiones sunt Archidiaconi. Et potissimum duę glossæ sunt quęrẽdę.

I. 96. d. c. Bene quidem, verbo præter Romanum, in glo. ibi, & est Argumentum Papam & c. ad finem, de qua glos. facit mentionem Archidiac. in cap. 1. de cler. excommunic. lib. 6. verbo, distingui in fi.

II. 19. 1. c. dedit, verbo Baptismus, circa medium huius glossæ, ibi, de hoc etiam Ambrosius finit in Christi nomine, vel potius Baptismi Sacramentum.

De Glossis quinque librorum Decretalium.

Libros autem quinque Decretalium interpretatus est Bernardus Batonus Parmensis, & Goffredus; sed Goffredi Ap paratus cum non sit in vsu; glossę ipsius Bernardi in Scholis pręleguntur. At quoniam is ipse Bernardus plura suis glossis subinde inseruit, idcirco aliquas numerandas hic existimamus, quæ si in libris Decretalium inuentæ fuerint, reliquas omnes præterea extare sit censendum. Sin minus, liber erit imperfectus.

II. 2. 1. c. quod sicut, 28. de elect. verbo diuidatur, ibi de hoc quod dixit Vgolinus quęsi

tum fuit à me Bernardo & c.ad fin.illuc putatur fuisse vltima Additio Glossatoris. Vt ibi restatur Io.Andr.se audiuisse à Domino suo Archidiacono. Quamobrem secundum prædictũ Anton. de Butrio, aliosque Doctores ibidem dicit solet, quòd libri habentes in contextu glossarum istam additionem verisimiliter habent alias, quare ad hanc recurrendum. primo quoque tempore.

I. Cap.ex parte, 12.de rescript.verbo,per persecutores ibi,litteras imperrando.

II. Cap.auditis 29.de elect.verbo,cassarum,ibi,de facto intelligi,ad finem.

III. Cap.scriptum 40. eo verbo maior add.ibi,& quod dicitur hic quod elect. ad finem.

IV. Cap. Ecclesia vestra 48. eo in prima glossa in fine,quæ sic habet,vel dic, quòd voluit interesse ad terminum statuendum in quo debeat electio fieri, quæ additio deest in aliquibus editionibus.

V. Cap.veniens 19.de præscriptione verbo,intentioni,vbi dicebat Abbas ad finem.

VI. Cap.Rainucius 16.de test.prima glossa ad intelligentiam huius &c.ad finem.

VII. Cap.Rainaldus 18. eo prima glossa ibi ad intelligentiam ad finem.

VIII. Cap.Nobis 25.de cu.prima verbo,in Capella,additio,& circa medium.ibi,sed his non obstantibus,&c. & id genus aliæ. Arqui constat Innocentium lecturæ suæ ad quinque Decretalium libros Additiones adiecisse, vti & ad quasdam extrauagantes. Et in primis duæ reperiuntur, ad quas recurrendum est, si forte extent.

Prima, Cap.in Cumana, de electione in fine primæ glossæ, quæ longa est, non ad 12. lineas,ibi incipit. Sed ecce quod aliquid,finit,nisi in quantum de iure fuerit,&c. quæ non extat in omnibus codicibus Decretorum.

Secunda, Cap.dudum,d.2.super vltima glossa in versiculo de nouo prope finem, glossa incipit, *Et sic obtinuerunt Lugdunenses contra Præpositum Argentinum*. finit. Respondet quos aliàs, vt suprà dictum est: neque hæc extat in omnibus codicibus.

De Glossis libri sexti Decretalium, & Clementinarum.

At sextum Decretalium tres sunt interpretati, nimirum Ioannes monachus Archidiaconus, qui Guido de Basio dicebatur, & Ioannes Andreas.

Apparatus (ita enim nostrates loquuntur) Glossarum Ioan. Monachi, qui & vtilis est. Incipit, *In nomine Dei Amen. Secundum Philosophum, scire est semper causam cognoscere*; & in titulo de reg. iur. c.si certum,&c.

Archidiaconi verò, qui extra textum sexti in lectura sua reperitur. Incipit, *Venerabilibus & discretis viris Rectoribus Vniuersitatis Scholarium Bonon.* finit. c.fin. de verb. signific.

At glossæ Io. Andreæ Bonon. quæ vsu approbatæ sunt, & in Scholis publicè leguntur. Incipiunt, *Quia posterior Ordo est prius humana subsidia petere.* Et sanè Ioannes iste Andreas glossas ad textum vniuersum plenius edidit quàm Archidiaconus. Ac Tit. de re iudic. exposuit. cum & pleraque conscripserit, quæ Archidiaconus non attigit. Ceterum cum Ioan. Andreas, quod & reliqui Glossatores fecerunt, pleraque suis addiderit glossis, hoc esto pro regula, vbi in glossis Sexti reperitur aliqua Clementinæ facta mentio, illã esse additionem.

Clementinas exposuit etiam.

Ioannes Andreas, quibus nullas (vt ferme omnes sentiunt) Additiones adiecit, licet aliqui secus opinentur. Extrauagantes verò tam vigintiduæ, quàm communes Expositorum nomina habent in fronte.

Glycas Explicatio obscurorum locorum Sacræ scripturæ, extat in Veneta Bibliotheca S. Marci; vbi & scriptum est, fore, vt Georgius Mylius eam esset emissurus in lucem. Sanè & ibidem extat Chronicon eiusdem Glycæ.

G O

Gobelinus Germanus Carmelitanus, Ord. sui Prouincialis, dum ad Anglos à Summo Pontifice fuisset allegatus (vt vocant) Commissarius; scripsit Statuta arbitralia, quibus

suorum fratrum schisma, siue dissidium sopiuit. Librum item de Pœnitentia conuicariorum. Quin & disceptationes. Viuebat anno 1305.

Goccelinus Bertinianus Gallus, monachus primò Cantuariensis ad templum D. Augustini, deinde Ranusiensis, scripsit ad Cantuarienses

Vitam B. Augustini Anglorũ Apostoli, lib. 2.
Et de eius miraculis, lib. 1.
De eius Translatione ad Anselmum, lib. 2.
Vitam Laurentij Archiepiscopi, lib. 1.
Vitam Suithuni Episcopi, lib. 1.
Vitam Grimbaldi Abbatis, lib. 1.
Vitam Erkenuualdij Episcopi, lib. 1.
De origine S. Iuonis, lib. 1.
De translatione, & miraculis, lib. 1.
Vitam Eedgithæ, lib. 1.
Vitam Milpurgæ, lib. 1.
Vitam Vuitheburgæ, lib. 1.
Aiunt vixisse anno 1110.

Godefridus Adriel, Theologiæ Herbipoli dans operam librum edidit prænotatum, *Hyperaspistes* Rosarij, hoc est, *Depulsio blasphemiarum*, quas Caluinianus euomuerat aduersus Rosarium B. Virginis ab Academiæ Parthenicæ sodalibus Moguntiæ editum Herbipoli apud Henricum Aquensem 1588.

Godefridus Tilmannus Cartusiæ Parisiensis monachus, antiquitatis Patrum diligens inuestigator edidit Parisijs anno 1550. librum Allegoriarum, & Tropologiarum in locos vtriusque Testamenti Selectiores è monumentis vnius, & triginta Auctorum, qui sunt:

Adam de Persenia.	Galfridus.	Odo Tusculanus.
Ailredus.	Gillebertus.	Othomarus Luscinius.
Aithardus.	Gregorius.	Petrus Rauennas.
Balduinus.	Gulielmus de Cailloc.	Petrus Damianus.
Bernardus.	Gulielmus de S. Theodoro.	Petrus Lombardus.
Bruno.	Hidelbertus.	Petrus Cantor.
Cassianus.	Hugo Victorinus.	Radulfus.
Cantica sine titulo.	Hugo de Foilleto.	Richardus Victorinus.
Drago.	Isaac.	Sello.
Ernaldus.	Odo de Morim.	Stephanus Cantuariensis.

Vericus. Operis initium est, *Richardus de S. Victore. Quomodo prima mundi creatio moraliter agatur in nobis*.

Idem autem Tilmannus Theodorij presbyteri Isagogen in quinque libellos Anastasij Patriarchæ Antiocheni è Græca lingua in Latinam transtulit. Quorum primus, de rectis dogmatibus fidei nostræ. Secundus, de incircunscripta Dei essentia. Tertius, de Diuina dispensatione Incarnationis. Quartus, de Passione, & impassibilitate Christi. Quintus, de Resurrectione. Et quidem cum illos quoque ipse vertisset, nos alteram Francisci Turriani accuratam ex antiquis codicibus Græcis versionem Ingolstadij cudendam curauimus edi, quæ cũ altera illa Tilmanni collata sensum Auctoris liquidiorem ostendet. Sed & Latinè reddidit è Græco Antiochi Pandectas Sacræ scripturæ, Parisijs ann. 1543. Et Flauij Iosephi Vitam, quæ prodijt ibidem ann. 1548. cum biennio antea Michaelis Syngeli Hierosolymitanæ Ecclesiæ presbyteri Encomium in D. Dionysium Areopagitam ibidem versum emisisset. Quin & tres libros Ioan. Damasceni aduersus eos, qui pias imagines traducunt, Latinos è Græco à se factos protulit, Antuerpiæ apud Ioannem Steelsium anno 1556.

Godefridus Viterbiensis Italus, Gregorio huius nominis Octauo Pontifice Maximo, at ut alij volunt, Vrbano Tertio, scripsit in vtrumque Testamentum Opus Prosocarmineum, hoc est, prosa, ac Leonino carmine, rythmoque iuxta Scholasticorum consuetudinem intertextum, cui *Pantheon* titulus est, in eo vnà cum his, quæ in Biblijs continentur, exteras quoque gentium historias complexus. Incipit, *O vos, qui me legitis viri literati, super hoc volumine vocati*. Viuebat ann. 1185. & verò Bernardus de Lucemburgo eiusdem Godefridi meminit in Catalogo hæreticorum. Sed & nos librum ipsum legimus Godefridi, cuius etiam in Chronicis Norimbergensibus descriptio, & laus Bam-

bergæ Ciuitatis Germaniæ ex eodem auctore ponitur: erat enim Imperialis Aulæ Capellanus (vt vocant) & Notarius.

Godefridvs, siue Godefridus Candelarius Aquisgranensis Germanus, scripsit in librũ Sapientiæ. Sermones de Tempore, lib. I. Sermones de Sanctis libro altero. Orationes ad clerum, lib. I. De Conceptione Beatiss. Virginis librum. Pro coronatione Reginæ aliũ. Epistolas ad diuersos. Obijt an. 1499.

Godelbertvs presbyter pietate, ac doctrina non incelebris, Poema reliquit, quo historias, & allegorias à creato Mundo, vsque ad partum Sanctiss. Virginis cecinit. Operis prænotatio est, *Allegoriæ scripturarum libris quattuor*. Claruit Anastasio Imper. anno 500.

Godescalcvs Coloniensis, Carmelitanus Ord. sui in Belgio Prouincialis, scripsit Quæstiones Sentent. libris septem: Determinationes autem vnico libro. Viuebat anno 1370.

Godescalcvs Hollen Eremita vberes in Decalogum Commentarios scripsit, quos Norimbergæ Antonius Kobergerus in lucem protulit ann. 1497.

Godescalcvs Meschedius Vestphalus Germanus Professor Gymnasij Erfordiensis, scripsit in quattuor libros Sententiarum Lombardi, & Quæstiones varias disputatas anno 1470. Tritem.

Godscalcvs Rosemundus Primus Louanij glaciem (quod aiũt) secuit, & viam aperuit ad controuersas de casibus quæstiones è D.Tho. Aquinate hauriendas. Virginibus velatis, quæ piam eadem in vrbe curam in Xenodochio, iam olim maternæ beneficentiæ exemplo à Sophia B.Elisabethæ filia, Henrici Barbantiæ Ducis coniuge dotato, gereribus Pastor multos annos pluribus innocentię, pietatisque editis exemplis præfuit. Scripsit libellum de Ratione confitendi. Obijt ann. 1526. Non. Decembris.

Godescalcvs Sacellanus Henrici III. Imp. Præpositus Aquensis plures Missarum sequentias collegit, ac disposuit. Vixit ann. 1093.

Godscalcvs, Gallus, monachus Cluniacensis, qui anno 980. erat superstes, scripsit de Vita S.Odonis Abbatis Magistri sui, quæ extabat apud Cartusianos Antuerpiæ m.s. sed incursione hæreticorum interijsse creditur.

Godvvinvs Salisburgensis, De pijs meditationibus lib. I. De tribus habitaculis libro altero. De Sermonibus per annum. Vixit ann. 1299.

Goffredvs, qui nonnullis *Godefridus*, alijs *Gothfredus*, quin & aliquibus, *Gaufredus*, *Gothfredus*, siue *Gothfridus*, idem est nomen.

Goffredi de Trano Summa, Venetijs edita apud Christophorum Zanettum an. 1570. ceterum qui *Goffredus* aliquando scribitur *Gotfredus*, & *Godefridus* dici etiam putatur.

Golphilas Gothorum Episcopus (ait Sigebertus in Catal.) inuenit Gothicas literas, quibus Diuinam scripturam homo (licet Arianus) vertit. Quæ versio qualis fuerit, iudicari non potest, quidquid Sigebertus vtile illud Opus vocet. Vixit tempore Valentis Imp.

Golscheris Germanus, monachus S. Matthię prope Treuerim, scripsit De laudibus S. Eucharij primi Treuerorum Episcopi, lib. I. De laudibus S. Martini Episcopi, lib. I. De laudibus S.Valerij, lib. I. Sermonum de laudibus Sanctorum multorum, lib. I. Gesta Treuirorum, lib. I. Arnold. Vion.

Gomeandvs Vligius, siue de *Vligia* Aragonensis, Ord. Prædic. scripsit in quattuor libros Mag. Sententiarum. Viuebat ann. 1420. PP. Mon. Ord. & Ald. Ven.

Gometivs Hispanus, Ord. Minorum, scripsit de vniuscuiusque scientiæ, ac præsertim de naturalis Philosophiæ subiecto. Incipit, *Verum secundum Philosophi.*

Gomssanvs Hispanus, monachus, & Abbas Ildensis Monasterij, scripsit Vitam S. Illephonsi Archiepiscopi Toletani, cuius Compendium (vt licet inde colligere) excusum est cum eodem Illephonso de laudibus Beatiss. Virginis Marię.

Gondisalvvs è Cerda, Hispanus, Ord. Militiæ, quæ dicitur *Alcantara*, Philippi II. Hispaniarum Regis à sacris, edidit Commentarium in Epistolam D.Pauli ad Romanos, Vlyssipone ann. 1583. & ibidem iterum ann. 1591.

Gonsaldvs de Illescas, monachus, & Abbas S. Fromes, Hispanus, qui vixit nostra ętate,

te, scripsit Hispanicè, quæ iam quarto excusa est, Historiam Pontificiam, & Catholicam & postremò quidem Burgis in Belgio apud Martinum Victoriam, ann. 1589. cum Salmanticæ in Hispania ann. 1574. Cęsaraugustæ ann. 1583. prodijsset.

Gonsalvus, aliàs *Gondisalvus* Vlyssiponensis Lusitanus, Ordinis Minorum, Prouinciæ Sancti Iacobi, ex Ministro Prouinciæ Castellæ, Assisij ann. 1304. tempore Benedicti Pont. Max. X. Generalis creatur. Hic Ioannem Scotum Doctorem subtilem in capitulo Tolosæ ann. 1307. celebrato, instituit Regentem (vt vocant) Studij Parisiensis. Scripsit Tractatum de præceptis eminentibus Regulę. De æquipollentibus. Obijt Parisijs.

Gonsalvus, siue *Gonzalez*, Ponce de Leon, Hispalensis, Archidiaconus Talauerensis in Ecclesia Toletana I. V. D. & V. C. responsionem edidit ad librũ Leonardi Vuaramundi hęretici Caluiniani in causa Coloniensi. Romæ ann. 1585. quo viuebat. Notationes item ad Phisiologum Epiphanij: ac defensionem Rosarij contra hæreticos.

Gordianus Romanus, monachus Cassinensis, & Sancti Benedicti discipulus, Græcè & Latinè doctus, reliquit à se scriptam Passionem Sancti Placidi Abbatis, & martyris, quę inserta est à Surio, quinto suorum Sanctorum Tomo: At & eiusdem S. Placidi Vita Græcè olim, deinceps latinitate donata, lib. 1. extat Cassini m.s. Cęterum idem Gordianus scripsit De reędificatione monasterij Messanensis. Incipit, *Postquam peruersi*: idque item Cassini extat m.s. Epistolas quoque quattuor, ad Sanctum Maurum, ad Vigilium Papam, ad Messalinum V. C. & ad Constantinum Abbatem Cassinensem, quæ excusæ sunt cum Chronico Cassinensi. Venetijs anno Dom. 1513. Obijt sanctè Siracusis in Sicilia prope annum 560.

Gorscalcus alias *Godescalcus* Hollens, Germanus, Augustiniani Ord. in decem præcepta reliquit Commentarios vberes *Præceptorium Diuinæ legis* inscriptos. Quos Norimbergæ in Germania excudit Antonius Nobergerus ann. 1497. & deinde Federicus Peypus ann. 1512. Idem autem Gorscalcus Sermones Dominicales in Epistolas Pauli, pro tempore Hiemali, & Aestiuo reliquit, qui Hagennaui in Germania prodierũt apud Henricum Granum ann. 1520.

Gozzelinus Belga, Morinus, & monachus Sancti Bertini Sithiuensis, Congregationis Cluniacensis, qui viuebat ann. 1210. Scripsit Vitam

S. Laurentij Archiepiscopi.
S. Milburgæ Virginis.
S. Erconunaldi Episcopi.
S. Augustini Archiepiscopi, lib. 2.
De miraculis eiusdem, librum.
De translatione eiusdem, ac sociorum, alterum.
Vitam S. Iuonis Persarum Episcopi.
Sancti Suuithumi Episcopi, cuius initium, *Glorioso Rege*. Vide apud Surium Tomo quarto ad diem secundam Iulij. Iam verò scripsisse quoque Vitam S. Vuiteburgę Virginis, & Vitam S. Eadgharæ Virginis, scribit Arnold. Vion in Ligno Vitæ.

Gosvinus Hex Carmelita, patria Brabantinus, Cęnobij Vlissinghensis, Episcopus Hieropolitanus, scripsit De decem præceptis. Directorium item turbatæ conscientiæ. Sermones de Tempore. Sermones de Sanctis. Moritur sub Frederico Imper. III. ann. Domini 1475. Tritem. & Petrus Lucius.

Gotefridus Benedictinus Nemetum Vrbis Spirę Episcopus scripsit De ieiunio, eleemosina, & pœnitentia. Viuebat ann. 958. Eisingren.

Gotfridus è Fontibus, Ord. Minorum, custos sui cęnobij Parisiensis, expositionem regulæ Fratrum Minorum, & Commentaria in quattuor libros Sententiarum reliquit. Prętcrea Quodlibeta varia. Henr. Villot.

Gothardi Mőteni, disputatio de Diuina essentia, & diuinis relationibus ex alijs Theologis desumpta. Ingolstadij ann. 1595.

Gothardus Schyrensis in Bauaria Comes, Benedictinus Abbas, Episcopus Hildessemensis, vir sanctus Synodales constitutiones de quattuor Temporum ieiunio, & de Sanctissimo Altaris Sacramento, ex Patrum Decretis desumptas euulgauit ann. 1024. Eisingrenius.

G R

Gradvale Romanum de Tempore, & de Sanctis iuxta ritum Missalis ex Decreto Sacrosancti Concilij Tridentini restitutum, & Pij V. Pont. Max. iussu editum cum Kalendario Gregoriano, & Officijs SS. ex precepto Sixti V. & Clementis VIII. Antuerpiæ ex Officina Plantiniana, apud Ioan. Moretum ann. 1599.

Graeci aliquot Scriptores, qui vel Ecclesiam illustrarunt, doctissimi, vel qui aduersus aliquorum errores, & schisma scripserunt, fuere à nobis libro sexto Bibliothecæ nostræ Selectæ inserti. Qua in libro de ratione agendi cum Grecis, & Rutenis disseruimus, non tam ex libris, quos versauimus, quàm ex consuetudine, quæ nobis cum duabus ijs gentibus intercessit, ita sancta Sede Apostolica nobis mandante.

Porrò inter eos, qui Græcè scripserunt aduersus errores Grecorum hi sunt. Athanasius. Gregorius Nazianzenus. Basilius. Chrysostomus. Epiphanius. Cyrilli Hierosolymitanus, & Alexandrinus. Theodoretus. Maximus, & alij fide, ac pietate celebres. At deinceps aduersus Schismaticos, qui Christi tunicam incōsutilem scindere conati sunt, Emanuel Caleta Vetus, Patriarcha Cōstantinopolitanus, Georgius Protosingelus. Theodorus Gaza. Georgius Trapezuntius. Demetrius Cidonius. Bessario Cardinalis Nicænus, qui & postea fuit Patriarcha Constantinopolitanus. Georgius Scholarius, qui deinde vocatus est Gennadius, cum Patriarcha Constantinopolitanus esset creatus. Ioan. Chrysoloras, Constantinus Lascaris, & reliqui: atque adeò sacra potissimum Oecumenica Synodus Florentina; qui cum omnes Catholici fuerint, ac doctè maleuolorum maledicta confutauerint, suam gentem magno zelo sunt hortati ad Catholicam veritatem amplectendam, atque ad debitam erga Romanam Ecclesiam obedientiam præstandam. Et hi quidem Græcè scripserunt; at non desunt è Latinis, qui etiam hoc ipsum fructuosè præstiterunt: Nimirum.

Quinam Greci scripserunt aduersus alios Græcos.

Leo Nonus Pont. Max. Epistolis ad Episcopos Michaelem Constantinopolitanum, & ad Leonem Acridanum. Anselmus Archiepiscopus Cantuariēnsis Epistolis, siue Opusculis de Azimo. Rabanus Maurus de Institutione Clericorum lib. 1. c. 31. De Sacramento Corporis, & Sanguinis Domini: quo item loco probat è Diuinis scripturis, offerendum esse panem sine fermento, & agit de processione Spiritus sancti. Hugo Etherius, siuè Etherianus, aduersus errores Græcorum ad Alexandrum III. Pontificem Maximum, & ad Patriarcham Antiochenum Græcè, & Latinè: Chrysolanus Mediolanensis Archiepiscopus de Spiritu sancto. S. Thomas Aquinas Opusculo contra errores Grecorum, & in prima parte Summæ, vbi agit de Spiritus sancti processione, ac passim alibi. Ioannes Card. S. Sixti de Turrecremata in expositione Decreti de vnione facta in Synodo Florentina, definita in Concilio Lateranensi, quod vocatum est Generale, Innocentio III. Pont. Max. Concilium Lugdunense Gregorio X. Pont. Max. Auctor de Summa Trinitate & fide Catholica in primo, & sexto Decretalium; Concilium Tridentinum, cuius decreta ad fidem spectātia Matthęus Deuarius in Græcam linguam conuertit.

Auctores Latini, aduersus Græcos eos, q. non rectè sentiebant.

At & legenda sunt, quæ de hac re extant Pontificia Diplomata Innocentij IIII. super ritibus Græcorum, Pij IIII. cum Ecclesias Græcorum, & earum Prælatos, & administratores visitationi, ac superioritati ordinariorum subiecit. Pij V. super reuocatione licentiarum Græcis Latino more, & Latinis Græco ritu Missas, ac alia Diuina officia celebrandi eatenus concessarum. Gregorij denique XIII. super erectione Collegij Græci Romæ instituti.

Pont. Maximorum Diplomata.

Deinde extat professio Orthodoxæ fidei à Græcis facienda iussu eiusdem Gregorij XIII. edita Græcè, & Latinè, quam nos secundi Tomi libro sexto Bibliothecæ Selectæ Venetijs editæ inserimus.

Præterea perbreuis instructio super aliquibus ritibus Græcorum ad Episcopos Latinos, in quorum Ciuitatibus, vel Diœcesibus Græci, vel Albanenses Græco ritu viuentes degunt.

Deinde

Deinde Innocentij Papæ IIII. Bulla seu litteræ ad Episcopum Tusculanum Apostolicę Sedis Legatum in Regno Cypri, quæ extant in eius Regesto Bullarum. Pontificatus sui anno XI. in Vaticana Bibliotheca.

Decreta S. Innocentij Papæ I. & Innocentij Papæ III. *vt Sacramentum Confirmationis*, Baptizatis, non nisi à solis Pontificibus, administretur, & licet in eis de Gręcis nominatim non dicatur, de ipsis tamē expresse traditur supra in litteris Innocentij Papæ IIII. §. *Soli Episcopi*.

Ac quæ isti negotio suffragantur, Decreta Generalium Conciliorum Florentini, & Tridentini, omnia Romæ non ita multo antea recusa nostra ętate.

Porrò Græcorum codices fuisse sæpe à Gręcis falsatos. Gregorius Magnus scripsit disertè lib. 5. epist. 14. Indict. 14. pręter id quod & Leo I. Pont. Max. atque alij obseruarunt. Vide verò omnino, quę scripsimus de Gręcis in verbo, Martinus Crusius, qui hęreticus Turcogręciam euulgauit.

Gręcorum Menologium ex Bibliotheca, & interpretatione Gulielmi Card. Sirleti extat in secundo Tomo Auctorum antiquę lectionis, quos Henricus Canisius collectos, & ab se Notis illustratos, emisit Ingolstadij. Vide in verbo, Henricus Canisius.

Grammineae cuidam ascriptus liber qui prænotatus *De vigilijs artium, & sana Theologia Diuina Thesaurus Orthodoxus, & consensus Ecclesiæ Catholicæ in controuersia fidei, de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento aduersus Caluinum, & reliquos Sacramentarios, ac illos etiam, qui Vbiquitatem in Christi corpore statuunt*. Coloniæ apud Ioannem Gymnicum anno Domini 1575.

Gratiadeus, qui & Ioan. Baptista Gratia Dei, Ordin. Prędicatorum, scripsit aduersus Iudæos, & Supplementum Commentariorum D. Thomæ Aquinatis in librum secundum Perihermenias Aristotelis. Atqui eiusdem Ordinis, siue is ipse fuerit Asculanus, qui Theologicas, & Metaphysicas Quæstiones, quas in Academia Patauina defendit, edidit Venetijs ann. 1584. scripsit in prędicabilia Porphyrij. In prædicamenta Aristotelis. In librum sex principiorum. In Summam Logicæ. In parua Naturalia Aristotelis. Patres Monasterij Ordinis.

Gratianus Iuris Pontificij Doctor, & Decreti Pontificij, quod prænotatur: *Concordantia discordantium Canonum* (vt vocant) *Compilator*, natione Etruscus, patria Clusinus, monachus Monasterij Sancti Proculi, siue (vt alijs placet) Sanctorum Felicis & Naboris, Bononiæ, Ordinis Sancti Benedicti, Congreg. Cluniacensis, Opus suum ann. millesimo centesimo quinquagesimoprimo in Monasterio Sancti Felicis Bononię composuit. Quod tripertitum in Distinctiones, Causas, & de Consecratione, sunt interpretati Hugo, & Ioannes Teutonicus: Apparatum autem ad illud, quod dicitur Rosarium Decreti, scripsit Archidiaconus. At nostra ętate vniuersum Corpus Decreti emendari, & annotationibus insigniri curauit Gregorius XIII. Pont. Max. qui & sanxit ne qua editio alia in scholis legeretur, aut priuatim haberetur, donec reliquæ ab aliqua Vniuersitate fuissent repurgatæ. Ita verò emendatum prodijt Romæ ann. 1580. Venetijs 1584. Lugduni eodem anno, & ann. 1591. Francofurti ann. 1586. & 1590. cum item prodijsset Parisijs anno 1585. Quin & emendare illud antea attentauerat Antonius Contius, quod impressum fuit Antuerpiæ apud Plantinum 1570. & ibidem 1573. Sed iam Romana emendatio ceteris est anteponenda. Contigit autem (ait Arnoldus Vion) de Gratiani Monasterio, quod olim de Patria Homeri, Monachis Sanctorum Felicis, & Naboris, suum esse asserentibus; Monachis vero Sancti Proculi contradicentibus, *qui Gratianum Monachum suum fuisse affirmant, & pro tali eorum in claustro, quod hortum respicit, statuam ei marmoream erexerunt*. Quibusdam etiam placet, vt Monachus Classensis vocetur, quemadmodum sensisse visus est Tritemius de viris illustr. Ord. Sancti Benedicti, lib. 2. cap. 113. At hallucinatus putatur, quòd nomine *Classis*, siue potius, *Clusii* natum, monasterium pro ciuitate acceperit, in qua eum esse natum testatur liber prænotatus *Pomarium Ecclesiæ Rauennatis*, quod extat in Bibliotheca Vaticana m. s.

Ceterum illos inter se conciliari posse putat Arnoldus, si dicatur, Gratianum Clusis natum,

tum, monasticam vitam professum fuisse in Monasterio Sancti Proculi, deinde transijsse maioris commodi gratia, ad monasterium Sanctorum Felicis, & Naboris, ibique Decretum composuisse. Quod & conieciße videtur Carolus Sigonius, lib. 1. De Episcopis Bononiensibus, non ausus dicere Gratianum monachum fuisse S. Felicis, sed Decretum in eiusdem S. Felicis monasterio composuisse.

De Gratiano autem id sciendum est, eum sæpè errasse, tribuentem ijs Auctoribus Opera, quorum non essent. Deinde dum sua cum verbis Augustini interdum verba continuat, circunspectè legendum, ne Augustini cuncta esse existimentur. Deinde distin. 19. *Canone. Ita Dominus*, cum dicit errasse Anastasium Papam in Epist. ad Anastasium Imper. quia voluit rata esse Sacramenta Baptismi, & Ordinis, quæ Acatius contulerat, id non Anastasium hæreticum, sed Gratianum minus Theologica scientem, ostendit: Baptizati enim ab hæreticis verè sunt Baptizati, atque item ab ijs ordinatis uerè sunt ordinati, quando ordinator hæreticus uerè Episcopus fuit, & adhuc erat, saltem quantum ad characterem.

Vide Bellar. Card. To. 5. controu. li. 4. c. 10. de Rom. Pont.

Præterea *cum dist. 19. Can. In Canonicis*, affirmat Epistolas Pontif. Decretales numerandas esse inter scripturas Canonicas: falsus est è corrupto codice; quem ipse habuit Diui Augustini, cui tribuit Canonem illum, quasi extaret in libro secundo ipsius de Doctrina Christiana, cap. 8. Sani autem codices, & emendati Beati Augustini id non habent. Neque verò Augustinus inquit Epistolas eas esse Scripturam Canonicam, quas Apostolica Sedes dare, vel accipere solet, sicuti Gratianus legerat, sed iudicium de Scripturis sanctis pertinere ad Ecclesias, atque ad eas potissimum, quę ab Apostolica Sede, & ab Apostolis accipere meruerunt, quales sunt Roma, in qua sedit Petrus, & ad quam scripsit Paulus. Ephesus, in qua sedit Ioannes, & ad quam scripsit idem Paulus, & aliæ quędam.

Bellar. Card. lib. 2. de Conciliorum auctoritate, c. 12.

Vigesima item septima quęst. 2. vbi habet ex S. Leonis Epistola hæc uerba. *Cum Societas nuptiarum sic ab initio constituta sit, & præter sexuum commixtionem non haberet in se Christi & Ecclesiæ Sacramentum.* emendandus est ex ipsa Leonis Epistola, ubi illud (*non*) omnino non est. Eodem modo emendandus est textus Magistri lib. 4. dist. 26. vbi eadem loca extant cum eadem deprauatione.

Bellarm. lib. 1. de Sacram. matrimonij, c. 5.

Quin & 36. quæst. 2. Canone vltimo lapsus est. Neque enim pugnant Hieronymus & Concilium, uti Gratianus putauit. Hieronymus enim tantum dicit, secundum legem veterem licuisse raptori ducere vxorem mulierem à se raptam, si pater eius consentiat; Concilium autem statuit, vt nō obstante lege illa ueteri, quæ iudicialis fuit, & Christianos nō obligat, non liceat raptori in vxorem ducere eam, quam rapuit. Vide verò in hoc Apparatu in verbo, Canones.

Gratianvs Brixianus, Ord. Minorū, in Academia Patauina professor, edidit in librum secundum Scoti Lecturam (vt vocant) eruditam ad Albertum Pium Carpensium Principem. Incipit, *Vtrum prima.*

Gratianvs Florentinus Augustinianus scripsit in libros Sententiarum Quæstiones, vt è quibusdam membranulis, Florentiæ in Bibliotheca Sancti Spiritus asseruatis constat. Floruit ann. 1431. Michael Poccianitius.

Gregoras, siue Nicephorus Gregoras Ecclesiasticam historiam scripsit Græcè. Liber autem m. s. Græcus extat in Vaticana Bibliotheca hac inscriptione: *Πίναξ τῶν ἐκλεγέντων ἐκ τῆς καθόλου ἱστορίας ῥωμαϊκῆς λόγων τοῦ γρηγορᾶ, καὶ συντεθέντων ἐνταῦθα τοῖς πρότερον αὐτοῦ δέκα ἀντιῤῥητικοῖς, διότι λεπτομερέστερον ἐνταῦθα διέξεισι τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν ἐκείνην καὶ ἅμα τὴν ληστρικὴν συνοδον τῶν διωκτῶν, καὶ ὃν ἐποιήσαντο διωγμὸν οἱ παλαμῖται κατὰ τῶν εὐσεβῶν.*

At qualis fuerit hic Gregoras, vide in lib. 16. Bibliothecæ Selectæ nostræ, vbi iudicium fertur de Græcis Historicis, in editione Veneta, apud Altobellum Salicatum, ann. 1603. Vide item in verbo, Ioannes Cantacuzenus.

Gregorivs Acindynus scriptor Græcus doctissimos libros scripsit De distinctione substantiæ, & operationis Diuinæ aduersus imperitiam Gregorij Palamæ, & aliorum Græcorum. Quæ controuersia, vt & illa de lumine Thaborio, maximè sub Imp. Cantacuzeno extitit, & viguit Barlaamo Calabro auctore. Vide vero Lector quæ noster Iacobus Cretzerus

rus in Notis ad Io.Cantacuzenum, scripsit de hoc Acindino. Extat autem ipse Greg.Acindinus m.s. Græcè in Bibliotheca Bauarica.

Gregorii Antiocheni Orationes quædam extare feruntur.

Gregorius Alexandrinus, siue de Alexandria, Italus, & Ordin. Augustiniani Sermones elegantes reliquit. Viuebat anno 1420. Extabant Perusij in Cœnobio S.Mariæ Nouellæ. Ioseph. Pamphilus.

Gregorius Antiochiæ Episcopus, Sermones Græcè scriptos reliquit in Christi Domini sepulturam, in Iosephum ab Arimathia, in Resurrectionem Domini.

Gregorius Aretinus à Volaterrano citatus, scripsit de temporibus suis, at vix eum attigisse res Ecclesiasticas puto.

Gregorius Ariminensis, quem nominant *de Arimino*, Ord. Augustiniani Prior Generalis, vitę integritate, & acri iudicio in Theologicis disquisitionibus suo tẽpore celebris, sed qui inter nominales potius quã inter reales censetur, scripsit Cõmentaria in primum, & secundum librum Magistri Sententiarum, quibus Commentarijs adiunctæ sunt Additiones, quæ dubitatur, num sint ex ore dictantis exceptæ, an ab aliquo eius Auditore depromptæ. Interpretatus est item omnes D.Pauli Epistolas, & eam, quæ est D.Iacobi. Quin & reliquit Tractatum de vsuris; alterum de intensione, ac remissione formarum; alium de moribus Venetorum; sed & alium de conditionibus Florentinorum. Ambrosius Coranus vocat Doctorem eximium, prudentem, Sanctum, qui non tam viuens, quàm huic Mũdo mortuus Parisiensem Academiam illustrauerit, & egregiè scripserit. Florebat an.1350. Viennæ verò, quæ metropolis est Austriæ, decessit anno 1358.

Gregorius Armeniæ magnæ Præsul, ordinatus à Leontio Episcopo Cęsareæ Cappadociæ, ac cuius Actorum meminit Euthymius parte secunda suæ Panopliæ, tit.20. (quæ quidem Acta non omnino probantur) confunditur à Nicephoro lib.8.cap.14.& 33. cum Gregorio Thaumaturgo, & falsò asseritur interfuisse Concilio Nicæno, cum eius filius Arostanes fuerit is, qui ei interfuerit. Porrò eius Acta leguntur apud Metaphrasten, Lippomanum To.6.Surium To.5. Vide item nonnihil in S.Niconis Epistola contra errores Armenorum. Viuebat ann.Dom.311.tertio autem Eusebij Papæ, vide Annal.Baronij Cardin. To.3. sub eundem annum.

Gregorius Bæticus (vt in Catal.Hieronymus ait) *Illiberi Episcopus, vsque ad extremam senectutem, diuersos mediocri Sermone Tractatus composuit, & de fide elegantem librum, qui hodieque superesse dicitur.* Alij verò *Heliberitanum* Episcopum scribunt.

Extat autem hic liber, nam & prodijt Coloniæ apud Maternum Cholinum anno 1577. atque in Bibliotheca Margarini Bignæi Sanctorum Patrum intextus fuit. Debemus autẽ Achilli Statio Lusitano, cuius anima quieuit in pace, beneficium huius libri, quandoquidem describi, atque euulgari curauit. Sic enim & ipse hoc de Auctore scriptum reliquit. *Huius libri nobis, describendi copiam fecit Germanus Genuas monachus Benedictinus, vir Latinè, Græcèque doctissimus, cum enim ille in Abbatia, quàm vulgò Pomposam vocant, sita in agro Ferrariensi, fortè reperit. Quem nos librum, qui nonnihil mendosus fuit, vsi coniectura vel emendauimus, vel potius emendare conati sumus, ac veterem illam scribendi rationem, quam in antiquissimis monumentis scriptam, sculptamve agnouimus, quoad eius fieri potuit retinuimus, ne quod antiquitatis studio, & diligentia fecimus, aliter accipiat Lector, atque interpretetur. De fide verò liber inscribitur, quòd veteres Sacrosancta Trinitatis mysterium, traditionemque sic ferè vocabant: cuius rei plura sunt testimonia. Sed nos Hieronymi, atque huius ipsius Gregorij auctoritate contenti esse voluimus, qui principio Tractatus vltimi, huius quasi titulum significans Opusculi, quasi cuiusdam,* inquit, *Abbreuiationis de fide quadam taxatio:* Hactenus Achilles Statius.

Atqui Honorius presbyter Augustodunensis, *Osius*, inquit, *Cordubensis Ciuitatis Episcopus scripsit ad sororem suã de laude Virginitatis Epistolam, pulchro, & diserto comptam eloquio. In Sardicensi etiam Concilio quàmplurimas ipse edidit sententias. Hic in senectute à Constantio perterritus Arianæ impietati consensit, qui cum contra Gregorium Heliberitanæ Sedis Episcopum residens, fastu, quasi regalis Imperij sententiam conaretur exprimere, os vertit, distorquens*

quens pariter & ceruicem, ac de sella in terram illiditur, atque ilico moritur. Porrò inscriptio libri Gregorij hæc est *Gregorij Batici Iliberitanæ Sedis Episcopi, ad Gallam Placidam Augustam, hoc est, sororem Arcadij, & Honorij, de Trinitate, & fide liber.*

GREGORIVS, Breitkopff Konicius, Theologus, Sapphica de D. Catharina, & de B. Hieronymi Vita scripsit, anno 1510. Eisingren.

GREGORIVS è Brinlingtona Regularis Canonicus edidit Commentarium in Cant. Canticorum: Sermones item, & libros Musices duos.

GREGORIVS Britannicus, Ord. Præd. composuit Sermones funebres, nuptiales, & varij argumenti: quin & Orationes edidit tum à se, tum ab alijs, quæ ann. 1516. & 1540. apud Victorem Rabanum Venetijs fuerunt excusæ.

GREGORIVS Cæsariensis Episcopus, Orationem scripsit in Epiphaniam, quæ extat in Bibliotheca SS. PP.

GREGORIVS Cassinensis, hoc est, Benedictinus monachus, scripsit De passione S. Restitutæ virginis. De passione SS. Casti, & Cassij. De Vita S. Geraldi Episcopi, & Cōfessoris. (De quibus etiam Hymnos, Officium, & cantus composuit) De Assumptione Beatissimæ Virginis, Homiliam. De captione (vt ille vocat) Hierosolymæ, ac de transitu peregrinorum ad Terram sanctam, rogatu Bernardi Balnensis Episcopi, carmine, lib. 1. Poematium. De SS. Iona Propheta, & Andrea Apostolo. De dedicatione Ecclesiarum, & festiuitate Paschali. Obijt Piperni, quæ Ciuitas est in Regno Neapolitano. Sanè verò Gregorium siue hunc, siue alium Cassinensem monachum Arnoldus Vion affert, qui ad Ecclesiæ Limessanæ (forte Sinuessanæ) administrationem assumptus, scripsit eleganti metro De captione Cœnobij Cassinensis.

GREGORIVS Capucinus Neapolitanus, Enchiridion Ecclesiasticum Venetijs apud Hieronymum Polum ann. 1588. & apud eundem anno sequenti Regulam S. Francisci cum diuersorum Pont. Max. ad eam declarationem edidit.

GREGORIVS Cerameus, Taurominitanæ Ecclesiæ Archiepiscopus Siceliensis, Homilias Græcè plures reliquit.

GREGORIVS Commandinus Mantuanus, & Canonicus Regularis, vir vt doctus, ita multarum dotium, edidit ann. 1590. Venetijs apud Ioannem Baptistam Somascum: librum De effectibus mysticæ Theologiæ Italicè: Carmine varia Italica, inter quæ extat Ode, siue Cantio perelegans in funere Eleonoræ Archiducissæ Austriæ, Ducissæ Mantuæ, fœminæ Augustæ, atque lectissimæ, apud Franciscum Osannam Mantuæ Typographum; sed & in Cantica Canticorum nunc scribit.

GREGORIVS Constantinopolitanus Archiepiscopus extat Græce m. s. in Vaticana Bibliotheca duobus voluminibus, altero viginti nouem, altero octodecim Serm. cōtinente. Præterea eiusdem collectio, atque expositio historiarum, quarum memor esse potuit, sui tēporis. Sed & in Bibl. Imper. Viennæ extant m.s. Orationes D. S. Pascate. De Mamante martyre. De cœna Dominica. De Pentecoste. De Machabæis. De S. Cypriano. De Christo, & eius Natiuitate. De Basilio Magno. De Baptismo. De S. Gregorio Basilij Magni fratre. De S. Athanasio, & alijs. De laude S. Gregorij in Iulianum.

GREGORIVS Corinthi Episcopus, siue Metropolita, scripsit in Ioannem cap. 21. De Thoma contrectante Dominum, cum resurrexisset, luculentum Sermonem. Extat vna cū nonnullis homilijs eiusdem Græcè scriptis, in Bibliotheca Vaticana. vide in verbo, Gregorius Metropolita Corinthi.

GREGORIVS Cortesius Mutinensis, monachus, & Abbas sancti Benedicti (vt aiunt) de Padolyrone in agro Mantuano, Ordinis sancti Benedicti, Congreg. Cassinensis, vir doctissimus S.R.E. presbyter Cardinalis tituli sancti Ciriaci in Thermis, obijt Romæ vndecimo Kal. Octobris ann. 1548. ibidem apud SS. Apostolos sepultus. Panuinius in vtraque Epitome, & Catalogi Archiuij Monasterij sancti Benedicti de Mantua, plura illum ferunt composuisse, quæ temporum iniuria magna ex parte interierunt. Quæ verò extant, hæc sunt: Epistolarum familiarium liber. Quòd S. Petrus fuerit Romæ, liber. Hi autem simul excusi fuere Venetijs, apud Franciscum Franciscium Senensem ann. 1573. Hymnorum diuersi

Vide Pet. Buganum colloquio quarto hist. monast. ex.

uersi metri, liber. De viris illustribus Ordinis Monastici liber. Et hic quidem m. s. contectus erat viridi colore in Bibliotheca S.Benedicti Mantuana, sicuti Catalogus librorum, qui extat apud Arnoldum Vionem in membranis m.s. indicat, veruntamen furto sublatus creditur, neque enim inuenitur. Transtulit & librum S. Basilij de Virginitate, è Græco in Latinum.

Gregorius Cyprius Græcè scripsit aduersus Beccum Ioannem, librum, qui inscribitur, *Sanctæ Synodi*, siue *Tomus*, siue *Columna Orthodoxiæ*, De mensuris, de fide, de prædicamentis, & hic quidem Latinè versus fuit, sed eius sententiæ Græcæ excusæ fuerunt Coloniæ ann. 1536.

Gregorius Diaconus Metochita, Græcè scripsit De processione Spiritus sancti, qui extat in Vaticana Bibliotheca.

Gregorii Eluangij, Opera Theologiæ Syrochaldaicè.

Gregorius Emisenus, perperam dicitur is, qui Nissænus dicendus est. Vide in verbo, Gregorius Nissænus. De Eusebio autem Emiseno, vide in verbo, Eusebius Emisenus.

Gregorius Florentij filius, dictus Turonensis. Vide in verbo, Gregorius Turonensis.

Gregorius Haloander Germanus, quòd inter primos corpori Iuris Ciuilis castigando alijsque ad id spectantibus Operam sedulam dedit, non pertinet ad hunc Apparatum Sacrum, sed pertinet, quòd Canones Apostolorum à S.Clemente collectos Latinè reddens è Græco utraque lingua in publicum protulit. Et qnidem, cum ipsius pleraque varijs ex Officinis prodierint, simul tamen omnia Opera Tomis II. Parisijs edita sunt in lucem apud Carolum Guillardum ann. 1540.

Gregorius Laodicensis, vt Nicephorus Calistus habet 6. & 9. historiæ Ecclesiasticæ libro, scripsit Vitam Eusebij Emiseni, at hic fuit hæreticus. Vide in verbo, Eusebius Emisenus, & quæ contra Manichæorum hæresim, in verbo, Manichæi, & in verbo, Didymus.

Gregorius, Magnus meritò appellatus, siue Anicius Gregorius, Gordiani filius, Felicis Pont. Max. Quarti Pronepos, Romanus, Monachus Ord. S.Benedicti, (quidquid alij nonnulli secus senserint) deinde Pontifex Maximus eius nominis Primus, vir semper sanctissimus, ac vt pietate, ita miraculis clarus, Cathedram D. Petri tenuit tredecim annos cum dimidio, quibus inter summas difficultates Christianam Ecclesiam rexit, Mauritio Imperatore vsque ad secundum annum Phocę Imp. hoc est, sexcentesimum quintum salutis nostrę.

Dicendum autem de ipso hic est, quod in reliquis illustribus Patribus conamur ostendere, vt eorum Doctrina auidius excipiatur, ac planius intelligatur. Nimirum quinam eius vitæ, ac scriptorum meminerint, Qualia hæc sint. Vnde vis dicendi hausta. Quæve methodus, & dictio in ijs appareat. Quinam libri eius legitimi extent. Quique in ijs laborauerint, siue colligendis, explanandis, defendendis, siue item in alias linguas vertendis, & defensione, aut versione, euulgandis. Qui item falso eidem ascripti, vel adhuc dubij sunt libri.

Et Vitam quidem Gregorij scripsere Paulus Diaconus, quæ excidit, deinde Ioãnes Diaconus, quæ extat cum eius Elogijs in primo Tomo Operum Gregorij editionis Romanæ postremæ. Anastasius item Bibliothecarius Gesta ipsius, Gregorius Turonensis, Beda, Ado Episcopus Treuerensis, Photius in sua Bibliotheca Græca, Simeon Metaphrastes, Isidorus, Sigebertus, Tritemius, Baptista Platina, Ioan. Stella Venetus, F. Io. Laziardus, Arnoldus Vion in Ligno Vitæ, & Gregorius Polydorus nouissimè, atque alij nonnulla alia de Gregorio attigerunt, sed à Cæsare Cardin. Baronio Tomo 8. Annal. accuratius cuncta penè fuere tractata. Ad Isidorum autem quod attinet, videtur irrepsisse mendum, vbi de Gregorio agit, cum legendum sit, *Ioannem non Rauennatem*, sed eum, qui *fuit Constantinopolitanus Episcopus*, ad quem Gregorius Magnus litteras misit. In Sigeberto autem quod legitur *Tendelinda Longobardorum Regina*, Suffridus Petrus è Gemblacensi codice legit, *Trudelinda*, & ex Affliginiensi, *Tedelinda*.

Quòd autem aliqui vocauerint in dubium, num Gregorius fuerit Monachus, id olim explosit bipertito Opusculo Paulus Langius Monachus Bozauiensis, qui & Ioan. Tritemij discipulus fuit, & eius hortatu veritatem hanc defendendam suscepit, ut fecit. cum cetero

tero quin Acta quædam. quæ feruntur de Gregorio Magno, quòd animam Traiani Imp. orationibus ex inferno liberauerit, quòdque alia scripserit, quæ procul à vero abhorrent, explosa sint, quemadmodum ad finem huius Tractationis ostendimus.

Gregorio Magno sapientia, & vis in scribendo ac docendo ex humilitate potissimum.

At in Gregorij scriptis vtiliter legendis maximi momenti erit, si prętér ingenium, & peracre iudicium, quo Diuina illum bonitas imbuit; prętér optimas artes, quibus à puero fuit excultus; prętér summam nobilitatem, qua & maiorum gesta, & pręsentium exempla ei continenter obuersabantur ab oculos; prętér animum ad pietatem factum, humilitas perpendatur, quę in eius vt vita, sic scriptis eluxit. Liquet hoc ex eo quod Hom. in Ezech. de se ipso testatus est. *Scio enim* (ait) *quia plerumque multa in sacro eloquio, quæ solus intelligere non potui, coram fratribus meis positus intellexi: ex quo intellectu & hoc quoque intelligere studui, vt scirem, ex quorum mihi merito intellectus daretur.* Sic ille. Liquet item ex eo, quòd cum verè esset Sacerdos, Sacerdotem se esse tamen negaret: Ait enim alibi: *Sed & si Sacerdos non sum: scio grauem esse hanc iniuriam Sacerdoti vt veritati seruiens fallax credatur.* Dixeris ne (inquit Baronius Cardinalis) rogo Sacerdotem Gregorium non fuisse, qui se non esse Sacerdotem testetur? non puto, sicut neque rerum negabis Dominos fuisse eos Impp. qui se Dominos vocari uetuerunt. Numquid Paulus erat Apostolus, qui se indignum dicit fuisse vocari Apostolum? Imo & ipse de se ipso postea, cum erat opus, aiebat. *An non sum Apostolus?* Quæ quidem pertinere possunt ad illud Gregorij huius Magni cum se nonnunquam vniuersalem Episcopum dici noluerit: quippe qui Pontificiam dignitatem non solum animo, sed & corpore fugerat. Ceterum cęlesti lumine indicatus, Spiritũ sanctum specie columbæ sibi dum scriberet dictantem habens, summis autem curis, & morbis conflictatus, quò magis laborabat, eò plura, & quidem profundissima emittens, intelligimus super verè humilem, & tremẽtem verba Dei, verè Spiritum sanctum requieuisse. Nam & propterea Ildefonsus Toletanus Episcopus sic scriptum de illo reliquit. *Gregorius Papa Romanæ Sedis, & Apostolicæ Præsul, compunctione timoris Dei plenus, & humilitate summus, tantoque per gratiam Spiritus sancti scientiæ lumine præditus, vt non modo illi præsentium temporum quisquam, sed nec in præteritis quidem par fuerit vnquam:* Vt mirum non sit, si Honorius loquens de Scriptoribus Ecclesiasticis, eum vocauerit *Organum Spiritussancti.*

Canones in Diuinis scripturis explanandis adhibiti à Gregorio Magno, quales fuerint.

1 Omne (ait) quòd dicitur in sacris literis quadripartita potest qualitate distingui. Aut enim mala malè. Aut bona benè, aut mala benè, aut bona malè dicuntur. Canonem autem hunc locis è scriptura petitis declarat libro tertio Moralium, cap. tertio, Tomo secundo.

2 Corporalium rerum modo Deus loquitur, vt ad excellentiam Diuinarum rerum per corporalia homines attollat. Vide Homiliam ipsius 11. in Euangelio Matthęi cap. 13. & lib. Moral. 32. c. 4. & 5. *Hinc* (inquit) *per manum Dei operatio: per oculum vniuersitatis cognitio: per cor, voluntas, per scapulas, tolerantia significantur, &c.*

3 Mos sacri eloquij est, vt à plurali numero ad singularem subitò transeat, vt illud Iob *Clamabunt, & eiulabunt*, mox subdens. *Non dixit, Vbi est Deus, qui fecit me.* Vide lib. 16. Moral. cap. 10.

4 Consueuit scriptura aliquando totum pro parte, aut partem pro toto ponere. *Huius regulæ exempla sunt multa: Gregorius tamen ponit illud Ioannis: Tulerunt Dominum meum, cum corpus tantum ibi intelligatur. Et illud Geneseos: Intrauit Iacob in Aegyptum cum*

animabus septuaginta. Hoc enim loco fit mentio de animabus tantum, cum etiam corpora intelliguntur. ex lib.3.Moral.cap.9.

5 Mos sacri eloquij est, vt res semel dicta pro confirmatione iteretur. *Huius Regulæ exẽplum est illud Iob, vsque huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos. In multis hisce verbis quasi per exaggerationem, & amplificationem ostenditur terminum positum, ne transiret fines suos. Ex lib.28.Moral.c.16.*

6 Intellectus sacri eloquij inter textum & mysteriũ tanta est de liberatione pensandus, vt vtriusque pars lance moderata, hunc neque nimiæ discussionis pondus deprimat, neque rursus torpor incuriæ vacuum relinquat.

Exemplum huius rei amplißimum est illud, quod in Genesi legitur de Iacob, qui virgas populeas virides, & amygdalinas, & ex platanis decorticauit, & posuit in canalibus ante gregum oculos. Id quod de Scriptura sacra exponi potest, cuius interdum cortex ex parte detrahitur, & ex parte relinquitur. Ex lib.21. Moral.cap.1.

7 Sacra eloquia in exordijs narrationum qualitates exprimunt, terminosque causarum. 2.Moral.cap.2.

8 Aliquando res gesta in facto culpa est: in scripto autem prophetia virtutis, aut è contrario in sacris literis. 3.Moral.c.21.

9 Sacra scriptura plerunque de virtutibus, & vitijs sic agit, vt, dum loquendo aliud insinuat, aliud tacendo innotescat. 1.Moral.c.5.6.

10 Scriptura sacra ex his, quæ tenuiter præmittit, Diuina reuerenter expectanda indicat, quæ subiungit. 4.Moral.c.4.

11 Sacra scriptura in superioribus suis partibus solet breuiter longe post secutura perstringere, cum studet ad alia enuncianda properare. Præfat. Moral.c.1.

12 Scriptura sacra omnibus respondet. 23.Moral.c.17.19. *Eloquium tale est, vt cunctorum quæstionibus satisfaciat, singulorum cordibus vocibus priuatis, non respondens.*

13 Mos est Diuinarum literarum, vt cum aliquid narrant, interposita alterius causæ sententia, ad superiora protinus redeant. 5.Moral.c.29.

14 Diuina eloquia tanto quisque altius intelligit, quanto altius in eis intendit. Homil.7. in Ezech.

15 Mos est sacri eloquij, vt ipsi, qui scribunt, sic de se in illo quasi de alijs loquantur. Præfat. in Iob cap.2.

Moyses de se ait: Erat Moyses mitißimus. Ioannes de se. Hic est discipulus ille. Lucas item de se ait: Cleophas, & alius. Num.12.Io.19.Luc.24.

16 Scripturæ sacræ liber intus scriptus est per allegoriam, foris per historiã. Ho.9.in Ez.

17 Deus in Sacra scriptura aliquando nuncupatiuè, aliquando essentialiter dicitur. Homil.8. in Ezech.

Nuncupatiuè: Dijs non detrahes, idest Sacerdotibus. Constitui te Deum Pharaonis, idest Iudicẽ. Deus stetit in Synagoga Deorum: Essentialiter Deus Abrahã, &c.Gen.6.Exo.22.Ps.81.Ex.3.

18 Sentẽtia cũ sine addito dicitur in sacris literis, semper bona intelligitur. 25.Mor.c.2.

19 Prophetæ dum consuluntur, ex magno vsu prophetandi quædam ex suo Spiritu proferunt, & se hæc ex prophetiæ spiritu dicere suspicantur. Hom.1. in Ezech.

20 Prophetæ veri à falsis differunt, quia veri si quid de suo spiritu dicunt, per Spiritum edocti, citius illud corrigunt: falsi autem, & falsa denunciant, & in sua falsitate perdurant. Homil.1. in Ezech.

21 Inter cetera prophetiæ miracula, hoc quoque mirandum habent libri Prophetarũ, quòd sicut in eis verbis res, ita nonnunquam verba rebus exponuntur, vt eorum non solum dicta, sed etiam res gestæ prophetia fit. 22.Moral.c.21.& Hom.11.in Ezechiel.

22 Consuetudo prophetiæ est nunc ista, nunc illa conspicere, & ab alijs in aliud subito verba deriuare. Hom.7. in Ezech.

Exempla multa sunt, & ferè innumera, ideo sunt silentio prætermittenda, & vnum tantum adducam, quod est illud Psalmi septimi, Deus iudex iustus &c. deinde ait: Nisi conuertimini. Vbi propheta narrat Dei iustitiam, & statim intulit culpam peccatorum.

23. Prophetiæ tempora tria sunt, scilicet præsens, præteritum, & futurum. Quoniam præsens, & præteritum prophetiæ etymologiam perdunt. Ipsa autem tempora sibi inuicem concinunt nobis probationem. Hom. 1. in Ezech.

Exemplum de præterito est, In principio creauit Deus cælum & terram, [illegible]

24. Spiritus prophetiæ nec semper, nec eodem modo Prophetæ animum tangit. Homil. 1. in Ezechiel.

[illegible] Spiritus propheticus [illegible] tangit [illegible] interdum ex futuro [illegible] præsenti [illegible] futura in præsenti [illegible] præsens, ita dicendum est de proximo, & longinquo, & è conuerso. Exempla in Scriptura sacra [illegible]

25. Scriptura sacra dum dubitatiuè loquitur, non secundum visionem prophetæ, cui certum est, loquitur, sed secundum ipsos, qui monentur. Hom. in Ezechiel.

Exemplum est de eo, quod dicitur in Ezechiele: Si forte vel ipsi audiant; & si forte quiescant. [illegible] affectu, vt liberum hominis arbitrium demonstret, ne præscientia futurorum mali vel boni immutabilis faciat, quod Deus futurum nouit [illegible] cere, quod ille præscinit: sed quod nos propria voluntate sumus facturi, ille [illegible]

Cæterum, non spernenda sunt, quæ de ratione Diuinas scripturas exponendi ab eodem Gregorio Magno adhibita, obseruauit Sixtus Senensis in 4. lib. Bibliothecæ sanctæ, quæ huc libenter adijcimus, vt studiosi tanti illius Doctoris habeant ad manum, quæ futuræ ipsius lectioni non mediocrem allatura sint lucem: sic enim ait.

Gregorius, eruditione insignis, & in explanatione Diuinorum voluminum, tam inuisibili, quam visibili Spiritus sancti illustratione edoctus, omnes ferè Sacras scripturas, partim per Homilias, partim per Commentaria explicauit: quorum maiorem summam nondum in plura exemplaria multiplicatam, statim post mortem eius æmuli flagitiosissimi exussere, [illegible] ne sanctitatis, & doctrinæ gloria scriptorum monumentis ad posteros perueniret. In homilijs, atque his potissimum, quas ad populum habuit, inter ipsa Missarum mysteria, breui & succincta Diuinæ lectionis elucidatione vsus est: Contra verò in Commentarijs coaceruato explanationis genere delectatus. Diuinas literas locupletissima sensuum, ac sermonis copia profundissimè enarrauit, vbique ferme obseruans modum & ordinem exponendi talem.

Methodus & Dictio in homilijs.

In primis iacto historiæ fundamento, literæ contextum iuxta duplicem editionem, veterum scilicet, quæ Italica dicta est, & nouam Hieronymi, breuiter, & carptim percurrens dissoluit. Secundò, ex historiæ verbis, Allegoriæ, & Anagogiæ, quæ idem apud eum sunt, varios fontes, immò copiosissimos omnes deducit. Tertiò, Allegoriarum sensus ad ædificationem Ecclesiæ, in exercitium moralitatis inclinat, & allegoricos fluuios ad irrigandam [illegible] virtutum [illegible] deriuat: tantaque de virtutibus ac vitijs efficacia loquitur, vt ea videatur non solum verbis exponere, sed formis quodammodo visibilibus, & palpabilibus demonstrare. Huius ipse ordinis caussam assignans ait, quòd sicut in salute fidelium fides operibus prius est, Ita in explanatione scripturarum Allegoria, quæ ad fidem pertinet, super historiæ fundamentis prius debet imponi, deinde verò supra ipsam Moralis explanatio, quæ [illegible] pertractat operandi rationem. Quartò, ad hæc omnia expositionum genera, quartum quoque adiungit genus [illegible] in difficilibus, exponens singulas scripturarum [illegible], quas ipse ad confirmationem, & elucidationem prædictarum explanationum in Commentarijs suis assumpserat. Hæc ille. [illegible] Dictione, siue Stylo Gregorij Magni, idem ipse Sixus [illegible] loquens:

DICTIO GREGORII MAGNI.

Verborum & orationis genus, in omnibus penè scriptis eius cõtinuum est, & contextum, incisis quibusdam, & membris sibi inuicem correspondentibus currens, & [illegible], hoc est, [illegible] sententijs fluens, semperque ferè in [illegible] finiens periodis, non affectatis tamen, nec quæsitis, sed ex pristina secularis eloquen-

tiæ exercitatione vltrò manantibus, citra vllum accuratæ dictionis, & elaboratæ texturæ artificium: Quòd ipse non dissimulans, in Præfatione Commentariorum in Iob his verbis excusat; *Quæso, vt huius Operis dicta perquirens, in his verborum folia non requiras: ipsam enim artem loquendi, quam magisteria disciplinæ exterioris insinuant, seruare despexi. nam, sicut huius quoque præfationis tenor enunciat, nō metacismi collisionem fugio, non barbarismi confusionem, situs, motusque propositionum, casusque seruare contemno: quia indignum vehementer existimo, vt verba cælestis oraculi restringam sub regulis Donati.*

Scripserit ne Operum suorum partem Græcè Magnus Gregorius.

Photius in sua Greca Bibliotheca cum Gregorium Romana lingua scripsisse plures libros ψυχωφελεῖς, hoc est *animabus vtiles*. Virumque ipsum θεάρεστον, id est, *Deo gratissimum* dixisset, nihil ab eo Græcè scriptum fuisse innuit: At Zachariam Pont. Max. qui postea ei successit, curasse vt in linguam Græcam cōuersi non solum Dialogorum libri, verum etiam alij eiusdem Gregorij ἀξιόλογοι πόνοι hoc est *labores digni*, commune orbi vniuerso lucrum essent κοινὸν τὸ κέρδος τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ. Quæ autem nunc extant Pastoralia, siue de Pastorali officio; apud Grecos, ea vertit Anastasius Antiochiæ Episcopus. Quin ipse Gregorius Magnus in Epistola ad Eusebium Thessalonicæ Episcopum arguit Andream Monachum, qui Homilias Grecas Gregoriano titulo inscriptas finxerat, &, vt erat verè humilis, fatetur ingenuè, se nec aliquid Grecè edidisse, nec vnquam Sermonem Grecum didicisse. Iam verò quòd à Græcis ipsis Gregorius dictus sit Dialogus, id factum est ab Euthymio, Io. Damasceno, atque alijs ob ipsam Dialogorum, quę Gregorius vtilissima edidit, scriptionem.

Ceterum, quoniam videri posset Zachariam Pont. Max. illico successisse Gregorio Magno, cum item Photius dicat, eum Gregorij διάδοχον hoc est, *successorem* fuisse, non ita accipiendum est. Hic enim de quo loquimur Zacharias tempore Constantini Imp. (non quidem primi) vixit post annos fermè centum octoginta quinque, quàm Gregorius Magnus ex hac vita decesserat, qui & Dialogos ipsius Orientalibus idiomate Greco euulgauit. Qua in versione non defuit deinceps astus eorum, qui Processionem Spiritus sancti à Filio negant, qui quidem è Græca versione eandem à Filio processionem eraserunt, id quod Ioannes Diaconus monuit. Germani enim, & legitimi Latini Codices habent. *Cum enim constet, Quia Paraclitus Spiritus à Patre semper procedit, & Filio, cur se filius recessurum dicit, vt ille veniat?*

Legitimi libri Gregorij Magni.

Sed plura hic Diuinitus scripsit, quàm quæ nunc extant; quòd vt Ioannes Diaconus in Vita scripsit ipsius, hominum perfidia pleraque interierint; Satana, hoc ipso indicante, quantam ab ijs cladem vel acceperat, vel apud posteros pertimescebat, vt & is ipse Satanas ijsdem Gregorij scriptis, quæ etiam num extant, vtilissimè in eius perniciem, gloriam autem Dei sit petendus, & verò animandus quisque siue ad eadem è suggestibus pronuncianda, siue ad seriò perlegenda, & meditanda. Et quidem postrema, quæ prodijt, Romana editione, ab an. 1588. vsque ad ann. 1593. quę in sex Tomos fuit distributa, hæc habentur; quæ quidem summatim iuxta seriem Alphabeti hic inserimus, postea de ijs distinctius acturi.

Antiphonarium liber vnus, qui extat in Tomo vltimo.
Canticum Canticorum. Tomo secundo.
Decreta. Tomo quinto.
Elogia in S. Gregorium. Tomo primo.
Epistolæ siue Registrum. Tomo quinto.
Homiliæ in Ezechielem. Tomo quinto.
Homiliæ in Euangelium. Tomo tertio.
Hymni varij in Sacram scripturam. Tomo vltimo.
Index Rerum notabilium, & locorum Sacrę scripturæ. Tomo sexto.
Moralia. Tomo secundo.
Pastorale. Tomo quarto.
Paterius in libros octo S. Georgij. To. sexto.
Psalmi Pœnitentiales. Tomo secundo.
Regum libri. Tomo primo.
Registrū, siue vt diximus, Epist. To. quinto.
De Sacramentis. Tomo vltimo.
Vita S. Gregorij. Tomo primo.

At veteres editiones, de quibus infra agemus, cum Opera Gregorij Magni, in duos Tomos distribuissent, alteram, quam huc subiecimus, secuti sunt seriem, videlicet:

Canticum Canticorum. Tomo secundo.
Dialogorum libri quattuor. Tomo primo.
Decreta. Tomo secundo.
Epistolæ. Tomo secundo.
Homiliæ in Ezech.& in Euang. To. secundo.
Index Rerum notabilium, & locorum Sacræ scripturæ. Tomo primo.
Moralia. Tomo primo.
Moraliũ libri inuẽti miraculosè. To. primo.
Pastorale. Tomo primo.
Psalmi Pœnitentiales. Tomo secundo.
Registrum, siue Epistolæ. Tomo secundo.
Regum libri. Tomo secundo.
Vita S. Gregorij. Tomo primo.

Porrò, quæ distinctius ad ipsam pertinent Diuinam scripturam, quosque tamquam Exegematicos libros enumerauit Sixtus Senensis, hæc sunt:

In Heptateuchum libri septem, quos Ioannes Diaconus testatur ab inuidis post obitum auctoris concrematos.

In Regum libros inchoatæ expositionis volumina sex; quibus, vt ipsemet Gregorius asserit, primus omnium Latinorum aggressus est continuatam expositionem in libros Regum; de quibus dumtaxat sexdecim prima primi libri capita exponenda assumpsit, vt ex eo labore periculum faceret, si vltra progredi posset explanando. vnde & fusior est in duobus prioribus libris, quam in ceteris quattuor. Operis initium est: *Post Moysẽ, & Iesu Naue libros.*

In Iob ad Leandrum Hispalensem Episcopum, Commentariorum libri 35. editi ab eo cum crebris viscerum doloribus torqueretur; ad leniendos cruciatus, quos fracta stomachi virtute, & continuis, lentisque superuenientibus febribus, patiebatur; ita disponente Diuina prouidentia, vt viri à Deo flagellati ęrumnas, vir à Deo flagellatus exponeret, quò eas experientia dictante, certius, copiosius, clarius, & ardentius enarraret. Proinde & ceteros huius libri enarratores tanto post se interuallo reliquit, quantò in omnium rerum cognitione scientia experientiæ coniuncta, scientiæ sine experientia superior est. Quantum autem existimauerint hos verè aureos Commẽtarios veterum Patrum iudicia, hinc apparet, quòd adhuc viuente Gregorio, publicè eos Episcopi per diuersas Ecclesias legere cęperunt: Quod ipse cum rescisset, missis ad eos Epistolis, quæ adhuc extant, fieri vetuit. Abbreuiarunt hoc Opus Odo Cluniacensis Abbas, & Simon Affliginiensis Monachus: hic in decem paruos libros, ille in exiguum volumen.

At composuit idem Gregorius in Psalmos septem, qui Pęnitentiales dicuntur, breuem & moralem Commẽtarium, secutus in eo Augustini enarrationes. Opus incipit, *Si ille Rex, & Propheta.* At quod Sixtus Senensis subdit Gregorium Magnum

In Canticum Canticorum, iuxta Anagogen, & Ethicen, Commentarium strictiori, quam in ceteris, explanatione vsum, cuius initium est: *Quia si caeo, &c.* Sciendum est hunc Commentarium non esse Gregorij Magni, quippe cuius tum expositio in Canticum Canticorũ, tum in alia quædam post obitum Gregorij Magni fuere (vt Ioannes Diaconus scribit) ab inuidis prius concremati, quàm editi.

Edidit etiam, excipientibus notarijs in Ezechielem Homiliarum ad Populum Romanũ libros duos, hoc est in prima tria Ezechielis capita Homil. 12. primo libro comprehensas: & rursus in caput 40. De visione Templi in Hierusalem construendi, Hom. 10. secundo volumine contentas. Has ad populum habuit, maximis animi curis fluctuans, propter calamitatẽ Vrbi imminentem, cũ ad eam obsidendam Agilulfus Longobardũ Rex, iam transgresso Pado festinaret. Operis initium est: *Dilectissimo fratri Mariano Rauennati Episcopo, &c.*

Præterea composuit in Euangelicas lectiones, quę in sacris Missæ mysterijs leguntur, Homilias quadraginta: quarum quasdam à se prius dictatas, per notarium ad Populum recitauit; quasdam verò ipse viua voce pronunciauit, notarijs ab eius ore excipientibus. has Gregorius a se prius recognitas, duobus voluminibus conclusit, & Secundino Lauritano Episcopo dicauit. Earum Catalogus hic est:

In Matthæi caput secundum De aduentu Magorum, Homilia 1.
In Matth. 4. De tentatione Christi, Hom. 1.
In Matth. 4. De vocatione quattuor Apostolorum, Hom. 1.

In

De superiore Operum Gregorij Magni Catalogo:
Admonitio altera.

Sciendum autem, ab Ildephonso quidem Gregorij Magni Opera enumerari, sed à Baronio Card. quo quęque tempore fuerint scripta, vtiliter, Tomo Annalium 8. indicari.

Præterea Gregorium ipsum haud in bonam partem accepisse, quod à Mariniano curarentur publicè legi suos in Iob commentarios ad Vigilias, siue Stationes, quæ in Ecclesijs habebantur: *Quia*, inquit, *non est illud Opus populare; & rudibus auditoribus impedimentum magis quàm prouectum generat. Sed dic ei* (subdit) *vt commentaria Psalmorum legi ad Vigilias faciat qua mentes sæcularium ad bonos mores præcipuè informant.*

Atqui cum libro decimo epist. 22. ad Ioannem Subdiaconum Rauennatem recensuisset lucubrationes à se scriptas aut ab alijs exceptas, vel translatas, ait: *Præterea quia idem charissimus quondam filius meus* (Claudium Abbatem intelligit) *aliqua me loquentem de Prouerbijs, de Canticis Canticorum, de Prophetis, de libris quoque Regum, & de Heptateucho audierat, quæ ego scripto tradere præ infirmitate non potui, ipse à suo sensu, & stylo dictauit, ne obli-*

uione deperirent, vt apto tempore hæc eadem mihi inferret, & emendatius dictarentur. Quæ cum mihi legiſſet, inueni dictorum meorum ſenſum valde in multis inutiliter fuiſſe permutatum. Vnde neceſſe eſt, vt tua experientia, omni excuſatione & mora ceſſante, ad eius Monaſterium accedat, & conuenire fratres faciat, vt ſub omni veritate quantaſcumque de diuerſis ſcripturis chartas detulit ad medium deducantur, quas tu ſuſcipe, & mihi celerrimè tranſmitte.

Ioannes autem Diaconus, etſi ſcribit, tredecim libros Epiſtolarum (quę quidem ſunt plenę Apoſtolicæ virtutis) à Gregorio Magno fuiſſe conſcriptos, nullus tamen eorum interijt, ſed ijdem omnes fuerunt aliter numerati, non quidem per annos eius Pontificatus, vel digeſtos ſecundum Indictiones. Quamobrem & Ordini Epiſtolarum, quem per Alphabeti ſeriem cudi curauit Angelus Roccha, non reſpondet interdum editio Vaticana. Ceterum cum Regiſtri D. Gregorij codex eſſet in S. Cęciliæ Monaſterio, quod eſt Romæ, quàm emendatiſſimus, Vaticana autem Pontificis Maximi Bibliotheca ſuos theſauros habeat, factum eſt, vt inde quam diximus editio Romana poſtremò prodiret integrior. Veruntamen ſermo habitus à Gregorio Magno pro agenda pœnitentia, ad plebem, perperam eſt relatus in ipſius Gregorij Epiſtolarum lib. 11. ſub Indictione 6. quarto enim Kalen. Septembris Indict. 8. dictus fuit. Et quidem Gregorius Turonenſis ponit eumdem Sermonem lib. 10. c. 1. ſed aliquanto diuerſum ab eo, qui extat in Gregorio Magno.

Vide Baron. To. 8. ſub an. 590. pag. 4. primæ edit.

Iam verò quattuor libri, forma Dialogi, de miraculis Patrum Italicorum, vt ipſe ſcribit Epiſtola quinquageſima, cap. octogeſimonono, libro ſecundo, ad Maximinum Epiſcopum Syracuſanum, ita legitimi ſunt ipſius Gregorij, atque adeò veraces, vt nemini, qui ſapiat, relictus ſit ambigendi locus; eò minus, quòd vir ſanctiſſimus quartò iam anno ſui Pontificatus eos incępit. At quòd aliqui (& quidem viri perdocti) Gregorio II. Pontifice Maximo eos aſcribere tentauerint, fruſtra in re clariſſima cęcutierunt. Vide Baron. Card. in Notis ad Romanum Martyrologium, ad diem Decembris 23.

Verum enimverò quod Gregorius Magnus lib. 15. cap. 14. Moralium, errore librariorum habet, *ignem Gehennæ eſſe incorporeum*, cum ſit ſcribendum (*corporeum*) hoc certiſſimum eſt: nam & ex ſequentibus patet, cum dicat, ſtatim *corporaliter vrere*, & libro quarto Dialogorum cap. 29. diſertè aſſerit, ignem quo animæ puniuntur eſſe *corporeum*. Quare corrigenda ſunt omnia exemplária Hugonis à Porta, & aliqui manuſcripti códices. Citat verò ea verba rectè D. Thomas in 4. librum Sentent. diſtinct. 44.

Quinam in Gregorij ſcriptis laborarunt.

Ac primò qui ea, quę vberius ſcripta ſunt à Gregorio, in Compendium redegere, fuit Oddo Abbas Cluniacenſis primus, & Simon Affliginienſis, vt oſtendit Gillotius vir doctus in ſua Pariſienſi editione, ann. 1571.

Paterius autem Gregorij Diſcipulus, ex omnibus eius ſcriptis, libros tres Explanationũ in varios vtriuſque Teſtamenti locos contraxit: quarum partem iam tunc inchoatam Gregorius commendauit, ipſumque Paterium ad Opus perficiendum hortatus eſt.

Alalphus verò monachus Benedictinus ex ijſdem collegit Opus exceptionũ in Nouum Teſtamentum, quod inſcripſit Gregorianum.

At Guernerus Pariſienſis digeſſit libros ſexdecim, de Allegoricis typis nominum, ac rerum omnium, quæ in Sacris literis continentur. Beda in ſeptimum, & vltimum librum explanationis, quam ſcripſit in Cantica Canticorum, coaceruarit omnia, quæ ſparſim de hoc volumine per cuncta ſua Opuſcula Gregorius diſſeruit. Alij denique ex huius Pontificis præclaris elucubrationibus commentaria collegerunt in vniuerſam Scripturam ſacram.

Acceſſere ex peruetuſto exemplari Bibliothecæ D. Dionyſij, quod Oppidum Pariſijs eſt proximum, eiuſdem D. Gregorij Concordia quorundam teſtimoniorum Sacræ ſcripturæ, quæ mentem ipſam, ac ſententiam Gregorij totam præſefert: Deinde ex omnibus D. Gregorij lucubrationibus Flores, atque ſententiæ, ab Vberto Sculteputæo Canonico Regulari, in Monaſterio Bethleemitano extra muros Louanienſes: quæ certè commodæ ſunt concionatoribus, & omnibus Dei amantibus.

Confeſſio

Confessio denique Gregoriana in lib. quattuor Digesta, quibus ostẽdit quid Gregorius Magnus ante annos plus minus mille de controuersijs hodie fidei articulis senserit. Coloniæ apud Arnoldum Quentelium 8. anno Domini 1597.

Typographi qui in cudendis Gregorij Magni Operibus & ipsi laborarunt.

Lugdunenses anno 1516. Claudius Cheuallonius Parisijs 1523. Sebastianus Niuellius ibidem anno 1572. & 1586. Plantinus Antuerpiæ ann. 1572. Venetijs ann. 1583. Postremo Romæ Tomis sex ab anno 1588. ad 1593. in fol. Separatim autem, si quis partem aliquam eiusdem Gregorij ad manus habere, vel in itinere gestare voluerit, sciat.

Antiphonarium Gregorij, cum nonnullis alijs eiusdem Argumenti scriptis, ann. 1571. Opera Iacobi Pamelij, qui deinceps Audomarensis in Belgio Episcopus obijt, prodijsse ex Officina Coloniensi, cum & postea Francofurti libri decem Epistolarum ad diuersos, restitutæ, ac notis quibusdam illustrata, addita Margarita Decretalium euulgatæ, sunt, ann. autem 1591. Romæ.

Opuscula simul excusa Lugduni ann. 1516. & Venetijs 1571. in 8.

Libros Moraliũ, & in lib. Iob. Basileæ 1503. Parisijs 1523. Lugduni 1540. & alibi sępius.

Homilias de Tempore, & Sanctis, Antuerpiæ ann. 1565. in 12. Pastorale autem Venetijs 1567. in 8.

Ex omnibus operibus eius selectos Flores, auctore Huberto Scuteputæo, & eiusdẽ Gregorij Papæ Concordiam quorumdam locorum Sacræ scripturæ. Parisijs ann. 1572. in 16.

De cura Pastorali, lib. 1. In Canticum Canticorum, lib. 1. In septem Psalmos Pœnitentiales, lib. 1. Homil. 40. in Euang. Dialogorum de miraculis Sanctorum, lib. 4. Excusos primum Parisijs ann. 1499. Venetijs 1561. & alibi sæpè.

In Ezechielem Prophetam lib. 2. Parisijs ann. 1511.

Quædam ascripta Gregorio Magno, quia omnia non sunt ipsius.

Sanè verò Epistola Gregorij III. quæ Gregorio primo tribuebatur, non est nisi Gregorij III. Pont. Max. Ea reperitur in Tomis Conciliorum, vbi etiam Concilium Romanum quod tradidit de Gradibus prohibitis circa matrimonium tribuit Gregorio I. & Greg. III. cum reuera non possit esse, nisi Gregorij Tertij, vt patet ex Imperatoribus, qui nominantur in principio, & fine Concilij. Vide Bellarminum Cardin. To. 1. Controuer. 3. lib. quarto, cap. 12. de Rom. Pont.

At Gregorij Magni nomine fertur alia Epistola ad Marinianum scripta, ex Vrsiana (vt extat apud Hieronymum Rubeum hist. Rauenn. lib. 4.) Bibliotheca deprompta, quam multis nominibus esse commentitiam, probat Baronius Card. Tomo 8. Annalium, sub anno Domini 595. pag. 96. primæ editionis.

Quin & alia, quæ non extat in Registro, quæ quidem continent Vitam S. Honorati Episcopi Arelatensis ad Monachos Lirinenses, excusa Venetijs anno 1501. apud Iuntas, lib. 3. cap. 27. Incipit, *Si vera est propositio*.

Quod verò ex Gręcorum Euchologio cap. 96. ex reuelationibus beatæ Brigittæ, ac Mathildis, cum alij, tum præcipuè Petrus Ciaconus euincere conatus est, Traianum Imper. fuisse Gregorij Magni Orationibus à pęnis Inferni liberatum, Baronius Cardinalis octauo Annalium Tomo fidenter explodit. *Quippe Romana Ecclesia* (inquit) *non circumfertur omni vento doctrinæ; & quod de B. Brigitta dicitur, vel fuit commentum, vel adsutum hoc reuelationibus illis.*

Ad Græcorum autem Euchologium quod attinet, in quo hęc uerba habentur. *Quemadmodum Traianum imperatorem intensa Gregorij Dialogi intercessione flagro soluisti, exaudi etiã nos te orantes non pro idolorum cultore, sed pro fideli seruo tuo, qui te propter imbecillitatem ad iracundiam prouocauit.* Tantum abest, vt quidquam inde efficiatur, vt impostura appareat,

reat, quòd Græci ipsi non primum, sed secundum (vt diximus) Gregorium vocarunt Dialogum.

Idem diciturde Additamento ad Opera Gregorij, Orationis eius, vt qui se deligeret sepeliendum in Aede S.Andreæ ad Cliuium Scauri, non descensurus esset ad Infernum.

Ann.1590. Sed & Arnoldus Vion ait se vidisse in Monasterio Cauensi Opera ipsi Gregorio attributa, quæ ibidem extant m.s. Nimirum.

In Prouerbia Salomonis, lib. 1. Incipit, *Intellectus sacri eloquij.*
In Ecclesiasten, lib. 1. *Salomonis liber subiungitur.*
In Sapientiam, lib. 1. *Liber Sapientia Salomonis.*
In Ecclesiasticum, lib. 1. *Qui textum considerat, & sensum.*
Contẽplationum ex lib. Moralium eius, lib. 6. *Cum sacri fontis.*

Scripsisse & fertur librum 1. De conflictu vitiorum, & virtutum, qui sub eius nomine m.s. seruatur in Bibliotheca S.Benedicti Mantuani, citaturque à Ioanne Bertelsio Abbate Luxemburgensi, Dialogo 8. in Regulam Sancti Benedicti, & ab alijs, tamquam legitimo fętu Gregorij.

Tribuitur tamen à nonnullis Sancto Leoni Papæ I. & ab alijs S.Ambrosio Episcopo, in cuius Operibus editionis Romanæ Tomo quinto reperitur eius nomine: alij eius libri auctorem faciunt S.Augustinum in cuius Opusculis, Tomo 9. excusus est, diuerso tamen fine ab Ambrosiano.

At hic liber in libris Tractationum ipsius D. Augustini non inuenitur, nec à Tritemio, neque alijs, qui de Scriptoribus Ecclesiasticis scripsere iudicatur esse Augustini. Et cum in libro illo, longè post medium (at non procul à fine) fiat mentio de S.Benedicto Confessore in hunc modum: *Tu ergo iuxta Regulam Patrum viuere stude, maximè autem Confessoris S.Benedicti, nec declines ab ea quoquam, nec illi addas quicquam, nec minuas, totum quod sufficit habet, & numquam minus habet: cuius verba, atque imperia sectatores suos perducant ad Cali palatia.* non potest ille liber fuisse Leonis, Ambrosij, vel Augustini, qui multis annis, immo aliquot seculis S.Benedictum præcesserunt. Postremò etiam (subdit Arnoldus) stylus ipse indicat, alterius non esse, quàm S.Gregorij. Feruntur, & ipsius esse Orationes ille. *Facturus memoriam ante communionem:* Quæ excusa est in Sacerdotali Pij V. Pont.Max. *O Domine Iesu Christe, &c. Meditationes septem de Passione Domini. Aue dextera manus Christi: Salutationes ad quinque vulnera Christi,* quæ sępius excusæ sunt, & nouissimè in Officio Benedictino B.Mariæ ann. 1594. in 12. apud Iuntas.

Extant & apud eumdem Arnoldum tres parui Sermones nomine Gregorij Magni coram hospitibus secundum præceptum Regulæ legendi, Monachis Cassinensibus ab eodem transmissi, qui incipiunt. *Pensate fratres charissimi. Ait enim Dominus, & Saluator noster.* Exhortatio item eius ad Monachos; *Recordemini fratres charissimi.* à Constantino Monacho communicata eidem Arnoldo, quæ erat cudenda in Breuiario Benedictino, ann. 1595. apud Iuntas, Venetijs.

Ceterum, in Cęsarea Bibliotheca Viennæ Austriæ Dialogus extat m.s. de Vita S.Benedicti Græcolatinus.

Gregorius Nazianzenus cognomento Theologus quis qualis, & quantus fuerit, omnes uno ore, Græci & Latini melioris notæ scriptores Ecclesiastici honorificentissimi testati sunt. Vitam ipsemet sui Græco carmine Iambico scripsit, quam postea fusius oratione soluta (ac quidem etiã Græcè) Gregorius presbyter sexaginta plus minus annis post nongentesimum à Christo nato annum est persecutus, quæ sanè dignissima lectu est. Ex ea uerò inter alia gesta intelligitur (quod & Gilbertus Genebrardus, & Ioannes Chatardus ad Gregorium XIII. Pontificem, collegere) qua fortitudine hæreticos Dei verbo repulit literas coluit, & promouit, eas præcipuè, quibus istorum audacia, & temeritas frangitur. Eulalium, & alios probos, doctosque Episcopos constituit, qui verbo, exemplo, scriptis, istorum blasphemiæ, improbitati, imperitiæ resisterent. Basilium Magnum magna contentione iuuit ad Cæsariensem Archiepiscopatum consequendum, ut in Cappadocia serpens Pneumatomachorum, & amentium Apollinaristarum cancer restingueretur. Theodosij Christianissimi

ſtianiſſimi Imperatoris opem implorauit ad retundendam Arianorum, Macedonianorum, Apollinariorum impudentiam, qui verbo Dei perſuadendos non præbebant. Olympiū, Sophronium, Aſterium, Victorem, Modarium, Eutropium, Amphilochium, Iulianum, Cādianum Principes, Præfectoſque ad perdendos iſtos, ac ea, quę ſunt pacis Eccleſiaſticæ prę ſtanda impulit. Pacem fouit inter Principes, & Paſtores Catholicos vt Chriſtiana acies contra impios eſſet firmior. Gladium ſpiritus & ferri miſcuit, atque cum Apoſtolo modo in virga venit modo in charitate, & ſpiritu manſuetudinis, vt Eccleſiam hæreſibus corruptā ſuæ puritati reſtitueret. Charitatem coluit cum omnibus, ſui etiam nominis, & throni di ſpendio. Proijcite me (inquit) in mare, ſi propter me orta eſt tempeſtas, indeq; & quidem Cæſare, alijſque pijs gementibus, Nectario, ſummo ac ditiſſimo Patriarchatu, nempe Conſtantinopolitano, poſt Apoſtolicum ampliſſimo, ceſſit, ne vel minimum ſchiſmatis inter Epi ſcopos cerneret.

At verò facundiā, ſiue ad phraſim quod pertinet, nil ſignificantius, nihil obſeruantius in retinendis Eccleſiæ dogmatibus Orthodoxis. Neque verò ego inficias iuerim, quod quidam alius ante me dixit, non procul diſtare ab Iſocratica ſtructura. Dictionis autem argutia, rerum ſublimitas, & adluſiones ſubobſcuræ non paucos ab illo in Latinum transfe rendo deterruerunt.

Sed enim cum Iacobus Billius Prunæus diligentiſſimè omnium, qui antea in aliquibus Gregorij operibus interpretandis operam poſuerant, laboraſſet in hoc celeberrimo Patre vertendo, & ſcholijs illuſtrando, & eas quas diximus, eius Vitas initio prioris Tomi pręfixiſſet, ac prænotaſſet reliqua, quæ ad Vitam, laudemque ipſius ſpectant, ex Baſilio, Hieronymo, Ruffino, Suida, Simeone Metaphraſte, Pſello, Auguſtino, Leone Magno, & Gregorio Magno Pontificibus, Vincentio Lirinenſi, Ruſtico Diacono, Gelaſio, & Ioanne Romanis Pontificibus, ſat hoc loco ad Diuinum hunc Patrem auidè verſandum fuerit adſcribere, quæ breuius à Baſilio, Hieronymo, Ruffino, de eo poſteritati mandata ſunt.

Et Baſilius quidem. Vas (inquit) electionis, & puteus profundus, os dico Chriſti Gregorium.

Hieronymus verò: Gregorius primum Saſimorum, deinde Nazianzenus Epiſcopus, vir eloquentiſſimus, præceptor meus, à quo Scripturas explanante didici; ad triginta millia verſuum, omnia opera ſua compoſuit, è quibus illa ſunt: De morte fratris Cæſarij. Laudes Machabæorum, Laudes Athanaſij, laudes Maximi Philoſophi poſt exilium reuerſi, quem falſo nomine quidam Heronis ſuperſcripſerunt: quia eſt & alius liber, vituperationem eiuſdem Maximi continens, quaſi non licuerit eundem & laudare, & vituperare pro tempore. Et liber hexametro verſu virginitatis & nuptiarum contra ſe differentium. Aduerſum Eunomium liber vnus. Sequutus eſt autem Polemonem dicendi charactere: viuenſque Epiſcopum in loco ſuo ordinans ruri vitam Monachi exercuit. Receſſitque ante hoc fermè triennium ſub Theodoſio Principe.

Ruffinus autem: Gregorius vir per omnia incomparabilis, qui verbo, & operibus clarus, ſplendidiſſimum lumen ſcientiæ Chriſti Eccleſijs prębuit, dum ea docuit, quæ fecit, nec ſeip ſum condemnauit agendo contraria, quàm dicebat. Et multis interiectis: huius neque vita aliquid probabilius, & ſanctius, neque eloquentia clarius, & illuſtrius, neque fide purius & rectius, neque ſcientia plenius & perfectius inueniri poteſt. Qui ſolus ſit, de cuius fide, ne diſſidentes quidem inter ſe (vt fieri ſolet) partes & ſtudia diſputare potuerint; ſed id obtinuerit apud Deum, & Eccleſias Dei meriti, ut quicunque auſus fuerit doctrinæ eius in aliquo refragari, ex hoc ipſo quia ipſe magis ſit hęreticus, arguatur. Manifeſtum namque indicium eſt, non eſſe rectæ fidei omnem, qui in fide Gregorio non concordat. Hęc illi.

Diuinitus autem eſt factum, vt quo tempore ab eodem Billio ſudatum fuerat in hoc Eccleſiæ lumine Latinis interpretando, paullo poſt Gregorius XIII. Pont. Max. eiuſdē Sancti reliquijs in unum colligendis, Sacellum omnium, quę cerni poſſint, ornatiſſimum (nam & in id ad ducenta millia aureorū expendit) in maiore æde D. Petri Vaticana excitaret, vbi re nouata viri ſanctiſſimi memoria, Romana ciuitas indies caleſit ad tantum Eccleſiæ columen venerandum. Quo de ſacello, & alijs, quæ in reliquias illas transferendas, mira vrbis

pietate

pietate acciderunt, tum extat perelegans Elogium, quod à Laurentio Frizolio carmine heroico conscriptum est, quodque Nazianzeni operibus ad calcem additum est, secunda eius editione Parisiensi, quæ hactenus omniū optima prodijt ab Sebastiano Niuellio, anno superioris seculi octogesimotertio, tum Frãciscus Morantius Magister Ceremoniarū historiam edidit. Quin & ipse Baronius Cardin. suis in Martyrologium Romanum Notis, tam quæ ad Maij nonam, quàm ad Iunij undecimam diem pertinent, qua translatio hæc postrema celeberrimè facta est, ac suis Annalibus Ecclesiasticis, & adeò Vita istius sancti Patris ab se in gratiam Gregorij III. Pontificis Maximi scripta, optima collegit, quæ perlegi debent. Id certè est mirum (quo item Sanctorum in oculis Domini preciosam esse mortem agnoscimus) primam eius translationem Constantinopoli Romam factam sic fuisse, vt grassantibus in Oriente Barbaris, sanctimoniales, in quarum Ecclesia Thesaurus ille iacebat, fuga suæ pudicitiæ consulentes, venerandum corpus nauigio impositum, ad tutum pietatis asylum Romam detulerint, atque in Templo S. Mariæ in Campo Martio, sibi ab Apostolica Sede concesso, deinde condiderint, vbi proxima in domo ritu patrio Diuinas laudes persoluebant. At ijs vita functis, cessit locus Romanis virginibus, quæ ibidem non sub D. Basilij (vt illæ olim) sed sub D. Benedicti Instituto hactenus perseuerant. Sic & ab Virginibus deuehi, seruarique potius, quàm à Regum potentia & armis, Deus voluit dilectum suum, & pro Byzantio Romam, pro noua inquam veterem; pro exigua illa Anastasia, vbi iacebat, Vaticanam Basilicam Augustissimam, pro tenui sepulchro fornicem triumphalem, & amplissimum locum, in quem Romana Ciuitate prosequente, quæ Sacramentis, & Iobilæo se se antea expiauerat, & ab ipso Pontifice Maximo Gregorio XIII. reuerentissimè illatū est, quasi & iterum de hæreticis triumphans, dum hoc seculo tot vndique prouinciæ, quæ à fide defecerant, cultui Sanctorum oblatrabant, ac nouas Lætitiæ coronas ex hac occasione in cęlis promeritus est.

Iam quæ Gregorij Nazianzeni opera extant, hæc sunt in Latinum quidem conuersa, & edita, at non omnia Græcè adhuc typis tradita: id quod summis votis viri doctissimi, & Billius ipse expetierant.

Priore Tomo.

Vita S.P. Gregorij Theologi, Episcopi Nazianzeni, à Gregorio presbytero Græcè conscripta, in limine omnium operum.

Vita præterea ipsius Diui Gregorij Nazianzeni, carmine Iambico, ipsomet auctore scripta.

Apologeticus, in quo rationem reddit, cur in Pontum fugerit, &c.

Apologeticus ad eos, qui ipsum primum acciuerant, nec venerant.

Oratio prior aduersus Iulianum Imperatorem.

Oratio ad Patrem, & Basilium Magnum post reditum ex fuga.

Oratio ad Gregorium Episcopum Nyssenum Basilij Magni fratrem.

Apologeticus ad Patrem suum Gregorium, præsente Basilio Magno, cum Episcopus Sasimorum creatus est.

Oratio ad Patrem, cum ei curam Ecclesiæ Nazianzenæ commiserat.

Oratio de suis Sermonibus, ad Iulianum Tributorum exactorem.

Oratio funebris in laudem Cęsarij fratris, superstitibus adhuc parentibus, habita.

Oratio funebris in laudem Sororis suæ Gorgoniæ.

Oratio prima de pace, post reconciliationem monachorum, pręsente patre, habita.

Oratio secunda de pace. Oratio tertia de pace.

Oratio in plagam grandinis. Oratio de pauperum amore.

Oratio ad ciues Nazianzenos, graui timore perculsos, & præfectum irascentem.

Oratio in laudem Sancti Cypriani martyris.

Oratio partim funebris in laudem patris sui mortui; partim consolatoria ad matrem Nonnam, habita præsente Basilio.

Oratio funebris in laudem Basilij Magni Cęsariensis Episcopi.

Poſteriori Tomo.

Chriſti

Christi parabolæ, & ænigmata secundum Matthæum.
Christi miracula secundum Marcum. Christi miracula secundum Lucam.
Parabolæ secundum Lucam. Christi miracula secundum Ioannem.
Parabolæ quatuor Euangelistarum. In laudem Virginitatis carmina.
Præcepta ad Virgines carmine scripta.
Ad Nicobolum patrem, Nicobuli filij nomine.
Nicobuli patris ad filium carmina.
Ad Vitalianum filiorum nomine, carmina.
Ad diuitem male moratum, carmen.
D. Gregorij peregrè profecturi ad Christum deprecatio, carmine scripta.
De silentio, quod ieiunij tempore coluit Diuus Gregorius.
Hymni ad Christum post silentium, in Paschate.
Paræneticum carmen ad Olympiadem virginem nobilem.
De seipso post reditum ex vrbe Constantinopolitana.
Ad fictos monachos. Ad Diabolum in morbo.
Ad Nemesium, carmen. De animæ suæ calamitatibus carmen lugubre.
Insomnium de Anastasiæ templo, quod ipse Constantinopoli finxit.
De diuersis vitæ generibus, & aduersus falsos Episcopos.
Ad Constantinopolitanos Episcopos, & ad ipsam vrbem.
Carmen, quo Diabolum auertit, & Christum inuocat.
Ad Episcopos, carmen. Aduersus carnem.
Luctus carmine scriptus. Ad animam carmen.
De Dei desiderio. Luctus carmine item scriptus.
Carmen supplex. Carmen ad Christum.
Epitaphium, & Epitome vitæ ipsius. Carmen pœnitentiale, ac deprecatorium.
Carmen aduersus Diabolum. De veris, & germanis Sacræ scripturæ libris.
Aegypti plagæ. Ad Iulianum, carmen.
De humana natura, carmen. De vitæ itineribus.
Ad Hellenium pro monachis admonitorium, carmen.
De externi hominis vtilitate, ac præsentium rerum vanitate.
De beatitudinibus, & spiritualibus vitæ regulis.
Iusiurandum D. Gregorij. Sententiæ distichis versibus constantes.
Tetrasticha Diui Gregorij Nazianzeni.
Iambica carmina; primum de seipso, & aduersus inuidos.
De prouidentia, Iambicum secundum.
Ad Seleucum, Iambicum tertium.
Epigramma in Templum Eliæ, quod χηρεῖον appellabatur, Iambicum quartum.
Ad Christum, Iambicum quintum. Ad eundem Iambicum sextum.
Aduersus brutam animæ partem, Iambicum septimum.
De philosophiæ paupertate, Iambicum octauum.
Admonitio ad seipsum, Iambicum nonum.
Ad Deum, Iambicum decimum.
Vitæ finem optat, Iambicum vndecimum.
De seipso, Iambicum duodecimum.
Ad Christum, Iambicum decimumtertium.
Ad Diabolum, Iambicum decimumquartum.
Definitiones minus exactæ, Iambicum decimumquintum.
In sepulchrorum effossores, Iambicum decimumsextum.
Eliæ miracula, Iambicum decimumseptimum.
De virtute, Iambicum decimumoctauum.
Comparatio vitarum, Iambicum decimumnonum.
Dialogus aduersus eos, qui frequenter iurant, Iambicum vigesimum.

Aduerſus iram, Iambicum vigeſimumprimum.
Aduerſus opum amantes, Iambicum vigeſimumſecundum.
De ſeipſo, Iambicum vigeſimumtertium.
Sententiæ diſtichis Iambis conſtantes. De vita humana, Iambicum.
De fortuna, & prudentia. De pudicitia.
Ad ſuam animam, carmen, pentametro, & tribus Iambis conſtans.
Supplicatio ad Chriſtum. Lamentatio ad Chriſtum.
Alia oratio ad Chriſtum. Precatio matutina.
Lamentatio veſpertina ad Chriſtum. Oratio poſtmeridiana.
Ad ſeipſum, carmen. Aliud carmen ad Chriſtum.
Ad Diabolum, carmen Iambicum. Ad eundem. Ad animam ſuam.
Lamentatio Iambica. Lamentatio altera ad Chriſtum.
Alia item lamentatio. Ad Diabolum, aliud Iambicum.
Ad eundem. Lamentatio præterea ad Chriſtum.
Alia itemque lamentatio. Precatio in morbo.
Lamentationes duæ. Sermocinatio cum Mundo.
In vitæ exitum. De vita humana. De eadem heroici verſus.
Pauli cuiuſdam epitaphium, Anacreonticis verſibus.
Ad Sigantium Eremitam. De patientia. De eadem admonitio.
Oratio ad Chriſtum in morbo. Alia oratio.
Eiuſdem elegiacum carmen. Oratio ad Chriſtum. In ſeceſſionem.
De patientia. De deſiderio. De morte charorum.
De malis amicis. De eadem re. Ad Virginem.
Ad ſuam animam, Anacreonticum carmen. Hymnus ad Deum.
In nobilem malè moratum. Sententiæ diſtichis verſibus comprehenſæ.
Aduerſus mulieres ambitioſius ſeſe ornantes, & excolentes.
Baſilij Magni epitaphia. Sententiæ diſtichis elegiacis comprehenſæ.
Monaſtica ſecundum ordinem Alphabeti.
Cæſarij viri Illuſtriſſimi, ac germani fratris Greg. Nazianzeni, Dialogi quattuor.
Elogium Reuer. P. D. Iacobi Billij. Sacellum Gregorianum.

In omnibus autem Operibus, quæ nomine Nazianzeni inſcribuntur, citra controuerſiã (vt inquit Billius) ipſius ſunt præter Metaphraſim in Eccleſiaſten, quæ ipſi falsò tribuitur, vt in argumento ex Hieronymo docuimus: & ſignificationem in Ezechielem, quæ aut illius non eſt, aut certè ab eo non edita. Duæ extant Orationes illius à Ruffino latinæ factæ, quæ non ſunt in Græco exemplari. Ex docta illius in dictum Euangelij homilia, videtur alias multas eiusgeneris compoſuiſſe: vt quem certum ſit & Nazianzi, & Conſtantinopoli, & alibi ſæpius è ſuggeſtu ad populum concionatum. Ac fortaſſe in ſacros libros Commentarios edidit, Epiſtolamque Pauli ad Philippenſes videtur ſcriptis ſuis illuſtraſſe. In fine enim Anathematis morum Cyrilli ſic legitur. D.Gregorij Epiſcopi in Epiſt.ad Philip. Atque hoc fragmentum hic aſcribitur. Hoc ſapiatur (inquit) quod & in Chriſto Ieſu, qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualẽ Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui ſuſcipiens. Quid pauperius in Deo, quam forma ſerui? Quid humilius in Rege cunctorum, quàm ad communionem pauperis noſtræ naturæ ſponte venire? Rex Regum, & Dominus dominantium induitur forma ſerui: Iudex omnium fit ſubditus poteſtatibus creaturæ: Dominus in ſpelunca deponitur: Qui omnia continet, in diuerſorio non inuenit locum, ſed in præſepe proijcitur iumentorum: mundus & immaculatus ſordes ſuſcepit humanæ naturæ, & per omnia paupertatem noſtram tranſiens, vſque ad mortis venit experimentum: Conſiderate paupertatis ſpontaneæ menſuram: Vita mortem guſtat; Iudex deducitur ad Iudicium: Vitæ omnium exiſtentium Dominus ſubditur ſententiæ iudicantis: Rex omnium virtutum, quæ vltra mundum ſunt ſpiculatorum non reſpuit manus. Hæc ibi ex Gregorio Epiſcopo, qui videri poſſit Nazianzenus noſter, quando ſtatim aliud ſubijcitur ex Baſilio Magno de fructu paſſionis Chriſti teſtimonium.

Nyssenus autem,& Neocęsariensis,quòd sciam, nihil in hanc Pauli Epistolam scripserunt. Baptista Guarinus Guarini viri docti filius, in Latinum vertisse dicitur Gregorij Nazianzeni ad Christum, & Mariam Orationes, in appendice Catalogi Scriptorum Ecclesiasticorum Tritemij, vt & Beatus Rhenanus duas Epistolas eiusdem ad Themistium. At illę neque Græcè,neque Latinè in manus meas adhuc incidere potuerunt.

Porrò in Opera hæc perdocta scripsere Commentaria Nicetas,Serronius,Psellus,Nonnus, Elias Cretensis, & hi quidem Græcè, Billius autem Scholia Latina: quæ omnia data sunt in publicum Parisijs,secunda hac,quam diximus,Parisiensi editione, an.1583.

Quoniam verò Ioannes Leunclaius editione Basiliensi in Orationibus quibusdam abs se ex Gregorio versis, Iacobi Billij versionem, quæ olim prodierat,carpsit, Billius autem eũ confutauit, idcirco pręstabit legere,quæ idem Billius illi accuratè respondit in Præfatione ad Lectorem pręfixa Vitæ D.Gregorij Nazianzeni à se ipso carmine conscriptæ.

Iam verò idem Billius,cum in libris obseruationum sacrarum,loca quędam ex Greg. Nazianzeno obseruasset,quę à Dionysio Areopagita mutuatus esse videtur,nos illuc,vbi de ipso Dionysio egimus,eà retulimus. Cum verò ibidem,quid per luminum diem esset intelligendum in Nazianzeno,exposuisset,nimirum(baptismum φωτισμὸν enim ἀντὶ τοῦ βαπτίσματος Græci Patres ferè accipiunt) duo facit,qui docet & doctissimis etiam viris in vertendis Græcis imponere aliquorum nominum homonymiam,quam dicunt Aequiuocationẽ, & Iacobum Pamelium virum alioquin singulari ingenio, atque eruditissimum deceptum fuisse;cum,quam Nazianzenus orationem scripsit εἰς τὰ ἅγια φῶτα hoc est,*in sancta lumina*, eam pro festo Purificationis B.Virginis accipit,quam ὑπαπάντην Græci dixerunt.

Atqui Billius loca quædam Nazianzeni alia declarans cap.20. 22.23.& 25. primi libri earundem obseruationum sacrarum, Ammianum Marcellinum à Gregorio Nazianzeno minimè dissentire ostendit in his,quæ de Iuliani leuitate scribit.

Post hanc autem postremam Billij versionem,atque editionem, quam diximus esse omnium dęfecatissimam, an.1583. (pręcesserant enim alię quędam, etiam Parisienses, sed non ita absolutæ) prodierunt eiusdem Nazianzeni Arcana, siue de principijs, versibus quadringentis octoginta duobus cum Paraphrasi Græca. Et eiusdem carmen aduersus Apolinarium. Item de Poematis à se editis, & quædam alia primò euulgata, è Bibliotheca Reipublicæ Augustanæ.

Extat item Gregorij Nazianzeni Testamentum,quod moriens condidit,Gręce conscriptum,quod neque Billius cognouisse videtur,nec alij vnquã euulgarunt. At denique cum mendosum,& mutilum extaret inter Brisonij formulas editũ M.Antón.Maffa I.C.& V.C. indicauit primus, deinde Iacobus Sirmundus Aruernus Gallus nostræ Societatis in Vaticana Bibliotheca sedulo in duobus codicibus perquisitum,& à se è Gręco in Latinum conuersum tradidit Card.Baronio; qui ab obiectionibus vindicatũ, & optimis profectò scholijs illustratum,cum simul Gregorij Nazianzeni virginitatem, atque insignem erga pauperes amorem probasset, illud ad calcem 5. Annalium Tomi in prima huius editione, tamquam Appendicem quarto Tomo posthac in alijs editionibus inserendam adtexuit. Sanè Testamentum hoc dignissimum est, in quod Episcopi, quique Sacerdotia pinguia tenent, serio inspiciant,eumque imitentur, si velint procul à carne, & sanguine, sibi & animarum saluti seriò consulere.

Porrò cum Baronius Gregorij Nazianzeni gestorum in eodem quarto Tomo historiam texat, nonnulla notat reuerenti erga Nazianzenum, sed syncero erga veritatem affectu. Quale illud est, quòd in Oratione, quam habuit de Sancto Cypriano ad populum duos in vnum Cyprianos conflet, Antiochenum, & Carthaginiensem: de quibus vide, quæ nos in verbo, Cyprianus.

Sed & Interpretem deceptum fuisse indicat, qui in Oratione in Basilij laudem putauerit Nazianzenum loqui de peregrinatione Basilij in Seleuciam ad S. Theclam, quò propter religionem frequentes plerique confluebant, cum tamen Nazianzenus dicat *Peregrinationes* non *Peregrinationem*, nimirum illas, quas ad monachos Aegypti, Palestinæ, Siriæ, ac Mesopotamiæ visendos instituerat.

Qui

Qui nam primò è Græco in Latinum verterit aliqua Gregorij Nazianzeni, Qui'ue ea separatim ediderint.

Ac primò quidem Petrus Mosellanus Protogénsis quinque libros Gregorij Nazianzeni de Theologia, & Sermonem in festo Natalitia Saluatoris vertit è Græco in Latinum, quam versionem dicauit Richardo Archiepiscopo Treuerensi, & anno 1522. Lipsię in Germania emisit ex typographia Rubij. Huius autem versionis non meminit Gesnerus, nec alij, quòd sciam.

Deinde Bilibaldus Perckheimerus orationes triginta octo, ex officina Froberiana Basileæ emisit an. 1531. qui quidem minus illa elimauerat, præterquā quòd vt iam in religione claudicabat, dubium non est, quin minus ei affuerit lux Diuina. Nā & inter prohibitos Auctores primæ classis, quoad alia, notatur in Romano Indice.

Postea opuscula tredecim ipsius Nazianzeni è Greco versa Coloniæ in 8. prodierunt.

Gregorij Epistolæ cum Epistolis Basilij simul impressæ, & quidem à Iano Cornario versæ. Sed vide quæ de hoc diximus in verbo, Basilius.

Duæ item separatim ad Themistium Peripateticum.

Sermones in Pascha, & quædam alia à Io. Oecolampadio excusa fuere Augustæ Vindelicorum. At & si hæreticorum versiones eius modi haberi, & legi possunt, nisi aliquid in ijs ad uersus fidem Catholicam detortum sit, qui est mos hæreticorum: tamen & istius, & ceterorum hæreticorum versiones satis explosæ sunt per ipsam Iacobi Billij, de qua diximus accuratissimam translationem.

Liber de officio Episcopi, eius nomine euulgati, seorsim in 8. fuit impressus.

Orationes nouem, & in altero volumine sexdecim Aldus excudit Venetijs.

Tragędia Christi sub nomine Greg. Nazian. quę tamē illius non est, excusa Romę 1542.

Poemata, siue Idyllia varia num. sexaginta sex Venetijs apud Aldū in 4. Gręcè, & Latinè.

Poemata de parabolis, & miraculis, quæ narrantur à singulis Euangelistis seorsim excusa Basileæ apud Cratandrum, cum Hieronymi, Epiphanij, Gennadij illustribus viris.

At nouissimè opera, quę extabant, omnia cū Gręcorum Nicetę Serronij, Pselli, Nonni, & Eliæ Cretensis Commentarijs Parisijs 1583. quę antea (sed non tā absolutè) edita fuerant Parisijs apud Claudium Fumy, & Colonię apud Io. Birckmannū in folio an. 1570. prodierūt ex officina, vt diximus, Niuellij. Eiusdē Actiones tres. Apologeticus de amore erga pauperes, & in Natalem diem Saluatoris nostri à Iulio Gabrielio Latinè redditę. Eiusdem in easdem Scholia. Emendationes in omnia, quæ Gręcè extant ipsius Gregorij Theologi scripta. Antuerpiæ an. 1573. in 8. Eiusdem definitiones rerum simplices Gręcè primum editę à Dauide Heschælio cum eiusdem Notis, & Latina versione Ioan. Leunclaij ex officina Sanct. Andr. anno 1591. at quanta Leunclaio homini extra Ecclesiæ castra fides sit habenda, supra ostendimus ex Billio.

Sententiæ, ac Regulæ Vitæ ex eodem Gregorio Nazianzeno collectæ. Item Iambi aliquot eiusdem in lucem editi Græcè Antuerpiæ 1568. in 8.

Quæ verò extant Græcè manuscripta ipsius Nazianzeni, ea videbis Lector post finem huius Apparatus, vbi è varijs celebrioribus Bibliothecis Catalogos Græcorum Ecclesiasticorum Auctorum Deo aspirante adiungemus.

Gregorivs Neocęsariensis, hoc est Neocesareę in Ponto Episcopus, qui ob signa, & miracula, quæ cum multa Ecclesiarum gloria patrauit, Thaumaturgus, & Ponticus est appellatus, cum & Theodoretus diceretur, quemadmodum in Catalogo, & in ep. 84. ad Magnum, Hieronymus habet, doctrina celebris, qui fuit Origenis discipulus vnà cum fratre Athenodoro, & sanctitate illustris sub Alexandro & Decio Impp. scripsit aliqua, quæ quò breuiora, tanto altiorem habent indaginem. Nempe Epist. Canonicā in Metaphrasin. Ecclesiasten. De anima, Epistolam de ijs, qui in Barbarorum incursione idolothyta comederunt. Mysticam disciplinam. Duodecim capita de fide ad suam Ciuitatem, & alia. De quibus mox singillatim erit dicendum.

Vitam autem eius scripsit copiosa oratione, & eleganti ad populum habita Gregorius Nysse-

Nyssenus, cum huius frater Basilius Acta Gregorij paucis perstrinxisset c. 29. de Spiritu sancto. Reliqua Euseb. hist. lib. 6. c. 23. Socr. lib. 4. c. 22. Greg. Papa lib. 1. c. 7. Theodorus Lector lib. 2. Collectaneorum. Cedrenus in anno 12. Anastasij Imp. Suidas; sed hic fallitur, qui censet Gregoriũ hunc peruenisse ad tẽpora Iuliani Apostatæ. A Christi enim an. 223. cũ Alex. Imp. florere incœpisse Gregorium certũ sit, nimis diu vixisset, si ad ann. 362. peruenisset, quo cœpit Iuliani Imperiũ. Sed & Nicephorus nõ rectè, qui eum cũ Gregorio Armeno cõfundit.

De Epistola Canonica.

Insignem porrò illam esse Greg. Neocęsariensis Epist. dubium nõ est. Agitur verò prçter alia, quòd causam cogniturum eorum, qui bonis ab alijs fuerãt spoliati, Euphrosynum mittit, vt nẽpe cognosceret ex legibus Ecclesiasticis, quorumnã essent accusationes recipiẽdę, quorumve repudiandæ. De quinque item locis pęnitentium in Ecclesia. Eaque Epistola adiungi solet Canonibus Photij. Sed & aliam tribus verbis Epist. scripsit iubens Satanę, vt in idolorum tẽplum, ex quo illũ nocturna oratione expulerat, regrederetur. Eaque Scheda tradita est idolorum Antistiti tãquam tabellario, qui questus de suo Idolo cũ Gregorio fuerat. Veruntamen vim admirabilem fidei Gregorij expertus ad Christum denique conuersus est. Verba illa erant: *Gregorius Satanæ intra.* Vide Nisseni orationem de Vita Gregorij Thaumaturgi. Porrò item aliam dedit, qui in Barbarorum incursione idolothyta comederunt, quę extat cum Commentarijs Balsamonis. Metaphrasim quoque in Ecclesiastem, breuissimam illam quidẽ, sed sanè admirabilem. Eius initium est: *Hæc Salomon Dauidis Regis, & Prophetæ filius, apud omnes mortales Rex, &c.* Hanc librariorum impudentia (vt inquit Sixtus Senensis) bis impressit, primum quidem sub nomine sui auctoris, deinde sub nomine Gregorij Nazianzeni. Ceterum Hieron. in 4. Ecclesiastis caput, super illam clausulam, *Melior est puer, & pauper, &c.* proferens expositionem eorundem verborum ex ea, quę nunc extat Gregorij Neocęsariensis Metaphrasi, auctorẽ eius ipsum memet prodit his verbis: *Gregorius Ponti Episcopus, Origenis auditor, in Metaphrasi Ecclesiastis ita hunc locum intellexit: ego vero intelligo adolescentulum pauperem & sapientem. Rege sene meliorem & stulto, cui nũquam venit in mentem, quòd possibile sit, quemquam de his, qui vincti fuerant, ad regnum exire de carcere. & seipsum denique deinceps de iniqua potestate sua corruere.* Ceterum, hanc Metaphrasim prçfatione, & Commẽtario illustrauit Iacobus Billius Prunęus, qui & in suam Nazianzeni versionem probat eandem Metaphrasim non esse Nazianzeni, sed Neocęsariensis Episcopi Gregorij. Extat in Bibl. SS. PP.

Quę autem Neocęsariensis breuis extat, sed solida *de Anima Disputatio*, ea perquirit, quo indicio anima comprehendi naturaliter possit, & quibus rationibus esse ostendatur. Mox, vtrum substantia, an accidens sit: Deinde corpus ne sit, an corpore careat. Prætere a simplex ne sit, an composita. Tum, mortalis ne, an immortalis. Vide in Bibl. SS. PP.

Sanè verò Nyssenus testatur B. Virgine Dei Matre apparente, & hortante, Io. Euangelistam, vt Thaumaturgo exponeret sermonem, de quo ambigebat, Ioan. Matri Domini fuisse gratificatum. Id autem scriptum Gregorius Nyssenus vocat Mysticam Disciplinam.

Scripsit etiam idem Gregorius πανηγυρικὸν εὐχαριστίας, hoc est, *Panegyricum Eucharistiæ*, Origeni: & conuocata grandi frequentia, ipso quoque Origene pręsente, recitauit.

De duodecim capitibus, de fide Catholica subiecto singulis Anathematismo, & apposita vniuscuiusque capitis interpretatione.

At, quæ diximus de fide capita extare, ea quoniam numquam ant Græcè, aut Latinè prodierant in lucem, nisi postquã nos ea misimus Græcè ad V. C. Henricum Canisium, qui hoc anno 1603. ea in seruit To. 3. antiquę lectionis Ingolstadij. nos hic versionem illorum una cũ duobus scholijs ad eã factam à Francisco Turriano Theologo Societ. nostrę adijciemus.

Quomodo Dei gratia oporteat credere de Incarnatione filij Dei Iesu Christi Domini nostri, secundum ea, quæ lex præsignauit, Prophetæ testati sunt, Apostoli prædicauerunt, & ipse Dominus verbo docuit, & opere se ipsum manifestum fecit.

Cap. I.

Cap. 1. Si quis dixit Corpus Christi increatum, & non confitetur ipsum increatũ Deum Verbum ex creata humanitate incarnationem ostendisse, factumque se hominem, sicut scriptum est, sit anathema.

Quomodo enim corpus incarnatum dici potest? Siquidem quòd increatum est, neque pati, neque vulnerari, neque attrectari potest: Christus autem à mortuis excitatus, figuram clauorum, & lateris apertionem lancea factam, & attrectationem corporis discipulis demonstrabat, quamuis ianuis clausis ingressus esset. Sed vt Diuinitatis operationem, & corporis veritatem ostenderet, cum alioqui Deus esset, homo natura agnoscebatur, & cum esset alioqui verè homo, Deus tamen operibus ostendebatur. Interpretatio. Ioan. 20.

2 Si quis dicit Carnem Christi ὁμοούσιον idest, eiusdem substantiæ esse cum Diuinitate, & non confitetur ipsum esse in forma Dei Deum ante sæcula, & se ipsum exinanisse, & formam serui accepisse, sicut scriptum est, sit anathema. Philip. 2.

Quomodo autem caro post tempus ὁμοούσιος idest, eiusdem substantiæ cum Diuinitate, quæ sine tempore est, dici potest? ὁμοούσιον enim dicitur quod est idem natura, & eadem sempiternitate. Interpretatio.

3 Si quis dicit hominem perfectum assumptum esse à Domino tamquam vnum ex prophetis, & non confitetur ipsum incarnatione ex Virgine factum hominem in Bethleem natum, & in Nazaret nutritum, & qui progressum in ætate ostendit, & numerationem temporum suscepit, in Iordane Baptizatus est, & à Patre testatus, cum dixit: *Hic est filius meus dilectus*, sicut scriptum est, sit anathema. Luc. 2. Matth. 3.

Quomodo dici potest homo perfectus à Domino assumptus tamquam vnus ex prophetis, cum ipse Dominus per incarnationem ex Virgine homo factus sit? Quo circa scriptum est: *Primus homo ex terra terrenus*. Quia verò formatus ex terra in terram abijt. Secundus homo factus, in cęlos ascendit, & dicitur primus Adam, & nouissimus Adam, & sicut confessione omnium patefactum est, quòd secundus ex primo secundum carnem, vnde & homo, & filius hominis Christus; sic testatum est quòd secundus est Saluator primi, propter quem descendit è cęlo; quia Verbum descendens è cęlo, & homo factum, in cęlos ascendit, & dicitur è cęlo secundus Adam. Interpretatio. 1. Cor. 15.

4 Si quis dicat ex semine Viri genitum Christum ex Virgine, sicut omnes homines, & non confitetur ipsum ex Sancta Virgine Maria incarnatum, & factum hominem ex semine Dauid, sicut scriptum est, sit anathema.

Quomodo dici potest ex semine Viri genitus Christus ex Virgine, cum Virgo dixerit in Euangelio: *Quomodo fiet hoc, quoniam Virum non cognosco?* Et qui nunciauit Mariæ dixit: *Spiritussanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Quamobrem quod natum est ex te Sanctum, vocabitur filius Altissimi*: & Ioseph Viro Mariæ dicit: *Ne timeas accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est, ex Spiritu sancto est: pariet enim Filium, & vocabunt nomen eius Iesum, ipse enim saluum faciet populum à peccatis eorum.* Interpretatio. Luc. 1. Math. 1.

5 Si quis dicit, alius filius Dei ante sæcula; & alius in extremis temporibus, & non confitetur, eumdem ante sæcula, & extremis temporibus, sicut scriptum est, sit anathema.

Quomodo dici potest alius filius Dei ante sæcula, & alius in extremis temporibus, cum ipse Dominus dicat: *Priusquam Abraam fieret, ego sum?* & quod *ex Patre exiui, & venio*: & rursus: *Vado ad Patrem meum.* Interpretatio. Ioan. 8. Ioan. 16.

6 Si quis dicit, alius est qui passus est, & alius qui non passus est, & non confitetur, ipsum qui non potest pati Deus Verbum, carne propria passum immutabiliter, sicut scriptum est, sit anathema.

Quomodo dici potest alius qui passus, & alius qui non passus, cum ipse Dominus dicat: *Oportet filium hominis multa pati, & occidi, & tertia die resurgere à mortuis?* & illud: *Cum videritis filium hominis sedentem in dextera Patris*. &, *cum venerit filius hominis in gloria Patris sui.* Interpretatio. Luc. 9. Marc. 8.

7 Si quis dicit Christum saluum factum, & non confitetur ipsum Saluatorem mundi, & lucem mundi, sicut scriptum est, sit anathema.

Quomodo potest quispiam dicere Christum saluum factum, cum ipse Dominus dicat: Interpretatio.

[Io. 11. 10. 6.] *Ego sum Vita: & Ego veni vt vitam habeant. &, Qui credit in me, non videbit mortem, sed videbit vitam æternam?*

8 Si quis dicit perfectum hominem Christum diuisè, & Deum Verbum diuisè, & non confitetur vnum Dominum Iesum Christum, sicut scriptum est, sit anathema.

[Interpretatio. Ioan. 8. Ioan. 2.] Quomodo potest quis dicere hominem perfectum Christum diuisè, & Deum Verbum diuisè, cum ipse Dominus dicat: *Quid quæritis occidere me hominem, qui locutus sum vobis veritatem, quam audiui à Patre?* Non enim hominem dedit pro nobis, sed seipsum tradidit pro nobis Deus Verbum homo factum propter nos. quamobrem dicit: *Soluite templum hoc & in tribus diebus excitabo illud: Ipse autem dicebat de templo corporis sui.*

[*Spiritum vocat Diuinitatem.] 9 Si quis dicit mutabilem, aut alterabilem Christum, & non confitetur ipsum immutabilem * Spiritu, corruptibilem carne, sit anathema.

[Interpretatio. Malach. 3. Act. 2. a Vide Scholion ad finē.] Quomodo potest aliquis dicere immutabilem aut variabilem Christum cum ipse Dominus dicat: *Ego sum, & non varior.* & rursus: *Nec anima eius relicta est in Inferno,*[a] *neque caro eius vidit corruptionem?*

10 Si quis dicit, partem hominis assumpsisse Christum, & non confitetur ipsum per omnia similem nobis excepto peccato, sit anathema.

[Interpretatio. Ioan. 10. Ioan. 6.] Quomodo potest vllus dicere partem hominis assumpsisse Christum, cū ipse Dominus dicat: *Animam meam pono, vt iterum accipiam eam?* & *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus: & qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam.*

11 Si quis dicit Corpus Christi inanimatum, aut sine mente esse, & non confitetur ipsum perfectum hominem per omnia vnum & eundem, sit anathema.

[Interpretatio.] Quomodo potest quispiam dicere Corpus Christi sine anima, aut mente? Turbatio enim, & dolor, & pauor, neque carnis inanimatæ sunt, nec animæ non intelligentis, neque Diuinitatis immutabilis, nec ostensio inanis apparitionis, nec infirmitatis humanę succumbentis defectus; sed passionis naturæ nostræ in se ipso ostendebat Verbum, suscipiens partem ad patiendum datam: sicut scriptum est. [Esa. 53.] *Quoniam ipse infirmitates nostras assumpsit, & ægritudines nostras portauit.* Turbatio enim, & dolor, & pauor ægritudines animæ sunt: Defatigatio verò, & somnus, & vulneratio corporis, infirmitates carnis sunt.

12 Si quis dicit apparuisse fictè mundo Christum, & non confitetur ipsum in carne venisse, sit anathema.

[Interpretatio. Luc. 2. & 3. Baruch. 3.] Quomodo potest quispiam dicere apparuisse fictè Christum mundo, Christum dico in Bethleem natum, ad Circuncisionem carnis adductum, à Symeone gestatum, in Iordane baptizatum, in Cruce confixum, à mortuis suscitatum? Quamobrem si turbatus est Spiritu, si tristatus Anima, si vulneratus Corpore, appellationes passionum secundum naturę nostræ constitutionem asserit, vt demonstret natum se esse in mundo, & cum hominibus conuersatum ad similitudinem nostram excepto peccato. Natus est enim in Bethleem secundum carnem, [Luc. 2.] vt Deum decebat, Angelis scilicet cęlestibus Dominum suum agnoscentibus, & Deum in præsepio pannis inuolutum laudantibus, & canentibus: *Gloria in Altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Nutritus est in Nazaret, qui Deum se ostendit sedens in medio Doctorum, & mouens eis admirationem super sapientia præter tempus ætatis secundum corpus, sicut Euangelicus sermo narrat. [Matth. 3.] In Iordane baptizatus est, non vt sanctificationem assumeret, sed vt sanctificationis participationem largiretur. [Matth. 4.] In Eremo tentatus est, non subiectus tentationi; sed nostras tentationes euocationi tentantis obijciens, vt demonstraret vanum esse tentantem: quamobrem, [Ioan. 16.] *confidite*, inquit, *ego vici mundum*;[b] [b Vide secundū Scholion.] non opponens luctationem Diuinam, sed propriam carnem victricem passionis, & mortis, & corruptionis ostendens: vt qua carne peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors regnauit in omnibus hominibus, per eandem carnem secundum similitudinem, damnaretur peccatum in carne, & vinceretur præses peccati, qui tentat, & dissolueretur mors, ne regnaret; & corruptio in sepultura corporis euanesceret, & primitiæ resurrectionis expromerentur, principiumque iustitiæ in mundo per fidem exerceretur, ac Regnum cęlorum hominibus Euangelizaretur; essetque Dei cum hominibus communio.

Pro

Pro hac gratia glorificemus Patrem, qui dedit Filium suum vnigenitum pro mundi vita: glorificemus Spiritum sanctum, qui operatur, & viuificat nos, & charismata ad communionem Dei tribuit: & ne doctrinam Euangelicam verbis aridis perscrutemur, interminatas quæstiones & pugnas verborum circumferentes, & perfectum ac rectum sermonem de fide asperum reddentes; sed potius operemur opus fidei, amemus pacem, præferamus concordiam, seruemus coniunctionem, excolamus charitatem, qua Deo placemus; sicut non est nostrum scire tempora, & tempestiuitates temporum, quæ Pater posuit in sua potestate, credere autem oportet futurum esse finem temporum, & futuram futuri sęculi manifestationem, ac iudicij reuelationem, & filij Dei aduentum, & operum remunerationem, ac hæreditatis Regni cęlorum possessionem; sic non est nostrum scire, quomodo Filius factus est homo. hoc enim mysterium magnum est, sicut scriptum est: *Generationem eius quis enarrabit? quia tollitur à terra vita eius.* Sed credere oportet, quòd Filius Dei factus est homo secundum scripturas; & quòd in terra visus est, & cum hominibus conuersatus est secundum similitudinem nostram, excepto peccato, secundum scripturas; & quòd mortuus est pro nobis, & surrexit à mortuis, sicut scriptum est, & quòd ascendit in Cęlos, & sedet ad dexterā Dei Patris, vnde venturus est ad iudicandum viuos & mortuos, sicut scriptum est: ne quando nobis inter nos de verbis certantibus, aliqui sermonem ac doctrinam fidei blasphemè vituperent, & eueniat quod dictum est: *Propter vos nomen Dei semper blasphematur in gentibus.* Esa. 53. Esa. 52.

Scholion ad Caput nonum ad illa verba: *Neque caro eius vidit corruptionem.*

a Non contradicit Beatus Petrus, cum ait in Act. Apostol. cap. 13. Quod autem suscitauit eum à mortuis, amplius iam non reuersurum in corruptionem: ex quo sequitur, potuisse capere corruptionem, non contradicit inquam, neque pugnat cum eo quod ait Act. 2. Caro eius non vidit corruptionem, non enim vidit corruptionem, non propter suam naturam, quæ similis erat nostræ, sed propter Diuinitatem, cum qua descendit ad inferos anima, & non est detenta ibi. Idem enim dicendum est de anima, & de carne, quantum ad naturam vtriusque pertinet; caro enim quatenus erat eiusdem naturæ cum nostra, sicut mortua est, sic etiam potuit corrumpi. non fuisse autem corruptam, Diuinæ virtutis fuit; Verbo prohibente. Sic Leontius Byzantius respondet hæreticis, qui Corpus Christi ante Resurrectionem incorruptibile tradebant, vnde Aphthartodocetæ dicti sunt. Cum ergo dixit Beatus Petrus Act. 2. Neque caro eius vidit corruptionem: non obscurè significauit carnem Christi natura sua aptam natam fuisse ad capiendam corruptionem, sed non cepisse propter Diuinitatem: Clarius verò dixit corruptionem fuisse. Act. cap. 13.

Scholion alterum ad Caput duodecimum ad illa verba: *Non opponens luctationem Diuinam,*

b Erat quidem luctatio Christi cum tentatore Diuina, quia nec in eo erat humanum sine Diuino, neque Diuinum sine humano; non tamen erat luctatio secundum Diuinitatem, sed secundum Humanitatem; siquidem in humanitate Christi, secundum similitudinem humanitatis nostræ cadebat tentatio gulæ, concupiscentiæ oculorum, & superbiæ vitæ. Sic igitur intelligendum est non opposuisse Christum luctationem Diuinam tentatori, idest, luctationem secundum Diuinitatem, sed secundum Humanitatem: quæ propter vnionem cum Diuinitate non poterat non vincere tentatorem, & omnes tentationes eius.

Gregorivs Niceta Epistolas scripsit De creatione hominis, quæ extant m. s. in Bibl. Imp. Viennæ Austriæ.

Gregorivs Nicomediæ Metropolita, Græcè scriptas reliquit Orationes Panegyricas centum & septuaginta. Extabat Constantinopoli.

Gregorivs huius nominis Nonus Pont. Max. Constitutiones, & Decretales Epistolas superiorum Pontificum in ordinem, & compendium redigi curauit, quod in quinque partes fuit distributum.

Primam, de Summa Trinitate, & fide Catholica, & de Constitutionibus, de Rescriptis, de Iudicijs, & eorum officijs.

Secundam, de iudicijs, & spectantibus ad iudicia.

Tertiam, de vita, & honestate clericorum, & rebus eorum, & Ecclesiarum.

Quartam, de Sponsalibus, & matrimonijs, & impedimentis eorum.

Quintam, de accusationibus, criminibus, & pœnis eorum.

Scripsit

Scripsit verò insignem Epistolam de Græcorum vnione cum Ecclesia Latina. Alteram de duplici gladio Romani Pont. ac de vsu vtriusque super eadem vnione Græcè, & Latinè. Quæ epistola legationem quoque Apocrisiariorum Gregorij eiusdem ad Græcos cōtinet. Diffinitionem, siue Decretum einsdem, quòd Spiritus sanctus à Patre Filioque procedat. Græcè, & Latinè. His autem omnibus hac nostra ætate Gerardus Vossius adiecit præter scholia, & argumenta litteras Apostolicas eiusdem Pontificis, & Canonizationem tam D. Francisci ab eodem prolatam, quin & vna cum litteris stigmata eiusdem comprobantibus, quàm D. Dominici, S. Antonij de Padua, S. Elisabethæ Regis Hungarorum filię ac Lantgrauiæ Thuringię, additis ad singulas Canonizationes breuibus Notis, quibus, quinam de ijs scripserint, indicatur. Quæ omnia primò Romæ prodierunt apud Bartholomæum Bonfadinum anno 1587. cum è Vaticana Bibliotheca, Romanisque Archiuis fuissent eruta.

Gregorivs Nonnius, De vera Christi Ecclesia. Romæ apud Iacobum Lunam.

Gregorivs Nyssenus Episcopus Magni Basilij frater is fuit, quem perperam Emisenum Honorius in Catalogo, & Tritemius vocarunt; antiquitas uerò suspexit, & sequentibus seculis Theologi tam Gręci, quàm Latini ad confirmanda Orthodoxa dogmata testem certissimum adhibuerunt, quippe qui in ijs, quæ ad fidem pertinent nulla in re à Basilio, vt inquit etiam Card. Bellarm. dissenserit, licet nōnulla, quæ eo tempore nondum ira declarauerat Ecclesia, scripserit, de quibus ad finem huius Tractationis dicemus. Eum nominat virum fidelem, amicum, fidum, eruditum, sapientem, eloquentem, filium lucis, hominem Dei, fratrem amicissimi sui amici Basilij, eumque esse dignum, qui summis olim sacerdotibus conferatur, quibus eum, & Basilium Magnum, fratres comparat, Moysi scilicet, & Aaron.

Theodor. Io. Damasc. Suidas. D. Th. & alij.

Vitam Gregorij Nysseni quinam scripserint.

Vitàm eius, studia, res gestæ (præsertim pro fide Catholica) quæ fuerint, nemo quidem vnus per historiæ seriem, quemadmodum fit in aliorum Vitis pertexuit, quòd sciam. At quæ Gregorius Nazianzenus in Oratione ad eum habita commemorat, sunt tot, & tanta, vt instar historiæ esse queant. Theodoretus autem, Socrates, Nicephorus, Suidas, & Martyrologium Ecclesiæ Romanæ præter recentiores, vti Raphaelem Volaterranum, & alios honorificentissimè de eius Vita, doctrina, eloquentia, tamquam Patre Patrum loquuntur. Atqui cum idem Nazianzenus varias ad eum Epistolas scripserit, nimirum 34. 35. 36. 37. 42. 43. 95. & 142. ex his elici potest, quid de eo vel dicere, vel sentire possimus.

Sanè quòd is ipse Nyssenus actus sit in exilium ab Arianis sub Valente Imp. quòdque, hoc demortuo, destinatus sit ab Antiochena Synodo ad instaurandas Orientales Ecclesias, & ab Synodo Oecumenica Constantinopolitana sub Theodosio habita ad visitandas Ecclesias Arabiæ, dignus autem fuerit, vt inter præcipuos Catholicæ fidei propugnatores sanctione etiam Imperiali laudaretur, maxima sunt, quæ nos prouocent & ad eius scripta legenda, & ad imitandam in fide fortitudinem, cuius diem mortis anniuersarium Latini nona die Martij, Græci in Menologio, quarto idus Martij celebrant vnanimi cultu. Atqui successit his Scriptoribus omnibus, qui in hoc genere omnes data sibi à Deo gratia præcessit Cæsar Card. Baronius, qui præter ea, quæ de illos in Notis ad Martyrologium attigit, vberius in quarto Annalium Tomo scripsit. porrò vide, quæ nos in verbo, Basilius diximus in hoc Apparatu.

Basil. ep. 10. Greg. Nyss. ep. ad Olympium. Nyssen. ep. ad Flauianū. lib. 1. de fide Cathol. cod. Theodos.

DICTIO GREGORII NYSSENI.

Vt verò dicendi artem sic exercuit, vt & Rhetor illustris euaserit, & postquam Theologiam hausisset, ac Episcopus fuisset renunciatus, adhuc erga eamdem Rhetoricæ facultatem afficiebatur, ita hinc conijci potest, quinam lepos, & charites in scriptis illius inueniantur ab eo, qui Græcas litteras altius calleat. Et Photius quidem (vt mittam alios) in

sua Bibliotheca de hoc inditium tulit, cum recognouit ipsius libros contra Eunomium. Nam inter cetera de illo dicit. *Dictione, si quis Rhetorum alius, splendidus* est Nyssenus.

Gregorij Nysseni scripta, quæ nam, & à quibus Latinè versa subinde prodierunt in lucem.

Quanto magis in condendo hoc Opere laboro, tanto sæpius aures meas personat illa Christi Domini vox. *Capillus capitis vestri non peribit.* Ecce quàm sudauit Satanas, vt Patrum Doctrina aboleretur, sed & ecce, quam Deus optimus satagit, vt doctrina eorum non pereat. Illuxit illa Orienti, euius tenebras olim dispulit, illucescit nunc Occidenti, cuius errores euertit. Sed quæ scripta Gregorij Nysseni iacebant, aut dudum delituerant, ac, si tubæ sonitum ad arma conclamantem inaudissent, extulerunt caput, quod & plerique omnes alij Græci Patres fecerunt, & per Interpretes varios se subinde exeruerunt, exeruntque hodieque, tanquam tela, quibus omnis confodiatur impietas.

Dionysius itaque Romanus, qui dictus est Exiguus, quique cum Cassiodoro vixit, & (vt diximus suo loco) docuit, librum de creatione hominis à Nysseno conscriptum in supplementum Hexaemeron Basilij fratris Latinitate donauit.

In idem incubuerunt alij, Godefridus Tilmannus, Franciscus Zinus Catholici, Ioan. Leuenclaius hæreticus.

Octo Conciones in Ecclesiasten. Homilias vndecim in Canticum Canticorum (nam quattuor postremas Leuenclaius) Catecheticum, siue Catecheticam orationem (vti & Petrus Morellus, & Franciscus Zinus) Orationes de fugienda fornicatione: & in eos, qui differunt baptismum; & qui ægre ferunt reprehensiones, Gentianus Heruetus.

De vita Moysis, siue de vita perfecta. Georgius Trapezuntius.

De Ascensione Domini (sicuti & pleraque alia, quæ extant in Parisiensi editione anno 1573. Laurentius Sifanus. At & de eadem Ascensione Franciscus Zinus, cuius versio, quæ in Breuiario 4. feria Domini post eius Ascensionem legitur, magis probatur.

Sed & idem Franciscus Zinus vertit, quæ Nyssenus de pauperibus amandis: quæve in Mulierem peccatricem: quæ de Dormientibus: quæ de Natiuitate Domini, & eius Resurrectione scripserat Græcè. Et hæc pene omnia extant in eadem Parisiensi editione Sebastiani Niuellij ann. 1573. sed secundum sequentem seriem distributa.

Operum D. Gregorij Nysseni Catalogus. Quæ vnico notantur asterisco accesserunt, quæ verò duobus, ex seorsum impressis huic editioni sunt adiecta.

Hexaemeron, siue historia de opere sex dierum.
** In ea scripturæ verba: *Faciamus hominem ad imaginem, &c.* Oratio 1.
** In hominis procreationem, Oratio 11.
De hominis opificio, liber.
De vita Mosis, siue de vita perfecta, liber.
In sextum Psalmum, de octaua.
* In Ecclesiasten, Conciones octo.
In Canticum Canticorum, Explanatio.
Quid nomen, professiove Christiana sibi velit, Epistola.
** De perfecti hominis Christiani forma, ad Olympium Monachum.
** Catechetica oratio, quæ dicitur magna.
De Sancto Baptismate, Oratio.
* In eos qui differunt baptisma, Oratio.
De Oratione Dominica, Homiliæ quinque.
De vita beata comparanda, siue de Beatitudinibus, Orationes octo.

*De

*De fugienda fornicatione, in dictum Apostoli, 1. Corinth. 6. *Omne peccatum quodcunque fecerit homo*, Oratio.
In illud Apostoli, 1. Corinth. 15. *Tunc etiam ipse filius subijcietur ei, qui subiecit omnia*, Oratio.
De dormientibus, vel, non esse dolendum ob eorum obitum qui in fide dormierũt, Oratio.
De infantibus, qui ex vtero præmaturè abripiuntur, ad Hierium.
*In eos qui ęgrè ferunt reprehensiones, Oratio.
** In Mulierem peccatricem; vel in eos qui durius, & acerbius alios iudicant, atque condemnant, quique conuersione indigent, & pœnitentia, Oratio.
** De pauperibus amandis, & benignitate complectendis, Oratio I.
De ijsdem, in dictum Euangelij. *Quatenus fecistis vni ex his minimis*, Oratio II.
** De vera, & incorrupta virginitate, liber.
De Sancta Christi Natiuitate, Oratio.
De Sancto Stephano protomartyre, Oratio.
De Sancto festo Paschę, & Resurrectione Domini, in diem tertium collata, Oratio I.
De Resurrectione Domini, & quòd nullo modo contrarij Euangelistæ diuersis modis prodiderunt ea, quæ acciderunt in Resurrectione, Oratio II.
De festo Paschæ, & de Resurrectione, habita in Magna die Dominica, Oratio III.
De sancto, & salutari festo Paschæ, Oratio.
De anima, & resurrectione disputatio cum sorore Macrina.
De Ascensione Domini, Oratio. In Pentecosten, Oratio.
** De Trinitate aduersus Iudæos, ex Veteri Testamento delecta testimonia cum explicatione.
De Sancta Trinitate, & quòd Spiritus sanctus sit Deus.
Tres dici Deos non oportere, ad Ablabium, Oratio.
De differentia substantiæ, & hipostaseos, ad Petrum fratrem.
De Fide, siue de Patre, & Filio, & Spiritu sancto.
In laudem Basilij Magni fratris sui, Oratio.
In laudem Sanctorum quadraginta martyrum, Oratio I.
In laudem eorundem Sanctorum, Oratio II.
In funere Pulcheriæ, Oratio consolatoria.
De Placilla, Oratio funebris.
De Vita Sancti Gregorij miraculorum opificis, Oratio.
In laudem Sancti viri, ac magni martyris Theodori, Oratio.
In funere Magni Meletij Episcopi Antiochiæ, Oratio.
Ad Flauianum Epistola.

Sed & ante hanc editionem prodierunt libri de Virginitate, ac Conciones quinque de Oratione Dominica, & octo de Beata vita à Petro Galesinio in linguam Latinam conuersæ, ac Romæ editæ an. 1565. licet à Laurentio Sifanio fuerint translatæ, cuius & versio extat in eadem Parisiensi editione.

Quin cum eiusdem de Virginitate liber: Græcè, & Latinè interprete Ioanne Liuincio Gandensi, additis ad finem, notis, quibus partim emendationum ratio redditur, partim loca quædam illustrantur, Antuerpiæ prodijssent, apud Plantinum anno 1574. Iacobus Billius hæc in illa versione obseruauit, inquiens.

Itaque 9. cap. de vi ac potentia consuetudinis loquens, his verbis vtitur: οὐδὲν οὕτως τῇ φύσει φευκτόν ἐστι ὡς ἐν συνηθείᾳ γινόμενον, μὴ καὶ σπουδῆς ἄξιον, καὶ αἱρετὸν νομισθῆναι, quæ verba ad hunc modum reddit interpres. *Nihil natura tam fugiendum est, quàm quæ res in consuetudinem abierit eam studio dignam, atque amplectendam non videri*: Ego tamen lubentius ita transtulerim: *Nihil natura tam turpe, ac fugiendum est, quin, si in consuetudinem abierit, præclarum, & expetendum videatur.* Eodem libro cap. 22. in his verbis, ὅτι τὸν ὀξὺν ἐπισωρεύει, rectè quidem interpres, mendum inesse statuit: sed quod pro ἐπισωρεύει, ἐπιστρέφει reponit, non admodum mihi probatur, legendumque potius censuerim ἐπιτρέχει, idest,

idest, ἐπιταχυνεῖν, χατεπείγειν. Loquitur enim de auriga, qui pernicem equum scutica ad urgere non solet. Sed hoc leue. Illud autem non perinde facile, quod sequenti capite habetur.

Posteaquam enim eleganti similitudine ostendit ei, qui colendæ pietatis studio totum se deuouere cupit, faciendum esse, ut ducem potius aliquem sequatur, quàm vt ipse sibi dux sit, hanc rationem subiungit ὅ γὰρ φανερὸς ἐστι τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο ἀνάγκη ἑαυτοῖς ἐπιτρέπειν τῶν λυσιτελούντων τὴν κρίσιν. ὅτι δὲ καὶ τὸ κατατολμᾶν τῆς τῶν ἀγνοουμένων πείρας οὐκ ἔξω κινδύνου καθέστηκε. Quorum verborum sententiam particula negatiua, quam addendam censet interpres, prorsus corrumpit. Sic enim vertit. *Nam vbi studium hoc illustre, & tanquam in medio positum non est, necessum sit iudicium eius quod expediat nobis permittere.* Atqui contrarium omnino vult Gregorius: nempe in rebus arduis ducem ac præceptorē adhibendum esse. Ego sanè hunc locum ita restitui posse puto si pro τούτου τότε legamus, vt sit sensus: *Cum perspicuum est institutum illud, quod sequimur, tum verò eorum, quæ in rem futura sunt iudicium nobis ipsis permittere debemus. At cum rerum nobis ignotarum experientia periculo non caret, tum verò ducem ac præceptorem adhibere conuenit.* Hæc autem postrema verba vel in Græco desiderantur, vel certe eadem figura subaudiuntur, qua post hæc Lucæ verba. *Etsi quidem fecerit fructum*, subauditur, relinques eam. Est & alius locus eiusdem libri cap. vlt. qui mihi & emendationis, & illustrationis cuiuspiam indigere videtur. Græca autem sic habent: ἐντεῦθεν οἱ ἐνυπνιασταὶ καὶ τὰς ἐκ τῶν θηρίων ἀπάτας πιστοτέρας τῶν εὐαγγελικῶν διδαγμάτων ποιούμενοι, καὶ ἀποκαλύψεις τὰς φαντασίας προσαγορεύοντες. *Hinc somniatores*, ait interpres, *qui in ferarum ludibrijs fidei plus, quam in Euangelij doctrina collocent, & mentis suæ cogitata patefactiones appellent.* Ego verò cum, quidnam, per *ferarum ludibria* sibi vellet author nullo modo assequi possem, statim mihi venit in mētem, pro θηρίων ὀνείρων substituere. Nam hoc verbum bellè cum authoris sensu conuenire videbatur. Verum interim hærebam dubius, quinam essent isti somniatores, quos hoc loco Gregorius perstringeret. Quam tamen dubitationem mihi tandem sustulit Theodoritus. Is enim in compend. hæret. fabul. lib. 4. de Messalianis loquens, ait *eos, vbi maximam diei partem precibus impendissent totos deinde se somno dare consueuisse. At à Dæmone delusos reuelationes quasdam se vidisse asserere, ac futura prædicere conari.* Et historiarum lib. 4. cap. 11. de ijs verba faciens, *Manuum*, inquit, *operationem vt malam auersantur, somno autem se tradentes, somniorum spectra prophetias appellant.* Quæ quidem verba emendationi nostræ apertissimè astipulantur.

Extat verò Epistola Canonica ad Latoium Mytilenes Episcopum, cum Scholijs Balsamonis, qua agit de ratione curandarum, siue hæresum, siue aliorum generum peccatorum: Quam Latinè reddidit Gentianus Heruetus, quæ & excusa est in Bibl. Sanctorum Patrum. Sed & postea eiusdem Gregorij Nysseni oratio excusa est De Filij, & Spiritus sancti Deitate, è Codice manuscr. Reipubl. Augustanæ, integritati restituta Augustæ Vindelicorum ann. 1591.

Atqui & deinceps, quæ nunquam antea fuerant in lucem edita, euulgatæ sunt Ingolstadij per Frontonem Ducæum Societatis Iesu Theologum, ex typographia Dauidis Sartorij an. 1598. Opuscula quæ sequuntur.

Ad Theophilum Episcopum Alexandrinum aduersus Apollinarem Epistola, ex codice manuscripto Aegidij Dauidis I.C. Parisiensis. Ex Quæstionibus libellus in illud Genes. 1. *Creauit Deus hominem ad imaginem, & similitudinem suam*, & ex m.s. Bibliothecę Mediceæ Reginæ Christianissimorum Regum Matris.

Ad Theodosium Epistola de Pythonissa, quæ Sauli Samuelem excitauit. 1. Reg. 28. Ex manuscripto libro Bibl. Collegij Mussipontani Soc. Iesu, quem nobis dono dedit V.C. Iacobus Bornonius Lotharingicæ Curiæ Sammichelinę Præses:

In Sanctam Domini Resurrectionem sermo ex manuscripto Aegidij Dauidis.

In ordinationem sermo, ex eodem manuscr.

Contra Manichæos decem syllogismi ex eodem libro.

Fragmenta

Fragmenta libri aduersus Apollinarem ex codicibus m. s. Bibl. Regiæ Medicæę. Ex Bibliotheca Bauarica. Liber de Fato. Oratio contra vsurarios.

Ceterum, Epistolæ Gregorij Nysseni contra Apollinarem meminit Synodus V. generalis collatione 6.fol.530.& 542.edit Colon.profertque illum locum. *Qui Apollinaris dogmatibus* vsque ad illa verba *neque prædicari*. Deinde ex duobus diuersis eiusdem aduersus eumdem Operibus multa citat Euthymius titu.13. Panopliæ. Alterum appellat Orationem ad Theophilum Alexandriæ Pontificem, cuius loca ab eo prolata in hac Epistola reperiuntur: Alterum Orationem, qua confutat Apollinarij opiniones, ex quo item inter cetera locum vnum exscribit, cuius sententia prope eadem est, quæ fragmenti alterius ex duobus, quæ in eo libro exhibetur. Accedit Ioannes Cyparissiotus, qui in expositione materiaria eorum, quæ de Deo dicuntur. Decad.6.cap.6.adducit locum illum non procul ab initio huius epistolæ. *Non enim propterea quod in nouissimis diebus*, vsque ad illa verba: *oblatam esse visionem*.

Præterea Franciscus Turrianus in Epistola ad Gregorium de Valentia, contra Vbiquistas profert ex hac Epistola hunc locum non procul à fine: *Diuinitas enim quod humile fuit*, vsque ad illa verba: *Vnio declaratur*. Denique hęc eadem Epistola manuscripta Græcè extat in Bibliotheca Serenissimi Gulielmi Bauariæ Ducis, & in paucissimis voculis discrepat ab exemplari, quo vsus est Ducæus, vt & ab illo, quod Lugduni Batauorum prodijt.

Secundum obtinet libellus in illud Genes.1. *Creauit Deus hominem ad imaginem, & similitudinem suam*; qui ex antiquissimo codice Bibliothecæ Mediceæ, ac pene consumpto, literis fugientibus, charta dilabente, erutus est. Ac licet in altera ex duabus homilijs, quæ adiungi solent Basilij Orationibus in Hexaemeron, sed Nysseni sunt proprię (non enim plures quam nouem Suidas Basilio tribuit) de hac quæstione disseruerit Nyssenus, hoc tamen non impediuit, quò minus, vt verum Opus agnosceretur eius illud de opificio hominis, in cuius aliquot capitibus hoc ipsum argumentum tractat, sicneque vetabit quidquam quò minus hoc tanquam verum eius partum legamus; præsertim cum notum sit Sanctos Patres de eadem materia sæpius scribere fuisse solitos. Nam argumentum de Resurrectione nostra, & Christi, quoties hic idem Gregorius luculentissimè, eloquentissimè tractauit?

Huic libro succedit Epistola ad Theodosium Episcopum de Pythonissa, & oratio in sanctam Domini Resurrectionem, de qua materia extant iam nonnullæ latinæ Conciones inter opera Nysseni, & Oratio in propriam ordinationem, quę etiam Venetijs in Bibliotheca Reucrendiss. Lullini Episcopi asseruatur. Decem syllogismi contra Manichæos inueniuntur itidem in Bibliotheca Bauarica. Duo fragmenta alterius Operis contra Apollinarem desumpta sunt è Codice Bibliothecæ Medicęæ, qui expositionem in Epist. ad Hebręos ex multis Patrum locis contextā cōtinet. In priori fragmento tractat locum illum c.1. ad Hebræos; *Et cum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes Angeli eius*. In posteriori autem illum. *Qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius*. Porrò Euthymius tit.13. hoc posterius fragmentum descripsit aliquot verbis omissis. Et huius amplioris, & grandioris contra Apollinarem τῶν ἀντιρρητικῶν Voluminis meminit Nicephorus lib.2.cap.19.non autem prioris illius ad Theophilum, vt quidam sunt hallucinati, qui etiam in eadem Epistola incautè legerunt, & ediderunt τὴν σὴν ψυχῶν τελειότητα cum legendum sit, τὴν σὴν ἐν χῷ τελειότητα. vt legit interpres Synodi quintæ primo loco suprà citato; vtque habet codex Bauaricus. Ipse etiam Gregorius in fine Epistolæ ita loquitur (πλοῦμαι δὲ παρὰ τῆς σῆς ἐν χριστῷ τελειότητος. At libellum de fato suppeditauit Bibliotheca Bauarica, qui citatur & ab Anastasio Nicęno in libro Responsionum ad Quæstiones Orthodoxorum, quæst.18. To.1. Bibliothecæ Sanctorum PP. secundæ editionis. Nec tantum citatur, sed & testimonium satis prolixum inde ab Anastasio describitur. Quia verò Bauaricum exemplar vnicum erat, neque id satis correctum, neque nomen continebat eius, ad quem Nyssenus hunc librum misit; ideo probabiliter aliquoties diuinandum fuit interpreti, quidnam sibi Gregorius velit, præsertim initio. Ex eodem Bauarico codice

dice deprompta est contra fęneratores, Oratio. Et hæc quidem pleraque ex ipso Ducæo. Sed restabant quæ publicam lucem aspicerent, ac præsertim, quę gemino Commentario in Psalmorum Inscriptiones, siue Epigraphas Bibliotheca inter alias Bauarica asseruabat. Hæc igitur Iacobus Gretserus Societatis nostræ Theologus,& Græcè,& Latinè abs se facta emisit in publicum è typographia Adami Sartorij anno 1600. spem faciens eiusdem Nysseni libros Apologeticos pro S. Basilio fratre suo aduersus inscitiam, & maledicta Eunomij Græcè, & Latinè foras prodituros.

Addita verò superiori versioni fuerunt ab eodem Gretsero tum Græca tum Latina editio Leonis V. Imp. qui de Bellico scripsit Apparatu, Acta quædam Vitę Christi Domini, de quibus vide in verbo, Leo Imp. V.

Iam verò Fragmenta pleraque, & quidem de dogmatibus magni momenti, ex Nysseni Operibus, quæ vel non extant, vel non habentur ad manu, collegit Euthymius in suæ Pano pliæ prima parte, tit.7. Quæ Fragmenta, quoniam indicant varia Nysseni scripta, omnino hic prænotanda sunt, vt viri antiquæ veritatis amantes,& eadem integra eruant, sicubi delitescunt; & certè vtantur istis interdum ad Diuinam gloriam. Extant igitur sequentia, sed fusius quidem, quàm hoc in loco interseri debeant.

Capita contra Hebræos ex libro, qui inscribitur de cognitione Dei, & eius esse fertur. Incipit, *Lex, & propheta, quorum plenitudo Christus est, omnia, quæ tum ad ipsum Christum, tum etiam ad sanctam pertinent Trinitatem, subtiliter scripserunt.* Fragmenta.

Ex libro item Genesços aduersus eosdem, ex c.1.3.11.18. Quibus omnibus in locis veritatem Sanctissimæ Trinitatis astruit. Quemadmodum & facit tum ex Deuteron.cap.6. tum ex Dauidis Psalmorum varijs locis, nempè 54.49.17.35.109.2.32.106.103.118. Hoc enim ordine illos citat: tum ex Isaię cap.6.& 48. & ex Prouerbiorum libro cap.8. atque ex Iob cap.27. Iterum autem ex Genesços cap.30.& ex Ioannis Euangelio, c.17.& ex Isaię 9. Quod & pergit deinceps ex Baruch,& Isaia,& Michea,& Daniele, Diuinarum Personarum, & Christi Domini Dei, & hominis veritatem comprobans.

Atqui de Christi cruciatibus,& morte contra illosmet Hebræos agit, incipiens. *Dauid ex persona Christi, consilium, inquit, malignantium obsedit me: Foderunt manus meas.* Psal.21. vbi & Isaiæ c.30. & Ps.68. ac rursus Isaiæ c.50. & 53.adducit.

De Christi Resurrectione ex Psal.15. Oseę 6. Matth.27. Iosepho Iudæo 18.lib. de antiquitate Iudęorum c.4.vbi insigne extabat testimonium de Christo, quod Iudæi eraserunt: Quod quidem Nysseni tempore apparet extitisse.

De Ecclesia ex gentibus: vbi incipiens ab Isaiæ verbis cap.35. *Lætare solitudo sitiens: exultet solitudo, & floreat quasi Lilium. Et loca deserta Iordanis exultabunt, & gloria Libani data est ei, & honor Carmeli. Hac sensu quidem (inquit) nec facta sunt vnquam, neque fient. Quis enim solitudinem, & loca deserta deligat ad habitandum, nisi forte Christianos monachos dixeris? Spiritu autem planè contigerunt. Nam gentium Ecclesia nullos antea fructus ferentium, erat quadam velut solitudo, in qua degebant vitiorum feræ.* Quod postea pluribus alijs prophetijs persequitur, Prophetiarũ obscuritatis rationem afferens pręclaram illam quidẽ his ipsis verbis. *Hæc, & his similia obscurè tradita sunt, ne delerentur libri. Nam qui Christum præsentem, & res admirabiles efficientem, & certissima Diuinitatis suæ afferentem indicia contuentes non susceperunt, sed egerunt in Crucem, hi scilicet prophetijs pepercissent de ipso loquentibus, si eas nulla contectas vmbra, sed apertas, ac nudas accepissent.* Ex editione Græca, non vulgata.

Ex eiusdem Nysseni scriptis contra Manichæos. Incipit autem, *Quonam pacto duo possunt esse principia, bonum vnum, alterum malum?* Id quod tum hoc, tum octo consequentibus Fragmentis validè confutat; ac pręcipuè, quinto, & sexto. Quæ præstat in gratiam, & solatium legentium huc adtexere. Et quintum quidem sic. *Si duo, aut tres, pluresue essent Dei, cum aliud alio modo, & diuersa ratione ageretur, & moueretur, mundus iampridem intercidisset. Nunc autem cum omnia ratione certa, & stabili semper moueantur, & disponantur, firma hac, atque perpetua rerum omnium concinnitas, & ordo, & moderatio, & conseruatio vnam, eandemque clamant esse caussam, vnum auctorem, à quo & procreata sunt omnia, & regantur, & conseruentur.* Sextum autem Fragmentum. *Si malus, & scelestus est hic Mundus inferior,*

rior, & vos nimirum mali, scelestique, quippe qui pars sitis ipsius. Quòd si natura estis improbi, & mali, veritas non adest vobis. Veritas enim bonum planè est. Bonum autem est alienum à malo. Iam qui veritate carent, eorum doctrina falsa nullo solido innititur fundamento.

Ex Oratione ad Simplicium de Filio. Incipit autem, *Vetat Deus perprophetam, ne quē Deum recentem, Deum existimemus, neve Deum alienum colamus, aut adoremus. Perspicuum est, recentem appellari, qui ab aeternitate non est: è contrario autem aeternum dici, qui non est recens. Quamobrem qui vnigenitum ab omni aeternitate Deum ex Patre esse non credit, is eum recentem esse non negat.*

Ex eadem Nysseni Oratione ad Simplicium, de Spiritu sancto aduersus contumeliosos (vt ipse vocat) homines, qui Spiritum sanctum quoque creatum fuisse dicebant. Vbi pulcherrimis rationibus eos refellit.

Ex Oratione aduersus Apollinarium, ad Theophilum Alexandrinum Episcopum, & ex altera, qua confutat ipsius Apollinarij errores, vbi sunt triginta illius fragmēta perdigna lectu. Incipit, *Qui Apollinarij decretis fauent, Verbum dicunt ex carne constare, & seculorum auctorem esse hominis filium, & Domini humanitatem mentis expertem, & filij mortalem esse Diuinitatem.*

Ex Oratione de Filij, & Spiritus Diuinitate: vbi sunt septem Fragmenta huc spectantia, in quorum primò concludit his verbis. *Vbi autem Filius non tollitur, nec Pater esse creditur, tota Diuinitas aufertur. Porrò Diuinitatem auferre nullius est, nisi Epicurei. Patet ergo istius opinionis auctores* (loquitur de discipulis Eunomij) *esse Epicureos.*

At & hæc fragmenta inseruit Margarinus Bibl. SS. PP. quemadmodum in Euthymij Panoplia iacent, cum item inseruisset ante illa, quod Commentariolum Balsamon scripsit in Nysseni Epistolam ad Latoium Episcopum Mitylenes, de qua diximus supra.

Obseruata quædam in Gregorio Nysseno.

Porrò vix crediderim eiusdem Nysseni fuisse sententiam, qua Dæmones assereret habere inter se indiuidui, vel speciei multiplicationem. At vide Marinum Delrium de Disquisitionibus Magicis.

Quòd autem in Genes. 1. putauerit vnà cum Augustino in idem caput, Chrysostomo, & Procopio in Gen. c. 4. Euthymio in Psal. 50. Damasceno lib. 2. de fide cap. 11. *Si Adam non peccasset non fuisse futurum coitum*, S. Thomas 1. parte quæst. 98. art. 2. refutat. Quod & Sixtus Senensis facit Annot. 20. 21. 63. & 8. libri quinti Bibl. Sanctæ.

Quòd verò Magdeburgenses centuria 4. cap. 10. colum. 936. Nysseno tribuunt negationem peregrinationum ad loca Sanctorum siue Hierosolymæ, in quadam eius oratione sat longa, id pertinebat ad monachos, atque mulieres, quorum monasticæ disciplinæ, atque castitati consulebat. Et verò non ignorabat à S. Alexandro martyre susceptas eiusmodi peregrinationes fuisse sua ipsius ętate laudatas.

Quin & ex Nysseno citat Gennadius in defensione Concilij Florētini c. 1. Hom. 4. in Orationem Dominicam hæc verba: *Spiritus sanctus & ex Patre dicitur, & ex Filio præterea esse ostenditur.* Quem tamen locum ait Gennadius ex plerisque codicibus fuisse sublatum.

Ceterum, quod Nisseni, tribuitur dicenti in libro de Anima cap. 6. animas humanas simul cum Angelis conditas fuisse, ac deinde modo vnam, modo aliam ad corpora demitti, liber ille non est ipsius Nysseni, nec admittendus est is error, quem ipse Gregorius Nyssenus in libro de Opificio hominis cap. 28. & 29. ex instituto refellit.

Extare Gregorij Nysseni Opera Græcè nondum edita: quædam verò nondum apparuisse.

Et extant quidem in Bibliotheca Bauarica, Monachij, Græcè ij integri duodecim libri contra Eunomium, quorum Hieronymus in Catalogo, Theodoretus in Polymorpho, Dialogo

logo primo, & tertio, Photius in Bibl. sua Græca, Ioánes Cypariſſiotus Decadis decimę c. 4. meminerunt. & Photius quidem de hoc Opere Nyſſeni inquit. *Eiuſdem altera tractatio eiuſdem argumenti, quo euertit omnes impietatis machinas Eunomij*. At iam diximus hos libros fuiſſe in Latinum verſos à noſtro Iacobo Gretſero.

Quin & Nyſſenum ſcripſiſſe aduerſus Apollinarem Nicephorus habet. Ioannes autem Cypariſſiotus non duodecim, ſed tredecim libros citat contra Eunomium. Et ſanè in Codice Bauarico liber duodecimus longiſſimus eſt, non tamen ſine lacunis: ſed in alijs exemplaribus diſtinctus eſt in duos.

At in eadem Bauarica Bibliotheca habentur alia Gregorij Nyſſeni m.s. Græcè, quorum inſcriptiones adſcribentur poſt hunc apparatum, vbi Catalogos quoſdam inſigniorum Bibliothecarum inſeremus.

Scripſit item in ſupremum caput Matthęi, libros ſeptem; quos citant Liberatus in Breuiario de cauſa Neſtoriana, & Theodoretus in Immutabili. citat quoque S. Cyrillus in libro ad Euoptium fratrem contra Theodoretum, Commentarios Nyſſeni in Epiſtolam ad Philippenſes.

Sed & ſcripſit Sermonem de Abrahamo in 22. caput, cuius meminerunt idem Theodoretus in eodem Dialogo primo in Polymorpho, & ſecunda Synodus Nicęna, quæ eſt ſeptima Generalis, Actione ſecunda, & ſexta.

Et quidem Cyrillus in eodem ad Euoptium fratrem libro ſcribit, Nyſſenum Orationes habuiſſe ad populum de pauperibus amandis, quod & colligitur ex principio orationis primæ, quæ eſt eiuſdem argumenti. Extant fragmenta tum ex libro, qui inſcribitur de cognitione Dei, tum ex alijs, quemadmodum item ex Oratione ad Simplicium, de filio, & ex altera aduerſus Apollinarem, ad Theophilum Alexandriæ Archiepiſcopum, & ex alijs de Filij & Spiritus ſancti Diuinitate. Qui verò tribuunt Nyſſeno libros octo de Philoſophia, quod quidem præter alios quoſdam, fecit Sixtus Senenſis, quoſque olim reddidere Latinos primum Richardus Burgundio Piſanus, deinde Ioannes Conon Norimontanus, ij falſi ſunt. Quippe Nemeſij eſſe certiore coniectura ſuo loco dicemus.

Sed & quod tribuitur Nyſſeno de differentia ſubſtantiæ, & hypoſtaſeos, idem legitur in Epiſt. 4. Baſilij ad ipſummet Nyſſenum.

Iam in Vitis Sanctorum Surij inſerta eſt pia, & elegans oratio ſub nomine Nyſſeni, de Occurſu Domini, & de Deipara, & de Sancto Simeone, ſed cum Simeon Metaphraſtes eam in aliquibus tum immutauerit, tum vberiorem fecerit, ſunt qui putent non eſſe Nyſſeni.

Scio autem non defuiſſe, qui monuerunt à Nyſſeno ſcripta Commentaria in Geneſim extare Venetijs ad S. Antonium, ſed cum Didacus, ſiue Diegus Hurtadus Mendoza vir Illuſtriſs. plures inde libros obtinuiſſe fetatur, vereor quin ibidem extent amplius: Nam mihi eandem Bibliothecam euoluenti non occurrerunt. Sanè Alexandrum Braſſicanum eadem habuiſſe Commentaria relatum eſt mihi; niſi forte ij ſint, qui de Opificio hominis fuerunt inſcripti. Reliqui è Catalogis inſignium Bibliothecarum legi poterunt adiectis huic Apparatui ſacro ad finem poſtremi Tomi quem adornamus.

Gregorivs Olimpiadas, Gręca clarus eloquentia, edidit in Canticum Cant. & in Prouerbia Salomonis, Commētaria, quę nondum typis (quòd ſciam) excuſa extant Gręcè m.s. in Bibl. Saulia, Genuæ.

Gregorivs Palamas Theſſalonicæ Archiepiſcopus ſcripſit Expoſitionē fidei, quæ Græcè m.s. extat in Auguſtana Bibl. n. 78. Proſopopeiam corporis, & animæ; quę inſerta eſt Biblioth. SS. PP. To. 9. ſecundæ editionis, Orationes nempe duas iudiciales mentis corpus accuſantis, & corporis contrà ſe defendentis: itemque iudicum ſententiā. Adrianus autē Turnebus Gręcè an. 1553. Pariſijs euulgauit. At Conſtantinopoli habetur eiuſdem liber m.s. Græcè aduerſus Io. Peccum. Sed diſputatio, qua differunt inter ſe de Proceſſione Spiritus ſancti Manuel Chryſoloras, & Gregorius Palamas extabat m.s. apud S. Antoniū Venetijs. Vide verò ſupra in verbo, Gregorius Acindynus, qui aduerſus Gregorium Palamam doctiſſimè ſcripſit.

Gregorivs Picca ex oppido Piceni, cui nomen Calderola, I.V.D. vir ad pietatē propen sus Dialogum seu potius Trialogum, Italicè edidit, prænotatum, *Molestia mundanarum voluptatum.(Dispiacere de' mondani piaceri)* Is autem cum *Modestum senem, Philodenum iuuenem,* & *Iurisperitum* colloquentes faciat, ostendit terrenas voluptates esse vanissimas, easque infinitis molestijs libratas. Editum est Romę an. 1587. apud Ioan. Martinellum.

Gregorivs Polydorus Pistoriēsis, è Piscia oriundus, quę duę Ciuitates sunt in Etruria, Theologus Augustiniani Ord. librum edidit, quē Gregorianū inscripsit. Agit de quattuordecim Greg. Sūmis Pontt. de tredecim Gregorijs Episcopis. De vno Gregorio presbytero, quorum vitā, mores, gesta cōmemorat. Florentię apud Mich. Angelum Sermartellum 1598.

Gregorivs presbyter scripsisse dicitur Vitam Gregorii Magni. Vide in verbo, Gregorius Magnus.

Gregorivs Primaticius Senensis, Ord. Pręd. Theologiam diu publicè professus, quique Tridentinę Synodo interfuit suam operam nauans, edidit in omnes D. Pauli, & in Canonicas, siue Catholicas Petri, Ioannis, & Iudę Epistolas Commentaria literalem pręcipuè sensum spectantia Venetijs an. 1564. apud Cominum de Tridino. Cum verò ea editio, qua posteriorem aliam nescimus, prodijsset è prelis inemendata, non potuit, quod cupiebat, omnibus exemplaribus emendationes adijcere: Quod dictum esto, ne typographi culpa vitio vertatur Auctoris. Viuebat adhuc an. 1576. in cænobio Ordinis sui, quod est Senis.

Gregorivs Reischius, Germanus, Friburgensis in Brysgoya Moderator Cartusię, Rhenanęque Prouincię visitator (vt vocant) Ordinarius, vir eruditus, Margaritam Philosophicam, idest omnium liberalium Disciplinarum Epitomen literis mandauit; addidit item librum De artificiali memoria. Claruit Maximiliano Cęsare.

Gregorivs Rhagusęus, Ord. Præd. in Epistolas D. Pauli reliquit Commentaria, quæ dicuntur asseruari in cęnobio eiusdem Ordinis Rhagusis.

Gregorivs Sayrus Anglus monachus Cassinensis, qui Venetijs in cęnobio Benedictino S. Georgij maioris an. 1602. obijt sanctè, vt & sanctè vixerat, paucissimos dies antequam ex hoc Mundo decederet, scripsit ad me, qui eius Operum qualitatem de ipso quęsieram hæc verba. Ex nostris ea solum à P. V. hactenus legi potuerunt, quę ante triēnium De Sacramētis in communi, ex Theologia Scholastica, in sex libros distributa, & ante bienniū de Theologia morali, seu de Casibus Conscientiæ, & Censuris Ecclesiasticis in libros septem distincta, impressa Venetijs in lucem dedimus. Tomus enim secundus Theologię moralis in duodecim libros diuisus iam sub prelo sudat, reliquos duos paulo post Deo iuuante, & vita superstite edituri. Sic ille. Porro primum ipsum opus edidit Venetijs Damianus Zenarius an. 1601. dicatum Summo Pont. Alterum dicatum Confessoribus in Anglia, hoc est Thesaurum Casuum conscientiæ, siue Theologiæ moralis; vbi & de censuris Ecclesiasticis anno 1601. ibidem Baretius, & Socij. Hausit autem plura è Commentarijs Doctoris Martini Nauarri, quod ipse ingenuè testatus est.

Gregorivs Secundus huius nominis Pont. Marcelli F. Romanus, è monacho Benedictini Ordinis anno Dom. 716. cuius dies anniuersarius ob eius sanctitatem celebratur tertiadecima Februarij, scripsit Epistolam de cultu Sanctarum imaginum ad Germanum Episcopum Constantinopolitanum, quæ habetur in Act. 4. Concilij Nicęni secundi. Egit autem strenuè aduersus Leonem Isauricum, ac cum 79. Episcopis ante Cōfessionem D. Petri Apostoli sacras imagines decreuit esse venerandas. Vide Adriani Romani Pont. Epistolam ad Carolum Magnum, De imaginibus.

Ad interrogata Iustiniani Responsionum librum aduersus Leonem Augustum. Alterum ad Ioannem Episcopum Constantinopolitanum. Alium Epistolarum ad diuersos, quarum nouem sunt excusæ in Tomo secundo Epistolarum Decretalium, Romæ anno 1591.

Ceterum, eius gesta cum Bonifacio Episcopo Moguntino, vide in Actis ipsius Bonifacij, quę extant in Tomo tertio Laurentij Surij ad diem 5. Iunij. Reliqua verò in Baronij Card. Annalibus sub annos proximos. De eo autem sic Sigebertus in Catalogo. *Gregorius secundus huius nominis Papa, Romanus, interpellatus apud Constantinopolim à Iustiniano Imperatore*

super

ſuper quibuſdam capitulis, optima reſponſione vnamquamque quæſtionem abſoluit, & ſcripta edidit. Reſcribit etiam ad Synodicam, quam Ioannes Conſtantinopolitanus Antiſtes Romam miſit. Hic conſtans Eccleſiaſticorum dogmatum defenſor, & contrariorum fortiſſimus impugnator, ſcripſit contra Leonem Imp. qui ſeductus à quodam refuga fidei, nomine Beſer, iuſſerat vbique imagines Dei, & Sanctorum eius deponi, & incendi.

Gregorivs Tertius huius nominis Pont. Max. Syrus, & Ioannis filius, ac monachus, qui Gregorio Secundo ſucceſſit ann. Do. 731. ſcripſit ad Leonem & Conſtantinum Impp. Commonitorium, lib. 1. Ad eoſdem, lib. 1. Contra eoſdem, lib. 1. Epiſtolarum, lib. 1. Quarum quinque extant in Tomo 2. Epiſt. Decretalium excuſo Romæ ann. Dom. 1591. ſcripſit & ad Vrſum Ducem Venetorum Epiſtolam vnam, cuius exemplum legi poteſt apud Sabellicum Enneadis 8. lib. 7. Atqui in Bibl. SS. PP. Tom. 2. editionis ſecundæ inſertum eſt Opus aliud ipſius excerptum ex Patrum dictis, Canonumque ſententijs de diuerſis criminibus, & remedijs eorum. Vide autem Sigebertum in Catal. & Baronium Card. in Annalibus.

Gregorivs Septimus huius nominis Pont. Max. & verè Sanctus, quique viuens miracula edidit, ac de quo verè illud dici poteſt, quod de Arbore Palmæ dicitur, *fortius erumpit, cum magis vrget onus*, quantò magis appetitus eſt inſidijs, calumnijs Arianorum, Vi, & tyrannide Henrici VII. Imp. tanto conſtantior in re fidei ſarta tecta tuenda, vt cum S. Athanaſio conferri poſſit, ſcripſit

Epiſtolas ſapientiæ plenas, quæ aſſeruantur in eius Regiſtro in Bibliotheca Vaticana.

Geſta eius fidei hiſtoria per ſingulos annos digeſſit Lambertus. Marianus item Scotus. Deſideriuſque Abbas Caſſinenſis lib. 3. Dialogorum. Quin etiam

Petrus Damianus; Robertus Card. Bellarminus, vbi de Primatu Romani Pontificis; Baronius Card. in Notis ad Martyrologium ad diem 25. Maij, & in Annalibus.

Gregorivs Sondereiter Germanus Vitam Conſtantini Imp. ex Euſebio Pamphili latinè, atque heroico carmine reddidit. Quæ m.s. in quarta parte folij extabat in Bibliotheca Viennenſi Imp. Veruntamen quoniam Euſebius ipſe, vti ſuo diximus loco, pleraque de Conſtantino vel tacuit, vel falſa ſuæ hiſtoriæ intexuit, vtriuſque Operis iſtorum haud magna ratio habenda eſt.

Gregorivs Teriusdecimus Pont. Max dictus antea Hugo Boncompagnius, Bononienſis, Corpus iuris Canonici emendatum, & notationibus illuſtratum: Deinde item Kalendarium perpetuum diligentiſſimè reformatum: Præterea plura diplomata, edicta, Motus proprios, & alia edidit, quæ habentur ad manus. Corpus autem iuris Canonici Romæ, Venetijs, Pariſijs, Antuerpiæ, Lugduni iam ſæpè fuit excuſum.

Quoniam verò æternæ memoriæ erit hic Pontifex, ac, quæ geſſit, & ad varios ſcripſit, pro libris ſunt habenda, liceat mihi, pro grati quoque animi officio erga illum, à quo ad varias Prouincias, & Reges de rebus Catholicæ religionis, ac pacis ſæpè miſſus fui, adtexere, quæ de ipſo ſynceriſſimè poſſum teſtari, quamuis pleraque multis innotuerint.

Tria in virum illum concurrerunt, quibus, quæ ad Dei gloriam attẽtauit, ita confecit, vt ipſamet exẽplo, ac beneficio extent etiãnum Eccleſiæ Dei præclara monimenta. Ea fuerũt, Rerum Vſus, Charitas, Auctoritas, quę coniunctæ cum oratione, quam ante Dominum plurimam fundebat, & cum legum ſcientia, quas publicè olim docuerat, & in quibus eminuit, faciebat, nihil vt adeo eſſet arduum, quin fęlici exitu euaderet denique ſaluberrimum.

Ad Rerum Vſum acceſſerant animi Dotes, ac Diuinitus illi collatum Iudicium rectum, acre, maturum, circunſpectum: virtutibus, & diſciplinis excultus à parentibus nobilibus in ea Patria, quæ dicitur Mater ſtudiorum: quodque viuens ſeculo hoc fęcundiſſimo eruditionis, vberem ſupellectilem in animum intulit. Quippe ſextumdecimum à Chriſto nato ſeculum hoc fuit, quo & bella ingentia inter præcipuos Mundi Reges hominum ingenia, & vires exercebant, & nouus Orbis, quaſi ex Oceano emerſerat, & Chriſtiana fides in regionibus remotiſſimis à Catholicis propagabatur, & ab hæreticis in Europa plures Prouincię fędis erroribus inficiebantur, dum interea Catholici non minus martyrio & ſanguine, quam atramento, & ſolida doctrina religionem Eccleſiæ Orthodoxam tuebantur.

Coacta item fuerat, atque adeo absoluta Oecumenica Synodus Tridentina, cui inter alios præcipuos Cardinales ipse iam Cardinalis, atque vnus è Legatis præfuit. sed & ante Episcopatum, atque Cardinalatum cum res vrbanas recta lance administrasset, ingentem lucem hauserat ad id, ad quod Diuina Prouidentia illum præparabat. Absoluta autem Synodo missus à Pio V. Pontifice Maximo Legatus in Hispaniam ad Bartholomęi Caranzæ Archiepiscopi Toletani causam cognoscendam, & ad ipsummet Archiepiscopum Pontificio Tribunali sistendum, illuxit eius virtus Hispanis; ac re confecta, cum ob Pij V. Pont. mortem ad Vrbem esset euocatus, communibus Cardinalium suffragijs breuissimo tempore Pontifex Maximus est renunciatus. Quem Pontificatum gessit labore indefesso, solicitudine omnium Ecclesiarum, ædificatione omnium Christianorum, & adeo illorum, qui à fide Catholica discesserant.

Charitas interim cum dignitate indies creuit, dum ad eam sancta, & penè quotidiana Altaris, quę ipse offerebat, sacrificia, cogitationes, ærarium, magnum operariorum Ecclesię numerum cōtulit: itaque vt è grano spica, ex hac spicæ plures, è pluribus spicis magni prouentus erumpunt: ita ex illo alia ex alijs plurima continenter beneficia ad plurimos, ad ipsas Ciuitates, ad Nationes, ad Regna, siue Schismatica, siue Barbara manabant, vt viri cordati, qui sub Pontifice tanto clauum regebant Ecclesiæ, eius insignibus verba illa Psalmi adscriberent *Dispersit dedit pauperibus, iustitia eius manet in seculum seculi*. Quin & populus Romanus his successibus lętus, æneam illi in Capitolio statuam in perpetuum monumentum erexit.

Vt verò antequam Episcopus esset, aut Cardinalis quicquid necessarijs sumptibus detrahebat, id pauperibus, & studiosis è suo Patrimonio suppeditabat; ita postquam ex ijs magistratibus, siue (vt vocant) officijs, quæ gerebat in Vrbe, auctiores aliquot reditus, vel stipendia est consecutus, postquam item promotus est ad Cardinalatum (quo quidem tempore, vt sapiens Oeconomus angustos pro ratione illius dignitatis reditus virtute compensabat) tot Christianæ charitatis edidit argumenta, vt materia scribendæ copiosæ historiæ non defuerit.

Creatus inquam Pontifex delectum habuit perspicacium hominum, qui & res publicas gessissent, & apti essent instaurandæ Ecclesiæ, & expediti ad terras, mariaque obeunda, ut eam illi prędam referrent, de qua dixit Dominus post magnam illam lintei demissionem è Cęlis: *Surge Petre & manduca*.

Primus agendarum rerum quasi firmamentum adhibitus Ptolomæus Gallius Cardinalis Comensis, qui Pij IIII. Pontificatum maxima ex parte tractauerat, quique fido, & inexhausto labore idipsum onus tredecim annos Gregorij XIII. in tanto munere peruigil et primarius minister fuit. Ad hunc accessit Matthæus Contarellus, natione Gallus, magno vir iudicio, voluntate rectissima, rerum Ecclesiæ peritissimus, quem perpetuo Datarium in suo toto Pontificatu Sacerdotijs conferendis sic adhibuit, vt & Cardinalem creauerit.

Atqui Episcopos magni zeli, & rerum vsu præstantes visitandis Episcopatibus, ac Legationibus ad Principes eminentiores delegit. Quin & identidem ad se Mediolano inuitans Carolum Borromęum Card. ti. S. Praxedis, aut ad ipsum scribens, vt suis cęptis cooperaretur, eum appellabat lucernam lucentem, & ardentem.

Si quem tumultum, aut belli initia inaudiuit, misit qui diligenter sererent pacem, cum qua eodem tempore religionem promouerent. Inter hosce primus fuit Cardinalis Moronus per quem nobilis Reip. Genuensis iam in duas partes discissæ animi sedati sunt, eoque amoris vinculo constricti, vt neque sanguis effusus sit, & verò hactenus post tot annos stetilla pax tanti Pontificis, atque in primis Dei munita pręsidio.

Populos alios, licet se in clientelam Pontificis tradere voluissent, sub eorum Principes commodè redegit, vt postea fidem, & obseqnium illis integrum præstiterint.

Misit quoquouersum operarios, qui in Indias, in Angliam, Constantinopolim, Alexandriam Aegypti, Syriam, & Palæstinam cum Libano monte, Babyloniam, Diuino verbo, & ipso sanguine, ac pijs muneribus ad fidem, atque ad pietatem allicerent. Vt verò non tam se superstite, quam è viuis abeunte, res tantæ consisterent, seminaria Alumnorum liberaliter insti-

instituit, aliè id intelligens, quod Christus dixit: *Orate Dominum Messis, vt mittat operarios in vineam suam*, id videlicet spectans quod ipse Episcopus animarum nostrarum Dominus Iesus, vera sapientia Patris, & verus Architectus fundamentum ponens, ac duo seminaria condens, alterum duodecim Apostolorum, alterum septuaginta duorum Discipulorum, per candem Ecclesiam seminauit, & auxit. Itaque à Germanico exorsus, quod centum alumnis alendis Romæ instituit: deinde alia, in eadem Vrbe, Anglicum, Grçcum, Maronitarum qui è monte Libano deuehuntur, Neophytorum item iam à Pio V. inceptum, & instituit & perpetuis reditibus dotauit, aut firmauit. Inde quando ex antiqua stirpe Germaniæ sui progenitores descenderant, has cogitationes etiam ad Germanica Seminaria fundanda conuertit, vnde in Boemia, in Morauia, in Prussia, in Lituania, sed & Fuldæ in ipso Germaniæ centro quç adhuc stant, cum & in Transyluania, in Belgio, & in Gallia aliqua alia (quin etiam in ipsis Iaponicis Regnis) nonnulla poni iussit, quibus reditus ex Europa attribuit.

Ac præter hæc omnia, siue Romam, siue aliò ad studia literarum adolescentibus confluentibus tantum pecuniæ diuersis temporibus est ab eo erogatum, vt præter ipsam, quæ permagna fuit, in Seminaria insumptam, summa peruenerit ad vicena centena millia aureorum, quod & Cçsar Cardinalis Baronius in suis Annalibus testatus est. Decies item centena millia pauperibus, virginibus, (inter quas multæ nobiles) collocandis in matrimonium curata sunt. Quod mihi sanctè affirmauit Cardinalis Vastauillanus Greg. XIII. ex sorore Nepos, idemque Ecclesiæ summus Quæstor, antequam ex hac vita decederet.

Nemini verò, qui in aliquas, vel paupertatis, vel morbi, vel captiuitatis (etiam Turcicæ) çrumnas incidisset, viscera illa misericordiæ unquam clausit, cui aptissimè illud quadrabat *Quis infirmatur, & ego non infirmor?*

Romanum Societatis nostrç Collegium & structura, qualis decebat tantum Pontificem, & reditibus auxit, vt ducenti in eo alantur tamquam subsidiariæ copiç, quç in totum Orbem singulis annis ad Indias Orientis, Occidentis, & Meridionalis emittuntur.

Sed & ingens illa cogitatio eius mentem subijt, vt Reges, & alios Principes, licet Schismaticos, & adeo prorsus hçreticos, eorumque filios ad Catholicam Religionem omni ratione alliceret. Quod dum ille pertentabat, ecce idem Spiritus, & Ioannem Tertium Suecię Regem, & Magnum Moscouię Ducem, & Nepotes ipsorum Iaponiorum Regum permouit, vt Suetiæ Rex abiurata secretò hçresi ei Sacerdoti, quem Pontifex ab illo inuitatus ad illius Regna bis miserat, filium Regem Poloniç reliquerit Catholicum, Reginam vxorem sanctè in Catholica fide morientem, Catholicis ritibus à Catholicis Sacerdotibus tota Regni nobilitate prosequente efferri curauerit, subditos plures ad Seminaria Pontificia miserit, Patrum libros per sua Regna disseminari, & prædicari mandauerit, Templa instauraue rit, Moscus autem pace facta cum Rege, Regnoque Poloniç eodem Gregorio Pont. Max. rogato per Sacerdotem in Moscouiam missum, qui totam eam rem, Deo iuuante, confecerat, Liuoniam restituit, in quam illico collegia Societatis Iesu, & Episcopatus fuere introducti, Legati item è Moscouia remissi Romam, qui agerent gratias Pontifici. Quare & illa pax plures annos stetit inuiolata sine cçde, sine bello, sine rapina alicuius; quç antea sexaginta totos annos flagrauerat incendijs, excursionibus, prælijs, euersione arcium, & cultus ipsius Diuini, quemadmodum in sçuissimo schismaticorum, & hçreticorum bello cum Catholicis fieri necesse erat.

Prçter hçc triennium summa cura est impensum conciliandis rebus Stephani Poloniæ Regis cum Rodulpho Imperatore per Sacerdotem, quem ad eorum singulos quinquies miserat, vt sapienter ingentis belli occasio, quam vrgebant hçretici, penitus fuerit auersa.

Iam verò antea Iubilęo, quod in illius Pontificatum inciderat summa pietate, ac liberalitate absoluto, iactisque piorum operum initijs, quç deinceps indies magis excreuere, nullo corporis morbo impeditus, ipsos tredecim annos integros laboribus, & negotijs totius Ecclesię bonus, & fidelis dispensator impendit, prçsentibus iam, & ab illo benignissimè exceptis Iaponiorum Regum filijs, siue Nepotibus, qui maximam Oceani partem circumnauigaue-

uigauerant,vt se, Regnaque illa Christo Domino per suum Vicarium offerrent, diem sanctissimè obijt iter versus Regna cęlestia placidissimè instituens.

Gregorij XIII. Pont. Max. primum in primo Consistorio alloquium ad Cardd. habitum, vnde eius rectissima mens innotuit.

Noua Persona hæc, & nouum, quod nobis Pallium imposuistis, venerabiles fratres, ac dilecti Filij, onera duo secum sine dubio ferent: Alterum uel ipsorum humeris Angelorum formidandum, custodiendi atque pascēdi (his præsertim adeo periculosis temporibus) gregem Christi Domini nostri uniuersum: Alterum, quod humanam omnem facundiam superat, debitas agendi uobis gratias, qui tam honorificè de nobis iudicastis. Ac tamen noluimus despondere animum, neque à querelis nostra ordiri Consistoria: sperandum est enim Diuinam bonitatem, quæ solet ijs, quibus onera imponit, uires subministrare, imbecillitati quoque nostræ manum suppositurам; vestrum autem vniuscuiusque consilium, atque virtutem ad partem laborum, atque meritorum nobis præsto futuram. Quod verò ad gratiarum actionem pertinet, verba quę nobis desunt, factis supplere conabimur, eamque semper augustissimi istius ordinis debitam rationem habebimus, qua vobiscum publica, & priuata negocia communicemus. Ac quidem prorsus intelligimus, non posse nos optimis Senatoribus rectius gratificari, quàm si omni officio Reipubl. securitatem, ac felicitatem procuremus. Quamobrem curas huc omnes, & cogitationes, atque vigilias conferemus, vt sancito aduersus perfidos Christi hostes fęderi, nisi per alios steterit, nos ipsi numquam desimus. Vt sanctæ Inquisitionis officio suus stet vigor, atque auctoritas. Vt Decreta Synodi Tridentinæ mandentur executioni; Morum præcipuè reformatio, atque abusuum emendatio promoueantur. Vt erga Romanam Ecclesiam Principes Christiani afficiantur. Vt alij, qui de ipsa sunt benemeriti, iusta remuneratione, ac dignitatibus ornentur. Vt eiusdem Ecclesiæ patrimonium, quod iniuria temporum, & hominum cupiditate quassatum, ac dispersum est, non omninò pereat. Vt Magistratus, & iurisdictio idoneis, & ab auaritia alienis tradantur. Vt superuacanei, atque inutiles sumptus tollantur: ne tributis immodicè subditi premantur: denique vt vbique Iustitia, pax, abundantia floreant. Quæ cum, quanta poterimus opera, procurauerimus, speramus nec conscientiam nos coram Deo accusaturam, & verò vobis, qui estis Ecclesiæ Catholicæ lumina, satisfecisse.

Mundi status quinam, cum Gregorius XIII. Pont. Max. ad Pontificatum fuit assumptus: quidque ille confestim agere cœpit.

Hæretici non tam Europæ splendorem Catholicæ fidei curabant adimere, quàm nouo etiam Orbi, atque Indijs præcludere aditum, ne Christi fides, atque Euangelium adhuc à Catholicis inserretur: quamobrem & multi in Oceano martyres effecti.

Laxatum erat ante biennium, fędus inter Catholicos Principes aduersus Turcas.

Maximilianus Imperator, & Stephanus Batoreus Transyluaniæ Princeps de Poloniæ Regno contendebant.

Ardebat mutuo bello plurium annorum Polonia, & Moscouia.

Liuonia hęresi, schismate, rapinis, cędibus, exhausta.

Gallia vniuersa, hæreticorum grassatione vastabatur.

In Belgio à rebellibus clades aliæ ex alijs ad plurimorum internecionem inferebantur.

Suetiæ Rex Io. Tertius meditabatur Catholicismum.

Classis Turcica excurrebat maria.

Anglia Sacerdotum sanguinem fundebat, & quoquo versum cum Turcis fęderatis, atque cum Hollandis & Zelandis hæreticis Ecclesiæ Dei damna, insidias, & perniciem intentabat.

In Ecclesiasticis plerisque, inter tot hæreses, & bella, remiserat Disciplina.

Inter hos igitur fluctus nauim Ecclesiæ conscendens Gregorius XIII. Pont. Max. Orationes passim fundi ad Deum iussit.

Condonationes peccatorum pęnitentibus largissimè ac ſępissimè (quoniam ita ferebant ea tempora) concessit vbique petentibus.

Michaeli Medinæ Franciscano, Theologo Hispano, & Petro Fontidonio Doctori in Hispania mandauit, vt quòd à Pio IIII. & V. ex Synodi Tridentinæ sententia præscriptum illis fuerat, vt aduersus centurias Magdeburgensium scriberent, id sedulo efficerent. Quod per alios quoque deinceps ita fieri curauit, vt imposturas illas prorsus denique detexerint.

Congregationi Indicis librorum prohibitorum Operam, & animum adiecit.

Reformationis Ecclesiæ curam, & Cōgregationem instituit, adlectis, qui pręessent, Cardd. Carolo Borromæo, Gabriele Palęotto, Io. Aldobrandino, & Paulo Aretino.

Edictum Pij V. Pont. Max. amplificauit, ne manifesta notitia, vel tacita permissio Pont. Max. quemquam ab suę Diœceseos absentia eximeret, aut excusaret.

Cæsari, & Regi Galliæ scripsit, vt idoneos Pastores Ecclesijs nominarent; Episcopos autem sine Apostolicę Sedis auctoritate delectos, atque ideo illegitimos, cogerent professionem fidei emittere iuxta decreta Concilij Tridentini; Romam verò mitterent, vt inde approbarentur.

Episcopis delectum Parochorum, & clericorum seriò commendauit.

Metropolitanis, potissimum in Hispania iussit, vt fido Indice conscripto eorum, qui inter ipsorum fines, essent Diuinæ rei aptiores, illum ad se mitterent: vt ita cognitis, & honorificè abs se exceptis hominibus castis, humilibus, doctis, multitudo impudentium, & pecunię inhiantium, qui non vocati sese intrudebant, & Romanę sese Curiæ ostentabant, iusta repulsa, tamquam fuci inutiles, arcerentur à melle Datariæ Apostolicæ.

Gregorius *Turonensis Episcopus* (ait Sigebertus) *Vir magna nobilitatis, & simplicitatis, scripsit multa simplici sermone, videlicet duos libros De vita, vel memoria quorundam Confessorum. Librum de miraculis Sanctorum, De miraculis Iuliani martyris Bruatensis, siue Brinatensis, librum vnum. De miraculis S. Martini suo tempore ostensis, libros quattuor. Historiam Francorum paruo libello breuiauit, eamque postmodum fusius nouem libris digessit. Scripsit & Chronicon Ecclesiasticæ historiæ.* Sic ille. Atqui Parisijs iampridem in quarto, deinde anno 1582. Colonię Agrippinæ apud Maternum Cholinum: separatim autem historias Frācorum primum à Badio, postea à Morello euulgatas accepimus ann. 1561. Scholijs Marcelli, & Basileæ ann. 1568. sed ab hac editione expungenda est epistola Dedicatoria impij Flacci Illyrici. Extabat autem cum alibi, tum apud Lazium Viennæ Austriæ Historia ipsius de rebus Gestis Clodouei, & filiorū eius m.s. Porrò editi sunt quoque Colonię ān. 1583. De gloria Martyrum, libri duo. De gloria Confessorum, liber vnus. De virtutibus & miraculis S. Martini, libri quattuor. Sigeb. in Catalogo. Ann. Do. 600 Tritem.

Quod autem obseruauerit Baronius Card. in Gregorij huius historia Francorum, lege eius Annales Tomi quarti sub ann. 369. & sub ann. 397. lapsus enim quosdam in historia ibidem in eo notat.

Porrò hunc fuisse monachūm Monasterij Turonēsis S. Martini, scribit Arnoldus Vion, qui & ait, creatum fuisse Episcopum ann. 573. migrasse autem ex hac vita an. 594. 15. Kal. Decembris, & Turonis sepultum, atque albo Sanctorum adscriptum. Is verò Florentij filius fuit.

Gregorius de Valentia, Methimnensis, Hispanus, Theologus Soc. Iesu plura edidit, quæ sequente Catalogo indicantur. Ea verò sunt:

Disputatio de excellenti Diuinæ gratiæ natura, & ijs, quæ ad eam tum obtinendam, tum conseruandam requiruntur; deque ipsius admirabili efficacia. Ingolstadij ann. 1577. apud Dauidem Sartorium.

Disputatio de discernenda humanorum contractuum iustitia, & iniustitia. Ingolstadij anno 1577.

Apolo-

Apologeticus de Idololatria, aduersus impium libellum Iacobi Heerbrandi, quo Disputationem de eodem argumento Ingolstadij contra sectariorum contumeliam propositam oppugnare fuerat ausus ibidem 1579.

Confutatio calumniarum, quas Heerbrandus Spongia quadam sua complexus est, & in Apologeticum de Idololatria nuper Ingolstadij editum, leuiter, ac petulanter effudit. Ibidem 1579.

Eiusdem Disputatio de Idololatria contra sectariorum contumelias, vna cum Apologetico aduersus Iacobum Heerbrandum, omnia deinceps emendatiora, & eodem volumine comprehensa. Ibidem apud Sartorium ann. 1580.

Explicatio verarum causarum, cur Iacobus Heerbrandus Lutheranæ sectæ in schola Tubingensi Professor, susceptum de Idololatria certamen prosequi recusauerit, cum refutatione falsarum, quas ille prætexuit. Ibidem apud Dauidem Sartorium 1580.

Disputatio Theologica. De vera & falsa differentia veteris, & nouæ legis contra fundamētum Lutheranæ doctrinæ, à Caluino etiam receptum, & à Melanchthone, Chemnicio, Heerbrando, & alijs passim sectarijs repetitum. In Catholica Academia Ingolstadiensi ann. 1580. mense Iulij publicè proposita. Ibidem 1580.

Disputatio de Iustitia in iudicijs seruanda. Ibidem 1580.

Tractatus de Sacrosancto Missæ Sacrificio, contra impiam disputationem Tubingæ à Iacobo Heerbrando propositam, atque adeo contra peruersissimam Lutheri, Chemnicij, aliorumque nouatorum doctrinam. Ibidem 1589.

Apologia de Sacrosancto Missæ Sacrificio aduersus cauillationes leuissimas Iacobi Heerbrandi Lutherani. Ibidem 1581.

Disputatio contra fundamenta duarum sectarum Vbiquetariæ, & Sacramentariæ, pro uera Christi præsentia, non ubique, neque in cęlo tantum, sed in cęlo, & in Sanctissimo Sacramento, ibidem 1582.

Breuis annotatio in admonitionem breuem à Iacobo Smidelino Lutherano pro Societate Iesu contra Caluinianos editam. Ibidem 1582.

Disputatio de officio proprio Christi Præceptoris, & Mediatoris in Catholica Ingolstadiēsium Academia publicè proposita. Ibid. ann. 1583.

De scientia Dei, & de prædestinatione Theses bipartitæ in Academia Ingolstadiensi disputatæ. Ibidem 1584.

Annotatio secunda de controuersia Vbiquetaria aduersus Iacobum Smidelinum Lutheranum; cuius etiam scripto contra priorem annotationem respondetur. Ibid. 1584.

Defensio Disputationis contra fundamenta duarum sectarum, Ingolstadij edita aduersus obiectas nuper cauillationes Iacobi Smidelini Vbiquitistæ Lutherani. Ibid. 1584.

Theses Theologiæ. de Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento. Ingolstadij 1584.

Oratio de veris, ac falsis rerum Diuinarum Doctoribus discernendis. Ibid. 1585.

Analysis fidei Catholicæ, hoc est Ratio methodica eam in uniuersam fidem ex certis principijs probandi, quàm Sancta R. E. aduersus multiplices sectariorum errores profitetur. Ingolstadij anno 1585.

De pœnitentiæ Sacramento Theses Theologicæ. Ibid. 1587.

Eiusdem libri quinque de Sanctissima Trinitate; in quorum postremo nominatim refutātur horribiles blasphemiæ cuiusdam pestilentis libri, non ita pridem de eo argumento in Polonia editi. Ibid. 1586.

Disputatio de legitimo vsu Eucharistiæ in altera tantum specie aduersus nostri temporis sectarios. Ibid. apud Dauidem Sartorium 1587.

Disputatio de natura, & vsu Theologiæ pręsertim Scholasticæ. Ibid. 1587.

De reali Christi præsentia in Eucharistia, & de transubstantiatione panis & vini in Corpus, & Sanguinem Christi, lib. tres. In quorum postremo nominatim, respondetur Fortunato cuidam Caluini discipulo. Ibid. 1587.

Disputatio de satisfactione contra nostri temporis sectarios. Ibid. 1588.

Disputatio de Indulgentijs, Ingolstadij, ibid. 1588.

Disputatio de Sacramentis Ecclesiæ in genere. Ibidem apud Vuolfgangum Ederum, anno 1589.
Disputatio de augustiss. ac tremendo Altaris Sacramento. Ibid. apud Sartorium 1589.
Examen, & Refutatio præcipui mysterij doctrinæ Caluinistarum de re Eucharistiæ, cum responsione ad obiectiones Antonij Sadeelis, & Fortunati Grellij. Ibidem apud eundem 1589.
Disputatio de Theologiæ necessitate, & ratione: itemque de gratia. Ibid. 1589.
Redargutio inscitiarum, & fraudum, quibus nonnulli falsi Theologi, & pseudophilosophi Geneuēses Subsidiarij Antonij Sadeelis, itemque Fortunatus Grellius Heidelbergensis cum librum cauillari sunt, quo præcipuum mysterium doctrinæ Caluinistarum superiore anno examinatum, & conuictum est. Ibid. 1590.
De rebus fidei hoc tempore controuersis libri, nonnullis alijs nondum antea editis, ab ipso auctore recogniti, & certa ratione, ac methodo distributi. Lugduni apud hæredes Gulielmi Rouillij 1591.
Supplementum earum fraudum, seu mendaciorum, quæ in redargutione superiore anno edita quibusdam Caluinianis obiecta sunt, collectum ex Indice quodam secundo aduersus eam redargutionem Geneuæ euulgato. Ingolstadij apud Dauidem Sartorium anno 1591.
Commentariorum Theologicorū Tomi quattuor, in quibus omnes materiæ, quæ continentur in Summa Theologica D. Thomæ Aquinatis, ordine explicantur: Primus Tomus complectens materias primæ partis D. Thomæ Ingolstadii primò apud Dauidem Sartorium 1591. Deinde Venetiis: nouissimè autem Lugduni ab Horatio Cardone typographo auctiores, & recogniti sunt editi ann. 1603.
Porrò studiosi meminerint prælegere, quæ idem Gregorius initio primi Tomi in Præfatione ad Lectorem præmonuit: nam in hac tota re consilium, scopum, ac methodum tam vtilis, ac perspicui laboris facilius assequentur.

Griffinus Cambrius Ord. Prædic. scripsit in Sententias libros quattuor: & Quæstiones disputatas.

Grigentinus Archiepiscopus Tefrorum Africæ, cuius extat m. s. Disputatio cum Iudæo Elam Talmudista.

Grillus Alexandrinus, qui appellatur In inscriptione Sanctus, scripsit librum magnarum virturum: sic enim habet inscriptio. Porrò hic liber fuit inter libros aliquot Arabicos, & Syriacos, qui à tempore Gregorii XI. dicuntnr sub tertam defossi, & postea inuenti atque oblati uenales Reuerendiss. Episcopo Herbipolensi. Et quidem alterius Grilli extat Quadragesimale de Tempore, ac de Sanctis.

Grimoaldus Abbas, Ordinis Sancti Benedicti, scripsit librum de Sacramentis, qui opera Iacobi Pamelii V. C. cum Antiphonario Sancti Gregorii Papæ prodiit Coloniæ anno 1571.

Griphon Belga, Ord. Minorum, Parisiensis Theologus, Diuino Spiritu actus ad animas Christo lucrandas, Græcos & Maronitas Montis Libani incolas ad S.R.E. fidem præstandam adduxit. Obijt an. 1475. E multis autem vnicum extat illius Opusculum prænotatum: *Itinerarium Terræ Sanctæ*.

Grostheadus Anglus scripsit, De articulis Fidei, & Fide Catholica.

De coniugio.
De cura Pastorali.
De decem præceptis.
Epistolas ad Conuentum Missenden. pro Abbate eligendo.
Epistolam, & quædam excerpta ex Dictis eius.
De lingua, & corde.
Moralitates super quattuor Euangelia.
De pœnis Purgatorij.
Sermones.
Summam Iustitiæ.
Templum Dominij.
De triplici Gratia, & Iustificatione.
De cessatione legalium.
De computo Ecclesiastico.
Dietam.
Epistolas.

De

De Pœnitentia.
Scalam voluptatis.
Tractatum de Oculo.
De veritate Christi.
Testamentum duodecim Patriarcharum.
Varios Tractatus.
Vita item ipsius additur.

Quæ omnia varijs in Bibliothecis Collegiorum, quæ modo vocant Angliæ extant.

Grundemani cuiusdam feruntur esse sermones, quos non vidi.

G V

Gvaiferivs, qui & *Benedictus* Salernitanus, Monachus Cassinensis, qui floruit sub Desiderio Abbate ann. 1060. scripsit tam metro, quàm soluta Oratione Homilias sex de Aduentu Domini. De Natiuitate. De Epiphania. De Septuagesima. De ramis Palmarum. De Cœna Domini.

Passionem item S. Lucij Papæ, & Vitam S. Secundini Episcopi Troiani: Deque eodem carmina, Hymnum, & Cantus. In laudem Psalterii carmen. De miraculo cuiusdam, qui se ipsum occiderat, carmen. De conuersione quorundam Salernitanorum, carmen. In laudem S. Martini Episcopi, carmen.

Extant hæc omnia m. s. charactere Longobardico in membranis, in pluteo octauo ad læuam Bibliothecæ Cassinensis.

Gvaldensis in Summa Angelica citatur inter Iuris Canonici, vel Ciuilis Scriptores.

Gvalhardvs de Rupe, Prouincialis Ordinis Carmelitarum Tolosæ, scripsit Lecturas non paucas Diuinarum Scripturarum, lib. 1. Determinationes Theologicas, libro altero. Sermones ad Clerum, libro vno. Sermones ad populum, libro vno. Vixit ann. 1440. Qui antea in Theologico Magisterio fuerat socius Bernardi Rosergii Archiepiscopi Tolosani.

Gvalschervs Bedergeuuorth, Anglus, Benedictinus, Congregationis Cluniacensis, anno circiter 1360. scripsit (vt uocant) Lecturas Scholasticas, & Conciones materna lingua.

Gvaltervs Albanensis monachus, scripsit de libris Ecclesiæ librum. Viuebat anno Domini 1180.

Gvaltervs Anglus, Ordinis Prędicatorum, Cardinalis, scripsit librum exhortationum ad Clerum. Vixit ann. 1304.

Gvaltervs Bedcrychuuorth Anglicus Benedictinus monachus scripsit in quattuor libros Sententiarum, & Conciones patria lingua. Viuebat an. 1360.

Gvaltervs Brugensis, Ordinis Minorum, è Prouinciali Turoniæ creatus à Nicolao III. Pont. Max. Pictauorum Episcopus, scripsit iussu Alexandri IIII. Pont. Max. in libros Magistri Sententiarum: Deinde in Quodlibeta: Sermones per annum: Rudimenta pro Concionatoribus. Interdum autem iudicio huius nititur Angelicæ Summæ Auctor. Viuebat anno 1250.

Gvaltervs Burlæus Anglus, præter illa, quæ de rebus Philosophicis scripserat; nimirum in Porphyrii Isagogen, in libros Cathegoriarum, & Perihermenias, in Elenchos, Topica, Physica, & Metaphysica, atque Ethica Aristotelis, quin & in Logicam Scoti, ac de Vita modernorum, atque in artem Cabalisticam seu Veterem Lulli, reliquit Commentarios in Magistrum Sententiarum, & Quæstionum librum vnum. Atqui eiusdem opinor esse, qui Ratisponæ ad Danubium extat apud D. Dominicum liber m. s. de vitis Philosophorum, nisi alter fuerit cognomento *Barlerus* non *Burlæus*. Viuebat an. 1330.

Gvaltervs Castilionæus Insulensis, quę Ciuitas est Belgij, Magolensis Episcopus scripsit in Psalterium Dauidis. Viuebat ann. 1255. Eisingrenius. Sed vide supra in verbo, Galterus Insulis natus.

Gvaltervs Carton (alijs Gatthon) Anglus, Ord. Minorum in Nordouicensi Cęnobio scripsit Commentarios in libros quatuor Magistri Sententiarum, & librum Quæstionum. Viuebat ann. 1330.

Gvalteivs Constantinus genere Britannus, præter id quod edidit de Negocijs Iuris, & ad diuersos Epistolarum librum, scripsit ad Radulphum de Diceto, librum, & ad Hugonem Dunelmensem Epistolam, ac de Peregrinatione Richardi alterum. Viuebat an. 1199.

Gvalterivs Conuentriensis, Britannorum Chronicon, Anglosaxonum Chronicon, Annales Anglorum tribus distinctis libris composuit, in quibus humana, & sacra complexus est. Vixit Ioanne, & Henrico III. eius filio Anglorum Regibus.

Gvalterivs Daniel monachus ad Nicolaum monachū de Conceptione B. Virginis lib. De eiusdem virginitate, alterum. De vera Amicitia, quinque. De onere iumentorum Austri, vnum. De honesta virginum formula, alium. Centum Homiliarum, vnum. Centum Sententiarum, vnum. Super Missus est, vnum. In aliquot Scripturæ loca, alium. Epistolarum, vnum, reliquit posteris. Viuebat ann. 1270.

Gvalterivs Dysse, Anglus Carmelita, in Aquitaniam, Hispanias, Lusitaniam à Bonifacio IX. Pont. Max. missus, vt Crucem aduersus Infideles, (cruciatam vocant) prædicaret, fideles quoque aliarum gentium, atque hæreticos iuuare non destitit: quippe quī Lecturā Theologiæ libro vno: Contra Vicleftitas, & Lollardos alterum. De Schismate item alium. Sermones de Tempore, ac de Sanctis. Ex Augustino, & Anselmo collectanea in quosdam Psalmos. Determinationum variarum, librum. Ad Ecclesiarum Præsides alium, cum scripsisset, Obijt ann. 1404.

Gvalterivs Emmyngforde Gisburnensis Canonicus, scripsit Sermonum librum. Anglorum historiam. Eduuardi tertij Chronicon. Viuebat ann. 1347.

Gvalterivs Heston Carmelita edidit propositiones quasdam, sed non vidi. At quoniā eius Ordinis fuit, puto eas ad res Ecclesiasticas pertinuisse, licet item Quæstiones de Anima libris tribus emiserit. Viuebat ann. 1350.

Gvalterivs Hunte Anglus, Ord. Carmelitarum, reliquit plura, cum ad multam vixisset ætatem, nimirum, In Euangelia, lib. 4. Enarrationum. Sermones diuersos. De præcellentia Petri, librum. De Pontificis Max. iurisdictione, lib. 3. De vniuersali Pontificum Dominio, lib. 3. De Ecclesiæ Symbolo, librum. Contra errorem Græcorum, librum. De Processu Sacri Concilij, librum. Certamina Latinorum, libro vno. Exceptiones duodecim Chronicorum, libris duodecim. Erga doctrices mulieres, librum. Contra communionem fœminarum, librum. In Magist. Sentent. Commentaria. Lecturas Theologicas. De Prædestinatione, librum. De auctoritate Ecclesiæ. De Religiosorum dignitate, librum. De Statu Mendicantium, librum. De Regalitate, & pauperibus Christi, lib. 3. Abbreuiationes Petri Comestoris, lib. In Parisiensem de virtutibus, lib. In eundem de vitijs, librum. Vocabularium Latinum. De vigore literarum, lib. Obijt Oxonij ann. 1470.

Gvalterivs Hylton Anglus, Cartusianus, composuit De vtilitate Religionis, librum. De consolatione in tentationibus, libr. Baculum contemplationis, libro vno. De Ascensionibus spiritualibus, librum. Scalam spiritualem, libro vno. Pro sacris Imaginibus, lib. Contra tentationes carnis, librum. De Idolo cordis, librum. De Ecclesiastica Musica, lib. Aiunt eum floruisse Henrico VI. Anglorum Rege.

Gvalterivs Iorsius Anglus, Ord. Præd. in Summam Theologiæ, lib. 4. De peccato originali, lib. Quæstiones varias reliquit. Viuebat an. 1310.

Gvalterivs Pictauiensis Episcopus, Ord. Minorum, quattuor libros Sentent. Lombardi exposuit. Quodlibeta Scholastica edidit, ac Sermones ad populum habitos. Floruit an. 1250. Citatur autem inter Summistas in Summa Angelica.

Gvalterivs Reclusus Anglus, Ord. Augustiniani, scripsit De contemptu Mundi, lib. 1. De vita solitaria, lib. 1. Meditationum, lib. 1. Huius Opuscula in Compendium redegit Richardus Sauinham Carmelita. Viuebat ann. 1280. Ioseph. Pamphil.

Gvalterivs Vuibornius, Ordinis Minorum, scripsit ad fratres suos proprietates, siue qualitates Terræ Sanctæ, libro vno. De B. Virgine Maria, & eius Sanctissimo Filio, lib. 1. Encomium Deiparæ, lib. 1. Carmina diuersi generis, lib. 1.

Gvalterivs Vinterbonius Salisburgensis, Ord. Præd. scripsit librum Quæstionum Theologicarum, & Sermones ad popul um. Vixit ann. 1305.

Gvericvs Abbas Igniacensis, D. Bernardi discipulus Sermones de Tempore, & Sanctis ad fratres suos habitos, deinde & Epistolas reliquit: ij autem cum anno 1539. apud Geruasium Chevalonium, & 1547. Parisijs editi fuissent, demum mendis repurgati per Ioannem Costerum Antuerpiæ apud Philippum Nutium anno 1577. prodierunt. Porrò mendum est in Bibliotheca Sixti edita anno 1586. Coloniæ, vbi scriptum est eum vixisse anno Dom. 1300.

Gvernervs seu *Vernerus* Cartusianus. De venerabili Sacramento Eucharistiæ, ac de Missarum valore, paucis chartis excusus Coloniæ apud Petrum Quentelium anno 1535. vnà cum Algero de Eucharistia. At typographus editurum se alia eiusdem Auctoris promittebat, quæ nescio an prodierint.

Gvernervs Cartusianus, Cænobij S. Victoris Parisiensis, collegit, ac digessit ex omnibus scriptis D. Gregorij Magni, libros 16. De allegoricis typis nominum, ac rerum omniũ in sacris literis contentarum; quos *Enucleamenta Bibliæ* inscripsit: Incipit, *Deus aliquando in sacra Scriptura*. Viuebat anno 1400. Parisijs autem est editus apud Petrum Gomorscium ann. 1518.

Gviardvs, siue Godofredus Episcopus Cameracensis, librum scripsit De Diuinis Officijs. Viuebat ann. 1277. & quod decurrit.

Gvibertvs Bristollensis Abbas, sui temporis Historiam, & Sermones aliquot à se conscriptos reliquit. Annum, quo vixerit, ij non ponunt, qui illius meminere.

Gvibertvs Tornacensis, siue alijs *Gilbertus*, Ord. Minorum, scripsit Tractatum utilem de officio Episcopi, & Ecclesiæ ceremonijs, scriptum ante annos trecentos iam primum opera Theodori Coitseldij Ordinis D. Antonij in lucem editũ Coloniæ apud Adolphum Rostium ann. 1571. Viuebat vero Auctor circa annum 1270.

Gvibertvs Gemblacensis Abbas, Congreg. Cluniacensis, scripsit Apologiam pro sancto Seuero, & Epistolam de Scriptoribus Vitæ S. Martini Episcopi. Extant m.ss. Louanij ad S. Martinum. Arnold. Vion. Sunt autem, qui scribant ab eo libros de miraculis S. Martini fuisse conscriptos, ac vixisse ann. 1170.

Gvischardvs Leffard Lugdunensis patricius, & Augustiniani Ord. Episcopus Hierapolita, Philosophus, & Theologus, scripsit Epistolas Symphoriano Camperio Lugdunensi. Ioseph. Pamphilus.

Gvido Abbas Auellani, Monachus Benedictinus. Vide in verbo, Micrologus.

Gvido Abbas hæreseos Berengarianæ expugnator, & Notarum musicalium, ac manus Musices inuentor. Scripsit de Musica libros duos, qui extabant in Germania nondum impressi in Bibliothecis varijs. Et librum de Corpore, & Sanguine Domini aduersus Berengarium Turonensem, qui liber nondum (quòd sciam) excusus est. Claruit Henrico Claudio Imp. ann. 1120. Tritemius de viris ill. Ord. S. Benedicti lib. 2. c. 74. & de Script. Eccles. Sigebertus de script. Eccles. c. 145. Volaterranus Anthropologiæ, lib. 20. D. Antoninus Florent. parte 2. hist. Camald. lib. 5. c. 15. & alij eius meminerunt. (Arnol. Vion.)

At post Sigebertum, & Tritemium, Eisingrenius, siue sit hic ipse, siue alter, ita scribit: *Guido Abbas Cœnobij de Cruce Sleufredi Benedictinus Aretinus contra Berengarium Turonensis Clericum Ecclesiæ, de Corpore, & Sanguine Domini*, cumque inquit floruisse anno 1030. Quod sanè cum superiore non cohæret, quem Arnoldus scribit uixisse an. 1120. sed puto in numero mendum.

Gvido Antonius Adimarius Florentinus, maioris Ecclesiæ Florentinæ Canonicus, edidit Tractatum Italicè de Ieiunio, quem à sanctimonialibus D. Iuliani, quarum custos fuerat, accepit. Incipit, *Se nel governo temporale del Monasterio*. Obijt Florentiæ an. 1568. (Mich. Poce.)

Gvido Archidiaconus. Vide sequentem.

Gvido Baisius, siue de *Baipho*, Archidiaconus, & Ciuis Bononiensis, scripsit Rosarium super Decreto, libris tribus. In Decretales, lib. 5. Eius Apparatus extabat alicubi m.s. sed certum locum assequi non potui. Sanè eius Cõmentaria in volumen Decretorum an. 1580. Venetijs excusa fuerunt Notis illustrata Nicolai Superantij, & Petri Albiniani Tretij I.C. Viuebat ann. 1290. Tritem.

GVIDO Brianſonius, ſiue è *Brianſone*, Ord. Minorum Cœnobij Aurelianenſis in Gallia, ſcripſit in quattuor libros Sent. editus autem ann. 1512. Pariſijs apud Stephanum Balaudum. Vixit ann. 1488.

GVIDO Abbas ad D. Dionyſij propè Pariſios, Gallus, volumina de Vitis Sanctorum ſatis magna compoſuit.

GVIDO Cameracenſis Epiſcopus, qui viuebat ann. 1355. Sermonem reliquit vberem de duodecim fructibus Sacramentorum.

GVIDO Cartuſiæ quintus Prior Generalis, vir vitæ ſanctitate celebris, qui anno 1135. viuebat B. Hugonis Gratianopolitani Epiſcopi Vitam, ac de inſtitutionibus Cartuſianorũ ſcripſit. Diui autem Hieronymi, nimio ſcriptorum vitio deprauatas Epiſtolas in ordinem redigens emendauit; ſed poſtea à Victorio Reatino hę diligentius recognitæ fuerunt. Vide in verbo, Hieronymus Stridonenſis.

GVIDO Caſſinenſis monachus ſub Gerardo Abbate, ſcripſit de miſſione Alberici, lib. 1. De fortuna item eiuſdem, carmine.

GVIDO è Cenodio, Ord. Præd. ſcripſit in quinque libros Decretalium, modo (vt Scholę loquuntur) diſputatiuo. Opus autem hoc prænotauit *Quæſtionarium*. Qòin & reliquit Sermones per totum annum. Viuebat circa annum 1300.

GVIDO Concordienſis Epiſcopus, citatur in Summa Angelica inter Canonici Iuris ſcriptores.

GVIDO Ebroicenſis in Normannia Prouincia (inquit Sixtus Senenſis) *Ordin. Prædicatorum, Theologus inſignis, & declamationibus ad populum facundus, ac diſertus, addidit ad Regulas Ticonij Afri quædam aptiſſima documenta ad Sacræ ſcripturæ ſenſum capeſſendum vtilia, oſtendens, ex quarum rerum ignorantia in doctrina ſacra expoſitione errare ſæpius contingat, his titulum fecit, de Clauibus Diuinæ Scripturæ.* Sermones item de Tempore, ac de Sanctis tali dignos ingenio. Extat autem Neapoli in Bibliotheca Dominicani Cœnobij liber m. s. eiuſdem, quo in libro Themata variorum generum concionaturis vtilia proponit. Viuebat Carolo VI. Francorum Rege.

GVIDO Fabricius Boderianus, qui noui Teſtamenti contextum Syriacum vertit in linguam Latinam. Is autem Regiæ Bibliorum editioni Antuerpienſi fuit ad textus. Vide in verbo, Albertus Vidmanſtadius. Idem verò ipſe Boderianus peregrinarum linguarum interpres edidit Pariſijs 1584. Nouum Teſtamentum Græcè, Latinè, & Hebraicè, Pariſijs apud Io. Benenatum: & Antuerpiæ, Encyclicum ſecretorum æternitatis, Gallicè (*l'Enciclie des ſecrets de l'Eternitè*) apud Chriſtophorum Plantinum ann. 1570.

GVIDO Ferrarienſis, Ord. Prædicatorum, qui deinceps ſuæ Patriæ fuit Epiſcopus, edidit Margaritam Bibliorum, qua Petrum Rigenſem imitatus heroico carmine vtriuſque Teſtamenti libros hiſtoricè, atque allegoricè expoſuit. Id verò Opus Clementi V. Pont. Max. dicauit, Viuebat anno 1310. At Tritemius habet, vixiſſe hunc ann. 1310. Gregorius autem Lilius Giraldus teſtatur hoc carmen eſſe facillimę dictionis. Sed & alicubi hoc Poema inſcriptum eſt: *Memoriale Diuinorum eloquiorum*.

GVIDO Flonochetus Narbonenſis, Gallus, Generalis Dominicani Ord. Magiſter Chronicon ſcripſit. Obijt ann. 1452.

GVIDO Fulginas Profeſſor Ord. Minorum, Sermones anniuerſarios Feſtorum reliquit Initium eſt, *Hoc opus eſt*.

GVIDO Gallus, Ord. Præd. & Doctor Pariſienſis, ſcripſit Sermones de Tempore, ac de Sanctis. In Euangelia item, atque Epiſtolas totius anni, præter Summam Compendioſam (ſic enim eam inſcripſit) in Philoſophiã naturalem. Viuebat an. 1440. PP. mon. Ord.

GVIDO Genetius Bononienſis, Ord. Prædicatorum, cum in vniuerſam moralem Philoſophiam Ariſtotelis ſcripſiſſet, aliqua item alia Opera conſcripſit, quæ audio extare in communi Bibliotheca Dominicani inſignis cœnobij Bononienſis, quæ probi illi Religioſi non permittent deliteſcere. Viuebat tempore Alberti Veneti anno 1314. Leander autem Bononienſis exiſtimat eum vixiſſe anno 1386.

GVIDO Iuuenalis, Philoſophus, ac Theologus Pariſienſis, monachus Cluniacenſis, qui

vixit ann. 1490. Scripsit de reformatione Claustralium. Nam reliqua in studia Humaniorum literarum ab eodem conscripta hic non inserimus.

Gvido de Marchia, Ord. Minorum, scripsit ad Summum Pontificem rythmicè Querelam Mundi contra religionem fratrum, lib. 1.

Gvido è Monte Rocherij, scripsit Manipulum Curatorum, siue Enchiridion Sacerdotum, libris tribus. *Quoniam sicut dixit Propheta.* Trit. 1130.

Præterea ritum celebrandi Officium Missæ, pro Nouitiorum instructione, quod Venetijs & Antuerpiæ prodijt ann. 1570. Ipse autem Manipulus Curatorum emaculatus an. 1580. apud Io. Bellerum Antuerpiæ prodijt.

Gvido Papa Do. I. C. præstantissimus scripsit in 1. & 2. Decret. ac super omnes partes iuris ciuilis. De accusatione & inquisitione. De contractibus illicitis. De contractibus mercatorum. De litteris compulsionalibus. Quibus casibus habeat locum pœnitẽtia. Clausulas derogatorias. Consiliorum volumina 3. typis excusa. Consilium de pactis tẽpore matrimonij, quomodo succedat filia, & eius filij. De seruitute negatoria. Decisiones Parlamenti Delphinalis. De excusatore sine mandato. De inuentario conficiendo in hæreditatibus. Quomodo Laici Ducis Sabaudiæ possint trahi coram Ecclesiastico. De præsumptionibus. De rescriptis. Item de statu Delphinali. *Si quis per literas cum commento.* Guidonis Papæ Decisiones cum additionibus, impressę sunt Francofurti anno Domini 1575. in folio. De appellationibus, & attentatis appellatione pendente Tractatus. Coloniæ anno 1573. Eius lectura & Commentarij in librum xxx. Pandectarum, qui est de legatis primus. Et in Digesti noui, seu xxxij. Tit. 1. De re iudicata, cum Argumentis & Summarijs triplo amplius auctis, & multo emendatius & accuratius, quam olim excusi folio, Francofurti. Item Lectura subtilis & aurea, vtriusque iuris Monarchæ, super iiij. & vj. libros C. folio Francofurti ann. 1580.

Præterea Tractatus singulares, & in praxi frequentissimi, cum Annotationibus & quibusdam Additionibus D. Ioan. Thierrij Lingonensis, iurium interpretis: nunc denuo recogniti, & suæ integritati restituti. Francofurti anno 1580.

Gvido de Paigipsio extat m.s. in folio, atque membrana in Bibliotheca Imp. Viennę, nimirum *Apparatus Sexti libri Decretalium.*

Gvido Perpinianus Carmelita, natione Catalanus, duodecimus Prior Generalis fui Ord. deinde Maioricensis, ac deinceps Eluensis Episcopus, scripsit ad Io. XXII. Pont. Max. Opus tripertitum. De perfectione vitæ Catholicæ. In Sententiarum lib. 4. Quodlibeta sex. Quæstiones varias disputatas. De concordantia Euangelistarum, librum. Correctorium Decreti, libris tribus. De hęresibus ad Cardinalem Albanensem. Qui liber Parisijs apud Iodocum Badium prodijt. Commentaria in libros Physicorum Aristotelis, & Quæstiones de Anima. Aliqui feruut eum scripsisse in Cantica Euangeliorum, & in maiorem Bibliorum partem Commentarios, sed nescio vnde possimus hæc assequi. Sanè edidit quoque Reprobationes Operis Catalonici, quod aliqui Arnoldo de Villa noua ascribunt. Neque verò harum Tritemius meminit. Claruit ann. Dom. 1320. & quod excurrit Ioan. XXII. Pont. Max. Ludouico IIII. Imper. moritur 21. Augusti, Auenione sepultus, Tritem.

S. Gvido Pomposius Bobiensis Cęnobij Abbas, Benedictinus, Italus, scripsit Canonicorum Regularium statuta. Viuebat ann. 1039.

Gvido Rauennas presbyter Romanorum Pontificum Vitas scripsit. Viuebat anno 886. Eisingrenius. Sed hic non meminit Historiæ de Bello Gothorum ab eodem Guidone conscriptæ.

Gvido, Vide in verbo, Culgo.

Gviknebvs, Monachus & Abbas S. Trudonis, Congreg. Cluniacensis, latinè scripsit Vitam S. Trudonis.

Gvilebrvs de Conchis. Vide in verbo, Gulielmus de Conchis.

Gvillibertvs Tornacensis, Ord. Minorum, edidit Sermones, præsertim de Sacramento Altaris ann. 1540. Henricus Villot.

Gvi-

GVISII Card. Quæstiones duodecim ad Græcos, in quo differant à Latinis: extant Viennæ Austriæ in Bibliotheca Imp. m.s.

GVITMVNDVS, siue *Guimundus* cognomento (non natione) *Normannus*, Italus, Monachus & Eremita Cœnobij S. Andreæ, quod Sanctę Crucis titulum gerit, de Auellana, Congregationis Columbæ, & deinde ob singularem eruditionem & doctrinam, Auersanus Episcopus, circa annum Domini 1060. floruit, reliquit ad Rogerium monachum contra errores Berengarij Turonensis. De Corpore, & Sanguine Domini, lib. 3. De S. Trinitate, Christi humanitate, Corporisque ac Sanguinis Domini Veritate, Confessionem; quæ extat vna cum iisdem tribus libris in Bibliotheca Sanctorum Patrum Margarini Bignęi; Qui item Coloniæ fuit excusus vna cum Lanfranco, Algero, & alijs: & alibi aliquoties. At Arnoldus Vion addit, Tritemium, lib. 2. cap. 88. & lib. 4. cap. 230. de viris Illust. Ordin. S. Bened. ac lib. de Script. Ecclesię, aliosque, qui à Tritemio acceperunt, deceptos, vt arbitratur ęquiuocatione nominum Normandi, & S. Crucis, putasse Guitmundum fuisse monachum monasterij de Cruce S. Leufredi. in Normannia Galliæ: Italum tamen Normannũ, ac monachum illius monasterij, quod postea S. Crucis de Auellana titulum gessit, fuisse ex historijs haberi, confirmant Bugianus colloquio 4. hist. monasterij, & Augustinus Florentinus, parte secunda hist. Camald. lib. 5. cap. 15. qui tamen emendandi sunt, primum, quòd *Sigismundus* vocabulo corrupto, ab eis vocetur; deinde, quòd Archiepiscopus Antuerpię fuisse scribatur: nimirum falsus, quod Archiepiscopus Auersanus dicatur à Tritemio lib. de script. Eccl. in quo corrigendus videtur, cum deinceps in libris de viris illust. Ord. S. Bened. citatis palinodiam cecinerit, Quin & dictio illa *Auersa* à Bugiano, & Augustino illo, non intellecta, occasionem eis prębuit suspicandi eam esse Antuerpiam Brabantiæ ciuitatem, quę vulgo dicitur Anuersa, quę nunquam Archiepiscopali dignitate cohonestata legitur. Quin & Episcopum Antuerpię non fuisse liquet ex eo, quòd Antuerpia à prima sua origine nunquam Episcopum proprium habuerit vsque ad annum Dom. 1550. quo, creatus est primus illius Ciuitatis Episcopus.

GVLIELMVS, quem rectius putant Germani nonnulli, *Guilhelmus* esse scribendum, Germanum sapit, quare & Germani per digamma Aeolicum pronunciant *Vuilhelmus* alij verò scribunt *Hilermus*, siue item *Guilermus*, bellicum creditur à quibusdam esse nomen, quo Galeę nomenclatura contineatur, quemadmodum apud nostrates, *Galeatius*, & aliud vetus Germanicum nomen, *Brennus*. Nos propter communiorem consuetudinem *Gulielmum* scribemus.

GVLIELMVS primò Abbas Sancti Theoderici, ac deinceps monachus Clareuallēsis sub S. Bernardo Abbate, vixit ann. 1140. scripsit, vt habet, Tritemius.

Vitam S. Bernardi, excusam vna cum illius Operibus.
Speculum Fidei, lib. 1.
Sententiarum Fidei, librum.
De natura animę ad Theophilum, lib.
De natura, & dignitate amoris, librum.
De contemplando Deo, librum.
De Sacramento Altaris, librum.
Aenigma fidei, lib. 1.
Meditationes pro Nouitijs, lib. 1.
Contra Petrum Abailardum, librum.
In Canticum Canticorum imperfectum, librum.
In Epist. S. Pauli ad Romanos.

Fertur item esse ipsius, dum adhuc esset Abbas S. Theoderici, Epistola illa ad Cartusienses, quæ D. Bernardo à multis adscribitur. Ceterum Gulielmus hic fortassis est idem, cuius Meditationum deuotarum liber, atque alter Meditationum De amore Dei, prodierunt Antuerpiæ apud Plantinum, anno Do. 1590. in 16. cum Meditationibus Guidonis Cartusiani.

GVLIELMVS de Agrifolio, Gallus, monachus primò Cluniacensis, deinde S. R. E. Card. reliquit Sermones in laudem Beatiss. Virginis, & alios. Eisingr.

GVLIELMVS Alanus Anglus, qui Pontificium Seminarium Anglorum Rhemis, atque Duaci in Belgio magna cum laude rexerat, postea verò S. R. E. presbyter Cardinalis nuncupatus, scripsit aduersus hæreticos Anglicè.

De Purgatorio, & Oratione pro defunctis.

De auctoritate Sacerdotum per Sacramentum poenitentiæ.
De Indulgentijs Pontificijs.
Apologiam pro Seminarijs à se ipso procuratis.
De Missione Sacerdotum tum è Societate Iesu, tum ex ijsdem Seminarijs in Angliam hoc tempore schismatis.
Librum ad persecutores Anglos, in quo respondet hęreticorum calumnijs falsò arguentium Catholicos Anglos non pro fide, & religione Catholica persecutiones sustinere, sed pro proditionibus puniri.
Epistolam de Ciuitate Dauentriensi (in Germania inferiori) reddita suo legitimo Regi per illustrem virum Gulielmum Standęum. Quę cum nonnullis eius Opusculis prius Anglicè edita, nunc quoque Latinè extant.
Librum perdoctum de Sacramentis in genere, ac de Sacramento Eucharistię, atque de Sacrificio Missæ.

Gvlielmvs Albanensis, monachus Cęnobij D. Albani martyris ex Anglico Latinam reddidit eiusdem Martyris Passionem ad eius loci Abbatem Simonem. Viuebat anno Domini 1170.

Gvlielmvs de Alexandria, Ord. Seruorum, quem Odo Romanus, postea Martinus V. Pont. Max. Theologum in Synodo sibi delegit, scripsit Sermones, & Postillam in scripturam Diuinam. Quin & carmine heroico Annales de Genuensis Ciuitatis antiquitatibus. Chron. Ord. Seruorum.

Gvlielmvs Almoinus, Ordin. Minorum edidit Quæstiones 28. quarum initium est; *Vtrum gaudium accidentale*, & in Apocalypsim.

Gvlielmvs Alottus, alijs *Allolus* Anglus edidit Thesaurum Bibliorum vtriusque vitæ Antidotum, secundum vtriusque Testamenti veritatem, & historiam, cui ad calcem additus est Index Euangeliorum Dominicalium in series, & capita distinctus Parochis, & Concionatoribus vtilis. Antuerpiæ apud Petrum Bellerum ann. 1577.

Gvlielmvs Atton, alijs, de Altono, Ord. Prædicatorum, Parisiensis Doctor, collegit in Ecclesiasten Scholasticam Postillam, cuius meminit Vincentius Bandellus in Tractatu de Conceptione. Postillam item in Matthæum, ac librum, siue Tractatum de decem Virginibus. Viuebat ann. 1320. At Ant. Senensis Lusitanus ait, ann. 1262.

Gvlielmvs Alneuuick Anglus, nempè in Northumbriæ Comitatu natus, Ord. Minorum, scripsit in quattuor libros Sententiarum Lombardi. Schismatum item elenchos. Et in naturalem Philosophiam. Viuebat an. 1360. Eisingr. & Henr. Villot.

Gvlielmvs Anconitanus, quem ob sanctitatem, atque scientias adamabat Hugo Dominicanus S.R.E. Cardinalis, qui scripsit in vniuersum Testamentum Vetus, & Nouum. Scripsit in librum de Pœnitentia, cuius meminit Io. Bunderius in Compendio Lutheranę concertationis, vbi agit de Contritione.

Gvlielmvs Anglus Benedictinus, scripsit Vitam, Passionem, atque miracula D. Thomę Cantuariensis Archiepiscopi, & Epistolas ad diuersos. Viuebat ann. 1190. Eisingr.

Gvlielmvs Anglus, siue, vt aiunt, *Anglicus*, Ord. Prædicatorum, Confessarius Regis Angliæ, & Cardinalis, Sermones in honorem Sanctorum reliquit. Viuebat ann. 1393. At alter item vocitatus Anglicus, qui non sine sanctitatis opinione decessit ex hac Vita, isque Ord. Seruorum, Quadragesimale, atque alios sermones in totius anni diebus Dominicis reliquit. Chron. Seruorum.

Gvlielmvs Anglus, monachus Ramesėyæ in Crolandia, Congregationis Cluniacensis, qui viuebat anno Domini 1178. scripsit Vitam sancti Guthlaci monachi, heroico versu. Vitam sancti Bereni Episcopi. Vitam sancti Neoti monachi carmine. Incipit, *Anglia qua toto*. De eodem Prosam. De translatione eiusdem.

Gvlielmvs verò alius Anglus, Ord. Augustiniani, qui uixisse anno 1379. & scripsisse fertur De futuris Anglorum malis, nescio vbinam extet, neque verò qualis sit.

Gvlielmvs, siue vt habet inscriptio Fl. Vvilhelmus quidam (quam ex opere coęuum D. Anselmo constat) reliquit libros 5. de Vita B. Mariæ Deiparę, quod Opusculę egregium

Delrius noster ad me scripsit, nisi inseruisset apocrypha de Partu, & obstetricibus. Extat apud nostros Græcij in Styria, inuentum in vetustissimo Monasterio de Oliuo, amplissimo Syluæ maioris in Tractu Burdigalensi, & ab eo obtentum.

GVLIELMVS Antisiodorensis Episcopus Gallus in Academia Parisiensi olim professor, scripsit Summam Theologiæ, ac librum de Officijs Diuinis anno 1206. Sciendum autem in eiusdem libro tertio, tractatu duodecimo, cap. 1. quæst. 2. & cap. 2. quæstio. prima, extare singularem (si tamen ipsius tanti viri, & non potius inserta) opinionem hanc. *Meritum prius & principalius à fide, quàm à charitate pendere. Quæ sententia* (inquit Bellarm. Card. lib. 5. de Iustificatione cap. 15.) *non parum fauere videtur erroribus huius temporis hæreticorum, quamuis ille longè alio sensu fidem ita prædicet, ac hæretici facere soleant; sed profectò* (subdit) *iam sunt aperta scripturarum testimonia, vt mirum sit egregium illum virum in ea re labi potuisse.* Vide ibidem Bellarm. Card. hanc opinionem fusius oppugnantem.

GVLIELMVS Aquisgranensis Germanus, vir egregiè doctus, & probus, scripsit in Euangelium D. Ioannis. De passione Dominica. De peregrinatione Hierosolymitana. In Canonem Missæ. Sermones ab eo habitos in Cathedrali Ecclesia Basileensi, cuius erat Ecclesiastes, antequam ea Ciuitas hęresum labe inficeretur. Vixit circa ann. 1485.

GVLIELMVS Aruernus, sed dictus *Parisiensis*, quoniam eius Ciuitatis Episcopus fuit, Mathematum, Philosophiæ, ac Theologiæ præstantia celebris, à Ioanne Dominico Traiano perdiligenter mendis, quibus scatebat, expurgatus, anno 1591. à Damiano Zenaro Venetijs fuit excusus. In quo Auctore id certe singulare cernitur, ut cum sæpè rationibus necessarijs, sæpius autem nouo dicendi genere, (similitudinibus scilicet, atque exemplis popularibus) planè quæ vult, aptissimè conficit. Iam verò cum plures vicerit, in tribus etiam se ipsum vicit. nempe in libro *De Rhetorica Diuina*: In altero, quem prænotauit. *Cur Deus homo*. Et in alio, quem inscripsit, *De Vniuerso*. Viuebat anno 1230. Atqui idem Ioannes Dominicus Traianus alia quędam ipsius Gulielmi Opera promiserat, quæ nescio an prodierint.

Catalogus autem librorum Gulielmi Episcopi Parisiensis postremæ editionis emendatioris, est sequens.

De Sancta Trinitate, lib. 1.
De primo principio, lib. 1.
De Sacramentis, lib. 1.
Cur Deus homo, lib. 1. *Ponam adhuc quatuor.*
Summa virtutum, lib. 1.
Summa vitiorum, lib. 1.
De fide & legibus, lib. 1. *In ordine Diuinalium.*
De animabus humanis, lib. 1.
De bono & malo, lib. 1.
De vniuerso, lib. 6.
De professione nouitiorum, lib. 1.
De dono scientiæ, lib. 1.
De operibus virtutum, lib. 1.
De triginta remedijs tentationum, lib. 1.
Contra plutalitatem beneficiorum, lib. 1.
De claustro animæ, lib. 1.
De Rhetorica Diuina, lib. 1. *In Sacris.*
De pœnitentia, lib. 1. *Secunda Tabula.*
De Dęmonibus, lib. 1. *Postquam auxilio Dei.*
In Hexaemeron, lib. 1.
In Psalterium, lib. 1.
In Prouerbia Salomonis, lib. 1.
In Ecclesiasten, lib. 1.
In Canticum Canticorum, lib. 1.
In Euangelium Matthæi, lib. 1.
Sermones varij, lib. 1.
Epistolarum ad diuersos, lib. 1.
Tractatus duo de collatione, & pluralitate Ecclesiasticorum beneficiorum.

GVLIELMVS Assomleuilla vir nobilissimus, Belga, edidit librum, qui prænotatus est, *Atheomastix, siue aduersus Religionis hostes vniuersos dissertatio.* Antuerpiæ ann. 1599.

GVLIELMVS de Athono. Vide in verbo, Gulielmus Alton.

GVLIELMVS Augustiniani Ord. Cremonensis, cum rexisset ordinem annis 17. à Clemente Sexto Nouariensis Episcopus creatus scripsit mandante Ioanne XXII. Pontif. Max. De auctoritate Apostolica lib. inscriptum. *Reprobatio sex errorum.* Præterea expositiones

nes in quattuor Euangelia. Commentaria in quattuor libros Sententiarum. Orationes, & Sermones: Quæ omnia Cremonæ, Mediolani, Brixiæ in Bibliothecis sui Ordinis extant. Nouariæ tandem moritur, qui vixit anno 1343. Ioseph Pamphilus.

GVLIELMVS Badhy, Io. Leucastriæ Ducis Confessarius, & Episcopus deinceps Vigorniēsis, scripsit librum de Pœnitentia, Constitutiones, & Sermones. Viuebat an. 1380.

GVLIELMVS Baldesanus, ex Oppido Carmaniola, quod est in Subalpinis Italiæ, Theologus & Canonicus Taurinensis, scripsit anno 1594. & Romæ edidit Italicè Stimulum Virtutum quem Iuuentuti Christianæ dicauit. Is autem ex Italica lingua factus est Latinus à quodam Societatis nostræ. Sed & idem Baldesanus, scripsit historiam Legionis Thebęorum martyrum, eiusque miracula libris duobus egregiè Italicè scriptis, quam audio Latinè in Germania fuisse redditam. Porrò librum habebat præ manibus de Subalpinis rebus ad Catholicam religionem spectantibus, quemadmodum mihi significauit.

GVLIELMVS Bathoniensis, Ord. Mendicantium (at quorumnam haud scribitur) scripsisse fertur Sermones eruditos.

GVLIELMVS Bechius Florentinus, Augustiniani Ord. Prior Generalis vigesimus nonus, à Paulo Secundo huius nominis Pontifice Maximo, creatus Episcopus Fesulanus, quæ Ciuitas est è conspectu Florentiæ, scripsit

Expositionem in primum librum Sententiarum, quæ m. s. extat Patauij apud Eremitanos à nobis ibidem visa.

Abbreuiationem primi Sent. Augustini de Roma.

De potestate Ecclesiastica per modum (vt ait) dubitationis.

Quæstiones Itinerarias habitas, dum Prior Generalis visitaret Ordinem.

Iacobus autem Bergomensis reliquis Operibus ipsius ascribit librum aduersus legem Mahometanam.

Apologiam pro Ordine Augustinianorum.

Sermones ad Clerum, atque ad populum.

Atqui vt hæc, ita quoque extant in Bibliotheca Florentinæ Cathedralis Ecclesiæ, cui libros suos legauit. Commentaria in libros Ethicorum, & Politicorum Aristot. & in tres libros eiusdem de Anima. Obijt plenus dierum anno 1490. atque Florentiæ in Aede Sacra S. Spiritus quiescit.

GVLIELMVS Beeckley Carmelita, edidit librum Quodlibetorum, Quæstionum ordinariarum. Conciones varias. De decimis. Obijt anno 1438.

GVLIELMVS Bernardus, Ord. Minorum, scripsit de Sacrarum literarum communicatione, earumque sensus germanitate. Axiomata item de Ecclesiæ Catholicorum rituum veritate Christiana. Prætcrea de sepulturis, & exequijs quid sentiendum, & obseruādum. Parisijs apud Vincentium Gualterotum 1547.

GVLIELMVS Berthon Anglus, scripsit Determinationes in Viclefum, ac de Vuiclefi iusta damnatione. Viuebat ann. 1381.

GVLIELMVS Bethus Anglus, Ord. Prædicatorum, scripsit in quattuor libros Sentent. Librum item de vnitate formarum. Lecturas Scholasticas varias. Viuebat anno 1498.

GVLIELMVS Beuusus Carmelita, emisit librum miraculorum Beatiss. Virginis. Collationes varias altero libro. Lecturam Sententiarum, & Eadmundi Speculum transtulit. Viuebat ann. 1390.

GVLIELMVS Bibancius, Belga, Cartusianus, præter alia, Conciones de plerisque omnibus præcipuis Festis ex ipsis Biblicis sententijs maiori ex parte conflatas in lucem edidit. Claruit Carolo V. Augusto.

GVLIELMVS dictus Bibliothecarius, sed cognomento Malmes, Beriensis, scripsit de Gestis Anglorum, vbi & Ecclesiastica inseruit. Vixit quo tempore Berengarius nouam hæresim excitauit aduersus Sanctissimam Eucharistiam anno 1051. vt Sigebertus ostendit in Chronico.

GVLIELMVS Bigotius Lauallensis Gallus, Christianæ Philosophiæ pręludium edidit Tolosæ apud Guidonem Boudeuillęum anno 1549.

GV-

Gvlielmvs Blakeney, Carmelitani Ordin. scripsit Lecturas in Cantica Canticorum. Disputationes item (vt vocat) subtilissimas. Vixit an. 1490.

Gvlielmvs Boituinus, seu *Boquinus* Gallus, vir Religiosus, ac Cantor Abbatiæ S. Sergij, collegit, & cecinit Gallico carmine, quęcunque memoratu digna erant in Gallia, & alibi ab anno 1486. vsque ad 1506. Legitur autem liber hic manu scriptus apud Gallos. Vixit ann. 1506.

Gvlielmvs de Bongeuilla Neustrius, monachus Beccensis, è varijs Anglicis Scriptoribus collegit Chronicon ab anno Do. 1000. vsque ad sua tempora, nimirum ad ann. 1288. Quod Opus inscribitur: *Vnus omnium*.

Gvlielmvs Bont Louaniensis, scripsit de contractibus Mercatorum, & de casibus ad pęnam mortis lege imponendam, & de Vsuris, ac de redditibus quædam.

Gvlielmvs Brabantius, Ord. Præd. quem D. Thoma hortante ferunt è Gręco in Latinum vertisse Aristotelis libros, composuit librum de naturis, & proprietatibus rerum, quē nonnulli tribuunt Bartholomæo Anglico, Ord. Minorum, sed perperam (ait Ant. Senensis) librum item de Apibus. Viuebat anno 1262. Sed & alter Ordin. Prædicatorum Gulielmus Corinthius, vir pius, & doctus, fertur Auctor libri de Apibus, qui tamen forsan nō sunt vnius idem & vnus labor. Videant pij quæ de libro Apum non multo antea in Belgio sub nomine Thomæ Cantipratano, Ord. Præd. edito Scholiastes disputat fusius de Auctore huius Operis. Vide item in verbo, Thomas Cantipratanus.

Gvlielmvs Breton, Ordinis Minorum, scripsit Vocabularium Bibliorum: & librum

In prologos Bibliorum, lib. 1.
In sex principia, lib. 1.
In Porphyrij Isagogen, lib. 1.
In diuisiones Boetij, lib. 1.
In Prædicamenta Aristot. lib. 1.
In Elenchos Aristotelis, lib. 2.
In Perihermenias, lib. 2.
In dicta Alexandri Neckam, lib. 1.
Emisit, & Grammaticalia quædam, lib. 1.
Quæstiones Elenchorum, lib. 2.
Obijt anno 1356.

Gvlielmvs Briconetus nobilis Parisiensis, Galliæ olim Cancellarius, è Latinis fecit Gallicas Contemplationes, quas in Beatiss. Virginis laudem reliquerat vir maximè pius nomine Idiota, & Parisijs edidit apud Simonem Colinæum. Viuebat an. 1523.

Gvlielmvs Butler, Ord. Minorum, scripsit Lecturam Sententiarum, lib. 4. Contra translationē Anglicam, lib. 1. De Indulgentijs Pontificijs, lib. 1. Quæstiones aliquot, ll. 1. Viuebat ann. 1410.

Gvlielmvs Byntræ Carmelita, scripsit Lectiones in Canticum Canticorum Salomonis. Quæstiones ordinarias 42. Theologicarum determinationum librum. Defensorium paupertatis libro altero. Alium de Beatiss. Virgine. Sermones varios. Alium de Latini sermonis ornatu.

Gvlielmvs Calisfordiensis (*alij scribunt Balisfordiensis*) Anglus, Carmelitani Ord. scripsisse fertur lecturam quandam, sed quænam illa fuerit, haud meminerunt. Sermones item de Tempore, ac de Sanctis.

Gvlielmvs Cantuariensis, monachus Congregationis Cluniacensis, Anglus, qui vixit ann. 1190. & quod excurrit, scripsit de Vita & Passione S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi, & martyris, lib. 1. De miraculis eiusdem, lib. 1. De visionibus post eius mortem, lib. 1.

Gvlielmvs Cassadorus Episc. Algarensis, scripsit Decisiones Rotæ: item Decisiones super Regulis Cancellariæ.

Gvlielmvs Catton Anglus, Ord. Minorum, quattuor libros Sentent. Lombardi exposuit, & Quæstionum volumen edidit. Viuebat ann. 1530.

Gvlielmvs Caxton Anglus, scripsit Mundi Chronicon, quod prænotauit *Fructum temporum*, lib. 7. Descriptionem item Britannię, lib. 1. Vitam D. Eduardi, Historiam Arturi Règis. E Latino autem fecit Anglicum Catalogum Sanctorum Angliæ. Viuebat an. 1538.

Gvlielmvs Celdonensis, Ord. Prædicatorum, scripsit Apparatum ad Summam Raymundi, & aliqua in vtroque iure. Viuebat ann. 1295.

Gv-

GVLIELMVS Celeusma, id est exhortatio mutui operis in re Ecclesiastica ad presbyteros, tam superioris, quàm inferioris Capituli Hagnoniensis. Coloniæ apud Maternum Cholinum 1568. Vide in verbo, Gulielmus Lindanus.

GVLIELMVS Centuerus, Ord. Min. Ticinensis Episcopus, scripsit in quattuor lib. Sent. Obijt Cremonæ apud Minores sepultus. Henr. Villot.

GVLIELMVS Chieburgus Normannus De nece illata S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi & martyris scripsit pio, & acri carmine aduersus interfectores.

GVLIELMVS de Conchis, quem fuisse Francíscani Ord. magis conijcio, quàm scio, triginta tres libros super Opere sex dierum composuit, qui & Patrum nostrorum memoria excusus est. Tomum autem quo decimusnonus liber vsque ad trigesimum tertium continetur, legi tantum, quoniam alij Tomi ad me non peruenerunt. Et quidem hic è cœnobio Sancti Francisci, quod est in Oppido Pera è regione Byzantij, delatum, missum est ad me ab Illustriss. Aquileiæ Patriarcha Francisco Barbaro, mutilum in fine, vt quis illius fuerit typographus, resciri non potuerit: At Opus ipsum è Philosophis atque Theologis conflatum vberem supellectilem habet dignam, quæ legatur. Nam & post creaturarum quæ in Mundo sunt, Hominisque tractationem, tertiusdecimus tandem liber agit de Locis Hominis habitabilibus, deque temporibus sex ętatum Mundi vsque ad Antichristum, & de innouatione Mundi.

GVLIELMVS Chubbes, scripsit declarationem Scoti in lib. 2. Magistri, & Introductionem ad Logicam.

GVLIELMVS Clareuallensis monachus, qui anno Domini 1140. floruit, scripsit de Sanctiss. Altaris Sacramento. Aenigma fidei. In Epistolam Pauli ad Romanos. In Canticum Canticorum, ac Vitam S. Bernardi Præceptoris sui, quā moriens inchoatam reliquit. Sed Arnoldus Abbas Bonęuallis absoluit.

GVLIELMVS Cockforte Carmelita, Anglus, scripsit (vt vocant) Lecturam Theologiæ. In Canticum Moysis. Sermones de Tempore, & Sanctis, lib. 2. Postillas Scripturarum. Vixit ann. 1380. vt testatum reliquit Iacobus de Plebe, Professor Pisanæ Academiæ, Ord. Seruorum, & Petrus Lucius.

GVLIELMVS Conuentre Anglus, Carmelitani Ordin. scripsit de laude Religionis, lib. 2. Scutum Carmelitarum, lib. 3. De Regula, & confirmatione, lib. 1. Præconia Virginis gloriosæ, lib. 1. Annales breuiores, Elucidarium fidei, Compendium historiarum, Aduersus peccata, & Carmina diuersi generis. Vixit ann. 1360.

GVLIELMVS Crem onensis, siue de Cremona Italus, & duodecimus Generalis Magister Eremitanorum S. Augustini Episcopus Nouariensis, ac S. R. E. Cardinalis, exposuit Euangelia libris quattuor, & Magistrum Sententiarum, scripsit item librum de auctoritate Ecclesiæ. Orationes quoque.

GVLIELMVS Cuneas, siue de *Cuneo*, Ord. Præd. libris decem Summam conflauit è Sanctis Patribus, quam *Florigerum Theologiæ* inscripsit.

GVLIELMVS Cursolus Eques, ac Regius in Gallia Consiliarius, ex Hispana in Gallicā linguam conuertit Partem primam & secundam imaginis vitæ Christianæ. Quæ Parisijs apud Gulielmum Calderium ann. 1574. prodierunt.

GVLIELMVS Damasus. Vide in verbo, Gulielmus Lindanus.

GVLIELMVS Dandus, Ord. Seruorum, scripsit Quadragesimale, & Sermones per annum.

GVLIELMVS de Viellavilla, Gallus, Ordinis Cisterciensis, scripsit carmine Gallico librum, Prænotatum, *Peregrinatio hominis.* (le Pellerinage de l'home) is liber prodijt Parisijs apud Antonium Verardum ann. 1511. Quin & inscriptus est le Romain des trois Pelerinages, hoc est *Romanus Trium Peregrinationum.* Quarum prima est hominis dum agit in hac Vita. Secunda animæ à corpore separatę. Tertia denique Christi Saluatoris nostri. Recusus à Bartolomæo & Ioanne paruo. Ibidem.

GVLIELMVS Delamara Anglus, Ordinis Minorum, scripsit in Magistrū Sententiarum. Quodlibeta Sophistica, lib. 1. Correctorium S. Thomę. Additiones ad D. Bonauenturam, lib. 1. Lecturas Scholasticas. Vixit ann. 1340.

GVLIELMVS Duranti Vasco, Gallus, Episcopus Mimatensis Henrici Hostiensis Cardin. quondam auditor, atque discipulus, quem vocant *Speculatorem*, scripsit ad Otobonum Cardinalem tit. Sancti Adriani, postea Summum Pontificem Adrianum Quintum. Opus in tria volumina partitum, quod prænotauit.

Speculum iuris, lib. 3. *Reuerendo in Christo.*
Rationale Dininorum officiorum, lib. 8. *Quæcumque in Ecclesiast.*
Repertorium iuris, lib. 1. *Protoplasti rubigine.*

Viuebat Nicolao III. Pontifice Maximo anno 1236.

Porrò fuisse Gulielmum hunc Augustiniani Ordinis monachum, testantur Auctor Additionis ad Speculum Historiale Vincentij Bellouacensis, lib. 31. Onuphrius Panuinius in Chronico Ecclesiastico. Auctor supplementi Chronicorum Philippi Ordin. Eremitarum S. Augustini, & alij.

At quod attinet ad Rationale Diuinorum officiorum, sciendum ab eo communes tantum, & vsitatiores ritus describi. ita verò abs se prænotatum fuisse, quòd sicut in Rationali iudicij, quod Legalis Pontifex gestabat in pectore, scripta erant hęc duo verba, *Manifestatio, & Veritas,* sic & hic rationes Varietatum in Dininis Officijs, & earum veritas describantur, & manifestentur. Illud quoque vt quattuor coloribus, vtrumque contextum erat, sic quoque hoc per quattuor sensus literalem, Anagogicum, Moralem, Allegoricum. Cum autem sæpè fuisset hoc Opus excusum, prodijt denique Notis illustratum, vnà cum adiectione Rationalis Ioannis Belethi Lugduni 1565. & ann. 1568. Venetijs verò apud Gratiosum Percacinum, & Antuerpiæ an. 1570.

Eiusdem autem Gulielmi Duranti Commentarius in Concilium Lugdunense sub Gregorio X. celebratum Phani apud Iacobum Moscardum an. 1569.

GVLIELMVS Egumonde (forsan Edmundus) Anglus, Augustiniani Ord. scripsit Replicationes Scholasticas, lib. 1. Sermones ad plebem. Vixit anno 1390.

GVLIELMVS Eisingrenius eo tempore in Germania, quo Sixtus Senensis in Italia condens Bibliothecam Sanctam, laborauit in Opere, quod inscripsit, *Catalogus testium Veritatis*, quo quidem Patrum, & Ecclesiasticorum extantium, & non extantium, qui ad eam vsque diem hæresum impuram vaniloquentiam (vt ille meritò vocat) expugnauerant, ostēdit; Vitam item, ac mortem plerumque notauit per temporum, vt Tritemius, non per Alphabeti seriem, quod fecit Sixtus. Qui Gulielmus plus mille commemorat Auctores, quàm Sixtus pro ratione sui consilij attulerat. Hic enim exegematicos duntaxat Diuinæ scripturæ susceperat proponendos. Et quidem ipse Gulielmus Germanos præsertim, inter quos & Gallos, & Belgas, atque Anglos, producit, quos vt Germanus & vir pius conquirere, ac (certè) pleniuspotuit, quàm Tritemius fecerat; cum & hic multos ante annos ante hunc Gulielmi laborem decessisset, cui plures, qui hac ætate scripserunt, Eisingrenius adtexuit. Sed cum plurimam scriptionis suæ partem in eorum, de quibus agit, laudatione impendat, nos, quæ haud necessaria nostro instituto putauimus, resecantes, & reliqua, vbi opus esse iudicatum est, addentes, ex ipsius optimi viri labore, quæ nobis haud innotuerant, huic Apparatui nostro inseruimus. Interea verò sciendum est Catalogum hunc testium veritatis ab Eisingrenio collectum non esse illum, quem Romanus Index proscripsit. Is enim & ab incerto Auctore, eadem inscriptione, vt imperitis faceret fucum, fuit euulgatus, & pleraque (pro hæreticorum more) mendacissima continet. Id quod in Academia Scopij, (sic enim prænotatur pestilens liber) in Quisquilijs Centuriarum Magdeburgensium, & in sex millibus alijs est illis sollemne.

GVLIELMVS Elphinston Scotus Albonensis Episcopus, scripsit Antiquitates Scotorum & Conciliorum Statuta, lib. 1. Vixit an. 1480. alijs autem 1340.

GVLIELMVS Falcarius Tolosanus, Ord. Minorum, Socius S. Ludouici, Prouinciæ Aquitaniæ Minister, Arlotti in Generalatu successor, vir sanè doctus, qui librum Sententiarum D. Bonauenturę in Epitomen redegit. Hic damnauit opera Ioannis Petri. Vixit an. 1290.

GVLIELMVS Farinerius Aquitanus, Gallus, Ord. Minorum, vigesimus Generalis Minister Card. Sermones sat multos scripsit. Vixit an. 1356.

GV-

Gvlielmvs Flete Augustinianus (quem *ab Anglia* cognominant) scripsit ad Fratres sui Ordinis in Anglia in communi. Priuatim item ad eorum Prouincialem. separatim quoque ad Doctores Prouinciæ. Prædictiones ad Anglos, lib. 1. Epistolas ad diuersos, lib. 1. Habuisse autem donum Prophetiæ dicitur. Obijt in Italia, inter Sanctos (Sabellico teste) relatus. Viuebat anno 1380.

Gvlielmvs Foluyle, Ord. Minorum, scripsit contra Cantabrigensium Magistrorum Statutum pro pueris imbuendis, lib. 1. Obijt ann. 1384.

Gvlielmvs Fonranus Anglus, Augustiniani Ordinis, scripsit in septem Psalmos Pœnitentiales.

Gvlielmvs Forleon, Brito, Ordinis Minorum, in Gymnasio Parisiensi edidit in Scripturas Opuscula; Magistrum verò Senrenr. est interpretatus. Quæstionum uariarum librum emisit. Illo Præceptore vsus olim vir doctissimus Stephanus Brulifer, eiusdem Ordinis, in Cęnobio suorum Parisiensi Theologiam docuit: postea Sententiarum libros, quos Moguntiæ interpretari cęperat, Meris prosequutus est. De quo suo loco. Vixit autem ipse Gulielmus Paulo II. Pont. Max. circa ann. 1470. Tritem.

Gvlielmvs Francus Romanus Neophytus, monachus Vallumbrosanus, scripsit patria lingua librum inscriptum: *Solem lingua Sancta* nimirum, Grammaticam Hebraicam, quę prodijt Bergomi ann. 1591. Viuebat nostra ętate.

Gvlielmvs Fulginas, Ordin. Minorum D. Bonauenturæ Opera, teste Volaterrano, in Compendium redegit.

Gvlielmvs Galion Anglus, Augustiniani Ord. in Nordouolgiæ Comitatu natus, & in Lirinensi Cęnobio educatus, scripsit Conciones per annum, lib. 2. Lecturam Theologiæ, lib. 1. Disputationes varias, lib. 1. Nonnullaque alia. Linnæ nonagesimum agens annum decessit, vbi apud sui Ordinis fratres sepultus fuit an. 1500. Ios. Pamphilus. Alij verò scribunt eum obijsse ann. 1507.

Gvlielmvs Gallicus, Ord. Prædicatorum, scripsit librum, quem prænotauit: *Præparate*.

Gvlielmvs Gallus, Tyri Episcopus, Bellum sacrum Palæstinę scripsit, ex quo partem suorum memorabilium Baptista Fulgosus excerpsit.

Gvlielmvs Gallus, monachus S. Dionysij Parisiensis, scripsit Historiarum elapsi temporis, lib. 3. & Commentaria in quosdam Bibliorum libros, vt refert Arnoldus Vion, at in quosnam libros sacræ Scripturæ scripserit, haud memorat.

Gvlielmvs Garronis, siue è *Varra*, siue *Guarronis* Anglus, Ord. Minorum, Ioannis Scoti præceptor libros Sentent. Lombardi exposuit, & Quæstiones ordinarias, Lecturasque, quas vocant Scholasticas; quin & Quæstiones ordinarias in Aristotelem conscripsit. Vixit (aut forsan obijt) an. 1304. alijs autem 1270.

Gvlielmvs Gatadegus Parmensis, S. R. E. Vicecancellarius, Bibliothecarius Apostolicus, Vitas Romanorum Pontificum à D. Petro vsque ad Innocent. IIII. & ad annum Christi 1243. quo vixit, deduxit. Eisingren.

Gvlielmvs Gazęus Ariensis, Magdalam Comędiam sacram edidit Duaci apud Ioannem Bogardum an. 1589.

Gvlielmvs Gemeticensis Normannus monachus, scripsit Officiarium Ecclesiæ vnico libro. Chronicon Normannorum altero. Historiam de Regibus Anglorum alio. Viuebat anuo 1160.

Gvlielmvs à Gendt Nęomagi exempla illustrium aliquot miraculorum, quæ in Sacrosancta Eucharistia, & corporis Domini Hostia contigerunt, vno opere complexus, edidit Coloniæ anno 1584.

Gvlielmvs Germanus, vir sanctus, monachus S. Emerani Ratisponę, & Abbas S. Aurelij Hirsaugiensis, Congreg. Cluniacensis, & eiusdem postea (vt vocant) Reformator, scripsit Constitutiones monachorum, lib. 2. De Musica, & Tonis, lib. 1. De Horologio, lib. 1. De correctione Psalterij, lib. 1. Ad S. Anselmum Epistolas 3. Epistolarum ad alios, lib. 1. Institutiones Philosophiæ, & Astronomię, lib. 3. qui olim Basileę prodierunt. Obijt anno Dom. 1091. die quarto Nonas Iulij.

Gv-

GVLIELMVS Geynesburg Anglus Franciscanus,& Vuigorniensis demum Episcopus,scripsit librum disceptationum Scholasticarum,&Sermones ad vtrunque statum. Vixit an.1310.

GVLIELMVS Gillingham monachus, collegit librum Scriptorum Ordinis sui. De rebus autem Cantuariensium alterum. Viuebat an.1390.

GVLIELMVS Gregorius,Scotus, & Theologus Parisiensis,vixit anno 1527. & scripsit in quattuor libros Sententiarum Petri Lombardi, & Quæstiones Vespertinas, libro vno. Alium autem in Psalterium Dauidis. De duplici potestate, lib.2. De triplici animæ potentia,librum. De regno Christi æterno,librum. De triplici Principatu, librum. De scripturæ sensibus,& sacra synaxi. Ad Vocabulare,seu Vocabularium Theologicum,librum. Sermones ad populum habitos. Collectiones Sorbonicas,lib.1. De disciplina Iuniorū,lib. Sermones in Euangelia,& Epistolas per anni circuitum libris duobus. Viuebat an.1527.

GVLIELMVS Haffligemensis monachus,Germanus,reliquit librum Sermonum; Visiones Sanctimonialis. Vitam S.Lutgardis. Extant m.s. Affligemij. Vixit an.1260.

GVLIELMVS Hamerus Nouesianus,Ord.Prædic. edidit erudita in Genesim Commentaria,an.1264. Dilingæ apud Sebaldū Mayer. Incipiunt, *Mundus hic,quem alio nomine Cœlum*.

GVLIELMVS Hanabergus Carmelitani Ord. edidit Quæstionum Ordinariarum librum. Determinationum celebrium alterum. Lecturas in Theologia, lib.1. Sermones varios, alio. Obijt anno 1311.

GVLIELMVS Harsyk,Ord. Carmelitani,librum composuit Distinctionum Theologicarum. Viuebat ann.1410.

GVLIELMVS Herbet scripsit Quodlibeta: deinde in D. Ioannis Apocalypsim. Viuebat ann. 1333.

GVLIELMVS Heruye Sudouolgius,monachus,scripsit librum Quæstionum Ordinariarū: Alterum Problematum disputatorum. Alium Scholasticæ lecturæ.

GVLIELMVS Hilacensis,qui an.1469. vixit, plures fertur scripsisse Sermones in Orationem Dominicam.

GVLIELMVS Hirsaugiensis Abbas Monasterij Diœcesis Spirensis, Ordin.D.Benedicti, Germanus,cui B.Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus aliquas Epistolas scripsit. Vide supra in verbo, Gulielmus Germanus.

GVLIELMVS Hothun, Anglus,Ordin. Prædicatorum,per Angliam minister Prouincialis, scripsit in quattuor libros Sentent. Petri Lombardi. De vnitate formarum, lib.1. Lecturas Scholasticas. Viuebat ann.1298.

GVLIELMVS Hothun,Anglus, Ord. Prædicatorum, per Angliam minister Prouincialis scripsit in quattuor libros Sententiarum Petri Lombardi. De vnitate formarum, lib.1. Lecturas Scholasticas. Viuebat an.1298.

GVLIELMVS Huet Theologus, Ord.Minorum, composuit librum prænotatum: *Serpens antiquus*. De septem peccatis mortalibus. Henr. Villot.

GVLIELMVS Houpellandus Bononiæ in Morinis ad Oceanum natus, S. Seuerini Parisijs Archipresbyter, vbi plenus dierum decessit Carolo VIII. regnante, scripsit de immortalitate Animæ.

GVLIELMVS Ionconus, siue de *Ioncono* Augustiniani Ord. Tolosæ scripsit in totius anni Euangelia, lib.2. Vnum autem Sermonum Quadragesimalium. Alterum de Sanctis. Præterea quinquaginta Sermones varios. Viuebat an.1410.

GVLIELMVS Iordanus Anglus, Ord. Prædic. scripsit aduersus Viclefi Positiones. Pro mendicitate contra Vtredum. Quæstiones de Conceptione Beatiss. Virg. tribus hæc omnia separatis libris. At Antonius Senensis Lusitanus addit eum scripsisse quoque in quattuor libros Sent. In Epist.ad Romanos. Tractatum de clara visione Dei. Alterum de libera electione ante mortem. Determinationes plures. Sermones varios,& librum aduersus quendam. Vixisse autem an.1262.

GVLIELMVS Iuæus Anglus, reliquit lib.12. in duodecim minores Prophetas. Librum de Christi Domini Dominio. Sermonum ad Clerum,librum. Determinationum Theologicarum alterum. Viuebat anno 1464.

Fff Gv-

Gvlielmi de Iuuera, Arbor quidam Iurisdictionum fertur extare, de quo, cum ad manus meas haud peruenerit, non habeo quid loquar.

Gvlielmvs Kayothus, siue de *Kayotho*, Ord. Præd. Sermonum librum reliquit. Summam Confessorum Ioannis Teutonici redegit in Compendium. Is autem sui Ordinis Gallicam Prouinciam cum laude rexit.

Gvlielmvs Kynghesam, Ord. Prædicatorum, Lecturam in Ecclesiasticum reliquit, & librum variorum Sermonum.

Gvlielmvs Lamarensis idem puto qui suprà (vt alij scribunt) de Lamara, Anglus, Ordin. Minorum, scripsit in Sententias lib. 4. Correctorium Operum S. Thomæ. Additiones in D. Bonauenturam, lib. 1. Lecturas (vt vocant) Scholasticas. Viuebat an. 1208. Tritemio teste: sed alijs 1340. Rursus alijs 1208. mendum opinor in numeris.

Gvlielmvs Lanthoniensis, genere Britannus, monachus, Vitam B. Roberti Betunensis scripsit. Viuebat anno 1230.

Gvlielmvs Lemster Herfordlensis, Ord. Minorum, siue, vt scribunt alij *Mendicantium*, concinnauit Collationes librorum quattuor Sent. scripsit item librum Quæstionum.

Gvlielmvs Leycestre, Theologus, scripsit Homilias 287. per annum, lib. 1.

Speculum pœnitentiæ, lib. 1.
Speculum pœnitentis, lib. 1.
De Sacramentis Ecclesiæ, lib. 1.
Flores sapientiæ, lib. 1.
Summam breuem, lib. 1.
Numerale quoddam, lib. 1.
Summam numerorum, lib. 12.
Distinctiones Theologiæ, lib. 1.
Similitudinarium, lib. 1.
De tropis Scripturarum, lib. 1.
De Aduentu Domini, lib. 1.
Expositiones Euangeliorum, lib. 1.
Carmen Alphabeticum glossarum, lib. 1.
Expositiones Epistolarum, lib. 1.
Super agnitione peccati, lib. 1.
De bonitate mulierum, lib. 1.
Ad quasdam moniales, lib. 1.
Concordantias Bibliorum, lib. 1.
Viuebat anno 1210.

Gvlielmvs Linconiensis, Ordinis Carmelitani, scripsit vigintiquinque Quæstiones in Magistrum Sententiarum, libro vno. Oppositiones Scholasticas altero. Viuebat anno 1360.

Gvlielmvs Lindanus Dordracenus, qui postea Episcopus Ruræmondensis Ecclesiæ, se Gulielmum Damasi Lindanum nominauit, plura vir doctus, & hæresum expugnator edidit: Quorum hæ sunt inscriptiones,

De optimo genere interpretandi Scripturas, anno 1555.

Panoplia Euangelica, siue de verbo Euangelico, lib. 5. contra omnes huius sæculi hæreses, cui anno 1577. accesserunt tres libri Stromatum contra Martinum Chemnitium, anno 1558.

Dubitantius Dialogus de origine sectarum huius infelicissimi sæculi, & earum fructibus Antichristi præcursoris, 1562.

Rueuuardus, siue de animi tranquillitate Dialogus, quo sectarum omnium hæretici ex suismet principijs ad Catholicam reuocantur Ecclesiam, anno 1563.

De vera Christi apud Romanos Ecclesia contra Vvittenbergenses Theologos eam Vvittenbergæ in Saxonia fallaciter collocantes, anno 1565.

Apologeticum, lib. 3. ad Germanos, pro Concordia cum Catholica Christi Ecclesia contra nouam Protestantium confessionem Augustanam ex Lutherana Caluinizantem A. Maximiliano II. dedicatum, anno 1566.

Paraphrases in Psal. 118. cum annot. pro vulgata Psalmorum versione contra Iudaizantes nostræ istius ætatis interpretes, anno 1568.

De Eucharistia aduersus Campanum Nestorizantem, anno 1567.

Tabulæ Anasceuasticæ atque analyticæ omnium hæreseon huius sæculi, quibus ostenduntur impias priscorum hæresiarcharum blasphemias titulo Euangelij renouare, an. 1555.

De Sacrificio audiendo, siue, quonam modo sit studiosis Scholæ Dilinganæ quotidie audienda Missa, anno 1558.

Confu-

Confutatio Confessionis Antuerpiensis Belgicè ex mandato illustrissimæ Ducissæ Parmensis Gubernatricis, ann. 1566.

Apologia eiusdem contra Illyricum Belgicè, ann. 1566.

De sapiētia cœlesti ad Sophiam Lindanam sanctimonialē Christi Iesu sponsam, an. 1567.

Psalterium vetus à mendis sexcentis repurgatum, & de Græco atque Hebraico fontibus illustratum, ann. 1567.

Speculum Sacerdotale, siue meditationes quotidianæ, quibus sese Sacerdotes quotidia no præparent Sacrificio, ann. 1575.

Oratio Synodica de officio Pastorum, cui addita est breuis ratio, qua populus sua discat peccata agnoscere. Ideoque per Quadragesimam & Aduentum de suggesto post Concionem legenda, ann. 1570.

Paraphrases in Psalmos 30. ad Regem Philippum, ann. 1573.

Paraphrases in Psalmos ad Laudes, ann. 1573.

Exhortatio ad Hollandos vt redeant ad Catholicam Christi Ecclesiam, cuius præfatio demonstrat D. Thomam fuisse Germanorum Apostolum, Coloniæ an. 1576.

De Apostolico virginitatis voto atque Cœlibatu Sacerdotum, lib. 5. pro Concil. Tridentino contra Chemnitium. Coloniæ ann. 1577.

De fugiendis huius seculi idolis. Coloniæ ann. 1578.

De Aquilone Mystico Epistola qua illud: *Ab aquilone pandetur omne malum*, demonstratur nō pertinere ad Saxoniam, vnde omne malum Ecclesiæ aperiatur, & per Lutherum ostendatur: sed ad calamitates Ecclesiæ illinc oritutas, an. 1576.

Orationum Theologicarum Reuerendi Domini Ruardi Tapperi Decani Louaniensis Tomus primus cum præfatione Vvilhelmi Lindani ad Rodulphum II. Rom. Imperatorem, anno 1577.

Secundus Tomus orationum eiusdem cum præfatione Lindani, ann. 1578.

Catechismus Lindani Belgicè, ann. 1573.

De vnitate Ecclesiæ Belgicè ad Vvertenses, ann. 1580.

De modo veræ confessionis Belgicè, ann. 1568.

Catechismus iuuentuti Ruræmondensi scriptus iuxta Concilij Tridentini doctrinam. Coloniæ, ann. 1583.

Concordia discors Protestantium, siue Confessionis Augustanæ adulteratæ confutatio, anno 1580.

De ghestelycke doolhof, ann. 1583.

De vvegh vvijser tot den vvarachtigen Christum Iesum.

Vegen des vleeschheters op vmbehoorlijcke tijem.

Vegen de vviluianden dat sy het Euangelische Testament Christi hespotten.

Dogmaticæ Conciones Bredæ habitæ, quibus doctrina de Ecclesiæ origine, vnitate, certitudine ex prophetis & Apocalypsi; Item de Sacramentis, ceterisque nunc controuersis Belgicè explicantur, quæ numero sunt 23. ann. 1581.

Conciones per Quadragesimam & Aduentum.

Conciones in festis S. habitæ. Conciones Catechisticæ aliquot.

Nondum in lucem editi anno 1584. Sed qui cruce insigniuntur, prælo sunt parati.

† Theophilus, siue, de Officio Pij Viri contra Cassandrum.

Contra sexcentos errores falso Ecclesiæ Romanæ à Tilmanno Heshusio ministro Sabotensi Lutherano affictos.

† Pro Decreto Concilij Tridentini de Purgatorio contra quartum Tomum Martini Chemnitij examinis in Concilium Tridentinum.

† Epistola Apologetica pro Concilio Tridentino ad Iulium Ducem Brunsuuycensem, qua respōdetur præfationibus Chemnitij in suos examinis tertium, & quartū Tomos, atque

illius artes Sophisticæ, atque mendacia & Satanicæ in Catholicos, denique manifestæ in S.Scripturæ sententias ac testimonia Sanctorum patrum deprauationes, atque sacrilega Duci Iulio deteguntur adulteria, vt ad Catholicam redeat Ecclesiam.

Antirabbinus, siue defensio vulgaræ versionis Bibliorum.

† Exhortatio secunda ad Hollandos de Gog & Magog in Belgium aduentantibus, cum dedicatoria ad Vvilhelmum Nassouium Principem Aurangiæ, qua ad pristinam suam, exẽplo sui Vvilhelmi Lymæi à Marca, reuocatur fidem Catholicam.

† Lachrymæ Germaniæ ad S.D.N. Gregorium XIII. quibus & sua illi exponit mala, potissimum à clericis non Canonicè viuentibus inflicta, & certæ aperiuntur ex S.S. Canonibus rationes, quibus ipsa & ad fidei Catholicæ vnitatem & Canonicam Reformationem certò reuocetur.

Glaphyra Lindani in Epistolas Apocalypticas D.Ioannis Apostoli ad Episcopos Catholicos, vbi veri Episcopi adumbratur typus, nuper Louanij edita.

Contra ingratos in Sacramenta Christi, siue de vero gratiæ Euangelicæ vsu & salutari efficacia, contra omnes huius seculi Euangelicos atque hæreticos, qui Cęlestem Christi gratiam nobis sacrilegè obscurant, extenuant, adeoque paricidialiter euacuant, & in luxuriam, more suorum auorum hęresiarcharum, conuertunt.

† Conciones dogmaticæ, quibus populariter dogmata nunc controuersa pro festis occurrentibus solidè confirmantur, ac dilucidè explicantur Belgicè.

De instauranda per Belgium Religione Catholica & Republica. Lib. vj.

Epitome persecutionis Belgicæ, cum vitis Martyrum, & diuinis miraculis huius ętatis.

† Cur necessaria S.S.Bibliorum castigatio, ad S.D.N. Greg.XIII.

Psalterij castigatio ad S. D. N. Gregor. XIII. quæ specimen exhibet quonam modo ad exemplum D. Damasi nunc possit vulgata Psalmorum versio plurimis locis emendari, & melius de Gręcis verti.

† Epistolarum lib.3. Politicarum, Theologicarum, & Miscellanearum, & quartus Hebraicarum Quæstionum, qui habet Apologiam 72. Interpretum.

† Romanum Pontificem verè ac merito appellari vniuersalem Episcopum Ecclesiæ Christi, anno 1578.

De victoria Christi contra Iudęos & Iudaizãtes Bibliorum interpretes, vbi ordine alphabetico plurima ostenduntur S.S.Bibliorum loca à Iudæis modo deprauata, & aliter lecta, quã olim vetus legit Synagoga, 70.& doctiss. D.Hieronymus, Aquila, Symmachus, & Theodotion, adeoque suusmet Paraphrastes Chaldæus, qui Ecclesiasticæ versioni non raro contra illos suffragatur.

† Paraphrasis in Psal. Exurgat Deus, ann.1583.

† Paraphrasis in Cantica Canticorum cum annotationibus variarum lectionum & trium linguarum, ann.1583.

† Missa Apostolica luculenta & solida mysticorum rituum & Apostolicarum ceremoniarum explicatione illustrata.

† Eusebius, siue, de fugienda impęnitentia & de ingredienda serio angusta vitæ Euangelicæ via, ad Clericos Ecclesiæ Catholicæ, cui accessit in septem Psalmos pœnitentiales paraphrasis ad concipiendum verè compunctionis spiritum concinnata, ann.1580.

Christomachia Caluinistica qua nunc Satanas Christianos conatur semiturcas facere, anno 1583.

Decuriæ locorum ab hæreticis nostri sæculi in patribus aut edendis, aut peruertendis deprauatorum.

† Epistola ad N. Caluinizantem, vt ad Catholicam redeat Ecclesiam, in qua impietas doctrinæ Caluini paucis demonstratur, & scelerata eius vita, ob quam pridem candentibus Lilijs more Gallico stigmatizatus epulo, graphicè depingitur.

Synopsis de veris Conciliorũ generalium actis ipsorumq; gnijsijs & germanis canonib.

Tabulæ naufragij Nicęni, vbi aurea S.S. Canonum & Actorum Nicęnorum ramenta ex varijs veterum P. P. scriptis fragmentanti repręsentantur.

Acta

Acta colloquiorum Religionis per Germaniam conciliandæ causa habitorum, potissimum anno 30. Augustæ, anno 40. Ratisbonæ, anno 57. Vormatiæ, vbi pleraque narrantur verius, quam aduersarij suis scriptis posteritati conantur persuadere.

Dauidicus crucifixi Christi Typus, vbi Christianus Lector videat quanto sacrilegio, & Christi Iesu odio diuina Prophetarum oracula & Iudæi, & noui S.S. Bibliorum interpretes Iudaizantes plerique omnes obscurarint, eneruarint, adulterarint.

Admonitio Reuerēdi Domini Iodoci Tiletani ad F. Nicolaum Ramos, Minoritam, qua lificatorem, de cōtumeliosis iuxta ac insulsis notis, quas sibi & Vvilhelmo Lindano S. Theologiæ Doctoribus, & Regijs Inquisitoribus, eximijsque vulgatę Bibliorum versionis propugnatoribus, temerè ac malignè inussit lib. 1. quos de assertione vulgatæ versionis in orbem proiecit, illos falsò non solum temeritatis, audaciæ, atque insaniæ accusans, sed impietatis, adeoque sacrilegij anno 1579.

Obijt Gandaui postridie Kal. Nouembris, an. 1588. cuius Iconem ad viuū sculptam misit ad me ex Belgio Aubertus Myræus V.C. Canonicus Antuerpiensis cū appresso hexasticho.

Dordracum Patria est, Grudia Patria altera Athena,
Illa animi altrices, corporis illa mei.
Conspicuum sancta coluit Rurmunda tiara,
Est Ganda in cineres officiosa meos.
Non meliore loco nasci, potuive renasci;
Non meliore celi, non meliore mori.

Gvlielmvs Lugdunensis, Ordinis Prædicatorum, qui & deinceps fertur fuisse eiusdem Ecclesiæ Episcopus, scripsit in Sententias, lib. 4.
Summam virtutum, lib. 5. *Cum circa singula vtilia.*
Summam vitiorum, lib. 8. *Dicturi de singulis.*
Sermones ad populum, lib. 1. De Fide, & legibus, ac de Fide Sacramentorum.
Qui liber diu est cum Augustæ Vindelicorum in folio fuit excusus. Viuebat an. 1276.

Gvlielmvs Lyssiæ, Ordinis Minorum, composuit Postillam in Hieremiam, lib. 1.
In Threnos eiusdem, lib. 1. In Abdiam, lib. 1. In Abacuch, lib. 1.
In Baruch, lib. 1. In Malachiam, lib. 1. In Sophoniam, lib. 1.
In Oseam, lib. 1. In Ionam, lib. 1. In Aggæum, lib. 1.
In Ioelem, lib. 1. In Micheam, lib. 1. In Zachariam, lib. 1.
In Hamos, lib. 1. In Naum, lib. 1. Viuebat ann. 1340.

Gvlielmvs Malmesburiensis monachus, Congreg. Cluniacensis, Anglus, scripsit Historiarum libros vsque ad annum 1142. De Vita Sancti Patricij Episcopi, lib. 3. De Vita S. Dunstani Episcopi, lib. 1. De Vita S. Indracti, lib. 1. De Vita S. Aldelmi Episcopi Sarisburiæ, lib. 1. Qui incipit, *Beatus Aldelmus Saxonica*. Addunt alij eum scripsisse libros quinque de Vitis Pontificum. Antiquitates Glusconiæ, libro vno. De gente Vuydenorum altero. Obijt anno 1142.

Gvlielmvs Mandagoti, Archidiaconus Nemausensis, & qui deinceps Ebredunensis Archiepiscopus, & S. R. E. Cardinalis, vnus ex ijs, qui iussu Bonifacij VIII. Pont. Max. Sextum Decretalium codicem ediderunt, scripsit ad Berengarium Biterensis Ecclesię Succentorem postea Episcopum, De electione Prælatorum, lib. 1. Incipit, *Quia dum electiones*. Hic verò Coloniæ excusus est an. 1573. vnà cum additionibus Boetij. Expositionem eiusdem, lib. 1. *Cum illius non sim auctoritatis.*

Gvlielmvs Mansfelde, Ordinis Prædicatorum, quem scribunt vixisse anno 1320.
Scripsit librum Ordinariarum Quæstionum.
Defensorium item Diui Thomæ Aquinatis.
Librum contra corruptorem eiusdem Diui Thomæ.
Librum de Angelis.
Librum in nouum Testamentum.
Postillas Bibliorum.
Librum contra Henricum Gandauensem.
Librum de comparatione statuum.
Librum, siue Tractatum de decem Virginibus.
Librum Quæstionum de Anima.

Gvlielmvs de Mara, Ord. Minorum, citatur in Summa Angelica inter Theologos, & Summistas. Scripsit Summam Iuris valde celebrem. Epistolas item & Orationes excusas Parisijs à Francisco Regnault ann. 1314. Fortassis autem hic ipse est, qui supra Lamarensis dicitur.

Gvlielmvs de Mara Neustrius, & Canonicus maioris Ecclesiæ Constantiensis, scripsit Opusculum de Sacrosancta Eucharistia. Conflictum in chimęram de tribus vitijs fugiendis, ventre, pluma, & Venere, Parisijs excusum apud Colinęum, & apud Ascensium cum expositione Io. Vatelli. Reliqua vt Paraphrasim eiusdem in Musæum, de Herone, ac Leandro, de amoribus. Item libros de laudibus, & de probris, Næniasque & Epitaphia ipsius, licet morale sapiant, omittimus. Verum quibus ij essent in optatis, ijdem sciāt Paraphrasim in Musęum, Coloniæ apud Soterem ann. 1526. carmine heroico cum Græcis è regione, & Parisijs apud Vuechelum prodijsse.

Gvlielmvs Masset, Anglus, Ord. Prædic. composuit Quæstiones ordinarias, & scripsit aduersus Henricum Gandauensem, lib. 1. Ac contra Corruptorium Corruptorij, lib. 1. Quæstiones de Angelis, lib. 1. Postillas Bibliorum, lib. 1. De decem virginibus, lib. 1. Vixit ann. 1320. Sanè vero crediderim hunc esse eundem ipsum, qui paullo antea dictus est Gulielmus Mansfelde, vt *Mansfelde* indicet Patriam, *Masset* autem cognomen. Eadē quoque scripsisse Gulielmum Messelech scribit Ant. Senensis Lusitanus, sed vereor, quin istorum aliqui laborauerint in æquiuoco.

Gvlielmvs de Melitona, alijs, *Melton*, Ordin. Prædic. Cancellarius Parisiensis, alijs, *Eboracensis*, quod magis crediderim, scripsit in duodecim Prophetas Postillam, quæ Placentiæ in Italia in Bibliotheca Prædicatorum, itemque in Epist. ad Hebręos, quæ adhuc Bononiæ in Bibliotheca Dominicana extat hoc initio *Narrabo nomen tuum*. Atqui & in Pentateuchum quinque libros. In Danielem, & Machabęos Commentaria, Sermones in Euāgelia, librum de Cęlesti Musica scripsisse fertur.

Gvlielmvs Moguntinus Archiepiscopus Saxoniæ Princeps, Othonis Magni Imp. ex Editha Augusta Angliæ Regina filius, ad sua vsque tempora quibus Otho Tertius Augustus Romanum Imperium regebat, Chronicon deduxit, in quo de Rhenensium, & Moguntinorum Archiepiscoporum rebus gestis pleraque egit. Viuebat an. 954.

Gvlielmvs Monachus D. Dionysij prope Parisios, Ord. D. Benedicti scripsisse quidem libros tres historiarum, & Epistolas ad diuersos, fertur, at neque cuius fuerint argumenti, nec quoto vixerit ille anno, nec vnde profectus, asseritur.

Gvlielmvs de Monte Laudino, monachus, & Abbas Pictauiensis, Congregationis Cluniacensis, qui floruit ann. 1310. scripsit de Sacramentis, lib. 1. Declarationes varias, lib. 1. Summam de Casibus, lib. 1. & alia, præsertim in iure.

Gvlielmvs Naason, siue *Naso* in Angelica Sūma citatur inter Canonici Iuris Scriptores.

Gvlielmvs Nannius monachus, Ord. D. Benedicti ad D. Dionysij, Chronica scripsit à Mundo creato vsque ad Domini annum 1301. Quæ quidem scitissimis characteribus scripta extabant in Eduardi Sexti Angliæ Regis Bibliotheca. Quin & idem Nannius Chronica Regum Galliæ latinè conscripsit.

Gvlielmvs Northfelde, qui dicitur scripsisse de differentia Spiritus & animæ, nescio qualis sit, quandove fuerit. Qui si antiquior fuit, nimirum antequam Lutherana, & Caluiniana labes Angliam infecit (Anglum enim esse opinor) videant Catholici Angli, quem hic locum habere possit.

Gvlielmvs Norton, Ordin. Minorum, tabulas in Lyranum scripsit, cui Operi nomen indidit, *Repertorium Lyræ*. Viuebat ann. 1403.

Gvlielmvs Gotyngam, Ord. Minorum, ad Petri Lombardi libros notationes addidit, scripsit item libros duodecim de concentu Euangelistarum, lib. 14. In D. Pauli Epistolas. Commentarios Euangeliornm, lib. 4. Sermones in annua Euangelia, lib. 2. Librum pręnotatum: *Vnum ex quattuor*. Distinctiones Theologicas, lib. 1. Quæstionum ordinariarum, librum. Pro lege Christianorum, lib. De obedientia, lib. Lecturas scripturarū, lib. Librum suarum replicationum. Obijt an. 1336.

Gv-

Gvlielmvs Nothus, Rex Angliæ, ſcripſit de extremo die Iudicij, præter Agrarias leges, atque Epiſtolas ad diuerſos.

Gvlielmvs Ockam, Anglicus, Ord. Minorum, Ioannis Scoti auditor, acri quidem ingenio, at cuius in Romano Indice prohibita ſunt quæ ſcripſit contra Ioan. XXII. Pontificem Maximum, ſiue Dialogos aduerſus eum: & Opus nonaginta dierum. Ceterum ſcripſit

In libros quattuor Mag. Sent. librum.
Quodlibetorum, alium.
De Fautoribus hæreticorum.
De Sacramento Altaris.
Volumen Magnum per modum Dialogi.
Compendium Theologiæ.
De actibus Hierarchicis, lib. 1.
De ſcientiarum ingreſſu, lib. 1.
In libros Ariſtotelis, & in Logicam.
Quæſtiones Phyſicorum, lib. 8.
Quin & de paupertate Apoſtolorum librũ, ac de Poteſtate Pontificum, & Impp.

Qui liber anno 1495. Lugduni prodijt, ſicuti eius Quodlibeta ann. 1491. Argentinæ.

Gvlielmvs Odo, ſiue de *Odone* Anglus, Ord. Prædicatorum, & in Anglia non ſemel ad miniſtrationem ſui ordinis functus, demum Archiepiſcopus Dublinenſis in Hibernia, ſcripſit in quattuor libros Sententiarum. Librum de vnitate formarum. Librum de immediata viſione Diuinæ eſſentiæ. Obijt anno 1298. vt Leander inſinuat lib. 4. De viris illuſtribus, & Antonius Senenſis Luſitanus.

Gvlielmvs de Oona, Ord. Minorum, Anglus, corrupto vocabulo *Guarro*, ſeu *Varo*, præſtanti fuit ingenio, adeò vt Doctoris *Fundati* nomine appellaretur, ſcripſit in quattuor lib. Sentent. Quæſtiones ordinarias, lib. 1. In omnes item Ariſtotelis libros. Floruit Pariſijs an. 1270. Rodulpho I. Imp. eumque Ioannes Picus Mirandulanus in Heptaplo celebrat.

Gvlielmvs de Oppenbach, Germanus, Profeſſor Academiæ Pariſienſis, quattuor libros Sententiarum Petri Lombardi expoſuit, & Sermones, ac Quæſtiones Diſputatas reliquit. Viuebat ann. 1298.

Gvlielmvs Paganherus, ſiue *Pagham*, ſcripſit in Magiſtrum Sententiarum. Placita itẽ Theologica, & ordinarias Quæſtiones, atque Sermones ad populum habitos. Librum de perfectione intellectus. Alterum de notitia actuali. Alium de veritate formali: & alium de ente rationis. Viuebat ann. 1280.

Gvlielmvs de Pagula, ſcripſit Summam Summarum, libris quinque. Oculum Sacer dotis dextrum, libro vno. Oculum Sacerdotis ſiniſtrum, libro altero. Speculum Religioſorum libro alio. Speculum Prælatorum, & librum ad Eduardum Tertium. Viuebat ann. 1350.

Gvlielmvs Papicus, Ordinis Prædicatorum, Sermones edidit in Roſarium Beatiſſimæ Virginis.

Gvlielmvs Pariſienſis. Vide ſuprà in verbo, Gulielmus Aruernus.

Gvlielmvs Pariſienſis, Ord. Præd. non ille qui Aruernus & Epiſcopus fuit Pariſienſis, Philippi quondam Francorum Regis confeſſarius fuit is, qui Repertorium confecit ad Decretum, & Decretales: Incipit, *Promptè volentibus*.

Gvlielmvs Paruus (Gallicè) *Petit*, Ord. Præd. Normannus, & Epiſcopus Trecenſis in Campania Galliæ, Ludouici huius nominis duodecimi Regis Confeſſarius, & Franciſci primi Theologus, Pariſijs ſcripſit De hominis reformatione, ac de eiuſdem excellentia, quo item modo ſe gerere debeat, ut denique ad Regnum Cęleſte perueniat. Editus eſt liber Pariſijs anno 1540. apud Aegidium Corrozetum. Vixit an. 1520.

Gvlielmvs Paruus, alius à ſuperiore, monachus, ſcripſit Anglorum hiſtoriam lib. 5. De Regibus Anglorum, lib. 2. In Canticum Canticorum, libro vno, & Sermones. Addunt & ſcripſiſſe Commentarios, ſed tacent eorum argumentum. Viuebat ann. 1200.

Gvlielmvs Paruus, alius à ſuperioribus, Nouoburgenſis, Anglus, ſcripſit in Diuinam ſcripturam: Sermones plurimos, & librum de Normannis Anglorum Regibus. Viuebat anno 1216.

Gvlielmvs Pepinus Ebroicenſis, quæ Ciuitas eſt in Normannia, ſcripſit Quadrageſimale, quod Venetijs apud Gratioſum Percacinum anno 1569. & anno 1575. prodijt emendatum.

Eiuſdem

Eiusdem explicatio septem Psalmorum Pœnitentialium, quæ prodijt Venetijs ann. 1573.

Eiusdem Sermones Dominicales ex Epistolis, & Euangelijs totius anni cum Indice locuplete Venetijs apud Io. Antonium Bertanum ann. 1588.

Dilucidationes in Euangelia Quadragesimalia repurgatæ, ac Sacræ scripturæ, Patrumque notationibus auctæ, Parisijs apud Gulielmum Bichonium, an. 1589.

Sermones de imitatione Sanctorum, pro diebus festis eorum Anniuersarijs. Venetijs anno 1589.

Elucidatio in *Confiteor*. In qua quæcunque ad confessionem, ad peccata cordis, oris, operis, & omissionis, ad contritionem, & ad satisfactionem spectant, accuratè explicantur. ibidem eodem anno.

Rosarium aureum Beatissimæ Virginis. ibidem anno 1593. apud Io. Antonium Bertanum. Quin & Sermones eius Quadragesimales Lugduni prodierunt apud Benedictum Bonum anno 1541. Veruntamen editio Veneta, de qua diximus, fuit emendatior apud Io. Antonium Ferrum ann. 1572.

Porrò extat ipsius Pepini nomine Opusculum inscriptum, *Secretum Secretorum*.

De illo autem ita habet Sixtus Senensis. *Gulielmus Pepinus, sacra Theologia professor, religiosique conuentus Ebroicensis Pradicatorij Ordinis alumnus & incola, concionator facundus, & ardens, cui parem temporibus suis Gallica lingua non habuit, composuit in Genesim, in Exodum, & in septem Psalmos pœnitentia iuxta quadruplicem Diuina Scriptura sensum Scholasticam Lecturam, rudi quidem, & inculto sermone; sed artificiosa industria concinnatam, declamatoribus Diuini verbi vtilem, in qua primum omnium, diuiso quolibet libri capite in tres, vel quatuor, vel plures clausulas, quamlibet earum nudè. & apertè iuxta historiam explicat, adiectis sub finem eiusdem historica explanationis multis non contemnendis quæstiunculis, quibus expletis, eandem iterum clausulam tribus, aut quatuor, vel interdum sex, aut octo diuersis moralibus expositionibus enarrat: & rursum post has ad eiusdem clausula expositionem tres, aut quatuor allegoricas interpretationes subnectit, quas tandem in vnicam anagogicam explanationem concludit, omnia in Christum, tanquam in rerum omnium finem, referens. Scripsit etiam in Epistolas, & Euangelia totius anni Scholasticos Sermones penè innumeros. Obijt sub Carolo V. Imp. ann. 1527.*

Gvlielmvs Peralt, quem alij *Peraldum* scribunt, siue de *Petra alta* Gallus, Viennensis in Delphinatu diœceseos, vt habet Antonius Senensis, Ord. Præd. quem & deinceps Episcopum fuisse Lugdunensem ferunt, reliquit Sermones de Tempore, ac de Sanctis, qui Lugduni fuerunt editi anno 1576. Librum de proprietatibus rerum. Alterum de Regimine Principum. Expositionem Regulæ D. Benedicti. Summam virtutum, & vitiorum à Iacobo de Varagine redactam in Compendium, quemadmodum testatur Raphael Volaterranus: perutilem illam quidem, & commodam concionatoribus: quæ olim an. 1492. apud Paganinum de Paganinis excusa Venetijs, ibidem quoque recusa est an. 1557. Antuerpiæ autem anno 1571. Lugduni verò an. 1580. hac inscriptione. Virtutum, vitiorumque exempla ex vtriusque legis Promptuario excerpta, nunc ex duobus antiquissimis exemplaribus reformata.

Porrò qui huic Auctori Opus de eruditione Religiosorum ascripserunt, quod quidem cernitur in Dominicanorum Bibliothecis aliquibus, Monasterij Gratiarum Mediolanensis, & Bononiensis m.s. siue alibi, falsi sunt ex ijs inscriptionibus, cum certò constet id fuisse Humberti eiusdem Ord. olim magistri Generalis, quod & nouissimè recuditur Vicentiæ. Obijt autem Peraltus ann. 1255.

Gvlielmvs Petri Godiuus Baiocensis, Gallus, Vasco, Ordinis Prædicatorum, qui & postea Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, scripsit de Nuptiis Christi Domini, & Ecclesiæ.

Gvlielmvs Petroburgensis monachus (cuiusnam ordinis haud scribunt) scripsit Distinctiones Theologicas. Commentarios in Cantica. Homilias notabiles. Euphrasticam expositionem. Opus partium. Interpretationes vocabulorum, singulis libris. Vixit ann. 1188.

GVLIELMVS Radynges, Ord. Carmelitani, ſcripſit librum Quæſtionum Ordinariarum, & alterum prænotatum, *Examinationes Templariorum*. Vixit ann. 1312.

GVLIELMVS Rameſey, Anglus Benedictinus, ſcripſit vitam S. Guthlaci Eremitæ, & ſui Cœnobij geſta. Viuebat ann. 1360.

GVLIELMVS Reginaldus Anglus, anno 1584. defendit Anglicè verſionem Anglicanam Noui Teſtamenti, & Annotationes illi adiunctas factas à Collegio Anglorum Duaceno (tunc Rhemis commorante) cum doctiſſima Præfatione, cauſſas illud in Anglicanum idioma vertendi, reddente iuſtiſſimas. Defendit item librum Gregorij Martini *De corruptelis hæreticorum* repertis in verſionibus eorum. Quam quidem verſionem Gulielmus Vvitacherus Anglus hæreticus in Vniuerſitate Cantabrigienſi Profeſſor reprehenderat. Idem autem Gulielmus Reginaldus ſcripſit anno 1592. De venerabili Sacramento Euchariſtiæ contra Robertum Bruceum Scotum eiuſdem Sanctiſs. Sacramenti impugnatorem, Anglicè.

Poſtremum autem librum doctiſſimum Latinè, qui inſcribitur, *Caluino turciſmus*, anno 1593.

GVLIELMVS Rhieuallenſis Anglus, Ord. Ciſtercienſis, anno circiter 1160. ſcripſit Chronicon, Opus ſatis grande.

GVLIELMVS Rimſton monachus, ſcripſit Dialogum aduerſus Vicleffiſtas, libro vno. Concluſiones Catholicas libro altero, & librum ad Anachoretam. Viuebat an. 1390.

GVLIELMVS Risbroueke, Ord. Minorum, ſcripſit de Geſtis Tartarorum, lib. 1. Item Itinerarium Orientis, vbi & de Terra ſancta, lib. 1. & alia. Henric. Villot.

GVLIELMVS Rishanger monachus D. Benedicti, cōpoſuit Chronicon. Deinde Annales Eduardi primi Angliæ Regis. Quin & librum de bellis Leutes, & Euetham. Alterū de electione Regis Scotorum. Alium de iure Regis Anglorum ad Scotiam. Alium prænotatum, Continuationes Matthiæ Pariſij. Viuebat ann. 1312.

GVLIELMVS Rodanus (alijs Rodoanus) Genuenſis è Vernatia, Tractatum de Spolijs Eccleſiaſticis edidit Romæ ann. 1585. Sed & Venetijs edidit de rebus Eccleſiæ non alienandis, ann. 1572.

GVLIELMVS Romanus Theologus Pariſienſis, Ord. Præd. ſcripſit in quattuor libros Magiſtri Sententiarum. Sermones item de Tempore, ac de Sanctis.

GVLIELMVS Rotthuel, Ord. Prædic. ſcripſit in D. Pauli Epiſtolas ad Romanos, ad Corinthios, ad Galatas, ad Epheſios, ad Philippenſes, ad Coloſſenſes, ad Theſſalonicenſes. In libros item Magiſtri Sententiarum. Poſtillam in lib. Iudicum, lib. vno. In Regum hiſtoriam, lib. quattuor. In Pſalterium Dauidis, libro vno. In Eccleſiaſt. libro vno. Quæſtiones Scholaſticas, libro vno. Conciones ſat multas. De principijs naturæ, libro vno. De intellectu, libro vno. Viuebat anno 1360.

GVLIELMVS Rouillius Lugdunenſis Typographus, edidit ſuo nomine Promptuarium Iconum inſigniorum à ſeculo hominum, ſubiectis eorum Vitis per Compendium è probatis Auctoribus, duabus partibus: Altera à Mundi creatione vſque ad Chriſtum: Altera à Chriſto Domino vſque ad noſtra tempora. Eiuſdem deſcriptiones iuſtitiæ, & iniuſtitiæ. Vixit ad ann. 1580.

GVLIELMVS de Rubeone, Theologus, Ordin. Minorum, Prouinciæ Aragoniæ quondam miniſter, ſcripſit Diſputationem in quattuor libros Mag. Sententiarum, quæ prodijt Pariſijs Tomis duobus in folio apud Iodocum Aſcenſium ann. 1518. Vixit an. 1333.

GVLIELMVS Rusbrouske, Ordin. Minorum, ſcripſit Itinerarium Orientis, ac De Geſtis Tartarorum.

GVLIELMVS Safontius, ſiue *Safontis* Toloſanus, Ord. D. Auguſtini, ſcripſit in Mag. Sententiarum, libros quattuor. Ac de Trino & Vno alterum. De idiomatum autem differentia alium. & de rerum diuerſitate alium. Viuebat ann. 1350.

GVLIELMVS de Samuco, quem alij Gallum, alij Syrum, ſeu Palæſtinum faciunt, & montis Carmeli Eremitam, Saracenorum violentia ex Vrbe Achonenſi fugatus, Cyprum appulit, ac denique ſcripſit Chronicon de amiſſione Monaſteriorum Terræ Sanctæ, ac de multiplicatione ſui Ordinis per Europam. Librum item in Regulam ſui Ordinis, & alium præ-

nota-

notatum *Decretales Religiosorum*, & libros quattuor in Magistrum Sententiarum. Vixit temporibus Rodulphi Imp. ann. 1280.

Gvlielmvs Senescalcus Normannus Gallus, Theologus Parisiensis Parœciæ S. Seuerini Parochus, scripsit Quadragesimale editum Parisijs apud Nicolaum Chesneau an. 1559. regnante Carolo IV. Viuebat ann. 1564.

Gvlielmvs de Sancta Fide, Ord. Carmelitani, scripsit de Conceptione Beatiss. Virginis, libro vno. Initiationes Theologorum, libro altero. Theologicas determinationes, libro alio. Quodlibeta. Sermones per annum. Obijt ann. 1372.

Gvlielmvs de Sanuiliaco Tolosanus Gallus, Ord. Carmelitarum, scripsit expositionem sanctissimi Sacrificij Altaris, hoc est, Missæ, libro vno. Libros autem quattuor in Textum Sententiarum: Totidem de Quæstionibus in sent. Sermones per annum. Decretales Religiosorum, lib. 1. In quattuor verò Decretales, librum alium. Obijt Parisijs an. 1348.

Gvlielmvs Sengham, Augustiniani Ordin. Sanctitate, & scientia præstans, à Lanfranco Mediolanensi in Angliam ex Italia missus, ibi docuit, ac Thoma Colbio Vaterfordensi Episcopo referente, composuit De Fide, & legibus, lib. 1. De professione Nouitiorū, lib. 1. Annotationum Scripturarum, lib. 1. De claustro animæ, lib. 1. De Remedijs tentationum, lib. 1. Opus autem de Fide, & Legibus, plerique alteri cuidam Gulielmo de Altapetra (nimirum Peralt, de quo diximus Lugdunensi quondam Episcopo) tribuunt. Viuebat ann. 1280.

Gvlielmvs Shirburne, Anglus (vt credo) Quodlibeta Theologica vir Theologus reliquit. Vixisse autem fertur ann. 1390.

Gvlielmvs Shiruuode, Anglus, vt opinor, libris quattuor suam in Mag. Sentent. Lecturam, vt uocant, complexus, scripsit quoque Theologicas distinctiones, & Sermones aliquot. Obijt ann. 1249.

Gvlielmvs Slade monachus Cisterciensis, in Mag. Sent. edidit libros quattuor Commentariorum, præter illa, quę de Philosophicis scripsit in Logica, & in Vniuersalia, in Physica Arist. In eiusdē Ethica. Quæstiones de Anima. Moralium flosculos. Vixit an. 1380.

Gvlielmvs de Solanga agri Patauini, Ord. Minorum, edidit Peregrinationem B. Odorici Hauonensis. Henr. Villot.

Gvlielmvs Speculator Breuiarium aureum edidit ad omnes Textuum, atque Glossarum Iuris Canonici materias. Quo item complexus est quidquid in Apparatu Innocentij IIII. Pont. Max. qui fuit Canonum peritissimus, continetur.

Gvlielmvs Stapylart Carmelitani Ord. reliquit in Esaiam Lectionum suarum librum. Alterum in Canticum Moysi. Librum in aliquot Psalmos. Sermones ad Clerum Oxoniensem. Librum de paupertate. Quæstiones ordinarias, lib. 1. Et quidem docuit Oxonij. Viuebat autem an. 1456.

Gvlielmvs Stephanides Cantuariensis monachus, de Vita, Passione, Miraculis, Visionibus post mortem D. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi tres libros confecit. Actus autem Henrici II. Regis vno libro est prosecutus. Viuebat ann. 1100.

Gvlielmvs Stranefeldus Cantianus, Anglus, Carmelitani Ord. Lecturas, Conciones, & sui Cęnobij historiam à se compositas reliquit. Viuebat ann. 1390.

Gvlielmvs Stubes Anglus, & Rector Collegij Iesu Cantabrigiæ ann. 1490. cum nondū veneno hæresum Insula illa fuisset infecta, declarationem Scoti ad secundum, & introductorium Logices scripsit.

Gvlielmvs Sudberij, monachus Vvestmonasteriensis, scripsit Summam de proprietatibus Sanctorum, libro vno.

Gvlielmvs Sudre Lemouicensis, Gallus, Ord. Prædicatorum, Cardinalis. De mysterijs sanctæ Crucis doctè scripsit, Epistolas quoque plures in causis fidei ad diuersos. Vixit anno 1366.

Gvlielmvs Surflet Anglus, Ord. Carmelitani, scripsit plures Conciones, lib. 1. At altero, De vitijs atque virtutibus. Obijt ad Templum D. Botulphi ann. 1466.

Gvlielmvs Suthampton, Ordin. Prædic. scripsit in Mag. Sententiarum, lib. quattuor. Postillam

Postillam in Isaiam, libro vno. Librum item in Moralia Diui Gregorij Magni. Quæstionum Theologicarum alterum. Sermones de Tempore, ac de Sanctis. Vixit anno 1340.

Gvlielmvs Talisforde, aliàs Calisfordiensis, Anglus, & Carmelitani Ord. Theologus, & Doctor Academiæ Cantabrigiensis, scripsit Sermones de Tempore, lib. vno, De Sanctis, altero. Varias item (vt vocant) Lecturas Scripturarum, quas in eadem Academia est interpretatus. Trit. in vtroque Opere.

Gvlielmvs Thorney, Anglus, Benedictinus, anno 1334. scripsit quorundam Sanctorum Vitas.

Gvlielmvs Tornacensis, Ordinis Prędicatorum, in Epistolas Diui Pauli scripsit. Viuebat anno 1292.

Gvlielmvs Tripolitanus, incola Acconensis Cęnobij in Terra Sancta, Ord. Prędic. scripsit ad Theobaldum Placentinum, postea Gregorium X. Pont. Max. De statu Saracenorum, librum. Viuebat anno 1270.

Gvlielmvs Tyrius, Archiepiscopus Metropolitanus, scripsit Belli sacri Historias libris 23. quibus comprehendit ea, quæ in Terra sancta, ac vniuersa penè Syria per Occidentales Principes Christianos, ad Balduini vsque quarti Regnum per annos 84. gesta sunt. Extant item eius Epistolę plures ad Bernardum Antiochenum.

Gvlielmvs Varro, Anglicus, Ioannis Scoti Præceptor. Vide suprà in verbo, Gulielmus Garronis.

Gvlielmvs Vuellius, aliàs *Fontanus*, Anglus, inter Augustinianos in Limnensi Cęnobio clarus, scripsit

Distinctiones in Psalterium, lib. 1. Incipit, *Per abyssum scriptura designat*.

Actus Cursorios, lib. 1. Disputationes Theologicas, lib. 1.

Postillas Euangeliorum, lib. 1. Declamationes vulgares, lib. 1.

Vixit Limnæ, vbi nono Kal. Aprilis anno 1421. mortuus est, & sepultus.

Gvlielmvs Veldius, siue de Velde, patria Geldrensis, quemadmodum habet Tritemius de Germaniæ Scriptoribus, Canonicus Ord. Regularium sancti Augustini in Francken, scripsit, Statuta sororum ordinis sui, libro vno. Opus de Vniuerso, idest de Mundi Principio, Medio, & Fine, quod prænotauit *Empyreale maius*, lib. 14. Compendium huius Operis *Empyreale minus*, lib. 7. Sermones ad Populum. Tabulas diuersorum argumentorum, quas idem Tritemius vtiles, ac subtiles vocat. Quædam haud contemnenda de Mathematicis. Epistolas plures. Epigrammata, & alia Carmina. Vixit anno Domini 1495.

Gvlielmvs Vuetley, scripsit Commentarios in Boetium, lib. 5. De disciplina Scholarium, librum. Super diuisiones eiusdem, alium. Epistolarum ad diuersos, alium.

Gvlielmvs Vuodeforde, Anglus, & Ord. Min. scripsit contra Viclefi Trialogum, lib. 1.

Contra octodecim articulos eiusdem, lib. 1. Quæstionum lxxij. de Eucharistia, lib. 1.

Aduersus Gualterum Britte. De Viclefo damnando, lib. 1.

Determinationes Oxonienses. Pro conseruandis Cleri possessionibus, &c.

De Conformitate nostra ad Christum. Vixit ann. 1396.

Libellus autem contra octodecim Articulos Viclefi, prodijt Coloniæ, anno 1535. cum Aenea Syluio, de Basileensi Concilio.

Gvlielmvs Vorilonius Gallus, Ordinis Minorum, scripsit in Magistrum Sent. lib. 4. qui Parisijs fuerunt excusi; & Repertorium propositionum quæ sunt extra Scotum, quod inscripsit, *Vade mecum*.

Gvlphilas Gothorum, Episcopus, repertis Gothicis literis vetus Testamentum in propriam linguam transtulit.

Gvndisalvi de la Cerda, Ordinis Militiæ (quam dicunt) de Alcantara, Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici à sacris, Commentarium edidit in Epistolam D. Pauli Apostoli ad Romanos. Vlyssipone ann. 1583. & 1591.

Gvn-

GVNDISALVVS de Villadiego, de hæreticis, & eorum pœnis. Item de origine, dignitate, ac potestate Cardinalium S. R. E. eiusque Vicecancellarij.

GVNTHERVS Belga, dictus *Ligurinus*, monachus Elnonensis S. Amandi, Congregationis Cluniacensis, vixit Friderico Aenobarbo, siue (vt vocant) *Barbarossa* Imp. ann. 1060. Scripsit carmine, Passionem sancti Ciriaci, libro vno, quæ extat cum nonnullis eiusdem Epistolis.

De Oratione, Ieiunio, & Eleemosyna, libros tredecim, qui Basileæ prodierunt, an. 1504. vel 1507. apud Michaelem Furterum.

De rebus gestis Friderici Barbarossæ Imperatoris, quod Opus prænotatur *Ligurinus*, libris decem.

De rebus Germanicis, libro vno, quem aiunt nondum fuisse prælis subiectum.

GVNTZO Vangionum Episcopus, Germanus, & vir sanctus, Decreta sui Concilij scripsit. Eisingr. Vixit ann. 856.

GVTIERVS Trenis, Placentiæ, quæ est in Hispania, natus, Ord. Minorum, scripsit Commentaria in quattuor Euangelia ann. 1550.

APPENDIX
AD PRIMVM TOMVM
APPARATVS SACRI.

Ad literam A.

ABONIS Floriacensis Opus Epistolarum, quod nondum prodijt in lucem, citat Papyrius Massonius Annal. Francorum, lib.3.

ABRAHAM, & Patritius SS. Patres, Sermones Asceticos Isaaci Syri Græcè reddiderunt. Extant in Vaticana Bibliotheca.

ABSOLON Abbas Sprinkirbatensis, Sermones reliquit diebus festis habitos, quos Coloniæ Agrippinæ Gymnicus excudit ann. 1534.

ADAM Syncerus (vt vocat Baron. Card.) Chronographus temp. Benedicti VII. qui ann. 984. euectus est ad Pontificatum.

ADAMVS Anglus, Ord. Cisteriensis, Theologus scripsit ad Gualterum Priorem, & ad Fratres D. Andreæ in Scotia Dialogum inter Rationem, & Animam, siue *Soliloquium ad animæ instructionem*: Librum item pro Ordine Monastico ad Simonem Cantuariensem. Alterum, inscriptum *Defensorium exemptorum*. Epistolas ad diuersos. Viuebat ann. 1368.

ADAMVS Eston, Anglus, Ordinis Diui Benedicti, Nordouici, qui & Theologus Oxoniensis, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, scripsit

De communicatione idiomatum.
De Potestate Ecclesiæ.
De electione Pont. Max.
Defensorium Ecclesiæ.
De perfectione spiritualis Vitę.
De modo conferendi beneficia.
De forma procedendi contra hęreticos.
Opus vitæ contra hęreticos.
Dialogum Regis, & Episcopi.
De veritate Catholica, Græcè.
Librum de sua calamitate.
Meteororum Aristotelis libros è Græco in Latinum transtulit.
Quin & vt linguarum erat valde peritus Hebraicè, scripsit
De Alphabeto Iudæorum.
Postillam Hebraicam.
Expositionem Leuitici. Viuebat ann. 1390.

ADAMVS de Euetham, Anglus, Ord. Cisteriensis, scripsit Exhortationem ad Moniales Glastouenses. De miraculo Sanctiss. Eucharistię. Sermones. Epistolas. Viuebat an. 1160.

ADAMVS Fumanus Veronensis D. Basilij Magni Ascetica magna, & parua Latinè reddidit. Quam versionem nostra ætate Gryphius excudit.

ADAMVS Hemlingtonus Anglus, Ordinis Carmelitarum scripsit Librum Sacrarum Concionum. Alterum, Quæstionum Ordinariarum. Alium, de Actu Parisiensi. Viuebat ann. 1420.

Adamus Kuchenmeister à Gomberg, scripsit Elenchum Quæstionum sacrorum Ordinum candidatis apud Moguntiam promouendorum. Quem Franciscus Behem excudit Moguntiæ ann. 1544.

Adamus Muremuthensis Anglus, atque olim Canonicus Londinensis in Aede D. Pauli, reliquit Chronicon, Alterum 40. Alterum 60. annorum, cui Romana,& Gallica admiscuit. Sed neutrum vidi, vt non libens illum possim proponere legendum. Vixisse quidem ferunt eum ann. 1380. vt procul ab his turbationibus hæresum abfuerit, quibus Ecclesia conflictatur.

Adamus Saxlingham, Ord. Carmelitarum, in Tractu Nordouolgiano, edidit librum Cōcionum Latinarum Alterum autem Disputationum. Viuebat ann. 1350.

Adamus Vualasser, Germanus, qui hac ætate nostra laborauit in Vinea Domini, edidit hæc, quæ sequuntur.

Clypeum Catholicæ fidei aduersus sectas,& hęreses nostri seculi, Dilingæ excusum.
Libellum pro ægris, ac moribundis, ibidem.
Gregorij Magni Dialogorum versionem in Germanicam linguam, ibid. ann. 1471.
Galeam Salutis, qua agitur, quęnā sit vera,& saluifica Fides, Germanicè, Ingolstadij 1572.
Libellum de coniugio cęlestis Regis emendatum.
De Fraternitate Psalmorum, & Rosarij Beatiss. Virginis, Dilingæ ann. 1572.
Vitam Christi Domini, & Beatiss. Virginis, ibidem.
Speculum Spiritualis, & ciuilis modestiæ, Germanicè, Ingolstadij ann. 1572.
De Sacrosanctæ Missæ forma, verbis, cerimonijs.
Aureum Psalterium D. Bonauenturæ Germanicè redditum.
Scholam laicorum spiritualem, nempe quid à Christiano sit credendum.
Versionem Precationum Liturgicarum Simonis Verrepęi in linguam Germanicam, quæ Dilingæ prodijt.
Eiusdem opera renouatum, auctum, emendatum libellum veterem De armis spiritualis,& secularis Equitis, Germanicè, Ingolstadij apud Dauidem Sartorium, an. 1578.

Adamus Vuodeham — adde — *Suspicor autem hunc esse eundem ipsum, qui Adamus Godham, de quo supra, suo loco.*

Adrianus Græcus Auctor — adde — *& hac ann. 1602. Græcè prodijt, Augustæ Vindelicorum ex Bauarico, & altero cod. m.ss.*

Adrianus Venetus, Ord. Prędicatorum Episcopus Iustinopolitanus, quæ Ciuitas vulgò dicitur, *Caput Istriæ*, scripsit Tractatum de inquirendis hęreticis. De Sacramento item Eucharistiæ aduersus Caluinianos, & contra Matthęum Gribaldum ann. 1559. Franciscus Sansouinus.

Aegidius Cailleau, Ord. Minorum, scripsit Catalogum viduarum tam Veteris, quam Noui Testamenti. Vertit è Latino in Gallicum sermonem Epistolas quasdam D. Basilij, & S. Hieronymi. Viuebat ann. 1543.

Aegidius Carlerius, Decanus Ecclesiæ Cameracensis, Orationē plenam succi scripsit, qua in Concil. Basileensi respondit per quatriduum ad Articulum secundum Boemorum, De corrigendis peccatis publicis, quem proposuit Nicolaus Taborita Ea edita est nouissimè Ingolstadij apud Andream Angermariū in Tomo tertio antiquę Lectionis, ab Henrico Canisio V. C. ann. 1603. cui duæ aliæ eiusdem Orationes adiungendæ sunt in quarto Tomo eiusdem antiquæ Lectionis. Qui nunc sudat sub prelo ibidem.

Aegidius Luscinus, Ord. Pręd. scripsit librum De immediata Dei visione. Duos item de vnitate formarum. Viuebat ann. 1270. Ant. Senensis.

Aegidius de Roma, vide in verbo, Aegidius Columnius.

Aethiopum Ecclesię Ritus Louanij prodierunt apud Hugonem Cornuels ann. 1550. Vide in verbo, Damianus à Goes, atque vbi egimus de Africę Scriptoribus.

Africanae res gestę ann. 404. To. 5. Annal. vbi Baronius Card. habet: *Quod rursus ad Africanæ Ecclesiæ res gestas*. Vide quæ tum in verbo, Concilium vltimum Carthaginense, tum in verbo, Felix Manichæus scripsimus.

Africani, & Origenis Epistolæ ἀμοιβαῖαι de historia Susannæ è Bibliotheca Andreæ Scotti Antuerpiensis Societatis Iesu, cum fragmento de Susanna Io. Chrysostomi ex Augustano Codice, Græcè m.s. prodierunt Augustæ Vindelicorum ann. 1602. vnà cum Adriani Isagoge ad Diuinam Scripturam.

Agathius Guidacerius. Vide in verbo, Agathius Guidiacensis.

Albertinus Mantuanus, Ord. Augustiniani, scripsit librum de Corpore Christi Domini. Alterum autem Lectionum Scripturarum. Viuebat ann. 1400. Iacobus Bergom.

Albertus Hungerus, de quo optimè sentiunt cum alij, tum noster Gregorius Valentia, scripsit pleraque, inter quæ extat Demedio Ecclesiæ Catholicæ aduersus nouos, & veteres extremistas. Ingolstadij ann. 1586.

Eiusdem Thesaurus Christianarum precationum Orthodoxis glossematis aduersus nouas, ac veteres hæreses illustratus. Ibidem apud Sartorium ann. 1580.

Orationes item duæ Ingolstadij habitæ: vna de fide, ac religione Magni Athanasij Alexandrini. Altera de consensu Theologiæ Lutheri, cum Philosophia Epicuri, ibidem anno 1582.

Albertus Magnus — Adde — *Porrò cum scripsisset librum prænotatum Paradisus Animæ, siue de Virtutibus, editus est vnà cum Anselmo Cantuariensi de quattuordecim Animæ, ac Corporis dotibus, siue beatitudinibus, Antuerpiæ apud Io. Moretum ann. 1602.*

Albertus Suhouius Germanus, Osnaburgensis Decanus, reliquit Commentarium anno 1445. in Hymnum, *Lauda Sion Saluatorem*. Alterum in Hymnum, *Aue maris Stella.* Extabant manuscripti in varijs Bibliothecis Germaniæ. At nescio an vspiam è prelis prodierint.

Alcuinus, siue Flaccus Alcuinus præter illa, quorum meminimus plures Adriano Pont. Max. Regi Edilredo, Ducibus, Archiepiscopis, Episcopis, Monachis, & alijs Epistolas scripsit, quæ denique prodierunt opera Henrici Canisij V.C. in primo Tomo antiquæ lectionis. Ingolstadij ann. 1601.

Aleander, vide in verbo, Hieronymus Aleander Card. scripsit Grammaticam ad literas Græcas, Epistolas varias, in quibus de rebus item Ecclesiasticis agit.

Alexander de Clipido — adde — *sed vide in verbo, Alexander è Sancto Elpidio.*

Alexander è Sancto Elpidio, quod Oppidum est in Vmbria, Romanæ Ecclesiæ ditione, quem puto errore siue Amanuensium, siue alio fuisse scriptum, *De Clipido*, Generalis D. Augustini Eremitarum Magister, scripsit De Ecclesiastica potestate. De Ecclesiastica paupertate. De Ecclesiastica vnitate, præter Commentarios, quos in libros Priorum, & Topicorum Aristotelis reliquit. Vixit ann. 1330. Ambros. Coriolanus.

Alexius Porrus, Romanus Theologus, Ord. Carmelitani, qui sancto Inquisitionis Officio nauauit operam, & exorcistæ munere Venetijs diu est functus, varia Italicè edidit, quæ pietatem spirant, & eruditionem sapiunt.

Conceptum Scripturalem ad illam Salomonis sententiam Eccles. 1. *Vanitas vanitatum & omnia vanitas*. Parmæ apud Erasmum Viottum ann. 1594.

Lectionem spiritualem in 48. carmen Petrarchæ. Parmæ apud Erasmum Viottum 1594.

Orationem in laudem S. Hiacinthi Poloni, Ord. Præd. Placentiæ apud Io. Basacium. 1594.

Orationem de Purgatorio, & suffragijs mortuorum in Anniuersario generali Confratrum Sodalitatis Sanctiss. Crucifixi. Parmæ apud Erasmum Viottum ann. 1594.

Responsio ad Quæsita quattuor de S. Paulo Apostolo. Primum, quo tempore, & quomodo cõuersus est. Num in ipsa conuersione, an postea fuit raptus ad tertium Cælum. Num tertium cælum intelligendum sit illud, quod Veneri tribuitur, aut aliud, iuxta Astrologos. Quænam fuerint arcana illa, quæ se vidisse D. Paulus scripsit. Quid illud sit, quod sibi datum fuisse inquit, nempe stimulum carnis post raptum ad tertium cælum. Cremonæ apud Barucinum Zannium ann. 1595.

Vas veritatis, quo duodecim dubia soluuntur De origine, Natiuitate, Vita, Operibus, Morte Antichristi. Venetijs apud Petrum Dusinellum, & Hieronymum Porrum, anno 1597.

Tractatum, siue (vt uocat) Discursum aduersus Astrologos iudiciarios, siue Diuinatores. Venetiis apud Io. Ant. Rampazettum ann. 1597.

Orationem in laudem Academiæ Venetæ. Venetijs apud Petrum Dusinellum an. 1597.

De signis, & prodigiis admirandis in morte Christi Domini nostri, ibidem apud eundem ann. 1598.

Discursum in laudem Rosæ purpureæ Pratorum, quæ est oculus, & pompa hortorum, & Gemma iuuentutis. Romæ apud Gulielmum Faciottum ann. 1599.

Antidotarium aduersus Dæmones. Venetiis apud Robertum Meiettum, ann. 1599.

Tractatum de Sibyllis.

Compendium Rhetoricæ ex insignioribus Oratoribus Græcis, & Latinis.

Tractatum in Hymnum, *Aue maris Stella*.

Alphonsvs Tostatus. Adde — *Scio autem quibusdam non omninò probari, quòd in Opusculo de Sanctissima Trinitate scripserit mysterium Sanctiss. Trinitatis in nouo duntaxat Testamento haberi explicatum. At non propterea credendum est, virum cordatum, atque doctissimum eleuare voluisse testimonia, quæ è Vetere Testamento desumimus contra Iudæos de eadem Sanctiss. Trinitate.*

Alogvivs — Adde in fine — *hic autem, vt opinor, est Algarius, de quo suprà.*

B. Althelmi ænigmata, primus quòd sciam ex Bibliotheca D. Laurentii, Leodiensis, deprompsit Martinus Delrius insignis noster Theologus, & Moguntini ab hinc biennium, sed mendosissimè, excuderunt. In eadem autem Bibliotheca est m. s. exemplar eiusdem S. Viri, Operis *De laude Virginitatis* carmine Hexametro descriptum, cuius in eo, quod manibus teritur eiusdem tituli prosaico libro, mentio fit.

Alvardvs Cadurcensis, quę Ciuitas est in Tractu Tolosate in Gallia, Ord. Prædicatorũ, scripsit Postillam in Apocalypsim. In Psalmos Pœnitentiales. De Officio Defunctorum. Sermones ad clericos. Nicolaus Bertrandus.

Alvarvs Gometius, siue *Gomez* Hispanus, Res à Francisco Ximenio Aisnerio Archiepiscopo Toletano libris octo conscripsit, dignos qui legantur. Vide Apparatum nostrum ad Historias, vbi de Historicis Hispanicis. At & idem Aluarus Prouerbia Salomonis reddidit carminibus.

Alvarvs Pelargus, Ord. Minorum, De Planctu Ecclesiæ librum edidit Vlmæ in Sueuia, ann. 1474. Quin & ibidem eiusdem Summa eodem anno prodiit.

Alvysivs Marsilius Italus, Ordin. Augustiniani, librum Sermonum reliquit. Alterum variorum Commentariorum. Viuebat ann. 1380. D. Antoninus in Chronicis.

Alypivs — Adde — *Eiusdem, ac D. Augustini Epistola num. 106. inter D. Augustini Epistolas. Eorundem Epistola ad Iulianam Demetriadis Virginis matrem nu. 143. Eorundem, & Fortunati Epistola ad Generosam num. 165.*

Anastasivs Abbas scripsit contra Iudæos: qui nouissimè tertio Tomo antiquæ Lectionis adtextus est ab Henrico Canisio V. C. Ingolstadii apud Andream Angermarium ann. 1603.

Anastasivs Patriarcha Antiochenus — adde in fine — *Ceterum Anastasij Quæstionum, Responsionumque sacrarum libri Græcè m. s. extant in quarta parte folij in Cæsarea Bibliotheca Viennæ Austriæ. & Explicatio ieiunij: & Expositio in Psalmum tertiumdecimum. Eiusdem loci de Fide. In Hexaemeron vnà cum Maximi Quæstionibus, & Homilia de sacra Synaxi.*

Anastasii quoque Sinaitæ extat in Bauarica Bibliotheca, integra eademque vberrima, atque pulcherrima Oratio de Sacra Synaxi, cuius duntaxat in Tomo primo Biblioth. Sanctorum Patrum perbreue extat fragmentum. Habetur item eiusdem ibidem Homilia in sextum Psalmum: Quæ vtraque erat Opera Iacobi Aretseri Theologi Societatis nostræ; inserta fuit tertio Tomo antiquæ Lectionis, tam Græcè, quàm Latinè ab Henrico Canisio Viro Clariss. Atqui in Augustana Bibliotheca inuentus est eiusdem Anastasij Sinaitæ liber, qui ὁδηγὸς inscribitur, Opus sanè eruditissimum, cuius toties meminit Turrianus noster: etsi ipse in Proœmio in Clementis Constitutiones ὁδηγὸν videtur appel-

appellare illum librum variarum Quæstionum, qui Tomo primo Biblioth. Sanctorum Patrum initio statim post Iunilium collocatur, & Anastasio Nicæno tribuitur, Gentiano interprete, sed vt liber ille ὁδηγὸς inscriptus fuerit, quod ignoro, cum Græcum exemplar haud viderim, certè non est ὁδηγὸς Anastasij Sinaitæ; nihil enim eorum, quæ Turrianus citat in illo proœmio reperitur in ὁδηγῷ isto altero, sed omnia sunt in Quæstionibus illis Anastasij Nicæni.

Anatolius Alexandrinus, reliquit librum doctrinarum plenum vitæ (vt habet inscriptio) inter libros aliquot Arabicos, atque Syriacos, qui à tempore Gregorij XI. Pont. Max. dicebantur sub terram defossi, & postea oblati sunt venales Illustriss. Herbipolensi Episcopo.

Angelus Caninius Anglarensis, edidit ann. 1602. Disquisitiones in libros aliquot Noui Testamenti obscuriores. Ex Hebraicæ, Syriacæ, Arabicæ, & Aethiopicæ linguarum originibus. Antuerpiæ, cum Quinquagena Ant. Nebricensis.

Angelus Maria Munsorsius, Ord. Seruorum, super quattuor libros Sentent.

Andreas Hispanus, Romanæ pœnitentiariæ Pœnitentiarius, scripsit de Modo confitendi peccata Sacerdoti. Is verò liber Norimbergæ fuit editus an. 1508. apud Hieronymum Holsel cum nondum hæresi Germania fuisset infecta.

Andreas è Mandrilio, Ord. Seruorum, scripsit Dilucidationem in vigintiquinque Dauidicos Psalmos.

Andreae Resendij Lusitani Opera historica, & Poetica sacra in 8. Coloniæ.

Anibaldus, Ordinis Prædicatorum, & Card. Vide in verbo, Hanibaldus.

Anonymi Catholici Epistola, qua solatur Prędicantes lugentes sortem Hunnij ob rem infeliciter, & mendaciter ab ipso Ratisbonæ gestam, cum glossis Ordinarijs Anonymi. Ingolstadij apud Eliam Vuillerum an. 1602.

Anselmus Cantuariensis, librum de quattuordecim Animæ, atque corporis dotibus, siue beatitudinibus, nondum antea editum scripsit, qui denique prodijt Opera Henrici Sommalij Societatis Iesu, Antuerpiæ apud Io. Moretum ann. 1602. vnà cum Alberti Magni Paradiso Animæ, siue de Virtutibus.

Antonius Aueraria, Carmelitani Ord. quinquaginta Sermones reliquit De virtutibus Theologicis; qui fuerunt excusi Mediolani apud Gutardum Pontium, an. 1509. quemadmodum mihi scripsit Hieronymus Rubeus Rauennas V. C. apud quem extant.

Antonius Gallonius — Adde — *Porrò de SS. Martyrum cruciatibus, editus est etiam typis aneis Colonia apud Gymnicum, in 8. anno 1602.*

Antonius Geraldinus — Adde — *Scripsit quoque duodecim Eclogis Bucolica sacra, in quarum primis nouem Vitam Christi Domini, in reliquis verò Missionem Spiritus sancti, Iudicium extremum, & beatam Vitam describit.*

Antonius Keerbeuij Louaniensis colloquium cum Caluinista in itinere Spirensi anno 1602. habitum edidit Moguntiæ apud Albinum, eodem anno.

Antonius Massa Gallesius, Ciuis Romanus præter varia quæ scripsit in Ius Ciuile, Tractatum edidit ad formulam Cameralis obligationis. Alterum de vsuris. Allegationes pro Abbatibus ex Congreg. Cassinensi quæ prodiere Venetijs an. 1562. Sermonem de Annatis, qui Romæ fuit excusus ann. 1579. Viuebat nostra ætate.

Antonius Monchiacenus Demochares, Theologus Parisiensis scripsit, & edidit Assertionem de veritate Christi, nec non Corporis, & Sanguinis eius in Missæ Sacrificio, aduersus hæreticos, Parisijs 1570. Catholicam, & Historicam propugnationem Christianæ Religionis, Institutionisque Domini nostri Iesu Christi, & Apostolicę traditionis aduersus Misoliturgorū blasphemias, ac nouorum huius temporis sectariorum imposturas, pręcipuè Io. Caluini, & suorum contra sacram Missam. Parisijs ann. 1562.

Antonius Polus Francisci Filius, Venetus scripsit Elucidarium potestatis Pontificiæ, præter Nouum veritatis lumen in Aristot. animæ rationalis, & elucidationem in proœmium Physicorum Aristotelis Digressionem de circulo lacteo pro Aristotele anno 1578. Franc. Sansouinus.

Aphremius Syrus, super omnes libros Noni, & Veteris Testamenti distinctè, ac fusè inter libros aliquot Arabicos, atque Syriacos, qui à tempore Gregorij XI. Pont. Max. dicebantur sub terram defossi, & postea oblati sunt venales Illustriss. Episcopo Herbipolensi forte autem hic dici debet *Ephrem*.

Apollinaris — Adde — Qui quidem cum scripserit Scholia in Psalmos iuxta editionem septuaginta, licet commendetur à quibusdam, est tamen circumspectè legendus.

Arasius quidam, quem Sanctum appellant, Responsiones ad oppositas sibi Quæstiones reliquit, quæ Græcè m.s. extant in Cæs. Bibl. Viennæ Austriæ.

Arausicanum Concilium. Vide in Appendice Baronij Card. ad 10. Tomum, vbi corrigit quod de illo antea scripserat.

Arelatense Concilium. Vide in eadem Appendice eiusdem Cardin. ad decimum Tomum.

Arnolfus Comes à Cham, & Vochburg. De SS. Emerano, & Vuolfgango. Vide in verbo, Henricus Canisius. Extat autem in Tomo tertio antiquæ lectionis, qui Ingolstadij prodijt an. 1603. apud Angermarium.

Arnonis Sermones m.s. extant in Cæs. Bibl. Viennæ Austriæ. At Arnonis Salisburgensis Archiepiscopi tempore Caroli Magni Annotatio, siue Index eorum, quæ Ecclesiæ Salisburgensi tradita sunt à Theodone, à Theodberto, ab Hucberto, ab Ortilone, à Tassilone Ducibus Bauariæ, & ab alijs nobilibus Boiaricis extat in To. 3. Antiquæ lectionis edito ab Henrico Canisio Ingolstadij ann. 1603.

Arnulphus Ruzæus I. C. Aurelianensis, de mandatis Apostolicis, & sublimi Archipræsulum statu, & conditione, Parisijs ann. 1542. Item de iure Regaliæ.

Ascanus Sardiensis, Episc. Antonino Imp. Apologeticum pro Christianis à se scriptū tradidit ann. 173. Euseb.

Athanasius Balodius, Patriarcha Antiochenus in Vetus, & Nonum Testamentum, inter libros aliquot Arabicos, atque Syriacos, qui à tempore Gregorij XI. Pont. Max. dicebantur sub terram defossi, & postea oblati sunt venales Illustriss. Episcopo Herbipolensi.

Aubertus Miræus, Canonicus Antuerpiensis, Elogia illustrum Belgij scriptorum, qui Ecclesiam Dei propugnarunt, & disciplinas illustrarunt, edidit Antuerpiæ apud Bellerum ann. 1602. emissurus breui secundam centuriam, & alia, quemadmodum is ipse mihi nouissimè scripsit.

Augustinus Philippus Florentinus Theologus, Orationes nouē habuit coram Iulio II. & Leone X. Pontt. Maxx.

Aureolus Iuris Pontificij in Academia Tolosana professor, scripsit additiones ad Commentaria Gulielmi de Monte Laudino in sexto Decretalium.

Ausonius — Adde — *Porrò Ausonij Burdigalensis Viri Consularis omnia, quæ in Veteribus Bibliothecis inuenta sunt Opera. Item Pontij Paulini & Symmachi litteræ ad Ausonium, Ciceronis, Sulpitij, & aliorum Carmina nonnulla tertio edita per Eliam Vvinetum, Iosephum, & alios, adiuncto Chronico rerum Burdigalensium Gabrielis Lurbei, Burdigalæ ann. 1599. apud Gulielmum Chaudiere.*

Autbertus, siue Authpertus Abbas septimusdecimus, Ord. Benedictini, creatus die 26. Octobris anno 834. Præfuit annis duobus, mensibus 3. diebus 25. Obijt 10. Kal. Martij ann. 837. & Cassini sepultus est, scripsit

De Purificatione S. Mariæ Virg. Serm. 1. qui excusus est in Homiliario Alcuini, sed diuersus est ab illo, qui m.s. extat apud Arnoldum Vuionem.

De S. Matthia Apostolo, Serm. 1.

De Assumptione S. Mariæ, Serm. 1. *Adest nobis dilectissimi*.

De Natiuitate eiusdem, siue sermo communis in eius festiuitatibus. *Celebritas hodierna*.

Porrò Authpertus iste in Bibliotheca Philosophica, & alibi à nonnullis appellatur *Rupertus*, quem inquiunt vixisse ann. 1040. sed duplex hic lapsus est, nimirum in nomine, & in annorum numero. Quippe in Cassinensium Abbatum Catalogo nullus *Rupertus* inuenitur. Et verò ann. 1040. Richerius Abbas Monasterio præerat.

Appendix ad literam B.

BALDRICVS Archiepiscopus Dolensis in Armorica Britannia scripsit Vitam D. Samsonis, lib. 1. Historiam Hierosolymitanam, lib. 1.

BALDVINVS Deuonius Ordinis Cisterciensis, Episcopus Vvigorniensis,& postea Cantuariensis Archiepiscopus, scripsit

De Corpore, & Sanguine Domini, lib. 1.	
De Sacramentis Ecclesiæ, lib. 1.	Super historijs regum, lib. 4.
De orthodoxis dogmatibus, lib. 1.	Contra Henricum Vvintoniensem, lib. 1.
De sectis hæreticorum, lib. 1.	
Commendationem fidei, lib. 1.	Commendationem virginitatis, lib. 1.
De vnitate charitatis, lib. 1.	Carmen deuotionis, lib. 1.
De Sacerdotio Ioannis Hircani, lib. 1.	De Cruce, lib. 1.
Super eruditione Gyraldi, lib. 1.	De Angelorum nuncio, lib. 1.
Sermones 33. lib. 1.	Mythologiæ, lib. 1.
De amore, lib. 1.	Epistolarum, lib. 1.

Hic Ricardum Angliæ regem in Syriam secutus, anno salutis nostræ 1190. Tyri obijt, vbi & sepultus est.

BALDVINVS Parochus Padebornensis, scripsit historiam vniuersalem ab orbe condito vsque ad ann. 1418.

BALTHASAR Praspergius Merspurgensis, scripsit de Musica chorali librum, regulis multis ac exemplis varijs refertum, & excusum Basileæ ann. 1500.

BANKINVS Londinensis, Anglus, scripsit contra positiones Vvicleffi, lib. 1. Determinationes varias, lib. 1. Sermones multos ad plebem. Viuebat ann. 1382.

BARTHOLOMAEVS Arnoldus Vsingensis, præter Tabulas quasdam omnem Logicam breuiter (licet parum Latinè) continentes, atque epitomen Physicæ edita Basileæ, ann. 1507. & 1511. Scripsit contra Coniugium Sacerdotum. Ac de inuocatione Sanctorum, & de tribus necessarijs ad vitam æternam virtutibus, Gratia, Fide, Operibus; de falsis item prophetis aduersus Anabaptistas; Responsionem ad Ioannem Cusamerum.

BARTHOLOMAEVS Bononiensis scripsit Tractatum de Verbis illis Domini: *Ego sum lux Mundi.*

BARTHOLOMAEVS Georgius, librum de Terra Sancta reliquit, qui Romæ prodijt, anno 1566.

BARTHOLOMAEVS Georgius Hungarus peregrinus scripsit de afflictione captiuorum, & sub Turcæ tributo viuentium. Liber excusus fuit Antuerpiæ.

BARTHOLOMAEVS Glauuyle è nobili Comitum Sudouolgiorum genere, Franciscanus, præter satis grande Opus, De Rerum proprietatibus in duodeuiginti libros distinctum, ac librum de rerum accidentibus, Chronicon reliquit de Sanctis, de Mundo autem ac cælestibus, librum. Postillas quoque Scripturarum, & Sermones varios. Viuebat ann. 1360. Qui & *Bartholomaus Anglicus* nominatur: de quo vide in verbo, Bartholomæus Anglicus.

BARTHOLOMAEVS Iscanus, Anglus, Excestriensis Episcopus, scripsit

Ad Balduinum Cisterciensem Abbatem.	De prædestinatione, librum.
Dialogum contra Iudæos, lib. 1.	De libero arbitrio, librum.
Sermones eruditos, libro altero.	De pœnitentia, librum.
De morte D. Thomæ Archiepiscopi Homil.	Epistolarum ad diuersos, librum.

Viuebat anno Domini 1180. Ad hunc autem Ioannes Saresburius Carnotensis Episcopus scripsit.

BARTHOLOMAEI Kleindienst, exhortatio Catholica, & Euangelica ad Germanos, qua docet quomodo se pij gerant in controuersijs religionis, ne ab vlla secta seducantur. Dillingæ ann. 1569. Germanicè.

BARTHOLOMAEVS Mariscottus, orationem edidit vberem de vtilitate Concilij Tridentini, Fauentiæ in Diœcesana Synodo habitam, quæ excusa est Florentiæ ann. 1565.

Bartholomaeus Rimbertinus Florentinus Episcopus Ceronensis, librum de sensilibus delicijs paradisi, è Tractatu Ioannis Tambaci desumptum edidit Parisijs apud Iodocum Badium ann. 1514.

Bartholomaeus de Riparia, Tolosae Dominicanus, Episcopus Baionensis, scripsit in Magist. Sententiarum, lib. 4.

Bartholomaeus Roquacallius, filius Comitis Roquacallij vigesimussecundus Magister generalis Carmelitarum, & Episcopus Massiliensis, scripsit Lecturam sententiarũ, lib. 4. Conciones item ad Clerum, lib. 1. Vixit ann. 1433.

Bartholomaei de Spina, de Potestate Papae, super coniugijs in gradibus lege diuina prohibitis. Idem de Strigibus.

Bartholomaeus Tridentinus historicus, scripsit Vitas Sanctorum, lib. 1.

Bascalcus Erfordiensis, Ord. Praed. Theologus, Librum pium, & eruditum ad Virgines Deo dicatas scripsit. Viuebat ann. 1420. PP. Mon. Ord.

Basilii Imperatoris Parænses, siue capita necessaria, ad Leonem filium suum, Venetijs manuscripta extant, & Romę in Vaticana Bibliotheca, & Strozae, & Viennae in Bibl. Imperatoris, hoc titulo, Basilij Romanorum Imperatoris, grauissimae sententiae admonitoriae, & morales, ad ipsius filium, de pia institutione & educatione, manuscriptae.

Basilius Caesariensis. Adde sequentia. Admonitos autem velim doctos viros, qui editioni operum S. Basilij praesunt, eos de Commentario in Psalmos, qui ad calcem reiectus est, edendo admodum sollicitos esse non debere, cum nihil aliud sit quam cinnus duorum Patrum Commentariorum Chrysostomi scilicet, & Theodoreti.

Nam ea, quae in Psalmum primum scribuntur, & in alios tredecim sequentes, ex Chrysostomi homilijs in Psalmos decerpta sunt, in epitomen redactis, quarum antiquus est interpres apud Chrysostomum, vt ex manuscriptis collegit noster Fronto Ducaeus, qui & me hac de re monuit, non autem Gentianus Heruetus, vt credidit Sixtus Senensis. Istius verò Commentarij Basiliani Vuolfgangus Musculus interpretationem pertexuit ann. 1565. & apud Oporinos Basileę curauit excudi.

At quia non extabant (vt neque nunc extãt) homiliae Chrysostomi in Psalmos 15. 16. 17. & ceterorum, vsque ad quadragesimum secundum, is, qui Commentarium hunc consarcinauit, Theodoreti verba exscripsit, vt ex collatione interpretationis Musculi, & Antonij Card. Caraffae liquebit.

Iam quia reperitur homilia Chrysostomi in 42. Psalmum, & reliquorum vsque ad quinquagesimum primum, ex cuius scriptis in Compendium redactis sic collector suam telam confecit.

Rursus vbi se destitui Chrysostomi Sermonibus sensit, ad Theodoretum redijt, vt in quinquagesimumprimum, & ceteros vsque ad centesimumoctauum commentaretur, eiusque factus est amanuensis.

Centesimum verò octauum, & reliquos quadraginta duos è Chrysostomo petitis enarrationibus illustrauit: quo admonemur frustra nos Chrysostomi homilias non quaesituros in alios Psalmos, quarum epitomen in hoc Oporiniano Commentario apud Basilium non repererimus.

De hoc item monendum censeo Lectorem, ne forte Graecum textum istius Commentarij in Psalmos requirat, neve onerentur ijsdem duplicatis voluminibus, qui Sanctorum Patrum opera Graecolatina sunt empturi, & bis eiusdem rei pretium numerare cogantur.

Porrò Basilij Operum editio Graeca extat antiquior Basileę excusa ann. 1532. quę continet sermones in Hexaemeron, in Psalmos, & Homilias sequentes librum de Spiritusancto, & Epistolas. Extat item aliud volumen, Venetijs editum anno 1535. apud Sabios, quo continentur Ethica, & Ascetica, liber de Virginitate, & contra Eunomium libri.

Tertia editio Basileensis est anni 1551. cui Ianus Cornarius pręfuit. Altera verò ibidem, de qua diximus anno 1565. curante Vuolfgango Musculo haeretico, qui Argyropyli, Volaterrani, & aliorum interpretationes castigasse scripsit, & quosdam libros ipse vertit, si non euertit.

At

At secunda editio. Iani Cornari, qui Opera omnia Latinitate donauit. Quæ quidem prodierat in lucem Basileæ ann. 1552. apud Frobenianos & Episcopios.

Vltima verò, Parisiensis fuit anni 1566. quam Gillotius Torrensis correxit, & Tilmannus Cartusianus in multis ad exemplar Græcum castigauit, quam typographi deberent sibi proponere sequendam, & è regione Græci textus attexendam. Ad quam denique adijcerentur Notæ eiusdem Frontonis Ducæi ad eundem Auctorem, quas se habere in promptu mihi nouissimè scripsit. Ceterum, audio cudi nunc Parisijs D. Basilium.

Basilii Cappadocis monachi (alius hic est à Basilio Magno) ἀναφορὰ πρὸς τὸν μητροπολίτην θεσσαλονίκης ἐκεῖνον κύριον Νικήταν, habetur cum canonibus Conciliorum, quos Ioannes Zonaras exposuit.

Basilivs Episcopus Irenopolis Ciliciæ, sub Anastasio Imperatore, Basilio Cæsariensi & ingenio & virtute similis, scripsit contra Archelaum Coloniæ presbyterum. Suidas.

Basilii & Isaacij Angeli σημείωμα εἰς τὸ ἀποκείρεσθαι τὰς τῶν ὑποψηφίων ἀρχιερέων γυναῖκας, habetur cum canonibus Conciliorum.

Basilii monachi, & presbyteri Asceticæ Vitæ descriptio in Latinum è Græco versa à Iacobo Pontano, & vnà cum Simeone iuniore edita Ingolstadij ann. 1603.

Basilii Thessalonicensis Commentarij in Nazianzenum, Græce m.s. fol. in Bibliotheca Imperatoris Viennæ Austriæ.

Bassiani, Ambrosij & aliorum Epistola ad Syricium Papam, extat in decimo libro Epistolarum D. Ambrosij.

Bavarica Synodus in Villa publica Dingoluinga sub Tassilone Bauariæ Duce temporibus Caroli Magni anno 772. celebrata, cum diu delituisset, tandem Opera V. C. Marci Velseri extulit caput, & ab Henrico Canisio Nouiomago I. C. & SS. Canonum in Academia Ingolstadiensi Professore ordinario emissa in lucem, vnà cum Chronicis Victoris Episcopi Tunnunensis, & Ioannis Biclarensis Episcopi Gerundensis, Ingolstadij anno 1600. apud Andream Angermarium.

Porrò in hac Synodo multa cernuntur, quibus eadem facies Ecclesiæ, disciplinæque, & cultus, atque Episcoporum, Ordinum sacrorum, & sanctimonialium atque sanctissimi Altaris sacrificij, apparet fuisse, quæ hodieque est in Ecclesia Catholica.

Beci Opera quædam contra Græcos in Florentino Concilio, Græcè. In 4. manuscripta in Bibl. Imperatoris Viennæ.

Bellovacense Concilium anno Dom. 845. celebratum est in Gallia, vt Ecclesiæ Rhemensi iam pluribus annis destitutæ Pastore post depositionem Ebbonis consuleretur. Communi Episcoporum consensu datus est Archiepiscopus Hincmarus. Vide Frodoardum in Vita ipsius, cuius partem recitat Card. Baron. Annal. 10. sub annum 845.

Bencivs Longobardus, omnium gentium atque nationum, regum populorumque historias, à mundi exordio ad sua vsque tempora texuit.

Benedicti primi, Pontificis Max. Decreta extant in Volumine Conciliorum, & Decretorum, Coloniæ impressa.

Benedictvs XII. Pont. Romanus, Extrauagantes, & Constitutiones edidit, lib. 2. Parisijs in 8. De statu nigrorum monachorum, lib. 1. Decretalem religiosorum, lib. 1. De statu Canonicorum, lib. 1.

Benedictvs de Accoltis, Aretinus, de Bello à Christianis contra barbaros gesto pro Iudæa, & Sancto Christi sepulchro recuperandis.

Benedicti Bouij liber de Censibus: in quo centum graues articuli enodantur. Venetijs apud Marcum Amadorum ann. 1569.

Benedictvs è Burgo Petri, Ord. Benedictinorum in eodem loco apud Anglos Abbas, scripsit librum de S. Thomæ martyris miraculis. Vixit ann. 1200.

Benedictvs Capra, Perusinus, vir I. V. C. scripsit in Decreta, lib. 5. Consilia quoque plura, lib. 1. Viuebat ann. 1480.

Benedictvs Poscantinus Bergomensis Dialogum edidit de Messia. Venetijs anno 1548. Italicè.

Benedictus Vernierus, monachus, scripsit De Sacramento Eucharistiæ hac inscriptione, *Magnum, & vniuersale Concilium Ecclesiæ militantis super Eucharistia Sacramento, quod instar Sacrosancti Concilij Nicani trecentis decem & octo patribus orthodoxis constat.* Ex tot enim scriptoribus testimonia coaceruauit. Liber impressus Parisijs apud Niuellium, anno 1554.

Berardi Boniannis, Episcopi Camerini Epitome in vniuersam Theologiæ D. Thomæ Aquinatis Summam, Lugduni ann. 1579.

Beringosius Abbas ad D. Maximinum extra muros Treuirorum, vetustus & eruditus, scripsit de Laude & Inuentione S. Crucis, lib. 3. De mysterio ligni Dominici, & de luce visibili & inuisibili, per quam antiqui Patres olim fuerunt illustrati, lib. 2. Sermones item duos in natali martyrum è Psalmo 58. *Deus repulisti nos, &c.* Sermonem de vno confessore, de eo, quòd per legem simila in sacrificium offerri iubetur, vbi de ea dicitur: *In sartagine oleo conspersa frigetur: offeret eam calidam in odorem suauissimum Domino Sacerdos; qui patri iure successerit, & tota cremabitur in altari.* Sermonem, item de vno Confessore, ac Pontifice; De eo, quod lex præcipit: *Ignis in altari ardebit semper, quem nutriet Sacerdos, & subijciens mane ligna per singulos dies, & imposito holocausto desuper adolebit adipes pacificorum, &c.* Sermonem in dedicationem Ecclesię, deque Reliquiarum veneratione. Quæ Coloniæ excudit Iacobus Soter ann. 1555.

Berinus Dorcestriæ Episcopus, Italus, ab Honorio I. Papa in Angliam missus, scripsit ad Honorium PP. Epistolas aliquot. Meminit huius Beda in Anglorum historia. Vixit ann. 635.

Bernardus (siue Bernaldus) è S. Blasio, scripsit Apologeticas rationes contra Schismaticorum obiectiones ad Adelbertum Nemetensem Prępositum, quibus asserit ipsum & alios Monachos S. Blasij meritò ab excommunicatis abstinere. Extant eiusdem de lege ex communicationis Epistola ad Adelbertum Argentinensem Præpositum. Et eiusdem argumenti Epistolæ duæ ad Recchonem quendam. Ad Paulinum item de emptione Ecclesiarum Epistola. Et alia ad quendam Sacerdotem, de Othonis Episcopi Constantiensis reiectione, & alterius in eius locum substitutione. De officio presbyterorum ad fratres In Rettenbach. Ad Vualterum Sacerdotem Tractatus de solutione iuramentorum, ad Reuerendissimum Antistitem Geberardum, De excommunicatorum ordinatione, & salute paruulorum qui ab excommunicatis baptizati sunt, & alijs quibusdam ad Concilium proximè futurum pertinentibus. Vixit circa ann. 1066.

Bernardini Caruaiali Pacensis Episcopi, Regis Hispaniæ Oratoris, Oratio de eligendo summo Pontifice, habita Romæ in Ecclesia S. Petri apud Cardinalium Senatum, Innocentio VIII. mortuo, extat Romæ excusa ann. 1492.

Bernardinus Scardeonius, Patauinus presbyter, scripsit lib. 7. De castitate, & de sacris virginibus 1. De cęlibatu 2. De coniugio, & continentia Sacerdotum 3. De molestijs coniugatorum 4. De male profitentibus Religionem 5. De pudicitia matrimonij 6. De ratione coercendæ libidinis 7. Venetijs apud Andream Arriuabenum ann. 1542. Idem scripsit lib. De antiquitatibus Vrbis Patauij, & claris ciuibus Patauinis, qui prodijt Venetijs apud Valgrisium ann. 1558. Additus his est Epitaphiorum liber, eorum qui Patauij sepulti sunt. Qui item Basileæ prodijt apud Nicolaum Episcopium ann. 1560. Vide lib. 16. nostræ Bibl. Selectæ.

Bernardus de Ambasia, Prouincialis Carmelitarum Tolosæ, Lector magni Palatij in Curia Romana, ac tandem Cardinalis, scripsit super Sententias lib. 4. In Epistolam Iacobi 64. Lectiones, lib. 1. In Canonicam Ioannis 112. Lectiones, lib. 1. Sermones Hyemales, lib. 1. Sermones æstiuales, lib. 1. Quadragesimale quoque, lib. 1. Collationes varias, lib. 1. Viuebat ann. 1364.

Bernardus Angrianus, Bononiensis, Carmelita, Italus, scripsit Sermones per annū, lib. 1. & alia claruit ann. 1390.

Bernardus Oliuerius, Doctor Pariensis, Episcopus Darcucensis, Professione Augustinianus, scripsit Quodlibeta Scholastica, lib. 1.

Ber-

Bernardvs Presbyter, Compostellanus; scripsit super Decretalibus, lib.5. Casus Decretalium, lib.5. Breuiarium Iuris Canonici. eius Lectura extat in 1.librum Decretalium, cum apostillis Antonij De Creuant edita Parisijs. Item ad 5. libros Decretalium Norimbergę ann.1493. Hunc autem quidam Bernardum Græcum nominant. Vixit ann. 1259. Eius verò casus super Decretales prodierunt Argentorati ann.1498.

Bernardvs Guidonis, Lemouicensis, Dominicanus, Inquisitor olim Tolosæ, Episcopus Laudonensis, scripsit Speculum Sanctorum, lib.2. Chronica Pontificum & Cęsarum, lib.2. Chronica Regum Francorum, lib.1. Chronica Comitum Tolosatium, lib.1. Gesta Pręedicatorum, lib.1. Vixit ann.1300.

Bernardvs Morlauensis, monachus Ordinis Cluniacensis, scripsit ad Petrum Cluniacensem Abbatem, De contemptu mundi, lib.3. Versus de mundo, lib.1. Colloquium Gabrielis & Beatiss. Virg. lib.1. Claruit ann.1140.

Bernardvs Olerius, Hispanus, Magister Generalis Carmelitarum, scripsit ad Vrbanum VI. De antiquitate ordinis sui, lib.1. Et de Conceptione Beatiss. Virginis, lib.1.

Bernardvs Pugalis, Tolosanus, Augustinianorum vigesimustertius Magist. Generalis, scripsit in 1.& 2. Sentent. lib.2. In Paulum item ad Romanos, lib.1. Tractatum de vsuris, lib.1. De intentione & remissione formarum, lib.1.

Bernardvs de Roma, Italus, Carmelita, Episcopus Sutriensis, ac S.R.E. Cardin. scripsit Lecturam Sententiarum, lib.4. Sermones ad Clerum Romanum, lib.1.

Bertrandi Canonici Regularis S. Victoris, quod est insigne monasterium Parisijs, Precationes piæ. Parisijs apud Huillier ann.1570.

Bertrandvs Pastoris, Tolosanæ vrbis Augustinianus, præter illa quæ scripsit in Priorum Aristotelis, lib.2. In Topica, lib.4. egit De triplici bono Ecclesiæ, lib.3. Claruit ann. 1390.

Bertrandvs è Turre nobili, Serm. Quadragesimales composuit. Volaterranus, lib.21. Vrb. Comment. Expositionum item & Sermonum in Epistolas & Prophetias per totum annum volumina tria.

Bertrandvs Hispanus scripsit in Clementinas.

Bonaventvrae Brocardi Palęstina: Parisijs apud Poncettum. Le Preux. Vide autem in verbo, Brocardus.

Bonaventvra Patauinus, Ordinis fratrum Eremitarum S.Augustini, scripsit Sermones de Tempore, lib.1. Sermones de Sanctis, lib.1. In libros Sententiarum Petri Lombardi, Tractatus 4. excusos Tomis 4. Vitam Christi, siue Meditationes pias de Domini Vita. Qui liber diuisus est in capita nonagintaquinque. Speculum Beatiss. Virginis excusum Augustę apud Antonium Sorg ann.1476. Idem scripsit Ternarium, seu primum bonum De regimine conscientiæ. Ac breuiloquium, quo accuratè, ac Theologicè procedit à prima causa ad suos effectus, sicut è contrario philosophica deductio progreditur ab effectibus ad Deum Benedictum.

Bonaventvra Vulcanius, Brugensis, præter alia conscripsit hymnos sacros In Deum Patrem, Filium, Spiritum sanctum, & in Christum Dominum, & Deum, atque hominem. In eius Natiuitatem, Passionem, & Mortem, Resurrectionem, Spiritus sancti Missionem, in extremum Iudicium, in Baptismum, & Cœnam Dominicam. Diui autem Cyrilli Archiepiscopi Alexandriæ Opera, partim numquam antea edita, ex Bibliothecis eruit, Latinè vertit, in lucem produxit, & annotationibus quibus interpretationis ratio redditur, illustrauit: partim antea quidem edita, denuo castigauit. Sed tamen est vbi in eo circumspectè nos gerere oporteat. Vide in verbo, Cyrillus Alexandrinus.

Bonifacii Epistolę 8. ad D. Augustinum, inter Augustini Epistolas leguntur, his numeris 183. 186. 188, 190. 191. 193. 195. 197.

Bonifacivs Papa I. huius nominis, scripsit Epistolarum Decretalium lib.1. Huius etiam Decreta legimus in volumine Conciliorum edito Colonię. Vixit ann.417. Extat verò Bonifacij alterius Pont. Max. Tractatus Decretalis, vbi dispensatur cum fratribus SS. Dominici & Francisci, ad prædicandum, & ad confratres audiendum.

Bo-

Bonifacius Papa Octauus, natione Campanus, Benedictus antea vocatus, composuit per tres eruditissimos in iure viros, nouas Cōstitutiones, quas appellari voluit Sextum Decretalium, lib. 1. Epistolas plures ad diuersos, lib. 1. Vixit an. 1303.

Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus, natione Scotus, Monachus Ordinis Diui Benedicti, scripsit Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Vitam quorumdam Sanctorum, lib. 1. Viuebat ann. 755.

Bonifacius Vitalinus Commentarium edidit ad Clementinas, & Disputationem: Quinam casus requirant speciale mandatum. Et practicam criminalem.

Bonifacius Vvanefridus Monachus Circestrensis scripsit De sua fide & doctrina, lib. 1. De Religione Sanctitatis. Pro rebus Ecclesiæ. Instituta Synodalia. De suis in Germania laboribus. Ad Echelbaldum Danorum Regem, lib. 1. Vitam S. Liuini martyris. Vitas aliorum Sanctorum. De fidei vnitate, lib. 1. Contra hæreticos, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Viuebat ann. 750.

Bostonnus Buriēsis, Anglus, ad Eadmundi Tēplum Monachus, Angliam vniuersam circumiuit, & omnes monasteriorum Bibliothecas inuisit, ac librorum titulos collegit, authorum ætates, vitas, operum initia adiunxit, & in quibus cęnobijs inuenienda essent demonstrauit. Opus hoc inscripsit, *Catalogum Scriptorum Ecclesiæ*. Scripsit etiam Speculum Cęnobitarum, lib. 3. In quo ostendit monachorum initia & progressus. Item de rebus Cęnobij sui, lib. 1. Viuebat ann. 1410.

Brando, Monachus Dunensis, Cistertiensis Ordinis, scripsit minuta Chronicorum, lib. 1.

Brinkeley Minorita, Anglus, antiquus Theologus, scripsit distinctiones Theologicas, lib. 1. Lecturam Sententiarum, lib. 4. Determinationes, lib. 1.

Brithvvaldus Glasconius, Ordinis Apostolici Abbas, scripsit de Eueshamensis Cęnobij Origine, lib. 1. Vitam Eguuini Vvecciorum Pontificis, lib. 1. Vixit ann. 731.

Bruno Herbipolensis — Adde — Quin Brunonis huius Commentarij breues, In Canticum Moysis, Annæ, Dauidis, Isaiæ, Ezechię, Abacuch, ex Testamento Veteri. Item ex Nouo Testamento in Orationes Zacharię, B. Mariæ, Simeonis, & in Orationem Dominicam, in Symbola Apostolorum, Ambrosij, Athanasij Annotationes excusæ sunt cum eius Psalterio ab Antonio Koburger ann. 1494.

Appendix ad literam C.

Caducanus Britannus genere, Baugorensis Episcopus, *rerum Theologicarum peritissimus*, edidit Speculum Christianorum, lib. 1. Homiliarum Opus, lib. 1. *& alia quædam*. Obijt ann. 1125.

Caecilius quidam, & aliquot alij Coepiscopi apud Cyprianum, lib. 1. Scripserunt Epistolas 2. 10. & 12.

Caecilii à Bilta Verba apud Cyprianum in sententijs Episcoporum de hæreticis baptizandis.

Caesar Card. Baronius — adde —

Anno Dom. 983. pag. 846. vers. 9. ibi — Vrbanus Secundus — corrige, Victor Tertius. Anno Dom. 998. pag. 923. vers. 9. ibi — His ita decursis, Imperator Romam versus dirigit iter — quæ sequuntur vsque ad verba illa — Quòd ad res Orientis — sunt delenda, atque in locum suum in Tomum XI. transferenda; quorum loco ista sunt ponenda — Inde ad Samnites se contulit, vt Principes Longobardos in officio contineret; tunc accidit, vt religionis ergò ad Cassinense Monasterium se conferret, cui tunc præerat Ioannes vir egregiæ sanctitatis, cuius præfecturæ Diuinitus ipsi creditæ hic erat annus primus, quo & incipiebat secundus: de quo Leo Ostiensis: Hic primo ordinationis suæ anno præceptum confirmationis ab Othone III. Imp. suscepit aureo sigillo bullatum. Quo etiam tempore idē Imperator hic per dies aliquos remoratus duas argenteas coronas obtulit B. Benedicto] hæc Leo. Eodem quoque tempore idem Imperator Beneuenti cum esset, venit ad eum

Hacbertus

Huebertus vir sanctissimus, electus Archiepiscopus Coloniensis, vt ex more inuestituram acciperet, ratione feudorum, quę idem Antistes ex fisco Regio possideret, qua accepta idem Romam se contulit, & pallium à Gregorio Papa suscepit. Testatur hæc Rupertus Abbas Tuitiensis in vita ipsius, qui cum dicat id factum triennio ante Othonis obitum, vtique ad hunc, vel potius sequentem annum sunt referenda. Quod ad res spectat —

Caesaris Delphini, Physici Parmensis Mariados, lib. 3. ad Gulielmum Bauariæ Ducē. Venetijs apud Bernardinum de Vitalibus ann. 1539.

Caesaris Lambertini Tranensis Tractatus de Iure patronatus, Liber primus, *Basilica S. Hieronymi Lambertina* nuncupatus, Venetijs ann. Dom. 1572. in folio.

Caesaris Petri Michaelis Delphini, De Summo Romani Pontificis principatu, & de proportione Papæ ad Concilium. Mariados lib. Venetijs, ann. 1552. fortè idem qui supra Cæs. Delphini.

Caesarius Gregorij Theologi frater — adde — scripsit varia, & contra Græcos. Suidas. Quæstiones 200. Theologicæ, & Physicæ, Gręcè extant manuscriptæ. Eiusdem Dialogi *sunt impressi cum Operibus Nazianzeni*. Sed Ioanne Leunclaio hæretico interprete, ann. 1571.

Camarioti Cauon Carmen Iambicum De Christo, & eius Cruce, Græcè manuscriptum extat in Bibliotheca Regis Gallorum.

Caroli Magni Constitutiones à Lothario Nepote collectæ.

Carolus Molinæus damnatæ memoriæ quoniam pleraque impia scripsit in ius Canonicum & Ciuile, propterea Clemens VIII. Pontifex Max. quo zelo erga Christi sponsam Ecclesiam Dei sibi commissam vrgetur, quave summopere eminet Iuris vtriusque peritia Opera omnia eiusdem Caroli Molinæi sequenti sanctione prohibuit, censurasque edi iussit in omnes eius Additiones, siue Adnotationes Marginales. Quæ omnia primò edita ex Typographia Cameræ Apostolicę, vt etiam passim, & adeo hic Venetijs ederentur, iussum est. Sunt autem sequentia.

S. D. N. D. CLEMENTIS

Diuina prouidentia Papæ VIII.

Prohibitio Operum damnatæ memoriæ, Caroli Molinæi, cum reuocatione licentiarum illa legendi, & retinendi quibuscumque personis hactenus concessarum, & inhibitione, ne eædem licentiæ cuiquam de cætero concedantur.

Clemens Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

Apostolicæ Sedis auctoritati maximè conuenit, & ad nostrum pertinet officium, accuratè prospicere, nè impiorum hominum libris, ac monumentis, fidelium mentes seducantur, aut quouis modo à via veritatis auocentur. Nos itaque confidentes damnatæ memoriæ Caroli Molinæi scripta & commentaria doctrinam perniciosam, & Catholicæ fidei contrariam continere, & ideo huius impij & hæretici hominis in prima classe descripti, Opera omnia in Indice librorum prohibitorum, tàm per nostros prædecessores Romanos Pontifices, quàm etiam per nos nuper edito, expresse ac nominatim sub censuris & pœnis in eo contentis prohibita, & interdicta fuisse, & attendentes etiam, sicut ad audientiam nostram peruenit, quamquam eorumdem operum lectiò, & retentio ab vniuersis Christi fidelibus maximè vitanda sit, nihilominus à pluribus, & ijs præsertim, qui vtriusque Iuris scientiam profitentur, contra huiusmodi prohibitionem, dicti Caroli scripta, & Commentaria, sub varijs prætextibus, siue illa examinandi, & expurgandi, siue corrigendi, & emendandi, vt dicunt, siue etiam vt illis vtantur, in Iudicijs & deci-

sionibus causarum, & alijs eorum scriptionibus frequenter legi, & retineri maximo cum eorumdem, & aliorum animarum periculo, & sub his prætextibus varias licentias etiam à nonnullis Episcopis,& alijs locorum Ordinarijs,& ab Inquisitoribus temerè ac de facto, & etiam quandoque ab hac sancta Sede, & à Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus super Indice librorum prohibitorum deputatis, siue etiam interdum à Generalibus Inquisitoribus sub præcepto, vt non nisi expurgatis, & cunctis erroribus deletis vti possint,diuersimodè ab eisdem extortas, aut impetratas fuisse. Propterea pro nostra Pastorali solicitudine cunctorum Christi fidelium animarum securitati, & saluti, quantum cum Domino possumus consulere, & ne ipsi Christi fideles mali hominis praua doctrina & impietate fallantur, aut inficiantur,opportunè prouidere volentes,pro potiori cautela,Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, hac nostra perpetuò valitura Constitutione, omnia & quæcunque prædicti Caroli Molinæi Hæretici scripta, opera,& Commentaria, Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac nostra auctoritate de nouo perpetuò damnamus, reprobamus, interdicimus & anathematizamus, eorumque lectionem & retentionem vniuersis & singulis Christi fidelibus cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis,dignitatis, honoris, & præeminentiæ, licet de illis specialis & indiuidua mentio habenda foret, existant, etiam sub excommunicationis latæ sententiæ, alijsque censuris,& pœnis in Indice librorum prohibitorum contentis, ac etiam suspicionis ipsius hæresis,quantumuis scripta, Opera, & Commentaria ipsa, iam quouis modo fuisse expurgata prætendant,districtè perpetuò interdicimus & prohibemus. Et propterea omnes & quascunque licentias quibusuis personis,tam ab ordinarijs locorum, quam etiam ab ipsis Cardinalibus super dicto Indice deputatis, ac supremis Sanctæ Vniuersalis Inquisitionis contra hæreticam prauitatem Inquisitoribus, ac à nobis & Apostolica Sede quomodolibet concessas legendi, & retinendi libros eiusdem Caroli Molinæi, etiam sub alio nomine inscriptos,vel expurgatos,cum non aliter quàm igne expurgari possint,reuocamus, cassamus, & annullamus. Inhibentes omnibus & singulis supradictis, ne de cetero huiusmodi licentias cuiquam concedant, vel impartiantur. Quinimò omnem facultatem concedendi huiusmodi licentias retinendi, vel legendi Opera huius impij Auctoris, ex quacunque causa, & sub quouis prætextu,& colore quibuscunque personis quauis auctoritate etiam Apostolica suffultis, & quacunque dignitate præditis, etiam ipsismet Cardinalibus super Indice librorum prohibitorum deputatis,ac supremis Inquisitoribus prędictis adimimus,eamque nobis & successoribus nostris Romanis Pontificibus tantum reseruamus. Cassantes insuper,& ex nunc irritantes quascunque licentias, etiam à Nobis concessas, & à successoribus nostris Romanis Pontificibus respectiuè concedendas, quæ manu nostra, aut successorum prædictorum subscriptæ non fuerint. Per has tamen nostras litteras non intendimus prohibere retentionem librorum Iuris Canonici,& aliorum Catholicorum Auctorum habentium additiones, seu apostillas, vt uocant, huius impij hominis, ipsis tamen additionibus, seu apostillis deletis, & emendatis iuxta censuram de mandato nostro nuper editam, & in Typographia Cameræ Apostolicæ impressam Romæ hoc anno 1602. cartis seu folijs 24. distinctam, cuius initium est, Censura in omnes additiones, seu adnotationes marginales damnatæ mem. impij Caroli Molinæi ad Textum Iuris Canonici, Commentaria Decij in Decretales, & Ius Ciuile, ad Consilia Decij, & Alexandri, & ad Dynum de regulis, & Decium in titulo ff. de regulis iuris. Finis verò est. Aliqua fortasse in præmissis & consimilibus additionibus ab oculis nostris effugerunt, notatu & censura digna, quæ diligens lector animaduertens delere prorsus teneatur. Postremò sub censuris & pœnis supradictis omnibus & singulis Christi fidelibus per Apostolica scripta mandamus, quatenus intra mensem à publicatione præsentium in locis per quę eædem ad eorum notitiam peruenire possint,facienda computandum,omnia & singula scripta,Opera,& Commentaria prędicta Caroli Molinęi realiter & cum effectu locorum Ordinarijs, vel Inquisitoribus exhibeant & cōsignent: ipsis verò locorum Ordinarijs, vel Inquisitoribus,vt illa statim nulla interposita mora, ant expectata licentia igne comburant, & comburi faciant. Vt autem præsentes nostræ litteræ ad omnium notitiam facilius deueniant, & ne earum ignorantia quemquam excuset,

ſet, volumus, & eadem auctoritate decernimus, vt earum tranſumptis etiam impreſſis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem fides in Iudicio, & extra adhibeatur, quæ præſentibus ipſis haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ, vtque eædem præſentes ad Valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & in Acie Campi Floræ affixæ, & publicatæ, omnes ita arctent, & afficiant, per inde ac ſi omnibus & ſingulis intimatæ fuiſſent. Quocirca venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac alijs locorũ Ordinarijs, per eadem ſcripta mãdamus, vt præſentium litterarum tranſumpta in ſuis Ciuitatibus & Diœceſibus publicari, & obſeruari curent, ac faciant, & contra inobedientes quoſcunque ad declarationem incurſus pœnarum & cenſurarum prædictarum irremiſſibiliter procedant. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſuis priuilegijs & indultis, ac litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis & approbatis, Ceteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum, ſub Annulo Piſcatoris, die 21. Auguſti 1602. Pontificatus noſtri anno vndecimo.

M. Veſtrius Barbianus.

Anno à Natiuitate D. N. Ieſu Christi 1602. Indictione 16. die verò 26. Menſis Auguſti, Pontificatus Sanctiſſimi in Christo Patris, & D. N. D. Clementis Diuina prouidentia Papæ Octaui, Anno eius vndecimo, ſupradictæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt in Valuis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in Acie Campi Floræ, vt moris eſt, per nos Laertium Cecchetum, & Catherinum Menandi, Curſores.

Paulus Bartoccius Mag. Curſ.

Cenſura in omnes Additiones, ſeu Adnotationes Marginales Damn. mem. Impij Caroli Molinæi.

Ad
- Textum Iuris Canonici.
- Commentaria Decij in
  - Decretales.
  - Ius Ciuile.
- Conſilia
  - Decij.
  - Alexandri.
- Dynum, De regulis Iuris.
- Decium, In tit. ff. de regulis Iuris.

DE MANDATO S. D. N. D. CLEMENTIS PAPAE VIII. EDITA.

Reſpondent vniuerſæ infraſcriptæ cenſuræ omnibus exemplaribus hactenus excuſis, quæ ex varijs impreſſis, & manuſcriptis diuerſorum cenſuris in vnum fuerunt conflatæ.

PRIMO.

GEneraliter deleatur vbique nomen Caroli Molinæi, ſiue literæ C. M. id ſignificantes, tam in gloſs. quàm in titulo & fine librorum, omneſque Epiſtolæ & Præfationes libris præfixæ eiuſdem Caroli Molinæi, vel ad eundem directæ, vel de eiuſdem laudibus tractantes, aut eiuſdem, vel operum ipſius mentionem facientes, prorſus tollantur, quin etiam ex omnibus Indicibus librorum, & Elenchis idem nomen vbique expungatur.

SECVNDO.

Deleatur vbicunque,& quomodocunque alios hæreticos, & seipsum sæpius citat,dicendo,vt scripsi, dixi, &c. vel sub quibuscunque alijs verborum formulis, allegando proprios Tractatus,Consilia,Commentaria,Lecturas,Glossas,Annotationes, & similia;quorum omnium & singulorum vbique prorsus memoria ex quibuscunque libris abradenda est.

TERTIO.

Deleantur multæ adnotationes,vel in toto,vel in parte, prout infrà designantur,quæ tamen non eædem semper, nec omnes, nec eodem modo in qualibet impressione reperiuntur expressæ, quoniam correctorum, & I. V. peritorum maiori, vel minori diligentia, Ordinariorum,& Inquisitorum auctoritate,& zelo, pro locorum,& temporum diuersitate, magis,& minus in varijs etiam nouissimis impressionibus huiusmodi glossæ, vel omnes, vel aliquæ, aut sublatæ,aut partim emendatę, vel prorsus immutatæ fuerunt; quamuis nonnullę adhuc Correctorum quorundam, & Impressorum malitia,sub ementito nomine, Catholicorum I. V. D. falsò sint impresæ; sæpèetiam in frontispicio mentiantur ab huiusmodi additionibus libros fuisse repurgatos, quarum multæ inf. notantur, vt vel omnes, vel aliquas prout opus fuerit delere, & emendare, & de consimilibus idem iudicium ferre pius, & prudens lector valeat.

IN DECRETO.

Pag.1. Addito in margine,signo.† Verum est & ample &c. deleatur tota.
pag.eadem add. in marg. sig.* Idem sentit Isidorus &c. deleatur tota.
pag.ead.add.in marg.num.2. Consuluit,& male &c.ibi,vide quæ not.&c.del.vsque in fin.
pag.eadem. add. in marg. sig.† Imò longè &c. del. tota.
pag.3.add. in marg. sig. † Quando ita simpliciter &c. ibi, & dicitur vt dixi in Consuet. &c. del. vsque in finem.
pag.22.add.in marg.sig.† Huius nominis primo &c. ibi, vt dixi in consu.del.vsque in fi.
pag.ead. add. in marg. † Item Ioan. viij. Ludouico &c.ibi, vt dixi in Consuet.&c. del. vsque in finem.
pag.ead.add.in marg.sig.† Sed secundum Archid.& Card.&c. del.
pag.ead.add.in marg.sig.† scilicet Italiæ,licet Gottus &c. del.
pag.23.add.in marg.sig.† Non extat inter opera Aug.&c. del.
pag.35.add.in marg.sig.† Hæc vera. Io.Gers.&c.del.
pag.37.add.in marg.sig.† pastoris. Quamuis &c. del. tot.
pag.ead.add.in marg.sig.† Theclæ & meritò &c.del.tot.
pag.ead.add. in marg. sig.† Pamphili. Non est dicendum &c. ibi, Qui tamen in suo chronico &c. del. vsque in finem.
pag.39.add.in marg.sig.† Dignoscuntur,& meritò,cum &c. del.
pag.40.add.in marg.sig.† professio,id est, iuramentum &c.del.
pag.42.add.in marg. sig.† Aurelianensis, magna &c. del.
pag.43.add.in marg.sig.† Quanto magis. Vide arg.&c. del.
pag.45.add. in margine pro summario. Papa del.
pag.51.add.in marg.sig.† Auctoritate. O deploranda &c.deleatur tota.
pag.52.add.in marg.sig.† Exhiberi. latè dixi &c. del.tota.
pag.54.add.in marg.sig.† Verba,idest,hanc confessionem &c. del.
pag.ead.add.in marg.nu.3.vnde quod dici super hanc &c.del.
pag.ead.add.in marg.sig.† Errare,s.quatenus verbum, &c. del.
pag.56.add.in mar.sig.† Vnum esse. Io.Chrysost.tom.7.&c. del.
pag.58.add.in marg.sig.† Exorcizandi,falsum &c. del.
pag.ead.add.in marg.sig.† Exorcistæ. imò discipuli Christi &c. del.
pag.59.add.in marg. pro summario. Subdiaconatus tempore, del.

pag.

pag.61.add. in marg.fig.† Primò. imò post resurrectionem, &c. deleatur.
pag.65.add.in marg.fig.† Terreni. hoc est contra illud, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig. † Anacletus. At qui in tota etc. & hæc Additio sequitur in pagina 66. deleatur tota.
pag.66.add.in marg.fig.† Noua. Nota veram rationem, &c. del. tota.
pag.68.add.in marg.fig.† Nicolao, scilicet secundo, qui prius &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg. fig. Nostro, & sic etc. del. tota.
pag.69.add.in marg.fig. † Henrici, scilicet quarti, quem &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg. fig.† Tempestas, à data quæ &c. del. tota.
pag.71.add. in marg. nu.3. Hanc sententiam, &c. del. tota.
pag.79.col.2.add.in marg.fig. † dixi extra, deleatur.
pag.83.add.in marg. pro summario. Confiteri deleatur.
pag.95.add.in marg.fig.† Cautionem. Vide vt de rebus mundi, &c. deleatur tota.
pag.102.add.in marg.fig.† Historiæ, lib.2. &c. del. tota.
pag.105.add.in marg.fig.† Missam, cum hæc decretalis, &c. del. tota.
pag.117.add.in mar.fig.† Pelles. Tam inepta solutio, &c. del. tota.
pag.122.add.in mar.fig.† Correctus Vetus est figmentum, &c. del. tota.
pag.127.add.in mar.fig. † Substantia. Imò verbum, &c. deleatur tota.
pag.130 add.in marg.num.2. Ista fuit sententia Lau. dicentis, &c. del.tota.
pag.151.add.in marg.fig.* Vide Budæum in lib. de asse, &c. ibi, Et quæ dixi in tract. contract. &c. del. hæc verba vsque in fi.
pag.152.add. in marg. fig.† In ann. Imò centesima etc. ibi, vt dixi in tract. vsur. etc. del. vsque in finem.
pag.153.add.in marg.fig.† Attulit in tertia parte, &c. del. vnde ego huius cap.etc. vsq; in fi.
pag.ead.add.in marg.fig.† Sicut. Hoc capnt restituit, etc. deleatur tota.
pag.154.add.in marg.fig.† Etiam. Hic incipiunt, &c. deleatur tota.
pag.163.add. in marg.fig.† Achab quoque falsum exemplum, &c. deleatur.
pag.165.add.in marg. pro summario Mala omnia, etc. del.
pag.173.add.in marg.nu.4. Concilio, id est fine Ecclesia, &c. del. tota.
pag.183.add.in marg.nu.2. Nocet. Ias.l.&c. vbi dixi lib.3. deleantur hæc verba, & in fine illa, vbi etiam tetigi.
pag.188.add.in marg.fig.† De quibus dixi in præfatione, &c. del. tota.
pag.194.add.in marg.fig.† Pœnitentes, id est, quibus &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Amputauit, falsum est, &c. deleatur tota.
pag.197.add.in marg.fig † Damasus hæc palea, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg. fig.† Cogitandum est. Nam hæc palea &c. del. tota.
pag.198.add.in marg.fig.† Exemptus, hæc ratio non valet &c. ibi, in medio, vt dixi in ann. ad Phil. Dec.c.1.de Constit. del. hæc verba.
pag.ead.add.in marg.fig.† Exemptus. Idem Alb.l.quisqnis, C.ad legem Iul.&c.ibi, Ego verò dico, &c. del. vsque in fi.
pag.200.add.in marg.fig.† Pontifices. verba sunt Gratiani, & sic &c. del.tota.
pag.201.add.in marg.fig.† Id est episcopatum, quia in primitiua &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Pontificis, id est, &c. del. tota.
pag.202.add.in marg.fig.† Simoniam dixi &c. del. tota.
pag.204.add.in marg.fig.† Capite. hunc tex. allegant &c. del.tota.
pag.205.add.in marg.fig.† Lanificio. forsan Sueuus, &c. del.tota.
pag.210.add.in marg.fig. † Papa.s.tertius anno &c. del.
pag.213.col.1.in add.marg.fig.† del. verba, eadem priuilegia, quæ.
pag.215.add.in marg.fig. † Quartus. Quem male infamant, &c. del.tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Augustis. Dixi in consue. &c. del. tota.
pag.217.add.in marg.fig.† Vnus est sol etc. ibi, dixi in consue. &c. del. vsque in fi.
pag.ea.add.in mar.nu.2. Adde. hic, an Reges Fràciæ etc. in fi. ibi, dixi in cōs.etc. del. vsq; in fi.

pag.218.col.2.add.in mar.fig.† Quidam Hispanus. expungatur tota.
pag.220.add.in marg. fig.† Falsa superscriptio, &c. del. tota.
pag.221.add.in marg.fig.† Ludouicus. Huius capituli, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg. fig.† Ottonis. Vere palea &c.& sequitur in pag.222. del. tota.
pag.224.add.in marg.fig.† Ordinari. Olim hæc, &c. deleatur tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Imò vt habet veritas, &c. deleatur tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Apostolica. Idest eorum, &c. del.tota.
pag.229.add.in mar.fig.† Dicens, est pars subditiciæ, &c. del. tota.
pag.230.add.in marg.fig.† Aliàs Dei, del. hæc duo verba. vbi videtur respuere traditiones.
pag.231.add.in mar.fig.† Legitur. imò non legitur, &c. del. tota.
pag.ead.add.in mar.fig.† Et secundum Erasmum in &c. deleatur tota.
pag.233.add.in marg.nu.3. Hoc cap. non obstat, quia &c. del. tota.
pag.234.add.in marg.fig.† Caue, quia tex.ipsius Concilij, &c. deleatur tota.
pag.236.col.2.add.in mar.fig.† Altera versio, del.tota.
pag.237.add.in marg.fig.† Acquiri. Dic &c. ibi, vbi super gl. &c. del. vsque in fi.
pag.253.add.in marg. fig.† Ecclesiæ quia tunc, &c. deleatur tota.
pag.254.add.in marg.fig.† Papam scilicet primum, qui &c. deleatur tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Permittimus sic &c. deleatur tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Iudicium. Idest Imperatoris, &c. del. tota.
pag.255.add.in marg.fig.† Nicolaus, scilicet secundus, &c. del.tota.
pag.258.add.in marg.fig.† Dic hæc verior. vide quæ, &c. del.tota.
pag.270.add.in marg. pro summario: Sacerdotem olim &c. del.
pag.284.add.in marg.fig.† Spirituales idest, ibi soli, &c. del. tota cum proxima additione marginali eiusdem Molinęi.
pag.285.add.in marg. fig.† Tuam, idest, &c. ibi in parenthesi, loco illius verbi [citaui] dicas [citato] & in fine ibi. Hæc pulchra verba male &c. del. vsque in fi.
pag.295.col.1.add.in marg.fig.† Sed in epistola Clementis, del. tota.
pag.308.add.in marg.fig.† prędicent. Hieron. non vult &c. del. tota.
pag.310.add.in marg.fig.† Simplicius sub cuius, &c. del. tota.
pag.313.add.in marg.fig.† Franc. Duare.lib.1.de &c.del. tota.
pag.314.add.in marg.fig.† Scripturis. Falsum nisi &c. del. tota.
pag.316.add.in marg. † Constantinus circa &c. vel Hæ paleæ &c. del.tota.
pag.318.add. in marg. fig.† Ostenditur. Imò &c. del. tota.
pag.320.add.in marg.fig.† Suprà dist.79.c.Si duo &c. ibi, Vide quæ dixi &c.del.vsq; in fi.
pag.ead.add in marg.fig.† profutura. Grat. verba, &c. del. tota.
pag.322.add.in marg. fig.† Imò Apostoli nunquam, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Sedis, scilicet cuiuscunque &c.
pag.ead.add.in marg.fig.† Pelagius, scilicet secundus &c. del.tota.
pag.ead.add.in marg. fig.† Reprobando Synodum Ioan. &c. deleatur tota.
pag.323. add.in marg. fig.† Ecce tex. huius cap. &c. del.
pag.ead.add.in marg.fig.† Papam consule, &c. deleatur tota.
pag.327. add. in marg.fig.† Sacrum tex. Concilij actione &c. del. tota.
pag.330. In marg.summarium; Res sacræ deleatur.
pag.ead.in marg. summarium: Pecunia pro spiritualibus &c. del.
pag.ead.col.2.add.in marg. num.2. deleantur verba, dixi in tract. c.3.
pag.331. col.1.add. in marg. num.1. deleatur tota.
pag.332.add. col.1.add. in marg. fig. † del. tota.
pag.339.add.in marg. pro summario, Presbyter pauper &c. del.
pag.343. add. in marg. pro summario; Baptismus, ficte &c. del.
pag.354.col.2.add.in marg.num.1. Deleantur verba, sed præstabat dicere &c. vsque in fin.
pag.361.add.in marg.fig.† Populis. Ergo etiam fęminis &c. del. tota.
pag.362.add. in marg.fig.† Adde, quòd hoc verbum &c. del. tota.

pag.

pag.363.add.in marg.pro summario. Hæreticus ligare, &c. del.
pag.369.add.in marg. Pretium in coniugio, &c. del.
pag.ead.add.in marg.nu.4. Tremisse. Vide quæ dixi, &c. del. tota.
pag.370.col.2.add.in marg.num.3. Ambrosij falsum, del. tota.
pag.385.add.in mar.fig.† Idem Host.in Sũma &c.ibi, sed Io. Gerson tract.&c.del.vsq; in fi.
pag.390.add.in marg.pro summario. Consecratio Altaris &c. del.
pag.400.add.in marg.fig.† Idest, vt in ordine laicorum &c. deleatur tota.
pag.401.add.in marg.nu.1. Infamiam. hoc verum &c. del.
pag.406.add.in marg. nu.1. Hanc glo.dicit &c. ibi, sed eam reprobat &c. del.vsque in fi.
pag.418.add.in marg.fig.† Scilicet Caroli &c. del.tota.
pag.419.add.in marg. pro summario; paupertas repellit del.
pag.421.add.in marg.nu.3. Laico. Idem Pau.&c.ibi, sed frustra de hoc del. vsque in fi.
pag.425.add.in marg. nu.3. Secus. Imò &c. del. tota.
pag.431.add.in marg.fig.† Idest Episcopis & hoc c.cum seq.&c.del.tota.
pag.434.add.in marg. num.1. Cócilio.gl.falsa, &c. del. tota.
pag.ead.col.2.add. in marg. nu.3.del.verba, dixi in Consuet.30.c.m.
pag.439.add. in marg.num.1. Instinctu. Non est, &c. del.
pag.ead.add.in marg.fig. † Concilium non solum &c. del.
pag.ead.add.in marg.fig.† Imò non facienda, &c. del. tota.
pag.440.add.in marg. pro summario, quæ ait; Testes duo contra, del. tota.
pag.ead.add.in marg.nu.2. Duo. Idem Pan.c.at si clerici, &c. del. tota.
pag.442.add.in marg. fig.† Idest, Episcoporum, &c. del. tota.
pag.443.add.in marg.fig.† Ergo initio &c. del. tota.
pag.445.add.in marg.num.4. Cassatur. dixi ad Phil.&c. deleatur tota.
pag.448.add.in marg.nu.1. Credo. dixi in Consuet. &c. del. tota.
pag.465.add.in marg. num.2. Potest, hoc verum, &c. del.
pag.469.add.in marg.fig.† Idest, opus vocationis, &c. del.
pag.471. add. in marg.fig.† Imò de ipso officio &c. deleatur tota.
pag.ead.add.in marg.num.1. Cardinalis imò quia &c. del. tota.
pag.472.add.in marg.fig.† In sermone subdititio, &c. del. tota.
pag.474.add.in marg.fig.† Hic Leo quartus, &c. del. tota.
pag.478.add.in marg. num.3. Bono Gul. &c. del.
pag.479. add. in marg.fig. † Hoc enim noui &c. deleatur.
pag.483.add.in marg.fig.† Vide Alexan.conf.6.&c. ibi, vbi dixi & ad Phil. Dec. conf.57. del. hæc verba.
pag.492.add.in marg.fig.† Philip.Dec.&c. ibi [vbi dixi] del. hæc verba.
pag.500.add.in marg.num.3. Vile. imò ad magnum, &c. del. tota.
pag.505.add.in marg. pro Summario: Orationes malorum del.
pag.522.col.1.add.in marg.fig.† Infinita sunt &c. del. tota.
pag.529.add.in marg.nu.1.Credo. Idem Ioan.&c. ibi, Dixi in conf.2.in causa, &c. deleatur vsque in finem.
pag.531.add.in marg.fig.† inf.23.q.4.nimium.Pan.&c. ibi, dixi in tract.&c. del. vsq; in fi.
pag.533.add.in marg.num.4. Instruit. Imò omnis, &c. deleatur tota.
pag.536.add.in marg.fig.† At qui tempore, &c. deleatur tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Imò contrarium docebat, &c. deleatur tota.
pag.550.add.in marg.num.1. Dicit H, hoc esse falsum, quia &c.del. tota.
pag.570.add.in marg.num.2. Fœmina, quę tamen virum &c. del. tota.
pag.574.col.2.add.in marg.num.2. del. tota.
pag.575.add.in marg.fig.† Quorsum ergo &c. del. tota.
pag.582.add.in marg. fig. † Hic habes tex. &c. deleatur tota.
pag.585.add.in marg.num.3. Bedæ, vsque ibi &c. del. tota.
pag.586.add.in marg.num.1. Testem. & sic non &c. deleatur tota.

pag.

pag.ead.add.in marg.nu.2. Ad hoc 8.quæst.3.talia.sed &c.del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Vide infra 14.q.1. Quodcunque.vbi &c. del.tota.
pag.592.add.in marg.nu.1. Ecclesia,cui veteres, &c. del.tota.
pag.ead.col.2.add.in marg.nu.3.del,vt dixi in tract.etc.vsque in finem.
pag.598.add.in marg.fig.† Omnes libri quos etc. del.tota.
pag.600.add.in marg. nu.2. Seruientibus, hoc falsum, &c. del.
pag.ead.add.in marg.num.3. Vxores. tamen Fel. etc. del. tota.
pag.609.col.1.add.in marg. fig. † deleatur tota.
pag.615.add.in marg.num.1. Benedicendi. Hæc gl.etc. del.tota.
pag.618.add.in mar.fig.† Sic Amos ca.5. etc. ibi, quia tempus etc. del.
pag.622.add.in marg.nu.2.Deum,idest interius, sed &c. del.tota.
pag.623.add.in marg.fig.† Imò est Origenes, etc. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Et merito, quia &c. del. tota.
pag.627.add.in marg.fig.† Imo à solo Ambrosio, &c. del. tota.
pag.637.add.in marg.fig.† Scilicet Franciæ Orientalis, etc. del.
pag.642.add.in mar.fig.† Sermone 4.ad fratres etc.ibi, sed illi sermones &c. del. vsq; in fi.
pag.645.add.in marg.fig.† Et sic Episcopi totum,&c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Scilicet, de quo, &c. del. tota.
pag. 647.add. in marg.fig.† Scilicet,cap.ex his,&c. ibi, sed sunt illi Canones,&c. deleatur vsque in finem.
pag.650.add.in marg.fig.† Hunc tex. extollit, etc. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Epist. 53. seu cap.77. lib.4. &c. ibi, Sed vel illæ epist. sunt &c. del. vsque in finem.
pag.652.add.in marg.nu.4. Dicas hanc &c.ibi, Sed falsum est quia &c. del. in fi.
pag.653.add.in marg.nu.1. Quod videtur idem Fel.etc. ibi, sed falsum est vt dixi, &c. del. vsque in finem.
pag.660.add.in marg. num.2. Obligare: ita practicatur, &c. del. tota.
pag.661.add.in marg.nu.2. Tenetur. imo ipso iure, &c. del. tota.
pag.663.add.in marg. num.3. Tenere. Quod est, &c. ibi, & ita sæpè defendi &c. deleatur vsque in finem.
pag.671.add.in marg.nu.1. Si totas. Sed d.lex numquam, &c. deleatur.
pag.672. add. in mar. nu.1. Alijs stulta gl.quia tex.&c. del. tota.
pag.675.add.in marg.nu.2. Condemnatus scilicet per Innoc.ij. &c. del. tota.
pag.677.add.in marg.fig.† Satis apparet reos &c.Sed illi sermones sunt &c.del.vsque in fi.
pag.683.col.1.add.in marg.nu.1.Perlatum quod &c. del.vsque in fi.
pag.684.add.in marg. num.1. Ecclesiast. imo &c. ibi, vt dixi in tract. de vsur. &c. deleatur vsque in finem.
pag.686.add.in marg.fig.† Non primus, sed tertius, deleatur tota.
pag.687.add. in marg. fig.† Col.j. Tomo 3. ibi, sed Eras. censet omnino, &c. deleatur vsque in finem.
pag.688.add.in marg. nu.1. & nu.2. del. totæ.
pag.689.col. 1.add.in marg.nu.1. Consequentia adde, &c. del. tota.
pag.690.add.in marg.fig.† O bis stultos, &c. deleatur tota.
pag.691.add.in marg.nu.2. Consilij, dicendum, vt dixi &c. del. tota.
pag.693.add.in marg.nu.2. Vendere, prout etc.ibi, Vide quæ dixi, del.vsque in fi.
pag.ead.add.in marg. num.5. istam sententiam tenet,&c. ibi, Dixi in tract.vsur.etc. deleatur vsque in finem.
pag.695.add.in marg.fig.† idest tantundem etc.ibi, dixi in tract.etc.del.vsque in fi.
pag.ead.add.in marg. fig.† to.4.de Tobia c.15.ibi, sed Eras.censet librum illum, etc. deleatur vsque in finem.
pag.700.add.in marg.fig.† Fatua superstitio glo. &c. deleatur tota.
pag.702.add.in marg.fig.† Et sic fatetur August. &c. deleatur tota.

pag.

pag.703.add.in mar.fig.† Audacius definit &c. del. tota.
pag.704.add.in mar.fig.† Non dicit Aug. &c. del. tota.
pag.713.add.in mar.fig.† Huius nominis primi &c. del. tota.
pag.714.add.in mar.fig.† Verba sunt Gratiani, del. tota.
pag.ead.in mar.fig.† Viden. vt exemplaria, &c. del. tota.
pag.715.add.in mar.fig.† Filium Martelli &c. del. tota.
pag.ead.add.in mar.fig.† Vt in consequentiam, &c. del. tota.
pag.ead.add.in mar.fig.† Idest Imperatoribus, &c. del. tota.
pag.ead.add.in mar.nu.1. B. Quicquid dicat iste, &c. deleatur tota.
pag.718.add.in marg. nu. 1. Perdit. hoc, &c. ibi, gl. prag. deleatur vsque in fi.
pag.724.add.in marg. fig.† Et sic etiam post, &c. deleatur tota.
pag.729.add. in marg.fig.† Quod sequitur non est, &c. deleatur tota.
pag.731.add.in marg.num.1. Cardinalis. imo nondum, &c. deleatur tota.
pag.735.add.in marg.fig.† Hæc videtur prima, &c. deleatur tota.
pag.ead.add.in marg.nu.1. Deponendum falsum, &c. deleatur tota.
pag.736.add.in marg.num.2. Scilicet honestis, &c. deleatur tota.
pag.737.add.in marg.fig.† Ita quantes Imperiales, &c. deleatur tota.
pag.738.add.in marg.fig.† Imo Episcopo Catenen &c. del. tota.
pag.740.add.in marg.fig.† Sermo 119. de Tempore, &c. del. tota.
pag.744.add.in marg fig.† Aduerte quod hic præposteratur, ibi, quod melius dixi &c. del. vsque in finem.
pag.748.add.in marg.fig.† Imò est Canon &c. del. tota.
pag.749.add.in marg.fig.† 9.cap.8.& istud &c. del. tota.
pag.751.add.in marg.fig.† Stulta argumentatio &c. del. tota.
pag.753.add.in marg.nu.3. Aliàs non idem &c. ibi, 3. sed contrarium tenet &c. del.
pag.763.add.in marg.fig.† Istud ca. cum seq. &c. del. tota.
pag.764.add.in marg.fig.† Scilicet secundus, qui &c. del. tota.
pag.766.add.in marg. nu. 1. Temporale, dixi &c. del. tota.
pag.768.add.in marg.fig.† Scilicet ipso iure &c. ibi, vt nouè declaraui &c. del. vsque in fi.
pag.770.add.in marg.fig.† Cap.23. & est ex Const. &c. ibi, vt dixi in præfat. ad Henr. &c. del. vsque in finem.
pag.772.add.in marg.fig.† Epist.70. Sed sunt &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg. nu. 5. Vxorem. Vos iuuenes &c. del. tota.
pag.773.col.2.add.in mar.fig.† Et loquitur Ambrosius, del. vsque in fin.
pag.782.add.in marg.fig.† Rursus hoc Concilio, &c. del. tota.
pag.783.add.in marg. nu.3. Legitimam hanc limitationem, &c. ibi dixi in tract. &c. del. vsque in finem.
pag.ead.add.in marg.fig.† Vt dixi supra c. &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Imo etiam iure, &c. del. tota.
pag.790.add.in marg.fig.† Epist.48. ad Entemium. ibi, Sed contra præcedentia, & sequentia, &c. del. vsque in fin.
pag.ead.add.in marg.fig.† Male reprobat, &c. del. tota.
pag.794.add.in marg.fig.† Ergo quàm aperto, &c. del tota.
pag.801.add.in marg.fig.† Parentibus huiusmodi puellas, &c. del.
pag.803.add.in marg.nu.3. Carnali, hanc gl. sequitur, &c. del.
pag.ead.add.in marg.fig.† Imo etiam iure poli. &c. del. tota.
pag.804.add.in marg.fig.† Hunc textum male dicit, &c. del. tota.
pag.806.add.in marg.nu.2. Creuit, sed cum vnicum, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Imo è contra prior, &c. del. tota.
pag.807.add.in marg.fig.† Epist.13. &c. ibi, Et sic vides, quòd, &c. del. vsque in fi.
pag.ead.add.in mar.fig.† Ergo in verum &c. ibi, sed fictio vocis, &c. del. vsque in fi.
pag.ead.add.in marg.fig.† Non enim hanc vltimam, &c. del. tota.

pag.

pag.809.add.in marg.fig.† Conductitijs, quos vocant, &c. del.
pag.810.add.in marg.fig.† 9.lib. r. Erasm.in præfatione,&c. del.
pag.ead.add.in marg.nu.1. Delicijs, sed vt patet,&c.ibi,vt dixi,del.hæc verba.
pag.811.add.in mar.nu... fig.† Quod etiam Lud.Pius,&c. del.tota
pag.813.add.in marg.fig.† Patrocinijs, intellige, &c. del. tota.
pag.814.add.in marg.fig.† Græca dictio enim, &c. del. tota.
pag.817.add.in marg.fig.† Iacob. sic loco Sochot,&c.verbum (restitui) dicat (restituatur.)
pag.818.add.in marg.nu.1. Dic vt no. 33.q.2.&c. del. tota.
pag.822.add.in marg.nu.3. Prædixit, imo verò, &c. del. tota.
pag.824.add.in marg.fig.† Permittebantur, melius,&c.del.tota.
pag.825.add.in marg.fig.† in commentarijs ad Gal.c.2.&c. del.
pag.826.add.in marg.fig.† Tamen Alphonf.Tostatus,&c. deleatur.
pag.831.add.in marg.fig.† Stabile nota quod hic, &c. del. tota.
pag.834.col.2.add.in marg.fig.† Homicidam. Idem vult, &c. tota del.
pag.838.col.1.add.in.mar.fig.† Imo Oberti,&c. tota del.
pag.839.add.in mar. nu.1. Ista fuit sententia,&c. del. tota.
pag.841.add.in mar.fig.† Imo stylus est Orig.&c. del.tota.
pag.843.add.in mar.fig.† Vide Guliel. Occam, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Imò vniuersis, &c. deleatur tota.
pag.854.add.in mar.fig.† Obtineantur, caue, quia, &c. del. tota.
pag.855.add.in mar.fig.† Bona optima, & veriss.&c. del.tota.
pag.856.add.in marg.fig.† In vet.cod. deest vox, &c. vbi ait, inueni sic reliqui, dicatur in tertia persona (inuenitur sic relinquatur.)
pag.ead.add.in marg.fig.† Dixi in Conf. Parif. &c. deleatur tota.
pag.858.add.in marg.nu.1. Nam solus &c. deleatur tota.
pag.861.add.in mar. num.1. Ochosia qui fuit &c. vbi ait, Vide Occan dial. &c. deleatur vsque in finem.
pag.864.add.in marg.nu.1. Contra imo potius,&c. del. tota.
pag.867.add.in marg.fig.† Semper spectandum ibi,&c. vt dixi,&c.del.vsque in fi.
pag.ead.add.in marg.fig.† Vt contra Anabaptistas,&c. ibi, dixi in tract.&c. del.vsque in fi.
pag.870.add.in marg.fig.† Et sic adhuc post annum,&c. del.tota.
pag.873.add.in marg.pro summario. Clerici, &c. del.
pag.ead.add.in marg.fig.† Quam quia Episcopis suis, &c. del.
pag.878.add.in marg.nu.1. Inclusiuè, sed hoc est,&c. del. tota.
pag.880.add.in marg.fig.† Non ergo ob id extra,&c. deleatur tota.
pag.882.add.in marg.fig.† lib.2.contra,&c. ibi, Vide Gul, Occam † del.vsque in fi.
pag.886.add.in marg.fig.† Epist.50.to.2.ibi, Sed has epist.Eras,&c. del. vsque in fi.
pag.890.add.in marg.nu.2.Cap.dic, quod loquitur, &c. del. tota.
pag.891.add.in marg.fig.† Hoc in statu huius, &c. del. tota.
pag.895.add.in marg.fig.† Quam historiam refert Plat, &c. deleatur.
pag.898.add. in marg. fig.† Et Auxentium impium, &c. del.tota.
pag.ead.add.in marg. fine fig. Ego Car.Mol. ex to.3. &c. deleatur.
pag.901.add.in marg.fig.† Quam edidit Car.&c.ibi, vt adscripsi,&c. del. vsque in fi.
pag.905.add.in marg.fig.† Et ideo refert Gul.Occam, &c. deleatur.
pag.ead.add.in marg. num.6. Minor. Idem Thom. &c. ibi, in fine, vbi dixi, &c. deleantur hæc verba.
pag.908.add in marg.fig.† Illius ergo nominis, &c. del. tota.
pag.911.add.in mar.nu.1. Ordinem, id est functionem,&c. del.tota.
pag.913.add.in mar.fig.† Merito in exemplum, &c. del.
pag.915.add.in mar.fig.† Nota ergo quod tunc, &c. del.
pag.928.add.in mar.fig.† Imo magno, &c. deleatur.
pag.929.add.in mar.fig.† In nouel. & sic dudum post, &c. deleatur.

pag.930.add.in mar.fig.† Maximiano præsumptori, &c. deleatur.
pag.935.add.in mar.fig.† Quæ omnia cum conueniunt, &c. del.
pag.ead.add.in marg.fig.† Guliel. Occam. in dialo. del. hæccitatio.
pag.936.add.in mar.fig.† Guliel.Occam dialog. &c. del. tota.
pag.939.add.in mar.fig.† Isti Auguſt.&c. ibi, vide Gul.Occam, &c.del. vſque in fin.
pag.940.add.in mar.fig.† De ciuit.Dei,&c. ibi, vide Gul. Occam,&c. del.vſque in fi.
pag.942.add.in mar.nu. 1. Dicas quòd, &c. ibi. Non fuit ſacer, &c. del.
pag.ead.add.in mar.fig.† c.Sunt quidam, &c. del. tota.
pag.ead.add.in mar.nu.2.Eccl.c.26. Non eſt,&c. del.tota.
pag.ead.add.in marg. fig.† c. Ghildeberto Franc. regi, &c. ibi, dixi in tract. &c. deleatur vſque in finem.
pag.946 add.in marg. nu.1. Mentionem. dixi,&c. del.tota.
pag.947.add.in marg.fig.† Ideſt, iuſtitiæ, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Epiſtola 39. ſeu c.39.lib.2. gratiarum, &c. ibi, nec alia Eccleſiæ, &c. del. vſque in fin.
pag.ead.add.in marg.fig.† Epiſt.115. lib.7.Quem, &c.del.
pag.ead.add.in marg fig.† Iſta parenthefis,&c. del. tota, & ſequitur in pa.948.
pag.951.add.in marg.fig.† Quos fines, &c. del. tota.
pag.969.add.in marg.fig.† Homil.43.ad c.&c.ibi, Sed aduerte, &c. del. vſque in fi.
pag.971.add.in marg.num.1. Modis,anno 1550.&c. del.tota.
pag.ead.add.in marg. nu.3. Quidam dicunt, quòd ſic, &c. del.
pag.983.add.in marg.num.4. Operatum ſtulta, &c. del.tota.
pag.987.add.in marg.fig.† Non eſt, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg. pro ſummario. Maria, &c. del.
pag.988.add.in marg.fig.† Homil.16. &c. del. tota.
pag.991.add.in marg.nu.2. Demum, imo, &c. del. tota.
pag.992.add.in marg. num.1. Licuit imo, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Lex dura, quam, &c. deleatur tota.
pag.995.add.in marg.fig.† Epiſtola 20. lib.6. ad Fort. & ibi, vbi loquitur de ſimpliciter, &c. del. vſque in finem.
pag.1015.add.in marg. nu.1. Natura. imo ex, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Sed tamen verior, &c. del. tota.
pag.1032. add.in mar. pro ſummario Matrimonium contraho, &c. del. tota.
pag.1036.add.in marg.pro ſummario peccata quædam, &c. del. tota.
pag.1037.add.in marg.pro ſummario. Matrimonium, del. tota.
pag.1049.add.in marg. fig.† Sed quorſum, &c.deleatur tota.
pag.1054.add.in mar.num. 1. Sic arguit, &c. ibi, Ego verò, &c. del.
pag.1059.add.in marg.nu.2. Viliorem, & bene, &c. deleatur tota.
pag.1067.add.in marg. fig.† add. quòd vxoratus,&c. deleatur tota.
pag.1071.add.in marg.fig.† Sed quòd poſſit, &c. deleatur tota.
pag.1073.add.in marg.nu.1. Iſti, & præcedentes non, &c. del.
pag.1075.add.in marg.fig.† Quibus non caruit, &c. deleatur tota.
pag.1084.add.in marg.fig.† Ad hoc vide Guliel. &c. deleatur.
pag.1091.add.in marg.nu.4. Et bene, & ſic, &c. deleatur tota.
pag.1093.add.in marg.num.2. Ideſt in malis vbi, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg. pro ſummario, quæ ait: Peccata quæ ſola,&c.del.tota.
pag.1101.add.in marg.nu.4. Nam ſunt medici, &c. del.
pag.1106.add.in marg.nu. 1.† Dic clarius, quòd hic dicit litera, &c. del.
pag.1107.add.in marg.nu.1. Vnde ſacerdos, &c. deleatur.
pag.1108.add.in marg.fig.† Cap. 3. lib.1. de pœnitentia. ibi, Sed cauendum eſt, &c. del. vſque in finem.
pag.1119.add.in mar.num.1. Pœniteat, ſed &c. deleatur tota.

pag.

pag.1125. add.in marg. num. 2. Imo non se, &c. deleatur tota.
pag.1126. col.2. add. in marg.num.1. deleatur tota.
pag.1128.add.in marg.fig.† Cap.10. de vera, & falsa. ibi, Vide eiusdem stylum, &c. deleatur vsque in finem.
pag.1130. add. in marg. fig. † Igitur 1150. tempore Gratiani, &c. del.
pag.1131.add. in marg. num.1. Semper imo vsque ad &c. del. tota.
pag.1151.add.in marg.num.1. Idest, quæ sunt de genere, &c. ibi, Non autem vera, &c. del. vsque in finem.
pag.1152. add. in marg. nu. 2. Potest dici, quòd ex de ordin. &c. del.
pag.1154.add.in marg.fig.† Idem Bal.conf.326.&c.ibi,tetigi,in reg.&c. del.vsque in fin.
pag.1159.add.in marg.fig.† Non quòd vera, &c. del. tota.
pag.1162.add.in marg.pro summario. Peccatum originale, &c. del. tota.
pag.1183.add.in marg.fig.† Ioan.14.c.ibi Sic stella à stella,&c.del.vsque in fi.
pag.1189.add.in marg.fig.† De vera & falsa, &c. ibi, sed liber suppositititius, &c. deleatur vsque in finem.
pag.ead.add.in marg. pro summario, Confessionem ex, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg. pro summario. Auctoritas Iacobi. del. totum.
pag.ead.add.in marg.nu.2. Pan.in c.Omnis vtriusque sexus, de pœn.& rem.&c. del.tota.
pag.1195.add.in mar.nu.1. Quod de singulis circunstantijs fit,&c.ibi, Credo quòd &c. deleatur vsque in fi.
pag.ead.add.in marg.pro summario. Confessor quandoque, &c. del. totum.
pag.1196.add.in marg.fig.† Ibidem, Purgatorium, &c. del.
pag.1210.add.in marg.fig.† Qui est liber, &c. del.
pag.1214.add.in marg.fig.† Non potest esse primus, &c. del.
pag.1217.add.in marg.fig.† Et male. nisi dicas, &c. del. tota.
pag.1218.add.in marg.fig.† Hanc & seq.quæst.&c. del. tota.
pag.1234.add.in marg.fig.† Mala ratio, quia ibi, certæ tantum &c. del.
pag.1239.add.in marg.fig.† Hoc hyperbolicum, &c. del. tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Non est dubium quòd sic in tota &c. del.
pag.1240.add.in marg.fig.† Imò nullo modo, &c. deleatur tota.
pag.1243.add. in marg.fig.† Sed hæc dicta Grat. &c. del. tota.
pag.1244.add.in mar.sine fig. Nor.est, quòd Sacramentorum,&c. vel delenda,vel supplenda,quia consultò tacet duo sacramenta,nempè,sacrum ordinem,& matrimonium.
pag.ead.add.in marg.fig.† pro figura, &c. deleantur.
pag.1260.add.pro summario. quę ait Nomina aliquorum, &c. del.
pag.1265.add.in marg.fig.† Falsum summarium, quia &c. del.
pag.1266.add.in mar.fig.† In constit. Caroli magni,&c. del.
pag.1269.add.in mar.fig.† Hic habes quę sit, &c. del.
pag.1271.add.in mar. nu.1. Communior opinio est, &c. del. tota.
pag.1276.add.in marg.fig.† Et sic necesse est illud &c. deleatur tota.
pag.ead.add.in marg.fig.† Idem Vigilius Triden. &c. deleatur.
pag.1277. Summarium in marg. quòd ait, Christi persona, &c. deleatur.
pag.1280.add.in marg.fig.† Lib.4.cap.4.to.4.ibi,sed multum discrepat tex.ille ab illo etc. deleatur vsque in fi.
pag.1282.col.2.add.in mar. fig. † Ad hoc tex. del. tota.
pag.1283.add.in marg.fig.† Lib.4.cap.4. cum seq.&c. ibi, Sed alio modo hoc, &c. deleatur vsque in finem.
pag.1293.add.in marg.fig.† Apud Ambrosium non est &c. del.
pag.1295.add.in marg. num.4. Istud dictum gl. &c. del. tota.
pag.1299.add.in marg.fig.† Imo doctor, &c. del.
pag.1302.add.in marg.nu.2. In hoc casu, scilicet quando indignè, &c. deleatur.
pag.ead.add.in marg.fig.† Sed vt inquit gl. cap. Dilectis, &c. del.

pag. 1303. add. in marg. fig. † De fide c. 26. etc. ibi, Sed aduertendum, &c. del. vſque in fi.
pag. 1305 add. in marg. fig. † Gratia Dei, etc. deleatur tota.
pag. 1308. add. in marg. pro ſummario. Miniſtri, etc. deleatur.
pag. 1312. add. in marg. fig. † Euictione, ſcilicet, etc. ibi, vt clarè docui, &c. del. vſque in fi.
pag. 1313. add. in marg. fig. † Contra enim tenet, &c. deleatur tota.
pag. 1319. add. in marg. fig. † Sed iam dudum ibi, &c. deleatur tota.
pag. 1322. add. in marg. fig † Non eſt Auguſtini, etc. deleatur tota.
pag. ead. in marg. fig. † Sanctorum non valet, etc. deleatur.
pag ead. add. in marg. fig. † In tex. in ſanctam error eſt, &c. del. vſque in finem.
pag. 1325. add. in marg. num 2. Simplam, ideſt vnicam, &c. deleatur.
pag. 1330. add. in marg. fig. † Hoc falſum, etc. deleatur tota.
pag. 1331. add. in marg. fig. † Ideſt inter, &c. deleatur tota.
pag. 1339. add. in marg. fig. † Et illa eſt peccatum, &c. deleatur tota.

IN DECRETALIBVS.

Pagina prima additio in marg. fig. † Sed non, &c. deleatur tota.
pag. ead. num. 5. Saluabuntur, &c. deleatur tota.
pag. 2. num. 3. adde quæ &c. deleatur tota.
pag. 4. num. 1. Magiſtraliter, &c. deleatur tota.
pag. ead. num. 3. Bolus, imò, &c. deleatur tota.
pag. 9. fig. † Aliàs dogma habent, &c. deleatur tota.
pag. 12. col. 2. add. in marg. num. 5. In feudum, &c. deleatur.
pag. 13. num. 1. Papæ, deleatur tota.
pag. 16. fig. † Scilicet Romæ, &c. deleatur tota.
pag. 17. fig. † Hunc tex. etc. ibi, vide in Conſue. &c. deleatur vſque in finem.
pag. 18. num. 4. Etiam falſum, etc. deleatur tota.
pag. 20. col. 2. add. in marg. nu. 5. excommunic. vt dixi in cap. eodem, etc. vſque in fin. del.
pag. 21. num. 1. Clerico, imo impetranti, &c. deleatur tota.
pag. 28. num 5. Liberalem dando, deleatur tota.
pag. ead. col. 2. add. in marg. num. 1. Imo dic, etc. in fi. Vbi dixi, deleatur.
pag. 32. nu. 3. Guido Papæ, etc. vbi dicit Quod intelligo ego, dicatur. Quod intelligi debet.
pag. 44. num. 11. Pactum imo non, &c. vbi dicit; ſummi inſtitoris, del. hæc duo verba.
pag. 45. num. 1. Caſus hic eſt, etc. ibi, Cæterum ante 25. annos, &c. del. vſque in finem.
pag. ead. num. 2. Similem in hoc, &c. deleatur tota.
pag. 47 num. 1. Curia hæc eſt, &c. deleatur tota.
pag. ead. fig. † Et hoc in diſp. &c. ibi, Clarum eſt, etc. del. vſque in finem.
pag. 49. num. 1. Subintelligitur, &c. ibi. Et practicatur, etc. deleatur vſque in finem.
pag. 52. num. 1. Oriundus, &c. ibi, in fine, vbi dixi, del. hæc verba.
pag. 54. fig. † Tempore Balduini, &c. deleatur tota.
pag. 55. fig. † Merum præſtigium, etc. deleatur tota.
pag. 56. num. 3. Hanc glo. &c. del. ibi, vbi dixi, etc. vſque in finem.
pag. 61. fig. † Latam contra, &c. ibi dixi in &c. del. vſque in finem.
pag. 63. num. 2. Ioan. dicit idem. Goffr. etc. deleatur tota.
pag. ead. num. 3. Vt quod ſcriptum eſt, &c. deleatur tota.
pag. 69. num. 1. Apos enim dicitur, &c. deleatur tota.
pag. ead. num. 2. Onus idem, &c. del. in fine, vbi tetigi, vel dixi, &c.
pag. ead. num. 4. Iuratur, tangitur, &c. deleatur tota.
pag. 70. fig. † Tamen contrarium, &c. deleatur tota.
pag. ead. num. 1. Veſtis non extimæ, etc. deleatur tota.
pag. 78. nu. 1. Simoniacū Io. And. del. verba, vbi tetigi, in impreſs. Lugd. eſt 1553. & 1559.
pag. 79. En cū Eccleſiarum, etc. del. tota, & hæc additio eſt in impreſſis Lugd. 1553. & 1559.
pag. 82. num. 2. Sequens. Sed illud, &c. deleatur tota.

pag.103. Additio inserta in glo. quę incipit; Vt hæc decretalis, etc. & finit; post deponitur, deleatur tota.
pag.ead.colum.1.add.in marg.nume.1. Hodie imo connumeratur, &c. vt dixi super textu, c. m. deleatur.
pag.104.fig.† Sic vocat Othonem, &c. deleatur tota.
pag.ead.add. inserta in glo. quæ incipit. Hanc glossam sequitur, etc. & finit electus fuit. deleatur tota.
pag.ead.num.1. Ecclesia, sed ergo, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Extra tamen, etc. deleatur tota.
pag.ead.fig. † Scilicet Phil. Ducem, &c. deleatur tota.
pag.105. Scilicet Innoc.ij. deleatur tota.
pag.109.fig.† Tempore quo, etc. deleatur tota.
pag.134. Postilla in marg. quæ dicit Papa, &c. deleatur tota.
pag.140.num.4. Tenet. idem, &c. deleatur tota.
pag.ead.col.1.add. in marg.† Etiam causa, etc. ibi, hanc quæstionem vsque in finem del.
pag.141.num.1. Non tenea. etc. ibi, Ego, &c. del. vsque in finem.
pag.146.num.2. Verba quæ hæc glossa, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Caret. hæc est, &c. deleatur tota.
pag.152.fig.† Quia ergo, etc. deleantur in fine hæc verba, vbi tetigi.
pag.153.num.3. Se ipso. expone, &c. deleatur tota.
pag.158.num.1. Pluribus. Non seruatur, etc. deleatur tota.
pag.163.num.2. Ordo. imo solus, &c. deleatur illud verbum [solus.]
pag.164.num.2. Commendatam, &c. ibi, vt dixi, &c. del. vsque in finem.
pag.165.num.1. Perfectus. non erat, &c. deleatur tota.
pag.169.fig.† 38. distin. per totum, & est, &c. deleatur tota.
pag.170.num.2. Græcos, & sic Ecclesia, &c. deleatur tota.
pag.178.num.3. Licuit, sed contrarium, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.5. Tutius. idem Anton. etc. deleatur tota.
pag.182. fig. † Et quòd consuetudo loci, &c. deleatur tota.
pag.191.fig.† Barbarismus est, &c. tota deleatur.
pag.193.num.1. Illius. hoc verum, &c. deleatur tota.
pag.213.num.1. Tertiam, &c. quando dicit, vbi tetigi, deleantur hæc duo verba.
pag.220.fig. † Doctores valde, &c. deleatur tota.
pag.223.fig. † Et sic Papa non solum, etc. deleatur tota.
pag.226.fig.† Circa ann.1200. etc. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Hostien. contra, &c. del. in fine, dixi ad Alexand. &c.
pag.229.num.2. Vsurarum. imo hæc, &c. deleatur tota.
pag.231.num.4. Protestatione. idem Pan. &c. del. illa verba, vbi tetigi, &c. vsque in fin.
pag.ead.num.6. Fridericum, scilicet secundum, &c. deleatur tota.
pag.234.num.1. Actionis. imo, etc. ibi, Cur autem, &c. vsque in finem deleatur.
pag.240.num.2. Ecclesiæ absolutè, &c. deleatur tota.
pag.244.num.1. Priuandus. Panor. &c. deleatur tota.
pag.ead.fig.† Hæc origo custodiarum, &c. deleatur tota.
pag.247.num.5. Ergo in suprascriptione, &c. deleatur tota.
pag.249.num.3. Periculum atqui frustra, &c. deleatur tota.
pag.250.num.1. Offerre. imo, etc. deleatur tota.
pag.ead.fig.† Adde not. etc. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Obedientiam, scilicet actiuè, &c. del. in fi. Fac. ea quæ, etc.
pag.252.col.2.add.in marg.fig.† Adde nouel. etc. deleatur tota.
pag.253.fig. † Ad hoc pulchra, &c. deleatur tota.
pag.255.num.3. Decimarum. in his duobus, &c. deleatur tota.
pag.259.fig.† primo Regum 15. scilicet, &c. deleatur tota.

pag.

pag.261.num.3. Quod sic, etc. ibi, dixi post. tract. &c. deleatur vsque in finem.
pag.ead.col.2. add. in marg. num.4. Septem. id procedebat, &c. del. tota.
pag.262.num.1. Venetis. imo à Francis, &c. deleatur tota.
pag.265.num.2. Fructus Pan. &c. deleatur tota.
pag.ead. num.3. Secundæ ad Cor.8. Cassiodorus, &c. deleatur tota.
pag.268.num.3. Morib. idem Pan. &c. in fine deleantur hæc verba, vbi tetigi.
pag.ead.fig.† Infero, quòd securitas, &c. deleantur illa verba, vbi tetigi.
pag.269.num.1. Actio falsum, quia, &c. deleatur tota.
pag.270.num.1. Simoniaca, etc. ibi, in fine del. vbi in ann. &c.
pag.273. Additio, siue Thema insertum in glossa, quod incipit. Thema secundum, &c. & finit. Innoc. & Hostien. del. totum.
pag.274. colum.2. add. in marg. nume.4. Calumnia, &c. Vbi, in annot. ad Decium dixi. deleatur.
pag.276.fig.† Eo tempore Gall. &c. ibi, vt dixi supra, &c. del. vsque in fin.
pag.293.num.4. Matrimonij idem, etc. ibi, dixi in anno. del. vsque in finem.
pag.ead.num.6. Quod ad se, etc. ibi, & dixi in tract. Reg. del. vsque in fin.
pag.295.fig.† Vide Guil. Occam, &c. deleatur citatio Guillel. Occam.
pag.ead.num.3. Non excusat idem, &c. deleatur tota.
pag.304.num.4. Generalem. imo, &c. ibi, & quæ dixi in anno, &c. del. vsque in fin.
pag.310.num.4. Dicit Inno. infra &c. ibi, sed dicendum, &c. del. vsque in finem.
pag.ead.fig.† Magdeburg in Saxonia, &c. deleatur tota.
pag.311.num.1. Quia quam &c. deleantur duo verba, vbi tetigi.
pag.ead.num.2. Papam imo, &c. deleatur tota.
pag.314.num.2. Arbitrio. imo, &c. deleantur ibi in fine, vbi in ann. dixi.
pag.317.num.4. Laico. idem &c. deleantur hæc verba, & ita vidi, &c.
pag.319 num.3. Alium, scilicet &c. deleantur illa verba, Adde quæ dixi, &c.
pag.320.num.3. Credo, idem Pan. &c. del. tota.
pag.321.num.1. Sed secundum &c. del. ibi, & pluries &c. vsque in fi.
pag.322.num.2. Scienter diuinatio est, &c. deleatur tota.
pag ead. Thema insertum in gl. quod incipit; Thema ex fide historiæ, etc. & finit; regnum restituit. deleatur totum.
pag.323. fig.† Host. & veteres, &c. deleatur tota.
pag.ead. postilla, quæ dicit; Papa de temporali, &c. deleatur.
pag.ead.num.1. Luc.22. & plenè exponuntur, etc. deleatur tota.
pag.ead.fig. † Sed in foro pœnitentiali, &c. deleatur tota.
pag.324.fig.† Episcopis autem, &c. deleantur vltima verba, sed frustra.
pag.328.num.2. Sed obijcitur, etc. ibi, vel dic, vt dixi, deleantur hæc verba.
pag.330.num.1. Episcopum. idem, etc. ibi vt no. in Consu. &c. deleatur.
pag.ead.fig. † Sed hoc ante, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Laicorum. imo, &c. deleatur tota, et est hæc additio in impressis Lugduni 1553. et 1559.
pag.331.col.2.add. in marg. fig.† in Regno Franciæ, deleatur tota.
pag.332.num.1. Parisius. imo, etc. deleatur tota.
pag.ead.fig.† Imo, quia habent, &c. deleatur tota.
pag.339.num.6. Mobilis si sit, &c. ibi dixi in Consuet. &c. deleatur.
pag.342.num.6. Laico. idem Guido. &c. deleatur ibi, Sed huiusmodi, &c.
pag.348.num.5. Vsuris. hoc falsum, etc. ibi, vbi in annot. deleatur.
pag.354. Thema, siue casus insertus in glo. qui incipit: Thema tempore Honorij, & finit: respondit, et recognouit. deleatur.
pag.355.fig.† Ergo adhuc tempore, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.3. col.6. sed prior, &c. deleatur tota.
pag.368.num.2. Ludouicus, scilicet viij. &c. deleatur tota.

pag.370.fig.† Exemplaria, &c. deleatur in fine verbum, vt reposui.
pag.371.num.4. Cautè, & incautius, &c. deleatur tota.
pag.373.num.2. Tempus Pan.etc. deleantur, ibi, Ego verò, &c. vsque in fin.
pag.ead.fig.† Quamquam enim, &c. del. vbi se citat ibi, vbi dixi, vsque, non tamen, etc.
pag.ead.num.3. Fructus. idem, etc. deleatur, vbi se citat in fin.
pag.379.num.4. Perpetuo. Anton.Butr.&c. deleatur vbi se citat.
pag.380.num.2. Receptionis. Cal.conf.etc. deleantur illa verba, vbi dixi, etc.
pag.384.num.1. Simoniaca, sup.de elect. etc. deleatur in fi. vbi tetigi.
pag.386.fig.† Idem Richard. & Scot. &c. deleatur tota.
pag.387.num.1. Collateralibus. dic quòd, &c. deleatur tota.
pag.389.num.1. Et imo etiam quando, &c. deleatur tota.
pag.391. Thema insertum in glo. quod incipit Thema Episcopatus, & finit; puniri potuisset. deleatur tota.
pag.398.num.1. An non dic, etc. del. ibi, & dixi in, etc. vsque in finem.
pag.401.num.3. Nunquàm. idem Pan.etc. del. ibi, in fine, dixi ad Alex. &c.
pag.403.num.5. Tantum decem annis, , &c. del. ibi, vbi dixi.
pag.406.num.4. Dicas. idem Pan.&c. dele ibi in annot. &c. vsque in finem.
pag.407.fig.† Scilicet Thomæ illius, &c. deleatur tota.
pag.408.fig.† Ioan.Fab. l.appellatione, &c. dele. vbi dixi, vsque in fi.
pag.412.num.3. Præsumptionem, etiam, etc. dele. vbi tetigi in fi.
pag.414.num.1. Repulsio. sed mala, &c. deleatur tota.
pag.ead.fig.† Facit l.contractibus &c. dele ibi. Sed certe, &c. vsque in fi.
pag.417. fig. † Nisi constet de mente, &c. dele ibi, Vide quæ, etc. vsque in fi.
pag.ead.num.5. Naturales. Sed in Regno, etc. dele. ibi, vt dixi, &c. ad fin.
pag.418.num.5. Pias. idem Pan. etc. dele ibi, dixi ad Philip.&c.
pag.421.num.3. Sorte communiter, &c. dele ibi, vbi in annot. etc.
pag.422.num.2. Hoc dicebat Io.&c. dele ibi, dic vt dixi, etc. vsque in fi.
pag.423.num.1. Appellatum. idem, &c. dele ibi, vbi in annot. etc.
pag.424.num.2. Fidem, vbi agit, etc. dele ibi, dixi in Consuet. etc.
pag.426.fig.† Iste est Greg. magnus, etc. ibi, Quare hunc, &c. deleatur.
pag.431.fig.† Etiam si ad alium, &c. dele ibi, vt dixi in annot. etc.
pag.432.fig.† Panor.limitat.etc.ibi, Sed iste textus, &c. deleatur.
pag.ead.num.2. Dilationem, ita etiam, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Concordiam quod prius, etc. ibi, Sed ego puto, &c. del.
pag.434.fig.† Contrafacit Ioan.An.&c. dele ibi, vbi dixi etc.
pag.436.fig. † Quia erant etc. dele ibi, Ego uerò, &c.
pag.438.fig.† Quia eius velle statur, &c. deleatur tota.
pag.445.num.6. Respondere, dic &c. dele ibi tetigi, vsque ad finem.
pag.455.fig.† Scilicet superstites, etc. ibi, vt suo loco dixi, del.
pag.456.num.3. Dicas idem etc. ibi, vbi in annot.dixi, del. vsque in fi.
pag.459.num.5. Absolui, imò &c. deleatur tota.
pag.463. fig. † Nisi facta, etc. ibi, dixi in conf. §.5. num.28. dele hęc.
pag.464.fig.† Et sic nec simplicem &c. dele ibi, not.4. dec. &c. vsque in fi.
pag.ead.num.3. Vlt. quæ limitatur, &c. deleatur tota.
pag.466.num.6. De hac comparatione, &c. dele in fi. hæc verba, vbi dixi.
pag.467.fig.† Eo artes, &c. deleatur tota.
pag.469.num.1. Sigilla, si sigilla, &c. ibi, hic dicendum vt &c. deleatur.
pag.470.num.1. Si stipulatus sum &c. ibi, dicut nouè &c. del. vsque in fin.
pag.ead.num.2. Ipsum, & bene, &c. deleatur.
pag.ead.num.3. Et aliam nisi &c. ibi, dixi in annot. &c. del. vsque in finem.
pag.471.num.2. Quot. dic quòd duo etc. ibi, vbi dixi dele hęc verba.
pag.474.fig.† In ciuilibus non, &c. ibi, vbi dixi lib. 6. dele hæc verba.

pag.

pag.475.num.2. Portare & bene, etc. deleatur tota.
pag.476.num.1. Inducit quia verba, &c. ibi, vbi in annot.dixi, deleatur.
pag.477.num.2. Seruitutem, sed &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Animæ, Alexand. &c. ibi, vbi dixi, deleatur vsque in finem.
pag.ead.num.5. Potest iure, etc. ibi, vt nouè dixi, &c. del. vsque in finem.
pag.479.num.1. Senili sæpe tamen, &c. deleatur totum.
pag.480.fig.† Suspicor errorem, etc. deleatur tota.
pag.481.nu.1. Idem seruatur, &c. In impressis Lugduni deleatur, ibi, Sed ea superstitio, etc.
pag.ead.fig.† Addidi.ii.vt est necesse, &c. deleatur tota.
pag.482.num.1. Absolui, sat est &c. ibi, nec in istis, &c. del. vsque in finem.
pag.ead.num.2. Sufficiens Oldr. etc. ibi in fi. vbi tetigi lib.4. dele. hæc.
pag.ead.num.4. Dicebat Tancr. quòd &c. ibi in fi. not. In &c. del.
pag.483.fig.† Sed hæc applicatio, etc. deleatur tota.
pag.484.fig.† Scilicet monachi, &c. deleatur tota.
pag.485.fig.† Quia iuramentum, &c. ibi, vt in Consuet. &c. del. vsque in fin.
pag.486.num.1. Substantia, dixi, etc. deleatur tota.
pag.487.num.1. Periurio, Franc. Ripa, &c. ibi, vbi dixi, deleatur.
pag.ead. fig.† Quo irrequisito, etc. ibi. Vide quæ dixi, &c. del.
pag.ead.num.4. Refert Goffr. & Ioan. &c. ibi, sed pessimè &c. del.
pag.488.num.2. Ciuitas Tuder. &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Auctoritas Oldr. &c. ibi, in fi. vbi tetigi, del.
pag.490.num.2. Facti Philip. &c. in fi. vbi dixi, deleatur.
pag.491.num.2. Hæ idem ex grauiori, &c. ibi, vbi dixi ad Alexan. &c. del.
pag.492.num.2. Papæ, scilicet in materia, &c. del. tota.
pag.493. fig.† Et bene, quamuis, etc. ibi, plenius dixi, &c. del.
pag.494.num.1. Istæ leges, &c. ibi, Sed imò &c. vsque in finem deleatur.
pag.ead.fig.† Quia maior, &c. ibi, Tum quia &c. vsque in finem deleatur.
pag.496. Est thema insertum in glos. quod incipit, Thema Canonici, &c. & finitur, remota reducantur, deleatur totum.
pag.ead.fig.† Imò hic erat contra, &c. deleatur tota.
pag.497.fig.† Sed hanc rationem, etc. deleatur tota.
pag.499. fig.† Bald. auth. omnes, &c. in fine ibi, vbi tetigi, del.
pag.500.num.5. Recusari, dic quòd imò, &c. ibi, in fine, vbi dixi, del.
pag.501.num.3. Probationem, stulta, &c. deleatur tota.
pag.500.num.1. Secus hæc differentia, &c. deleatur tota.
pag.510.num.3. An victor propter, etc. ibi, Dic quòd hic, etc. del.
pag.511.fig.† Sic clericus coram, &c. deleatur tota.
pag.ead.fig.† Nisi actor, &c. ibi, vbi dixi, deleatur.
pag.512.num.2. Dico, hoc verum ibi. Adde quod dixi, &c. deleatur.
pag.515.num.4. Laici. Felyn. etc. ibi, Hodie verò nec &c. del.
pag.518.num.1. Longa, imo nec &c. ibi, vide tract. etc. deleatur.
pag.ead.num.3. Comestiones, seruitus, etc. ibi, vt dixi ad &c. deleatur.
pag.519.num.1. Archiuo Paul. conf. &c. ibi, plenè dixi, &c. deleatur.
pag.520.num.1. Sed dic, quod vterque, etc. ibi dixi in consue. etc. deleatur.
pag.526.num.2. Imperatore, & bene, &c. deleatur tota.
pag.527.num.1. Diaconi, vel Subdiaconi, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Maior, idem, &c. del. in fine hæc verba, vt vidi.
pag.531.num.1. Papę, et sic etc. ibi, nisi faceret, &c. vsque ad finem deleatur.
pag.ead.num.2. Solutio, dic quod, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Supple & verba hic, etc. ibi, Adde glo. &c. deleatur.
pag.537.num.2. Idem Philip. Innoc. etc. ibi, et quæ notaui, etc. deleatur.
pag.540.fig.† Hunc tex. dicit, etc. ibi, vbi tetigi, &c. deleatur.

pag.543.fig.† Istud capitu.&c. ibi, vt plenius, &c. deleatur.
pag.ead.nu.1. Propriè, idem, etc. ibi, adde quæ dixi, &c. del.
pag.547.num.1. Solutio,& bene, etc.ibi, Sed apud Gallos, &c. del.
pag.ead.num.2. Vacat, non seruatur, &c. del tota.
pag.548.num.2.Satis, idem Host.&c. ibi. Adde quæ no. &c. deleatur.
pag.ead.num.4. Dies in quo cautum, &c. ibi, not. in Consf.&c.del.
pag.551.num.1. Papam, hoc verum, &c. del. tota.
pag.555.fig.† Scilicet Philip.Augusto, qui etc. del. tota.
pag.ead.num.1. Modum, quia &c. del. tota.
pag.559.fig.† Qui per hoc videtur, &c. ibi, in fine, vbi tetigi, deleatur.
pag.ead.fig.† Scilicet Phil.Augusto &c. ibi, vt no. supra etc. deleatur.
pag.567.fig.† Stephanus,&c. ibi, Ego addo &c. vsque ad finem deleatur.
pag.570.fig.† Idest, relaxando, &c. ibi, & tetigi &c. vsque ad finem del.
pag.575.num.1. Papam, imò &c. del. tota.
pag.582.num.1. Archid.in decret. si delegatus, etc. del. tota.
pag.ead.fig.† Hoc ipso grauat, &c. ibi in fi. vbi dixi, deleatur.
pag.583.num.2. Et tamen mortuo,&c. ibi,dixi in consf. &c. del.
pag.584.num.5. Allegat. imò ex quo, etc. del. tota.
pag.585.num.6. Corporalis, idem &c. ibi, vt hodie &c. vsque in finem deleatur.
pag.587.num.4. Melius, idem etc. ibi latè dixi &c. vsque in finem deleatur.
pag.590.num.1.& propter &c. ibi. Adde Philip. &c. vsque in fi. del.
pag.592.fig.† Mutilus est tex. &c. deleatur tota.
pag.594.num.2. Sportulales iure can.etc. ibi, Ego verò vidi, etc. del.
pag.ead.num.6. Assessor ordinarius, etc. ibi, Sed hic hostium, etc. del.
pag.ead.fig.† Alij ensiferi, alij etc. deleatur tota.
pag.595.num.2. Innoc. vt &c. deleatur tota.
pag.596. fig.† Idem pius trecentis, etc. deleatur tota.
pag.ead. fig.† Idem ferè scripsit Reginę, &c. del. tota.
pag.597.fig.† Per Ludouicum Pium celebrato, &c. deleatur tota.
pag.599. fig.† Adde quòd fides, &c. deleatur tota.
pag.601.num.3. priuandi, sed quòd &c. ibi, & male ego, etc. del.
pag.602.num.1. Hæc obiectio non procedit, &c. deleatur tota.
pag.604.fig.† Idest, iurisdictio temporalis, &c. del. tota.
pag.605.num.3. Vtilitas respectu, &c. del. tota.
pag.607.fig.† Anton. Corset. in reper. etc. ibi, vbi tetigi, deleatur.
pag.ead.num.2. Vacare, falsum est &c. deleatur tota.
pag.609.fig.† Non autem alterius &c. ibi, vt de facto etc. deleatur.
pag.612.fig.† Scilicet impropriatam,&c. del. tota.
pag.613.col.2.est Postilla in marg.quæ dicit; Sacerdos potest,del.quia non dicit sic glossa.
pag.616.fig.† Decis.Tolos.71.&c. ibi sed de facto, &c. deleatur.
pag.ead.est Thema, insertum in glossa quod incipit: Thema G. Canonicus, etc. finit, timens reuocasse, deleatur totum.
pag.ead. fig.† Huiusmodi mandata, etc. deleatur tota.
pag.617.num.1. Conditione, & bene etc. deleatur tota.
pag.619.num.6. Imò sufficiebat, deleatur.
pag.625.fig.† Idem in dignitatibus, &c. del. tota.
pag.626.fig.† Ergo Papa &c. deleatur tota.
pag.633.est Thema insertum in gl. quo incipit: Thema vetus &c. & finitur c.generali de elect. in 6. deleatur totum.
pag.634.fig.† Quoniam Venetus, etc. deleatur tota.
pag.635.num.3. Concordat tex. in l. &c. ibi, dixi annot. &c. del.
pag.636.num.4. Non, & bene etc. ibi, vt not.in consue. &c. deleatur.

pag.

pag.ead.fig.† Vel ex ignorantia, &c. ibi, Adhuc idem &c. deleatur.
pag.637.fig.† Idem de iure &c. del. tota.
pag.639.num.1. Tria hæc de &c. ibi, plene dixi, &c. vsque ad fi. del.
pag.645.nu.3. Et de officio Vicarij, etc. ibi, Ego verò &c. deleatur.
pag.651.num.1. Hostien.remittit, etc. ibi, per ea quæ dixi, &c. deleatur.
pag.654.nu.1. De reg.iur.&c.ibi, Sic in Concilijs, etc. deleatur.
pag.ead.fig.† Etiam non obstante, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Nititur. imò, &c. deleatur tota.
pag.657.num.3. Onus. hoc falsum deleatur.
pag.660.num.2. Consuli. imo, &c. deleatur tota.
pag.662.fig.† Nota singulariter, &c. ibi, Et ita sæpè, &c. del.
pag.668.fig.† Et sic tres, etc. ibi, vbi tetigi, etc. del. vsque in finem.
pag.669.num.2. Alij hoc verissimum, etc. ibi, & ita, &c. del.
pag.ead.num.3. Magnum Alexan.etc. ibi, dixi ad Alex. etc. del.
pag.670.num.3. In eis, & sic Papa, &c. deleatur tota.
pag.ead.num 4. Maiori. vulgo, etc. deleatur tota.
pag.671.num.5. Scilicet Azo, etc. ibi, sed nos practicamus, &c. del.
pag.672.num.1. Item in emphyteusi, etc. ibi, vt no. &c. deleatur.
pag.673.fig.† Habetur ad verbum, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Sui.facit, etc. ibi, not. ad Alex. etc. del. vsque in finem.
pag.ead.num.5. Imò, & si non procurat, &c. deleatur tota.
pag.674.fig.† Philipp. Dec. etc. ibi, not. latè, etc. del. vsque in finem.
pag.ead.num.2. propria. imò, etc. deleatur tota.
pag.675.fig.† Etiam si respectu, etc. ibi, facit quod scripsi, etc. deleatur.
pag.ead.num.2. Vsurario. hęc veritas, etc. ibi vt not. in &c. del.
pag.ead.num.4. Licet imò licet Pan. deleatur tota.
pag.676. fig.† Atqui decimæ non sunt, &c. deleatur tota.
pag.ead.fig.† Dicunt esse, etc. ibi, vtque nouè not. &c. deleatur.
pag.ead.num.4. Dico, et male, &c. deleatur tota.
pag.677.num.1. Hoc videtur, etc. ibi, et latè not. deleatur vsque in fi.
pag.ead.num.2. Filius no. in Consuet. &c. del. tota.
pag.679.fig.† Hoc vltimum, etc. ibi, vt plenè not. etc. deleatur.
pag.680.num.2. Modo. imo in, etc. ibi dixi, etc. del. vsque And. etc.
pag.681.num.3. Frequentiam, dixi, &c. deleatur tota.
pag.684. fig.† Decis. Tolos. etc. ibi, vbi tetigi, deleatur.
pag.685.fig.† Hoc non solet, &c. deleatur tota.
pag.689.colum.2.add. in marg. num.1. Respondeo dic melius, del. tota.
pag.691.num.3. Filio dixi, &c. deleatur tota.
pag.693.num.1. Idem Goffr. et Inn. etc. ibi, Imo fructus, &c. del.
pag.694.num.1. Pauperiori, adde, etc. ibi, vbi dixi lib.6. deleatur.
pag.ead.num.2. Legitima dixi, &c. deleatur tota.
pag.695.fig.† Idem Bald. cons. &c. deleatur tota.
pag.699.num.2. Si Episcopis, etc. vbi, Sed in toto regno, &c. del.
pag.ead. Omnibus, scilicet tam, etc. ibi, dixi in nouis intellectibus, del. hęc verba.
pag.704.col.2.add. in marg. num.3. casum &c. del. tota.
pag.705.num.3. Potest esse, deleatur tota.
pag.707.fig.† Præter ius, etc. vbi bis ait, vt no. ad Alex. etc. deleatur.
pag.708.num.1. Et istud satisfacit, etc. ibi, vt ibi dixi &c. deleatur.
pag.712.fig.† Debent enim Episcopi, &c. deleatur tota.
pag.717.num.1. Non ex pacto, etc. ibi, Sed hodie, &c. deleatur.
pag.ead. fig.† Hodie Diœcesani, &c. deleatur tota.
pag.719.fig.† Ergo Parochiani, &c. deleatur tota.

pag.723.fig.† In quantum vult, &c. deleatur tota.
pag.724.fig.† Quod fuit ab Alex.&c. ibi, not. in Conf. &c. deleatur.
pag.725.num.1. Satius videtur, &c. ibi; sed Pan. & alij, &c. deleatur.
pag.726 fig.† Non seruatur, nisi fortè, &c. deleatur tota.
pag.727.col.2.add.in marg.num.3. Canone idem, deleatur tota.
pag.728.num.1. Adde quod possidens, etc. ibi vt no. in &c. deleatur.
pag.ead.fig.† Sed eisdem terris, &c. deleatur tota.
pag.731.fig.† Albertus Kranzius, &c. deleatur tota.
pag.732.num.2. Minor. imò valet, &c. deleatur tota.
pag.733.fig. † Istud cap. cum sequen. &c. deleatur tota.
pag.734.num.1. Monacham, Bartol. &c. deleatur tota.
pag.ead. num.4. Sacramentum, hæc glo. &c. deleatur tota.
pag.735. Summarium. Cor; & non opus, deleatur.
pag.736.num.5. Discretione, quod si &c. deleatur tota.
pag 740.fig.† secundo Corinth.11. vt in his sæpè contigisse, etc. deleatur.
pag.743.fig.† Et sic, nulla licentia, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Conditionaliter cum hac, &c. deleatur tota.
pag.744.fig.† Potest inuitum, &c. deleatur tota.
pag.747.num.1. Ecclesiæ, imò semper, &c. deleatur tota.
pag.ead.num 2. Statuere, falsum, &c. deleatur tota.
pag.748.fig.† Etiam contradicentem, &c. deleatur tota.
pag.753.num.1. Calor, hoc verissimum, &c. deleatur tota.
pag.757.fig.† Causa glo.fin. etc. ibi, idem quandocunque vsque dispensat, del.
pag.758.fig.† Anto. Conf. de, &c. dele ibi, dixi in Consu. &c. vsque in fin.
pag.760.fig.† Idest ius nouum, &c. deleatur tota.
pag.761.fig.† Idem Thom. Aquin. in quarto Sententiarum &c. deleatur tota.
pag.765.fig. † Sed quòd Alexand. &c. deleatur tota.
pag.767.num.4. Non potest, imò, &c. deleatur tota.
pag.771.fig.† Imò religiosa, idest, &c. deleatur tota.
pag.772.fig.† Et sic dicit Ioan. &c. deleatur tota.
pag.774.num.1. Credatur tex. &c. ibi, vbi tetigi, lib.sexto, dele ista.
pag.ead.num.2. Per alia. idem Alexan. &c. ibi, vbi not. lib. 6. dele ista.
pag.775.fig.† Hoc cap. procedit, &c. deleatur tota.
pag.777.fig.† Per generalem clausulam, &c. ibi, in fine, vbi no. lib.4. deleatur.
pag.778.fig.† Dummodo alij, etc. ibi, vt sæpè vidi, &c. deleatur vsque in fi.
pag ead.num.4. Quod sic idem, &c. deleatur tota.
pag.779.num.6. Conductorem transit, etc. ibi, & male, ut dixi, &c. deleatur.
pag.ead.num.7. Not. etiam quædam, etc. ibi, dixi in Consuc. &c. deleatur.
pag.780.num.3. Euentum, idem, etc. ibi, vt tetigi, &c. deleatur.
pag.783.fig.† Vel Archiepiscopo Philip. etc. deleatur tota.
pag.785.num.2. Pet.Hisp.& Abbas, etc. ibi, not.in Consue.&c. deleatur.
pag.786.fig.† Atqui non solum, &c. deleatur tota.
pag.787.fig.† Inferò quòd, etc. ibi, et dixi in Consuet. etc. deleatur tota.
pag.790.num.1. Non potest vti, etc. ibi, sic enim Pont. &c. del. vsque in fin.
pag.ead.fig.† Imò legendum, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Non debet idem, etc. ibi in fine, vbi not. deleatur.
pag.ead.num.5. Ecclesiasticum. imò hic, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.6. Dominis: scilicet feudi, &c. deleatur tota.
pag.791.num.7. Laicis imò omnibus, &c. deleatur tota.
pag.798.fig.† Et sic nulla hic, etc. ibi, Canonistæ verò, &c. deleatur.
pag.800.num.1. certum, et sic loquitur, etc. ibi, vt dixi in Conf.&c. del.
pag.801.fig.† Non intelligas, etc. ibi, donec in tract. vsur. &c. deleatur.

pag.

pag.804. fig.† Anno 1551. die quinto Octobris, &c. deleatur tota.
pag.807. num.2. Placet hoc regulare, etc. deleatur tota.
pag.813. num.4. Et per has rationes, etc. deleatur tota.
pag.815. fig.† Etiam Christianorum, etc. deleatur tota.
pag.818. fig.† Contra tenent omnes, &c. deleatur tota.
pag.820. fig.† Imò numquam, &c. deleatur tota.
pag.826. num.5. Anglorum, vt not. &c. deleatur tota.
pag. ead. fig.† Sed ab anno 1510. &c. deleatur tota.
pag.829. fig.† Vide Card. Cle.i. etc. ibi, nouè not. &c. deleatur.
pag. ead. num.3. Nam etiam ipsorum, &c. ibi, sed ille tex. non probat, etc. del.
pag.837. num.1. Compellendi. falsum, &c. deleatur tota.
pag.839. num.2. Alanus, Vin. Philip. &c. ibi, vt not. in annot. &c. del. vsque in fi.
pag.844. colum.1. add. in marg. fig.† At qui non potuit. tota deleatur.
pag.851. num.3. Apti, Ego verò, &c. deleatur tota.
pag.857. num.2. Dico. Inn. dicit, etc. deleatur tota.
pag. ead. fig.† Nec his competit, etc. ibi, vt no. in Consue. etc. del. vsque in finem.
pag.859. num.2. Quantum, idem gl. etc. ibi, quos omitto, vsque placet, del. hæc verba.
pag.861. fig.† idem Corrad. de. &c. deleatur tota.
pag.863. fig.† Nec trahitur retro, etc. ibi, vt no. in annot. etc. deleatur vsque ad Quamuis præpo. &c.
pag.864. num.2. Protestetur. dic, etc. ibi, vt no. supra de sponf. & matrim. eis qui fidem, deleantur hæc verba.
pag. ead. num.5. Sed dic idem, etc. ibi. Sed quicquid dicant, &c. del. vsque ad finem.
pag.867. fig.† Ergo quicquid prætextu, etc. ibi dixi ad Philip. &c. del. vsq; in fi.
pag.871. num.6. Ciuili. idem Anton. etc. ibi, vt dixi in annot. del.
pag.876. num.4. Hugo & benè, quia, &c. deleatur tota.
pag.877. num.1. Arg.30. quæst.1. de eod. etc. ibi, sed ego dico, etc. del. vsque in finem.
pag.880. num.2. Maius erat quærere, etc. ibi, istud impedimentum, &c. vsque ad fi. del.
pag.885. fig.† Vnde in Gallia, &c. deleatur tota.
pag.888. fig.† Quod celebrauit Innoc. &c. deleatur tota.
pag.889. num.2. Greg. dic quod, &c. deleatur tota.
pag.891. est Additio Mol. quæ incipit: Nota quod collaterales, etc. & finit, & sic de alijs in impressis Venetijs: sed in impressis Lugduni in fine dicit, dixi legens Aurelijs 1521. C. M. quæ verba sunt omninò delenda.
pag.892. in impressis Lugd. adest censura C. M. quæ incipit: ius Pontificium, etc. & finit, vir & vxor sunt una caro. C. M. Quæ censura omninò del. tota.
pag.893. num.2. Verum, et benè &c. deleatur tota.
pag.901. fig.† Ex inualiditate matrimonij, &c. deleatur tota.
pag.906. fig.† Scilicet Ingerbergam, etc. ibi, vt not. in annot. etc. del. vsque in finem.
pag.907. num.3. Certè vera hæc, &c. deleatur tota.
pag. ead. num.4. Iura malè citantur, &c. deleatur tota.
pag.908. nu.6. ibi, quod certum est, etc. deleatur tota.
pag. ead. num.1. Exponere, sed hoc, etc. deleatur tota.
pag. ead. fig.† Hinc Ioan. Andr. Innoc. &c. deleatur tota.
pag.909. num.1. Alterius Pan. etc. ibi, vt dixi in Consuet. &c. deleatur.
pag. ead. fig.† Imo ipso iure verè, &c. deleatur tota.
pag.914. num.3. Possit idem Bald. etc. ibi, vbi no. &c. deleatur.
pag.916. fig.† Alphon. Tosta. 1. Reg. etc. ibi, vbi dixi, etc. deleatur.
pag.917. num.3. Iure dic, etc. deleatur tota.
pag.918. fig.† Et sic matrimonium, &c. deleatur tota.
pag.919. num.1. Functi, contrarium, etc. ibi, sed in Gallia, etc. deleatur vsque in fi.
pag. ead. num.2. Nuptias. Galli in etc. ibi, et vtrobique, etc. deleatur.

pag.

pag.920. fig.† Primum in Hispania, etc. ibi, & dixi in Consue. etc. deleatur vsque in fin.
pag.922. fig. † Dando eam partem, etc. ibi, vt dixi ad Alex. cons. 80. del. hęc verba, & in fine vbi dicit, quam tradidi in tract. vsur. num. 500. dele. hęc.
pag.924. fig. † Nisi quòd notantur, &c. deleatur tota.
pag.925. num. 2. Inimici. in hoc, &c. deleatur tota.
pag.926. num. 2. Repellere. Idem Pan. etc. ibi in fi. puto, etc. deleatur.
pag.930. num. 1. Si tamen interuenerit, etc. ibi, not. ad Alexand. del.
pag.939. fig. † Non intelligas, &c. deleatur tota.
pag. ead. num. 4. Illum nisi fit, etc. deleatur tota.
pag.942. colum. 2. add. in marg. fig. † ex Parte & ita, etc. deleatur tota.
pag.943. num. 6. Imponit. imò &c. deleatur tota.
pag.945. fig. † Dixi in reg. &c. deleatur tota.
pag.952. fig. † Glos. Prag. de elect. &c. deleatur tota.
pag.955. num. 4. Si quod not. 1. quæst. &c. ibi, si ex deuotione, etc. del.
pag.961. fig. † Hic ciuiliter, etc. ibi, ut dixi, etc. deleatur vsque in finem.
pag.967. fig. † Decis. Tolos. etc. ibi, dixi ad Phil. &c. vsque ad finem deleatur.
pag. ead. num. 2. Secus, non est, etc. ibi, vt dixi &c. vsque in finem deleatur.
pag.973. fig. † Quod tamen bona, &c. deleatur tota.
pag.978. fig. † Tamen audiui, &c. deleatur tota.
pag.982. fig. † Compilator rursus, etc. deleatur tota.
pag.985. col. 1. add. in marg. fig. † Primum ergo, deleatur tota.
pag.987. num. 4. Simili hoc verum, &c. deleatur tota.
pag.990. num. 1. Postea idem, &c. deleatur tota.
pag. ead. num. 4. Alexan. scilicet iii. qui cum &c. deleatur tota.
pag.995. † Etiam clericus, &c. deleatur tota.
pag.996. num. 3. Thomæ, quem Henr. &c. deleatur tota.
pag.1003. fig. † Sed quod de clerico, &c. ibi. sed Ioan. Gerson, &c. vsque in fin. deleatur.
pag.1006. fig. † Bona constitutio, etc. deleatur tota.
pag.1014. fig. † Imò est verus, &c. deleatur tota.
pag.1016. num. 4. Feudum, hoc, &c. ibi, sed dicendum, &c. deleatur.
pag.1018. fig. † Vide si vacat, &c. ibi, sed nullus, etc. del. vsque in finem.
pag. ead. fig. † Hæc generalitas, &c. ibi, vt dixi, etc. deleatur vsque in finem.
pag.1019. num. 2. Vasallum, non sufficit, &c. ibi, vt not. in, &c. del. vsque in fi.
pag. ead. num. 6. Sequitur fidei, &c. ibi Dicendum vt &c. deleatur.
pag. ead. num. 8. in fraudem, sed &c. ibi, sed dicendum ut etc. deleatur.
pag.1020. fig. † Quæ verba clarè, &c. deleatur tota.
pag.1021. fig. † Circa hunc tex. etc. deleatur tota.
pag.1022. col. 2. add. in marg. num. 7. Verum imò etc. deleatur tota.
pag.1023. num. 1. Periculum, necesse, etc. ibi, & plenè not. &c. del. vsque in fin.
pag. ead. num. 6. Dicit Abb. dando, &c. ibi, imò secundum legem, &c. del.
pag.1026. fig. † Sed hodie passim, etc. deleatur tota.
pag.1027. num. 2. Adde, in qua scriptura, &c. ibi, vbi not. del. vsque in fin.
pag.1029. num. 2. Alijs, imò, &c. ibi, vt contra superst. &c. del.
pag.1030. fig. † Secus si esset, &c. deleatur tota.
pag.1035. num. 2. Concord. Inno. &c. deleatur tota.
pag.1037. fig. † Fallit si causa, etc. deleatur tota.
pag. ead. num. 2. Non potest, imò potest, &c. deleatur tota.
pag.1040. col. 2. add. in marg. fig. † Concordat tex. Guliel. Occam in dial. fol. 21. col. 1. del.
pag.1041. num. 5. xiiii. an. Imò, &c. deleatur tota.
pag.1049. num. 4. Speciali, quo ad hoc, etc. deleatur tota.
pag.1051. fig. † Et hæc omnia, deleatur tota.
pag.1052. fig. † in Regnum Portugaliæ, &c. deleatur tota.

pag.1055.fig.† Sed à tempore Phil. &c. deleatur tota.
pag.1056.fig.† Non est 1. nec 9. deleatur.
pag.ead.fig.† Sed hoc nullo modo, &c. deleatur tota.
pag.ead. fig.† Qui per philio. &c. deleatur tota.
pag.1061.num.1. Debent, imo, &c. deleatur tota.
pag.1065.num.1. idem Vinc.hoc, &c. ibi, vbi not. lib. etc. deleatur.
pag.1067.fig.† Sed nota, quòd iste, &c. deleatur tota.
pag.1068.num.4. Fauor carmen, &c. deleatur tota.
pag.ead.fig.† An poterit, etc. ibi, Ad hoc quæ dixi, &c. deleantur.
pag.1069.num.2. Quod dicit Host. etc. ibi, not.Consue.etc. del. vsque in finem.
pag.1070.num.3. Valebant, imo, &c. deleatur tota.
pag.1071.fig.† Est pars ea.s.de cle.coniug.&c. ibi, & quæ dixi, etc. del. vsque in fi.
pag.ead.fig.† Est pars ea.supra specula, etc. deleatur tota.
pag.1075.num.3. Non credo, imò, etc. deleatur tota.
pag.1080.num.3. Infamia, &c. deleatur tota.
pag.1083.fig.† laf.l.vnica, etc. ibi, vbi dixi, del. hæc duo verba.
pag.1085.num.3. Non debet, & multo minus, &c. deleatur tota.
pag.ead. in princ. glossæ, cap. Presbyteri, est casus Mol. qui incipit pro vero intellectus etc. & finit, damnum passæ, deleatur tota.
pag.1087.fig.† Hic quandoque, &c. ibi, dixi In tract. &c. vsque in finem del.
pag.1089.fig.† Deus autem, etc. deleatur tota.
pag.1090.fig.† idest à militando, &c. deleatur tota.
pag.1098.fig.† Bal.l.singularia, etc. ibi, dixi ad Alex. &c. del. vsque in fin.
pag.1107.fig.† in his ergo quæ sunt, etc. deleatur tota.
pag.1110.num.4. Tamen, & malè, &c. deleatur tota.
pag.1112.num.3. proprium etiam, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Qui non habent, etc. ibi, & ita hodie, etc. deleatur.
pag.ead.num.5. Templarijs glo. vera, &c. deleatur tota.
pag.1114.fig.† imo iudicis secularis, &c. deleatur tota.
pag.1124.fig.† Idest Imperij Constant. etc. deleatur tota.
pag.1129.fig.† Dic quòd emphasis, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.1. Posuerit, imo sequitur, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Sequitur supremus, etc. deleatur tota.
pag.1132.num.2. Sex horas, imo &c. deleatur tota.
pag.1133.fig.† Alex. cons.&c. ibi, vbi tetigi lib.4. deleantur hæc verba.
pag.1134.fig.† Non intelligas, &c. deleantur tota.
pag.1136. Est Thema, insertum in glossa, quod incipit; Thema Baliuus Comitissæ, &c. & finit, ad Regem, & sua parlamenta, del. totum.
pag.1137.num.3.l.2. Idem Bart. etc. ibi, & malè, del. hæc duo verba.
pag.1139.num.1. Certè idem, &c. ibi not. latè, &c. del. vsque in fin.
pag.1140.num.3. Idem Hostien. etc. deleatur tota.
pag.ead.fig.† Scilicet Gualo, etc. deleatur tota.
pag.1141.num.4. Tyro, hic Canonistæ, etc. deleatur tota.
pag.1143.fig.† Barbara vox, &c. deleatur tota.
pag.1144.num.3. Francigenarum, quorum, &c. deleatur tota.
pag.1148.num.1. Probatio Vincent. Ioan. etc. ibi, vbi dixi, del. hæc duo verba.
pag.ead.fig.† Sunt tamen plures, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Fidelitate, vt dixi &c. deleatur tota.

In vita Gregorij IX.

pag.1149.fig.† Raymundi, qui tamen, &c. deleatur tota.
pag.ead. fig.† Fridericum, scilicet II. etc. ibi, de quo scripsi, &c. del. vsque in fi.
pag.ead.fig.† Diripuisse, idem Sabel. etc. deleatur tota.

pag.ead. fine figno. Nouissimè autem, etc. deleatur tota.
pag.1151.fig.† Desciuere per tot bella, &c. deleatur tota.
pag.ead.fig. † Oratione affectibus, &c. deleatur tota.

IN SEXTO.

Pagina prima additio in marg.fig. † Hic in omnibus, &c. deleatur tota.
pag.ead. num.2. Textum, inepta, &c. deleatur tota.
pag.3.num.1. Zachæus, imo, quia &c. deleatur tota.
pag.11.num.5. Illas, & benè, quia, etc. deleatur tota.
pag.30.fig.† Cum exceptio fit, etc. ibi. Ego verò dico, &c. del. vſque in fin.
pag.39.num.2. Probata verbosi, &c. ibi, vt nouè declaraui, &c. deleatur vſque in fin.
pag.41.num.5. Computato Imo eo computato, &c. deleatur tota.
pag.49.num.3. Pœnam, Cald. &c. ibi, ſed hodie in Gallia, &c. del. vſque ad finem.
pag.56.fig.† Iaſ.l.in ius, &c. ibi, vt in ſtylo, &c. del. vſque in finem.
pag.73.num.1. Donauit imo tex. non dicit, &c. deleatur tota.
pag.74.fig.† Do. dicit peſſima, &c. deleatur tota.
pag.76.fig † Scilicet papalis, &c. deleatur tota.
pag.82.fig.† Not. prohibitum, etc. ibi, ſed in Gallia, &c. deleatur.
pag.92.fig. † Et ſic limitata, &c. ibi, Et ita hoc anno, &c. deleatur,
pag.110.num.2. Præſentationi, idem Gem. &c. ibi, vbi in ann. dixi, ſup. eo. del. hæc, & deinde inferius ibi, ſed non ſeruatur, &c. deleatur.
pag.111.fig.† Tamen Ioan. Andr. hic in no. &c. deleatur tota.
pag.112. Summarium quod ait, Cyriacus non ex ete. deleatur totum.
pag.113. fig.† Alb.l.dolo, &c. ibi, Ceterum materia, etc. del.
pag.114.fig.† Poſtquàm Reges Portugalliæ, &c. deleatur tota.
pag.ead.num 3. Iſte habebat, etc. ibi, Ergo Papa &c. deleatur vſque in finem.
pag.115.num.1. Donare, ſed interdum, &c. ibi, arg.contra ſupra &c. del. vſque in fin.
pag.122.nu.3. Non credo, idem Gem. &c. Ibi. Sed contrarium verius, &c. del. vſque in fi.
pag.126.fig.† Petrus Anch. &c. ibi, Sed horum nullus, &c. deleatur.
pag.133 num.3. Archiepiſcopum, & benè, etc. deleatur tota.
pag.134.fig.† Et ſic malè fuit, &c. deleatur tota.
pag.139.num.3. Alium, & hoc, &c. ibi, gl. pragm. &c. del. vſque in finem.
pag.140.fig.† Aliàs in vetuſtiſſimo, etc. ibi, quòd magis probo, deleatur.
pag.ead.fig.† Iſte §. loquitur quando, &c. deleatur tota.
pag.141.num.1. Contrarium, idem Anch. &c. ibi, ſed contrarium verius, &c. del. vſq; in fi.
pag.145.fig.† Hæc oſtenſio non practicatur, etc. deleatur tota.
pag.148.num.2. Regno, eſt etiam contra tex. &c. deleatur tota.
pag.150.num.4. Vſufructuario, idem, &c. gloſ. pragm. de annatis, verbo acquiſito, deleantur hæc verba.
pag.153.fig.† Vide Deciſ. Toloſ. etc. ibi, ſed in Gallia, &c. vſque ad finem deleatur.
pag.164.num.2. Vixit, idem Anch. &c. ibi, Tamen tempus, &c. deleatur.
pag.169.num.1. Curatore, ſic &c. ibi, Vides hic æquitatem, &c. deleatur vſque in finem.
pag.173. fig.† Nota idem quod not, &c. ibi, conſuetudo in regno, &c. del. vſque ad fi.
pag.ead.fig. † Iſtud caput, etc. deleatur tota.
pag.175.num.2. per tex. & ibi, Bart. &c. ibi, ſed verius eſt, &c. deleatur.
pag.185. fig.† Iſtud cap. non ſeruatur, &c. deleatur tota.
pag.189.fig.† iſte proceſſus erat, &c. deleatur tota.
pag.191.num.4. in dubio, tamen, etc. ibi, imò hoc eſt, &c. deleatur vſque in fi.
pag.194.fig.† Not. quòd iudex, &c. ibi, ſed imò etiam, &c. deleatur.
pag.195.num.1. Corrigat. Idem, &c. ibi, Anton. Corſ. &c. deleatur.
pag.196.fig.† Sed quia Eccleſiaſtici, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Non ſufficiat, hoc verum, etc. ibi, vbi dixi, &c. deleatur vſque in finem.

pag.

pag.200.num.3. probatur, Spec. de probar. etc. ibi, vbi sæpe à 25.ann. etc. del. vsque in fi.
pag.215.num.5. Ordinario, & male, deleatur tota.
pag.233.fig.† Imò satis recens, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Laicum, hoc est, &c. ibi, tetigi in reg. de infir. resi. nu.3. del. hæc verba.
pag.234.fig.† Hoc tempus currit, &c. deleatur tota.
pag.235.num.3. Transit, Dom. &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Credo, vide glo. pragmat. &c. deleatur tota.
pag.236.num.1. Qui patet, de elect. &c. ibi, Gem. Philip. etc. deleatur vsque in fi.
pag.237.num.4. placet, etc. ibi, sed imò talis, etc. deleatur vsque in fi.
pag.244 fig.† Tamen, quamuis hæc, &c. deleatur tota.
pag.245.num.1. Legatus, nec etiam, &c. deleatur tota.
pag.ead fig.† Scilicet re integra, &c. deleatur tota.
pag 247 num.3. Præuenerat, secus, &c. deleatur tota.
pag.248.fig.† Et sic propria, &c. deleatur tota.
pag.250.nu.1. Mentionem, secus, etc. ibi, in fine, vbi dixi, deleatur.
pag.ead.num.5. Mendacio, hæc ratio non valet, deleatur.
pag.251.fig.† Hoc non habet locum, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Minor, non est verum, &c. deleatur tota.
pag.253.fig.† Limita, si non causa, etc. ibi, dixi in &c. deleatur.
pag.ead.num.4. Expelli, imò, &c. deleatur tota.
pag.254.fig.† Fallit in graduatis, &c. deleatur tota.
pag.256.fig.† Glos. pragma. &c. deleatur tota.
pag.258.fig.† num.2. Vacante, Canonistæ, &c. delatur tota.
pag.259.num.6. Credo, Idem Archid. etc. deleatur tota.
pag.261.fig.† Glos. Pragma. de, &c. deleatur tota.
pag.262.fig.† Idem si dicatur, etc. deleatur tota.
pag.ead. fig.† Sed hoc nullo modo, etc. deleatur tota.
pag.264.num.1. Instituere Archi. etc. ibi, dixi in consil. etc. del. vsque in fin.
pag.272.num.1. Secus quia iure, etc. ibi, Sed in regno Franciæ, etc. del. vsque in finem.
pag.ead.num.4. Non apparet, &c. deleatur tota.
pag.277.num.3. Indistinctè idem, &c. ibi, sed contrarium, &c. del. vsque in finem.
pag.279.num.2. Non valet, & sic &c. deleatur tota.
pag.280.fig.† Ante ducentos annos, &c. deleatur tota.
pag.281.num.1. Non dicit necessarium, &c. ibi, Sed Ias. l. si quis, &c. del. vsque in fi.
pag.ead.fig.† Quod directo factum, est, &c. deleatur.
pag.282.fig.† Verbum Gallicum est, &c. deleatur tota.
pag ead. num.3. Sciuerint, idem, &c. ibi, glo. pragm. &c. deleatur vsque in fi.
pag.283.fig.† Sua, idest non aliena, &c. deleatur tota.
pag.286.fig.† Dicendum, vt dixi, &c. deleatur tota.
pag.287.num.3. Hæredem, &c. ibi, dixi in cons. &c. del. vsque in finem.
pag.ead.num.6. Videtur idem Pan etc. ibi, vbi dixi de const. deleatur.
pag.290.num.2. Non tamen, &c. ibi, & male, del.
pag.291.num.3. Consuetudinis. hæc seruatur, etc. deleatur tota.
pag.292.fig.† Quod non potest concedi, etc. deleatur tota.
pag.293.fig.† Iste §. non habet vim, etc. deleatur tota.
pag 299.fig.† Ergo votum, &c. Nota quòd in exéplaribus impressis Lugduni citatur Erasmus in hac additione, & ideo delenda est tota.
pag.ead. Sum. in marg. Moniales, etc. deleatur.
pag.ead.num. 5. Indici. hæc falsa, etc. deleatur tota.
pag.301.num.3. Vnde fecit Franc. etc. ibi, vbi dixi, deleatur.
pag.304.num.1. Intelligi. non autem, &c. ibi, An autem valeat, &c. del. vsque in finem.
pag.306.num.2. Censeri, vt dixi, &c. deleatur tota.

Kkk pag.

pag.308.num.3. Emphyteusi. idem &c. sed est falsum, etc. deleatur.
pag.311.num.1. Verum, sed tantum, etc. deleatur tota.
pag.315.sig.† Et sic Papa, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.1. Minus. non tamen, &c. deleatur tota.
pag.317.num.1. Processus scilicet contentiose, &c. deleatur tota.
pag.320.sig.† Nulla bona ratione, etc. deleatur tota.
pag.322.sig.† Siue ratione beneficij, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.1. Ipsum. stulta dubitatio etc. deleatur tota.
pag.ead sig. † Quod iniquè, &c. deleatur tota.
pag.325.sig.† Quæ absque ratione, &c. deleatur tota.
pag.332.num.1. Poteris. imò poteris, &c. deleatur tota.
pag.334.num.1.Glos.sequitur, &c. ibi, vbi dixi, consi.257. deleantur hæc verba.
pag.338.sig.† Quæst.Tol.etc.ibi, limita quando, &c.del. vsque in fin.
pag.340.sig.† Sed spectant ad cognitionem, etc. deleatur tota.
pag.341.sig.† Istud cap. non fuit, etc. deleatur tota.
pag.342.num.1. Armis, sed non spectat, &c. deleatur tota.
pag.343.sig. † Hoc non seruatur, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.1. Sicut vbi, &c. deleatur tota.
pag.349 sig. † De quo non curatur, &c. deleatur tota.
pag.ead.sig.† Fallit in hæretico, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Quod hic videtur,&c. ibi, vt ibi dixi, etc. deleatur vsque in finem.
pag.ead.num.3. Satis.& benè. &c .ibi, dixi in annot. ad Phil. deleantur hæc verba.
pag.350.num.2. Maiestatis, falsum, &c. deleatur tota.
pag.351.num.1. Dici. idem Fel.&c. ibi, vbi dixi, &c. deleatur.
pag.352.sig. † Hæc decret. &c. del. vsque Not. quòd schismatici, &c.
pag 354.sig. † Hæc decret. localis, &c. deleatur tota.
pag.355.num.1. Non sunt ergo, etc. ibi, Sed non habent,&c. deleatur vsque in finem.
pag.359.num.4. Temporis, & male, etc. deleatur tota.
pag.360.sig.† Qui in hoc, etc. deleatur tota.
pag.361.nu.4. Cauit idem Gem.etc. ibi, vbi dixi, etc. del. vsque in finem.
pag.366.num.2. Seruis, vel ascriptitijs, &c. deleatur tota.
pag.369.num.2. Ioan.Mon. in prædict.&c. deleatur tota.
pag.382.num.1. Delegato. dic quòd,&c. ibi,vbi in annot. dixi dele. hæc.
pag.386.num.2. Bene tenet, &c. ibi, sed adhuc oporteret, etc. deleatur vsque in finem.
pag.ead.num.4. Humilitate. imo ex, &c. deleatur tota.
pag.392.num.4. Iste §.loquitur, &c. deleatur tota.
pag.397.sig.† Cald.consi.3. de appel. etc. deleatur tota.
pag.407.num.1. Dicit Oldr. q.&c.ibi, vbi in annot. dixi,&c.del.vsque in finem.
pag.ead.sig.† Scilicet Nic. iiij. qui &c. deleatur tota.
pag. 408.sig.† Et sic huius Nic. iiij. &c. deleatur tota.
pag.ead. sig.† Honor. iij. Innoc. iij. &c. deleatur tota.
pag.414. sig. † Casu . aliàs immeritæ, etc. ibi , Adde, quæ dixi , &c. deleatur vsque in finem.
pag 416 postilla in marg. quæ ait, Longe aliud docet, del. tota.
pag 419 .sig.† Non habet locum, &c. deleatur tota.
pag.422 num.3. Potest verbum , &c. ibi dixi ad Alex. del. vsque in fin.
pag.427.num.1. Peccatum , scilicet, &c. deleatur tota.
pag.ead num.2. Etiam si debitor, &c. ibi, dixi in tract.&c. deleatur vsque in fin.
pag.ead.num.4. Contritionem, etc. deleatur tota.
pag.428.num.12. Etiam cęlestis militiæ, &c. ibi dixi in repet.&c. del. vsque in finem.
pag.431.num. 5. Bonæ fidei, &c. ibi, latius dixi, &c. del. vsque in finem.
pag.433.num. 5. Pietas. ego verò , etc. deleatur tota.

pag.437.num.1. Ioan. Andr. Alb. tract. &c. ibi, Dicit tamen Philip. &c. deleatur vsque in finem.
pag.438.num.6. Indici. falsum Oldr. etc. deleatur tota.
pag.442.num.1. Excedit. & hæc, &c. ibi, vt dixi ad Alex. &c. del. vsque in finem.
pag.443.num.2. Culpa. nisi. &c. ibi, & ita me &c. deleatur vsque in fi.
pag.444.sig.† Saltem inuocato, &c. ibi, in fine, vbi dixi, deleatur.
pag.446.num.8. Tecto. hæc tria exempla, etc. deleatur tota.
pag.447.num.4. Laborum, idest, vt non, &c. ibi, in fi. vt ibi, dixi, deleatur.
pag.448.num.5. Proficient, tamen in regno, &c. deleatur tota.
pag.449.num.4. Sit actor, vel reus, etc. ibi, vbi dixi deleatur.
pag.455.num.1. Tu dic, quòd fides, &c. ibi, Zasius in Apologia, &c. deleatur vsque in fin.
pag.ead.num.4. Faciendo. dixi, &c. deleatur tota.
pag.456.num.1. Penitus, not. hanc &c. ibi, vbi dixi, deleatur.
pag.459. num.2. Coronationis. imò, &c. ferè in medio est, vbi dixi, deleantur illa duo verba.

In vita Bonifacij Octaui.

pag.461. litera b. Odio sed, &c. deleatur tota.
pag.ead. litera c. Negauit. sed post, &c. deleatur tota.
pag.462. litera a. Liceret. sed omittit, &c. deleatur tota.
pag.ead. litera b. Hanc imò palam, &c. deleatur tota.
pag.463. litera a. Perijt vtque scribunt, &c. deleatur tota.
pag.ead. litera b. Aluisse historici, &c. deleatur tota.
pag.ead. in fine, vbi dicit, & vtilibus annotationibus, quæ hac notula, signatur, nouiter additis illustrati. deleantur hæc verba, quia sunt notulæ Car. Mol.

IN CLEMENTINIS.

Pag.1. Add. in marg. num.1. Fugans. Atqui pecuniæ, &c. deleatur tota.
pag.ead.sig.† Bonifacius de Vitalinis, &c. ibi, Sed aliud est, &c. del. vsque in finem.
pag.2. Postilla, quæ dicit. Papa del.
pag.ead.num.1. Natiuitate, idem, &c. ibi dixi in Consuetud. etc. del. vsque ad finem.
pag.6. sig.† Contradicunt, etc. deleatur tota.
pag.7. sig.† Erat enim opinio, etc. ibi, Licet hanc sequi, &c. del. vsque in finem.
pag.ead.num.1. Materialis, hæc est, &c. deleatur tota.
pag.8. sig.† Atqui fides non, &c. deleatur tota.
pag.11. num.1. Expresso, sed quòd &c. ibi, Vide quæ dixi, &c. del. vsque in finem.
pag.12. num.3. Decretauit omissa, &c. deleatur tota.
pag.15. sig.† Etiam hoc non expresso, &c. ibi, dixi in reg. &c. deleatur vsque in finem.
pag.16. sig.† Bonifacius de Vitali, &c. ibi sed ergo ante, &c. deleatur vsque in finem.
pag.17. sig.† Quia ut dicit, & ibi, quamquam Hus, & Vicclef, &c. del. vsque in fin.
pag.ead. sig.† Fallit, si citatio, &c. ibi in fine, vbi ait: licet Vank, &c. deleatur.
pag.18. num.3. Expensis, idem Imo, &c. ibi, Facit quod dixi, &c. del. vsque in finem.
pag.19. num.2. Sequitur Vankfon, deleatur tota.
pag.23. num.2. Religiosi magis, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.3. An hoc uiros, &c. deleatur tota.
pag.27. sig.† Nisi dominus prius, &c. ibi, dixi, in reg. &c. del. vsque in finem.
pag.ead. sig.† Fallit in commendatarijs, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Alius quia, &c. ibi, vt dixi in Consue. &c. del. vsque in finem.
pag.28. sig.† Nisi à Papa, &c. ibi, (vbi dixi de const.) deleantur hæc verba.
pag.31. num.3. prælatus, idem, &c. ibi, glo. pragm. &c. deleatur vsque in fi.
pag.33. num.1. Glos. sing. secundum Fel. &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Barb. in cap. quoniam, etc. deleatur tota.
pag.34. num.3. Singulari, secundum, &c. ibi, sed hoc falsum est, &c. del. vsque in finem.

pag.35.num.3. Idem Car.& Imo.etc.ibi tamen Dom.&c. del. vsque in fin.
pag.ead.num.4. Debet ergo nominari, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.5. Restringenda,idem,etc. ibi, dixi, in reg.&c. del. vsque in finem.
pag.36.num.1. Scripsi quòd non, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Exercitium, imò ante, etc. deleatur tota.
pag.37.num.4. Verius idem Pan.etc.ibi, & hanc cle. etc. del. vsque in finem.
pag.38.num.1. Frangatur, secus, &c. deleatur tota.
pag.ead. nume.4. Ista cle.an habeat, &c. ibi, Et dicendum quod sic, &c. del. vsque in fi.
pag.39.num.2. Prælatus, idem, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Ibi uide, etc.ibi, vbi dixi, del.
pag.ead.num.4.idem hic Pan. etc.ibi, sed contrarium, etc.del.
pag 40.sig.† Sed ambitiosè, &c. deleatur tota.
pag.42.num.6. Proprietate, scilicet, etc.ibi, hic dixi in annot. etc. deleatur vsque in fi.
pag.44.num.1. Quantum ad exercitium, etc. ibi, Et hinc est, quòd, &c. deleatur vsque in finem.
pag.45.num.3. Falsum, quia, etc. deleatur tota.
pag.46.num.2. Temporale, idem,etc.ibi, Ego uerò dico, etc. del.
pag.50.num.5. Quod non idem, etc. ibi dixi, etc. ad Phil. del.
pag.51.sig.† Ias. limitat.etc.ibi,vide,quæ dixi, &c. del. vsque in finem.
pag.53.num.1. Aequum,sed quod, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.3.iurisdictio gl.etc.ibi, vbi dixi,cons.&c. del.
pag.54.num.1.puta.imo,etc. ibi,dixi ad Alex.etc. deleatur.
pag.ead.num.2.idem Barb. limitantes, &c. deleatur tota.
pag.55.sig.† Differt à recto. Ang &c. deleatur tota.
pag.56.Additio inserta in glo.quæ in prima columna incipit. Not. hic in §. Porrò, iuncta glo.in verbo Reges, etc. & definit in secunda col. facit extrauagans, in Cle. Meruit, de priuil. Fonta. del. tota.
pag.ead. Summarium. Ex sola electione, &c. deleatur tota.
pag.ead. Summarium Vnctio, & coronatio, &c. deleatur tota.
pag.ead.sig.† Hic Vicariatus probatus, &c. deleatur tota.
pag.57.sig.† Videbis Dominium, &c. deleatur tota.
pag.60.sig.† Fallit, si hoc, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.1. Vterque, imo neuter, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Et frustra, quia hodie, &c. deleatur tota.
pag.61. sig. † Amplia etiam si euidens, &c. deleatur tota.
pag.63.sig. † scilicet septimum, cuius, &c. delatur tota.
pag ead. num.2. Concludunt. idem Ioan. Fabri, etc. deleatur tota.
pag.65.nu.1.Tenetur gl.singularis,etc.ibi, vbi dixi de reg.etc. deleatur vsque in fi.
pag.ead.Summarium. Imperator est dominus deleatur.
pag.66. sig. † Multa specialia, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.1. Ligius,dixi in Consue. etc. deleatur tota.
pag.ead.sig.† Imo not.hic,etc. ibi, Vldaricus Zasius, l.2.§.eodem tempore, ff. de orig. iur. del. hæc verba.
pag.67.num.1. Vulgus, imo etiam, &c. deleatur tota.
pag.71.num.5. Sequuntur Pan. ibi, vbi dixi, etc. del. vsque in finem.
pag.72.num.1. Dicens, idem Bonif. etc. ibi, vbi dixi lib. etc. del. vsque in fin.
pag.73.num. 1. Vim, idem Imo,&c.ibi,decis.Tol.etc. deleatur vsque in fi.
pag.ead.sig.† Sed magnus abusus, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.3. Habeat, nisi haberent, &c. deleatur tota.
pag.76.sig.† Amplia etiam si motu, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.1. Hic not. Ant. &c.ibi, vbi dixi, etc. del. vsque in fi.
pag.77.num.1. Quod habet hæc, etc. deleatur tota.

pag.78.num.1. Idem Lanc. Dec. &c. ibi, vbi dixi, deleatur.
pag.ead.num.2. Quod sic, idem Imo, &c. ibi, Sed contrarium, &c. deleatur vsque in fin.
pag.ead.num.4. Alius idem, &c. ibi, sed contrarium est, &c. del. vsque ad finem.
pag.79.add.in marg.quæ incipit in pag.78.sig.† Felin. cap.licet,&c. ibi, vbi dixi, quamuis Decis. con. &c. del. vsque in finem.
pag.ead.num.4. Papa, imò nec, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.5. Primum per d.cap.de multa, &c. deleatur tota.
pag.80.num.2. Possessionem, scilicet, &c. deleatur tota.
pag.ead. num.4. Nec alium, idem, &c. ibi, vbi dixi, &c. deleatur vsque in finem.
pag.81.num.3. Primi, Pan.&c. ibi, sed hæ anxietates,&c. del. vsque in fin.
pag.82.num 5. posset, imò posset, &c. deleatur.
pag.83.num.1. Aliquibus, hæc, &c. ibi, Limito, si primus, &c. deleatur vsque in finem.
pag.ead.num.3. Cuius dictum,&c. ibi, ego verò, etc. del. vsque in finem.
pag.84. sig. † Gemi.Phil.&c.ibi, dixi in consue. etc. deleatur vsque in finem.
pag.85.sig. † Non pro ipso prælato, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.3.præstare,idem,etc.ibi, vbi dixi, deleantur verba.
pag.86.Summarium in mar. Episcopi officium, &c. deleatur.
pag.87. num.2. Superioris, & bene, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.5.posse, imò possunt, &c. deleatur tota.
pag.ead. num.6.Turon.c.maiori,&c.ibi Sed hodie,&c. del. vsque in finem.
pag.ead.num.7. Quod sic,&c. ibi, & ita seruatur, &c. del. vsque in finem.
pag.90.num.1. placet Anch.&c. ibi, dixi in reg.&c. del. vsque in finem.
pag.92. sig.† Scilicet, huiusmodi, &c. deleatur tota.
pag.ead.sig.† Ad lites, & pugnas vsque &c. deleatur tota.
pag.93.Summarium in mar. prædicare solis prælatis, &c. deleatur.
pag.94.num.1.præsentatio Imol.&c. ibi, ego dico,&c. del. vsque in finem.
pag.ead.num.2. Licentia, & bene,&c. ibi, vt dixi in annot.&c.deleatur vsque in finem.
pag.95.num.1. Reseruare, falsum, &c. deleatur tota.
pag.96.num.3. Vendicare, & sic, per manus, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Deferendum, contrarium, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.5. Stabit, idem, &c. vbi dixi deleantur hæc verba.
pag.98.num.7. Tempus glos. cap. quia, &c. ibi dixi in Consuetud.&c. deleatur vsque in finem.
pag.99.num.1. Altarium Gem. etc. ibi, vbi dixi, &c. deleatur vsque in finem.
pag.ead.sig. † Gem.consf.etc. ibi, vt dixi in tract. &c. del. vsque in fin.
pag.102.num.1. Post annum transeat, &c. deleatur tota.
pag.103.Summarium in marg. Monachi, &c. deleatur.
pag.ead.num.1. Seruetur,& sic,&c.ibi,glos.prag. &c. del.vsque in finem.
pag.108.sig.† Sed hodie in Gallia, etc. deleatur tota.
pag.112.num.1. Solum, nisi ad illum, &c. deleatur tota.
pag.113.sig. † Vnde in his, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Sublatum, idem, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.4. Perpetui, quod vtilius, &c. deleatur tota.
pag.115.num.1. Locum, limita, etc. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Seriosè, idem Bonif.etc.ibi dixi in Consue. &c. del. vsque in finem.
pag.116.num.1. Valeat. Idem,etc. ibi, vbi dixi de const. deleantur hæc verba.
pag.118.num.1. Statuere, sed, &c. deleatur tota.
pag.124.num.1. Illos, qui cum nulla, &c. ibi, differentias vtriusque &c. deleantur vsque ad finem.
pag.125.num.2. Recepta, nec &c. deleatur tota.
pag.126.sig. † Vnde patet, &c. deleatur tota.
pag.131.num.1. Actiua, quam, etc. deleatur tota.

pag.ead.num.2. Ex tunc glo. &c. ibi, vbi dixi, deleantur hæc verba.
pag.133.fig.† Hæc confirmata, &c. deleatur tota.
pag.135.num.2. Tenetur. idem Pan. &c. ibi, glos.prag. &c. deleatur.
pag.ead.num.4. Capitulo. Vide etc. ibi, vbi dixi, deleantur hæc verba.
pag.137.num.1. Absoluit. idem Imò etc. deleatur tota.
pag.138.num.. Vnam. idem Imo etc. ibi, vbi dixi, del. hæc verba.
pag.140.num.1. Quod sic idem, etc. deleatur tota.
pag.141.Summarium in marg. Inquisitor debet, etc. deleatur.
pag.ead.fig.† Semper enim, &c. deleatur tota.
pag.142.fig.† Aliàs non. Zamb.&c.ibi vbi dixi, deleantur vsque ad Alci.
pag.143.num.1. Ergo bona probatio, &c. deleatur tota.
pag.147.num.1. Non licet. Idem, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. Libra habente, &c. ibi, vt clarè docui, &c.del.vsque in fin.
pag.152.num.4. Curan. imò potest, &c. deleatur tota.
pag.154.fig.† Quæ licet non sint, &c. deleatur tota.
pag.156.num.1. Posset, idem, &c. ibi,glos. pragm. &c. del. vsque in finem.
pag.160.num.2. Quæ tamen in Gallia, &c. deleatur tota.
pag.164.num.1. Declaratio tandem, &c. deleatur tota.
pag.167.fig.† Templarios. etiam quantum, &c. deleatur tota.
pag.168. fig.† Scilicet iiij. minoritarum, &c. deleatur tota.
pag.183.num.4. Fatuum. imò vtilissimum, &c. deleatur tota.

In vita Clementis V.

pag.188. litera b. Creatur. qua arte, &c. deleatur tota.
pag.ead.litera c. Romæ. regni quoque, etc. deleatur tota.
pag.ead.litera d. Mutant. idest, etc. deleatur tota.

IN EXTRAVAGANTIBVS.

Pagina 52.Add.in marg.fig.† Ergo adulterinæ, & eradicandæ, &c. ibi, & tamen hæc superstitio farinæ, etc. deleatur tota.
pag.57.fig.† Hic tex. non potest extendi ad duella, etc. deleatur tota.
pag.59.fig.† De quo noue, &c. deleatur tota.
pag.90.fig.† Et sic etiam tunc minoritate, &c. deleatur tota.
pag.107.fig.† Quas Michael de Cezena, etc. deleatur tota.
pag.108.fig.† Scilicet Michaelis de Cezena, &c. deleatur.
pag.ead.fine signo. Circa hunc §.1. vide Occam, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.1. Occam vocat istud. 2. errorem, &c. deleatur tota.
pag.ead.num.2. illa quæ, etc. deleatur tota.
pag.116.fig.† Vtrobique omissa, vel postposita, etc. deleatur tota.
pag.119.fig.† Occam in compendio, &c. deleatur tota.
pag.ead.fig.† Imo fuit Occam, &c. deleatur tota.
pag.131.fig.† Limitat. Oldr. ibi, nec seruatur in Gallia, &c. del. vsque in finem.
pag.173.num.1. Episcopi. in his quæ sunt, &c. ibi, in Gallia non statur, &c. deleatur vsque in finem.
pag.192. nume. 1. Creatur, non tamen, &c. ibi, vt plenè dixi, etc. deleatur vsque in finem.
pag.232.fig.† Reuelandi, &c. deleatur tota. Est in impressis Lugd.
pag.233.fig.† Dignum, &c. deleatur tota. Est in impressis Lugd.
pag.238.fig.† Idem Thom. &c. ibi, in fine, quod ego non credo. del. hæc verba.
pag.261.fig.† Paleologum, &c. deleatur tota. Est in impressis Lugdun.

In quibusdam Decreti nouissimis editionibus adhuc Typographorum incuria irrepserunt infrascriptæ, & consimiles additiones delendæ.

Dist. 21. Can. Inferior, verbo Inferior.
Additio. Confitens extraneo, del. tota.
Dist. 30. Can. Quæcunque.
Add. In multis locis, del. tota.
Dist. 82. Can. presbyter, ver. Apostolorum.
Add. Concilium contra, del.
Verbo Sagimine.
Add. Sagimen, & lardum, del.
Caus. 24. quæstio. 2. Can. Sanè quod, ver. Nominatiuè.
Add. Excommunicatus est, del. tota.
Dist. 3. De cons. Can. de Esu carn. ver. vel debuerit.
Add. Consilium est, del. tota.
Dist. ea. Can sextam Synodũ, ver. pro veteri.
Add. Christus, del. tota.
Dist. 4. De cons. Can. per Baptismum, verbo Miraculo.
Add. Conceptio B. Mariæ non debet, del. tota.
Dist. eadem, Can. Aliud est, ver. Antequam veniret.
Add. Columba, antequam Christus Baptizaretur, &c. deleatur tota.

CENSVRA

In Commẽtaria Decij ad Ius Ciuile.

Ex Rubr. de Iust. & iure.

L. vt vim.
In add. Probata, dele à ver. vbi dixi, vsq; in fi.
In add. Inculpata, dele à ver. qui dicit vsque ad quod notaperpetuò.

Ex Rubr. de off. eius, cui mand.

L. Quæcunque.
Add. Non remittitur, del. tota.
L. Et si Prætor.
In add. Copulatiuè, dele à ver. scio tamen, vsque in finem.

Ex Rubr. de iurisd. omn. iud.

L. si id, cum eodem.
In add. Emphyteuta, dele à ver. &c. si habeat vsque in finem.

L. Magistratibus.
Add. de nouo. / *Add. delegandi.* } *tollantur.*
L. est receptum.
Add. lex hæc. / *Add. Concordia.* } *deleantur.*

Ex Rubr. quod quisque iuris.

L. Hoc edicto.
Add. statutis, del. tota.
L. si quis iniquum. §. illud.
Add. Bonis deleatur.

Ex Rubr. si cert. pet.

L. Mutuum.
Add. Rom. quem, del. tota.
L. Mutui datio.
Add. electiuè, del. tota.
In add. libris dele. à ver. quæ extensio vsque in finem.
L. Creditum.
Add. Dominus del. tota.
L. Cum quid.
Add. Præferri del. tota.
L. Quid exist.
Add. Pars. / *Add. Parte.* } *deleantur tota.*

Ex Rub. de Sacrosan. Ecclesijs.

Auth. Cassa, & irrita.
Add. Secundi tollantur.
Add. Innocen. tollantur.
Auth. ingressi.
Add. Ingressi. / *Add. Si paratus.* / *Add. Ingratitudo.* / *Add. Decreto.* / *Add. Ingressus.* / *Add. Prudentem.* / *Add. Iuris.* / *Add. Mendicitatis.* } *prorsus deleantur.*
Auth. qui rem.
Add. Vassallo. / *Add. Moram.* / *Add. Possessionem.* / *Add. Iuramenta.* / *Add. Mensa.* } *prorsus deleantur.*

Ex Rubr. C. de pactis.

L. Si pacto.
In add. Absque decis. dele. à ver. die lunis 29. Iulij. vsque in finem.

L. Pa-

L. Pactum quod.
Add. Iuramentum, del. tota.
L. De quæst.
Add. Officijs
Add. Contra } *prorsus tollantur.*
Add. Totum

Ex C. de transactionibus.
L. De alimentis.
Add. Verior, del. tota.

Ex Rubr. de secundis nupt.
In Rubr.
In add. Angel. d. à ver. sed dicend. vsque in finem.
L. Si qua mulier.
Add. Religiosi
Add. Salario } *auferantur.*
Add. Aditam

Ex Rubr. C. qui admitti ad bon. possess. poss.
L. Bonum possessio.
Add. Spiritu Dei, del.
L. Vt verborum.
Add. Currere, deleatur.

Ex Rubr. Vnde legitimi.
L. Certum est.
In add. Requisitus d. à ver. tum quia, vsque in finem.

Ex Rubr. de Carbon. edicto.
L. Carbonianum.
In add. Matrimonium, dele. Vetus monachus.

Ex Rubr. Vnde vir, & vxor.
L. Maritus.
Add. Locum imo, deleatur tota.
Auth. Præterea.
In add. Compensari, dele à ver. & ita obtinui. vsque in finem.

Ex Rubr. de collationibus.
L. Pactum.
Add. Parua, tollatur.
Add. Iurasset, tollatur.
Add. Primogenito tollatur.

Ex Rubr. de test. milit.
L. Captatorias.
In add. Bar. decis. del. à ver. sed Ias. vsq; in f.

Ex Rubr. qui test. facere poss.
L. Senium.
Add. Non valet, del. tota.

Ex Rub. de edicto D. Adr. toll.
L. fin.
In add. Legatario dele à ver. Vnde die Iouis, vsque in finem.

CENSVRA
In Additiones ad Commentaria Decij super Decret.

Ex Rubrica de Constitutionibus.

Lect. prima in rubricam.
Add. Imperator, del. tota.
Lect. secunda in eandem Rub.
Add. Sanctorum, del. tota.
Cap. canonum, lect. prima.
Add. Currit
Add. Claue } *auferantur.*
Add. Tres casus
In add. Isti omnes, dele à ver. vt Alph. vsque in finem.
Add. Ligantur
Add. Practica } *prorsus tollantur.*
Add. Matrimonio
Lect. secunda.
Add. Cathecum. Corrigatur, ita vt dicat esse videntur de Populo Christiano, & Ecclesiæ subesse, & eis quodammodo debetur baptismus.
Cap. Ne Innitaris, lect. prima.
In add. Præferri dele. à ver. Ego censeo vsque in finem.
Cap. Quæ in Ecclesiarum.
Add. Monacho
Add. Præsenti
Add. Alex. dicen. } *deleantur.*
Add. Officium.
Cap. eod.
Add. Nulla causa
Add. Verior
Add. Infeudare } *integrè deleantur.*
Add. Decimarum
Cap. cum accessissent.
Add. Derogatoriè
Add. Nihil addit } *auferantur.*
Add. Facultatem

Cap.

Cap. cum M. Ferrarien.
Add. Non valet, deleatur tota.

Cap. Ecclesia S. Mariæ.

Add. Timidiores
Add. Minoribus
Add. Tonsura
Add. Pyi falsum
Add. Et tamen
Add. Priuilegia.
Add. Duellum.
Add. Verior.
Add. Non valent
Add. Decisionem
Add. Patrimonij
Add. Tamen imò
Add. Bona imò
Add. Rom. qui
Add. Excommun.
Add. Patre
Add. Clerici
Add. Quaerendis
Add. Concordando.
} *prorsus auferantur.*

In add. secundum leges, dele. à ver. quoniam imperitè vsque in fin.
In add. Filiorum, dele. à ver. nisi constet, vsque in finem.

Cap. Ex litteris.
In add. Contrarium, del. à ver. sed in eo quod, vsque in finem.
Add. Plures, del. tota.

Cap. Quoniam.
Add. Ordine, deleatur tota.

Ex Rubr. de Rescript.

Cap. Ex parte.
Add. Derogatorie, del.

Cap. Ad aures.
Add. Stylo causa, del.

Cap. Ad audientiam.
Add. Ieiunio
Add. Precepto
Add. Ideo
} *auferantur.*

Cap. Ex parte 2.
Add. Diæcesano, deleatur.

Cap. Sciscitatus.
Add. Iud. deleg. del. tota.

Cap. Cum adeò.
Add. Alemania, del.

Cap. Constitutus.
Add. Iurata, deleatur.
Add. Iurato, deleatur.

Ex Rubr. de offic. deleg.

Cap. Si pro debilitate.
Add. Episcopis, deleatur.
Add. Secus imo, del.

Cap. Significasti.
Add. Quod non, deleatur.

Cap. Sanè, quia nos.
In add. Præferretur, dele. à ver. vbi idem sentit vsque in finem.

Cap. Ex parte, primo
In add. Libera, del. cuius legibus Papa dicit se non teneri.
Add. Secus, auferatur.
Add. Ecclesi. auferatur.

Cap. Ex parte, secundo.
Add. Ecclesiastico, del.

Cap. Quoniam Abbas.
Add. Speciale, del.

Cap. Prudent. §. 6.
Add. Seculari, deleatur.

Ex Rubr. de Iudicijs.

In Rub. Lect. prima.
Add. Practica, del.

Cap. de Quoduultdeo, Lect. prima.
In add. Compensare, del. à ver. Sed contrarium, vsque in finem.

In Rubr. lect. 2.
Add. Iudicis, deleatur.

Cap. De Quoduultdeo, lect. 2.
Add. Redditibus, del. tota.

Cap. Decernimus.
Add. Nullus
Add. Facto
Add. Memoria
} *deleantur.*

Cap. Quanto.
Add. Patronatus
Add. Non valeret
Add. Inferri
Add. Possessionis
} *auferantur.*

Cap. At si Clerici.
In add. Instare, dele. à ver. quod simplic. vsque in finem.
Add. Testificari, del.
Add. Vxorem, del.
In add. Enormi, del. à ver. quicquid dicat, vsque in finem.

§. De adulterijs.
Add. Communis tota expungatur.

Cap.

Cap. Ceterum.
Add. Artis } *tollantur.*
Add. Abbas
Cap. Intelleximus.
Add. Verior } *deleantur.*
Add. Innocen.
Cap. Clerici.
Add. Ecclesiastico, del. tota.
In add. Senen. dele. à ver. confirmo, vsque ad. Sed opinio Ias.
Cap. Cum non ab homine.
Add. Rex } *integrè deleantur.*
Add. Comprendere
Add. Baldus
Add. Id. Steph.
In add. Pœnarum, del. à ver. Sed ego dico, vsque in finem.
In add. Irregularis, del. à ver. Sed hodie, vsque in fin.
Cap. Quia Gul.
Add. E contra } *tollantur.*
Add. Contrarium
Cap. Cum venisset.
Add. Ad Papam imo, deleatur.
Cap. Nouit.
Add. Famoso } *prorsus deleantur.*
Add. Miratur
Add. Astrologia
Add. Quod non
Add. Ludou.
Add. Reuocari.
Cap. Pastoralis.
Add. Cauillationibus, deleatur.

Ex Rubr. de Probationibus.

Cap. Ex Epistolæ.
Add. Repulsio } *omnino tollantur.*
Add. Lombardia
Add. Cap. alius
Add. Gratis.
In add. Ciuiliter, dele. Et sic illa communis, vsque in finem.
Cap. Sicut.
Add. Primò, sed ego, del.
Cap. Iurauit.
Add. Traducere, del.
In add. Quod tenebo dele. à ver. mecum sentis vsque in finem.
Cap. Post cessionem.
In add. Testium, del. à ver. vt defunctus, vsque in finem.

Cap. In præsentia.
Add. Decipere } *prorsus tollantur.*
Add. Ecclesia
Add. Minor
Add. Tamen mulier.
In add. Infertur, del. à ver. hac vltima differentia vsque in finem.
Add. Pro non } *integra deleantur.*
Add. Reprobatur
Add. Fortior
Add. Causa pia
Add. Sal. & Ias.
Add. Quam filij
Add. Piam
Add. Minoribus
Add. Minorum
Add. Religione.
In add. Testamento, dele. à ver. etiam si factam, vsque in finem.
In add. Quod sic, del. à ver. & pessimè, &c.
Cap. Per tuas.
Add. Casibus, deleatur.
Cap. Quoniam contra.
Add. Absenti } *prorsus tollantur.*
Add. Ieiunij
Add. Feriata
Add. Postremò
Add. Pessimus
Add. Subscriptio
Add. Exemplum
Add. Modus scilicet
Add. Moderni.

Ex Rubr. de Exceptionibus.

Cap. Cum inter.
Add. Excommunicatum } *deleantur.*
Add. Non potest
Add. Constare
Add. Præscriptio
Add. Dubitabilis
Add. Manibus.
Cap. Cum venerabilis.
Add. Maior } *tota deleantur.*
Add. Dominantes
Add. Regulatim
Add. Ex mora
Add. Canonico
Add. Solito
Add. Illicita.
In add. Consil. 119. dele à ver. Vbi male, vsque in finem.

Ex

Ex Rubr. de Appellationibus.

Cap. Per personas.
In add. Tali hora, del. à ver. Sed hodie vsque ad adde quid.
Cap. Ad hæc.
Add. Recusari, deleatur tota.
Cap. Cum parati.
Add. Maiori, deleatur tota.
Cap. Reprehensibilis.
In ad. Vltra quam del. à ver. Sed contrarium vsque in finem.
Cap. De Priore.
In add. Antequam, del. à ver. Et in tract. vsque in finem.
Cap. Præterea 2.
Add. Periurio, del. tota.
Cap. Ex insinuatione.
Add. Ecclesiast. deleatur tota.
Cap. Pastoralis. §. Verùm.
Add. Denunciatio, del. tota.
Cap. Solicitudinem.
Add. Castitatem, deleatur tota.
Cap. Vt nostrum.
Add. Reseruatum, del. tota.
Cap. Vt debitus.
Add. Onus scilicet, del. tota.
Cap. Cum speciali. §. porrò.
Add. Iudex tamen deleatur tota.

Ex Rubr. de Confess. vtili, vel inutili.

Cap. De confirmationibus.
In add. Papa, dele circa finem, quia potestas ordinaria fauorabilior est.
Cap. Porrecta.
Add. Mathemat. }
Add. Pisas } *deleantur tota.*
Add. Requiritur. }
Cap. Suanobis.
Add. Possit quod } *deleantur.*
Add. Absoluta. }

Ex Rubr. de post. Prælat.

Cap. Nullus in Eccles.
Add. Obseruatur, del. tota.
Cap. Osius.
Add. Conclusum, deleatur tota.
Cap. Significasti.
Add. Pasce, tollantur.
Add. Superior, tollantur.

Cap. Quia dilig.
Add. Gratis iniuriam, del. tota.
Cap. Licet vitanda.
Add. Futuri }
Add. Claues } *tollantur.*
Add. Si quis pecuniam }

Ex Rubr. de Fide instrum.

Cap. Scripta.
Add. Aliquam }
Add. Archiu. } *auferantur.*
Add. Sigilli. }

Ex Rubr. de Præbend.

Cap. Vt nullus.
Add. Mancipati, dele. tota.
Cap. Ratio nulla.
Add. Comm. meum, deleatur.

CENSVRA
Ad Consilia Decij.

¶Nota, quòd ordinem Consiliorum tum Decij, tum Alexandri secuti sumus iuxta communes impressiones. Lugdunen. sub signo Leonis 1556.

In consil. 13.
Add. Clerici, auferatur.
Add. Parte, auferatur.
In consil. 18.
Add. Vsurarij, deleatur.
In consil. 31.
In add. Arbitror, del. in fine à ver. non obstante, vsque nec recipitur.
Add. Salutis, del. tota.
In consil. 33.
Add. Tota integrè, deleatur.
In consil. 39.
Add. Vsuram }
Add. Testatoris }
Add. Cessantis } *tota deleantur.*
Add. Illicita. }
In consil. 42.
In add. Nullam, dele. à ver. Sed verius, vsque in finem.
In consil. 45.
Add. Relaxari, del. tota.
In consil. 72.
Add. Pius, del. tota.
In consil. 78.
Add. Eccles. deleatur tota.

In

In consil. 86.
In add. Studij, deleatur à ver. Sed ideo, vsque in finem.
In consil. 109.
In add. Laicis, del. in fine. Sed falsum est.
In consil. 111.
In fine Epitome, dele. Cuius responsi veritas, vsque in finem.
Add. Fingitur
Add. Secus
Add. Constat
Add. Conscientia
Add. Ancharanus
Add. Lucro
Add. Ostien.
Add. Primus. } *deleantur.*
In consil. 112.
Add. Sed illa, deleatur.
In consil. 113.
Add. Et insuper, del. tota.
In consil. 114.
Add. Remouere, del. tota.
In consil. 115.
Add. Nauium, deleatur tota.
In consil. 116.
Add. Sponte, auferatur.
Add. Deposito, auferatur.
In consil. 117.
Add. Triginta post, deleatur. Fed. & male, deleatur.
In consil. 118.
Add. Triginta post, deleatur.
In consil. 119.
In ad. Licitum, dele. à ver. Sed vltra quantitatem, vsque ad istud idem consil.
In add. Fructum, del. à ver. Aliud est, vsque in finem.
Add. Nisi, deleatur.
Add. Vsuram, deleatur.
In consil. 121.
Add. Statim, deleatur.
In consil. 124.
Add. Laicorum, deleatur.
In consil. 125.
Add. Spoliari, deleatur.
In consil. 126.
In add. Vel. dele. à ver. Ideo etiam, vsque in finem.
In consil. 127.
Add. Expresse, deleatur.
In consil. 131.
Add. Consensu, deleatur.
In consil. 140.
Add. Quod sic, deleatur.
Add. Promisisse, deleatur.
In consil. 141.
Add. Dispensare, deleatur.
In consil. 145.
In add. Infamia, del. à ver. Et certè, vsque in finem.
In consil. 146.
Add. Fama, deleatur.
In consil. 147.
Add. Plebis
Add. Praualeat
Add. Possit
Add. Dato
Add. Possessionem. } *auferantur tota.*
In consil. 148.
Add. Oblationes, deleatur.
Add. Disput. deleatur.
In consil. 149.
Add. Secus, deleatur.
Add. Laici, deleatur.
In consil. 150.
Add. Quod sic, auferatur.
Add. Tutela, auferatur.
In consil. 151.
Totum hoc consilium, cum sermone, & cum omnibus, auferatur.
In consil. 159.
Add. Plures, deleatur tota.
In consil. 163.
Add. Feriatam
Add. Praesentia
Add. Occultè
Add. Fauorabilis. } *tota deleantur.*
In consil. 167.
Add. Remanente
Add. Tanto
Add. Decipere. } *deleantur.*
In consil. 170.
Add. Ecclesiasticum, deleatur.
In consil. 180.
Add. Saltem, deleatur.
In consil. 182.
Add. Licet
Add. Debetur
Add. Absolutè
Add. Pia
Add. Vltimus
Add. Filiorum. } *auferantur.*
In consil. 183.
Add. Illicita, deleatur.

Add.

Add. Dominium, deleatur.
Add. Dos, deleatur.
In consil. 202.
Add. Salutis, deleatur tota.
In consil. 210.
Add. Non consideratur, deleatur.
In consil. 221.
In add. Conscientia, deleatur in fine, Quod non debet.
In consil. 222.
Add. Secularis, deleatur.
In consil. 229.
Add. Conciliarij, deleatur.
Add. Secus, deleatur.
In consil. 231.
Add. Correcta, deleatur.
In consil. 232.
Add. Iuramento, deleatur tota.
In consil. 233.
Add. Lugdunen. deleatur tota.
In add. Nullam, deleatur à versiculo, Et hac sanè intellige, vsque ad cessaret abusus.
In consil. 239.
Add. Consilio oct. tollatur.
Add. Insinuationis, tollatur.
In consil. 240.
Add. Iuramento, tollatur.
In add. Tacitam, deleatur à ver. Ego verò dico, vsque in finem.
In consil. 241.
Add. Potestatem, deleatur.
Add. Mulctari, deleatur.
In consil. 248.
In add. Camberiaci, deleatur à ver. Per Franciscum, usque ad Necatum.
In consil. 251.
Add. Dignitatem, deleatur tota.
In consil. 256.
Add. Zelo, deleatur.
In consil. 259.
Add. Fauore, tollatur.
Add. Inuitus, tollatur.
In consil. 276.
In add. Territorium, del. à ver. Sed circa primum, vsque ad aliàs non.
In consil. 277.
Add. Vsurpare, tollatur.
Add. Larga, tollatur.
In consil. 281.
In add. Speciale, deleatur in fine. Odio ambitiosorum.
In consil. 284.
In add. Pias, deleatur à uer. Est tertia opinio, usque in finem.
In consil. 307.
Add. Ecclesia, deleatur.
In consil. 345.
In add. Iuramentum, del. à ver. Seducrius, vsque in finem.
In consil. 357.
Add. Seuerior, deleatur.
In consil. 368.
In add. Taciti, deleatur à ver. Sed quicquid debent, usque in finem.
In consil. 383.
In add. Doctor. Bal. deleatur à uer. Ego verò vsque in finem.
In consil. 393.
Add. Tamen, deleatur tota.
In consil. 403.
Add. Excludit, tollatur.
In consil. 404.
Add. Specialis, tollatur.
In consil. 426.
Add. Non tamen, tollatur.
In consil. 443.
Add. Disputare, tollatur.
In consil. 455.
Add. Pias, deleatur.
In consil. 462.
Add. Spirituali, deleatur.
In consil. 463.
In add. Conscientiam, deleatur in fine, sed falsum est.
In consil. 474.
In add. Relaxari, deleatur in fine, Sacerd.
In consil. 487.
In add. Permissum, deleatur in fine huius exemplum, &c.
In consil. 488.
Add. Ecclesia, sed hoc, deleatur.
In add. Iuramentum, deleatur à ver. Veritas, est vsque ad, & vltra.
In add. Eccles. Ias. deleatur à uer. Sed istud est falsum, vsque ad licèt ea constitutio.
In consil. 489.
In add. Tenet, deleatur circa finem, sed falsum est.
In add. Blandis, deleatur à ver. sed non est verum, usque in finem.
In consil. 494.
In add. Captator, deleatur à ver. Sed hic magis reprobatur, vsque in finem.

In consil. 495.
Add. Masculis, tollatur.
In consil. 496.
Add. Non ualet, deleatur.
In consil. 498.
In add. Facta, deleatur à uer. Sed re uera, usque in finem.
In add. Antique, deleatur. Sed falsissimum, usque in finem.
In add. Agnatorum, del. Residuum, &c.
In consil. 499.
Add. Clerico, deleatur tota.
In consil. 501.
Add. Cognatio, tollatur.
In consil. 504.
Add. Non ualet, tollantur.
Add. Anima, tollantur.
In consil. 516.
In add. Sententia, deleatur à ver. Sed longè, vsque in finem.
In consil. 529.
Add. Ecclesia, deleatur.
In consil. 588.
Add. Placet, deleatur.
In consil. 602.
Add. Canonici.
Add. Stricta.
Add. Moyse.
Add. Causam. } *integrè deleatur.*
In consil. 603.
Add. Dispensare, tollatur.
In consil. 639.
Add. Spirituale, deleatur.
In consil. 674.
Add. Tamen, deleatur.
In consil. 675.
Add. Spirituale, deleatur.
In consil. 682.
Add. Pratum, deleatur.
In consil. 688.
Add. Iuramento, deleatur.
In consil. 699.
Add. Reseruatum, tollatur.

CENSVRA

In Consilia Alexandri.

Ex Libro I.

In consil. 4.
In add. Iuramenti, deleatur in medio, veritas, vt.
In consil. 8.
Add. Fuerunt, deleatur.
Add. Correcta, deleatur.
In consil. 27.
In add. Producto, deleatur à ver. & malè, vsque in finem.
In add. Salutis, del. à ver. Vbi iustè, vsque in finem.
Add. Actus, tollatur.
Add. Valebit, tollatur.
In consil. 28.
Add. Iuramentum, deleatur.
In consil. 38.
In add. Precibus, deleatur à uer. Sed falsum, vsque in finem.
In consil. 42.
Add. Iuramentum, tollatur.
Add. Aliàs, tollatur.
In consil. 59.
Add. Instrumento.
Add. Non ualet.
Add. Pœnam.
Add. Fed.
Add. Pars. } *auferantur.*
In consil. 79.
Add. Forum, deleatur.
In consil. 85.
In add. Ipso iure, deleatur à ver. Sed est falsum, vsque in finem.
In consil. 97.
In add. Nec etiam, dele. à ver. Sed errant, vsque in finem.
In consil. 125.
Add. Seruandum, deleatur.

Ex Libro II.

In consil. 1.
In add. Dispensari, deleatur à ver. Sed tuo, vsque in finem.
Add. Spectat, deleatur tota.
In add. Non peccat, deleatur in fine, Secus in diuinis, &c.
In consil. 3.
In add. Tolli, deleatur, sed sunt inepta, &c.
In consil. 11.
In add. Iuramento, deleatur in fine. Sed contrarium, &c.
In consil. 12.
Add. Factum, deleatur.
In consil. 17.
Add. Non esse, deleatur.

In consil. 37.
Add. Paulus, deleatur.
In consil. 38.
Epitome. Si mulier, tollatur tot.
In consil. 65.
Add. Laicum, tollatur.
In consil. 91.
Add. Saperet, deleatur.
In consil. 119.
Add. Vsurarum, deleatur.
In consil. 121.
In add. Contrarium, del. à ver. quod mihi videtur, vsque in finem.
Add. Capacem, deleatur.
Add. Religione, deleatur.
In consil. 139.
Add. Vsusfructus, tollatur.
Add. Valere, tollatur.
In consil. 157.
Add. Validatur, deleatur.
Add. Iuramenti, deleatur.
In consil. 158.
In add. Iuramenti, deleatur à ver. Sed dicen. vsque in finem.
In consil. 163.
Add. Piam, deleatur.
In consil. 179.
Add. Non ualet, deleatur.
In consil. 205.
Add. Iuratum, deleatur.
In consil. 209.
Add. Per ea, deleatur.
Add. Episcopi, deleatur.
In consil. 122.
Add. Excludit, tollatur.
Add. Vellesani, tollatur.
Add. Approbata, tollatur.
In add. Habilitatio, dele. à ver. quam limitat vsque in finem.

Ex Libro III.

In consil. 1.
Add. Non ualet, tollatur.
In consil. 4.
Add. Probet, tollatur.
In consil. 6.
In add. Profanis, del. in med. Hodie non curamus, de his formulis, &c.
In consil. 9.
In add. Pralatura, del. à ver. sed hoc non obseruatur, vsque in finem.
In consil. 13.
In add. Concludo, corrige in medio, & in Summario, Consil. nomen secta, & dicatur Religionis, ut constet sensus.
In consil. 17.
In add. Medio, deleatur à uer. Qua habuit ortum ab errore Canonist. &c.
In consil. 20.
Add. Obstet, tollatur.
In consil. 21.
In add. Alio, deleatur à ver. & ad ineptias, usque in finem.
In consil. 29.
In add. Reliquisse, deleatur à ver. Quod faciunt, usque ad illud exultauit.
In consil. 37.
Add. Deum, deleatur.
Add. Obligabitur, deleatur.
In consil. 63.
Add. Competentem, deleatur.
In consil. 80.
Add. Tempus, tollatur.
In consil. 81.
Add. Iuramentum, deleatur.

Ex Libro IIII.

In consil. 6.
In add. Duplex, deleatur à uer. Sed postea, vsque in finem.
In consil. 17.
Add. Ecclesia, deleatur.
In consil. 53.
Add. Vilescit, deleatur.
In consil. 55.
In add. Non possunt, dele. à ver. Quod nota, vsque ad fundatum, inclusiuè.
In consil. 56.
In add. Veritas, dele. à ver. Videat otiosus, vsque in finem.
In add. Expellere, deleatur. Quia contra ius diuinum.
In consil. 60.
Add. Reprobauit, deleatur.
Add. Contradicit, deleatur.
In consil. 74.
In add. Habitu, deleatur à uer. Sed bene sufficit, usque in finem.
In add. Potuit, deleantur à uer. Sed veritas, vsque ad Teneat.
In consil. 81.
In Themate, add. Peiora, dele. tota.

In consil. 96.
In add. Commentarius, del. à ver. Posteaquam vsque ad illud, tit. haberi.
In consil. 100.
In add. His tamen, deleatur à ver. Quoniam tales, vsque ad esse debent.
In consil. 105.
Add. Per ea, deleatur.
Add. Quod sic, deleatur.
In consil. 112.
In add. Ferrar. deleatur à ver. Sed falsum est, &c.
In consil. 119.
In add. Iuris, deleatur à ver. Sed more, vsque in finem.
Add. Trium, deleatur tota.
In consil. 121.
Add. Dominium, deleatur.
In consil. 125.
Add. Sicut, deleatur.
In consil. 127.
Add. Non peccat, deleatur.
In consil. 130.
Add. Supertoris, deleatur tot. &c.

Ex Libro V.

In consil. 1.
Add. Constantia, deleatur.
In consil. 3.
Add. Integrum, deleatur.
In consil. 5.
Add. Canonico, deleatur.
In consil. 24.
Add. Syluestro, deleatur tota.
In consil. 52.
Add. Italica, deleatur tota.
In consil. 69.
In add. Praesumetur, deleatur à ver. Sed in hoc Regno, &c.
In consil. 74.
In add. Respondi, deleatur à ver. licet Alexander, vsque in finem.
In consil. 80.
In add. Arbitrator, delea. à ver. Quod non abs re, &c.
Add. Iuramentum, deleatur tota.
In consil. 97.
Add. Praesentate, del. tota add. quae occupat integram columnam.
In consil. 102.
In add. Incisam, del. à ver. & etiam limitatio, vsque in finem.

In consil. 121.
In add. Concludit, deleatur à ver. Lauren. vsque in finem.
In consil. 131.
In add. Commune, del. à ver. Philippus Melanchton, vsque in finem.
In consil. 133.
In add. Renuntiare, del. à ver. Sed est falsum, vsque in finem.
In consil. 180.
Add. Iurauerit, deleatur tota.
In add. Tempore, dele. à ver. Sed hac disputatio, vsque in finem.
In consil. 187.
Add. Leges, deleatur, &c.

Ex Libro VI.

In consil. 6.
Add. Senens. deleatur tota.
In add. Infideles, deleatur à ver. Exemptis, vsque ad Papa.
In consil. 8.
In add. Vsurarum, deleatur à ver. Sed dico, vsque in finem.
In consil. 14.
Add. Iuramentum, deleatur.
In consil. 54.
Add. Venditoris, deleatur.
In consil. 78.
In add. Italica, deleatur à ver. Sed unicum remedium, vsque in finem.
In consil. 83.
Add. Iuramentum, deleatur.
In consil. 87.
Add. Ludo. deleatur tota.
In consil. 93.
In add. Differentia, dele. à ver. Verum ut dixi, usque ad, erga Deum.
Add. Ecclesia, deleatur tota.
In consil. 152.
Add. Iuramento, del. tota.
In consil. 160.
Add. Synodalis, deleatur tota.
In consil. 185.
Add. Iuramentum, deleatur.
In consil. 206.
In add. Distributio, del. à uer. & ad hoc potuit, usque in finem.
In consil. 209.
In add. Poenam, deleatur à uer. Ubi contrarium, usque in finem.

In consil. 219.
In ad. Longo, dele. à ver. Sed in locis, vsque in finem.
In consil. 238.
In add. Blasphemare, del. Nec inepte, & à ver. Verbi gratia, vsque in finem.
In consil. 239.
Add. Episcopum, del. tot. &c.

Ex Libro VII.

In consil. 13.
Add. Pecuniaria, deleatur.
In consil. 29.
Add. In rem, deleatur.
Add. Tenet, deleatur.
In consil. 52.
In add. Sigismundi, del. in fine, cui Pontifices, &c.
In consil. 63.
Add. Iuramento, deleatur.
In consil. 83.
Add. Ecclesia, del. tota.
In consil. 89.
Add. Iuramentum, deleatur.
In consil. 101.
In add. Fructibus, deleatur à ver. Philipp. Melanch. vsque in finem.
Add. Dei, auferatur.
Add. Liberam, auferatur.
In consil. 116.
Add. Suffraganeus, deleatur.
Add. Operari, deleatur.
In consil. 118.
In add. Iuramentum, del. à ver. Sed ego dico, vsque in finem.
Add. Iuramento, deleatur tota.
In consil. 130.
Add. Promisit, deleatur.
Add. Ecclesia, deleatur.
In consil. 144.
Add. Corporali, deleatur tota.
In consil. 146.
In add. Valuisse, deleatur à ver. Sed veritas est, vsque in finem.
In consil. 149.
Add. Etiam istud, deleatur.
In consil. 150.
Add. Valet, deleatur.
In consil. 180.
Add. Nostrum, deleatur.
In consil. 210.
Add. Licita, deleatur.
In consil. 213.
Add. Absolutio, deleatur.
Add. Validitas, deleatur.

CENSVRA

Ad Dynum, in Reg. iur.

Reg. 1.
In add. Obtineri, deleatur, & ita practicari, vsque in finem.
In add. Testatoris, deleatur à ver. vt nouè dixi, vsque in finem.
In add. Papa, dele. à ver. Quod non obseruatur, vsque in finem.
Add. Quod Reseruatio, deleatur.
Reg. 2.
In add. Plenè not. dele. à ver. Quæ ita debet, vsque in finem.
Reg. 4.
Add. Absolutus, deleatur tota.
Reg. 6.
Add. Adde Card. Alex. deleatur.
Reg. 13.
Add. Adde, quod non prodest, del.
Reg. 20.
In add. Ignorantia, delean. à ver. vt nouè, & analyticè, vsque in finem.
In add. Non possum, deleatur à uer. Vt dixi in lect. usque in finem.
Reg. 22.
Add. Genere, deleatur tota.
Reg. 25.
Add. Quidam, deleatur.
Add. Sed uidetur, deleatur.
In add. Ad hanc quæstio. del. à uer. ut nouè, docui, usque in finem.
In add. Adde quotuplex, deleatur Reuerendissime.
In add. Subiungo, deleatur à uer. Vt dixi, usque in finem.
Add. Non ualet, deleatur tota.
Reg. 30.
Add. Adde ibi Bar. deleatur à uer. Vbi Alber. dicit, usque in finem.
Reg. 63.
Add. Lanfran. deleatur.
Add. Dixi in apost. deleatur.
Reg. 74.
Add. Vnum quod, deleatur tota.

CENSVRA

Ad Philip. Decium in titu. ff. de Reg. iur.

Reg. 1.
In add. Transitus, del. à ver. Do exemp. vsque in finem. Inquit, del.

Reg. 2.
Add. Lib. 5. &c.
Add. Nouè dixi } *deleantur.*
Add. Auferri.
In add. Nupta, pro nos, substituatur Gallos.
Add. Masculis dixi, deleatur.
Add. Statutum, deleatur.
Add. Masculis falsum, del.

§. Impuberes.
In add. Pupillus, del. à ver. Quam pecunijs redimere licet.
Add. Tutor, deleatur.

Reg. 8.
Add. Instinct. deleatur.

Reg. 12.
In add. Paratam, dele. à ver. Vbi tamen dixi prouisum, vsque in finem.

Reg. 23.
In add. Dolo, del. à ver. Me andiente, vsque in finem.
Add. Penes, deleatur tota.
In add. Ratificationem, pro hic, substitue in Gallia.

Reg. 30.
Add. Consummato
Add. Non valet } *deleantur.*
Add. Filia.

Reg. 43.
Add. Decisio, deleatur.

Reg. 45.
Add. Dixi in nouis, deleatur.

Reg. 46.
Add. Conscientia, deleatur.

Reg. 58.
Add. Satis, deleatur.

Reg. 59.
Add. Addita, deleatur.

Reg. 68.
Add. Clericus, auferatur.
Add. Clerici, auferatur.

Reg. 72.
In add. Delegari, del. à ver. Faber noster, vsque in finem.

Reg. 99.
In add. Pract. delea. in hoc Regno, & subsist. Francia.

Reg. 102.
Add. Iuramento, deleatur.

Reg. 122.
Add. Permittitur, deleatur.

Reg. 134.
In add. Videtur, dele. à ver. Vbi dixi, vsque in finem.

Reg. 157.
Add. Conscientia, deleatur.
In add. Dubio, deleatur à ver. Quia quandoque, vsque in finem.

Reg. 158.
Add. Perdit, deleatur.

Reg. 190.
Add. Non valet, deleatur.

Reg. 203.
Add. Parum, auferatur.

Aliqua fortasse in præmissis, & consimilibus Additionibus ab oculis nostris effugerunt notatu & censura digna, quæ diligens Lector animaduertens delere prorsus teneatur.

Carpentoractense Concilium — Adde — Quæ Cardin. Baronius in Appendice ad 10. Tomum Annalium de eo olim scripta emendauit.

Caroli Quarti Bulla aurea de electione Romanorum Regis. Coloniæ cum Decretis Pontificum, & Moguntiæ apud Iuonem Schefferum, ann. 1548.

Casteritonus Nordouicensis Monachus, scripsit in Apocalypsim D. Ioannis. In aliquot Epistolas Diui Pauli libros plures, atque alia edidit multa, quæ in Bibliotheca eius Cœnobij olim asseruabantur. Claruisse fertur ann. Domini 1382. Richardo Secundo regnante.

Cataldinus Bonecõpagnus è Visso scripsit de Translatione Concilij Basileæ. Tract. 13. p. 1. fol. 15. inter Tractatus postremò Venetijs editos.

Chil-

Childebertus Primum Cenomanensis, deinde, Turonensis Episcopus, scripsit De suo exilio versibus heroicis librum. Item de tędio huius vitæ. Orationem ad Sanctam Trinitatem. Versus de Eucharistia. Epitaphium Berengarij.

Christophori Iordani, de Episcopis, & Archiepiscopis, Archiepiscopatus Salisburgensis, deque eorum rebus gestis.

Christophorus Nolhamsensis Dominicanus, scripsit Postillas in Euangelia, lib. 4. In omnes Epistolas D. Pauli, lib. 14. In Epistolas Canonicas, lib. 7. Sermones de Tempore, lib. 1. Sermones de Sanctis, lib. 1. & alia.

Claudius Espencæus — Adde — Ad Claudij verò Espencæi libros quinque de Eucharistia, eiusque adoratione, & in Tractatulum de Missa publica, & priuata, tamquam posthumos sibi testamento relictos, & commendatos, scripsit Præfationem, & Notas Gilbertus Genebrardus. Quæ editæ sunt simul ann. 1575. Parisijs apud Petrum l'Hullier.

Clemens Lanthoniensis presbyter, & Canonicus scripsit,

Concordiam Euangelistarum, lib. 12.	In Canonicam Iudæ, lib. 1.
In Euangelia Commentarios, lib. 4.	Sermones eruditos, lib. 1.
De alis Cherubim, lib. 1.	Epistolas ad diuersos, lib. 1.
In Canonicam Iacobi, lib. 1.	Lecturas Scholasticas, lib. 1.
In Canonicas Petri, lib. 2.	De orbibus Astrologicis, lib. 1.
In Canonicas Ioannis, lib. 3.	Viuebat ann. 1170.

Concilia — Adde — Extant verò Fragmenta Conciliorum in versionibus Francisci Turriani, quæ huic negocio commodare possunt. Quinetiam in Vitis Paschalis, Benedicti, Nicolai, Hadriani II. præter alios, non pauca eorundem Decreta innuuntur, quæ cum non extent in Tomis Conciliorum iam editorum, huc spectare possunt. Vide Luitprandi Ticinensis de Vitis Pontificum, qui Francofurti hoc anno prodijt, Pręfationem.

Conradi Censij Tractatus Religiosorum fratrum Eremitanorum S. Augustini extat manuscriptus in Bibl. Imp. Viennæ Austriæ.

Conradus Alpendorp, Germanus, Carmelita & Episcopus Arotensis, scripsit historiam Cyrilli Doctoris. Claruit ann. Do. 1390.

Conradus S. Vdalrici, vniuersalem historiam vsque ad annum 1334. perduxit.

Constantinus Fontius in summo Templo Hispalensi Canonicus, concionator, scripsit Paruam doctrinæ Christianæ Summam. Magnum Catechismum. Conciones sex in totidem versus Psal. 1. Dauidis. Hominis peccatoris confessionem. Commentaria in Salomonis Prouerbia, Ecclesiasten, Cantica Canticorum. Item in librum Iob.

Constantini Manassis Annales, de Græcis Latini facti, sed ab hæretico Leunclaio. Eadem Chronica versibus politicis extant Romæ in Vaticana Bibliotheca. Eiusdem chronicorum Synopsis rhytmica, erat in Bibliotheca Ioannis Sambuci, Viennæ. Arbitror autem esse eumdem librum cum superiore. In Bibliotheca verò Imperatoris idem liber m.s. hanc habet inscriptionem, *Beatissimi Philosophi Constantini Manassis Synopsis Chronica versibus Politicis Græcis, initio sumpto ab Orbe condito ad Imperium vsque Botoniata Nicephori dispositа.*

Constantini Pselli Lexicon in Euangelistas, siue breuis Expositio difficilium in ijs locorum, Græcè manuscriptus extat in Bibliotheca Imperatoris Viennæ Austriæ.

Cornelii Eselsbergeri, Collatio de Cęlibatu ministrorũ Catholicæ Ecclesię, an. 1565. habita Offemburgi. Coloniæ 1570.

Crotoldus aduersus omnes hæreses scripsit.

Cyrillus — Adde pag. 373. vbi scriptum est, eum in Prophetas minores extare in Bibliotheca Vaticana — Quin etiam extat in Bauarica Bibliotheca, quem versurus erat è Græca in linguam Latinam Iacobus noster Pontanus hortatu Iacobi Gretseri Theologi nostri.

Damia-

Appendix ad literam D.

DAMIANVS Crassus Ripolensis, quod Oppidum est in Subalpinis supra Augustam Taurinorum, Ord. Prædic. atque eiusdem Prouincialis, & Theologus, scripsit Commentarium ad librum Iob. Libellum item, quo cum regens (vt vocant) esset Collegij Sancti Thomæ, asseruit in Academia Ticinensi has propositiones: Sanctus Ioannes fuit consanguineus Christi, consanguineus Dei, & alias plures aduersus Ioannes Cafficium Ordin. Minorum, quæ anno 1506. fuerunt excusæ. Obijt ann. Dom. 1515.

DAMIANVS Diaz D. Vincentij, Ord. Præd. Sermones de Tempore, ac de Sanctis recognouit, & Notis illustrauit. Antuerpiæ ann. 1570.

DAMIANVS à Ligno, Ord. Prædicatorum, Brabantinus, è Latino Germanicum fecit librum de Sancto Altaris sacrificio. Volumen item Sermonum de Tempore, quod Iacobus á Vitriaco scripserat, in lucem emisit typis Petri Belleri anno 1575. Quin & alterum volumen Sermonum de Sanctis eiusdem Auctoris habebat præ manibus, quod recensebat vt in Christianæ Reip. commodum in lucem daret. Viuebat ann. 1578.

DANIEL, & Ioannes monachus Montis Sinay, Meditationes spirituales Græce scripserunt. Quæ m.s. extant Viennæ Austriæ in Bibl. Imperatoris.

DANIEL Propheta — Adde Argumentum in Danielem ex Codice Bauarico m.s. Græcè prodijt Augustę Vindelicorum ann. 1602. vnà cum Adriani Isagoge ad D. Scripturam.

DANIEL Salhauius, in Psalmos erat inter aliquos libros Arabicos, atque Syriacos m. s. qui à tempore Gregorij Papæ XI. dicuntur sub terram defossi, quique vęnales oblati sunt Reuerendiss. Episcopo Herbipolensi.

DANIEL Ventanus — Adde — scripsit quoque Historiam suæ Prouinciæ. Deinde Gesta Saxonum Australium. De rebus Insulæ Vectæ. Vitam B. Ceddæ Episcopi. De obitu Aldhelmi. Epistolam ad Virgines. Alteram de Venefrido ad Gregorium. Obijt ann. 746. Episcopatus sui 42.

DAVID quidam Ord. Minorum, scripsit Formulam Nouitiorum bipertitam. De exteriore hominis compositione, ac de interioris hominis, idest mentis reformatione.

DAVID Meneuiensis — corrige — vbi est — Claruit ann. 1540. — pone 540. Et quidem duodecim monasteria extruxisse: atque Victoriensis Synodi Decreta scripsisse, ac Regulam Cęnobitarum, vixisse autem annos 140. habetur ex eius, vt vocant, Legenda.

DEFENSOR — Adde — Quin & Venetijs ad signum Spei ann. 1552. & Coloniæ 1554.

DEMETRIVS Chomatenus Bulgariæ Archiepiscopus, scripsit librum De gradibus cognationis: & quædam ad Constantinum Archiepiscopum Dyrrachij. Extant in Zonaræ expositione Canonum.

DEMETRIVS Cydonius — Adde — vide lib. 15. Vrban. Cōment. Raphaelis Volaterrani.

DEMETRIVS quidam scripsit contra Gentes, qui ad Iosephi Iudæi exemplum Archæogonias Moysis, & Iudaicæ gentis asseuerat. Hieron. in Clemente Alexandrino.

DESIDERIVS Erasmus — Adde —

ERASMVS ROTERODAMVS, EX HISPANO.

Ex Desiderij Erasmi Roterodami operibus.

TOMO PRIMO.

Ex præfatione, siue Catalogo lucubrationum, cuius initium est, Non pateris, Abstemi vir clarissime, *in excussis Basileæ, ann. 1540. pag. 4. præfationis prope finem paginæ deleatur ab illis verbis.* Coactus sum igitur, *vsque ad,* Ceterum, quoniam videbam.

In princ. 10. pag. deleatur ab illis verbis. Moriam lusimus *vsque ad,* Vitę rationē, ac pietatem. *Et paulo post, deleatur ab illis verbis,* Enchir. militis Christiani, *vsque ad,* quin his maiora.

Pag. 11. in fi. deleatur vox, Συνοψαντίας.

Pag.

Pag. 12. lin. 13. deleantur illa verba. Declarantes, eos, qui sic clamassent, prorsus insanire.
Ead. pag. lin. 24. deleantur illa uer. Per monachos quosdam, apud quos sacrosancta est Pontificis authoritas.
Eadem pag. lin. 31. deleatur ab illis uerb. Et inuenit Roma, qui tales nęnias legant, *usque ad,* Verum Pasquillus.
Pag. 13. lin. 6. del. illa uer. Sed dignam eo vsu, quem iudicauit Catullus.
Pag. 14. in princ. deleantur illa uer. Nulla res magis commendauit Lutherum Orbi, quàm hominum huiusmodi mores.
Pag. 15. ad medium, deleantur illa uerba. Quis non agnoscat hic spiritum Euangelicum, quo mille iam annis caruit mundus?
Deleatur etiam, quod statim sequitur, tribus paginis sequentibus ab illis uerb. Et tamen non habent quod obijciant mihi. *Vsque ad illa uerba, pag. 19. paulo post principium.* Hæc erat illa techna mea, non aliundè profecta.
Eadem pag. 19. ad med. deleantur illa uerba. Fortiter oblatrant quidam, qui mallent me scribere de indulgentijs, aut de colligendis caseis.
In indice primi Tomi deleantur nomina librorum prohibitorum.

Ex lib. 2. de Copia verborum, vel rerum.

Pag. 74. lin. 19. deleatur ab illis uerb. Sunt auctores nequaquam cōtemnendi, *usque ad,* vel petere, vel repetere.
Ead. pag. prope finem deleatur ab illis uerb. Primum, bello conflictari non esse hominis, *usque ad,* haudquaquam Christianorum.
In Epistola ad Christophorum Vrseuicum prope fin. pag. 209. deleatur ab illis uerb. Sed rursus sapientius, quàm Theologorum, *usque ad,* magnis de nugis disputat.
In Epistola ad Ioannem Eutychium, pag. 284. linea ult. deleatur ab illis uerb. At mihi videtur iustius, *usque ad,* vel finxit, vel retulit.

Ex lib. de Conscribendis Epistolis.

§. De superstitione epithetorum, pag. 323. lin. 17. deleatur ab illis verb. Beatissime pater audit Romanus Pontifex. *vsque ad vltima verba.* §. non delectari titulis ineptis.
Eodem lib. pag. 359. deleantur illa ver. Herili, ac parum humanæ vitæ instituto *lin. 15. eiusdem pagina, deleatur ab illis verb.* Quid inconsideratius, *vsque ad,* non esses quidem, qui negare posses.
Lin. 44. eiusdem pag. deleatur ab illis verb. Quasi verò non plurima sunt in Christo, *vsque ad,* Nobis quid sit agendum significauit.
Pag. 360. deleatur ab illis verbis, Quid simile vsquam de cœlibatu legis? *vsque ad,* ex se nullam habet laudem.
Lin. 10. deleatur ab illis verb. Nempe ideo, *vsque ad,* Sobole augerent.
Lin. 15. deleatur ab illis verb. Quòd si lex damnat, *vsque ad,* ne steriles essent.
Lin. 25. deleatur ab illis verb. Tamen arguunt, *usque ad,* vel spurijs impleri.
Pag. 361. lin. 36. deleatur ab illis uerb. Apparet igitur, *usque ad,* sibi perniciem accersere.
Pag. 362. lin. 3. deleatur ab illis uerb. Parum diligens, *usque ad,* operam dederit.
Lin. 8. eiusdem pag. deleatur ab illis uerb. Is pater multarum gentium, *usque ad,* refugisset.
Lin. 17. deleatur ab illis uerb. Cur hæc membra tribuit? *usque ad,* Quid tam dissimile veri?
Lin. 29. deleatur ab illis uerb. Perinde quasi virtus sit, *usque ad,* Cum natura pugnat.
Lin. 36. deleatur, Hoc veniæ.
Lin. 38. deleatur, Priuilegium.
Lin. 40. deleatur ab illis uerb. Primum arbitror, *usque ad,* Cogitarive possit exitialius?
Pag. 363. lin. 18, deleatur ab illis uerb. Verùm donetur hic ardor: *usque ad,* Veluti paratum præmium inuitat.
Pag. 364. lin. 18. deleatur ab illis uerb. Mea sententia, neque homo sit existimandus, *usque ad,* abhorreat.

Lin.

Lin. 23. deleatur ab illis verb. Quanquàm quis, *vsque ad,* sed planè saxum dixerim.
Lin. 25. deleantur illa uerba. Quanquàm ne viri quidem vocabulum sine his meremur.
Pag. 365. lin. 45. deleatur ab illis uerbis. Eamus nunc, & cœlibatum, *vsque ad,* num expectamus, vt Iupiter.
Pag. 366. lin. 8. deleatur ab illis verb. Cur igitur prælata est virginitas? *vsque ad,* turpi cœlibatu passus sis interire.
§. De genere dissuasorio, pag. 366. lin. 17. deleatur illud. In vituperando matrimonio.

Ex libro, cui titulus est, de pueris statim, ac liberaliter instituendis.

Pag. 437. circa finem, deleatur ab illis verb. Eiusmodi castigatio fortasse, *vsque ad,* Quid hac sententia frigidius.

Ex libro, cui titulus est, Parabolæ, siue similia.

Pag. 468. prope fin. in illis uerb. Vt rex mundi magna cura, parua relinquens fortunæ, *deleatur illud,* parua relinquens fortunæ.
Pag. 481. ad fin. deleatur. Ipsi nihil inde gustant.
Pag. 487. deleatur ab illis uerb. Non ut Cœneus, *vsque ad,* probus euadit quispiam.
Pag. 495. in illo simili, Vt sacrificijs honorem habet ciuitas, *deleantur duæ uoces,* multo magis.
Pag. 504 in illis uerb. Simul, atque semel indurauit ingenium adolescentis ætate, vitijsque non potest refingi, *deleatur uerbum,* non potest.
Eadem pag. ante finem deleantur illa uerb. Si singulæ ciuitates, singulos haberent sacerdotes, vt olim.
Pag. 507. post med. in illo simili, Quemadmodum Magi, *deleatur ab uerb.* Ita quidam Sacerdotes, *vsque ad,* sibi magis habeant obnoxiam.
Pag. 510. paulò post med. in illo simili, Luna semel extincta, *deleatur illud:* At homo nec renascitur mortuus. *Et paulò post med. in illo simili,* Sol post occubitum redit nouus: homo non item, *deleatur,* homo non item.
Pag. 516. paulò ante med. in illo simili, Creta nullum habet, *deleatur ab illis uerb.* Ita nullum est monasterium tam sanctum, *vsque ad,* inuidentiæ malo.
Pag. 518. ante med. in illo simili, Sicut piscis, *deleatur ab illis uerbis:* Non vllis dulce edisce repreculas, *vsque ad,* cum non intelligant.
Pag. 519. in illo simili, Si fuco alas ademeris, *deleatur ab illis verb.* Ita qui in monachorum tracti nassam, *vsque ad,* ne melior sit aliorum conditio.
Pag. 521. in illo simili, Vt aquæ laus est, *deleantur illa uerb.* Theologus hoc ipso, *vsque ad,* & à musis alienus.
Pag. 522. in illo simili, Vt loci salubritas, *deleatur ab illis uerbis* Veluti qui versantur in cæremonijs, *vsque ad,* nihil conducere.
Pag. 523. lin. 1. deleantur illa uerba. Nullam huius mundi sentit corruptelam.
Eadem pag. ibi, Arator nisi curuus sit, *deleantur illa uerba.* ita miles, nisi impius sit, parum est miles.
Pag. 524 prope finem deleantur ab illis uerb. Ita spurcæ Scotistarum, *vsque ad,* stupidis istis, & bardis quouis aromate gratior.
Pag. 525. ad med. ibi, Vt venti desituri, *deleatur illud,* veluti Iulius Pontifex.
Pag. 757. deleatur tota, epistola, de vtilitate Colloquiorum, *cuius initium est,* Adeò nunc in omnes, & in omnia, per vniuersum orbem grassatur.

Ex libro, cui titulus est, de recta Latini, Græcique sermonis pronunciatione.

Pag. 768. ante finem deleatur ab illis uerb. Si bene facta metimur charitate, *vsque ad,* Verius quàm ad pietatem.
Pag. 772. lin. 11. deleatur ab illis uerb. Ad habitum quendam Pharisaicum, *vsque ad illa uerba, pag. 773.* His rebus quidem fortasse magis congruebant.

Ex

Ex libro, cui titulus est, Dialogus Ciceronianus.

Pag.815. lin.33. deleantur illa uerba. Ex Christianis auctoribus oborta nebula.

Lin.36 eiusdem pag. deleatur ab illis verb. Quàm in Diuorum ascribi numerum, *usque ad,* celebrari Ciceronianus, quàm sanctus.

Eadem pagina lin ult. deleatur ab illis verb. Ego Ciceroni inter Apostolos, *usque ad,* eloquentiæ quondam appellabant.

Eodem lib. pag.833. prope finem deleatur ab illis uerbis. Quemadmodum eximiæ pietatis virum Benedictum, *usque ad,* Fortasse & Christum, qui præter titulum.

Eodem lib. pag.834. lin. penult. deleantur tres uoces, Per gratiam fidei.

Pag.835. lin.5. deleatur, Persuasionis munificentia.

TOMO SECVNDO.

Adagia, *eiusdem Erasmi expurgentur iuxta editionem iussu S.D.N. Greg. XIII. castigatam.*

TOMO QVARTO.

Ex Apophthegmatibus.

In Aristide, pag.224. ad medium, deleatur ab illis verb. Nunc mundus vndique plenus est sodalitatibus, *usque ad,* Quod erat factu optimum.

In Panegyrico gratulatorio ad Philippum Burgundiorum Principem, pag.416. ad medium, deleantur illa verb. Immò haud scio an eundē in hominem cōueniant hæc duo cognomina.

Ex libro, cui titulus est, Institutio Principis Christiani.

Pag.447. lin.19. deleatur ab illis uerb. Et Christus nos ab omni seruitute redemit, *usque ad,* ac principem Iesum Christum.

Eadem pag. ante finem deleatur ab illis uerb. Nec te fugiat quicquid in Euangelicis, aut Apostolicis, *usque ad,* Num idem vis esse Christiano.

Eodem lib. pag. lin.463. lin.10. deleatur ab illis uerb. Et fortassis expediat Reipub. monasteriorum esse modum, *usque ad,* de collegijs sentiendum est.

Pag.471. post med. lin.15. à fine pag. deleatur ab illis uerb. At Christus ipse, at Petrus, & Paulus, *usque ad illa verba, pag.472.* suspectum habere debet.

Pag.473. lin.4. deleatur ab illis uerb. Vt donemus aliquod bellum esse iustum, *usque ad,* Nisi summus etiam haberetur honos.

Ex libro, cui titulus est, Pacis querimonia siue Querela Pacis.

Pag.488. linea 16. à fine deleatur dictio. Vulgo.

Prope finem eiusdem pag. deleatur ab illis uerbis. Quod longo iam vsu, *usque ad illa uerba, pag.489.* odijs, ac iurgijs esset infectum.

Eadem pag.489. lin.21. deleantur illa uerba. Et tamen non pudet illos appellari Christianos. *Lin.14. à fine eiusdem pag. deleatur ab illis verb.* Audite strenui bellatores. *usque ad,* & Christianorum Deum.

Pag. 592. lin.14. à fin. deleantur illa uerb. Ne quis speraret vsquam in bellis adesse Christū. *Et paulo post lin.8. à fin. deleatur ab illis uerbis.* Si verum prædicant, *usque ad.* Hisce rebus defertur. *Et paulo ante fin. eiusdem pag. deleatur ab illis uerb.* Qui conuenit castris, & Ecclesiæ? *usque ad,* Quid tibi cum bellis?

Pag.493. prope finem deleatur ab illis uerb. Immo ne Sacerdotes, *usque ad verb. pag.494.* prouocantium ad perniciem.

Eadem pag.494. ad medium, deleatur ab illis uerb. Iam ipsa castra sequuntur sacrifici, *usque ad verba, pag.495.* Cuius instinctu summum malum fratri machinaris.

Ead. pag.495. lin.12. deleatur ab illis uerb. Et post hæc execrantur Turcas, *usque ad,* quasi Turcis, *exclusiuè.*

Et

Et lin. 56. deleantur illa uerba. Quid aliud facis, quàm illi?
Ad med. pag. lin. 27. deleatur ab illis verbis. Atque interea sollemnes agûtur supplicationes, *vsque ad,* cuius ipsi vobis isti auctores.
In fi. pag. 496. deleantur illa verb. Conspirent omnes aduersus bellum.
I in penult. deleantur illa verb. Vel tam sceleratæ, vel certe,
Pag. 497. lin. 7. deleantur illa verba. Quasi post hac pium sit futurum non fieri maryres, sed facere.
Pag. 498. paulò post med. deleantur illa verb. Vis palam cernere, quàm res sit impia bellum?
Pag. 500. lin. 6. deleantur illa uerba. Impudentes, qui sibi pollicentur à bellis ad eam iter esse. *Lin. 50. eiusdem pag. deleatur ab illis verb.* Vt non subitò ex spurco helluone, *usque ad,* virginum socius.

TOMO QVINTO.

Ex enarratione primi Psalmi.

Pag. 149. lin. pen. deleatur ab illis uerbis. An nonne hæc faciunt sacerdotes quidam, qui superstitiosam plebeculam cæremonijs inuoluunt? *vsque ad,* semper imbecilles in Christo.
Pag. 150. ante med. deleatur ab illis uerb. Ideo peccabant, *usque ad,* peccatorem Adam.
Pag. 151. lin. 21. deleatur ab illis verb. Ausim & illud addere, *usque ad,* Nusquam enim cessat charitas.
Pag. 153. lin. 9. deleatur ab illis uerb. Citra trium linguarum peritiam, *vsque ad,* etiam solùm amplectimur.
Ibidem, lin. 14. deleatur ab illis uerb. Legant & idiotæ legem Domini, *usque ad,* de hac collo quantur. *Ibidem, lin. 19. deleatur ab illis uerbis.* At nunc sunt, qui summoperè cauendum putant, *vsque ad,* qua possint meditentur in lege Domini.

Ex enarratione Psal. 2. Quare fremuerunt gentes.

Pag. 187. paulò post med. deleatur ab illis uerb. Regem habet inuisibilem, *vsque ad,* hic est Christus inclusiuè.
Eodem psal. pag. 192. ante med. deleantur illa uer. Hoc est, vitare iussit: vt pudore correptus resipisceret. *Ibidem paulò post medium paginæ lin. 30. deleatur ab illis uerb.* Et tamen virgam non habebant, *usque ad,* quam tyrannorum temperet.
Pag. 193. lin. 18. deleantur illa uerba. Sola fides præstabit salutem, & semel abolebit, quicquid hactenus peccatum est.

Concione in Psal. 4. Cum inuocarem.

Pag. 212. prope finem deleatur ab illis uerbis. Nã hæc est hominis iustitia, *usque ad,* qui quod pollicitus est præstitit.
Pag. 224. lin. 10. del. ab illis uerbis. Iniustè petunt, *usque ad,* hanc itaque iustitiam.
Pag. 236. prope finem deleatur ab illis verb. Non veste, non cibo, non cęremonijs, *usque ad,* dominus addit dotes.
Pag. 240. ad med. deleatur ab illis uerbis. Iam videre est quosdam, vbi correpti fuerint, *usque ad,* in domini promissis, misericordia.

Ex libro qui inscribitur de puritate tabernaculi, siue Ecclesiæ Christianæ.

Pag. 255. prope finem, deleatur ab illis verb. Denique cum concupiscentia, quam sentimus, *vsque ad,* hæc cum sic habeant.
Pag. 256. lin. 16. del. illa verba. Tamen reuera non habitant in Tabernaculo Domini.

Psal. 28. Afferte Domino filij Dei.

In consultatione de bello Turcico, pag. 302. deleatur ab illis uerb. Neque verò me clam est, *vsque ad verba pag. 303.* Nunc proprius vrget nos mali vis.

Ex

Ex enarratione in Psalm. 33. Benedicam Dominum.

Pag. 343. ante finem, deleatur ab illis uerbis, Augustinus constanter affirmat infantes baptizatos, *usque ad,* si sancti fuerunt.

Psal. 38. pag. 363. ad medium, in illud, Dixi custodiam vias meas, *deleatur ab illis uerbis,* Magnus Ecclesiæ Doctor Origenes, *usque ad illa uerba, pag. 366.* Sed quid conor numerare, quæ numerum non habent.

Pag. 368 lin. 5. à fin. deleantur illa uerba, Sic lapsi sunt præcipui Doctores Ecclesiæ.

Eodem psal. pag. 387. lin. 12. in illud, A fortitudine manus tuæ. *deleantur illa uerba.* Abijcit virium, ac meritorum suorum fiduciam.

Ex libro, cui titulus est, de Misericordia Domini.

Paulò post principium, pag. 467. in princ. deleatur ab illis uerbis, Verum id, quod nunc agimus, *usque ad,* nobis preeuntem.

Pag. 475. paulò ante finem deleatur ab illis uerbis, Neque defuere, qui tantum tribuerent, *usque ad,* quàm Dei misericordiam.

Pag. 478. post medium, deleatur ab illis uerbis, Si verum dicit Paulus, vbi sunt isti, *usque ad,* agnosce tuam miseriam, & parata est misericordia.

Pag. 480 lin. 20. in illis uerbis, Tantum auertamini ab his, *deleatur dictio,* tantum.

Pag. 482. ad medium, deleatur ab illis uerbis. Residet enim, qui peccare desinens, *usque ad,* restituitur Ecclesiæ communioni. *Paulò post lin. 16. à fine, deleantur illa uerba,* quid autem est audire nisi credere?

Paulò ante finem eiusdem paginæ, deleantur illa uerba, Ingemisce, confitere: sed coram Domino.

Pag. 483. ad medium, deleantur illa uerba: Quid igitur superest? nihil, nisi vt agnoscas Dei misericordiam. *Et paulò post, deleantur illa uerba,* quid est, conuertimini ad me, agnoscite vestram miseriam, & expetite meam misericordiam.

Pag. 484. paulo post medium deleantur illa uerba. Satis rogat qui morbum agnoscit.

Pag. 485. ad medium. deleantur illa uerba, Quid aliud requirit abs te misericors Dominus, nisi vitæ mutationem?

Ex libro, cui titulus est, de Vidua Christiana.

Pag. 608. post medium, lin. 21. à fine, in illis uerbis, Fides, cui comites indiuiduæ sunt Spes, & Charitas *deleatur uox,* indiuiduæ.

Eodem lib. pagina 611. lin. 20. à fine, deleantur illa uerba, Vt sit quàm præferas, vix sit quam postponas.

Pag. 612 lin. 6. deleatur ab illis uerbis, Maioris virtutis est, *usque ad,* quemadmodũ diximus.

Ex libro, cui titulus est, Precationes.

In precatione tempore pestilentiæ, pagina 1006 lin. 5. deleatur ab illis uerbis. Nonnulli ad certa Diuorum nomina, *usque ad,* Magorum artes.

Ex libro, cui titulus est, de Contemptu mundi.

Deleatur totum cap. 12. cuius initium est, Iamdudum video te componere sarcinas.

Ex libro, qui inscribitur, de Præparatione ad mortem.

Pag. 1085 lin. 5. à fine, deleatur ab illis uerbis, Sed nos, cum hoc Goliath congressuri, *usque ad,* Paulus loquitur in Ecclesia.

Pag. 1092. in fine deleantur illa uerba, Neque verò tua refert, quod non cernitur oculis Ecclesia.

Pag. 1093. lin. 12. deleatur ab illis uerbis, Qui verò substituerunt, *usque ad,* his rationibus optimè fit.

Pag. 1099. lin. 3. prope finem, deleantur illa uerba, Vides hic victoriam in oculis eſſe potius, quàm in manibus.

Pag. 1101. prope finem, deleatur ab illis uerbis. Quidam emptitijs diplomatibus, *vſque ad*, ſed os ſublinire morituro.

TOMO SEXTO.

Ex annotationibus Eraſmi in nouum Teſtamentum.

In præfatione, fol. 1. pag. 2. lin. penultima in excuſſit Baſileæ, anno 1541. deleatur ab illis uerbis, Viri non ſolum pietate, *vſque ad* Oecolampadij Vinimotani.

Fol. 2. pag. 4. eiuſdem præfationis, prope finem, deleantur illa uerba, Vngulis ſuum, & aſinorum perturbatis.

Cap. 2. Matthæi, in illa uerba, Et tu Bethlehem. *pag. 13. paulò ante finem deleantur illa uerba*, Nunquam reperire licet Phariſæos, & Scribas in hoc notatos, quod legem ignorarent.

Eodem cap. pag. 14. lin. 2. deleantur illa uerba, Palam oſtendens Euangeliſtam non ſolum verbis diſſidere à propheta, verum etiam ſenſum prorſus eſſe contrarium.

Ead. pag. lin. 13. deleatur ab illis uerbis, At in Euangeliſta fatetur ſenſum prorſus eſſe pugnantem, *uſque ad illa uerba, prope finem paginæ*, vel apud nos locum eſſe deprauatum.

Cap. 4. in illa uerba, Dominum Deum tuum, *pag. 24. paulò poſt principium, deleatur ab illis uerbis*, & illi ipſi ſeruies, *uſque ad*, nos breuitati ſtudemus.

Cap. 5. in illo, Omne malum, *pag. 26. deleatur ab illis verbis*, Bellum etiam in templis laudatur, *vſque ad*, Ariſtot. decreata nos magis commouent, quàm Chriſti.

Eod. cap. 5. in illa verba, Libellum repudij, *pag. 30. deleatur ab illis verbis*, deinde quid facient huic loco, *uſque ad*, illud leuiculum.

Cap. 6. in illa uerba, Nolite multum loqui, *pag. 33. deleatur ab illis uerbis*, porrò quod hodie videmus ſacerdotes, *vſque ad*, cum ſeculo ſuo pugnare.

Eodem loco pag. 34. lin. 1. deleatur ab illis uerbis, Nam cantiuncularum clamor, *uſque ad*, næ nias legant ſacris admixtas, *incluſiuè*.

Eodem cap. 6. in illa verba, Quia tuum eſt regnum, *pag. 35. lin. 8. deleatur ab illis uerbis*, magis taxanda fuerat, *uſque ad*, quod ſi quis contendat.

Cap 8. in illa uerba, Ipſe infirmitates noſtras, *ad medium, pagina 41. deleantur illa uerba*, ipſe nonnihil ad ſuum deflectens negotium. *Deleatur etiam annotatiuncula marginalis, quæ ait*: Vaticinium nonnihil deflexum ab euangeliſta.

Cap. 9. In illud, Panni rudis, *pag. 44. in fine, deleantur illa uerba, in Eraſmo ſuſpecta*, ſic enim vocat animos nondum humanis traditiunculis infectos.

Cap. 10. in illud, Prædicate, *pag. 49. poſt medium, deleantur illa uerba*, immo, niſi tales aluiſſet, euexiſſetque Romana Sedes, non veniſſet in publicum orbis odium.

Cap. 11. in illud, Iugum meum ſuaue eſt, *pag. 54. deleatur ab illis verbis*, mouet hoc loco D. Hieron. *uſque ad ult. uerba annotationis*, profeſſo conueniebat.

Cap. 12. in illud, Quærentes te, *pag. 58. prope finem, deleatur ab illis verbis*, Ceterum aut ho die vulgus pro quodam fauore, *uſque ad ultima uerba annotationis*, verum hæc leiuculi ſunt momenti. *Deleantur etiam duæ annotatiunculæ marginales, quarum altera ait*, Chryſoſtomus aliquid imperfectum tribuit Mariæ Virgini: *altera*, Chriſtus parum blandus matri.

Cap. 13. in illud, Auditu audietis, *pag. 60. ante finem deleatur ab illis uerbis*, hanc excuſationem non admittent, *uſque ad*, quod explicari non poterat.

Cap. 15. in illud, Munus quodcunque eſt, *pag. 66. poſt medium, deleatur ab illis uerbis*: atque vtinam hic Phariſæorum morbus, *uſque ad*, ceterum ideo dixit.

Cap. 16 in illud, Quia tu es, *pag. 72. linea 7. deleatur ab illis verbis*, Proinde miror eſſe qui locum hunc detorqueat, *uſque ad illa uerba*, poneret eccleſiæ fundamentum. *Ibidem deleatur gloſſa marginalis, quæ ait*, Eccleſia non eſt fundata ſupra Petrum.

Cap.

Cap. 17. pag. 73. in illud. Ipsum audite, *deleatur ab illis verbis*, At nunc videmus dormitari, *vsque ad*, seruulos anteponi domino.

Cap. 18. in illud, Præuenit illud Iesus, *pag. 74. ante finem, deleatur ab illis uerbis*, Videtur Hieronymus hoc arrogantiæ tribuere *vsque ad vltima uerba annotationis*, quod nos Principi Christo debemus.

Deleatur etiam annotatiuncula marginalis, qua ait, Excussa Hieronymi opinio de vectigali Ecclesiasticorum.

Cap. 19. in illud, Quacunque ex causa, *pag. 77. paulò post medium, deleatur ab illis uerbis*, Sed ad hanc rationem omne peccatum, *vsque ad*, Iudæis permissum est vxorem. *Et paulo post deleatur ab illis uerbis*, quod Augustini commentum *vsque ad vltima uerba annot.* sed qui proponam eruditione excutienda.

Eodem cap. 19. in illud, Qui facti sunt, *pagina 79. deleatur ab illis verbis*, in qua classe ponemus eorum genus, *vsque ad ultima verba annotationis*, conijceret in hoc incendium libidinis.

Cap. 22. in illud, Sicut te ipsum, *deleatur ab illis verbis*, proinde frustra cauillantur, *vsque ad*, quæ per se sunt infirmiora.

Cap. 23. in illa verba, vt videantur ab hominibus, *pag. 91. prope fin. deleantur illa verba*, velut hodie apud nos habentur, qui diuersis, ac nouis cultuum formis, & coloribus, sanctimoniam apud vulgus profitentur.

Eodem cap. & loco, deleatur ab illis verbis, atque vtinam hoc histrionum genus, *usque ad vltima uerba annotationis*, cum alioqui leuis sit in peccatores.

Deleatur etiam glossa marginalis, qua ait, Superstitiosa reliquiarum ostentatio. *Item alia glossa, qua ait*, Christus in solos hypocritas sæuit.

Eodem cap. in illud, Orationes longas orantes, *deleatur ab illis uerbis*, Vtinam hic locus emẽdet quosdam, *vsque ad*, hoc ventres orbi pestilentes.

Eodem cap. pag. 93. in illud, Et facitis eum filium gehennæ duplo quàm vos, *deleantur illa uerba, ironice dicta*, qui magnum quiddam existimamus Iudæum ad Baptismum pellexisse.

Eodem cap. & pag. in illud, debitor est, *deleantur illa uerba.* Si quid minus ad rem pertineat, id inculcant, velut de potestate Pontificis.

Cap. 24. in illa verba, Ecce hic est Christus, *pag. 96. deleatur ab illis uerbis*, audimus monachos passim clamantes, *vsque ad ultima uerba annotationis*, quàm syncero animo dicuntur à nobis.

Cap. 27. in illud, Ager ille Hacheldemach, *deleatur ab illis uerbis*, Ceterum, etiam si fuisset in nomine duntaxat memoriæ lapsus, *vsque ad*, Addam de meo.

Eodem cap. 27. in illud, Improperabant, & *deleatur ab illis uerbis*, Hugo Cardinalis, *vsque in finem annotationis, ibi*, ordinis Iacobitici.

In Marcum.

Eodem cap. 6. Marci in illud, Calceatos sandalijs, *pag. 127. lin. 19. deleantur illa uerba*, non est euangelicę perfectionis Christum in externis anxiè exprimere, *Ibidem, deleatur ab illis uerbis*, stulta verò constitutio, *usque ad*, euangelicæ perfectionis.

Eodem cap. & loco, deleatur ab illis verbis, Neque dissimile veri, *vsque ad*, neque vt id facerent vnquam à domino iussos.

Eodem loco, pag. 128. lin. 1. deleatur ab illis uerbis, Sunt item, qui nolunt Christum exercuisse, *usque ad illa verba*, sed hisce de rebus iam plus satis opinor.

Cap. 14. in illud, Qui pro multis effundetur, *pag. 143. deleatur ab illis uerbis*, qui tantoperè asseuerant, quibus verbis, *vsque ad*, per figuram, *τροποδύστροπον*.

In Lucam.

Cap. 1. in illud, Beatam me dicent, *pag. 158. deleantur illa uerba*, tum enim glorificatur nomen Dei, cum nihil nostris meritis, sed totum tribuitur illius misericordiæ.

Eodem cap. in illud, Abraham, & semini, *pag. 159. deleatur ab illis uerbis*, quas belluas habuerit hoc sæculum, *usque ad finem annotationis*, cum illius vomicæ sint verius, quàm membra.

Cap. 2. in illud, Inuolutum pannis, *pag. 162. deleatur ab illis uerbis*, nunc mendicantium vocabulo sese venditant, *usque ad finem annotationis*, possent suppeditare.

Eodem cap. in illud, Hominibus bonæ voluntatis, *pag. 164. deleatur ab illis uerbis*, hoc eo partim admonui *usque ad ultima uerba annotationis*, tendunt ad superstitionem.

Eodem cap. in illud, Adaperiens vuluam, *pag. 165. deleatur ab illis verbis*, Atque idem quisquis fuit, *usque ad finem annotationis, ibi*, claustrum non violauit. *Deleantur etiam duæ glossæ marginales, quarum altera ait*, Adaperiens vuluam ad Christum pertinere: *altera*, Quomodo Christus matris aperuit vterum.

Eodem cap. in illud, Et tuam ipsius animam, *pag. 166. paulò post medium, deleatur ab illis uerbis*, atque hinc hausisse videtur Augustinus, *usque ad finem annotationis, ibi*, tanto minus erat tribuendum.

Deleantur etiam duæ glossæ marginales, quarum altera incipit, Augustinus videtur tribuere, *usque*, dubitationem: *altera* Chrysostomus quoque tribuit, *usque*, humanum.

Cap 3. in illud, Calumniam faciatis, *pag. 171. del. ab illis verbis*, mihi non admodum probatur, *usque in finem annotationis, ibi*, sed de hisce rebus alius dabitur locus.

Cap. 7. in illud, Solicitè, *pag. 180. post medium, deleatur ab illis uerbis*, benignè largitur, *usque ad*, fraudatis etiam liberis.

Cap. 10. in illud, Qui vos spernit me spernit, *pag. 187. deleatur ab illis verbis*, & hunc locum detorquemus, *usque ad*, scio tamen etiam malis *exclusiuè*.

Cap. 11. in illud, Qui decimatis, *pag. 192. deleatur ab illis verbis*, & haud scio an hic Christi sermo, *usque ad*, nonnunquam cognatis, aut etiam liberis. *Et paulò post ead. pag. in illo*, non tangitis sarcinas, *deleatur ab illis uerbis*, hic locus ad eos pertinet qui constitutionibus, *usque ad*, eorum qui instituunt.

Cap. 22. in illud, Sed nunc qui habet sacculum, *pag. 209. deleatur ab illis uerbis*, in nugis leuissimis, *usque ad illa uerba paulò ante finem annotationis*, Atque hæc pro disputatis haberi volumus, non pro decretis.

In Ioannem.

Cap. 1. in illud, Ego nesciebam, *pag. 230. lin. 24. deleantur illa uerba*, qui vetat aliquo modo baptismum hominis vocari.

Lin. 31. deleatur ab illis verbis, Baptismus dici potest hominis, *usque ad*, sermonem suum esse suum.

Eod. cap. & loco, pag. 231. deleatur ab illis verbis, Porrò quod Ioannes exultans in vtero, *usque ad finem annotationis, ibi*, si quid rectius suggesserit Christi spiritus.

Cap. 13. prope finem, in illud, Adhuc modicum, *pag. 256. deleatur ab illis verbis*, non dixit, si hoc, aut illo titulo vocemini, *usque ad*, sicut ego dilexi vos.

Eodem loco, in fine eiusdem annotationis, deleantur illa uerba, Ob titulum & cæremonias nescio quas Christiani nobis videmur.

Cap. 17. in illud, Te solum verum Deum, *pag. 272. deleatur ab illis uerbis*, Verum ante mysterium passionis, *usque ad finem annotationis, ibi*, cum impijs permiserint.

Cap. 20. in illud, Dixit ergo eis iterum, pax vobis: *pag. 267. deleatur ab illis uerbis*, qui profitentur Euangelium pacis, *usque ad finem annotationis, ibi*, per quem ille tribuit auctoritatem.

Cap. 21. in illud, Sic eum volo manere, *non longe à principio annotationis, pag. 269. deleatur ab illis verbis*, vir ille quidem, *usque ad*, postulat, vt sibi credamus.

Eodem cap. & loco, prope finem eiusdem annotationis, pag. 270. deleatur ab illis verbis, tale sanctorum genus gignit nobis linum, & lana, corium, *usque ad*, excitet Dominus spiritum suum. *Ibidem, deleatur annotatiuncula marginalis, quæ ait*, Sancti, quos gignunt cæremoniæ sine spiritu.

Eodem

Eodem cap. in illud, Donec veniam, *lin. 1. annotationis in illis verbis,* fallit, vt ita loquar, Christus, *deleatur verbum,* fallit.

In Acta Apostolorum.

Cap. 17. in illud, In quibus & Dionysius, *deleatur tota annotatio, cuius initium est,* Laurentius hoc loco refellit, *vsque ad,* Verum hæc, ceu παρέργα, paucis indicasse sat erit.

Cap. 19. in illud, In schola tyranni cuiusdam, *pag. 315. lin. 1. deleatur ab illis uerbis,* qui nec hæreticos vult cogi, *vsque in finem annotationis,* ipsi non possunt errare.

Eodem cap. & pag. in illud, Confitentes, & annunciantes actus suos, *deleatur ab illis verbis,* sed apertam vt opinor, & in genere, *vsque ad,* si quis scrupulus vrgeret animum.

In Epistolam ad Romanos.

Cap. 5. in illud, Propterea, sicut per vnum hominem, *prope finem annotationis pag. 366. lin. 32. deleatur ab illis uerbis,* nos item, quoniam illum sequentes, *vsque ad,* in omnes dimanauit.

Eodem cap. & pag. in illud, In quo omnes peccauerunt, *deleatur tota annotatio, ab illis uerbis,* in quo, quidam referunt ad Adam, *vsque ad,* in theatrum populare proferunt.

Eodem cap. in illud, In similitudinem, *pag. 373. deleatur ab illis verbis,* illud addendum, *vsque in finem, ibi,* nullius sententiæ præiudicium.

In principio capitis 7. in illud, Lex in homine dominatur, *deleatur ab illis verbis,* neque est, quod ex hoc loco magnopere ratiocinemur, *vsque ad finem, ibi,* quod vterque non expectatus adest.

Cap. 9. ad illa verba, Qui est super omnia Deus, *deleatur tota annotatio, cuius initium est,* locus hic trifariam, *vsque ad vltima uerba,* quemadmodum ex patribus homo.

Eodem cap. in illa verba, Et non misericordiam consecuta est, *prope finem annotationis, pag. 397. ibi,* Paulus per similitudinem detorsit ad gentes, *deleatur verbum,* detorsit, *& ponatur,* deduxit.

Cap. 14. paulò post princ. in illud, Assumite, *deleatur ab illis uerbis,* at hodie videmus inter Christianos, *vsque ad finem annotationis, ibi,* liuore, & amore nostri.

Eodem cap. pag. 422. in illud, Nam alius iudicat, *deleantur illa uerba,* at pudet me commenti. *Et parum infra deleatur ab illis verbis,* quæso te, lector, *vsque ad,* cum hæc adscribit.

Ibidem, lin. 38. eiusdem paginæ deleatur ab illis uerb. Sed eos perpaucos, nempè diem Dominicum, *vsque in finem annotationis, ibi,* eadem antiquare.

Cap. 15. in illud, Quod præteriens, *pag. 432. deleatur ab illis verbis,* Video veteres in his quę non videbantur, *vsque ad,* sed vtinam.

Eodem cap. in illud, Collationem, *deleatur ab illis uerbis,* At hodie nulli magis tyrannicè, *vsque in finem annotationis, ibi,* doctrinam euangelicam.

In prima Epistola ad Corinthios.

Cap. 3. in illud, Vnum sunt, *propè finem, pag. 445. lin. vlt. deleatur ab illis uerbis,* quid diceret de nostræ tempestatis factionibus, *vsque ad,* non libet hic commemorare.

Eodem capite in illud, Fœnum & stipulam, *pag. 446. deleatur ab illis uerb.* neque admodum ad rem pertinet huc purgatorij mentionem, *vsque ad illa verba, pag. 447.* Theophylactus de gradibus bonorum.

Cap. 7. in illud, Mulierem non tangere, *ibi,* studio torquet, *deleatur verbum,* torquet. *Deleatur & glossa marginalis, qua ait,* Hieronymus detorquet non nihil verba scripturarum.

Eodem cap. & loco pag. 460. prope fin. deleatur ab illis uerbis, Aetate Pauli cum inter innumeros ethnicos, *vsque in fin. annot. ibi,* non videtur propriè facere.

Deleatur etiam glossa marginalis, qua ait, Sacerdotum incontinentia.

Eodem capite in illud, Volo autem omnes esse sicut meipsum *deleatur ab illis uerbis.* Vel ex hoc loco conijcere licet, *vsque in finem annotationis, ibi,* facit mentionem.

Eod.cap.in illa verba, Liberata est à lege: cui autem vult nubat,*pag.467. deleatur tota annotatio, cuius initium est,* Græca paulò secus habent, *vsque ad illa verba,pag.481.* hac certa via fiet, ne tam multi miserabilibus nexibus implicentur.

Cap.8.in illud, Esca autem nos non commendat Deo, *deleatur ab illis uerbis,* quòd si verè dixit Paulus,*vsque ad,* vt penè nulla ex re magis iudicemur.

Cap.9.in illud, Et qui loquitur mihi, *deleatur ab illis uerbis,* Plusquam barbaricè scriptum in Commentarijs, *vsque in fin.annotationis.*

Cap.10.in illa verba, Et panis quem frangimus,*deleatur ab illis verbis,* cur non offenduntur hoc loco, *vsque ad,* non semper fieret consecratio Sacramentalis.

Cap.11.in princ.in illud, Imitatores mei estote,*deleatur ab illis verbis,* nunc quidam suo arbitratu viuentes,*vsque in fin.annot. ibi,* imitatores nostri.

Eodem capite in illud, Hoc est corpus meum,*deleatur tota annotatio ab illis verbis,* hoc meum corpus absque verbo substantiuo est,*vsque ad illud,* verum hic captiuandus.

Eodem capite in illud, Quod pro vobis tradetur,*paulò post princ.annot.pag.493. deleatur ab illis uerb.* postremò,non satis constat ex veterum commentarijs,*vsque ad illa verba prope fi. annot.* Attamen admonere lectorem visum est, quò diligent ius exequatur.

Cap.12. in illa verba, nemo potest dicere Dominus Iesus, *pag.495. deleatur ab illis uerb.* ex hoc capite, & proximo licet conijcere, *vsque in finem annotationis ibi,* nisi adsit animus Apostolicus.

Cap.13.in illud, Charitatem non habeam,*pag.499. deleatur ab illis uerbis,* quàmquàm vera fides multa complectatur, *vsque ad,* illud opinor nullus inficiabitur.

Ibidem,pag.500.lin.19.deleatur ab illis uerb. Opera charitatis fidei tribuenda sunt,*vsque ad,* ceterum, vt hæc parum habeant ponderis.

Cap.14.pag.508.in illa uerba, Quam decem millia, *deleatur ab illis uerb.* ferendum & hoc: nisi vulgus Sacerdotum, & monachorum, *vsque ad,* poterant, ac musicis organis sacrum decantent.

Et paulò post lin.29. eiusdem pagina, deleantur illa uerba, Immò quæ nullo pacto laturus fuerat.

In secunda Epistola ad Corinthios.

Cap.7.in illud, Stabilem, *deleatur ab illis uerbis,* proinde nihil ageri qui ex hoc loco,*vsque in finem annotationis,* quales sunt apud inferos.

Cap.10.in illud, Non in destructionem, *deleatur ab illis verbis,* Hic locus annotandus est ijs, qui Summi Pont.auctoritatem,*vsque,* non fore ius illi resistendi.

Cap.11.in illud, Alium Iesum,*deleatur ab illis uerb.* Illud obiter annotandum, *vsque in finem annotationis, ibi,* fuerit purissimus.

In Epistola ad Galatas.

Cap.4. in illud, Sub elementis mundi eramus seruientes, *deleantur illa uerba in fine annotationis,* in huiusmodi sita est superstitio cærimoniarum, *vsque ad,* ne contrecteris.

In Epistola ad Ephesios.

Cap.1. in illud, Euangelij salutis, *deleatur ab illis uerbis,* quasi ceteri nihil veri, *vsque ad,* aliquid docent.

Cap.5.in illud, In quo est luxuria, *deleantur illa uerba,* impudens mihi videtur, quod Thomas extorquere conatur. *Et paulò post deleatur ab illis uerbis,* Non sector Thomam, *vsque in finem annotationis ibi,* in huiusmodi scriptoribus consumpserim.

In Epistol a ad Philippenses.

Cap.2. in illud, Esse se æqualem Deo, *pag.623. ad medium, deleatur ab illis uerbis,* atque hanc præcipuam habent clauam, *vsque ad,* neque tamen inficias iuerim.

In

In Epistola ad Colossenses.

Cap. 2. in illud, Iudicet in cibo aut potu, *pag. 639. deleantur illa uerba:* Quid ad hæc dicent isti, qui nulla ex re magis iudicant proximum, quam ex cibo, & potu, & veste?

Eodem cap. pag. 642. in illud, Ne gustaueritis, *deleatur ab illis verb.* & vtinam his quoque temporibus, *usque ad,* Non igitur sic accipiendum.

Eodem cap. & pag. in illud, Rationem quidem habentia sapientiæ, *deleantur ab illis uerbis,* quæ neque in superstitione, *usque ad,* Honorem autem corporis hic appellat.

Eodem cap. in illud, In superstitione, *deleantur vltima uerba annotationis,* idque probe quadrat in inuentas ab homunculis cæremonias.

Eodem cap. in illud, Et humilitate, *deleantur illa uerba,* & abiectæ est animi, vt patiatur sese, veluti bubalum dici naribus præceptis hominum.

In prima Epistola ad Thessalonicenses.

Cap. 4. in illud, Vt vestrum negotium agatis, *pag. 653. deleatur ab illis uerbis,* Nunc hominum genus, *usque ad,* & calceos fenestratos ostentantes, *inclusiuè.*

In prima Epistola ad Timotheum.

Cap. 1. in illud, Interminatis, *pag. 662. deleatur ab illis verbis,* atque in totum ex veteris testamenti libris, *usque ad,* vt nulla gens insanius.

Eodem cap. & pag. in illud, Vaniloquium, *deleatur ab illis verbis,* quorsum enim attinet decertare, *usque ad illa uerba prope finem annotationis, & pag. 664.* nisi inter eiusdem scholæ sodales.

Eodem cap. in illud, Soli Deo, *pag. 667. deleatur ab illis verbis,* verùm id ratum est in litteris Apostolicis, *usque ad,* & Matthæi cap. 10.

Cap. 3. in illud, Vnius vxoris virum, *deleatur ab illis uerbis,* & periclitatur Chrysostomus, *usque ad ultima uerba annotationis,* verum hæc non sunt huius instituti.

Cap. 5. in illud, Non alligabis os, *deleatur ab illis uerbis,* annotandus hic locus, *usque ad,* explere scrinia sanguine pauperum.

In Epistola ad Titum.

Cap. 1. in illud, Continentem, *in fine annotationis, & pag. 695. deleantur illa uerba,* adeò, vt, si pergatur, nihil magis sit futurum hæreticum, quàm si quis Christum ingenuè, purèque prædicet.

Eod. cap. in illud, Quos oportet redargui, *in fine annotationis deleatur illud,* hic obiter annotandum, semper quæstus notari, qui vrgent, & infulciunt ceremonias.

Cap. 2. in illud, Vt prudentiam doceant, *deleatur illud,* suo more torquens, *usque,* neque sine calumnia.

Eodem cap. in illud, Magni Dei, *deleatur tota annotatio, cuius initium est,* Id ita legi potest.

In Epistola ad Hebræos.

Cap. 11. in illud, Sperandarũ substantia, *deleatur ab illis uerbis,* hic quidam argutantur, *usque ad,* glossema quoddam vetustũ. *Deleatur & glossa marginalis, qua ait,* fides pro fiducia.

Eodem cap. in illud, Et adorauit fastigium virgæ illius, *deleantur illa uerba in principio annotationis,* quid faciemus auctori (quisquis est) huius epistolæ?

Eod. loco, del. ab illis verb. In tantũ eo tẽpore abhorrebant, *usque ad,* offensiua piarum aurium.

Cap. ult. eiusdem epistolæ, del. annotatio ultima in illud, De Italia fratres, *cuius initium est,* Neque fratres est apud Græcos, *usque ad ultima uerba,* ex re nihili tantos excitauit tumultus.

In Epistola Iacobi.

Cap. ultimo, in illud, Et operit, *deleatur ultima annotatio ab illis uerbis, pag. 744.* De hac item epistola tametsi, *usque ad ultima uerba capitis.*

In prima Epistola Petri.

Cap. 5. in illud, Babylone collecta, *pag. 757. deleatur ab illis uerbis,* Verùm idem Eusebius, *usque ad finem capitis.*

In secunda Epistola Petri.

Cap. ult. ultima annotatione, in fine deleatur ab illis uerbis, Alioqui, suspicare cogemur, *usque in finem.*

In Epistola Ioannis 1.

Cap. 5. in illud, Tres sunt, qui testimonium dant in cęlo, *pag. 768. deleatur ab illis uerbis,* Cyrillus vir, ni fallor, orthodoxus, *usque ad finem annotationis.*

In Apocalypsim.

Cap. 12. in illud, Et clamabat parturiens, *deleatur ab illis uerbis,* Iam, quàm aptè hæc conueniant, *usque in finem annotationis,* mortuus est filius.

Cap. ult. deleatur ultima annotatio in illud, Etiam venio citò, *cuius initium est,* Næ, est confirmantis, *usque in finem capitis,* à nemine iudicatur.

TOMO SEPTIMO.

Ex Paraphrasibus, in nouum Testamentum.

Epistola ad Carolum Quintum Cæsarem, post principium, lin. 13. deleantur illa verba: nisi eas, quæ citra controuersiam omnem. *Deleatur etiam præfatio inscripta, Pio lectori, cuius initium est.* Memini, lector optime.

Cap. 1. pagina 1. paulò post medium, deleantur illa verba, Neque per Mosaycæ legis anxiam obseruationem.

Eodem cap. ante illa uerba, Liber generationis, *pag. 2. lin. 4. deleatur ab illis uerbis,* tantum adsit viuida fides, *usque ad,* dictabit Christiana charitas.

Cap. 3. pag. 13. post illud, Tunc venit Iesus à Galilæa, *ad medium paginæ, deleatur ab illis uerbis,* Ioannes nondum planè certus, *usque ad,* esset filius Dei.

Propè finem eiusdem paginæ, deleantur illa uerba, veluti deposita peccatorum sarcina.

Cap. 5. pag. 27. ultra medium paginæ post illud, Dictum est, quicunque dimiserit vxorem, *dele. illa verba,* iam enim vxor esse desijt, quæ se miscuit alteri viro.

Eodem cap. pag. 26. lin. 5. in paraphrasi ad illum locum, Audistis, quia dictum est antiquis, *deleantur illa uerba,* prorsus damnat omne iusiurandum, vt iam fas non sit iurare.

Eadem pag. lin. 14. deleatur ab illis uerbis, Neque opus est in contractibus, *usque ad,* iusiurandum intercessisset.

Ead. pag. lin. 21. deleantur illa uerba. Itaque cum in totum vetem iurare.

Pag. 27. lin. 2. in illud, Diliges proximum tuum, *del. illa dua uoces,* præceptum præcipuum.

Cap. 7. pag. 36. in illud, Nunquid colligunt de spinis vuas, *lin. 13. deleatur ab illis uerbis,* neque recipietis in regnum cęlorum, *usque ad,* non vt illos lædatis.

In fi. eiusdem capitis, pag. 37. deleantur illa verba, Lex nihil aliud vetat, quàm occidere.

Cap. 8. pag. 40. lin. 8. in illud, Et ascendente eo in nauiculam, *deleantur illa uerba,* Siquidem adhuc hominem tantum esse credebant.

Cap. 12. pag. 55. paulò post medium, ad illa verba, Dominus enim est filius hominis, *lin. 31. deleantur illa,* ieiunium festi dies.

Cap. 13. circa finem capitis, in illa uerba, Et cum consummasset, *pag. 84. lin. 16. deleatur illud,* cuius artis sciebant & Iesum fuisse. *Et paulò post, lin. 18. ibi,* nonne hic est Iesus ille faber, *deleatur,* ille faber.

Cap. 15. pag. 68. ad finem, deleantur illa uerba suspecta, neque in istis rebus visibilibus sita est sed in affectibus animi.

Cap. e 6. pag. 72. lin. 19. deleantur illa uerba, tantum maneat ista solida professio.

Cap. 18. pag. 78. lin. 21. deleatur ab illis uerbis, Vis igitur vestræ auctoritatis, *usque ad*, sed in meo nomine.

Cap. e 9. pag. 80. in illud, Si licet homini dimittere vxorem, *lin. 14. deleatur ab illis verbis*, nisi fortè quam repudiat, *usque ad*, esse voluit, *Eadem pagina, prope finem deleatur*, quique suis fidit viribus.

Eodem cap. pag. 81 in illud, Ecce vnus accedens, *lin. 20. deleatur ab illis verbis*, neque vllum est opus hominis, *usque ad*, æternæ vitæ.

Cap. 21. pag. 86. circa finem, deleatur ab illis verbis, Nihil enim populis, *usque ad*, subire mortem. *Et paulò inferius, deleatur ab illis verbis*, neque enim illum tantopere monebat, *usque ad*, figurabat.

Pag. 87. lin. 15. deleantur illæ duæ uoces, Naturæ instinctu: *Lin. 25. deleantur illa uerba*, quod spe delusus esset.

Cap. 22. prope finem, pag. 92. lin. 9. deleantur illa uerba, obscurè quidem, & per ænigma.

Cap. 27. pag. 109. lin. 10. deleatur, Totam eam regionem. *Prope finem eiusdem pag. deleantur illa uerba*, Ac ceteris quidem digressis.

In Marcum.

Epistola ad Franciscum Gallorum Regem, paulò post principium, pag. 115. deleatur ab illis uerbis, Sunt qui Romano Pontifici, *usque ad*, & interim execramur, ac deuouemus Turcas.

Eadem epistola, & pag. lin. 14. deleatur ab illis uerbis, Tam indecorum est euangelicum Regem, *usque ad*, ne quid dicam inhonestius.

Eadem pag. 115. prope fin. deleatur ab illis uerbis, Ceterum quid frontis habent isti, qui, cum se Christi Vicarios appellari gaudeant, *usque ad*, auaritiam, ac fastum.

Eadem epistola, pag. 117. paulò post medium, lin. 32. deleantur illæ uoces, leuiori de causa. *Et circa finem eiusdem paginæ, deleantur illa uerba*, Cum leuioribus de rebus esset contentio.

Ead. pag. lin. 29. à fine deleatur ab illis uerbis, Quanquàm ego malim eos corrigi, *usque ad*, non rarò sint impares in congressu.

Cap. e. paulò post principium, pag. 120. lin. 16. deleatur ab illis uerbis, & tamen horum, *usque ad*, quem horret.

Eodem cap. pag. 121. ad medium, deleantur illa uerba, Non ad vota, seu ieiunia.

Eodem cap. pag. e 23. lin. 4. deleatur ab illis uerbis, Et à Iudaismo longius, *usque ad*, nihil differens à ceteris.

Eodem cap. uiij, pag. 124. deleantur illa uerba, Quin potius semet, vt Ioannes. discipulum agebat.

Eodem cap. pag. 125. lin. 21. deleantur illa uerba, Lex Moysi suis vmbris, victimis, ac terroribus, fecit hypocritas.

Eadem pag. paulò inferius, lin. 33. deleatur ab illis uerbis, Tantum agnoscite vestram iustitiam, *usque ad*, quisquis crediderit promittebti.

Cap. 2. pagina 132. circa finem, deleatur ab illis uerbis, Satis sacrificauit, *usque ad*, gratius holocaustoma.

Eodem cap. pag. 135. linea 24. deleatur ab illis uerbis, Tristia sunt ieiunia, *usque ad*, hilarem datorem.

Eadem pagina prope finem, deleatur ab illis uerbis, Proinde meis discipulis, *usque ad illa*, rebus corporalibus fidere.

Pag. e 36. prope finem, ibi, Vt verè pijs quiuis dies sit æquè sacer, *deleatur uox*, æquè.

Pag. e 37. lin. 4. deleatur ab illis uerbis, Ita rectè negligitur, *usque ad*, neque enim homo.

Cap. 3. pag. 138. lin. e 8. deleatur ab illis uerbis, Ceterum Ecclesia Christi, *usque ad*, neque claudos recipit.

Cap. 5. pag. e 50. prope finem, deleatur ab illis verbis, Admonens ab vno Iesu, *usque ad*, non exprobrat, sed sanat.

Cap.

Cap.7. paulò post principium, pag. 160. lin. 25. deleantur illa verba, Vnde ferè nascitur omnis inter homines calumnia. *Et paulò inferius, lin. 30. in illis uerbis,* non vt perpetuò, serioque seruarentur, *deleatur,* illud serioque.

Eodem capite, pag. 164. linea 30. deleantur illa uerba, Neque sibi vindicet potestatem absoluendi.

Cap.10. pagina 168. ad finem, deleatur ab illis uerbis, Vxoremini, *vsque ad,* vna caro fieri non potest.

Eodem cap. pag. 182. lin. 40. deleatur ab illis uerbis, Etenim qui præmij causa, *vsque ad,* præmio frustratur.

Prope finem eiusdem capitis, pag. 184. circa finem, deleantur illa verba, Contra Iesus fidei tribuit salutem, non operibus.

Cap.11. pag. 186. paulò post medium, in illud, Ite in castellum, *lin. 32. deleantur illa verba,* qui solus vult esse sacerdotij princeps.

Pag. 187. lin. 35. deleatur ab illis uerbis, Non magnopere, *vsque ad,* puritatem. *Et paulò post, lin. 39. deleatur ab illis uerbis,* qui facturus esset, si conspiciat, *vsque ad,* sed omnia sacra habent venalia.

Cap.12. pag. 190. in fine deleantur illa verba, Iesus tamen gerebat personam idiotæ.

Pag. 191. propè finem, deleatur illud, Quæ figuram habent veræ pietatis potius, quàm rem.

Cap.13. in principio, deleantur illa uerba, Iam desiderio templi spiritualis nihil non fastidit, & contemnit Iesus, quod oculis corporalibus cernitur.

Cap.15. pag. 205. lin. 22. in illud, Verè homo hic filius Dei erat, *deleatur ab illis uerbis,* tametsi Centurio, *vsque ad,* Deo charum.

In Lucam.

Epistola ad Henricum Angliæ Regem, pag. 208. lin. 24. deleantur illa verba: De cuius auctore semper est dubitatum.

Pag. 209. lin. 12. deleantur illa uerba, Et Moysi præceptis, *vsque ad,* non sapiebat.

Et paulò post, linea 15. deleantur illa uerba, Tantum vt morbum agnoscamus, & fidamus medico.

Eodem epistola, pag. 219. lin. 19. deleatur ab illis uerbis, libri eorum, qui, *vsque ad,* seruata sunt à Christianis.

Lin. vlt. eiusdem pagina deleatur illud, Non meriti tui.

Pag. 220. lin. 28. deleatur dictio, Coitus.

Et paulò post, lin. 33. deleantur illa verba, Vt congressum sustinere possit. *Ad finem paginæ, lin. 44. deleatur,* in hoc congressu.

Pag. 223. lin. 41. deleantur illa verba, Euangelij iustitia gratis constat ex fide.

Cap.3. pag. 236. in illud, Facite fructus dignos pœnitentiæ, *lin. 9. deleantur illa verba,* nihil opus est mutate vestem, aut cibi genus.

Eadem pag. lin. 19. deleantur illa verba, Delectus ciborum: tristia ieiunia.

Pag. 251. lin. 28. deleatur ab illis uerbis, Aliasque magicas, *vsque ad,* exigatur spiritus.

Cap.5. non longè à principio, pag. 254. lin. 17. deleatur, Per fidem.

Eodem cap. in illud, Et ipse præcepit illi, *pag. 256. lin. penult. deleatur ab illis verbis,* nullum aliud exigens sacrificium, *vsque ad,* erat immolandum.

Eodem cap. pag. 260. lin. 10. deleantur illa uerba, nullum exegit ieiunium.

Prope finem paginæ deleatur ab illis verbis, Sed qui suis diffisi factis, *vsque ad,* nulla frangit aduersitas.

Cap.6. in illud, Non est enim arbor bona, *pag. 265. Paulò post medium, deleatur ab illis uerbis,* Rursum malum est quicquid homo malus facit, siue oret, siue non oret.

Cap.7. in illud, Quis est hic, vi etiam peccata dimitti? *pag. 272. post medium, deleantur illa verba, apud Erasmum suspecta,* Verum dominus Iesus ostendit illis per fidem euangelicam semel omnia peccata condonari. *Et paulò inferius, ante finem eiusdem paginæ,* Iustitię Dei, quæ per fidem gratis datur. *Et ibidem deleatur illud,* Fidei simplicitate.

Prope finem eiusdem capitis, pag. 273. lin. 13. deleatur ab illis verbis, Talis est ferè iustitiæ persuasio, *usque ad,* bonitatem calumniari.

Cap. 12. in illud, Et omnis qui dicit verbum, *pag. 294. ad medium deleantur illa verba,* eodem in statu fuerint homines, peruersitatem illam imitantes.

Cap. 15. in illud, Pater peccaui in cælum, *pag. 309. lin. 16. deleantur illa verba,* nullum exigitur supplicium: tantum resipiuisse satis est amanti patri.

Capite. 18. in illud, Et ipsi nihil horum intellexerunt, *pagina. 321. linea. 4. deleantur illa verba,* Fallens his nonnunquàm non modo populum, verùm etiam ipsos Apostolos. *Et paulò post lin. 7. deleatur ab illis verbis,* cum significans suam doctrinam, *usque ad,* bibisset.

Cap. 19. in illud, Et præcurrens ascendit in arborem, *pag. 323. lin. 15. delea. ab illis verbis,* alius ostendit aliquem ex Pharisaico genere, *usque ad,* ò Iudaicum, & incredulum genus.

Cap. 21. in principio, deleatur illud, Non æstimari ex rebus visibilibus.

Cap. 22. in illud, Principes gentium dominantur, *pag. 341. lin. 21. deleatur ab illis verbis,* Principes enim huius mundi, *usque ad,* apud Deum præmij.

Eod. cap. in illa verba, Quando misi vos sine sacculo, *pag. 342. lin. 31. deleatur verbum,* Fallit. *Et lin. 35. deleatur ab illis verbis,* quem nisi castigasset, *usque ad,* iniuria repellat.

Cap. 23. in illud, Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, *pag. 348. lin. 7. deleatur ab illis verbis,* qui suam mortem non lugubrem, *usque ad,* indecoram lamentationem.

Cap. 24. pag. 355. lin. 7. deleantur hæc verba suspecta, Discriminibus escarum, ieiunijs. *Et lin. 14. eiusdem paginæ deleatur illud,* qua per fidem gratis offertur innocentia.

Eadem pag. lin. 35. deleantur illa verba, Prohibens iurare: quod non prohibuerat lex prior.

Eod. cap. pag. 356. lin. 9. deleatur ab illis verbis, Iam enim pigebat Deum, *usque ad,* hominum structum. *Et lin. 23. ab illis verbis,* nihil autem perpetuum, *usque ad,* qui est ipsa æternitas.

Prope finem eiusdem paginæ. 356. deleantur illa verba, Quid autem exigit Christus à suis, nisi fidem, *usque ad,* nolite credere.

Pag. 358. lin. 5. deleatur verbum, Spiritualiter.

In Ioannem.

Cap. 1. paulò post principium, pag. 375. ante finem, deleatur ab illis verbis, Silentes interim, *usque ad,* temperantes.

Pag. 375. lin. 26. in illis verbis, Patrem quasi refert, *deleatur vox,* quasi.

Eod. cap. in illud, Quotquot autem receperunt eum, *pag. 379. ad finem, deleantur illa verba,* à quibus nihil exigitur, præter synceram fidem. *Lin. penult. eiusdem, pag. ibi,* per solam fidem fierent filij Dei, *deleatur,* per solam fidem.

Eodem capite pagina 381. in illud, Et gratiam pro gratia, *ad medium pagina, lin. 32. deleantur hæc verba suspecta,* per fidem gratis condonat omnia peccata, ac mortem commeritis largitur uitam eternam.

Et paulò post, lin. 38. deleatur illud, Per fidem euangelicam gratis.

Eod. cap. in illud: Testimonium perhibuit Ioannes, *pag. 385. lin. 1. deleatur ab illis uerbis,* confert gratis, *usque ad,* omnium peccatorum.

Eod. cap. prope finem, pag. 388. lin. 4. deleatur ab illis uerbis, Nam tametsi discipuli, *usque ad,* inter duos discipulos gesta sunt.

Cap. 2. paulo post principium, pag. 388. uersu ultimo deleantur illa uerba, nihil opus erit tua interpellatione.

Cap. 3. in fine deleantur illa uerba, Etenim quisquis fiduciam ponit in filio, iam habet filium.

Cap. 4. pag. 399. lin. 12. deleatur ab illis uerbis, Fides enim sola purificat, *usque ad,* cælestis arcana. *Et paulo post lin. 34. deleantur illa uerba,* Deus, cùm spiritus sit, non delectatur puritate corporali neque templorum parietibus.

Cap. 6. ad medium, pag. 412. lin. 9. deleatur ab illis uerbis, Si queritis (inquit) *usque ad,* largiri videatur.

Eodem

Eodem cap. in illud: Amen dico uobis, *pag. 414. deleantur illa uerba,* quisquis fiduciam habet in me, is iam habet uitam æternam: cum fontem habeat immortalitatis.

Eod. cap. in illud, Panis quem ego dabo, *pag. 414. paulò post medium pagina, deleatur ab illis verbis,* hoc sermone dominus Iesus, *vsque ad,* non habebit in se vitam.

Eodem cap. in illud, Spiritus est, qui uiuificat, *pag. 415. ad finem deleantur illa uerba,* Carnem, & sanguinem meum appello doctrinam meam. *Et paulò infrà pag. 416. lin. 1. deleatur ab illis uerbis,* Hæc qui rectè sumit, *vsque ad,* qui sermonibus meis non credit. *Pag. eadem ad medium, prope finem capitis, deleantur illa uerba,* nullus enim ad fidem euangelicam compellendus est.

Cap. 8. aliquantò post principium, pag. 425. ad medium, deleantur illa uerba: Lex in tabulis scripta reddidit illos falsa iustitia superbos, & arrogantes.

Eodem cap. pag. 428. in illud, Multa habeo quæ vobis loquar, *prope finem pag. deleatur,* Expediebat adhuc hominem credi.

Pag. 431. linea penultima, deleatur ab illis verbis, Sola credulitas, *vsque ad,* ad immortalitatem.

Cap. 10. in illud, Ego & Pater unum sumus, *pag. 441. ad medium, deleantur hac uerba, in Erasmo suspecta,* prorsus unum sumus, *vsque ad,* idem nolentes.

Cap. 14. aliquantò post principium, pag. 454. lin. 3. deleantur illa uerba, nondum enim ad plenum diuinam in illo naturam cognouerat.

Cap. 15. in illud, Vos amici mei estis, *pag. 463. lin. ultima, deleantur illa uerba,* vt non sit opus subinde nouis præceptis hominum.

Capite 16. in illud: Hæc in prouerbijs locutus sum, *pag. 469. lin. vltima, deleantur illa uerba,* non operum vestrorum gratia.

In Acta Apostolorum.

Cap. 15. paulò post principium, pag. 535. lin. 16. à fine deleantur illa uerba, Delectus ciborum, festi dies, vestium descrimina, uota, ieiunia.

In epistolam ad Romanos.

In argumento epistolæ uersus medium, pag. 571. lin. 20. à fine deleantur illa uerba, A qua sententia, & Petrum apparet fuisse non prorsus alienum.

Et lin. 16. à fine pag. deleatur, & Apostolos aliquot fuisse.

Pag. 572. lin. 9. deleatur ab illis verbis, Quo quidem ex loco, *vsque ad,* exigendam esse legis obseruationem.

Eadem pag. 572. circa finem, deleatur ab illis uerbis, Veram iustitiam, *vsque ad,* ex æquo omnibus.

Cap. 10. in illud, Dilectis Dei uocatis sanctis, *pag. 575. deleatur ab illis uerbis,* Euangelicæ fidei uerè iustificantis, *vsque ad,* vitæ præteritæ commissis.

Ead. pag. ad illa uerba, In euangelio filij eius, *lin. penultima, deleatur,* Euangelium uoco iustificationem per fidem.

Eodem cap. in illud, Ex fide in fidem, *pag. 576. lin. 16. deleatur ab illis uerbis,* sed ex fide contingat, *vsque ad,* suorum promiserat.

Cap. 3. in illud: Vbi ergo gloriatio tua? *pag. 580. ad medium deleatur ab illis uerbis,* quæ nihil exigit nisi fidem, *vsque ad,* consequi posse.

Cap. 4. in illud, Ei autem, qui operatur, *pag. 581. ad medium, deleatur ab illis verbis,* ne ciam operantur uelut ex perscripto, *vsque ad,* solius fidei.

Eodem cap. in illud: Et signum accepit circuncisionis, *pag. 582. lin. 2. deleantur illa uerba,* atque incircuncisus etiam non sola tamen fide Deo placuisset.

Cap. 5. in illud, Propterea sicut per unum hominem, *pag. 584. prope finem deleantur illa uerba,* dum nemo non imitatur primi parentis exemplum.

Pag. 585. in illud, Nam iudicium ex vno delicto, *lin. 23. deleantur illa uerba,* qui ad primi parentis exemplum peccabant. *Et lin. 31. illa:* Auitæ transgressionis imitatores.

Cap. 6. in illud, Nunc enim sub lege estis, *pag. 586. in fine deleantur illa verba,* quæ cupiditates irritabat potius, quam coercebat.

In fine eiusdem capitis deleantur illa verba, Contrà, qui Deo seruiunt pro sua virili, his non vt merces debita, sed vt beneficium, à propicio patre reponitur immortalitas.

Cap. 10. in illud, Corde creditur ad iustitiam, *linea 9. deleantur illa verba,* sola fides requiritur.

Cap. 14. in illud, Si autem propter cibum frater tuus. *pag. 607. lin. ult. deleatur ab illis verbis,* ita doctrina euangelica, *usque ad,* nihil habent momenti ad pietatem.

In priori Epistola ad Corinthios.

Deleatur tota Epistola, ad Erardum de Marca, Leodiensem præsulem, *cuius initium est,* Cum mihi multorum & litteris, & oratione.

Pagina 619. post medium, deleatur ab illis verbis, obiter admonens, *usque ad,* externum vitæ statum.

Cap. 3. epistolæ, in illud, Detrimentum patietur, *pagina 627. linea 19. deleantur illa verba,* quid frigidis cæremonijs cum ignea Christi charitate?

Cap. 7. in illud, His autem qui matrimonio, *pag. 635. in fine, deleatur, ab illis verbis,* siue quod tum exciderit, *usque ad,* alteri communicauit.

Eodem cap. ad illa verba, Sanctificatus est enim, *pagina 636. linea 33. deleatur illud* excidit à iure.

Cap. 8. ad illa verba, Sed non in omnibus est scientia, *pag. 640. ad medium, deleatur illud,* nemo repentè fit plenè Christianus.

Eodem cap. in illud, Si enim quis viderit, *in fine pag. 640. deleatur ab illis verbis,* approbo quod dicis, esca non commendat nos Deo, *usque ad,* illis aut illis non vescatur.

Cap. 9. in illud, Nam cum liber essem, *pag. 643. linea 22. deleatur ab illis verbis,* de quo primum sic temperauit sermonem, *usque ad,* nondum esse capaces.

In secunda Epistola ad Corinthios.

Cap. 11. in illud, Iterum dico, ne quis putet me, *pag. 675. lin. 9. deleatur ab illis verbis,* nam quod nunc dicturus sum, *usque ad,* stultitiam istorum imitans.

In Epistola ad Galatas.

In argumento epistolæ, in principio, pag. 679. deleantur illa verba: Contrà, quod Galatæ Christum amplexi sunt, facilitatis erat.

Eodem argumento, prope finem, deleatur ab illis verbis, Sed vltroneam functionem, *usque ad,* præstantior.

Cap. 2. in illud, Quòd non rectè ambularet, *pag. 684. ante finem, deleatur ab illis verbis,* tamen edocti, *usque ad,* Christi gratuita beneficentia.

Cap. 4. in illud, Sed nunc quidem nescientes Deum, *pag. 689. prope finem, deleatur ab illis verbis,* sed quemadmodum Iudæi, *usque ad,* dilaberentur.

Cap. 5. in principio, deleantur illa verba, Nam soli fidei datur non meritis operum.

Eodem cap. in illud, Euacuati estis à Christo, *pag. 693. lin. 6. deleatur ab illis verbis,* nos contra spiritualem, *usque ad,* nobis gratis donari. *Et paulo post, lin. 14. deleatur ab illis verbis,* hæc cum adest, *usque ad,* ad quid conducit legis obseruatio?

In Epistola ad Ephesios.

Deleatur tota epistola dedicatoria, Ad Laurentium Campegium, *cuius initium est,* Quoties inconstantiam intueor.

In Epistola ad Philippenses.

Cap. 4. in principio capitis, pag. 721. linea decimatertia, deleatur illud, Vera, germanaque coniux.

In Epistola ad Colossenses.

Cap.2. in illud, Nemo vos decipiat, *pag.726. paulo post medium, lin.31. deleatur ab illis uerbis,* id fiet, *usque ad,* à quo petenda sunt omnia. *Et in fine eiusdem capitis, pag.728. deleatur ab illis uerbis,* cibi, cæteraque visibilia, *usque ad ultima uerba, capitis* intellectu circuncisam.

Cap.3. in illud, Verbum Christi habitet in vobis, *pag. 729. lin.22. deleantur illa uerba,* ne quis magnum æstimet ore superis obstrepere.

In 1. Epistola ad Timotheum.

Cap.1. in illud, Finis autem præcepti est, *deleatur ab illis verbis,* sincera charitas, *usque ad,* legis obseruatio.

Cap.2. paulò post principium, pag. 745. prope finem, deleantur illa uerba: & nos desinemus esse Christiani.

Cap.4. paulò post principium, pag. 751. linea 16. deleatur ab illis uerbis, Iudæorum ista vox est, *usque ad,* vtentis animus.

In Epistola ad Titum.

Cap.1. in ipso initio, pag.763. lin.4. deleatur ab illis uerbis, Inuitem non ad legis obseruationem, *usque ad,* beneficentia Iesu Christi.

In priori Petri Epistola.

In Epistola, Ad Thomam Archiepiscopum Eboracensem, *paulò post principium, deleantur illa uerba,* certo Germanas duntaxat.

Ad medium epistolæ, pagina 773. lin.21. deleatur ab illis verbis, Vnde si Petri non est, *usque ad,* haberi voluerit. *Et paulò post lin. 28. deleatur ab illis uerbis,* nisi vt posterior Petri non sit, *usque ad,* videtur tres scripsisse.

In Epistola Iacobi.

Auferatur Epistola dedicatoria, Ad D. Matthæum Cardinalem, *cuius initium est,* Iam videbar ad huius circuli metam peruenisse.

Cap.1. paulò post principium, prope finem pagina 798. deleantur illa uerba, Porrò cum Deus nostram salutem fidei potissimum velit acceptam ferri.

Cap.2. in illud, Quid proderit fratres mei, *pag.805. lin.29. deleatur ab illis uerbis,* quæ si desint, fratres mei, *usque ad,* duntaxat fides est.

Et paulò post, lin.35. deleatur ab illis uerbis, Sic nimirum inutilis, *usque ad,* comes est indiuidua. *In fine eiusdem capitis, pag.806. lin. penultima deleatur ab illis verbis,* Ita Ahahab frustra, *usque ad,* inane fidei nomen.

In prima Epistola Ioannis.

In vltimis verbis argumenti eiusdem epistolæ deleatur illud, Quæ Ioanni cuidam presbytero, non apostolo, tribuuntur.

Cap.4. ad illa uerba, Deum nemo vidit vnquam, *pag.825. linea penult. deleatur illud,* Sensimus abesse, sentimus adesse.

In Epistola ad Hebræos.

Cap.1. in fi. del. ab illis verbis, Nimirum dicturus est aliquis, *usque ad,* gloriā immortalitatis.

TOMO NONO.

In Epistola apologetica, ad Martinum Dorpium Theologum, *pag. 8. lin.24. à fine, deleatur ab illis uerbis,* Ij quoties apud eos sunt, apud quos, *usque ad uerba paginæ sequentis,* ò si tibi liceret, mi Dorpi.

In

In Apologia, Ad Iacobum Fabrum Stapulensem, *pag. 47. paulò post medium, deleantur illa uerba,* Fieri potest, vt Paulina non sit, & tamen Paulinis etiam melior.

Pag. 48. lin. 10. deleantur illa uerba, Satis fatetur, illas non verè canonicas fuisse.

Eadem pagina, ante finem deleatur ab illis verbis, Contendit alicubi esse Pauli, *vsque ad,* adeò incertum.

In Apologia, De in principio erat sermo, *pag. 96 lin. 5. deleatur ab illis verbis,* ob animi stuporem vulgò dictus Carmelita, *usque ad,* impudentes sycophantas.

In responsione, ad annotationes Eduardi Lei, *pag. 199. lin. 6. à fine, deleatur ab illis verbis,* sed ajo characterem commentum esse, *vsque ad finem, pag.* rectum, aut curuum.

Eod. lib. pag. 202 lin. 9. deleatur ab illis uerbis, Postremò Theologorum magis est docere, *usque ad,* Cui nunc credimus maximè.

Pag. 208. post medium, deleantur illa uerba, Hieronymus alicubi errat in his, quæ sunt fidei catholicæ.

Ibidem, deleatur ab illis uerbis, An lapsus sit alicubi Lutherus, *usque ad,* non hausit ex varia lectione.

In responsione, ad nouas annotationes Eduardi Lei. *pag. 210. lin. 50. deleatur ab illis uerbis,* quis veterum distinxit, *usque ad,* Tabitha Cumi.

Ibidem §. 2. deleantur illa uerba, Ex consilio Ioannis Oecolampadij: cui plus tribuendum arbitror in his literis, quàm Leis aliquot.

Pag. 214. responsione ad 15. cuius initium est, Confitentes, & annunciantes, *in principio, deleatur ab illis verbis,* sed apertam opinor, & in genere, *vsque in finem responsionis, pag. 220. ibi,* repetita confessione.

Pag. 223. post medium, deleatur ab illis verbis, Nam quod adserimus de voto, *vsque ad,* argumentis probatum est.

Pag. 228. paulo ante finem, deleatur ab illis verbis, Athanasij symbolum quotidie canitur, *usque ad illa uerba, pagina sequentis,* iam quod ait.

In Apologia, Ad Iacobum Stunicam, §. *ad annotationem tertiam, pag. 244. paulo ante medium, deleatur ab illis uerbis,* & Oecolampadium, Theseum meum, *usque ad,* si quid frontis. *Ibidem, post medium pagina, deleatur ab illis uerbis,* quæ tandem petulantia est, *vsque ad,* Stunicam sua dextra dignabitur.

Pag. 277. prope finem in responsione ad annotationem 16. capitis, deleatur ab illis verbis, nam mihi sublrigidum videtur, *usque ad,* sed quotidie.

Pag. 286. in responsione ad annotationem 3. capitis. 2. ad Timotheum, deleatur ab illis verbis, Qui plus satis assertus est sacerdotibus, *usque ad,* duxissent vxores.

Ex libro, cui titulus est, Apologia aduersus libellum Stunicæ, *in fronte marginum omnium deleatur illud,* Ad blasphemias Stunicæ.

Eadem Apologia, pag. 301. responsione ad annotationem, cap. 23. Actorum, deleantur illa uerba, Et in ipso quoque Christo aliquod imperfectæ pietatis vestigium inquirens.

Prope finem eiusdem paginæ, deleatur ab illis uerbis, Nisi vt disputandi gratia, *usque ad,* nam Hebræi nonnunquam.

Pag. 302. linea 52. deleatur ab illis uerbis, Hoc certè aliquod imperfectæ, *usque ad,* in totum irasci.

Eadem pag. in responsione ad annotationem capitis 11. posterioris ad Corinth. ante finem paginæ, deleatur ab illis uerbis, & ad Iudaicas superstitiones, *vsque in finem responsionis, ibi,* ceremonijs plusquàm Iudaicis obsitum.

In responsione ad 3. cap. 1. ad Timotheum, pag. 303. paulò post principium, deleatur ab illis uerb. Deinde pro statu horum temporum expediens fore. *vsque in finem. § ibi,* aut matrimonij permissu subleuandos.

Prope finem eiusdem paginæ, in responsione ad locum ex Enchiridio militis Christiani, deleatur ab illis verbis, Rursus, adducens locum ex Enchiridio, *usque ad,* idem admonent, quod ego.

Pag. 304. ad medium, deleantur illa uerba, Quia ius idem habet totius Ecclesiæ consensu.

Pag.305. ante medium, deleatur responsio ad locum ex Moria ab illis uerbis, Superest adhuc vna blasphemia, *usque ad*, lapidetur Moria, quæ hanc euomuit blasphemiam.

Lin.14. à fine eiusdem paginæ, deleantur illa uerba, Magno ipsorum tædio, neque vllius omnino fructu. *Et paulo post, deleatur ab illis uerbis*, Præter asininam illam, O, *vsque ad*, Paulos, & Antonios.

Pag.306. linea 14. deleantur illa uerba, Hoc certè nomine sanctiorem ordine eius, qui hoc dixit.

Eadem pag. ante finem, deleatur ab illis uerbis, Qui illos ridiculè, ne dicam impie, colunt, *usque ad*, studeant æmulari.

Pag.307. lin.13. deleatur ab illis uerbis, Atque hæc precum prolixitas, *usque ad*, in his vnaquæque Ecclesia sibi indulget.

Ad medium eiusdem paginæ, deleatur ab illis uerbis, Quod genus sunt constitutiones Episcoporum de diebus festis, *vsque ad*, alijs innumerabilibus.

Ante finem eiusdem paginæ, deleatur ab illis verbis, Si tamen recepit Ecclesia, *usque ad*, exactam sacramenti definitionem.

Pag.308. ante finem, deleatur ab illis uerbis, Tantum alcubi dubitare videor, an hæc monarchia, *vsque ad*, locum expendendum ostendo lectori.

In Apologia, Ad conclusiones Stunicæ, *pag.325. ad medium, deleatur ab illis uerbis*, Ceterum immodicas, & ineptas, *usque ad*, Hoc exempli gratia dictum esto. *Et paulo post, deleatur ab illis uerbis*, Dabo exemplum: dies festi, cęremoniæ, *usque ad*, confusi tituli.

In Apologia, Ad Sanctium Cartanzam, *pag.336. lin.8. deleatur ab illis uerbis*, nam cum Petrus illum profitetur, *vsque ad*, sed quod Christus.

In notatis per Natalem Bedam, pag.380. lin.6. deleatur ab illis verbis, Quod si non potest obtineri, *vsque ad*, superuacaneam esse.

Pag.383. sub finem deleatur ab illis verbis, Hic locus Euangelij palam iubet relinqui, *usque ad*, Domino suo stant, aut cadunt.

Pag.388. ante medium, deleatur ab illis uerbis, Vbi merces debita, *usque ad*, hæc Ambrosius.

Epistola dedicatoria ad D. Leodiensem, *in paraphrases epistolarum ad Corinth. pag. 390. paulo ante medium deleatur ab illis uerbis*, quasi veritus, ne de tanto mysterio, *usque ad uerba pag seq.* si Paulus apertè dixisset.

Pag.396. deleatur ab illis uerbis, At mortua fides non magis meretur, *vsque ad*, alterum sine altero non largiri.

Pag.400. ad medium deleatur ab illis uerbis, Horum autem deductio quàm impia, *usque ad uerba, pag.404. ante medium, ibi*, neque hic video quicquam mali.

In annotationibus eiusdem Bedæ ad paraphrases in Lucam, responsione ad cap. 12. pagina 406, post medium, deleatur ab illis uerbis, Quanquàm & apud Christianos, *vsque ad*, quam oportet.

In Elencho ad censuras Bedæ, pag.411. num.36. deleantur illa verba. Immo hæresis est dicere, quod homo suis operibus mereatur vitam æternam de condigno.

Pag.417. prope finem, deleatur ab illis verbis, Quod hic damnat Beda, *usque ad*, cum ad has calumnias.

Pag.419. ante medium, deleatur ab illis uerbis, Si Beda posset, quæ vult, *usque ad*, quantum video.

Pag.421. paulò post principium, deleatur ab illis uerbis, Si consequimur regnum cęlorum, *vsque ad*, cum gratuito prædicetur.

Circa medium eiusdem paginæ, deleatur ab illis uerbis, Neque Paulus putat eos habere malam conscientiam, *usque ad*, & malitiosis affectibus. *Ibidem post medium, lin.18. à fine in illis uerbis*, potatico magis arbitror, *deleatur*, potatico.

Lin.4. à fine deleatur ab illis uerbis, Quòd si talis non inuenitur, *vsque ad*, etiam post susceptum ordinem.

Ex

Ex supputationibus errorum in censuris Bedæ, pag. 445. lin. 54. deleatur ab illis uerbis, Primum deligitur, qui sit impetendus, *usque ad*, interim præsidet supplicio.

Pag. 483. lin. 6. deleatur ab illis uerbis, An prestò sit omnibus ad continentiam, *usque ad*, à Satana colaphista. *Ibid. lin. 8. deleantur illa uerba*, Etsi gratia Dei prestò est omnibus, qui velint modò.

Pag. 502. circa finem, deleantur illa uerba: Qui magis absolutum pronunciat, quàm absoluit.

Pag. 505. deleatur ab illis verbis, Si quis idem admoneat de vestibus sacris, *usque ad*, si desit ornatus internus.

Eadem pagina, paulò post medium, deleatur ab illis uerbis, An quisquam illorum clamauit, *usque ad*, pristinam simplicitatem.

Pag. 507. lin. 54. à fine, deleatur ab illis uerbis, Nunc concionatores quidam, *usque ad*, temporarias, ac suspiria.

Pag. 508. ante medium, deleatur ab illis uerbis, Ceterum qui Domini mortem sic flet, *usque ad*, triumphum non interitum.

Pag. 510. lin. 3. deleatur ab illis verbis, Sed quid arbitramur, *usque ad*, neque est venalis.

Pag. 529. linea 2. deleatur ab illis uerbis, Ille non solùm nihil præcepit, *usque ad*, potiemur optatis.

Pag. 534. deleatur ab illis verbis, Sed finge accipi, *usque ad*, quæ debuimus facere, fecimus.

Pag. 570. ante medium, deleantur illa uerba, Nam fides absque charitate neque fides quidem est. *Et paulò post deleatur ab illis uerbis*, Quòd si quæ sit fides dæmonum, *usque ad*, iam quòd in scholis.

Pag. 573. in responsione ad notata ex Enchiridio militis Christiani, post medium, deleatur ab illis verbis, Vtinam vigeret inter Christianos, *usque ad*, nisi per viros suos.

In Apologia quæ inscribitur, Aduersus debacchationes Sutoris, *deleatur in fronte marginum, & in principio Apologiæ, uox*, debacchationes, *& loco*, Sutoris, *legatur* Sutorem.

Pag. 604. ante finem, deleatur ab illis uerbis, Subit obiter admirari, *usque ad*, ac pygmæi Theologastri.

Pag. 655. linea quarta, deleatur ab illis verbis, Ipsi citius occidant alios, *usque ad*, articulis fidei.

Pag. 655. post medium, deleatur ab illis verbis, Mirabile sophisma, *usque ad*, nesciens quid dicat.

Pag. 630. lin. 11. deleatur ab illis uerbis, Sed imminet periculum humanis constitutionibus, *usque ad*, nouos Amalechitas.

In appendice Erasmi ad quadam antapologiæ Petri Sutoris, pag. 646. ante finem, deleatur ab illis uerbis, Sed mihi cum Apostolo Paulo, *usque ad*, quo ego tribui.

In responsione ad librum de delectu ciborum, pag. 666. deleantur illa uerba, Idque præter doctrinam apostolicam potius, quàm contra.

Pag. 668. deleantur illa uerba, Horum delectus superstitiosum facere potest: pium nequaquam.

In titulo de Ecclesia, pag. 739. lin. 20. deleantur illa uerba, Tales non recipit in Ecclesiam suam, nisi prius sanctos. *Ad medium eiusdem paginæ deleantur illa uerba*, Quanquàm illi iam apud Deum sunt aliquo modo extra Ecclesiam.

Pag. 744. ante finem, deleatur ab illis verbis, Quòd si quis ita loquatur, nunc missa cœpit esse, *usque ad*, vel non scholasticam.

Pag. 754. ad medium, deleatur ab illis uerbis, Subsequuntur nonnulla erronea, *per uiginti paginas: scilicet, usque ad finem paginæ 774. ibi*, Si quid in his dictum est aduersans sanæ doctrinæ.

Pag. 775. deleatur tota responsio ad disputationem de diuortio, cuius initium est, Legi disputationem de diuortio hominis meo iudicio satis, *διδακτικῶ*, *usque ad illa uerba, pag. 783.* vt inter nos arbitri, sequestrique, si videtur, officio fungaris, Vale.

In libro, cui titulus est, Ad collationes cuiusdam iuuenis γεροντοδιδασκάλου, *pag. 785. ante medium, deleatur ab illis uerbis,* At si quis vrgeat hunc laudatorem, *vsque ad,* vir, an mulier, *inclusiuè.*

Post medium eiusdem pagina, deleatur ab illis uerbis, Vt quiuis è vulgo, *vsque ad,* hic transtulit. *Ibidem deleantur illa uerba,* & tamen non raro labuntur etiam in hæreticos errores.

In responsione annotationum, in cap. 5. epistola ad Rom. pag. 802. lin. 16. deleatur ab illis uerbis, Vbi legitur nefas esse sacram scripturam, *vsque ad,* cum illo detester.

Pag. 851. lin. 14. deleatur ab illis verbis, Atque si tam morosis iudicijs placet agere, *vsque ad,* detorta ad sensum hæreticum.

In responsione ad obiectionem contra sanctam Inquisitionem, tit. 4. circa finem pagina, deleatur ab illis uerbis, Veluti nunc exuri videmus, *vsque ad,* quam concubinam, *inclusiuè.*

Pag. 859. post medium, deleatur ab illis verbis, Ex his satis liquet, quantum illorum animus abhorruerit ab hac confiscationum, carcerum, *vsque ad,* intercessione sua mitigare.

Pag. 860. ante medium, deleantur illa uerba, Nunc cum orbis celebribus academijs sit plenus articulis, & fasciculis rem tantam geri.

Eadem pag. prope finem deleantur, ab illis uerbis, Sed multò durissimum, *usque ad,* & post editam sententiam.

Pag. 861. ante medium, deleatur ab illis uerbis, Nunc ad ignem pertrahitur, *vsque ad,* in purgatorium.

Ad medium eiusdem pagina, deleatur ab illis uerbis, Nunc interdum monachi, *usque ad,* cetera petantur ex eo loco, quem indicaui.

Pag. 863. post medium, deleatur ab illis uerbis, Item in colloquio, *usque ad verba pagina sequentis, ibi,* habes aliud exemplum sanctæ inquisitionis.

Pag. 864. obiectione 26. deleatur ab illis verbis, Et in colloquio, quod Conuiuiū religiosum appellat, *vsque ad,* quàm quod est receptum.

Post medium eiusdem pagina, deleatur ab illis verbis, In colloquio taxo quosdam, *usque ad verba pagina. 865. ibi,* sine Baptismi iteratione.

Lin. penultima eiusdem pagina, deleantur illa uerba, Mihi videri institutam à Patribus ex occasione.

Ad medium pag. 866. deleantur illa verba. Quam postea Ecclesia salubriter instituit.

Pag. 868. lin. 3. responsione 30. ad obiecta ex Eucharistia, deleatur ab illis verbis, Christus his verbis consecrasse, *usque ad,* benedictione consecrauerit.

Pag. 871. lin. 7. deleatur ab illis verbis, Atqui istud dogma, *usque ad,* ferre possit.

Eadem pagina ad medium, responsione 42. deleatur ab illis verbis, Innocentius Rom. Pont. & Zosimus, *usque ad,* re diligentius excussa.

Pag. 877. lin. 6. deleantur illa uerba, Sic & Christus peccare potuit.

Ante finem eiusdem pagina, deleatur ab illis verbis, In animis sita est, non in rebus externis, *usque ad uerba pag. seq.* non ne hæc est præclara inquisitio.

Pag. 882. lin. 2. deleatur ab illis uerbis, Et adhuc hisce de rebus nonnullis disputatur, *usque ad,* dici possit sacrificium qua non.

Eadem pag. lin. peu. deleantur illa verba, Tamen in aliquo sensu potest esse verum.

Pag. 885. deleatur ab illis uerbis. Hunc igitur errorē, licet pium, *usque ad illa uerba,* quàm adulentur mulierculis, vnde venantur commodum.

Pag. 886. ad medium deleatur ab illis uerbis, Item in colloquio Naufragium, *usque ad uerba pagina 887. ibi,* quid hoc ad B. Virginem.

Pag. 890. lin. 5. deleatur ab illis uerbis, Porrò quantum indulgentiæ valeant apud inferos, *usque ad,* dubitare.

Ibidem, responsione 97. deleatur ab illis uerbis, Contra Sanctorum venerationem, *usque ad,* ob id decedat aliquorum quæstui.

In

In responsione ad Albertum Pium, pag. 901. lin. 7. à fine, deleantur illa uerba: Quam nunc usurpat, qui distinguit traditam potestatem ab exerta.

Pag. 903. lin. 16. deleatur ab illis uerbis, Dixi olim, *usque ad,* patres esse, non dominos. *Lin. 16. deleatur ab illis verbis.* Scripsi olim synodos indici solere, *vsque ad* præsedit Imperator, *inclusiuè.*

Post medium eiusdem pagina, deleatur ab illis verbis, Olim non semel synaxis agebatur, *vsque ad,* veterum orthodoxorum.

In responsione ad annotationes Magdeburgenses, pag. 922. lin. 8. deleantur illa uerba: Summam potestatem Pontifici tributam non legimus.

Post medium eiusdem pagina, deleatur ab illis uerbis, Sed ut redarguam hominis impudentiam, *vsque ad,* sed ab hoc argumento libenter recedo.

Pag. 930. lin. 2. deleantur illa uerba Hoc si verum est, *vsque ad,* Moïræ calumniam. *Ibidem, lin. 4. del. ab illis uerbis,* Et hic Erasmus damnat, *usq; ad,* decreuit enim, vt uidetur, orbi adulari.

Ead. pag. lin. 13. à fine, dele. ab illis uerb. Sed quod quidam existimat Psalmos non intellectos, *vsque ad uerba pagina 934.* concludamus igitur Pium nihil adhuc.

Eadem pag. 934. lin. 20. deleantur illa uerba. Quorum si unum doceat, fatebor esse vera omnia.

De ieiunio, pag. 935. lin. 10. deleantur illa uerba. Et tamen ab eo minimùm abest vulgus Christianorum.

De Monachis, pag. 938. lin. 16. deleatur ab illis uerbis, Occidendi ius, *ad vsque ad,* citra periculum irregularitatis. *Eadem pag. lin. 9. à fine deleatur ab illis uerbis,* Sed quid opus est hæc prisca referre, *vsque ad* non ignorant ipsi.

Pag. 940. antè medium, deleatur ab illis uerbis, Exempla ad Vvolzium hæc detruncauit, *vsque ad,* Ego horum temporum monachos, & laicos.

Pag. 964. ad medium, deleatur ab illis uerbis, His uerbis Hieronymus declarat, *vsque ad,* sed tantùm opibus.

Pag. 968. ultra medium, deleatur ab illis uerbis, Hæ in immensum exaggerare, *vsque ad,* quam confirmat.

Ex libro, De matrimonio, *pag. 970. lin. 2. deleatur ab illis uerbis,* Profuerit admonere Christianos omnes, vt à votis, *usque in finem pag. 971. ibi,* ostenderentur ætate Hieronymi.

Pag. 975. lin. 4. deleat. ab illis uerb. Quin & Germani clamitant, *vsque ad,* interdictas diuitias, quam vxores.

Lin. 5. à fine eiusdem pagina, deleat. ab illis uerb. Nolo scripturam accommodari, *vsque ad,* tractat diuinas literas.

In lib. cui titulus est, Hyperaspistes diatribæ, *pag. 1008. lin. 12. deleatur ab illis uerbis,* scripsi diatribam, *vsque ad,* quædam in tua assertione.

Pag. 1072. lin. 14. deleat. ab illis uerb. Dubitatum est à ueteribus, an Rom. P. *vsque ad,* & adhuc controuersum est.

In libro cui titulus est, Detectio præstigiarum. *pag. 1290. ad medium deleatur ab illis uerbis.* adhæc constitutiones quædam ab hominibus, *vsque ad,* episcopi ac theologi.

Pag. 1294. lin. 15. deleatur ab illis uerbis. Cęsareum gladium ab occidendis, *vsque ad,* cohibeant?

Pag. 1300. lin. 9. deleatur, Theologis, ac monachis.

Pag. 1303. lin. 4. deleatur ab illis uerbis, Olim liberum erat monachorum genus, *vsque ad,* facilius si mali sint.

In Expurgatorio Erasmi ad expostulationē Hutteni, pag. 1355. lin. 14. à fi. deleat. ab illis uerb. Qui scit igitur Huttenus? *vsque ad lin. 4 pag. 1356. ibi,* tùm scriptis sum testatus.

Pag. 1358. lin. 11. dele. illa uerba, quam si patitur amore Christi, plus, quàm mortē patitur.

Ante medium eiusdem pagina, deleatur ab illis uerbis, Tyrannidem, & rapacitatem, *vsque ad,* impudentissimas semper detestatus sum.

Ad medium eiusdem pagina, deleantur illa uerba. Nam, si qui mixti sunt impij, tamen in bonis manet Ecclesia.

Ibid.

Ibid. post medium paginæ, deleatur ab illis uerbis, Iam inter Metropolitanos, *usque ad*, me defendentem.

Pag. 1319. lin. 1. deleatur ab illis uerbis, qui pleraque Lutheri probat, *usque ad*, horum inconditos tumultus.

Pag. 1365. lin. 15. à fin. deleatur ab illis uerbis, Non agitur de artic. fidei, *usque ad*, hactenus de huius animi imbecillitate.

In lib. cui titulus est, Antibarbarorum, *lib. 1. pag. 1395. lin. 3. deleatur ab illis uerbis*, qui hodie professione religionis sese venditant, *usque ad illa uerba, ultra medium paginæ*, Michaelem modistam.

Pag. 1402. lin. 1. deleatur ab illis uerbis, Ad quiduis vitijs prætexendum, *usque ad*, impunè sint flagitiosi, *inclusiuè*.

Pag. 1412. lin. 12. deleatur ab illis uerbis, Equidem te pulchrè concionari posse, *usque ad*, verùm ne tu impunè.

Eiusdem Erasmi annotationum in D. Augustinum, Hieronymum, Irenæum, & Hilarium, repurgationes ponuntur sub eisdem nominibus.

EXPVRGATIO OPERVM
Desiderij Erasmi Roterodami,

à facultate Theologica Academiæ Louaniensis facta & exhibita, atque à collegio Censorum, Antuerpiæ constituto comprobata, & Regia auctoritate firmata, unà cum ceteris expurgatorio Indice contentis libris edita.

EX primo Tomo lucubrationum Erasmi; in præfatione, ac Catalogo eius lucubrationum.

Deleatur ab illo loco, Prodierat & colloquiorum, *usque ad*, Ceterum quoniam videbam.

Ternione 3. c. fac. 1. deleatur ab hoc loco, Moriam Ies. &c. *usque ad*, illud admonendus adolescens.

Ternione 3. 1. c. fol. 1. in fine, Prorepsit deinde Iacobus Latomus, &c. *deleatur usque ad*, E dito specimine sycophantæ.

Ibidem, Quæ nescio, *usque ad*, respondimus, *duobus tamen uerbis non deletis uidelicet*, huius libello, *reliqua intermedia deleantur*.

Sequitur 35. lin. intermissis, Quum vix vsquam illic, &c. *deleantur usque ad*, Imo non, *exclus.*

Fol. 2. eiusdem ternionis, Et omnis linguam habet, sed dignam vsu, quem indicauit Catullus, *deleantur*.

In proxima facie, Nulla res magis, &c. *deleatur usque ad*, Quin & nouo Testam. *exclus.*

In indice 1. Tomo illa delenda.

Deleantur hæc, ordine librorum interdictorum nomina cum alijs videlicet colloquiorum libro. *Item*, Non temere docet quidam; Moriæ encomium, stultorum laus, Lingua, *Item*, Vtcunque de me vulgo dicturus non de asini. Christiani matrimonij institutio.

Pag. 74. lib. de copia uerborum, Quum nulla viræ, de esu carnium. *Item*, Vix oratione consequi queam. Veluti si quis in, &c. *deleantur usque ad*, propositio fit, & ratio, *& pro*, Item, *ponatur*, veluti,

Pag. 195. in epistola ante pseudomantem Luciani, Sceleratissimum quidem illum, &c. *deleatur usque ad*, Eum leges, vti spero.

Pag. 209. hinc, Sed rursum sapientius, &c. *per secundas lineas deleantur usque ad*, Vale optime, *exclusiuè*.

Pag. 284. & 285. At mihi videtur, &c. *del. per quinque lin.* vel finxit, vel retulit, *inclusiuè*.

De

De conscribendis epistolis.

Pag.323. Beatissime pater audit Romanus Pontifex,&c, *del. vsque ad*, non delectari titulis ineptis *per lineas 34.*

Pag.360. Celibatus hic ne nominatur,&c. *del. vsque ad*, Nulla habet laudem, *inclusiuè, 4. lin.*

Pag.362. Mihi sanè uidetur non pessimè consulturus,&c. *del. usque ad*, Quam ex uxoribus, *inclusiuè, per 7. lineas.*

Pag.366. Puella dolore victa,&c. *del. vsque ad.* præcipitem dedit, *inclusiuè per 2 lin. Ex similibus pag. 507.* Quemadmodum magi sibi conscij,&c. *del. 3 linea vsque ad*, habeant obnoxiam, *inclusiuè.*

Pag.519.3 linea del. Sic fuco alas ademeris,&c. *del. vsque ad*, Sit aliorum conditio, *inclusiuè.*

Pag.522.2 linea del. Vt aquæ laus est,&c. *deleantur vsque ad*, Et à musis alienus, *inclusiuè.*

Pag.522.3 linea, Vt loci salubritas,&c. *deleantur, vsque ad*, nihil conducere, *inclusiuè.*

Pag.524.5 linea, Vt cibi malè olentes,&c. *del. vsque ad*, aromate gratior, *inclusiuè.*

Ex libro de Pronuntiatione.

Pag.768. deleantur illa uerba, Et is ad quæstum uerius, quàm ad pietatem.

Pag.770. ab illo loco. Quin & illud non rarò uidemus,&c. *del. usque ad*, Accedit ad hæc, quod de huiusmodi, *exclusiuè.*

Pag.832. Petri & Paul. *del. 2. verba videlicet*, & Pauli.

Tomo 2. ex Adagijs.

Pag.37. Quin & hodie nonnulli Philosophiæ,&c. *del. usque ad*, Sic Plato numeris, *exclusiuè.*

Pag.66. Quod dictum, utinam non,&c. *del. usque ad*, in uitam alienam.

Pag.2 9. De Aristotele *deleantur illa uerba*, Ac nostratium theologorum penè Deus.

Pag.240. Cæterùm nunc passim,&c. *del. usque ad*, pro uiatico circumferunt.

Pag.257. Non abhorrentia ab his, quæ Beda, & alij nonnulli Christiani scriptores de inferis prodiderunt, *deleantur.*

Pag.282. At dictu mirum, *vsque ad*, vitam macerata. *deleantur per 2 lineas.*

Pag. 295, Apud ueteres autem magna fuit sepulturæ religio, &c. *deleantur vsque ad*, larus parit, *est integra facies, & amplius.*

Pag.311. Aut si diuinas litteras interpretari conetur, *deleantur vsque ad*, Aquilæ senectus, *per. 16. lineas.*

Pag.312. circa medium deleātur illa uerba, mihi uidetur & arrogantius,&c. *vsque ad*, M. Tullius, *per 2 lineas penè.*

Pag.314. Si quid habet ueri Pythagoræ &c. *del. per 3 lineas vsque*, continuatos annos.

Ibidem sub finem, Hac tempestate nimis ridiculè usurpatur, &c. *del. per 4. lineas usque ad*, pars sit eruditionis.

Pag.401. Lusimus & nos &c. dele. *vsque ad finem adagij, uidelicet*, Puer glaciem. *per mediam faciem.*

Pag.511. in fine, Eiusmodi fermè spectaculum nobis,&c. *del. ad finem adagij, per 2. facies, ad*, Bis septem plagis.

Pag.578. Accommodabitur haud quaquam, &c. *vsque ad*, opinor autem ficos hic. *in fine adagij del. integra facies.*

Pag.588. Fit & nostra tempestate, fortassis,&c. *del. ad finem per 3 lineas, usque ad*, præter ceteros benignos.

Pag.631. in medio, Theologiæ sententiarum (vt uocant) auctori solent imputare, neque id prorsus abs rè, mea quidem sententia, *deleantur.*

Pag.683. de prou. Sileni Alcibiadis, *& 8. sequen. pag. deleantur ad finem vsque adagij, videlicet*, Sarone magis nauticus.

Pag.685. del. parum æquis matrimonio, *vsque*, proditorem. *Item pag.686. linea 13.* Quod ipsam,&c. *vsque* capitale est. *Et linea 27.* post Ecclesiarum vocat sacrificos, *vsque*, omne

ne fulmen torquetur; *& sic legatur,* Ad eundem modum omne fulmen torquetur.

Item superius del, linea 43. Atque hæc adeo, &c. *vsque ad,* Et in ornamentum, *Item ibidem linea 51. del.* Blasphemiam uocant, *vsque ad,* Quin etiam consentaneum.

Item fol. 687. linea 25. deleatur, Id quod passim principibus, *vsque ad,* Profanus est, qui. *Item fol. 689. linea 32. deleantur.* Cur illud Petri matrimonium, *vsque ad,* Cur Christi uicarios.

Pag. 733. in fine adagij, ostium obdite profani, recitaturus sophisticas aliquas Scotistarum argutias, *deleatur uerbum,* Scotistarum.

Pag. 768 in fine, Atque his diuis, inclytis. &c. *deleantur 5. linea, vsque ad,* Age si quis mihi.

Pag. 774 in eodem adagio 4. linea deleantur, hinc iam hoc ipsum tanti est, &c. *vsque ad,* Dein de in tantulo corpore, *exclusiuè.*

Pag. 780. Ab huius institutis quædam æmulari uidentur, qui nunc solo titulo ferè monachi sunt, *del.*

Item in fine eiusdem pag. illa deleantur, Deum immortalem, quàm multa nobis succurrerent & pudenda, & pœnitenda.

Circa annotationem istam pag. 850. & 11. sequentibus, recurratur antea ad pag. 845. vbi agit de adagio. Dulce bellum inexpertis.

Et pag. 846. lin. 2. restituatur ita, Quo non alia res uel magis calamitosa, uel latius perniciosa. *Ibidem lin. 12. deleatur, illud,* iurisconsulti, & theologi. *Ibidem deleatur illud,* Tam nefaria. *Eodem fol. linea 15. legatur ita,* Improbasse rem unam omnium ut miserrimam, ita fugiendam maximè.

Pag. 850. & 11. sequentibus, lin. 4. del. illa uerba, Et latrocinium hoc sceleratius, quo latius patens. *Ibidem li. 23. ponatur pro,* plusquam tartareum istiusmodi.

Item linea 14. deleantur 20. linea à, Alius è sacro suggestu, &c. *vsque ad,* Neque me clam est.

Pag. 853. 11 lin. à fine del. Et ita receptis, *vsque ad,* Ab hoc dicimus, *pene 3. sunt lineæ.*

Pag. 854. lin. 1. Denique tota iam Christi doctrina dialecticorum soph. &c. *del. vsque ad,* Post hæc recepimus, *9. sunt lineæ. uideatur hic locus, an omnia sint delenda.*

Pag. 855. lin. 6. à fine, Si gladius ille, quem, &c. *vsque ad,* Hic proferuntur illæ. *del.*

Pag. 856. linea 16. Hæreseos suspectus est, &c. *usque ad,* At, dicat, hoc *deleatur.*

Pag. 858. linea 17. Mihi sanè ne hoc quidem, *vsque ad,* nolim enim hic suspicari, &c. *exclusiuè deleantur.*

Pag. 939. Dedimus nouum Testamentum, &c. *deleantur uerba sequentia,* Sed hanc hominum: *tamen hæc uerba delenda inuenire non potui, cùm exscriberem.*

Pag. 976. deleantur 2. linea. Sanctum autumant gestare, &c. *ad finem adagij.*

Pag. 977. deleantur illa uerba. 5. linea à fine, Talis uictus decebat istos, qui sibi uidentur Pauli, & Antonij luxu propriores Sardanapalo.

Pag. 985. Huius stratagematis, &c. *del. 17. linea vsque ad,* Puto huc respexisse.

Pag. 1003. deleatur ab hoc loco, Veluti, qui concionantur, *ad finem adagij usque.*

Pag. 1065. illa deleantur. Et hoc sæculo nonnulli monachi rem prius inter se non dubitant herciscere, idque sine prætore.

Tomo tertio, ex Epistolarum libris.

Pag. 7. deleantur illa verba, Quod genus sit, quidquid agit iustus peccatum esse.

Pag. 34. deleantur dua lin. Græca τὸ σαύτιν, &c. vsque ad, Porro quod putas, *exclus.*

Pag. 36. del. 1. linea Græca, ὁ ἀπὸ τοῦ vsque ad, Quite istic.

Pag. 102. vltra medium, del. linea 1. Ea crassa sunt, & Christum iam degenerantem sapiunt, hi ac mundanis opibus onerantur. Et.

Pag. 119. del. 4. linea ante medium annotat. 73. Quanquam hoc negotij, & *vsque ad,* Consecutus honorem.

Pag. 129. del. illa verba, Quæ res, inquit Matæolus uertat male.

Pag. 135. del. 12. linea ante medium, Deinde quemadmodum apud, &c. *vsque ad,* Tanta est lædendi libido, *exclusiuè.*

Pag. 136.

Pag. 136. circa medium, pene 6. linea deleantur, Ipsi surſum, deorſum currunt, &c. *vſque ad,* Deligant inquiunt, *excluſiuè.*

Pag. 137. verſu 2. deleantur illa verba, Et vbicumque lautior fumat, aut renidet culina, illuc demigrant. *Item 4. verbis intermiſſis, illa del.* Quod cum iſtis in ea, &c. *vſque ad,* Ego verò meam inconſtātur. *excluſiuè.*

Pag. 169. circa medium 16. linea deleantur, Et utinam nunquam, &c. *del. vſque ad,* verum ut ad tuam *excluſiuè.*

Pag. 197. verſus 5. del. ſeſquilinea, poſt illa verba, ſint bonæ literæ, *vſque ad,* Sed adhuc neſcio, *excluſiuè,*

Pag. 200. lin. 6. à fine 4. deleantur verſus, Tales expertus ſum, &c. *vſque ad,* Nouum teſtamentum, *excluſiuè.*

Pag. 228. poſt medium, legatur pro, Qui hunc renuntiauit, Quidam hunc renuunt.

Ibidem ſtatim poſt, deleantur 2. linea. Bellum quidam adiecit, *vſque ad,* Sub noctem eiecti, *excluſiuè.*

Pag. 239. verſu 2. del. pene 6. linea, Martini Lutheri uitam, &c. *vſque ad,* bene vale Melanchthon, *excluſiuè. Item ſequitur 4. verbis intermiſſis,* Totisque viribus adnitere, *vſque ad,* Louanij 10. Calendas Maij, *excluſiuè.*

Pag. 243. circa finem, deleatur tota epiſtola Lutheri. Salutem, toties ego tecum, &c.

Item dele epiſtolam ſequentem Eraſmi, ad illum reſpondentis.

Pag. 251. linea ultima cum 2. ſequentibus del. At febris Louanij vetita eſt, &c. *vſque ad,* Suſceperant & orationem, *excluſiuè.*

Pag. 282. deleatur, Epiſtola illa Oecolampadij ad Eraſmum, cum Eraſmi Epiſtola ſequente ad eundem.

Pag. 300. 10. linea à fine deleantur. Animus eſt à Louanio *vſq; ad,* Hieronymus Autuerpiæ, *excluſiuè.*

Pag. 301. in fine del. ſeſquilinea, Carmelitam blaſphemō ſemper neglexi; tamen à canibus, ut ſcribi, accipietur & ille, ut dignus eſt.

Pag. 303. ante medium 4. linea del. Theologorum inuidia, &c. *vſque ad,* Sed ipſe tandem, *excluſiuè.*

Pag. 309. 17. linea à fine, mutetur, & ponatur, quorundam, *pro,* theologorum.

Pag. 310. 14. linea à fine del. Habet quod cucullatos, &c. *vſque ad* incidit quidem illa, *excluſ.*

Pag. 351. lin. 7. à fine illa del. verum ad hoc, *vſque ad,* conatus autem ſum, *excluſ.*

Pag. 372. lin. 15. del. Hominis autem magno, &c. *vſque ad,* Ab his quicquid, *excluſiuè 7. linea à fine.*

Pag. 400. lin. 4. à fine tres deleantur facies, Illud uideo, vt quiſquis, &c, *vſque ad,* methodum celſitudini tuæ dicatam, *excluſiuè eſt pag. 403. lin. 7. à fine.*

Pag. 407. lin. 12. à fine. del. tres lineas, Iam de Luthero nihil, &c. *vſque ad,* Fabulam de τοῦ *excluſiuè.*

Pag. 413. lin. 26. dele. 10. lineas, Et hi ſunt reuerendi, &c. *vſque ad,* Ab hoſpite tuo non, *excluſiuè.*

Pag. 414. dele totam illam epiſtolam, Brugis non admodum mihi placebas, &c.

Pag. 417. lin. 9. à fine, dele. 7. lineas, Multa pręclarè monuit, &c. *vſque ad,* Draconem tibi commendarem, *excluſiuè.*

Pap. 431. dele totam epiſtolam Eraſmi ad Oecolampadium, Vtinam tibi contingat, &c.

Pag. 434. dele totam epiſtolam Eraſmi ad Iodocum Ioan. Vir optime epiſtolas, &c.

Pag. 436. verſu 2. dele. 14. lineas, Et tamen ex his deguſtatis, &c. *vſque ad,* In eodem uidebam, *& omiſſis tamen tribus uerbis uidelicet,* ſed gloriæ Chriſti. *reliqua delean.*

Pag. 447. in eadem epiſt. dele. Palleat, ſit & frigidè, &c. *vſque ad,* qui tuis libris fauent.

Pag. ſequenti, Olim audiebatur hæreticus etiam cum, &c. *vſque ad,* Tantum tumultum excitaſſent.

Pag. 449. dele ab hoc loco linea 8. Ex his uidelicet theologis, ac Dominicanis, &c. *vſque ad,* genere adoriuntur, *per 5. lineas.*

Ibidem

Ibidem linea 17. à fine, Exijt duarum Academiarum,&c. *deleatur usque ad,* qui rem execquebantur, *4. sunt linea.*

Sequenti pag. circa medium, Multorum grauium, ac prudentum,&c. *deleatur usque ad,* Affectibus indulgere, *4. lineas.*

Pag. 453. deleatur tota Epistola Erasmi ad Ioannem Scudelinum à, Gabriel Stendelinus, *usque ad,* annum 1521.

Ibidem 4. lin. à fine, Qui nunc potissimum oppugnant Lutherum, &c. *dele usque ad.* Hectorem iacentem Græci, *2. linea sunt cum dimidia.*

Pag. 456. dele totam illam epistolam, Vir clarissime celsitudinis tuæ,&c. *cum integra sequenti ad Franciscum Chiregatum, scripta ab Erasmo.*

Pag. 461. ultra medium, deleatur. Ingentes turbas excitauit, *usque ad,* Quod tam sollicitè, *per vndecim lineas.*

Pag. 467. linea 10. del. Atque vtinam hic Eugenius,&c. *usque,* Porro factionem, *sex sunt linea cum dimidia.*

Pag. 469. ultra medium, dele tres lineas. Hic fulciuit Ecclesiam, &c. *usque ad,* Ac proh dolor.

Pag. 471. vltra medium deleatur, Huius causam nemo, &c. *usque ad,* Nos infracto animo, *per nouem lineas.*

Item ibidem ultra 2. lineas deleantur illa uerba, Prodesse cupimus, & præstat quiescere, vbi nulla spes profectus arridet.

Pag. 473. ante medium, deleãtur illa verba, ac plus satis fidentem cęremonijs, ad veræ pietatis studium accedere.

Pag. 474. ante medium del. duas lineas, omnibus sobrijs nam, &c. *usque ad,* Tumultus hic scurrilis, *exclusiuè.*

Pag. 475. dele 5. illa uerba, Rectori, id quod erat, *est in lin. 18.*

Pag. 478. sub finem. Nemo nesciebat Ecclesiam fuisse,&c. *usque ad,* Bene vale, *6 lin. sunt.*

Pag. 480. lin. 11. à fine, Quanquam autem illud vitæ institutum, &c. *usque ad,* Tamen nec cuiquam, *per 7. lineas.*

Pag. 482. ultra medium, Cum Alexander Pontifex,&c. *vsque ad,* Totus inhiabat in lucrum: *est in seq. pag. linea 7.*

Pag. 487. vltra medium, Quo quidem ex genere, &c. *del. usque ad,* Nec admodum gratus, *exclusiuè, sunt dua linea.*

Pag. 494. deleãtur illa uerba. Et ita disputo, vt Egmondanus non sit refutaturus, *est in lin. 8. Ibidem 11. linea à fine, deleantur illa uerba,* Quæ tamen magis, &c. *usque ad,* leonis ingenium, *1. est linea. Ibidem ultimo uersu illa del.* Tot sunt millia,&c. *vsque ad,* Qui hactenus scripserunt, *exclusiue. 2. sunt linea & amplius.*

Pag. 497. deleatur tota epistola Erasmi, ad Thomam Morum scripta. Quæ tibi narrata sunt de, &c. *ad finem vsque.*

Pag. 568. circa medium, del. ad finem pag. illa uidelicet, Quod scripsi neutram partem &c. de Reuchlino meministi.

Pag. 575. lin. 9. à fine illa del. uerba, Vincentius ad inferos.

Pag. 600. del tota epist. Philippi Melanchthonis, sic incipiens, Non iniuria,&c.

Pag. 601. deleantur illa uerba, Quæ monachorum cęremonijs insepeliuntur.

Pag. 602. lin. 12. à fine illa del. Et ideo veritus,&c. *vsque ad,* & alia probata, *exclusiuè.*

Pag. 635. lin. 8. Vociferatur istic,&c. *del. usque ad,* Erit autem illud, *pene dua sunt linea.*

Pag. 687. illa del. Quarum na est, &c. *usque ad,* his omnibus.

Pag. 707. ultra medium, Ne tu mihi,&c. *del. vsque ad,* Qui libros meos isthic, *exclusiuè.*

Pag. 708. lin. 12. à fine. A multis illud iam olim, &c. *del. usque ad,* Verum de his alias, *excl.*

Pag. 773. ante med. quod inibi scribo,&c. *del. usque ad fin. pene seq. pag.* obijcit quod alicubi, *tamen ibi ante illa delenda, maneat uerbum.* præterea.

Pag. 777. ante medium illa del. Illi diu siluisse non,&c. *usque ad,* Huc igitur appellabam *exclusiuè sunt 2. pene linea delenda.*

Pag.

Pag.783.linea 12.tres dele.versus, & res igitur isthic prorsus, &c. *usque ad*, Hæc res tametsi non tantum, *exclusiuè*.

Pag.820.deleatur tota Epist.Erasmi ad Stephanũ Brodericum,qua incipit, Ad tam eruditas,&c.

Pag.851.linea 7.dele 5.lin. Ego sanè puto rem, &c. *usque ad*, Tantum admoneo, *exclusiuè*.

Pag.853.lin.8.à fine, Loquor autem de hac forma,&c. *dele usque ad*, In libello, De modo confitendi, *tres sunt lineæ cum dimidia*.

Pag.855.lin.14.deleatur pag.cum dimidia. Faustinas elegias & Pogij, &c. *usque ad.* Si quid corrigendum est, *exclusiuè. est in lin.7.à fine pag. sequentis*.

Pag.857.ante medium. Vincat Pontifex & Cardinales,&c. *usque ad*, Verum hoc nunquam futurum est, *sunt lineæ 16*.

Pag.868.lin.12.dele 4.lineas. Sed absunt cęremoniæ, &c. *usque ad*, miserum est, inquiunt, *exclusiuè semper*.

Ibidem vltra medium dele. illa uerba, mortuus est, inquiunt, sine lux, sine crux, sine Deus. At quis eam mortem non optaret ut longè felicissimam?

Pag.881.lin.undecima, del.4.versus. Altera pars contemni non potest, &c. *usque ad*, Atque in hanc quidem publicam.

Pag.884.vltra medium, Videbam hinc Scyllæ periculum, &c. *vsque ad*, sermonem meum moderatus, *tres sunt linea cum dimidia*.

Pag.886.linea 12. deleatur sesquilinea, imo quasi Christi, &c. *usque ad*, tamen nec inter se, *exclusiuè*.

Pag.890.vltra med.3.lin.del. Nam hæreticos, *usque ad*, Neque tamen notatur.

Pag.891.vltra medium 7.del.lin.illas. Quod vtinam non in,&c. *usque ad*, Hæc qui admonet.

Ibidem,lin.3.à fine,usque ad medium penè pag.893. Comperiet quisquis obseruarit.Sed iam dudum epistolarum modum.

Pag.899.linea 3.à fine,7. dele lineas, Si Christianismus est, &c. *vsque ad*, Quid autem erat periculi.

Pag.907.lin.7. dele.8.versus, Quid ego audio, &c. *usque ad*, Bene vale.

Pag.914.linea 13.à fine dele primam lineam, Etenim cum agerem Florentiæ, &c. *vsque ad*, magnam diei partem, *exclusiuè, uel deleatur potius hac epistola*, Multa quidem noua, &c. *vsque ad finem*.

Pag.916.dele totam epistolam Erasmi ad Carolum Vtenhouium, sic incipientem, Magna nobis solli.&c. *cum duabus epistolis sequentibus, usque ad paginam 930.ad epistolam Erasmi,sic incipientem.* Quanta est felicitas astrologorum,&c. *illa tamen non deleatur*.

Pag.960.linea 4.dele 5.lin. Porrò quanto grauiora, &c. *usque ad*, Quis magis ingenuè.

Pag.973.dele totam Epistolam Erasmi ad Lininum Ammonium, sic incipientem. Quemadmodum Caroli nostri,&c. *usque ad finem*.

Pag.984.ante medium dele 23.lineas. Dei inuocandis diuis, &c. *vsque ad*, Nihil bene deprecabor, *exclusiuè*.

Pag.1019.linea 15.à fine, dele 13.lineas, Venit δυπλωματοφορος, &c. *usque ad*, Interim ego dum alteram partem, *exclusiuè*.

Pag.1051.linea undecima, à fine, dele 8.lineas, Metuo ne Cęsaris aduentus, &c. *usque ad*, Quod Turca sit euasurus, *exclusiuè*.

Pag.sequenti. ante medium, dele 9 lineas, Quid fecit Augustinus, &c. *usque ad*, Thomæ Moro non admodum *exclusiuè*.

Pag.1053.linea prima, deleantur 9 lineæ, Fortasse ne nunc quidem, &c. *usque ad*, Iam vt accipiamus, *exclusiuè*.

In fine eiusdem epistola, illa dele verba, Tum vt victoria non Pontificis, & monachorum regno; sed pietati cedat, & Christo.

Pag.1162.ante medium, dele.6.lin. Sed pudet Rabinos quosdam,&c. *usque ad*, Erat quidem hoc argumentum, &c. *exclusiuè*.

Pag.1164.lin.duodecima, dele 8.lineas, Doctrina Christi, quæ, &c. *usque ad*, Meminit huius operis D. Hieron.

Pag. 177. lin. 7. à fine, deleantur pene 2. linea, qua tamen in re, vna,&c. *vsque ad,* extiterunt, qui contenderent, *exclusiuè.*

Ex Apophthegmatibus Erasmi, Tomo quarto.

Pag. 224. Quantum ille vir,&c. *est circa medium, del. uerbum,* Quantum, *& ponatur eius loco vocabulum,* maximè.

Statim post, deleantur tres lineæ, Nunc mundus vndique,&c. *vsque ad,* Quũ Athenienses eo.

Ex Panegyrico.

Pag. 416. circa medium, illa deleantur, Immò haud scio, an omnino eundem in hominem conueniant hæc duo cognomina.

Pag. 447. ante medium, dele 5. lin. & amplius, sic incipientes, Et Christus ab omni seruitute,&c. *usque ad,* Cum Christianorum vnus sit.

Ibidem linea 12. à fine usque ad 5. uersum, pag. sequentis, deleantur, Ne te fugiat, quicquid in, &c. Ne verò inter hæc.

Pag. 463. linea 10. dele 3. lin. illas, Et fortassis expediat,&c. *usque ad,* Ad hoc genus pertinẽt.

Pag. 471. lin. 17. à fine, At Pontificiæ leges, &c. *usque ad,* Quædam artes ab hoc, *octo sunt delendi versus.*

Ex quinto Tomo, ex Enchiridio Militis Christiani.

Pag. 23. A. circa medium hac deleantur, Sunt qui certos diuos, &c. *vsque ad,* Finis vtrisque communis, *17. linea.*

Pag. 28. post medium deleatur totum ab illo loco, Verum Christum visibilibus rebus,&c. *usque ad,* Et quoniam ex tempore, *pagina 34. canon 6.*

Pag. 41. del. Tu credebas solis, &c. *usque ad,* Lex te punit, *exclusiuè, est ante medium sesquilinea del.*

Pag. 48. del. 5. linea sub finem, Hæc sunt illa apud, &c. *usque ad,* Tollat igitur, qui.

Ex ratione veræ Theologiæ hæc sunt.

Pag. 69. sub finem del. duæ lineæ, Quid enim tam dispar,&c. *usque ad,* Augustinus sibi gratul.

Pag. 70. del. 2. linea, circa medium. Denique consolabor meipsum, &c. *usque ad,* Quædam didicisse oportet.

Pag. 71. del. 6. linea, post medium statim. Fortassis huc pertinet, quod, &c. *usque ad,* Quædam contemnit Christus, &c. *exclusiuè.*

Pag. 72. post medium, del. 12. linea, Consimiliter quod Petro dicitur, &c. *vsque ad,* Quanquam autem personarum.

Pag. 73. in fine, & in principio pag. 74. del. 11. linea. Proinde mihi quidem, *usque ad,* Nam per vniuersum.

Pag. 76. del. à linea 4. in principio, usque ad lin. 4. à fine, Atque vt liquidius quid velim, intelligatur, &c. *usque ad,* Super hæc non mediocrem.

Pag. 77. sub finem del. 5. linea, Nec fortassis absurdum fuerit,&c. *usque ad,* proximum his locum tenet.

Pag. 89. sub finem usque ultra medium pag. 90. deleatur, Proinde Matthęi cap. 20.&c. *usque ad,* verum hæc insectari.

Pag. 91. ante medium del. sesquilinea, Porrò scribens Ephesijs; *usque ad,* Porrò epistola, quæ scribitur.

Pag. 93. ante medium del. 12. linea illa, vidimus & nostra ætate, &c. *usque ad,* Paulus itaque sentiens.

Pag. 94. à linea 9. à principio vsque ad 21. lineam. pag. sequentis, Cur hodie, qui, &c. *usque ad,* Adnotandum interim & illud.

Pag. 111. sub finem, vsque ad 3. lineam à fine pag. sequentis, Atqui inter hæc, &c. *usque ad,* Quid autem necesse est, ad.

Pag.113.post medium del.7.linea, Quod si nobis placeret, &c. *vsque ad*, Mihi non modo superuacaneum.

Ex exomologesi, seu modo confitendi.

Pag.123.deleatur linea vna 13. à principio, Deinde quanta pestis veræ pietatis hinc per occasionem nascatur inter homines.

Pag.128.ante medium, deleantur illa, Nunc locus admonet, vt de, &c. *vsque ad, lin.9.*

Pag.134. Sed iam dudum exspect.

Pag.140.post medium, del.15.linea illa, Hic non libet pugnare cum illis, &c. *vsque ad*, Ex his quæ disseruimus.

In enarratione Psalmorum.

Pag.151.ante medium del. Ausim & illud addere, &c. *vsque ad*, Alias non aspernabitur, *4.lin. à fine.*

Pag.153.lin.9.à princ.del. 2.linea, Citra trium linguarum peritiam, &c. *vsque ad*, In fontibus verfetur oportet.

Pag.187.ultra medium del. 2.linea, Legem habet inuisibilem, &c. *vsque ad*, Vbicunque fides est.

Pag.192.circa med.hac del. Hoc est vitari iussit, vt pudore correctus resipisceret.

Ibidem vltra 4.lineas, duodecim linea deleantur, Sanabant ægrotos, &c. *vsque ad*, Sequitur tanquam vas figuli.

Pag.193.ante med.del.5.lin.illa, Sola fides præstabit, &c. *vsque ad*, Primum occurret.

Pag.212.sub finem del.5.linea, Nam hæc est hominis iustitia, vt confiteatur iniustitiā suam, & glorificet iustitiam Dei, qui quod pollicitus est præstitit.

Pag.224.post principium del.20.lin.illa, Porrò cum Deus sit ipsa iustitia, &c. *vsque ad*, Hanc itaque iustitiam.

Pag.236.sub fi. del.5. linea, Non veste, non cibo, &c. *vsque ad*, Dominus addit dotes animi.

Pag.240. circa medium, del. 12.linea, Iam videre est quosdam, &c. *vsque ad*, Sed non omnium est fides.

Pag.246.post principium deleantur 4.linea illa, Vulgus hominum, cum nihil non, &c. *vsque ad*, Qui totam fiduciam.

De puritate Ecclesiæ Christianæ.

Pag.255.ante finem dele 5. lineas illas. Denique concupiscentia, quam, &c. *vsque ad*, Hæc cum sic habeant.

Pag.302. ante finem vsque ultra medium paginæ sequentis, dele illa, Neque verò me clam, &c. *vsque ad*, Nunc propius vrget nos mali vis.

Hæc de bello Turcico sunt.

Pag.347.in Psal.33.dele 3.lineas illas, post medium, Augustinus constanter aff.&c. *vsque ad*, Si sancti fuerint.

Pag.363.circa medium, in Ps.36. dele illa, Magnus ecclesiæ doctor Origenes, &c. *vsque ad*, In hoc igitur Psalmo, *quod est fol.369.ante medium.*

Pag.420.de amabili Ecclesiæ concordia illa dele uerba, Spinosa est verius, quàm frugifera disputatio, & de hoc, *reliquis manentibus est linea 6. à principio.*

Ibid.circa medium dele, quæ vt in aliquo sensu, *vsque ad*, Quemadmodum & illæ, &c. *exclusiuè semper posteriora, priora verò inclusiuè, intellige.*

Ibid.pag.videlicet 420.ultra med.illa dele, At quibus hoc nondum persuasum est, &c. *vsque ad*, Idem sentio de Episcoporum Constitutionibus, *delendo etiam uerbum*, ceteris, *quod est fol.423.sub finem.*

Pag.513.agit Erasmus de matrimonio Christiano, qui liber nominatim est explosus in Catalogo Concilij, *quare totus tollendus & non corrigendus est.*

De vidua Christiana.

Pag.608. vltra med. del. hoc uocabulum, indiuidue, vbi agit de Fide, Spe, & Charitate.
Pag.611. vltra medium, del. illa uerba sic, vt sit quam præferas, vix sit, quam postponas, *manente uerbo,* eminet.
Ibidem illa dele, quo ceteris etiam antecellat.

Ex Ecclesiaste seu concionatore Euangelico, libro 1.

Pag.655. vltra med. del. 4. lin. illas, Magnus ille Basilius, &c. *vsque ad,* Nec D. Hieron.
Pag.676.3. dele lin. quum in hos habeat, &c. *usque ad,* quod si nunc quoque, *est ultra medium, pag.*
Pag.682. circa medium dele 3. lineas, Dominus enim non, &c. *usque ad,* Si eleemosyna extinguit.
Pag.703. linea ult. cum 5. sequen. pag. 704. illa dele, Repertus est vnus, &c. *usque ad,* Excusatur à multis.

Ex secundo libro Ecclesiast.

Pag.738. ante medium dele decem lineas illas, Deforme exemplum, &c. *vsque ad,* Christus abundè.
Ibid. in fi. illa dele. Et in his, quæ à veteribus, &c. *vsque ad,* Non tamen desunt.
Pag.748. post medium illa dele, Vt si veniat in consultationem, &c. *usque ad medium pag. 749.* Sunt enim propositiones nudæ: *Et legatur sic,* Sunt autem propositiones quædam nudę.
Pag.758. circa medium illa dele, Supersunt monasteria, &c. *usque ad,* De habitu corporis, *sub finem est.*
Pag.774. ante medium illa deleantur, Et tamen ex hac natæ, &c. *vsque ad,* Præterea, si quis ita, *post medium est.*
Pag.778. circa medium dele tres lineas illas, Nisi recentiores theologi, &c. *usque ad,* De nominis interpretatione.
Ibidem post 5. lineas multa illa, Materia est aqua & verbum, *legatur sic,* materia & forma Sacramenti sunt aqua & verbum, nisi, &c.
Pag.785. ante medium, deleatur illud, Sed profanis omissis, &c. *usque ad,* A diuisione dictum est illud.
Pag.787. circa medium, dele. Proinde cauendum est, ne, &c. *vsque ad,* vitandæ sunt insuper, *vbi loco,* insuper, *legatur* autem.
Pag.801. deleatur illud, confictis exordijs.
Ibidem statim post, dele illud, Sed nimis multa sunt, &c. *usque ad,* Sed vt ad rem redeam.
Pag.806. circa medium, vnum vocabulum dele, Amplificandum quanta sit fides, quæ sola, *videlicet vocabulum,* sola.
Pag.821. ante finem illud dele, Improbius est, quod, &c. *usque ad,* Antonius quum oratione funebri, *quod est ante medium pag. seq.*
Pag.832. ante medium dele illas 4 lineas, Velut nonnulli describunt, &c. *usque ad,* vehementer probabile sit.
Ibi dem ante finem dele 4. lineas illas, Sed superstitioni propius est, &c. *usque ad,* Interdum conuenit exclamat.
Pag.837. ante medium del. 3. linea ille, Velut in historia, &c. *usque ad,* Ac ne uerisimile quidem est, *& legatur sic,* Nam verisimile non est inter, &c.
Pag.849. post medium dele 5. lineas has, At quum Dominus porrigens, &c. *vsque ad,* Iam sunt quædam voces.
Pag.851. circa medium, deleantur sex illa linea, Nunc non vulgi more, &c. *usque ad,* Apostolus sanctos appellat omnes.
Ibidem ante finem, dele 2. uerba illa posteriora, fortasse non vacat crimine, *& ponatur sic,* fortasse non rectè.

Pag.

Pag. 852. lin. 3. corrigatur sic, pro, consimili abusu, *ponatur,* consimili modo.
Ibidem ultra medium, de obedientia, dele 3. illa uerba, Ne dicam tyrannidem.
Pag. 853. linea 7. dele illa, Pontifex toties exigit, &c. *usque ad,* Quidam vbicunque carnem in medio est.
Pag. 854. ante medium dele duas illas lineas, Itaque qui scripturæ locum, &c. *usque ad,* Qua fronte pro.
Ibidem sub finem, dele 3. lineas, Immò peccatum enorme, &c. *usque ad,* Vt autẽ Ecclesiastes.
Pag. 865. ante medium, dele, Ab hac superstitione, &c. *usque ad,* Vt igitur ad Iudaismum, *post medium est.*
Pag. 874. ultra medium dele sesquilineam, Et addit, fides, &c. *usque,* Porro, quod à Domino.
Pag. 882. lin. penul. dele illa, Euangelium est promissio, &c. *usque ad,* Lex mandatis terret.
Pag. 892. linea 6. dele illa, Itidem cum audiunt, &c. *usque ad,* Pauca è multis, *est ultra medium.*
Pag. 895. ante medium dele 4. lineas illas. Quemadmodum autem Ioan. Baptista, &c. *usque ad,* Lex Dei semper eadem est.
Pag. 898. lin. ult. dele, Probabile est, &c. *usque ad,* Hac moderatione recipienda.
Pag. 899. linea 8. dele sesquilineam. Et hinc tranquillam, &c. *usque ad,* certissimam fiduciam.
Ibidem circa medium illa del. Magisque est fidei pars, quàm diuersa species.
Ibidem statim post, pro, Ea igitur pars viuæ fidei, qua, *ponatur sic,* Ea igitur virtus, qua.
Pag. 913. linea 5. à fine, illa deleantur, Hoc est Euangelij prædicationem.
Pag. 914. ultra medium, per solam fidem salus, *deleatur verbum,* solam.
Pag. 918. ante med. dele sesquilineam illam, Rursus qui fiduciam, &c. *usque ad,* Tunc maximè glorificatur.
Pag 933. lin. ult. usque ultra medium pag. seq. Quanquam hæc quoque, &c. *usque ad,* nec tamen ideo profligand.
Ibidem statim post deleatur sesquilinea. Vt septẽ lapsus, &c. *usque ad,* Deinde sanctos non ea.
Pag. 937. ultra medium dele 2. lineas, Veluti quum negotiator, &c. *usque ad* Videbatur nobis olim.
Ibidem statim post, dua linea del. Aliqui quid absurdius, &c. *usque ad,* Poterunt & illud.
Pag. 940. lin. ultima cum 2. sequentibus deleatur, Vt totus cultus, &c. *usque ad,* vt cultus, qui publicitus.
Pag. 943. ultra medium dele 4. lineas, Si modo hic absit, &c. *usque ad,* Neque negligendus est.
Ibidem ultra 3. lin. 4. del. lin. Nos & ea quę sumus, &c. *usque ad,* Pro benemeritis fortassis.
Ibidem linea 4. à fine del. usque ad 8. lineam pagina sequentis, Quanquam illud in his, *usque ad,* Hic erat locus.
Pag. 968. lin. 10. à fine del. Sed tamen vt est prudentia, &c. *usque,* Sequitur, Resurrexit, *est linea 7. pag. sequentis.*
Pag. 977. ante medium dele sesquilineam, Licebat & post trecentos, &c. *usque ad,* Sed hæreticum est.
Ibidem linea 7. à fine del. 3. lin. Nec statim est canonica, &c. Ka. Hodie nos submonemur.
Pag. 984. ante medium, illud dele, Vbicunque est, ociosa non est.
Pagina 989. post medium del. 4. lin. Vsque ad ætatem Hieron. &c. *usque ad,* Pictura tamen, si aptè adhibeatur; *vbi etiam deleatur uocula,* tamen.
Pag. 990. ante medium dele 5. lin. Nam vt imagines, &c. *usque ad,* Illud addam quicunque.

In precationibus de Peste.

Pag. 1006. linea 5. deleatur sesquilinea, Nonnulli ad certa diuorum, &c. *usque ad,* nos, quibus persuasum est.
Pagina 1053. deleatur totum 12. caput, de Contemptu mundi, Iam dudum video, &c. *usque ad finem.*
Pag. 1085. lin. 5. à fine del. 4. lin. Sed nos cum hoc, &c. *usque ad,* Si vrgeat improbius.

Pag. 1092. insi. del. 2. lin. Neque verò tua refert, &c. *usque ad,* Nō potest esse pauper Ecclesia.
Pag. 1093. ante medium, dele sesquilineam, Qui verò substituerunt, &c. *usque ad,* His rationibus optimè fit.
Pag. 1099. lin. 3. del. illa, Vides hic victoriam in oculis esse potius quàm in manibus.
Pag. 1101. ante finem dele 2. lineas, Quidam emptitijs diplomatibus, &c. *usque ad,* Rectius faciunt, qui.

Ex sexto Tomo, in Apologia pro nouo Testamento.

Fol. 3. A. deleatur ab illo loco, Aliquoties nulla, &c. *usque ad,* Quod si licet.
Fol. 4. ultimo ternionis pag. prima circa medium, del. ab eo loco, Nempe ipsum Hilarium, *usque,* Quid minutius.
Dele (in folio ternionis B. facie priori) illa verba, Ne dicam spurcitiem.
Del. B. 3. facie priori, ab illo loco, Poteram & ego, *usque ad,* Audio quosdam.
Del. fol. 6. ternionis B. pag. prima, sub finem ab illo loco. Quum Theologorum scholæ, *usque ad,* Iam sentio quosdam.
Del. pagina 180. post medium ab illo loco, Quin probabilius est, *usque ad,* Ab Attica venit Corinthum.
Pagina 242. in argumento epistolæ ad Romanos H. deleatur verbum, Solam, ac solam fidem in Christo, &c.
Pag. 305. litera I. in argumento epistolæ ad Galat. deleatur ab illo loco, Cui morbo, &c. *usque ad,* hanc epistolam.
Fol. 1. facie 2. præfationis in annotat. in nouum Testamentum, sub finem, illud deleatur, Non solum pietate, verum etiam: *vt statim post del. illud,* Hoc est veri theologi.
Fol. 2. pag. 2. deleatur ab illo loco, Ne dicam vngulis, &c. *usque ad,* vt gratius est.
Fol. 7. deleatur ab illo loco, Præsertim in ijs, &c. *usque ad,* Sed ætati.
Fol. 14. deleatur ab illo loco, Nam prior illa ratio, &c. *usque ad,* Equidem malo credere: *& fiat magnum E. in dictione,* Equidem.
Fol. 25. Ex 4. CAP. MATTH. *Deleatur ab illo loco,* Vt intelligamus nullum, &c. *usque ad,* Ceterum quæ.
Fol. 28. deleatur ab illo loco, Imò non pudet, &c. *usque ad,* saleuanuerit.
Fol. 35. in cap. 6. Matth. B. deleatur ab illo loco. Porro quod hodie, &c. *usque ad,* leuius videri poterat.
Fol. 37. deleatur ab illo loco, Isti rectè admoniti, &c. *usque ad,* Debita nostra.
Fol. 47. in c. 9. deleatur ab illo loco, Sic enim vocat, &c. *usque ad,* operę precium est.
Fol. 49. in c. 10. Matth. del. ab illo loco, Ne quis ab hoc, &c. *usque ad,* Certe exordine.
In cap. 11. fol. 58. deleatur ab illo loco, præter id, &c. *usque ad,* Mutuam charitatem.
Ibidem sequitur delendum ab illo loco, Sed quemadmodum apud Iudæos, *usque ad initium capitis duodecimi.*
In duodecimum cap. Matth. fol. 62. dele. ab illo loco, Ceterum aut hodie, &c. *usque ad,* Extendens manum.
Ibidem statim post, deleatur illud, Deinde quod in his.
In 15. cap. Matth. fol. 70. deleatur ab illo loco, Huiusmodi captionum, &c. *usque ad,* Ceterum ideo.
In cap. 16. Matth. fol. 75. del. ab illo loco, Proinde miror esse, &c. *usque ad,* D. Cyprianus.
Deleatur ibidem marginalis, Ecclesia non est fundata super Petrum.
In c. 17. fol. 78. del. ab illo loco. At nunc videmus, &c. *usque ad,* Illud obiter admonendum.
Fol. 79. del. ab illo loco, Siquidem videtur, &c. *usque ad,* Christus testatus.
Ibidem in margine del. Expressa Hieronymi opinio de vectigali Ecclesiasticorum.
Fol. 82. del. ab illo loco, Neque protinus tollatur, &c. *usque ad,* Augustinus ad Pollentium.
Ibidem del. ab illo loco, Quod Augustini commentum, &c. *usque ad,* masculum, & fœminam.
Fol. 84. del. ab illo loco, In qua classe, &c. *usque ad,* Ac rursus oblati sunt.
In cap. 21. fol. 90. del. ab illo loco, At isti sedulo, &c. *usque ad,* Quomodo continuo aruit.

In cap.22.fol.96.del.ab illo loco, Proinde frustra, &c. *usque ad*, Porro quod Interpres.
In cap.23.fol.97.dele ab illo loco, Hunc locum quidam, &c. *usque ad*, Quæcunque dixerit.
Ibidem ab illo loco del. Atque utinam hoc, &c. *usque ad*, Damnat hoc loco.
Fol.98.del.ab illo loco, Si Vir sanctissimus, &c. *usque ad*, Ac Magnificant.
Deleatur ibidem marginalis annotat.illa, Christus in solos hypocritas sæuit.
Fol.99.dele ab illo loco, Vtinam hic locus, &c. *usque ad*, Mare & aridam.
Fol.102.del.ab illo loco, Audimus monachos, &c. *usque ad*, Nusquam non est Christus.
In cap.27.fol.113.dele ab illo loco, Ceterum etiam si fuisset, in nomine, *usque ad*, Addam de meo quintam.
Fol.118.deleatur ab illo loco, Hugo Card. quasi, &c. *usque ad*, Et tenebræ factæ sunt.
IN CAP. 6. MARCI, *Fol.135.& 136.ab illo loco*. Nec dissimile veri est, &c. *usque ad*, Est alter scrupulus de virga.
In cap.14.Marci, fol.152.deleatur ab illo loco. Qui tantopere, &c. *usque ad*, Quod iam.
IN PROLOGO CAP. I. LVCAE. *Fol.16.del.illud.* Vel parum certa fide. *& prius.* Vel, *ut sic legatur*, Aut denuò, ac de integro, ut quod alij carptim narrarunt, ipse denuò, &c.
Fol.68.del.ab illo loco, Tum enim glorificatur, &c. *usque ad*, A progenie in progeniem.
Folio 169.deleatur ab illo loco, Et hunc locum monachi, &c. *usque ad*, In secula.
In cap.2.fol.172. Ne rursum mendicorum pannos imaginentur, *dele uerbum*, rursum.
Ibidem deleatur ab illo loco. Nunc mendacium, &c. *usque ad*, Hominibus bonæ uoluntatis.
Fol.174.dele ab illo loco, Hoc eo partim admonui, &c. *usque ad*, pastores loquebantur.
Fol.177.del.ab illo loco, Ego ut pro hac sententia, &c. *usque ad*, Ceterum cùm Christus.
In 3.cap.Lucæ.fol.182.del. illud, Quod ipsum per se iniquum est.
Ibidem del.ab illo loco, Neque uerò me fugit, &c. *usque ad*, stipendijs uestris.
In 6.cap.Lucæ, fol.190.del.ab illo loco, Non argutiæ, &c. *usque ad*, exprobrauerint.
In cap.7.Lucæ, fol.192.del.ab illo loco, Benignè largitur, &c. *usque ad*, Hæc non eò spectant.
Ibidem in margine dele illud, Pharisæi captatores.
In cap.10.fol.199.del. ab eo loco, Et hunc locum detorquemus, *usque ad*, Reuersi sunt autem.
In cap.11.fol.204.del.ab illo loco, Et haud scio, &c. *usque ad*, Quæ putare.
Ibidem del.ab illo loco, Hic locus ad eos pertinet, &c. *usque ad*, Quod consentitis.
Fol.224.deleatur ab illo loco, In nugis leuiculis &c. *usque ad*, Quod si quis me urgeat.
IOANNIS CAP. 1. *Fol.244.ante medium deleatur ab illo loco*, Ceterum ut ingenuè, &c. *usque ad*, Sic enim ratiocinatur.
Fol.245 post medium del.ab illo loco, Porrò quod Ioannes, &c. *usque ad*, Sed ut manifestetur.
Fol.271.in fine cap.11.del.ab illo loco. Non dixit, si hoc aut illo, &c. *usque ad*, si dilexeritis vos inuicem.
Fol.278.post medium cap.17.deleatur ab illo loco, Nec tantum est tribuendum, &c. *usque ad*, Clarifica me.
Fol.283.vltra medium cap.20.del.ab illo loco. Qui profitentur Euangelium, &c. *usque ad*, An notandum & illud.
Fol.285.vltra medium, cap.21.deleatur ab illo loco. Vir ille quidē, &c. *usque ad*, Immò si quis attentius.
Fol.287.circa medium, deleatur ab illo loco. Tale sanctorum genus, &c. *usque ad*, Donec veniam.
Ibidem deleatur eiusdem loci annotatio marginalis, Sācti, quos gignunt cæremoniæ sine spiritu.
Fol.333.vltra medium, cap.19. Actor.dele ab illo loco, Nunc satis est, &c. *usque ad*, Iudæi atque gentiles.
Ibidem in fine, del.ab illo loco, Sed apertam, ut opinor, &c. *usque ad*, Et actus.

In Epistolam ad Romanos cap. 2.

Fol.375.in principio, deleatur ab illo loco, Qui nolunt interpretem, &c. *usque ad*, Si autem.
Fol.387.ante mediū, ca.5.dele ab illo loco, Ille peccauit, &, &c. *usq; ad*, In quo oēs peccauerūt.

Ibidem

Ibidem paulò post, dele ab illo loco, Alioqui nec peccant, &c. *usque ad,* Legem enim peccatum, *fol. 394.*

Fol. 395. in princip. del. ab illo loco, illud addendum non esse, &c. *usq; ad,* Forma futuri.

Fol. 399. cap 7. circa med. del. ab illo loco, Nec est quod, &c. *usque ad,* Quæ sub uiro est.

Fol. 414. cap. 9. ante medium, del. ab illo loco. Atque hic si Deum accipias, &c. *usque ad* Siue hic locus refertur, *pag. sequentis ultra medium.*

Fol. 420. circa medium, deleatur illud uerbum, Detorsit, *& ponatur illius loco,* detraxit.

Fol. 440. in fine cap. 13. del. ab illo loco, Et recte negligentem, &c. *usque ad,* Augustinus interpretatur.

Fol. 444. cap. 14. del. ab illo loco. At hodie uidemus, &c. *usque ad,* Non in disceptationibus.

Fol. 445. ultra medium, deleatur ab illo loco, At pudet me, &c. *usque ad,* Diuus Hieronymus secundo.

Fol. 446. ante medium del. ab illo loco, Quid Augustinus interpretetur, *usque ad,* Alioqui abundare in suo.

Fol. 455. cap. 15. dele ab illo loco, Video veteres in his. &c. *usque ad,* Fruitus fuero.

Fol. 456. circa medium, del. ab illo loco, At hodie nulli magis, &c. *usque ad,* Si spiritualium illorum.

In 1. Corinth. cap. 3.

Fol. 469. circa medium, del. ab illo loco, At si Diuus Paulus, &c. *usque ad,* Dei enim auctores.

Ibidem in fine deleatur ab illo loco. Nec admodum ad rem, &c. *usque ad,* Theophylactus de gradibus.

Fol. 485. in principio cap. 7. del. ab illo loco, Aetate Pauli quum inter, &c. *usque ad,* Propter fornicationem.

Fol. 486. circa medium, deleatur ab illo loco, Vel est hoc loco, &c. *usque ad,* Dico autem non nuptijs.

Ibidem in margine illud deleatur, Paulus coniugatus.

Fol. 490. in margine deleatur illud, Hieronymus à seipso dissentiens.

Ibidem in margine, del. illud, Ambrosius à seipso dissenties.

Fol. 491. ultra medium deleatur ab illo loco, Quanquam ut semel, &c. *usque ad illud, fol. 506.* Beatior autem erit.

Fol. 507. circa med. cap. 8. deleatur ab illo loco, Quod si uerè dixit, &c. *usque ad,* Deficiemus.

Fol. 513. ante medium cap. 10. deleatur ab illo loco, Cur non offenduntur, *usque ad,* Annotatum est hic.

Fol. 515. cap. 11. in initio del. ab illo loco, Nunc quidam suo arbitratu, *usque ad,* Per omnia mei memores.

Fol. 518. ante medium, del. ab illo loco, Postremo non satis constat, *usque ad,* Ceterum frangendi uerbum.

Fol. 520. cap. 12. statim post initium deleatur ab illo loco, Ex hoc capite, &c. *usque ad,* Diuisiones gratiarum.

Fol. 523. cap. 13. in initio, deleatur ab illo loco, Charitatem non habeam, &c. *usque ad,* Distribuero in cibos pauperum, *quod est fol. 526.*

Fol. 532. circa finem, cap. 14. del. ab illo loco, Ferendum & hoc, *usque ad,* Atque hæc primum.

Fol. 537. in initio, del. ab illo loco, Quot sentiamus hinc aliquid, *usque ad,* Habeant sanè tẽpla.

2. Corinth. cap. septimo.

Fol. 569. circa medium, deleatur ab hoc loco, Proinde nihil agere, *usque ad,* Seculi autem tristitia.

Fol. 580. circa medium cap. 10. del. ab illo loco. Hic locus annotandus, *usque ad,* Paulus ab ipso Christo.

Fol. 582. in fine, del. ab illo, Illud obiter annotandum, *usque ad,* Recte pateremini.

In Epistolam ad Galatas cap. 4.

Fol. 608. in principio, del. ab illo loco, In huiusmodi rebus, &c. *vsque ad*, Misit Deus filium.

In Epistolam ad Ephesios cap. 1.

Fol. 621. circa medium deleatur ab illo loco, Quasi cæteri nihil, *vsque ad*, In quo & credentes.

In Epistolam ad Philipp. cap. 2.

Fol. 651. circa initium deleatur ab illo loco, Atqui si ueris agere, *vsque ad*, Neque tamen inficias interim.

In Epist. ad Colossenses cap. 2.

Fol. 667. in fine del. ab illo loco, Qui ad hæc dicent, &c. *vsque ad*, Neomeniæ.

Fol. 670. statim post initium, del. ab illo loco, Et utinam his quoque, *vsque ad*, Non igitur sit accipiendum.

Ibidem post med. del. ab illo loco, Quæ nec in superstitione, *vsque ad*, In superstitione.

Ibidem statim post, deleatur ab illo loco, Idque probè quadrat, *vsque ad*, Et humilitate.

Ibidem ab illo loco del. Et abiecti est animi, &c. *vsque ad*, Non ad parcendum corpori.

In 1. Epistolam ad Thessal. cap. 4.

Fol. 681. circa medium, deleatur illud, Sub religionis prætextu.

Ibidem statim post ab illo loco, deleatur. Nunc hoc hominum genere, *vsque ad*, Porro ridiculè quidam.

In Epistolam ad Timoth. 1. cap. 1.

Fol. 690. vltra medium ab illo loco deleatur, Atque in totum ex, *vsque ad*, Porro quod hic uertit.

Ibidem in fine deleatur ab illo loco, Quorsum enim attinet, &c. *vsque ad*, Breue tempus est, & ard.

Fol. 698. vltra medium cap. 3. del. ab illo loco, Et periclitatur Chrysostomus. *vsque ad*, ornatum κόσμιον.

In Epistolam. 1. ad Timoth cap. 5.

Fol. 707. ante medium, cap. 5. deleatur ab illo loco, Annotandus hic locus ijs, *vsque ad*, Aduersus presbyterum.

In Epistolam ad Titum cap. 1.

Fol. 725. ante medium. del. ab illo loco, Adeo ut si spargatur, *vsque ad*, Amplectentem.

Ibidem post medium, del. ab illo loco, Hic obiter annotandum. &c. *vsque ad*, Proprius eorum propheta.

Fol. 727. cap. 2. del. ab illo loco, Suo more torquens, *vsque ad*, Ambrosius legit.

Fol. 729. in principio, del. ab illo loco, Exultantes aduersus Arianos, &c. *vsque ad*, Omissus articulus: & fiat magnum O. in Omissus. *Et statim post mutetur sic pro*, Nonnihil pro diuersa sententia, *legatur*, pro illorum sententia.

In Epistolam ad Hebræos cap. 11.

Fol. 758. cap. 11. in principio, dele ab illo loco. Hic quidam argutantur, &c. *vsque ad*, Glossema quoddam vetustum.

Ibidem deleantur illorum annotationes marginales illæ, Fidei definitio, Glossema decretalium notatum, *&* fides. *pro*, fiducia.

Fol. 760. post initium statim, deleatur ab illo loco, In tantum eo tempore, &c. *vsque ad*, Ceterùm quod locis aliquot.

In Episto-

In Epistolam Petri. 1. *cap.* 5.

Fol.788. post medium deleatur ab illo loco, Verum idem Eusebius, *usque ad,* In osculo sancto.

In Epistolam Ioan. 1. *cap.* 5.

Fol.800. in fine, de Cyrillo ab illo loco, deleatur, Vir, ni fallor, orthodoxus, &c. *usque ad,* Et hi tres unum sunt, *quod est folio 803. ultra medium.*

Ex septimo tomo Erasmi operum, in quo continentur eius Paraphrases, ubi legis usque, intellige exclusiuè quæ sequuntur.

In Matth. in præfatione pio lectori inscripta.
Pag.2. prolog. uersu 17. dele, Exclamant, *usque,* Cur nos sumus.
Inferius 5. uersu ante finem dele, Me quidem auctore, *usque,* Qui scis.
Pag.3. uersu 2. dele, Neque horum tamen, *usque,* Quanquam in libris Euangelicis.
Pag.4. uersu 7. dele, Equidem cupiam in omnes verti linguas.
Ibidem uersu 43. dele, Quod an ab Apostolis, *usque,* Hoc opinor.
Et uersu 48. dele, Quin & illud mihi uidetur, *& totos uersus 37. usq; ad,* Atque etiam libellos.

Ex capite 5.

Pag.25. uersu ultimo deleatur à uerbo. Quæ quo tutiores, *usque* Neque per Deum, *exclusiuè.*
Ibidem uersu 14. del. Neque opus est, *usque,* Abundè satis.
Ibidem uersu 17. dele, Neque enim alter minus, *usque,* Quod si quis.
Pag.26. uersu 21. Cùm in totum uetem iurare, *dele uocabulum,* in totum.
Pag.27. uersu 2. dele duas illas uoces, præceptum & præcipuum.
Ex cap.10. pag.46. uersu 19. dele dictionem, Filius.
Ex cap.14. uersu penult. del. Serui qui uolunt, *usque ad,* Tempus messis.
Ex cap.17. pag.72. uersu 9. dele illa uerba. Singulari quodam amore siue more.
Ex cap.19. pag.80. uersu 15. dele, Namque alteri uero, *usque ad,* Sed qui talibus.
Pag.85. uersu 20. dele, Nec ullum est opus, *usque,* Iesus igitur.
Ex cap.27. pag.109. uersu 13. ante finem, expunge illa uerba. Ac ceteris quidem digressis.

Ex annotationibus in Marcum cap. 1.

Pag.200. versu 16. dele, Et tamen horum, *usque ad,* Porrò terror diuinæ, *exclusiuè.*
Cap.2. pag.132. uersu 10. dele, Satis sacrificauit, *usque ad,* vt totus sibi.
Pag.135. versu 23. del. Tristia sunt ieiunia, *usque,* Hilaris autem.
Ibidem uersu 48. Proinde meis discipulis, *usque,* inutilis est mixtura.
Pag.136. versu 4. Quiuis dies sit æquè sacer, *dele uocem,* æquè.
Pag.137. versu 4. del. Ita rectè negligitur, *usque ad,* itidem cibus.
Pag.138. versu 18. Ceterum Ecclesia, *usque ad.* Quisquis est obnoxius.
Ex cap.10. uersu 48. del. Vxor enim quæ sui corporis, &c. *usque,* His dictis.
Pag.182. uersu 40. del. Qui præmij causa, *usque ad,* Nemo sui iudex.

Ex annotationibus in Lucam, ex Prologo.

Pag.209. uersu 12. del. Et Mosi præsentis, *usque ad,* non sapiebat.
Ibidem uersu 15. del. Tantum ut morbum agnoscamus, *usque,* Quemadmodum autem.
Ex cap.1. 219. uersu ultimo del. illud, Diuini fauoris est, *usque ad,* hoc ipso places.
Ex cap.4. uersu 27. dele, ter.
Ex cap.5. uersu penult. del. Nullum aliud exigens, *usque ad,* Porrò quod Dominus.
Ex cap.22. pag.342. uer.25. del. Quem nisi castigasset, *usque ad,* Ait autem Dominus.
Ex cap.23. pag.348. uer. 7. Quisnam mortem, *usque ad,* compescuit.
Ex cap.24. pag.355. uer.35. del. prohibens iurare, *usque.* iubens etiam.
Pag.356. uer.6. ante finem del. Quid autem exigit, *usque ad,* Et ideo suam Ecclesiam.

Ex annotationibus in Ioannem.

Pag.373.versu 7.ante finem, deleatur, Quanquam vt ingenuè fatear, *vsque ad,* Quo magis omnibus.
Ex cap.2.pag.388.versu penult.del. Huius gloriæ, *vsque,* vltro faciam.
Ex cap.8.pag.431.uersu penult.del. Sola credulitas, *vsque,* Hoc tam mansueto.
*Ex cap.9.pag.433.versu 30.illud del.*Non punit Deus, *vsque,* Sed hinc casu.

Ex Epistola Pauli ad Romanos.

Pag.584.uersu 42.deleatur, Atque ita factum est, *vsque ad,* Ita per unum Christum.
Pag.586.uersu 3.à fine del. Lex cupiditates, *vsque,* sed gratiæ.

Ex I. Corinth. in præfatione.

*Pag.613.uersu 17.del.*Nam Dionysius, *vsque,* legi Græcorum. *Et paulò inferius deleatur,* Vtinam illud, *vsque ad,* è cuius indigno.
*Ibidem, pag.614.uer.30.del.*Mihi prioris Christianismi. *vsque,* Sed ut currat oratio.
Pag.616.versu 24.deleatur, Atque vtinam hic quoque, *vsque,* Ad tuæ.
Pag.640.versu 3.à fine del. Approbo quod dicis *vsque,* verum in alijs.

Ad Philippenses cap. 4.

Pag.721.uersu 12.illa sic corrige, Pro uera germanaque coniunx, *ponatur,* verè germaneque compar.

In Epistola ad Ephesios.

Pag.697.uersu 32.del. Iam ars esse cœpit, *vsque,* Atque hic protinus.

In Epistola ad Galatas.

*Pag.689.uersu 12.à fine del.*Sed quemadmodum Iudæi, *vsque,* vos quondam.

Ad Timoth. I.

Pag.743.uer.12.dele, Ea si adsit, *vsque,* Humana charitas.

Ex Epistola Iacobi.

Pag.803.uers.11.à fine dele, Separare cupiens, *vsque ad,* Dicat *exclusiuè.*
*Ibidem uersu 5.à fine del.*Quæ fides, *usque,* Quid in arbore.
Pag.806.uersu ultimo dele, Alioqui fidei, *vsque ad,* Et enim quemadmodum.

In octauum tomum nulla sunt annotata, cùm ea tantum, quæ à Græcis auctoribus sunt, versa contineat.

Ex tomo nono Erasmi Operum ex Apologetica ad Dorpium.

*Delea.pag.8.uersu 3.*Nebulones Theologico schemate personati.
Ibidem uer.6. à fine, Hinc sæpenumero coguntur, &c. *vsque ad,* Quæso quid commercij, *exclusiuè.*
*Fol.48.sub finem, illud del.*Contendit alicubi esse, &c. *vsque ad,* Ceterum quid apud se.

In Apologia, In principio erat sermo.

Fol.96.deleatur ab illo loco, Ob animi stuporem, &c. *usque ad,* cordatis & eruditis.

In annotatione ac Apolog. contra Leum.

*Fol.199.uers.6.à fine del.*Sed animo characterem, &c. *vsque ad,* ad ccxxiiij.
*Fol.202.uer.9.illud del.*Alioqui quum in omni fere, &c. *usque ad.* Quod si doctrina.
Fol.208.post med.del.ab illo loco, Hieronymus alicubi, *usque ad,* Quas autem hæreses.
Ibidem statim post, del. An lapsus sit alicubi, *usque ad,* An fabrum notat.

In annotat. nouis Eduardi Lei.

Fol. 210. ver. 9. del. ab illo loco, Quis autem veterum, *vsque ad* iij. Tabita cumi.
Fol. 214. vltra med. del. ab hoc loco. Sed quum versemur, *vsque ad,* illud folij 220. *ad* xvi. Ad hanc nominatim.
Fol. 223. vltra med. del. illud, Nam quod adferimus, *vsque ad,* Nam si sufficiat ea ratio.
Fol. 229. uer. 7. del. ab illo loco, Quando non desunt, *vsque ad.* Iam quod ait.

In Apologiam ad Iacobum Stunicam.

Fol. 244 ultra medium, del. ab illo loco, Quæ tandem petulantia est, *vsque ad, Eodem annotat. 4.* In transmigratione Babylonis.
Fol. 277. sub finem ex cap. 16. annot. dele illud, Nam mihi frigidum, *vsque ad,* Stunica multis modis.
Fol. 286. eodem annot. ij. deleatur illud. Hunc, qui plus satis, *vsque ad,* ceterum non illic spectabam.
Fol. 307. vltra med. ad illud, De sacramentis Ecclesiæ reuerenter vbique, &c. *Addatur hic in margine. Vide Concil. Trident. sessio. 14.* de sacramento pœnitentiæ, *can. 6. & 7.*
In eodem paragrapho ad illud, Si tamen recepit Ecclesia; *addatur in margine, Vide idem Concil sesfion. 7.* de sacramentis, *can. 1.*
Fol. 325. vltra medium, del. ab illo loco Dabo exemplum, dies festi. *vsque ad 23.* Doctrinam Christianam.

In Apologiam ad Sanctium Carausam.

Fol. 336. uer. 8. del. ab illo loco, Nam quum Petrus, *usque ad,* Sed quod Christus.

Apologia de loco, Omnes quidem resurg.

Fol. 364. sub finem, del. ab illo loco, Quorum si nihil, *vsque ad,* Vale lector, *pag. 366.*

In annotat. Per Natalem Beddam, in Paraphr. in Matthæum.

Fol. 380. uer. 10. del. ab illo loco, Sed non pugnat cum religione, *vsque ad,* de ipsa paraph.
Fol. 383. sub finem, del. ab illo loco, Hic locus Euangelij, *usque ad,* Quod si quis habet.
Fol. 388. ante med. del. illud, Vbi merces debita, *vsq; ad,* Ego Pauli uerba sequutus.

Ex Epistola dedicatoria paraphrasium Epist. ad Corinth.

Fol. 390. sub finem, del. ab illo loco. Deinde Dominus dixit, *vsque ad,* Quod si ob infirmitatem, *& legatur sic,* Quod si ad eas ob infirmitatem hominum, &c.
Ibidem del. illud, Aliquot uestigia Iudaismi, *vsque ad,* non est damnanda ecclesia.

In Iacobi 2.

Fol. 396. circa med. del. ab illo loco, At mortua fides, *vsque ad,* Quod corpori est anima.

Ex lib. De interdicto esu carnium.

Fol. 401. circa med. del. ab illo loco, Anno superiori scripsit Erasmus, *usque ad, illud, fol. 404. ante med. annotat. Bedda theol. in paraphrasim Erasmi in Lucam,* quia omnia desumpta sunt ex libello; De interdicto esu carnium.

Ex paraphrasi Lucæ 1. cap. 8.

Fol. 405. cap. 8. post medium deleatur illud, Si ex operibus, *usque ad,* Porro quid doceat Lutherus.
Fol. 406. ultra medium ex cap. 12. del. illud. Quanquam & apud Christianos, *vsque ad cap. 13. N. fol. 36. pag. 1.* In hominibus.

Ex Elen-

Ex Elencho in censuras Beddæ cap. 36.

Fol.411.vltra medium, del.ab illo loco 36. Imo hæresis est dicere, *vsque ad 38.* De substantia præmij.
Fol.417.sub finem, del. ab illo loco, 147. Quod hic damnat Bedda, *vsque ad 149.& 150.& 151.* Quum ad has.
Fol. 419. ante medium, deleatur ab illo loco, Si Bedda posset, *vsque ad, 171.* Hic Bedda præfatur.
Fol.421. ante medium.del.illud, Verum ea uix potest, *vsque ad, 193.& 194.* Hic magna cum voluptate.
Ibid.circa med.del.ab illo loco, Nec Paulus, putat, *vsque ad,* mecum sentit Ambrosius.
Ibidem statim post, del.ab illo loco 196. Hic Rhetorico ne an poetico: *vsque ad,* nō enim intelligit hic nomen, *& deleatur ibidem uocabulum.* Enim.
Ibid.ab illo loco del. O dedecus nominis, *vsque ad, 197.* Hæc Beddæ sibi uidetur.
Ibid.ver.vlt.del.ab illo loco, & hodie ducunt, *vsque ad,* Ea res Petrum non submouit.

Ex Supputationibus errorum in censuris Beddæ.

Fol.445.ante medium, del.ab illo loco, Primum diligitur qui sit impetendus, *vsque ad,* Hæc non eo dico, quod existimem.
Fol.483.uer.7. del. ab illo loco, certè Paulo non erat *usque ad,* Si facillimum est continere.
Fol.502.sub finem del.illud, Qui magis absolutè pronuntiat, quam absoluit.
Fol.505.ultra medium, del.ab illo loco. An quisquam illorum clamauit, *vsque ad,* calumniosum & illud.
Fol.507.uer.54.à fine, del.ab illo loco, Nunc concionatores quidam *vsque ad,* Euangelij testimonium pro me.
Fol. 508. an. med. del. ab illo loco, ceterum qui Domini mortem, *vsque ad,* male sentit de Christo.
Fol.511.ver.3.del.ab illo loco, Sed quid arbitramur, *vsque ad, Propositio lxxiij.* Inter discipulos erat.
Fol. 529. uer. 2. Illud deleatur, Ille non solum nihil, *vsque ad, Proposit. cxij.* Fuit olim tempus.
Fol.534.ante med.del.ab illo loco, Sed finge accipi, *vsque ad,* C.Nec illud uacat.
Fol.570.circa med.del.ab illo loco, Quod si qua sit fides, Iam quod in scholis.

Super annotatis in Enchiridio militis Christiani.

Fol.573.ultra med.del.ab illo loco, Vtinam autem vigeret, *vsque,* Triginta ferme tales.

Ex Apologia ad Petrum Sutoris.

Fol.604.ultra medium, del. ab illo loco, Subito obiter admirari, *vsque,* Quomodo excusabit iuuencum, *quod est uersu 15.pag.sequentis.*
Fol. 611. ver. 4. deleatur illud, Ipsi citius occidant, *vsque ad;* Complectitur autem hæc sententia.
Fol.615.ultra medium, deleatur illud, Mirabile sophisma.
Fol.630.v.11.del.ab illo loco, Sed imminet periculum, *usque,* Postremo profert fabulam.
Fol.646.post med.del.ab illo loco, Sed mihi cum Apost.Paulo, *usque ad,* Accipe altera.

De delectu ciborum.

Fol.665.vltra med.del.ab illo loco, Vix autem aliæ res, *vsque,* arbitror autem puriorem.
Ibid.uer.4.à fine, delea.ab illo loco, Iam quum Dominus ait, *vsque ad,* Paulus nusquam non clamat.
Fol.668.circa medium deleatur illud, horum delect. superstitiosum facere potest, pium nequaquam.

Fol. 685. uersus 5. à fine, del. ab illo loco, Multa uerò sunt, *usque ad illud folij 687.* Neque propono hæc tanquam dubia.

De translatione Scripturæ sacræ.

Fol. 703. ante med. del. ab illo loco, Iam ut fit aliquid periculi, *usque ad,* Quamquam quod hic citant.

Fol. 713. uer. 11. del. ad illo loco, Nam quæ dicuntur de superstitione, *usque,* Quamquam hunc locum.

Fol. 719. ante medium del. ab illo loco. At in hac superstitione, *usque ad,* Hæc dixeram non quod in totum.

Fol. 723. circa med. del. ab hoc loco. Cęlibatus autem per se, *usque ad,* frustra corpus.

Fol. 731. circa med. del. ab illo loco, Nec probabile uidetur, *usque ad,* At Aug. uehementer.

Fol. 735. ult. med. del. ab illo loco, Nam nunc Abbates, *usque ad,* Atque vt uerum esse fateor.

Ibid. uer. 2. à fine del. ab illo loco, Ab illa certe latinitate, *usque ad,* Hic igitur inter theologos.

Fol. 739. del. ab illo loco, Quamquam illi iam, *usque ad,* Sed de his qui accedebant.

Fol. 744. sub finem del. ab illo loco, Quod si qui ita loquatur, *usque ad,* Proinde quæ hic dicuntur.

Fol. 753. sub finem, del. ab illo loco, Determinatio facultatis theologiæ, *usque ad fol. 775. ibi.* Responsio ad disputationem *quia omnia sunt ex magnis colloquijs.*

Ad Collationes Titelmanni.

Fol. 779. tract. de diuortio, Admonemus lectorem hanc disputationem Erasmi & aliorum quorundam auctorum esse inhibitam explicatione & sententia Concilij Trid.

Fol. 785. ultra med. del. illud, Etiam in hæreticos errores.

Fol. 802. uer. 15. del. ab illo loco, An non hoc est vnum ex præcipuè, *usque ad,* Illud non modò calumniosum est.

Fol. 851. uer. 15. deleatur ab illo loco, Atqui si tam morosis iudicijs, *usque ad,* notant & hoc dictum.

Fol. 861. an. med. del. ab illo loco, Nunc ad ignem pertrahitur, *usque,* Et olim in Synodo.

Ibi. cir. med. dele. ab illo loco, Nunc interdū monachi, *usque,* cetera petantur ex eo loco.

Fol. 863. ultra med. del. ab illo loco, Item colloquio, *usque ad,* locus hic non extat.

Ibidem sequitur, ab illo loco deleatur. O sanctam inquisitionem, *usque,* contra Orthodoxæ ac catholicæ *uersu 15. pag. sequentis.*

Ibidem seq. del. ab illo loco obiectio 26. Et in colloquio, quod, *usque,* Item in prologo.

Ibidem ultra medium, responsio 26. del. ab illo loco, In colloquio taxo quosdam, *usque,* Ad hoc responsum est Beddæ, *responsione 27. pag. 865.*

Fol. 865 ultra medium, illud del. obiectio. 30. Et in colloquio naufragiū, *usque,* Et in scholijs Epistolæ.

Fol. 866 respon. 30. del. In colloquio naufragio, *usque ad resp. 31.* Fateor hæc uerba.

Fol. 871. uer. 5. del. ab illo loco. Et in colloquio Virgo, *usque ad,* Quid denique de vinculo, *obiectio 44. Ibidem in fine respons. 41. del. ab illo loco,* Nec est vsque adeo nouum, *usque ad,* Etiam atque etiam rogo.

Fol. 877. ult. finem, delea. ab illo loco. Et in colloquio, Conuiuium, *usque ad,* Generali uocabulo, quidquid.

Ibidem uersu 11. à fine, del. ab illo loco, De sacramentis non attinet, *usque,* In apologia ad Leū, *quod est circa medium pag. sequentis.*

Fol. 882. uer. 2. del. ab illo loco. Et illud hisce de rebus, *usque ad,* Porro his, de quibus asserit.

Ibid. uer. 2. à fine, del. illa, In aliquo sensu potest esse uerum, &c.

Fol. 885. uer. ult. del. ab illo loco. Item in colloquio Proci. *usque ad,* Item in calce libelli, *quod est uersu 9. fol. 887.*

Fol. 887. post med. resp. 87. 88. 89. deleatur, Tantum hoc dicam, *usque ad,* contra Catholicos sæpe.

Fol.890.uer.5.del. ab hoc loco, Porrò quantum indulgentiæ, *vsque ad*, Quanquam à me nusquam. *Ibidem obiectio 97.del. ab illo loco*, contra Sanctorum venerationes, *vsque ad obiect.* contra ius in bonis temporalibus.

Fol.901.circa fin.del.ab illo loco, Iam quum constet ex, *vsque ad* Ego apud Lutheranos.

Fol.903.ult.med.del.ab illo loco, Olim non semel synaxis *vsque*, Nusquam vlla syllaba.

Fol.921.ver.8.deleantur illa, Summam potestatem Pontifici, *vsque ad*, Summam charitatem.

Fol.929.vltra med.del.ab illo loco, Ait lucubrationes meas, *vsque ad fol.934.* Nunc pollicetur horrenda se demonstraturum.

Fol.935.ver.10.deleatur ab illo loco, Et tamen ab eo minimum, *vsque ad*, bellare Iudæorum more.

Fol.938.ante med.del.ab eo loco, Denique occidendi ius *vsque ad*, Num tot anathemata.

Ibid.ver.10.à fine, del.illo loco, Sed quid opus est *vsque ad*, Hoc igitur loco.

Fol.940.ult.medium deleatur ab illo, citius licet inter laicos esse, *vsque ad*, Ego horum temporum.

Fol.964.circa med.del.ab illo loco. His verbis Hieronym. declarat, *vsque ad*, Presbyteros in quacunque.

Fol.968.ult.med.del.ab illo loco, Hęc in immensum exaggerare *vsque*, cōstitutiones humanę.

Fol.970.uer.1.del.ab illo loco, Ex lib.de matrimonio, *vsque ad*, Adfertur ex methodo, *quod est uersu 1.pag.972.*

Fol.975.uer.7.à fine del.ab illo loco, Nolo scripturam accommodati, *vsque ad*, Sed non permittit.

Fol.982.deleatur tota epistola, vsque ad uersum 8.pag.997.

Fol.1028.uer.12. Scripsi diatribam, *vsque ad*, Quædam in tua assertione.

Fol.1051.uer.6.del.ab illo loco, Quamquam video & inter, *vsque ad*, An hoc est per summas aristas.

Fol.1072.uers.14.del.ab illo loco, Dubitatum est, *vsque ad*, Et adhuc controuersum.

Fol.1075.uers.6. Nam non natos odit, *vsque ad*, Natos odit, quia committunt odio digna.

Fol.1290.circa med.del.ab illo loco, Et in his quidam potissimum, *vsque*, peccat vulgus.

Fol.1294.uersu 8.deleatur ab illo loco, Prætereа sunt monachi, *vsque ad*, Principes non sine causa.

Fol.1300.uer.9.del.ab illo uerbo, Theologis ac monachis, *vsque ad*, Verum iam dudum.

Fol.1302.uersu 12.à fine illud del. Seculis aliquot abominabile.

Fol.1303.uer.4.illud del. Olim liberum erat, *vsque ad*, Olim aduersus hæreticos.

Fol.1355.uersu 13.ante finem dele, Iam audio quosdam, *vsque ad*, Et hoc me discruciat *quod est uersu 3.pag.seq.*

Fol.1358.circa med.del. Nam si qui mixti sunt, *vsque ad*, Huic autem Ecclesiæ.

Ibid.del.ab illo uerbo. Iam inter Metropolitanos, *vsque ad*, Sed Huttenus non fert.

Fol.1359.uer.1.del.ab illo loco, Pleraque Lutheri probant, *vsque ad*, cuperent explicari conscientias.

Fol.1365.uer.15.à fine del.ab eo uerbo, Non agitur de articulis, *vsque*, Vbique me vanissimum facit, *quod est circa med.pag.seq.*

Fol.1395.uer.3.del.ab hoc uerbo, Qui hodie professione, *vsque ad*, Meminisse te scio, *quod est uersu 13.pag.seq.*

Fol.1402.uer.6.dele.ab illo loco, Ceterum quoties, *vsque ad*, nostri Censores, *quod est ultra medium.*

Fol.1403.ante medium, del.ab illo loco, Scorti molli suauiolo super aris, *vsque ad*, Audi magnificè contemptor.

Fol.1412.uersu 8.deleatur ab illo loco, Equidem te pulchrè concionari. *vsque ad*, Ne tu impunè.

Semper exclusiuè intelligatur post vsque ad.

Didacus Couarruuias à Leyua Hispanus I.C. insignis, edidit cõmentaria ad Quartum Decretal. Ad sextum Decretal. De Regulis Iuris. Ad Clementinas. De Homicidio. C.l. si furiosus. Libros tres Resolutionum Variarum ex Iure Pontificio, Regio, & Cæsareo. Quęstiones Practicas. Omnia simul excusa Lugduni in Gallia ann. 1568. Venetijs, 1571. At Francofurti ad Mænum eodem anno addiderunt Quartum ad tres libros Resolutionũ variarum. Scripsit quoque Collationum ueterum Numismatum cum ijs, quæ modo expenduntur publica, et regia auctoritate percussa.

Didacus Deza, Tori, quod est Oppidum in Hispania, natus, Ord. Pręd. qui Theologiã Salmanticę ante Franciscum Victoriam est publicè professus, deinde Archiepiscopus Hispalensis, & supremus hæreticorum Inquisitor in Hispania, cum & fuisset Principis Hispaniæ præceptor, scripsit pro S. Thoma aduersus Magistros Nicolaum, & Matthiam, super Additiones Pauli Burgensis, quo vniuersas sententias D. Thomę complectitur, quas ijdem ex illius expositionibus in uarios Scripturæ libros collegerant. Editus est liber Hispali, ann. 1591. Scripsit etiam Monotessaron Euangelicum, quod Commentarijs illustratum asserua ri dicitur in Collegio Dominicanorum, quod Hispali extruxit. Atqui & in Biblia, nec non alia eum exarasse refert Antonius Senensis Lusitanus. Sermones item complures; atque Expositionem in Orationem Dominicam. Quin & in libros Sententiarum, ea scribendi ratione, quã vsus est Ioannes Capreolus, qui D. Thomæ doctrinam egregiè tuetur. Hæc uerò Hispali quoque prodierunt in lucem. Denique cum Archiepiscopus Toletanus fuisset renunciatus ante adeptum illud Sacerdotium in Hispania primarium, decessit è vita. Claruit ann. 1515.

Didacus, (alijs Alphonsus) Horozquius, Hispanus, Ord. Præd. varijs in Ordinis sui prouincia Segobiensi muneribus functus, scripsit Hispanicè quidem Sermones de Festis Beatiss. Virginis, Latinè uerò Quadragesimales, & Dominicales per ann. Viuebat ann. 1570.

Didacus Nauarrus Vitam, Mortem, Miracula, S. Frãcisci, totiusque illius benedicti ordinis Hispanicè reddidit è libro, quem de ijsdem Lusitanicè conscripserat Marcus Vlyssipponensis. At & idem Italicè uersus prodijt Brixiæ ann. 1581.

Didacus de Rosario, Lusitanus, Ord. Præd. uarijs in sua Lusitanica Prouincia muneribus functus, Sanctorum Historias, Archiepiscopi Bracarensis iussu, conscripsit, quibus Conciones adiunxit, & quidem Lusitano idiomate duobus magnis uoluminibus, quæ prodierunt in lucem Bracaræ ann. 1563. in Lusitania.

Didacus Ximenius Arias, Hispanus, Ord. Præd. Lexicon Ecclesiasticum collegit, & Sermonem de S. Maria Magdalena, quasi libellum, Hispanicè edidit Toleti anno 1570. Præterea, Enchiridion doctrinæ Christianæ. Huius autem & primi Operis ipse meminit In Epistola dedicatoria, quam pręfixit libello de B. Maria Magdalena: qua in Epistola inquit se Portugalliæ Regibus, & Catholico Regi Philippo nonnulla alia dicasse.

Didymus — adde — Extat uero liber De Spiritu Sancto inter Opera Hieronymi, à quo, vt ex illomet diximus, fuit uersus in Latinum.

Dynus, quem alij *Dynum* scribunt, Mugellanus, Pretor illa, quę in Codicem, in Digestũ uetus, & nouum, atque in Infortiatum, & alia Ciuilis iuris scripsit, primus post Archidiaconum doctè interpretatus est sextum Decretalium Bonifacio VIII. Pont. Max. mandante, et Cõmẽtarios in Regulas Iuris Pontificij; Qui cum Nicolai Boerij Notis Coloniæ prodierunt ann. 1569. uti & Tractatus de præsumptionibus, ann. 1579.

Dionysius Exiguus, qui positus est post Donysium Areopagitam, ponendus est post Dionysium Episcopum Corinthi. — Adde uerò in collegij autem nostri Louaniensis Bibliotheca manuscripti nonnulli sunt, quos puto nunquam prelo impositos, vt sunt *Dionysii Exigui* epist. ad Eugypium Monachum prolixa, de rebus fidei; in qua pleraque quæ in fulgentij libro ad Petrũ. Eiusdem versio Latina operis Nisseni de natura hominis: nam Nisseno ascribit M. S. ille.

Dionysii Pont. Max. Decreta, uide in Concilijs xxvj. Is Pont. Max. Quo ecclesiã administrante Concilium Antiochenum celebratum est, in quo Paulus Samosatenus Episc. ob hæresim fuit damnatus.

Dionysius Talmerahnius Patriarcha Antiochenus, qui cõscripsit historias erat inter aliquos libros Arabicos, atque Syriacos m.s. qui à tempore Gregorij Papæ XI. dicuntur sub terram defossi, quique venales oblati sunt Reuerendiss. Episcopo Herbipolensi.

Ditmarus Episc. Merespurgius chronicon edidit ab Ottone Imp. qui regnare cœpit anno 961. perducens illud ad ann. 1018.

Dominicus Balthanasius Ord. Præd. Bæticus Hispanus, qui & Ordinis sui in Prouincia Bætica cœnobia extruxit, librum edidit, quo Euangeliorum, & reliquos Sacræ Scripturæ complures locos, qui inter se pugnare uidentur, conciliauit. Legendas item (ut uocant) Sanctorum Hispanico Sermone sat uberes, sed & Sanctorum Patrum Veteris Testamenti historiam contexuit; in quo tamen Opere (ait Antonius Senensis Lusitanus Ord. Præd.) aliquid admixtum est, quo illius lectionem esse alicubi prohibitam audiuit. Vixit ann. 1560.

Dominicus Bugella Ord. Præd. Summam utramque D. Antonini Archiepiscopi Florentini illustrauit indicibus per Alphabeti seriem, tùm uerborum, tùm materierum, tam è summa morali, quàm è summa historiali. Adiecit quę sunt de Beatiss. Virgine in D. Antonini Operibus sparsa. Quin & alio indice complexus est auctoritates Sacræ Scripturę, quas D. Antoninus uarijs in locis exposuit; sicut & adhuc alio, quæ ab eodem Antonino uarijs in locis habentur dicta in Epistolas, & Euangelia totius anni De Tempore, quod & præstitit simili labore in Festa Sanctorum. Vide in Verbo Antoninus Florentinus Archiepiscopus. Viuebat ann. 1500.

Dominicus Butthius Catarensis Theologus Ord. Præd. scripsit in septem Psalmos Pœnitentiales. Incipit Opus: Manna Cæleste. Vixit ann. 1530.

Dominicus Caleca Hispanus Ord. Præd. in Psal. 50. Miserere mei. Viuebat ann. 1566.

Dominicus è Castenedulo Ord. Præd. Italus Brixiensis, scripsit Sermones prædicabiles. Viuebat ann. 1550.

Dominicus Catalanius Ord. Præd. Tractatum de Conceptione Beatiss. scripsit citatur autem hic Auctor, & eius liber in Reccollectorio auctoritatum de Veritate B. Mariæ Virginis, quod Bandellus Dominicani Ord. euulgauit.

Dominicus Catalius è Vico, Ord. Præd. Italus Brixiensis, scripsit Sermones prædicabiles. Viuebat ann. 1566.

Dominicus Caualia Pisanus, edidit, Expositionem à se Italicè conscriptam Symboli Apostolici. Venetijs ann. 1550.

Dominicus è S. Geminiano I.C. eximius, qui æqualis fuit Pauli è Castro, & Ioannis de Imola, scripsit in sext. Decretalium. Repertorium in Iure. Commentarios item in secundũ, ac tertium Decretalium. In Rubricam secundam Decretal. Vt lite contest. Lecturam super Decreto, & de Iudic. Concilia in iure. Quæ Lugduni fuerunt excusa ann. 1541. Atque eius Commentarij in Volumen Decretorum, Notis Ioannis Crassi, ac nonnullorum aliorum illustrati Venetijs emissi sunt regali ut uocant, folio impressi ann. 1578.

Dominicum è S. Georgio Canonistam citat Auctor Angelicæ Summæ.

Dominicus Grenia Tolosanus, & Apamiensis Episcopus, scripsisse fertur in Pentateuchum, & in libros Bibliorum Historiales.

D. Dominicus Guzmanus, Ord. Præd. Dux, & Pater inclytus, Hispanus, è nobilissima (inquam) Gusmanorum familia, Vir Spiritu Dei plenus, quo in libro charitatis potissimũ studens plurima didicit, quæ Deus Sapientibus, ac prudentibus huius sæculi abscondere consueuit, contra Albigensium hæresim in Tractu Tolosano Verbum Dei exponens, & disputans, duos libellos scripsit fidei Catholicæ grauissimos testes, quam non in humanę sapientiæ verbis euangelizabat; cuius rei cùm multorum conuersio, tùm id argumento fuit, quod ijdem libri sæpè in ignem conie cti, nunquã combusti sunt, Deo signũ hoc faciente ad fidei, quam prædicabat, veritatem comprobandam. Horum autem post Vincentium Valuacẽsem in Speculi historialis lib. 30. meminit D. Antoninus 3. par. tit. 19. cap. 1. Cum autẽ Sacri Palatij primus ab Honorio III. Summo Pont. Magister creatus, Diuinam Scripturam Romæ interpretaretur, Paraphrasim, siue Postillam scripsit ad Epistolas D. Pauli. Bononiæ autem in epistolas Canonicas, atq; Psalterium, ut & in Euangelium Matthæi, ac separatim

in illa uerba Matth. cap.8. Abeunte Iesu in Nauiculam scripsit; Obijt vir sanctissimus, sem per uiuens in Cælis, & ad huc in suo ordine in Vniuerso orbe in Terris, anno 1221.

Dominicus Ioannis Florentinus Ord. Præd. librum de Laudibus Beatiss. Virginis, in 4. libros partitum emisit in lucem: In quorum primo agit de Vita, & Obitu eius. In secundo de eiusdem gloria. In tertio, & quarto de templis Romæ, & in Etruria eidem dicatis. Quod opus m.s. in membranis satis antiquis extabat Mediolani in Cœnobij Dominicanorum S. Mariæ Gratiarum, communi Bibliotheca.

Dominicus Pantaleo, Ord. Præd. Florentinus, Tract. de peccato originali; Alterum de Corpore Christi; Alium in Auerroem de substantia orbis edidit. Claruit circa annū 1262.

Dominicus Mancinus Theologus De Passione Domini, ac De Quattuor Virtutibus, & earum officijs carmine scripsit eleganti. Quæ prodierutt Antuerpiæ ann. 1559. Viuebat ann. 1494.

Dominicus Mendoza Hispanus, Ord. Præd. scripsit Theologica quorum tamē prænotationes haud affert is, qui eorum meminit in suo Manuali Chronista eiusdem ordinis Bæticus Anonymus. Claruit anno 1566.

Dominicus Mortarius Ord. Præd. Indicem vberem ad quattuor volumina Capreoli composuit.

Dominicus Sergentius Gallus Ord. Præd. olim Parisiensis (ut uocant) Studij Ordinis sui Regens, & ann. 1544. eiusdem Cœnobij Prior, scripsit Gallicè librum aduersus hæreticos de non iterando Baptismo, deque cæremonijs ipsius, ac de harum utilitate. Prodijt Aucnione ann. 1566.

Dominicus Sinazza è Fabriano Ord. Præd. Sermones edidit uarios de Tempore, & de Sanctis. Viuebat anno 1314.

Dominicus Soto Hispanus Segobiensis, Ord. Præd. Carolo V. Imperatori à sacris Confessionibus, & Salamanticæ publicus Theologiæ professor, qui & Sanctæ Tridentinæ Synodo magna cum laude interfuit missus à Carolo Quinto Imperatore in locum Magistri Generalis sui ordis, cum etiā Episcopatum Segobiensem ab eodem Carolo Quinto ob latum recusasset, scripsit præter Philosophica (nimirum in Logicam, nouam et veterem Aristotelis, & in libros Physicorum) De natura, & gratia. Apologiam contra Ambrosium Catharinum; In librum Quartum Sententiarum Magistri. De tegendo item ac detegendo secreto; & Tractatum, quem prenotauit; *Deliberatio in caussa pauperum.* Alium De iuramento, & periurio. Commentarium uberem, in Epistolam ad Romanos aduersus hæreticos. Librum de Iure, & Iustitia, ea quæ S. Thomas Tractat secunda secundæ accuratè expendens. Ferturquoque scripsisse in Euangelium Matthæi, & in libros Aristotelis de Anima. Claruit anno 1560.

Dominicus Tolosanus Ord. Præd. scripsit in Vetus Testamentum, & adeo Commentaria iuxta literalem, & mysticum sensum in totam D. Scripturam (vt testatur Albertus Veneius, cap. 2. sui Chronici) quæ dicauit Ioanni XXII. Summo Pontifici. Viuebat anno 1314.

Dominicus Topiarius, qui in sæculo nominabatur Aegidius, Brabantinus siue Belga, Ord. Præd. Concionum libros per totum annum, tam de Tempore quam de Sanctis, & quidem accuratè concinnauit, qui sæpè iam prodierunt in lucem. Præterea libellum de rudimentis, & mysterijs Catholicæ fidei. Viuebat anno 1576.

Donatus Veronensis Eusebij Cæsariensis libros De Euangelica Demonstratione è Græco Latinos fecit. Vide in uerbo, Eusebius Cæsariensis, ubi quædam de ipso Donato.

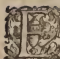
Dracontius — Adde — editus autem primò fuit è Bibliotheca S. Victoris propè Parisios Deinde unà cum ueterum Poetarum Christianorum Poematibus.

Durandus, è Sancto Portiano — Adde — Scripsit etiam librū de Origine Iurisdictionum. Tractatū de Visione Diuinæ Essentiæ ante diem Iudicij. Tractatū de Legibus. Quæstionū diuersarum librum. Alterum De Instructione Cleri. Alium De Concilij celebratione. Quodlibeta aliquot. Serm. diuersos. Magister Sacri Palatij antequàm crearetur Episcopus.

Dynus. Vide supra in uerbo, Dynus.

Appendix

Appendix ad literam E.

EADBVRGA filia illustris fęminæ Cangyth cognomento Bugga consanguinea Cantiæ Regis in Anglia simul cum matre, quæ postea fuit Abbatissa scripsit ad Vvinfridum postea dictum Bonifacium Pontificem Maximum, de Calamitatibus, quas passæ sunt sub Rege decessore, extat in Cod. epist. Sancti Bonifacij nondum editæ, quam nono Tomo Annalium inseruit Cardinal. Baronius sub annum 725.

EADMERVS Anglus, monachus Cantuariensis, scripsit de libertate Ecclesiastica. Vitam D. Anselmi Archiepiscopi, Historiarum Collectanea. Claruit ann. 1120.

EADMVNDVS Albon; scripsit Commentarios in Boetium de Trinitate. Claruit anno Domini 1340.

EADMVNDVS Gryme Anglus S. Thomæ Becketi Cantuariorum Archiepiscopi Vitam scripsit. Viuebat ann. 1180.

EADMVNDVS Richius Abyndonensis, composuit Speculum Ecclesiæ. De contemplanda Deitate, librum vnum, qui è Gallico deinde in Latinum sermonem conuersus est. Obijt ann. 1240.

EADMVNDVS Stoutton, Anglus, monachus Glascouię, scripsit Dialogum in Regulam D. Benedicti, de nominibus Beatiss. Virginis, & D. Ioannis.

EALREDVS Rhieuallensis, *Ethelredus* quibusdam monachus Cisterciensis, composuit

Vitam Eduardi Anglorum Regis.
Vitam Dauidis Scotorum Regis.
Vitam Niniani Episcopi.
Vitam Margaritæ Reginæ.
De miraculis D. Eduardi.
De regibus Anglorum.
Miracula Hagustaldensis Ecclesiæ.
Chronicon ab Adam ad Hericum primum.
Sententiarum flores.
Vitam Edouardi carmine.
Homiliarum volumen.
In Euangelium accensæ lucernæ.
De prælatorum moribus.
De ministrorum officijs.
De abusionibus claustri.
Centum Sermones synodales.
Speculum charitatis, lib. 3.
De vera amicitia, lib. 1.
De amicitia spirituali, lib. 3.
De Aduentu Domini, librum.
De militia Christiana alterum.
Super onus Babylonis.
De oneribus Isaac.
Dialogos plures. Inter hominem & rationem.
De institutione inclusarum.
De quodam miraculo.
Super Canticis Canticorum.
De virtute Guualtheri.
Epistolas trecentas.
De lectione Euangelica.
De Christo duodenni.
Super Lucam.
De virginitate Beatissimę Virginis Mariæ.
De natura animæ.
De dotibus eiusdem. Obijt ann. 1166.

EASTVS Græcus Eremita montis Carmeli, Cyrilli oraculum è Græco in Latinum transtulit, lib. 1. Huius in interpretatione fidelitatem commendat Ioachim Abbas in Epistola ad Cyrillum. Viuebat ann. 1200.

EBERHARDVS Maynardus, Germanus, patria Moguntinus, Carmelita, scripsit de Tripli ci vita. Sermones post Trinitatem. Sermones per Aduentum. Quadragesimale. Viuebat ann. 1403.

EDVARDVS III. Anglorum Rex, scripsit Legum Visimonasteriensium, lib. 1. Ad Pontifices Maximos epistolas plures. Viuebat ann. 1065.

EDVARDVS alius Anglorum Rex, edidit Legum populariũ, lib. 1. Immunitatum, lib. 1. Priuilegiorum Visimonasteriensium, lib. 1. Ad Pontifices Maximos epistolas plures. Viuebat ann. 1377.

EGBERTVS Archiepiscopus Eboracensis, congessit pro Discipulorum eruditione, lib. 1. Homiliarum, & Lectionum, lib. 1. Ad suæ prouinciæ Sacerdotes, lib. 1. Ad Zachariam pro pallio Epistolarum, & alias ad diuersos. Viuebat ann. 760.

Egbertvs Lindisfarnensis Episcopus ad Bedæ Epistolam rescripsit Gratificationis responsum, lib. 1. Claruit ann. Christi 730.

Egbertvs monachus, Australium, seu Sudosaxonum proles, scripsit de ritibus Catholicorum. Conciones varias. Vixit ann. 729.

Egidii Carlerij Parisien. Responsio ad secundū articulum Bohemorum, De punitione peccatorum publicorum, cū ipsius replica facta in Conc. Basileen. in fol. m. s. Bibl. Imp.

Egidivs Ricardin, scripsit de functione Apostolica. De regno Christi. De gloria Hierosolymæ. De dignitate hominis. De Ecclesiastica vnione. De Sacerdotali dignitate. De Diuinæ vocis virtute. De sapientia Spiritus. De inscrutabilibus Dei vijs. De secunda Ecclesiæ sterilitate. Libri excusi sunt Venetijs, ann. 1540.

Elbodvs Venedotarum Archiepiscopus scripsit De ratione Paschę, lib. 1. Historiam sui temporis, lib. 1. Vixit ann. 610.

Elias Cretensis Scholia, siue Expositiones vndeuiginti in totidem Gregorij Nazianzeni Orationes, Græcè extant, quæ deinceps cum ipsius Nazianzeni Operibus Latinè, atque optimè à Iacobo Billio Prunæo redditæ Parisijs prodierunt. Nam quæ à Leunclaio hæretico versæ fuerant, nec cum illis Billij conferendæ sunt, neque iam sunt ad vsum adhibendę. Vide in verbo, Gregorius Nazianzenus.

Elisabetha Abbatissa pias Orationes ad suas Sanctimoniales, Opus item de vijs, quibus itur ad cælum, atque ad alios Epistolas pias complures scripsit, quę Parisijs excusæ fuerunt. Viuebat ann. 1150.

Elmervs Cantuariensis monachus scripsit Homilias. Exercitia vitæ spiritualis, lib. 5. De bono vitæ claustralis, lib. 1. Recordationes beneficiorum Dei, lib. 1. Contra huius mundi miserias, lib. 1. De Inquisitione Dei, lib. 1. De absentia Vultus Dei, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Vixit ann. 1130.

Elvanvs Aualonius Britannorum magister, & Doctor, scripsit de origine Ecclesiæ Britannorum. Claruit ann. 170.

Emanvelis Acostę, Lusitani, Commentarius rerum à Societate Iesu in Oriente gestarum ad annum vsque 1568. recognitus, & Latinitate donatus. Accessere de Iaponicis rebus Epistolarum libri quattuor. Dilingę in Germania ann. 1571.

Emanvelis Almadę Lusitani Episcopi Angrensis liber contra Gualterum Haddonum Anglum. Viuebat nostra ętate.

Emanvel Mediol. Ord. Pręd. atq; Theologus, scripsit Serm. multos. Viuebat ann. 1262.

Emanvelis Palęologi, Principales institutiones Gręcę ad Io. Palęologum filium, De principis institutione, in quibus varia, De virtute. De bono, & malo. De progresi, siue libera voluntate & proposito. De voluptate. De humilitate animi, extant quidem m. s. in Biblioth. Imper. Viennę Austrię, at & postea tum Gręcę, tum Latinę factę prodierūt excusę.

Emanvel Rodericus Lusitanus, Franciscani Ordinis, eius, quem paucos ante annos institutum, Hispani vocant, de los Descalzos, Professor Theologię in Prouincia S. Iosephi, Explicationem Pontificij Diplomatis, hoc est Bullę cruciatę edidit Salmanticę apud Ioannem Fernandez ann. 1594. Eius autem explicationis pars Prima pertinet ad ea, quę uiuentibus conceduntur, aut condonantur: Secunda ad ea, quæ pro animabus defunctorū: Tertia, quæ ad compositionem, vt nominant. Denique Motus proprius Pij V. sanctæ memoriæ exponitur, quo mulieribus prohibetur introitus in cęnobiorum, & Religiosorum domos interiores. Porrò eadem opera declarantur pleraque priuilegia, & eiusmodi alia, quæ Episcopis, atque Confessarijs Regularibus magnopere commodant.

Emeritense Concilium — Adde — Emeritæ in Hispania celebratum est ad octaunm Idus Nouembris Illefonso Archiepiscopo Toletano superstite. Duodecim Lusitani Episcopi in eam Ciuitatem conuenerunt. Ac fermè de ratione precum Ecclesiasticarum Disceptatio suscepta erat temporum vitio variantium, quemadmodum Io. Mariana noster fidus historicus, atque Theologus.

Erhardvs monachus, Ord. S. Benedicti in Genesim. In Exodum. In Leuiticum. In Numeros. In Deuteronomium. Homiliarum quoque librum reliquit.

Er-

ERNVLPHVS Episcopus Roffensis in Anglia, natione Gallus, patria Bellouacensis, scripsit ad Quæstiones Lamberti Abbatis Bertiniani, solutiones quasdam. De operibus sex dierum. De verbis Domini in Cruce. De corpore, & sanguine Domini. Sermones quoque, lib. 1. Obijt ann. Do. 1124.

ERVEVS Brito, Ord. Præd. scripsit in 4. lib. Sent. Duo Quodlibeta contra Henricum de Gandauo. De verbo. Orationes de peccato originali. Fertur etiā in Arist. Cōment. scripsisse; atque tribuitur eidē Summa Logicę Arist. quę sub D. Th. Aquinatis nomine circūfertur.

ETHELVVOLPHVS Bernicius qui & Lupus, ex Anglosaxonum genere, monachus ab ineūte ætate, scripsit de Origine sui cęnobij, lib. 1. Claruit ann. 750.

ETHELVVODVS Vuentanus monachus & præsul Vintoniensis, scripsit de suis visionibus librum. Viuebat ann. 983.

EVAGRIVS Diaconus, extat Burdigalæ apud nostros hac prænotatione. *Incipit prologus Euagrij Diaconi de Vitis Sanctorum Patrum, quos vidit in Aegypto.* Prima autem verba sunt. *Benedictus qui vult omnes homines*, &c. Reliqua verò omnia, quemadmodum in editione Vitarum Patrum, quæ D. Hier. tribuuntur Lugduni apud Iacobum Hugatanum ann. 1515.

EVANGELISTA Marcellinus — Adde — Venetijs item apud Iuntas ann. 1589. Emissus est idem liber de Conuersione peccatoris, cum Corona duodecim Stellarum B. Virginis. Dialogi autem duodecim virtutum, Florentiæ apud Georgium Marescottum ann. 1581. apud quem ibidem ann. 1583. Sermones quindecim in Ps. 109. & ann. 1584. In Abacuk Prophetam. Concio Florentiæ in maiore Aede habita die Veneris sancti, ibidem excusa ann. 1585. apud Georgium Marescottum. Concio Neapoli in Archiepiscopatu habita die alterius Veneris sancti, & Expositio in Danielem ann. 1588. Venetijs apud Iuntas: quemadmodum item in Iudicés ibidem ab ijsdem Iuntis ann. 1589.

EVANGELIVM — adde — scripsere item in Euangelia sequentes Interpretes, qui fuerūt Ord. Augustiniani, Albertus Patauinus. Augustinus Anconas. Michael Massa. Gulielmus Cremonensis. Simon Cassia. Gulielmus Fontanus Anglus. Andreas Bilius Mediolanensis. Onuphrius Ostecutus Florentinus.

EVGENII IIII. Pont. Max. Epistola & libellus contra Concil. Basileense extant.

EVODIVS, vel Enodius Episc. Ticinensis, scripsit ad Symmachum Papam, de fide Catholica, lib. 1. & quędam alia. Eius historię aliquot Sanctorum carminibus conscriptæ, atque Epistolarum, lib. 5. & Panegyrici aliquot ad Auienum oratione soluta, extabant Viennæ Austriæ apud Vvolfgangum Lazium. Claruit autem Euodius ann. 510.

EVPHEMII Episcopi Antiocheni satisfactio, quam fecit pro Chalcedonensi Concilio, citatur in sexta Synodo Constantinopolitana.

EVSEBIVS Alexandrinus Episc. Laodicecę, scripsit lib. Doctrinarum sanctarum. Ita enim habebat inscriptio eiusdē Auctoris inter lib. aliquot Arabicè, & Syriacè scriptos, qui tēpore Greg. XI. dicuntur sub terrā defossi, & postea oblati sunt vęnales Reuer. Episc. Herbipolēsi.

EVSEBIVS Valentinus Mutinensis — adde — scripsit quoque de S. Io. Euangelista, carmen heroicum. De morte Innocentum, siue infanticidio, carmen heroicum. In Diuam Ceciliam carmen: eiusdem nocturnum carmen, & alia multa. Arnold. Vion.

EVSEBIVS Episc. Vercellensis, & martyr, dū esset in exilio, Epist. scripsit ad Presbyteros, & ad Plebes quasdā Italiæ de statu suo, & vita, quæ Epist. incipit, *Dilectissimis fratribus, &c.*

EVSTACHIVS Bononiensis, Ord. Pręd. primò Prouincialis Lōbardię, deinde Procurator Generalis sui Ordinis à Caietano Card. creatus, scripsit in Mag. Sent. Tractatum item de Incarnatione Verbi. Alterum de B. Virgine. Alium de Sanctiss. Trinitate. Alium de Angelis. Orationes haud paucas. Viuebat ann. 1510. Leander lib. 4.

EVSTATHII Antiocheni Episcopi & Confessoris de anima liber, siue oratio: Interpretatio in Psal. 15. & 92. Oratio in illud: *Dominus creauit me initium viarum suarum*: inscriptiones τῆς φιλογραφίας citantur à Theodoreto in Eraniste.

EVTHYMIVS Zigabenus monachus Orthod. fidei dogmaticę Panopliam Gręcè scripsit, quæ in Latinum versa à Petro Francisco Zino Canon. Veron. prodijt Venetijs ann. 1575.

EVTRANDVS. Vide Luitbrandus in Annot. Suffridi in Catal. Sigeberti.

Appendix ad literam F.

FABIANVS è Monte S. Sabini, ſcripſit De alienatione rerum Eccleſiaſticarum in Tract. de emptione.

FEDERICVS Metius Epiſcopus Termularum in Regno Neapolitano vir doctiſſimus plura è Græco in Latinum tranſtulit, quæ mihi Romæ legenda tradidit. Nimirum Photij Bibliothecam, Theophanem de ſeptem Sacramētis. Sed hæc, quod ſciam, nondum euulgata ſunt. Sanè verò quædam protulit Baronius Card. quæ ab eo verſa retulit in ſuos Annales.

FEDERICVS Peregrinus edidit Bononię apud Io. Rubeum ann. 1579. Diſſertationem, ſiue vt ipſe vocat *Diſcurſum* in Pſalmum Miſerere. Italicè.

FELIX Vrgelitanus Epiſcopus hęreſeos Felicianę auctor à Paulino Aquileiæ Epiſcopo fuit ſcriptis Catholicis oppugnatus, quemadmodum & Eliphandus Toletanus.

FERDINANDVS Corteſius Hiſpanus nobilis De noua Maris Oceani Hiſpania, & de Vrbe ingenti Mexico, hic quidem ponitur, quoniam inſinuandæ Chriſtianæ fidei oſtium aperuit, veruntamen vide, quæ de eo, atque alijs eiuſmodi ſcripſimus in ſextodecimo lib. noſtrę Selectæ Bibliothecæ, qui Apparatum ad Hiſtorias omnium Gentium complectitur.

FERDINANDVS de las Infantas — adde — At & plura modulationum genera edidit, (quę dici ſolent *contrapuncta*) ad Gregorianum cantum. Venetijs ann. 1570. Et ſacrarum varij ſtyli cantionum tituli Spiritus ſancti librum ſecundum, cum quinque vocibus. Ibid.

Ferdinandi Lucenſis Epiſcopi Sedis Apoſtolicæ Legati fertur extare Epiſtola m. s. qua primarij quatuor articuli peſtilentes Ioannis Huſſ enumerantur, ac reprobantur.

FLAVIANVS Epiſcopus Antiochenus, cuius à Theodoreto in Eraniſte citantur ſermones in Theophania. Et ad illud Euang. Lucæ, *Spiritus Domini ſuper me*. Ac de Sancto Ioanne Baptiſta.

FLAVIANVS Epiſcopus Coſtantinopolitanus Græcè conſcripſit Acta cum Eutyche presbytero, qui à fide Catholica erat alienus. Librum item contra eius errores. Epiſtolas ad Leonem Pontif. Maximum. Eius Epiſtolæ Græcæ m. s. extabant in Biblioth. D. Antonij. Venetijs.

FLAVIVS Conſtantinus Magnus, vide in verbo, Conſtantinus Magnus.

FLORENTIVS Cartuſianus propè Leodium cęnobij ſui Prior ſcripſit accuratè Chriſtianam Inſtitutionem.

FRANCISCVS Agricola — adde — Eiuſdem item extat Speculum pœnitentiæ. Quid nēpe ſit Euangelica pœnitentia; quàm ve Chriſtianis omnibus neceſſaria. Coloniæ 1582. Colloquium autem Theodori Malcotij de Lutheri, eiuſque conſortium in cauſſa Religionis, inconſtantia Germanicè reddidit, atque auxit excuſum Coloniæ ann. 1583.

FRANCISCVS Didacus Stella Meditationes à Ioanne Gouernerio inſigni pietate conſcriptas, in Latinum vertit, atque Coloniæ edidit apud Balthaſarem Clypeum.

FRANCISCVS Duarenus Biturix de Beneficijs, & ad ea pertinentibus. Extat inter Tractatus. Tract. 15. P. 2. f. 2. De ratione item diſcendi, docendique iuris. Tract. 1. fol. 85. & pleraque alia ad Ius Ciuile ſpectantia. Quæ denique omnia prodierunt auctiora apud Gulielmum Rouillium Lugduni in Gallia.

FRANCISCVS Ioannetius — Adde — Quin & eius liber De Romano Imperio, & eius iuriſdictione extat inter Tractatus. Tract. 16. fol. 20.

FRANCISCVS Maurolycus Siculus, & Abbas Meſſanenſis, præter illa, quæ ſcripſit in Coſmographiam, & in Mathematicas diſciplinas, edidit Martyrologium, in quo inſeruit Ciuitatum, atque Locorum nomina, vbi SS. martyres paſſi ſunt. Quod Venetijs prodijt an. 1568. Quin & Computum Eccleſiaſticum redegit in Summam. Viuebat noſtra ætate.

FRANCISCVS Niconitius I. C. Dalmata, ſcripſit in iure Canonico Repet. Rubr. de Teſtament. in antiquis, excuſam Venetijs ann. 1526. & Repet. c. Quoniam contra. De probationibus, in antiquis. Quæ ibidem prodijt ann. 1525. Pleraque item ad Ius Ciuile pertinentia, & Allegationes, atque Conſilia.

Franciscus Panofetus, scripsit de Examine initiandorum sacris. Parisijs ann. 1552. apud Robertum Mullot.

Franciscus Patauus I.C. & Aduocatus Consistorialis Orationem, quæ & excusa fuit in Italia, sedente Innoc. VIII. Pont. Max. & suadente Friderico III. Imp. habuit an. 1484. De laudibus D. Leopoldi.

Franciscus Patricius Senensis, Caietæ autem Episcopus, libros edidit nouem De Regno, & Regis institutione qui grauitate Sententiarum, historiarumque etiam Ecclesiasticarum copia præstantes merentur locum in hoc Apparatu. Quin & scripsit totidem libros De institutione Reipub. qui excusi sunt Parisijs ann. 1580. quemadmodum, qui de Regno & Regis institutione antea in eadem Ciuitate fuerant euulgati ann. 1519. vnà cum Ioannis Sauignei scholijs, qui & ad superiores de Repub. Notas adiecit.

Franciscus Porrinus Placentinus, de Lamijs extat inter Tractatus, Tract. ij. p. 2. f. 350.

Franciscus Pegna Hispanus I.V.C. ac Theologus de Forma procedendi contra inquisitos de hæresi extat inter Tractatus, Tract. 9. Par. 2. f. 410. Atqui Cõmentaria edidit in Ambrosij de Vignate Tractatum de hæresi, & Notas ad Paulum de Grillandis de hæreticis, & eorum pœnis, Romæ ann. 1581. & Commentaria ad Directorium Inquisitorum à Nicolao Eymerico conscriptum. Quæ cũ ipso Directorio permittente Greg. XIII. Pont. Max. Romę prodierunt ex Aedibus Populi Romani ann. 1585. Vide in uerbo, Nicolaus Eymericus.

Franciscus Platea — Adde — de excommunicatione autem extat quoque inter Tractatus, Tract. 14. fol. 347.

Franciscus de Ripa, scripsit ad Tit. de Iudicijs in 1. Decret. c. 1. & 2. Atque ad Rubr. de Rest. spoliorum c. sæpe. Tractatum item de Peste.

Franciscus Sarmentus — Adde — extat item inter Tractatus, Tract. 15. p. 2. fol. *369*.

Franciscus Squillacensis Episc. de Fide Catholica extat inter Tractatus, Tract. 14. f. 2.

Franciscus Vargas Hispanus, de auctoritate Summi Pont. extat inter Tractatus, Tract. 13. p. 1. f. 113. cum antea separatim Venetijs prodijsset, vbi ille legatione pro Philippo II. Hispaniæ Rege fungebatur apud eam Remp.

Appendix ad literam G.

Gabriel Putherbeus — Adde — edidit item Theotimum, siue de tollendis, & expurgandis malis libris, lib. tres Parisijs excusos apud Io. Roigniũ, 1549.

Gabriel de Vvach Sermonem de Passione Domini cum Sermone Gulielmi de Aquisgrano edidit Argentinę ann. 1490.

Galfridus Clareuallẽsis, Ord. Cisterciensis scripsit in Cant. Canticorum.

Galfridus Abbas Burtonię, Anglus, scripsit Vitam B. Moduennę Virg. Hybernicæ.

Galfridus Monumethensis, quem cognomento *Arturum* scribunt, Archidiaconus, at alibi, Ord. D. Benedicti, & genere Britannus, egit de corpore, & sanguine Domini, lib. vno. De Ecclesiasticorum exilio, libro altero. In fragmentum Gildę libro alio tum soluta oratione, tum metro. Commentarios in Ambrosij Merlini Caledonij prædictiones: cuius itẽ Vitam scripto reliquit. Arturi quoque Regis Gesta. Ad Gualterum autẽ Oxoniensem, lib. Diuersi verò carminum generis, alium. Eius libri nouem de Origine, ac gestis Britannorum excusi fuere Parisijs ann. 1517. vnà cum Merlini prædictionibus. At eius de Britannis historia tãquam nõ vsquequaque verax improbatur à Polydoro Vergilio. Viuebat an. *689*.

Galfridus Vuaterton Anglus scripsit Dominicales Homilias. De salutatione Angelica. Mariale. Moralitates Psalterij. Collationes Monasteriales. Viuebat an. 1350.

Galvagnus Beneuentanus I. C. scripsit contrarietates, ac de discrimine Iuris Ciuilis, atque Canonico.

Ganfredus de Trano Romanæ Subdiaconus Ecclesiæ, scripsit in titulos Decretalium libros quinque. Quæstionum variarum vnum.

Garsias natione Hispanus, cuius cognomen, & Patriam haud memorant, scripsisse dicitur in Decretales, atque de Legibus plura: vixisse autem ann. 1290.

Gaspar Francus — adde — edidit quoque expositionem caussarum propter quas à sectis hęreticorum ad Catholicam Romanam Ecclesiam Deo miserante accesserit, vnà cum præcipuorum dogmatum, quæ hęretici conãtur peruertere, Explicatione. Ingolstadij 1560.

De ordinaria verorum, & Catholicorũ ministrorum vocatione. Quo opere differit Quinam & Concionari, & Sacramentũ Eucharistię sacrosanctum legitimè cõficiant. Ibid. 1571.

Concionẽ de meditanda Passione, ac Morte D.N.Iesu Christi, ibid. 1573. omnia Germ.

Librum de puro Dei verbo, ac de Luce Euangelij, vna cum Confutatione Scriptorum Iacobi Andreæ, & Ioannis Celestini hæreticorum. Ibidem.

Orationem Apologeticam pro Professione Orthodoxæ fidei iuxta Sacrosancti Concilij Tridentini Decretum editæ, de Diuinis, Apostolicis, & Ecclesiasticis traditionibus, deque harum vi aduersus detestabiles, ac putidos errores atque calũnias pręsertim Martini Chemnicij, recitatam, atque excusam in Academia Ingolstadiensi.

Assertionem de externo, ac visibili, & Hierarchico Ecclesię Catholicę sacerdotio ex sacra Scriptura, & Orthod. Patribus aduersus hęreticorũ figmenta. Colonię apud Maternũ Chol.

Declarationem S. Tridentinę Synodi de Canonicis Veteris, & Noui Testamenti libris, Deque eorum vera Interpretatione contra impium Martini Chemnicij hęretici Examen Decretorum eiusdem Synodi à Georgio Nigrino Germanicè è Latino redditam. Quæ prodijt Ingolstadij ann. 1583.

Gaspar Macer Canonicus, ac Suffraganeus Ratisponensis peruersas Martini Lutheri expositiones Euangelij accuratè collectas è varijs ipsius libris, & Germanicè scripsit euulgauit Ingolstadij apud Alexandrum Vuissenbornium. Manuale item D. Augustini in Germanicam linguam à se conuersum. Monachij ann. 1555.

Gentianus Heruetus — adde — Et quidem præter Philosophica, quę scripsit, & ea quæ è Gręco in Latinum vertit, quædam fuere Basilij, & Chrysostomi Ritus sacrificij, siue Missæ ex Sacerdotali Græco Homiliæ Io. Chrysost. in Psalmos. Clemẽtis Alexandrini Opera, nimirum Protrepticus, Pędagogi libri tres, Stromaton lib. 8. Theodoreti Episcopi Cyri Eranistes, siue Polymorphus Dialogus, Hęreticorum improbarum nugarum, & fabularũ compendium. Diuinorum Decretorum, siue dogmatum Epitome. Commentarij in Epistolas D. Pauli. Epistola ad Leonem I. Pont. Max. θεοφιλὴς id est Religiosa Historia. Palladij monachi Lausiaca, siue Historia ad Lausum. Nicolaus Cabasilas de Diuino Altaris sacrificio. Maximus de Mystagogia, hoc est, De introductione ad sacra Ecclesiæ mysteria, siue sacramenta. Quin & Theodori Metochitę Paraphrasis in Physicos Aristot. lib. Photij Nomocanon. Sextus Empyricus aduersus Mathematicos, hoc est aduersus eos, qui disciplinas profitentur, qui quidem Antuerpię prodijt ann. 1569. Io. Grammaticus Philoponus in tres lib. de Anima. Alexandri Afrodisęi libellus de Fato. Quęst. naturales de Anima, & Morales.

Georgius Barth Osnaburgensis Germanus Germanicè scripsit aduersus Osiandrum, & contra Iudæos. De immortalitate item animę, & Homilias aliquot de Lazaro.

Georgius Benignus Archiepiscopus Nazarenus, qui viuebat ann. 1490. scripsit librum prænotatum; *Vexillum Christianæ Victoriæ*. Alterum, de Assumptione Beatiss. Virginis. Volumen sat grande de Dialectica, quod è Romanis prodijt Prelis. Defensionem pro Io. Reuchlino. Est autem Dialogus num libri Iudęorum, quos Thalmud appellant, sint supprimẽdi. At sciendum, eiusdem Reuchlini Speculum Oculare, De verbo mirifico, & artis Cabalisticæ libros fuisse deinceps à S. R. E. prohibitos in Romano Indice.

Georgii Camariotæ Encomium in tres Hierarchas Basilium, Gregorium, & Chrysostomum m.s. extat in Bibl. Regia in Gallia.

Georgii Constantini Patria Constantinopolis, & Liber de Sapientia extabant Gręcè m.s. apud Didacum Hurtadum Mendozam.

Georgius Ederus — adde — *Frisingensis Bauarus*. Deinde ad finem quoque adde — scripsit quoque Catalogum Rectorum, & illustrium Virorum Gymnasij Viennensis, in quo præter accuratam seriem temporum, capita rerum continentur, quę sub vniuscuiusque magistratu contigerunt digna memoratu ab ann. 1237. vsque ad ann. 1559. Id verò excusum fuit Viennæ Austriæ apud Raphaelem Hoffalter, ann. 1559.

Ad

Ad Rubricam etiam Codicis, de Summa Trinitate. Orationem pro fide Catholica, habitam Viennæ ann. 1568. editam verò Budissinæ, ann. 1570.

Catechismi Catholici compendium cum additione Catholicæ confessionis vniuersi Cōcilij Tridentini de præcipuis doctrinæ Christianæ articulis. Colonię ann. 1571.

Euangelicam inquisitionem verę, & falsæ doctrinæ contra impiam Vulgi querelam, dicentis incertum esse, quid cuique credendum sit, vbi ostenditur, quonam modo quis de fide certus esse possit. Dilingæ ann. 1573. Germanicè.

Methodum Catechismi Catholici antea ex Decreto sancti Concilij Tridentini, scripti ad Parochos, deinde verò ita dispositi, vt nedum Parochis vtilis, verumetiam publicè pueris in scholis proponi queat. Lugduni in Gallia.

Trium Iurisconsultorum Responsa aduersus obiecta Summo Pontifici de Imperatoris electione, ratione Imperij m. s. in Bibl. Imp. Viennę Austriæ.

Georgius Lautherius — adde — Monachij ann. 1568. Eiusdem Refutatio falsæ gratulationis Iacobi Andreæ hęretici, quòd Cōcionatores, & Doctores Ducatus Bauariæ Lutheranam doctrinā receperint, Germanicè. Monachij ann. 1569. Conciones item tres: Prima, vbi quęrenda sit Beatitudo. Secunda, de salutari perceptione Sanctiss. Sacramenti corporis, & sanguinis Domini. Tertia, de vera pœnitentia. Monachij ann. 1572.

Georgius Laderus, Doctor Germanus, edidit librum, quem inscripsit Aureum vellus Christianæ Ciuitatis. De forma antiquissimæ Propheticæ, & Apostolicæ Ecclesię: qualis ea fuerit ante huius seculi dissidia: Addita vtriusque seculi Status Religionis comparatione, & commonefactione de veris remedijs tollendi dissidia: Quam præcedit historica narratio remediorum sine fructu hactenus adhibitorum. Germanicè. Ingolstadij apud Io. Sart. 1579.

Georgius Lilius, scripsit Pontiff. & Cęsarum Romanorum breuitate Laconica seriem. Chronicon item de Angliæ Regibus. Tabulam Britannię. Venetijs apud Michaelem Tramezinum, ann. 1548. quo & viuebat.

Georgius Scholarius — adde — Quin Monodia in dormitionem S. Marci Ephesini Episcopi; extabat Venetijs Græcè m.s. in Bibliotheca ad S. Antonium. Viennæ autem Austriæ in Bibl. Imp. liber de Processione Spiritus sancti ad Comnenum magnum Trapezunti Regem, Gręcè m. s. cum altero eiusdem argumenti.

Gerardus de Castris — adde — viuebat an. vt quibusdā placet, 1470. at Eisingr. 1424.

Gerardus è Cussaco Gallus, & Agenni in Aquitania, Carmelitani Ord. scripsit ad Bernardum S. Ciriaci Card. sexaginta Sermones ad Clerum: sexaginta verò, & quattuor ad Populum. Viuebat ann. 1346.

Gerardus de Monte — adde — Hic autem vir ille fuit (vt ex fine Libri de Ente, & Essentia colligitur) à quo inprimis nomen assecutum & Gymnasium Coloniense, quod appellatum est Bursa Montis. Præterea verò scripsit Apologiam contra quendam, qui Diui Tho. atque Alberti Concordiam oppugnabat. Expositionem itē contextus Arist. De Cęlo, & mundo. De generat. & corrupt. Meteororū, & Paruorum Naturalium. Obijt an. 1480. quidquid Eisingr. scripserit eum vixisse ann. 1540. sed mendū putò irrepsisse in numerum.

Gerardus Lorichius Hamalarius, Germanus, edidit Theses professionis Catholicę: vnà cum indicio hęresum, schismatum, aliorumq; errorum à Catholicis fugiendorum adpristinum S.R.E. statum sartum, tectumq; retinendum. Qui liber prodijt an. 1541. in Germania.

Alterum de S. Sacrificio Missæ propagando, qui antea, hoc est ann. 1536. euulgatus est.

Monotessaron Passionis Christi Domini, quo & historica veritas, & catholicę religionis synceritas ex Patrum catholicorum sententia declaratur, excusum Parisijs ann. 1548.

Compendium Textus, & Glossematum in omnes noui Testamēti libros Colonię 1541.

Gerardus Stredā — adde — Serm. quoque de Tēpore, ac de Sāctis. Viuebat an. 1443.

Gerinus quidam Ord. D. Benedicti Anglus, & Glascouiensis Monasterij monachus, fertur librum de lege Diuina reliquisse posteris.

Geruasius Cicestrensis, vir sacerdos in Anglia, scripsit in Psalmos Dauidis, & in Malachiam Commentaria. Homilias quoque non paucas, & librum de instructione Sacerdotalis Ordinis. Viuebat ann. 1160.

Gervasius Tilgerensis, alijs Tibelensis Henrici II. Anglorum Regis nepos, scripsit praeter alia Historiam Terrae sanctae, ac librum de Mirabilibus Orbis.

Gilbertus de Hollandia natione Anglus, Ord. Cisterciēsis, scripsit in Cant. Canticorū. Vitam D. Bernardi. Homilias plures. Viuebat ann. 1200.

Gilbertus de Selphingham Anglus, & quidem magnae vir nobilitatis, scripsit librum Statutorum monasticorum in sui Ord. gratiam. Obijsse fertur ann. 1189.

Gilbertus Theologus cognomento Magnus, Anglus, Ord. Cisterciensis, scripsit Commentarios Scripturarum, & librum Collectaneorum ex Patribus. Commentarios item in Psalterium Dauidis. Librum pro Christianis contra Gentiles. Conciones in Oraculum Cyrilli. Historiam iuxta Scropum.

Gilbertus Vrgalius Carmelita, scripsit librum de Rebus Theologicis, & alterum inscriptum, *Summa quarundam legum*. Viuebat ann. 1330.

Gilbertus Vuestmonasteriensis Abbas, scripsit in Canticum Canticorum. In Isaiam. Homilias 47. De Fide Ecclesiae contra Iudaeos. Epistolarum librum ad Anselmum. De casu Diaboli. De Anima. Librum item ad Cantorem Sagiensem. Obijt ann. 1117.

Gisla, & Richtruda Anglicae mulieres scripserunt ad Alcuinum Magistrum Epistolarum Consolatoriarum librum. Viuebant ann. 770.

Godfridus Candelarius Teutonicus, Aquisgranēsis Carmelita, scripsit in lib. Sapiētię. Sermones de Tempore, ac de Sanctis, duobus libris. Orationes ad Clerum. De Conceptione Beatiss. Virginis. Pro coronatione Reginae. Epistolas ad diuersos. Obijt ann. 1499.

Godfridus Cornubiensis Commentarios edidit in Mag. Sent. scripsit decem Quodlibeta. In Aristotelis Metaphysicen. In Physicen. In Posteriora. In Praedicamenta. In sex principia Gilberti Porretani. Contra Gerardum Bononiensem. Viuebat ann. 1310.

Gosvinus de Hex — adde — scripsit item in Mag. Sent. Librum de modo pręcandi. Alterum de copia exemplorum. Quadragesimale.

Gratiadeus — Adde post verbum illud Perihermenias — Atqui eiusdem Ordinis siue alius, siue is ipse fuerit Asculanus, qui in Academia Patauina defenderat Quaestiones Theologicas, atque Metaphysicas, easdem Venetijs edidit ann. 1584. cum etiam scripsisset in Praedicabilia Porphyrij, in Pręricamenta, & Parua naturalia Aristotelis, in librum sex principiorum Gilberti Porretani, in Summam Logicae. PP. Mon. Ord.

Gregorius Capucinus — adde — Arillius Enchiridion Ecclesiasticum excusum est, Venetijs apud Hieronymum Polum ann. 1588. Regula verò vnica Seraphici S. Francisci cum declaratione Summorum Pontificum, ibidem apud eundem ann. 1589.

Gregorius Martinus Anglus anno 1579. Tractatum edidit Anglicè De Schismate. Quo erudito libro docet non licere Catholicis interesse haereticorum precationibus, & concionibus in Anglia.

Idem postea scripsit Detectionem corruptelarum haereticarum in versionibus Bibliorum publicè editis à Tindallo, & ab alijs haereticis.

Gregorius Metropolita Corinthi extat Graecè m. s. in Bibliotheca Vaticana.
In Assumptionem Magni Dei, & Saluatoris Domini nostri Iesu Christi.
In Pentecosten. In Canones τῆς κοιμήσεως, hoc est, *Dormitionis* B. Virg. & Euangelismi.
In diem Dominicam ante Pascha. De contrectatione D. Thomae Apostoli.
Poema in primum festum venerab. obitus Cosmae monachi. At Viennae Austriae in Bibl. Imper. extat m. s. Graecè Interpretatio Horilium terminorum, siue finitionum totius temporis τῶ τριωδῶν, & Sanctae Hebdomadae.

Gregorius Nonus Pont. Max. — Adde — At verò eiusdem opera cum Pamelij annotationibus Antuerpiae prodierant apud Viduam, & haeredes Ioannis Steelsij ann. 1572.

Gvlielmvs Grenae Anglus Carmelita, scripsit Hagiologum Carmelitarum, siue de Sanctis eius Ord. Viuebat ann. 1470.

Gvlielmvs Guarronis, siue de Vuarra, de quo supra, Ord. Franciscani, scripsit in Mag. Sentent. Librum Quaestionum Ordinariarum. Lecturas Scholasticas. In Aristotelem pleraque. Viuebat ann. 1270.

Gv-

GVLIELMVS Haukyus, scripsit Notas ad Matthæi, & Marci Euangelia. Quæ item carmine redegit in Methodum. Librum quoque de Sacrilegio.

GVLIELMVS Abbas Hirsaugiensis — adde — Atqui & composuit Constitutiones monachorum. De Musica, & Tonis librum. De Horologio alterum. De correctione Psalterij, alium. Ad S. Anselmum Episcopum Cantuariensem tres libros. Epistolarum ad diuersos vnum. Philosophicarum, & Astronomicarum Institutionum tres libros, qui & excusi fuerunt Basileæ apud Henricum Petri. Viuebat 1090.

GVLIELMVS Humerius Nouesianus Germanus, Ord. Præd. in cœnobio eiusdem Ordinis Cramandensi, quod situm est in Sueuia Theologus, scripsit Commentaria in Genesim, quæ Dilingæ fuerunt excusa apud Sebaldum Mayer ann. 1564.

GVLIELMVS Hunte — adde — obijt Oxonij ann. 1478.

GVLIELMVS quidam (quem ex Opere coæuum D. Anselmo fuisse constat) reliquit libros quinque. De vita Beatiss. Deiparæ Virginis Mariæ. Quod opus esse egregiū Martinus Delrius noster acris iudicij vir, mihi scripsit: extare tamen in eo quædam apocrypha. De Partu, & obstetricibus, quæ ad rem non attinent: est apud nostros Græcij in Stiria, inuentum quidem in Monasterio vetustissimo, atque olim amplissimo Syluæ maioris in Tractu Burdigalensi, à quo eidem Delrio fuit concessum.

Finis Primi Tomi ad Dei O. M. Gloriam.

APPENDIX
SECVNDA
AD PRIMVM TOMVM
APPARATVS SACRI.

INDEX EORVM, QVI IN SECVNDA AD PRIMVM TOMVM APPENDICE SIVE ADDITI, SIVE AVCTI FVERE.

PRAE-

PRAELOQVIVM.

SI *qua in re Græcorum trita illa ſententia vera eſt, δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι, hoc eſt,* ſecundæ, ſiue poſteriores cogitationes ſolent eſſe ſapientiores, *profecto in hoc laboris genere, quem tum indicandis, tum expendendis Scriptoribus ſuſcepimus, veriſsimum eſt. Nam tamquam è Theſauro aut nouæ ſemper gemmæ eruuntur, aut eædem ab alijs expolitæ, ſiue diuerſis ornamentis illuſtratæ cum apparent, rapiunt in ſe oculos intuentium, vt etiam maiore in pretio habeantur. Id in pleriſque Scriptoribus, qui ſubinde vel noui prodeunt, vel nouis ſcholijs, ſiue commentarijs, atque editionibus emendatioribus illuſtrantur; adeo experimur, vt manum de tabula, quod Pictores ſolent eximij, remouenda non ſit. Nos ante penè triennium Apparatus noſtri primum emiſimus Tomum. Poſtea verò dum reliquis Tomis edendis opera data eſt, quæ vel identidem euoluimus, vel aliunde profecta accepimus, fecerunt, vt ſequens Appendix Operi huic adderetur, quæ deinceps in alijs editionibus, Deo iuuante, erit ſuis locis intexenda. Tu igitur Amice Lector, & hanc excipe, nec mirere è tot, quæ ſuccedunt ingenia varios partus emitti, qui ſanè digni ſunt, quos noſcamus, atque ex eorum opibus abundè ditemur. Vale.*

Appendix ad literam A.

ACCITANVM, ſiue Occitanum Concilium in Hiſpania, Iaccæ, olim *Oſca* dicta, celebratum ann. 1060. Nicolai II. Pont. Max. anno ſecundo, de Eccleſiaſtica diſciplina reſtituenda. Vide Baron. Card. Annales, Tom. 11. ſub finem eiuſdem anni.

ACTON Radulphus, Anglus, ſcripſit Sermones in Epiſtolas, & Euangelia. Extat Oxoniæ in Biblioth. antiqui collegij Lincolnienſis. vol. 48. & 49. in Bibl. item Cantabrigiæ. In Bibl. D. Petri, vol. 3.

ADALBERTVS — adde — vide verò Martyrologium Rom. 23. April. quæve ad illud notat Baronius, & Surium To. 2. & Acta eiuſdem S. Adalberti, quæ Tomo 5. antiquæ lectionis inſeruit Henricus Caniſius Ingolſtadij edito anno 1604. Et quidem hæc Acta ſunt eadem, quæ in Codice m.s. Monaſterij S. Cęciliæ trans tyberim extant in vrbe, quæ in To. Annalium decimo citat, & probat idem Baronius. Quin & plura de eodem Adalberto in Breuiario Polonico in Epiſtola Petri Damiani de renunciando Epiſcopatu. Et in Actis S. Stephani Regis Hungariæ Sigebertus *in* Chronico ann. 994. ac præter alios Martinus Chromerus De rebus Polonicis lib. 3. qui eum martyrio occubuiſſe refert anno Domini *997*.

ADAMANNVS—Adde—Scio autem Adamannum vocari quoque à quibuſdam *Adamandum*, inter quos Baronius Cardin. Codex autem m. s. Rebdorfenſis, vt monuit Henricus Caniſius, vbique vocat *Adamnanum, vel Adomnanum*. Porrò quòd dixi *Columbam*, fortaſſe dicendum, *Columbanum*, idcirco dixi, quòd alterutro nomine apud quoſdam appellatus fuit. certè Beda in Hiſtoria de Geſtis Anglorum, lib. 3. cap. 4. & 25. eundem nominat *Columbanum*; *Columbam* verò in Epitome anno Dom. 565. quo anno ex Hybernia ſe contulit in Britanniam. Ceterum Adamanni Acta de S. Columbano extant in Tomo 5. antiquæ Lectionis Henrici Caniſij, cuius vigilantia prodierunt in lucem, Ingolſtadij ann. 1604. hac inſcriptione: *S. Adamanni Scoti libri tres De S. Columba Scoto Presbytero, & Confeſſore, qui circa ann. Dom. 565. floruit. nunc primum editi ex membranis m. s. Monaſterij Vuindbergenſis in Bauaria.*

ADAMVS Tannerus—Adde—Examen itẽ Narrationis Hunnianæ De colloquio Ratisbonenſi. Apologeticum aduerſus Hunnium pro pręfatione; Protocollo in editione Monacenſi, præfixa. Apologetica contra Antitannerum ab Hunnio publicatum apud Albinum Moguntiæ ann. 1603. Acceſſit in fine Appendix ad Lectorẽ, De morte Hunnij. Porrò relatio eiuſdem Tanneri, de qua diximus, verſa quoque in linguam Germanicam prodijt in lucem.

ADELMVS—Adde.—Vide verò in verbo, Althelmus.

ADELMANNVS—Adde—Extat in To. 3. Bibl. SS. PP. Bignæi, ſecundæ editionis

ADO Viennenſis—Adde—extat in To. 7. Bibl. SS. PP. edit. 2.

ADRIANVS Adriani F. qui Belgico idiomate, ſcripſit de Virginitate. Vide in verbo, Hadrianus Hadriani F. vbi reliqua eius opera indicantur.

ADRIANVS Barlandus Inſtitutionem Chriſtiani hominis Aphoriſmis digeſſit, quæ Lugduni edita eſt apud Theobaldum Paganum ann. 1543. adiuncta Hermanno Schoten Heſſo, qui librum de Vita honeſta, ſiue virtutis ſcripſerat.

AEGIDIVS Schondonius Belga, ſcripſit librum, quem pręnotauit *Sica* cõtra calumnias Hollandorum, de ſubornato ſicario. Antuerpiæ apud Trognæſium.

AENEAE Gazæi—Adde—Extat in To. 9. Bibl. SS. PP. Bignæi, edit. 2.

AETHIOPVM Miſſa.—Item Ordo Benedictionis puerperæ, ſecundum vſum Aethiopum. Item Ordo Baptiſmi ſecundum vſum Aethiopum. Item Ordo Myſteriorum, ſiue adminiſtrationis Sacramenti Confirmationis. Biblioth. Sanctorum Patrum, To. 6. editione ſecunda.

AGAPETVS Diaconus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſcripſit Expoſitionem Capitum Admonitoriorum. Extat in Tomo 2. Bibl. SS. PP. Bignæi, edit. 2.

AGNELLI Epiſcopi Rauennatenſis ad Arminium De ratione Fidei, Epiſtola. To. 3. Bibl. SS. PP. edit. 2.

S. AGOBARDVS Epiſcopus Lugdunenſis, patria Gallus, Leidradi Norici, doctique Viri ſucceſſor in Epiſcopatu Lugdunenſi, temporibus Ludouici Pij Cæſaris, Regiſque Francorum, eiuſque exauctorationi apud Sueſſiones Belgicæ ſecundæ populos in Monaſterio S. Medardi præfuit, anno, vt ipſe ſcribit octingenteſimo triceſimotertio.

Scripſit contra Felicem Vrgelitanum Epiſcopum, vt & Paulinus Aquileienſis, & alter incerti nominis, ſed vir doctiſſimus, qui ſeptem contra eundem libros conſcripſit, quos manuſcriptos Papirius Maſſonus ſe nuper legiſſe, atque admiratum fuiſſe teſtatur ea in Præfatione, quam ad Sanctam Lugdunenſem Eccleſiam Operibus Agobardi præfixit. Quæ quidem Opera cum octingentos annos in tenebris delituiſſent eiuſdem Papirij Maſſoni I.C. opera prolati ſunt. Pariſijs apud Dionyſium Duuallium, ſub Pegaſa ann. 1605. Acceſſerunt binæ Epiſtolæ Leidradi non antea excuſæ. Porrò Opera Agobardi hęc ſunt:

Aduerſus Dogma Felicis.
Ad Imperatorem de Duello.
De inſolentia Iudæorum.
De Priuilegio, & iure Sacerdotum.
De Iudaicis ſuperſtitionibus.
Contra inſulſam vulgi opinionem.
Adalardo, Vualæ, & Heliſacharo.
De grandine, & tonitruis.
Nibridio.
Fridegiſo Abbati.

Ad Hilduinum, & Vualam contra præceptum impium Mancipiorum Iudaicorum.
De quorundam illusione signorum.
Ad Manfredum procerem Palatij Deploratoria de Iniustitijs.
Ad clericos, & monachos Lugdunenses.
De modo Regiminis Ecclesiastici.
De Picturis, & Imaginibus, lib. 1.
De dispensatione, ministerio, & ordine totius rei Ecclesiasticæ contra sacrilegos, siue simoniacos.
De veteri ritu canendi Psalmos in Ecclesia.
De quibusdam næuorum, & errorum castigationibus, & emendationibus in Antiphonario.
De Diuinis sententijs, cum breuissimis Annotationibus cõtra damnabilem opinionem putantium Diuini Iudicij veritatem igne, vel aquis, vel cõflictu armorum posse patefieri.
De sedandis cordis affectibus, & apprimè de tota Ethica Christiana.
De Pace.
De Antichristo.
De Inferis.
De Persecutionibus.
Sermo de Trinitate, & separatim.
De secunda persona.
De ipsius vnitate cum Ecclesia.
De meritis Operum.
De Antichristo.
De diuisione Imp. Gallicani inter hęredes L. Imp. Agobardi flebilis Epistola.
De comparatione vtriusque Regiminis Ecclesiastici, & Politici, & in quibus Ecclesiæ dignitas pręfulgeat Imperiorum Maiestati.
Publica L. Imp. coram amplissimo Episcoporum conuentu pœnitentia, Agobardo præside.
De Spe, & Timore.

ALANVS Copus — adde — sciendum est autem, qui ab Alano emissi sunt Latinè sex Dialogorum Libri, eosdem à Nicolao Harpersfeldo Anglo Sacerdote vincto in Anglia conscriptos Anglicè fuisse, pro fide Catholica. Atqui quod pertinet ad Historiam Alani Euangelicam, ea iterum recognita prodijt hac inscriptione: *Historia Euangelica Vnitas, seu singularia Vitæ Christi, eo ordine quo gesta fuerunt recensita, & ipsis quatuor Euangelistarum verbis contexta, auctore D. Alano Copo Duaci, apud Viduam, & Heredes Belleri, anno 1603.*

ALBERICVS monachus — adde — Extat autem Alberici monachi trium Fontium Chronicon ab initio Mundi vsque ad annum Christi 626. m. s. in Biblioth. Sancti Galli in Heluetia.

ALBERTVS Durerus percelebris Pictor, & Sculptor, elegantissimis ligneis figuris incisam Domini nostri Iesu Christi Passionem emisit anno 1603. apud Bellerum, Antuerpiæ.

ALBERTI Hungari — auferendum id quod in prima Editione positum est. & ponendum, quod hic sequitur, nempè Albertus Hungerus Professor, & Procancellarius Ingolstadiensis in Bauaria V. C. scripsit:

1 De fide & infidelitate.
2 De peccato in genere.
3 De peccatis aduersus Lutheri, Caluini aliorumque Nouatorum errores.
4 De fine hominis vltimo seu ipsa beatitudine.
5 De veritate transubstantiationis in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.
6 De Communione sub vna specie.
7 De publicis precibus, & supplicationib.
8 De Magia.
9 De medio Ecclesiæ contra veteres, & nouos extremistas.
10 De Christi descẽsu ad inferos, & adscensu in cęlos.
11 De peccato originali cum Annotationibus.

Disputationes Philosophiæ.

1 De principijs rerum naturalium.
2 De elementis cum annotationibus.
3 De Cœlo.
4 Ad proęmium Aristotelis de Anima.
5 Aduersus nouos, & veteres errores de anima.

Orationes.

1 De prima & pręstantissima philosophia.
2 De prouidentia Diuina.
3 De Epicureæ philosophiæ & Lutheranæ Theologiæ conuenientia ac similitudine.

De

4 De fide & religione Magni Athanasij.
5 De Alberto Bauariæ Duce Oratio funebris.
6 Oratio in funere D. Martini Eisingrenij procancellarij Ingolstadiensis.
7 Oratio in funere D. Caspari Franci professoris Ingolstadiensis, & Parochi ad S. Mauritium.

Thesaurus Christianarum precationum ex adytis præstantissimorum vatum, præsertim veterum. Supradicta omnia Opuscula Ingolstadij sunt excusa.

Orationes variæ in publicis promotionum Actibus habitæ, suo, vt sperandum, prodibunt tempore, vt & sequentia. 1. Quæstiones singulares ex Sanctis Patribus. 2. Definitiones, Theologiæ. 3. De cautè loquendo in Theologicis. 4. De apparitionibus filij Dei in veteri testamento. 5. De regulis intelligendi Sacram Scripturam contra Illyricum, & Symmystas. 6. Contra traducem & alios errores de anima. 7. Harmonia Veteris, & Noui Testamenti.

ALBERTVS Visocius, siue Vuisoski, Polonus nobilis, & Canonicus Posnaniensis scripsit pro Libris De Purgatorio, Cardinalis Bellarmini defensionem à Rhetoribus Posnaniensibus aduersus Rabulam Vuitebergensem, & Lituanum Ministrum susceptam, Orationes quattuor, & totidem colloquia continentem. Posnaniæ ann. 1602.

ALBO Floriacensis Abbas, scripsit Epitomen de vitis Romanorum Pontiff. ex Anastasij Bibliothecarij historia. Is vnà cum Luitprando Ticinensi Diacono de eodem argumento, ex eadem Historia, primò prodijt ex m.s. Codicibus membraneis descriptus Moguntiæ ann. 1602. apud Albinum. Vide autem in verbo, Abbo.

ALCIMVS — adde — quemadmodum Poematum de Genesi libri quinque, & Epistola, quam diximus, Consolatoria ad Fuscinam sororem, habentur in Tomo 8. Biblioth. Sanctorum Patrum edit. 2.

ALCVINVS — adde — ceterum anno etiam 1604. recusus est hac prænotatione, *Thesaurus homiliarum, seu Concionum ab Alcuino Flacco iussu Caroli Magni primum erutus, tandem verò religiosiss. F. Laur. Sury opera in totius anni Epistolas concionibus auctus, & repurgatus. Colonia apud Cholinum.* Sed & Epistola Alcuini de confessione peccatorum, ad pueros S. Martini extat m.s. in Bibl. S. Galli in Heluetia. Quæ tamen ab Henrico Canisio edita est in To. 5. antiquæ Lectionis, sicuti & ipsius Alcuini Dialectica, & Grammatica.

ALEXANDER de Clipido — adde — Sed vide omnino in verbo, Alexander de Sancto Elpidio.

ALEXANDER de Hales — adde — Porrò ad huius Auctoris, qui merito dictus est *Irrefragabilis*, doctrinam solidè percipiendam perutilis est Summula Resolutionum eiusdem, quam Prosper Vrbinas acri vir iudicio in ordinem & Compendium redegit. Vide in verbo, Prosper Vrbinas.

ALEXANDRI Quinti Pontif. Max. ad Magistrum Hugonem Etherianum, Epistola To. 9. Bibl. SS. PP. edit. 2.

ALEXANDRI a Turre Canonici Reg. de Ecclesiastica Hierarchia libri decem in quibus hæreticorum calumniæ contra S.R.E. profligantur. Apud Societ. Venetam an. 1604. De Almaricianorum hæresibus, & concrematione breuis narratio. Tomo 4. Bibl. Sanctorum Patrum, edit. 2.

ALOYSIVS Gonzaga, marchio Castelionis, & aliarum Arcium, quæ sitæ sunt inter Mantuanum, & Brixianum Agrum, cum à puero sese pietati sedulo addixisset, studijsque literarum operam daret, superstitem Parentem summis apud Deum conatibus adegit, vt valedicere posset Mundo. Quod cum esset consecutus, dedisset autem Societati nostrę nomen, studijsque Theologiæ operam nauasset, sanctissimè in ea viuens, admodum florente ętate mortis diem, & horam prænuncians, obijt; demum miraculis non paucis per eum editis, Beatique nomen etiam per Paulum V. Pont. Max. consecutus, optimam de se memoriam, & exemplum reliquit. Extant illius duæ Meditationes vberes De Angelis in secunda Parte Meditationū præcipuorum Mysteriorum Vitæ, & Passionis D. N. Iesu Christi è Patribus, & pijs alijs Auctoribus collectarum, & adeo maiore ex parte confectarum à Vincētio Bruno Soc. nostræ, quæ sępe sunt euulgatę tū apud Iolitos Venetijs, ann. 1595.

tum

tum alibi in Italia, atque Germania. Scripsit itē aliam De virtute humilitatis meditationem: sed neque hæ sub ipsius nomine prodierunt, qui nihil minus cogitabat. Expectamus verò auidè Vitæ illius narrationem insignem, & veram.

ALOYSIVS Molinus nobilis Venetus, primo Archiepiscopus Iadertinus, deinceps Episcopus Taruisinus, edidit Constitutiones, & Decreta Synodalia hinc inde ex Cōcilio Prouinciali Aquileiensi primo, atque ex Synodis Diocœsanis ante à suis Præcessoribus, atque ab se ipso collectis, & vsque ad annum 1601. promulgatis. Quæ Decreta optimo ordine distributa sunt, vt eorum pars Prima, quæ est de fide, totius Christiani ædificij fundamento ad Patrem, & perfecta Diuinarum personarum Trinitate principium, referuntur: Altera verò, cum potissimum in recta Sacramentorum administratione versetur, Christo benedicto eorundem Sacramētorum Auctori, tribuātur. Tertia denique, cum in ea de bono Ecclesiæ regimine agatur, Spirituisancto dicetur. Taruisij apud Euangelistam Deuchinum ann. 1604. Obijt anno eodem non sine bonorum omnium dolore.

ALOYSIVS Richeomius — adde — Præter hæc edidit Burdigalæ apud Simonem Millangium, librum à se conscriptum, ac prænotatum: *Votum Gloriosæ Virgini Mariæ, Matri Dei, pro Serenissi. Delphino Henrici Quarti Christianissimo Galliæ Regis Filio*: In quo de peregrinationibus, deque alijs eiusmodi operibus pijs agit. Omnia Gallicè ac nitidè.

ALPHONSVS Mendoza Hispanus, Ord. Augustiniani, Theologus, in Academia Salmanticensi Scoti Cathedræ præfecti, scripsit Controuersias Theologicas, & Relectionem Theologicam De Regno, ac Dominio Christi. Quæ edita in Hispanijs, recusa sunt Coloniæ Agrippinę in Officina Birkmannica, ann. 1603. legat studiosus Epistolā ejus vberem dedicatoriam, qua librum inscribit Garsiæ Loaysiæ Philippi III. Hispaniarum Principis Magistro, & morum moderatori, & ab eleemosynis Philippi II. Regis.

ALPHONSVS de Torre Ecclesiæ Malacitanę Decanus, Institutionē Sacerdotū è Diuinis litteris, & veterū Patrum disciplina collegit, quæ prodijt Romæ impressa typis Aloysij Zannetti anno 1605. Ingol. verò ann. 1604. apud Andream Angermariū. Scripsit autē pium, atque eruditum librū de Diuinis officijs, quem manu ipsius scriptū seruat Alphonsus fratris eius filius, magno Ecclesiasticorum hominum bono edendum, nam etsi ferunt, morte præuentum anno 1604. non potuisse postremam eius partem absoluere, ingentē tamen lucem illi argumento affert. Habuit & plures sermones patria lingua, vt Decanus, ad Capitulum & Canonicos Ecclesię, & ad sacras Virgines moniales Carmelitanas, quas nominant discalciatas, qui vt omnes pietatem, prudētiam, ac doctrinam sperant, ita optandum est, vt emittantur in lucem.

ALPHONSVS Villegas — Adde — At ipse Alphonsus Villegas Scripsit quoque Sermones in Euangelia Dominicalia (vt vocant) totius ann. In ferias Quadragesimæ, & in Festa præcipua Hispaniæ. Quos & Quartam Partem *Floris sanctorum* inscripsit. Italicè autem hęc reddita sunt à Gratia Maria Gratio, Senensi, ac Venetijs excusa.

ALPHONSVS Viruesius — adde — Porrò hæ sunt Philippicæ disputationes viginti aduersus Lutherana dogmata, quæ Coloniæ prodierunt ann. 1542.

ALPHREDVS Magnus — vbi sunt hæc verba: *Melmisinas leges* — adde — alijs Molmutinas, Deinde in fine — adde — hic verò non videtur esse is, qui Anglicus, & cognomēto Philosophus scripsit De Vita cordis librum, De Musica, alium, in Boetium de Consolatione lib. 5. In Aristotelem De Vegetabilibus, librum. In Meteora eiusdem libros 4. De Educatione accipitrum, librum, De rerum naturis alium. Nam hunc vixisse scribunt ann. 1270. cum alter, vt diximus, floruerit ann. 901. sed cū etiam Anglico illi Philosopho ascribantur Commentarij in Boetium, vti & Alphredo Regi; Alium autem Alphredum Beuerlacensem Anglicum fuisse memorent, qui librum Historiarum, & alterum De naturis rerum scripserit, sed qui vixerit circa ann. 1587. fit, vt subdubitem, tres istos vnum, & eundem fuisse, mendum autem irrepsisse in numerum annorum, vnde ex eodem nomine tres Auctores fecerint. Sed iudicium esto eorum, qui hæc rectius, quàm nos perpendent.

Quin etiam Alphredum Malmesburiensis Cœnobii Abbatem scripsisse De Naturis rerum librum, ac de rebus Cœnobii sui alterum, qui quidem vixerit ann.990. Alphredum autem Osuuii Regis ex concubina filium,& Regem Nortumbrorum extitisse, qui obierit ann.705. quique scripserit Epistolarum libros ad Colmannum,& alios, ad Hildam Abbatissam,& ad Adamannum Coludium.

Althelmi Aenigmata — dele illa verba — *primus quod sciam* — & loco eorum pone, *etiam*, libri autem ipsius postea prodierunt in lucē, qui habentur in Tomo Quinto Antiquæ lectionis, Henrici Canisii, edito Ingolstadii ann.1604. hac inscriptione: *S. Althelmi Schireburnensis apud Occidētales Saxones Episcopi Libri duo Carmine descripti: Primus De laude Virginum: Alter De octo principalibus vitijs, nunc primum ex membranis m.s. celeberrimi Monasterij S. Galli, editi.* At vide quæ idem Canisius in Præloquio ad hos Libros scripsit, digna eius eruditione. Quin & huc faciunt, quæ de Adelmo scripsimus, qui idem est cum hoc Althelmo.

Amalarius — adde — Extat verò in To.6.Bibl.SS.PP.edit.2.

Ammonius Alexandrinus — adde — Extat in To.7.Bibl.SS.PP.edit.2.

Amoenus — adde — Extat autem in To.8.Bibl.SS.PP.Bignei,tum Enchiridion, tum eiusdem Amœni Acrostichis in Leontium Ecclesiæ suæ Burdigalensi redditum.

Amphilochius — adde — Quod vero diximus ab Amphilochio extare carmen ad Seleucum de libris Sacris, siue qui nam D. scripturæ sint legendi, habetur quoque in Tomo 8.Bibl.SS.PP.edit.2.

Anastasius Patriarcha Antiochenus — adde — Extat quoque in Tomo.1. Bibliothecæ SS.PP.edit.2.

Andreas Eudæmonianus, Cretensis Patria Canea, Theol. Soc. Iesu scripsit Librū, quē prænotauit. Castigatio corū, quæ aduersus Roberti Card. Bell. Cōtrouersias scripsit Lambertus Danæus Caluinista. Ingolstadii apud Andream Angermarium. ann.1605.

Andreas Hierosolymitanus — adde — Sed & Oratio eius de Cruce extat in Tomo secundo de Cruce, à Iacobo Gretzero nostro, euulgato.

Andreas Gallæus cum vberem materiarum, quæ in Ludouici Granatæ Concionibus continentur, Indicem concinnasset, eundem auctiorē, atque emendatiorem emisit secunda editione ex Officina Plantiniana Antuerpiæ, ann.1603.

Andreas Victorellus, Bassanensis, Sacerdos, atque Theologus, scripsit Annotationes, & Additiones ad Francisci Card. Toleti Librum de Consciētiæ casibus, siue de Sacerdotum Institutione. Quæ Coloniæ apud Io. Gymnicum prodierunt ann.1605. Quo & subiicit prælo Tractatum, quem de Angelis prænotauit, vir pius, & doctus.

Andreas Soto, Hispanus, Ord. S. Francisci Hispanicè Tractatum edidit, prænotatū, *Contemplatio Crucifixi, & consideratio Christi super Cruce, ac de doloribus, quos B. Virgo passa est ad pedes Crucis.* Porrò hic Tractatus verè pius, & vtilis Italicè redditus à Raphaele Fabrica Sacerdote Societatis Iesu excusus est Venetijs ann.1603. apud Barettium Barettium ad insigne Beatiss. Virginis.

Angelae de Fulgineo libellus spiritualis doctrinæ, ac multiplicium visionum, & cōsolationum diuinarum. Venetijs apud Io. de Sabio 1522.

Angelus Franciscus Tignosius, Ord. Seruorum, Theologus duodecim ab se Mediolani habitas lectiones edidit Italicè, quas inscripsit *Regium Diadema duodecim lapidum pretiosorum*, quo Canticum *Salue Regina* exposuit, dicatum Sereniss. Reginæ Cœli. Mediolani apud Augustinum Tradatum ann.1603.

Angelus Maria, Torsanus, Ariminēsis, Ord. Seru. scripsit in Prouerbia S. Scripturę.

Angelus Pientinus, Corsinianensis, Ord. Prædic. libris quinque Turcicum Alcoranum confutauit. Venetijs ann.1603. apud Soc. Venetam.

Angelus Sangrinus — adde — Quin etiam scripsit Vitam S. Potiti Martyris, saphico versu, lib.1. Vitam S. Vuilhelmi Politiani, Anachoritæ, eodem versu, lib. vno. Vitam Beati Ioannis Appuli, Bisontini monachi Casinensis, versu sapphico, lib.1. De Sanctis Patribus Cauensibus, carmen Heroicum.

De

De vita,& Obitu Pauli Pici Papienſis monachi Caſſinenſis Heroicum.
De nonnullis Cęnobii Montis Regalis rebus componendis, Dialogum, inter locutoribus B. Virgine Maria, & Rege Gulielmo.
Caroli V. Imp. laudes, Heroico verſu.
De dirimendo inter Turcas fędere ad Henricum II. Gallorum Regem lachrymabile Phaleucium. Quæ & alia plura aſſeruantur. m. ss. apud RR. PP. Theatinos Venetiis.

ANGLICANVM Concilium totius Anglicę regionis, præſide Lanfranco Dorobernenſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, totiuſque Britanniæ Inſulę primate, anno Domini 1075. Gregorij autem VII. Pont. Max. tertio. Vide ſub eundem annum Baronij Card. Annalium Tomum vndecimum.

ANGLICANVM Concilium Generale in cauſſa Vrbani Papę, quem Anſelmus, vt legitimum Pontificem receperat, Rex vero inhęſerat potius Guiberto ſchiſmatico & heretico. Vide Cęſ. Baronij Card. Annal. Tomum vndecimum ſub ann. 1095. Vrbani autem ſecundi Pont. Max. octauum.

ANNIBAL Roſſelius, Vide in verbo, Hannibal Roſſelius, & in verbo, Mercurius Triſmegiſtus.

ANNONIS Viri ſancti, & Archiepiſcopi Vita apud Surium To. 6. die 4. Decembris à Monacho Sigebergenſi prope Coloniam Agrippinam conſcripta.

ANONYMI cuiuſdam Monachi, De caſibus continuatio extat m. s. in Bibl. Monaſterij S. Galli in Heluetia.

ANONYMVS de S. Alberto in Tomo 5. antiquę lect. Henrici Caniſij.

ANSELMVS Lucenſis. Vide in verbo, Anſelmus Mantuanus.

ANTIOCHI Monachi quondam in Lauræ Cœnobio — adde ad finem. — Quin & Auctor hic Antiochus Lauræ Gręcus, iunctus erat cum Prato Spirituali m. s. Gręce, & qui dē Conſtantinopoli allato, quod poſtea ad Baroniū Card: miſſum eſt. Ex quo Antiocho Nicolauus Serarius exſcripſit fragmentum, quod in SS. PP. Bibliotheca Pariſienſi deeſt, idque ad Frontonem Ducæum noſtrum miſit.

ANTONIVS Auguſtinus, Hiſpanus, Epiſcopus Ilerdenſis, & Vir eruditione, ſapientia, optimis moribus inſignis edidit, in quibus elaborauerat ſedulo, Iuris Pontificij Epitomes primum Tomum: Deque emendatione Gratiani, hoc in quarta parte folij, illud in folio excuſa Tarracone ann. 1587. Bibliothecā, ibidem in quarto. Dialogum De Numiſmatibus quarto, ibidem. Conſtitutionū Codicis Iuſtiniani Collectionem. Ilerdæ ann. 1567. in octaua parte folij.

ANTONIVS Carafa — adde — Quę excuſa ſunt Patauij ann. 1565.

ANTONIVS Gallonius — adde ad finem — Quinetiam ſcripſit Apologeticum librū pro aſſertis in Annalibus Eccleſiæ Card. Baronii De monachatu S. Gregorii Papæ aduerſus Cōſtantinum Bellotum monachum Caſſinatem. Cui acceſſit Reſponſio de iiſdem ad alium eiuſdem Ordinis monachum. Romę ex Typographia Vaticana ann. 1604. Porro Gallonius probat in primis, S. Gregorium Papam ante quingenteſimum octogeſimum primum annum monaſticam Vitam non eſſe profeſſum. Deinde S. Gregorium non fuiſſe monachum Benedictinum, ſed alterius Ordinis.

ANTONIVS Gueuara, non ille — adde ad finem — ac deinceps Auguſtæ Vindelicorum apud Eliam Vuillerum ann. 1603.

ANTONIVS alter, & ipſe cognomento Gueuara — adde — ſanè & prodiit eiuſdem Antonii Gueuarę Hiſpanice ſcriptus Libellus, & prænotatus Deſpertador de Cortiſanos, ideſt: ***Expergefactor, ſiue Excitator Aulicorū.*** Antuerpiæ ex Officina Pantiniana ann. 1605.

ANTONIVS Hieronymus de Mayer ab ſe conſcriptam Carmine Iambico Cœnam Dominicam emiſit Louanii ann. 1603.

ANTONIVS Ioānis Aquiuani tractatus de ſchiſmate hiſtoricus. Duaci apud Mart. Nutium ann. 1603.

ANTONIVS Paganus — adde ad finem — Sponſalia item Animę cum Chriſto. Italicè. Venetiis apud Franciſcum Ziletum, ann. 1585.

ANTO-

Antonivs Ricius, siue Ritius — adde ad finem — Porro Antonius hic è Nouellaria Oppido inter Rhegium Lepidi & Mantuam Carmelita Theologus De modo se bene præparandi ad mortem, & contra humanum sensum, & de consolatione sui etiam in eodem, ad Octauium Farnesium Parmæ, atque Placentiæ Ducem. Ferrariæ ann. 1565. apud Valentem Panizzam Ducalem Typographum Italicè emisit. Liber est perutilis, & vberrimus in quo de varijs argumentis Opuscula.

Apophthegmata — adde ad finem — Quin & edita sunt hac inscriptione Apophthegmata Sacra insigniora ex Sacra Scriptura & Patrum scriptis collecta. Apud Soc. Venetam, in fol. ann. 1603.

Aqvilini Viri sancti Galli, & Episcopi Ebroicensis Vita, scripta ad Audoenũ Episcopum. extat in Surij Tomo 5. ad diem 19. Octobris.

Aragonense Concilium septimo Kal. Iunij ann. 1062. Alexandri autem secundi Pont. Max. 2. celebratum est apud S. Ioannem Rupensem, sub Ramiro Rege, multis conuocatis Episcopis. Extat id tantum, vt Aragonij Episcopi sumerentur ex Monasterio S. Ioannis, quod antea per Regem Sancium fuerat institutum. Vide Hieronymi Blacæ Commentaria rerum Aragonensium, quæ incipiunt: *Residente glorioso Principe Ramiro.*

Archangelvs Rubeus — adde — Nam ann. 1603. apud Societatem Venetam subiectus erat prælo apud Societatem Venetam.

Arnobivs (vt D. inquit Hieronymus) — adde ad finem — Porrò quod pertinet ad libros sex Arnobij aduersus Gentes, is prodiit cũ Notis Godiscalci Stiuechij Heusdani Antuerpiæ apud Trognæsium, & Coloniæ apud Bernardũ Gualterum ann. 1604. Parisiis autem editio aucta cum Desiderij Heraldi Animaduersionibus, 1605.

Arnoldvs Vuion — vbi sunt hæc verba in linea septima: *Accuratè comprobat,* sic scribe, & adde — accuratè probare connixus est, quamquam alii secus omnino sentiant. Vide autem Apologeticum Antonii Gallonii ad monachum Cassinatem, vbi de Arnoldi Ligno Vitæ, deque familia D. Benedicti suam & Card. Baronii sententiam promit.

Athanasivs Alexandrinus — adde ad finem — Atqui cum indicauerimus Græcè m.s. huius Patris Codices, qui in aliis quibusdam Bibliothecis asseruantur (hoc enim ad calcem vniuersi huius Sacri Apparatus præstitimus) tum eiusdem Opera, quotcumq; eatenus inueniri potuere, prodierunt ann. 1600. ex Officina Commeliniana Græcè quidem cusa ex integriore Basileensis Bibliothecæ Codice, quem Catholici ante Luteranam & Caluinianam hæresim in ea Ciuitate reliquerant. Sed & addita Interpretatio, seu Versio Petri Nannii Alcmariani (de quo paullo antea locuti sumus) & aliorum, vbi illa desiderabatur: vt sanè hæc editio ceteris sit auctior, quàm quæ antea alibi in lucem sunt datæ.

Catalogus autem Editionis istius librorum, qui in priore Tomo continentur, est sequens. Nimirum alio ordine, quàm qui à Parisiensibus est editus.

Oratio contra gentes.
Oratio de incarnatione Verbi.
Disputatio contra Arium in Concilio Nicęno.
Contra Arianos Orationes quinque.
- Prima.
- Secunda.
- Tertia.
- Quarta.
- Quinta.

In illud dictum, omnia tradita sunt mihi à Patre.
Epistola ad Adelphium Fratrem.
Epistola ad Maximum Philosophum.
Oratio contra eos qui dicunt Filium Creaturam esse.
Epistola ad Serapionem contra eos, qui dicunt Spiritum sanctum esse creaturam.
Testimonia in Sacra Scriptura de naturali communione similis essentiæ inter Patrem Filium, & Spiritum sanctum.
Expositio fidei.
Liberij Rom. ad Athanasium Epist.
Athanasii responsum.
Epistola de fide ad Iouinianum.
Narratio de Concilio Nicęno.
Epistola de Sententia Diony. Alexandrini.
Epistola Catholica.

Resu-

*In poſteriore autem Tomo continentur. Quorum quæ nunc primum edita, ſtellula * hac ſunt ſignata.*

Hactenus Græcolatina: ſequuntur quæ Græcè haberi non potuerunt.

Hactenus Athanasij Opera. His accesserunt.

* D. Gregorij Nazianzeni oratio in Sanctum Athanasium Græcolatina.
*Vita D.Athanasij Græcolat.incerto Auct.
Vita eiusdem ex Simeone Metaphraste.
Vita eiusdem ex Historia Sanctorum Aloysij Lipomanni Veronensis Episcopi.

Avdoeni Rothomagensis Episcopi De vita Sancti Remigij, liber vnus. Extat manuscripta in Bibliotheca Monasterij S.Galli in Heluetia.

Avenionense Concilium, anno Dom.1080.octauo autem Gregorij VII. Pont. Max. in quo S.Hugo Episcopus Gratianopolitanus creatus est. Vide To.11. Annalium Baronij Card. sub eundem annum.

Avgvstana Synodus, cum antea nunquam data fuisset in lucem, denique opera Henrici Canisij ex m. s. Codice insignis Monasterij Vueingartensis, quinto Tomo antiquæ lectionis propè eius finem adiuncta est. Qui Tomus Ingolstadij prodijt ann.1604. ipsa autem Synodus habita est ann.952. de Disciplina Ecclesiastica statuenda.

Avgvstinvs Eugubinus. Vide in verbo, Augustinus Steuchus — & adde — sed & haud incommodum fuerit legere, quid de ipso sentiat Ioannes Bapt. Crispus De Philosophis cautè legendis.

Avgvstinvs Valerius — adde ad finem — Qui tandem, postquam hæc, quæ indicauimus, in prima Apparatus nostri editione, Indicem suorum omnium Opusculorum nobis rogantibus tradidit. Is verò est sequens.

Index Opusculorum Augustini Valerij Cardin. Veronæ.

Oratio in Funere Lazari Bonamici, eius Præceptoris.
Oratio in Funere Petri Landi Ducis Venetiarum.
Oratio in Funere Marci Antonij Triuisani Ducis Venetiarum.
Oratio in Funere Francisci Donati Ducis Venetiarum.
Has Orationes conscripsit exercendi ingenij, & acuendi styli causa Patauij anno ætatis octodecimo.
Epistola Consolatoria ad M. Antonium Genuam in obitu eius filij, anno ætatis 20.
Libellus inscriptus Petrus Franciscus Contarenus Patriarcha, anno ætatis 25.
Somnium ad Marinum Grimanum ad imitationem Somnij Ciceronis, anno ætatis vigesimoquinto.
Itinerarium post reditum Romam, vbi fuerat cum Auunculo Legato à Republica misso ad obedientiam præstandam Paulo Quarto Summo Pontifici.
Libellus ad Leonardum Donatum inscriptus: ***Qua ratione in Aristotele esset versandum.***
Libellus contra barbariem.
Panegyricus Reipublicæ Venetæ ad Aloysium Contarenum, anno ætatis vigesimoquinto Senator Venetus.
Libellus inscriptus De studijs in quibus Venetus adolescens potissimum deberet versari ad Aloysium Contarenum.
Libellus de moribus, qui in Veneto laudantur, ad Bernardum Zane.
Libellus de scribendis Epistolis ad Gasparum Contarenum.
Libellus hortatorius ad Iustinianum Contarenum.
Opusculum de Ratione studiorum ad Laurentium Priolum.
Libellus de Tempore. Libellus de Loco.
Meditatiunculæ quædam anno ætatis vigesimooctauo.
Præfationes nonnullæ habitæ in Gymnasio Veneto cum delectus fuit à Senatu ad Philosophiam nobilibus adolescentibus explicandam.
De Recta philosophandi ratione libri duo.
De conficiendis Commentarijs ad Aloysium Contarenum.
25 De ambitione Dialogus ad Ioannem Grittum.

Episto-

26 Epiſtola in laudem libri Hieronymi Oſorij de Iuſtitia. edita.

Libellus quo probat refelli poſſe argumenta quibus Ariſtoteles probat Mundum eſſe æternum.

Libellus de amicorum immortalitate.

Libellus Hortatorius ad Nicolaum Barbadicum, vt more maiorum Venetijs cauſas ageret.

Libellus ad eumdem de Conſolatione in fratris morte.

Opuſculum ad Iulium Guidam, in quo Iuris Ciuilis, & Canonici ſtudium Philoſophiæ ſtudijs præfert.

De Conſolatione in quocunque caſu. Opus non abſolutum.

Dialogus de fugiendis honoribus ad Bernardum Naugerium Auunculum.

Conuiuium noctium Vaticanarum. Romæ.

De vtilitate, quæ ab illis, qui Romæ viuunt percipi poteſt, ad Carolum Cardinalem Borromæum.

Epiſtola Conſolatoria ad eundem in obitu eius fratris.

Tranſlatio in Latinum libelli Sancti Baſilij de Virginitate, non abſolutum, ann. 1562.

39 De Conſolatione Eccleſiæ.

Sermones quàmplurimi Italico Sermone habiti Veronæ in Congregationibus, in Synodis, in viſitationibus, ad Moniales, &c.

Sermones ad populum ex ſuggeſtu in Eccleſia Cathedrali.

De Diſciplina Acolythorum, libri duo. editi.

Opuſculum de Legatione ad Aloyſium Contarenum.

Libellus ad Nicolaum Thomiſſum Polonum, quatenus cum Hæreticis eſſet verſandum.

Vita Cardinalis Naugerij Auunculi ad Ioannem Aloyſium eius Fratrem.

De Rhetorica Eccleſiaſtica, libri tres. editi.

Prælectiones tres ad Rhetoricam. editæ.

Libellus de nefario auſu in Cardinalem Borromæum.

49 Epiſcopus ad Cardinalem Borromeum. editus.

50 Homiliæ pluſquam centum in Euangelia ſecundum ritum Ambroſianum.

Libellus de amiſſa Nicoſia ad Philippum Mocenicum Archiepiſcopum.

Cardinalis ad Cardinalem Carraffam.

Libellus in quo complexus eſt omnia, quæ acciderunt Veronæ tempore peſtilentiæ editus ann. 1575.

Liber de ſtatu earum, quæ Virginitatem cuſtodiunt, ad Donatam ſororem delle Diſmeſſe.

Ad Dominam Lauram delle Maritate. } Libri Italica lingua.
Ad Dominam Andrianam delle Vedoue. }

Liber de ſtatu Monialium ad Moniales Veronenſes Italica lingua.

Liber de conſcribenda Hiſtoria ad Aloyſium Contarenum equitem Italica lingua.

60 Libellus ad Nicolaum Barbadicum, qua ratione Bayli munus pro Republica Veneta Byzantij obeundum ſibi eſſet.

Libellus inſcriptus Memoriale, ad Aloyſium Contarenum equitem, Italica lingua.

Libellus ad Iacobum Surianum Congregationis Theatinorum, in quo oſtendit rationibus quàmplurimis Religioſorum vitam Senatoriæ vitæ præferendam eſſe. Italica lingua.

Epiſtolæ nonnullæ hortatoriæ ad Iacobum Foſcarenum, totius Dalmatiæ Præfectum, Italica lingua.

Epiſtolæ aliæ, vel potius libelli ad eumdem Præfectum Inſulæ Cretæ.

Liber inſcriptus, cur Conſtitutiones non ediderit. editus.

Epiſtolæ paſtorales Italica lingua initio viſitationum Dalmatiæ, Iſtriæ, Venetiarum, Patauij, & Vincentiæ.

b 2 Conſtitu-

Constitutiones ad vsum Prouincię Dalmatię.
Aliæ ad vsum Istrię. } editæ.
Liber Paręneticus Constitutionum Venetarum.

70 Opus magnum in nouemdecim libros distinctum seu Historia de rebus gestis Venetorum, dę adulterinæ Prudentiæ regulis vitandis, siue de Politica prudentia cum Christiana pietate coniungenda ex veterum potissimum historijs ad fratris, & sororis filios.

71 Homiliæ quadraginta, & quattuor amplius, in Passione Domini.

Libellus de Episcopis Veronensibus.

Concio de onere Cardinalatus habita ad Veronēsem populum in Ecclesia Cathedrali die Sanctorum Innocentium, quo biretum rubrum insigne Card. ei allatum est.

Litteræ quamplurimæ ad Cardinales, Episcopos, Principes, Venetos Senatores, & alios quamplurimos.

Homiliæ in Passione Domini auctę.

Vita Cardinalis Sanctæ Praxedis. edita.

De occupationibus Diacono Cardinali dignis, ad Federicum Card. Borromæum.

De consolatione Ecclesiæ ad Ascanium Cardin. Columnam, libri sex.

Opusculum ad Federicum Card. Borromęum, quatenus fugiendi sint honores.

80 De vtilitate capienda ex corporali ęgritudine ad Card. Sfortiam.

Opusculum de cautione adhibenda in edendis libris ad Syluium Antonianum postea Cardinalem.

Opusculum de inuestigandis remedijs tentationum Pastoralium ad Nicolaum Sfondratum Card. Cremonæ, qui postea fuit Pont. Max. Greg. XIIII.

Somnium in Conclaui quando creatus fuit Vrbanus VII. Pont. Max.

De vtilitate capienda ex Conclaui.

Somnium de Carolo Cardin. Sanctæ Praxedis.

Libellus Italica lingua ad Albertum Episcopum Famagustanum, & Coadiutorem Veronæ, qui inscribitur, Instruttione.

Somnium in ędibus Sanctæ Praxedis ad Federicum Card. Borromæum.

De benedictione Agnorum Dei ad Gregorium XIIII. Pont. Max.

Libellus Consolatorius ad eundem Gregorium XIIII. Pont. Max.

90 De postremo Sermone Gregorij XIIII. Pont. Max. ad Cardinales habito.

Dialogus de lætitia Christiana.

Soliloquium in Conclaui, in quo creatus fuit Clemens VIII. Pont. Max.

Commentarius Visitationis Clem. VIII. Pontificis Maximi.

94 An aliquid addi posse videatur libro de Sacri Consistorij consultationibus à Cardinale Palęoto conscripto.

95 De senectute recreanda ad eundem Cardin. Palęotum.

Quòd oporteat semper orare pręsertim pro Romano Pont. Christi Vicario.

De senectute Mundi.

De vtilitate ex dono lachrymarum.

De comparanda, & tuenda boni Principis existimatione ad Ducem Vrbinatem.

De occultis Dei beneficijs.

Qua ratione monendi sint detrahentes Reip. Venetæ.

De cautionibus adhibendis his temporibus à Clericis in disputando.

Cauendum esse, ne quispiam sibi ipsi nimium credat ad Federicum Cardinalem Borromęum.

De cauta imitatione Sanctorum Episcoporum ad eundem.

Libellus Consolatorius ad eundem de obitu matris.

De memorabili die decimoseptimo Septemb. ann. 1595. ad eundem.

De Paterna Charitate Clementis Octaui Summi Pontificis erga amplissimum Galliæ Regnum.

Historia anni Iubilei 1600.

Apologia ad Veronenses.

Homiliæ centum ad vſum Parochorum Mediolanenſium, ſed duodecim tantum repertę.

Homilia in feſto S. Martini. Homilia in feſto S. Andreæ.
Homilia in feſto S. Antonini. Homilia in feſto S. Ceciliæ.
Homilia in feſto S. Romani. Homilia in Baptiſmo S. Ambroſij.
Homilia in feſto S. Clementis. Homilia in feſto S. Nicolai.
Homilia in nocte Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Homilia in Aurora Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Homilia in Dominica quarta poſt Epiphaniam.

122. Homilia in Dominica quinta poſt Epiphaniam.

123. De eximia Clem. viij. humanitate, & indicijs plurimis paterni amoris erga Rempublicam Venetam, ad Bernardum Valerium.

Quod cum animi tranquillitate in vocatione in qua vocatus eſt, manendum eſt, ad Auguſtinum Valerium fratris filium.

De reuerentia, & obedientia erga Romanum Pont. Chriſti Vicarium.

Dialogi decemnouem dierum Canicularium habiti in Aula magna S. Marci, Romæ.

Avrelianense Concilium anno 1017. ſexto autem Benedicti Papę Octaui, quo in Concilio Epiſcoporum induſtria, & Roberti Regis Francorum vigilantia, extincta eſt hæreſis Manichæa, quam Heribertus & Liſoius duo Hæreſiarchæ, genere, ac ſcientia valentiores, in Clero ſuſcitauerant, qui denique cum alijs vndecim combuſti ſunt ibidem. Vide Glabrum libro 3. cap. octauo, & Baronij Cardin. Tomum vndecimum ſub eundem annum.

Avrelivs Prudentius—adde ad finem—Ceterum cum pleraque Prudentij extent in Tomo octauo Bibl. SS. PP. edit. 2. cumque antea Commentarij ad quędam ipſius Opera emiſſa fuiſſent Antuerpiæ, ab Ant. Nebriſſenſi conſcripta, audiuimus Vberti Giſanij haud contemnendas Notas, & Indicem ad Prudentium manuſcriptas apud eius Filium Pragæ aſſeruari, cum eius Parens ineunte Auguſto ann. 1604. catholicè (contra quàm alij ſuſpicati fuerant) obierit, & quidem Sacramentis omnibus pręmunitus.

Appendix ad literam B.

Bacherivs. Vide in verbo, clangor Tubæ pœnitentiæ.

Bambergensis Synodus habita ann. 1011. Domini, tertio autem Sergij Quarti Papæ, in qua ſedatæ ſunt controuerſiæ inter Epiſcopos. Vide Ditmarum lib. 6. pag. 74. & Baron. Card. ſub eundem annum 1011.

Barcinonense Concilium—adde—Garſias autem Loaiſa in collectione Conciliorum Hiſpanicorum inquit, Barcinonenſe primum eſt in Codice Hiſpalenſi tantum. Adieci Eram 578. De Concilio autem alio Barcinonenſi ait, fuiſſe id coactum ferè Era 578. Interfuere octo Epiſcopi. Sanciti autem Canones decem. cum & aliud anno 14. Regis Reccaredi, Era 637. fuerit ibidem celebratum.

Barense Concilium Bari in Apulia ab ipſo Vrbano II. ſui Pontificatus anno decimo, anno autem Domini 1097. celebratum eſt, vt Græcos componeret, ne Hieroſolymitanam expeditionem impedirent.

Barlaami Epiſcopi Gyracenſis Epiſtolæ aliquot ad amicos in Græcia, de Proceſſione Sancti Spiritus ex Patre & Filio, contra Græcos. Eiuſdem Ethica ſecundum Stoicorum placita. Extant manuſcripta in Bibliotheca celebris Monaſterij Sancti Galli in Heluetia.

Bartholomaevs Arnigius, ſcripſit Italicè librum prænotatum *Decem Vigiliæ De emendatis moribus humanæ vitæ.* quibus non ſolum agitur, quibus viuitur coram hominibus, & Deo; verum etiam accerrimè ea vitia arguuntur, per quæ homines deflectunt à recto itinere veræ Gloriæ, & gratia ciuilis corrumpitur. Brixiæ apud Franciſcum & Petrum Mariam fratres Marchettos anno 1577. Taruiſij apud Societatem Venetam, anno 1603.

BARTHOLOMAEVS à Medina, siue Metimnensis—adde—& ibidem ann. 1602. apud Soc. Venetam editio tertia Expositionis in primam secundæ D. Tho. prodijt.

BARRTHOLOMAEVS Metuna—adde—prodijt autem Venetijs ann. 1588. apud Petrum Fachinettum.

BARTHOLOMAEVS alter Pisanus, dictus *de Pisis*, Ord. Minorum Conuentualium scripsit librum, quem prænotauit, ***Conformitatum vitæ B. ac Seraphici P. Francisci ad vitam Iesu Christi Domini nostri***. Qui cum olim prodijsset in lucem, deinde recognitus, emendatus, atque auctior fuit recusus opera Ieremiæ Bucchij Vtinensis eiusdem Ord. ann. 1590. Bononiæ apud Alexandrum Benatium, cui Operi addita est perbreuis historia clarorum eiusdem Ord. Virorum. Viuebat autem Bartholomæus Pisanus ann. 1399. & quod excurrit. Nam eodem anno 2. die Augusti, in Capitulo generali Assisijs celebrato ab Henrico Generali Ministro, ceterisq; Ministris, & Diffinitoribus approbationem, & facultatem obtinuit hoc Opus euulgandi.

Præcipuarum autem materiarum, quas prosecutus est in Opere suo Bartholomæus Pisanus, quæ quidem Concionatoribus vberem dicendi præbent occasionem, sequentia ex illo capita hic tibi quàm breuissimè indicantur.

De singulis actibus vitæ Christi.
De singulis actibus vitæ B. F.
De decem figuris competentibus B. F.
De incarnatione Verbi.
De Epiphania Domini.
De virtute patientiæ.
De insidijs vitæ Christi factis.
Discursus de Amatoribus huius seculi, vbi sunt.
De Diaboli tentatione.
De electione duodecim Apostolorum.
De laudibus Apostolorum.
De legibus Christicolis in Euāgelio datis.
De rebus, & malis, quæ in hoc mundo reperiuntur.
Discursus notabilis super his, quæ Christus docebat.
De locutione Christi.
De miraculis Christi.
De amore Christi ad genus humanum.
De Christi Transfiguratione.
De diuitijs, & earum affectibus.
De paupertate, & eius affectu.
De gradibus humilitatis.
De lumine gloriæ.
De scientia Christi.
De his, quæ Christus prophetauit.
De nomine Iesu.
De Nuptijs.
De Oratione.
De Misericordia, & pietate.
De Commendatione, & laudibus multorum.
De Sacramentis veteris, ac nouæ legis.
De Misterio Crucis.
De Christi morte.
De Limbo.
De Christi sepultura.
De Christi Resurrectione.
De Christi Ascensione.

BARTHOLOMAEVS Ricius—adde—is autem Tractatus deinceps Latinè redditus, emissus est Coloniæ Agrippinæ ann. 1602. apud Conradum Burgenium.

BARTHOLOMAEVS Sibylla—adde—cum etiam idem Opus prodijsset Lugduni ann. 1521. apud Iacobum Myt. Martinus autem noster Delrius, eum aduersus imagines Magorum fictitias citat, lib. 1. c. 3. q. 1. Disquisitionum Magicarum, quem & laudat.

BASILEENSE Concilium—adde—Porrò Basileensi Concilio facem accenderūt publicata ab Henrico Canisio in tertio Tomo Antiquæ lectionis Io. Ragusini Oratio, in qua per octo dies eodem in Concilio respondit ad Articulum primum Boemorum De cōmunione sub vtraque specie propositum à Io. Rochyzana Hussita: Aegidij quoque Carlerij Decani Cameracensis, Oratio, qua in eodem Cōcilio respondit per quatuor dies ad art. 2. Boemorum De corrigendis peccatis publicis, quos proposuit Nicolaus Tabotita. Et disputatio Capituli Ecclesiæ Pragensis cum Rockyzana, & Hussiticis controuersijs habita per dies quinque ann. 1465. coram Gytzicone Rege Bohemiæ. In quarto autem Tomo promisit Henr. Canisius se foras daturum Orationem Ioannis Palomar, quod & præstitit. Quæ omnia si perlegantur, intelliget quilibet, cui cor sapiat, quàm firmis fundamentis caussa Catholicæ fidei etiam ibidem fuit defensa.

BA-

BASILII Imp. Constantinopolitani Exhortationum capita sexaginta ad Leonem filium cognomento Philosophum. To.4. Bibl. SS.PP.edit.2. Nos eadem è Græco Italicè reddita, libro nostro, qui *Miles Christianus* inscriptus est adiecimus. Qui & Venetijs ann. 1604. apud Dominicum Imbertum recusus est.

BASILIVS Magnus, siue Cæsariensis Episcopus— adde ad finem — Cum autem post eam Nutij editionem, alia eiusdem D.Basilij Opera in lucem sint data, eadem huc meritò adijcimus, quæ sunt: Sanctorum Basilij, & Gregorij Theologi, Dialogus De inuisibili Dei essentia. Tomo 4. Bibl.SS. PP. Anaphora ex vetustissimo Codice, Syriaca lingua & charactere, scripto, traducta per Andream Masium. Eiusdem precatio qua solebat factis sacris, vti apud Deum, translatus ex Syriaco, per eundem Andream Masium Tomo 6. Bibl. SS. PP. edit.2. & S.Basilij Liturgia de qua in liminari Epistola Victorius Scialach Maronita, scribit ad Marcum Velserum, cui tres à se conuersas, ex Arabico Liturgias dicauit. Sed & vide in hoc Apparatu, in verbo, Liturgica, siue Liturgiæ, & in verbo, Victorius Scialach. Quin & Henricus Canisius Tomo 5. antiquæ Lectionis inseruit, Rationes Syllogisticas Basilij Magni, atque huius & Gregorij Nazianzeni Expositio nem fidei. At postremò, hoc est anno 1603. Michael Sonnius Parisijs Basilium Magnum, sic recudit, vt superiori Catalogo adiecerit,

Hexaemeron D.Basilij ab Eustathio translatum, nunc primum in lucem editum ex Bibliotheca Nicolai Fabri. Quam quidem versionem in gratiam Sincleticæ Germanæ Diaconissæ Latinam fecit Eustathius, cuius meminerunt Cassiodorus libro de Institutione Diuinarum Scripturarum, Iunilius Episcopus Africanus, siue potius Beda (nam Iunilius Afer Eustathio antiquior est) in præfatione Commentarij in Genesim. Sigebertus, c.21. libri de Illustribus Scriptoribus.

Epistolæ duæ S.Basilij ad Presbyteros Tarsenses, & ad eos, qui sunt Tarsi, Flaminio Nobilio interprete. Sunt autem (ait idem Flaminius) à sanctissimo illo Patre ad duos quasi hominum conuentus scriptę, nonnihil in caussis Ecclesiasticis dissidentes, quos ita inter se conciliare studet, vt in præcipuis tamen dogmatibus, idest in ijs, quæ ab Ecclesia sunt definita, aut ex Sacra Scriptura manifesto deducantur concordes esse velit. Itaque optimam hæ Epistolæ dissensionum sedandarum rationem docent.

Additus est Tractatus S.Basilii De consolatione in aduersis, siue Epistola consolatoria vberrima, incerto, sed perantiquo Interprete.

Anaphora, siue Missa S. Basilij ex lingua Syriaca in Latinā cōuersa ab Andrea Masio, qui & caussas affert cur ista sit compendiosior, quàm ea, qua prolixiore Græci ex Basilio vtuntur, & ostendit in vniuersa Syria hodieque Anaphoram hanc, siue Liturgiā ad vsum adhiberi. In Opera S.Basilii Notę Frontonis Ducęi Societatis nostrę Theologi. Reliqua verò D.Basilii, quæ Græcè m.s. extant, cum in variis Bibliothecis asseruentur, è Catalogis, quos Apparatui nostro adtexuimus, cognosci poterunt.

BEDA Venerabilis — adde ad finem — Porrò Monachus Continuator Bedæ, Anglus, anno Domini circiter 1070. scripsit ad historiam Bedę de gestis Anglorum, vsque ad Gulielmum conquęstorem libros tres, impressos Lugduni apud Renatum Potelerium ann. 1587. cum aliis Britannicarum rerum Scriptoribus. Vita autem S.Cutberti carmine conscripta à Beda, cum in celebri S.Galli apud Heluetias Bibliotheca eam reperisset Iacobus Gretserus noster, inseruit suis Lectionis Antiquæ Tomis Henricus Canisius.

BELISARII Poetę, de Sedulio, Acrostichis. To.8. Bibl.SS.PP.edit.2.

BELLOVACENSE Concilium decima octaua die Mensis Nouembris, ann. 1034. in Gallia celebratum pacis statuendæ caussa, fuit Prouinciale, de quo post Glabrum vide vndecimum Tomum Annal. Card. Baronij sub eundem annum.

S.BENEDICTVS — adde ad finem — Quod autem diximus eum ex nobilissimo genere ortum fuisse, id non eò diximus, quòd ei tantam nobilitatem, quemadmodum Arnoldus fecit, tribuamus, sed vt cum S.Gregorio Magno sentiamus, qui libro Dialogorum octauo, in initio ait ex liberiore familia Nursiæ exortum, hoc est, (vt Antonius Gallonius in Apologetico cordatè loquitur) valde ingenuo, & procul à seruili: tot ceterum eadem

S.Be-

S.Benedicti Regula cum Declarationibus, & Constitutionibus Congregationis Montis Cassini auctior prodiit Parisiis, ann.1604.

BENEDICTVS Pererius — adde — Sed & postea datæ sunt in lucem Disputationes eiusdem in Epistolam ad Romanos. Ingolstadii, ann.1604.

BENEVENTANVM Concilium, ann.1087. Victoris autem tertii anno secundo, in quo iterum damnatus fuit Guibertus hæresiarcha, & actum est de recentibus schismaticis vitandis. Vide Canones huius Concilii in vndecimo Tomo Annalium, sub eundem annum.

BENEVENTANVM Concilium Generale ann.1091. quarto autem Vrbani Pont. Max. qui sententiam anathematis super Guibertum hæresiarcham, & omnes eius complices Synodali iudicio confirmauit. Vide Annalium Card. Baronii vndecimum Tomum. Sub eundem annum.

BENNO — adde — Itaque Benno mendax, improbus, nundinator pudēdarum mercium, nebulo, appellatus merito à Baronio Card. in 11. To. Annal. sub annum 1048. siquidem in sigillatione Gregorii VII. Pont. Max. in quem venenatas sagittas intendit, sanctissimum item virum Laurentium Archiepiscopum Amalphitanum, quem eiusdem Gregorii dicit fuisse Magistrum, insignem magum extitisse declamat.

D.BERENGOSII, ad S.Maximum extra muros Treuirorum Abbatis, de laude, & inuentione S.Crucis, libri tres. Eiusdem Libellus insignis de mysterio ligni Dominici, & de luce visibili & inuisibili, per quam antiqui Patres meruerūt illustrari. Eiusdem, in illud ex Psalmo 58. *Deus repulisti nos, & destruxisti nos*. Sermo in Natali martyrum legendus. Eiusdem de eodē Psalmo. Sermo de Martyribus. Eiusdem, in illud ex Leuitici, c.6. *In sartagine oleo conspersa frigetur, offeret eam calidam in odorem suauissimum Domino Sacerdos, qui iure fratri successerit*. & super illud: *Ignis in Altari semper ardebit, quem nutriet Sacerdos*. Sermo de vno Confessore, atque Pontifice. Eiusdem sermo in dedicationem Ecclesiæ, deque Reliquiarum veneratione. To.2.Bibl.SS.PP.Bignæi. edit.2.

BERNARDINVS Grillus Aquilæ Ciuitatis in Brutijs Annales scripsit. Qui Romæ fuerunt excusi ann.1576.

BERNARDVS Abbas Monasterij S.Honorati, cum scripsisse Epistolam ad Simplicium Abbatem Monasterij Cassinensis feratur ab aliquibus, eam fuisse commentitiam, & ab aliquo recētiore auctore fuisse confictam sat validis rationibus probat Ant. Gallonius in suo Apologetico ad Constantinum Bellotum monachum Cassinatem.

S.BERNARDVS natione Burgundus — adde ad finem — Exierunt autem rursus, S.Bernardi, de Consideratione ad Eugenium Papam libri quinque, argumentis, & scholijs illustrati à D. Gerardo Vossio, Belga. Accessit Opusculum, quod dicitur, ad quid venisti? apud eundem 1605.

BERNARDVS Zane, Venetus, Theologus, scripsit De Eucharistia, & Passione Domini: Plures item Orationes, quas habuit coram Alexandro VI. Pont.Max. & consessu Cardinalium.

BERTOLDVS scriptor. Vide in verbo, Tolosanum Concilium Generale.

D.BERNARDI Episcopi Eduensis contra Petrum de Cugnerijs pro Ecclesię Gallicanæ libertate, libellus. Eiusdem de origine, & vsu Iurisdictionum, siue de spirituali, & temporali potestate, Tractatus. To.4.Bibl.SS.PP.edit.2.

S.BERTVLFI Confessoris Vitam scripsit Monachus Blandinij Monasterij S.Petri Gandaui, Congregationis Cluniacensis, anno Domini circiter 1073. iussu Folchardi Abbatis. Ea verò extat m.s. in eodem monasterio.

BESSARION — adde ad finem — Vide autem scripta eiusdem Bessarionis in Appendice Catalogorum Codicum Græcorum m.s. quæ est in fine vniuersi huius Apparatus Sacri, cum & in Collegio Græcorum Romæ extet Bessarionis ad Alexium Lascarim De Processione Spiritus Sancti, libellus; & Refutatio Epistolæ Marci Ephesij missæ ad Orientales Græcè m. s.

BITVRICENSE Concilium die tertia Mensis Nouembris, ann.1034. in Gallia celebratum,

bratum, Pacis caussa, fuit Prouinciale, de quo Vide post Glabrũ, Annales Baron. Card. sub eundem annum, Tomo 11. Res autem gestæ Bituricensis Synodi relatæ sunt in Lemouicensi Synodo, cuius Acta recenset ordine idem Baronius Card.

BONAVENTVRA Vulcanius, qui nescio quomodo in Appendicẽ primi Tomi Apparatus nostri, irrepsit, prorsus inde expungendus est, qui quidem nec de Cyrillo quidquam edidit, nec præstabit vmquam promissa, nisi à Caluinismo in quo mersus est, emergat, & ad Catholicæ fidei lumen seriò accedat.

BONIFACIVS Anglus — adde ad finem — Porrò S. Bonifacij Archiepiscopi Moguntini Epistolare, seu Volumen Epistolarum, in quo 76. vel 77. Epistolæ continentur, partim S. Bonifacij ad varios, partim variorum ad S. Bonifacium. Extat m.s. & in Bibliotheca S. Galli in Heluetia. In Tomo autem tertio Surij excusi habentur Duo libri de Vita ipsius ad diem 5. Iunij.

S. BONONII Abbatis Vita à monacho Locedensi Sanctæ Mariæ, extat in Tomo 7. Surij die 30. Augusti.

BRACARENSE Concilium primum, currente era 599. anno tertio Ariamiri (siue Theodomiri, quem Loaisa eũdem putat cum Ariamiro) Regis die Kal. Maiarum, aduersus Priscillianum, ac de Disciplina Ecclesiastica celebratum est, duoque & viginti Canones sancîti. Octo subscripsere Episcopi. Vide Notas Garsię Loayśę ad illum. Id verò sciendum, extare seriem Regũ Sueuorum sub quibus Bracarensia Cõcilia sunt habita, apud ipsum Loaysam in collectione Conciliorum Hispanicorum pag. 114. Ceterum Sueuorum Regnum deletum est tempore Leouegildi Gothorũ Regis, postquam in Hispania regnauere annis centum, & septuaginta septem, vt Auctor est Isidorus. Vide autem Notas eiusdem Loayśę ad ipsum primum Bracarense Concilium.

BRACARENSE secundum Concilium 12. Episcoporum, in quo decem sanciti Canones. Post illud apud Loaysam extant Capitula ex Orientalium Synodis à Martino Episcopo ordinata, atque collecta apud Lucense Concilium pag. 173. Vide autem fragmenta, quæ citantur ex Concilijs Bracarensibus, & in eis Concilijs non extant, apud Loaysam pag. 194. vbi scriptum est: *Nota in Concilium Bracarense secundum.*

Anno secundo] Dicitur in excusis, hoc Concilium sub Honorio Papa primo fuisse coactum, sed perperam; cum ex erę supputatione constet, Honorium primum septuagesimum nonum à Petro Romanam sedem rexisse, anno Domini 623. temporibus Sisebuti Regis: Concilium verò Bracar. 2. anno Dom. 572. fuit gestum: fortè sub Ioanne iiij. temporibus Leouigildi Gothorum Regis. Neque etiam prouinciale fuit strictè: cum à duobus Metropolitanis totius prouincię Gallęcię fuerit celebratum.

BRACARENSE Concilium tertium. Era 713. Anno autem Quarto Vuambanis Regis. Interfuere Episcopi octo. In Vigilano, & Lucensi (ait Loaisa) dicitur: cui interfuerunt Pontifices octo: in vtroque Toletano vocatur quartum; eo quod Canones Orientales collecti à Martino Bracarensi, vocentur tertium Bracarense. Similiter in Lucensi vocatur quartum. Ceterum in eo Concilio Tertio nouem Sanciti sunt Canones, qui sunt:

1 De Fide.
2 Ve repulsis omnibus opinionibus superstitionum, panis tantum & vinum aqua permixtum in Sacrificio offeratur.
3 Ne vasa Domini Sacrata humanis vsibus seruiant.
4 Ne Sacerdos sine orario Missam audeat celebrare.
5 Ne Sacerdotes, siue quicumque ex clero, sine testimonio cum quibuslibet fęminis habitent.
6 De damnata pręsumptione quorundam Episcoporum, qui in festiuitatibus martyrum ad Ecclesiam procedentes, appensis collo reliquijs, ab albatis Diaconibus in sellulis vectantur.
7 De honesta honoratorum disciplina.
8 Ne repromissione munerum honoris gratia venundetur.
9 Ne Rectores Ecclesię plus propria, quàm Ecclesiastica iura laborare intendant.

Brestensis Synodus. Vide in verbo, Rutheni.

Britannicum Concilium celebrãdum iussit Gregorius VII. Pont. Max. de falsa pœnitentia proscribenda, sub anno Domini 1079. Septimo autem sui Pontificatus. Vide Tomo 11. Annal. Baronij Card.

Appendix ad literam C.

Caesaraugustanum Concilium in Apparatu, debet præcedere, verbum: *Cæsar Baronius*; quæ verò de tribus Cęsaraugustanis Concilijs ibidem dicuntur, supplenda sunt ex ijs; quæ Gaspar Loaysa in collectione accurata suorum Cõciliorum Hispanicorum posuit. Itaque vbi habetur Cæsaraugustanum Concilium — corrige — pro *anno Do. 392.* *anno Do. 592.* Sed & præpone Concilium Cæsaraugustanum primum; quod Era 418. hoc est ann. 380. Rege Alarico habitum fuit. Fuit verbo aliud Cæsaraugustanum Concilium post hoc, in quo primò damnata est hæresis Priscilliani, cui etiam Aquitani Episcopi interfuerunt; in co etiam Ithacius, & Idacius Episcopi, qui in hoc subscribunt, strenuè se gesserunt in extirpanda Priscilliani impietate. Seuerus Sulpitius, lib. 2. Sacræ historiæ. De secundo autem Cęsaraugustano Concilio, quod celebratum est anno septimo Regis Reccaredi, docet Loaysa, id habere in fine. *Sub die* Kalendarum Nouembriũ: annoque quo supra, hoc est, *ann. 592.* esse in Hispalensi Codice: habere item subscriptiones quattuordecim Episcoporum. Adiecit quoque Eram 630. & ex eodem Codice Constitutionem Fisci Barcinonensis, quæ sub ijsdem Episcopis edita fuerit, eodem anno Septimo Reccardi Regis. Cęsaraugustanum autem Concilium tertium Era 729. ann. Quarto. Egicani Regis, hoc est ann. Do. 691. (vt extat in Codd. Hispalensi, & Vigilano) caret subscriptionibus Episcoporum. Porrò Cæsaraugusta Tarraconensis Prouinciæ Vrbs insignis adhuc, hodieque est, de qua vide Ptolemæum, lib. 2. c. 6. Geograph. Melam, lib. 2. cap. 6. Plinium, lib. 3. cap. 3. Strabonem, lib. 3. De ordine autem, & tempore Sacerdotum Cęsaraugustanæ Ecclesiæ; extat Epistola Antonij Augustini Archiepiscopi Tarraconensis, Viri doctissimi ad Hieronymum Blancam Aragonensium rerum accuratum scriptorem.

Cesar Baronius — adde — To. vndecimus Annal. Baronij Card. qui ann. 1605. prodijt, ex Typographia Vaticana, Romæ, ab anno Redemptoris millesimo primo exordium sumens ad annum se Millesimum centesimum exclusiuè extendit, continens annos nonaginta nouem. Appositus est ad calcem Libri Tractatus Humberti Siluæcandidæ Episc. S. R. E. Card. De Azymo, & Fermento. Adiectæ sunt præterea quorundam Locorum additiones, elucidationes, & emendationes, tam huius, quàm præcedentium Tomorum, prout numerus illis additus docet.

Cesar Calderarius — adde — Quin & ijdem Conceptus Scripturales Ticini apud Andream Vianũ prodierũt, ann. 1594. Et in Psal. *Miserere*, ibid. apud eundem, ann. 1591.

Cesar Franciottus, Lucensis, Italus, Ordinis Regularium Presbyterorum S. Mariæ Curię Landini, quæ Aedes Lucę Etrurię Ciuitatis Reipub. Lucensi subditæ sita est, pias edidit Meditationes ad Sanctissimæ Eucharistiæ Communionem spectantes, idque lingua Patria, & eleganti. Tres verò huius Operis sunt partes. Prima continet Dominicos dies ab Aduentu vsque ad ipsum Pascha. Secunda à Paschate vsque ad Aduentum. Tertia ad omnes Sanctorum dies Festos, cum obseruatione rerum magis notabilium. Inscriptę sunt Italicè; *Pratiche di Meditationi sopra gli Vangeli correnti così per auanti, come dop po la Communione.* Prima pars primò Neapoli, ann. 1600. deinde Ferrariæ auctior, deinceps item Brixiæ, at & Gallicè Parisijs prodijt. Scripsit quoque, atque emisit alterũ Opus ad Communionem quidem, sed non ad Euangelia spectans. Senis ann. 1604. Duodeuiginti itẽ Dissertationes, siue (vt vocat Italicè) Discursus De Veritate, qua varias Veritatis species expendit. Lucę ann. 1603. Demum, librum prænotatum: *Peccator ad pedes crucifixi*, idque Italicè. Iam verò præ manibus habebat, Apparatum de Vita, & moribus corum, qui sępius, quàm singulis Dominicis diebus communicant.

CAESAR Raus Alexanensis, quę Ciuitas est sita in tractu Tarentino Regni Neapolitani, scripsit Inuectiuas, Orationes, Discursus, quibus & vitia reprehenduntur, & ad morales virtutes, scientias, & artes liberales, homines accenduntur. Venetijs apud Damianũ Zenarum, ann. 1587.

CAESARIVS Heisterbarchensis — adde ad finem — Cęterum & libri illi 12. Historiarum memorabilium sui temporis, recusi sunt Antuerpiæ apud Nutium, ann. 1605.

CAESARII Episcopi, Sedati, & aliorum Epistolæ in Tomo quinto Antiquę lectionis ab Henrico Canisio Ingolstadij ann. 1604. edito.

CAII Batti Epist. è quibus Miracula, quæ cõtigerunt in Pannoniã Romæ ann. 1524.

CALENDARII Gregoriani — adde — Quin & eiusdem Kalendarij Romani à Gregorio XIII. restituti, explicatio, Auctore eodem Christophoro Clauio Bambergẽsi. Accessit confutatio eorum, qui Kalendarium aliter instaurandum esse contenderunt. Venetijs apud Societatem ann. 1604.

CAMILLI Cautij — adde — Extat autem eius Tractatus de Pẽsionibus, inter Tractatus Iuris editos Venetijs, nu. 15. pag. 1. fol. 534. is verò fuit Patauinus.

CANONICI Regulares. Vide in verbo, Ioannes Trullus.

CAPVANVM Concilium, in quo Victor tertius Pont. Max. qui eatenus Pontificatum recusauerat, tandem cessit, ibique fuit consecutus, ann. 1087.

CAROLO Magno — adde ad finem — Porrò extat Caroli Magni ad Alcuinum Abbatem De ratione sexagesimæ, Epistol. in To. 3. Bibl. SS. PP. edit. 2. Scio autem à monacho S. Eparchij Engolismensis in Gallia scriptos fuisse Annales Francorum rudi sermone vsque ad ann. 814. è quibus sumpta Caroli Magni Vita fuit excusa Francofurti, an. 1594. vnà cum duodecim Scriptoribus eius temporis æqualibus.

CATALDINVS Boncompagnius de Visso, De Translatione Concilii Basileensis extat in Tractatibus Iuris Tomo 13. fol. 15. Venetijs postremò impresis.

CATALOGORVM Illustrium Virorum, præcipuè Ecclesiasticorum. Vide in verbo, Sixtus Senensis, deinde Appendicem Catalogorum Codicum Græcorum m. s. & quorundam aliorum. In fine Apparatus huius Sacri.

CATANEI Episcopi Chiemensis Summula casus Conscientiæ breuiter cõplectens, ab eodem passim aucta, apud Societatem Venetam, ann. 1603.

CEDRENVS — adde — Vide verò Iacobi Gretzeri nostri Notas ad Tomum secundum De Cruce, quibus Cedreni prauam ab hęretico versionem non vno in loco, indicat. pag. 585. & 586. & 625. Is verò liber de Cruce Ingolstadij prodijt, ann. 1600.

CHRISTI Domini dies ipsa, qua traditus est Cruci. Vide in Verbo, Palæstinum Concilium.

CHRISTOPHORVS Broerus, Amemiensis, Gheldrius, Societatis Iesu, edidit Venantium Fortunatianum auctiorem, & emendatiorem, vna cum Adnotationibus. Quo labore item vindicauit Scriptorẽ hunc insignem à mutilationibus Georgij Fabricij hęretici.

CHRISTOPHORVS Marcellus — adde — Sed & de auctoritate Summi Pontificis aduersus impia dogmata Martini Lutheri, Flotẽtię apud hęredes Philippi Iuntę, an. 1521. fuit autem Patritius Venetus.

CHRISTOPHORVS Patauinus — adde — quas ipsi vidimus m. s. apud Eremitanos Patauij.

CHRISTOPHORVS Rofinianus, — adde — sed & scripsit De beneficijs, & eorum acquisitione, atque amissione. extat inter Tractatus Iuris To. 15. pag. 2. fol. 246.

CHRISTOPHORVS à Sacrobosco, Societatis Iesu Theologus, scripsit Defensionẽ Decreti Tridentini, & Sententiam Roberti Card. Bellarmini, quæ edita Ingolstadij recusa fuit Antuerpiæ, ann. 1604.

CHRISTOPHORVS Verucchinus — adde — deinceps autem ann. 1605. apud Io. Guerilium prodijt liber prænotatus, Exercitia Animæ è SS. PP. collecta, Italicè. Addita est item de magnitudine B. Catherinæ Bononiensis. Centum verò Meditationes De præcipuis Spiritualis Vitę mysterijs Latinè redditę prodierunt Coloniæ, ann. 1605.

CICARDI Abbatis Chronicon. extat m.s. in Bibl. celeberrimi Monasterij S. Galli in Heluetia.

CLAROMONTANVM Concilium apud Aruernos ab Vrbano Secundo, eius Pontificatus anno Octauo, anno autem Do. 1095. celebratum est. Vide 32. Canones in eo sancitos apud Baronium Card. Annalium To. 11. sub eundem annum, quidque in eo actum de excommunicato Rege Sigeberto. Deque Bertrada regia pellice, eadem excommunicatione multata; deque decreta expeditione in Palęstinam.

CLARI Bonarscij Amphitheatrum honoris, in quo Caluinistarum in Societatem Iesu criminationes iugulantur. Palæopoli, prostant apud Bellerum Antuerpiæ, ann. 1605.

COGITOSVS, qui de S. Brigida Virgine Scota scripsit, siue eius Nepos (quod ille met innuit, siue quòd proximus ijs temporibus vixerit) prolatus & ipse fuit in lucem ab Henrico Canisio, intextusque Tomo quinto Antiquę Lectionis Ingolstadij, ann. 1604. Is verò Cogitosus in Prologo ait: *Pauca de pluribus, à maioribus, & peritissimis tradita, sine vlla ambiguitatis caligine, ne inobedientia crimen incurram, patefacere censeo.* In fine autem inquit: *Quas nos virtutes non solum audiuimus, sed etiam oculis nostris vidimus.* Et quidem S. Brigidę huius meminere Beda, Vsuardus, Ado, Baronius Card. qui Acta à Cogitoso cõscripta laudat, Multa autẽ habet Syluester Giraldus Cãbrensis, in topographia Hybernię.

COLVMBANVS Scotus — adde — extãt autẽ Regula à S. Colũbano scripta, & eiusdem Epist. De miseria vitę humanæ m.s. in Bibl. celebris Monasterij S. Galli, in Heluetia.

COMPOSTELLANVM Concilium ann. 1056. Pontificatus autẽ Victoris II. Pont. Max. cui præfuit Cresconius Compostellanus Archiepiscopus, celebratum est. Ex eo nil superest, præterquam quod ex schedis Antonij Augustini collegit Baronius Cardin. vndecimo Annaliũ Tomo, nimirum, vt Sacerdotes omnes, Episcopi, atque Presbyteri Missam quotidiè celebrarẽt, & vt Clerici tempore ieiunij, & Litaniarum, quoties publica expiatio indiceretur, cilicio induerentur.

CONCILIA — adde ad finem — Et hæc quidem cum in prima Apparatus huius Sacri editione nos pręmonuissemus, vrserunt nos Typographi Colonienses, qui Concilia omnia recudere volebant, eis vt suppeditaremus, si quid amplius, aut fuissemus assecuti, aut assequeremur, id quod libenter fecimus, quamobrem & noua iam Conciliorum inde prodit editiõ, hoc ann. 1606. & quod huc adijciendũ est, sequentia indicant verba. Prima, vt Garsię Loaysę, qui de Hispanicis Concilijs accuratissimè egit in ijsdẽ intexendis pręcipuam rationem haberent. Itaque & ad eos Codicem ipsius Laoysæ Coloniam misimus, qui etiam Concilij celebrandi ordinem præposuit suę collectioni, ex libro Vigiliano, siuę Albeldensi, qui asseruatur in Bibliotheca Regis Diui Laurentij in Scoriaco m.s. Longè vero hæc auctiora, & correctiora sunt, quam quę impressa circumferuntur. Ceterum in quaę to Concilio Toletano est formula posita, qua ratione habendum sit Concilium. Incipit. *Nota itaque prima diei*. Addita verò est Exhortatio ad Principem, siue Regem. Quin vti Hispanicis Concilijs liquidius pernoscendis, pręnoscenda est diuisio sedium eorum Episcopatuum, sic iacturam haud faciet temporis, qui prælegerit ea de re Loaysam scribentẽ post Lucense Concilium, nimirum Notas ad illud pag. 131. Quibus etiam annectit nomina Ciuitatum, quę fuere mutata tempore Sarracenorum. Porrò Excerpta quędam de Synodis, quibus temporibus, & contra quos hęreticos sint celebratæ. Extant Gręcè m.s. in Bauarica Bibliotheca, Monachij.

CONRADVS Abbas Mildeuiensis, Ord. D. Augustini, reliquit m.s. tres Tomos sermonum. Quadragesimalium vnum: Dominicalium alterum: Sanctorum tertium. Extabant apud Eremitanos, Patauij, quemadmodum ipsi vidimus.

CONSTANTIENSE Concilium magnum à Gebehardo Constãtiensis Ecclesię Episcopo ann. 1094. septimo autem Pontificatus Vrbani Secundi in Hebdomada maiore ante Pascha cum Abbatibus, & Clericis innumerabilibus, cumque Ducibus, & Principibus Germanię canonicè celebratum est, in quo Concilio pleraque correcta sunt, Incontinentia item presbyterorum, & violentia Simoniacorum, atque item de aliis rebus ibidem actum est. Vide Baronij Card. Annalium Tomum vndecimum sub eundem annum.

CON-

CONSTANTINVS Harmenopulus — adde — Plura verò sunt addenda ex numero 369. Bibliothecę Palatinalis Electoris cuius Catalogum ad calcē huius Apparatus adiecimus. Vide etiam in verbo Harmenopulus, & in verbo, Ius Canonicum.

CONSTANTINOPOLITANA Quarta Synodus — adde ad finem — sed & vide omnino in verbo, Octaua Synodus.

CORNELIVS Mussus — adde — Porrò Conciones Euangeliorum Dominicalium, & Festorum Sanctorum Latinitate donatæ à Michaele ab Isselt, prodierunt Coloniæ anno 1603. apud Quentelium.

CORNELII Schonæi Comœdiatum Sacrarum pars prima, nunc denuo ab ipso Auctore recognita, Coloniæ apud Greuenbruch, ann. 1605.

CORNELIVS Scholtingius — adde — At & eiusdē prodijt ibid. Hierarchica Anacrisis, in qua varij de politia Ecclesiastica Caluinistarū libri, & diuersę tam Gallicę quàm Belgicæ ab ijsdem celebratę (si Deo placet) Synodi ab hinc 50. annis cōuelluntur, arcana eorū mysteria euulgantur, & refutātur. Colonię apud eund. Hermannum Hoeberch, ann. 1604.

COYACENSE Cōcilium in diœcesi Ouetensi in Hispania, Era 1088. idest anno Christi Do. millesimo quinquagesimo, sub Ferdinando Rege primo Castellæ, qui cognominatus est Magnus, Leone autem IX. Pont. Max. anno sui Pont. 2. ad Ecclesiasticam disciplinam reuocandam celebratum est, cuius Decreta reperta in Ecclesia Cordubensi, atque ab Antonio Augustino descripta, cum antea non prodijssent, inseruit 11. suorum Annal. To. Cæsar Card. Baronius sub eundem ann. 150.

CRVX — adde — vide verò in To. 5. Antiq. lect. emisso ab Hērico Canisio, carmē de Cruce.

CVROPALATAE Historici malè è Græco Latinè redditi errores. Vide To. 2. de Cruce Iacobi Gretzeri, pag. 264. 597. & 623.

CVDBERTI Sancti vitam. Vide To. 5. Antiquæ lectionis ab Henrico Canisio Ingolstadij emissum ann. 1604.

CYPRIANVS Carthaginiensis — adde ad finem — sed & eiusdem Cypriani Opera in tres Tomos distincta, & recognita, cum Iacobi Pamelij Adnotationibus recusa sunt apud Niuellium Parisijs ann. 1603. & 1604.

CYPRIANVS Veratdus — adde — inter quæ extat liber prænotatus: *Testamentum ad omnis generis homines*. Italicè.

CYRILLVS Alexandrinus — adde ad finem — Ceterum recusa sunt D. Cyrilli Alexandrini Episcopi Opera omnia Parisijs apud Soc. an. 1605. cū & antea extaret eiusdem Cyrilli Archiepiscopi Alexand. ad Domnum Epist. Tom. 3. Bibl. SS. PP. Bignæi, edit. 2. De cultu verò Dei Opus aureū è Græco Latinitate donatum ab Antonio Agellio, & Venetijs excusum apud Somaschum, & apud Soc. Venetam, ann. 1604. sed de Liturgia S. Cyrilli, vide quę Victorius Scialach in Ep. ad Marcum Velserum V. C. scribit ante Liturgias abs se ex Arabico in Latinum conuersas, & Augustæ Vindelicorum editas.

CYRVS, Theodorus, Prodromus. Vide in verbo, Theodorus Prodromus.

Appendix ad literam D.

DACRIANVS Abbas — adde — Quin & scripsit Spiritualis vitę documenta: quæ vnà cū eodem Speculo extant in To. 4. Bibl. SS. PP. Bignęi, edit. 2.

DANTES Aligherius — adde — Porrò Dantes Aligherius Poeta expēditur in multis accuratè à Bellarm. Card. in Opusculis additis ad reliq. Tomos suarum Controuersiarum. Vide verò in Dante, qui prodijt cum Scholijs Corbinelli, & Iannottij, & Beniuenij, si quid correctū est, quod visi sunt promisisse. Extabant verò apud Vincentium Pinellum V. C. Dantis Infernus, & Paradisus cum Commentarijs Benuenuti Imolensis, siue Forocorneliensis m.s. *in perg. fol.*

DAVID Augustæ Vindelicorum in Germania natus — pone vbi huic Auctori vitam Gualfardi ascripseram, ita: Vitam autem Gualfardi Cōfessoris Augustani, quę Opusculis istius Dauidis addita est, non Dauid ipse conscripsit, sed è monimentis Ecclesiæ Veronensis iussu Augustini Valerij Cardinalis Veronæ excerptam, Augustani adtexuerunt.

Desiderivs Abbas S.Benedicti,presbyter Card.S.Cęciliæ,scripsit libros Dialogorum ad pietatem spectantium. Viuebat ann.1055.& quod excurrit.

Desiderii Episcopi Cadurceni Epistolarum lib. vnus. Variorum ad eundem Desiderium,liber Epistolarum vnus. Extat m.s. in Bibl.celeberrimi Monasterij S.Galli in Heluetia: vnde prolati sunt in lucem ab Henrico Canisio, & inserti To.5.lectionis antiquæ Ingolstadij edito,ann.1604.

Diadochvs Episcopus Photices — adde ad finem — Quin & extat in Tomo 5. Bibl. SS. PP. Bignæi, edit.2.

Didacvs de anguas, siue *Ianguas*, Hispanus, Ord.Pręd.Theologus, scripsit Tomos duos De Cardinalibus, & præcipuis Iesu Christi Sanctorum Operibus, quæ festis eorum diebus in Ecclesia celebrantur. Parisijs apud Nicolaum du Fossè.1605. quin & prodijt hac inscriptione *Promptuarium Concionum festiualium totius anni, addita Dominicæ passionis explicatione*. Coloniæ apud Mylium,ann.eod.1605.

Didymvs — adde ad finem — Ceterum libri tres Didymi de Spiritu sancto,& breuis ad Epistolas Canonicas enarratio, extant in To.9.Bibl. SS.PP. Bignæi, edit.2.

Dingolvingense Concilium — adde — Et quidem celebratum est ann. Domini 772. sub Duce, siue Rege Baioariorum Thassilone de Disciplina Ecclesiastica,& laicorum moribus. Quod extat in quinto rerum Boicarum libro, eiusdē Marci Velseri V.C. cum nominibus Episcoporum, qui interfuere, fragmentisq; Decretorum, quæ accuratè conquisita collegit.

D. Dionysii Abbatis Romani(cognomento Exigui)ad Felicianum Pastorem in literas Procli ad Armenos, Epist. To.3.Bibl.SS.PP. edit.2. Vide verò infra in verbo, Dionysius Exiguus.

Dionysivs Alexandrinæ Vrbis Episcopus — adde ad finem — Extat autem Dionysij Archiepisc. Alexandrini ad Basilidem, Epistola, cum Commentarijs Balsamonis Patriarchæ Antiocheni. To.3. Bibl. SS.PP. edit.2.

Dionysivs Areopagita — adde ad finem — Num verò D. Dionysij Corpus in Germania asseruatum sit, an in Gallia. Vide fusè in Baron.Cardin.Annal. Tomo 11. sub ann.1052.pag.183.& seq.Romanæ editionis.

Dionysivs Rychel, siue dictus Cartusianus — adde ad finē — Prodijt autem postremò eiusdem Dionysij Cartusiani Inflammatorium Diuini amoris. Accessit Francisci Amelri Dialogus de amante anima ad Sponsi sui cognitionem perducta. Coloniæ apud Burgen. ann.1605.

F. Dionysii Soulechat, Ordinis Minorum, Reuocatio Articulorum publicè in Disputationibus sollemnibus per eum semel, atque iterum factæ Parisijs, & in Curia Romana anno Dom.1365.& 1369.To.4.Bibl.SS.PP.edit.2.

Dithmarvs — adde ad finem — Ad id autem, quod de obitu ipsius Dithmari diximus, addimus, eum venturæ mortis accepto diuinitus responso. viij. Kalendarum Augusti, qua die natum se profitetur, ex hac vita decessisse. Scripsisse autem Chronicon per quinque Regum tempora Digestum, incipientem ab Henrico Humili, qui primus hoc nomine,& in huius narrationis ordine imperauit, & ab Ottone Magno, Secundo, & Tertio vicissim sibi succedentibus, vsque ad Henricum Pium. Cedit autem ipsi magnæ laudi(ait Baronius Card. quòd iam argumentis mille, & exemplis innumeris egregiè fidem Catholicam testatam reliquit aduersus suos gentiles Apostatas, qui nostro hoc sęculo emersere. Et sanè sincerissimus est Scriptor.

Dracontivs — adde — Extat in To.8.Bibl.SS.PP. Bignæi edit.2.

Dlagoschvs, qui res Polonicas scripsit. Vide in verbo, Ioannes Longinus, in Appendice prima primi Tomi.

Dorothevs Archimandrita — adde — Extat Præfatio Anonymi in Dorothei doctrinas, in Bibl. SS. PP. To.2. edit.2.

Dvnstanvs — adde — Eius autem Vitam scripsit Osbertus. Extat apud Surium To.2. ad diem 10. Martii.

Dvrandvs à S.Porciano — Adde ad finē — Scripsit verò Epist.ad Henricum Re

gem,

gem, De corpore,& Sanguine Domini, contra Brunonem Andegauensem Episcopum,& Berengarium Turonensem. Porrò Durandus humili licet loco natus, vir tamen (vt verbo Baronij Card. vtar) sanctissimus fuit. Eam verò Epistolam is ipse Baronius ex Bibl. Ludouici Martelli Rothomagensis lectu dignam inseruit To.11. suorum Annal. sub ann. 1035. quo ipse Durandus illam exarauit: cuius item Epistolæ meminit Guitmundus, lib. 1. De Corpore, & Sanguine Domini, & quæ item extabat in To.3. Bibl. SS.PP. Bignæi, edit. 2. Quin & idem Baronius notat Sigebertum falli, qui Durandi ingressum in Episcopatum Leodiensem ponat ann. 1021. rursum anno post 1025. alium in locum eius subrogatum ponat Reginardum, cum tamen saltem ad tempora Henrici Regis, & ad ann. 1035. peruenerit. Quare Hermannus cum eiusdem Durandi meminit, nequaquam eo termino claudit eius Episcopatum. Ceterum cum in prima editione Apparatus huius Sacri scriptum fuisset Durandum fuisse *Meldensem* Episcopū, erratum fuit, *Leodiensem* reponimus.

Appendix ad literam E.

EBRVLPHI Abbatis, & Confessoris Sancti vita scripta à monacho Ordin. D. Benedicti in 6. Tomo Surij ad diem 29. Decembris.

S. EDMVNDI Theologi Parisiensis, & Cantuariensis Archiepiscopi ad Cistercienses Pontiniacensis Monasterij monachos libellus, qui dicitur Speculum Ecclesiæ, Christianis omnibus vtilis apprimè, & necessarius. To.4. Biblioth. Sanctorum Patrum, edit. 2.

EGESIPPI, de Bello Iudaico, & vrbis Hierosolymitanæ excidio, libri quinque Auctoris encomio, & scholiolis illustrati per Laurentiū Barrēsem. To.7. Bibl. SS.PP. edit. 2.

EGINARDVS, siue Einhardus Carolo magno, & Ludouico eius Filio gratissimus, & inter eius sæculi eruditione prętantiores adnumeratus, scripsit quattuor libros, De Inuentione, Euectione, siue Translatione, atque miraculis SS. Martyrum Marcellini & Marci; egregium quidem monimentum (inquit Card. Baronius) in quo historiæ synceriffima veritas asseritur, ad Dei gloriam manifestandam. Extat item Eginardi Epistola de obitu à matre cōiugis ad Lupum Abbatem Ferrariensis monasterij Senonum in Gallia. rursum eiusdem Lupi ad eum consolatio. ep. 3. & 4.

ELIBERTINVM, siue Eliberitanum Concilium — adde ad finē — Et Garsias Loaysa in collectione Hispanicorum Conciliorum: qui non acquiescit sententiæ Petri Antonij Beuter diligētis rerum Hispanicarum scriptoris, qui auctor est, Eliberitanum Concilium ante Nicęnum fuisse habitum: neque Ioannis Episcopi Gerundensis, qui affirmat in eo esse in quinque prouincias, siue metropoles Hispaniam totam partitam; nimirum, Tarraconensem, Carthaginensem, Bęticam, Lusitaniam, & Gallæciam, cum ex Canone 58. constet, iam ante primam Cathedram esse constitutam. Io. Vasęus ait. ann. Do. 338. coactum, Ambrosius Morales, ex Cod. vetusto, manuscr. adnotat Eram 362. qui est Domini 324. quam sententiam secutus est Loaysa. Idem inquit Stephanus Garibaius antiquitatis Hispaniæ inuestigator eximius: quare nec probat eorum sententiam, qui ante hoc Concilium, quattuor alia Concilia in Hispania fuisse coacta ex rudibus tantū coniecturis, & epistolis astruere conantur. Ceterum vbinam hoc fuerit celebratum, ipse Loaysa planius, quàm alij, indicauit dicens: Sunt qui duas in Hispania hoc nomine fuisse vrbes putent: vnam, quæ in prouincia Bætica, propè Granatam, insignē nunc apud Hispanos ciuilium rerum conuentum, in culmine montis *Eluira* sita est, vt ex multis eius ruinis constat: alteram in prouincia Narbonensi, nunc *Collibre* appellatam. Alij verò inter vtramque distinguunt; vt ea, quæ est in Bætica, *Eliberis* tantum, siue *Eliberi* cum E. dicatur: Narbonensis verò illa *Illiberis*, cum I, nuncupetur. Quod verum Plinij probant auctoritate, qui lib. 3. cap. 1. de Bæticæ oppidis agens, *Eliberi*, inquit, quod *Eliberini*. Et cap. 4. Eiusdem libri, de Narbonensis prouinciæ oppidis: *Illiberis* magnæ quondam Vrbis nunc tenue vestigium. Et Liuius lib. 31. Pyrenęum transgreditur, & ad oppidum *Illiberim* castra locat. Qua ratione etiam scribendum arbitrantur, apud Pomponium Melam, & Strabonem. Verum existimo aliud efficacius & notius esse discrimen inter has vrbes, vt illa quæ est in prouin-

cia Tarraconensi. *Cauco Illiberis*, quæ est *Collibre*, hæc Bæticæ, *Eliberis* solùm vocetur: fuisseque diuersas Vrbes, & diuersis Prouincijs, & Metropolitanis attributas, constar ex subscriptionibus Conciliorum. Hoc verò apud *Eliberim*, in Prouintia Bætica coacrum est, vt doctiores existimant, & subscriptiones Episcoporum indicant.

ELIGIVS Gallus — adde — postea verò in secunda editione eiusdem Bibl. SS.PP. in secundo Tomo, vbi & Nouiomensis scribitur fuisse Episcopus.

ELPHEGI viri Sancti vitã scripsit Osberrus, quæ extat apud Suriũ To.2. ad 10. Apr.

ELIAE Reusneri Leorini Opus, quod ille non vno Tomo collegit, atque *Basilicon*, & *Genealogicũ*, *quin & Catholicum* prænotauit De Familijs Regum, & Principum, aliorumq; Procerum Orbis Christiani, cum Auctario Nicolai Reusneri, cum ann. 1602. Francofurti prodijsset vnà cum Priuilegio Cęsareo, expurgandum est omnino plerisque in locis, in quibus Lutheranas hæreses, atque alios eiusmodi errores specie historicæ narrationis propinat incauris, cum interea si primum salutis suæ, deinde dignitatis Regum, atque Imperij habuisset, Catholicæ fidei, qua tot Serenifs. & Illustrifs. familiæ fuere celeberrimæ, inde abstergere labes hæresum potuisset, quas nõ ita pridem in antiquas stirpes decepti aliquot Principes, ac proceres inuexerunt. Nos hic huius Operis sat grãdis meminisse debuimus, tum quòd vniuersi Operis partes, siue Tomos, iubentibus S.R.E. præcipuis viris decurrimus, & in ijs plura deleuimus, tum quòd nondum innotuerãt, vt in Romano Indice Ecclesiæ filij de latente veneno præmoneri potuissent.

EMERITENSE Concilium — adde in Appendice primi Tomi huius Apparatus — Meminit huius Concilij Innoc. III. Pont. Max. in Epist. ad Petrum Cõpostellanum, quam idcirco ad huius Concilij calcem apposuit Garsias Loaysa.

EMERICI à Rosbach Thesaurus receptarum differentiarum Iuris Ciuilis, & Canonici, additis aliquot eò spectantibus decisionibus, vnà cum Indice Francofurti apud Ioãnem Spies, & Ioannem Iacobum Porsium ann. 1605. emissus à me decurri non potuit, vt aliquid de eo scribere debeam, alioquin libenter idem præstiturus, quod de Scriptoribus doctis, & Catholicis debeo. Videant igitur, quibus hoc munus incumbit.

ENGELHARDVS Abbas in Lanchaim scripsit maturo stylo, Vitam sanctæ Virginis Mechtildis Principis Berchtoldi Comitis de Andechs filiæ, Friderici primi Barbarossæ Imp. Cognatæ, Abbatissæ in Diessen, deinde in Octilstetten: quã vitam è membranis m. s. monasterij Diessensis, To. 5. Antiquæ lectionis Ingolstadij edito ann. 1604. tunc primum latinam inseruit Henricus Canisius. cum antea Philippus Dobereiner, Decanus ad B. Virginem Monachij, ex Latino Germanica paraphrasi traduxerit, atque emitti curauerit. Vide quæ Henricus Canisius pręloquio ad Lectorem ante ipsam S. Mechtildis vitam.

ENGILENHEMENSIS Synodus ann. Do. 948. habita est à pluribus Archiepiscopis & Episcopis, præsentibus Rege Ottone XIII. & Ludouico Rege. Extat in fine Tomi 5. antiquæ lectionis collectæ ab Henrico Canisio, & edito Ingolstadij ann. 1604.

EPHRAEM — adde post secundum Tomum — Tertius etiam, & vltimus Tomus Interprete eodem Gerardo Vossio, prodijt Romæ ex Vaticano ann. 1598. Sed & Coloniæ S. Ephræm Opera omnia, secunda iam editione auctiore, & accuratiore. apud Quentelium ann. 1603. vbi & ann. 1604.

S. EPIPHANII Oratio nũquam antehac edita in sepulturam Christi, in Iosephum, & in descensum Domini in Infernum Gręcolatina: interprete Stanislao Phœnicio apud Anton. Heirat.

ERFORDIENSE Concilium ann. 932. Henrico Rege Christianifs. Indictione 5. Kal. Iunij, præside Treuirensis Ecclesiæ Archiepiscopo congregatum est. cuius quinque capitula inseruit vndecimo Annal. To. Card. Baron. in eius Appendice, ad eũdem ann um.

ERMENOLDI viri Sancti, & primi Abbatis Monasterii S. Georgii in Brusfeningen Vita ab eiusdẽ Monasterii monacho scripta ann. 1281. extat in To. 7. Surii ad 6. diem Ian.

ERMINI viri Sancti vita à monacho eius discipulo Laubiensi, congregationis Floriacensis extabat m.s. Laubiis in Hannonia. Arnold. Vion.

ESAIAE Prophetæ, qui liber in 2. lib. Paralip. c. 6. & 32. tribuitur, continetur in Prophetia ipsius à c. 36. vsque ad 40. Reliqua vide in verbo, Isaias.

EVA-

EVAGRIVS Ponticus Hyperborita — adde — hic verò idem est cum Euagrio monacho, de quo supra. Vide To.4. Annal. Baron. Cardin. extat verò Euagrij ad Anatolium De octo vitiosis cogitationibus liber in To.4. Bibl. SS.PP. edit.2. Bignæi.

EVANTIVS, siue *Euantus*, siue *Euentius*, Abbas, quem Christophorus Brouuerus in Notis ad Fortunatum, putat fuisse Viennensem Episcopum, quem item lib.8.c.39. diem obijsse testatur Gregorius ann.11. Regni Childeberti Austrasiorum, & Ado, ceu sanctum celebrat, fuisse existimatur is, cuius erudita Epist. iam primum prolata est in lucem & To. Quinto Lectionis antiquæ inserta, contra eos, qui sanguinē animalium immundū esse iudicant, & carnē mundā esse dicunt, ab Henrico Canisio ex mēbranis m.s. monasterij S. Galli.

EVANGELISTA Marcellinus, Ord. Minorum, Etruscus — adde ad Appendicem — veruntamen præter hæc omnia, edidit In Ionam Prophetam. In Ruth. In lib. Regum. In Apocal. Expositionem mysticam in Psalm. *Exurgat Deus*. In Epist. ad Hebræos. Meditationes de quinque diebus creationis Mundi. De virtutibus lectiones varias. De vanitate Mundi. Metamorphosim studiosi viri. Super Cantica Zachariç, & B. Virginis. Viuebat ann.1586. qui & Romæ in Ara Cęli non sine opinione sanctitatis obijt ann.(si recte memini) 1593. quem & penè moribundum eructantem ad graues morbi dolores ferendos Diuina Iob verba audiuimus.

EVLOGIVS Cordubensis presbyter, vir Sanctus, quique designatus erat Toletanus Antistes, promotor martyrum, vt cum Card. Baronio loquar, debellator Mahometanę impietatis, denique martyr, ann.859. scripsit tres libros Memorialis Sanctorum, quem absoluit anno 856. Quod opus, & historiam in Apologeticum commutauit aduersus oblatrantes martyribus. Vide Baron.10. To. sub ann.857.

EVSEBIAE Abbatissæ Sanctæ vitam scripsit Monachus Marcianensis, S. Ritrudis, in Belgio, soluta quidem Oratione, cum antea eandem carmine cecinisset. Extabat in prędicto monasterio m.s.

Appendix ad literam F.

FABIVS Gliffentius, Italus, scriptos à se quinque Dialogos, quos ille vocat *Discursus morales*, patria lingua emisit ann.1596. apud Dominicū Farrum, Venetijs. Eos verò prçnotauit, *Aduersus molestiam mortis* (contra il dispiacere della morte) & *Athanatophiliam*, hoc est Amorem immortalitatis. Addidit ad extremum, *Tractatum de Petra Philosophorum*, in quo denique post recitatas complurium Sententias, Ratio, tamquam personа adducit Experientiam tamquam alteram personam ad nundinas Vitæ humanæ, cui Campsorem, *il Banchiere*, qui est Mors, quę vnumquemque, quasi aurum ad Indicem probans allegat eos ad Vitam alteram, secundum vniuscuiusque merita.

FABIVS Paullinus Vtinēsis, scripsit lib. De numero Septenario, in quo monet Martinus Delrius, lib.1. Disquisitionū Magicarū, esse cauendū, ne quid vanę superstitionis insit, quē librū (inquit) quòd nō legerim non ausim affirmare qualis sit, numve vtilis, an noxius.

FAVSTVS Rhegiensis Episcopus — adde ad finem. — Porrò vide etiam eiusdē Fausti admonitionem, & Epist. in To.5. antiquæ lectionis. Ingolstadij edito ann.1604.

FELICIANVS Capito — adde ad finem — sed & eædem explicationes recusæ sunt postea hac inscriptione: *Feliciani Capitonis Promptuariū Sacrum, cōtinens vtriusque testamenti præcipuorum locorum explicationes, quibus hæretici abutūtur.* Coloniç apud Cholinū 1605.

FELICIARIIS, siue *Felicianus*, Arelatensis Archiepisc. Homilię 45. extāt in To.2. Bibl. SS.PP. edit.2. Quæ antea à Quentelio excusæ fuerunt hac inscriptione. Admonitiones, & Interpretationes aliquot difficilium Scripturæ locorum.

FERDINANDVS de las Infantas, qui se Idiotam vocat quoniam eius liber, cuius meminimus, postea prohibitus est, à S. Rom. Sede Apostolica, ideo inde expungendus est; quod & illum æquo animo ferre non dubitamus, cum in fronte suorum Operum, hæc omnia iudicio S. R. E. submiserit.

FERDINANDVS Martinez, Mascaregnas, in Lusitania Algarbiorum Episcopus, vir nobilitate maiorum, & sua ipsius illustrissimus, virtutibus autem, ac interioribus Theologiæ studijs præcellens, scripsit Tractatum De auxilijs Diuinis Gratiæ ad actus supernaturales, qui in tres partes diuisus est, vt agatur in Prima de varijs Diuinę gratię diuisionibus. In Secunda De gratia efficaci, & eius distinctione à non efficaci. In Tertia De efficacia gratiæ. Lugduni sumptibus Horatij Cardon. ann. 1605.

FERII Hilperici Historia de Carolo Magno & Leone Pontifice. Extat m.s. in Bibl. Monasterij S. Galli in Heluetia.

FERRANDI S. Ecclesiæ Carthaginiensis Diaconi ad Reginum Comitem Parænetićus; qualis debeat esse Dux religiosus in actibus militaribus. Vide in verbo, Fernandus Diaconus.

FLAVIVS Gulielmus, scripsit quinque libris Vitam B. Virginis. Quod m.s. exemplar extabat in Cęnobio Syluæ maioris, dono datū Collegio nostrę Soc. Burdigalensi, in quo asseruatur. Porrò Sylua maior sita est inter Garumnam, & Dordoñam. Vascones vocant inter duo maria.

FLORENTINVM Concilium, celebratum ann. Do. 1055. Victoris autem Pōt. Max. ann. 1. vbi pleraque constituta ad res Ecclesiasticas spectantia. Vide Tom. 11. Annal. Cardin. Baronii, sub eundem annum.

FLORENTINORVM Epistola ad Alexādrum II. Pont. Max. extat in 11. To. Card. Baronij. quæ quidem vberrima controuersiam complectens exortam inter ciues Florentinos, & eorum prętensum Episcopum, atque examen caussæ per ignem, per quē Petrus dictus deinceps *igneus* transiuit illæsus, extat in To. 11. Card. Baronii sub ann. 1064.

FRANCISCVS Agricola — adde ad finem — Atqui & post aliquot annos prodierunt ipsius Demonstrationes Euangelicæ de damnatissimo statu concubinariorum Ord. Ecclesiastici, Colon. apud Hobergium, ann. 1603. Anno autem sequenti, qui fuit 1604. apud eundem idem liber inscriptione alia, & accessione noui libri. Inscriptio autem hæc est: *Apodeixis Euangelica de periculoso statu concubinariorum impænitentium, accessit de primatu S. Petri, & successorum eius Rom. Pontif. Tractatus, è S. Scriptura fontibus collectus.* Ibid. apud eundem. De æterno autem, & vero Deo, necnon indubitato Christo, atque Messia Christianorum, contra nouum, & falsum Deum, ac Pseudochristum Nouatorum huius seculi, libri tres. ibidem apud Greuembruch.

FRANCISCVS Amelrus, scripsit librum prænotatū, *Dialogus Sacer, in quo anima Christiana ad perfectam S. Scripturæ cognitionem perducitur.* Colon. apud Conradū Burgenium. Item cum D. Dionysii Cartusiani Inflammatorio Diuini amoris, siue Tractatu Dialogico inter Saluatorem, & hominem, impressus est alter Franc. Amelri Dialogus de Amante anima ad Sponsi sui cognitionem perducta. Ibidem apud Burgen. in 12.

FRANCISCVS Arias Soc. Iesu — adde ad finem — Porrò Tractatus tres 1. De profectu spirituali. 2. De vera diffidentia sui ipsius. 3. De mortificatione sui, ex Italico in Latinū conuersi à Ioanne Busæo an. 1603. De Confessionis, & Communionis, vsu Coloniæ apud Baltasarem Clypeum, ann. 1603. De imitatione verò Beatiss. Virginis per Adrianum Hoium Latinè redditum Opusculum. Ingolstadii apud Io. Hestroy, ann. 1604.

FRANCISCVS Bencius — adde — Extant item *Philotimus* ab eo conscriptus, & liber Orationum, quas habuit, & Tractatus de stylo iamdudum in lucem emissus.

FRANCISCVS Borgia — adde — Sed à Patre Deza eiusdē Societatis omnia Opera eius sunt Latinè reddita, & in Hispaniis edita, Quę itē Moguntiæ prostabant an. 1603.

FRANCISCVS Costerus — adde — post quę emisit adhuc librū de Eucharistia contra Calliam hęreticum, ac To. 1. Concionum Belgicarum, quæ solidæ sunt tū pietate, tum eruditione. hæ verò excusæ sunt apud Trognæsium. Apologiam item pro secunda Parte Enchiridii sui, De Sacra Scriptura contra Franciscum Gomarum Professorem Caluinistam in Schola Leydensi: Colonię excusam in Officina Birckmannia, an. 1604. & cōtra eundem pro tertia parte eiusdem Enchiridii de Ecclesia Catholica, eod. an. ibid. Augmentum verò Enchiridii Frācisci Costeri, potissimum in artic. de Testamentis, ibid. an. 1605.

FRAN-

FRANCISCVS Federicus, Episcopus Fulignas, scripsit lingua Italica, & quidem Carmine, librum prænotatum *Quiniregia De decursu Vitæ humanæ, Bononiæ editū ann. 1594.*

FRANCISCVS Haręus — adde — Vltraiectinus, S. Theol. Licētiatus, librū an. 1605. ex Typographia Arnoldi Quentelij emisit Coloniæ, sic prænotatū. *De Vitis Sanctorum Omnium Nationum, & Temporum ex 7. Tomis R. P. F. Laurentij Surij Cartusiani Compendium, summa fide digestum, phrasi Auctorum seruata, imitatione Bedæ, Vsuardi, Adonis, & ex recentioribus D. Ioannis Molani: Additis item plurimis alijs fide dignis Sanctorum historijs. Opus nouum duplo auctum, illustratumque Chronologia vbique aperta, & Notationibus varijs, ex scriptis Illustrissimi Do. Cæsaris Baronij Card. Onuphrij, Molani, & aliorum.*

Quo verò operis huius ratio constet, quod antea bis excusum, tertio emisit, inquit se animaduertisse P. Zachariam Lippeloo Cartusianum post primam, & secundam ipsius Haræi Editionem, suo velut iure ex ijsdem Surij Tomis (omisso tamen septimo, quo consilio, ignorat) aliud Compēdium dedisse, sermone forte etiam cultiori, quamobrem idem Haræus exemplo Bedę, Vsuardi, Adonis, & Io. Molani sui Præceptoris, vtendum existimauit phrasi primorum Auctorum, quātum quidē Latinus sermo vllatenus permittit, quòd item firmior futura esset rerum sacrarum fides, quarum in verbis, & in re consentiens historia inueniretur. Et quidem dolet Haræus, quòd Lugdunenses eius Operi, se inscio, plures historiolas infarserint, quin (scelus) in S. Valentino Presbytero 14. Februarij secundo posito, Vicelij profanam garrulitatem (his enim verbis, & adhuc grauioribus illum onerat) indistinctè velut sibi adsperserint, historiolas autem plures nullo delectu consarcinauerint, quasdam etiam integras ijsdem verbis oscitanter bis posuerint Sanctæ Annæ SS. Ianuarij, & Sociorum, & Præsentationis Beatiss. Virg. Mariæ, denique istas SS. Francisci de Paula, Antonij de Padua, & Nicolai Tolētinatis in ipso corpore iuxta suum exemplar impressas, in fine rursus breuius, & imperfectius, quasi non positas repetierint. Addit caussam, cur plura noluerit addere, nimirum fore, vt à paucioribus liber legeretur, terreretur. Addidit tamen prudenter ac piè, Res gestas etiam Apostolorum, & primorū martyrū, quæ multis incertis narrationibus apud PseudoAbdiā Ioachimi Camerarij, & alios contaminatę manent? adiectis vndecunque quæ certa haberi poterant quantum licuit, auxit, & ornauit. Cur autem interdum recesserit à quibusdam Chronographis, rationes affert non indignas, neque inutiles.

FRANCISCVS Lucas — Vide item omnino in verbo, Vulgata editio.

FRANCISCVS Panicarola — adde — sed & postea Rhetoricam Ecclesiasticam recudit Colonię Ioannes Hontemius ann. 1605. Typographi autem Mediolanenses non semel eiusdem librum inscriptum *Speculum Belli*, & quidem Italicè: *Specchio di Guerra.* Quod valde commendatur.

FRANCISCVS de Paula — adde — Eius denique Vita, atque Miracula, quę ære piorum in Romano eius Ordinis Cęnobio ad pietatem promouēdam depicta visuntur, ęneis quoque typis Romæ fuerunt expressa, ann. 1584. procurante, & sumptus suppeditante Petro Nobili.

FRANCISCVS Puteanus, siue è *Puteo*, Lugdunensis, Gallus, I.C. quique Gratianopolitani Episcopi cum in Spiritualibus, vt aiunt, Vicarius fuisset, demum Cartusianus, & huius Ordinis demum Generalis, Auream Catenam in Dauidicos Psalmos concinnauit, Beatique Brunonis Cartusiani Gesta conscripsit. Quę Parisijs prodiere apud Io. Paruum. Viuebat ipse Maximiliano primo Cęsare.

FRANCISCVS Ribera — adde — Quin & antequam ex hac vita migrasset, edidit Compendium suorum Commentariorum Salmanticę. Quod Opus operępretium erit ei, qui id prælegerit. Quæ autem prodierant in Apocalypsim, cūm quinque libris de Templo Salomonis additis, ea recusa sunt apud Nutium, ann. 1603. Antuerpiæ.

FRANCISCVS Suarez — adde — postremò autē prodiit Tomus quintus eius Cōmentariorum in tertiam Partem D. Thomæ, vbi vberrimè de Censuris egit. Qui cum integer tum alibi, tum Lugduni, atque Moguntiæ, ann. 1604. recusi sunt, eæ Editiones potissimum legendæ sunt nam Veneta integra non est.

FRAN-

Franciscvs Toletus Card. — adde — Pergunt autem eius Opera recudi, quem admodum & factum est Coloniæ apud Gymnicum, Moguntiæ item apud Gymnicum, Mediolani apud Augustinum Tradatum, ann. 1603.

Francofordiensis alia Synodus, in qua præter alia est actũ de Ecclesia Bambergensi in Cathedram Pastoralem erigenda. Vide Ditmarum, lib. 6. Annus autem fuit, quo celebrata est, millesimus sextus. Præfuit Villegisus Archiepisc. Moguntinus, in cuius Diœcesi & habebatur, & Cisalpini Episcopi adfuerunt. Quin & ipse Rex Henricus II. qui deinceps fuit Imperator, qui eam erectionem Bambergensem, humi se prosternens petijt.

Fridericvs Burscius, Brunsbergensis, Prutenus, quæ Prussia pertinet ad Poloniæ Regnum, Theologus Societatis Iesu, scripsit Germanicè doctum, & eruditum librum aduersus hæreticum Danielem Mercatorem, Pædagogum apud Pomeranos, & Aulicum Ministrũ, qui oblatrauerat scriptis suis aduersus Iesuitas. Et quidem in toto hoc Opere Friderici Barscij hæreticorum ingenia, Vanitates, Imposturæ, ac mendacia ita scitè indicantur, vt non tam palpitatione cordis, vt ille inquit, quã vacuitate cerebri, atq; fidei laborare omnes hæreticos demonstretur. Prodijt Brunsbergæ, ann. 1603. Typis Schonfelsianis.

Fvlbertvs Episcopus Carnotensis — adde — sed & in ipsa Bibl. SS. PP. To. 3. edit. 2. inserta est Epistola ad Adeodatum De tribus maximè necessarijs Fidei Christianæ Capitibus: quemadmodum illa, quam diximus, ad Finardum scripta, De Hostia in quadragesimum diem, recens ordinatis Sacerdotibus vsu quotidiano consumenda. Porrò idem ipse Fulbetus ex monacho Monasterij S. Petri apud Carnutũ assumptus in Episcopum Ecclesiæ Carnotẽsis, ann. 1007. (quidquid secus alij senserint, Demochares præsertim, qui id contigisse scribit, ann. 1017.) quem Fulbertum Glaber huius temporis scriptor, lib. 3. c. 6. & lib. 4. c. 4. virum Sapientissimum, & Præsulem prædicat, Guillerinus autẽ, Vita sanctissimum, atque spiritu propheticæ imbutum, de quo vide Vincentium Bellouacẽsem hist. lib. 25. c. 15. Vt autẽ scripsit Zeli, & pietatis plenas Epist. sic earum extant item aliquæ in Annal. Card. Baronij sub eundẽ ann. 1007. ex Cod. Vaticano, vbi plures legũtur.

Fvlconis Cognomento Boni, Andegauorum Comitis, ad Beatum Odonem Abbatem Cluniacensem, Epistola extat in To. 3. Bibl. SS. PP. edit. 2.

Fvlgentivs Ruspæ Episcopus — adde ad finem — Porrò nos in verbo, Aurelius Augustinus, cap. 5. rationes attulimus, cur liber de Fide ad Petrũ D. Augustino ascriptus, Fulgentio tribuendus sit. Id quod Louanienses, Robertus Card. Bellarminus, & alij plerique omnes Viri docti iam sentiunt. Fidem hanc firmat Inscriptio Operis in Bibliotheca Collegij Mertonensis, quam multo ante enatas hæreses Lutheri, atque Caluini, instructam Catholicis Scriptoribus antiquis, Catholici Maiores nostri reliquerunt, habet autem. *Epistola Fulgentij ad Petrum Diaconum*. Ceterum in hoc Opere emendando ad fidem veterum Codicum, vt laborauit ille, qui Eclogam Oxonio — Cantabrigiensem emisit, sic quia id fecit ope eorum Codicum, quos Catholici plures ante annos in Bibliothecis, & Academijs, siue collegijs reliquerunt, idcirco eã collectionem huc addimus, peroptantes, vt ille ipse aperiat alijs in dogmatibus oculos mentis Catholicæ fidei, quam pseudo catholicam blasphemè vocat, lumini, quo illustrata quondam Anglia, optimos genuit Fidei propugnatores, & Martyres.

Libri de fide ad Petrum Diaconum, cum antiquiss. 2. m. s. & postremis, ac vltimis editionibus excusis, tam collatio, ac castigatio conueniunt paginarum & columnarum numeri, cum libro impresso Parisijs, 1586. cum Priuilegio.

Littera A, indicat Cod. m. s. qui extat in Collegio nouo Oxoniæ. Littera B, indicat alterum Codicem, qui extabat apud Amicum collatoris.

Pag. 384. Col. I. D. Aduertendum primo in loco, librum à Prologo non distingui in vetustissimis m. s. Codicibus.

Ibidem.

Ibidem. Postulasti te literis nostris instrui. 2. m.s. *legunt* poposcisti.
Ibid. Fides namque est. 2.m.s. *legunt conformiter.* Fides est namque.
Ibid. ad filiorum Dei numerum potest peruenire, *legunt Duo* m.s. pertinere.
Ibid. si quis hic non ambulauerit. 1. m.s.*omittit* hic.
Ibid. huius disputationis opus. 2.m.s. *legunt ita* magnum est opus huius disputationis.
Ibid. vt à magnis vix possit. 1.m.s. *omittit, à, in altero*, m.s. *legitur* vt magnus vix.
Pag. 385. Col. 1 litera A, multa volumina, *legunt.* 2. m.s. voluminum.
Ibid. sufficientem tribuet. 1.m.s. sufficienter.
Ibid. nomine atque adiutorio. 2.m.s.*legunt*, atque in adiutorio.
Ibid. litera B, solent insusurare. 2. m.s. volunt.
Ibid. Imperio promulgatam, *legendum* promulgatum, *ita enim habent.* 2.m.s.
Ibid. filium Deum, *legunt* m.s. & filium Deum.
Ibid. Id est sanctam. 1. m.s. *legit* Item.
Ibid. litera C, Rursus quidem Trinitas esset vera, sed vnus Deus Trinitas ipsi non esset, *legunt aliter* 2. m.s. Rursus Trinitas vera non esset, si vnus Deus Trinitas ipsa non esset.
Ibid. si quemadmodum pater, sed, *legit.* m.s. A, *verum.* m.s. B, vt.
Ibid. & in vna natura, & *redundat, & abest in* m.s.
Ibid. totus quoque spiritus, *legunt.* m.s. totiusque.
Ibid. litera D, & sine initio est, de patris natura natus existit, *variant in loco. m.s.* m.s. A, *legit hunc in modum.* sine initio est, quod filius, &c. m.s. B, aut sine initio est quod, &c. natus extitit.
Pag. 385. Col. 2. Litera B, à nobis repetitur toties vt *abundat* toties in m.s.
Ibid. vnus est Deus Pater 2.m.s. omittunt Deus.
Ibid. essentialiter genitus. *legunt duo.* m.s. natus.
Ibid. scilicet gignere se. 2. M. *Legunt*, id est.
Ibid. sed solum filium: sic etiam. *aliter legunt.* 2.m.s. *conformiter addentes* genitum.
Ibid. vnum filium genuit. m.s. B, vnicum.
Ibid. litera C, sed solus de Patris essentia *redundat* solus *& abest in* m.s.
Ibid. in quo mihi bene complacui. *omittunt.* 2. m.s. Bene.
Ibid. litera D, proprio filio suo non pepercit, *suo abest* in m.s.
Ibid. diligit & eum qui, omittunt. 2.m.s. &.
Ibid. omnia ista diuinitus legunt. m.s. ista omnia diuinitus.
Ibid. quia Deus verus. m.s. A. qua.
Ibid. accepit de Virgine. Vna enim persona esset Pater & Filius, ipsa autem vna persona, pro eo, quia non de Deo, sed tantum de Virgine nasceretur Dei Filius. Rursus si non ipsum qui factus est. *Hoc locus admittit varias lectiones.* 2.m.s. *legunt conformiter*, accepit. Rursus si non ipsum qui factus est. *Editio Parisiensis ita legit* accepit. Rursus si non ille qui proprius, atque vnigeniti Dei Patris Filius est, sed Spiritus Sanctus nasceretur ex Virgine, non ipse qui factus est.
Ibid. ipsum qui factus est. 2.m.s.*legunt* ipsum filium, &c.
Pag. 386. Col. 1 litera A, locus diuersissimæ lectionis. De Spiritu sancto ex Maria Virgine sancta Ecclesia confiteretur *ita Basil. legunt autem Parisienses cum aliqua verborum additione.* de Spiritu sancto, ex Maria Virgine in Symbolo acceptum, & corde ad iustitiam crederet, & ore ad salutem, &c. m.s. A, *legit conformiter Basil. editioni ponendo & ante,* ex m.s. B, *item tantum mutando* ex *in* &.
Ibid Sancta Ecclesia confiteretur, 2.m.s.*legunt* sancta confiteretur Ecclesia.
Ibid. sed & ipse Spiritus. m.s. A, *& Paris.* sed etsi. m.s. B, sed si.
Ibid. pater ergo. 2.m.s. igitur.
Ibid. idem Deus Filius. 2.m.s. *legunt* Dei.
Ibid. & verus & cum patre, *in posteriore loco,* & *abest* in 2.m.s.
Ibid. vnus Deus est secundum. 2.m.s. *omittunt conformiter,* est.
Ibid. pro nobis est homo factus. Homo factus verus *legunt.* 2.m.s.

Ibid.

Ibidem, quia veram habet *legunt.* m.s. quod.
Ibid. quia & carnem humanam suscepit.m.s.2.quod.
Ibid. Deus natus est.m.s.*legunt conformiter* secundo natus est.
Ibid. Natus est matre.2.m.s.*legunt* de.
Ibid, vnus ergo est.2.m.s. igitur.
Pag.38.Col.1.B, ab infernis, *legendum* inferis, ita m.s.2.& Par.
Ibid. ad Cœlum ascendens.m.s.*legunt* in Cœlum.
Ibid. in fine.2.m.s. in finem.
Ibid. vnus est filius Dei. m. s. A, vnius.
Ibid. vnam cum matre substantiam: habens ex mortalitatis nostræ. *Lectio & interpunctio varia.*2.m.s.*conformiter ita legunt.* vnam cum matre habens substantiam:ex mortalitatis suę. *Parisi. ponunt hac verba post vocem habens*, ex nobis vsque ad mortem iniquitatis nostræ.
Ibid.litera C, docet quia.2.m.s. quod.
Ibid. deglutierit.2.m.s. & *Par.* deglutiuit.
Ibid. ipse quippe.2.m,s. idem.
Ibid. litera D, natum ex muliere.2.m.s.*legunt* factum.
Ibid. naturaliter facto.2.m.s. facto naturaliter.
Pag.386.Col.2.litera A, sic igitur, legunt ergo 2. m.s.
Ibid. sine peccato suscepta.2.m.s.concepta *itemque Parisienses.*
Ibid.litera B, humanæ naturæ.2.m.s.naturæ humanæ.
Ibid. in delictis concepit me, *legunt* 2.m.s.peperit.
Ibid.litera C, moralis carnis generatio humana contraxit,auferret conceptus est. *Variè legunt Manuscripti Codices*.m.s.A,mortalis carnis humana natura contraxit,auferret conceptus nouo.m.s.B,*cōsentit cū priore nisi quod pro* humana natura *legat* humanū genus.
Ibid. illa vtique est Virgo, *verbum* est,*abest* in 2.m.s.
Ibid. ventris sui fructum, *lege* partum: *ita* m.s.
Ibid.litera C, aufertur à mundo, *legitur* in 2.m.s.auferretur.
Ibid.litera D, in peccati similitudine.2. m.s.similitudinem.
Pag.387.Col.1.A, formam igitur serui.m.s.A, *legit* ergo *pro* igitur in m.s.*prorsus omittitur.*
Ibid. ille Deus *legunt.* m.s.duo *transpositis vocabulis.*
Ibid. in similitudinem.m.s.B, *legit* similitudine.
Ibid. & habitu inuentus, vt homo.2.m.s.*legunt* habitu est inuentus,vt homo.
Ibid. aut confundas, aut diuidas.2.m.s. aut diuidas aut confundas.
*Ibid.*quia in forma Dei erat. M. A. *legit* quod.m.s.B,quo.
Ibid. de quo natus est. *legunt* m.s.erat.
Ibid. hęc omnia quæ diximus de Filio Dei, firmissima fide retine, qui hæc vtique omnia in vnitate naturæ habens cum Patre,sine dubio æqualis est Patri.m.s. A, *legit in hunc modum.* hæc omnia quæ diximus, sunt de Deo Patrę per quæ sine dubio Filius æqualis est Patri.m.s.*consentit cum libris excusis, excepto quod legatur in secunda linea*, retinens,quia hęc in vnitate nostræ.
Ibid. quia semetipsum.m.s.quod.
Ibid.litera B, & quia humiliauit semetipsum, *abundat verbum*, & *in* 2.m.s. *& pro* quia *legatur* quod.
Ibid. naturaliter atque æqualiter.2. m.s. *legunt* &.
Ibid.litera C, habet Dei Filius, *legunt* m.s.*conformiter Deus.*
*Ibid.*æqualis verò Deo Patri,*redundat Deo in* 2.m.s.*sed* m.s. B,*legit* æqualis Patri.
Ibid. nos omnes accepimus, quam plenitudinem si exinanitus amitteret, quod de ea nobis daret vtique non haberet;eodem autem non habente, nos proculdubio nihil possemus accipere,de plenitudine autem eius nos omnes accepimus. Ex eo aut quod nobis. *hic abundant multa ex* m.s. B, *ita enim legit*, nos omnes accepimus. Ex eo autem quod nobis m.s.A, *legit diuersum ab impressis codicibus in conclusione totius sententia, nimirum:*

eodem

eodem autem non habente filio firmissima fide retinēs quod hæc vtique omnia in vnitate naturæ habens,cum nos proculdubio nihil.

Ibid. quia si plenitudine,*legatur* quod cum 2.m.s.

Ibid. humanæ naturæ susceptio.m.s. A.*legit* naturæ humanæ assumptio.m.s.B,acceptio.

Ibid.in litera D, in similitudinem.2.m.s.*legunt* similitudine.

Ibid. Quia autem creatus est formam serui secūdum quam creatus est,solus habens personaliter,*ita legunt* 2.m.s.quod autem creatus est solus habens personaliter.

Pag.387.Col.2.A, solus Dei filius m.s.B, filius Deus.

Ibid. qui pro nobis non in sanguine taurorum & hircorum, sed in sanguine suo semel introiuit sancta,quod tunc Pontifex ille significabat,qui cum sanguine in Sancta Sanctorum.m.s.A, non in sanguine in Sancta Sanctorum.

Ibid. & sacerdos &,*primum* & *abest* in 2.m.s.

Ibid. Et hæc omnia, *legatur pro* & *quia* cum m.s.2.

Ibid. quia hoc est cum patre.m.s.2.*non habent verbum*,est.

*Ibid.*littera B, Deus æternus & verus est *omnia* m.s.solus verus & æternus Deus est.

Ibid. & mutari aliquando, 2.m.s.*legunt* & vt.

Ibid. quia summe 2.m.s.quod.

Ibid.litera C, quia nullum habens initium m.s.2.non habet.

Ibid. quia quædam,*legatur* quod, cum m.s.

Ibid. quia omnem m.s.2.quod.

Ibid. litera D.simplicitas itaque multiplicis *abundat* itaque *in* 2.M.s.

Ibid. in infirmarum paruitate, m.s.*legunt* infirmorum, ita *Paris.*

Ibid. prolata de seipso, *legunt* m.s. de ipso.

Ibid. sicut à Deo cum non esset,accepit,*legunt* 2.m.s.*sine particula non, affirmatiuè.*

Ibid. splendeant claritate 2.m.s.splendent.

Pag.388.Col.A, sicut dicit Apostolus.m.s.2.sicut Apostolus dicit.

Ibid. differt à stella.2.m.s.à stella differt.

Ibid. nec de loco ad locum transiret.m.s.A, legit transire m.s.B,transiret ad locum.

Ibid. non minus in angustijs, *legunt*.m.s. angustis cum Paris.

Ibid. terminatur, quia nullo fine concluditur, *redundat* fine in 2.m.s. *& legunt insuper pro* nullo, nulla.

Ibid. minores minoribus.m.s.B,maioribus.

Ibid litera B, totus se infundat, *abest* se *in* m.s.2.

Ibid. viuendi facultatem non dedit m.s.2.facultatem viuendi non dedit.

Ibid. quia quibusdam 2.m.s.quod.

Ibid. si vita non esset non viuentia corpora ipse non fecisset, *legunt omnia Manuscripta* si vita non esset, viuentia, &c.

*Ibid.*eadem corpora viuificarentur.m.s.quæ viuificarentur.

Ibid.litera C, quia per locorum m.s.2.quod.

Ibid.litera D, quia eiusdem, *legatur,* quod cum 2.m.s.

Ibid. incessabiliter sentiant, *legunt* 2.m.s.sumant.

Ibid. si & inhærentibus Deo inest de, *legunt* 2.m.s.si & inhærentibus Deo nihil inest.

Ibid. quia collato, *legunt* 2.m.s.quod.

Ibid. nihil in se sentiunt immutationis, *legitur* in 2.m.s. mutationis *contrario plane verbo.*

Ibid. naturalis terminus.2.m.s.*legunt,* terminus naturalis.

Ibid. in alio est. 2. m.s.est in alio.

Ibid. operà esse Sanctę Trinitatis 2.m.s. *legunt* creaturam.

Pag 388.Col.2.litera A, quosdam verò,quia sic voluit.m.s. A, *legit* quosdamque quia sicut. m.s. B,& *Paris.* quosdamque sicut.

Ibid. habere fecit.m.s. B, fecit habere confertim.

Ibid. graui cupiditatis pondere, *legunt* 2. m.s. prauæ *cum Paris.*

Ibid. vt illius esset 2.m.s. vt essent illius.

b 4 *Ibid.*

Ibid. litera B, reuocandis quibus vellet.m.s.2.renouandis.
Ibid. congrue & mirabiliter ordinare.m.s.2.congruis mirabiliter,&c.
Ibid. quia rationales.2.m.s.& Parif.quod.
Ibid. donum in se naturæ Spiritualis Creatore diuinitus acceperunt. 2.m. donum in ipsa naturæ spiritualis creatione diuinitus acceperunt.
Ibid. propriç voluntatis arbitrio.2.m.s.libertatis.
Ibid. summum Creatoris Imperium.2.m.s.summi.
Ibid. doloribusque crucianda.2.m.s. cruciata.
Ibid. nunquam ea diuino munere repararet.m.s.A, *legit* etiam nũquã,&c. pararet. m.s.B *omittit eam.*
Ibid. litera C, ęternum præpararet.2.m.s.pararet.
Ibid. omnes illi.2.m.s.illi omnes.
Ibid. nec mala possint vnquam voluntate permaneret etiam. m.s.2. voluntate vnquam & m.s.A, *legit* permanet.m.s.B, permaneat.
Ibid. ad peccati principium inuidus dixit.m.s.2. *legunt* præcipitium & m.s.A, mundus.
Ibid. propria voluntate cadentibus.m.s.2.propria cadentibus voluntate.
Ibid. litera D, quia neque Diabolus.m.s.2.quod.
Pag. 389. Col. 1. litera A, non debet esse.2.m.s.esse non debet.
Ibid. quia Deus.2.m.quod.
Ibid. hoc ait Beatus Paulus.2. m.s.& *Parif.* Beatus Paulus hoc ait.
Ibid. quandoque videre cœperunt, *legunt.*2.m.s. viuere.
Ibid. viuere ita incipit.m.s.2.ita viuere.
Ibid. litera B, sustinere supplicia.m.2.supplicia sustinere.
Ibid. dicit Apostolus, *addendum ex* 2.m.s.beatus
Ibid. litera C, spiritalia tunc.2.m.s. *legunt* spiritualia.
Ibid. surget spiritale in his 2.m.s.*legunt* corpus spirituale.
Ibid. litera D, iustificare disposuit.2.m.s.disposuit.*Parif.*glorificare.
Ibid. mutata voluntate iniusta,inerita simul operaque mutare.m.s.B,*legit post* opera,quęque, in m.s.A, *abest vox* iniusta.
Ibid. iniquitas sua ita culpabitur.2.m.s.ita culpabitur iniquitas sua.
Ibid. percipere possint. 2.m.s. possit recipere.
Pag. 389. Col. 2. litera A, sic nullatenus bonam. m.s. 2. sic bonam nullatenus.
Ibid. potest esse vtilis. m.s. 2. esse potest.
Ibid. litera B, non vult mortem peccatoris,siue morientis, sed magis vt reuertatur.m.s.2. *legunt conformiter* non vult mortem morientis quantum vt reuertatur.
Ibid. subito veniet ira, *addendum* enim *ex.* 2.m.s.
Ibid. litera C, peruersitate permaneat.2. m.s.remaneat.
Ibid. scientes, quia illa. m.s. 2.quod sed m.s. B, *præponit* quidem.
Ibid. repellet punietque. m.s. 2. & puniet.
Ibid. omnis anima intellectualis. m.s. 2.hominis.
Ibid. quæ ordinauit. m.s. 2.quod.
Ibid. quo nunquam licebit, *legunt* 2.m.s. non etiam.
Ibid. litera D, quædam quæ reptant, *abundat* quæ per 2.m.s.
Ibid. carni subministrare. 2.m.s. ministrare.
Ibid. irrationalibus spiritibus, *legunt* 2.m.s. irrationabilibus.
Ibid. propterea ergo. 2.m.s.igitur.
Pag. 390. Col. litera A, quia nec ipsis animabus eorum aut &c. *legunt.* m.s. quod nec ipsis animalibus, aut æquitas aut iniquitas fuit.
Ibid. quia rationalia, *legunt* 2.m.s. quod.
Ibid. cum Diabolo principe omnium malorum semper arsuri.2. m.s. *legunt conformiter,* cum Diabolo semper arsuri,&c.
Ibid. litera B, quia enim tales. m.s. 2. quod enim eos tales.

Ibid.

Ibid. quemadmodum ex illo. m.s. 2. *legunt* & ex illo.
Ibid. si quis renatus non fuerit. 2. m.s. non renatus.
Ibid. quia siue in Catholica fide, siue. 2. m. s. *legunt* quod siue in catholica siue.
Ibid. remanserit alienus. 2. m.s. remansit.
Ibid. litera C, qui si & eleemosynas. m.s. A, qui si &c. m.s. B. quod & si.
Ibid. vbi enim cuique prodesse potest Baptismus, ibi prodesse & eleemosyna non potest. m.s. A, vbi vnicuique potest, &c. ibi non potest & eleemosyna prodesse. m.s. B, *in principio sententia cõgruit cum m.s.* A. *in postremo* legit ibi potest & eleemosyna prodesse.
Ibid. prodesse nequit. m.s. 2. prodesse non potest.
Ibid. iusti in hac vita semper Deo. 2. m.s. iusti semper in hac vita Deo.
Ibid. litera D, siue impedimento & absque, *abest* & *in* 2. m. s.
Ibid. non quia peccatum est, *legunt.* 2. m.s. quod.
Ibid. & beatus. 2. m.s. *omittunt* &.
Ibid. honorabile connubium in omnibus, *deest in* 2. m. s.
Ibid. ideoque serui Dei. 2. m.s. igitur.
Ibid. & à vino abstinent, *legunt.* 2. m. s. & vino.
Pag. 390. col. 2. lit. A. In vna enim ratione. 2. m. s. oratione.
Ibid. virtus exoritur. 2. m. s. exeritur.
Ibid. vel tertias. 2. m.s. vel etiam *Paris.* trinas.
Ibid. seipsum castrauerit. 2. m.s. *A. legunt* seipsum Deo.
Ibid. litera B, quia primam fidem. 2. m. s. quod.
Ibid. si quis. 2. m. s. quod.
Ibid. nupserit virgo. m.s. 2. virgo nupserit.
Ibid. se sui voti. m. 2. se voti sui.
Ibid. litera C, quia cum tres deos. m. s. 2. quod.
Ibid. litera D. quoniam Deus verus est. 2. m. s. quoniam Deus verus est.
Ibid. templum sunt Spiritus sancti. 2. m.s. templum est.
Pag. 391. col. 1. lit. A. solum esse verum Deum, *abest* esse in 2.m.s.
Ibid. de quo in Psalmo dicitur. 2. m.s. Psalmis.
Ibid. litera B. insonuit, *legunt.* 2. m. s. sonuit.
Ibid. litera C. & sequitur. 2. m.s. & secutus ait.
Ibid. vnus est spiritus. 2. m.s. vnus spiritus est.
Ibid. litera D. post resurrectionem insufflans, *addunt.* 2. m. s. post resurrectionem suam.
391. col. 2. lit. A. ipsum esse, *legunt.* 2. m. s. ipsumque esse.
Ibid. conceptus est natusque, *redundat* est *in m. s.*
Ibid. generauit me. 2. m. s. genuit.
Ibid. iterum sumo eam. 2. m.s. sumam.
Ibid. litera B. carnem & animam, *pro* & *lego,* atque *in 2. m. s.*
Ibid. vnum filium, atque ipsum esse Deum verum, *vox* filium, *redundat in* 2. m.s.
Ibid. factus est ex muliere, *legunt,* 2. *m.s.* solus factus, &c.
Ibid. lit. C. cum patre communem. 2. m.s. communem cum patre.
Ibid. litera D. ęterna natiuitas, vnus Iesus de quo. 2. m. s. *omittunt* vnus Iesus.
Ibid. quia vocatum est. 2. m. s. quod.
Ibid. Patriarchis, prophetis & Sacerdotibus. 2. m.s. & prophetis.
Pag. 392. col. 1. lit. A. sancta Ecclesia Catholica. m.s. sancta Catholica Ecclesia.
Ibid. figuratio fuit. m.s. A. *legit,* significatio. m.s. B. sacrificio.
Ibid. litera B. cum vidistis. 2. m. s. vidistis eum.
Ibid. crucifixerunt. 2. m. s. confixerunt.
Ibid. esse malam naturam. 2. m.s. mali.
Ibid. nisi boni priuatio. 2. m.s. nisi priuatio boni.
Ibid. vnde geminum constat esse. 2. m.s. vnde constat geminum esse.
Ibid. malum vnum quo. m. s. id est vnum quo.

Ibid. litera C, & quia ordinem. 2. m.s. at quæ.
Ibid. neque aliam quamlibet. 2. m.s. neque quamlibet aliam.
Ibid. quæ est vnus. 2. m.s. qui.
Ibid. potuerunt. 2. m.s. poterant.
Ibid. non est eis. 2. m.s. non eis.
Ibid. litera D, spiritalem. 2. m.s. spiritualem.
Ibid. creatos esse cum. 2. m.s. *abundare* esse *ostendunt*.
Pag. 392. Col. 2 litera A, peccatum pro nobis factus est. 2. m.s. factum est.
Ibid. siue cum de matribus. 2. m.s. *legunt* iam.
Ibid. litera B, sempiterno supplicio. 2. m.s. supplicio sempiterno.
Ibid. etsi propriæ actionis peccatum. 2. m.s. etsi peccatum propriæ, &c.
Ibid. viuos & mortuos. 2. m.s. viuos mortuosque.
Ibid. & glorificet. 2. m. s. *omittunt* &.
Ibid. litera C, pro eo quia. 2. m. s. quod.
Ibid. immutabuntur autem iusti. 2. m.s. *legunt* mutabuntur.
Ibid. in iustorum corporibus. 2. m.s. in eorum.
Ibid. litera D, Sacramentum fidei quod est sanctum baptisma. m.s. & pœnitentiæ. M. s. A, secundum Baptisma.
Pag. 393. col. 1. litera A, gratuita miserat, *legunt*. m.s. 2. gratuita sua.
Ibid. corde etiam. 2. m. s. etiam corde.
Ibid. litera B. filij sui. 2. m.s. eius.
Ibid. quos non prędestinauit. 2. m.s. *legunt*, quos Deus.
Ibid. litera C, eodem Baptismo cumulari. 2. m.s. Baptismate.
Ibid. fuerit datum. m. s. datum fuerit.
Ibid. saluator enim dicit. 2. m. s. ait.
Ibid. litera D, sed etiam omnes. 2. m. s. sed &.
Pag. 393. col. 2. litera A, quandiu in eo. m.s. 2. quando.
Ibid. litera C, non debere nisi operum. m.s. 2. nunc debere operum.
Pag. 394. col. 1. lit. A, certum accepit. 2. m.s. *legunt*, recipit verè firmum fidei est, *quæ sequuntur ad 70. lineas in impressis codicibus, manuscriptis codices non habent*.

FVLVIVS Androtius — adde — Latinè autem redditæ Meditationes de Passione Christi Domini. Colonię apud Arnoldum Mylium ann. 1603.

Appendix ad literam G.

GABRIEL Anconitanus, Archiepiscopus Dyrrhachij, Ord. D. Augustini, scripsit De Baptismo, lib. 1. De peccato originali, lib. 1. De Inferno, & Limbo, & Purgatorio, lib. 3. De Pœnitentia, lib. 1. De Mercatura, & negotiatione, lib. 1. De euitanda ingratitudine, lib. 1. De sortilegijs, & vanis persuasionibus, lib. 1. Sermones Sanctorum, lib. 1. Obijt Romæ valde senex die 25. Octobris, & Aquilę sua in patria elatus, ibidem in templo Diui Augustini sepultus est. Successerat autem in Archiepiscopatu Nicolao eius pręcessori, cum diem & hic obijsset.

GABRIEL Astetes cum sit in suo loco, initio lit. G. superfluit pag. 529. quare expungendus est ibi.

GABRIEL Putherbeus — adde — Hic verò patria Turonensis, tribus libris copiosè egit de abolendis Hęreticorum, & alijs noxijs libris. quem Io. Baptista Ficklerus Consiliarius Bauaricus, in Germanicam linguam transtulit. Vide autem in Appendice prima ad primum Tomum.

GABRIEL à Quemada, Hispanus, Iudex fisci S. Inquisitionis Toletanę, Seguntinæ, Segouiensis, & Abulensis Dięcesum, scripsit Quęstiones vigintiquinque cōpendiosas, quę frequentiore vsu in materia fiscali corā Iudicibus Fisci S. Inquisitionis cōtrouerti solent.

Quæ postremò recognitæ, & thematibus singulis Quæstionibus appositis, recusæ fuere. Venetijs apud Franciscum Zilettum, ann. 1583. sed hæ adiunctæ sunt lib. Ioannis à Roias, qui inscriptus est, *Singularia Iuris*. Vide in verbo, Io. à Roias.

GABRIEL Spoletanus. Vide in verbo, Gabriel Garofolus, & expunge in verbo, Gabriel Spoletanus, superfluit enim.

GALFREDVS Monumetensis Card. Vide omnino in verbo, Nonnus Galfridus.

S. GALLI Abbatis Oratio habita coram Episcopo Constantiensi. De forma gubernandi Ecclesiam. Extat m.s. in Bibl. celebris Monasterij S. Galli, in Heluetia.

S. autem GALLI Monasterium, quod diximus esse in Heluetia, quænam habeat carmina, & quos hymnos descriptos non indignos lectu, ea, & hos Henricus Canisius inseruit Secundæ Parti Tomi Quinti Antiquæ lectionis, quod Ingolstadij ann. 1604. prodijsse, non semel diximus.

S. GALLI Confessoris sermo dictus Constantiæ in Germania in Templo S. Stephani in Consecratione Io. Episcopi Constantiensis, extat primum editus ex Monasterio Sancti Galli, in Tomo 5. Antiquæ lectionis, Henrici Canisij. Vide item Vualafridum Strabum lib. 1. de Vita S. Galli Confessoris, c. 24. Sermo sanè hic à conditione creaturarum, & primi hominis peccato, historiam Diuinam summatim complectens, & vsque ad Resurrectionem Domini, diemque Iudicij deducens, copiosus est, & dignus lectu.

GALONIS S. R. E. Card. Constitutiones. To. 6. Bibl. SS. PP. edit. 2.

D. GALTERI Archiepiscopi Senonensis in Gallia Constitutiones Synodales extāt in Bibl. SS. PP. Tomo sexto, edit. 2.

GANGRENSE Concilium — adde ad finem — Ceterum Concilium hoc à Quintino Heduo notis illustratum prolatum est in lucem Parisijs an. 1560. Vide in verbo, Quintinus Heduus.

GARSIAS Galarsa, Episcopus Cauriensis. Vide in verbo, Petrus Garsias, Galarsa.

GASPAR Casalius — adde — hæc verò Venetijs prodierunt ex Officina Iordanis Ziletti, ann. 1563.

GAVDENTIVS Brixiensis Episcopus, — adde — Margarinus autem Bignęus To. secundo, edit. 2. Bibl. SS. PP. inseruit Sermones, siue Tractatus. 17. ad varia D. Scripturę Loca. Responsionem itē ad Germinium De Villico iniquitatis. Alteram ad Paulum Diaconum de eo, quod Dominus Iesus dixit Apostolis: *Quia Pater maior me est*.

GAVFREDVS Monachus, Ord. D. Benedicti, Hispanus, qui vixit ann. 1097. scripsit Gesta sui temporis. cūque hoc Opus diu delituisset inter vetera monimenta Regum Aragonum ad nostram vsque ętatē, Hieron. Surita vir celebris edidit Cæsaraugustæ typis Dominici à Portonarijs an n. 1578. munitum, & laudatum Regio Priuilegio, dedicatum verò Antonio Augustino tunc Archiepiscopo Tarraconensi.

GELASIVS pag. 532. lin. 35. — adde — verūtamen & Gelasij Commentariū istum, Actorum Nicęni Concilij Interprete Roberto Balforeo Commelini hęredes anno 1604. emiserunt. Quem quia postea vidi, dicimus, quod monuimus alibi. Ciuitas, & Commelinus, vbi Officinam habebat, Caluinismum publicè profitebantur, vt circumspectè in hisce editionibus sit incedendum.

GENNADIVS Scholarius — adde ad finem — Quin etiam in To. Quarto Biblioth. SS. PP. edit. 2. habetur, eiusdē Gennadij Sermocinatio habita de recta, & inculpata Christianorum fide. Eiusdem expositio pro Sancta, & Oecumenica Synodo Florentina: & Defensio quinque capitum, quæ in Decreto eius continentur, ad Græcos. Item eiusdem Oratio ad vnum, & trium Personarum Deum.

GEORGIVS Hamartolus, qui alijs idē qui Georgius Syngelus Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus ab Mundi ortu vsque ad Imperium Constātini filij Leonis Chronicon scripsit, idque in Bauarica Bibl. m.s. extat. Quin & scripsit De Inuentione S. Crucis, cuius fragmentum inseruit Græcè & Latinè Iacobus Gretserus Tomo suo secundo de Cruce. Sanè Georgij Syngeli historiæ ab Adamo ad Alexium Comnenum extabat in Vaticana, & in Cęsarea Viennæ Austrię Bibliothecis.

Georgivs Pachimerius — adde — De animo autē eius erga S. R. E. vide in verbo, Pachimerius. Circumspectè enim est legendus in quibusdam, scribendum autem est, *Pachymerius*.

Georgivs Pisides — adde — sed & in Tomo 8. Bibl. SS. PP. edit. 2. extāt sequēti inscriptione: *Admirandi Georgij Pisidæ, Opus sex dierū, siue, Mundi Opificium. Eiusdem Poematum, de Vanitate vitæ; Federico Morellio, Regio Græcarum litterarum professore, Interprete.*

Georgivs Scherer, Germanus, Suuazensis, in Comitatu Tyrolensi Theologus Societatis Iesu, plurima contra varios Hæreticos Germanica lingua (qua plurimū valet) diuersis temporibus scripsit: quæ nō ita pridem in duos digesta Tomos simul publicauit.

In Primo autem Tomo hæc sunt.

1 Dialogus de Baptismi Ceremonijs.
2 Defensio Festi Corporis Christi contra Smidelinum.
3 Octodecim caussæ cur ad Lutheranam cęnam non sit accedendum, simul cum relatione de Maximiliano Bibero prædicante Lutherano, in agalmatio quodam ludicro, & ridiculo partem cęnæ suæ asseruare, & inde cęnaturis depromere solito.
4 Vtrum verū sit Papam quondam Romanum fęminam fuisse, infantemque peperisse. Translatus est liber iste in linguā quoque Italicam, idque Commentū penitus explosum.
5 Narratio, Quænam Patriarchæ Constantinopolitani Hieremiæ, omniumque Græcorum sit sententia de omnibus Confessionis Augustanæ articulis.
6 Glossa & notationes in litteras Pseudotheologorum Vuirtenbergensium ad Patriarcham Constantinopolitanum.
7 Defensio Glossæ, & notationum in Epistolam ad Patriarcham Cōstantinopolitanum contra pseudotheologos Vuitenbergenses.
8 Apologia pro Societate Iesu, aduersus Lucam Osiādrum, prędicantem Lutheranum.
9 Triumphus veritatis pro eadem Societate, contra eundem Osiandrum.
10 Defensio triumphi veritatis aduersus Osiandrum.
11 Contra duo scripta Alexandri Vrzingeri prędicantis Schmalcaldici; quæ contra Illustriss. & Reuerendiss. Episcopum Herbipolensem Iulium, ob reformationem Franconicam impudenter vulgauerat.
12 Quæstiones, & responsiones de tribus controuersis articulis, nempe, De Sacramento Altaris. De Purgatorio & suffragijs pro Defunctis. De inuocatione Sanctorum.
13 Rhapsodia Luterana, seu Cēto Lutheranus, quo ostenditur, totum Lutheranismum ex varijs diuersorum Hæreticorum peruersis dogmatibus consutum, & consarcinatū esse.
14 Defensio einsdē Libri aduersus Iacobum Heerbrandum Lutheranum prędicātem.
15 Historica relatio de disputatione habita inter Georgiū Schererum, & Paulum Florenum Apostatam.

In Secundo autem Tomo continentur sequentia.

1 Nouem Conciones, quòd Pont. Rom. non sit Antichristus, vt hęretici verè Antichristi blasphemant. 2 Scala Iacob.
3 Vigintinouem Conciones de Notis Ecclesiæ.
4 Concio de fabula de sex mille capitibus infantilibus in piscina quadam repertis, cum disputatione de Epistola de Cęlibatu; quam mentiuntur hęretici scriptam à Sancto Vldarico Augustano Episcopo.
5 Historia de Virgine quadam ab aliquot millibus dęmoniorū obsessa, & liberata cum admonitione, quid cuique hinc discendum sit.
6 Concio Kalendis Maij habita, in qua de spirituali Maio disseritur.
7 Concio super Euangelium, de septem panibus Marci.
8 Casus conuersionis à Lutheranismo vtriusque dictionis Hauseckensis.
9 Breuis & Christiana admonitio ad quasdam pręcipui nominis matronas, & virgines.

Quin-

10 Quindecim Conciones contra Mahometum, eiusque Alcoranum.

11 Cohortatio, ne belli Duces sese Turcis subdãt; sed vt viriliter aduersus illos pugnẽt.

12 Concio Castrensis, omnibus belli Ducibus, totique exercitui, in Hungaria aduersus Turcas militanti fructuosa & vtilis.

13 Probatissima ars aduersus bombardarum ictus; aduersus vulnera, rapinas, incendia, neve quis in bello succumbat, aut in hostium potestatem deueniat, in tres Conciones diuisa.

14 Concio gratulatoria ob recuperatum Iauarinum.

15 Concio in funere Illustris Domini Ioannis Preiners Baronis.

16 Concio in funere Reuerendi Patris Ioannis Abbatis Ordinis Sancti Benedicti Viennæ.

17 Concio in funere Serenissimi Principis Ernesti Archiducis Austriæ.

18 Oratio de heroicis factis & virtutibus, deque pio obitu perillustris Caroli Comitis Mansfeldensis, translata verò est hæc Oratio in Latinam linguam.

19 Catechismus prout in Templo Societatis Iesu Viennę singulis Dominicis à duobus per modum quæstionum & responsionum recitatur.

Præter hæc scripsit Conciones in omnia Euangelia Dominicalia, totius anni, quæ tertium Tomum conficiunt.

Paulò post prodibit To. Quartus complectens Conciones in omnia festa totius anni. Et quidem duo primi Tomi Postillarum Germanici primò in Abbatia quadam Austriæ excusi sunt. Reliqua tum Viennæ Austriæ, tum Monachij in Bauaria, etiam ann. 1605. apud Henricum Durch.

Georgius Venetus libellum, scripsit De Martyribus Marcellino, & Petro. Meminit Einhardus, lib. 4. cap. 10. à quo acceptas reliquias in monasterio S. Saluij, cuius Rector erat, religiosissimè collocauit.

Gerardus Abbas Bronij, vir Sanctus, is est, cuius vitam Monachus Broniẽsis Monasterij Congregationis Cluniacensis anno 960. scripsit ad Guntherum Abbatem eiusdem Monasterij, quod situm est in Tractu Namurcensi propè Belgium. Extat apud Surium die 3. Octobris.

Gerardus Matthisius Geldriẽsis Montano apud Coloniẽses Gymnasio annos aliquot cũ imperio prę fuit. Post, nobilissimo primarię ædis Collegio, vt Presbyter, Doctorq; Theologus, adscriptus, pręter *Conciones Sacras in D. Pauli ad Rom. Epist. Commentarium* edidit. Sed vt fuit æui breuis, reliquit præclarè inchoata multa, perfecta non planè. Humo conditus est in Odeio Sodalium Dominicanorum 1574. Hæc Myræus.

Gerardus Senensis — adde — Atqui Ioseph Pamphilus hæc de illo, quæ subijcio, habet multò fusiora. Nimirum: Gerardus de Senis Augustinianus Aegidij Romani imitator præcipuus, vir in Scripturis Sanctis non mediocriter doctus, & in vtroque iure longa exercitatione petitus, cuius eruditionem Ioannes Andreas Bononiensis, contemporaneus, sæpe commendat: scripsit nonnulla præclara Opuscula, quibus memoriam nominis sui ad posteros transmisit. E' quibus ista feruntur:

Lectura in Primum Sententiarum, lib. vno.
Lectura in Secundum Sententiarum, lib. vno.
Lectura in Quartum Sententiarum, lib. vno.
De Contractibus, & Vsura, lib. vno.
De Montibus Florentinorum, lib. 1. De Restitut. lib. 1.
Quæstiones ad Episcopos generaliter pertinentes, lib. 1. Ad Episcopum Senensem.
De Præscriptionibus, lib. 1. De Vsucapionibus, lib. 1.

Clementinam de hæreticis, De Begardorum erroribus. In Quæstionibus ad Episcopum Senensem duo inter alia pertractat, scilicet, vtrum bona pauperum soli Episcopo diœcesano liceat dispensare in quocunque casu. Et vtrum in imminente periculo ciuitatis, liceat Episcopo dicta bona sic dispensare quòd conuertat in eius subsidium, si dicta bona requiruntur à Rectore Ciuitatis. Hæ quæstiones extant Mediola-

ni in Bibliotheca nostra S. Mariæ Coronatæ, cum multis alijs huius Auctoris libris, & Tractatibus. Moritur Senis Baccalaureus, & mortuus ob eius singularem scientiam fuit solemniter Laureatus. Opusculis de Vsuris, cæterisque Contractibus, Diuus Bernardinus Conterraneus eius, in Tractatu Restitutionum plurimum est vsus. Hæc Iosephus Pamphilus.

S. GERMANVS Parisiensis Episcopus is est, cuius historiam miraculorum, & translationis Monachi duo Monasterij Sancti Germani Parisijs, Congregationis Floriacensis iussu Caroli Calui Imperatori singulis Opusculis conscripsere: quam & Ebroinus Pictauiensis Episcopus approbauit.

GERMANVS Constantinopolitanus — adde — Neque verò silendum est alios Germanos fuisse, qui item Constantinopolitanam Ecclesiam administrarunt. Antiquum illum quidem, cuius in septima Synodo grauissima est testificatio, quique cũ Gregorio II. Pont. Max. Iconomachis strenuè cum se opposuisset, deturbatus est denique de sede ob veritatis defensionem à Leone Isauro. Sed & alium Germanum, qui Ioan. Duca Imperante vixit, & cuius Gregoras meminit lib. 3. cap. primo, cui successit Arsenius monachus. Ex hoc autem Germano, cuius plures Homiliæ extant, quemadmodum in Indice Catalogorum ad finem Apparatus Sacri cernere licet, quattuor Orationes Græcolatinas inseruit Iacobus Gretzerus secundo To. de Cruce, quartam quidẽ in primam ieiuniorum Dominicam, & in imaginum restitutionem. Cum autem quæ de veneranda Cruce, ac de nonnullis alijs præclarè Germanus hic disseruerit, tamen aspera in Epilogo effutijt aduersus Venetos & alios Italos, & Francos, qui & grauissima bella gessere cum Græcis, & his Sedem ademerunt Imperij. Vide eiusdem Gretseri Notam in Orationem Germani Patriarchæ pag. 175. Notam autem ipsam pag. 591.

GERVNDENSE Concilium — adde — Notat autem Garsias Loaysa in Collectione Conciliorum Hispanorum, hoc fuisse duntaxat septem Episcoporum, & quidem habitum Era 555. anno septimo Theodorici Regis, sexto Idus Iunias. Gerundam autem Hispaniæ citerioris esse nobile oppidum Cataloniæ, de quo Ptolemæus lib. secundo, c. 6. Plinius lib. 3. cap. 3. Ioannem autem, cuius initio fit mentio in eodem Concilio eum esse, ad quem extat Epistola Hormisdæ Papæ in Collectione Decretalium Epistolarum ab eodem Loaysa euulgata.

GERVNDENSIS Episcopi de origine rerum Hispanicarum liber m. s. extabat in Bibliotheca Vincentij Pinelli, quæ post eius mortem Patauio transuecta est Neapolim.

GLYCAS, qui (quemadmodum Cedrenus, & Curopalates) Græcam suorum Temporum historiam texuit, quoniam habet quæ ad Ecclesiæ eius temporis statum quadantenus pertinent, hoc ponitur loco, non magnopere tamen habendus in pretio, quin & schismaticis sui æui adhærens.

S. GOTHARDI Episcopi Hildesemensis Vita extat in Surij To. 3. die quarto Maij.

GRAECI — adde ad finem — Sed & nos in verbo *Ruteni*, Menologium Rutenorum inseruimus, quod in ipsa Russia ex eorum libris describi, & verti in Latinum curauimus. Ceterum extat Græcorum Officium de Mysterijs ante consecratis S. Quadragesimæ. Eorundem sacra mysteriorum ante Consecratorum Liturgia; Interprete G. Genebrardo, Theologo Parisiensi, Diuinarum, Hebraicarumque literarum, Professore Regio. To. 6. Bibl. PP. edit. 2.

Sanè verò apud Vincentium Pinellum, de quo non semel locuti sumus, Græcorum libri Ecclesiastici hi extabant. Qui & apud Antonium Pinellum Typographum Venetum excusi sunt sæpe his proximis annis.

Ἡ παρακλητική, *fol.* Τὸ τριώδιον, *fol.* Τὸ πεντηκοστάριον. Τὸ ὡρολόγιον. Ὁ ὀκτώηχος. Ὁ ἀπόστολος. Τὸ εἱρμολόγιον. Τὸ τυπικόν. Αἱ λειτουργίαι. Τὰ συλλειτουργικά. Τὸ ἀνθολόγιον. In quibus tamen quædam sunt, quæ lima egent: vbi verò siue iunioris, siue senioris Gregorij Palamæ fit mentio, hi quoniam Catholici non fuere, sunt expungendi.

At & quoniam ann. 1600. prodijt libellus Græcè prænotatus συνταγμάτιον περὶ τῶν ἁγίων, καὶ ἱερῶν μυστηρίων, hoc est: *Commentariolus de Sanctis, & sacris Mysterijs, idest Sacramentis,*

mentis, in quem aliqua egent clariore explanatione, idcirco, & hic eorum aliqua attingenda sunt, quale illud τὸ εἶδος τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἐστὶν, ἡ τῆς ἁγίας τριάδος ἐπίκλησις κατὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἐντολὴν, idest: *Forma Sacri Baptismatis est innocatio S. Trinitatis*. Clarius enim si dicatur, forma esse hanc. *Ego te Baptizo*, siue, ritu Græco, *Baptizetur in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*. Vbi item agitur de materia Sacramēti Chrismatis, scriptum est, ἡ ὕλη τοῦ μύρου ἡ πόρρω εἶναι φαμὲν τὸν ἄνθρωπον τὸν χριόμενον. ἡ δ' ἐγγὺς, τὸ ἔλαιον. hoc est: *Materiam vnguenti remotam dicimus esse hominem, qui inungitur: propinquam verò oleum*. Addendum est ἀπὸ τοῦ ἀρχιερέως, siue ἐπισκόπου, hoc est *à Pontifice*, siue *ab Episcopo*. Mox, quod subditur de Forma vnguenti, τὸ εἶδος τοῦ μύρου ἐστὶν ἡ τῶν ῥημάτων δύναμις ἐπ' αὐτὸ λεγομένη, καὶ εἰδοποιοῦσα αὐτὸ, hoc est: *Forma vnguenti est vis verborum super vnguento pronunciata, & ipsum informans*. Dicendum quoque: *Verba, quæ sunt Forma huius Sacramenti pronuncianda esse*, ἐπὶ τὸν τῷ μύρῳ χριόμενον, idest *super eo, qui vnguento inungitur*. Nam licet benedicatur vnguentum, non perficitur tamen neque fit Sacramentum, nisi applicatione, & pronunciatione verborum; quemadmodum fit in baptismo, cuius aqua, quę benedicta asseruatur in fonte, dicenda non est ex verbis benedictionis percipere vim, aut formam Sacramenti. Secus est de Eucharistia, ob variam istius ab alijs rationem Sacramenti. Vbi autem de Ordinibus ad Sacerdotium spectantibus, numerus eorum affertur, citatur Trullana Synodus, quæ nunquam approbata fuit à Sede Apostolica, ob Canones quosdam suppositos in eam, qui à recta orbita Ecclesiasticæ disciplinę recedunt. Paullo infra De forma Ordinis sacri τὸ δὲ εἶδος ἐστὶν ἡ θεία χάρις, ἡ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τοῦ ἀρχιερέως, ἐπὶ τὸν χειροτονούμενον κατερχομένη, καὶ τέλειον αὐτὸν ποιοῦσα ἱερέα. hoc est: *Forma autem est Diuina gratia, quæ per impositionem manuum super ordinandum descendens perficit ipsum Sacerdotem*. Clarius si adderentur: *Verba, quæ sunt propria forma huius Sacramenti*. Quæ omnia in Romano Cathechismo ex Tridentinę Synodi Decreto ad Parochos scripto, liquidius cernuntur, vt certè quàm solide ista tradantur à sancta Romana Sede Apostolica, hinc quoque perspici queat.

Atqui Clemens VIII. Pont. Max. quo studio erga Vniuersam Christi Ecclesiam, & pręcipuè erga Græcos ferebatur, nequa Deo in administrandis Sacramētis iniuria fieret, ipsi autem Græci salutem inde consequerentur, perbreuem ad Latinos Episcopos, in quorū Diœcesibus Græco ritu viuentes degant euulgari iussit, cuius hæc est summa.

Circa Sacramentum Baptismi.

Presbyteri Gręci baptizatos Chrismate in fronte non consignent, & ideo ab ipsis in ordine Baptismi apud eorum Euchologium prætermittantur, quæ sequuntur post illa verba καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, &c. vsque ibi εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς σχῆμα κύκλου, hoc est, *& post orationem*, &c. (vbi habetur forma huius consignationis) vsque ad verba: *postea facit Sacerdos figuram circuli, &c.*

Circa Sacramentum Confirmationes.

Episcopi Latini infantes, seu alios baptizatos à Presbyteris Græcis de facto Chrisma te in fronte consignatos confirment, & tutius videtur, vt cum cautela, & sub conditione id faciant (videlicet *N. si es confirmatus, ego te non confirmo, sed si non es confirmatus, ego consigno te signo Crucis ✠ & confirmo te Chrismate salutis ✠ in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*) præsertim verò cum verisimiliter dubitari potest, quòd ab Episcopis Græcis fuerint Baptizati.

Circa Sacramentum Eucharistiæ.

Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quod pro infirmis asseruatur, singulis octo diebus, aut saltem quindecim renouetur. Non asseruetur idem Sacramentum toto anno: si tamen asseruatum fuerit, saltem in fine anni sumatur.

Tollatur abusus tundendi, vel etiam miscendi Sacro oleo, ac iterum coquēdi, vel aliàs exsiccan-

exsiccandi species Sacramenti Sacrę Eucharistiæ Feria-quinta Cœnæ Domini, vt deinde illud asseruent.

Si Gręci velint accipere altaria portatilia ab Episcopis Latinis consecrata, benè erit, sin minus, tolerentur eorum thioni, siue throni, super altaria lapidea ponendi, cũ celebrẽt.

Corporalia, vti Latini habeant, nisi thionis etiam pro corporalibus vtantur.

Circa Sacramentum Pœnitentiæ.

In casu necessitatis Presbyteri Græci, Catholici possint Latinos absoluere.

Vtantur forma absolutionis in generali Concilio Florentino præscripta, & postea, si voluerint, dicant Orationem illam deprecatiuam, quam pro forma huiusmodi absolutionis dicere tantum consueuerunt.

Tollendus abusus, vbi est, vt vir, atque vxor simul, & eodem tempore eidem Presbytero confiteantur.

Aqua ex ritu Græco in die Epiphaniæ, vel primo die mensis benedicta, conseruetur in Ecclesia, vt illa fideles aspergantur.

Circa Oleum Sanctum Catechumenorum, & infirmorum.

Non sunt cogendi Presbyteri Græci Olea Sancta, præter Chrisma, ab Episcopis Latinis Diœcesanis accipere, cum huiusmodi Olea ab eis in ipsa Oleorum, & Sacramentorum exhibitione ex veteri ritu conficiantur, seu benedicantur. Chrisma autem, quod non nisi ab Episcopo, etiam iuxta eorum ritum, benedici potest, cogantur accipere. Prohibeantur verò ab Episcopis Græcis externis, Schismaticis, seu sanctę Romanę Ecclesię communionem non habentibus illud accipere, vel eo vti.

Circa Sacramentum Ordinis.

Ordinati ab Episcopis Schismaticis, aliàs ritè ordinatis seruata debita forma, recipiũt quidem ordinem, sed non executionem.

Proinde ipsi ordinati ab Episcopis Schismaticis, correcti, vel emendati, reconciliandi sunt, & absoluendi cum pœnitentijs salutaribus, dummodò errores, vel saltem Schisma ordinatoris abiurent in iudicio, vel publicè, vel secretò pro qualitate facti. In ordinibus autem per eos, alias ritè susceptis, ministrare non permittantur, nisi cum ipsis, super irregularitate huiusmodi occasione cõtracta, auctoritate sanctę Sedis Apostolicę fuerit dispẽsatũ.

Non sunt admittendi Episcopi schismatici, siue pro ordinibus, siue pro alijs Sacramentis conferendis, sed detinendi, quoad sancta Sedes Apostolica desuper consulatur, & responsum habeatur.

Græci, sine literis dimissorijs Episc. Latini Diœcesani ad Sacros ordines promoti, suspẽsi sunt, & si suspẽsi in suis ordinibus ministrauerint, efficiuntur irregulares, sicut & Latini.

Super huiusmodi autem, & similibus irregularitatibus dispensandi facultatem à sancta Sede Apostolica obtineri oportet.

Si Episcopus Latinus Gręcum aliquem ordinare voluerit, qui à Presbytero Gręco in Baptismo Chrismate in fronte de facto fuerit consignatus, debet illum antea confirmare, saltem sub conditione, videlicet *N. si es confirmatus* &c. vt supra. Presbyteri vidui, seu vxoribus orbati, habitum deferant diuersum ab alijs.

Circa Sacramentum Matrimonij.

Curent ordinarij locorum, vt decretum Sacri Generalis Concilij Tridentini de reformatione Matrimonij vertatur in linguam Græcam vulgarem, & in locis, & Parochijs Gręcorum, & Albanensium euulgetur, & publicetur.

Matri-

Matrimonia inter coniuges Græcos dirimi, seu diuortia, quoad vinculum, fieri nullo modo permittant, aut patiantur, & si qua de facto processerunt, nulla, & irrita declarent.
Maritus Latinus, vxoris Græcæ ritum non sequatur.
Latina vxor non sequatur ritum mariti Græci.
Græca verò vxor sequatur ritum mariti Latini.
Quòd si id fieri non possit quisque coniugum in suo ritu, Catholico tamen, manere permittatur.
Proles sequatur patris ritum, nisi prævaluerit mater Latina.
Presbyter Græcus coniugatus ante sacrum Sacrificium, seu sanctam Missam celebrandam, vel per hebdomadam, & per triduum abstineat ab vxore.

Circa alia dogmata.

Græci credere tenentur etiam à Filio Spiritum sanctum procedere, sed non tenentur pronunciare, nisi subesset scandalum, præsertim si degant inter Latinos; aut necessitas postularet confitendi fidem Catholicam, quia tunc oporteret etiam pronunciare.
Nunquam Monachis Græcis, seu Calogeris animarum cura committatur, nisi ex necessitate, vel alia iusta causa.
Presbyteri seculares Græci abiuratis schismate, & erroribus, atque in fide Catholica bene instructi, in Parochialibus, seu curatis Ecclesijs Græcorum institui possunt.
Tolerandus est apud Græcos vsus carnium die Sabbathi, vbi sine scandalo fieri potest: in locis tamen ipsorum, & inter eos tantum.
Item tolerandus est, vt ad ieiuniū eodem die Sabbathi in Quadragesima, excepto vno Sabbatho sancto, ex antiqua traditione non teneantur, sed duntaxat ad abstinentiam.
In ieiunijs biduanis, vel triduanis, vel aliàs à Diœcesanis, vel Iubilęis à Summo Romano Pontifice indictis, dies Sabbathi in eis comprehensus, vel præscriptus, in alium diem, pro plebibus Græcis, ab ipsis Diœcesanis, Apostolica auctoritate Sanctissimi Domini nostri Clementis Diuina prouidentia Papæ VIII. permittitur commutari.
Si ipsi Græci ad obseruationem ieiuniorum, & vigiliarum Latinæ Ecclesiæ induci possent, optimum esset, sed non cogantur, cum ipsi qualibet hebdomada, & feria quarta, & feria sexta ieiunent.
Græci existentes inter Latinos, dies festos de præcepto eiusdem Latinæ Ecclesiæ seruare tenentur.
Insuper idem Sanctissimus Dominus noster constituit Romę habendum esse Episcopum Græcum Catholicum, qui Græcos Episcopis Latinis Italiæ, & Insularum adiacentium subiectos, ab Episcopo Græco ordinari volentes, cum illorum dimissorijs, ad id tantum concedendis, ritu Græco ordinet.
Item mādauit, vt ad maiorem instructionem Dominorum Episcoporum Latinorum, imprimantur cum hac ipsa Decretales, seu literæ quędam Apostolicę ad Græcorum ritus pertinentes: ac etiam professio Orthodoxæ fidei, à Græcis, qui ad vnitatem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ veniunt, facienda.
Ita Sanctitas sua ex sententia Congregationis super reformatione Grçcorum decreuit, & declarauit, ac fieri mandauit Romę in Palatio Montis Quirinalis, apud Sanctum Marcum die 31. Mensis Augusti. Anno Dom. 1595. Pontific. sui anno quarto.
Iul. Ant. Card. S. Seuerinæ.

S. P. N. GREGENTII Archiepiscopi Tephrensis Disputatio cum Herbano Iudęo legis doctore, Interprete Nicolao Gulonio litterarum Græcarum professore Regio Carnute. In To. 4. Biblioth. Sanctorum Patrum, edit. 2. Sed & postea recusus est Parisijs Græcolatinus, separatim.

GREGORIVS Magnus — adde vbi de illius Operum editionibus agitur — sed & demum Gregorij Magni Opera, iuxta editionem Romanam, Parisijs apud Societatem ann. 1605. recusa fuerunt. At & sciendum inter Opera S. Gregorij Magni, quę ann. 1591. edita

edita sunt Romæ. Dialogos eiusdem Græcolatinos insertos fuisse cum insigni lacuna libri tertij, cui sex integra capita desunt nempe 27. 28.29.30.31.32. & pars quoque 26. Ideo ex Bibliothecæ Augustanæ Codice, in quo Græcè tota Zachariæ Pont. versio continebatur, Romana editio mutila expleri potest, quam Zachariæ Pont. Græcam versionem Henr. Canisius in To.3. Antiquæ lectionis luce donauit.

Accessit postremò Confessio Gregorij Magni, ex eius Operibus collecta à Theodoro Petreio Campensi. Coloniæ apud Quentelium, ann.1605. Qua Confessione Dogmata eadem Catholicæ Romanæ Fidei extitisse cernuntur, quæ apud omnes Patres extitit, quemadmodum ex huiusmodi Confessionibus ex Augustino, Ambrosio, Hieronymo, excerptis alij monstrarunt, vti suis in locis ostendimus. Adde item initio vbi de Scriptoribus Vitæ D.Gregorij Magni agitur. Quod autem dictum est, Gregorium Magnum fuisse Ordinis D. Benedicti, fatemur id cum aliquando credidissemus, ex Cardin. denique Baronij attentius perpensis, & ex Apologia ea de re Antonij Gallonij ad Monachum Casinensem sem mutasse sententiam. Qui Gallonius etiam euicit Gregorium nequaquam fuisse Anicianæ familiæ, neque adeo vllum antiquorum id fuisse testatum. Vrspergensem autem in Chronico fuisse hallucinatũ, cum asseruit quingentesimo quinquagesimo octauo monachum claruisse Gregorium Magnum, qui tamen 581.ann. Vrbanam gerebat adhuc Præfecturam, ante quem annum monachus esse non potuit.

Marianus item Scotus, qui post annos ferme quingentos post Gregorium vixit, hallucinatus est de tempore, quo fuit S.Gregorius in monasterio. Vide in verbo, Ioannes Diaconus. Sed & liquet Gregorium Magnum non fuisse S.R.E. Archidiaconum, vt quidam putarunt, fuisse autem vltimum Diaconum. Primus autem Diaconus fuit Archidiaconus, non vltimus. Vide Gregorium Turonensem, lib.10.c.1. qui loquens de D.Gregorio scribit: *Septimusque Leuita in adiutorium Papæ adsciscitur*. Nos de Gregorio in verbo Zacharias quædam adiecimus.

GREGORIVS Nazianzenus — adde ad finem — Porrò vide quæ Victorius Scialach (de quo, suo loco diximus) in Epistola ad Marcum Velserum V. C. ante Liturgias à se ex Arabico Latinè redditas, & Augustæ Vindelicorum editas.

GREGORIVS Neocæsariensis, dictus Thaumaturgus — adde ad finẽ — Porrò Gregorij Thaumaturgi Episcopi Neocæsariensis prodierunt Opera omnia Græcè, & Latinè Interprete, & Scholiaste Doctore Gerardo Vossio vnà cum varijs SS.PP. Opusculis, quæ antea nunquam prodierãt è prælis eodem Gerardo Interprete, & Scholiaste, ann.1604. cum antea etiam in To.3.Bibl.SS.PP.edit.2.extarẽt eiusdẽ Gregorij De ijs, qui in Barbarorum incursione Idolothyta comederunt, Epist. cum Cõmentarijs eiusdẽ Balsamonis.

Eiusdem Metaphrasis in Ecclesiasten cum præfatione, & Commentarijs Iacobi Bilij Prunæi. Eiusdem De Anima, breuis, & per capita Disputatio ad Tatianum.

GREGORIVS Nyssenus — adde ad finem — Cum autẽ hactenus de Gregorij Nysseni Operibus egissemus, recusa sunt rursus eiusdẽ Opera omnia, Notis Frontonis Ducæi, Societatis Iesu illustrata. Parisijs apud Michaelem Sonnium, ann.1605. cũ & anno superiore ibidem apud Niuellium prodijssent. Sed & Gregorium Nyssenum aduersus Apollinarium eodem anno emiserat Latinè à Francisco Turriano redditum Henricus Canisius Tomo 5.antiquæ Lectionis.

GREGORIVS Sayrus — adde ad finem — sed & apud eundẽ Baretium, ann.1605. Venetijs Volumen eiusdem Sayri excusum est, quod prænotatum: *Clauis Regia Sacerdotum Casuum Conscientiæ*.

In Prima Parte, cuius Libri sunt octo.

1 Lib. De Conscientiæ natura & statu actibus, & officijs, quæve opinio vniuscuiusque facultatis, siue peritis, siue ignaris, vel operando, vel consulendo sequenda sit.

2 De Actionibus Humanis earumque causis & principijs, de ratione voluntarij, & inuoluntarij, vnde bonitas, & malitia operis cum debitis circunstantijs internosci queat, & de natura peccati, eiusque differentijs.

De

3 De legibus in communi, in quibus condendis Legislatoris finis & potestas, in conditis obligatio & necessitas in rebus humanis consideratur.

4 De Lege Diuina positiua in decem præcepta Decalogi distributa. Ac primum de primo præcepto peculiarem Dei seruitutem & cultum sanctorum cum vitijs oppositis Idololatria, & superstitione continente.

5 De secundo Præcepto Decalogi, siue de natura, necessitate, & vsu Iuramenti, cum circunstantijs, Veritate, Iudicio, Iustitia, & peccatis ex horum defectu commissis.

6 De Natura voti eiusque conditionibus necessariò requisitis, necnon de vinculo, & obligatione, cum eiusdem irritatione, dispensatione, commutatione, cum impedimentis excusantibus voti adimpletionem.

7 De tertio, quarto, & quinto Decalogi præceptis, Sabbathi, sanctificationem, & festorum institutionem, pietatem erga parentes, & dilectionem erga proximos continentibus. De Homicidio quando, & quatenus licitum, vel prohibitum.

8 De Sexto & Nono pręcepto, vbi de varijs Luxuriæ speciebus, tum quoad modũ, malitiam actuum externorum, tum quoad grauitatem, & prohibitionem interiorum contra Iudæorum sententiam aliter opinantium.

In secunda Parte, cuius libri sunt quattuor.

9 De septimo & Decimo Decalogi pręcepto, eorumque cum pręcedentibus connexione, vbi de natura Dominij, de nominibus iuris, vsus, vsusfructus, possessionis, de grauitate furti & rapinæ, eorumque pœnis.

10 De Restitutione in communi, quis, quid, quantum, cui, quando, quomodo, & vbi restituere tenetur, de ordine in restitutione obseruando, & de Causis quæ tollunt, vel differunt obligationem restituendi.

11 De Restitutione in particulari, scilicet, de restitutione ratione damni in spiritualib. & de damnis, quæ in corpore, seu bonis corporis inferuntur, & quæ in bonis externis, seu fortunæ contingere solent, quæque inter hæc grauiora censeri debeant peccata.

12 De octauo præcepto, vbi de natura mendacij, quando, & quomodo licitum sit, de iudicio temerario, & quæ deinde consequi solent, contumelijs, detractionibus, susurrationibus, irrisionibus, maledictionibus, de varijs peccatis in iudicio, & extra iudicium.

Gregorivs Tertius, Pont. Max. is est, cuius in To. 6. Bibl. SS. PP. edit. 2. extat Excerptum ex PP. Dictis, Canonumque De diuersis criminibus, & remedijs eorum. De ipso autem reliqua vide in Annalibus Baronij pręter Platinam, & alios.

Gregorivs Septimus, Pont. Max. — adde ad finem — habes autem plura de eodem in vndecimo Tomo Annalium sub annos 1073. 1074. 1075. 1076. & vltra, cum & pręclara, quę gessit antequam esset Pontifex, ante illos annos, in eodem Tomo solidè allata legere possis.

Gregorivs Quartusdecimus, Pont. Max. patria Mediolanensis, qui antea Cremonensis Episcopus, deinde Cardinalis Sfondratus, pleraque quidem sui Pontificatus tẽpore, licet integrum annum haud attingentis, ad Ecclesiæ vtilitatem gessit, & statuit, quæ extant; At & dum Episcopatum Cremonensem administrauit, triginta propè annorũ spatio, Decreta Prouincialia varijs temporibus in Synodis Diœcesanis promulgata edidit Italico idiomate, per suum Episcopalem Vicarium Antoniũ Mariã Caballum, an. 1584. Cremonæ apud Antonium Canacium.

Gregorivs Turonensis — adde ad finem — At in Tomo septimo Bibl. SS. PP. edit. 2. sequentia fuerunt intexta Gregorij, Turonensis, Historiæ Francorum, libri decem. De Gloria martyrũ, liber vnus, De virtutibus, & gloria S. Iuliani martyris: siue de gloria martyrum, liber alter, De gloria Confessorum, liber. Miraculorum S. Martini libri 4. De Sanctorum Patrum, seu quorunquam fęlicissorum, vita, liber. De vita S. Hillidij, libellus. De vita S. Nicetij Lugdunensis, libellus. De vita Patrocli, reclausi, libellus. De vita S. Calupæ, ręclausi, libellus, De vita S. Abbatis Senoch, libellus, De vita S. Nicetij Treuerensis,

uerensis, libelli singuli, adiectis cuiusque initio, Gregorij Turonensis, testimonijs, quibus librorum nomine, & titulo, à se editos ipsemet testatur. Anonymi verò Auctoris, Historię Francorum, Gregorij Turonensis Appendix, siue supplementum, aut liber vndecimus extat in eadem Biblioth. SS. PP.

GVIDO Aretinus, monachus, in nouam discendæ Musicam rationem inueniens, adeo vt paucis mensibus puer addisceret, quod pluribus annis vix quisque ętatem, & ingenio pollens addiscere potuisset, scripsit eo de argumento librum prænotatum *Micrologus*. quem Theobaldo Aretino Episcopo dicatum suæ ætatis anno trigesimo quarto Ioanne, vigesimo ordine nuncupato, Pont. Max. qui successit Benedicto VIII. Pont. Max. emisit in lucem. Et quidem ab eodem Benedicto ter fuit euocatus ad Vrbem, qui & eius reuoluit Antiphonarium, & aliqua miratus didicit ex eo. Extat de toto hoc negocio ipsius Guidonis Epistola inserta à Baronio Card. suis Annalibus sub ann. 1022. ad Michaelem monachum S. Mariæ Pomposinani Cœnobij vt præfert titulus.

GVIDO de Monte Rochen Theologiæ Professor, natione Gallus, scripsit ann. 1333. librum pręnotatum *Manipulus Curatorum*, ad Raimundum Valentiæ Episcopum, *Opusculum* (vt verbis eius vtar) *De Instructione neophytorum Curatorum, rudi quidem stylo, sed vtili, non curans de verborum ornatu, sed de animarum commodo, & profectu*. Recusus est autem Venetijs ann. 1491. apud Maximum Buiricium Papiensem, siue Ticinensem, emẽdatus autem à Troilo Zane Sacerdote, ac Professore Decretorum.

GVIDO Heremitarum, siue Augustiniani Ord. is est cuius extat in To. 4. Bibliotheca SS. PP. edit. 2. Formula Reuocationis quorumdam errorũ publicè ab eo factæ, ann. 1354.

GVLIELMVS Alanus — adde — Qui & ann. 1605. recusus est apud Bellerum, Antuerpiæ.

GVLIELMVS de Baldensel, Equitis Aurati Hodæporicon in Terram Sanctã extat in To. 5. antiquę lectionis, Henrici Canisij, edito Ingolstadij, ann. 1604.

GVLIELMVS Barclaius Lotaringiæ Ducis consiliarius, & supplicum libellorũ magister, & in Academia Pontimussana I. V. Professor, & Decanus De Regno, & regali Potestate aduersus Buchananum, Brutum, Boucheriũ, & reliquos Monachomachos libros sex scripsit, atque edidit Parisijs apud Gulielmum Chaudiere, ann. 1600.

GVLIELMVS Estius Hesselius Theologiæ in Academia Duacensi Professor scripsit Historias Martyrum Gorcomiensium maiori numero Fratrũ Minorum, qui pro fide Catholica à perduellibus interfecti sunt, ann. 1572. Quibus pro coronide subiũcta est, eodem Auctore, appendix de martyrio Gulielmi Gaudoni, item Minoritæ, quod contigit, ann. 1573. Habes & aliorum quorundã martyria, opportunis locis cõmemorata, nominatim Cornelij Musij Delfij, Theol. & Poetę Duaci apud Balthasarem Bellerum, ann. 1603.

GVLIELMVS Mennens Antuerpianus scripsit, siue collegit libros tres, Quos inscripsit Aurei velleris, siue sacrę Philosophiæ Vatũ selectæ, ac vnicæ Mysteriorumque Dei, Naturę, & Artis admirabilium. Antuerpiæ apud hæredes Ioan. Belleri, ann. 1604.

Gandau. in Catal ann. 1140. Trit. GVLIELMVS ex Abbate S. Theodorici Monachus Clareuallensis, adhuc Abbas scripsit perutilem Epistolam ad Fratres de monte Dei Ordinis Cartusiani. Incępit etiam scribere Vitam Beati Bernardi, sed primo libro scripto, mortuus est.

GVLIELMI Ord. Minorum postea Constantiensis Episcopi, Errorum, & Palinodię Breuiculũ. To. 4. Bibl. SS. PP. edit. 2.

S. GVLIELMI Roschildẽsis in Dacia Abbatis, Vita, quę asseruatur integra m.s. in Rubea Valle. Surius verò To. 2. die 6. Aprilis, eã in cõpendiũ redegit, phrasi plerũq; mutata.

GVNTHERI Monachi Cęnobij Parisiẽsis in Diœcesi Basileensi historia de capta Cõstantinopoli à Balduino Flandro, & alijs Latinis, deque peregrinatione Martini Abbatis Parisiensis in Palęstinam. Extant m.s. in Bibl. celebri Monasterij S. Galli in Heluetia.

Finis ad Dei O. M. Gloriam.

